

F. LUCII FERRARIS

SOLER-ALEXANDRINI

ORDINIS MINORUM REGULARIS OBSERVANTIAE SANCTI FRANCISCI

BIBLIOTHECA

CANONICA IURIDICA MORALIS THEOLOGICA

NEC NON

ASCETICA POLEMICA RUBRICISTICA HISTORICA

EDITIO NOVISSIMA MENDIS EXPURGATA

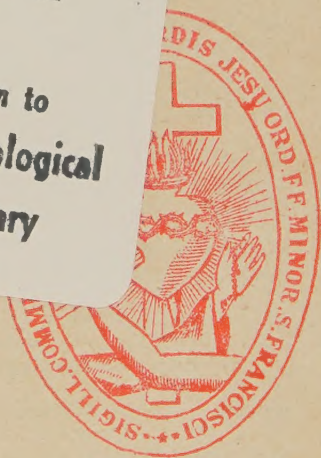
ET NOVIS ADDITAMENTIS LOCUPLETATA

TOMUS OCTAVUS

INDICES, etc.

Property of
CBF
Please return to
Graduate Theological
Union Library

ROMAE

EX TYPOGRAPHIA POLYGLOTTA

S. C. DE PROPAGANDA FIDE

MDCCXCII.

4038

2503

F375

INDEX GENERALIS

RERUM OMNIUM PRAECIPUARUM

Quae in tota adm. R. P. F. Lucii Ferraris prompta Bibliotheca continentur.

(Numeri inter parentheses positi totum et paginam indicant.)

A

ABAMITA.

Abamita quae sit, vide verb. *Affinitas*, art. 1, sub num. 15.

ABAVUS.

Abavus et Abavia qui sint, vide verb. *Affinitas*, art. 1, sub n. 15.

ABBAS (I, 1).

Abbatis nomen quid signet, ac in quotuplici differentia exstent abbates, vide verb. *Abbas*, a n. 1 ad 12 et 108.

Tres sunt species abbatum, quarum singularum qualitates vide ib., n. 48.

Abbates semel benedicti cum usu birreti, si transferantur ad aliam abbatiam cum usu mitrae, non indigent alia benedictione, ib., n. 13.

Ista benedictio non est de essentia nec simpliciter necessaria, ad hoc ut abbates ea quae sunt ordinis et sui officii exercere possint; est nunc attendendum decretum Alexandri VII, et constitutio Benedicti XIII, ibidem, a num. 14 ad 19. Attamen nisi ter humiliter benedictionem postulerint, vel apostolico fulciantur privilegio, praefata munia exercere nequeunt. Vide notam ad n. 19.

Non dari possint abbates exempti nativa exemptione, ib., n. 49.

Abbates ecclesiae saecularis, et ab Ordinario exemptae ac Sedi Apostolicae immediate subiectae, usum mitrae habentes, dum in sua abbatiali ecclesia divinis solemniter intersunt, possunt, absente Episcopo, suos canonicos assumere ad sibi assistendum, et eandem in eos iurisdictionem exercere, quam Episcopus exercet in suos, ib., n. 20.

Quenam facultates competant, et quae sit potestas abbatibus tertiae speciei, ib., n. 68 et seq.

Abbates, et alii quicumque, quantumvis exempti, intra fines alicuius dioecesis exsistentes, etiamsi nullius dioecesis, vel exempti esse dicantur, non possunt sibi non subditis tonsuram et minores ordines conferre, ibid., n. 21, 22, 23.

Quando autem possint suis non subditis tonsuram minoresque ordines conferre, et quando irrita sit talis collatio facta sibi non subditis, vide ib., ad n. 21, et ad num. 23.

Abbates licet in parochos et parochianos iurisdictionem habeant quasi episcopalem privative ad Episcopum, nequeunt suis subditis saecularibus litteras dimissorias ad ordines suscipiendos concedere, ib., n. 24, et verb. *Ordo*, art. 3, n. 49 et 50, ac ibid., num. 51, constat nec ipsis abbatibus ab Ordinariis dimissorias posse dirigi.

Imo neque Episcopus, cui commendatum est monasterium exemptum, potest sibi saeculares subditos ratione dicti monasterii ordinare, nec tanquam abbas,

nec alius praelatus loci potest subditis saecularibus nullius dioecesis concedere litteras dimissorias, sed Episcopus vicinior, ib., n. 26, et verb. *Ordo*, l. c.

Abbates et alii praelati habentes iura quasi episcopalia, si non habeant ius congregandi synodum, et in ea examinatores eligendi, non possunt indicare concursus pro parochialibus ecclesiis vacantibus, bene vero, si tali iure fruuntur, ib., n. 27, 28, ac verb. *Concursus*, art. 1, n. 7, 8.

An abbates et alii praelati iura episcopalia habentes, gaudeant facultate dispensandi et absolvendi concessa Episcopis a Tridentino, vide verb. *Irregularitas quoad eius dissolutionem et dispensationem*, artic. 3, num. 13 et seq.

Abbates et alii praelati iurisdictionem quasi episcopalem habentes, quoad usum pontificalium et quoad benedictiones, indulgentias et alia, tenentur servare formam praescriptam in decreto generali Sac. Congr. Rit., ab Alexandro VII approbato, et affertur cum suis declarationibus, ib., n. 30, 31.

Abbas exemptus non potest ab Episcopo excommunicari ex eius ordinaria auctoritate; et abbati regulari non habenti iurisdictionem quasi episcopalem nec territorium separatum, concedi non solet indultum consecrandi ecclesias noviter aedificatas, ib., n. 32, 33.

Dantur abbates tertiae speciei per fictionem, quibus non est territorium cum clero et populo, ibid., n. 73.

In abbate exempto pro amissione exemptionis centenariam concurrere opus est, ib., n. 74.

Abbas et abbatia sancti Eliae terrae Carbonis non est *Nullius*, nec habet territorium separatum et iurisdictionem quasi episcopalem, ib., n. 34.

Abbatibus etiam benedictis praecedunt canonici capitulariter et processionaliter procedentes. Vide verb. *Canonicus*, art. 7, n. 19.

Abbati non conceditur benedicere per vias: imo abbates neque possunt per ecclesiam incedentes benedicere populis, quamvis pleno iure subiectis. Vide verb. *Benedictio*, art. 2, n. 9, 10.

Abbates abusive vocantur simplices clerici, et in Urbe lepide distinguuntur in duas species, quae explicantur. Vide verb. *Vestis*, n. 21.

Abbates et alii exempti, quibus usus pontificalium est a Sede Apostolica concessus, in provincialibus Conciliis et episcopalibus synodis quibusnam mitris uti possint, ib., n. 35.

Itemque abbates et praelati non exempti, sed qui usum pontificalium habent, ib., n. 36.

Varia stabilita circa praecedentiam abbatum inter monachos Ruthen. S. Ordinis S. Basilii, et protoarchimandritas, ib., n. 37.

Abbates habentes ius mitrae et baculi, etiamsi titulares et commendatarii sint sive saeculares sive regulares praecedunt in synodo, canonicis etiam cathedralis capitulariter non intervenientibus, ib., n. 38.

Inter abbates vero praecedit qui dignitatem prior sit assecutus. Vide verb. *Abbas*, n. 38.

Abbates, qui habent iurisdictionem quasi episcopalem,

habent suffragium in Concilio provinciali ac subscribunt, et ius quoque habent interveniendi Concilii generalibus, ib., n. 39.

Nullum Episcopi exercere possunt iurisdictionis actum in parochos et parochianos in quos abbates et alii superiores regulares iurisdictionem spiritualem et temporalem habeant, nisi tamen Episcopi alia de causa ac titulo sint in quasi possessione maioris iuris, ibidem, num. 40.

Componitur ac terminatur controversia iurisdictionis, quae erat inter abbatem commendatarium Cryptae Ferratae et Episcopum Tusculanum, ib., n. 41.

Restringitur iurdictio abbatis Farfensis, et quomodo, ib., n. 42.

Quomodo, quando et quales abbates teneantur visitare limina Sanctorum Apostolorum, ib., n. 43.

Quomodo, et coram quibus iurare abbates huiusmodi debent se Apostolorum limina visitasse, ibidem, num. 44.

Abbati generali monachorum Sancti Hieronymi Benedictus XIV indultum concessit interveniendi cappellis pontificiis, ib., n. 45.

Abbatia Fuldensis erecta est in episcopatum ab eodem pontifice, ib., n. 46.

Abbates alii tertiae speciei, eorumque origo, ibid., num. 48.

Quae possint abbates et praelati, quocunque nomine nuncupentur, qui habent territorium nullius dioecesis, plenamque in eo iurisdictionem quasi episcopalem, presbyteri sint ordinati, vel non, ibid., num. 80 ad 92.

Praeter potestatem in monasterio, alia competunt abbatibus, seu dispositione iuris ecclesiastici, seu consuetudine immemoriali, ib., n. 92 ad 102.

Quibus praerogativis abbates gaudeant in regimine politico apud Germanos, ib., n. 102 et seq.

Abbates an habeant potestatem dispensandi cum suis subditis quoad ordines, et suos novitios ordinandi? ib., n. 111 et 112.

Abbas in aliquibus casibus ab Episcopo potest denuntiari, ib., n. 113.

De tempore quo abbates usum pontificalium obtineant, ib., n. 114; et quomodo pontificalibus ornamentis decorari coeperint, n. 91.

Abbatis Casinensis iurisdictionis et privilegia, et litterae pontificum quibus confirmantur, ibid., num. 118 et seq.

Abbatiae in Germania saecularibus addictae, n. 106; et quaedam principibus vel doctoribus etiam protestantibus collatae vel commendatae, ib., n. 107.

ABBATISSA (I, 20).

Nulla monialis potest eligi in abbatissam seu priorissam, quae non habeat annos quadraginta completos aetatis, et annos octo saltem professionis regularis. Vide verb. *Abbatissa*, n. 1, 2, 71, 72.

Varia tamen fuit Ecclesiae disciplina circa aetatem, quae in abbatissa concurrere debet. Vide ib., num. 71.

Si non reperiretur in monasterio monialis quadragenaria, quaenam eligi posset, ibidem, num. 3 ad 5, et 73.

Si in monasterio reperiretur una sola habens aetatem requisitam a Concilio, ipsa deberet eligi, nisi esset penitus inhabilis ex alio capite; nec potest eligi alia, quae deficiat a dicta aetate aut tempore per solum mensem, licet sit habilior illa quae habet requisitam aetatem et tempus, ib., n. 6, 7 et 74.

Item non potest in abbatissam eligi illegitima, corrupta, publice poenitentiata, vidua, caeca, surda, nec tertia soror viventibus aliis duabus sororibus, ibidem, n. 8 ad 14.

Ex dispositione Conc. Trid. necesse est ut ea quae in abbatissam eligenda est, octo post professionem annos in eodem monasterio vixerit, ib., n. 71.

Num electio abbatissae, quae iustam aetatem vel legitimum vitae tempus in eodem monasterio non ex-

pleverit, irrita ipso iure sit, an rescindenda, ibidem, num. 72.

Soror potest eligi in abbatissam immediate post aliam sororem. Si vero alicubi per statutum contrarium prohiberetur, tale statutum esset observandum, ibid., n. 15, 16.

Plura specialia sancita sunt in electione abbatissae, ib., n. 77.

Abbatissae electio debet fieri per vota secreta; et, si vota non sint secreta, electio est nulla, etiamsi ex ignorantia vota non exhibeantur secreta, ib., num. 17, 18 et 19.

Abbatissae electio remanet canonica per vota secreta, licet praeses electionis accipiat vota oretenus exhibita, praesentibus duobus vel tribus probatis viris, qui vota audiant et notent, ib., n. 20 et 21.

In electione abbatissae de iure communi habent vocem activam omnes moniales chorales professae eiusdem monasterii; in aliquibus tamen religionibus et monasteriis de iure speciali suarum constitutionum vocem non habent, nisi post aliquot annos professionis, ib., n. 22 et 23.

Si reperitur aliqua monialis infirma, quae nollet renuntiare iuri suo, quid agendum. Vide ib., n. 24.

Si in aliquibus monasteriis vigeret consuetudo, quod etiam conversae in tali electione votarent, essent manutenendae, ib., n. 25.

Abbatissae electio si fiat per schedulas, et in apertione scrutinii reperiantur plures schedulae, quam sint vocales, adhuc electio erit valida, si demptis superfluis, remanet adhuc maior pars, ib., n. 26, et verb. *Electio*, art. 4, n. 27.

Valida et canonica est electio, quoties maior pars capituli monialium concurrat in unam, at pro abbatissis ord. Cassinen. duae ex tribus partibus requiruntur, ib., n. 27 et 28, et n. 78.

Nec Episcopus, nec alius superior potest ferre suffragium in electione abbatissae, quamvis vota monialium essent paria, et moniales in electione non concordarent. Et tunc quid agendum, ibidem, num. 29 et 30.

Praelati regulares tenentur significare Ordinario diem electionis abbatissarum sibi subiectarum, ut per se, vel per alium possit intervenire, si velit, et ipsum expectare, si expresse declaraverit, velle per se vel per alium intervenire; aliter posset superior regularis valide ad electionem procedere, ib., n. 31 et 32.

Assignantur quae Episcopus seu vicarius ad rem non potest et subiungitur nullatenus posse se ingerere in confirmationibus, ib., n. 37 et 38.

Electio abbatissae debet publicari statim ac secuta est, significandi quot suffragia habuerit ipsa, et quot aliae moniales. Quo praestito, si statim opponant se elegisse aliam, quid agendum, ib., n. 39 et 40.

Moniales non possunt electionem abbatissae compromittere in Episcopum vel alium praelatum. Vide ib., n. 41, et verb. *Electio*, art. 4, n. 29.

Nec potest monialis concurrens cum alia ad abbatissatum cedere votum suum superiori praesidenti electioni, ut illud eimetipsi redonet ad superandam aemulam in votis, ib., n. 42.

Electio, ut sit valida, requirit, ut in ipsam concurrat saltem maior pars capituli; sufficit autem quicumque excessus ultra medietatem, quamvis esset solum unius medii voti. Vide verb. *Abbatissa*, n. 43 et 44.

Electio, ut sit valida, nedum debet esse facta a maiori parte capituli, sed etiam a saniori; et quae etiam sit maior, ib., n. 45, 46 et 47.

Dummodo maior pars non elegerit scienter indignam, et haec quae sit, ib., num. 48 et 49, et verb. *Electio*, art. 4.

Electio facta a minori parte capituli, non solum invalida est, sed insuper per subsequenter consensum aliarum ratificari non potest; ac datur quae sit capituli pars sanior, et quae talis in dubio praesumenda sit, ib., n. 50 ad 52.

Num in electione abbatissae perpetuae locum habeat forma, cap. *Quia propter* de Elect., ib., n. 76.

Constitutio Gregor. XIII, *Exposcit debitum*, non habet locum in electione abbatissarum extra Italiam neque in collegiis Oblatarum, ib., n. 79.

Abbatissae non possunt durare in officio abbatissatus ultra triennium, et eo elapso, debent vacare per integrum triennium a die finiti regiminis inchoandum; et inde ad rem plura, quae exhibentur, ibid., num. 53 ad 57.

Abbatissa propter iuramentum fidelitatis praestandum domino saeculari causa feudi sui monasterii poterat licite exire, si id per procuratorem praestare requireret, sed nunc secus, ib., n. 58 et 59.

De potestate ordinaria abbatissae, ib., n. 80.

Abbatissa, quamvis non habeat facultatem commutandi ac dispensandi in votis suarum monialium, habet tamen facultatem ea irritandi et praeciendi in virtute sanctae obedientiae, et in conscientia obligare, ib., n. 60, 61, et in verb. *Votum*, art. 2, n. 41.

Abbatissa potest instituere beneficia, et cappellanas conferre, nominare et instituere parochum, quem Ordinarius approbaverit idoneum, ib., n. 62 et 63.

Potest etiam abbatissa cum legitima causa privare clericos sibi subiectos beneficiis iam illis collatis, non tamen proprie suspendere, ut nec interdicere, aut excommunicare, nec proprie dispensare, benedicere vel praedicare, ib., n. 64 ad 69.

Abbatissa consumens vel expendens dotem supranumerariam sine licentia Sac. Congr. suspenditur ab officio; et si non sit amplius in officio, punitur aliis poenis. Vide verb. *Moniales*, art. 2, n. 44.

Abbatissae benedicendae quae requisita habere tenentur. Vide verb. *Benedictio*, art. 3, n. 9 et 10.

Quoad electionem abbatissarum observanda sunt novissima decreta edita a Sac. Congr. Conc. Vide verb. *Electio*, art. 4, n. 100.

Num abbatissa capax sit exemptionis tertiae speciei, ib., n. 83.

Si abbatissa secundae et tertiae speciei ius habeat conferendi beneficia, minime ius habet destituendi et mutandi clericos et beneficiatos, ib., n. 83.

Abbatissarum nomen donatur priorissae ord. Praed., ib., n. 70.

Abbatissae monasterii Cisterciensis de las Huelgas in Hispania iurisdictio et privilegia, ibidem, num. 84 ad 87.

Abbatissae nonnullae iurisdictione spirituali gaudent, ib., n. 88.

Abbatissae nominis antiquitas, n. 91, 94.

Abbatissa debet esse virgo saltem existimata, n. 95. — An possit velum novitiae imponere, eius professionem recipere, et monialibus praecipere aliquid, eas obligando in conscientia, ib., n. 97, 98.

De protestantium abbatissis, ib., n. 93.

ABBREVIATORES (I, 29).

Abbreviatores unde dicti, ac quid recipere possint. Vide verb. *Abbreviatores*, n. 1 et 2.

De abbreviatorum institutione, ib., n. 10.

Abbreviatores alii sunt de maiori, alii de minori parco, ib., n. 11.

Officium abbreviatorum de parco maiori, ibidem, n. 11 et 12.

Abbreviatoribus de parco maiori conceditur usus dimidiculi galeri, vulgo *cordone*, coloris violacei, etiam dimisso officio, ib., n. 9.

Abbreviatores admittuntur per gradus a maiori ad maiorem parcom; eorum officia sunt compatibilia cum aliis curiae officiis et resignabilia, ib., n. 3.

In collegio abbreviatorum de parco maiori septem antiquiores maiora percipiunt emolumenta, ibidem, num. 14.

Antianitas in collegio abbreviatorum de parco maiori non ab exercitio, sed ab admissione desumitur, ibid., num. 15.

Abbreviatores quibus fruuntur privilegiis, ibidem, n. 4 ad 8.

ABEL.

Abel, ubi genitus, et quo mundi anno, vide verb. *Mundus*, n. 48.

ABIGEATUS (I, 30).

Abigeatus quid sit, vide verb. *Furtum*, n. 14 et 15, et verb. *Abigeatus*, n. 1, 2, 7.

Abigeatus ex numero subtracti pecoris, et ex loco aestimatur, ib., n. 3.

Abigeatus poena quae sit, vide verb. *Poena*, art. 2, n. 29, et verb. *Abigeatus*, n. 6.

Hodie poena abigeatus est arbitraria, et circumstantiae pensantur, neque raro reducitur ad poenam extraordinariam, ib., n. 8.

Quomodo legenda sit lex ult. ff. de Abigeis, n. 8 et 9.

ABIURANTES (I, 31).

Sacerdotes saeculares abiurantes de levi non impediuntur exercere ordines, et sacramenta ministrare, ac fidelium confessiones audire, secus in abiurante de vehementi. Vide verb. *Abiurantes*, n. 1 et 2.

Regulares abiurantes etiam de levi inhabiles ad omnes religionis suae gradus et officia redduntur, ib., num. 3.

Abiurantes de vehemementi haeresim, de qua fuerant accusati, vel vehementer suspecti, si postea cadant in eam realiter, et plene probetur, tractantur quadam iuris fictione ut relapsi, ib., n. 4 et 14.

Abiurantes haeresim formaliter, si postea receperint haereticos, donent eis munera vel impendant favores, si non possint excusari quod id fecerint ob alium motivum, tractantur ut relapsi, ib., n. 5.

Abiurare *verbum* quoque iudicare est, ibid., n. 10 et 13.

Abiurationem facere omnes haeretici tenentur, ib., num. 6.

De differentiis et requisitis abiurationis, ib., num. 7.

Quinam fuerit antiquus abiurationis mos, ibidem, num. 8.

Nonnulli ex Novatianis ultra abiurationem chrisma recipiebant, ib., n. 8.

Abiurationis variae species, ib., n. 11.

Quinam haeretici post abiurationem, baptismi et confirmationis sacramenta recipere debent, n. 12.

Apostatae a fide redeuntis ad poenitentiam, non tenentur publice coram infidelibus abiurare, sed curare ut, de cursu temporis, infideles eorum abiurationem agnoscant, n. 15 et 16.

ABLUTIO (I, 33).

Ablutio manuum et pedum in veteri lege de praeccepto altaris ministerio erat praemittenda. Vide verb. *Ablutio*, n. 1.

Huius ablutionis usus, antiquitas et significatio in Ecclesia, ib., n. 2 ad 5.

In ablutione psalmus *Lavabo* recitandus, n. 6.

Sacerdos manus abluit antequam paramenta induat, missa iam finita, et in communione fidelium pixide in tabernaculo recondita, sed ante benedictionem, n. 20 et 21.

Post ablutionem immittatur aqua in sacrarium, n. 22.

Ablutio post calicis sumptionem vino et aqua, non aqua tantum facienda, n. 7 et 8; — cur fiat in missa, n. 9; — an in locum mundum coniicienda, vel a sacerdote sumenda sit, n. 10 et 11; — ubi sit facienda, exposito etiam sacramento, n. 12 et 13.

In missis de nativitate Domini, et quando pluries missa celebratur, quomodo sit peragenda, n. 16, 17.

In tali casu quo in vase facienda, n. 18; et quid de hac ablutione fiat, n. 14 et 15.

Ablutio sacrorum linteaminum proprie ad diaconos spectat, n. 23; — hodie licite ad subdiaconos, n. 28; — nec laicis, nec clericis in minoribus constitutis per-

mittitur, num. 26; — quodnam sit eorum peccatum, num. 27.

Secundam tantum ablationem, et etiam feminae, peragere possunt, n. 24.

Quae sint in hac ablutione servanda, n. 29 et 30.

ABNEPOS.

Abnepos quis sit, et quae abneptis. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, sub n. 11.

ABORTUS (I, 35).

Quid sit abortus, a quonam dicatur, unde differat ab abortu, et quando evenire et committi iudicetur. Vide verb. *Abortus*, n. 13.

Abortum dolo malo factum gravissime punitum videmus apud plerasque gentes, ib., n. 14.

Apud Romanos abortus dolo malo factus non ita severe puniebatur, et ratio, ib., n. 15 et seqq.

Contra procurantes, consulentes, et quomodocunque concurrentes ad abortum, nedum fetus animati, et ab iis, excommunicatione excepta, nemo dispensare et absolvere potest, nisi Summus Pontifex, ib., n. 5 et 6.

Approbantes seu ratum habentes abortum suo nomine factum, omnes supra recensitas poenas incurrunt, si ratum habeant et approbent ante factum, minime vero si post, ib., n. 7 et 8.

Procurantes abortum fetus evadunt irregulares, etiam in dubio an fetus sit animatus; et est irregularitas reservata Pontifici; non gaudent immunitate Ecclesiae et hac in re damnatae propositiones afferuntur, ib., n. 9 ad 12, et 40.

Quenam sit Sixti V constitutio circa abortus dolo malo commissos, et partium abactiones, ib., n. 23.

Gregorius XIII modum dedit Sixti V constitutioni circa abortus arte paratos, ib., n. 24.

Non una est doctorum sententia, quam poena sit puniendus ille, qui abortionis poculum dedit, abortu non secuto, ib., n. 25.

Variae a iure communi statutae poenae contra parantes abortus, n. 26 et 45.

Utrum mulieri morbo aliquo cum vitae periculo laboranti medicus praebere possit abortus poculum, ut salva sit, ib., n. 28 et seqq.

Mulier quae in seipsa abortum procurat, non incurrat censuras, sed mortaliter peccat, pariter qui praebebat occasionem abortus, ib., n. 33 et 47.

Monialis gravida, quae seipsam pugnīs percutiret, ut abortiat, incidit in excommunicationem canonis *Si quis, suadente*, n. 34.

Genitor irregularis ob procuracionem abortus sui fetus tenetur hanc circumstantiam exponere in dispensatione petenda, n. 35.

Qui possint absolvere casus abortus, num. 32, 37 et seqq.

Non potest Episcopus dispensare in irregularitate, licet abortus esset occultus, n. 41.

Sententia condemnatoria vel saltem declaratoria requiritur ad privacionem beneficiorum, n. 42.

Inhabilitas incurratur ante omnem sententiam, sed ab ea potest dispensare Episcopus, n. 43, 44.

Omnis fetus hodie probabilissime censetur anima informari in ipso conceptionis instanti, n. 36.

ABSENS (I, 44).

ABSENS QUOAD ELECTIONEM.

Absens vocari debet ad electionem, vel per nuntium, vel per epistolam, ubi locus est certus; ubi vero est

incertus debet vocari per edictum, vide verb. *Absens*, art. 1, n. 1 et 2.

Absens non potest suffragium suum dare per litteras, et legitime impeditus de iure comm. potest idem dare per procuratorem, et circa hunc quaedam superadduntur, ib., n. 3 ad 7.

De iure particulari, maxime penes regulares, attendendae et observandae sunt speciales consuetudines, et propriae constitutiones cuiuslibet religionis capituli seu conventus, ib., num. 8 et 9, et alia. Vide verb. *Electio*.

Quae differentia sit inter absentes quoad electionem praelati, ex cuius obitu viduata sit Ecclesia, et electionem dignitatum ecclesiarum cathedralium et collegiatarum, ib., n. 10.

Ad electionem, in qua servari debet forma cap. *Quia propter de Elect.*, vocandi sunt absentes, qui in eo morantur loco, unde intra statutum electionis tempus commode venire possunt, ib., n. 11.

Quinam censeri debeat locus ille, unde quis commode venire valeat, ib., n. 11.

Quando possit is, qui abfuturus est, statuere aliquem de capitulo, qui suffragium suo nomine ferat contingente praelaturae vacatione, ib., n. 12.

Absens quis dicatur, et quodplex sit absentia, ib., n. 14 et 15.

Absentes possint compelli ad interessendum, si Ecclesiae necessitas vel utilitas postulet, ib., n. 16.

Non sunt citandi absentes ex propria culpa, ibid., num. 18.

Absens, qui diem electionis cognoscit, non est necessario vocandus, ib., n. 17.

ABSENS QUOAD CHORUM.

Absens beneficiatus, ut fructus et distributiones lucraretur, duo requiruntur, scilicet iusta causa absentiae, et licentia Ordinarii, non autem capituli. Vide verb. *Absens*, art. 2, n. 1.

Causa iustae absentiae est quaelibet vera infirmitas pro qua venit etiam caecitas, non vero surditas, et alia, ib., n. 2 ad 8.

Distributiones a canonicis absentibus amissae debentur canonicis interessentibus, et etiam canonicis iubilatis vigore indulti, etiamsi choro non intersint, quatenus eis non obstat statutum vel consuetudo contraria Ecclesiae, etiamsi distributiones essent auctae post obtentam iubilacionem, ib., n. 9 ad 11.

Et istae fallentiae canonicorum absentium debentur etiam canonicis, qui Papae vel Cardinalibus inserviunt cum indulto percipiendi distributiones pro diebus et horis, quibus actualiter in tali servitute occupantur. Vide verb. *Absens*, art. 2, n. 12.

Episcopus semper abesse censetur a choro ex legitima causa, ib., n. 14.

Episcopus canonicus nunquam propter absentiam amittit fructus et distributiones, ib., n. 14.

Absentes a clero ratione servitii quod praestant Episcopo, habentur pro praesentibus, ib., n. 15.

Quodnam servitium praestari debeat Episcopo, ut canonicus absens habeatur pro praesente in choro, ib., n. 17.

Quenam personae de choro assumi possint ab Episcopo pro suo servitio, ut absentes habeantur pro praesentibus, ib., n. 18 et seqq.

Qui praestant servitium Episcopo, habentur pro praesentibus in choro quoad fructus praebendae, etsi revera absint, ib., n. 24.

Diversae sententiae circa participationem distributionum pro his, qui servitio Episcopi addicti, licet absentes, habentur pro praesentibus, recensentur, ib., n. 25 et seqq.

Quid requiratur, ut Episcopus possit assumendo aliquem ad suum servitium, facere, ut in choro pro praesente habeatur, ib., n. 28.

Alia vide verb. *Beneficiatus*, verb. *Canonicus*, verb. *Distributiones*, verb. *Residentia*.

Canonicus sine causa, notabiliter absens a choro, animo amittendi distributiones, peccat mortaliter, ib., num. 29.

Absentes causa infirmitatis, distributiones lucrantur, ib., n. 29.

Absens ob prosecutionem litis in beneficio Episcopi, licentia non indiget, ib., n. 31.

ABSENS QUOAD IUDICIA.

Absens nemo potest iudicari nec condemnari, nisi sit contumax, et tunc potest iudicari et condemnari. Vide verb. *Absens*, art. 3, n. 1 et 2.

Absente parte contumaci, etiam lite non contestata, potest causa terminari, ib., n. 3.

Quando absentes criminum rei condemnari de iure civili nequiverint, ib., n. 4.

Quando absentes citandi edictis fuerint, et bona eorum adnotanda, ib., n. 4.

Quando ob contumacem absentiam bona cedant, quando non, ib., n. 4.

In criminibus, quibus constituta est poena mere pecuniaria, absens potest per procuratorem defendi, ib., num. 5.

Absentes hodie recte accusantur et condemnantur, ib., n. 6 et 7.

De absentia et reis absentibus, ib., n. 8 ad 10.

ABSENS QUOAD ABSOLUTIONEM A PECCATIS ET CENSURIS.

Absens non potest confiteri per nuntium, vel per litteras, nec per litteras absolvi. Vide verb. *Absens*, art. 4, n. 1 et 2.

Valida est confessio, si per litteras poenitens mittat peccata confessario absenti, qui ea legat, et huic factus praesens dicat: *Accuso me de peccatis illis, quae scripsi et peto absolvi*; sicuti etiam si praesens peccata scripta det confessario legenda, et postea dicat, etc. Non est tamen hoc faciendum sine rationabili causa, imo multi volunt hoc extra casum necessitatis esse illicitum, ib., n. 3 et 4.

Reprehenditur auctor a novo correctore, ib., n. 7. Responsio auctoris, n. 8.

Absens etiam invitus extra confessionem sacramentalem potest absolvi a censuris, et ab irregularitate dispensari, ib., n. 5.

ABSIDA (I, 53).

Quid sit absida, illius etymologia et nomina varia, Vide verb. *Absida*, n. 1 et 2.

Absidae ornabantur picturis, et musivo opere distinguantur, ib., n. 3.

Cui structurae nomen absidae conveniat, et quid significet, ib., n. 4 ad 8.

ABSOLVERE (I, 53).

ABSolutio a quibus, et de quibus dari possit, vel non.

Episcopi non possunt absolvere a casibus et censuris publicis reservatis Summo Pontifici, possunt tamen absolvere a casibus occultis reservatis Summo Pontifici. Vide verb. *Absolutio*, art. 1, n. 1 ad 5.

Impeditos personaliter adire Pontificem, vel in perpetuum, vel ad longum tempus possunt Episcopi directe absolvere pro utroque foro, etiam ab omnibus casibus publicis reservatis Papae a iure aut ab homine, etiam haeresis, etc., cum ea tamen advertentia, quae hic datur, ib., n. 6, 7, 65.

Assignantur, qui in iure censeantur legitime impediti adire Pontificem, ac ad id dantur quatuor versiculi, qui enucleantur, ib., n. 8 ad 25.

Impediti personaliter adire pontificem, non tenentur mittere procuratorem, vel scribere ad S. Poenitentiarium, pro obtinenda absolutione a casibus et censuris Papae reservatis, ib., n. 26.

Si impediti adire Pontificem sint etiam impediti adire Episcopum, probabilius non possunt a casibus publicis reservatis Papae absolvi in foro conscientiae a parochio aut alio confessario. Sicuti etiam impediti adire Episcopum pro casibus dioecesanis sibi reservatis publicis, non possunt absolvi ab inferiori extra casum necessitatis, ib., n. 27, 28, 68, 69.

Praelati regulares, uti generales et provinciales possunt absolvere suos subditos ab omnibus casibus, a quibus possunt Episcopi absolvere suos dioecesanos. Imo possunt absolvere suos subditos etiam ab omnibus casibus in bulla *Coenae* contentis, quinque solum exceptis, qui assignantur; quinimo duntaxat excepto homicidio voluntario iniusto et mutilatione commissa post ingressum in religionem, et haeresi occulta, ibidem, n. 29 ad 40, et num. 70, et verb. *Irregularitas*, art. 3, a num. 17 ad 20, et verb. *Praelatus regul.*, num. 30.

Confessarii regulares possunt in foro conscientiae absolvere saeculares ab omnibus casibus et censuris reservatis Papae, exceptis contentis in bulla *Coenae*, et casibus reservatis Episcopis in suis respective dioecibus; et exceptis intra Italiam et extra Urbem aliis sex, dictis Clementinis, ib., n. 41 ad 47.

In articulo et periculo mortis quilibet simplex sacerdos non approbatus, quamvis sit excommunicatus; degradatus, irregularis, apostata, etc., si non adsit alius confessarius, potest quoslibet fideles a quibusvis casibus et censuris, etiam quomodocunque reservatis absolvere, ib., n. 48, 49, 50, et verb. *Moribundus*, a n. 32 ad 35. Contraria tamen sententia solidis innititur fundamentis, ib., in not. ad n. 48.

Si in periculo et articulo mortis adsit confessarius approbatus promptus ad confessionem excipiendam, probabilius non potest simplex sacerdos absolvere, ibid., n. 51 et 52, et verb. *Iurisdictio*, n. 28.

Absoluti in articulo mortis, seu periculo a casibus reservatis, qui habeant annexam censuram, si convalescant, tenentur Papae vel Episcopo respective se praesentare mandata ipsius humiliter suscepturi, et parti laesae, prout iustitia suaserit, satisfacturi, aliter reincident in excommunicationem; secus autem, si reservati nullam habeant annexam censuram, ibid., num. 53 ad 56.

Absoluti in tali periculo a casibus reservatis habentibus annexam censuram, licet non indigeant nova absolutione, possunt tamen adhuc urgeri a superiore, qui potest contra eos procedere, donec etiam pro foro externo absolutionem obtineant. Vide verb. *Absolutio*, art. 1, num. 57, et verb. *Excommunicatio*, art. 8, num. 4.

Absolutio non potest dari extra articulum mortis a sacerdote non approbato, et non habente iurisdictionem, et nunquam a laico, ib., n. 58, 59.

Absolvendi facultas delegata non potest subdelegari, ib., n. 60.

Absolutio non potest dari a simplici sacerdote non approbato, neque pro solis peccatis mortalibus dubiis; nec pro solis venialibus, ib., n. 61, 62. *

Quid importent absolutiones generales, quas praelati regulares in fine visitationis, et in quibusdam anni solemnitatibus dare consueverunt suis subditis religiosi, et quid absolutiones in articulo mortis dari solitae moribundis, ac quid absolutiones quae dantur a praelatis, seu praesidibus ante electiones capitulares, ib., num. 63. Vide verb. *Praelatus regularis*, a n. 67 ad 73.

Absolutio a censuris contractis ex causa violatae immunitatis a quibus dari possit, vel non. Vide verb. *Immunitas*, art. 3, a n. 142 ad 152.

Absolutio ab excommunicationibus a quibus dari possit, vel non. Vide verb. *Excommunicatio*, artic. 7, per tot.

Absolutio ab excommunicatione canonis, a quibus dari possit, vel non. Vide verb. *Excommunicatio*, art. 12, per tot.

ABSOLUTIO QUIBUS DARI POSSIT, VEL NON.

Absolutio dari potest moribundo, qui petiit confessarium, licet ipso adveniente iam obmutuerit, et nulla dare possit signa poenitentiae, et sub conditione, etiam moribundo, qui nullum poenitentiae signum dedit, nec dare potest, si probe et christiane vixerit. Vide verb. *Absolutio*, art. 2, n. 1 ad 7.

Confirmatur haec auctoris sententia a novo correctore contra P. Concinam. Vide ib. in not.

Absolutio dari potest ei, qui est in occasione proxima involuntaria, nec est in sua potestate eam remove, dummodo tamen vitare conetur periculum formale peccandi per actus proprios; secus autem de eo, qui est in voluntaria, nec vult eam, cum possit, deserere, licet sub praetextu, etc. ib., n. 8 ad 13.

Absolutio dari non potest [consuetudinario et recidivo, qui semper labitur in iisdem peccatis sine ulla spe emendationis, nec fecit, quantum in se est, pro tali consuetudine peccaminosa deferenda; e contra vero, si cum aliqua emendatione et conatu ad eandem, ib., n. 14, 15.

Cum recidive peccata fiunt ex sola fragilitate intrinseca, potest poenitens toties absolvi, quoties confessarius iudicat eum serio dolere et proponere in posterum se emendare, ib., n. 18.

An sint absolvendi necne illi consuetudinarii, seu recidivi, qui in aliqua confessione minora asserunt peccata, et in alia maiora, et sic vicissim longo tempore sua peccata continuant, et quomodo cum istis procedendum, ib., n. 19.

Absolutio dari non debet, sed differenda iis, qui propria culpa et negligentia ignorant principalia mysteria fidei, et alia scitu necessaria ad salutem, ibid., num. 20.

Absolutio dari nequit a confessario suo complici in peccato carnis; et si, detur, est nulla. Et confessarius audens eum absolvere, incurrit excommunicationem Papae reservatam. Vide verb. *Complex peccati*, a n. 1 ad 3, ac ib., n. 4, etiam de complici in quocunque alio peccato mortali non carnali.

Confessarius potest absolvere et dispensare poenitentem, quamvis ante executionem dispensationis obtentae iterum copulam illicitam habuerit cum eadem sorore feminae, quam ducere intendit; secus autem si post dispensationem nondum executam iterum copulam haberet, non cum eadem dicta sorore, sed cum alia persona intra secundum gradum coniuncta feminae, quam ducere intendit. Vide verb. *Instructio parochorum*, n. 33, 34.

ABSOLUTIO QUOMODO, ET SUB QUA FORMA DARI POSSIT, ET DEBEAT, VEL NON.

Absolutionis sacramentalis verba necessaria et sufficientia assignantur, ac quid tutius in praxi tenendum digeritur. Vide verb. *Absolutio*, art. 3, n. 1 ad 4.

Absolutio est valida, sed illicita, si detur aliis verbis, quae tamen non mutant sensum formae ordinariae, nec actum iudicii, et afferuntur variae similes formae, ib., n. 5, 6, 7.

Absolutio autem data his verbis: *Ego te mundo a peccatis tuis*, vel consimiliter, a pluribus censetur insufficiens. Et peccaretur mortaliter, ut etiam extra casum necessitatis voluntarie relinquendo *Ego, et in nomine Patris*, etc., at nequidem veniale est aliarum precum rationabilis omissio, ib., n. 8, 9.

Assignatur digna praxis servanda in usuali administratione sacramenti poenitentiae, uti quoque in urgente gravi necessitate, ib., n. 10, 11.

Absolutionis verba non praecise, et unde indicant et declarant poenitentem esse a Deo absolutum, sed vere, et per modum sententiae iudicialis important absolutionem poenitentis a peccatis loco Dei a confessario velut a iudice pronuntiatam; aliter invalida est, ibidem, n. 22, 23.

Reprehenditur facilitas auctoris hac in re definienda, ib. in nota n. 21, 22.

Absolutio nequit dari absenti per nuntium, nec per litteras, at ab uno potest dari pluribus simul, et absolutio esset virtualiter multiplex, etc., ib., num. 14, 15, 16.

Similiter potest dari absolutio uni a pluribus simul, sed illicite, exceptis quibusdam casibus, ib., n. 17, 19.

Formula absolutionis dandae in articulo mortis omnibus personis utriusque sexus trium ordinum S. P. N. Francisci, et benedictionis papalis dandae praedictis quatuor in anno diebus, quibus maluerint. Vide verb. *Indulgentia*, art. 5, n. 65, 66.

Formula absolutionis generalis dandae omnibus supradictis personis in solemnitatibus seu festis Domini Sabaoth, beatae Mariae Virginis, Omniumque Sanctorum, et Apostolorum Petri et Pauli, sancti Patris Francisci, sanctae Clarae, per totam maiorem Hebdomadam, et in festo sanctae Catharinae virginis et martyris, ib., num. 68.

Alia quoad absolutionem. Vide verb. *Confessarius*, art. 1 in add. auctor.

ABSTINENTIA (I, 73).

Abstinencia a carnibus est praecepta pro omnibus diebus Veneris et Sabbati, pro Quadragesima, pro Quatuor anni temporibus, et variis vigiliis. Vide verb. *Abstinencia*, n. 1, 2, 3, 4.

Si vigiliae incidunt in die Dominica, non fit in ipsis abstinencia, sed anticipatur in Sabbato ut etiam anticipari debet feria IV, vigilia sancti Ioan. Baptistae si cadat in die Corporis Christi; e contra autem, si vigilia sancti Matthiae occurrat ultima die Bacchanalium, ibidem, n. 5, 6, 7.

Si Nativitas Domini Nostri Iesu Christi accidat in die Veneris dispensantur omnes ab abstinencia carnis, exceptis iis qui tenentur voto vel regulari observantia, ib., n. 8.

Tempore Quadragesimae adest praeceptum abstinendi, nedum a carnibus, sed etiam ab ovis et lacticiniis, ib., num. 9.

Abstinencia nimia a cibo, vel potu, vel somno impediens aliquem, ne postea suis possit fungi officiis, est mala et peccaminosa, ib., n. 10.

Abstinencia ab omni cibo et potu ultra terminum naturalem septem, aut novem, aut ad summum undecim dierum in iis, qui vitae sanctimonia excellunt, constituta facti veritate, censenda est supernaturalis et miraculosa, at dari potest etiam naturaliter. Vide verb. *Abstinencia*, n. 11 ad 14.

Abstinencia virtus est, et dupliciter accipi potest, ib., num. 16. — Distinguitur a ieiunio cuius est pars, ib., num. 17; — non omnes indiscriminatim ad abstinenciam tenentur, et qui sint dispensati, ib., num. 18 et 19.

ABUSUS (I, 76).

Abusus praesupponit usum, et abuti quid sit, ac quid abutens sibi mereatur. Vide verb. *Abusus*, n. 1, 2.

Abusus est facere processionem cum Sanctissimo Sacramento de nocte feria quinta et sexta maioris hebdomadae, ib., n. 3, et verb. *Processiones*, n. 63.

Abusus est, ut superior monasterii, licet habeat iurisdictionem spiritualem et temporalem, faciat ante se deferri crucem more Archiepiscoporum, ib., n. 4.

Abusus est, ut canonicus clericus, vel subdiaconus antiquior praeferatur canonico presbytero moderniori, ibidem, num. 5, et verb. *Canonicus*, art. 7, num. 25 et 31.

Abusus antiqui qualiter eliminandi, ibid., num. 6, et verb. *Resolutiones Sacrar. Congreg.*, num. 52. Necnon saecularium ac claustralium abusus enumerantur, ib., n. 7, 8.

Abusus in baptismo, confessione, eucharistia, matri-

monio, ordine et sacra Scriptura, poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 31 ad 49.

Abusus definitio et significationes, ib., n. 10.

Quinam sint abusus omnino eliminandi, et quanam servare oporteat in eorum exstirpatione, ib., num. 11 et 12.

ACCEPTILATIO.

Acceptilatio quid sit et quando valeat. Vide verb. *Solutio*, a n. 41 ad 45.

ACCEPTIO PERSONARUM (I, 77).

Acceptio personarum quid sit. Vide verb. *Acceptio personarum*, n. 1 et 4.

Qui in iudiciis, concursibus, etc., antepositum unum alteri, et alii confert quod isti ex merito iustitiae debetur, committit grave peccatum acceptionis personarum, ib., n. 2.

Ad peccatum acceptionis personarum necessarium est, quod res uni potius quam alteri debeatur qualicunque iustitiae debito, ib., n. 3.

Quaerelae Bracharensis Archiepiscopi coram Patribus Tridentinis contra acceptiones personarum in beneficiis ecclesiasticis conferendis, ib., n. 5.

Peccant contra iustitiam distributivam qui omisso digniori eligunt dignum per acceptionem personae, ib., num. 6.

Patroni etiam laici omissa acceptione personae eligere tenentur digniorem, ib., n. 7.

In foro tamen externo ad evitandas lites praesentatio patroni per acceptionem personae de digno omisso digniore irritari nequit, ib., n. 7.

Unde desumenda sit maior capacitas, et quomodo de ea inquirendum ad vitandam personarum acceptionem, ut beneficium digniori conferatur, ibidem, num. 8.

Quam grave delictum sit acceptio personarum in collatione beneficiorum, ib., n. 8.

Acceptio personarum est iure divino prohibita, et grave peccatum, ib., n. 9 et 11.

Quis putandus indignus, vel dignior, ib., n. 12.

An, cui et quando ad restitutionem tenetur, qui acceptionis crimen commisit, ib., n. 13.

Praeferre amicis aequalibus meritis, non est personarum acceptio, ib., n. 14.

A tali vitio in sacramentorum administratione summope abhorrendum est, ib., n. 15.

Quoad personarum acceptionem propositio damnata, ib., n. 10.

ACCESSIO (I, 79).

Accessio, seu adiunctio quando dicatur pro acquirendo rerum dominio. Vide verb. *Dominium*, artic. 3, n. 23 ad 69.

Si annulo accedat, seu coniungatur gemma, si vesti intexantur purpurea, gemma et purpura spectabunt ad dominum illius, cuius erat annulus, et vestis, cum obligatione tamen reddendi alteri aestimationem rei suae, ib., n. 53.

Alia quoad ius accessionis. Vide ibidem, a num. 10 ad 19.

ACCESSORIUM (I, 79).

Accessorium naturam sequi congruit principalis, ac idem utriusque iudicium. Vide verb. *Accessorium*, n. 1 et 2.

Quomodo accessorium a principali in diversis casibus et circumstantiis distinguatur, ibidem, num. 7 ad 12.

Accessorium non alterat principalem dispositionem, sed illi omnino famulatur, ac videtur concessum, cui est concessum principale, ib., n. 3 et 4.

Accessorium non tenet, si non tenet principale, ad quod sequitur et corrumpit principali deficiente, ibidem, num. 3 et 6. Ea enim omnia, quae accessionis locum obtinent, omnino exstinguuntur, ubi principalis causa

vel ab initio, vel ex post facto non subsistit, ibidem, n. 13 ad 18.

Regula iuris *accessorium, etc.*, unde desumpta; et illius verus sensus, ib., n. 19 et 20.

Causae quibus aliquid accessorium, quod per se non subsistit, esse potest, ib., n. 21.

Casus quibus accessorium principalis naturam non sequitur, ib., n. 22.

ACCESSUS (I, 81).

Accessus ad beneficium quid sit, et quomodo differat a regressu. Vide verb. *Accessus*, n. 1 et 2.

Accessus et regressus amittuntur per contractum matrimonii, nec, eo dissoluto, reviviscunt, n. 3.

Prohibiti sunt, sed Pontifex, iusta causa, eos potest concedere, n. 4 et 5.

Quomodo permittatur accessus in electione Pontificis, et in caeteris electionibus, n. 6 et 7.

De accessu ad moniales, n. 8. Vide verb. *Moniales*, art. 4.

ACCUSARE (I, 81).

ACCUSARE QUI POSSIT, VEL NON.

Exceptis quibusdam infra assignandis, omnes accusare possunt criminaliter in causis propriis, in defendendis iniuriis sibi illatis et morte suorum propinquorum, in crimine haeresis, sacrilegii, veneficii, seu magiae, assassinii et grassationis per vias publicas, falsae monetae, simoniae, laesae maiestatis, similibusque aliis criminibus atrocissimis. Vide verb. *Accusare*, a n. 1 ad 9.

Non possunt tamen neque in supradictis accusare: 1. Mente capti et furiosi. 2. Excommunicati. 3. Capitales inimici. 4. Clerici et religiosi, praesertim si esset infligenda poena sanguinis, ib., n. 10 ad 13.

Clerici tamen, si pro arcenda sua et suorum iniuria, vel pro utilitate et defensione suae ecclesiae esset necessaria accusatio, debent expresse se protestari contra poenam sanguinis ad valendam irregularitatem, ibid., num. 14.

In aliis causis et criminibus accusare non possunt: 1. Excommunicati. 2. Infantes, viles et criminosi. 3. Pagani, haeretici et Iudaei non possunt Christianos accusare. 4. Inimici capitales et graves. Item cohabitantes et frequenter versantes cum inimicis accusati. 5. Omnes illi, qui subornati alias falsum testimonium dixerunt, vel pecuniam ad accusandum vel non accusandum acceperunt, sicuti etiam pauperes non notae bonae famae. 6. Iam accusati de aliquo delicto, nisi prius se innocentem probaverint. 7. Liberi accusare non possunt parentes, nec e contra. Nec fratres, nec sorores adinvicem, nec liberti patronum, aut eius haeredem. 8. Clerici et religiosi, qui tamen possunt accusare suum praelatum. 9. Furiosi et mente capti. 10. Impuberes seu pupilli, et mulieres. 11. Milites et magistratus. 12. Laici non admittuntur ad accusandos clericos, nisi tamen laicus iniuriam sibi et suis a clericis illatam prosequatur. Vide verb. *Accusare*, n. 15 ad 29.

Inter eos qui accusare non possunt, sunt infames iuris, ib., n. 33.

Pauperes accusare non possunt, etsi bonis moribus sint praediti, ib., n. 34.

Filiis familias accusare posse, dummodo pater consentiat, nonnulli sentiunt, ib., n. 35 et seqq.

Servi de iis tantum criminibus accusare possunt, de quibus permissum est omnibus accusare, ib., num. 38.

Num servo permissum quoque sit accusare dominum de suis criminibus, de quibus permissum est omnibus accusare, ib., n. 39.

Num familiares et domestici, adeoque et uxor accusare possint patrem familias et maritum, ib., num. 43 et seqq.

Cuiusnam aetatis esse debeat accusator, ibid., n. 40 et seqq.

Parochiani et patronus ecclesiae de crimine civiliter

agere possunt contra rectorem parochiae vel beneficii, ut amoveatur a beneficio, ib., n. 30.

Singulares qualitates requiruntur in illo qui Episcopum accusare intendit, ib., n. 45.

Casus varii in quibus qui accusare omittunt, graviter peccant, n. 46 ad 50.

Discrimen inter accusationem et denuntiationem, n. 51 et 54.

Nemo tenetur complices sui delicti denuntiare, n. 52.

Omnes possunt accusare in causis propriis, sed non per alium, n. 55 et 57.

Quisque potest accusare matrimonium contrahendum, existente impedimento, n. 58 et seq.

Nemo, praeter coniuges, potest accusare defectum impotentiae, n. 62.

Omnes tenentur accusare crimen contra religionem vel rempublicam, n. 63.

ACCUSARI (I, 85).

ACCUSARI QUI POSSINT, VEL NON.

Accusari non possunt, primo infantes, furiosi et mente capti. Et quid de minoribus doli capacibus. Vide verb. *Accusari*, n. 1, 2.

Secundo accusari non possunt nec illi, qui ante plures annos delictum commiserunt, et illud iam praescripserunt, exceptis tamen quibusdam, ib., n. 3 ad 6.

Tertio semel accusati et iam absoluti iterum accusari non possunt de eodem crimine; adiicitur tamen habenda advertentia, ib., n. 7, 8.

Quarto absentes non possunt accusari et sententari, possunt tamen accusari, ut a iudice legitime citentur, ib., n. 9.

Quinto accusari non possunt magistratus temporales, vel praesides, aut legati provinciarum, durante eorum officio, nisi delinquant circa officium, vel crimen notorium fit, ib., n. 10.

Sexto accusari non possunt Christiani ab infidelibus, haereticis et Iudaeis; nec denique accusari possunt, qui superiorem se non agnoscunt; et accusatio contra praefatos seu superiores non de facili admittenda, ibidem, n. 11, 12, 13.

Si crimen pluribus legibus vindicetur, accusatus ex una lege, accusari et reus fieri non potest ex alia ob idem crimen admissum, ib., n. 15.

Servi accusati de delicto non sunt immunes ab extraordinaria poena, si crimini sit annexa poena, quae solos cives et liberos afficere potest, ib., n. 16.

Non possunt accusari mortui, neque Summus Pontifex, nec sotes crimine sodomiae, n. 17 ad 19.

ACCUSATIO.

Accusationis definitio et etymon. Vide verb. *Accusare*, n. 32.

ACCUSATOR (I, 86).

Accusator tenetur se subscribere ad poenam talionis, et tenetur probare crimen, quod obiicit, ac subire poenam talionis. Vide verb. *Accusator*, n. 1, 2, 3.

Istis tamen nostris temporibus videtur hanc poenam talionis abiisse in desuetudinem; si quis tamen esset convictus, quod innocentem vere et malitiose accusasset, deberet adhuc puniri poena talionis. Vide ibidem, num. 4.

Accusator nedum in scriptis tenetur dare accusationem, sed praeter scripta debet in persona se conferre ad iudicem, nec libello iam oblato potest amplius desistere ab accusatione; bene vero ante, ibidem, n. 5, 6, 7.

Accusator tenetur ad expensas, si accusatus se purget, et ob pecuniam puniendus est exilio, vel durius, et tenetur restituere, nec unquam potest esse iudex aut testis, ib., n. 8, 9.

Accusans clericum, si non probat per tres vel saltem duos testes, excommunicatur, ib., n. 10.

Tria, et quatenus erant, quae olim ab accusatore de iure Romanorum praestari debebant, vide ibidem, num. 11.

Onus incumbit accusanti probandi delictum, et quomodo illud probetur, ib., n. 12.

Quatenus poena esset ex Sen. C. Turpilliano iis qui oblato iam libello, accusationem deserebant, ib., n. 17 et seqq.

A Sen. C. Turpilliano exceptae feminae minores; ib., n. 21.

Deprehendens se errasse accusando, tenetur in foro interno desistere, in externo tamen incurrit poenas, n. 22 et 23.

Calumniator praesumitur, si probare non potest delictum de quo accusat, poenae quas incurrit, et causae eum eximentes, n. 24 ad 28.

Accusator illegitimus a iudice repellendus est, et casum Papae reservatum incurrit, n. 29 et 30.

Quando accusator teneatur detegere falsam accusationem, etiam cum vitae discrimine, n. 31.

ACCUSATUS (I, 88).

Accusatus fatigandus non est, si accusator non sit legitimus, nec debet puniri, nisi convincatur. Vide verb. *Accusatus*, n. 1 et 2.

Accusatus non potest alium accusare nisi prius se purget a crimine, et pendente accusatione non potest esse testis, nec tenetur respondere, nisi vocetur, ibidem, n. 3, 4, 5.

Accusato danda sunt omnia capitula, in quibus accusatur, nomina et dicta testium, ut possit se defendere, excepto casu haeresis, ib., n. 6.

Accusatus, etiamsi non sit convictus, vel accusator deficiat, adhuc tenetur se purgare canonice, et tunc, si deficiat, habetur ut reus, ib., n. 7, 8.

Bona fama accusati, non solum facit praesumptionem innocentiae, sed abstergit praesumptionem contrariam, ib., n. 9.

Accusatus non tenetur veritatem fateri iudici, etiamsi interrogetur sub iuramento, quando non servato iuris ordine hic dato interrogat, et traditur, qualiter in occultanda ei veritate periurium evitari valeat, ibidem, num. 10, 11.

Accusatus tenetur fateri crimen iudici legitimo et servato iuris ordine interroganti, et praecipienti sub iuramento de dicenda veritate, maxime in delictis non inferentibus poenam capitale, etc. Vide verb. *Accusatus*, n. 12 ad 16. Quinimo etsi de inferentibus poenam capitale sit causa, ib., n. 18 ad 24.

Accusatus, seu reus, qui crimen semel negavit iniuste et cum iuramento, an teneatur illud confiteri post latam sententiam, vel saltem ante, aut in articulo mortis, ib., n. 24 ad 28. Illud teneri probabilius est, ib. in not. ad n. 28.

Accusatus, seu reus, qui metu vel vi tormentorum mentitus sibi falsum crimen imposuit, ob quod sit morte plectendus, tenetur se retractare, si hoc prodesse queat; secus autem si e converso, et quid ei consulendum, ib., n. 29, 30.

Accusatus ex praesumptione falsa, a iudice interrogatus non tenetur confiteri propositionem veram, ubi ista confessio, condemnandus esset in foro externo de crimine aut debito, ad quod revera in foro conscientiae non tenetur, ib., n. 31 ad 42.

Accusatus, seu reus interrogatus a iudice, ut sub iuramento dicat, quantum mercis v. g. apud se retineat, excusatur a periurio, etiamsi cum iuramento neget partem mercis, ne solvat gabellam evidenter iniustam, supposito quod in iis circumstantiis non interrogetur legitime, ib., n. 43.

Iudex non potest ab accusatis seu reis criminaliter inquisitis exigere iuramentum, dum iudicialiter uti principales examinantur. Vide verb. *Iuramentum*, art. 1, n. 56, verb. *Iudex*, n. 65, et verb. *Reus*, n. 26.

In pluribus erravit auctor in hac materia, quae a

correctore, refellendo contraria, reprehenduntur, ib. in nota, verb. *Accusatus*, et n. 56.

Accusatus de crimine publico ex iure civili prohibetur accusare non modo accusantem, sed etiam illius filium, patrem vel matrem, ib., n. 44.

Quando aliquis de uno crimine accusatus et absolutus iterum de eodem accusari valeat, necne, ibidem, num. 45.

Accusatus et absolutus in ecclesiastico foro potest iterum in foro laicali accusari, quoties delictum sit misti fori, ib., n. 48.

Intra quantum tempus accusatus et absolutus ab observatione iudicii iterum accusari possit novis detectis argumentis, ib., n. 50.

An accusato facienda est super delicto transactio cum omnibus habentibus ius accusandi, ut ita vitetur periculum novae accusationis, ib., n. 51.

Accusatus morte, vel alia corporali poena plecti non potest, si transactio rite sit inita inter accusatum et accusatorem lite pendente ante sententiam, vel saltem pendente appellatione, ib., n. 52.

ACEDIA (I, 97).

Acedia ut sit tripliciter sumi potest, et assignatur, et solum tertio modo sumpta est peccatum. Vide verb. *Acedia*, n. 1, 2.

Acedia tertio modo capta quid sit, et quotupliciter accipiatur, ib., n. 3 ad 6.

Acedia generaliter sumpta potest esse peccatum mortale vel veniale, et assignatur quando unum et quando alterum, et specialiter accepta est ex genere suo mortale, si plene voluntaria; potest tamen quandoque esse solum veniale, ib., n. 7 ad 9.

Acediae filiae sunt malitia, rancor, pusillanimitas, desperatio, torpor et evagatio; ac omnium quidditas et peccati qualitas aperitur, ib., n. 10 ad 16.

Remedia adversus acediam, ib., n. 17.

ACOLYTHATUS.

Acolythatus quid sit, quae eius materia et forma; quando institutus, et quae aetas id ipsum. Vide verb. *Ordo*, art. 1, a n. 37 ad 39.

ACOLYTHUS (I, 98).

Acolythus idem ac ceroferarius, eiusque assignatur officium. Vide verb. *Acolythus*, n. 1, 2, 3.

Acolythi unde dicti, ib., n. 7, 8.

Quodnam olim fuerit officium et munus acolythorum, ib., n. 8.

De antiquitate acolythorum, n. 9.

Acolythi sive alii clerici in minoribus non sunt assumendi ad cantandam epistolam vel evangelium, etiamsi sit penuria diaconorum et subdiaconorum, et contra facientes debent puniri, ib., n. 4 et 5.

Acolythus, seu alius clericus, qui solemniter cantat epistolam cum tunicella, et reliquis sacris vestibus, sed absque manipulo, debet petere dispensationem irregularitatis ad cautelam, et idem est de non diacono, qui cantat evangelium sine stola, ib., n. 6.

De acolythorum nomine et officio contra Binghamum, n. 12 et 20.

Varia variis in locis eorum munera, n. 13.

Quis primus acolythos inter clericos retulerit, n. 14.

De acolythis regionariis, titularibus, palatinis, stationariis, n. 15.

Consuetudo Ecclesiae Latinae et Graecae circa eorum aetatem, n. 16 et 17.

Decretum Bened. XIV de clero graeco ad maiores ordines ascensuro, n. 18.

Quis fuerit antiquitus archiacolythus, n. 19.

Acolythatus ab Apostolis fuit institutus, n. 21.

ACTIO.

Actio commodati et actio contraria commodati quid sint, et quibus competant. Vide verb. *Commodatum*, a n. 29 ad 35.

Actio empti et venditi quid sit, et quibus competat, vide verb. *Emptio*, art. 1, a n. 1 ad 6.

Actio redhibitoria et actio aestimatoria quid sint, ad quae dentur, et quibus competant. Vide ib., art. 5, a n. 16 ad 22.

Actio locati et conducti quid sit, ad quae detur, et quibus competat, vide verb. *Locatio*, a n. 82 ad 84.

ACTOR (I, 101).

Actor dicitur is, qui petit, et ad iudicium provocat, eique incumbit onus probandi; et eo non probante, reus absolvitur. Vide verb. *Actor*, n. 1, 2, 3.

Actor petens rem ex certa causa, si causam non probet, succumbit, non tenetur tamen iurare, si plene probet, ib., n. 4, 5.

Actor tenetur sequi forum rei, et non potest mitti in possessionem, absente reo, nisi causa custodiae, si, lite non contestata, reus est contumax, ibid., num. 6 ad 8.

Actor non obtinens possessionem coram iudice non tenetur coram eo respondere de proprietate, si sit alterius fori, ib., n. 9.

Actore et reo eiusdem civitatis existentibus neuter conveniatur extra eam, ib., n. 10.

Actor non admittitur ad litigandum, nisi det libellum in scriptis, et citatus non comparens in termino, tenetur ad expensas eousque factas a reo, ibidem, n. 11, 12.

Actor non potest exigere a reo scripturas contra reum; et ei non licet, quod nec reo licet, ibidem, n. 13 et 14.

Actor excommunicatus non potest agere; imo a iudice est repellendus ex officio, etiamsi reus non opponat. Potest tamen in iudicio conveniri, et debet per alium in iudicio respondere, ib., n. 15 et 16.

Favorabiliores in iure sunt rei quam actores, et in quibus praesertim rebus, n. 19, 20.

Actoris conditio in causa melior fieri potest post litis contestationem, nequaquam deterior. Vide verb. *Actor*, num. 19.

Actor nequit a iudicio incepto pro libitu desistere, ib., n. 20.

In iudicio in vim *Legis diffamari*, is, qui primo provocat, est reus, ib., n. 21.

Actor in libello debet obligationis causam deducere, et illum iudici offerre, et reo sive parti intimare, ib., num. 22.

Si actor instantiam deserat, non est audiendus nisi reo expensas obtulerit, ib., n. 23.

Quando et quomodo, si novum iudicium instituere velit actor, teneatur expensas reo reficere, ib., n. 23.

De nomine actoris, et quae in eo requirantur, n. 24 et 25.

Affinis est procuratori, sed non tenetur in causis civilibus comparere, n. 26 et 27.

In iudicio semper intervenit actor, vere vel fecte, et quoad reconventionem non potest se tueri exceptione fori incompetentis, n. 29, 30.

Oblato libello, litem tenetur proseguire, n. 28.

Quando censeatur contumax, et quomodo tunc citandus, in hoc casu reo tenetur ad expensas, et amplius non citandus, n. 31, 33, 34.

Conditiones servandae ut actor excommunicatus repelli possit, n. 35.

Quinam fuerint actores Ecclesiae, n. 36.

ACTUS (I, 104).

Quid sit actus humanus, voluntarius, elicitus et imperatus. Vide verb. *Actus*, n. 1 ad 4.

Actus humanus est imputabilis, moralis, liber, et habet rationem meriti et demeriti, n. 5 ad 8.

ADAM.

Adam si hodie viveret, non posset cum aliqua matrimonium contrahere. Vide verb. *Matrimonium quoad impedimenta*, art. 1, n. 43.

Adam et Eva quando, quomodo et ubi formati, et varia alia de ipsis. Vide verb. *Mundus*, a n. 24 ad 40.

Adam et Eva qua die et hora comederint de fructu vetito, qua item expulsi sint de paradiso; ibid., n. 43 ad 45.

Adam et Eva a paradiso eiecti, quam regionem incoluerint, et ubi tumulati fuerint, ib., a n. 52 ad 55.

Adam et Eva quot filios genuerint, ib. n. 49.

ADIUNCTI (I, 105).

Pro adiunctis debent initio cuiuslibet anni eligi a capitulo duo de gremio capituli, et ad quid, vide verb. *Adiuncti*, n. 1.

Electioni adiunctorum tanquam coniudicum utrum assistat, an resistat ius commune, ibid., n. 40.

Unum tantum debet esse utriusque votum, et alter potest Episcopo accedere; et quid si ambo ab Episcopo discordent, ib., n. 2 ad 4.

Capitulum ecclesiae in cathedrali erectae post Tridentinum, quae prius non erat exempta, sed in omnibus Episcopo subiecta, nequit habere adiunctos seu coniudices, ib., n. 5.

De mandato Concilii Tridentini tenetur capitulum initio cuiuslibet anni duos sui ipsius eligere, qui cum Episcopo contra capitulares procedere debeant, et electi iuramentum praestare tenentur, ib., n. 6, 7, 8.

Si capitulum uti supra non elegerit, potest Episcopus procedere per se solum, dummodo prius illud moneat, ib., n. 9.

Episcopo nolente, vel non valente contra capitulares delinquentes procedere, non devolvitur iurisdictio ad adiunctos, nec e contra istis volentibus, etc., devolvitur ad Episcopum sed ad superiorem, ib., n. 10, 11.

Ut valeant sententiae et decreta in casibus huiusmodi, sunt exprimenda et pronuntianda sub nomine simultaneo Episcopi et adiunctorum, ib., n. 12.

Solus autem Episcopus sine adiunctis poterit in principio ad informationem summariam et necessariam detentionem rei procedere in criminalibus ex incontinentia provenientibus, etc., quando de fuga timetur, ac etiam solus potest, si totum capitulum deliquerit, ibidem, n. 13, 14.

Si reperiatur unus in capitulo, qui non deliquerit, iste procedet simul cum Episcopo, cum restrictione tamen, quae assignatur, ib., n. 15, 16.

Potest etiam sine adiunctis visitare corpus ecclesiae cathedralis, et sacramentum, reliquias, caeteraque ad cultum divinum destinata, ib., n. 17.

Potest etiam visitando sine adiunctis peccata et excessus capitularium corrigere, punire et emendare, ib., num. 18.

Potest etiam sine adiunctis procedere in personas capitulares delinquentes in exercitio curae animarum quam obtinent extra ecclesiam capitularem, ibidem, num. 19.

Potest etiam sine adiunctis procedere ad privationem canonicorum ex causa, quod ordines suis praebendis annexos non susceperint. Vide ib., n. 20.

Potest sine adiunctis exigere rationem administrationis operum piorum ad curam capituli spectantium, dummodo non procedat ad privationem, vel alias criminaliter in forma iudicii, ib., n. 21.

Episcopus potest sine adiunctis procedere contra capitulares ob non residentiam, dummodo non procedat ad privationem; necnon alia sine illis potest, quae referuntur, ib., n. 22 ad 26.

Nequit Episcopus sine adiunctis procedere contra coadiutores canonicorum cathedralis, si ex forma coadiutoriae colligatur ipsi coadiutori concessa fuisse omnia privilegia, quae habent canonici, et alia, quae apponuntur, ib., n. 27 ad 30.

Episcopus duarum cathedralium coniunctarum potest in qualibet ipsarum maluerit tribunal erigere, ibique procedere in causis capitularium cum suis respective adiunctis non obstante consuetudine immemorabili in contrarium, ib., n. 31.

Episcopus in visitatione et causis capitularium potest uti suo proprio notario, dummodo non sit suspectus capitulo, et assumere suum proprium fiscale, vel alium, si hic habeatur suspectus, ib., n. 32, 33.

Adiuncti possunt esse omnes qui sunt de capitulo, etiam dignitates obtinentes in eadem ecclesia, licet capitulares non sint, ib., n. 35, 36.

Adverte, quod in adiunctos eligi non possunt, nisi ii, qui vere sunt de capitulo, unde beneficiarii, qui assisi dicuntur, eligi in adiunctos non possunt, ibidem, num. 42.

Adiuncti, si ea de causa sine fraude tempore divinorum officiorum absint, privandi non sunt quotidianis distributionibus, ib., n. 37.

Cum istis duobus adiunctis a Concilio praescriptis nedum Episcopus, sed etiam eius vicarius procedere potest contra capitulares, et etiam vicarius capitularis sede vacante, ib., n. 38, 39.

Recusato vicario capitulari, non sunt ei dandi adiuncti, sed recurrendum est ad capitulum, ut eligat arbitros pro cognoscendis causis suspicionum, et alteri non suspecto causam deleget, ib., n. 43.

Discordantibus adiunctis Episcopo, an tertius debeat esse ex eodem capitulo, n. 44.

Episcopus cum adiunctis potest procedere contra capitulares, n. 45.

Adiuncti a capitulo electi iurisdictionem habent, tenentur iurare de bene et fideliter se habendo, et iuvare Episcopum suo consilio, et an Episcopus illud teneatur amplecti. Vide verb. *Adiuncti*, n. 46, 47.

Requiritur ut expressus sit consensus adiunctorum, ipsi vero possunt recusari a parte, n. 48, 49.

ADIURATIO (I, 109).

Adiuratio quid et quotuplex. Vide verb. *Adiuratio*, num. 12.

Quando et an liceat adiuratio deprecativa et compulsiva, n. 3.

Quaenam sint ad licitam adiurationem, n. 4.

Deus, sancti, daemones, etc., adiurari possunt, et quomodo, n. 5, 6, 7.

ADMINISTRATIO, ADMINISTRATOR (I, 109).

Ordinarii locorum possunt exigere iuramentum de fidelitate administrandi ab administratoribus locorum et legatorum piorum, ac rationes et computa administrationis, etsi testator id inhibuerit. Vide verb. *Administratio*, *Administrator*, n. 1 ad 5.

Ab Ordinariis potest ordinari, quod administratores locorum piorum singulis annis rationem reddere teneantur, etiamsi de iis, qui de iuris communis dispositione visitari non possunt, ib., n. 6, 7.

Administratores piorum locorum etiam exemptorum nullam rationem reddentes Episcopo posthac eam reddere tenentur, et quid si eam aliis reddere consueverunt, ib., n. 8, 9.

Ordinarii possunt compellere syndicos et ministros monasterii monialium regularibus subiecti ad exhibendos libros receptorum et expensarum dicti monasterii pro redditione rationis administrationis bonorum illius, etiam sine praesentia ministri provincialis, cui subest dictum monasterium, quatenus interpellatus recuset interesse, ib., a n. 10 ad n. 11.

Redditio rationis administrationis danda est Ordinariis etiam a locis, quae sunt sub immediata regum protectione, et ad hoc ut sint immunia a visitatione Ordinariorum, debent esse talia a primaeva sua fundatione, ib., a n. 12 ad 18, et verb. *Confraternitates*, art. 3, n. 6 ad 8 et 11 ad 13.

Ordinarii possunt cogere quoscunque administratores piorum locorum et ecclesiarum; imo etiam canonicos cathedralis ad exhibendos libros, et qualiter, ib., n. 19, 20, verb. *Confrat.*, art. 3, n. 9.

Et ad finem reddendi fideliter quotannis suos computos et rationes tenentur omnes administratores con-

ficere librum rationum, qui contineat data et accepta, etc., ib., n. 21, 22, 23.

Nec possunt ipsi administratores exhibitionem librorum et redditionem rationum faciendam Episcopo effugere, praetextu quod soliti fuerint ipsas computos et rationes reddere aliis, et qualiter procedi possit, si male se gesserint, ib., n. 24, 25.

Pro labore autem revisionis, etc., nequeunt Episcopi aliquam mercedem seu propinam exigere, non obstante quacunque contraria consuetudine, ib., n. 26.

Regulares non debent, nec possunt esse administratores bonorum temporalium monasteriorum monialium etiam sibi subiectarum, ib., a n. 27 ad n. 30.

Episcopus per se exigere potest, imo debet rationem administrationis a vicario capitulari, et ab omnibus officialibus seu administratoribus, sede vacante, a capitulo deputatis, ac illos in aliquo delicto repertos punire, et iuxta multos scienter et negligenter omitens non est immunis a gravi culpa, ibid., num. 31, 32, 33.

Designato a Sancta Sede minore viginti et quinque annis in futurum ecclesiae praesulem, eidem administrator tam in spiritualibus quam in temporalibus deputatur, ib., n. 34 et seqq.

Quaenam sint facultates huius administratoris, ib., n. 37 et seq.

Administratio bonorum sacrorum laicis interdicitur, num. 42.

Quid administratio dioecisana in regno Neapolitano et in ecclesiis cathedralibus, n. 43, 44.

In abbatibus montis Casini, Cavae, etc., abbates administrationi praesunt, n. 45.

Administratores a Sede Apostolica, conferre possunt beneficia, n. 47.

Episcopus administrator potest pro suffraganeo supplicare, et eius supplicatio praefenda, n. 48, 49.

Quomodo se gerat Sedes Apostolica si administrator non sit Episcopus, et suffraganeatus vacet, num. 50.

De clericis administratoribus rerum laicorum, vide verb. *Irregularitas*, art. 1, n. 12, circa finem.

ADMISTIO.

Admistio seu commistio pro acquirendo rerum dominio, quid sit, et qualiter differat a confusione. Vide verb. *Dominium*, art. 3, n. 72, 73.

Assignatur prima regula ad dignoscendum, ad quem spectet rerum dominium in admistione, ib., n. 76, et alia ad rem, ib., n. 77 ad 84.

ADOPTIO.

Adoptio quid, et quotuplex sit. Vide verb. *Matrimonium quoad impedimenta*, artic. 1 a num. 74, et verb. *Patria potestas*, a num. 19 ad 33, ubi multa ad rem.

ADORATIO.

Adoratio seu cultus quid sit. Vide verb. *Cultus sanctorum*, n. 34.

Adoratio seu cultus, alia est mere civilis, seu politica, et alia sacra, seu religiosa, et quae utraque sit, ib., n. 35.

Adorationis sacrae seu religiosae tres sunt species, nempe latriae, hyperduliae et duliae, et quae singulae sint. Item alia absoluta, et alia respectiva, ibidem, num. 26 ad 40.

ADULTERIUM (I, 114).

ADULTERIUM QUOAD EIUS ESSE ET DIVISIONEM.

Adulterium quid sit et quotuplex. Vide verb. *Adulterium*, art. 1, n. 1 et 2.

Item quid et unde dictum adulterium, ib., n. 8.

Quisnam adulter et stuprator iure Romanorum, ib., num. 9.

Ecclesiae Patres a marito quoque adulterium in inuptam committi constituerunt, ib., n. 10.

Distinctio adulterii in duplex et simplex in foro fori nullam vim habet, ib., n. 11 et 12.

Adulterium dividitur etiam in verum et praesumptum, ib., n. 13.

Adulterium si sit duplex, est necessario in confessione aperiendum, et qui concumbit cum coniugata, etiam consentiente marito, committit adulterium, ut etiam qui accedit ad suam uxorem putans se accedere ad alienam, ib., n. 3, 4, 5.

Coniux in actu coniugali cum sua se morose delectans in alia velut praesente, addit speciem adulterii in confessione explicandam, et adulterium etiam concupiscentia committitur, ib., n. 6, 7.

Quomodo a lege Iulia de adulteriis puniebatur ille, qui sive suae, sive alienae ancillae iungebatur, ibid., num. 14.

Cum liberis iure Rom. adulterium committitur, ib., num. 16.

De adulterio cum vili femina, ib., n. 17.

Cum uxore iniusta an adulterium committatur, et quaenam sit apud Romanos iniusta uxor. Vide verb. *Adulterium*, n. 20.

Cum aliena concubina adulterium non est, ibidem, num. 21.

An cum sponsa adulterium committatur, ibidem, num. 22.

Si quis se iunxerit cum ea, quam bona fide putabat solutam esse, cum vere nupta esset, stupri, non adulterii reus est, et contra, ib., n. 23 et 24.

Si quis duas simul uxores duxerit, num. stupri vel adulterii species dicatur, ib., n. 26.

Multi licet adulteri non sint, puniuntur tamen adulterii poena, ib., n. 27.

Quaenam, praeter fornicationem, peccata adulterium complectatur, n. 28.

Adulterii peccato inquinatur coniux male cum uxore concubens, n. 29.

An fornicatio cum uxore alterius ante matrimonii consummationem sit adulterium, n. 30.

Propositio negans copulam cum coniugata, consentiente marito, esse adulterium, ab Innocentio XI damnatur, n. 31.

ADULTERIUM QUOAD EIUS POENAS.

Adulterium semper fuit punitum gravissimis poenis, quae assignantur. Vide verb. *Adulterium*, art. 2, a n. 1 ad n. 6.

De variis apud varias gentes adulterii poenis, et praesertim apud Romanos, ib., n. 1 et seqq.

Quibus poenis afficerentur adulteri medio aevo, ib., num. 24.

Hodie pro adulterio poenae plerumque leviores, ib., num. 25.

Clericus adulter non modo deponitur, sed etiam in monasterium detruditur, ib., n. 23.

Iure canonico aufertur adultero ius exigendi debitum coniugale, et conceditur, quod innocens possit facere divortium quoad torum et habitationem; dummodo fiat auctoritate iudicis ecclesiastici, ib., n. 7, 8.

Propter adulterium adhuc uxor privatur dote, et maritus adulter donatione propter nuptias, sive dotalitio, ib., n. 9.

Per ius canonicum correctum est ius civile; hinc non licet patri aut marito occidere adulterum deprehensum in flagranti cum filia, aut cum uxore adultera, ib., n. 10 ad 13.

Maritus occidens propria auctoritate uxorem adulteram, neque excusatur totaliter a delicto etiam a iure civili, sed poena adhuc afficitur aliqua, ib., n. 14.

De iactura rei familiaris uxoris vel mariti in adulterio deprehensi, ib., n. 26 et seqq.

Recensentur causae, propter quas mulier adultera non amittit dotem, ib., n. 32.

Adulterii accusatio quando perimatur, ib., n. 40 et 41.

Si mulier commisso adulterio defuncta sit, et haeredes eius dotem repetant, maritus contradictionis modo oblicere adulterium potest, atque ita dotis lucrum sibi tueri, ib., n. 42.

An marito mulieris in adulterio deprehensae praedefuncto ante institutam actionem illius haeredes repellere possint adulteram dotem repetentem, ibidem, num. 43.

An exponenti querelam criminalem adulterii a principio, competat civilis actio pro lucro dotis, ibidem, num. 45.

De potestate patris vel mariti occidendi adulterio deprehensum vel deprehensam, ib., n. 46.

De accusatione adulterii et effectu sententiae, ibid., num. 46.

De separatione personali ob adulterium in codice Neapolitano permissa, n. 47.

Divortium ob quae crimina fieri possit, num. 48 ad 51.

Vir ob adulterium uxoris non tenetur ad divortium, quando teneatur, pariter et uxor, n. 52 ad 55.

An, facto divortio, vir innocens ius amittat compellendi uxorem ut ad se redeat, n. 56.

Poenae adulteris inflictae, et adulteros occidenti vel vulneranti legibus Neapolitanis, n. 57 ad 60.

Ante sententiam iudicis remissio coniugis innocentis alteri suffragatur, et effectus damnationis possunt a parte laesa averti, n. 61, 62.

ADULTERIUM QUOAD CASUS, IN QUIBUS PROPTER IPSUM NEQUIT FIERI DIVORTIUM.

1. Nequit fieri divortium propter commissum adulterium, si uterque coniugum illud commiserit. 2. Si ipse maritus prostituat uxorem, vel uxor cum consensu mariti adulterium committat. 3. Si mulier nupsit alteri, ex quo vere credidit maritum suum fuisse mortuum. 4. Si uxor ex errore concubuit cum altero viro latenter in eius lectum ingresso putans esse suum verum maritum, et econtra. 5. Nequit fieri divortium propter adulterium commissum a muliere vi oppressa, et omnino involuntarie. 6. Si post adulterium vir sibi reconciliavit uxorem, vel uxor virum petendo et reddendo debitum. Vide verb. *Adulterium*, art. 3, a n. 1 ad 8.

An in casu, quo maritus male et iniuste tractet uxorem, negando ei alimenta et debitum coniugale, eamque e domo expellendo, et tunc ipsa adulterium committat, possit ipse maritus divortium facere, ibidem, n. 9 et 10.

De variis causis propter quas ab Ecclesia dissolutio matrimonii permittitur quoad torum, n. 11 ad 17.

Divortium iudicis auctoritate fieri debet, et cuius est providere ut publicum scandalum vitetur, num. 18 ad 20.

ADULTERIUM QUOAD VARIA RESPECTU ADULTERI ET ADULTERAE.

Adulter accusatus de adulterio, lite pendente, non est privandus possessione, si tamen lite non contestata est contumax, potest excommunicari. Vide verb. *Adulter*, art. 4, n. 1 et 2.

Adulter tenens concubinam pulsa uxore, vel ea contenta si maritus eam non pellat, sed adhuc cum ea adultere vivat, debet excommunicari, ib., n. 3.

Adulter, qui ut suam libidinem libere et sine obice expleat, procurat carcerari maritum alicuius, vel consanguineos mulieris, est ultimo supplicio puniendus et adulterans cum Iudaea vel gentili excommunicatur, ibid., num. 4, 5.

Adulter emendatus potest negare debitum et dimittere uxorem, quae perseverat in adulterio, et non vult se emendare, imo tunc tenetur eam dimittere, ibidem, num. 6, 7.

Adultera nec etiam mortuo marito potest matrimonium contrahere cum suo adultero, potest tamen post poenitentiam, dummodo non fuerit causa mortis sui viri, ib., n. 8, 9.

Olim de civili et canonico iure absolute prohibitaerant nuptiae inter adulterum et adulteram, ib., n. 11 ad 13.

Postea restringi coepit prohibitio ad duos casus, et quinam sint, ib., n. 19, 20.

Adultera post poenitentiam a viro recipienda est, et separata a viro propter adulterium perdit dotem et dotatium, et si impudice vivit, est punienda poena mortis, ib., n. 10, 11, 12. Explicatur auctor, ibid., num. 20 et seqq.

Adultera occidens fetum animatum, seu natum infan-tem, excommunicatur et punitur, ut homicida, et quid, si coniuges sint ambo adulteri, sed unus publice, et alter occulte, ib., n. 13, 14.

ADULTERIUM QUOAD OBLIGATIONEM GENITORUM RATIONE PROLIS ADULTERINAE.

Genitores adulteri tenentur praestare alimenta proli adulterinae, si ipsa non habeat unde aliunde sustentetur, quamvis per ius civile fuerit id vetitum. Vide verb. *Adulter*, art. 5, n. 1 ad 4.

Mater tenetur alere prolem primo triennio, et post hoc triennium tenetur eam alere pater, donec sua industria se possit iuvare, ib., n. 5.

Adulter sciens prolem esse suam, si adultera sit impotens ad restitutionem, tenetur ipse restituere impensa in alenda prole adulterina, et filia dotanda, et compensanda damna quae filii legitimi in divisione hereditatis patiuntur, et quid in dubio, ib., n. 6, 7, 8.

Adultera non tenetur cum periculo vitae et magnae infamiae manifestare prolem spuriam ad reparanda damna legitimorum, nec proles spuria tenetur credere matri asserenti non esse legitimam, ibid., n. 9, 10, 11.

Adultera quando teneatur manifestare prolem spuriam ad reparanda damna legitimorum filiorum, ibid., n. 20, 22, 23.

Lepida cautela a matre adultera adhibita, ne individuum prolem ex adulterio habitam indigitare compelleretur, n. 21.

Adultera tamen tenetur quantum in se procurare omni meliori modo, ut illatum damnum legitimis compensetur; et si nullo alio modo tale damnum compensari possit, tenetur proli spuriae persuadere, ut statum ecclesiasticum vel religiosum amplectatur, vel vitam caelibem ducat, ib., n. 12, 13. Parentes qui sine debitis modis et cautionibus liberos suos exponunt clam ad hospitalia, etc., graviter peccant, si possint aliter eis providere. Excusantur tamen a culpa qui cum debitis cautionibus clam noctu exponunt ad hospitalia ad vitandam infamiam, seu quia nequeunt eos alere aliter, ib., n. 14 et 15.

Sed si divites sint, tenentur restituere hospitali, seu loco pio, vel cuicunque alteri expensas in prolem suam factas, ib., n. 16, 17.

An facta tori separatione propter uxoris adulterium teneatur maritus uxori inopi alimenta praestare, ibid., num. 19.

Regula sequenda circa obligationem adulterae seipsam prodendi, n. 24, 25.

Quando filius teneatur matri credere asserenti eius illegitimitatem, n. 26.

Adulter ab omni restitutione excusatur, quando dubium est an proles sit sua vel mariti, non secus ac quando dubium est inter plures adulteros, si certus sit de prole, ad restitutionem tenetur, n. 27 ad 29.

Tenetur etiam si vim aut dolum aut metum intulerit, eo tamen deficiente, tenetur adultera, n. 30.

ADULTUS.

Adulti quas dispositiones habere debeant ad recipiendum baptismum valide et fructuose. Vide verb. *Baptismus*, art. 5, a num. 25 ad 34.

ADVENA.

Advena, quibus legibus obligentur. Vide verb. *Lex*, art. 3, a n. 28 ad 48.

ADVENTUS (I, 130).

Adventus dicitur tempus Natale Domini praecedens, et quare. Vide verb. *Adventus*, n. 1 et 2.

Quot Dominicis antiquitus constabat, n. 3.

De veteri disciplina ieiunandi tempore Adventus, et quid nunc de isto ieiunio, n. 4 ad 8.

Toto Adventus tempore nuptiae prohibentur; contra facientes lethaliter peccant, sed non dirimitur matrimonium, n. 9, 10.

Adventus est tempus luctus simul et gaudii, et quomodo id Ecclesiae sacris ritibus significet, n. 11.

Plura circa subdiaconi et diaconi officia in caeremoniis tempore Adventus, n. 12 ad 15.

De Missa in Sabbatis Adventus, n. 16.

De festis et commemorationibus tempore Adventus, n. 17, 18.

De Dominicis Adventus, et antiphonis maioribus O, n. 20 ad 22.

ADVOCATUS (I, 134).

ADVOCATI OFFICIUM QUIBUS SIT A LEGE PROHIBITUM.

Advocati officium exercere prohibentur pagani, haeretici et excommunicati, minores septemdecim annis, etc. Vide verb. *Advocatus*, art. 1, n. 1, 2, 18 et 19.

Item iudices vel assessores non possunt in eadem causa esse advocati, necnon clerici in sacris constituti, aut beneficium ecclesiasticum habentes nequeunt in foro saeculari advocatum agere, nisi in causis quae assignantur, ib., n. 3, 4.

Item monachi et religiosi omnes, etiam canonici regulares, nisi pro utilitate sui monasterii, accedente simul mandato proprii praelati regularis, ib., n. 5. Alii praeterea sunt, qui advocati munus exercere nequeunt, quos vide ib., n. 8 et seqq.

Advocati, qui postulare prohibentur ob bonum publicum, ne litigatorum quidem consensu postulare possunt, ib., n. 9.

Is, cui uno in loco iudicis decreto advocatum esse interdictum sit, alio in loco et coram alio iudice non prohibetur postulare, nisi concurrat infamiae nota, ib., num. 10.

In foro autem ecclesiastico possunt advocatum agere clerici in sacris, et beneficiati etiam pro laicis, nunquam tamen pro extraneis contra Ecclesiam, a qua est beneficium, ib., n. 6, 7.

De clerico, qui advocati munus contra Ecclesiam exercet, ib., n. 12 et seqq.

Casus quibus clerici coram saeculari iudice postulare possint, n. 21, 22.

Pro quibus personis in foro civili advocare queant, non tamen in causis sanguinis vel mutilationis, n. 23, 24.

Mendicantibus etiam in causis proprii monasterii advocare interdictum, n. 25.

Clericus in una ecclesia praelatus potest adversus aliam, in qua beneficium obtinet, postulare, num. 26.

Advocati nominis, origo et varietas, n. 14, 15.

ADVOCATUS QUID IN EXERCITIO SUI OFFICII
LICITE POSSIT, VEL NON.

Quid licitum vetitumque sit advocatis. Vide verb. *Advocatus*, art. 2, n. 1.

Advocatus non potest suscipere patrocinium causae, quam cognoscit esse iniustam, alias graviter peccat, et tenetur ad restitutionem, etc., ib., n. 2.

Et si causa clientis a principio videbatur advocato iusta, vel saltem probabilis, aut dubia, et in progressu cognoscat esse iniustam, tenetur statim eam deserere, et clientem suum inducere, ut a lite desistat, aut cum parte adversa componat, absque tamen eius damno, ib., n. 3 et 4.

Advocatus, qui propter negligentiam suam, ignorantiam, vel imprudentiam, causam a se susceptam male defendit, tenetur etiam ad restitutionem, et mortaliter peccat, si, cum non sit idoneus, officium advocati exercet, ib., n. 5 et 6.

Sicuti etiam mortaliter peccat, et ad restitutionem tenetur, si causam sui clientis pro viribus non defendat et omittat negligenter, aut malitiose adducere iura et fundamenta ad causam facientia et necessaria, ib., n. 7.

Advocatus, qui contra debitam fidelitatem detegit adversario secreta et fundamenta causae sui clientis, peccat mortaliter, et tenetur ad restitutionem, si propter hoc cliens perdidit causam, quam fuisset victurus. Vide verb. *Advocatus*, n. 8.

Imo advocatus aperiens adversario secretas scripturas, et alia secreta sui clientis dicitur falsarius; et graviter peccat utrique parti simul et semel inserviens, aut si in eadem causa velit esse advocatus et iudex, ibidem, n. 9 ad 12.

Item peccat graviter advocatus adducens scienter falsas leges, vel abrogatas, vel bonas malitiose in falsos sensus detorquens, falsas scripturas aut falsos testes producens, imo scienter utens falsis pro veris, falsi crimen incurrit, ib., n. 13.

Item peccat advocatus plures causas accipiens, quam iuxta vires expedire possit, nisi clientes de hoc moniti, attenta eximia advocati peritia, sint contenti, ibidem, num. 14.

Advocatus graviter peccat, et ad restitutionem tenetur si cum praeiudicio clientum causarum expeditiones notabiliter ipsis invitis disserat, vel falsis cavillationibus innixus quaerat superfluas et non necessarias dilationes in gravamen partis, ib., n. 15.

Imo in causa matrimoniali advocatus procurans, ut causa malitiose differatur, vel ut matrimonium non sortiatur effectum excommunicatur, ib., n. 16.

Advocato non licet pacisci cum suo cliente de quota litis, id est de dimidia, tertia vel quarta parte eius sibi attribuenda, si causam reportaverit, ib., n. 17.

Nec ipsi licet pacisci cum cliente de pretio post inchoatam litem, sed vel ante coeptam, vel post finitam, nec potest cum cliente aliquem contractum inire, alienas lites redimere, et causas litigiosas emere, aut convitiis et probris advocatum partis adversae onerare, ibidem, n. 18 ad 22.

Item ei non licet pro arbitrio pretium exorbitans a cliente exigere, sed solum moderatum, prout a lege est taxatum, vel si non est taxatum a lege, iuxta praxim fori et regionis, attenta magnitudine vel parvitate causae et laboris, ib., n. 23.

Advocatus tenetur egenis in extrema vel gravi necessitate gratis patrocinari, imo ad hoc potest a iudice compelli sub poena pecuniaria, et etiam privationis officii, ubi ad id reperitur deputatus et stipendiatus, ib., n. 24 ad 26.

Non tenetur tamen advocatus pauperum patrocinium praestare gratis viduis et pupillis, si sint divites, nec ipse, sicut nec alii, tenetur esse laureatus, ibidem, n. 27, 28.

Advocatus antequam causam patrocinandam suscipiat ad quid teneatur. Vide ib., n. 29.

Advocatus in causis probabilibus et dubiis quoad utramque partem potest suscipere patrocinandam quam maluerit, etiam minus probabilem, dummodo moneat clientem de minori probabilitate, ib., n. 30.

Multa commoda et privilegia sunt advocatis concessa, quae recensentur, ib., n. 32 ad 47.

Multae item praerogativae advocatis competunt circa salarium, quae recensentur, ib., n. 48 et seqq.

De delictis, quibus advocati se reddunt privilegiis indignos, ib., n. 53.

Advocatus potest in causis probabilibus et dubiis, minus probabilem tueri monens clientem, n. 55.

Tenetur a causa recedere ut certo noscit eam semper dubiam mansuram, n. 56.

Quomodo puniantur advocati qui suis officiis praevaricantur, n. 59 ad 62.

ADVOCATI CONSISTORIALES (I, 141).

Quid sint advocati consistoriales. Vide verb. *Advocati consistoriales*, n. 2.

Eorum origo, n. 6.
Numerus, praecedentia, munera, privilegia, n. 1, 2, 7.
Decanus advocatorum praecedit omnibus de collegio, num. 3.

Advocati fisci et camerae apostolicae officium est incompatibile cum officio promotoris fidei, n. 4.

Idem advocatus nequit patrocinari alterius generis causas, n. 5.

Advocati consistoriales possunt missam celebrare ante auroram et post nonam, n. 8.

ADVOCATI ECCLESiarUM (I, 141).

Advocatia quid sit. Vide verb. *Advocati ecclesiarum*, num. 1.

Quadruplex est, scilicet defensionis, iurisdictionis, administrationis et protectionis, n. 2 ad 19.

Multiplici ratione ac titulo ecclesiarum advocati constituebantur, n. 20 ad 23.

Advocatorum officia et commoda, n. 24 ad 32.

Plura ecclesiis illata damna ab advocatis, num. 32 et 33.

Eorum numerus in dies excrevit, et magnam eorum partem de medio tollere, aut legibus coercere necesse fuit, n. 34 ad 38.

AEDIFICANS.

Aedificans in solo alieno an et quando acquirat aedificii dominium, vel possit repetere sumptus, aut non. Vide verb. *Dominium*, art. 3, a n. 56 ad 59.

AEGYPTII.

Aegyptios seu Zingaros consulentes qualiter et quando peccent. Vide verb. *Zingari*, num. 3.

AEQUATOR.

Aequator quid sit. Vide verb. *Mundus*, n. 134.

AEQUITAS.

Aequitas quid sit. Vide verb. *Lex*, art. 5, n. 34.

AEQUIVOCATIO.

Aequivocatione, seu restrictione mentali, aut amphibologia uti quando et quomodo liceat, vel non. Vide verb. *Accusatus*, a num. 31 ad 43, et verb. *Iuramentum*, art. 1, a num. 13 ad 26, ac verb. *Restrictio mentalis*, per tot.

AERA (I, 149).

Aera quid sit, et quae vocis huius origo. Vide verb. *Aera*, n. 1 et 2.

Variae variorum populorum aerae afferuntur et explanantur, ib., n. 3 ad 16.

Aera Ianuaria quae sit, ib., n. 17.

AEROMANTIA.

Aeromantia quid sit. Vide verb. *Superstitio*, n. 18.

AETAS (I, 150).

Aetas incipit a die nativitatis, non autem a die baptismi. Vide verb. *Aetas*, n. 1.

Quomodo probetur dies natalis alicuius, ib., n. 45, 46 et 47.

Aetas nominis septuplex distinguitur a iuristis, et assignatur, ib., n. 2.

Aetas pro prima tonsura et ordinibus minoribus ac maioribus requisita proponitur, ib., n. 3, 4 et 5.

Aetas pro episcopatu et cardinalatu habenda, ibid., num. 6 et 7.

Aetas pro papatu quatenam requiratur, ib., n. 8 et 9.

Aetas requisita ad beneficium simplex obtinendum est aetas quatuordecim annorum, et ex mente fundatoris potest sufficere etiam septem annorum, ibidem, num. 10 et 11.

Quatenam aetas requiratur in clerico ad assecutionem simplicis beneficii fundati ante Concilium Tridentinum. Vide verb. *Aetas*, n. 48 ad 50.

Aetas septem annorum sufficiat ad pensionem obtinendam, nec ad eam exigitur aetas quatuordecim annorum, ib., n. 12.

Aetas sufficiens ad obtinendum canonicatum in ecclesia collegiata est quatuordecim annorum, si in fundatione, vel statu, aut consuetudine nullus requiratur ordo sacer, ib., n. 13 et 14.

Aetas quatuordecim annorum sufficit etiam in collegiata, in qua spectet cura animarum canonicis non uti singulis, sed uti unitis; et etiam ad obtinendam dimidiam pensionem in ecclesia cathedrali, ibidem, n. 15 et 16.

Aetas requisita ad dignitates quascunque, quibus subest cura animarum, seu ad beneficia curata, est aetas viginti quinque annorum saltem inceptorum, ut quoque ad dignitatem ecclesiae cathedralis, cui sit distributio missae cantatae per turnum infra hebdomadam, ibid., n. 17 et 18.

Haec autem aetas viginti quinque annorum inceptorum non exigitur, nec est necessaria, quando dignitati, vel canonicatui cura animarum non subest principaliter, sed solum accessorie est ipsi unita, ibidem, num. 19.

Aetas requisita ad dignitates vel personatus, quibus nulla subest cura animarum, in cathedralibus est aetas viginti duorum annorum completa, ibidem, num. 20 et 21.

Ad canonicatus cathedralis, ubi est facta distributio sacrorum ordinum, requiritur illa aetas, quam exigit ordo canonicatus, et ubi non est facta talis distributio, requiritur aetas annorum viginti duorum inceptorum, ib., n. 22 et 23.

Aetas requisita ad dignitates et personatus in ecclesiis collegiatis est etiam viginti duorum annorum, sicuti in cathedralibus, at secundum multos alios sufficit aetas quatuordecim annorum, ibidem, num. 24 et 25.

Aetas requisita ad generalatum, provincialatum, abbatium, caeterasque similes dignitates iurisdictione quasi episcopali gaudentes, de iure communi est aetas triginta annorum completorum, de iure autem municipalium et particularium attendendae sunt constitutiones cuiusque religionis, ib., n. 26 et 27.

Aetas requisita pro electione in abbatissam seu priorissam. Vide ibid., num. 28 et 29, et verb. *Abbatissa*, n. 1, 3 et 5.

Aetas requisita et sufficiens ad sponsalia est septennium completum, tam in masculis quam in feminis, ad matrimonium est aetas pubertatis, scilicet duodecim annorum in feminis, et quatuordecim in masculis, nisi malitia suppleat aetatem et debet esse completa in utrisque, ib., n. 30 et 32.

Aetas requisita ad professionem regularium est aetas sexdecim annorum completorum tam virorum, quam mulierum in quacunque religione, ib., n. 33.

Aetas quae requiratur ad receptionem novitiorum et novitiarum. Vide ib., n. 34 et 35, verb. *Moniales*, art. 1, num. 72.

Aetas sufficiens ad peccatum mortale regulariter est septennium a quo incipit obligatio confessionis sacramentalis, et quatenam aetas ad communionem requiratur, ib., n. 36 et 37.

Aetas, qua pueri et puellae obligantur ad audiendam missam et ad abstinendum a carnibus, regulariter etiam est septennium, ad legem vero ieiunii est aetas viginti et unius annorum completorum, ib., num. 38 et 39.

Regulares autem licet nondum annum vicesimum primum expleverint, tenentur a die emissae professionis ad omnia ieiunia praecepta in sua religione, licet ad ieiunia mere ecclesiastica non obligentur ante vicesimum primum, sicut alii fideles, ibid., n. 40 et 41.

Aetas requisita et sufficiens pro patris baptismi et confirmationis est aetas usus rationis seu septennium. Nec refert an patrinus sit minoris aetatis quam baptizatus et confirmatus, ib., n. 42.

Aetas requisita et sufficiens ad votum, seu ad vendendum est ea aetas usus rationis, seu septennii, quae sufficit ad peccatum mortale perfecto actu humano, et directe in se volutum, ib., n. 43.

Aetas requisita et sufficiens ad incurrendam censuram, licet aliqui credant quod sit aetas duodecim saltem annorum, tamen tenendum est de rigore iuris sufficere illam aetatem, in qua pueri sunt doli capaces, etiam ante annos pubertatis, ib., n. 44.

Aetatem non habet requisitam ad ordinem sacrum, qui in mane diei, in cuius vespere complet aetatem, ad ordinem accedit, n. 51.

In supputanda aetate, dies anni bissextilis non excluditur, n. 53.

Aetas annorum decem ad primam tonsuram in regno Neapolitano requiritur, et a septimo ad quartum decimum annum conferuntur ordines minores, n. 52.

Lex aetatis ordinandorum apud Graecos et Latinos eadem viget, n. 54.

Aetas probatur parentum testimonio, ex libro parochi, indiciis et conjecturis, n. 55 ad 57.

AFFECTIO BENEFICII.

Affectio beneficii quid sit, et in quibus differat a reservatione, et quid operetur. Vide verb. *Beneficia*, art. 8 per tot.

AFFILIATIO RELIGIOSORUM (I, 156).

Affiliatio religiosorum quando dicatur fieri, et quae requirantur ut sit valida, necnon in quibus quandoque dispensetur. Vide verb. *Affiliatio*, n. 1 ad 8.

Affiliationes num fieri debeant votantibus etiam illis religiosis veris quidem filiis illius conventus, in quo fiunt, sed in aliis conventibus religionis commorantibus, an a solis religiosis commorantibus de familia in conventu, in quo fiunt, sive sint illius filii, sive non, ibidem, a n. 9 ad 12.

Sacra Congr. Episc. et Regul. in causis affiliationum solet prae oculis habere bonas qualitates religiosi affiliati, quo casu solet sanare aliquas nullitates, et supplere aliquos solemnitatis defectus, nec solet attendere ad praetensas et obiectas violentias, et metum, quibus ab adversariis interdum asseritur procurata affiliatio, ibid., n. 13 et 14.

Apud Fratres Minores de Observantia, et Reformatos non habentes filiationes conventuales, incorporatio et transitus ad alienam provinciam quomodo facienda, ib., num. 15.

De facultate generalis et provincialis superioris circa affiliationem religiosorum, ib., n. 21 ad 25.

Nullus inferior superioribus generalibus, etiamsi sit visitor in amplissima forma deputatus, potest aliquem incorporare, nisi conformiter ad statuta generalia, ib., n. 16.

Tollitur auctoritas ministri Poloniae incorporandi fratres unius illarum provinciarum in aliam, ac etiam Albanensium arcetur incorporatio, ibidem, num. 17 et 18.

Ab incorporatione recedentium poenae, et quid pro aliis non habentibus filiationes conventuales, ibidem, num. 19 et 20.

AFFINES.

An affines veniant sub nomine *li suoi parenti e consanguinei*. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, n. 21.

Utrum inter affines in linea recta prohibita nuptiae sint de iure positivo, an naturali. Vide ibidem, art. 2, num. 19 et 20.

Affinium divisiones, n. 23 ad 25.

Quinam sint affines ascendentes et descendentes, n. 26 ad 28.

Collaterales vel transversales, et gradus in quibus dividentur, n. 29 ad 31.

Quot genera et quae causae affinitatis necnon et quibus modis extinguatur affinitas et alia, num. 32 ad finem.

AFFINITAS (I, 159).

AFFINITAS QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EIUS ESSE, CONTRACTIONEM ET GRADUS.

Affinitas quid sit, et quid ad eam contrahendam requiratur. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, a num. 1 ad 3, et 22.

Affinitas etiam contrahitur ex copula perfecta habita cum femina prorsus invita et renitente, et etiam dormiente, aut ebria, et e contra cum simili viro dormiente, etc. Vide verb. *Affinitas*, a n. 4 ad 5.

Affinitas ex illicito commercio ad impedimentum matrimonii tantum porrigitur, ib., n. 17 et seqq.

Imo ipsa affinitas proveniens ex matrimonio, eo soluto, durat solummodo pro impediendo novo matrimonio, non autem pro aliis effectibus, ib., n. 19.

Utrum inserviat pro impediendo novo matrimonio quando nulli sunt ex matrimonio liberi, ib., n. 20.

Affinitas iure antiquo dirimebat matrimonium usque ad septimum gradum, at novo ex copula licita dirimit matrimonium solum usque ad quartum gradum; et ex illicita usque ad secundum. Vide ib., n. 6 ad 9.

Affinitas non parit affinitatem; et inde consequens exhibetur, ib., n. 10 et 11.

Licet antiquo iure tria fuerint genera affinitatis, cuius secundum et tertium genus complectebatur supradictos et consimiles casus; novo tamen unicum tantum est affinitatis genus, scilicet inter virum cognoscentem, et consanguineos feminae cognitae, et e contra, ibid., n. 12 et 13.

Ad dignoscendos gradus affinitatis sufficit cognitio arboris consanguinitatis, cum iuxta gradus consanguinitatis computentur etiam gradus affinitatis, ibidem, num. 14.

Sicuti in consanguinitate, alii sunt nobis coniuncti in linea ascendenti, alii in descendenti, alii in transversa, ita et affines, quorum nomina assignantur, ibidem, n. 15 et 16.

AFFINITAS QUOAD EA QUAE CONCERNUNT DISPENSATIONEM IMPEDIMENTIS ORTIS EX EA.

Affinitas orta ex copula illicita in nullo gradu cuiuscunque lineae irritat matrimonium de iure naturae, adeoque omnino dispensabilis est a Summo Pontifice. Vide verb. *Affinitas*, art. 2, n. 1.

In affinitate orta ex copula illicita pluries Sancta Sedes dispensavit, et solvitur obiectio, ib., a n. 2 ad 4.

Affinitas orta ex copula licita in nullo gradu lineae transversalis dirimit matrimonium iure naturae, sed solum iure ecclesiastico, adeoque penitus est dispensabilis a Summo Pontifice, idque tam praestitum a plurimis, ib., n. 5 et 6.

Sic in lege veteri Iacob sanctissimus duxit Liam et Rachelem sorores, et Iudas dedit eidem mulieri duos fratres in maritos, ib., n. 7.

Affinitas orta ex copula licita probabilius non dirimit matrimonium de iure naturae, neque in primo gradu lineae rectae ascendendum; adeoque etiam ista est dispensabilis a Summo Pontifice cum gravissimis et iustis causis inter vitricum et privignam, etc., ibid., a n. 8 ad 11.

Afferuntur et solvuntur duae obiectiones, ibidem, a n. 12 ad 17.

AFFLICTIO.

Afflictio non est addenda afflictio. Vide verb. *Distributiones*, art. 1, n. 20.

AFRICA.

Africa unde sit dicta. Vide verb. *Mundus*, n. 80.

AGAPAE (I, 166).

Agapae quid fuerint, et quid haec vox significet. Vide verb. *Agapae*, n. 1.

Ab Apostolis institutae diversis fiebant occasionibus, et nominibus variis insignitae fuerunt, n. 2 et 3.

Quid agapae natalitiae, connubiales et funerum, num. 4, 5.
 Quibus diebus, quo loco et tempore fiebant, n. 6 ad 8.
 Agapa differt a missa, n. 9.
 Quanta veneratione fideles agapas celebrarent, n. 10 et 11.
 Agapae prohibitae et omnino sublatae, num. 12, 13.
 Illarum quaedam vestigia, n. 14.
 Agapae Anglis ad fidem conversis concessae, n. 15.
 Convivia hisce similia penes Hebraeos, n. 16.

AGGRESSOR.

Aggressor iniquus quando possit, vel non, licite occidi. Vide verb. *Homicida*, *Homicidium*, a n. 25 ad 28.

AGNUS DEI (I, 168).

Agnus Dei unde sit dictus, et quando soleat a Papa solemniter benedici. Vide verb. *Agnus Dei*, n. 1.

Circa agnos Dei Gregorius XIII edidit constitutionem, in qua sub poena excommunicationis nemini reservatae, omnes tamen afficientis prohibet, ne inaurantur, aut alio colore pingantur, ac nullo modo venales fiant, ib., n. 2.

Non videtur tamen per hanc constitutionem prohibitum tales agnos Dei thecis aureis, argenteis, etc., in girum circumornare aut coronare, ib., n. 3.

Nec videtur prohibitum, si iam antecederet depicti sint, eos sic retinere dummodo non retineantur ad vendendum, quod tamen non videtur prohibitum si id fiat solius materiae, ib., n. 4 et 5.

Non est licitum cereos agnos Dei liquefacere una cum alia cera, ut possint sic multiplicari, nisi ad hoc habeatur speciale privilegium, ib., n. 6.

Agnos Dei tangere seu contrectare licet per se, et absolute non videatur licere, nisi clericis in sacris constitutis; aliter tamen usus obtinuit; adducitur novissima dispositio, necnon agnorum Dei virtus, ibidem, n. 7 ad 11.

Antiquitas et virtus agnorum Dei, n. 13 et 15.

Monachi tantum sanctae Mariae Fuliensis possunt eos renovare, n. 14.

Formula Bened. XIV de ritu et usu cerearum formarum, n. 12.

Precatio *Agnus Dei* quandonam instituta, cur ter repetita, et aliquando omissa, n. 16 ad 18.

Supposititius Trullanae synodi canon interdicens imagines Agni Dei, n. 19.

ALBA (I, 172).

De variis albae nominibus in sacris litteris, et quid sit. Vide verb. *Alba*, n. 1 et 2.

Alba penes Hebraeos, illius materia et varii colores, n. 3 ad 6.

Albae significationes et formae, n. 7 et 8.

Quomodo illam induat sacerdos, n. 9.

Ritus Ambrosianus, n. 10.

Alba paschalis quid, et de Dominica in *Albis*, n. 11 et 12.

ALCHIMIA, ALCHIMISTAE (I, 173).

Alchimia quid significet, deque ortu et progressu istius artis. Vide verb. *Alchimia*, n. 17 et seqq.

Alchimia ad faciendum aurum vel argentum turpis lucri gratia pro commerciis contractuum, vel pro missione monetarum, est illicita, et expresse prohibita sub lethali, ib., n. 1 et 2.

Alchimistae et alchimiam fieri curantes aut mandantes, et si aurum vel argentum chemicum vendant, vel dent in solum, aut expendant ad quid teneantur, et quid si clerici sint, ib., n. 3.

Adducitur ad haec pontificia constitutio, eiusdemque consecretaria in foro conscientiae ante sententiam iudicis obligantia, ib., a n. 4 ad 7.

Circa allatam constitutionem tres doctorum sententiae in medium protruduntur, ib., n. 8 ad 10.

Affertur ratio pro tertia sententia exemplis demonstrans saepe saepius diabolicis praestigiis chemicam artem exerceri, ib., n. 11.

Ex supradictis concluditur, quod quamvis ars chimica physice defendi possit, moraliter tamen improbatur, ib., n. 12 et 13.

Alchimistae hac arte depauperantur, familiae necessaria subtrahuntur, quorum defectu ad non paucas superstitiones et praestigia recurritur, cum semper hac arte decipiantur ipsi, ut alios decipiant, ib., n. 14.

Alicubi adest lex, ne cui sine permissu principis sub poena capitis liceat alchimiam exercere, ibidem, num. 15.

Alia vide verb. *Falsum*, *Falsarius*, n. 36, verb. *Poena*, art. 2, n. 51.

ALEATORES.

Aleatores publici sunt infames et irregulares. Vide verb. *Infames*, sub n. 11, et verb. *Irregularitas*, art. 1, n. 12, vers. *Octava*.

ALGEBRA.

Algebra quid. Vide verb. *Mundus*, n. 199.

Algebra speciosa quid, ib., n. 199.

ALGORITHMUS.

Algorithmus quid, ib., n. 199.

ALIENATIO (I, 176).

ALIENATIO QUOAD EA QUAE VENIUNT SUB NOMINE ALIENATIONIS BONORUM ECCLESIASTICORUM, MOBILIIUM ET IMMOBILIIUM.

Subiectum canonicae regulae circa prohibitionem alienationum rerum ecclesiae. Vide verb. *Alienatio*, art. 1, num. 13.

Origo, progressus, varia facta et praesens status prohibita alienationis rerum ecclesiasticarum, ibidem, num. 14.

Alienatio bonorum ecclesiae sine iusta causa et debita solemnitate est prohibita iure divino et canonico; ac quid alienationis nomine veniat exponitur, verb. *Alienatio*, art. 1, n. 1 et 2.

Bona ecclesiae vel sunt communia, vel mensalia, et quatenam illa sint; et de vario iure circa illorum alienationem, ib., n. 15 et 16.

Alienari prohibentur mobilia et pretiosa mobilia Deo dicata, quantum ad praesens veniunt etiam nomine immobilium servitus praediorum, iura piscandi, venandi, et similia; ac census et annui redditus, nec non certa summa pecuniae deputata ad immobilium emptionem, censuum, etc., ib., a n. 4 ad 6.

Nomine mobilium pretiosorum inalienabilium veniunt, quae sunt de thesauro ecclesiae, vel quae propter pretium, artem, raritatem et antiquitatem conferunt ecclesiae specialem splendorem, et similia excedentia valorem viginti quinque aureorum, reliquiae sanctorum; ac ea ex quorum fructibus proveniunt annui redditus, ib., a n. 7 ad 9.

Item nomine mobilium pretiosorum inalienabilium veniunt arbores frugiferae, seu praedio necessariae, ut illis sublatis praedium reddatur graviter deterius, ibid., n. 10 et 11, et art. 4, a n. 15 ad 17.

Sub prohibita alienatione rerum ecclesiae venire ius percipiendi fructus, nequaquam vero commoditatem fructuum aliqui docent, ib., n. 17.

Regula res ecclesiae alienari vetans, n. 18.

ALIENATIO QUOAD CAUSAS ET SOLEMNITATES IURIS AD EAM REQUISITAS.

Causae iustae, ob quas bona ecclesiae alienari possunt, sunt quatuor: Prima est evidens ecclesiae necessitas; 2. manifesta ecclesiae utilitas; 3. pietas; 4. incommoditas. Vide verb. *Alienatio*, art. 2, a n. 1 ad 4.

Utrum satis sit, ut causae alienationis rerum ecclesiae interveniant de tempore initi contractus, an de

tempore executionis beneplaciti apostolici, ibidem, num. 10.

In transactione quando dicatur concurrere ecclesiae utilitas, res non est adeo expedita, ut in caeteris contractibus, ib., n. 11.

Quid laicus, quid ecclesia facere debet in probanda causa, confirmata vel non confirmata rei ecclesiasticae alienatione, ib., n. 12 et 13.

Solemnitates requisitae ad alienationem bonorum ecclesiasticorum sunt pariformiter quatuor. Prima, quod praecedat tractatus capitularis; 2. quod adsit consensus totius capituli, vel saltem maioris aut sanioris partis; 3. quod fiat subscriptio a capitularibus; 4. quod interveniat consensus superioris talis ecclesiae, et consensus Summi Pontificis; non autem patroni, ibidem, a n. 5 ad 9.

Necessaria haud est subhastatio in alienatione rei ecclesiasticae, ib., n. 14.

Solemnitates omnes fere pertinent ad consensum Sedis Apostolicae.

ALIENATIO QUOAD EA QUAE ALIENARI POSSUNT
SINE SOLEMNITATIBUS.

Absque talibus solemnitatibus alienari possunt. Primo, terrulae, alique fundi steriles, et exigui valoris, minusque utiles ecclesiae. Vide verb. *Alienatio*, art. 3, n. 1 et 2.

Terrulae, et res modici valoris sunt, quae non aestimantur ultra viginti solidos, seu viginti quinque scuta aurea, et valor assignatur scuti aurei, ibidem, n. 3 et 4.

Iusta tamen causa interveniat necesse est in alienatione rei exigui valoris, ib., n. 18.

Si fundus aliquis non singulis annis, sed biennio vel triennio fructus reddat, *locatio* rei ecclesiasticae fieri potest ad sex vel novem annos, quin incuratur in prohibitionem alienationis rerum ecclesiasticarum, ib., n. 19.

Qua occasione disceptetur an et quando locatio rerum ecclesiae ad novennium, quae sapit alienationis speciem, pro toto novennio, vel pro triennio sustineatur, nec ne, ib., n. 19 in fin.

Secundo sine talibus solemnitatibus alienari possunt immobilia relictā monasterio seu ecclesiae incapaci ea retinendi, ib., n. 5 et 6, et verb. *Syndicus apostolicus*, n. 29, ubi decernitur modus.

Tertio sine solemnitatibus potest fieri locatio atque conductio rei ecclesiae ad triennium fructiferum, ibid., n. 7 et 8.

Si locatio rei fructificantis singulis annis fiat ad novennium simpliciter et indivisibiliter, est nulla et invalida etiam pro primo triennio, secus si divisibiliter fiat; et hoc declaratur, ib., n. 9 et 10.

Quarto sine solemnitatibus possunt dari in feudum vel emphyteusim res immobiles ecclesiae ab antiquo in feudum vel emphyteusim dari solitae, et exponitur *ly dari solitae*, ib., a n. 11 ad 13.

Quinto sine solemnitatibus alienari possunt fructus et bona ecclesiastica, quae servando servari non possunt; hoccine explicatur, ib., n. 14 et 15.

Sexto sine solemnitatibus alienari possunt res ecclesiasticae, quando summa alienandi instaret necessitas, et Papa de facili adiri non posset, et esset periculum in mora. Vide verb. *Alienatio*, art. 3, n. 16.

Septimo sine solemnitatibus alienari possunt mancipia ecclesiae, seu servi fugitivi, et qui de fuga revocati retineri non possunt, ib., n. 17.

ALIENATIO QUOAD EOS CASUS, IN QUIBUS NEQUIT FIERI
SINE SOLEMNITATIBUS.

Discurtio theoretica, qua docetur quando, nec ne alienatio rei ecclesiasticae fieri possit sine solemnitatibus. Vide verb. *Alienatio*, art. 4, n. 45 et 46.

Quamvis sine solemnitatibus fieri possit alienatio rei ecclesiasticae pro solvendis debitis illius, qui bona et haereditatem reliquit ecclesiae, cum talia bona non-

dum sunt Ecclesiae incorporata, non tamen, si iam incorporata, ib., n. 1 et 2.

Secundo, licet sine solemnitatibus aut beneplacito apostolico, et Episcopi facultate possit res ecclesiae in aliam transmutari; non sic tamen in subrogatione patrimonii clericalis, quod alienari non potest sine licentia Episcopi, etiamsi in locum eius subrogetur beneficium, ib., n. 3 et 4.

Tertio, licet sit multum probabile, quod praelatus possit sine solemnitatibus et beneplacito apostolico repudiare legatum factum ecclesiae etiam de rebus immobilibus; tamen probabilius est, absque beneplacito apostolico non posse, ib., a n. 5 ad 10.

Quarto, sine beneplacito apostolico aut solemnitatibus nequeunt alienari iura perpetua ecclesiae, adeoque neque servitus passiva imponi, nec activa alienari potest sine beneplacito apostolico, ib., n. 11.

Quinto, sine beneplacito apostolico nequit fieri ulla transactio, qua cedantur iura super bonis praetensis ab ecclesia, licet illa non possideat, sed aliquid aliud loco bonorum recipiat, ib., n. 12.

Sexto, sine solemnitatibus et beneplacito apostolico nequit fieri alienatio ab una ecclesia in aliam; imo neque inter personas eiusdem ecclesiae, ib., a n. 13 ad 14, et infra n. 31.

Septimo sine solemnitatibus et beneplacito apostolico nequit fieri arborum incisio et venditio, quando incisio et venditio est in magna quantitate cum notabili detrimento fundi, et quando arbores sunt fructiferae; bene vero, si secus. Vide ibid., n. 15 ad 17.

Octavo, sine beneplacito apostolico non possunt bona ecclesiastica sive mobilia pretiosa dividi in plura corpora ad hoc ut minuatur valor, et reducantur ad esse terrularum, vel ad aestimationem minorem quadraginta scutis Romanis, ut sic res fiat auctoritate Episcopi alienabilis, ib., n. 18 et 19.

Nono, sine beneplacito apostolico sunt nullae et invalidae locationes seu concessionibus ad longum tempus bonorum ecclesiae seu capituli, quamvis fiant inter canonicos et beneficiarios eiusdem ecclesiae alienantis, ib., n. 20.

Decimo, sine beneplacito apostolico non possunt alienari annui census creati ad formam bullae Pianae, imo nec diminui, ib., n. 21 et 22.

In casu autem, quo capitale census fuerit restitutum, tunc si pro investitione non inveniatur fundus tot reddens redditus, quot reddebat primus, vel si tot reddens fructus, aut etiam maiores, periculosus tamen sit, tunc valide et licite fieri potest investitio pro minore reddito, ib., n. 23 et 24.

Undecimo, sine beneplacito apostolico nequeunt alienari loca montium, seu pecunia collocata in montibus, ib., n. 25.

Duodecimo, sine solemnitatibus nequeunt alienari bona ecclesiae, licet sint ita ecclesiae relictā vel donata, ut possint pro libito sine solemnitatibus alienari, secus si relictā sic sint ad determinatum effectum, ibidem, num. 26 et 27, ac verb. *Bona*, artic. 1, n. 3 et 4.

Tertio decimo, regulares, quamvis possent alias alienare bona suarum ecclesiarum vel monasteriorum nulla petita licentia a Sede Apostolica vel a loci Ordinario ex privilegiis sibi concessis, nunc tamen id haud amplius queunt, ib., a n. 28 ad 30.

Quarto decimo, regulares sine beneplacito et solemnitatibus nequeunt transferre bona de uno monasterio divite in aliud monasterium, etiamsi eiusdem provinciae et religionis, ibidem, num. 31, et in eodem art. a n. 13 ad 14.

Potest tamen praelatus regularis de consensu capituli conventualis permutationem facere de aliquibus mobilibus uno monasterio superfluis, cum aliquibus aliis mobilibus alteri monasterio etiam superfluis. Prohibita est autem alienatio immobilium et mobilium pretiosorum ex uno in aliud monasterium, etiam eiusdem Ordinis, ib., n. 32.

Quinto decimo, sine beneplacito apostolico regulares nequeunt alienare mobilia pretiosa neque cum permissione et facultate capituli generalis; imo maxime in conventibus subiectis Episcopis de se ipsis neque terulas et vineolas, ib., n. 33 et 34.

Sexto decimo, regulares nequeunt sine beneplacito hypothecare bona specialia monasterii; bene vero generaliter omnia. At tunc si deberet procedi ad substationem bonorum, requireretur beneplacitum, ibidem, n. 35 et 36.

Decimo septimo, moniales sine facultate Sacrae Congreg. nequeunt alienare dotem choristae supranumerariae, sed omnino investiri debet, et quidem in bonis stabilibus, vel iis deficientibus, in censibus securis, ib., n. 37 et 38.

Dos autem conversae licet supranumerariae potest sine tali facultate expendi in necessitatibus monasterii, ut etiam dotes monialium intra numerum cum sola facultate sui superioris, ib., n. 39 et 40.

Decimo octavo, moniales et regulares nequeunt sine beneplacito alienare pecuniam relictam monasterio, vel deputatam ad emendum bonum immobile vel mobile pretiosum. Et neque alienare mobilia pro fabrica monasterii. Possunt tamen sine beneplacito convertere in usus conventum spolia defunctorum vel defunctorum, ib., n. 41.

Decimo nono, moniales et regulares nequeunt sine beneplacito pro extinguendis debitis monasterii alienare bona vel pecuniam redactam, seu retractam ex redemptione census, unum tamen ex census extinctione fieri posse absque Sac. Congr. facultate videtur et assignatur, ib., n. 42 ad 44.

Num fieri possit alienatio rei ecclesiasticae sine solemnitatibus ab una ad aliam ecclesiam, ib., n. 48.

Et si agatur de regularibus exemptis, assensus alienationis rerum exigui valoris nequit praestari ab eorum praelato, sed ab Episcopo, ib., n. 49.

Abbas tamen tertiae speciei exemptionis praestare potest consensum in alienatione rei ecclesiasticae exigui valoris, ib., n. 49.

Intellige tamen nisi agatur de rebus propriis sui monasterii, ib., n. 49.

ALIENATIO QUOAD MODUM SUCCURRENDI ECCLESIAE PER IPSAM ENORMITER LAESAE, ET QUOAD ACTIONES IPSI ECCLESIAE COMPETENTES.

Si alienatio facta fuit invalide ob non servatas solemnitates, succurrendum est ecclesiae per totalem rescissionem contractus; si vero fuit valida, vergens tamen in enormem ecclesiae laesionem, in integrum restituendum erit; et ad quid tunc teneatur ecclesia. Vide verb. *Alienatio*, art. 5, n. 1, 2 et 3.

Ad succurrendum ecclesiae potest rem alienatam repetere, non solum successor male alienantis, sed etiam ipse male alienans, quamvis iuraverit se non repetiturum. Vide verb. *Alienatio*, art. 5, n. 4 et 5.

Et in defectum male alienantis, et eius successoris quilibet clericus rem male alienatam repetere potest, ib., n. 6.

Ecclesia laesa per malam alienationem duplicem habet actionem, quae assignatur. Vide ib., a num. 7 ad 9.

Rem ecclesiae male alienatam scienter et mala fide recipiens non facit fructus suos, sed tenetur eos restituere una cum melioramentis, ib., n. 10.

De restitutione fructuum rei ecclesiasticae nulliter alienatae, ib., n. 10.

ALIENATIO QUOAD POENAS MALE ALIENANTIUM, ET AD IPSAM COOPERANTIUM.

Prima poena est, quod talis alienatio facta non servatis requisitis solemnitatibus ipso iure sit nulla, adeoque rescindenda; nullitas tamen pro foro externo intelligenda est. Vide verb. *Alienatio*, art. 6, n. 1 et 2.

Secunda poena est, quod tam alienantes, quam alienata recipientes et subscribentes incurrant excommunicationem maiorem non reservatam, et perhibentur qui ab ea incurrenda excusentur, ib., n. 3 ad 6, et verb. *Bona*, art. 1, n. 11 ad 15.

Tertia poena est, quod Episcopi vel abbates male alienantes subiaceant interdicto ingressus in ecclesiam; et si per sex menses talem poenam contumaciter sustinuerint, ab administratione beneficii et dignitatis sint suspensi; inferiores autem praelati, etc., beneficiis sint ipso facto privati, ib., n. 7 et 8.

Regulares vero qui mobilia et mobilia pretiosa alienant, locant vel distrahunt census et hypothecas speciales constituunt absque facultate Sac. Congr. ulterius incurrunt ipso facto poenam privationis officiorum, inhabilitatis ad illa, vocis activae et passivae, ibidem, n. 9, 10 et 11.

Recensitae autem poenae non incurruntur, si ubi adest necessitas et evidens ecclesiae utilitas, et pietas, alienantur bona ecclesiae, modici valoris cum facultate Episcopi, ib., n. 12.

Et hinc quando, necne, subiaceant regulares poenis alienationis rerum ecclesiasticarum in arborum incisionibus, ib., n. 14.

Indicantur auctores, qui agunt de poenis alienantium bona ecclesiae sine solemnitatibus, ib., n. 15.

Quoad haec attendenda est novissima constitutio Bened. XIV, incip. *Universalis Ecclesiae*, in qua sub poena excommunicationis, nullitatis actus et contractus, et sub omnibus poenis statutis contra alienantes bona ecclesiae, varia prohibentur, quae assignantur, ib., num. 13.

ALIMENTA (I, 192).

Alimentorum nomine generaliter veniunt omnia, quae sunt necessaria ad honestam et congruam vitae humanae sustentationem; eaque cuncta assignantur ac declarantur. Vide verb. *Alimenta*, a n. 1 ad 13.

Ad dignoscendum quid nomine alimentorum veniat, et quomodo taxanda sint, inspicere oportet, qua ex causa debeantur, ib., n. 119.

Alimentorum recensentur causae et regulae aptandi alimenta singulis iisdem casibus, ibidem, num. 119 et seq.

Alimenta in genere conventa praestari debent iuxta commodam alimentarium sustentationem, habito respectu ad gradum familiae et consuetudinem loci, ib., num. 119.

Alimenta praestari debent servato ordine et gradu coniunctionis, ut qui proximior est, et magis coniunctus, ea subministrare teneatur, ib., n. 14.

Hinc in primis tenentur parentes alimenta praestare filiis etiam spuris; cum hac tamen differentia, quod mater alere filios primo triennio, et post triennium tenetur pater usque ad emancipationem, ib., num. 15, 16 et 17.

Nomine alimentorum aliud intelligitur respectu patris, et aliud respectu matris, et assignatur ad quid teneatur mater, et ad quid pater, ib., n. 18.

In defectu patris qui alimenta praestare teneantur; item et in defectu matris, vel etiam mortuis parentibus et avis, ib., n. 19, 20 et 21.

Clericus tenetur alimenta praestare filiis ex damnato et sacrilego complexu etiam in sacerdotio susceptis, et deficiente patrimonio, potest eos alere ex fructibus beneficii, ib., n. 22.

Parentes alique supra recensiti non tenentur alimenta praestare filiis et nepotibus, si ipsi aliunde habeant, quo sufficienter se possint alere, vel aliqua arte polleant, qua honeste iuxta conditionem proprii status sine dedecore possint sibi victum quaerere, ib., n. 23.

Item pater non tenetur alimenta praestare filio, si sine iusta causa nolit habitare cum ipso; secus autem si ex iusta causa, ib., n. 24 et 25.

Alimenta sunt per patrem infidelem praestanda filio noviter converso ad fidem, et in ea quantitate, qua te-

nebatur pater ante conversionem eiusdem filii, ib., n. 26, et verb. *Hebraeus*, n. 21.

Alimenta debent a parentibus praestari filiis secundum decentiam status et conditionis ipsorum, ibidem, num. 27.

In controversia pro taxandis alimentis attendi debet non solum dignitas personarum et facultatum copia, sed etiam aetas alimentarii et consuetudo regionis, ib., num. 28.

Facta semel taxatione alimentorum, vel per iudicem, vel partes inter se, quid si contingat patrimonium patris decrescere vel augeri, ib., n. 29.

Pater tenetur iuxta decentiam proprii status, non solum alimenta praestare filio, sed etiam ipsius uxori, quamvis eam duxerit sine dote, ipso consentiente, imo etiamsi dissentiente, ib., n. 30 et 31.

Pater tenetur sic praestare alimenta etiam uxori sui filii illegitimi ac spurii, ib., n. 32.

Pater tenetur alimenta praestare etiam filiis emancipatis, si aliunde non habeant quo se alant; et etiam saltem in subsidium filiae nuptae viro pauperi non habenti unde ipsam alat, ib., n. 33 et 34.

Pater tenetur alimenta praestare etiam filio excommunicato; ei tamen culpabiliter et pertinaciter in excommunicatione perseveranti solum tenetur iuxta necessitatem naturae; sin autem, iuxta decentiam status, ib., n. 35 et 36.

Licet pater teneatur regulariter praestare alimenta iuxta necessitatem naturae filio excommunicato, non ita, si haereticos alios pervertere nitatur, ibidem, num. 37.

Item pater tenetur praestare alimenta iuxta necessitatem naturae filio bannito, quamvis statuto cautum sit, ne ei praebeantur, ib., n. 38.

Pater tenetur praestare alimenta filio monacho iure eiecto a religione, si ipse aliunde non habeat quo se alat, ib., n. 39, et verb. *Eiecti*, n. 45.

Ex quibus causis pater filiis alimenta extra paternam domum praestare teneatur, ib., n. 126.

An et quando alimenta promissa ab aliquo in sua domo debeantur etiam extra illam, ib., n. 126.

An alimenta debeantur ex fideicommisso ascendentali et transversali ulterioribus vocatis ad ipsum, ib., num. 127.

Religiosi praeclarissimae Societatis Iesu post vota simplicia ante solemnem professionem a dicta Societate dimissi, nulla ab eadem societate praetendere possunt alimenta, aut congruam sustentationem, licet dum in ea viverent titulo religiosae paupertatis ad sacros etiam presbyteratus ordines promoti fuerint. Vide verb. *Alimenta*, n. 40.

Monachus seu regularis iniuste eiectus potest compellere monasterium seu religionem ad alimenta futura et etiam praeterita, si illa mutuo accepit, et lite pendente, adhuc ex bonis monasterii alii debet, ib., n. 41 et 42, et verb. *Eiecti*, n. 47 et 48.

Alimenta non sunt praestanda a primo monasterio regulari aut moniali ad aliud monasterium transeunti, quamvis penes primum remaneat dos et alia bona, ib., num. 43.

Alimenta praestare tenetur monasterium regulari in aliud monasterium incluso pro poenitentia peragenda, vel in carceribus Sancti Officii detento, dummodo illa religio non sit de iis, quae in communi non possident, ib., n. 44 et 45.

Alimenta a novitia solvi non debent monasterio, si eandem teneatur recipere, et ad habitum, et ad professionem sine dote. Secus autem, si ad solam professionem, ib., n. 46.

Monachus seu monialis, pendente lite super validitate suae professionis, si sine licentia debita degat extra monasterium, non potest ab ipso alimenta praetendere, secus autem si sit ex ord. Sac. Congreg. ib., n. 47 et 48.

Filii tenentur alimenta praestare parentibus indigentibus, sicuti parentes ipsis, ib., n. 49 ac subseq. n. 50

ad 54, plura scitu necessaria de filiis ad rem remissive indicantur.

Frater dives tenetur alimenta praestare fratri pauperi, etiamsi naturali vel spurio, et licet bona non proveniant a communi patre, ib., n. 55 ad 58.

Tenetur etiam frater dives alimenta praestare sorori pauperi etiam solum uterinae. Vide ib., num. 59 et 60.

Patruus nepotem, et e converso nepos patruum alere tenetur in subsidium, etiamsi agatur de nepote naturali et spurio, aut ex fratre naturali vel spurio, et quamvis bona non procedant a communi stipite, ib., a n. 61 ad 64.

Et quod dicitur de patruo respectu nepotis, dicitur etiam de nepote respectu patruum, qui, si sit pauper, alendus est a nepote, ib., n. 65 ad 66.

Coniuncti ratione sanguinis et naturalis pietatis tenentur inter se praestare vitae subsidia, ibidem, num. 67.

Maritus tenetur alimenta praestare uxori, etiamsi sine dote eam duxerit, si scienter indotatam accepit, nec dos fuit ei promissa, nec ius aliquod sibi reservavit ad dotem, ib., n. 68 et 69.

Si autem maritus uxorem duxit sine dote numerata cum dote tamen promissa et conventa in determinata quantitate, fide data de solutione, et postea eandem non possit exigere, tunc de rigore iuris non tenetur alimenta uxori praestare, sed solum ex aequitate et honestate, ib., n. 70 et 71.

Si uxor sine necessaria causa recedat et divertat a marito, maritus non tenetur ei alimenta praestare, quamvis dotem ab ea acceperit, secus vero ob iustam, ib., n. 72 et 73, et verb. *Uxor*, n. 24.

Si maritus sit inops, et uxor dives, tenetur haec alimenta illi praestare, ib., n. 74.

Alimenta debentur uxori ab haeredibus mariti, qui dotem detinens pro anno luctus, etiamsi diviti, vel dotis fructus ad alimenta praestanda non sufficiant; nec tenetur in illorum favorem impendere suas operas, sive obsequiales, sive artificiales, ib., n. 75 ad 78.

Potest uxor sine labe usurae convenire cum haeredibus mariti pro alimentis sibi debitis pro anno luctus, ut certam quantitatem sibi conferant, quamvis valorem excedat fructuum dotis, ib., n. 79 et 80.

Uxor vidua non solum intra annum luctus potest ab haeredibus mariti detinentibus dotem exigere alimenta, sed etiam post annum luctus, si in mora fuerint restituendi eandem, ib., n. 81.

Haeredes mariti tenentur alere uxorem viduam, si sit indotata, inops, et non habeat aliunde, quo se possit alere, ut etiam haeredes uxoris maritum inopem, ib., n. 82 et 83.

Exstante controversia inter patrem et filium super alimenta praeterita, probabilius est, quod possint compelli ad compromissum, secus autem quoad futura, ib., n. 84 et 85.

Alimenta praeterita non praestita a patre filio, qui eadem acquisivit mendicando, vel alio modo non oneroso, non possunt a dicto filio repeti neque quoad eorum aestimationem, si autem contraxerit aliquod debitum per mutuum, tunc pater tenetur, etc., ib., n. 86 et 87.

Renuente patre alimenta debita praestare filio, cum possit, potest idem filius alimenta repetere a die petitionis, ib., n. 88.

Alimenta debentur filio asserenti se esse filium, quamvis pater neget, si sit in quasi possessione filiationis, et quid si secus. Vide ib., n. 89 et 90.

Alimenta sunt a patre iterum praestanda filio, quamvis hic culpose consumperit quantitatem sibi assignatam pro eisdem alimentis, ib., n. 91.

De alimentis praestandis a monasterio monacho, vel moniali intra vel extra monasterium, ib., n. 130.

An creditores ius habeant super annua praestatione promissa filio titulo alimentorum expresso nomine legitima, ib., n. 128.

Alimenta quando et quomodo debeantur patrono beneficii a beneficiato, ib., n. 92 et 129.

Clerici privati beneficiis, ad quorum titulum ordinati fuerunt, nullum ius habent pro alimentis super eorum fructibus, quamvis non habeant aliunde, quo se alere possint, ib., n. 93.

Clericus a beneficio suspensus, si aliunde non habeat, debet ex fructibus illius alimenta percipere, ib., num. 94.

Parentes et alii exponentes infantes in publicis hospitalibus, etc., an, et quando teneantur refundere alimenta, seu restituere expensas, ib., n. 95.

Si filius in querela inofficiosi testamenti in prima instantia obtinuerit pro se sententiam, sunt ei decernenda alimenta, et litis expensae usque ad finem eiusdem litis per ultimam sententiam, et quid si in prima instantia nondum fuerit sententiam consecutus, ibid., n. 96 et 97.

Alimenta et litis expensae, pendente lite super inofficioso testamento, debentur etiam multis aliis, qui assignantur, ib., n. 98.

Alimenta et sumptus litis debentur cuicumque actori pauperi, quando cum paupertate concurrat etiam praesumptio boni iuris, ib., n. 99, 100 et 101.

Alimenta si sint debita ex sola dispositione iuris, non potest alimentarius sine causa ea exigere extra domum haeredis, bene vero ex iusta causa, quae assignatur, ib., n. 102 et 103.

In tali tamen quaestione qualis sit iusta causa petendi alimenta extra domum haeredis, remittitur arbitrio iudicis a iure regulando, qui, etsi alimenta essent legata in domo, potest cogere haereditatem ex iusta causa ad ea praestanda extra domum, ib., num. 104 et 105.

Si alimenta sint debita ex sola dispositione hominis seu testatoris, et testator simpliciter alimenta legaverit absque alia adiectione, tunc legatarius facultatem habet habitandi ubi vult, et haeres tenetur eidem alimenta praestare. Vide verb. *Alimenta*, n. 106 et 107.

Si autem testator alicui alimenta legaverit in domo, vel sub conditione, vel cum onere morandi vel habitandi in domo, vel cum haeredibus, vel per aliud aequipollens constet de tali voluntate testatoris, quid, ib., a n. 108 ad 110.

Si mulier, cui fuerunt legata alimenta, sit copulata matrimonio, non tenetur percipere alimenta ex mensa haeredis, et idem ad quae alia excludatur fit palam, ib., n. 111, 112 et 113.

Alimenta a quibus sint praedicatori praestanda, ib., a num. 114 ad 116. Fratres minores de Observantia Reformati et Cappuccini exempti sunt ab alimentis praestandis iis, qui in carcere inquisitionis detinentur, ib., num. 118.

In concursu plurium ad alendum obligatorum cuius onus alendi imponendum sit, ib., n. 124.

De modis, quibus cessat obligatio praestandi alimenta ex officio pietatis, ib., n. 125 et seqq.

Pater iure naturali tenetur alere filios, an etiam adoptivos, n. 132 et 133.

Quinam tenentur ad alimenta praestanda ex iure sanguinis, ex contractu, vel quasi, n. 134, 135.

Cui alimenta debeantur, pendente lite, n. 136.

Qualiter petantur, n. 137.

Nam uxor expetere possit a viro debitis gravato, et in aliis casibus, n. 138.

Statuta specialia pro regno Neapolitano, num. 139 et 140.

Alia ad rem. Vide verb. *Adulterium*, art. 5, verb. *Filius*, verb. *Iuspatronatus*, art. 4, verb. *Necessitas*, verb. *Parentes*.

ALLELUIA (I, 209).

Alleluia quid sit, quid significet, et quis vocis huius auctor. Vide verb. *Alleluia*, n. 1 et 2.

In Apocalypsi cantatur ab angelis, num. 3.

Christiani a Iudaeis acceperunt hunc ritum, n. 4.

Constat Ecclesiam non solum in die Resurrectionis cecinisse Alleluia, sed frequentius, et cur hebraice, n. 6 et 8.

Tempore Hieronymi cantatur etiam a laicis in durioribus laboribus, n. 9.

Antiquitus in ipsis defunctorum funeribus adhibebatur, sed hodie deponitur, pariter et in Septuagesima et in missa feriali de Adventu, n. 10, 12 et 13.

Quomodo dicenda post Graduale, n. 11.

Tempore paschali ubi et cui addatur, n. 14.

ALLUVIO (I, 211).

Alluvio est duplex: alia latens et patens, et quae sit utraque, necnon cuius sit fundi augmentum per alluvionem, latentem vel patentem factum, et insula per eandem de novo nata, ac alveus a fluvio derelictus. Vide verb. *Dominium*, art. 3, num. 47, 48, 49 et 50.

ALMA REDEMPTORIS (I, 211).

Vide verb. *Antiphona*, n. 37 et seqq.

ALMUTIUM (I, 211).

De variis almutii nominibus, etymologia, forma et usu vetustissimo in Ecclesia. Vide verb. *Almutium*, n. 1 ad 3.

Monachi et sacerdotes omnes almutium deferebant; item laici, imperatores, reges et ipsae feminae, n. 4 ad 6.

Quinam nunc illud deferant, num. 7.

Almutium canonici celebrantis poni non debet super altare, nec deferri cum pluviale vel planeta, n. 8.

ALTARE (I, 212).

Altare unde dictum, quid sit, et quotuplex, ac qualiter debeat esse lapideum. Vide verb. *Altare*, n. 1 ad 6.

Num primi Christiani ad sacra mysteria conficienda, altaria, templaque habuerint, ibidem, num. 62 et 63.

Altari portatili seu viatico nequeunt hodie uti regulares quicumque quantumvis olim privilegiati; imo neque Episcopi et maiores praelati, etiamsi essent Cardinales, ib., num. 7, et verb. *Missa*, art. 4, et verb. *Oratorium*, num. 70, ubi affertur nova pontificia declaratio.

Num usus altaris portatilis primis Ecclesiae temporibus invaluerit, ib., n. 64.

A nemine, nisi a Summo Pontifice, altaris portatilis privilegium impertiri potest, nisi urgeat necessitas, ib., num. 65.

Episcopis quid competat circa altare portatile, ib., num. 66.

Altaris portatilis privilegio gaudent Cardinales, ib., num. 67.

Altaris consecratio de iure communi non potest fieri nisi per Episcopum, nec potest simplex sacerdos altare consecrare, nisi ex privilegio et commissione Summi Pontificis; in una sola missa plura consecrare potest Episcopus in eadem ecclesia, ibid., a num. 8 ad 11.

Abbates, qui sunt hoc privilegio suffulti nequeunt hodie consecrare, nisi altaria suorum ecclesiarum, ib., a n. 12 ad 13, et verb. *Abbas*, n. 31.

In altaris consecratione stando in rigore iuris non videtur necessaria, et de essentia repositio sacrarum reliquiarum, in praxi tamen non est omittenda, et notatur quid cavendum, quidque solitum, ib., a num. 14 ad 19.

Altare fixum et stabile quando exsecratur, et in dubio ad quem spectet iudicium. Exsecrato altari fixo et immobili non exsecratur ecclesia, nec e contra; at polluta seu violata ecclesia, polluantur seu violantur altaria fixa, ib., a n. 20 ad 28.

Altare portatile quando exsecratur. At comparate ad ecclesiam quoad violationem non inducitur, uti supra, ib., a n. 29 ad 33.

Nullum altare sive fixum sive portatile exsecratur ex eo, quod in ipso celebraverint excommunicati, interdicti et degradati, et in ecclesia non consecrata an possit consecrari altare fixum sine Summi Pontificis auctoritate, ib., n. 34 et 35.

In ecclesia consecrata nulli licet erigere altare stando in iure communi sine Episcopi consensu, in ecclesiis tamen non consecratis potest erigi a presbyteris, ib., num. 36.

Sic autem altare ab Episcopo consecratum, aut in ecclesia consecrata erectum nequit destrui sine permissione Episcopi, in ecclesiis vero non consecratis quilibet suo iure potest altare non sacrum destruere, ib., n. 37 et 38.

Altaris lapis profanatus seu exsecratus potest vendi, et licite teneri ab emptore; dummodo in loco honesto et decenti, ib., n. 39.

In altari non consecrato nemo celebrare potest, et in ipso celebrans peccat mortaliter, et quae ambigua sunt de consecratione, consecrari debent, ib., num. 40 ad 43.

In altari, in quo Episcopus missam cantavit, non potest alius sacerdos eadem die celebrare; quod si alicubi observaretur, esset intelligendum, nisi adesset licentia eiusdem, at nunc id exolevit, ibid., num. 44, 45 et 46.

In altari sanctorum apostolorum Petri et Pauli solus Papa celebrat, nec aliis permittitur nisi mediante brevi pontificio, ib., n. 47.

Altare erectum super sepulcrum non potest consecrari; assignatur quid prius agendum, quantumve sepulcrum removendum, ib., a num. 48 ad 50, et verb. *Resolutiones Sac. Congr.* Vide verb. *Altare*, num. 25 et 46.

Traditur qualiter procedendum cum patronis altaria in regularium ecclesiis habentibus destituta necessariis, vetustate collabentia, etc. Vide verb. *Almutium*, n. 51.

Altare maius licet ex veteri consuetudine orientalem mundi plagam respiciat, sicuti etiam antiqua consuetudine ecclesiae versus Orientem aedificabantur, id tamen necessarium minime est, ib., n. 52 et 53.

In altari maiori ecclesiarum cathedralium non debet asservari SS. Sacramentum propter functiones pontificales; in eo tamen servari debet ab ecclesiis parochialibus et regularibus, ib., n. 54.

Altaria et cappellas in regularium ecclesiis etiam per saecularium confraternitates constructa visitare non potest Episcopus, ib., n. 55.

Non debet unum altare discooperiri, ut aliud cooperiatur, ib., n. 56.

Altarium numerus in ecclesiis Graecorum augeri potest, ib., n. 57 et 58.

Quomodo et quando crux in altari in quo celebrari debet, sit collocanda, ib., n. 59 et 60.

Altare, in quo Episcopus celebravit, nequit simplex sacerdos eo die sacrificium offerre, ib., n. 61.

Altare super naves ad celebrandum. Vide verb. *Missa*.

Nulli permissum est in altari elevato in navi missam celebrare, nisi concurret speciale apostolicum privilegium, ib., n. 69.

Super altari, in quo missae celebrantur, crux collocari debet, etsi asservetur ibidem SS. Eucharistia; et si expositum sit in ipso altari SS. Sacramentum servari debet consuetudo; ib., n. 59.

Altaria (et idem de cappellis) in regularium ecclesiis per saecularium confraternitates constructa Episcopus visitare non potest. Vide verb. *Confraternitas*, n. 2 et 4.

Si altare fixum transfertur, non amittit consecrationem; pariter si mensa ita frangitur, ut partes fixae remaneant, n. 71, 72.

Quantum integrum remanere debet de altaris tabula ut non amittat consecrationem, n. 73.

Altaris alia etymologia et origo; pariter etymologia et origo arae, n. 74, 75 et 83.

Primis Ecclesiae saeculis lignea erant altaria, et in medio templi collocata, n. 76, 77.

Quare nullum debeant habere foramen, n. 78.

Quid significant gradus altaris, n. 79.

Cur altaria facta sint ex lapide, n. 81.

Ara altaria non potest duobus lapidibus adunatis constare, n. 82.

Non licet sine altari celebrare, ob etiam metum mortis, n. 84.

Altare remanet consecratum, si sacerdos in eo celebraret, n. 85.

Non exsecratur si aliqui tantum lapides dimoveantur, nec si tota mensa alibi cum lapidibus suis transferatur, n. 86 et 87.

Privilegia regularium quoad altare portatile et quoad domus privatas revocatur, n. 88, 89.

In altari in quo Papa vel legatus a latere celebravit, nullus potest ea die celebrare, n. 90.

In maioribus altaribus quatuor basilicarum Urbis solus Papa potest celebrare, n. 91.

ALTARE PRIVILEGIATUM (I, 221).

Altare privilegiatum quomodo a Summis Pontificibus concedi soleat. Vide verb. *Altare privilegiatum*, n. 1 ad 4.

Sub generali indulgentiarum suspensione, quae fit anno iubilaei, non comprehenduntur altaria privilegiata, nec aliae indulgentiae pro solis defunctis concessae, ib., num. 5.

Altaria privilegiata pro defunctis non comprehenduntur sub clausula illa: *Volumus autem, ut si alias Christifidelibus dictam ecclesiam visitantibus aliqua alia indulgentia perpetua vel ad tempus nondum elapsum duratura concessa fuerit, praesentes litterae nullae sint.* Nec sub alia consimili, ib., n. 6 et 7.

Missae celebratae de festo currenti in altaribus privilegiatis in diebus, in quibus non licet missa de requiem celebrare, habent eandem vim et indulgentias, perinde ac si essent celebratae missae de requiem, seu defunctorum, et hoc quomodocunque altaria sint privilegiata, nec non per huiusmodi missas satisfit obligationibus, ac si fuissent celebratae de requiem; ibidem, n. 8 ad 10.

Altare privilegiatum quotidianum et perpetuum conceditur patriarchalibus, metropolitanis et cathedralibus totius orbis catholici ecclesiis, ib., n. 11.

Translato legitima auctoritate altari privilegiato de loco ad locum, adhuc durat indulgentia, si ipsa sit concessa altari in reverentiam alicuius sancti, vel mysterii, in cuius honorem dedicatum sit, ibidem, num. 12.

Altari a Pontifice consecrato plura privilegia adnecuntur, quae vide ib., n. 13 ad 15.

Variae concessionem altarium et quidem privilegiorum referuntur et recensentur, ib., num. 18 ad 20, et num. 23 ad 32.

Altare privilegiatum conceditur omnibus ecclesiis parochialibus, ib., num. 33. Et omnibus totius orbis ecclesiis pro die defunctorum, ib., n. 34.

Missa pro defunctis in altari privilegiato non suffragatur, nec indulto satisfit, nisi sit de requiem licet in indulto non exprimitur, ib., n. 17.

Explica, ib., n. 18.

An privilegium in altari privilegiato perpetuo ad dies non impeditis ante declarationem Alexandri VII concessum suffragetur etiam diebus impeditis festo post illam declarationem, ib., n. 19.

Sub generali indulgentiarum suspensione, quae fit anno sancto, non comprehenduntur altaria privilegiata, nec aliae indulgentiae pro solis defunctis concessae, ib., num. 20.

Intuitu altaris privilegiati in aliqua ecclesia non licet exponere tabellam supra ianuam ecclesiae *indulgentia per li morti*, ib., n. 21.

Cum in indultis altarium privilegiorum adiici solet clausula: *Dummodo in dicta ecclesia tot missae*

quotidie celebrantur, ad conditioni satisfaciendum oportet singulis diebus tot missas celebrare, ib., n. 22.

Variae referuntur Sacrae Congr. indulgentiarum resolutiones circa varias quaestiones super altaribus privilegiatis, ib., n. 23 ad 35.

An inter eas religiones, quae habent communionem privilegiorum, fiat etiam altarium privilegiatorum communicatio, ib., n. 40 et seqq.

Non destruitur privilegium altaris, si istud ex parte notabili destruat, etiamsi consecrationem amitteret, dummodo tamen remaneat secundum maiorem sui partem, ib., n. 36.

Secus erit, si privilegium fuit concessum altari uti dicato alicui sancto mutata dedicatione, ib., n. 37.

Si Pontifex in concessione altaris privilegiati, illud non designavit, facta semel designatione unius altaris nequit alterum destinari, ib., n. 40.

Num quando testator mandavit celebrari missam in altaribus privilegiatis, possit tum in altaribus privilegiatis tempore dispositionis existentibus, tum in altaribus privilegiatis postmodum erectis celebrari, ib., num. 41.

De altarium privilegiatorum antiquitate, n. 42.

Quot missae in una ecclesia celebrandae sicut, ut ea semel, vel bis, vel ter in hebdomada, vel quotidie altari privilegiato frui possit. Vide verb. *Altare privilegiatum*, n. 43.

Quae missae necessario singulis diebus in eadem ecclesia celebrandae, n. 44.

Privilegium ecclesiarum parochialium ad septennium, num. 45.

ALTERNATIVA (I, 228).

ALTERNATIVA QUOAD EA QUAE CONCERNUNT BENEFICIA.

Alternativa quoad beneficia quando inceperit, et unde sic dicta. Vide verb. *Alternativa quoad beneficia*, n. 1 et 2, et verb. *Beneficia*, art. 9, regul. 9.

Emendatur auctor circa alternativae quoad beneficia originem, ib., n. 64.

Ut hanc alternativam obtineant Episcopi, quid ab ipsis agendum, et quando iure alternativae gaudere incipiant, ib., n. 3 ad 5.

Plura praxis alternativae Episcopum inter et Papam quoad menses distincte referantur, ib., num. 6 ad 10.

Episcopus habens duas ecclesias potest acceptare alternativam pro una, et non pro alia, et quid si velit ea potiri pro utraque, ib., n. 11 et 12.

Secuta acceptatione alternativae, non potest Episcopus ab illa recedere sine consensu Papae, nec e contra Papa sine consensu Episcopi, ib., n. 13.

Alternativa autem gratia non est, sed contractus inter Papam et Episcopum, ib., n. 46.

Si acceptatio alternativae fiat ab Episcopo in aliquo mense apostolico, non incipit usus illius, nisi toto mense elapso. E contra vero si fiat in mense proprio Episcopi, tunc incipit usus illius a die acceptationis, adeo ut mensis ordinarius a dicto die fiat apostolicus, et reservetur, ib., n. 14.

Alternativa quando incipiat, ac respective desinat, et ut Episcopo suffragetur, debet constare de illius acceptatione, ac subsequuta admissione in Dataria ex libro *Alternativarum*, ib., n. 15, 16 et 17.

Ut Episcopus possit uti alternativa, requiritur eius residentia in sua dioecesi; et hoc late expenditur, ib., n. 18 ad 29.

Alternativa conceditur solis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis et Episcopis, non autem praelatis et collatoribus inferioribus, nec cathedrali capitulo, ib., num. 30.

Et ideo Episcopo uti abbati et possessori monasterii non possunt per alternativam conferri beneficia a monasterio dependentia, ib., n. 50.

Quando contrarium, ib., n. 51.

An beneficio alternativae gaudere possint praelati habentes territorium separatum cum iurisdictione episcopali, ib., n. 53.

Alternativa concessa Episcopo residenti comprehendit beneficia tam intra, quam extra dioecesim existentia; dummodo collatio ad eum spectet, ibidem, num. 31.

Alternativa habet locum solum in beneficiis, quae sunt liberae collationis Episcopi, ibidem, num. 32 et 33.

Si autem collatio beneficiorum pertinentium ad Episcopum una simul cum capitulo vel cum aliis ex concordia partium sit alternis vicibus cuilibet reservata in suo turno, potest Episcopus uti alternativa in dictis beneficiis vacantibus in anno vel turno suo, et in mense alternato, ib., n. 34.

Reprehenditur, et modus datur sententiae auctoris (ib., n. 34 prolatae), ib., n. 56.

Varia referuntur circa alternativam quando concurrat divisio simultaneae collationis in Episcopum et capitulum, ib., n. 59, 60.

In alternativae materia quale sit beneficium liberae collationis, ib., n. 58.

An et quando alternativa suffragetur pro beneficiis unitis sedi episcopali, extra tamen dioecesim existentibus, ib., n. 52.

Ut alternativa Episcopis magis sit proficua, quo mense ab ipsis ea acceptari debeat, ib., n. 54.

An Episcopus possessor ecclesiae, in qua Cardinalis indulto gaudet conferendi beneficia in octo mensibus reservata, possit vigore alternativae conferre beneficia in sex mensibus vacantia, ib., n. 62.

Episcopus potest uti alternativa, quamvis collatio pro certo genere personarum fuerit restricta, et etiam in parochialibus, licet in ipsarum collatione requiratur examen, et examinatorum approbatio, ibid., num. 35 et 36.

Item potest Episcopus uti alternativa, pro beneficiis imposterum vacaturis, non autem pro medio tempore vacatis inter unam et alteram alternativam, ibidem, n. 37.

Alternativa ex simplici facultate optandi canonicis concessa, caeteris deficientibus requisitis, non cessat, bene vero stante statuto per Papam confirmato, in quo etiam expresse disponitur optionem habere vim validae collationis et promissionis, ibidem, num. 38 et 39.

Exclusa censetur alternativa ex quasi possessione Episcopi libere conferendi beneficia, secus vero si Episcopus non sit in hac quasi possessione, etiamsi bonum ius foveat super proprietate, ibidem, num. 40 et 41.

Quasi possessio conferendi beneficia sufficit ad excludendam alternativam, quando lis non est inter Episcopum et capitulum, sed inter provisos, ibidem, num. 42.

Quando unus est provisos ab Episcopo, qui dicitur resedis, et alter est provisos a Papa, quia Episcopus negatur resedis, tunc provisos ab Episcopo incumbit probare, quod Episcopus vere resederit. Vide ibidem, num. 43.

Quae et qualis residentia Episcopi esse debet, ut suffragetur alternativa, ib., n. 63.

Episcopo negligente conferre beneficia in mensibus alternativae, devolutio immediate fit ad Papam, ibid., num. 61.

Quando actus alternativae perfectus sit, et Episcopus uti eodem possit, ib., n. 60 et seqq.

Alternativa quando expiret, ib., n. 44 et 63.

ALTERNATIVA QUOAD ALIQUA MISCELLANEA.

Alternativa, ut verificetur satis est alteram partem esse veram, et regulariter est electionis, non ordinis. Vide verb. *Alternativa quoad miscellanea*, n. 1 et 2.

Fallit, si alternativa sit posita inter diversas per-

sonas, et in primo ex nominatis subsit maior ratio, ib., n. 3.

In alternativis electio regulariter est debitoris; fallit in debitore moroso et doloso, in legatis alternativis, in poenis alternative appositis, et quando alternativa est posita in favorem conditoris, ib., n. 4 ad 8.

In alternativa prohibitionem sufficit alterum verificari, et alternative petens non censetur praecise alterum petere; ac obligatus ac duo alternative, potest praestare, quod maluerit, ut liberationem consequatur, ib., n. 9 ad 11.

Alternativa seu turnus inter regulares eligendi alternatim modo ex una, modo ex alia natione superiores tum generales, tum provinciales aliosque officiales, an congruat et liceat, ib., n. 12.

Electio coarctata ad paucos eligibiles est ipso iure nulla, et hic multa ad rem, ib., n. 13.

Ubi talis alternativa pro pace et quiete, et pro servanda iustitia distributiva legitime introducta et concessa est, nisi vere defecerint religiosi capaces, est omnino servanda, ib., n. 14.

Ad hoc ut alternativa legitime introducatur, debet concedi a Sancta Sede, vel fulciri eius speciali auctoritate, et hic multa ad rem. Vide verb. *Alternativa quoad miscellanea*, art. 2, n. 15.

An talis alternativa concedi seu demandari possit a capitulis generalibus; et quomodo facienda subrogatio in definitoriis provinciarum minorum habentium alternativam, ib., art. 2, n. 16 et 17.

Quomodo providendum alternativae, si moriatur commissarius generalis Ord. Minorum Observantium et Reformatorum, n. 18.

AMBITUS.

Ambitus poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, num. 13.

AMBO (I, 237).

Ambonis etymologia et diversa nomina. Vide verb. *Ambo*, n. 1.

Ambo quid fuerit, de illius situ, et quare elevatur a terra, ib., n. 2 et 3.

Ad illum duplex patebat ascensus, et quatuor erant portae, n. 4 et 5.

Bini gradus in ambone pro Epistola et Evangelio, num. 6.

In quibusdam ecclesiis erant duo ambones, et quid ex illis populo nuntiabatur, n. 7 et 8.

AMEN (I, 238).

Huius vocis significationes et usus a Iudaeis derivatus. Vide verb. n. 1 et 2.

Subditur in finem orationum *Gloria Patri* et *Sed libera nos a malo*, n. 3 ad 5.

Olim in fine Evangelii et post sumptionem Eucharistiae, n. 6.

AMENTES.

Amentes et furiosi quando possint et debeant, vel non, baptizari. Vide verb. *Baptismus*, art. 5, num. 2, 3 et 4.

Amentes et furiosi an, et quando sint capaces sacrae communionis. Vide verb. *Eucharistia*, n. 33, et verb. *Paschalis Communio*, n. 29.

Amentes et furiosi quando sint, vel non, irregulares. Vide verb. *Irregularitas*, art. 2, n. 12.

AMERICA.

America unde sit dicta. Vide verb. *Mundus*.

AMICTUS (I, 239).

Amictus quid sit, et eius etymologia et significationes. Vide verb. *Amictus*, n. 1 et 2.

Quomodo confectus esse debet et qua qualitate, num. 4.

Quomodo et quando induendus, n. 3 et 5.

Qui absque amictu celebrat, peccat graviter, n. 4 et 6.

Vetustate attritus, comburendus est, n. 7.

AMITA.

Amita, et amita magna quae sint. Vide verb. *Affinitas*, sub n. 15.

AMITINI.

Amitini et amitinae qui et quae sint. Vide ibidem, num. 15.

AMOR.

Amor Dei et proximi quid importet, et ad quid obliget. Vide verb. *Virtus*, a n. 34 ad 75, et amor amicitiae, concupiscentiae, et initialis quid sint. Vide verb. *Poenitentiae sacram.*, art. 2.

AMORTIZATIO (I, 239).

Etymologia et quid *Manus mortuae* nomine veniat. Vide verb. *Amortizatio*, n. 1 et 2.

De iurisperitorum quorundam haud recta sententia, n. 3; et quid catholice sentiendum, n. 4.

AMPHIBOLOGIA (I, 240).

Amphibologia, seu aequivocatione, vel restrictione mentali uti quando et quomodo liceat, vel non. Vide verb. *Iuramentum*, art. 1, a n. 13 ad 26, et verb. *Restrictio mentalis*, per tot.

AMPLEXUS.

Amplexus, quando sint peccaminosi, vel non. Vide verb. *Luxuria*, a n. 72 ad 77, et n. 89 et 91, et verb. *Sponsi*, n. 7.

ANCILLAE.

Ancillae teneros pueros vestientes, lavantes, eorumque pudenda tangentes vel aspicientes, quando et qualiter peccent. Vide verb. *Luxuria*, n. 78.

Quomodo a domino conveniebatur ille, qui ancillae suae se iunxisset. Vide verb. *Adulterium*, art. 1, num. 15.

Ancillae ad quid teneantur circa famulatum, quidve eis liceat, vel non. Vide verb. *Famulae*, per tot.

ANGELICA SALUTATIO.

Angelica salutatio. Vide verb. *Salutatio angelica*.

ANIMA (I, 240).

Anima rationalis seu intellectiva per se, est forma hominis immortalis, et non ex substantia Dei, ac contrarium est haeresis. Vide verb. *Anima*, n. 1, 2 et 3.

Nec simul cum carne nascitur, sed est certum et firmum quod a Deo creatur, ib., n. 4 et 5.

Animae hominum non fuerunt omnes creatae in principio mundi, nec extra corpus, nec duae in uno, nec una in omnibus, sed anima infunditur et multiplicatur ad multiplicationem corporum, et contrarium asserens est haereticus, ib., n. 6 ad 10.

Animae mortuorum non vident ea quae apud nos geruntur, et quae nobis bona malave accidunt, suoque ingenio minime assequuntur; tribus autem modis ea scire possunt, et assignantur. Vide ibidem, num. 11 et 12.

Animabus beatis fiunt notae nostrae preces, vel ab eas deferentibus angelis, vel in Verbo videntibus, ib., num. 13.

Animae quae sine peccato post baptismum separantur a corpore, coelo recipiunt, sic etiam animae, quae poenas condignas pro peccatis solverunt sive in corpore, sive in purgatorio, ib., n. 14 et 32.

In purgatorio patiuntur poenas, quibus debuerant in vita satisfacere, iuvantur suffragiis fidelium, post purgatorium in coelum ascendunt, ibi vident Deum sicuti est, ib., n. 15, 16, 17 et 36.

Animae, quae sunt in purgatorio, sunt securae de

sua salute, non tamen amplius in statu merendi, et quaerentes requiem, ac horrentes poenas non peccant, ib., n. 18, 19 et 20.

Liberatae a poenis per suffragia fidelium, dum in coelum recipiuntur, non minus beantur, quam si per seipsas satisfecissent pro illis poenis, ib., n. 21.

Animae in purgatorio existentes, an possint pro novis orare, vel aliquid de congruo mereri, vel impetrari, ib., a n. 22 ad 26.

Animas in gratia decedentium non recipi in beatitudinem, nisi post diem iudicii, aliqui docuerunt, et varii dicunt huius sententiae fuisse etiam Ioannem XXII, qui tamen ostenditur fuisse contrariae, ib., a num. 27 ad 30.

Animas iustorum ante diem iudicii visuras esse intuitive Deum post purgatam poenam, si cum aliquo reatu ex hac vita decesserint, expresse definivit Benedictus XII, ib., n. 31.

Errores circa fidei articulum quo credendum est animas iustorum, si nihil restat illis luendum, statim Deum videre sicuti est. Vide verb. *Anima*, n. 33.

Eadem de re controversia inter Minoritas et Dominicanos sub Ioanne XXII, n. 34 et 35.

ANNALES.

Annales, quid sint, et in quo distinguantur ab historia. Vide verb. *Historia*, *Historicus*, n. 8 et 9.

ANNALIS POSSESSIO.

Annalis possessio quid disponat et importet. Vide verb. *Beneficia*, art. 10, n. 109 ad 111.

ANNATAE (I, 244).

Annatae quid sint; earum genera et species. Vide verb. *Annatae*, n. 1 ad 3.

Examinatae, confirmatae, retentae, roboratae et instauratae fuerunt variis conciliis et concordatibus Germaniae, n. 4 ad 8.

A quibus tamen, quod ad solutionis tempus attinet, Pontifices discedere compulsi sunt, n. 9.

Gallicis concordatis et Concilio Tridentino assertae, num. 10.

A Simonia et aliis calumniis vindicantur, num. 11 ad 13.

Varii auctores qui de annatis agunt, n. 14.

ANNIVERSARIUM (I, 247).

Anniversarium quid sit, et in quo sensu stricte sumatur. Vide verb. *Anniversaria*, n. 1 et 2.

Anniversarium a quo tempore numerari debet, ib., num. 27.

Anniversaria et missae de *requiem*, quae ex dispositione testatorum (non ex placito vivorum) cum cantu sunt quotannis celebrandae, possunt cantari, etiamsi ipsorum obitus dies inciderit in festum duplex maius, ib., n. 3, 4, 28 et 37.

Anniversaria et missae de *requiem*, quae ex dispositione testatorum cum cantu sunt quotannis celebrandae, possunt cantari etiamsi ipsorum obitus inciderit in festo duplici maiori, ib., n. 29.

Anniversaria et missae de *requiem*, quae certo die dici debent, ut die tertia, septima et tricesima, eo impedito, transferri possunt in sequentem diem, ib., n. 5, vel anticipari possunt, ib., n. 6.

Nullimode cani possunt missae de *requiem* ad solum placitum vivorum in duplicibus, et quodcumque est officium excludens duplicia, ib., n. 7.

In anniversario occurrente in die festo duplici secundae classis non potest cantari missa de *requiem*, ib., n. 30.

Infra octavas privilegiatas non possunt cantari missae defunctorum in anniversario et officio solemni, ib., num. 31.

Missae cantatae mortuorum infra octavam Corporis Christi non sunt celebrandae, nisi praesente corpore, ib., n. 32.

Anniversaria, et aliae missae pro defunctis certa die dicendae, ea impedita possunt transferri in diem sequentem, ib., n. 33 et 39.

Exemplificatur cum resolutione Sac. Rit. Congr., ib., n. 35.

Et quid recurrente die tertio, septimo et tricesimo in parochialibus, in quibus per annum plerumque unus tantum sacerdos celebrat, ib., n. 36.

Ex privata devotione parochianorum petentium saepius per annum pro eorum defunctis anniversaria, potest in ruralibus ecclesiis cantari missa solemnis de *requiem* in festo duplici minori, altera missa cantata de festo, ubi absunt plures, vel saltem duo sacerdotes, dummodo sermo sit de die vere anniversaria a die obitus, ib., n. 34.

Non valentes satisfacere anniversariis defunctorum in diebus ferialibus, possunt in ipsa adimplere in festis duplicibus, non tamen de praecepto, ib., n. 38.

In die anniversarii et depositionis non potest cantari missa defunctorum loco conventualis, ib., n. 40, et vice versa ibidem, num. 41. Vide plura ibidem, num. 42.

Convivia et prandia tolerari possunt in anniversariis defunctorum, ubi et consuetudo, et quatenus, ibid., num. 43.

Habens iniunctum onus faciendi celebrari anniversarium quindecim, v. g., vel viginti missarum pro anima fundatoris, non tenentur celebrari facere missam cantatam, tamen nec de mente testatoris missae privatae dici queunt de *requiem*, si dies anniversaria incidat in duplici, et quodcumque est officium excludens duplicia, ib., n. 8 et 9.

Anniversarium ordinatum a testatore pro anima sua sine declaratione, an pro una vice, vel an in perpetuum, praesumendum est pro perpetuo, et onera in fundo imposita pro anniversariis transeunt cum eodem fundo, ib., n. 12, 13 et 46.

Anniversarium relictum a testatore, ut celebretur pro anima sua in ecclesia, in qua statuit sepeliri, cessat si testator culpabiliter se ipsum occiderit, aut in puteum se proiecerit, secus autem, si pro anima sua et suorum, ib., n. 14 et 15.

Auctoritas Episcopi in anniversariis quatenus sit. Vide ib., n. 44.

Quid iuris si quis ecclesiae, in qua sepulturam elegit, legatum reliquerit pro anniversario, et deinde mutato consilio alibi voluerit sepeliri, legato non revocato, ib., n. 17.

Quando et quomodo ab haeredibus fundus, vel pro anniversario tradi vel solvi debeat, ib., n. 48 et seq.

Anniversaria non fixa, et alia similia, quae expressa testatorum et fundatorum voluntate prohibentur dari absentibus ex quacunque causa, et iubentur dari solummodo physice et corporaliter interessentibus, non participantur ab habentibus indultum a Papa, ut etiam in absentia possint participare, etc., nec talia anniversaria possunt reponi in distributionibus quotidianis per Episcopum, ib., n. 16 ad 25.

Anniversaria autem fixa, et alia similia, in quibus non adsit contraria dispositio testatoris et fundatoris, participantur ab indultariis, ac si personaliter interessent, ib., n. 26.

De causis absentiae pro participatione anniversarium, ib., n. 51.

De antiquitate anniversarii pro defunctis et de officiis in eo recitatis, n. 52, 53.

De anniversario obitus Papae et de missa in anniversariis dicenda, n. 54 et 55.

ANNONA.

Annonae fraudatae poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 54.

ANNULUS (I, 251).

Annuli prius ad signandum sunt adinventi, signatorii et sigilla promiscue usurpati, dein ad ornamen-

tum et luxuriam mutati. Vide verb. *Annulus*, num. 1, 2 et 3.

Annulus Piscatoris quid sit, quare dicatur Piscatoris, et qualiter servetur ac finiatur, ib., n. 4, 5 et 6.

Annuli usus in missa prohibetur protonotariis non participantibus et doctoribus quibuscunque, et canonicis cathedralium, ib., n. 7.

Possunt tamen canonici missam celebrare cum annulo aureo, et de rigore uti, sed sine gemma et sine aliqua effigie, ib., num. 8. Benedictus tamen XIII novissime in Concilio Romano statuit a sacerdotibus, nisi abbates sint benedicti, esse in celebratione deponendum, ib., n. 8.

Communione de manu Episcopi capiens antea debet manum Episcopi osculari, non autem annulum, ib., n. 9.

Annulus sacer quare tradatur novo Episcopo. Vide verb. *Episcopus*, art. 2, n. 50. Eius antiquitas, verb. *Annulus*, n. 23. Annulis nuptialibus antiqui utebantur Christiani, ib., n. 19 et seq.

Annulus, caeteroquin clericis prohibitus, a quibus clericis ferri possit; et plura de annulis, ib., n. 10.

Annuli significatio mystica, n. 21 et 22.

Antiqui Christianorum annuli ab hodiernis differabant, n. 24.

Annulus Episcoporum sacrum ornamentum est, quare illum portant, et quae est eius forma, num. 25 et 26.

De annulo quem Papa imponit Cardinali, n. 27.

Annulus inter regia ornamenta numeratur, n. 28.

Imponitur virgini consecratae, n. 29.

An sit sufficiens sponsaliorum signum annuli traditio, n. 30.

ANNUNTIATIO B. M. V. (I, 253).

Si festum Annuntiationis beatæ Mariæ Virginis occurrat feria sexta, in Parasceve, vel in Sabbato sancto, quando et quomodo transferendum. Vide verb. *Annuntiatio beatæ Mariæ Virginis*, n. 1.

Tria circa huiusce festi translationes annotantur, ib., a n. 2 ad 4.

Si simul transferenda sint festa sancti Ioseph et Annuntiationis, prius reponatur Annuntiatio, deinde sancti Ioseph, ib., n. 5.

Annuntiationis festum non licet celebrare in maiori hebdomada, nec potest fieri eius officium in Dominicis Quadragesimæ, nisi in ecclesiis sub Annuntiationis invocatione dedicatis, ib., n. 6 et 7.

Annuntiatio beatæ Mariæ Virginis diversis nominibus olim significabatur, n. 9.

Huius festi antiquitas, n. 10.

Aliquando ante octavam Dominicæ Nativitatis diem celebratum fuit, n. 11.

De hoc festo apud Orientales, n. 12.

ANNUS (I, 254).

Annus unde sit dictus, et qualiter ut recte accipiat in sacris canonibus, bullis, decretis, statutis, et similibus regulandus, distincte referatur. Vide verb. *Annus*, n. 1 ad 9.

Anni initium non ubique eodem tempore, sed diverso pro diversis regionibus et variis stylis calculatur, ac assignatur usus tam antiquus quam modernus, tam in actibus publicis quam privatis, tum in bullis et brevibus pontificiis, tum in Sac. Congregationum decretis, ib., n. 10 ad 15.

Ne equivocis laboremus, proprius uniuscuiusque regionis ac tribunalis stylus est attendendus, ibidem, num. 16.

Annus unde dictus, quid sit, eiusque divisiones assignantur et explicantur. Vide verb. *Kalendarium*, a n. 38 ad 50.

Anni ab orbe condito usque ad aeram Christi vulgarem quot effluxerint. Vide verb. *Mundus*, n. 64.

Annus inceptus quando haberi possit pro completo, ib., n. 18.

Quando in statutis mentio fit de anno, num continuus, an utilis veniat, ib., n. 10.

De actionibus, quae anno finiuntur, ib., n. 21.

Annus quid sit, et eius varia distributio, num. 23, 24, 26.

A quo tempore annum computent Graeci, Romani et Christiani, n. 25.

Mutatio a Iustiniano inducta, n. 27.

De anni computatione, n. 28.

Quid est annus bissextus, annus gratiae, annus secundum Evangelium, n. 29 ad 31.

Initium anni novi et eius festum, n. 32, 33.

ANNUS PROBATIONIS, SEU NOVITIATUS (I, 259).

Annus probationis ad quid institutus, et quando incipiat. Vide verb. *Annus probationis*, n. 1 et 2.

Habitus regularis de essentia et substantia est deferendus a novitiis per annum probationis, et fieri nequit in habitu saeculari, ib., n. 3, 4.

Pro admittendis ad annum probationis seu novitiatus, licet in iure nulla reperitur statuta praecisa aetas, tamen ex Sac. Congr. requiritur, quod saltem attingant decimum quintum annum, ib., n. 5, 6.

Puella, quae non complevit annum duodecimum recipi poterit interim pro educanda, sed regulariter novitia vestiri non potest ante decimum quartum annum expletum, et tunc de licentia Sac. Congr. si velit esse formaliter novitia ante decimum tertium expletum, ib., n. 7, 8.

Conversi nequeunt recipi ante vicesimum aetatis suae annum, ib., n. 9.

Annus probationis debet esse continuus, ita ut novitius annum probationis animo religionem deferendi interrumpens, licet per duas solas horas, teneatur suscipere de novo annum novitiatus; secus si duntaxat intra claustrum aliquantis per latasset, imo non interrumpitur, etiamsi novitius retento habitu perterritus severitate, etc., monasterium abdit exeat causa se celandi, dummodo habeat animum redeundi, idque firmatur exemplo, ib., n. 10 ad 13.

Annus novitiatus non interrumpitur, si novitius habitu religionis indutus a monasterio ex sui superioris licentia exeat causa peregrinandi ad stationes, etc., vel etiamsi ob adversam valetudinem maneat extra monasterium, ib., n. 14, 15.

Annus tamen novitiatus interrumpitur a novitia, quae infirma morbo contumaci remittitur curanda domum, eo pacto, ut reversa reincipiat novitiatum a capite, absque tamen caeremoniis ad evitandas expensas. Sed si ipsum expleverat, potest, cum redit, admitti sine novo novitiatu, ib., n. 16 ad 19.

Annus novitiatus non dicitur interrumpi, nec discontinuari a novitiis, qui eo completo propter infirmitatem ante emissam professionem cum licentia superiorum exeunt, imo etiamsi absque licentia, ibidem, n. 20, 21.

Sic etiam novitius, qui finito anno probationis fuit habitu spoliatus, potest iterum admitti et profiteri absque novo novitiatu; secus si habitum sponte deposuisset, ib., n. 22, 23.

Et sic etiam non interrumpitur novitiatus a novitio seu novitia, si intra annum novitiatus a capitulo dimittatur, et habitu religionis expolietur, et postea mutata sententia ad habitum restituatur antequam exeat a monasterio, ib., n. 24.

Annus novitiatus debet esse completus de momento in momentum, licet bissexti, adeo ut professio facta, nondum completo anno, etiam per modicum tempus, esset nulla, ib., n. 25 ad 28.

Anno probationis completo non potest a superioribus regularibus ultra protrahi tempus probationis, non solum reluctantem novitio, sed neque ipso consentiente, ib., n. 29, 30.

Monialibus elapso tempore novitiatus, si habiles sint, praefigendus est terminus quindecim aut triginta die-

ad deliberandum, num velint profiteri, necne; et si renuant profiteri, remittendae sunt ad parentes aut consanguineos, ib., n. 31.

Aliqua rationabili aut iusta interveniente causa possunt superiores annum probationis et professionem prorogare usque ad sex menses, et non ultra inconsulta Sede Apostolica, ib., n. 32 ad 35.

Annus novitiatus, sicuti et professio sub poena nullitatis debet necessario fieri in conventibus designatis, et dantur ad hoc decreta, ib., n. 36 ad 39.

Non obstant tamen allegata Clementina decreta, quin possit aliquis a superioribus ad habitum recipi in conventu non designato, ut sic eius filius instituaturnummodo postea transmittatur ad conventum designatum, et ibi integrum novitiatus annum peragat, inspecto effectu dicitur admissus, et receptus in conventu designato. Vide verb. *Annus*, ib., n. 40 ad 42.

Annus probationis non potest renunciari, neque a novitio, neque a monasterio, estque necessarius etiam in religione Hierosolymitana, ib., n. 43, 44.

Imo hodie ex Conc. Trid. annus probationis consensu mutuo utriusque partis, novitii nempe, et admittentium illud ad professionem, diminui nullo pacto potest, ib., n. 45.

Equites ordinum militarium annum probationis non habent secluso statuto, ib., n. 46, 47.

Privilegium professionis ante annum probationis promonialibus Sancti Dominici in articulo mortis constitutis. Vide ib., n. 49 et seq.

ANNUS SANCTUS (I, 264).

Annus sanctus unde sumpserit originem et denominationem, quidque peres catholicos eius nomine veniat. Vide verb. *Annus sanctus*, n. 1 et 2.

Variae circa anni sancti seu magni iubilaei inchoationem et institutionem exstiterunt opiniones quae referuntur et assignantur, quare a Bonifacio VIII fuerit indictus pro unoquoque centesimo, ib., n. 3 ad 7.

Annus sanctus sic a Bonifacio dispositus, fuit statim a Deo tanquam sibi gratissimus miraculis comprobatus, multitudine ex cunctis universi plagis pene innumera accurrente condecoratus, ac divina Providentia mirabiliter ditatus, ib., n. 8 ad 10.

Annus sanctus a Bonifacio VIII pro unoquoque centesimo determinatus, fuit postea ad quinquagesimum a Clemente VI et ad tricesimum tertium ab Urbano VI redactus; idque ratum habuerunt servaruntque Martinus V et Nicolaus V, ib., n. 11, 12 et 13.

Exinde Paulus II statuit, ut imposterum iubilaeus perageretur quolibet anno 25, idque usque ad praesens servatur, ib., n. 14, 15.

Annus sanctus publicatur die Ascensionis Domini praecedentis anni, incipit a primis Vesperis Nativitatis Domini, et durat usque ad primas Vesperas eiusdem Nativitatis anni sequentis, ib., n. 16, 17.

Porta sancta quare sic dicta, quibus caeremoniis aperiatur et claudatur, ib., n. 18 ad 23.

Pro anni sancti iubilaeo lucrando indictae sunt variae basilicae visitandae. Vide ib., n. 24 ad 27.

Tales basilicae debent visitari per triginta vices a Romanis et incolis Urbis, et per quindecim vices ab exteris, et quandoque aliter indultum, ib., num. 28 ad fin.

ANTICHRYSEOS.

Antichryseos pactum quid sit, et an sit illicitum et usurarium, vel non. Vide verb. *Hypotheca*, n. 32.

ANTI-PHONA (I, 266).

Quid significet, et quid in officiis ecclesiasticis. Vide verb. *Antiphona*, n. 1 et 2.

Quis eius auctor apud Graecos et apud Latinos, n. 3 et 4.

Antiphonae desumuntur ex sacris litteris, quando duplicantur, et quid in missa, n. 5 ad 8.

Antiquitus repetebantur ad omnes psalmorum versus, num. 9.

Quare duplicentur, et quare pauciores tempore paschali, n. 10, 11.

Quomodo intonandae ante psalmos, et quando dicantur, n. 12 et 13.

De antiphonis propriis, et in primis Vesperis, n. 15, 16.

In Adventu antiphonae de Laudibus Dominicae repetuntur per hebdomadam, n. 17.

Cur sumantur ex utroque Testamento in Dominicis, et de Novo tantum tempore paschali, n. 18.

Cur antiphonis tempore paschali additur Alleluia, num. 19.

De antiphonis maioribus et de privilegiatis in Adventu, et propriis et finalibus, n. 20 ad 30.

Antiphonae finales quatuor, et quanam, et quando dicendae vel omittendae in choro et extra; quando dicendae flexis genibus, n. 31 ad 36.

De antiphonis beatae Mariae Virginis, *Alma redemptoris; Ave, Regina coelorum; Regina coeli; Salve, Regina*, n. 37 ad 50.

ANTIPODES.

Antipodes an exsistant, unde dicti et qui sint. Vide verb. *Mundus*, a n. 108 ad 110.

ANTIQUATA PROPOSITIO.

Antiquata propositio quae sit. Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 62.

APES.

Apes evolantes quando fiant de dominio capientis, vel non. Vide verb. *Dominium*, art. 3, n. 15, 16.

APOCRYPHA PROPOSITIO.

Apocryphae indulgentiae, revocatae et nullae, variae sunt. Vide verb. *Indulgentia*, art. 4, per tot.

Apocrypha propositio quae sit. Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 61.

APOGEUM.

Apogeeum quid. Vide verb. *Mundus*, n. 138.

APOSTASIA (I, 270).

Apostasia ex vi nominis quid significet et importet, ac quotuplex sit? dein quid sit apostasia et apostata a fide, et quomodo differat ab haeresi? Vide verb. *Apostasia*, n. 1 ad 5.

Apostatae incurrunt omnes poenas, quas incurrunt haeretici, et alias maiores et graviores, ibidem, n. 6, 7, 8.

Quae autem poenae de iure sint statutae haeticis, et consequenter apostatis. Vide verb. *Haeticus*.

Apostatae a fide in Turcarum ditionibus existentes, si ibi redeant ad poenitentiam, ad quid teneantur, ib., n. 10.

Apostatae reversi ad fidem in terris infidelium tuta conscientia qualem habitum deferre possint, et an arcedi a sacramentis, ib.; n. 11, 12.

Apostatam poenitentem in articulo mortis constitutum, et in terris infidelium existentem quomodo confessarius absolvere debeat, et qualibet se gerere deberet poenitens, si tunc ad suae fidei confessionem invitaretur, ib., n. 13 ad 16.

Apostasia a fide per chirographum fraude daemonis facta nullum ius illi tribui, et reconciliandus est apostata absque eo quod cogatur chirographum reddere, ib., n. 17, 18.

Apostasia ab obedientia late et stricte capta quid sit, ut etiam apostasia a religione, ib., n. 19, 20, 21.

Qui a religione professus etiam sine legitima facultate ad aliam laxiorem religionem transiret, non esset rigore et proprie apostata, ib., num. 22, 74 et seq.

Apostasiam vere incurrit et dicitur apostata, qui a religione temere discedit cum animo non amplius redeundi, etiamsi retineat habitum, ib., num. 23, 24, 76 et seq.

Quod si cum animo redeundi quis discedat, non est proprie apostata, sed fugitivus; in praxi tamen communiter accipiuntur et tractantur ut veri apostatae, qui extra claustra sine superiorum licentia, habitu etiam retento, et cum animo redeundi ad religionem vagantur, ib., n. 25 ad 28.

Non est tamen apostata regularis, qui iniuste et notabiliter gravatus a superiore, recta via ad generalem, provincialem, aut alios, ad quos de iure, accedit absque licentia superioris; sed dicitur appellare de facto, quamvis antea non appellaverit. Vide verb. *Apostasia*, n. 29 ad 36.

Debet tamen talis religiosi gravamen esse patens, vel probatu facile; et ad iustificandum suum recursum, ac ut nulla pro foro etiam externo sit apostasiae umbra et suspicio fugae, nec contra eum militent sancita a Sac. Congr. Regul. dignus traditur modus, ac salutaris datur instructio, ib., n. 37, 38, 39.

Tenent plurimi, quod in tali casu periculoso posset etiam regularis habitum dimittere absque incurso apostasiae, et sic directe ad superiorem accedere, dummodo vere et certo timeat, quod in itinere capiatur, et reducatur per vim ad manus superioris gravantis, ibidem, n. 40, 41.

Quinimo pericula vitandi causa licet clericis arma deferre et comam, ib., n. 42, 43.

Regularis cum litteris obedientialibus itinerans, et ad liberius divagandum habitu regulari in itinere dimisso, et in veste saeculari incedens non est apostata, nec fugitivus, ib., n. 44, 45.

Ligatur tamen excommunicatione lata in regulares temere habitum dimitteres liberius vagandi causa, eamque etiam incurrit qui habitum defert, sed ita cooperum, ut cognosci non possit, ib., n. 46, 47.

Regulariter quantumcunque habitus etiam ex lascivia relinquatur ac cooperiatur, si non relinquitur animo deliberato illum non reassumendi, non contrahitur apostasia, ib., n. 48.

Poenae apostasiae a religione seu statu religioso de iure communi sunt variae, quae assignantur et declarantur, ib., a n. 49 ad 54.

Praeter poenas a iure communi statutas sunt etiam aliae, ut privatio vocis activae et passivae, carceris, flagellationis, etc., iuxta peculiare religionum constitutiones, ib., n. 55.

Apostatas et fugitivos recipientes et retinentes, vel occultantes, aut eis pro fuga et apostasia consilium aut auxilium praestantes peccant mortaliter, et ipso facto excommunicationem incurrunt, ib., n. 56.

Praelati seu superiores regulares tenentur fugitivos, seu apostatas requirere et revocare, et eos cogere, ut ad ordinem revertantur, ib., a n. 57 ad 60.

Apostatae a religione debent recipi, salva regulari disciplina, dum poenitentes recedunt, non obstantibus constitutionibus prohibentibus recipi eos qui ter apostatarunt, ib., n. 61.

Apostasia a sacro ordine et apostata ab illo quis sit, et quae eius poenae, ib., n. 63 ad 67.

Apostatae et fugitivi regulares quomodo absolvantur a summo poenitentiario, ib., n. 68 et 69.

Apostatae nullatenus admittuntur ad allegandam quamcunque causam super nullitate professionis regularis, sed ad monasterium redire coguntur, ib., n. 70.

Apostatae declarantur illi, qui post unicam sententiam latam pro nullitate professionis, etiam appellatione non interposita habitum abiecerint, ib., n. 71.

Item ii qui post sibi indultam restitutionem in integrum e religionis claustris migrare praesumunt, ib., num. 72.

Constitutio san. mem. Bened. XIV qua regulares apostatae ad suos ordines cum poenarum condonatione revocantur, ib., n. 73.

APOSTOLUS (I, 278).

Apostolus idem est ac latine *missus*. Apostoli omnes fuerunt baptizati baptismo Christi; solus Petrus a Christo; a Petro, Andreas, Iacobus et Ioannes; et ab eis caeteri. Vide verb. *Apostolus*, n. 1, 2, 3.

Apostoli omnes a Christo ordinati sunt sacerdotes et Episcopi, ac etiam immediate ab ipso munus apostolatus acceperunt, ib., a n. 4 ad n. 11.

Apostoli singuli posuerunt suum articulum in Symbolo, et verisimiliter iuxta ordinem traditum a Scoto, ib., n. 12, 13, 14.

Apostolorum canones recipiendi et tenendi sunt omnes, prout recipiuntur a Synodo, et afferuntur, ib., n. 15, 16.

Apostolorum traditiones non possunt in dubium revocari, et ab omnibus sunt observandae, eorumque litteras contemnens est haereticus, ib., n. 17, 18.

Apostoli cum Christo habuerunt usum et dominium aliquorum mobilium, et affirmare contrarium est haereticum, de multis poterant disponere, ac de pecunia non habenda praeceptum non fuit rigorosum, ib., n. 19, 20, 21.

Plura notantur, quae ad apostolos pertinent, et in quibus vel erravit auctor, vel aliqua praeteriit; ib., n. 22 et seqq., ad finem.

APOSTOLI,

ID EST LITTERAE MISSORIAE (I, 290).

Apostoli unde dicti. Quidque eorum nomine veniat. Vide verb. *Apostoli, id est Litterae missoriae*, num. 1, 2 et 14.

Isti apostoli, qui petuntur in casu appellationis, interdum vocantur epistolae, et interdum *dimissoriae*, et cur dimissoriae, ib., n. 3.

Apostolorum quinque sunt species, quae assignantur, ac singillatim expenduntur, ib., n. 4 ad 9.

Si iudex requisitus non tradit apostolos, et appellanti eos denegat, et postea procedit in causa, non valet processus, nisi renuntiatum fuisset appellationi, ib., num. 10.

Si appellans non petat apostolos infra triginta dies, censetur renuntiare appellationi; et si iudex eos denegat, vel infra praemissum tempus malitiose aut negligeret ei tradere, praetermittit, non valet eius interim confectus processus, ib., n. 11, 12, 13.

Quaenam solemnia apostolorum de iure Rom., ib., n. 15 et 16.

Apostolorum usus in iure ecclesiastico, ib., n. 17 et seq.

Apostoli dicti apostilli, ib., n. 19. Vide verb. *Appellatio*, art. 7.

APPELLATIO (I, 291).

APPELLATIO QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EIUS ESSE, DIVISIONEM ET FINEM.

Appellatio quid sit. Estque alia iudicialis, et alia extraiudicialis, ac utraque declaratur. Vide verb. *Appellatio*, art. 1, n. 2 ad 5.

Appellatio iudicialis et extraiudicialis tripliciter differunt inter se et assignantur, ib., n. 6, 7, 8.

Appellatio de iure canonico extraiudicialis, minime permessa est de iure civili, ib., n. 16 et seq.

Causae de iure canonico extraiudicialis appellationis recensentur, ib., n. 19 et seq.

Appellatio alia est rationalis seu legitima, alia frustratoria et alia frivola seu levis, quae explicantur, ib., n. 9, 10, 11.

Appellatio propter tres causas potissimum introducta est quae proponuntur, ib., n. 12, 13, 14.

Fieri potest ut, licet sententia prioris iudicis sit formaliter iusta, isque recte processerit, ea tamen ab appellationis iudice propter novas allegationes rescindi debeat, ib., n. 15.

In appellatione iudiciali appellans, ea, quae in prima instantia non probavit, adhuc probare, et quae non deduxit, deducere potest, ib., n. 26.

De differentia appellationem inter et relationem, et de forma ac solemnitate relationis. Vide verb. *Appellatio*, art. 1, n. 27.

APPELLARE QUIS POSSIT, VEL NON.

Appellare potest omnis a iudice iniuste gravatus, etiamsi iuraverit stare sententiae; et etiamsi excommunicatus. Vide verb. *Appellatio*, art. 2, n. 1, 2, 3.

Imo non solum qui gravatus existit, sed etiam alii, quorum interest, appellare possunt; hocce referatur, ib., n. 4 ad 10.

Utraque pars litigantium appellare potest ab eadem sententia continente plures articulos, quatenus in aliquibus utrique parti est contraria, ib., n. 11.

Si in eadem sententia plures reperiantur gravati, licet unus solus appellet, iste debet audiri, et eius appellatio pro omnibus prodest, si eadem sit ratio, et causa pro omnibus, ib., n. 12.

Plura de communione appellationis. Vide ib., n. 19 et seqq.

Assignantur omnes, qui appellare non possunt, ib., n. 13 ad 18.

APPELLARI A QUO IUDICE, ET AD QUEM POSSIT, VEL NON.

Appellari potest ab omnibus iudicibus iudicem superiore cognoscentibus. Vide verb. *Appellatio*, art. 3, n. 1, 2, 3.

Exornatam quaestionem a quonam iudice appellari possit, n. 47 et seqq.

Appellantes a Papa ad futurum Concilium generale quicumque sint, excommunicantur, et si universitates, collegia vel capitula, interdicuntur; insuper sunt schismatici, multasque alias poenas incurrunt, ib., n. 4.

Appellari neque potest a Concilio generali legitime congregato et approbato, nec a sententia totius congregationis Cardinalium, nec a supremis tribunalibus, ib., n. 4 ad 7.

Appellatio regulariter fieri debet gradatim ad proximum et immediatum superiorem eius, a quo appellatur, non autem omisso medio ad remotum et mediatum, idque iure merito cautum, ib., n. 8, 9.

Excipiuntur tamen plures casus, in quibus immediate ad maiorem appellari potest, omissis iudicibus intermediis, et exhibentur, ib., n. 10 ad 18.

Quid si utraque pars litigantium appellet a sententia sui iudicis, v. g. Episcopi, et una appellet ad Archiepiscopum, et altera immediate ad Papam, ib., n. 19, 20.

Appellari non potest regulariter loquendo a iudice saeculari ad Papam, nisi litigantes sint temporali iurisdictioni Papae subiecti, ib., n. 21, 22.

A regularibus etiam, et potissimum, gradatim est facienda appellatio, nullimode tamen possunt ipsi appellare ad iudices extraneos, seu ad tribunaia saecularia, aliter ipsi, et eos admittentes incurrunt excommunicationem latae sententiae, ib., n. 24, 25.

Imo nec licet regularibus appellare ad iudices ecclesiasticos, quibus non subduntur, alias ipsi et iudices eos admittentes incurrunt excommunicationem latae sententiae, ib., n. 26, 27.

Ordinariis iudicibus est omnino prohibitum, ne se ingerant in cognitionibus causarum regularium tam civilium, quam criminalium, quinimo Nuntii apostolici recipere non debent appellationes regularium, sed relinquere gradatim a suis superioribus cognoscendas, ib., n. 28, 29.

Nec licet regularibus recurrere extra ordinem ad quascunque personas, tam ecclesiasticas quam saeculares, etiamsi cardinalatus honore, et excellentia ducali, regali et imperiali fulgentes, pro consequendis honoribus, dignitatibus, etc., in ipso ordine, ib., num. 30 ad 45.

Est hic insimul advertendum, quod non solum est

prohibitum regularibus subditis recurrere extra ordinem uti supra, sed insuper sub gravissimis poenis et etiam excommunicationis latae sententiae est prohibitum superioribus regularibus ad instantiam quarumcunque personarum extra suos ordines officia et dignitates ei concedere, ibidem, num. 46, et verb. *Rekursus*, num. 18 et seq.

Utrum a sententia subdelegati ad subdelegantem, an vero ad subdelegantis superiorem interponenda sit appellatio, ib., n. 48 et seqq.

Num a sententia iudicis ecclesiastici in causa saeculari lata appellari possit ad superiorem laicum, ib., num. 50.

Si quis in appellatione erraverit, ut cum ad unum appellare deberet, ad alium appellaverit, num causa remittenda sit ad priorem iudicem, ibidem, num. 51 et seq.

APPELLATIO A QUIBUS SENTENTIIS ET CAUSIS FIERI POSSIT, VEL NON.

Duplex est sententia, definitiva una, interlocutoria altera; quae utraque sit, et cur interlocutoria sic dicta. Vide verb. *Appellatio*, art. 1, n. 1 ad 4.

Sententia interlocutoria subdividitur in mere interlocutoriam et in interlocutoriam habentem vim definitivam, et quae sit utraque, ib., n. 5 ad 7.

De iure canonico appellari potest, et a sententia definitiva et ab interlocutoria, ib., n. 8.

Dummodo tamen interlocutoria vim habeat definitivae, ib., n. 65.

Et quatenam sententia interlocutoria dicatur habere vim definitivae, et habere damnum irreparabile, ut fiat appellationi locus, ib., n. 65 et seqq.

Differentia inter appellationem ab interlocutoria sententia, et a definitiva, ib., n. 78 et seq.

Si est reformata sententia interlocutoria in instantia appellationis, tota causa ad iudicem appellationis devolvitur, neque locus est remissioni, ib., n. 93.

Limita, ib., n. 92.

In appellatione facta in iudicio ab interlocutoria decem requiruntur, quorum si unum solum defuerit, non valebit appellatio, et enumerantur per singula, ib., a n. 9 ad 19.

De iure civili appellari potest solum a sententia definitiva; ab interlocutoria vero, etiamsi praedicta decem concurrant, non potest appellari, nisi in quibusdam casibus, et ad hos dignoscendos duae praebentur regulae, ib., n. 20 et 23.

Concilium Trid. statuit quod quantum ad huiusmodi appellationes conformiter iuri civili procedatur etiam in iure canonico, et inde est, quod universaliter loquendo appellari potest in quatuor casibus tantum, qui adducuntur cum annotatione debita ad primum, ibid., n. 24 ad 30.

Extra recensitos casus ab interlocutoria, vel quovis alio gravamine ante definitivam sententiam hodie in iudicio appellare non licet, uti licebat de iure veteri, ib., n. 31.

Inhibitio autem ista Concilii comprehendit solum appellationes iudicialiter factas in iudicio, non autem appellationes iudicialiter factas extra iudicium, ibidem, num. 32.

Ex supra firmatis universalibus conclusionibus varii inferuntur casus, in quibus appellatio admittitur ab interlocutoria, vel quia vim definitivae habet, vel quia damnum irreparabile continet iique singillatim referuntur, ib., a n. 33 ad 47.

Casus, in quibus iura prohibent appellare, recensentur, et brevibus versibus includuntur et enucleantur, ib., n. 48 ad 61.

APPELLATIO A CORRECTIONE SUPERIORIS, SIVE REGULARIS SIVE SAECULARIS ET A CENSURIS, QUANDO SIT PROHIBITA, VEL NON.

Appellatio a legitima correctione superioris sive regularis sive saecularis, est omnibus subditis prohibita;

admittitur tamen si in corrigendo modum excedat. Vide verb. *Appellatio*, art. 5, n. 1 et 2.

A correctione morum facta a praelato seu superiore extrajudicialiter seu paternaliter, et ad poenitentiam nullo formato processu iudiciali admittitur appellatio subditi solum quoad effectum devolutivum, non autem quoad suspensivum. Vide verb. *Appellatio*, artic. 5, num. 3, 4.

Hinc appellatio quoad effectum suspensivum non admittitur a visitatione ecclesiae cathedralis et personarum ipsius ab Episcopo facienda, nec a decreto in visitatione facto, ib., n. 5, 6.

Quomodo distinguendum in quaestione, utrum admittatur appellatio quoad effectum suspensivum a decreto lato in visitatione, ib., n. 23 et seq.

Appellationis cuiuscunque praetextu nequaquam potest impediri seu retardari dioecesanæ Synodi celebratio, nec actorum executio, ib., n. 7, 8.

A mandato de residendo in visitatione edito non datur appellatio ad effectum suspensivum, sed solum devolutivum; at a correctione morum, iudicialiter formato proposito processu, admittitur quoad utrumque, ib., n. 9, 10.

Appellatio a censuris absolute ab homine latis admittitur solum quoad effectum devolutivum, a latis sub conditione admittitur quoad utrumque ante conditionis eventum; ut etiam quoad utrumque admittitur a comminatis, ib., n. 11 ad 17.

Hinc si quis citetur ad adducendam rationem, quare non debeat excommunicari, hic poterit appellare, et Ordinarius tenebitur huic appellationi deferre; e contra vero, si quis citetur ad adducendam rationem, quare non debeat declarari incidisse in excommunicationem, ib., n. 18, 19.

Ad uberiorem notitiam et solidiorem confirmationem praesentis materiae adducitur declaratio Sac. Congreg. Episc. de mandato Clementis VIII edita, aliaque decreta Sac. Congr., ib., n. 20, 21.

De appellatione a sententia incursus censurarum plura, ib., n. 25 et seq.

APPELLATIO QUOAD VIM ET EFFECTUS CLAUSULAE:

Appellatione remota.

Causas committere cum clausula: *Appellatione remota* potest solus Papa in causis ecclesiasticis ubique terrarum, et in causis profanis Papa in locis suae temporalis iurisdictionis, imperator, reges et omnes principes supremi in suis respectivis ditionibus et non alii. Vide verb. *Appellatio*, art. 6, n. 1 ad 4.

Vi clausulae *Appellatione remota* censetur prohibita omnis appellatio, quae a iure expresse concessa non reperitur, ib., n. 5.

Per clausulam *Appellatione remota* non solum non prohibentur appellationes a iure expresse concessae cum adiecto: *Non obstante clausula*; *Appellatione remota*, sed neque prohibentur appellationes a iure expresse concessae et approbatae, licet tali adiecto: *Non obstante clausula*; *Appellatione remota*, ib., a n. 6, 7.

Clausula *Appellatione remota* plures operatur effectus, quorum praecipui recensentur, ibid., n. 8 ad 13.

Declaratur auctor, n. 14.

Clausula *Appellatione remota* non praeiudicat tertio, qui pro suo interesse appellare intendit, n. 15 et 16.

De clausula: *Omni et quacunque appellatione remota*, ib., n. 17.

APPELLATIO QUOAD FATALIA.

Appellationum fatalia quid sint, unde dicantur, et quotuplicia. Vide verb. *Appellatio*, art. 7, n. 1, 2, 3.

Fatalia, seu tempora interponendae appellationis de iure antiquo erant duo dies in causa propria, tres in aliena, seu procuratorio nomine actitata; at de iure novo sunt dies 10 a die gravaminis illati vel latae sententiae et scientiae numerandi, et currunt statim a momento habitae notitiae, etc., de momento in momentum, et continue, ib., n. 4 ad 8.

A sententia dubia, eaque ad instantiam partium a iudice declarata utrum intra decem dies ab eius publicatione, an intra decem dies a declaratione ipsius sit appellandum, ib., n. 27.

A sententia condicionali quando sit interponenda appellatio, ib., n. 28.

A sententia condicionali quando sit appellandum, ib., n. 28.

Procuratore existente apud acta, eoque non appellante, an post decem dies a lata sententia dominus appellare queat, ib., n. 29, 30.

Decennium ad appellandum an, et a quo tempore currat contra tertium, ib., n. 31.

Quando appellatio a gravamine momentaneo vel successivo interponi queat, ib., n. 32.

Fatalia, seu tempora petendi apostolos. Vide verb. *Apostoli*, id est *Litterae missoriae*, et ib., n. 9.

Fatalia, seu tempora praesentandae appellationis de iure civili sunt sex menses, de iure vero canonico videtur relictum dispositioni iudicis a quo, ibidem, n. 10, 11.

In appellatione extrajudiciali an petendi sint apostoli, ib., n. 33.

Fatalia, seu tempora finiendae appellationis de iure sunt duodecim menses, et ex causa necessaria, et evidenti biennium, ita tamen ut iudex a quo secundum locorum distantiam, et personarum et negotii seu causae qualitatem, prout expediens iudicaverit, possit brevius tempus praefigere, ib., n. 12.

Hoc tempus est numerandum non a die latae sententiae sed a die interpositae appellationis, et qualiter, ib., n. 13, 14, 15.

Fatalia, seu tempora unius anni, et ex iusta causa biennii ad proseguendam et finiendam appellationem a iure concessa, non currunt legitime impedito, ib., n. 16.

Impedimenta legitima, quorum quodlibet sufficit, ut appellans etiam elapso biennio habeat ius ad proseguendam appellationem enumerantur a canonistis communiter, et expenduntur, ib., n. 17 ad 22.

Ad hoc tamen, ut unumquodque ex dictis impedimentis sufficiat ad proseguendam appellationem post elapsam biennium, debet esse reale et veridicum, et quod tale evidentissima probatione constet, idque evincere incumbit appellanti, ib., n. 23, 24.

Imo nedum appellanti incumbit onus probandi, sed insuper probare debet, quod diligentiam adhibuerit ad removendum tale impedimentum, et appellationem proseguendam, ib., n. 25, 26.

Si appellans partim negligens, partim impeditus fuerit per anni cursum, an eidem concedendum biennium, ib., n. 34.

An iudex tempora appellationis arcere, et vice versa prorogare possit, ib., n. 35.

APPELLATIO CORAM QUIBUS, QUOMODO, ET QUOTIES, FIERI DEBEAT, ET POSSIT.

Appellatio regulariter debet fieri coram iudice a quo, et in eius copiae defectu coram iudice ad quem, et intimari iudici a quo; at in defectu utriusque appellari potest coram viris honestis, vel saltem coram uno honesto, adhibitis ei testibus. Vide verb. *Appellatio*, art. 8, n. 1 ad 4.

Dato quod aliquis iusto metu cadente in constantem virum correptus non auderet appellare coram iudice a quo tunc sufficeret, quod coram honestis viris intra decem dies protestaretur se velle appellare a sententia contra se iniuste lata, sed detineri iusto timore iudicis a quo. Vide verb. *Appellatio*, artic. 8, num. 5 ad 7.

Appellatio potest fieri duplici modo qui assignatur et declaratur, ib., n. 8, 9, 10.

Appellatio potest fieri nedum per haec verba expressa *appello*, vel *provoco*, sed etiam per alia aequipollentia et nedum scriptis ac verbis; sed etiam facto; dummodo serventur necessaria, quae nominantur, ib., n. 12, 13.

Appellatio generalis super omnibus causis, quae contra appellantem quovis tempore possint moveri, non potest fieri, et non admittitur, bene vero respectu cuiuscunque gravaminis, quod in aliqua determinata causa sibi quis timet esse inferendum, ib., num. 14 ad 17.

Appellatio a sententia interlocutoria, vel a gravamine extraiudiciali debet fieri in scriptis petendo apostolos et expressa in specie causa rationabili appellationis, aliter est invalida, ib., a n. 18 ad 20.

Appellatio vero a sententia definitiva, si ea fiat statim, ac est lata sententia, et adhuc iudice pro tribunali sedente, et nondum ad alia divertente, potest fieri viva voce; si vero fiat ex intervallo, etiam ipsa debet fieri in scriptis, ib., n. 21, 22.

In appellatione a definitiva non est necesse exprimere causam appellationis in specie, sed sufficit dicere in genere, *appello, quia gravatus sum*, vel, *quia lata sententia est iniusta*, nulla expressa in specie causa vel gravamine, ib., n. 23, 24.

In eadem causa non potest ab eodem tertio appellari a sententia, quae fuit bis confirmata; potest tamen ab eodem pluries appellari, si pluries gravaretur super diversis articulis, licet in una eademque causa, ibidem, num. 25 ad 29.

In eadem causa et super eodem articulo licet utrique parti colligantur bis appellare successive, et adhuc quilibet tertius, cuius intersit, potest appellare, non obstante quod utraque pars litigantium iam bis appellarit, ib., n. 30, 31, 32.

De variis appellationum formulis, ibidem, num. 33 et seq.

APPELLATIO QUOAD EFFECTUM SUSPENSIVUM ET DEVOLUTIVUM.

Appellationis effectus principaliter est duplex, suspensivus scilicet et devolutivus, et utraque exponitur. Vide verb. *Appellatio*, art. 9, n. 1, 2, 3.

Appellatio a sententia definitiva regulariter parit effectum suspensivum iurisdictionis iudicis a quo respectu causae appellatae, ib., n. 4, 5.

Potest tamen appellans recusare iudicem a quo tanquam suspectum etiam in aliis causis, si non sint de notoriis et manifestis, ib., n. 6, 7.

Appellatio a definitiva in variis casibus non parit effectum suspensivum iurisdictionis iudicis a quo, et primo in casibus a iure expressis, et supra allegatis in art. 4; deinde in aliis casibus qui assignantur et comprobantur, ib., n. 8 ad 15.

Appellatio a sententia interlocutoria, si sit super aliquo articulo, sive quaestione incidenti, vel gravamine ita connexo cum causa principali ut causa principali non discussa nec possit definiri et discuti incidens vel connexum, parit effectum suspensivum iurisdictionis iudicis etiam super cognitione ipsius causae principalis, ib., num. 16.

Appellatio ab interlocutoria, etiamsi sit super aliquo articulo, sine quo causa principalis terminari potest, adhuc parit effectum suspensivum iurisdictionis iudicis a quo, nedum super illo articulo, in quo est appellatum, sed etiam super cognitione ipsius causae principalis, ib., n. 17, 18.

Appellatio legitima ultra effectum suspensivum parit etiam effectum devolutivum, ita ut causae cognitio devolvatur ad iudicem ad quem appellatur, et ipse de iustitia appellationis cognoscere debeat, et non iudex a quo. Imo iudex ad quem non solum cognoscere potest de iustitia appellationis, sed etiam hac probata causam principalem examinare, et sententialiter definire potest, ib., n. 19.

Appellatio a sententia definitiva devolvit ad iudicem ad quem, non solum causam principalem, sed etiam eius accessoria; nec tunc ipse iudex ad quem potest causam remittere ad iudicem a quo, sed tenetur propria sententia eam ultimare et definire, ib., num. 20, 21, 22.

Appellatio a sententia interlocutoria, si sit probata legitima, devolvit totam causam ad iudicem ad quem; sin autem, debet iudex ad quem remittere causam principalem iudici a quo; et irrationabiliter ac frivole appellantem in expensis condemnare, ib., n. 23, 24.

In casu autem quod iudex a quo iam ipsi appellationi frivolae et illegitimae detulerit, concedendo v. g. apostolos dimissorios vel reverentiales, tunc iudex ad quem, non obstante quod appellatio sit frivola et illegitima, adhuc potest in tota causa procedere ipsamque totaliter terminare, nec tenetur, ut prius ipsam termittere iudici a quo, ib., n. 25.

De effectu appellationis, in quo tam appellantis, quam appellati, quam iudicis a quo, et iudicis ad quem appellatum, officia continentur, ib., n. 26.

APPELLATIO QUOAD ATTENTATA ET REVOCATIONEM EORUM.

Attentata idem sunt ac innovata contra ius, lite seu appellatione pendente, idque satis elucidatur. Vide verb. *Appellatio*, art. 10, a n. 1 ad 5.

Attentata pendente appellatione a sententia definitiva revocantur ante omnia per remedium *attentati*, ita ut iudex ad quem ante omnia debeat penitus revocare, nedum ea quae sunt innovata post appellationem interpositam, sed etiam ea omnia quae sunt innovata et mutata medio tempore inter sententiam et appellationem, perinde ac si post eandem appellationem innovata fuissent; dummodo postea intra decem dies appellatum sit, ib., n. 5.

Non solum innovata post appellationem a definitiva sententia interiectam debent semper ante omnia per appellationis iudicem penitus revocari, sed etiam ea omnia quae medio tempore inter sententiam et appellationem, quae postmodum infra decem dies interponitur ab eadem contingit innovari, ac si post appellationem eadem innovata fuissent, ib., n. 6, 7.

Attentata autem pendente appellatione a sententia interlocutoria seu a gravamine, non revocantur ante omnia, sed debet prius iustificari causa appellationis, ib., n. 8 ad 10.

APPELLATIO QUOAD ALIQUOS CASUS, IN QUIBUS MORALITER EST ILLICITA VEL LICITA.

Appellatio est illicita et contra iustitiam, cum interponitur cum solo fine, ut causa longius protrahatur, et ne contra se iusta sententia proferatur, et sic appellans tenetur de damnis illatis. Vide verb. *Appellatio*, art. 11, n. 1, 2.

Appellatio est penitus illicita in causa, quam appellans scit esse iniustam, et talis appellans tenetur ad integram restitutionem damnorum illatorum, ut etiam illicita est, et peccaminosa, si fiat a iudice catholico ad acatholicum, ib., n. 3, 4.

Condemnatus a iudice non habente sufficientes probationes pro illo condemnando, licet revera sit reus coram Deo; nihilominus potest ab illa sententia licite appellare, ib., n. 5, 6, ac verb. *Accusatus*, n. 5, 6, 7.

Appellationis malae poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 56 ad 59.

Circa admissionem vel non admissionem appellationis plura vide collecta, ib., n. 7 et seqq. ad finem.

APPLICATIO MISSAE (I, 334).

Applicatio missae quomodo, a quibus, et pro quibus fieri debeat et possit. Vide verb. *Missa*, art. 2 per tot., et art. 7 per tot.

Applicatio missae facta a religioso subdito praevallet applicationi factae a superiore. Vide dict. art. 2, num. 10.

Vivens probabilius invalide applicat animabus purgatorii omnes missas pro se defuncto applicandas, ib., num. 11.

APPROBATIO PRO CONFSSIONIBUS EXCIPIENDIS (I, 334).

Approbatio est authenticum iudicium, seu declaratio de idoneitate et sufficientia sacerdotis ad audiendas confessiones facta ab habente potestatem episcopalem, vel quasi episcopalem; et differt a collatione iurisdictionis. Vide verb. *Approbatio*, art. 1, a num. 1 ad 5.

Historia quoad facultatem excipiendi sacramentalem confessionem. Vide ib., n. 96 et seqq.

Nullus presbyter sive saecularis, sive regularis, potest regularium confessiones excipere nisi ab Episcopo approbationem acceperit, ib., n. 100 et seqq.

Dummodo parochiale beneficium non habeat, ib., num. 100.

Approbatio Ordinarii praerequiritur ad valide absolvendum saeculares, et etiam ad valide absolvendum a peccatis venialibus et a mortalibus alias confessis, ib., a n. 7 ad 9.

Approbatio ad beneplacitum, seu absque temporis limitatione concessa non expirat per mortem vel amotionem ab officio ipsius concedentis, ib., n. 10, et verb. *Gratia*, ut est gratiosum rescriptum, n. 8.

Approbatio ad beneplacitum quibuscunque etiam regularibus concessa quandocunque revocari potest, et ad limitatum tempus reduci, eoque elapso sine alia revocatione expirat, ib., n. 11 ad 13.

Ante vero finitum tale tempus non potest sine causa revocari, imo sine gravi causa neque prorogatio debet denegari, ib., n. 14.

Approbatio confessoriorum pro locis exemptis pertinet ad Episcopum, intra cuius dioecesim existunt loca exempta, non autem ad praelatum loci; secus vero si locus sit nullius dioecesis, ib., n. 15, 16.

Generaliter loquendo approbatio potest dari ab Episcopis etiam non consecratis, si iam electi sint et confirmati, a vicariis capitularibus sede vacante, ab abbatibus, commendatariis, prioribus et aliis habentibus proprium territorium, et a generalibus et provincialibus regularibus quoad suos subditos, ib., n. 17 ad 23.

Approbatio nequit dari a parochiis pro suis parochianis; imo parochi nequidem possunt sibi in confessorium eligere simplicem sacerdotem non approbatum ab Ordinario, ib., n. 24, 25.

Approbatio an dari possit a Nuntiis et Legatis in suis respective provinciis, ib., a n. 26 ad 38.

Approbatio debet dari ab Episcopo illius loci, in quo confessorius confessiones audit, ibid., num. 39, 40, 41.

Regulares in dioecesi in qua sunt approbati, possunt audire confessiones omnium saecularium, etiam ex aliis dioecesibus confluentium, et eos item absolvere a casibus ipsis reservatis, nisi eosdem poenitentes noverint in fraudem reservationis ad alienam dioecesim pro obtinenda absolutione, migrasse, ibidem, n. 42, 43.

Approbatio petita et non obtenta ab Ordinario, licet iniuste denegetur, non sufficit nec pro confessorio saeculari, nec pro regulari, ibid., a n. 44 ad 46.

Approbatio Ordinarii pro confessionibus saecularium est necessaria regularibus, etiamsi sint lectores, et in theologia magistri; imo possunt examinari etiamsi examinatores synodales, non obstantibus privilegiis, etiam *Cruciatae*, ib., n. 47, 48.

Regulares praevis examine semel approbati non possunt iterum ab eodem Episcopo examinari, neque ab eisdem confessionibus audiendis suspendi, nisi nova superveniente causa, quae ipsas confessiones concernat, ib., num. 49 ad 51.

Auctor n. 50 corrigitur, ib., n. 105 et seqq.

Quilibet confessorius quantumvis regularis simpliciter approbatus ab Episcopo antecessore potest iterum examinari, et si minus idoneus repertus fuerit reprobari ab Episcopo successore, ad iterandum autem examen successores non tenentur, ib., n. 52, 53.

Licet confessarii possint iterum examinari ab Episcopo successore, non tamen iterum examinari possunt a vicario capitulari, sede vacante, nec ab ipso revocari potest eorum facultas et approbatio habita ab Episcopo seu Ordinario defuncto, ib., a num. 54 ad 57.

Auctor, num. 54 et seqq., declaratur, ib., n. 109 et seqq.

Et neque vicarius apostolicus examinare potest approbatus ab Episcopo, et multo minus vicarius generalis Episcopi, ib., n. 58, 59.

Regulares generaliter idonei reperti debent sine limitatione temporis, loci et personarum approbati, ad differentiam eorum qui non adeo idonei inventi possunt admitti cum limitata facultate ad arbitrium Ordinarii, ib., n. 60 ad 62.

Regulares sine approbatione Ordinarii nequeunt excipere confessiones Tertiiorum qui vivunt in propriis domibus, licet habeant requisita pro Tertiariis; bene vero illorum saecularium, qui sunt vere de familia in suis monasteriis, et continui commensales ex sola praelati regularis approbatione; et praebetur qui censendi sint vere de familia continui commensales, ib., a n. 63 ad 68.

Privilegium praefatum non tenet respectu aliorum non talium, nec etiam quoad advenas, qui in monasteriis regularium infirmantur, ib., n. 69, 70.

Regulares approbati ad confessiones saecularium audiendas nequeunt omnes simul unius conventus suspendi a locorum Ordinariis, nec ad duos restringi pro qualibet ecclesia, ib., n. 71, 72.

Quanam poena puniendi sint regulares, qui sine licentia Episcopi se pro confessorii gerunt, ibidem, num. 111.

Confessarii ubicunque, etiam Romae approbati licet etiam sint regulares, non possunt hodie audire confessiones extra territorium approbantis absque licentia Ordinarii loci, ib., a n. 73 ad 74.

Confessarii etiam regulares in vim bullae *Cruciatae* a poenitentibus audiendas eorum sacramentales confessiones electi, nullatenus confessiones huiusmodi audire possunt sine approbatione Ordinarii loci, in quo ipsi poenitentes degunt, et confessorios eligunt, et assignatur sub qua poena, ib., n. 76 ad 79.

Approbatus in una dioecesi non potest in alia dioecesi, in qua non sit approbatus, excipere confessionem alicuius habentis licentiam seu privilegium eligendi quemcunque confessorium, ib., n. 80, 81, 82.

Pro virtute facultatis datae in iubilaeis, seu in bullis etiam *Cruciatae* nequeunt poenitentes eligere sibi confessorios non approbatos ab Ordinario loci, in quo confessiones sunt excipiendae, ib., n. 83.

Parochus post dimissum beneficium non potest absque nova approbatione audire confessiones, nec etiam tempore iubilaei, nisi forte fuisset prius approbatus sine limitatione temporis independenter a beneficio parochiali, ib., n. 84.

Parochus non indiget alia approbatione ad audiendam confessionem sui parochiani extra propriam parochiam et dioecesim. Varii autem tenent contrarium, ib., n. 85, et verb. *Parochus*, art. 3, n. 26, 27, ubi ad rem affertur resolutio Sacrae Congr. Conc.

Cappellani militum, seu missionarii castrenses in casibus, in quibus non adest breve apostolicum aliter disponens, debent approbati ab Ordinario loci, non autem a cappellano regio, et innuuntur ad rem necessario advertendam et observandam, ibid., n. 86, 87, 88.

Approbatio potest dari ab Ordinario etiam extra propriam dioecesim existente, ib., n. 89, 90.

Regularis approbatus ab alio Episcopo dum in eius dioecesi versatur, sive ut hospes, sive cum domicilio, si postquam transierit ad diversam, ad eandem redeat, non indiget ibi nova approbatione, sed virtute illius prioris nondum revocatae potest ibi confessiones audire, etiam tempore Episcopi successoris, nisi praedecessoris approbationes revocaverit, ib., n. 91, 92.

Ordinarii in approbatione confessoriorum tenentur eos obligare ad attente legendas et accurate observandas constitutiones Gregor. XV, incip. *Universi Domini gregis*, editam contra confessarios sollicitantes, et constitutionem Bened. XIV, incip. *Sacramentum Poenitentiae*, ib., n. 93 et seqq.

Aperobatio extra dioecesim approbantis non prodest, ib., n. 95.

An Episcopus excommunicatus non toleratus, suspensus ab officio et iurisdictione, approbare possit ad confessiones audiendas, n. 112.

De regularium facultate audiendi confessiones, num. 113.

Opus non est approbationem in scriptis habere, num. 114.

Quid si Episcopus externe tantum approbet sacerdotem, n. 115.

Approbatus ad ministranda sacramenta in generali, a fortiori approbatus est ad poenitentiae sacramentum, num. 116.

Quid dicendum de sacerdote, qui non approbatus (sciente Episcopo), coram ipso excipit confessiones, n. 117.

Approbatus ab Episcopo in suum confessorium, non intelligitur etiam respectu aliorum, n. 118.

Tridentina Synodus duos approbationis modos assignat, n. 119.

Parochi iure proprio, alii sacerdotes iure delegato confessiones audiunt, n. 120.

Quid de paroco in aliena dioecesi, n. 121.

APPROBATIO REGULARIUM PRO CONFESSIONIBUS REGULARIUM HABENDA A SOLIS EORUM PRAELATIS REGULARIBUS.

Regulares pro confessionibus suorum regularium non indigent approbatione Episcopi, sed solum sui praelati regularis, a quo approbati, sine expressa exclusione novitiorum, possunt valide eos absolvere. Vide verb. *Approbatio*, art. 2, n. 1 ad 4.

Novitii absque licentia praelatorum ordinis possunt valide confiteri et absolvi a peccatis etiam in religione reservatis per quemcunque confessorium ab Ordinario pro saecularibus approbatum, ib., n. 5, 6, 7.

Confessarii approbati pro fratribus possunt valide absolvere iuvenes professos sub cura magistrorum degentes, nisi praelatus regularis in approbatione expressos excluserit, ib., n. 8.

Regulares itinerantes, seu tempore concionum, vel alterius occasionis extra conventum existentes, nec copiam confessarii approbati propriae religionis habentes, possunt confiteri cuilibet confessorio, sive regulari, sive saeculari, et secundum plurimos etiam non approbato, et assignatur quid oneris eis supersit pro reservatis, ib., n. 9 ad 11.

Quid sentiendum de sententia auctoris, n. 10 et seqq. posita, ib., n. 27.

Regulares quamvis ab Episcopis approbati nequeunt virtute privilegiorum audire confessiones regularium alterius ordinis, nisi forte, qui volunt audiri licentiam habeant suorum praelatorum, qua stante poterunt eligere etiam simplicem sacerdotem, sive saecularem, sive regularem non approbatum ab Episcopo, ibidem, n. 16, 17.

Regularis, qui inscio vel invito praelato sui ordinis, approbatur ab Ordinario ad audiendas confessiones in sua dioecesi, licet eas illicite audiat, tamen eas valide excipit, at neque valide si in aliqua religione in contrarium adsit constitutio a Sede Apostolica approbata, ib., n. 18, 19.

Generalis regularium potest suos subditos a se, vel a suis praedecessoribus, vel aliis quibuscunque superioribus ad audiendas confessiones approbatos, eosdem ab iisdem suspendere etiam ex causa occulta et extraiudicialiter, ib., n. 20.

Tempore iubilaei possunt omnes regulares confiteri peccata etiam superiori reservata sacerdotibus ab Ordinario approbatis, tam saecularibus, quam cuiusvis ordinis regularibus, ib., n. 21, 22.

Equites sancti Ioannis Hierosolymitani possunt confiteri cum regulari sacerdote a suo superiore tantum approbato, sicuti possunt alii regulares, ib., n. 23.

Regulares itinerantes possunt cuicunque idoneo sacerdoti confiteri, n. 28.

Episcopi alique monasteriorum praelati, subiectis sibi monialibus, praeter ordinarium, debent adhuc extraordinarium confessorium concedere, n. 29.

Cuiusnam sit illum approbare, n. 30.

APPROBATIO CONFESSARIORUM PRO MONIALIBUS.

Confessarii monialium debent esse approbati ab Ordinario loci, quamvis sint regulares pro sibi subiectis, ac etiamsi generalis. Vide verb. *Approbatio*, art. 5, n. 1 ad 4. Licet iidem confessarii sint generaliter approbati ab Episcopo ad audiendas confessiones saecularium, adhuc est eis necessaria specialis approbatio pro monialibus sibi subiectis, nec approbati pro uno monasterio censentur approbati pro alio, ib., n. 5, 6.

Etiam confessarii extraordinarii indigent speciali approbatione Episcopi, nec semel approbati censentur semper approbati, nec in vim unius approbationis possunt pluries monialium etiam eiusdem monasterii confessiones audire, sed toties approbandi quoties deputandi, ib., n. 7 ad 10.

Confessarii non approbati specialiter ad audiendas confessiones monialium nequeunt eorum confessiones audire neque tempore iubilaei, quo etiam approbato pro uno monasterio non censetur approbatus pro alio, ib., n. 11, 12.

Confessarius praesentatus ad excipiendas confessiones monialium regularibus subiectarum debet vel absolute relicti, vel per totum triennium approbati, non vero ad tempus brevius, ib., n. 13.

Nulla ex monialibus subiectis regularibus sentiens se non gravatam mortali culpa potest de venialibus valide confiteri sacramentaliter cuicunque sacerdoti non approbato ab Ordinario, ib., n. 14.

Non obstante privilegio ab auctore relato in *Supplemento*, concessio generalibus et provincialibus pro religiosis Hispaniarum audiendi confessiones monialium absque Ordinarii approbatione, attamen id alibi non licet, n. 15.

An moniales ex lege foundationis, et ex consuetudine possint sibi eligere in confessorium aliquem, qui ab Episcopo approbationem accipiat, ib., n. 16 et seqq.

AQUA BENEDICTA (I, 356).

Aqua benedicta est duplex, et quae sit? Eamque facere nequit diaconus. Vide verb. *Aqua benedicta*, n. 1, 2, 3.

Aquae lustralis benedictio si fieret a sacerdote excommunicato vel suspensio, evaderet irregularis, ibid., num. 4.

Aqua benedicta non est sacramentum, sed quoddam sacramentale; et exhibetur quando aquae lustralis benedictio facienda, qui, qualiter, et per quem aspergendum, ib., n. 5 ad 9.

Aqua benedicta, si deficere videatur, et alia benedicta haberi non possit, reparari quit per additionem non benedictae in minori quantitate, ac idem de oleo benedicto, ib., n. 10.

Aquae benedictae aspersorium Episcopo accedenti ad ecclesiam debet ministrari a prima dignitate, vel digniore canonico, accedenti vero ad ecclesiam collegiatam seu regularium, porrigendum est a digniore illius ecclesiae, ib., n. 11, 12.

Praelato referendario et gubernatori civitatis accedenti ad ecclesiam, quomodo danda aqua benedicta, ib., n. 13.

An sacerdos, e sacristia celebraturus procedens, se signare aqua benedicta debeat, n. 14 et 30.

Antiqui manu tantum ante amictum ter se signabant, num. 15.

Aqua benedicta an ex opere operato deleat venialia, et an aspersa super sepulcra prosit defunctis, n. 16, 17.

Utrum unica benedictione possint benedici plures fontes intra se distantes, n. 18.

An liceat aquam rosaceam miscere aquae benedictae ob fragrantiam, n. 19.

An peccet qui pro benedicta exponit non benedictam, et quale sit peccatum; item si profanetur, num. 20, 22.

Utrum ad consequendos effectus aquae benedictae requiratur eiusdem contactus physicus, n. 21.

Num illius usus excommunicatis prohibitus sit, num. 23.

An tempore interdicti fieri possit aspersio aquae benedictae, n. 24.

Utrum vendi possit absque labe simoniae, n. 25.

De Iudaeorum more nonnisi lotis manibus adorare Deum, qui ritus ad ethnicos traductus, n. 26, 27.

Unde repetendus usus aquae benedictae apud Christianos, n. 28, 29.

AQUA AD BAPTISMUM.

Aqua ad baptismum quae requiratur. Vide verb. *Baptismus*, art. 2 per tot.

AQUA AD CONSECRATIONEM.

Aqua vino consecrando in sacrificio missae sub mortali admisceri debet, et minor vino saltem quoad duas partes. Vide verb. *Missa*, art. 8, n. 1. et 2, et verb. *Vinum*, a. n. 23 ad 26.

Aqua admiscenda est vino potissimum ob tres rationes, quae ex Trid. assignantur, ib., n. 24.

Praeceptum de aqua miscenda vino est tantum ecclesiasticum, et non divinum, ib., n. 25.

Aqua mista vino non convertitur immediate, sed solum mediate in sanguinem, ib., n. 27.

Aquae benedictae aspersio an, et quomodo prosit defunctis. Vide verb. *Suffragia*, n. 21.

ARBITER, ARBITRATOR (I, 361).

Arbiter unde sit dictus, et qualibus donatus sit acceptionibus. Vide verb. *Arbiter*, *Arbitrator*, n. 1 et 2.

Arbiter proprie ac stricte quis sit, eiusque duplex assignatur genus, ac differentia declaratur. Vide ib., a. n. 3 ad 12, et n. 88.

Arbitri nomen quamvis in lata et generali acceptione possit etiam convenire arbitratori et amicabili compositor; stricte tamen et proprie isti inter se differunt; hocce affatim enucleatur, ib., a. n. 13 ad 18.

Quandonam quis electus dicatur in arbitratorem et non arbitrum, ib., n. 89.

Etiam inter arbitrum praesertim voluntarium et iudicem multae intercedunt differentiae, quae assignantur, ib., n. 19.

Arbiter iuris non multum differt a iudice; tamen proprie non est iudex, nec ordinarius, nec delegatus, sed ad similitudinem delegati, ib., n. 20 et 21.

In arbitros compromittere generaliter loquendo possunt omnes qui habent rerum suarum liberam administrationem, secus autem non, ib., n. 22.

In specie loquendo in arbitros compromittere non possunt multi, qui assignantur, ib., n. 23.

Arbitri esse possunt generaliter loquendo omnes qui a iure non prohibentur, et assignantur varii, ib., a. n. 24 ad 27.

In specie loquendo arbitri esse non possunt multi, qui assignantur, ib., n. 28.

Explicatur auctor, ib., n. 90 et 91.

Licet feminae nequeant esse arbitrices, possunt tamen esse arbitratrices, ib., n. 29.

Imo feminae possunt etiam esse arbitrices, si habeant iurisdictionem de iure communi, vel secundum consuetudinem regionis, ib., n. 30.

Item licet religiosi nequeant esse arbitri, possunt tamen cum consensu superiorum esse arbitratores, ib., num. 31.

Sic etiam licet nemo possit esse arbiter in re propria, potest tamen esse arbitrator, n. 32.

Ita pariter licet laicus nequeat in causis spiritualibus esse arbiter, potest tamen esse arbitrator, ibidem, num. 33.

Insuper accedente auctoritate iudicis ecclesiastici laicus coniunctim cum clerico potest esse arbiter in causa spirituali, et valet laudum ab ipsis prolatum, ib., num. 34.

Laici possunt esse arbitri in causis civilibus clerico-rum, ib., n. 35.

Compromissum tam de iure civili quam de iure canonico potest fieri in iudicem, ut in arbitratorem, etiam respectu causae coram ipso agitatae, ib., n. 36.

An etiam utroque iure possit fieri tale compromissum in iudicem ut in arbitrum, ib., n. 37.

Confirmatur sententia auctoris, ib., n. 92, explicaturque lex 9, § 2, ff. de Recept. arbitr., ib., n. 93.

Compromissum potest fieri in unum, duos vel plures arbitros pari vel impari numero; consultius tamen est, ut impari numero assumantur, hisque non concordantibus stari debet arbitrio maioris partis concordantis, ib., n. 38, 39 et 40.

Quid si ipsi omnes discordent in taxanda aliqua quantitate, ib., n. 41.

Si duo eliguntur arbitri ea conditione, ut si inter se discordent, eligant tamen tertium innominatum, tunc tale compromissum et secutum inde laudum non valet, ib., n. 42.

Imo tale compromissum, et secutum inde laudum erit invalidum, etiamsi duo illi arbitri concorditer eligant dictum tertium innominatum, ib., n. 43.

Si autem eligantur duo arbitri ea conditione, ut si inter se discordent, sibi associet tertium nominatum et determinatum, tunc tale compromissum, et inde secutum laudum erit validum, ib., n. 44.

Arbiter de iis tantum ferre potest arbitrium, de quibus in ipsum factum est compromissum, ibid., n. 45.

Potest tamen arbiter cognoscere et arbitrari de illis, quae ita sunt cohaerentia et connexa cum causa principali, ut haec sine illis commode expediri non possunt, licet ipsa non sint in compromisso expressa, ib., num. 46.

Item potest arbiter arbitrari super fructibus perceptis ex re, de qua in se factum est compromissum, ibid., num. 47.

Item potest arbiter statuere seu assignare diem solutionis faciendae, ib., n. 48.

Quamvis arbiter compromissarius non possit punire partem contumacem in parendo, nisi in compromisso sit specialiter cautum, potest tamen eam condemnare ad solvendas expensas ob dictam suam contumaciam ab altera parte factas, ib., n. 49.

Coram arbitro compromissario non potest fieri re-conventio, nec etiam coram arbitro iuris electo, non ad totam causam, bene vero si ad totam causam, ib., n. 50 ad 52.

Arbiter tenetur per se ipsum laudum seu sententiam ferre, ib., n. 53.

Arbiter laudum pronuntiare debet in praesentia partium compromittentium, nisi aliter in compromisso sit cautum, ib., n. 54.

In arbitros potest fieri compromissum super qualibet causa seu re, de qua in iure non sit expresse prohibitum, ib., n. 55.

In iure prohibentur committi in arbitros causae illae quae ob sui gravitatem et praeiudicii periculum a maioribus iudicibus sunt expediendae, et recensentur, ib., n. 56 ad 63.

Quando compromissum simpliciter factum est, et laudum necdum receptum aut homologatum, datur ex eo actio ad interesse, ib., n. 64.

Quando laudum est receptum vel homologatum datur ex eo exceptio et actio in factum, ib., n. 65.

Si in compromisso apposita sit poena, tunc sub ea standum est laudo per arbitros pronuntiato, ib., n. 66.

Poenā tamen soluta, non compellitur pars nolens stare laudo, ib., n. 67.

Excipe tamen, nisi dicto compromisso poenali adiecta sit clausula: *Rato manente compromisso, et arbitrio, seu laudo super eo lato*, vel adiectum sit iuramentum de stando laudo, ib., n. 68 et 69.

Si nullo interveniente legitimo impedimento solutio non fiat intra tempus ab arbitro praefixum; tunc poena committitur, quamvis post lapsum dictum tempus solutio offeratur; secus tamen interveniente legitimo impedimento, aut si pars altera post lapsum praefixum tempus solutionem oblatam accipiat, ib., num. 70 ad 72.

Si pro solutione faciendā non fuerit ab arbitro praefixum certum tempus, tunc faciendā est post modicum tempus arbitrio boni viri seu iudicis taxandum, ibid., num. 73.

Contra iniquum laudum seu iniustam sententiam arbitri competunt tria praesertim remedia, quae assignantur, ib., n. 74.

Compromissum et arbitratorum officium seu potestas finitur multis modis; et primo finitur per sententiam definitivam, super tota causa compromissa prolata, quod ubertim declaratur, ib., a n. 75 ad 78.

Secundo finitur compromissum et officium, seu potestas arbitratorum per lapsum termini in compromisso praefixi. Tertio recusatione arbitratorum suspectorum. Quarto acceptilatione. Quinto finitur iudicio. Sexto finitur pacto. Septimo interitu rei de qua erat ipsum compromissum, nisi tamen in tali casu aliquid litigantium intersit. Octavo morte utriusque, seu etiam unius tantum compromittentium, nisi secus in compromisso fuerit expressum. Nono morte arbitratorum. Decimo finitur etiam morte unius solius arbitri, si plures sint, nisi secus in compromisso sit expressum, ib., a n. 79 ad 87.

Sententia ab arbitro lata hoc nomine impugnari non potest, quod is non processit praemissis necessariis probationibus, ib., n. 94.

Et a iure canonico correctum ius civile circa praesentiam arbitratorum in prolatione sententiae, ib., n. 95 et seqq.

Si tres fuerint electi arbitri, quorum unus postea inhabilis repertus sit, an sententia a duobus prolata valida sit, ib., n. 98.

Multa circa munus et officium arbitratorum referuntur, ib., n. 99 et seqq.

De arbitro feudali, ib., n. 101.

Qui arbitri esse possint, n. 103.

Mulieres iure civili excluduntur; quando ius canonicum eis arbitrium permittat, n. 104.

Compromissum factum a canonicis de certa eligenda persona non valet, n. 105.

Quatuor casus in quibus non est obligatio standi laudo, n. 106.

ARBOR.

Arbor cuius fructus comestio fuit prohibita Adamo et Evae, quae fuerit. Vide verb. *Mundus*, num. 46 ad 51.

ARBOR CONSANGUINITATIS ET AFFINITATIS.

Arbor consanguinitatis. Vide verb. *Matrimonium quoad impedimenta*, art. I, n. 34 et 35.

Arboris consanguinitatis cognitio sufficit etiam ad dignoscendos gradus affinitatis. Vide verb. *Affinitas*, num. 14.

ARCANI DISCIPLINA (I, 374).

Disciplina arcani quid sit, spectabat dogmata, sacramenta et illorum ritus et formas; quae omnia Iudaeis, ethnicis, catechumenis et fidelibus ipsis celabantur. Vide verb. *Arcani disciplina*, n. 1 ad 6.

Causae quae fuerint huius disciplinae, n. 7 ad 9.

Patres aliqui eam tantisper remiserunt, n. 10.

Eius origo et desuetudo, n. 11 et 12.

ARCHIDIACONUS (I, 375).

Archidiaconus unde dictus, et qualiter primis Apostolorum temporibus fuerit archidiaconus. Vide verb. *Archidiaconus*, n. 1 et 2.

Archidiaconi dignitas in Ecclesia antiquissima a quibusnam conferebatur, ib., n. 63 et seqq.

Archidiaconi auctoritas ex post sic est adducta, ut vicarius Episcopi in omnibus esset. Imo sic excrevit, ut fuerit etiam Episcopi oculus appellatus, ac idcirco antelatus archipresbytero, hincque ei subiectus, ibidem, n. 3 ad 8.

Excipitur tamen casus funeralium, in quibus archipresbytero curam animarum exercenti ratione stolae danda est praecedentia, ib., n. 9.

Multa de iure communi pertinent ad officium archidiaconi, quae cum debitis adnotationibus referuntur, ib., a n. 10 ad 19.

Ast hodie attendenda est cuiusque specialis Ecclesiae consuetudo, quae multiplex assignatur ib., a num. 20 ad 25.

De archidiaconi officio, dignitate et praeeminentiis plurima saepe saepius in die disposita sunt a Sacris Congregationibus, quae pro omnium commodo hic adnectuntur, ib., n. 26 ad 48.

De archidiacono comparate ad vicarium est advertendum, quod illi inter se tripliciter differunt et assignatur, ib., n. 49, 50 et 51.

Munus archidiaconi intra Ecclesiam, ib., num. 67 et seqq.

Archidiaconi officium extra Ecclesiam, ib., num. 73 et seqq.

Quando et qualis iurisdictio archidiaconis accessit, ib., n. 77 et seqq.

De praesenti archidiaconorum auctoritate et vestigiis in ea antiquae auctoritatis, ibidem, num. 92 et seqq.

Quomodo Episcopi ad se revocarunt eam auctoritatem, quam sibi archidiaconi arrogarunt, ib., num. 90 et seqq.

Archidiaconus quamvis ex cap. *Ad haec* 7, et cap. *Ut nostrorum* 9 de Offic. archidiacon., deberet examinare ordinandos, illosque Episcopo praesentare, tamen hodie non tenetur Episcopus ipsum vocare, ut intersit examini ordinandorum, ib., n. 52.

Sic etiam non tenetur Episcopus eum vocare, ut intersit cum examinadoribus synodalibus, nec iure debet cum ipsis necessario intervenire examini instituendorum ad parochiales, ib., n. 53.

Imo nedum archidiaconus non habet iurisditionem ad supradicta, quae sibi a Concilio et Sacra Congregatione sunt limitata, sed neque habet facultatem et iurisditionem ad multa alia, quae sibi a iure ipso sunt specialiter interdicta, quaeque assignantur, ib., a num. 54 ad 62.

De archidiaconorum electione et iurisditione, n. 95 et 96.

ARCHIEPISCOPUS (I, 381).

ARCHIEPISCOPUS QUOAD SUUM ESSE ET IURISDICTIONEM, QUAM HABET IN TOTA SUA PROVINCIA.

Archiepiscopus unde dictus. Vide verb. *Archiepiscopus*, art. I, n. 1. Alio nomine appellatur metropolitanus, et quare, ib., n. 2.

Archiepiscopus et Metropolitanus in re sunt idem, ib., n. 3. Dantur tamen aliqui Archiepiscopi, qui proprie non sunt Metropolitanus, ex quo nullum habeant suffraganeum, ib., n. 4.

Quinam Episcopi *Metropolitanorum* proprio nomine veniebant, illorum origo, ib., n. 52 et seqq.

Episcopi Metropolitanus subiecti quare appellantur suffraganei, ib., n. 5.

Archiepiscopus seu Metropolitanus ultra iurisditionem, quam habet in propria dioecesi, sicuti caeteri Episcopi in suis, habet ordinariam iurisditionem in omnes

suffraganeos, seu Episcopus non exemptos suae provinciae, ib., n. 6.

Archiepiscopus est iudex ordinarius et competens omnium Episcoporum suae provinciae, ib., n. 7.

Archiepiscopus potest libere exercere suam iurisdictionem et auctoritatem in casibus qui assignantur, ib., a n. 8 ad 50.

In tota sua provincia benedictionem impertiri potest, ib., n. 51.

Duplex apud Graecos Archiepiscopi notio, n. 64.

Archiepiscopus inferior est Synodo provinciali, sed potest eam convocare, n. 65 et 66.

Si careat suffraganeis, tunc Synodus non est habenda provincialis, sed tantum dioecesana, n. 67.

Constitutiones archiepiscopales totam obligant provinciam, n. 68.

ARCHIEPISCOPUS QUOAD CASUS, IN QUIBUS NON HABET IURISDICTIONEM.

Archiepiscopus non potest hodie visitare dioeceses suffraganeorum, nisi causa cognita et probata in conc. provinciali, nec se ingerere quit in causis, quae agitantur coram eisdem in prima instantia. Vide verb. *Archiepiscopus*, n. 1 et 2.

Plura alia non potest Archiepiscopus, et distincte referuntur cum advertentia, si qua exigitur, ib., num. 3 ad 38.

Quaenam sit iurisdictio Archiepiscopi in Episcopos suffraganeos, ib., n. 41 et seqq.

Archiepiscoporum in suffraganeos diminuta iurisdictio a Conc. Trid., ib., n. 54 et seqq.

Iurisdictio Archiepiscoporum in subditos Episcoporum suffraganeorum quaenam sit, ib., n. 63 et seqq.

Iurisdictio Archiepiscoporum in dioeceses Episcoporum suffraganeorum, ib., n. 70 et seqq.

Archiepiscopus in provincia tota benedictionem super populum impertiri potest, ib., n. 47.

Auctoritas quatuor Archiepiscoporum status ecclesiastici circa libertatem commercii, ib., n. 39.

ARCHIEPISCOPUS QUOAD PALLIUM.

Pallium est praecipuum Archiepiscoporum insigne, seu ornamentum de corpore beati Petri sumptum, a quo pastoralis officii plenitudo cum archiepiscopalis hominis appellatione ipsis a Papa confertur et dilucidatur. Vide verb. *Archiepiscopus*, art. 3, n. 1 ad 5.

Archiepiscopus quamvis sit consecratus in Episcopum, nequit multa exercere ante receptionem pallii, et ponitur qualiter conficitur ac traditur, eiusque origo indicatur, ib., n. 6, 7 et 8.

Adducitur forma, qua praelatus indigens pallio illud per se ipsum petit et recipit, et qualiter per procuratorem, ib., n. 9 et 10.

Qui pallium sunt recepturi, postquam fuit petatum in consistorio, et concessum, componunt primum cum subdiaconis, ib., n. 11.

Cui usus pallii competit, debet infra tres menses a die consecrationis, si ante non fuit consecratus, vel a die confirmationis, si iam consecratus, cessante iusto impedimento, per se, vel per procuratorem petere pallium, ib., n. 12 et 13.

Ante receptionem pallii non licet Archiepiscopo, quamvis sit consecratus in Episcopum, imo etiamsi possessionem acceperit, nec se Archiepiscopum nominare, nec eos actus exercere, qui sunt iurisdictionis archiepiscopalis, ib., n. 14.

Potest tamen Archiepiscopus confirmatus ante receptum pallium ea, quae sunt ordinis episcopalis, demandare suffraganeis, ib., n. 15.

Si vero Archiepiscopus iam consecratus in Episcopum ante receptum pallium faciat ea, quae sibi proveniunt ex pallio circa potestatem ordinis et chrismatis, etc., sunt valida, sed peccat contra canones et iura, ibid., num. 16.

Papa in omnibus missarum solemnibus semper et ubique locorum utitur pallio, Archiepiscopi tamen, Prima-

tes, etc., quibus pallium concessum est in ecclesia tantum suae respectivae dioecesis et provinciae, et certis duntaxat diebus, possunt illud adhibere etiam in ecclesiis exemptis, ib., n. 17, 18 et 19.

Dies, quibus ipsi pallio uti possunt, generaliter enumerantur, sed attendendi sunt dies in cuiusque privilegiis expressi, ib., n. 20 et 21.

Archiepiscopi, et alii ius pallii habentes, nequeunt eo uti extra missarum solemnibus, nec extra ecclesiam, ib., n. 22 ad 25.

Secundum Glossam et alios, Archiepiscopus etiam in Synodo uti potest pallio, ac probabiliter etiam quoties ex causa solemniter in altare portatili celebret, ib., n. 26, 27 et 28.

In hac tamen re spectandum est, quae sit cuiusque ecclesiae consuetudo; at nequeunt sine speciali privilegio Papae uti pallio in aliena provincia, neque de consensu eius, ad quem spectat ecclesia, vel provincia, etiamsi adsit generalis regni consuetudo, ib., num. 29, 30, 31, et 32.

Tria requiruntur, ut Archiepiscopus possit uti pallio in aliena dioecesi et provincia, et assignantur, ibid., num. 33.

Archiepiscopus et alii ius pallii habentes possunt tam in sua quam in aliena dioecesi et provincia, privatim celebrare sine pallio, et huius inhibitus est in missis defunctorum usus, ib., n. 34 et 35.

Archiepiscopus nequit alteri Archiepiscopo pallium commodare, et translatus ad alium archiepiscopatum non potest uti pallio priore, sed debet obtinere novum, et hoc solum uti, ib., n. 36 ad 39.

Archiepiscopus mortuus vestiri debet pallio posteriori accepto pro secunda ecclesia, et alterum acceptum pro prima ecclesia debet supponi eius capiti, ib., num. 40.

Si Archiepiscopus retineat duos archiepiscopatus simul et semel, duo debet habere pallia, unum pro unaquaque ecclesia, et qui renuntiavit archiepiscopatu, non potest amplius pallio uti, quamvis transferatur ad ecclesiam episcopalem; imo Archiepiscopus, qui se archiepiscopatu abdicavit, si iterum ad eandem ecclesiam eligatur, alio indiget pallio, uti item si ab illo ad alium transferatur, iterumque redeat ad priorem, ib., num. 41 ad 44.

Quid si Archiepiscopus perdat pallium a Papa acceptum, vel casu igne comburatur, vel fuerit concessum, et non ei traditum, ib., n. 45 et 46.

Reprehenditur auctor circa pallii originem, et quae nam ea sit, recensetur, ib., n. 49 et seqq.

ARCHIMANDRITA (I, 396).

Archimandrita unde sit dictus, et in quo differat ab abbate. Vide verb. *Archimandrita*, n. 1 ad 4.

Archimandritarum nomen et origo pariter, ib., n. 15 et seqq.

Archimandritae etiam Archiepiscopi dicti, ibidem, num. 20.

Archimandritae nomen maxime in usu fuit apud Graecos in Oriente, in Italia vero coepit in usum devenire anno 1094, eiusque vicissitudo notatur, ibidem, n. 5 ad 7.

Archimandritae a Patriarchis promovebantur, ib., num. 23.

Iurisdictio et praeeminentia in loca et subditos Messanensis archimandritatus residet penes commendatarium ex brevi Urbani VIII, ib., n. 8.

Dictus archimandritatus est de iure patronatus regis, et in maxima veneratione habetur, atque in cappella pontificia potitur usu rocheti et cappae, et sedet primum post Episcopos, ib., n. 9 et 10.

Palatium huius Archimandritae habitantis in civitate Messanensi etiam conductitium non fixum, nec cohaerens alicui ecclesiae, concurrente legitima consuetudine, gaudet immunitate, quemadmodum gaudet palatium Episcoporum, ib., n. 11.

Idem Archimandrita exercens iurisdictionem in suos

subditos potest procedere ad censuras, et alias poenas iuxta sacros canones et constitutiones apostolicas contra magistratus laicos, etc., iurisdictionem eius perturbantes, ib., n. 12.

Item familiares dicti Archimandritae etiam ad tempus conducti, durante servitio, gaudent privilegio fori; et ipse non tenetur ad personalem residentiam, ib., n. 13 et 14.

Pariter idem Archimandrita potest indicare concursus ad beneficia curata in sua quasi dioecesi vacantia, ib., num. 28.

Non potest tamen dare dimissorias ad ordines suscipiendos, ib., n. 27.

Neque eidem competit ius convocandi Synodum, ib., n. 29.

De Archimandrita Sancti Basili Magni Ruthenorum, et de Messanensi et sua dioecesi, n. 30 et 31.

Erecto monasterio Salvatoris in commendam, quatenam fuerit Archimandritae iurisdictioni, n. 32.

Controversiae inter Archimandritam et priorem Sancti Salvatoris, necnon inter Messanensem et Archiepiscopum, n. 33, 34.

Compositio huiusmodi litigiorum, ex quo hodierna Archimandritae iurisdictioni quae sit ostenditur, num. 35 et 36.

ARCHIPRESBYTER (I, 400).

Archipresbyter etymologice explanatur, ac duplex assignatur. Vide verb. *Archipresbyter*, n. 1 ad 4.

Archipresbyterorum origo, ib., n. 40 et seqq.

Officium archipresbyteri Urbani ecclesiae cathedralis de iure communi quale sit, et qualiter conveniat et differat ab archidiacono, necnon quatenam nunc vigeant, ib., a n. 5 ad 11, et n. 46 et seqq.

Archipresbyter debet thurificari duplici ductu, sicuti canonici, non obstante constitutione capitulari, cui per caeremoniale derogatum est, at eum sedem paratam habere non convenit, ib., n. 12 et 13.

Archipresbyter, si non poterit vel noluerit celebrare, non potest missas suo arbitrio alteri delegare, sed dignitates et canonici per ordinem subintrant in locum archipresbyteri, ib., n. 14 et 15.

Archipresbyteri substitutus non debet cantare missas, quae ad archipresbyterum pertinent, nec locum, nec honorem incensi, et pacis ipsius recipere, ibidem, num. 16.

Archipresbyter, licet sit prima dignitas, in choro tamen cedere debet primum et digniorem locum canonico celebranti, nec debet se intromittere in regimine chori, ib., n. 17 et 18.

Archipresbyter vicario Episcopi uti canonico in choro, capitulo, processionebus aliisque actibus publicis praecedere debet, ideoque solemnes missas canere, aliasque functiones, quae Episcopo absente primae dignitati competunt, peragere potest, ib., n. 19.

Archipresbytero ratione stolarum in funeralibus, non archidiacono primae dignitati debetur praecedentia, et manutenendus est in sua quasi possessione celebrandi missas absente Episcopo, non obstante contradictione vicarii; atque archipresbyter collegiatae paratus praecedit canonicis cathedralis, ib., n. 20, 21 et 22.

Olim in arbitrio Episcopi fuit ex presbyteris eligere archipresbyterum, ib., n. 48.

Archipresbyterorum ruralium origo, ib., n. 49.

Officium archipresbyteri ruralis seu foranei quale sit, et qualiter subordinetur Episcopo, eiusque vicario generali, ib., n. 23 et 24.

Loco archipresbyteri ruralis succedit vicarius foraneus; quare, nisi hoc absente, se ingerere non debet in festorum dispensatione, ib., n. 25 et 26.

Archipresbyter ruralis non debet associari a presbyteris et clericis, neque convenit, quo eorum dignior in porta ecclesiae ei porrigat aspersorium, etc., ib., n. 27.

Archipresbyter ruralis non habet dignitatem ecclesiasticam seu personatum, et quando accedit in cathedralem ad praestandam obedientiam Episcopo, vel ut in Synodo intersit, non debet sedere in choro simul cum canonicis cathedralis, ib., n. 28 et 29.

Adducuntur exemplariter quidam casus, in quibus archipresbyter N. censuris fuit innodatus, et qualiter absolutus, ib., n. 30 ad 33.

Archipresbyterorum basilicarum Urbis iurisdictioni abolita praeterquam in iis quae concernunt servitium ecclesiae et correctionem morum, ib., num. 34, 35 et seqq.

Quinam sint archipresbyteri basilicarum Urbis, et illorum auctoritas quantum se extendat. Vide plenius, ib., n. 34 et seqq.

Archipresbyterum Graeci protopresbyterum appellant, n. 53.

Unus olim in unoquoque erat episcopatu, n. 54.

Qui hac dignitate perfuncti essent, annos suae sessionis in illa enumerabant, n. 55.

Tenentur indicare coetus pro examinandis theologiae moralis quaestionibus; non possunt ab hoc officio etiam titulares eximi; quomodo se gerere debeant; qua poena afficiuntur violantes, n. 56 ad 59.

Rurales archipresbyteri quo ordine sedeant in Synodo, et quibus vestibus uti debeant, n. 61.

An possint iurisdictionem exercere contentiosam, num. 60.

Quinam constituebantur apud Latinos et Graecos, num. 62.

De eorum potestate et aetate requisita, n. 63.

De archipresbytero basilicae Vaticanae; quid possit pro ordinatione, n. 64 ad 66.

ARCHITECTURA.

Architectura, quid. Vide verb. *Mundus*, n. 214.

ARCHIVIU (I, 405).

Huius vocis vis et significatio. Vide verb. *Archivium*, n. 1 et 4.

De publicis ecclesiae et monasteriorum archivis, n. 2, 3 et 6.

De Romanae Ecclesiae tabulario, n. 5.

De auctoritate archiviorum, et quid in iure nomine archivii publici venit, n. 7 et 8.

Scripturae ex publico archivio desumptae plene probant; conditiones ad hoc necessariae, n. 9, 10.

Scripturae privatae in archivio publico repertae an fidem faciant intra territorium domini sui, vel etiam extra illud, n. 11.

De archivio episcopali, et quid in eo asservandum; et etiam capituli, n. 12 ad 14.

ARCTATUS.

Arctatus ratione beneficii recepti vel recipiendi quia dicatur. Et arctatus quando vicarius capitularis possit, vel non dimissorias concedere. Vide verb. *Ordo*, art. 3, n. 40, 44 et 45.

AREOMETRIA.

Areometria, quid. Vide verb. *Mundus*, n. 200.

ARITHMETICA.

Arithmetica, quid. Vide ib., n. 198 et 199.

ARMA (I, 407).

Arma deferre non possunt clerici sub poena excommunicationis, et assignatur quomodo puniendi, si in factione arma sumpserint. Vide v. *Arma*, n. 1, 2 et 3.

In prohibitionem armorum quid hoc nomine veniat, ib., n. 35 et seqq.

Clericis peculiariter vetita armorum delatio, ibidem, n. 43, 46.

Monachi tenentes arma intra septa monasterii sine licentia superioris ipso facto incurrunt excommunicationem, ib., n. 4.

Etiam aliis regularibus prohibitum est arma gestare, seu tenere, sive intra, sive extra monasterium, ib., n. 7.

Pro regularibus status Mediolanensis exstat peculiare decretum, et ex hoc quaedam observatione digna animadvertuntur, ib., n. 6.

Regulares deferentes publice arma possunt de mandato Episcopi carcerari, si ita notorie deferant, et delinquant extra claustra, ut populo scandalo sint; et supposito eiusdem edicto, ne clerici saeculares vel regulares arma deferant, ib., n. 7 et 8.

Clerici omnes licite portare possunt arma cum iusta et legitima causa, v. g. ad se et proximum defendendum contra latrones et hostes; imo in itineribus periculosis etiam possunt secum ducere ad uberiorem securitatem familiares armatos; quinimo ex recepta iam consuetudine defensoria feruntur in itinere omni, ibid., n. 9, 10 et 11.

Extra tamen causam itineris, et sine iusta et legitima causa non possunt clerici, et multo minus regulares licite arma deferre, neque causa venationis voluptuosae et clamorosae; ad quam nec Episcopi eis arma concedere valent, ib., num. 12 ad 16.

Clerici cum legitima causa iuxta sacros canones dispensati, et ab Episcopo licentiam habentes gestandi arma non comprehenduntur sub bannimentis laicalibus; nec molestari possunt etiamsi coniugati a curia saeculari sub excommunicationis poena, ibid., a num. 17 ad 20.

Nec curia laicalis potest sine licentia Episcopi ad carceres perducere clericos cum armis prohibitis repositos, licet postea ipsos curiae episcopali consignet, ib., num. 21.

Hac de re unum assignatur, quod praestare potest Episcopus, sed non expedit, et qualiter se gerere debeat, tum circa clericos, tum si curia saecularis eos carceraverit, ib., n. 22 et 23.

Arma clerici carcerati consignanda sunt a laicis curiae episcopali, ib., n. 24.

Non licet curiae saeculari auferre arma etiam prohibita a laicis confugientibus ad ecclesias et alia loca immunita, ac praedictis sunt restituenda, si ablata, ib., n. 25 ad 27.

Arma ablata per curiam saecularem a loco immuni sunt ibidem restituenda, vel Episcopus sibi consignari faciat ad effectum disponendi iuxta ordines Sacrae Congregationis, ib., num. 28.

Ablatio armorum a confugitis non est permessa absque facultate sanctae Sedis, et assignatur qualiter id concedatur Archiepiscopo, ib., n. 29.

Contra auferentes arma a confugitis procedendum est ad declarationem censurarum, et procedendum prout iuris contra auferentes arma a ministris curiae ecclesiae, ib., n. 30 et 31.

Arma portantes ad infideles sunt excommunicati ipso facto excommunicatione maiori, ib., n. 32 et 33.

Si tamen aliqui fideles captivi facti a Turcis, nequeant aliter redimi, nisi ultra conventam pecuniam, etiam bellica instrumenta et arma tradantur, iste casus non est comprehensus sub censura, dummodo modica interveniat quantitas, ib., n. 34.

Arma prohibita deferentium poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 60 et 61.

Armorum delatio, seu usus privatis ut plurimum vetitum, ib., n. 37 et seqq.

Sequioribus temporibus nobiles a plebeis distincti sunt armorum delatione, ib., n. 40.

Summorum Pontificum constitutiones clericis ac laicis armorum delationem prohibentes, n. 47 ad 51.

Quid agendum si arma prohibita sub plurium pedibus inveniantur, ut cuiusnam sint ignoretur, n. 52.

Arma indicium perhibent contra reum, num. 53.

ARMA SEU INSIGNIA (I, 412).

Arma, seu insignia, quae modo in usu sunt, successerunt loco imaginum et statuarum quibus nobiles olim utebantur, et describitur, ac inde ortus armorum, seu insignium usus nobilium proprius. Vide verb. *Arma, seu insignia*, num. 1 ad 4.

Et quamvis etiam ab ignobilibus deferantur et eorum delatio non reddat eos nobiles, tamen in nobilibus necessario requiruntur ad eorum probandam nobilitatem, ib., num. 5 et 6.

Hinc in nobilissima religione Hierosolymitana adest statutum, ut in receptione ad habitum, et probatione nobilitatis probari debeat familias patris, avi, matris, et aviae habuisse per centum annorum spatium arma, seu insignia, et quod istis usi fuerint, ib., n. 7.

Quamvis autem, quod proprium est, ab omnibus usurpetur, et sic plebei quoque insignibus et armis nobilium utantur, non possunt tamen assumere et deferre arma et insignia nobilium, et eo minus alterius singularis dignitatis sub poena punitionis proportionatae, ib., num. 8 et 9.

Insignia et arma sunt distinctiva generis personarum et familiarum, et per hoc dicitur emanatum esse usum cimeriorum, seu coronarum in armis, et cum diversitate, ib., n. 10 et 11.

Arma et insignia solent apponi in operibus publicis ad acquirendum et demonstrandum ius in illis, idque de facto eadem praestare comprobatur, ib., n. 12, 13 et 14.

Similiter sepulcrum habens insculpta arma, et insignia probant illius concessionem, et licentiam obtentam, ib., n. 15.

Et hic mos apponendi insignia et arma in templis, cappellis et sepulcris viguit etiam priscis temporibus; et eo magis hisce nostris servatur etiam in scamnis, etc., ib., num. 16, 17 et 18.

Arma in ecclesia imprimi non possunt, nisi de voluntate praelati, et stante penes universali usu, et consuetudine insignia, arma, etc., ponendi in altaribus, etc., dicimus licitum esse, maxime si qui id facit, legitimo iure, et iusto fine agat, ib., n. 19 et 20.

In ecclesia tamen insignia ponere non nisi is potest qui vel patronus est, vel benefactor, ib., n. 34, 35.

Insignium et armorum materia varia complectitur, quae per summa capita recensentur, ib., n. 33.

Episcopus non debet amovere arma et monumenta seu memorias suorum praedecessorum ab ecclesia, vel palatio episcopali, et ad id reponitur factum, ibidem, num. 21 et 22.

Item arma fundatorum ecclesiae vel monasterii amovere non potest, et si amota, restitui debent, ibidem, num. 23 et 24.

Arma eius qui cappellam ornavit, non debent amoveri, sed eius, qui nihil contulit, vel cui fuit erogata pecunia restituta, debent amoveri, maxime, si sit laicus, at manutenendi patroni, ib., n. 25 et 26.

Potest haeres gravari, ut teneatur arma testatoris pingi facere in eius rebus, et cognomen, et eius insignia semper deferat, idque censeatur inductum intuitu conservandae agnationis, et nec ab haeredibus queunt abradi, ibid., n. 27 ad 30.

Tam iure communi, quam particularibus multorum locorum legibus decretum est, quod corruptentes ac delentes alicuius familiae insignia in ecclesiis, etc., severe puniantur, et adducitur Patavinum peculiare statutum, ib., n. 31 et 32.

Ecclesiae matri an competat ius apponendi insignia in ecclesia filiali, ibid., n. 36.

Praepositus ad constructionem alicuius operis publici, quod fit expensis civitatis, vel regis, nequit sua insignia in eo apponere, ib., n. 37.

Quilibet dominus alicuius loci potest in eo sua insignia apponere, ibid., n. 38.

Aliqua de transmissione iuris insignium, ib., n. 40 ad 43.

AROMATARIA, AROMATARI (I, 415).

Regulares non possunt aromatariam tenere nisi pro se ipsis; quo casu visitari non potest a protomedico. Vide verb. *Aromataria, Aromatarii*, num. 1.

Permitti tamen potest regularibus et monialibus praesertim pauperibus vendere medicinalia suae aroma-

tariae renovandi gratia, maxime pretiis moderatis, ib., num. 2 et 3.

Pro solo tamen fine lucri et negotiationis nequeunt regulares aromatariam tenere, neque clerici id exercere sine licentia papae, vel sacrae Congregationis, ibid., num. 4 et 5.

Aromataria quibus conditionibus permittatur regularibus, ibid., num. 26.

Aromatariae artis exercitium pro saecularibus, et venditio pharmacorum prohibetur in Urbe omnibus regularibus, exceptis Hospitalariis Sancti Ioannis de Deo, ibid., num. 24.

Item excipe, ut est, ibid., num. 25.

Aromatarii non possunt societatem contrahere cum physicis et chirurgis, privilegium tamen praefereantiae habent contra quoscunque alios privilegiatos in quibusdam, quae assignantur, ib., n. 6 ad 9.

Aromatariorum libris plena fides est adhibenda, si eos tenent secundum usum suae artis, sed solum per quinquennium et debitores eorum usque ad quinquennium tantum intelliguntur obligati, si in eorum libris inveniantur descripti, ib., n. 10.

Aromatariorum causae a nullo iudice possunt cognosci, nisi a consulibus artis, nec ab ullo reassumi, ib., n. 11.

Aromatariae defalcationes in computis ex generali consuetudine fiunt in tertia parte, et defalcum dicitur probatum in consueta remissione alias observata: ac qualiter praesumatur taxa remissionis negata, ibidem, n. 12 ad 14.

Ostenditur quando et qualiter aromatarii seu pharmacopolae in sui muneris exercitio peccent, ibid., a num. 15 ad 22.

Aromatarii seu pharmacopolae rite et fideliter suam exercentes professionem non sunt irregulares. Vide verb. *Irregularitas*, art. 1, num. 14.

Aromatariorum officinae in Urbe redactae sunt ad sexaginta, ibid., num. 23.

ARRHA (I, 417).

Arrhae notio generatim ac specialiter delineatur, ac differentia eiusdem a sponsalitia largitate assignatur. Vide verb. *Arrha*, num. 1, 2 et 3.

Arrha cur dicta, ib., num. 28 et seqq.

Quomodo intervenit arrha in sponsalibus, ibidem, num. 39 et seqq.

Si aliquid detur post sponsalia, et expresse exprimitur, quod detur veluti in pignus, et assecurationem futuri matrimonii, tunc non erit arrha, sed sponsalitia largitas, ibid., num. 4.

Quando autem datur ante sponsalia, non est arrha nec sponsalitia largitas, sed est donum, et quamvis donataria vicissim redonet aliquid donatori per hoc non spondet matrimonium, ibid., num. 5 et 6.

Datio tamen arrhae, si fiat inter sponsum et sponsam, praesumitur pro matrimonio, nisi probetur contrarium, vel esset contraria consuetudo, vel aetas repugnaret; si vero hoc fiat a parentibus, sola sponsalia contrahuntur, vel praesumuntur, eo tamen modo, quo a parentibus sponsalia contrahi possunt, ib., n. 7 et 8.

Arrhae licite et valide dari et accipi possunt in contractu sponsalitis, de iure communi possunt tradi et constitui in quavis quantitate, etiam in rebus immobilibus, etiam reciproce: de iure vero municipali regni Castellae solummodo quoad decimam partem bonorum constituentis, ib., num. 10 ad 12.

Sive de iure communi, sive de iure Hispano, si arrhae consistant in immobilibus, seu mobilibus pretiosis, quae servari possunt, non possunt constitui per pupillos et minores, inconsultis tutoribus et curatoribus, et absque iudicis decreto, ib., num. 13.

Si vero arrhae consistant in mobilibus, quae servando servari non possunt, possunt licite tribui per pupillos et minores sine decreto iudicis, non tamen sine tutoris et curatoris auctoritate, ib., n. 14 ad 16.

Iniuste resiliens a sponsalibus perdit arrhas, quas

dedit in contractu sponsalitis, quas, si matrimonium compleat, denuo acquirit, ib., n. 17 et 18.

Si tamen non qui dedit, sed solum qui recipit arrhas iniuste resiliat a sponsalibus, tunc si sit maior viginti quinque annis debet restituere arrhas in duplum, si autem sit minoris aetatis, tenetur restituere solum id quod accepit, et si uterque contrahentium arrhas dedit et accepit, tunc iniuste resiliens debet perdere quas dedit, et restituere quas accepit, ibid., num. 19 ad 21.

De patre, vel matre, sive avo, vel proavo, si arrhas pro filia, nepote, seu pronepote receperint vel pro filio, nepte, seu pronepote, quid sentiendum, ibidem, num. 22 ad 24.

Patri, vel matri, sive avo, vel proavo restituendae sunt arrhae, quas dederunt proutittentes filiae, neptis vel proneptis matrimonium, si ista nolit adimplere, facientibus ipsis quidquid in se est, ut vere matrimonium sequatur, ib., num. 25.

Arrhae sponsaliorum nomine datae non acquiruntur de iure communi, si interea sponsus, vel sponsa decesserit; nisi causam, ut nuptiae non celebrarentur, defuncta persona iam praebuerit, ib., a num. 26 et 27.

Arrha quomodo, et quando datur in contractu emptionis, ibid., num. 31 et seqq.

Veteres arrham dixerunt saepe arrhabonem, n. 43.

Arrhae datio est actus quo res aliqua in evidentiorum negotii gesti probationem datur; antiquissima est, num. 44, 46.

Arrhae divisio in nostro iure non invenitur, sed distinguitur ratione subiecti, et quomodo, num. 45.

Quae sit causa arrharum efficiens, et quae potestas in paciscentibus requiratur, num. 47 et 48.

Prodigus et minor sine curatore arrham dare non possunt, aliter tamen in sponsalibus, num. 49, 50.

De arrharum subiecto, effectibus, et quae res arrhae nomine dari possint, num. 51 ad 53.

Arrha data quando recedi potest a contractu; quando restituenda, n. 54 ad 56.

Ad quid tenetur qui iusta ex causa a sponsalibus resilit, et quae sit in Germania consuetudo, num. 55 et 57.

ARS MILITARIS.

Ars militaris, quid sit. Vide verb. *Mundus*, n. 216.

ARS NOTORIA.

Ars notoria, quid sit. Vide verb. *Superstitio*, n. 48.

ARTICULUS MORTIS.

Articulus mortis. Vide verb. *Absolutio*, art. 1, n. 48 ad 59, et verb. *Iurisdictio*, n. 72.

ARTIFICIUM.

Artificium est licitum clericis et monachis ad vitium quaerendum, ad otium tollendum, ad concupiscentiam refrenandam, et ad eleemosynas faciendas. Vide verb. *Clericus*, art. 3, a n. 51 ad 58.

ARUSPICES, ARUSPICUM.

Aruspices, Aruspicium. Vide verb. *Astrologia*, n. 15, et verb. *Superstitio*, n. 31.

ASIA.

Asia unde sic dicta. Vide verb. *Mundus*, n. 99.

ASPECTUS.

Aspectus obsceni qualiter, et quando sint peccaminosi. Vide verb. *Luxuria*, a num. 58 ad 61, et verb. *Sponsi*, n. 7.

ASPERSORIUM (I, 422).

Aspersorium cum aqua benedicta Episcopo accedenti ad ecclesiam ministrari debet a prima dignitate vel digniore canonico cum osculo manus. Vide verb. *Aspersorium*, n. 1 et 2, et verb. *Aqua benedicta*, n. 11.

Episcopo accedenti ad ecclesiam collegiatam porrigendum est aspersorium a priore eiusdem ecclesiae, et accedenti ad aliam quancunque a digniore illius, *ibid.*, num. 3.

Episcopo accedenti ad ecclesiam, dum in choro a canonicis recitantur horae canonicae, saltem duo ex canonicis tenentur obviam ire, porrigentes aspersorium, *ibid.*, n. 5.

Si suffraganeus de licentia Episcopi deferat cappam, quid circa aspersorium, *ibid.*, n. 6.

Aspersorium non est porrigendum archipresbytero, a digniore presbytero, *ibid.*, n. 7.

Aspersio aquae benedictae fieri debet singillatim quibuscunque dignitatibus et canonicis non vero unico ictu in circulum, *ibid.*, n. 8.

Aspersio aquae benedictae fieri debet in Dominicis diebus pro ipsum celebrantem, *ibid.*, n. 9.

Ad solum parochum defuncti, etiam interveniente capitulo cathedralis, vel collegiatae, spectat aspergere aqua benedicta cadaver, antequam levetur de domo, et intonare antiphonam *Si iniquitates*, *ibid.*, n. 10 et 11.

Aspersiones domorum in Sabbato Sancto spectant ad parochos privative quoad alios, *ibid.*, n. 12.

Praelato referendario et gubernatori civitatis accedenti ad ecclesiam quomodo danda aqua benedicta per aspersorium, *ib.* n. 13.

Aspersio aquae benedictae an et quomodo prosit defunctis. Vide verb. *Suffragia*, n. 21.

Multa ad materiam aspersorii vide indicata, *ibid.*, num. 14.

ASSASSINIUM (I, 423).

Assassinium de iure civili incognitum; ius autem canonicum de eo primum mentionem habuit. Vide verb. *Assassinium*, n. 40.

De assassinii origine, et antiqua ratione, *ib.*, n. 41.

Ut assassinium committatur, tria requiruntur, *ibid.*, n. 42 et seqq.

Assassinii criminis atrocitas, et quaedam illius singularitates recensentur, *ibid.*, n. 49 et seqq.

Assassinium proprie dictum quale sit, et qui assassini, *ibid.*, n. 1 et 2.

Mandans et mandatarius quando adhuc immunitate gaudeant, *ibid.*, n. 3, 4, 5 et 54.

Assassini sunt et privantur immunitate ecclesiae, qui receptant, defendunt, vel occultant assassinium dummodo sint vere causa mortis illatae per assassinium, et cognoscant assassinium esse, cui auxilium praestant, et quatenus tale auxilium praestent, *ibid.*, n. 6 ad 12.

Assassini sunt testes, qui pro pecunia accepta perhibent falsum testimonium, ob quod innocens morte punitur; et qui pecunia, ac pretio corrupti, innocentem ad mortem damnant, *ibid.*, n. 13 et 14.

Sic etiam dicuntur assassini, et immunitate carent pro pecunia occidentes, seu mandantes occidi quemlibet infidelem, v. g. Iudaeum, vel paganum in ditionibus Christianorum toleratum, *ibid.*, n. 15.

Assassinus tamen non dicitur, qui adversarium, cum quo inimicitias gerebat, sociis pecunia conductis occidit, sicut neque occidens communem inimicum, item ex pecunia, *ibid.*, n. 16 et 17.

Nec etiam dicitur assassinus, qui sine pretii prae-mio, et sine promissione aliquem interficit, ut alteri rem gratam faciat, vel solam ob spem obtinendi prae-mium, aut ob solas preces, aut alios respectus: aut spe succedendi in bonis occisi, vel vincendae litis, *ibid.*, num. 18 ad 20.

De primo ad ultimum, ad hoc, ut possit de facili cognosci, an quis dicatur, et sit vere assassinus, ac privetur immunitate ecclesiae, sciendum est, quod quatuor

principaliter requiruntur et assignantur, *ibid.*, num. 21 ad 25.

Clerici diffidati assassini excluduntur a privilegio canonis contra percutientes eos, et sunt spoliati omni privilegio clericali sine alia degradatione, et possunt absque poena occidi, etc., *ib.*, n. 26.

Cognitio tamen assassinii commissi a clericis non spectat ad curiam laicalem, nec iudex laicus in eos aliquid potest sub praetextu huius criminis ante sententiam declaratoriam ab ecclesiastico iudice faciendam, ad quem etiam cognitio assassini confugitorum spectat, *ibid.*, n. 26 ad 29.

Assassini veri varias incurrunt poenas, et primo excommunicationem ipso facto, etiam morte non secuta, at non reservatam, *ibid.*, n. 30 ad 32.

Secundo incurrunt poenam perduellionis, seu diffidationis perpetuae a toto populo Christiano ipso facto in personam, et bona sua, ut tanquam publici hostes habeantur, ita ut possint impune occidi, nedum per iudicem, sed etiam per quemcunque privatum, supposita assassinii declaratoria, *ibid.*, n. 33 et 34.

Tertio incurrunt poenam depositionis, seu privationis omnis dignitatis, honoris, et officii ac beneficii ipso facto sive clerici sive laici; imo tam mandans quam mandatarius, et omnis cooperans effectu secuto incurrunt irregularitatem, *ibid.*, n. 35 ad 37.

Quarto, tam mandans, quam mandatarius, et cooperantes eo ipso immunitate ecclesiastica privantur effectu tamen secuto, sed aliae poenae incurruntur etiam effectu non secuto, *ib.* num. 38 et 39.

Assassinium non latina, sed barbara vox est, et unde derivata, num. 56, 57.

Dividitur in verum et fictum, num. 58.

Quae sit assassinii causa efficiens, impulsiva; quid requiratur ut commissum dicatur, et eius finis, n. 59 ad 62.

Assassinator dicitur qui mandat cum oblatione praemii, assassinus vero qui suscipit mandatum pacta mercede, n. 63, 64.

Quid circa hoc crimen de infantibus, impuberibus, furiosis, mente captis, et prodigis, n. 65 ad 68.

Non solum masculi sed etiam feminae rei huius sceleris esse possunt, n. 69.

Non refert an praemium sit magni vel parvi pretii, numeratum aut promissum, n. 71, 72.

Assassinus non dicitur qui aliquem interficit spe successionis, non data vel promissa pecunia, n. 73.

Poena huius criminis in iure civili et canonico, n. 74, 75.

An sit licitum inimici assassinium, n. 76.

ASSECURATIO, ASSECURATOR (I, 429).

Assecurationis nomini variae sunt adnexae notiones, et in quo sensu acceperit auctor. Vide verb. *Assecuratio*, *Assecurator*, n. 24.

In definitione assecurationis non conveniunt inter se doctores, *ibid.*, n. 28 et seqq.

Assecuratio est contractus, quo suscipitur in se periculum alicuius rei alienae pro pretio, vel interesse accepto; et exponitur, ut etiam quomodo licitus, et quae ad id exoptandae conditiones, *ib.*, n. 1 ad 8.

Resolvitur hic primo, quod si is, qui assecurationem petit, sciat merces iam periisse, vel esse in eo statu, in quo certissime perire debeant, non potest pretio promisso securitatem ab alio exigere: secus si talis notitia praeberi non potuit, *ib.*, n. 9 et 10.

Secundo resolvitur, quod si quis non habeat merces in mari, sed fingat eas habere, non est valida assecuratio, et assecurans, qui per fraudem et dolum adductus est a mercatore ad praestandam assecurationem, potest sibi retinere pretium acceptum a mercatore, *ib.*, num. 11.

Tertio resolvitur, quod assecurans, qui fingit se habere bona, quae revera non habet; agit contractum invalidum assecurationis, et tenetur restituere acceptum pro assecuratione: imo damna mercatori inde provenientia, *ib.*, n. 12.

Quarto resolvitur, quod si assecurans sciat, vel per litteras amicorum, vel alio modo merces iam esse in tuto, vel pervenisse navim ad portum, licet hoc ab aliis communiter ignoretur, non potest pretium sibi pro assecuratione pacisci, et tenetur ad ea quae n. 12, sed si solum sciat pericula magna ex parte cessasse, tunc potest aliquid accipere, et retinere pro quantitate decrementi vel incrementi periculorum secundum prudentis iudicium, ib., n. 13 et 14.

Quid si assecurator ex astrologia, aut alio capite cognoscat non futuram in mari tempestatem, aut ex litteris amicorum sciat mare esse securum, et liberum a latronibus et piratis, ib., n. 15.

Utrum assecuratio contractus sit nominatus, an vero innominatus, et huius quaestionis effectus, ibid., n. 33 et seqq.

Quid nomine periculi veniat in contractu assecurationis, ibid., n. 38 et seqq.

Assecuratio facta a periculo maris non extenditur ad alia pericula; si vero exceptio facta sit de uno tantum casu, caeteri comprehenduntur, ib., n. 16 et 17.

Periculum in contractu assecurationis utrum duret de portu in portum, an de littore ad littus, ib., n. 46 et seqq.

Si mercium assecuratio facta fuerit super una, et certa determinata navi, et postea sive nova conventionem merces deferantur super diversam, si fuerint depredatae, vel naufragio deperditae, contra assecurantem agi non potest, ib., n. 18.

Assecurans merces, vel pecunias per loca periculosa vehendas intelligitur in se suscipere periculum solius fortunae, non autem culpa vehentis aut alterius, ibid., num. 19.

Assecurans navim, vel merces de uno loco ad alium, mercibus deperditis vel deterioratis, qualiter teneatur resarcire damnum, ib., n. 20.

Assecuratio navium, si sit facta in forma amplissima se obligando ad omne risicum et periculum, per quod possit impediri transportatio ad locum conventum, videtur nulli excusationi locus, ib., n. 21.

Praemium assecurationis dependet a brevi vel longa navigatione minus vel magis periculis obnoxia, ibid., num. 48.

Assecurator non potest consequi integrum pretium assecurationis, si naves totum iter non fecerint, eiusque integrale periculum non subierint, assecurationis causa retangitur, et quid pro modico periculo debeatur, proponitur, ib., n. 22 et 23.

In computando damno in contractu assecurationis quaenam aestimatio inspicienda est, et cuiusnam loci ac temporis, ib., n. 50 et seqq.

Formula contractus assecurationis, ib., n. 53.

De actione directa et contraria assecurationis, ibid., n. 54 et seqq.

Ex quibusdam legibus iudicandum sit de assecurationis contractu, ib., n. 56 et seqq.

Definitur assecuratio, et quotuplex sit, n. 59, 60.

Romanis fuit incognita, et primo in Italia invaluit, n. 61, 62.

Num sit contractus nominatus an innominatus, et effectus huius differentiae, n. 63.

Si contractus hic incertae rei existentiae innitur, quid iuris hoc in casu, n. 66.

Pretium periculi crescit in assecuratione et decrescit in nautico foenore, n. 65.

An merces assecuratoris detrimento pereant, si ex una navi in aliam fuerint translatae, n. 67.

Ab assecuratore indemnitas praestanda est earum quae periculi avertendi causa amittuntur; res exemplis illustratur, n. 68 et 69.

ASSISTENTIA, ASSISTERE (I, 435).

Assistentia Episcopo facienda est iuxta caeremoniale, et assignatur a quo ei celebranti cum pluviali praestanda, hicque habetur pro tunc ut in choro praesens. Vide verb. *Assistentia*, n. 1 ad 4.

Assistentia duorum canonicorum semper convenit Episcopo ordinario, sive celebret, sive divinis officiis assistat, et qui, ib., n. 5, 6, et verb. *Canonici*, art. 6, n. 39, 40.

Assistentia quae fit ad missam et vespervas, facienda est cum pluviali, et qualiter servandus praefertentiae ordo inter assistentes et alios, ib., n. 8 ad 13, et verb. *Archidiaconus*, n. 28.

Assistentes dignitates, et canonici, vel aliquo modo Episcopo solemniter celebranti inservientes nullo modo tenentur genuflectere, ib., n. 14.

Canonici duo assistentes Episcopo debent eligi ex numero diaconorum, quando praebendae sunt distinctae, ib., n. 15, et dict. verb. *Canonici*, art. 6, n. 40.

Assistens presbyter, sive dignitas sit, sive canonicus, et non diaconus Evangelii, debet Episcopum thurificare, ib., n. 16.

Non convenit, ut Episcopus in vespervis decantandis per aliquam ex dignitatibus cathedralis, stante penuria sacerdotum, admittat pro assistentibus cum pluvialibus clericis in minoribus constitutos, etiam in solemnioribus festivitatibus, ib., n. 17.

Assistere tenentur Episcopo celebranti archidiaconus, seu prima dignitas, et duae aliae dignitates vel canonici praeter diaconum et subdiaconum, ibid., n. 18, et dict. verb. *Canonici*, n. 32.

Canonici tenentur Episcopo assistere non modo in cathedrali, verum etiam in quibuscunque civitatibus ecclesiis, ad quas ob publicas vel solennes episcopales functiones exercendas eum ire contigerit, dummodo sufficientes canonici pro chori servitio in cathedrali maneant, ib., n. 19 et 20.

Quid circa assistentiam, si Episcopus ad private celebrandum ad alias ecclesias accesserit, ibid., num. 21, 22 et 23.

Ad dignitates et canonicos cathedralis, si adsint, pertinet assistere Episcopo pontificaliter celebranti, etiam in ecclesia collegiata, vel parochiali, vel exempta; non autem ad canonicos collegiatae, vel presbyteros parochialium, etiamsi numerus alioquin sufficiens sit presbyterorum. Id tamen videtur intelligendum solum quando canonici cathedralis interveniunt capitaliter, non autem quando uti singuli, ib., n. 24, 25.

Canonici, qui assistunt Episcopo cum cappa, non tenentur ei ponere et deponere birretum, sicuti ei tenentur ponere, et deponere mitram, ib., n. 26.

Canonici duo diaconi assistentes, et non presbyter assistens, debent elevare fimbrias pluvialis hinc inde Episcopus progreditur et thurificat altare, ib., n. 27.

Canonici assistere debent Episcopo quando facit ordinationes, tam si faciat cum missa solemnem quam si faciat cum missa privata, ib., n. 28.

Diaconi assistentes non tenentur, imo non debent inservire Archiepiscopo de bugia, seu candela, sed ea administranda est per cappellanum: possunt tamen cogi canonici ad ei inserviendum in missis privatis praeter consuetudinem, ibid., n. 29 et 30.

Canonici tenentur assistere suffraganeo, quando nomine proprii Episcopi functiones episcopales exercet, ib., n. 31 et 32.

Canonicorum duorum assistentiam habere non debet Episcopus suffraganeus ultra diaconum et subdiaconum, qui sunt cantari evangelium et epistolam, sicut haberet proprius Episcopus: nisi id antiqua consuetudo permetteret, ibid., n. 33 et 34.

Canonici et dignitates omnes non debent assistere parati, quando suffraganeus solemniter celebrat, sed in habitu ordinario, sicut et quando facit ordinationes, etc., ibid., n. 35.

De primo ad ultimum circa assistentiam faciendam Episcopo a dignitatibus et canonicis servandum est Caeremoniale Romanum, prout etiam circa alia omnia, ibid., n. 36 et 37.

Qui assistit in choro missae conventuali non potest portare pileolum per totum canonem; in aliis vero divinis officiis uti potest, ibid., n. 38.

Quaenam assistentia facienda sit a canonicis Episcopo conciones habenti. Vide dict. verb. *Canonicus*, art. 6, n. 62.

Primae dignitati post pontificalem in solemnitatibus maioribus celebranti assistentiam praestare debent duo canonici, *ibid.*, n. 42.

Id locum non habet in collegiatis insignibus, *ibid.*, num. 43.

Quid si consuetudo contraria inoleverit in collegiatis istis, *ibid.*, n. 44.

Assistentia matrimonii non temere deleganda sacerdotibus extraneis, qui non sint contrahentium parochi, *ibid.*, n. 49.

Assistentiam matrimonii delegandi facultas adempta est Nuntio apostolico in Polonia, *ibid.*, n. 40.

Assistentia matrimonii non inducit cognationem spirituales, *ibid.*, n. 41.

ASTROLOGIA (I, 437).

Astrologia quotuplex sit, quid, et circa quae occupata? ac inter artes liberales reponitur. Vide verb. *Astrologia*, n. 1 ad 5.

Astrologia naturalis non est prohibita, magna ex parte incerta, et parum utilis excepta ea parte, quae sumitur ex ortu, occasu, aspectu, et colore solis ac lunae, *ibid.*, n. 6 et 7.

Ioannes Picus iureiurando affirmat ex 130 praedictionibus nobilissimi cuiusdam mathematici de mutatione coeli et aeris se adhibita accurata observatione tantum 7 veras deprehendisse, *ibid.*, n. 8.

Et similes praedictiones tanto magis erunt incertae, si de temperamento, inclinationibus, propensionibus ac moribus hominum fiant ex astris, et hora nativitatibus eorum, *ibid.*, n. 9.

Amentia dicitur, ex aspectu siderum, qui tempore nativitatis viget, velle de temperamento, vel inclinationibus prolis iudicare, licet tamen hoc iudicium, si ulterius non procedat, permittatur, *ibid.*, n. 10.

Astrologia iudiciaria praedicens eventus pendentes ex libera hominum voluntate, aut casus fortuitos, est superstitiosa, et omni iure prohibita, ac proinde usus illius est peccatum mortale, *ibid.*, n. 11 ad 15.

Astrologiam iudiciariam damnant, ac lethalis culpa obnoxiam faciunt doctores communiter, *ibid.*, n. 16.

Utentes hac divinatione subiciunt se disciplinae diaboli, ex cuius traditione per homines curiosos ab ipso deceptos regulae huius artis processerunt, *ibid.*, n. 17.

Notabile dictum Pauli Rubei de hac astrologia, ac laudabile eiusdem monitum ad similes astrologos, quorum pauca vera, *ibid.*, n. 18, 19 et 20.

De variis huius damnatae artis cultorum nominibus, necnon proprie loquendo qui sint, indicatur, *ibidem*, num. 21 et 22.

Tales astrologi iudicii praedicentes absolute aliquid in particulari, quamvis non certo, sed tantum probabiliter eventura praenuntient, peccant mortaliter, *ibid.*, num. 23.

Si aliquando vera fuerint ab eis praenuntiata, ideo est, vel quia casu ita accidit, vel quia intercedit pactum, et invocatio daemonis suggerentis sibi nota ad homines decipiendos, *ibid.*, n. 24.

Si vero astrologi solum in genere praenuntient, ita ut probabilis ratio reddi possit ex aetate, dispositione corporis, temperamento, consuetudine vitae, aut aeris affectione, quae ex siderum concursu, vel astrorum aspectu proveniat, non sunt condemnandi, *ibid.*, n. 25.

Inquirentes occulta furta, vel alia delicta ab astrologis iudiciariis, sicuti et per quamvis divinationem, peccant mortaliter, *ibid.*, n. 26.

Sic etiam peccant mortaliter consulentes astrologos ad inveniendos thesauros occultos, et consulentes eos, qui affirmant se videre venas metallorum et thesauros in terrae visceribus latentes et recurrentes ad eos pro difficili curatione morborum, *ibid.*, n. 27.

Contra astrologos iudiciarios variae sunt statutae poenae, et in primis eadem poena, quae est statuta

contra necromanticos, et alios magos cum poena excommunicationis ipso facto, *ib.*, n. 28, et verb. *Superstitio*, a num. 40.

Item poena ultimi supplicii, et confiscatione omnium bonorum, si praesumant praedicere, et sua falsa iudicia formare de statu reipublicae christianae, vel sedis apostolicae, sive de vita, aut morte papae, et eorum consanguineorum usque ad tertium gradum, *ibid.*, n. 29 et 30.

Easdem poenas incurrunt astrologi talia iudicia sive a se, sive ab aliis facta scienter retinentes, vel dantes, seu ostendentes aliis, aut de iis quovis modo tractantes, *ibid.*, n. 31.

Si ecclesiastici sint, tam saeculares quam regulares, incurrunt ultra praedictas poenas etiam privationem omnium beneficiorum et officiorum, et perpetuam inhabilitatem, et praevia degradatione tradendi sunt curiae saeculari pro condigna punitione, *ibid.*, n. 32.

Si sint Episcopi, aut etiam maiores praelati, ipso facto privantur omnibus gradibus, dignitatibus, beneficiis, et incurrunt ultra excommunicationem, sicut alii, privationem regiminis, et perpetuam inhabilitatem, *ibid.*, num. 33.

Easdem poenas incurrunt etiam omnes ad id consulentes tales astrologos, ariolos, mathematicos, aruspices, vaticinatores, et alios huius generis, vel eorum praedictiones recipientes, retinentes et adhibentes, *ibid.*, n. 34 et 35.

Huiusmodi astrologi iudiciiarii a quibus sint iudicandi et condemnandi, et libros retinentes, ac legentes ab inquisitoribus contra haereticam pravitatem puniri possunt, *ibid.*, n. 36 et 37.

Quae auctor dixit de astrologia, de iudiciaria tantum sunt intelligenda, *ibid.*, n. 42 et 43.

Quoniam tempore contra eam profitentes a principibus magis saevitum fuerit, *ibid.*, n. 44.

Quid Iustinianus imperator in astrologiam iudiciariam profitentes senserit, *ibid.*, n. 45.

Aegyptianae, vel Aegyptiani, vulgo Zingari, vel Zingarae, qui se iactant divinare bonam vel malam fortunam, et in dies ab idiotis praesertim, et plebeiis passim de sua sorte consuluntur, possunt ab inquisitoribus puniri, *ibid.*, n. 38.

Tam Aegyptianae et Aegyptiani id facientes, quam omnes alii ipsos vel ipsas consulentes peccant mortaliter, si fiat cum firma fide vel scandalo, venialiter autem si ob curiositatem et risum, *ibid.*, num. 39 et 40.

Affertur celebre dictum S. Augustini de astrologis, *ibid.*, n. 41.

ASTROLOGIA.

Astrologia, seu Astronomia quid? Vide verb. *Mundus*, n. 203.

ASTRUM.

Astrum quid sit. Vide verb. *Mundus*, n. 172.

Astra alia sunt fixa, et alia errantia: fixa vocantur *stellae*, et errantia appellantur *planetae*, et quare, *ibid.*, n. 173 et 174.

ASYLUM.

Asylum. Vide verb. *Immunitas*, art. 3 per tot.

ATAVUS, ATAVIA.

Atavus, Atavia. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, sub n. 15.

ATHEA.

Athea propositio quae sit. Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 47.

ATHEI (I, 443).

Quid de atheis quaerendum; qui sint; duplex eorum genus. Vide verb. *Athei*, n. 1 ad 3.

Num gentes aliquae exstent omnino atheae, n. 4 ad 8. Nullum in republica tolerandum atheum, n. 9 et 10.

ATTENTATA.

Vide verb. *Appellatio*, art. 10, n. unico.

ATTENTIO (I, 444).

Attentio quid, ac quotuplex sit, et per quid differat ab intentione. Vide verb. *Intentio*, n. 1 ad 4.

Attentio interna circa orationem est triplex, et assignatur, *ibid.*, n. 5 ad 8.

Quaelibet ex his tribus attentionibus adhuc est triplex, et assignatur, *ibid.*, n. 9 ad 12.

Ad satisfaciendum praecepto de recitando divino officio, et de audienda vel celebranda missa requiritur sub culpa mortali nedum attentio externa, sed etiam interna, *ibid.*, n. 13 ad 23.

Ad peccatum mortale incurrendum ob defectum debite attentionis internae non est necesse, ut mentis evagatio sit deliberata directeque volita, sed sufficit si sit volita indirecte, *ibid.*, n. 24.

Si vero distractio non sit plene voluntaria, vel inadvertenter aliud cogitet, aut faciat, quousque advertat se distrahi, semper reputatur sufficienter attentus et per consequens satisfacit, etc., *ibid.*, n. 25.

Clerici beneficiati, qui cum voluntariis distractionibus recitant divinum officium, licet mortaliter peccent, non tenentur tamen ad ullam fructuum restitutionem, dummodo integre, et cum intentione orandi et Deum colendi recitent, *ibid.*, n. 26 ad 28. Contrarium tamen evincitur a theologo censore, *ibid.*, in not. et n. 38.

Ad satisfaciendum praecepto recitandi divinum officium, vel audiendi, seu celebrandi missam sufficit attentio tacita vel implicita, *ibid.*, n. 22.

Qui officium incipit recitare, vel missam audire cum intentione recitandi vel audiendi debite, quoties dedita opera mentem non divertit, licet per totum officium vel missam distractus, non peccat mortaliter, saltem si scrupulosus, *ibid.*, n. 30 et 31.

Qui accedit ad ecclesiam de more ibi officium recitaturus, etc., sufficientem habet attentionem, ac proinde satisfacit, quamvis postea recitet, audiat, vel celebret involuntarie distractus, *ibid.*, n. 32.

Dummodo quis adhibeat mediocrem diligentiam pro repellendis distractionibus sese vexantibus, et non supina, et crassa negligentia se evagari sinat, satisfacit praecepto cum sufficienti attentione, imo est absque culpa brevis evagatio mentis ad sublevamen, *ibidem*, num. 33 et 34.

Quandiu scrupuloso evidenter non constat quod mutaverit propositum recitandi attente, licet advertens, sciens, volens inhaeserit cogitationibus plane alienis inter recitandum officium vel audiendum sacrum, credere potest se satisfacisse suae obligationi, *ibid.*, n. 35.

An attentio ministri sit necessaria in conficiendo sacramento, num peccet si voluntarie se distrahat, n. 36 et 37.

ATTRITIO.

Attritio. Vide verb. *Poenitentiae sacramentum*, art. 2

AUDITOR (I, 448).

Auditores ut sic qui sint, et qualiter causam definire queant. Vide verb. *Auditor*, n. 1 et 2.

Auditorum genera licet sint multiplicia, hic tamen nonnisi de auditore camerae et auditoribus rotae, *ibid.*, num. 3.

Auditor Camerae habet iurisdictionem ordinariam, quae per obitum Papae non expirat, estque iudex Ordinarium appellationum a sententiis per Ordinarios latis etiam extra statum ecclesiasticum, *ibid.*, n. 4 et 5.

Auditor camerae generalem habet facultatem procedendi contra Episcopos in quibuscunque causis etiam gravioribus, eosque puniendi absque speciali commissione, et signatura Papae; dummodo tamen monitoria contra Episcopos ad comparandum personaliter nonnisi praevia commissione manu papae signata decernat, *ib.*, num. 6 ad 13.

Auditor camerae de facto processit in variis causis contra Episcopos ac Archiepiscopos; et ei non est necessaria specialis commissio in scriptis ad procedendum contra Episcopos, nisi in casu transmissionis monitorii ad personaliter comparandum, *ibid.*, n. 14 ad 18.

Auditor camerae non potest cognoscere de causis ecclesiasticorum in prima instantia, nec monitoria decernere ad extrahendas partes a suis domiciliis; nec in beneficiabilibus etiam quoad iudicium manutentionis inter beneficiatos, nec absolvere a censuris ex causa violatae immunitatis eccles., *ibid.*, n. 19 ad 24.

Notarius auditoris camerae, qui absque facultate sacrae congregationis per sua acta expedierat absolutio-nem cum reincidentia in causa violatae immunitatis suspenditur ab exercitio sui muneris arbitrio eminentiss. praefecti, *ibid.*, n. 25.

Auditor camerae in causis pendentibus in suo tribunali debet supersedere, si partes recurrant ad Sacram Congr. Immunit. pro alicuius dubii declaratione, et illam exsequi, imo debet etiam supersedere in cognitione causae, donec ab Episcopo sit confectus processus, an confugitus gaudeat, necne, *ibid.*, n. 26 et 27.

Auditor camerae est legitimus iudex obligationum cameralium; unde potest iudicare causas omnium praelatorum, Cardinalium, regum et imperatorum in proventibus, et aliis iuribus ecclesiarum, pluribusque causis, quae signantur, *ibid.*, n. 28 ad 30.

Est exsecutor omnium litterarum, ubi quidem nullus alius est deputatus, solus ac privative; ubi vero deputati sunt alii cumulative, *ibid.*, n. 31.

Remissorias ac compulsorias dat, monitoria ad partes decernit, censuras promulgat, ac solus cognoscit de causis et litibus ortis vigore obligationis cameralis, et vigore suarum facultatum est exsecutor obligationum cameralium privative quoad omnes: non potest tamen advocare causas obligationis cameralis introductas, sed solum motas in eadem Urbe, *ibid.*, n. 32, 33 et 34.

Auditor camerae potest etiam in pluribus casibus procedere in causis regularium, quae enumerantur cum respective advertendis, *ibid.*, n. 35 ad 45.

Non potest autem auditor camerae procedere, aut se ingerere in causis regularium, in quibus agitur de disciplina et morum correctione, nec in prima instantia nec in gradu appellationis, ut neque Nuntii apostolici; sed regulares remitti debent suis superioribus, *ibidem*, n. 46 ad 50.

In casibus, in quibus auditor camerae potest appellationes recipere a sententiis et gravaminibus praelatorum regularium, inhibitiones minime decernit, nec praefectus signaturae iustitiae dat commissiones, nisi prius citato procuratore ordinis, *ibid.*, n. 54.

Facultates auditoris camerae circa commissiones causarum criminalium, *ibid.*, n. 91 et seqq., et verb. *Exsecutor*, n. 52.

Auditores rotae duodecim esse debent, ad istum numerum sic redacti a Sixto IV et ex quibus nationibus esse debeant, *ibid.*, n. 52 et 53.

Inter auditores sacrae rotae Romanae quidam asserit olim fuisse Neapolitanum, *ibid.*, n. 107 et 108.

Auditores rotae in eorum origine erant cappellani Summi Pontificis; exercentibus deinde causis decidendi, maioribus pressi Summi Pontifices unum tribunal ipsorum cappellanorum erexerunt pro decisione talium causarum, et sacri palatii auditores sunt appellati, et unde postea auditores rotae nuncupati, *ibid.*, num. 54, 55 et 56.

Horum auditorum, seu rotae Romanae decisiones sunt tantae existimationis, quod praevalent communi opinioni, ac eorum iurdictio, auctoritas, officium, et obligatio late statuta est a pluribus Romanis Pontificibus, qui assignantur, *ibid.*, n. 57 et 58.

Eorum locum tenentes non possunt manifestare vota sua sub poena excommunicationis latae sententiae, possum vero significare difficultates, motiva et rationes, ob quas dilata est resolutio in aliqua causa, reticito tamen nomine eorum, qui illas adducunt, *ibid.*, n. 59 et 60.

Auditorum rotæ adiutores, manuenses, et alii, qui sciunt tractatus, et causas, sub eadem censura tenentur celare, et nulli patefacere, *ibid.*, n. 61.

Auditores rotæ accipientes aliquod munus a notariis ratione officii incurrunt excommunicationem, et tenentur ad restitutionem in duplo erogandam pauperibus, imo nihil recipere possunt, neque per se, neque per alium a partibus litigantibus, exceptis quibusdam solitis pro festis natalitiis, et Augusti Kalendis, *ibid.*, n. 62, 63 et 64.

Auditores rotæ nequeunt votum proferre in causis propriis suorum consanguineorum usque ad secundum gradum consanguinitatis, dominorum, familiarium et ecclesiarum sui beneficii, et tunc debent exire; imo dictæ causæ modo prohibentur exagitari in rota, *ibid.*, n. 65 et 66.

Auditores rotæ prohibentur dare consilium, sive publicum, sive privatum in causis pendentibus, sive introducendis in rota, et si dederint, debent repelli a voto ferendo, ut etiam in causis, quas ut advocati patrocinati sunt antequam auditores eligerentur, *ibid.*, n. 67 et 68.

Auditores rotæ permultis gaudent privilegiis, quorum varia recensentur, ne loca, ubi alia spectari possunt, innuuntur, *ibid.*, n. 69 ad 83.

Auditores rotæ ubi olim congregarentur, et ubi congregentur nunc, qua hora, et pro quo tempore, *ibid.*, n. 84 et 85.

Auditores rotæ missam semper audiunt collegialiter in rota, antequam ad causarum discussionem procedant, *ibid.*, n. 86.

Antequam novus auditor in hanc congregationem, seu collegium admittatur, ultra publicum examen, debet etiam sustinere examen privatum coram eminentissimo vicecancellario, *ibid.*, n. 87.

Rotæ iurisdicatio quoad singulos quando cesset, et quomodo regulari debeat circa personas, loca, festa, causas et alia omnia, *ib.*, n. 88 ad 90.

Auditoribus rotæ conceditur delatio rochetti per Urbem, et habitum consistorialium advocatorum assumere non possunt sine licentia collegii; *ib.*, num. 95 et seq.

Ab auditoribus rotæ assumi consuevit regens cancellariæ, *ib.*, n. 97.

Quoniam in ordine auditores rotæ ministrent Summo Pontifici, et quodnam illi, eorumdemque decanus habeant officium circa pallia, *ib.*, n. 98 et 99.

Quænam causæ pertineant ad rotæ auditores, et quomodo, et quonam ordine cognoscendæ, *ib.*, n. 100 et seqq.

Auditor Papæ executioni legum a Pontifice statutarum pro tribunali viarum peculiariter invigilare iubetur, *ib.*, n. 94.

Auditor Papæ tanquam secretarius Congregationis oeconomicæ examinare et approbare debet causas mittendi commissiones criminales ex officio a tribunalibus Card. vicarii, et A. C., *ib.*, n. 94.

AUGURIUM.

Augurium quid sit. Vide verb. *Superstitio*, n. 26.

AUGUSTANA CONFESSIO (I, 462).

Unde sic dicta et quis eam cudit. Vide verb. *Augustana confessio*, n. 1 et 2.

Variae eius editiones inter se discrepantes; n. 3 ad 5. A Ieremia Constantinopolitano patriarcha, cui missa fuerat, gravi censura notatur, n. 6 et 7.

Eius confessionis summa, et auctores catholici qui eam refellerunt, n. 8 ad 11.

Alii Lutheranorum symbolici libri, n. 12.

AUREA.

Aurea pro solvenda pensione quomodo intelligenda? Vide verb. *Pensio*, a n. 115 ad 118.

AUREOLAE.

Aureolæ beatorum quid, et quod sint, et cur sic dictæ. Vide verb. *Dos*, *Dotare*, art. 1, n. 5.

AUREUS NUMERUS.

Aureus numerus quid sit, et cur sic appelletur. Vide verb. *Kalendarium*, n. 64 ad 66.

AURORA (I, 464).

Aurora unde dicta, qualiter pro diversitate mensium diverso tempore præcedat solem, et quomodo sumenda pro licita missarum celebratione. Vide verb. *Aurora*, n. 1, 2 et 3.

AUSPICIUM.

Auspicium. Vide verb. *Superstitio*, n. 29.

AUTONOMIA (I, 465).

Autonomia quid sit; eam plures docti viri, gravissimis ducti momentis, oppugnaverunt. Vide verb. *Autonomia*, n. 1 ad 9.

Frustra protestantes zizaniorum parabolam urgent, et allegant florentem reipublicæ statum, ubi autonomia recepta, et multa alia, n. 10 ad 12.

Quomodo factum est ut primum in *Pace religiosa*, deinde *Westphalica* religionis electio protestantibus libera dimitteretur, n. 13.

AVARITIA (I, 467).

Avaritia quid sit et in quibus consistat. Vide verb. *Avaritia*, n. 1 et 2.

Avaritia in avaro potest considerari circa Deum, circa proximum et circa se ipsum, idque totum plene reseratur, *ib.*, n. 3 ad 6.

Avaritia semper est lethalis, ubi opponitur iustitiæ in re gravi, et aliquoties est etiam lethalis, licet ei non opponatur, at ubi opponitur soli liberalitati, est peccatum ex genere suo veniale, *ib.*, n. 7, 8 et 9.

Avaritia opponitur duplici virtuti, scilicet iustitiæ et liberalitati, et describuntur iustitia, liberalitas et prodigalitas, *ib.*, n. 10 ad 13.

Prodigalitas licet ex genere suo sit tantum peccatum veniale, potest tamen ab extrinseco fieri mortale, *ib.*, num. 14.

Avaritia septem habet filias, quæ enumerantur, et pro ea fugienda adducuntur varii Sacrae Scripturae textus, necnon notabile sancti Hieronymi dictum de avaris, *ib.*, n. 15, 16 et 17.

Inter peccata capitalia numerantur, et quare, n. 18. Vitam et honestatem clericorum maxime maculat, et quam ab ea Ecclesia abhorreat, n. 19 et 20.

AVE REGINA.

Vide verb. *Antiphona*, n. 41 et seq.

AVIA.

Avia, Avus, Avus paternus et maternus, qui. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, n. 15.

AXIS MUNDI.

Axis mundi quid sit. Vide verb. *Mundus*, num. 128.

AZYMI PANES.

Azymos panes tradere Christianis prohibitum est sub gravibus poenis Hebraeis, et eorum comestio ritu iudaico prohibita est Christianis. Vide verb. *Eucharistia*, in appendice seu nov. art., n. 8.

B

BACCHANALIA (I, 469).

Duo abusus praecipue ab Ecclesia in bacchanalibus reprobantur, scilicet ea producere ultima nocte usque ad diem Cinerum, et incedere personatum diebus festis. Vide Bacchanalia, n. 1.

Huiusmodi abusus a Benedicto XIV prohibentur in ecclesiastica ditione, ib., a n. 2 ad 5.

Monet laudatus Pontifex se caetera Bacchanalia luda minime probare, adducitque exempla sanctorum viro- rum suorumque praedecessorum, opponitque bacchana- libus pravitatibus specialia pietatis exercitia, ib., n. 6 ad 11.

Unde Bacchanalia nomen et originem trahant; quis eorum fuit progressus; quid in iis vulgo agitur, et an conforme sit iuri, honestati, pietati et fidei Christiano- rum, ib., n. 12 ad 18.

BACULUS (I, 470).

Baculus est duplex, alius communis, alius pastoralis, unum ex insignibus episcopalibus, et cur sit acutus in fine, rectus in medio, et retortus in summo. Vide verb. *Baculus*, n. 1 et 2.

Baculo communi possunt uti omnes, etiamsi aureus vel argenteus sit, excepto sacerdote, qui eo uti non pot- est in altari missam dicens, neque ad altare cum eo accedere, ib., a n. 3 et 4.

Baculo pastoralis varia indita fuerunt nomina, ib., num. 14.

Baculi pastoralis et regum sceptri origo, ib., n. 15 et seq.

Baculo pastoralis non possunt uti nisi Episcopi et alii privilegiati, ib., n. 5.

Papa non utitur baculo pastoralis, nisi in dioecesi Trevirensi, et affertur historia, quare ipse non utatur alibi, et cur ibi, ib., n. 6 ad 10.

Qui utitur baculo pastoralis, potest uti et mitra; ib., num. 11.

Baculo pastoralis non semper utitur Episcopus suf- fraganeus, ib., n. 12.

Quare baculus pastoralis competat abbatibus; ib., n. 17 et seqq.

Baculo et mitra in processionibus extra suum mo- nasterium non potest uti abbas, nec ante se deferri fa- cere facultatem habet, ib., n. 13, et verb. *Abbas*, sub num. 31.

Baculus pastoralis quare tradatur in manibus novi consecrati Episcopi. Vide verb. *Episcopus*, art. 2, n. 52.

An Episcopus celebrans extra propriam dioecesim uti possit baculo pastoralis, ib., n. 20.

Baculi antiquitas, origo, forma, materia et qui eo uti possint, ib., n. 21 ad 26.

De baculo abbatum et poenitentium, n. 27 et 28.

BALDACHINUM (I, 473).

Baldachini usus est concessus nedum Episcopis, sed etiam pluribus abbatibus aliisque privilegiatis, tamen sine auro et gemma, ac tribus tantum anni festivitati- bus. Vide verb. *Baldachinum*, n. 1, 2.

Abbatibus aliisque privilegiatis Episcopis inferiores ne- queunt tenere baldachinum et sedem abbatialem fixam et permanentem prope altare, ut sedes episcopalis re- tineri solet, ib., n. 3, 16 et 17.

Baldachino uti principaliter nequeunt abbates in of- ficio et missis defunctorum, nec etiam cum solemn- itate in suis ecclesiis celebrant exsequias nobilium viro- rum et principum; ib., a n. 4 ad 5.

Regulares tenentur in propriis ecclesiis erigere bal- dachinum Episcopo volenti ibi pontificales functiones

exercere; moniales tamen iis subiectae non tenentur erigere baldachinum Episcopo clausuram visitare volenti, ib., n. 6 et 7.

Baldachinum a propriis personis, quibus de iure, consuetudine vel privilegio competit, non autem ab eorum substitutis deferendum est, ac eiusdem hastae deferendae, ut in caeremoniali Episcoporum, nec est parandum pro benedictione sponsi et sponsae, ib., n. 8, 9 et 10.

Baldachinum non potest erigi a vicario Episcopi, Episcopo absente, in ecclesiis monasteriorum Cassinen- sium invititis monachis, ib., n. 11.

Baldachinus in ecclesia loci, dominus, seu marchio, comes, vel baro erigere non potest, et si erecta, omnino removenda sunt, ac contra renuentes possunt Episcopi procedere iuris remediis usque ad censuras, ac pro iis et similibus affertur decretum generale, ib., n. 12 ad 15, et verb. *Ecclesia*, art. 5, n. 30.

Imaginem beatissimae Virginis cum baldachino et intortitis in processione deferri non est prohibendum, et idem dicendum de imaginibus seu statu- is sanctorum. Vide verb. *Processiones*, n. 37, 38.

Quale baldachinum competat Episcopo pontificalia exercenti, ib., n. 18.

Referendarii utriusque signaturae in processioni- bus pontificiis deferre debent baldachinum, ibidem, num. 24.

Si referendarii deficient, quinam deferre debeant bal- dachinum, ib., n. 25.

Principi supremo debitum est baldachinum in ec- clesia, et ubi, ib., n. 20 et 21.

Num etiam debitum sit baldachinum principi, qui aliquam habet subiectionem, pollet vero principalioribus iuribus imperii, ib., n. 22.

BANNITUS (I, 476).

Bannitus unde dicatur, eiusque proscriptio quid sit, ac quotuplex bannitorum genus. Vide verb. *Bannitus*, *bannum*, n. 1 ad 4.

Banniti latine sacri et proscripti, sed improprie, ib., n. 60, 61 et seqq.

Banniti olim communi iure incogniti, ib., n. 67.

Capitaliter banniti possunt licite etiam in foro con- scientiae occidi a quacunque etiam privata persona, quae non sit ecclesiastica, quatuor intervenientibus con- ditionibus, quae assignantur, ib., n. 5 ad 10.

Talibus conditionibus intervenientibus, possunt ban- niti etiam proditorie per insidias, aut veneno occidi, imo inter se ipsos possunt eodem modo se ad invicem interficere, ib., n. 11 et 12.

Laudatur a pluribus doctoribus usus quorundam principum, qui proponunt praemia bannitos occiden- tibus, id tamen non nisi ob gravissimas causas conce- dendum, maxime ne in culpa mortali existentes, sicut plurimum accidunt, occidantur, ib., n. 13 et 14.

Assignatur ratio, cur a republica fiat potestas occi- dendum bannitos sine culpa, et cur peccet maritus occi- dendo adulteram vel uxorem, ib., n. 15.

Ecclesiastici licet occidendo bannitos essent immu- nes a poena temporali, graviter tamen peccarent, ib., num. 16.

An qui occidit bannitum immunis a poena esse de- beat, si bannum fuerit ipso iure nullum, ib., num. 68 et seqq.

Bannitum iuste damnatum ad mortem posse occidere aggressorem tenent aliqui, at reliqui communissime me- rito hoc negant, ib., n. 17 ad 20.

Regulares prohibentur receptare et retinere in con- ventibus bannitos, fallitos, aere alieno gravatos, ibid., n. 21, 22.

Banniti non possunt receptari et retineri in statu Ecclesiae, neque a baronibus, neque ab aliis, sed fugari debent sub gravissimis poenis, et eos non revelantes intra tres dies similes poenas incurrunt, ib., num. 23 et 24.

Bannitos receptans in statu Ecclesiae, vel faciens cum eis treguam, praeter excommunicationem incurrit crimen laesae maiestatis, uti etiam occultantes, etc., vel impediētes alios, ne, etc.; fiunt rei laesae maiestatis, et privantur omni ecclesiastico beneficio, honore et dignitate, ib., n. 25 et 26.

Banniti in statu Ecclesiae a solo Papa aggratiari queunt, vel componi, ib., n. 27 et 28.

Banniti vel alii exsules urbis Romae minantes partibus offensis, nisi pacem habeant cum eis, crimen laesae maiestatis incurrunt, uti etiam deferentes litteras vel ambasciatas de hac re ad partes offensas, ib., n. 29 et 30.

Bannitus occidens alium hominem ad consequendam gratiam non potest aggratiari, nisi se ipsum praesentet, ib., n. 31.

Conceditur facultas Episcopo carcerandi in propriis carceribus bannitos abutentes ecclesia, ad quam confugerant, et Ordinariis extrahendi ab ea bannitos obsidentes vias publicas et itinera frequentata, ib., num. 32 et 33.

Conceditur facultas eiciendi e locis immunibus infra triduum bannitos committentes ibi atrocita et publica furta, et Episcopo consignandi bannitos captos in feudo mensae episcopalis ac eminentiss. Urbis vicario absolventi, sive per se, sive per alium cooperatores extractioni ab ecclesia aliquorum delinquentium, qui fuerunt iugulati, ib., n. 34, 35 et 36.

Bannitus capitalis ab aliis bannitis violenter extractus a scalis ecclesiae gaudet immunitate, ut quoque violenter a laicis ab ecclesia extractus, et in carceres laicales coniectus, non obstante, quod post eius fugam e carceribus, fuerit elapsis sex mensibus captus in loco non immuni, ib., n. 37 et 38.

Contra dominos laicos, personas ecclesiasticas bannientes, relegantes, etc., est indicta poena excommunicationis ipso facto, et eorum oppida et communitates supponuntur interdicto, et aliae adsunt poenae per leges tum canonicas, tum imperiales, ib., num. 39 ad 41.

Bannum a communitate publicatum, ne quis accedat ad molendum in molendino pertinente ad mensam archiepiscopalem, est invalidum, ut etiam alia plura laicalia, quae inferuntur, et omne id genus revocandum ea forma, qua publicatum, ib., n. 45 ad 57.

Bannitus propter homicidium praemeditatum, sive sit clericus, sive laicus, non gaudet immunitate ecclesiastica in foro Ecclesiae, et Lucensi, ibid., num. 58 et 59.

Banniti an occidi possint extra territorium, et sepe- liri in territorio in quo fuerunt banniti, n. 71, 76.

An gaudeant immunitate ecclesiastica, et capaces sint successionis, n. 73, 74.

An incurrat fautorum poenas qui eos sepelit, n. 77.

Variae huius vocis significationes, n. 72.

BAPTISMUS (I, 481).

BAPTISMUS QUOAD EIUS INSTITUTIONEM, DIVISIONEM ET NECESSITATEM.

Baptismus fuit a Christo institutus ante suam passionem et mortem. Vide verb. *Baptismus*, art. 2, n. 1 ad 5, et n. 21.

Baptismus est triplex et assignatur, nec sequitur, quod tria sint baptismi sacramenta; ast solus baptismus fluminis est huiusmodi, ib., n. 6 ad 12.

In defectu autem baptismi fluminis sufficit ad salutem baptismus fluminis, vel sanguinis, ib., num. 13 ad 15.

Baptismus extra casum necessitatis est omnibus ad salutem necessarius necessitate medii, parvulis in re, adultis vero in re, vel in voto, ibidem, num. 16, 17 et 18.

Baptismi fides non est simpliciter necessaria pro contrahendo matrimonio, ib., n. 19.

Baptismus non esse validum, nisi simul chrisma et eucharistia conferatur, damnavit Bened. XII, ibid., num. 20.

De tempore quo coepit obligare baptismus, ibid., num. 22.

BAPTISMUS QUOAD EIUS MATERIAM.

Materia baptismi quonplex et quotupliciter fiat ablutio. Vide verb. *Baptismus*, art. 2, n. 1, 2 et 3.

Quaenam sit materia baptismi valida, quae invalida, et quae dubia, ib., n. 4 ad 12.

Peccat mortaliter qui in solemnibus baptismis absque necessitate adhibet aquam aliam, quam benedictam in sacro fonte, non sic in privato, ibidem, num. 13 et 14.

Peccat mortaliter, qui cum possit habere materiam validam, adhibet pro suo libito aliam, vel impuram et turbidam absque gravi necessitate, ibidem, num. 15 et 16.

Baptismus extra casum necessitatis conferri non debet aqua communi, vel ea, quae pro lustratione benedicitur. Vide ib., art. 6, n. 20.

In necessitate, quando non potest haberi materia certo valida, non solum licite potest, sed etiam sub mortali tenetur quis adhibere aquam dubiam; et quando ablutio fieri non potest in capite, vel alia parte principali, in quacunque minima parte corporis est facienda, dumque dubitatur vel de materia, vel de parte, baptismus conferendus est sub conditione, et assignatur praxis in his ac similibus adhibenda, ib., n. 17 ad 21.

An minima quantitas aquae ad baptismum sufficiat, num. 22.

Variae sententiae circa baptismi validitatem quoad concurrentiam materiae et formae, n. 23, 24.

An valeat baptismus per aspersionem aut effusionem, num. 25.

Trinam immersionem Patres commemorant, n. 26.

Quo tempore effusionem adhibere coeperint Latini, num. 27.

BAPTISMUS QUOAD EIUS FORMAM.

Assignatur vera forma baptismi pro Ecclesia Latina et pro Graeca una cum motivo et ratione diversitatis. Vide verb. *Baptismus*, art. 3, n. 1 ad 5.

Ad essentiam formae baptismi quatuor necessario requiruntur et referuntur, ib., n. 6 ad 11.

De aliis particulis in dicta forma baptismi usitatis, scilicet *Ego*, *In*, *Amen*, varii varia sentiunt, et assignantur in specie variae formae validae, variae invalidae et variae dubiae, ib., n. 12 ad 51.

An valida sit forma Chaldaeorum, num. 52.

An sit necessaria invocatio SS. Trinitatis, num. 53.

An collatus facit baptismus in solo nomine Iesu aut Christi, n. 54.

BAPTISMUS QUOAD EIUS MINISTRUM.

Baptismi minister ordinarius ex officio et solemnibus cum solitis Ecclesiae caeremoniis est Papa in toto orbe, Episcopus in sua dioecesi, et parochus in sua parochia, vel alius sacerdos ab ipso delegatus. Vide verb. *Baptismus*, art. 4, n. 1 et 2.

Diaconi, subdiaconi et alii clerici inferiores non possunt ex vi sui muneris et ordinationis baptismum solemniter cum solitis Ecclesiae caeremoniis administrare; quod si audeant, irregularitatem incurrunt; possunt tamen ex commissione Episcopi in defectu sacerdotum, ib., n. 3 ad 6.

Diaconus factus parochus potest solemniter baptizare, antequam sit sacerdos secundum aliquos; at verius non potest secundum alios, ibidem, num. 7 ad 10.

In casu necessitatis validus et licitus minister baptismi est quilibet homo usum rationis habens cum debita intentione, ib., n. 11 et 44.

Baptismus a bigamo administrari non debet etiam in necessitatis casu, si alius adsit magis idoneus, ib., num. 45.

Quinimo etiam extra casum necessitatis validus est baptismus collatus ab haeretico et pagano, ib., n. 12 et 13.

Infideles ad fidem conversi in locis, ubi non adsunt Episcopi, nec parochi, possunt licite baptizari etiam solemniter, et extra casum necessitatis a missionariis secus si adsint, ib., n. 14 et 15.

Et a fortiori non licet eis, nec aliis baptizare infideles ad fidem conversos in locis Christianorum, cum hoc spectet ad Episcopum, et ipso impedito, vel nolente, ad parochum domicilii ipsius infidelis baptizandi, quod in praeiudicium parochi domicilii nec praetendi potest a paracho cathedralis, ib., num. 16 et 17.

Sacerdotes sive parochi alienae parochiae baptizantes alienum subditum sine licentia proprii parochi vel Episcopi extra casum necessitatis peccant mortaliter, et possunt severe puniri, ib., n. 18 et 46.

Quamvis Episcopus alteri sacerdoti etiam paracho invito, facultatem baptizandi, aliaque sacramenta ministrandi delegare possit, id tamen raro, et non nisi urgente de causa facere debet, ib., n. 19.

Sacerdotes sive parochi alienum subditum sine licentia baptizantes non incurrunt aliquam censuram et irregularitatem, quam tamen ultra mortale incurrunt diaconi baptizantes solemniter sine debita licentia etiamsi in casu necessitatis, ib., n. 20 ad 22.

Subdiaconi et alii clerici inferiores, et a fortiori laici solemniter baptizantes etiam in casu necessitatis contrahunt irregularitatem, etiamsi baptizarent ex commissione Episcopi, ib., n. 23 ad 27.

Clerici inferiores et laici, et etiam sacerdotes censura irretiti baptizantes extra casum necessitatis etiam privatim graviter peccant, ib., n. 28.

Qui in casu necessitatis conferendi baptismum non servant debitum ordinem, ut videlicet inferior in baptizando cedat superiori seu digniori, praesenti, peccant iuxta gravitatem vel levitatem iniuriae maiori praesenti irrogatae, nisi iusta causa id suadeat, ibid., num. 29, 30 et 31.

Unus solus minister potest in casu necessitatis plures simul per aspersorium baptizare, quod extra necessitatem lethale est; atque in praemisso casu plura formaliter forent baptismata, ib., n. 32 ad 34.

Plures ministri simul valide baptizant, si quilibet abluat, et formam proferat independentem ab intentione alterius; secus si unus aquam effundat, et alter verba proferat, ib., n. 35 et 36.

Si plures simul concurrant ad eundem baptizandum sub hac forma: *Nos te baptizamus, in nomine Patris*, etc., nullum faciunt baptismum, ib., n. 37.

Baptizatus a Christo vel ab angelo est valide baptizatus, ib., a n. 38 ad 40.

In casu necessitatis, si nullus alius exsistat, potest baptizare pater vel mater pueri sine solutione coniugii, seu absque debiti matrimonialis praeiudicio, nunquam tamen quis se ipsum baptizare valet, ib., n. 41 et 42.

Baptismus quando conferendus necne sub conditione, ib., a n. 47 ad 51.

Monachi et regulares, nedum in casu necessitatis, sicuti omnes alii, possunt valide et licite baptizare, sed etiam extra de licentia Ordinarii vel parochi possunt licite baptizare, ib., n. 43. Vide etiam verb. *Regulares*, art. 1, n. 116.

An puerum alias sine baptismo moriturum proicere liceat in flumen vel puteum. Vide verb. *Minister sacramentorum*, n. 55 et 56.

BAPTISMUS QUOAD EIUS SUBIECTUM, ET DISPOSITIONES IN SUBIECTO REQUISITAS.

Subiectum capax baptismi est omnis et solus homo viator etiam vix natus. Vide verb. *Baptismus*, art. 5, num. 1.

Item capaces sunt, et baptizari debent furiosi et amentes a nativitate, qui nullis gaudent lucidis intervallis, et qui ex sana mente in furorem et amentiam inciderunt, si pro tempore sanae mentis baptismum petierint, vel voluntatem illius recipiendi sensibilibus exhibuerint, ib., n. 2, 3 et 4.

Pariter baptizari debent monstra ex viro et muliere genita; et si constet ex geminatis partibus principalibus corporis duas habere animas, bis sunt baptizanda; si vero dubitetur an duas habeant animas, bis baptismus conferri debet, unus absolute in illa parte, in qua perfectius apparet caput, et alius in alia sub conditione, ib., n. 5 et 6.

Monstrum genitum ex muliere et bruto baptizari non debet, bene vero, si sit ex viro et bruto femella, in dubio autem an sit ex bruto masculo, vel ex viro, baptizari debet sub hac conditione: *Si homo es*, etc., ib., n. 7, 8 et 9.

Si daretur casus, quod infans non via ordinaria, et per seminalem generationem, sed miraculose formatus ex humana carne prodigiose nasceretur, an esset baptizandus, ib., n. 10.

Filii parvuli quorumcunque infidelium, sive nunquam baptizatorum, sive iam baptizatorum possunt valide baptizari invitis parentibus, ib., n. 11 et 12.

Filii parvuli infidelium baptizatorum, id est haeticorum, seu apostatarum a fide, nedum valide, sed etiam licite possunt baptizari invitis parentibus, si ita velint legitimi superiores, ib., n. 13.

Filii infidelium nunquam baptizatorum ordinarie loquendo non possunt licite baptizari invitis parentibus etiam degentibus in ditionibus principum Christianorum, idque expresse prohibetur, et qui id faceret, ultra grave peccatum, esset severe puniendus, ibidem, num. 14 ad 16.

Prohibitum est ordinarie loquendo, quia dantur aliqui casus, in quibus parentibus invitis, possunt eorum filii licite baptizari, et selecti proponuntur, ib., n. 17 ad 23.

Multa docte ac sapienter stabilita fuerunt a Benedicto XIV circa baptismum Hebraeis collatum reluctantibus parentibus, ib., n. 47 et seq.

Pariterque docte definit quandonam Hebraeus sit evocandus, et Christianis tradendus, si nuntio haud dubio delatus sit desiderare baptismum, ib., num. 90 et seq.

Ac tandem docte definit circa baptismum sponsarum et coniugum Hebraearum ab earum viris oblatarum fidei Christianae, ib., n. 51 et seq.

Quomodo et quando conferri debeat baptismus filiis mulierum Christianarum ex contubernio Turcarum genitis, ib., n. 36 et seqq.

In infantibus ante usum rationis, et in perpetuo amentibus nulla requiritur moralis dispositio, tam ad valide quam ad fructuose recipiendum baptismum; in adultis vero ad recipiendum valide et fructuose tres dispositiones requiruntur et assignantur, ib., num. 24 ad 27.

Eadem dispositiones ex Tridentino afferuntur, ib., num. 27.

Non requiritur tamen in ipsis adultis baptizandis exterior peccatorum confessio; imo ad recipiendum baptismum valide in adultis ratione utentibus requiritur solum prima dispositio ex assignatis, et sufficit quilibet consensus voluntarius licet cum involuntario mistus, et aliae duae dispositiones requiruntur solum ad eum fructuose recipiendum, ibidem, num. 28 ad 32.

Recedente fictione, id est posito actu fidei et doloris de peccatis, tunc recipitur etiam fructuose absque reiteratione ex vi praeteriti baptismi recepti sine fide et dolore, ib., n. 33.

Et idem de haeticis, qui baptizati in haeresi recipiunt valide baptismum, et recedente fictione, id est abnegata haeresi, recipiunt statim gratiam, ibidem, num. 34.

Filii expositi quando, et quomodo debeant baptizari. Vide verb. *Expositi filii*.

Catechumeni non ante, sed post baptismum veste candida sunt induendi. Vide verb. *Vestis*, n. 18.

Baptismus adulto conferri non debet nisi antea instructus fuerit in mysteriis fidei, quae sunt necessaria necessitate medii, ib., n. 55 et seqq.

Quid sentiendum, et quomodo praedicandum sit circa baptismum violenter atque animo plane contrario susceptum, ib., n. 56 et seqq.

Baptismus ab adulto susceptus, animo suscipiendi lavacrum tanquam Ecclesiae Christianae proprium est validus, ib., n. 61.

Emendatur auctoris opinio circa monstra et circa baptismum infantum Hebraeorum et infidelium, ibid., n. 68 ad 90.

De adultorum baptismate variae circumstantiae, ib., n. 91 ad 115.

De sponsis et coniugibus Hebraeis, ab earum viris fidei Christianae oblatis, ib., n. 116 ad 126.

De moribundo baptizando, ib., n. 127 ad 129.

Si adultus post petitionem baptismi eum nolle dicat, tamen sub conditione baptizandus, si dubitetur an renuat ex phrenesia laesione; item si de veritate testis, ib., n. 130, 131.

Quomodo agendum circa surdos, caecos ac mutos adultos non baptizatos, n. 132.

Quaedam in praxi observanda quoad baptismum monstris conferendum, abortis necnon et foetibus in sinu matris adhuc inclusis, ib., n. 133 ad 140.

BAPTISMUS QUOAD TEMPUS, LOCUM ET CAEREMONIAS.

Baptismus est ab omnibus suscipiendus quamprimum, nec amplius pro parvulis differendus ad Pascha, vel Pentecosten, sed iis praestari potest statim ac nati, imo ex Concilio Mediolanensi sub poena excommunicationis non ultra tres dies protrahendus. Vide verb. *Baptismus*, art. 6, n. 1 ad 4.

Aliquis tamen solemnior baptismus apud principes cum gravi causa, potest differri usque ad sesquimensem, ibid., n. 5.

Adulti mortaliter peccant, si absque iusta causa diu differant suscipere baptismum, ibid., n. 6.

Baptismus valide in febris ardore, insaniam, somno, vel furore confertur iis qui ante praemissa illum exstularunt, ibid., art. 5, n. 60.

Baptismus extra casum necessitatis est omnibus ministrandus in ecclesiis, ubi sunt fontes, exceptis filiis regum et principum, ac qui eorum nomine veniant, declaratur, ibid., n. 7 ad 12.

Illae caeremoniae sunt adhibendae in baptismo, quibus utitur Ecclesia Romana, ibid., n. 13.

Per filios principum intelliguntur etiam nepotes et pronepotes, ibid., n. 12.

Quisque parochus habens fontem baptismalem infantes in sua parochia natos baptismate privative quoad alium purgare debet, ibid., art. 1, n. 46.

Quomodo et quando baptizandus, vel non sit infans in utero matris, ibid., art. 5, n. 65 et seqq.

Baptismus infantibus protrahi non debet ultra praefixum tempus ab Ecclesia, ibid., n. 25.

Baptismi conferendi ritus et caeremoniae in Rituali praescriptae sine gravi causa omitti haud debent, vel cito debent suppleri, ibid., n. 19.

Baptismi caeremoniae, quibus nunc utitur Ecclesia, fuerunt ex tempore Apostolorum, nec mutari, aut omitti possunt a privatis personis, nec ab Episcopis, et omissae in privato, supplendae in Ecclesia, ibid., num. 14, 15 et 16.

Caeremonias omnes, aut etiam unam principaliorum omittere, et negligere extra casum necessitatis est peccatum mortale, ibid., n. 17.

In baptismo conferendo omitti non debent sacramentalia, et signanter saliva, sal, et insufflatio, ibid., num. 21.

Quid circa haec statuerit Clemens XII, pro missionariis regnorum Maduren., Mayssur. et Carnaten. Vide ibid., n. 22 et 23.

Baptismus conferendus est a propriis respective parochis in propria parochiali ecclesia, non obstante contraria consuetudine, ibid., n. 18.

A baptismo excludi debent ii qui de sacramentalibus caeremoniis ab Ecclesia praescriptis perperam sentiunt, ibid., n. 26.

Iis qui baptismo lavantur, non sunt imponenda nomina idolorum, aut falsae religionis, sed Sanctorum in Martyrologio Rom. descriptorum, ibid., n. 24.

Quonam ritu baptizari debent nati ex patre et matre Graeca, vel patre tantum, aut matre Graeca, matre, vel patre Latino, ibid., art. 5, n. 39 et seqq.

Quomodo probetur baptismi collatio, ibid., art. 5, n. 62 et seqq.

BAPTISMUS QUOAD EIUS EFFECTUS ET PATRINOS.

Baptismi effectus quot exstant praecipui, indicantur, Vide verb. *Baptismus*, art. 7, n. 1 ad 3.

Ad rem adducuntur verba Sancti Ioannis Chrysostomi, ibid., in not. ad n. 3.

Patrinus saltem unus requiritur sub peccato mortali in baptismo solemni, ex antiquissima Ecclesiae consuetudine; non peccatur autem, si absque patrino baptismus privatim administretur, ibid., n. 4 ad 8 exclusive.

Patrinus baptismi unus, vel una esse debet, vel ad summum duo, unus masculus et alia femina; nec Episcopus potest dispensare, ut duo viri vel duae feminae simul suscipiant, ibid., n. 8, 9 et 10.

Qui plures patrinus vel matrinus adhiberet, peccaret mortaliter: si tamen plures designati susciperent, omnes cognitionem spiritualem contraherent, ibid., n. 11 et 12.

Patrinos designare spectat ad parentes, non autem ad parochum, unde si alii a parocho, et alii a parentibus sint designati, contrahunt cognitionem solum designati a parentibus; at si nullum designaverint, veri patринi erunt, quos parochus nominaverit, ibid., n. 13 et 14.

Si autem nullus specialiter esset designatus patrinus ex negligentia, aut oblivione parentum, seu parochi, et multi simul tenendo tangerent baptizatum aut de fonte aequae susciperent, omnes contraherent cognitionem spiritualem, ibid., n. 15.

Si incertum sit, quis ex pluribus qui tetigerunt, fuerit designatus, aut quis primus tetigerit, omnes contraxisse decisum est, ibid., n. 16.

Levans de fonte infantem tanquam procurator nomine alterius non contrahit cognitionem sed ipsam contrahit mittens, seu mandans, ibid., n. 17.

Ex duobus patrinis designatis, quorum unus tangit infantem in baptismo, et alter assistit, sed non tangit, contrahit cognitionem solum is qui tangit, ibid., n. 18.

Licet ad munus patrini non possint admitti duo eiusdem sexus; possunt tamen admitti, si unus teneat proprio nomine, et alter ut procurator alterius personae diversi sexus, ibid., n. 19.

Licet suscipientes puerum in baptismo privatim administrato non contrahant cognitionem, eam tamen contrahit baptizans, ibid., n. 20.

Si vero maritus in extrema necessitate baptizaret proprium filium, non impediretur debitum petere, ibid., n. 21, et eod. verb. *Baptismus*, art. 4, n. 41.

Tenentes infantem, dum in ecclesia suppleuntur solemnes caeremoniae omissae in baptismo ei privatim collato, non contrahunt cognitionem, nec eam contrahit commater suscipiens puerum de manibus compatris, ibid., n. 22 et 23.

Patrinus et matrina non contrahunt inter se cognitionem, nec maritus et uxor peccant, si simul suscipiant, vel teneant alienum puerum in baptismo, nec prohibentur sibi debitum reddere, ibid., n. 24 ad 26.

Suscipientes et baptizantes filium infidelium non contrahunt cognitionem spiritualem cum eius parenti-

bus infidelibus, paganis v. g. et Iudaeis, sicuti haec cognatio spiritualis non contrahitur inter infidelem baptizantem seu suscipientem, et fidelem baptizatum seu susceptum, et parentes eius, *ibid.*, n. 27 et 28.

Secundum multos si contingat Iudaeum vel infidelem converti, deinde et baptizari, nihilominus ex tali actu gesto in infidelitate non incipit habere locum cognatio spiritualis, *ibid.*, n. 29 et 30.

Dato tamen casu, quod tales infideles ex post conversi et baptizati vellent contrahere cum a se susceptis vel baptizatis, vel cum istorum parentibus pro tutiori esset recurrendum ad sanctam sedem, *ibid.*, n. 31.

Patrinus potest esse omnis fidelis ad usum perfectae rationis perventus, etiamsi esset iunior filiastrum adulto; et licet adhuc impubes contraheret cognationem spiritualem, *ibid.*, n. 32 et 33.

Requiritur ex aliquibus conciliis, ut saltem quatuordecim annorum aetate sit constitutus, *ib.*, in not. ad n. 32.

Non potest autem esse patrinus infidelis, et qui non est baptizatus, sicuti non potest esse patrinus in confirmatione qui non est confirmatus. Vide verb. *Baptismus*, art. 7, n. 34.

Haeretici saltem licite, patrini esse non possunt; urgente tamen causa, vel necessitate etiam haeretici pro patrinis admitti possunt, *ibid.*, n. 35 et 36.

Imo urgenti gravi causa, vel metu, posset etiam catholicus esse patrinus infantis haeretici a praedicante baptizandi, *ibid.*, n. 37.

Patrini licite esse non possunt excommunicati nec facinorosi, aut criminosi, aut moribus infames, nec muti, *ibid.*, n. 38 et 39.

Nec possunt esse proprii parentes infantis baptizandi. Si tamen admitterentur, non contraherent inter se cognationem spiritualem, *ibid.*, n. 40.

Monachi et regulares utriusque sexus nequeunt licite esse patrini, *ibid.*, n. 41 et 42.

Imo a conciliis provincialibus et synodis dioecesanis, nedum hoc munus solet interdici regularibus omnibus, sed etiam aliis ecclesiasticis saecularibus, *ibidem*, num. 43 ad 47.

BAPTISTERIUM (I, 515).

Ubi primis Ecclesiae temporibus baptismus collatus fuerit. Vide verb. *Baptisterium*, n. 1 et 2.

Origo baptisteriorum sub Constantino; eorum varia nomina, forma, figura et materia, n. 3, 4, et 10 ad 14.

Fuerunt erecta primum extra ecclesiam, deinde intra, sed ad laevam; in cathedralibus tantum, postea in parochialibus et in quibusdam regularium ecclesiis, num. 5 ad 9.

Altaria in iis erecta, et Sanctorum reliquiae reconditae, n. 15 et 16.

Mortui non sepeliebantur in baptisteriis, n. 17.

Locus distinctus in iis erat assignatus viris et mulieribus, n. 14.

Vox baptisterium usurpatur etiam pro libro, in quo ritus baptismi describuntur, *ibid.*, n. 18.

BARBITONSORES.

Barbitonsores, quid licite facere possint diebus festis. Vide verb. *Festa*, n. 122.

BASILICAE.

Basilicae, quae dicantur. Vide verb. *Ecclesia*, art. 3, a num. 2 ad 4.

BEATIFICATIO.

Vide verb. *Cultus Sanctorum*.

BELLUM (I, 518).

BELLUM QUOAD EIUS ESSE DIVISIONEM ET IUSTITIAM.

Bellum differt a seditione, rixa et duello, et definiuntur. Vide verb. *Bellum*, art. 1, n. 1 ad 4.

Bellum aliud est iustum, aliud iniustum, et quale sit utrumque, *ibid.*, n. 5 ad 7.

Bellum iustum aliud est defensivum, et aliud offensivum, atque referantur; *ibid.*, n. 8 ad 10.

Bellum offensivum, ut sit iustum, tres potissimum conditiones requirit, quae referuntur, *ibid.*, n. 11 ad 13.

Priusquam bellum instituatur, debet proponi et indicari causa parti adversae, quae si offerat convenienter satisfactionem, debet acceptari, nec potest iuste bellum inferri, nisi negata satisfactione, *ibid.*, n. 14 ad 17.

Assignantur praecipuae iustae causae in particulari, propter quas potest bellum indicari, *ibid.*, n. 18 ad 28.

Bellum non potest esse ex utraque parte iustum materialiter, et a parte rei, bene vero formaliter, *ibid.*, num. 29 et 30.

Nunquam licere bellum inire cum opinione probabili pro eius iustitia evidenter ostenditur, *ibid.*, in not. ad num. 30.

Licet sufficiat opinio probabilis pro iustitia belli, si tamen iustitia maneat aequaliter dubia, et alter sit in possessione, non licet ei bellum indicare, *ibid.*, n. 31.

Subditi in dubio pro iustitia belli pro rege ad bellum eos vocante, possunt ei parere et militare, dummodo certo non constet causam esse iniustam, *ibid.*, num. 32.

Quid sit bellum publicum, n. 33.

Quinam negaverint ius belli gentibus competere; et quomodo probari possit illud ex iure gentium naturali derivari, n. 34 et 35.

De non iustis belli causis, armorum genere et modis nocendi, n. 36 et 37.

De iure hostium in res hostiles, n. 38.

Quomodo differant socii belli ab auxiliatoribus, et quid sit neutralitas, n. 39 et 40.

BELLUM CIRCA EA QUAE DEBENT, ET IUSTE POSSUNT, VEL NON, REGES ET PRINCIPEES.

Primo debent reges, antequam bellum incipiant, se certificare cum consiliariis, canonistis, et theologis de eius iustitia, et gravi causa. Vide verb. *Bellum*, art. 2, num. 1.

Secundo, intellecta ab ipsis belli iustitia, et a se coram Deo examinata, et pro tali cognita, debent reges illam praeponere parti adversae, quae si offerat competentem satisfactionem pro iniuria, non possunt bellum instituere, *ibid.*, n. 2.

Tertio, reges ad muniendum civitatem vel fortali-tium aedificantes in fundo alicuius particularis, tenentur huic compensare pro rata, *ibid.*, n. 3.

Quarto et quinto, tenentur reges iniustum bellum moventes restituere universa quae subripiunt et absolvere a iuramento eos quos fecerunt iurare, *ib.*, n. 4 et 5.

Sexto, tenentur reges datam publicam fidem servare, *ibid.*, num. 6.

Possunt reges primo licite repraesentia concedere cum quibusdam conditionibus, quae narrantur, *ibid.*, n. 7 ad 11.

Secundo, possunt reges in bello iusto foedera inire cum infidelibus et haeticis, dummodo sint in summa necessitate, et absit scandalum et periculum fidei, *ibid.*, num. 12.

Tertio, possunt in bello iusto civitates incendere, si aliter capi non possint, quamvis multi innocentes cum nocentibus occidantur, *ibid.*, n. 13.

Quarto, possunt reges in bello iusto repetere expensas pro recuperatione factas, et hostibus victis possunt licite tributa imponere in compensationem et poenam, *ibid.*, n. 14.

Quinto, possunt bellum instituere pro recuperatione bonorum et rerum ecclesiae, *ibid.*, n. 15.

Primo tamen et secundo, non possunt reges instituere bellum sine gravi necessitate, ex nocendi cupiditate, vel ulciscendi credulitate, vel dominandi libidine, *ibid.*, n. 16 et 17.

Tertio, non possunt reges in bello ab aliis iuste moto, et a se etiam pro iusto cognito se armis defendere, *ibid.*, n. 18.

Quarto, non possunt reges militibus iusta stipendia et necessaria denegare, seu culpabiliter retinere sub poena restitutionis, si proin rapinae sequantur, *ibid.*, num. 19 et 20.

BELLUM QUOAD EA QUAE LICITE POSSUNT, VEL NON, DUCES, SEU OFFICIALES ET MILITES.

Primo, possunt duces militum in bello iusto licite uti insidiis. Vide verb. *Bellum*, art. 3, n. 1.

Secundo, possunt licite belli duces in bello iusto ferro et igne vastare terras, hostiles, oppida, agros, etc., et etiam totam urbem depraedandam militibus tradere, servando tamen modum iustitiae vindicativae ut poenae non excedant quantitatem iniuriae. Vide verb. *Bellum*, art. 3, n. 2 et 3.

Tertio, quamvis innocentes per se et directe occidere nunquam liceat, id tamen indirecte fieri potest et alia quaedam prout enucleantur, *ibid.*, n. 4 ad 8.

Quarto, possunt belli duces iuste bellantes sine peccato devastare agros, vineas, etc., tributa imponere, et subripere pecunias subditis regis hostilis, quo casu rex, qui fuit causa damni, ad omnium compensationem astringitur, *ibid.*, n. 9 et 10.

Quinto, licet per se non possint diripi, nec occupari bona ecclesiastica, possunt tamen subripi ibi ab hostibus deposita, et alia quaedam per accidens fieri, *ibid.*, n. 11 et 12.

Primo, non possunt belli duces, alique officiales sine peccato ratione stipendii sibi dimidiati, aut male antehac persoluti, postea in lustratione militum ficta nomina conscribere, ut suppleatur stipendium nec compensari cum fallacia, et haec multo minus si integrum recipiant stipendium, *ibid.*, n. 13 ad 15.

Secundo, non possunt officiales sibi erogare, et retinere stipendium debitum militibus defunctis, sicuti principes sibi retinere stipendia debita officialibus defunctis, *ibidem*, n. 16.

Tertio, peccant mortaliter belli duces, si disciplinam militarem servare intermittant, milites an iniustus rapinis, praedis, stupris, aliisque flagitiis condignis poenis non coerceant, *ibid.*, n. 17.

Quarto, peccant belli duces, et tenentur ad restitutionem, si dissimulent, qua via velint exercitum ducere, et sic a diversis oppidis transitum redimentibus pecunias accipiant, *ibid.*, n. 18.

Quinto, similiter peccant commissarii, alique ministri, et tenentur ad restitutionem, si aliqua oppida militibus, victuariis, aliisque oneribus plus aequo onerent; ut ab aliis, qui se redimunt, pecunias accipiant. Vel si a privatis dominis, aut domibus pecunias consimiliter accipiant ob consimilia, quae exponuntur, *ibid.*, n. 19.

Sexto et septimo, peccant belli duces, et ad restitutionem tenentur, si partem stipendii militibus debiti sibi retineant, et exinde praedationes militibus permittant, necnon qui commeatum, vel victualia non administrant, aut fraudem in id committunt, *ibid.*, n. 20 et 21.

Octavo, peccant commissarii, qui capitaneis rogantibus adnotant plures milites, quam habeant, et tenentur ipsi ad restitutionem, si capitanei deficient, *ibid.*, num. 22.

Quidnam circa hoc sentiendum. Vide *ibid.*, in Nota. Nono, non possunt belli duces molestare presbyteros, monachos, conversos, peregrinos, mercatores, rusticos euntes et redeuntes, et in agricultura existentes, et animalia quibus arant, etc., *ibid.*, n. 23.

Milites in bello iusto possunt primo auctoritate principis vel ducis belli licite facere ea omnia, quae sunt necessaria ad consequendum finem iusti belli; et inde licita consecraria aperiuntur, *ibid.*, n. 24.

Secundo, milites, subditi et alii ante bellum iam conducti praecipiente principe possunt licite militare, et ad supradicta omnia procedere, etiamsi dubii sint de iustitia belli, dummodo eis certo non constet causam esse iniustam; at non sic probabilius de liberis et extraneis, *ibid.*, n. 25 et 26.

Tertio, milites possunt licite uti pabulatione in terra hostili, non autem in amica, si pabula sufficientia advehantur aut possint emi; aliter pabula fiunt communia ratione necessitatis, imo voluntarii, quod ex communi consuetudine licita sit talis pabulatio, alii tamen non nisi ratione necessitatis extremae cum onere compensationis, *ibid.*, n. 27 ad 29.

Quarto, milites capti in bello, etiam ex parte capientium iusto, nisi adsit specialis promissio, possunt licite fugere, et si iniusto etiam bona hostium auferre. Item, capti in bello iusto, si fugiant, non possunt insequentibus vi resistere; bene vero, si in bello iniusto, *ibid.*, n. 30 ad 33.

Quinto possunt milites licite sibi retinere bona mobilia ab hostibus accepta in bello iusto, nisi aliter cautum speciali lege, vel consuetudine; occupata vero ad damni compensationem, aut iniuriae satisfactionem spectant ad principem, *ibid.*, n. 34 ad 36.

Primo et secundo, milites non possunt militare sola avaritia atque cupiditate praedae, et non motivo iustitiae, nec scienter et voluntarie militare in bello patenter iniusto, *ibid.*, n. 37, 38 et 39.

Tertio, non possunt milites sine gravi peccato et onere restitutionis gravare insolitis, atque indebitis exactionibus homines innocentes per quorum terras non hostiles transeunt, vel apud quos hospitantur, *ib.*, n. 40.

Quarto, non possunt milites a iusto bello deficere, et mortaliter peccant, si in pugna non consistent, et si nisi palam desperata victoria fugiant, *ibid.*, n. 41.

Quinto, non possunt milites sine gravi peccato stationem deserere, sed debent ipsam servare, et arcem sibi commissam defendere etiam cum periculo certae vitae, quandiu superest, *ibid.*, n. 42.

Sexto, non possunt milites sine gravi culpa transgredi seria mandata suorum superiorum in iis quae spectant ad iustum bellum, nec sine eorum facultate possunt a castris vel exercitu discedere, *ibidem*, n. 43.

Faidae quid essent et quomodo paulatim extirpatae, *ibid.*, n. 44.

Opinio auctoris in n. 23 emissa reprobatur, n. 45. An sit peccatum bellum committere in die festo, num. 46.

BELLUM QUOAD CLERICOS OMNES, SIVE SAECULARES, SIVE REGULARES.

Clericis omnibus, sive saecularibus, sive regularibus, est iure ecclesiastico prohibitum propria manu pugnare; possunt tamen de facultate pontificis maxime contra infideles absque irregularitatis incurso, et exponuntur verba illa iure ecclesiastico et propria manu. Vide verb. *Bellum*, art. 4, n. 1 ad 4.

Clerici possunt aliis iustum bellum suadere, principes saeculares in subsidium ad bellandum contra infideles et haereticos in defensionem Ecclesiae invocare, atque insuper quoties iurisdictione temporali polleant bellum legitima cum auctoritate indicare, exercitum conscribere, et arma ad pugnandum militibus praebere; non tamen personaliter praefecti aut ductores exercitus fieri debent, *ibid.*, n. 6 ad 8.

Clerici et religiosi, qui non pugnandi, sed spiritualiter adiuvandi causa bello iusto intersunt, spolia hostium, non minus quam alii milites accipere et retinere possunt, nisi de contraria principis aut supremi ducis voluntate constet, *ibid.*, n. 9.

Clerici omnes et religiosi, urgente magna necessitate defendendi urbem, licet non possint propria manu pugnare, possunt tamen moenia et portas urbis custodire, imo ad id in repentino bello tenentur, *ibidem*, num. 10 et 11.

BELLUM QUOAD IRREGULARITATEM, QUAE INCURRITUR VEL NON.

In bello etiam defensivo, et etiam contra infideles et haereticos pro patria aliquem occidentes, vel mutilantes, sive sint clerici, sive laici, incurrunt irregularitatem. Vide verb. *Bellum*, art. 5, n. 1 ad 4.

Et tanto magis evadunt irregulares clerici et laici aliquem occidentes, seu mutilantes, in bello aggressivo quantumvis iusto, *ibid.*, n. 5 ad 7.

In bello manifeste iniusto, sive offensivo, sive defensivo, licet pauci mutilentur seu occidantur, vel etiam unus solus, evadunt irregulares omnes militantes, licet non omnes suis manibus mutilent, seu occidant; in offensivo autem, et defensivo certe iustis evadunt irregulares solum occidentes, vel mutilantes propriis manibus, *ibid.*, n. 8 ad 10.

Clerici sive laici pugnantes in bello iusto, et occidentes, vel mutilantes inimicos, fiunt irregulares, non ex delicto, sicuti pugnantes in bello iniusto, sed solum ex defectu lenitatis, quam incurrunt etiam equites Hierosolymitani, et alii omnes approbati a Sede apostolica, si in bello etiam contra infideles aliquem necaverint, vel mutilaverint, *ib.*, n. 11, 12 et 13.

Irregularitas an et quando contrahatur in bello sive iusto sive iniusto, tum a laicis, tum a clericis, *ibidem*, n. 14 et seq.

Liceatne Christiano homini militiae nomen dare, *ibid.*, n. 16 et seq.

BENEDICTIO (I, 531).

BENEDICTIO QUOAD EIUS ESSE, DIVISIONEM ET MINISTRUM.

Benedicere potest contingere tripliciter, et assignatur. Vide verb. *Benedictio*, art. 1, n. 1 ad 4.

Benedictio imperativa, de qua erit hic sermo, est duplex: una scilicet, quae datur a puro homine propter meritum sanctitatis; et alia, quae datur a sacerdote propter meritum Christi. Et haec secunda adhuc est duplex: una scilicet personarum, et alia rerum, et patefiunt respectiva dilucidatione debita, atque subdivisione cum dignis observationibus, *ibid.*, n. 5 ad 13.

Benedictionum, quae fiunt cum sale et exorcismo ad benedicendas res et loca, et ad homines aspergendos ac fugandos daemones, atque venialia delicta abluenda, solus sacerdos est adaequatus minister, *ibid.*, num. 14 et 15.

Datur autem alia aquae benedictio, quae fit a solo Episcopo cum vino, et cinere ad reconciliandam consecratam ecclesiam, *ibid.*, n. 16.

Paramenta ecclesiastica et ornamenta omnia, tam ministrorum, quam altaris, sunt per Episcopum benedicenda, *ibid.*, n. 17.

Haec facultas benedicendi paramenta et ecclesiastica ornamenta, et vasa, in quibus non adhibetur sacra unctio, fuit concessa diversis archidiaconis, decanis, archipresbyteris, aliisque personis ecclesiasticis, *ibidem*, num. 18.

Talem facultatem habent omnes praelati regulares, scilicet generales, abbates, provinciales, priores, guardiani, alique omnes superiores locales quocunque nomine nuncupati pro usu suarum ecclesiarum, *ibidem*, num. 19 et 20.

Similiter etiam abbates, alique praelati habentes privilegium benedicendi calices, patenas, campanas et similia, in quibus adhibetur sacra unctio, possunt solum pro usu suarum ecclesiarum, *ibid.*, n. 21, verb. *Campana*, n. 10, verb. *Calix*, n. 5.

Alia ad rem. Vide verb. *Vasa sacra*.

Benedictio antiquitus accipi solebat pro ordinatione, *ibid.*, n. 23.

Res benedicta, et speciatim campana an pro usu profano inservire possit, *ibid.*, n. 24.

Benedictiones praeter eas quae in ecclesia receptae sunt a sacris ritibus non admittuntur, *ib.*, art. 5, n. 32.

Iure divino sacerdotibus benedicendi munus competit, *ibid.*, n. 25.

Quomodo in V. T. benedictio fiebat; et cur in Ecclesia signo crucis, n. 26 et 27.

Liturgia vetus et nova de benedictione in missa impertienda, et quomodo benedicat sacerdos praesente Pontifice, vel legato Cardinali, vel Episcopo, n. 28 et 29.

BENEDICTIO EPISCOPALIS IN VIA QUOAD EOS QUI POSSUNT, VEL NON, IMPERTIRI ILLAM.

Benedictionem in via, seu itinerando, dari potest Episcopus in sua dioecesi, Archiepiscopus, Primas, seu Patriarcha in tota sua provincia etiam extra visitationem, Legatus et Nuntius Apostolicae Sedis in locis suae legationis, et Romanus Pontifex ubique terrarum. Vide verb. *Benedictio*, art. 2, n. 1.

Ex praefatis minor in praesentia maioris et superioris nequit benedicere, nisi de licentia superioris, *ib.*, num. 2.

Archiepiscopus, Primas, seu Patriarcha potest etiam populo benedicere in locis exemptis intra eius provinciam existentibus, etiam extra visitationem, *ib.*, n. 3, verb. *Archiepiscopus*, art. 1, n. 47.

Sic etiam potest Episcopus populo benedicere in locis exemptis intra suam dioecesim existentibus, et de ipsius licentia coadiutor per civitatem incedens, *ibid.*, num. 4 et 5.

Archiepiscopus, Primas, seu Patriarcha, Nuntius et Legatus extra suam provinciam, ac Episcopus extra dioecesim sine speciali privilegio, neque solemniter, neque privatim per viam et itinerando, possunt populo benedicere, *ibid.*, n. 6 et 7.

Legato praesente in civitate, Episcopus non potest benedicere populo, sed intra ecclesiam eo absente vel annuente, potest benedicere, *ibid.*, n. 8.

Benedicere per vias, aut per ecclesiam abbati conceditur, *ibid.*, n. 9 et 10.

Confirmatur sententia auctoris, *ibid.*, n. 13.

A quonam tempore abbates impetraverint facultatem impertiendi solemnem benedictionem populo, *ib.*, n. 12.

Nonnisi Episcopus potest benedicere populo extra actum celebrationis, *ibid.*, n. 11.

Abbates praesente Episcopo benedictionem populo impertiri non possunt in ecclesiis *pleno iure* sibi subiectis, *ib.*, n. 14.

BENEDICTIO EPISCOPI RESPECTU ABBATUM, ABBATISSARUM ET MONIALIUM.

Episcopus benedicit abbates, abbatissas et moniales. Vide verb. *Benedictio*, art. 3, n. 1 et 2.

Benedictio abbatissae solet dici ordinatio et consecratio, *ibid.*, n. 13.

Abbates semel benedicti cum usu birreti, si transferantur ad aliam abbatiam cum usu mitrae, non indigent alia benedictione, quae tamen dari debet diebus quibus ordines minores conferri possunt, et sine aliquo examine, *ibid.*, n. 3 ad 5.

Ista autem benedictio non est de essentia, nec simpliciter necessaria ad hoc ut abbates ea quae sunt ordinis et sui officii, exercere possint, sed potius videtur esse de solemnitate, *ibid.*, n. 6, et verb. *Abbas*, n. 14 et 19, ubi affertur ad id novissima constitutio Benedicti XIII necessario videnda.

Abbatissae, quae in monasteriis, ubi est consuetudo, ab Episcopo benedicuntur, minores annis quadraginta completis, et quae per octo ante professae non fuerint eligi, et benedici in abbatissas prohibentur. Vide verb. *Benedictio*, art. 3, n. 7 et 8.

Abbatissae temporales, quae nonnisi ad triennium eliguntur, non sunt iure benedicendae, *ib.*, n. 9.

Consuetudo benedicendi et consecrandi virgines seu moniales non amplius est in usu. At si alicubi vigeat, est servanda. Et Benedictus XIII concessit indulgentiam plenariam quibuscunque monialibus velum sacrum, benedictionem et consecrationem recipientibus, *ibidem*, num. 10.

Secundum canones non sunt benedicendae seu consecrandae nisi attingant vicesimum quintum annum, nec pro ipsarum benedictione seu consecratione potest Episcopus ingredi clausuram monialium, *ib.*, num. 11 et 12.

Abbates perpetui benedicuntur omnes, n. 14.

Concessio particularis Honorii III monachis Hemmerodiensibus, n. 15.

Ritus huius benedictionis ante usum pontificalium a monachis obtentum, n. 16.

Iuramentum abbatum et abbatissarum in actu benedictionis, n. 17.

De installatione seu positione eorundem, n. 18.

BENEDICTIO QUOAD SPONSOS.

Sponsus et sponsa, cum nubunt temporibus pro solemnitate nuptiarum non vetitis, sunt in ecclesia benedicendi. Vide verb. *Benedictio*, art. 4, n. 1.

Benedictionis nuptialis origo, ritus, caeteraque, ib., num. 22.

Tales sponsorum benedictiones, sicuti et prohibitionem solemnitatis nuptiarum certis anni temporibus damnautes, anathematizantur, ib., n. 2.

Talis benedictionis omissio, licet, cum sit sine scandalo et contemptu, non sit peccatum mortale, est tamen saltem peccatum veniale, ib., n. 3.

Talem benedictionem debent sponsi recipere ante consummationem matrimonii, sublato tamen scandalo et contemptu, non est mortale consummare matrimonium ante talem benedictionem, imo nec veniale, si ex rationabili causa, ib., n. 4 ad 7.

Coniuges non benedicuntur, si ambo vel alter fuerit alias benedictus, ib., n. 8 et 9.

Si vero virgo contrahat cum viro, qui iam habuerat aliam uxorem, nihilominus nuptiae benedicuntur, ib., n. 10 et 11.

Benedicendi sunt coniuges in secundis nuptiis, si neuter ex ipsis fuerit benedictus in primis, ib., n. 12 et 13.

Benedictio nubentium fieri debet a proprio paroco non autem ab alio sacerdote, nisi de ipsius parochi vel Ordinarii licentia, ib., n. 14.

Nuptialis benedictio de iure potest dari a paroco utriuslibet sponsi; consuetudo tamen fere ubique obtinuit, ut detur a paroco sponsae, et ubi adest, observari debet, ib., n. 15 et 16.

Si vero sponsus et sponsa statim a parochia, ubi contraxerunt, abirent ad aliam, deberent ab hoc ultimo paroco benedici, sicuti etiam si mulier statim post contractum matrimonium traducatur ad domum viri in alia parochia habitantis, ib., n. 17.

Parochi alieni et alii sacerdotes, sive saeculares, sive regulares benedicentes in nuptiis alienos sponso sine licentia proprii parochi vel Ordinarii incurrunt suspensionem ab officio et beneficio, ibidem, num. 18 et 19.

Praedicta suspensionis poena est imposita soli benedicenti, non autem deputanti alium, qui benedicat per se, eamque ad incurrendam requiritur plena scientia, ib., n. 20 et 21.

BENEDICTIONES VARIAE A QUIBUS POSSINT, VEL DEBEANT FIERI.

Benedictio et distributio candelarum, cinerum, palmarum, regulariter potest fieri in omnibus ecclesiis tani collegiatis, quam parochialibus, tam saecularibus, quam regularibus. Vide verb. *Benedictio*, art. 5, n. 1, verb. *Candela*, n. 2.

Benedictio candelarum fieri nequit in oratorio fraternitatis, ib., n. 64.

Fieri tamen potest pro sodalibus, ib., eod. num. Benedictio fontis baptismalis quibusnam diebus, et a quonam fieri debeat, ib., n. 65.

De benedictione campanae, ib., n. 66; fulminis et grandinum, n. 68.

Benedictio et distributio candelarum, cinerum, palmarum et fontis, absente vel impedito Episcopo, debent fieri ab eo, qui cantaturus est missam, ib., n. 2.

Et id ecclesiis regularium, in quibus exerceri consuevit cura animarum benedicere cineres, illosque fide-

libus distribuere, pertinet ad regulares non ad parochum, ib., n. 3.

Ille idem, qui benedicit cineres, candelas, vel palmas, debet etiam cantare missam sequentem, ibidem, num. 4.

Benedicere ecclesiam novam, vel oratorium, et ecclesiam reconciliare non potest simplex sacerdos sine licentia Sedis Apostolicae; coemeterii autem et ecclesiae non consecratae potest committi presbytero in dignitate ecclesiastica constituto, ib., n. 5 et 6.

Regulares superiores vel alii sacerdotes in capitulis generalibus deputati, possunt benedicere et reconciliare suas ecclesias, coemeteria et oratoria, etiam suarum monialium, et quae aqua requiratur, et de militaribus dietae, ib., n. 7 ad 10.

Iesuistis fuit etiam concessum a Paulo III, ut possint benedicere calices et altaria in locis, in quibus non adesset Episcopus, qui posset ea benedicere, ib., n. 11, verb. *Calix*, n. 8.

Regulares non possunt domos benedicere in hebdomada sancta; et an possint benedicere mulieres post partum, et ad purificationem admittere in propria ecclesia, ib., a n. 12 ad 16.

Qualiter regulares possint vel non cum solemnitate exponere sanctissimum Eucharistiae sacramentum, ac benedicere populum, ib., n. 17, 18 et 19.

Benedictiones agrorum et frugum fieri non possunt a regularibus cum stola sine parochi licentia, ibidem, num. 20.

Benedictiones animalium in die festo sancti Antonii abbatis dare, et oblationes recipere aliis cappellanis, regularibus et rectoribus aliarum ecclesiarum intra fines parochiae existentium, nec prohibere, nec impedire potest parochus, ut nec etiam ovorum, etc., ib., num. 21 et 22.

Illustratur auctor, ib., n. 69.

Benedictio crucum, altarium et processionum, potest fieri private a quolibet simplici sacerdote; pyxidum vero, quibus est concessum posse benedicere paramenta et ornamenta ecclesiastica, ib., n. 23 et 24.

Ad benedicenda monialium monasteria et cellas die Sabbati sancti, et quolibet alio tempore, est omnibus prohibitus in clausuram ingressus, ib., n. 25.

Benedictio mensae pertinet ad sacerdotem, et eo praesente non potest eam benedicere diaconus, nisi sit diaconus Cardinalis, ib., n. 26.

Mulier benedicere non potest, nisi eo modo, quo potest quilibet bonus Christianus, ib., n. 27.

An clerici peccent non benedicendo mensam ante prandium et coenam, et non agendo gratias post, ib., a n. 28 ad 29.

Quaedam observanda pro mutatione versuum et psalmorum in benedictione mensae in Vigilia Nativitatis Domini, ac Pentecostes, et in feria quarta, quinta et Sabbato maioris hebdomadae, ib., n. 30.

Benedictio aquae in Sabbato sancto etiam sine infusione olei sancti fieri non potest in ecclesiis non habentibus fontem baptismalem, quamvis usus sit in huiusmodi ecclesiis talem benedictionem fieri. Vide verb. *Benedictio*, art. 5, n. 31.

Benedictione aquae, ignis et caeterarum rerum quare utatur Ecclesia, ib., n. 67.

Benedictio super populum est actus sollemnis Romano Pontifici competens in quacunque orbis terrae parte Episcopis in suis dioecesibus et locis earum exemptis, Archiepiscopis in suis provinciis, ibidem, num. 39.

Benedictionem impertiri olim non licebat simplicibus sacerdotibus, nunc autem ipsis permittitur in fine missae, ib., n. 40.

Quomodo sacerdos in fine missae benedicere debeat si adsit Episcopus dioecesis ubi celebrat, ibidem, num. 41.

Quid si adsit alterius dioecesis Episcopus, ibidem, num. 42.

Ante benedictionem, quae datur in fine missae ab

ecclesia discedens, Concilii Agathensis iudicio habetur ac si missae non interfuisset, ib., n. 43.

Quonam ritu danda sit a regularibus benedictio auctoritate Pontificis cum indulgentia plenaria, ib., n. 44 et seqq.

Trina benedictio si quidem ab Episcopis et Archiepiscopis duntaxat dari potest in locis sibi subiectis, ib., num. 45.

Benedictionem cum indulgentia plenaria in articulo mortis impertiendi facultas conceditur omnibus Episcopis et Ordinariis locorum, ib., n. 46.

Quanam formula utendum sit pro benedictione animalium in festo sancti Antonii abbatis, ib., n. 59.

Dari potest benedictio cum sanctissima Cruce, sive cum reliquiis sanctorum et sacris imaginibus, ib., n. 33 et seqq.

Benedictio post communionem danda est fidelibus postquam sacerdos reposuit pyxidem clauditque in tabernaculo, ib., n. 36.

Monialibus non est danda benedictio cum pyxide ex fenestralia, sed dari eis debet benedictio consueta manu tantum dextera, etiamsi sacramentum sit praesens, ib., num. 37.

Traditur formula pro benedictione contra mures, locustas, brucos et vermes noxios, ib., n. 61.

BENEFICIUM (I, 546).

BENEFICIUM QUOAD EIUS ESSE ET DIVISIONEM.

Beneficium ut sic seu generice captum quid sit. Vide verb. *Beneficium*, art. 1, n. 1.

Beneficium generice captum dividitur in beneficium proprie et stricte sumptum, in privilegium, et resciptum, et quid sint, ib., n. 2 ad 5.

Beneficium ecclesiasticum, de quo hic per se agendum quid sit, et quae expostulet requisita, ib., num. 6 ad 14.

Origo beneficiorum ecclesiasticorum, et definitio secundum theologos, ib., n. 43 et 65.

Num perpetuitas sit de essentia beneficii, ibidem, num. 50.

Beneficia ecclesiastica dividuntur: Primo, ratione diversi status hominum in regularia et in saecularia, et quae sint, ib., n. 15 ad 18 et 64.

Secundo, ratione annexae curae animarum, administrationis et aliorum iurium dividuntur in beneficia curata et non curata, et quae sint, ib., n. 19 ad 21, et n. 57 et seqq.

Beneficia curata sunt duplicis generis, scilicet alia, quae habent curam animarum in foro externo seu contentioso, et alia quae habent curam animarum in foro interno, seu animae, et quae sint, ibidem, num. 22 et 23.

Rursus beneficia ecclesiastica alia sunt duplicia, et alia simplicia. Duplicia quae sint. Inter quae reponuntur dignitas personatus et officium, ac quid sint, ib., n. 25 ad 28.

Plerumque neque canonicatus veniunt nomine beneficiorum simplicium, et haec quae sint, ib., num. 29 et 30.

Beneficia ecclesiastica adhuc dividuntur in electiva, in patronata et in collativa, et quae sint, ib., num. 31 ad 34.

Insuper beneficia alia sunt manualia et alia non manualia, seu titularia, et quae sint, ibidem, num. 35 ad 37.

Ulterius beneficium aliud vocatur canonicatus, et aliud vicaria perpetua, et quid sint, ibidem, num. 38 et 39.

Denique aliud dicitur commenda, aliud praestimonium, et aliud quandoque pensio, ib., n. 40 ad 42.

Beneficia inspecto officio alia sunt maiora, alia minora, et quanam ea sint. Vide ib., n. 52 et 53.

Dividuntur beneficia inspectis personis conferentium in reservata et affecta, ac in non reservata, ib., n. 60 et 61.

Beneficiorum divisiones cumulas. Vide ib., n. 57 ad 61.

Quaenam *proprie* dicantur beneficia electiva, ibid., num. 62.

Improprie autem quaenam sint, ib., n. 63.

Beneficia divisa in regularia et saecularia quomodo ad utram pertinere classem dignoscantur. Vide ibid., num. 64.

Pensiones concessae ministris Ecclesiae non sunt beneficia, ib., n. 67.

BENEFICIA QUOMODO ERIGENDA.

Beneficia ecclesiastica debent erigi cum auctoritate expressa Episcopi, aliter non sunt beneficia, nec iuspatronatus acquiritur. Vide verb. *Beneficia*, art. 2, n. 1 et 2.

Explicatur n. 1 auctor., ib., n. 30.

Beneficia ante approbationem Episcopi possunt concedi per laicum per modum simplicis deputationis sacerdotis, et absque eadem cappellaniae censentur laicales, neque ad canonicam erectionem beneficii ecclesiastici sufficit auctoritas praelati inferioris, ibidem, n. 3 ad 5.

Beneficia ecclesiastica erigi debent in ecclesia ad certum altare sub invocatione alicuius sancti sub onere praestandi ibi aliquod officium spirituale, et cum congrua dote, de cuius congruentia iudicium ad Episcopum attinet ratione habita beneficii, etc., ib., n. 6 ad 8.

Dotem debet fundator beneficii, ad hoc ut habeat legitimum iuspatronatum, assignare de propriis bonis liberis, ib., n. 9 ad 11.

Auctor n. 11 declaratur, ib., n. 32 et seqq.

Beneficii fundator potest in limine foundationis adiacere quascunque qualitates, leges et conditiones sibi benevisas etiam iuri communi contrarias, debentque plene observari, ib., n. 12 ad 15.

Si in fundatione beneficii sit cautum, quod possit conferri etiam non habentibus aetatem a iure communi praescriptam, talis dispositio est observanda, ibidem, num. 16.

Patronus haeres seu fundatoris successor non potest neque cum consensu Episcopi alterare, seu mutare leges, conditiones seu qualitates in limine foundationis a fundatore appositae, licet iuri communi contrarias, ibid., n. 17 et 18.

Imo neque ipse fundator etiam de consensu Episcopi potest mutare leges et conditiones a se in fundatione positas, et ab Ordinario acceptatas, si talis mutatio esset in praeiudicium ecclesiae, vel tertii, ib., num. 19.

Episcopus neque de consensu et positiva voluntate haeredis, seu patroni potest in erectione cappellaniae seu beneficii simplicis iniungere onus residentiae, quod testator non iniunxit, nec addere, quod beneficiatus, sive cappellanus pro tempore per se ipsum missas celebret, aut aliter testatoris voluntatem immutare. Vide verb. *Beneficia*, art. 2, n. 20 et 21.

Item Episcopus etiam de consensu patroni non potest reducere et moderari missas in limine foundationis beneficii impositas, quamvis redditus beneficii ob temporum iniuriam sint diminuti, nisi sit ei concessum in ipsa beneficii erectione, ib., n. 22 et 23.

Ut sustineantur conditiones iuri contrariae in limine foundationis beneficiorum appositae, requiritur omnino expressa et specialis Ordinarii approbatio, ibidem, num. 36.

Et quando eadem conditiones dicantur tacite ab Ordinario approbate, ib., n. 37.

Num fundator adiacere ex intervallo possit conditiones iuri contrarias beneficio ecclesiastico erecto, ib., n. 38 et seqq.

An possit fundator vel haeres adiacere ex intervallo conditiones iuri non contrarias beneficio erecto, ibid., num. 40.

BENEFICIA QUOMODO ET QUANDO CONFERENDA.

Beneficia ecclesiastica tribus potissimum modis qui referuntur, conferuntur, videlicet per electionem, praesentationem et liberam collationem; et ad hos alii, qui assignantur, reducuntur. Vide verb. *Beneficium*, art. 3, n. 1 ad 3, et n. III et seqq. et n. 117.

Tribus etiam potissimum modis Summus Pontifex beneficia ecclesiastica conferre solet, nimirum iure praeventionis, concursus et devolutionis, atque discutiuntur, ib., n. 6 ad 12.

Beneficia ecclesiastica debent conferri seu provideri canonice, scilicet iuxta praescriptum sacrorum canonum, et observanda est forma a iure communi vel legitima consuetudine, statuto vel fundatione praescripta, ibid., n. 13 et 14.

Sex propterea ad validam beneficiorum collationem seu provisionem requiruntur et assignantur, ib., n. 15 ad 20.

Beneficia curata debent necessario conferri ad praescriptum Concil. Trident. et per concursum coram Episcopo vel eius vicario, et saltem tribus examinativis synodalibus habendum. Vide ibidem, num. 21 et 22.

Tales examinatores, qui non possunt esse minores quam tres, debent esse electi in ultima Synodo, vel si in aliis electi, saltem in ultima confirmati, et praestito iuramento iuxta Tridentinum Concilium; aliter concursus erit nullus, ut etiam est nullus, si insimul non interveniat examinatus synodalis, ibid., num. 23 ad 25.

Non licet Episcopo auctoritate ordinaria sibi assumere examinatos non synodales, qui suppleant etiam in casu non existentium examinatorum synodali numero sufficientium ad concursus faciendos, nec potest in locum demortuorum alios subrogare usque ad novam Synodum, ib., n. 26 et 27.

Provisi tamen de parochialibus, non servata forma Conc., ex eo quod ob varias difficultates non potuisset agi Synodus, nec deputari examinatos synodales, non sunt removendi, ib., n. 28.

Beneficia curata debent conferri per viam concursus, etiamsi cura ecclesiae vel Episcopo incumbere dicatur, et etiamsi sint iurispatronatus ecclesiastici, ac ad concursum admitti debent tam nominati a patronis, quam alii, ib., n. 29 ad 31.

Dispositio Conc. Trid., de habendo concursu procedit, nedum in rectoriis de iurepatronatus ecclesiastico, verum etiam in vicariis perpetuis, quando in vicarium est translata totalis cura; secus vero si solum exercitium; et haec enucleantur, ibidem, sub num. 32 ad 34.

Etiam beneficium parochiale iurispatronatus laicalis confertur per concursum inter plures praesentatos, si ipsi habeant aequales voces, imo et parochiales iurispatronatus laicorum ad Episcopum devoluta, ut etiam theologalis et poenitentiaria, ib., n. 35 ad 37.

Sine concursu conferuntur vicariae perpetuae parochialium unitarum seu incorporatarum aliis ecclesiis, monasteriis, beneficiis, collegiis vel locis piis, in quibus non proprie parochus, sed vicarius ponendus est, et alia plura, quae recensentur, itidem absque concursu conferuntur, ib., n. 38 ad 54.

Beneficia quaecunque ecclesiastica conferri solum possunt ab inferioribus Papa, quando sunt vere vacantia; et si conferantur vel promittantur ante vacationem etiam a patronis, eorum collatio seu promissio est nulla, ac scienter obtinens deponendus est, ibidem, num. 55 et 56.

Licet beneficia solum, quando sunt vacantia, possint conferri ab inferioribus Papa, is tamen ratione suae plenariae potestatis potest ius tribuere etiam in beneficiis vacaturis, coadiutoriis, et etiam simplicibus expectativis; haecque absque speciali et expressa derogatione Conc. Trid., ib., n. 57 ad 60.

Beneficia omnia vacantia etiam in quiblibet cathe-

dralibus, et aliis ecclesiis ab Episcopo, ad quem collatio spectat, sunt conferenda intra sex menses, quibus elapsis, de Episcopo ad capitulum, et e converso, et demum ad proximum superiorem collatio devolvitur, ib., n. 61.

Sic etiam parochialium provisio intra sex menses facienda est, quando eorum collatio ad illos spectat, intra quatuor vero, quando ad Papam ac menses currere incipiunt a die scientiae vacationis, ib., num. 62 ad 65.

Praefata vacationis notitia praesumenda est in Ordinario, ita ut menses incipiant currere ab eo tempore, quo scire potuit vel debuit, et computari debent iuxta Kalendarium, secundum quod occurrunt, et iacent per totum circulum anni, ib., n. 66 ad 68.

Praesentatio ad beneficium iurispatronatus laicorum fieri debet intra quatuor menses, quo elapso patroni auctoritas expirat, ib., n. 69 et 70.

Non praeiudicat tamen dictum quadrimestre pupillo, quin eidem ob non petitam in tempore dispensationem competat restitutio in integrum, ib., n. 71.

Patronus ecclesiasticus de iure habet semestre ad praesentandum, ut etiam locus pius; si tamen prima die v. g. semestris aliquem praesentet, non potest deinde semestri adhuc durante alium praesentare, et eo minus post, ib., n. 72 ad 75.

Si agatur de iurepatronatus misto laicorum et ecclesiasticorum, tunc praesentatio fieri potest ab omnibus patronis intra semestre, et ita, quod patroni uti laici intra quadrimestre ante Episcopi institutionem possint variare, ib., n. 76 ad 81.

Tempus ad praesentandum non currit patronis, nisi a die scientiae vacationis, ib., n. 82 ad 85.

Si intra tempus sex vel quatuor respective mensium beneficia non conferantur vel praesententur, collatio devolvitur gradatim ad superiorem, et dantur sex menses ad conferendum a tempore scientiae ib., num. 86 ad 88.

Metropolitanus conferre non potest iure devoluto, nisi omnes inferiores collatores ultra sex menses neglexerint; Papa autem, lapsa primo semestri, ib., n. 89 et 90.

Si Papa beneficia vacantia in curia non conferat infra mensem a die vacationis, illi, ad quos collatio pertinebat, poterunt illa conferre, ac si nulla nunquam reservatio ea exstisset, in caeteris autem nullum est Papae praefinitum tempus, ib., n. 91 et 92.

In exemptis immediate Papae subiectis, devolutio fit immediate ad Papam vel legatum de latere, ibid., num. 95.

In beneficiis, quorum collatio iure proprio pertinet ad Episcopum, eo negligente, intra tempus debitum potestas conferendi devolvitur ad capitulum cathedrale, hisque negligentibus devolvitur ad Metropolitanum. Vide verb. *Beneficium*, art. 3, n. 94 et 95.

Quod si autem collatio beneficii pertinet ad Episcopum iure speciali, v. g. ex delegatione, privilegio aut devolutione, tunc Episcopo negligente ius conferendi, non ad capitulum, sed immediate ad Metropolitanum devolvitur, et immediate ad Papam, si Episcopus sit exemptus, ib., n. 96 et 97.

Devolutio ad immediate superiorem fit etiam in episcopatibus, archiepiscopatibus et abbatibus, seu praelaturis regularibus, si illi, ad quos spectat electio, negligent eligere intra tres menses; secus autem si per impotentiam iuris vel facti, etiam culpa contingentem, ib., n. 98 ad 101.

Iusto impedimento cessante omnis electio seu collatio, quae fit post lapsum tempus a iure praescriptum, est nulla, nisi de patientia seu misericordia toleretur, ib., n. 102 et 103.

Potest superior elapso tempore maxime in beneficiis patronatus gratiam facere patronis, et tempus ad praesentandum prorogare, non tamen ultra sex menses, ib., n. 104 et 105.

In parochialibus ecclesiis de iurepatronatus tenetur

Episcopus infra duos menses instituere illos, qui ad eas promoti fuerunt, ib., n. 106.

Eveniente vacatione parochialis, potest Episcopus intra quatuor vel sex menses respective a die vacationis apponere edictum pro concursu, at non cum maiori termino viginti dierum, ib., n. 107 et 108.

Tempus decem vel viginti dierum ad nominandum idoneos clericos coram deputatis examinadoribus praefixum non currit a die habitae notitiae vacationis ecclesiae, sed potest ab Episcopo quodocunque assignari, ib., n. 109.

Debet tamen Episcopus statim ac occurrerit alicuius parochialis ecclesiae vacatio deputare, si opus fuerit, pro eius regimine aliquem idoneum vicarium, oeconomum, ib., n. 110.

Sola collatio in forma gratiosa consumat praecedentem vacationem, ib., n. 116.

De bonis *novae provisionis*, ib., n. 118.

BENEFICIA A QUIBUS CONFERENDA, VEL NON.

Triplici iure conferri possunt beneficia, plenario scilicet, delegato et ordinario. Vide verb. *Beneficia*, art. 4, n. 84 et seqq.

Summus Pontifex habet plenariam potestatem conferendi omnia beneficia ecclesiastica totius mundi, eaque primitus solus conferebat; at dilatata ecclesia dedit Episcopis, reservata sibi tamen maiori et superiori potestate etiam quoad praevinire, et cum Ordinario concurrere. Vide ibid., num. 1 ad 4, et n. 85 et seqq.

Imo Papa concurrente cum aliis collatoribus potest conferre beneficia in omnibus mensibus, eiusque provisio in dubio semper est praefenda, ubi non constet de anteriore provisione Ordinarii; hocce per plura magis ac magis exponitur, ib., n. 5 ad 9.

Quonam modo dignosci possit Summum Pontificem contulisse beneficium iure praeventionis, non vero iure reservationis, ib., n. 89.

Papa retinet potestatem conferendi beneficia iure praeventionis in locis etiam ubi vigent concordata, ib., num. 90.

In concursu collationis a Papa factae iure praeventionis cum collatione ordinarii, prior in tempore est praefendus, et quomodo iudicandum, si eadem die collatio et praesentatio facta sit, ibidem, num. 19 et seq.

Legatus a latere potest conferre beneficia, quae in sua provincia vacant tempore suae legationis, etiam patroni ecclesiastici; et de iure communi concurrat ibi cum quolibet Ordinario in collatione beneficiorum, ita ut inter ipsos simul et Papam locus sit praeventioni, ib., n. 10 ad 12.

Insuper potest reservare suae collationi beneficia vacatura, quae caeteroquin potest conferre vacantia, idque tamen expirat finita legatione, et una pendente reservatione aliam in eadem ecclesia, vel respectu eiusdem collatoris non faciat, ibidem, num. 13, 14, ac artic. 8, num. 45.

Quinimo potest etiam conferre beneficia ad Sedem Apostolicam devoluta, et a fortiori si ad Episcopum. Vide ib., n. 15 et 16.

Dato quod idem beneficium ut collatum a legato a latere et ab Episcopo, et nesciatur quae collatio prius facta fuerit, si neuter adhuc possideat, erit praefendus provisorius a legato, qui et potest conferre beneficia suae provinciae, cuique etiam existenti extra, ib., num. 17 et 18.

Cardinales titulares habent ius conferendi beneficia in ecclesia sui tituli, ib., n. 19.

Nuntius apostolicus vigore suarum facultatum potest conferre quaecunque beneficia etiam reservata, dummodo non excedant valorem ducatorum viginti quatuor. De iure autem communi etiam cum potestate legati a latere missus non potest conferre beneficia in sua provincia, sicuti possunt legati a latere Cardinales, ibid., n. 20 ad 29.

Inter ordinarios beneficiorum collatores Papa, eiusque legato inferiores prior est Episcopus, cuius nomine veniunt Archiepiscopi, etc., ib., n. 30.

Episcopus in propria dioecesi confert etiam beneficia ibi fundata ab Episcopo alterius dioecesis, et Episcopo aedificatori competit solum iuspatronatus respectu ecclesiae a se aedificatae, ib., n. 31 ad 33.

Episcopus potest cuilibet facere collationem de beneficio permutato, quando ad eum spectat collatio eiusdem beneficii, et conferre beneficia vacantia mensibus reservatis tempore vacantis Sedis Apostolicae, et etiam vacantia in curia, si Papa ipsa non conferat infra mensem a die vacationis, ib., n. 34 ad 36.

Capitulum cathedralis, Episcopo negligente, potest conferre beneficia ad huius collationem spectantia, ib., num. 37.

Quando collatio beneficii communiter pertinet ad Episcopum et capitulum, mortuo Episcopo, vel effecto inhabili, potest illud conferre capitulum, et e converso, ib., n. 38 et 39.

Capitulum, sede episcopali vacante, potest confirmare electiones ad beneficia celebratas, vel eas iuxta exigente causa infirmare, praesentatos a patronis ad beneficia instituere et resignationes beneficiorum recipere factas ex necessaria causa, ib., n. 40 ad 42.

Insuper sede vacante, potest recipere atque autorizare resignationes beneficiorum, quando horum collatio spectat ad solum capitulum vel ad Episcopum et capitulum simul, ib., n. 43.

Vicarius generalis seu officialis Episcopi per commissionem officii sibi generaliter factam potest praesentatos a patronis instituere in beneficiis, in generali tamen vicariatus commissione non venit potestas conferendi beneficia, ib., n. 44, 45.

Data vicario generali speciali facultate conferendi beneficia, poterit conferre etiam ea beneficia, quae iure devoluta ad Episcopum pertinent, etiam curata, ibid., n. 46 et 47.

Beneficia conferre non possunt laici, et collatio ex speciali privilegio concessa imperatori, regibus, etc., reputatur apostolica, ib., n. 48 ad 50.

Legati a latere varia beneficia conferre non possunt. Primo et secundo conferre non possunt ecclesias cathedrales, vel regulares, aut collegiatas, et beneficia per Papam suae collationi specialiter vel generaliter reservata, ib., n. 51 ad 53.

Tertio et quarto, beneficia, quae ad Episcopi collationem spectant iure speciali seu delegato, et quae iurispatronatus laicalis; imo de his neque Papam libere dispendere expedit. Vide verb. *Beneficia*, art. 4, num. 54 ad 58.

Quinto et sexto, legati non possunt conferre beneficia litigiosa, nec admittere resignationem beneficii ad favorem certae personae, ib., n. 59, 60.

Episcopi conferre non possunt, primo et secundo beneficia ecclesiarum cathedralium, et collegiatarum electiva, ac idem dicendum de abbatibus et beneficiis iurispatronatus sine patroni consensu, ibid., num. 61 ad 63.

Tertio et quarto, durante lite inter Episcopos et patronos non possunt conferre beneficium, ut nec etiam lite pendente inter patronum et praesentatum, vel inter ipsos praesentatos, ib., n. 64 et 65.

Quinto et sexto, non possunt Episcopi beneficium conferre colliganti, et vacantia ob non factam publicationem resignationis, ib., n. 66, 67.

Septimo et octavo, beneficia, quando collatio est devoluta per lapsum sex mensium, vel reservata sunt Sedi Apostolicae, ib., n. 68 et 69.

Nono et decimo, non possunt soli conferre beneficia, quae sunt simultaneae collationis cum capitulo, nec admittere resignationem beneficii ad favorem certae personae, ib., n. 70 et 71.

Capitulum, sede episcopali vacante, primo et secundo, non potest conferre beneficia libera, quorum collatio ad solum Episcopum pertinet; nec praesentare ad

beneficia, quando ius praesentandi pertinet ad solum Episcopum, dum vivit, ibid., n. 72 et 73.

Tertio non potest capitulum libere ac simpliciter loquendo in favorem resignantis recipere resignationem beneficiorum spectantium ad collationem solius Episcopi, ibid., a num. 74 ad 76.

Vicarius generalis Episcopi, primo et secundo, non potest vigore sui officii sibi generaliter concessi conferre beneficia, quorum collatio pertinet ad Episcopum: nec sine speciali commissione saltem in litteris vicariatus expressa recipere resignationes beneficiorum, ibid., a num. 77 ad 79.

Beneficia conferri non possunt a schismaticis, excommunicatis non toleratis et suspensis, ibidem, n. 80 ad 83.

Quinam beneficia conferant indultario iure, ibidem, num. 97 et 98.

Quinam conferant iure ordinario, ib., n. 99 et seqq.

BENEFICIA ECCLESIASTICA QUIBUS CONFERENDA, VEL NON.

Beneficia ecclesiastica conferenda sunt habentibus qualitates a iure et a Tridentino requisitas, primo, scilicet, ut promovendus ad praelaturas et beneficia ecclesiastica sit ex legitimo matrimonio procreatus. Vide verb. *Beneficia*, art. 5, num. 1 et 2.

Secundo, ut eligendus sit clericus, id est saltem prima tonsura initiatus, ni Papa dispensaret, aut electio fiat ex instinctu Spiritus sancti, ibid., num. 3 ad 6, et num. 105 et seqq.

Tertio et quarto, ut eligendus sit legitimae aetatis a sacris canonibus praescriptae, et in statu caelibatus, ib., n. 7 ad 10.

Quinto, ut eligendus habeat saltem tantam scientiam et peritiam, quanta sufficit pro exsequendo officio, ad quod eligitur, aliaeque requisitae qualitates infra patefient, ibid., num. 11 et 12.

Antiquitus illegitimi non arcebantur a beneficiis, et quando arceri coeperint, et quales illegitimi, et qua de causa, ib., n. 101 et seqq.

Possunt hodie quoque illegitimi ordines minores, et beneficia, quibus non imminet cura animarum, habere ex Episcopi dispensatione, ibid., num. 104.

In beneficio de iurepatronatus licet patronis praesentare laicum sub conditione; *dummodo clericatus intra tempus datum ad praesentandum superveniat*, ibid., num. 108.

An valida sit collatio beneficii facta cum clausula: *Si quam primum ad clericatum fuerit assumptus*, ibid., num. 109 et seqq.

Ex quonam tempore certa aetas praefinita in Ecclesia fuerit ad beneficia ecclesiastica assequenda, ibidem, num. 111 et seqq.

Beneficia ecclesiastica non nisi dignis et idoneis sunt conferenda sub poena peccati et restitutionis, tum respectu procurantium, tum conferentium et cooperantium, ib., num. 13 ad 16.

Imo peccant etiam mortaliter eligentes, seu promoves ad beneficia ecclesiastica praesertim curata minus dignum, relicto digniore, ib., n. 17 ad 27.

Conferre personis dignis, omissis dignioribus, beneficia simplicia, et non curata, non est peccatum mortale, ib., num. 28 ad 30.

Ad beneficia patrimonialia, seu de iurepatronatus possunt eligi illi, qui sunt vocati, dummodo sibi idonei, quamvis alii meliores, sed extranei reperiuntur, ibid., num. 31.

Cum patronus laicus praesentat clericum dignum ad beneficium etiam curatum, tenetur Episcopus eum instituere, licet iudicet aliquem alium fore digniorem; imo praefendus est praesentatus a pluribus in discordia patronorum, dummodo sit idoneus et dignus, licet alius praesentatus sit dignior, ib., num. 32 et 33.

Patronus laicus non tenetur praesentare ad parochialem sui iurispatronatus semper digniorem, sed sufficit,

quod praesentet dignum, seu idoneum, ibidem, n. 34 et 35.

Eligendus non semper debet esse simpliciter melior, sed melior quoad regimen Ecclesiae, ibid., a num. 36 ad 39.

Pro beneficiis assequendis quis censeatur indignus, dignus, et dignior, ib., num. 40 ad 42.

Adducuntur praecipuae qualitates, propter quas potest aliquis caeteris paribus censi dignior, ut alteri praefatur, ib., num. 43 ad 61 et num. 116 et seqq.

Fuse declaratur, qui sint inhabiles, et incapaces ad beneficia ecclesiastica, ibid., num. 65 ad 90, et n. 121.

Probata qualitate sororia inter duas ecclesias, illegitimus assequi haud potest beneficium in una ecclesia sororia, si eius pater beneficium habeat in altera ecclesia sororia, ib., num. 129.

Beneficia regularia regularibus, saecularia saecularibus conferenda, ib., num. 123.

Beneficia quadragenaria possessione fiunt regularia, et e contra, num. 124.

Beneficia sacerdotalia sacerdotibus actu conferenda, num. 125.

An valeat beneficii collatio facta ab Episcopo putativa, ib., num. 126.

BENEFICIA

QUOAD PLURALITATEM ET INCOMPATIBILITATEM.

Incompatibilitas beneficiorum triplici ex capite oritur. Vide verb. *Beneficia*, art. 6, n. 72 et seqq.

Quinam de incompatibilitate beneficiorum plene loquatur. Vide ib., num. 75 et 76.

Pluralitas beneficiorum est prohibita eidem personae cuiusvis dignitatis, etiamsi cardinalatus honore fulgeat: ac ex duplici capite est generatim incompatibilis, ibid., num. 1 ad 6.

Retinens sine iusta dispensatione plura beneficia, quorum unum sufficiat ad sui honestam sustentationem, peccat mortaliter, et est in statu damnationis aeternae, ac variae excusationes, et praetextus diluuntur, ibidem, num. 7 ad 20.

Quodnam beneficium in specie debeat censi sufficiens pro honesta beneficiati sustentatione. Vide verb. *Beneficia*, art. 6, a num. 21 ad 27.

Haec sufficientia non est sumenda a familiae nobilitate, ib., in not. ad num. 26.

In defectu iudicis prudenter arbitrantis pro sufficientia ad congruam beneficiati sustentationem relinquitur ipsius beneficiati conscientiae, non habita tamen ratione bonorum patrimonialium, ib., num. 28 et 29.

Beneficiatus potest vivere de beneficio, et patrimonium suum, fructusque eius sibi reservare, et cum iusta, rationabili et legitima Papae dispensatione possunt licite retineri simul plura beneficia etiam sub eodem tecto, et de se incompatibilia, ib., a n. 30 ad 35.

Ad hoc, ut licite plura beneficia simul incompatibilia cum dispensatione Papae licite retineantur, requiritur iusta, rationabilis et legitima causa dispensandi, quae si non appareat, dicendum importune, obreptitiae, aut subreptitiae obtentam dispensationem, et inde nullum conscientiae tutamen, ib., num. 36 ad 41.

Quando Papa non ad instantiam partis, sed motu proprio cum aliquo dispensat, ut simul retinere possit plura beneficia incompatibilia, tunc praesumendum est se moveri ex iusta causa ad dispensandum, ibidem, a num. 42 ad 44.

Causa iusta et legitima dispensandi in pluralitate beneficiorum triplex recenseri solet, scilicet necessitas ecclesiae, eiusdem utilitas, et evidens praerogativa meritum, ib., n. 45 ad 48.

Dispensatio apostolica, ut cum iusta causa possint simul ab uno plura beneficia licite retineri, requiritur in variis, quae assignantur, ib., n. 49 ad 53.

Triennalis possessio minime sufficit ad incompatibilitatis beneficiorum dispensationem praesumendam, ib., num. 77.

Sufficit tamen possessio decennalis, ib., n. 78.

Num decennalis possessio sufficiat, si officialis Datariae testimonium dicat, dispensationem non reperiri in registis ipsius Datariae, ibid., n. 79 et seqq.

Quaenam sint beneficia sub eodem tecto, et quae uniformia seu similia et difformia, seu dissimilia, ib., num. 54 ad 57.

Licet sine apostolica dispensatione non possint ab eodem obtineri et retineri simul duo beneficia uniformia sub eodem tecto; bene tamen difformia, quando unum non est sufficiens ad honestam clerici sustentationem, imo secundum plures etiam sine episcopali dispensatione, ib., num. 58 ad 62.

Episcopus potest dispensare, primo, ut quis obtinere possit duo beneficia simplicia difformia sub eodem tecto, dummodo quodlibet non sit per se sufficiens ad sustentationem provisi, ib., num. 63.

Secundo, potest conferre secundum beneficium obtenti primum de se sufficiens, sed insufficiens ob pensionem; dummodo provisus post collationem sibi factam non consenserit pensioni, ib., n. 64.

Tertio, potest dispensare, ut habens beneficium insufficiens sive curatum, sive simplex, possit etiam aliud simplex per se sufficiens obtinere et retinere, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat, ibid., num. 65 ad 68.

Non potest Episcopus dispensare, ut habens duo beneficia etiam simplicia, et ad honestam clerici sustentationem non sufficientia, possit obtinere, et retinere tertium, etiamsi omnia simul ad beneficiati sustentationem non sufficiant, et licet tertium foret de iure patronatus, ib., num. 69 ad 71.

BENEFICIA QUOAD EORUM VACATIONEM IPSO IURE.

Beneficia ecclesiastica pluribus modis vacare possunt, quorum quaelibet, vacatione secuta, alteri conferri libere possunt. Primo et secundo per mortem naturalem beneficiati, vel civilem, ut per professionem. Vide verb. *Beneficia*, art. 7, num. 1 ad 4 et num. 46.

Tertio et quarto, per renuntiationem, vel assecutionem pacificam beneficii incompatibilis, ib., n. 5 et 6.

Quinto et sexto, per contractum matrimonii per verba de praesenti, etiam non secuta copula, et per militiam saecularem a clerico minorista assumptam, ib., num. 7 ad 11.

Septimo et octavo, per promotionem ad episcopatum ipso iure praehabita beneficia vacant, et per translationem Episcopi ad aliam ecclesiam illico vacat prius episcopatus, prout declaratur, ib., n. 12 et 13.

Nono, decimo et undecimo, vacat beneficium ob invaliditatem electionis, vel collationis, per eiusdem cassationem, et postulationis repulsionem, ibid., n. 14 ad 16.

Ultra praemissos vacandi beneficia modos, adhuc alii novem et viginti supersunt, qui cum praefatis collati numerum constituunt quadagesimum ac per ordinem ad illos referuntur cuncti, ib., a n. 17 ad 45.

Vacationes beneficiorum *ipso iure*, de quibus agit auctor, ad quinque genera referuntur, et qualia. Vide ib., num. 48 et seqq.

BENEFICIA QUOAD RENUNTIATIONEM VEL RESIGNATIONEM.

Vide verb. *Resignatio*.

BENEFICIA QUOAD EORUM RESERVATIONEM SEU AFFECTIIONEM.

Quid sit beneficii reservatio, eaque soli Papae in toto orbe competit. Vide verb. *Beneficia*, art. 1, n. 1 et 2.

De reservationum origine non est una scriptorum sententia, ib., num. 85.

Reservationum aliae sunt clausulae in corpore iuris, aliae non. Quales sunt prioris generis, et quales posterioris, ac de effectu divisionis, ib., num. 86 et seqq.

Legatus a latere in sibi demandata provincia potest reservare suae collationi beneficia vacatura, quae caeteroquin potest conferre vacantia, finita tamen legatione expirant reservationes; et simul una pendente aliam in eadem Ecclesia, vel respectu eiusdem collatoris non potest facere, ib., num. 3 ad 5 et art. 4, n. 14.

Quid sit beneficii affectio traditur, satisque expenditur, una cum appositione manuum Papae in beneficia, ib., n. 6 ad 9.

Reservatio et affectio beneficiorum differunt inter se ea differentia, quae intercedit inter causam et causatum, inter tacitum et expressum, ibidem, num. 10 ad 12.

Beneficia affecta differunt a reservatis, primo, quia reservatio actum expressum verbalem, seu scriptum respicit: affectio e contra respicit actum realem, et factum aliquod, ib., num. 13.

Secundo, quia beneficium reservatum nunquam amplius potest conferri ab inferiore; affectum vero prohibetur solum conferri ab inferiore pro illa vice, qua Papa manum apposuit super eius provisione, ibidem, num. 14.

Tertio, quia affectio beneficiorum, seu appositio manus Papae est maioris efficaciae ac potentiae, quam simplex generalis reservatio, ib., num. 15.

Beneficia pluribus modis redduntur affecta per appositionem manus Papae, et assignantur, ibid., n. 16 ad 25.

Assignatur regula generalis pro cognoscendo, an beneficia reddantur et dicantur effecta per appositionem manus Papae, ib., a n. 26 ad 30.

Beneficia supra reservata permulta sunt, et notabiliora referuntur; ac ubi oportet annotatione postillantur. Vide verb. *Beneficia*, art. 1, n. 31 ad 76.

Animadvertendum tamen beneficia vacantia, Sede Apostolica vacante, non esse reservata, nisi sint primae dignitatis, ibid., n. 78, 79 et 80, ubi excipiuntur concordata Germaniae.

Beneficia pariter vacantia in curia Sede Romana vacante conferuntur ab Episcopo, vel ab aliis, ad quos spectat, nisi ex alio capite reservata sint Papae, proin ad futurum spectantia, ibid., n. 81 et 82.

Sic etiam beneficia, quae vacaverunt in curia ante mortem Papae, si non fuerunt provisa, conferuntur ab eis ad quos spectat, imo id etiam vivente Papa, si ipse non conferat infra mensem a die vacationis, ibidem, num. 83 et 84.

In potestate fundatorum beneficiorum est excludere in limine foundationis reservationes, idque ex sacrorum canonum indulgentia, ibid., n. 96.

Quando a fundatore exclusae dici queant reservationes, ibid., n. 97.

Quando non censeantur exclusae, ibid., n. 98.

BENEFICIA QUOAD RESERVATIONES ET DISPOSITIONES IN REGULA CANCELLARIAE CONTENTAS.

Quid sint regulae cancellariae, et quis primo eas considerit. Vide verb. *Beneficia*, art. 9, n. 1 et 2.

Regulae cancellariae successu temporis in pluribus fuerunt mutatae, atque augmentatae, vel magis declaratae, habent vim legis et constitutionis, atque obligare incipiunt statim ac a novo Papa reassumuntur, licet nondum fuerint publicatae, ibid., n. 3 ad 5.

Regulae cancellariae durant tantum vivente Papa eas faciente, eoque moriente, expirant, et durante vacatione Sedis Apostolicae dicuntur non esse in rerum natura, ibid., n. 6.

Hinc sede papali vacante, potest collator Ordinarius conferre beneficia reservata solum per regulas cancellariae, ut puta vacantia in mensibus pontificis, dummodo id fiat priusquam a novo Papa aliae fiant, vel priores renoventur, ibid., n. 7 et 8.

Licet collator Ordinarius, Sede Apostolica vacante, possit conferre beneficia reservata per regulas cancellariae, non potest tamen conferre alia beneficia, quae

sunt reservata Papae ex alio capite, se ipsa conferenda sunt a Papa futuro, ibid., n. 9.

Ad omnium promptius commodum dantur ad litteram ipsaemet cancellariae regulae, ibid., n. 10.

BENEFICIA QUOAD QUASDAM OBSERVATIONES CIRCA
IPSAS CANCELLARIAE REGULAS.

Regula prima cancellariae continet reservationes similes illis, quae habentur in Extravaganti *Ad regimen*, et reservat beneficia eorum, qui promoventur ad episcopatum, sive tunc vacantia, sive in futurum vacatura, et tollit dispositionem iur. com. in cap. *Cum in cunctis* 7 de Elect. Vide verb. *Beneficia*, art. 10, n. 1 et 2.

Secunda reservat omnia monasteria virorum valorem annum ducentorum florenorum auri communi aestimatione excedentia, et commendari solita, unde non procedit de aliis, nec de beneficiis manualibus, nec de Germania ob concordata, nec de privilegiato in contrarium, ibid., n. 3 ad 7.

Regula tertia, olim secunda, reservat Pontifici beneficia vacantia sede episcopali vacante, et vacantia post translationem Episcopi usque ad provisionem et possessionem successoris, etiamsi ab immemorabili collatio ad aliquem spectaret, necnon vacantia de tempore obitus abbatis, etc., locum tamen non habet haec regula in dignitatibus non reservatis, ibid., num. 8 ad 12, et art. 8, num. 65.

Quarta, olim tertia, reservat Summo Pontifici dignitates maiores post pontificalem in cathedralibus et dignitates principales excedentes valorem decem florenorum auri, et primam dignitatem post pontificalem in cathedrali solam, vel duas, si sint aequae maiores; primam dignitatem in collegiata, a cathedrali distincta, etiamsi unicam, et parochialem in dignitatem erectam, nec non si primae dignitates non possint cadere sub reservatione, reservata est prima subsequens, ibidem, n. 13 ad 22.

Quinta, alias quarta, reservat omnia beneficia ecclesiastica quorumcunque collectorum et subcollectorum fructuum, ac proventuum camerae apostolicae, ibidem, num. 23.

Sexta reservat beneficia curialium, et habet locum etiam in curialibus ad honorem, sicuti in cubiculariis ad honorem, ibid., n. 24.

Nona, alias octava, reservat Papae omnia beneficia qualitercunque qualificata in singulis, Ianuarii, Februarii, Aprilis, Maii, Iulii, Augusti, Octobris et Novembris mensibus qualitercunque extra curiam vacantia, computandis a media nocte mensis praecedentis ad mediam noctem sequentis, ex quo si occurrat dubium, an obierit beneficiarius in mense Papae, vel Ordinarii, tunc nemine adhuc in possessione existente, praesumendum est pro mense episcopali, ibid., n. 27.

Haec regula revocat quaecunque privilegia, et indulta concessa quibuscunque personis disponendi de beneficiis vacaturis in dictis mensibus, consuetudines ei contrarias, et optandi etiam immemorabiliter, et comprehendit etiam beneficia de iurepatronatus ecclesiastici, et ex privilegio, ac etiam beneficia religionis Hierosolymitanae, ibid., a n. 28 ad 37.

Haec nona regula exceptuat expresse: primo, beneficia spectantia ad collationem, praesentationem, electionem et quaecunque aliam dispositionem Cardinalium, non tamen Cardinalium Legatorum, nec intelligitur de capitulo cathedralium, quibus S. R. E. Cardinales praesunt, ibid., n. 38 ad 44.

Secundo, tertio et quarto, exceptuat expresse beneficia, et personas, quarum favore adsunt concordata, beneficia vacantia in mensibus, in quibus adest alternativa cum Episcopo, et vacationem beneficiorum per resignationem validam in dictis mensibus vacantium, ibidem, n. 45 ad 47.

Quinto et sexto, non comprehendit beneficia unita nec manualia, nec vicarias sive temporales, sive perpetuas, nec cappellanias, nec beneficia de iurepatronatus, ibid., n. 48 ad 53.

Insuper ratione eiusdem regulae Episcopus, vel alius collator inferior non amittit ius conferendi beneficium in suo mense vacans, etiamsi istud eodem mense non contulerit, et sic vacatio eius duraverit in mensem apostolicum, neque prohibetur beneficium conferre, currente ipsomet mense apostolico, ibid., n. 44 et 55.

Decima nulla indiget speciali observatione, et undecima generaliter ac indefinite comprehendit reservationem omnium et singulorum beneficiorum reservatorum per praedecessores Pontifices, non comprehendit tamen parochiales, ibid., n. 56 et 57.

Duodecima de se patet, et tertia decima expresse derogat unionibus effectum non sortitis, et comprehendit uniones factas ex causa minus necessaria quod per sequentia patefit, nec non plures, quas eadem regula habet limitationes, proponuntur, ibid., n. 58 ad 70.

Quinta decima, alias quarta decima, revocat facultates conferendi beneficia reservata, seu affecta, et quaecunque indulta huic regulae contraria de quibuscunque beneficiis concessa, imo revocat non solum privilegia activa eligentium et collatorum, sed etiam passiva eligendorum et providendorum, nisi quando ius passivum competit ex fundatione. Vide verb. *Beneficia*, art. 10, num. 71 ad 76.

Sexta decima, septima decima et octava decima de se patent, et nona decima quae inscribitur de viginti, seu de infirmis resignantibus, annullat quaecunque resignationem factam ab infirmo qui ex ea infirmitate decedat, vel etiam factam a sano, qui intra viginti dies a die praestiti consensus decedat, ibid., n. 77 ad 80.

Regulae vicesima, vicesima prima, vicesima secunda, vicesima tertia, vicesima quarta et vicesima quinta de se patent, et vicesima sexta quae apud antiquiores est vicesima quarta et apud alios vicesima quinta, annullat resignationes beneficiorum factas ab eo, qui est promotus ad praelaturam, post vacationem praelaturae, ibid., n. 81 et 82.

Regula vicesima septima disponit, quod non iudicetur iuxta formam supplicationis, sed iuxta tenorem litterarum, et per eandem amittitur facultas ferendi iudicium ante expeditionem litterarum apostolicarum ad effectum audientiae et disputationis, ibid., n. 83 et 84.

Regula vicesima octava est de se clara, et vicesima nona quae subrogandis colligantibus inscribitur, disponit, quod si, dum super beneficio litigent, et alter moriatur, vel alio quovis modo recedat, superstites possint petere per subrogationem gratiosam substitui in iure, vel ad ius, et possessionem, quae adversariis competebant, non tamen ad favorem intrusi, ibid., n. 85 ad 89.

Regula tricesima quae de verisimili notitia appellatur, annullat concessionem beneficii per mortem beneficiati obtenti, quando inter vacationem, et datam gratiae tantum temporis non intercesserit, quo verisimiliter Pontifex notitiam habere potuerit vacationis, ibidem, num. 90 ad 92.

Regula tricesima prima adimit omnem iurisdictionem executori quoad omnia acta litteris non expeditis, ita ut antea nulla iurisdicatio lata censeatur: non habet tamen locum, ubi fuerint expeditae litterae gratiae principalis, ib., n. 93 ad 95.

Regula tricesima secunda disponit, quod in collatione beneficiorum familiarum Cardinalium reservatorum per regulam quartam praestari debeat consensus per Cardinalem patronum, ib., n. 96 ad 100.

Regula tricesima tertia disponit, quod beneficia vacantia per obitum familiarum Cardinalium conferantur per Cardinalem ordinarium collatorem, non autem per Cardinalem patronum; et fuit inducta ad tollendas lites, quae ex praecedenti regula oriri possent inter Cardinalem ordinarium collatorem et Cardinalem patronum super provisione beneficiorum vacantium per obitum familiaris Cardinalis; non tollit tamen reservationem regulae quartae, ib., n. 101 ad 108.

Regula tricesima quarta de se est clara, et tricesima quinta de annali possessione disponit, quod impetrans beneficium ecclesiasticum ab alio possessum, quod certo

modo de iure vacare, et iniuste ab alio possideri praetenditur, exprimere debeat qualitates possessoris, et nullitates possessionis, et intra sex menses possessorem in iudicium vocare debet, et infra annum sententiam obtinere, alias gratia impetrata corrumpitur, et introducta fuit in odium impetrantium aliena beneficia, et in favorem possidentis, *ibid.*, n. 109 ad 115.

Regula tricesima sexta appellata de trienniali possessore defendit quemcumque possessorem beneficii ex quovis titulo possidere, si per triennium in eiusdem possessione pacifice permanserit, ita ut non possit a quocunque alio molestari: et procedit tam in collatione facta a Papa, quam ab Ordinario, et adversus quascunque molestias, tam in possessorio, quam in petitorio illatas; ab hac tamen regula excipitur possessor per Simoniam ingressus, et excipiuntur reservationes in corpore iuris clausae, *ibid.*, n. 116 ad 124.

Triennalis possessio debet esse pacifica, alias non suffragatur, ita ut ad eam excludendam sufficiant etiam controversiae extrajudiciales, et ut habeat locum, praeter pacificam triennem possessionem, requirit saltem titulum coloratum. Reliquae satis de se patent, *ibidem*, n. 125 ad 127.

Plura circa regularem cancellariae originem, vim, extensionem, efficaciam et illarum interpretationem propriamque naturam. Vide *ibid.*, n. 128 et seqq.

BENEFICIA QUOAD CONCORDATA.

Per concordata quid intelligatur, et adducuntur exemplariter concordata Germaniae; per quae tamen non omnes sublatae sunt reservationes papales. Vide verb. *Beneficia*, art. 11, n. 1 ad 5.

Per concordata Germaniae remanent adhuc Papae reservata sequentia beneficia. Primo, omnia beneficia, quae collationi Papae sunt reservata per extravagant. *Exsecrabilis*. 2. Prima dignitas post pontificiam in cathedralibus, et principalis in collegiatis. 3. Beneficia vacantia in mensibus Ianuarii, Martii, Maii, Iulii, Septembris et Novembris; regulis tamen cancell. per eadem solum derogatur quoad ea quae circa reservationem beneficiorum sibi propria continent, seu specialiter disponunt, *ibid.*, n. 6 ad 10.

Per concordata Germaniae sublatae sunt reservationes papales sequentium beneficiorum. Primo in metropolitanis et cathedralibus etiam immediate non subiectis ecclesiis et monasteriis, immediate subiectis Sedi Apostolicae, quando extra curiam vacaverint, permittuntur fieri electiones canonicae, *ibid.*, n. 11 et 12.

Secundo concordata Germaniae tollunt quamcunque reservationem, et gratiam expectativam a Papa factam, vel faciendam super dignitates caeteras, et quaecunque beneficia secularia et regularia, quae vacabunt de mensibus Februarii, Aprilis, Iunii, Augusti, Octobris et Decembris, et ea vacantia in alternativa talium mensium, possunt libere disponi per illos, ad quos eorum provisio, praesentatio, electio, seu quaevis alia dispositio pertinebat, quaedam tamen excipiuntur beneficia, *ibid.*, num. 13 et 14.

Tertio concordata Germaniae tollunt reservationem beneficiorum vacantium etiam in mensibus pontificiis, quoties de ipsis provideatur per Papam intra tres menses a die notae vacationis in loco beneficii, quibus integre elapsis, poterit ordinarius collator de illis libere disponere, *ibid.*, n. 15 et 16.

In hac alternativa mensium concordatorum Germaniae non comprehenduntur omnia beneficia, sed sunt aliqua etiam in titulum concessa, quae semper et in quocunque mense vacaverint, per collatores ordinarios conferri possunt et assignantur, *ibid.*, n. 17 ad 23.

Beneficia vacantia in mensibus papalibus, sede papali vacante, non possunt conferri ab Ordinariis Germaniae, contrarium tamen defenditur ab aliquibus, *ib.*, num. 24 et 25.

Quamvis Papa possit ob iustam et gravem causam derogare concordatis; tamen non solet derogare, nisi

in casibus valde necessariis ob causas graves et extraordinarias concernentes commune bonum Ecclesiae, *ib.*, n. 26 ad 34.

Concordata Germaniae, quia habent vim pacti, sunt ab omnibus observanda, *ib.*, n. 35 ad 37.

Si quis obtinuisset beneficium ecclesiae contra concordata Germaniae, etiamsi id recepisset bona fide, et ignorantia concordatorum; nihilominus cognito suo errore, teneretur Romam adire pro nova provisione, atque referenda priori collatione, utpote nulliter facta, *ib.*, num. 38 et 39.

Concordata utpote habentia vim pacti religiosissime sunt servanda. Vide verb. *Beneficia*, art. 11, n. 40.

Ut locum habeant concordata satis est, ut concurrat alterutra qualitas in eis expressa, scilicet vel localitas, vel personalitas, *ibid.*, n. 41.

Summus Pontifex derogare potest concordatis, *ib.*, num. 42.

Quodnam derogasse dicatur, *ib.*, n. 43.

Contrarius usus vim habere non potest adversus concordata, *ib.*, n. 44.

Diversum esset, si concordata acceptata et observata non essent, *ib.*, n. 45.

BENEFICIA QUOAD PRIMAS PRECES IMPERATORIS.

Per primas preces imperatoris quid intelligatur, et quare vocentur primae preces. Vide verb. *Beneficia*, art. 12, n. 1 et 2.

Privilegium primarum precum imperatoris est antiquissimum, eiusque summa refertur, *ib.*, n. 3 ad 7.

Ex huius privilegii seu indulti tenore colligitur: Primo posse imperatorem primas preces porrigere in ecclesiis infra fines sacri Romani imperii, prout nunc est, existentibus, non autem hactenus ab eodem avulsis, *ibid.*, n. 8.

Et quamvis collator habitet extra fines sacri Romani imperii, si intra istud beneficia saltem quatuor habeat ad sui collationem spectantia, tenetur ad recipiendas primas preces imperatoris ratione dictorum beneficiorum, secus vero si e contra, *ib.*, n. 9 et 10.

Colligitur secundo posse imperatorem concedere primas preces ad beneficia vacantia etiam in mensibus ordinariis, et ita esse in praxi, *ib.*, n. 11 et 12.

Colligitur tertio posse imperatorem preces primarias concedere ad quaevis beneficia Sedi Apostolicae reservata, quibusdam tamen exceptis, et assignantur, *ibid.*, n. 13 ad 17.

Colligitur quarto posse imperatorem per primas preces nominare eandem personam ad plura beneficia, cum hoc tamen quod quantumvis talis persona de aliquo dictorum beneficiorum provisio fuerit, cesset nominatio ipsius quoad alia beneficia, *ibid.*, n. 18 et 19.

Colligitur quinto nominatum per preces Caesareas ad beneficium debere illud intra mensem a tempore vacationis per se, vel per procuratorem acceptare, sique ante lapsum mensem collatori ordinario videlicet Episcopo, vel eius vicario insinuare rescriptum precum Caesearum, *ibid.*, n. 20, 21 et 22.

Colligitur sexto septimo praecistam post acceptum semel beneficium non posse variare, neque si negligens fuit in acceptando primum beneficium vacans, petere postea secundum vacans nulli adhuc debitum, *ibidem*, num. 23 et 24.

Colligitur octavo nono non posse imperatorem per primas preces nominari ad dignitates pontificales, nec ad dignitates maiores post pontificales in cathedralibus nec ad principales in collegiatis, nec ad beneficia iurispatronatus laicalis, bene vero iurispatronatus ecclesiastici, *ibid.*, n. 23, 26 et 27.

Colligitur decimo nono posse imperatorem per primas preces gravare eundem collatorem plusquam semel et explicatur hoc quod est semel gravare, *ibidem*, num. 28 et 29.

Colligitur undecimo nono posse imperatorem primas preces porrigere, nisi illis collatoribus, qui habent sal-

tem quatuor beneficia suae liberae collationis, ibidem, n. 30 et 31.

Colligitur duodecimo quod licet concessio primarum precum pertineat ad gratias expectativas, non tamen prohibetur a Conc. Trid., sess. 24, cap. 19, de Reformat., et hoc etiam dato, adhuc subsisteret, et valeret indultum ipsarum, utpote a Papa, qui de iure potest supra ius, et concilium dispensare, ibid., n. 32 ad 35.

Imo Papa in indulto primarum precum expresse derogat etiam concordatis Germaniae, et gravissimi auctores volunt ita vigere tale indultum, ut imperator statim ac est electus, possit eo uti ante confirmationem a Papa obtentam, ibid., n. 36 et 37.

Colligitur ultimo, quod ut indultum hoc primarum precum imperatoris suum omnino sortiatur effectum, concedit Papa eidem imperatori executores qui per se, vel per alios, etiam per censuras ecclesiasticas possint compellere ordinarios collatores ad beneficia conferenda praecistis, et assignatur quales esse debeant, ibid., n. 38 et 39.

Preces primariae vacante imperio expeditae nullae declarantur, ibid., n. 40.

De origine primarum precum, ibid., n. 41 et 60. Quenam beneficia comprehendantur in primariis precibus, ibid., n. 42 ad 44.

An ii, qui primarias habent preces pollere debeant qualitatibus a statuto vel consuetudine requisitis, ibid., num. 45 et 46.

Primariis precibus fruuntur tantum Germani et indigenae, ib., n. 47.

Quidnam facere debeat praecista, ut effectus primarum precum consequatur, ib., n. 48.

De tempore praefixo ad insinuandas primarias preces collatori ordinario, et unde incipiat, ib., num. 49 et seqq.

Ius ex primariis precibus alicui quaesitum morte imperatoris non expirat, ibid., n. 52.

Morte praecistae ius precum executioni nondum datum, cessat. Idem est si praecista vel expresse vel tacite renuntiet, ib., n. 53.

Quid si impetratae fuerint legitimo tempore primariae preces aliae ab imperatore, ib., n. 56.

Praecista an ius primarum precum possit in alterum transferre, ibid., n. 57.

Ius primarum precum, mortuo imperatore, non transit ad vicarios imperiales, ibid., n. 59.

Beneficia ecclesiastica saecularia conferri nequeunt canonicis regularibus Lateranensibus, aut Sanctissimi Salvatoris. Vide verb. *Beneficia*, ad art. 5, n. 91.

Beneficia curata, aut residentialia conferri nequeunt presbyteris, aut clericis congregationis Missionis, ibid., num. 92.

Beneficia ecclesiastica simplicia de iure patronatus laicorum erigi possunt in commendas Militiae sanctorum Mauritii et Lazari, ibid., art. 2, n. 24.

Irritantur beneficiorum resignationes cum reservatione pensionis cum pacto eam cassandi, et irritantur extinctiones pensionum intra sex menses a capta possessione beneficii obtentae, ibid., in art. 7, n. 47.

BENEFICIATUS (I, 641).

BENEFICIATUS AD QUID TENEATUR.

Beneficiatus tenetur primo ad recitationem divini officii, etiamsi suum beneficium sit tenue, si scienter illud acceptavit, et quando incipiat obligatio. Vide verb. *Beneficiatus*, art. 1, n. 1 ad 4.

Secundo, tenetur beneficiatus (si post sex menses ab obtento beneficio divinum officium non dixerit sine legitimo impedimento) fructus beneficii tanquam iniuste perceptos in fabricam beneficii, vel pauperum elemosynas erogare; etiam ante sententiam iudicis, ibidem, num. 5 et 6.

Neque hanc restitutionem compensare potest beneficiatus per elemosynas ante neglectam recitationem da-

tas ex fructibus beneficii, ob quod tenetur ad horas; at ob neglectas horas satis est post illud tempus, a quo beneficiatus omisit, dare elemosynam, etiamsi non cogitet de debito, neque intendat dare in exsolutionem suae obligationis, ibid., n. 7 et 8.

Tertio, tenetur beneficiatus curatus professionem fidei emittere coram Episcopo, vel, eo impedito, coram eius vicario generali intra duos menses a die adeptae possessionis beneficii; et promoti ad dignitates, et canonicatus in cathedralibus, non solum coram Episcopo, seu eius vicario generali, sed etiam coram capitulo. Vide verb. *Beneficiatus*, art. 1, n. 9 et 10.

Hanc fidei professionem per seipsos, et non per procuratorem tenentur emittere provisi de parochialibus, et de canonicatibus in cathedralibus, ibid., n. 11.

Et eandem tenentur denuo emittere illi qui in ademptione alterius beneficii similis eam iam omiserunt, ibid., n. 12.

Fidei professionem intra duos menses non facientes tenentur restituere fructus perceptos post lapsos ipsos duos menses, nisi ipsa Sacra Congregatio eos remiserit seu condonaverit, ibid., n. 13.

Tales autem omittentes fidei professionem, licet non faciant fructus suos, distributiones tamen acquirunt, et faciunt suas; nec privantur aliis effectibus possessionis, ibid., n. 14 et 15.

Caeteri vero beneficiati, licet non teneantur professionem fidei emittere vigore Concilii Tridentini, et constitutionis Pii IV, tamen tenentur ipsam emittere vigore legum dioecesanarum, ibid., n. 16.

Professio fidei emitti potest coram vicario generali, Episcopo nedum impedito, verum etiam non impedito de ipsius tamen licentia, ib., n. 66.

An professio haec fidei fieri possit per procuratorem speciale habentem mandatum, ibid., n. 67.

An requiratur sententia declaratoria, ut qui fidei professionem non emittunt, fructus amittant, ibid., n. 68.

An hi qui intra duos menses professionem fidei non emiserunt, fructus perceptos intra ipsos duos menses amittant, ibid., n. 69.

Distributiones et anniversaria non amittuntur ab his, qui professionem fidei non emittunt. Quando secus, ib., num. 70 et 71.

Professio fidei facta post lapsum terminum duorum mensium non prodest ad recuperandos fructus praeteritos, sed solum ad acquirendos futuros, ibid., n. 72.

Neque iuvat triennalis vel ulterior possessio, ibid., num. 73.

Quarto, tenetur beneficiatus ad reparationem fabricae ecclesiae sui beneficii, ad quam tenentur etiam Cardinales, et Episcopus potest ob id sequestrare fructus, ibid., n. 17 ad 20.

Quinto, tenetur beneficiatus infra annum recipere ordines requisitos a suo beneficio, aliter iusto impedimento cessante caret voce in capitulo, donec illos suscipiat, et perdit dimidiam partem distributionum, ibid., num. 21.

Sexto, tenetur beneficiatus a iure communi ad residentiam personalem in loco beneficii, etiam in beneficiis simplicibus; ex generali tamen consuetudine beneficia simplicia residentiam personalem non requirunt, ib., n. 22 ad 25.

Septimo, octavo, nono, decimo, tenetur beneficiatus in prima synodo, quae fit, recipere decreta illius, et Conc. Tridentini, exercere hospitalitatem, habere exempla, scripturas et instrumenta de bonis ac redditibus beneficii duplicata, ita quod unum sit apud eum, et aliud in archivio cathedralis, uti suppellectili modesta et frugali mensa, ibid., n. 26 ad 29.

Undecimo, duodecimo et tertio decimo, tenetur iurare in manu Episcopi, quod Simoniam non commisit in ademptione beneficii, et quod a patrono habuit sine dono, pacto promisso, etc., tenetur restaurare ecclesiam, domos, possessiones, et fundos dotales beneficii, et contribuere pro procuratione Episcopi visitantis, ibidem, num. 30 ad 32.

Quarto decimo, quinto decimo et sexto decimo, tenetur accedere ad processiones, ad quas beneficiatus non accedendo potest cogi sub mortali solvere pensionem impositam beneficio, et redditus beneficii suae honestae sustentationi superfluos erogare in causas pias, ita ut expendentes in causas profanas gravissime peccent, non obstante quod dicant se adhaerere sententiae docentium beneficiatos bonorum superfluum dominos esse, ibid., n. 33 ad 37.

An autem beneficiati redditus superfluos suorum beneficiorum in pauperes, et causas pias non erogantes, sed in causas profanas expendentes, ultra peccatum mortale, quod committunt, teneantur insuper ad restitutionem, controversia maxima est inter doctores, affirmativam tamen dicimus amplectendam, ib., n. 38 ad 64.

BENEFICIATUS QUID DE FRUCTIBUS BENEFICII FACERE POSSIT.

Beneficiatus potest primo vivere de fructibus sui beneficii, licet habeat pingue patrimonium; et patrimonium cum fructibus eius potest servare, quibus voluerit. Etsi ex bonis patrimonialibus vixit: potest uti compensatione ex redditibus beneficii. Vide verb. *Beneficiatus*, art. 2, n. 1 ad 9.

Secundo, beneficiatus potest licite distribuere superfluos redditus sui beneficii in eos, qui quamvis habeant necessaria ad victum, non tamen habent sufficientia ad decentiam status, et pro conditione et qualitate personae, ib., n. 10 ad 12.

Tertio, beneficiatus potest ex proventibus beneficii alere liberos, non tantum legitimos, sed etiam illegitimos et spurios, et potest etiam dare dotem filiae etiam spuriae, sorori, vel alteri consanguineae, ib., n. 13.

Quarto et quinto, beneficiatus, etiamsi bona patrimonialia habeat, potest, ex bonis ecclesiasticis filium suum alere, vel etiam fratrem suum, aut alium consanguineum, etiamsi pater ipsius posset illi sumptus ad studendum subministrare; et nepotem, vel consanguineum indigentem ad doctoratum promovere, ibidem, num. 14 et 15.

Sexto, beneficiatus potest ex redditibus beneficii donare consanguineis, non solum quod necesse habent pro tempore praesenti ad sublevandas suas praesentes necessitates, sed quod in futurum deserviat, fundando redditus perpetuos, quibus ipsi et eorum posterius decenter vivere possint; dummodo moderatum sit, et non ob familiae memoriam principaliter fiat, sed ex pietate ad posterorum indigentiam sublevandam, ib., n. 16 et 17.

Septimo, beneficiatus, qui ex humili familia ad episcopatum pinguem vel ad cardinalatum assumitur, potest eius fratres et propinquos, et a fortiori parentes ex fructibus sui beneficii moderate elevare ad altiorum statum, ib., n. 18 ad 20.

Cavere tamen debent tales beneficiati non esse attendendum affectum carnis et sanguinis, sed christianam prudentiam et modestiam, atque ad hoc praeclara afferuntur exempla, et reprehenduntur aliter facientes, ibid., n. 21 ad 28.

Octavo, beneficiatus potest ex redditibus superfluis aliquando reservare aliquam mediocrem quantitatem ad proprias necessitates probabiliter eventuras, ibidem, num. 29.

Nono, potest de redditibus ecclesiasticis remunerare accepta servitia, quinimo facere etiam quasdam donationes non remuneratorias cum moderatione debita, ib., num. 30 et 31.

Decimo, potest de redditibus ecclesiasticis exercere etiam honestam hospitalitatem non solum illam, quae sit erga pauperes peregrinos, sed etiam hospitalitatem urbanam iuxta statum et qualitatem beneficii, imo aliquoties moderata convivia, amicis parare, ipsos ad honestam recreationem invitare, cum debita tamen moderatione; aliter peccaret mortaliter, ib., n. 33 ad 34.

Undecimo, potest ex redditibus ecclesiasticis solvere debita contracta pro sui sustentatione, vel ob causam piam, licet habeat ex bonis propriis, dummodo tamen

debita sint contracta post habitum beneficium, profana vero ex bonis propriis sunt solvenda, et ex ecclesiasticis solum in illorum defectu. Vide verb. *Beneficiatus*, art. 2, n. 35 ad 38.

Duodecimo et tertio decimo, beneficiatus potest distributiones pro sua voluntate disponere, et expendere, et pro suo arbitrio facere, ac etiam testari de his, quae sibi obveniunt ratione stipendii personalis, ibidem, num. 39 et 40.

Reprehenditur auctor, quod limitationibus aliquot in art. 2 propositis, multum extenuaverit obligationem beneficiatorum erogandi superflua in pauperes et ecclesias, ib. in Not.

BENEFICIATUS QUID DE FRUCTIBUS BENEFICII FACERE NON POSSIT.

Primo beneficiatus non potest de fructibus beneficii, nec ad causam piam, ullum de iure facere testamentum; ad eam tamen in consuetudine introduci potest. Vide verb. *Beneficiatus*, artic. 3, num. 1 et 2, et num. 19.

Secundo, beneficiatus non potest neque vi consuetudinis testari de bonis ecclesiasticis in notabili quantitate ad causas profanas; idque tamen possunt beneficiati incolae, et cives urbis Romae, qui in ea, vel eius districtu decesserint, tam inter vivos, quam mortis causa, ib., n. 3 ad 9.

Tertio, beneficiatus non potest sine peccato ex bonis ecclesiasticis consanguineos familiaresque ditare, vel ad maiorem statum exaltare, aut plusquam ad conditionem et decentiam status necessarium habent, eis conferre, ib., n. 10 ad 13.

Quarto, beneficiatus non potest sine peccato redditus superfluos sui beneficii expendere in excessivis et voluptuosis conviviis, in ludis, theatris, et amplis ac sumptuosis palatiis, ib., n. 14.

Num sub prohibita clericis factione testamenti de fructibus beneficiorum veniant distributiones quotidianae, et ea, quae ipsi acquirunt ratione alicuius ministerii ecclesiastici, ib., n. 20 et seqq.

BENEPLACITUM APOSTOLICUM (I, 659).

Quando bona ecclesiae relicta possunt sine apostolico beneplacito alienari necne. Vide verb. *Beneplacitum apostolicum*, n. 1 ad 3.

Beneplacitum apostolicum reservatum per verba importantia necessitatem non impetratum irritat actum; et quando sic dictum, n. 4 et 5.

De contrahentibus pactionem, reservato beneplacito apostolico, n. 6.

Nullitas actus ex defectu beneplaciti, n. 7.

Quando praesumendum sit vel non in alienatione rei Ecclesiae post elapsam centenarium, ib., num. 8 ad 12.

Tres illius beneplaciti species, ib., n. 13.

BENEPLACITUM APOSTOLICUM.

Vide verb. *Alienatio*, per tot et signanter art. 4.

BESTIALITAS.

Vide verb. *Luxuria*, a n. 64 ad 69.

BIBLIA SACRA.

Vide verb. *Scriptura Sacra*, per tot.

BIBLIOPOLAE, BIBLIOTHECAE.

Vide verb. *Libri* et verb. *Libri prohibiti*.

BIGAMIA (I, 661).

BIGAMIA, QUID, QUOTUPLEX SIT, ET QUANDO INCURRATUR, ET SIT QUIS BIGAMUS, VEL NON.

Bigamia quid sit et qualiter differat a polygamia olim divinitus quibusdam permissa, nunc a Christo sublata. Vide verb. *Bigamia*, art. 1, n. 1, 2, 3.

Bigamia est triplex, nimirum vera, interpretativa, et similitudinaria, et unaquaeque describitur, ib., n. 4 ad 8.

Bigamia vera incurritur seu contrahitur, quando quis vere duas uxores successive legitime duxit, easque carnali copula cognovit, quamvis utramque, vel alteram habuerit ante susceptum baptismum; secus si cum altera sive priore, sive posteriore matrimonium non consummavit, ib., n. 9 ad 11.

Unde infertur, quod multiplicitas matrimonii rati et non consummati non inducit bigamiam, sicut nec multiplicitas sponsaliorum, etiamsi subsecuta sit copula, ib., n. 14 et 15.

Bigamia vera non incurritur ab eo, qui cum meretrice saepius fornicatus est, vel plures concubinas habuit sive ante matrimonium contractum cum una virgine, sive eo stante, sive post illud; neque tales conjunctiones impediunt quominus tale matrimonium adhuc habeat perfectam significationem, ib., n. 16 et 17.

Fundamentum irregularitatis ex bigamia vera et quoniam ponatur; et reprehenditur auctor, ibid., num. 49 et seqq.

Bigamia interpretativa quatuor praecipue modis a doctoribus censetur incurri.

Et primus modus est quando quis ducit viduam, vel ab alio per fornicationem etiamsi per vim corruptam, seu quatercunque carnaliter cognitam, et cum ea matrimonium consummans fit una caro cum illa, etiamsi id penitus ignoraverit, ib., n. 18 et 20.

Hanc tamen bigamiam interpretativam non incurrit ducens virginem, et existimans illam esse incorruptam, nec qui ducit viduam, sed a priore marito incognitam, nec qui ducit mulierem, non ab alio, sed a se ipso solo corruptam, ib., n. 21 ad 25.

Secundus modus bigamiae interpretativae est, quando quis ducit virginem, et postquam adulterata est, illam adhuc carnaliter cognoscit, etiamsi id ignoraverit, et ipsa uxor non volens, sed per vim cognita sit ab adultero, ib., n. 26 et 27.

Quinimo eam incurrit, etiamsi compellatur ab Ecclesia denuo coniungi et copulari uxori, quae ipso pro mortuo habito, praecedente iudicio Ecclesiae alteri nupsit, et matrimonium consummaverat, ib., num. 28 ad 30.

Tertius modus bigamiae interpretativae est, quando quis init duo matrimonia, unum validum et alterum invalidum, et utrumque consummat. Et hoc currit respectu cuiuscunque clerici etiam in solis minoribus, et laici, ib., n. 31 et 32.

Hanc bigamiae interpretativae irregularitatem incurrit etiam qui bona fide contraxit unum matrimonium illudque consummavit, et postea, cognita nullitate eiusdem, ad aliud transivit, illudque consummavit, nec non, qui dissoluto priori matrimonio legitimo, ignorans impedimentum aliud contraxit, ib., n. 33 et 34.

Quartus modus bigamiae interpretativae est quando quis, etiamsi sit clericus in minoribus vel laicus, init duo matrimonia, sed utraque invalida et utraque consummat, ib., n. 35 ad 37.

Hanc bigamiae interpretativae irregularitatem incurrit omnis qui unum matrimonium invalidum propter aliquod impedimentum dirimens contraxit et consummavit cum vidua vel corrupta, ib., n. 38 ad 40.

Bigamia similitudinaria incurritur, quando quis in sacris constitutus, vel in aliqua religione professus matrimonium contrahit cum aliqua, eamque carnaliter cognoscit, ib., n. 41 ad 44.

Antiquitus incognita fuit bigamia interpretativa. Unde ortum ead. habuerit, n. 45 et seqq.

Bigamia tam propria, quam similitudinaria prohibetur diaconis Ecclesiae Orientalis, ib., art. 3, n. 32.

BIGAMIA QUOAD EIUS EFFECTUS ET POENAS.

Bigamiae effectus in primis est irregularitatem inducere, ac proinde bigami prohibentur tonsuram et ordines suscipere, et in susceptis ministrare, estque talis

irregularitas ex antiquissima traditione apostolica, et ex defectu sacramenti. Vide verb. *Bigamia*, art. 2, n. 1 ad 4.

Insuper bigamiae effectus est privare bigamos omni privilegio clericali ac eos subicere iurisdictioni fori saecularis, ut meros laicos; nec deferre possunt habitum clericalem et tonsuram, fiuntque incapaces ecclesiastici beneficii, imo et pensionum, nisi accedat dispensatio apostolica, et hac stante censentur etiam dispensati ad retinendum privilegium seu exercitium characteris clericatus ad dictum effectum, ib., n. 5 ad 11.

Licet bigamus ratione bigamiae ordinari non debeat, tamen si secus fieret, characterem reciperet, et quamvis amitteret exercitium et privilegium clericale, tamen ratione characteris non destituitur clericatu tanquam signo indelebili, ib., n. 12 et 13.

Poenam privationis omnis privilegii clericalis una cum prohibitionem deserendi tonsuram et habitum clericalem imposita bigamis habet locum solum in clericis constitutis in solis ordinibus minoribus, ibidem, num. 14 ad 17.

Similiter non privantur privilegio clericali bigami professi in aliqua religione approbata, sed adhuc gaudent privilegiis clericorum, et qui tales percuteret, esset excommunicatus, ib., n. 18 et 19.

Non solum in sacris canonibus incurrunt poenam bigami ordinati, ut nequeant in susceptis ordinibus ministrare, et ad altiores ascendere, et sic evadant irregulares; sed etiam specialem poenam incurrunt Episcopi tales bigamos ordinantes et promoventes, videlicet suspensionem annalem ipso iure a collatione eiusdem ordinis, quem contulit bigamo nec non a celebratione missae, ib., n. 20 ad 24.

Sententia tamen tenens Episcopos ordinantibus bigamos nullam poenam impositam esse ipso iure, seu latae sententiae, sed solum poenam sententiae ferendae est suffulta solidis fundamentis et gravissimis doctoribus, ib., n. 25 et 26.

Ultra quam quoad Sacra Congr. Conc. censuit Episcopum ordinantem bigamos non incurrere aliquam certam poenam ipso iure seu latae sententiae, et contrarium est iam redactum ad terminos iuris communis, ib., n. 27 et 28.

Principio bigami a solis sacris ordinibus erant exclusi. Deinde Concil. Lugdunense sub Gregor. X eos extra regulam posuit quoad caeteros ordines, ib., n. 29 et 30.

Ratio quare ita fuit institutum, ib., n. 32.

Bigamus id est irregularis, recte censetur ille etiam, qui unam uxorem ante baptismum, et aliam post baptismum habuit, ib., art. 3, n. 33.

Bigamus abstinere debet ab administrando sacramento baptismi etiam in casu necessitatis, si alius adsit ab hac nota immunis, ib., art. 3, n. 34.

BIGAMIA QUOAD EIUS DISPENSATIONEM.

Papa dispensare potest in omni bigamia, et quoad omnes ordines et dignitates. Vide verb. *Bigamia*, art. 3, n. 1 ad 3, et n. 34 et seqq.

Episcopus dispensare nequit in bigamia vera et interpretativa notoria non solum quoad ordines sacros seu maiores, sed nequidem quoad ordines minores, aut primam tonsuram vel beneficium simplex, ib., num. 4 ad 17.

Licet autem Episcopus nequeat dispensare in bigamia notoria, potest tamen in bigamia interpretativa occulta et contracta inde irregularitate, quoties ea provenit ex delicto occulto, ib., n. 18 et 19.

In bigamia similitudinaria, quae pure sit talis, nec bigamiam interpretativam admistam habeat, Episcopus dispensare potest etiam ad altiores sacros ordines suscipiendos, vel ministrandum in susceptis; dummodo clericus in sacris, vel professus in religione, qui de facto cum una virgine contraxit et consummare praesumpsit, poenitentia correptus laudabilem vitam duxerit, ib., n. 20 ad 22.

Praelati regulares quicunque sint, spectato iure communi, et seclis specialibus privilegiis dispensare non possunt cum suis subditis regularibus nequidem quoad ordines minores, ib., n. 23.

Quantum autem ad specialia regularium privilegia plures doctores tenent, religiosos dispensari posse in bigamia praefata, nedum a superioribus, sed etiam a quocunque confessario ordinis, ib., num. 24 ad 26.

Per solidam vero rationem contrarium sustinent plurimi alii; unde concludendum est, quod cum hoc pertineat ad quaestionem facti, sunt attendenda et caute consideranda indulta a Sancta Sede supra id regularibus concessa ib., n. 27 ad 30.

In bigamia similitudinaria possunt praelati regulares cum novitiis ac professis sibi subditis dispensare in illis casibus, in quibus possunt Episcopi, ibidem, num. 31.

BIRRETUM (I, 675).

Birretum est tegumentum capitis clericorum proprium. Vide verb. *Birretum*, n. 10.

Communicatum birretum fuit magistris artium et doctoribus, ib., n. 11.

Birreti etymologia, origo, antiquitas, formae et color, ib., n. 12 ad 15.

Birreti seu birretini aut pileoli usus in missa, etiam extra canonem, concedi non potest ab Episcopo, sed solum a Papa; nullus etiam Episcopus eo uti potest sine Sedis Apostolicae licentia, ib., n. 1 et 2.

Birretum debet Episcopus cum cappa sedens ad sedem suam de per se sibi extrahere et reponere; nec potest decretum facere, quod sui clerici teneantur semper deferre birretum, ib., n. 3 et 4.

Canonici in processionem intra ecclesiam debent incedere capite detecto, et extra eam cum birreto in capite, atque clerici in choro uti debent birreto, et non pileo, ib., n. 5 et 6.

Birretum rubeum omnibus Cardinalibus, exceptis regularibus, concessum erat, dein extensum ad Cardinales ex ordinibus regularibus, habitu tamen religionis, in qua fuerant professi, in caeteris nihil immutato, ib., n. 7 ad 9.

BLASPHEMIA (I, 677).

BLASPHEMIA QUID, QUOTUPLEX ET QUAE NAM CULPA SIT.

Blasphemia est contumeliosa locutio in Deum, seu contumeliosa de Deo affirmatio vel negatio, vel immediata, quae Deum in seipso attingit, vel mediata, quae profertur in sanctos. Vide verb. *Blasphemia*, artic. 1, n. 1 et 2.

Blasphemia quadrupliciter potissimum committi potest. Primo dum de Deo negatur quod ei convenit, vel aliquid de ipso affirmatur, quod ei non convenit; 2. dum quis Deum detestatur; 3. dum quis contumeliosas locutiones profert in beatam Mariam Virginem, vel sanctos, aut sacramenta, vel res Deo sacras; 4. dum quis absque affirmatione, vel negatione, aut detestatione, vel imprecatione per despectum aut indignationem, iniuriose aut probrose nominat Dei attributa, sacramenta, Christi sanguinem, etc., ib., n. 3 ad 6.

Blasphemia praecipue dividitur in haereticalem et simplicem, ac utraque assignatur, ib., n. 7 ad 9.

Ad simplicem seu non haereticalem blasphemiam reducuntur primo omnia verba iniuriose usurpantia Christi membra, vulnera, sacramenta; 2. verba contumeliosa prolata in sanctos formaliter, quatenus sancti sunt sive cum habitudine saltem virtuali ad Deum; 3. signa et facta contumeliosa contra Deum, contra imagines Christi crucifixi, Virginis Mariae aliorumque sanctorum, licet verba non sint, ib., n. 10 ad 12.

Blasphemia quaelibet deliberate commissa est peccatum mortale, etiamsi sit ioco prolata; dummodo deliberate et advertenter ad inhonorationem Dei, ib., n. 13 et 14.

Item est peccatum mortale, licet prolata ex habitu, aut ex indignatione et ira, si blasphemans ita loquens advertat ad vilipensionem Dei vel rerum sacrarum, quam verba seu blasphemiae praeseferunt, aliter tamen non peccat graviter, sed sub mortali tenetur serio conari pravum habitum tollere, ib., n. 15 ad 17. Consulendus hac de re pater Concina, ib. in notis, art. 1 ad num. 17.

Blasphemia *emuntiativa* et *imprecativa* quid, ibid., num. 17.

Blasphemia in Spiritum Sanctum, n. 19.

Maledictio creaturarum, n. 20.

BLASPHEMIA, QUOAD EIUS POENAS ET EIUSDEM IUDICEM COMPETENTEM.

Blasphemiae culpa in lege veteri erat mortis poenae subiecta. Vide verb. *Blasphemia*, art. 2, n. 1 et 2.

Ob blasphemiam Antiochus insanabili et invisibili plaga percussus fuit, Holofernes feminae manu occisus, Goliath a Davide lapidis ictu e funda emissio peremptus, populus ob blasphemiam Ieremiae gladio et fame consumptus est, sic varii alii ob blasphemiam morte puniti fuerunt, ib., n. 3 ad 7.

Modo blasphemiae poenae aliae sunt de iure canonico communi, aliaeque a variis Pontificibus etiam contra non denuntiantes, et aliae de iure civili, ac omnes luculenter recensentur, ib., n. 8 ad 23.

Ob poenas contra blasphemios hinc inde aequaliter relaxatas rectum attendendum fertur monitum, ib., n. 24 et 25.

Ad hoc autem ut blasphemii ordinariis poenis a iure statutis subiaceant et debent deliberate et plena advertentia blasphemias proferre, ib., n. 26 et 27.

Iracundia ad hoc ut excuset blasphemantem a rigore poenae, a iure statuae, debet ortum habere ex gravi et iusta causa, ut si quis v. g. ab hoste iniuste invasus, vel uxorem in adulterio deprehendens occisus blasphemet, ib., n. 28, 29 et 30.

Iudex competens blasphemiae haereticalis seu habentis coniunctam haeresim est solus ecclesiasticus; non haereticalis autem seu simplicis potest esse ecclesiasticus vel saecularis, et inter hos datur locus praeventioni, absque tamen praeiudicio proprii respective fori, et ab ecclesiastico compelli potest saecularis ad puniendos blasphemios, ib., n. 31 ad 34.

An et quando blasphemii haereticales denuntiandi, ib., n. 35, 36.

Quoad simplices blasphemios quid antiquitus servatum, ib., n. 37.

BLASPHEMIA PROPOSITI QUAE SIT.

Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 30.

BONA (I, 684).

BONA ECCLESIASTICA QUOAD ALIENATIONEM, LOCATIONEM, OCCUPATIONEM SEU USURPATIONEM.

Bona ecclesiastica sine iusta causa, debita solemnitate alienari non possunt. Vide verb. *Bona*, art. 1, n. 1, et verb. *Alienatio*, art. 1, ubi et quae veniant nomine bonorum ecclesiasticorum, et quae iustae alienandi causae ac solemnitates requisitae.

Bona ecclesiastica iam incorporata alienari non possunt sine requisitis solemnitatibus, quamvis sint ecclesiae ita relicta, ut possint pro libito sine solemnitatibus alienari; tamen nondum incorporata relicta ecclesiae sub expressa conditione, ut vendantur ad aliquem determinatum effectum, possunt alienari sine solemnitatibus, ib., n. 3 ad 5.

Post incorporationem autem existente testatoris praeepto solum generaliter, ut bona vendantur, et non specialiter ut certa et determinata bona vendantur, requiritur beneplacitum apostolicum pro alienatione certorum et determinatorum bonorum, ib., n. 6 et 7.

Sine beneplacito apostolico alienari possunt bona immobilia relictā monasterio seu ecclesiae incapaci ea retinendi, ib., n. 8, et verb. *Syndicus apostolicus*, n. 19, ubi decernitur modus.

Bona ecclesiastica sine beneplacito apostolico possunt locari ad triennium fructiferum, ib., n. 9 et 10.

Locatio autem rei fructificantis singulis annis ad sexennium v. g. aut ad novennium simpliciter et indivisibiliter est nulla et invalida etiam pro primo triennio; secus si divisibiliter, ut exponitur, ibid., num. 11 et 12.

Bona ecclesiastica occupantes seu usurpantes, quicunque sint, incurrunt excommunicationem ipso facto Papae reservatam, ib., n. 13 ad 15.

Excommunicationem latam contra usurpantes bona ecclesiastica incurrunt primo, secundo et tertio omnes iurisdictionem ecclesiasticam sibi tanquam propriam usurpantes, sequestrantes vel subripientes inique fructus alicuius beneficii, vel distributiones, ib., n. 16 ad 18.

Quarto et quinto omnes usurpantes fructus, redditus vel proventus ecclesiae seu beneficii vacantis, et papatus sede vacante, et spectantia ad ecclesiasticas personas ratione ecclesiarum, monasteriorum vel beneficiorum, ib., n. 19 et 20.

Sexto et septimo omnes vi aut clam arbores alieni beneficii caedentes et usurpantes, aut impediētes quominus recipiantur ab iis, ad quos pertinent, proventus ecclesiarum vel piorum locorum, ib., n. 21 et 22.

Octavo et nono omnes excommunicationem incurrunt, sive publica, sive privata auctoritate bona seu iura ecclesiastica usurpent, etiamsi ecclesiastici, imo clerici etiam alias poenas incurrunt et assignantur, ib., n. 23 ad 25.

Decimo omnes ecclesiastici consentientes occupationi bonorum ecclesiasticorum incidunt in excommunicationem Conc., ib., n. 26.

Undecimo omnes supradicti incurrunt excommunicationem latam in Conc. Trident. contra usurpantes bona seu iura ecclesiastica solummodo quando sciunt praedicta bona usurpata seu occupata esse ecclesiastica, ib., n. 27.

Excommunicationem latam contra usurpantes bona et iura ecclesiastica non incurrunt primo usurpantes fructus, quos sacerdos percipere solet ex bonis patrimonialibus, ad quorum titulum promotus est ad sacros ordines, ib., n. 28.

Secundo hanc excommunicationem non incurrunt ii, qui clerico tantum ex fructibus beneficii subtrahit, quantum respondet suo credito, dummodo summam sui crediti non excedat, ib., n. 29.

Tertio probabiliter credentes bona ecclesiae ad se pertinere, si illa occupent, non incidunt in excommunicationem Concil. Trid., ib., n. 30.

Quarto, fures, milites, et huiusmodi subripientes bona ecclesiae non incidunt in excommunicationem Conc., furtum autem committentes intra ecclesiam sunt ipso iure excommunicati, ib., n. 31 et 32.

Quinto excommunicationem latam contra usurpantes bona ecclesiastica non incurrunt ipsa alienantes sine solemnitate, ib., n. 33.

Ad bona ecclesiastica refertur omne illud, quod est in ecclesiae patrimonio iure quocunque, et ex quo redditus ecclesiae augentur, ib., n. 43.

Divisio bonorum ecclesiasticorum in communia et mensalia, et illius usus, ib., n. 44 et 45.

Quandam ecclesia incooperit bona stabilia possidere, ib., n. 46.

Modi, quibus ecclesia acquirit varii sunt, et aliquot recensentur, ib., n. 47 et seqq.

Singularia donationis bonorum ecclesiae factae; ib., n. 50 et seqq.

Quid agere debeat Episcopus in donatione bonorum ecclesiae facta ab eo, qui ecclesiam exstruere vult, ib., n. 56 et seqq.

Bona ecclesiae, nisi de alio titulo doceatur, titulo dotis acquisita censentur, ib., n. 60.

Variae quaestiones circa bona ecclesiae ab hostibus invasa, et catholico rege iterum recuperata, ib., n. 61 ad 63.

Ecclesia ius habet tum acquirendi, tum possidendi bona temporalia, et ante Constantinum immobilia possidebat, ib., n. 64 ad 65.

BONA ECCLESIASTICA QUOAD EORUM IMMUNITATEM.

Bona ecclesiastica, quantum ad praesens spectat, in triplici genere possunt considerari. Et quae sint bona primi generis, qualiter immunia et exempta. Vide verb. *Bona*, art. 2, n. 1 et 2.

Bona secundi generis quae sint, ac quomodo immunia et exempta, ib., n. 3 ad 10.

Bona ecclesiastica tertii generis quae sint, et qualiter immunia et exempta, ib., n. 11 ad 15.

Omnia supradicta triplicis generis bona ecclesiastica sunt immunia et exempta ab omnibus oneribus et exactionibus laicalibus, ne dum de iure civili et canonico, sed etiam de iure divino; varia ad rem adducuntur cum famosa constitutione Urbani VIII, eiusque intenta summarie referuntur, ib. n. 16 ad 69.

Quamvis autem ecclesiae, ecclesiasticae personae, ac bona, et res ipsarum quaelibet sint immunes et exemptae ab omnibus exactionibus et oneribus etiam tempore necessitatis, tamen sex copulative concurrentibus conditionibus tempore necessitatis ecclesiae et ecclesiasticae personae ratione suorum bonorum tenentur ad collectas, exactiones et contributiones extraordinarias, et assignantur dictae sex conditiones, ibid., num. 70 et 71.

Immunitas bonorum ecclesiasticorum a contributionibus, et collectis legibus etiam civilibus fundatur, ib., num. 72 et seqq.

Constat etiam bona ecclesiastica olim gavisa fuisse immunitate illa, nullo adhibito discrimine, quod postea inolevisse observa, ibid., n. 77 et 78.

An bona, quae priusquam ecclesiae obvenirent, obnoxia erant tributis et oneribus, eo ipso quod ecclesiastica fiant, immunia evadant a tributis et gabellis, ib., num. 79.

An conductores bonorum ecclesiasticorum gaudeant immunitatis privilegio, ibid., n. 82.

Item emphyteutae et coloni partiarum et iure haereditario, vel coloni perpetui bona ecclesiastica possidentes an eadem immunitate gaudeant, ibid., num. 83 et 84.

An emptore fructuum bonorum ecclesiae gaudeant immunitate, qua gaudet ipsa ecclesia, ibid., num. 85.

Alterum privilegium bonis ecclesiasticis competens est, ut sint exempta a saeculari iurisdictione, et subiecta solum ecclesiasticae, ib., num. 86.

BONA ECCLESIASTICA QUOAD POENAS VIOLANTIIUM EORUM IMMUNITATEM, ET QUOAD ABSOLUTIONEM AB EISDEM.

Ultra gravissimam sacrilegii culpam triplex potissimum poena incurritur a violentibus immunitatem bonorum ecclesiasticorum, et assignatur. Vide verb. *Bona*, art. 3, num. 1 ad 4.

Excommunicationis poenam incurrunt omnes et singuli sine expressa speciali licentia Romani Pontificis exigentes ab ecclesiis ecclesiasticisque personis, aut earum bonis collectas, decimas, taleas, praestantias, etc., ib., num. 5.

Item qui pedagia, quidagia, taleas, et vectigalia eisdem imponunt, vel ab eis exigunt etiam pro rebus propriis ipsorum ecclesiasticorum, aut sic imposita etiam a sponte dantibus, et concedentibus recipiunt; nec non omnes in praedictis per se, vel per alios, directe vel indirecte peccantes, ib., n. 6 ad 8.

Quinimo etiam successores in officio imponentium collectas vel onera ecclesiasticis excommunicationem incurrunt, nisi intra mensem satisfecerint, seu satisfactionem praestari a communitate, et ab iis, in quorum

utilitatem concessum est tributum, seu collecta, curaverint, et in horum defectu, si successores sint etiam haeredes, tenentur ad damna, ib., n. 9, 10 et 11.

A praefata excommunicatione incurrenda nulla consuetudo etiam immemorabilis, nulla praescriptio, nullusque alius titulus excusat, ibid., num. 12 ad 15.

A praefata excommunicatione, aliisque poenis extra articulum mortis, nullus praeter Romanum Pontificem absolvere potest, et in articulo mortis nullus absolvere potest, nisi violatores prius cautionem praestent de satisfaciendo, etc., ib., n. 16 ad 18, ubi datur necessaria advertentia.

Quid si aliquis alius quam Romanus Pontifex extra mortis articulum, vel in articulo mortis, non servatis praefatis conditionibus, similem violatorem absolvet, et quid, ut absolutio etiam per Romanum Pontificem facta violatoribus immunitatis suffragetur, necesse sit. Vide ib., n. 19 et 20.

BONA LAICALIA, ET PRAECIPUE BONA CONIUGUM, ET FILIORUMFAMILIAS QUOAD EORUM ESSE, PROPRIETATEM, ET USUMFRUCTUM.

Bona coniugum alia sunt dotalia, alia paraphernalia; alia antiphenalia, alia propria, alia communia; et in primis dotalia sunt ea, quae ab uxore, vel ab alio nomine ipsius dantur marito ad onera matrimonii sustinenda; eorumque usufructus est mariti, proprietas autem uxoris, et ita ut pro eis hypothecata maneant mariti bona. Vide verb. *Bona*, art. 4, n. 1 ad 5.

Dantur tamen duo praecipui casus, in quibus proprietates seu dominium dotis plene transit ad maritum, sed cum obligatione tantumdem soluto matrimonio restituendi, et assignantur; atque in his periculum spectat ad maritum, ib., num. 6 et 7.

Bona paraphernalia, seu extradotalia sunt omnia alia bona uxoris extra dotem, et haec plene ad uxorem pertinent; imo, si marito commissa sit administratio, uxor tacitam habet hypothecam in eiusdem bonis, non tamen ita privilegiatam, ut pro dote, ib., n. 8 ad 11.

Plenissime de bonis paraphernalibus, ibid., num. 66 et seqq.

Declaratur n. 10 auctor, ib., n. 80

Bona antiphenalia, propria, et communia quae sint, ib., n. 12 ad 15.

Ex dictis infertur 1. maritum graviter peccare consumendo, ac dilapidando bona paraphernalia uxoris, aut in Bacchum, etc., expendat, etiamsi eorum administrationem habeat, et ad restitutionem teneri; ut idem quoque dicendum, si invita uxore quid notabile dissipet de bonis communibus in excessivis comensationibus, etc., ib. num. 16 ad 18.

Infertur 2. etiam uxorem graviter peccare consumendo et dilapidando, seu subripiendo summam notabilem ex bonis mariti, eo rationabiliter invito adeoque ad restitutionem teneri, et idem dicendum in bonis communibus, etiamsi alienet dissipando acquisita sua industria; secus vero si absumat in bonum familiae, ib., num. 19 ad 22.

Infertur 3. uxorem in supradictis casibus teneri statim restituere aliquo ex tribus, qui traduntur, modis; excusabitur autem, si etiam maritus, sit prodigus vel dilapidator, aut omnimoda adsit impotentia, ibid., num. 23 ad 27.

Infertur 4. posse uxorem sine peccato et onere restitutionis de bonis communibus, seu propriis mariti disponere in variis casibus, qui satis adducuntur, ac luculenter edicuntur, ib., n. 28 ad 37.

Bona receptitia uxoris quatenus sint, et ius, quod in illis marito competit, ib., num. 63 et 81.

An amplius dentur uxoris bona receptitia, ib., n. 82.

De iure communi nulla est inter coniuges communio, quae inducta est tamen a statutis plurium gentium, ib., num. 58 et 59.

Bona filiorumfamilias alia sunt castrensia, alia quasi castrensia, alia adventitia, et alia profectitia. Castrensia

quae sint, et haec undequaque, ac plene spectant ad filium, ib., num. 38, 39 et 40.

Pleniori calamo haec enucleantur, ib., n. 83, et seq. Reprehenditur Michalor. de fratribus, part. 1, cap. 2, n. 18, ib., n. 93.

Quid sit peculium irregulare adventitium, ib., n. 122.

Pecunia ludrica quorsum sit referenda. Vide ibid., num. 136.

Bona quasi castrensia, quae sint, et ista quoque pleno iure ad filium pertinent, ib., num. 41 et 42.

Bona adventitia quae sint, eorumque dominium directum habet filius, utile vero pater: quandoque etiam utile habet filius, et assignatur; ut etiam proditur, quid si bona adventitia sint usu consumptibilia, ut pecunia, vinum etc., ib., num. 43 ad 46.

Bona profectitia, quae sint, et haec penitus spectant ad patrem solum, nisi quaedam fuissent principaliter ex affectu in filium donata. Vide ib., n. 47 ad 50.

Quae ab ipsis parentibus dantur filio in patrimonio, ut suscipiat sacros ordines, vel filiae in dotem aut filio ad nuptias, ad studia, etc., non sunt profectitia, nisi quoad hunc effectum, quod debeant postea in partitionem hereditatis cum aliis fratribus afferri, dominium tamen eorum, et fructus percipiendi ad filium, vel filiam pertinent, ib., n. 54.

Ex dictis infertur 1. posse filium de bonis castrensibus, et quasi castrensibus libere ad suum arbitrium independentem a patre disponere, non secus, ac si esset paterfamilias, ib., num. 52.

Infertur 2. filium peccare graviter, et teneri restitutionem, si rationabiliter invito patre notabilem quantitatem subripiat de bonis utrunque paternis, ib., n. 53.

Infertur 3. patrem graviter peccare peccato iniustitiae, si filio rationabiliter invito, auferat bona castrensia vel quasi castrensia in notabili quantitate, ib., n. 54.

Infertur 4. et 5. patrem graviter peccare si bona adventitia filii, quoad proprietatem, auferat, vel enormiter per malam administrationem, aut alio modo laedat, secus autem de profectitiis, ib., n. 55 ad 57.

Abripitur ab auctore occasio tractandi de legibus observandis in concedendis locationibus bonorum camerae, ib., art. 5, num. 34, 35.

Alitque bona camerae devoluta iterum in feudum vel emphyteusim ab ullo non posse concedi, nisi a solo Romano pontifice ib., num. 36.

Neque ab alio nisi Romano Pontifice concedi posse restitutiones in integrum adversus caducitates incursas, aut compositiones super responsionibus non solutis, ib., num. 37.

Si tamen investiturae bonorum camerae ex lege concessae sint, ut renoventur post certum tempus, legatos, aut provinciarum praesides posse renovationem concedere, ib., num. 38.

Item si possessoribus indultum reperiatur, ut bona camerae, alienare possint de consensu camerae iisdem concedi, ut consensum nomine camerae praestare possint, ib., n. 39.

In casibus tamen decisionem Romani Pontificis esse expectandam, ib., num. 40.

Pariterque occasio abripit docendi, quod bona reorum statim ab initio inquisitionis, si iudicia graviora suppetant, describi debent, eaque descriptio inferri debet in processu, et commissario camerae intimari, ib., num. 41.

Quid si id in commissionibus tribunalis vicarii et A. C. neglectum fuerit, ibid., num. 42.

BREVE, BULLA (I, 713).

QUID SINT: UNDE DICANTUR: IN QUIBUS DIFFERANT ET CONVENIANT.

Nomine brevis apostolici veniunt illae litterae pontificiae, quae in membranis subtilibus et candidis, caractere latino nitido eleganti, ac intelligibili sunt descriptae et non sigillo plumbeo, sed cera rubea chordulis lineis inclusa, annulo Piscatoris signatae, ac manu

secretarii subscriptae, et referatur annulus Piscatoris, secretarius et nomenclatura brevium. Vide verb. *Breve*, *Bulla*, num. 1 ad 5.

Nomine bullae veniunt illae litterae pontificiae, quae expediuntur sub plumbo, sive sigillo plumbeo pendente ex chordulis conscriptae in membrana magis nigra, et rudi atque antiquo caractere gallico, eiusque usus unde ductus assignatur, et bullare idem, ac sigillare comprobatur, ib., num. 6, 7 et 8.

Indicantur loca, in quibus regulae inveniuntur, quibus verae a falsis bullis distinguantur, ib., num. 23.

Brevia et bullae inter se multipliciter differunt, et praecipuae referuntur differentiae, ib., n. 9 ad 16.

Non obstantibus autem variis brevibus inter et bullas discriminibus, in hoc unum conspirant, quod aequalis sint roboris, crimine falsi eiusque poenis teneatur tam falsificans brevibus, quam bullas, vimque legis habeant, ib., num. 17 ad 20.

Gratiarum genera assignantur, quae sub nullitatis poena expediri omnino debent per secretarium brevium, et quae promissae per illum, et datarium expediuntur, ib., n. 21 et 22.

Varia brevis nomina, ib., num. 24.

Ante coronationem Pontifex in forma brevis litteris, sed non sub plumbo, utitur, num. 25.

Breve apostolicum non attenditur, si discrepet a supplicatione vel a minuta, num. 26.

De brevi pontificio obtento vel post litem coeptam, vel non facta mentione iuris tertii, num. 27 et 28.

Quid operatur breve continens decretum irritans, num. 30.

Quo tempore Pontifices suas litteras bulla plumbea obsignare coeperint, pariter et Episcopi ib., n. 31, 32.

De capitibus Petri et Pauli in bulla scriptis, n. 33, 34.

Bullae Pontificum iuris canonici partem efficiunt, earum divisio, ib., num. 35, 36.

De bullis in collatione beneficiorum concedi solitis, num. 37.

Rationes quare variis in regionibus multae non obligant, num. 38.

BULLA AUREA (I, 717).

Sic vocatur sanctio pragmatica Caroli IV; latine fuit scripta, et gemina extat versio Germanica. Vide verb. *Bulla aurea*, num. 1 ad 3.

Primum et authenticum exemplar Francofurti servatur, ib., num. 4 ad 6.

Promulgata haec bulla fuit non simul tota nec eodem in loco, ib., num. 7, 8.

Quorundam protestantium in eam querelae, n. 9.

Duae quaestiones ex hac bulla exactae, n. 10 ad 12.

An possit immutari, num. 13.

BULLA IN COENA DOMINI (I, 718).

Bullae huius origo et antiquitas, cuius mentio fit in Caeremoniali Gregorii Papae iussu edito. Vide verb. *Bulla in coena Domini*, I, 718, per totum.

BULLA CRUCIATAE (I, 719).

Cruciatae origo, et quare bulla *Cruciatae* vocetur, Vide verb. *Bulla Crucitatae*, num. 91 et seq.

Bulla *Cruciatae* expenditur, ac ubi quis ad eam valide obtinendam consistere habeat, edicitur, ib., n. 1 ad 4.

Pro bulla *Cruciatae* obtinenda quid requiratur; ac ad idem proportio et proprietates elemosynae extricatur, ib., num. 5 ad 7.

Regulares nihil habentes proprium quomodo possint bullam obtinere, ut etiam quid fandum de pauperibus, ib., num. 8 ad 10.

Bulla durat per annum integrum a die promulgationis bullae in quovis respectivo loco, etiamsi intra ipsum moriatur Pontifex, vel commissarius bullae ib., num. 11 et 12.

Bulla communis, ut prosit, debet necessario, et recipi, et acceptari, et simul retineri impressa aut scripta, ac sigillo et nomine commissarii, seu eius delegati firmata, et consultius etiam cum inscriptione nominis illam accipientis, ib., a num. 13.

Ut bulla prosit, non est necesse ut eam quis secum ferat, vel manu tangat, quando vult aliquo eius privilegio uti, sed satis eam domi retinere, quamvis in alia civitate, imo etiam apud absentem. Non potest tamen relinqui apud distributorem, seu thesaurarium, ibid., num. 14.

Si bulla amittatur inculpabiliter, potest adhuc amittens eius privilegiis uti; secus si consulto amittatur, proiciatur, aut laetetur, ib., num. 15.

Potest bulla sumi pro Petro a Paulo existente in eadem civitate regni, seu provincia bullae si Paulus illam ferat ad Petrum, vel Petrum de acceptione moveat, et ipse Petrus acceptet, et si Paulus pro Petro elemosynam dedit, et Petri nomen in illa inscripsit, et pro Petro servet. Secus autem, si uterque extra provinciam bullae, ib., num. 16, 17 et 18.

Bulla non prodest Petro antequam sit admonitus de acceptione bullae pro se facta a Paulo, sive in eadem sive in diversa civitate eiusdem regni bullae Petrus et Paulus existant, etiamsi Petrus acceptionem bullae Paulo commiserit, et ipse Petrus sciat Paulum esse diligentissimum in exsequendis eius negotiis, seu quolibet anno solitum esse eodem die pro se bullam accipere, ib., num. 19.

Bulla communis potest eodem anno bis sumi, data utraque vice elemosyna taxata, ac secunda quid operetur, assignatur. Et tertio poterit iterum, seu bis accipi eodem anno bulla pro defunctis, ib., num. 20.

Per communem bullam *Cruciatae* varia conceduntur privilegia; et primo conceditur amplissimum privilegium varia complectens circa tempus interdicti; assignantur, simulque elucidantur, ib., n. 21.

Secundo, conceditur privilegium vescendi ovis, lacticiniis et carnibus diebus ieiuniorum durante bulla; ac carnes nisi necessitas patienti sit certa, requiritur consilium utriusque medici (cuius nomine quid veniat explicatur); ad ova et lacticinia sufficit bulla, ibid., num. 29 ad 31.

Ratione bullae *Cruciatae* possunt omnes non excepti etiam sine consilio utriusque medici vesci ovis et lacticiniis cunctis diebus ieiuniorum etiam quadragesimalium, et assignantur excepti per bullam communem quoad ieiunia quadragesimalia, ib., num. 32.

Ex praedictis exceptis per bullam communem varii per aliam bullam vocari solitam bulla lacticiniorum possunt vesci ovis et lacticiniis etiam in Quadragesima, excepta hebdomada sancta, quae incipit a Dominica Palmarum inclusive, et assignatur taxa, ib., n. 35 et 34.

Regulares utriusque sexus, non possunt uti bulla lacticiniorum quoad ieiunia quadragesimalia, exceptis Episcopis non assumptis ex Ordine Minimorum, ib., n. 35.

Cardinales regulares an possint uti dicta bulla lacticiniorum, ib., num. 36.

Cardinales saeculares non presbyteri per solam bullam communem *Cruciatae* vesci possunt ovis et lacticiniis per totam Quadragesimam, etiam in Maiori hebdomada uti caeteri saeculares, ib., num. 37.

Sic etiam novitii et novitiae cuiuscunque religionis, religiosi ordinum militarium etiam S. Iosephi Hierosolymitani, et annus sexagenarius sufficit incoeptus, ib., num. 38 ad 40.

Tertio, conceditur privilegium quoad varias indulgentias, et participationem bonorum operum, ibid., num. 41 et 42.

Quarto, conceditur privilegium lucrandi indulgentias stationum almae Urbis, et remissive earum declaratio, ib., num. 43 et 44.

Regulares utriusque sexus licet sine bulla nequeant lucrari indulgentias ipsius bullae, possunt tamen lucrari omnes alias sibi aliunde concessas, nec eadem necessaria est ad indulgentiae Iubilaei, ib., n. 45 et 46.

Quinto conceditur maximum privilegium circa absolutionem a reservatis, et acquisitionem indulgentiae plenariae semel in vita, et semel in articulo mortis cum electione confessarii, cuius qualitas, ac facultas exponitur, atque solum foro interno suffragatur, *ibid.*, num. 47 ad 50.

Regulares et moniales non possunt vi bullae *Cruciatae* eligere sibi confessarium quoad casus reservatos, nec moniales eligere sibi confessarios, quam approbatos ab Ordinario ad audiendas earum confessiones, *ib.*, num. 51 et 52.

Sexto, conceditur privilegium quoad commutationem votorum quibusdam exceptis, etiam extra confessionem, sed cum impositione elemosynae a confessario et quae, *ib.*, num. 53 ad 57.

Septimo, conceditur commissario generali *Cruciatae* facultas suspendendi indulgentias (exceptis illis concessis regularibus mendicantibus, peculiaribusque omnium regularium facultatibus, et Iubilaeo) et postea illas revalidat pro summentibus bullam, necnon pro solemniori promulgatione bullae suspendit interdictum locale a quocunque iudice positum per octo dies ante, et octo post promulgationem, et sic probabiliter per dies septemdecim, *ibid.*, n. 58 ad 64.

Octavo, conceditur commissario generali facultas faciendi compositionem super bonis male habitis, illicitis retentis, aut usurpatis, quando eorum dominus omnino ignoratur, et late expenditur, qualiter, et in quibus casibus compositio fieri possit, vel non, *ibid.*, num. 65 ad 75.

Assignatur taxa pro una bulla compositionis solvenda a qualibet persona, sive privata, sive insigni, ac advertitur obtinentem debere exsistere in regno, ubi bulla promulgatur, vel ad illud personaliter declinare, *ibid.*, n. 76 et 77.

In bulla compositionis debet inscribi nomen accipientis, et commissarii cum appositione sigilli eiusdem; non est tamen necesse, ut conservetur, sicut bulla communis, atque prodesse potest etiam defuncto, qui pro exoneranda conscientia iniunxit haeredi, aut alteri, ut necessarias ad id bullas pro se acciperet, *ibid.*, n. 78 et 79.

Nono, conceditur etiam bulla pro defunctis, quae elargitur Pontifex indulgentiam plenariam per modum suffragii applicandam ab ipso bullam sumente cuicunque animae sibi benevisae, et usus invaluit, ut in illa inscribatur nomen defuncti et accipientis, *ibid.*, n. 80 ad 82.

Taxa huius bullae est, quod erogentur duo regales a quibusvis personis sive insignibus, sive privatis, et una non potest applicari pro pluribus: possunt tamen pro eadem anima sumi singulis annis duae bullae, *ib.*, num. 83 ad 86.

Qui bullam pro defuncto accipit, et illi applicat non est necesse, quod sit in gratia, nec quod defunctus obierit in loco bullae, *ib.*, n. 87 et 88.

Notatur quando liberetur anima per indulgentiam huius bullae, et quod semel facta applicatione pro tali anima non potest amplius variari, *ib.*, n. 89 et 90.

Peculiariter de bulla *Cruciatae*, pro Hispania loquitur, *ib.*, n. 96 et seq.

Exemplar datur per extensum bullae *Cruciatae*, *ib.*, n. 102.

Epitome bullae a Pio VI concessae pro regno Neapolitano, *ib.*, n. 103.

Bulla eiusdem Pontificis ad Ferdinandum Siciliae regem, *ib.*, n. 104.

Aliae litterae eiusdem ad eundem quibus bullam ad Archiepiscopos, Episcopos, etc., extendit, *ibid.*, n. 105.

De privilegiis regno utriusque Siciliae per *Cruciatae* bullam concessis, *ib.*, n. 106 ad 109.

De elemosyna pro bullae frutione, *ib.*, num. 110.

BULLATIO.

Bullationis seu stigmatis poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 1, num. 3.

C

CADAVER (II, 5).

Cadavera nequeunt sepeliri aut reponi sub altaribus, neque sub gradibus eorum, aut pradellis; et si ibi reperiuntur, non debet in illis celebrari, donec alio transferantur. Vide verb. *Cadaver*, n. 1 et 2.

Cadaverum capsae, deposita seu conditoria in ecclesiis super terram existentia debent omnino moveri, et cadavera defunctorum in tumbis profundis infra terram collocari; non prohibentur tamen monumenta marmorea muris seu columnis adhaerentia praesertim amotis cadaveribus a locis altis, *ib.*, n. 3 et 4.

Cadavera pauperum fidelium gratis omnino tumulari et sepulturae tradi debent, nec ad emendicandam elemosynam publice possunt exponi, nec prohiberi, ne cadaver sepeliatur occasione iuris sepulturae, *ib.*, n. 5, 6, 7 et 55.

Cadavera decedentium in parochia, ad cuius ecclesiam capitulum cathedralis ecclesiae translatum est, non possunt levare per ipsum capitulum seu canonicos nisi requisito paracho dictae ecclesiae, *ib.*, n. 8.

Cadavera defunctorum levare de domo propria nullo modo licet regularibus et presbyteris saecularibus nisi de licentia et consensu proprii parochi; vocato tamen, et renuente per se vel per alium intervenire, tunc possunt regulares absque eo deferre cadavera in eorum ecclesiis sepelienda, *ib.*, n. 9 et 10.

Cadaver illius, qui elegit sepulturam apud regulares est restituendum eis simul cum oblationibus, si fuerit sepultum in cathedrali, *ib.*, n. 11.

De variis competentis parochorum circa cadavera sepelienda in ecclesiis regularium, et vice versa de variis regularium iuribus supra parochum in cadavera sepelienda in propriis ecclesiis iuxta resolutiones Sacrarum Urbis Congregationum, *ib.*, n. 34 ad 45.

Cadavera defunctorum deferri possunt ad ecclesiam pro beneplacito suorum, non tamen sepeliri, nisi post competens temporis spatium, nec deferri ad sepulturam curru clausa, *ib.*, n. 12 et 13.

Cadavera alicubi deposita ad tempus transferri possunt ad proprium sepulcrum absque alia licentia; secus si tradita fuerint perpetuae sepulturae, et pro transportatione de uno ad alium locum non solvitur gabella, *ib.*, n. 14 et 15.

Cadavera exhumari non debent pro capienda informatione absque licentia, et assignatur, qualiter ad id Episcopus possit, vel non, *ib.*, n. 16 ad 18.

Exhumari nequeunt cadavera sine licentia Sacrae Congr. pro recognitione facienda a curia saeculari, *ib.*, num. 53.

Si cadaver occisi a saeculari fuerit personae ecclesiasticae, qualiter sentiat Sacra Congr. Immun. quoad recognitionem, traditur, *ib.*, n. 19.

Solet dari facultas Episcopo concedendi licentiam absque violatione immunitatis ecclesiae transportandi cadavera et vulneratos a loco immuni pro recognitione corporis delicti pro octo casibus, praemissa ab Ordinario solita protestatione, *ib.*, n. 20.

Solus Episcopus seu eius vicarius generalis concedit licentiam exhumandi cadavera laicorum pro recognitione facienda extra ecclesiam et locum immunem, etiamsi ipsa cadavera fuerint sepulta in ecclesiis regularium, aut essent regularium, *ibid.*, n. 21 et 22.

Cadaver, quod alicubi positum non est per modum depositi, sed traditum perpetuae sepulturae, exhumari non licet, *ib.*, n. 52.

Variae proponuntur regulae ad dirimendas controversias super exhumatione cadaverum iuxta casus circumstantias, *ib.*, n. 72 ad 74.

Cadavera defunctorum cum ululatibus ad ecclesiam associare non est permittendum, *ib.*, n. 23 et 24.

Qualiter procedendum, et quae praxis circa cadaver excommunicati, *ib.*, n. 25 ad 28.

Iniungitur vicario, ut praevia absoluteione tradat ecclesia sepulturae cadaver occisoris clerici, qui duobus diebus ante eius obitum petiit confiteri et absolvi a simplici confessorio existimans se esse in periculo vitae, ib., n. 29.

Quando parochi parati sunt sepelire cadavera occisorum, non competit ius ea sepeliendi confraternitatibus aggregatis archiconfraternitati mortis de Urbe. Vide verb. *Confraternitas*, art. 1, n. 44.

Cadavera induta habitu regularium possunt deferri ad sepulturam sine alio pallio vel tegumento superimposito, non obstante quacunque ordinatione vel prohibitione Ordinariorum locorum, etiam sub censuris facta. Vide verb. *Habitus*, n. 46.

Cadavera in quacunque hora diei deferri possunt ad ecclesiam, de nocte vero non nisi de licentia Ordinarii, ib., n. 30.

Quoad tempus humationis cadaverum servanda est Synodus, ib., n. 31.

Parochi iurisdictio super cadaver durat quousque transeat in aliorum iurisditionem; et quando dicatur transire cadaver in aliorum iurisditionem, ib., n. 32.

Cadavera recto tramite ad ecclesiam deferri debent, ib., n. 33.

An ad parochum spectet facere officium funebre super cadaveribus sepeliendis in ecclesiis et oratoriis publicis confraternitatum, ib., n. 45.

Quid spectet ad confraternitatem salutis in humatione cadaverum, ib., n. 46.

Consuetudo benedicendi cadavera ad ecclesiae portam, et in funeribus servanda est, ib., n. 47.

Domi antequam cadaver efferatur, possunt haeredes super eo officia recitare facere cuicunque libuerit, et iisdem licet pro libito asportare cadaver e propria domo ad quamcunque aliam ecclesiam per modum depositi, usque ad horam illud tumulandi in parocchia vel ecclesia regularium, ib., n. 48 et 49.

Cadavera non sunt sepelienda privatim sine lumine, cruce et paracho, ib., n. 50.

Restituendum est cadaver ecclesiae, in qua defunctus sepulturam elegerat una cum emolumentis quarta deducta, ib., n. 51.

Defunctorum cadavera non possunt vulgo arrestari seu sequestrari ob debita civilia etiam erga mensam, ib., n. 54.

Solis patronis aut fundatoribus competit eligere locum in ecclesia, quo cadavera sepeliantur, ib., n. 76.

Ecclesia parochialis et eius coemeterium est proprius locus sepulturae parochianorum, ib., n. 77.

Ius sepeliendi iuribus parochialibus annumeratur, et quinam parochiani quoad sepulturam, n. 78 et 79.

Si defunctus habeat sepulcrum maiorum, ibi sepeliendus; huic tamen et etiam parochiali sepulturae praefertur sepultura a defuncto electa, ib., n. 80 ad 82.

Oblationes quae fiunt in funeribus licitum est recipere parochis, aliisque quibus competunt, n. 83.

Ecclesia parochialis non excluditur ab illis oblationibus quae in altera impenduntur, n. 88 et 89.

Ob non solutionem iurium funeralium sepultura cadaverum non est differenda, n. 84.

Ius inhumationis a iure celebrandi exsequias distinctum est, et utrumque ad ecclesiam parochialem spectat, n. 85.

Unde paracho competit de iure, ut cadaver praesentetur, n. 86.

Quid circa defunctorum corpora antiquitus a Christianis servatum, n. 90.

An liceat personarum ecclesiasticarum cadavera sacris induere vestibus; item de Episcopis, ib., n. 91 ad 94.

An liceat calicem manibus presbyteri defuncti apponere, et Missale super eius feretrum, ib., n. 95.

CADUCITAS.

Caducitas quando incurrat, vel non, ob non solum canonem. Vide verb. *Emphyteusis*, art. 3, a n. 8 ad 12.

CAECUS.

Caecus an, et quando excusetur a recitatione divini officii. Vide verb. *Officium divinum*, art. 5, a n. 1 ad 8.

Caecus canonicus lucratur distributiones quotidianas. Vide verb. *Distributiones quotidianae*, art. 1, num. 15 et 16.

CAELIBATUS (II, 14).

Caelibatus initio praescriptus fuit tam in orientali quam in occidentali Ecclesia. Vide verb. *Caelibatus*, n. 1 et 2.

Graecis ministris suadetur a Benedicto XIV, ibid., num. 3.

Unde caelibatus obligatio repetenda, ib., n. 4.

Post maiores ordines iam susceptos invalidum matrimonium, n. 5.

Post initum matrimonium, ex quo bigamia contracta est, nemo ad primam tonsuram promovetur, neque extra casum bigamiae, nisi uxor consentiat et castitatem profiteatur, n. 6 et 7.

De antiquitate caelibatus in latina et orientali Ecclesia, et eius discrimine in utraque, n. 8.

De eius aequitate et de nulla iuri divini et naturali repugnantia, ib., num. 9.

CAEREMONIAE.

Caeremoniae unde dictae. Vide verb. *Magister caeremoniarum*, n. 10.

Caeremonias baptismi et confirmationis concernentia. Vide verb. *Baptismus*, art. 6, a n. 12 ad 17, et verb. *Confirmatio*, art. 3, a n. 21 usque in finem.

CAIN.

Cain ubi genitus, et quo mundi anno. Vide verb. *Mundus*, n. 48.

CALIX (II, 18).

Calices primis Ecclesiae temporibus poterant esse etiam lignei et vitrei, nunc tam ipsi calices quam patenae debent esse de auro, vel argento, vel saltem stanno ob magnam paupertatem. Vide verb. *Calix*, n. 1 et 2.

Calices et patenae debent consecrari, ac chrismate perungi, quod de iure ordinario spectat ad Episcopos, ex privilegio tamen id possunt etiam abbates alique praelati usum pontificalium habentes, dummodo id faciant pro solo usu suarum ecclesiarum, aliter contra eos possunt procedere Episcopi, et quomodo, ibidem, num. 3, ad 6.

Privilegium consecrandi calices et patenas potest a Summo Pontifice concedi etiam simplicibus sacerdotibus, idque praxi iam praestitum sat comprobatur, ib., n. 3 ad 9.

De vicariorum generalium ab Episcopo vicario apostolico in Indiis constitutorum potestate circa benedictiones calicum, patenarum et altarium portatilium, ib., num. 32.

Probabile est calicem non consecratum remanere consecratum, si in eo bona fide celebretur, probabilius tamen est ulterius requiri consecrationem caeremonialem, ib., n. 19 et 20.

Calix, patena et alia ornamenta, quae immediate attingunt corpus et sanguinem Christi, non possunt tangi a laicis, et multo minus a feminis, ib., num. 21, 22 et 23.

Facultas tangendi vasa sacra vacua videtur etiam concessa acolythis in ipso missae ministerio, et ex privilegio etiam laicis et clericis nondum in sacris constitutis regularium, ac monialibus sacristanis, ib., n. 24, 25, 31.

Non habentes praefatam facultatem, si absque rationabili causa, et sine morali necessitate tangant vasa sacra, peccant saltem venialiter, ib., n. 26.

Calices aliaque vasa sacra urgente necessitate possunt vendi, at solum ecclesiasticis personis possunt integra sine fractione vendi, nec potest plus exigi ratione consecrationis, ib., n. 27 et 28.

Calix in sacerdotum defunctorum manibus non debet poni, ib., num. 29. Vide verb. *Sacerdos*, n. 69.

Quis teneatur praestare calices et alia ornamenta ecclesiae parochiali, deficientibus vel non sufficientibus redditibus fabricae, ib., n. 33.

Calix et patena duobus modis consecrationem amittunt, scilicet per fractionem et per novam inaurationem, ib., n. 10 ad 18.

Calix unde dictus, varia eius nomina et genera, ib., n. 34 ad 36.

CALVARIUM (II, 22).

Calvarium unde nomen traxerit. Vide verb. *Calvarium*, in Add. auct.

CALUMNIATOR.

Calumniatorum poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, a n. 66 ad 69.

CAMBIUM (II, 23).

CAMBIUM QUID ET QUOTUPLEX SIT, ET AN SIT LICITUM.

Cambium unde veniat, quid significet et sit, ac quomodo differat a caeteris contractibus. Vide verb. *Cambium*, art. 1, n. 1 ad 5.

Quis dicatur campsor, et quis campsarius, ibidem, num. 6.

Cambium est duplex, reale et siccum; atque reale subdividitur in reale minutum, seu manuale et reale locale, seu per litteras et explicantur, ibidem, num. 7 ad 15.

Cambium siccum quale sit, et quare sic dictum, estque illicitum, ib., n. 16 ad 18.

Cambiorum usus seu negotiatio ex duplici fine lucrandi ob publicum reipublicae bonum, et ob privatam campsorum utilitatem inducta est; estque licita servatis servandis conditionibus, quae assignantur, ib., n. 19 ad 22.

Cambiorum negotiatio potest etiam licite exerceri a qualibet persona privata, et aliquod lucrum seu utilitatem recipere ex cambiis, quae ex proprio arbitrio et libertate exercet, ib., n. 23.

Imo etiamsi personae privatae per decretum principis seu reipublicae prohibeantur negotiationem cambiorum exercere, contractus suorum cambiorum subsistunt, et servata iustitia pretii nulla restituendi obligatio sequitur, nec peccant mortaliter, nisi sua cambia cedant in grave detrimentum reipublicae, ib., num. 24 et 25.

Corrigitur haec auctoris sententia quantum ad liberationem a gravi culpa, ib. in not. ad n. 25.

Quando cambium simul et semel, aequae prodest tam campsario quam campso, is, qui praevenitur ab altero, potest ab illo lucrum cambii recipere, ibidem, num. 26.

Famulus, qui pecunias aureas accipit a domino, ut ipsas deferat pro solutione ad creditorem eiusdem domini, illasque commutat cum argenteis, acquisito in illa commutatione seu cambio aliquo lucro, si satisfacit in integrum creditori intra debitum tempus, nec graviter peccat, nec ad ullam restitutionem obligatur suppositis tribus, quae assignantur, secus autem si aliter expresse dominus intendat, ib., n. 27 ad 31.

Cambium cum recambio seu cum recursu, ab unis vocatum *Vesuntinum*, et ab aliis *Placentinum*, licet a variis velut licitum speculatione defendatur tamen pro praxi est absolute reiiciendum velut purum mutuum, et palliata usura, adeoque cambium siccum duplicatum, ib., n. 32.

Cambium Francofurtense seu cambium ad nundinas fieri potest licite ratione maioris lucri cessantis, quo

diutius nundinae distant, et pecuniae solutio differtur praesertim apud mercatores, vel ob alium titulum, qui adducitur, ib., n. 33 et 34.

Quid fit cambium obliquum, et quid de hoc contractu sentiendum, ib., n. 35 et 36.

Cambium obliquum creari potest ex praeeistentibus creditis, modo absit suffocatio debitoris; et quomodo ex creditis anterioribus creari valeat, ib., n. 37 et seqq., et n. 44 et seqq.

Num cambium obliquum ex fructibus alterius cambii coacervatis creari possit, et quomodo, ib., num. 40 ad 42.

An sustineatur cambium obliquum ex credito creatum, si praeservata sit anterioritas et potioritas ipsius crediti, ib., n. 51 et seqq.

In cambio obliquo a quonam ex contrahentibus debeantur fructus, ib., n. 54.

An cessent fructus cambii obliqui per decoctionem debitoris, qui onus cambiandi assumpsit, et quid si aliter cum debitore in solidum se obligaverit, ib., n. 57 et 58.

An cessent fructus cambii obliqui elapso tempore praefinito, ib., n. 59.

An et quando prorogatum censi debeat cambium obliquum ad biennium contractum, et deinde ad beneplacitum, ib., n. 60.

Num fructus cambii obliqui conveniri a principio possint in certa quantitate, ib., n. 61.

Num in cambio obliquo dari possit fideiussor, vel recipi queat pignus, ib., n. 62.

CAMBII ORIGO, PROGRESSUS, ABUSUS ET REDUCTIO.

Antiquitas cambii et vetus cambiandi modus. Vide verb. *Cambium*, art. 2, n. 1.

Eius divisio in manuale et traectitium, quae duo explicantur, ib., n. 2 ad 11.

Abusus cambii et pontificiae constitutiones ad eos tollendos, ib., n. 12 ad 15.

Necessaria ad cambii validitatem pecuniae transmissio; quae suppressa, cambia remanent sicca; et de hoc variae opiniones, ib., n. 16 ad 24.

Alii cambii abusus, et leges a foro inventae pro validitate cambii obliqui, quibus non concurrentibus corruit, ib., n. 25 ad 34.

Doctrina auctoris emissa in art. 1, ubi firmatur cambium creari posse etiam fructibus decurrendis, confutatur, ib., n. 35 ad 46.

Minores et mulieres laesae in integrum restituuntur, ib., n. 47.

Filiusfamilias, sciente patre, valide in cambio obligatur, ib., n. 48.

Clericis interdicta sunt cambia activa, et lucrum ab eorum cambiis perceptum camerae apostolicae acquiruntur, ib., n. 49 et 50.

Circa cambia passiva non conveniunt doctores, sed probabilius est posse a clericis creari, et de ratione, ib., n. 51 ad 54.

CAMPANA (II, 33).

De campanarum origine contrariae sunt scriptorum opiniones. Vide verb. *Campana*, n. 33.

Campanarum usus expresse indicatur a Glossa in duobus versiculis, qui referuntur, et inde magis magisque campanarum usus referatur, ib., n. 1 ad 4.

Campanae antequam in campanili collocentur, debent esse benedictae et consecratae ab Episcopo, vel ab alio habente facultatem, et hoc de necessitate praecipi, atque Episcopus appensas non benedictas depone, vel ne pulsantur prohibere potest, ib., n. 5 ad 7.

Benedictio campanarum ab Episcopo delegari non potest sibi inferioribus, nisi ex speciali indulto Papae, et qui habet indultum, non potest aliis benedictionem delegare, nisi hoc illi concedatur expresse, ibidem, num. 8 et 9.

Privilegio benedicendi campanas gaudent abbates alique praelati usum pontificalium habentes; dummodo id faciant pro solo usu suarum ecclesiarum, ib., n. 10, verb. *Abbas*, num. 31, verb. *Benedictio*, art. 1, a n. 19 ad 21.

Campanae benedictae pulsari haud possunt, nisi ad usus, quos refert Glossa Extravag. *Quia cunctos* de Offic. custod., ib., n. 26.

De consensu Episcopi pulsari possunt campanae benedictae ad usus profanos, ib., n. 27 et 28.

Episcopus prohibere non potest regularibus, ne campanas pro funeribus pulsant sine licentia ipsius Episcopi, ib., n. 29.

Servanda est consuetudo pulsandi campanam aliquot ictibus tam de sero, quam de mane, quando dicendum est officium defunctorum, ib., num. 30.

Servanda est consuetudo quoad mercedem campanae, quae pulsatur occasione funerum, ib., n. 31.

Abusus est quod campana pro solis nobilibus pulsari reservetur, ib., n. 32.

Campanae in sabbato sancto non possunt in aliqua ecclesia pulsari ante pulsationem in ecclesia cathedrali vel matrice, et regulares ratione huiusmodi pulsationis in sabbato sancto, possunt conveniri coram loci Ordinario; nisi consuetudo in contrarium esset legitima, vel ecclesiae multum distarent, ib., n. 11 ad 15.

Sicubi nec cathedralis ecclesia, neque matrix habeatur, magis digna campanas prior pulsare debet sabbato Maioris hebdomadae, ib., n. 35.

Quid si altera ex duabus ecclesiis in pari gradu positae, quae inter se alternativam habeant pulsandi campanas in Maioris hebdomadae sabbato, in collegiatam fuerit erecta, ib., n. 36.

Regulares prohiberi non possunt, ne in aliis diebus praeter sabbatum sanctum, pulsant campanas in suis ecclesiis, et missas celebrent ante celebrationem missae et pulsationem campanae in ecclesia cathedrali vel matrice, et priusquam parochi celebrent, ib., num. 16 ad 21.

Non una est scriptorum opinio de disciplina interdictae pulsationis campanarum in Maiori hebdomada, ib., n. 34.

Campanae non sunt pulsandae tempore interdicti, quod tamen permittitur in festis quibusdam, quae referuntur, ib., n. 22 ad 24.

Regulares, quibus est a Sede Apostolica concessum, ut quaedam proprii ordinis festa solemniter ritu tempore interdicti generalis quacunque auctoritate positi celebrent, possunt illis festivitatibus sacra peragere et divina persolvere, ac si interdictum minime appositum esset, ib., num. 25.

Campanarum pulsus an, et quomodo prosit defunctis. Vide verb. *Suffragia*, n. 23.

Iam a saeculo sexto constat campanas in usu fuisse, et plures habuisse ecclesiam parochialem, ib., num. 38 ad 40.

Consuetudine introductum est campanas certis horis diei et noctis pulsandas, et pariter in anniversariis sero et mane ante officium, ib., n. 41 et 42.

Quis huius ritus fuerit auctor, et de campana banali, ib., n. 43.

CANCELLARIA (II, 38).

Cancellariae apostolicae collegium quoad varia lineatur. Vide verb. *Cancellaria*, n. 1 ad 3.

Cancellariae apostolicae regulae observandae pro expeditionibus litterarum reformatae et praescriptae sunt a variis Summis Pontificibus, describuntur, ac earum numerus indicatur, ib., n. 4 ad 6.

Cancellaria apostolica, an et quomodo possit supplere in litteris apostolicis id quod est omissum in supplicatione, ib., n. 33.

In quibusnam cancellaria apostolica possit litteras apostolicas corrigere. Vide ib., n. 34.

Cancellariae episcopalis exercitium non debet vendi,

neque locari, sed exerceri per proprios Episcopi ministros statuta provisione absque ulla participatione emolumentorum, ib., n. 7 et 8.

Emolumenta cancellariae debent sufficere pro solo notario, et Sacra Congr. aliquando concessit Ordinario uti emolumentis cancellariae pro solvenda pensione, vel pro suis necessitatibus, ib., n. 9 ad 11.

In cancellariis episcopalibus servanda est taxa Innocentiana, cuius praecipua quaedam innuuntur, ib., n. 12 et 13.

Cancellarius Episcopi nihil accipere potest, nec ratione scripturae, neque sigilli, neque laboris aut alio titulo quoad quaedam, quae assignantur, ib., n. 14.

Quoad alia vero, quae sequuntur, poterit aliquid percipere, si nullum sibi salarium vel stipendium constitutum fuerit, tuncque non nisi, ut adnotatur, ibidem, num. 15.

Cancellarius Episcopi pro mercede copiae processuum, sive actorum servare debet taxam pluries a Sacra Congregatione Episcoporum approbatam, ib., num. 16 et 17.

Cancellarius in exigendis emolumentis debet servare taxam Innocentianam in illis, in quibus ipsa taxa disponit; in reliquis vero, vel metropolitana, vel propriam dioecesis; dummodo non sit rigidior, et contra decreta Sacra Congr., ib., n. 18 et 19.

Scripturae et instrumenta, quae conficiuntur et rogantur a cancellario Episcopi tanquam cancellario servari debent in Episcopi cancellaria, non autem transferri debent ad archivium communitatis; imo ad id cogi possunt etiam quoad acta ad monasterium monialium spectantia, ib., n. 20 et 21.

Cancellarius Episcopi, etiamsi laicus, gaudet privilegio et exemptione ab oneribus personalibus praesertim sordidis, quamvis extra dioecesim delinquat, et dummodo tempore carcerationis actualiter inserviat, ib., n. 22 ad 25.

Cancellarius curiae et mensae episcopalis, qui non vivit expensis Episcopi, seu non est eius commensalis, gaudet quidem privilegio fori, et exemptione a personalibus, sed non ab oneribus realibus et mistis, nisi concurrat legitima consuetudo ad eius favorem, ibid., num. 26.

Cancellarius foraneus archiepiscopi gaudet privilegio fori; et idem decretum fuit de cancellario abbatis, ib., n. 27 et 28.

Cancellarius foraneus curiae episcopalis admittendus est ad magistratum saecularem, ne libertas ecclesiastica praeiudicetur, ita tamen, ut quoad pertinentia ad officium magistratus non gaudeat privilegio fori, ib., num. 29.

Cancellarius vicarii foranei gaudet tantum privilegio fori; et cancellarius sancti Officii censuratus ob recognitionem cadaveris factam in loco immuni, ea cassata absolvitur, ib., n. 30 et 31.

Cancellarius et alii officiales curiae laicalis facientes recognitionem corporis cadaveris praecipitati in puteos cortilis contigui habitationi vicarii generalis, non incidunt in excommunicationem, attento, quod vicarius dixerit talem recognitionem non spectare ad ipsum, sed ad curiam laicalem, ib., n. 32.

Cancellariae nomen unde veniat, et quo sensu in iure canonico accipitur, ib., n. 35 et 38.

Cancellarius quis dictus, n. 36.

Iampridem in ecclesiis cathedralibus eius fuit munus; apud veteres pro notario accipiebatur; in novo iure pro dignitate ecclesiastica, n. 37, et 39.

Quando hoc munus ad eam pervenerit eminentiam, in qua hodie in Romana curia conspicitur, n. 40 ad 43.

Quando cancellarius dici coeperit vicecancellarius, et habuerit fixum titulum cardinalitum, n. 44 et 45.

Negotia quae per manus vicecancellarii transeunt, num. 46.

Vicecancellarii officiales, n. 47 ad 52.

De regulis cancellariae, ib., n. 53 ad 61.

CANDELA (II, 43).

Candelarum benedictio in die Purificationis beatae Mariae Virginis et earum dispensatio inter parochiales functiones connumerantur, ac proinde ad proprios parochos spectant, tamen haec possunt regulariter fieri in omnibus etiam ecclesiis collegiatis tam regularibus quam saecularibus. Vide verb. *Candela*, n. 1 et 2, et verb. *Benedictiones variae*, art. 5, n. 1.

Candelas benedictas in die Purificationis beatae Mariae Virginis ad aedes saecularium parochi transmittere non debent, sed iuxta laudabilem et observatam ab Ecclesia universali consuetudinem in ecclesia populus eas recipere tenetur, ib., n. 3.

Benedictio et distributio candelarum, cinerum et palmarum, absente vel impedito Episcopo, pertinet non ad hebdomadarium, sed ad primam dignitatem, ib., num. 4.

Episcopus non debet praetermittere dare candelas in die Purificationis beatae Mariae Virginis et non debent recipi de manu syndicorum vel aliorum laicorum, sed Episcopi, et annotatur qualiter procedendum circa expensas et quantitatem cerae, ib., n. 5 ad 8.

Candela benedicta debet Episcopo ministrari a prima dignitate, et eam ab Episcopo accipere debet ante omnes, etiam ante vicarium ille, qui candelam Episcopo ministravit, ib., n. 9 et 10.

Episcopo distribuentem candelas, cineres et palmas praefereendus est ille, a quo Episcopus praedicta recepit, postea dignitates et canonici sacris vestibus induti, et ante alios vicarius generalis; et ita similiter alio distribuentem, ib., n. 11 et 12.

Candelae et palmae dantur vicario generali ante canonicos et dignitates, exceptis iis, qui cum parentis assistunt Episcopo in sede pontificali existenti, ut etiam tunc sunt prius thurificandi, ib., n. 13 ad 15.

Nec candelae quatuor accendi, nec duo cappellani assistere debent ad missam vicarii generalis, ibidem, num. 16.

Candelas qui distribuit, detecto capite distribuere debet, ib., n. 17.

Candelae in missa sunt accendendae nec ante finem missae exstinguendae, nec nimis parvae adhibendae, ib., n. 18.

Parochis ad funus intervenientibus, sive associandis, sive non, ab aliis canonicis eiusdem parochiae, distribui non debet candela maior illa, quae datur superiori regularium associato ab aliis fratribus; et differentia quantitatis candelarum pendet ab arbitrio haeredum, ibid., n. 19.

Candela itidem non debetur sacerdotibus aliis, et canonicis maior illa, quae datur regularibus. Vide verb. *Parochus*, art. 3, n. 7.

Candelae eadem accensae in associatione cadaveris, deservire possunt stante consuetudine, etiam circa feretrum in eius tumulatione, ibid., n. 20.

Candelarum, cereorum, et intortitorum ardentium usus an, et quomodo prosit defunctis. Vide verb. *Susfragia*, n. 26.

Residua candelarum, quae aliqua confraternitas vel locus pius impendit de suo in sepeliendis pauperibus gratis, nec a paroco, nec a quocunque alio praetendi possunt, nisi subsit fraus aliqua, ib., n. 21.

De candelis in associatione cadaverum, de candelis, quae mittuntur ad ecclesiam parochialem in die Commemorationis defunctorum, plura, ib., n. 22, 24 et 25.

Servanda est consuetudo circa candelas, quas praetendit abbas, dum impeditus mittit ad funera crucem ecclesiae suae, ib., n. 23.

Candelarum usus in baptismi collatione, ibidem, num. 26 ad 30.

De usu antiquo candelarum, ib., n. 31.

In sacrificio missae quomodo et quae adhibendae, ibid., n. 32.

Candelae benedictae ad quos usus inservire debeant, ibid., n. 33.

Cereorum usus in funeribus, in dedicatione ecclesiae, in extrema unctione, in matutinis tenebrarum, ibid., n. 34 ad 37.

De cereo paschali, ibid., n. 38.

CANDELABRUM (II, 47).

Candelabrum septimum non adhibetur in vespis, neque in missis defunctorum, licet ab Episcopo celebrantur, sed solum in missis solemnibus ab Episcopo celebrandis. Vide verb. *Candelabrum*, n. 1.

Candelabrum septimum non debet poni super altare, quando solemniter celebrat Episcopus suffraganeus, ib., n. 2, et verb. *Coadiutoria*, *Coadiutor*, n. 77.

Candelabrum septimum interdicatur inferioribus Episcopo usum pontificalium habentibus, ib., n. 3.

CANIS (II, 48).

Canes venatici teneri et alii non possunt ab Episcopis, presbyteris, diaconis, subdiaconis, ac minoristis, et assignantur poenae. Vide verb. *Canis*, n. 1 ad 3.

Canes in ecclesiam inferri non possunt; et in monasteriis monialium neque masculi neque feminae retineri, ibid., n. 4 et 5.

CANON MISSAE (II, 49).

Quis fuerit canonis auctor. Vide verb. *Canon Missae*, II, 93, n. 1 ad 5 et 8.

Varia canonis nomina, ibid., n. 7.

Quonam sensu accipiatur, n. 1.

Apostoli, antequam canonem instituissent, ad Dominicam orationem consecrarunt, ib., n. 6.

Iudicantur quae pertinent ad apostolicam traditionem, et quae ad Pontificum institutionem, ibid., n. 9.

Mentio Pontificis et Episcopi, ibid., n. 10 et 11.

An abbates, et Ordinarii non Episcopi nominari possint, et quid dicendum de abbate Montis Casini, ibid., num. 12.

De nominum recitatione, ibid., n. 13.

An possit sacerdos pro haereticis, etc., orare, ibid., num. 14.

De caeteris orationibus in canone, et de elevationis ritu, ibid., n. 15 et 16.

CANONES (II, 52).

Canones apostolorum. Vide verb. *Apostolus*, n. 16. Canones poenitentiales utiliter in multis synodis sunt impressi. Vide verb. *Canones*, n. 2.

Canonum statuta ab omnibus sunt custodienda, praesertim ab Episcopis, ibid., n. 1.

Canonum quid sit et de eius vocabulo, ib., n. 3 et 13.

Canones ex temporum, locorum et personarum circumstantiis expendendi, ne a vero eorum sensu aberretur, ibid., n. 4 ad 6.

Quid Patres in illis condendis sibi proposuerint, ibid., n. 7.

Nulli sacerdotum licet ignorare canones, ib., n. 8.

Canones potius sunt iuris naturalis et divini interpretatio, quam iuris positivi constitutio, proinde nulla consuetudo in totum abrogare potest, ib., n. 9 et 10.

Canonum relaxatio quibus de causis facta, et qua cautione, ibid., n. 11.

Quenam attendenda in perscrutandis, et unde necessitas illos vulgandi, ibid., n. 12 et 14.

De variis methodis in eorum collectionibus; quare collecti, et variae eorum collectiones apud Graecos et Latinos, ibid., n. 15 ad 27.

CANONICATUS (II, 55).

QUID SINT CANONIA, SEU CANONICATUS, ET CANONICUS, ET UNDE DICANTUR.

Canoniam, vulgo canonicatus est ius spirituale, quod provenit ex electione, seu receptione alicuius in fratrem seu canonicum, et elucidatur quid tale ius inferat, ac praeferat, qualiterque canonicum constituat. Vide verb. *Canonicatus*, art. 1, n. 1 ad 5.

Canonici nomen idem est, ac regularis a voce graeca *canon*, quae regulam significat, et canonicorum prima origo fuit in monastica disciplina, eorumque profectus per sanctum Augustinum, ac ad eius exemplum, per plurimos Episcopos declaratur, nec non unde primum canonicorum, et praebendarum origo nomen et usus, *ibid.*, n. 6 ad 10, et n. 29 et 35.

Canonici unde dicti, et de varia canonicorum tum saecularium, tum regularium origine. Vide *ibid.*, n. 11 et seqq. ad n. 28.

Canonicorum cathedralium dignitas. Vide verb. *Beneficium*, art. 1, n. 26.

Canonía in quo differat a praebenda, *ib.*, n. 30 ad 34.

De ratione canonicorum institutionis, *ib.*, n. 36 et 37.

De eorum collegiis, et de capituli nominis origine, *ibid.*, n. 38 ad 42.

Unde saeculares dicti, *ibid.*, n. 43 et 44.

CANONICATUS QUOAD COLLATIONEM, ET POSSESSIONEM.

De iure collatio canonicatum in ecclesiis cathedralibus simultanee spectare praesumitur ad Episcopum, et capitulum, consuetudo tamen in contrarium attendi debet, tum quoad Episcopum, tum quoad capitulum. Vide verb. *Canonicus*, art. 2, n. 1 et 2.

Consuetudo canonicatus, et dignitates conferendi a capitulo irrequisito Episcopo probatur ex collationibus factis tantum ab eodem capitulo, et praescribitur spatio quadraginta annorum, *ibid.*, n. 3 et 4.

Nedum in ecclesiis cathedralibus, sed etiam in collegiatis saecularibus collatio, seu provisio canonicatum spectat simultanee ad Episcopum, et capitulum, nisi consuetudine aut pacto ad solum Episcopum devoluta sit, et tunc excludit reservationem in vim alternativae, *ibid.*, n. 5 ad 8.

Quando canonicatus sunt simultaneae collationis, indultum concessum Ordinario suffragatur etiam capitulo, imo tunc si Ordinarius reperiatur exemptus a regula octava cellariae, exemptio prodest etiam capitulo, *ibid.*, n. 9 et 10.

In collationibus simultaneis Episcopi, et capituli tantum potestatem habet Episcopus solus per se, quantum totum capitulum, et contra, ac disseritur quid stante discordia inducatur, *ibid.*, n. 11, 12 et 13.

Sede episcopali vacante, vel Episcopo a beneficiorum collatione suspenso, stante simultanea, collatio spectat ad capitulum iure proprio, sicut e contra, effecto inhabili capitulo, *ibid.*, n. 14.

Possessio canonicatus, sive dignitatis, quae sit de capitulo, capitulariter capi debet, aliter est nulla, nec est manutenibilis, quamvis fuisset capta de mandato exsecutoris litterarum apostolicarum, *ibid.*, num. 15, 16 et 17.

Ut possessio dicatur capitulariter capta, debet convocari capitulum ad sonum campanae sub nullitatis rigore, nec de soni attestatione statur notario sine testibus, *ibid.*, n. 18 et 19.

Possessio, ut dicatur capta, debet canonicus sedere in sede propria canonicatus, de quo agitur, et non in alia, et capta hora missarum cum assignatione stalli in choro, et loci in capitulo, est sufficiens, *ibidem*, num. 20 et 21.

Habetur possessio pro capitulariter capta, si capitulum sine iusta causa eam tradere recusavit, et eam allegans, eam probare debet, *ibid.*, n. 22 et 23.

Habetur etiam pro capitulariter capta, si prima dignitas demandabit convocari capitulum, et vocati noluerint intervenire, nisi duo vel tres canonici, vel etiam unus aliis iniuste reluctantibus, *ibid.*, n. 24 et 25.

Aliquo impedimento existente, propter quod possessio capitulariter capi non possit, sufficit, si aliter capiatur, et quod sit legitime capta, iustificatur ex actibus canonicalibus per canonicum gestis cum praesentia et patientia capituli, nunquam tamen in praeiudicium tertii, *ibid.*, n. 26 ad 29.

An canonicus, qui facto alterius iniuste impeditus fuit, quominus possessionem canonicatus apprehenderet, pro possessore a principio habendus sit tum contra ipsum impediendum, tum contra tertium, cui ius interim fuit quaesitum, *ibid.*, n. 46 et seqq.

Canonicatum iniuste possidens, superveniente sibi novo titulo valido, potest continuare possessionem ipsam de facto, mutato solum primo iure et titulo possessionis, quae mutatio ipso iure statim facta, intelligitur data notitia secundi tituli, etiam absque alia declaratione, *ibid.*, n. 30.

Imo si canonicus falsus diu stetit in possessione, et deinde a Papa obtinuit provisionem, non est necessaria nova apprehensio, et installatio, *ib.*, n. 31.

Pro admissione ad possessionem canonicatum, aut praebendarum, et distributionum quotidianarum sunt prohibitae certae conditiones, seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, etc., *ibidem*, n. 32, 33 et 34.

Idcirco consuetudo donandi aliquid in ingressu, et admissione alicuius ad canonicatum est sublata per Concilium, prout et illa, secundum quam provisio solvunt caeteris prandium, et talis consuetudo est abolenda, et assignatur etiam alia consuetudo per idem Concilium abrogata, *ibid.*, n. 35 et 36.

Nequidem Episcopus cum consensu capituli statuere potest, ut aliquid minimum solvatur in ingressu canonicorum, nec ei licet quidquam sibi accipere pro collatione canonicatus, non obstante etiam immemorabili, *ibid.*, n. 37 et 38.

Non improbantur autem statuta, et consuetudines de serviendo per annum, vel aliquod tempus, et nihil percipiendi interim de massa grossa; vel de inserviando ante illius participationem per plures annos, missasque celebrandi gratis, *ibid.*, n. 39 et 40.

Valet etiam, et servanda est consuetudo ecclesiae Astensis, quod fructus spectent ad capitulum, donec beneficiatus sit sacerdos, ut etiam constitutio facta per Episcopum, et capitulum post Tridentinum ad solvendam certam quantitatem ratione novae possessionis canonicatum pro fabrica ecclesiae, *ib.*, n. 41 et 42.

Consuetudo, ut duobus primis annis, quibus quis fuerit canonicus, fructus sint haeredum antecessoris, non comprehenditur in prohibitione, reprobatur tamen etiam immemorabilis non admittendi ignobilem, et parum scientificum in canonicum cathedralis, *ibidem*, num. 43 et 44.

Occasione quaestionis, an capitulum pro possessione canonicatus aliquid exigere possit, varia ad canonicis iuris historiam pertinentia referuntur, *ib.*, n. 49 et seqq.

Interpretatur Conc. Tridentinum, sess. 24, cap. 15, de Reform., *ibid.*, n. 54 et seqq.

An et quando condi valeat statutum de aliquo exigendo a canonico pro canonicatus possessione, *ibid.*, num. 59 et seqq.

Episcopi et capituli concurrentiae in canonicorum electione, *ibid.*, n. 64 ad 73.

Potestas Episcopi in erectione canonicatum de iure repatronatus, *ibid.*, n. 74.

Formula erectionis et collationis huiusmodi canonicatus, *ibid.*, n. 75. Vide verb. *Formulae*.

CANONICATUS QUOAD AETATEM REQUISITAM IN CANONICIS ET DIGNITATIBUS, ET QUOAD TEMPUS, INTRA QUOD TENENTUR SUSCIPERE ORDINES ANNEXOS SUIS CANONICATIBUS ET DIGNITATIBUS.

Variam Ecclesiae disciplinam circa aetatem canonicorum ecclesiarum cathedralium. Vide in verb. *Canonicatus*, art. 3, n. 34.

Aetas requisita et sufficiens ad obtinendum canonicatum in ecclesia collegiata est aetas quatuordecim annorum, si ex sua fundatione, vel statuto, aut consuetudine nullum requirat sacrum ordinem, idque etiam in collegiata, in qua spectat cura animarum canonicis, non uti singulis, sed uti unitis; si autem e contra re-

quiritur aetas viginti quinque annorum saltem inceptorum, quae nec est necessaria, quando canonicatui, vel dignitati cura animarum non subest principaliter, sed solum accessorie est ipsi unita, ibid., n. 1 ad 6, vel verb. *Aetas*, ad quod remittitur circa aetatem requisitam ad dignitates sine cura in collegiatis, sub n. 24 et 25 et n. 36.

Aetas requisita, et sufficiens ad canonicatus cathedralis, ubi est facta distributio sacrorum ordinarum, est illa quam exigit ordo canonicatus; at ubi non est facta talis distributio, requiritur aetas annorum viginti duorum inceptorum, ib., n. 7 et 8 et n. 35.

Quandonam dicatur consuetudo vel statutum adnexuisse nec ne ordinem sacrum canonicatibus, ibidem, num. 37.

Interdum onus susceptionis sacri ordinis afficit canonicos, non item est adnexum canonicatibus, et de huius propositionis effectibus. Vide ibid., n. 38.

Aetas requisita ad dignitates, vel personatus, quibus nulla subest cura animarum, in cathedralibus est viginti duorum annorum, ubi vero subest, requiritur aetas viginti quinque annorum saltem inceptorum, et haec etiam requiritur ad dignitatem ecclesiae cathedralis, cui fit distributio missae cantatae per turnum infra hebdomadam, ib., n. 9 ad 11.

Canonici supranumerarii possunt recipi in anno quarto decimo, sed adveniente tempore praebendae, debent esse in aetate integra, ibid., n. 12.

Canonici, qui in cathedralibus et collegiatis ecclesiis obtinent canonicatus, dignitates, vel personatus, quibus aliqui ordines sunt adnexi, tenentur eundem ordinem requisitum intra annum suscipere, et ideo debent in ea aetate constituti esse, ut infra annum possint ad ordinem requisitum promoveri, ibid., n. 13 ad 15.

Annus statutus ad se promoveri faciendum ad sacros ordines computari debet non a tempore collationis factae, sed a die habitae pacificae possessionis; dummodo per provisum non steterit, ib., n. 16.

Canonici, qui ad sacros ordines suis canonicatibus, dignitatibus, vel personatibus adnexos se intra annum, iusto impedimento cessante, promoveri non faciunt, extunc donec promoti fuerint, privantur voce in capitulo, et dimidia parte distributionum, ib., n. 17.

Imo canonici ad requisitos ordines infra annum non promoti possunt aliis poenis, etiam privationis puniri: et praedicta privationis dimidia partis distributionum poena locum habet, quamvis intersint divinis et officium recitent, nec ad id suffragatur contraria consuetudo, ib., n. 18, 19 et 20.

Poenam privationis dimidia partis distributionum respectu praefatorum locum habet, quamvis reliqua dimidia pars, quae superest, non sufficiat ad sustentationem canonici, ea tamen poena non intelligitur de extraordinariis distributionibus, quae scilicet dantur pro funeralibus, seu anniversariis, nisi haec sint unitae cum horis, ib., n. 21 ad 23.

Nullam tamen poenam incurrunt canonici, si ad ordines requisitos non promoveantur intra annum propter iustum impedimentum; ut nec etiam incurrat dispensatus a Papa, ut in aetate v. g. sexdecim annorum, vel in alia sufficienti canonicatum in cathedrali obtinere possit, ibid., n. 24 et 25.

Canonicus dispensatus super aetate ad obtinendum canonicatum, si promoveri non curavit ad ordines, postquam ad legitimam aetatem pervenit iuxta formam in dispensatione praescriptam, distributiones non acquirit, quamvis choro inserviat, at non prius cogendus est ad sacros ordines promoveri, quam ad annos pervenerit, ib., n. 26 et 27.

Canonicus in sacris non constitutus vocem in capitulo aliquo pacto acquirere, seu praescribere non potest, et non subdiaconus nec vocem consultivam in electionibus, et synodo habet, ib., n. 28 et 29.

Praesidens vero in capitulo, etiamsi non sit in sacris, in eo proponere, ac resolutiones accipere potest, atque praelato ecclesiae collegiatae, etiamsi sacris or-

dinibus careat, praesidentia, ac vox in capitulo competit, ib., n. 30 et 31.

Canonicus in ecclesia collegiata habens canonicatum, cui neque iure communi, neque ex consuetudine, institutione, aut statuto annexus est aliquis ordo, praesertim sacer, obtinere potest, et percipere distributiones, licet nunquam huiusmodi sacrum ordinem suscipiat, vocem tamen in capitulo habere non potest, ibidem, num. 32 et 33.

CANONICI ET DIGNITATES QUOAD FIDEI PROFESSIONEM, ET POENAS EAM OMITTENTIUM.

Canonici et dignitates ecclesiae cathedralis tenentur a die adeptae possessionis ad minus intra duos menses fidei professionem facere non solum coram Episcopo, vel eius vicario generali, sed etiam coram capitulo; et haec magis ac magis declaratur. Vide verb. *Canonicus*; art. 4, num. 1 ad 3.

Sede episcopali vacante non sufficit fidei professionem facere coram solo capitulo, sed debet etiam fieri coram vicario capitulari, et ea fieri debet personaliter, et non sufficit per procuratorem, ibid., n. 4 et 5.

De sententia Sacrae Congregationis Concilii super professione fidei emittenda a canonicis vel beneficiatis per procuratorem, ib., n. 35.

Dato, quod provisos canonicus praesens in curia non possit statim ad residendum accedere, solet tunc Sacra Congregatio Concilii illum admittere ad professionem fidei coram, et in manibus Datarii, vel Cardinalis praefecti Sacrae Congregationis, et etiam coram Urbis Vicario, non obstante, quod in litteris provisionis adsit decretum emittendi in manibus Episcopi, ib., n. 6.

Fidei professionem tenentur denuo facere etiam illi canonici, qui iam antea eam emisierant in adeptione alterius similis beneficii, et qui denuo adipiscuntur in cathedralibus ecclesiis canonicatum, vel dignitatem, quam antea habuerant, et dimiserant, ibid., n. 7 et 8.

Haec fidei professio fieri debet saltem intra duos menses a die adeptae possessionis dignitatis, vel canonicatus in ecclesia cathedrali; talis tamen terminus non currit proviso, qui non accepit possessionem, quamvis per eum stet, quominus eam accipiat: imo ad effectum ut incipiant currere praedicti duo menses, non sufficit fuisse adeptam possessionem, sed requiritur possessio pacifica, ibid., n. 10 et 11.

Si intra praedictos duos menses a die adeptae realiter pacificae possessionis talis canonicus non emisierit dictam fidei professionem, non per hoc solutus est ab obligatione illam imposterum emittendi, ib., n. 12.

Canonici et dignitates ecclesiae cathedralis tenentur ultro sese offerre ad faciendam fidei professionem, adeo ut non requiratur ad hoc praevia monitio, et eam omitteutes peccant mortaliter, nisi per ignorantiam, inadvertentiam, aut oblivionem ipsam facere omitant, ib., num. 13 ad 15.

Canonici et dignitates cathedralis non facientes fidei professionem uti supra, ultra peccatum mortale, incurrunt etiam fructuum amissionem, in hac tamen non includuntur distributiones quotidianae, nisi omnes redditus canonicatus in iis consistent, ib., n. 16 ad 18.

Praedicta poena amissionis fructuum intelligenda est solum de fructibus decurrendis post lapsum duorum mensium, et professio fidei ex post facta non proficit ad recuperandos fructus amissos post dictos duos menses, sed solum ad acquirendos futuros, ibid., num. 19 et 20.

Fructus canonicatus et dignitatis ob omissionem professionis fidei non acquisiti debent applicari in usus pauperum, vel in fabricam ecclesiae beneficii, si indigeat, quoties tamen omitteutes habeant fructus distinctos et separatos a mensa capitulari, ib., n. 21 et 22.

Episcopus non potest condonare huiusmodi fructus amissos ob non factam fidei professionem, sed solum sancta sedes, vel sacra congregatio, ib., n. 23 et 24.

Licet canonicis cathedralis omitteutibus fidei professionem possessio canonicatus nihil suffragetur quoad

fructuum perceptionem, suffragatur tamen quoad titulum et proprietatem talis canonicatus, et quoad vocem habendam in capitulo, et ius praecedentiae, et caetera alia iura a die adeptae possessionis, et inde iuvantur regula de triennali ad effectum, ne possint molestari super titulo, num. 25, 26 et 27.

Quoad fructus tamen retinendos non suffragatur, nec eis prodest etiam longissima possessio, quandiu professionem fidei non emisierint, unde in conscientia ante sententiam iudicis restitui debent fructus amissi ob non factam fidei professionem, ib., n. 28 et 29.

Lex emittendi per canonicos professionem fidei non solvitur per consuetudinem etiam constantem, sed solum per expressam exemptionem, ib., n. 36.

Coadiutores dignitatum et canonicorum cathedralium de rigore iuris communis, seu Concilii Tridentini non tenentur emittere professionem fidei, ut nec etiam portionarii, vicarii temporales, et alii provisi de cappellaniis in ecclesia cathedrali, nec canonici et dignitates ecclesiarum collegiatarum, et possidentes beneficia inferiora non curata; hi tamen omnes, et caeteri beneficiati tenentur ipsam emittere vigore dioecesanarum legum, ib., n. 30 ad 33.

CANONICI QUOAD RESIDENTIAM, CHORUM ET MISSAM.

Canonici, sive cathedralium, sive collegiatarum tenentur, saltem per novem menses, residere in ecclesiis sui canonicatus, ita ut non liceat ipsis ultra tres menses, ab eisdem quolibet anno abesse. Vide verb. *Canonicus*, art. 5, num. 1.

Varia circa tres menses, quibus canonici quolibet anno abesse possunt, adnotantur, ib., num. 2 ad 6.

Residentia canonicorum in ecclesiis cathedralibus et collegiatis non amplius regulatur a statutis et consuetudinibus, sed a Concilio Tridentino, sess. 24, cap. 2, De reform. Vide ibid., num. 129.

Fundationum privilegiis, quibus ultra tres menses canonicis abesse licet, non est derogatum a Tridentino, per quod nec sublata sunt statuta a Summo Pontifice in idem confirmata, ib., num. 7 ad 9.

Ut canonici abesse possint tribus mensibus a Concilio permissis, nec Episcopi, nec capituli licentia, nec causa requiritur, et possunt canonici tunc abesse etiam ex causa recreationis, non tamen pro eo tempore lucrantur distributiones quotidianas, sed solum fructus grossos, seu praebendas, ib., num. 10 et 11.

Potest Episcopus ob legitimam causam dare canonicis suis facultatem, ut possint abesse per quatuor menses, ib., num. 12.

Si per specialem aliquarum ecclesiarum constitutionem, aut consuetudinem longius servitii tempus requiritur, non est licitum canonicis per tres menses abesse, secus autem, si totius anni servitium requiritur, ib., num. 13 et 14.

Collegiatis non insignibus canonici excusantur a residentia, dummodo sint ecclesiae illae rurales prorsus destitutae, et in quibus supra hominum memoriam solum non fuit residendi, aut quae adeo tenues sint redditus, ut canonici aliunde vivere debeant, ib., n. 130.

Canonici non residentes per novem menses, seu per maius tempus sibi a sua ecclesia constitutum, incidunt in poenas Concilii Tridentini, et assignantur cum debitis advertentiis, ib., num. 15 ad 19.

Poenarum gradus contra canonicos non residentes a Concilio praescripti sunt necessario servandi, antequam deveniatur ad privationem, alias ipsa privatio, seu sententia privationis erit nulla, ib., n. 20 ad 24.

An canonici, qui spatio decem et plus annorum non resederunt, puniri debeant privatione canonicatus, non servato ordine praescripto a Concilio Tridentino, de quo supra, ib., num. 131.

Dantur ad id decreta Sacrae Congregationis Concilii. Vide, ibid., num. 25.

Ut possit procedi ad privationem canonicatus contra canonicum non residentem, expectandum est trien-

nium completum, interim tamen potest Episcopus praevius citationibus per censuras contra procedere, ibid., num. 26 et 27.

Poenae canonicorum non residentium possunt infligi etiam contra canonicos coadiutores cum futura successione, et illas non potest Episcopus remittere in totum, bene tamen ante sententiam minuere, vel augere, ib., num. 28 et 29.

Canonici, si novem mensibus anni absque legitima causa a residentia notabiliter absint, ultra supradictas poenas incurrunt etiam secundum multos culpam mortalem, et iuxta quosdam etiamsi velint quotidianas distributiones amittere, in quo tamen casu varii alii eos cum quibusdam restrictionibus a mortali excusant, ib., num. 30, 31 et 32.

Dantur tamen aliquae legitimae causae omnino excusantes a continua residentia, et istae generatim loquendo sunt quatuor, quae enumerantur, ac satis reserantur, ibid., n. 33 ad 37.

Speciatim etiam conceditur, ut duo canonici in servitio Episcopi occupati pro residentibus habeantur, et ii possunt assumi, sive ex cathedrali, sive ex collegiata, ibid., n. 38 et 39.

Canonici ex iusta causa absentes non tenentur relinquere substitutum, ac per hunc interim deservire, non obstante immemorabili consuetudine, ib., n. 40.

Canonici tenentur recitare officium in choro, nec ipsis potest Episcopus concedere, ut officient in sacristia, bene vero quandoque v. g. ob frigus, et etiam ad tres menses frigidiores tolerandum diebus tamen feriabilibus, ib., n. 41 ad 43.

In choro non est a canonicis inchoandum officium statim signo dato, sed elapsa tertia parte horae, et tunc non expectandus vicarius, ibid., n. 44 et 45.

Canonici sub onere et obligatione restitutionis fructuum tenentur per seipsos psallere, seu canere in choro cum aliis, et ex decentia debent alta voce cantare, et Episcopus potest illos ad hoc hortari, sed non cogere, ibid., n. 46 et 47.

Canonici dum ecclesia harmoniaca modulatione utitur, satisfaciunt, attente assistendo. Non possunt contra solitum cogi ad matutinum ante ortum solis, tamen licet duo, vel tres tantum, ad officium in choro tenentur, ibid., n. 48 ad 50.

Canonici qualiter teneantur in choro quoad officium defunctorum, graduales, etc., ibid., n. 51 ad 56. Vide tamen etiam verb. *Officium*, art. 1, n. 46, et art. 3, num. 107.

Canonicos potest cogere Episcopus ad praestandum iuramentum de fideliter punctando in choro, nec possunt iidem a choro exire, nisi petita venia archidiacono seu praesidenti per salutationem, et ibidem confabulantes sunt punctandi tanquam absentes, nec debent habere stratum, vel tapetum, et divinis interessentes sine habitu canonicali, et superpelliceo debent punctari, et non permittendum, ut laici, dum divina celebrantur, stent, vel sedeant in choro, ib., n. 57 ad 62.

Canonicum, vel cappellanum qualiter possit Ordinarius excusare a choro, et iunior supplere vices hebdomadarii, ib., n. 63 et 64.

De servitio a canonicis choro praestando, de quo agit auctor, consulendus est sanctae memoriae Benedictus XIV, in suis institutionibus ecclesiasticis, ibid., num. 132.

Canonici tenentur quotidie ad canendam missam conventualem sub mortali, etiam diebus quibus cantant aliquam missam votivam, vel pro defunctis, ibidem, num. 65 ad 69.

Praeterea missa conventualis in Quadragesima, Adventu, Quatuor Temporibus, et similibus, etiamsi occurrat festum duplex, non est omittenda, sed utraque missa nempe de sancto et de feria, est celebranda, ib., num. 70 ad 72.

In cathedralibus et collegiatis non potest omitti altera ex duabus missis cantandis ob celebrationem capituli canonicorum, ib., n. 73.

Missa defunctorum cantari debet a canonicis iuxta legem foundationis etiam in illis diebus in quibus ex praescripto Missalis cantatur alia missa pro defunctis, nec ob id missa conventualis omittenda, ib., num. 74 et 75.

Canonici pro missa conventuali, quam quotidie celebrare, et sacrificium pro benefactoribus et fundatoribus applicare tenentur, nullatenus possunt aliam elemosynam recipere, non obstante consuetudine, nec tenuitate reddituum, pro ea tamen debetur canonicis distributio ex missa communi, ib., n. 76 et 77.

Canonici, qui missam solemnem celebrat die Dominico, tenentur officium vesperarum facere eodem die post prandium, non obstante contraria consuetudine, et qui celebrat eam, in qua chorus tenetur cantare Symbolum, non potest illam proseguere eo tempore, quo a choro cantatur Symbolum praedictum, nec in conventuali facienda thurificatio, si sit absque cantu et ministris, ib., n. 78 ad 80.

Canonici missam celebrans in ecclesia, vel ex devotione, vel ex obligatione tempore, quo cantatur una hora in choro qualiter habeatur absens, et qualiter sedendum a celebrantibus coram Episcopo et per seipsos divina obire, et missas maiores canere debent, et quid si sint legitimo detenti impedimento, ibidem, num. 81 ad 84.

Missas pontificales celebrare, absente Episcopo, pertinet ad primam dignitatem vel ad secundam vel ad antiquiorem canonicum, non autem ad canonicum hebdomadarium, nisi aliter sit consuetudo, ibidem, n. 85 et 86.

Canonici solemniter celebranti pro diacono et subdiacono, inservire debent pariter canonici, ib., n. 87.

Dignitas prima, si velit functiones episcopales facere, debet etiam missam cantare, alias pertinent ad subsequentes cum eadem conditione, et idem similiter servandum, si absente Episcopo velit deferre Sanctissimum Sacramentum, ib., n. 88 ad 90.

Canonici non supplent vices protonotariorum, et aliorum inferiorum, sed bene vices dignitatum; etiamsi haberent onus cantandi epistolam, vel evangelium; ac quaedam alia adducuntur decisa circa cantum epistolae et evangelii; atque respectu ministrationis, ib., n. 91 ad 100.

Canonici et dignitates an possint missas privatas celebrare tempore, quo Episcopus solemniter celebrat, vel concionatur, ib., n. 101.

Poenae quas Episcopus infligere potest canonicis non residentibus, ibid., n. 102.

Saepe permittitur canonicis alternatim choro intervenire, non tamen in diebus festis, ibid., num. 103 ad 105.

Semper ad psalmodiam tenentur, non tamen ad recitandum officium Beatae Mariae Virginis et defunctorum extra chorum, ibid., n. 106, 107 et 133.

Non satisfaciunt muneri suo recitando completorium, dum vesperae cantantur a musicis, n. 108.

Tenentur Gregorianum cantum addiscere, ib., n. 111.

Possunt satisfacere per alium capitularem; non tamen qui consistunt extra civitatem, et coadiutores canonicorum, ib., n. 112 et 113.

Possunt, loco chori, recitare officium in cappella, ib., n. 114.

De poena eorum qui Horis canonicis miscent risus, etc., n. 115 et 116.

Sacra Congregatio Concilii improbat consuetudinem non mulctandi canonicos, ib., n. 117.

Canonici tenentur ad missam conventualem, ibid., num. 118.

Non tenentur ad residentiam in collegiatis non insignibus, ibid., n. 119.

Absentia a choro per tres menses illis conceditur a Concilio Tridentino, ibid., n. 120 ad 124.

Quando puniendi propter absentiam, ibid., n. 125 ad 128.

De servitio chori et aliis, ibid., n. 132.

CANONICI QUOAD ASSOCIATIONEM, ET ASSISTENTIAM DEBITAM EPISCOPO.

Canonici qualiter, et quando accedere debeant ad domum Episcopi pro illius associatione ad ecclesiam, ac ubi ad talem effectum sit conveniendum, quoties longe distet. Vide verb. *Canonicus*, art. 6, n. 1 ad 8.

Ut canonici in debita associatione Episcopi deesse non possint, et officia divina non turbentur, debet Episcopus certam horam sui adventus tempore congruo statuere et significare, quo stabilito, si dato ultimo campanae signo non veniat, potest inchoari officium, eo non exspectato, ib., n. 9 ad 10.

Si Episcopus post inchoatum officium ad ecclesiam descendat, tunc satis erit quatuor vel quinque canonicos obviam ire, sed saltem duo tenentur, et idem si venit tempore, quo post decantatum evangelium concio inchoatur, ib., n. 11 ad 13.

Item quoties finita concione velit Episcopus domum redire, canonici omnes non debent deserere missam, sed tantum tres, vel quatuor eum usque ad portam comitentur, et statim redeant; omnes tamen debent saltem usque ad portam, si post missam discedat, et si persolutus officiis, usque extra, vel ad primum atrium domus, si contigua, nec excipiuntur dignitates, ibid., num. 14 ad 17.

Canonici et dignitates non tenentur associare, et reassociare Episcopum toties quoties accedit ad ecclesiam, et ab illa recedit, sed solum in solemnioribus diebus, quibus cum cappa ad celebrandum, aut ad assistendum divinis officiis, vel ad pontificalia exercenda accedit, aliter non nisi ex arbitrio et urbanitate, aut ex consuetudine, si exstet, prout adducitur, ibid., num. 18 ad 21.

Canonici omnes non tenentur associare Episcopum ab eo altari, in quo missam plenam celebravit, ad sedem episcopalem, si voluerit missae conventuali assistere; nec ad cameram capitularem, nisi ex urbanitate; et associantes per civitatem eorum Episcopum Cardinalem, non collegialiter, nec cum habitu canonicali, debent illum anteire, non autem sequi, ibid., num. 22 ad 24.

Assignatur qualiter teneantur canonici respectu suffraganei venientis ad ecclesiam ad celebrandum nomine Episcopi proprii, eiusque de licentia cappam deferentis, ibid., n. 25 et 26.

Assistentia a canonicis et dignitatibus debita Episcopo facienda est secundum caeremoniale Romanum; excepta tamen laudabili et immemorabili in contrarium consuetudine, ib., n. 27 ad 30.

Canonici et dignitates, et portionarii tenentur assistere Episcopo solemniter celebranti, aut alia pontificalia exercenti, et in primis prima dignitas cum pluviali, et duae aliae dignitates, vel canonici praeter diaconum et subdiaconum, ib., n. 31 ad 34.

Talis prima dignitas licet unica, seu dignior in casu, quo recuset Episcopo assistere, cogendus est poenis et censuris ecclesiasticis, et assistentia praestanda est in habitu choralis tantum, ib., n. 35 ad 37.

Consuetudo, ut dignitates et canonici mitram, gremiale et thuribulum, ac simile ministrent Episcopo, servanda est; et sive celebret sive divinis assistat si Ordinarius sit, debetur assistentia duorum canonicorum ex numero diaconorum, ubi praebendae distinctae, iique, et non presbyter assistens, debent elevare fimbrias pluvialis, ib., n. 38 ad 41.

Canonici iidem assistere debent Episcopo, quando facit ordinationes, sive faciat cum missa solenni sive privata; ei tamen non est assistendum, dum accedit ad ecclesiam, nisi quando est paratus cum pluviali et mitra; nec assistentes tenentur ei ponere et deponere biretum, sicut tenentur ad mitram, ib., n. 42 ad 44.

Canonici tenentur, et cogi possunt ab Episcopo, ut sibi ministrent et inserviant etiam in quibuscunque civitatis ecclesiis, dum ad publicas, vel solennes episcopales functiones exercendas eum ire contigerit, non ta-

men extra civitatem et dummodo cathedralis chorus non destituatur servitio debito, ib., n. 45 et 46.

Non tamen possunt canonici cogi ad assistendum Episcopo, si accesserit ad alias ecclesias ad celebrandum private; imo sic nec etiam tenentur in cathedrali, et si assistant, non gaudent distributionibus excepta tamen legitima consuetudine ad utrumque servanda, ib., n. 47 ad 50, et n. 60 et 61.

Canonici cathedralis, si adsint, debent inservire Episcopo pontificalia exercenti, et non alii inferiores, etiam in collegiata et parochiali, et quacunque alia intra dioecesis, ib., n. 51 ad 53. Vide tamen etiam verb. *Assistentia*, n. 25.

Canonici tenentur assistere suffraganeo quando nomine proprii Episcopi functiones pontificales exercet, ei tamen duorum canonicorum assistentia ultra diaconum et subdiaconum non debetur, nisi adsit antiqua ad id consuetudo, ib., n. 54 ad 57.

Quando Episcopus suffraganeus solemniter celebrat, facit ordinationes, consecrationes, vel alias similes functiones pro Ordinario, illi tantum debent accipere paramenta, qui sunt necessarii in ministerio, ib., n. 56.

Canonici diaconi assistentes non tenentur, imo non debent inservire Archiepiscopo de bugia, seu candela, sed ea administranda est per cappellanum, et non possunt cogi canonici ad inserviendum Archiepiscopo in missis privatis praeter consuetudinem, iuxta quam inservientes quotidianas distributiones non amittunt, ib., num. 59 ad 61.

Quaenam assistentia facienda sit a canonicis Episcopo conciones habenti, ibid., n. 62. Varia adducuntur decreta assistentiam Episcopo debitam spectantia, ib., num. 63.

Fas est Episcopo adiungere suo servitio duos canonicos cathedralis, vel collegiatarum, ib., n. 64.

Tenentur canonico Episcopo inservire in monasterio diaconi, vel subdiaconi, ib., n. 65.

Tenentur ei assistere, etiamsi in cathedrali praesens sit divinis officiis in cappa, ib., n. 66.

Ministerium et officium a canonicis praestandum Episcopo multifariam determinat variae resolutiones Sacrae Rituum Congregationis relatae, ib., n. 67.

CANONICI QUOAD PRAECEDENTIAM ET PRAEEMINENTIAM.

Canonicus ecclesiae collegiatae urbis Romae dignior est canonico cathedralis alterius civitatis, etiamsi cathedralis capitulum sit exemptum. Vide verb. *Canonicus*, art. 7, n. 1.

Canonici cathedralis in omnibus, et per omnia sunt praefereendi magistratui saeculari, quando non est de perpetuis et maioribus, et concinator debet ipsos prius salutari, quam magistratum, et ubique prius thurificandi, ubi talis est consuetudo; at extra ecclesiam nulla pollent iurisdictione, et cedere debent, etc., ibidem, num. 2 ad 4.

Canonici cathedralis omnibus aliis praecedunt, non obstante contraria consuetudine, etiam in sua collegiata, ib., num. 5, 6 et 7.

Imo canonici cathedralis praecedunt canonicis collegiatae etiam in associandis funeribus defunctorum propriae ipsius collegiatae parochiae, de quo tamen plenius in art. seq., ib., n. 8 et 9.

Canonici cathedralis et collegiatae, et alii clerici saeculares semper praecedere debent regularibus, etiam in ipsorum regularium ecclesiis, ib., n. 10.

Canonici et presbyteri ecclesiae cathedralis debent praecedere omnibus curatis parochialium ecclesiarum in omnibus processionibus et functionibus, etiam in propriis ipsorum curatorum ecclesiis, ib., n. 11 et 12.

Limitatur, ac temperatur sententia auctoris, ibid., num. 60 seq.

Canonici cathedralis, si ob intemperiem aeris resident in alia ecclesia, rector illius debet sedere post canonicos supra mansionarios, et reliquos presbyteros, et si fuerit protonotarius, praecedit canonicis uti singulis, non autem capitulariter, ib., n. 13.

Canonicis cathedralis in ecclesia parochiali dignior locus debetur immediate post Episcopum, et post canonicos sedere debet rector, ibid., n. 14.

Canonici collegiatarum ecclesiarum praecedere debent omnibus rectoribus, curatis, plebanis, ac presbyteris ecclesiarum parochialium in publicis processionibus et functionibus, etiam synodalibus, ib., n. 15 ad 17.

Canonici tamen tanquam singuli incidentes, non habent praecedentiam supra curatos, sed capitulariter et processionaliter procedentes praeferuntur abbatibus benedictis, et extra ecclesiam canonicis praecedit praelatus utriusque signaturae referendarius, ibid., n. 18, 19 et 20.

Canonicus prius factus debet praecedere aliis post ipsum admissis, etiamsi sint doctores; et ubique canonici cathedralis, licet non doctores, praefereendi sunt presbyteris non canonicis esto sint doctores, ibidem, num. 21 et 22.

Canonicus presbyter praecedit canonico antiquiori non presbytero; et si omnes presbyteri praecedunt inter se secundum suam receptionem: at ubi praebendum, ibid., n. 23 ad 26, et 63 et seq.

Canonici ordinis diaconalis in minoribus, vel diaconali ordine constituti, ubi praebendae sunt distinctae, praecedere debent canonicis ordinis subdiaconalis, quamvis presbyteris, et inde quaedam ad rem coadiutore, ibid., n. 27 ad 30.

Canonicus diaconus, si promoveatur ad sacerdotium, non recuperat praecedentiam, quam prius cesserat canonico presbytero possessione posteriore, ib., n. 31.

In processionibus, quae fiunt cum interventu capituli cathedralis, praecedentia debetur beneficiatis eiusdem supra parochos, ib., n. 32.

Praecedentia, quae debetur parochis et curatis perpetuis, eadem debetur parochis et curatis amovibilibus ad nutum, ib., n. 33.

Dignitatibus et canonicis cathedralis convenit distinctio, tam quoad qualitatem paramentorum, quam quoad locum se parandi in missis, et in processionibus quoad paramenta iis coaequari non debent canonici collegiatae, ib., n. 34 et 35.

Canonici non possunt in celebratione missae uti palmatoria, vulgo *bugia*, et digniores debent sedere in sedibus vicinioribus sedi episcopali, ibid., n. 36 et 37.

Canonicus celebrans ratione paramentorum, et officii, debet habere primum locum, et primam sedem chori supra dignitates et canonicos, et hebdomadarius supra omnes dignitates et canonicos, ib., n. 38 et 39.

Canonicus primus, vel prima dignitas, qui digniorem locum habet in capitulo, praefereendus est caeteris in processionibus, et parati praecedunt vicario generali, non obstante consuetudine in contrarium; secus autem si non parati, vel si etiam vicarius sit paratus, ibid., num. 40 ad 43.

Canonicus, qui est vicarius generalis, si uti vicarius sedeat, praecedit omnibus canonicis et dignitatibus, sed non lucratur distributiones, ib., n. 44 et 45.

Canonici et dignitates praecedunt vicario capitulari canonico, si, ut lucratur distributiones, voluerit choro interesse quod si illas lucrari noluerit, tunc debet praecedere omnes, excepta prima dignitate post pontificalem; unde non potest occupare sedem archidiaconi in ecclesia, sed debet sedere in alia portatili, ibid., n. 46 ad 48.

Vicarius foraneus ratione sui vicariatus nullam in quavis functione et loco habet praecedentiam super alias dignitates et canonicis antiquiores, ib., n. 49 et 50.

Canonicus, vel dignitas factus Episcopus, cum retentione canonicatus, vel dignitatis, debet praecedere omnibus aliis canonicis et dignitatibus etiam ipso antiquioribus, ut quoque canonicus qui sit Episcopus titularis, ib., n. 51 et 52.

Canonicus, qui permutavit canonicatum, si permutatio effectum habere non potuit, et redierit ad suum canonicatum absque onere, in primum ponendus est qui dimisit, et alium in eadem ecclesia impetravit, locum ultimi acquirit, et prioris deperdit, ib., n. 53 et 54.

Licet canonicatus sit de iurepatronatus, debet eum obtinens praecedere tanquam verus canonicus omnibus aliis, qui post illum obtinuerunt canonicatum, ib., n. 55.

Canonicis collegiatarum Urbis praesentibus translationis pensionis, haud satisfactum est indulto quoad praesentiam Ordinarii, vel canonici metropolitani ecclesiarum et cathedralium ecclesiarum, ibid., n. 56 et seqq.

CANONICI QUOAD PERCEPTIONEM SACRAMENTORUM,
ET QUOAD FUNERA ET SEPULTURAM.

Canonicus ecclesiae cathedralis carentis canonica, sive aedibus canonicalibus, habens domicilium, et actu habitans intra fines alterius parochiae, tenetur infirmitate recipere sacramenta a paracho domicili. Vide verb. *Canonicus*, art. 8, n. 1 et 2.

Circa hanc conclusionem varia vide, ibid., n. 16 et seqq. ad 19.

Canonici ad funera intervenientes, si sint ecclesiae cathedralis, praecedunt, nedum proprio paracho defuncti, etiamsi stola induto, sed etiam praecedunt canonicis collegiatae etiam in associandis funeribus defunctorum propriae ipsius collegiatae parochiae; si autem sint collegiatarum, praecedunt propriis parochis defunctorum, ibid., n. 3 et 4.

Canonici ecclesiae cathedralis, vel collegiatae, non possunt sociare cadavera ex alienis parochiis sine proprio paracho, et ad hunc, non autem ad illos spectat officia peragere super cadavera; nec ea levare licet irrequisito ipso, ibid., n. 5 ad 9.

Capitulum non vocatum non potest, invitis haeredibus, lucrandi stipendii causa, funeribus interesse, et canonici cathedralis decedentes non electa sibi sepultura, ubi debent sepeliri, ib., n. 10 ad 13.

Pro sepultura canonicorum cathedralium debetur quarta funeralis paracho domicili, non vero paracho cathedralis, neque paracho parochiae, ubi adest sepulcrum suorum maiorum, et assignatur quando curatus, et sacrista cathedralis praecedant paracho defuncti, ib., num. 14 et 15.

Sententia Sacrae Congregationis Rituum est, ut canonici etiam habentes domicilium in aliena parochia sepeliendi sint in ecclesia cathedrali, solutis tamen iuribus parochialibus paracho domicili, ibid., n. 20 et 21.

CANONICUM THEOLOGUM, POENITENTIARIUM,
PROTONOTARIUM ET IUBILATUM, VARIA CONCERNENTIA.

Canonicus theologus ubi deputandus, et quae praebenda ei assignanda. Vide verb. *Canonicus*, art. 9, n. 1.

Canonici theologi deputatio non fit in ecclesiis cathedralibus regularibus, ubi praebendae non sunt distinctae, nec ecclesiae numeratae, nec ei in vim unionis factae ab Episcopo de praebenda vacatura competit ius adversus canonicatum vacatum per resignationem, ib., num. 2 et 3.

Praebenda erecta, et deputata pro theologo a sequenti canonico optari non potest, nec theologus admittendus ad ius optandi, ibid., n. 4 ad 6.

Canonicus tamen theologalis, qui resignavit in manibus Ordinarii praebendam theologalem, potest obtinere mediante optione pinguorem praebendam cum retentione sui stalli in choro, ibid., n. 7.

Canonicus theologus, stante consuetudine, ut per quemlibet canonicum habentem praebendam canonicae annexam obtineatur una ex dignitatibus in eadem ecclesia solum quamdam praecedentiam habente, eam obtinere potest, ib., n. 8.

Per deputationem praebendae primo vacaturae in theologalem qualis comprehendatur, et ad quem spectet electio personae ad huiusmodi praebendam, ibid., n. 9 ad 14.

Canonicus theologus, ad quod sat est doctoratus in iure canonico, quadraginta saltem quotannis lectiones publice in ecclesia habere tenetur per se ipsum, vel per alios idoneos, imo compelli potest, ut per se, si non legitime impediatur, muneri suo satisfaciatur; et etiam

assignatur qualiter ad id teneatur, si diuturnum adsit impedimentum, si senio confectus, aut iubilatus, etc., ib., n. 15 ad 20.

Dato, quod canonicus theologus nolit ullo modo legere, potest Episcopus illum cogere comminationibus poenarum, sequestrationibus fructuum, et perseverante contumacia etiam ad privationem devenire, non servato temporum intervallo a Tridentino praescripto, ibidem, num. 21 et 22.

Cum praebenda theologalis vacat, dari debet in commendam canonico idoneo eiusdem capituli, donec titularis provideatur, alias poterit Episcopus applicare fructus alicui personae extra capitulum, quae suppleat munus legendi, et innuitur, ex quibus eligi debeat, ib., num. 23 ad 25.

Canonicus theologus gaudet vacatione a lectione Sacrae Scripturae in diebus et temporibus, quibus gaudent doctores universitatum, et assignantur; at tempus, locus, et materia Scripturae Sacrae remittitur arbitrio Ordinarii, ib., n. 26 ad 30.

Non potest canonicus theologus se eximere ab explanatione Scripturae praetextu, quod non habeat auditores, non tenetur, si antecessores nunquam legerint, ex quo non adesset necessitas, ib., n. 31 et 32.

Ad lectionem Sacrae Scripturae in cathedrali tenentur accedere canonici, et caeteri presbyteri ipsius ecclesiae cathedralis, et possunt compelli ab Episcopo, ut de facto ad concionem sub privatione distributionum illius diei, ib., n. 33 et 34.

Ad interessendum autem lectioni, seu conferentiae casuum conscientiae possunt solum compelli canonici, alique presbyteri, qui sunt parochi, vel confessarii, regulares vero nullatenus ad id cogi possunt, nisi sint parochi, imo tunc ad omnia cogi possunt, ad quae tenentur curati saeculares, cogi tamen non possunt ad assistendum divinis in cathedrali, ib., n. 35 ad 40.

Canonico theologo die, qua legit, licet choro non intersit, debentur distributiones pro tota die, et etiam emolumenta quaecunque personaliter interessentibus dari solita, non censetur tamen praesens matutino, ubi dicitur pro die sequenti in vespere praecedente, ibid., num. 41 ad 43.

Canonico theologus petita et obtenta licentia a capitulo potest concionare per alium. Vide verb. *Praedicator*, n. 110 et 111. Debet sedere in loco sui canonicatus. Vide hic n. 44.

Poenitentiarius canonicus in omnibus ecclesiis cathedralibus, ubi id commode fieri potest, instituendus qui sit magister, aut doctor, seu licentiatius in theologia, vel iure canonico, non nomine, sed re, aliter alius est deputandus, ib., n. 45 ad 47.

Quando autem doctores, et licentiatii in iure canonico, vel theologia apti non inveniuntur, quid agendum, ibid., n. 48 et 49.

Canonicus poenitentiarius debet esse in aetate quadraginta annorum, huius tamen defectus non obstat, si sit aptus, nec aptior in loco reperiatur, ib., n. 50 et 51.

Canonici poenitentiarii institutio est facienda tantum in cathedralibus, et institutio, ac electio ad solum Episcopum absque consensu capituli spectat, quando praebenda non vacat in mense apostolico, vel non adest alia reservatio, seu affectio, ib., n. 52, 53 et 54.

Poenitentiaria vacans sede episcopali vacante, non potest provideri a capitulo, quamvis collatio praebendarum sit communis Episcopi, et capituli, vel etiam solius capituli, sed pertinet ad Papam, etiam seclusa reservatione, et non est reservanda futuro Episcopo, ib., n. 55 et 56.

Capitulum non potest se intromittere in electione poenitentiarii, quamvis Episcopus sit absens, sed ipse poterit, ubicunque fuerit, eligere poenitentiarium, ibid., num. 57 et 58.

Quamvis electio poenitentiarii quandocunque facienda spectet ad solum Episcopum, vel eo absente, ad suum vicarium ad hoc specialiter delegatum absque consensu capituli, collatio tamen praebendae unitae of-

ficio poenitentiarii ab illis fieri debet, ad quos antea spectabat, ib., n. 59.

Praebenda officio poenitentiarii unienda debet esse integra et canonicalis. Et si fructus omnes in distributionibus quotidianis consisterent, tunc distributiones habebuntur pro praebenda, ib., n. 60 et 61.

Non potest Episcopus primam praebendam vacantem assignare pro poenitentiario, quamvis in loco videretur magis necessarius, sed prius debet erigi theolocialis, quod si alicubi e contra expediens magis iudicetur, adeunda est sedes apostolica, ibid., n. 62 et 63.

Canonicus poenitentialis non potest optari, nec ipse potest aliam praebendam optare; potest tamen poenitentiaria resignari etiam in favorem alterius, dummodo habeat requisita, ib., n. 64 et 65.

Poenitentialis praebendae erectio non habet locum in ea, quae vigore statui a sequenti canonico optatur, sed illa praebenda, quam dimiserit canonicus, qui novissime optat, huic muneri affecta, et unita remanet, ibid., num. 66.

Poenitentiarius eo ipso, quod est institutus, habet a iure et concilio facultatem audiendi confessiones, et est veluti parochus totius dioecesis, eique quilibet confiteri potest et satisfacere praecepto, ibid., n. 67 et 68.

Poenitentiarius institutus pro audiendis confessionibus unius dioecesis, non potest audire in alia etiam habentium bullam vel licentiam sui parochi, nec potest suam auctoritatem delegare, nec potest in casus expresse ab Episcopo sibi reservatos, ib., n. 69 ad 72.

Poenitentiarius tenetur integras confessiones audire, non autem solos casus reservatos; nec recusare potest confessiones audire, et si renuerit, poterit ab Episcopo puniri; imo etiam non vocatus tenetur sedi confessionali ab Episcopo assignatae festis solemnioribus, quae assignantur, ib., n. 73 ad 76.

Non debet tamen poenitentiarius tenere in manu virgam, seu bacchettam, sicut in Urbe; nec potest cogi ab Episcopo ad sedem confessionalem, si non adsint qui sua opera uti velint; nec ad maiorem residentiam, quam alii canonici; dummodo tamen non absit tempore, quo frequentius poenitentes accedunt, et festis solemnioribus, quae assignantur, ib., n. 77 et 78.

Poenitentiarius quando habendus sit pro praesente in choro, vel non, proponitur, ib., n. 79 ad 82.

Canonicus poenitentiarius non praecedit aliis canonicis, non obstante contraria consuetudine, et is approbatus, an in possessionem immissus a delegato apostolico potest audire confessiones absque Ordinario; non potest tamen esse vicarius generalis, nisi sit rarae opinionis, ib., n. 83 ad 85.

Canonicus poenitentiarius non admittendus in confessorium monialium, nisi utrique muneri satisfacere queat, ib., n. 86.

Hodie tamen quoad canonicum theologum et poenitentiarium attendenda est novissima constitutio Benedicti XIII, incip. *Pastoralis*: quae affertur, et iuxta ipsam per concursum eligi debent, ib., n. 87 ad 89.

Vide plura ad interpretationem constitutionis sanctae memoriae Benedicti XIII, quae incipit *Pastoralis*: quaeque est super electione canonicatum theolocialium, et institutione canonici poenitentiarii, ib., num. 112 et seqq. ad 129.

Protonotarius apostolicus non potest in functionibus, et aliis actibus publicis sibi tanquam canonico competentibus uti habitu protonotarii, sed suo habitu canonicali; bene vero non competentibus tanquam canonico, et si cum habitu protonotarii intersit choro, non lucratur fructus et distributiones sui canonicatus, non obstante consensu et concordia capituli, et reputatur tanquam extraneus, ib., n. 90 ad 95.

Possunt tamen dignitates, et canonici protonotarii in ecclesia uti subtana violacea, dummodo in reliquis gerant habitum similem, et aequalem aliis canonicis, ibid., n. 96 et 97.

Protonotarius, si sit prima dignitas, potest in choro deferre rocchetto cum mantelletto, si vero non prima

dignitas, sedere debet in suo stallo cum suo habitu canonicali, ib., n. 98.

Protonotarius utens habitu protonotarii et praelati, etiamsi non sit prima dignitas, debet praecedere archidiacono primae dignitati, dummodo tunc non lucretur distributiones quotidianas, at eo uti non potest in processionibus, et in aliis actibus publicis, in quibus cum capitulo intervenit, ib., n. 99 et 100.

Indultum iubilationis, quod est ecclesiae odiosum, et ideo parce concedendum non constituto de laudabili servitio ecclesiae per quadraginta annos post clericatum praestito, ac de aliqua commiserationis causa, quae una cum laudabili servitio concurrere debet, non solet, neque debet concedi, et concedendum non a capitulo, sed a Sacra Congregatione, ib., n. 101 ad 103.

Concesso legitime alicui canonico a Sacra Congregatione indulto iubilationis, talis canonicus iubilationis debet participare de distributionibus instar aliorum, et etiam ea quae proveniunt ex emolumentis processionum, anniversariorum et aliorum, dummodo testatorum voluntas non obstat, ib., n. 104 ad 107.

Indultum iubilationis quantumcunque amplum non comprehendit anniversaria non fixa, et pro solis vere et corporaliter interessentibus a testatore relicta, nisi in indulto sit expressa voluntas Papae testatoris menti clare derogantis, et etiam talia anniversaria indultario explicate indulgentis, et alia participantur, etiamsi non intersint, et onera missarum pro rata non adimpleat, ib., ib., n. 108 et 109.

Canonici iubilati non tenentur, neque per se ipsos, neque per alios missam conventualem per turnum celebrare, nec potest Episcopus statuere, ne eis debeantur distributiones extraordinariae, quae ob absentiam, vel vacationem canonicorum interessentibus accrescunt, ib., num. 110 et 111.

De scholis presbyterorum in Ecclesia; et de poenitentiario, ib., n. 130 et 131.

QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT COADIUTORIAS, CANONICOS COADIUTORES ET COADIUTOS.

Coadiutoriae cur adinventae, et etiam contra dispositionem Tridentini permissae. Vide verb. *Canonicus*, art. 10, n. 1 ad 6.

Ut excludatur votum captandae mortis, super quo est fundata reprobatio expectativarum, pro obtinenda coadiutoria exigitur requisitio et consensus coadiuti adnotandus in libris publicis camerae vel cancellariae, imo requiritur etiam consensus capituli a maiori parte datus, et insuper litterae commendatitiae Episcopi vel capituli de qualitatibus coadiutoris, et indigentiae ecclesiae, ib., n. 7 ad 10.

Consensum capituli in gratia coadiutoriae cum futura successione, non ex aliqua necessitate, sed ex superabundanti Papa exquirere solet, ib., n. 71.

Imo necessarius nec est consensus capituli, tametsi ius eligendi, et quidem in omnibus mensibus, spectet ad ipsum capitulum, ib., n. 72 et 73.

Num sit necessarius consensus patroni laici pro gratia coadiutoriae cum futura successione, ibidem, num. 74.

Litterae commendatitiae Episcopi non sunt de forma coadiutoriae cum futura successione, ib., n. 75.

Coadiutor, vivente coadiuto, non est vere canonicus, sed dicitur fictus canonicus et beneficiatus, et post omnes sedere debet, non obstante statuto in contrarium disponente, ib., n. 11 ad 15.

Exciipiuntur tamen coadiutores dignitatum, qui idem prorsus stallum obtinere debent, quod obtinerent sui coadiuti, si praesentes essent, et praecedunt canonicis et dignitatibus inferioribus, ib., n. 16.

Coadiutor in absentia coadiuti praecedere debet curatis, plebanis et prioribus ecclesiarum parochialium, sicuti praecedunt veri canonici, ib., n. 17.

Coadiutor, vivente coadiuto, stante divisione canonicatum in ecclesia cathedrali in ordines subdiaconales, etc., si sit coadiutor canonici presbyteri, installan-

duſ est ultimo loco in ordine preſbyterali, et praeſcedentiam acquirit ſuper inferiorem ordinem, quamvis coadiutor non ſit ſacerdos, et etiam eo praesente, et per ſeipſum inſerviente; nec non assignatur plene differentia inter coadiutores dignitatum et coadiutores canonicorum, ib., n. 18 ad 21.

Coadiutores ex forma coadiutoriae extra ſuam eccleſiam et ſine capitulo nullam habent praerogativam, ac ſi non eſſent coadiutores, ib., n. 22 et 23.

Coadiutor debet habere locum captae poſſeſſionis poſt mortem coadiuti, et non locum poſſeſſionis captae eo vivente, quamvis accederet ad viginti annos, ibid., n. 24 ad 26.

At vero ſi ſuſcepit poſſeſſionem canonicatus, vivente coadiuto, ex tunc pro tempore, quando venerit caſus ceſſationis coadiutoriae, non indiget nova poſſeſſione poſt mortem coadiuti, ſi fuit capta capitulariter, ib., n. 27 et 28.

Coadiutori debetur praecedentia ſupra alios canonicos non a die captae poſſeſſionis coadiutoriae cum futura ſucceſſione, ſed a die apprehenſae poſſeſſionis per obitum coadiuti, ib., n. 76.

Quamvis gratia contineat clauſulam *ex nunc prout ex tunc* contra ac ſentire videtur Auctor, n. 27. Vide ib., n. 76.

Quid in gratia coadiutoriae cum futura ſucceſſione operetur clauſula: *Etiamsi actu nunc, vel modo praemiſſo, vel alio quovis modo actu vacet*, ib., n. 77.

Coadiutor gaudet regula de annali et triennali poſſeſſione, etiamsi non ſit ei data nova poſſeſſio poſt mortem coadiuti, ſi per annum, etc., poſt mortem coadiuti continuaverit in poſſeſſione, ib., n. 29.

Coadiutor tenetur reſidere, et divinis inſervire etiam in caſu, quo coadiutus propter infirmitatem, vel legitime impeditus non teneretur alioquin reſidere; poſt tamen gaudere de menſibus datis cauſa recreationis, et traditur ſervandus modus, ib., n. 30, 31 et 32.

Coadiutor tenetur celebrare miſſas, quas vigore teſtamenti et institutionis cappellaniae ipſe coadiutus celebrare tenetur, quando coadiutus eſt legitime impeditus, et inde conſectaria adducuntur, ibidem, num. 33 ad 36.

Quamvis coadiutor non ſit in ſacris conſtitutus, poſteſt omnia et ſingula facere et exercere, quae ſine paramentiſ ſacris cum cappa et cotta facere poſteſt coadiutus, ſi praesens eſſet, ib., n. 37.

Coadiutor lucratur diſtributiones quotidianas, abſente coadiuto ad ipſius coadiuti utilitatem, quo infirmo vel impedito adhuc eas lucratur etiamsi horis canonicis non interſit, ſi ex forma ſeu litteris coadiutoriae ipſe coadiutus nunquam teneatur horis canonicis intereſſe, ib., n. 38.

Tres ſunt cauſae legitimae, quarum aliqua interveniente tam coadiutor, quam coadiutus lucrantur diſtributiones, non obſtante abſentia, et assignantur, ibid., n. 39 et 40.

Si vero ex litteris coadiutoriae appareat coadiutum non eximi totaliter a reſidentia, quando habilis ſit, et quando coadiutor eſt abſens, tunc coadiutus tenetur inſervire per ſe, ut lucretur diſtributiones; quo infirmo vel impedito, ſi coadiutor non reſideat, non debentur ei diſtributiones quotidianae, et punctatur in ipſius damnum, ib., n. 41 et 42.

Coadiutor non poſteſt lucrari diſtributiones quotidianas, quando coadiutus eſt praesens, nec lucratur, quae dantur canonicis et praebendatis propriae eccleſiae, niſi quando celebrat pro ipſo coadiuto, ib., num. 43 et 44.

Coadiutor datus canonico non ordinato ad formam ſtatuti requiſientis certum ordinem in canonicis ſub poena amiſſionis eiſdem partis fructuum non lucratur huiusmodi fructus pro coadiuto, quamvis ipſe coadiutor eſſet ordinatus ad formam dicti ſtatuti, ibid., num. 45.

Coadiutor inſerviens non poſteſt lucrari fructus praebendae pro praebendato coadiuto pro eo tempore, quo

dictus coadiutus culpabilis repertus manſit carceratus, et adnotatur ad quid, et qualiter obſtet, vel non, ſi ſit excommunicatus, ib., n. 46 ad 49.

Coadiutor poſteſt uti privilegiis conſeſſis veris canonicis optandi beneficia, ad utilitatem tamen et commoditatem coadiuti, et in proceſſionibus, ſi ſimul ſit rector, adhuc incedere poſteſt ſub cruce canonicorum. Vide verb. *Canonicus*, art. 10, n. 50 et 51.

Coadiutor et coadiutus poſſunt ſimul in habitu canonicali intereſſe in proceſſionibus et miſſarum ſolemniis, coadiutus in loco ſibi debito, et coadiutor poſt omnes canonicos, ib., n. 52.

Coadiutor non tenetur ad onera canonicorum iuniorum, licet teneatur ad onera ſui coadiuti, nec tenetur tempore conſeſſionis coadiutoriae habere ordinem preſbyteralem, licet ſtatuto eccleſiae id tantum fuerit, ſed ſufficit habere clericalem et legitimam aetatem ad ordinem requiſitam, ib., n. 53 et 54.

Coadiutor non poſteſt eſſe iudex apoſtolicus ſeu delegatus Papae, nec designari iudex ſynodalis, non tenetur tamen ad fidei profeſſionem, niſi cum fuerit ſucceſſionis locus, nec ad officium canonicum recitandum, ſed propriarius, ib., n. 55 ad 60.

Coadiutor conſequi non poſteſt fructus ex beneficio coadiuti; imo lucratur etiam diſtributiones quotidianas abſente coadiuto ad utilitatem ipſius coadiuti, ibid., n. 61 et 62.

Coadiutor non poſteſt gaudere privilegiis et indultis de percipiendis fructibus in abſentia, puta ratione ſtudii aut lectionis in aliqua univerſitate, quibus coadiutor gaudere poſteſt, in ingreſſu tamen non tenetur fabricae ſolvere, quod eſt conventum ſolvi per canonicos de novo ingreſſos, ib., n. 63 et 64.

Coadiutor non poſteſt exercere officia ad quae coadiutus electus eſt, ei tamen canonici tenentur inſervire et miniſtrare, prout tenerentur inſervire coadiuto in omnibus functionibus canonicalibus, ibidem, num. 65 et 66.

Coadiutor non poſteſt ordinari ad titulum coadiutoriae; nec eſt comprehenſus in ſtatuto, quod ex aliqua cauſa iubilare facit canonicos; nec etiam coadiuto abſente poſteſt capitulis intereſſe, vel votum dare, nec officium antiamitatis exercere, niſi in litteris apoſtolicis haec expreſſe concedantur, ib., n. 67, 68 et 69.

Varia in ſupplementum de canonicis.

Non licet novum habitum ſive ſignum a canonicis cathedralis eccleſiae abſque Sedis Apoſtolicae auctoritate aſſumi, nec deferri poſſunt almutiae niſi incedendo collegialiter una cum capitulo. Vide verb. *Canonicatus*, art. 11, n. 1 et 2.

Canonici cathedralis non ſunt in dignitate eccleſiaſtica conſtituti, niſi late ſumpto vocabulo, ſed dicuntur clerici primi ordinis, ſunt tamen perſonae in dignitate conſtitutae ad hoc ut poſſit coram eis fieri translatio penſionis, ib., n. 3.

Collegiata ſimplex praecedat omnibus eccleſiis ſimplicibus, et quae tantum parochiales ſunt et canonici collegiatae de iure inſignis praeferruntur canonicis collegiatae, quae eſt inſignis per indultum de recenti, ib., n. 4 ad 6.

Canonicus collegiatae, quamvis peritiſſimus doctor, eligi non poſteſt in iudicem ſynodalem, et canonicus celebrans in collegiata non tenetur facere reverentiam vicario generali praesenti in fine miſſae ante benedictionem, ib., n. 7 et 8.

Canonicorum ad privationem poſteſt procedere Episcopopus ſine adiunctis ex cauſa, quod ordines ſuis praebendis annexos non ſuſceperint. Si tamen contra poenitentiarium non reſidentem velit ad privationem procedere, ſervare tenetur praescriptum a Tridentino, et canonici ab eo ad palatium vocati, ire tenentur, ſecus ſi a vicario, ib., n. 9 ad 11.

Canonici cathedralis et collegiatae debent retinere tabellam horariam, et officia divina perſolvere ſtatutis horis, et ad id poſſunt cogi per Episcopum; ut etiam

ad discendum cantum Gregorianum, ibidem, num. 12 et 13.

Canonici abesse volentes extra dioecesim tenentur semper petere licentiam ab Episcopo, quae denegari non potest, si honeste et rationabiliter petatur; et absens de licentia Sacrae Congreg. cum clausula: *Dimissa tertia parte fructuum*, dimittit tertiam, quae superest, detracta pensione, ib., n. 14, 15 et 16.

Canonicatum erigere Episcopus non potest sine consensu capituli; si tamen irrationabiliter negetur, superior supplet; nec etiam potest Episcopus auctoritate ordinaria creare canonicos supranumerarios absque consensu capituli et canonicorum, ib., n. 17 ad 19.

Canonicus supranumerarius neque ad futuram praebendam creari potest; et edicitur de supranumerario ex mandato Papae, ac supranumerarii explicantur, ibidem, n. 20 ad 22.

Si canonicus supranumerarius fuit admissus per capitulum simpliciter sine praeservatione suorum iurium, quotidianas lucratur distributiones; ac innuitur aetas de supranumerariis, ex privilegio apostolico receptis; itemque datur posse permitti, quod canonici deputent in parochum canonicum supranumerarium, ibidem, n. 23 ad 25.

Erectio novi canonicatus est subreptitia, si Summo Pontifici non fuerit expressum statutum prohibens augeri numerum canonicatum, ib., n. 27 et 28.

Canonici novae erectionis an et quando participant proventus capituli, et an et quomodo teneantur ad onera capituli; et quanam praecedentia debeatur canonicis secundae erectionis, ib., n. 29.

CANONICI REGULARES (II, 127).

Canonici regulares Lateranenses et SS. Salvatoris declarantur incapaces obtinendi beneficia saecularia. Vide verb. *Canonici Regulares*, n. 1.

Provisi de beneficiis non possunt a claustris discere, ib., n. 2 ad 4.

Alia ad canonicos regulares spectantia. Vide ib., a n. 6 ad n. 13.

CANONIZATIO SANCTORUM.

Vide verb. *Cultus sanctorum*, per tot.

CANTOR (II, 128).

Cantorum antiquitas et ordinatio. Vide verb. *Cantor*, num. 1 et 2.

Cur instituti, et eorum varia genera, ib., n. 3 et 4.

Praeceptorum nomina, munus, numerus, ibidem, num. 5 et 6.

Schola cantorum a sancto Gregorio Magno Romae constituta, ex quibus constabat, quandiuque vixit, ib., n. 7 ad 9.

CANTUS (II, 128).

Cantus Gregorianus a fratribus et monialibus ordinis Minorum sancti Francisci de Paula adhiberi praecipitur. Vide verb. *Cantus*, n. 1.

Cantum in divinis laudibus adhibere ritus est vetustissimus, non tamen ubique, neque ab omnibus aequae receptus, ib., n. 2 ad 4.

Mos Orientalium erat ut hymni et psalmi alternatim canerentur; quae disciplina viget hodie in Ecclesia, ib., n. 5 ad 7.

Distincte canere quid sit, ib., n. 8.

Cantus alternis choris in Veteri Testamento, ib., num. 9.

A Christo et ab Apostolis traditur, ib., n. 10.

Quadruplex canendi ratio apud Christianos quae hic exponuntur, ib., n. 11 ad 14.

Quis auctor alterni cantus in Oriente et in Occidente, ib., n. 15 et 16.

Cantus alius simplex, alius melodicus; medius inter utrumque Gregorianus, qui paulatim propagatus apud Occidentis ecclesias et apud monachos, ibidem, num. 17 ad 19.

CANTIONES.

Cantiones obscenae et inhonestae quando sint peccata venialia, et quando mortalia. Vide verb. *Luxuria*, n. 86 et 87.

Cantiones vulgari sermone non sunt canendae in festo Corporis Christi. Vide verb. *Processio*, n. 52.

Ne canatur musica lingua vernacula, quantumvis cantiunculae, et verba spiritualia sint, Episcopus prohibere potest, non obstante quacunque in contrarium consuetudine. Vide verb. *Ecclesia*, art. 5, n. 41.

CAPPELLA (II, 131).

Cappella et cappellania ad invicem conferuntur, quidque sint, disseritur, ac variae assignantur acceptiones. Vide verb. *Cappella*, n. 1 ad 15.

Etymologia vocabuli *Cappellae*, et quonam tempore usurpari illud coeperit, ib., n. 16.

Cappella constructa pro celebratione missarum debet sufficienter dotari a patrono, aliter non acquirit iuspatronatus, et si non sit sufficienter dotata, refertur qualiter procedi valeat, ib., n. 16 et 17.

Praeceptum de augenda vel constituenda dote sub poena privationis iurispatronatus et cappellae, potest quoque fieri a patrono, etiamsi in fundatione fuerit sufficienter assignata, et deinde tractu temporis fuerit diminuta vel deperdita, si id absque culpa rectoris cappellae, aliter iste et non ille gravandus, ib., num. 18 ad 21.

Ad quem spectet manutentio altarium seu cappellarum, quae sunt de iurepatronatus ac ornamentorum necessarium pro eisdem altaribus seu cappellis, ib., n. 22 ad 24.

Si nec patronus, nec ecclesia, nec rector, seu beneficatus possunt necessaria ministrare, et aliter necessitati opportunum remedium praestari nequit, quid peragendum edicitur, ib., n. 25, 26 et 27.

Cappellae fundationem et iurispatronatus demonstrant inscriptiones, arma et insignia familiae insculpta in marmoreis lapidibus vel pariete cappellae, et inde consecraria dantur, ac de iure attendenda, et a lege statuta ponuntur, ib., n. 28 ad 36.

Cappellae regiae et eorum cappellani subsunt locorum Ordinariis, non autem cappellarum magistris; et quantumcunque gaudeant praerogativa exemptionis, possunt nihilominus visitari ab Episcopo loci, ibid., n. 37 ad 40.

De privilegiis cappellarum multorum regum agitur, ib., n. 77.

Protectio regia ad effectum exemptionis contentae in textu Concilii non acquiritur per simplicem receptionem in protectionem, ib., n. 40 ad 47.

Cappellae seu altaria confraternitatum laicorum existentium in claustris seu ecclesiis regularium ab Episcopis visitari non possunt, nisi in his, quae confraternitatum administrationem respiciunt, ib., n. 48.

Potest Episcopus visitare cappellam, quae est titulus beneficii saecularis, existentem in ecclesia regulari respectu tantummodo tituli beneficii ac eiusmodi beneficiati, et non ultra, nec potest visitare cappellas campestris regularium; oratoria tamen publica, quae habent requisita ecclesiae, visitantur ab Episcopo, etiamsi sint de pertinentiis eorum, dummodo sint separata a claustris et campestria; at cappellas seu oratoria in grangiis seu domibus ruralibus eorundem nullatenus visitare potest, nec ab eis procuracionem exigere, ib., num. 49 ad 52.

Sic nec etiam potest Episcopus visitare cappellas seu oratoria, quae in privatorum domibus sunt, nec ab eis procuracionem exigere, tamen permissum ei est videre saltem per viam denuntiationis aut inquisitionis, an decenter et cum debita reverentia sacrificium missae ibi celebretur, ib., n. 53 et 54.

Episcopus dispensare non potest, ut missae relictae a testatore in una cappella, dicantur vel remittantur in alia, quando satisfieri possunt in propria, ib., n. 55.

Cappellae privatorum palatiorum non gaudent immunitate, ut nec etiam cappella carcerum, vel contigua carceribus, ib., n. 56 et 57.

Cappella contigua, ut dicitur *al corpo di guardia* erecta ut milites ibi degentes audiant missam maxime diebus festivis permittitur declarari non esse locum immunem, ib., n. 58.

Cappella realis, vulgo dicta *una maestà* posita in publica via, nisi probetur fuisse constructam auctoritate Ordinarii, non gaudet immunitate, ib., ff. 59.

Cappella ista in palatio abbatiali habens ingressum ab atrio eiusdem palatii inserviens publicae utilitati, gaudet immunitate ecclesiastica, quamvis palatium non sit unitum ecclesiae abbatiali, ib., n. 60.

Cappella existens in palatio gubernatoris quando immunitate gaudeat, ib., n. 61.

An autem cappella vendi et alienari possit. Vide verb. *Sepultura*, ib., n. 159 ad 162.

Status cappellae obnoxiae iuripatronatus an mutari possit inscio patrono, ib., n. 78.

De cappellis pontificiis, ib., n. 63 et seqq.

Quae propria olim fuerit cappellarum significatio, et qui dicerentur cappellani, ib., n. 79 et 80.

Lapsu temporis fideles laici exstruxerunt oratoria ab ecclesiis separata, vel etiam intra ecclesias altaria in honorem alicuius sancti, ib., n. 82 et 83.

Quae cappellae non sine consensu Episcopi erigi possunt, ib., n. 84.

Quid advertere et observare debeat Episcopus in concedendo huiusmodi cappellas, ib., n. 85 ad 88.

In concessione cappellarum quanam festa et personae excipi solent, ib., n. 89 et 90.

Vetus ordinis praedicatorum privilegium Bened. XIV confirmavit, et hic afferuntur litterae confirmatoriae, ib., n. 91 et 92.

Cappella in quo differat a sacello, ib., n. 93.

An sacramentum poenitentiae administrari possit in privatis cappellis, ib., n. 94.

De cappellis regularium, ib., n. 95.

CAPPELLANIA (II, 139).

Cappellaniae aliae sunt *mercenariae*, aliae *collativae* et aliae *gentilitiae*, omniumque declaratio menti admoveatur. Vide verb. *Cappellania*, n. 1 ad 6.

Episcopus nequit ullimode excludi a collatione seu institutione cappellaniae gentilitiae seu iurispatronatus, etiamsi fundator in eius fundatione contrarium disposuerit, ib., n. 7, 8 et 9.

Ad titulum cappellaniae mercenariae et amovibilis nemo potest ordinari; si tamen consentiente patrono et Episcopo conferatur alicui in titulum vitalitium vel huiusmodi cappellanium in cappella Papae obtineat, poterit ipse ad sacros ordines promoveri, ib., num. 10, 11 et 12.

Explicatur auctor, n. 11, ib., n. 58.

Cappellania erecta in una ecclesia non potest sine necessitate transferri de iure communi ad aliam ecclesiam, etiamsi sit cappellania de iurepatronatus, ibidem, n. 13 ad 16.

Videtur tamen esse a Sancta Sede indulgendum ut cappellania iurispatronatus possit transferri de loco ad locum, ut de facto fuit indultum, quod cappellania transferretur e castro ad aliud castrum de iurisdictione eiusdem familiae, ib., n. 17 et 18.

Cappellanium obtinens non tenetur sacros ordines suscipere, sed missarum oneri potest per alium satisfacere, nisi in fundatione cautum sit, ut per se ipsum celebret. Vide verb. *Cappellania*, n. 19.

Cappellania, in cuius erectione fundator sic disposuit: *Instituatur cappellanus, qui missas celebret*, aut ita: *Eligatur cappellanus, vel sacerdos*, non est sacerdotalis, et potest etiam conferri simplici clerico quatuordecim annorum, ib., n. 20 et 21.

Cappellania hac conditione erecta: *Ut eligi debeat unus praebendarius, qui singula quoque die teneatur missam celebrare, et divinis officiis interesse*, non est sacer-

dotalis, et cappellanus potest per alium missas celebrari facere, ib., n. 22.

Cappellania hac lege fundata: *Ut cappellanus per se ipsum missas celebrare teneatur*, conferri potest simplici clerico; in ea tamen aetate, ut infra annum possit in sacerdotem ordinari, nisi alia essent verba in fundatione posita, quae requirerent obtinentem tempore collationis esse actu presbyterum, ib., n. 23.

Referuntur quaedam aliae formulae, quae si in cappellaniae fundatione sint appositae, compatiuntur praesentandum non esse actu sacerdotem, sed sat esse, ut infra annum possit ad sacerdotium promoveri, ibidem, n. 24 ad 29.

Cappellania, in cuius fundatione sic disponitur: *Eligatur cappellanus, qui actu sit sacerdos, vel non conferatur nisi presbytero*, requirit, necessario, quod praesentandus sit actualiter sacerdos, ib., n. 30.

Ad dignoscendum autem, an ad cappellanium sit praesentandus cappellanus, qui sit actu sacerdos vel solum aptitudine, sequenda est theoria Sacrae Rotae Romanae, et fuse exhibetur ac roboratur, ib., num. 31 ad 42.

Late disseritur circa examen, utrum cappellania sit sacerdotalis, nec ne, ib., n. 56 et seqq.

Cappellania fundata cum onere interessendi divinis officiis in cathedrali vel collegiata, requirit personale servitium, quod non potest adimpleri per substitutum; si vero fundata sit in ecclesia non cathedrali vel collegiata, seu in alia non habente servitium chori non obstante fundatoris clausula, ut cappellanus debeat missas celebrare, et divinis inservire seu interesse, non tenebitur sacerdotium suscipere, nec ad missas, etc., per seipsum, sed satis erit, ut per alium adimpleat, ibid., n. 43 et 44.

Explicatur auctor, n. 43, 59.

Cappellaniae cathedralis ecclesiae, quarum redditus in distributionibus quotidianis consistunt personalem residentiam requirunt, ib., n. 45.

Cappellania sic instituta: *Ut cappellanus quotidie missam celebret; et si negligens fuerit, certam poenam incurrat*, vel: *Ut domus aedificetur cappellano, in quo habitet et divinis inserviat, possit amoveri, et de alio provideri*, non requirit personalem residentiam, ibid., n. 46 et 47.

Cappellaniae, quibus incumbit onus celebrandi missas et choro inserviendi, non sunt compatibles cum canonicatibus et parochialibus, quamvis per earum constitutiones liceat servire per substitutum, ibid., n. 48.

Cappellania sic fundata: *Ut eligatur idoneus cappellanus sacerdos, qui missam celebret*, est sacerdotalis, sed cappellanus non tenetur inservire per se ipsum, et potest celebrare per alium, ib., n. 49.

Cappellania non potest conferri filiis illegitimis presbyterorum in ecclesiis, in quibus eorum patres fuerunt beneficiati, ib., n. 50.

Late disceptatur circa examen, utrum cappellania sit ecclesiastica, an laicalis, ib., n. 51 et seqq.

Cappellanium origo, ib., n. 60.

In quibus cappellania cum beneficio conveniat, et in quibus differat; quidnam habeat commune cum anniversariis et piis relictis, et in quo ab iis distet, ib., n. 61 ad 66.

Fundi cappellaniae sine solemnitate alienari non possunt, et si perierint, cappellania exstinguitur, ib., n. 67, 68.

Bona cappellaniae cum obligationibus cohaerentibus manent apud cappellanium, ib., n. 69.

CAPPELLANUS (II, 148).

CAPPELLANUS IN COMMUNI.

Cappellanus tenetur per se ipsum missas celebrare, si id verbis expressis aut aequipollentibus cautum fuerit in fundatione cappellaniae, ac in id quaedam praebentur formulae, et quaedam ad oppositum. Vide verb. *Cappellanus in communi*, n. 1 ad 4.

Cappellanus, qui de mente testatoris quotidie per se ipsum celebrare tenetur, semel in hebdomada per alium poterit celebrare, imo etiam titulo honestatis vel reverentia sacramenti, aut alia iusta causa poterit aliquoties, et etiam semel in hebdomada abstinere a celebratione, absque eo quod faciat tali die celebrare per alium, maxime si obligatio quotidie celebrandi sit mere personalis ad ipsius cappellani personam directa, ib., num. 5 ad 8.

Explicatur auctor, num. 6, et extusatur, ibidem, in nota.

Reprobatur auctor, n. 7, ib. in nota.

Cappellanus, qui tenetur quotidie celebrare, non potest novam eleemosynam accipere, et duabus obligationibus unica missa satisfacere, nisi in fundatione expresse cautum sit, quod non teneatur sacrificium applicare, et cappellanus, qui potest per alium celebrare, non tenetur dare stipendium sacerdoti celebranti ad rationem reddituum cappellaniae, ibidem, n. 9 et 10.

Cappellani amovibiles, qui sunt nominati vel electi ab haeredibus testatorum ad celebrandas missas cum assignatione certi redditus iuxta dispositionem testatorum, possunt assignare certam mercedem iuxta morem regionis sacerdoti pro missis celebrandis, et pro se aliam partem retinere, ib., n. 11 et 12.

Si vero reperiatur iniustum, v. g. quod celebrentur singulis annis missae triginta sancti Gregorii pro defuncto in ecclesia N. per sacerdotem eligendum a N. cui solvantur pro eleemosyna scuta octo vel decem. Cappellanus sacerdos, sic electus, tenetur per se ipsum celebrare, ib., n. 13.

Cappellanus, cui impositum est onus quotidie celebrandi, et si cessaverit celebrare, teneatur v. g. solvere duos paulos pro qualibet missa non celebrata; non potest unquam vacare, nisi suppleat per alium, ibid., num. 14.

Non tenetur tamen, neque per alium celebrare tempore infirmitatis, non excedentis quindecim dies et ex Concilio provinciae Mediolanensis, etiamsi per integrum mensem aegrotet, ib., num. 15 et 16.

Reprehenditur, n. 16, auctoris opinio, ib., num. 16 in nota.

Si vero ex fundatione cappellanus non teneatur celebrare per se ipsum, cum talis cappellanus nunquam possit a celebratione vacare, ipse non teneretur per alium celebrare, solum tempore infirmitatis non excedentis quindecim dies, ib., n. 17.

Sacerdos aut substitutus a cappellano ad celebrandum pro fundatore, si omittat celebrare causa infirmitatis pro aliquot dies, non acquirit stipem missis omnis correspondentem, sed illa est eroganda alteri sacerdoti, ut celebret, vel est retinenda ab ipso cappellano, si per se ipsum pro illis diebus celebret, ib., n. 18.

De amotione cappellani ab officio quamplura colliguntur scitu necessaria, ib., n. 35 et seqq.

Ex hac occasione de vario cappellanorum genere quoad remotionis actum pertinet, disseritur, ib., n. 41 et seqq.

Si in fundatione alicuius cappellaniae dictum sit, quod praesentetur cappellanus, qui intra annum possit ascendere ad sacerdotium, initium anni sumitur a die praesentationis, ib., n. 44.

Cappellanus Episcopi, qui cum eo recitat officium, debet se illi conformare, et cappellanus eligendus ab Episcopo pro tempore, non est amovibilis, neque manualis, sed perpetuus, ib., num. 19 et 20.

Cappellani ecclesiae cathedralis, qui sunt membra ecclesiae, debent incedere in processionibus, et sedere in choro immediate post canonicos, nec inter eos debent interponi rectores ecclesiarum aliarum, etiam praetextu doctoratus, ib., n. 21.

Cappellanus presbyter prius ordinatus debet praecedere cappellano postea ordinato, licet ultimo ordinatus prius acceperit possessionem cappellaniae, ibid., num. 22.

Non potest Episcopus praecipere cappellanis cappellarum campestrium regularium, ne missas celebrent antequam celebretur missa ecclesiarum parochialium, ibid., num. 23, et verb. *Campana*, num. 17 ad 21.

Cappellanus non potest cogi ab Episcopo, ut celebret certa hora, quando in fundatione hoc non reperitur iniunctum; potest tamen astringi (non censuris) ad providendum de proprio paramenta, ibid., num. 24 et 25.

Cappellanus semel examinatus, et approbatus quoad scientiam ab Ordinario, nulli examini exinde de scientia subilici potest, ib., num. 26.

In erectione cappellaniae, seu beneficii simplicis cappellano iniungi non potest, quod testator non iniunxit, nec immutari eius voluntas, ib., num. 27.

Cappellanus confraternitatum non potest sine expressa Episcopi licentia processiones facere, et si non adsit licentia Episcopi, non potest illas facere sine licentia parochorum, per quorum territorium transeundum est, nec potest in processionibus extra propriam ecclesiam deferre stolam, ib., n. 28 ad 30.

Cappellani confraternitatum non debent ab Episcopo sine causa amoveri reluctantibus confratribus, ibidem, num. 31, et alia de iisdem. Vide verb. *Confraternitas*.

Cappellanus quo tempore, loco, seu ecclesia, vel altari debeat celebrare missam, et pro quo debeat applicare, et quid possit quoad reductionem, satisfactionem, eleemosynam, et alia. Vide verb. *Missae*, ubi late de omnibus.

Cappellanus habens obligationem inhabitandi domum a fundatore ad id relictam instructam suppellectilibus, etc., tenetur omnimode ibi habitare, ib., n. 34.

CAPPELLANUS MONIALIUM.

Cappellani monialium debent esse maturaе aetatis, et si moniales ius habeant nominandi cappellanium, potest illum Episcopus ob eius defectum reicere, et abbatissa illum non recipere, si ab ipso detur juvenis. Vide verb. *Cappellanus monialium*, n. 1, 2 et 3.

Ubi tamen senes et proveci de facili non inveniuntur, relinquitur prudentiae Episcopi, ut etiam juvenes bene perpensis omnibus possit admittere, ibid., n. 4 et 5.

Regulares non possunt esse cappellani monialium nisi propter penuriam presbyterorum saecularium, ib., num. 6.

Cappellani monialium debent esse amovibiles, non autem perpetui et intitulati; si tamen moniales sint in quasi possessione praesentandi cappellanium ad vitam, Episcopus non debet innovare, sed suorum iurium monumenta ad Sacram Congregationem mittere, ibidem, num. 7 et 8.

Cappellanus in ecclesia monialium regularibus subiectarum approbatur a superiori regulari: at presbyteri saeculares, qui advocantur pro celebratione missarum, possunt ab Episcopo prohiberi, ne accedant, quamvis moniales exemptae sint, aut regularibus subiectae, ib., num. 9 et 10.

Cappellanus monialium potest missam celebrare de sancto, cuius officium ab ipsis monialibus celebratur in choro, missali tamen romano, in quo si missa particularis de eodem sancto non adest, sumitur de comuni; et idem quoad recitationem officii, ib., n. 11, et 12.

Cappellanus monialium non debet alium presbyterum substituere sine licentia Episcopi, sive vicarii generalis in casu impedimenti, ib., num. 13.

Cappellanus saecularis de licentia confessoris monialium potest Eucharistiae sacramentum ministrare, et Episcopus nullum cappellanium absque causa amovere debet, ib., num. 14, 15 et 16.

Cappellanus monialium exemptarum excluso parcho omnia sacramenta etiam in articulo mortis ipsis administrat, ib., num. 17.

Num idem obtineat quoad moniales non exemptas, ibid., num. 18 et seqq.

CAPPELLANUS MILITUM.

Cappellani militum, seu missionarii exercitus, vel castrenses in casibus, in quibus non adsit breve apostolicum, aliter disponens, debent approbari ab Ordinario loci; imo dato, quod adsit breve apostolicum, est bene et caute eius dispositio perpendenda, ac iidem iurisdictionem non habent in clericos. Vide verb. *Cappellanus militum*, num. 1 ad 4.

Regii cappellani maiores non possunt praetendere, ut omnes cappellani, vulgo nuncupati *delli presidii e fortezze*, sint exempti a iurisdictione Episcoporum dioecesanorum, et subiecti suae iurisdictioni; et praebetur quid iisdem concessum sit per breve Clement. VIII, a rege Philippo obtentum, *ibid.*, num. 5 et 6.

Adducuntur variae responsiones Sacrae Congregationis Concilii ad dubia ei proposita occasione cuiusdam brevis apostolici concessi Archiepiscopo Mechliniensi pro exercitu in Flandria, *ib.*, num. 7.

Adducitur resolutio eiusdem Sacrae Congregationis Concilii in responsione ad dubium ei propositum in una Mediolanensi pro matrimonio contracto a milite in statione degente coram cappellano sui tertii, *ibid.*, num. 8.

Adducitur alia resolutio eiusdem Sacrae Congregationis Concilii in una Derthonensi pro quodam matrimonio celebrato coram cappellano militiae equestris in terra Vogherae, *ib.*, num. 9.

Afferuntur variae resolutiones Sacrae Congregationis Concilii in dubio iurisdictionis cappellanorum exercitus occasione militum a variis Germaniae partibus in Italiam irrupentium, *ib.*, num. 10.

Afferuntur variae aliae resolutiones eiusdem Sacrae Congregationis Concilii in una Casalensi quoad potestatem cappellani militum circa assistentiam praestandam matrimoniis contrahendis in eorum regiminibus existentium, *ib.*, num. 11.

Matrimonia contracta coram cappellanis exercitus a militibus degentibus in castris et stationibus hybernis, vel aestivis, aut in expeditione etiam cum militibus feminis sine licentia Ordinarii loci, vel sine speciali facultate Sedis Apostolicae nulla sunt; uti etiam nulla sunt contracta coram acatholico, *ib.*, n. 12 et 13.

Ad uberiores notitiam consilium cappellanorum iuvat adducere novissimam resolutionem eiusdem Sacrae Congregationis Concilii circa cappellanos Trerimium Summi Pontificis, *ib.*, n. 34.

Attendenda sunt indulta apostolica pro cappellanis militaribus concessa, et illorum exempla afferuntur, *ib.*, num. 15 et 16.

De variis nominibus magni cappellani regum, tum de variis pro diversa tempora illius iuribus, *ib.*, n. 17.

Facultates concessae cappellanis castrensibus penes Caes. Reg. Austriacam militiam, *ibid.*, num. 18.

Privilegia cappellani Maioris Regni utriusque Siciliae concessa a Benedicto XIV, *ib.*, num. 19.

CAPITULUM FICTITIUM.

Vide verb. *Coma fictitia* per tot.

CAPITULUM (II, 170).

CAPITULUM QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT EIUS CONVOCATIONEM SEU CONGREGATIONEM.

Capituli convocatio qualiter, et per quem facienda. Vide verb. *Capitulum*, art. 1, n. 1 ad 5.

Convocator capituli non tenetur explicare materiam convocationis in ipsa convocatione, et pro convocatione non requiritur licentia Episcopi, si solitum sit sine illa congregari, et non potest absque iusta causa prohibere, ne convocetur: bene vero ex iusta, *ibid.*, n. 6 ad 10.

Non potest tamen Episcopus cogere canonicos ad sibi significandum quid tractare velint in capitulo: bene

vero ad sibi exhibendam copiam actorum, seu resolutionum capitularium, *ib.*, n. 11, 12.

Episcopus potest congregare capitulum pro casibus, in quibus iuxta sacros canones tenetur exquirere eius votum, vel consilium, et in aliis casibus spectantibus ad sui dignitatem; non potest tamen pro spectantibus ad capitulum uti capitulum, *ib.*, num. 13 et 14.

Vicarius generalis Episcopi, sive praesente, sive absente Episcopo, in nullo casu potest convocare capitulum exemptum; bene vero non exemptum, *ibid.*, num. 15 et 16.

Exstante legitima consuetudine, ut Episcopus seu vicarius interveniat in omnibus capitulis, etiam quae fiunt pro re spectante ad capitulum, debet illa servari; non potest tamen nec Episcopus, nec vicarius intervenire, seu perseverare, si in capitulo agendum sit de interesse proprio, seu suorum, et exponitur, *ibidem*, num. 17 ad 20.

Ubi autem Episcopus, seu vicarius iuxta solitum, seu consuetudinem capituli intervenit, non potest ferre suffragium, nisi esset etiam canonicus, *ib.*, n. 21 et 22.

Episcopus in casibus, in quibus convocatur capitulum, debet in eo praesidere cum in omnibus praerogativis. Si tamen solum, ratione consuetudinis adsit in capitulis, et non convocando in actibus concomitantibus capitulum, praeminentia loci, etc., spectat ad caput capituli, ni obstet consuetudo, *ib.*, num. 23 ad 25.

Episcopus, qui est canonicus, sive in ecclesia suae dioecesis, sive alibi, non potest uti canonicus convocare capitulum, vota recipere et similia, sed haec spectant ad caput capituli; habet tamen praecedentiam, et praeminentiam super omnes canonicos et dignitates, *ib.*, num. 26 et 27.

Capitulum convocari seu celebrari debent in ecclesia, et loco ad hoc determinato, nisi iusta causa aliter exposulat, *ib.*, num. 28 ad 31.

Capitula seu tractatus, et congregationes, actusque capitulares per canonicos cathedralium et collegiarum ecclesiarum, fieri non debent eo tempore, quo celebrantur divina officia, *ib.*, num. 32.

Definitio, nomen capituli ecclesiae cathedralis, et origo capitulorum, *ib.*, num. 33 et seqq.

Referuntur quatuor requisita, ut capitula iure suo expleant negotia, *ib.*, num. 36.

Quaenam requirantur, ut capitulum legitime convocatum dici possit, *ib.*, num. 40 ad 42.

Quo modo, quo loco et tempore convocandum, *ib.*, num. 43 ad 50.

Quinam convocandi, *ib.*, num. 51 ad 56.

Quomodo negotia capitulariter expediantur, *ibid.*, num. 57 et 58.

De consensu canonicorum praestando in capitulo, *ib.*, n. 59 ad 63.

Num ad convocationem capituli extraordinarii debeant canonici ei, qui ius habet convocandi et praesidendi, negotia pandere, propter quae convocatio desideratur, *ib.*, num. 64 et 65.

CAPITULUM QUOAD EA, IN QUIBUS REQUIRITUR EIUS CONSILIUM, VEL CONSENSUS.

Iurium capitularium diminutio. Vide verb. *Capitulum*, art. 2, num. 32.

Capituli consensus requiritur in multis et assignantur, *ib.*, num. 1 ad 11, et num. 33 et seqq.

Advertendum est quod consensus maioris partis sufficit in iis, quae sunt communia pluribus uti universis, non autem uti singulis; et capituli consensus praestandus est collegialiter, et eo ad id legitime congregato; ac quoties requiritur, facta sine illo etiam per Episcopum, sunt nulla, *ibid.*, num. 12 ad 14.

Reprehenditur auctor, quod non recensuerit omnes casus, in quibus Episcopus adhibere debet consensum capituli, *ib.*, n. 39.

Capituli consilium requiritur in multis, et referuntur, ac generatim habendum est in arduis Ecclesiae negotiis, *ib.*, num. 15 ad 26.

At vero fere ubique habetur in plurimis consuetudo contraria, qua legitima exstante non amplius requiritur ipsius capituli consilium, ib., num. 27 et seqq.

CAPITULUM QUOAD EA, QVAE IPSUM CONCERNUNT,
ET SEDE PLENA ET SEDE VACANTE.

Capitulum sede plena, seu vivente Episcopo, potest etiam sine consensu Episcopi condere statuta de his, quae respiciunt particularia ipsius capituli negotia, aut proprios capitulares concernunt circa rectam ordinationem ecclesiae, etiam sub poenis; successores tamen non obligant, nisi sint ab Episcopo confirmata. Vide verb. *Capitulum*, art. 3, num. 1 et 2, et n. 72 et seqq.

Capitulum ex causa publicae utilitatis potest statuta facere contra antiquam ecclesiae consuetudinem etiam de ea non facta mentione; attentis tamen quibusdam, quae dantur, ib., num. 3 ad 5.

Ut autem valeant statuta a capitulo condita, quatuor potissimum requiruntur conditiones, quae assignantur, ib., num. 6.

Capitulum, vivente Episcopo, non potest facere statuta, quae obligent extraneos, sive totam dioecesim; nec non plura alia, quae exhibentur, ib., n. 7 ad 12.

Capitulum potest competere ius conferendi beneficia etiam privative ad Episcopum; hocce existente haeretico, concedere potest dimissorias. Imo ipsas sufficit obtinere ab uno ex canonicis, si reliqui propter haeresim sint dispersi, ib., n. 13 ad 15.

Capitula cathedralium, etiam vivente Episcopo, vocanda sunt et admittenda, aut eorum nuntii ad concilia provincialia, praesertim ad ea tractanda, quae capitula ipsa contingere dignoscuntur, ut etiam capitula collegiatarum quasi episcopalem iurisdictionem habentia, ib., num. 16 et 17.

Capitulum non potest residentiam canonicorum remittere, neque servitium condonare, ibid., num. 18.

Capitulum, sede vacante, succedit in iurisdictionem Episcopi, et potest omnia facere, quae sunt iurisdictione Episcopo delegata etiam ex generali delegatione Sedis Apostolicae; nec in ea, quae ei ex Concilio Tridentino competit tanquam Sedis Apostolicae delegato; secus autem si competat utroque iure scilicet ordinario et delegato, ib., num. 19 ad 22, et num. 76 et seqq.

Capitulum, sede vacante, non succedit in iurisdictione competente Episcopo iure speciali, et inde consecratoria praebentur, ib., num. 23 ad 25.

Capitulum, sede vacante, potest quasdam constitutiones facere obligantes totam dioecesim, etiam in tempus futuri Episcopi, donec hic, vel eius successor easdem revocaverit; et tenetur vicarium capitularem constituere infra octo dies post mortem Episcopi, ib., num. 26, 27 et 28.

Capitulum non potest cogi ad creandum vicarium intra pauciores dies, quam octo, et infra illos dies antequam vicarium constituat, exercitium iurisdictionis spectat ad totum capitulum in solidum, non autem ad primam dignitatem, ib., num. 29 et 30.

Capitulum nedum potest eligere vicarium capitularem post mortem Episcopi, sed etiam quando ecclesia vacat per translationem Episcopi ad aliam ecclesiam, aut efficitur captivus ab hostibus catholicae fidei, vel ingreditur aliquam religionem, vel renuntiat, vel est depositus, aut relegatus, ib., num. 31 ad 35.

Non potest tamen capitulum vicarium constituere in casu, quo Episcopus sit, excommunicatus vel suspensus, vel in casu, quo Episcopus in remotis degente vicarius generalis ab ipso relictus moriatur vel a principe saeculari eiiciatur a dioecesi, ibid., num. 36.

Capitulum non potest devenire ad electionem vicarii capitularis ante certam notitiam vacationis, nec post habitam notitiam mortis, vel translationis Episcopi, quando vicarius Episcopi defuncti, vel translati, missus fuerat a Sancta Sede, vel a Sacra Congregatione Episcoporum, ib., num. 37 et 38.

Electio vicarii capitularis debet fieri a capitulo more

solito capitulariter congregato, et per secreta suffragia, ib., num. 39.

Capitulum non potest eligere in vicarium capitularem, nisi unum tantum, vel ad summum duos, ut alternis mensibus vicariatus munere fungantur, quoties ad id legitima adsit consuetudo, ib., num. 40 et 41.

Facta semel per capitulum electione vicarii capitularis, non potest illum ad libitum revocare, et novum constituere; ad quod iusta accedente causa obtinenda est a Sacra Congregatione Episcoporum licentia, ibid., num. 42, 43 et 44.

Plures sunt causae, propter quas solet Sacra Congregatio Episcoporum facultatem concedere removendi vicarium capitularem ut indignum, et assignantur, ib., num. 45.

A capitulo pro electione vicarii capitularis circa vacationem et absentes quid observandum sit affertur, ib., num. 40 ad 49.

Capitulum debet pro vicario capitulari eligere unum qui sit de gremio capituli, si adsit idoneus, et qui sit doctor in iure canonico ab aliqua universitate, ibidem, num. 50 ad 53.

Habilis tamen non doctor tolerari potest, si doctor haberi non possit, et tunc sibi eligere tenetur consultorem doctorem, ib., num. 54 et 55.

Si capitulum eligat aliquem in vicarium capitularem non doctorem, quando adest doctor, electio devolvitur ad Metropolitanum: si tamen vicarius deputatus per Metropolitanum decederet, posset capitulum novum eligere vicarium infra octo dies ut prius, ibid., num. 56 et 57.

Capitulum non potest in electione, seu deputatione vicarii apponere restrictivam, ut vicarius capitularis non possit procedere contra aliquem capitularem absque consensu capituli, nec quaedam alia, quae assignantur, ib., num. 58 ad 62, verb. *Ordo*, art. 3, num. 43; verb. *Vicarius capitularis*, art. 3, num. 48.

Capitulum post electionem vicarii nullam exercere potest iurisdictionem, ib., num. 63 et 64, verb. *Ordo*, art. 3, n. 42; verb. *Vicarius capitularis*, art. 3, n. 39.

Capitularibus vicariis in regno Neapolensi prohibetur concessio litterarum dimissorialium pro prima clericali tonsura, aliisque ordinibus etiamsi annus a die vacationis ecclesiarum elapsus sit, absque speciali facultate Sacrae Congregationis, ibid., num. 71.

Capituli extinctio non inducit suppressionem cathedralis episcopalis, ib., num. 70.

Laudabile et approbatum est statutum, per quod plures fratres, aut plures quam duo consanguinei primi, et secundi gradus excluduntur a voce activa in capitulo, ibid., num. 65.

Capitulum nequit celebrare missas in ecclesiis regularium, ipsis renuentibus. Vide verb. *Missa*, art. 4, num. 31.

Capitulum cathedralis non est salutandum a concionatore cum titulo reverendissimi, neque in absentia Episcopi, ib., num. 66, et verb. *Titulus*, num. 28. Alia vide verb. *Vicarius capitularis*, art. 1 et 2.

Dantur capitula, in quibus deest cathedra episcopalis, et ita sedes vacans concipi nequit, et quaenam sint, ib., n. 83 et seqq.

Quoad ea quae concernunt capitulum regularium. Vide verb. *Electio*, art. 4, per tot.

Primis Ecclesiae saeculis presbyteri et diaconi, animarum curam gerentes unum cum Episcopo corpus quasi constituebant, ibid., num. 85.

Saeculis subsequentibus Episcopi coeperunt a clero quosdam eligere quorum consilio et opere dioecesim suam regerent, ib., num. 86.

Tunc omnia negotia tractari et absolvi cum concilio vel consensu capituli coeperunt, ib., num. 87.

Hoc ius ad capitula cathedralia devolvi coepit, ib., num. 88.

Quare capitulum cathedrale hac praerogativa gaudeat, ib., num. 89.

Capitulum cathedrale, tanquam senatus Ecclesiae,

magistrum civilem praecedit, et sede vacante regit dioeceseos auctoritate episcopali, ib., num. 90 et 91.

Quaenam ei competant, sede vacante, ib., num. 92 ad 95.

A causis matrimonialibus et criminalibus non excluditur capitulum, sede vacante, ib., num. 96.

Sed in his quae speciali qualitate Episcopo attribuantur, non repraesentat Episcopum, ib., n. 97 et 98.

Fungitur vice pastoris, ib., num. 99.

Illius potestas circa collationem beneficiorum, sede vacante, ib., num. 100 ad 103.

Alienatio bonorum Ecclesiae illi interdicitur, ibid., num. 104.

Quae ab ordine episcopali dependent, in capitulum non transeunt, ib., num. 105.

Capituli potestas in expediendis litteris dimissorialibus, ib., num. 106 ad 109.

De iure communi iurisdictione Episcopi ad capitulum devoluta, eam per se in communi olim exercere poterat, sed Concilium Tridentinum declaravit quod teneatur vicarium infra octo dies constituere, ibidem, num. 111.

Quaedam notanda de vicario et eius iurisdictione, ib., num. 112 ad 114.

Post nominationem vicarii adhuc capitulo incumbit episcopalis sollicitudo, et si vicarius sit suspectus providet capitulum, ib., num. 115 et 116.

Si capitulum reservet sibi aliqua, ea vicarius exercere non potest, et revocatur pro libitu capituli, ibid., num. 117, 118 et 119.

Synodus Mechliniensis decernit: Vicarium a capitulo electum vel confirmatum, sine iusta causa removeri non posse; idem declaravit Sacra Congregatio, ib., n. 120 et 121.

Capitulum, sede vacante, tenetur eligere oeconomum, ubi cura fructuum percipiendorum illi incumbit, ibid., num. 122 et 123.

Si episcopatus iuri regaliae sint subiecti, rerum temporalium ad officarios regios spectat, in Italia vero ad Cameram apostolicam, ibid., num. 124 ad 126.

Oeconomi a capitulo deputati solam custodiam rerum ad episcopatum spectantium habent; et tenentur rationem reddere Episcopo promoti, ib., num. 127.

Vicario capituli non diriguntur dispensationes matrimoniales, sed Episcopo viciniore, vel eius vicario in spiritualibus, aliter exsecutio esset nulla, et nullum matrimonium contractum. Vide verb. *Capitulum*, art. 3, ibid., num. 128 et 129.

Capitulum quid et unde dictum, ib., num. 130.

Capitula librorum, ib., num. 131.

Capitula seu capitularia dicuntur etiam canonum ecclesiasticorum, legumque regiarum codices, ibidem, num. 132.

Capitulum, seu brevis lectio quid, et varia eius nomina, ib., num. 133.

Capitulum, congregatio personarum ecclesiasticarum, et capitulum monachorum, ib., num. 134 et 135.

CAPPA (II, 190).

Cappa quid, et eius antiquitas. Vide verb. *Cappa*, num. 1.

In collegiatis insignibus usus cappae cum rochetto per Sedem Apostolicam canonicis concedi solet, ibid., num. 2 et 3.

Haec insignia concessa fuerunt etiam inferioribus clericis, ib., num. 4.

Si ecclesia cathedralis non habeat usum cappae, non debet concedi ecclesiae collegiatae, quod tamen limitatur, ib., num. 5 et 6.

Quoties cathedralis habeat ex indulto usum cappae, non potest idem habitus concedi collegiatae, si sint in eodem loco, aliter tamen si distent, ib., num. 7 et 8.

Usus cappae et rochetti est de regalibus Summi Pontificis, ib., num. 9.

Cappa et rochettum non denotant iurisdictionem, sed solum perfectionem et ornamentum; et gestari pos-

sunt non solum in ecclesia, sed in aliis functionibus ecclesiasticis, ib., num. 10 et 11.

CAPSULAE.

Capsulae pro eleemosynis ad missas ab ecclesiis auferri debent, si illis satisfieri non possit. Vide verb. *Missa*, art. 2, sub n. 1, vers. *Undecimo super quinto*, vers. *Decimo tertio*, *An poena*, et vers. *Ad undecimum respondit*.

Capsulae pro eleemosynis nullimode retineri possunt a Fratribus Minoribus. Vide verb. *Votum*, art. 2, n. 99.

CAPPUCCINI (II, 191).

Varia Cappuccinos concernentia. Vide verb. *Cappuccini*, num. 1 et seqq.

Cappuccini unde dicti, et a quo coepta eorum reformatio. Vide verb. *Cappuccini*, num. 9 et 10.

Frates cappuccini ad ordinem Sancti Francisci de Paula transire nequeunt, ib., num. 11.

Possunt recipere discalceatos, non vero fratres de Observantia, ib., num. 12 et 13.

Prohibentur habere possessiones, annuos redditus, armenta et eleemosynas quae civilem praebent actionem, ib., num. 14 ad 16.

Alia Cappuccinos concernentia, ib., n. 1 ad 8.

CARCER.

Carceris poena quod sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, num. 4.

CARDINALES (II, 192).

QUOAD EORUM ORIGINEM, CREATIONEM ET NUMERUM.

Cardinalium origo figuraliter, exemplariter ac nominaliter, unde desumpta. Vide verb. *Cardinales*, art. 1, num. 1 ad 8, et num. 67 et seqq.

Missis iis, quae auctor affert, indicatur Cardinalium denominatio in antiqua ecclesia, et de illorum origine disseritur, num. 51 et 55.

Creatio Cardinalium diversimode, diversisque ritibus pro diversitate temporum et Pontificum fuit hactenus facta, et nostris temporibus penitus obsolevit, quod in caeremoniali romano disponitur de promovendis Cardinalibus feria quarta Quatuor anni Temporum, etc., et qui in praesentiarum viget usus refertur, n. 9 ad 19.

Licet ab Eugenio IV fuerit decretum, quod Cardinales in secreto consistorio pronuntiati non dicantur Cardinales, antequam cardinalatus insignia susceperint, neque vocem in electione Summi Pontificis habeant, donec sit eis licentia votandi concessa, hodie tamen res e converso se habet, num. 20 ad 23.

Ad cardinalatum promovendi debent habere ea omnia et singula requisita et qualitates, quae pro Episcopis praeficiendis a sacris canonibus decernuntur; et pro possibili ex cunctis mundi partibus sunt eligendi, ac ex regularibus mendicantibus quatuor saltem fieri debent Cardinales theologi, num. 24 ad 26.

Illegitimi etiam per sequens matrimonium legitimi ad cardinalitiam dignitatem non sunt promovendi, et multo minus spurii, num. 27 et 28.

Cardinalis eligendus debet esse prius clericus; et qui filios, vel ex his nepotes habet, Cardinalis esse non potest: ut nec etiam frater ex uno parente germano, vel patruelis, consobrinus, aut amicus alicuius Cardinalis viventis, num. 29 ad 31.

Item patruo, vel avunculo Cardinale vivente, eius ex fratre vel sorore nepos, vel e converso nequit fieri Cardinalis; imo neque ullus potest esse Cardinalis, qui primo aut secundo consanguinitatis gradu alicui Cardinali viventi sit coniunctus, num. 32 et 33.

Bigami ad cardinalatum non solent assumi; nec ad cardinalatum sunt assumendi, nisi lectissimi, praeclentes, et undequaque digni viri, num. 34 et 35.

Aetas pro Cardinalibus presbyteris et Episcopis requisita est triginta annorum, et pro diaconis viginti duorum annorum, num. 36 et 37.

Numerus Cardinalium varius olim fuit pro varietate temporum, et Summorum Pontificum, qui iuxta exigentiam temporum, seu rerum variam emergentiam plures vel pauciores Cardinales creabant, num. 38 et 39.

A tempore tamen Sixti V, numerus septuagenarius invariatus remansit, prout ipse adinstar illorum septuaginta seniorum, quos Dominus auditores consiliarios Moysi dedit, constituit, sex Cardinales Episcopi, quinquaginta Cardinales presbyteri, et quatuordecim Cardinales diaconi, num. 40 et 41.

Et cuilibet ex omnibus istis septuaginta Cardinalibus iuxta suum ordinem est assignata sua particularis ecclesia, titulus et diaconia. Affertur constitutio, et assignantur ecclesiae, etc., num. 41, 43 et 44.

De vario Cardinalium numero expressius agitur, num. 53 et seqq.

Differentia quae est inter Romanae Ecclesiae et caeterarum ecclesiarum Cardinales, num. 71.

Cardinalium tituli et diaconiae, num. 74 et 75.

Episcopi suburbicarii, num. 76.

Collatio titularum, num. 77.

CARDINALES QUOAD EORUM DIGNITATEM, ET PRAEEMINENTIAM.

Cardinalatus nulla est maior dignitas post papatum in Ecclesia Dei. Vide verb. *Cardinales*, art. 2, num. 1 ad 4.

Tantae dignitatis, praestantiae et praeeminentiae sunt Cardinales, quod ipsis solis est demandata auctoritas eligendi Summum Pontificem, et innuitur qualiter habita et exercita, priscis temporibus, et qualiter nunc et per quos stabilita, ibid., num. 5 ad 9.

Cardinales soli possunt deferre pileum, seu galterum rubrum, et birretum purpureum, ac vocari cum titulo Eminentissimi et Vestrae Eminentiae, num. 10 ad 13.

Imo Cardinales sunt tantae dignitatis et praeeminentiae, ut eorum dignitas non parum regiam maiestatem aemulare contendat, praecipue collegium repraesentantes, quod est honorabilius membrum in Ecclesia Dei, etc., n. 14 ad 18.

Adducitur decretum a particulari Congregatione editum, et a Clemente XI approbatum, et servari mandatum circa assecutionem decanatus Sacri Collegii Cardinalium, n. 19.

Affertur constitutio Benedicti XIII, qua decanatum Sacri S. R. E. Cardinalium Collegii ad Episcopum Cardinalem antiquiorem, licet a Romana curia absentem, dummodo tempore vacationis eiusdem decanatus apud priorem sibi commissam ecclesiam personaliter resideat, devenire decernitur, pluraque alia quoad Ostiensis et Veliternensis ecclesiarum optionem statumque, n. 20.

Affertur constitutio Clementis XII, qua praevia confirmatione et innovatione alterius constitutionis san. mem. Pauli Papae IV, anno 1555, editae decernitur decanatum Sacri S. R. E. Cardinalium Collegii ipso iure deferendum esse Cardinali antiquiori Episcopo, qui tempore vacationis ipsius decanatus in Romana curia praesens, vel ex causa publica, ac Romani Pontificis destinatione duntaxat, non tamen ratione residentiae apud aliam ecclesiam sibi commissam a dicta curia absens fuerit, aliaque insuper statuuntur et ordinantur tam circa eiusmodi decanatum, quam circa sex episcopatus suburbicarios eisdem Cardinalibus assignari solitos pro titulo sui cardinalatus, n. 21.

Historia praecedentiae Cardinalium super Episcopos, Archiepiscopos et Patriarchas, n. 25 ad 30.

Honores quibus prosequendi sunt Cardinales, n. 22 et 23.

Cardinalium dignitas non semper fuit illustris, n. 31. Quando supra Episcopos assurgere coeperint, et unde haec elatio repetenda, n. 32 ad 34.

Cardinales Episcopi principalem partem obtinebant in electione Pontificis, cuius consecratio privative ad eos spectat, n. 35 ad 37.

Cardinalium purpura, et usus mittendi pileum, n. 38 et 39.

CARDINALES QUOAD EORUM RESIDENTIAM ET IURISDICTIONEM, IN SUIS TITULIS AUT DIACONIIS.

Cardinales tenentur residere in suis titulis; quod si in hac parte deficiant assignantur qualiter iam practicum, et deinceps procedendum. Vide verb. *Cardinales*, art. 3; n. 1 ad 8.

Cardinales non possunt a Romana curia abscedere vel extra permanere sine licentia Papae sub variis poenis, n. 9, 10 et 11.

Cardinales etiam non Episcopi habent in suis titulis, et in ecclesiis sibi subiectis episcopalem iurisdictionem, adducitur et explicatur responsum, ad id datum a Gregorio XIII, necnon plura recensentur exinde, quae praestare valent, ac tandem concluditur posse Cardinales sive per se, sive per suos vicarios in suis titulis reliqua facere, quae sunt iurisdictionis episcopalis, n. 12 ad 25.

Reprehenditur auctor, n. 23 et 24. Vide ad n. 20, in not.

Et idem Cardinalis Vicarius Urbis non cognoscit de causis sub titulis Cardinalium; atque supradicta procedere etiam in Cardinalibus diaconis in suis diaconiis, num. 26 et 27.

Cardinales Episcopi ad legis residentiam tenentur, num. 28.

Cardinales Episcopi suburbicarii, n. 31 et seqq.

Iurdictio Cardinalium in ecclesiis suorum titularum longe minor est ea, quam eis tribuit auctor, num. 35 et seqq.

Occasio disputationis super iurisdictione Cardinalium in ecclesiis suorum titularum, n. 39 et seqq.

Archipresbyteri patriarchalium basilicarum quid, num. 43.

Quando archipresbyter ecclesiae Lateranensis simul coeperit esse Cardinalis, num. 44.

De optione ad episcopatus suburbicarios, n. 45.

CARDINALES QUOAD EORUM PRIVILEGIA.

Cardinales plurimis potiuntur privilegiis, quibus eorum grandis ornata est dignitas, varia referuntur per viginti tres primos numeros, apposita uti oportet advertentia sub n. 5, quoad privilegium altaris portatilis: ac demum remissive quoad alia. Vide verb. *Cardinales*, art. 4, per totum.

Ex rationibus ab auctore adductis, n. 4, concludi non potest Cardinalem non Episcopum posse sibi eligere confessarium ab Ordinario non approbatum, ibid., in not.

Errat auct. n. 18. Vide ib. in not.

De numero privilegiorum, quibus Cardinales fruuntur, n. 25.

De modo testandi Cardinalium ad instar militum, et varia adnectuntur ad materiam, n. 26 et seqq.

Cardinalis professus ex Hierosolymitano testare non potest sine Pontificis permissione, n. 30.

De caeteris privilegiis Cardinalibus concessis, n. 31 ad 38.

CARDINALES IN CONCLAVI, ET SEDE VACANTE.

Cardinales ingredi debent conclave transactis decem diebus a morte Papae, ibique non possunt habere ultra duos servientes clericos vel laicos sibi benevisos, et confessarium a maiori parte Cardinalium per secreta suffragia eligendum. Vide verb. *Cardinales*, art. 5, n. 1 ad 3, et not. ad n. 3.

Cardinales Episcopi, audita morte Papae, tenentur ad conclave, et post duos menses ab electione et coronatione Papae redire ad suum episcopatum sub poena contra Episcopos non residentes, n. 4.

Cardinales non intrantes conclave, vel exeuntes sine causa non sunt amplius requirendi, nec admittendi ad electionem faciendam, et exeuntibus infirmis, alii debent prosequi electionem, et convalescentes possunt redire, et qui intra decem dies non se steterunt, si praevenerint re integra, debent admitti ad conclave, n. 5 ad 7.

Dato casu, quod Papa pereat extra civitatem Romanam, vel extra eam in qua erat curia, tunc Cardinales tenentur convenire in civitate, in cuius territorio seu districtu Pontifex obit, et ibi in palatio episcopali, vel alio commodiori loco construere conclave, cellis per cortinas divisus, et Papam de more eligere, n. 8 et 9.

Cardinales in conclavi solum vacare debent electioni Pontificis, nisi ecclesiae necessitas urgeat ad alia, nec debent admittere ad se venientes, nec dari facultas cum eis secrete loquendi, imo sub excommunicationis latae sententiae poena inhibetur nuntium vel scripturam ad Cardinales mittere, vel cum aliquo secrete loqui, n. 10 ad 12.

Innuitur dispositio Gregorii X ad properandam Pontificis electionem, ac talis dispositionis ratio et executio tangitur, n. 13, 14 et 15.

Cardinales in conclavi excludi non possunt ab electione activa vel passiva ratione excommunicationis, suspensionis vel interdicti, et quae insuper circa conclave nunc vigeant, indicantur, n. 16, 17 et 18.

Cardinales in conclavi existentes possunt in suis titulis iurisdictionem exercere non personaliter, sed per suos vicarios et ministros. Vide verb. *Cardinales*, art. 5, n. 19 ad 21.

Cardinales non sunt cogendi intrare conclave, nisi in casu, quo nullus velit intrare, vel in casu quo, non electo Pontifice, omnes simul vel successive exire contingeret, n. 22.

Sede vacante Cardinalium collegium non succedit Pontifici in his, quae ratione excellentiae, dignitatis, praecellentiae ac praerogativae tantum sunt reservata, et praebentur quae inde consecrari non possint, n. 23 ad 32.

Cardinales, sede vacante, nec in arduis possunt se immiscere, nisi pro terra ecclesiae defendenda, et grandi evidenti periculo imminenti, nec potestatem aut iurisdictionem habent gratiam aliquam aut iustitiam faciendi, aut factam per Pontificem mortuum executioni demandandi, n. 33 et 34.

Potest autem collegium Cardinalium, sede vacante, mittere unum Cardinalem pro terra ecclesiae defendenda, vel evidenti ingenti periculo necnon mittere tantum nuntium Cardinalem ad Papam electum in absentia, et ad illum reducendum ad Urbem; illique expensas necessarias constituere de redditibus Romanae Ecclesiae, et legatum a Papa defuncto missum, urgente tamen necessitate, revocare, n. 35 ad 39.

Duobus de papatu contententibus, et generale concilium convocare renuentibus, potest fieri convocatio a collegio Cardinalium, ac potest et debet intrusum in papatu anathematizare et extrudere, n. 40 et 41.

Cardinalium legatorum apostolicorum officium non expirat per obitum Papae, seu sede vacante, ut etiam congregationum Cardinalium facultates, quae nec consueverunt renovari per novum, n. 42, 43 et 44.

Praefata tamen sede vacante Cardinalibus in conclavi manentibus, debent conquirere quoad negotia et causas, quae expediuntur per subscriptionem Cardinalis praefecti, seu habentis sigillum, non sic quoad ea, quae in communi forma a solo secretario expediri solent; indeque quid praestari queat ponitur, num. 45, 46 et 47.

Recensentur constitutiones apostolicae, quas Cardinales initio conclavis iurati servare promittunt, n. 48 et 49.

CARDINALES QUOAD EORUM SEPULTURAM, ET QUARTAM PAROCHIALEM.

Cardinales Romae decedentes, vel extra electa sepultura, ubi sepeliri debeant, Vide verb. *Cardinales*, art. 6, n. 1 et seqq.

Ampliatur auctor, n. 1 et 11.

Cardinalis regularis potest sibi eligere sepulturam ubilibet sine licentia superioris regularis, alias decedens, non electa sepultura, sepelitur in propria ecclesia sui tituli, n. 6 et 7.

Nullis autem Cardinalibus permittitur sepeliri in basilica Vaticana, et quarta parochialis debetur proprio parocho ex funere Cardinalium, qui sepeliuntur extra parochiam, n. 8 et 9.

CARDINALES QUOAD QUASDAM ADDITIONES AUCTORIS.

Cardinales ad Urbem accedentes Summo Pontifici se sistere debent, nec ab Urbe discedere possunt sine licentia eiusdem. Vide verb. *Cardinales*, art. 1, n. 46.

Cardinales in Urbe non residentes qualibet ex causa excluduntur a participatione Rotuli, n. 47.

Accedentibus autem ad Urbem ex causa legitima tribuitur portio pro tempore morae, n. 48.

Forma et solemnitas in exsequiis Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium servanda, art. 6, n. 10.

Cardinales in causis commissariis iudicantes uti debent notario archivii, art. 1, n. 49.

Cardinalibus tribui potest ecclesia episcopalis in partibus infidelium, ib., n. 50.

Cardinalis Episcopus residentiae lege tenetur, art. 3, num. 28.

Cardinales Episcopi per ecclesiasticam ditionem, quibus honoribus prosequendi sint a gubernatoribus, vicelegatis et praesidentibus, art. 2, n. 22.

Cardinales tam in Urbe, quam in aliis civitatibus degentes, quando visitari debeant a praelatis, art. 2, num. 23.

CARO (II, 236).

Carnium esus prohibitus est diebus ieiunii. Vide verb. *Ieiunium*, art. 1, n. 8.

Item prohibitus est diebus Veneris et Sabbati. Vide verb. *Abstinencia*, n. 1.

Dispensati circa esum carni, an et quando censentur etiam dispensati a ieiunio. Vide verb. *Ieiunium*, art. 1, n. 30 ad 34.

Si Nativitas Domini nostri Iesu Christi accidat in die Veneris, dispensantur omnes ab abstinentia carnis, exceptis illis, qui tenentur voto, vel regulari observantia. Vide verb. *Abstinencia*, n. 8.

Hinc Fratres Minores tenentur ad ieiunium tali die. Vide verb. *Ieiunium*, art. 2, n. 27 et seqq.

Advenae et peregrini an, et quando in locis suae peregrinationis teneantur abstinere a carnibus. Vide verb. *Lex*, art. 3, a n. 31 ad 35.

Carnibus vesci in monasteriis Chartusiensibus est omnibus sub poena excommunicationis latae sententiae interdictum. Vide verb. *Caro*, n. 1.

Carnium esus sicuti conceditur tempore ieiunii, is servare debet leges praescriptas de unica comestione, de non permiscendis epulis, de hora refectionis, et aliis declarat a Benedicto XIV, n. 2.

Carnes comedi nequeunt in vespertina refectiuncula tempore ieiunii, n. 3.

Carnium esus die Sabbati prohibetur Latinis in Graecorum famulatu degentibus, n. 4.

Carnium esus in die Sabbati per annum permittitur in regnis Castellae, Legionis et Indiarum, n. 5.

Carnis privium, ita dictum tempus ante Quadragesimam, quia ecclesiastici et religiosi a carnibus abstinere incipiebant, n. 6.

Abusum comedendi carnes Dominica prima Quadragesimae, spectacula ludosque publicos diebus festis fieri solitos ab ecclesia Mediolanensi extirpavit sanctus Carolus Borromaeus. Et ad rem alia. Vide n. 7.

CASTITAS.

Vide verb. *Votum*, art. 2, a n. 157 usque in finem.

CASUS FORTUITUS.

Casus fortuitus quid sit? Vide verb. *Commodatum*, num. 16.

CASUS RESERVATI.

Vide verb. *Reservatio casuum*.

CATECHUMENI (II, 237).

Catechumeni non ante, sed post baptismum veste candida sunt induendi. Vide verb. *Vestis*, n. 18.

Catechumeni an sint sepeliendi in ecclesiastica sepultura. Vide verb. *Sepultura*, n. 172.

Catechumeni unde dicti; tres eorum gradus, scilicet *Audientes*, *Genuflectentes* et *Competentes*. Vide verb. *Catechumeni*, II, 451, n. 1 ad 5.

Vario apud varias Ecclesias temporis spatio catechumenatus definitus fuit, n. 6.

Post longam probationem ad baptismum recipiebantur, sed de tempore probationis nihil erat statutum, num. 8 et 9.

Missa Catechumenorum quid, n. 7.

CATENA.

Catenae infamis poena quid sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 5.

CATHEDRATICUM (II, 238).

Cathedraticum quando introductum, et quid sit, cur sic dicatur, et etiam synodaticum. Vide verb. *Cathedraticum*, n. 1, 2 et 3.

Cathedratici origo, obligatio, quantitas, et tempus praestationi illius statutum. Vide ib., n. 29 et seq. ad 41.

Nomine Solidi quid intelligatur, qualiter pro cathedratico solvendi, quidque ad id attendendum, n. 4 ad 9.

Cathedraticum est in iuribus episcopalibus, et adeo privilegiatum, ut in totum praescribi non possit, nec est a Tridentino sublatum: solvi tamen non debet in visitatione, sed extra, et in synodi celebratione, n. 10 ad 15.

Ad cathedraticum solvendum tenentur de iure omnes ecclesiae saeculares, quod exponitur, n. 16 ad 19.

Regulares vero non tenentur solvere cathedraticum pro monasteriis et eorum ecclesiis regularibus, ubi ipsi resident, et divina peragunt, et quae monasteriis contigua, seu immediate penes ipsas existunt: pro ecclesiis tamen saecularibus, etc., quibus praesunt, tenentur, etiamsi monasteriis aut eorum ecclesiis pleno iure sint incorporatae, n. 20 ad 22.

Ad cathedratici et synodatici tamen solutionem non tenentur, neque compelli possunt Fratres Sancti Ioannis Hierosolymitani, sive eorum vicarii in parochialibus religioni praedictae unitis, n. 23.

Ad complementum adducitur hic id, quod de cathedratico fuit novissime in Concilio Romano celebrato anno 1725, a Bened. XIII sancitum, n. 24.

Quaedam colliguntur ab auctore Sacrae Congregat. resolutiones ad cathedraticum pertinentes, num. 25 et seqq.

CATOPTRICA.

Catoptrica quid. Vide verb. *Mundus*, n. 208.

CAUPO, CAUPONA.

Vide verb. *Taberna*, *Tabernarii* per tot. et verb. *Clericus*, art. 5, a n. 10 ad 14.

CAUSA EFFICIENS.

Causa efficiens seu ministri matrimonii sunt ipsi contrahentes. Vide verb. *Matrimonium*, art. 1, a num. 27 ad 32.

CAUSAE (II, 242).

Causae omnes in prima instantia ab Ordinariis sunt cognoscendae, et quae excipiantur. Vide verb. *Causae*, n. 1 et seqq.

Quamplurima referuntur, quae ad pertinentiam causarum pertinent stabilita in variis suis constitutionibus a Bened. XIV, n. 4 et seqq. ad n. 36.

Varia corriguntur ab auctore probata, ib., in nota.

Causa quid sit, et in quo differat a lite et a quaestione, n. 37.

Causae dividuntur in civiles, criminales et spirituales, n. 38.

Spiritualium cognitio ad quem spectet, n. 39.

Causae maiores reservantur Sedi Apostolicae, et praecipue enumerantur, n. 40 et 41.

Gallorum contentiones circa hanc reservationem, num. 42.

Causae Cardinalium a Pontifice cognosci debent, num. 43.

Causas criminales, nisi specialiter commissas, vicarius expedire nequit, n. 44.

Quibus in causis matrimonialibus capitulum, sede vacante, procedere possit, n. 45.

Episcopo inferior ex delegatione causarum matrimonialium cognitionem habere potest, n. 46.

Causae ecclesiasticae, si coram Ordinariis infra biennium non terminentur, liberum est partibus iudices superiores adire, n. 47.

In causa denegatae vel protractae iustitiae Archiepiscopus supplet negligentiam Episcopi, n. 48.

Omnes causae delegari possunt, n. 49.

Causas matrimoniales, quae spectant ad Episcopum iure ordinario, ipse committere potest decidendas doctoribus qui non sunt eius vicarii, n. 50.

CAVENA.

Cavena et feudum de Cavena quid sit. Vide verb. *Feudum*, art. 1, n. 28 et 29.

CENSURA (II, 245).

CENSURA QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT CENSURAS IN GENERE.

Censura unde dicta, et quid sit declaratur. Vide verb. *Censura*, n. 1, 2 et 3.

Censurae ecclesiasticae propriae dictae sunt tantum tres, excommunicatio, suspensio et interdictum, et proponitur quibus eas ferendi potestas competat, n. 4 ad 8.

Fallitur auctor dum hoc loco ait, posse superiores locales censuram ferre in subditos. Recensentur porro casus, in quibus superiores possint sine consensu capituli generalis vel provincialis censuras ferre, in nota ad n. 8.

Erudite declaratur auctor in divisione censurarum, in eadem nota.

Censura ferri non potest nisi in delinquentes christianos, in rationis capaces, et in subiectos iurisdictioni ferentis ipsam, n. 9, 10 et 11.

Communitas aut collegium potest quidem ligari suspensione et interdicto, minime tamen excommunicatione, n. 12.

Ex speciali iure non ligantur Episcopi sententia generali suspensionis aut interdicti, nisi de ipsis specialis mentio fiat, et sic etiam Cardinales, n. 13 et 14.

Denique imperatores et reges ob suae dignitatis excellentiam censura aliqua ab Episcopis ligari non possunt, n. 15.

Ad validitatem censurae requiritur culpa gravis, et in suo genere completa cum contumacia seu inobedientia delinquentis, et haec per singula reserantur, n. 16 ad 20, et n. 45 et seqq.

Ad incurrendam censuram in foro externo requiritur sententia declaratoria commissi, cui est censura iure ipso alligata, non tamen in foro interno, n. 47 et 48.

Ad validitatem censurae ferendae ab homine requiritur etiam trina monitio, nisi urgens necessitas aliud suadeat, et traditur praxis, at non sic ad validitatem censurae latae sententiae a iure statutae, n. 21 ad 25.

Censura interdicti potest infligi etiam ob peccatum alterius, non sic censura excommunicationis maioris et suspensionis proprie et stricte acceptae, num. 26, 27 et 28.

Ab incurrendis censuris tres praecipuae causae excusant, et assignantur, n. 29 ad 31.

Quando appellatio fit post latam excommunicationem, etc., non habet vim suspendendi, sed solum devolvendi, ut superior possit cognoscere de iustitia censurae, n. 32.

Innocens censuratus, v. g. excommunicatus secundum allegata et probata in foro externo pro tali habere se debet, quamvis coram Deo ab ea immunis sit, et in secreto contra eam agere possit. Vide verb. *Censura*, n. 33 et 34.

A censuris a iure, si non sint reservatae absolvere potest quilibet confessarius pro foro interno conscientiae, pro foro tamen externo superior censurati, et a censuris ab homine non nisi, qui eas tulit, vel eius delegatus, vel plene superior censurantis, at Archiepiscopus respectu suffraganeorum tantum in casu appellationis, n. 35 ad 37, et n. 54 et seqq.

Ad propositum refertur declaratio Clementis XI in nota ad n. 35.

Nemo tamen absolvi debet a gravibus censuris, sive pro foro externo, sive pro foro interno, nisi prius serio promittat deparendo mandatis Ecclesiae, vel absolveritis, et non committendo imposterum huiusmodi delicta, n. 38.

In articulo mortis potest quivis confessarius, et in defectu confessarii quilibet sacerdos a quibusvis censuris absolvere, sub onere tamen, ut elapso periculo poenitens coram superiore compareat ad exsequendum quod ille praescripserit, n. 39.

Potest quis pluribus censuris ligari, et potest absolvi ab una et non ab aliis ad differentiam peccatorum; et excommunicationis censura ligatus non potest a peccatis absolvi, nisi prius ab ipsa absolvatur, n. 40 et 41.

Forma absolutionis a censuris non habet praefixa et determinata verba, sed potest dari verbis exprimentibus absolutionem talis specialis censurae, a qua fit absolutio. Sed de istis et aliis. Vide verb. *Excommunicatio*, *Suspensio* et *Interdictum*.

Reo correcto, eiusque contumacia cessante, non cessant censurae, nisi per absolutionem tollantur; maxime loquendo de censuris absolute latis, n. 43.

Absolutio a censuris contractis ex causa violatae immunitatis a quibus dari possit, vel non. Vide verb. *Immunitas*, art. 3, a n. 142 ad 152.

Quando censurae sint latae vel ferendae sententiae, et quando incurrantur, vel non, ante sententiam iudicis. Vide verb. *Lex*, art. 2, a n. 27 ad 44.

Privilegium, ne quis inconsulta Sancta Sede censuris irretiri possit, non afficit Ordinariorum sententias, idque nec probat ab eorum iurisdictione exemptionem. Vide verb. *Censura*, n. 44.

Num Episcopus extra dioecesim ferre censuras possit in subditos suos, n. 60.

Mulieri an competere possit potestas ferendi censuras, n. 61.

De forma ferendi censuras, n. 62.

Alia ad rem, puta ad captum pleniorum censurae latae a iure, et latae ab homine, etc. Vide verb. *Excommunicatio*, *Interdictum* et *Suspensio*. Et qui operatur aliquid cum conscientia erronea censurae gravius quidem eum peccare, sed censuram non incurrere. Vide verb. *Excommunicatio*, art. 11, n. 1. Ac denique ignorantiam censurae ab eadem excusare. Vide verb. *Reservatio casuum*, n. 39.

Ecclesia ius habet infligendi poenas et censuras; eorum distinctio, n. 64 et 65.

Quot condiciones requirantur, ut quis possit ferre censuras, n. 66.

Quando impuberes possint ligari censuris et communitas excommunicari, n. 67 et 68.

Praelati regulares ubicunque existunt, possunt censuras ferre in subditos; Episcopus vero, extra territorium manens, non potest, exceptis quibusdam casibus hic enumeratis, n. 69 ad 71.

Solemnitates observandae in prolatione censurarum, n. 72.

Quotuplex sit absolutio a censuris, n. 73.

Confessarius potest absolvere a censuris non reservatis etiam in foro externo, n. 4.

Absolutio ad cautelam et ad reincidentiam quae sit, n. 75 et 76.

Censurarum in mortuos relaxatio, n. 77.

CENSUS (II, 254).

CENSUS QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT EIUS ESSE, ET CONDITIONES.

Hoc nomen census accipitur varie, et exhibentur ac declarantur acceptiones, nec non praebetur quis censuarius et quis censuista. Vide verb. *Census*, artic. 1, n. 1 ad 5.

Census dividitur in reservativum et consignativum, atque hic in realem, personalem, mistum, perpetuum et temporalem, ac isti subdividuntur, scilicet perpetuus in redimibilem et irredimibilem, et temporalis in temporalem ad certum tempus, et in temporalem ad incertum tempus, quae omnia per definitionem explicantur, n. 6 ad 11.

Ut census sit licitus ac iustus iure naturae, saltem quatuor condiciones requiruntur, et assignantur, ut autem sit licitus et iustus iure canonico, plures aliae condiciones requiruntur, n. 12 ad 18.

Quamvis allatam sancti Pii V constitutionem ob solam praesumptionem usurae esse latam, et consequenter in conscientia non obligare, ubi *contractus censuarius* ab usura alias immunis est, teneant Navarrae et alii: nihilominus omnino tenendum est dictam constitutionem Pianam, ubi usu recepta est, et per legitimam contrariam consuetudinem non est abrogata, absolute obligare, secus autem e contra, num. 19, 20 et 21, et n. 30 et seqq.

Census personalis non transit in realem; quamvis detur hypotheca, qua pereunte, census non perit, n. 30.

Censuum et cambiorum fructus a communitatibus ditionis ecclesiasticae conventi ad aequitatis rationem fuerunt redacti a Benedicto XIV, n. 28.

Census consignativus realis omnis ex parte tam censuarii, quam censuistae seu censuistae, ubi non est in usu Piana constitutio, est licitus de iure naturali; et sic etiam personalis, si super persona fructifera, secus autem de iure canonico, n. 22, 23 et 24.

Census perpetui creati ad formam bullae Pianae connumerantur inter bona immemorabilia, et spectantes ad ecclesias et loca pia reduci non possunt ad minorem fructum sine beneplacito apostolico, n. 25 et 26.

Regulares nequeunt censuario nomine recipere pecuniam sine beneplacito apostolico, n. 27.

Videndus Aulsius in lib. singulari de Censibus quot attinet ad ea, quae pertinent ad censum reservativum et consignativum, n. 33.

CENSUS, QUOAD EIUS EXSTINCTIONEM.

Census non solum a debitore, sed etiam a tertio exstinguitur, et hoc dupliciter. Vide verb. *Census*, art. 2, n. 1 et 2.

Creditor censualis quando dicatur dimissus per modum absolutae exstinctionis, n. 3.

Pactum subingressus in simplici sessione qualiter fructiferam census non inducit; idem dicendum de clausula: *traslativamente non estintivamente*, n. 4 et 5.

Exstinguitur census, si creditor census irrevocabili-ter censiti fundi dominium acquirat, adeo ut a qualibet cesset productione fructuum; nec loco damnorum, et interesse huiusmodi fructus percipi, et percepti retineri possunt, n. 6, 7 et 8.

CEREI.

Cereorum ardentium usus an et quomodo prosit defunctis. Vide verb. *Suffragia*, n. 20.

CESSIONES (II, 260).

Cessio bonorum. Vide verb. *Restitutio*, art. 5, a n. 49 ad 59, et verb. *Solutio*, a n. 3 ad 6.

Bonorum cessio quid sit, eiusdem divisio, et quid cessio voluntaria et iudiciaria. Vide verb. *Cessiones*, n. 20 ad 23.

Quomodo sit peragenda, n. 27.

Quinam beneficio cessionis iudiciariae non gaudeant, n. 24.

Debitor cessione eximitur a poena detentionis, n. 25.

Si tamen bona satis non sint, tenetur, si alia acquirit, usque in integrum solvere, n. 26.

CESSIONES COMMODI.

Quinam possint iuri suo cedere, n. 4.

Debitor non potest in praeiudicium creditorum ius quaesitum cedere, n. 5.

Cessio translativa quid, n. 6.

Non valent cessiones factae a maioribus in potentiores, n. 7.

Quaenam requirantur, ut cedens incidat in poenam, n. 8.

An ecclesia potentior nequeat cessionem habere, num. 9.

An possit fieri cessio in clericos ratione mutandi iudicii, n. 10.

Iura personalia cedi nequeunt; quae enumerantur, n. 11 et 12.

Regula generalis de cessione, n. 13.

An iura passiva cedi possint, et eorum cessio sit stricti iuris, n. 14 et 15.

Cessio facta sine causa et titulo est nulla, n. 17.

Cedens tenetur tradere cessionario instrumentum nominis cessi, n. 16.

Periculum nominis cessi, quando illud fuit venditum vel insolutum datum, tunc cedens ad aliud non tenetur, quam quod nomen cessum sit verum; non quod sit exigibile, n. 17.

Cessiones commodi exigendi fructus beneficiorum, prohibentur sub poena excommunicationis, et annullantur a Bened. XIV, n. 1.

Cessiones commodi exigendi pensiones factae intra sex menses a die captae possessionis beneficii annullantur, n. 2.

CHARACTER SACRAMENTALIS.

Vide verb. *Sacramentum*, a n. 33 ad 41.

CHARITAS.

Vide verb. *Virtus*, n. 34 ad 87.

CHARITATIVUM SUBSIDIUM.

Vide verb. *Subsidium charitativum*.

CHIROMANTIA.

Chiromantia quid sit. Vide verb. *Superstitio*, n. 20.

CHOREAE (II, 262).

Vide verb. *Clericus*, art. 4, num. 13, et verb. *Luxuria*, n. 88.

Choreae publicae festis diebus prohibentur. Vide verb. *Choreae*, n. 1.

Choreae extrema die bacchanalium usque ad mediam noctem produci vetatur in tota ecclesiastica ditione, n. 2.

Choreae quamvis ex sua natura sint licitae, vix tamen in actu, quomodo nunc fiunt, permitti possunt, num. 3.

Choreas a clericis non sine gravi peccato agi posse plerique theologi affirmant, n. 4.

CHOREPISCOPI (II, 263).

Institutionis Chorepiscoporum antiquitas; huius nominis etymologia, et eorum munus. Vide verb. *Chorepiscopi*, n. 7 ad 9.

Variae de eorum ordinatione opiniones, n. 1 ad 5. Discrimen Chorepiscopos inter et presbyteros ad iurisdictionem, non ad ordinem referendum, n. 10.

Confirmatur sententia Chorepiscopos alios fuisse Episcopos, alios presbyteros, n. 11.

Quoad alia. Vide verb. *Episcopus*, art. 1, a num. 56 ad 41.

CHRISMA (II, 264).

Chrisma benedici nequit, nisi ab Episcopo. Vide verb. *Chrisma*, n. 1.

Chrisma pro ecclesiis graecis recipi debet ab Episcopo catholico, et quidem ab Ordinario, n. 2.

Quamvis chrismatis consecratio sit unum ex praecipuis muneribus ordinis episcopalis, acceperunt tamen aliqui simplices sacerdotes a Summo Pontifice facultatem illud consecrandi, n. 3.

Verum non ita frequenter fuit data facultas huiusmodi simplicibus sacerdotibus, n. 4.

Vetum est parochis aliud chrisma, quam ab Episcopo suo consecratum adhibere, n. 5.

Cum novum chrisma benedicitur, vetus comburendum est, n. 6.

Licitum est oleo consecrato admiscere aliquid olei non consecrati, sed in minori quantitate, n. 7.

Cum fontes die Sabbati Sancti benedicuntur, praestat novo chrismate uti, n. 8.

Quibusnam liceat sacra olea deferre, n. 9.

Quoad alia, vide verb. *Confirmatio*, et verb. *Extrema unctio*.

CHRISTIANA CHARITAS.

Christiana charitas quando sufficiat pro absentando a resistentia. Vide verb. *Canonicus*, art. 5, num. 34; verb. *Episcopus*, artic. 3, num. 4, et verb. *Parochus*, art. 2, n. 39.

CHRISTUS (II, 264).

Miracula quaedam a Christo patrata. Vide verb. *Christus*, n. 1.

Clavi quibus cruci affixus est, n. 2.

Verba eius ad latrones in cruce prolata, n. 3.

Christi divinitas, n. 4.

CHRONOLOGIA.

Chronologia quid. Vide verb. *Mundus*, n. 211.

CIBORIUM SACRUM.

Ciborii sacri fur quas poenas incurrat. Vide verb. *Fur*, a n. 75 ad 80, et verb. *Poena*, art. 2, n. 38.

CIRCULI.

Circuli minores sunt ambo *tropici* et ambo *polaes*. Vide verb. *Mundus*, n. 149.

Circuli tropici unde dicti, et cur unus vocetur *Tropicus Cancræ*, et alter *Tropicus Capricorni*, n. 150.

Circuli polares unde dicti, et cur unus vocetur *arcticus*, et alter *antarcticus*, n. 151.

Quid de habitantibus sub istis polaribus circulis, num. 152.

Dicti quatuor circuli minores dividunt mundum in quinque partes, seu zonas, quae assignantur, num. 153 ad 156.

CIRCUMCISIO (II, 265).

Circumcisio fuit verum et proprie dictum sacramentum deletivum culpae originalis, et collativum gratiae ex opere operato. Vide verb. *Circumcisio*, n. 1 et 2.

Hoc tamen non est certum, et a viris theologis, ut plurimum negatur, n. 22.

Circumcisio non solum fuit sacramentum legis scriptae, sed etiam legis naturae; imo circumcisio in lege scripta non fuit aliud sacramentum ab eo, quod erat in lege naturae, sed idem magis determinatum. Vide verb. *Circumcisio*, n. 3 et 4.

In lege naturae ante circumcisionem fuit a Deo institutum sacramentum aliquod pro iustificatione parvulorum. Vide verb. *Circumcisio*, n. 5.

Circumcisio data quadringentis circiter annis ante legem scriptam tunc non nisi genus Abrahae astringebat, n. 6.

Pro feminis etiam post institutam circumcisionem remansit et perseveravit sacramentum legis naturae. Cur circumcisio pro solis masculis, et in membro genitali, n. 7 ad 9.

Circumcisio et baptismus in multis differunt, et in multis conveniunt inter se, et differuntur, ac obiectio- nes diluuntur, quibus originalis impetitur deletio respec- tu circumcisionis, demumque concluditur circumcisio- nem, et legis naturae sacramentum characterem impres- sisse, n. 10 ad 21.

CIRCUMSTANTIAE PECCATORUM.

Vide verb. *Poenitentiae sacramentum*, art. 2, n. 100 ad 124.

CIVES (II, 270).

Civitas multis modis sumitur, et assignantur, nec- non ad invicem conferuntur civitas et urbs, una cum quid oppidum, castrum, villa et villicus. Vide verb. *Civitas*, n. 1 ad 15.

Solam illam dici civitatem, quae habet Episcopum, sustinent multi, plurimi autem alii verius et melius cen- sent ad essentiam civitatis non requiri neque Episcopum, neque cathedralem, n. 17 et 18.

Civitas occidens suum Episcopum iam consecratum privatur in poenam dignitate episcopali, n. 19, 20 et 21.

Dicta poena an procedat solum, quando occisio processit ex facto civitatis, vel etiam quando processit ex odio privato aliquorum civium, n. 22 ad 25.

Cathedralitas ratione occisionis Episcopi non amit- titur ipso iure, sed sententiam requirit, et si occisio fuit in sui defensionem cum moderamine inculpatae tutelae, aut eum non agnoscens, poena privationis non incur- ritur episcopalis dignitatis, ut nec etiam si solum vul- neravit, n. 26 ad 31.

Civitas, quae auxilium, consilium aut favorem de- derit ad occidendum seu offendendum Cardinalem, pri- vatur cathedralitate, et eadem privari etiam potest si conspiret contra Sedem Apostolicam, vel si tota labatur in haeresim, n. 32 ad 34.

Civitas condemnata ad aratrum non potest amplius aedificari absque speciali licentia principis, n. 35 et 36.

Civitas tamen privata cathedralitate propter occisio- nem proprii Episcopi, etc., remanet adhuc civitas quo- ad privilegia saecularia; et privata cathedrali propter delictum, non privatur dioecesi, n. 37 et 38.

An privatio civitatis dignitate episcopali ob occisio- nem Episcopi sit perpetua vel temporalis; et de priva- tione ob occisionem praepositi, n. 39 ad 41.

Differentia inter ius civitatis et ius civilitatis, et quanam ea sit, n. 108 et seqq.

Civilitas triplici modo acquiritur; primo per *nativita- tem*, secundo de *iure*, tertio per *privilegium*, et un- dequaque elucidantur, n. 42 ad 46.

Licet ad effectum verae et naturalis civilitatis requi- ratur nativitas in loco; tamen si occasionaliter extra sequatur, habetur ac si vere et naturaliter quis natus esset in propria patria, n. 47 et 48.

Originarius seu oriundus dicitur a nativitate propria seu paterna, et ex iure civili locus originis est, in quo pater natus est, n. 49 et 50.

Et ideo vulgo dicitur, non matris, sed patris spe- ctandam esse originem, n. 113 et 114.

Quomodo id tamen intelligatur, n. 115 et seqq.

Num natus ante cooptionem patris in civium nu- merum pro cive originario haberi debeat, num. 118 et 119.

Civilitas acquiritur etiam per spiritualem nativitatem, et civilitas originis non amittitur ob alterius loci inco- latum necessarium vel occasionalem, et haec acquiritur

decennali habitatione cum animo tamen perpetuo per- manendi in tali loco, ad domicilium quid sit, et in quo differat ab habitatione, n. 51 ad 56.

Non contrahitur civilitas domiciliaria per permanen- tiam in civitate per decem annos, imo nec per triginta in servitio alicuius domini, n. 57, 58 et 59.

Civilitatem domiciliariam potest quis habere in plu- ribus locis, et civilitas legitime acquisita cum habita- tione et solutione onerum constituit aliquem verum ci- vem, ita ut possit consequi officia civibus debita; nec amittitur per quamdam necessariam seu occasionalem absentiam; nec fit praeiudicium ex possessione bonorum extra territorium n. 60 ad 64.

Quid requiratur ad domicilii constitutionem, ut ci- vilitas domiciliaris comparetur, n. 120.

Et ad hunc effectum an novi domicilii ratio habeat- ur; si in fraudem mutatio fiat, n. 121.

Civilitas privilegiativa generaliter quoad omnes effe- ctus non conceditur, nisi a supremo principe, et datur qualiter possint domini inferiores, n. 65 ad 67.

Civilitas privilegiativa concessa per totam civitatem seu concilium generale, tolli non potest per magistrat- um particularem, n. 68.

Differentia inter civem per allectionem ex decreto decurionum, et eum, qui habet rescriptum principis, num. 122.

Civis naturalis et originarius alicuius loci secundum aliquos dicitur, qui natus est etiam casu, et per transi- tum in tali loco, at verius per alios etiam requiritur, quod eius pater ibi habeat domicilium constitutum, et hinc consecrarium quoad legatum praebetur, n. 69 ad 71.

Civis originarius ac naturalis paternae patriae dici- tur quis, etiamsi natus sit extra patriam occasionaliter, et originarius esse non desinet, qui alibi necessarium vel occasionale domicilium habet, n. 72 et 73.

Civis domiciliarius alicuius loci dicitur, qui ibi, licet aliunde oriundus, iam per decennium habitat cum animo perpetuo ibidem permanendi, et quis talis esse potest plurium locorum, n. 74 ad 77.

Civis ex privilegio dicitur civis verus et proprius, non minus ac civis originarius, et id transit in filios alibi quoque natos, licet de illis non fuerit facta mentio in concessione, n. 78 et 79.

Quamvis princeps per suum privilegium possit creare civem exterum, non potest tamen facere, ut sit origi- narius, et inde sequentia exhibentur, n. 80 ad 82.

De commodis et oneribus civitati a iure annexis; num. 125.

Civis ex privilegio quamvis non habitet in civitate, adhuc tamen gaudet beneficio civium quoad immuni- tatem a solutione vectigalium, et quid si creatus cum onere inhabitandi, et non inhabitet, n. 83 ad 86.

Civium appellatione veniunt etiam nati in suburbiis, praecipue in favorabilibus, et materia utriusque conve- niente, n. 87 et 88.

Civibus ex privilegio nihil suffragatur privilegium ad effectum successionis, ubi excludantur exteri forenses; secus autem si ad beneficium vocantur soli cives civi- tati, at non si Bononiae, n. 89 ad 91.

Generaliter loquendo beneficia civibus potius, quam exteris conferri debent; imo si fundator legem impo- suit, ut beneficium conferatur solis originariis, et non alienigenis, non potest conferri exteris, a n. 92 ad 94.

Beneficium erectum seu legatum fundatum pro solis civibus debetur tantum natis in civitate, suburbiis, vicis et districtu, et si excludantur expresse cives ex privile- gio, isti ad illud non possunt admitti, n. 95 et 96.

Non censentur tamen exclusi cives nati extra civi- tatem originariam occasionaliter, vel nati in civitate, et alibi necessarium aut occasionale domicilium habentes, n. 97 et 98.

Beneficium seu legatum, ad quod vocantur cives na- turales et originarii, debetur solum natis in tali loco, non casu, aut per transitum, sed quando pater ibi do- micilium habuit, aut est locus, ubi pater natus est, at

in istorum defectum deberetur natis ibi casu, aut per transitum, n. 99 et 100.

Beneficium seu legatum, ad quod vocantur naturales alicuius loci, potest conferri non solum originariis seu oriundis; sed etiam per decennium ibidem domicilium habentibus, dummodo cum animo ibi perpetuo commorandi, et si vocantur patricii, potest conferri non solum patriciis originariis, sed etiam patriciis domiciliariis, ac patria duplex observatur, n. 101 ad 103.

In dictis et similibus dispositionibus est omnimode investiganda voluntas disponentis, idque perpendendum ex verbis ipsius vocantis, et qualitatibus vocatorum, prout exemplariter traditur; et semper praeferendi habentes omnes qualitates relictas a testatore habentibus solum aliquas ex ipsis, n. 104 ad 107.

De modis, quibus amittitur civilitas, n. 125.

CLAUSULAE (II, 283).

CLAUSULAE COMMUNES.

Etymologia nominis, et clausula quid apud iurisperitos. Vide verb. *Clausulae*, art. 1, n. 1 et 2.

Clausulas respicientes solemnitates actus notarius potest apponere, n. 3.

Clausulae in instrumentis, testamentis, etc., appositae, n. 4 ad 7.

Clausula generalis explicatur per specialem; universalis quidnam operetur, n. 8 et 9.

Clausulae accessorie adiunctae contractui simulato, quomodo iudicentur, n. 10.

Clausula derogatoria legis in quantum derogat, num. 11.

Appositae in prima commissione an pro repetita in aliis habeatur, n. 12.

Clausulae in privilegiis appositae censentur habere clausulam, n. 13.

Clausulae praeservativae non tribuunt de novo ius, num. 14.

Clausulae respicientes plura, quae determinabilia sunt, omnia formaliter definire debent, n. 15.

An executivae post perfectum contractum appositae aliquid innovent in principali determinatione, num. 16.

Variae clausulae afferuntur et illarum explanantur effectus, n. 17 ad 23.

CLAUSULAE APOSTOLICAE.

Apostolicae clausulae multiplices sunt; usu frequentiores hic afferuntur, et varii illarum expenduntur effectus. Vide verb. *Clausulae*, art. 2 per tot.

CLAUSURA (II, 295).

Quid sanciverit Bened. XIV circa clausuram monasteriorum quorumque virorum et feminarum regularium. Vide verb. *Clausura*, n. 1 ad 13.

Clausura monialium vigore Concil. Trident. Episcopi curae subicitur; huius clausurae modus et effectus, n. 14, 15.

Causae ex quibus Pius V egressum e clausura permittere voluit, et aliae, n. 16 et 17.

Alter effectus clausurae est, prohibitio quarumcunque personarum extranearum ad moniales accessus, nisi obtenta in scriptis licentia, n. 18 et 19.

Hanc licentiam dare debet Episcopus in casibus necessariis; et qui sint hi casus necessarii, n. 20 ad 22. et n. 26.

Pleraque Synodi statuerunt, ne cappellanus seu alius sacerdos quidem ingrediatur eam ecclesiae partem, ubi moniales psallant, etiam in professionum solemnitatibus, n. 23 et 24.

Excipiuntur tamen a prohibitione ingressus personae necessariae, cum id necessitas exigat, n. 25.

CLAVI CRUCIFIXIONIS CHRISTI (II, 296).

Clavis tribus an quatuor fuerit Christus affixus cruci. Vide verb. *Clavi crucifixionis Christi*, n. 1.

Tribus solummodo clavis Christum fuisse crucifixum, unde invaluit opinio, n. 2.

Sententia probabilior tenet quod quatuor et non tribus fuerit Christus cruci affixus, n. 3.

Afferuntur huius opinionis auctoritates, n. 4.

CLAVIS.

Clavis tabernaculi a quibus asservari debeat. Vide verb. *Tabernaculum*, n. 1, 2, 4 et 5.

Clavis reliquiarum quibus concedi possit. Vide verb. *Veneratio sanctorum*, n. 87.

CLERICUS (II, 297).

CLERICUS QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EIUS NOMEN, HABITUM ET TONSURAM.

Clerici nomen et esse, ac duplex talis nominis adhibitio reseratur. Vide verb. *Clericus*, art. 1, n. 1 ad 4.

Clericorum nomine sequioribus saeculis veniebant illi qui litteris operam dabant, e contra laici dicebantur illitterati. Vide verb. *Clericus* in not. ad n. 1.

Clericorum nomine large seu generaliter capto in materia favorabili, quinam veniant intelligendi, referuntur singuli, n. 5 ad 18.

Christianus populus divisus in clericos et laicos, clerici autem in duplex genus divisi, n. 71 et seqq.

Clericorum nomine stricte seu specialiter in materia odiosa veniunt duntaxat soli inferiores clerici saeculares, non autem canonici, abbates, alique in dignitate ecclesiastica constituti, nisi secus exprimat, vel aliunde de opposito constet, n. 19 ad 22.

Quomodo olim clerici induti, et de clericali veste plura, n. 83 et seqq.

De tonsura clericorum, eiusque ab ordine facta separatio, n. 79 et seqq.

Habitum et tonsuram clericalem deferre tenentur clerici in sacris ordinibus constituti, et etiam clerici inferiores, si beneficium ecclesiasticum habeant, sub gravissimis poenis, n. 23, 24 et 25.

Clerici vero in prima tonsura, aut etiam in minoribus ordinibus constituti, et beneficia ecclesiastica seu ius ad illa nondum habentes non tenentur deferre habitum et tonsuram clericalem, nisi causative, quatenus velint gaudere privilegiis clericalibus, n. 26.

Clerici prima tonsura aut etiam in minoribus ordinibus constituti non gaudent privilegio fori, nisi habeant aliquam ex tribus conditionibus, quas requirit Concilium Tridentinum, quae hic assignantur, n. 27 et 28.

Qualitas et forma habitus clericalis licet in iure communi non reperiatur in omnibus et per omnia determinata et stabilita, habentur tamen tum in iure communi, tum in conciliis, tum in constitutionibus pontificiis varia praescripta circa habitum clericorum, et proponuntur; ac inde pro huius puncti coronide salutaria ac decorosa dantur monita, n. 29 ad 44.

Tonsura ecclesiastica iuxta divum Isidorum originem sumpsit a Nazaraeis; secundum alios ex quodam facto in Apostolorum principe, quod refertur. Vide verb. *Clericus*, art. 15, n. 45 ad 47.

Tonsura ecclesiastica fuit in usu usque de tempore Apostolorum; reprobatum Calvinus aliter sentiens, n. 48 et 49.

Tonsura clericalis antiquitus fiebat raso desuper capite in modum sphaerae; et inferius quoque, ita ut patentibus auribus sola capillorum corona circa caput remaneret; et affertur qualiter nunc ab Ecclesia practiceatur, n. 50 et 51.

Corona et tonsura debent esse congruentes cuiuslibet statui et ordini; ac mystica eiusdem significatio declaratur, n. 52 ad 54.

Clerici in sacris vel beneficiati, licet in prima tonsura, aut etiam in minoribus ordinibus constituti, si per longum tempus tonsuram et habitum clericalem non deferant, et comam sine iusta causa nutrant, peccant mortaliter, et subiacent gravissimis poenis, nec

non excommunicationi; secus si iusta causa excuset, prout per varios casus exponitur, n. 55 ad 63. De clericorum ordine, vestitu et distinctione primis Ecclesiae saeculis, et iuxta hodiernam disciplinam. Vide notam ad n. 76.

CLERICUS QUOAD PRIVILEGIUM FORI ET CANONIS.

Per privilegium fori et canonis quid intelligatur. Vide verb. *Clericus*, art. 2, n. 1 et 2.

Clerici et monachi seu regulares gaudent privilegio fori, et qui veniant nomine clerici exponitur, n. 3 ad 5.

Clerici tamen minoristae non gaudent privilegio fori, nisi habeant aliquam ex tribus conditionibus, quas requirit in ipsis Conc. Trid., n. 6 ad 8.

De tonsurato resignante beneficium, vel habente duntaxat eius validam collationem, qualiter privilegio fori gaudeat, n. 9 et 10.

Clericus tonsuratus vel minorista non habens beneficii possessionem, nec titulum, nec pensionem, ut fori privilegio gaudeat, quid requiratur, n. 11 et 12.

Clericus minorista in habitu et tonsura deserviens ecclesiae gaudet privilegio fori, licet non deserviat ex mandato Episcopi, vel cui non fuit ascriptus, num. 13 ad 16.

Clericus, si habitum a se gestari solitum aliqua occasione ad breve tempus deposuerit, non ideo fori privilegium amittit, ut nec beneficiatus si aliquando intermiserit, n. 17 et 18.

Imo clericus beneficio privatus ex bulla Sixti V, eo quod non detulerit, etc., non amittit, etc., ante latam a iudice ecclesiastico declaratoriam, n. 19.

Clericus non beneficiatus, solitus tamen ecclesiae inservire, et in habitu et tonsura incedere, si noctu vel interdiu in habitu laicali deprehendatur cum armis, gaudet privilegio fori, imo eo gaudet non obstante irregularitate contracta ob homicidium, n. 20 ad 22.

Clericus, qui post commissum delictum sine ulla fraude clericatum assumpsit, gaudet privilegio fori, tam quoad personam, quam quoad bona; si secus, gaudet quoad personam, at non quoad bona, quoties iudex laicus ante promotionem praevenit in causa, et tunc non procedit, nisi postquam iudex Ecclesiae de fraude adiudicaverit, n. 23 ad 25.

Clericus, qui dimisso habitu et tonsura deliquit, et postea habitum et tonsuram sumpsit, et ecclesiae inservivit gaudet privilegio fori; nisi reassumpserit habitum in fraudem; quod ad iudicem ecclesiasticum spectat declarare, et adducitur notabilis decisio, n. 27 ad 29.

Clericus, qui propria auctoritate habitum clericalem reassumit post delictum, processum et fideiussionem de se praesentando coram iudice laico qualiter gaudeat, num. 30.

Clericus, qui ante carcerationem reassumpserat habitum, vel post praetensum delictum a se commissum, gaudere debet undequaque privilegio fori, n. 31 et 32.

Clerico licet reassumere habitum absque alia licentia Episcopi, nisi renunciaverit in curia episcopali cum declaratione non reassumendi sine illa; at si id praestitum esset in carcere, non obstat ad reassumendum absque, etc., n. 33 ad 35.

Licet clericus per dimissionem habitus et tonsurae ante trinam monitionem non perderet privilegium fori, tamen clericus minorum ordinum non beneficiatus, nisi habitum et tonsuram deferat, et ecclesiae inserviat, vel in seminario, aut in aliqua schola vel universitate de licentia Episcopi versetur, illud perdit sine alia monitione, nec si quae adsit in contrarium consuetudo est attendenda, n. 36 et 37.

Clericis tamen non habentibus supradicta requisita Conc. non adimittitur perpetuo privilegium fori, sed suspenditur ad tempus; et si adhuc quis se gerat pro clerico, potest puniri etiam ab Episcopo, n. 38 ad 40.

De clerico reperto a curia saeculari sine habitu clericali; et de eo, qui se immiscet enormitatibus, quoad privilegium clericale, n. 41 et 42.

Clericus in minoribus constitutus recusans frequentare scholas et ecclesiam, non potest privilegio fori privari, si adsit probabilis spes profectus; eodem privilegio clerici filius legitimus ante clericatum susceptus gaudet, durante vita patris, eidem verbis renunciari non potest; at illud perdit tertio monitus, si non reassumat habitum et tonsuram, n. 43 ad 46.

Licet clerici in prima tonsura constituti, vel minoristae non habentes a Tridentino requisita, privilegia fori non gaudeant, tamen privilegio canonis non sunt privati, n. 47 et 48.

Quaenam autem personae gaudeant tali privilegio canonis, et quinam censeatur illud violare. Vide verb. *Excommunicatio*, art. 10, num. 18, et art. 11, a n. 14 ad 27.

Privilegio fori et canonis gaudent nedum clerici caelibes, sed etiam clerici coniugati in minoribus existentes, si tamen habeant tres condiciones, quae assignantur, et tunc gaudent privilegio fori undequaque, n. 50 ad 57.

Clericum coniugatum carcerantes excommunicantur, et eum Episcopus tueri debet, ne vexetur a curia laica, n. 58 ad 60.

Clericus coniugatus indulto apostolico dispensatus ab obligatione incedendi in habitu et tonsura, gaudet privilegio fori, et habens requisita, excepto quod non constat deputatione ad servitium ecclesiae, et tamen inserviens in genere eodem gaudet, n. 61.

Clericus coniugatus exercens artem mercariam cum mensuris fraudulentis puniendus est ab Ordinario, cui, si a triremibus sublatus, et ob nova delicta carceratus, remittendus est, n. 62 et 63.

Subdiaconus, qui in vim dispensationis apostolicae cum vidua matrimonium contraxit, et pensiones ecclesiasticas obtinet, de iure gaudet privilegio fori, n. 64.

Varia insuper late traduntur de clericis coniugatis quoad onera personalia, realia, etc., a n. 65 ad 76.

Clerici gaudent privilegio fori de iure divino; canonis autem solum iure ecclesiastico, n. 77 ad 87.

Clerici omnes, sive in sacris sive in minoribus, dimittentes habitum clericalem et tonsuram ex sola vanitate et negligentia, non perdunt privilegium canonis ante trinam monitionem; illico tamen perdunt, si id ex iniquitate faciant, aut si enormibus se immisceant, n. 88 et 89.

An in dicto casu quoque statim amittant privilegium fori, et an facilius deperdatur privilegium fori, quam canonis, num. 90 ad 95.

Plura vero de quaestione, an simplex clericus, qui privilegium fori amisit eo quia non implevit quod praescribit Conc. Trid. amiserit simul alia privilegia concessa, n. 96 ad 99.

An admittenda sint ab Episcopis principum privilegia a Summis Pontificibus concessa, n. 100.

An simplex clericus, qui privilegium fori amisit, eo quia non implevit quod praescribit Concilium Tridentinum, amiserit simul alia privilegia clericis concessa, n. 101 ad 104.

CLERICUS QUOAD NEGOTIA SAECULARIA.

Negotium saeculare accipitur tripliciter, et assignatur, ac quale clericis prohibitum indicatur. Vide verb. *Clericus*, art. 3, n. 1 ad 5.

Clericis omnibus in sacris constitutis, aut in minoribus congruam sustentationem habentibus, sive ex beneficio ecclesiae, sive ex bonis patrimonialibus, est prohibitum negotiis saecularibus sese immiscere cupiditatis et turpis lucris gratia, n. 6.

Assignantur causae prohibitionis, culpa et poena transgressionis, n. 7 ad 12.

Dantur tamen plures casus, in quibus clerici negotiationem exercentes nullam culpam et poenam incurunt, et assignantur, ac una dantur variae ad rem petitiones factae Sacrae Congregationi Concilii cum suis responsionibus et declarationibus, n. 13 ad 46.

Negotiatio clericis prohibita est quaestuarium, quae in personalem et realem dividitur. Quando eisdem non sit interdicta negotiatio realis; et in quo utraque negotiationis species consistat, n. 92 et seqq.

Recollectio nivis in propriis puteis, eiusque venditio lucri et compendii causa pertinet ad negotiationem quaestuarium personalem, et vetita est clericis, n. 99.

Potest Episcopus prohibere clericis minorum ordinum et primae tonsurae, nec exerceant mercaturam, nec suscipiant appaltus aquae vitae, etc., n. 47.

Ex praedictis eruitur posse clericos dare operam negotiationibus illius speciei, quae dicitur artificium, non autem negotiationi propriae sumptae, et haec enucleantur, n. 48 ad 50.

Licet negotiatio proprie sumpta sit clericis interdicta, tamen artificium et manualis operatio absque fine turpis lucri non interdictur clericis, imo ipsis recommendatur; et admodum utile id comprobatur, n. 51 ad 58.

Inter negotia, artes et officia clericis prohibita multa alia reperiuntur et annumerantur, interiectis annotationibus ubi opus est, et quibusdam quae iidem possunt, num. 59 ad 89. Quo sensu clericis rescripta commendatur pro exercendo advocati munere, in nota ad n. 61.

Quid olim veniebat sub prohibito clericis *Physicae* studio, n. 101.

Quoad negotia clericis vetita, attendenda est novissima constitutio Benedicti XIV, incip. *Apostolicae servitutis*, in qua multa statuuntur, quae assignantur, num. 90.

Notandum, quod contractus a clericis initi, qui continent negotiationem quaestuarium personalem; non declarantur invalidi favore debitorum, sed quaesita ex iis spectant ad Cameram Apostolicam, n. 100.

CLERICUS QUOAD COHABITATIONEM CUM MULIERIBUS, ET QUOAD CHOREAS, LARVAS, COMOEDIAS, ET ALIA SPECTACULA PUBLICA.

Clerici non possunt frequentare domicilia feminarum, nec eas ad sua domicilia admittere, art. 4, n. 1 et 2.

Quotiescunque mulieres, quae cum clericis cohabitare permittuntur, sunt aliquo modo suspectae, etsi consanguineae separandae sunt, et arcendae ab illorum domibus, licet sint senilis aetatis, ib., n. 3.

Sinistra autem suspicione cessante licitum est clericis, et a iure concessum in domo sua retinere rei domesticae gratia, seu ob aliud honestum motivum matrem, avias, etc., imo etiam extraneas, n. 4 et 5.

Aetas autem provecata, in qua cessat sinistra suspicio, et mulier seu famula alias bonae famae, et honesta praesumitur cohabitare posse cum clerico sine periculo incontinentiae, est ordinarie aetas quinquaginta annorum; interdum tamen potest etiam minor aetas extorris non esse suspicionis; unde remittitur aetate vel prohibito Episcoporum prudentiae, n. 6 ad 12.

Recte distinguitur et explicatur quid clericis prohibitum sit in tit. *Decretalium de cohabit. clericor.*, etc., et n. 47 ad 52, n. 32 et seqq.

Recensetur ordo procedendi in clericos concubinos praescriptus a Concilio Tridentino, n. 37 et seqq. Simplex clericus concubinarius quomodo puniatur, num. 45.

Quid veniat sub nomine concubinarij clerici, n. 46.

Clerici non possunt choreas aut saltationes ducere, nec, ubi ducuntur, publica interesse, nec personati incedere; ad haec ab Episcopo possunt etiam regularibus vetari, n. 13, 14 et 15.

Clerici vitare tenentur comoedias, hastiludia, et alia huiusmodi vana spectacula, et sub qua culpa, num. 16 et 20 ad 31.

Nec ullo modo possunt clerici recitare in comoediis profanis, et Episcopi possunt statuere poenam excommunicationis contra id facientes; nec mimis, ioculatoribus et histrionibus intendere debent; et affertur novissima inhibitio quoad recitationem in comoediis, n. 17 ad 19.

CLERICUS QUOAD LUDOS, CAUPONAS VEL TABERNAS, CRAPULAM ET EBRIETATEM.

Clericis est severissime prohibitus alearum et taxilorum lusus, et maxime ille lusus, qui magis fortuna quam arte, vel industria ludentium regitur. Vide verb. *Clericus*, art. 5, n. 1 et 2.

Unde doctores dicunt, quod clericus lucri gratia, et pro notabili quantitate taliter ludens peccet mortaliter, praesertim si frequenter aut publice cum scandalo aliorum id fiat, secus autem, si econtra, n. 3 ad 5.

Ludus schaccorum, seu latrunculorum non est prohibitus clericis licet litterario studio deditis sit minus conveniens, sic etiam est clericis permissus omnis ille ludus, qui consistit in ingenio aut virtute corporis, n. 6 et 7, sed vid. n. 42 et seqq.

Assignantur inconvenientiae, quae oriuntur ex ludis prohibitis, et pretiosa quae amittuntur, n. 8 et 9.

Clerici cauponas vel tabernas, nisi longioris itineris causa ingredi prohibentur, et eo minus eis tabernas habere licet; et assignantur qualiter, et sub quibus poenis id prohibeatur, ac quid per tabernas et cauponas intelligatur, n. 10 ad 14.

Crapula et ebrietas sub gravissimis poenis usque ad suspensionem ab officio et beneficio est clericis interdicta, et explicantur crapula et ebrietas, ac praecipue damnatur in ecclesiasticis, n. 15 ad 23.

CLERICUS QUOAD ARMA ET VENATIONEM.

Clerici sine iusta et necessaria causa arma deferre non possunt sub poena excommunicationis; unde inferunt doctores, quod clerici arma prohibita deferendo peccant mortaliter. Vide verb. *Clericus*, art. 6, n. 1 ad 4, et latius verb. *Arma*, per tot.

An clericus deferens arma, quae statuto saeculari simpliciter, vel certo tempore aut loco prohibita sunt, spoliari iisdem a ministris curiae saecularis possit. Vide verb. *Clericus*, art. 6, n. 41 et seqq.

Venatio frequens, et voluptuosa praecipue cum armis, et clamorosa est clericis interdicta: ac quae sit cum canibus et falconibus, ex voluptate dicitur clamorosa et illicita, observatu digna praebentur ex SS. Hieronymo et Ambrosio, n. 6 ad 9.

Neque Episcopis licet arma concedere clericis pro sola voluptuosa venatione; id praestante a culpa non forent immunes, n. 10 ad 16.

Quamvis non sit licita clericis venatio voluptuosa, tumultuosa, et clamorosa, et moderata, nimis frequenter facta, est tamen eis licita venatio quieta et moderata raro facta, et non pro sola voluptate venationis, sed vel causa necessitatis, vel causa utilitatis, vel causa honestae recreationis, n. 17 ad 21.

Venatio, quae fit retibus vel laqueis moderate et honestae recreationis gratia, ut piscatio et huiusmodi, est licita clericis servatis tamen quae subduntur, n. 22 ad 26.

Omnis et quaecunque venatio etiam non clamorosa prohibita est quibuscunque clericis, ut melius, num. 45 et seq.

Licet venatio et piscatio pro uno eodemque iure ponantur, tamen inter venationem et piscationem adest aliqualis differentia, et iure poenae adsunt contra venatores, non contra piscatores assignantur et declarantur, num. 27 ad 33.

Et ideo laudantur ii Ordinarii, qui sub determinatis et arbitrariis poenis interdicunt omnibus suis clericis huiusmodi venationem et delationem armorum; et traditur habendus in his modis, ac qualiter, et quando clerici contrafacientes puniendi, n. 34 ad 40.

CLERICUS QUOAD IMMUNITATEM ET EXEMPTIONEM.

Clerici confugientes ad ecclesiam gaudent immunitate ecclesiastica in non exceptis, et quaedam specialiter afferuntur pro regulari. Vide verb. *Clericus*, art. 7, num. 1 ad 4.

Clerici non tenentur ad onera, nisi ea sint certa, realia et invariabilia; nec ad solutionem onerum impositorum pro physico, etc., n. 5 et 6.

Clerici gaudent exemptione pro bonis patrimonialibus in totum, et etiam pro acquisitis et donatis ab impositionibus, etc., etiamsi in minoribus, et sine concilii requisitis, etc., n. 7 ad 12.

Clerici gaudent exemptione pro bonis patrimonialibus in portione sibi tangente, nec tenentur ad gabellas, quando per alios vel per se ipsos absque officii sui detrimento arti sericae operam dant cum foliis arborum in propriis bonis existentium, n. 13 et 14.

Clerici in minoribus constituti viventes cum Patribus non tenentur ad collectas et alia onera pro bonis sibi donatis, nisi donationes sint fraudulentae, et uti tales per iudicem ecclesiasticum declaratae, n. 15.

Clerici in minoribus, etiamsi non se promovere faciant ad ordines sacros, gaudent exemptione ab impositionibus; item a gabellis laicalibus etiam pro portione colonica, et pro extractione olei recolecti in suis bonis, num. 16 ad 18.

Clerici cives Romani possidentes bona in territorio civitatis Malleani non tenentur ad solutionem gabellae extractionis vigore statuti laicalis debitae pro fructibus ex eisdem bonis recolectis Romam convehendis pro eorum usu, n. 19.

Clericus non tenetur ad impositionem capitationis ex bonis et redditibus patris cuius impensis vivit; clerici tamen non gaudent privilegiis patrimonii ecclesiastici pro bonis ad suscipiendos ordines sacros eis assignatis, donec non fuerint in sacris, nisi in possessionem eorumdem sine fraude essent translata, n. 20 et 21.

Clerici et ecclesiastici sunt exempti a tributis impositis causa belli, pestis, etc., nisi concurrant requisita, etc. Item sunt exempti a tributis impositis pro novis muris civitatis aedificandis, et pro refectioe aggerum et aliorum quae adducuntur, n. 22 ad 28.

Ut clerici licite solvant collectas et impositiones laicorum, sex requiruntur et plene assignantur, n. 29 ad 39.

Clerici non tenentur custodias facere occasione suspicionis Turcarum, nisi concurrente praecisa necessitate, ad onus unius ligni pro qualibet sarcina ob servitium arcis, nec ligantur bannimentis magistratus saecularis de petenda licentia accedendi ad proprias vineas tempore vindemiarum, n. 40, 41 et 42.

Clerici et ecclesiastici non sunt subiecti oneribus, nec ordinariis nec extraordinariis impositis ad favorem principis. Nec tenentur ad consignationem frumenti et aliorum fructuum faciendam principi laico, et apponitur qualiter agendum in horum contingentia; nec perquisitio frumentorum, in locis immunibus permissa laicis, num. 43 ad 46.

Non est permittendum ecclesiasticis comprehendere in prohibitione laicorum vendendi et emendi frumenta, nec quoad taxam, sed urgente necessitate potest Ordinarius peculiari suo edicto ecclesiastico prohibere et taxare, etc., n. 47 et 48.

Episcopus potest in casu necessitatis proprio edicto statuere pretium frumenti ecclesiasticorum, eosque cogere ad venditionem, reservata tamen pro usu et sustentatione ipsorum aequa et proportionata quantitate, et adducitur modus, Episcopo praescriptus, qui etiam potest extractionem prohibere, et qualiter? poniturque mandatum Episcopis et Archiepiscopis regni pro venditione, et Nuntio Neapolis circa extractions, n. 49 ad 53.

Gubernator non potest cogere ecclesiasticos ad asportandum in horrea publica partem suorum frumentorum. Imo ob edicta laesiva libertatis ecclesiasticae proceditur contra eumdem, nec possunt ecclesiastici cogi ire ad molendinum domini temporalis, seu communitatis, num. 54 ad 57.

Ecclesiasticorum molendina non comprehenduntur sub bannis gubernatoris, qui debet facere declarationem de non comprehensione eorum; nec sub prohibitione

laicali solvendi gabellam, ut dicitur *della Pesa*; ac plura alia ad rem praestantur, n. 58 ad 66.

Clerici et ecclesiastici sunt omnino exempti ab onere hospitandi milites, etiam in bonis patrimonialibus, et Episcopus non potest permittere hospitalitatem equorum militarium in atriis et cortilibus monasteriorum monialium, n. 67 ad 69.

Ministri publici civitatis, qui violenter fecerunt reponi fenum in claustro regularium, incidunt in excommunicationem, et qualiter absoluti, ut etiam officiales ob violentam hospitalitatem in domo canonicali, n. 70 et 71.

Clerici et ecclesiastici sunt immunes a gabella charitae sigillatae seu bullatae, et ab expensis novae mensurationis bonorum ad instantiam communitatis factae, et a collectis pro portione bonorum ad eos spectantium, num. 72 et 73.

Ecclesiastici ementes bona cum pacto solvendi onera, non tenentur ad onera personalia, sed tantum ad onera realia, quae sint certa et invariabilia, et ante venditionem imposita; nec tenentur ad solutionem oneris nuncupati *il tasso della Cittadella*, et sunt taliter exempti a gabellis laicalibus, ut nec etiam sponte illas solvere possint sine beneplacito apostolico, ac ita solventes absolvuntur a censuris, n. 74 ad 78.

Quaedam alia ad propositum subduntur non omitenda, n. 79 ad 86.

Sed non est praetereunda quaestio, an clerici obligentur statutis laicorum, quorum materia clericis aequae saecularibus communis est, neque privilegiis ipsorum clericorum repugnat, luculenter eliminata, n. 87 ad 94.

CLERICUS QUOAD ORDINES.

Vide verb. *Ordo*.

CLERICUS QUOAD OBEDIENTIAM ET SUBIECTIONEM EPISCOPO.

Clerici non possunt cogi ab Episcopo ad praestandum aliquod servitium non expressum in iure. Vide verb. *Clericus*, art. 8, n. 1 ad 3.

Sic etiam simplices sacerdotes non habentes officium neque beneficium in ecclesia cathedrali non possunt per Episcopum cogi ad idem, et canonicis inserendum in functionibus ecclesiasticis, non obstante exiguo numero canonicorum, nisi contraria adesset consuetudo; vel nisi ageretur de clericis pro necessitate et utilitate cathedralis ad titulum patrimonii ordinatis, num. 4 ad 7.

Superiora explanantur, n. 33 et seq.

Ubi etiam explicatur Concil. Rom., tit. 6, cap. 2, num. 35.

Et dato, quod ob parvum numerum canonicorum et deficientiam mansionariorum servitium ecclesiae cathedralis detrimentum pateretur, tunc erit recurrendum ad Sacram Congregationem Conc., n. 8 et 9.

Item simplices sacerdotes non possunt compelli ad interessendum et assistendum functionibus ecclesiasticis in cathedrali; nec clerici, alii, presbyteri non confessorii ad interessendum conferentiis casuum conscientiae, n. 10 ad 12.

Episcopus non potest clericis beneficiatis addere nova onera in fundatione beneficiorum a fundatoribus non apposita, aut a sacris canonibus non imposita, nec alio modo testatoris voluntatem immutare, n. 13 ad 17.

Episcopus non potest a clericis exigere charitativum subsidium, nisi sit pauper, minime tamen a non beneficiatis, n. 18 et 19.

Episcopus non potest cogere clericos in minoribus constitutos ad suscipiendos ordines maiores sub poena privationis privilegiorum clericalium, et absque eo ingredi possunt religionem, n. 20 et 21.

Clerici omnes, imo et laici, quantumcunque potentes, tenentur Episcopo praestare canonicam obedientiam; et clerici peregrinari non debent nisi de ipsis

licentia: ut etiam testimonium iudiciale perhibere sacculari, et exhibetur praxis ad hoc tenenda, n. 22 ad 27.

Episcopus in delictis difficilis probationis sibi notis potest extrajudicialiter, et sine processu clericos et presbyteros a divinis suspendere; et absque iudiciali monitione excommunicare clericos, sive laicos, qui se opponunt visitationi, vel solita obsequia ei iniuriose negant, n. 28 ad 30.

Caetera, quae ad materiam clericorum spectant, quoad omnes superiores articulos. Vide n. 31 ad finem.

CLERUS (II, 360).

Clerum tanquam membrum reipublicae principibus subici expeditum est. Vide verb. *Clerus*, n. 1.

Annua dona principi offerebant saeculares et ecclesiastici, n. 2.

Quibus donis clerus sub debito erga principes satisfacere intendebat, n. 3.

Quid hac de re synodus secus Theudonis villam habita statuerit; et quid probaverit ecclesia, n. 4 et 5.

Haec contribuit a clero postulari coepit occasione expeditionis Hierosolymitanæ et bellorum adversus haereticos, n. 6 et 7.

Processu temporis fere ordinaria facta est, et clerus eam annuere non destitit, n. 8 et 9.

Quam contributionem in casu necessitatis principes a praelatis et clero petiere, n. 10.

Quomodo exacta fuerit, et quae sit in annuendis subsidiis tenenda ratio, n. 11 ad 13.

Verisimile non est principes desiderare ut per subsidia pastoralis competentia minuatur, n. 14.

COADIUTOR (II, 361).

Coadiutoria quid sit, et quotuplex, ac qualiter prohibita, vel concessibilis, et a quo. Vide verb. *Coadiutor*, num. 1 ad 8.

Coadiutor quis, et quid sit, ac unde dicatur, n. 9 et 10.

Coadiutor ob varias causas dari potest et solet; ac singulae percurruntur, n. 11 ad 17.

Coadiutor debet habere omnes qualitates a iure requisitas ad illud officium, pro quo datur; et hoc declarat respectively ad unumquodque, n. 18 ad 21.

At in coadiutore ad tempus qualitates necessariae concurrere debent de tempore gratiae, sed in coadiutore perpetuo cum futura successione possunt intra annum concurrere, n. 85.

Coadiutor fere coincidit cum administratore et suffraganeo: ac coadiutoria et suffraganeatus sine successione, et solum temporales expirant per obitum Episcopi, coadiutoria tamen perpetua concessa per Sedem Apostolicam cum futura successione non expirat per obitum coadiuti, n. 22 ad 26.

An perpetuus coadiutor datus Episcopo cum futura successione, et cum libera potestate administrandi possit ipso Episcopo coadiuto vivente et contradicente solus administrare, quae sunt iurisdictionis spiritualis seu temporalis, n. 27 ad 30.

Coadiutor vivere debet, et recipere congruam portionem de proventibus ecclesiae seu beneficii, cuius praelato vel beneficiato datus est, si sunt abundantes, seu saltem sufficienti pro congrua sustentatione tam coadiutoris, quam coadiuti, sin autem quis praefertendus sit, n. 31 ad 41.

Afferuntur variae responsiones et declarationes datae a Sacra Congregatione Rituum, quoad ea, quae concernunt coadiutorem perpetuum datum Archiepiscopo, vel Episcopo, n. 42 ad 52.

Coadiutor Episcopi non sedet celebrans nisi in faldistorio, neque habet diaconos assistentes, neque canonicos paratos, neque septimum candelabrum, nec utitur baculo nisi in ordinationibus; celebrans tamen praeter diaconum et subdiaconum debet habere assistentem canonicum pro libro; et non tenetur visitare Limina Apostolorum, n. 53 ad 56.

Coadiutor Episcopi etiam non adhibitus ad ullam

functionem tenetur residere, nec discedere potest absque consensu coadiuti, vel licentia Sacrae Congregationis, et tenetur, quoties fuerit requisitus, pontificalia et alias functiones obire, quamvis coadiutus propria impedimenta non probet, et editur, quid insuper debeat, vel non, n. 57 ad 59, et verb. *Resolutiones Sacrae Congregationis*, n. 13, ubi, quod de licentia coadiuti potest benedicere populo, dum per civitatem incedit.

Cum Episcopus habens coadiutorem est impeditus, non potest functiones alteri quam coadiutori delegare, et ei dare debet commoditatem habitationis in palatio episcopali, et necessaria pro exercitio pontificalium, etc., num. 60 et 61.

Coadiutor separatim tribunal statuere aut habere non potest; sed in consueto tribunali Episcopi ius reddendum est, et Episcopus residere tenetur, licet habeat coadiutorem, n. 62 et 63.

Coadiutor Archiepiscopi metropolitani Bononiensis debet praecedere vexillifero eiusdem civitatis; et in synodo provinciali debet sedere inter Episcopos provinciales loco suae promotionis, n. 64 et 65.

Coadiutor parochi in absentia coadiuti in functionibus parochialibus praecedit beneficiatos, et recipit eadem emolumenta, quae coadiuto debentur, n. 66.

Coadiutorem habens in animarum cura aut in canonicatu tenetur residere in loco parochiae et canoniciatus, n. 81.

De coadiutoribus perpetuis canonicorum. Vide verb. *Canonicus*, art. 10 per tot.

Episcopo titulari suffraganeo qualis honor et praeminentia debeat in ecclesia, in qua vice Episcopi ordinarii functiones pontificales exercet, n. 68 et 69.

Episcopus suffraganeus quando nomine proprii Episcopi exercet functiones episcopales, debet habere assistentiam dignitatum et canonicorum, non tamen assistentiam duorum canonicorum ultra diaconum et subdiaconum, sed sat est unus paratus cum pluviali ad librum, n. 70 et 71.

Reliqua Episcopum suffraganeum concernentia item accurate exhibentur, ac de eo clauditur sermo apponendo eum non posse visitare clausulam monasteriorum monialium, nisi sit simul vicarius generalis, et ab Episcopo, cuius est suffraganeus, facultatem vicarii generalis, vel aliud speciale mandatum habeat, n. 72 ad 80.

Gratia coadiutoriae cum futura successione minime valida est, si consensus detur a procuratore post obitum coadiuti, n. 83.

Coadiutore effecto impotenti ad servitium Ecclesiae, cessat gratia coadiutoriae, ita ut ne successionem quidem in beneficio praetendere valeat ipse coadiutor, n. 86.

CODICILLUS, CODICILLARIS CLAUSULA.

Vide verb. *Testamentum*, per tot., art. 4.

COELUM.

Coelum unde dictum, et quid sit. Quot modis usurpetur. Vide verb. *Mundus*, n. 165 ad 167.

Coelum quoad suam durationem et immutationem, num. 168.

Coelum est rotundum et sphaericum undique distans aequaliter a terra, n. 111.

Coeli quot sint, n. 171.

COEMETERIUM (II, 368).

Coemeterium quid; unde dictum; varia nomina et eorum significatio. Vide verb. n. 1 et 14.

Per Episcopum consecrandum est et huius consecrationis antiquitas et effectus, n. 3 ad 5.

Coemeteriis tanquam locis religiosis specialis veneratio debetur, et in eis prohibentur negotiationes, n. 6 ad 8.

Ad inhumationem Christianorum unice benedici ex formula benedictionis constat, n. 9.

Admissio in coemeterio ad ecclesiasticam sepulturam videtur esse species quaedam communionis; huic

sepultura neganda excommunicatis, per quam coemeterium pollueretur, n. 10 et 11.

Unde excommunicatorum corpora in coemeterio tumulata exhumari debent, n. 12.

Coemeteria non secus ac ecclesiae asylo gaudent, num. 13.

Eorum usus apud veteres, n. 15.

Cadavera in civitatibus sepeliri per leges vetitum, unde factum est ut intra civitates indiscriminatim concessa sit sepultura, n. 16 et 17.

Lex, per quam in regno Neapolitano coemeteria extra civitatem construi iubentur, n. 18.

Quoad alia, vide verb. *Ecclesia*, art. 4, n. 61, et verb. *Sepultura*, n. 3 ad 5.

COGNATIO LEGALIS (II, 370).

Unde oriatur, et cur ita vocetur. Vide verb. *Cognatio legalis*, n. 1 et 2.

De impedimento matrimonii civilis ex hac cognitione proveniente, n. 3 ad 5.

Hoc impedimentum Ecclesia recipit, nec aliquid mutavit; num. 6 et 7.

Vide verb. *Impedimenta matrimonii*, art. 1, num. 61 ad 63.

COGNATIO NATURALIS.

Vid. verb. *Impedimenta matrimonii*, art. 1, num. 28 ad 73.

COGNATIO SPIRITUALIS (II, 371).

Ad cognitionis legalis exemplum comparata est cognitio spiritualis, et impedimentum ex ea profluens.

Vide verb. *Cognatio spiritualis*, n. 3.

Haec cognitio et ex ea impedimentum, est ex iure mere positivo, et nota fuit in Ecclesia Graeca saeculo VII, num. 4 et 5.

Synodus tridentina hoc impedimentum in multis restrinxit; et ex hoc decreto moderna Ecclesiae disciplina metienda est, n. 6 ad 9.

Cognatio spiritualis contrahitur inter coniuges, si alter eorum prolem communem suscipiat, vel baptizet, extra casum necessitatis; non ideo tamen sunt separandi, num. 10 et 11.

Ex synodo Tridentina, cognitio quae contrahitur ex baptismo, eadem est ex confirmatione, num. 12.

Affertur casus, in quo contrahitur cognitio spiritualis, num. 2.

An confessarium inter et poenitentem contrahatur cognitio spiritualis, n. 13.

Quoad alia. Vid. verb. *Baptismus*, art. 7, per tot.; verb. *Confirmatio*, art. 3; verb. *Impedimenta matrimonii*, art. 1, num. 48 ad 59.

COGNOMEN.

Cognomen non additur in orationibus de sanctis. Vide verb. *Resolutiones Sac. Congr.*, n. 152.

COLLATIO.

Collatio beneficiorum quid, et quotuplex sit, quae eius differentia ab electione, et quibus fieri possit. Vide verb. *Electio*, art. 1, n. 13.

Collatio ordinum a quibus fieri possit, vel non. Vide verb. *Ordo*, art. 3 et 4.

COLLATIUNCULA.

Collatiuncula die ieiunii est licita, et qualis. Vide verb. *Ieiunium*, art. 1, n. 14 et 41 ad 46.

COLLEGIUM (II, 372).

Collegium, universitas, communitas sunt synonyma, et praebetur unde dicta, et quid sint. Vide verb. *Collegium*, n. 1 ad 4.

Ad constituendum collegium requiruntur tres; ius autem collegii conservari potest in duobus, imo et in uno, et qualiter, n. 5 ad 8.

Ad constituendam universitatem sufficiunt quinque, ac universitatis nomine censetur synodus, concilium, coetus, conventus, eiusque ius propter casus supervenientiam conservari potest etiam in uno, n. 9, 10 et 11.

Ad constituendam congregationem, familiam, parochiam, populum, etc., quot requirantur, n. 12 ad 17.

Magis luculenter exponitur quomodo probetur ecclesia collegiata, quid commune habeat cum ecclesia communitativa, et in quibus ab ea differat, n. 77 ad 94.

Collegiata non potest erigi nisi per Papam; si tamen contingat collegium deficere ob mortem v.g. canonici, vel aliam consimilem causam, in tali casu reductio collegialitatis ad actum poterit fieri ab Episcopo, num. 18 ad 23.

Si agatur de collegiata iam erecta tempore, quo vigeat opinio, ut posset ab Ordinario erigi, tunc similiter iudicari debet iuxta illud tempus, et non secundum opinionem posteriorem contrariam, n. 24 ad 26.

Status collegialitatis non dissolvitur, nisi tribus modis, qui assignantur, nec suppressio unquam iustificata dicitur, nisi de auctoritate superioris supremi facta appareat, ac circa eandem quaedam insuper subduntur, num. 27 ad 31.

Collegialitas ecclesiae, quando non constat de primaeva legitima erectione vel subsequenti privilegio apostolico, probatur ex coniecturis, indiciis, et enuntiatis, et potissima accurate pronuntiantur, n. 32 ad 48.

Confirmatur quod auctor dicit num. 39, nempe, rigide inquirendum de collegialitate ecclesiae, si de ea quaestio sit ad omnes effectus, secus si de ipsa disputari contingat ad unum vel alterum effectum, n. 94. Ex allatis coniecturis seu signis, aliisque sufficientibus ecclesia est existimanda collegiata, licet de fundatione et privilegio non constet: nec est necesse praesignatas omnes coniecturas simul verificari, sed sufficit aliquas adesse, ex quibus id argui possit, et verisimile credi, num. 49 et 50.

Collegiata insignis praecedat aliis non insignibus, etiamsi fuerint prius erectae, et qualis sit ut insignis habenda elucidatur, num. 51 ad 54, et verb. *Insignis*, num. 2 ad 8, et num. 15.

Canonici collegiatarum insignium praeferendi sunt in synodo ac processionibus canonicis collegiatarum non insignium, num. 55 ad 57.

Pro expensis factis a canonicis pro obtinendo indulto deferendi cappas et rochetum non possunt ab ipsis alienari bona ecclesiae, num. 58 et 59.

Collegiata ecclesia circa ritus et caeremonias debet servare laudabiles et antiquas consuetudines aliarum similium ecclesiarum provinciae; eiusque statuta quaerenda a proprio Episcopo; ac ipsius edicatur praecedentia, num. 60 ad 63.

Archipresbyter et canonici collegiatae, quae non est parochia, quid circa benedictiones valeant, narratur, ut etiam non teneri inservire Episcopo extra eorum ecclesiam, nisi in casu necessitatis vel contrariae consuetudinis; nec intervenire processioni Sanctissimi Sacramenti, quae fit in cathedrali qualibet tertia Dominica, num. 64, 65 et 66.

Collegiata nuper erecta subiecta est Ordinario, nec habet praecedentiam super alias; capitulum tamen cathedralis praebere non potest ullam molestiam capitulo collegiatae, quod teneat clericos ad cantandum in choro, etc., num. 67 et 68.

Collegiatae canonici possunt iuxta eorum consuetudinem deferre crucem propriam in processionibus, dummodo digniorem et ultimum locum relinquat clero ecclesiae cathedralis. Vide num. 69.

Collegiata non debet accedere ad ecclesiam parochialem ad faciendam benedictionem et distributionem candelarum et palmarum, non obstante consuetudine; in ea vero possunt divina persolvi citius quam in cathedrali, num. 70 et 71.

Numerus trium canonicorum congruus est ad collegiatam constituendam; hisque deficientibus, vel tantum uno remanente quid, num. 72 ad 74.

Ecclesia parochialis erigi potest in collegiatam, et nihilominus cura animarum remanere penes parochum, prout antea erat, non autem in collegium, vel dignitatem transferri: et collegiata antiquior quae habet insignitatem a iure, praefertur, habenti insignitatem ex privilegio, num. 75 et 76.

Collegium tanquam repraesentans unam personam non dicitur aliquid fecisse, nisi maior eius pars consenserit, num. 95.

Si vota scindantur in duas partes aequales, non constituunt duo collegia, num. 99.

De electionibus a collegio faciendis, et de variis earum modis, num. 97 ad 104.

Iura collegii remanent etiam in uno, num. 105.

Ad extinguendum collegium quid in actu, et quid in habitu attendatur, num. 106.

Destructio collegii per desuetudinem, aequiparatur destructioni de iure, num. 107.

Praepositus, ubi adest, indicat se fuisse caput collegii, num. 108.

Nomen praepositi per se non adaptatur parochi, num. 109.

Acclamatio vocalium post electionem, vim habet collegialis approbationis, num. 110.

Ex dispositione iuris electio praelati in collegiata, pertinet ad collegium, num. 111.

COLLUSIO.

Collusionis seu praevaricationis poena, quae sit, et quid sit collusio. Vide verb. *Poena*, art. 2, a num. 70 ad 73.

COLONUS.

Colonus quando possit vel non petere remissionem seu minutionem mercedis aut pensionis, et quando debeat, vel non, augere mercedem seu pensionem. Vide verb. *Locatio*, num. 37 ad 47.

COLOR.

Color paramentorum sacrorum quotuplex esse possit, et qualis esse debeat? aureus sive croceus aequivalet omni. Non videtur tamen absolute substituendus pro colore nigro et violaceo. Vide verb. *Paramenta sacra*, num. 25 et 28.

Rubrica de coloribus paramentorum non est praepceptiva, sed directiva; unde non inducit rigorosam obligationem; potest tamen peccari venialiter, si absque rationabili causa varietur communis Ecclesiae ritus circa colores; imo etiam mortaliter, si ex circumstantiis timeatur grave scandalum, num. 26 et 27.

COLUMBAE.

Columbae et alia animalia domestica, seu naturaliter mansueta, sicut et ferina mansuefacta, quandiu redire solent, non sunt primo capientis, etiamsi longe aberraverint, sed sunt domino restituenda. Vide verb. *Dominium*, art. 3, num. 9 et seqq., ubi alia ad rem.

COLURI.

Coluri quid sint, unde dicti, quomodo vocentur, et quid operentur. Vide verb. *Mundus*, a n. 146 ad 148.

COMA FICTITIA (II, 380).

Coma fictitia seu adscititia vulgo *Perucca* est personis ecclesiasticis prohibita pluries. Vide verb. *Coma fictitia*, num. 1 ad 13.

Hinc plurimi ac gravissimi doctores tenent, clericos praesertim in sacris constitutos, vel beneficiatos deferentes comam adscititiam, peccare mortaliter, n. 14.

Solet clericis prohiberi in synodis Episcoporum usus comarum fictitiarum, nec sine iusta causa ab ipsis dispensatur, num. 15 et seqq.

Quod quidem Episcopus facere posse declaravit Benedictus XIV, num. 19.

Nullimode possunt Episcopi ulli sacerdoti licentiam concedere, ut cum coma fictitia missam celebret, n. 20.

De differentia comam fictitiam inter et circulum capillorum, num. 21.

Alia ad rem. Vide verb. *Missa*, art. 9, a num. 2 ad 4, et verb. *Pileolus*, per tot.

COMESSATIONES.

Vide verb. *Ecclesia*, art. 5, num. 53.

COMMEMORATIO (II, 383).

In die Commemorationis defunctorum, occurrente festo duplici minori, etiam translato, officium faciendum est de Sancto, missae vero celebrandae sunt de *Requiem*. Vide verb. *Officium defunctorum*, num. 2 et seqq. ubi multa ad rem.

Commemoratio de sanctissimo Sacramento, si expositum sit, potest fieri etiam in missa de Festo duplici, quod non sit primae vel secundae classis, num. 308.

Quid permittatur atque vetetur Episcopis Italo Graecis circa commemorationem in missis. Vide verb. *Commemoratio*, num. 1 et 2.

In sacris liturgiis schismatici vel haeretici Patriarchae sive Episcopi nullimode fieri potest commemoratio a Graecis, Armenis, aliisque Orientalibus. At omnino fieri debet in iis locis commemoratio Romani Pontificis, num. 3 et seqq.

Historia Commemorationis Summi Pontificis in liturgiis Graecorum, et quare ab ea recesserint, num. 8 et seqq.

COMMENDA.

Commenda quid sit. Commendatario, sive eius procuratori, non deferitur liber osculandus in missa. Vide verb. *Beneficium*, art. 1, num. 40 et 109.

COMMODATUM (II, 385).

Commodatum unde dictum, et quid sit: quis commodans, et quis commodatarius. Vide verb. *Commodatum*, num. 1, 2 et 3.

Commodari potest quaelibet res, sive immobilis, sive mobilis, et commodatum differt a pignore, deposito, precario, etc., nec est licitum uti re commodata ad alium usum praeter eum, ad quem est concessa, num. 4 ad 9.

Culpa aliter sumitur apud theologos, et aliter apud iuristas, et assignatur differentia, num. 10.

Culpa iuridica, seu civilis prout ad praesens, dividitur in latam, levem et levissimam, et explicantur, uti etiam casus fortuitus, et dolus, num. 11 ad 17.

Cum aliquid commodatur in gratiam commodarii tantum, tunc commodatarius obligatur etiam ex levissima culpa, etiam in foro conscientiae ante omnem sententiam iudicis; est negativa quoque probabilis, prior tamen in praxi tenenda, num. 18 ad 22.

Cum aliquid commodatur in gratiam solius commodantis, tunc commodatarius tenetur solum de dolo, et culpa lata, non autem de culpa levi, et levissima; num. 23 ad 25.

Qui utitur re commodata ad diversum usum, ab eo, pro quo fuit sibi commodata, tenetur de omni damno causato in tali re propter diversum, et longiorum, seu graviolem usum de ipsa factum, num. 26.

Commodatarius, qui equum v. g. sibi commodatum adhibet ac solum moderatum usum, seu iter, pro quo fuit sibi commodatus, abunde interim ei ad vitam necessaria suppeditans, licet ex tali usu, et itinere deterior, et pretio vilior factus sit sine ulla sua culpa, nullum damnum commodatori pro tali deterioratione praestare tenetur; secus autem si econtra, num. 27 et 28.

Ex commodato duae oriuntur actiones, una, quae dicitur actio directa commodati, et altera, quae dicitur actio contraria commodati; et exponuntur, num. 29 et 30.

Prima actio contraria commodati competit commodatario, si commodans non patitur commodatarium uti re pro eo tempore et usu, pro quo est commodata; et apponitur qualiter limitari debeat rem com-

modatam non posse repeti ante tempus finitum, vel usum pro quo fuerat concessa; num. 31 et 32.

Secunda actio contraria commodati competit commodatario, quando commodans scienter ipsi commodavit rem vitiosam, propter quam commodatarius damnum passus est; at secus si inscienter, num. 34.

Tertia actio contraria commodati competit commodatario ad recuperandas a commodante impensas maiores et extraordinarias, quas fecit circa rem commodatam, num. 35.

Commodatarius non tenetur de casu fortuito, quo res sibi commodata periit; excipiuntur tamen tres casus, imo quatuor, qui afferuntur cum annotationibus, ubi opus est, num. 36 ad 47.

Commodatarius ad nullum damnum tenetur, licet res commodata culpa nuntii, vel casu fortuito pereat, quando rem commodatam consignavit ipsi nuntio de expresse mandato commodantis; secus autem si e contra, et si nuntius ille communiter pro fideli ac idoneo non habeatur, num. 43 et 49.

Commodatarius eligens ipse nuntium seu famulum per quem remittat commodanti rem commodatam, si res commodata culpa nuntii pereat vel deterioretur, tenetur de omni damno; etiamsi nuntius seu famulus a commodatario electus communiter pro fideli ac idoneo non habeatur, num. 50 et 51.

Commodatarius in casibus fortuitis, v. g. in incendio, naufragio, incursione hostium, qualiter se gerere debeat ad salvandas res commodatas comparate ad proprias, num. 52 ad 56.

Si pluribus simul res commodata sit, contra singulos in solidum datur actio commodati, quando secus, num. 57 et seqq.

COMMUNICATIO.

COMMUNICATIO CUM EXCOMMUNICATIS, VEL HAERETICIS QUANDO LICEAT VEL NON.

Vide verb. *Excomm.*, art. 6, et verb. *Haereticus*.

COMMUNICATIO PRIVILEGIORUM.

Vide verb. *Privilegium*, art. 1, a num. 21 ad 30.

COMMUNIO (II, 392).

Communio quotidiana, an et quando expediat. Vide verb. *Eucharistia*, num. 40, 41 et 42.

Communio praerequirit ieiunium naturale, aliquando tamen sumi potest ipso fracto: et assignatur quando frangatur vel non ipsum ieiunium naturale. Vide verb. *Missa*, art. 11, a num. 7 ad 46.

Communio an danda in paramentis nigris. Vide verb. *Missa*, art. 14, num. 22 et 23, et verb. *Eucharistia*, num. 27 et 28, et per tot., ubi multa ad rem.

Communio populi intra missam non est de praeepto, et iustis de causis prohiberi potest. Vide verb. *Communio*, num. 1 et 2.

Communio sub utraque specie toleratur pro Graecis, ubi viget consuetudo, quae alibi introduci prohibetur, num. 3 et 4.

Communione Paschalis tempus prorogatur pro incolis Serviae, num. 5.

Ad primam communionem admitti non debent pueri in doctrina Christiana non satis edocti, num. 6.

In communione monialium habentium fenestrellam ex parte evangelii sacerdos debet descendere, et reverti per gradus anteriores, et non laterales altaris. Vide verb. *Benedictio*, art. 38.

COMMUTARE, COMMUTATIO.

Commutare legata pia et ultimas voluntates quis possit, et quando, vel non. Vide verb. *Legatum*, a num. 143 ad 165; et iustae causae talium commutationum quanam sint. Vide a num. 157 usque in finem.

Commutatio operum pro lucrando iubilaeo quando et quomodo fieri possit. Vide verb. *Iubilaeum*, art. 2, a num. 34 ad 69.

Commutatio poenitentiae sacramentalis. Vide verb. *Poenitentiae sacramentum*, art. 3, a n. 41 ad 48.

Commutatio votorum. Vide verb. *Iubilaeum*, art. 2, a num. 33 ad 67, et verb. *Votum*, art. 3, a num. 115 ad 157.

COMOEDIA (II, 392).

Eius origo, et quam christianae et a fortiori clericali professioni repugnet; Patres illam impugnarunt, et Concilia sub poenis gravissimis interdixerunt. Vide verb. *Comoedia*, n. 1 ad 5.

Actores, cooperantes et spectatores gravis culpae sunt rei, n. 7.

Approbatur censura Benedicti XIV in auctorem, n. 8 et 9.

Animadversiones auctoris, n. 10.

Quoad alia, vide verb. *Clericus*, art. 4, num. 16, et verb. *Luxuria*, n. 87.

Comoeidi sunt infames et irregulares. Vide verb. *Infamis*, n. 11, et verb. *Irregularitas*, art. 1, n. 11, vers. *Octava*.

COMPENSATIO (II, 396).

Compensatio quid sit, et qualiter licita enuntiatur, conditiones singillatim afferendo requisitas. Vide verb. *Compensatio*, n. 1 ad 12.

Pro foro externo varia sunt debita a iure excepta, in quibus compensatio non potest fieri, etiamsi adsint conditiones requisitae ad occultam compensationem, et alia via res obtineri nequeant, et sub visu ducuntur, n. 13 ad 18.

Pro foro tamen interno seu conscientiae supradictorum debitorum exceptio locum non habet, sed licite potest fieri compensatio occulta etiam in omnibus dictis casibus, n. 19.

Reprehenditur auctor hoc loco. Nota ad n. 15 et 19.

Famuli et familiae domesticae non possunt occulte heris suis subripere ad compensandam operam suam, quam absque certa et evidenti cognitione maiorem iudicant salario, quod recipiunt, secus vero, si certo et evidenter constet stipendium esse minus iusto, n. 20 ad 25.

Declaratur hic auctor in eadem nota.

Sic etiam licita est occulta compensatio, quando certum est, quod famulus invitatus occupatur in aliis ad quae non est conductus, nec datur ei stipendium quod iuxta servitii proportionem ab aliis communiter dari solet, n. 24.

Item licita est, quando herus, vel stipendium promissum integre non solvit, vel cum damno famuli solvit; nec non, si famulus fuerit invitatus a domino coactus dolo, minis, etc., ad serviendum pretio minori eo, quod communiter dari solet aliis talia servitia praestantibus, n. 25 et 26.

Confessarii satis caute procedere debent cum se occulte compensantibus, et firmiter in praxi tenere quod nisi evidenter, certo et indubitanter constet stipendium seu salarium esse iniustum, nunquam liceat famulis aliisque mercede conductis occulta compensatio; ac in idem praxes aliae ab iisdem advertendae edicuntur, n. 27 ad 33.

Regulae et ratio compensationis doctius exponuntur, n. 34 et seqq.

Ad sistendum cursum usurarum datur etiam compensatio cum credito certo, sed non liquidato in principio, sed ex intervallo, n. 42.

Alius pro alio non compensat, et limitatur, n. 43 et seqq.

An cessionario obstat compensatio, quae obstat cedenti, n. 46 et seqq.

COMPETENTIA PASTORALIS (II, 400).

Quid sit, unde ducat originem, et qualis esse debeat. Vide verb. *Compensatio pastoralis*, num. 1 ad 3.

Determinatio competentiae arbitrio iudicis est faciendi, et quanam tunc iudex attendere debeat, n. 4 et 5.

Huiusmodi assignatio de iure favorabilis dicenda est,

unde iudex debet potius inclinare ad partem congruam vicariorum, n. 6 et 7.

Haec assignatio est causa alimentorum; quinam modus in hac causa servandus, et quomodo adiudicetur competentia, si aliqua in eius assignatione difficultas oriatur, n. 8, 9 et 10.

Competentia an tolli possit conventione; an illa conventio successoribus praeiudicet, et an possit elidi compensatione, n. 11 ad 14.

Onus assignandi competentiam decimis inhaeret et reale est, n. 15.

Clausula in unionibus ecclesiarum parochialium cum decimis adiecta, et debet esse sufficiens pro presbyteris necessariis, n. 16 et 17.

Quando sit sufficiens ex mente Synodi Tridentinae, quando parochus petere possit augmentum, et ad quid teneatur postulans, n. 18 ad 20.

Quomodo providendum ecclesiis parochialibus, si nequeat provideri per beneficiorum simplicium unionem, n. 21 ad 28.

Dioecesanis districte inhietur, ne praesentatum admittant, nisi congrua de proventibus ecclesiae portio coram eis praesentato fuerit assignata, n. 29.

Episcopus omni modo allaborare debet, ut non tantum parochus, sed et aliis sacerdotibus necessariis competentia assignetur; imo ad competentiam agere possunt parochiani, n. 30 et 31.

COMPLEX PECCATI (II, 402).

Confessarii, sive saeculares sive regulares, nequeunt absolvere suos complices in peccato contra sextum Decalogi praeceptum, nisi in articulo mortis, et tunc solum in defectu alterius confessarii; et quid, si contra fiat, Vide verb. *Complex peccati*, n. 1, 2 et 3.

Vide constitutionem declaratoriam Bened. XIV super hoc articulo n. 19.

An confessarii nequeant etiam absolvere suos complices in quocunque alio peccato mortali non carnali, num. 4.

Complex ordinarie confessario manifestari non potest; potest tamen confessarius interrogare necessaria ad confessionem, quamvis per accidens veniret in notitiam complices, n. 5.

Potest autem poenitens nominare complicem, si nec apud alium confessarium, nec aliter possit integre confiteri, n. 6.

Confessarius cogere potest poenitentem ad peccatum complices, vel cuiuscunque alterius manifestandum illi, ad quem spectat scire et emendare vel cavere periculum relapsus, alienae seductionis, etc., n. 7.

Non expedit tamen ordinarie complicem moneri per confessarium; quod si aliter fieri non possit expedit illum a poenitente manifestari extra confessionem, num. 8.

Si complex absque necessitate manifestet peccatum complices confessario, illud probabilius est materia sigilli. Vide n. 9.

Complex an et quando teneatur, et possit fateri seu revelare complicem, n. 10 ad 12.

Complices criminis a poenitentibus revelari non debent, n. 13.

Complicum nomina poenitentibus exquirere, denegando absolutionem confessarius prohibetur, n. 17.

Alia ad rem. Vide verb. *Moniales*, art. 1, num. 18, et verb. *Poenitentiae sacramentum*, n. 89 et 90.

COMPOSITIO.

Compositio super legatis relictis Fratribus minoribus an et quomodo fieri possit cum Rev. Fabrica S. Petri de Urbe. Vide verb. *Legatum*, a n. 97 ad 100.

Compositio debitorum cum creditoribus, an et quando eos liberet ab onere restitutionis. Vide verb. *Restitutio*, artic. 5, a n. 30 ad 35, et a n. 49 ad 59.

Compositio debitorum facta cum Papa vel Episcopo, an et quando eos liberet ab onere restitutionis. Vide n. 41 ad 43.

Compositio litis beneficialis media pensione uni parti solvenda, an, qua auctoritate et quibus de causis fieri possit. Vide verb. *Pensio*, a n. 14 ad 28, et verb. *Resignatio beneficiorum*, a n. 47 ad 74, ubi varia ad rem.

COMPROMISSUM.

COMPROMISSUM QUOAD ARBITROS.

Vide verb. *Arbiter* per tot.

COMPROMISSUM QUOAD ELECTIONEM.

Vide verb. *Electio*, art. 1, a n. 24 ad 31.

CONCENTRICI CIRCULI.

Concentrici circuli qui sint. Vide verb. *Mundus*, num. 104.

CONCEPTIO B. M. V. (II, 406).

Quod sit discrimen originale inter et actuale peccatum. Vide verb. *Conceptio Beatae Mariae Virginis*, num. 1.

Maria a peccato originali eximenda, n. 2.

Conceptio activa quae sit, et quae passiva; hic de passiva tantum quaestio, n. 3 et 4.

Triplex pia huius sententiae expositio, n. 5 ad 7.

Immaculata conceptio probatur Scripturae Sacrae testimoniis; traditione apostolica; a sanctis Patribus, quorum nomina per saecula referuntur, n. 8 ad 12.

Theologi et doctores qui a saeculo XIII illam propugnaverunt; testimonia conciliorum generalium et provincialium, num. 13 ad 17.

Testimonia et constitutiones successorum Pontificum, n. 18 ad 23.

Censurae circa quaestionem conceptionis et concessionis a Gregorio XVI factae, n. 24 ad 26.

Statuta academiae Parisiensis et aliarum, n. 27, 28.

Festum, officium et numisma conceptionis Beatae Mariae Virginis, n. 29 et 30.

CONCILIIUM (II, 419).

DE HIS QUAE CONCERNUNT CONCILIUM UT SIC,
ET CONCILIUM GENERALE.

Concilium unde sit dictum, et quantum ad nostrum propositum sumitur pro coetu seu conventu sacerdotum maxime Episcoporum pro resolvendis rebus fidei, seu aliis gravioribus Ecclesiae negotiis a legitimo superiore congregatum. Vide verb. *Concilium*, art. 1, n. 1, 2 et 3.

Concilium sic acceptum est triplex, scilicet generale, provinciale et episcopale, et referuntur, n. 4, 5 et 6.

Concilium generale absque auctoritate Romani Pontificis celebrari non potest, estque sine ipsa conciliabulum, imo idipsum dicendum, licet fuisset cum ea inchoatum, sed postea per Romanum Pontificem dissolutum, n. 7, 8 et 9.

Hinc tanquam conventicula et conciliabula fuerunt semper reprobata Concilia, quae vel non a Summo Romano Pontifice, vel non eius auctoritate ab imperatoribus indicta sunt, ut hocce pluribus actis reprobationibus patet, ad quas referendas festine proceditur, n. 10 ad 17.

Ubi legitur imperatores, sive etiam reges Concilia indixisse, debet intelligi, quod ipsi hoc fecerint vel mandante, vel consulente, vel exhortante ad id Romano Pontifice; quod si aliquod reperitur aliter convocatum, nunquam poterit oecumenicum appellari, donec ipse Romanus Pontifex ratam ex suo beneplacito et assensu habuerit illius convocationem, n. 18 ad 21.

In casu schismatis, existentibus pluribus dubiis Pontificibus, possunt Cardinales Concilium convocare et praecipere, ut Pontifices contententes pontificatu se abdicent.

Quod ni fecerint, possunt eos sententia lata a pontificatu deicere, et alium Pontificem legitimum eligere; et ad hoc refertur quod contigit, n. 22 ad 26.

Ad Concilia generalia vocandi sunt de iure solum Episcopi et maiores praelati, scilicet Patriarchae, Primates et Archiepiscopi, cum hi omnes de iure et officio ius suffragii decisivi habeant; imo eodem pollent etiam Episcopi titulares; idcirco et hi de iure vocandi, n. 27, 28 et 29.

Ex privilegio autem et consuetudine vocandi sunt ad Conc. generalia cum suffragio decisivo Cardinales, etiam non Episcopi, abbates et ordinum regularium generales, n. 30.

Ad Concilia generalia solent vocari etiam aliqui insignes theologi, et sacrorum canonum doctores pro voto consultivo, n. 31.

Principes etiam ad Concilia generalia solent invitari, ut per se vel per suos oratores intersint, tum ut Concilium defendant, et scandala seu novitates novatorum compescant, tum ut testes et conscii decretorum Concilii postea transgressores et contumaces poenis corporaliibus puniant, n. 32.

Ipsi autem principes, sive imperiali, sive regali, sive aliqua quacunque dignitate praeferantur, et quicumque alii laici quacunque scientia, doctrina et iuris utriusque peritia conspicui in Concil. generalibus suffragium decisivum non habent, n. 33, 34 et 35.

Et de facto auctoritas decidendi dubia ad religionem et mores spectantia, et functio regendi Ecclesiam, non laicis, sed solis Episcopis est demandata, uti etiam varii imperatores cognoverunt ac fassi sunt, n. 36 ad 40.

Hoc non spectare ad laicos, sed ad solos Episcopos clare deducitur ex Conciliis generalibus huc usque celebratis, in quibus decreta facta esse a solis Episcopis patet ex solis eorum subscriptionibus, paucis exceptis, in quibus etiam imperator subscripsit, sed aliter, n. 41 et 42.

Imo quibusdam etiam, paucissimis exceptis, ut Florentino, Lateranensi et Tridentino, quibus subscripserunt abbates et generales ordinum regulares, nulli alii unquam, quamvis optimi et doctissimi, sunt admissi in Conc. legitimis ad suffragium decisivum, et consequenter ad definitivam subscriptionem, n. 43 et 44.

Soli Romano Pontifici competit ius auctoritative praesidendi, vel per se, vel per suos legatos in Conciliis generalibus; et ita revera in hucusque celebratis, n. 45, 46 et 47.

Ad faciliorem intelligentiam notandum est, quod alia est praesidentia *auctoritativa*, et alia est praesidentia *honoraria*. Praesidentia auctoritativa quae sit; competit Romano Pontifici per proprietatem, quam suis legatis communicat, ut eisdem Conc., ipso absente, praesint, semper tamen cum subordinatione, etc., n. 48 et 49.

Praesidentia honoraria quae sit. Hac praesidentia imperatores nonnullis Concil. generalibus in Oriente celebratis praesederunt, cum ad ipsa nunquam interfuerint Summi Pontifices per se ipsos, aliter vero, si sic interfuissent, n. 50 et 54.

Soli etiam Romano Pontifici competit ius auctoritative confirmandi Concilia generalia, et absque illius confirmatione decreta in illis robur non habent; idcirco Patrum Conciliorum praxis est eam semper ab ipso petere; ac ad pleniorum ideam triplex confirmationis species admovetur, n. 55 ad 65.

Emendatur auctor in aliquibus factis ab ipso ex oscitantia prolatis, n. 56.

Definitiones universalis Conc. etiam legitime congregati editae absente Romano Pontifice, non sunt infallibiles sine ipsius Papae confirmatione, num. 66 ad 71.

Concilia generalia a Romano Pontifice confirmata sunt infallibilis veritatis, et errare non possunt, nec in fide, nec in moribus, n. 72 et 73.

Concilia generalia ab Ecclesia totaliter approbata sunt 18, et enumerantur, n. 74 et 75.

Concilium generale non est supra Papam, sed Papa est supra generale Concilium, num. 76 ad 81, et n. 88.

A sententia Conc. generalis potest appellari ad Papam tanquam ad superiorem, sed non e converso, imo appellantes a Romano Pontifice ad futurum Concilium, eorumque consilarii et fautores variis poenis innodantur, n. 82 et 83, et n. 89 et seqq.

Ex nuper habitis id, quod antea praemissum fuit, tanquam consecrarium eruitur; ac Romani Pontificis super Concilium auctoritas expresse a Summis Pontificibus definita extraditur, n. 85 et 86.

Appellantes ad Concilium futurum generale damnantur et excommunicantur ib., n. 87.

Canones Conc. oecumenici aliorum Conciliorum canonibus praevalent, et eo maior est auctoritas, quo magis ad Synodum accedunt, n. 93 et 94.

In rebus fidei debent recipi Concilium, licet non ubique recipiantur omnia eius ad disciplinam spectantia, quae quidem omnia, ante promulgationem, per provincias examinanda, n. 95 et 96.

In Conciliis Episcopi sunt iudices, et ex eorum suffragiis conclusio formanda, n. 97 et 98.

Concilia ad fidem stabiliendam et mores informandos congregantur; in factis non revelatis errare possunt, n. 99 et 100.

Constitutio lata solemniter in Conc. generali an obliget, n. 101.

Nolentes eius sanctionibus acquiescere, semper ut haeretici habiti sunt, n. 102.

Conc. nationalis auctoritas, denominationes; quid de eo a Patribus Africanis statutum, n. 103 ad 108.

An Pontificis praerogativa sit convocandi Concilia; et quid requiratur ut oecumenica dici possint, n. 109 ad 112.

Confirmatio Conciliorum per Romanum Pontificem, num. 113.

Infallibilitas definitionum Synodorum, n. 114.

CONCILIUM PROVINCIALE QUA AD EUS CONCERNENTIA.

Conc. provinciale unde dictum, et quid sit. Vide verb. *Concilium*, art. 2, n. 1 et 2.

Indicare, convocare et celebrare provinciale Concilium spectat ad Metropolitanum, etiam sine auctoritate Primatis et Patriarchae, et per seipsum, non autem per vicarium generalem, n. 3, 4 et 5.

Metropolitano autem legitime impedito, convocatio Conc. spectat ad Coepiscopum antiquiorem; et sic etiam ad Coepiscopum antiquiorem, spectat convocatio Conc., sede metropolitana vacante, et non ad capitulum metropolitanae, seu ad ipsius metropolitanae vicarium capitularem, n. 6 ad 9.

Absente, vel impedito, seu mortuo Archiepiscopo, convocare Conc. provinciale, spectat ad Episcopum antiquiorem ex suffraganeis, non autem ad Episcopum exemptum, quamvis antiquiorem, n. 10.

Ad Conc. provinciale vocandi sunt et admittendi omnes Episcopi suffraganei cum voto decisivo, quamvis nondum quis consecratus; et etiam exempti; qui tamen, si sunt in provincia Romana, non tenentur ad electionem Metropolitanam, n. 11 ad 14.

Ad concilium provinciale vocanda sunt de necessitate capitula cathedralia, sede episcopali vacante, et possunt mittere suum vicarium capitularem cum speciali mandato dandi vocem decisivam, n. 15.

Vocanda sunt etiam, sua sede vacante, capitula collegiarum quasi episcopalem iurisdictionem habentia; necnon abbates et alii praelati habentes proprium territorium et iurisdictionem quasi episcopalem exercentes intra ambitum ipsius provinciae, n. 16 et 17.

Procuratores Episcoporum omniumque supradictorum quasi episcopalem iurisdictionem habentium, si principalibus legitime impeditis, sint cum speciali mandato deputati ad Concilium, habent votum decisivum, si Concilio placuerit, n. 18.

Capitula cathedralium, etiam vivente Episcopo, vocanda sunt et admittenda, aut eorum nuntii ad Conc. provincialia, praesertim ad ea tractanda, quae spectant

ad ipsa capitula; imo et ad alia ipsa non concernentia, n. 19 et 20.

Sic etiam capitula collegiarum iurisdictionem quasi episcopalem habentia, adhuc vivente suo praelato, vocanda sunt ad Conc. provincialia. Ast capitula quaecunque, viventibus suis respective praelatis, non sunt concilii, nec habent votum decisivum, sed solum consultivum, n. 21 et 22.

In Conc. provinciali omnia gerenda sunt de consilio capitulorum provinciae, et etiam abbates commendatarii habent votum consultivum, n. 23 et 24.

Ad Conc. provincialia vocari et intervenire debent generaliter et loquendo omnes, qui de iure vel consuetudine intervenire solent, etiam gravati pro assequenda iustitia accedere possunt, nec non laici ad idem permittuntur, vel ad defendendum, n. 25 ad 27.

Omnes, qui de iure vel consuetudine interesse tenentur Conc. provincialibus, si vocati non compareant, cessante legitimo impedimento, puniuntur atque hoc satis exponitur, n. 28 ad 31.

Concilia provincialia secundum antiquos canones debebant celebrare bis in anno per singulas provincias; dein in sexto Synodo generali indultum fuit semel in anno fieri; hocce etiam non observato, statutum fuit in Concilio Lateranensi sub Leone X, ut de caetero singulis trienniis fierent; et idem ex Tridentino, n. 32, 33 et 34.

Metropolitani possunt quidem intra triennium etiam plures Synodum convocare, si expediens iudicetur, sed ultra triennium protrahere non debent sub poenis hic indicatis, n. 35 ad 39.

Conciliorum et Synodorum celebratio Episcopis iuxta Conc. Trid. dispositionem efficaciter suadetur a Benedicto XIV, n. 56.

Locus eligendus pro congregando Concilio debet esse commodus, quantum fieri potest, omnibus, qui intervenire debent; idque ad Archiepiscopum spectat, n. 40 et 41.

Conc. provinciale, postquam in loco indicto est congregatum, solet celebrari per spatium trium vel quatuor dierum, nec potest ultra hebdomadam protrahi, nisi id exigentibus negotiis imminuentibus, n. 42.

Quando in Conc. provinciali Metropolitanus est unius sententiae, suffraganei autem omnes sunt alterius, debet praevalere sententia suffraganeorum; pronuntianda tamen nomine Archiepiscopi de consilio et consensu suffraganeorum, ad quod eo dissentiente, recurrendum est ad Summum Pontificem num. 43 ad 46.

Conc. provinciale nequit dissolvi a solo Archiepiscopo sine consilio et assensu seu voto suffraganeorum, quo praestito tenentur Episcopi infra sex menses publicare in suis dioecesibus conciliaria statuta; sed non inconsulto Romano Pontifice, n. 47 ad 51.

Nec idcirco ipsa obligant extra provinciam, bene autem intra, etiam successorem Episcopi, et licet obligent ad poenam, non vero ad culpam, nisi hoc declaraverit Concilium, n. 52 ad 55.

CONCILIIUM EPISCOPALE SEU SYNODUS DIOECESANA.

Synodus quid denotet. Vide verb. *Concilium*, art. 3, num. 1.

Synodus dioecesana quoties et quando sit ab Episcopo vel Archiepiscopo celebranda, et quid si habeat duas civitates unitas in sua dioecesi, n. 2 ad 8.

Synodus cleri Romani convocari potest ab eminentissimo Vicario Urbis, n. 9.

Vicarius generalis Episcopi, vicarius capitularis alii que praelati Episcopo inferiores an possint Synodum congregare, n. 10, 11 et 12.

Episcopus an possit synodum congregare per alium et quid si in dioecesi sit constitutus vicarius apostolicus, n. 13 et 14.

Synodus an fieri possit ab Episcopo ante visitationem dioecesis; et pro eiusdem convocatione an teneatur exquirere consilium capituli, et quid si capitu-

lum quamvis specialiter invitatum nolit intervenire, n. 15 ad 25.

Laici an sint ab Episcopo ad Synodum invitandi, num. 26.

Qui teneantur ad Synodum accedere, et qui compelli possint ab Episcopo ad interessendum, num. 27 ad 41.

Quid de constitutionibus faciendis in Synodo dioecesana, et qui teneantur, vel non, ad earum observantiam, n. 42 ad 53.

Canonici ad Synodum accedentes, cuius expensis vivere debeant, n. 54.

Quid circa praecedentiam sedendi in Synodo, n. 55 ad 58.

Alia ad rem, n. 59 ad 69, et verb. *Concursus*, verb. *Examinatores*.

Alia vide n. 71 et seqq. ad finem.

CONCIONATOR.

Vide verb. *Praedicator*, per tot.

CONCLAVISTA (II, 452).

Electio, qualitates, privilegia et reservationes beneficiorum conclavistarum. Vide verb. *Conclavista*, n. 1 ad 5, et n. 8.

Conclavistatus probari debet; et quibus concedatur apostolicus protonotariatus, n. 6 et 7.

Dapiferorum privilegia et eorum beneficia, num. 9 ad 12.

Conclavistarum et dapiferorum beneficia quoad regulam 22 cancellariae, n. 13 et 14.

CONCORDATA (II, 455).

Concordata quid sint, quam vim habeant, et unde duxerint originem. Vide verb. *Concordata*, n. 1 ad 4.

Varia afferuntur concordata, scilicet: Bavarium, Neapolitanum, Borussiae, et Belgicum, n. 5 ad 9.

CONCORDATUM GALLICUM (II, 461).

Pragmaticae sanctionis origo; illius articuli et vices. Vide verb. *Concordatum Gallicum*, n. 1 ad 3.

Abrogata fuit, substitutis in eius locum concordatis Bononiensibus, quae referuntur, n. 4 et 5.

Variae in illa querelae, sed inutiles, n. 6.

Haec concordata usque ad annum 1789 viguerunt, num. 7.

Concordatum anni 1801, conventio dicta Fontis Bel-
laquei, et concordatum cum Ludovico XVIII, num. 8
ad 10.

CONCORDATA QUOAD BENEFICIA.

Vide verb. *Beneficia*, art. 11 per totum.

CONCUBINATUS.

Concubinarium nequit absolvi, nisi prius eiecta concubina. Vide verb. *Absolutio*, art. 2, n. 11.

Concubinatus quid sit. Vide verb. *Luxuria*, n. 7.

Concubinatus poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 74 ad 81.

CONCURSUS (II, 463).

Concursus ut legitime et canonice fiat, servanda est dispositio sacrorum canonum et apostolicarum constitutionum, decretorum, et signanter dispositio Concilii Tridentini, Pii V, Clementis XI, et novissime Benedicti XIV, ac unaquaeque affertur. Vide verb. *Concursus*, art. 1, n. 1 ad 5.

CONCURSUM EDICERE ET FACERE AD QUEM SPECTET, ET QUINAM DEBEANT ET POSSINT AD ILLUM ADMITTI.

Concursum edicere spectat ad Episcopum seu Ordinarium; si tamen habeat vicarium generalem sibi commissum, etiam iste assistere debet, imo si sit apostolicus, ad hunc praecise pertinet, ut etiam Synodus, etc. Vide verb. *Concursus*, art. 2, n. 1 ad 4.

Edicta pro concursu habendo ad parochiales vacantes, quarum collatio pertinet ad inferiores praelatos, qui non habent territorium distinctum, nec ius congregandi Synodum, debent publicari ab Episcopo, in cuius dioecesi parochia existit; vel ab alio, qui est vicinior, si sit nullius, et coram eo concursus fieri, et ad ipsum Episcopus ex dignis digniorem eligere, et inferiori praelato pro collatione seu institutione remittere spectat; e contra vero, si secus, num. 5 ad 9, et verb. *Abbas*, n. 27 et 28.

Episcopus manutenendus est in sua quasi possessione instituendi concursum, donec praelatus inferior coram iudice competente legitime probaverit ius cogendi Synodum habere, illamque alias coegisse, in eaque examinatores ad praescriptam Conc. formam deputasse, n. 10 et 11.

Concursus, qui in vacationibus parochialium fieri solet coram Episcopo viciniore, si occasione pestis civitas illius sit bannita, et aditus praeclusus ad eundem Ordinarium viciniorem, potest prorogari, n. 12.

Concursum edicta Ordinarii proponere debent in beneficiis curatis reservatis Sedi Apostolicae vacantibus per obitum, et instituens concursum ad formam Conc. non potest ut suspectus recusari, n. 13 et 14.

Vicarius generalis Episcopi potest, Episcopo impedito, proponere edictum pro concursu, et coram se examen indicere, et alia ad propositum respectu vicarii generalis promittuntur, n. 15 ad 18.

Capitulum nullum habet auctoritatem in his examinibus, sed debet constituere officialem, seu vicarium infra octo dies post mortem Episcopi, qui exsequatur, quae obunda essent ab Episcopo, et debet indicere concursum, uti faceret Episcopus, etc., n. 19 ad 22.

Novus semper concursus, et novum examen, novaeque approbatio requiritur singulis vicibus pro quacunque parochiali vacante, nec sufficit unus solus concursus pro pluribus parochialibus, num. 23.

Examinatores ex pluribus examinatis, non unum solum, sed plures, quod iudicaverint idoneos, significabunt vicario, et ex istis solus vicarius eligat, quem caeteris magis idoneum iudicaverit, et etiam solus scribet litteras ad sanctissimum dominum nostrum ad quem collatio spectabit, n. 24 ad 27.

Capitulum aut decanus cathedralis non potest indicare concursum, nec alia ad id necessaria obire, sed omnia spectant ad vicarium capitularem, num. 28 ad 32.

Nec ipse vicarius capitularis potest constituere vicarium in parochia eum, quem magis idoneum in concursu iudicaverit, sed debet omnino a principio vacationis, et antequam fiat concursus, constituere in ea alium vicarium, qui curam animarum interea gerat, donec parochialis fuerit a Sede Apostolica magis idoneo collata, num. 32.

Ad concursum parochialium, non tantum dioecesiani, sed etiam exteri debent admitti (nisi adsit aliquod privilegium, quod beneficia non conferantur exteris) etiamsi alii habeant concurrentes beneficium curatum, num. 33 et 34.

Nec Episcopus prohibere potest curatis, ne accedant ad concursum aliarum parochialium; originarius tamen et de gremio ecclesiae est semper caeteris paribus praefendus extraneo, imo iuxta multos etiamsi hic dignior sit, num. 35, 36 et 37.

An exclusio a concursu operetur nullitatem ipsius concursus independentem a reclamatione exclusi. Vid. num. 63 et seq.

Regulares omnes, quamvis sint canonici, sive Praemonstratenses, sive Lateranenses, sive quicunque alii canonici regulares, non sunt admittendi ad concursus parochialium sine dispensatione apostolica, num. 38 ad 50.

Canonici regulares omnes multo magis absque dispensatione speciali apostolica sunt incapaces ad obtinenda beneficia saecularia non curata, num. 51 ad 56.

Possunt tamen regulares assumi in parochos sine

dispensatione apostolica in parochiis eorumdem monasteriorum, vel membris omnimode illis subiectis, n. 57 et 58.

Nec possunt cogi ipsi superiores regulares deputare sacerdotem saecularem in simili parochia subiective unita ipsorum monasterio; religiosi tamen ad curam deputati non possunt reclamare si a superioribus regularibus removeantur, et quid circa congruam, num. 59, 60 et 61.

CONCURSUS QUANDO, UBI, ET QUOMODO FACIENDUS.

Eveniente alicuius parochialis ecclesiae vacatione debet Episcopus statim illius vacationis habita notitia, si opus fuerit, idoneum in ea vicarium cum congrua portionis assignatione constituere; et exponuntur particulae *statim et si opus fuerit*. Vide verb. *Concursus*, art. 3, num. 1, 2 et 3.

Episcopus potest differre concursum usque ad sex menses, si parochialis in suo mense vacaverit, et usque ad quatuor, si vacaverit in mense Sedi Apostolicae reservato et currere incipiunt non a die vacationis parochiae, sed a die scientiae vacationis num. 4, 5 et 6.

Tempus sex vel quatuor respective mensium concessum Episcopis ad conferendas medio concursu parochiales vacantes currit ipsis Episcopis etiamsi quando accedunt ad concilium provinciale, num. 7.

Pendente termino sex vel quatuor respective mensium debet Episcopus proponere edictum concursus intra decem dies, vel aliud tempus a se praefigendum, et fieri potest temporis in edicto praescripti prorogatio usque ad viginti dies, sub poena tamen nullitatis concursus publicanda, num. 8 ad 11.

Sed vide, num. 61 et 62.

Concursus habitus infra terminum decem dierum non est nullus, si nemo post examen comparuit, qui se laesum praetendat et idem si aliqui examinati fuerint infra decem dies, alii vero post, num. 12 et 13.

Tempus, quo debet esse affixum edictum, est arbitrium Episcopo, modo non excedat viginti dies et dies certa examinis, concurrentium et propositi edicti debet apponi in litteris citatoriis concursus, n. 14 et 15.

Si Episcopus in edicto pro convocatione nullam habuit mentionem de die, quo concursus convocandus esset, debet omnibus, qui in albo concurrentium se descripserunt, notificare diem hunc et quidem non per novum edictum, seu per citationem personalem, num. 63.

Non debet amplius audiri, qui nullo detentus legitimo impedimento non comparuit tempore concursus praescripto, e contra vero si id fuit ex legitimo impedimento et de re adhuc integra, n. 16 et 17.

Ante lapsum terminum edicti nullus est concursus, si post ipsum compareat aliquis, qui se laesum propterea praetendat et idcirco per Episcopum quid attendendum subditur, num. 18 et 19.

Uno tamen comparante ex pluribus descriptis fieri potest concursus, nec est opus, ut proponatur secundum edictum, ut etiam si unus tantum se describi facit, num. 20 et 21.

Quando nullus ad concursum comparuit, aut certe nullus ex comparantibus vult subire examen Episcopus assignare debet aliud tempus, sive edictum, et si adhuc nemo comparet, vel alias nemo, idoneus reperitur, tunc conferre potest sine concursu, num. 22.

Edictum concursus debet proponi ab Ordinario loci, ubi existit beneficium curatum vacans et ibidem examen peragendum; etiamsi beneficium ab Ordinario alterius dioecesis sit conferendum, num. 23.

Episcopus civitatum unitarum potest concursum facere in civitate, in qua reperitur, modo cum interventus examinatorum dioecesis, in qua sita est parochialis, num. 24.

Concursus parochialium vacantium in abbatibus, commendis aliisque locis subiectis praelatis non habentibus ius congregandi synodum, debet fieri in civitate residentiali viciniore Episcopi et elucidatur, n. 25 ad 28.

CONDUCTIO, CONDUCTOR.

Vide verb. *Locatio*, per tot.

CONFESSARIUS (II, 482).

CONFESSARIUS QUOAD EA, QUAE REQUIRUNTUR IN IP SO AD VALIDE ET LICITE EIUS OFFICIUM EXERCENDUM.

In confessario, ut valide eius officium exercean requiritur intentio, potestas ordinis, ac intentio conditione sine qua non debet esse actualis vel virtualis. Vide verb. *Confessarius*, art. 1, num. 1 ad 10.

Defectu iurisdictionis simplex sacerdos non approbatus neque valide potest absolvere a peccatis venialibus aut mortalibus alias confessis; bene vero in articulo aut periculo mortis, etiam a quibusvis casibus et censuris quoque reservatis, non praesente tamen sacerdote approbato, n. 11 ad 17. Vide etiam verb. *Iurisditio*, num. 27, 28, 34 et 35.

Reprehenditur num. 16. Auctor. in nota.

Confessarius sacramentum poenitentiae sine debita intentione administrans peccat gravissime et sacrilege, etiamsi sacramentum simularet ex gravi metu vel alia gravi causa, num. 18 ad 21.

Potest tamen confessarius, qui reperit poenitentem absolutione indignum, obmurmurando recitare *Pater noster*, etc.; ne prodat apud astantes poenitentis indignitatem, num. 22.

Nemo sine potestate ordinis, etiamsi esset in sacris constitutus, potest in ullo casu confessiones excipere; idque audens qualiter puniatur, num. 23 et 24.

Nullus sacerdos, sive saecularis, sive regularis, potest confessiones excipere sine potestate iurisdictionis, sive sine approbatione; aliter absolutio esset nulla, et gravissime peccaret, et rigide posset puniri, n. 25 ad 27.

Potestas iurisdictionis est duplex, ordinaria scilicet et delegata; quid sit utraque et qualiter differant potestas ordinis et iurisdictionis, num. 28 ad 32.

Error communis qualis, et in quo sensu dare possit iurisdictionem, num. 33 ad 42.

Emendatur auctor et ostenditur errorem communem titulo destitutum non sufficere ad validam absolutionem impartiendam, num. 42 in not.

In confessario ultra tria requisita ad valide absolvendum uti supra a num. 1, requirantur alia tria ad rite et licite ac digne absolvendum scilicet *Probitas*, *Scientia* et *Prudentia*, num. 43.

In confessario ita requiritur probitas, ut si existens in peccato mortali scienter administret sacramentum poenitentiae peccet mortaliter, ac toties, quamvis continue audiat, quoties successive absolvat, probabile tamen etiam est tantum semel peccare, num. 44 ad 47. Monetur lector circa doctrinam traditam, in not. ad num. 47.

Ut confessarius licite et digne audiat confessiones, debet habere saltem scientiam mediocrem, non tenetur tamen ad eminentem, et explicatur scientia mediocris, ac eminens, n. 48 ad 50.

Scientiam mediocrem tenentur omnes confessarii habere secundum magis et minus attenta diversitate personarum et locorum, et ignorans per eam principaliter sciendam, peccat mortaliter se exponendo ministerio confessionis, num. 51 et 52.

Imo confessarius ignarus ex ignorantia absolvens, quem absolvere non poterat ob reservationem peccati vel indispositionem poenitentis, dupliciter peccat mortaliter, et nisi congruam diligentiam sincere proponat, ipsemet confitens absolvi non poterit, num. 53 et 54.

Monitio ad tales confessarios et ad poenitentes, qui scienter ad tales confessarios accedunt, a n. 55 ad 58.

Confirmatur auctoris sententia de scientia in confessariis requisita auctoritate Benedicti XIV, in not. ad num. 58.

Prudentia confessarii principaliter consistit, ut pro diversis diversus sit medicus diversus doctor, diversus iudex, et maxima requiritur in exsequendis brevibus sa-

Examen concurrentium debet fieri ab Episcopo, vel ipso impedito ab eius vicario, et aliis examinadoribus, synodaliibus, non paucioribus, quam tribus, n. 29 et 30.

Examinadores ad minus sex debent eligi quotannis in synodo dioecesana et ad summum viginti eligi possunt, perdurantque usque ad novam synodum, num. 31, 32 et 33.

Si examinadores ante celebrationem alterius synodi moriantur, vel in longinqua recedant, sive tot, ut non remanent sex, quid peragendum, num. 34 et 35.

Examinadores synodales eligi debent, qui sint magistri, seu doctores, aut licentiatii in theologia vel iure canonico si exstent, alioquin alii clerici sunt eligendi, qui ad id videbuntur magis idonei, num. 36 ad 38.

Tales electi examinadores debent ad Sancta Dei Evangelia iurare se fideliter munus suum exsecuturos, et hoc de necesse: sufficit tamen semel praestitum sive in synodo, sive extra, num. 39 ad 41.

Concursus est nullus, in quo cum examinadoribus, synodaliibus, alius intervenit, qui non erat de synodaliibus, isque examinavit, secus autem post examen si interroget tantum honoris causa; nec det votum, nec se subscribat, num. 42 et 44.

Concursus est nullus, ubi fuerunt adhibiti examinadores deputati in synodis praecedentibus et non confirmati in synodo posteriori, ut etiam examen factum sine synodaliibus examinadoribus in collatione iurisdictionis, si plures praesentantur, num. 45 et 46.

Episcopus non habet votum decisivum in concursu, sed tantum accedit, ubi vota sunt paria aut singularia, num. 47.

Approbatus autem nemo censetur, si ex tribus examinadoribus quilibet eorum unum approbaverit, licet Episcopus uni accedat, et alia ad idem proportionaliter edicuntur, num. 48, 49 et 50.

Non spectat ad examinadores, sed ad Episcopum solum iudicare et eligere quis ex concurrentibus ad parochiam vacantem sit magis idoneus, num. 51.

Relectus in concursu parochialis potest provocare ad novum examen coram iudice appellationis etiam antequam doceat de irrationabili iudicio Episcopi et hoc fuse comprobatur, num. 52 ad 55.

Dato quad examen omnium concurrentium una die fieri non possit, poterit in alia continuari. Si vero aliqua suspicio sit, quod examinandi secunda die veniant in cognitionem interrogationum examinis praecedentis, nova tunc poterit fieri interrogatoria. Nunc tamen servanda est novissima dispositio Clementis XI et Benedicti XIV, n. 56.

Canonicatus poenitentiariae et canonicatus theologiae debet nunc conferri per concursum, num. 57. At quoad parochiales et beneficia, quae debent conferri per concursum, vel non. Vide verb. *Beneficia*, art. 3, a num. 31 ad 36.

Consuetudo est, ut clericus ille velut aptior approbetur, qui ex maiori examinantium parte magis reputatur idoneus; qui mos inolevit, num. 64 et 65.

Electio concurrentis, cui deest maior examinadorum numerus, in arbitrio Episcopi posita est, illi doctrinae favet ius civile et canonicum, num. 66 ad 69.

Ab Episcopo potest unius tantum opinio eligi et probari in quocunque eventu, relicta multorum opinione contraria, num. 70.

CONCUSSIO.

Concussionis poena quae sit, et quid sit concussio. Vide verb. *Poena*, art. 2, a num. 81 ad 83.

CONDITIO.

Conditio prout est impedimentum matrimonii. Vide verb. *Matrimonium quoad Impedimenta*, art. 1, a n. 16 ad 22.

Conditiones sibi bene visas potest adiicere fundator beneficii in limine foundationis, etiamsi sint iuri communi contrariae. Vide verb. *Beneficia*, art. 2, n. 12 et 13.

crae Poenitentiariae praesertim in certiorandis coniugibus de nullitate consensus ob impedimentum dirimens, quando alter eorum inscius contraxit, et dantur ad id modi plures, num. 59 ad 79.

Reprehenditur auctor, num. 71 in nota.

Prudentia confessarii potissimum requiritur, cum in confessione a poenitente sponso vel sponsa ei aperitur aliquod impedimentum dirimens et iam parata sunt omnia ad nuptias, nec potest ab illis abstinere ad evitandam suspicionem alicuius criminis vel infamiae inter sponsos, num. 80 ad 83.

Prudentia confessarii requiritur pro discernendo, quando debeat, vel non monere poenitentem ignorantia alicuius gravis mali laborantem, n. 84 ad 86.

Confutatur auctor, n. 86. Vid. in nota.

Alia quantum ad absolutionem, num. 87 et seqq.

Quo iure sacerdos potestatem absolvendi obtineat late disseritur, num. 99 et seqq.

Casus in quibus probabiliter complex sacerdos in mortis articulo valide absolvere potest, n. 109.

Error communis sine titulo colorato iurisdictionem certam non confert, n. 110.

Si poenitens sit in bona fide, et desperatur de restitutione, non admonendus, n. 111.

Poenitentes quando et quomodo interrogandi a confessore, n. 112.

Quid sentiendum de confessionibus diaconis, abbatis et etiam laicis, olim factis, n. 113.

Origo potestatis in sacramento poenitentiae, n. 114.

CONFESSARIUS QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EIUS APPROBATIONEM.

Vide verb. *Approbatio*, per tot.

CONFESSARIUS QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EIUS FACULTATEM QUOAD ABSOLUTIONEM.

Vide verb. *Absolutio*, ubi late per totum, et verb. *Complex peccati*, a n. 1 ad 4.

DE FACULTATE REGULARIUM ABSOLVENDI SAECULARES
A CENSURIS ET CASIBUS APOSTOLICAE SEDI RESERVATIS.

Opinio Natalis Alexandri de hac facultate, nullius momenti esse evincitur. Vide v. *Confessarius*, art. 2, num. 1 ad 12.

A quibus casibus Sedi Apostolicae reservatis religiosi, qui sunt extra Italiam, vel in Urbe, et a quibus qui sunt intra Italiam extra Urbem, poenitentes saeculares absolvere possint, n. 13.

Quid de casibus a Romanis Pontificibus post decreta publicata sub Clemente VIII reservatis, n. 14.

CONFESSARIUS QUOAD VARIA ALIA.

Confessarius tenetur absolvere poenitentem alias dispositum iuxta sententiam vere probabilem ipsius poenitentis etiam contra propriam opinionem. Vide verb. *Confessarius*, art. 3, n. 1.

Confutatur auctor, n. 1. Vid. in praemonitione censoris theologi, n. 50.

Confessarius nec debet, nec potest absolvere peccatores recidivos et consuetudinarios, qui crebro peccant contra legem Dei, naturae et Ecclesiae, si nulla in ipsis appareat spes emendationis, nec eum, qui est in proxima occasione peccandi, quam potest, et non vult dimittere, etc., n. 2 et 3.

Nec potest absolvere poenitentes, quos cognoscit culpabiliter ignorare mysteria fidei et praecipue illud Sanctissimae Trinitatis et Incarnationis Christi Domini; nec in magno poenitentium concursu ipsos solummodo dimidiata audire et absolvere, n. 4 et 5.

Religiosi semel simpliciter approbati, possunt in dioecesi Episcopi approbantis quovis annis tempore, etiam Paschali, et quorumcunque etiam infirmorum confessiones audire absque ulla parochorum vel ipsius Episcopi licentia; parochum tamen saltem per scripturam apud infirmum relinquendam certiore reddendo, num. 6.

Valde convenit ut confessarii extra casum infirmitatis, aut alterius honestae causae, nonnisi in ecclesia audiant confessiones, n. 7 et 8.

Confessarii sine necessitate audire non debent mulierum confessiones post crepusculum vespertinum, et ante auroram; nec earum et puerorum extra sedem confessionalem, vel e conspectu, et non interposita crate sub poena suspensionis ab audiendis confessionibus, n. 9 et 10.

Confessarii possunt iuberi ab Episcopo, ut denegent absolutionem parentibus notabiliter contumacibus quoad filiorum educationem in rebus ad animarum salutem spectantibus, n. 11.

Confessarius potest absolvere et dispensare poenitentem, quamvis ante executionem dispensationis obtentae, iterum copulam illicitam habuerit cum eadem sorore feminae, quam ducere intendit. Vide verb. *Instructio parochorum*, n. 33.

Secus autem esset dicendum, si post obtentam ipsam dispensationem nondum executam dictus poenitens iterum copulam haberet, non cum eadem, sed cum alia persona intra secundum coniuncta feminae, quam ducere intendit, n. 34.

Alia quoad confessarium sollicitantem et complicem in peccato contra castitatem, n. 12 ad 21.

Confessariis interdicitur exquirere a poenitentibus nomina complicum, sive sociorum in crimine, n. 22 et seqq.

Confessarius ordinarius monialium unicus pro tota communitate deputari debet, n. 29.

Quomodo, quoties et a quibus pro monasteriis deputari debeant confessarii extraordinarii, n. 30 et seqq.

Quomodo se gerere debeat is, qui olim deputatus fuit confessarius extraordinarius pro monasterio monialium, n. 46 et seqq.

CONFESSARIUS MONIALIUM TAM ORDINARIUS QUAM EXTRAORDINARIUS.

Monialium confessarii pro monasteriis exemptis vel non exemptis a quo eligi debeant; et in quibus casibus possit Episcopus confessarios regulares amovere a monasteriis exemptis, et alios deputare. Vide verb. *Confessarius*, art. 4, n. 1 ad 8.

Reprehenditur auctor, n. 1, n. 86.

Confessarii regulares pro monasteriis sibi subiectis quomodo et quando indigeant Ordinarii approbatione, num. 9 ad 14.

Confessarii pro monialibus non approbati nequeunt tempore iubilaei earum confessiones audire, neque approbati pro uno monasterio possunt tempore iubilaei audire confessiones monialium alterius monasterii, n. 15 et 16.

Confessarius praesentatus ad audiendas monialium confessiones, ad quod tempus approbari debeat, n. 17.

Moniales non possunt cuilibet sacerdoti ab Ordinario non approbato de venialibus valide confiteri, n. 18.

Confessarii monialium quanto tempore durare possint, num. 19 ad 23.

Confessarii monialium qui esse possint, vel non, num. 24 ad 31.

Confessarius extraordinarius quoties in anno concedi vel offerri debeat monialibus, n. 32 et 33.

Moniales an possint confessarium recusare, n. 34 et 35.

Moniales nolentes extraordinario confiteri an teneantur omnes coram ipso saltem comparere, n. 36 et 37.

Confessarius extraordinarius an et quando concedi possit moniali particulari, n. 38 ad 41.

Confessarius extraordinarius quo tempore deputari possit. Et an eo tempore possit Ordinarius ad monasterium accedere, num. 42 ad 45.

Circa extraordinarium ad quid teneantur praelati regulares in regnis Hispaniarum, n. 46 et 47.

Confessarii et cappellani monialium possunt celebrare missas sanctorum, de quibus ipsae recitant officium, n. 48.

Confessarii monialium, eorumque socii cuius aetatis esse debeant, n. 49 et 50.

Confessarius an possit ingredi clausuram ad funeris officium peragendum, n. 51, 52 et 53.

Confessarius clausuram ingressus ad sacramenta administranda an possit per monasterium divagari, n. 54.

Quid quando confessarius monialis infirmæ confessionem audit, vel ipsa laborat in extremis, n. 55 et 56.

Confessarius etiam noctis tempore, in casu necessitatis, potest ingredi clausuram, n. 57.

Confessarius non potest ingredi clausuram ad audiendam confessionem illius infirmæ, quæ potest accedere ad sedem confessionalem; neque potest ingredi sub prætextu comitandi operarios, medicos, etc., neque ad conspergendum cellas monialium aqua benedicta; neque ad exorcizandam monialem energumenam; neque ad missam celebrandam, n. 58 ad 62.

An confessarius ingredi possit clausuram ad sumendam particulam consecratam casu in ecclesiam interiorum elapsam, n. 63.

Confessarius quamvis regularis non indiget speciali licentia ad ingrediendam clausuram pro sui officii necessitatibus; an autem ingredi debeat cum socio, necne, num. 64 et 65.

Confessarius regularis monialium, eiusque socius an possint moniales alloqui, n. 66.

Confessarii extraordinarii dum occupantur in audiendis monialium confessionibus excusantur ab oneribus suæ religionis, n. 67.

Quid de confessarii habitatione: sedis confessionalis collatione, eiusdem confessarii mercede ac victu, n. 68 ad 73.

Confessarii an possint moniales absolvere in foro conscientiae a censuris occultis, et poenis Papæ reservatis, n. 74.

In casu extremæ necessitatis, deficiente proprio confessario, an possit quilibet sacerdos ingredi clausuram ad absolutionem elargiendam, n. 75.

Quid si confessarius sollicitet monialem, et monialis sollicitata recuset eum denunciare, n. 76 ad 79.

Alia de hac re. Vide verb. *Sollicitatio*.

Adducuntur ad rem novissimæ resolutiones Sacrae Congregationis Concilii, n. 81. Et verb. *Complex peccati*, ubi ad id assignatur novissima dispositio Benedicti XIV.

An confessarius ordinarius monialium ab Episcopo destinatus, et triennio elapso ex indulto Sacrae Congregationis Episcoporum et Regularium ad alterum triennium immediate sequens confirmatus, hoc pariter elapso possit ab ipso Episcopo auctoritate ordinaria destinari ad tertium triennium, n. 87 et seqq.

Ad Episcopum pertinet cognoscere et approbare, an confessarius regularis debeat pernoctare prope ipsa monasteria ex causa distantiae conventuum, etsi agatur de monasteriis exemptis, et regularibus subiectis, n. 91.

Vide alia de confessario praesertim extraordinario, num. 92.

CONFESSARIUS REGULARIUM.

Vide verb. *Approbatio*, art. 2.

CONFESSARIUS QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT SOLLICATIONEM.

Ad rem adducitur in primis constitutio Gregorii XV. Vide verb. *Confessarius*, art. 5, n. 1 et 2.

Sollicitatio quid sit, et per personas sollicitantes qui intelligantur, vel non, n. 3 ad 7.

Feminae sollicitantes confessarium an sint denunciandae, et qui intelligantur per personas sollicitatas, num. 8, 9 et 10.

Sollicitatio fieri potest pluribus modis, qui assignantur et explicantur, n. 11 ad 15.

Sollicitatio fieri etiam potest in pluribus et diversis temporibus, et assignatur quando denunciandus sit confessarius in dictis temporibus sollicitans, n. 16 ad 25.

Sollicitatio fieri quoque potest in diversis locis, qui assignantur, et quando confessarius in dictis locis sollicitans sit denunciandus, vel non, n. 26 ad 30.

Sollicitantes in administrandis aliis sacramentis, excepta confessione, non sunt denunciandi, n. 31.

Confessarius consentiens mulieri sollicitanti an sit denunciandus, necne, n. 32 et 33.

Vide in nota.

Confessarium sollicitantem quando et quis teneatur denunciare, vel non, n. 34 ad 40.

Denuntiatio confessarii sollicitantis quibus facienda sit, num. 41.

Episcopi, inquisitores, generales ordinum regularium sollicitantes quibus denunciandi, n. 42 ad 45.

Obligati ad denunciandum, et non denuntiantes in quam censuram incurrent, n. 46, 47 et 48.

Vide in nota.

Qualis sit terminus pro denuntiatione facienda, n. 49 et 50.

Poenitens sollicitatus in excommunicationem incursum ob non factam denuntiationem a quo confessario absolvi posset, n. 51, 52 et 53.

Confessarius sollicitans a quo absolvi possit, n. 54.

Confessarii an, et quando absolvere possint poenitentes sollicitatos ante factam denuntiationem confessarii sollicitantis; et quid si aliquis poenitens induci nequeat ad personaliter denunciandum, n. 55 ad 58.

Poenitens sollicitatus tenetur ad denunciandum, quamvis ad id non moneatur a confessario, et quid contra tales confessarios ad id non monentes, n. 59, 60 et 61.

Confessarii sollicitantes qua poena puniendi, et quis contra ipsos procedere possit, et quales testes admitti possint ad probandum, n. 62 ad 65.

Circa sollicitationem attendenda est novissima constitutio Benedicti XIV, n. 66.

Vide etiam, n. 67.

CONFESSIO (II, 536).

Confessiones sacramentales factae sacerdoti non approbato nullae sunt, licet de peccatis iam confessis; quae regula comprehendit eos etiam qui privilegium bullae *Cruciatae* obtinuerunt. Vide verb. *Confessio*, n. 1 ad 3.

Illorum poenae qui confessionem audiunt, ad presbyteratum non promoti, n. 4.

Quid de confessionibus Cappucinatorum, n. 5.

Confessiones simultaneae virorum et uxorum improbantur apud Graecos, n. 6.

Quales circumstantiae aperiendae in confessione, num. 7 et 8.

Per confessionem omni sacerdoti approbatio satisficit canoni *Omnis utriusque sexus*, n. 9.

Confessionis annuae praeceptum obligat, etiam non commissa gravi culpa, n. 10.

Parochus si prudenter credere non possit parochiano asserenti confessionem peregissem, communionem etiam paschalem illi concedere non debet, n. 11.

Episcopi possunt limitatam facultatem audiendi confessiones dare regularibus, n. 12.

Quae scientia in necessitate sufficiat pro approbatione, n. 13.

Quid de confessione laico facta, n. 14.

Poenitens interrogatus a confessario de peccato non confesso potestne iurare non commisisse, n. 51.

Sacerdos conferens sacramenta non tenetur praemittere confessionem, sed sufficit contritio; hac de re praeceptum Tridentini Concilii exponitur, n. 16 et 17.

Quoad alia. Vide verb. *Poenitentiae sacramentum*.

CONFIRMATIO (II, 538).

QUOAD EIUS ESSE, INSTITUTIONEM, MATERIAM ET FORMAM.

Quid sit confirmatio, quae est unum ex septem novae legis sacramentis a baptismo distinctum a Christo

In nocte Coenae institutum. Vide verb. *Confirmatio*, art. 1, n. 1 ad 4.

Materia remota sacramenti confirmationis est chrismata confectum ex oleo olivarum, et balsamo simul consecrato ab Episcopo. Vide n. 5.

Mixtura balsami nunquam omittenda est de necessitate praecepti; at de necessitate sacramenti aliqui negant; sed affirmativa tutior tenenda, n. 6 ad 10.

Materia proxima confirmationis est unctio cum chrismate facta in modum crucis in fronte confirmandi, num. 11 ad 17.

Forma consueta sacramenti confirmationis in Ecclesia Latina est ista: *Signo te signo crucis, et confirmo te chrismate salutis, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti*, n. 18.

Præfata verba, vel æquivalentia de necessitate praecepti, et sacramenti sunt necessaria, n. 19 ad 25.

CONFIRMATIO QUOAD EIUS MINISTRUM ET SUBIECTUM.

Minister ordinarius sacramenti confirmationis est solus Episcopus, qui etsi excommunicatus, etc., valide confert, et etiam si non esset ipse confirmatus. Vide verb. *Confirmatio*, art. 2, n. 1, 2 et 3.

Minister extraordinarius confirmationis potest esse simplex sacerdos ex speciali commissione et delegatione Summi Pontificis, ut iam præstitum; non solet tamen nisi ex urgentissimis causis, num. 4, 5 et 6, et num. 42 et 43.

Confirmationis sacramentum a presbyteris Italo-Graecis conferri nequit, n. 44 et seqq.

Confirmationis sacramentum conferri potest a P. custode et guardiano Sancti Sepulcri absentibus Episcopis Latini ritus, cum oleo et chrismate etiam antiquis, si nova haberi non possint a catholico antistite benedictis, n. 56 et seqq.

Conferri potest confirmationis sacramentum ab abbatibus Cryptae Ferratae episcopali caractere præditis, semel singulis annis in illius monasteriis ecclesia per se ipsos, n. 58.

Episcopus non potest in alterius dioecesi confirmare suos subditos, vel pontificales actus exercere absque licentia Episcopi dioecesani sub poena suspensionis ab exercitio pontificalium, nec in nullius, imo nec Archiep. in dioecesi suffraganei, n. 7, 8 et 9.

Quinimo nec in propria dioecesi potest Episcopus licite ministrare confirmationis sacramentum personis alterius dioecesis absque consensu Episcopi confirmandorum, iuxta quosdam sub poena suspensionis: at per alios verius ab ea excusatur, et culpa; n. 10, 11 et 12.

Episcopi vero attentiores talem usum confirmandi non subditos sine facultate suorum Ordinarium non admittunt; quod si se inde expresse declarent non intendere eos confirmare, invaliditate afficerentur, n. 13 et 14.

Ad viciniorem Episcopum spectat conferre chrismata, consecrare aras, vel altaria portatilia, sede vacante, et vicarius capitularis procurare debet, ut illi subministretur victus conveniens, et equorum expensae; ac expenditur vicinior, idemque firmatur quoad loca exempta, et abbatias nullius, n. 15, 16 et 17.

Episcopus in parochialibus monachorum exemptorum potest administrare sacramentum confirmationis, invitis ipsis regularibus, et contra eos huiusmodi administrationem impediētes, censuris procedere, n. 18.

Abbas si tentet conferre sacramentum confirmationis, nihil agit, non obstantibus privilegiis obtentis ante Concilium Tridentinum, potest tamen, qui vere est nullius territorio separato, dioecesi distincta, vocare quemcunque catholicum antistitem, n. 19 et 20.

Non potest Episcopus, nec Archiepiscopus, nec Patriarcha in locis alienae dioecesis, ubi aliquas habet ecclesias sibi immediate subiectas, licentiam concedere extraneo Episcopo administrandi sacramentum confirmationis et ordinis, nec pontificalia munia exercendi absque licentia illius Episcopi, in cuius dioecesi locus est constitutus, n. 21.

Si Episcopus sit commendatarius abbatiae nullius, non potest ibi illis subditis ordines conferre, vel synodum, aut concursum facere, sed bene confirmationis sacramentum administrare, altaria et cappellas consecrare, aliaque pontificalia exercere, n. 22.

Episcopus alienus sacramentum confirmationis administrans debet ab Episcopo dioecesano provideri, n. 23.

Quando Ordinarius vadit per dioecesim extra visitationis occasionem, licet ad consecrandam vel reconciliandam ecclesiam, vel sacramentum confirmationis administrandum, neminem cogere potest ad subministrandas expensas, neque pro equis, neque pro victualibus, num. 24 ad 30.

Subiectum capax confirmationis valide recipiendae, est omnis homo baptizatus, et nondum confirmatus: permittens tamen bis confirmari, et bis confirmans non fiunt irregulares, n. 31 ad 34.

Confirmationis sacramentum in Ecclesia Occidentali conferri nequit ante usum rationis; quibus tamen ex causis conferri possit, n. 48 ad 53.

Infantes, quamvis valide possint confirmari ante usum rationis, non tamen licite, sed amentes et furiosi licet perpetuo tales, etiam licite, n. 35 et 36.

Multi possunt licite confirmari, etiam si fuerint a natiuitate tales, nec non infirmi morti proximi, n. 37 et 38.

In adultis, et mente sanis, ut valide confirmentur, requiritur intentio saltem habitualis confirmationem recipiendi; et ad licite recipiendum necessarius est gratiae status; non tamen exigitur esse ieiunus, num. 39, 40 et 41.

Confirmationis sacramentum conferri non debet pueris parum instructis in christiana doctrina, n. 54.

CONFIRMATIO QUOAD EIUS NECESSITATEM, EFFECTUM, PATRINUM ET CAEREMONIAS.

Licet sacramentum confirmationis non sit necessarium ad salutem, neque necessitate mediæ, neque necessitate praecepti, est tamen necessarium, ut non contemnatur. Vide verb. *Confirmatio*, art. 3, n. 1 et 2.

Tenentur tamen hoc sacramentum prius recipere omnes, qui volunt primam tonsuram suscipere, et ad ordines admitti; ac citra contemptum contrafaciendo, non peccaretur graviter nec ab ordinando, nec ab ordinante, observa tamen S. Congregationis Concilii decretum, n. 3, 4 et 5.

Corrigitur tamen auctor, in not. ad n. 5.

Effectus confirmationis est triplex, nempe augmentum gratiae habitualis, et ius ad gratias actuales roborativas ad fidem fortiter profitendam, character, quo confirmatus signatur, ut miles intra militiam Christi ad fidem cum robore propugnandam, et cognatio spiritualis, n. 6, 7 et 8.

Patrinus requiritur in confirmatione sub gravi culpa, et unicus, vel unica, atque distinctus a patrino baptismi, n. 9 ad 14.

Unus patrinus non potest tenere ultra duos eadem die confirmationis, nisi aliter permittat necessitas, num. 15 et 16.

Patrinus confirmandi debet esse confirmatus, ac sexus eiusdem cum confirmando, n. 17 ad 20.

Et quoad regulares non posse esse patrinos iam in verb. *Baptismus*, et vide etiam in verb. *Regulares*, art. 1, num. 113 ad 118.

Improbatur n. 19 auct. in not. ad finem.

Confirmatio debet administrari ab Episcopo cum pluviali, mitra, stola, baculo pastoralis, et in ecclesia quantum commode fieri potest; tamen simpliciter loquendo etiam conferri valet in quovis loco decenti, sed monialibus ad fenestrellam communionis, n. 21 ad 24.

Episcopus potest confirmationem conferre in die feriali etiam post meridiem, quamvis non ieiunus et ipse, et suscipiens, etiam tempore et loco interdicti, n. 25 et 26.

Episcopus debet propria manu confirmationem conferre, ac chrismate confirmandum in fronte ungere, num. 27 et 28.

Inungitur confirmandus in fronte ad indicandam gratiam collatam ad audacter profitendam Christi fidem; et aliquo panno albo circumcingitur, ne recens unctio defluat, aut deleatur: in hoc tamen est servanda cuiusque loci consuetudo, n. 29 et 30.

Alapa datur ab Episcopo ut confirmatus intelligat se roborari ad fortiter et invicte tolerandas iniurias, et imminetia subeunda pericula propter Christi fidem, et recordetur huius sacramenti suscepti, n. 31.

Omissio colaphi citra contemptum non est peccatum mortale; et pro complemento afferuntur novissimae instructiones, n. 32 et seqq.

CONFIRMATIO ELECTIONIS (II, 552).

Confirmatio quid sit et quotuplex; varii eius affectus. Vide verb. *Confirmatio electionis*, n. 30 ad 34.

Confirmatio electionis quoad Episcopos primis saeculis fuit penes ordinatores; quod ius postea per tredecim saecula ad Metropolitanum devolutum est; deinde ad Sedem Apostolicam, et hactenus Romano Pontifici reservatum mansit, n. 1 ad 6.

Ordinatores ad confirmationem praecipitanter prosilire non debent, n. 6.

Electi adversarius vel coelectus est audiendus, et editum proponendum ut oppositores constituto termino veniant; his non observatis, confirmatio est nulla, n. 7 et 8.

Examen faciendum circa personam electi, et quid inquirendum, n. 9 ad 11.

Pristinis temporibus Episcopus electus a Metropolitanis uno actu et tempore consecratur et confirmatur, neque ante ordinationem dicebatur Episcopus nisi cum addito *Electus*, n. 12 et 13.

Processus inquisitionis ad Romanum Pontificem transmitti debet; si tamen Ecclesiae sint ad nominationem imperatoris vel regis; tunc ad Cardinalem illius regni transmittendus est, n. 14 et 15.

Relatio de promendis quomodo facienda, n. 16 ad 18.

Electus vel nominatus non potest se administrationi ecclesiae immiscere ante confirmationem expeditam; sic constituit Concilium Lugdunense; aliter tamen si sit ultra Italiam, n. 19 ad 22.

Electus aut nominatus, obtenta confirmatione, verus Episcopus reputatur; quae munera tunc exercere possit; possessionem tamen adipisci non potest, nisi litteris in forma expeditis, quas capitulo et principi exhibere tenetur, n. 23 ad 27.

Quid expectare tenentur provisi de ecclesiis cathedralibus quae iuri Regaliae subiectae sunt, n. 28 et 29.

Electus ad quid tenetur post consensum electioni praestitum, n. 35 et 36.

Confirmanti electum quid incumbat, n. 37.

Litterae confirmationis expediuntur in forma bullae *Gratosae*, n. 38.

CONFISCATIO.

Confiscationis bonorum poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 6.

CONFRATERNITAS (II, 555).

QUOAD EIUS ERECTIONEM ET AGGREGATIONEM.

Ut valide et legitime erigantur et aggregentur Confraternitates, debet omnimode observari constitutio Clementis VIII, incip. *Quaecunque*, et adducitur, ac satis dilucidatur; vide verb. *Confraternitas*, art. 1, n. 1 ad 15.

Assignatur forma utendi in erigendis, seu instituendis, confirmandisque confraternitatibus, ac communicandis indulgentiis et gratiis: nec non formula pro aggregationibus, et constitutio Pauli V pro indulgentiis et gratiis ipsis concessis adducitur, num. 16 ad 21.

Confraternitates Cordigerorum possunt ubique in propriis ecclesiis erigere Patres conventuales privative quoad omnes, ubi existunt, et in eorum absentia Fratres Min. de Observ., num. 22 et 23.

Solummodo praelati Ordinis Minorum, inter quos

connumerantur guardiani et praesidentes, possunt recipere volentes aggregari huiusmodi confraternitati Cordigerorum privative quoad omnes alios, num. 24.

Confraternitates sanctissimi Rosarii erigere possunt et instituere solum sacri ordinis praedicatorum magistri, vel vicarii generales, et per eos deputari Patres eiusdem ordinis etiam in saecularibus ecclesiis, n. 25 et 26.

Sic confraternitates Corrigatorum Sancti Augustini, scapularis Sanctae Mariae de Carmelo, et aliae alii regularibus concessae eriguntur et instituuntur a suis respective superioribus, seu deputatis religiosis, n. 27.

Cum hoc tamen, quod omnes ab omnibus erigantur et instituuntur iuxta praescriptum a Clemente VIII, in dict. constit. incip. *Quaecunque*, et circa hanc alia ulterius scitu digna adnotantur, num. 28 ad 36.

Regulares, qui ex indulto apostolico facultatem habent instituendi confraternitates, seu societates in eorum ecclesiis, non possunt illas erigere seu instituere cum usu saccorum absque Ordinarii loci licentia, n. 37, n. 51 et 54.

Sicuti confraternitatibus licet sese transferre de una in alteram ecclesiam, ita et regularibus permissum est ipsas confraternitates dimittere, num. 56 et 57, n. 61 et 62.

Non autem id accidere possit confraternitatibus illis, quarum erectio ad superiorem regularium ex privilegio apostolico spectat, num. 58 et seqq.

Nova confraternitas in eodem loco prohibetur erigi, si titulum habeat ab antiqua confraternitate diversum, n. 62 et seqq.

Ex duabus confraternitatibus eiusdem tituli et instituti, si una prius obtinuerit licentiam, et altera etsi postea habuerit licentiam, prius tamen sit erecta, haec, et non illa remanere debet, num. 66 et 67.

Confraternitates laicorum erigi et institui non possunt in ecclesiis monialium; et ab ecclesiis, in quibus reperiuntur, erectae et institutae, possunt libere discedere, expelli, etiamsi in ecclesiis regularium, n. 38 et 39.

Confraternitatum aggregatio priorum ordinum potest fieri a regularibus in quibuscunque ecclesiis, sive propriis, sive extraneis, num. 40.

Confraternitates aggregatae archiconfraternitatibus Urbis non gaudent privilegiis archiconfraternitatum aggregantium, sed solummodo illarum indulgentiis et gratiis, et gratiis spiritualibus, n. 41 ad 44, et n. 68.

Confraternitates Sanctissimi Sacramenti ubique erectae vel erigendae absque nova concessione, communicatione, vel aggregatione participes sunt quorumcunque privilegiorum, concessionum, indulgentiarum et gratiarum archiconfraternitati de Minerva concessarum et concedendarum, num. 45.

Facta erectione et aggregatione archiconfraternitati Doctrinae Christianae Urbis, caeterae huiusmodi confraternitates eiusdem dioecesis non indigent separata aggregatione, ut gaudeant indulgentiis, num. 46.

Affertur decretum pro taxa expensarum requisitarum pro aggregationibus obtinendis, n. 47.

Confraternitatum usus antiquissimus, etiam inter ethnicos; unde nomen sumpserint; illarum origo et diversitas, num. 69 ad 85.

Flagellantes, incunte saeculo XIII coeperunt vexillum erigere, ut una ab altera distingueretur societas, num. 86.

Antiquior apparet confraternitas dicta *del Consalone*, num. 87.

Confraternitates artificum, et unde vocentur fratres, num. 88 et 89.

CONFRATERNITATES QUOAD VARIA, QVAE CONCERNUNT EARUM CAPPELLANOS ET PAROCHOS.

Ad dirimendas controversias, quae saepe oriri solent inter confraternitates earumque cappellanos et parochos, non est desumenda regula et norma ab archiconfraternitatibus Urbis, sed sunt observanda decreta a sacris Congregationibus pluries edita et signanter a sa-

era Congregatione Concilii Episcoporum et Regularium et Rituum. Vide verb. *Confraternitas*, art. 2 per tot.

Celebris est resolutio anno 1704 a Sacra Congregatione Rituum capta, quae finem quodammodo imposuit dissidiis, quae parochos inter et confraternitates oriebantur, num. 12 et seqq.

Quomodo eadem resolutio sit intelligenda, n. 15 et seqq.

CONFRATERNITATES QUOAD ILLA, QUAE RESPECTU
IPSAE EPISCOPUS POTEST FACERE, VEL NON.

Confraternitates laicorum cum usu saccorum etiam in regularium ecclesiis, in quibus reperiuntur erectae, possunt visitari ab Episcopo in his, quae respiciunt administrationem, et adimplementum onerum. Vide verb. *Confraternitas*, art. 3, num. 1 ad 4, et num. 38 et 39.

Confraternitates laicorum visitari possunt ab Episcopo, etiamsi essent erectae in ecclesiis, seu oratoriis fundatis et exstructis in solo et territorio Religionis Hierosolymitanae; quinimo etiam illae, quae non a primaeva sua fundatione, sed ex post sunt sub immediata regum protectione, num. 5 ad 8.

Administratores confraternitatum, sicut et aliorum piorum locorum, etiamsi sub immediata regum protectione, possunt compelli ab Episcopo ad reddendam rationem administrationis, et ad asportandum libros administrationis etiam ad palatium episcopale, et sint in loco residentiae seu alterius stationis et permanentiae Episcopi, num. 9 et 13.

Confraternitates in Lateranensi excitate Episcopis minime subsunt. Quando autem vere excitatae dicantur in solo Lateranensi, vide num. 40 et seqq.

Sixtus V, Episcopo in ecclesias, oratoria ac confraternitates positas in solo Lateranensi tribuit idem ius, quod a synodo Tridentina confertur, num. 43 et 44.

Episcopus manutenendus est in quasi possessione cogendi confraternitates laicorum, quae utuntur sacco, per edicta poenalia, exactionem poenarum, aliaque iuris et facti remedia ad conveniendum solitis processibus, non obstante aggregatione, num. 14 et 15.

Episcopus potest per se ipsum vel per suum delegatum intervenire et assistere congregationibus confraternitatum, et electionibus officialium, modo non faciat novitates, etiamsi sint in ecclesiis et oratoriis regularium, in quibus reperiuntur societates erectae, num. 16 et 17.

Pro contributione seminarii Episcopus potest taxare confraternitatum bona quatenus sint ecclesiastica; et supposita taxa pro seminario cum solutione continuata ultra triginta annos, tenetur confraternitas ad illius solutionem in futurum, n. 18 et 19.

Confraternitates tenentur contribuere pro vidualibus visitoris, seu Episcopi visitantis, non obstante in contrarium consuetudine, num. 20 et 21.

Servari debet decretum Episcopi, ne in oratoriis confraternitatum celebretur in festis ante parochialem, modo parochus celebret hora competenti, num. 22.

Non potest Episcopus se ingerere in administratione bonorum confraternitatum laicorum, dum illa non dilapidant, nec prohibere ne faciant expensas extraordinarias excedentes summam scutorum viginti sine sua licentia, num. 24 et 25.

Episcopus non debet compellere ad unionem confraternitates, et nulliter id ageret, n. 26 et 27.

Nulla confraternitas impediri debet, ne accedat ad funera, modo sine iurium parochialium praeiudicio, et ne confratres societatis mortis incedant cum capite caputo cooperto, num. 28 et 29.

Episcopus non potest prohibere, vel restringere confraternitatibus, praesertim aggregatis, solita exercitia, puta societati mortis sepelire defunctos post horam vicesimam tertiam vel consuetam disciplinam; secus de insolitis periculosis, num. 30, 31 et 32.

Confraternitates possunt congregari ubi et quoties magis eis placuerit, etiam absque Episcopi licentia, et

earum cappellani non debent sine causa amoveri, reluctantibus confratribus, num. 33 ad 36.

Potestas parochi in confraternitates, num. 44 ad 55.

CONFRATERNITATES QUOAD IMMUNITATEM A POTESTATE
ET IURISDICTIONE LAICALI.

Confraternitates auctoritate apostolica vel ordinaria erectae subsunt iurisdictioni Episcopi, ac etiam ipsi confratres, ubi agitur de interesse spiritualitatis et confraternitatis. Vide verb. *Confraternitas*, art. 4, n. 1.

Causae contra confratres vel confraternitatem, et circa eiusdem bona ad iudicem ecclesiasticum spectant, num. 2, 3 et 4.

Confraternitates ecclesiasticae gaudent exemptione a gabella pro pane, qui ab eis datur custodibus animalium ipsarum confraternitatum pro eorum victu. Domus confraternitatis eidem contigua immunitate gaudet etiam quoad confugientes, nisi sit locata laicis, num. 5, 6 et 7.

Administratores et procuratores confraternitatum, ecclesiarum, cappellarum auctoritate Episcopi fundatarum, quarum proventus in opera pia insumuntur, etiamsi saeculares, quoad ea quae pertinent ad dictam administrationem, conveniri debent ante forum ecclesiasticum, num. 8.

Iudices saeculares, qui confraternitates, seu confratres, per praecepta compellunt ad se subiciendum suis iudiciis pro rebus ipsarum confraternitatum etc., tanquam usurpatores iurisdictionis ecclesiasticae declarandi sunt incurrisse excommunicationem, num. 9, 10 et 11.

Ad materiam, vide ibi, num. 13.

CONFRATERNITATES ET CONFRATRES
QUOAD SEPULTURAS.

Confraternitatibus potest ab Episcopo concedi privilegium sepulcri, et quid si confratres non electa sepultura decedant, vide verb. *Confraternitas*, art. 5, num. 1 et 2.

Electio sepulturae facta a confratribus collective et collegialiter sustinetur, et valet solum pro illis qui individualiter consenserunt, num. 3 ad 7.

Hinc confratres confraternitatis etiam erectae in cathedrali decedentes, non electa sepultura, sepeliendi sunt in parochiali, etiamsi adesset statutum approbatum ab Ordinario pro sepulcro confraternitatis, num. 8.

Officium super defunctis in ecclesia vel oratorio confraternitatis exemptae fit a parochio, et non a cappellano confraternitatis; ac circa parochum quoad funera adducuntur et conciliantur quae adversa videntur decreta, num. 9 ad 13.

Conceditur ex gratia confraternitati, ut sepelire possit in sua ecclesia omnes suos confratres, ante infirmitatem, de qua decesserunt, in ea confraternitate descriptos, de consensu haeredum et sine praeiudicio emolumentorum, quae spectarent ad capitulum vel parochiam, num. 14 ad 20.

Num. quando ex statuto a sancta Sede confirmato possunt confratres sepeliri in sepultura ecclesiae suae confraternitatis, spectet ad parochum, an ad cappellano officium super cadaveribus peragere, n. 21 ad 25.

Alia ad rem. Vide verb. *Sepultura*, a n. 11 ad 14.

CONFRATERNITATES QUOAD VARIA ALIA IPSAS
CONCERNENTIA.

Confraternitates ecclesiasticae nequeunt alienare bona sua sine beneplacito apostolico; quod requiritur etiam in cessione bonorum confraternitatis, licet in favorem alterius ecclesiae. Vide verb. *Confraternitas*, art. 6, num. 1, 2 et 3.

Confraternitates mere laicales, sicuti et collegia mere laicalia, licet ibi opera pia exerceantur, et proinde dicantur loca pia, possunt alienare res suas absque solemnitatibus; secus vero, si sint auctoritate ecclesiastica erecta, indeque corollaria dantur, num. 4 ad 7.

Seminaria erecta in vim Concilii Tridentini sunt loca ecclesiastica, et eorum bona nequeunt alienari sine solemnitatibus et beneplacito apostolico; secus autem de collegio puerorum et alumnorum absque Ordinarii auctoritate erectis, num. 8 et 9.

Collegia artificum, et universitates professorum, cum non sint loca ecclesiastica, non subiacent extravaganti *Ambitosae*, at mons Misericordiae civitatis Neapolis petiit beneplacitum apostolicum pro alienatione domus, num. 10 et 11.

Confraternitates laicorum approbatae et earum cappellani possunt facere solitas processiones, quando non fiunt in parochiali et in primaria ecclesia, et qualiter, num. 12 et 13.

In processionibus peragendis extra ambitum ecclesiarum in expositione Eucharistiae, benedictione solenni super populum, aliisque similibus, quoties interveniat licentia Ordinarii, parochus non potest se opponere, ne a cappellanis et officialibus confraternitatum fiant, num. 14.

Confraternitates laicorum in processionibus procedere et praecedere debent inter se iuxta bullam Gregorii XIII, incip. *Exposcit*; et ex ea praecedentiae ordo apponitur n. 15 ad 19.

Confratres ad conveniendum solitis processionibus compellere potest Episcopus sub poenis eius arbitrio imponendis, stante possessione illos vocandi per edicta, num. 20.

Confraternitates Episcopo assentiente possunt statuta condere; at ea confirmare nemo potest invito vel inconsulto Episcopo, num. 21 et 22.

Confraternitas legitime ut moris est, intimata et coadunata poterit determinare et resolutionem capere, etiamsi non interveniant duae ex tribus partibus aut maior pars confratrum, num. 23.

Confraternitates erigere possunt et ampliari suas ecclesias vel oratoria sine praeiudicio iurium parochialium, non tamen mutare titulum, num. 24.

Confraternitates possunt eleemosynas quaerere secundum suum institutum, sed ad funeralia mortuorum accedere non possunt, nisi specialiter et expresse vocentur; tamen de intortitiis seu cereis quartam parochis non debent, num. 25, 26 et 27.

Habitus mutatio non debet de facili confraternitatibus indulgeri: et si duae eiusdem loci deferunt eundem saccum, distinguere debent addito aliquo coloris signo, num. 28 et 29.

Confraternitates quaedam, quae extra Urbem sunt, et dependent a capitulo sancti Ioannis Laterani, vel sancti Petri, vel sancti Sebastiani, subduntur Ordinariis, ac rectoribus ecclesiarum, num. 30.

Statuta confraternitatum potest Episcopus et Ordinarius mutare, n. 38 et 39.

An haec ipsa facultas Ordinario competat quoad statuta condita in vim contractus, n. 40.

Vel a Sancta Sede confirmata, n. 41.

Vide quoad statuta confraternitatum alia, n. 34.

Varia adducuntur decreta confraternitates concernentia, n. 33.

CONFUSIO.

Confusio pro acquirendo rerum dominio quid sit et qualiter ab admixtione differat, etc. Vide verb. *Domini*, art. 3, n. 105 ad 110.

CONGENER.

Congener quis sit. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, sub num. 16.

CONGREGATIONES ECCLESIASTICAE ROMANAE (II, 587).

Semper ab omnibus ecclesiis particularibus ad Romanum Pontificem de rebus gravioribus relatum est. Vide verb. *Congregationes Romanae ecclesiasticae*, n. 1.

Congregationum origo, praestantia, auctoritas, num. 2 ad 4.

Congregatio consistorialis, bulla institutionis, et eius munera, n. 5 ad 7.

Congregatio Inquisitionis, n. 8.

Congregatio Indicis librorum prohibitorum; ex quibus constat; eius munera, bulla institutionis, exempla damnationis et index librorum prohibitorum, num. 9 ad 16.

Congregatio SS. Rituum, bulla institutionis, eius divisio, n. 17 ad 22.

Congregatio Immunitatis, eius institutio et officia, ex quibus constat, n. 23 ad 25.

Congregatio Fabricae, eius origo, munia et privilegia, n. 26 ad 32.

Congregatio Concilii, eius origo, erectio et officia, n. 33 ad 38.

Congregatio praelatorum adiecta Congregationi Concilii, bulla eius institutionis, n. 39 et 40.

Congregatio Episc. et Regul., ex quibus constat, et eius munia, n. 41 ad 43.

Congregatio de Disciplina, constitutiones Innoc. XII et Pii VI de hac Congregatione, n. 44 ad 46.

Congregatio Propagandae Fidei, eius collegium et munia, ex quibus componitur, n. 47 ad 50.

Congregatio Indulgentiarum, eius institutio et iurisdictionis, n. 51 ad 53.

CONGREGATIONES CLERI (II, 621).

Istarum Congregationum utilitas; decreta de ipsis in Synodis lata, et variae Sacrarum Congreg. resolutiones. Vide verb. *Congregationes cleri*, n. 1 ad 9.

Quae poena constituenda in illos qui ad hos coetus non conveniunt, et methodus in istis servanda, n. 10 ad 13.

Institutiones et decretum Bened. XIV de hisce Congregationibus, n. 14 et 15.

CONGRUA (II, 628).

CONGRUA QUIBUS DEBETUR, ET IN PRIMIS QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT CONGRUAM EPISCOPORUM EORUM QUE COADIUTORUM.

Congrua debetur omnibus ecclesiarum rectoribus curam animarum exercentibus, eorumque vicariis et coadiutoribus. Vide verb. *Congrua*, art. 1, n. 1.

Congrua pro Episcopis taxata est in scutis mille, et pro parochis in scutis centum; et quaedam ad rem declarantur vel indicantur, n. 2 ad 9.

Episcopo petenti sibi concedentia alimenta denegari non potest congrua, etiamsi habeat aliunde, etiamsi acceptaverit episcopatum nimis tenuem et gravatum pensionem, vel consenserit, et se ad eam obligaverit, n. 10 ad 13.

Et talis congrua debetur ipsi Episcopo ex fructibus suae ecclesiae, et regulariter illam praestare debet, qui beneficii fructus recepit, n. 14 ad 20.

Episcopis gravatis pensionibus assignari solent pro congrua mille ducati annui, de quibus securi iam redditi per schedulam mensariam, vel alio modo coguntur relinquere pensionariis administrationem bonorum mensae seu alterius beneficii, n. 21.

Episcopus in congrua non tenetur imputare redditus sui patrimonii, si reservationi pensionis non consensit, minusque de suo solvere se obligavit. Secus vero, si obligavit et hypothecavit sua bona patrimonialia pro pensionem, n. 22 et 23.

Primo loco et ante omnia alia opera episcopatus est solvenda congrua Episcopo, maxime si in impositione onerum fuit addita clausula: *Demptis pro Episcopo scutis mille*, n. 24 ad 28.

Episcopi loco congruae, si indigeant, solent exigere charitativum subsidium, non sic tamen qui habent congruam pinguem, n. 29.

Episcopus adiutus debet praestare congruam Episcopo coadiutori seu suffraganeo, n. 30, 31 et 32.

Si coadiutor vel suffraganeus Episcopi est pauper,

non potest congruam sibi in litteris apostolicis assignatam remittere, eique praeterea adiutus dare debet commoditatem habitationis, et necessaria pro episcopalibus functionibus, n. 33 et 34.

Utri, pensionarione, an Episcopo incumbat onus probandi, quod Episcopo remaneant scuta mille pro congrua, n. 35 et seqq.

CONGRUA QUOAD EA, QVAE CONCERNUNT CONGRUAM PAROCHORUM EORUMQUE VICARIORUM.

Congrua debetur parochis et curatis, et generaliter loquendo taxatur in scutis centum, ac ubi aliter non fuerit a Papa expressum, intelligitur de moneta loci beneficii. Vide verb. *Congrua*, art. 2, n. 1, 2 et 3.

Congrua non debet ordinarie taxari maior scutis centum, nec minor scutis quinquaginta annuis, at generaliter loquendo taxanda est congrua, quae sit sufficiens ad commodam et honestam sustentationem personae, habita ratione de loco, qualitate personae, etc., n. 4 ad 10.

Licet in taxatione congruae pro parochis seu curatis possint ab Episcopo considerari et comprehendere emolumenta incerta, quae tamen debet intelligi de incertis, quae habent aliquam certitudinem, ut sunt decimae frumenti, vini, olei, alique fructus et emolumenta incerta solum ratione summae et quantitatis, num. 11, 12 et 13.

Congrua debetur loco alimentorum; unde repugnat ipsam congruam dependere ab incerto eventu. Nec in eam sunt imputanda, quae debentur parochis ratione laboris et servitii. Nec quae extra ecclesiam vel extra curam ipsam animarum percipiuntur, neque fructus sui patrimonii, si reservationi pensionis non consensit, secus vero, si in ea sua bona obligationi et hypothecae supposuit, n. 14 ad 19.

Congrua debetur parochis sufficiens, etiamsi beneficium tenue acceptarit non sufficiens, et ab Episcopo assignata praesumitur sufficiens, nisi probetur diminuta, n. 20 ad 26.

Unde congrua semel assignata non debet amplius assignari vel augeri, sicut non potest amplius diminui, nisi ex causa, n. 27 ad 31.

Si congrua fuerit sufficiens, tempore reservationis pensionis, et quoties ex post diminuatur, augenda est de fructibus eiusdem pensionis, et parochi pro consequendo congruae credito praeferendi sunt, deductis prius expensis culturae pensionarii, n. 32 et 33.

Vicariis perpetuis debet assignari congrua portio de redditibus, fructibus, emolumentis et proventibus ecclesiae incorporatae monasterio, collegio, estque taxanda arbitrio Episcopi, habito respectu ad qualitatem personae, loci, etc., dummodo non sit minor quinquaginta nec maior centum aureis pro quolibet anno, num. 34 et 35.

Pro congrua assignari possunt solum illa emolumenta incerta, quae habent quamdam certitudinem, ut sunt decimae vini, frumenti, etc., non autem emolumenta omnino incerta, ut iam supra, n. 36 et 37.

Congruam certam debet habere curatus seu vicarius substitutus, quamvis sit amovibilis, et semel assignata, nisi superveniat notabilis mutatio vel rationabilis causa, non est augenda, ut nec minuenda neque de consensu curati, n. 38 ad 41.

Congrua curato seu vicario non taxata, vel insufficiens assignata, si petatur, debetur in quantitate, prout iuris est, a die petitionis seu motae litis, n. 42.

An parochus, qui vel interitum vel diminutionem passus est reddituum parochialium, agere vel pro congrua, vel pro eius supplemento valeat adversus illos, qui decimas vel alia bona parochiae possident, n. 44 et seqq.

Adeoque utrum plures possessores decimarum, vel aliorum bonorum parochiae teneantur in solidum, an singuli pro rata, n. 46 et seqq.

Et an libertate eorum, qui decimas vel bona alia parochiae possident, sit ea dimittere, ut se liberent ab

onere congruae; et num idipsum obtineat in parochia primitivo, n. 50 et 51.

Quoad paroeciarum congruam in regno Neapolitano, n. 52 ad 55; ubi referuntur decretum 22 Octobris 1822, 27 Iun. 1823; et alia tam generalia quam communia statuta.

Alia Vide verb. *Vicarius parochialis*, a n. 10 ad 14.

CONIUGES, CONIUGIUM (II, 636).

Coniuges qui dicantur, et matrimonium cur coniugum. Vide verb. *Coniuges*, *Coniugium*, n. 1 et 2.

Post contractum et nondum consummatum matrimonium habet uterque coniux bimestre ad deliberandum an in coniugio manere, vel ad religionem transire velit. Ac intra tale tempus licite petitur, et licite negatur coniugale debitum, n. 3 et 4, et verb. *Matrimonium*, art. 5, num. 27.

Si intra dictum bimestre vel ab uxore invita copulam vi obtineat, potest uxor adhuc ingredi religionem saltem in casu, quo ipsa viro vim inferre nitenti excipiendo manifestavit se velle ingredi religionem, aut circa hoc nondum plene deliberasse, n. 5.

Si ultra bimestre maneant coniuges sine consummatione matrimonii, potest uterque etiam altero invito semper religionem ingredi; etiamsi illicite sibi debitum negassent, n. 6 et 7.

Post dictum bimestre tenetur coniux debitum reddere alteri, et ad id compelli potest etiam sub poena excommunicationis, si religionem non ingrediatur, quam incurrit, si intra tempus sibi a iudice praefixum non pareat; valeret tamen nihilo secius etiamsi post tale tempus religionem ingrederetur, et profiteretur, ac alter liber maneret, n. 8, 9, 10 et 11.

A quo tempore parti volenti religionem ingredi curat bimestre. Vide verb. *Matrimonium*, art. 5, num. 28.

An intra hoc bimestre a iudice praefixum teneatur ingredi volens profiteri, n. 31 et 32.

Consummatum autem matrimonium hac in materia habetur per coniugalem copulam subsequentem, non item per copulam antecedentem, n. 34, et 35.

Utrum professio facta, consummato matrimonio ab uno coniuge altero invito vel inscio sit irrita, an irritanda, n. 36.

Num ingressus non revocatus ab altero possit propria auctoritate egredi, et ad dimissum redire, n. 37.

Quid si coniux alter moriatur, an confirmetur professio, n. 38 et 39.

Quid si uterque coniux ingrediatur sine mutuo consensu, n. 40 et 41.

An altero coniuge ingresso sine alterius consensu possit et alter ingredi et profiteri valide sine alterius consensu, n. 42.

Post consummatum autem matrimonium nullus coniux potest sine consensu alterius religionem ingredi, et professionem emitte, idque si fieret, nullum esset. Vide verb. *Coniuges*, n. 12 et 13.

Mortuo tamen altero coniuge non potest licite propter simplex votum castitatis alium ducere, nec potest petere, licet reddere teneatur; si vero aliud matrimonium contraheret, esset validum, quamvis illicitum, n. 14, et verb. *Matrimonium*, art. 5, n. 44 et 45.

Potest autem unus coniux cum consensu alterius post consummatum matrimonium ad religionem transire, si requisitae adimpleantur conditiones, quae assignantur, n. 15 ad 20.

Professio emissa a coniuge cum consensu alterius coniugis est valida, quamvis non adhibitae et observatae sint tres ultimae assignatae conditiones, n. 21.

Si coniux in saeculo remanens perpetuam castitatem voverit, coniux de eius licentia professus, nequit amplius revocari, sive coniux in saeculo remanens sit iuvenis sive senex, sive de incontinentia suspectus vel suspecta, sive non, n. 22.

An si unus coniugum de licentia alterius professionem in religione emitat, et alter in saeculo remanens castitatem non voveat, professus ad uxorem iterum re-

vocari possit et debeat, et quid de altero in saeculo remanente, n. 23 et 24.

Quamvis de iure communi non requiratur licentia Episcopi, ut talis ingressus et professio fiat valide, requiritur tamen, ut fiat licite, n. 25.

Quando unus coniugum adulterium committit, potest, eo invito, coniux innocens religionem ingredi, etiam non expectata iudicis sententia, si fuit publicum et notorium, n. 26, 27 et 28.

Coniux innocens, si post alterius adulterium, voluntarie cohabitaret petendo et reddendo debitum, non potest, eo invito, religionem ingredi, ut nec etiam, si et ipse ex post delinquat, n. 29 et 30.

Quando coniux innocens religionem non ingreditur, sed in saeculo manens divortium facit a coniuge adultero etiam quoad cohabitationem, non potest coniux adulter sine licentia coniugis innocentis ingredi religionem, nisi hic prius ingressus et professus esset, n. 31 et 32.

Quotiescunque vir ob adulterium uxoris, ea invita potest religionem ingredi, potest etiam ordines sacros in saeculo quoque manens recipere, n. 33 et 34.

Propter adulterium spirituale potest alter coniux fidelis, etiam alio invito, religionem ingredi, vel sacros ordines suscipere, etiam postquam ad veram fidem rediit iterum coniux adulterans. Dummodo separatio ob tale adulterium spirituale, auctoritate Ecclesiae, et non propria sit facta, n. 35.

Imo innocens etiam propria auctoritate potest licite facere divortium quoad torum et cohabitationem, at tunc si reus haeresis se converterit tenetur iterum ad eum redire; si vero divortium fecit auctoritate Ecclesiae, potest religionem ingredi; quod tamen si noluerit, redire compellitur, n. 36 ad 40.

Secundum multos matrimonia cum haereticis nedum sunt valida, sed etiam licita in locis ubi haeretici et catholici permixti vivunt, cum quibusdam tamen conditionibus, sed ordinarie sunt illicita sub peccato mortali, nisi Papa dispenset, aut rationabilibus causis excusetur, n. 41 et 42.

Iniquissimum est pactum illud, quod in aliquibus locis dicitur adiici matrimonio catholici cum haeretica, nempe ut masculi educantur in fide catholica patris, et feminae in secta haeretica matris, vel contra, n. 43 et 44.

Si ambo coniuges infideles convertantur ad fidem catholicam, possunt et debent in matrimonio prius contracto permanere, quamvis cum impedimento ecclesiastico contraxerint; et quid si vir infidelis conversus plures habuit uxores, vel secundum ritum suum primam legitimam repudiaverit, et cum secunda contraxerit, n. 45 ad 49.

Si ex duobus coniugibus infidelibus unus tantum convertatur, et alter rogatus nolit converti, nec cohabitare sine iniuria Creatoris, tunc matrimonium, etiamsi fuerit consummatum, dissolvitur quoad vinculum, non tamen ipso facto, sed tunc primum quando conversus ad alias nuptias actu transierit; unde si coniux infidelis antea convertatur, huic adhaerere debet; uti etiam si velit cohabitare sine iniuria Creatoris, num. 50, 51 et 52.

Si coniuges infideles habeant prolem, et unus eorum convertatur ad fidem, eidem, sive pater, sive mater sit, restitui debet tota proles doli adhuc incapax, cuius si sit capax, eius libertati relinquitur, at in dubio parenti converso est restituenda, n. 53, 54 et 55.

Coniugatus in Ecclesia latina non potest ad sacros ordines promoveri, nisi ab uxore continentiam proficiente expressam licentiam obtinuerit, licet matrimonium nondum consummatum, n. 56 et 57.

Potest autem coniugatus etiam post matrimonium consummatum ad sacros ordines promoveri sine licentia uxoris, etiam ipsa invita et reclamante, si habeat legitimam divortii causam, et quid extra talem casum, ut ad ordines coniugatus promoveatur, n. 58, 59 et 60.

Modificatur sententia, n. 58, ab auctore proposita in nota.

Coniugatus non potest ordinari Episcopus nisi de expressa licentia uxoris, et nisi ipsa uxor prius religionem profiteatur, et idem, ut promoveri possit ad papatum aut ad cardinalatum, requiritur ingressus uxoris in religionem solum in illo casu, in quo requiritur pro uxore coniugati promovendi ad ordines, num. 61, 62 et 63.

Coniugatus absque licentia uxoris ad presbyteratum, episcopatum, cardinalatum et papatum promotus potest ab ipsa ad consortium coniugale revocari, et tunc teneretur ei debitum reddere, non tamen posset petere, nec ea mortua ad alias nuptias transire, num. 64 ad 67.

An, si coniugatus cum uxoris spontanea licentia ad ordines sacros sit promotus, et ipsa uxor in saeculo manens perpetuam castitatem non voveat, possit ab ipsa revocari ad consortium coniugale, num. 68.

Si coniugatus cum licentia spontanea uxoris sacros ordines suscepit, tunc uxor non potest, eo mortuo, valide aliud matrimonium inire, secus autem, si ea contradicente vel ignorante, n. 69 et 70.

Coniugatus sine spontanea uxoris licentia ad ordinem sacrum transiens, fit irregularis, et nequit in suscepto ordine ministrare, nec ad superiores ordines provehi, nec ad aliquod beneficium aut officium ecclesiasticum promoveri, nisi religionem canonice fuerit ingressus, n. 71.

Et si matrimonium nondum fuerit consummatum, talis coniugatus est instanter monendus ad religionem ingrediendam; quod si noluerit, si sponsa eius institerit, est per ecclesiasticam censuram ad consummandum matrimonium compellendus, n. 72.

De casibus, quibus post matrimonium consummatum liceat ingredi religionem. Vide verb. *Matrimonium*, art. 5, n. 46.

Si unus conjux pro certo cognoscat invaliditatem matrimonii, quamvis in facie Ecclesiae id probare nequeat, nec petere, nec reddere potest debitum, non obstante quod per sententiam aut per excommunicationem ad id compellatur, etc., n. 73.

Quando coniuges debitum coniugale possint et debeant reddere, vel non, n. 74.

Quoad ea quae concernunt debitum coniugale super impedimento petendi debitum. Vide verb. *Debitum coniugale*, art. 2 per tot.

Quando et quomodo possint, vel non, coniuges facere divortium, n. 76.

Coniuges opus coniugale exercentes ob solam voluptatem non vacant culpa veniali, at si in alia persona velut praesente quis se morose delectet, peccat mortaliter, et addit novam speciem adulterii in confessione explicandam, n. 77 et 78.

Delectatio morosa de coniugio inter coniuges praesentes, dummodo absit periculum pollutionis, non est peccatum mortale, neque si de materiali copula altero coniuge absente cogitans, in re cogitata morose quis delectetur, n. 79 et 80.

Omnes tactus, oscula, amplexus, turpiloquia, aspectus lascivi et huiusmodi, quae fiunt inter coniuges sine ordine ad copulam, si fiant cum periculo pollutionis in uno vel altero, vel pertineant ad sodomiam quamdam inchoatam, sunt peccata mortalia, alias non sunt nisi venialia, n. 81.

Coniuges an, et quas donationes possint sibi invicem facere. Vide verb. *Donatio*, art. 2, a n. 13 ad 29.

Quoad ea quae concernunt bona coniugum, vide verb. *Bona*, art. 4, n. 1 ad 57.

Quibus prius subvenire debeant coniuges in extrema, gravi et communi necessitate. Vide verb. *Necessitas*, a n. 25 ad 37.

Ad quem coniugum spectet proprietas et dominium dotis, et quid de ipsa in variis casibus. Vide verb. *Dos*, art. 1 et art. 3 per tot.

Alia ad rem, verb. *Adulterium*, verb. *Bona*, art. 4, verb. *Debitum coniugale*, verb. *Delectatio morosa*, verb. *Divortium*, verb. *Donatio*, verb. *Luxuria*, verb. *Mari-*

tus, verb. *Impedimenta matrimonii*, verb. *Matrimonium*, verb. *Necessitas*, verb. *Sepultura*, verb. *Tactus*, verb. *Uxor*.

CONNURUS.

Connurus quae sit. Vide verb. *Affinitas*, art. I, sub num. 16.

CONSANGUINITAS.

Vide verb. *Impedimenta dirimentia matrimonium*, et verb. *Cognatio*.

CONSCIENTIA (II, 646).

Ad articulum conscientiae adduntur ea, quae probabilissimum apprime confutant et prosternunt ad ea convellenda, quae auctor spargit in sequentibus de conscientia sentiendi. Vide additiones theologi Romani, ad verb. *Conscientia* per tot.

Conscientia quid sit et quae differentia inter eam et synderesim, necnon quoad esse nominis elucidatur, verb. *Conscientia*, n. 1 ad 6.

Conscientia melius definitur atque dividitur in n. 127 et seqq.

Conscientia partim respicit opera nostra praeterita, partim instantia seu futura, et qualiter, n. 7 et 8.

Conscientia est intrinseca et proxima regula, iuxta quam homo tenetur dirigere suas actiones, ut lex est extrinseca, et radix unde oritur bonitas vel malitia obiecti, n. 9 et 10.

Regulae proponuntur, quibus unusquisque potest bene suam formare conscientiam, in additiones ad verb. *Conscientia*, n. 166.

Potest contingere ut actus sit bonus, et obiectum in se malum, et e contra; sed actus intellectus practici, quo iudicat aliquid esse bonum vel malum, aut indifferens in genere moris, et ut tale illud proponit voluntati, vocatur *Conscientia*, n. 11 et 12.

Conscientia dividitur in rectam, erroneam, dubiam, probabilem et scrupulosam; ac primo quid sit recta, quid erronea, cum huius subdivisione in vincibilem et invincibilem, n. 13 ad 17.

Conscientia erronea, sive sit vincibilis, sive invincibilis, obligat negative ad actum dictatum, et invincibilis ad eum obligat etiam positive, n. 18 et 19.

Conscientia erronea vincibilis, non solum non obligat positive, ut eam sequamur, sed neque licite ipsam sequi possumus, obligat tamen, ut eam deponamus, ita ut sive iuxta eam, sive contra eam agamus, semper peccemus, n. 20.

Qui peccat ex conscientia erronea, peccat peccato eiusdem speciei et qualitatis, quam intellectus iudicat, num. 21.

Conscientia erronea censurae inducit quidem gravius peccatum, non autem censuram. Vide verb. *Excommunicatio*, art. II, sub n. 1.

Conscientia dubia quae sit, et quae differentia inter eam, probabilem, cum divisionibus dubii, ac declarationibus variam eius divisionem indicantibus, n. 22 ad 30.

Qui operatur cum conscientia speculative dubia iuris vel facti, non peccat, si practica iudicet opus illud esse hic et nunc sibi licitum, at cum practice dubia, peccat pro qualitate dubii, et in ea specie peccati, de qua dubitat, n. 31, 32 et 33.

Confutatur auctor n. 32, in addit. ad verb. *Conscientia*, n. 163.

Practice dubius debet suam actionem suspendere, donec re mature sed humano more examinata, dubium prudenter deponat, formando iudicium determinatum de honestate actionis hic et nunc exercendae, n. 34.

Si re mature examinata adhuc maneat dubius pro utraque parte, et reperiatur in talibus circumstantiis, ut debeat necessario operari, tunc si nequeat dubium deponere, debet eligere id, in quo non est periculum peccandi, aut id, quod est minus malum, n. 35.

Si autem utrumque malum appareat ipsi aequale, et repertus in necessitate operandi nequeat discernere,

quodnam de duobus malis sit maius vel minus malum, tunc potest eligere, quod vult, n. 36 et 37.

Pro regulis generalibus ad rationabiliter deponendum dubium, quando propria materiae motiva non suppetunt, exponuntur duo usualiora axiomata ex iure communi deprompta, scilicet: *In dubiis tutior pars est eligenda: In dubiis melior est pars possidentis*, et inde corollaria praestantur, ac plura fuse pro praxi referantur, n. 38 ad 67.

Conscientia probabilis quae sit, et quotuplex ac qualiter differat a recta et dubia, n. 68 ad 72.

Resolvitur primo, quod potest homo in rebus moralibus et actionibus humanis licite sese conformare conscientiae seu opinioni vere probabili, n. 73 et 74. Auctoris assertio refellitur in nota ad n. 73 et 74.

Unus auctor potest facere opinionem vere probabilem, si plures classicos doctores pro ea fideliter citet; imo potest dari casus, ut opinio unius doctoris sit vere probabilis, etiamsi quamplures doctores contrarium sentiant, si auctor ille ita solidas afferat rationes, quae facilius aliorum rationes infringant, n. 75.

Unus tamen auctor, qui non habeat, nec afferat rationes intrinsecas ita firmas, ut aliorum rationes ab ipsis infringantur, non potest facere opinionem vere probabilem, n. 76 et 77.

Resolvitur secundo, quod potest homo licite sequi opinionem vere quidem, sed minus probabilem minusque tutam, relicta probabiliori et tutiori, quando tamen agitur de sola honestate actionis, an licita sit, vel non, n. 78 ad 82.

Resolvitur tertio, quod non potest homo licite sequi opinionem minus probabilem et minus tutam, relicta probabiliori et tutiori, quando agitur de materia facti, et exinde sequitur certum periculum inferendi damnum proximo, n. 83.

Unde sacerdos in administratione sacramentorum adhibens materiam vel formam dubiam, minusque probabilem et minus tutam, cum possit adhibere certam aut tutiorem, graviter peccat, ut et iudex sententias ad favorem partis minus probabile ius habentis, num. 84, 85 et 86.

Quando litigantes habent pro se opiniones aequae probabiles, non potest iudex adiudicare causam, cui maluerit, sed debet vel compositionem inter partes suadere, vel rem controversam inter litigantes ex aequo dividere in re vel in pretio, exceptis tamen quibusdam casibus, qui signantur, n. 87 ad 91.

Similiter medici et chirurgi, nedum tenentur sub mortali sequi sententias certas et securas, relictis incertis et dubiis, sed etiam, certa curatione infirmorum non occurrente, tenentur sequi opiniones probabiliores, relictis minus probabilibus, n. 92.

Per accidens tamen poterunt praedicti adhibere remedia minus tuta, si infirmi vel laesi non possint aut nolint solvere pretiosa remedia, vel verosimillimum sit infirmum esse moriturum, nisi aliquo remedio iuvetur, et nihil aliud occurrat, non licet autem experiri in desperatis, an medicamenta sint utilia vel noxia, n. 93, 94 et 95.

Sic etiam consilarii in dandis consiliis, ubi adest periculum, ne proximo fiat damnum aut iniuria, tenentur sequi sententias certas vel probabiliores, at in aliis casibus possunt sequi sententias minus probabiles, dummodo vere probabiles, n. 96, 97 et 98.

Confutatur n. 98 auctor, in addit. ad verb. *Conscientia*, n. 164.

Sic itidem advocati possunt suscipere defendendam causam minus probabilem, sed vere probabilem, licet causa adversaria iudicetur ab ipsis probabilior, num. 99.

Resolvitur quarto licitum esse sequi opinionem alienam vere probabilem et vere tutam, etiam contra propriam opinionem probabilioris et tutioris visam. Imo etiam quandoque eam sequi debere, n. 100 ad 114.

Conscientia scrupulosa quae sit, qui scrupulosi, et quae conscientiae scrupulosae signa, causae, remedia ac privilegia, n. 115 ad 123.

Confutantur ea quae auctor n. 111 et seq. habet in addit. ad verb. *Conscientia*, n. 165.

Licetum est operari contra conscientiam scrupulosam manente scrupulo, dummodo iudicetur esse scrupulum, et ut talis contemnatur, at qui operatur adhuc perseverante conscientia scrupulosa, si non iudicet et teneat esse scrupulum, peccat sive contra, sive iuxta eam operetur, et si qui sit ita scrupulis implicatus, et nullo suffragante remedio vel consilio adhuc fluctuet anceps, discurrendum est ut de conscientia dubia, n. 124, 125 et 126.

Alia ad conscientiam pertinentia, n. 127 et seq.

CONSECRARE, CONSECRATIO (II, 666).

Quando et a quo consecrari debet Episcopus. Vide verb. *Consecrare*, n. 1 ad 4. De Ecclesiae consecratione plura vide n. 5 ad n. 11. Vide verb. *Altare*, verb. *Ecclesia*, verb. *Episcopus*, verb. *Eucharistia*.

CONSERVATORES (II, 667).

CONSERVATORES QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EORUM QUALITATEM, ELECTIONEM ET DURATIONEM.

Conservatores qui sint, et qui eos sibi eligere queant, et qualiter sint eligendi. Vide verb. *Conservatores*, art. 1, n. 1 ad 5.

Eligendi in conservatores debent esse in dignitate ecclesiastica constituti, ac inde qui possint esse conservatores, vel non, enumerantur, n. 6 ad 13.

Quomodo intelligendus sit auctor num. 7, ubi dixit posse in conservatores eligi Episcopos, etc., n. 32 et seqq.

Conservatores debent esse iudices synodales, dato autem quod non adsint iudices synodales, possunt a regularibus eligi non iudices, donec sit celebrata Synodus, et in ea iudices sint designati, n. 14, 15 et 16.

Conservatores debent eligi a regularibus in unaquaque dioecesi, in qua monasteria, conventus seu domus regulares habent, et quid si qui eos eligere non curaverint intra tempus a Gregor. XV praefixo in cit. const., n. 17, 18 et 19.

Electionis conservatoris documentum est relinquentium penes acta curiae episcopalis, alias regulares sunt conveniendi coram Ordinario loci, ac conservatores eligendi sunt ad praescriptum dictae const. Gregor. XV, non obstantibus quibusvis privilegiis, et assignatur sub quibus poenis, n. 20, 21 et 22.

Conservatores regularium possunt eligi, vel a superioribus generalibus, vel provincialibus, vel localibus iuxta religionum consuetudinem; at si ex ea, vel ex privilegio ad superiores locales spectet electio, debet intervenire etiam consensus capituli, n. 23 et 24.

In ordine Minorum de Observantia facultas eligendi conservatores videtur restricta ad provinciales privative quoad guardianos seu superiores locales, et ubi adest similis constitutio et probata consuetudo, valida est electio etiam sine consensu capituli, n. 25 et 26.

Conservatores regularium semel legitime electi ac deputati, nisi ex legitima causa ex supra assignatis a Sede Apostolica aut locorum Ordinariis, prout eisdem regularibus, et aliis praedictis liberit approbata, durante quinquennio a die deputationis amoveri aut mutari nullatenus possunt, n. 27 et 28.

Regulares, quinquennio elapso, possunt alium conservatorem libere eligere, et si ad aliam electionem procedere minime curent aut nolint, electus etiam elapso quinquennio adhuc in officio perseverat, usquequo alius eligatur, nec est necesse ipsum confirmare, vere eligere, num. 29.

Conservatoris rite electi officium et iurisdictio non expirat, ex eo quod postea desinat esse iudex synodalis, num. 30.

Ad rem adducitur novissima const. Clement. XIII, num. 31.

Conservator datur a solo Papa, etiam contra laicos,

personis miserabilibus; sed non potest dari a coetu Cardinalium, nec a Legato a latere, n. 35 ad 37.

Principes saeculares possunt etiam dare conservatores ecclesiis contra laicos, sed non contra clericos, num. 38.

Regulares in una dioecesi non possunt eligere in conservatorem alterius dioecesis Episcopum, n. 39.

CONSERVATORES

QUOAD EORUM OFFICIUM ET IURISDICTIONEM.

Conservatorum officium est defendere eos, quibus sunt concessi, a manifestis iniuriis, molestiis et violentiis, et in propriarum rerum et iurium possessionem conservare. Vide verb. *Conservatores*, art. 2, n. 1 et 2.

Conservatores regularium non nisi de manifestis iniuriis atque violentiis cognoscere possunt, et enucleantur termini, n. 3 ad 6.

Conservatores regularium non possunt cognoscere de iis quae iudicalem requirunt indaginem, et indago iudicialis exponitur, n. 7 et 8.

Quid si de aliis quam de manifestis iniuriis et violentiis cognoscere praesumpserint, seu ad alia quae iudicalem indaginem exigunt, se extenderint, n. 9.

Possunt tamen regularium conservatores in cognitione violentiarum et iniuriarum manifestarum adhibere indaginem illam iudicalem, quae in notoriis adhiberi solet, n. 10.

Quando reus fatetur iniuriam, seu violentiam et qualitatem ipsius fuisse notoriam, tunc conservator potest statim procedere absque ulla examinatione de notorietate, n. 11.

Conservatores possunt regulares suae curae commissos defendere, nedum ab iniuriis et violentiis illatis, sed etiam a probabiliter inferendis, etiam proferendo generalem excommunicationis sententiam in eos qui illas fecerint vel commiserint, n. 12, 13 et 14.

Conservatores regularium possunt per censuras ecclesiasticas aliaque iuris remedia, procedere contra Episcopos aliosque iudices ipsorum officium impediunt, summa tamen prudentia, modestia et reverentia, n. 15, 16 et 17.

In dubiis de iurisdictione inter Episcopos et conservatores suspendendus est processus, et non potest ultra procedi in causa, sed eligendi sunt arbitri, qui controversiam decident, et stante controversia super competentia iurisdictionis, non potest conservator procedere contra Episcopum per censuras, n. 18 et 19.

In necessitate quando partes non conveniunt in arbitratorum electione, vel alias nequit per arbitros concorditer controversia terminari, eligendus est tertius arbiter, et si conservator regularium recusetur ut suspectus, tunc ipse poterit partes compellere ad eligendos arbitros, n. 20 et 21.

Conservatores regularium non tenentur uti notario curiae episcopalis, sed possunt assumere quemcumque sibi benevisum, n. 22.

Conservatores regularium possunt vices suas alias committere, et in totum alium subdelegare et substituire, qualitatibus tamen instructum ad conservatores requisitis, n. 23, 24 et 25.

Conservatores, qui aliis vices suas subdelegarunt, possunt ab ipsis subdelegatis causam ad se advocare; dummodo tamen iurisdictio revocetur, antequam iurisdictione, eadem uti coeperint, n. 26.

Officium subdelegati seu subconservatoris expirat per mortem naturalem vel civilem conservatoris, n. 27 et 28.

Per excommunicationem autem vel suspensionem conservatoris, vel etiam ipsius delegati, vel subconservatoris non expirat in subdelegato iurisdictio, sed solum suspenditur, donec conservator vel ipse subconservator absolvatur, n. 29.

Notorius debitor regularium coram eorundem conservatore conveniri potest; et debitum notorium exponitur n. 30, 31 et 32.

Quando regulares sunt debitores laicis vel clericis saecularibus, non possunt conveniri coram Ordinario, sed conveniendi sunt coram suo superiore vel conservatore, n. 33, 34 et 35.

Conservatores regularium cognoscere possunt de iniuriis factis servis, familiaribus, syndicis et procuratoribus ipsorum in quantum talibus reduplicative, n. 36 et 37.

Regulares quicumque in casu, quo Episcopus praecipiat decreta aliqua Conc. Trid. ab ipsis observari, non possunt eligere conservatores sub praetextu, quod huiusmodi praecepta infringant sua privilegia, n. 38.

Nec regulares possunt conservatores iudices assignare, quando Ordinarius procedit iuris ordine servato adversus ipsos regulares in casibus, in quibus per Concilium vel constitutiones apostolicas ipsi subiiciuntur, num. 39.

Conservatores, quando sunt presbyteri saeculares, tam in civilibus quam in criminalibus seu mistis subiiciuntur loci Ordinario, n. 40.

Pater Petrus Maria Forti, qui tractatum edidit an. 1743, de Conservatoribus, non probatur Bened. XIV, n. 41. Vide novissimam constitutionem a Clem. XIII hoc anno 1762 editam.

CONSOBRINI ET CONSOBRINAE.

Consobrini et consobrinae qui et quae sint. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, sub n. 15.

CONSOCER ET CONSOCRUS.

Consocer et consocrus quis et quae sit. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, sub n. 16.

CONSORTIUM.

Consortii suspecti poena in clericis quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, a n. 86 ad 88.

CONSPIRANTES.

Conspirantium poena quae sit. Vide verb. *Poena*, a n. 89 ad 92.

CONSTITUTIO UNIGENITUS (II, 681).

Constitutio *Unigenitus* tantum sibi vindicat obsequium, ut eidem publice refragantibus denegandum sit viaticum. Vide verb. *Constitutio Unigenitus*, n. 1.

Quinam sint publice refractarii, n. 2.

In re dubia, quam regulam sequi debent sacramentorum ministri, n. 3 et 4.

Quibus causis edita fuerit haec constitutio, et quanta maturitate, n. 5.

Calumnia qua plurimi eam persecuti sunt, n. 6.

Decretum Concilii Romani de illius observantia, num. 7.

Praecipuae constitutiones occasione illius constitutionis editae, n. 8.

CONSUETUDO (II, 685).

Consuetudo dicitur a verbo *consuesco* sive *consuesfactio*; estque una facti, altera iuris, et explicantur. Vide verb. *Consuetudo*, n. 1 ad 4.

Consuetudo generatim capta dividitur in consuetudinem praeter legem, secundum legem et contra legem; ac imprimis agitur de prima, quae sit; et innuitur, ad hoc ut obliget, requiri quod sit introducta a toto populo, aut maiori et saniori eius parte, cum animo saltem interpretativo se obligandi, et quod sit ad decennium praescripta, n. 5 ad 9.

Consuetudo *secundum legem et contra legem*, quae sint, n. 10 et 11.

Haec tertia consuetudo non potest introduci, nec dari contra ius divinum et naturale; potest tamen tolli, penitus abrogari lex humana positiva, sive civilis, sive canonica per contrariam consuetudinem, dummodo ea sit rationalis, ac legitime praescripta, et hoc expenditur, n. 12 ad 19.

Tempus requisitum et sufficiens, ut consuetudo cen-

seatur legitime praescripta pro abolenda et abroganda lege civili, est decennium: pro lege canonica est spatium quadraginta annorum, n. 20 ad 22.

Probabile tamen est, quod etiam pro abolenda et abroganda lege canonica sufficiat decennium, sicuti pro abroganda lege civili, n. 23 ad 25.

Pro abolenda et abroganda lege sive civili sive canonica per contrariam consuetudinem via conniventiae introducta, probabilius est non requiri rigorosum et determinatum tempus praescriptionis, n. 26.

Consuetudo *contra legem* duplici modo potest introduci, et assignatur, n. 27 et 28.

Ad abrogandam legem per consuetudinem via *Conniventiae* introductam non requiritur bona fides, bene vero ad eam abrogandam per consuetudinem via *praescriptionis*, n. 29 et 30.

Licet primi legem transgredientes non possunt ob suam malam fidem praescriptionem, ipsamque consuetudinem inchoare; posteri tamen eorum exempla bona fide sequentes id possunt, n. 31.

Consuetudo a lege reprobata, et damnata tanquam irrationabilis, et bonis moribus repugnans, non potest, licet sit immemorabilis, abrogare legem, n. 32.

Consuetudo a lege, seu constitutione reprobata tanquam irrationabilis et iniqua, intelligitur nedum de consuetudine praesente, seu existente, sed etiam de futura; cessante tamen irrationabilitate ac iniquitate, potest induci valida consuetudo adversus eam legem, non obstante tali reprobatione, n. 33 et 34.

Per legem universalem, seu clausulam generalem abrogativam consuetudinis, v. g. *non obstante quacunque consuetudine*, aut huiusmodi, non abrogatur consuetudo immemorabilis, nisi de ea fiat specialis mentio, n. 35.

Consuetudo in quo principaliter differat a praescriptione, n. 36.

An ad inducendam consuetudinem in statu monarchico opus sit scientia et patientia principis, n. 37 ad 40.

Negativa magis arridet opinio, n. 41 ad 43.

Si lex aliqua nominatim prohibeat consuetudinem sibi contrariam, non opus est scientia et patientia principis ad consuetudinem inducendam, n. 44.

Quae patientia et scientia praesumitur, si consuetudo fuerit immemorabilis, n. 51.

Consuetudo contraria bonis moribus, n. 48.

Vis et auctoritas consuetudinis, n. 49 ad 63.

Casus qui occurrere possunt circa consuetudinem, num. 64.

Qualia concurrere debeant ut consuetudo vim legis habeat, n. 65 ad 72.

Cur valeat contra canones, non autem lex inferioris, num. 73.

Consuetudo canonica et civilis; generalissima, generalis, specialis, specialissima; iudicialis et extraiudicialis quae sit, n. 74 et 75.

Consuetudo, per quam rumpitur nervus disciplinae ecclesiasticae et impeditur correctio morum, non valet; nec ea quae est adversus libertatem et inimmunitatem, num. 76 ad 79.

CONTENTIO.

Contentio quid sit, vide verb. *Virtus*, n. 85.

CONTINENS MUNDI.

Continens mundi quid, vide verb. *Mundus*, n. 87.

CONTRACTUS IN GENERE (II, 692).

Contractus proprie dictus quid sit, et quotuplex cum respectiva omnium enucleatione, vide verb. *Contractus*, num. 1 ad 18.

Contractus possunt perfici quatuor modis, scilicet re, verbis, scriptis et consensu, n. 19.

Ad contractus validitatem multae requiruntur conditiones. Prima, mutuus utriusque contrahentis consensus, n. 20.

Secunda, ut contractus fiat a personis potentibus et non prohibitis de iure contrahere, n. 21 et 22.

Differentia, quae nulla est iure naturae inspecto, inter pactum et contractum, multa intercedit de iure civili Romanorum, quod deinde a iure canonico in hoc mutatum. Recensetur natura contractus bonae fidei, et stricti iuris, et istius divisionis usus hisce temporibus, num. 55 et seqq.

Filius familias adhuc impubes de quibuscunque bonis suis, etiam cum consensu et auctoritate patris sui, ex nullo contractu obligatur civiliter; bene vero pupillus adhuc impubes, auctoritate tutoris contrahens, n. 23 et 24.

Filius familias pubes non potest valide contrahere sine consensu patris de bonis adventitiis et profectitiis; e contra autem de castrensibus, et quasi castrensibus, num. 25 et 26.

Pupillus et minorennis, valide contrahit in suum commodum obligando alterum, non tamen in suum incommodum obligando se alteri sine auctoritate tutoris, seu curatoris, n. 27.

Pupillus pubertati proximus, aut pubes, et multo magis minorennis contrahens cum consensu et auctoritate tutoris, obligatur, et naturaliter, et civiliter; exceptis tamen immobilibus et mobilibus pretiosis, quae servando servari possunt, n. 28 et 29.

Pupillus et minorennis curatorem habens non obligatur civiliter ex ullo contractu sine tutoris, aut curatoris auctoritate inito, exceptis casibus quibusdam, et assignantur, n. 30 et 31.

Quamvis pupillus, pubes, vel pubertati proximus et minorennis sine tutoris auctoritate contrahens non obligetur civiliter, obligatur tamen naturaliter, sive in foro conscientiae, exceptis itidem quibusdam casibus, qui innuuntur, n. 32 ad 35.

Uxor sine consensu mariti non potest valide contrahere de bonis dotalibus, quandiu sub potestate mariti, nec servus cum quocunque, excepto quod domino pecuniam pro libertate promitteret, n. 36, 37 et 38.

Sic etiam religiosi solemniter professi nequeunt valide contrahere sine consensu superioris, et quid de superioribus, n. 39.

Tertia conditio requisita ad validitatem contractus est, ut res, quae sub contractu cadit, non sit aliquo iure prohibita cadere sub contractu, sed revera commercium pati queat, n. 40.

Quarta conditio est, ut contractus celebretur cum cognitione et libere, id est nullus in conventionem intercedat error, neque vis, neque metus, neque dolus; et cuncta plene referuntur, ac contractus enumerantur et specificantur, qui ratione metus gravis sunt, vel ipso iure invalidi, vel irritandi, n. 41 ad 50.

Corrigitur n. 45 auctor in nota.

Contractus vulgo dictus *trium contractuum*, an sit licitus, vel illicitus, seu usurarius, vide verb. *Societas*, a num. 3 ad 10.

CONTRACTUS DONATIONIS (II, 700).

DONATIO QUOAD NATURAM, DIVISIONEM ET EFFECTUM.

Donatio unde sit dicta, vide verb. *Contractus donationis*, art. 1, n. 1.

Donationis definitio affertur, eiusdemque prima divisio in verba et realem, et quae sit utraque, n. 2 ad 4.

Donatio dividitur secundo in donationem mere gratuitam, seu liberalem, et in donationem remuneratariam, et quae sit utraque, n. 5 et 6.

Donatio dividitur tertio in donationem puram, seu absolutam, et in donationem non puram, seu conditionatam, et utraque explicatur, n. 7 et 8.

Donatio dividitur quarto in donationem inter vivos, et in donationem mortis causa; utraque haec donatio habetur in iure definita, sed clarius definitur et explicatur, n. 9 ad 11.

Donatio mortis causa potest fieri tribus modis, qui referuntur, n. 12.

Donatio mortis causa quando fieri possit, n. 13.

Donatio mortis causa exspirat, seu tacite revocatur quatuor modis, qui assignantur et explicantur, num. 14 ad 18.

Donatio mortis causa in quo differat a donatione inter vivos, n. 19 ad 21.

Ad valorem donationis, sive inter vivos, sive mortis causa, quid requiratur, n. 22.

Voluntas, et animus sive donandi, sive donum acceptandi quomodo debeat manifestari in donatione seu doni acceptance, n. 23 ad 25.

Donatio facta ecclesiae, vel alteri piaee causae quando obliget, num. 26.

Donatio excedens quingentos solidos insinuari debet apud iudicem; secus erit invalida, n. 27 ad 29.

Solidus quid sit, n. 30.

Plures donationes excedentes quingentos solidos valent absque insinuatione; et tales donationes assignantur, num. 31 ad 37.

Donatio facta supra quingentos solidos potest a donatario tuta conscientia retineri etiam quoad illum excessum, donec a donante, vel eius haerede repetatur, vel per iudicis sententiam rescindatur donatio quoad illum excessum, n. 38.

Donatio verbalis, an et quomodo obliget donatorem ad tradendam rem donatam, si a donatario fuit acceptata, n. 39 ad 43.

Donatio ex quibus potius causa mortis, quam inter vivos dicenda sit, tum, an solemnitates, a statuto inductae quoad donationes, requirantur in donatione causa mortis ad eius validitatem, n. 44.

DONATIO QUOAD PERSONAS, QUAE DONARE POSSUNT VEL NON, ET IN QUA QUANTITATE.

Donare potest omnis ratione utens, lege non prohibitus, habens plenum dominium seu liberam administrationem rei suae. Vide verb. *Contractus donationis*, art. 2, n. 1.

Donare autem non potest pupillus, minor, furiosus, amens, prodigus, etc., n. 2.

Tutores et curatores de bonis, quae administrant an possint donare, vel facere eleemosynas, n. 3 et 4.

Uxores, filii familias, pupilli, an et de quibus bonis, et in qua quantitate possint libere donare, vel facere eleemosynas, n. 5 ad 8, et verb. *Bona*, art. 4.

Donatio patris facta filio nondum emancipato quando sit valida, vel non, n. 9 ad 11.

Mater valide donat filiis tam emancipatis, quam nondum emancipatis, n. 12.

Coniux an possit alteri coniugi mere liberaliter aliquid donare, n. 13.

Valida tamen est donatio inter coniuges in pluribus casibus, qui assignantur et explicantur, n. 14 ad 26.

Quando et per quid donatio inter coniuges censeatur tacite revocata, n. 27 et 28.

In dubio autem an donatio fuerit a donatore revocata, praesumendum est non esse revocatam, n. 29.

Milites donare non possunt focariis, seu concubinis suis, n. 30.

Princeps supremus, ut rex, etc., in qua quantitate possit donare, n. 31 et 32.

Clerici beneficiati de rebus suis patrimonialibus, quasi patrimonialibus, et de bonis ecclesiasticis, an et quales possint facere donationes, n. 33.

Episcopi, seu ecclesiarum praelati, sive saeculares sive regulares sine consensu capituli, an et quales, de quibus bonis, quo titulo, in qua quantitate, et quibus personis possint facere donationes, n. 34 ad 41.

Praelati, seu superiores regularium, quas possint de bonis monasterii, seu ecclesiae facere donationes, n. 42.

Regulares illi qui non sunt praelati, administrationem tamen habent sibi commissam bonorum monasterii, ut sunt oeconomii, quas possint facere donationes et eleemosynas, n. 43.

Regulares beneficiati extra monasterium degentes, an possint de redditibus beneficii facere donationes ac eleemosynas, et quales, n. 43.

Regulares, qui in monasterio sub obedientia superiorum vivunt, et nullam bonorum administrationem habent, an possint facere donationes, n. 45.

Quoad quantitatem donandi sunt prohibita duo genera donationum, scilicet donatio omnium bonorum, et donatio liberalis excedens quingentos solidos absque insinuatione facta, n. 46.

Donatio omnium bonorum praesentium et futurorum, mobilium et immobilium, qua ratione prohibeatur, et an ea cessante quandoque sit valida, n. 47 ad 52.

Donatio liberalis excedens quinquaginta solidos est invalida quoad excessum, nisi fiat cum insinuatione, aliquando tamen potest esse valida, n. 53 et 54.

Si quis debitum aliquod liquidum summam quingentorum solidorum excedens remittat, invalida est remissio, n. 55.

An clientes fervente lite donare possint advocatis, procuratoribus, aliisque similibus litis ministris, n. 56 et seqq.

An aegroti donare possint chirurgis et medicis, n. 59.

Num poenitentes confessariis, vel illorum domui, vel conventui donare valeant, n. 61.

DONATIO, QUOAD EIUS REVOCATIONEM.

Donatio inter vivos semel legitime facta, et acceptata regulariter loquendo, non potest amplius revocari per donatorem, imo nec etiam per rescriptum Principis. Vide verb. *Contractus donationis*, art. 3, n. 1 et 2.

Ab hac regula excipiuntur tres casus principales, ob quos donatio revocari potest, scilicet ob ingratitudinem donatarii, ob prolem postea susceptam, et si donatio sit inofficiosa liberis, n. 3.

Ob ingratitudinem donatarii revocari potest donatio in quinque casibus, qui assignantur, n. 4 ad 11.

Donator probare debet in iudicio ingratitudinem, si ob illam revocare vult donationem, n. 12.

Potestas revocandi donationem ob ingratitudinem quibus competat, et contra quos possit revocari, n. 13 ad 15.

Assignantur quaedam donationes, quae ob ingratitudinem donatarii revocari non possunt, n. 16 ad 19.

Ob prolem postea susceptam revocari potest donatio, quamvis unica postea nascatur proles, n. 20 et 21.

Quid considerari debeat, ut rectum proferatur iudicium super revocatione donationis ob supervenientiam filiorum, n. 32 et seqq.

An, et quando donatio iurispatronatus obnoxia sit revocationi ob supervenientiam filiorum, n. 40.

Quid si in tali casu donatio sit renumeratoria, vel facta sit Ecclesiae, n. 22 ad 24.

Emendatur auctor n. 22, n. 43.

Revocari potest donatio, si sit inofficiosa liberis; quid sit talis donatio, et quibus competat ius eam revocandi, n. 25 ad 27.

Donatio mortis causa proprie talis, etiamsi acceptata a donatario, quando possit revocari ad libitum donantis, n. 28 ad 30.

Quandonam donatio mortis causa ipso iure expiret, seu tacite revocata censeatur, n. 31.

An praecedens donatio irrita sit ipso iure, an vero opera hominum indigeat, n. 44 ad 48.

An ius irritam et nullam declarandi donationem transeat ad filios a donante natos, n. 49 ad 56.

Donatio per supervenientiam liberorum ipso iure revocata, per obitum eorundem ante donantis mortem non reconvalescit, n. 57 et 58.

Quae sit differentia inter querelam inofficiosae donationis, et querelam inofficiosi testamenti, n. 59 et 60.

An prima querela transeat ab nepotes, n. 61 ad 63.

DONATIO PARTICULARIS QUOAD AES ALIENUM.

Quamvis successor singularis ad aes alienum donantis non tenetur, quid tamen dicendum, si pro aere alieno res particulariter donata sit specialiter obligata, vide verb. *Contractus donationis*, art. 4, n. 1 et 2.

Opinio nova contra communem doctorum sententiam affertur, probatur, et solvuntur obiecta, n. 3 ad 24.

Aliqua quae conferre possunt ad intelligentiam legis *aeris alieni*, n. 25.

Quanti sit momenti in hac re voluntas donantium, num. 26.

CONTRACTUS EMPHYTEUSIS (II, 719).

QUOAD EIUS NATURAM, DIVISIONEM, ET SUCCESSIONEM IN IPSAM.

Emphyteusis unde dicatur, vide verb. *Contractus emphyteusis*, art. 1, n. 1.

Emendatur auctor, in nota.

Emphyteusim dantes et accipientes, quomodo vocentur, n. 2.

Datur emphyteusis definitio, n. 3.

Assignatur emphyteusis differentia a locatione, a venditione, a mutuo, donatione, aliisque contractibus, et a feudo, n. 4 ad 7, et n. 39 et 40.

Emphyteusis dividitur primo in ecclesiasticam et laicalem, et qualis sit utraque, n. 8.

Assignatur differentia emphyteusis ecclesiasticae a laicali, n. 9.

Quid sit incidere in commissum, n. 10.

Emphyteusis dividitur secundo in perpetuam et temporalem, et qualis sit utraque, n. 11.

Emphyteusis dividitur tertio in haereditariam simpliciter et haereditariam miste seu qualificate, et in non haereditariam, seu ex pacto, et providentia, et qualis sit quaelibet, n. 12.

Scriptura, seu instrumentum scriptum est de substantia emphyteusis, n. 13.

Emphyteusis quomodo dicatur ecclesiastica, vel laicalis, et ad quod tempus esse debeat, n. 14.

Emphyteusis laicalis quando praesumatur perpetua, et transeat ad haeredes etiam extraneos, n. 15 et 16.

Emphyteusis ecclesiastica, quando censeatur perpetua ac transeat ad omnes haeredes etiam extraneos, et quid ad rem sentiant auctores, n. 17 ad 20.

Emphyteusis ecclesiastica potest etiam concedi in perpetuum, si adsit legitima causa, etc., et beneplacitum apostolicum, n. 21.

Bona ecclesiastica in emphyteusim dari solita, si iterum redeant ad ecclesiam, an possit praelatus ecclesiae ea de novo concedere in emphyteusim absque iuris solemnitatibus, n. 22 et 23.

Assignatur, quando solitum dicatur alterari, vel non, num. 24.

Ad hoc autem ut bona ecclesiae dicantur solita in emphyteusim concedi, quid requiratur, n. 25 et 26.

In emphyteusi ecclesiastica non succedunt filii naturales seu illegitimi, quamvis legitimi per rescriptum principis naturalis; bene vero legitimi per subsequens matrimonium, n. 27 ad 29.

In emphyteusi autem saeculari filii naturales, et illegitimi succedunt eo modo, quo succedunt in aliis bonis defuncti, n. 30.

Si haeres monasterium ingreditur, in emphyteusi haereditaria an succedat monasterium, n. 31 et 32.

Emphyteusis cum specialibus clausulis concessa transit ad solos vocatos per tales clausulas, et afferuntur plura exempla, in quibus clausulae apponuntur, et quomodo intelligendae sint clare indicatur, num. 33 usque ad 60.

In emphyteusi ecclesiastica dato casu, quo instrumentum diversimode cantaret, ac beneplacitum apostolicum, deberet potius attendi tenor beneplaciti apostolici, quam tenor instrumenti, n. 61.

Illustrantur tradita ab auctore, n. 62 et seqq.

EMPHYTEUSIS QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EMPHYTEUTAM.

Emphyteuta, quis esse possit, vel non. Vide verb. *Contractus emphyteusis*, art. 2, n. 1 ad 3, et verb. *Cle-ricus*, art. 3, per tot.

Emphyteuta potest libere uti, et frui re emphyteutica, et ei competit actio realis contra quemcunque perturbatorem, aut possessorem, n. 4.

Emphyteuta, an habeat ius percipiendi fructus ex incremento rei emphyteuticæ per alluvionem facto, num. 5 et 6.

Emphyteuta quando possit repetere melioramenta facta rei emphyteuticæ, vel non, et quomodo melioramenta sint aestimanda, n. 7 ad 11.

Limitantur tradita ab auctore, in nota ad n. 11.

Emphyteuta, an possit vendere tam ipsam rem emphyteuticam, quam melioramenta in ea facta, et quæ conditiones requirantur pro tali venditione, et quibus fieri talis venditio sit prohibitum, n. 12 ad 14.

An possit emphyteuta rem emphyteuticam quoad dominium utile cum melioramentis factis alteri etiam extraneæ personæ donare, vel legare, aut in dotem dare sine consensu domini, eoque non requisito, n. 15 et 16.

Ut sine consensu domini directi res emphyteutica donetur, legetur, aut in dotem detur, requiruntur potissimum tres conditiones, et assignantur, n. 17.

Si reperiatur emphyteusis donata, vel legata personis, seu locis incapacibus ipsam retinendi, quid agendum, n. 18, et art. 1, n. 31.

An possit emphyteuta sine consensu domini directi rem emphyteuticam oppignorare, seu hypothecare, locare, aut alteri in emphyteusim concedere, aut cum alio permutare, n. 19 ad 23.

Emphyteuta tenetur servare pacta conventa in contractu emphyteutico, et aliqua pacta claritatis gratia adducuntur, et explicantur, n. 24 ad 30.

Auctor explicatur, n. 41 et seqq.

Emphyteutæ bonorum ecclesiasticorum gaudent exemptione ab oneribus communitalis, n. 31.

Meri laici possunt conveniri in foro ecclesiastico pro bonis emphyteuticis, et redditibus ecclesiæ pro eo quod pertinet ad directum dominium, n. 32.

Causa assertæ servitutis contra emphyteutam mensæ episcopalis spectat ad curiam ecclesiasticam, n. 33.

Non gaudet emphyteuta bonorum ecclesiasticorum immunitate ab onere personali unius corbæ frumenti, num. 34.

Emphyteuta ecclesiæ non potest declinare forum ecclesiasticum respectu solutionis, canonis, vel quando agitur de dominio ecclesiæ, n. 35.

Bona ecclesiarum et locorum piorum in emphyteusim laicis concessa, an sint exempta ab oneribus, et impositionibus laicalibus, et an possit ab eisdem collectari, n. 36 ad 38.

EMPHYTEUSIS QUOAD EA QUAE CONCERNUNT DOMINUM DIRECTUM SEU PROPRIETARIUM.

Dominus directus esse, seu in emphyteusim dare quis possit, vide verb. *Contractus emphyteusis*, art. 3, num. 1 ad 4.

Propter defectum liberae administrationis, quis non possit in emphyteusim concedere, n. 5 et 6.

Dominus directus, an possit omnia sibi benevisa facere in re emphyteutica, n. 7.

Dominus directus, an possit privare emphyteutam re emphyteutica, et qui casus excipiantur, n. 8 ad 10.

In emphyteusi laicali, an admittenda sit purgatio moræ, n. 11.

Quantum tempus ad purgandam moram concedatur, n. 12.

Dominus directus potest privare emphyteutam re emphyteutica, si absque suo consensu, et absque debitis iuris conditionibus vendat emphyteusim, vel si culpa lata, vel levi, res emphyteutica fuit notabiliter deteriorata; imo potest eum cogere, ut id in quo rem laesit, resarciat, n. 13 et 14.

Emphyteuta expellendus est ab emphyteusi cum interventu et auctoritate iudicis, n. 15.

Dominus directus potest a novo emphyteuta laudemium exigere, n. 16.

Laudemium quare sic dictum; quid sit de iure communi, ac de consuetudine; quomodo mensurandum, et quando solvendum, n. 17 ad 23.

An assumpta ab emphyteuta obligatione aliquid faciendi intra certum tempus sub poena devolutionis devolutio fiat, non interpellato emphyteuta, n. 24 et seqq.

CONTRACTUS EMPTIONIS ET VENDITIONIS (II, 734).

EMPTIO ET VENDITIO QUOAD ESSE, ET A QUIBUS, ET DE QUIBUS FIERI POSSIT ET DEBEAT, VEL NON.

Emptio et venditio quid sit, vide verb. *Contractus Emptionis et Venditionis*, art. 1, n. 1.

Explicantur particulae definitionis emptionis et venditionis, n. 2 ad 4.

Nomine mercis quid veniat, n. 5.

Quid veniat nomine pretii, et quid sit, n. 6.

Nummus et pecunia unde dicantur, n. 7 et 8.

Nummi appellatio strictior est quam pecuniae, n. 9.

Emptio et venditio non est, nisi interveniat nummus vel pecunia, n. 10.

Pretium unde dictum, n. 11.

Pretium est duplex, legitimum, seu legale et naturale, seu vulgare, et quale sit utrumque, n. 12.

Pretium naturale seu vulgare dividitur in infimum seu pium, in medium seu moderatum, et in summum seu rigorosum, et quale sit quodlibet, n. 13.

Quodlibet trium horum pretiorum iustum est ac licitum, num. 14.

Emptio et venditio per quale pretium illicita dicatur, num. 15 et 16.

Emere et vendere quo iure permittatur, qua conditione, n. 17 et 18.

Dimidium iusti pretii quomodo computandum sit in empore decepto, n. 19.

Pretium legale iuste taxatum obligat omnes in utroque foro, n. 20.

Pretium iuste taxatum observare tenentur etiam peregrini, nisi specialiter eximantur, n. 21.

Si manifeste constet pretium indebite, irrationabiliter et iniuste taxatum esse, nemo in foro conscientiae illud observare tenetur. Et quid in casu tuta conscientia agi possit indicatur, n. 22 ad 25.

Quid confessarius in hoc casu facere teneatur; in nota.

Emptio et venditio potest fieri ab omnibus, qui iure non prohibentur, n. 26.

Emere et vendere solius lucris et negotiationis gratia nequeunt clerici, n. 27, et verb. *Clericus*, art. 3, per tot.

Qui a iure prohibeantur emere et vendere, et qui excipiuntur, qua conditione possint, et quas res, n. 28 ad 33.

Res emptioni et venditioni subiectae quales sint, num. 34 ad 37.

Officia publica temporalia spectando leges positivas humanas, an emi, ac vendi possint, et quæ conditiones servandae in licita eorum venditione, n. 38 ad 41.

Emptio et venditio de quibus rebus fieri nequeat, num. 42 et 43.

Homo liber quo casu et conditione vendi possit, aut emi, n. 44 et 45.

Nequit a domino vendi servus ut cum bestiis pugnet, num. 46.

Assignantur res quæ hostibus ecclesiæ vendi prohibentur, n. 47.

Ordinarie loquendo nemo invitus cogi potest ad vendendam rem propriam, vel emendam alienam, n. 48.

In casu tamen publicæ necessitatis, et in aliis casibus, qui assignantur, an cogi possint subditi, quavis clerici, ad vendendum vel emendum, et ob quas causas, n. 49 ad 54. Multa ad rem, vide n. 55 et seqq.

EMPTIO QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT EMPTOREM.

Emens bona fide rem furtivam ad quid teneatur, et quid si eam vendidit, consumpsit vel donavit, et an

possit eam reddere furi, vide verb. *Contractus Emptionis et Venditionis*, art. 2, n. 1 ad 7.

Emens rem pecunia furtiva an rei dominium, et venditor an pecuniae dominium acquirant et ad quid ambo teneantur, n. 8 et 9.

Corrigitur auctor n. 9 in nota.

Emens rem alienam, seu furtivam modico pretio, ut eam restituat proprio domino, quid possit repetere a domino rei, et ad quid ipse teneatur, n. 10.

Emens communi pretio agrum, in quo scit esse thesaurum, vel similia alia pretiosa, licite emit, et nihil tenetur restituere venditori ignoranti. Quod pariter est dicendum de illo, qui emit rem mobilem, in qua reperiatur aurum, n. 11 et 12.

Emens rem sua et communi aestimatione vilem, si post emptionem cognoscat esse pretiosam, an teneatur aliquid restituere venditori, n. 13 ad 15.

Qui scientia privata scit brevi pretium augendum vel monetae valorem minuendum, an possit licite emere, vel vendere aut monetas expendere pretio currenti, num. 16 ad 18.

Chirographa, et aliena credita, an, a quibus, et quo titulo possint licite minori pretio emi, vel non, n. 19 ad 27.

Non licet sine iusto titulo ob solam anticipatam solutionem infra pretium infimum emere; secus si adsit iustus titulus, n. 28 et 29.

Assignantur variae causae, propter quas potest emi res minori pretio, quam valeat, n. 30 ad 36. Sed vide notam sub n. 35.

Deputatus ad aliquam rem emendam certo et determinato pretio, an, et quando possit sibi aliquid retinere si minoris emet, n. 37 ad 40.

Sartor deputatus ad emendum pannum, serica etc., pro vestimentis conficiendis, potest sibi retinere id quo minus emit, si mercator vel venditor in solam sui gratiam partem aliquam iusti pretii remisit; dummodo tamen duo concurrant, quae assignantur, n. 41 et 42.

Ementes frumentum tempore messis, quo minus valet, animo illud vendendi tempore, quo plus valeat, an sint culpandi, et teneantur ad restitutionem, n. 43 ad 45.

Quinam emere possint, n. 46 et seqq.

EMPTIO QUOAD EA, QVAE CONCERNUNT VENDITOREM.

Venditor ob solam dilatatam solutionem an possit rem plus iusto pretio vendere, vide verb. *Contractus Emptionis et venditionis*, art. 3, num. 1 et 2.

Ut liceat venditori supra summum pretium vendere pluris ad creditum ratione lucri cessantis requiruntur variae conditiones, quae enumerantur, n. 3.

Ratione periculi perdendi pretium, vel ex toto, vel ex parte, possunt venditores pluris vendere ad creditum, et etiam ratione difficultatum, molestiarum et expensarum, quae probabiliter timentur, n. 4 et 5.

Absque ullo titulo licitum est vendere pluris ad creditum solum intra fines iusti pretii, n. 6, et art. 1, num. 14.

Supra summum iustum potest res pluris vendi generaliter loquendo ob varias causas: 1. ratione damni emergentis; 2. ratione lucri cessantis; 3. ratione pecuniae, seu raritatis mercium; 4. ratione multitudinis emptorum; 5. ratione specialis ad rem effectus venditoris causantis eidem honestam oblectationem; 6. ratione periculi faciendi expensas in exigendo postea pretio; 7. ratione periculi perdendi pretium, sive ex toto, sive ex parte, n. 7 ad 13.

Venditor an, et quando teneatur manifestare emptori vitium rei, sive occultum, sive patens, num. 14 ad 21.

Confirmatur sententia auct. sub n. 11 in nota.

Quid agendum proponatur in praxi quoad sententiam ab auctore propositam sub n. 15, vide in nota.

Venditor, qui ad alliciendos frequentiores emptores vendit merces pretio infimo, sed occulte non tradit integrum pondus et mensuram, partem sibi reservando

ad compensationem iusti pretii, an peccet, et ad quid teneatur, et quo casu sit licitum, n. 22 et 23.

Merces extraordinariae bonitatis, v. g. vinum aut triticum, quo casu et qua cautela misceri possint cum aliis mercibus inferioris pretii, n. 24 et 28.

Venditor sciens scientia privata pretium mercis brevi minuendum esse, potest licite vendere pretio currenti. Vide n. 29, et art. antecedent. a n. 16 ad 18.

Deputatus ad aliquam rem vendendam certo et determinato pretio, an et quando possit licite sibi aliquid retinere de augendo pretii rei venditae; et quid si talis deputatus esset famulus, num. 30 ad 33, et art. 2, n. 39 ad 41.

Venditor an possit plus iusto augere pretium mercis solum ex eo quod videat emptorem valde indigere illa, n. 34.

Venditor pro re valde rara et peregrina an possit repetere ab emptore quodcumque sibi arbitrium et excessivum pretium, n. 35 ad 36.

Vendens in fraudem creditorum, quibus re vendita fit incapax solvendi quod debet, an peccet, et ad quid teneatur, et quid si talis venditio facta sit ignoranti fraudem, n. 37 ad 41.

Monitum ad confessarium in nota ad num. 41.

Venditor fingens litteras de submersis navibus quae merces advehebant, vel spargens falsum rumorem, ex quo sciat mercis pretium augeri, ut carius vendat merces suas, an peccet, et ad quid teneatur, n. 42 et 43.

Quid si venditor iuret se pluris vendidisse aliis mercem, vel pluris constare sibi, n. 44.

Vendens quid pro quo malitiose, v. g. aurichalcum pro auro, etc., peccat graviter, et tenetur ad restitutionem, n. 45.

Pharmacopola vendens quid pro quo aequale utile ad finem emptoris, v. g. dans infirmo unum medicamentum pro alio, an peccet, et ad quid teneatur, n. 46 et 47.

Venditor habens frumentum venale, si sit illud servaturus usque ad tempus quo solet plus valere, an possit licite nunc vendere maiori pretio, quam actu valeat, vel pretio solvendo, quo valebit statuto tempore, n. 48 ad 51.

Venditor non potest licite vendere triticum de mense Novembris, v. g. summo pretio quo veniet toto tempore intermedio usque ad Novembrem sequentis anni, num. 52.

Venditor graviter peccat, et tenetur ad restitutionem, si triticum aqua madafaciat, lanam et huiusmodi in loco humido reponit, ut plus ponderet, n. 53.

Venditor an possit licite vendere rem cum pacto retrovendendi, seu redimendi in futurum; et quantum diminui debeat de pretio propter tale onus revenditionis impositum emptori: et quid in re cavendum sit, n. 54 ad 56.

Differentia intercedit inter socium et fiscum circa venditionem rei communis, num. 57 et seqq.

Christiani mercatores an merces ad infideles licite transferre possint, num. 62. *Contractus nuncupati Filto-franco*, n. 63 ad 65.

EMPTIO QUOAD EA, QVAE CONCERNUNT COMMODUM, PERICULUM, ET RETRACTUM REI VENDITAE.

Commodum, et fructus rei venditae post traditionem pertinent ad emptorem. Vide verb. *Contractus Emptionis et Venditionis*, art. 4, n. 1.

Fructus rei venditae adhuc pendentes, tempore contractus venditionis etiam ante traditionem, et fructus nati, et producti post absolutum contractum ad quem pertinent, n. 2 ad 4.

Si circa perceptionem fructuum provenientium ex re vendita fuerit facta aliqua specialis conventio inter emptorem et venditorem, erit omnino observanda; et adducuntur exempla ad hoc spectantia, n. 5 ad 9.

Periculum rei venditae post traditionem pertinet statim ad emptorem. Et etiam ante traditionem, si vendatur res certa et determinata in individuo. Exci-

piuntur tamen plures casus, qui assignantur, in quibus haec secunda pars limitari debet, n. 10 ad 19.

Res quae venditur ad mensuram, antequam tradatur mensurata, periculum ad quem pertineat, n. 20.

Res quae datur cum pacto, ut degustetur, ante degustationem periculum ad quem spectet, n. 21 et 22.

Quando res aliqua vendita est ad corpus totum sine ordine ad mensurandum, tunc periculum spectat ad emptorem; secus si vendatur cum ordine ad mensurandum, et hoc exemplis declaratur, n. 23 ad 25.

Retractus gentilitius quid sit, n. 26.

Sola bona immobilia retrahi possunt, n. 27.

Retrahere possunt omnes venditores consanguinei non solum laici, sed etiam clerici, n. 28.

Religiosus autem consanguineus, vel huius loco monasterium retrahere nequit, n. 29.

Ius retrahendi ante omnes, et successive quibus competat, n. 30 ad 32.

Quid si plures fuerint consanguinei eiusdem gradus, num. 33.

Cum fratre superstitute nequeunt simul retrahere liberi fratris defuncti, n. 34.

Quid si consanguineus proximior retrahere nolit, aut unus ex aequaliter propinquis cedat iuri suo, n. 35.

Legitime retrahere volens debet quatuor potissimum conditiones observare, quae assignantur, n. 36 ad 40.

Extraneus emens fundum pro quinquaginta et ut impediatur retractionem scribit in instrumento cum consensu venditoris se emisit pro 100, an peccet, et ad quid teneatur, n. 41.

Adducitur laudabilis consuetudo et praxis ad evitandas similes fraudes et dolos, n. 42.

Cuinam pereat res vendita nondum tradita, n. 43 ad 51.

Retractus conventionalis, legalis et gentilitius quid sit, num. 52 ad 59.

EMPTIO ET VENDITIO QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT ACTIONES EX EMPTO ET VENDITO, ET ACTIONEM OB LAESIONEM ULTRA DIMIDIUM, ET PACTUM LEGIS COMMISSORIAE, ET ADDITIONIS IN DIEM.

Quid sit, et quae detur actio ex empto, seu empti, vide verb. *Contractus Emptionis et Venditionis*, art. 5, num. 1.

Hoc ius seu actio quando oriatur, et possit institui cum effectu contra venditorem, n. 2 et 3.

Quid sit, et ad quae detur actio ex vendito, seu venditi, n. 4.

Hoc ius seu actio quando oriatur, et cum effectu institui possit contra emptorem, n. 5 et 6.

Quid sit, et ad quae detur actio redhibitoria, et unde sic vocetur, n. 7 et 8.

Actio redhibitoria quibus competat; et contra quos possit intentari, n. 9 et 10.

Quid sit, et quae detur actio aestimatoria, seu quanto, vel quanti minoris; et unde sic vocetur, n. 11 ad 14.

Venditor ignorans vitium rei ipsamque sine malitia ac fraude vendens tanquam bonam, ad quid teneatur; et quid, si scienter rem vitiatam malitiose vendit, num. 15 et 16.

Pro instituenda actione redhibitoria, et aestimatoria quantum tempus concedatur, n. 17 et 18.

Quando ob vitium rei conceditur actio redhibitoria intra quod tempus emptor possit, vel non assumere aestimationem; et ad quid in casu venditor teneatur, n. 19 ad 22.

Actio ob laesionem, de iure civili ac canonico, tam in foro interno, quam externo quando concedatur, n. 23 ad 25.

Minoribus viginti quinque annis conceditur actio contra graviter laedentem, etiamsi laesio sit infra dimidium; et etiam conceditur ecclesiis, communitatibus, ac omnibus laeis intra dimidium, si laesio facta est ex dolo vel fraude, n. 26 ad 28.

Ob laesionem ultra dimidium competit actio venditori contra emptorem, et contra, n. 29 et 30.

Laesio ultra dimidium eodem modo, et aequaliter computari debet in venditore et emptore, num. 31, et art. 1, n. 17, 18 et 19.

Emptor et venditor ultra dimidium laedentes ad quid teneantur, n. 32 ad 34.

Quando laesio ultra dimidium facta est bona fide et emptor iterum restituit rem emptam, potest fructus interea perceptos sibi retinere in utroque foro. Quando vero facta est mala fide, ad quid teneatur, num. 35 et 36.

Confirmatur et adornatur sententia auctoris proposita sub num. 35 in nota.

Quando laesio est facta bona fide, et rescinditur contractus, venditor ad quid teneatur, n. 37.

Actio contra laedentem ultra dimidium bona vel mala fide usque ad quod tempus institui possit, n. 38 et 39.

Pactum legis commissoriae, seu lex commissoria quid sit, et ad quae detur, num. 40.

Lex commissoria quando dicatur, et res, eiusque fructus redeant ad venditorem, quidque in casu sit in potestate eiusdem, ac emptor ad quid teneatur, n. 11 ad 45.

Pactum additionis in diem quid sit, et ad quae detur, et cur sic dicatur, n. 46 et 47.

Quis censeatur offerre meliorem conditionem, n. 48.

Res vendita per pactum additionis in diem quando redeat ad venditorem, et ad quid ipse teneatur, et emptor quid possit praetendere, n. 49 ad 51.

Pactum additionis in diem, ut suum sortiatur effectum, debet habere quatuor conditiones, quae assignantur, n. 52 ad 55.

Alia ad rem, n. 56 et seqq.

Quando maiorenni conceditur, vel non, actio doli ob laesionem, num. 65 ad 76.

CONTRIBUTIO (II, 769).

Ecclesiae, et ecclesiastici tum saeculares, tum regulares, sunt immunes ab omnibus contributionibus et exactionibus a quibuscunque laicis impositis; idque exigentes, quicunque sint, ipso facto excommunicationem maiorem Papae reservatam incurrunt; et etiam recipientes a sponte dantibus. Vide verb. *Contributio*, n. 1, 2 et 3.

A praefata excommunicatione extra articulum mortis nemo potest absolvere praeter Romanum Pontificem; et in articulo mortis non nisi cautione praestita de restituendo, etc., num. 4.

Absque incursu tamen excommunicationis et cul-pae, possunt licite ecclesiis et bonis ecclesiasticis imponi contributiones, concurrentibus copulative sex conditionibus, n. 5.

Cum solo consensu Episcopi et clerici, absque consensu Papae, si caeterae aliae requisitae conditiones concurrant, possunt imponi dictae contributiones quando grave periculum est in mora; et ad unum vel alterum actum, atque breve tempus, n. 6 et 7.

Aliqua interveniente gravi particulari necessitate, et impossibilitate interim adeundi Episcopum, potest interdum exigi et respective solvi, etc., etiam absque consensu Episcopi, et cleri; eiusque nomine quid veniat, num. 8 et 9.

Et sic servando consulitur, et indemnitati immunitatis ecclesiasticae, et securitati Episcoporum, n. 10.

Cognita vero communi necessitate tenetur clerus contribuere; dummodo prius consulatur Summus Pontifex, nisi grave periculum sit in mora, n. 11 et 12.

Absque praevio consensu Papae non solum laici exigendo, sed etiam clerici solvendo contributiones quascunque, et Episcopi concedendo, aut consentiendo, ut solvantur, illicite et invalide agunt, ac excommunicationem ipsi Papae reservatam incurrunt (nisi forte excusarentur per grave periculum in mora), num. 13 et 14.

Alia multa ad rem, remissive, num. 15.
De contributione expensarum pro re communi. Vide num. 16.

CONTRITIO.

Vide verb. *Poenitentiae sacramentum*.

CONTUMELIA.

Contumelia quid sit, vide verb. *Detractio*, art. 1, num. 8.

CONVENTUS (II, 772).

CONVENTUS QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT EORUM
FOUNDATIONEM ET TRANSLATIONEM.

Pro legitima et valida foundatione conventuum, seu monasteriorum regularium, sunt omnimode attendendae constitutiones pontificiae Clementis VIII, Gregorii XV, Urbani VIII, Innocentii X, quae hic dantur. Vide verb. *Conventus*, art. 1, a num. 1 ad 5.

Constitutiones apostolicae pro erigendis novis conventibus sunt servandae etiam extra Italiam, et in aliis provinciis ultra montes, et in erectione conventuum omnium regularium tam Mendicantium; ac etiam in reassumptione conventus antea derelicti, n. 6, 7 et 8.

Insuper non solum decreta apostolica servanda sunt in foundatione conventuum, sed rigorosius in apositione hospitiorum, num. 9 et 10.

Non sunt tamen attendendae dictae constitutiones apostolicae in translatione conventus ad alium situm eiusdem loci, vel ob salubritatem aeris, vel ob periculum ruinae fabricae, vel ob aliud grave incommodum, etiamsi translatio fiat ad situm, in quo reperiuntur constructi conventus aliarum religionum, quae privilegium habent, quo novi conventus non erigantur, nisi servata distantia, num. 11 et 12, et n. 46 et 47.

Novus conventus regularium nequit erigi sine beneplacito apostolico, seu specialis Sedis Apostolicae licentia, nec sine consensu Ordinarii, quo denegante recurrendum est ad sacram Congregationem Episcoporum et Regularium, num. 13 ad 18.

Pro foundatione novi conventus requiri consensum aliorum regularium in talibus civitatibus et locis existentium statuit Clemens VIII; at ex posteriori constitutione Gregorii XV, non videtur amplius de necesse, quando Ordinariis constat erigendos posse commode, et sine aliorum praeiudicio, in tali loco sustentari, n. 19 ad 23.

Quoad haec tamen attendendum est quoddam breve Innocentii XI et variae resolutiones Rotae et Sacrarum Congregationum, num. 24 et 25.

In foundatione novi conventus praeservanda sunt iura parochialia; nec erigi, seu fundari, nisi in eis possint sustentari saltem duodecim religiosi, aliter remanent subiecti Ordinariis, num. 26 ad 30.

Requisita pro fundandis novis conventibus religionum habent etiam locum circa erigenda monasteria monialium: at non pro congregationibus presbyterorum saecularium collegialiter viventium, et sola auctoritate Ordinarii fundatis et erectis, num. 31 et 32.

Regulares, qui possessionis bonorum et annuorum reddituum sunt capaces, quamvis ordinum Mendicantium sint, possunt ad novas foundationes admitti, recepta eorundem obligatione non quaestuandi, num. 33.

Apud Minores regularis observantiae novi conventus non eriguntur, neque iam erecti deseruntur sine consensu definitorii provinciae, num. 34.

Pro erectione novorum conventuum et monasteriorum adducitur novissima dispositio Sacrae Congregationis super disciplina regulari deputatae, n. 35.

Digeruntur melius, et methodice requisita, quae requiruntur ad novi conventus foundationem, et ad rem variae explicantur quaestiones, num. 36 et seqq.

Et praesertim num dispositio Tex. in cap. unico de Excess. Praelatorum sublata fuerit a Concilio Tridentino sess. 25, cap. 3, de Regular., num. 37.

Et quoad consensum parochi, solvitur quaestio, utrum ille praestari debeat ab eo, qui obtinet curam habitualement, an ab illo qui curam obtinet actualement, num. 41 et seqq.

An requisita pro novi conventus foundatione concurrere debeant, si agatur de regularibus illis, quibus in loco, de quo agitur, iam competeat ius quaestuan- di, num. 45.

Quae disposita fuerunt a Patre vice-commissario generali ordinis Minorum Observantiae Reformatae sancti Francisci pro conventibus recessus, seu refectionis a Sacra Congregatione super disciplina regulari confirmantur. Vide num. 37 ad 40.

CONVENTUS QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT
EORUM SUPPRESSIONEM, RESTITUTIONEM ET EXEMPTIONEM.

Adducitur compendiosa notitia suppressionis et restitutionis conventuum. Vide verb. *Conventus*, art. 2, n. 1.

Adducitur constitutio pro numero personarum in singulis monasteriis praefigendo, et formula describendi eorum statum de mandato Congregationis confecta, n. 2 et 3.

Bulla suppressionis parvorum conventuum Italiae et insularum adiacentium in Congregatione compilata, et iussu Papae statim edita et publicata, n. 4.

Litterae Congregationis exprimentes nominatim conventus suppressos et exquirentes Episcoporum et capitulorum sententias pro bonis applicandis, n. 5.

Relationes applicationis bonorum conventuum suppressorum a Papa ad se relatas approbavit, n. 6.

Litterae circulares super granciis et membris etiam curatis monasteriorum, n. 7.

In granciis et membris monasteriorum habitare non possunt regulares sacerdotes, sed conversi tantum pro bonorum administratione, et in his quando et a quibus celebrandae missae, n. 8 et 9.

Cura animarum in granciis et membris monasteriorum exerceri non potest per regulares, sed per vicarios perpetuos vel amovibiles, ab Ordinario deputandos granciarum bona reservantur ipsorum monasteriis, n. 10 et 11.

Canonicorum regularium Lateranensium granciae parochiales ab Innoc. X declarantur comprehendi in eius bulla *Instauranda*, n. 12.

Conventus plurimi primum suppressi, ac deinde ex rationabilibus causis a Papa religionibus restituti, n. 13.

Regulares de iure facultatem non habent uniendi ecclesias, etiam sibi pleno iure subiectas; et qualiter parvorum conventuum eiusdem religionis in eodem loco existentium unio facta fuerit, n. 14.

Adducitur motivum et decretum Innoc. X pro subiectione nonnullorum conventuum iurisdictioni Ordinarii loci, n. 15.

Conventus suppressi, et postea religionibus restituti, si non alant quatuor sacerdotes et duos conversos, gratia restitutionis est nulla, n. 16.

Conventus nunquam suppressi, in quibus non aluntur ad minus quatuor sacerdotes et duo conversi, sunt subiecti iurisdictioni Ordinarii loci, n. 17.

Decretum Urbani VIII super monasteriis erectis cum pauciori numero, quam duodecim religiosorum, praeservatur in decreto Innoc. X, *Ut in parvis*, n. 18.

Hoc decretum illico transmissum fuit ad quemlibet Episcopum una cum litteris Congregationis continentibus nomina conventuum religioni suae restitutorum in illa dioecesi, n. 19.

Asseruntur dubia suborta ratione dicti decreti Innoc. X, *Ut in parvis*, cum suis responsionibus et decretis, n. 20, 21 et 22.

Quamvis ex decreto *Ut in parvis*, conventus erecti post diem 21 Iul. 1625, si in ipsis non permaneant saltem duodecim religiosi, relinquuntur subiecti Ordinariis loci; tamen Sacra Congregatio Regularium diversimode censuit de omnibus generaliter conventibus non suppressis, declarando conventus nunquam suppressos, in

quibus sunt plures, quam sex religiosi, non subiacere Ordinariis, n. 23, 24 et 25.

Conventus primum suppressi et deinde restituti, non remanent iterum suppressi, nec gratia restitutionis est nulla, si ab ipsis ex aliqua rationabili causa, et ad breve tempus absint unus, vel plures ex numero sex religiosorum ibi degentium, n. 26.

Si tamen a conventibus non suppressis, licet ex causa rationabilis, absint aliquis ex sex religiosis ibi existentibus, conventus subiaceat iurisdictioni Ordinarii loci, durante tali absentia, recuperatur tamen eo redeunte, vel alias impleto, n. 27 et 28.

Conventus omnes erecti post diem 23 Dec. 1697, si in ipsis non permaneant saltem duodecim religiosi, remanent subiecti Ordinariis, et affertur epistola quoad parvos conventus attendenda, n. 29 et 30.

Episcopus visitans parvos conventus sibi suppositos nequit a visitatione aliquid accipere procurationis nomine, neque in pecunia, neque in victualibus, num. 31.

Traduntur regulae, quibus evitari possit error in disquisitione iurium conventuum, in quibus exigua inhabitabat familia, n. 32 ad 34.

Utrum conventus, in quibus exigua degit familia, subsint iurisdictioni Episcopi ordinariae, an delegatae, n. 35 et seqq.

Varii recensentur huius quaestionis effectus, n. 42 et seqq.

CONVENTUS QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT EORUM CLAUSURAM.

Omnes regulares, quicunque illi sint, obligantur ad habendum aliquod genus clausurae in claustris et conventibus suorum ordinum. Vide verb. *Conventus*, art. 3, num. 1.

Specialius conventuum regularium clausuram respiciunt duae constitutiones sancti Pii V. Prima revocat facultates ingrediendi monasteria virorum mulieribus concessas, et praetextu licentiarum ingredienti excommunicantur excommunicatione Papae reservata; necnon regulares introducentes officiis privantur, inhabitantur, et a divinis ipso facto suspenduntur, num. 2, 3 et 4.

Secunda extendit easdem poenas etiam ad mulieres sine licentiarum praetextu clausuram ingredienti, et ad religiosos eas etiam absque licentiarum praetextu admittentes, n. 5 et 41.

Regulares, quamvis ex dictis constitutionibus non ligentur excommunicatione introducendo vel admittendo feminas intra conventuum suorum clausuram, ipsas tamen incurrunt introducendo vel admittendo ipsas sub licentiarum praetextu ex Gregorio XIII, imo ex declarationis Sacrae Congr. Episc. et Regul., etiamsi absque tali praetextu, n. 6, 7 et 8.

Nomine clausurae conventuum, in quam est feminis interdictus ingressus, intelligitur totum illud, quod intra septa monasterii seu conventus continetur, n. 9.

Viridaria, prata cum conventu et clausura coniuncta veniunt nomine clausurae; secus vero, si sint a clausura clavi et muro convenienti separata, n. 10 et 11.

Sacristia, ad quam non patet aditus, nisi per ianuam, quae sit in claustris, comprehenditur sub clausura, secus autem si habeat ingressum a sola ecclesia; et quid si ad sacristiam duplici porta, ex claustris nempe et ecclesia, n. 12, 13 et 14.

Mulieres, quae vadunt in prima claustra ad hauriendam aquam, modo conventus habeat alia claustra invia mulieribus, non incidunt in excommunicationem, num. 15.

Nomine mulierum, quibus prohibetur ingressus in monasteria virorum, veniunt omnes feminae cuiuscunque status, gradus, etc., atque nunc attendenda novissima dispositio Benedicti XIV, quae n. ultimo affertur, num. 16.

Etiam fundatrices conventuum, quantumvis nobiles sint et excellentes, comprehenduntur sub ista prohibitionem, et quid de puellis parvulis, n. 17 ad 21.

Imperatrices, reginae earumque filiae possunt intrare in monasteria religiosorum cum sua decenti comitiva, num. 22.

Mulieres an licite possint intrare conventus religiosorum tempore processionum; et an possit superior pro libito processiones instituere ad effectum, etc. Quid si murus materialis clausurae sit dirutus et qualis ad rem sit novissima dispositio Benedicti XIV, num. 23 ad 29.

Nomine religiosorum introducentium vel admittentium mulieres in clausuram conventus veniunt omnes religiosi active influentes in talem ingressum mulierum, ut sunt invitantes, consulentes, hortantes, etc., num. 30.

Quid de religioso, qui iam introductam ex urbanitate salutatur et comitatur, n. 31 et 32.

Conventus clausuram nec ingredi queunt mulieres, si ratione alicuius sollemnis processionis egrediantur religiosi omnes. Vide verb. *Processiones*, n. 87.

Saeculares non possunt pernoctare in conventibus fratrum Minorum de Observantia, nec etiam clerici, nisi sint vita exemplares; excipiuntur tamen eorum syndici apostolici, n. 33, 34 et 35.

Affertur quoad clausuram attendenda novissima dispositio Bened. XIV, n. 36.

Varia afferuntur decreta, n. 37 et seqq.

COROGRAPHIA.

Quid, vide verb. *Mundus*, n. 205.

COSMOGRAPHIA.

Quid, vide verb. *Mundus*, n. 202, 203 et 210.

CRAPULA.

Quid sit, unde dicta, et qualiter clericis prohibita. Vide verb. *Clericus*, art. 5, n. 15 et 23.

CRIMEN.

Prout est impedimentum dirimens matrimonii. Vide verb. *Impedimenta matrimonii*, art. 5, n. 79 ad 90.

CRITICA.

Quid sit, vide verb. *Historicus*, n. 31.

CRUSTICA.

Quid, vide verb. *Mundus*, n. 209.

CRUX (II, 800).

Crux Christi a sancta Helena Constantini Magni imperatoris matre fuit inventa, et miraculo cognita. Vide verb. *Crux*, n. 1, 2 et 3.

Crux suae praecisionis damnum non sentit, sed crescit et multiplicatur, et quando Romae fuerit eiusdem titulus inventus, n. 4 et 5.

Episcopo ingredienti aliquam civitatem vel ecclesiam parochialem crux deosculanda a quo porrigi debeat, num. 6.

In processionibus deferenda est crux cum imagine crucifixi terga vertente clero seu populo sequenti, et a regularibus cum velo pendente seu pallio, n. 7 et 8.

Cappuccini in processionibus possunt erigere seu deferre propriam crucem, et debent in processionibus locum cedere regularibus anterioribus, n. 9 et 10.

Reformati, Discalceati et Recollecti sancti Patris Francisci in processionibus incedunt sub cruce Minorum de Observantia, n. 11.

Crux in processionibus deferri debet a religiosis laicis seu conversis, non autem a clericis professis, n. 12.

Crux adhiberi solet in ecclesia tanquam insigne, per quod unum ab altero corpore distinguuntur, n. 43.

Ita ut ex unitate crucis unitas corporis, et viceversa ex multiplicitate crucium multiplicitas corporum inferatur, quod tamen non est perpetuum, n. 43.

Refertur celebris controversia inter hebdomadarios et canonicos ecclesiae metropolitanae Neapolis super distinctione corporis ex duplicis crucis delatione, n. 47.

In funeribus unica tantum crux defertur illius ecclesiae, in qua defunctus sepeliri debet, vel cathedralis aut collegiatae, si harum capitulum interveniat, n. 13 ad 16.

Secus ubi diversa viget consuetudo, n. 37.

Si autem favore regularium concurrat immemorabilis consuetudo circa delationem propriae crucis, est servanda, n. 17.

Quid circa id sit statutum observandum a clero Urbis, quidve a confraternitatibus eiusdem, num. 18 et 19.

Confraternitates generatim nequeunt in processionibus propriam erigere crucem, n. 20.

Cruces altarium et processionum non sunt benedicendae de praecepto, et quilibet sacerdos eas private benedicere potest, n. 21.

In altari etiamsi sit expositum venerabile, semper requiritur crux cum imagine crucifixi, ac in fine missae ad quodcunque altare celebratae fit reverentiae cruci infra gradus, capite semper aperto, n. 22 et 23.

Corrigitur auctor n. 22 in nota.

Cruces quae fiunt a sacerdote super oblata, non sunt faciendae manu transversa, sed manu recta in transversa parte crucis, et digitis coniunctis, n. 24.

Signum, quod fit cum patena a fronte ad pectus, fit integre cum signo crucis, n. 25.

Manus sacerdotis ad *Hanc igitur oblationem* debent ita extendi ut palmae fiant apertae pollice dextro super sinistrum in modum crucis supra manus, non vero infra manus, n. 26.

Cruces in missa super calicem et hostiam quomodo efformandae, n. 27.

Tolerari non debet, quod in locis publicis et sortidis, stent depictae diversae cruces, vel sanctorum imagines, n. 28.

Sacerdos, dum se induit vestibus sacris pro missa *de requiem*, non debet omittere osculum crucium in amictu, manipulo et stola, n. 38.

Subdiaconus cum cruce in absolutione ad tumulum absente cadavere, debet semper se sistere contra altare ad pedes tumuli inter ianuam ecclesiae et tumulum, versa facie ad altare, n. 39.

An et in quo loco se debeat sistere subdiaconus cum cruce praesente cadavere disquiritur, n. 40 et 41.

Cruces et nova insignia praeter solitum in processionibus deferre, non licet, n. 29.

Crucem propriam in processionibus erigere non possunt presbyteri alicuius ecclesiae intra limites propriae parochiae, sed debent incedere sub cruce parochiae, num. 30.

Archiepiscopi possunt ante se deferre crucem etiam per loca exempta suarum dioecesium, et idem possunt Episcopi habentes privilegium deferendi ante se crucem, n. 31 ad 34.

Crucem ante se deferendi mos a Summo Pontifice ad caeteros praelatos dimanavit, n. 42.

Regulares non debent accedere ad processiones publicas cum cruce, et numero duorum tantum religiosorum; neque eorum laici deferentes crucem vel candelabra, uti alba cum dalmatica vel pluviali. Vide verb. *Processiones*, n. 21 et 22.

Affertur origo crucis Caravacensis, n. 36.

Quoad indulgentias crucium Hierosolymitanarum et Caravacensium, vide verb. *Indulgentia*, art. 5, num. 63 et 64.

Horae canonicae signo crucis auspicantur, n. 49.

Huius signi virtus et antiquitas, n. 50.

Crux pastoralis; illius usus, et quis ea uti possit, n. 51 ad 55.

Crux a quo et quibus diebus praefenda, n. 56.

Signum sanctae crucis et alia passionis instrumenta quando in processionibus deferenda sint, n. 57.

CULPA (II, 809).

Culpa alia est theologica, et alia iuridica, et quae sit utraque. Vide verb. *Culpa*, n. 1 et 2.

Culpa iuridica est triplex, lata, levis et levissima; explicanturque singulae, num. 3, 4 et 5, et num. 19 et seqq.

Culpa iuridica valde differt a casu, et dolo assignatur et describuntur termini, n. 6, 7 et 8.

De iure naturae non est obligatio restituendi pro damno sine culpa theologica illato, et panditur an et quando de iure positivo eadem restituendi obligatio inducatur, n. 9 ad 13.

De casu fortuito, cum sit extra omnem humanam praevidentiam et providentiam, regulariter nemo tenetur, nisi in tribus casibus, et qui sint, n. 14.

Pro generali huius materiae seu obligationis intelligentia, afferuntur hic tres potissimum regulae passim a doctoribus assignatae, n. 15 ad 18.

Sed vide in nov. add. n. 19 et seqq.

CULTUS.

Cultus disparitas. Vide verb. *Impedimenta matrimonii*, art. 1, n. 91 ad 97.

CULTUS SANCTORUM (II, 811).

De cuius licentia liceat aliquem pro sancto venerari. Vide verb. *Cultus sanctorum*, n. 1.

Sancti et beati proprie et stricte capti, qui sint, et quid sit eorum canonizatio ac beatificatio, n. 2 ad 5.

Tam canonizatio quam beatificatio duplex assignatur et explicatur, et quomodo inter se differant, n. 6, ad 16.

Canonizandi et beatificandi facultas cui competat, et quis primus solemniter canonizationem celebraverit, n. 16 ad 20.

Quid de ritu olim servato, et nunc servando in solemnitate canonizationis et beatificationis, et quid ad utramque requiratur, n. 21 ad 27.

Antiquitas nomen martyris et confessoris promiscue sumebatur, nunc vero distincte, n. 28 et 29.

Quo tempore elapso ab obitu canonizandorum et beatificandorum procedi possit ad eorum beatificationem et canonizationem, n. 30 ad 33.

Adoratio seu cultus quid et quotuplex sit, assignatur et explicatur, n. 34 et 35.

Adorationis sacrae tres sunt species, latria, hyperdulia et dulia; et quae sint singulae, n. 36 ad 39.

Dicta triplex adoratio alia est absoluta et alia respectiva; et quae sit utraque, n. 40.

Cultus alius est publicus et alius privatus, et qui sit uterque, n. 41.

Sancti et beati quo cultu coli possint, n. 42.

Beati nondum canonizati quo cultu sint colendi, num. 43.

Qui cum fama sanctitatis obierunt, et nondum sunt canonizati, nec beatificati, licite coli possunt cultu privato et non publico, et afferuntur ad rem constitutiones et decreta, n. 44 ad 48.

Affertur decretum Sacrae Rit. Congr. super immemorabili, n. 40.

Adducitur decretum eiusdem Sacrae Congr. servandum in recipiendis informationibus super causis beatificationum et canonizationum servorum Dei, num. 50.

Per reliquias sanctorum et beatorum quid intelligatur, n. 51 et 52.

Reliquiae noviter inventae ad hoc ut coli possint, a quo recognosci ac approbari debeant; et in ipsis approbandis quid sit ab Episcopis attendendum, n. 53 ad 59.

Reliquiae quaecunque tam novae quam antiquae, licet non approbatae ac recognitae, coli possunt cultu privato. Antiquae tamen habendae sunt in ea veneratione, qua hactenus fuerunt, et innuitur ad rem attendendum novissimum emanatum decretum, num. 60, 61 et 62.

Reliquiae quando sint incensandae, n. 63.

Corpora ac reliquiae sanctorum, beatorum ac servorum Dei nondum beatificatorum an, et de cuius licentia transferri possint, n. 64 ad 67.

Reliquiae sanctorum vendi non possunt, n. 68.
Reliquias subtrahere quale sit peccatum, n. 69.
Pro altaris consecratione quae reliquiae sint locandae, n. 70 et 71.

Quando exponuntur reliquiae, quot lumina ardere debeant, n. 72.

Officium alicuius sancti vel beati, de quo habetur corpus vel reliquia, quando, in quibus ecclesiis, et sub quo ritu sit celebrandum, n. 73 ad 80.

Reliquiam deferre in processionibus ad quem spectet, n. 81.

Reliquiae in monasteriis monialium ubi asservandae, num. 82.

Alia ad rem, n. 83 ad 89.

Solemnitas novorum beatorum et sanctorum a quibus prius, et quomodo peragendae in ordine Fratrum Minorum, n. 90 ad 96.

Refertur decretum quoad cultum Coronae ferreae, quae in collegiata ecclesia Sancti Ioannis Baptistae Modoetiae Mediolanensis dioecesis asservatur, num. 98 ad 100.

Sanctorum cultus utilitas et antiquitas, num. 101 ad 105.

Ante iudicium Episcopi, nullus martyribus decernatur cultus, n. 106.

Quo tempore post martyrum epochas aliis sanctis cultus attributus, n. 107.

Ante iudicium Ecclesiae nullus unquam confessoribus tributus fuit cultus, n. 108.

Quibus computat ius decernendi cultus sanctis, n. 109 ad 110.

Quid reliquiarum nomine intelligatur, n. 111.

Illarum cultus semper in Ecclesia impensus est, sed student ne falsis impenderetur, n. 112 et 113.

Alia ad rem. Vide verb. *Imago*, *Miraculum*.

DE CULTU

SACRATISSIMI CORDIS IESU (II, 833).

Origo festivitatis et cultus Cordis Iesu. Vide verb. *Cultus Cordis Iesu*, n. 1.

Hic cultus ab Apostolica Sede approbatus, omni superstitionis labe immunis est, n. 2.

Illius obiectum, genus et motiva quae sint, num. 3 ad 5.

CURA, CURATOR.

Vide verb. *Tutela*, *Tutor*.

CUSTODES.

Custodes conducti ad impediendam venationem, piscationem, lignationem, agrorum et vinearum damnificationem, et huiusmodi. Vide verb. *Restitutio*, art. 1, n. 70 et 71, et verb. *Locatio*, n. 10 et 11.

CYCLOMETRIA.

Cyclometria quid. Vide verb. *Mundus*, n. 290.

CYCLUS.

Cyclus solaris et lunaris quid sit, et quae regula ad cognoscendum quotus sit. Vide verb. *Kalendarium*, n. 64 ad 66.

D

DAMNATIO.

Damnationis ad metalla poena, quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 9.

DAMNIFICATIO, DAMNUM (III, 5).

Damnificatio est duplex, lucrosa et non lucrosa, et quae sunt. Vide verba *Damnificatio*, *Damnum*, num. 1 et 2.

Damnificatio non lucrosa dividitur in inculpatam et culpata culpa vel theologica, vel civili tantum. Quae sit damnificatio culpata culpa theologica, n. 3.

Ex damnificatione culpata culpa theologica oritur obligatio restituendi seu damna resarciendi; et talis obligatio etiam ante litis contestationem transmittitur ad haeredes, n. 4 et 5.

Quid sit damnificatio culpata culpa civili vel politica tantum, quid ex ea, et quae sit damnificatio inculcata, et quando dicatur, n. 6 ad 9.

In foro conscientiae tenetur quis ad reparandum damnum alteri illatum, nedum per damnificationem culpata culpa theologica, sed etiam per damnificationem culpata culpa civili seu iuridica lata, n. 10.

Nemo (praescindendo a contractu) tenetur in conscientia ante sententiam iudicis ad resarciendum damnum alteri illatum per damnificationem civilem seu iuridicam solum levem et levissimam, n. 11 et 12.

Incapaces doli seu culpae theologicae in nullo foro tenentur ad resarciendum damnum, nec qui adhibuerunt debitam diligentiam pro illo avertendo, nec qui illud causarunt utendo iure suo, nec si ex casu omnino fortuito, qui praevideri et evitari non potuit, n. 13 ad 16.

De damno an rebus alienis licite inferri quandoque possit, utilis est investigatio, n. 17.

DEBITOR, DEBITUM.

Vide verb. *Restitutio*, *Solutio*, per tot.

DEBITUM CONIUGALE.

Vide verb. *Matrimonium*, art. 2, quoad debitum coniugale.

DECANATUS SACRI COLLEGII CARDINALIUM.

Decanatus sacri collegii Cardinalium cui debeatur. Vide verb. *Cardinales*, art. 2, n. 19 ad 22.

DECANUS (III, 8).

Decani nomine quid veniat apud Iustinianum. Vide verb. *Decanus*, n. 1 ad 18.

Decani in christianis ecclesiis, apud monachos et in cathedralibus, n. 19 ad 25.

Decanorum officia, iura et electio, n. 26 ad 38.

Decani rurales, n. 39 ad 57.

Sacrae Rotae decanus, n. 58 et 59.

Alii decani qui sint, n. 60.

DECIMAE (III, 11).

DECIMAE, QUOAD EARUM ESSE, DIVISIONEM ET OBLIGATIONEM.

Decimae quid sint, unde ortae, quae earum congruentiae, ac cur decima pars potius quam alia quota. Vide verb. *Decimae*, art. 1, n. 1 ad 6.

Melius de origine decimarum disseritur, num. 33 et seqq.

Decimae dividuntur in praediales seu reales, et in personales; ac iuxta varios etiam in mistas, et denique aliae sunt profanae et aliae ecclesiasticae; omniumque explicatio tribuitur, n. 7 ad 12.

Decimae considerari possunt materialiter vel formaliter, prout reseratur; et primo modo inspectae ministris ecclesiae ex omni iure debentur, etiamsi aliunde habeant, unde vivant; si tamen non ex aliis ecclesiasticis bonis, n. 13 ad 19.

Sed vide n. 48 et seqq.

Decimae secundo modo consideratae licet in Veteri Testamento fuerint debita ex iure divino positivo, tamen tempore Novi debentur solum ex iure positivo ecclesiastico, n. 20 ad 28.

Decimas defraudans vel non solvens, peccat dupliciter et contra virtutem religionis, et contra virtutem iustitiae ac debet excommunicari, ut etiam impediens, n. 29 ad 32.

DECIMAE QUIBUS ET A QUIBUS SUNT SOLVENDAE.

Decimae antiquitus solvebantur loci parochia districtus clericis Ecclesiae ministris iuxta cuiusvis meritum; ex post de iure communi solvendae sunt parochis. Vide verb. *Decimae*, art. 2, n. 1 et 2.

Et in locis quidem, in quibus parochiae sunt divisae, iuris assistentiam pro decimis habet utique parochus, non item Episcopus, n. 63.

Sed si Episcopus pro decimis agat adversus possessores bonorum, datum non est iis declinare solutionem decimarum hoc sub obtentu, quod iuris assistentiam pro decimis non Episcopus, sed parochus habeat, maxime si parochus Episcopo adhaereat, n. 64.

Decimae praediales de iure communi solvendae sunt parochia loci, non solum a parochianis propriis; sed etiam ab alienis de agris et praediis, quae intra limites talis parochiae existunt, nisi contraria sit legitima consuetudo, n. 3 et 4.

Decimae ovium aliorumque animalium, quae dimidia parte anni morantur et pascuntur intra limites ecclesiae praediales, et altera dimidia parte anni morantur et pascuntur intra limites ecclesiae parochialis, debent solvi pro medietate utrique parochia; ut etiam eorum, quae in una iacent et dormiunt, et in alia pascuntur, n. 5 et 6.

Quando oves, etc., nec morantur, nec pascuntur per ullam anni partem in parochia domini sui, sed in aliis, nulla pars decimarum debetur ecclesiae parochiali domini, sed illi, ubi morantur et pascuntur; nec sunt solvendae parochis regionum, per quas pascendo transitum faciunt et redeunt in domicilium, n. 7 et 8.

Decimae personales de iure communi solvendae sunt parochia illius ecclesiae ubi quis percipit sacramenta, et audit divina, etiam si alibi lucrum v. g. negotiationes reportet; et quid si parochianus extra resideat, vel domicilium mutaverit, n. 9, 10 et 11.

Decimae personales sunt dividendae inter plures ecclesias pro rata temporis, quo parochiani in eis audiunt divina, et recipiunt sacramenta; et quid si artifex in duarum parochiarum confinio domicilium habeat, n. 12 et 13.

Si quis perceperit sacramentum baptismi in ecclesia matrice, et reliqua sacramenta in parochiali, decimae personales partim debentur ecclesiae baptismali ratione baptismi, et partim parochiali propter reliqua sacramenta; alii autem aliter sentiunt; idcirco attendenda consuetudo, n. 14 ad 16.

Quando parochia aliqua dismembratur, et erigitur nova, decimae praediales ad matrices pertinentes non transeunt ipso iure in noviter erectam, sed remanent apud matrem, nisi eas Episcopus novo parochia ad praescriptum Tridentinum assignaverit; e contra vero decimis personalibus, n. 17 ad 24.

Decimae variis in casibus debentur integrae soli Episcopo; illique singuli clare referuntur, num. 25 ad 28.

Decimae etiam canonicis cathedralium vel collegiarum, ac aliis clericis simplicia beneficia habentibus sunt de iure communi solvendae secundum eam portionem, quae eorum mensis, dignitatibus aut beneficiis legitima auctoritate ecclesiastica est assignata, sicuti et quando eorum beneficia ex decimis legitime sunt fundata, n. 29.

Decimae debentur omnibus supradictis clericis beneficiatis, qui ex officio in spiritualibus populo ministrant, etiam si divites sint, et malae vitae, n. 30 et 31.

Omnes fideles parochiani, nisi aliquo speciali titulo seu iure sint exempti, tenenturolvere decimas, tum praediales, tum personales, imo et haeretici, num. 32 et 33.

Etiam si Iudaei et infideles tenenturolvere decimas praediales ex fundis et praediis quae decimis erant obnoxia, antequam ad eorum manus pervenirent; non tenentur tamen ad personales, n. 34 et 35.

Clerici simplices et non curati tenenturolvere de-

timas, tum praediales, tum personales de lucris bonis et fructibus saeculari iure acquisitis; et contra vero de bonis ecclesiasticis titulo beneficii, aut alio titulo clericali acquisitis, exceptis praediis, agris et aliis fundis, ex quibus antequam in dotem beneficii assignarentur, decimae solvi solebant, n. 36, 37 et 38.

Clerici curati quacunque dignitate praediti, ut Episcopi, abbates, etc. tenenturolvere decimas praediales de fructibus bonorum titulo temporali seu saeculari acquisitorum, n. 39.

Praefati etiam tenentur ex praediis, fundis et agris ecclesiasticis seu ecclesiae dotalibus in alterius parochia positis, si de illis antequam in dotem parochiae pervenissent, decimae alteri parochia solvi solebant, n. 40 ad 43.

Non tenenturolvere decimas praediales et personales, nisi speciali privilegio vel legitima consuetudine sint exempti, n. 44 et 45.

Hodie tamen regulares omnes aliquo saltem modo a solvendis decimis sunt exempti per privilegia partim iuri communi inserta, partim specialiter concessa et cuncta ample elucidantur undequaque, n. 46 ad 55.

Bona et praedia, quae solutioni decimarum sunt obnoxia, remanent eidem oneri subjecta, etiam si ad regulares exemptos transeat, nisi a Sede Apostolica speciale privilegium eos specificè quoad tales decimas eximens obtineant, n. 56 ad 59.

Ad decimas solvendas non tenentur regulares non possidentes stabilia, et qui de eleemosynis vivunt, n. 60, 61 et 62.

DECIMAE EX QUIBUS REBUS, QUO MODO, TEMPORE ET LOCO SUNT SOLVENDAE.

De iure communi solvendae sunt decimae praediales de omnibus fructibus seu proventus bonorum omnium tam mobilium quam immobilium licite acquisitorum, et assignantur in specie ea de quibus solvendae. Vide verb. *Decimae*, art. 3, n. 1 et 2.

Decimae praediales solvendae sunt, nedum de omnibus licite acquisitis, sed etiam de illicite acquisitis, e contra vero quoad personales, n. 3, 4 et 5.

De illicite tamen acquisitis et licite retentis decimae dari debent, et accipi non possunt, non expedit tamen, ut illas Ecclesiae ministri repetant donec sic turpiter viventes non se emendaverint, n. 6 et 7.

Decimae non sunt solvendae ex bonis acquisitis titulo haereditatis, legati vel donationis. Si tamen sint fructifera, et ex illorum fructibus nondum sint pro illo anno solutae decimae, debent solvi ab eo qui eorum dominium et possessionem acquisivit, sicuti tenebitur ex post quotannis illasolvere, n. 8 et 9.

Decimae praediales solvendae sunt integre absque ulla deductione seminis vel expensarum, quae in collendis praediis et colligendis fructibus, pro custodia animalium fiunt, n. 10.

Insuper decimae praediales solvendae sunt integre absque ulla deductione tributorum et censuum praedialium, vel aliarum exactionum, ita ut ante praestationem ipsarum integre solvi debeant, vel si prius tributa non decimata solvantur, et ipsa decimari debeant, sive decimas indeolvere cogatur is qui tributa accipit, num. 11.

Decimae personales solvendae sunt nonnisi deductis prius expensis, et praediales solvendae sunt statim ac fructus sunt a solo separati et collecti, et hoc magis declaratur, n. 12 ad 16.

Decimae praediales solvendae sunt pluries in anno; si praedia pluries in anno seminantur, et pluries in anno fructus proferant; personales vero solvantur omnes in fine cuiusque anni, sicut alii census, etc., nisi aliter adesset consuetudo, n. 17 ad 19.

Consuetudine fieri potest, ut quidam fructus a decimis sint exempti, n. 22.

An vero decima debeatur, si in praediis, quae fructus ferebant decimae obnoxios, substituantur fructus qui decimae minime erant subiecti, n. 23 et seqq.

Consuetudine etiam fieri potest, ut decimae, quae in fructibus ipsis debentur, solvantur in pecunia, n. 29 et 30.

Circa locum, in quo solvendae sunt decimae, si attendatur ius commune, videtur quod parochiani propriis sumptibus teneantur illas deferre in domum vel horreum parochi; si vero attendatur consuetudo iam fere ubique introducta, parochi ipsi, alique decimatores tenentur decimas colligere, et suis expensis in domum deferre, n. 20 et 21.

DECIMANDI IUS A QUIBUS ET QUIBUS MODIS ACQUIRI ET CONCEDEI POSSIT.

Clerici acquirere possunt ius decimandi variis modis. Primo Papae concessionem seu privilegio. Vide verb. *Decimae*, art. 4, n. 1.

Secundo per consuetudinem legitime praescriptam, et ad legitimam eius praescriptionem requisitum tempus apponitur, n. 2 ad 5.

Tertio per transactionem; et haec facta cum legitima auctoritate et consensu superiorum, obligat etiam successores, aliter non, n. 6, 7 et 8.

Quarto donatione, dummodo adsint solemnitates ad alienationem rerum ecclesiasticarum requisitae, si tamen ea donatio sit facta a laico ecclesiae vel loco religioso, sufficit solus Episcopi consensus, n. 9 et 10.

Quinto permutatione, cum solemnitatibus tamen ad alienationem necessariis, n. 11 et 12.

Sexto per compromissionem in arbitros itidem cum solemnitatibus supradictis, n. 13 et 14.

Laici nullo modo possunt acquirere ius decimandi, quatenus spirituale, sive fundatum in titulo spiritualis officii, seu obligatione ministrandi spiritualia, bene vero per spirituales concessionem seu privilegium Summi Pontificis praeciso titulo ac iure spirituali, et spectato tali iure nonnisi ut quid temporalem, n. 15 et 16.

Sed vide n. 25 et seqq.

Imo olim etiam Episcopi ac alii ecclesiarum praefati ius percipiendi tales decimas feudum vel emphyteusim perpetuo concedere poterant; hodie tamen id sine consensu et facultate Summi Pontificis facere amplius non possunt; at concessionem iam ante contraria decreta factae subsistunt, n. 17, 18 et 19.

Laici nulla praescriptione et consuetudine etiam immemorabili acquirere possunt ius decimandi, et hinc iuxta nuper allata datur quod exigitur, ut ii decimas retinere valeant, n. 20, 21 et 22.

An laici ius decimandi, quod ex legitimo titulo possident, in alios transferre possint laicos sine auctoritate Papae, n. 23 et 24.

DECIMAE QUOAD MODOS, QUIBUS POTEST QUIS EXIMI AB IPSIS SOLVENDIS, ET QUOAD IUDICEM COMPETENTEM IN EARUM CAUSIS.

Primus modus, quo potest quis eximi ab obligatione solvendi decimas, est privilegium concessum a Summo Pontifice, qui id valide potest. Vide verb. *Decima*, art. 5, n. 1 et 2.

Ut apostolicum privilegium de non solvendis decimis efficax sit, continere debet expressam derogationem Concilii Lateranensis sub Innoc. III relatum in c. *Nuper de Decimis*, n. 21 et seqq.

Ad decimas, quae a laicis, maxime principibus, percipiuntur, vires suas haud porrigit privilegium apostolicum, quo generaliter est concessa exemptio a decimis, num. 26.

An id obtinere debeat etiam in casu, in quo denuo decimae a laicis ad ecclesias perveniunt, n. 27.

Nec privilegium apostolicum de non solvendis decimis alicuius efficaciae est quoad decimas debitas ipsis ecclesiis, si earum favore accesserit munimen alicuius concordiae, n. 28.

Privilegium eximens a decimis cessat, quando incipit esse enormiter praeiudiciosum ecclesiis parochialibus, et in dubio recurrendum est ad Papam, n. 3 et 4.

Insuper cessat, et amittitur per non usum, seu po-

tius per usum contrarium, quo privilegiati decimas per quadraginta annos solvunt, et potest etiam amitti transactione et conventionem facta inter partes, n. 5 et 6.

Privilegium de non solvendis decimis vim suam amittit illis omnibus modis, quibus suam amittit vim quodcumque aliud privilegium, n. 29 et 30.

Hos autem modos. Vide verb. *Privilegium*, art. 3, n. 64 et seqq.

Secundus modus, quo potest quis eximi ab obligatione solvendi decimas, est consuetudo vel praescriptio, vel in totum vel in partem; talis tamen consuetudo debet esse uniformis, universalis, et per lapsum quadraginta saltem annorum, n. 8 ad 15.

Quod concernit praescriptionem, videndum an decimae percipiantur ab eo qui habet assistentiam iuris, an ab alia ecclesia, an a laicis; et vide harum omnium praescriptionum examen, n. 33 et seqq.

Ad solum iudicem ecclesiasticum privative quoad laicum pertinet causa decimarum, si agatur de proprietate et iure percipiendi decimas, ad quem pertineat, vel de privilegio aut praescriptione earum, aut de exemptione a solutione earumdem, et potest etiam per censuras procedere, n. 16, 17 et 18.

DECLARATIONES ET DECRETA SACRARUM CONGREGATIONUM (III, 35).

Decreta et declarationes Sacrarum Congregationum fidem non faciunt, nisi afferantur in forma authentica, et etiam non authentica, quoties a fide dignis allata sunt in veneratione habenda, eis uti valet iudex, ac iuxta aliquos in foro conscientiae obligant. Vide verb. *Declarationes et Decreta*, n. 1 ad 4.

Hinc decreta Sacrarum Congregationum sunt ab omnibus semper reverenter amplectenda, et in dubio recurrendum est ad Sacrarum Congregationum regesta, n. 5 et 6.

Et dato insuper quod in regesto secretariae aliquod allegatum decretum non reperiatur, sufficit quod de eo appareat per relationem, vel epistolam, vel notationem proprio characterem factam Cardinalis causaeponentis, n. 7.

Decreta seu declarationes Sacrarum Congregationum consulto Sanctissimo factae, habent vim legis secundum multos auctores, in utroque foro, ut leges generales, n. 8 et 9.

Quam sententiam amplectimur, si Sacrarum Congregationum declarationes habeant tres sequentes conditiones, scilicet quod sint approbatae a Summo Pontifice, quod sint signatae manu aut sigillo Cardinalis praefecti et secretarii, et quod sint sufficienter promulgatae, n. 10 et 11.

Quoad declarationes autem Sacr. Congr. Concilii consulto Sanctissimo factas, authentica forma exhibitas, dicendum est quod habeant vim legis, ac proinde obligent in utroque foro, licet publice non sint promulgatae, n. 12 ad 15.

Alia, vide verb. *Resolutiones Sacrarum Congregationum*.

DECOCTIO, DECOCTOR.

Vide verb. *Restitutio*, art. 5, a n. 49 ad 59, et verb. *Solutio*, a n. 3 ad 6.

DEDICATIONIS FESTUM.

Vide decreta Sacrorum Rit. Congr.

DEFENSOR (III, 38).

Defensor matrimonii quis et a quonam deputandus, illius munus, iuramentum. Vide verb. *Defensor*, n. 1 ad 11.

Defensor professionis regularis deputandus quisnam sit, et a quo, illiusque munus, n. 12 et seqq.

DEFINITIVA SENTENTIA.

Vide verb. *Sententia*, a n. 4 et fere per tot.

DEFLORATIO, DEFLORARE.

Vide verb. *Stuprum, Stuprator.*

DEFUNCTORUM OFFICIUM.

Vide verb. *Officium defunctorum.*

DEGRADATIO (III, 39).

Degradatio est duplex, *verbalis* et *realis* sive *actualis*. Vide verb. *Degradatio*, n. 1.

Per degradationem verbalem clericus non amittit privilegium fori et canonis, nec characterem; et sic sacerdos valide conficit Eucharistiam, etiamsi haereticus, et valide absolvit pro mortis articulo, n. 2 ad 5.

Degradatio *realis* seu *actualis* quae sit. Per hanc amittitur privilegium fori et canonis, non tamen character, nec potestas valide consecrandi et absolvendi pro mortis articulo, n. 6, 7 et 8.

Nec sic degradatus liberatur ab onere recitandi horas canonicas, et servandi perpetuam castitatem; Sacra tamen Congr. Conciliorum et Clemens XI, cui ipsa Congregatio dubium resolvendum reservaret, noluit hoc decidere quoad obligationem recitandi officium in damnato ad triremes, n. 9.

Quae sint crimina, ob quae de iure deveniri potest ad degradationem seu depositionem verbalem, vel ad degradationem realem seu actualem, et assignatur solemnitatis servanda forma, n. 10, 11 et 12.

Degradatio *realis*, seu *actualis* et *solemnis* non potest fieri nisi ab Episcopo consecrato; nec committi potest abbatibus, aliisque inferioribus, n. 13, 14 et 15.

Degradatio vero verbalis potest fieri ab Episcopo electo et confirmato, licet nondum consecrato, etiam per suum vicarium generalem; et sede vacante a capitulo vel vicario capitulari, n. 16, 17 et 18.

Ad degradationem seu depositionem faciendam requirebatur olim certus Episcoporum numerus pro diversitate deponendorum; et assignantur, n. 19 ad 24.

Affertur et reseratur dispositio Concil. Trid. quoad degradationem nunc attendenda, n. 25 ad 29.

Praelati regulares de iure communi non habent potestatem degradandi degradatione reali seu actuali suos subditos, nisi speciali fulciantur privilegio vel consuetudine a Romano Pontifice tolerata, et ab ipsis fieri potest verbalis, n. 30, 31 et 32.

Indicatur *Bohemus* de veteri et nova disciplina circa degradationem, n. 33.

Antiquissima est in Ecclesia degradandi consuetudo, n. 34 ad 36.

Degradati non saeculari tradebantur curiae, sed in monasterio detrudebantur, n. 37 ad 40.

An saeculares iudices in carcerem deicere valeant degradatos sine Episcopi licentia dubitatur, num. 41 ad 43.

An degradatis aliqua supersit spes ad amissos ordinum gradus redeundi, n. 44 ad 46.

DELECTATIO MOROSA (III, 43).

Delectatio morosa generatim sumpta quid sit, quomodo differat a desiderio illicito, unde sic dicta, et tria requisita ut sit lethalis, quae sint. Vide verb. *Delectatio morosa*, n. 1 ad 4. Quid sit assensus implicitus explicatur in not. ad n. 4.

Delectatio morosa est triplex, scilicet de re *cogitata*, de *cogitatione*, et de *modo*; *voluntaria* et *deliberata* de re cogitata formaliter mala est peccatum mortale vel veniale, prout obiectum est graviter vel leviter malum; de cogitatione, cognitione vel speculatione rei illicitae non est peccaminosa, ut nec de modo artificioso seu furioso rei illicitae, n. 5 ad 8.

Corrigitur, n. 7 in nota.

Delectatio morosa speciem peccati non accipit a circumstantia personae *circa quam*; secus autem de desiderio illicito circa consanguineam coniugatam vel sacram, n. 9 et 10.

Expenditur et explicatur n. 9 auct. in nota.

Ligatus voto castitatis, si morose delectetur, debet in confessione circumstantiam suae personae explicare, num. 11.

Morosam delectationem seu desiderium capere de re aliena prohibita sub conditione: *Si talis res prohibita non esset*, non est peccatum mortale, quoties talis conditio vere aufert malitiam; secus vero, si e contra, et in per se malis, n. 12, 13 et 14.

Delectatio morosa de re materialiter tantum mala, v. g. de pollutione, homicidio, etc., factis sine culpa in somno, ebrietate, amentia, ex ignorantia, vel errore invincibili, est peccaminosa, sicuti sunt tales res in se; secus si sub aliqua ratione boni, vel quatenus causa boni effectus, n. 15 ad 18.

Desiderare rem materialiter tantum malam, ut fornicationem, homicidium faciendum in somno, ebrietate, ignorantia invincibili, etc., est peccatum mortale eiusdem speciei cum actu desiderato; licitum tamen est desiderio, vel affectu simplici, et inefficaci optare, ut pollutio mere naturalis, et omnino involuntaria in somno eveniat ob aliquem bonum finem, n. 19 et 23.

Delectatio morosa de actu coniugii inter coniuges praesentes, dummodo absit periculum pollutionis, non est mortalis, imo coniux neque mortaliter peccat, si de maritali copula, altero coniuge absente, cogitans in re cogitata morose delectetur; secus tamen, si in actu coniugali morose delectetur in alterius imaginatione, num. 24, 25 et 26.

Delectatio morosa venerea, et directe voluntaria tam ex copula futura cogitata, quam ex cogitationibus, aspectibus, tactibus, osculis, amplexibus libidinis, est sponsis prohibita sub mortali, n. 27.

Quid de osculis, tactibus et amplexibus non impudicis inter sponsores sentiendum, n. 28 et 29.

Castigatur, n. 23 et 24, auct. in nota.

Viduae mortaliter peccant, si voluntarie consentiant in motum delectationis sensitivae, qui ex recordatione copulae maritalis naturaliter oritur, eis tamen licita est rationalis delectatio, n. 30, 31 et 32.

Corrigitur, n. 31, auct. in nota.

DELEGARE, DELEGATUS (III, 51).

Delegare quid sit, et quis sit iudex delegatus, et in quo differat ab ordinario. Vide verb. *Delegare, Delegatus*, n. 1 ad 4.

Iudices delegati alii sunt a iure, et alii ab homine qui sint, et quae eorum iurisdictio, n. 5 ad 12.

Alii sunt delegati, et alii subdelegati, n. 13.

Qui delegare possint, n. 14 et 15.

Delegatus ab alio quam a principe, non potest causam alteri subdelegare; secus vero si sit delegatus ad universitatem causarum, n. 16 et 17.

Delegatus a principe supremo quando possit, vel non, causas alteri subdelegare, n. 18 ad 24.

Illustratur, n. 18 auctor., et solvitur quaestio, an delegatus ab aliqua Sacra Congregatione Urbis dici queat delegatus a principe, ita ut possit subdelegare, num. 73.

An delegato vicario generali delegatus etiam dici debeat successor in eo officio, n. 74.

Iudices delegati qui esse possint, vel non, et qui compelli possint ad acceptandam delegationem, n. 25 ad 28.

Delegatus Sedis Apostolicae, vel legatorum eius, cuius dignitatis esse debeat, n. 29, 30 et 31.

Delegatus Episcopi, vel alterius inferioris Ordinarii, quis possit esse, n. 32 et 33.

Episcopi, alique Papa inferiores non possunt laico delegare causam spiritualem, n. 34.

Imo neque possunt causam spiritualem delegare laico iudicandam una cum clerico, n. 35.

Neque delegare possunt laico causam criminalem clericorum, n. 36.

Imo neque possunt delegare causas criminales clericorum coniugato, n. 37.

Possunt tamen probabiliter delegare laicis causas

clericorum mere civiles; plurimi vero contrarium sentiunt, n. 38 et 39.

Papa potest nedum causas civiles et criminales clericorum, sed etiam quasdam alias ecclesiasticas delegare alicui laico, v. g. regi; non tamen tollere clericorum exemptionem in totum, n. 40 et 41.

Delegati iurisdictio et officium expirat morte delegati, si delegatio fuit personalis; secus vero si delegatio non fuit personalis, n. 42 et 43.

Delegati iurisdictio et officium expirat per mortem delegantis, re adhuc integra; secus autem si res non sit amplius integra, n. 44.

Quid requiratur ad hoc ut res non sit amplius integra, n. 45 ad 52.

Delegati iurisdictio cessat per cessationem delegantis ab officio, re adhuc integra, n. 53.

Subdelegati iurisdictio, quando expiret, n. 54 et 55.

Delegati iurisdictio et officium expirat per revocationem delegationis suae a delegato vel eius superiore factam, n. 56.

Princeps seu iudex ordinarius delegans potest delegationem libere revocare, etiam re non amplius integra, num. 57.

Delegatus a principe supremo quando possit revocare delegationem a se alteri factam, n. 58 et 59.

Delegati iurisdictio cessat lapsu praefixi sibi temporis et finito negotio, ad quod fuit delegatus, et si ipse delegatus tanquam suspectus recusetur, num. 60 ad 62.

Iurisdictio delegata an partium consensu tum expresso, tum tacito prorogari queat de loco ad locum, nec non de tempore ad tempus, n. 75.

Quid importet determinare, num Episcopus procedat uti delegatus Sanctae Sedis, an uti Ordinarius, n. 63 et seqq.

Aliquot effectus referuntur, si dicatur Episcopus procedere uti delegatus Sanctae Sedis, n. 64.

Regulae traduntur, quibus discerni possit num Episcopus procedat uti delegatus Sanctae Sedis, an vero uti Ordinarius, n. 66 et seqq.

DENUNCIATIO (III, 63).

DENUNTIATIO QUOAD DELICTA SPECTANTIA AD SANCTUM OFFICIUM.

Affertur in primis edictum universalis supremae inquisitionis Romanae. Vide verb. *Denuntiatio*, n. 1.

Ex vi talis edicti, et aliorum edictorum particularem inquisitorum, seu ordinariorum cuiuscunque respectivae dioecesis qui sint denunciandi, n. 2 ad 8.

Corrigitur et illustratur, n. 6, auctor. n. 6.

Ad denunciandum ex vi edictorum quae personae teneantur, n. 9.

Affertur ad id edictum universalis supremae inquisitionis Romanae, n. 10.

Sub talibus edictis tam quoad denunciationem activam, quam passivam, quae aliae personae comprehenduntur, n. 11, 12 et 13.

An quae dicta sunt de ipsis formaliter haereticis dici debeant etiam de ipsis solum de haeresi suspectis, num. 14 et 15.

Haereticus, aut suspectus de haeresi quando teneatur denunciare seipsum, n. 16.

Item haereticus socius criminis quando teneatur denunciare complicem, n. 17.

Catholici non tenentur denunciare haereticos in locis, in quibus sunt permisti, id scientibus Episcopis et inquisitoribus, n. 18.

Obligatio denunciandi formaliter haereticum, et alios reos quantumvis vehementer de haeresi suspectos, quanto tempore perseveret, n. 19 ad 21.

Viget obligatio denunciandi haereticum, quamvis credatur iam emendatus, n. 22, et verb. *Confessarius quoad sollicitationem ad turpia*, n. 47.

Viget obligatio denunciandi delinquentem, etiamsi statim post commissum delictum poeniteat, si in ipso

cognoscatur fuisse plenam advertentiam et deliberationem ad sic delinquendum, n. 23.

Quale periculum liberet ab obligatione denunciandi formaliter haereticum, et suspectum de haeresi, n. 24 et 25.

Licet quis, aut quae semel tantum maleficium, sortilegium, aut superstitionem fecerit, adhuc debet denunciari, n. 26.

Accedens ad confessionem animo non confitendi peccata, sed inducendi confessarium ad haeresim, est a confessario denunciandus, n. 27.

Non tenetur tamen, nec potest confessarius denunciare haereticum, quem talem scit ex vera ipsius sacramentali confessione, n. 28.

Imo nedum confessarius, sed nec qui casu aliquo talem poenitentem suam haeresim confessario vere sacramentaliter confitentem audivit, debet ac potest denunciare ac revelare, n. 29.

Non excusatur tamen a denunciando haereticum formalem confessarius sciens delictum ratione consilii a se petiti, nisi consilium a se petatur, et detur in sacramentali confessione, n. 30.

Ab obligatione denunciandi haereticum, aut suspectum de haeresi non excusat secretum naturale, et sub iuramento de non revelando. Nec etiam, si delictum sit occultum et probari non possit, nec qui commissum delictum audivit a persona fide digna, n. 31 ad 33.

An autem denunciare teneatur, qui audivit a persona levi, et non fide digna. Vide verb. *Confessarius quoad sollicitationem*, n. 36.

Quando plures sciunt commissum delictum; etiamsi unus denunciaverit, non excusantur alii ab onere denunciandi, n. 35.

Denuntiatio haeretici ex malitia, aut suspecti de haeresi, est facienda nulla praemissa correctione fraterna, etiamsi firmiter emendatio speretur, n. 36.

Denuntiatio est facienda intra terminum in edictis praefatum, n. 37.

Qui sine iusta causa et legitimo impedimento non denuntiat intra praefixum terminum, quomodo peccet, et in quas censuras incurrat, et an teneatur adhuc post elapsum dictum terminum denunciare, n. 38 et 39.

Denuntiatio in regnis Hispaniarum, ac in aliis regnis et provinciis, cui fieri debeat, n. 40.

Poenitens culpabiliter omittens denunciationem, quando, quo onere, et a quo confessario possit absolvi, num. 41 ad 44.

In aliquibus tamen casibus expedit, quod confessarii absolvant poenitentem ante factam denunciationem. Vide verb. *Denuntiatio*, n. 45.

Confessarii cautissime procedere debent circa imponendam poenitentibus obligationem denunciandi, n. 46.

In casu, quo reperitur vera obligatio denunciandi, nec possit poenitens induci ad personaliter denunciandum, quid agendum, n. 47.

Quamvis confessarius non moneat poenitentem de obligatione denunciandi, adhuc poenitens ad id tenetur, num. 48.

Confessarii, qui culpabiliter et malitiose non movent poenitentes de obligatione denunciandi, seu docent ad id non teneri, sunt denunciandi Episcopis vel inquisitoribus, n. 49.

Denuntiationes quomodo fieri debeant, n. 50.

Omittens denunciare haereticum, vel suspectum de haeresi, et testes veritatem celantes, vel minuantes an sint de haeresi suspecti, et ipsi denunciandi, num. 51 ad 53.

Legitime impeditus, durante impedimento, non tenetur denunciare per alium, n. 54.

Alia ad rem. Vide verba *Haereticus, Libri prohibiti, Sigillum sacramentalis confessionis, Confessarius quoad sollicitationem ad turpia*, et *Superstitio*.

DENUNCIATIONES MATRIMONII.

Vide verb. *Matrimonium quoad denuntiationes*

DEPORTATIO.

Deportationis poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 11.

DEPOSITIO.

Deposito quid, a quo, et ob quam causam fieri possit. Vide verb. *Degradatio*, per tot.

DEPOSITUM, DEPOSITARIUS (III, 71).

Depositum potest accipi, et pro re deposita, et pro contractu, et quid sit utrumque. Vide verb. *Depositum*, *Depositarius*, n. 1.

Depositum ut sic dividitur in iudiciale et privatum, et quid depositum iudiciale, quod alio nomine dicitur *sequestrum*, seu *sequestratio*, et haec potest esse voluntaria, vel necessaria, et utraque assignatur, n. 2 ad 5.

Assignatur aliud genus depositi iudicialis, n. 6.

Depositum privatum quid, et quale sit, n. 7.

Depositarius non potest uti re deposita sine consensu expresso vel tacito deponentis; secus vero si bona fide existimet id domino non displicere, n. 8 et 9.

Depositarius quomodo debeat depositum custodire et restituere, n. 10 et 11.

Depositarius adeo tenetur de dolo et culpa lata, ut neque valeat pactum de dolo non praestando: hoc tamen intelligi debet solum de remissione doli futuri, num. 12 ad 14.

Valet tamen pactum, ne depositi unquam agatur cum caeteroquin vi ipsa id pactum sit, ne de dolo agatur, n. 52 et seqq.

Nam moribus nostris infamia ut apud Romanos notentur ii, qui dolose restituere depositum recusant, n. 54 et seqq.

An exceptio retentionis ob impensas opponi queat deposito, n. 56 et 57.

Depositarius non tenetur de culpa levi et levissima, exceptis aliquibus casibus, qui assignantur, n. 15 ad 19.

Depositarius non obligatur ad praestandum casum fortuitum, exceptis tribus casibus ibidem in expressis, num. 20.

Depositor potest statim quodcumque voluerit depositum revocare, etiam antequam sit elapsus tempus, pro quo res deposita fuit; et depositarius tenetur statim rem depositam restituere praeterquam in quinque casibus, qui luculenter explicantur, n. 21 ad 28.

Depositarius non potest retinere rem depositam pro compensatione alicuius crediti erga depositionem, n. 29.

Ex deposito facto penes clericum, v. g. canonicum, aut religiosum, seu rectorem ecclesiae, vel monasterii non potest obligari ecclesia, vel monasterium, nisi res illa deposita fuerit conversa in utilitatem ipsius ecclesiae, vel monasterii, aut praelatus una cum capitulo, seu conventu depositum in suam fidem, vel custodiam recepisset, n. 30 ad 32.

Depositarius, si in periculo naufragii, hostilis incursus, vel incendii nequit res suas et alienas servare, potest res suas pretiosiores salvare prae alienis minus pretiosis, et in tali casu nihil tenetur restituere, n. 33 et 34.

Si res depositae sint pretiosiores rebus propriis depositarii, et utrasque salvare non possit, tenetur depositarias eas praeferre rebus suis vilioribus, illasque salvare, postpositis propriis minoris pretii, si sit moraliter certus de habenda compensatione damni proprii, aliter non teneretur eas praeferre, n. 35 ad 38.

De deposito *miserabili*, et quid in illo singulare sit, n. 39 et seqq.

Depositum *irregulare* quid sit, et illius effectus, n. 46.

DESERVITORES (III, 77).

Quid nomine deservitorum veniat. Vide verb. *Deservitores*, n. 1.

Deservitores ab Episcopo deputandi, non solum quoad ecclesias suae collationis, sed etiam quoad ecclesias non subiectas concursui, n. 2 ad 4.

Vacante dignitate in cathedrali, cui annexa est parochialis, Episcopus nominat deservitorem, n. 5.

Ecclesiae patronatus laici et regii accipiunt deservitorem ab Episcopo, sine patroni vel regis nominatione, num. 6.

Episcopus determinat congruam sustentationem deservitoribus; et in eorum deputatione non debet audire examinatores, n. 7 et 8.

Deservitor debet subire onera pastoralia et potest dare licentiam sacerdoti assistendi matrimonio, n. 9 ad 11.

DESPERATIO.

Desperatio quid sit. Vide verb. *Virtus*, n. 3.

DETRACTIO (III, 78).

DETRACTIO QUOAD MAIUS ESSE, ET MODUS QUIBUS FIERI POTEST.

Detractio quid sit. Vide verb. *Detractio*, art. 1, num. 1 et 2.

Quid sit honor, et in quo sensu sit maius bonum, quam fama, et e contra, n. 3 et 4.

Assignantur tres detractiois divisiones, et explicantur singulae, n. 5 ad 10.

Detractio, sive calumnians, sive non calumnians, quando sit peccatum mortale, vel veniale, n. 11 et 12.

Sancti Thomae doctrina auctor illustratur, in nota ad num. 11.

Defectu voluntarii perfecti, detracti, detractio, quae de sui natura est peccatum mortale, redditur tantum veniale, vel nullum omnino peccatum, n. 13.

Qui detrahit ex naturali impetu pravae consuetudinis, et loquacitatis absque omni advertentia ad damnum proximi, non peccat mortaliter in ipso actu, licet peccet in sua causa, n. 14.

Defectu materiae gravis detractio evadit solum peccatum veniale, n. 15.

Levitas et gravitas materiae detractiois unde attendi debeat, n. 16.

Regulariter non est mortale revelare defectus naturales animi, corporis, vel naturalium, vel narrare defectus morales de aliquo in generali, n. 17 et 18.

Mortaliter tamen peccat, et detrahit, si quis de determinata persona in generali dicat, v. g. *se scire quid de illo, quod si dicat, sit eum magno rubore affecturus*, num. 19.

Non est mortale de aliquo ignoto, vel indeterminato male loqui, dummodo tale crimen in aliorum damnum non redundet, n. 20 et 21.

Gravius tamen et gravissime peccat, qui ordini seu congregationi alicui religiosorum in communi vel monasterio detrahit, n. 22.

Diffamatum in uno crimine de altero valde affini diffamare est tantum peccatum veniale, n. 23.

Affertur regula generalis ad dignoscendum quando peccatur graviter, vel leviter in huiusmodi materia, n. 24.

Defectu rei occultae detractio evadit solum peccatum veniale, n. 25.

Notorium aliud est notorietate iuris, aliud notorietate facti, n. 26.

Ad constituendum aliquid notorium notorietate facti quot homines illud scire debeant, n. 27.

Crimen notorietate iuris, quando possit evulgari absque iniuria, n. 28.

Crimen notorium notorietate facti manifestare, quando sit peccatum mortale, vel veniale, et quando nullum peccatum, n. 29 et 30.

An sit peccatum contra iustitiam manifestare in alio loco crimen notorium, vel limitare tantum, vel simpliciter et absolute in aliquo loco particulari, n. 31 et 32.

Occultum alicuius crimen ab aliis auditum narrare, an sit peccatum mortale, aut veniale concurrentibus aliquibus circumstantiis, n. 33 ad 35.

Peccat mortaliter cum obligatione restitutionis, qui

infamatum iam emendatum de praeterito, et iam obli-
to crimine, denuo sine iusta causa infamat, n. 36.

Probabilius mortaliter peccat, qui occultum alterius
crimen sine iusta causa manifestat uni vel alteri viro
prudenti non alterius divulgatur; secus autem si cri-
men patratum sit contra seipsum, illudque narret tan-
tum consilii causa, et animo non detrahendi, num. 37
et 38.

Defunctis detrahere, an sit peccatum mortale obli-
gans ad restitutionem, n. 39.

Quid de historiographis, publica, vel occulta mor-
tuorum crimina describentibus, n. 40 et 42.

Defectu iniustitiae revelandi, crimen occultum reve-
lare non est peccatum, n. 43.

Causae iustae revelandi aliquid crimen verum oc-
cultum alterius sunt praesertim quatuor, quae enume-
rantur, ac luculenter explicantur, n. 44 ad 52.

Detrahentes voluntarie et sine causa audire, et cum
facile potest impedire, est peccatum mortale, n. 53.

Audiens detrahentem cum aliis inducendo, provo-
cando, adiuvando, peccat mortaliter contra iustitiam;
et solum consentiendo, et complacendo in detractionem
peccat mortaliter tantum contra charitatem; et illam
non impediendo quando facile et commode potest, pec-
cat mortaliter contra charitatem ex duplici respectu;
et delectando solum de gratia et lepiditate detrahentis,
non esset inde culpandus peccati gravis, n. 54 ad 57.

Seipsum infamare, an sit peccatum, n. 58 et 59.

DETRACTIO QUOAD OBLIGATIONEM RESTITUTIONIS FAMAE,
ET QUOAD CAUSAS EXCUSANTES A TALI RESTITUTIONE.

Qui crimen falsum alicui scienter imposuit, tenetur
dictum suum retractare etiam sub iuramento, et adhi-
bendo testes, si ita res exigit; et tali modo se retra-
ctanti renuentes credere absque rationabili causa ipse
ad nihil aliud tenetur. Vide verb. *Detractio*, art. 2, n. 1
et 2.

Qui crimen alicuius verum, sed occultum iniuste
prodidit, ad quid teneatur, n. 3 et 4.

Qui revelavit alterius crimen alicuius sub secreto an
teneatur apud illos tantum famam restituere, n. 5.

Quid, quando ex detractioe oritur damnum etiam
in bonis fortunae, n. 6, 7 et 8.

Detractor, si supervixerit ei cui detrahit, tenetur fa-
mam restituere quamvis defuncto, n. 9.

Detrahens inadvertenter, et sine culpa, et postea co-
gnoscens se detraxisse, ad quid teneatur, n. 10 ad 12.

Qui de Caio v. g. revelat grave crimen, et advertit
audientes per errorem intelligere de Titio, tenetur ex
iustitia restituere Titio, n. 13.

Assignantur et explicantur decem causae excusantes
detrahentem a restitutione famae, n. 14 ad 23.

DETRUSIO.

Detrusionis in arctum monasterium poena quae sit.
Vide verb. *Poena*, in art. 2, n. 12.

DIACONATUS.

Diaconatus quid sit, quae eius materia, et quando
fuerit institutus. Vide verb. *Ordo*, art. 1, n. 43, 44 et 45.

DIACONUS (III, 89).

Diaconi Orientalis Ecclesiae, qui ordinati fuerint in
statu caelib, non possunt matrimonium contrahere.
Vide verb. *Diaconus*, n. 1 et 2.

De diaconis Cophitis ordinatis in infantili aetate
quoad matrimonium, n. 3 ad 5.

Diaconorum appellatio, institutio et numerus, n. 6
ad 8.

Eorum varia officia, n. 9 ad 13.

DIACONISSAE (III, 90).

Officia diaconissarum quae sint. Vide verb. *Diacono-
nissae*, n. 1 et 2.

Quanam aetate eligendae sint, n. 3.

F. LUCII FERRARIS *Bibliotheca*. Vol. VIII.

Quadragesima annorum aetas necessaria virginibus et
sacris monialibus, n. 4.

Diaconissarum habitus et ordinatio, n. 5 ad 7.

DIAMETER.

Diameter et axis quomodo differant inter se. Vide
verb. *Mundus*, n. 127.

DIES.

Dies unde dictus, quid sit, eiusque divisiones assi-
gnantur et explicantur. Vide verb. *Mundus*, n. 3 ad 16.

DIETA.

Dieta quot milliaria contineat. Vide verb. *Benedictio*,
art. 5, num. 10.

DIFFAMATIO.

Diffamatio quid sit. Vide verb. *Detractio*, art. 1, n. 9.

DIGNITAS.

Dignitas quid sit. Vide verb. *Beneficium*, art. 1, n. 26.

DILAPIDATIO.

Dilapidationis poena quae sit. Vide verb. *Poena*,
art. 5, n. 93 ad 96.

DILECTIO.

Vide verb. *Virtus*, n. 34 ad 87.

DIMISSORIAE.

Dimissoriae, seu Dimissoriales. Vide verb. *Ordo*,
art. 3, n. 36 usque in finem.

DIOECESIS (III, 93).

Huius nominis notio in re civili, et in re ecclesiastica
varia fuit apud veteres. Vide verb. *Dioecesis*, n. 1 et 2.

Nunc singularem Episcopi ditionem significat; quae
notio quinto iam saeculo obtinuerat, n. 3.

DIOPTRICA.

Dioptrica quid. Vide verb. *Mundus*, n. 208.

DISCORDIA.

Discordia quid sit. Vide verb. *Virtus*, n. 84.

DISMEMBRATIO (III, 93).

Dismembratio est quaedam species alienationis. Vide
verb. *Dismembratio*, n. 1.

Quid requiratur, ut dismembratio dicatur effectuada,
vel non, n. 2 ad 5.

In ecclesiae dismembratione observantia subsecuta
optime declarat quidquid fuerit praecedenter actum, n. 6.

Dismembratio, ut sustineatur, requirit omnes sole-
mnitates requisitas in alienatione rerum ecclesiae, cau-
sae necessitatem, et evidentem ecclesiae utilitatem, ma-
xime si ecclesia sit parochialis, cuius dismembratio re-
quirit copulative solemnitatem et iustam causam, pa-
rochianorum citationem, praesentiam rectoris, quo re-
nunte potest Episcopus facere dismembrationem, si
adsit iusta causa, quae assignatur, n. 7 ad 14.

Ecclesia parochialis propter quas causas non possit
dismembrari, n. 15 ad 20.

In dismembratione ecclesiae parochialis reservandus
est canon, seu recognitio aliqua annua facienda eccle-
siae matri, n. 21.

Praecipua quaedam circa dismembrationem paro-
chiarum iuxta diversas tribunalium Urbis sententias
disputata, n. 30 et seqq.

Ecclesia dismembrata a parochiali consentiente re-
ctore, auctoritate Episcopi, et iusta de causa dicitur iura
parochialia intra limites sibi assignatos habere exerci-
bilia, n. 22.

Licet potuerit reservare sibi ecclesia matrix in si-
gnum subiectionis ius sepeliendi, vel similia, id debet
expresse facere, alias omne id, quod non est exceptum,
dicitur translatum in dismembratam ecclesiam, n. 23.

Praeservatio facta in dismembratione ecclesiae intelligitur de aliis iuribus praeterquam consecutivis ad ipsam dismembrationem, n. 24.

Dismembratio generaliter loquendo non praeiudicat ecclesiae, a qua illa facta est, nisi in iis quae in litteris dismembrationis continentur, neque praeiudicat habentibus officia, seu beneficia in ecclesiis dismembratis, neque Episcopo, seu capitulo super exactione decimarum tam praedialium quam personalium, n. 25 ad 29.

DISPENSATIO (III, 96).

Dispensatio quid sit. Vide verb. *Dispensatio*, n. 1. Corrigitur auctor in definitione dispensationis, n. 83. Dispensatio potest considerari sub variis modis, et explicantur singuli, n. 2 ad 9.

Declaratur item auctor, n. 7, 85 et seqq.

Dispensatio sine iusta causa non est dispensatio, sed dissipatio, n. 10.

Dispensatio in lege superioris sine iusta causa, an sit invalida et peccaminosa tam quoad concedentem, quam quoad petentem dispensationem, n. 11 ad 14.

Dispensare, vel petere dispensationem in lege propria sine iusta causa, an liceat, n. 15 et 16.

Papa dispensans in propria lege, et in iure positivo sine causa an peccet, n. 17 et 18.

Auctor emendatur, in nota ad n. 18.

Papa proprie et rigore loquendo non dispensat in iure divino, n. 19.

Potest tamen Papa ius divinum interpretari et declarare, quod in aliquibus casibus propter aliquas circumstantias non obliget, n. 20.

Papa ex rationabili causa potest dispensare in omni iure ecclesiastico, n. 21.

Aetatis dispensatio pro consequendo beneficio iurispatronatus familiaris non conceditur a Papa in praeiudicium remotioris vocati habentis requisita, n. 22.

Episcopus quoad sacros canones, constitutiones apostolicas et decreta conciliorum generalium, nequit dispensare nisi in casibus sibi a iure permissis, qui assignantur, n. 23 ad 29.

Potestas dispensandi in supradictis, et aliis consimilibus casibus competens Episcopis, competit etiam capitulo, sede vacante, n. 30.

Dispensatio matrimonii obtenta super impedimento consanguinitatis in forma pauperum false narrata paupertate, est invalida, et proles est illegitima, n. 31.

Dispensatio in bigamia. Vide verb. *Bigamia*.

Dispensatio in festorum observantia. Vide verb. *Festum*.

Dispensatio in ieiunio. Vide verb. *Ieiunium*.

Dispensatio in impedimentis matrimonii. Vide verb. *Impedimentum matrimonii*, art. 3.

Dispensatio ab irregularitate. Vide verb. *Irregularitas*, art. 3.

Dispensatio in iuramentis et votis. Vide verb. *Iuramentum* et *Votum*.

Dispensatio in poenis Simoniae. Vide verb. *Simonia*. Dispensationes nec frequenter, nec sine iusta causa sunt concedendae, n. 34 et 35.

Quamplura referuntur ad dispensationes matrimoniales pertinentia, n. 36 et seqq.

Dispensationes pro regularibus non conceduntur, nisi de superiorum regularium consensu, vel ad eorum preces, n. 58.

Dispensationes ab observantia Quadragesimae, n. 59 et seqq.

Dispensationes super ritibus ecclesiasticis a sancta Sede petendae sunt, nec ea inconsulta ab alio quolibet concedi possunt, n. 67, 68 et seqq.

Quando Episcopi dispensare nequeunt super propriis constitutionibus, et legibus synodi, et in genere de illorum auctoritate in materia dispensationum, num. 90 et seqq.

Quando Episcopus dispensare possit super legibus superioris, n. 99 et seqq.

De iustis dispensationis causis, n. 102.

An cesset dispensatio, si causa, ob quam fuit concessa, cesset ante executionem illius, n. id. et seqq.

An et quando potius datum mandatum de dispensando, quam gratia dispensationis concessa a Papa sit, et quinam sint effectus diversi, n. 104.

Dispensatio est stricti iuris, nec ullam patitur extensionem, n. 105.

DISPUTATIO.

Disputatio cum haereticis qualis, et quando sit prohibita Christianis. Vide verb. *Fides*, n. 36 ad 41, et verb. *Haereticus*, n. 27 ad 29.

DISTINCTIO.

Distinctio specifica peccatorum, unde desumatur. Vide verb. *Peccatum*, n. 26 ad 28.

Distinctio numerica ipsorum unde desumi debeat. Vide n. 29 ad 34.

DISTRACTIO.

Distractio in recitatione divini officii; et consimiliter in celebratione missae, an quando et quomodo sit peccaminosa. Vide verb. *Officium divinum*, art. 2, n. 38 ad 47, et verb. *Attentio*, n. 23 ad 35.

Distractio in auditione missae, an, quando, et quomodo sit peccaminosa. Vide verb. *Attentio*, n. 23 ad 35.

DISTRIBUTIONES QUOTIDIANAE (III, 105).

Quid, et quae sint, et a quibus acquirantur.

Distributiones quare ita dicantur, et quare dicantur quotidianae. Vide verb. *Distributiones quotidianae*, art. 1, num. 1 et 2.

Distributionum quotidianarum duplex genus assignatur et explicatur, earumque propria definitio traditur, num. 3 ad 5.

Distributiones huiusmodi non veniunt in appellatione fructuum, seu reddituum et proventuum, nec comprehenduntur in regulis cancellariae de valore fructuum exprimendo, n. 6 et 7.

Distributiones quotidianae institutae sunt in gratiam cultus divini, n. 8.

Ius percipiendi distributiones quotidianas, quibus competat, n. 9.

Distributiones, quibus debeantur, et quid requiratur ad eas lucrandas, n. 10 et 11.

Assignantur infirmitates, quibus detenti canonici in absentia lucrantur distributiones, n. 12 ad 18.

Distributiones lucrantur senio confecti, si alias residere soliti erant, n. 19.

Similibus infirmitatibus detenti possunt distributiones quotidianas percipere quamvis propria culpa in eas inciderint, nec obstat statutum contrarium capituli, nec etiam obstat contraria consuetudo, n. 20 ad 22.

Tempus, quo canonicus fuit infirmus, computandum non est pro tempore vacationum, n. 23.

Imo canonici infirmi percipere debent etiam portio- nem accrescentem, n. 24.

Tales tamen distributiones debentur solum illis canonicis infirmis, qui, dum sani erant, divinis officiis interesse solebant, n. 25.

Distributiones quotidianas lucratur canonicus in absentia ratione iustae et rationabilis corporalis necessitatis, easque lucrantur iniuste carcerati, iniuste excommunicati, a civitate expulsi absque sua culpa, illi etiam qui ex facto principis temporalis loci non possunt residere, n. 26 ad 30.

Distributiones quotidianae debentur canonico absenti, ut iniustam iudicis vexationem redimeret, vel ut in causa criminali se innocentem exhiberet, de qua si condemnatus appellaverit, et absolutus fuerit, debet percipere distributiones totius temporis, quo propter eam causam horis canonicis non potuit interesse, n. 31 ad 33.

Distributionibus quotidianis gaudere debet canonicus, qui inquisitus de homicidio, et factus contumax infra annum comparuit, et factis defensionibus in carceribus fuit absolutus, et innocens declaratus, etc., n. 34.

Distributiones quotidianae debentur canonico legitime impedito, vel absenti ratione evidentis ecclesiae utilitatis, vel pro defensione iurium ipsius ecclesiae, n. 35 ad 37.

Canonicus procurator capituli et pro negotiis capituli assistens, lucratur distributiones quotidianas, easque lucratur canonicus a choro absens occasione servitii curae eius canonicatui annexae, n. 38 et 39.

Canonici comitantes Episcopum ad visenda Limina Apostolorum, vel eius nomine ad praedicta Limina deputati, an, et pro quo tempore lucentur distributiones, num. 40 ad 43.

Distributiones quotidianas lucratur canonici inservientes Episcopo pontificaliter in civitate, vel in suburbis; non autem in alio loco, vel comitantes in visitatione, n. 44.

Distributiones debentur canonico proviso ab Ordinario Cardinale vigore indulti pro tempore, quo ecclesiae inservivit, etiamsi fuerit postea coactus capere novam possessionem apostolicam, et primae renunciare tanquam invalidae, n. 45.

Archidiaconus, vel canonicus visitans ecclesiae iura vel redditus suae praebendae, non amittit distributiones, n. 46.

Canonicus poenitentiarius, si, dum recitantur divina officia, audiat in ecclesia confessiones, an lucretur distributiones et alia emolumenta, n. 47 ad 49, et verb. *Canonicatus*, art. 9, n. 81.

Theologus, seu obtinens praebendam theologalem diebus, quibus legit, quas distributiones percipiat, n. 50, et verb. *Canonicatus*, art. 9, n. 41.

Quid de canonicis privilegiatis super fructibus in absentia percipiendis, ac de inservientibus Papae, vel Cardinalibus, n. 51 ad 53.

Distributiones debentur canonico pro tempore, quo sine salario organum pulsat, n. 54.

Plura ex Benedicto XIV, quibus adducuntur quotidianas distributiones concernentia, n. 55 et seqq.

Quomodo distinguantur distributiones quotidianae a fructibus grossis canonicatus, seu beneficii, n. 74 ad 76.

Regulariter nomine fructuum beneficii non veniunt distributiones quotidianae, prout veniunt fructus grossi, limitaturque haec regula, n. 78 et seqq.

Spolio haud subiciuntur distributiones quotidianae, prout subiciuntur fructus grossi, n. 84.

An quis ordinari possit ad titulum beneficii, cuius redditus unice consistant in distributionibus quotidianis. Vide n. 85.

DISTRIBUTIONES.

Distributiones quotidianae a quibus amittantur, seu non acquirantur.

Distributiones non lucratur canonici sine legitima causa absentes, quamvis consuetudine sit introductum, ut distributiones absentibus debeantur. Vide verb. *Distributiones quotidianae*, art. 2, n. 1.

Distributiones quotidianae non debentur canonico vicario generali absenti a choro ratione officii vicariatus, nec canonico inservienti Episcopo in missis privatis, nec associantibus Episcopum audientem missam extra cathedralem civitatis, neque inservientibus eidem Episcopo non pontificaliter celebranti et visitanti suam dioecesim, moniales velanti, et similia agenti; neque debentur illis, qui seminariis praesident aut in Congregationibus Sancti Officii sunt occupati, n. 2 ad 6.

Episcopus canonicus, dum abest ex causa visitationis suae dioecesis, non lucratur distributiones quotidianas. Vide verb. *Distributiones*, art. 2, n. 7.

Distributiones quotidianas non lucratur in absentia canonicus collegiatae ecclesiae, dum servit Episcopo Cardinali pro caudatario, nec canonicus cubicularius ad bussolam Sanctissimi, neque eas lucratur familiares Papae, n. 8 ad 10.

Distributiones quotidianae non debentur in absentia canonico in publica universitate docenti, neque debentur canonico infirmo habenti coadiutorem, si coadiutor

non resideat; neque debentur canonico inquisito, et postea absoluto, si hic habuerit coadiutorem, qui de tempore carcerationis seu contumaciae coadiuti inservire debuisset, non inservivit; neque debentur canonico, qui fuit Romae pro negotiis capituli contra Episcopum; neque canonicis officialibus Sacrae Inquisitionis, absque speciali indulto Sedis Apostolicae; neque canonicis inquisitoribus contra haereticam pravitatem, neque examinativis synodalibus dum suo munere funguntur, neque canonicis voluntarie audientibus confessiones, et missam celebrantibus tempore divini officii, n. 11 ad 17, et verb. *Canonicatus*, art. 5, n. 82.

Canonici absentes studiorum causa non lucratur distributiones; secus vero si redditis omnes in distributionibus consistent, n. 18 et 19.

Distributiones quotidianae non debentur interessentibus congregationibus capitularibus tempore quo divina celebrantur, neque peregrinantibus causa devotionis assumptae, n. 20 et 21.

Canonici habentes privilegium apostolicum percipiendi fructus beneficiorum suorum in absentia, non per hoc lucratur distributiones quotidianas, n. 22.

Distributiones, quae dantur canonicis vel praebendis propriis ecclesiae, quando aliquas missas celebrant, quando debeantur coadiutoribus, n. 23.

Vicarius generalis ac dignitates protonotarii si sint canonici, nisi incedant cum habitu canonicali et sedeant in suo ordinario loco, non lucratur distributiones, etiam accedente consensu capituli, et affertur ad id novissima decisio, n. 24 ad 27.

Quid de canonico surdo vel caeco, n. 28 et 29.

Canonicus dispensatus super aetate ad obtinendum canonicatum cum clausula, quod se promoveri faciat, perventus ad legitimam aetatem amittit distributiones si conditionem non curavit adimplere, quamvis choro intersit, n. 30.

Distributiones a canonicis absentibus amissae, quibus competant, n. 31.

Haec tamen auctoris propositio non est absolute vera. Vide art. 3, n. 35.

Canonici non possunt distributiones sibi invicem condonare, n. 32.

Non lucratur distributiones canonici, quoties absunt a residentia occasione litium concernentium interesse suarum praebendarum sine licentia Episcopi, n. 33.

Distributiones quotidianae non debentur canonicis infirmis, aut alio legitimo impedimento detentis, si alias sani, aut non legitime impediti non erant soliti inservire, n. 34.

Potest Episcopus statuere, ne canonici et alii de capitulo discedant ab ecclesia tempore concionis et quod illi intersint quotidie sub poena amissionis distributionum illius diei, in qua defuerint, n. 35.

Non potest tamen Episcopus decernere, ut canonici in sacris non constituti non gaudeant distributionibus, num. 36.

Permitti non debet capitulo, quod, dum pro litibus, vel alia causa vult expensas facere, utatur distributionibus quotidianis, n. 37.

Episcopus et capitulum non potest amissas distributiones ob non residentiam remittere aut condonare illi ipsi, qui eas amisit, n. 38.

Secundum Barbosam et alios poterit canonicus distributiones, quas alter amiserat, sibi iam applicatas et traditas, postea illi ipsi condonare; nisi hac via detur occasio clericis se abstinendi a choro, n. 39 et 40.

Distributiones amittunt iuste excommunicati, vel suspensi, vel interdicti; et etiam canonici non psallentes et non canentes in choro cum aliis, dormientes quoque et confabulantes in choro, non in totum, sed proportionaliter pro parte correspondente defectibus; eas etiam amittunt canonici, quando non cantant missam conventionalem, seu missam de die, n. 41 ad 44.

Canonici, qui perceperunt distributiones pro tempore, quo servitium ecclesiae non praestiterunt, tenentur ad illarum restitutionem, n. 45.

Canonicus tempore divinorum officiorum organum pulsans, vel cum musicus psallens amittit distributiones quotidianas, si aliquod stipendium obtineat, n. 46.

Distributiones non lucrantur canonici choro interestes, qui cum caeteris non psallunt, n. 47.

Distributiones tamen lucrantur canonici et beneficiati, qui de licentia Ordinarii spiritualia exercitia peragunt in aliqua pia seu regulari domo, licet pro illis diebus choro non intersint; sed id non indistincte accipitur quoad omnia tempora, n. 48 et 49.

Distributiones non lucratur qui canonicatui debet curam adnexam extra civitatem, n. 50.

Neque qui Episcopo inservit non celebranti, n. 51.

Suppletur auctoris defectus quoad hunc articulum, art. 3, n. 34.

Decreta varia attinentia ad canonicos iubilatos, et distributiones eis debitas.

Adducuntur varia decreta attinentia ad canonicos iubilatos. Vide verb. *Distributiones quotidianae*, art. 3, a n. 1 ad 17.

Afferuntur ad id alia decreta in una *Aquipendii Iubilationis*, a n. 18 ad 21.

Adducuntur ad id varia decreta, n. 22 ad 32.

Afferuntur ad id variae resolutiones Sacrae Congr. Conc., n. 33.

DIVINATIO.

Divinatio quid sit, et quae eius species. Vide verb. *Superstitio*, n. 12 ad 33.

DIVORTIUM (III, 119).

Divortii genus triplex assignatur et explicatur. Vide verb. *Divortium*, n. 1 ad 4.

Divortium secundum etymologiam nominis unde sit dictum, n. 5.

Divortium quoad vinculum matrimonii rati, et non consummati fit inter fideles professione religiosa; non vero fit per votum simplex vel solemne castitatis in susceptione ordinis sacri, n. 6 ad 8.

Potest tamen tale divortium quoad vinculum fieri per dispensationem Papae iuxta praxim Romanae curiae, et ratione ostenditur, simulque adducitur et solvitur instantia, n. 9 ad 14.

Ad dissolvendum quoad vinculum matrimonium sive ratum, sive consummatum cum impedimento dirimente contractum, quid requiratur, n. 15 et 16.

Matrimonium valide inter fideles contractum et consummatum, est quoad vinculum indissolubile, num. 16.

Divortia Graecorum quoad vinculum irritantur, et fieri deinceps prohibentur, n. 60.

Divortium quoad torum et cohabitationem potest licite fieri iusta interveniente causa, n. 18.

Et concludens requiritur illius probatio, ubi etiam ad divortium impediendum probari concludenter debet causae remissio a parte innocente, n. 77 et seqq.

Causae iustae faciendi divortium septem generatim assignantur ac explicantur, n. 19 ad 35.

Divortio quoad torum et habitationem locus hodie haud videtur esse posse ex voto ultramarino, de quo disserit auctor n. 32, et quare, n. 62 et seqq.

Propter sodomiam et bestialitatem, an possit fieri divortium, n. 36 et 37.

Quando adulterium alterius coniugis est notorium, occultum vel dubium, an et quomodo possit fieri divortium, n. 38 ad 40.

Coniux innocens, an teneatur et possit coniugem adulterum revocare, n. 41 ad 43.

Quando unus coniugum adulterium committit, potest eo invito coniux innocens religionem ingredi, etiam non expectata sententia iudicis, si adulterium sit publicum, secus si occultum, n. 44 ad 46.

Coniux innocens, si post alterius adulterium ei voluntarie cohabitavit petendo et reddendo debitum coniugale, non potest eo invito religionem ingredi. Et etiam

quando et ipse innocens postea adulterium committit, n. 47 et 48.

Coniux adulter quando possit ingredi religionem invito vel invito innocente, n. 49 et 50.

Coniux innocens ob adulterium uxoris potest etiam in saeculo manens ordines sacros recipere, num. 51 et 52.

Propter adulterium spirituale, an possit coniux fidelis ingredi religionem, alio invito, vel sacros ordines suscipere, n. 53.

Assignantur et explicantur quatuor casus, in quibus propter adulterium nequit fieri divortium, n. 54 ad 59.

Vir non censetur causam praebere mulieri adulterandi, si eam domo expellit, aut necessaria alimenta ei denegat, num. 60, et verb. *Adulterium*, art. 3, n. 9 et 10.

Causa adulterii in eo differt quoad divortium tori et habitationis a reliquis causis, quod ea tanquam immediate profluens ex violatione fidei conjugalis sit perpetua, aliae vero ad tempus, n. 75 et 76.

Si a muliere petatur divortium ex adulterio viri et a viro opponatur remissio, haec probata dici nequit quod mulier sciens pravam consuetudinem viri cum eo habitaverit, sed docere praeterea oportet de signis, iisque spontaneis, amoris et benevolentiae ipsius mulieris, n. 79 et 80.

Causis vero divortii quoad torum et cohabitationem ab auctore adductis, a n. 19 ad 35, addi potest adulterium falso a viro uxori imputatum, n. 67.

Defectus virginitatis in muliere minime praebet iustam causam huius divortii. Verum late super hoc disseritur, n. 68 et seqq.

Divortium apud Romanos et imperatores etiam christianos, n. 81 ad 86.

Leges de eo in republica latae, et quomodo sese gesserunt imperatores christiani circa divortium, n. 87 ad 91.

Semper fuit a sanctis Patribus in foro interno reprobatum, n. 92.

Sancti Ambrosii sententia affertur et de ea disseritur, n. 93 ad 100.

Temporum malitiae tribuendum, si post factum divortium sancti Patres novas nuptias tolerandas duxerint, n. 101 ad 105.

Solum adulterium iuxta Patres causam praebet divortio, n. 106.

Quid si mulier infirmitate correpta debitum viro reddere non valeat, n. 107 ad 110.

Quid de Iudaeorum ad Christi fidem conversorum divortio, n. 111.

Utrum statim ac infidelis coniux christianam renuat amplecti fidem, an post secundas nuptias legitimum viri neophyti matrimonium dirimatur, n. 112.

An, quando et quibus casibus, dos restituenda post tori et habitationis separationem, n. 113.

Divortium triplex, verum, ratum, consummatum, num. 114.

Divortium in matrimoniis infidelium, n. 115.

Si coniux infidelis interpellari non potest, opus est Papae dispensatione, n. 116.

Quo temporis momento haec matrimonia dissolvantur, n. 117.

Quo iure fit divortium in matrimoniis non consummatis, n. 118.

Quaedam exceptiones reiiciuntur, n. 119.

Adulterium non praebet iustam exceptionem, n. 120. Ecclesiae doctrina circa Graecorum matrimonia quae sit, n. 121.

Alia. Vide verb. *Adulterium*, *Debitum coniugale*, *Matrimonium*.

DOCTRINA CHRISTIANA (III, 135).

Quibus competat traditio doctrinae christianae. Vide verb. *Doctrina christiana*, n. 1 ad 3.

Quibusnam in locis sit tradenda, n. 4.

Doctrina christiana non solum pueris, sed et adultis est necessaria, n. 5 et seqq.

Qui doctrina christiana satis instructi non sunt, non sunt matrimonio iungendi, n. 9.

Fideles in propria paroecia instruendi, n. 10.

Ludimagistri ad tradendam pueris doctrinam christianam cogendi, n. 11.

Plura clericis quam laicis de ea scitu necessaria, num. 12.

Multo probabilius non valide absolutum fuisse ignorantem necessaria scitu necessitate nescienti, valide vero ignorantem necessaria necessitate praecepti, num. 13 et 14.

Mandatur regularibus, ut doceant professos laicos, et praesertim quaestuarios fratres christianam doctrinam, n. 15 et seqq.

DOLOR.

Vide verb. *Poenitentiae sacramentum*, art. 2.

DOLUS.

Dolus quid sit. Vide verb. *Commodatum*, n. 17.

DOMICILIUM.

DOMICILIUM PRO CONTRAHENDO MATRIMONIO.

Vide verb. *Matrimonium*, *Impedimenta matrimonii*, art. 2.

DOMICILIUM PRO ORDINIBUS SUSCIPENDIS.

Vide verb. *Ordo*, art. 3.

DOMINIUM (III, 138).

DOMINIUM QUOAD EIUS ESSE, DIVISIONEM ET SPECIES.

Dominium generalissime sumptum quid sit. Vide verb. *Dominium*, art. 1, n. 1.

Rectius dominium definitur, et de domini origine disseritur, n. 38 et seqq.

Tale dominium dividitur in divinum et humanum, et quid sit utrumque, n. 2.

Dominium divinum dicitur universalissimum et excellentiae, n. 3.

Dominium humanum aliquando dicitur altum seu politicum, et aliquando dicitur bassum seu speciale, et quid sit utrumque. Vide verb. *Dominium*, artic. 1, num. 4.

Dominium humanum est duplex, iurisdictionis et proprietatis, n. 5.

Dominium iurisdictionis quid sit, et quomodo dividatur, num. 6 et 7. Vide etiam verb. *Regimen*, per totum.

Dominium proprietatis quid et quotuplex sit, n. 8 ad 11.

Ususfructus qui sit, et in quibus rebus constitui possit, num. 12 ad 14.

Usus generaliter loquendo quotuplex sit, et alia ad rem, n. 15 ad 20.

Possessio unde dicatur, quomodo dividatur, et divisiones explicantur, ac possessionis vera definitio traditur, n. 21 ad 26.

Possessio quotupliciter acquiri ac deperdi possit, n. 27 et 28.

Per rei amissionem universaliter loquendo non perditur eius dominium, n. 29.

Possessionis commoda ac privilegia octo assignantur ac explicantur, n. 30 ad 37.

Corrigitur, n. 35, auctor in nota.

Quomodo in primaevo hominum statu res terrae in dominium singulorum pervenerint, n. 39 ad 43.

Animadversio in auctorem, n. 44 et seqq.

DOMINIUM QUOAD EIUS SUBIECTUM ET OFFICIUM.

De fide est Deum esse rerum omnium creaturarum vere et proprie Dominum. Vide verb. *Dominium*, art. 2, num. 1.

Christus ut homo fuit Dominus absolutus et directus universorum quantum ad ius et potestatem, n. 2.

Angeli qualem dominium habeant ac potestatem, num. 3.

Inter creaturas inferiores solus homo est domini capax, n. 4.

Unus homo licite acquirit et habet dominium in alium hominem quoad eius opera et servitutem personalem, n. 5.

Dominium servitutis in alium hominem potest homo acquirere quatuor modis seu titulis, qui enumerantur, et clare demonstrantur, n. 6 ad 10.

An habeat homo dominium vitae suae, actuum suorum, libertatis, propriae famae et honoris, num. 11 ad 15.

Uxores ac filii familias super quibus bonis habeant dominium, n. 16 et 17.

Quid de novitiis ac religiosis solemniter professis circa dominium bonorum temporalium, tam in communi quam in particulari, n. 18 ad 22.

Clerici beneficiati cuius portionis fructuum suorum beneficiorum habeant dominium, n. 23 et 24.

Indicantur auctores plenius tractantes de materia huius articuli, n. 25.

An mare esse possit domini subiectum, n. 27.

DOMINIUM QUOAD MODOS IPSUM ACQUIRENDI.

Dominium rerum tribus modis acquiri potest, et assignantur, et qualiter rerum istis tribus modis acquiratur dominium. Vide verb. *Dominium*, art. 3, n. 1 ad 4.

Iure naturali seu gentium acquiratur rerum dominium multipliciter, scilicet *occupatione*, *alluvione*, *specificazione*, *accessione*, *confusione*, *cummistione* et fructuum perceptione; et quomodo istis modis acquiratur rerum dominium satis clare explicatur, ac exemplis demonstratur, et alia plura ad rem, n. 5 usque ad 85; auctor emendatur in nota ad n. 21.

Ad n. 62 auctoris. Vide in nota.

De modo acquirendi rerum dominium iure civili atque canonico, num. 86, et verb. *Praescriptio* seu *Usucapio*.

De modo acquirendi rerum dominium iure particulari privati alicuius contractus, n. 88, et verb. *Contractus emptionis et donationis*.

Modi, quibus olim dominium privatum inductum fuit, et etiamnum inducitur, dividi possunt in originarios et derivatos; et quinam ii sint, n. 89.

Contractus titulum et causam praebent pro acquirendo dominio, n. 90.

Quomodo dominium acquiratur iure gentium, n. 91.

Distinctio inter alluvionem et inundationem, n. 92.

Duo acquirendi modi, *Fetura* et *accessio*, n. 93.

Accessio quid sit, et quid per alluvionem acquiratur, n. 94 et 95.

Alia de dominio opportune notanda, n. 96 ad 129.

DOMINIUM QUOAD RESERVATIONEM ET RESERVATIONIS EFFECTUS.

Effectus reservationis domini qui sint. Vide verb. *Dominium*, art. 4, n. 1 ad 3.

Conceditur beneficium reservationis domini etiam mutanti ad rem emendam, n. 4 et 5.

An expressa reservatio ei sit necessaria, n. 6.

Quid si concurrat cum ipso domino rei venditae, qui sibi non reservaverit dominium, n. 7 ad 9.

Aliter sentiendum de mutante ad rem emendam, vel reficiendam, vel conservandam, n. 10 ad 12.

Quid requiratur in mutante in concursu cum habente hypothecam generalem, n. 13 et 14.

Alii effectus domini reservationis, n. 15 ad 17.

An reservatio domini, quae ius pignoris et hypothecae producit, cadere valeat super mobilibus et se moventibus, n. 18.

Secus dicendum ubi reservatum fuerit dominium super animalibus, n. 19.

An princeps gaudeat praelatione super omnes domini reservatarios, n. 20 ad 22.

DONATIO.

Vide verb. *Contractus donationis*.

DORMIENS.

Dormiens quando evadat irregularis ex homicidio vel mutilatione causali. Vide verb. *Irregularitas*, artic. 1, n. 11, vers. *Ex homicidio*.

DOS, DOTARE (III, 164).

DOS, QUOAD VARIAM EIUS ACCEPTIIONEM, NATURAM, DIVISIONEM ET PROPRIETATEM, SEU DOMINIUM.

Vocis seu termini dotis aequivocatio aperitur, ac variae assignantur acceptiones et usus. Vide verb. *Dos*, art. 1, n. 1 ad 3.

Assignantur dotes animae beatae, et quare virtutes theologicae non dicantur dotes, n. 4.

Obiter assignantur aureolae beatorum, ac quid et quot sint, et cur dicantur aureolae, n. 5.

Assignantur dotes corporis gloriosi, quidque beatis corporibus praesent, n. 6.

Dos quid sit iuridice et civiliter capta, n. 7.

Dos eiusmodi est duplex, quae assignantur, n. 8.

Dos profectitia quae sit, n. 9.

Dos adventitia quae sit, n. 10.

Res, quae in dotem dantur, vel aestimatae vel inaeestimatae sunt, et de utriusque dotis effectibus, n. 29.

Cuius dotis dominium seu proprietas pertineat ad maritum, n. 11 ad 14.

Quale dominium dotis pertineat ad uxorem, contracto vel soluto matrimonio; et fundus dotalis quo iure et qua conditione possit alienari, n. 15 ad 20.

Ususfructus dotis etiam rei immobilis et inaeestimatae pertinet ad maritum; secus si lucrum perceptum ex fundo dotali non pertineat ad fructuum naturam, n. 21 et 22.

Dominium dotis quando amittatur ab uxore vel a marito, n. 23 et 24.

Soluto per mortem mariti matrimonio filiafamilias vidua quale dominium habeat suae dotis tam adventitiae quam profectitiae eiusque fructuum, n. 25 ad 27.

Mortua uxore ususfructus dotis spectat ad maritum; proprietas vero pertinet ad filios, n. 28.

DOS QUOAD ILLOS QUI TENENTUR EAM DARE.

Pater tenetur dotem dare filiae, quamvis propria bona adventitia habenti; et quamvis in matrimonio nulla sit facta mentio dotis; imo quamvis filia, invito patre, nupserit viro digno; secus si ante annum vicissimum quintum nupserit viro indigno moribus aut genere, aut si pater motivum habeat filiam exhaeredandi. Vide verb. *Dos*, art. 2, n. 1 ad 8.

Si pater dotare nequit filiam, tenetur eam dotare avus paternus, in cuius defectu tenetur mater ipsa, et in defectu matris tenetur frater dotare inopem sororem ex patre, n. 9 ad 12.

Dotem dare tenentur omnes, qui illam serio promiserunt, cuiuscunque sint sexus seu conditionis, n. 13.

Deflorator, qui absque promissione matrimonii virginem per vim, fraudem vel metum iniuste incussum violavit, tenetur illam dotare, ut habeat dotem competentem; ad quid teneatur deflorator tam in foro interno, quam externo, n. 14 ad 20.

Quid de defloratore, qui puellam iam corruptam vi aut dolo seduxit, n. 21 et 22.

Clericus in sacris constitutus, seu maritus qui fingens se laicum solutum sub ficta promissione matrimonii obtinet a femina copulam, ipsamque occultam propalat, an teneatur puellam dotare, ac propalationis damnum reparare, etiamsi puella libere in stuprum consenserit, n. 23 ad 26.

Quantitas dotis danda a defloratore puellae per vim defloratae, quomodo taxanda sit, n. 27 et 28.

Caeteris pauperibus deflorator dives non tenetur plus dare defloratae, quam deflorator pauper, n. 29.

Dos tribuenda a defloratore paupere quomodo mensuranda sit, et ad quid teneatur, si ad pinguorem statum devenerit, n. 30 et 31.

In foro interno dos puellae per vim defloratae tribuenda, quomodo mensuranda sit, et ad quid teneatur deflorator in eodem foro, si iudex non sit bene informatus, vel puella sit nobilis, n. 32 ad 34.

Ad quid teneatur deflorator, si puella sponte se obtulit ac consensit in stuprum; aut muneribus ac blanditiis, sine ulla vi aut fraude fuit in stuprum inducta, n. 35 ad 38.

Referuntur hac arrepta occasione ea quae sancivit Clemens XII, pro urbe Roma contra defloratores sive stupratores et stupratas puellas. Vide n. 42 ad 53.

An pater teneatur dotem dare filiae nuptae sine eius consensu, si vir scripserit tertio mediatori, quod duceret uxorem sine dote, modo pater acquiesceret, num. 39.

An Pater iterum teneatur dotare filiam, si eius culpa dos constituta, et soluta primo marito periit, n. 40.

Et quid si interim paternum patrimonium fuerit diminutum, n. 40.

In illis locis in quibus virum inter et uxorem viget communio bonorum, mater non in subsidium, sed aequae principaliter, ac pater dotem constituere tenetur filiae, n. 41.

DOS QUOAD EIUS REVERSIONEM SEU RESTITUTIONEM SOLUTO MATRIMONIO, ET FACULTATEM EAM REPETENDI CONSTATE MATRIMONIO.

Soluto matrimonio per mortem naturalem mariti dos adventitia est integra restituenda uxori. Vide verb. *Dos*, art. 3, n. 1.

Dos profectitia tamen redit una cum dotata ad dotantem, si dotata adhuc est in potestate dotantis; secus si iam est emancipata, n. 2 et 3.

At quia ubique receptum est patriam potestatem dissolvere per nuptias filiae; adhaerendum est illis, qui indistincte sentiunt hodie pro dote profectitia ipsam filiam solum agere posse, n. 26.

Soluto matrimonio per mortem naturalem uxoris, nullis ex illa exstantibus liberis, dos adventitia ac profectitia, dotes constitutae a stupratore puellae stupratae, a raptore puellae raptae, a viro sene puellae iuveni, ad quos pertineant, et quo iure, n. 4 ad 9.

Soluto matrimonio quoad vinculum, viventibus adhuc contrahentibus, vel per impedimentum dirimens, aut aliam licitam causam, sive propter crimen contrahentium, dos ac dotis lucra obventa, ad quos spectent, n. 10 ad 16.

Constante matrimonio si maritus culpa sua ad inopiam vergat, an possit uxor repetere dotem suam, n. 17 et 18.

Si absque sua culpa maritus vergit ad inopiam, nequit cogi ad restituendam dotem. Et in casu quid agere possit uxor assignatur, n. 19 ad 22.

Potest uxor constaute matrimonio suam repetere dotem, si bona mariti fisco inferantur, n. 23.

Uxor ratione dotis habet tacitam et privilegiatam hypothecam in omnibus bonis mariti, ita ut praefatur omnibus aliis creditoribus, n. 24.

Circa omnia hactenus dicta de dote sunt attendendae speciales conventiones dotales et locorum consuetudines, n. 25.

An neophytus teneatur dotem restituere uxori nolenti converti, aut cohabitare sine Creatoris contumelia. Vide verb. *Neophytus*, n. 9 et seqq.

De mulieris hypotheca pro dote et praelatione supra caeteros creditores, n. 27 et seqq.

DOS QUOAD FIDEICOMMISSUM.

Iustiniana constitutio fideicommissentium abusus coercet. Vide verb. *Dos, Dotare*, art. 4, n. 1 ad 5.

Huic non adversatur contraria disponentis voluntas, n. 6 ad 10.

Eadem constitutio extenditur ad dotes spirituales, n. 11 ad 16.

Quandonam huic constitutioni locus sit, num. 17 ad 19.

A quonam dotes a fideicommisso detrahantur, n. 20 ad 24.

Fideicommissa transversalia et particularia quae sint, n. 25 ad 33.

An dotes ex feudis detrahi possint, n. 33 et 34.

Quoad alia, vide verb. *Adulterium*, art. 2.

DUBITATIO, DUBIUM.

Dubitatio quid sit. Quid de dubitatione temeraria, sive positiva, sive negativa. Vide verb. *Iudicium temerarium*, n. 2 ad 16.

Dubium iuris et dubium facti quid sit. Vide verb. *Conscientia*, n. 25 ad 30.

Dubium speculativum et practicum quid sit, n. 25 et 26.

Dubium positivum et negativum quid sit, num. 27 et 28.

Dubium de irregularitate contracta, potest tenere quod non sit irregularis, excepto dubio de homicidio in quo dubitans, an vere homicidium commiserit, tenendus esset irregularis. Vide verb. *Irregularitas*, art. 8, n. 9 et 10.

DUCATUS.

Ducatus pro solvenda pensione quomodo intelligendus. Vide verb. *Pensio*, n. 115 ad 118.

DUELLUM (III, 180).

DUELLUM QUOAD EIUS ESSE, DIVISIONEM ET PROHIBITIONEM.

Duellum proprie dictum quid sit. Vide verb. *Duellum*, art. 1, n. 1.

Duellum debet esse cum effectu, n. 2.

Duellum quando prohibitum, n. 3.

Duellum proprie dictum debet esse ex conducto, ac initum statuto loco et tempore, et cum periculo occisionis vel vulneris, n. 4 ad 6.

Duellum aliter dividitur a theologis, et aliter a legistis. Legistae illud dividunt in decretorium, propagatorium et satisfactorium, et triplex divisio explicatur, n. 7 ad 10.

Theologi dividunt duellum in sex species, scilicet in duellum manifestativum, veritatis ostentativum virium, evitativum ignominiae, terminativum controversiae, evitativum belli, et defensivum honoris, et singulae explicantur, et quae sint licitae, n. 11 ad 19.

Duellum ulterius dividitur in illud quod fit auctoritate publica, et in illud, quod fit auctoritate privata. Utrumque patet ex terminis, n. 20.

Duellum tum solemne, tum privatum seu simplex est prohibitum iure divino et humano, tam civili quam canonico, n. 21.

Recensentur quinque propositiones circa duellum a Bened. XIV damnatae, in nota.

Indicantur auctores, qui de rebus ad duella pertinentibus, et illorum historiam spectantibus scripserunt, num. 22.

DUELLUM QUOAD EIUS POENAS, ET PERSONAS EAS INCURRENTES, ET EARUM ABSOLUTIONEM.

Affertur imprimis per extensum pro regula, et notitia satis necessaria ad haec omnia constitutio Clementis VIII. Vide verb. *Duellum*, art. 2, num. 1.

Enumerantur poenae principales contra duellantes statutae, num. 2.

Duellantes, si moriantur, quando priventur ecclesiastica sepultura, num. 3 et 4.

Assignantur illi, qui incurrunt poenas impositas contra duellantes, num. 5 ad 13.

Easdem poenas incurrunt etiam Christiani cum Turcis duellantes, num. 14.

Non incurrunt tamen tales poenas ratum habentes duellum factum, num. 15.

Exemplificantur varii casus, in quibus provocatus ad duellum non incurrit illas poenas, a num. 16 ad 19.

Absolutio ab excommunicatione incursa ob duellum ratione citatae constitutionis Clementis VIII, a quo possit impendi, num. 20 et 21.

Referuntur poenae a Benedicto XIII, et per extensum exhibentur, item poenae latae contra duellantes a Benedicto XIV. Vid. num. 22, 23.

Duelli origo et illius causae, num. 24, 25.

Quibus vetitum legibus, num. 26.

Media quae Bacon a Verulamia suadet ad impedienda duella, n. 27.

DIPTYCHA (III, 191).

Quae nomina in Missae sacrificio olim ex diptychis recitarentur. Vide verb. *Diptycha*, num. 1 et 2.

Praxis huiusce recitationis, num. 3.

Erasa ex his tabulis haeticorum nomina, unde quaedam dissidia, num. 4 et 5.

E

EBRIETAS, EBRIUS.

Ebrietas quid sit. Vide verb. *Clericus*, art. 5, n. 15, ad 20. Ebrietas unde dicta, num. 21.

Ebrietas est sub gravissimis poenis interdicta clericis, num. 25.

Ebrius quando evadit irregularis ex homicidio, vel mutilitate casuali. Vide verb. *Irregularitas*, art. 1, sub num. 11.

Alia de ebrietate. Vide verb. *Gula*, a. n. 12 ad 21.

ECCLESIA (III, 193).

ECCLESIA IN SENSU MORALI CAPTA, QUOAD EIUS ESSE ET PRINCIPALES NOTAS.

Ecclesiae nomen quod significet. Vide verb. *Ecclesia*, art. 1, num. 1.

Ecclesiae nomen dupliciter sumitur, et explicatur, num. 2.

Affertur vera definitio Ecclesiae, et explicatur per singulas eius particulas, a num. 3 ad 9.

Ad hanc Ecclesiam exspectant non solum praedestinati et iusti, sed etiam reprobi et peccatores, n. 10, 11.

Ad hanc tamen Ecclesiam non spectant, sed ab ipsa excluduntur pagani, Turcae, et Iudaei, catechumeni, haeretici, a fide apostatae, schismatici, excommunicati, etc., num. 12 ad 16.

Una et eadem substantialiter et formaliter est Ecclesia legis gratiae, legis naturae, et legis scriptae, num. 17.

Notae praecipuae, per quas vera Ecclesia decernitur a falsis, sunt quatuor, et enumerantur, ac variis titulis et rationibus explicantur, n. 18 ad 24.

Sola Ecclesia Romana catholica habet notas verae Ecclesiae Christi, et in ipsa sola potest obtineri salus, et nullus extra ipsam salvatur, num. 25.

Ecclesia Romana pro eodem sonat, ac universalis, num. 26.

Summus pontifex, quamvis non sedeat Romae, appellatur semper Romanus pontifex, num. 27.

Non habet Deum patrem, qui non habet Ecclesiam Romanam matrem, num. 28.

ECCLESIA QUOAD EIUS VISIBILITATEM, INDEFECTIBILITATEM ET INFALLIBILITATEM.

Ecclesia vera Christi est, et fuit semper absolute visibilis. Vide verb. *Ecclesia*, art. 2, num. 1.

Ecclesiam esse visibilem ostenditur etiam evidenti ratione, num. 2.

Christi Ecclesia visibilis, seu Ecclesia Romana catholica est indefectibilis, et semper duratura et infallibilis; quod colligitur ex Novo et Veteri Testamento, et probatur ex SS. Patribus, et sacris canonibus, num. 3 ad 9.

Ecclesia Romana catholica est regula fidei et morum in toto mundo, et sola potest definire causas fidei ab omnibus tenendae, num. 10 ad 13.

Ecclesia Romana dicitur mater et magistra omnium Ecclesiarum, et est caput etiam Ecclesiae Graecae, num. 14 et 15.

Romana Ecclesia habet annexum primatum universalis Ecclesiae ex institutione, et praecepto Christi Domini, num. 16 et 17.

Fides apostolica non potest a Romana urbe divelli et alio transferri, et ubi est Papa, ibi est Roma, n. 18 et 19.

ECCLIESIA MATERIALIS QUOAD EIUS AEDIFICATIONEM, DOTATIONEM ET REPARATIONEM.

Ecclesia materialis iuxta varias eius classes varia sortitur nomina. Vide verb. *Ecclesia*, art. 3, n. 1.

Basilicae, quare sic dictae, et quales ecclesiae vocentur basilicae, n. 2 ad 4.

Quales Ecclesiae vocentur cathedrales, collegiatae, matricae, filiales, baptismales et parochiales, num. 5 ad 10.

Parochiales et baptismales ut plurimum tum in iure, tum in facto confunduntur, et baptismales dicuntur etiam matricae, num. 11 et 12.

Pro ecclesia de novo aedificanda, quid requiratur, num. 13 ad 15.

Non requiritur licentia Episcopi pro aedificando oratorio privato in propria domo, num. 16.

Pro aedificanda ecclesia una cum monasterio regularium, quid requiratur, num. 17.

Ad rem assignatur privilegium concessum Fratribus Minoribus, et postea quod omnes Mendicantes redutum, et contra quos tale privilegium procedat, n. 18, ad 22.

Patres Societatis Iesu habent peculiare privilegium, ut possint aedificare intra spatium etiam centum quadraginta cannarum prope quemcunque conventum, seu ecclesiam, num. 23.

Privilegium distantiae centum quadraginta cannarum attendendum est etiam in translatione ecclesiae et conventus, num. 23.

Per tale privilegium impediri non potest ampliatio conventus, si iam fuerit legitime facta, num. 25 et 26.

Tale privilegium distantiae centum quadraginta cannarum locum non habet in domibus, seu hospitibus regularium, quae non habent ecclesiam publicam, nec etiam in seminariis, num. 27.

Tale privilegium, an sit usu receptum, an eidem possint Ordinarii contraire. An censeatur per bullas abrogatum, et an per non usum tolli possit, num. 28 ad 31.

Mensuratio huiusmodi distantiae centum quadraginta cannarum debet fieri per aerem, non per terram, n. 32.

Longitudo cannarum debet esse pro qualibet octo palmarum mensura, num. 33.

Pro aedificanda ecclesia, quid ulterius requiratur, num. 34 ad 37.

Cappella, an erigi possit sine dote, num. 38 et 39.

Dos assignanda ecclesiae, cuius quantitatis esse debet, num. 40.

Pro cognoscenda sufficientia dotis novae ecclesiae regularium aedificandae, quid attendi debeat, n. 41.

Pro aedificanda ecclesia requiritur ulterius, ut ipsa ecclesia noviter aedificanda non vergat in praeiudicium, alterius ecclesiae praesertim parochialis, num. 42.

Hinc si ab Episcopo permittatur aedificatio ecclesiae in praeiudicium parochialis, potest parochus se opponere et a licentia concessa appellare, secus, si in licentia concessa sint ab Episcopo reservata iura parochialis, et ad hoc referuntur varia decreta, num. 43 ad 50.

Antequam aedificetur ecclesia, quid agere debeat Episcopus vel per se, vel per alium, num. 51 et 52.

Pro ecclesia aedificanda, sive amplianda potest cogi vicinus ad vendendam domum, vel alium situm, etiamsi inter domum, et ecclesiam adsit via publica, et etiamsi domus fuerit alterius ecclesiae, aut causae piae, n. 53 ad 56.

Ad hoc ut quis teneatur domum, vel alium situm vendere pro aedificanda, amplianda, et reparanda ecclesia, quatuor conditiones requiruntur, quae assignantur, num. 57 ad 62.

Docte explicatur l. *Si quis sepulcrum* ff. de Relig. fun. et erudite disseritur super obligatione, qua tenetur vicinus vendere domum, vel alium situm pro aedificatione vel ampliacione ecclesiae, num. 95 et seqq.

Pro reparanda corrumpente ecclesia standum est specialibus locorum consuetudinibus, num. 63 et 103, idem dic de statuto, n. 103.

Quomodo sit probanda haec consuetudo, n. 104.

Nulla speciali consuetudine in loco existente ecclesia debet reparari de suis redditibus, num. 64.

Si ecclesia nullos habeat redditus, vel saltem non sufficiens ad reparationem, quis teneatur eam reparare, num. 65 ad 67.

Ad reparationem ecclesiae cathedralis, quis teneatur, num. 68 ad 70.

Qui tenentur ad reparationem ecclesiae, tenentur etiam ad reparationem aedium rectoris ecclesiae, n. 71.

Imo supradicti (deficientibus ecclesiae redditibus, et contraria non exstante legitima consuetudine) tenentur etiam ad procuranda, et reparanda paramenta, et ornamenta eccles., et ad rem adducitur recens decretum, num. 72 et 73 et n. 106 et seqq.

De Episcopo singulare est, quod si onus reparandi ad alios pertineat, tenetur nihilominus ipse reparare cathedralem minitantem ruinam, reservato sibi iure agendi contra illos, num. 116.

Notandum, quod parochus teneatur solum reparare ecclesiam parochialem, non item ecclesiam succursalem, si qua est in parochia, n. 117 et seqq.

Beneficiati, qui tenentur salva congrua sustentatione ecclesiam reparare, sunt ii qui residere tenentur, n. 120.

An ad constitutionem pro reparatione parochialis ecclesiae vocari queant forenses, qui praedia possident in districtu parochiae, num. 121.

Si ecclesia ruinam passa sit tempore beneficiati antecessoris, uter conveniendus sit pro reparatione successor, an haeres beneficiati antecessoris, num. 122.

De hypotheca competenti ecclesiae pro reparatione super bonis beneficiati, n. 123.

An is, ad quem pertinet onus reparationis ampliandae quoque, et de novo aedificandae ecclesiae sumptum agnoscere queat, n. 124.

Ecclesiae olim quando aedificabantur, caput illarum seu altare maius respiciebat partem orientalem; et ad hoc adducuntur quatuor congruentiae, n. 74 ad 79.

Hic modus erigendi, ecclesiis licet sit congruentior, non est tamen omnimode necessarius, n. 80.

Forma ecclesiarum, qua a principio ex Apostolorum traditione utebantur Christiani, semper eadem fuit longa nimirum, et in navis speciem, n. 81.

Ecclesia inter tres partes, seu mansiones distribuitur. Prima pars sacrarium seu presbyterium, sive Sancta sanctorum appellatur; secunda, chorus; tertia, navis; et tres istae partes explicantur, et cur sic appellentur, indicatur, n. 82 ad 92.

In navi ecclesiae olim mares a feminis separati constituebantur, mares, in dextra navis parte, et feminae in sinistra; et hoc fuit ab Apostolis constitutum, n. 93 et 94.

ECCLIESIA QUOAD EIUS CONSECRATIONEM, EXSECRATIONEM ET RECONCILIATIONEM.

Consecratio ecclesiae quid sit. Vide verb. *Ecclesia*, art. 4, num. 1.

Solus Episcopus loci de iure communi potest Ecclesiam consecrare, num. 2.

Episcopus debet esse proprius illius dioecesis, in cuius finibus sita est ecclesia consecranda, n. 3.

Episcopus in dioecesi aliena consecrans ecclesiam absque permissione proprii Episcopi, an suspendatur, et an valida sit consecratio, num. 4 ad 6.

Episcopus, an possit delegare potestatem consecrandi ecclesias, num. 7.

Circa benedictionem et consecrationem suarum ecclesiarum regulares habent privilegium, n. 8 ad 10.

Ecclesiae consecrari possunt qualibet die etiam non festiva, num. 11.

Non possunt ecclesiae consecrari nisi inter missam; secus Episcopus peccaret; consecratio tamen esset valida, num. 12 ad 14.

Ecclesiae cathedrales, et parochiales cum maioribus saltem altaribus intra annum in civitatibus, et in dioecibus intra biennium post earum restaurationem sunt ab Episcopis consecrandae, num. 15.

Ecclesia semel consecrata an sit iterum consecranda, num. 16 et 17.

Et quare, num. 74 et seqq.

Ecclesia non est consecranda, nisi prius ei de dote competente provisum fuerit, num. 18.

Ecclesia, si destruat, reparatur, comburatur, ampliatur in aliqua parte, vel in toto, quando indigeat nova benedictione, aut consecratione. Vide verb. *Ecclesia*, art. 4, num. 19 ad 25.

Confirmantur ea, quae habet auctor, a num. 10 et seqq., num. 81 et seqq.

Saeculo XI ex falso canone persuasum fuit everso altari principali totam ecclesiam esse consecrandam, num. 82 et 83.

Sub finem saeculi XII haec disciplina mutari coepit, num. 84.

De ritibus, quibus tum antiqua, tum praesens utitur Ecclesia in consecratione, n. 85 et 86.

Quomodo constare possit de consecratione ecclesiae, num. 79.

Si de consecratione minime constet, vel dubia ea sit, consecranda sit ecclesia, n. 80.

Ecclesia pluribus casibus et modis polluitur, ita ut indigeat reconciliatione. Primus est quando in ea sanguis humanus in quantitate notabili per voluntariam, iniuriosam, et graviter peccaminosam actionem effunditur. Et effusionis sanguinis circumstantiae ecclesiam polluentes, vel non, explicantur, n. 26 ad 35.

Secundus casus quo polluitur ecclesia, est quando in ea committitur voluntarium et iniuriosum homicidium, sive respectu sui, sive respectu alterius, quamvis sanguis non effundatur, et istius casus pariter circumstantiae enucleantur, num. 36 ad 44.

Tertius casus quo polluitur ecclesia, est quando humanum semen in ecclesia criminose, voluntarie et notorie est effusum, sive sit hominis, sive mulieris, sive haeretici aut infidelis, etc., et seminis effusionis qualitates ecclesiam polluentes, vel non, aperiuntur, n. 45 ad 50.

Quartus casus quo polluitur ecclesia, est quando in ea sepelitur aliquis excommunicatus vitandus, aut infidelis, num. 51.

An ecclesia polluat per sepulturam infantis infidelis, vel filii parentum fidelium non baptizati, n. 52 et 53.

Si in ecclesia fuerint sepulti haeretici non denunciati nominatim, etiam alias notorii, non censetur violata ecclesia, nec etiam per sepulturam eius, qui in duello decessit, nisi denunciatus fuerit, n. 54 et 55.

Corrigitur auctor, num. 55.

An omnes supradicti casus debeant esse publici ad hoc, ut ecclesia polluta dicatur, n. 56 et 57.

Effectus violationis ecclesiae sunt tres, et assignantur, num. 58.

Si quis in ecclesia publice polluta divina officia peragit, an peccet, vel censuras incurrat, n. 59.

Si sacerdos sciat solum ex sacramentali confessione ecclesiam esse pollutam, an in actu celebrationis missae violetur, quid agendum, n. 60 et 61.

An per pollutionem ecclesiae polluat etiam coemeterium, et e contra, num. 62 ad 64.

Reconciliatio ecclesiae pollutae, si prius fuerat consecrata, a quo fieri possit, num. 65 et 66.

Ex privilegio, seu commissione summi pontificis reconciliatio ecclesiae pollutae potest fieri etiam a simplici sacerdote, num. 67.

Praelati regulares, an habeant privilegium reconciliandi ecclesias sibi subiectas, num. 68 ad 70.

Si ecclesia polluta non fuerit consecrata, sed solummodo benedicta, reconciliari potest per quemlibet simplicem sacerdotem per solam aquae lustralis aspersionem, quamvis ab Episcopo non benedictae, num. 71 et 72.

Coemeterium consecratur, et reconciliatur iisdem modis, et ab iisdem, quibus consecratur, et reconciliatur ecclesia, num. 73.

ECCLESIA QUOAD VARIA MISCELLANEA IPSAM CONCERNENTIA.

In ecclesia servitus, prospectus, vel transitus haberi non potest sine indulto apostolico. Et sic nec cryptae, et aditus subterranei ad ipsam. Vide verb. *Ecclesia*, art. 5, num. 1.

Hoc indultum saepe petentibus denegatur, n. 2.

Talis prohibitio vim habet etiam in eo, qui habet ianuam correspondentem in domo parochiali ecclesiae contigua, n. 3.

Imo nequidem ducibus et marchionibus id permitti potest, n. 4.

Quid in hac re observandum ab Ordinariis, n. 5 et 6.

Sedilia propria ponere in ecclesia quis possit, qua facultate, quo iure, num. 7 ad 12.

Quando lis est inter privatos super competentia loci, qui sunt in possessione, sunt manutenedi in tali possessione absque novitate, num. 13.

Locus in ecclesia possessus, videntibus et patientibus rectore, toto clero et hominibus loci, sicuti acquiritur per decennium, ita praescribitur per immemorabilem. Et in casu, an permitti possint in praeiudicium huiusmodi iuris quaesiti ponere novam sedem ante veterem, num. 14 ad 17.

An ex consuetudine sedendi in certo loco ratione praecminentiae, acquiratur etiam ius prohibendi, ne alter sedeat; et ad tale ius acquirendum, quid requiratur, num. 18 ad 23.

Contra amoventes sedilia, quomodo agi possit, n. 24.

Si antiqua forma ecclesiae immutetur in aliam structuram, sedilia laicorum in illa existentia quomodo reponi debeant, num. 25.

Ius habendi talia sedilia, vel sepulturam in ecclesia concessum alicui familiae, vel descendantibus, extincta familia, ad quos tale ius transeat, n. 26.

Sedilia quomodo prohibeantur collocari in ecclesia, num. 27.

Strata ad ecclesias sibi deferri facere quibus liceat, num. 28.

Afferuntur duo decreta generalia Sacrae Rituum Congregationis prohibentia laicis osculum Evangeliorum intra missam, usum baldachini in ecclesiis, et assistentiam in presbyteriis, num. 29, 30 et 31.

Magistratus laicus non potest in ecclesia habere retentionem, sive usum tapeti, aut stratus, et ad rem afferuntur varia decreta, num. 32 ad 35.

Indicantur auctores tractantes de iuribus honorificis, quae in ecclesia laicis praestari solent, n. 52 ad 55.

Qualis honor debetur praelato praesidi provinciae declaratur, num. 36.

Dedicationis ecclesiae festum, an possit ab Episcopo transferri, num. 37.

Sanctis Antiqui Testamenti possunt dedicari ecclesiae, num. 38.

Musica est de iure permessa in ecclesia, n. 39.

An musicae cantus possit ab Episcopo prohiberi, num. 40 ad 42.

An musica toleranda sit in ecclesia exteriori monialium, n. 43.

Propter ecclesiae reverentiam possunt expelli artifices prope illam obstrepentes, ac personae infames, et sordidae eius divina officia perturbantes, n. 44.

An stabulum prope ecclesiam construi prohibeatur. Et cui competat privilegium illud removendi, num. 45 ad 47.

Ad rem affertur epistola encyclica Clementis XI, num. 48.

An possint in ecclesiis fieri ludi theatrales, repraesentationes, seu comoediae, n. 49 ad 51.

Ecclesia quoad eius naturam, status varios, praerogativas ac regiminis formam. Ecclesia in genere quaelibet congregatio dicitur. Vide verb. *Ecclesia*, art. 6, num. 1 ad 3.

Ecclesia in sensu ecclesiastico dicitur societas fidelium, n. 4 ad 6.

Qui de hac sunt Ecclesia, vocantur interius per gratiam, exterius vero per verbum, n. 7 et seqq.

Ecclesia Christi duplici modo considerari potest, per latam scilicet, et strictam significationem, num. 12 et seqq.

Ecclesia Christi per latam significationem accepta temporibus legis naturae, et scriptae etiam floruit, n. 15 et seqq.

Quaenam fuerit divinae providentiae cura in regendo Ecclesiam in statu naturae, et legis scriptae, n. 19 et seqq.

Novatorum circa Ecclesiae Christi definitionem haereses designantur, n. 32 et seqq.

Confutantur, n. 43.

Ostenditur Ecclesiam Christi visibilem esse, n. 44 et seqq.

Esse unam, n. 56.

Sanctam, n. 57.

Catholicam, n. 58.

Et Apostolicam, n. 59.

In Ecclesiis haeticorum non sunt notae Ecclesiae Christi, n. 61 et seqq.

Notae Ecclesiae Christi in Ecclesia Romana conspiciuntur, n. 65 et seqq.

Ecclesia Christi compellitur non solum praedestinos, perfectos et iustos, sed etiam peccatores, num. 68 et seqq.

Recensentur illi qui ab Ecclesia Christi arcentur, n. 73 et seqq.

Visibilis Ecclesia Christi nunquam deficiet, n. 77 et seqq.

Infallibilis item est in decernendis fidei et morum controversiis, n. 80 et seqq.

Romanus Pontifex primatum obtinet in Ecclesia Christi, et est infallibilis in finiendis religionis controversiis, n. 85 et seqq.

ECCLESIA MATERIALIS QUOAD EIUS ANTIQUITATEM.

Ecclesiarum origo. Vid. verb. *Ecclesia*, art. 7, n. 1. Christiani initio habuere ad res divinas peragendas determinata, n. 2.

Alexandri Severi tempore publicam ecclesiam habuerunt Christiani, n. 3.

Diluuntur variae difficultates, n. 4.

Usus ornamentorum antiquissimus in Christianorum templis, n. 5.

ECLIPSIS.

Eclipsis solis quando, et quomodo fiat. Vide verb. *Mundus*, n. 142 et 143.

Eclipsis lunae quando, et quomodo fiat, n. 141.

EDICTA LAICALIA (III, 246).

Laicalia edicta etiam ab ecclesiasticis condi possunt, quid inde. Vide verb. *Edicta legalia*, n. 1 ad 5.

Inter edicta prohibitiva et privilegiativa distinctio, num. 6.

Quid si huiusmodi edicta circa sanctorum canonum observantiam versentur, n. 7 ad 10.

An ea ecclesiastici amplecti debeant, n. 11 ad 14.

EDUCANDAE (III, 247).

Educandarum puellarum admissio in monasterium fieri nequit sine apostolica licentia, et Ordinariorum examine. Vide verb. *Educandae*, in titulo.

Pro matrimonio et sepultura educandarum. Vide verb. *Matrimonium*, art. 2, n. 115 ad 121.

Ut educandae recipiantur in monasteriis plures requiruntur conditiones, quae assignantur. Vide verb. *Moniales*, art. 1, n. 1 ad 29.

Alia ad rem. Vide n. 30 ad 63.

EIICERE, EIECTI A RELIGIONE (III, 247).

Religiosi professi iure incorrigibiles possunt licite eiici a religione, et afferuntur decreta Sacrae Congregationis ad hoc spectantia. Vide verb. *Eiicere*, *Eiecti*, num. 1 ad 3.

Ad expulsionem incorrigibilium quinque praerequiruntur, et enumerantur, ac quoad eorum circumstantias explicantur, n. 4 ad 12.

Vere incorrigibilis quis dicatur, n. 13.

An probandam incorrigibilitatem pro expulsionem non potest carcerari, nisi qui post tertium delictum, et tertiam punitionem iterum delinquit, n. 14 et 15.

Incorrigibilis expleto carceris tempore an sit statim expellendus, n. 16.

Quomodo cognosci possit, quod adhuc durat incorrigibilis post carcerem probatorium, n. 17.

Si incorrigibilis in obstinatione persistat, an adsit obligatio ipsum expellendi, n. 18.

Facultas expellendi incorrigibiles quibus fuerit alias restricta; et nunc ad quos extendatur; et an possit alteri delegari, n. 19 ad 21.

Electio seu graviorum Patrum, quando, quomodo, et a quo fieri debeat, ac confirmari, n. 22 ad 27.

Pro ferenda sententia definitiva expulsionis, an requiratur quod omnes seu patres concordent, num. 28 ad 30.

Ad sententiam definitivam expulsionis ferendam quid ulterius praerequiratur, n. 31 et 32.

Post latam sententiam, quid agendum sit indicatur, num. 33 ad 35.

Sententia expulsionis est statim significanda a superiore ordinario loci; et significationis formula traditur, n. 36 ad 37.

Ordinarius nequit sententiam expulsionis examinare, num. 38.

Traditur formula consignandi eiecto litteris expulsionis, n. 39.

Eiectus debet se praesentare illi Ordinario, in cuius dioecesi est conventus a quo eiicitur, et tenetur incedere in habitu clericali, n. 40.

Nequit tamen eiectus nec in suscepto ordine ministrare, nec ad alios ascendere, nec exercere officium concionandi aut docendi, n. 41 ad 43.

Expulsus laborat infamia iuris et facti; nec potest praetendere alimenta a religione, quamvis sit Societatis Iesu, post vota simplicia, n. 44 et 45, et n. 76 et 77.

Et haec procedunt etiam quoad eiectos e Societate Iesu post emissam vota solemniam, non item quoad eosdem eiectos e Societate Iesu post emissam vota duntaxat simplicia, n. 46.

Regularis iniuste eiectus, an possit compellere monasterium ad alimenta praestanda, n. 47 et 48.

Eiecti stantes in saeculo, an teneantur ad observanda vota Religionis, n. 49 ad 52.

Reprehenditur Auctor, n. 50, in nota.

Corrigitur item n. 52 in nota.

Eiectus iuste tenetur se corrigere, et humiliter petere, ut iterum admittatur, et an possit cogere religionem ut se iterum recipiat non obstante aliqua excusatione, n. 53 ad 55.

Eiectus rediens ad religionem non tenetur de novo Novitiatum obire, et professionem emittere, n. 56.

Eiectus rediens, praescindendo a statutis et constitutionibus uniuscuiusque religionis, an sit restituendus ad gradus et praecedentias, n. 57 et 58.

Eiectus a religione ob crimina falsa, quae ipse sibi ad hunc finem imposuit, non est securus in conscientia extra illam, et hoc pariter est dicendum de sic expulsis post vota biennii a Societate Iesu, n. 59 et 60.

Eiectus iuste, si emendatus ad claustra rediens, non admittatur, potest tuta conscientia remanere in saeculo, num. 61.

Eiectus in saeculo remanens, sive clericus, sive laicus an teneatur incedere in habitu clericali, n. 62 et 63.

Eiecti sive clerici, sive laici militiae saeculari ascripti, animo non redeundi, an sint apostatae, n. 64 et 65.

Eiectus qualium bonorum ius acquirat, et an possit de illis disponere ac testari, n. 67 ad 70.

Eiecti extra claustra decedentis bona ad quem spectent, n. 71 ad 73.

Eiectus si extra claustra decedat, ubi sit sepeliendus, num. 74 et 75.

ELECTIO (III, 263).

ELECTIO QUOAD IUS, ESSE, DIVISIONEM, DIFFERENTIAM ET FORMAM.

Electio generatim sumpta quid sit. Vide verb. *Electio*, art. 1, n. 1.

Electio canonica dupliciter sumitur. Primo generaliter et latissime, sub quo nomine venit etiam postulatio, praesentatio, nominatio, petitio et collatio. Secundo proprie et stricte, quae definitur, n. 2 et 3.

Assignatur differentia electionis a postulatione, et quid sit postulatio, n. 4 et 5.

Assignatur differentia electionis a praesentatione, et quid sit praesentatio, n. 6 et 7.

Assignatur differentia electionis a nominatione; et quid et quotuplex sit nominatio, n. 8 ad 10.

Assignatur differentia electionis a petitione, et quid sit petitio, n. 11 et 12.

Assignatur differentia electionis a collatione, et quid et quotuplex sit collatio, n. 13 ad 15.

Collatio libera a quo fieri possit, n. 16 et 17.

Collatio necessaria quid sit; et a quo fieri possit, num. 18 et 19.

Forma electionis est triplex, scilicet forma scrutinii, compromissi et inspirationis, n. 20.

Et quidem triplex isthaec electionis forma percipitur a cap. *Quia propter* de Electione, quod in quibus habeat locum docetur, et late differentia electionis, quae fit ex illius *capitis* censura, et eius in qua requiritur tantum consensus naturalis sive verbis, sive factis explicatur, n. 36 et seqq.

Electio per sortes non valet, n. 21.

An in quacunque electione sortes improbentur. Vide n. 42 et seqq.

Electio per scrutinium quid sit, n. 22.

Octodecim substantialia formae electionis per scrutinium assignantur, n. 23.

Electio per compromissum quid sit, n. 24.

Ad faciendum compromissum pro electione requiritur consensus omnium vocalium, n. 25.

Compromissum pro electione potest fieri etiam in unum solum, quamvis ipse non sit de collegio, dummodo non sit laicus, n. 26 et 27.

Unus compromissarius nequit eligere se ipsum, n. 28.

Si compromissarii sint plures, possunt ii aliquem ex se ipsis eligere, n. 29.

Compromittentes tenentur recipere electum a compromissariis, dummodo servata fuerit forma compromissi, n. 30 et 31.

Electio per inspirationem, et per quasi inspirationem quae sit, et quid ad eius essentiam requiratur, n. 32 ad 35.

ELECTIO QUOAD ILLOS, QUI POSSUNT, VEL NON ELIGERE, ET ELIGI.

De iure communi ius eligendi praelatum spectat ad capitulum, seu collegium, cuius praelatus est eligendus. Vide verb. *Electio*, art. 2, n. 1.

Canonici vero tum cathedralium, tum collegiatarum, tametsi sint de capitulo, non aliter ius eligendi habent, quam si in sacris sint constituti, n. 42.

Necesse tamen haud est, ut de tempore vacationis beneficii canonici in sacris sint constituti, sed sat est, si de tempore electionis constituti sint in sacris, quamvis ex dispensatione pontificia ordinati sint ante aetatem ordinariam, n. 43 et 44.

Utrum ius eligendi habeat canonicus proprietarius, an vero canonicus possessor, tum an ius eligendi habeat canonicus post canonicatus resignationem, vel vacante canonicatu per alterius incompatibilis assecutionem, n. 45 et 46.

Quid de huius iuris duratione, et an possit extra-neis communicari, n. 2 ad 4.

Quid, si unus solus de capitulo, seu collegio remaneat, n. 5 et 6.

Qui incapaces sint eligendi, sive a iure, sive ob aliam causam, n. 7 ad 20.

Pacifica non est opinio Auctor., num. 13 et seqq., quod interdicti et irregulares haud possint eligere, n. 47 et 48.

Admissio excommunicati ad eligendum an irritam reddat electionem, n. 49.

Quae sint qualitates requisitae in iis, qui eligendi sunt, n. 21.

Scientia est triplex, scilicet eminens, mediocris et sufficiens, assignatur quaelibet, n. 22.

Scientia sufficiens, quomodo mensuranda, n. 23.

In eligendis ad praelaturas, atque officia ecclesiastica, quae scientia toleranda, n. 24.

Quoad aetatis maturitatem. Vide verb. *Aetas*.

Quoad morum honestatem, clare patet in recensendis iis, qui eligi non possunt, n. 25 ad 41.

ELECTIO QUOAD EA QUAE CONCERNUNT ELECTORES.

Electores habentes legitimum ius ad suffragandum, sive sint absentes, sive praesentes, vocandi sunt ad electionem novi praelati, nisi sint nimis distantes et quae distantia sufficiat ad eos non vocandos. Vide verb. *Electio*, art. 3, n. 1 ad 3.

Illustratur auctor n. 2, circa iuramentum praestandum ab eo, qui appellat ab electione, n. 27 et seqq.

Electores vocati an possint cogi ad interessendum, num. 4.

Electores absentes, et impediti possunt eligere per procuratorem, secus per epistolam, n. 5 et 6.

Declaratur n. 5 Auctor. nota.

Electores tenentur sub gravi investigare de idoneitate personae eligendae, n. 7.

Electores eligentes indignum an peccent, quibus poenis subiaceant, et ad quid teneantur, n. 8 ad 11.

Non debent, nec possunt electores denegare suum suffragium ei, quem per solam sacramentalem confessionem noverunt indignum, n. 12.

Electores tenentur sub mortali eligere eos, quos digniores, et ecclesiae magis utiles esse iudicaverint, n. 13.

Obligatio sub gravi eligendi digniorem, non solum procedit de Episcopis et Cardinalibus, sed etiam de omnibus aliis habentibus iurisdictionem quasi episcopalem, ac de promovendis ad ecclesias parochiales, n. 14 et 15.

Electio digni, praetermisso digniore, est valida, quamvis illicita; et aliquando potest esse licita, n. 16 ad 18.

Elector renuntians electioni, si poeniteat, et se retractet, re adhuc integra, an admitti debeat ad electionem, et res integra quando dicatur, vel non, num. 19 ad 21.

Electio quando possit variare vocem suam, n. 22.
Electores an possint interponere appellationem, ne procedatur ad electionem, n. 23.

Electores, postquam aliquem unanimi consensu elegerunt, an possint electioni se opponere, n. 24.

Talis oppositio fieri potest triplici modo, qui assignatur et explicatur, n. 25.

Electio est interdictio abusus illicitarum capitulationum, quas occurrente vacatione ecclesiarum seu monasteriorum interdum fieri contingit, et ad hoc datur constitutio Innocentii XIII, n. 26.

Quomodo fieri debet iuramentum interponendum ab iis, qui de electione appellant, n. 27 et seqq.

ELECTIO QUOMODO, QUANDO, ET UBI FIERI POSSIT, ET DEBEAT, AN SIT CANONICA PRAESERTIM INTER REGULARES.

Pro electione canonica facienda qui sint vocandi. Vide verb. *Electio*, art. 4, n. 1.

Uno solo electore non vocato, an possit iste electionem irritare, n. 2 ad 4, et vide verb. *Absens*.

Ante electionem habendi sunt tractatus consultorii; et vocales tenentur praestare iuramentum de eligendo meliorem, et istud iuramentum an sit de essentia electionis, n. 5 ad 11, et art. 3, n. 13.

Ante electionem canenda est missa, et facienda est invocatio Spiritus Sancti pro eligendis dignioribus; et talis missa an sit de essentia et validitate electionis, num. 12 et 13.

Electio debet celebrari omnibus electoribus in unum collegialiter congregatis, et si aliqui debito modo vocati interesse nolint, electio est valida sine ipsis. At pro ordine Fratrum minorum traditur alia dispositio, num. 14 ad 17.

Quid si coepto electionis tractatu aliqui vocales egrediantur et redire nolint, vel in casu defectus praesidis, vel omnes moriantur, aut delinquant et unus solus remaneat, n. 18 ad 25.

Si aliquis vocalium schedulam vacuum miserit in communem votorum urnam; vel in aperitione scrutinii reperiantur plures schedulae, quam sint vocales, adhuc electio erit valida, si demptis superfluis remaneat maior pars, n. 26 et 27.

Electio superiorum regularium debet fieri omnino per vota secreta, et ad rem quid sentiant doctores in interpretatione Concilii Trid., n. 28 ad 30.

Electio propter quas causas desinat esse secreta, num. 31 ad 36.

Ad electionem regularium debent vocari omnes vocales etiam infirmi, qui decumbunt in conventu electionis, et si nequeant electioni interesse, quid agendum sit, indicatur, n. 37.

Ad talem electionem vocandi sunt etiam religiosi sacris non initiati in illis religionibus, quarum constitutiones ipsis expresse concedunt, ut habeant votum in capitulis, n. 38.

Regulares tenentur sub mortali eligere digniorem, n. 39 et 40, et art. 3, n. 13, et cod. art. 3, sub n. 6, 7, 8 et 9.

Quid disponant quoad hoc pro Minoribus de observantia statuta ordinis et constitutiones pontificiae, n. 41 ad 43.

Ut electio sit valida, requiritur ut in ipsam concurrat saltem maior pars capituli, n. 44, et verb. *Abbatissa*, num. 43 ad 52.

Ubi vota essent paria, praeses capituli nequit dare votum decisivum, nisi in electionibus, quae fiunt a solo definitorio, n. 45 et 46.

Tale votum decisivum an habeant etiam ministri provinciales, n. 47.

Commissarii provinciales, qui tempore capituli generalis relinquuntur ad gubernandas provincias, et singulae electiones, quae fiunt in definitoriis, quomodo fieri debeant, n. 48 et 49.

Electiones, quae fiunt in capitulis tum generalibus, tum provincialibus, quomodo fieri debeant, n. 50.

Electio, ut sit canonica, debet esse omnino libera; et quando sit canonica, vel non, ob restrictionem libertatis, n. 51 ad 54.

In ordine Minorum de observantia gubernatores pro se, vel pro alio incurrunt ipso facto excommunicationem Papae reservatam, et privationem vocis activae et passivae, n. 55.

Et extenditur ad alios etiam regulares. Vide verb. *Poenae*, art. 2, n. 207.

Quae tamen excommunicatio modo potest absolvi a ministro et commissario generalibus, ubi agitur de electione superiorum inferiorum, n. 56.

Dispositio generalis pro omnibus regularibus illicitis modis pro se, vel pro aliis dignitates procurantibus, num. 57 et 58.

Electio quando, et per quid evadat Simoniaca; et sic electus ad quid teneatur, n. 59 ad 63.

Assignantur variae electiones Simoniacae, et nullae propter illicitas pactiones electorum, n. 64, et verb. *Simonia*.

Electio celebrari debet in loco publico, et solito, num. 65.

In casu autem necessitatis celebrari potest extra ecclesiam, seu monasterium, et extra locum solitum: imo etiam in loco interdicto; et quid si extra casum necessitatis ibi celebraretur, vel in loco non consueto, n. 66 ad 70.

Electio de iure communi est facienda, quando ecclesia est viduata et vacat legitimo suo pastore, n. 71.

Vacantia autem, et viduatio potest fieri multipliciter, et assignantur, n. 72.

Viduata ecclesia, intra quantum tempus electio fieri debeat, n. 73 ad 75.

Regulares non tenentur stare tempori, a iure communi praefixo, sed debent servare tempus, et modum a suis specialibus constitutionibus statutum, n. 76.

Si electio non fuerit celebrata statuta et praescripta die in ordine Minorum, ad quem devolvatur, n. 77.

Electio celebrata post elapsam tempus a iure communi, vel speciali praefixum, est nulla, n. 78.

An ubi capitulum sit legitime coactum ad electionem faciendam, non duae ex tribus partibus capituli requirantur ad coarctandum terminum electioni praefixum, sed maior tautummodo pars. Vide in nov. add. n. 28 et seqq.

Electio regulariter loquendo non est facienda de nocte, nisi ob graves et urgentes causas, quae assignantur, n. 79 ad 81.

Per noctem, quale tempus intelligatur, n. 82.

Electio potest celebrari etiam die festo, n. 83.

Electio est nulla, si ante celebrationem capituli, vel congregationis non exhibeantur attestaciones de adimplimento oneris missarum, et adducuntur ad hoc resolutiones Sacrae Congregationis, n. 84 et 85.

Vicarius provincialis electus a solo definitorio, an post mortem provincialis possit obtinere titulum ministri provincialis, n. 86 ad 88.

Electio facta a regularibus et de regularibus nedum in eadem religione professis, est nulla, n. 89.

Ut quis possit eligere, sufficit tacita professio; ut vero possit eligi, necessario requiritur professio expressa in eadem religione, in qua eligitur, quod etiam procedit in monialibus, n. 90 et 91.

Sententiae privationis vocis activae et passivae quando a superioribus regularibus sint pronuntiandae. Et praeses capituli in religiosis capitularibus privandis ad quid teneatur, n. 90 ad 94, et supra n. 84.

Electio canonice celebrata est confirmanda ab immediato et proximo superiore, n. 95.

Si electus ante confirmationem se immisceat administrationi, est ipso facto privatus iure acquisito per electionem, nisi sit electus in ministerium generalem, num. 96 et 97.

In ordine Minorum generalis statim ac canonice est electus, potest plenam et liberam administrationem exercere ex concessione Clementis IV, n. 98.

Abbatissae an possint ante confirmationem administrare, et quoad earum electionem quid attendendum sit, n. 99 et 100, et in nota.

Num coarctandum electionis tempus, quando capitulum esse iam coactum, n. 104 et seqq.

Si in electione, in qua plures sunt electi, suffragia excedant eligentium numerum nemo potest renunciari electus, n. 110.

In materia electionis ius incertum exponitur, n. 114 ad 118.

Affertur exemplum de quo actum fuit in S. Rota, num. 119.

ELEEMOSYNA (III, 301).

Eleemosyna quid sit. Vide verb. *Eleemosyna*, n. 1.

Eleemosyna est opus summe meritorium, satisfactorium et impetratorium, n. 2.

Datur praeceptum obligans sub gravi ad dandam quandoque eleemosynam iuxta rationem necessitatis alienae et facultatis propriae, n. 3 et 4.

Bona ex parte dantis possunt esse superflua, vel necessaria tripliciter, et assignantur, n. 5.

Bona superflua, vel necessaria vitae, statui, decetiae status quae sint, n. 6, 7 et 8.

Necessitas ex parte accipientis consideratur tripliciter, et assignatur, n. 9.

Necessitas extrema, gravis ac communis quae sit, num. 10 ad 12.

Homo an, et quomodo sub mortali teneatur ex bonis superfluis tripliciter consideratis facere eleemosynam pauperibus laborantibus necessitate extrema vel gravi vel communi, et quid talibus pauperibus sit in casu concessum ad sublevandam eorum necessitatem, n. 13 ad 19.

Indicatur Auctoris vitium sub n. 15, in nota Theologi R. et respondetur.

Eleemosyna quomodo, et quibus sit elargienda, et qui sint praeferendi inter constitutos in triplici necessitate, et inter propinquos, ac alios indigentes, n. 21, et verb. *Filius* et *Necessitas*.

Eleemosyna non est danda pauperibus otiosis nolentibus laborare, n. 22.

Eleemosyna potest denegari pauperibus forensibus, imo possunt iuste a civitate expelli quando adest iusta causa, n. 23.

Pauperes ficti graviter peccant, et tenentur ad restitutionem eleemosynarum, quas se fingendo pauperes receperunt; et quibus possit fieri restitutio, n. 24 et 25.

Quamvis quis actu non egeat ad victum, si tamen immineat necessitas proxima, potest tunc petere et acceptare eleemosynas: sic etiam, qui filias habet nubiles, quas commodè dotare non potest; sic pariter puella, quae non habet congruam dotem ad sui status conditionem: idem etiam est dicendum de filiis habentibus sibi necessaria, qui si habeant parentes necessario alendos, et ad id non habeant, et de iis, qui habent fratres, aut sorores quibus alimenta praebere tenentur, n. 26 ad 30.

Religiosi mendicantes possunt eleemosynas ostiatim petere et eos impediētes incurrunt excommunicationem ipso facto, n. 31.

Non possunt tamen quaestuari extra districtus consuetuos, et assignatos propriis conventibus, n. 32 et 33.

Regulares vere Mendicantes non tenentur petere licentiam ab Ordinario in cuius dioecesi situm est eorum monasterium, neque eidem ostendere licentiam suorum superiorum, dum eleemosynas quaerunt in locis, ubi existunt conventus, sed solum, si eas velint colligere extra ipsa; tamen si extra dioecesim, in qua erecti sunt conventus, quaeritare voluerint, debent obtinere consensum ab Ordinario illius dioecesis, n. 34 ad 37.

Fratres Mendicantes eleemosynas quaerere nequeunt per alios, quam per sui ordinis religiosos vel oblatos, num. 37.

Sic sine licentia in scriptis Ordinarii loci nulli quantumvis privilegiati possunt eleemosynas quaerere pro aliquo opere pio, etiamsi essent patentati seu commissarii abbatiae Sancti Antonii Viennensis; et qui prohibeantur talem licentiam concedere, n. 38 et 39.

Confraternitatibus et aliis locis piis, quae hospitalitatem actu non exercent, non est regulariter danda licentia quaestuandi. Neque Ordinarii prohibere possunt regularibus, ne quaestuent ante confraternitates, n. 40 et 41.

Eleemosynas et oblationes ab offerentibus recipere an sit prohibitum regularibus inter missarum solemnias, num. 42.

Eleemosynas missarum, an possit aliqua pars retineri ratione expensarum, quae fiunt in celebratione, n. 43, verb. *Missae*, art. 2, sub num. 2, in respons. ad septimum; Utensilia, n. 1 ad 6.

Sacerdos, qui missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna, non potest eandem missam alteri celebrandam committere parte eiusdem eleemosynae sibi retenta, n. 44, verb. *Missae*, art. 2, sub num. 2 in respons. ad decimum. Et id faciens quam poenam incurrat. Vide verb. *Eleemosyna*, n. 63.

Eleemosynae pro missis celebrandis recipi non possunt ab ecclesiis, si iisdem missis nonnisi post longum tempus satisfacere valeant, nisi de consensu illorum qui eleemosynas tribuerunt, n. 45, verb. *Missae*, art. 2, sub n. 2, in respons. ad 11 et 12.

Missae ad satisfaciendum eleemosynis alicui ecclesiae traditis non sunt celebrandae per externos, ubi commodè possunt satisfieri per sacerdotes eiusdem ecclesiae, n. 46, verb. *Missae*, art. 4, n. 16.

Eleemosynae pro celebratione missarum, oblatae integre et fideliter sunt in id erogandae, et quaenam poenae sint inflictae contra mercatores super eleemosynis missarum, n. 66 et 67.

Eleemosynae pro expeditione adversus infideles collatae in aliam quamlibet causam non sunt impendendae, n. 68.

Eleemosynae a regularibus fieri et distribui possunt opportunis facultatibus obtentis, n. 69.

Per extensum exhibetur saluberrima Benedicti XIV constitutio super eleemosynis, n. 71.

Eleemosynas petere per ecclesiam, dum divina celebrantur officia, est prohibitum, n. 47 et 48.

Eleemosyna de quibus bonis facienda sit, et fieri possit, n. 49 ad 52.

Uxor, filiusfamilias, servus, vel ancilla, religiosus, pupillus, administratores, tutores et curatores, de quibus bonis, quando, qua licentia, in qua quantitate possint facere eleemosynas, n. 53 ad 59.

Confirmatur sententia Auct. n. 55 adducta, in nota.

Quid de eremita eleemosynas petente pro sacello sibi commendato, n. 60.

Eleemosynarum distributor potest illas sibi pauperi, vel suis consanguineis pauperibus appropriare, n. 61.

Eleemosynae collectae occasione Iubilaei, ad quem spectent, n. 62.

Pro unaquaque missa manuali, quae sit eleemosynae inferior taxa, n. 64.

Fratres minores de observantia speciale habent indultum eleemosynas colligendi pro locis Terrae Sanctae; et Ordinarii tenentur illos commendare in tota dioecesi ad minus duabus vicibus quolibet anno, n. 65.

An ius colligendi eleemosynas per sacculum sonantem spectet ad actus parochiales, et Ecclesia parochialis hoc ius tantum sibi ascribere, et alias Ecclesias ab usu eiusdem excludere vigore iuris biennalis recte possit, n. 73 ad 74.

An qui quotannis eleemosynam erogare consuevit, compelli possit, ut in futurum eam praestet. Vide n. 75 et seqq. Vide verb. *Oblatio*.

EMPHYTEUSIS.

Vide verb. *Contractus emphyteusis*.

EMPTIO et VENDITIO.

Vide verb. *Contractus emptionis et venditionis*.

ENCORDICA.

Encordica quid. Vide verb. *Mundus*, n. 209.

ENERGUMENI.

Energumeni sunt irregulares. Vide verb. *Irregularitas*, art. 1, n. 12, ubi assignantur quando possint susceptos ordines exercere.

Energumenorum praecipua signa referuntur. Vide verb. *Exorcista*, n. 17.

EPACTA.

Epacta quid sit; ut significet, et quomodo reguletur. Vide verb. *Kalendarium*, n. 54 et 55.

EPICHEIA.

Epicheia quid sit. Vide verb. *Lex*, art. 1, n. 41. In quo differat epicheia ab interpretatione legis, num. 42.

Datur locus epicheiae in casu aliquo particulari ob certas circumstantias concurrentes. Vide n. 43.

EPILEPTICI.

Epileptici sunt irregulares. Vide verb. *Irregulares*, art. 1, n. 12, ubi assignantur quando possunt susceptos ordines exercere.

EPISCOPATUS (III, 311).

Episcopatus probabilis est ordo sacramentalis realiter distinctus ab ordine presbyterali. Vide verb. *Episcopatus*, n. 1.

Haec nostra sententia deducitur ex pluribus sacris canonibus, qui afferuntur, et etiam ex Concilio Trid., n. 2 ad 5.

Materia et forma episcopatus quae sint, et talis ordo quando fuerit institutus, n. 6 ad 8.

Episcopatus ordo qua die, et an simul cum presbyteratu conferri possit, n. 9 et 10.

Adducitur episcopatum omnium totius orbis exacta notitia cum novissimis mutationibus, erectionibus, elevationibus et unionibus factis, a n. 11 ad 138.

Olim cardinalatus cum episcopatu incompatibilis, quid deinde actum fuerit, n. 11.

Episcopatus titulares ecclesiarum in partibus infidelium laudabiliter conferuntur, n. 12.

Episcopatus non exstinguitur per extinctionem capituli, n. 13.

Episcopi iure divino praesbyteris praestant, num. 14.

EPISCOPUS (III, 314).

EPISCOPUS QUOAD NOMEN, ORIGINEM ET DIGNITATEM.

Nomen Episcopi quid importet. Vide verb. *Episcopatus*, art. 1, n. 1.

Episcopus quare dicatur summus sacerdos, praesul, antistes, pontifex, legatus Christi, pastor, praeco, medicus, lucerna, sal terrae, angelus, sanctissimus, n. 2 ad 14.

Ordo episcopalis quoad nomen quadrupliciter sumitur, n. 15.

Patriarchae nomen quid importet, n. 16.

Patriarchae praecipui et minus praecipui quot fuerint, et nunc sint, n. 17 et 18.

Auctor explicatur, in nota ad n. 17.

Corrigitur auct. in nota ad n. 23 et n. 30.

Patriarchae et primates lato et stricto modo sumpti in quo convenient ac differant, n. 19 ad 22.

Metropolitanus unde sic dictus, et quis sit, n. 23.

Archiepiscopus unde sit dictus, et quando idem ac Metropolitanus, n. 24 ad 27.

Episcopi nomen quid sonet; et quos sub tali nomine intelligat Ecclesia, n. 28.

Episcopi et presbyteri in quorum locum succederint, n. 29.

Inter Episcopos et presbyteros quae distinctio, n. 30.

Episcopos superiores esse presbyteris demonstratur, num. 31.

Episcopus quare dicatur, Ordinarius ac Dioecesanus, n. 32 et 33.

Ecclesia episcopalis quare dicatur cathedralis, n. 34.

Episcopus quare dicatur suffraganeus, n. 35.

Chorepiscopi qui essent, quae eorum ecclesiae, quibus locis praeficerentur, quale eorum officium, quos ordines conferre possent, et propter quam causam aboliti, n. 36 ad 41.

Auctor emendatur, in nota ad n. 40.

Apostoli quando, a quo et qui primi in Episcopos consecrati, n. 42 ad 44.

Episcopi antiquiores sunt cathedralibus, n. 45.

Episcopi cur positi in civitatibus loco flaminum et archiflaminum, et isti qui essent et unde sic dicti, et quae eorum dignitas, n. 46 ad 49.

Episcopus nomen est dignitatis, presbyter vero nomen est aetatis, n. 50.

Praecedentia Episcoporum in Conciliis provincialibus unde attendi debeat, n. 51.

Varia adducuntur Episcoporum obligationes, et dignitatem concernentia ex constitutionibus Bened. XIV, n. 52 ad n. 59.

Affertur Clementis XIII encyclica, qua Episcopi monentur ad sanctum ecclesiarum regimen, n. 60. Alia ad rem vide n. 61 et seqq.

EPISCOPUS QUOAD EA QUAE CONCERNUNT Eius electionem, confirmationem et consecrationem.

Episcopi olim, quomodo, et a quo eligerentur. Vide verb. *Episcopus*, art. 2, n. 12.

Electio Episcopi per laicos, quamvis simul cum canonicis facta, est nulla, n. 3 et 4.

In electione Episcoporum altera dispositio olim observata indicatur; et nunc talis electio ad quem sit reservata, et qui excipiantur a tali reservatione, n. 5 ad 8.

Electio Episcopi quando facienda, n. 9.

Electus in Episcopum, intra quod tempus debeat praestare consensum, et petere confirmationem, et tempus quomodo computari debeat, n. 10 ad 13.

Confirmatio Episcoporum a quo fieri debeat, n. 14 et 15.

Assignatur praxis servari solita in curia pro huiusmodi electione et confirmatione facienda, n. 16.

Traditur formula instrumenti professionis fidei factae per Episcopum, post quam emissam quid agendum sit indicatur, n. 17 et 18.

Praeconizatio in primo consistorio quomodo facienda ostenditur, n. 19.

Quid agendum post factam praekonizationem in secundo consistorio, n. 20.

Electus et confirmatus intra quot menses debeat munus consecrationis suae suscipere, n. 21 et 22.

Consecratio Episcopi quo die, et a quot Episcopis fieri debeat, n. 23 ad 25.

Consecratio Episcopi facta ab uno solo Episcopo ex dispensatione apostolica, assistantibus duobus sacerdotibus, an sit valida, n. 26 et 27.

Papa an possit mutare formam traditam ab Apostolis pro consecratione Episcopi, n. 28 et 29.

Consecrandus in Episcopum an debeat necessario prius esse sacerdos, n. 30 et 31.

Vide nota ad n. 30 et n. 54.

Ante consecrationem non potest Episcopus exercere ea, quae sunt ordinis, sed tantum ea, quae sunt iurisdictionis, n. 32.

Non consecratus ordines conferre non potest, n. 33.

Potestatem conferendi ordines accipiunt Episcopi in consecratione, n. 34.

Potestas, quae confertur Episcopo per consecrationem, est indelebilis, n. 35.

Episcopus quando accipiat iurisdictionem, et possit indulgentias concedere, n. 36 et 37.

Episcopi appellatione qui veniat, n. 38 ad 40.

Provisio seu pronuntiatio Papae in consistorio habet vim electionis et confirmationis, n. 41.

Provisi seu pronuntiati a Papa in consistorio, quomodo appellentur, n. 42.

Provisi et consecrati, quando accedere possint ad ecclesias, n. 43.

Quid si civitas interficeret suum Episcopum, n. 44 et 45.

Episcopus dum consecratur, quomodo inungatur, et cur in capite, n. 46 et 47.

Reges quare non in capite, sed in humero ungantur, n. 48.

Episcopus quare ungatur in manibus, n. 49.

Annulus sacer quare tradatur novo Episcopo, n. 50.

Mitra quid indicet, et quare ipsi imponatur, n. 51.

Baculus pastoralis quare tradatur in manibus novi consecrati Episcopi, et quare tali baculo pastorali non utatur Summus Pontifex, n. 52, et verb. *Baculus*.

Episcopus confirmatus consecrationem petere debet intra tres menses, n. 53.

Episcopus eligi nequit, qui sex mensium spatio non fuerit in sacro ordine constitutus, n. 55.

Episcopi consecratio ab uno duntaxat Episcopo facta est valida, n. 56.

Pactiones initae ante electionem irritae et nullae sunt, n. 57.

Historia affertur electionis Episcoporum, quantum ad eligentes, n. 59 ad 73.

EPISCOPUS QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EIUS RESIDENTIAM, TRANSLATIONEM ET RENUNTIATIONEM.

Episcopi quo iure teneantur residere. Vide verb. *Episcopus*, art. 3, n. 1 et 2.

Episcopus ob quas causas excusetur a continua residentia, n. 3 ad 7.

Episcopus in quibus casibus, et ad quos possit esse legatus aut orator, n. 8 et 9.

Episcopus in regum negotiis occupatus qua licentia possit eximi a residentia, n. 10 et 11.

Decretum obligans parochos ad residentiam tempore pestis viget etiam pro Episcopis, quemdam coadiutorem habentibus, n. 12 et 13.

Episcopus in qua parte dioecesis possit residere, et an possit removere tribunal a civitate propter intemperiem aeris; et in casu quanto tempore possit degere extra dioecesim, n. 14 et 15.

Super residentia Episcoporum edita est specialis constitutio Urbani VIII, et quid in ea sancitum sit, declaratur, n. 16 ad 27.

Episcopus vel ex aequa causa, vel causa animarum relaxandi quantum tempus abesse possit a sua dioecesi, et quantum praescribatur a Conc. Tridentino, num. 28 ad 30.

Episcopus propter aliquod suae dioecesis negotium manens extra cathedralem ecclesiam in quas poenas incidat, et quid ad rem novissime disposuerit Benedictus XIV, n. 31.

Episcopus residens an possit citari ad comparendum, et an sit liber a residentia suarum dignitatum et beneficiorum simplicium, n. 32 et 33.

Episcopus absens an gaudeat alternativa, ac monitus nolens residere possit per Papam Ecclesia sua spoliari, n. 34 et 35.

Conditio personae quando excuset e residentia, num. 36.

Episcopus an possit iungere unum absentiae trimestrem cum alio, vel unam Apostolicorum Liminum visitationem cum alia sequentis triennii, n. 37 et 38.

Episcopo, qui per plures annos a vacatione concessa se abstinent, qua conditione concedi possit facultas non residendi per aliquod tempus, n. 39.

Episcopi translatio de una in aliam ecclesiam sola auctoritate Papae fieri potest, et quid si Episcopus se

transferret auctoritate propria, aut Metropolitanus et Patriarcha hoc idem faceret absque Pontificis mandato, n. 40 ad 43.

Causae iustae talis translationis quae sint, num. 44.

Quid si translatio fieret sine iusta causa, aut propter ambitionem translati, n. 45 et 46.

Translatio Episcopi regulariter fit a minori ad maiorem ecclesiam. Et interdum vice versa, si peculiaris causa id exigat, n. 47 et 48.

Archiepiscopo, qui ex iusta causa cessit archiepiscopatu, licite de episcopatu vacante provideri potest. Secus si cessio facta sit in fraudem, n. 49 et 50.

Episcopus electus et confirmatus tantum an possit invitatus transferri, n. 51 et 52.

Character sacramentalis non imprimitur praecise coacto, n. 53.

Episcopus consecratus qua causa possit a Papa transferri, n. 54 ad 56.

Papa in beneficialibus habet plenariam potestatem disponendi, et quid ad rem sentiant gravissimi doctores indicatur, n. 57 ad 59.

Episcopo translationi consentiente, quo tempore episcopalis ecclesia vacare incipiat, n. 60 et 61.

Si transferatur Episcopus absens vel ignorans, sedes episcopalis quando vacare incipiat, n. 62.

Episcopus translatus potest secum deferre fructus iam perceptos ac alia bona acquisita, dummodo haec non sint Ecclesiae dedicata, n. 63 et 64.

Fructus pendentes et inexacti an pertineant ad Episcopum translatum, n. 65 et 66.

Renuntiatio Episcopi non valet, nisi per Papam fuerit admissa, n. 67.

Assignantur causae, ob quas potest Episcopus renuntiare episcopatu, Papa consentiente, n. 68.

Episcopatus renuntiatio duplex assignatur et explicatur, n. 69 ad 71.

Episcopus simpliciter renuntians episcopatu, an censeatur renuntiare loco tantum, vel loco et dignitati simul, n. 72.

Renuntiatio non subtrahit Episcopo ordinem, sed solum executionem ordinis, n. 73.

Character episcopalis an possit renuntiari vel auferri, n. 74, et art. 2, n. 35.

Episcopus, qui renuntiavit ordini seu dignitati, potest de licentia Papae executionem reassumere sine nova consecratione, n. 75.

Episcopus, qui renuntiavit episcopatu quoad locum tantum, potest conferre ordines etiam maiores, dummodo sit rogatus ab alio Episcopo, et quid si absque proprii Episcopi licentia ordinaret, n. 76 ad 78.

Episcopus, qui renuntiavit episcopatu quoad locum et dignitatem simul, an, et quales ordines, et de cuius licentia possit licite conferre, n. 79 ad 84.

Episcopi a Sacra Congr. de Propaganda Fide munia episcopalia exercere nequeunt extra eorum districtum, in nota ad n. 83.

Alia Episcoporum residentiam concernentia, a n. 85 ad 90.

Quantum ad episcopatum pluralitatem, num. 91, 92 et 93.

Quoad episcopatus resignationes, n. 95 et 96.

Quoad translationem, n. 97 ad 99.

Si Episcopus fiat captivus, administratio Ecclesiae transit ad capitulum, n. 100.

Quantum ad residentiam, translationem et renuntiationem, n. 101 ad 111.

EPISCOPUS QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EIUS PRAESENTIAM, SEDEM, CELEBRATIONEM ET PONTIFICALIA.

Episcopi an habeant locum a protonotariis apostolicis. Vide verb. *Episcopus*, art. 4, n. 1.

Episcopus retinens canonicatum an debeat praecedere omnibus aliis canonicis ac dignitatibus, n. 2.

Inter Episcopos promotos seu electos, et inter suffraganeos Latinorum, et Episcopos Graecos, quae regula circa praecedentiam servanda sit, n. 3 et 4.

Episcopus in sua dioecesi quibus praeferendus sit in functionibus episcopalibus, n. 5.

Episcoporum praecedentia in Concil. provincialibus quomodo statuenda, n. 6.

Episcopus ante quos habere debeat pacis osculum, et quibus praecedere debeat in sua ecclesia, et in quo loco sedere debeat, n. 7 ad 9.

Episcopus quomodo honorandus in ecclesiis suae dioecesis, quamvis exemptis ac privilegiatis, n. 10.

Episcopus debet habere sedem pulchriorem, quam gubernator civitatis, n. 11.

Episcopi sedes debet esse fixa, et quomodo, et quando ornanda ac locanda, n. 12 ad 15.

Episcopus ad Matutinum in nocte Nativitatis Domini ubi sedere possit, n. 16.

Sedes Episcopi in ecclesia, ubi abbas usum mitrae habet, quomodo locanda, n. 17.

Quid competat soli Episcopo, dum private missam celebrat, n. 18.

Quas solennes functiones possit Episcopus exercere in ecclesiis suae dioecesis quamvis exemptis et privilegiatis, ac Sanctae Sedi immediate subiectis, ac in ecclesiis regularium, et ad quid teneantur regulares in casu, etc., n. 19 ad 26.

Episcopus, qui celebrat tempore Quadragesimae singulis diebus, quando non celebrat solemniter, debet uti habitu quotidiano cum stola, n. 27.

Episcopus celebrans, an debeat praelatos ac canonicos thurificare, etc., n. 28.

Quot personae et quae dignitates debeant assistere Episcopo celebranti, n. 29 et 30.

Episcopus extra cathedralem volens pontificalibus celebrare, potest secum ducere assistentes de capitulo, n. 31.

Episcopo solemniter celebranti in ecclesia collegiata, ad quos spectet assistere, n. 32.

Assistentes Episcopis an debeant esse digniores ex choro, n. 33.

Episcopus, si in die Palmarum una cum capitulo et clero personaliter ad monasterium regularium accedere teneatur, debet ipse benedicere privative palmas quoad abbatem, n. 34.

Episcopus non debet cum cappa vespas celebrare, num. 35.

Episcopus assistens divinis officiis cum cappa, non debet singulos canonicos ante ipsum salutare detegendo caput, sed satis est illis manu benedicere, n. 36.

Episcopo assistenti divinis officiis cum cappa non debent canonici ponere et deponere birretum in eius capite, nec isto casu ei assistere, n. 37.

Episcopus non habens episcopatum, an functiones possit exercere in sua ecclesia iurisdictionali, n. 38.

Episcopus quando possit, vel non, ministrare chrisma absque licentia Ordinarii loci, quamvis vocatus ab aliquo inferiori exempto intra fines dioecesis existente, num. 39.

Episcopus an possit olea sacra conficere in ecclesia extra cathedralem, vel cum minori numero ministro- rum, quam praescribatur in libro pontificali, num. 40 et 41.

Episcopus antiquior iuniorem praecedere debet, n. 43 ad 47.

EPISCOPUS QUOAD ABSOLUTIONEM ET DISPENSATIONEM.

Episcopus non potest absolvere a casibus et censuris publicis Summo Pontifici reservatis, bene vero ab occultis reservatis Papae. Vide verb. *Episcopus*, art. 5, n. 1 ad 3, et verb. *Absolutio*, art. 1, n. 1 ad 5.

Episcopus an possit absolvere a censuris occultis incursis ob violatam clausuram, n. 4 et 5.

A quibus casibus possit Episcopus absolvere impeditos adire Pontificem, et quid si impedimentum sit perpetuum, vel non, n. 6 ad 9.

Impediti personaliter adire Pontificem an teneantur mittere procuratorem, vel scribere ad sacram Poeniten-

tariam, etc. Et quid si sint etiam impediti adire Episcopum, n. 10 et 11.

Impediti adire Episcopum pro casibus reservatis dioecesanis publicis non possunt absolvi ab inferiori extra casum necessitatis, n. 12.

Episcopus nequit absolvere censuratos ratione violatae immunitatis ecclesiasticae. Et quid si tales absolvat absque facultate Sedis Apostolicae, et quomodo in casu se gerere debeat indicatur, n. 13 ad 16.

An possit Episcopus absolvere censuratos ob clerici percussione levem vel gravem, publicam vel occultam, n. 17 ad 20.

Quae personae censeantur impeditae adire Pontificem, num. 21, et verb. *Absolutio*, art. 1, num. 6 et seqq.

Episcopus non potest concedere suo subdito, ut absolvatur in aliena dioecesi a sacerdote non habente iurisdictionem, neque prohibere, quominus suus subditus absolvatur in aliena dioecesi a sacerdote iurisdictionem habente a suo Episcopo, n. 22 et 23.

Episcopus dispensare potest cum suis subditis, et in sua dioecesi in omnibus irregularitatibus provenientibus ex delicto occulto, et singulae assignantur; excepta tamen ea, quae provenit ex homicidio voluntario iniusto, et aliis deductis ad forum contentiosum, n. 24 ad 37.

Episcopus non potest dispensare in irregularitate orta ex haeresi occulta exteriori, n. 38, et verb. *Absolutio*, art. 1, n. 2 ad 4.

Episcopus an possit dispensare cum occulto excommunicato, qui publice celebravit, n. 39.

Episcopus an possit dispensare cum inquisitis de delicto, quod non potuit probari, n. 40.

Episcopus an possit dispensare in materia delicti ad forum contentiosum deducti, et iam finito officio, vel obtenta absolutione ab iniecto crimine, n. 41 ad 44.

Quando Episcopus possit vel non dispensare quoad sacros canones, constitutiones apostolicas et decreta Conciliorum generalium. Vide n. 45, et verb. *Dispensatio*, a n. 22 usque in finem.

Alia ad rem, n. 47 ad 52.

An vero possit quoad bigamiam, ibidem, et verb. *Bigamia*.

Quoad observantiam festorum, ibidem, et verb. *Festum*.

Quoad ieiunia, ib., et verb. *Ieiunium*.

Quoad impedimenta matrimonii, ib., et verb. *Impedimenta matrimonii et matrimonium*.

Quoad irregularitatem, ib., et verb. *Irregularitas*.

Quoad iuramenta et vota, ib., et verb. *Votum et Iuramentum*.

Quoad poenas Simoniae, ib., et verb. *Simonia*.

Quoad Visitationem. Vide verb. *Visitare, Visitatio*.

Quoad ordinationem. Vide verb. *Ordinare, Ordo*.

Quoad Regulares. Vide verb. *Regulares*.

Quoad praedicationem et praedicatores. Vide verb. *Praedicare, Praedicator*.

Quoad processiones. Vide verb. *Processio*.

EPISCOPUS QUOAD EA QUAE POTEST ET DEBET,
VEL NON.

Episcopus an possit prohibere, ne canantur cantilena- nae lingua italica in ecclesiis etiam regularium, et in oratoriis publicis ne canatur musica lingua vernacula. Vide verb. *Episcopus*, art. 6, n. 1 et 2.

Episcopus an possit suo arbitrio locare scamna lai- corum, et prohibere ne collocentur in presbyterio sedes praefecti et commendatarii locorum, n. 3 et 4.

Episcopus potest remove indecentia et scandalosa in ecclesiis arbitrio suo, n. 5.

Ludimagistri an indigeant Episcopi approbatione pro exercitio scholae, n. 6.

Quid possit Episcopus circa canonicorum sedes in choro collocandas, circa eorum intercessionem vel dis- cessionem ab ecclesia tempore concionis, circa eorum

determinationes in negotiis ecclesiae, circa eorundem vacationem a servitio ecclesiae, n. 7 ad 10.

Episcopus quid possit in regularem exemptum, qui ob notorium delictum incidit in censuras, n. 11 et 12.

Quid possit Episcopus circa administrationem factam a vicario capitulari, sede vacante, n. 13 et 14.

Episcopus quid possit circa administratores locorum et legatorum piorum, n. 15, 16 et 17, et verb. *Administratio*, verb. *Confraternitas*, art. 3.

Quid circa convocationem canonicorum et eius interestiam actibus capitularibus, n. 18 et 19.

Quid circa fidelitatem punctandi in choro, et circa praebendarum fructuum perceptionem absque chori servitio, et circa canonicorum sedes in choro assignandas ad formam a Conc. Trid. praescriptam, et officii divini recitationem, n. 20 ad 23.

Quid circa dignitatum erectionem, n. 24.

Quid circa larvas gestandas, n. 25, 26 et 27.

Quid circa offensores ministrorum et officialium suae curiae, et potestatem familiam armatam retinendi, n. 28 ad 32.

Quid circa clericos delinquentes et non deferentes habitum clericalem, n. 33, 34 et 35.

Quid contra contrahentes matrimonium ipso invito, vel parcho dissentiente, vel omissis denuntiationibus; et quid contra testes intervenientes, et parochos assistentes, n. 36 ad 40.

Quid contra concubinos et detinentes libros prohibitos, et testium subornatores, n. 41, 42 et 43.

Episcopus an possit delegare benedictionem ecclesiae seu cappellae alicui sacerdoti; an possit habere fenestram e domo respicientem in ecclesiam, et concedere confraternitatibus laicorum, ut in eorum ecclesiis conservent sanctissimum Sacramentum; et eorundem confraternitatum bona taxare pro contributione seminarii, n. 44 ad 47.

Episcopi qualitates assignantur, n. 48 ad 54.

Episcopus ad quid teneatur tum in charitatis operibus exercendis, tum in populo sibi commissio bonis moribus instruendo, tum in suae dioecesis negotiis recte peragendis, n. 55 ad 73.

An liceat Episcopo quotannis abesse tribus mensibus a residentia. Vide verb. *Residentia*, n. 13.

Quid possit ac debeat Episcopus quoad regulares et moniales, num. 74, et verb. *Regularis*, et verb. *Monialis*.

Episcopus an possit erigere collegiatam, curam superprimere, almutiam vel cappam canonicis concedere, iisdem in minoribus tantum constitutis, vel iam iubilatis distributiones denegare, et ipsas distributiones amissas ecclesiae-fabricae applicare, aut amissas condonare canonicis amittentibus, n. 75 ad 81.

Episcopus non potest uti oratorio privato extra domum propriae habitationis cum pontificia tamen declaratione data sub verb. *Oratorium*, n. 70 ad 82.

Episcopus an possit obligare curatos, ut necessaria pro missarum celebratione in eorum ecclesiis ministrent aliis presbyteris, et concedere licentiam celebrandi cum bireto et ad quod tempus possit uti opere parochi; et concedere licentiam canonicis a residentia absentandi, n. 83 ad 87.

Episcopus an possit dispensare super aetate requisita ad curam animarum, et super multiplicitate beneficiorum, et ipsis beneficiatis possit nova onera impingere, n. 88 ad 91.

Episcopus an possit primam praebendam vacantem assignare poenitentiario, et canonicatus poenitentiariae et theologiae absque concursu conferre, et canonicatum de novo erigere, aut cappellanos alienae cappellae in cathedrali transferre, n. 92 ad 95.

Episcopus an possit privare canonicos suae ecclesiae ordinatos absque solemnitate in Conc. praescripta, et cogere clericos ac presbyteros non confessarios ad interessendum conferentiis casuum conscientiae, n. 96 et 97.

Episcopi alique praelati ac superiores monasterio-

rum quando et quomodo possint ingredi monialium clausuram, et quid si Episcopus contrafaceret dispensationi constitutionis Gregor. XII, n. 98 ad 105.

Episcopus an possit delegare facultatem benedicendi sacra paramenta, n. 106.

Episcopus an possit recipere munera a monialibus occasione vestitionis ac professionis, n. 107 et 108.

Episcopus quando possit erigere subsidium charitativum, n. 109.

Episcopus an possit obligare iudices synodales ac etiam moniales, ut in casu non valeat uti opera alterius notarii, quam cancellarii episcopalis, et an possit mercedem exigere pro revisione computorum locorum piorum, n. 110 ad 113.

Episcopus non potest pro administratione sacramenti Confirmationis in locis dioecesis procuracionem exigere, num. 114.

Episcopus an possit taxare in pecunia id, quod pro victu sibi contingeret visitando, n. 115.

Episcopus non potest permittere, ut confessarii ingrediantur clausuras monialium pro funere peragendo, nec quod puellae educandae recipiantur in monasterium absque licentia Sacr. Congr. Neque auferre monialibus aut laicis ius, quod habent eligendi officiales, n. 116 ad 119.

Episcopus an possit obligare simplices sacerdotes ad inserviendum in ecclesia cathedrali, n. 120.

Episcopus an possit clericis permittere ludum alearum et ipse quoque ludere, n. 121 et 122.

Quid non possit, nec debeat Episcopus quoad regulares et moniales, n. 123, et verb. *Regularis*, et verb. *Monialis*.

Episcopus nequit prohibere clericis, ne conveniant laicos in causis profanis coram iudice laico, n. 124.

Alia ad rem, n. 125 ad 159.

Albaniae Episcopis facultas conceditur transigendi de bonis Ecclesiae, n. 160.

Veronensis Episcopi definitur iurisdictio, n. 161.

Quoad facultatem Episcoporum suspendendi clericos ob occultum crimen, n. 162 ad 164.

Facultas concedendi indulgentiam in mortis articulo extenditur Episcopis, n. 165.

Episcopi in Synodis non possunt fidei controversias definire, neque aliquid inter doctores controversiae, n. 166 et 167.

Potest aliquid ex epicheia relaxare, n. 168.

Ille solus potest ecclesias consecrare et reconciliare, n. 169 et 170.

Curare debet, ut legata pia adimpleantur, num. 171 et 172.

Fabrica Sancti Petri non potest se immiscere Episcoporum iurisdictioni, n. 173.

Alia ad Episcoporum iurisditionem pertinentia. Vide n. 174 ad 180.

Episcopus an et quando teneatur missam applicare pro ovibus suis. Vide verb. *Missa*, art. 3, num. 11 in fine.

An et quando possit Episcopus secum conducere cancellarium in electionibus abbatissarum regularibus subiectarum. Vide novissima decreta Sacrae Congreg. Conc. allata sub verb. *Electio*, art. 4, n. 100.

EPISCOPUS QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EPISCOPUM REGULAREM, TITULAREM ET SUFFRAGANEUM.

Episcopus regularis, quando liberetur ab obligatione suae regulae, et a quibus votis censeatur dispensatus. Vide verb. *Episcopus*, art. 7, n. 1, 2 et 3.

Episcopus regularis an et quomodo debeat deferre habitum suae religionis; et quis exemptus, num. 4, 5 et 6.

Episcopi regulares, quem ritum observare teneantur in recitatione divini officii; et quid si habeant privilegia se conformandi suae religioni, n. 7, 8 et 9.

Episcopus regularis an recuperet ius successionis ad haereditatem sibi delatam post promotionem; et an acquirat monasterio, cui fuit filius, n. 10 et 11.

Episcopus regularis post adeptum episcopatum non recuperat bona ante episcopatum iam tertio quaesita, num. 12.

Episcopus ex ordine minorum quale ius recuperet auctoritate Papae et qualis concedatur facultas Episcopo ex ordine Minorum Reformationis Sancti Francisci, n. 13 et 14.

Episcopo regulari, si sit negligens in exigendo bona haereditaria, vel eis renuntiet, quis succedat, et in quo se possit praeiudicare adeundo haereditatem sibi delatam, n. 15 et 16.

Bona regularis acquisita ante assumptionem ad episcopatum ad quem spectent, n. 17.

Episcopus regularis non subiicitur bullae de Largitione munerum, n. 18.

Episcopus regularis, si episcopatum resignet aut sponte ad religionem redierit, an possit illius dignitates et officia obtinere, et an teneatur ad observantiam, n. 19 et 20.

Reprehenditur auctor n. 20 in nota.

Episcopi titulares antiquitus non creabantur, modo passim creantur. Quae eorum origo, an sint veri Episcopi, et in qua dioecesi, et de cuius licentia possint exercere pontificalia, aut quid simile, n. 21 ad 30.

Episcopus titularis non creandus, nisi urgeat necessitas, et affertur glossae invectiva in eos, qui anhelant ad vicarios Episcoporum, et ecclesias titulares, num. 31 et 32.

Episcopus titularis canonicus quomodo indutus possit incidere in cathedrali, quae eius praecedentia; an subsit visitationi Ordinarii, eiusque familiares an gaudeant privilegio fori, n. 33 ad 36.

Beneficia et pensiones non vacant in eo, qui ad titularem episcopatum assumitur, n. 37.

Episcopus titularis an sit vocandus ad Concilia generalia. Et quid, si sit administrator alterius ecclesiae vel canonicus alicuius cathedralis. Et ad rem afferuntur decreta ac dubia cum suis resolutionibus, n. 38 ad 41.

Inter Episcopos titulares ac locales praecedentia, num. 42.

Episcopus, cui datus est coadiutor, potest esse coadiutor alterius, n. 43.

Episcopus suffraganeus sede vacante per mortem sui localis Episcopi an possit exercere pontificalia, ac ordines conferre, n. 44 et 45. Et alia de suffraganeo. Vide verb. *Coadiutor*, n. 67 ad 103.

Plura exponuntur a Bened. XIV, determinata circa auctoritatem, ordinem, iurisdictionem et mores Episcoporum, n. 47 ad 56.

Alia Episcopos regulares, suffraganeos et titulares concernentia, n. 47 et seqq.

Utrum Episcopus titularis negligens consecrationem intra tempus a Tridentino praefinitum incurrat in poenas inflictas, n. 52 et seqq.

EPISTOLAE ECCLESIASTICAE (III, 377).

Epistolae, de quibus agendum, quatenam sint, illarum etymologia, et qui de illis scripserunt. Vide verb. *Epistolae ecclesiasticae*, n. 1 ad 3.

Variae sunt et variis vocantur nominibus, scilicet: Apostolicae, Canonicae, Clericae, Circulares, Commendatoriae, Communicatoriae, Concessoriae, Confessoriae, Decretales, Diaconicae, Dimissoriae, Encyclicae, Enthronisticae, Festales, Formatae, Pacificae, Paschales, Pastorales, Synodicae, Systatica, Tractoriae; quae omnes definiuntur et explicantur, n. 4 ad 25.

EPOCHA, AERA.

Epocha et aera unde sint dictae, et quae sint, earumque divisiones assignantur et explicantur. Vide verb. *Mundus*, a. n. 65 ad 76.

EREMITA (III, 381).

Eremita a quo denominetur, quid sit, et quid significet eremus. Vide verb. *Eremita*, n. 1, 2 et 3.

Eremitarum tria genera assignantur iuxta opinionem trium sanctorum Patrum, n. 4, 5 et 6.

Fagnanus quatuor distinguit species eremitarum et singulae assignantur, n. 7 ad 11.

Quod genus eremitarum gaudeat, vel non, privilegio fori et canonis, n. 12 ad 15.

Auctor illustratur, n. 21 ad 24.

Deputatio eremitae pro custodia ecclesiae ad quem spectet, n. 16.

Ordinationes emanatae pro istis eremitis ad litteram afferuntur, n. 17 ad 20.

ERRONEA PROPOSITIO.

Erronea propositio, et errori proxima quae sit, et quae sapiens errorem. Vide verb. *Propositiones damnatae*, num. 32, 33 et 34.

ERROR.

Error prout est impedimentum dirimens matrimonium. Vide verb. *Impedimenta matrimonii*, art. 1, n. 2.

An error communis cum titulo colorato, et putativo det iurisdictionem ad valide absolvendum, licet occultum subsit impedimentum ex iure positivo proveniens. Vide verb. *Confessarius*, art. 1, num. 33 ad 42, et verb. *Iuridictio*, num. 30.

EUCHARISTIA (III, 388).

Eucharistia quid sit. Vide verb. *Eucharistia*, art. 1, num. 1.

Eucharistiae sacramentum quando institutum, et quae eius materia, num. 2, 3 et 4.

Vino consecrando admiscenda est modica aqua et consecrationis forma assignatur, n. 5 et 6.

Praeceptum sumendi Eucharistiam quos, quomodo, et quando obliget, num. 7 et 8.

Ad satisfaciendum tali praecepto ubi, et quando sumi debet Eucharistia, num. 9, 10 et 11.

Communicans in ecclesiis regularium animo satisfaciendi praecepto, vel communicans in ecclesia cathedrali, an satisfaciat, num. 12 et 13.

Sacerdos quomodo possit tali praecepto satisfacere, peregrini, et advenae in qua Ecclesia possint communicare pro adimplendo praecepto, n. 14 et 15.

Fratres et sorores Tertii Ordinis, necnon mantellati, corrigati, pizocherae, alique similes in propriis domibus habitantes quomodo debeant praecepto satisfacere, num. 16.

Inservientes regularibus, ac illi qui infirmantur in eorum monasteriis si sint saeculares, an satisfaciant praecepto paschali sumendo ab ipsis regularibus eucharistiam. Et an regulares possint in die Paschatis Eucharistiam saecularibus ministrare, num. 17 ad 21, et verb. *Approbatio*, art. 1, num. 64 ad 68.

Per communionem sacrilegam non adimpletur praeceptum, num. 22.

Culpabiliter non satisfaciens praecepto in quas censuras incurrat, et qua alia poena puniri possit, n. 23, 24 et 25.

Excommunicati paulo ante Pascha non sunt molestandi, si non communicant in paschate, num. 26.

Alia docte exposita quoad praeceptum paschale, et illius historiam habes, n. 119 et seqq.

An, quomodo, et quando liceat ministrare Eucharistiam in paramentis nigris, et missis defunctorum, num. 27, 28, et verb. *Missa*, art. 14, n. 23.

Non potest Eucharistia ministrari fidelibus in nocte Nativitatis Domini, n. 29, et verb. *Missa*, art. 5, n. 15.

Eucharistia an possit ministrari pueris novem, aut decem annorum, mutis et surdis a nativitate, energumenis, epilepticis, et aliis infirmis semifatuis, stolidis, freneticis, et amentibus, num. 30 ad 33.

Aegrotus an teneatur ex praecepto sumere Eucharistiam per modum viatici, si sit in periculo mortis, et quid si non esset ieunus vel sanus eadem die communicasset ex devotione. Et in eadem infirmitate quoties sumi possit Eucharistia, n. 34 ad 38.

Viaticum, si necessitas exigit, dari potest in die Parasceves, n. 39.

Communio quotidiana quibus expediat, et ad rem affertur speciale decretum, num. 40 et 41.

Quando commendatur frequens usus communionis, intelligi debet de sola communione digna, n. 42.

Non datur praeceptum sumendi Eucharistiam sub utraque specie, num. 43.

Eucharistia in primitiva ecclesia domi privatim asservari permittebatur, n. 44.

Eucharistia in quibus ecclesiis nunc asservari possit, vel non, n. 45 ad 48.

Feria quinta in Coena Domini quomodo, et a quo servanda sit Eucharistia, n. 49, et verb. *Tabernaculum*, num. 4.

Eucharistia ob quam causam deferri non debeat ad aegrotum, num. 50.

Sacramentum Eucharistiae in eius solemnitate, ac per octavam in processione deferre ad quem spectet; num. 51.

Sacramentum Eucharistiae debet propriis manibus a celebrante deferri, num. 52.

Eucharistiae sacramentum dum elevatur, an sit genuflectendum, n. 53.

Eucharistia pro infirmis asservata intra quantum tempus renovanda tum a Graecis, tum a Latinis, n. 54 et 55.

Tabernaculum sanctissimi Sacramenti in ecclesiis cathedralibus an possit esse in altari maiori, num. 56, et verb. *Tabernaculum*, num. 7.

Expositio sanctissimi Sacramenti, a quibus, et de cuius licentia fieri possit, num. 57 ad 61.

Sacramento Eucharistiae publice exposito, qui ritus servandus sit in celebrandis missis tam privatis quam solemnibus, num. 62 et 63.

Datur instructio observanda in Oratione continua quadraginta horarum cum expositione sanctissimi Sacramenti, num. 64.

Assignatur origo publicae et sollemnis venerationis sanctissimi Sacramenti Eucharistiae; eiusque excellentia ac dignitas indicatur, ac alia ad rem expenduntur, num. 65, 66 et 67.

De institutione Orationis quadraginta horarum ad sanctissimum Eucharistiae sacramentum, num. 68.

Multa saluberrime constituta, et determinata a Benedicto XIV, proponuntur quoad sanctissimum Eucharistiae sacramentum, num. 69 ad 120.

APPENDIX, SEU NOVUS DE EUCHARISTIA ARTICULUS.

De sacramenti Eucharistiae variis nominibus. Vide verb. *Eucharistia*, art. nov. num. 1.

Recensentur haeretici, qui in assignanda et explicanda huius sacramenti natura errarunt, num. 2 et 3.

Afferuntur catholici scriptores, qui contra haereticos et novatores pro sanctissimo Eucharistiae sacramento steterunt, num. 4.

Natura sacramenti Eucharistiae iuxta catholicam sententiam explicatur ex Evangelii littera, ex auctoritate Patrum, ex antiquis liturgiis, et ex consensu Orientalium, num. 5.

Materia Eucharistiae est panis triticeus, et vinum de vite, num. 6.

Historia nectitur eorum, qui azymum ad Eucharistiae sacramentum adhibent, num. 7.

Quare deinde Graeci improbaverint Latinis azymum panem, num. 8.

Azymum panis demonstratur esse aptissima sacramenti Eucharistiae materia, num. 8.

Solvuntur photianorum sophismata, num. 8.

Disseritur de mystica significatione azymi, et fermentati, num. 9.

Utrum Latinis fermentum, et Graecis azymum indifferenter consecrare liceat, num. 10.

Num sacerdos Latinus in locis Graecorum et Graecus in Latinorum urbe possit Eucharistiam iuxta loci ritum consecrare, num. 11.

In parando fermentato pane ad altaris sacrificium destinato magna est Orientalium cura et diligentia, num. 12 ad 14.

Utrum liquor ex uvis passis et zebibo expressus licite, ac valide in Eucharistia perficienda usurpetur, num. 15.

An loco vini in utraque purificatione, ubi magna sit vini penuria, licite adhiberi possit tantum aqua, num. 16.

In confectione sanguinis Christi vino parum aquae miscet tum Occidentis, tum Orientis Ecclesia, n. 17.

Graeci praeter frigidam aquam, ante consecrationem solent vino miscere, ante Eucharistiae sumptionem fermentem aquam infundunt in calicem, num. 18.

Historice multa enarrantur pertinentia ad formam sacramenti Eucharistiae quoad Orientalium et Latinorum Ecclesiam, n. 19.

Ex diversis liturgiis refertur forma sacramenti Eucharistiae, num. 20.

Defenditur Orientalium consecrationis forma, n. 20.

Probatur Christum verbis usum esse, non interna tantum benedictione, dum Eucharistiam consecravit, num. 21.

Solvuntur obiecta, num. 21.

Probatur quod Eucharistiae forma contineatur verbis: *Hoc est*, etc. *Hic est calix*, etc., num. 22.

Solvuntur obiecta, num. 22.

Verba consecrationi necessaria, et essentialia sunt: *Hoc est corpus meum*. *Hic est sanguis meus*; vel *Hic est calix sanguinis mei*, num. 23.

Quare Orientales alta voce consecrationis verba proferant, num. 23.

Verba Christi significative, et assertive non historice in consecratione sunt proferenda, num. 23.

Subiectum Eucharistiae sacramenti describitur, n. 24.

De ministro pariter sequitur, num. 24.

Sacramentum illud maximam a nobis venerationem exigit, num. 25.

Sancta Sedes apostolica Orientalibus inculcat, quae ad istius sacramenti venerationem pertinent, et varios abusus tollere voluit, num. 25.

Multi sunt apud Orientales ritus, qui ad Eucharistiae sacramentum spectant minime a missionariis contemnendis, num. 26.

Speciales huiusmodi Orientalium ritus dissertissime describuntur, num. 27 ad 31.

EUNUCHUS, EUNUCHI (III, 430).

An liceat sine necessitate in evirationem suam consentire, et num sacerdos vel diaconus qui illam in se commiserit possit munus suum in missa exercere. Vide verb. *Eunuchus*, *Eunuchi*, per totam.

Eunuchi, Castrati, et Spadones qui sint. Vide verb. *Patria potestas*, num. 26.

Eunuchi, an possint contrahere matrimonium. Vide verb. *Impedimenta Matrimonii*.

EUROPA.

Europa unde sit dicta. Vide verb. *Mundus*, n. 78.

EVA.

Eva an formata fuerit ex sola costa Adami; et varia de ipsa. Vide verb. *Mundus*, num. 28 ad 34.

Eva formata fuit intra paradisum, Adam vero extra et cur, num. 39 et 40.

EVAGATIO MENTIS.

Evagatio mentis quid sit, et quale peccatum. Vide verb. *Acedia*, num. 16; verb. *Attentio*, num. 13 ad 35; verb. *Missa*, art. 17, num. 21 ad 31, et verb. *Officium Divinum*, art. 2, num. 38 ad 47.

EVICTIO (III, 430).

Evictio quid sit. Vide verb. *Evictio*, num. 1.

Quid evincere et praestare evictionem, n. 26 et 27. Statim ac emptori lis movetur ad rem evincendam

an teneatur venditor emptorem defendere; et litem in se assumere, num. 2 et 3.

Venditor bonae fidei, quando teneatur defendere emptorem, et litem in se assumere? num. 4, 5 et 6.

Venditor, quamvis in contractu specialiter non promiserit evictionem, ad ipsam tenetur, et re evicta ad quid teneatur, num. 7 ad 10.

Ad hoc ut venditor actione evictionis teneatur, et pretium, et interesse restituere, quid requiratur, n. 11 et 12.

Venditor bonae fidei pluribus in casibus non tenetur emptori de evictione, et singuli assignantur, ac explicantur, num. 13 ad 24.

Quando venditor fuit malae fidei, ad quid teneatur, num. 25.

Suppletur ad evictionis materiam, quae praeteriit auctor, et septem dilucidantur requisita ut evictio praestetur, num. 28 ad finem.

EXAMEN, EXAMINARE, EXAMINARI, EXAMINATORES SYNODALES (III, 435).

Examen novum an sit necessarium in permutationibus ecclesiarum parochialium. Vide verb. *Examen*, *Examinare*, num. 1 et 2.

Examen novum requiritur in quolibet ascensu, n. 3.

Praesentati ad beneficia simplicia absque praevio examine Episcopi institui non possunt ab iis ad quos institutio spectat, num. 4.

Nullus consequi potest beneficia in ecclesiis patrimonialibus sine examine Episcopi, num. 5.

Examen delegari potest ab Episcopo, cui directae sunt bullae alicuius simplicis beneficii conferendi clerico absentem in formam dignum, num. 6.

Examen, et approbatio vicariorum ad curam animarum positorum in ecclesiis unitis ordinis Sancti Ioannis Hierosolymitani ad Episcopum pertinet, num. 7.

An et quatenus possit Episcopus parochos rite ac recte semel approbatos; iterum ac pluries examinare. Vide verb. *Parochus*, art. 1, num. 21 ad 28.

Examinis pro collatione ecclesiarum parochialium habendi forma praescribitur a Benedicto XIV, n. 53.

Examini dioecesani Episcopi ante ordinationem subiecti debent etiam regulares, num. 57.

Examinare non potest Episcopus ob beneficium simplex illum, quem iam examinaverat pro ordinis sacri promotione, num. 8.

Provisi a Sede apostolica an possit ab Episcopo examinari, num. 10 et 11.

Examinatus ad beneficium, vel officium, an sit iterum examinandus ad aliud, n. 12.

Examinandi sunt de novo coepti beneficiarii in quolibet ascensu, num. 13.

Approbato in urbe ad curam animarum an possit ab Episcopo ordines denegari, num. 14 et 15.

Clerici Romae degentes non possunt extra eam ordinari sine examine, et licentia eminentissimi vicarii, num. 16.

Episcopus an possit examinare regulares praedicare volentes in ecclesiis extra ordinem, num. 17.

Regulares praevio examine semel approbati an possint iterum examinari; et quid si regulares essent magistri, aut theologiae lectores, num. 18, 19 et 20.

Confessarius regularis simpliciter approbatus ab Episcopo antecessore, an possit iterum examinari a successore, vel vicario capitulari, vel vicario apostolico, aut generali, num. 21 ad 24.

Examinatorum synodaliu electio quomodo, et quo tempore fieri debeat, num. 25 et 26, et n. 59 et seqq.

Examinatores synodales, an, et quo titulo possint approbati, quot eligi possint, ac debeant: quale et an necessarium eorum iuramentum, num. 27 ad 33.

Examinatores synodales, an, et quo titulo possint aliquid accipere occasione examinis, an possit ipsis aliquid stipendium assignari: et in quas poenas incidant aliquid accipientes, num. 33 ad 38.

Examinatores debent renuntiare Episcopo idoneos repertos in examine, num. 39.

Approbatus in concursu qui dicatur, num. 40.

Examinatores quomodo, et quando, vota sua conferre, ac dare debeant, n. 41 et 42.

Ad quem spectet magis idoneos eligere, et quis ex ipsis praeferendus sit, et an Episcopus teneatur eligere ex collatione votorum, et idonei, ac approbati qui dicantur, num. 43 ad 47.

Approbatur auctor, num. 43, et simul datur modus quem tenere debent examinatores synodales, ut de moribus, et doctrina eorum qui fuerunt examini subiecti, referant, n. 71 et seqq.

Episcopus an possit solus eligere; et quid possit in paritate votorum, num. 48, 49 et 50.

In dioecesi, ubi sunt duae cathedrales unitae, an in qualibet deputandi sint examinatores distincti, n. 51.

Alia ad rem ab operibus Benedicti XIV excerpta, num. 52 et seqq.

Alia ad rem. Vide verb. *Approbatio*, art. 1, n. 47 et seqq., verb. *Beneficia*, art. 3, num. 22 ad 64, et verb. *Concursus*, art. 2 et 3 per tot.

EXARCHI ET PRIMATES (III, 445).

Exarchi varia apud Graecos significatio; et contracta ad ecclesiasticam dignitatem, communis Patriarchis, et Metropolitanis. Vide verb. *Exarchi et Primates*, n. 1 ad 3.

Quibus proprie id nominis datum, num. 4.

Tres tantum fuere olim apud Graecos huiusmodi Exarchi, num. 5 et 6.

Eorum iura Patriarchae Constantinopolitano tandem cessere, num. 7.

Quinam exarchi dicti posterioribus saeculis, num. 8 ad 10.

Idem Latinis Primates, qui Graecis Exarchi; alii quidem honoris, alii potestatis erant, num. 11 et 12.

Peculiaris Africanorum Ecclesiarum circa Primates disciplina, num. 13 ad 16.

EXCENTRICI CIRCULI.

Qui sint. Vide verb. *Mundus*, num. 103.

EXCOMMUNICATIO (III, 448).

EXCOMMUNICATIO, QUOAD EIUS ESSE, ET DIVISIONEM.

Excommunicatio quid sit, propter quid in ecclesiam inducta, et a quo in praxim deducta. Vide verb. *Excommunicatio*, art. 1, num. 1, 2 et 3.

Num excommunicatio Christianorum a iudaica excommunicatione originem traxerit, non conveniunt inter se eruditi, num. 23.

De variis excommunicationis speciebus, quae tum antiquitus obtinuerunt, tum nunc obtinent, num. 24.

De origine excommunicationis ipso iure, et minoris, num. 25.

Excommunicatio appellatur etiam anathema; quid significet hoc nomen, et in quo differat ab excommunicatione, num. 4, 5 et 6.

Excommunicatio et anathema quomodo incurrantur, et infligantur, et ad rem modus observandus traditur, num. 7, 8, 9 et 10.

Excommunicatio dividitur, primo in maiorem, et minorem, et quae sit utraque, num. 11, 12 et 13.

Excommunicatio simpliciter lata quomodo intelligi debeat, num. 14.

Excommunicatio dividitur secundo in excommunicationem latae, vel ferendae sententiae, et quae sit utraque, num. 15, 16 et 17.

Quando excommunicatio sit latae, vel ferendae sententiae, et quando incurratur, vel non, ante sententiam iudicis. Vide verb. *Lex*, art. 2, num. 27 ad 44.

Excommunicatio dividitur tertio in excommunicationem a iure, vel ab homine, et quae sit utraque, num. 18 ad 21.

Excommunicatio dividitur quarto in reservatam, et non reservatam, num. 22.

EXCOMMUNICATIONES.

Summo pontifici reservatae in bulla *Coenae*. Vide verb. *Excommunicatio*, art. 2 per totum.

Summo pontifici reservatae contra praelatos ecclesiae, contra clericos saeculares et regulares, contra regulares, contra dominos temporales, et contra omnes. Vide verb. *Excommunicatio*, art. 3, per tot.

Nemini reservatae, contra Episcopos, contra clericos, contra regulares, contra dominos temporales, contra magistratus et iudices, contra omnes. Vide verb. *Excommunicatio*, art. 4, per totum.

EXCOMMUNICATIO QUOAD EOS, QUI POSSUNT VEL NON EXCOMMUNICARE, ET EXCOMMUNICARI.

Excommunicare potest Summus Pontifex in toto orbe. Vide verb. *Excommunicatio*, art. 5, num. 1.

Excommunicare possunt Episcopi, alique Ordinarii Cardinales, Legati Sedis Apostolicae, capitula cathedralia, vicarius generalis Episcopi et capituli, praelati, et praepositi collegiarum, et alii habentes iurisdictionem in foro Ecclesiae, abbates, ac superiores regulares, tum generales provinciales, ac etiam locales, concilia generalia et provincialia, capitula et Congregationes regularium, num. 2 ad 9.

Excommunicare possunt alii auctoritate ordinaria, alii potestate delegata, et quinam ii sint, n. 26 et seqq. Num parochus potestate ordinaria excommunicandi polleat, num. 28.

Qui excommunicare non possint, n. 10, 11 et 12.

Qui excommunicari possint, num. 13 et 34.

Qui excommunicari non possint, num. 14 ad 20, et num. 31.

Collegium, communitas, universitas, vel aliud corpus politicum, quando excommunicari possit, vel non et a quo possit in casu, etc., num. 21 ad 25, n. 34.

Num excommunicatus nondum absolutus possit ex alio delicto iterum excommunicari, num. 36.

Exempti possunt etiam excommunicari in casu, in quo ex speciali delegatione subiciuntur, n. 37.

Quid autem si speciali privilegio donentur, ne excommunicari queant, num. 37.

EXCOMMUNICATIO QUOAD EIUS EFFECTUS.

Effectus excommunicationis maioris quot et qui sint, et singuli explicantur. Vide verb. *Excommunicatio*, art. 6, num. 1 ad 25.

Effectus excommunicationis minoris quot, et qui sint et singuli explicantur, num. 26 ad 29, num. 30 et seqq.

Recensentur civiles excommunicationis effectus, num. 37 et seqq.

EXCOMMUNICATIO QUOAD EIUS ABSOLUTIONEM.

Ab excommunicationibus a iure latis, et nemini reservatis qui possint absolvere. Vide verb. *Excommunicatio*, art. 7, num. 1 et 2.

Ab excommunicationibus a iure latis, et Papae reservatis, qui possint absolvere, num. 2.

Ab excommunicationibus ab homine latis per sententiam specialem, qui possint absolvere, n. 3 ad 7.

Ab excommunicationibus ab homine latis per sententiam generalem, sine ulla reservatione, qui possint absolvere, num. 8 et 9, num. 29 et seqq.

Qui est excommunicatus a suo Episcopo, an absolvi possit ab Episcopo novi domicilii, num. 30.

An post interpositam appellationem absolvere valeat iudex a quo, num. 31.

An ab excommunicatione ipso iure in litteris apostolicis comminata absolvere queat iudex, qui sententiam declaratoriam pronuntiavit, num. 32 et seqq.

Ab excommunicatione minori a iure lata, qui possint absolvere, num. 10.

Excommunicationis absolutio dari potest etiam ex-

tra confessionem sacramentalem, etiam absenti, vel invito, mortuo, num. 11 et 12.

Excommunicationis absolutio dari potest variis modis, et assignantur singuli, num. 13 ad 18.

Absolutionis formae variae esse possunt, assignantur singulae, num. 19 ad 22.

Quid requiratur ad hoc, ut quis licite absolvi possit ab excommunicatione, num. 23 ad 26.

Corrigitur auctor, num. 26 in nota.

Absolutio extorta metu gravi iniuste in eum fine incusso est invalida, num. 27.

Absolutio pro foro conscientiae an prodesse possit etiam pro foro externo; absolutus in foro interno ab excommunicatione an teneatur se gerere in foro externo tanquam excommunicatus. Vide verb. *Excommunicatio*, art. 8, num. 1.

Absolutus in foro conscientiae ab excommunicatione occulta, an possit habere communionem in divinis in foro externo; et quid si excommunicatio sit notoria, vel eius crimen deferatur ad iudicem, n. 2, 3 et 4.

Vide distinctionem receptam ad hanc quaestionem decidendam, n. 5 ad 9.

EXCOMMUNICATI QUINAM VITANDI SINT, IN QUIBUS, ET QUALITER VITARI DEBEANT.

Quales excommunicati vitandi essent iure antiquo et quales vitandi sint iure novo. Vide verb. *Excommunicatio*, art. 9, n. 1, 2 et 3, n. 27 et seqq.

Percussor clericus quando dicatur taliter notorius, ut vitari debeat, n. 5, 6 et 7, n. 29 et seqq.

Casus, in quibus vitandi sunt excommunicati quinque assignantur, et explicantur, n. 8 ad 13, et in nota.

Quin in aliquo ex supradictis casibus cum excommunicatis communicat, an peccet, et in quas censuras incurrat. Et quid si excommunicatus sit nominatim a Papa, n. 14, 15 et 16.

Assignantur, et explicantur causae ob quas licet communicare cum excommunicatis vitandis, num. 17 ad 22.

Ad Extravag. *Ad evitanda*. Vide nov. Add. n. 24 et seqq.

DE EXCOMMUNICATIONE CANONIS QUOAD SUUM ESSE, ET INTELLIGI.

Excommunicatio canonis quare sic appelletur. Vide verb. *Excommunicatio*, art. 10, n. 1.

Quid intelligatur per illa verb. *Si quis suadente, diabolo manus violentas iniecerit in clericum*, num. 2 ad 6.

Quales sint illi clerici, qui non gaudent privilegio canonis, n. 7 et 10.

Per ly *monachum* qui regulares intelligantur, n. 11 ad 19.

Num excommunicatio can. *Si quis suadente*, sit latae sententiae, n. 20 et seqq.

AB EXCOMMUNICATIONIS HUIUS INCURSU QUINAM EXCUSANTUR, VEL NON.

Ab incurso huius excommunicationis excusantur laborantes ignorantia invincibili, tam iuris, quam facti. Vide verb. *Excommunicatio*, art. 11, n. 1.

Excusantur quoque clericum percutientes in variis casibus, qui assignantur, et singuli explicantur, n. 2 ad 13, et n. 28 et seqq.

Qui non excusantur ab incurso dictae excommunicationis, n. 14 ad 27.

AB EXCOMMUNICATIONE CANONIS QUINAM POSSIT ABSOLVERE VEL NON.

Clerici percussio triplex assignatur, et explicatur. Vide verb. *Excommunicatio*, art. 12, n. 1 ad 4.

Percussio de se levis quomodo possit esse gravis et enormis, n. 5 et 6.

In articulo mortis quis possit absolvere ab excommunicatione canonis, n. 7 et 8.

Extra articulum mortis quis possit absolvere ab hac excommunicatione ob percussionem levem, vel medio-crem et enormem, sive occultam, sive publicam, n. 9 ad 14.

Praelati regulares an possint suos subditos, et novitios absolvere ab excommunicatione contracta ob quamcunque percussionem; et quid si percussores sint diversi ordinis, vel religiosi ad invicem se percusserint, vel percusserint clericum saecularem, n. 15, ad 20, et verb. *Praelatus regularis*, n. 31.

Moniales sive exemptae, sive subiectae Ordinariis a quo possint absolvi, n. 21 et 22.

Regulares an, et quando possint absolvere a percussione levi, n. 23.

Et ad materiam huius art. Vide n. 24.

EXECUTOR LITTERARUM APOSTOLICARUM (III, 479).

Executor alius est merus, et alius mixtus, et quis sit uterque. Vide verb. *Executor litterarum apostolicarum*, num. 1.

Executor per quas clausulas vocetur mixtus, n. 2 ad 7.

Quid requiratur ad hoc ut executor apostolicus possit procedere, n. 8, 9 et 10, et n. 62 et 63.

Ordinarii an possint impedire tales executiones vel an possint cum executore litteras apostolicas exequi, num. 11 et 12.

Dispensationes matrimoniales, aliae ac apostolicae, quibus committi soleant; et quis eas exequi possit sede vacante per mortem Episcopi, n. 13 ad 23.

Deputato uno, an possit alter ad executionem se intromittere; et per quid commissio possit transire ad aliam personam, n. 24 ad 29.

Vicarius Episcopi solum confirmati an possit exequi dispensationes, n. 30.

Vicarius, si fiat Episcopus illius dioecesis, an possit exequi dispensationem sibi commissam. Et quod si Episcopus esset suspensus, vel excommunicatus, num. 31 et 32.

Executor debet servare formam in litteris praescriptam, n. 33.

Executor, eiusque notarius an possint pro executione aliquid accipere, n. 34 ad 38.

Executor dispensationis apostolicae pro foro interno super impedimentis matrimonii occultis, qui esse possit vel non, n. 39 ad 44.

Executor debet esse approbatus ab Ordinario loci, et specialiter electus a poenitente; et quid si electus recuset, n. 45, 46 et 47.

Executor an debeat testes adhibere; et quid de litteris executionis agere debeat, n. 48 et 49.

Episcopus non retinens vicarium, an possit exequi litteras eidem directas, n. 51.

Alia de executoribus. Vide apud Rosam de executoribus litterarum apostolicarum. Part. 1 et 2.

An executor certus in litteris apostolicis datus possit subdelegare, n. 52 et seqq.

Auditor Camerae, qui est executor omnium litterarum apostolicarum, an cumulative procedere valeat executionem litterarum apostolicarum, n. 57.

Quaenam obtinuerit distinctio in foro circa quaestionem mutationis executoris litterarum apostolicarum, num. 61 et 62.

EXECUTOR TESTAMENTARIUS.

Vide verb. *Testamentum*, art. 3.

EXEMPTIO (III, 484).

Quando concedatur Ecclesiastico exemptio a iurisdictione sui Episcopi, et in quo plerumque haec exemptio sita sit. Vide verb. *Exemptio*, per tot.

EXEMPTIO REGULARIUM.

Vide verb. *Regulares*, art. 2.

EXEQUIAE (III, 484).

Nonnulla producuntur ad exequias pertinentia. Vide verb. *Exequiae*, per tot. Vide verb. *Funeralia*, verb. *Sepultura*.

EXERCITIA SPIRITUALIA (III, 485).

Afferuntur duae epistolae encyclicae ad rem spectantes. Vide verb. *Exercitia spiritualia*, n. 1 et 2.

Fratres minores exercitiis vacantes quam indulgentiam lucrentur, n. 3.

EXHEREDATIO (III, 487).

Exheredatio quid sit. Vide verb. *Exheredatio*, n. 1. Exheredatio tam ascendit, quam descendit, ad hoc ut valide fiat, et suum sortiatur effectum, quid requiratur, n. 2 ad 9.

Causae legitimae exheredandi descendentes quatuordecim enumerantur et assignantur, n. 10 ad 25.

Quando proles possit exheredari propter contractum matrimonium invitis parentibus iuxta statuta municipalia locorum, n. 26 ad 29.

Causae legitimae, ob quas licet liberis exheredare parentes, vel alios ascendentes, assignantur, num. 30 ad 38.

Omnes dictae causae exheredandi quando cessent, num. 39 et 40.

Causae, ob quas exheredari poterit frater in casu, quo turpis persona instituta est heres, tres assignantur, n. 41 ad 44.

Exheredatio ut plurimum fit *notae causa, et in poena librorum*. Sed et fieri potest exheredatio *bona mente*, num. 45 et 46.

Quae sit exheredatio bona mente, n. 47 et seqq.

EXSILII POENA.

Exsilio poena quid sit. Vide verb. *Poena*, art. 1, num. 13.

EXORCISTATUS.

Exorcistatus quid sit, quae eius materia et forma, et quando fuerit institutus. Vide verb. *Ordo*, art. 1, num. 34.

Exorcistatus conferendus est subdiacono, diacono, et presbytero graeco, qui ritu latino ad diaconatum, presbyteratum, aut episcopatum sint promovendi. Vide num. 34 ad 56.

EXORCIZARE, EXORCISTA (III, 490).

Exorcizare sumitur in duplici sensu, et uterque assignatur; eiusque secundo sensu capti traditur definitio. Vide verb. *Exorcizare*, n. 1, 2 et 3.

Exorcismi caeremonia, quae fit in baptismo, ubi imperetur, et de ea fiat mentio, n. 4 et 5.

Infans ratione periculi baptizatus, an debeat exorcizari, et quid sit exorcistae munus, n. 6 et 7.

Ad licite exorcizandum quid requiratur, et quid de Exorcistis utentibus modis insolitis, num. 8 ad 11, et num. 18 et 19.

Pro exorcizanda moniali, an concedatur licentia ingrediendi clausuram; et a quo, quomodo, et in quo loco sit exorcizanda, n. 12 ad 16.

Signa praecipua energumenum referuntur, n. 17.

Primis Ecclesiae saeculis non solum clerici, verum et laici donum eiiciendi daemones habuere, et sic exorcistarum officium usurparunt, n. 21, 22 et 23.

Postea peculiare munus in Ecclesia fuit eorum qui in gradum exorcistarum cooptati erant, n. 24.

Per id vero temporis ad exorcistatum non ordinabantur nisi provectioris aetatis, n. 25 et 26.

Quid evenit mutata hac disciplina, in nov. add. num. 26.

EXPILATA HEREDITAS.

Expilatae haereditatis quae poena sit, et quid sit hoc crimen. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 98.

EXPOSITI FILII (III, 493).

Vide verb. *Expositi filii*, verb. *Filius*, n. 17 ad 20, verb. *Parentes*, n. 20 ad 32.

EXPOSITIO SS. SACRAMENTI (III, 493).

Quando permitti non debet. Vide verb. *Expositio Sanctissimi Sacramenti*, n. 1.

Usus exponendi Sanctissimam Eucharistiam in festis Sanctorum apud plures scriptores reprobatur, n. 2.

Quando exponitur Sanctissimum Sacramentum, quot candelae ardere debeant, n. 3 et 4.

EXTINCTIO VOTI.

Vide verb. *Votum*, art. 3, n. 2 ad 9.

EXTRACTIO (III, 494).

De extractione rei inquisiti, vel damnati a loco immuni in casibus permissis. Vide verb. *Extractio*, n. 1 et seqq.

Extractio segetum, farinae et olei, extra statum ecclesiasticum sine speciali chirographo Papae sub gravissimis poenis prohibetur, n. 6.

Extractio rerum aliarum mobilium quorum arbitrio permittitur. Vide n. 7.

In extractione segetum quatenus cautela adhibenda, n. 8.

Quibus in casibus permittatur extractio segetum, etc., a statu ecclesiae, n. 9 et seqq.

EXTREMA UNCTIO (III, 494).

Variae unctiones in praxi habentur in ecclesia. Vide verb. *Extrema Unctio*, n. 1.

Extremae unctionis definitio traditur, ac demonstratur esse novae legis sacramentum, et quando institutum eiusque duplex materia, n. 2 ad 8.

In quo casu, et quomodo possit oleo benedicto addi oleum non benedictum, n. 9 et 10.

Forma huius sacramenti traditur, et quomodo proferenda, ac unctiones faciendae tam in viris quam in feminis. Et quid si aliquis careat aliquo sensu, vel mutilatus existat, n. 11 ad 17.

In quo casu unica unctio sufficiat, et quando fieri possit absque contactu immediato, num. 18, 19 et 20, et in nota.

Administratio huius sacramenti in quo habitu fieri possit, ac debeat, n. 21.

Minister licitus ac validus huius sacramenti qui sit. Et in quo casu, et quibus personis possint regulares hoc sacramentum administrare, et de cuius licentia, num. 22 ad 28.

Uctiones a quot sacerdotibus fieri possint, ac debeant. Et quid si minister moriatur dum actu ungit. Et validum sit sacramentum si unus ungat, et alter proferat verba, n. 29 ad 33.

Subiectum capax huius sacramenti assignatur. Et quibus personis ministrari possit, vel non, n. 34 ad 37, et in nov. add. n. 86 et seqq.

An sit de praecepto hoc sacramentum suscipere, et ipsum negligere quando sit peccatum, vel non. Et an, quando, et quomodo peccet parochus non ministrando, vel negligendo administrare hoc sacramentum. Et in quibus casibus teneatur, n. 38 ad 44.

Effectus speciales, et praecipui huius sacramenti quatuor assignantur, n. 45 ad 48.

Oleum infirmorum ubi, et quomodo asservari debeat, n. 49 et 50.

Sacculus pro includendo vase huius olei cuius coloris esse debeat, n. 51.

Apud Graecos oleum a presbyteris benedicitur; num forma deprecativa sit necessaria in sacramento extremae unctionis. De forma Ambrosiana istius sacramenti, de partibus corporis inungendis. Vide n. 68 ad 78.

Plures presbyteri olim etiam in Ecclesia Latina, ut hodie apud Graecos extremae unctionis sacramentum ministrabant, n. 52 et seqq., et n. 80 ad 85.

F

FALCIDIA (III, 502).

Falcidia quid sit, quale motivum eius originis, et a quo sic dicta. Vide verb. *Falcidia*, n. 1, 2 et 3.

Trebellianica quid sit, a quo sic dicta, in quo differat a Falcidia, n. 4 ad 7, et infra n. 33.

Falcidia ex quibus bonis detrahatur, et ad quid teneatur haeres praetendens huiusmodi detractionem, pro qua detrahenda quae quantitas bonorum attendi debeat, num. 8 ad 14.

Falcidia ex quibus bonis detrahi non possit, et an sit, et quomodo detrahenda inter duas causas pias, num. 15 ad 24.

Falcidia non habet locum in testamento militis, num. 25.

An, quando, et quomodo possit testator prohibere Falcidiae detractionem, n. 26 ad 31.

Falcidia non potest detrahi ab haerede, qui non confecit Inventarium, n. 32.

Quae dicta sunt de Falcidia an, et quomodo intelligenda sint etiam de Trebellianica, n. 33 et 34.

Liberi praeter legitimam an possint etiam deducere Falcidiam vel Trebellianicam, n. 35, 36 et 37.

Recensentur ea, quae a iure novo correcta sunt quoad legem Falcidiam, n. 38.

Quomodo aestimatio Falcidiae ineunda in annuis legatis et in legata alimentorum, n. 39.

FALSUM, FALSARIUS (III, 508).

Falsum quid sit, et ad eius crimen quot requirantur. Vide verb. *Falsum*, *Falsarius*, n. 1 et 2, et n. 90 et 91.

Falsum principaliter quatuor modis committitur, id est dicto, scripto, facto, usu, seu potius abusu, n. 3.

Dicto crimen falsi quinque modis committitur, et singuli assignantur, et explicantur, n. 4 ad 9.

Scripto crimen falsi sex modis committitur, et singuli assignantur ac explicantur, n. 10 ad 15.

Facto committitur quindecim modis, et singuli assignantur, et explicantur, n. 16 ad 32.

Infinitae sunt species falsi, sed ad duo summa capita referri possunt, ad falsum scilicet testamentarium, et ad falsum nummarium, n. 90.

Explicatur Lex 13, § 1, ff. ad leg. Cornel. de Fals., num. 91 et seqq.

Falsum circa monetam quibus modis committatur, num. 33 ad 36.

Usu, seu potius abusu, dupliciter committitur crimen falsi, et assignatur, n. 37 et 38.

Litterae apostolicae falsari possunt novem modis, et assignantur, n. 39.

Poenae falsantium litteras apostolicas assignantur, et luculenter explicantur, n. 40 ad 52, et n. 87 et 88.

Nomine litterarum apostolicarum in ordine ad poenas contra earum falsarios quid veniat, vel non, n. 53 ad 60.

Falsificantes litteras Papae, et imperatoris, regis, principis supremi, proregis, magistratus, vel alterius tribunalis qua poena puniantur, n. 61, 62 et 63.

Clericus falsificans sigillum principis, aut litteras Episcopi, aut capituli, qua poena puniendus, num. 64 et 65.

Regulares, et praecipue ordinis Minorum falsificantes litteras praelatorum qua poena puniantur, n. 66 et 67.

Poenam ordinariam circa nobiles falsarios quae olim fuerit, et quae nunc sit, n. 68.

Poenam falsi testibus in causis civilibus, vel criminalibus quae sit, et si quid testis falsus sit clericus, n. 69, 70 et 71.

An lege Cornelia teneatur is qui non falsum testimonium dixit, sed verum renuit, n. 92.

An in eandem legem incidat, qui pecuniam ad testimonium dicendum accepit, nec tamen producentem, sed adversarium ipsius testimonio adiuvit, n. 93.

Poena notarii scribentis falsum testamentum vel instrumentum et falsificantis manum alicuius, et copiam ab originali diversam exemplans quae sit, n. 72 et 73.

Poena advocati, vel procuratoris, vel iudicis falsum committentis quae sit, n. 74 et 75.

Poena falsificantium legitimas mensuras, et fabricantium falsas monetas quae sit, n. 76 et 77.

Poena impediendum alicquem testari, vel iam factum testamentum mutare, vel ad testandum compellentium quae sit, n. 78.

Poena supponentis falsum partum quae olim fuerit, et nunc sit, n. 79.

Poena eorum, qui falsum committunt occultando, subripiendo, lacerando scripturas, etc., quae sit, n. 80.

Assumens nomen curiae, vel magistratus, cum non sit talis, qua poena puniendus, n. 81, 82 et 83.

Aliorum falsariorum poenae, n. 84.

Ad hoc, ut quis de *Falso* poena ordinaria puniri possit, quid requiratur, n. 85 et 86.

FAMA (III, 517).

Fama, opinio, existimatio idem significant. Vide verb. *Fama*, n. 1.

Fama quid sit, unde sit dicta, et duplex assignatur et explicatur, n. 2 ad 6.

Fama proprie loquendo non dicitur nisi bona sit, et ut talis explicatur, n. 7, 8 et 9.

Fama interdum accipitur pro infamia, n. 10, et verb. *Infamia*, per tot.

Fama in quo differat a rumore, et iste quid sit, num. 11 et 12.

Ut fama probet, quid requiratur, n. 13 ad 16.

In concursu famae bonae et malae, quae sit praefenda, n. 17.

Fama per quid probari possit, n. 18.

Fama an, et quando per se faciat plenam probationem, n. 19 ad 26.

Fama impediendi an, et quando sufficiat ad impediendum matrimonium, n. 27 ad 32.

Rumor an sufficiat ad impediendum matrimonium, num. 33.

Fama impediendi non sufficit ad impediendum matrimonium contractum, n. 34.

Quid de fama publica existente contra clericum fornicarium, n. 35 et 36.

Fama non potest praevalere veritati, et affirmativa an praevaleat negativae, n. 37 et 38.

An homini sit dominium in famam suam, n. 39 et 40.

An quis cum periculo suae famae alterius famam teneatur sustinere, n. 41.

FAMILIA (III, 522).

Familiae nomen quid importet. Vide verb. *Familia*, num. 1.

Familia alia dicitur effectiva, et alia contentiva, et quae sit utraque, n. 2.

Ut quis dicatur de familia contentiva quid requiratur, num. 3.

Familia contentiva alia est proxima, seu proximior, et alia remota, seu remotior; et quae sit utraque. Et in istarum concursu, quae intelligatur vocata, n. 4 et 5.

Familiae appellatione quales agnati veniant. Et unde in hac re mens testatoris intelligi possit, indicatur, n. 6 ad 10.

Quando vocata est familia in genere, qualis intelligenda sit. Et quid si plures existant Columnelli, n. 11 et 12.

Agens ad fideicommissum tanquam unus de familia testatoris, quid probare debeat, n. 13.

Contentens succedere in maioratu instituto ad favorem proximorum collateralium de familia, quid probare debeat, n. 14.

Maioratus institutor quoties vocat masculos de sua familia, quales intelligantur vocati, n. 15.

Feminae an veniant in appellatione familiae, n. 16, 17 et 18.

Quid quando plures familiae vocatae sunt successive ad beneficium iurispatronatus, et quid si plures sint passive vocati, n. 19 ad 22.

Vocatis proximioribus de duabus familiis distinctis cui competat praesentatio, n. 23.

Quid si vocentur plures familiae cum lege quod praesentatio pertineat ad proximiores et seniores, n. 24.

Quid si iurispatronatus activum reservetur seniori de familia, et passivum omnibus de familia, n. 25.

In paritate vocum, qui praefendus sit, n. 26, 27 et 28.

Maior pinguedo vocis, an det praelationem, n. 29.

Verba concessionis *ipsis posterisque suis, et post illorum obitum seniori, et antiquiori duntaxat de domo illorum*, quomodo intelligenda sint, et quid, quando vocatur proximior, et antiquior de familia, n. 30 ad 33.

Quid si iurispatronatus spectet ad tres familias proximiores, n. 34.

Vocati per posterius non possunt impedire clericatum favore prius vocati, n. 35.

Quid si concurrant laicus de linea primo vocata, et clericus de linea secundo vocata, n. 36, 37 et 38.

Vocatus in iurispatronatus passivo non potest praeferi per patronum, n. 39.

Passive vocatus quis dicatur, et quando dicatur praesentatus a fundatore, et quid si patronus recuset eum praesentare, n. 40, 41 et 42.

Oppositio passive vocati habetur pro praesentatione, num. 43.

Ordinarius conferendo iure devoluto ad quid teneatur, n. 44 et 45.

Praesentatus per medietatem vocum, et habens gratiam apostolicam cum derogatione alterius medietatis cui praefatur, n. 46.

Habens unam vocem privativam, et alteram cumulativam, cui praefatur, n. 47.

Clericus in paritate gradus praefertur laico. Et inter pares gradu aequae dilectos quis praefatur, n. 48 et 49.

In beneficio licet sacerdotali in habitu praefertur sacerdos clerico, n. 50.

Ubi fundator requisivit sacerdotium in habitu, quis praeferi debeat, n. 51.

Civibus et parochianis tanquam compatronis competit privilegium praelationis in paritate vocum. Et compatronis in casu, competit de iure, n. 52 et 53.

Habens qualitatem sanguinis, et patronalem, cui praefendus sit, et compatronus in paritate vocum cui praeferi debeat, n. 54, 55 et 56.

Praesentatus in paritate vocum cui praeferi debeat, num. 57.

In beneficiis vere sacerdotalibus sacerdos aptitudine, et de sanguine, cui praefendus, n. 58.

Quatuor exornatas ad hunc articulum quaestiones. Vide n. 59 ad fin.

FAMILIARIS (III, 530).

Familiarium nomine qui veniant, et quid requiratur ut quis familiaris dicatur. Vide verb. *Familiaris*, n. 1 et 2.

Familiaritas vera, et actualis, quae sit, et quid requiratur ad eam contrahendam, n. 3 et 4.

Ut probetur vera familiaritas, quid concurrere debeat indicatur, et explicatur, n. 5, 6 et 7.

Familiares Papae quibus gaudeant privilegiis, a quibus oneribus sint exempti, et qui sint, qui tales appellantur, n. 8 ad 17.

Familiares Cardinalium a quorum iurisdictione sint exempti, quibus gaudeant privilegiis, quid circa beneficia ipsorum, et qui tales vocari possint, n. 18 ad 29.

Nuntius cui nequeat familiaritates concedere, n. 30.

Episcopus quando possit, vel non, familiares suos ad ordines promovere absque Ordinarii licentia, vel cum

ipsis dispensare; et quid si Episcopus sit titularis, n. 31 ad 41.

Familiares Papae, Cardinalium et Episcoporum in curia residentium, an possint a Vicario Sanctissimi ad ordines promoveri, n. 42.

Cardinales presbyteri quos ordines conferre possint suis familiaribus triennialibus, et ut quis ad hunc effectum familiaris dicatur et quomodo triennium computari debeat, indicatur, n. 43 ad 46.

Episcopus quot canonicos familiares possit assumere; et an isti lucrentur fructus suorum praebendarum si non resideant tempore familiaritatis, n. 47 et 48.

Familiares, et alii ministri Episcopi quamvis titularis an gaudeant privilegio fori, n. 49, 50 et 51.

Quinam sint familiares Episcopi, qui gaudere possunt privilegio fori, n. 67.

Unde repetendum sit ius Episcoporum ordinandi suos familiares triennales, n. 68 et seqq.

Quaenam requisita concurrere debeant, ut Episcopus ordinare valeat familiares suos triennales, n. 70.

An Episcopus, sicut potest ordinare familiarem usum triennalem, ita impertiri ipsi possit litteras dimissoriales, ut ab alio Episcopo ordinari valeat, n. 1.

Episcopi non tenentur dare notam suorum familiarum curiae laicali, n. 52.

Cognitio causae actualis familiaris Archiepiscopi deferentis arma prohibita, ad quem spectet, n. 53.

Quid si familiaris Nuntii in carcerem mittatur ob delationem armorum prohibitorum a curia laicali, vel aliquod attentatum fiat a regis ministris in personam familiaris Archiepiscopi, n. 54, 55 et 56.

Fiscalis Episcopi extra curiam degens in aliquo loco dioecesis an gaudeat privilegio fori, n. 57.

Familiares, et ministri inquisitionis quibus gaudeant privilegiis, si delinquentes, quomodo puniri debeant, et ad quid teneantur, n. 58 ad 65.

Familiares, ac domestici degentes in monasteriis regularium, an satisfaciant praecepto Paschali sumendo Eucharistiam ab ipsis regularibus, n. 66.

Familiaritas cum Iudaeis, et haereticis qualis, et quando sit prohibita Christianis. Vide verb. *Famuli*, n. 19 ad 25; *Haereticus*, n. 17 ad 36; *Hebraeus*, fere per tot.

FAMULI, FAMULAE (III, 534).

Famuli et famulae monialium, ac regularium in quibus parochi subiciantur. Vide verb. *Famuli*, n. 2 et 3.

Quando regulares eisdem possint sacramenta ministrare etiam tempore paschatis ac extremae unctionis, et sepulturam dare, n. 31 et 32.

Famuli et famulae quae teneantur suis dominis praestare, et quando, et quomodo peccent ratione inobedientiae, vel negligentiae, vel rei domesticae ablationis, vel discessionis ante lapsum terminum, num. 4 ad 11.

Sententia ab auctore allata castigatur, in nota ad num. 11.

Famulus quando peccet, vel non, si in actionibus ad peccatum tendentibus domino cooperetur, num. 12 ad 16.

Famuli et famulae coacti laborare die festo, quando hoc eis liceat, et quando excusentur ab audienda Missa in die festo, n. 17 et 18.

Famulis an et quando liceat Iudaeis, vel haereticis famulari, n. 19 ad 25.

Famuli et famulae, si iudicent salarium suum esse nimis parvum, an possint uti occulta compensatione, n. 26 et 27, et verb. *Compensatio*.

Quando, et de quibus famuli et famulae possint facere eleemosynam. Vide verb. *Eleemosyna*.

FEMINA (III, 537).

Femina an admitti possit ad sacros ordines, et quid de diaconissis, presbyterissis, episcopissis, ac de papissa Ioanna. Vide verb. *Femina*, n. 1 ad 4.

Femina potest habere potestatem iurisdictionis, et sic inspecta quid possit, vel non circa clericos, n. 5 ad 8.

Femina an docere possit, n. 9.

Feminae in Ecclesia tacere debent, n. 10.

Femina habens iurisdictionem an possit publice benedicere, n. 11.

Femina non potest pro ministro servire Sacerdoti ad altare, n. 12.

Femina utens veste virili an peccet, n. 13.

Femina turpiter se ornans, vel unguentis se fucans, vel pectore denudato incedens, quando peccet, vel non, num. 14 ad 20.

Ad num. 14 auctor. Vide ibid., in nota.

Et ad num. 20. Vide ibid., in nota.

Femina an et quando possit se conspiciendam offerre illi, a quo scit se turpiter amari, n. 21 ad 28.

Auctoris contradictio ostenditur, in not. ad n. 26.

Femina an, et quando permittere possit tactum sui, vel osculum, vel amplexum, n. 27 ad 30.

Sed ad n. 30, auctor. Vide notata, ibid., in nota.

Femina an, et quando possit accipere munera ab amasio. Et an teneatur ad restitutionem, n. 31 ad 34.

Reprehenditur auctor, n. 33, ibid., in nota.

Femineus sexus in quo sensu dicatur devotus, n. 35.

Femina quaedam viginti duos habuit maritos, et deinde nupsit viro, qui viginti sepelierat uxores, n. 36.

Expenditur dictum Ecclesiastici, cap. xli, vers. 14: *Melior est enim iniquitas viri, quam mulier*, etc., n. 37.

Expenditur quid sit mulieres remotas esse ab omnibus officiis civilibus vel publicis, ad leg. 2 ff. de Reg. iur., n. 38 et seqq.

FENESTRAE (III, 542).

Nemo potest in muro alieno sine servitute fenestram construere, vel aperire; et praecipue in ecclesia, quod prohibetur tum a Sancto Pio V, tum a variis Sacrae Congregationis decretis. Vide verb. *Fenestrae*, n. 1 ad 6.

Fenestrae respicientes in monasteria monialium non sunt permittendae; et an claudendae quae existunt, et quomodo construendae, vel destruendae mansiones monasteriis propinquae, n. 7 ad 12, et n. 20.

Sed vide ad materiam distinctionem, n. 23 et seqq.

Monialium fenestrae cuius altitudinis esse debeant, et fenestrae communionis an possint collocatoriis inservire, n. 13 ad 16.

Fenestrae regularium quomodo et quando claudi debeant, si habeant prospectum in vicinas aedes saecularium, ibid., n. 17.

Fenestrarum aperiitioni quando locus sit in monasteriis monialium, n. 18.

An liceat monialibus usus telescopii, n. 19.

FERRAGOSTO (III, 544).

Vide verb. *Ferragosto*, per totum.

FESTA, FESTIVITATES (III, 545).

Festa, quae nunc sunt de praecepto, enumerantur. Vide verb. *Festa*, n. 1.

An liceat Episcopis in sua dioecesi dies festos indicare, n. 2 et 3.

Affertur decretum super electione sanctorum in patronos, et explicatur, et quae promissio in tali electione fieri nequeat indicatur, n. 4 ad 7.

Princeps laicus an possit diem festum instituere, et ad hoc an requiratur populi consensus, et populus an possit cogi ad eius observantiam, n. 8 ad 11.

Festa de praecepto sunt ab omnibus observanda, et quid sit festum sanctificare; et an liceat, vel quid permittatur tali die laborare, n. 12 ad 19.

Licentia laborandi diebus festis a quo petenda, et quomodo concedenda sit, n. 20 ad 23.

Licentia vendendi diebus festis a quo concedenda sit, et diei festivi bannimentum ad quem spectet, n. 24 et 25.

Edictum curiae laicalis super diebus festivis in Episcopi praeiudicium an valeat, n. 26 et 27.

Poenā pro transgressione festorum imponenda qualis esse debeat, indicatur, n. 28, 29 et 30.

Episcopus an possit laborandi diebus festis licentiam denegare, et an pro tali licentia possit aliquid exigere, num. 31 ad 34.

Dispensare super observatione festorum an spectet etiam ad vicarium quamvis foraneum, n. 35.

Festa ab Episcopis instituta an sint ab omnibus eorum subditis observanda, et an possint de novo aliqua instituere, n. 36 et 37.

Regulares an, et quibus possint concedere licentiam laborandi diebus festis, n. 38, 39 et 40.

Festa mobilia in die Epiphaniae quis publicare debeat, et an regulares possint ea annuntiare in eorum ecclesiis, n. 41 et 42.

Regulares an cogi possint ad dierum festorum observantiam, et dies festus titularis an possit monialibus prohiberi, n. 43 et 44.

Festivitas alicuius sancti cum maiori pompa celebrari debet in ecclesia eius nomini dicata; et duae ecclesiae vicinae an possint eadem die idem festum celebrare, n. 45 et 46, et verb. *Visitatio*, in fine.

Festum Sancti Antonii Patavini a quibus possit eadem solemnitatis die celebrari, n. 47 et 48.

Quid si festum Annuntiationis Beatae Mariae Virginis vel Sancti Ioseph, occurrerint in feria sexta Parasceve, vel Sabbato Sancto, vel feria quinta in Coena Domini, n. 49 ad 53.

Quid si festum Sancti Matthiae occurrat feria quarta Cinerum, n. 54.

Festum Sanctissimi Corporis Christi a quo institutum, quae sint motiva ipsius institutionis, a quo revelata talis institutio, ubi primo fuerit celebratum, et alia ad solemnem eius processionem spectantia expenduntur, n. 55 ad 70.

Festa Immaculatae Conceptionis beatae Mariae Virginis, sancti Ioseph, sanctae Annae, an ab omnibus de praecepto observanda sint. Vide verb. *Festa*, num. 71, 72 et 73.

Festum sancti Patris Francisci a quibus indictum fuerit de praecepto et a quo ablatum, n. 74.

Festum Omnium Sanctorum qua ratione celebretur, num. 75.

Festum sanctorum Fabiani et Sebastiani an una simul celebrandum, n. 76.

Festa de sanctis Veteris Testamenti celebrari possunt, n. 77.

Festum de patrono principali loci quomodo celebrandum, n. 78.

Mercatus an fieri possit diebus festivis, n. 79.

Quid stabiliverit Bened. XIV, pro diebus festis, n. 81 ad 139.

Catalogus effertur Episcoporum et dioecesium, qui usque ad annum 1748 petierunt, et executi sunt facultatem diminuendi dies festos, n. 140.

Quatuor potissimum discutiuntur circa dies festos, Et quidem I. Quis possit indicare dies festos, n. 141.

II. Quid importet observatio dierum festorum, num. 142.

III. Quis possit dispensare super observatione dierum festorum, n. 143.

IV. Quis animadvertere possit in violatores dierum festorum, n. 144.

Festivitates et solemnitates novorum beatorum et sanctorum a quibus prius, et quomodo sint peragendae in ordine fratrum Minorum. Vide verb. *Cultus sanctorum*, n. 90.

Quoad peregrinos et advenas circa festa. Vide verb. *Lex*, art. 3, n. 30.

FETUS.

Fetus animati et inanimati abortum procurantes, consulentes etc., quas poenas incurrant. Vide verb. *Abortus*, et verb. *Poenā*, art. 2, n. 30.

FEUDUM (III, 565).

FEUDUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EIUS ORIGINEM, NATURAM ET DIVISIONEM.

Feudum unde originem habeat, eiusque nomen derivetur. Vide verb. *Feudum*, art. 1, n. 1 ad 3.

Feudi definitio traditur et explicatur, n. 4 ad 9.

Assignantur et explicantur decem feudi divisiones, n. 10 ad 33.

Feudum ecclesiasticum quid sit, n. 34.

Feudum ecclesiasticum in sensu lato et stricto, num. 35.

De origine et occasionibus feudi ecclesiastici in sensu stricto, n. 36.

Utrum feudum ecclesiasticum in dubio *proprium*, an *improprium* censi debeat, n. 37, 38 et 39.

Num feudum ecclesiasticum subsit iuri communi feudali, n. 40.

FEUDUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT ILLOS, QUIDARE ET ACCIPERE ET SUCCEEDERE POSSUNT IN FEUDUM.

Qui dare possint in feudum, et quae bona. Vide verb. *Feudum*, art. 2, n. 1 ad 5.

Papa noviter assumptus, et Cardinales in assumptione pilei, et sede vacante in conclavi, quid promittere et iurare debeant de non infeudandis civitatibus, oppidis ac aliis locis Sanctae Romanae Ecclesiae, et iam infeudata ac Sanctae Sedi devoluta, vel pro tempore devolvenda, an incorporata eidem Sanctae Sedi censi debeant, n. 6 ad 12.

Qui feudum accipere possunt indicantur, num. 13 ad 17.

Succedunt in feudis primo loco descendentes filii et nepotes, et quales filii, et quomodo inter se succedant indicatur, n. 18 ad 25.

Ascendentes an succedere possint in feudum, ipsis deficientibus, quis et quomodo succedere debeat gradatim, n. 26 ad 32.

Clerici et religiosi in quibus feudis succedere possint, vel non, n. 33, 34 et 35.

Monasterium bonorum capax in quibus feudis et cuius loco succedere possit, n. 36 ad 40.

Feminae et descendentes ab eis masculi an et in quibus feudis succedere possint, n. 41 ad 45.

In feudis successio quomodo introducta, n. 46.

Quatenus prohibeatur praelatus bona Ecclesiae infeudare, n. 47 et seqq.

FEUDUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT MODOS, QUIBUS ACQUIRITUR, CAUSAS, OB QUAS AMITTITUR; ET IURA, ET OBLATIONES, QUAS RATIONE IPSIUS HABENT TAM DOMINUS, QUAM VASSALLUS.

Feudus tribus modis acquiri potest, et assignantur singuli. Vide verb. *Feudum*, art. 3, n. 1.

Per pactum quid intelligatur, n. 2.

Investitura quid et quotuplex sit, et an requiratur ad acquirendum feudum, n. 3 ad 7.

Feudum acquiritur etiam praescriptione, et quid necesse sit ad sic acquirendum innuitur, n. 8 ad 13.

Feudum an et quomodo acquiratur successione. Vide art. antec., n. 18 et seqq.

Feudum quot modis amitti ac finiri possit, et assignantur causae talis amissionis, n. 15 ad 24.

Feudum amissum ob aliquam ex dictis causis ad quos revertatur, n. 25.

Ius competens domino directo feudi, et obligationes domini directi erga vassallum assignantur, n. 26 et 27.

Ius competens vassallo, eiusque obligationes erga dominum directum assignantur, n. 28, 29 et 30.

Vassallus quid possit vel non circa feudum, absque consensu domini, n. 31 ad 46.

Agnati remotiores an et quando possunt feudum alienatum revocare, n. 47 et 48.

An liceat alienare feudum ad ratificationem domini, num. 49.

De successione in feuda ecclesiastica, n. 50 ad 58.

In dubio feuda ecclesiastica feminina potius, quam haereditaria praesumi debent, n. 53.

Quomodo praelatus se gerere debeat circa felloniam in feudis ecclesiasticis commissam, n. 56.

Remissio felloniae in feudo ecclesiastico ad quem spectet, n. 57 et 58.

FIDEICOMMISSUM (III, 579).

Fideicommissum quid sit. Vide verb. *Fideicommissum*, n. 1.

Haeres, qui iubetur haereditatem restituere, et ille, cui restituitur, quomodo vocetur, n. 2 et 3.

Fideicommissum quomodo dicatur, et quando eius usus incoeperit, n. 4 et 5.

Fideicommissum aliud est universale et aliud particulare, aliud purum et aliud conditionale, et singula explicantur, n. 6 ad 9.

Fideicommissum rursus subdistinguitur in restitutorium et conservatorium; et in ordinarium et extraordinarium, et singula describuntur, n. 10 et 11.

Substitutio quid et quotuplex sit, n. 12.

Substitutio fideicommissaria quid sit, n. 13.

In fideicommisso generali ordinato ab ascendente, quomodo intelligendae sint substitutiones factae, n. 14.

Non decedit sine liberis, qui unicam habet prolem sive masculum sive femellam, n. 15.

Si filius gravatus in testamento patris haereditatem alteri restituere, si sine liberis decesserit, ingrediatur monasterium bonorum capax ibique profiteatur, an excludatur substitutus, et succedat monasterium. Vide verb. *Fideicommissum*, n. 16 ad 22.

Fideicommissum an et quando vendi, pignorari vel hypothecari possit, n. 23 ad 29.

De fideicommisso haeredi praesenti iniuncto, n. 30 et 31.

Num ad validitatem huius fideicommissi requiratur praeter haeredis praesentiam etiam eiusque haeredis promissio, n. 32 et 33.

Quid fideicommissum conventionale, n. 34.

An fideicommissum conventionale esse possit universale, scilicet, de tota haereditate vel parte ipsius, num. 35.

An fideicommissum conventionale constitui possit in favorem tertii, n. 36.

In fideicommisso conventionali licet generali locus non est quartae Trebellianicae, n. 37.

Fideicommissum reciprocum simpliciter et reciprocum lineare quid sit, n. 38.

Fideicommissa per acta inter vivos constituta; et quomodo a fideicommissis ultima voluntate relictis differant, n. 39 ad 41.

Ius liberorum in huiusmodi fideicommissi successionem, n. 42.

FIDEIUSSIO, FIDEIUSSOR (III, 584).

Fideiussio quid sit, et quomodo fieri possit, unde dicatur, et quis sit fideiussor. Vide verb. *Fideiussio*, n. 1, 2 et 3.

Super qua re fideiussor dari, et fideiussio constitui possit, n. 4, 5 et 6.

Fideiubere qui possit, n. 7.

Fideiubere prohibere milites et mulieres, n. 8 et 9. Clerici ac ecclesiarum praelati quando possint vel non fideiubere, n. 10 ad 16.

Reprehenditur auctor, n. 10 et 16, probaturque clericos necessitate civili, neque canonico prohiberi a fideiubendo, n. 56 ad 59.

Fideiubere, an et quando liceat religiosis, num. 17, 18 et 19.

Fideiussor quando et ad quid obligari possit, et ipse ad quid teneatur, vel non, n. 20 ad 25.

Fideiussoris obligatio an transeat ad eius haeredes, num. 26.

Si plures sint fideiussores super eodem debito, ad quid teneantur, n. 27, 28 et 29.

Fideiussor, an et quando conveniri possit, vel non, n. 30 ad 35.

Fideiussor in pluribus casibus potest petere liberationem a fideiussione etiam antequam solvat, et singuli casus recensentur, n. 36 ad 43.

Principalis debitor ad quid teneatur erga fideiussorem, n. 44 et 45.

Fideiussor an possit in compensationem fideiussionis aliquid recipere, n. 46, 47 et 48.

Creditor an possit aliquid accipere pro liberatione fideiussoris, et an possit compelli, ut amoto uno, alium admittat fideiussorem, n. 49, 50 et 51.

Fideiussores plures in solidum obligati respectu debitori an etiam sint alteri alteri ad invicem fideiussores, et quid possint in casu tam ad invicem, quam contra debitorem principalem, n. 52 ad 55.

Fideiussor in criminalibus quid, n. 60.

Fideiussor an, quando et quomodo gaudeat privilegio expectandi debitoris excussionem, n. 61 ad 66.

Si fideiussor hoc privilegio uti vel nequeat, vel nolit, altero cedendarum actionum remedio succurritur, et quid illud remedium, n. 67 et 68.

An et quando fideiussor solum repetere queat; quando et quomodo a fideiussione liberetur, num. 69, 70 et 82.

Tria fideiussorum genera referuntur et explanantur; necnon et illorum effectus et consequentiae, num. 70 ad 81.

FIDES (III, 593).

Fidei vocabulum plures habet acceptiones. Vide verb. *Fides*, n. 1.

Fides quotuplex sit, eiusque traditur definitio, n. 2, 3 et 4.

Hac fide quid credat fidelis, et quare vocetur Catholica, n. 5 et 6.

Fides Patrum Veteris Testamenti an fuerit eadem ac nostra, n. 7 et 8.

Fidem divinam secundum habitum et secundum actum, et quomodo una vel multiplex, et quomodo ac quibus necessaria ad salutem, n. 9 et 10.

Fides explicita de existentia veri Dei, et remuneratoria quomodo ad salutem necessaria, n. 11.

Mysteria sanctissimae Trinitatis et Incarnationis an sint explicita credenda necessitate medii, num. 12 ad 18.

Fideles usum rationis habentes quid et quomodo teneantur scire et credere, n. 19 et 20.

Fideles usum rationis habentes pro praecepto, quoties et in quibus casibus obligentur ad eliciendum actum internum fidei, n. 21 ad 27.

Nullo casu licet fidem externe negare, et aliquando tenemur externe profiteri, n. 28 et 29.

Praeceptum confessionis fidei externae duplex assignatur; et quando per utrumque ad fidei confessionem obligemur, n. 30, 31 et 32.

Quibus signis, quibus personis, et quando liceat fidem occultare, n. 33 ad 36, et in nota ad n. 25.

An liceat laicis personis de mysteriis fidei publice vel private disputare, n. 37 ad 42.

Auctoris sententia moderatur, in nota ad n. 37.

Qui sint orthodoxi et qui etherodoxi. Quae sit fides viva, et quae mortua, n. 43 et 44.

In damnatis et daemonibus non exstat fides divina; exstat vero in animabus purgatorii, n. 45.

Mysteria fidei quomodo exploranda sint, num. 46, ubi et de voce *Neophytus*.

A Benedicto XIV sapienter de fide decreta, n. 48 ad 54.

Quid sit facto suo fidem negare, n. 55.

Sex indignantur modi, quibus facto suo quis dicitur fidem negare, n. 56 ad 61.

Si ritus indifferentes occurrant, tutius est ut Catholici quoad fieri possit, ab illis abstineant, n. 71.

Implicite contra orthodoxae fidei confessionem peccari quinque modis probatur, n. 62 ad 66.

Num de fide cum haereticis et de infidelibus disputare liceat. Quibus et quomodo id liceat, num. 67 et 68.

Ut missionarii apostolici conventum indicant ecclesiasticum quinque requiri conditiones ostenditur, num. 69 et 70.

FIDEI PROFESSIO (III, 605).

Ad fidei professionem qui teneantur. Vide verb. *Fidei professio*, n. 1 ad 5.

Quae poena sit imposita contra non emittentes debitam fidei professionem, n. 6.

Quae poena sit imposita contra Episcopos, aliosque non exigentes et non recipientes a supradictis fidei professionem, n. 7 et 8.

Fidei professio est facienda a Graecis sub propria formula, et facta ab eorum imperatore eadem fuit cum illa, quam faciunt Latini, n. 9 et 10.

Quam fidei professionem facere debeant promovendi ad sacros ordines et episcopatum, n. 11 et 12.

Omnes Episcopi in principio Conc. provincialis, et omnes beneficiati alique interestes in principio Synodi dioecesanæ fidei professionem emittere debent, n. 13 et 14.

Canonici et dignitates ecclesiae cathedralis quando et quomodo fidei professionem emittere debeant. Vide verb. *Fidei promissio*, n. 15 et 16.

An ad ipsam fidei professionem teneantur coadiutores, portionarii, vicarii temporales, et canonici ac dignitates collegiatarum, n. 17, 18 et 19.

An ad ipsam fidei professionem teneantur praelati et superiores regulares, ac concionatores, num. 20, 21 et 22. Vide ad verb. *Beneficiatus*, art. 1, et ad verb. *Canonicus*, art. 4.

FIDES BAPTISMI.

An sit necessaria pro contrahendo matrimonio. Vide verb. *Baptismus*, art. 1, n. 29.

FILIUS, FILII (III, 608).

Filii alii sunt legitimi et alii illegitimi, et qui sint legitimi et naturales. Vide verb. *Filius*, n. 1.

Filii quando legitimi vel illegitimi dici possint ac debeant, n. 2 ad 15.

Filii censendi sunt legitimi, quamvis mater fateatur esse adulteros, n. 16 et infra n. 114.

Filii expositi, quorum parentes ignorantur, an censendi sint legitimi, necne, n. 17 ad 20.

Filii illegitimi qui sint, et alii dicuntur naturales, alii spurii, et alii ex damnato coitu, n. 21 et 22.

Naturales qui sint tam de iure canonico quam civili, n. 23 et 24.

IMI, qui nascuntur ex scorto, vel ex soluta, quae non sint scortum, vel concubina, quomodo vocentur, n. 25 et 26.

Spurii, qui sint tam de iure canonico quam civili, n. 27 et 28.

Spurii in hac lege vocantur etiam vulgo Quaesiti, num. 29.

Filii ex damnato coitu qui sint, et quomodo vocentur, n. 30 et 31.

Filii illegitimi naturales per quid legitimentur, n. 32 ad 38.

Filii nati ex damnato coitu an legitimi possint per subsequens matrimonium, n. 39, 40 et 41.

Pacifica haud est opinio auctoris, num. 41, quodabilitas ad matrimonium, quam in parentibus exigit legitimatio per subsequens matrimonium, non requiratur tempore conceptionis, sed sufficiat tempore nativitatis, num. 147.

Communior autem est sententia prolem non legitimi per subsequens matrimonium, si tempore conceptionis inhabiles erant parentes ad matrimonium, num. 147.

Qua posita sententia, quaestio est, num locum habeat legitimatio per subsequens matrimonium, si a morte

primae uxoris ad nativitatem proles effluerint dies centum octoginta duo, n. 149.

An ex dispensatione in radice matrimonii obtenta post contractum matrimonium legitimetur ad omnes effectus proles antea nata, perinde ac si ex iusto matrimonio nata esset, n. 152.

Legitimatur per subsequens matrimonium proles concepta tempore, quo parentes erant inhabiles ad contrahendum ratione affinitatis vel consanguinitatis, si ante nativitatem per dispensationem apostolicam contraxerint, n. 42.

Legitimati per subsequens matrimonium quomodo haberi debeant, et an ipsis concedi possint attestations quod sint legitime nati, n. 43 et 44.

Reprehenditur auctor, n. 44, n. 154.

Legitimatio per subsequens matrimonium non iuvat proli in his quae fuerunt ab homine disposita a lege recedendo et ad vere legitimos directa, n. 155.

An quae a statutis proveniunt, attribui debeant legis providentiae, ita ut ad ea indiscriminatim admittendi sint legitimati per subsequens matrimonium, n. 156 et 157.

Legitimati per subsequens matrimonium non possunt promoveri ad cardinalatum, n. 45.

Filii legitimantur etiam per rescriptum principis, num. 46.

Papa, in quibus locis, ad quos honores, et quales illegitimos possit legitimare, n. 47 et 48.

Principes supremi quos possint legitimare, n. 49.

Legati Sedis Apostolicae et comites palatini an et quos possint legitimare, n. 50 et 51.

Quales illegitimi legitimari possunt per rescriptum principis, n. 52.

Legitimati a principe vel a Papa, ad quos effectus fiant habiles, n. 53 et 54.

Legitimati per subsequens matrimonium aequiparantur legitime natis, non sic autem legitimati per rescriptum principis, n. 55 et 56.

Illegitimi an possint ad sacros ordines, vel beneficia, ac alias dignitates promoveri, et quis in casu cum ipsis dispensare possit, n. 57 ad 62.

Filius illegitimus quando censeatur dispensatus ad obtinendum beneficium simplex, n. 63 et 64.

Illegitimus simpliciter dispensatus ad beneficium non potest duo simul habere, vel beneficium curatum aut dignitatem, etc., n. 65 et 66.

Filius illegitimus an possit beneficium aliquod obtinere vel ministrum agere in eadem ecclesia, ubi pater eius habuit, vel habet beneficium, n. 67, 68 et 69.

Filius presbyteri legitimus, an possit immediate succedere in beneficio paterno, aut habere beneficium in illa ecclesia, in qua pater eius ministrat; vel eidem ecclesiae praeesse, in qua pater eius sine titulo ministravit, n. 70 ad 73.

Ut filius succedat patri immediate in beneficio, quis possit dispensare, n. 74.

An pater succedere possit in beneficio filii legitimi, num. 75.

Docte stabilita a Bened. XIV quoad filios occultum matrimonii, item adulterinos, incestuosos et mulierum Christianarum ex Turcarum contubernio genitos. Vide n. 142 ad 145.

De filiis Iudaeorum, n. 146.

Filiusfamilias quid praestare teneatur parentibus, et quando, et quomodo peccet non praestando, num. 76 ad 80.

Bona filiorumfamilias quae sint, et quid circa ipsa possint filii, n. 81, et verb. *Bona*, art. 4, n. 38.

An liceat filiis de bonis paternis aliquid subripere, et quando licite possint aliquid expendere, n. 82 ad 86.

Filius in domo paterna laborans an possit petere salarium, n. 87 ad 90.

Filius in extrema vel communi necessitate, an potius teneatur subvenire parentibus aut uxori, quam filiis propriis, vel e contra, num. 91 ad 99, et verb. *Necessitas*.

Filius an possit ingredi religionem parentibus in necessitate constitutis, et an, et quando, et de cuius licentia possit ab ea exire ad ipsis subveniendum, n. 100 ad 104.

Filius an, quo iure et in qua necessitate possit a parentibus vendi, vel non, n. 105 ad 112.

Filius an teneatur credere matri asserenti se non esse legitimum, n. 113 ad 117.

Filius pluribus modis liberatur a patria potestate, et singuli assignantur, n. 118 ad 125.

Filii quamvis illegitimi an et quomodo alendi sint a parentibus, et ipsis deficientibus ad quos gradatim spectet indicatur, n. 126 ad 133.

Clericus an possit de bonis ecclesiasticis filio spurio alimenta praestare, n. 134 et 135.

Filii spirituales an alendi sint a patribus spiritualibus, num. 136.

Alia ad rem adducuntur ex Bened. XIV, num. 142 et seqq.

Filii viduae Naim, quisnam fuerit, n. 158. Qui tamen castigatur, ib. in nota.

Filii an et ob quas causas exhaereditari possint. Vide verb. *Exhaereditatio*.

Filii quorum bonorum dominium habeant, et quid circa ipsa possint, vel non. Vide verb. *Bona*, art. 4, et verb. *Dominium*.

Filii quas eleemosynas facere possint. Vide ib., et verb. *Eleemosyna*.

Varia de filiis expositis. Vide verb. *Parentes*, n. 20 ad 32.

Filius an et quando teneatur ad restitutionem mutui sine consensu patris accepti. Vide verb. *Mutuum*, n. 5 ad 19.

Filii expositi quando et quomodo sint baptizandi. Vide verb. *Expositi filii*.

FISCUS.

Fiscus quid sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 7.

FLAMINES.

Flamines quid fuerint, et unde sic dicti. Vide verb. *Episcopus*, art. 1, n. 46.

FORNICATIO.

Fornicatio. Vide verb. *Luxuria*, n. 3, et verb. *Poena*, art. 2, n. 102.

FORTITUDO.

Fortitudo. Vide verb. *Virtus*, n. 120.

FORUM SEU FORUS (III, 623).

Fori nomen varias habet significationes, secundum quas explicatur. Vide verb. *Forum*, n. 1 ad 4.

Forum competens quid sit, n. 5.

Quid si reus habeat multiplicem forum, vel conventus sit coram iudice incompetente, n. 6 et 7.

Quid si orta sit quaestio de competentia fori inter iudicem laicum et ecclesiasticum, n. 8.

Modi ordinarii et speciales sortiendi forum sunt quatuor, et explicantur singuli, n. 9 ad 30.

Assignatur alius modus generalis sortiendi forum, n. 31 et 32.

Fori privilegio quinam gaudeant. Vide verb. *Clericus*, art. 2.

Per privilegium fori quid intelligatur, n. 34.

Clericus quando gaudeat vel non privilegio fori, n. 35 ad 40.

Filii clericorum an et quando gaudeant privilegio fori, n. 41, 42 et 43.

Filii clericorum Graecorum an et quando gaudeant privilegio fori, n. 44 et 45.

Alii plurimi recensentur, qui fori privilegio gaudent, et alii, qui non gaudent, n. 46 ad 57.

Saepe per forum intelligitur iudicium, iurisdictio, potestas; et sic inspectum quomodo intelligi debeat indicatur, n. 58.

Causa fori misti quid sit; et an punitus super crimine misti fori, possit in altero foro puniri, num. 59, 60 et 61.

Forum aliud est externum et aliud internum, et utrumque explicatur, n. 62.

Forum internum aliud dicitur Poenitentiae, et quid non Poenitentia, et quid sit utrumque, et in quo differant, n. 63.

Forum contentiosum unde dictum, et quando aliqua res dicatur ad ipsum deducta, n. 64.

Forum contentiosum competens est vel ratione causarum vel personarum, n. 65.

Causae ad forum ecclesiasticum spectantes, vel sunt civiles, vel ecclesiasticae, vel mistae, n. 66.

Quibus modis causae civiles ad forum ecclesiasticum pertinere valeant, n. 67 ad 69.

Quaenam sint causae ecclesiasticae earumque divisio, n. 70 et 71.

Quaenam sint causae mistae, n. 72.

Quaenam sint personae, quae foro ecclesiastico subiciuntur, n. 73 ad 77.

Duo maxime notanda proponuntur, a num. 78 ad finem.

FRANCHITIAE (III, 631).

Quae personae gaudeant franchitiis, pro quibus bonis et quid circa ipsas observandum sit ab Episcopis, clericis ac gabellariis. Vide verb. *Franchitiae*, per tot.

FRANCISCANI (III, 633).

Quid stabiliverit, fecerit, decreverit Benedictus XIV circa Franciscanos missionarios in Aegypto, et Franciscanos Observantes missionarios Cochinchinae. Vide verb. *Franciscani*, per totum.

FRATRES.

Fratres consanguinei, germani et uterini qui sint. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, n. 15.

FRATRIA.

FratRIA quae sit, num. 16.

FRAUS (III, 635).

Fraus quo iure sit prohibita. Vide verb. *Fraus*, num. 1 et 2.

Fraus et dolus nulli patrociniari debent, n. 3.

Quid fraudem excludat, et unde fraus arguitur, n. 4 et 5.

Fraus et collusio an sint delicta, n. 6.

Ad probandam fraudem an admitti possint coniecturae, n. 7 ad 10.

Suspicio fraudis in quibus deficiat, et unde tolli possit, n. 11 ad 22.

Fraus et deceptio ex quo deduci possint, num. 23 ad 26.

Actus fraudulentus quomodo, et a quo revocari possit, n. 27 et 28.

Ubi agitur de fraudibus, quid agendum, num. 29, 30 et 31.

Fraus et deceptio an possint aliquando esse sine laesione, n. 32 et 33.

Circa fraudem duae iuris regulae considerandae proponuntur, n. 31 et seqq.

FRUCTUS ECCLESIASTICORUM,

et praesertim beneficiatorum (III, 635).

Fructus ecclesiasticorum an sint ab oneribus laicalibus exempti. Vide verb. *Fructus ecclesiasticorum*, n. 1.

Ecclesiastici an possint impediri asportare fructus in propriis bonis relictis, n. 2.

Recurrentes ad iudices laicos, ut impediant ecclesiasticis collectionem fructuum, censuras incurrunt, num. 3.

Quid si gubernator praedictos fructus retineat, n. 4.

An laici sint praefereendi in emptione fructuum decimalium, et cognitio ad quem spectet, n. 5.

Recurrentes ad potestatem laicam, ut impediunt decreta Episcopi pro libertate venditionis fructuum decimalium excommunicantur, et quando absolvi possint, n. 6 et 7.

Si obierit beneficiatus, fructus nondum exacti de iure communi spectant ad successorem in beneficium, etiamsi cesserit dies eorum solutionis vivente adhuc beneficiato. Et quid in resignatione. Vide n. 8.

In Hispania ex consuetudine ubique recepta spectant ad haereditem beneficiati, n. 9.

An in locis, ubi fructus beneficii nondum exacti non spectant ad successorem in beneficium, sed ad haereditem vel ad cameram apostolicam, subrogatus in iuribus defuncti praetendere queat fructus ipsi defuncto debitos. Vide n. 10.

An in iisdem locis accumulatus praetendere possit fructus decursos pro id temporis, quo primo loco praesentatus litem substituit super beneficio. Vide verb. *Fructus ecclesiasticorum*, n. 11.

Translato ab una ad alteram ecclesiam an et cuius temporis fructus debeantur, n. 12.

Caetera de fructibus sive redditibus beneficiatorum. Vide verb. *Beneficiatus*, art. 1, 2 et 3, et verb. *Dominium*, art. 2.

Fructus perceptio quando valeat pro acquirendo rem dominio. Vide verb. *Dominium*, art. 3, n. 85.

De fructibus grossis ecclesiasticis. Vide verb. *Distributiones quotidianae*.

FRUMENTUM (III, 636).

An ecclesiastici comprehendantur in laicorum edictis pro frumenti venditione, emptione, asportatione, etc. Et in casu ad quid teneatur Episcopus contra potestatem laicam pro ecclesiasticorum privilegiis servandis. Vide verb. *Frumentum*, per totum, ubi plurima afferuntur decreta, etc., *Congregationis Immunitatum ad rem spectantia*.

FUGITIVUS A RELIGIONE.

Vide verb. *Apostata*, n. 19.

FUNDATOR BENEFICII.

Vide verb. *Beneficia*, art. 2, et verb. *Cappellania*.

FUNERALIA, FUNERA.

Vide verb. *Sepultura*.

FURNUS (III, 638).

An liceat ecclesiasticis tam saecularibus quam regularibus proprium furnum aperire. Et quid in casu decretum fuerit a Sacra Congr. Immunit. Vide verb. *Furnus*, per totum, ubi varia eiusdem Sacrae Congreg. decreta ad rem spectantia referuntur.

FUR, FURTUM (III, 640).

Fur et latro quomodo sumi possint ac appellari, et quae eorum differentia. Vide verb. *Fur*, n. 1 ad 6.

Furtum unde dicatur, quid sit, eiusque singulae species assignantur et explicantur, n. 7 ad 17.

Furtum et rapina an sint peccatum mortale; et quae materiae furtivae quantitas requiratur, et unde hoc colligi possit, n. 18 ad 24.

Furtum potest esse grave peccatum in pluribus casibus, etiamsi materia furata in se sit levis, et assignantur, n. 25.

Furtum non committitur in pluribus casibus, quamvis aliena subripiantur, et assignantur, n. 26. Sed vide in nota.

An licitum sit in extrema vel gravi necessitate rem alienam auferre, et qui abstulit, an teneatur ad restitutionem, n. 27 ad 36.

Quid si aliquis intendat ditescere per furta minuta, n. 37 et 38.

Qui modicum furatur animo plura furandi, si posset, an graviter peccet, n. 39.

Quid si aliquis furetur materiam levem, quae cum aliis praecedentibus furtis compellat materiam gravem, n. 40 ad 43.

Quid si aliquis impotens restituere furta levia addat aliud leve, quo compleatur materia gravis vel completa materia gravi iterum furetur aliud leve, num. 44 ad 47.

Auctoris ratio expenditur in nota.

Furta parva coalescunt, etiamsi fiant in diversis negotiis, n. 48.

An furta minuta constituere possint peccatum grave, num. 49.

Restitutio a furantibus minuta a diversis dominis quomodo facienda, n. 50.

Quid si furta minuta eidem facta sint a diversis se mutuo non moventibus, n. 51 et 52.

In furtis minutis quocunque modo factis quae quantitas requiratur ad mortale, n. 53, 54 et 55.

Furta domesticorum, uxorum, maritorum, filiorum, parentum, religiosorum, famulorum, an sint vere furta; et quid requiratur, ut mortalia sint, et an contra tales personas concedatur in foro externo actio poenalis, n. 56 ad 61.

Famulae, ancillae et operarii apud dominum degentes an et quando peccent subripiendo esculenta vel poculenta, n. 62 et 63, et verb. *Famulus*.

Quid de furtis parentum ac filiorum, n. 64, 65 et 66, et verb. *Bona*, art. 4, et verb. *Filius*.

Quid de furtis mariti vel uxoris, n. 67, 68 et 69, et verb. *Bona*, art. 4.

Quid de furtis religiosorum, n. 70 et 71.

Res furtivae inventae apud furem a iudice apprehensum, cui restituendae, n. 72.

Quid si aliquis rem alienam inveniat, n. 73 et 74.

Quid de fure sacrilego pyxidis vel alterius rei sacrae, n. 75 ad 84.

Fures an gaudeant immunitate, et in casu a quo extrahi possint, et de cuius facultate, et res per furtum sublatae, quomodo et a quo disponendae, n. 85 ad 96.

Effertur egregium dictum Canonis de furibus, n. 97.

Furti poena quae sit. Vide verb. *Poena*, artic. 2, num. 114.

An civilis poena dupli vel quadrupli prout furtum erat manifestum vel non manifestum, a iure Romano statuta adhuc obtineat, n. 98.

Quoad poenam publicam, eadem non est pro furto violento et pro non violento, n. 99.

Item in furto non violento quae consideranda, n. 100 et 101.

An poena mortis pro furto sit iusta, n. 102 ad 104.

FUSTIGATIO.

Fustigationis poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, num. 14.

G

GABELLA, GABELLARIUS (IV, 5).

Gabella unde dicta. Vide verb. *Gabella*, etc., n. 1. Varias tributi species assignantur, et quare appellentur tributum, n. 2 et 3.

Tributum stricte sumptum quid sit; eiusque duplex divisio assignatur et explicatur, n. 4, 5 et 6.

Tributum appellatur etiam vectigal, portorium, gageum, census, collectae, praestantiae, stipendium, gabella, et quare sic appelletur, et quid sub praedictis nominibus significet, indicatur, n. 7 ad 14.

Nomine gabellae quid intelligendum sit, n. 15.

Ad iustitiam gabellarum tres condiciones requiruntur, et assignantur; et quid contra imponentes novas gabellas sine praedictis conditionibus, n. 16 ad 22.

Defraudantes gabellas an peccent et teneantur ad restitutionem, n. 23.

Subditi ac exteri an et quando teneantur solvere gabellas, n. 24, 25 et 26.

Emens ab eo a quo scit defraudari gabellas, an teneatur ipse solvere pro venditore, n. 27.

Quid si gabellae sint in parte vel in toto iniuste impositae, n. 28 ad 31.

Reprehenditur hic auctor in nota.

Pro translatione cadaverum an sit solvenda gabella, n. 32, 33 et 34.

Quid de gabellariis in excessu solutionem exigentibus. Vide verb. *Gabella*, n. 35 et 36.

Plura alia recensentur usque ad n. 61, ubi adducuntur varia decreta Sacrae Congr. Immunitatum ad rem spectantia.

Num gabella sine beneplacito apostolico imposita venditoribus laicis super rebus ad victum necessariis laedere censeatur immunitatem ecclesiasticam, num. 62 ad 65.

GENER.

Gener quis sit. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, n. 16.

GEOGRAPHIA.

Geographia quid sit. Vide verb. *Mundus*, num. 203 ad 205.

GEOMANTIA.

Geomantia quid sit. Vide verb. *Superstitio*, n. 17.

GEOMETRIA.

Geometria quid. Vide verb. *Mundus*, n. 198 et 200.

GNOMONIA.

Gnomonia quid. Vide verb. *Mundus*, n. 211.

GRADUS.

Gradus quid sit, et quare sic dictus. Vide verb. *Impedimenta matrimonii*, art. 1, n. 32.

Gradus affinitatis et consanguinitatis quomodo computandi sint. Vide verb. *Affinitas*, art. 2, n. 14, et verb. *Impedimenta matrimonii*, art. 1, n. 33.

Gradus temporis, quid sit et quot minuta contineat. Vide verb. *Mundus*, n. 137.

GRAECI (IV, 12).

Multa sapienter de Graecis tum laicis, tum clericis a Bened. XIV stabilita recensentur. Vide verb. *Graeci*, per totum.

Graeci in maioribus constituti an licite possint matrimonium contrahere. Vide verb. *Impedimenta matrimonii*, art. 1, n. 2.

GRASSATOR, GRASSATIO (IV, 13).

Assignatur differentia inter grassatorem et latronem. Vide verb. *Grassator*, n. 1.

Alia ad rem, n. 2 ad 13.

GRATIA UT EST DONUM DEI (IV, 14).

Gratia generatim capta quid sit. Vide verb. *Gratia ut est donum Dei*, n. 1.

Gratia alia est gratis data, alia est gratum faciens, et quae sit utraque, n. 2.

Gratiae gratis datae novem species assignantur, num. 3.

Gratia gratum faciens alia est habitualis, et alia actualis, et utraque explicatur, n. 4.

Gratia habitualis sanctificans duplex assignatur et explicatur, n. 5.

Gratia actualis sanctificans triplex assignatur et explicatur, n. 6 ad 9.

Gratia excitans alia est sufficiens, et alia efficax, et utraque explicatur, n. 10.

Gratia, quae datur homini lapsa, qualis sit, n. 11 ad 15.

Qua gratia possit homo praecepta Dei observare, et quid possit vel non solis naturae viribus, num. 16, 17 et 18.

Gratia actualis an possit esse efficax et sufficiens respectu diversorum, n. 19 et 20.

Gratia in actu secundo per quid reddatur efficax, num. 21.

Efficacitas gratiae in quo actu spectari possit, n. 22.

Gratia divina non necessitat humanam voluntatem ad bonum, n. 23.

Mancus est auctor in his, quae pertinent ad gratiae doctrinam in Appendice prima, n. 24.

Inobediens est Sedi apostolicae, qui Thomistas, Augustinianos, et theologos seniores antequam de illorum propositionibus iudicium ferat Ecclesia, iansenismi accusant;

Imo qui taliter accusant, iniuriam maximam faciunt, et alia plura secum ferunt, quae peccatum augent;

Et solvitur obiectum desumptum a ratione disputandi, in append. 1, n. 25, per totum.

Discrimen ostenditur inter catholicas propositiones, et iansenianam haeresim, in append. 2, per totum.

De statibus hominis in via positi, in append. 2.

Status hominis, qui non fuerit, sed esse possunt et possibiles appellantur, in append. 2.

Errores pelagianorum, socinianorum et arminianorum circa hominis statum innocentiae enarrantur, in append. 2.

Item Calvini, Lutheri, Baii et Iansenii, in append. 2.

Dogmata catholica circa eundem statum exponuntur, in append. 2.

De statu naturae purae disseritur, et vindicantur Catholici quidam, et praesertim Augustiniani ac Thomistae, a calumniis, in append. 2.

Quid orthodoxa fides sentiat circa statum naturae lapsae, in append. 2.

Quid vero diversorum haereticorum sectae, et praesertim Pelagiani, Lutherani et Ianseniani, in append. 2.

Illorum error exponitur, in append. 2.

Discrimen inter horum haereticorum doctrinam, et illam Augustinianorum et Thomistarum, in append. 2.

Reliqua de gratia. Vide apud theologos.

GRATIA UT EST GRATIOSUM RESCRIPTUM (IV, 27).

Gratia a Papa concessa, eo mortuo, an revocari possit. Vide verb. *Gratia ut est gratiosum rescriptum*, num. 1, 2 et 3.

Gratia facta ad beneplacitum concedentis quandiu duret, n. 4 et 5.

Gratia concessa ad beneplacitum Sedis apostolicae, vel personae, et dignitatis quando expiret, n. 6 et 7.

Gratia concessa cum clausula, donec revocaverimus, etc., quandiu duret, n. 8.

Gratia solo verbo Papae perficitur etiam litteris non expeditis, n. 9.

Gratia a quo robur ac virtutem recipiat, n. 10.

Gratia Papae an perficiatur per solam signaturam, num. 11, 12 et 13.

Gratia concessa per Pontificem praedecessorem absque expeditione bullarum, quomodo exsequenda; et quid ad rem sentiant doctores; et qualis mors inoleverit, n. 14 ad 19.

Clausula *ex nunc, prout ex tunc*, an gratiam suspendat, et quomodo intelligenda, n. 20 ad 23.

Gratia conditionalis quando expiret, vel cesset, a quo regulanda, et quando dicatur talis, n. 24 ad 32.

Gratia concessa cum aliqua limitatione, quandiu subsistat, n. 33 et 34.

Clausula praeservativa gratiae apposita, quomodo intelligenda, n. 35 et 36.

Gratia si neutri quomodo intelligenda sit, satis clare explicatur, n. 37 ad 52, et n. 61 et 65.

An impetrari queat a tertio, et ex quibus clausulis dici queat ad maiorem cautelam impetrata, n. 86 et 87.

Gratia in forma dignum non est conditionalis, n. 53.

Clausula *in forma dignum* posita in gratia quid operetur, n. 54, 55 et 56.

Gratia *in forma dignum* quando censeatur facta, et an liceat appellare ab exsecutore cum tali clausula. Vide verb. *Gratia ut est gratiosum rescriptum*, n. 57, 58 et 59.

Provisus per Sedem apostolicam *in forma dignum*, an possit ab Ordinario examinari, n. 60, et verb. *Examinare*, etc., n. 10.

Gratia derogatoria iurispatronatus in totum, et duo illius requisita exponuntur, n. 61 ad 71.

De gratia pro praesentato cum derogatione medietatis vocom, n. 72 et seqq.

Gratia *si neutri*, ut gratia *si nulli*, n. 81 et 88.

GUBERNATOR (IV, 33).

Gubernator non comprehenditur sub nomine magistratus civitatis. Vide verb. *Gubernator*, n. 1.

Gubernatori provinciae non debet textus Evangelii osculandus porrigi. Et alia ad rem, n. 2 ad 34.

Plura stabilita a Benedicto XIV circa gubernatorem Urbis, item circa gubernatores status ecclesiastici, et quidem etiam quoad gubernatores praelatos. Vide n. 35.

Recensentur varii gubernatores excommunicati, n. 39 ad finem.

GUIDACIUM.

Guidacium, seu pedagium quid sit. Vide verb. *Gabella*, n. 9.

GULA (IV, 38).

Gula, quid sit. Vide verb. *Gula*, n. 1.

Peccatum gulae quinque modis committi solet; assignantur et explicantur, n. 2 ad 7.

Gula, comessatio, et potatio an sint peccatum veniale, vel mortale, n. 8 et 9.

Lector admonetur, ad n. 9.

An liceat comedere et bibere usque ad satietatem, et quid significet satietas, n. 10 et 11. Vide in nota.

Ebrietas quid sit, et quale peccatum, n. 12 et 13.

An, et quando liceat se inebriare, n. 14 ad 17.

Ad n. 14 auctoris. Vide in nota.

Provocare alterum ad ebrietatem an sit peccatum et quando peccent caupones potum ministrando, n. 18, 19 et 20.

An liceat iudici reum inebriare, ut sic inducat ad fatendum crimen, n. 21.

An liceat damnatum ad mortem inebriare, ut sic cruciatus non sentiat, n. 22.

In carcere detenti an possint inebriare custodes, num. 23, 24 et 25.

Ad evitandum grave malum, an licite possit auctor mali inebriari, n. 26 et 27.

Quid de illo, qui in ebrietate solet aliis malum inferre, n. 28.

An liceat bibere in aliorum salutem, num. 29, 30 et 31.

Gulae filiae quinque assignantur; et quid intelligatur per ipsas innuitur, n. 32 ad 37.

H

HABITUS (IV, 43).

Habitus non facit monachum, sed professio regularis. Vide verb. *Habitus*, n. 1.

Ut professio regularis faciat verum monachum quid requiratur, n. 2.

In habitu saeculari nequit fieri novitiatus, n. 3.

Habitus novitiorum triplex assignatur, n. 4.

Deferre habitum novitiorum an sit de essentia ad validitatem professionis, n. 5.

Novitius per habitum delationem quando censeatur tacite professus, n. 6 ad 9.

Habitus religionis an sit patenter deferendus, n. 10. An, et quando possit religiosus habitum occultare, vel deponere, et in quas censuras incurrat per talem depositionem intra vel extra claustra, n. 11 ad 18.

Corrigitur auctor, n. 18, in nota.

Religiosus an teneatur semper portare habitum suae religionis, ac debeat cum ipso dormire, num. 19, 20, 21 et 22.

Regulares ad cardinalatum vel episcopatum assumpti quem habitum deferre teneantur, et quales regulares uti possint habitu clericorum saecularium, n. 23 ad 26.

Colores et habitus diversis in religionibus ad quid fuerint praescripti, et an haec diversitas procedere debeat etiam in monialibus, n. 27 et 28.

Una religio an possit assumere habitum alterius religionis, n. 29.

Clerici saeculares nequeunt deferre habitum regularium, et econtra, n. 30.

Pueri usque ad quem annum possint religiosorum habitum deferre, n. 31.

Novitio exeunti an sit restituendus habitus religionis, n. 32.

Praefinitur tempus pro illis qui, habitu tertiariorum recepto, cum claustralibus habitant, et poenae in superiores transgressores, n. 33, 34 et 35.

Prohibentur disputationes super vera forma habitus Sancti Francisci, et interdicuntur omnes libri tractantes de vera successione filiorum eius, et de vera forma caputii: et inscriptiones in imaginibus eiusdem ac Sancti Antonii de Padua, asserentes esse veram formam, quia ipsi usi sunt, n. 36, 37 et 38.

Suspenduntur imagines Sanctorum Augustini et Nicolai de Tolentino impressae a fratribus Discalceatis sub forma eorum habitus, n. 39.

Reprehenditur hic auctor, n. 39.

Imagines sanctorum non regularium, an imprimi possint cum habitu regulari, n. 40.

Osculantes habitum fratrum Mendicantium quas indulgentias lucentur, n. 41 et 42.

Quid de eligentibus mori ac sepeliri in habitu fratrum Minorum, vel alterius religionis, n. 43 ad 46.

Quid de ignominioso vel profane utentibus habitu religioso, n. 47 et 48.

Moniales an possint tempore bacchanalium proprium habitum dimittere, n. 49.

Femina an uti possit veste virili, econtra, n. 50.

Quid de clericis beneficiatis, et aliis percipientibus pensiones ex beneficiis, n. 51 et 52.

Clericus habitum dimittens an possit illum reassumere, n. 53.

Clericalis vestis an permitti possit laicis curialibus, num. 54.

Alia ad rem, n. 55 ad 63.

Alia concernentia habitum clericalem. Vide verb. *Clericus*, art. 1.

Alia concernentia habitum religiosum. Vide verb.

Apostata, *Conventus*, *Novitius*.

Habitus quoad Tertiarios. Vide verb. *Tertiarii*.

Utens habitu honorifico alicuius, ab eo inhiberi potest, n. 64.

Habitus parvi a quo benedici debeant, n. 65.

Canonici regulares Lateranenses obtinentes beneficium saeculare, an teneantur deferre habitum regularem, num. 66.

Habitus viatorius ad formam habitus per praelatos et familiares Pontificis extra Urbem gestari soliti, servato tamen nigro colore, advocatis consistorialibus conceditur a Benedicto XIV, n. 66.

Alia ad rem. Vide verb. *Eremita*, n. 18, et verb. *Vestis*, n. 17.

HAEREDITAS (IV, 54).

Haereditas quid sit. Vide verb. *Haereditas*, n. 1.

Tota haereditas quomodo a iure vocetur, et in quot partes dividatur. Vide verb. *Haereditas*, n. 2.

Si plures instituti sint haeredes, secundum ius Romanum sollemnis fit distributio haereditatis in duodecim uncias, n. 41.

Quid si minus distribuatur testator, vel excesserit in divisione, n. 42.

Ad legem 14 ff. de Haered. instit. Vide n. 43.

Nomine haereditatis quid veniat, n. 3.

Appellatione haereditatis qualia bona veniant, n. 4.

Nomine haereditatis non veniunt legata, et minus praelegata, n. 5.

Haereditatis petitio quid sit, n. 6.

Adire haereditatem quid sit, et quot modis adiri possit, quis possit, et quid requiratur ad eam adeundam, n. 7 ad 10.

Ad hoc ut haereditas ad haeredes haeredis transmittatur, quid opus sit, n. 11.

Per additionem haereditatis quale ius acquiratur, n. 12, 13 et 14.

Aditio haereditatis quid transferat in haeredem, num. 15 et 16.

Haereditas an necessario adiri debeat, et in tutum, num. 17 et 18.

Repudiare haereditatem quis possit, et quid sit talis repudiatio, n. 19 ad 22.

Renuntiatio haereditatis quid sit; et quando fieri possit, n. 23 ad 27.

Haereditatem inter et res haereditarias, necnon et bonorum possessionem quid intersit, n. 28 et 29.

Ut quis adire possit haereditatem, quid sit necessarium, n. 30, 32 et 33.

Quae personae haereditatem acquirere valeant, n. 34.

Haereditas an vendi possit, et ad quid venditor teneatur, n. 35 ad 40.

HAERES (IV, 60).

Haeres unde dictus, et quis, et quotuplex sit, assignatur et explicatur. Vide verb. *Haeres*, n. 1 ad 5.

Haeres quis esse possit, vel non, n. 6 ad 12.

Assignatur ordo succedendi ab intestato, n. 13.

Haeredibus descendentibus, vel ascendentibus, an, et quae legitima sit relinquenda, n. 14 ad 19.

Pater, si filiis legitimis careat, an possit haeredes instituere filios naturales; et quid sit ipsis relinquendum, si habeat filios legitimos, n. 20 et 21.

Filii naturales an succedant matri cum legitimis, num. 22.

Filii spurii an succedere possint; et ad quid circa ipsos teneantur parentes, et haeredes patris, num. 23, 24 et 25.

Haeres semel an possit desinere esse haeres, n. 26 et 27.

Haeres haeredis reputatur etiam haeres defuncti, num. 28.

Dictio haeres quos comprehendat, n. 29.

Haeres tutoris, et haeres uxoris ad quid teneantur, num. 30 et 31.

Deficiente haerede scripto ante testatorem, haereditas cui devolvatur, n. 32.

Haeredis voluntas servanda est circa funera defuncti, num. 33.

Haeredes defunctorum quid disponere possint circa eorum funeralia, n. 34, 35, 36, et infra n. 53 et seqq.

Haeres ab intestato tenetur solvere legatum pium relictum in testamento profano nullo, n. 37.

Haeres an possit detrahare trebellianicam contra ecclesiam mediate substitutam, n. 38.

Haeres ex testamento per lapsum triginta annorum praescribit contra legatarios vel cohaeredem, n. 39.

Haeres personae excommunicatae quid praestare debeat, n. 40.

Successio in haereditate bonorum sacerdotis mortui absque haerede ad quem spectet, n. 41.

Quid de haerede instituto sub conditione, ne mulierem inhonestam ducat in uxorem, n. 42.

Quid de illo, qui vult facere haeredem ecclesiam, exhaereditis consanguineis, n. 43.

Haeredes, alique executores post aditam haereditatem et inventarium confectum ad quid teneantur, et ad quid teneatur Episcopus in casu ipsorum negligentiae, n. 44 ad 52.

An, et quando haeres possit, vel debeat assignare fundum pro cappellania, et certa missarum celebratione, num. 53.

Quantitas candelae per canonicos gestandae an taxanda sit arbitrio haeredum, n. 54.

Afferuntur alia dubia resoluta a Sacra Congregatione Concilii, ad rem spectantia, n. 55, 56 et 57.

Haeredes vel sunt testamentarii, vel legitimi, n. 63.

Essentia cuiusunque testamenti est haeredis institutio, quae vel necessaria est, vel voluntaria, num. 64 et seqq.

Necessaria institutio in quas cadat personas. Vide num. 69 et seqq.

In voluntaria haeredis institutione quid inspicere debeat, n. 69 et seqq.

Haeredis auctoritas et ius in funere testatoris parando, n. 58 ad 62.

Haeres ex testamento gravatus nimis legatis, et fideicommissis quando possit, vel non, detrahare falcidiam et trebellianicam. Vide verb. *Falcidia*.

HAERESIS (IV, 69).

Haeresis unde sit dicta. Vide verb. *Haeresis*, n. 1.

Haeresis alia est materialis, alia formalis, et quae sit utraque, n. 2, 3 et 4.

Ad haeresim formalem duo requiruntur, id est error in intellectu, et pertinacia in voluntate, n. 5.

Talis pertinacia in quo consistat, n. 6.

Talis pertinacia, et error cuius, et contra quod esse debeant, n. 6, 7 et 8.

Haeresis formalis alia est interna, et alia externa, et quae sit utraque, n. 9.

Haeresis externa alia est occulta, et alia publica, num. 10.

Quot et quae fuerint haereses et haeresiarchae, n. 11.

Haeresis per quid differat a schismate, n. 12 et 13.

Schisma purum et mistum in quo differant, n. 14, 15 et 16.

Haeresis causa ad quem spectet, n. 17.

Iudices ecclesiastici in causa haeresis in specie qui sint, n. 18 ad 26.

Inquisitores et Episcopi an et quomodo possint procedere in causa haeresis, n. 27.

Episcopi qua facultate gaudeant in locis, ubi non viget officium inquisitionis, n. 28.

Principes, potestates et iudices saeculares an possint se immiscere in processum a iudice ecclesiastico contra haereticos institutum, et ad quid teneantur in casu, num. 29, 30 et 31.

Ab haeresi quocunque modo sumpta qui possit absolvere, vel non, n. 32 ad 37, et verb. *Absolutio*.

Absolutio ab haeresi in foro interno, non suffragatur in foro externo, n. 38.

Quid stabiliverit Benedictus XIV, circa haeresis ab iurationem ante dispensationem matrimonialem, et circa eos qui haeresi occulta detinentur, aliaque. Vide n. 39 ad 49.

Quae sit haeretica propositio, vel haeresi proxima, vel sapiens haeresim, vel suspecta de haeresi. Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 40 ad 43.

HAERETICUS (IV, 73).

Haereticus quis sit, et ad haeticum formalem constituendum quid requiratur, et quis dicatur talis. Vide verb. *Haereticus*, n. 1 ad 6.

Haereticus alius est lapsus, et alius relapsus, et quis sit uterque. Vide verb. *Haereticus*, n. 7.

Relapsus alius dicitur manifestus, et alius praesumptus; et quis sit uterque, n. 8 et 9.

Haereticus, vel schismaticus, si non respiscat, an salvari possit, n. 10.

Vide notata in nota.

Catechumenus si a fide deficiat, an sit censendus haereticus, n. 11.

Ficte et invalide baptizati deserentes fidem, vel eam negantes metu mortis; et asserentes animam rationalem non esse formam corporis humani vel non esse immortalem; et asserentes terram esse mobilem, solem vero immobilem, an pro haereticis habendi sint, n. 12 ad 16.

Communicatio cum haereticis an licita sit, vel non, num. 17, 18 et 19.

Ad auctoris n. 19, vide notata in nota.

Matrimonia Catholicorum cum haereticis an licita, et in quibus locis: et aliquod pactum in his contrahendis fieri solitum tanquam iniquum reprobatur, num. 20 ad 26.

Disputatio de fide cum haereticis quibus personis, et in quibus locis prohibeatur, vel non, n. 27, 28 et 29, et verb. *Fides*, n. 36.

Haeretici cum proprio ritu an tolerandi in terris Catholicorum, n. 30.

Haeretici sub qua poena sint revelandi ac denunciandi, et quibus, n. 31 et 32.

Libros haeticorum legentes, imprimentes, retinentes, etc., in quas censuras incurrant, n. 33, et verb. *Libri*.

Haeretici omnes formales externi, eisque credentes, ac eorum receptores, defensores, fautores ac eos in loco sacro sepelientes, in quas censuras incurrant, num. 34 ad 41.

Haeticorum fautores, receptores, etc., an sint irregulares et inhabiles ad beneficia ecclesiastica, et talis inhabilitas an comprehendat etiam eorum filios ac nepotes, n. 42 ad 53.

Quid de obtinente beneficium ad haeticorum preces, n. 54.

Haeretici, eorumque fautores, etc., sunt privati sepultura ecclesiastica, n. 55.

Haeretici an gaudeant ecclesiae immunitate, n. 56 et 57.

Haeretici, eorumque fautores, etc., an sint infames, et inhabiles ad officia publica, n. 58 ad 60.

Haeretici an et quando amittant potestatem in filios, facultatem testandi et haereditandi, bonorum possessionem ac iurisdictionem in vassallos et servos, num. 61 ad 67.

Haeretici ad quas poenas damnandi. Et quid si impenitentes aut relapsi, n. 68 et 69.

Filii et filiae haeticorum an et qualis haereditatis sint capaces, an sint infames, et a quibus poenis sint immunes, n. 70 ad 76.

Haeretici ad fidem catholicam redeuntes an licite possint retinere bona ecclesiastica a suis maioribus vel a se ipsis usurpata, n. 77.

Plura ex Benedicto XIV adducuntur, n. 78 et seqq. Corrigitur hic auctor, in nota Theol. Rom., n. 94 et 95.

Haeticus privatur ipso facto omnibus bonis et iuribus, num. 88.

Si tamen accedat sententia iudicis declaratoria incursae haeresis, et poenae condignae.

Ad hoc procedat respectu haeticis manifesti. Vide num. 89.

Explicatur text. in cap. 26 de verb. signific., n. 90.

Debitorum haeticis etiam manifesti licet solvere non teneantur haetico ipsius creditum, tamen nihil sibi lucrantur, cum fisco illud solvere debeant, n. 91.

Quid si fiscus non exegerit creditum haeticis, interimque haeticus absolutus fuerit ab omni poena, num. 92.

Licet lapsus in haeresim repellatur a testimonio dicendo, ab eo tamen minime repellitur ille, qui patris sui vestigia sequens haeticus natus est, n. 93.

HEBDOMADA, HEBDOMADARIUS (IV, 83).

Hebdomas, hebdomada quid sit. Vide verb. *Hebdomada*, n. 1, 2 et 3.

Decanus in quo loco sedere debeat in hebdomada, qua inservit ut canonicus, n. 4 et 5.

Canonicus in sacris non constitutus, an habere debeat suam hebdomadam, n. 6.

Alia ad rem, n. 7 ad 10.

Hebdomadarius non debet celebrare valde diluculo, num. 11.

Quid si hebdomadarius sit absens, n. 12 et 13.

Hebdomadarius an possit praetendere celebrationem missarum ad primam dignitatem spectantium, et paratus, vel non paratus in quo loco sedere debeat, n. 14, 15 et 16.

Hebdomadarius in decantandis horis canonicis non debet uti stola, n. 17.

Canonici quando denominentur hebdomadarii, et econtra; et ad quid tales hebdomadarii teneantur, n. 18 et 19.

Dignitates collegiatarum an teneantur officium hebdomadarii exercere, n. 20.

Hebdomadarius officium facturum, in quo loco sedere debeat, n. 21.

An canonicus hebdomadarius paratus sedere debeat in scamno panno cooperto a cornu epistolae praeparato, an in primo stallo ab ea parte chori, in qua hebdomada obtingit, n. 22 et seqq.

HEBRAEUS (IV, 85).

Hebraeus an gaudeat immunitatis privilegio. Vide verb. *Hebraeus*, n. 1, 2 et 3.

Cognitio causae Hebraeorum ad quem spectet, n. 4 et 5.

Quid de muliere Hebraea ad fidem conversa relicto viro, qui transeat ad secundam uxorem, et post aliquod tempus cum ipsa ad fidem convertitur, n. 6.

Parochi quid possint ab Hebraeis exigere, n. 7.

Hebraei an obligari possint ad festa Ecclesiae servanda, n. 8.

Hebraeorum habitatio quomodo situanda, n. 9.

Alia ad rem, n. 10 et seqq., ubi plura scitu digna inveniuntur.

Iudaei sunt in servitute Christianorum non quidem poenali, sed civili, et quanam ex hac servitutis specie, et ab asylo praestito eisdem in variis status ecclesiastici civitatibus consequantur. Vide n. 96 et seqq.

Varia docte sapienterque stabilita, decreta, ac decisa enuntiantur circa Hebraeorum infantium, et aliorum baptismum, n. 120 et seqq.

De his, qui baptismo lavati ad Iudaicos redeunt ritus, n. 103 et seqq.

Utrum iis in casibus, in quibus leges Hebraeorum forenses contrariae sunt iuri communi, vel particulari quorumcunque locorum, controversiae inter ipsos motae decidendae sint secundum forenses eorum leges an secundum ius commune vel particulare, n. 109 et seqq.

Hebraei, qui et Iudaei, unde sic dicti. Vide verb. *Talmud Hebraeorum*, n. 11.

HEMORRHOISSA A CHRISTO SANATA (IV, 105).

Quanam fuerit haec mulier. Vide verb. *Hemorrhoea a Christo sanata*, per totum.

HERMAPHRODITUS (IV, 107).

Hermaphroditi unde dicti, et an dari possint. Vide verb. *Hermaphroditus*, n. 1 et 2.

Hermaphroditi varii referuntur ab auctoribus, n. 3 et 4, et n. 27.

Refertur curiosus casus duorum hermaphroditorum, num. 5.

Auctor reprehenditur, in nota.

Hermaphroditi an ex mulieribus fieri possint viri, et econtra, n. 6 ad 9.

Aliqui interpretantur de hermaphroditis tantum in cap. *Omnes utriusque sexus*, de poenit. et remiss., n. 10.

Hermaphroditus an sit irregularis, et an, et quando possit valide ordinari, n. 11 ad 17.

Reprehenditur auctor, n. 10 et 15, ib. in nota.

Hermaphroditus an licite possit in monialium, vel virorum monasteriis profiteri, n. 18 ad 21.

Hermaphroditus an, et quando licite possit matrimonium contrahere, num. 22 ad 26, num. 28 ad 35, et 39 ad 42.

Quinam sint effectus in hermaphrodito, n. 36 et 37.

HIERARCHIA ECCLESIASTICA (IV, 111).

Quid sit hierarchia, et illius etymologia et origo. Vide verb. *Hierarchia ecclesiastica*, n. 1.

Dupliciter dividitur, scilicet ratione materiae et formae, et ratione ordinis et iurisdictionis, n. 2 ad 4.

Spectata ratione subiecti, quas hominum classes complectatur ex Eusebio, Hieronymo et Dionysio, n. 5 et 6.

Dividitur pariter in clericos et laicos, n. 7.

Confutantur protestantes qui nomen hierarchiae a medio tollere conantur, n. 8 et 9.

Mendacium de Germanis canonis, quo Concilium Tridentinum hierarchiam a Christo ordinatam definiit, intercedentibus, n. 10.

HIEROSOLYMITANI MILITES (IV, 114).

Ordo militaris equitum Sancti Ioannis Hierosolymitani, seu Melitensis, quando et a quo fuerit institutus, et sub quibus nominibus appellatus, et quare nunc dicatur Melitensis. Vide verb. *Hierosolymitani milites*, num. 1 et 2.

Equites Hierosolymitani sunt vere religiosi, sed non ita, ac cum aliis regularibus est cum iis rigore procedendum, adduciturque exemplum, n. 3, et n. 102 et seqq.

Hic ordo an sit vera religio, eiusque equites sint veri religiosi, et an habeant eadem onera et exemptiones, sicut alii regulares, n. 4 ad 19.

Ad num. 8 auctor, vide nota, in nota.

Bona equitum Melitensium ubique decedentium spectant ad eorum hospitale, n. 20.

Collatio eorum beneficiorum, et causarum cognitio spectant ad magnum magistrum, n. 21.

Ordinarii an possint dictos equites visitare, eorumque privilegia a quo confirmata, n. 22 et 23.

Religio Hierosolymitana divisa in tres ordines, et assignantur, n. 24.

Equitum Melitensium familia in octo nationes dividitur; et quae eius officia, n. 25.

Equitum Melitensium professio in quo consistat, eiusque formula traditur, n. 26 et 27.

Equites Melitenses tenentur servare interdictum locale, n. 28.

Equites Melitenses in quo casu incurrant irregularitatem, et quid in ipsos possit Episcopus, si excommunicati existant, n. 29 et 30.

Curati vel parochi dictae religionis ad quid teneantur, et in quo sint exempta ab Ordinarii iurisdictione, num. 31 ad 37.

Ecclesiae dictae religionis an subsint Ordinarii visitationi, n. 38 et 39.

Episcopus an possit fratrem cappellanum dictae religionis excommunicare, n. 40.

Fratres dicti ordinis an teneantur ad contributionem seminarii, vel ad procuracionem tribuendam Episcopo eorum ecclesias visitanti, n. 41 et 42.

Parochi dictae religionis an sint ab Ordinario approbandi, et an teneantur intervenire oleorum consecrationi, et quo iure possit Episcopus eorum parochiales visitare, n. 43, 44 et 45.

Quid possit Episcopus circa ecclesias, prioratus dicti ordinis in casu violatae immunitatis, et ad quid teneantur fratres cappellani, n. 46 ad 49.

Religio Hierosolymitana quos possit in conservatores eligere, n. 50.

In promotione equitum Melitensium ad Magnam Crucem quae ratio habeatur, n. 51.

Plura alia scitu digna apponuntur, et in fine afferuntur varia decreta Sacrae Congregationis Immunitatis ad rem spectantia, n. 52 ad 83.

Quaedam recensentur, quae Hierosolymitanae militiae concessit Benedictus XIV, n. 83, in fine.

Pro Hierosolymitanis cappellanis attendendae sunt resolutiones Sacrae Congregationis Concilii, quae recensentur, n. 84 et 85.

Eorum cappellanorum ecclesiae parochiales quomodo subsint visitationi Episcoporum, ac priorum Hierosolymitanorum, n. 86.

Iidem cappellani ad synodum accedere debent, n. 87.

Alii sacerdotes ordini Hierosolymitano inservientes quomodo subiecti sint Episcoporum iurisdictioni, n. 88 et seqq.

HISTORIA, HISTORICUS (IV, 122).

Historia unde dicta, et quid sit. Vide verb. *Historia*, *Historicus*, n. 1 et 2.

Quatuor historiae species assignantur et explicantur, et quomodo ab historia, ac inter se ipsas differant, num. 3 ad 10.

Historia alia est sacra, alia profana, alia civilis, alia ecclesiastica, et alia mista, et singulae explicantur, num. 11.

Historiae primi inventores qui fuerint, n. 12 et 13.

Quid in historia, quid in historico principaliter requiratur, n. 14. Vide not. ad n. 14.

Historicis an, et quando, et in quibus causis sit praestanda fides, vel non, n. 15 ad 29.

Historico coaevo magis standum est, quam non coaevo, n. 30.

Historicum critica maxime decet, si christiane fiat, num. 31.

An, et quae in dubium ab historico ponenda, vel neganda, n. 32 et 33.

Quae sint in factis historice credendis praecipue attendenda, n. 34.

Opera genuina et authentica a falsis ac suppositiis per quinque potissimum capita discerni possunt, et assignantur, n. 35.

Historia de asserta adultera matre Gratiani, Petri Lombardi et Petri Comestoris est fabulosa. Vide verb. *Poenitentiae sacramentum*, art. 2, n. 28 ad 30.

De fide in iudicio habenda historicis. Vide n. 36.

HISTRIONES.

Histriones sunt infames et irregulares. Vide verb. *Infames*, n. 11, et verb. *Irregularitas*, art. 1, n. 12.

HOMICIDA, HOMICIDIUM (IV, 128).

Homicidium unde dictum, et quid sit. Vide verb. *Homicidium*, n. 1.

Homini caedes quocunque modo facta homicidium appellatur, et varii modi quibus perpetrari potest, assignantur, n. 2 ad 15.

Homicidium aliud est voluntarium, et aliud casuale. Vide verb. *Homicidium*, n. 16.

Voluntarium aliud est directe, aliud indirecte, tale, et singula explicantur, n. 17 et 18.

Homicidium voluntarium iniustum semper est mortale peccatum, n. 19.

Homicidium iuste et iniuste committi potest, n. 20.

Iuste committi potest quatuor modis, qui assignantur et explicantur, n. 21 ad 24.

Ad hoc ut occisio aggressoris sit licita, et cum moderamine inculpatae tutelae, tria requiruntur et assignantur, n. 25.

Quarta conditio ab auctore omissa additur, n. 105.

Servato moderamine inculpatae tutelae quando liceat, vel non, aggressorem occidere, n. 26 ad 34.

Reprehenditur auctor, n. 27, improbaturque solutis obiectis sententia qua sustinent quidam theologi posse hominem occidi pro re magni momenti, n. 106.

Homicidium voluntarium iniuste sex modis committi potest, qui assignantur, n. 35.

An et qua auctoritate liceat innocentem occidere, num. 36, 37 et 38.

An iudici liceat condemnare ad mortem probatum

innocentem, si scientia privata noverit innocentem. Vide verb. *Index*.

Innocens ad mortem capiendus a satellitibus scientibus ipsius innocentiam an possit illos occidere, ut se defendat, n. 40.

Incarceratus nequit occidere custodes, ut effugiat, num. 41.

Ducti ad supplicium nequeunt carnificem aliosque ministros occidere, ut evadant, n. 42.

An autem bannitus possit se defendere aggressores occidendo, et contra. Vide verb. *Bannitus*.

Non licet auctoritate propria et privata occidere extra causam necessariae defensionis, n. 44.

An liceat patri vel marito occidere filiam vel uxorem in adulterio deprehensam, n. 45 et 46, et n. 49 et seqq.

Quid de honesta matrona, aut virgine in casu violentiae, n. 47.

An liceat auctoritate privata principem tyrannum occidere, n. 48.

Qua auctoritate liceat directe se ipsum occidere, num. 49 et 50.

In quibus casibus, et propter quas causas liceat indirecte se ipsum occidere, n. 51 ad 61.

Auctoris sententia moderatur, in not. ad n. 60.

Seipsum occidentes an et quando privandi sint ecclesiastica sepultura. Vide verb. *Sepultura*.

Quid de clerico homicida incorrigibili, n. 63 ad 66.

Homicidae damnati, sive diffamati, an possint habere dignitates et officia, et an remitti possint in locis, ubi degunt haeredes occisi, n. 67 et 68.

Si laicus post homicidium patratum fit clericus, a quo puniri debeat, n. 69.

Clericus, post homicidium si habitum reassumat an gaudeat privilegio fori, n. 70.

Mandans homicidium committi in personam unius, si committatur in personam alterius, quam irregularitatem incurrat, n. 71.

Per homicidium vere casuale an quis irregularis deveniat, n. 72.

Homicidium committens veneno an gaudeat immunitate ecclesiastica, n. 73.

Homicidii appellatione non venit mutilatio membri, num. 74.

An satellites licite possint occidere malefactorem, quem iussi sunt comprehendere, et contra, n. 75.

Alia quoad homicidas et homicidia. Vide n. 76 et seqq. ad n. 104, et verb. *Bellum*, *Fratricida*, *Immunitas ecclesiarum*, *Maritus*, *Parricidium*, *Mater*, *Matricida*, *Uxor*, *Uxoricideum*.

Homicida quando incurrat, vel non, irregularitatem. Vide verb. *Irregularitas*.

Homicida quoad restitutionem. Vide verb. *Restitutio*.

Varia decreta ad rem, n. 79 ad 94.

Homicidii poenae quae sint. Vide verb. *Poenae*, art. 2, num. 123.

Homo quomodo verificetur, quod magis capite, quam pedibus currat. Vide verb. *Mundus*, n. 107.

Idem homo quomodo posset dici quod staret pedibus, et capite sursum eodemmet tempore, n. 111.

HONESTAS PUBLICA.

Honestas publica prout est impedimentum dirimens matrimonium. Vide verb. *Impedimenta matrimonii*, art. 2, n. 20.

HONOR.

Honor quid sit. Vide verb. *Detractio*, art. 1, n. 3.

HORA.

Hora unde sit dicta, in quot et quae minuta dividatur, eiusque divisiones assignantur et explicantur. Vide verb. *Kalendarium*, a n. 9 ad 16.

HORAE CANONICAE.

Vide verb. *Officium divinum*.

HORIZON.

Horizon quid, et quotuplex sit. Vide verb. *Mundus*, n. 131 et 132.

HORTATORIAE (IV, 140).

Litterae hortatoriae a quibus, et contra quos decerni nequeant. Vide verb. *Hortatoriae*, n. 1.

Alia ad rem, n. 2 usque in finem.

HOSPITALE, HOSPITALARIUS (IV, 142).

Hospitale unde dictum et quid sit. Vide verb. *Hospitale*, n. 1 et 2.

Hospitalitatis species variae assignantur et explicantur, n. 3 ad 14.

Hospitalia quaedam sunt religiosa et quaedam non religiosa, et utraque quid sint, et per quid differant, n. 15, 16 et 17.

Hospitalia fuisse fundata auctoritate Episcopi quomodo cognosci possit, et sic fundata an sint materia simoniae, ac gaudeant immunitate ecclesiastica, n. 18 ad 25.

Hospitalia si habeant beneficia, an teneantur ad contributionem seminarii, et quae hospitalia sint beneficia ecclesiastica, n. 26 ad 31.

Hospitalibus, quae regularibus non subiiciuntur, quales rectores ac administratores deputandi, n. 32.

Ordinariorum iurisdictio circa hospitalia quae sit et quid de illis; quae sub immediata regum potestate existunt, n. 33 ad 43.

Hospitalia visitare possunt etiam iudices saeculares si ius illis competat, n. 44.

Vicariae perpetuae hospitalibus unitae quomodo et a quibus conferri possint, n. 45.

In alienatione bonorum hospitalis quid requiratur, num. 47.

Reliqua ad rem, n. 48 ad 68.

Quid requiratur, ut hospitalia exempta dici debeant a iurisdictione parochi, ita ut rectores vice parochi fungantur, n. 69.

HOSPITATIO MILITUM.

Hospitatio militum est prohibita in locis ecclesiasticis. Vide verb. *Miles*, n. 17 ad 26.

HOSPITIA REGULARIUM (IV, 147).

Quid hospitium regularium. Vide verb. *Hospitia regularia*, n. 13.

Regulares an et de cuius licentia possint hospitia recipere, et quid in iis dirigendis sit observandum indicatur, n. 1 ad 4.

Regulares an possint hospitia in conventus reducere, num. 5.

Hospitium simplex quomodo esse debeat; et an de facili a Sacra Congr. regularibus concedatur, eiusque translatio, n. 6 ad 10.

Patres Reformati non possunt habere hospitia in locis ubi adsunt conventus Observantium, n. 11.

Patres Reformati provinciae Tusciae an possint transferre suum antiquum hospitium ad conventum Sancti Ioannis Baptistae intra moenia civitatis Florentiae existentem, n. 12.

An in erectione hospitii requirantur illae ipsae solemnitates, quae requiruntur in erectione conventus, n. 14 et seqq.

HYDRAULICA.

Hydraulica quid. Vide verb. *Mundus*, n. 207.

HYDROGRAPHIA.

Hydrographia quid. Vide verb. *Mundus*, num. 205.

HYDROMANTIA.

Hydromantia quid sit. Vide verb. *Superstitio*, n. 17.

HYPOTHECA, PIGNUS (IV, 149).

Hypotheca et pignus quomodo differant ac convellant inter se. Vide verb. *Hypotheca, Pignus*, num. 1, 2 et 3.

Pignus dupliciter sumitur et assignatur, eiusque traditur definitio, ac etiam hypothecae, n. 4 et 5.

Pignus seu hypotheca alia est expressa et alia tacita, et quae sit utraque, n. 6.

Rursus expressa alia est generalis et alia specialis, et utraque explicatur, n. 7 et 8.

Uxor, maritus, liberi prioris matrimonii, pupilli, ecclesiae, collegia, legatarii, fideicommissarii, venditores, locatores, fiscus qualem et in quibus bonis habeant hypothecam, n. 9 ad 19.

Qui oppignorare et hypothecare possint, et quae bona, n. 20 ad 25.

Quae res oppignorari et hypothecari possint vel non, n. 26 et 27.

Creditor pignus habens an possit illud hypothecare et ad quid circa illud teneatur, n. 28 ad 31.

Antichryseos pactum quid sit, et an licitum, n. 32 et 33.

Legis commissoriae pactum quid sit, et an licitum, n. 34 et 35.

Duae pacti liciti species assignantur et explicantur, n. 36 ad 40.

Creditor pignus vendens an possit illud sibi ipsi emere, n. 41.

Creditori hypothecario quale ius competat prae aliis creditoribus, n. 42 et 43.

In pignore pluribus eodem tempore constituto quis praecedat, n. 44.

Creditor circa pignus sibi traditum ad quid ulterius teneatur, n. 45 ad 48.

Hypotheca vel expressa est vel tacita, n. 49.

Quibus, et ob quam causam, et quibus in circumstantiis detur tacita, n. 50 ad 63.

Quoties et quibus detur sola legis dispositione, n. 64 ad 73.

Nonnullae de hac tacita hypotheca referuntur animadversiones, n. 74 ad 77.

HYPOTHESIS.

Hypothesis quid, et de eius differentia a thesi. Vide verb. *Thesis*, n. 100 et 101.

|
ICTUUM FUNIS.

Ictuum funis seu torturae poena quid sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 15.

IDOLOLATRIA.

Idololatria quid et quotuplex sit. Vide verb. *Superstitio*, n. 8.

IDUS.

Idus unde dicantur, et quid sint. Vide verb. *Kalendarium*, a n. 31. ad 33.

IGNORANTIA (IV, 156).

Ignorantiae quidditas assignatur, eiusque multiplex divisio et subdivisio traditur ac explicatur. Vide verb. *Ignorantia*, n. 1 ad 8, et n. 29 ad 38.

Ignorantia quocunque modo sumpta quando excuset vel non a culpa aut a poena, n. 9 ad 20.

Ad n. 20 auctoris, vide notata in nota, et n. 39.

Ignorantia censurarum non excusat ab eis incurendis, n. 21.

Ignoranti non currit tempus, n. 22.

Ignorans an aequiparari debeat impedito, et quomodo, n. 23 ad 28.

ILLEGITIMUS.

Vide verb. *Filius*.

IMAGINES (IV, 160).

Imago quid sit. Vide verb. *Imagines*, n. 1.

An liceat Deum, sanctissimam Trinitatem et angelos in forma humana depingere, n. 2 ad 5.

Imagines Christi Domini, beatæ Mariæ Virginis et aliorum sanctorum de fide tenendum est posse depingi, et qua figura vel habitu sint repræsentandæ, num. 6 ad 11.

Imagines lascivæ in ecclesiis non sunt tolerandæ, num. 12.

Imagines sacrae de cuius licentia pingendæ, vel de novo collocandæ sint in ecclesiis, n. 13 et 14.

Imagines sanctorum, qui a Sede Apostolica non sunt canonizati, quomodo pingendæ ac retinendæ in ecclesiis, n. 15 ad 18.

Cruces in locis sordidis depictæ non sunt tolerandæ, n. 19.

In choro teneri non debent alia imagines, quam sanctorum, n. 20.

Imagines illorum, qui cum sanctitatis aut martyrii fama decesserunt, an apponi possint in ecclesiis antequam declarentur beati, et quid de illis, qui cultum habent immemorabilem, n. 21 et 22.

Imagines Dei, Christi, angelorum et sanctorum an licite, et quo cultu adorari possunt, et quid contra non adorantes vel se prosternentes, n. 25 ad 29.

Imaginum usus an sit Ecclesiae utilis, et an fuerit in lege veteri, et quomodo incoeperit in lege nova, n. 30 ad 35.

Imaginum translatio an et quomodo faciendâ, n. 36 et 37.

Imagines sanctorum Francisci, Antonii de Padua, Augustini et Nicolai de Tolentino quomodo inscriptæ ac depictæ prohibentur, n. 38 et 39.

Concursus ad aliquam sacram imaginem, an et quando impediri possit, n. 40, 41 et 42.

Administratio oblationum imagini facturarum ad quem spectet, n. 43.

Imago præter usum depicta refertur, et iussu Urbani VIII combusta. Vide verb. *Imagines*, n. 44.

Imaginis non miraculosæ translatio est private faciendâ, n. 45.

Imago beati ac canonizati quomodo pingendâ, n. 46.

In altari, in quo exponitur sanctissimum Sacramentum pro quadraginta horis, an possint imagines collocari, n. 47.

An imago et statua beatæ Mariæ Virginis et aliorum sanctorum deferri possint in processionibus cum baldachino et intorticiis. Vide verb. *Processiones*, n. 38.

Afferitur breviter historia miraculosissimæ imaginis beatæ Mariæ Virginis asservatæ in altari maiori ecclesiae Aracoelitanae urbis, n. 49 ad 53.

Circa sacras imagines sanctissimæ Trinitatis, beatissimæque Virginis, aliasque servorum Dei stabilita a Bened. XIV. vide n. 54 ad 79.

Sollicitudo sacrarum imaginum præcipue spectat ad Episcopum, n. 80.

Alia ad rem. Vide verb. *Veneratio sanctorum*.

IMMUNDITIA.

Immunditia quid sit, et quale peccatum. Vide verb. *Gula*, n. 37, et verb. *Luxuria*, n. 36.

IMMUNITAS ECCLESIASTICA
ET ECCLESiarUM (IV, 169).

IMMUNITAS QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EIUS NATURAM, DIVISIONEM, ET EIUS A QUO PROVENIT.

Immunitas unde derivetur. Vide verb. *Immunitas*, art. 1, n. 1.

Immunitas ecclesiastica an eadem sit ac immunitas ecclesiarum, n. 2 et 3.

Immunitatis definitio affertur, eiusque traditur divisio in localem, realem et personalem, et singulae explicantur, n. 4, 5 et 6.

Immunitas realis et personalis est de iure divino, num. 7.

Immunitas localis ecclesiarum quo iure competat ecclesiis, n. 8 ad 14.

An immunitas personalis sit de iure divino, an potius humano, num. 15 ad 24.

Ad leg. *Si quis in conscribendo* Cod. de Pactis. Vide ib., n. 26 in fin.

IMMUNITAS QUOAD EA QUAE CONCERNUNT SPECIALITER IMMUNITATEM LOCALEM, SEU IUS ASYLI, LOCA, DELICTA ET PERSONAS, QUIBUS COMPETIT, VEL NON.

Ius asyli quid sit. Vide verb. *Immunitas*, artic. 2, num. 1.

Ecclesiae et alia loca, quae gaudent, vel non, iure asyli assignantur, et alia plura ad rem obiter afferuntur, n. 2 ad 88.

Delicta, quibus competit, vel non, ius asyli, quae sint, et ad ea clarius percipienda afferuntur ad litteram duae constitutiones Gregorii XIV et Benedicti XIII, n. 89 ad 93.

Primo immunitate non gaudent publici latrones, et qui sint, assignantur, et an liceat eos occidere, n. 94 ad 98.

Secundo depopulatores agrorum, et qui sint tales, n. 99, 100 et 101.

Tertio committentes homicidia in ipsis ecclesiis, vel membra mutilantes, et quae mutilatio requiratur ut quis immunitate privetur, n. 102 ad 107.

Quarto occidentes proditorie proximum suum, et quid nomine proximi et proditoris intelligatur, n. 108 ad 115, et verb. *Homicida*, n. 79.

Quinto assassinii rei, et qui intelligendi sint sub hoc nomine, n. 117 ad 125.

Sexto haeresis rei praecise de haeresis crimine, num. 126.

Septimo rei criminis laesae maiestatis in personam principis, et quid sint, et quid requiratur, ut immunitate non gaudeant, n. 127, 128 et 129.

Ultra supradicta crimina assignantur alia excepta a Bened. XIII, n. 130.

Assignantur personae, quae gaudere possunt, vel non, iure asyli, n. 131 ad 155.

Variae ad hoc referuntur constitutiones, num. 156 ad 163.

IMMUNITAS QUOAD EA QUAE CONCERNUNT PRIVILEGIA, EXTRACTIONEM ET RESTITUTIONEM CONFUGIENTIUM, ET POENAS VIOLANTIUM IUS ASYLI, ET ABSOLUTIONEM AB EISDEM.

Rei ad loca sacra confugientes an recipi debeant; an et de cuius consensu extrahi possint, et in loco sacro existentes an et qua poena condemnari possint. Vide verb. *Immunitas*, artic. 3, n. 1 ad 8.

Rei confugiti an possint in loco sacro carcerari, aut vinculis constringi; et an liceat eisdem custodias apponere, n. 9 ad 26.

Reis confugitis an prohiberi possit rerum necessarium delatio, et si pauperes, quomodo sustentandi, n. 27 ad 30.

Rei confugiti, an et quibus rebus aut armis spoliari possint, n. 31 ad 39.

Assignatur modus servandus pro extra trahendis confugitis a locis immunibus, n. 40.

Curia saecularis an possit in casibus exceptis confugitos extrahere; et huius extractionis cognitio ac declaratio a quo facienda, n. 41 ad 45.

In casibus non exceptis an liceat Episcopo confugitos extrahere, n. 46 ad 51.

Ordinarius loci non potest extrahere bona decoctorum absque facultate Sedis Apostolicae, n. 52.

Quos decoctores vel debitores possit Episcopus extrahere, confugiti extracti quando restituendi, quas poe-

nas incurrant iniuste extrahentes et extractioni coeoperantes, et a quibus absolvi possint, ubi plura alia ad rem, n. 53 ad 152.

Indicantur qui de immunitate locali apprime et nuper tractavit, itemque quatuor regulae recensentur ad imputandas tricas, quas de trivio scriptores inanibus movent quaestionibus, n. 158 et seqq.

Immunitate ecclesiastica non gaudent homicidae tam laici quam ecclesiastici, n. 154.

Refertur const. Bened. XIV, quae plurima continet circa immunitatem scitu necessaria, n. 155.

IMMUNITAS QUOAD EA QUAE SPECIALITER CONCERNUNT IMMUNITATEM REALEM ET PERSONALEM, ET POENAS EAM VIOLANTIUM, AC ABSOLUTIONEM AB EISDEM.

Quid sit, et in quo consistat immunitas realis et personalis. Vide verb. *Immunitas*, artic. 4, n. 1.

Immunitatem et libertatem ecclesiasticam publice violantes a poenitentiaria apostolica nequeunt absolvi, artic. 3, n. 153.

Nomine personarum ecclesiasticarum earumque bonorum ac rerum quae veniant, et an gaudeant immunitate personali vel reali, n. 2 ad 5.

Immunitas realis et personalis est de iure divino, n. 6. Ecclesiastici non possunt sponte solvere, et laici non possunt ab ipsis sponte dantibus impositiones laicales accipere, n. 7.

Quas poenas incurrant violatores huius immunitatis, quinam sint tales violatores, et a quo possint, vel non ab eisdem poenis absolvi. Vide verb. *Bona ecclesiastica*, artic. 3. Vide verb. *Bona*, artic. 3, per tot.

IMMURATIO.

Immurationis poena quid sit. Vide verb. *Poena*, artic. 2, n. 16.

IMPEDIENS (IV, 217).

Impediens aliquem a consecutione boni an et quomodo peccet, et ad quid teneatur. Vide verb. *Impediens*, n. 1 ad 6.

Advocati, procuratores, medici alique similes qui cum aliorum praeiudicio curant ad se trahere illos qui alios frequentabant, an peccent, et ad quid teneantur. Vide verb. *Impediens*, n. 7, 8 et 9.

Impediens advocatum vel procuratorem, ne alterius causae vel liti assistant quomodo peccet, et ad quid teneatur, n. 10, 11 et 12.

Quid de impediante alicuius boni consecutionem aperiendo vel dolose retinendo alterius litteras, num. 13 et 14.

Quid de impediante ex odio, fraude, vel zelo, aut precibus, ne aliquis officium, cathedram aut beneficium consequatur, n. 15 ad 22.

Impediens iurisdictionem Episcopi, vel alterius curiae ecclesiasticae censuris innodatur, n. 23, 24 et 25.

Alia quoad impediens curiae ecclesiasticae ministros, n. 26 ad 30.

IMPEDIMENTUM LEGITIMUM.

Definitur impedimentum legitimum, verb. *Impediens*, n. 31 et 32.

Quenam praestent legitimum impedimentum, n. 33 et seqq.

De ratione probandi legitimum impedimentum, n. 47 et 48.

Probato legitimo impedimento causa restituitur in pristinum statum, et de aliis legitimi impedimenti effectibus, n. 49 ad 52.

IMPEDIMENTA MATRIMONII.

Vide verb. *Matrimonium quoad impedimenta*.

IMPOTENTIA.

Impotentia quando excuset a ieiunio et ab auditione missae. Vide verb. *Ieiunium*, artic. 2, num. 18, et verb. *Missae*, artic. 16, n. 6.

Impotentia. Vide verb. *Impedimenta matrimonii*, artic. 2, n. 29.

IMPUBERES et PUBERES.

Vide verb. *Matrimonium*, art. 2, n. 2, et verb. *Sponsalia*, n. 18.

IMPUDICITIA.

Vide verb. *Luxuria*, n. 70.

INCENDIARI (IV, 221).

Incendarius quis proprie sit et dicatur. Vide verb. *Incendarii*, n. 1.

Poenae incendiariis assignantur, et quando teneantur ad damni compensationem, n. 2 ad 5.

Incendarii ecclesiarum et locorum piorum in quas censuras incurrant, et a quo absolvi possint, num. 6 ad 10.

Incendarii, si impenitentes decedant, privari possunt ecclesiastica sepultura, n. 11 et 12.

Origo incendii, quando ignoratur, unde sit praesumenda, n. 13 et 14.

Incendium, quando est casus fortuitus, an obliget ad restitutionem, n. 15.

Incendarii an gaudeant immunitate ecclesiastica, num. 16.

INCENSATIO.

Vide verb. *Thurificatio*.

INCESTUS.

Vide verb. *Luxuria*, n. 12, et verb. *Poenae*, artic. 2, n. 138, et verb. *Filius*.

INCOMMODITAS.

Incommoditas quando sufficiat ad alienationem rerum eccles. Vide verb. *Alienatio*, art. 2, n. 4.

INCORRIGIBILIS (IV, 223).

Clericus incorrigibilis antequam consignetur curiae laicae quid requiratur. Vide verb. *Incorrigibilis*, n. 1.

Eiectus a religione tanquam incorrigibilis gaudet privilegio fori, n. 2.

Alia ad rem, n. 3 ad 6.

INDAGO IUDICIALIS.

Indago iudicialis quid sit. Vide verb. *Conservatores*, art. 2, n. 8.

INDIA, INDI (IV, 224).

In Indiarum regionibus Hispaniae regi subiectis permittitur esus carniū diebus Sabbati per annum. Vide verb. *India*, n. 1.

Indos Paraquariae et Brasiliae in servitūtem redire prohibetur, n. 2.

Animarum cura a regularibus in Indiis Maris Oceani quomodo exerceatur, n. 3 ad 5.

In Indiis Orientalibus et Occidentalibus servari iubentur decreta Conc. Trid. de iurisdictione Episcoporum in omnes animarum curam exercentes, n. 6.

INDICTIO.

Indictio unde sit dicta, quid sit, quaeve eius regula. Vide verb. *Kalendarium*, n. 56 ad 60.

INDIGNUS.

Indignus ad praelaturas quis censeatur. Vide verb. *Abbatissa*, n. 49, et verb. *Electio*, art. 4, n. 40.

INDULGENTIA (IV, 224).

INDULGENTIA, QUOAD EA QVAE CONCERNUNT EIUS NATURAM, ANTIQUITATEM ET DIVISIONEM.

Indulgentiae nomen unde derivetur; et quot modis sumi possit. Vide verb. *Indulgentia*, art. 1, n. 1.

Indulgentiae quidditas explicatur, n. 2 et 3.

Thesaurus ecclesiasticus describitur, et ex quo constet, et ubi existat indicatur, n. 4, 5 et 6.

Indulgentiarum usus est antiquissimus, n. 7.

Indulgentia dividitur in plenariam et partialem, et utraque explicatur, n. 8.

Indulgentia plena, plenior et plenissima quomodo inter se distant, n. 9 et 10.

Per indulgentiam in forma Iubilaei concessam quid intelligatur, n. 11.

Indulgentia partialis quid et quotuplex sit assignatur et explicatur, n. 12 ad 15.

Indulgentia partialis concessa cum plenaria quo modo intelligi debeat, n. 16.

Indulgentia alia est perpetua, alia temporalis, alia indefinita, alia localis, alia realis et alia personalis, et quaelibet explicatur, n. 17 et 18.

Circa indulgentiam localem et realem, quid sit notandum, n. 19 et 20.

INDULGENTIA QUOAD EA QVAE CONCERNUNT AUCTORITATEM EAM CONCEDENDI, PERSONAS QVAE POSSUNT EAM CONCEDERE ET LUCRARI, ET REQUISITA AD IPSAM.

Auctoritas concedendi indulgentias de fide probatur. Vide verb. *Indulgentia*, art. 2, n. 1.

Summus Pontifex quo iure, quibus personis, quas indulgentias, et quando possit concedere, n. 2, 3 et 4.

Inferiores Papa quo iure et quam facultatem habeant concedendi indulgentias, n. 5 et 6.

Assignantur indulgentiae, quas possunt concedere Episcopi, n. 7 et 8.

Episcopi nondum consecrati, an possint indulgentias concedere, n. 9.

Episcopi quibus personis possint indulgentias concedere, et an possint aliis talem potestatem delegare, et quibus, n. 10 ad 13.

Episcopi excommunicati, vel in peccato mortali existentes an valide possint indulgentias concedere, n. 14 et 15.

Archiepiscopi, Primates et Patriarchae, in quibus locis et quas indulgentias concedere possint, n. 16 ad 18.

Archiepiscopi coadiutores et titulares an possint indulgentias concedere. Vide verb. *Indulgentia*, n. 19, 20 et 21.

Nuntii et Legati apostolici, Cardinales, summus Poenitentiarius quas indulgentias possint concedere, et quid si concessae excedant facultatem sibi competentem, n. 22 ad 25.

Praelati Episcopo inferiores, praelati regulares, vicarius generalis et capitulum, sede vacante, an et quo iure possint indulgentias concedere, n. 26 ad 30, et infra art. 4, n. 11.

Indulgentiae pro defunctis a quo concedi possint, n. 31 et 32.

Ad indulgentias valide concedendas quid requiratur, n. 33 ad 36.

Indulgentiae a quibus lucrari possint, et ad eas lucrandas quales condiciones requirantur, n. 37 ad 45.

Adducuntur duo novissima decreta, n. 46 et 47.

Alia duo recentiora, n. 48 et 49.

INDULGENTIA QUOAD EA QVAE CONCERNUNT EIUS EFFECTUM ET TEMPUS ACQUIRENDI TAM PRO VIVIS, QUAM PRO DEFUNCTIS.

Indulgentiae effectus quid sit. Vide verb. *Indulgentia*, art. 3, n. 1 et 2.

Poenae temporalis relicta ex peccatis condonatis duplex est, et assignatur, n. 3.

Qualis sit effectus indulgentiae plenariae, et cuiuscunque alterius indulgentiae, n. 4 ad 12.

Indulgentiae pro defunctis a quo, et quomodo applicandae, n. 13 et 14.

Indulgentia per modum absolutionis quomodo differant ab illa per modum suffragii, n. 15.

Indulgentiae pro defunctis an prodesse possint illis determinatis animabus, pro quibus applicantur, num. 16 ad 20.

Ad indulgentiam pro defunctis lucranda an requiratur status gratiae, n. 21 et 22.

Indulgentia concessa pro vivis an possit defunctis applicari, et concessa pro vivis et defunctis an possit applicari pro se simul, et pro defunctis, n. 23, 24 et 25.

Indulgentiae effectus an possit saepius obtineri, et an uno eodemque opere possint simul plures indulgentiae lucrari, n. 26 ad 29.

Per unicam confessionem et communionem an possit quis eodem die plures indulgentias lucrari, n. 30, 31 et 32.

Ad lucranda indulgentia a Papa concessam vere poenitentibus et confessis, quando et quorum peccatorum confessio facienda sit, n. 33 ad 36.

Tempus lucrandi indulgentias in festis quando incipiat ac terminet, n. 37 ad 41.

Explicantur aliquae clausulae in Brevi indulgentiarum apponi solitae, n. 24 ad 46.

Missae celebratae de festo currente in altaribus privilegiatis an habeant eandem vim, ac si celebrentur missae de *Requiem*, n. 47.

An cum festi translatione transferatur etiam indulgentia; n. 48.

Alia de indulgentiae duratione ac cessatione, n. 49 ad 54.

INDULGENTIA, QUOAD EA QVAE CONCERNUNT INDULGENTIAS REVOCATAS ET APOCRYPHAS, ALIASQUE NON TALES, DE STATIONIBUS URBIS, AC VARIIS DECLARATIONIBUS.

Indulgentia a quo et quando revocari possit, et quid requiratur ad talem revocationem. Vide verb. *Indulgentia*, art. 4, n. 1 et 2.

Per unius vel plurium indulgentiarum revocationem, an et quae aliae indulgentiae censeantur revocatae, n. 3 et 4.

Assignantur indulgentiae revocatae a sancto Pio V et a Paulo V, n. 5 et 6.

Afferitur ad hoc constitutio Pauli V, alias indulgentias concedens, et variae ab ipso revocatae assignantur, num. 7 et 8.

Fratres minores de corpore Observantiae spiritualia exercitia obeuntes lucrantur indulgentiam plenariam, num. 9.

Regulares impediti adire ecclesiam quomodo possint indulgentias lucrari, n. 10.

Provinciales Societatis Iesu, alique praelati regulares in actu visitationis quam indulgentiam largiri possint, num. 11.

Regulares non obstante revocatione Pauli V, quas indulgentias consequi possint, n. 12.

Indulgentiae regularibus concessae, et a Paulo V revocatae non sunt censendae hodie revalidatae, n. 13.

Innocentius XI quas indulgentias apocryphas declaraverit, n. 14 et 15.

Regulares per visitationem suarum respective ecclesiarum possunt lucrari omnes indulgentias stationum urbis, et tales indulgentiae assignantur, et unde sic dictae, et pro quibus applicari possint indicatur, num. 16 ad 19.

Ad rem afferuntur varia decreta novissime emanata, n. 20 ad 30.

Indulgentiae de cuius licentia publicari debeant, num. 31.

INDULGENTIA, QUOAD EA QVAE CONCERNUNT INDULGENTIAS CONCESSAS TRIBUS SANCTIS ORDINIBUS SANCTI PATRIS FRANCISCI, EORUMQUE ECCLESIIS BENEFACTORIBUS, CONFRATERNITATI CHORDIGERORUM.

Indulgentiae fratribus Minoribus concessae pro statione sanctissimi Sacramenti an censeantur a Paulo V revocatae, unde taliter dictae, et quomodo a dictis fratribus acquiri possint. Vide verb. *Indulgentia*, artic. 5, num. 1 ad 6.

Quot et quam maximae sint indulgentiae stationum urbis, num. 7.

Indulgentiae Terrae Sanctae tum plenariae, tum non plenariae recensentur, n. 8.

Omnes supradictae aliaeque indulgentiae an pluries eodem die obtineri possint, n. 9.

Fratres Minores, Clarissae, Tertiarii et Chordigeri lucrantur indulgentiam plenariam recitando coronam B. M. V., n. 10.

Fratres Minores alique regulares ad lucranda indulgentiam plenariam pro animabus purgatorii quid recitare debeant assignatur, n. 11.

Fratres Minores, Moniales, Tertiarii, Chordigeri, quas alias indulgentias lucrari possint, n. 12 ad 34.

Benefactores nostri seraphici Ordinis quas indulgentias consequantur, num. 35, 36 et 37.

Morientes, seu sepeliri eligentes in habitu fratrum Minorum, vel minorum Sanctae Clarae, aut Tertiae Regulae sancti Patris nostri Francisci lucrantur indulgentiam plenariam, et ad eam sic lucranda quid necesse sit indicatur, n. 38, 39 et 40.

Osculantes habitum fratrum Minorum et aliorum Mendicantium qualem indulgentiam lucentur, num. 41.

Generales et provinciales ordinis Minorum quid possint benefactoribus ordinis communicare, n. 42.

Indulgentiae plenariae concessae nostris ecclesiis in specialibus festivitatibus assignantur, n. 43.

Assignantur indulgentiae, quas possunt lucrare fideles omnes assistentes divinis officiis in nostris et aliis ecclesiis, et visitantes nostras ecclesias in certis quibusdam festivitatibus, et facientes celebrare missas in nostris ecclesiis, et audientes conciones fratrum Minorum aliorumque regularium privilegiatorum, n. 44 ad 48.

Indulgentia portiunculae quoad singulas eius partes explicatur, n. 49 ad 57.

Indulgentiae concessae obeuntibus *Viam crucis*, assignantur. Et ad rem adducuntur constitutiones ac litterae encyclicae superioris generalis, n. 58 ad 63.

Indulgentiae crucum et coronarum Hierosolymitanarum et Caravacensium recensentur et declarantur. Vide verb. *Indulgentia*, art. 5, n. 64.

Omnes personae trium ordinum sancti Patris nostri Francisci quoties possint indulgentiam plenariam et absolutionem ab omnibus peccatis consequi, num. 65 ad 69.

Omnes personae utriusque sexus trium dictorum ordinum lucrari possunt indulgentiam novissime concessam a Bened. XIII, et quae sit, n. 70.

Fratres Minores possunt per viam excommunicationis indulgentias aliis regularibus concessas lucrari, et e contra; et quomodo talis communicatio inter regulares sit intelligenda, n. 71 ad 76.

Fratres Minores de Observantia vacantes exercitiis spiritualibus per octiduum lucrantur indulgentiam plenariam, n. 77, et supra art. 4, n. 9.

Afferitur novissimum privilegium pro missis celebratis pro animabus fratrum et monialium ordinis Minorum, n. 78 ad 84.

INDULGENTIA, QUOAD EA QVAE CONCERNUNT VARIAS INDULGENTIAS CONCESSAS OMNIBUS CHRISTIFIDELIBUS.

Recensentur variae indulgentiae concessae aliquod pium opus exercentibus, et diversas orationes recitantibus. Vide verb. *Indulgentia*, art. 6, n. 1 ad 15.

In regnis regi Hispaniarum subiectis quicumque die Commemorationis defunctorum celebrat, animam liberare potest a poenis purgatorii, n. 16.

Qui communicant ubi singulis mensibus fit communio generalis a Patribus Societatis Iesu, lucrantur indulgentiam plenariam applicabilem pro defunctis, num. 17.

Recitantes flexis genibus vers. *Angelus Domini*, etc., *Ecce ancilla Domini*, etc., *Verbum caro*, etc., cum tribus *Ave Maria*, ad pulsum campanae vespere, mane et meridie, quas indulgentias lucentur, et ad rem afferitur novissima declaratio Benedicti XIV, num. 18, 19 et 20.

Recitantes circa horam noctis psalmum *De profundis*, quas indulgentias lucentur, n. 21 et 22.

Habentes coronas aut numismata, etc., cum indulgentiis concedi solitis a Romanis Pontificibus pro canonizatione Sanctorum, quas indulgentias lucentur, n. 23.

Visitantes septem Urbis ecclesias quas indulgentias lucentur, et unde talis visitatio exordium sumpserit, n. 24 et 25.

Visitantes septem altaria in aliqua ecclesia habente indultum apostolicum quas indulgentias lucentur, n. 26.

Recitantes orationem *Domine Iesu Christe*, etc., consequuntur octoginta annos indulgentiae, n. 27.

Assignantur indulgentiae concessae assistentibus missae et divino Officio, et respective recitantibus ac celebrantibus in quibusdam solemnitatibus, n. 28.

Alia ad rem. Vide n. 31 ad 35, et verb. *Iubilaeum*, et Appendicem, sive nov. de indulgentia art., ubi in aliquibus corrigitur et confutatur auctor, et docte explicatur quid sit indulgentia, et quinam in antiqua Ecclesia eiusdem fuerit usus, quaeque variandae disciplinae causa, et nonnulla decreta recensentur.

Quid sit indulgentia. Appendix altera in hac novissima editione addita, § 1.

Ecclesiae doctrina quantum ad satisfactionem, ibidem, § 2.

Ad indulgentiae valorem, praeter auctoritatem in conferente requiritur iusta et rationabilis causa eas elargiendi, ib., § 3.

Quaenam dispositiones requirantur ad lucrandas indulgentias, ib., § 4.

Ad lucrandas indulgentias requiritur propositum satisfaciendi pro peccatis, ib., § 4.

Id ostenditur Ecclesiae praxi, ib., § 6. Summorum Pontificum testimonio, ib., § 7. Virorum clarissimorum auctoritate, ibidem, § 8. Rationis denique suffragio, ib., § 9.

Ex tradita doctrina varia eruuntur corollaria, ibidem, § 10.

INFAMIA, INFAMIS (IV, 335).

Infamia quid et quotuplex sit, et quid sit fama. Vide verb. *Infamia, infamis*, n. 1, 2 et 3, et n. 28 ad 33.

Infamia quot modis contrahatur, n. 4.

Assignantur qui contrahunt infamiam ipso iure et facto, tum de iure civili, tum de canonico, n. 5 et 6.

Infames iure civili an sint etiam tales iure canonico, n. 7 et 8.

Assignantur qui contrahunt infamiam per sententiam iudicis, et ut tales dicantur quid requiratur, n. 9 et 10.

Referuntur summam omnes infames infamia sive iuris, sive facti, n. 11.

Infames tam infamia iuris quam facti, sunt irregulares; excluduntur a dignitatibus ecclesiasticis, ab ordinibus sacris, et ab actibus legitimis ac muneribus publicis, n. 12, 13 et 14.

Reprehenditur hic auctor a n. 12 ad n. 42.

Electio facta de persona infami an sit irrita, n. 15 ad 18.

Infamia an tolli possit iam contracta per sententiam iudicis, n. 19 ad 22.

Qui possit dispensare in infamia tam iuris, quam facti, n. 23, 24 et 25.

De effectibus infamiae. Vide n. 34 ad 37.

An causa, non poena hodie infamet, n. 38.

Num hodie ob poenam graviorem alicui irrogatam fama condemnati conservetur, ib., n. 39 et seqq.

Alios infamare quale sit peccatum, qualem obligationem inducat, et an aliquando liceat. Vide verb. *Detractio*, art. 1 et 2 per tot.

Se ipsum infamare, quale sit peccatum. Vide verb. *Detractio*, art. 1, n. 58 et 59.

INFANTES (IV, 339).

Quoad infantes sine baptismo defunctos, qui ad quaedam sanctuaria deferri solent, ut Deus eos ad vitam

revocare dignetur ut baptizentur, et quoad damnationem huius consuetudinis a Bened. XIV. Vide verb. *Infantes*, per totum.

INFERNUS (IV, 340).

Inferorum loca quatuor assignantur, et singulorum quidditas explicatur. Vide verb. *Infernus*, n. 1 ad 6, et ib. in Appendice.

Auctor emendatur, in not. ad n. 5.

In inferno an sit verus ignis, et cuius qualitatis, et quando a Deo creatus, et quomodo spiritus damnatorum a tali igne torqueantur, n. 7 ad 18.

Poenae damnatorum an distincte et determinate in hac vita agnosci possint, n. 19.

Damnati in inferno quomodo cruciandi post iudicium universale, n. 20 ad 24.

Deus in damnatorum punitione qualem misericordiam exerceat, n. 25.

Peccatum veniale qua poena puniatur in inferno, num. 26.

Ostenditur verus sensus illius axiomatis: *In inferno nulla est redemptio*, n. 27.

Anima Christi ad inferos descendens an aliquam poenam passa sit, et quae bona iustorum animabus contulerit, et an aliquem ab ipsis locis liberaverit, n. 28 ad 33, et verb. *Peccatum*, n. 66.

Animae damnatae an cruciari possint extra infernum, n. 34.

Ora inferni non sunt montes Aetna, Vulcanus et similes, n. 35.

Animae damnatorum portantur in infernum a daemonibus, et in die iudicii quomodo illuc descendunt, n. 36 et 37.

An animae Traiani aliorumque paganorum fuerint ab inferno eductae, et quomodo. Vide verb. *Infernus*, n. 38, 39 et 40, et in not. noviss. ad finem Append.

Infernus quot modis accipitur, in Append. seu nov. art. n. 1.

Refellitur opinio, quae negat apud Iudaeos viguisse semper dogma de praemiis suppliciisque vitae futurae in inferno, in Append. n. 2.

Errores atheorum et haeticorum circa infernum, in Append. n. 3 et 4.

Unus est determinatus tormentorum locus, iuxta catholicorum dogma, qui dicitur infernus, in Append. n. 5.

Incertus tamen est situs, in quo constitutus sit infernus, in Append. n. 6.

De limbo sanctorum Patrum, in Append. num. 7.

De limbo puerorum, et poenis quibus cruciantur pueri qui sine baptismo decesserunt, in App. n. 8.

De purgatorio et de igne inferni late disseritur, in App. n. 9, 10 et 11.

Quid nomine portae inferorum veniat, in Append. num. 12.

INFIDELITAS (IV, 360).

Signa infidelitatis protestativa quae sint, et indicantur; infidelitas pure negativa quae, et an sit peccatum. Vide verb. *Infidelitas*, per totum.

INFIRMITAS, INFIRMUS (IV, 361).

Infirmitas quando excuset ab auditione missae, et quid sit in casu attendendum. Vide verb. *Infirmitas*, n. 1, 2 et 3.

Qualis infirmitas excuset a recitatione divini officii; et in dubio an sit gravis vel levis, quid sit observandum, n. 4 ad 9.

Regulares infirmi, valetudinarii, senes, etc., nescientes se determinare, an licite possint totum vel partem officii divini omittere, quomodo possint praecepto satisfacere, n. 10.

Regulares infirmi consequuntur indulgentiam in articulo mortis, n. 11.

Regulares infirmi, senes ac decrepiti in suis cellis ac lectulis, quales indulgentias lucrari possint, num. 12 et 13.

Infirmi omnes propter quale incommodum possint officium omittere vel anticipare, n. 14 ad 18.

Reprehenditur auctor n. 16 in not., et refellitur in not. ad n. 18.

Quid si infirmus sit communicandus, et desit stola vel alba; aut ieiunus exspectare non possit, num. 19 et 20.

Infirmus ex quo praecepto teneatur Eucharistiam sumere per modum viatici; et quae formula adhibenda sit in ipso communicando quamvis ieiuno. Vide verb. *Eucharistia*, n. 34 et 35.

Qui mane ante periculum communicavit ex devotione, si supervenerit periculum, an teneatur eadem die per modum viatici communicare, n. 36.

In eadem infirmitate quoties possit infirmus viaticum sumere, n. 37 et 38.

Viaticum debet dari infirmis in periculo etiam in die Parasceves, n. 39.

Quid si infirmus ob tussim vel aliam causam sumere non possit viaticum, n. 50.

Pro consecrando viatico dando infirmo an liceat sacerdoti non ieiuno celebrare, n. 28 et 29.

Infirmi non tenentur ad ieiunium. Vide verb. *Ieiunium*, art. 2.

Infirmi an teneantur ad ieiunium, si propria culpa in infirmitatem inciderint, n. 31.

Fratres Minores non potentes ieiunare bono modo propter infirmitatem non tenentur, n. 32.

Episcopi infirmi, an et quando dispensentur a residentia. Vide verb. *Episcopus*, art. 3.

Canonici infirmi, an et quando lucrentur distributiones. Vide verb. *Distributiones quotidianae*.

Parochi infirmi, an et quando censeantur dispensati a residentia. Vide verb. *Parochus*.

Infirmus peccat, si, spretis medicorum consiliis, remedia sibi procurat, n. 36.

Infirmus an licite possit respuere medicamenta, num. 36.

Infirmitas quomodo probetur, dum interdicatur eam allegare pro legitimo impedimento, n. 37 ad 41.

INGRESSUS (IV, 364).

Ingressus mulierum menstruatarum in ecclesiam haud prohibendus. Vide verb. *Ingressus*, n. 1.

De ingressu mulierum in clausuram virorum, n. 2 et 3.

Ingressus in clausuram monialium omnibus interdicitur, n. 4.

Alia vide verb. *Clausura* et verb. *Moniales*, art. 3, num. 99.

INHABILITAS.

Inhabilitatis ad beneficia poena quid sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 8.

INIMICUS.

Vide verb. *Odium*, *Virtus*, *Charitas*.

INIURIA.

Iniuria quid sit. Vide verb. *Conservatores*, n. 4.

INIURIANTES.

Iniuriantium poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, num. 145.

INQUISITIONIS S. OFFICIUM,

INQUISITORES (IV, 364).

Inquisitionis tribunal quando primo erectum. Vide verb. *Inquisitionis S. Officium*, n. 1 et n. 100.

Inquisitionis munus, a quo, et quibus fuerit commissum, n. 2 et 3.

Iurisdictio inquisitionis a principio fuit delegata, deinde ad ordinariam accessit, sed cumulativa est cum Episcopis in causis fidei, excepta Hispania, ubi est privativa inquisitioni, n. 101 ad 104.

Num cum sui capituli consilio in causis fidei Episcopus procedere debeat, n. 105 et 106.

Quid in praelatis episcopali iurisdictione pollentibus, et quid in praelatis huiusmodi regularibus, n. 107 et 108.

Inquisitores a quibus olim eligerentur, et nunc eligantur, n. 4 et 5.

Congregatio SS. Inquisitionis a quo erecta, quae eius facultas ac decreta, et contra quos procedere possit, n. 6 ad 11.

Quot Cardinales sufficient ad concludendum in Congregatione, n. 12 et 13.

Scripta et praecepta huius Sacr. Congr. an statim exsequenda; et impediens executionem quas poenas incurrat, n. 14 et 15.

Inquisitores in quibus causis, et contra quos procedere possint, num. 16 ad 19 et num. 95 et 96, ubi affertur decretum Sacrae Universae inquisitionis super perpetua inhabilitatione sacerdotum ad turpia sollicitantium, vel sacrificio missae abutentium ad sortilegia.

Inquisitores regulares, an et in quibus, superioribus regularibus subiiciantur, n. 20, 21 et 22.

Inquisitores nequeunt procedere contra Episcopos, neque ipsos excommunicare, et e contra neque procedere possunt contra Legatos vel Nuntios Papae, neque contra officiales pontificios, neque ipsos excommunicare, n. 23 ad 26.

Inquisitores in quibus causis se intromittere possint. Vide verb. *Inquisitionis S. Officium*, n. 27.

Inquisitores quid possint, vel non, in causis examinandis, et contra quos procedere possint; et alia plura ad rem, num. 28 ad 94.

INSANA PROPOSITIO.

Insana, fabulosa et mendosa propositio quae sit. Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 42.

INSIDIAE.

Insidiis contra hostem uti licet, dummodo absint mendacia. Vide verb. *Bellum*, art. 3, n. 1.

INSIGNIA (IV, 371).

Episcopus an possit concedere insignia canonicis ecclesiae cathedralis vel collegiatae, aut concessa mutare, vel almutiam de novo, aut cappam. Vide verb. *Insignia*, n. 1, 2 et 3, et n. 33.

An Episcopus, accedente consensu capituli ecclesiae cathedralis insignia concedere queat canonicis ecclesiae collegiatae, in nov. add. n. 34 et 37.

An liceat canonicis novum habitum sive signum assumere, n. 4.

Insignia deferendi facultas quomodo sit petenda a Papa, et quomodo concedatur, n. 5 et 6.

At insignia minora potest Episcopus concedere, num. 38.

An requiratur, et quae sit rationabilis causa insignium concessionis, n. 7 et 8.

Ecclesiae collegiatae quandoque conceduntur insignia nobiliora, quam cathedrali, n. 9 et 10.

Per concessionem cappae, intelligitur etiam concessus usus rocchetti, n. 11.

Cappae antiquitas assignatur, n. 12.

Alia ad rem, n. 13 ad 32.

INSIGNIS, INSIGNITAS (IV, 374).

Ecclesia collegiata potest esse insignis dupliciter; assignatur et explicatur. Vide verb. *Insignis*, *Insignitas*, n. 1, 2 et 3.

Collegiata alia est insignis et alia non insignis, et utraque explicatur, n. 4, 5 et 6.

Insignitas collegiatae ex quo resultare et probari possit, n. 7 et 8.

Collegiata non insignis potest insignis declarari. Et quis locus reputari debeat insignis, n. 9 et 10.

Canonici collegiatae tam insignis quam non insignis, an teneantur ad diuturnam officiatorum in choro, n. 11 ad 14.

Reprehenditur auctor, n. 13, in n. 23 et seqq.
Inter collegiatis insignes et non insignes, et inter easdem insignes quae praecedentia sit servanda, n. 15 ad 20.

Collegiatae insignes an cathedralibus aequiparari possint, n. 21 et 22.

INSORDESCENS, INSORDESCENTIA (IV, 378).

Insordescens quis dicatur. Vide verb. *Insordescens*, etc., num. 1.

Insordescencia quibus censuris conveniat; et ad eam probandam quid opus sit indicatur, n. 2 ad 8.

Insordescens in censura lata ob causam haeresis, vel ob aliam causam ab haeresi, vel in causa criminali quomodo haberi debeat, n. 9 ad 12.

Insordescens in censura excommunicationis, vel suspensionis aut interdicti per annum vel ultra, an sit privatus ipso iure beneficiis, n. 13.

Alia ad rem, n. 14 ad 17.

A quonam tempore numerandus est annus insordescenciae, n. 18 ad 20.

Quoniam annus insordescenciae debet esse integer et continuus, disputatur num talis sit annus ubi quis plurium annorum spatio persistit in excommunicatione, sed in unoquoque anno obtinuit absolutionem cum reincidentia, n. 21 et 22.

An hic annus integer et continuus habeatur, si intra ipsum excommunicatus in foro conscientiae absolvatur, n. 23 et 24.

An habeatur hic annus integer et continuus, si intra ipsum obtinuit excommunicatus rescriptum cum clausula *absolventes*, n. 25.

Insordescencia quomodo sit probanda, n. 26.

INSTITUTIO

SEU INSTITUERE IN BENEFICIIS (IV, 381).

Institutio dupliciter sumitur et assignatur, et sic sumpta quid importet. Vide verb. *Institutio*, num. 1, 2 et 3.

Institutio proprie accepta quomodo differat a collatione et praesentatione, et singulae quid sint, et quando fieri possint, n. 4 ad 7.

Institutio triplex assignatur, n. 8 ad 11.

Institutio collativa de iure ad quem pertineat, n. 12, 13 et 14.

Praelatis, etiam regularibus, Episcopo inferioribus an et quo iure competat potestas instituendi in beneficiis praesentatos a patronis, n. 15 ad 22.

Ad n. 19 auctor. Vide n. 40 et 41, ubi explicatur Conc. Trid., sess. 14, c. 12 de Reform.

Laici non possunt instituere clericum in beneficio, num. 23.

Institutio auctorizabilis quibus competat vel non, n. 24, 25 et 26.

Corrigitur auct. n. 26, 42, 43 et 44.

Institutio corporalis ad quem spectet, n. 27 ad 30.

In beneficiis ecclesiasticis qui possint institui, n. 31 et 32.

Tempus institutionis faciendae, et ritus in ipsa observandi indicantur, n. 33, 34 et 35.

Legitima superioris licentia, nullo alio introducente, an sufficiat pro institutione, n. 36.

Quid si a patrono laico praesentati sint duo aequae digni, vel plures patroni diversos aequali numero suffragiorum praesentent, n. 37 et 38.

Institutio potest fieri extra dioecesim et territorium instituentis, n. 39.

Quando processum ab Ordinario dici debeat potius per viam institutionis, quam gratificationis, n. 45.

INSTRUCTIO PAROCHORUM

ET ALIORUM CONFESSARIORUM (IV, 386).

Affertur finis, ob quem traditur haec instructio. Vide verb. *Instructio parochorum*, etc., n. 1.

In casibus ad S. Poenitentiarum spectantibus, quid agere debeant parochi indicatur. Et formula scribendi Cardinali Maiori Poenitentiarum traditur et explicatur, n. 2, 3 et 4.

Afferuntur aliqua exemplaria pro recursum in dictis casibus, n. 5, 6 et 7.

Adducitur forma litterarum dispensationis super impedimento occulto affinitatis post contractum matrimonium, eiusque clausulae quomodo intelligendae sint, innuitur, n. 8 ad 30.

Clausula *Gratis ubique* solita a tergo inscribi quid importet, n. 31.

Adducitur formula absolutionis dandae et dispensationis exsequendae super dicto impedimento occulto affinitatis, n. 32.

Quid in casu a confessario advertendum, num. 33 et 34.

Dispensatio concessa a S. Poenitentia quando expiret, n. 35.

Instructio pro examine illorum testium qui inducuntur pro contrahendis matrimoniis, tam in curia emin. D. Card. Urbis Vicarii, quam in aliis curiis caeterorum Ordinariarum. Vide verb. *Instructio*, num. 1 ad 18, per totum.

INSTRUMENTA.

Vide verb. *Scripturae*.

INSULA.

Insula quid. Vide verb. *Mundus*, n. 87.

INTENTIO (IV, 394).

Intentio generatim sumpta quid sit. Vide verb. *Intentio*, n. 1.

Intentio dividitur in actualem, virtutalem, habitualement et interpretativam, et singulae explicantur, n. 2 ad 7.

Intentio alia est implicita, alia explicita, alia directa et alia indirecta, alia absoluta et alia conditionata. Et singulae describuntur, n. 8 ad 13.

Ad valide conficienda seu ministranda sacramenta qualis intentio sufficiat, n. 14 ad 20.

Ad valorem sacramenti qualis intentio sufficiat in ministro, n. 21 ad 30, et n. 57 et seqq., et late in Append. n. 1 et seqq., ubi discrimen detegitur, quod nostrorum theologorum opinionem, et damnatam Lutheri aliorumque haeticorum haeresim intercedit; et verus sensus Catharini aliorumque Catholicorum, istiusque a communi scholasticorum opinione discrepantia.

Ad valide recipienda sacramenta, quae intentio requiratur, n. 31 ad 39.

Assignatur ratio, cur potius requiratur intentio saltem virtualis in ministro, quam in suscipiente, n. 40.

Ad valide missam applicandam, et ad parvas hostias consecrandas qualis intentio sufficiat, num. 41, 42 et 43.

Ad recitandas horas canonicas quae intentio sufficiat, et an requiratur intentio satisfaciendi, sicut et in auditione sacri diebus festis, n. 44 ad 54.

Quid sit in hac re advertendum innuitur, et offertur notabile dictum, n. 55 et 56.

Alia ad rem in Appendice.

INTERDICTA (IV, 405).

Quoad interdicta in genere, et interdictum quorum bonorum. Ad possessiones pertinent interdicta; unde deriventur et denominentur. Vide verb. *Interdicta*, art. 1, n. 1.

Quid hodie per interdicta intelligatur; et in quo ab actionibus proprie dictis differant, n. 2 et 3.

Tripliciter dividuntur interdicta, et explanatur divisio, n. 4 et 5.

In quo interdictum quorum bonorum ab haereditatis petitione differat, n. 6.

In omnibus interdictis non modo rei principalis, sed et fructuum ratio habetur, n. 7.

An in iudicio petitionis haereditatis, praestandi sint

fructus a die motae litis sive iurium productionis, n. 8 et 9.

An hoc interdictum competat etiam haeredi qui iure civili haeres existit, num. 10 et 11.

Datur adversus duo genera possessorum qui exponuntur, n. 12 ad 15.

Quoad Salvianum interdictum et alia interdicta possessoria. Vide verb. *Interdicta*, art. 2, n. 1, et per totum.

INTERDICTUM (IV, 412).

INTERDICTUM QUOAD EIUS ESSE ET DIVISIONEM.

Interdictum quid sit. Vide verb. *Interdictum*, art. 1, num. 1.

Interdictum dividitur in locale, personale et mistum, et singula explicantur, n. 2 ad 5.

Sed vid. n. 37 et 38.

Interdictum tam personale quam locale subdividitur in particulare et generale, et singulorum quidditas indicatur, n. 6 ad 10.

Non omne interdictum infligitur per modum censurae, sed etiam infligitur per modum poenae, n. 26 ad 29.

Differentiae adducuntur inter interdictum illatum per modum censurae, et illud illatum per modum poenae, n. 30 ad 34.

De origine interdicti per modum censurae, num. 35 et 48 ad 51.

Interdicto populo unius provinciae vel civitatis, quae personae comprehendantur, vel non, n. 11, 12 et 13, et n. 41 ad 47.

Sub generali interdicto cleri an comprehendantur religiosi et Episcopi, n. 14 ad 17.

Interdicta civitate vel dioecesi, comprehenduntur etiam ecclesiae regularium, et cathedralis, et suburbia ipsius civitatis, n. 18 ad 21.

An posito interdicto locali censeatur positum personale, n. 39 et 40.

An posito interdicto generali personali, censeatur etiam positum totale, n. 41.

De locis comprehensis interdicto locali, n. 47.

Interdicta alia sunt a iure, alia ab homine. Et a quibus ferri possint, n. 22 ad 25.

INTERDICTA LOCALIA GENERALIA.

Vide verb. *Interdictum*, art. 2.

INTERDICTA LOCALIA PARTICULARIA.

Vide art. 3.

INTERDICTA PERSONALIA GENERALIA.

Vide art. 4.

INTERDICTA PERSONALIA PARTICULARIA.

Vide art. 5.

INTERDICTUM QUOAD EIUS EFFECTUS.

Effectus interdicti tres assignantur. Vide verb. *Interdictum*, art. 6, n. 1.

Circa primum interdicti effectum, qui est privatio aliquorum sacramentorum, quid sit notandum satis clare indicatur, n. 2 ad 9.

Circa secundum effectum, nempe privationem divinorum officiorum, quae officia interdicta censeantur vel non, et quid possint in casu regulares privilegiati, et ad rem adducitur const. Clem. VIII, n. 10 ad 18.

Ad n. 10. Auct. Vide notata n. 41 et 42.

Circa tertium effectum, qui est privatio sepulturae ecclesiasticae, quid attendi debeat, n. 19 ad 28.

Ad num. 17. Auct. Vide agitata, n. 44 et 45.

INTERDICTUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT POENAM ET CULPAM INTERDICTUM VIOLANTIUM.

Laici quocunque modo violantes interdictum quomodo peccent, et in quas censuras incurrant. Vide verb. *Interdictum*, art. 7, n. 1, 2 et 3.

Clerici et regulares utriusque sexus violantes interdictum ultra culpam mortalem, quibus poenis subiiciantur, et quid si scienter interdictos sepelierint in loco sacro, n. 4 ad 9.

Regulares tam exempti, quam non exempti, violantes interdictum generale locale, vel cessationem a divinis, ultra statutas poenas, in quas alias censuras incurrant, n. 10, 11 et 12.

Assignantur varii casus, in quibus Episcopi possunt interdicto subiicere ecclesias exemptorum et regularium; et etiam contra ipsos superiores regulares ac abbates, aut alios usum pontificalium habentes procedere per interdictum, n. 13 ad 20.

Antiquus interdicti rigor describitur, et deinde facta remissio. Vide verb. *Interdictum*, art. 7, n. 21 et seqq., et art. 6, n. 29 et seqq.

INTERDICTUM A QUIBUS, ET QUIBUS MODIS TOLLATUR ET RELAXETUR.

Interdictum latum ad certum tempus, vel sub aliqua conditione quando cesset, et an Episcopus possit dispensare ante elapsum tempus, si sit datum a iure. Vide verb. *Interdictum*, n. 1 et 2.

Interdictum generale locale vel personale an tolli possit ab Episcopo, n. 3 et 4.

Parochi alique confessarii, an et quale interdictum tollere possint, n. 5 et 6.

Interdictum ordinarie tolli potest ab eo qui ipsum tollit, vel sibi reservavit, n. 7 et 8.

Interdictum generale locale non potest relaxari ad cautelam; secus vero alia interdicta, n. 9 et 10.

Vide caetera, n. 13 et seqq.

INTERLOCUTORIA SENTENTIA.

Vide verb. *Sententia*, num. 3, et verb. *Appellatio*, art. 4.

INTERPRES.

Interpres, per quem quis confitetur, tenetur ad sigillum. Vide verb. *Sigillum sacramentale*, n. 7.

Interprete uti quando poenitens teneatur. Vide verb. *Poenitentiae sacramentum*, art. 2, n. 81.

INTERPRETATIO LEGIS (IV, 423).

Interpretatio legis quid et quotuplex sit. Vide verb. *Lex*, art. 5, n. 18; et in quo differat ab epicheia, n. 42, et verb. *Interpretatio legis*, per totum.

INTERSTITIA (IV, 426).

Interstitia quid sit, cur instituta, et quomodo servanda in minoribus ordinibus. Vide verb. *Interstitia*, n. 1 ad 4, et n. 20.

Pro suscipiendis ordinibus sacris quale interstitium servandum, num. 5 ad 9.

Facultas dispensandi in interstitiis quibus competat, et praecipue respectu regularium, n. 10 ad 16.

Sed respectu regularium. Vide n. 21 et 22.

Ad dispensandum in interstitiis qualis causa requiratur, n. 17 et 18.

Ordinans et ordinatus non servatis interstitiis quomodo peccent, n. 19.

INTORTITIUM.

Intortitiorum seu cereorum ardentium usus, an et quomodo prosit defunctis. Vide verb. *Suffragia*, n. 20.

INTRUSUS IN BENEFICIUM.

Vide verb. *Beneficia*, art. 7, num. 19, et artic. 10, num. 116.

INVIDIA (IV, 430).

Invidia quid sit, quale peccatum, eiusque gravitas ex quo deducenda. Vide verb. *Invidia*, n. 1 ad 5.

Invidia quinque habet filias, quae assignantur, num. 6.

Invidia est poena continui invidi, n. 7.

Assignantur et explicantur tres aliae tristitiae affectiones invidiae consimiles, n. 8 ad 11.

Sed quoad aemulationem secundum invidiae effectum, vid. in nota ad n. 10.

Invidus proprie et rigorose quis sit, et unde dictus, num. 12.

IRA (IV, 432).

Ira quid sit, an et quotupliciter possit esse appetitus inordinatus vindictae, et sic sumpta quale sit peccatum. Vide verb. *Ira*, n. 1 ad 9.

Irae filiae sex enumerantur et explicantur, n. 9 ad 15. Corrigitur auctor, n. 14 in nota.

IRREGULARITAS (IV, 433).

IRREGULARITAS QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EIUS ESSE ET DIVISIONEM.

Irregularitas quid et quotuplex sit assignatur et explicatur. Vide verb. *Irregularitas*, art. 1, n. 1 ad 4.

Irregularitas alia est ex delicto, et alia ex defectu: et quomodo contrahatur, n. 5, 6 et 7.

Ad irregularitatem incurrendam quid requiratur, n. 8, 9 et 10.

Irregularitas ex delicto est multiplex, et enumerantur casus in quibus incurritur, n. 11.

Irregularitas ex defectu sunt multae, et assignantur, num. 12.

Adduntur varii speciales casus de irregularitate a Sacris Congregationibus resoluti, n. 13 ad 72.

An possit iudex poena irregularitatis punire reum delicti, cui a iure non est adnexa irregularitas, n. 73 et 74.

Propter dubium in casu homicidii incussae irregularitatis quilibet tenetur se pro irregulari gerere, n. 75 et 76.

In casu homicidii non aliter incurritur irregularitas quam si ipsum homicidium certum sit, dubiumque solummodo sit de persona committente, n. 77 et 78.

Dividitur irregularitas in totalem et partialem, n. 79.

Item in eam quae oritur ex delicto, et eam quae ex defectu, n. 80 ad 84.

Corrigitur auctor in hoc articulo, num. 85 et seqq. Vide verb. *Bellum*.

IRREGULARITAS QUOAD EIUS EFFECTUS.

Irregularitatis effectus sunt specialiter tres, assignantur et explicantur. Vide verb. *Irregularitas*, art. 2 per tot. Vide etiam n. 8 ad 11.

IRREGULARITAS QUOAD EIUS DISSOLUTIONEM, ET DISPENSATIONEM.

Irregularitas dissolvitur quatuor modis, et assignantur singuli. Vide verb. *Irregularitas*, art. 3, n. 1 ad 4. Papa in quibus irregularitatibus possit dispensare, num. 5.

Archiepiscopi, Episcopi et capitulum, sede vacante, in quibus irregularitatibus possint dispensare, vel non, n. 6 ad 13.

Praelati inferiores Episcopis, ac etiam Cardinales, an et in quibus irregularitatibus possint dispensare, n. 14, 15 et 16.

Praelati regulares an possint cum suis subditis dispensare, n. 17 ad 20, et verb. *Absolutio*, art. 1, n. 20, et verb. *Praelatus regularis*, n. 24.

Reprehenditur auctor n. 17, 25 et 26.

Datur formula, quae potest inservire pro dispensando in irregularitate, n. 21 et seqq.

IRRITATIO VOTI.

Vide verb. *Votum*, art. 3, n. 10.

ISTHMUS.

Isthmus quid. Vide verb. *Mundus*, n. 87.

ITER.

Iter, an et quando excuset a ieiunio. Vide verb. *Ieiunium*, art. 2, n. 27.

Iter species servitutis quid sit. Vide verb. *Servitus*, num. 14.

J

JANITTICES.

Janittices quae sint. Vide verb. *Affinitas*, art. 2, n. 16.

JEJUNIUM (IV, 470).

JEJUNIUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EJUS ESSE, OBLIGATIONEM, MODUM ET TEMPUS.

Jejunium unde dictum, et quotuplex sit assignatur, et explicatur. Vide verb. *Jejunium*, art. 1, n. 1 ad 6.

Ad jejunium ecclesiasticum tria requiruntur et assignantur, n. 7.

Diebus jejunii a quibus cibis abstinendum sit, n. 8 ad 11.

Regulares in jejuniis quo tempore uti possint lactiniis, n. 12, et verb. *Regulares*, art. 1, n. 111.

Ad jejunium quot refectiones requirantur, et qua hora fieri debeant, n. 13, 14 et 15.

Consuetudo sumendi refectionem in meridie diebus jejunii quando coeperit, n. 16.

Jejunium ecclesiasticum quoad substantiam in quo consistat, n. 17.

Praeceptum jejunii quomodo et quando obliget, et an liceat jejunare diebus Dominicis, num. 18 ad 22.

Quid si vigilia sancti Joannis vel sancti Antonii de Padua cadat in festo Corporis Christi, n. 23 et 24.

Quid si vigilia cum jejunio cadat in festo solemnium alicujus patroni principalis, n. 25.

Quid si vigilia sancti Matthiae occurrat ultima die bacchanalium, n. 26.

Fratres Minores et alii habentes jejunii votum an teneantur jejunare feria sexta occurrente in die Natalis Domini, n. 27, 28 et 29.

Moniales sanctae Clarae an teneantur sub mortali ad jejunia regulae, n. 30.

Dispensatus circa usum carniū, an et quando censetur dispensatus etiam a jejunio, et ad rem asseruntur varia edicta, et praecipue novissima dispositio sanctae memoriae Bened. XIV, quae exponitur, num. 31 ad 35.

Frangens jejunium comedendo saepius cibos licitos, an et quomodo peccet, num. 36 et 37. Vide notam ad num. 37.

Per sumptiones factas per modum potus vel medicinae an frangi possit jejunium, n. 38 ad 41.

Ad n. 38 auctor, vide in nota.

Collatio vespertina an sit licita, et quid sentiant DD. circa qualitatem et quantitatem ciborum, et circa tempus huius collationis sumendae, n. 42 ad 47.

Tempus ordinarium prandii anticipare an et quibus liceat, n. 48, 49 et 50.

An et quando liceat prandium interrompere vel protrahere, n. 51 ad 56.

Quid de illo, qui mane culpabiliter sumit jentaculum aequivalens refectioni vel prandio, vel iter non agit, n. 57, 58 et 59.

Quid de illo qui post prandium sumit aliquid cibi, num. 60.

Quid de illo, qui frangit jejunium multiplici praeepto imperatum, n. 61, 62 et 63.

Violatio jejunii per comestionem carniū distinguitur specie a violatione per comestionem lacticiniorum, num. 64.

Statuens deliberate per totam Quadragesimam non jejunare, vel non jejunans quot peccata committat, num. 65.

Non jejunans statuta die, an possit alia die jejunare, et an, et quando jejunium anticipare solvi debeat, num. 66.

Cooperantes ad frangendum jejunium, et non impedientes quando possunt et debent jejunii fractionem, quomodo peccent, n. 67.

Non jejunans jejunio naturali quando possit celebrare vel communicare, vel quando frangatur, vel non jejunium naturale. Vide verb. *Missa*, artic. 1, num. 7 ad 46.

Jejunium ex voto vel praecepto maioris est meriti quam ex electione vel consilio, n. 68 et seqq.

Alia ad rem. Vide verb. *Vigilia*.

JEJUNIUM QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT PERSONAS OBLIGATAS ET CAUSAS EXCUSANTES, VEL NON.

Jejunium quos obliget, vel non. Vide verb. *Jejunium*, art. 2, n. 1, 2 et 3.

Jejunii praeceptum quando obligare incipiat, et quid de regularibus ad jejunium astrictis ex vi suae regulae, n. 4 ad 7.

Causae excusantes a jejunio quatuor principaliter sunt, id est, aetas, impotentia, labor et pietas, n. 8.

Ratione aetatis quinam excusentur a jejunio, n. 9 ad 17.

Ad n. 14 auctoris, vide in nota.

Ratione impotentiae quinam excusentur, vel non, n. 18 ad 24.

Ratione laboris quinam excusentur, vel non, n. 25 ad 33, ubi etiam de iis qui mutant locum in fraudem jejunii.

Ad n. 25 auctoris, vide in nota.

Ratione pietatis quinam excusentur, vel non, n. 34 et 35.

Reprehenditur auctor n. 31, in nota.

De variis Ecclesiae jejuniis iuxta veterem ac recentem Ecclesiae disciplinam, et de dogmate circa illud, num. 36.

Quadragesimale jejunium ab apostolica traditione descendit. Initium autem talis jejunii non eodem semper tempore coeptum est, n. 37 et 38.

De jejunio Quatuor Temporum, et de quartae et sextae feriae jejunio, n. 39 et 40.

Obtinuit olim in Ecclesia etiam jejunium Sabbati in memoriam sepulturae Christi, n. 41.

De jejunio Adventus, n. 42.

De stationibus et jejunio cum ipsis conjuncto, num. 43.

De vigilia, num. 44.

De jejunio, quod olim Kal. Januariis observabant Christiani, n. 45.

De jejunio Rogationum, n. 46.

De recenti tum Occidentalis, tum Orientalis Ecclesiae circa jejunium disciplina, n. 47.

Demonstratur quod jejunium apud Christianos sit praeceptum, n. 48 et 49.

Jejunium quoad peregrinos et advenas. Vide verb. *Lex*, art. 3, n. 18.

Regulares, et praesertim Franciscani quibus cibis uti possint ac debeant in suis jejuniis. Vide verb. *Regulares*, art. 1, n. 111.

JESU SOCIETAS (IV, 504).

Laudatur. Vide verb. *Jesu Societas*, n. 1.

Societati Jesu unus locus inter consultores Congr. Sacrae Rituum assignatur, n. 2.

In Societate Jesu vocatio beneficiorum non inducitur per emissionem votorum simplicium, n. 10.

Ex Societate Jesu theologus consultor Poenitentiarum apostolicae assumi consuevit, n. 12.

Alia. Vide ib., n. 3 ad 9, et n. 11.

Constitutio Clementis XIV, qua exstinguitur, n. 14 et 15.

Constitutio Pii VII, qua redintegratur, n. 16.

JOB PROPHETA (IV, 517).

Vide verb. *Job*, per totum.

JOCULATORES.

Joculatores sunt infames et irregulares. Vide verb. *Infamis*, n. 11, et verb. *Irregularitas*, art. 1, num. 12, vers. *Octava*.

JUBILAEUM (IV, 520).

JUBILAEUM, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EIUS ETYMOLOGIAM, NATURAM ET DIVISIONEM.

Jubilaei etymologia indicatur; et unde sic dictum. Vide verb. *Jubilaeum*, art. 1, n. 1 et 2.

Annus Jubilaei quid sit et cur dicatur annus sanctus, num. 3 et 4.

Jubilaeum triplex assignatur; et taliter sumptum quid sit, n. 5 et 6.

Jubilaeum Romanum quando incoeperit, a quo primo institutum, intra quod temporis recurat. Vide verb. *Annus sanctus*.

Durante anno sancto quales indulgentiae suspendantur, vel non, n. 8 ad 16.

Reprehenditur auctor, n. 14 in not.

Anno sancto quales facultates absolvendi suspendantur, vel non, n. 17 ad 21.

Suspensio indulgentiarum et facultatum in anno sancto quando incipiat et desinat, n. 22.

Ad lucrandum jubilaum anni sancti quid requiratur, n. 23.

Jubilaeum anni sancti quoties lucrari possit, n. 14.

Jubilaeum a Papa concedi solitum post expletum annum sanctum provinciis extra Italiam, quid contineat, et a quibus lucrari possit, n. 25, 26 et 27.

Bullae iubilaei quomodo interpretandae, n. 28.

Affertur tenor notificationis pro iubilaeo anni sancti concessio a Clemente V, et pro alio concessio ab Innocentio XII, n. 29 et 30.

Subnectitur bulla suspensiva indulgentiarum tempore iubilaei Romani edita a Benedicto XIII, n. 31 et 32.

Declaratio ex vivae vocis oraculo eiusdem Benedicti XIII, quoad indulgentias in anno sancto suspensas, num. 33.

Indicantur aliae gratiae ad hoc a praeaudato Pontifice concessae, n. 34 ad 37.

Affertur constitutio Benedicti XIV suspensiva indulgentiarum pro anno sancto, n. 38.

Indulgentia plenaria quatenus ipsa significat remissionem totius poenae debitae pro peccatis, obtinetur etiam anno sancto a profitentibus in religione, n. 39 ad 42.

Quaedam annotantur de suspensione indulgentiarum in anno sancto, n. 43 ad 45.

Subnectitur bulla Benedicti XIV concessionis indulgentiarum in anno sancto pro monialibus, anachoretis, etc., n. 46.

Affertur notificatio pro animabus purgatorii, n. 47.

Indicantur concessionem et privilegia pro Minoribus de Observantia, n. 48.

Subnectitur alia constitutio Benedicti XIV in materia iubilaei, n. 49.

Afferuntur ad hoc variae resolutiones dubiorum, num. 50 ad 79.

Adducitur constitutio Clementis XIII indictione iubilaei anno I eius pontificatus, n. 80.

JUBILAEUM, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT CONFESSOREM JUBILAREM.

In iubilaeis extraordinariis conceditur facultas eligendi confessorium. Vide verb. *Jubilaeum*, art. 1, n. 1.

Regulares an possint tali facultate gaudere, n. 2, 3 et 4.

Confessarius eligendus a quo approbatus esse debeat, n. 5, 6 et 7.

Moniales tempore iubilaei qualem confessarium eligere possint, n. 8 ad 12.

Confessarius approbatus pro solis viris non potest eligi a mulieribus; neque eligi potest confessarius complex peccati, nec excommunicatus, suspensus, et irregularis extra casum necessitatis, n. 13, 14 et 15.

Confessariis vi iubilaei electis concedi solet quadruplex facultas, quae assignatur, n. 16.

Confessarius iubilans a quibus peccatis et censuris quamvis reservatis absolvere possit, n. 17 ad 24.

Idem iubilaeum ad duas hebdomadas concessum an possit his obtineri, n. 25 et 26.

Quid si aliquis tempore iubilaei inculpabiliter omitteret in confessione peccatum reservatum, vel invincibili defectu doloris aut propositi sit invalide absolutus, num. 27 et 28.

Per confessionem sacrilegam malitiose nullam an tolli possit reservatio, n. 29.

Quid si alienis absolvantur animo adimplendi omnia, et postea non adimpleant, n. 30 et 31.

Confessarius ex iusta causa differens absolutionem poenitenti an, et a quibus peccatis reservatis possit ipsum absolvere transacto iubilaeo, n. 32 et 33.

Confessarius iubilans ratione facultatis sibi concessae qualia vota vel promissiones possit commutare vel non, n. 34 ad 49.

Vota a confessario iubilari commutata non reviviscunt, etiamsi non ponantur deinde opera iniuncta pro iubilaeo lucrando, n. 50.

Votorum commutatio an obtineri possit post tempus iubilaei, n. 51 et 52.

Confessarius iubilans, an, et in quae alia possit opera praescripta commutare, n. 53 ad 57.

Ad legitimam operum commutationem quale impedimentum sufficiat, n. 58 et 59.

Quadruplex assignata facultas confessario iubilari concessa an exerceri debeat intra vel extra sacramentum confessionis, n. 60 ad 69.

Quoad confessarium iubilarem affertur attendenda resolutio, n. 70.

An concessio iubilaei tribuat sacerdoti facultatem absolvendi complicem in peccato turpi; vel etiam quemcunque ab haeresi, n. 71 et 72.

JUBILAEUM, QUOAD EA, QVAE CONCERNUNT OPERA PRAESCRIPTA, TEMPUS ET LOCUM PRO IPSO LUCRANDO.

Opera praescripta pro iubilaeo lucrando septem assignantur, quae ab Ordinariis augeri nequeunt. Vide verb. *Jubilaeum*, art. 3, n. 1 et 2.

Nemo tenetur absolute interesse processioni, et qui interfuit, non tenetur visitare ecclesias, n. 3, 4 et 5.

Visitatio ecclesiarum est necessario facienda, et quomodo, n. 6 ad 16.

Oratio requisita pro iubilaeo lucrando quomodo, et in quo loco fieri debeat, n. 17 ad 20.

Confessio actualis pro lucrando iubilaeo an sit necessaria; et an, et quando sufficiat contritio vel confessio sacrilega, n. 21 ad 25.

Communio actualis est necessaria pro lucrando iubilaeo; et an sufficiat communio antea facta, vel communio sacrilega, n. 26, 27 et 28.

An dicta communio requiratur in pueris, et an possit pro ipsis commutari in aliud opus pium. Vide art. antec., n. 57.

Jejunium pro iubilaeo lucrando quibus diebus praescribi solet. Quomodo observari debeat et in quae alia opera possit commutari, n. 30 ad 38.

Ad eleemosynam dandam pro iubilaeo lucrando qui teneantur, et assignatur praxis servanda pro religiosis in eleemosyna elargienda in casu, etc., n. 39 et 40.

Eleemosyna quanta esse debeat, et an possit per aliterum dari, n. 41 et 42.

Nomine pauperum, quibus danda est eleemosyna, quinam intelligantur, n. 43.

Opera praescripta an omnia debeant adimpleri intra unam et eandem hebdomadam nec ne, n. 44.

Confessionis et communionis anticipatio aliquorum dierum an sufficiat pro iubilaeo lucrando, n. 45.

Lucraturus iubilaeum sufficit si sit in statu gratiae quando ponit ultimum opus. Vide verb. *Jubilaeum*, art. 3, n. 46.

Iubilaeum ad duas hebdomadas concessum an possit his obtineri, n. 47.

Opera praescripta quomodo adimplenda, n. 48.

Iubilaeum ad duas hebdomadas concessum quot dies comprehendat; et quid circa tempus promulgandi, inchoandi et perficiendi iubilaeum possint Episcopi, vel parochi determinare, vel non, n. 49 ad 55.

Opera praescripta pro iubilaeo lucrando an impleri possint partim in uno, et partim in alio loco; et an replicando opera praescripta possit in diversis locis iterum iubilaeum lucrari, n. 56 ad 62.

Quoad plura quae circa iubilaeum annotantur, et declarantur, vide in Appendice, per totum, t. 4, col. 1035.

Alia ad rem. Vide verb. *Indulgentia*.

JUDAEUS.

Vide verb. *Hebraeus*.

JUDAICA PROPOSITIO.

Judaica propositio quae sit. Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 27.

JUDAS ISCARIOTES (IV, 572).

Vide hoc verb. per totum.

JUDEX (IV, 573).

Judex unde dictus, quid sit, et quid requiratur ut sit legitimus. Vide verb. *Judex*, n. 1, 2 et 3.

Judex loci, in quo commissum est delictum, habet ius cognitionis, quamvis reus non sit subditus ipsius iurisdictioni, n. 4.

Judex alius est ordinarius, et alius delegatus, et uterque describitur, n. 5 et 6.

De iudice delegato. Vid. verb. *Delegare*, *Delegatus*. Judex alius dicitur a quo, et alius ad quem, et quis sit uterque, n. 8 et 9, et verb. *Appellatio*.

Judex alius dicitur Domicilii, alius Delicti, alius Contractus, et alius Rei, n. 10 et 11, et verb. *Forum*, num. 11 ad 30.

Judex alius est ecclesiasticus, et alius laicus, et quis sit uterque, n. 12.

Judex laicus an possit cognoscere causas ecclesiasticas, vel clericorum, n. 13 ad 19.

Orta quaestione de competentia fori inter iudicem laicum et ecclesiasticum, debet cognoscere ecclesiasticus, num. 20.

Judex laicus an possit supplere negligentiam iudicis ecclesiastici, et econtra, n. 21, 22 et 23.

Judex an et quando possit esse talis in propria causa, n. 24 ad 28.

Judex debita scientia carens, et male iudicans, aut errores committens ad quid teneatur, n. 29, 30 et 31.

Quid si iudex differat sine iusta causa expeditionem causarum, n. 32.

Judex an possit munera accipere, eorumque iam receptorum dominium habere, n. 33 ad 41.

Judex sive ecclesiasticus, sive laicus, an et quando possit aliquid accipere sportularum nomine; et quid nomine sportularum intelligatur, n. 42 ad 46.

An et quando liceat iudici, ob munus acceptum postponere causas, n. 47, 48 et 49.

Judex an possit esse talis in causa, in qua fuit advocatus, et econtra, n. 50 et 51.

Judex non potest iudicare secundum sententiam probabilem, relicta probabiliore, n. 52 et 75.

Quid quando rationes utriusque partis sunt aequae probabiles, n. 53, 54 et 55.

Judex regulariter loquendo iudicare debet secundum allegata et approbata, n. 56.

An autem iudex debeat judicare secundum allegata et approbata contra propriam certam scientiam; tres sunt opiniones, et afferuntur, n. 57 ad 63.

Judex licet habeat certam scientiam privatam contra reum, si juridice probatus sit innocens, non potest licite ipsum condemnare, n. 64.

Judex an possit a reis criminaliter inquisitis exigere juramentum, n. 65, et verb. *Juramentum*, art. 1, n. 56, et verb. *Accusatus*, n. 26.

An judex supplere valeat quae omissa a partibus sunt, n. 67 ad 74.

Judex an sequi teneatur sententiam aequiorem, n. 75.

Quid facere debeat judex, si causa ei videatur utrinque aequae probabilis, n. 76.

De iudicibus synodalibus, n. 66.

Utrum judex licite possit poenam relaxare. Vide verb. *Judex*, in addit. *Casinensis*, n. 1.

An judex possit aliquem condemnare, etiamsi non sit aliquis accusator, n. 2.

Quid iudici faciendum, cum utrinque adsint sententiae probabiles in questione iuris, n. 3 ad 7.

An sententia iudicis iniusta obliget in foro conscientiae, n. 8.

JUDICIUM (IV, 582).

Judicium quid sit, et ad eum constituendum quid requiratur. Vide verb. *Judicium*, n. 1 ad 6, et num. 40 et 41.

Quatuor in omni iudicio consideranda sunt, quae explicantur, n. 42 et seqq.

Unde initium sumat iudicium, et de effectu litis contestationis, n. 43 ad 52.

De iis quae concernunt iudicem, actorem, reum, testes, advocatum, procuratorem, etc. Vide verb. *Judex*, *Actor*, *Reus*, *Testis*, *Advocatus*, *Procurator*, etc., et quoad Iudicem explicata diserte. Vide num. 53 ad 68.

Quod vero ad litigantium personam. Vide n. 69 ad 74.

Judicium dividitur a causa efficiente in ecclesiasticum et saeculare, et quid sit utrumque, n. 8.

Dividitur a causa finali in civile, criminale et mixtum: et quodlibet ex istis quid sit, n. 9.

Dividitur a causa materiali in petitorium et possessorium, et quid sit utrumque, n. 10.

Dividitur a causa formali in ordinarium et summarium, et utrumque explicatur, n. 11.

In iudicio, seu processu summario, quae solemnitates omitti possint, vel non, n. 12, 13 et 14.

Judicium summarium in quibus causis institui solet, et quae sint, assignantur, n. 15 ad 18.

Causae tractandae in iudicio summario, an decideri possint in iudicio ordinario et solemniter; et quid, si iudicium summarium reddatur ordinarium, n. 19 et 20.

Sententia prolata non servatis solemnitatibus tam in iudicio summario, quam ordinario, an sit valida, n. 21 et 22.

Judicium an exerceri possit diebus festis, n. 23.

Feriarum tres species assignantur et explicantur, num. 24 ad 27.

Prohibitio exercendi iudicium diebus feriatis extenditur ad omnes iudicii partes, quae assignantur, n. 28 ad 31.

Judicium de consensu partium quibus feriis possit exerceri, vel non, n. 32, 33 et 34.

Omnibus feriis exerceri potest iudicium ratione pietatis, vel necessitatis et causae; quae ratione tam pietatis quam necessitatis expediri possint assignantur, num. 35, 36 et 37.

In causis summariis, seu de plano tractandis potest exerceri iudicium tempore feriarum rusticarum; secus extra casum necessitatis, vel pietatis. Vide verb. *Judicium*, n. 38 et 39.

Quaedam consideranda proponuntur in iudicio quoad qualitatem causarum, n. 68 et seqq.

JUDICIUM TEMERARIUM, SUSPICIO, ET DUBITATIO (IV, 587).

Judicium, suspicio et dubitatio inter se differunt. Vide verb. *Judicium temer.*, n. 1.

Dubitatio et suspicionis quidditas assignatur, n. 2 et 3.

Suspicio alia est levis, alia gravis, alia violenta, et quae sint, n. 4.

Judicium aliud est prudens, aliud imprudens; et quale sit utrumque, n. 5 et 6.

Dubitatio et suspicio alia prudens et alia imprudens, et utraque explicatur, n. 7.

Assignantur indicia sufficientia vel insufficientia ad iudicandum, suspicandum, vel dubitandum de vitio, vel crimine alterius, n. 8.

Judicare, suspicari, vel dubitare de alterius vitio an sit peccatum, n. 9 et 10.

Judicium temerarium de alterius crimine an sit peccatum mortale. Et assignantur conditiones requisitae ad hoc ut sit mortale, n. 11 et 12.

Temere suspicari, vel dubitare de alterius crimine, an et quale sit peccatum, n. 13 ad 16.

JURAMENTUM (IV, 589).

JURAMENTUM, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EIUS ESSE, DIVISIONEM, ET MODUM LICITUM, SEU ILLICITUM JURANDI.

Juramentum quid sit. Vide verb. *Juramentum*, art. 1, num. 1.

Juramentum dividitur in assertorium et promissorium, et quid sit utrumque, n. 2, 3 et 4, et num. 58 seqq.

Juramentum tam assertorium quam promissorium dividitur in simplex et solemne, et quale sit utrumque, num. 5.

Juramentum rursus dividitur in contestativum, execratorium et comminatorium, et singula explicantur, num. 6.

Juramentum potest fieri quatuor modis, et assignantur, n. 7.

Ad juramentum, ut sit licitum, tres conditiones requiruntur, nempe veritas, iudicium et justitia, et quid si tales conditiones deficiant, n. 8 ad 12.

Reprehenditur auct. n. 12, in not.

Juramentum pro restrictione non pure mentali an sit licitum, n. 13.

Restrictio mentalis est duplex, et assignantur, n. 14.

Variae licitae restrictiones in aliquibus casibus assignantur: et ad rem affertur notabile exemplum cum sua licita restrictione, n. 15 ad 20.

Reprehenditur auctor, et nonnullae traduntur regulae circa restrictiones, et argumenta afferuntur adversus laxas opiniones, n. 57.

Quomodo excusentur mercatores jurantes mercem sibi pluris constare, licet hoc verum non sit, n. 21.

Reus an et quando teneatur, vel non, fateri veritatem iudici ipsum interroganti sub juramento, num. 22 ad 25.

Amphibologiae, seu aequivocationes, et restrictiones pure mentales sunt illicitae, n. 26.

In laxas sententias animadvertitur in nota.

Jurare sine animo jurandi an licet; et quale sit peccatum, n. 27 ad 32.

Corrigitur auct. n. 30, in not.

Jurare cum animo jurandi, et promittendi, sed non implendi est peccatum mortale, n. 33.

Consuetudo retenta iurandi sine causa quale sit peccatum, n. 34 et 35.

Assignantur aliquae formulae tam veri quam non veri iuramenti, n. 36 ad 47.

Ad licite iurandum requiritur certitudo veritatis tum ex parte rei iuratae, tum ex parte personae iurantis. Et quando talis certitudo habeatur, n. 48, 49 et 50.

Veritas iuramenti est triplex, et assignatur, n. 51.

An, quando, et quibus liceat juramentum exigere, num. 52 ad 56.

JURAMENTUM QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT
JURAMENTUM JUDICIALE.

Juramentum judiciale prout respicit partes litigantes dividitur in juramentum calumniae, malitiae, et de veritate dicenda. Vide verb. *Juramentum*, art. 2, n. 1.

De variis juramentis in judicio receptis, in nov. add. ad art. 1, n. 4 ad 8.

Juramentum calumniae quid sit, et cur tale dicatur, num. 2 et 3.

Calumnia quid sit, tum in causis civilibus, tum in criminalibus, n. 4.

Juramentum calumniae praestari debet super quinque capitibus, quae assignantur, n. 5 et 6.

Juramentum malitiae quid sit, et quae eius differentia a juramento calumniae, n. 7 et 8.

Juramentum de veritate dicenda quid sit, et in quo differat a juramento calumniae, ac conveniat, num. 9, 10 et 11.

Juramentum judiciale prout respicit decisionem causarum dividitur in juramentum decisorium litis, et in juramentum in litem. Et quid sit utrumque, n. 12 et 13.

Juramentum decisorium litis triplex est; assignantur et explicantur, n. 14 ad 17.

Juramentum in litem est quoque triplex, et assignatur ac explicatur, n. 18 ad 21.

Ad juramentum litis decisorium, ejusque declarationem quid requiratur, n. 22.

Ad juramentum litis decisorium tum judiciale, tum voluntarium, tum necessarium, quid requiratur, n. 23, 24 et 25.

Juramentum necessarium, seu suppletorium an sit deferendum potius reo quam actori, n. 26 ad 30.

De juramento suppletorio plura. Vide n. 45 ad 62.

Praedicta tria juramenta an, et quando possint libere recusari. Et justae causae recusandi assignantur, num. 31 ad 36.

Pueri an sint admittendi, aut cogendi ad jurandum in judicio, n. 37 et 38.

Assignantur qui repellendi, aut admittendi sint ad jurandum, n. 39 ad 44.

Quid sit juramentum purgatorium; cui, et quando deferatur, et in quibus differat a juramento de veritate dicenda. Vide ibid., n. 63 et seqq.

JURAMENTUM PROMISSORIUM, QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT EJUS INTERPRETATIONEM, OBLIGATIONEM, IRRITATIONEM, DISPENSATIONEM ET RELAXATIONEM, SEU REMISSIONEM.

Juramentum in dubio est stricte interpretandum. Vide verb. *Juramentum*, art. 3, n. 1.

Juramentum bona fide, et sine dolo generaliter praestitum, quomodo interpretandum, n. 2 et 3.

Juramentum praestitum circa materiam juris quomodo interpretandum, n. 4.

In omni juramento promissorio quamvis absolute factum, quaedam tacitae subintelliguntur conditiones quae assignantur, n. 5 ad 10.

Juramentum servandi statuta edita alicuius ecclesiae, capituli, collegii, communitatis, civitatis, provinciae, seu regni quomodo interpretandum, n. 11 ad 14.

Juramentum promissorium debite factum circa materiam honestam, vel inhonestam, an obliget, vel non, num. 15 et 16.

Juramentum soli Deo factum de opere minus perfecto, vel de re indifferente; et factum homini, aut Ecclesiae vel alicui communitati de re honesta et licita, an obliget, et an possit solo jurantis arbitrio commutari. Vide verb. *Juramentum*, art. 3, n. 17, 18 et 19.

Juramentum promissorium gravi et injusto metu extortum an obliget, n. 20.

Obligatio juramenti an, et quando transeat ad haeredes, vel successores, n. 21 ad 24, et n. 54.

Juramenta quocunque modo facta, quomodo, et a quo irritanda, seu annullanda, n. 25 ad 34.

Relaxare juramenta sive directe, sive indirecte ad quos spectet, n. 35.

Quatenus juramentum actibus invalidis adjectum vigorem in praxi habeat, n. 38 ad 53.

An ex tali juramento hodie detur actio, n. 54.

Alia ad rem. Vide verb. *Votum*.

Jurisjurandi antiquitas et vis apud omnes gentes. Vide in Appendice de Juramento, IV, 1146, n. 1 et 2.

Juramentum quid sit et an sit licitum et honestum, num. 3 ad 6.

Actus est religionis vel latriae, n. 7.

Dividitur in assertorium et promissorium, n. 8.

Ad juramentum duo requiruntur, intentio saltem virtualis, et locutio qua Deus in testem advocatur, n. 9.

Tres juramenti comites ponendi sunt, veritas, iudicium et justitia, n. 10.

Quod ad veritatem spectat, ubi haec deest, peccatur mortaliter, n. 11.

Perjurium proprie dictum quid sit; quando peccatum mortale, quando tantum veniale, n. 12 ad 17.

Qualiter quis debeat rem aliquam judicare veram, ut desuper jurare possit, n. 18.

Amphibologia quid sit, pariter et restrictio mentalis; quomodo dividatur; quando ea uti liceat, et quid in praxi tenendum, n. 19 ad 32.

Quoad iudicium, an mortaliter aut venialiter peccet qui jurat, n. 33.

Quoad justitiam, quando mortaliter, aut venialiter jurans peccet, n. 34 ad 37.

Variae proponuntur et explanantur regulae de interpretatione juramenti, n. 38 ad 81.

Formula juramenti, quod ab Episcopis electis, ante consecrationem summo Pontifici praestatur, num. 82 ad 90.

JURISDICTIO (IV, 637).

Jurisdictio unde dicta, et quid sit. Vide verb. *Jurisdictio*, n. 1 et 2.

Jurisdictio dividitur primo in ecclesiasticam et civilem, et quae sit utraque, n. 3.

Dividitur secundo in voluntariam et contentiosam; et quae sit utraque, n. 4.

Assignatur differentia inter jurisdictionem voluntariam et contentiosam, n. 5.

De quibus etiam, n. 62 et seqq.

Dividitur tertio in ordinariam et delegatam, et quae sit utraque, n. 6.

Duobus modis jurisdictio dici potest ordinaria, qui referuntur, n. 53 ad 61.

Jurisdictio ordinaria activa non infertur ex privilegio exemptionis; caetera vero, quae minime in praelatum inferiorem important ordinariam activamque jurisdictionem in clerum et populum, n. 42 ad 45, et n. 48.

De jurisdictione Episcoporum in ecclesiis parochialibus in Indiis, et in omnes Ecclesias suae dioecesis; itemque de jurisdictione Graecorum praelatorum in populum Latini ritus in Italia, n. 46, 47 et 48.

Dividitur quarto in imperium, et simplicem jurisdictionem; quid sit imperium et officium nobile, quid sit simplex jurisdictio, et officium mercenarium, n. 7.

Imperium dividitur in merum et mistum, et quod sit utrumque. Imperium merum alio nomine appellatur jurisdictio alia, seu summa. Imperium mistum jurisdictio bassa, seu inferior, n. 8.

Imperium merum juxta jus civile quomodo distinguatur; et an detur de jure canonico, n. 9 et 10.

Jurisdictio ordinaria tribus modis acquiri potest, et assignantur, ac enumerantur illi qui praedictis modis habent talem jurisdictionem, n. 11 ad 14.

Vicarius generalis Episcopi, et capitularis sede vacante an habeant jurisdictionem ordinariam, n. 15 ad 18.

Jurisdictio tam ordinaria quam delegata an extinguatur in judicante per mortem concedentis, n. 19, 20 et 21.

Apostoli omnes immediate a Christo acceperunt suam jurisdictionem; Episcopi vero eam habent mediante Papa, n. 22 et 23.

Confessarii regulares ordinum Mendicantium a quo, et quam habeant jurisdictionem, n. 24, et verb. *Approbatio*, art. 1, n. 42.

Jurisdictio necessario requiritur in confessario, et an et quando possit simplex sacerdos sine jurisdictione confessiones excipere, et a peccatis absolvere, ibid., n. 25 ad 29, et verb. *Confessarius*, art. 1.

Corrigitur auctor, n. 29 in nota.

Error communis sive cum titulo colorato, sive non, an det jurisdictionem ad valide absolvendum, n. 30, 31 et 32, et verb. *Confessarius*, art. 1, n. 16 ad 42.

Jurisdictio confessarii non est idem, ac ejusdem approbatio, n. 33.

Jurisdictio sacerdotis an sit juris ecclesiastici, vel divini, et in quo sensu Ecclesia det jurisdictionem sacerdoti absolventi ex opinione probabili, n. 34.

Jurisdictio confessarii distingui potest in directam, et in indirectam, et quae sit utraque, n. 35.

Jurisdictio in poenitentes nequit acquiri sola consuetudine, n. 36.

Alia de jurisdictione et facultate confessarii quoad absolutionem. Vide verb. *Absolutio*.

Jurisdictio gravi metu, vi, seu fraude obtenta an sit nulla, n. 38 et 39.

Jurisdictionis contentiosae, aut voluntariae actus diebus feriatis an sint validi, n. 40 et 41.

JURISPRUDENTIA (IV, 645).

Quid sit jurisprudentia, et quae jura consideret. Vide verb. *Jurisprudentia*, n. 1.

Jurisprudentia antediluviana quid; et quid jurisprudentia Hebraeorum, Aegyptiorum, aliarumque gentium et praesertim Graecorum, n. 2 ad 5.

Romanorum jurisprudentia a Numa ad Justinianum, num. 6.

Juris Justinianei fata in Oriente et in Occidente, num. 7 et 8.

Jurisprudentia sacra seu ecclesiastica, n. 9.

Quoad praecepta Noachidarum opinio rabbinorum exponitur, n. 10.

JUS, JUSTITIA (IV, 648).

Juris vocabulum unde derivetur. Vide verb. *Jus*, *Justitia*, n. 1 et 2.

Jus pro lege acceptum, prout ad praesens attinet, dividitur in naturale et positivum, et quid sit utrumque, n. 3, 4 et 5.

Jus positivum dividitur in divinum et humanum; et utrumque explicatur, n. 6.

Jus positivum divinum subdividitur in vetus et novum, et quid sit utrumque, n. 7.

Jus positivum humanum subdividitur in jus gentium civile et canonicum. Vide verb. *Jus*, *Justitia*, n. 8.

Jus gentium quid, et quotuplex sit, assignatur et explicatur, n. 9 et 10.

Jus civile quid sit, ejusque divisiones assignantur, et per singulas partes explicantur, n. 11 ad 14.

Jus canonicum unde derivetur, quid sit, et quibus nominibus appelletur, n. 15 ad 18.

Jus canonicum dividitur in scriptum et non scriptum, et utrumque explicatur, n. 19, 20 et 21.

Jus canonicum rursus dividitur in commune et speciale et quid sit utrumque, n. 22.

Corpus juris canonici dividitur in sex partes, quae assignantur, et luculenter explicantur, n. 23 ad 31.

Corpori juris canonici reperitur adiectus in aliquibus exemplaribus liber septimus Decretalium, et quid de ipso, n. 23 et 33.

Extra corpus juris exstant alii libri sanctiones canonicas habentes, quae assignantur, n. 34.

Canones et leges, an et quando mistim allegari possint in utroque foro, n. 35 et 36.

In contrarietate juris civilis et canonici, quale sit servandum, n. 37 et 38.

Adducuntur plures correctiones juris civilis factae a iure canonico, n. 39.

In qua materia standum sit dispositioni juris canonici, n. 40 et 41.

Jura iuribus quomodo concordanda, et quid in manifesta jurium contrarietate conciliationem non admittente, n. 42 et 43.

Jus prout est obiectum justitiae quid sit, ejusque divisio assignatur et explicatur, n. 44 ad 47.

Actio *Ut sic* definitur, ejusque assignatur divisio, num. 48.

Adversus ius divinum non praescribitur, n. 58.

Nec adversus ius ecclesiasticum in his, quae praecepta sunt universalis Ecclesiae, n. 59. Vide verb. *Lex*, art. 1.

Justitia quid sit, ejusque divisio, subdivisio, ac differentiae assignantur et explicantur, n. 49 ad 52.

Qualis iustitia, si violetur, inducat obligationem restitutionis, n. 53.

Inter Deum et hominem, patrem et filium, dominum et servum, maritum et uxorem qualis iustitia intercedat, n. 54, 55 et 56.

Justitia praemiativa et punitiva an reducat ad distributivam et commutativam, n. 57.

Comparatio inter utrumque, ecclesiasticum nempe et ius civile Romanum, exponitur, et luculenter evoluitur differentia, praecipue quoad matrimonium, possessionem, usuram et alia, in Addit. Casinens. a n. 1 ad 19.

JUSPATRONATUS (IV, 662).

JUSPATRONATUS, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EJUS NATURAM, DIVISIONEM ET ACQUISITIONEM.

Juspatronatus quid sit, ejusque nomen, ac nomen patroni varie accipitur. Vide verb. *Juspatronatus*, art. 1, num. 1 et 2.

Reale juspatronatus, de quo auctor, n. 1, dividitur in regium, feudale et privatum, quorum definitio datur, num. 42 ad 45.

Enarrantur ea quae habet praecipua iuspatronatus regium, n. 46, 47 et 48.

Non omnes effectus juspatronatus regii tribui queunt iuripatronatus feudali, et quare, n. 49 et seqq.

Quando vere juspatronatus privatum sit reale, n. 55 et 56.

Juspatronatus dividitur primo in haereditarium, gentilitium et mistum; et quodlibet assignatur et explicatur, ac ut tale probatur, n. 3 ad 9.

Dividitur secundo in activum et passivum; et utrumque explicatur, n. 10.

Juspatronatus activum subdividitur in personale et reale, et quale sit utrumque, n. 11.

Dividitur tertio in ecclesiasticum, laicale et mistum; et quodlibet explicatur et ut tale probatur, num. 12 ad 18.

Juspatronatus de jure tribus modis acquiri potest, scilicet fundatione, aedificatione et dotatione; et an quilibet disjunctim ex dictis modis sufficiat ad eum acquirendum, n. 19 ad 26.

Reprehenditur auctor n. 22, n. 57 et seqq.

Quomodo acquiratur juspatronatus, quando unus et idem simul aedificat, fundat et dotat ecclesiam, vel quando plures ad unam ex dictis causis, vel ad plures simul, n. 27.

Reaedificatione et redotatione quando acquiri possit juspatronatus jam constitutum, n. 60.

Juspatronatus praesentandi praelatum in ecclesia collegiata, vel regulari quomodo acquiratur, n. 28 et 29.

Juspatronatus acquiri potest etiam ex privilegio et praescriptione; et quando et quomodo istis duobus modis acquiri possit satis clare innuitur, ubi plura alia ad rem, n. 30 ad 41.

JUSPATRONATUS, QUOAD EA QVAE CONCERNUNT EJUS
IN ALIOS TRANSLATIONEM, ET EJUSDEM AMISSIONEM.

Juspatronatus primo transit per successionem haereditariam; et assignantur haeredes ad quos transire potest, et quomodo. Vide verb. *Juspatronatus*, art. 2, num. 1 ad 24.

Ad n. 7 auctoris. Vide ibid., n. 84, ubi discutitur, num qui ad inaequales haereditatis partes vocantur aequaliter succedant in juspatronatus.

Ad n. 9 auctoris, vide quae luculenter exposita habentur, n. 85 et seqq., ubi disseritur, num conventiones, in quibus jus praesentandi per turnum dividitur, opus habeant consensu Ordinarii, et ad firmitatem illarum requiratur consensus omnium patronorum.

Secundo transit de uno in alium per donationem, et quomodo talis donatio fieri possit, et cuius consensus requiratur, n. 25 ad 38.

Donatio juspatronatus quando possit revocari, vel non, n. 39 ad 42.

Tertio transit de uno in alium per permutationem et quomodo permutatio fieri possit, ac debeat, n. 43 ad 50.

Quarto transfertur de uno in alium per venditionem; et talis venditio per singulas sui partes satis clare explicatur, n. 51 ad 70.

Assignantur varii modi, seu causae, quibus amittitur, et penitus exstinguitur juspatronatus, n. 71 ad 83.

JUSPATRONATUS, QUOAD EA QVAE CONCERNUNT
EJUS PROBATIONEM.

Alleganti juspatronatus incumbit onus illud probandi; et quomodo probari debeat in personis suspectis, vel non suspectis de usurpatione; et quae sint personae suspectae. Vide verb. *Juspatronatus*, art. 3, n. 1, 2 et 3.

Ad hoc, ut juspatronatus praesumatur acquisitum ex usurpatione quid probari debeat, n. 4 ad 8.

Jurispationatus usurpatio in quibus praesumi possit, num. 9 ad 12.

Praesumptio usurpationis jurispationatus quando cesset, n. 14 ad 22.

Sed ad haec omnia, vide notata, n. 82.

Assignantur personae privatae, et non suspectae de usurpatione jurispationatus; et quid requiratur ad eum probandum in praedictis personis, n. 23 ad 26.

Juspatronatus in personis potentibus quomodo probari debeat; et an requiratur scriptura authentica, et quae sit talis scriptura, n. 27 ad 30.

Ad hoc ut scripturae, et instrumenta dicantur authentica quid requiratur. Vide verb. *Juspatronatus*, art. 3, num. 31 et 32.

Scripturae authenticae ad probandum juspatronatus personae suspectae de usurpatione, quae censeantur, num. 33, 34 et 35.

Praesentationes per authenticas scripturas probandae an, et quomodo esse debeant continuatae, n. 36 ad 42.

Juspatronatus in personis privatis non requirit tam plenam probationem, sicuti in personis potentibus, n. 43.

Assignantur et explicantur varii modi, quibus probatur juspatronatus in personis privatis, ubi plura alia scitu digna ad rem obiter afferuntur, n. 44 ad 81. Sed vide ibid., n. 83 et seqq.

JUSPATRONATUS, QUOAD EA QVAE CONCERNUNT
PATRONOS ET EORUMQUE JURA ET ONERA.

Patroni quoad propositum qui dicantur, et esse possint, vel non. Vide verb. *Juspatronatus*, art. 4, n. 1 ad 14.

Quomodo stat successio patronorum in jurepatronatus haereditario, ac gentilitio, n. 15 ad 19.

Patroni an possint aliquid temporale exigere a praesentatis, n. 20, 21 et 22.

Patroni laici et ecclesiastici quot menses habeant ad praesentandum, et an tale tempus possit prorogari, et a quibus, n. 23 ad 32.

Patroni jurispationatus misti quot menses ad praesentandum habere possint, n. 33 ad 38.

Tempus ad praesentandum quando patronis currere incipiat, n. 39 ad 43.

Patronus ecclesiasticus semel ac idoneum praesentavit, non potest pro illa vice alterum praesentare etiam cumulative, n. 44.

Patronus laicus potest variare praesentando secundum cumulative. An autem possit semel tantum, vel pluries variare disputant doctores. Et assignantur rationes, quare variare possit patronus laicus, et non ecclesiasticus, n. 45 ad 58.

Inter varia jura, quae patrono competunt, quatuor praecipue assignantur, n. 59.

Juri praesentandi, quod patrono competit, an, et quando possint Papa, Legatus pontificius, vel Ordinarius derogare, n. 60 ad 69.

Patronus an possit laicum nominare, vel praesentare, n. 70 ad 73.

Quid si patronus recuset praesentare, quem nominavit fundator, n. 74.

Patronus an possit seipsum praesentare, aut a procuratore a se deputato praesentari, et an possit acceptare beneficium, n. 75 ad 78.

Patronus potest praesentare filium, aut alium consanguineum, vel conjunctum, n. 79.

Quid si plures sint patroni, n. 80.

Patronus sive ecclesiasticus sive laicus, an et ad quae beneficia teneatur praesentare digniorem; et quid si indignum praesentet, n. 81 ad 91.

Quid quando plures aequae digni praesentantur ab eodem patrono laico, vel ecclesiastico, n. 92 et 93.

Quid quando plures inaequalis dignitatis, aut meriti simul ab unico, vel a pluribus patronis praesentantur, n. 94 ad 98.

Quid quando patroni litigant inter se super juspatronatus, et litem non finiunt intra tempus a jure statutum, et nullus ex ipsis est in notoria possessione praesentandi, n. 99, 100 et 101.

Quid quando lis est inter patronum et Episcopum pugnantes pro ecclesiae libertate, vel inter patronum et praesentatum, aut inter ipsos praesentatos, n. 102 ad 104.

Jus honoris competens patrono, in quo consistat, assignatur et explicatur, n. 105 ad 108.

Ratione juris defendendi praeeminentia competens patrono assignatur et explicatur, n. 109 ad 113.

Patrono competit jus alimentacionis in casu, quo vergat ad inopiam, et tale jus per singulas sui partes dilucidatur, n. 114 ad 132.

Jus praesentacionis, quod diversum est a jure nominationis, melius disquisitum, et vice versa. Vide num. 133 ad 148.

Jura honorifica patronorum, scilicet honor precum luctus ecclesiastici, sedis, et quidem fixae ac propriae ac sepulturae enarrantur, et explicantur differre, n. 149 ad 153.

Circa alimenta patrono debita, vide n. 154 et verb. *Alimenta*.

Num patrono jus aliquod in bona ecclesiae competere possit. Vide n. 155.

Alia ad rem, et signanter quoad onera patronorum. Vide verb. *Ecclesia*, art. 3, n. 63, et verb. *Utensilia*, num. 8.

K

KALENDAE

Kalendae unde dictae, quid sint. Vide verb. *Kalendarium*, n. 29 ad 33.

KALENDARIUM (V, 5).

Kalendarium unde dictum, et quid sit. Vide verb. *Kalendarium*, n. 1 et 2.

Dies unde dictus, quid et quotuplex sit, n. 3, 4 et 5.
Nox quid sit, n. 6.
Dies quomodo incipiat, et sit in jure intelligendus et accipiendus, n. 7 et 8.
Hora unde dicta, et in quot, et quae minuta dividatur, n. 9 et 10.

Horae aliae diei sunt, et aliae noctis, aliae aequales, et aliae inaequales, et quomodo appellantur aequales, num. 11, 12 et 13.

Quis primus diem noctemque in horas dividerit, quo tempore haec partitio in usu esse incoeperit, et quo instrumento facta fuerit; et qualis olim apud Romanos fuerit diei divisio, n. 14, 15 et 16.

Hebdomada dupliciter sumitur et assignatur, n. 17.
Sabbatum quid significet ejusque nomine quid Judaei intelligerent; et singuli hebdomadae dies quomodo vocati apud gentiles, et nunc vocentur ab Ecclesia Romana, n. 18 ad 21.

Mensis unde dictus, quid et quotuplex sit, assignatur et explicatur, n. 22 ad 28.

Kalendae, Nonae, Idus unde dicantur, et quid sint, num. 29, 30 et 31.

Assignantur duae regulae ad facilius praedicta percipienda, et ut cognoscatur quot dies contineat quilibet mensis, n. 32, 33 et 34.

Mensium quorumcunque nomina assignantur et explicantur, n. 35, 36 et 37.

Annus unde dictus, quid sit, ejusque divisiones assignantur et explicantur, n. 38 ad 42.

Apud varias nationes varia annorum initia assignantur, n. 43, 44 et 45.

Anni initium quomodo calculetur in curiis, tribunibus, etc. Vide verb. *Annus*, n. 10.

Annus solaris duplex assignatur et explicatur, n. 47.
Anni, seu Kalendarii Iuliani duo vitia assignantur, et a quo correcti, n. 48 ad 53.

Epacta quid sit ac significet, et quomodo reguletur, num. 54 et 55.

Indictio quid sit, unde dicatur, quando incoeperit ejus usus, et quo mense incipiant nunc indictiones in bullis, ac pontificiis rescriptis, n. 56, 57 et 58.

Datur regula pro inveniendis cujuslibet anni indictione, ubi et de Olympiadibus, n. 59 et 60.

Cyclus solaris quid sit, et affertur regula pro eius numero, ac littera Dominicali invenianda, num. 61, 62 et 63.

Cyclus lunae quid sit, et quare appelletur aureus numerus, pro quo cognoscendo affertur regula. Vide verb. *Kalendarium*, n. 64, 65 et 66.

Recensentur quae circa Kalendarium haud queunt Episcopi, n. 67.

Kalendarium Gregorianum quoad distributionem festorum, ieiuniorum, et huiusmodi ab Italo-Graecis servari praecipitur a Benedicto XIV, n. 68.

KYRIE, ELEISON (V, 16).

Kyrie eleison quid significet, et cur toties repetatur in Missa. Vide verb. *Kyrie eleison*, per tot.

L

LABOR.

Labor an, et quando excuset a ieiunio, vel non. Vide verb. *Ieiunium*, art. 2, num. 10.

LACTICINIA ET OVA,

Lacticinia et ova, an comedere liceat diebus ieiunii. Vide verb. *Abstinencia*, num. 9 et verb. *Ieiunium*, art. 1, num. 9.

LAESAE MAIESTATIS POENA.

Vide verb. *Poena*, art. 2, num. 148.

LAESIO.

Vide verb. *Emptio et Venditio*, art. 5.

LAICUS (V, 17).

Laicus nullum habet ius circa res et personas ecclesiasticas; et quid si tale ius quomodocumque exerceat, aut easdem personas, earumque iurisdictionem perturbet, impediat, aut aggravet. Vide verb. *Laicus*, num. 1 ad 9.

Laici quibus causis ecclesiastico iudicio subiiciantur, et quid de illis, qui in terris ecclesiae degunt, num. 10 ad 14.

Laici an possint de fidei mysteriis disputare, praedicare aut praesentibus clericis docere, num. 15 ad 22.

Laicus an et quando gaudeat privilegio fori, si post commissum delictum, aut si inquisitus in curia saeculari, aut ab eadem pulsus in exilium fiat clericus, vel professus, num. 23 ad 29.

Laici an possint oblationes offerre, vel ordinum ministeria exercere, num. 30 ad 37.

Laici quid possint, vel non, circa praelaturas, dignitates et beneficia ecclesiastica, num. 38 ad 49.

Alia ad rem, num. 50 ad 67, ubi plura scitu digna inveniuntur.

Laici magistratus ius non habent indicendi publicas preces, num. 68.

Prohibetur laicorum assistentia intra presbyteriorum et altarium septa, dum missae et sacra Officia celebrantur, num. 69.

LARGITIO MUNERUM.

Vide verb. *Regulares*, verb. *Xenia*, et verb. *Poena*, art. 4, n. 147, ubi de poenis contra transgressores.

LATRONES CRUCI CUM CHRISTO AFFIXI (V, 21).

Vide verb. *Latrones*, per totum.

LAUDEMUM.

Vide verb. *Emphyteusis*, art. 3, num. 16.

LAXA PROPOSITIO.

Laxa propositio quae sit. Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 58.

LECTORATUS.

Vide verb. *Ordo*, art. 1, num. 31.

LEGATARIUS, LEGATUM (V, 23).

Legatarius quid sit. Vide verb. *Legatarius*, *Legatum*, num. 1.

An quis esse possit legatarius et haeres, n. 2 ad 5.
Legatarius carnaliter cognoscens uxorem testatoris post eius mortem indignus est legato, n. 6.

Legatum dupliciter sumitur, et explicatur, num. 7, 8 et 9.

Legatum aliud est profanum, et aliud pium, aliud purum, et aliud conditionatum, aliud in diem, aliud sub modo, et aliud sub causa, et aliud sub demonstratione, et singula explicantur, n. 10 ad 26.

Ad praedicta legata sive fiant in testamento, sive extra, quot testes requirantur, n. 27, 28 et 29.

Legata rei alienae quo iure valeant et quo in casu, et quando dominium acquiratur, n. 30 et 37.

Incrementum et fructus rei legatae a die testamenti conditi pertinent ad legatarium, n. 38.

Legatarius an possit propria auctoritate legatum accipere, num. 39 et 40.

Legata in foro conscientiae quamprimum exsequenda sunt ab haeredibus. Et variae legatorum species assignantur, et quomodo adimplenda sit mens testatoris in ipsis innuitur, n. 41 ad 77.

Legatum relictum alicui sub conditione, quod nunquam nubat, vel quod tali non nubat, vel quod nubat

tali, vel si nupserit, vel liberos procreaverit, an sit ei dandum, vel non, n. 78 ad 85.

Legatum relictum alicui sub conditione, si religionem ingrediatur, vel clericus fiat, an, et quando sit ei dandum; n. 86 et 87.

Legatum relictum sub conditione, quod quandiu vivit pertineat irrevocabiliter ad eum independentem a licentia superioris, an ipsi, vel potius monasterio debeatur, num. 88 ad 94.

Conventus bonorum incapaces an, et quae legata possint accipere, ac retinere, et ad rem adducuntur varia decreta, et signanter breve Urbani VIII, num. 95 ad 121.

Domus professae Societatis Iesu an sint legatorum capaces; n. 122.

Legatum relictum ecclesiae, quam testator in specie non expressit, an validum; et quid si testator ecclesiam simpliciter nominaverit, et plures sint eiusdem nominis ecclesiae, n. 123 ad 130.

Legatum relictum v. g. Titio, quid si duo sint Titii aequali charitate, et amicitia cum testatore coniuncti, num. 131.

Quid de legato relicto pauperi determinato, si hic moriatur ante solutionem, n. 132.

Repudiatio legati ecclesiae facti quando illicita, et peccaminosa, n. 133 et 134.

Legata ad causas pias valent quamvis corruat testamentum, n. 135.

Valent legata profana contenta in testamento condito absque solemnitate civili, n. 136.

An, et ex quibus legatis detrahi possit Falcidia vel Trebellianica, num. 137 ad 142, et verb. *Falcidia*, num. 20.

Legata an, et a quibus personis commutari possint, vel non, num. 143 ad 156.

Iustae causae commutandi legata tum in genere tum in specie assignantur, n. 157 ad 164.

Legatum magnae quantitatis missarum una vice celebrandarum converti non potest in erectionem capellaniae perpetuae. Et talia legata nunquam patiuntur diminutionem, n. 165 et 166.

Legatum relictum capitulo cum onere, vel sine onere, aut relictum canonicis indefinite an sit applicandum mensae capitulari, num. 167, 168 et 169.

Quid si fuerit relictum canonicis legatum magnae quantitatis pecuniae pro missis celebrandis, n. 170.

An quis possit praetendere aliquid de legato relicto ecclesiae, n. 171.

Si legatum sit relictum Episcopo, vel rectori alicuius ecclesiae, cui debeatur, num. 172.

Quando legatum demonstrative, vel taxative relictum censeatur. Vide verb. *Legatarius*, *Legatum*, n. 173 et seqq.

Legatum quid sit, et quis legare possit vel non, in addit. Casinens., num. 1 et 2.

Qui sint ad legata recipienda capaces, num. 3 ad 9.

Quae legari queant vel non, num. 10 ad 24.

Quid si eadem res pluribus legata fuerit, n. 25.

Ius accrescendi quid sit, et quoad haereditates quibus competat, num. 26 ad 28.

Coniuncti qui sint, et cum plures sint, an omnibus competat ius accrescendi, num. 29 ad 33.

Error an possit in legato intervenire, et si interveniat, an valeat legatum, num. 34 et 35.

Legatum relinqui potest vel pure vel sub conditione; quae et quotuplex sit conditio exponitur; et quid de legatis conditionalibus, n. 36 ad 53.

Dominium rei legatae an statim morte testatoris transeat in legatarium, et si res legata ante traditionem pereat, an legatario pereat vel haeredi, n. 54 ad 58.

Tres actiones sunt ad petenda legata, et exponuntur, num. 59.

An legata adimi vel transferri queant, n. 60 ad 63.

Legata pia quae sint; et quod ad eorum executionem vel commentationem spectat, explanatur, num. 64 ad 83.

LEGATUS (V, 61).

Legati unde dicti. Vide verb. *Legatus*, num. 1 et 58.

Legati diversimodi vocantur, et accipiuntur in iure canonico, ac civili, et assignantur legati in iure civili, num. 2.

Legati in iure canonico sunt in triplici differentia, nempe legati a latere, missi, et nati, et singuli assignantur, et explicantur, et qui tales esse possint; vel debeant, n. 3 ad 11.

Praedicti legati qualem, et in quibus locis habeant iurisdictionem, et quas causas possint delegare, vel cognoscere, n. 12 ad 18.

Legati in quo differant a delegatis, n. 19.

Legati a latere quid possint prae aliis legatis, ac nuntiis, n. 20 ad 33, et verb. *Beneficia*, art. 5, n. 10 ad 29 et n. 51 ad 60.

An legati a latere et nuntii apostolici possint in sibi commissis provinciis conferre ordines, et approbare confessarios, n. 35 et 36, et verb. *Approbatio*, n. 26.

Legatus, et nuntius apostolicus quid aliud possint, vel non, n. 37 ad 50.

Legati Papae statuta durant etiam finita legatione, num. 51.

Legati iurisdictio cessat quatuor modis, qui assignantur, n. 52 et 53.

Legati et nuntii apostolici debent regulares ad se recurrentes remittere suis superioribus. Vide verb. *Auditores*, n. 49.

An legato asserenti munitum se specialiter a sancta Sede quibusdam facultatibus credendum sit, n. 54 et seqq.

LEGISLATOR.

Vide verb. *Lex*, art. 2, per tot. et art. 3, num. 13 ad 25.

LEGITIMA (V, 67).

Legitima quid sit, quomodo, et quanta debeatur liberis seu descendentes. Vide verb. *Legitima*, n. 1 et 2.

In descendendum numero qui sint computandi vel non, n. 3 et 4.

Legitimi et nepotes quomodo de legitima participant, n. 5, 6 et 7.

Quae legitima, et id quo casu debeatur ascendentes, et fratribus, ac sororibus, n. 8, 9 et 10.

Legitima ex quibus bonis, et quo iure debeatur filiis ac nepotibus, et pro ea deducenda, quae bona computanda sint, n. 11 ad 19.

Legitima quo titulo sit relinquenda liberis et parentibus, n. 20.

Quid si alicui ascendenti relinquatur minor, vel nulla portio pro legitima, n. 21 ad 24.

Legitima debita haeredibus necessariis relinqui debet sine ullo onere, n. 25.

Legitima una cum fructibus debetur statim post mortem sive naturalem, sive civilem testatoris, n. 26 ad 31.

Quae legitima debeatur matri a die emissae professionis filii, vel filiae, n. 32 ad 35.

Quid quando monasterium teneturolvere legitimam filiis patris Professi, n. 36, 37 et 38.

Legitima an, et in quo casu debeatur, ac peti possit a filiis, viventibus adhuc parentibus, n. 39 ad 44.

Quando pro legitima non competat nisi conditio ex lege, et quando etiam hypothecaria actio, num. 45 et 46.

Dispositio celebris text. in leg. *Iubemus*, trahi non potest ad legitimam, n. 47, 48 et 49.

Prohiberi non valet legitima, nisi adhibita sit cautela Socini, et haec quando adhibita censeatur, n. 50 et 51.

Si filius nec expresse, nec tacite acceptet prohibitionem legitimae, tametsi factam cum cautela Socini, non excluditur a iure illam petendi, n. 52.

Quando vero filius acceptasse dici possit, necne, prohibitionem legitimae cum cautela Socini, n. 53.

LEGITIMATIO (V, 72).

Prolis legitimatio an et quando per subsequens matrimonium fieri possit. Vide verb. *Legitimatio*, num. 1 ad 5.

Ex defectu natalium an contrahatur irregularitas, et quae sit, n. 6.

Affertur epistola *Redditae nobis* Benedicti XIV, ubi late de legitimatione prolis disseritur, num. 7.

LEGITIMUS.

Vide verb. *Filius*.

LEVIR.

Quis sit. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, num. 16.

LEX (V, 82).

LEX, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT IPSIUS NATURAM, DIVISIONEM, ET EOS QUI IPSAM CONCEDERE POSSUNT.

Lex unde sic dicta, et quomodo appellari solet. Vide verb. *Lex*, art. 1, n. 2 et 3.

Assignantur variae conditiones, quae ad legem requiruntur, n. 4 ad 10.

Legis definitio traditur, et explicantur necessariae conditiones, quae in ipsa continentur, n. 11 ad 15.

Definitur magis proprie lex, n. 46.

Et ex definitione data derivantur legis species, n. 47 ad 55.

Ius gentium, seu lex gentium non diversa a iure naturali n. 56 et 57.

Assignantur tres differentiae legis a simplici praecepto, n. 16, 17 et 18.

Lex dividitur immediate in aeternam et temporalem, et quae sit utraque, et in quo differant, n. 19.

Lex temporalis subdividitur in naturalem et positivam et quae sit utraque, et in quo differant, n. 20.

Lex positiva subdividitur in divinam et humanam, et quae sit utraque, n. 21.

Lex divina positiva subdividitur in veterem, et novam, et quae sit utraque, n. 22 et n. 58 ad 63.

Lex divina positiva alia est mere divina positiva; et alia est divina positiva naturalis, et quae sit utraque, num. 23.

Lex positiva humana subdividitur in legem seu ius gentium, in legem ecclesiasticam, seu canonicam, et in legem saecularem, seu civilem, et quae sint omnes. Vide verb. *Lex*, art. 1, n. 24.

Lex, seu ius gentium subdividitur in primarium, et secundarium, et quid, et quale sit utrumque. Vide verb. *Ius*, n. 10.

Lex ecclesiastica, seu canonica quomodo subdividatur. Vide verb. *Ius*, n. 19 ad 34.

Lex saecularis, seu civilis quomodo subdividatur. Vide verb. *Ius*, n. 12.

Lex, seu ius gentium in quo differat a lege canonica, civili et naturali, n. 28 et 29.

Quando inter leges ecclesiasticas, seu canonicas, et saeculares, seu civiles, est aperta contrarietas, quaenam sint servandae. Vide verb. *Ius*, n. 37 ad 43.

Assignantur, qui possint, vel non, leges condere, et quas leges, et in quibus locis, n. 38 ad 45.

LEX QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EIUS PROMULGATIONEM, ET ACCEPTATIONEM, ET OBLIGATIONEM.

Lex ad hoc, ut obliget quoad culpam, vel quoad poenam requiritur eius sufficiens promulgatio, et quid sufficiat ad talem promulgationem. Vide verb. *Lex*, art. 2, n. 1, 2 et 3.

Leges imperiales, regum, aliorumque principum, et leges pontificiae quando obligare incipiant, n. 4 ad 8.

Ad intrinsicam legis constitutionem an requiratur acceptatio populi, et quid si non acceptetur, aut legislator nesciat, aut dubitet an sit acceptata, necne, num. 9 ad 16.

Quid in dubio an superior habeat potestatem fe-

rendi hanc, vel illam legem obligatoriam, aut an lex sit iusta, necne, n. 17 et 18.

Quid si populus habeat rationabilem causam non acceptandi legem a supremo principe, n. 19 ad 23.

Leges humanae iustae tum ecclesiasticae, tum civiles obligant in conscientia. Secus leges mere poenales, num. 24 et 25.

Lex mere poenalis quomodo differat a lege morali et mista, n. 26.

Lex poenalis alia est latae, alia est ferendae sententiae, et quae sit utraque, et ad ut talem facilius cognoscendam quinque regulae assignantur, n. 27 ad 35.

Lex poenalis sive latae, sive ferendae sententiae, quomodo et quando obliget, n. 36 ad 44.

Utrum lex nova a summo Pontifice promulgata obliget statim, an post duos a promulgatione menses iuxta auth. Ut factae novae constitutiones, n. 51 ad 54.

Lex episcopalis vel synodalis an, quando et quos obliget, num. 45 ad 50.

Plura alia speciatim circa promulgationem et obligationem legis invenies, num. 55 ad finem.

LEX, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT PERSONAS AD IPSAM OBLIGATAS.

Ad leges Ecclesiae obligantur omnes Christifideles et an, et quomodo obligentur infantes ante vel post septennium. Vide verb. *Lex*, art. 3, n. 1 ad 4.

Ad n. 3 auctoris vide notata.

Pueri et puellae post septennium completum, et ante pubertatem quibus poenis et censuris subiici possint, n. 5 ad 8.

Amentes et ebrii an, quando, et ad quas leges obligentur, n. 9 et 10.

Ad leges et statuta inferiorum praelatorum, qui obligetur, n. 11 et 12 et n. 85.

Legislator humanus, etiam monarchicus, an teneatur ad proprias leges, n. 13 ad 20.

Papa et episcopi a quibus poenis sint exempti, et an eximantur etiam a culpa si suorum antecessorum leges transgrediantur, n. 21 et 22.

Papa quomodo teneatur ad praeceptum paschale, num. 23.

Alii legislatores quomodo teneantur ad legum observantiam, et quid si legislator sit ipsa communitas, n. 24 et 25.

Haeretici tenentur de iure legibus ecclesiasticis. Secus Iudaei, pagani et catechumeni, n. 26 et 27.

Peregrini, quibus in locis, quomodo, et ad quarum legum observantiam teneantur n. 28 ad 45; ubi plura quoad ipsos.

An vagi, seu vagabundi obligentur legibus, et consuetudinibus locorum, per quae transeunt, vel in quibus hospitantur, n. 46, 47 et 48.

Sed ad n. 38, 39 et 40 auctoris, vide animadversa in nota.

Reprehenditur auctor n. 48, in nota.

An durante legatione, et peregrinatione studiorum causa legatus, et studiosus ligati sint legibus illius religionis in qua morantur, n. 82 ad 84.

Clerici et regulares an, et quando teneantur legibus civilibus, et statutis laicorum, et ad rem afferuntur plura sacrarum congregationum decreta, n. 49 ad 81.

LEX, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT INTENTIONEM, MODUM ET TEMPUS EAM ADIMPLENDI.

In executione operis a lege praecepti duplex haberi potest intentio, et assignatur. Vide verb. *Lex*, art. 4, n. 1.

Ad impletionem legis an requiratur intentio ei satisfaciendi, n. 2 ad 5.

An satisfaciatur legi, seu praecepto, qui faciens opus praeceptum expresse intendit illud non satisfacere, et ad rem adducuntur exempla, n. 6 ad 10.

An, et quomodo impleri possint leges, seu praecepta sine gratia sanctificante, vel per actionem ex fine, vel circumstantia extrinsece malam, n. 11 ad 19.

An satisfieri possit pluribus legibus, seu praeceptis eodem tempore per diversos actus, n. 20, 21 et 22.

Qui per notabilem partem missae confitetur sua peccata, an satisfaciat praecepto missam audiendi. Vide verb. *Missae*, art. 17, n. 27.

Unico eodemque actu an satisfieri possit pluribus legibus, seu praeceptis, n. 24 ad 32.

Unica numerice divini officii recitatione satisfieri nequit duplici praecepto, n. 33.

LEX, QUOAD EIUS CESSATIONEM.

Lex humana per quid cesset. Vide verb. *Lex*, art. 5, num. 1.

Lex cessat quando cessat universim totalis eius causa finalis, n. 2, 3 et 4.

Lex in praesumptione fundata quando cesset obligare, n. 5.

Lex cessat per iuris abrogationem, et quomodo inter se differant abrogatio, derogatio et irritatio, n. 6 et 7.

Lex a quo, et quando possit abrogari, et iustae causae abrogandi leges assignantur, n. 8 ad 16.

Lex cessare potest per veram interpretationem, et epicheiam. Et quid, et quotuplex sit interpretatio, assignatur et explicatur, n. 17 ad 20.

Authentica ac usualis legis interpretatio a quo fieri possit, n. 21, 22 et 23.

Doctrinalis legis interpretatio fieri potest etiam a privatis doctoribus, si observent regulas communiter praescribi solitas, quae assignantur, n. 24 ad 40.

Epicheia quid sit, et in quo differat ab interpretatione legis, et quando locum habeat, n. 41, 42 et 43.

Lex cessare potest per dispensationem factam ab habente legitimam dispensandi potestatem, n. 44.

Quoad ea quae specialiter concernunt dispensationem. Vide verb. *Dispensatio*.

Lex cessare potest per privilegium concessum ab habente legitimam potestatem ipsum concedendi; et quid sit privilegium, et quomodo interpretandum, n. 46, 47 et 48.

Lex cessare potest per consuetudinem contrariam legitime introductam, n. 49 et 50, et verb. *Consuetudo*.

Tripliciter iudices, et iurisconsulti leges possunt interpretari, ac regulae interpretandi leges traduntur, num. 51 ad 63.

Lex commissoria quid sit, et ad quae detur. Vide verb. *Emptio*, art. 4, n. 40, et verb. *Hypotheca*, n. 34.

LIBELLUS FAMOSUS (V, 126).

Libellus famosus quid sit, quomodo fiat, et quid requiratur ad eum constituendum, et ad eius crimen, et poenam incurrendam. Vide verb. *Libellus famosus*, n. 1 ad 16.

Sed ad n. 15 auctoris vide declarata in nota.

Libellos famosos facientes, publicantes, consulentes fieri ac publicari mandantes, retinentes, invenientes et non manifestantes, imprimentes, vendentes, etc., quale crimen committant, et quibus poenis subiciantur, n. 17 ad 28.

Sub appellatione libelli famosi, quales alii libri continentantur, n. 29.

Quid si libellus famosus respiciat statum alicuius religionis in communi, n. 30.

Poena libelli famosi an habeat locum, etiamsi quis in eo verum dixerit, n. 31 et 32.

Publicum iudicium ex senatusconsulto redditum est ob libellum famosum, cuius poena capitis est. Sed vide quomodo haec poena sit interpretanda iuxta libelli famosi qualitatem, n. 34 et seqq.

Qui detraxerunt aliis libello famoso, continente vel falso crimen, vel verum occultum, ad quid teneantur. Vide verb. *Detractio*, art. 2 per tot.

LIBERALITAS.

Liberalitas quid sit. Vide verb. *Avaritia*, n. 12.

LIBRI (V, 130).

Libros Veteris et Novi Testamenti pro sacris et canonicis non accipiens cui poenae subiaceat. Vide verb. *Libri*, num. 1.

Libri de rebus sacris testantes, sine nomine auctoris, imprimi ac retineri nequeunt nisi prius sint examinati; et quid si secus, num. 2, 3 et 4.

Libros communicans, vel vulgans ante examen, et approbationem, quibus poenis subiiciatur, n. 5.

Librorum approbatio quomodo sit danda, n. 6.

Libri non sunt imprimendi sine nomine auctoris, vel certi collegii, n. 7.

Libri tum Romae, tum alibi de cuius licentia imprimi debeant, et quid de impressoribus absque licentia imprimentibus, n. 8, 9 et 10.

Libri auctorum degentium in statu Ecclesiae, de cuius licentia imprimi possint extra statum, n. 11.

Libri continentes miracula, gratias, beneficia, quae dicuntur accepta ope alicuius defuncti cum fama sanctitatis, a sede apostolica nondum beatificati, de cuius licentia imprimi possint, n. 12.

Quid de bibliopolis libros haereticos retinentibus, num. 13.

Libri sine nomine typographi, vel loci impressionis vendi non possunt sub poena confiscationis librorum, num. 14.

An liceat libros extrahere ex bibliothecis regularium, et ad hoc summarie referuntur variae constitutiones pontificiae, n. 15 ad 33.

LIBRI PROHIBITI (V, 130).

Libri prohibiti ex Indice sunt triplicis classis, et assignantur singulae. Vide verb. *Libri prohibiti*, num. 1 ad 7.

Adducuntur regulae Indicis, num. 8.

Contra legentes, retinentes, etc., libros prohibitos statutae poenae referuntur, n. 9, 10 et 11.

Quid de legentibus, ac retinentibus libros prohibitos solum quia sunt contra bonos mores, et de assentibus retineri posse libros prohibitos tantum ad tempus, donec corrigantur, n. 12 ad 15.

Quid de illis, qui libros prohibitos propria auctoritate comburunt, vel aliis legendi licentiam habentibus consignant, n. 16 ad 24.

Licentia legendi libros prohibitos a quibus concedi possit, vel non, n. 25 et 26.

Ad incurrendam excommunicationem Papae reservatam requiruntur quinque conditiones, quae assignantur, et declarantur, n. 27 ad 38.

Per ly *legentes* ad incurrendam censuram, qui intelligantur, vel non, n. 39 ad 43.

Ad num. 40 auctor., vide in nota.

Per ly *retinentes* ad incurrendam censuram, qui intelligantur, vel non, n. 44 ad 57.

Per ly *imprimentes*, ac *defendentes* qui intelligantur, vel non, n. 58 ad 66.

Libri et scripturae a Benedicto XIV prohibiti, n. 67 ad 70.

De potestate Christi Ecclesiae concessae prohibendi libros, et de antiqua circa rem hanc disciplina, quae ad inventam usque artem typographicam duraverit. Vide in Append. seu nov. art. § 1.

Agitur de stabilita ab apostolica Sede disciplina circa examen, proscriptionemque librorum post inventam artem typographicam, et post natos errores Lutheri et Calvini, in Append. seu nov. art. § 2.

Refertur Benedicti XIV constitutio, qua methodus praescribitur servanda in examine, et proscriptione librorum, in Append. seu nov. art. § 2.

De auctoritate decretorum libros vetantium, de poenis in eos latis, qui huiusmodi libros legant, retineant, etc. in Append. seu nov. art. § 3.

Utrum in prohibitione libri etiam manuscripta prohibita censeantur, in Append. seu nov. art. § 4, quaest. 1.

Utrum libri catholicorum prohibiti in uno, sint etiam in alio idiomate vetiti, in Append. seu nov. art. 84, quaest. 2.

Quinam concedere debeat facultatem legendi libros prohibitos, in Append. seu nov. art. § 4, quaest. 3.

Utrum decreta, quibus Romae prohibentur libri, obligent omnes omnino fideles, in Append. seu nov. art. § 4, quaest. 4.

Si alicubi ex Sedis apostolicae tolerantia usu receptae non sunt regulae Indicis, non incurrunt censuras legentes libros prohibitos, sed graviter peccant, in Append. seu nov. add. art. § 4, not. in fin.

LICTORES.

Lictores sunt infames, et irregulares. Vide verb. *Infamis*, num. 11, et verb. *Irregularitas*, art. 1, num. 12, vers. Octava.

LIGAMEN.

Vide verb. *Impedimenta Matrimonii*, art. 2, n. 8 ad 19.

LIMINA APOSTOLORUM ROMAE (V, 159).

Episcopi quomodo, et intra quod tempus teneantur visitare Limina Apostolorum; et quid si legitime impediti; et an teneantur etiam patriarchae, archiepiscopi, titulares, coadiutores, etc. Vide verb. *Limina Apostolorum*, n. 1 ad 8.

Confirmatur auctoris sententia num. 7 exposita, num. 41 ad 45.

Munus visitationis liminum in quo consistat. Vide verb. *Limina*, n. 9 et 10.

Episcopi pro visitandis liminibus, quantum abesse possint a residentia, n. 11 et 12.

Canonici pro Episcopi servitio Romam accedentes vel ipsum Episcopum comitantes, an, et quando lucrentur distributiones, n. 13 ad 17.

Episcopi legitime impediti, per quem nuntium possint limina visitare, num. 18 ad 21 et num. 46 ad 50.

Episcopi limina visitantes, quid referre debeant, num. 22.

Tempus visitandi limina, quando currere incipiat, et quomodo computari debeat, n. 23 ad 26.

Liminum visitatio quando fieri debeat, et in quo casu admitti possint ad dictam visitationem nuper consecrati Episcopi, priusquam se ad residentiam conferant, num. 27 et 28.

Limina Apostolorum ibi esse dicuntur, ubi est Papa, num. 29.

Non visitantes in quas censuras et poenas incurrant, num. 30.

Referuntur disposita a Benedicto XIV circa visitationem liminum Apostolorum iurate promittendam ab omnibus Episcopis et praelatis, iurisdictionem episcopalem habentibus, antequam possessionem iidem capiant suarum dioecesium, num. 31 ad 37.

Administratores quoque episcopatum tenentur visitare limina Apostolorum, et relationem facere suarum ecclesiarum, num. 40.

Nunnulla, ad uberiores materiae notitiam, afferuntur loca ex synod. dioec. Benedicti XIV et constitutionis Sixti V, num. 51 et 52.

Affertur etiam instructio sacrae congregationis Concilii pro Episcopis, Primatibus et Patriarchis super modo conficiendi relationes statuum suarum ecclesiarum, quas, occasione visitationis sacrorum liminum, eidem sacrae congregationi exhibere tenentur, num. 53.

LINEA.

Linea affinitatis, consanguinitatis, legalis paternitatis, legalis fraternitatis, legalis affinitatis. Vide verb. *Affinitas*, verb. *Impedimenta matrimonii*, art. 1, n. 27 ad 78.

LITANIAE (V, 169).

Verbum litaniae quid significet; et quot litaniarum species reperiantur; quae sint, et fuerint earumdem iu-

ventores; et quae prohibita, aut approbatae. Vide verb. *Litaniae*, n. 1 ad 12.

Litaniis an inseri possint alii sancti praeter ibi descriptos, n. 13.

Quid si Litaniae Maiores occurrant in die Paschatis, aut festum sancti Marci incidat infra octavam eiusdem solemnitatis, n. 14 et 15.

Praeceptum recitandi litanias quomodo, et quando obliget, n. 16 et 17.

Quoad litanias particulares quibusdam regularibus concessas, num. 18.

Nomen sancti Iosephi ubi inserendum in litanis sanctorum, num. 19.

LITTERAE APOSTOLICAE (V, 172).

Litteras apostolicas falsificantes, et illarum executionem impediens, quomodo puniantur. Vide verb. *Litterae apostolicae*, n. 1 et 2.

Quando expediendae, quomodo publicandae litterae apostolicae super beneficiis resignatis, n. 3 et 4.

Litterae apostolicae non sunt executioni tradendae ab iis, quibus diriguntur, si obreptionis, aut subreptionis vitio aperte laborent, aut si deficiat conditio, sine qua concessae non fuissent, num. 5.

Litterae apostolicae super dispensationibus matrimonialibus quomodo, et quibus adiectis conditionibus concedi soleant, n. 6.

Vide verb. *Executor litterarum*, etc. verb. *Falsarius*, num. 39.

LITTERAE (V, 172).

Litteras vel scripturas alienas aperire, ac legere quale sit peccatum, quando, et quibus liceat, et ad quid teneantur aperiens. Vide verb. *Litterae*, n. 1 ad 7.

Regulares dantes aut recipientes litteras absque superioris licentia, aut litteras superioris ad inferiores, et inferiorum ad superiorem missas aperiens retardantes, etc., an, et quomodo peccent, n. 8 et 9.

Superiores regulares an licite aperire, et legere possint litteras suorum subditorum, n. 10 et 11.

Quid de litteris sine nomine occulta delicta contra aliquem continentibus ad superiorem scriptis, num. 12 ad 15.

Litteras alienas aperiens, lacerans, etc. poena. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 117.

Tria concurrere debent ut quis in crimen falsi incidat aperiendo litteras alienas, quae recensentur, n. 16 ad 29.

LITURGIA (V, 174).

Liturgia unde dicta, et quid designet. Vide verb. *Liturgia*, num. 1 ad 3.

Liturgiae peculiariter sumptae quid sint, et quo tempore scripto consignari coeperint, num. 4 et 5.

Quid de quibusdam Apostolorum liturgiis sentiendum, num. 6.

Varii liturgici libri, et eorum in rebus theologicis usus, num. 7.

LITURGICUM IUS (V, 175).

Ius liturgicum quid sit, et quomodo Apostoli illud exercuerunt. Vide verb. *Liturgicum Ius*, num. 1 ad 5.

Quibus ab Apostolis, ius liturgicum competat, n. 6 et 7.

An aliquid in re liturgica possit principum auctoritas, num. 8.

LIVELLUM.

Vide verb. *Monialis*, art. 2.

LOCATIO (V, 177).

Locatio quid sit, et quae res locari possint. Vide verb. *Locatio*, num. 1 et 2.

Pretium an necessarium sit in locatione, n. 3 et 4.

Locator, conductor, inquilinus, colonus, redemptor, et publicanus qui dicantur, n. 5.

Conductor potest rem sibi locatam alteri locare, num. 6.

Bona ecclesiastica quomodo, et pro quo tempore locari possint. Vide verb. *Bona*, art. 1, n. 9.

Locatio bonorum ecclesiasticorum facta ab antecessore beneficiario, an et quando obliget successorem in beneficio, n. 8 et 9.

Minores et pupilli, uxor, locatoris et conductoris successor sive universalis, sive particularis, cui locationi stare teneantur, n. 10 ad 19.

Locator ad quid obligetur versus conductorem in iis quae ad rem locatam spectant, n. 20 ad 29.

Locator an et ob quas causas possit ante finitum locationis tempus de re locata conductorem invitum expellere, et quatuor causae assignantur, n. 30 ad 36.

Locator in quo casu teneatur conductori mercedem remittere, et assignantur plures casus, in quibus non teneatur pensionem minuere, n. 37 ad 47.

Locatores, qui operas suas aliis locant, ad quid teneantur; et quid si locatores sint gregis custodes aut famuli, et velint sua culpa ante finitum tempus discedere, aut aegrotent. Vide verb. *Locatio*, n. 48 ad 59.

Famuli an possint de bonis suorum dominorum seu conductorum aliquid pro compensatione occulta subripere. Vide verb. *Famuli*, num. 26, et verb. *Compensatio*.

Conductor ad quid teneatur versus locatorem in iis quae ad rem locatam spectant, n. 61 ad 82.

Ius locatori et conductori competens assignatur, num. 83.

Num fieri possit locatio ad longum tempus de fructibus bonorum ecclesiasticorum sine beneplacito apostolico, n. 81 et seqq.

Vide pariter verb. *Alienatio*, art. 3.

LOGOMETRIA.

Logometria quid. Vide verb. *Mundus*, n. 200.

LOTH PATRIARCHA (V, 186).

Loth patriarcha. Vide hoc verb. per tot.

LUDENTES.

Ludentes in scenis. Vide verb. *Infamis*, n. 11, et verb. *Irregularitas*, art. 1, n. 12.

LUDUS, SPONSIO (V, 188).

Ludus quid sit, et ut sit licitus quid requiratur. Vide verb. *Ludus*, *Sponsio*, n. 1 et 2.

Sponsio quid sit, et ut sit licita quid requiratur, n. 3 et 4.

Ludi contractus quando et quo iure licitus, num. 5.

Ludus, qui sola fortuna et casu regitur, quo iure et quibus sit prohibitus, et quomodo talis prohibitio se extendat ad clericos, n. 6, 7 et 8, et verb. *Clericus*, art. 5, n. 1 et 2, et verb. *Venatio*, n. 1.

Regulares, an et quibus ludis licite ludere possint, vel non, n. 9 ad 16.

An liceat ludere pro aliqua re spirituali, aut rem spiritualement cum alia re temporali, n. 17 et 18.

Filiisfamilias in qua quantitate possit licite ludere, et quae bona possit, vel non, ludo exponere, et quid si exponens lucretur, vel perdat notabilem summam, n. 19 ad 31.

Uxor an possit, et quae bona ludo exponere inscio vel invito marito, et quo iure, n. 32 ad 35.

Quid si ludens velit plus vincere quam perdere possit, aut ludat cum animo non solvendi, si perdat, n. 36 ad 39; ad n. 36 auctor. vide notata.

Ludens, rem furtivam lucrans, an teneatur eam restituere, n. 40 et 41.

Ludens pecunia furtiva an licite retineri possit quod lucratur, n. 42 et 43.

Iniuste coactus ad ludendum potest licite retinere quod lucratur; secus de iniuste cogente, n. 44 et 45.

Deceptiones sive licitae sive illicitae in ludo assignantur, n. 46 ad 52.

Ludens an teneatur monere collusorem errantem contra se ipsum in enumerandis punctis, etc., n. 53.

An multo magis in arte ludi peritus teneatur restituere lucrum cum multo minus perito reportatum, num. 54.

Lusor exponens monetam malam in ludo an possit licite retinere quod cum ipsa lucratur, n. 55.

Ludentes ludo legibus prohibito an peccent, ac possint in iudicio lucrum repetere, n. 56, 57 et 58.

Qui ludo prohibito lusit credito, et perdidit, est in conscientia obligatus ad solvendum, et quid si lusit cum animo utendi legis beneficio, aut ipsi renuntiaverit antedecenter ad ludum, n. 59 ad 64.

Quoad sponsonem eadem proportionaliter concludenda sunt, quae de ludo, n. 65.

Qui certus est de eventu et veritate rei, an possit sponsonem inire, et inde lucrum recipere, et quid si protestetur se esse certum, et tamen ille alius spondere contendat, n. 66, 67 et 68.

Plura a iure civili sancita circa aleatores et ludos fortunae recensentur, n. 69 ad 83.

Num repeti possit pecunia ad ludum fortunae credita, n. 84 ad 86.

Ludus *virtutis* permissus est, si honestati non refragetur, et sanitatis causa medice adhibeatur, n. 87.

Quosnam *virtutis* ludos permiserit ius civile, n. 88 et 89.

De *lottaria* quaeri solet an plus iuris subsit quam in ludo fortunae, n. 90 ad 92.

Quando licita sit sponso, et ad quam quantitatem, num. 93.

Ut ludus sit licitus, praeter quatuor condiciones ab auctore propositas, tres adhuc requiruntur aliae, quae exponuntur, n. 1 ad 6.

Quid de regularibus, quoad ludos sentiendum, et quid praesertim a confessariis monialium considerandum sit, n. 7 et 8.

LUNATICUS ET FURIOSUS.

Lunatici et furiosi. Vide verb. *Irregularitas*, art. 1, num. 11.

LUXURIA (V, 203).

Luxuria quid sit, et quae eius species. Vide verb. *Luxuria*, n. 1 et 2.

Fornicatio quid sit, et quale peccatum, n. 3 et 4.

Fornicatio est intrinsece mala, et alia dicitur vaga, alia determinata, et quae sit utraque, n. 5, 6 et 7.

Fornicatio cum persona infideli vel cum alterius sponsa, an sit simplex fornicatio, n. 8 et 9.

Copula cum soluta est in confessione explicanda, num. 10.

Adulterium quid sit, et omnia, quae ipsum concernunt. Vide verb. *Adulterium*, per tot.

Incestus quid sit, quidque rationem eius participet, et quid requiratur ut sit casus reservatus, et quale sit peccatum, n. 11 ad 15.

Incestus quomodo specie distinguantur, et in confessione exprimendi, n. 16 et 17.

Quid si incestuosus velit post copulam contrahere in gradu prohibito, n. 18 et 19.

Incestuosus, an et quando possit et debeat vel non, petere et reddere debitum. Vide verb. *Debitum coniugale*, per tot.

Stuprum quid sit, quale peccatum et quid ad eius essentiam requiratur, n. 21 ad 25.

Stuprator ad quid teneatur circa virginem stupratam, n. 26 et 27.

Raptus quid sit, et omnia quae ipsum et raptorem concernunt. Vide verb. *Impedimenta matrimonii*, art. 2, n. 103 ad 117.

Sacrilegium carnale et personale quid sit, quale peccatum, quando et quomodo in confessione exprimendum, n. 29 ad 32.

Peccatum contra naturam, quid sit, eiusque subdvisio assignatur, n. 33 et 34.

Mollities seu pollutio quid sit, quale peccatum, an liceat ipsam in aliquo casu procurare vel desiderare ut sequatur, n. 35 ad 39.

Pollutio in somnis secuta, an et quando possit esse peccatum, et an quis teneatur reprimere praevidens eam secuturam, n. 40 ad 44.

Polluens se cum imaginatione peccandi cum aliqua debet in confessione personam exprimere, n. 45.

Inordinatus concubitus quid sit, et quando circa ipsum peccare possint coniuges. Vide verb. *Luxuria*, n. 46 ad 49.

Sodomia quid et quotuplex sit, quomodo committi possit, an sit in confessione exprimenda, quae eius poena et alia ipsam concernentia, n. 50 ad 63.

Bestialitas quid sit, quomodo in confessione aperienda, quid reducatur ad eius speciem, quale sit peccatum, et in quo differat a mollitie et Sodomia, n. 64 ad 70.

Impudicitia quid sit, n. 71.

Oscula, tactus et amplexus, an et quando possint esse peccata mortalia, n. 72 ad 77.

Ad n. 73 auctor. vid. in not.

Aspicere animalia coeuntia, eorumque verenda tangere, an et quale sit peccatum, n. 78, 79 et 80.

Ad n. 79 auctor. vide in not.

Personae simul nudaee se invicem aspicientes, vel tangentes, vel solus nudus se ipsum aspiciens, vel tangens, an graviter peccent, n. 81, 82 et 83.

Persona soluta permittens se tangi aut osculari ab alia quando graviter peccet, vel non. Vide verb. *Femina*, n. 27 et seqq.

Obscena legere, inhonesta canere, turpia loqui, ac libros de ipsis aut similibus componere, an et quale sit peccatum, n. 85 et 86.

Choreae an et quando licite fieri possint, n. 87.

Tactus, oscula, amplexus et similia inter coniuges vel inter sponsores, et quando peccent ob delectationem de actu coniugii, vel de copula futura, n. 88 ad 91, et verb. *Delectatio morosa*, n. 24.

Viduae quando peccent vel non circa delectationem morosam de copula praeterita. Vide verb. *Delectatio morosa*, n. 27 et seqq.

Quando feminae graviter peccent, vel non in ornamentis et similibus provocantibus ad lasciviam. Vide verb. *Femina*, n. 14.

Quando sint peccata gravia cogitationes impurae et delectationes morosae, quae ex hactenus recensitis oriri solent. Vide verb. *Delectatio morosa*, per tot.

An detur parvitas materiae in rebus venereis, n. 95.

M

MACELLARII.

Vide verb. *Infamis*, num. 11, et verb. *Irregularitas*, art. 2, n. 11, vers. *Octava*.

MACELLUM (V. 213).

Macelli separati usus pro ecclesiasticis est permittus. Vide verb. *Macellum*, n. 1.

Alia ad rem, n. 2 ad 9.

MAGELLANICA.

Magellanica unde sit dicta. Vide verb. *Mundus*, num. 86.

MAGI,

QUI CHRISTUM ADORAVERUNT (V. 214).

Magi quinam fuerint, et alia de iisdem. Vide verb. *Magi*, etc., n. 1, 2 et seqq. per totum.

MAGIA.

Vide verb. *Superstitio*, n. 10, 40 et 79, ubi de eius poenis.

MAGISTER (V. 216).

In magistrum assumendus non est, qui formam discipuli non assumpsit. Vide verb. *Magister*, n. 1 ad 4.

Magistri cuiuscunque facultatis tenentur emittere fidei professionem, n. 5.

Magistri antequam admittantur, quomodo et a quo examinandi, n. 6 et 7.

Magistri instruere debent discipulos etiam in rebus fidei; n. 8 et n. 33.

Magistri, correctionis causa, quid possint, vel non, in discipulos clericos, n. 9, 10 et 11.

Magister clericus maiorem habet potestatem in discipulum, quam pater in filium, n. 12.

Magistri quoad discipulos peccant in pluribus, quae assignantur, n. 13.

Magistri, qui curant ad se trahere illos discipulos, qui aliorum scholas frequentabant, quomodo peccant, et ad quid teneantur, n. 14, 15 et 16.

Reprehenditur auctor, n. 16 in nota.

Magistri et doctores laureati aequiparantur nobilibus, et censentur in dignitate constituti, et eorum exemptiones ac praecminentiae assignantur. Et qui alii veniant nomine magistrorum, n. 17 ad 23.

Ad n. 19 auctor. vide not. n. 34.

Quomodo intelligendus sit auctor, num. 22. Vide num. 35.

Baccalaurei qui sint, unde sic dicantur, et quomodo ab aliis vocentur, n. 24, 25 et 26.

De magistro scholae primum in ecclesia cathedrali, et postea etiam in collegiata ecclesia et illius munere, n. 27 ad 29.

Ab his diversi, qui de licentia Episcopi grammaticam aliasque facultates docebant, n. 30 ad 32.

MAGISTER CAEREMONIARUM (V. 222).

Magister caeremoniarum ubi necessarius sit, quid possit, vel non, in exsequendis iis, quae sunt sui muneris. Vide verb. *Magister caeremoniarum*, n. 1 ad 9.

Caeremoniae unde sint dictae, n. 10.

Afferuntur duo dubia novissime a Sacra Congreg. Conc. resoluta n. 11.

MAGISTRATUS (V. 223).

Magistratus quid possit vel non, quoad locum et praecedentiam tum in ecclesia, tum in processionibus aliisque functionibus ecclesiasticis. Vide verb. *Magistratus*, n. 1 ad 13.

Adducuntur ad rem varia dubia resoluta a Sacra Congr. Rit., n. 14.

Magistratus et iudices saeculares procedentes in criminalibus contra ecclesiasticos excommunicantur, num. 16.

De loco magistratuum in ecclesia, thurificatione ipsorum, pace iis danda, tum de associatione ab illis facienda Episcopo. Vide n. 17.

Nullo modo licet dare osculandum Evangelium cuiusvis magistratui, n. 18.

Qualis honor debeatur praesidi provinciae. Vide verb. *Ecclesia*, art. 5, n. 36.

MALCHUS (V. 225).

Malchus quis fuerit, aliaque ad eum spectantia. Vide verb. *Malchus*, n. 1 et seqq.

MALEDICTI.

Maledictorum poenae quae sint. Vide verb. *Poenae*, art. 2, n. 160.

MALEFICIUM.

Vide verb. *Superstitio*, n. 65.

Male sonans propositio quae sit. Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 56.

MARITUS (V, 226).

Marito non licet occidere uxorem in adulterio deprehensam. Vide verb. *Maritus*, n. 1.

Maritus an graviter peccet consumendo bona uxoris, num. 2.

Maritus quae vota uxoris possit irritare, n. 3, 4 et 5. Corrigitur auctor, n. 4 in nota.

Mortua uxore ususfructus dotis spectat ad maritum, proprietates vero ad filios, n. 6.

Maritus quid possit, vel non, circa dotem vivente uxore. Vide verb. *Dos*, art. 1 et art. 3.

Quae probationes marito prohibeantur ad explorandam uxoris innocentiam, n. 8.

Maritus circa debitum coniugale. Vide verb. *Debitum coniugale*.

Maritus a mortuis reviviscens non tenetur amplius pristinae uxoris, n. 10.

Maritus occidens propriam uxorem an gaudeat immunitate ecclesiastica, n. 11, 12 et 13.

De iure mariti in uxorem, n. 15.

Nobilitas mariti regulariter communicatur uxori. Quid autem si obstat statuta, n. 16 et 17.

Num omnia mariti privilegia communicentur, n. 18 ad 20.

An in viduis permaneant iura mariti, n. 20.

An et quae sortiatur maritus ex persona uxoris an aliquando sequatur forum illius, et radiis eius coruscet, num. 21.

Alia ad rem. Vide verb. *Adulterium*, *Bona*, *Debitum coniugale*, *Dominium*, *Dos*, *Filius*, *Matrimonium*, *Uxor*, et verb. *Immunitas*, art. 2, n. 90.

MARTYRIUM (V, 228).

Martyrium quid sit, et ad ipsum quid requiratur in adultis. Vide verb. *Martyrium*, n. 1 ad 5.

Ad verum martyrium requiritur, quod poena vel mors toleretur pro fide Christi, vel pro defensione virtutum supernaturalium, n. 5 ad 9.

Ad martyrium tria potissimum requiruntur, quae assignantur, n. 10.

Martyres graece, testes latine dicuntur, n. 11.

Qui martyres dici possint, vel non, num. 12 ad 18. An liceat hostes fidei provocare, et se martyrio ingerere, n. 19 ad 22.

An martyrium in adultis tum baptizatis, tum non baptizatis quid requiratur; et an sufficiat attritio supernaturalis cum voto sacramenti Poenitentiae, num. 23 ad 29.

Martyrium in adultis remittit omnem culpam et poenam, n. 30.

Martyrio decoratis respondet in coelo *Laureola*, seu *Aureola*; et quid sit, n. 31, martyrium quo instanti conferat gratiam, n. 32.

Cur in canone missae nominentur solum martyres et non confessores, n. 33.

Martyrum numerus aliquantulum disquiratur, n. 34.

Unde nomen martyrii, n. 37.

Martyres sunt pueri ante usum rationis occisi in odio Christi, n. 35.

Martyrii causae tres esse debent, et quanam ea sint. Vide n. 38 ad 41.

Quanam dispositiones requirantur in homine, ut martyrii gratiam consequatur, num. 42 ad 74.

De pluralitate martyrum priorum Ecclesiae saeculo-rum, n. 75 et seqq.

MARTYROLOGIUM (V, 239).

Quid sit martyrologium, et quomodo a kalendaris differat. Vide verb. *Martyrologium*, n. 1, 2 et 3.

Quis primus martyrologium scripserit; varia exponuntur martyrologia, et eorum auctores nominantur, n. 4 ad 12.

Descriptio in Romano Martyrologio quid importat,

et utrum in eo apponi queant sancti nondum canonizati, n. 13 et 14.

Martyrologii lectio quando facienda, n. 15.

MATER (V, 241).

Mater praegnans in periculo vitae, an et quae remedia sumere possit. Vide verb. *Mater*, n. 1 ad 8.

Fetus quando animetur, et alia ad ipsum spectantia, n. 10, et verb. *Abortus*. Mater probabiliter tenetur permittere sectionem, ut baptizetur puer alias moriturus sine baptismo, n. 12.

Mater praegnans an peccet si choreas ducat, n. 13.

Mater tenetur alere filios primo triennio, n. 14.

An mater sub gravi teneatur proprios lactare infantes n. 15, et alia ad rem. Vide verb. *Filius*, *Filii*, n. 126, et verb. *Parentes*, n. 19.

Quid de matre, quae infantem noctu sine debita cautela tenet in lecto, et quid si ipsum suffocaverit vel occiderit, n. 16 ad 19, et verb. *Poena*, n. 131.

Matricida gaudet immunitate ecclesiastica, n. 20.

Matris moestitia est filius stultus, n. 21.

Matris maledictio eradicat fundamenta, n. 22.

An potestas in filios de iure naturae competat soli patri exclusa matre, n. 23.

Quamvis potestas sola sit patris, sunt tamen officia, quae filii non patri solum, sed et matri praestare tenentur, quae vid. n. 26.

An matri asserenti filium aliquem ex adulterio natum esse credendum sit, n. 30 et 31.

Mater transiens ad secundas nuptias quando amittat haereditatem et legitimam filii praemortui. Vide verb. *Legitima*, n. 33.

MATERTERA ET MATERTERA MAGNA.

Vide verb. *Affinitas*, art. 1, n. 15.

MATHEMATICA.

Mathematica seu mathesis quid. Vide verb. *Mundus*, num. 197.

MATRIMONIUM (V, 246).

MATRIMONIUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT
EIUS NATURAM, MATERIAM, FORMAM ET MINISTRUM.

Matrimonium unde dictum, cur sic dicatur, et non patrimonium; cur aliquando vocetur coniugium, conubium, nuptiae; et quid sit. Vide verb. *Matrimonium*, art. 1, n. 1 ad 5.

Matrimonium dividitur in legitimum, ratum et consummatum. Et singula explicantur, et quomodo inter se differant, n. 6 ad 11.

Matrimonium ut sit sacramentum, inter quos contrahi debeat, n. 12 et 13.

Matrimonium in ratione sacramenti quando fuerit institutum, n. 14 ad 18.

Ad n. 16 auct. vide notata not. rom. theol.

Itemque ad n. 18 auct. vide not. rom. theol.

Matrimonium inter fidelem et infidelem an sit sacramentum, n. 19.

Matrimonium duorum coniugum infidelium, si convertantur, et ambo baptizentur, an fiat sacramentum, n. 20 et 21.

Assignantur effectus, sive principales, sive minus principales matrimonii, eiusque materia ac forma, n. 22 ad 27.

Ad n. 25 auct. vide in nota n. 69 ad 72.

Ministri huius sacramenti an proprie sint ipsi contrahentes, n. 28 ad 32, et n. 78 ad 84.

Matrimonium per procuratorem, nuntium aut litteras contractum undequaque explicatur, n. 33 ad 42.

Ad n. 34 auct. Vide not. ubi de matrimonio per procuratores inito quaeritur num sit sacramentum, Vide etiam n. 77.

Baptismi fides non est simpliciter necessaria pro contrahendo matrimonio. Vide verb. *Baptismus*, art. 1, num. 19.

An matrimonium, seposita lege positiva, sit dissolubile. Vide verb. *Matrimonium*, n. 61 ad 64.

De disciplina ecclesiae circa infidelium et haereticorum coniugia, n. 65.

Quomodo sentienda regula illa: *In dubio pro matrimonio est iudicandum*, n. 66 ad 68.

In matrimonio coram paroco et testibus contracto sed invalide ob aliquod impedimentum, an oporteat renovare consensum pariter coram paroco et testibus, n. 73 et 74.

Indicatur qui recte agit de sponsalibus et matrimoniis, quae a filiis familiae contrahuntur, parentibus insciis, vel iuste invititis, n. 75.

Ad valorem matrimonii consensus quis sit, et in quo consistat, n. 85 ad 88.

An qui fecte contraxit matrimonium, teneatur ex iustitia revalidare illud per verum consensum; et num verba sint necessaria de praecepto, n. 89 ad 92.

Quaenam sint conditiones necessariae, ut procurator absentis nomine, validum ineat matrimonium, et explanantur, n. 93 ad 101.

MATRIMONIUM QUOAD DEBITUM CONIUGALE.

Vide verb. *Matrimonium*, art. 2 quoad debitum coniugale.

Coniux tenetur sub mortali reddere debitum coniugi petenti serio et instanter, quando nulla illud denegandi intervenit iusta et rationabilis causa. Vide verb. *Matrimonium*, art. 2, n. 1 et 2.

Peccat contra iustitiam ex genere suo mortaliter coniux ille, qui ad reddendum debitum reddit se notabiliter impotentem immoderatis ieiuniis, etc., n. 3.

Non peccat coniux coniugi debitum semel tantum et obiter vel implicite petenti modeste denegando, tergiversando, se excusando, prece vel suasu avertendo petentem, si id non valde aegre laturus videatur, et absque incontinentiae periculo, n. 4 et 5.

Ad dignoscendum, quod coniux serio debitum coniugale petat, non est necessaria petitio expressa et formalis, sed sufficit tacita virtualis et interpretativa, quae habeatur a signis indicantibus seriam voluntatem petendi, n. 6, 7 et 8.

Dantur plures iustae et rationabiles causae, quibus intervenientibus potest licite debitum denegari, et assignantur ac explicantur singulae, n. 9 ad 26.

Assignantur plures causae, propter quas non possunt coniuges debitum denegare, n. 27 ad 34.

Auctoris sententia emendatur in not. ad n. 32.

Debitum coniugale licite petitur et redditur, etiamsi mulier sit lactans vel praegnans, dummodo absit periculum abortus, n. 35 et 36.

Patrum sacrorumque canonum auctoritate auctoris opinio refellitur, in not. ad n. 35 et seqq.

Debitum petere dum mulier est puerpera, per se loquendo non nisi veniale esse solet, et dum menstruata, petere et reddere in lege veteri sub poena capitali prohibebatur, et nunc si non mortale, est ad minus grave veniale, n. 37 ad 39.

Debitum coniugale licite petitur et redditur etiam non servato debito concubandi modo, aut situ, dummodo fiat propter aliquam iustam et rationabilem causam, aliter saltem venialiter peccatur, num. 40, 41 et 42.

Coniuges, qui mala fide, seu dubii de valore matrimonii contraxerunt, non possunt stante illo dubio nec petere, nec reddere debitum, et quid si unus tantum dubitans, aut iam bona fide contracto matrimonio de valore dubium superveniat, n. 43 ad 50.

Si coniux pro certo cognoscat invaliditatem matrimonii, eo quod indubitanter sciat subesse impedimentum dirimens, quamvis hoc in facie Ecclesiae probare nequeat, non solum non potest petere, sed nec reddere debitum, n. 51 et 52.

Coniux, qui durante matrimonio contraxit affinitatem cum sua consorte, cognoscendo videlicet carnaliter eius consanguineam in primo vel secundo gradu, non potest petere debitum, tenetur tamen reddere, et si cognita solum esset consanguinea in tertio vel quarto gradu, non privatur iure petendi, n. 53, 54 et 55.

Coniux voto simplici castitatis astrictus non potest licite debitum petere, tenetur tamen reddere, num. 56 et 57.

MATRIMONIUM DEBITUM CONIUGALE QUOAD EA QUAE CONCERNUNT DISPENSATIONEM SUPER IMPEDIMENTO PETENDI DEBITUM.

Dispensatio ad hoc ut sit valida, debet dari ex legitima et iusta causa. Vide v. *Matrimonium*, art. 3, n. 1.

Possunt Episcopi ad petendum debitum dispensare cum coniuge, qui ante matrimonium emisit votum perpetuae castitatis, eoque ligatus nupsit. Idem etiam possunt cum coniuge, qui post matrimonium sive consummatum, sive non praedictum emisit votum vel cum, vel sine consensu alterius coniugis, dummodo non fuerit emissum ab utroque cum reciproca et expressa renuntiatione iuris, n. 2 ad 6.

Excipiuntur tamen casus urgentis necessitatis, in quibus Episcopi dispensare possunt etiam in votis Summo Pontifici reservatis, et consequenter super ipsorum impedimento petendi debitum, ac qui sint urgentis necessitatis casus innuuntur, n. 7 et 8.

Declaratur auctor. in not.

Insuper possunt Episcopi dispensare ad petendum debitum eum impeditis ratione contractae affinitatis et cognitionis spiritualis cum sua coniuge, n. 9.

Eadem potestas dispensandi super impedimento petendi debitum coniugale competit etiam capitulis eorumque vicariis capitularibus, sede episcopali vacante, et vicario generali Episcopi, maxime si specialem ab ipso habeat facultatem, n. 10.

Regulares mendicantes alique omnes cum ipsis communicantes possunt dispensare ad petendum debitum, tam super impedimento proveniente ex voto simplici castitatis perpetuae ante vel post matrimonium contractum inito, quam super impedimento proveniente ex affinitate contracta ratione copulae habitae cum consanguinea vel consanguineo etiam in primo gradu alterius coniugis, n. 11 ad 18.

Confessarii regulares possunt valide et licite dispensare super impedimento petendi debitum in primo ex nuper expressis casibus, licet non sint ad hoc specialiter deputati a suis superioribus maioribus; at in secundo probabilius est non posse, nisi ad id specialem praefatorum commissionem habeant. Non desunt tamen magni nominis doctores pro affirmativa sententia, n. 19 et 20.

MATRIMONIUM QUOAD DENUNTIATIONES.

Denuntiationes matrimonii quid sint. Vide verb. *Matrimonium*, art. 4, n. 1.

De illarum origine, n. 73.

Denuntiationes matrimonii sine gravi causa non sunt omittendae, nec super trina denuntiatione est facile dispensandum, n. 69 et seqq.

Dispensandi facultas adempta est Nuntio apostolico in regno Poloniae commoranti super denuntiationibus matrimonii, n. 71.

Denuntiationum lex pro contrahendis matrimoniis in Servia et finitimis regionibus est servanda, n. 72.

Si matrimonium contrahitur sine legitima dispensatione absque praevis denuntiationibus quis peccet, num. 2.

Assignantur poenae contra sic contrahentes, contra parochos et contra testes dolosos assistentes, et ad rem citantur decreta Sacrae Congr. Conc. Vide verb. *Matrimonium*, n. 3 ad 11.

Disseritur de tempore, quod a factis denuntiationibus ad matrimonium elabi debet, ut eae repetantur, n. 73 ad 82.

Denuntiationes quando fieri debeant, num. 12 et 13.
Parochus non peccat mortaliter, si uno vel altero die festo omittat denuntiationes; dummodo inter unam et alteram denuntiationem multos dies festos non interponat, n. 14.

Qui intra duos menses post denuntiationes factas matrimonium non contraxit, non potest illud inire, nisi aliae denuntiationes praemittantur, n. 15.

Denuntiationes, quando omittuntur, debent infra octo dies fieri a die contracti matrimonii, et interim non debet matrimonium consummari, n. 16.

Denuntiationes non possunt fieri diebus ferialibus etiam cum dispensatione Episcopi, n. 17.

Possunt tamen fieri in die professo, et quando ingens populi multitudo ad ecclesiam accedit, n. 18.

Corrigitur hic auct., n. 79 et seqq.

Denuntiationes valide fieri possunt etiam extra ecclesiam, et missarum solemnias, et possunt etiam fieri diebus festis, dum cantantur vespere, n. 19 et 20.

Denuntiationes in ecclesia, quae est simul parochialis et collegiata, possunt fieri, vel in missa parochiali vel conventuali ad arbitrium parochi, quando pro utraque est populi concursus, et etiam eo tempore, quae nuptiae sunt prohibita, n. 21 et 22.

Vicarius generalis non potest impedire, ne parochus faciat matrimonii denuntiationes absque sua licentia, n. 23.

Denuntiationes a quo faciendae sint, n. 24.

Si sponsi sint ex diversis parochiis, vel habuerint plura domicilia, in qua parochia debeant fieri denuntiationes, et quid requiratur si sponsi sint ex diversis dioecesibus, n. 25 ad 27.

Confirmatur et illustratur sententia, n. 25 exposita, in nota.

Denuntiationes matrimonii contrahendi inter externos non sunt faciendae a paroco sine licentia Ordinarii, num. 28.

Denuntiationes in missarum solemnias publicare non possunt regulares, n. 29.

Et iusta causa possunt Ordinarii remittere denuntiationes matrimoniales, vicarius generalis absque speciali mandato, et omnes alii praelati ecclesiastici seu abbates iurisdictionem quasi episcopalem habentes, et proprium territorium, n. 30 ad 33.

Illustratur n. 31, in n. 83.

Episcopus et quilibet alius Ordinarius, in cuius dioecesi celebrandum est matrimonium, potest cum utroque sponso dispensare, licet unus sit alterius dioecesis; dummodo saltem Ordinarius alterius contrahentis testetur in sua dioecesi nullum subesse impedimentum, n. 34.

Sed vide in n. 86.

Archiepiscopus non potest remittere denuntiationes in dioecesibus suorum suffraganeorum, nisi in aliquibus casibus, n. 35.

Episcopus seu alius Ordinarius potest alteri delegare facultatem dispensandi in denuntiationibus, n. 36.

Vicarius generalis, an possit facultatem dispensandi in denuntiationibus delegare, n. 37.

Quid requiratur ad licite dispensandum in denuntiationibus, n. 38.

Ordinarius si remittat denuntiationes sine iusta et rationabili causa, peccat mortaliter, n. 39.

Non tamen necesse est, ut Ordinarius huiusmodi causas cognoscat iudicialiter, sed sufficit, ut ex informationibus extrajudicialiter habitis sibi videatur iustam dispensandi causam adesse, n. 40.

Ordinarius non solum potest hanc dispensationem concedere, dum est intra suam dioecesim, sed etiam dum est extra illam, n. 41.

Ordinarius non potest huiusmodi dispensationum praecise imponere aliquam pecuniariam multam, nisi aliquid delictum praeberet iustam dispensandi causam, n. 42 et 43.

Enumerantur iustae principales causae dispensandi in huiusmodi denuntiationibus, num. 44 ad 58, 87 et 88.

Ordinarius licet possit dispensare propter omnes supradictas et consimiles causas, non tenetur tamen dispensare propter omnes supradictas et consimiles causas, non tenetur tamen dispensare semper propter omnes.

Tenetur tamen Ordinarius sub mortali dispensare in denuntiationibus in variis casibus, in quibus, si denegat, potest appellari de iusta denegatione, num. 60 ad 62.

Quid agendum, si Ordinarius adiri non possit, vel denegat dispensationem, et periculum sit in mora n. 63.

Est qui tenet denuntiationes non esse necessarias, et omitti posse, si celebratio matrimonii demandata sit decreto alicuius supremi tribunalis, n. 89.

Denuntiationes non requiruntur ad validitatem matrimonii, n. 64.

Obligatio manifestandi impedimenta matrimonii post factas denuntiationes quando vigeat, vel non, num. 63 ad 68.

Quoad poenas quas matrimonia, denuntiationibus posthabitis, sequuntur tam respectu parochi, quam ipsorum contrahentium et testium. Vide n. 90 ad 94.

MATRIMONIUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT IMPEDIMENTA MERE IMPEDIENTIA, ET SEPTEM PRIMA DIRIMENTIA.

Impedimenta matrimonii sunt duplicis generis, et quae. Vide verb. *Matrimonium*, art. 5, n. 1.

Datur in Ecclesia Dei potestas constituendi talia impedimenta, n. 2.

Impedimenta mere impedientia de iure antiquo quae fuerint, assignantur et explicantur, n. 3 ad 9.

Ex dictis impedimentis quot vigeant nunc, assignantur et explicantur, n. 10.

Impedimenta dirimentia quot fuerint de iure antiquo, et nunc sint, assignantur, n. 11.

Error est quadruplex, et assignatur, et quando matrimonium validum sit, vel non, quocunque modo ex errore contractum, n. 12 ad 22.

Votum, quid et quale sit, et quando dirimat matrimonium, n. 23 ad 46.

Cognatio est triplex, naturalis, spiritualis et legalis, et singularum quidditas assignatur, et quando, vel non matrimonium dirimat, aliaque plura ad ipsas spectantia, traduntur, n. 47 ad 98.

Adoptio quae usuvenit apud Bulgaros nequaquam inducit cognationis impedimentum. Vide art. 9, n. 194.

Crimen dirimens matrimonium quadruplex assignatur, et sub quadruplici acceptione quando dirimat matrimonium, vel non, n. 99 ad 100.

Cultus disparitas inter quos dirimat matrimonium, et quo iure tale impedimentum fuerit introductum, et quando dirimat matrimonium, n. 111 ad 117.

Vis, quid et quotuplex sit, et quando per ipsam matrimonium dissolvatur, n. 118 ad 128.

De ratione probandi impedimenta matrimonii, n. 129 ad 137.

Alia ad rem. Vide verb. *Metus*.

Matrimonium sub conditione quid sit, quae et quotuplex sit conditio; quid *modus*, *monstratio*, *causa*, *dies*; quae varia assignantur et explantur. Vide in suppl. ad art. 5, per totum.

MATRIMONIUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT ALIA SEPTEM IMPEDIMENTA DIRIMENTIA.

Ordo quando et quo iure sit impedimentum dirimens matrimonium. Vide verb. *Matrimonium*, artic. 6, n. 1 ad 4.

Voti solemnitas eiusque vis dirimendi a quo iure proveniat, n. 5.

Quid si clericus in sacris constitutus matrimonium contrahat, n. 6 et 7.

Ligamen quid sit, quo iure et quando dirimat matrimonium, n. 8 ad 19.

Honestas publica quid sit, quo iure hoc impedimentum introductum, extensum et restrictum, n. 20 ad 24.

Hoc impedimentum usque ad quem gradum nunc se extendat, n. 25.

Sponsalia valida mutuo consensu dissoluta an inducant publicae honestatis impedimentum, n. 26 et 27.

Affinitas quid sit. Vide verb. *Affinitas*.

An valide contrahi possit matrimonium intra vitricum et uxorem privigni, n. 28.

Impotentia quid sit, n. 29.

Impotentiae triplex divisio assignatur et explicatur, n. 30, 31 et 32.

Impotentia perpetua quo iure dirimat matrimonium. Et quid si talis impotentia superveniat ante vel post matrimonium, et affertur ad rem constitutio Sixti V, n. 33 ad 37.

Eunuchi et spadones, an et quando possint matrimonium contrahere, n. 38 et 39.

Hermaphroditum an possint licite matrimonia contrahere. Vide verb. *Hermaphroditus*.

Impotentia temporalis non dirimit matrimonium, num. 41.

In dubio an impotentia sit perpetua vel temporalis, quid agendum, n. 42, 43 et 44.

Quid si uterque coniux fatetur impotentiam, n. 136 ad 143.

Quid si unus coniugum neget, et alter affirmet impotentiam perpetuam, n. 45.

Quid si elapso triennio vir dubie impotens neget copulam perfectam habitam esse, mulier vero id affirmet, et e contra, et non appareant certa signa impotentiae, n. 46 et 47.

Quid si impotentia antecedens sit perpetua certo sit cognita per inspectionem corporum, vel aliunde, num. 48.

Quid si per inspectionem vel aliam probationem non habeantur signa physice certa et evidenter de impotentia perpetua, n. 49 et 50.

Quid quando certo et evidenter constat de impotentia perpetua, dubitatur autem an praecesserit matrimonium, vel illo iam contracto supervenerit, num. 51.

Quid si ob praesumptam impotentiam matrimonium dissolvatur, et coniux impotens praesumptus cum alia contrahens, perfectam copulam cum ipsa habuerit, n. 52 ad 56.

Steriles, senes et moribundi an possint matrimonium contrahere, n. 57 et 58.

Clandestinitatis impedimentum quid sit, n. 59.

An et cuius parochi assistentia requiratur ad validitatem matrimonii; et quando irritum sit, vel non propter talem impedimentum, n. 60 ad 113.

Reprehenditur auct. n. 61.

Raptus impedimentum quid sit, et a quo statutum, n. 114 et 115.

Violentia inducens raptum alia est physica et alia moralis, n. 116.

Quid requiratur ad hoc ut violentia inducat impedimentum raptus, et tale impedimentum quando, et inter quos dirimat matrimonium, n. 117 ad 126.

Impedimentum raptus quandiu perseveret inter raptorem et raptam, n. 127.

Raptores et fautores rapti in quas censuras incurrant, et qua poena plectendi, n. 128 ad 132.

MATRIMONIUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT FACULTATEM DISPENSANDI IN IMPEDIMENTIS MATRIMONII.

In quibus impedimentis, et quo iure dirimentibus possit Pontifex dispensare. Vide verb. *Matrimonium*, art. 7, n. 1 ad 9.

Legati a latere et Nuntii apostolici super quibus impedimentis possint dispensare, n. 10 ad 12.

Episcopi Germaniae, alique in remotis partibus degentes quas habeant speciales dispensandi facultates; et Ordinarii, independenter a dictis facultatibus, in quibus impedimentis possint dispensare, n. 13 ad 18.

Sed vide n. 43 et seqq., ubi narrantur plura quae concurrere oportet, ut Episcopus dispensare valeat super impedimentis dirimentibus, matrimonio iam contracto, cum facile recurri nequit ad Sedem Apostolicam.

Vicarius generalis an possit sine speciali mandato super impedimentis dispensare, et quas facultates dispensandi possit Episcopus ipsi aliisque sacerdotibus communicare, n. 19 ad 23.

Capitulum, sede vacante, ac vicarius capitularis pro quo foro et in quibus impedimentis possint dispensare, n. 24 et 25.

Commissarius bullae *Cruciatiae* in quo impedimento dispensare, et ex quo matrimonio susceptam prolem legitimare possit, n. 26 ad 29.

Confessarii regulares ex vi privilegiorum super quibus impedimentis possint dispensare, n. 30 ad 33.

An, quando et cum quibus possint regulares et alii dispensare ad petendum debitum coniugale. Vide verb. *Debitum coniugale*, art. 2.

An dispensatio sine iusta causa sit valida et licita. Vide verb. *Dispensatio*.

Regulares an dispensare possint in casu, etc., extra sacramentum Poenitentiae, n. 36 et 37.

Animadvertitur in affirmantem opinionem, num. 37.

Aliqua adducuntur ex Benedicto XIV, num. 38 et seqq.

MATRIMONIUM QUOAD REVALIDATIONEM SEU RATIFICATIONEM, CUM SIT INVALIDE CONTRACTUM.

Revalidatio matrimonii quid importet, et quando locum habeat. Vide verb. *Matrimonium*, art. 7, num. 1.

In probabilitate valoris matrimonii iam contracti potest illud haberi ut validum, modo dubium vertat circa impedimentum ab Ecclesia appositum, n. 2.

An ad revalidandum matrimonium nullum ob occultum impedimentum, sed in facie Ecclesiae celebratum necesse sit illud iterum renovari coram paracho et testibus, n. 3 ad 6.

Impedimentum quando censetur esse occultum, n. 7 ad 11.

Utrum matrimonium sit revalidandum coram paracho et testibus, si, tempore matrimonii, contracti fuerint conscii impedimenti, n. 12.

Quando matrimonium fuit nullum ob aliquod impedimentum, an necessarium sit ad illud revalidandum, ut, oblato impedimento, uterque coniux fiat conscius de nullitate matrimonii, n. 13 ad 17.

Quotuplici modo possit renovari seu exigi consensus a parte inscia impedimenti post obtentam dispensationem, n. 18.

Quid in casu defectus consensus, quando matrimonium contractum fuit, n. 19 ad 26.

Quid in casu erroris personae, n. 27.

MATRIMONIUM QUOAD VARIA MISCELLANEA IPSUM CONCERNENTIA.

Episcopus quomodo punire possit contrahentes omisis dolose denuntiationibus, vel fraude deceptis paracho et testibus. Vide verb. *Matrimonium*, art. 9, n. 1.

Matrimonium nullum ex defectu essentiali an resolvitur in sponsalia de futuro, n. 2 et 3.

Matrimonium contractum ex metu mortis vel praceptorum poenali, an validum, n. 4, 5 et 6.

Ad rem afferuntur plures casus cum suis resolutionibus, n. 7 ad 21.

Ad n. 11 auct. vide n. 75 et 76.

Matrimonium contractum ab impubere valet, si malitia suppleat aetatem; talis malitia in quo consistat, ad quem spectet ipsam cognoscere; et impubes sic cognitus de cuius licentia possit contrahere, num. 22 ad 25.

Matrimonium inter impuberes quomodocunque contractum, an et quando resolvatur in sponsalia de futuro, n. 26, 27 et 28.

Puberes unde dicti, quid sit pubertas; puberes ac pubertati proximi qui dicantur; anni pubertatis qui sint; et quo iure requirantur ad valorem matrimonii, n. 29 ad 37.

Ad rem adducuntur plures alii casus a Sacra Congregatione Conc. resoluti, n. 38 ad 55.

Matrimonium an licite contrahi possit cum pacto continentiae, n. 56.

Matrimonium ubi celebrari possit; benedictiones quo tempore faciendae sint et eleemosynam ratione benedictionis qui accipere debeat, n. 57 ad 60.

Alia de matrimonio. Vide verb. *Adulterium*, *Benedictio*, art. 4. *Denuntiationes matrimonii*, *Divortium*, *Impedimenta matrimonii*, *Parochus*, *Sponsalia*.

Quoad validitatem et invaliditatem matrimoniorum, et pro matrimoniis occultis attendendae sunt duae novissimae constitutiones Bened. XIV, n. 62 et 63.

Alia ad rem, n. 64.

Multa saluberrime disposita, sapienter decreta ac docte exposita de matrimonio a Bened. XIV. Vide n. 67 ad 174.

De adoptione: quae fit in Bulgariae provincia, an impedimentum pariat. Vide n. 194.

De his qui concedere possunt licentiam assistendi matrimonio parochorum loco, n. 175 ad 192.

De conditionibus, quae matrimoniis apponi solent, num. 193.

MANDATUM (V, 383).

Mandatum quid sit et quomodo dividatur. Vide verb. *Mandatum*, n. 1 et 2.

Quis mandare possit, et quid sit obiectum mandati, n. 12 ad 15.

Mandatum a lege cui et quid importat, n. 16.

Quis possit mandatum suscipere, et quaenam sit obligatio mandatarii, n. 17 ad 19.

Actio duplex oritur ex hoc contractu, quae assignatur, n. 20 ad 22.

Quam culpam praestare debeat mandatarius, n. 23 et 24.

Quot modis mandatum resolvitur et assignantur, n. 23 ad 34.

Si quid obscuritatis mandatum contineat, pro utro facienda interpretatio. Vide verb. *Mandatum*, n. 35.

MATUTINUM (V, 389).

Matutinum qua hora, et ubi recitari possit ac debeat, tum a canonicis, tum a regularibus, tum a monialibus iuxta locorum consuetudinem. Vide verb. *Matutinum*, n. 1 ad 13.

Matutinum defunctorum ipsamet die Commemorationis eorumdem post laudes recitari debet, n. 14.

Matutinum an dividi possit e laudibus, et quid si dividatur, n. 15 ad 18.

Matutinum et laudes non recitare ante celebrationem missae, an et quale sit peccatum, n. 19 ad 23.

Quid si matutinum sequentis diei dicatur ante absolutum officium diei praesentis, n. 24 et 25.

Per unicam recitationem matutini et laudum non potest satisfieri obligationi pro die praesenti, et sequenti, n. 26.

Qua hora pridie inchoari possit matutinum, n. 27.

Alia ad rem scitu digna exhibentur, n. 28 ad 33.

Affertur prodigiosus eventus in matutino a nostro beato Ioanne Parmensi una cum daemonibus persoluto, num. 34.

Alia ad rem. Vide n. 35 ad 40, et verb. *Officium divinum*.

MECHANICA.

Mechanica seu machinaria quid. Vide verb. *Mundus*, n. 202, 207 et 210.

MEDICUS (V, 394).

Medicus tenetur suadere infirmis confessionem peccatorum, et quid si secus. Vide verb. *Medicus*, num. 1, 2 et 3, et n. 54 ad 59.

Medici et chirurgi an teneantur gratis curare ecclesiasticos et pauperes, n. 4, 5 et 6.

Medici an possint inire societatem cum aromatariis, et si Iudaei sint, an possint a Christianis vocari in suis infirmitatibus, n. 7 et 8.

Quid de medico confugito, aut inquisito compositionis venenatae, n. 9, 10 et 11.

Quid de medicis et chirurgis monialium, sive ordinariis, sive extraordinariis, n. 12 ad 18.

An et quando clerici et religiosi possint exercere artem medicinae et chirurgiae. Vide verb. *Clericus*, art. 3, n. 77 ad 82.

Medicus an promoveri possit ad sacros ordines, num. 20.

Medicus qualem peritiam habere debeat, et ad quid teneatur in applicandis medicamentis, n. 21 ad 26.

Medicus, an et quae remedia possit applicare praegnantibus. Vide verb. *Mater*, n. 1 ad 12.

Medicus graviter peccat, si suadeat infirmo aliquod remedium Dei honori vel praecepto contrarium, n. 28.

Medicus an possit dispensare in ieiunio, n. 29.

Medici sunt honorandi, n. 31.

De medicorum auctoritate et obligatione in relaxatione ieiuniorum et Quadiagesimae, n. 32 ad 35.

De salario medicorum, et an medicus privilegio aliquo gaudeat in concursu creditorum, n. 45.

Tres aliae solvuntur quaestiones ad salarium medici pertinentes, n. 46 et 47.

Medico, cui fuit constitutum salarium, in singulos dies debetur pro eo tempore, quo fuit in itinere, n. 48.

Quid si medicus discedat tarda iam hora, an pro integro die salarium exigere queat, n. 48.

Medicus, cui certum salarium annuum a communitate constitutum est, si finito locationis tempore pergat mederi non videtur tacite reconductus, n. 40.

Medicus quando peccet, vel non, abstrahendo eos, qui alios frequentant. Vide verb. *Magister*, n. 14.

Laici artem medicam exercentes, etiamsi aliquis aegrotus obierit, non incurrunt irregularitatem, attamen in promotione ad ordines petunt et obtinent dispensationem ad cautelam, n. 36.

Clerici, vel etiam minores, si artem medendi exercere velint, indultum petere tenentur, n. 37.

Regulares in missionibus, vel curam hospitalium habentes, et alii clerici an possint, et in quo casu, exercere artem medicam, n. 38 ad 44.

MEDIOCRITAS.

Mediocritas seu medium est duplex. Vide verb. *Virtus*, n. 94.

In medio stat virtus, vitia autem ad extrema tendunt, num. 23.

MELCHISEDECH REX ET SACERDOS (V, 400).

Melchisedech quis fuerit, et an revera sacerdos. Vide verb. *Melchisedech*, per totum.

MELIORAMENTA (V, 401).

Melioramenta rei alia dicuntur intrinseca, et alia extrinseca, et quae sint. Vide verb. *Melioramenta*, num. 1.

Melioramenta alia dicuntur necessaria, alia utilia et alia voluptuaria, et singula explicantur, et quomodo sint reficienda vel restituenda, n. 2 ad 11.

Melioramenta ut repeti possint, quid requiratur, et in ipsis repetendis quid sit attendendum, num. 12, 13, et 14.

Melioramenta sive bona, sive mala fide facta, an et quomodo repeti possint, n. 15 ad 26.

Melioramenta facta a gravato in bonis fideicommisso subiectis an veniant in restitutione fideicommissi, num. 27.

Melioramenta facta ab emphyteuta vel feudatario, an dicantur feudalia vel emphyteutica. Vide verb. *Melioramenta*, n. 28.

Melioramenta, quae sine lesione prioris status rei locatae possunt amoveri, semper conductori sunt restituenda, n. 29.

Alia. Vide verb. *Locatio*, n. 23.

Melioramenta facta ab emphyteuta quando repeti possint vel non. Vide verb. *Emphyteusis*, art. 1, n. 7.

Quid de melioramentis factis per beneficiatum ex bonis patrimonialibus, vel ex fructibus beneficii, n. 32 et 33.

Equites Hierosolymitani an teneantur eorum commendas meliorare, n. 34, 35, 36 et 37.

Melioramenta in beneficialibus invalide alienatis emptori debent refici, n. 38.

De differentia, quae in melioramentis praediorum urbanorum et rusticorum intercedit, n. 39.

MENDACIUM (V, 404).

Mendacium quid sit, quot modis mentiri possit, et ad verum mendacium quid requiratur. Vide verb. *Mendacium*, n. 1 ad 4.

Mendaciorum genera ad tria reducuntur, id est iocosum, officiosum et perniciosum, et quae sint, et qualia peccata, n. 5 ad 10.

Mendacium an possit esse licitum, et an aliquando liceat celare veritatem, n. 11 ad 22.

Quid de mendacio commisso circa materiam confessionis, n. 23 ad 26.

MENDICANTES RELIGIOSI.

Vide verb. *Absolutio, Approbatio, Confessarius, Debitum coniugale, Eleemosyna, Regulares.*

MENSIS.

Mensis unde dictus et quid sit, eiusque divisiones assignantur et explicantur. Vide verb. *Kalendarium*, n. 22 ad 28.

MERCATOR (V, 408).

Mercator vi, fraude vel mendacio impediens, ne ad civitatem afferantur aliae merces, ut ipse suas charius vendat, ad quid teneatur. Vide verb. *Mercator*, num. 1.

Mercator ad se trahens eos, qui alios frequentant. Vide verb. *Magister*, n. 14 ad 16.

Mercator quando iurat mercem sibi pluries constare, etc. Vide verb. *Iuramentum*, art. 1, n. 21.

Mercator peccat pluribus modis, qui assignantur, num. 4.

An et quomodo probent libri mercatorum, num. 5 ad 9.

An implorare queat beneficium restitutionis in integrum minor mercator, qui ob merces creditas ab alio mercatore debitum contraxit, conventusque dicat circa merces esse deceptum, n. 10.

Alia. Vide verb. *Contractus Emptionis et Venditionis*.

MERCATUS (V, 409).

Mercatus a nundinis distinguuntur prohibitiveque sunt diebus festis. Vide verb. *Mercatus*, n. 1 ad 3, et verb. *Festa*, n. 19.

Alia ad rem. Vide n. 4 et 5.

MERCES (V, 409).

Mercedis seu pensionis remissio quando a locatore sit facienda conductori. Vide verb. *Locatio*, n. 37.

Mercedis causae, sicut etiam quae non excedunt summam scutorum viginti quinque iudicari possunt a Card. Vicario et gubernatore Urbis contra quosunque non obstante obligatione camerale. Vide verb. *Merces*, n. 1, et verb. *Extratio*.

MERCIMONIA.

Mercimonia exercentes super eleemosynis missarum, laici excommunicationis, clerici vero suspensionis poenam incurrunt, verb. *Matrimonia*, n. 1.

MERETRIX (V, 409).

Meretrix quae sit, vel non. Vide verb. *Meretrix*, n. 1, 2 et 3.

Meretrix an possit retinere bona in meretricio recepta, ac de ipsis disponere, n. 9, 10 et 11.

Meretrix qua conditione possit a confessario absolvi, et quomodo sufficienter explicare possit peccata sua in confessione, n. 12, 13 et 14.

An datum meretrici condici possit, n. 15 ad 18.

Meretrix etiam secuta copula petere non potest promissum, n. 19.

Utrum promissio facta meretrici sit ipso iure nulla, an exceptione doli sit elidenda, n. 20.

Quid si pignus praeterea datum sit meretrici, n. 21.

MERIDIES UBI.

Vide verb. *Mundus*, n. 88.

MERIDIANUS.

Meridianus quid sit. Vide verb. *Mundus*, n. 129.

MERX.

Mercis nomine quid veniat. Vide verb. *Contractus emptionis*, art. 1, n. 5.

METEOROLOGIA.

Metereologia quid. Vide verb. *Mundus*, num. 208, 209 et 210.

METOPOSCOPIA.

Metoposcopia quid sit. Vide verb. *Superstitio*, n. 22.

METROPOLES.

Ecclesiae. Vide verb. *Archiepiscopus*, art. 1.

METROPOLITANUS (V, 412).

Metropolitani iurisdictionem ordinariam in suffraganeorum dioecesis exercere prohibentur. Vide verb. *Metropolitani*, n. 1.

Alia circa illorum iurisdictionem visitandi ecclesias suffraganeorum et monasteria exempta sita in ipsorum suffraganeorum dioecesis. Vide n. 2 et 3.

METUS (V, 412).

Metus quid et quotuplex sit. Vide verb. *Metus*, n. 1, 2 et 3, et verb. *Matrimonium quoad impedimenta*, art. 5, n. 20, ubi plura de metu.

Metus quando dirimat matrimonium, nec ne. Vide verb. *Matrimonium quoad impedimenta*, art. 5, n. 123 et seqq.

Metus et violentia an reddant matrimonium nullum, si incutiantur in quacunque aetate, et quomodo in casu metus probari debeat, n. 7, 8 et 9.

Metus cadens in constantem virum, qualis sit. Et an sit talis, vel levis, aut vanus, a quo sit cognoscendus, n. 10 ad 13.

Qualis metus requiratur vel sufficiat ad irritandum professionem regularem, n. 14 ad 24.

Alia de metu. Vide verb. *Contractus, Ordo, Professio, Votum, Matrimonium quoad impedimenta*.

Metus electionem inficit ipso iure, n. 26.

Metus a quibus praeceptis excusare possit, vel non, n. 27, 28 et 29.

Obligationes metu contractae iure naturae nullae sunt, ex iure tamen Romano a quo ius canonicum non in totum recessit, solum illae, quae sunt bonae fidei, n. 30 ad 32.

Utrum hodie, sublata distinctione inter negotia bonae fidei et stricti iuris, nulla indistincte sit obligatio metu contracta. Vide verb. *Metus*, n. 33.

Non omnis metus restitutionem in integrum de iure Romano concedit, sed qualis. Vide n. 34 ad 39.

Hoc autem concurrente metu non solum actio ad repetendum id quod metu exortum est, sed et exceptio ad declinandam obligationem conceditur, n. 40.

Contra quos detur haec actio, n. 41 et seqq.

MILES (V, 416).

Milites quid possint et debeant facere vel non ratione belli. Vide verb. *Bellum*, n. 1.

Milites a quibus recipere possint sacramenta, et praecipue matrimonium. Vide verb. *Cappellanus militum*. Alia multa valde notabilia. Vide verb. *Miles*, n. 3 ad 26.

Miles praesidiarius ubi sepeliri debeat, n. 27.

Militum stationes non praebenti iustam causam dispensandi populum ab observantia quadragesimali, num. 28.

Sanctus Gregorius Magnus scripsit contra prohibitionem factam militibus Mauritii imperatoris amplectendi vitam monasticam, n. 28.

De milite et re militari indicantur alia, n. 29.

MILITIA (V, 418).

De militia sancti Georgii martyris, sancti Ianuarii hospitalis, sancti Ioannis Hierosolymitani, et sanctorum Mauritii et Lazari varia proferuntur. Vide verb. *Militia*, n. 1 et seqq. per totum.

MIMI.

Vide verb. *Infamis*, n. 11, et verb. *Irregularitas*, art. 1, n. 12.

MINISTER SACRAMENTORUM (V, 419).

Minister sacramentorum novae legis quis sit, et esse possit. Vide verb. *Minister sacramentorum*, n. 1 ad 6.

Qualis intentio requiratur in ministro sacramentorum. Vide verb. *Intentio*, n. 14 ad 43.

Ad valide conficiendum sacramentum qualis attentio requiratur, n. 8 et 9.

Attentio quae et quotuplex. Vide verb. *Attentio*.

Minister distractus in conficiendis sacramentis quomodo peccet, n. 11.

Ministri in mortali existentes, dum sacramenta conficiunt vel ministrant, quomodo peccent, et an valida sint sacramenta ministrata vel confecta, n. 12 ad 24.

Parochus sacramentum matrimonii administrans in statu lethalis culpae censendus est graviter peccare, n. 22.

Ministri sacri, qui sacramenta iam confecta in mortali ministrant vel applicant, an et quomodo peccent, num. 25.

Sub censura ponitur quaedam propositio, num. 59 ad 69.

Minister dignior an possit plus gratiae causare, num. 26.

Minister, an et quando possit ministrare sacramenta vel indigno, vel peccatori, vel incapaci, n. 27 ad 34.

An et in quo casu liceat petere vel recipere sacramenta a ministro indigno vel excommunicato, n. 35 ad 40. Ad n. 38 auctoris, vide correctionem in nota.

In sacramentorum administratione vel confectione an liceat simulare, n. 41, 42 et 43.

In sacramentorum administratione, quae sententia sit sequenda, n. 44 et 45.

Minister quomodo peccare possit circa materiam, formam et intentionem in sacramentis administrandis, n. 46 ad 50.

Minister sive ex officio sit pastor, vel non, a quo iure, et in quo periculo teneatur sacramenta ministrare, n. 51 ad 54.

An licite baptizari possit infans per eiusdem in flumen, vel puteum projectionem, n. 55 ad 58.

MINOR, MINORENNIS.

Vide verb. *Aetas*, *Beneficia*, *Contractus*, *Emptio*, *Venditio*, *Filius*, *Restitutio in integrum*.

MINORITAE (V, 431).

Minoritarum custodiae Terrae Sanctae, eorumque guardianorum auctoritas, et indulta a Sancta Sede concessa. Vide verb. *Minoritae*, n. 1 et seqq.

Debent addere nomen sancti Francisci ad *Confiteor*, num. 13. Dantur decreta pro recollectione, num. 14 et seqq.

MIRACULUM (V, 432).

Miraculum unde dictum, quid sit, et quid ad eius essentiam requiratur. Vide verb. *Miraculum*, n. 1 ad 8. Miraculorum triplex genus assignatur et explicatur, n. 9 ad 14.

Miraculum per quid differat a gratia; et ista quid sit, n. 15 et 16.

Quid in dubio an sanitas recuperata sit per miraculum aut gratiam, n. 17.

Miracula quomodo dicantur in sacra Scriptura, n. 18 ad 21.

Miracula, prodigia et portenta quomodo inter se differant ac convenient, n. 22 ad 27.

Miracula a quibus patrari possint vel non, num. 28 ad 35.

Virtutes, signa et prodigia Antichristi erunt spuria, apparentia et mendacia, n. 36.

Miraculorum examen a quibus, et quomodo faciendum, n. 37 ad 40.

Miracula alicuius mortui cum opinione sanctitatis, sed nondum beatificati, an et de cuius licentia impromenda vel publicanda sint, n. 41, 42 et 43.

Affertur celeberrimum miraculum, n. 44.

Alia. Vide verb. *Cultus sanctorum*.

MISSA (V, 437).

MISSA PROUT EST SACRIFICIUM QUOAD EIUS EFFECTUS ET FRUCTUS.

Missa prout ad praesens attinet, explicatur. Vide verb. *Missa prout est sacrificium*, art. 1, n. 1, 2 et 3. Effectus sacrificii missae triplex assignatur et explicatur, n. 4 ad 7.

Fructus sacrificii missae triplex assignatur et explicatur, n. 8 ad 11.

Fructus sacrificii alius est ex opere operantis, et alius ex opere operato, et uterque unde proveniat, n. 12 et 13.

Fructus sacrificii missae an sit infinitus, n. 14, 15 et 16, et in not. ad n. 16 auctoris.

Quaedam observatione digna ad articuli complementum in tyronum gratiam indicantur, n. 17, 18 et 19. Alia. Vide verb. *Sacrificium*.

MISSA QUOAD APPLICATIONEM ET REDUCTIONEM, SATISFACTIONEM ET ELEEMOSYNAM.

Circa missarum celebrationem offertur ad litteram decretum Sacrae Congreg. Concilii confirmatum ab Urbano VIII et Innoc. XII. Vide verb. *Missa*, art. 2, n. 1 et 2.

Non potest recipi stipendium pro applicatione fructus personalis, et offertur ad id Sacrae Congr. Conc. decretum cum propositione damnata ab Alexandro VIII, n. 3, 4 et 5.

Non potest recipi stipendium pro pluribus sacrificiis, et unum solum offerri; neque missa satisfieri potest duplici obligationi; applicando uni fructum satisfactorium, et alteri impetratorium. Vide verb. *Missa*, n. 6, 7 et 8.

Non potest missa anticipate celebrari, et applicari pro eo qui primo stipendium dedit, n. 9.

Applicatio missae facta a religioso subdito praevalet applicationi factae a superiore, n. 10.

Vivens probabilius invalide applicat animabus purgatorii omnes missas pro se defuncto applicandas, n. 11.

Generales et Episcopi quid possint, vel non circa reductionem, et satisfactionem missarum, n. 12 ad 15.

Facientes celebrare ab aliis missas minori eleemosyna, quam ipsi receperint, quas poenas incurrant, num. 16, et verb. *Eleemosyna*, n. 64.

Indulta, quae ab apostolica sede fuerunt concessa pro moderandis missarum oneribus, non suffragantur ad reducenda onera per contractum suscepta, n. 17.

Quomodo intelligi debeant verba illa: *dummodo infra modicum tempus possint omnibus satisfacere*, a Sacra

Congregatione posita ad 11 decretum de celebratione missarum, n. 18.

Pro quaque missa manuali quae minor eleemosyna tradi possit. Vide verb. *Eleemosyna*, n. 64.

Reductio missarum an, et quando sit admittenda, num. 19 ad 22, et n. 65 ad 67.

An, et quando admittatur compensatio missarum quae ultra debitum sunt celebratae cum missis deinceps celebrandis, n. 23.

Quamvis census in aliis veniant in appellatione immobilium, non sic tamen quando pecunia investienda est in stabilibus pro celebratione missarum, num. 24 et seqq.

An deficientibus fructibus assignatis pro missis cesset obligatio celebrandi, n. 51 ad 56.

Et ita an diminutis fructibus, diminuendum quoque sit onus missarum, et quid debeant in casu executor simplex et legatarius, n. 57 ad 59.

An in diminutione missarum requiratur auctoritas Sedis Apostolicae, n. 60 ad 67.

Quando auctis fructibus legatis pro missis augeri quoque debeat numerus missarum, n. 68.

Obligatio celebrandi num sit distincta ab obligatione applicandi, n. 69 ad 71.

Si testator plura imposuit onera missarum, et quoad aliqua tantum demandavit applicationem, quid sentiendum; et affertur dispositio Benedicti XIV, n. 72 et 73.

MISSA QUOAD OBLIGATIONEM, QUAM HABENT
EAM APPLICANDI, PAROCHI ET BENEFICIATI.

Parochi an teneantur iure divino missas pro populo applicare iuxta reddituum pinguedinem ac tenuitatem; et redditus pingues ac tenues explicantur; et ad rem affertur omnino attendenda novissima dispositio Benedicti XIV. Vide verb. *Missas*, art. 3, n. 1 ad 14.

Beneficiatus, seu cappellanus, an et quando teneatur missam applicare pro beneficii fundatore, n. 15 ad 17.

Cappellanus obligatus ad missam quotidianam an teneatur per se, vel per alium quotidie celebrare, n. 18.

Alia circa beneficiatum, vel cappellanum, quando vacare possit, vel non, a celebratione, n. 19 ad 26.

An obligatus facere celebrare missas, si ad id data eleemosyna postea dubitet, vel sciat non celebratas teneatur iterum, etc., n. 27.

An sicuti in ecclesiis cathedralibus et collegiatis, ita et in ecclesiis communitativis applicanda sit missa conventualis pro benefactoribus, n. 44 ad 52.

Caetera quoad missas conventuales et parochiales pro populo et benefactoribus. Vide n. 28 ad 42.

MISSA QUOAD LOCUM, IN QUO POSSIT, VEL NON POSSIT
CELEBRARI.

Missas in quibus locis ordinarie celebrari debeat, et in quo casu celebrari possit extra loca sacra. Vide verb. *Missas*, art. 4, n. 1 ad 5.

Corrigitur auctor, n. 4 in not.

An missa celebrari possit super navibus in mari, vel flumine, n. 6 ad 9.

Episcopi, et maiores praelati quamvis Cardinales an possint celebrare, aut celebrandi facultatem concedere in locis non sacris, n. 10 et 11, et verb. *Oratorium*, n. 70.

Regulares an possint celebrare in altari portatili, vel habere oratoria extra conventum, et in ipsis celebrare, n. 12 et 13, et verb. *Oratorium*, n. 72.

Non celebrans missas in loco designato ex pacto, vel testamento, an peccet, ac teneatur iterum celebrare, num. 14, 15 et 16.

Sed ad n. 16 auctoris, vide in not.

Missarum onera relicta in determinato loco an, et de cuius licentia transferri possint, et an satisfieri possint per externos, ubi commodum possunt per sacerdotes eiusdem ecclesiae, n. 17 ad 20, et art. 12, n. 61.

Missae relatae a testatore in determinata ecclesia regularium, num celebrari debeant ab ipsis regularibus an ad arbitrium haeredum, n. 21, 22 et 23.

Sed vide ad n. 21 auctoris correctionem, num. 63 et seqq.

Regulares an possint ad celebrandum in suis ecclesiis admittere sacerdotes saeculares contra prohibitionem Ordinarii, n. 24 et 25.

Qui possint, vel non, missas celebrare in ecclesiis monialium, n. 26, 27 et 28.

Missas non est celebranda in ecclesia polluta, neque in loco interdicto, vel ubi sepultus est paganus, aut excommunicatus vitandus, n. 29 ad 34.

Capitulum nequit celebrare in ecclesiis regularium, ipsis renuentibus, n. 35.

Alia ad rem, n. 36 ad 50.

Cappellanus, qui missam celebrare non valet in loco a testatore designato, an celebrare alibi teneatur, n. 51 ad 53.

An obligatio celebrandi missam quotidianam in ecclesia regularium sequatur ipsos, si se transferant ad aliam ecclesiam, n. 54 et 55.

Unde quaeritur etiam, num cappellania erecta in ecclesiis regularium transferatur ad aliam ecclesiam, quando regulares ecclesiam mutant, n. 56 et 57.

An disponente testatore, quod missa celebraretur in altari devotae alicuius imaginis, possit in alia ecclesia celebrari; si ii, quibus est commissa celebratio, ad aliam ecclesiam se transferant, n. 58 et 59.

MISSA QUOAD TEMPUS, QUO POTEST, VEL NON POTEST
CELEBRARI.

Tempus ordinarium missas celebrandi quale sit, et quale in terris infidelium, et quae sint privilegia ad hoc regularibus concessa. Vide verb. *Missas*, art. 5, num. 1 ad 7.

Sacerdos quot missas eadem die possit celebrare et innuitur quid possit, vel non, circa tres missas diei Nativitatis Domini, et quales casus sufficiant, vel non, ad plures missas eadem die celebrandas assignantur, num. 8 ad 28, et n. 80 ad 91.

An sacerdos plus una die celebrans missas fiat irregularis, n. 11.

Ad n. 23 auctoris, vide in nota.

Feria quinta in Coena Domini celebrari nequit missa in ecclesiis in quibus non asservatur Sanctissimum Sacramentum. Vide verb. *Missas*, n. 29.

Regulares quo tempore possint in suis ecclesiis missas celebrare, vel campanas pulsare; et quid ad rem possit Episcopus decreto synodali statuere, n. 30 ad 34.

Quid de illis, qui differunt, vel anticipant missarum celebrationem, n. 35 ad 45.

Ad n. 37 auctor, explicatur decretum Sacrae Congregationis Rituum ab Urbano VIII approbatum, a quo iubetur, illum qui suscipit onus celebrandi missas certum esse debere ut intra modicum tempus possit omnibus satisfacere, n. 71 ad 78.

Plura adducuntur circa missam Nativitatis Domini, num. 46 ad 61.

Alia ad rem. Vide n. 62 ad 70, ubi varia de iterandis missis sub eadem die et de missa praesantificorum agitur.

MISSA A QUO POSSIT CELEBRARI, VEL NON,
ET IN QUO IDIOMATE.

Solus sacerdos rite ordinatus potest missam celebrare. Vide verb. *Missas*, art. 6, n. 1.

Non ordinatus auctens celebrare, quibus poenis subiaciatur, et similis casus affertur, n. 2, 3 et 4.

Ad missas celebrandas admittendi non sunt sacerdotes vagi, ignari, publice criminosi, neque exteri sine litteris dimissoriis, aut contra Ordinarii prohibitionem, num. 5 ad 8.

Missas in quo idiomate celebrari possit, ac debeat, num. 9, 10 et 11.

Vide caetera de eo qui sacerdos non est ordinatus, missam celebrante, n. 12 ad 17.

Singularia referuntur ad puniendum crimen illius qui non ordinatus sacerdos missam celebrat, n. 18 ad 23.

An quis sedens ob crurium debilitatem, vel omnino caecus, missam ex Apostolicae Sedis indulto celebrare possit; afferuntur de hac re Pontificum epistolae, et praesertim Benedicti XIV, n. 24.

Morbo paralytico laborans an ex indulto, nec etiam cum assistentia alterius sacerdotis missam celebrare valeat; et ad hoc affertur decretum Sacrae Congregationis Concilii, n. 25.

MISSA PRO QUIBUS POSSIT CELEBRARI,
ET PRO QUIBUS NON.

Missae sacrificium pro quibus offerri possit. Vide verb. *Missae*, art. 7, n. 1 ad 6.

Missae offerri nequit pro defunctis haereticis et infidelibus, nec pro Christianis certo damnatis, nec pro mortuis excommunicatis, n. 7 ad 10, et n. 18 ad 20.

Missae an, et quomodo offerri possit pro mortuis excommunicatis vitandis, sive non toleratis, et non vitandis, n. 11 ad 14.

Missae sacrificium an, et quomodo offerri possit pro sanctis, n. 15 et 16.

Non liceat anticipare ante mortem celebrare, vel celebrari facere missas de *Requiem* pro suffragio animae suae, n. 21.

De Missa bene moriendi, n. 17.

MISSA QUOAD EAM CELEBRANTIS OBLIGATIONEM.

In missae sacrificio qui a celebrante sive Latino, sive Graeco, offerri debeat, et quomodo. Vide verb. *Missae*, art. 8, n. 1 ad 6.

Celebrans ad quid teneatur in ordine ad celebrationem missae, et pro quibus in ipsa orare debeat, n. 7 ad 13.

De calceamentis in accessu ad altare, n. 14.

Non licet missam inchoatam intermittere, praeter casum urgentis necessitatis, cuius rei exempla traduntur; et agitur de sacerdote, qui inchoata missa recordatur se a iure impeditum esse, n. 41 ad 46.

Quoad defectus, si contingant in celebratione missae, quid statuendum ex rubrica; et varii afferuntur casus, n. 15 ad 35.

Sacerdoti, coepta missa, an altari recedere liceat, relicto alio ut reliqua suppleat, n. 36.

Sacerdotes, curam animarum non habentes, ad quid circa missae celebrationem teneantur, n. 37.

Missam quotidie celebrare an melius sit quam ab ea abstinere, n. 38 et 39.

An aqua vino iam consecrato misceri possit, n. 47 ad 50.

MISSA QUOAD VETITA IN EIUS CELEBRATIONE.

An liceat missam celebrare capite velato; et quis concedere possit licentiam sic celebrandi. Vide verb. *Missae*, art. 9, n. 2 et 3.

Alia, quae in missa vetita esse censentur, num. 4 ad 22.

An possit sacerdos sine ministro missam celebrare si sit aliqua celebrandi necessitas, n. 23 ad 25.

An in casu necessitatis liceat uti ministerio mulieris, n. 26.

Et num filius illegitimus in necessitate possit patri celebranti ministrare, n. 27.

MISSA QUOAD REQUISITA PRO EIUS CELEBRATIONE.

Requiratur in primis altare; et quomodo ornatum esse debeat. Vide verb. *Missae*, art. 10, n. 1 ad 6.

Alia, quae requiruntur, n. 7 ad 15.

Quoad altaris consecrationem, et vestes sacerdotalis, vide n. 16 ad 24.

Sacerdos omittendo aliquid ex iis, quae ritum celebrationis spectant, an graviter peccet, et an nihilominus consecret, n. 25.

Circa quantitatem panis et vini consecrandam, an determinari debeat ad validitatem consecrationis, n. 26.

MISSA QUOAD REQUISITA IN CELEBRANTE PRO VALIDA
ET LICITA EIUS CELEBRATIONE.

Ad valide et licite celebrandum requiritur, quod celebrans sit rite ordinatus sacerdos, quod habeat intentionem conficiendi sacramentum, quod sit in gratia, et quod sit ieiunus ieiunio naturali. Vide verb. *Missae*, art. 11, n. 1 ad 7.

Assignantur aliquae causae, ob quas potest licite celebrare etiam non ieiunus ieiunio naturali, n. 8 ad 28.

Quid sit ieiunium naturale, et quando frangatur vel non, n. 29 ad 48.

An sacerdos, qui non ieiunus celebrat, sit suspectus de fide, ita ut possit contra eum procedere Sacrae Inquisitionis tribunal, n. 49 ad 53.

MISSA QUOAD RITUS OBSERVANDOS IN IPSA CELEBRANDA.

Missae an semper concordare debeat cum officio, et quid sit in casu a celebrantibus observandum. Vide verb. *Missae*, art. 12, n. 1 ad 6.

Ad n. 1 auctoris vide animadversa, et notata n. 122 ad 127.

Missae celebrari potest de quolibet sancto canonizato, licet nondum relato in martyrologio; et in quibus ecclesiis celebrari possit de solum beatis, n. 7 et 8.

Missae sub quo ritu celebrare possit de dedicatione ecclesiarum, ac de patrono, et titulari earumdem, n. 9 ad 13.

Missae, et festa quo ritu celebranda in ecclesiis ubi asservantur Sanctorum reliquiae, n. 14 ad 16.

Missae Sancti Rochi ubi celebrari possit, n. 18.

Episcopi regulares iuxta quem ritum celebrare debeant, et quid de illis, qui gaudent privilegio suae religionis. Vide verb. *Missae*, n. 19 et 20.

In missis de beatis quando sit dicendum Symbolum, n. 20.

Nemo potest excedere limites verbales indultorum Sedis Apostolicae super beatificationibus, n. 21.

Alia plura ad rem assignantur, n. 22.

Missae in quibus solus sacerdos communicat non reprobantur, et missam celebrantes non tenentur sacram Eucharistiam omnibus petentibus infra, ipsam actionem ministrare, n. 90.

Missae celebrari nequit a sacerdote Latino ritibus Graecis nec vice versa. Agitur etiam de aliis, quae Missam Graecorum concernunt, et Italo Graecorum, num. 93 et 94.

Ad Episcopos pertinet praescribere ea quae observanda et evitanda sunt in celebratione, n. 91.

In missarum celebratione crucifixi imago super altari retineri debet, n. 92.

Antiphona *Communio* cantari debet immediate post *Agnus Dei* eodem tempore, quo celebrans sacram communionem sumit, nisi fiat communio populi, n. 101.

Differentia inter missam cantatam, et missam solemnem, n. 102 et 103.

Caetera de missis cantatis. Vide n. 104 ad 109.

Alia circa missae celebrationem. Vide num. 110 ad 121.

DE OBSERVANDIS IN MISSIS VOTIVIS.

Missae unde dicatur votiva, quando liceat, et quibus diebus private celebrari possit vel non. Vide verb. *Missae*, art. 13, n. 1 ad 4.

Votivae solemnes pro qua causa, quibus diebus, et sub quo ritu celebrari possint, num. 5 ad 11, et verb. *Eucharistia*, in fine.

Alia in missis votivis observanda referuntur, n. 12 ad 36.

Missae votivae an dici possint de beatis nondum canonizatis, n. 37, 38 et 39.

An missae assignatae certis diebus, aut festivitibus possint in aliis diebus tanquam votivae celebrari, n. 40 et seqq.

MISSA, DE OBSERVANDIS PRO MISSIS DE REQUIEM.

Missae de *Requiem*, sint privatae, vel solemnes quibus diebus celebrari possint. Vide verb. *Missa*, art. 14, num. 1 ad 4.

Anniversaria de *Requiem*, aut de tertio, septimo et tricesimo die in quibus festis celebrari possint, num. 5 et 6.

Missa de *Requiem*, in quo festo cantari possit, statim ac habeatur notitia de obitu alicuius personae, n. 7.

Missae de festo celebratae pro animabus defunctorum an eodem modo eis prosint ac si celebrarentur de *Requiem*, et ad rem adducuntur constitutiones, n. 8 ad 14.

Alia ad rem, n. 15 ad 23; et verb. *Eucharistia*, n. 27.

Triginta missae Sancti Gregorii unde ortum habuerint et ob quam causam in devotionem, et praxim fidelium devenierint et alia circa easdem, n. 24 ad 31.

De missis, quas vocant *divi Gregorii*. Vide n. 91.

Caetera, eaque plura de missis defunctorum. Vide num. 34 ad 90.

In missis defunctorum nequeunt pulsari organa, etc., n. 32, et verb. *Musica*, n. 20.

Pax quare non detur in missa defunctorum, n. 33.

MISSA QUOAD VARIA DECRETA, ET EDICTA PERTINENTIA AD CELEBRATIONEM MISSARUM, EARUMQUE ADIMPLEMENTUM.

Adducuntur varia decreta et edicta ad rem spectantia. Vide verb. *Missa*, art. 15, n. 1 ad 14.

MISSA A QUIBUS, ET QUIBUS IN LOCIS AUDIRI POSSIT ET DEBEAT.

Ad missam audiendam qui teneantur, et quomodo, et assignantur qui sint legitime impediti, et qui excusentur, vel non. Vide verb. *Missa*, art. 16, n. 1 ad 8.

Fideles in quibus ecclesiis, vel oratoriis regularium possint missam audire, et praecepto satisfacere, n. 9 ad 13.

Satisfacere praecepto audientes missam in oratoriis, seu cappellis Cardinalium et Episcoporum, vel in oratoriis de Episcopis licentia erectis, dummodo a via publica pateat cunctis accessus, n. 14 et 15.

Ad num. 13 auctoris, vide in not.

Audientes missam in oratoriis privatis, qui possint vel non praecepto satisfacere, n. 16, 17 et 18.

Familiares, seu famuli indultarii quando possint vel non satisfacere praecepto audiendi sacrum in praedictis privatis oratoriis, n. 19 ad 26.

In oratorio privato unica missa singulis diebus celebrari potest, n. 27.

Qui sint familiares in casu, et qui veniant, vel non appellatione familiae, n. 28, 29 et 30.

Adde quae notantur ad n. 30 auctor. in nota.

Alia ad rem. Vide n. 31, et verb. *Oratorium*.

MISSA QUOMODO DEBEAT AUDIRI, ET QUANAM REQUIRANTUR AD SATISFACIENDUM PRAECEPTO EAM AUDIENDI.

Dantur salutaria monita in missae auditione attendenda. Vide verb. *Missa*, art. 17, n. 1 ad 5.

Ad satisfaciendum praecepto de audienda missa, qualis intentio requiratur, ac sufficiat, n. 6 ad 12.

An etiam requiratur praesentia corporalis, et quae, num. 13 ad 18.

Coactus, ebrius, dormiens, extra sensus raptus missam audiens an praecepto satisfaciatur, n. 19 et 20.

Ad satisfaciendum, qualis attentio requiratur et ista tum interna, tum externa quae sit, n. 21, 22 et 23.

An, et quando satisfaciant praecepto, qui tempore missae scribunt, legunt, confabulantur, conscientiam suam examinant, peccata confitentur, divinum officium recitant, sonant, canunt, aut eleemosynam colligunt, num. 24 ad 32.

Varia ad rem traduntur ex Benedicto XIV, n. 33 ad 49.

MISSIONES, MISSIONARI (V, 564).

Missiones conceduntur pro regnis Bargao et Bittia in Magno Thibet. Vide verb. *Missiones*, n. 1.

Quidnam prohibitum missionariis Latinis, et quatenam iidem curare debent apud Graecos, n. 2 ad 5.

De missionariis regnorum Madurensis, Maysurensis et Carnatiensis, n. 6 ad 12.

Missionarii apostolici in Sinis, si mandatis non obtemperaverint, in Europa revocari lubentur sub poena contra eorum superiores, n. 13.

Missionariis in regno Cocinchinae prohibetur exercitium iurisdictionis, aut facultatis extra districtus sibi assignatos, n. 14.

De utilitate sacrarum missionum, n. 15 ad 17.

Missionarii ab Episcopis missi, tanquam visitationis pastoralis praenuntii, recipi debent a parochis, etiam regularibus in propriis ecclesiis et domibus, n. 18.

De missionis congregatione, n. 19 ad 23.

Missionariis a Sancta Sede datur privilegium celebrandi missam bis in uno die, in casu tamen necessitatis, n. 24.

Missionarii collegii Sancti Bartholomaei de Urbe quae gratiae et privilegia sint concessa. Vide verb. *Privilegium*, art. 1, n. 31.

Missionariis an sacramenta saecularibus ministrare possint. Vide verb. *Missiones*, n. 25 et 26.

Quodnam sit missionariorum munus, n. 27 ad 30.

MITRAE.

Mitrae poena quid sit. Vide v. *Poena*, art. 2, n. 19.

MOLENDINUM, MOLITOR (V, 565).

Molendinum mensae episcopalis non comprehenditur sub prohibitione facta a communitate populo de non adeundo nisi ad molendina communitatis. Vide verb. *Molendinum*, *Molitor*, n. 1.

Alia circa molendinum, et molituram ad exemptionem ecclesiasticorum, regularium et monialium spectantia, n. 2 ad 19, ubi plures Sacrae Congregationis Immunitatum resolutiones afferunt.

MOLLITIES.

Vide verb. *Luxuria*, n. 35.

MONACHUS (V, 566).

Unde monachi nomen, et varia monachorum genera, quae exponuntur. Vide verb. *Monachus*, n. 1 ad 7.

Vitae monasticae progressus et regulae, n. 8 ad 12.

Monachi a primaeva institutione laici, et subinde sacerdotio initiati fuerunt, n. 13.

Quanta in rempublicam a monachis maneat utilitas, num. 14.

Instituta monastica quae sint, et unde originem ducant, n. 15 ad 29.

Quoad alia, vide verb. *Regulares*, et verb. *Ordines religiosi*.

MONASTERIUM (V, 571).

Monasterii etymologia, synonyma, et varia forma. Vide verb. *Monasterium*, n. 1 ad 3.

In quibusdam monasteriis psalmodia perennis vigeat, n. 4.

Monasteria Episcopis suberant, et quando ab eorum iurisdictione exempta, n. 5 et 6.

Bonorum monasterialium partitio inter abbatem et monachos quo tempore inducta, n. 7.

Quae fuerit monasteriorum conditio, antequam in unum corpus redigerentur, n. 8.

Capitulorum generalium origo, n. 9.

Caetera quoad monasteria quaere ad verb. *Conventus*, *Regulares*.

MONETA, MONETARIUS (V, 572).

Moneta unde dicta. Vide verb. *Moneta*, *Monetarius*, num. 1.

Denarius, nummus, pecunia unde dicantur, et an confundantur cum moneta, n. 2, 3 et 4.

Monetae valor duplex assignatur et explicatur, n. 5. Ad iustitiam causae monetae tria requiruntur et assignantur, n. 6.

Monetas cudere quid possit, vel non, n. 7 et 8.

Principes vel magistratus an, et ob quas causas possunt immutare valorem monetarum, n. 9 ad 12.

Quando valor monetae mutatur extrinsece, quomodo fieri debeat solutio, n. 13 ad 17.

Quando monetae species certo numero solvendae sunt in pactum deductae, vel quando conventa est certo species monetarum, aut quantitas pecuniaria in obligationem deducitur nulla facta designatione speciei, quomodo in his casibus solutio fieri debeat, n. 18 ad 21.

Quid quando valor extrinsecus monetarum crescit in manu depositarii, tale augmentum ad quem spectet, num. 22.

Moneta pluris materiae, quomodo mutari possit cum alia materiae inferioris, n. 23.

Qui scientia privata sciunt monetam esse minuendam vel prohibendam, an possint ipsam expendere iuxta praesentem valorem, n. 24 ad 26.

Quid de illis, qui monetam falsam scienter, vel ignoranter expendunt, n. 27.

Monetam falsam fabricantes, radentes, vel minuentes veram, quibus poenis subiiciantur, n. 28.

Monetas, aureas, vel argenteas tondentes, adulteratas se inter detinentes, quibus poenis plectendi in ecclesiastico statu, et ad quem spectet harum causarum cognitio, n. 29 ad 32.

Monetarii gaudent immunitate ecclesiastica. Attendenda tamen est circa id novissima dispositio Benedicti XIII, quae adducitur, n. 33 et 34.

Alia ad rem, n. 35 ad 50.

Cuinam nocere debeat, creditori ne an debitori mutatio monetae inter diem contracti debiti ac solutionis, praesertim in mutuo, n. 52 et seqq.

MONIALES (V, 578).

QUOAD EA QVAE CONCERNUNT PUELLARUM EDUCATIONEM, NOVITIATUM ET PROFESSIONEM.

Puellae educationis gratia recipi possunt in monasteriis monialium, et ad eas sic recipiendas requiruntur decem conditiones, in quibus assignandis ac explicandis plura ad rem obiter afferuntur. Vide verb. *Moniales*, art. 1, n. 1 ad 29.

Ad decem illas conditiones adde aliam, quae adducitur, n. 141 et 142.

Quid si educanda velit matrimonium contrahere; et an sit validum ab ipso contractum ad crates monasterii coram parochio et testibus, etiamsi parochus sit alio praetextu vocatus, n. 30 ad 36.

Reprehenditur auctor, n. 36, n. 154 et 155.

Quales educandae dimitti debeant a monasteriis, et quando, n. 37 ad 41.

Puellae, quae compleverunt annum vicesimum quintum an, ob quas causas, et de cuius licentia recipi possint educandae in monasteriis monialium, n. 42 ad 45.

Mulieres nuptae, viduae aut famulae, in quibus casibus, et de cuius licentia recipi, tolerari, ac introduci possint in monasteriis monialium, n. 46 ad 51.

Puella, vel vidua temere ingrediens ad suscipiendum habitum, et abbatissa recipiens ad quas poenas incidunt, n. 52.

Cogentes puellas ad ingressum monasterii quomodo peccent, et quas censuras incurrant, n. 53, 54 et 55.

Ordinationes ab Ordinario directae, vel ab ipso factae pro monasteriis an servari debeant etiam in monasteriis subiectis regularibus, n. 56, 57 et 58.

Puellae manentes in monasteriis exemptis an sint Episcopo subiectae, n. 59, et n. 143 ad 150, ubi exponuntur ea quae ab affirmativo responso consequuntur.

Tales puellae non gaudent privilegio fori, n. 151 ad 153.

Quid si aliqua educanda aegrotet, et velit testari, aut in monasterio exempto moriatur nulla electa sepultura, n. 60 ad 63, et n. 125 ad 128.

Innuitur quid sit agendum, antequam puella ad habitum religionis recipiatur, n. 64 ad 75.

Quoad matrimonium puellarum educandarum, vide verb. *Matrimonium*.

Novitiae omnes degere debent sub cura et regimine magistrae in habitatione particulari, n. 76.

Alia plura quoad novitias, n. 77 ad 100.

Cavendum esse monetur ab auctore, n. 84, et n. 156 et 157.

Professio monialium in cuius manu fieri debeat, num. 101, 102 et 103.

Episcopo, vel alio superiore iubente recipi novitiam ad professionem, an admitti debeat, contradicente maiori parte monialium; et an moniales cogi possint ad repulsionis causam exprimentum: et quid si absque iusta causa novitiam reiiciant. Vide verb. *Moniales*, num. 104 ad 109.

Abbatissa ante quot dies teneatur Episcopum certiorare de aliqua emittenda professione, n. 110 et 111.

Caetera de professione monialium. Vide verb. *Professio regularis*.

Quid de secunda, tertia et quarta sorore in eodem monasterio, ac de moniali supranumeraria, num. 112 ad 119.

Cogentes quocunque modo virgines, vel alias mulieres ingredi monasterium, vel impediendes ne ingrediantur, quas censuras incurrant, n. 120 ad 123.

Alia. Vide art. seq., et verb. *Novitius*, *Novitia*, *Professio*.

MONIALES QUOAD EA QVAE CONCERNUNT

EARUM NUMERUM, DOTEM, PECULIUM ET LIVELLUM.

Monialium numerus quomodo, et a quo praefigendus in monasteriis tam exemptis, quam non exemptis, et qualis numerus esse debeat. Vide verb. *Moniales*, art. 2, n. 1 ad 7.

De numero monialium ex dispositione, cap. *Periculoso*, § *Sane*, de Stat. regul. in 6, et num caput istud sit derogatum, ut sentit auctor, n. 5. Vide num. 100 ad 104.

In praefixione numeri quomodo distinguere debeant moniales, et numerus conversarum quomodo calculandus, n. 8 et 9.

Quales redditus requirantur, et inter ipsos an sint computanda lucra monialium, et quid ubi exitus maior est introitu, n. 10, 11 et 12.

Adest prohibitio vestiendi ubi non est numerus praefixus, et de cuius licentia numerus augeri possit, n. 13 et 14.

Monialis supranumeraria de cuius licentia admitti possit, et an semper remaneat talis, n. 15 et 16.

Loca monialium intra numerum decentium an concedi, vel promitti possint, n. 17.

Moniales an admitti possint absque dote, num. 18, 105 et 106.

Dotales eleemosynae quomodo, et quibus solvi debeant, et quid de dotis deposito et depositario, n. 19 ad 24.

Professio an differri possit, si monasterium adhuc dotem non receperit, n. 25.

Regulares an possint aliquid circa dotem disponere, num. 26.

Quantitas dotis pro monialibus, sive numerariis, sive supranumerariis assignatur. Et quomodo expendenda vel investienda, et poenae statutae contra eam consumentes, n. 27 ad 44.

Confirmatur sententia auctoris, n. 32, 107 et 108.

In dotibus recipiendis an fieri possit differentia inter terrerias et advenas, etc., n. 45.

Tertia soror an solvere debeat dotem triplicatam, num. 46 ad 49.

Quid circa dotem de moniali translata ad aliud monasterium, n. 50 et 51.

An possit monialis admitti cum dote maiori, quam quae taxata est, hac tamen lege, ut ad omnia consueta monasterii officia haud teneatur, n. 100 ad 111.

Moniales an possint aliquid ultra dotem etiam per pactum recipere vel pro sacristia, vel pro se ipsis absque incursu simoniae, et ad rem affertur edictum Clementis XI, et ad quid circa ipsum, teneantur Episcopi ac superiores regulares, n. 52 ad 62.

Ad propositum affertur dispositio Clementis XIII, num. 112.

Episcopus et superior regularis an possint munera accipere occasione vestitionis, professionis monialium, vel electionis abbatissae, et huiusmodi, n. 63 et 64.

Monialis in particulari an possit habere peculium, et quomodo ad rem procedendum, ubi non adest vita communis, n. 65 ad 69.

Quomodo partitae capsae communis debeant inscribi, n. 70.

Ut moniales licite possint retinere et expendere livella ubi non adest vita communis, concurrere debent quinque conditiones, quae assignantur, n. 71.

Moniales ac regulares quid disponere possint, vel non de livellis, eorumque fructibus, n. 72 ad 79.

Reprehenditur auctor, n. 73 et seqq., 108.

De livellis item quaeritur, an possint ea assignari vel relinquere ea conditione, ut nihil requiratur monasterio, n. 109.

Sub quibus conditionibus Sacra Congregatio soleat concedere monialibus et regularibus facultatem habendi livella, seu vitalitia, n. 80, 81 et 82.

Moniales ac regulares an possint in particulari habere legata, n. 83 ad 88.

Livella monialium administrari non possunt a se-ipsis, n. 89.

Monialis ac regularis transiens ad aliud monasterium deferat secum livellum, n. 90.

Moniales an, et quomodo pecuniam ex suo livello, et aliunde quaesitam possint ludo exponere. Vide verb. *Ludus*, n. 9 ad 12.

Alia de livellis, et annuis redditibus, n. 92.

An livella cessent acceptata in monasterio vita communi, n. 110.

An livella gaudeant privilegio dotis, n. 111.

Episcopus, et quilibet alius praelatus, et officialis seu deputatus nihil accidere possunt pro ingressu et professione monialium, pro approbatione depositi dotis, pro licentia, et huiusmodi, n. 93 et 94.

MONIALES QUOAD EA QUAE CONCERNUNT CLAUSURAM.

Clausura a quo indicta fuerit sub praecepto et quae moniales ad ipsam teneantur. Vide verb. *Moniales*, art. 3, num. 1 ad 6.

Moniales egredientes a clausura, et Episcopi licentiam eis concedentes, et aliae personae ipsas comitantes, etc., quas censuras incurrant, n. 7, 8 et 9.

Monialis violat clausuram pluribus modis, qui assignantur, n. 10 ad 18.

Ab excommunicatione violatae clausurae quis possit absolvere, vel non, quod pariter de regularibus est intelligendum, n. 19 ad 25.

Assignantur et explicantur plures casus, in quibus moniales licite possunt egredi e monasterio absque incursu poenarum, n. 26, 27 et 28.

Aliquo ex dictis casibus occurrente, an, et cuius licentia requiratur, ut licite moniales exire possint, n. 29 ad 32.

Abbatissa an cum licentia solius Episcopi, vel superioris regularis, si sit ei subiecta, possit exire de monasterio ad praestandum principi saeculari domino feudi fidelitatis iuramentum, quando id fieri nequeat per procuratorem, n. 33.

Moniales an, et de cuius licentia se transferre possint de uno in aliud monasterium, occasione illud gubernandi, fundandi, etc., n. 34 et 35.

Quid de monialibus cum debita licentia egressis,

et negligentibus ad earum monasterium iterum se recipere, n. 36 et 37.

Quid si monialis egressa ad curandam infirmitatem intra domum privatam, huc illucque vagetur extra ipsam, vel si egressa ad fundandum monasterium aut quid similia, deviet ea occasione a recto itinere, n. 38 et 39.

An monialis legitime egressa transiens per locum ubi adest monasterium, possit ingredi, et ibi hospitio recipi, n. 40 et 41.

Ingressus in monasterio absque debita facultate prohibetur a pluribus summorum Pontificum constitutionibus, quae assignantur, et quas censuras incurrant contravenientes et a quibus absolvi possint vel non. Vide verb. *Moniales*, n. 42 ad 52, et supra n. 19 ad 25.

Assignatur qui absque incursu excommunicationis ingredi possint monasteria, vel non, n. 53 ad 55. Et novissimam dispositionem Benedicti XIV allatam infra num. 98.

Mulieres habentes licentiam a Sede Apostolica ingredi non possunt absque consensu monialium, n. 56 et 57.

Pueri et puellae cuiuscunque sint aetatis introduci nequeunt in monasterio. Et in quas censuras incurrant moniales, vel aliae personae introducentes, num. 58 et 59.

Cardinales, Episcopi, legati, vicelegati, inquisitores, magistratus an, et quando ingredi possint monasteria, num. 60 ad 65.

Praelati omnes saeculares, et quando in casibus necessariis ingrediuntur monasteria monialium, quot et quales personas secum ducere possint, n. 66 ad 72.

Praelati regulares in quibus casibus ingredi possint monasteria monialium sibi subiectarum, et quo secum ducere possint, n. 73 ad 78.

Confessarii quomodo, et quando possint ingredi clausuram. Vide infra art. 5, n. 50.

Medici et chirurgi quando, et quomodo ingredi possint clausuram. Vide verb. *Medicus*, n. 13 ad 18.

Factores, syndici alique operarii ad servitium monialium necessarii quando, et de cuius licentia ingredi possint clausuram, et quid de illis qui ingrediuntur deferentes aliquid sub praetextu inserviendi monasterio, et de illis qui ingrediuntur sine licentia ad exstinguendum incendium, vel quod simile, n. 81 ad 84.

Ad quem spectat concedere licentiam ingrediendi monasteria, sive regularibus subiecta, sive non, n. 85 ad 93.

Episcopus quid possit, vel non, circa clausuram monialium regularibus subiectarum, num. 94 et 95.

Afferuntur ad rem novissimae resolutiones sacrae congregationis Concilii, num. 96 et 97.

Alia. Vide verb. *Visitatio*, n. 10.

Super clausura monialium attendenda est novissima dispositio Benedicti XIV, quae affertur, n. 98.

Monialium et monachorum cohabitatio apud Maronitas usu recepta prohibetur a Benedicto XIV, art. 6, num. 73.

Moniales Portugalliae et Algarbiae ad claustra revocantur ab eodem Pontifice, num. 100.

Moniales ordinis Sancti Spiritus in Hispania et Polonia, subiiciuntur locorum Ordinariis, num. 101.

Moniales Graeco-Melchitae Regulam Sancti Basilii sequi debent, et caetera quoad has moniales disposita a Benedicto XIV. Vide num. 102 et seqq.

Historiam ecclesiasticae disciplinae circa monialium clausuram recte dispositam, num. 113 et seqq.

MONIALES QUOAD EA QUAE CONCERNUNT ACCESSUM AD EARUM MONASTERIA, ET LOCUTIONEM CUM EIS.

Accessus ad monasteria monialium quibus sit prohibitus, et quomodo sumi debeat sub quibus censuris prohiberi possit ab Ordinariis, et accedentes quomodo peccent. Vide verb. *Moniales*, art. 4, num. 1 ad 7.

Monialium parentes an, et quando possint eas alloqui, num. 8 ad 11.

Regulares an, et quando de eius licentia possint moniales alloqui, sine licentia alloquentes quomodo peccent, in quas censuras incident, et afferuntur ad id varia decreta, num. 12 ad 19.

Regulares missi ad crates monialium pro munere praedicationis obeundo, quid si ad eas alloquendas accedant post concionem, num. 20 et 21.

Quid de superioribus regularibus, confessariis monialium, ac de vicario conventus, num. 22 ad 26, et 60 ad 66.

Sub decretis quibus prohibetur regularibus accessus ad moniales comprehenduntur etiam equites Melitenses, num. 27 et 28.

Episcopus quas censuras, et poenas possit imponere contra alloquentes moniales tam regulares quam alios clericos, num. 29 et 30.

Decreta interdicta allocutionem cum monialibus comprehendunt etiam abbatissam, num. 31.

Subcollectores accedentes ad moniales sine legitima licentia incurrunt easdem poenas, n. 32.

Quid de iudiciis, Episcopis extra suam dioecesim, canonicis cathedralis, peregrinis, pauperibus, famulis, magistris, Hebraeis, moniales alloquentibus sine debita licentia, n. 33 ad 40.

Moniales regularibus subiectae quid si alloquantur cum regularibus eiusdem ordinis, n. 41.

Regulares inventi alloquentes moniales absque debita facultate possunt ab Episcopo poena carceris puniri, n. 42.

Loquens cum moniali de domo propinqua, aut via publica prope monasterium vel per nutus, et signa, vel per interpositam personam, vel qui tantum audit, et non respondet, aut litteras scribit, aut loquitur cum novitiis, vel educandis, an incurrat censuras, num. 43 ad 49.

Quis possit licentiam concedere pro alloquendis monialibus sive exemptis, sive non. Vide art. antec. num. 85 ad 88.

In praedicta licentia exsequenda, aut concedenda, quid sit servandum, n. 51 ad 54.

Edicta prohibentia accessum ad moniales a quo sint publicanda, n. 55.

Regulares pro alloquendis monialibus indigent licentia Ordinarii et superioris regularis, n. 56.

Quid si confessarii regulares, vel superiores aut visitatores alloquantur moniales extra praecisam officii sui necessitatem, n. 57.

Licentia pro uno concessa non extenditur ad alium, num. 58 et 59.

An Episcopus, vel alter superior ordinarius concedere valeat regularibus quibuscunque, etiam non coniunctis in primo et secundo gradu, licentiam alloquendi moniales, n. 67 ad 70.

An poenae statutae contra regulares alloquentes moniales sine licentia Ordinarii locum sibi vindicent, si regulares, sine licentia Ordinarii novitias, educandas, et inservientes, quae in monasteriis cum monialibus degunt, alloquantur, n. 71 et 72.

An Ordinarius regulares alloquentes moniales punire possit aliis poenis praeter illas contentas in decretis sacrarum congregationum, n. 73 et 74.

Clausurae nomine quid intelligatur; quando et a quibus violari censeatur; quibus illam ingredi liceat; quid circa eandem valeat consuetudo, explanatur et variis confirmatur decretis, art. 4.

MONIALES

QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EARUM CONFESSARIOS.

Vide verb. *Confessarius*, art. 4.

MONIALES

QUOAD VARIA MISCELLANEA IPSAS CONCERNENTIA.

Moniales, etiam Clarissae, tenentur publice in choro, vel privatim officium divinum recitare. Vide verb. *Moniales*, art. 6, n. 1, 2 et 3.

Moniales choristae an possint, propter imperitiam, officium sororum laicarum recitare, n. 4 et 5.

Moniales recitando *Confiteor* nihil mutare possunt, num. 6.

Moniales Clarissae, et tertii ordinis quo Breviario uti possint, n. 7.

Indulgentiae fratribus concessae, eorumque ecclesiis extenduntur etiam ad moniales. Vide verb. *Moniales*, art. 6, n. 8.

Moniales intra quod tempus teneantur confiteri, et Eucharistiam sumere? et quibus permitti possit communio quotidiana, n. 9 ad 12.

Moniales nequeunt se inscribi facere in societatibus Rosarii, Chordae, etc., n. 13.

Episcopus potest prohibere regularibus ne missas celebrent in ecclesiis monialium, n. 14.

Regulares an possint inservire pro cappellanis in dictis ecclesiis, n. 15 et 16.

Episcopus potest prohibere presbyteris saecularibus ne celebrent in ecclesiis monialium regularibus subiectarum, n. 17.

Cappellanus sufficit quod approbetur a superiore monasterii, n. 18.

In ecclesiis monialium an, et de cuius licentia sepeliri possint cadavera saecularium et in casu ad quem spectet officium funeris, n. 19 ad 22.

Moniales an sepeliri possint in ecclesia exteriori, num. 23 ad 26.

Moniales nequeunt habere prospectum, nec crates correspondentes in Ecclesia presbyterorum saecularium vel regularium, n. 27.

Moniales nequeunt uti confessionario pro locutorio, num. 28.

Alia de fenestella communionis, ac de collocutoriis, num. 29 ad 40.

Monialium famuli et famulae a quibus teneantur sacramenta recipere, n. 41.

Monialis professio est irrita, si postea fiat hermaphroditia, n. 42.

Quid circa fenestras prospectum habentes in clausuram monialium, n. 43 et 44.

Alia de monialium fenestris ac cellis, n. 45 ad 56.

Moniales non debent dormire associatae, n. 57.

Moniales uti nequeunt habitu virili, n. 58.

Monialibus non committitur clavis custodiae sanctissimi Sacramenti, nec reliquiarum, n. 59 et 60.

Monialibus an prohiberi possit dies festus titularis, aut musica in earum ecclesiis, n. 61, 62 et 63.

Moniales in communi comedere, et laborare debent, nec possunt exteris cibos parare, aut esculenta vendere, num. 64 et 65.

Moniales completo officio possunt recitare aliquem psalmum, orationem, vel collectam, n. 66.

Alia, num. 67 ad 72.

MONITORIUM (V, 667).

Monitorium quid sit, quis possit, vel non, ipsum concedere? et in quibus locis. Vide verb. *Monitorium*, num. 1 ad 10.

An praelati vere et proprie nullius dioecesis concedere valeant monitorium, n. 1 ad 3.

Monitoria pro revelandis rebus occultis quando, quibus personis, pro quibus rebus, et a quo concedi, ac promulgari possint, vel non, n. 11 ad 25.

Ad num. 12 et 21 auct. Vide ibid. n. 78 ad 83.

Adducitur modus fulminandi excommunicationem monitorii, n. 26.

Monitorii vi an quis teneatur seipsum denunciare. Et quae personae, ac res denunciari possint, ac debeant, vel non, et quando, n. 27 ad 49.

Detinens mala fide scripturam alienam ad quid teneatur ex vi monitorii, n. 50 et 51.

Detinens bona fide scripturam alienam an teneatur cum suo vel aliorum damno ex vi monitorii restituere, num. 52 et 53.

Detinens scripturam publicam continentem acta in iudicio producta, et effecta, vel scripturam communem reo, et actori, vel scripturam ad proprium suum ius spectantem, vel spectantem ad ius, et bona actoris, vel transumptum non authenticum scripturae ad auctorem spectantis, ad quid teneatur ex vi monitorii, n. 54 ad 60.

Sciens confidentialiter aliquem detinere scripturam alienam an teneatur vi monitorii revelare, n. 61.

Cum quis, ne creditores aliqua sua bona adiudicent, illa vendit in confidentia cuidam amico, renuente venditore satisfacere creditoribus, an teneatur talis amicus vi monitorii illa bona revelare, n. 62.

Quid si aliquis tempore publicationis monitorii degat extra territorium Episcopi excommunicantis, aut revertatur nondum facta tertia promulgatione, aut discedat iam facta prima, n. 63, 64 et 65.

Quid si reus delicti discedat ante monitorii promulgationem, n. 66.

Superiores regulares an possint suos subditos per monitorium citare, n. 67.

Regulares an teneantur ex vi monitorii Episcopi revelare, n. 68.

Quid si obligati ad denuntiandum, non denuntient intra terminum praefixum, n. 69 et 70.

Monitorium quando expiret, et censura per ipsum contracta a quo absolvi possit, n. 71 ad 74.

MONOPOLIUM (V, 677).

Monopolium unde dictum, quid sit, et quot modis committi possit. Vide verb. *Monopolium*, num. 1 ad 7, et num. 14 ad 16.

Mercatores conventionem conspirantes, ut nonnisi pretio summo vendant, et nonnisi pretio infimo emant an monopolium committant, et ad quid teneantur, num. 8 et 9.

Princeps et magistratus an licite concedere possint uni, vel pluribus, uti ipsi soli certas merces vendent, num. 10 et 11.

Monopolii poena quae sit, n. 17 ad 19. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 165.

Monopolia super segetibus, leguminibus, olivis, et huiusmodi rigorosis sub poenis prohibentur, n. 12.

MONTES PIETATIS (V, 679).

Montes pietatis quid sint; unde originem habuerint; ubi primum, et quorum opera erecti, et an liciti. Vide verb. *Montes pietatis*, n. 1 ad 7.

In montibus pietatis tres potissimum leges existunt, et assignantur, n. 8.

Montium pietatis erectio quomodo, et quibus conditionibus permittatur a summis pontificibus, num. 9, 10 et 11.

Quid possint, vel non, montis pietatis ministri de eiusdem montis rebus ac pecunia disponere, num. 12 ad 16.

Reprehenditur auctor, num. 12, et ad propositum per extensum refertur constitutio *Iamdudum* Benedicti XIII, n. 20, et in nota.

Montium pietatis tres referuntur species, et de illarum iustitia disseritur, num. 18 et seqq.

MORGANEGIBA ET MORGENGABA, SIVE MATRIMONIUM AD MORGANATICAM (V, 687).

Matrimonium sic dictum quid sit, et quo modo regi consueverat. Vide hoc verb., per totum.

MORIBUNDUS (V, 688).

Moribundus quae remedia ad sanitatem facientia respuere possit. Vide verb. *Moribundus*, num. 1 et 2.

Moribundus quando, et a quo confessario absolvi possit, num. 3, 4 et 5.

Improbatur assertio auctoris num. 4, de sacerdote muto, nutu vel scripta forma absolvente, in nota.

Et falsum omnino dicitur quod auctor, n. 5, docet posse laicum quemcunque moribundum absolvere a censuris, in nota.

Moribundo quomodo sit porrigendum viaticum, si adsit periculum vomitus. Vide verb. *Moribundus*, n. 6, et in nota.

Moribundo puero ad sacram communionem nondum admisso an sit praestandum viaticum, n. 7.

Sed vide notata, in nota.

Quid si moribundus sit communicandus, et desit stola, vel alba, n. 8.

Moribundus quo praecepto teneatur viaticum sumere, et quae formula sit servanda in ipso communicando, n. 9 et 10.

Moribundo quoties, et in quibus diebus sit praestandum viaticum in eadem infirmitate, et quid si obtusissim, vel aliam causam nequeat illud sumere, n. 11 ad 15, et ad n. 11 auctor, vide notam.

Pro consecrando viatico dando moribundo an liceat sacerdoti non ieiuno celebrare, vel consecrare extra sacrificium, vel consecrare in fermentato, num. 16 ad 19.

Moribundus Latinus an possit sumere viaticum a sacerdote Graeco, n. 20.

Moribundo an sit dandum viaticum sub specie vini, si nequeat sumere sub specie panis, n. 21.

Moribundis amentibus, vel phraenetis an, et quando sit praestandum viaticum, n. 22 ad 26.

Moribundis quis dare possit viaticum in defectu parochi, n. 27.

Reprehenditur auctor, n. 26 in nota.

Pro consecrando viatico dando regulari infirmo in aliqua domo privata, an possit ab alio regulari erigi ibi altare portatile, et sacrum peragi, num. 28, et in nota.

Moribundo, etiamsi non petat, an sit ei dandum sacramentum extremae unctionis, n. 29.

Moribundus praeter confessionem tenetur ad actum contritionis perfectae, n. 30.

Moribundi an possint contrahere matrimonium, n. 31.

Moribundus an possit absolvi a sacerdote excommunicato vitando, seu degradato, aut haeretico, n. 32 ad 35, n. 39 et 40.

Moribundi ex morte naturali deficere solent in detumescentia maris, n. 36.

Alia ad rem. Vide verb. *Eucharistia*, *Infirmus*, *Viaticum*.

Adducitur novissima ampliata facultas concessa Episcopis pro impertienda benedictione papali moribundis. Et affertur modus eam impertiendi, n. 38 et 39.

Moribundus quis sit. Viventibus ascribitur, et sanae mentis reputatur, n. 40 ad 44.

De confessione moribundi, et quasnam habeat illa probandi vires contra seipsum, contra tertium, vel haeredes tam in civilibus quam in criminalibus, sive ille fuerit iudex, sive testis, sive proxeneta contractus simoniaci, late disseritur, n. 45 et seqq.

Vide caetera verb. *Mortis articulus*, ubi inter alia num. 1 est, quod mortis articulus in servis Dei illustrissimis et sanctimonia conspicuis apparere debet. •

MULIER (V, 697).

Vide verb. *Femina*. Et ad verb. *Mulier*, n. 1 et 2.

An propter suavium mulier dotem amittat. Vide verb. *Adullerius*, art. 3, num. 30.

MULCTAE (IV, 697).

Multae, seu poenae. Vide verb. *Episcopus*, art. 6, num. 63, et verb. *Poena*, art. 5, num. 50.

MUNDUS (IV, 697).

Mundus unde dictus; quot modis usurpetur in sacra Scriptura, ac apud philosophos et theologos. Vide verb. *Mundus*, num. 1, 2 et 3.

Mundus variis illustratur titulis, qui assignantur, num. 4.

Mundus quid sit, et an sit unicus, n. 5 ad 8.
 et quid per spatium sex dierum, n. 9 ad 23.
 Adam et Eva quo tempore, quomodo, ex quo, et in quo loco fuerint producti, n. 24 ad 41.
 Adam et Eva qua die praeceptum violaverint, ac de paradiso expulsi fuerint, n. 42 ad 45.
 Qualis fuerit arbor, cuius fructus comestio fuit Adamo et Evae prohibita, n. 46 et 47.
 Cain et Abel quando, et ubi geniti fuerint, et quae alia fuerint Evae proles, n. 48 ad 51.
 Adam et Eva e paradiso eiectionem quam regionem incoluerint, n. 52.
 Adam ubi fuerit sepultus, n. 53, 54 et 55.
 Paradisus terrestris unde dictus; quid significet; in qua mundi parte constitutus; quae eius longitudo, et latitudo; an adhuc existat, n. 56 ad 62.
 Mundi aetates quot sint; et ab orbe condito usque ad Christum natum, quot anni effluerint, n. 63 et 64.
 Epochae et aera unde dictae, et quae sint, n. 65.
 Epochae distinguuntur in sacras et profanas, et quae sint, n. 66.
 Inter epochas sacras praecipua desumitur a natiuitate Christi, et alia est vera, et alia vulgaris, et quando utraque incipiat, n. 67, 68 et 69.
 Epochae profanae quae sint, explicantur, num. 70 ad 76.
 Mundus in quot partes dividatur, et singulae partes explicantur, n. 77 ad 87.
 Mundi quatuor plagae principales et venti assignantur, n. 88 et 89.
 Praecipua mundi systemata assignantur, et explicantur, ubi etiam de antipodum existentia, ac terrae, coelique situatione, n. 90 ad 111.
 Mundi, seu terrae quantitas explicatur, et quid accidat circa dierum commutationem circumeuntibus totam terram, n. 112 ad 116.
 Sphaerae nomine quid intelligatur, n. 117.
 Sphaera potissimum pro artificiali sumitur, et quid sit, et quare sic vocetur. Et quis fuerit eius inventor, et auctor, n. 118 et 119.
 Haec sphaera vocatur armillaris, et quare, n. 120.
 In hac armillari sphaera decem circuli vulgo repraesentantur, sex maiores, et quatuor minores, qui assignantur cum suis qualitatibus et differentiis ad invicem, n. 121 ad 123.
 Polus unde dictus, quid significet, n. 124.
 Polus alter vocatur arcticus septentrionalis, et alter antarcticus meridionalis; quare sic dicti; et quales sint, n. 125 et 126.
 In medio horum polorum pendet terrae globus, et quomodo, n. 127.
 Axis mundi quid, n. 128.
 Assignantur et explicantur alii maiorum circulorum cardines, n. 129 et 130.
 Primus ex maioribus circulis est horizon, et quid sit, n. 131.
 Horizon duplex assignatur, et explicatur, n. 132.
 Meridianus et aequator quid sit, n. 133 et 134.
 Zodiacus quid sit, quae eius signa, quomodo vocentur, quot gradus contineant; et quid sit gradus, et quot minuta contineat, n. 135, 136 et 137.
 Sol quot gradus percurrat quolibet integro anno, num. 238.
 Dicta signa Zodiaci peculiaribus figuris imprimuntur, quae assignantur, n. 139.
 Haec duodecim signa dividunt zodiacum in duodecim partes correspondentes duodecim mensibus anni, et dantur versus cum sua explicatione ad sciendum quonam die mensis ingrediatur sol quodlibet signum, num. 140.
 In medio Zodiaci est dicta linea quaedam, quae vocatur ecliptica, seu orbita solis; quid sit, et quare sic appelletur. Vide verb. *Mundus*, n. 141.
 Eclipsis solis quando fiat in ipsa ecliptica, et an esse possit universalis, n. 142 et 143.

Eclipsis lunae quando fiat, et an esse possit universalis, n. 144 et 145.
 Coluri quid sint, unde dicti, quomodo vocentur; num. 146, 147 et 148.
 Minores circuli sint ambo tropici, et ambo polares, num. 149.
 Tropici unde dicti, et cur unus vocetur Tropicus Cancris, et alter Tropicus Capricorni, n. 150.
 Circuli Polares unde dicti, et cur unus vocetur arcticus, et alter antarcticus, n. 151.
 Quid de habitantibus sub istis polaribus circulis, num. 152.
 Dicti quatuor circuli minores dividunt mundum in quinque partes, seu zonas, quae assignantur, et explicantur, n. 153 ad 156.
 Ex diversa habitudine aequatoris ad horizontem dividitur sphaera in rectam, obliquam et parallelam, et singulae explicantur, ubi etiam de habitantibus in ipsis, num. 157 ad 164.
 Coelum unde dictum, quid et quotuplex sit, n. 165 ad 171.
 Astrum quid sit, n. 172.
 Astra alia sunt fixa, et alia errantia; fixa vocantur stellae, et errantia appellantur planetae, et quare, n. 173 et 174.
 Planetae a fixis stellis tripliciter distinguuntur, et assignantur quomodo, n. 175.
 Stellarum fixarum quanta ab astrologis et mathematicis assignetur multitudo, n. 176.
 Stellae fixae distinguuntur ab astrologis et astronomis in sex classes diversae magnitudinis, et assignantur. His additur septima classis aliarum stellarum exiguarum, inter quas sunt illae viae Lactee. Et haec via Lactea unde sic dicta, n. 177 et 178.
 Planetae quot sit, et quae eorum magnitudo, n. 179, 180 et 181.
 Assignatur tempus, quo planetae, et stellae fixae suam complet circulationem, n. 182.
 Traditur modus discernendi planetas inter se, num. 183.
 Usque nunc dicta de numero, magnitudine, et motu stellarum, planetarum, de diversitate coelorum, et ambitu terrae, quomodo credenda, n. 184.
 Concilium de transeundo a contemplatione mundi astronomicae, ad acquisitionem empyrei, ac paradisi beatorum, et ad rem afferuntur varia de mundi contemptu, n. 185 ad 190.
 Ad uberiorem mundi notitiam afferuntur quae de mundo muliebri in scriptura, et de iure habentur, n. 191.
 Mundus muliebris quis dicatur, et unde nomen desumat, n. 192.
 Mundi muliebris nomine, et mundo muliebri legato quae contineantur, et quae non, n. 193 et 194.
 Ad complementum additur; quod mundus regitur auctoritate pontificia et regali potestate, n. 195.
 Roma an posita sit in medio mundi, n. 196.
 Ad tyronum eruditionem subnectuntur hic nomina cum sua significatione praecipuarum partium mathematicae, seu mathesis; cuius primogenitae sunt tres, nempe arithmetica, geometria, et statica, et singulae explicantur quoad eorum partes, n. 197 ad 201.
 Primis mathematicis succedunt secundae, nempe cosmographia et mechanica, optica, et musica, et explicantur quoad singulas partes cum suis divisionibus, n. 202 ad 210.
 Secundis mathematicis succedunt tertiae, quae sunt chronologia, gnomonia, architectura, navigatoria, et ars militaris; et istae quoad singulas quoque earum partes explicantur, n. 211 ad 216.
 Innumeris scaterere dicitur erroribus auctor in hoc art. et singulariter reprehenditur in his quae de paradiso terrestri, num. 56 ad 62, habet; item in eo quod de Henoc asserit, num. 62, quod habet de natiuitate Domini, num. 69, de mundi systematibus, num. 90 ad 104, et de rotunditate terrae, num. 105, num. 217 ad 222.

MUNERA SEU DONA.

Munera, seu dona. Vide verb. *Xenia*.

MUSICA, MUSICUS (V, 737).

Musica quid sit. Vide *Mundus*, n. 202, 209 et 210.

Musica dividitur in vocalem et instrumentalem. Vocalis continet melopeam, rhythmicam, et poeticam; instrumentalis continet encordicam, pneumaticam et erusticam, n. 209.

Musica in ecclesiis est de iure permissa, quid possit circa ipsam Episcopus prohibere, vel non. Vide verb. *Musica*, n. 1 ad 5.

Musica an liceat in officio Quadragesimae, n. 6 et 7, et verb. *Resolutiones Sacrarum Congregationum*.

Alia quoad moniales circa musicam et plura circa musicos ipsos, n. 8 ad 18.

Organorum usus quando incoeperit in ecclesiis; et an pulsari possint in missis defunctorum, n. 19 ad 21 et verb. *Missa*, art. 14, n. 32.

Pro complemento afferuntur quaedam ex sapienti Tostato, n. 22.

Musici instrumenti sonatores Christiani prohibentur inservire in infidelium solemnitatibus, n. 23.

Cantus musicus an in usu in omnibus ecclesiis fuerit, n. 24 et 25.

Councilum Tridentinum musicam prohibere proposuit, n. 26.

Plures Romani Pontifices musicae periti fuerunt, num. 27.

Musica instrumenta in Veteri Testamento adhibebantur, et nunc in Ecclesia permittuntur, n. 28 et 29.

Musica in ecclesiis improbat tempore maioris hebdomadae, n. 30.

Quoad alia, Vide verb. *Cantiones*.

MUTUS.

Mutus potest contrahere matrimonium. Vide verb. *Matrimonium*, art. 1, n. 26.

MUTUUM (V, 741).

Mutuum unde dictum, quid sit, et qui mutuum dare, vel accipere possint. Vide verb. *Mutuum*, n. 1 ad 3.

Civitas, Ecclesia, aliaque loca pia an teneantur ad restituendum, vel solvendum mutuum, quoad eorum rectores vel administratores acceperunt, n. 4 et n. 59 et seqq.

Filii, vel filiae familias, si absque parentum consensu pecuniam mutuo acceperint, neque ipsi, neque eorum parentes tenentur ad mutui restitutionem, exceptis aliquibus casibus, qui assignantur, n. 5 ad 19.

Sed vide ad num. 18 auctor, n. 68.

Pupillus si mutuum accipiat, an, et quando teneatur ad restitutionem, n. 20.

Emendatur auctoris sententia, qua asserit mutuum indigentibus esse consilium, in not. ad n. 36.

Mutuans non potest aliquid ex mutuo exigere, et si exigat, usuram committit, et assignantur aliqui casus, in quibus mutuans potest usuram committere, num. 21 ad 32, et in nota ad n. 36.

Mutuans potest sine labe usurae aliquid ultra sortem exigere ratione lucris cessantis, vel damni emergentis, vel ratione periculi sortem amittendi, vel ratione poenae conventionalis. Vide verb. *Mutuum*, n. 33 ad 38.

Sed vide ad num. 36 auctoris in nota add. vers. *Deinde invaluit*.

Et ad num. 37 auctoris, vid. in nota.

Mutuarius, qui non pecuniam, sed alias res mutuatus est, et eas quales esse debent, non reddit, aut eas non reddit in tempore, seu loco convento, ad quid teneatur, n. 39 ad 43.

Mutuans accepto pignore a mutuuario cum pacto, ut interim fructus pignoris lucretur, nisi adsit alius titulus, usuram committit, et assignantur tales tituli percipiendi licite fructus ex pignore sine diminutione sortis, n. 44 ad 48.

Contractus ille, qui vulgo dicitur *a godere*, quomodo possit esse licitus, n. 49.

Qui recusat mutuare pecuniam, sed ipsam tradit indigenti dicendo quod emit ab ipso suas vaccas, et eadem ei locat pro pensione annua ei solvenda, an usuram committat, n. 50.

Notatur auctor hoc loci, in nota.

Excusatur ab usura, qui a se mutuum petenti tradit pecuniam, dicendo quod talis pecunia conducit suas operas ad futuram messem, seu vindemiam, n. 51.

Regulares non possunt accipere pecuniam mutuo, vel ad cambium cum solutione alicuius lucris, vel cum obligatione bonorum, n. 52.

De mutuo publico, quod ex publica necessitate exigit princeps a civilibus, n. 69.

Alia ad rem. Vide verb. *Usura*.

N

NADIR.

Nadir quid sit et significet. Vide verb. *Mundus*, num. 129.

NATALIS, NATALE (V, 752).

Nomen hoc olim anniversariae rerum seu laetorum seu tristium commemorationi tributum, deinceps laetis tantum festis datum fuit. Vide verb. *Natalis*, n. 1 et 2.

Natalis calicis, Papae, Episcoporum quid sit, et explanatur, n. 3 ad 5.

Quid sit etiam natalis cathedrae, basilicae et sanctorum, n. 6 ad 10.

Natalis sanctorum ex dedicatione templi sub eorum nomine dicebatur, unde sedulo videndum quid ea denominatione significetur, n. 11 et 12.

NAUFRAGIUM, NAUFRAGANTES (V, 754).

Per naufragium quid intelligatur. Vide verb. *Naufragium*, n. 1.

Naufragantium bona quamvis in mare deiecta remanent adhuc de iure suorum dominorum, et quid contra reperientes, retinentes, et non restituentes, n. 2 ad 9.

Piscatores magno eorum periculo naufragantium bona recuperantes possunt aliquid iure exigere, et ad id vocati a patronis navium in ditione pontificia lucrantur quartam partem bonorum, et aliquas indulgentias pro ipsis concessas et renuentes auxilium praestare incurrunt crimen laesae maiestatis, n. 10 ad 14.

Qui Christianos naufragantes, vel navigantes spoliare praesumunt, incurrunt excommunicationem, n. 15 et 16.

Si in periculo naufragii deiciantur in mare aliquorum mercatorum merces et aliae plurimae aliorum mercatorum praeserventur, vel dominus navis saeviente tempestate anchoras, vel alias partes navis amiserit, an et quando fieri debeat compensatio, n. 17 ad 23.

Quid quando navis a pirata capta magno pretio redimatur, n. 24 et 25.

Quenam requirantur ut vectores reliqui teneantur post iactum mercium ad contributionem ex lege Rhodia de iactu, n. 25 ad 30.

Quinam ex iactu contribuant, quomodo contribuatur et agatur pro contributione, n. 31 ad 34.

Lex Rhodia de iactu ob simile damnum ad quae extendatur, n. 35.

NAUTICUM FOENUS (V, 757).

Nauticum foenus quid sit, et quae huius contractus natura. Vide verb. *Nauticum foenus*, n. 1 ad 12.

Quae requirantur ad huiusmodi contractus validitatem; in quot dividatur species quae exponuntur, n. 13 ad 15.

Iustiniani leges de maritimis usuris intra certos limites cohibendis, n. 16 ad 20.

Nostris temporibus de hac re quae sit doctorum opinio, n. 21 et 22.

An nauticum foenus usura sit, n. 23 ad 40.

Quinam contractus huic sint affines, n. 41 et 42.

NECESSITAS (V, 777).

Necessitas alia est medii, alia praecepti, alia medii et praecepti simul, et quaelibet explicatur. Vide verb. *Necessitas*, n. 1 ad 4.

Necessitas proximi sive spiritualis, sive corporalis triplex assignatur et explicatur, n. 5 ad 11.

Alia huius triplicis necessitatis clarior descriptio. Vide verb. *Eleemosyna*, per tot.

In extrema, vel gravi, vel communi necessitate qualis obligatio vigeat, vel non, et satis clare explicantur circa quemcunque personarum statum obligationes, n. 13 ad 37.

Sed ad n. 15 auctoris vid. in nota.

Definitur dividiturque necessitas, deinde quinam sit illius favor enarratur quoad varias legum species, n. 38 et seqq.

Necessitas se abstinendi a residentia quae debeat esse. Vide verb. *Canonicus*, art. 5, n. 5, et verb. *Parochus*, art. 2, n. 40.

Necessitas pro alienandis rebus ecclesiasticis quae esse debeat. Vide verb. *Alienatio*, art. 3, n. 1.

NEGROMANTIA.

Negromantia quid sit. Vide verb. *Superstitio*, n. 15.

NEGOTIATIO (V, 775).

Negotiatio, quando et quomodo prohibita clericis et religiosis. Vide verb. *Negotiatio*, n. 1 ad 13, et verb. *Clericus*, per tot.

NEOPHYTI (V, 775).

Neophyti ad sacros ordines non sunt promovendi, nisi prius de eorum constantia in fide constiterit, et quantum temporis ad id requiratur. Vide verb. *Neophytus*.

Varia huius vocis Neophyti significatio. Vide art. nov. a theologo censore allaboratum, n. 1 et 2.

Eorum privilegia, n. 3.

Collegii neophytorum institutio eiusque privilegia, n. 4. Hinc calumniarum refelluntur protestantium in Sedem Apostolicam, n. 5.

Venetis ad arbitrium Nuntii possunt contrahere matrimonium cum fidei, variis concurrentibus circumstantiis absque interpellatione compartis infidelis, n. 6 et 7.

Non possunt dare libellum repudii uxori in iudaismo perseveranti, et quibus poenis, si id egerint, plectendi sint, n. 8.

Non sunt cogendi ad dotis restitutionem, si uxor infidelis cohabitare renuat sine Creatoris contumelia, a n. 9 ad n. 37, ubi haec quaestio serio discutitur.

NOMINATIO.

Nominatio ad beneficia quid et quotuplex sit, et in quo differat ab electione. Vide verb. *Electio*, artic. 1, num. 8.

NOMINA.

Nomina affinitatis et consanguinitatis. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, n. 15.

NONAE.

Nonae unde dictae et quid sint. Vide verb. *Kalendarium*, n. 30 ad 33.

NOTARIUS (V, 784).

Notarius cum creatur quid iurare soleat. Vide verb. *Notarius*, n. 1.

Notarios examinandi facultas cui competat, n. 2 et 3.

Notarii tenentur referre Episcopo legata testamentorum ad pias causas intra mensem, et tenentur ex officio ea revelare etiam nemine requirente, n. 5 et 6.

Notarii fori ecclesiastici tenentur intra mensem dare copiam appellanti, si petat, n. 7.

Notarii tenentur intra mensem revelare legata facta fabricae Sancti Petri, et dispositiones factas in favorem sacrae domus Lauretanae, n. 8, 9 et 10.

Notarii facientes instrumenta usurariorum vel contractuum illicitorum, quibus poenis subiiciantur, n. 11 et 12.

Laici possunt esse notarii in causis ecclesiasticis, n. 13 et 14.

Episcopus in quibus litibus possit prohibere notariis laicis, ne officium suum exercent, n. 15 et 16.

Notarii curiae episcopalis quam mercedem accipere possint pro scripturis, ad quae teneantur, et quibus exemptionibus gaudeant. Vide verb. *Cancellarius*, per tot.

Episcopus quibus notariis uti possit ac debeat, n. 19 et 20.

Terminus mensis a Concil. Tridentino in sess. 24, cap. 20, vers. *Praeterea*, praefixus notario suffraganei ad dandum acta, potest a Metropolitano abbreviari, num. 48.

Non potest Episcopus praecipere, ut iudices synodales in causis sibi delegatis uti tantum debeant opera notariorum curiae episcopalis, n. 49.

Instrumentum depositi rogari potest a quolibet notario ad arbitrium monialium, dummodo exhibeatur copia authentica in Cancellaria Ordinarium, n. 50.

Notarius exsul ab Urbe ob defectus in officio commissos non debet admitti in tribunalibus Ordinarium, n. 51.

Non potest Episcopus prohibere, ne caeteri notarii, praeter solum cancellarium episcopalem, possint rogari de instrumentis, quae commodum locorum piorum concernunt, n. 52.

Notarius Episcopi non potest assistere simul cum eo, nec admitti ad conscribendum actum electionis abbatissae monasterii subiecti regularibus, sed notarius seu secretarius superioris tantum, n. 53 et 55.

Notario curiae episcopalis non tenentur uti conservatores regularium, sed possunt assumere quemque benevisum, n. 54.

Generales et provinciales religionum, et inquisitores, quas personas possint in notarios assumere, num. 21, 22 et 23.

Notarii omnes omnia gratis pro officio Sacrae Inquisitionis expedire tenentur, n. 24.

Clerici tum saeculares, tum regulares, an et quando, et pro quibus possint esse notarii. Vide verb. *Clericus*, art. 3, n. 64.

Notarii seu tabelliones peccant in pluribus casibus, qui assignantur, n. 26.

Notariatus officium an sit vile vel nobile, num. 27 ad 34.

Notario sibi obviam venienti Carolus V caput inclinavit, et quare, n. 35.

Notariatus apostolicus quibus concedatur, et assignatur modus pro illo petendo et obtinendo, n. 36.

Protonotariatus apostolicus ut impetretur a Papa vel ab alio, quid requiratur, n. 37.

Protonotarii, an et quando exempti sint a iurisdictione Ordinarii, et quibus privilegiis gaudeant. Vide verb. *Protonotarius*.

Notarii status Mediolanensis ac ditionis regis Sardiniae ad quid tenentur, n. 39 ad 42.

Notarii exsequentes litteras apostolicas offendi prohibentur sub poena excommunicationis, n. 43.

Expedientes inhibitiones vigore appellationis in casibus non permissis infamiam et inhabilitationem incurrun, n. 44.

Item expedientes monitoria in causis ultra montes absque speciali iudicio rescripto, n. 45.

Item recusantes exsequi citationes ac mandata Sedis Apostolicae et curiae Romanae, aut alias executionem impediunt, n. 46.

Agitur de attestatione notarii circa rasuram instru-

menti, quae regulariter suspectum illud reddit, n. 56 ad 61.

An et quando notarius possit corrigere errorem, n. 62 et 63.

De instrumentis confectis a notario falsi damnato, n. 64 ad 66.

Notarius arbitrarius potest assumi a monialibus pro rogandis suis instrumentis. Vide verb. *Moniales*, art. 2, num. 22.

NOTORIUM (V, 789).

Notorium quid sit, et quare sic dictum. Vide verb. *Notorium*, n. 1 et 2.

Manifestum prout distinguitur a notorio quid sit, num. 3.

Publicum quid sit, et quando differat a manifesto, num. 4.

Manifestum quomodo differat a fama et rumore, num. 5.

Fama duplex assignatur et explicatur, n. 6.

Rumor quid sit, et quomodo differat a fama, n. 7 ad 11.

Occultum duplex assignatur et explicatur, num. 12.

Definitur item notorium, illudque distinguitur a manifesto, evidenti, publico ac noto, n. 28 ad 33.

Notorium est triplex, id est iuris, facti et praesumptionis, et quodlibet explicatur, n. 13 ad 16.

Notorium facti adhuc est triplex, scilicet permanentis, transeuntis et interpolati; et quodlibet explicatur, n. 17 ad 20.

Ad hoc ut aliquod factum dicatur notorium notorietate facti, quid requiratur ac sufficiat, n. 21 ad 23.

Reiicitur distinctio notorii in iuris et facti, num. 33.

In factis vere notoriis, quomodo iudex procedere possit, et an in ipsis detur appellatio, n. 24 ad 27.

Notorium an et quomodo probationem in iudicio admittere possit, necnon, n. 34.

Effectus notorii describuntur, n. 35 ad 37.

NOVITIATUS, NOVITIUS, NOVITIA (V, 792).

Novitiatus annus ad quid institutus, quando incipiat. Vide verb. *Novitiatus*, n. 1 et 2, et alia plura ad rem. Vide verb. *Annus probationis*.

Novitiatus an fieri possit partim in uno, et partim in alio conventu, n. 4.

Novitios ad habitum recipere ad quem spectet. Vide verb. *Novitiatus*, n. 5, 6 et 7.

Novitii in ordine fratrum Minorum de Observantia quomodo admittendi ad professionem et quandiu paritate votorum, aut si religiosi absque legitima causa denegent suffragium, n. 8, 9 et 10.

Novitii an teneantur ad statuta religionis, quibus casibus reservatis subiiciantur, et a quo confessario possint a dictis casibus absolvi, n. 11 ad 17.

Novitii et novitiae in articulo mortis possunt professionem emittere nondum completo anno novitiatus, n. 18 et 19.

Novitii et novitiae quibus privilegiis gaudeant, n. 20 et 21.

Novitii soli in choro recitantes de more horas canonicas satisfaciunt praecepto loco professorum, n. 22.

Si novitius sit clericus, et habeat beneficium, quid de ipso sit disponendum, n. 22 ad 29.

Novitii ad validam bonorum ac iurium suorum renuntiationem faciendam quid observare debeant, n. 39 ad 41, et n. 110 et 112.

Novitii an possint eleemosynas ac donationes facere, num. 42.

Novitii Societatis Iesu an possint valide renuntiare sine licentia Episcopi, et non servata forma Concilii, nec expectato bimestri proximo ante professionem, n. 43 et 44.

Novitii Societatis Iesu, si dimittantur, an possint a dicta Societate alimenta praetendere, n. 45.

Novitius habens beneficium ecclesiasticum an et quomodo possit illud renuntiare, n. 46.

Ut donatio facta a novitio sit firma, quid requiratur, n. 47 et 48.

Quid si novitius renuntiaverit legitimam, et emissam professione sit factus Episcopus, n. 49.

Novitius an et quando possit testamentum condere vel revocare, et quid in ipso disponere possit, n. 50 ad 55.

Dantes vel recipientes aliquid pro monasterio in quo adest novitius (excepto victu et vestitu) sive donationis, sive convivii causa, quibus censuris subiiciantur, n. 56 ad 63, et verb. *Moniales*, art. 2, n. 52, verb. *Simonia*, art. 1, n. 20.

Moniales an accipere possint dotem ante novitiarum professionem, n. 64 et 65.

Novitio egredienti vel eiecto a religione quid sit restituendum; et ipse quid solvere debeat, num. 66 ad 70.

Dos novitiae decedentis ante professionem cui, et quomodo restituenda, n. 71 et 72.

Licentia Episcopi, seu eius vicarii requisita pro renuntiatione facienda a novitio intra duos menses proximis ante professionem quando intervenire debeat; et quis eam concedere possit, vel non, n. 73 ad 78.

In dotis renuntiatione facienda non est necesse servare formam laicorum statuto praescriptam; neque, ut sit valida, requiritur quod fiat a novitio integro bimestri ante professionem; et quomodo sit computandum tale bimestre, n. 79, 80 et 81.

Alia de dotis renuntiatione, n. 82 ad 85.

Deferre habitum novitiorum an sit de essentia et necessitate anni probationis ad validitatem professionis, n. 86, 87 et 88.

Novitii etiam Societatis Iesu, quo titulo promoveri possint ad sacros ordines; et an possint ordinari a suis superioribus regularibus abbatibus, n. 89 ad 95.

Novitii post professionem collocandi sunt in professorio seu conventu secundi novitiatus in quo, sicut et in aliis novitiatibus, est observanda vita communis, n. 96 et 97.

Adducuntur decreta super receptione et educatione novitiorum a Clem. VIII edita, n. 98.

Adducitur insuper decretum Innoc. XI super conventibus novitiatus et recollectionis Minorum de Observantia, et super iis quae in iisdem conventibus servari debent, n. 99.

Alia. Vide verb. *Approbatio*, art. 1, n. 2, verb. *Annus probationis*, verb. *Habitus*, verb. *Professio*.

Receptus pro laico seu converso an possit transire ad statum clericalem. Vide verb. *Professio*, n. 88, verb. *Transitus*, n. 5.

Novitii in quibus instruendi, n. 102.

Ex quodam nostri Ordinis novitio originem habuit devotio Coronae beatissimae Virginis Mariae septem decadam in honorem suorum septem gaudiorum, num. 103.

Novitii regulares admitti debent iuxta formam decretorum Clem. VIII et constitutionem ordinum peculiarium, nec sine gravi casu minuendum est ipsis probationis tempus, num. 104.

Novitiatus expleri debet in coenobio ad institutionem novitiorum designato sub poena nullitatis professionis, num. 105.

An abbates quibus ius est conferendi primam tonsuram et minores ordines subditis suis regularibus, possint eos conferre novitiis, n. 106 ad 108.

Et utrum sub negativo responso primae tonsurae, et ordinum Minorum novitio facta collatio sit tantum illicita, an etiam invalida, n. 109.

Licentia Ordinariorum, quae ex constitutione Concilii Tridentini, sess. 25, cap. 16, de Regularibus, requiritur in renuntiationibus novitiorum, est de forma, ita ut lapsus triginta annorum non iuvet ad praesumendam illam nec eidem iuramento possit renuntiare, n. 110 ad 112.

Quid si ipsa licentia enuntiata in instrumento renuntiationis, minime reperiatur, n. 113 ad 115.

NOX.

Nox quid sit. Vide verb. *Kalendarium*.

NUMMUS.

Vide verb. *Emptio*, art. 1, n. 7 et 8.

NUNTIUS (V, 811).

Vide verb. *Nuntius*, num. 1 et seqq., et verb. *Legatus*.

NUNDINAE (V, 812).

Nundinae quatenus sint. Vide verb. *Nundinae*, n. 1 ad 3.

Nundinae quoad dies festos. Vide n. 4 ad 5.

Nundinae in civitate Senogalliae celebrari iubentur per septemdecim postremos dies mensis Iulii cum privata, exemptionibus et privilegiis, n. 6.

NUPTIAE (V, 812).

Nuptiae unde dictae. Vide verb. *Nuptiae*, n. 1.

Feminae dum maritantur, cur velentur, n. 2.

In nuptiis quare a sponso detur annulus sponsae, et inferatur in quarto digito, n. 3.

Veritas nuptiarum in quo consistat, n. 4.

Nuptiae terram replent, virginitas paradisum, n. 5.

Nuptiae secundae permittuntur ut licitae, n. 5.

In nuptiis non debent Christiani saltare, et alia similia facere, n. 6.

Nuptiarum solemnitas quibus temporibus fuerit prohibita iure veteri, et quibus sit iure novo; et an haec prohibitio licite fieri possit ab Ecclesia, n. 7 ad 12.

Quoad nuptiarum benedictionem. Vide verb. *Benedictio*, art. 4.

Traductio privata uxoris ad domum viri, et consummatio matrimonii, eiusque denuntiationes an fieri possint tempore, quo nuptiae celebrari nequeunt, n. 13 et 14.

Per nuptias prohibitas quid intelligatur, n. 5 ad 17.

Mater transiens ad secundas nuptias privatur tutela filiorum prioris matrimonii, et perdit etiam curatellam eorum; secus de patre, n. 18, 19 et 20.

Parentes transeuntes ad secundas nuptias quando amittant haereditatem et legitimam filiorum praemortuorum. Vide verb. *Legitima*, n. 33.

Nuptiarum ritus superstitione infecti fidelibus Indis prohibentur, n. 21.

Nuptiarum tempora ab Ecclesia praescripta sunt observanda etiam in regno Serviae et finitimis regionibus, num. 22.

Nuptiis infidelium, quae temporibus vetitis celebrantur non prohibentur fideles assistere, dummodo fieri possit absque Creatoris iniuria et offensione fidelium, num. 23.

Secundae, tertiae ac posteriores nuptiae sunt fidelibus permissae, sed minime benedicuntur, nisi primae non fuerint benedictae, n. 24.

Secundae nuptiae impedimento sunt, ne quis promoveri possit ad ordines sacros, etiam in Ecclesia Graeca in qua diaconis et presbyteris prohibentur sub poena nullitatis, et depositionis ab ordine, n. 26 et 27.

Late de secundis nuptiis agitur, n. 29 et seqq.

Et primo disseritur in quibusdam secundae nuptiae differant a primis, n. 29 ad 34.

Errant qui secundas nuptias odiosas credunt, et varias earum poenas recensent, non animadvertentes poenas illas propter nuptias secundas non dari, sed propter nimiam ad eas festinationem, vel propter liberi prioris matrimonii quaesitam iniuriam, n. 38.

De iuris ratione in anno luctus antequam mulier ad secundas convolet nuptias, n. 39 ad 41.

Poenae recensentur in quibus incurrit mulier nubens intra annum a die defuncti mariti, n. 42 ad 47.

Quid addiderit Iustinianus in casu quo vidua undecimo post mense nubat a morte mariti, num. 48 et 49.

Mulier, quae intra annum luctus impudice vivit nec tamen parit, sed diu post luctum, praefatis poenis non subiicitur, n. 50.

Quibus in casibus mulier nubens ante annum luctus elapsus in poenas non incidat, n. 51.

Recensentur poenae, quas incurrit mulier secundo nubens, in favorem et commiserationem filiorum stabilitae, n. 52 ad 55.

Quid egerit ius canonicum hac in re poenali, n. 56 ad 58.

Alia ad rem. Vide verb. *Benedictio*, art. 4, et verb. *Uxor*, n. 42.

NURUS.

Nurus quae sit. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, n. 16.

O

OBEDIENTIA.

Vide verb. *Votum*, art. 2, n. 10 ad 24.

Obedientia debita quando sufficiat pro se absentando a residentia. Vide verb. *Canonicus*, art. 1, n. 36; verb. *Episcopus*, artic. 2, num. 6; verb. *Parochus*, artic. 2, num. 41.

OBLATI MONASTERIORUM (V, 817).

Oblati et donati, quando gaudeant privilegio fori, et immunes sint ab Episcopi iurisdictione. Vide verb. *Oblati monasteriorum*, per tot.

OBLATIONES (V, 817).

Oblationes dupliciter sumi possunt, assignantur et explicantur. Vide verb. *Oblationes*, n. 1, 2 et 3.

Triplex oblationum species assignatur et explicatur, num. 4.

Oblationum usus quando incoeperit, n. 5.

Oblationes non debentur ex praecepto, nisi in quatuor casibus qui assignantur, n. 6 ad 10.

Ad hoc ut consuetudo faciendi oblationes obliget quid requiratur, n. 11 et 12.

Oblationes ex consuetudine vetusta necessarias evadere posse ut dicit auctor, n. 11, confirmatur contra Iacobum de Lalande, n. 49 et 50.

An oblationes difformiter praestitae consuetudine necessaria evadere queant, n. 51.

Oblationes factae intra ecclesiam parochialem, vel intra limites parochiae, et illae quae fiunt oratoriis, cappellis et imaginibus depictis in pariete domus alicuius personae privatae, ad quem spectent, num. 13 ad 21.

Oblationes, quae fiunt tempore iubilaei, vel anno sancto in ecclesia cathedrali, seu imaginibus intra ecclesiam vel parochiam existentibus, ad quem spectent, n. 22, 23 et 24.

Oblationes, quae fiunt in ecclesiis regularium, spectant ad ipsos, n. 25 et 26.

Parochi possunt in altari post offertorium oblationes recipere, et etiam ab altari recedere ad recipiendas oblationes mulierum, n. 27 et 28.

Sacerdotes novi in primis missis possunt oblationes recipere, n. 29 et 30.

Alia plura ad rem adnotantur, et designatur quando, et in quibus locum habeat, vel admittatur oblatio maior, n. 31 ad 48.

OBREPTIO.

Obreptio quid sit, et in quo differat a subreptione. Vide verb. *Rescriptum*, n. 28 et 29.

OBSERVANTIA VANA.

Vide verb. *Superstitio*, n. 41 ad 64.

OBSTETRICES (V, 824).

Obstetrices unde dicantur, ad quid teneantur, et a quo examinari debeant. Vide verb. *Obstetrices*, num. 1 ad 5.

Baptizati ab obstetricibus quando sint rebaptizandi, vel non, sub conditione, n. 6, 7 et 8.

Obstetrices Aegyptiae in responsione data Pharaoni non sunt culpabiliter mentitae, n. 9.

Obstetrices antequam ad officium admittantur, sunt serio ac diligenter instruendae a parochis de baptismo infantibus in casu necessitatis conferendo cum vera materia, forma et intentione, n. 5.

Quid probet obstetrix quoad virginitatem puellae, vel quoad illius defectum, n. 12.

Falluntur ii qui septem obstetrices requirunt, ut referri possit de Virginitate, vel illius defectu in muliere, num. 13.

OCCASIO PECCANDI (V, 825).

Occasio peccandi duplex assignatur et explicatur. Vide verb. *Occasio peccandi*, n. 1 et 2.

Periculum peccandi aliud est proximum, et aliud remotum, et quare dicatur proximum, n. 3 et 4.

Periculum proximum aliud est formale et aliud materiale; rursus formale aliud est extrinsecum et aliud intrinsecum, et quodlibet explicatur, n. 5, 6 et 7.

In occasione proxima vel remota peccandi positus quando absolvi possit, vel non, n. 8, 9 et 10.

Consuetudinarii seu recidivi quando sint absolvendi, vel non, n. 11 ad 14.

Ad n. 12 auctor., vid. in nota.

OCCIDENS.

Occidens ubi sit. Vide verb. *Mundus*, n. 88.

OCCISIO.

Vide verb. *Homicida*, *Homicidium*.

OCCULTATIO (V, 827).

Ocultatio fidei cum simulatione Mahumetismi damnatur praesertim in iudicio. Vide verb. *Ocultatio*, n. 1 et 2.

Ocultantes fidem tali simulatione excluduntur a sacramentis in vita, et a suffragiis in morte. Vide verb. *Ocultatio*, n. 3.

Caetera quoad occultantes fidem et simulantes Mahumetismum. Vide n. 4 ad 6.

Ocultatio defectus in actu professionis an officiat pro nulla declaranda ipsa professione, n. 7.

OCCULTUM.

Vide verb. *Notorium*.

OCCUPATIO.

Occupatio pro acquirendo rerum dominio. Vide verb. *Dominium*, art. 3, n. 6 ad 35.

OCTAVAE (V, 827).

Octavarum usus quando et quomodo introductus in Ecclesia. Vide verb. *Octava*, n. 1 et 2.

Octavarii numeri in triplici sensu triplex mysterium assignatur, n. 3 ad 6.

Quid si dies octavae occurrat cum duplici maiori per annum, n. 7.

Infra octavam Paschae, Pentecostes, Epiphaniae, Corporis Christi, Nativitatis Domini, quae officia vel missae prohibeantur, n. 8 ad 11.

Infra octavas non privilegiatas, de quibus possit fieri officium, vel non, n. 12.

Quid si infra octavam Corporis Christi eadem die occurrant duo festa duplicia, n. 13.

Quid si octava Corporis Christi occurrat vel concurrat cum die octavae sancti Ioannis Baptistae, seu sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, vel alterius sancti titularis, vel patroni, n. 14.

In die octavae Corporis Christi de quibus possit fieri officium, n. 15.

Quid si festum sancti Antonii de Padua, aut aliud festum secundae classis occurrat in die Corporis Christi; et quid si tale festum esset titolare, n. 16 et 17.

Quid si festum habens octavam transferri debeat, vel venerit paulo ante Quadragesimam, vel ante Pentecosten, vel ante diem decimam septimam Decembris, n. 18 et 19.

Alia plura de octavis, n. 20 ad 39.

Nemini licet facere octavam defuncti sine speciali indulto apostolico, n. 40.

OCULUS (V, 830).

Oculo carens an sit irregularis. Vide verb. *Oculus*, num. 1.

Impudicus oculus impudici cordis est nuntius, n. 2.

Oculi irritamenta sunt vitiorum, n. 3.

Oculos stibio depingere non licet, n. 4.

Oculis noxia assignantur, n. 5.

Oculos retro nulla lex, nulla appellatio nullaque inhibito habet, n. 6.

Oculorum officium durius est emisisse, quam linguae, num. 7.

In missa quando sacerdos debeat oculos elevare, vel demissos tenere, n. 8 et 9.

ODIUM (V, 831).

Odium opponitur amori, et duplex assignatur et explicatur; et quale odium reperiatur in Deo, vel in homine, et quando sit peccatum veniale vel mortale. Vide verb. *Odium*, n. 1 ad 16. Nunquam licet alterius mortem optare, in nota ad n. 12.

Occurritur auctori, n. 17.

Alia. Vide verb. *Virtus*, n. 34 ad 87.

OECONOMI ECCLESiarUM (V, 833).

Oeconomi quibus de causis instituti; an presbyteri, aut diaconi, vel etiam laici fuerint. Vide verb. *Oeconomi ecclesiarum*, n. 6 et 7.

A quibus eligebantur, n. 4 et 5.

Eorum munera, et quibus fuerint obnoxii, n. 8 et 9.

Quando desierint, n. 13.

Bona ecclesiastica quae fuerint, et a quibus primum administrata ac dispensata, n. 1 ad 3.

Alia ad rem, n. 10 ad 12.

OFFICIALES BELLICI.

Vide verb. *Bellum*, art. 3.

OFFICIUM DIVINUM (V, 835).

OFFICIUM DIVINUM, QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT EIUS NOMEN, ORIGINEM, DIVISIONEM ET OBLIGATIONEM.

Officium divinum diversimode appellatur. Vide verb. *Officium divinum*, art. 1 ad 5.

Officii divini definitio traditur, eiusque origo ac formula, tum antiqua tum moderna insinuat, n. 6 ad 9.

Afferuntur ad rem summaria constitutionum Sancti Pii V, Clem. VIII et Urbani VIII, n. 10, 11 et 12.

Officium divinum dividitur in nocturnum et diurnum, et innuitur quid intelligatur per nocturnum et diurnum officium, n. 13, 14 et 15.

Totum divinum officium dividitur in septem partes, quae assignantur, et adducitur mystica ratio huius septennarii numeri, n. 16 et 17.

Obligatio recitandi divinum officium oritur ex triplici titulo, qui assignatur, n. 18.

Titulo sacri ordinis qui teneantur ad horas canonicas recitandas, n. 19 ad 24.

Emendatur auctor, num. 21, ubi negat carceri emancipatos obligari ad officii divini recitationem, in nota.

Titulo beneficii ecclesiastici qui obligentur, vel non ad officium divinum, n. 25 ad 36.

Titulo religionis professae choro astrictae, qui teneantur, n. 37 ad 54.

Reprehenditur auctor, n. 33 in nota.

Prioribus Ecclesiae saeculis nulla clericos maiores inter et minores fuit distinctio quoad obligationem recitandi horas canonicas, n. 54.

Quomodo sequioribus temporibus distinctio clericorum invaluerit, pro recitandis vel non, horis canonicis, n. 55.

OFFICIUM DIVINUM, QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT INTENTIONEM ET ATTENTIONEM REQUISITAM, ET OFFICII DIVINI RECITATIONEM.

Intentio quid sit. Vide verb. *Officium divinum*, art. 2, num. 1.

Intentio dividitur in actualem, virtuales, habituales et interpretativam. Et singulae explicantur n. 2 et 3, et verb. *Intentio*, n. 3 ad 7.

Intentio alia est explicita, alia directa, alia indirecta, alia absoluta et alia conditionata; et explicantur, n. 4 ad 9.

Qualis intentio requiratur ac sufficiat ad recitandas horas canonicas, n. 10 ad 20.

Attentio quid et quotuplex sit, et quae sufficiat ac requiratur ad satisfaciendum obligationi officium divinum recitandi, n. 21 ad 47, ubi ad rem varia claritatis gratia referuntur.

Reprehenditur auctor, n. 36 et 40, in nota.

OFFICIUM DIVINUM, QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT INTEGRITATEM, CONTINUATIONEM ET FORMAM RECITANDI OFFICIUM DIVINUM.

Omittens culpabiliter totum divinum officium quot peccata committat, et quomodo se explicare teneatur in confessione. Vide verb. *Officium divinum*, artic. 3, n. 1 ad 4.

In pluribus corrigitur hic auctor, in nota.

Omittere culpabiliter notabilem partem officii divini, quale sit peccatum, et quae sit notabilis pars, et quid si omittere sit simul sacerdos, parochus et monachus, aut talis pars omittatur ex oblivione, n. 5 ad 14.

Qui dubitat an recitaverit aliquam horam, an et quando teneatur illam repetere, n. 15, 16 et 17.

Quid de illis, qui ex superioris mandato, tempore divini officii occupantur in libris parandis, vel organis pulsandis, vel campanis sonandis, etc. Vide verb. *Officium divinum*, art. 3, n. 18 et 19.

Psalmi et hymni, qui solo organo personant, an debeant submissa voce suppleri, n. 20, 21 et 22.

Officium divinum integre recitari potest privatim cum socio quamvis laico non obligato ad talem recitationem, n. 23, 24 et 25.

Quid de illo, qui nondum absolutis alterius chori versibus praepropere incipere suos, vel recitat officium divinum syncopando, mutilando, glutendo syllabas, n. 26 et 27.

Quid si aliquis ob strepitum vel alium defectum non valeat audire aliqua ab altera parte chori prolata, n. 28 et 29.

Officium divinum interrompere quale sit peccatum, et causae excusantes in casu assignantur, n. 30 ad 34.

Matutinum an licite dividi possit a laudibus, vel nocturnum ab alio nocturno, n. 35 ad 38.

Pro recitando divino officio ab omnibus breviario Romano astrictis quae forma sit servanda, num. 39 et 40.

Clerici astricti breviario Romano an satisfaciant praecepto, si recitent officium ex breviario alicuius peculiaris ecclesiae, et econtra, n. 41 et 42.

In recitando officio divino est etiam servanda forma proprii directorii, et quid sit secus, num. 43, 44 et 45.

Quid si aliquis recitet officium de martyre, cum sit recitandum de confessore aut incipiat recitare offi-

cium non praescriptum, et postea advertat errorem, aut recitet per inadvertentiam officium cratinum, n. 46 ad 50.

Corrigitur, n. 46 auctor, in nota.

Plura consimilia. Vide n. 51.

Clericus sive saecularis sive regularis tanquam advena vel peregrinus existens extra dioecesim quale officium recitare possit vel debeat, n. 52, 53 et 54.

Forma recitandi divinum officium iuxta Kalendarium et breviarium Franciscanum a quibus sit servanda, et quid de Tertiariis vel Episcopis in saeculo degentibus, n. 55 ad 59.

Facultas recitandi peculiare officium alicui congregationi concessa an se extendere possit ad aliam sive eiusdem, sive alterius Ordinis, n. 60 ad 63.

Officia sanctorum, quae supersunt de mense Decembris nequeunt transferri in annum sequentem, n. 64.

Episcopi regulares an possint de beatis suae religionis officium recitare, et in propriis cathedralibus missas celebrare, n. 65.

Cappellanus Episcopi, qui cum eo recitat officium, debet se illi conformare, n. 66.

Locorum Ordinarii an possint addere nova officia sanctorum propriis Kalendaribus, n. 67.

Translato festo alicuius sancti confessoris quando mutari debeat vel non versiculus *Meruit Beatus*, etc., in hymno *Iste confessor*, etc., n. 68, 69 et 70.

Officium translatum quando recitari debeat, et in translatione festorum sive eiusdem, sive diversae dignitatis quid sit servandum, n. 71 ad 75.

Confessarii et cappellani monialium possunt missam celebrare et officium recitare de sancto, cuius officium recitatur ab ipsis monialibus, n. 76, 77 et 78.

Reprehenditur auctor n. 78 in nota.

Regulares quae officia dedicationum ecclesiarum et patronorum, et sub quo ritu celebrare debeant, n. 79 ad 84.

Approbatio sancti patroni quomodo concedi soleat, num. 85.

Regulares exempti utentes breviario Romano an possint recitare officia de patronis minus principalibus, et de sanctis dioecesis, n. 86.

Quando permittitur fieri officium aliquod per ditiones subiectas Caesari, per has intelliguntur etiam feuda imperii, n. 87.

Locorum Ordinarii an possint ritum in Kalendario Romano expressum extendere vel mutare, n. 88.

Ubi asservatur corpus vel insignis reliquia alicuius sancti, an et quo ritu celebrari debeat missa, et officium recitari, n. 89, 90 et 91.

Dedicationis festum an possit ab Episcopo mutari, num. 92.

Si in locis dioecesis nullus reperiatur electus patronus, tenetur dioecesis ad festum patroni civitatis celebrandum cum octava, n. 93.

In patronorum praecedentia quis ordo sit servandus, num. 94.

Canonici qua voce teneantur in choro officium cantare, et privatim extra chorum recitare, n. 95 ad 101, et verb. *Missa*, art. 3, n. 11.

Notatur auctor n. 96, in nota.

Litaniae in festo sancti Marci, et tribus diebus Rogationum sunt de praecepto recitandae, et quo tempore, n. 102, 103, et verb. *Litaniae*, n. 16 et 17.

Officium beatae Mariae Virginis, officium defunctorum, psalmos graduales et poenitentiales, qui teneantur recitare, vel non, n. 104 ad 110.

Habentes indultum recitandi aliqua officia singulis hebdomadibus vel mensibus, quando abstinere debeant ab ipsis recitandis, n. 111 et 112.

Habentes indultum recitandi officium de sanctissimo Sacramento in feriis quintis per annum quomodo debeant illud recitare, et de ipso missam celebrare, num. 113.

Ad horas omnes, quae recitantur in choro, debent addi duae saltem candelae in altari, n. 114.

Assignantur officia beatae Mariae Virginis in toto statu ecclesiastico ex obligatione celebranda ex novissimo decreto, n. 115.

Referuntur varia dubia a Sacra Congr. Rit. resoluta, num. 116.

OFFICIUM DIVINUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT ORDINEM, TEMPUS, LOCUM, SITUM ET HABITUM ILLUD RECITANDI.

In recitandis horis canonicis qui ordo sit servandus. Vide verb. *Officium divinum*, art. 4, n. 1 ad 7.

An sit peccatum non recitare Matutinum et Laudes ante celebrationem missae. Vide verb. *Matutinum*, n. 19 ad 23.

Tempus pro absolvendo toto divino officio tam iuxta primaevam institutionem, quam iuxta communem praxim quando incipiat ac terminet, n. 9 ad 14.

Assignatur tempus pro singulis horis persolvendis, iuxta suam primam institutionem, ac iuxta iam receptissimam consuetudinem, n. 15 et 16.

Vesperae an licite recitari possint post prandium etiam in Quadragesima, n. 17 et 18.

Pro publica et privata horarum recitatione quae tempora sint servanda, et assignantur iustae causae, ob quas anticipari vel posticipari possint; et affertur ad rem duplex terribile exemplum, n. 19 ad 25.

Publica et privata divini officii recitatio quo in loco sit facienda, n. 26 ad 32.

Animadversio in auctore, in not. ad n. 32.

In privata et publica divini officii recitatione qui situs et habitus sit servandus, n. 33, 34 et 35.

Qui recitat Matutinum die Dominico pro feria 2 sequenti, an debeat genuflectere ad antiphonam finalem beatae Mariae Virginis, n. 36.

OFFICIUM DIVINUM, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT CAUSSA EXCUSANTES VEL NON, A RECITATIONE DIVINI OFFICII.

A recitatione divini officii excusat impotentia quaecunque physica vel moralis. Vide verb. *Officium divinum*, art. 5, n. 1.

Qui inculpabiliter caret breviario, a qua parte divini officii recitanda excusetur, n. 2 et 3.

Caecus a qua parte excusetur, et qui si sit beneficiatus, n. 4 ad 8.

Quid de illo qui culpabiliter caret breviario, n. 9 et 10.

Infirmas gravis vel levis quando excuset, et quid in dubio an sit gravis vel levis, n. 11 ad 15.

Vide not. ad n. 15 auctoris.

Quid de regularibus infirmis, valetudinariis, senibus et nescientibus se determinare an possint, vel non, officium recitare, n. 16.

Alia de infirmis, n. 17 ad 21.

Occupatio gravis repentina quando excuset, n. 22.

Charitas propria vel proximi quando excuset, n. 23 et 24.

Concionator quando excusetur vel non, num. 25, 26 et 27.

Metus gravis excusat a recitatione divini officii, num. 28.

Corrigitur auctor in iis quae habet, a num. 24 ad 28.

Dispensatio excusat a recitatione divini officii; assignantur qui dispensare possint, vel non, n. 29 ad 36.

Auctor explicatur in not.

Falsum est quod dicit auctor, n. 32, ex consuetudine iam ubique recepta ab officio persolvendo dispensare homines solere, ac multo magis falsum est, posse id vicarios generales, vel regularium superiores, in not.

Beneficiarius si privetur fructibus beneficii, an excusetur, n. 37.

Impeditur recitare officium statutis horis tenetur illum anticipare, vel postea supplere, n. 38, 39 et 40.

Alia ad rem et de causis excusantibus a recitatione publica in choro, n. 41 ad 44, et verb. *Canonicus*, art. 5, n. 33, et verb. *Distributiones* per tot.

Recitantes in fine horarum orationem *Sacrosanctae* quid consequantur. Vide verb. *Indulgentia*, art. 6, num. 11.

OFFICIUM DEFUNCTORUM (V, 874).

Officium defunctorum quo die sit celebrandum, et quid si eodem die occurrat festum duplex minus. Vide verb. *Officium defunctorum*, n. 1, 2 et 3.

Officium defunctorum in die Commemorationis eorundem quando sit recitandum, num. 4, et verb. *Litaniae*.

Dictum officium et missa praesente cadavere quibus diebus cantari possit, vel non, n. 5 et 6.

Anniversaria et missae de *Requiem* relictæ ex dispositione testatorum quando cantari possint, n. 7.

Cum primum habita fuerit notitia circa obitum alicuius religiosi ordinis vel provinciae quo festo cantari possit missa et officium pro eodem, n. 8.

Officium anniversarium, septennarium vel tricennarium defunctorum post obitum quid si cadat in die Dominico, n. 9.

Officium defunctorum ad consequendas indulgentias in const. sancti Pii V concessas quo die celebrari debeat, n. 10.

Ad officium defunctorum qui teneantur, vel non, n. 11 ad 15.

Plura ad rem afferuntur Sacrae Rit. Congr. decreta, n. 16 ad 34.

OFFICIUM.

Officium quid sit. Vide verb. *Beneficium*, art. 1, num. 28.

OLEUM.

Oleum infirmorum ubi et quomodo asservari debeat. Vide verb. *Extrema Unctio*, n. 10 ad 49.

OMEN.

Omen quid sit. Vide verb. *Superstitio*, n. 30.

ONYROMANTIA.

Onyromantia quid sit. Vide n. 25.

OPINIO.

Vide verb. *Conscientia*, n. 68 ad 114.

OPINIO PROBABILIS (V, 877).

Decreta edita circa propositiones probabilissimum spectantes referuntur. Vide verb. *Opinio probabilis*, per tot.

OPTICA.

Optica quid. Vide verb. *Mundus*, num. 202, 208 et 210.

ORACULA VIVAE VOCIS (V, 886).

Oracula vivae vocis quid sint. Vide verb. *Oracula vivae vocis*, n. 1.

Oracula vivae vocis alia sunt authentica, et alia non, et quae sint utraque, et quomodo inter se discernantur, n. 2 et 3.

Gratiae et privilegia vivae vocis oraculo concessa quoad substantiam pro foro interno cuius sint valoris, num. 4.

Ad essentiam et substantiam privilegii an requiratur Scriptura, n. 5.

Ut oracula vivae vocis praticari possint etiam pro foro externo, quid requiratur, n. 6.

Privilegia et indulta vivae vocis oraculo concessa, quae nunc valeant, vel non, et quae fuerint revocata, et quae excepta. Et afferuntur ad rem variae Summorum Pontificum constitutiones, n. 7 ad 20.

Oracula vivae vocis nullius sunt roboris, quae revocationem praecedunt, et quae subsequuntur valent ad summum pro foro interno, nisi authenticae prodierint, n. 21 ad 34.

ORACULUM.

Oraculum superstitiosum. Vide verb. *Superstitio*, num. 32.

ORATIO (V, 896).

Orationis nomen tripliciter sumitur et explicatur. Vide verb. *Oratio*, n. 1 et 2.

Oratio specialiter sumpta definitur, n. 3.

Oratio dividitur in mentalem et vocalem, et quae sit utraque, n. 4.

Oratio vocalis debet necessario habere adiunctam mentalem, n. 5.

Oratio vocalis dividitur in privatam et publicam, et utraque explicatur, n. 6.

Oratio quomodo sit necessaria adultis usum rationis habentibus, n. 7 et 8.

Assignantur varii casus, in quibus homo tenetur orare, n. 9 et 10.

Assignantur quatuor alii casus, in quibus adesse potest obligatio orandi respectu aliquarum personarum particularium, n. 11.

Oratio pro quibus fieri possit, vel non, num. 12 ad 15.

Animae in purgatorio orant pro nobis et pro se ipsis, n. 16 et 17.

Angeli et sancti in coelo erant pro nobis, num. 18 et 19.

Homines sancti et iusti in hoc mundo, an recte invocari possint, n. 20 et 21.

Christus est mediator, in not.

Oratio ex Christi promissione quando et qualem vim habeat impetrandi, n. 22 ad 29.

Oratio quotidiana delet peccata venialia, n. 30.

Affertur brevis additio facta a Clem. XII instructioni pro expositione sanctissimi Sacramenti occasione orationis Quadraginta Horarum editae a Clem. XI et a nobis allata sub verb. *Eucharistia*, in fine n. 31.

Refertur novissima concessio specialium indulgentiarum a fel. rec. Benedicto XIV, tam docentibus et addiscentibus, quam peragentibus orationem mentalem, num. 33.

Assignatur modus brevibus versiculis comprehensus concludendi omnes orationes, seu collectas, n. 36.

Oratio in communi suadet, laudatur et confirmatur indulgentiis quae referuntur in bulla Benedicti XIV, num. 34.

Peccatorum orantium tria sunt genera, quae indicantur, n. 36.

In Oratione *A cunctis* nomina Sancti Michaelis et Sancti Ioannis Baptistae proponenda sunt Apostolis. Vide verb. *Missa*, art. 12, n. 64.

Non est omittenda una ex assignatis orationibus in missali, velut *A cunctis*, ut eiusdem loco dicatur aliqua oratio imperata ab Episcopo, veluti, *Deus refugium*. Vide n. 76.

Quando dicatur oratio *A cunctis*, vel *Ecclesiae*, non est dicenda oratio contra paganos, n. 77.

ORATORIUM (V, 904).

Oratorium generice captum quid sit. Vide verb. *Oratorium*, n. 1.

Oratorium pro missis celebrandis aliud est publicum, et aliud privatum; et utrumque quale sit, et esse debeat, n. 2, 3 et 4.

Potissima differentia oratorium publicum inter et privatum describitur, et plura ad rem facientia traduntur, n. 101 ad 109.

Affertur decretum Clementis XI, de celebratione in oratoriis privatis, n. 5.

Affertur formula indulti pro oratorio privato, n. 6.

Affertur clausula, quae solet poni pro infirmo etiam nobili, n. 7.

Quadruplicis speciei solent oratoria privata concedi et assignantur, n. 8.

Afferuntur et expenduntur singulae clausulae communiter poni solitae in formula indulti pro oratorio privato, n. 9 ad 62.

An celebrans et minister satisfaciant praecepto audiendi Missam in oratorio privato, n. 63 et 64.

In oratorio privato an possint celebrari tres Missae in die Nativitatis Domini, n. 65.

Habens bullam *Cruciatae* non satisfacit praecepto audiendi Missam in oratorio privato, n. 65.

Oratoria, quae sunt in aulis publicis palatii civitatis an sint privata, vel publica, n. 67.

Audiendo Missam in oratoriis privatis Episcoporum et Cardinalium, et in cappellis carcerum publicorum, an satisfieri possit praecepto, n. 68 ad 71.

Regulares an possint absque indulto habere oratoria privata in suis conventibus, et an eorum privilegia censeantur quoad haec revocata, et an satisfieri possit praecepto, audiendo Missam in ipsis, ab omnibus fidelibus, num. 72 ad 77.

An regulares possint habere oratoria privata etiam extra conventus, n. 78.

Ut regularium privata oratoria legitime erigantur, quid requiratur, n. 79.

Regulares nequeunt erigere altare portatile in domo privata consanguineorum, et ibi celebrare pro ministrando viatico regulari ibi exsistenti graviter infirmo, num. 80.

Oratorium privatum cum beneficio in domo privata an permitti possit, n. 81.

Quoad oratoria privata attendenda est novissima dispositio Benedicti XIV, quae affertur, n. 82.

Oratorium publicum quomodo reduci possit ad privatum, n. 83.

Oratoria privata non solent facile concedi in domibus mulierum in communi viventium, n. 84.

Oratorium esse publicum probatur ex multis, et adducuntur ad id plures resolutiones Sacr. Congregationis, n. 85 ad 91.

Supra et subter oratorium, quae loca, et ad quem usum esse possint, n. 92.

Oratorium ad quem effectum permittatur in collegiis, n. 93.

Constitutio Benedicti XIV de oratoriis, n. 94.

Oratorium domesticum conceditur a Benedicto XIV, advocatis consistorialibus et militibus Sancti Ianuarii, num. 95 et 96.

Num in oratorio privato valeat sacramentum poenitentiae et Eucharistiae ministrari, n. 97 et seqq.

ORDO, ORDINARE (V, 929).

Ordo dupliciter sumitur, et quomodo. Vide verb. *Ordo*, art. 1, n. 1.

Ordo quid sit, n. 2.

Ordines quot sint, assignantur, tam secundum theologos, quam secundum canonistas, n. 3 ad 7.

Prima tonsura an sit ordo, necne, n. 8 ad 15.

Episcopatus an sit ordo distinctus a presbyteratu, num. 16, 17 et 18.

Id autem certum est, in nota.

Singuli ordines constituunt unum sacramentum; ita et characteres unum duntaxat constituunt characterem totalem ordinis, ut sic, n. 19, 20 et 21.

Prima tonsura iuxta theologos et canonistas definitur; eiusque materia, forma ac institutio assignantur, num. 22 ad 27.

Ostiarius quid sit, quae eius materia, forma ac institutio, n. 28, 29 et 30.

Lectoratus quid sit, quae eius materia et forma, et quando fuerit institutus, n. 31, 32 et 33.

Exorcistatus quid sit, quae eius materia et forma, et quando fuerit institutus, n. 34, 35 et 36.

Acolythatus quid sit, quae eius materia et forma, et quando fuerit institutus, n. 37, 38 et 39.

Subdiaconatus quid sit, quae eius materia et forma, et quando fuerit institutus, n. 40, 41 et 42.

Diaconatus quid sit, quae eius materia ac forma, et quando fuerit institutus, n. 43 ad 47.

Presbyteratus quid sit, quae eius materia ac forma, et quando fuerit institutus, n. 48, 49 et 50.

Episcopatus quid sit, quae eius materia ac forma, et quando fuerit institutus, n. 51, 52 et 53.

Aliqua notantur circa ordinem hierarchicorum, materiam et formam, in nota.

Ad validitatem cuiuscunque ordinis an sit necessarius contactus physicus, vel moralis materiae respective remotae, et an idem contactus fieri debeat physice simul cum prolatione formae, n. 54 ad 65.

Episcopus ordinans an debeat per seipsum porrigere materiam tangendam ab ordinandis, n. 66 et 67. Alia ad rem, n. 68 ad 76.

Minores ordines non sunt a Christo, et ab Apostolis immediate instituti; neque rationem sacramenti pertingunt; quod minime adversatur Concilio Tridentino, num. 77 ad 82.

QUOAD EA QUAE CONCERNUNT TEMPORA FACIENDARUM ORDINATIONUM, ET QUALITATES ORDINANDORUM.

Prima tonsura quando, et ubi conferri possit. Vide verb. *Ordo*, art. 2, n. 1.

Ordines minores quibus diebus olim conferri poterint, et nunc possint ac debeant, n. 2 ad 8.

Ordines maiores quando conferri possint, et signanter regularibus habentibus privilegium apostolicum, n. 9 ad 13.

Sed vide n. 138 ad 142.

Episcopatus quibus diebus conferri potest, n. 14.

Tempora statuta ad conferendos ordines an sint de substantia collationis eorumdem, n. 15.

Duo ordines sacri nequeunt eodem die conferri, num. 16.

Subdiaconatus et ordines minores an conferri possint eodem die; et an possit Episcopus private conferre ordines minores die praecedenti sabbatum Quatuor Temporum, et die sabbati subdiaconatum. Vide verb. *Ordo*, art. 2, n. 17 ad 20.

Quoad interstitia temporum ad ordinationem requisita. Vide verb. *Interstitia*.

Ordinum maiorum, vel minorum collationes in quo loco fieri possint ac debeant, n. 22 et 23.

Ad valide recipiendos ordines requiritur quod ordinandi sint masculi, n. 24, 25 et 26.

Munus diaconissarum adversus auctoris sententiam exponitur in not. ad n. 26.

Hermaphrodita an sit capax recipiendi ordines. Vide verb. *Hermaphroditus*, n. 11.

Ad valide recipiendos ordines requiritur quod ordinandi sint baptizati, et ad id affertur notabilis casus: et in adultis requiritur debita intentio, n. 28 et 29.

Ad licite recipiendos ordines requiritur quod ordinandi sint in statu gratiae, quod sint confirmati, quod gradatim suscipiant, quod non sint irregulares, n. 30 ad 33.

Si furiosus, aut infans, vel dormiens hominem occidat, non fit irregularis, n. 34.

An infans ante septennium completum habens plenum usum rationis, si occidat hominem, fiat irregularis, et quid in dubio an dictus infans habuerit sufficientem usum rationis ad peccandum mortaliter, num. 35 ad 40.

Ob homicidium causale quando incuratur, vel non irregularitas, n. 41 ad 54.

Ab irregularitate ob homicidium causale sive occultum, sive publicum, et ab irregularitate orta ex aliis defectibus quis possit dispensare, vel non, n. 55 ad 68.

Ad licite suscipiendos ordines requiritur quod ordinandi nulla censura sint ligati, et quod sint in aetate canonica constituti, n. 69 et 70.

Infantes illicite, sed valide ordinantur etiam ad presbyteratum, n. 71 ad 73.

Assignatur aetas requisita pro singulis ordinibus, num. 74 ad 80.

Ad licite ordines suscipiendos requiritur quod ordinandi scientia sufficienti sint instructi, et quod ordinentur a suis propriis Episcopis, vel ab aliis de horum licentia; et quod ordinandi in sacris habeant legitimum titulum sustentationis, n. 81 et 82.

Ut quis licite ordinetur ad titulum beneficii, quid requiratur, n. 83 ad 89.

Ad titulum patrimonii, ut quis licite ordinari possit, quid requiratur, et clericus sic ordinatus quid possit de patrimonio disponere, vel non, n. 90 ad 99.

Ordinibus sacris initiari non potest, qui bonis cessit, n. 100.

Ad titulum paupertatis, seu professionis religiosae quid requiratur, ut quis licite ordinetur; et quid in casu de patribus Societatis Iesu, n. 101 ad 105.

In calculandis redditibus beneficii pro titulo ordinandi an sint detrahenda onera missarum eidem beneficii adiecta, et an detrahendae sint distributiones quotidianae, si beneficium sit residentiale, n. 106 ad 110.

Sed vide ad n. 106 et seqq. auct., n. 134 et seqq.

Aliqua advertenda referuntur circa preces, vel Missas, quae in ordinatione ab Episcopo iniunguntur, num. 112 ad 115.

Regulares non tenentur ratificare suam professionem coram Episcopis an susceptionem ordinis subdiaconatus. Vide verb. *Professio regularis*, n. 108.

Alia ad rem. Vide n. 116 ad 137.

QUOAD EA QUAE CONCERNUNT FACULTATEM PRAELATORUM ORDINANDI SUOS, VEL ALIENOS SUBDITOS, ET CONCEDENDI LITTERAS DIMISSORIAS.

Episcopi possunt subditos ordinare quoad omnes ordines. Vide verb. *Ordo*, art. 3, n. 1.

Abbates quicunque quos ordines, et quibus ordinandis conferre possint, vel non, n. 2 ad 8.

Opinio auctoris, n. 2, quod abbas possit conferre subditis suis ordines minores; tametsi non sit benedictus, haud potest indistincte recipi, et ea in tribus tantum casibus locum habet, qui recensentur, num. 103 ad 105.

Quando iudicari possit, quod abbas non benedictus facultatem habeat conferendi subditis suis minores ordines, n. 106.

Cardinales presbyteri an, et quos ordines conferre possint in suis titulis, n. 9 et n. 107.

Subditus Episcopi quoad ordines recipiendos potest quis fieri quatuor modis, et assignantur, et ad rem datur ad litteram constitutio Innocentii XII, n. 10 et 11, et num. 100.

Ut quis ordinari possit ab alieno Episcopo ratione beneficii in eius dioecesi obtenti, quid requiratur, n. 12 ad 15.

Ut quis fiat subditus Episcopi, et ab ipso ordinari possit ratione originis, quid requiratur, n. 16 ad 21.

Ut quis fiat subditus Episcopi, et ab ipso ordinari possit ratione domicilii, quid requiratur, n. 22 ad 28.

Ut quis fiat subditus Episcopi, et ab eo ordinari possit ratione familiaritatis, seu commensalitatatis, quid requiratur, n. 30, 31 et 32.

Episcopi titulares non possunt suos triennales familiares ordinare sine consensu proprii Episcopi, et quid si tales ordinent, n. 33, 34 et 35.

Litteras dimissorias pro ordinibus recipiendis ab alieno Episcopo ultra Romanum Pontificem, concedere possunt Episcopi subditis suae dioecesis, Cardinales suis familiaribus triennialibus, et quid sit in ipsis servandum innuitur, n. 36, 37 et 38.

Vicarius generalis Episcopi an, et quando possit dimissorias concedere, n. 39.

Vicarius capitularis sede vacante quibus, et intra quod tempus possit dimissorias concedere, n. 40 ad 45.

Arctatus ratione beneficii recepti, vel recipiendi ad finem obtinendi dimissorias a vicario capitulari infra annum a die vacationis sedis, quis dicatur, n. 46 et 47.

Vicarius capitularis an possit concedere dimissoriam infra annum pro recipienda prima tonsura, n. 48.

Vicarius capitularis concedens infra annum dimissorias non arctatis, in quas censuras incurrat, n. 49 ad 51.

Abbates, alique exempti nequeunt suis subditis saecularibus litteras dimissorias concedere; nec etiam ipse Episcopus tanquam abbas, nec alius praelatus loci eas concedere potest subditis saecularibus nullius dioecesis, num. 52 et 53.

Ordinarii an possint dimissorias dirigere abbatibus regularibus, n. 54.

Praelati regulares possunt litteras dimissorias suis subditis regularibus ad ordines suscipiendos concedere. Et Episcopo diocesano non tenente an possint eas dirigere ad alienum, et afferuntur ad id varia decreta; nunc tamen observanda est novissima dispositio Benedicti XIV, quae ponitur in fine huius tom. 6, n. 55 ad 64.

Quid si superiores regulares ex industria, et per fraudem transferunt subditos de una dioecesi ad aliam ut facilius ordinentur, n. 65.

Per quantum tempus regulares ordinandi commorare debeant in conventu dioecesis Episcopi ordinantis ad hoc ut dici possint de familia ipsius conventus, n. 66.

Regulares a diocesano in examine reprobati, an mitti possint ad alios Episcopos pro ordinibus suscipiendis. Vide verb. *Ordo*, art. 3, n. 67.

Superiores regulares an possint dimissorias concedere suis novitiis, n. 68.

Regulares habentes speciale privilegium post Concilium Tridentinum possunt a quolibet Episcopo ordines suscipere. Et qui tali privilegio gaudeant, vel non, num. 69 ad 72.

Ad rem assignatur indultum, quod habent Patres congregationis oratorii Urbis et Neapolis, n. 70.

Nuntii apostolici quibus conferre possint ordines, num. 77.

Graeci et Albanenses Graeco ritu viventes, et commorantes in Italia, quomodo promovendi sunt ad ordines, n. 78.

Ultramontani an possint ordinari ab Episcopis Italiae, n. 79 ad 81.

Commorantes in urbe per quatuor menses non possunt ordinari extra urbem cum litteris dimissoriis proprii Ordinarii, n. 82.

Subditi sex episcopatum cardinalitum prope urbem, in quibus non sunt suffraganei, a quo ordinari debeant, n. 83.

Confirmatur quod subdit auctor post n. 8 quod Vicarius urbis conferre debet ordines subditis sex episcopatum suburbicariis, in quibus non sunt Episcopi suffraganei, si proprius Cardinalis Episcopus non accedat ad suam dioecesim, ibique habeat ordinationem, num. 108 et 109.

Metropolitani, Patriarchae et Nuntii nequeunt subditis Ordinariis conferre ordines; n. 48.

Papa potest ordinare quoscunque sine dimissoriis suorum Ordinariis, neque ab ipso ordinatos potest quis ad superiores ordines promovere sine ipsius licentia, n. 85 et 86.

Ad obtinendum beneficium in aliena dioecesi an requirantur litterae testimoniales proprii Episcopi, n. 87 ad 95.

Ubi late de litteris testimonialibus, et de earum differentia a litteris dimissorialibus.

Canonicus coadiutor cum futura successione et assignata congrua est eo ipso subditus Ordinarii beneficii ad effectum suscipiendi ordines absque alia dimissoria Episcopi suae originis, n. 96.

Regulares ad ordines promovendi an teneantur exhibere Ordinario fidem sui baptismi, n. 97.

In ordinibus suscipiendis an possit fieri variatio de uno Episcopo ad alium, n. 98.

ORDO QUOAD EA QUAE CONCERNUNT CULPAM ET POENAM MALE ORDINANTUM ET ORDINATORUM.

Ordines absque speciali dispensatione illiciti, sed valide conferuntur et suscipiuntur extra tempora, vel

ante legitimam aetatem, vel absque litteris dimissoriis. Vide verb. *Ordo*, art. 4, n. 1, 2 et 3.

Quid si Episcopus se protestaret ante ordinationem non habere intentionem ordinandi eos, qui requisita necessaria non habent; et quid in dubio an talis intentio fuerit vera, et absoluta aut potius mutata, n. 4, 5 et 6.

Quid si Episcopus scienter aliquem ordinaret ante legitimam aetatem, n. 7, 8 et 9.

Ordinati scienter ordinibus maioribus ante legitimam aetatem sunt ipso iure suspensi; et quid si durante tali suspensione in eisdem ordinibus publice vel privato ministraverint, n. 10 ad 14.

Episcopus scienter ordinans aliquem extra tempora a iure statuta sine dispensatione in quas censuras incurrat; et sic ordinatus an esset suspensus, et a quo absolvi posset, n. 15 ad 19.

Episcopus scienter ordinans alienum subditum sine dimissoriis in quas censuras incurrat, et sic scienter ordinati an sint ab eisdem ordinibus suspensi; et quibus aliis poenis puniri possint tam ipsi, quam sic ordinantes, n. 20 ad 23.

Suspensio sancita contra ordinatos absque, vel cum falsis, aut alieni Episcopi dimissoriis cui sit reservata, num. 24 ad 27.

Irregularitas incursa propter administrationem in ordinibus sic male susceptis, quo tolli possit, vel non, num. 28.

Quid si Episcopus scienter ordinet aliquem ad sacros ordines sine titulo sustentationis, aut talis clericus sic ordinetur a pluribus Episcopis, aut ab Episcopo alieno habente generalem licentiam Episcopi dioecisani; et quando ipsis Episcopis incumbat obligatio praestandi alimenta dicto clerico sic ordinato, n. 29 ad 35.

Quid si Episcopus ordinet aliquem sine titulo sub pacto, quod postea sic ordinatus non possit ab ipso alimenta petere, n. 36.

Quid si Episcopus religiosum nondum professum, aut nonnisi ad certum tempus, promoveat ad sacros ordines sub praetextu religionis, et absque titulo beneficii, vel patrimonii, n. 37 et 38.

Promoti ad sacros ordines cum falsis titulis, quibus poenis subiaceant, n. 39.

Sed vide ad hanc rem sapienter ac docte addita, num. 57 ad 61.

Episcopus ordinans aliquem eodem die ad duos sacros ordines, quas censuras incurrat; et sic ordinatus an sit a dictis ordinibus suspensus, n. 40 et 41.

Quid si Episcopus conferat sacros ordines absque missae celebratione; et an missae celebratio sit de substantia ordinationis, n. 42 ad 45.

Ordinans et ordinatus, non expectatis temporum interstitiis, qua poena puniri possint, n. 46.

Vide alia quoad ordinationem Graecorum, delectum clericorum, ordinatos in infantili aetate et impubertate, et ordinatos per saltum, n. 47 ad 49.

Item quoad eos, qui non presbyteri Missam celebrant, et confessiones audiunt, de ordinationibus regularium et privilegiis recipiendi ordines a quocunque antistite; et extra tempora et caetera, n. 50 ad 56.

Alia ad rem. Vide verb. *Interstitia*.

ORDO PROUT EST IMPEDIMENTUM MATRIMONII.

Vide verb. *Matrimonium quoad impedimenta*, art. 2, num. 1 ad 7.

ORGANA.

Organa, quando habere possint fratres Minores reformati. Vide verb. *Paramenta*, n. 37.

ORIENS.

Oriens ubi. Vide verb. *Mundus*, n. 88.

OScula.

Oscula, quando sint peccaminosa, vel non. Vide verb. *Luxuria*, n. 72 ad 89, et verb. *Sponsi*, n. 7.

Osculantis feminam invitam et monialem poena, quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 168 ad 172.

OSTIARIATUS.

Vide verb. *Ordo*, art. 1, n. 3 et 28.

P

PABULATIO (VI, 5).

Pabulatio in alienis pascuis quando sit licita, vel non. Vide verb. *Bellum*, art. 3, n. 27, et verb. *Pascua*, per tot.

PACTUM (VI, 5).

PACTUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT NATURAM, DIVISIONEM ET EFFECTUM PACTORUM.

Pactum unde dictum, et quid sit. Vide verb. *Pactum*, art. 1, n. 1 et 2.

Pactum dividitur praecipue in nudum, et vestitum, et quale sit utrumque. Vide verb. *Pactum*, art. 1, n. 3, 4 et 5.

Pactum vestitur pluribus modis, qui assignantur, num. 6 ad 13.

Primarius, ac principalis effectus pactorum est obligatio naturalis, n. 14.

Princeps supremus an et quomodo obligetur ex pacto, n. 15 et 16.

Quicumque non servat pacta, etiam nuda deliberate facta, peccat mortaliter, n. 17.

Pacta quaecunque ratione naturalis obligationis, pariunt etiam pro foro externo quosdam alios notabiles effectus qui assignantur, n. 18 ad 23.

Ex pacto nudo an detur actio tam de iure canonico quam civili, n. 24, 25 et 26.

Pacta cum tractatibus non sunt confundenda. Et quoniam sint tractatus, n. 27 ad 30.

Quid sentiendum de pactis praeparatoriis, num. 31 et seqq.

Caetera vide verb. *Contractus*.

PACTUM QUOAD ILLOS, QUI POSSUNT, VEL NON PACISCI; QUOAD RES, DE QUIBUS LICET VEL NON PACISCI, ET QUOAD PACTA QUAE DAM ILLEGITIMA ET A IURE REPROBATA.

Omnes illi pacisci possunt, vel non, qui possunt vel non contrahere. Vide verb. *Pactum*, art. 2, n. 1.

Qui autem possint vel non contrahere. Vide verb. *Contractus*, n. 2.

Pacisci solum potest de illis rebus, quae sunt paciscentium propriae, possibiles et licitae, n. 3 ad 7.

Omne pactum pro obtinenda re spirituali est penitus irritum; et assignantur varia huiusmodi pacta nulla et simoniaca, n. 8 ad 15.

Pactum, quod filia dote contenta patri ab intestato non succedat, an et quando valeat, n. 16 ad 21.

Pactum addictionis in diem quid sit, et quid iuris de eo. Vide verb. *Contractus emptio*, art. 5, n. 46 ad 55.

Pactum legis commissoriae quid sit, et quid iuris de eo, n. 23, et verb. *Hypotheca*, n. 34.

Pactum anticriseos quid sit, et quid iuris de eo. Vide verb. *Hypotheca*, n. 32.

Pacta hypothecae, seu pignori adiecta quae sint, et quomodo valeant. Vide n. 36.

Pacta retrovendendi, seu redimendi quando et quomodo liceant vel non, et quid iuris de ipsis. Vide verb. *Contractus emptio*, art. 3, n. 54.

Pacta inita a superioribus localibus regularibus sine licentia generalium seu provincialium cum parochis, an sint valida et observanda. Vide dict. verb. *Pactum*, num. 27 et 38.

Pacta abolendarum pensionum contemporanea resi-

gnationi beneficiorum, et earundem pensionum resignationibus, damnantur et annullantur, n. 29.

Pacta poenalia de non appellando a sententia super nullitate matrimonii damnantur et annullantur, et sub excommunicatione illorum observantia puniuntur, n. 30 et 31.

Iure civili improbatum pactum de haereditate tertii, num. 32 et seqq.

Nec sustinetur, quamvis tendat in favorem matrimonii certi ac determinati, n. 34 ad 37.

Debet autem esse hoc pactum vel de tota haereditate, vel de eius parte, n. 38 et 39.

Consentiente tertio de cuius haereditate agitur sustinetur, n. 40.

Quaeritur tamen, an tertius, si iurato consenserit, possit non obstante iuramento discedere a consensu ac testamentum condere, n. 42.

Iure canonico improbatum pactum, quo praesentatus pensioni, vel favore patroni, vel favore tertii consentit, n. 42 et seqq.

Quid si reservatum fuerit beneplacitum apostolicum, n. 46 et seqq.

An hodiernis moribus alter alteri pacisci possit hoc effectum, ut illi inde competat actio, n. 51.

PACTUM QUOAD INTERPRETATIONEM.

Pactorum interpretatio quam sit necessaria. Vide verb. *Pactum*, art. 3, n. 1.

Decem regulae de interpretatione pactorum afferuntur et explanantur, n. 2 ad 11.

PAEDOMANTIA.

Vide verb. *Superstitio*, n. 23.

PAGANA PROPOSITIO.

Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 46.

PALATIUM.

Quid de eo. Vide verb. *Immunitas*, art. 2, n. 61 ad 88.

PALLIUM (VI, 20).

Quid de ipso. Vide verb. *Archiepiscopus*, art. 3, per tot.

Instantiae pro pallii susceptione ab advocatis consistorialibus proponi debent. Vide verb. *Pallium*, n. 1 et 2.

Alia de pallii antiquitate, benedictione, et illius ortu ac susceptione. Vide n. 3 et seqq.

PANTHEISMUS (VI, 21).

Quid sit Pantheismus. Vide verb. *Pantheismus*, n. 1.

Pantheistae realiter Athei. Historia Pantheismi, et variae Pantheistarum hypotheses describuntur, n. 2 ad 7.

Refertur impietas illorum, qui Moysen, S. Paulum, aliosque probatissimos viros inter pantheistas recensent, num. 8.

Antiqui philosophi, et praesertim Stoici, Platonic, Aristotelici, itemque Morus Clarkius, Cudworthius et Rapsonius a pantheismo excluduntur, n. 9 ad 12.

Qua ratione quidam ab aliquibus athei fuerint appellati, n. 13.

Pantheistarum et materialistarum error refutatur et una simul notitia datur illorum qui contra pantheismum scripserunt, n. 15 et 16.

PAPA (VI, 25).

QUOAD EA QUAE CONCERNUNT PAPAE ELECTIONEM, CONSECRATIONEM ET CORONATIONEM.

Papa an possit sibi successorem eligere. Et an aliquis sibi elegerit. Vide verb. *Papa*, art. 1, n. 1 ad 12.

Perperam dixit auctor n. 3, quod Christus sic elegerit successorem S. Petrum Apostolum, in nota.

Vide pariter quae notata sunt ad num. 8 auctoris, in nota.

Papa assumi debet per electionem, quae pro diversitate temporum et circumstantiarum diversimode fuit celebrata; et ostenditur a quibus, et quomodo, n. 13 ad 21.

Circa Papae electionem plures Pontifices varia statuerunt, quorum aliqua magis notabilia referuntur, n. 23 ad 35.

Electio Summi Pontificis est celebranda a solis Cardinalibus; et quis possit ab ipsis eligi, n. 36 ad 50.

Femina Papa esse non potest, et exploditur fabula de papissa Ioanna, n. 51, 52 et 74.

Eligendus in Summum Pontificem cuius aetatis esse debeat, n. 53 et 54.

Assignatur modus, seu forma pro eligendo Summo Pontifice, n. 55 ad 60.

Papa, statim ac est canonice electus, est verus Papa quoad omnes effectus, nec indiget confirmatione, n. 61 ad 65.

Papa postquam suae electioni consensit, solet aliud nomen sibi imponere, quamvis non teneatur: et quis quoad hoc fuerit primus. Vide verb. *Papa*, art. 1, n. 66 ad 69.

Papae consecratio, seu inthronizatio a quo, et quomodo fiat, n. 70, 71 et 72.

In coronatione Papae tertia collecta canitur de Sancto Patre nostro Francisco, n. 73.

Alia ad rem. Vide verb. *Cardinales*, art. 5, per tot.

PAPA QUOAD DIGNITATEM, AUCTORITATEM ET INFALLIBILITATEM.

Papa quantae sit dignitatis et celsitudinis, et quibus ob id nominibus appelletur. Vide verb. *Papa*, art. 2, num. 1 ad 12.

Papa triplici corona coronatur, et quare, n. 13.

Ad ea, quae de triplici Papae corona dicit auctor. Vide in not.

Papae excellentia et potestas multis demonstratur, num. 14 ad 29.

Papa potest quoque leges divinas modificare, declarare vel impetrari, et id de se solo, etiam sine generali concilio, n. 30, 31 et 32.

Papa se vocat Servorum Dei quare, et quis fuerit quoad hoc primus, n. 33, 34 et 35.

Papa potest cedere et renunciare papatui, et apud quos, n. 36 et 37.

Papa quoad infallibilitatem potest considerari quoad se, ut persona privata, privatusque doctor; et quoad alios, ut persona publica, et magister universalis Ecclesiae eam ex cathedra docens, n. 38.

Loqui ex cathedra quid sit, et in quibus ad id Papa teneatur, n. 39 et 40.

Decreta, quae edit Papa ex cathedra circa doctrinam fidei et morum sunt infallibilia, n. 41 ad 48.

Ad ea quae habet auctor n. 48, circa infallibilitatem aliorum Pontificum, qui falso de haeresi accusantur. Vide in not.

Papa an errare possit in beatificatione et canonizatione sanctorum, n. 49 ad 57.

Papa an errare possit in approbatione religionum, num. 58 ad 61.

Papa probabilis etiam ut persona privata non potest in haeresim incidere, et in fide deficere, et nemo unquam prolapsus est, n. 62 ad 66.

Auctor emendatur in not. ad n. 64.

His quae auctor habet n. 65 adde quae sunt in nota.

De fide est Benedictum XIV, v. g. legitime electum, et ut talem ab Ecclesia acceptatum, esse verum Papam, num. 67 ad 71.

Primatus Ecclesiae universalis, seu papatus est annexus Romano episcopatu de iure divino, n. 72 ad 80.

Papa salutando excommunicatum an ipsum censeatur absolvere, n. 81.

Papae primatus a Graecis est cognoscendus, et illius commemoratio fieri a Graecis Italiae et Insularum in missis debet, n. 82 et 83.

De absoluta Papae potestate in eximendo subditos

Episcoporum ab illorum iurisdictione, et de privativa illius facultate in dispensando a iure communi. Vide num. 84 et 85.

Lector monetur de variis minus exacte pronuntiatis in hoc articulo ab auctore, n. 88.

Papa quibus legibus et poenis sit subiectus. Vide verb. *Lex*, art. 3, n. 21.

Papa an et quando teneatur applicare missam pro ovibus suis. Vide verb. *Missae*, art. 3, n. 11.

PAPALIS BENEDICTIO.

Quid statuerit Clemens XIII circa illam benedictionem. Vide verb. *Benedicere*, *Benedictio*, art. 5, n. 63, ubi afferuntur litterae apostolicae huius Pontificis.

PARADISUS TERRESTRIS.

Paradisus terrestris, unde sit dictus, et quid significet, in qua parte mundi constitutus, quanta fuerit eius latitudo et longitudo, et an adhuc exsistat. Vide verb. *Mundus*, n. 56 ad 61.

PARAMENTA SACRA (VI, 63).

Paramenta sacra an possint fieri ex vestibus mulierum. Vide verb. *Paramenta sacra*, n. 1 et 2.

Paramenta sacra debent esse munda, honesta et benedicta, et sine ipsis celebrare, regulariter et sine iusta causa est peccatum mortale, n. 3, 4 et 5.

Qui possint paramenta ecclesiastica, et vestes sacerdotales benedicere. Vide verb. *Benedicere*, art. 1, n. 17, et verb. *Vasa Sacra*, n. 2.

Quae sint paramenta et ornamenta necessaria pro celebratione missae. Vide verb. *Missae*, art. 10.

Paramenta sacra non possunt amplius converti in usus profanos; et quid de ipsis, cum fuerint vetustate consumpta, n. 8, 9 et 10.

Paramenta pretiosa an, quando et quomodo possint alienari et oppignorari, n. 11 ad 16.

Paramenta et vasa sacra ex iustis causis vendita laicis, et ad usus profanos, debent esse prius confracta et conflata, n. 17.

Paramenta ecclesiastica et sacra, quando exsecrantur, et benedictionem amittant, ac nova indigeant, num. 18 ad 22.

Paramenta non benedicuntur substantialiter per usum in sacrificio mala fide factum; et an benedicantur substantialiter per usum in sacrificio mala fide factum, n. 23 et 24, et verb. *Calix*, n. 20.

Paramenta altaris, celebrantis et ministrorum debent esse coloris convenientis officio, et missae diei, n. 25, 26 et 27.

Color aureus, seu croceus aequivalet omni colori, excepto nigro et violaceo, n. 28.

Paramenta a dignitatibus et canonicis sumenda sunt iuxta regulam libri caeremonialis, n. 29.

Paramenta nova et antiqua possunt mutare canonici absque consensu Episcopi, licet adsit consuetudo contraria de aliis mobilibus, n. 30.

Soli Episcopi possunt sumere paramenta de altari, non autem abbates, nisi pontificaliter divinis vacaturi, num. 31 et 32.

Episcopus quae paramenta teneatur vel non providere de proprio, n. 33, 34 et 35.

Episcopo autem paramenta sacra ecclesiae cathedralis debentur sive ibid. pontificaliter, aut private celebret, sive in cappella palatii episcopali, pontificaliter non autem private celebret, etsi palatium episcopale distet a cathedrali ecclesia, n. 42 ad 45.

Ea tamen paramenta non debentur Episcopo celebranti extra ecclesiam cathedralem, et extra cappellam proprii palatii, n. 46 et 47.

Quid si Episcopus habere consueverit hunc usum extra ecclesiam cathedralem, cappellamque proprii palatii, n. 48.

Omnia paramenta et ornamenta cappellarum praelatorum decedentium, quibus debeantur, n. 36.

Paramenta et ornamenta pretiosa quando possint

habere in eorum ecclesiis fratres minores Reformati, num. 37.

Patres Coelestini, et fratres minores, ac alii sub gravissimis poenis prohibentur aliis commodare paramenta, ornamenta, vasa et huiusmodi suarum ecclesiarum, n. 38 et 39.

Fratres minores de Observantia possunt habere paramenta pretiosa pro suis ecclesiis, n. 40.

Paramenta sacra non debent commodari ad usus laicales et profanos. Vide verb. *Paramenta sacra*, n. 41.

Alia ad rem. Vide verb. *Vasa, Vestis, Utensilia*.

PARENTES (VI, 67).

Parentes tenentur gravi obligatione alere et educare prolem suam etiam spuriam, et ostenditur quo modo et ordine. Vide verb. *Parentes*, n. 1 ad 9, et verb. *Filius*, n. 135.

Parentes debent relinquere integram legitimam nullo aggravatam onere suis filiis legitimis, et quae sit pars legitima, n. 10 et 11, et verb. *Legitima*.

Parentes nequeunt privare filios legitimos tali legitima nisi ex aliqua gravi causa, n. 12, et verb. *Exhaereditatio*.

Parentes an possint relinquere suam haereditatem extraneis, aut ecclesiae, aut maiorem partem uni quam alteri ex suis liberis, n. 13 ad 16.

Parentes universim tenentur filiis procurare educationem corporalem et spiritualem, n. 17 ad 20.

Quid de parentibus exponentibus filios, n. 21 ad 32, et verb. *Adulterium*, art. 5, n. 27 ad 30.

Parentes quando peccent contra debitam providentiam et educationem spiritualem filiis suis, n. 33 et 34.

Parentes nequeunt licite occidere filias in adulterio deprehensas, nec filios suos bannitos, nisi aliter ab armis contra patriam averti possint, n. 35 et 36, et verb. *Adulterium*, art. 2, n. 10 ad finem.

Parentes in casu necessitatis possunt baptizare proprios filios sine praeiudicio debiti matrimonialis, n. 37, et verb. *Baptismus*, art. 4, n. 41.

Parentes graviter peccant filios etiam consentientes castrando, n. 38.

Parentes dubitantes, an proles sint a se genitae, vel ab aliis, quam obligationem contrahant, n. 39, et verb. *Adulterium*, art. 5, n. 20.

Parentes an et in qua necessitate sint a suis filiis subveniendi praeferenter ad alios, et an filii ob id possint vel debeant exire de religione, n. 40 et 41, et verb. *Filius*, n. 91 ad 94.

Parentes quo iure et in qua necessitate possint vendere suos filios, et quando, ac quibus modis amittant patriam potestatem super ipsos, n. 42 et 43, et verb. *Filius*, n. 118.

Parentes spirituales an teneantur alere suos filios spirituales in defectu parentum naturalium, n. 44, et verb. *Filius*, n. 136.

Parentes an et ob quas causas possint filios exhaereditare, n. 45, et verb. *Exhaereditatio*.

Parentes an valide contrahere possint sponsalia pro suis filiis impuberibus, n. 47 ad 49.

Quid de benedictione ac maledictione parentum erga suos filios, n. 50, 51 et 52.

Sed ad n. 52 auctoris, vide in not.

Parentes ob carcerationem factam clerici sui filii ex facultate Sacrae Congregationis Immunitatum absolvuntur in forma privata ab Episcopo, n. 53.

Parentes tenentes noctu secum in lecto sine repagulo tenellos infantes, quomodo peccent, et sint puniendi. Vide verb. *Mater*, n. 16, et verb. *Poenae*, n. 135.

Parentes transeuntes ad secundas nuptias, quando amittant haereditatem, et legitimam filiorum praemortuorum. Vide verb. *Legitima*, n. 33.

De iure occidendi, vendendi, tum exponendi liberos secundum ius civile Romanum. Vide n. 54 et 55.

PAROCHIA, PAROCHIALIS, PAROCHIANUS (VI, 71).

Parochia dupliciter sumitur, stricte, seu proprie, et

large, seu improprie, et quae utraque sit, et unde sit dicta. Vide verb. *Parochia*, n. 1 ad 6.

Parochiae antiquitus non erant distinctae, et qui eas primo distinxit, n. 7, 8 et 9.

Alia de etymologia parochiae et parochianorum, de parochiarum origine ac definitione. Vide n. 76 et seqq.

Quis possit parochias erigere et dividere, et quid ad constitutionem parochiae requiratur, n. 10 ad 15.

Novae parochiae erectio, et antiquae dismembratio quomodo et quando fieri possit et debeat, num. 16, et verb. *Dismembratio*, n. 10.

Pluribus in locis adsunt parochiae non distinctae per domos sed per familias, quae vocantur gentilitiae, num. 17.

Parochialis ecclesia quae dicatur, et quomodo probanda, n. 18 ad 21, et n. 79.

Quis dicendus sit parochianus praesertim ad omnes iuris effectus, n. 80.

Quae spectent ad iura parochialia, vel non, n. 22 ad 32, et verb. *Confraternitas*, art. 2, n. 4.

Ut quis fiat parochianus alicuius parochiae quid requiratur, n. 33 ad 38, et verb. *Matrimonium quoad impedimenta*, art. 2, n. 77.

Parochiani non sunt necessario vocandi in unione parochialium, n. 39.

Parochialitatis suppressio, et curae translatio quando sustineatur, n. 40.

Parochianus ex iusta causa eximi potest pro determinato tempore a iurisdictione sui parochi, n. 41.

Collatio parochialium ecclesiarum cui competat, et electio eorum qui illas occupare debent, quomodo facienda sit, n. 42 ad 75.

Vide etiam verb. *Concursus, Examen*, et verb. *Capitulum*, art. 3, n. 58.

PAROCHUS (VI, 80).

QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT EIUS NOMENCLATURAM, ELECTIONEM ATQUE APPROBATIONEM.

Parochi apud ethnicos qui dicerentur. Vide verb. *Parochus*, art. 1, n. 1.

Parochi in ecclesia qui sint, n. 2.

Parochus quasi paroecus unde sit dictus, n. 3 et 4.

Ex parochiis aliqui vocantur plebani, aliqui rectores, aliqui cappellani, aliqui sacerdotes proprii, aliqui simpliciter curati, qui alicubi insigniti sunt nomine archipresbyteri, et alibi nomine praepositi, et qui sint et unde dicti, n. 5 ad 10.

Pro parochio, quocunque nomine nuncupetur, eligi debet persona idonea, et quae talis sit, n. 11 et 12.

Parochi quomodo sint eligendi, n. 13 et 14.

Quomodo, quando, ubi et a quibus sint indicendi concursus pro parochiis eligendis, n. 15, et verb. *Concursus*, ac verb. *Examinatores*.

In parochos eligendi sunt sub gravi culpa digniores, n. 16, et verb. *Electio*, art. 3.

Parochus in ecclesia exempta prius est examinandus et approbandus ab Episcopo, n. 17 et 18.

Parochus pro cura animarum non potest deputari, nisi de consensu Episcopi, et praevio examine, n. 19.

Examinato et approbato in Urbe ad curam animarum non possunt ab Episcopo denegari ordines sub praetextu litteraturae, n. 20.

An et quatenus Episcopus possit parochos rite examinare, n. 21 ad 32.

Parochus quid licitum et prohibitum quoad mulieres in eius domo habitantes, n. 33 et 34.

Parochus regularis suo muneri deficiens, a quo puniendus, n. 29.

Qualem parochus habeat iurisdictionem in foro interno, n. 30.

Quenam esse debeat aetas ad consequendas parochias. Vide verb. *Parochia*, n. 35.

Promoti ad parochias, si intra praefinitum tempus sacerdotium suscipere negligant, an privati parochia declarentur, n. 36.

PAROCHUS QUOAD EA QVAE CONCERNUNT
EIVS RESIDENTIAM, PRAECEDENTIAM ET PRAEDICATIONEM.

Parochus tenetur de iure divino residere in sua parochia quamvis paucos habeat parochianos. Vide verb. *Parochus*, art. 2, num. 1 ad 6.

Parochus habens duas ecclesias parochiales unitas ubi residere teneatur, n. 7 ad 10.

Parochus habens ex legitima dispensatione parochialem ecclesiam cum canonicatu, residere debet in parochiali, potest horis non impeditis pro servitio parochiae intervenire divinis officiis in collegiata, n. 11 et 12.

Parochus residere debet in loco, ubi est ecclesia parochialis, etiamsi sit ei datus coadiutor, n. 13.

Parochus non habens domum parochialem, ubi residere possit et debeat, n. 14 ad 17.

Recipi non potest opinio doctorum ab auct. n. 17 allegatorum, tenentium posse parochum domo parochiali deserta in domo propria, vel paterna, vel coniunctorum habitare, si ex ea possit suo muneri satisfacere, n. 88 et 94.

Quid si in districtu parochiae sit ecclesia aliqua filialis, in qua sacramenta administrantur, in eaque velit parochus habitare, n. 89.

Neque potest Episcopus potestatem facere parochi extra domum parochialem habitandi, nisi ad breve tempus, n. 90.

Parochus tenetur residere personaliter, et per se ipsum etiam subire ea munia, quae potest quamvis habeat unum vel plures viceparochos, n. 18, 19 et 20.

Parochi nequeunt abesse a suis parochiis neque per duos menses a concilio sibi concessos sine licentia Episcopi, nisi aliqua occurrente gravi causa absentandi se ad breve tempus, n. 21 ad 25.

Parochus non potest abesse a sua parochia, etiam relicto in ea idoneo vicario, ut doceat in civitate grammaticam et huiusmodi; potest tamen in publica Universitate sacram Scripturam legere, si in ipsa civitate habeat suam parochiam, et cura animarum nihil detrimendi patiatur, n. 26 et 27.

Parochus ex alio loco oriundus non potest propter intemperiem aeris extra parochiam habere, quamvis in ea relinquat vicarium approbatum, n. 28.

Parochi residere tenentur in suis parochiis, etiam tempore pestis, n. 29 et 86.

Parochus non potest per hebdomadam abesse a sua ecclesia sine licentia Ordinarii; imo neque abesse potest ultra duos dies, si adsit Episcopi constitutio id prohibens, n. 30 et 31.

Quinimo potest Episcopus id prohibere parochis sub poena pecuniaria non tamen sub poena excommunicationis latae sententiae, n. 32.

Ubi non adsit talis constitutio, per quod dies possit parochus abesse sine licentia Episcopi, n. 33 et 34.

Ordinarii per quod tempus abessendi possint iustis de causis licentiam parochis concedere, num. 35, 36 et 37.

Assignantur causae, ob quas potest concedi parochis licentia abessendi ultra bimestre, n. 38 ad 42.

Parochis non licet causa studiorum a suis parochiis abesse, neque de licentia Episcopi pro visitatione, vel alio servitio ecclesiae, nisi pro duobus mensibus; et an parochus possit esse vicarius generalis, aut capitularis, et huiusmodi, n. 43 ad 47.

Parochus absens etiam iusta de causa, et cum debita licentia tenetur semper relinquere idoneum vicarium, n. 48.

Abesse non potest parochus, si Episcopus licentiam deneget, iudicans minus aequam causam, licet sit vera, sed recurrere debet ad superiorem; et si fingat causam iustam, quam non habet, peccat mortaliter, et tenetur restituere fructus in tali absentia perceptos, fabricae ecclesiae vel pauperibus, etiam ante nullam iudicis sententiam, n. 49 ad 53.

Parochus compelli potest ad residentiam iuris remediis, et quomodo, n. 54, 55 et 56.

Praecedentia quae debeatur parochis, supra quos, et quando, num. 57 ad 66 et num. 95.

Vicarius foraneus qua gaudeat praecedentia, n. 67, 68 et verb. *Vicarius foraneus*.

Parochus tanquam caput ecclesiae parochialis thurificandus est ante dominum loci, n. 69.

Quoad parochi praecedentiam regula est, quod parochus, exceptis iis quae sunt sui officii, nullam regulariter praecedentiam et praecminentiam habet, num. 92 et 93.

Parochi quomodo et quando teneantur praecedere, n. 70 ad 77 et verb. *Praedicare*, n. 1, 2 et 3.

Parochi prohibentur admittere in suis ecclesiis concionatores ab Ordinario non approbatos; quamvis possint bis, vel tradere licentiam alicui viro, docto et noto, etiam regulari, et a fortiori dare possunt, imo debent concedere approbatis ab Ordinario, num. 78, 79 et 80, et verb. *Praedicare*, n. 30.

Parochi diversae nationis et linguae tenentur habere viceparochum linguae vernaculae, n. 81.

Parochi quibus uti debeant in suis concionibus ac sermonibus, n. 82 et 83.

Parochi an et quando teneantur alimenta praestare praedicatoribus, n. 84, et verb. *Alimenta*, n. 114.

Potest aliquando parochus propter inimicitias a residentia recedere, n. 87.

Parochus simul, et superior sui conventus nequit esse regularis. Vide verb. *Regularis*, art. 1, n. 110.

PAROCHUS QUOAD EA QVAE CONCERNUNT MISSAM,
SACRAMENTA, ET FUNERALIA.

Parochus diebus festis missam celebrare debet in propria Ecclesia, et non in alia. Vide verb. *Parochus*, art. 3, n. 1.

Parochus concedere potest Episcopus, ut diebus festis urgente necessitate bis celebret, n. 2.

Regulares quando possint in suis ecclesiis missas celebrare, et campanas pulsare ante parochialem, n. 4, 5 et 6.

Potest Episcopus statuere ut diebus festis missae celebrari non debeant in oratoriis et ecclesiis ruralibus, nisi celebrata missa in parochiali, n. 7, 8 et 9.

Parochorum de consensu liberum est regularibus celebrare in eorum ecclesiis absque licentia Ordinarii, num. 10.

Parochus non tenetur subministrare sacerdotibus in suis ecclesiis celebrantibus paramenta et alia necessaria, num. 11, et verb. *Utensilia*.

Parochi an et quando teneantur applicare sacrificium pro suis parochianis, n. 12, et verb. *Missa*, art. 3, num. 1 ad 11.

Parochus cathedralis non licet sacramenta administrare in aliena parochia; neque canonicis ipsius cathedralis, sed hoc spectat ad parochum domicilii, num. 13 et 14.

Parochus spectat ministrare sacramenta famulis, et famulabus monialium etiam exemptarum privative quoad confessarium, n. 15.

Non debet Ordinarius sine gravi causa auferre a propriis parochis celebrationem baptismi et matrimoniorum, eaque ipse ministrare, vel aliis delegare. Vide verb. *Parochus*, n. 16.

Parochi an possint aliquid accipere pro administratione sacramentorum, n. 17 ad 20.

Parochus potest simpliciter sacerdoti licentiam concedere administrandi sacramenta in sua parochia, excepta poenitentia, n. 21.

Parochi regulares tenentur adesse benedictioni fontis baptismalis, si alii iuxta solitum teneantur, num. 22 et 23.

Parochus nequit approbare confessarios pro parochianis, et neque pro se ipso, n. 24 et 25.

Parochus sine alia licentia potest suorum parochianorum confessiones audire, etiam in aliena dioecesi, num. 26, 27, et n. 104.

Parochus, dimissa parochia, indiget nova approbatione pro confessionibus excipiendis, n. 28.

Parochus tenetur ministrare sacramenta suis parochianis tempore gravis necessitatis, etiam cum certo periculo vitae; neque ad id impeditur potest magistratu saeculari tempore pestis, cum etiam tali tempore ad id teneatur, n. 29, 30 et 31.

Parochus ministrando viaticum nunquam potest uti pileolo, n. 32.

Parochum dolose cogentes ad assistendum matrimoniis, qua poena puniri possint, num. 33 et 34, et verb. *Matrimonium quoad impedimenta*, art. 1, n. 59.

Parochus violenter rapiens, et spolians funus ad quid teneatur, n. 35.

Occasione funerationis cadaverum alterius dioecesis aut parochiae, potest proprius parochus defuncti libere transire processionaliter per quascunque dioeceses et parochias, stola et cruce elevata, etiam irrequisitis eorumdem parochis, nulla eis tributa quarta funerali, n. 36 et 37.

Parochus praetendere nequit ab haeredibus defuncti sepulti in ecclesia regularium portionem maiorem solito, n. 38.

Haeredes defuncti quid possint circa numerum religiosorum et cerae; quidve parochus pro tali funeratione, n. 39 ad 47.

Regulares nequeunt levare de domo cadavera, nisi requisito proprio parochio, et ipso intervenire recusante, possunt levare, et deferre illa ad propriam ecclesiam, num. 48 et 49.

Parochus proprius, si velit intervenire, nullatenus est excludendus, licet vocarentur soli regulares, n. 50.

Parochus spectat declarare viam pro delatione cadaveris, n. 51.

Vocati ad funus debent convenire omnes ad parochialem defuncti, excepto capitulo cathedralis, n. 52.

Regulares extra claustra decedentes possunt ad eorum ecclesias deferri, inconsultis parochis, n. 53.

Parochus in sua ecclesia facere debet officium supra corpus defuncti, etiamsi adsit capitulum cathedralis, n. 54.

Canonicus cathedralis decedens, non electa sibi sepultura, ubi debeat sepeliri, et cui debeatur quarta, n. 55 et 56.

Ubi parochiae sunt distinctae per familias, cui competat administratio sacramentorum, n. 57.

An et quando parochus incedere debeat sub cruce regularium in delatione cadaveris ad eorum ecclesiam, num. 58.

Adducuntur varia quaedam ulterius respectu parochi decisa, n. 59 ad 65.

An parochi possint cum stola et cruce elevata ingredi ecclesias regularium, num. 66 ad 69, et num. 96 et seqq.

An confessarii possint confessiones excipere sine licentia parochorum in suis respective parochiis, n. 70 ad 73.

Sed. vid. ibid. in not.

Parochi associantes funus nequeunt praetendere candellam maiorem illa, quae datur superioribus regularibus; neque alii sacerdotes et canonici maiorem illa, quae datur regularibus, n. 74.

Afferuntur ad rem varia decreta Sacrae Congregationis concilii, n. 75, 76 et 77.

Alia ad rem. Vide verb. *Cadaver*, *Quarta funeralis*, *Sepultura*, *Confraternitas*, art. 1, n. 44.

PAROCHUS QUOAD EA QUAE CONCERNUNT IMMUNITATEM.

Afferuntur ad rem varia decreta Sacrae Congregationis immunitatum. Vide verb. *Parochus*, art. 4, n. 1 ad 20.

PAROCHI PRAESENTIA.

Parochi praesentia, quid de ea in variis casibus. Vide verb. *Matrimonium quoad impedimenta*, art. 2, num. 69 ad 113.

Alia ad rem quoad parochos. Vide verb. *Parochus*, in Append. ad verb. *Parochus*.

PARRICIDIUM (VI, 121).

Parricidium, quid de eo in variis casibus. Vide verb. *Parricidium*, per tot.

Non tamen ad num. 3 auctoris, quod matricida, et parricida non amplius gaudent immunitate ecclesiastica, ibid.

PARTICULAE.

Particulae plures consecratae non possunt praeberi fidelibus communicantibus. Vide verb. *Eucharistia*, n. 41, in finem.

PARTUS.

Partus suppositi poena quae fit. Vide verb. *Poena*, art. 2, num. 174.

PARVULI (VI, 122).

Parvuli originale tantum peccatum habent. Vide verb. *Parvuli*, num. 1.

Alia de parvulis, n. 2 ad 12.

Quid de parvulis decedentibus cum solo peccato originali. Vide verb. *Peccatum*, n. 64 ad 74.

PASCHA, PASCHALIS COMMUNIO (VI, 122).

Pascha quando celebrari debeat. Vide verb. *Pascha*, num. 1, 2 et 3.

Fideles omnes adepti usum rationis communicare debent singulis annis ad minus in paschate, n. 4.

Quando, et ubi sumi debeat Eucharistia pro communione Paschali, n. 5 ad 15.

Reprehenditur n. 11 auct., ibid. in not.

Regulares non possunt in die Paschatis administrare saecularibus Eucharistiam, etiamsi tales personae in alia die satisfecerint praecepto, n. 16 et 17.

Per communionem sacrilegam non satisfit praecepto, num. 18.

Qui culpabiliter non adimplet praeceptum paschale, quam poenam incurrat, et quomodo, et quando suam malitiam, vel impotentiam emendare debeat, et praecepto satisfacere, n. 19 ad 27.

Excommunicati paulo ante Pascha non sunt molestandi, si non communicent in Paschate, n. 28.

Communio, an, et quomodo possit dari pueris mutis, surdis, energumenis, epilepticis, et similibus, n. 29.

Studiosi scholares ubi communicare possint, ac debeant, n. 30.

Corrigitur hic auct. ibid. in not.

Qui fuerunt interdicti eo quod non adimpleverint praeceptum paschale, si postea illud adimpleant, debent absolvi, n. 31.

Episcopus non debet procedere contra eos qui in Paschate communicaverunt Romae, n. 32.

Paschale tempus pro communione paschali a Dominica Palmarum ad Dominicam in Albis concluditur nec potest Episcopus illud prorogare praesertim in sua synodo, inconsulta Sacra Congregatione. Vide verb. *Pascha*, n. 33 et 34.

Paschalem communionem omittentium poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, num. 116, et verb. *Eucharistia*.

PASCUA (VI, 126).

Pascua unde sint dicta, et quid pro ipsis intelligatur. Vide verb. *Pascua*, n. 1 et 2.

Pascua et sylvae de iure communi ad quem spectent, n. 3 ad 8.

Ius pascendi tum in locis communalibus; tum in aliis, cui competat, n. 9 ad 15.

Ius pascendi quinque modis acquiritur. Et quid, si aliquis pascat sine dictis modis, n. 16, 17 et 18.

Quid de iis, qui pascunt animalia in pascuis communitalis alicui privato elocatis, vel assignatis, num. 19 et 20.

Quid de eo, qui pascit sua animalia in pascuis spectantibus ad Communitatem, cuius ipse non est pars, num. 21.

Quae sunt dicta de pascuis, intelligenda sunt etiam de lignatione in sylvis; salvis tamen consuetudinibus et legibus propriis diversorum locorum, n. 22 et 23.

Alia ad rem, num. 24 ad 32.

De iure pascendi an et quando ipsum, secum ferat prohibitionem immutandi culturam, tum restringendi, late, num. 33 et seqq.

PATER (VI, 129).

Pater et filius dicuntur una persona. Et quomodo. Vide verb. *Pater*, num. 1 et 2.

Patris nomine qui veniat, et quando pater habeat potestatem habitu vel actu in suos filios, n. 3, 4 et 5.

De iure communi pater transiens ad secundas nuptias non privatur usufructu bonorum filiorum prioris matrimonii, n. 6 et 7.

Pater et filius an, et quando habere possint beneficium, et celebrare in eadem ecclesia, et sibi succedere in beneficio, n. 8 ad 11.

Sed ad num. 8 auctoris. Vide num. 23 et seqq., ubi disseritur an et quando ecclesia dicatur sororia cum altera ad effectum ne pater et filius ibid. singuli habeant beneficium.

Pater, reclamantibus filiis, uxore mortua, potest professionem in aliqua religione emittere, n. 12.

Pater, qui dormiens in lecto filium suffocavit, efficitur irregularis, et percussus filium in sacris incurrit excommunicationem, n. 13 et 14.

Pater quoad immunitatem duodecim filiorum, n. 15 ad 18.

Alia ad rem. Vide verb. *Filius*, et verb. *Parentes*.

Pater an, et quando teneatur ad restitutionem mutui sine suo consensu accepti a filio, n. 20, et verb. *Mutuum*, n. 1 ad 19.

An, et quo sensu patris iniquitas transeat in filium, n. 21 et 22.

Pater transiens ad secundas nuptias quando amittat haereditatem, et legitimam filii praemortui. Vide verb. *Legitima*, num. 33.

PATRES SANCTI (VI, 132).

Qui sanctorum Ecclesiae Patrum nomine latius sumptu venire possint. Vide verb. *Patres Sancti*, n. 1.

Qui vero, communi probatoque Ecclesiae usu, intelligantur, n. 2 et 3.

Scripta, quae sub sanctorum Patrum Ecclesia nomine circumferuntur, triplicis sunt generis, et exponuntur, n. 4 et 5.

Quae sit SS. Patrum auctoritas, quis usus, num. 6 ad 18.

PATRIA POTESTAS (VI, 136).

Patria potestas quid sit, et unde oriatur. Vide verb. *Patria potestas*, n. 1. ad 4.

Quid requiratur ad acquirendam patriam potestatem, et qui eam habeant, vel non, n. 5 ad 14.

Patra potestas acquiritur non solum per creationem ex iustis nuptiis, sed etiam per legitimationem prolis, aut per adoptionem hominis liberi, n. 15.

Legitimatio prolis quomodo fiat, num. 16 et 17, et verb. *Filius*, num. 32 ad 56.

Adoptio quid et quod duplex sit, quidve de adoptantibus, seu adrogantibus, et de adoptandis, seu adrogandis, n. 18 ad 32.

Patria potestas quando, et quibus amittatur a parentibus super filios, et qualis fuerit penes Romanos, et qualiter tollatur, num. 33, et verb. *Filius*, n. 121 ad 128.

Alia ad rem. Vide n. 34 ad 39.

Iure naturae potestas in filios, et matri, et patri competit, iure vero Romano patri tantum competit, n. 40 et 41.

Num hodiernis moribus effectus omnes patriae po-

testatis secundum ius Romanum obtineant, n. 42; ubi etiam de potestate maritali.

PATRIARCHA (VI, 143).

Patriarchae nomen unde oriatur, et quibus competat. Vide verb. *Patriarcha*, n. 1 et 2.

In Ecclesia Christi quis patriarcharum numerus fuerit, n. 3 ad 7.

PATRICIUS (VI, 144).

Dignitas et munia patriciatus quae fuerint pro temporum diversitate. Vide verb. *Patricius*, num. 1 et per totum.

PATRIMONIUM (VI, 146).

Ad titulum patrimonii seu pensionis quis et quando ordinari possit. Vide verb. *Patrimonium*, n. 1 et 2.

Ad titulum patrimonii non possunt ordinari, nisi illi, qui vel necessarii, vel utiles sunt ecclesiae, n. 74.

Hac occasione arrepta disseritur, quinam sint utiles ecclesiae, aut necessarii, n. 75 et 76.

Patrimonium, seu pensio debet vere ab ordinando pacifice obtineri, et debet esse sufficiens ad suam honestam sustentationem, n. 3.

Quid de clerico suscipiente ordines sacros cum patrimonio ficto, et de donante fraudulenter, vel fecte promittente patrimonium, n. 4 ad 8.

An valeat patrimonium a patre una cum aliis filiis institutum clerico filio, si nihil remaneat pro eorum victu, et an possit solus pater donare uni filio clerico fere totum pro patrimonio, non relicta aliis filiis legitima portione, n. 9 et 10.

An patrimonium a patre constitutum clerico filio computari debeat in legitima, n. 11.

An pereunte clerico ante susceptos sacros ordines, patrimonium illi pro ipsis donatum redeat ad donantem, n. 12 et 13.

Patrimonium constitutum clerico ex conditione et clausula, « Donec fuerit de beneficio provisos, vel alia sufficientia bona acquisiverit, » an sufficiat, et quid de ipso, num. 14, 15 et 16.

Patrimonium in quibus bonis constitui debeat, et possit, num. 17 ad 23.

Quid de taxa patrimonii, num. 24 ad 27.

Impetrato beneficio, bona assignata in patrimonium redeunt ad primaevum statum, facta tamen prius subrogatione per Ordinarium, n. 28.

Patrimonium inserviens solum pro supplemento defectus reddituum beneficii, quando admittatur, num. 29 et 30.

Quid de obtinente breve extra tempora cum clausula, « ut ad titulum patrimonii tui promoveri licite possit ». Vide verb. *Patrimonium*, n. 31.

Episcopus an possit ordinare suum familiarem ad titulum patrimonii, n. 32.

Patrimonium clerici non potest capi in executionem, num. 33.

Sine patrimonio, aut beneficio non possunt promoveri clerici religiosi more regularium in communi viventibus, n. 34.

An patrimonium sit sufficiens, relinquitur arbitrio Ordinarii, n. 35.

Patrimonium sine licentia Episcopi nequit alienari, extinguui, vel remitti, hypothecari, permutari, et huiusmodi, n. 36 ad 44.

Alia plura ad rem, num. 45 ad 73.

PATRINUS.

Patrinus, quid de eo. Vide verb. *Baptismus*, art. 7, num. 4 ad 43.

PATRONI (VI, 152).

Patroni beneficiorum, quid de ipsis. Vide verb. *Beneficium*, art. 3, num. 69, et art. 5, num. 31, et verb. *Iuspatronatus*, per tot., et signanter art. 4, et verb. *Patroni Beneficiorum*, n. 1 ad 7.

PATRONI SANCTI (VI, 153).

Electio sanctorum in patronos quomodo sit facienda. Vide verb. *Patroni sancti*, n. 1 ad 4 et n. 16 ad 19. Ubi an approbatio, seu confirmatio apostolica in electione sancti Patroni necessaria duntaxat sit ad certos principiores effectus.

In electione Patroni sancti non debent fieri promissiones, et vota servandi eius festum, et ieiunandi in eius vigilia, exceptis tamen festis patronorum principalium, et iam electum ante decretum Urbani VIII, n. 5, 6 et 7.

Regulares ad quae festa, et officia patronorum teneantur, n. 8 ad 12.

Officium patroni principalis sub quo ritu sit celebrandum a clero saeculari et regulari, n. 13 et 14.

Assignatur ordo servandus in patronorum praecedentia, n. 15.

Alia ad rem, num. 16 ad 20.

PATRUELES.

Patruales qui sint. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, n. 15.

PATRUUS.

Patruus, et Patruus magnus. Vide ibid.

PAUPERTAS.

Vide verb. *Votum*, art. 2, n. 43 ad 116.

PAX (VI, 155).

Pax quid sit. Vide verb. *Pax*, num. 1.

Pacem cum alio facere nullus est compellendus, sed sufficit pro foro conscientiae intus vere iniuriam remittere, n. 2.

Signis tamen externis animum debet suum ostendere, n. 2.

Pacis osculum quomodo dandum viris ecclesiasticis, num. 3.

Pacis osculum non est dandum praesidenti, vel regio consiliario ante Episcopum, n. 4.

Pax et thus quomodo, et a quibus debeat dari domino loci, n. 5 et 6.

Pax an sit danda mulieribus, n. 7.

Pax quare non detur in missis Ferae V in Coena Domini, Ferae VI in Parasceve, et Sabbati Sancti. Vide verb. *Missa*, art. 12, n. 87.

Pax quare non detur in missis defunctorum. Vide verb. *Missa*, art. 14, num. 33.

PAX RELIGIOSA (VI, 155).

Conventiones circa materias religiosas cum protestantibus initae, breviter exponuntur. Vide verb. *Pax religiosa*, num. 1 et per totum.

PAX WESTPHALICA (VI, 157).

Tractatus Westphalicus summam exponitur. Vide verb. *Pax Westphalica*, n. 1 et per totum.

PECCATUM (VI, 158).

Peccatum generalissime sumptum potest esse, vel naturae, vel artis, vel moris, et sic sumptum explicatur. Vide verb. *Peccatum*, n. 1 et 2.

In hoc sensu etiam natura, et artifex dicitur peccare, et quomodo, n. 3 et 4.

In proposito est tantum sermo de peccato moris, quod variis sumitur modis, qui assignantur, num. 5 et 6.

Peccatum morale rigore captum varie definitur, et adducuntur praecipuae eius definitiones, et explicatur per singulas particulas illa tradita a Sancto Augustino, n. 7 et 8. Vide not. ad n. 7.

Peccatum ut sic varie dividitur, et assignantur eius divisiones cum suis definitionibus, n. 9 ad 16.

Ad contrahendum quodcumque peccatum actuale, sive mortale, sive veniale, tres assignantur conditiones,

sicuti etiam tres requiruntur ad peccatum mortale, et assignantur, n. 17 ad 23.

Sed vide notata ac reprehensa, n. 88 et seqq.

Peccatum mortale et veniale potest esse triplex, et assignatur cum modis, quibus mortale per se potest per accidens fieri veniale, et e contra, n. 24 ad 27.

Ad num. 26 auctoris, vide notata in not.

Peccatum formaliter acceptum non consistit in positivo, sed in privativo, num. 28, 29 et 30.

Distinctio specifica et numerica peccatorum unde desumatur, num. 31 ad 39 et in not.

Peccatum originale quomodo deleatur tum in infantibus, tum in adultis, n. 40 et 41.

Peccatum mortale post baptismum commissum quomodo deleatur, et an remitti possit unum sine alio, vel mortale sine veniali, vel veniale sine remissione mortalis, n. 42 ad 45.

Peccatum veniale post baptismum commissum remittitur duobus modis, qui assignantur, et enumerantur, et explicantur sacramentalia, n. 46 ad 60.

Circa poenam debitam decedentibus cum solo peccato originali quinque sunt diversae sententiae, quae assignantur, n. 61 ad 79.

Adducitur distinctio locorum, in quibus recipiuntur animae ex hoc mundo decedentes, n. 80.

Poenam debita decedentibus cum peccato actuali mortali, quae sit, n. 81.

Poenam debita decedentibus cum solis peccatis venialibus, quae sit, n. 82.

Peccatum veniale coniunctum cum mortali qua poena puniatur in inferno, n. 83 et 84.

Assignatur verus sensus illius catholici axiomatis, in inferno nulla est redemptio, n. 85.

Circumstantiae peccati. Vide verb. *Poenitentiae sacramentum*, art. 2, n. 100.

Peccatum mortale mortua constituit bona opera, quae in eo fiunt, et iam facta reddit mortificata. Vide verb. *Poenitentiae sacramentum*, art. 3, n. 8.

PECCATUM CONTRA NATURAM.

Vide verb. *Luxuria*, num. 35 ad 70.

PECCATA CAPITALIA SEPTEM ENUMERANTUR, ET EXPLICANTUR.

Vide verb. *Peccata capitalia*, num. 1 et 2.

PECULATUS (VI, 177).

Peculatus quid sit, et quando committatur. Vide verb. *Peculatus*, num. 1 ad 11, et num. 21 et 22.

Peculatus qua poena puniatur, num. 12 ad 15, et num. 25.

Reus delicti peculatus an gaudeat immunitate ecclesiastica, num. 16, 17 et 18.

Depositarius in alios usus convertens pecunias publicas non tenetur poena peculatus, n. 19.

Interdum, licet publica pecunia intervertatur, minime tamen peculatus committitur, num. 20 et seqq.

PECUNIA.

Pecunia unde dicta, et quid de ea. Vide verb. *Emptio*, num. 8.

PECUNIARIA.

Pecuniaria poena quid sit. Vide verb. *Poenam*, art. 2, num. 20.

PEDAGIUM.

Pedagium quid sit. Vide verb. *Gabella*, num. 9.

PENINSULA.

Peninsula quid. Vide verb. *Mundus*, num. 87.

PENSIO, PENSIONARIUS (VI, 179).

Pensio unde sit dicta, quotuplex, et qualis sit. Vide verb. *Pensio*, n. 1 ad 8.

Pensio clericalis potest imponi, vel beneficiato, vel

beneficio, et assignatur quando imponatur uni, et quando alteri, num. 9.

Papa super quibus possit et soleat pensionem imponere, n. 10 ad 13.

Episcopus, et quicumque alius collator Papa inferior quid possit circa pensionem, n. 14 ad 33.

Laicus an sit capax pensionis, et qualiter, num. 34 ad 40.

Pensio conferri potest puero septennali, n. 41.

Filii clericorum tum legitimi, tum illegitimi an et qualiter sint capaces pensionis, n. 42, 43 et 44.

Equites religionum militarium qualis pensionis sint capaces, n. 45 ad 50.

Regulares an, et quando sint capaces pensionis, n. 51, 52 et 53.

Illegitimus an et quando sit capax pensionis, n. 54 et 55.

Excommunicatus, suspensus, et interdictus est incapax pensionis, et an etiam irregularis, n. 56 et 57.

Haeretici, eorumque filii, ac nepotes, et militiae saeculari operam dantes sunt incapaces pensionis, num. 58 et 59.

Clerici matrimonium contrahentes an, et qualiter sint capaces pensionis, n. 60, 61 et 62.

Adverte tamen quod pensio reservata clerico habitum et tonsuram clericalem non deferenti, et etiam carnales nuptias cum pluribus successive, aut cum vidua ineunti, amittitur ob transitum ad saecularem militiam, num. 141.

Quod procedit etiam in terminis equitum levis Armaturae custodiae corporis Summi Pontificis destinatorum, n. 142 et seqq.

Professi regulares an et qualiter retinere possint pensionem, n. 61 et 64.

Promoti ad episcopatum, cardinalatum, et papatum an et qualiter possint retinere pensionem, n. 65 ad 71.

Promoti autem ad episcopatum non modo amittunt pensiones, sed et in his evanescit indultum easdem transferendi, n. 146.

Vide autem quatenus verba in indulto salvam faciant vel non, indultario auctoritatem transferendi pensiones, etiamsi promotus fuerit ad episcopatum, n. 147 et 148.

Pensionarius non deferens habitum et tonsuram clericalem amittit pensionem, n. 72.

Quid de pensione reservata in persona unius ad utilitatem alterius, n. 73.

Pensio quomodo, et quando possit transferri de una persona in aliam, n. 74 ad 98.

Pensio an possit redimi pecunia, et vendi possit eius fructus, n. 99 ad 101.

Pensio debet esse moderata, et quomodo, num. 102 ad 105.

In impetratione et impositione pensionis facienda est mentio, quod beneficium sit alia pensione gravatum, n. 106 et 107.

Pensio legitime imposita est a beneficiario sub mortali solvenda; et quid, si pensiones non sint solutae a priore beneficiario, n. 108 et 109.

Quid, si pensionarius moriatur ante terminum solvendae pensionis, n. 110.

Quid de anno et loco pro solvenda pensione, n. 111 et 112.

In qua specie pecuniae, quomodo et quando sit solvenda pensio, n. 113 ad 122.

Quo onere et quando teneatur pensionarius ad recitationem officii et qualia, n. 123 ad 128.

Pensionarius ad quae onera teneatur ex redditibus pensionis, n. 129 ad 133.

Pensionarius quomodo et quando teneatur deferre habitum clericalem, et an dispensatus ad matrimonium censeatur dispensatus etiam ad militiam, n. 134 ad 138.

An et quando pensionarius teneatur vel non pensionem minuere, seu remittere. Vide verb. *Locatio*, n. 37 ad 47.

An pensionarius teneatur superfluos fructus pensionum in pios usus expendere, n. 140.

Votantes signaturae fruuntur indulto transferendi pensiones, n. 149.

An sustineatur translatio pensionis ab indultario facta, si pridem in titulari promiserit se non esse translaturum, n. 150.

Vide verb. *Resignatio*.

Ut Episcopus pensionem imponendam constituere possit, quatenus sint necessaria, ibid. in Appendice, n. 1 ad 6.

Pensio legitime imposita an omnino a beneficiario solvenda sit, n. 7 ad 16.

An impetratione pensionis necessarium sit, ut pensionarius declaret, se possidere alias pensiones, si quas habeat, num. 17.

An pensio, longo tempore non soluta, intelligatur extincta, n. 18 ad 22.

Utrum sit licitum pensionariis absque beneplacito apostolico suas pensiones, anticipatis solutionibus, extinguere, n. 23.

An, cessante paupertate pensionarii, cessare debeat pensio, n. 24 et 25.

Super quibus beneficiis pensio imponi possit, n. 26 ad 32.

PERCUSSIO.

Vide verb. *Excommunicatio*, art. 12, num. 2 ad 6.

PEREGRINI.

Vide verb. *Lex*, art. 3, num. 18 ad 45.

PERIGEUM.

Perigeum quid. Vide verb. *Mundus*, num. 138.

PERIURIUM.

Vide verb. *Accusatus*, num. 31 ad 42, verb. *Iuramentum*, art. 1, num. 13, verb. *Mendacium*, num. 17, verb. *Poenae*, art. 2, num. 176, verb. *Restrictio mentalis*, per totum, verb. *Reus*, num. 26.

PERMUTATIO BENEFICIORUM.

Vide verb. *Resignatio beneficiorum*, num. 57 ad 103.

PERQUISITIO (VI, 204).

Perquisitio, quid de perquisitione in variis casibus. Vide verb. *Perquisitio*, num. 1 ad 17.

PERSONATUS.

Vide verb. *Beneficium*, art. 1, num. 27.

PESTIS (VI, 205).

Pestis, quid de ea in diversis casibus. Vide verb. *Pestis*, num. 1 ad 19.

PETITIO.

Petitio ad beneficia quid et quae sit, et quae eius differentia ab electione. Vide verb. *Electio*, art. 1, n. 11 et 12.

PHYSIOGNOMIA.

Physiognomia quid sit. Vide verb. *Superstitio*, n. 24.

PIETAS.

Pietas quando sufficiat ad alienationem bonorum ecclesiasticorum. Vide verb. *Alienatio*, art. 2, num. 3.

Pietas quando excuset a ieiunio. Vide verb. *Ieiunium*, art. 2, num. 34.

Pietas quando excuset a residentia. Vide verb. *Canonici*, art. 5, num. 34, verb. *Episcopus*, art. 3, et verb. *Parochus*, art. 2, num. 38.

PIGNUS (VI, 206).

Pignus. Quae vendi non possunt, neque possunt oppignorari. Vide verb. *Pignus*, et verb. *Hypotheca*, per totum.

PILEOLUS (VI, 207).

Pileolus, quid de ipso in variis casibus. Vide verb. *Pileolus*, num. 1 ad 9, verb. *Coma fictitia*, per tot., et verb. *Missa*, art. num. 2.

PIXIS SACRA.

Pixidis sacrae fur quas poenas incurrat. Vide verb. *Fur*, num. 65 ad 80, et verb. *Poena*, art. 2, num. 38.

PLACITUM REGIUM (VI, 207).

Variae adversus placitum regium animadversiones exponuntur. Vide verb. *Placitum regium*, num. 1 ad 10, per totum.

PLAGIUM (VI, 214).

Plagium quid sit, ab ipso plagarii, et unde dicti. Vide verb. *Plagium*, num. 1, 2 et 3.

Reprehenditur auctor in etymologia Plagii designanda, et vera indicatur, n. 11.

Plagium non est proprie furtum, si persona, quae subripitur, sit sui iuris; bene vero si adhuc sit sub patria potestate, n. 4 et 5.

Et inde actio furti competit patri, non vero matri, num. 6 et 7.

Plagii poena, quae olim fuerit, et nunc sit, n. 8 et 9.

Plagii crimen committunt dantes pecuniam vel fraudulentis suasionibus incautos iuvenes ad militiam trahentes, num. 10.

Is cuius consilio plagium commissum est, plagii non tenetur, num. 12 et 13.

PLANETAE.

Planetae intra quod tempus impleant suam circulationem. Vide verb. *Mundus*, n. 181.

Planetae quot sint, et quae eorum magnitudo, n. 179 ad 181.

Planetae quomodo discernantur inter se, n. 183.

Planetae quomodo distinguantur a stellis fixis, n. 175.

PNEUMATICA.

Pneumatica quid. Vide verb. *Mundus*, n. 207 et 209.

POENA (VI, 215).

Poena, quae est mensura culpae, quid sit. Vide verb. *Poena*, art. 1, n. 1 et 2.

Licet regulariter nemo puniatur sine culpa, interdum tamen quis innocens sic punitur ob bonum publicum, n. 3 et 4.

Quomodo distinguantur poena et mulcta, ac poena et poenitentia, n. 5 et 6.

Poena multas habet divisiones, quae assignantur cum suis definitionibus, n. 7 ad 11.

Quinque traduntur regulae ad cognoscendum, an poena sit latae vel ferendae sententiae, n. 12, et verb. *Lex*, art. 2, n. 28 ad 35.

An poena sit latae vel ferendae sententiae, quando lex utitur verbis imperativi modi, num. 13, 14 et 15, et verb. *Lex*, art. 2, n. 32.

Poena, seu lex poenalis sententiae ferendae non obligat ante sententiam iudicis, n. 16, et dict. verb. *Lex*, num. 36.

Poena, seu lex poenalis latae sententiae, an et quando obliget ante sententiam declaratoriam iudicis; etiam stante clausula « absque alia declaratione ipso facto incurrenda » et huiusmodi, num. 17 ad 24, et dict. verb. *Lex*, n. 37 ad 44.

Exceptis censuris, poenam legis incurrunt transgressores, etiam si illam ignorent, n. 25.

An et ex quibus causis possit iudex augere, vel minuire poenas a iure statutas, n. 26 ad 45.

Quaedam sunt crimina, in quibus minor aetas non minuit, qualia sunt furtum hostiae, et celebratio missae facta a non promoti ad presbyteratus ordinem, num. 74 et seqq.

Adverte tamen id procedere dummodo reus vicesimum annum compleverit, n. 77.

Illud autem singulare est in hisce criminibus, quod confessio quam vocant *de plano*, nec etiam suffragatur ad poenam diminuendam, n. 78.

An valeat Episcopus componere dicta clericorum convertendo poenam in mulctam aliquam pecuniariam, num. 79.

De applicatione poenae pecuniariae facienda ab Episcopo. Vide n. 80 et 81.

Episcopus autem poenas a sacris canonibus impositas non potest remittere nisi in casibus expressis, n. 82.

In poenis arbitrariis quomodo debeat iudex procedere, n. 46, 47 et 48.

Poena unius metus est multorum, et imposita in foro conscientiae non liberat a poena imponenda in foro fori, n. 49 et 50.

Poenas pecuniarias seu mulctas, quibus possit ac debeat vel non applicare Episcopus, n. 51 ad 63.

Si mulctae non fuerint per Episcopum in vita applicatae, non possunt ad minorem summam reduci per vicarium capitularem, n. 64.

Pro mulctis retinendis, deputandus est ab Episcopo depositarius, et quid de ipso, n. 65 ad 70.

Poenae et mulctae non observantur dies festos, quibus sint applicandae, n. 71.

Poena et mulcta interficientis presbyterum, quibus sit applicanda, n. 72.

Ordinarius abstinere debet a poenis pecuniariis contra regulares, n. 73.

Quoad poenas in specie et variorum delictorum.

Enumerantur et describuntur variae poenae in specie. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 1 ad 28.

Assignantur delictorum poenae variae pro varietate criminum, n. 29 ad n. 231.

Reprehenditur auctor, num. 184, et una simul explicatur text. in leg. 18 Cod. de Transact., num. 232 et seqq.

POENITENTIAE SACRAMENTUM (VI, 246).

POENITENTIAE SACRAMENTUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT POENITENTIAE NATURAM, MATERIAM, FORMAM ET MINISTRUM.

Poenitentia unde dicta. Vide v. *Poenitentia*, art. 1, n. 1.

Poenitentiae sumitur ut est virtus, et ut est sacramentum, et quid utraque sit, n. 2, 3 et 4.

Poenitentia est verum novae legis sacramentum, et quando fuerit institutum, n. 5 et 6.

Sacramentum poenitentiae quomodo sit necessarium, quae sit eius materia proxima, remota, necessaria et sufficiens, ac necessaria sed non sufficiens, n. 7 ad 19.

Quid sentiendum de peccato commisso in ipsa baptismi successione, n. 14.

Auctoris sententia explicatur, in not.

Forma sacramenti poenitentiae quae sit, quibus verbis valida et licita sit, vel non, n. 20 ad 32, et verb. *Absolutio*, art. 3.

Absolutio a quibus et de quibus dari possit, vel non. Vide verb. *Absolutio*, art. 1.

Absolutio quibus dari possit, vel non. Vide dict. verb. *Absolutio*, art. 2, per tot.

Minister sacramenti poenitentiae est solus sacerdos habens etiam potestatem iurisdictionis, n. 35 et 36.

Quae requirantur in ministro huius sacramenti ad valide et rite eius officium exercendum. Vide verb. *Confessarius*, art. 1, per totum.

Quae concernunt ministrum huius sacramenti, quoad eius approbationem. Vide verb. *Approbatio*.

Quae concernunt ministrum huius sacramenti quoad absolutionem. Vide verb. *Absolutio*.

Varia alia quae concernunt ministrum huius sacramenti.

Vide verb. *Confessarius*, artic. 4, et verb. *Sigillum*.

Poenitentiae sacramentum tempore pestis non tenetur per se praestare Episcopus, n. 41.

POENITENTIAE SACRAMENTUM QUOAD EA
QUAE CONCERNUNT CONTRITIONEM ET CONFESSIONEM.

Quid sit contritio in communi, quid contritio et attritio in particulari, quare sic dicatur, quae sit differentia inter ipsas, et quando attritus dicatur fieri contritus. Vide verb. *Poenitentiae sacramentum*, artic. 2, n. 1 ad 11.

Ut attritio cum sacramento in re sufficiat ad iustificationem peccatorum, quid requiratur et sufficiat; et an possit dari sacramentum validum, n. 12 ad 36.

Corrigitur auctor, in not. ad n. 36.

Quid de illo, qui in confessione oblitus est alicuius peccati mortalis, de quo antea explicitè et formaliter non doluit, et de moribundo, qui fuit absolutus a confessario, audito uno solo vel altero illius peccati, n. 37 et 38.

Quid de proposito una cum dolore requisito, n. 39 ad 43.

Propositum explicitum requiritur, in not. ad n. 40.

Dicta doctrina emendatur, in not. ad n. 42.

Afferuntur variae haereses exortae circa confessionem sacramentalem, n. 44 ad 53.

Confessio sacramentalis quid sit, et quae sint conditiones ad ipsam perfectam constituendam requisitae, n. 54 ad 72.

Corrigitur auctor, in not. ad n. 60.

Ex conditionibus requisitis ad perfectam confessionem solae tres sunt necessariae ad valorem sacramenti, nempe fidelitas, dolor et integritas, n. 73.

Quid de fidelitate, dolore, et praesertim integritate, de qua plures adduntur resolutiones, n. 74 ad 102.

Moralis impotentia tunc solum ab integritate confessionis excusata cum confitendi praeceptum urget, in not. ad n. 86.

Circumstantiae peccati, quae et quot sint, et quid de ipsis, n. 103 ad 127.

Quid circa peccata mortalia dubia, n. 128 ad 131.

An, quando et quomodo possit esse valida et licita confessio facta per litteras, ut nuntium, num. 132 ad 135.

Auctor corrigitur, in not. ad n. 134.

Additio ad auctorem, in not. ad n. 140.

Confessio regulariter debet fieri vocaliter, et aliter facta sine necessitate, est illicita, n. 136 ad 138.

Confessio quando et quomodo in diversis casibus sit iteranda, vel non, n. 139 ad 154.

Praeceptum confessionis quos, de quibus, et quando obliget, n. 155 ad 174.

Praecepto ecclesiastico annuae confessionis non satisfit per confessionem scienter sacrilegam, n. 175.

Praecepto confessionis potest satisfieri confitendo tum proprio parocho, tum aliis confessariis sive saecularibus, sive regularibus, n. 176.

Non sufficit tamen confessio facta regulari Episcopo praesentato, licet de eo iniuste reprobat, n. 177.

Alia ad rem, num. 178, et verb. *Poenitentia*, artic. 2, num. 166.

POENITENTIAE SACRAMENTUM QUOAD EA
QUAE CONCERNUNT SATISFACTIONEM SACRAMENTALEM.

Satisfactio sacramentalis quid sit; quis et quantus eius effectus. Vide verb. *Poenitentiae sacramentum*, artic. 3, n. 1 ad 5.

An satisfactio sacramentalis adimplenda sit in statu gratiae, n. 6 ad 9. Confessarius per se loquendo tenetur imponere poenitenti aliquam satisfactionem, et poenitens ipsam adimplere, quamvis ex aliqua rationali causa possit aliquam particulari recusare, num. 10, 15 et 16.

Poenitens intra quod tempus teneatur poenitentiam adimplere, n. 17 ad 20.

Poenitens potest adimplere poenitentiam, quando adimplet aliud opus praeceptum cum ipsa compatibile, et quid si ipsam adimplendo, de ipsa non cogitet, n. 21 et 22.

Poenitens tenetur per se ipsum poenitentiam adimplere, non tamen ante communionem, n. 23 et 24.

Quid de poenitente qui sive culpabiliter, sive inculpabiliter oblitus est poenitentiae sibi impositae, n. 25.

Poenitens invalide absolutus non tenetur adimplere poenitentiam, n. 26.

Poenitentiae iniunctae debent esse aliquo modo proportionatae delictis; et quid possint ac debeant confessarii circa ipsas, n. 27 ad 40.

Poenitentiam sibi impositam non potest poenitens commutare in aliud opus etiam evidenter melius, et quid circa talem commutationem possit ac debeat confessarius, sive qui eam imposuit, sive alius, num. 41 ad 48.

Adducuntur et assignantur canones poenitenciales, sub n. 49.

Subnectitur hic poenitentia solita imponi in variis casibus ob violatam immunitatem ecclesiasticam, n. 50 ad 73.

In casu necessitatis presbyteri Graeci Catholici possunt Latinos absolvere, n. 74 et 75.

Sacerdotes Graeci coniugati possunt, et curam suscipere parochiae et parochianorum suorum confessiones audire, n. 76.

In poenitentiae sacramenti administratione damnatur sub gravissimis poenis praxis exquirendi a poenitentibus complicum nomina. Vide verb. *Poenitentia*, num. 77.

DE POENITENTIAE SACRAMENTO APPENDIX
SEU NOVUS ARTICULUS.

Quaenam sit poenitentiae virtus. Vide verb. *Poenitentiae sacramentum*, in Append. art. n. 1 et 2.

Qualis dolor in poenitentia esse debeat, in Append. num. 3.

Virtus poenitentiae non acquiritur humanis actibus, sed gratuito est a Deo infusa, in Append. n. 4.

Poenitentia est necessaria necessitate mediæ et necessitate divini praecepti, in Append. n. 5 et 6.

Sex a theologis adnumerantur gradus, sive motus, quibus pervenitur ad poenitentiae virtutem, sed non omnes ita necessarii, ut omnes implicite et formaliter requirantur, in Append. n. 7 ad 17.

Poenitentiae sacramentum a Christo institutum non tollit, sed fovet virtutis poenitentiae exercitium in Append. n. 18 ad 20.

Disseritur de materia remota et proxima sacramenti poenitentiae, in App. n. 21.

Quare cordis contritio, oris confessio et operis satisfactio appellantur a Synodo Florentina *quasi materia* sacramenti confessionis, in App. n. 22.

Quid sit, et qualis esse debeat contritio, et propositum in sacramento poenitentiae, in App. num. 23 ad 25.

Contritio dividitur in perfectam et imperfectam, in App. n. 26 et seqq.

Acriter reprehenditur auctor in 2 et 3 art. de Poenitentiae sacram. et praesertim n. 13 secundi artic. in App. n. 35 et seqq.

Apposite dubitatur, num sufficiat ad iustificationem dolor ex solo metu gehennae conceptus, aut ex turpitudinis peccati consideratione si initialis Dei amor non accedat, in App. n. 37.

Probatur, quod dolor ex metu gehennae, quamvis utilis sit non sufficit tamen ad iustificandum hominem cum sacramento poenitentiae, in App. n. 38 ad 41.

Triplex in peccato turpitudine cum consideretur, ostenditur quod dolor tantum conceptus ex peccati turpitudine propter oppositionem illius ad sanctitatem et iustitiam Dei tantum sufficit ad iustificationem obtinendam in sacramento poenitentiae, in Append. num. 42 ad 48.

Solvuntur difficultates, in App. n. 49 et 50.

Expresse reprehenduntur ea quae habet auctor, art. 2, num. 16 de Poenitentiae sacramento in App. num. 53.

Item expresse reprehenditur id quod auctor habet, n. 91. Vide in App. n. 54.

Corrigitur auctor dicto art. n. 127, ubi dicit circumstantiam consuetudinis per se loquendo aperiendam in confessione non esse, sed per accidens tantum dum scilicet de ea poenitens a confessario interrogatur, in App. n. 55 et 56.

Corrigitur auctor dicto art. n. 142 et 143, circa confessionis integritatem, in App. n. 57.

Quid sit satisfactio in sacramento poenitentiae, in Append. num. 58.

Satisfactionis genera a sanctis Viris accepta recensentur, in App. n. 59.

Satisfactio utpote pars integralis sacramenti poenitentiae non potest sine gravi culpa omitti, etsi levis sit vel pro levi culpa a confessario iniuncta in App. num. 60.

Reprehenditur et corrigitur auctor dicto art. n. 16, 22, 24 et 34, in App. n. 60, 61 et seqq.

POENITENTIA PUBLICA (VI, 313).

Unde inducat originem, et quando inducta fuerit illius disciplina. Vide verb. *Poenitentia publica*, n. 1 et 2.

Quibus, a quibus et pro quibus peccatis iniungenda, n. 3 ad 5.

Tria in ritu poenitentiae publicae erant observanda; poenitentium stationes, tempus singulis praefinitum, et poenae intra hoc tempus usitatae, quae explanantur, n. 6 ad 8.

Quis fuerit, post solemnem poenitentiam integre peractam, reconciliationis modus, n. 9 et 10.

POENITENTIARIA APOSTOLICA (VI, 316).

Poenitentiariae apostolicae facultates traduntur. Vide verb. *Poenitentiaria apostolica*, n. 1 ad 3.

Recensentur poenitentiariae apostolicae officiales, et illorum electio ac servitium, n. 4 et 5, et num. 30 ad 34.

De poenitentiariae apostolicae expeditionibus, emolumentis et archivo, n. 6 ad 9.

De Cardinali maiori poenitentiario, eiusque officio in poenitentiaria apostolica, et de illius auctoritate, n. 10 ad 29, et n. 35 et 36.

De minoribus poenitentiariis, n. 37 ad 40.

POENITENTIARIUS.

Vide verb. *Canonicus*, art. 9, n. 45 ad 49.

POLLUTIO.

Vide verb. *Luxuria*, n. 35 ad 45.

POLUS.

Polus unde sit dictus et quid significet. Vide verb. *Mundus*, n. 124.

Polus alter vocatur arcticus septentrionalis et borealis, et alter in diametro oppositus appellatur antarcticus, meridionalis et australis; quare sic dicti, et quales sint, n. 125 et 126.

In medio horum polorum pendet terrae globus, et quomodo, n. 127.

POLYGAMIA (VI, 317).

Polygamia duplex esse potest, et quae sit. Vide verb. *Polygamia*, n. 1 ad 4.

Simultanea pluralitas uxorum est vera et propria polygamia iure divino prohibita, successiva autem pluralitas est valida et licita, n. 5, 6 et 7.

In veteri polygamia, seu pluralitas uxorum simultanea fuit licita et permissa, polygamia autem, seu potius polyviria plurium virorum simul cum una uxore nunquam fuit permissa, n. 8 et 9.

An potuerit Deus in lege veteri, et possit nunc dispensare in hac polygamia seu polyviria, num. 10 et 11.

Circa pluralitatem simultaneam uxorum sicuti dispensavit Deus in lege veteri ita posset, si vellet, in lege

nova. Nullus autem homo, neque Papa dispensare potest, n. 12 et 13.

Ad evitandam polygamiam et contrahendum secundum matrimonium ob mortem alterius coniugis, quae certitudo requiratur et sufficiat, num. 14 ad 26, et num. 34.

Polygami qua nota et poena afficiantur, n. 27 ad 30.

Polygami debent abiurare de levi vel de vehementi, prout fuerint de haeresi suspecti, unde hoc crimen spectet ad forum ecclesiasticum, n. 31 et 32.

Polygamia non est delictum misti fori, sed unice pertinet ad iudicium ecclesiasticum, vel tribunal inquisitionis vel Ordinarium, n. 35.

Quid si polygamus in tribunali inquisitionis exceptionem apponat nullitatis prioris matrimonii a se contracti, an remittenda sit causa ad Ordinarium, num. 36 et 37.

An puniri in Sacro Officio possit qui pendente lite super validitate matrimonii contraxit secundum, n. 38 et 39.

Polygamus, poena trireremium expleta, et prima uxore defuncta, non potest cum secunda denuo contrahere, nisi habeat dispensationem apostolicam. Vide verb. *Polygamia*, n. 33.

De poena eorum polygamorum, qui falsis testibus deceperunt curiam ecclesiasticam ad obtinendam licentiam contrahendi matrimonium, n. 40 ad 42.

PONTIFICALIA (VI, 323).

Quid de ipsis in variis casibus. Vide verb. *Pontificalia*, num. 1 ad 8, et verb. *Abbas*, verb. *Episcopus*, art. 4 et 7.

Vide etiam ad verb. *Pontificalia*, n. 10 ad 14.

PONTIUS PILATUS (VI, 324).

Pilatus quis et unde esset. Vide verb. *Pontius Pilatus*, n. 1.

Somnium eius uxori immissum, an divinitus vel a diabolo fuerit, n. 2.

Quo in loco et qua morte defunctus, n. 3.

PORTA (VI, 325).

Quid de ipsa in diversis casibus. Vide verb. *Porta*, n. 1 ad 11, verb. *Ecclesia*, art. 5, verb. *Fenestrae prospectus*.

PORTIO, PORTIONARIi CATHEDRALIUM (VI, 325).

Portio, portionarii, quid de ea et ipsis in variis casibus. Vide verb. *Portio*, *Portionarii*, n. 1 ad 11.

De portionariorum, vel hebdomadariorum, seu beneficiariorum in ecclesiis cathedralibus constitutorum origine, et ubi primum facta fuerit illorum institutio, n. 12 ad 17.

Cur in decretalibus Gregor. IX de beneficiariis et portionariis nulla fiat mentio, et dum de beneficiariis disserendum occurrit, allegetur Gloss. in cap. pen., verb. *Assisios*, de Cler. non resid., ib., n. 18.

Beneficarii et portionarii non veniunt nomine capituli, neque stallum in choro, neque vocem in capitulo habent, n. 19.

Eadem tamen non est horum beneficiariorum et portionariorum conditio in omnibus ecclesiis, n. 20 ad 22.

Nulli in ecclesia sunt portionarii in omnibus aequales canonicis, quamvis non secus ac canonici, ex inveterata consuetudine sint thurificandi duplici ductu, ut ad illustrandum n. 5 auctoris docetur, n. 23 et 24.

PORTIO CONGRUA (VI, 327).

Quid de ipsa in diversis casibus. Vide verb. *Portio congrua*, n. 1 ad 6, verb. *Congrua*, et verb. *Vicarius parochialis*.

PORTORUM.

Portorum seu portorium quid sit. Vide verb. *Gabella*, n. 8.

POSSESSIO (VI, 327).

Quid de ea pro diversis contingentibus. Vide verb. *Possessio*, n. 1 ad 10, et verb. *Dominium*, art. 1, n. 21 et seqq.

POSSESSOR BONAE ET MALAE FIDEI (VI, 328).

Possessor bonae et malae fidei quis dicatur. Vide verb. *Possessor bonae et malae fidei*, n. 1 et 2.

Possessor bonae an malae fidei praesumi debeat, n. 71 et 72.

Possessor bonae fidei, quo tempore possit praescribere rem possessam, et fructus inde perceptos, n. 3 et 4.

Illustratur regula: *Bona fides tantum possidenti praestat, quantum veritas, quoties lex impedimento non est*, n. 73 ad 75.

Possessor malae fidei nullo tempore potest praescribere, n. 5.

Quid de diversis fructibus inde perceptis et percipiendis, n. 6 ad 11.

Expensae, quae solent fieri a possessore tum bonae tum malae fidei, sunt triplicis generis, et assignantur, num. 12.

Res aliena apud possessorem sive bonae sive malae fidei, potest crescere et decrescere dupliciter, et assignatur quomodo, n. 13.

Possessor malae fidei, quid, quando et ubi teneatur restituere, vel non, n. 14 ad 38.

Possessor bonae fidei, quid, quando et quibus restituere teneatur, n. 39 ad 62.

Quid de possessore partim bonae, et partim malae fidei, n. 63 ad 66.

Quid de successore possessoris malae fidei, n. 67 ad 69.

Alia ad rem, n. 76 ad 82, et verb. *Dominium*, *Emptio*, *Restitutio*.

POSTLIMINIUM (VI, 340).

Postliminium quid sit, et in quibus postliminii ius locum habeat. Vide verb. *Postliminium*, n. 1 ad 5.

Postliminii ius in quibus locum habeat quantum ad Christianos captos ab hostibus, n. 6 et 7.

Capti a piratis vel latronibus liberi permanent, nec indigent postliminio, n. 8.

Num dictio iuris postliminii, tum legis Corneliae hodie obtineat, n. 9.

POSTULATIO PRAELATORUM (VI, 341).

Postulatio proprie dicta quid sit, et in quo differat ab electione. Vide verb. *Postulatio*, n. 1 ad 4.

Postulatio alia est solemnns, et alia non solemnns, seu simplex, et quae utraque sit, n. 5.

Postulare et postulari qui possint, n. 6 et 7.

Duplex est defectus seu inhabilitas, dispensabilis, et quae utraque sit, n. 8.

In postulatione exprimenda est omnis inhabilitas alioquin postulatio est irrita, n. 9.

Episcopi, Cardinales alique praelati, clerici et religiosi, an et quando possint vel debeant postulari, eligi, n. 10 ad 16.

Postulantes, an et quando possint variare postulationem, seu ab illa recedere, n. 17 ad 21.

Postulantes ad praelaturam scienter indignum privantur iure postulandi et eligendi, et in tali casu ad quos devolvatur talis potestas, n. 22 ad 26.

Quid si postulatio non concurrat in tali discordia, n. 27 ad 30.

Postulatio a quibus possit, vel non, admitti, n. 31 ad 34.

Superior an et quando teneatur admittere postulationem, n. 35, 36 et 37.

Postulantes intra quod tempus teneantur postulationem praesentare, et postulatus ipsam acceptare, et consensum praestare, n. 38, 39 et 47.

Pro facienda postulatione solemnns quae forma sit necessaria, ac sufficiens vel non, n. 40 ad 46.

PRAEBENDA (VI, 348).

Quid de ea in variis casibus. Vide verb. *Praebenda*, n. 1 ad 5.

PRAEBENDA THEOLOGALIS ET POENITENTIALIS (VI, 349).

Deputatio actualis requiritur ad erectionem praebendae theologalis, et eius erectio ubi locum habeat. Vide verb. *Praebenda theologalis*, n. 1, 2 et 3.

Collatio praebendae theologalis ad quem spectet, num. 4.

Regulari conferri non potest praebenda theologalis ecclesiae cathedralis. Vide verb. *Praebenda theologalis*, num. 5.

Habens praebendam theologalem, quando et qualiter sit pro praesenti censendus praesens in choro, num. 6.

Canonicus theologus si legere nolit, quomodo ab Episcopo compellendus, n. 7.

Canonicus theologus cedit praecedentiam canonicis antiquioribus, n. 8, et verb. *Canonicus*, art. 9, n. 44.

Praebenda theologalis an possit optari, et quid circa talem optionem, n. 9 ad 13.

Dum vacat praebenda theologalis potest Episcopus fructus applicare personae, quae suppleat, n. 14.

Praebenda an per Episcopum sit prius assignanda pro theologo, quam pro poenitentiario, et collatio praebendae poenitentiarii ad quem spectet, n. 15 et 16.

Alia ad rem. Vide verb. *Canonicus*, art. 1, 2 et 4.

PRAECEDENTIA (VI, 351).

Episcopus summarie componere potest controversias de praecedentia in processionibus et funeralibus, et semper danda est dignioribus. Vide verb. *Praecedentia*, n. 1 et 2.

Episcopi quomodo debeant praecedere, inter se, n. 3 et 4.

Qua gaudeant praecedentia canonici cathedralis, n. 5 et 6.

Qua canonici collegiatarum, n. 7 et 69.

Quomodo praecedant inter se parochi, n. 8.

Clericus saecularis praecedit regulari, n. 9.

Sacerdotes quomodo inter se praecedant, num. 10.

Antianitatis praecedentia est servanda inter milites eiusdem ordinis, et non diversi, n. 11 et 12.

Advocatorum consistorialium praecedentia assignatur; item et canonicorum saecularium basilicae Lateranensis, n. 13 et 14.

Quid de praecedentia inter canonicos regulares, monachos et mendicantes, n. 15 ad 23.

Praecedentia inter simplices presbyteros quomodo regulanda, et quae debeatur, protonotariis, num. 24, 25 et 26.

Beneficiati cathedralis qua gaudeant praecedentia, num. 27.

Quae debeatur parochis amovibilibus et substitutis, n. 28 et 29.

Praecedentia inter regulares eiusdem ordinis, sive sacerdotes, sive clericos, sive laicos, sive novitios quomodo servanda, n. 30 ad 42.

Quid de praecedentia fratrum minorum de observantia de una in alia provincia incorporatorum, n. 13.

Regulares quomodo praecedere debeant inter se, n. 44 ad 47.

Regulares conventus de recenti fundati in loco in quo adest alter eiusdem ordinis conventus, seu succedentes in conventum eis cessum, qua gaudent praecedentia, n. 48, 49 et 50.

Religiosi diversorum conventuum eiusdem ordinis quomodo praecedant inter se, n. 51.

Regulares conventus suppressi et postea restituti, qua praecedentia donentur, n. 52 et 53.

Regulares in processionibus quo loco incedere debeant, n. 54 ad 58.

Quoad ea quae concernunt praecedentiam diversarum personarum in particulari, n. 59 ad 66, et verba inibi citata.

Assignatur quibus danda sit praecedentia in disputationibus publicis, n. 66.

Canonici clerici cum promoventur ad sacerdotium non recuperant praecedentiam prius cessam canonicis presbyteris, n. 67.

Canonici collegiatae in omnibus praecedunt parochis, etiam ecclesiae matricis, n. 69.

Praecedentiae non semper a personali dignitate desumuntur, n. 73 ad 75.

Praecedentiae inter Graecos et Latinos desumuntur ab ordine, antianitate, aut dignitate, n. 76.

Praecedentia inter Episcopos et gubernatores praefatos aut vicelegatos ditionis ecclesiasticae stabilitae sunt a Bened. XIV, n. 77.

Praecedentiae ordo inter votantes signaturae iustitiae et gratiae servandus, recensetur, n. 78 ad 80.

An parochus regularis ecclesiae matricis praecedere debeat parochus ecclesiae saecularis in quibuscunque processionibus et functionibus publicis, num. 81 et 82.

Praecedentia inter parochos debetur illi, qui prior fuit assumptus ad regimen suae parochialis, n. 83.

Quilibet parochus in propria ecclesia omnibus aliis parochis praecedit, excepto capitulo cathedralis, n. 84 et seqq.

An sit servanda consuetudo, per quem minus dignus praefertur magis digno, n. 89 et seqq.

Quae praecedentia debeat missionariis de observantia pro sanctis et aliis locis, num. 70, 71 et 72, et verb. *Privilegium*, art. 1, n. 31.

PRAECEPTUM.

Vide verb. *Lex*, art. 1, num. 16 ad 19.

PRAEDICARE, PRAEDICATOR (VI, 367).

Praedicare an, quomodo et quando teneantur Episcopi et parochi. Vide verb. *Praedicare*, num. 1 ad 3, et num. 121 et 122, et verb. *Parochus*, artic. 2, n. 72 et seqq.

Praedicandum quoties sit per annum, quadragesimam et adventum, n. 4, 5 et 6.

Praedicationis tempore quomodo segregandi viri a mulieribus, n. 7.

Concionandum est Iudaeis semel in hebdomada, num. 8.

Praedicationi in ecclesia qui interesse possint ac debeant, n. 9, 10 et 11.

Praedicationis tempore non potest in ecclesia dici missa, et prohibendi sunt populi stare otiosi in foro seu in platea, n. 12 et 13.

Non est praedicandum de nocte, n. 14.

Si concio habeatur tempore missae et expositio SS. Sacramenti, quid, n. 15 et 16.

Praedicare non possunt laici et mulieres, num. 17, 18 et 19.

Clerici an et quando praedicare possint, num. 20 et 21.

Episcopus praedicare potest in quacunque ecclesia, etiam regulari suae dioecesis, non autem alienae, n. 22 et 23.

Quid quando praedicat Episcopus et parochus, n. 24 ad 29, et verb. *Canonicus*, art. 6, n. 62.

Parochi nequeunt admittere in suis ecclesiis concionatores ab Ordinario non approbatos, quamvis possint admittere ac concedere, ut eius doctus et notus, etiam regularis, bis vel ter concionetur, et a fortiori possunt et tenentur admittere approbatos ab Ordinario, n. 30, 31 et 32, et verb. *Parochus*, art. 2, n. 78.

Ad quem spectet approbare praedicatores, eiusque benedictionem dare, n. 33 ad 36.

Quibus spectet nominare ac eligere praedicatores eisque eleemosynam praebere, n. 37 ad 47, et verb. *Alimenta*, n. 114.

Habentes ius nominandi praedicatores quadragesimales, quando eos nominare teneantur, n. 48 ad 51.

Universitates, seu alii etiam superiores regulares habentes ius nominandi praedicatores, qua formula uti debeant in suis patentibus litteris, n. 52 et 53.

Praedicator destinatus ab Episcopo defuncto, vel ab antiquis rectoribus electus, praedicare debet, nec successores possunt alium eligere, n. 54.

Turnus seu circulus concionum quando sit observandus. Vide verb. *Praedicare*, n. 55, 56 et 57.

Quid quando partes non sunt concordēs pro deputatione concionatoris, n. 58 et 59.

Quid si parochus velit per se ipsum praedicare, num. 60.

Quid si adsit consuetudo, quod non praedicetur nisi in cathedrali vel matrice, n. 61 et 62.

Praedicatores regulares ad quid teneantur, et quid possit Episcopus circa ipsos, n. 63 ad 90, et 123 ad 131, ubi late de sess. 2, c. 2, de Reform. Conc. Trident. sess. 24, c. 4, de Reform., et ad constitutionem *Superna* Clem. X.

Notandum quod Episcopus potest non approbare clericum ad praedicandum, nec tenetur causam aperire, cur illum non approbet, n. 132 et 133.

Quamvis Episcopi munus sit praedicare, nominatio tamen praedicatorum potest pertinere ad alios reservata Episcopo approbatione, n. 134.

De qualitatibus requisitis in praedicatore, num. 135.

Necesse haud est, quod praedicator sit sacerdos, vel in sacris ordinibus constitutus, n. 135.

De iis quae Episcopus praedicatoribus iniungere debeat, n. 136.

Praedicatores quid circa allegationem decretorum, et publicationem indulgentiarum, n. 91 et 92.

Quid de protonotariis extra numerum praedicare volentibus, n. 93.

Praedicatores, quos prius salutare debeant, num. 94 et 95.

Praedicatores cuius aetatis instituti debeant quae teneantur praedicare, et possint, vel non, num. 96 ad 108.

Nobiles feminae, vulgo *dame*, non possunt quaesturare pro praedicatoribus, n. 109.

Canonicus theologus, an et quando concionari possit per alium, num. 110, et verb. *Canonicus*, artic. 9, n. 19 ad 22.

Alia quoad conciones, n. 111 ad 120.

PRAEDICATORUM ORDO (VI, 380).

Vide hoc verb. per totum.

PRAEDICATIONES DETERMINATI TEMPORIS FUTURORUM.

Vide verb. *Praedicare*, n. 163, et verb. *Astrologia*, per totum.

PRAEFATIO (VI, 382).

Praefationes missae fuerunt primitus novem, quibus addita est decima de B. M. V. coelitus inspirata. Vide verb. *Praefatio*, n. 1 et 2.

Clemens XIII iussit ut qualibet die Dominica non habente propriam praefationem, recitetur ea quae est de sanctissima Trinitate, n. 6.

Praefatio missae sancti Patris nostri Francisci a quo composita, et quando possit ac debeat recitari, num. 3.

In missa feriae quartae Quatuor Temporum occurrentis in die octava nativitatis B. M. V. quae praefatio sit dicenda, n. 4.

Quae praefatio dicenda sit, si festa sanctorum Apostolorum Philippi et Iacobi, ac Inventionis sanctae Crucis occurrant infra octavam Ascensionis, n. 5.

PRAELATUS REGULARIS.

Vide verb. *Regularis praelatus*.

PRAESCRIPTIO.

Vide verb. *Usucapio*.

PRAESENTATIO

PRAESENTATUS AD BENEFICIUM (VI, 383).

Praesentatio, quid de ipsa. Vide verb. *Praesentatio*, n. 1, et verb. *Electio*, art. 1, n. 6.

Nominantes ac praesentantes ad episcopatus digniores promovere tenentur, n. 2.

Praesentatio ad beneficia de iurepatronatus ecclesiastici in mense Apostolicae Sedi reservato fieri debet coram Ordinario, n. 3.

Cardinalis quando praesentat vigore indulti, praesentatio fieri debet coram Podtifice, n. 4.

Vide verb. *Acceptio personarum*.

PRAESENTIA PARŌCHI ET TESTIUM

QUOAD MATRIMONIUM.

Vide verb. *Matrimonium*, art. 6, n. 60.

PRAESTIGIUM.

Vide verb. *Superstitio*, n. 14.

PRAESTIMONIUM (VI, 384).

Praestimonium quid sit. Vide verb. *Praestimonium*, n. 1, 2 et 7.

Praestimonia, seu portiones praestimoniales quando censeantur esse beneficia ecclesiastica, et quale onus annexum habeant, n. 3 ad 6.

PRAESUMPTIO (VI, 384).

Praesumptio generatim sumpta, alia est, quae dicitur filia superbiae; et alia quae est quoddam probationis genus, et utraque explicatur. Vide verb. *Praesumptio*, n. 1 ad 4, et n. 25.

Praesumptio alia est iuris et alia hominis; et quae sit utraque, n. 5, 6 et 7, et n. 26 ad 28.

Recensentur effectus diversi utriusque praesumptionis, n. 29.

Praesumptio iuris subdividitur in praesumptionem iuris tantum, et in praesumptionem iuris et de iure, et utraque explicatur, n. 8 ad 11, et n. 30.

Quibusnam fundamentis nitantur praesumptiones. Vide n. 31 et 32.

Quid et quomodo iudicandum, dum hic inde praesumptiones colliduntur, n. 33 et 34.

Praesumptio hominis subdividitur in vehementem, seu violentam, in probabilem et in levem, seu temerariam, et singulae explicantur, et quae probent, vel non, n. 12 ad 19.

An quis condemnari possit in causa criminali ex solis praesumptionibus, n. 20 et 21.

Praesumens restitutionem faciendam sibi condonandam esse, si debitum suum manifestaret, vel rogaret dominum, an et quando teneatur ad ipsam, n. 22, corrigitur auctoris sententia, in not. ad n. 22.

Inventus mortuus, an et quando sit praesumendus a se ipso, vel a daemone occisus, n. 23.

Praesumptio concessionis apostolicae non admittitur in iis, quae nunquam a Sede Apostolica concedi solent, num. 24.

PRAEVARICATIO.

Praevaricationis poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 70.

PRAEVENTIO IURISDICTIONIS (VI, 388).

Praeventio iurisdictionis quid sit, et quot modis contingere possit. Vide verb. *Praeventio iurisdictionis*, n. 1 ad 4.

Praeventio fori seu iurisdictionis inducitur per citationem. Et quotuplex ac qualis citatio requiratur ac sufficiat ad talem praeventionem, n. 5 ad 10.

Alia ad rem, n. 11 ad 19.

F. LUCHI FERRARIS *Bibliotheca*. Vol. VIII.

An praeventio locum sibi vindicet per citationem ex leg. *Diffamari* Cod. de Ingenuis et manumiss., num. 20 ad 23.

PRAGMATICA SANCTIO GALLORUM (VI, 389).

Brevis affertur de Pragmatica sanctione et eius factis historia; et summatis varii exponuntur articuli. Vide verb. *Pragmatica sanctio Gallorum*, 1 ad 7, per totum.

PRANDIUM.

Prandium diebus ieiunii qua hora sumendum, an possit anticipari, protrahi, interrumpi, etc. Vide verb. *Ieiunium*, art. 1, n. 45.

PRECARIUM PRECARIAE (VI, 391).

Precarium quid sit, quomodo differat a donatione et commodato, quando et per quid expiret. Vide verb. *Precarium*, n. 1 ad 10.

Cur in precario praestetur dolus et lata culpa, et in commodato praestetur etiam culpa levissima, n. 19 et 20.

Precariae seu precaria in singulari numero quid, n. 11. Vide ad rem, n. 21.

Contractus precariae seu precarium in quo differat a contractu precarii, n. 12 ad 15.

Precariae quando expirent, et quid requiratur ad earum concessionem, n. 16, 17 et 18.

PRECES PUBLICAE (VI, 393).

Vide verb. *Praes publicae*, et verb. *Oratio*, n. 33.

PRESBYTERATUS.

Vide verb. *Ordo*, n. 48.

PRESBYTERIUM.

Hoc nomen, quoad regimen ecclesiarum, quid significet. Vide verb. *Presbyterium*, per totum.

PRETATICUM.

Vide verb. *Hebraeus*, n. 7.

PRETIUM.

Vide verb. *Emptio*, art. 1, n. 6.

PRIMAE PRECES IMPERATORIS.

Vide verb. *Beneficia*, art. 12.

PRIMATES (VI, 395).

Iurisdictio et praeeminentia Primatum, quae sint. Vide verb. *Primates*, per totum.

PRIMICERIUS (VI, 395).

Primicerius quis sit, et quale eius officium, an sit in dignitate vel personatu constitutus. Vide verb. *Primicerius*, n. 1 ad 5. Origo *Primicerii*, antiquum illius officium, et praesens conditio, n. 6 et seqq.

PRIMITIAE (VI, 396).

Primitiae unde dictae, quae sint, quae ad ipsas reducuntur; quo iure fuerint debitae in lege veteri, et quo debeantur in lege nova, et quomodo differant a decimis et oblationibus. Vide verb. *Primitiae*, num. 1 ad 15.

Si usus spectetur primitiae non sunt sub obligatione, num. 16.

Quando tamen debeantur, n. 17 et seqq.

PRIVATIO.

Privatio vocis activae et passivae officii vel beneficii, quando sint latae vel ferendae sententiae. Vide verb. *Lex*, art. 2, n. 27 ad 44.

PRIVIGNA, PRIVIGNUS.

Vide verb. *Affinitas*, art. 2, n. 16.

PRIVILEGIUM (VI, 398).

PRIVILEGIUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT PRIVILEGIORUM NATURAM, DIVISIONEM, CONCESSIONEM, ACQUISITIONEM ET COMMUNICATIONEM.

Privilegii quidditas assignatur; eiusque decem traduntur divisiones et singulae explicantur. Vide verb. *Privilegium*, art. 1, n. 13.

Privilegium concedere quis possit, et quibus personis, et quid requiratur ad licitam eius concessionem, n. 14 ad 18.

Privilegium multipliciter acquiri potest, et assignatur, n. 19, 20 et 21.

Communicatio privilegiorum quid sit, et in quo consistat, n. 22.

Regulares Mendicantes qualem habeant privilegiorum communicationem, sive inter se, sive in aliis ordinibus non Mendicantibus, et a quibus obtinuerint talem concessionem, et adducuntur ad rem Summorum Pontificum constitutiones, n. 23 ad 29.

Auctoris sententia restringitur, in not. ad num. 27.

Communicantes privilegiis aliorum possunt illis uti contra eosdem, n. 30.

Quibus privilegiis gaudeant missionarii Ordinis Minorum, et signanter illi qui ante missionem per biennium commorati fuerint in Collegio Sancti Bartholomaei de Urbe, n. 31 et 32.

Quid reale, quid personale sit privilegium, n. 33 et 34.

Privilegium personale non est tantum quod uni certae personae datur, sed et quod uni generi certarum personarum lege generali conceditur, n. 36 ad 40.

Privilegium reale cedi potest, non item personale, n. 41 ad 46.

Quid iudicandum si dubitetur, num reale an personale sit privilegium, n. 47.

PRIVILEGIUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT PRIVILEGIORUM CONFIRMATIONEM, EXTENSIONEM ET INTERPRETATIONEM.

Confirmatio privilegiorum quid sit. Vide verb. *Privilegium*, art. 2, n. 1.

Confirmatio alia est in forma communi, et alia in forma speciali, et utraque explicatur, n. 2 ad 6.

Quomodo iudicetur num privilegii confirmatio sit in forma communi an speciali, n. 55 ad 41.

De praecipua differentia confirmationis privilegii in forma communi et forma speciali, n. 42 et 43.

Confirmatio privilegiorum alia censetur utilis, et alia inutilis, et quae sit utraque, n. 7, 8 et 9.

Privilegia regularibus concessa, quoties, in qua forma et qua confirmatione fuerint innovata ac confirmata, n. 10 ad 14.

Explicantur variae clausulae in privilegiis apponi solitae, n. 15 ad 18.

Auctoris sententiae reiiciuntur, falsaeque ostenduntur eius explicationes, in not. ad n. 16 et 17.

Extensio et interpretatio privilegiorum alia est extensiva et alia comprehensiva, et utraque explicatur, n. 19, 20 et 21.

Interpretatio alia est auctoritativa, et alia doctrinalis, et quomodo et a quibus fieri possit, n. 22 ad 28.

Caetera quoad interpretationem privilegiorum, n. 29 ad 34.

PRIVILEGIUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT MODOS, QUIBUS PRIVILEGIA CESSANT, SEU AMITTUNTUR.

Privilegium singulariter personale per quid expiret, vel non. Vide verb. *Privilegium*, art. 3, n. 1 ad 5.

Privilegium reale quando, et per quid cessare possit, n. 6 ad 12.

Privilegium, an et quando amittatur per abusum, n. 13 et 14.

Privilegium quomodo revocari possit quando est in aliorum praeiudicium, n. 15.

Privilegium quando cesset, cessante causa, ob quam datum est, n. 16, 17 et 18.

Privilegium cessat lapsu temporis, ad quod fuit concessum et restrictum, n. 19 et 20.

Privilegium, quomodo et per qualem renuntiationem cessare possit; n. 21 ad 29.

Privilegia sive affirmativa sive negativa, an et quando amittantur per non usum, sive per usum contrarium, et quid requiratur ad talem amissionem, num. 30 ad 38.

Revocatio privilegiorum alia est expressa, et alia tacita. Revocatio expressa alia est generalis, et alia specialis. Et revocatio generalis alia est communis, et alia extraordinaria, et singulae explicantur. Vide verb. *Privilegium*, n. 39 ad 42.

Per clausulam communem et generalem: *Non obstantibus quibuscunque privilegiis*, quae privilegia censeantur revocata, vel non, n. 43 ad 47.

Assignantur tres regulae circa tacitam revocationem privilegiorum, n. 48 ad 50.

Privilegium mere gratiosum, an et qua causa licite revocari possit, n. 51, 52 et 53.

Privilegia remuneratoria an et quomodo revocari possint, n. 54.

Quae regularium privilegia censeantur per Concil. Trid. revocata, vel non; et an possint regulares uti in foro conscientiae suis privilegiis a dicto Concilio quomodocunque revocatis, n. 55 ad 62.

Alia ad rem, n. 63, ubi affertur const. Clem. XII sedulo attendenda.

Meliora et solidiora quoad revocationem privilegiorum. Vide n. 64 ad 74.

PRIVILEGIA.

PRIVILEGIA VIVAE VOCIS ORACULO CONCESSA.

Vide verb. *Oracula vivae vocis*, per tot.

PRIVILEGIUM FORI ET CANONIS.

Vide verb. *Clericus*, art. 2 per tot.

Privilegium quoad naturam quid sit, et quomodo differat a lege, a disputatione, a gratia vel beneficio, in Append. ad art. 5, n. 1 ad 3.

Quando dubitatur an privilegium sit concessivum aut declarativum, quid intelligendum, n. 5.

Ad valorem privilegii an iusta causa requiratur, n. 6 ad 12. Concessio privilegii quando effectum habeat, num. 13.

Privilegiatus an teneatur uti suo privilegio, et etiam adversus alium pariter privilegiatum, num. 14 ad 18.

Quam vim ad efficaciam, in ordine ad usum privilegii, habeant verba *ex certa scientia*, quae saepe in confirmatione privilegiorum adduntur, n. 19 et 20.

Privilegium an, quale, quibus casibus, et ad quas extendi possit, n. 21 ad 30.

PRIVATIO.

Privationis beneficiorum poena quid sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 21.

PROAMITA.

Proamita quae sit. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, n. 15.

PROAVIA.

Proavia quae sit. Vide ib.

PROAVUNCULUS.

Vide ibidem.

PROAVUS.

Vide ibidem.

PROBATIO (VI, 427).

Probatio ut sit explicatur, et generatim sumpta dividitur in iudicalem et extraiudicalem, et quae sit utraque. Vide verb. *Probatio*, n. 1, 2 et 3.

Probatio pariter dividitur in plenam et semiplenam. Rursus probatio plena ab aliquibus subdividitur in plenam, plenioram et plenissimam, et explicantur singulae, n. 4 et 5.

Probationum species assignantur, n. 6 et 7.

Probatio debet esse clara et certa, non autem dubia et aequivoca, num. 8 et 9.

Probatio iudicialis debet fieri secundum libellum, et regulariter debet esse plena et concludens; assignantur tamen aliqui casus, in quibus sufficit probatio semiplena, n. 10 ad 19.

In concursu contrariarum probationum qualis praevalere debeat, et qualis probatio maiorem vim habeat, n. 20 ad 26.

In aequalitate probationum favetur reo et possessori; excipiuntur tamen quatuor causae favorabiles quae assignantur, n. 27, 28 et 29.

Plures probationes semiplenae an possint unam plenam constituere, n. 30 et 31.

Ubi probationes concludentes requiruntur, quomodo concludere debeant, et qualis probatio requiratur in materia obiecta, n. 32, 33 et 34.

Verba sive narrativa, sive enuntiativa a Papa in bullis, vel alibi expressa quomodo, quando, et in quibus probent, vel non, et assignatur differentia inter narrativas et enuntiativas, n. 35 ad 49.

Probatio cui fieri debeat, et quomodo recipiendae sint probationes ex testium depositionibus, et probationes iudiciales, n. 50 ad 54.

Onus probandi regulariter incumbit actori; quandoque tamen incumbit etiam reo, et assignantur in quibus et quales Scripturas teneatur reus tradere actori, et quales non, n. 55 ad 62.

An et in quibus casibus post publicationem attestationum, et post conclusionem in causa produci possint novae probationes, et examinari novi testes etiam super eisdem articulis, n. 63 ad 70.

Negativam probari non posse communis sententia est. Quid sibi volunt leges dum negativam probari intendunt. De tribus negativae speciebus, n. 71 ad 79.

Refertur sententia Coccei de directa probatione negativae, et quod inde consequitur, n. 80 et 81.

De collisione probationum, n. 82.

Alia ad rem. Vide verb. *Scripturae instrumenta*, *Sententia*, *Testes*, art. 2.

PROBLEMA CURIOSUM.

Problema curiosum, quomodo sit possibile quod ex duobus gemellis ambobus natis et mortuis in eodem die et momento, unus plus altero vixerit die uno, vel duobus diebus. Vide verb. *Mundus*, n. 113 ad 116.

PROCESSIONES (VI, 434).

Processiones unde dictae, quae eorum antiquitas, et ad quem spectet eas indicare, ac dirigere, ac horam eas incipiendi determinare. Vide verb. *Processiones*, num. 1 ad 9.

Quales processiones possint ab Episcopo prohiberi, et ad quem spectet processiones publicas indicare in eius absentia, n. 10, 11 et 12.

Processionibus generalibus indictis pro causa, bono, vel honore publico, qui interesse teneantur, et an ad ipsas compelli possint regulares, etiam distantes per dimidium milliari a civitate vel oppido; et tales processiones assignantur; sicuti etiam assignantur illae, quibus interesse tenentur regulares, et innuitur quomodo, in casu sint invitandi, et quomodo in ipsis incedere, et quando ab ipsis recedere debeant, n. 13 ad 25, et num. 98.

Privilegium, quo frui possunt regulares non accedendi ad processiones, debet esse recte concessum, minimeque venit in generali privilegiorum communicatione, n. 99.

Num privilegium concessum a Sancto Pio V, in bulla *Etsi*, Mendicantium collegiis studiorum non interveniendi in publicis processionibus revocatum fuerit a

Gregorio XIII, in bulla *Et tanta*, et quatenus non revocatum, quid illud importet. Vide n. 100 et 102.

Quomodo incipiat pro regularibus praescriptio, quae eximuntur ab intervntu in processionibus, et quantum tempus ad praescribendum requiratur pro assequenda exemptione hac. Vide n. 103.

Regulares quas processiones facere possint sine Episcopi licentia, et quid sit ab ipsis in casu attendendum, num. 26 ad 40.

Regulares possunt pro processionibus peragendis extra claustra licentiam petere vel a parochio, vel ab Episcopo, a quo facultate data possunt etiam contradicente parochio processiones ipsas extra claustra peragere. Vide verb. *Processiones*, n. 93.

Quid sit servandum in processionibus Sanctissimi Sacramenti, quando, et a quibus fieri possint, n. 41 ad 66, ubi plura alia ad rem scitu necessaria referuntur. Vide etiam, n. 89 ad 91.

Episcopus quos possit vel non compellere ad interessendum publicis processionibus, et quid aliud circa statuere possit, n. 67 ad 86.

Si ratione alicuius solemnium processionis omnes religiosi egrediantur e monasterio, nequeunt feminae tunc ingredi illius clausuram, n. 87.

Alia ad rem. Vide n. 88 et seqq., et verb. *Crux*.

Processio in sua ecclesiastica significatione desumpta quae sit, et explanatur. Vid. in Appendice, n. 1 et 2.

Processiones dividuntur in publicas et privatas, et quae sit utraque, n. 3 et 4.

Processionibus publicis qui interesse teneantur, et a quo compelli possint, n. 5 ad 7.

PROCESSUS CURIAE LAICAE, LAESIVAE IMMUNITATIS (VI, 446).

Quae fides sit praestanda, in casu processus laicorum. Vide verb. *Processus Curiae laicae*, n. 1, 2 et 3.

PROCESSUS CURIAE ECCLESIASTICAE (VI, 446).

Circa processus curiae ecclesiasticae quid sit attendendum. Vide verb. *Processus Curiae ecclesiasticae*, num. 1 ad 34.

Modus fabricandi processus, n. 35.

PROCURATIO (VI, 448).

Procuratio ad praesens quid sit, et quae veniant sub eius nomine. Vide verb. *Procuratio*, n. 1, 2 et 3.

Episcopus, seu visitator a quibus ecclesiis possit procuraciones exigere, vel non, et quales ecclesiae in casu censeantur exemptae, n. 4 ad 13.

Ad num. 13 auctoris vide expositionem seu declarationem, n. 34, 35 et 36.

An Episcopus iterando eodem anno visitationem possit iterum procuracionem exigere, n. 37.

Episcopus quando vadit per dioecesim extra occasionem visitationis; an possit aliquid intuitu procuracionis praetendere, et an procuratio ipsi debeatur quando per alium visitat, n. 14 et 15.

Visitationis equitatus ac famulatus qualis esse debeat, n. 16 ad 19.

Procuracionum numerus quomodo mensurandus, num. 20, 21 et 22.

Visitator hospitatus a laicis an possit procuracionem a clericis exigere, n. 23.

Laici an cogi possint censuris ad solvendam procuracionem, n. 24.

Visitator an possit licite recipere procuracionem in pecunia; et an possit sive ipse, sive quivis alius de suo comitatu accipere aliquod munus intuitu procuracionis, num. 25 et 26.

De summa, in qua praestari debeant procuraciones, quatenus non subministrentur victualia. Vide n. 38.

Tria circa exactionem procuracionis visitantium attendenda, n. 39 et 40.

An procuraciones ab Episcopo remitti possint vel praescribi contra praelatum a subditis tempore saltem immemorabili, n. 41 ad 45.

PROCURATOR (VI, 454).

Procurator quid sit. Vide verb. *Procurator*, n. 1.
 Variae procuratorum species assignantur et expli-
 cantur, n. 2 ad 7.
 Quis possit procuratorem constituere, vel non, et
 quis possit vel non procurator constitui, n. 8 ad 24.
 Procurator sive iudicialis, sive extrajudicialis potest
 alium substituere post litem contestatam, n. 25 et 26.
 Procuratoris, sive generalis, sive specialis factum
 seu negligentia, vel dolus quando Domino noceat vel
 non; et quid in casu possit dominus contra ipsum,
 num. 27 ad 32.
 Procuratoris officium finitur quinque potissimum
 modis qui assignantur, n. 35 ad 38.
 Quid de procuratoribus deputatis ad baptizatum de
 sacro fonte suscipiendum, vel pro matrimonio contra-
 hendo, n. 39 ad 43.
 Procurator generalis Observantium debet praecedere
 in cappella pontificia procuratori Patrum Conventua-
 lium, n. 44.
 De procuratoribus monasteriorum Monialium quoad
 durationem, n. 45 et 46.
 Recensentur casus, in quibus procurator contrahen-
 do propriam obligat personam, n. 47 ad 51.

PRODIGALITAS.

Prodigalitas quid sit, et quale peccatum. Vide verb.
Avaritia, n. 13 et 14.

PROFESSIO FIDEI.

Vide verb. *Fidei professio*.

PROFESSIO REGULARIS.

Vide verb. *Regularis professio*.

PROGENER.

Quis sit. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, n. 16.

PROMATERTERA.

Vide ibid., n. 15.

PRONEPOS ET PRONEPTIS.

Vide ibid., n. 15.

PRONURUS.

Vide ibid., n. 16.

PROPATRUUS.

Vide ibid., n. 15.

PROPOSITIONES DAMNATAE (VI, 460).

Afferuntur propositiones damnatae in conciliis Car-
 thaginensi et Milevitano, anno 411 et 416, in causa
 Pelagianorum. Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 1.
 Exponitur propositio abbatis Ioachim, in concilio
 Lateranensi IV damnata, n. 2.
 Adducuntur propositiones duae, una de usuris, al-
 tera de anima rationali, a Clemente V damnatae, n. 3.
 Propositiones Beguardorum et Beguinarum ab eo-
 dem Pontifice damnatae exponuntur, n. 4.
 Afferuntur propositiones Ioannis de Poliaci docto-
 ris Parisiensis a Ioanne XXII damnatae, n. 5.
 Propositio de paupertate Christi et Apostolorum ab
 eodem Ioanne XXII damnata, n. 6.
 Adducuntur propositiones quinque Marsilii Patavini
 et Ioannis de Ianduno a Ioanne XXII damnatae, n. 7.
 Propositio de occisione tyranni damnata, n. 10.
 Propositiones 17 Nicolai Serurarii a Martino V da-
 mnatae, n. 11.
 Propositiones decerptae ex libro Augustini de Roma
 damnatae in synodo Basileensi, n. 12.
 Propositiones Magistri Petri de Osman, a Sixto IV
 damnatae, n. 13.
 Propositiones duae de anima rationali damnatae a
 Leone X, n. 14.

Adducuntur articuli quadraginta Ioannis Wicleffi,
 et triginta articuli Ioannis Hus damnati in concilio
 Constantiensi, n. 8 et 9.

Articuli quadraginta et unus Martini Lutheri. Vide
 verb. *Propositiones damnatae*, n. 15.

Propositiones septuaginta novem Michaelis Baii, et
 aliorum, quos damnarunt S. Pius V, Gregorius XIII
 et Urbanus VIII, n. 16.

Damnatio propositionis permittentis confessionem et
 absolutionem per epistolam, aut per internuntium, n. 17.

Propositiones Iansenii et designatio quorundam lo-
 corum, ex quibus desumptae sunt et dantur ad rem
 bullae Pontificum, et modus quo singulae dictae pro-
 positiones damnatae sunt, n. 19 ad 23.

Adducitur decretum Innocentii X adversus libros
 continentis propositionem, qua asseritur aequalitas San-
 ctorum Petri et Pauli, n. 18.

Adducitur duplex decretum Alexandri VII damnan-
 tis propositiones quadraginta quinque, n. 24 ad 26.

Adducitur decretum Innocentii XI damnantis pro-
 positiones sexaginta quinque, n. 27.

Affertur constitutio eiusdem Innocentii XI proscri-
 bentis sexaginta octo theses, quae praetextu orationis
 quietis a Michaelae de Molinos docebantur, n. 30.

Affertur decretum Alexandri VIII damnantis duas
 propositiones, n. 31.

Affertur aliud decretum Alexandri VIII damnantis
 triginta et unam propositiones, n. 32.

Affertur breve Innocentii XII proscribentis viginti
 tres theses, quae praetextu amoris erga Deum purissimi
 in Galliis docebantur, n. 33.

Condemnatio duarum thesium de omnipotentia do-
 nata, et subiecta creaturae, n. 28.

Prohibitio thesibus de usu scientiae in confessione
 acquisitae, n. 29.

Affertur damnatio centum et unius propositionum
 facta a Clemente XI in constitutione incip. *Unigenitus*,
 num. 34.

Qua censura notandus sit, qui propositiones a Pon-
 tifice loquente ex cathedra damnatas amplectitur adhuc
 ut probabiles et veras, n. 36 ad 38.

Recensentur praecipua censurarum genera, quibus
 notari possunt propositiones referentes doctrinam fidei
 catholicae et christianis moribus nocivam, a quibus eae-
 dem propositiones damnationem sortiuntur, n. 39 ad 63.

Adducuntur propositiones quinque duellorum abusui
 faventes nuperrime damnatae a Bened. XIV, an. 1752,
 et constitutio per extensum datur, n. 35.

Varii errorum gradus, n. 64.

PROSOCER et PROSOCRUS..

Vide verb. *Affinitas*, art. 1, n. 16.

PROSPECTUS (VI, 496).

Moniales nequeunt retinere prospectum in ecclesiis
 saecularium et regularium. Vide verb. *Prospectus*, n. 1.
 Alia ad rem, n. 2 et 3.

PROTONOTARII DE NUMERO
PARTICIPANTIUM (VI, 496).

Protonotarii unde dicti, illorum origo, quomodo ap-
 pellentur in litteris apostolicis, quot et ad quid instituti,
 quale eorum officium, quibus gaudeant privilegiis, et
 quae sit eorum praecedentia. Vide verb. *Protonotarii*,
 num. 1 ad 12, et 21.

Alia de ipsis, n. 13 ad 20.

Et praesertim de moderata illorum facultate pro pro-
 motione ad gradus doctoratus. Vide n. 22.

An vacato per contractum matrimonii protonotaria-
 tu, reservatarius decreti amittat pretium, n. 23.

PROTONOTARIUS TITULARIS,
SEU EXTRA NUMERUM (VI, 499).

Protonotarii titularis privilegia et exemptiones quae
 sint, vel non. Vide verb. *Protonotarius titularis*, n. 1
 per totum.

PRUDENTIA.

Prudentia quid sit. Vide verb. *Virtus*, n. 96.

PSALMUS, PSALTERIUM (VI, 501).

Psalmus quid sit, et quid Psalterium. Vide verb. *Psalterium*, n. 1 ad 5.

Quisnam fuerit Psalmorum auctor, n. 6 ad 10.
Psalmorum numerus assignatur et innuitur, quare alii vocentur poenitentiales, et alii graduales, et unus invitationalis, n. 11 ad 15.

Quid de usu et antiquitate alterni cantus psalmorum, hymnorum et canticorum, eorumque mutatione, ac mysteriosa divisione in singulis horis canonicis, ac de eorumdem differentia, ac de psalterio Beatae Mariae Virginis, n. 16 ad 47.

Monetur lector, ut cautè legat quae de psalmis loquitur auctor, in not.

Quid sit Psalterium Romanum et Psalterium Gallicanum, et quonam Psalterio utamur in divinis recitandis officiis, explicatur, simulque auctor emendatur, in not. ad n. 39.

Psallendi debitum quibus competat. Vide n. 48.

PUBERTAS.

Vide verb. *Matrimonium*, art. 2, n. 31.

PUBLICA HONESTAS.

Publicae honestatis impedimentum. Vide verb. *Impedimenta matrimonii*, art. 2, n. 20.

PUNCTATOR, PUNCTATURA (VI, 507).

Punctator ubi retinere debeat librum punctaturae. Vide verb. *Punctator*, n. 1.

Alia ad rem, n. 2 ad 15.

PURGATORIUM (VI, 508).

Purgatorium quid sit. Vide verb. *Purgatorium*, n. 1.

De fide dari purgatorium probatur ex variis Sacrae Scripturae locis, et aliae probationes relinquuntur videndae apud graves auctores, qui assignantur, num. 2 ad 11.

De purgatorio dogma proponitur, n. 22 ad 24.

Quid de purgatorii loco, ac duratione, ac de tempore et modo, quo animae in ipso torquentur, n. 12 ad 20.

Alia de ipsis animabus purgatorii. Vide verb. *Anima*, per tot.

PYROMANTIA.

Pyromantia quid sit. Vide verb. *Superstitio*, n. 19.

PYROTECHNICA.

Pyrotechnica quid. Vide verb. *Mundus*, n. 207.

PYTONIA.

Pytonia quid sit. Vide *ibid.*, n. 27.

Q

QUADRAGESIMA (VI, 513).

Quadragesima unde dicta; quid sit, et cur quadragesima dies deputati sint pro abstinence ac ieiunio, et non plures vel pauciores. Vide verb. *Quadragesima*, num. 1, 2 et 3.

Quadragesimae ieiunium a quo institutum, et quo iure servandum, n. 4 et 5.

Quadragesima Christi cur circa tempus differat a nostra, n. 6.

Assignatur quo tempore a diversis Ecclesiis observetur Quadragesimae ieiunium, n. 7 ad 11.

In Quadragesima non est prandendum ante Vesperas, n. 12.

Dispensatus circa esum carniū an et quando censeatur etiam dispensatus a ieiunio, et ad quem spectet in casu dispensare. Vide verb. *Quadragesima*, n. 13, 14 et 15, et verb. *Ieiunium*, ubi ad rem ponitur novissima dispositio Benedicti XIV.

Quid de illo, qui in fraudem ieiunii se transfert ad locum ubi non viget obligatio ieiunandi, n. 16 ad 19.

Episcopus quibus delegare debeat facultatem dispensandi in quadragesima, n. 20.

Assignantur aliqua, quae fieri prohibentur in Quadragesima, n. 21 ad 26.

In Quadragesima quoties sit concionandum, et an concionatores excusentur a ieiunio et abstinence a carnibus, n. 27 ad 32.

Quid de coquis parantibus in Quadragesima cibos religiosiis, n. 33 et 34.

Alia vid. n. 35 ad 40.

QUARTA FUNERALIS (VI, 517).

Quarta funeralis quo iure, et propter quid inducta, ad qualem portionem reduci, et quo tempore praescribi possit. Vide verb. *Quarta funeralis*, num. 1, 2 et 3, et num. 45 et 46.

Quarta funeralis quando debeatur ecclesiae parochiali, et de quibus rebus ipsam praetendere possint parochi, et signanter iuxta dispositionem Benedicti XIII in constitutione incip. *Romanus Pontifex*, quae affertur. Et in quibus conventibus ipsam solvere teneantur regulares iuxta dictam dispositionem, n. 4 ad 25.

Parochi an possint praetendere duplicem quartam ab haeredibus defunctorum, qui sepeliuntur in ecclesiis regularium. Et affertur ad rem constitutio Clementis X et novissima resolutio Sacrae Congregationis Episcoporum et Regularium, n. 26, 27 et 28.

Afferuntur ad rem varia decreta Sacrarum Congregationum Episcoporum, Rituum et Concilii. Vide n. 29 ad 32, et n. 40 et 41.

Parochi an licite possint maiorem quartam exigere ab iis qui repentina morte decedunt, et ab exteris tumulandis in ecclesiis regularium, quam ab illis, qui testamentum condunt, et a civibus, n. 33 et 34.

Utrum ad regulares, an ad parochos spectet probare, quod ipsi regulares per quadraginta annos ante Tridentinum Concilium quartam funeralem haud solverint, num. 43.

Differt ecclesia cathedralis ab aliis ecclesiis quoad acquirendam praescriptionis exemptionem a solutione quartae funeraliae, et differentiam vide, n. 44.

Quarta funeraria peti haud potest ab haeredibus defuncti, sed ab ecclesia, ubi ille tumulatur, n. 46.

Alia ad rem, n. 35 ad 39.

QUATUOR TEMPORA (VI, 526).

Ieiunium Quatuor Temporum a quibus institutum, quale sit mysterium talis institutionis? et assignatur tempus tale ieiunium celebrandi. Vide verb. *Quatuor Tempora*, n. 1 ad 6.

QUAESTUARE, QAESTUARIUM seu QAESTORES (VI, 527).

Quaestuarii non sunt admittendi, nisi habeant debitam licentiam. Et a quibus talis licentia concedi possit, et quid pro tali concessione sit exigendum. Vide verb. *Quaestuarii*, n. 1, 2 et 3.

Quomodo in quaestuatione se gerere debeant religiosi mendicantes. Vide n. 28. Declaratur auct., n. 17 ad 29.

Alia plura de ipsis, n. 4 ad 27.

Feminae prohibentur quaestuarii pro concionatoribus. Vide verb. *Praedicator*, n. 109.

QUINQUAGESIMA (VI, 530).

Quinquagesima a quo instituta, et qui olim in ipsa tenentur ad ieiunium. Vide v. *Quinquagesima*, n. 1 et 2.

Latus de tribus Dominicis, nempe septuagesimae, sexagesimae et quinquagesimae agitur, n. 3 et seqq.

R

RAPINA.

Vide verb. *Furtum*, et verb. *Poena*, art. 2, n. 180.

RAPTOR, RAPTUS (VI, 531).

Raptor virginis quale delictum committat, et an gaudeat immunitate. Vide verb. *Raptor*, n. 1, 2 et 3.

RATIONIS USUS (VI, 531).

Circa septennium inchoari solet, reprobanturque Natta et Bursatus. Vide verb. *Rationis usus*, n. 1 et seqq.

RECIDIVI.

Vide verb. *Absolutio*, art. 2, n. 14 ad 19.

RECLAMATIO.

Contra validitatem professionis. Vide verb. *Professio regularis*, n. 65 ad 79.

RECOGNITIO CORPORIS DELICTI (VI, 531).

Recognitio cadaveris in loco immuni de cuius licentia fieri debeat, et an, et quando possint cadavera exhumari ad eorundem faciendam recognitionem. Vide verb. *Recognitio corporis delicti*, n. 1 ad 21, ubi plura ad rem.

RECURSUS (VI, 532).

Recurrentes ad iudices laicos quando, et in quas incidant censuras. Vide verb. *Rekursus*, n. 1 ad 37, ubi alia plura scitu necessaria referuntur.

Recurrentes ad Sedem Apostolicam, eorumque procuratores offendi prohibentur sub poena excommunicationis, n. 39.

Alia ad rem facientia vid. n. 40 et seqq.

REFERENDARII CURIAE ROMANAE (VI, 535).

Referendarii utriusque signaturae Papae quibus gaudeant privilegiis, exemptionibus, honoribus ac praecedentia. Quales esse debeant, quale eorum officium; quales materias proponere debeant in signaturis; ad quid teneantur in causarum expeditionibus, et ad quid possint se extendere; et quot ac quae sint signaturae. Vide verb. *Referendarii*, n. 1 ad 17.

REFRACTARII (VI, 535).

An et quando refractarii bullae *Unigenitus*, sint a Sacra Eucharistia et viatico repellendi. Vide verb. *Refractarii*, per totum.

REGALIA (VI, 535).

Regalia quid sit, et illius ius praesertim in Galliis; unde oriatur, et quid adversus illam tentatum. Vide verb. *Regalia*, per totum.

REGES.

Reges quare non in capite, sed in humero ungantur. Vide verb. *Episcopus*, art. 2, n. 48.

REGIMEN (VI, 536).

Regendi forma est triplex, monastica, oeconomica et politica, et explicatur. Vide verb. *Regimen*, num. 1 ad 4.

Forma regendi politica est triplex, monarchica, aristocratica et democratica, et quae sint singulae, et qualis ex istis sit praestantior, n. 5 ad 12.

Animadvertitur in auctoris sententias, in not. ad num. 12.

Exhibentur tres species mixturae monarchiae, aristocratiae et democratiae. Vide verb. *Regimen*, num. 21 ad 27.

Forma regendi politica secundum aliquos est quintuplex, n. 13.

Regimen Ecclesiae quale sit, n. 14 ad 20.

Vide notata ad n. 15 et ad n. 17, ubi auctor explicatur, ac paritas ab eo adducta reiicitur.

REGULARIS PRAELATUS (VI, 540).

Praelati nomen unde dictum et praelatura quid sit. Vide verb. *Praelatus*, n. 1 et 2.

Praelati regulares supremi, medii et infimi, qui sint et quam potestatem habeant in suos subditos, n. 3 et 4.

Pro eligendis praelatis regularibus, quae forma sit servanda, n. 5, et verb. *Electio*, art. 1, n. 20.

Quoad illos, qui possunt eligere, vel eligi in praelatos, et quoad obligationem quam habent electores eligendi digniores; et ipsi praelati, si indigni sint, renuntiandi. Vide verb. *Electio*, art. 2, 3 et 4.

Praelati putativi gesta an, et quando sint valida, num. 8 ad 12.

Praelati regulares sub poena excommunicationis prohibentur religiosis concedere officia aut dignitates, seu poenas remittere ad instantiam quarumcunque personarum extra suos ordines, n. 13.

Praelati regulares, uti generales et provinciales, a quibus casibus possint, vel non, absolvere suos subditos, n. 14 ad 31, et verb. *Absolutio*, art. 1, n. 29.

Verum ad n. 20 auctoris, vide in not.

Praelati regulares a quibus irregularitatibus possint vel non dispensare suos subditos, n. 32 ad 35, et verb. *Irregularitas*, art. 3, ac verb. *Absolutio*, art. 1.

Praelati regulares, et de eorum licentia sui religiosi confessarii quando possint dispensare super impedimento petendi debitum coniugale, n. 36 et 37, et verb. *Matrimonium*, quoad debitum coniugale, art. 2.

Praelati regulares quando et quomodo possint ingredi clausuram monialium, aliisque ingrediendi licentiam concedere, ac transgressores absolvere, num. 38 ad 46, et verb. *Moniales*, art. 3, n. 73.

Praelati regulares, quamvis generales nequeunt sine approbatione Episcopi audire confessiones monialium sibi subiectarum; neque iure ordinario concedere indulgentias suis subditis, n. 47, 48 et 49. Vide verb. *Moniales*, art. 5, et verb. *Indulgentia*, art. 2.

Qui praelati regulares concedere possint monitoria pro suis subditis, n. 50 et 51, et verb. *Monitorium*, num. 10.

Praelati regulares in quibus votis et iuramentis possint dispensare. Vide verb. *Iuramentum*, art. 3, et verb. *Votum*.

Praelati regulares, puta generales et provinciales undecim tantum casus reservare possunt, qui assignantur, num. 53 ad 55.

Soli praelati auctoritatem quasi episcopalem habentes possunt casus reservare, et nullatenus superiores locales; imo superiores locales nequeunt iure proprio a dictis casibus reservatis absolvere, nec sibi eligere confessarium non approbatum, n. 56 ad 59.

Regularis, qui invito vel invito praelato sui ordinis, de licentia Episcopi audit confessiones, an valide eas excipiat. Vide verb. *Approbatio*, art. 1, n. 18 et 19.

Praelati regularium possunt suos subditos ab audientis confessionionibus suspendere, n. 61, et verb. *Approbatio*, n. 20.

Praelati regulares possunt suos subditos notarios creare et dispensare cum ipsis illegitimis ad praelaturas religionis, ac quando id censeantur facere, n. 62, 63 et 64.

Quid possit et debeat praelatus regularis, si alius praelatus sibi inferior capiatur a Turcis, seu ab aliis hostibus, n. 65 et 66.

Assignatur quid importent absolutiones generales solitae dari a praelatis in quibusdam anni solemnitatibus, et in fine visitationis, quid datae in articulo mortis, ac quid datae a praesidente ante electionem, num. 67 ad 73, et verb. *Indulgentia*, art. 2, 4 et 5.

Praelati regulares possunt concedere specialibus benefactoribus filiantias, seu litteras filiationis, n. 74.

De privilegiis praelati regularis, tum de potestate eiusdem in suos subditos. Vide n. 80.

Praelati regulares, an, et quando teneantur applicare Missam pro ovibus suis. Vide verb. *Missa*, art. 3, n. 11 circa finem.

Praelati regulares nequeunt concedere licentiam exhumandi cadavera sepulta in eorum ecclesiis. Vide verb. *Cadaver*, n. 21 et 22.

REGULARIS PROFESSIO (VI, 551).

Professio regularis quid sit? Et alia est expressa, et alia tacita, et quae sit utraque. Vide verb. *Professio regularis*, n. 1 et 2.

Ad valorem professionis qualis aetas requiratur, num. 3, 4 et 5.

Quid de anno probationis praerequisito ad valorem professionis, et de professione emissa in articulo mortis ante completum dictum annum probationis, n. 6 ad 14.

Professio emissa iuxta dispositionem Concilii in ordine Minorum, et in religione Sanctissimae Trinitatis Redemptionis Captivorum est valida, non obstantibus eorum municipalibus statutis contrarium disponentibus circa aetatem requisitam, n. 15 et 16.

Professio an possit per superiorem prolongari lapsa tempore novitiatus, n. 17 et 18.

Ad valorem professionis requiritur, quod tam novitiatus, quam ipsa professio fiat in conventibus designatis; secus professio erit nulla, et ad rem adducitur decretum Urbani VIII, n. 19, 20 et 21.

Ratificare volentes professionem nullam ob defectum loci designati, an teneantur reiterare novitiatum, et exquirere novum consensum capituli, n. 22 et 23.

Professio per qualem metum reddatur nulla, vel non, n. 24 ad 39.

Ad valorem professionis requiritur consensus, et acceptatio illius vel illorum ad quos spectat aliquem ad professionem recipere; et quid de ipsis, n. 40 ad 47.

Ad valorem professionis expressae an requiratur certa verborum forma, vel an fieri possit etiam signis et nutibus, et etiam per procuratorem, n. 48 ad 51.

Professio tacita an sit ablata per Concilium Tridentinum et quid requiratur ad eius valorem, n. 52, 53 et 54.

Alia ad rem, n. 55.

An professus ignoranter ante decimum sextum aetatis annum ex errore fidei baptismatis, si exerceat postea actus solitos a professis fieri, censendus sit tacite professus, n. 56.

Hermaphroditus an possit ad professionem admitti, num. 57, 58 et 59.

Religiosus professus an possit eiici a religione sub praetextu quod aliquo morbo laboret, n. 60, 61 et 62.

Quid si reperiatur aliquis professus per simulationem in monasterio monialium, vel aliqua, per simulationem professa in conventu virorum, n. 63.

Novitius de licentia superiorum exiens e monasterio, et rediens ad triennium, an statim profiteri possit, num. 64.

Quicumque nulliter professus potest reclamare, et ad legitimam reclamationem contra nullitatem professionis tres potissimum conditiones requiruntur, quae assignantur et explicantur, n. 65 ad 80.

Nulliter professus certo sciens coram Deo, et in conscientia suam professionem esse nullam ex aliquo essentiali defectu an possit tuta conscientia discedere, ac etiam nubere, ibid., n. 81 et 82.

Nulliter professus dubitans an tacite, vel expresse professionem suam ratificaverit, an, et quando possit reclamare, n. 83.

Nulliter professus an, et quomodo possit professionem suam ratificare, n. 84 ad 87.

Quid de illo, qui receptus pro laico, seu converso, ante, vel post professionem transit ad statum clericalem, et de illo qui professus in aliqua religione, vult ad aliam transire, n. 88 ad 91.

Cogentes viros, vel mulieres ingredi monasterium vel retrahentes, aut impediens ne ingrediantur quomodo peccent, et in quibus poenis subiiciantur, n. 92 ad 97.

Professio regularis varios sortitur effectus, qui assignantur, n. 98 ad 107.

Regulares an teneantur ratificare professionem coram Episcopo ante susceptionem sacrorum ordinum, num. 108 et 109.

Alia ad rem, n. 110 ad 127.

Multa utilia exarantur de professione ficta, n. 128 ad 136.

Professio regularis, vel ingressus alicuius religionis an liberet debitorem ab obligatione restituendi et solvendi debita antea contracta, et an similis debitor possit religionem ingredi, et professionem remittere. Vide verb. *Restitutio*, art. 5, n. 60, ubi plura ad rem.

REGULARES (VI, 584).

REGULARES QUOAD EA QUAE POSSUNT ET DEBENT, VEL NON.

Regulares de cuius approbatione ac licentia audire possint confessiones, sive regularium, sive saecularium, sive monialium, et a quibus casibus absolvere possint, et in quibus impedimentis dispensare. Vide verb. *Regulares*, art. 1, n. 1 ad 11; art. 2 ad finem.

Regulares an teneanturolvere decimas, et an possint mulieres post partum benedicere, et esse compadres, n. 12, 13 et 14.

Regulares an possint habere peculium in particulari, et quid de illis, qui proprietarii decedunt, ac de superioribus eorum spolia sibi appropriantibus, n. 15 ad 20.

Quoad ea quae concernunt regulares apostatas, vel incorrigibiles, n. 21, 22 et 23.

Regulares, quoad recitationem divini Officii, eorum ordinationem, cum monialibus locutionem, eorum praecedentiam, praedicationem, possessiones, novitiatum, professionem, privilegia, quaestuationem, n. 24 ad 33.

Regulares quid possint, vel non, circa funera, quartam, et sepulturam, et administrationem sacramenti Eucharistiae, ac extremae unctionis hospitantibus in eorum monasteriis, quid circa bonorum alienationem, campanarum pulsationem, n. 34 ad 43.

Regulares an et de cuius licentia obtinere possint beneficia saecularia, n. 44.

Quid de regularibus, vel aliis clericis saecularibus aliquem quomodolibet inducentibus ad eligendam sepulturam in eorum ecclesiis, n. 45 et 46.

Regulares non possunt admittre presbyteros saeculares ad celebrandum in suis ecclesiis contra prohibitionem Episcopi, et possunt inter missarum solemnias recipere ea quae sibi offeruntur, n. 47 et 48.

Quid de numero religiosorum in monasteriis, seu conventibus, ac de subiectione eorum superioribus, et quid in eorum causis ad sanctum Officium spectantibus, num. 49 ad 54.

Alia plura de regularibus, et quoad transitum ad aliam religionem, quoad facultatem testandi, quoad largitionem munerum, quoad obligationem acceptandi reformationem tam pro ipsis quam pro monialibus. Et ad rem afferuntur constitutiones et decreta, n. 55 ad 85.

Regularium numerus in unoquoque conventu praefinitus non potest a superioribus augeri, neque potest unus habere locum in duobus monasteriis, n. 86, 87 et 88.

Alia ad rem, n. 89 ad 110.

Regulares et praesertim Franciscani, quibus cibis uti possint in suis ieiuniis, n. 111 et 112.

Regulares an licite possint esse patrini, et qualis compaternitas ex vi regulae prohibeatur fratribus Minoribus, n. 113 ad 118.

Alia ad rem, usque ad n. 156.

Quatuor examinantur quaestiones circa laicum post patratum delictum effectum regularem, n. 158 et 159.

Quandonam regularis ex necessitate patri, matri, etc., superveniente exire e religione possit, et eis subvenire, num. 160.

Regularis an testis in testamento, procurator in iudicio saeculari, exsecutor testamentarius sine superioris

licentia, arbiter, tutor, tabellio, depositarius esse possit, num. 161 ad 168.

Regularis quid ubi exeat a religione, quid suppressa religione, et quid si transeat ad religionem capacem recuperet, n. 169 ad 171.

Quid item recuperet, si promoveatur ad Episcopatum, n. 172.

REGULARES, QUOAD EA IN QUIBUS SUBDUNTUR, VEL NON, IURISDICTIONI ORDINARIORUM.

Exemptio quid sit. Vide verb. *Regulares*, art. 2, n. 1.

An acquiri a regularibus possit communicatio privilegiorum, n. 139.

Episcopi in quibus habeant iurisdictionem tum ordinariam, tum delegatam in regulares, et affertur ad rem constitutio Gregorii XV de exemptorum privilegiis, et adducuntur responsa Sacrae Congregationis Concilii ad varia dubia super dicta constitutione, et variae resolutiones Sacrae Congregationis specialiter deputatae in causa Angelopolitana iurisdictionis vertente inter Episcopum et Patres Iesuitas, confirmatae ab Innocentio X, n. 2 ad 8.

Regulares subiiciuntur Episcopis in pluribus, quae assignantur, n. 9 ad 76.

Ad num. 39, vide n. 77 et 87.

De casibus, quibus regulares licet exempti subiiciuntur delegatae Episcoporum iurisdictioni, n. 140.

Regulares, non obstantibus eorum privilegiis et exemptionibus, an, et quando possint ab Ordinariis constringi censuris, n. 78 ad 83.

Innuitur quid sit attendendum tam ab Ordinariis, quam a regularibus, et ad rem affertur pro coronide monitum Concilii Viennensis Episcopis, et regularibus directum in mutuae debita dilectionis argumentum, num. 84, 85 et 86.

Ad num. 84 auctoris vid. notata circa reverentiam a regularibus exemptis Episcopo praestandam, n. 141 et 142.

An regulares exempti transeundo ante thronum Episcopi teneantur eidem genuflectere, seu potius caput et humeros inclinare, n. 143 ad 149.

Regulares non tenentur ratificare suam professionem coram Episcopis ante susceptionem sacrorum ordinum. Vide verb. *Professio regularis*, n. 118.

REGULARIS DELINQUENS, ET QUOAD IMMUNITATEM (VI, 637).

Regulares delinquentes intra vel extra claustra, a quo puniendi. Vide verb. *Regularis delinquens*, n. 1.

Bona regularium decedentium extra claustra ad quem spectent, n. 2.

Alia plura ad rem et quoad immunitatem, num. 3 ad 86.

RELEGATIO.

Relegationis poena quid sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, num. 22.

RELIGIO NATURALIS ET REVELATA (VI, 652).

Religio unde dicta, et quae sit eius utilitas, necessitas et origo. Vide verb. *Religio naturalis et revelata*, num. 1 ad 42.

Exsistentia naturalis religionis asseritur, ubi et de Deo et variis eius attributis, praesertim de providentia, num. 43 ad 84.

Officia hominis, quae ex Dei providentia sequuntur, num. 85 ad 98.

Divinae revelationis utilitas, convenientia et exsistentia, n. 99 ad 125.

Revelationis divinae characteres qui sint, et probatur hos dari et in sola Christi religione reperiri, non autem in pagana vel in mahumetana religione, n. 126 ad 42.

Religio Romano-catholica est sola, quae revelatae a Deo religionis characteres retineat, n. 43.

RELIGIONES REGULARES ET MILITARES (VI, 687).

QUOAD EA QUAE CONCERNUNT RELIGIONES IN GENERE.

Religio unde dicta, et quid sit, et quid sit religiosus, et an idem significet ac regularis. Vide verb. *Religiones regulares*, etc., art. 1, n. 1 ad 6.

Tria vota paupertatis, obedientiae et castitatis an, et quo iure sint de essentia religionis, n. 7, 8 et 9.

Status religiosus a quo fuerit primo institutus, et an ante Christi adventum fuerit aliqua proprie dicta religio, n. 10 ad 16.

Religiones in quibus inter se conveniant, ac differant, n. 17.

Religio alia est contemplativa, alia activa, et alia mixta, et explicantur singulae, n. 18 ad 21.

Religiones insuper aliae sunt clericales, aliae monachales, aliae mendicantes, et aliae militares, et quae sint singulae, n. 22 ad 27.

Professi in religionibus militaribus an et quales dicantur veri religiosi, n. 28 et 29.

Innuitur utilitas Ecclesiae propter religionum institutionem, et religiones in specie assignantur, num. 30 ad 35.

RELIGIONES, QUOAD PRIMAM PRINCIPALIOREM REGULAM ET MILITANTES SUB IPSA.

Prima principalior regula est S. Basilii ab eodem instituta. Vide verb. *Religiones*, art. 2, n. 1.

Anachronismus notatur, in not. ad n. 1.

Religiones a quibus olim approbarentur, ac confirmarentur, n. 2 et 3.

Monachi S. Basilii quando, et ubi fuerint reformati ac divisi, et a quo fuerint in unam tantum congregationem redacti, n. 4 ad 7.

Qui olim militaverint, et nunc militent sub divi Basilii regula, n. 8 ad 14.

RELIGIONES, QUOAD SECUNDAM PRINCIPALIOREM REGULAM, ET MILITANTES SUB IPSA.

Secunda principalior regula est Sancti Augustini, a quo duo fuerunt ordines instituti, eremitarum scilicet et canonicorum regularium, eorumque assignantur praerogativae, et enumerantur omnes religiones tum regulares, tum equestres, quae olim militarunt, et nunc militant sub dicta utriusque ordinis regula. Vide verb. *Religiones*, art. 3 per tot.

Lector monetur de auctoris hallucinationibus, in not. ad num. 1.

RELIGIONES, QUOAD TERTIAM PRINCIPALIOREM REGULAM, ET MILITANTES SUB IPSA.

Tertia principalior regula est Sancti Benedicti ab eodem instituta, et assignantur omnes Congregationes, et equestres ordines sub ipsa militantes. Vide verb. *Religiones*, art. 4 per tot.

RELIGIONES, QUOAD QUARTAM PRINCIPALIOREM REGULAM, ET MILITANTES SUB IPSA.

Quarta principalior regula est Sancti Patris nostri Francisci, Deo, sibi revelante, et de verbo ad verbum dictante ab eodem conscripta. Vide verb. *Religiones*, art. 5, n. 1 et 2.

Religio fratrum Minorum quando incoeperit, et a quo fuerit confirmata, n. 3.

Sub regula Sancti Patris nostri Francisci militantarii utriusque sexus fratres, ac sorores, tum in claustris, tum extra claustra, et assignantur, n. 4 ad 17.

Ab ordine, seu religione seraphici Patris nostri Francisci originem, seu progressum, vel dependentiam habuerunt varii alii ordines, seu congregationes regulares et saeculares utriusque sexus, et assignantur, num. 18 ad 44.

Ab ordine praedicto promoti, vel dependenter sunt varii ordines equestres, qui assignantur, n. 45 ad 50.

Ordo seraphicus est perpetuo duraturus ex divina revelatione facta Sancto Patri nostro Francisco, n. 51.

Afferuntur diversa encomia data eidem ordini a diversis Summis Pontificibus, n. 52, 53 et 54.

Affertur pro complemento novissima constitutio Benedicti XIII, dirimens controversias de eius primatu et anterioritate, n. 55.

QUOAD PARTICULARES ALIAS RELIGIONES ET CONGREGATIONES, SUB NULLA DICTARUM QUATUOR PRINCIPALIUM REGULARUM MILITANTES, SED PROPRIAS REGULAS ET CONSTITUTIONES HABENTES.

Assignantur varii particulares ordines ac congregationes, tum virorum, tum monialium, et varii ordines equestres. Vide verb. *Religiones*, art. 6, n. 1 ad 22.

Recensentur auctores, qui agunt de origine, et variis regularium speciebus, deque originibus monasticis tractant, n. 23 ad 28.

Reliquiarum detractio in elevatione corporum sanctorum quomodo puniatur. Vide verb. *Reliquiae*, n. 1 ad 5, et verb. *Cultus sanctorum*.

REMEX (VI, 730).

Christiani captivi in triremibus Turcarum an licite remigare possint contra Catholicos ob evitandam mortem, vel grave damnum. Vide verb. *Remex*, n. 1.

Remiges fugientes an, et quando gaudeant immunitate ecclesiastica, n. 2 ad 19 ubi plura ad rem.

REMISSIO.

Remissio mercedis, seu pensiohis quando a locatore sit facienda, vel non. Vide verb. *Locatio*, n. 37, verb. *Emphyteusis*, art. 2, num. 29.

REPETUNDAE.

Repetundarum criminis poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 1, num. 183.

REPRESENTATIONES.

Repraesentationes an, et quae fieri possint in ecclesiis. Vide verb. *Ecclesia*, art. 5, num. 49.

REPUDIUM (VI, 732).

Vide verb. *Repudium*, n. 1 et seqq.

RESCISSIO AC NULLITAS MATRIMONII (VI, 732).

Quid Benedictus XIV statuerit circa methodum in peragendis iudiciis dissolutionis vinculi matrimonialis; et eius affertur constitutio. Vide verb. *Rescissio matrimonii*, n. 1.

Quisnam in huiusmodi matrimonii causis, ex mente Concilii Tridentini, sint iudices, n. 2 ad 6.

An abbates et alii inferiores praelati potestate in praedictis causis iudicandis polleant, n. 7 et 8.

RESCRIPTUM (VI, 738).

Rescriptum vi nominis quid importet, et quid sit. Vide verb. *Rescriptum*, num. 1 et 2.

Rescriptum aliud est iustitiae, et aliud gratiae, et utrumque explicatur, n. 3 ad 6.

Rescripta tum iustitiae, tum gratiae quis impetrare possit, vel non, n. 7 ad 10.

Rescripta tum iustitiae, tum gratiae intra quod tempus praesentari debeant, et quale tempus sit in ipsis attendendum, n. 11 ad 16.

Innuitur quomodo rescripta sint interpretanda, et ad rem adducuntur exempla, n. 17 ad 22.

Qualis interpretatio facienda sit in rescriptis habentibus vim beneficii. Vide verb. *Privilegium*, art. 2, n. 19 ad 28.

Rescripta sive iustitiae, sive gratiae per subreptionem, vel obreptionem obtenta, quando ipso iure sint nulla, vel non, et qualis sit differentia inter subreptionem, et obreptionem, et quomodo per ipsas rescriptum vitari possit, n. 24 ad 33.

Quisnam probare debeat subreptionem et obreptionem rescripti, n. 50 ad 57.

Unde constare possit principem non ita rescriptum facturum fuisse, uti haec vel illa qualitas esset expressa, vel non, n. 58 ad 64.

Error Latinitatis, vel in nomine, aut pronomine an, et quando vitiet rescripta apostolica, aut testamenta, vel alias scripturas, n. 34 ad 37.

Rescripta apostolica, et alia quando praesumantur falsa, num. 38 et 39.

De indiciis, quibus vera rescripta a falsis discernuntur, num. 65.

Rescripta iustitiae quando expirent re adhuc integra, vel non, et quando res adhuc integra dicatur, vel non, num. 40 et 41.

Rescripta gratiae quando expirent, vel non, n. 42 ad 48.

RESSCRIPTA, QUOAD EA QVAE CONCERNUNT RENUNTIATIONEM ET REVOCATIONEM RESCRIPTORUM.

Vide verb. *Privilegium*, art. 3.

Formae rescriptorum variae quot sint, et explanantur, n. 66 ad 72.

Rescriptum *ad instantiam* et rescripto *motu proprio*, quae sint, et quis sit illorum effectus, n. 73 ad 77.

Clausulae in rescriptis addi solitae enumerantur et explanantur, n. 78 ad 82.

Regulae variae ad rescriptorum interpretationem offeruntur et elucidantur, num. 83.

Quodnam rescriptum praefendum, et executioni mandandum, quando super una eademque causa duo vel plura rescripta sunt impetrata, n. 84 ad 87.

Quot modis vitari et suspecta reddi possint rescripta, num. 88 ad 91.

An subsistat rescriptum, in quo ex duabus causis, simul et copulative allegatis, una sit vera, altera falsa, num. 92 et 93.

Rescripta an vitentur per errorem adiectae qualitatis, num. 94.

RESERVATIO CASUUM (VI, 748).

Reservatio casuum et casus reservatus quid sit, et per ipsum actum reservationis quae persona afficiatur. Vide verb. *Reservatio casuum*, num. 1, 2 et 3.

Regulares in dioecesi Episcopi approbantis possunt absolvere poenitentes alterius dioecesis a casibus in ipsa reservatis, et an id etiam possint alii confessarii, num. 4 et 5.

Datur in Ecclesia Dei potestas reservandi casus, quae peccata reservari debeant, et quibus competat, vel non, talis potestas, n. 6 ad 12.

Papa quae peccata ordinarie sibi reservet, et quinae sint casus Papae reservati, num. 13, 14 et 15; et verb. *Absolutio*, art. 1, verb. *Excommunicatio*, art. 2, 3 et 4.

Quinae sint casus Episcopis reservati, n. 16.

Quinae sint casus, qui reservari possunt a praelatis regularibus, n. 17 ad 23.

Regulares non exempti subiacent casibus ab Episcopo reservatis, n. 24.

Episcopi quas absolutiones non debeant sibi reservare, n. 25 et 26.

Quid de poenitentiis cathedralium circa casus reservatos, n. 27, 28 et 29.

A casibus reservatis, sive summo Pontifici, sive Episcopis, sive praelatis regularibus, quinae et a quibus possint absolvere, vel non. Vide verb. *Absolutio*, per totum.

Quando et quomodo, urgente necessitate celebrandi seu communicandi, possit poenitens absolvi ab inferiori confessario a peccatis reservatis, etiam censuram adnexam habentibus, et quid de poenitente habente unicum peccatum reservatum sine ullis aliis, vel obliviscente alicuius reservati, vel ipsum ignorante, num. 31 ad 38.

Quid de confessario inferiori dubitante dubio iuris,

sive facti, sive dubio positivo, sive negativo, an peccatum sit reservatum, et de poenitente post confessionem talis peccati dubii cognoscente fuisse revera reservatum, n. 40, 41 et 42.

An, et quando possit absolvi, qui post obtentam facultatem, ut absolvatur, iterum committit alia reservata, num. 43.

Pueri usum rationis habentes ante annos pubertatis, incurrunt casus reservatos, n. 44.

Alia ad rem. Vide verb. *Absolutio, Approbatio, Confessarius, Iubilaeum, Moniales, Novitius, Praelatus regularis, Regulares*.

Monetur lector ne laxioribus auctoris opinionibus in hoc articulo expositis se dedat, n. 53 ad 58.

RESIDENTIA, RESIDERE (VI, 761).

Residere in ecclesia vel praebenda quid sit et importet, et ad residendum quid sufficiat et requiratur. Vide verb. *Residentia*, num. 1, 2 et 3.

Residentia est duplex, una vera, et altera ficta, et quae utraque sit, n. 4.

Quae beneficia requirant residentiam de iure, et quae de consuetudine, n. 5 ad 8.

Quoad ea quae concernunt canonicorum residentiam. Vide verb. *Canonicus*, art. 5, per tot.

Quoad ea quae concernunt residentiam Episcoporum. Vide num. 11 ad 30; et verb. *Episcopus*, art. 3, num. 1 ad 39.

Quoad ea quae concernunt residentiam parochorum. Vide num. 32 ad 45; et verb. *Parochus*, art. 2, n. 1 ad 56.

Quid circa residentiam clericorum simplex solum beneficium habentium, num. 12.

Episcopi residere debent in suis dioecesibus, a quibus non licet ipsis quotannis abesse sine iusta causa, num. 46.

Alia vid. num. 47 ad 56.

Quid residentia praecisa, quid causativa, num. 57 et 58.

Ex quibus dignosci possit, utrum beneficio imposita sit residentia praecisa, an residentia causativa, num. 59 et 60.

Impetratio beneficii, quod sit obnoxium oneri residentiae causativae, valida est, vel si nihil dictum sit de residentia, vel si negatum sit habere ipsum residentiae onus, n. 61.

Differentia iudicatur, quae intercedit residentiam praecisam a iure impositam inter et residentiam scriptam ab homine, n. 62.

RESIDUUM CRIMEN.

De residui criminis poena, quae sit et quid sit crimen de residuis. Vide verb. *Poena*, art. 2, num. 186.

RESIGNATIO (VI, 772).

RESIGNATIO, SEU RENUNTIATIO BENEFICIORUM, ET PERMUTATIO EORUM.

Resignatio beneficii quid sit. Vide verb. *Resignatio beneficiorum*, num. 2.

Resignatio, renuntiatio et cessio inter se confunduntur, num. 2.

Resignatio beneficii alia est tacita, et alia expressa, et quae utraque sit, n. 3 ad 6.

Resignatio expressa, alia est pura, et alia conditionalis, et quae utraque sit, n. 7, 8 et 9.

Resignatio conditionalis fieri solet quinque modis, qui assignantur, n. 10.

Quilibet clericus cuiuscunque dignitatis potest ex iusta causa resignare beneficium, n. 11, 12 et 13.

Assignantur tamen multi, qui non possunt beneficia resignare, n. 14 ad 21.

Quid circa resignationem beneficiorum iurispatronatus, et electivorum, n. 22, 23 et 24.

Resignari non possunt, lite pendente, beneficia litigiosa, nec beneficia unita, 25 et 26.

Quid de praxi curiae Romanae circa resignationem parochialium ad favorem tertii, n. 27 et 28.

Assignantur iustae et legitimae causae, ob quas potest fieri beneficiorum resignatio, etiam ab Episcopis, num. 29 et 30.

Assignantur causae, ob quas possunt Episcopi resignationes admittere, n. 31 et 32.

Facta resignatione pura, et a legitimo superiore admissa, non est amplius locus poenitentiae, bene vero ante eius admissionem, n. 33 et 34.

Qui beneficium resignavit, potest redire ad idem beneficium ex novo titulo, n. 35.

Resignatio beneficiorum in quorum manibus fieri possit vel non, et quomodo, n. 36 ad 41.

Episcopus quibus possit, vel non, conferre beneficia in suis manibus resignata, n. 42, 43 et 44.

Resignatio reciproca triangularis, seu quadrangularis a solo Papa potest admitti, n. 45.

Resignatio conditionalis cum reservatione certae pensionis a solo Papa admitti potest, et quando, ac ex quibus causis possit Episcopus pensionem imponere, num. 46 et 47.

Resignatio beneficii cum reservatione regressus, vel accessus; item beneficii reservatio facta cum aliquo pacto, conventionione, aut confidentia, a solo Papa admitti potest, n. 48 ad 53.

Resignatio beneficii, ut sit licita et valida, debet esse spontanea et libera, ac pura ab omni pactione, n. 54 et 55.

Resignatio pura et absoluta admitti potest ab Episcopo sub iustis causis, quae assignantur, n. 56.

Permutatio beneficiorum quid sit, cum quibus causis fieri, et a quibus admitti possit, vel non, et quomodo, n. 57 ad 74.

Quid circa resignationem beneficiorum iurispatronatus, n. 75 ad 79.

Permutatio beneficii debet fieri cum altero vero beneficio, nec potest fieri coram Episcopo cum pensione, num. 80.

Ad validitatem resignationum et permutationum beneficiorum requiritur earum publicatio facta iuxta formam indictam a Gregorio XIII, cuius constitutio ad id edita adducitur, et assignantur beneficia, quae publicari debent vel non; qui teneantur, ubi, quomodo, et quando ac sub quibus poenis, n. 81 ad 104.

Impetrans beneficium vacatum ob neglectam publicationem ad quid teneatur, et quid si plures tale beneficium impetraverint, n. 105.

Impetrans tale beneficium tenetur concludenter probare neglectam fuisse publicationem; impeditus autem legitime non dicitur negligens, n. 106 ad 107.

Publicatio facta quomodo probetur, et quid ad id sufficiat, et an allata constitutio Gregoriana sit ubique usu recepta, num. 108 ad 111.

Quoad resignationes beneficiorum attendenda est novissima constitutio Benedicti XIV in qua varia statuuntur quae assignantur, n. 112.

Magna intercedit differentia Concilium Tridentinum inter et bullam Pianam, quoad resignationem beneficii ad cuius titulum fuit quis ordinatus, factam coram Ordinario, sine hac mentione, n. 121 ad 125.

Bulla Piana, prohibens ne Episcopi conferant beneficia coram ipsis resignata, consanguineis, affinibus et familiaribus, locum sibi non vindicat quoad beneficia, quae resignantur ex causa permutationis, n. 126.

Quoad beneficia iurispatronatus multum interest, utrum resignatio facta sit nullatenus requisito consensu patronorum, an requisito et non obtento consensu hoc, num. 127 ad 129.

Alia vid. n. 113 ad 126.

RESOLUTIONES SACRARUM CONGREGATIONUM (VI, 792).

Quoad resolutiones Sacrarum Congregationum. Vide verb. *Resolutiones* per totum, et verb. *Declarationes*.

RESTITUTIO IN INTEGRUM (VI, 793).

Restitutio in integrum generatim, et restitutio in specie quid sit. Vide verb. *Restitutio in integrum*, n. 1 et 2.

Ut restitutio in integrum concedatur, plura requiruntur, quae assignantur, n. 3 ad 6.

Beneficium restitutionis in integrum conceditur pluribus, qui assignantur, num. 7 ad 17.

Restitutio in integrum coram quo iudice sit petenda, et intra quod tempus, et quando tempus praescriptum currere incipiat, n. 18 ad 25.

Tempus concessum pro petenda restitutione non currit iuste impedito, n. 26.

Ecclesiae aliaque loca pia sunt restituenda in integrum etiam post lapsum statutum ob varias iustas causas quae assignantur, n. 27 et 28.

Petita restitutione in integrum an, et quando suspendatur executio sententiae, n. 29 et 30.

Restitutio in integrum quando, a quo, et ob quas causas concedenda sit regularibus, vel monialibus reclamantibus etiam post lapsum quinquennium contra nullitatem professionis, et ut restitutio locum habeat, quid necesse sit probare, n. 31 ad 40.

Restitutioe obtenta a Sacra Congregatione reliqui actus ubi sint faciendi, n. 41.

Quamvis praetor ut corrigeret ius civile induxerit restitutionem in integrum, sunt tamen restitutiones in integrum quas exemplo iuris praetorii proposuit ius civile, et illarum exempla adducuntur, n. 41 ad 44.

Interest vero, num restitutio detur iure praetorio, an ex iure civili et quare, n. 45 et seq.

RESTITUTIO (VI, 793).

RESTITUTIO, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT RESTITUTIONIS NATURAM, RADICES, NECESSITATEM, ET OBLIGATOS AD IPSAM.

Restitutio unde dicta, quid sit, et unde oriatur eius obligatio. Vide verb. *Restitutio*, art. 1, n. 1 ad 5.

Quot et quae sint radices restitutionis, n. 6 et 7.

Restitutionem tenentur non solum qui per se et physice, sed etiam qui moraliter influunt in damnum alterius; et causae moraliter in alterius damnum coeoperantes, vel influentes, novem enumerantur in duobus versiculis comprehensae, et eorum quaelibet singillatim perstringitur, n. 11 ad 58.

Animadversio in auctoris sententiam, in not. n. 34 et 40 in not.

Explicatur auctor, n. 52 in not.

Obligati ad damnum impediendum sive ex iustitia, sive ex charitate, et non impediendes, an, quando et quales ex ipsis teneantur ad restitutionem? et istorum plurimi assignantur, n. 59 ad 71.

Vide etiam notas ad num. 73, 75 et 79.

Fure donante alicui partem rei furtivae, vel de suo ad hoc ut teneat an teneatur ille talis ad restitutionem, num. 72 et 73.

Confessarius sive ex ignorantia, sive ex malitia, aut bona fides poenitentem deobligans a restitutione quando tenetur, vel ipsum obligans, quando non tenetur, an teneatur ad damni compensationem, n. 74 ad 77.

Testis in iudicio testimonium dicens cum damno innocentis, veritatem dissimulans, aut celans an teneatur ad damni compensationem, n. 78 et 79.

Ficti pauperes an teneantur restituere elemosynas acceptas, n. 80.

Adulteri et stupratores an, et quomodo teneantur damna ex adulterio vel stupro causata compensare, in 81 et 82.

Parentes exponentes filios suos aliorum expensis alendos; emptores et venditores; possessor bonae vel malae fidei; defraudantes gabellas; pascentes animalia in pascuis alienis, et lignantes in alienis silvis; impediendes aliquem a consecutione alicuius boni, an, et quando teneantur ad restitutionem, n. 83 ad 89.

An et quando fur ob furta minuta, et alia gravia teneatur ad restitutionem, num. 90.

Res inventae, vel derelictae, quomodo, et quibus restituendae, n. 91.

Canonici, vel beneficiati an, et quando teneantur ad restitutionem fructuum ob non residentiam, vel non recitationem divini Officii, n. 92 et 93.

An, et quomodo facienda sit restitutio pro fama ablata. Vide verb. *Detractio*.

Alia ad rem, num. 95.

RESTITUTIO, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT RESTITUTIONEM PRO HOMICIDIO, VEL PERCUSSIONE, SEU MUTILATIONE.

Iniustus et voluntarius homicida, percussor, vel mutilator quae damna compensare teneatur, vel non. Vide verb. *Restitutio*, art. 2, num. 1 ad 5.

Pro vita, membro, vel cicatrice an sit de rigore iustitiae commutativae facienda aliqua restitutio, et quid ad rem sentiant doctores exponitur, n. 6 ad 15.

Occidens iniustum invasorem, vel provocantem, seu voluntarie consentientem in pugnam an teneatur ad damni inde secuti compensationem, n. 16 ad 21.

Provocans occidens provocatum, qui metu infamiae debuit comparere, an teneatur ad damni compensationem, n. 22.

Committens occultum homicidium, quod postea per errorem alteri imputatur, an teneatur ad damna illi inde secuta compensanda, n. 23 et 24.

Auctoris sententia emendatur, n. 23 in not.

Quid de illo qui cadaver occisi ponit ante domum, vel sepelit in horto innocentis, n. 25 et 26.

Intendens occidere feram, et occidens hominem, vel intendens occidere Caium inimicum, et occidens Titium, an teneatur ad aliquam compensationem, n. 27 et 28.

Ebrius alium occidens an teneatur ad restitutionem, num. 29.

Vulnerans alium vulnere non lethali, si occasione talis vulneris alius morbus inde subortus mortem inferat vulnerato, an teneatur vulnerans ad restitutionem, num. 30 et 31.

Occidens hominem, quem certo scit paulo post iusta vel iniusta morte occidendum, an teneatur ad restitutionem, n. 32 et 33.

Occidens aliquem propter verba contumeliosa an teneatur ad restitutionem, n. 36 et 37.

Si occurrens ad rixantes separandos occidatur, an teneatur rixantes ad restitutionem, n. 36 et 37.

Teneri videtur, num. 37 in not.

Si quis a mandatariis requisitus ostendat domum Caii, qui fuit inde ab illis occisus, an teneatur ad restitutionem, n. 38.

Homicida an liberetur ab obligatione restituendi, si a magistratu capite plectatur, n. 39 et 40.

Damna ex homicidio secuta quibus et quomodo sint compensanda, n. 41 ad 48.

RESTITUTIO, QUID, CUI, ET QUANDO SIT RESTITUENDUM.

Quid sit ex iustitia commutativa restituendum. Vide verb. *Restitutio*, art. 3, n. 1, 2 et 3.

Quid sit restituendum a possessore bonae vel malae fidei, quid a commodatario, conductore, mutuatario, emptore, et venditore, emphyteuta, lusore et quid in rerum occupatione, alluvione, specificatione, accessione, confusione, commistione et fructuum perceptione, num. 4 ad 12.

Accepta ob actionem malam, vel peccaminosam an, et quando sint restituenda, n. 13 ad 16.

Promissio, seu conventio de danda certa pecuniae summa alicui ob turpem et peccaminosam actionem perpetranda an habeat vim obligandi, et affertur quid super hac re sentiant doctores, n. 17 ad 23.

Femina an licite retinere possit munera ab amasio recepta, n. 24 et 25.

Accipiens pecuniam a daemone ad quid teneatur, num. 26.

Vide notata, num. 26.

Accepta pro actione debita ex iustitia an sint restituenda, et assignantur plures, qui hoc modo iustitiam violant cum onere restitutionis, n. 27 ad 30.

Quid in specie de iudice circa munera recepta. Vide verb. *Iudex*.

Accepta pro actione debita ex quacunque alia virtute praeter iustitiam, an et quando sint restituenda, et ad rem afferuntur exempla, n. 32, 33 et 34.

Restitutio ordinarie facienda est domino rei ablatae; excipiuntur tamen plures casus, qui assignantur, n. 35 ad 41.

Vide not. ad n. 39 et 41.

Quid quando non constat de vero domino seu legitimo rei possessore, n. 42 ad 48.

Bona naufragata in mari vel in eius littore reperta cui sint restituenda, num. 49 et 50.

Quid de illo, qui ex delicto habet bona incerta, n. 51 ad 56.

Occurritur falsae sententiae, in not. ad n. 53.

Pro damnis illatis immediate alicui communitati vel collegio, et huiusmodi quae unum corpus constituunt, cui sit facienda restitutio, n. 57.

Pro damnis illatis immediate personis particularibus in furtis minutis, quomodo sit ipsis facienda restitutio, et quid si particulares sint extranei vel ignoti, num. 58 et 59.

An et quibus restituendi sint thesauri inventi. Vide verb. *Dominium*, art. 3, n. 27 ad 45.

Capientes animalia in leporariis, vivariis, stagnis, etc., vel animalia domestica, seu naturaliter mansueta vel feras a venatoribus vulneratas, aut pisces in piscatorum retibus, quando et quibus teneantur restituere, num. 61 ad 67.

Apes ex proprio alveari evolantes, et alterius alveare occupantes, an et quando sint restituendae, n. 68 et 69.

Quid de illo, qui pecuniam ab ipso furatus, vel ab alio fure mala fide acceptam ita cum propria commiscuit, ut discerni amplius nequeat, n. 70.

Quid de illo qui pecuniam furtivam accepit bona fide in solutionem alicuius debiti, vel gratis; aut lucrationis causa, et bona fide pariter cum sua commiscuit, n. 71 et 72.

Emens rem furtivam bona fide ad quid teneatur, et quid possit, vel non, circa eandem, n. 73 ad 77.

Emens rem pecunia furtiva ad quid teneatur, et quid de pecunia furtiva acquisita a venditore talis rei, n. 78 et 79.

Alia ad rem, n. 80.

Quibus facienda sit restitutio pro rebus in bello captis et damnis causatis, n. 81.

Bona vacantia cui devolvantur, n. 82.

Restitutio ordinarie facienda est statim, ac quis cognoscit se esse rei alienae debitorem, seu iniustum detentorem, n. 83.

Ly statim dupliciter sumitur, scilicet moraliter et mathematicae, n. 84 et 85.

Restitutio debitorum, sive ex delicto formali iniustae acceptionis vel damnificationis; sive ex re accepta a possessione bonae fidei; sive ex contractu, an sit facienda statim mathematicae vel moraliter sumpto, n. 86 ad 91.

Quid de debitore restituente successive per partes, quando potest simul solvere totum, et an et quando possit debitor a confessario absolvi non prius facta restitutione, et quid de debitore, qui restitutionem differt usque ad mortem, n. 95 ad 102.

RESTITUTIO, UBI, QUOMODO ET QUO ORDINE FACIENDA SIT.

Restitutio tum ex delicto, tum ex re accepta, ubi et cuius expensis fieri debeat, et ad quid teneatur possessor bonae fidei postquam intellexit rem esse alienam. Vide verb. *Restitutio*, art. 4, n. 1 ad 11.

Debita sive ex contractu simpliciter, sive oneroso, sive gratuito, in quo loco, et quomodo sint solvenda vel restituenda, et quid si pro restitutione facienda sit res alio transportanda, n. 13 ad 17.

Restitutio facienda est tali modo, quo res sufficienter perveniat ad manus domini vel creditoris, num. 18.

Restitutio ex delicto sive publico sive occulto, quomodo facienda, n. 19 et 20.

Debitor quicunque, an et quando liberetur ab onere restitutionis, debitum transmittendo per tertiam personam, et in casu quo res transmissa non perveniat ad manus Domini, vel pereat, an teneatur iterum restituere, n. 21 ad 28.

Quae debita praeferenda sint in ordine restitutionis, n. 29, 30 et 31.

Venditor rei, an et quando sit praefereendus aliis creditoribus, n. 32, 33 et 34.

Debita ex delicto an sint aequaliter solvenda cum debitis ex contractu iusto, n. 35, 36 et 37.

Debita hypothecata quibus sint praeferenda, n. 38.

Inter creditores hypothecarios, ordinarie loquendo, illi sunt praefereendi, qui sunt priores; excipiuntur tamen aliqui casus, in quibus ex privilegio hypothecae, quaedam posteriores praefereuntur prioribus non privilegiatis, et dicti casus assignantur, n. 39 ad 60.

Inter creditores hypothecarios et chirographarios qualis praefereantiae ordo sit servandus in ipsis facienda restitutione, n. 61 ad 65.

Inter debita mere personalia, paria, et eiusdem generis quae prius sint solvenda, vel non, n. 66 ad 69.

Inter creditores mere personales quis sit praefereendus, et an possit debitor, sciens se non habere unde possit solvere omnibus, praeferre aliis creditoribus aliquem suum amicum seu familiarem non petentem, n. 70, 71 et 72.

Creditor pauper an possit intuitu paupertatis praeferrī creditori diviti, n. 73.

RESTITUTIO, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT CAUSAS EXCUSANTES VEL NON EXCUSANTES A RESTITUTIONE, UT VEL DIFFERRI, VEL NON OMNINO OMITTI POSSIT.

Causae excusantes pro restitutione differenda quot, et quae sint, et quando propter ipsas possit debitor licite restitutionem differre, vel non. Vide verb. *Restitutio*, art. 5, n. 1 ad 25.

Assignantur et explicantur causae omnino excusantes a restitutione facienda, et exponitur quando per ipsas restitutio a debitore licite omitti possit, vel non, n. 26 ad 43.

Moderantur, in not. ad n. 39.

Debitor solvens creditoris sui creditoris, an et in quo foro liberetur ab onere denuo restituendi, n. 44 ad 48.

Debitor qui bonis cessit an liberetur ab onere restitutionis, et ad quid teneatur, si deveniat ad pinguiorum fortunam, et quid de bonis acquisitis ante cessionem ipse, vel ipsius haeredes disponere possint, n. 49 ad 57.

Occurritur quibusdam laxis opinionibus, in not. ad n. 53, 55 et 56.

Quid de debitore vel fideiussore illius, qui bonis cessit, n. 58 et 59.

Ingressus et professio religionis an liberet debitorem ab obligatione restituendi seu solvendi debita antea contracta; et affertur quid ad rem sentiant doctores, et innuitur ad quid teneatur monasterium vel religiosus debitor post emissam professionem, num. 60 ad 74.

Excommunicatio creditoris vel debitoris non excusat a restitutione facienda. Vide verb. *Restitutio*, art. 5, num. 75.

An si debitor morte plectatur excusarentur eius haeredes a restitutione damni causati per delictum, ob quod fuit ultimo supplicio punitus. Vide supra art. 2, n. 39 et 40.

In singulis superioribus quinque de restitutione articulis pluries carpitur auctor, n. 77.

Indicantur auctores, qui de restitutione, quod pertinet ad forum fori, docte scripserunt, n. 77.

RESTRICTIO MENTALIS (VI, 856).

Restrictio mentalis duplex assignatur, et explicatur. Vide verb. *Restrictio mentalis*, n. 1.

Amphibologia seu aequivocatio quid sit, n. 2.

Restrictio mentalis et amphibologia, quomodo et in quibus casibus excusent a mendacio vel periurio, et alii ex dictis casibus assignantur, n. 3 ad 10.

Sed vide in not.

Quomodo excusentur mercatores dicentes vel iurantes non posse pro tali pretio mercem vendere, vel sibi pluri constare, licet in rigore hoc verum non sit, num. 11.

Reus an et quando teneatur, vel non, fateri veritatem iudici ipsum interroganti cum iuramento, n. 12 ad 14.

RETRACTUS GENTILITIUS.

Retractus gentilitius quid sit. Vide verb. *Contractus emptionis*, art. 4, n. 26 ad 42.

REUS (VI, 858).

Reus unde dicatur. Vide verb. *Reus*, n. 1.

Alia de ipso, n. 2 ad 11.

Reprehenditur auctor, n. 11 in not.

Reus an, quando et quibus mediis licite fugere possit e carcere, et an quis possit licite ipsum iuvare ad carcerem frangendum, n. 12 ad 21.

Reprehenditur auctor, n. 17 in not.

Reus ad quid teneatur, vel non, coram iudice interrogante, vel in tormentis positus, n. 22 ad 35.

Sed vide ad n. 22 auctoris, in not.

Vide etiam not. ad n. 26 et 30, in n. 46 ad 58.

Quid circa viaticum tribuendum reo ultimo supplicio puniendo, n. 36 ad 39.

Alia ad rem, n. 40 ad 43.

De favore rei in iure, n. 45.

Reus quoad confugium. Vide verb. *Immunitas*, art. 3 per tot.

REVELANTES CONFSSIONES.

Revelantium confessionem sacramentalem poenae quae sint. Vide verb. *Poenae*, art. 2, n. 195, et verb. *Sigillum sacramentalis confessionis*, n. 25.

REVELATIO.

Revelationis secretorum poenae quae sint. Vide verb. *Poenae*, art. 2, n. 188.

RITUS (VI, 864).

Super ritibus Ecclesiae eorumque observantia nemini licet dispensationem concedere, inconsulta Sancta Sede. Vide verb. *Ritus*, n. 1 et 2.

Quid Christiani homines circa ritus Ecclesiae facere debeant, late exponitur, n. 3 ad 19.

De ritibus Malabaricis et Sinensibus cum aliqua historia controversiarum, n. 20 ad 26.

De Sacrorum Rituum Congr. et illius consultoribus late, n. 27 et seqq.

RIXA.

Rixa quid sit. Vide verb. *Bellum*, num. 4, et verb. *Virtus*, n. 86.

ROGATIONES (VI, 867).

Rogationes a quo primo inventae et institutae, et a quo fuerit in ipsis indictum ieiunium. Vide verb. *Rogationes*, n. 1 ad 5.

Animadversio in textum, in not. ad n. 3.

Quid de litanis recitandis in triduo Rogationum, n. 6 et 7.

Corrigitur auctor, n. 7 in not.

Triduanae Rogationes cur ab Ecclesia universali praecipiantur quotannis celebrari, n. 8.

Alia ad rem, n. 9.

ROMANI PONTIFICES (VI, 868).

Affertur completa omnium Summorum Pontificum, a beato Petro usque ad Pium IX, series, ex celebriorum chronologorum tabulis deprompta. Vide verb. *Romani pontifices*, per tot.

RUBRICAE (VI, 874).

Rubricae unde dictae, et quid sint. Vide verb. *Rubricae*, n. 1 et 2.

Rubricae aliae sunt praeceptivae, aliae directivae, et explicantur, n. 3.

Rubricae praeceptivae, quando et quae obligent sub mortali, n. 4 et 5.

Transgressio rubricarum praeceptivarum ex suo genere mortalis potest esse venialis ex duplici capite, et assignantur, n. 6.

Transgressio rubricarum praeceptivarum ex suo genere levis seu venialis potest transire in mortalem quatuor praecipue modis, qui assignantur, num. 7 ad 11.

Transgressio rubricarum mere directivarum, an et quale sit peccatum, n. 12 et 13.

Aliquid omittere sive essentielle, sive accidentale in rubricis missam concernentibus, quando et quale sit peccatum, n. 14 ad 24.

Explicatur auctor in not. ad n. 16.

Addere aliquid in missa sive in notabili quantitate, sive non, an et quale sit peccatum, n. 25 ad 34.

Mutare ritum missae in rubricis designatum, quale sit peccatum, et quid in casu possint, vel non, locorum Ordinarii, n. 35 et 36.

Mutare propria auctoritate et voluntate praescriptas preces in alias, vel mutare imperfecte aliquas actiones, aut invertere partes eiusdem, vel diversae rationis, quale sit peccatum, n. 37, 38 et 39.

Alia ad rem, n. 40.

RUMOR.

Rumor quid sit. Vide verb. *Fama*, n. 12 ad 32.

Rumor an sufficiat ad impediendum matrimonium. Vide n. 53.

S

SABBATUM (VII, 5).

Sabbatum eiusque nomen quid indicet ac significet, et quid de eo in Veteri ac Novo Testamento. Vide verb. *Sabbatum*, n. 1 ad 4.

Dies Dominica quando celebrari incoeperit pro die Sabbati, et quibus de causis, n. 5 ad 8.

Sabbato olim et feria vi ieiunabatur, et quare, n. 9 et 10.

Sabbato magno, seu sancto, consecrari potest Episcopus, n. 11.

Sabbato sancto non possunt pulsari campanae in aliqua ecclesia ante pulsationem in ecclesia cathedrali vel matrice; et quid si secus, n. 12 ad 16.

Prohibitum est Christianis Sabbato praesertim inseruire Hebraeis, accendendo eis ignem, et similia, n. 17.

Sabbato sancto nullimode dici potest missa privata, num. 18.

Sabbati diebus abstinencia a carnibus non semper ubique fuit de praecepto. Vide verb. *Sabbatum*, n. 19 ad 27.

SACERDOTIUM, SACERDOS (VII, 9).

Sacerdotium fuit in omni lege. Vide verb. *Sacerdotium*, n. 1.

Sacerdos qui fuerit tempore legis naturae, legis scriptae, et legis gratiae, n. 2 ad 4.

Sacerdotium legis veteris commutatum est in novum, n. 5.

Sacerdotium novae legis a Christo est institutum, et est visibile et externum signum; et qualem dicat potestatem; n. 6, 7 et 8.

Sacerdotalis ordo a quo incoeperit et sacerdos unde dicatur, n. 9 et 10.

Sacerdos non potest iterum fieri laicus, n. 11.

Sacerdos malus non perdit ordinem; et aequae ac bonus valide conficit corpus Christi, dignior autem facilius a Deo exauditur, n. 12 ad 18.

Sacerdos in mortali existens debet confiteri antequam celebret, et quid si desit confessarius, n. 19.

Sacerdos pollutionem patiens in nocte, an possit mane celebrare, n. 20.

Sacerdos, an et quomodo stolam deferre debeat, num. 21.

Sacerdos quando possit ex se ipso communicare, et sub qua specie, n. 22, 23 et 24.

Alia plura de sacerdotibus, n. 25 usque ad 146.

Auctor ad n. 33 explicatur; n. 153 ad 172.

Sacerdotes exteri, et maxime peregrini, non sunt admittendi ad missam celebrandam et sacramenta administranda sine litteris commendatitiis suorum Ordinarium, n. 147 et seqq.

Limita si sacerdos aliquis exteris per longum tempus in loco aliquo celebraverit, eiusque mores iam sint noti, n. 150 et 151.

An Episcopus prohibere valeat, ne sacerdotes regulares peregrini celebrent in ecclesiis regularium, n. 152.

Sacerdotes prohiberi possunt ab Ordinario, ne minorem uno iulio eleemosynam pro missa accipiant. Vide verb. *Eleemosyna*, n. 64.

SACRAMENTALIA.

Vide verb. *Peccatum*, n. 47 ad 55.

SACRAMENTUM (VII, 21).

SACRAMENTUM, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT SACRAMENTORUM NATURAM, INSTITUTIONEM, NUMERUM, MATERIAM, FORMAM, MINISTRUM ET INTENTIONEM.

Sacramenti tres acceptiones assignantur, eiusque definitio traditur. Vide verb. *Sacramentum*, artic. 1, n. 1 et 2.

Sacramenta novae legis quot sint, et a quo instituta, et in quo differant ab illis antiquae legis, num. 3 ad 6, et n. 49.

Sacramenta novae legis quaedam dicuntur mortuorum, et alia vivorum; quaedam iterabilia et non characteristic, quaedam iterabilia et characteristic; quaedam permanentia, et quaedam transeuntia; quaedam omnibus necessaria, et quaedam non omnibus necessaria; et singula explicantur, n. 7 ad 14.

Sacramenta non sunt paria; neque sunt sola signa, seu notae christianitatis; neque instituta propter solam fidem nutriendam, n. 15, 16 et 17.

Sacramenta tribus perficiuntur, et tria requiruntur ad cuiuslibet essentiam, et assignantur, n. 18 et 19.

Materia et forma in quolibet sacramento, quae et quotuplex sit, et assignatur, et explicatur, num. 20 ad 24.

Quaenam sit materia remota et proxima cuiuslibet specialis sacramenti. Vide verb. *Baptismus*, *Confirmatio*, etc.

Ad valorem sacramentorum quae simultas requiratur inter eorum materiam et formam, n. 25 et 26.

Materiae et formae sacramentorum, a quo et quomodo institutae, n. 27 et 28.

Materiae et formae mutatio quando irritet sacramentum, n. 29 et 30.

Quandam sacramenta per materiam et formam explicari coeptum a theologis, et quomodo antea theologis explicabant, n. 41 et seqq.

Quoad materiam et formam propriam cuiuslibet sacramenti, eorumque mutationem substantialem vel ac-

cidentallem. Vide in suis propriis locis, et signanter sub verb. *Baptismus*.

Sacramenta a malis ministris ministrata an sint bona et valida, et quibus noceant, n. 32, 33 et 34.

Sacramenta a quibus ministrari ac fieri possint, n. 35 et 36.

Alia quoad ministrum et intentionem. Vide verb. *Minister sacramentorum*, et verb. *Intentio*, num. 14, et n. 39 et 40.

SACRAMENTUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT SACRAMENTORUM EFFECTUS.

Effectus sacramentorum novae legis duplex assignatur, et explicatur. Vide verb. *Sacramentum*, artic. 2, n. 1 ad 5.

Quoad ea quae concernunt gratiam generatim, et gratiam sanctificantem. Vide verb. *Gratia*, ut est donum Dei.

Sacramenta novae legis qualem et quomodo conferant gratiam, num. 7, 8 et 9.

Sacramenta mortuorum et vivorum quare ita dicantur; et an conferant primam, vel secundam gratiam; et ista quae sit, et quare sic dicatur, num. 10 ad 17, art. 1, n. 8, et verb. *Gratia*, n. 5.

Sacramenta an omnia conferant semper aequalem gratiam, vel non, n. 18 ad 23.

Ad fructuose recipienda sacramenta sive vivorum, sive mortuorum, quid requiratur in adultis, num. 24, 25 et 26.

An et quae sacramenta reviviscant, recedente seu sublata fictione, n. 27 ad 31.

Sacramenta non causant gratiam physice, sed moraliter, n. 32.

Character sacramentalis imprimatur tantum in baptismo, confirmatione et ordine, et quare, num. 33, 34 et 54.

Character quid sit, in quo subiectetur, et an indelebilis, n. 35 ad 41, et n. 55 ad 59.

De vetita iteratione trium sacramentorum, quae character distinguantur, n. 60 ad 65.

Caetera vide n. 42 ad 51, ubi praesertim de denegatione sacramentorum agitur.

SACRA SCRIPTURA.

Vide verb. *Scriptura sacra*.

SACRIFICIUM (VII, 33).

Sacrificium in genere duplex assignatur et explicatur. Vide verb. *Sacrificium*, n. 1, 2 et 3.

Sacrificium stricte sumptum definitur, et per singulas particulas explicatur, n. 4 ad 10.

Sacrificium ratione materiae dividitur in victimam seu hostiam, immolationem et libamen; et singula declarantur, n. 11.

Ratione formae dividitur in holocaustum, hostiam pacificam, et hostiam pro peccato, quae omnia declarantur, n. 12.

Ratione finis dividitur in latreuticum, eucharisticum, impetratorium et satisfactorium, et omnia declarantur, num. 13.

Omnia dicta sacrificia coadunantur in sacrificio missae quod, ratione modi offerendi, est duplex, scilicet cruentum et incruentum, et utrumque explicatur, n. 14 et 15.

Sacrificium missae penes diversos fines et fructus varie dividitur et assignatur. Vide verb. *Sacrificium*, n. 16 et 17, et verb. *Missa*, art. 1, n. 4 ad 7.

Sacrificium unde dicatur, n. 18.

Missa unde dicatur, n. 19.

Missae sacrificium quando et a quo institutum, et quid in ipso contineatur, et alia eius celebrationem concernentia, n. 20 ad 30.

Missae sacrificium, quando et a quibus fieri coeperit, n. 31.

Missa olim dividebatur in duas partes, et assignantur, n. 32.

Missa quid vere sit, n. 33.

In sacrificio missae quid sit offerens principalis et minus principalis, et quid principale et minus principale oblatum, n. 34 ad 38.

Assignantur actiones et partes sacrificii missae, et quid pertineat, vel non, ad eius essentiam, num. 39 ad 49.

Consecratio utriusque speciei est de necessitate praecepti divini, et an liceat sub una tantum specie consecrare, et an Papa possit quoad hoc dispensare, n. 50 ad 55.

Reprehenditur auctor, n. 55. Vide in nota.

Sacrificium missae quomodo differat a sacrificio crucis, et a sacrificio ultimae coenae, et a sacramento Eucharistiae, n. 56 ad 59.

Sacramenta et sacrificia quomodo differant, n. 60.

Alia ad rem. Vide verb. *Missa*, verb. *Eucharistia*.

SACRILEGIUM (VII, 40).

Sacrilegium unde dicatur et quid sit. Vide verb. *Sacrilegium*, n. 1 et 2.

Sacrilegium aliud est personale, aliud reale, et aliud locale, et quid sint singula, et quando committantur, n. 3 ad 7.

Sacrilegium quale sit peccatum, n. 8.

Alia ad rem. Vide num. 10 ad 13, et verb. *Ecclesia*, art. 4, verb. *Luxuria*, n. 26, verb. *Poenitentia*, art. 2, n. 196.

SACRISTA, SACRISTIA (VII, 42).

Sacristae officium quid sit. Vide verb. *Sacrista*, n. 1, et n. 20 et 21.

Sacrista tenetur ad culpam levissimam, num. 22 ad 24.

Sacrista capellae palatii apostolici quis esse debeat, num. 2.

Sacrista conclavis quibus gaudeat privilegiis, n. 3.

Alia plura sacristas et sacristiam concernentia, n. 4 ad 19.

SAECULARIZATIO BONORUM ECCLESIASTICORUM.

Saecularizatio bonorum ecclesiasticorum quae sit, unde ortum habuerit, et an sit licita, vel non. Vide verb. *Saecularizatio bonorum ecclesiasticorum*, per tot.

SALUTATIO ANGELICA (VII, 43).

Salutatio angelica quibus constet verbis, et quae sint illorum origo et antiquitas. Vide verb. *Salutatio angelica*, per tot.

SAMARITANA A CHRISTO CONVERSA (VII, 44).

Samaritana a Christo conversa, quae sit, et quo nomine ab Ecclesia honoretur. Vide verb. *Samaritana*, per totum.

SANCTITAS, SANCTI (VII, 44).

Sanctitas in quo consistat. Vide verb. *Sanctitas*, n. 1 et 2.

Sancti vocabulum primis Ecclesiae temporibus Christianis omnibus ob religionis sanctitatem tributum fuit, num. 3.

Sequenti tempore fuit titulus dignitatis ecclesiasticae, n. 4.

Tandem ad probatam vitae sanctitatem indicandam privative translatus fuit, n. 5.

Sanctorum nomina et elogia in martyrologium inferri nequeant sine auctoritate Sacr. Congreg. Rituum; et indicantur ea, quae intulit Benedict. XIV, num. 6 et seqq.

Sanctorum Patrum unanimis consensus est infallibile testimonium divinae revelationis, n. 11.

Sanctorum et beatorum cultus. Vide verb. *Sanctorum cultus*.

SAPIENS ERROREM PROPOSITIO.

Sapiens errorem propositio, quae sit. Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 52.

Sapiens haeresim propositio. Vide n. 41.

SAPIENTIA.

Sapientia quid sit. Vide verb. *Theologia*, n. 15.

SATISFACTIO.

Satisfactio sive poenitentia sacramentalis. Vide verb. *Poenitentiae sacramentum*, art. 3.

SCANDALUM (VII, 45).

Scandalum quod importet, et quid sit physice et moraliter. Vide verb. *Scandalum*, n. 1, 2 et 3.

Scandalum dividitur in activum et passivum, et quid sit utrumque, n. 4, 5 et 6.

Scandalum activum est duplex, directum et indirectum; et utrumque explicatur, n. 7, 8 et 9.

Scandalum passivum pariter est duplex datum et acceptum; et quid sit utrumque, n. 10, 11 et 12.

Scandalum passivum acceptum aliud est pusillorum et aliud pharisaicum, et quid sit utrumque, n. 13.

Scandalum activum quale sit peccatum, et qualem malitiam contrahat, n. 14 et 15.

Scandalum mere passivum quando sit evitandum vel impediendum, n. 16 et 17.

Ob evitandum quodcumque aliorum scandalum quae opera sint omittenda, vel non, et an et quando sit damnum patiendum, n. 18 ad 23.

Scandalum activum esse potest sine passivo, et e contra, n. 24.

Utilius scandalum nasci permittitur, quam veritas relinquantur, n. 25.

SCANDALOSA PROPOSITIO.

Scandalosa propositio quae sit. Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 53.

SCENICI.

Vide verb. *Infames*, n. 11, verb. *Irregularitas*, art. 1, n. 12, vers. *Octava*.

SCHISMA, SCHISMATICI (VII, 48).

Schisma generice et large sumptum quid significet. Vide verb. *Schisma*, n. 1.

Schisma multipliciter contingere potest, et accipi in bonam et in malam partem; et simpliciter prolatus in malam partem usurpatur; et sic sumptum definitur, n. 2, 3 et 4.

Schisma dividitur in purum et mistum, et utrumque explicatur; et an detur nostris hisce diebus schisma purum, n. 5 ad 8.

Schismaticus vere et proprie quis sit, vel non, n. 9 et 10.

Schisma in quo differat ab haeresi, num. 11, 12 et 13.

Schismatici subiacent variis poenis, assignantur, n. 14 ad 21.

Quid si tempore schismatis sint plures Pontifices, et unus sit certus, et quid si in casu nesciatur quis sit legitimus Papa, n. 22 ad 25.

Quid si tempore schismatis commercia civilia sine scandalo tolli nequeant. Vide verb. *Schisma*, num. 26.

Vide caetera, n. 27 ad 35.

Num schisma merum sine haeresi sit delictum ecclesiasticum, n. 36.

SCHISMATICA PROPOSITIO.

Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 44.

SCHOLASTICUS (VII, 52).

Scholasticus qui sit. Vide verb. *Scholasticus*, per totum.

SCIENTIA CONFESSARII.

Vide verb. *Confessarius*, art. I, n. 49.

SCIENTIA IN BENEFICIARIIS (VII, 53).

Quae scientia requiratur pro obtinendo beneficio ecclesiastico in genere. Vide verb. *Scientia in beneficiariis*, n. 1 et 2.

Quanta requiratur pro obtinenda pensione, et quanta pro beneficio simplici, n. 3 ad 5.

Quanta pro dignitatibus et canonicatibus sit necessaria, n. 6.

An valida sit collatio beneficii facta illitterato, n. 7 ad 11.

Scientia probanda venit per examen, num. 12 et 13.

In materia examinis quae sint attendenda, num. 14 ad 23.

SCRIPTURA SACRA (VII, 56).

Scriptura sacra unde dicatur Biblia et quid sit. Vide verb. *Scriptura sacra*, n. 1 et 2.

Volumen Scripturae sacrae continet varios particulares libros quorum numerus et antiquitas assignantur, et dicti libri appellantur canonici, et quare, n. 3 ad 6.

Libri spectantes ad Testamentum Vetus et Testamentum Novum dividuntur in quatuor classes, quae assignantur, n. 7 et 8.

Recollectio divinorum librorum vocatur Testamentum Vetus et Novum, duplici ratione, quae assignatur, et quare unum appelletur Vetus, et aliud Novum, n. 9 et 10.

Omnes divini libri pro canonicis et sacris habendi sunt, et quid si secus, n. 11.

Assignantur varii libri, qui pro canonicis non habentur ab Ecclesia, n. 12, 13 et 14.

Plures ex libris sacris perierunt, et assignantur varii ex illis, n. 15.

Assignantur variae editiones ac versiones sacrae Scripturae, et qui fuerint auctores, et quae fides sit ipsis habenda, n. 16 ad 26.

Textus auctoris emendatur in nota ad n. 16.

Vide etiam not. ad n. 17.

Omnes sacrae Scripturae sensus assignantur et explicantur, n. 27 ad 37.

Sacrae Scripturae interpretatio a quo fieri possit, vel non, n. 38.

Sacra Scriptura, an et a quibus legi possit lingua vulgari, n. 39 et 40.

Sacra Scriptura abutentes in sortilegiis, incantationibus etc., vel convertentes in usus profanos verba iocosa scurrilia, etc., qua poena puniendi, n. 41 et 42.

Sacrae Scripturae lector seu expositor, quibus in locis sit tenendus, et a quo examinandus, num. 43 ad 46.

Sacrae Scripturae lectio in conventibus regularium fieri debet bis in hebdomada, n. 47.

De sacrae Scripturae veritate, integritate et infallibilitate. Vide n. 48 ad 53.

An sacrae Scripturae auctoribus Spiritus sanctus inspiraverit tantum res, quas narrant, an etiam voces singulas, terminos, expressiones, ac stylum, num. 54 ad 56.

Num sacri scriptores libere scripserint, n. 57.

De catalogo sacrorum librorum publica Ecclesiae auctoritate condito, n. 58.

De Iudaeorum canone et illius auctore, num. 59 ad 62.

Agitur de sacrae Scripturae versionibus, n. 63.

Regulae traduntur, quibus investigari, erui et dignosci potest verus sacrae Scripturae sensus, n. 64.

Sacra Scriptura an inspirata fuerit non solum quoad singula verba, n. 65 ad 68.

An ex libris sacris aliqui, hominum incuria vel iniuria hostium religionis, perierint, n. 69 ad 76.

An in Hierosolymitanae urbis excidio et deportatione

Babylonica libri sacri perierint, eosque ex integro reparaverit vel dictaverit Esdras, n. 77 ad 86.

Versio Septuaginta Interpretum quae sit, et an fuerit olim, et sit modo authentica, n. 87 ad 93.

Vulgata versio an soli Hieronymo tribuenda, et singulari Spiritus sancti afflatu condita, n. 94 ad 101.

Vulgata versio latina an sit authentica, num. 102 ad 104.

SCRIPTURAE SEU INSTRUMENTA (VII, 75).

Scripturae aliae sunt publicae, et aliae privatae, et quae sint publicae. Vide verb. *Scripturae, Instrumenta*, n. 1 et 2.

Scripturae privatae reducuntur ad tres species, quae assignantur et explicantur, n. 3 ad 8.

Scriptura privata alia est authentica, et alia non authentica; et quae sit utraque, n. 9.

Scriptura privata redditur authentica pluribus modis qui assignantur, n. 10 ad 15.

Quid quando scriptura privata negatur esse illius contra quem producitur, n. 16.

Scripturam privatam manu cuiusquam fuisse scriptam, vel de eius mandato fuisse ab alio conscriptam vel subscriptam, per quid probari possit, vel non, n. 17 ad 22.

Scriptura privata confessa regulariter probat plene contra scribentem; excipiuntur tamen aliqui casus, qui assignantur, n. 23 ad 26.

Scriptura privata, an et quando probet in commodum scribentis, n. 27 ad 30.

Libri rationum, an et quando probent in commodum scribentis, et quid si sint libri rationum defuncti, vel tutoris, aut administratoris viventis, num. 31 ad 39.

Instrumentum unde dicatur, et proprie sumptum quid sit, n. 40 et 41.

Instrumentum aliud est publicum et aliud privatum, et utrumque explicatur, n. 42 ad 46.

Instrumentum publicum a notario confectum est duplex, protocollum et transumptum, et utrumque explicatur, n. 47 ad 50.

Instrumentum publicum dividitur in originale et exemplum, et quid sit utrumque, n. 51.

Instrumentum adhuc dividitur in authenticum et non authenticum; et utrumque explicatur, num. 52 et 54.

Instrumentum publicum an differat ab authentico, num. 55.

Ad instrumentum publicum manu publici notarii confectum requiruntur de iure vel consuetudine plures solemnitates quae assignantur, et quid si aliqua ex ipsis deficiat, n. 56 ad 71.

Instrumentum publicum manu notarii confectum cum dictis solemnitatibus qualem fidem faciat; et an faciat eandem fidem etiam protocollum si habeat dictas solemnitates, n. 72 et 73.

Quid si ante perfectionem solemnium instrumenti moriatur notarius ille, qui ad petitionem partium fecit protocollum, n. 74 ad 80.

Exemplaria seu transumpta originalium instrumentorum, an et quando habeant eandem vim probandi, ac habent originalia ipsa, n. 81 ad 85.

Actor quas scripturas petere possit a reo, et reus quales tradere debeat actori. Vide verb. *Scripturae, Instrumenta*, n. 86, 87 et 88.

Quid si instrumenta inter se contraria ab eadem vel a diversis partibus producantur, n. 89 et 90.

Quid si instrumenta hinc inde producta sint aequalis dignitatis, n. 91.

Instrumentum in aliqua parte rasum an, et quando probet, n. 92.

Amissio scripturae non nocet, si probatio negotii fieri possit per testes, vel alio legitimo modo, n. 93.

Quid si instrumentum sit amissum casu fortuito vel pereat malitiose facto adversarii, n. 94 et 95.

Falsificantes scripturas seu instrumenta, quas poe-

nas incurrant. Vide verb. *Falsum*, *Falsarius*, num. 39 ad 73.

Scripturae et instrumenta facta a cancellario Episcopi ubi asservari debeant, n. 97.

Alia ad rem, n. 98 ad 108, et n. 109 et seqq., ubi totam hanc materiam in compendium sapientissimus addens complectitur.

SCRUPULUS (VII, 87).

Scrupulus unde dictus, et quid sit. Vide verb. *Scrupulus*, n. 1 et 2.

Scrupulosi alii sunt circa praesentia, et alii circa praeterita; utrique qui sint, et quae sint signa, causae, remedia et privilegia conscientiae scrupulosae, et quando liceat, vel non, contra ipsam operari. Vide verb. *Conscientia*, n. 115 ad 126.

SCUTUM.

Scutum aureum ex quot Paulis constituatur. Vide verb. *Alienatio*, art. 3, n. 4.

Scutum pro solvenda pensione quomodo intelligendum. Vide verb. *Pensio*, n. 115.

SECRETARIUS, SECRETUM (VII, 88).

Secretarius ad quid teneatur. Vide verb. *Secretarius* num. 1.

Secretarius peccat in pluribus, quae assignantur, num. 2.

Quam mercedem possint exigere secretarii seu cancellarii curiae episcopalis. Vide verb. *Cancellarius*.

Secretarius qui multa scribit, probabilius non excusatur a ieiunio, n. 5.

Secretum (praeter illud confessionis sacramentalis) potest aliquid dici quinque modis, qui assignantur; et revelare secretum in dictis quinque modis quale sit peccatum, n. 6 ad 11.

Iustae causae revelandi secretum enumerantur, num. 12.

Per revelationem secreti, quando et qualis fiat iniuria, n. 13 ad 16.

Superiores manifestantes personas, a quibus aliorum subditorum defectus corrigendos susceperint vocales omnes revelantes acta capituli vel congregationis ac religiosi omnes manifestantes secreta religionis quomodo peccent, n. 17, 18 et 19.

Alia ad rem. Vide verb. *Detractio*, verb. *Litterae*.

SAECULARIZATIO

BONORUM ECCLESIASTICORUM (VII, 90).

Saecularizatio bonorum ecclesiasticorum. Vide verb. *Saecularizatio bonorum ecclesiasticorum*, per tot.

SEDES VACANS (VII, 93).

Nomine sedis vacantis quid intelligatur. Vide verb. *Sedes vacans*, n. 1 ad 4.

An sedes vacet et capitulum possit procedere ad electionem vicarii capitularis, quando Episcopus est excommunicatus, vel suspensus, factus captivus, relegatus, etc. Vide verb. *Capitulum*, art. 3, n. 32.

Sedes quando vacare incipiat, n. 6, et dict. verb. *Capitulum*, art. 3, n. 37.

Sedes quando censeantur vacare per translationem Episcopi. Vide dict. verb. *Capitulum*, art. 3, num. 31, et verb. *Episcopus*, art. 3, n. 60.

Sedes semel vacans quandiu duret vacare, n. 8 et 9.

Sede Romana vacante, quid de illis qui tenentur accedere vel mittere ad curiam, n. 10.

Sede Romana vacante qualem habeat potestatem collegium Cardinalium, n. 11 et 12.

Sede Romana vacante, tempore Concilii generalis, electio Pontificis a quibus fieri debeat, n. 13.

Sede Romana vacante quid possint summus Poenitentarius, Vicarius Papae ac Episcopi, num. 14, 15 et 16.

Sede Romana vacante a quo sint conferenda beneficia Papae reservata, n. 17 et 18.

Sede episcopali vacante, quaecunque beneficia vacantia sunt Papae reservata; et quando talis reservatio procedat, vel non, n. 19 ad 23.

Quid de beneficiis quomodolibet Papae reservatis, si vacent sede Romana vacante, et nihil de ipsis, vel minus valide disponatur per Ordinarios vel collatores, num. 24.

Sede episcopali vacante nihil est innovandum; et quid in casu possit vel non possit capitulum, num. 25, 26 et 27, et verb. *Capitulum*, art. 3, verb. *Vicarius Capitularis*, per tot.

An parochiae per assecutionem incompatibilium beneficiorum vacatae, pontificia Sede vacante, vel antea vacatae, sed ex secuta interim eiusdem Pontificiae Sedis vacatione non collatae possint ab Ordinariis conferri vigore c. *Si Apostolica* de Praeb. in 6, num. 35 et seqq.

SEDES, SCAMNA (VII, 97).

Sedes Episcopi in choro existens debet esse fixa. Et quomodo ornanda? et quomodo collocanda in ecclesia exempta, in qua abbas habet usum mitrae, et quomodo reducendus chorus canonicorum. Vide verb. *Sedes*, *Scamna*, n. 1 ad 4.

Alia plura ad rem, n. 5 ad 22, et verb. *Abbas*, n. 31, verb. *Ecclesia*, n. 5 ad 27.

Scamna in ecclesia haud possunt a laicis retineri ad sedendum, nisi cum licentia expressa aut tacita Episcopi vel ipsarum rectoris, n. 24.

An concessio usu scamnorum laicis ab eo, qui hac potestate pollet, ius aliquod quaeratur ipsis laicis pro tuitione huius usus, n. 25 ad 27.

An usus concessus scamnorum in ecclesia personalis sit, et an transeat in haeredes, n. 28, alia ad rem, n. 29 ad 58.

SEDTIO.

Seditio quid sit. Vide verb. *Bellum*, art. 1, num. 2, et verb. *Virtus*, n. 87.

SEDTIOSA PROPOSITIO.

Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 55.

SEMINARIUM (VII, 101).

Seminaria ubi erigi possint ac debeant, vel non. Vide verb. *Seminarium*, n. 1 ad 5.

De exordio et progressu seminariorum, tum de optima eorum regiminis ratione, n. 196.

Pueri alendi ac recipiendi in seminariis, quales et cuius aetatis esse debeant, n. 6, 7 et 8.

Pro administratione et regimine seminarii faciendae sunt tres species deputatorum, quorum onera ac privilegia recensentur. Et quando talis deputatio fieri debeat, n. 9 ad 17.

Id quod dicitur a sacris canonibus seminarii rectorem esse constituendum ab Episcopo cum consilio deputatorum, limitatur quoad seminaria quae legitima auctoritate tradita sunt curae et regimini alicuius ordinis regularis, data praelato eiusdem ordinis facultate eligendi quem maluerit ex suis religiosis in rectorem, num. 197.

Pro expensis erectionis ac manutentionis seminarii, quales redditus eidem seminario sint applicandi, et si redditus desint, aut non sufficiant, qui teneantur contribuere pro dictis expensis, et qui a tali contributione sint exempti, assignantur, n. 18 ad 47.

Taxa solvenda seminario, in qua summa et a quo constitui debeat, et in ea constituenda quae ratio habenda sit, et quando habenda ac moderanda. Vide verb. *Seminarium*, n. 48 ad 53.

Debitorum taxae quomodo et a quo compelli possint ad solvendum, et quid si Episcopus vel Archiepiscopus nolit contribuere, n. 54 et 55.

Assignantur beneficia ab Episcopo seminariis unienda, vel non, n. 56 ad 66.

Episcopus quando teneatur exigere rationem reddituum seminarii, n. 67.

Necesse haud habet Episcopus rationes reddituum seminarii accipere ab administratoribus in Synodo, num. 200.

Bona stabilia seminarii de cuius licentia locari et permutari possint ac debeant, n. 68 et 69.

Seminarium auctoritate Episcopi erectum gaudet immunitate ecclesiastica, n. 70.

Seminarium a quibus oneribus saecularibus sit exemptum, n. 70.

Seminarii clerici quomodo incedere debeant in processionibus, n. 71 et 72.

Seminarium non est membrum Ecclesiae, num. 73.

Pro erectione seminarii cogitur quis vendere rem suam, n. 74.

Si duae ecclesiae cathedrales aequae principaliter unitae sint, non aliter Episcopus satisfacit praecepto Conc. Trid. quam si in una itemque altera ecclesia cathedrali erigat seminarium, n. 201.

Adducuntur ad rem varia decreta, prout ad litteram referuntur a Pignatello, quae tamen moderanda sunt, et intelligenda iuxta constitutionem Bened. XIII, quae affertur ad litteram, n. 75 ad 179.

Afferuntur instructiones, quae de mandato Benedicti XIII emanarunt circa taxam seminariorum, cum sua epistola encyclica, n. 180 et seqq.

Variae item Sac. Congr. Conc. adducuntur ad propositam seminariorum materiam, n. 183 et seqq.

Alia ex Benedicto XIV de seminariis afferuntur, num. 202.

SENES.

Senes, an et quando excusentur a ieiunio. Vide verb. *Ieiunium*, art. 1, n. 10.

Senes quando possint contrahere matrimonium. Vide verb. *Matrimonium quoad impedimenta*, art. 2, n. 17.

SENTENTIA (VII, 128).

Sententia unde dicatur, et quid sit. Vide verb. *Sententia*, n. 1 et 2.

Sententia est duplex, una definitiva, et altera interlocutoria, et utraque explicatur, n. 3 ad 6.

Sententia interlocutoria subdividitur in mere interlocutoriam, et interlocutoriam habentem vim definitivae, et utraque explicatur, n. 7 ad 10.

Inter sententiam definitivam, et mere interlocutoriam assignantur sex differentiae, n. 11 ad 17.

Quando appellari possit ab hac utraque sententia. Vide verb. *Appellatio*, art. 4, per tot.

Antequam in iudicio ordinario deveniatur a iudice ad sententiam debet prius a partibus fieri conclusio in causa; secus in iudicio summario, et talis conclusio quomodo fieri debeat, n. 19 ad 22.

Respectu iudicis nunquam concluditur in causa et quid si una parte concludente altera pars nondum concludat, n. 23 et 24.

Facta a partibus conclusione in causa, debet servatis ad rectam sententiam requisitis, ad ipsam proferendam procedere, et dicta requisita sunt duplicis generis, et assignantur singula, n. 25 ad 36.

Sententia intra quod tempus ferenda sit tam in causis criminalibus, quam civilibus, n. 37 ad 44.

Sententia definitiva quando transeat, vel non, in rem iudicatam, et res iudicata proprie sumpta quae sit, num. 45 ad 51.

Quandonam incipiat currere decennium, per quod sententia transit in rem iudicatam. Vide verb. *Appellatio*, art. 7, n. 6.

Sententia inter aliquos lata, quando aliis nocere possit, vel prodesse, n. 53 ad 57.

Vide n. 106 et seqq., ubi late explicatur quinam in hac regula sub nomine *aliis* veniant.

An sententia lata super primogenitura, vel maiora, et bonis inde dependentibus, noceat ei qui post illum, qui hactenus in lite fuit, sed superatus est, ad illam primogenituram aspirare potest, n. 122 et seqq.

In sententia victus, quando victori condemnandus sit in expensis. Et quid si iudex non condemnet, si expensae petitaе fuerint, n. 58 ad 62.

In eadem causa quoties appellari possit a sententia, num. 63 ad 68.

Is contra quem in aliqua causa latae sunt tres sententiae conformes, an admitti possit ad agendum de nullitate ipsarum, vel alicuius ex ipsis, vel ad excipiendum antequam huiusmodi sententiae plene fuerint executioni mandatae, et quatenus sententiae dicantur conformes, vel non, n. 69 ad 77.

Executio sententiae a quo iudice fieri possit, vel non, n. 78 ad 82.

Post latam a iudice sententiam definitivam quando sit executioni mandanda, n. 83 et 84.

Quid si condemnatus ad mortem nolit se disponere ad christiane moriendum, n. 85.

Alia ad rem. Vide verb. *Appellatio*, verb. *Iudex*, verb. *Iudicium*.

Affertur sententia Pilati condemnatoria Domini nostri Iesu Christi, n. 87.

Pro iusta ferenda sententia, iudices in quo instructi esse debeant, n. 88.

Doctores minus in iure periti cadunt sub censura, quae affertur, n. 89 ad 92.

Sententia aequa sine diphthongo quae dicatur, et affertur lepida responsio Bulgari Frederico imperatori, num. 93.

Specialiter agitur de sententia super nullitate matrimonii et professionis, n. 94 et seqq.

Lex poenalis quando sit latae, vel ferendae sententiae, et quando obliget, vel non, ad sententiam iudicis. Vide verb. *Lex*, art. 2, n. 27 ad 44.

SEPTENTRIO.

Septentrio ubi. Vide verb. *Mundus*, n. 88.

SEPULTURA (VII, 141).

Sepulturae nomen tripliciter sumitur, et assignatur, et sepultura tertio modo sumpta explicatur. Vide verb. *Sepultura*, n. 1 et 2.

Sepulturae locus, qualis olim fuerit, et nunc sit, num. 3, 4 et 5.

Sepulturam eligere quis possit, n. 6 et 7.

Qui non eligit sepulturam, sepeliri debet in sepulcro maiorum, et maiorum nomine qui veniant. Et qui si maiores sepulti sint in diversis sepulcris, n. 8 ad 13.

Si adsit sepulcrum gentilitium, et sepulcrum haereditarium, quale sit attendendum, n. 14.

Infantes sepeliri possunt in sepulcro maiorum, n. 15.

Fillii illegitimi et spurii, adoptivi et arrogati, et infantes expositi ubi sint sepeliendi, n. 16 ad 18.

Regula de sepeliendo in sepulcro maiorum non procedit e converso, n. 19.

Non habens sepulcrum maiorum decedens non electa sepultura, ubi sit sepeliendus, n. 20 et 21.

Peregrini et advenae, studiosi, famuli, conductitii, milites alique similes ubi sint sepeliendi, n. 22 et 23, et verb. *Miles*, n. 27.

Habens domicilium in civitate, et decedens in villa rurali ubi sit sepeliendus, et quid de eo, qui habet domum hiemalem in civitate, et aestivam in rure. Vide verb. *Sepultura*, n. 24 et 25.

Advenae, alique casu decedentes in regularium conventibus, obliti, tertiarii ac saeculares regularibus inservientes ubi sint sepeliendi, n. 26, 27 et 28.

Monialium famuli et famulae, puellae educandae, novitii et novitiae, aliaeque mulieres in monasteriis commorantes ubi sepeliri debeant, n. 29, 30 et 31.

Iuvenes saeculares, et puellae in monasteriis existentes in probatione per aliquot dies, et novitii ubi sint sepeliendi, et quorum expensis, n. 32 et 33.

Quid de regularibus professis, ac novitiis, si decedant extra claustra, n. 34 ad 42.

Regularis confessarius monialium quid si infirmetur ad mortem in domo prope monasterium, n. 43.

Regularis viator decedens in conventu alterius religionis ubi, et cuius expensis sepeliendus, n. 44, 45 et 46.

Regularis electus ubi, et cuius expensis sepeliendus, num. 47 et 48.

Tertiarii et tertiariae ubi, et quomodo sepeliri debeant, et quid de sepultura chordigerorum, n. 49, 50 et 51.

Confratres confraternitatum existentium in ecclesiis regularium ubi sepeliendi, et quid de iis qui sepeliri volunt in habitu religiosorum, n. 52 ad 56.

Papa si in Urbe, vel extra Urbem decedat, non electa sibi sepultura, ubi sepeliendus, n. 57, 58 et 59.

Cardinales in Urbe, vel extra Urbem decedentes, ubi et quomodo sepeliendi, n. 60 ad 65.

Episcopi, canonici, et clerici quicumque, ubi sepeliendi, n. 66 ad 72.

Uxor an possit sibi eligere sepulturam, et quid si decedat absque tali electione, aut moriatur praegnans, num. 73 ad 83.

Habitans in confinio duarum parochiarum ubi sepeliendus, n. 84.

Quid si quis disposuerit in testamento, ut sepeliatur in aliena parochia, n. 85.

Quilibet habens debitam aetatem potest eligere sepulturam sibi benevisam, etiam extra propriam parochiam, et quid si eligat sepulturam alienam, num. 86, 87 et 88.

Sepulturae patroni qui dicantur, et ipsis extinctis quid possint rectores ecclesiae quoad sepulturam, n. 89, 90 et 91.

Electa sepultura aliena, quid si plures sint patroni, aut si sit unus tantum, quid si deneget consensum, num. 92 et 93.

Sepulturam eligere possunt filii familias, si sint puberes possunt quoque servi, ac novitii, secus religiosi professi, quamvis superiores, n. 94 ad 98.

Impuberes non possunt sibi eligere sepulturam, et an possint pro ipsis eorum parentes, et ubi in casu sint sepeliendi, n. 99 ad 109.

Electio sepulturae quomodo probari debeat, et an possit revocari, n. 110 ad 113.

Ad rem afferuntur varia responsa Sacrae Congregationis Concilii, n. 114.

Inducentes ad electionem sepulturae quibus poenis subiaceant, et an valeat talis electio, n. 115 ad 126.

Sepulturae quomodo construendae, in quibus ecclesiis, in quibus ecclesiarum locis, et de cuius licentia, num. 127 ad 141.

Regulares an possint renuntiare iura sepeliendi cadavera eligentium sepulturam in eorum ecclesiis, n. 142 ad 146, et verb. *Pactum*, art. 2, n. 27.

Ius sepulturae acquiri potest, etiam privative quoad alios, et quid requiratur ad tale ius acquirendum, et quando acquisitum censeatur, et per quid probari possit, n. 147 ad 152.

Ius sepulturae familiaris et haereditariae ad quos transeat, n. 153, 154 et 155.

Pro iure sepulturae aliquid exigere an sit simoniacum, n. 156, 157 et 158.

An sine beneplacito apostolico possint concedi, seu vendi, aut alienari sepulturae et cappellae, num. 159 ad 162.

An sit simoniacum vendere sepulturam quoad materiale fundi, vel quoad expensas factas in alia aedificanda, n. 163.

Ius sepulturae quomodo amittatur, n. 164.

Conventus an possit auferre sepulturam alicui concessam pro se, et suis descendentes, n. 165 et 166.

Arma seu insignia in sepulturis a primo fundatore posita nequeunt amoveri, n. 167.

Violatores sepulturae qua poena puniendi, n. 168, et verb. *Poena*, art. 2, n. 198.

Sepultura ecclesiastica non est a parcho retardanda cadaveribus sub praetextu compositionis quartae funeralis, nec etiam propter ius sepulturae minimae solutionem, n. 169 et 170.

Cadavera pauperum gratis sepeliri debent, n. 171.

Assignantur qui carere debent ecclesiastica sepultura, et recensentur poenae contra sepelientes, et innuitur quando in casu polluat Ecclesia, n. 172 ad 196, et verb. *Eccl.*, art. 4, n. 51.

Alia ad rem, n. 198 ad 206.

Constructio, manutentio, ampliatio, restauratio, expurgatio communis sepulcri seu coemeterii quorum expensis fieri debeat, n. 207.

Occisus, seu casu moriens in confinio duarum parochiarum, ubi sepeliendus, n. 208.

Habitans in confinio duarum parochiarum, cuius domus habet duas portas, ubi sepeliendus, n. 209.

Habens sepulcrum maiorum, et decedens non electa sibi sepultura, ubi sepeliendus, n. 210.

Moriens in carcere ubi sepeliendus et ubi relegati, num. 211.

Moriens cum fama sanctitatis est separatim sepeliendus, n. 212.

Patres Cappuccini debent tradere parochis quartam funeralem, n. 213.

Alia ad rem, Vide n. 214 et seqq.

Quandiu sit exspectandum, ut sepulturae mandetur hominis cadaver, n. 273.

An liceat sepelire in loco sacro infantes sub dubiis reviviscentiae signis baptizatos, n. 276.

An ecclesiastica sepultura carere debeant, qui decesserint ex vulnere accepto in duello, quamvis extra locum conflictus occubuerint, et obtinuerint a peccatis simul et censuris absolutionem, n. 277 et 278.

Quando parochi parati sunt sepelire cadavera occisorum, non competit ius ea sepeliendi confraternitatibus aggregatis archiconfraternitati mortis de Urbe. Vide verb. *Confraternit.*, art. 1, n. 44.

Sepultura in loco sacro an, et quando prosit defunctis. Vide verb. *Suffragia*, n. 24.

Catechumenis baptismum recipere negligentibus si ex hac vita migrare illis contingat, absque baptismo, ecclesiastica sepultura non est concedenda. Vide in Append., n. 280 ad 284.

E contra illis non est deneganda, qui in religionis mysteriis instructi, et desiderio baptismi flagrant, sine propria culpa non baptizati decedunt, n. 285 ad 294.

Non tamen illis est indulgenda, qui adhuc capitalia Christianae religionis dogmata ignorant, n. 295.

Quoad alia circa sepulturam. Vide n. 296 ad 332, ubi et de quarta funerali.

SEQUESTRATIO seu SEQUESTRUM (VII, 181).

Sequestratio quid sit, quomodo differat a deposito, et quis sit sequester. Vide verb. *Sequestratio*, num. 1, 2 et 3.

Sequestrum est duplex, voluntarium, seu conventionale et necessarium, seu iudiciale, et utrumque explicatur, n. 4 ad 6.

Quae res sequestrari possint, n. 7.

Possunt etiam liberae personae sequestrari, et exempla traduntur, n. 33 et seqq.

Sequestrum voluntarium regulariter est permissum, et an liceat ab ipso recedere, n. 8, 9 et 10.

Sequestrum necessarium regulariter est prohibitum, excipiuntur tamen aliqui casus, qui assignantur, n. 11 ad 13.

Remedium iuris ad evitandam sequestrationem quale sit, n. 24 et 25.

Alia ad rem, n. 26 ad 32.

SERVITUS (VII, 184).

Servitutis nomen dupliciter sumitur, et assignatur. Vide verb. *Servitus*, n. 1.

Servitus ut sic quid sit, et dividitur in realem, mistam et personalem, et singulae explicantur, n. 2 ad 5.

Servitus realis alia est urbana, et alia rustica, et quae sit utraque, n. 6.

Nomine praedii urbani in iure quid veniat, n. 7.

Praedium, cui servitus debetur vocatur dominus, alterum autem appellatur serviens, n. 8.

Servitus realis urbana adhuc duplex assignatur, et explicatur, n. 9.

Servitutes urbanae tum affirmativae, tum negativae plures sunt, et assignantur, n. 10, 11 et 12.

Servitus realis rustica est duplex, nominata et innominata, et quae sint nominata eiusque quatuor species assignantur, et explicantur, n. 13 ad 17.

Servitus rustica innominata quae quotuplex sit, n. 18.

Servitus realis dividitur insuper in continuam, quasi continuam, et discontinuam, et singulae explicantur, num. 19 ad 22.

Servitus mista triplex assignatur et explicatur, n. 23 ad 27.

Servitutem allegans tenetur eam probare, n. 28.

Quodnam tempus requiratur ad praescribendam quomodocunque sumptam. Vide verb. *Praescriptio*, § 5, num. 24 ad 29.

In servitutibus affirmativis et negativis, quomodo acquiratur possessio, n. 30 ad 33.

In materia servitutum conventiones observandae quales esse debeant, n. 34.

Via, seu transitus a partibus contrahentibus praestari debet, et praetendentes talem servitutem, quid probare debeant, n. 35 et 36.

Ubi aliunde transitus haberi non potest an quis teneatur dare transitum in suo fundo, n. 37 ad 40.

Servitus aquae ducendae ex qua fundi parte, et quomodo constitui possit, et quae sint specialiter attendenda circa aquae cursum, n. 41 ad 45.

Ad quem effectum permittatur, ut dominus fundi mutare possit rivum et canale, n. 46.

Aquae servitus an acquiratur ex cursu naturali, eiusque usu, n. 47.

Dominus fundi inferioris, an et quando teneatur recipere aquam fundi superioris, n. 48 et 49.

Servitus cadit sub extravagant. *Ambitiosae*, n. 50 et 51, et verb. *Ecclesia*, art. 5, verb. *Fenestrae*, verb. *Porta*, verb. *Prospectus*.

Expenduntur melius reales servitutes, et insimul declarantur quatuor necessaria in omni reali servitute et primum legitima constitutio a parte concedentis, n. 52 ad 60.

Secundum, legitima acquisitio respectu acquirentis, num. 61 et 68.

Tertium, duo eaque vicina praedio quorum alteri praestet utilitatem, n. 69 ad 79.

Quartum, causa perpetua, n. 80 ad 82.

Effectus constitutae servitutis quinam sint, num. 83 et seqq.

SIGILLUM (VII, 190).

Quid sit sigillum. Vide verb. *Sigillum*, n. 25.

Sigilli usurpatio et antiquitas assignantur: eiusque quidditas, ac nominis derivatio explicatur; et quomodo esse debeat. Vide verb. *Servitus*, n. 1 ad 7.

Sigillum dividitur in authenticum, et non authenticum, et quale sit utrumque, n. 8.

Quatuor sunt, quibus redditur sigillum vacillans, et assignantur, n. 9 ad 12.

Sigillum dividitur insuper in publicum et privatum, et utrumque explicatur, n. 13, et n. 26 ad 28.

Sigillum in quibus scripturis probet, vel non, n. 14 ad 19.

Quaenam requirantur, ut omne sigillum maxime privatum rectam ac legitimam faciat probationem roborque scripturae addat, n. 29 ad 32.

Sigillans scripturam quid fateri videatur, n. 20.

Sigillo cum propriis insignibus uti debeant, n. 21.

An ad validitatem instrumenti a notario confecti requiratur sigillum ipsius, n. 33.

Sigillo aureo, vel argenteo uti non possunt regulares, num. 22.

Minister generalis ordinis sancti Patris nostri Francisci quo sigillo uti possit, n. 23 et 24.

SIGILLUM SACRAMENTALIS CONFESSIONIS (VII, 194).

Sigillum sacramentalis confessionis quid sit, quo iure, quomodo, et ad quid obliget confessarium, et quid ad ipsum teneantur ultra confessarium. Vide verb. *Sigillum sacramentalis confessionis*, n. 1 ad 12.

Superiores seu confessarii an uti possint scientia confessionis ad exteriorem gubernationem, vel ad reparanda damna sibi imminencia, vel quid simile, et afferuntur ad id decreta, et notabile documentum Scoti, num. 13 ad 17.

Confessarius an possit confessionem revelare de licentia poenitentis, et de ipsa loqui cum eodem poenitente extra sacramentum, n. 18, 19 et 20.

Confessarius qui in confessione gravem errorem commisit, quid circa id debeat et possit, n. 21.

Quae peccata cadant sub sigillo sacramentali, n. 22. Assignantur varii casus, in quibus confessarius sigillum frangit, vel se exponit periculo frangendi, n. 23 et 24.

Confessarii violantes sigillum quibus poenis subiacent, n. 25 ad 28.

Ad incurrendas dictas poenas plura requiruntur quae assignantur, n. 29 ad 34.

Iudex violati sigilli sacramentalis quis sit, et quid requiratur ut possint contra violatorem processum instituere, n. 35, 36 et 37.

Num qui frangit sigillum confessionis subiici debeat iudicio inquisitorum, n. 47 et seqq.

Quid quando confessarius violator sigilli se reum fatetur, aut dicit, peccatum a se revelatum non audisse ex sacramenti confessione, aut revertisse de consensu poenitentis, n. 38 ad 43.

Ad probationem violati sigilli sacramentalis sufficiunt etiam testes singulares, n. 44.

Ad rem affertur novissima dispositio Benedicti XIV, num. 45 et 46.

An propter delictum haeresis licita sit revelatio confessionis, tum an aliis ex causis possit aliquando esse licita revelatio confessionis, n. 53.

SIMONIA (VII, 201).

SIMONIA, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EIUS ORIGINEM, NATURAM, DIVISIONEM, MATERIAM ET PRETIUM.

Simonia unde dicta, et originem traxerit; quid sit, et quale peccatum. Vide verb. *Simonia*, art. I, n. 1, 2 et 3, et n. 44 et seqq., ubi referuntur ii, qui de simonia scripserunt.

Simonia dividitur in simoniam iuris divini, seu naturalis, et iuris humani, seu ecclesiastici, et utraque simonia subdividitur in mentalem, conventionalem et realem, et quae sint singulae, et qualem poenam inducant, n. 4 ad 13.

Ultra praedictas additur alia species simoniae confidentialis, et quae sit; et affertur ad id constitutio Sancti Pii V, n. 14 et 15.

Materia simoniae quae sit, et quid sit eius pretium, num. 16 ad 22.

Extra materiam beneficiorum nunquam committitur simonia, n. 23.

Pretium simoniacum in iure vocari solet munus, quod triplex explicatur, n. 24 ad 28.

Ad Simoniam requiritur pactum aliquod expressum vel tacitum, quod per singulas sui partes explicatur et innuitur quando committi possit simonia ratione eiusdem, n. 29 ad 42.

Etsi commendae, prioratus, etc., ordinis Hierosolymitani iuxta plurimos non sint materiae simoniae, collatio tamen de iis facta cum praedonibus, etc., sunt irritae, n. 43.

Alia ad rem. Vide verb. *Beneficia*, *Iuspatronatus*, *Resignatio beneficiorum*, et verb. *Electio*, art. 3, n. 26.

SIMONIA, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT SIMONIAS, QUAE COMMITTUNTUR IN ELECTIONE, PRAESENTATIONE, PERMUTATIONE ET RESIGNATIONE BENEFICIORUM; IN INGRESSU ET RECEPTIONE AD RELIGIONEM, ET IN ADMINISTRATIONE SACRAMENTORUM ET SACRAMENTALIUM, ET PRAESTATIONE FUNCTIONUM ET ACTUUM SPIRITUALIUM.

Electio quando, et per quid evadat Simoniacae, et nulla; et ad quid teneatur simoniace electus; et variae electiones simoniacae propter illicitas pactiones electorum assignantur. Vide verb. *Simonia*, art. 2, n. 1 ad 6.

Patroni an possint aliquid a praesentatis exigere: et quid si aliquid detur, vel promittatur pro habendis vocibus, vel praesentationibus patronorum, n. 7, 8 et 9.

Resignatio beneficii a quo sit facienda; et quando evadat illicita et simoniaca, n. 10 ad 14.

Pro voto habendo promittere officium, vel beneficium ecclesiasticum est simonia, n. 15.

Dare temporale, ne eligatur dignus, est simonia, secus, ne eligatur indignus, n. 16, 17 et 18.

Dare aliquid temporale pro confirmatione obtinenda, aut ne ab aliquo impugnetur electio, an sit simonia, num. 19.

Dare aliquid pro ingressu et receptione ad religionem, an sit simonia, n. 20 ad 24, et n. 37 ad 39, et verb. *Novitius*, verb. *Moniales*.

Pro administratione sacramentorum, et pro functionibus ecclesiasticis ex pacto tacito vel expresso aliquid dare, seu accipere an, et quando sit simonia; et quando clerici, seu ecclesiae ministri in casu eam committere possint, n. 25, 26 et 27.

Aliquid temporale accipere pro actu et exercitio iurisdictionis ecclesiasticae an sit simonia, n. 28 ad 32, et num. 40.

Aliquid temporale accipere pro missis, concionibus aliisque bonis spiritualibus operibus an sit simonia et an liceant donationes, vel promissiones factae intercessoribus pro obtinenda aliqua gratia apud Sedem Apostolicam, et ad rem affertur constitutio Alexandri VII, num. 33 ad 36.

SIMONIA, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT POENAS SIMONIAE, ET RESTITUTIONEM SIMONIAE ACCEPTORUM.

Per qualem simoniam incurrantur iuris poenae. Vide verb. *Simonia*, art. 3, n. 1, 2 et 3.

Assignatur triplex poena, quae incurritur propter simoniam realem commissam in ingressu religionis et an dicta poena se extendat etiam ad moniales, n. 4 ad 9.

Assignatur pariter triplex poena contra simoniam realem commissam in collatione ordinum, num. 10, 11 et 12.

Contra simoniam commissam in beneficiis ecclesiasticis, quae poenae statuuntur, n. 13 ad 19.

Qui beneficium per simoniam ab alio commissam obtinuit, quando teneatur illud dimittere, vel non, n. 20 ad 24.

Quid si aliquis ignoranter per simoniam alterius ordinetur, n. 25.

Simoniacae confidentialis poenae, quae sint, n. 26 ad 31.

Qui obtinuit simoniace beneficium, vel aliquod officium ecclesiasticum, ad quid teneatur, n. 32.

Qui temporale accepit sub conditione dandi vel praestandi spirituale, ad quid teneatur, n. 33.

Qui pro electione, collatione, praesentatione, etc., alicuius ad beneficium ecclesiasticum aliquid temporale accepit, quo iure, quando, et cui teneatur illud restituere, n. 34 ad 38.

Simoniace accepta ob ingressum in religionem an, et cui restitui debeant, n. 39.

Simoniace accepta pro collatione ordinis, et admi-

nistratio aliorum sacramentorum, et sacramentalium, quando, et quo iure restitui debeant, num. 40 et 41.

Alia ad rem. Vide n. 42 et seqq., et verb. *Electio*, *Iuspatronatus*, *Praesentatio*, *Resignatio*.

SIMONIA, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT CAUSAS, TITULOS EXCUSANTES A SIMONIA VEL A POENIS, AC RESTITUTIONE SIMONIAE ACCEPTORUM; ET QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT DISPENSATIONEM IN POENIS SIMONIAE, ET ABSOLUTIONEM A CENSURIS OB EAM INCURSIS, ET IUDICEM, ET TESTES QUOAD EAM.

Causae, et tituli excusantes a simonia recensentur. Vide verb. *Simonia*, art. 4, n. 1.

Dare, vel exigere aliquid temporale, quando excuset, vel non, ab incursu simoniae, n. 2 ad 7.

Qualis ignorantia excuset ab incursu simoniae, et ab eiusdem poenis, et an excuset etiam praescriptio, num. 8 ad 14.

A censuris et poenis ob simoniam quocunque modo incursis quis absolvere ac dispensare possit, vel non, num. 15 ad 24.

In causis simoniae qualis iudex procedere possit, et qui testes admittantur, n. 25 et 26.

Late de dispensatione pro simoniace scienter, vel ignoranter proviso a Summo Pontifice facienda per organum poenitentiariae, vel datariae iuxta casus circumstantias, in add. auct., n. 27 ad 37.

SIMPLICIUM.

Simplicium seductiva propositio quae sit. Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 59.

SOBRINAE.

Sobrinae et sobriini quae et qui sint. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, n. 15.

SOCER.

Socer et socrus quis et quae sit. Vide ibid., n. 16.

SOCIETAS seu SOCIETATIS CONTRACTUS (VII, 232).

Societas quid sit. Vide verb. *Societas seu Societatis contractus*, n. 1.

Ut societas quaestuosa sit licita, requiruntur quatuor conditiones, quae assignantur. Vide verb. *Societas seu Societatis contractus*, n. 2.

Contractus vulgo dictus *trium contractuum* an sit licitus, necne, n. 3 ad 11, et n. 52 ad 54.

Animadversio in auctoris sententiam, in not. ad num. 4.

Socii quomodo teneantur ad damnum, si in societatis contractu aliquid pereat, n. 12 ad 17.

Expensae quae fiunt in necessitate societatis, quomodo solvendae ac deducendae, n. 18 ad 21.

Si socius aliquis damnum incurrat, an, et quomodo sit ei compensandum, n. 22, 23 et 24.

Societas finitur, seu dissolvitur quatuor praecipuis modis, qui assignantur et explicantur, n. 25 ad 40.

Finita, seu dissoluta societate, quomodo facienda sit divisio bonorum, et cui restituendum sit capitale, num. 41 ad 45.

Societas ius quodammodo habet fraternitatis, et quatenus ex hoc principio consequantur, n. 46 ad 51.

SOCIETAS INTER FRATRES (VII, 242).

Fratres, defunctis parentibus, possunt inire inter se societatis contractum. Et an talis contractus censeatur initus per mensam communem, et patrimonium indivisum. Vide verb. *Societas inter fratres*, n. 1 ad 6, et num. 57 et seqq.

Frates, inita società, an possint repetere quod contulerunt ad victum communem, n. 7, 8 et 9.
Frater qui, inita societate, dotavit de propriis bonis sororem, potest ab aliis fratribus compensationem repetere, n. 10.

Quid si frater, non inita societate, dotet filiam suam de bonis communibus, n. 11 et 12.

Quid si frater habeat prae aliis filios laborantes in utilitatem communionis fraternae, n. 13 et 14.

Frater an teneatur aliis fratribus communicare lucra acquisita ex peculiari arte, vel professione uxoris, vel ex ipsius bonis paraphernalibus, n. 15, 16 et 17.

Ratione rigorosae societatis, quae bona communicari debeant, et talis societas quando intelligatur contracta, vel non, n. 18 ad 26.

Societas universalis, vel requirit expressam mentionem vel deducenda est ex necessariis actibus et argumentis, n. 60.

Num acquisitio proprio nomine facta ab uno ex fratribus excludat inter ipsos societatem universalem, n. 61 et seqq.

Debitum contractum ab uno fratrum post obitum patris quomodo solvendum, et quid si contendatur in quem usum conversum fuerit tale debitum, n. 27 ad 30.

Delictum unius fratris socii non nocet aliis, n. 31.

Ex indole societatis universalis res communi periculo ita pereunt, ut unus alteri ex sociis non nisi de inexcusabili culpa ac dolo teneatur, n. 64.

In partitione haereditatis, quae sint deducenda, vel non, n. 32 ad 56.

SODOMIA.

Vide verb. *Luxuria*, n. 50.

SOL.

Sol quot gradus percurrat quolibet integro anno. Vide verb. *Mundus*, n. 38.

SOLEMNITATES.

SOLEMNITATES PRO ALIENANDIS REBUS ECCLESIASTICIS.

Vide verb. *Alienatio*, art. 2, 3 et 4.

SOLEMNITATES CONTRACTUUM.

Vide verb. *Contractus* per tot.

SOLEMNITATES FESTORUM.

Vide verb. *Festa*.

SOLIDUS.

Solidus quid sit. Vide verb. *Cathedraticum*, n. 4, et verb. *Donatio*, art. 1, n. 30.

SOLLICITANTIUM.

Sollicitantium ad turpia extra sacramentalem confessionem poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, num. 201.

SOLLICITATIO AD TURPIA (VII, 250).

Vide verb. *Confessarius*, art. 7, per totum.

Affertur constitutio Benedicti XIV circa sollicitationem. Vide verb. *Sollicitatio ad turpia*, n. 65 ad 67.

Adducuntur decreta et propositiones damnatae de re eadem, n. 68 ad 70.

Confessarius consentiens mulieri sollicitanti in confessione, an sit denuntiandus, n. 71 ad 73.

Crimen sollicitationis an sufficienter probetur per testes singulares, n. 74 ad 76.

Ordinarii approbando confessores tenentur iniungere constitutionem *Contra sollicitantes*, n. 77.

Mulier sollicitata, si consenserit, vel non, ad quid teneatur quoad denuntiationem, n. 78 ad 82.

Quid sentiendum de his qui in partes schismaticorum et haeticorum degunt, n. 83.

Poenae contra sollicitantes quae sint, n. 84.

SOLUTIO (VII, 259).

Solutio proprie sumpta quid sit, et quis teneatur ad ipsam. Vide verb. *Solutio*, n. 1 et 2.

Debitor, qui solvendo amplius non est, sive clericus, sive sit laicus, ad quid teneatur, n. 3 ad 6.

Qui liberam administrationem rerum suarum non habent, an valide solvere possint, n. 7.

Procurator solvere potest pro debitore, cuius est procurator; et quivis alius solvere potest pro debitore etiam invito, vel ignorante, n. 8, 9 et 10.

Successor in beneficio ecclesiastico quae debita a suo antecessore facta solvere teneatur, n. 11 ad 15.

Solutio primum fieri debet ipsi creditori, et quid si creditor nolit eam accipere, n. 16.

Solutio fieri nequit creditori non habenti liberam administrationem rerum suarum; bene vero fieri potest eius tutori, vel procuratori; et quid si, debitore penitus ignorante, procurator a creditore tali officio privetur, vel ei, ne solutionem accipiat, specialiter mandetur, num. 17 ad 20.

Solutio an fieri possit servis, filiis familias, et creditori creditoris, n. 21 et 22.

In qua specie, et quo valore monetae facienda sit solutio. Vide verb. *Moneta*, n. 13 ad 25.

Quid si debitore existente in culpabili mora solvendi interim fiat monetarum mutatio, n. 26.

Debitor an possit solvere creditori ante finitum tempus, aut, si nullum tempus pro solutione sit determinatum, possit solutionem differre donec creditor eam petat, n. 27 ad 32.

Alia ad rem de tempore solutionis, seu restitutionis. Vide verb. *Restitutio*, art. 3, n. 83 ad 103.

Solutio in quo loco, et cuius expensis fieri debeat. Vide verb. *Restitutio*, art. 4, n. 1 ad 27.

Solutio an et quando a debitore fieri possit per partes, a creditore et sic recipi, n. 35 ad 41.

Debitum tollitur etiam per acceptilationem, et quid sit acceptilatio, quidque ad eius valorem requiratur. Vide verb. *Solutio*, n. 42 ad 45.

Debitum tollitur etiam per compensationem; et compensatio quae sit, n. 46, et verb. *Compensatio*, per tot.

Qui per errorem solvit indebitum, an, et quando possit ipsum condicere et repetere, n. 47 ad 54.

Asserens se indebitum solvisse, et conditionem intentans, quid probare debeat. Et ad rem datur *Conditionis* et *Indebiti* definitio, n. 55 ad 58.

De solutione, quae praesumptionibus probari possit, num. 59 ad 74.

Clericus aliquando ab obligatione solvendi an dispensari possit, et quid tunc requiratur, n. 75 ad 92.

Quinam clerici hoc privilegio gaudere queant, n. 92 ad 94.

An clericus dicto privilegio renunciare possit, n. 95.

SOMNIUM (VII, 267).

Somnium quid sit? Et varia somniorum genera assignantur, quae postea dividuntur in divina, daemoniaca et naturalia, et singula explicantur, et plura ex ipsis referuntur. Vide verb. *Somnium*, n. 1 ad 11.

Somnia naturalia proficiuntur a diversis causis, quae assignantur et explicantur, n. 12 ad 16.

Species imaginabiles in somnis causatae producant in somniantibus varios effectus, qui assignantur, n. 17.

Traditur regula pro somniis discernendis, n. 18 et 19.

Somniorum observatio quando licita, vel non, eorumque interpretatio a quo fieri possit, n. 20, 21 et 22.

Quid si causa naturalis somniorum sit extrinseca, num. 23.

Qui divinant ex somniis, vel somnia procurant, et in ipsis credunt, quomodo peccant, n. 24, 25 et 26.

Qui fodit thesaurum in somnis manifestatum, an sit culpandus, et quae fides sit dictis somniis praestanda, n. 27 ad 31.

SOMNUS (VII, 271).

Somnus quid sit, et quomodo causetur. Vide verb. *Somnus*, n. 1, 2 et 3.

Somnus alius est diurnus, et alius nocturnus, somnus diurnus alius antemeridianus, et alius pomeridianus, n. 4, 5 et 6.

Afferuntur mala, quae gignere solet somnus pomeridianus sine debitis cautionibus captus, et assignantur cautiones adhibendae ad dicta mala evitanda, n. 7 et 8.

Aptissimum tempus pro somno capiendum est nocturnum, et assignantur qui diurnum somnum capere solent, n. 9 ad 13.

Quotis horis sit somnus capiendus, n. 14.

Alia de somno, n. 15 ad 18.

SORORES.

Vide verb. *Affinitas*, art. 1, n. 15.

SORORIUS.

Vide n. 16.

SORS (VII, 273).

Sors in genere varie accipitur, et specialiori, ac usitatori modo sumpta definitur. Vide verb. *Sors*, num. 1 et 2.

Sors dividitur in divinatoriam, consultoriam et divisoriam, et singulae explicantur. Et quae sint licitae, vel non, n. 3 ad 15.

Electiones ecclesiasticae an fieri possint per sortes, et an eodem modo dirimi possint lites in causis beneficialibus, n. 17 ad 23. Vide verb. *Electio*, art. 1, n. 9 et duobus seqq.

An revera Honorius III, in cap. 3 de Sacrileg., in electione canonica omnino improbaverit usum sortis, num. 24 ad 35.

SORTILEGIUM (VII, 277).

Vide verb. *Sortilegium* per tot., et verb. *Superstitio*, num. 33.

SPADONES.

Vide verb. *Patria Potestas*, n. 37.

Spadones, castrati, etc., an sint capaces matrimonii. Vide verb. *Matrimonium quoad impedimenta*, art. 2, num. 28.

SPATULOMANTIA.

Vide verb. *Superstitio*, n. 24.

SPECTACULA (VII, 277).

Inverecunda spectacula an prohibeantur. Vide verb. *Spectacula* per totum.

SPES.

Vide verb. *Virtus*, n. 21 ad 35.

SPHAERA.

Sphaerae nomine quid intelligatur. Vide verb. *Mundus*, n. 117, 204.

Sphaera potissimum pro artificiali sumitur, quid sit, quare sic vocetur, et quis fuerit eius inventor et auctor, num. 118 et 119.

Sphaera ista vocatur armillaris, et quare, n. 120.

In sphaera armillari decem circuli vulgo repraesentantur, sex maiores, et quatuor minores, qui assignantur cum suis qualitatibus, et differentiis ad invicem, num. 121 ad 123.

Sphaera, alia recta, alia obliqua, alia parallela, et singulae explicantur, ac assignatur differentia habitantium in ipsa, n. 157 ad 164.

SPICA (VII, 277).

Spicarum collectio post absolutam messem pauperibus permittenda indicitur a Benedicto XIV. Vide verb. *Spica*, n. 1 et 2.

Spicarum egenis collectoribus permittitur sine alio libera extractio quocunque tempore in ditione ecclesiastica etiam extra statum ecclesiasticum, n. 3.

SPIRITUS SANCTUS (VII, 278).

Spiritus Sancti, a Patre Filioque processio. Qui omittere in Symbolo possint particulam *Filioque*, et qui pronuntiare eam teneantur. Vide verb. *Spiritus Sanctus*, num. 1 et 2.

Spiritus Sancti imagines sub humana iuvenis forma damnantur et prohibentur, n. 3.

SPOLIATOR, SPOLIATUS (VII, 278).

Spoliator quis dicatur. Vide verb. *Spoliator*, *Spoliatus*, n. 1.

Spoliatus quis sit. Et quae remedia habeat ad recuperandam possessionem, et quid dicta remedia importent, n. 2 ad 11, et n. 29 et seqq.

Ut spoliatus ante omnia sit restituendus, quid probare debeat, n. 12.

Dicta regula *spoliatus ante omnia est restituendus*, quando procedat, et assignantur aliqui casus, in quibus fallit, n. 13 ad 18.

Mulier propria auctoritate sub praetextu impedimenti a marito se separans, sicque eum possessione spolians, quid si non habeat probationes paratas ad probandum impedimentum dirimens, n. 19 et 20.

Spoliator violentus quid teneatur restituere spoliato, num. 21 ad 24.

Spoliatoris exceptio in quibus causis admittatur, et ad quid teneatur spoliator excipiens spoliationem. Vide verb. *Spoliator*, *Spoliatus*, n. 25, 26 et 27.

Agenti super rebus ecclesiasticis non obstat exceptio spoliationis privatarum rerum, vel e contra, n. 28.

SPOLIUM (VII, 282).

Spolia ecclesiasticorum beneficiariorum et aliorum clericorum et regularium quomodocunque, et ubicunque decedentium ad quos pertineant. Vide verb. *Spolium*, n. 1 ad 8, et n. 39 et seqq.

De origine spoliiorum ecclesiasticorum, n. 45 et seqq.

Spolia Cardinalium, curialium, praelatorum habentium facultatem testandi non pertinent ad cameram apostolicam, n. 9 et 10.

Conclavistae non subiacent spolio, n. 11.

Clerico Romae moriente ab intestato, succedunt haeredes, n. 12.

Spolia a collectoribus, etc., de quibus beneficiis fieri possint, n. 13.

Spoliiorum causae quomodo agitandae, n. 14.

Spoliiorum nomine, quae ad cameram apostolicam pertinent, non intelliguntur paramenta ecclesiae, n. 15. Ecclesiae ornamenta, vasa, et huiusmodi clerici decedentis ab intestato an, et quando spectent ad haeredes, aut ad ecclesiam, n. 16 ad 26.

Spolia Episcoporum in insula Sardinia decedentium ad quem spectent, n. 27.

Spolium clericorum non est in usu in statu Mediolanensi, n. 28.

Spolia Episcoporum in regno Neapolis ad quem spectent, n. 29.

Ius spoliis ubi, et quomodo sit receptum, n. 30.

Spolia canonicorum Sancti Salvatoris Bononiae ad quem spectent, n. 31.

Spolia equitum Hierosolymitanorum ad quem spectent, n. 32, 33 et 34.

Quid de spolio Episcopi translati ad aliam ecclesiam, n. 35.

Spolia Episcoporum et aliorum beneficiariorum ex

rebus ad divinum cultum spectantibus debentur illis ecclesiis, quibus praefuerunt, n. 36, 37 et 38.

SPONSALIA (VII, 288).

Sponsalia et sponsus unde dicantur. Vide verb. *Sponsalia*, n. 1.

Sponsalia tripliciter potissimum sumuntur, et quomodo, n. 2.

Sponsalia proprie accepta definiuntur, n. 3.

Ad valorem sponsalium de futuro plura requiruntur, quae assignantur et explicantur, n. 4 ad 11.

Aetas requisita pro contrahendis sponsalibus assignatur, n. 12 ad 15.

Impuberes septennio maiores sponsalia contrahentes an et quando possint ab ipsis resilire, et facultas resiliendi in quo foro locum habeat, et quando censeatur impuberibus concessa, n. 16 ad 21.

Matrimonium ab impuberibus nulliter contractum resolvitur in sponsalia de futuro. Secus de matrimonio nullo ex aliquo alio essentiali defectu, n. 22 et 23.

Praesentia parochi et testium, et consensus parentum an requirantur ad valorem sponsalium, num. 24, 25 et 26.

Parentes an possint pro filiis sponsalia contrahere, et quando sint valida, vel non, sponsalia a filiis per metum contracta, n. 27 ad 34.

Sponsalia an censeantur contracta per verba illa, quae iuxta communem intelligentiam, et loci usum loquendi veram promissionem futuri matrimonii significant, et dicta verba assignantur, n. 35 ad 39.

Sponsalia contrahuntur etiam per signa, vel facta consensus interdum exprimentia, et innuitur, quando sponsalia per praedicta signa contracta valida esse possint, vel non, n. 40 ad 48.

Sponsalia vera quamvis occulta obligant sub mortali, n. 49.

Sponsalia quo tempore obligent ad contrahendum, et quid si nullum certum tempus ad id praefigatur, num. 50 ad 54.

Quid de illo qui post legitima sponsalia recuset contrahere matrimonium, et innuitur quid in casu exigere possit pars innocens, n. 55 ad 74.

Ad n. 55 et seqq. auctoris, vide, n. 144 et seqq.

Itemque ad num. 60 et duos seqq. auctoris, vide animadversa n. 148 et seqq.

An et quando resiliences sponsalibus amittant arrhas, num. 75.

Sponsalia rite contracta variis iustis de causis dissolvi possunt; et singulae assignantur et explicantur, num. 76 ad 119.

Ad dissolvenda sponsalia an, et quando requiratur auctoritas iudicis; et iudex in casu qualis esse debeat et possit, vel non, n. 120 ad 127.

Alia ad rem, de sponsalibus Iudaeorum, Vide n. 129 ad 139, et a n. 140 ad n. 143.

An ad valorem sponsalium requiratur praesentia parochi et testium, n. 160 ad 162.

Sponsalia quomodo sint probanda, n. 163 ad 168.

An et quando copula carnalis, et defloratio habeatur pro signo consensus sponsalium, n. 169 et 170.

Sponsalia cum sint futurarum nuptiarum mutua promissio, quid dicendum, si viri et mulieres polliceantur de praesenti, n. 171.

Si contrahentes coram parochi et testibus utantur verbis de praesenti, an censi debeat matrimonium initum, n. 172.

Si sponsalia in facie Ecclesiae fuerint contracta, et copula secuta fuerit, an transeant in matrimonium, num. 173 et 174.

Constans parentum contradictio an et quomodo sufficientem praebat causam ad sponsalia solvenda, num. 176 ad 180.

Quid in casu gravium inimicitarum inter sponsum et parentes, n. 181 ad 183.

Alia ad rem. Vide verb. *Matrimonium quoad impedimenta*, verb. *Sponsi*, verb. *Stuprator*.

SPONSI (VII, 319).

Sponsus et sponsa unde dicantur. Vide verb. *Sponsi*, num. 1.

Sponsorum conversationes quomodo, et a quo prohibendae, et quando possint esse licitae, n. 2, 3 et 4.

Sponsus an et quomodo visitare possit sponsam in clausura monialium existentem. Vide verb. *Moniales*, art. 1, n. 30.

Sponsorum fornicatio cum aliis commissa. Vide verb. *Luxuria*, n. 9.

Tactus, oscula, amplexus et huiusmodi inter sponsos an et quae sint peccata, n. 7.

Corrigitur hic auctor in not.

Sponsus qui sponsam seducit ad copulam non potest puniri poena stupri, n. 11.

Sponsi quando peccent circa delectationem de copula futura. Vide verb. *Delectatio morosa*, n. 27 ad 32.

Alia ad rem. Vide verb. *Matrimonium quoad impedimenta*, verb. *Matrimonium*, *Sponsalia*, *Stuprator*.

SPORTULAE.

Sportulae quid sint, et quando a iudice exigi possint, vel non. Vide verb. *Iudex*, n. 42 ad 46.

SPURIUS.

Spurius quis sit, et quis possit cum eo dispensare ad ordines suscipiendos. Vide verb. *Filius*, n. 27 ad 59.

Spurius an haeres institui possit. Vide verb. *Haeres*, num. 23.

STATICA.

Statica quid. Vide verb. *Mundus*, n. 198 ad 201.

STATIO (VII, 320).

Quid sit statio, unde sic dicta, et illius origo. Vide verb. *Statio*, per totum, et verb. *Litaniae*.

STELLA.

Stella quid sit. Vide verb. *Mundus*, n. 172.

Stellae fixae distinguuntur a planetis tripliciter, et assignatur quomodo, n. 175.

Stellarum fixarum quanta ab astronomis et mathematicis assignetur multitudo, n. 176.

Stellae fixae distinguuntur in sex classes, et assignantur. His additur septima classis, quae assignatur, num. 177 et 178.

STELLIONATUS.

Stellionatus crimen quid sit, et quae eius poena. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 204.

STIPES.

Stipes quid sit. Vide verb. *Matrimonium quoad impedimenta*, art. 1, n. 28.

STOLA (VII, 321).

Stolae delatio an importet iurisdictionem. Vide verb. *Stola*, n. 1 et 2, et 15.

Parochi an ingredi possint ecclesias regularium cum stola et cruce elevata, n. 3.

Cappellani confraternitatum in quibus processionibus possint stolam deferre, et quomodo eam deferre competat archipresbytero collegiatae, n. 4, 5 et 6.

Parochi civitatis an possint stolam deferre in processionibus publicis, n. 7.

Regulares an possint uti stola in benedictionibus sine licentia parochi, n. 8.

Sacerdotes et diaconi accedentes ad communionem quomodo stolam deferre debeant, et innuitur quomodo gestanda sit stola sacerdotalis et diaconalis, n. 9, 10 et 11.

Stola cur ab Episcopo non ducatur ante pectus ad formam crucis, n. 12.

Stola cur non utantur Romae concionatores, n. 13.

Alia ad rem. Vide verb. *Parochus*, art. 3, n. 36.

STUPRATOR, STUPRUM (VII, 324).

Stuprum proprie sumptum quid sit, et quale peccatum, et quando virgo censeatur vere stuprata, et ad quid in casu teneatur stuprator. Vide verb. *Stuprum*, *Stuprator*, n. 1 ad 6.

Deflorator virginis per vim vel metum, vel matrimonii promissionem, an et quando teneatur illam ducere, n. 8 ad 12.

Quoad ducendam defloratam adducuntur limitationes, n. 13 ad 20.

An habens votum castitatis, virginem deflorando, teneatur eam ducere, n. 21.

Ad quid tenetur violans virginem sibi coniunctam sub matrimonii promissione, n. 22.

Alia ad rem. Vide verb. *Dos*, art. 2, n. 14, verb. *Poena*, art. 2, n. 206.

SUBCOLLECTOR APOSTOLICUS (VII, 326).

Subcollectores quibus gaudeant privilegiis, quando, et in quibus subficiantur Ordinariorum iurisdictioni. Vide verb. *Subcollector apostolicus*, n. 1 ad 22, ubi plura de ipsis, et n. 23 et seqq.

A quibus deputentur subcollectores spoliolum, n. 44. In subcollectores non possunt deputari nisi ii, qui de legitimo matrimonio nati sunt, n. 45.

SUBDIACONATUS.

Vide verb. *Ordo*, art. 1, n. 40.

SUBORNATIO.

Subornationis poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 208 et 209.

SUBREPTIO.

Vide verb. *Rescriptum*, n. 27 ad 33.

SUBSIDIUM CHARITATIVUM (VII, 330).

Subsidium charitativum quare sic appelletur; quid sit, quis possit illud exigere, vel non, et ad illud exigendum quid requiratur. Vide verb. *Subsidium charitativum*, n. 1 ad 20.

Ad n. 14 auctor, vide n. 50.

Quantitas subsidii charitativi a quo determinari debeat, et quae taxa sit servanda, et an pluries, vel una vice tantum exigi possit, n. 21 ad 28.

Ad solvendum subsidium charitativum qui teneantur, vel non, n. 29 ad 46.

Referuntur quaedam Sacrae Congregationis Concilii resolutiones ad rem facientes, n. 47 et seqq.

SUCCESSIO AB INTESTATO (VII, 335).

Quis dicatur decedere intestatus, et succedere ab intestato. Vide verb. *Successio ab intestato*, n. 1 ad 4.

Successio ab intestato quid sit, et alia est in capita, alia in stirpes, et quae sit utraque, n. 5 ad 8.

Succedentium ab intestato quinque ordines assignantur, n. 9.

An, quando, et quomodo ab intestato succedant filii sive legitimi et naturales, sive illegitimi, vel legitimi, sive spurii, vel ex damnato coitu, et qui tales sint, et dicantur, n. 10 ad 22, et verb. *Filii*.

Nepotes et pronepotes quomodo succedant, n. 24.

Deficientibus descendantibus et fratribus, seu sororibus germanis, quis succedat; et quid, si moriatur filius sine liberis relicto patre superstiti, et avo materno, matre iam mortua, n. 25 et 26.

Quid si, defunctis patre et matre, exstent plures ascendentes sine fratribus, vel sororibus defuncti, n. 27.

Quid quando cum ascendentibus aequalis gradus exstant etiam germani fratres et sorores defuncti, n. 28 et 29.

Germanorum filii quomodo succedant, et quomodo nepotes, aut pronepotes fratris praemortui, n. 30 et 31.

Filii naturales et illegitimi succedunt parentibus, et e contra, n. 32.

Deficientibus ascendentibus et descendantibus quis succedat, n. 33.

Quid, si cum defuncti fratribus et sororibus germanis, exstent etiam filii alterius fratris, aut sororis germanae praedefunctae, n. 34.

Fratres germani, eorumque filii excludunt fratres solum uterinos et solum consanguineos, n. 35.

Quid, si soli filii diversorum fratrum, vel sororum exstent, et nullus frater defuncti, n. 36 et 37.

Quid si nulli exstent liberi legitimi, nec germani fratres, aut sorores defuncti, de cuius haereditate agitur, et quid si defunctus relinquat quosdam fratres consanguineos, et quosdam uterinos. Vide verb. *Successio ab intestato*, n. 38, 39 et 40.

Deficientibus omnibus fratribus, eorumque omnibus filiis, quis succedat, n. 41.

Cognati et agnati usque ad quem gradum succedere possint ab intestato, n. 42 et 43.

Filii adoptivi, naturales, spurii, et collaterales ex damnato coitu an possint sibi invicem, vel aliis succedere, n. 44 ad 48.

Deficientibus omnibus consanguineis defuncti, quis succedat, n. 49 et 50.

Uxor pauper an, quando, et quomodo succedat marito diviti, et e contra, n. 51 ad 55.

Fiscus quando et quibus succedat, et quid in casu prius agere debeat, n. 56, 57 et 58.

In bona clericorum quaecunque quis succedat, et quis succedere debeat in bona religiosorum professorum, n. 59 ad 65.

Cum qui possunt invicem sibi ab intestato succedere simul mori contigerit, dantur regulae, quibus discerni queat quisnam ex iis prius mortuus habendus sit, num. 67 et seqq.

Alia ad rem. Vide verb. *Beneficiatus*, *Haeres*, *Filii*, *Parentes*, *Regulares*, *Testamentum*.

SUCCESSIO IN FEUDA.

Vide verb. *Feudum*, n. 18 ad 46.

SUCCESSOR IN BENEFICIO ECCLESIASTICO.

Successor in beneficio ecclesiastico, an, et quando teneatur stare locationi factae ab antecessore, eiusque debita solvere. Vide verb. *Locatio*, n. 8, verb. *Solutio*, n. 11, verb. *Melioramenta*, n. 32.

SUFFRAGIA (VII, 344).

Suffragium unde dicatur. Vide verb. *Suffragia*, n. 1. Suffragium dupliciter sumitur et assignatur, et prout ad praesens attinet definitur, n. 2 et 3.

Suffragium tripliciter contingere potest, et assignatur, n. 4.

Suffragium ex opere operantis duobus modis contingere potest, et assignatur, n. 5.

Personae fideles quibus suffragia applicantur, sunt duplicis generis, et assignantur, n. 6.

De fide est dari inter fideles suffragiorum communicationem, et quomodo talis communicatio fieri possit ac debeat, explicatur, n. 7 ad 19.

Usus cereorum ardentium, aspersio aquae benedictae, incensatio thuris, campanarum pulsus, sepultura in loco sacro an et quomodo prosint defunctis, n. 20 ad 24.

Ut suffragium sortiatur suum effectum, quid requiratur, n. 25 et 26.

Generales et provinciales ordinum regularium posunt extra religionem specialibus suis benefactoribus spiritualia bona, et suffragia sui ordinis communicare, et quomodo prosint ipsis, innuitur, n. 27 ad 31.

SUPERBIA (VII, 347).

Superbia unde dicatur, quid sit, quale peccatum, quae eius filiae. Vide verb. *Superbia*, n. 1 ad 11.

SUPERIOR (VII, 349).

An valeat consuetudo tribuens locum digniorem inferiori prae superiore. Vide verb. *Superior*, per tot.
Alia ad rem. Vide verb. *Praecedentia*, n. 90 et 91.

SUPERIORES (VII, 350).

Regulae, quas exacte observare debent superiores regulares. Vide verb. *Superiores*, n. 1 et 2.

Superiores regulares, quoad litteras dimissoriales, num. 3 et 4.

Superiores regulares monialium bis aut ter in anno confessarium extraordinarium offerre tenentur universae communitati, n. 5 et seqq.

Superior regularis, quoad cognitionem causae super nullitate professionis, n. 8 et seqq.

SUPERSTITIO (VII, 351).

Superstitio unde dicta, et quid sit. Vide verb. *Superstitio*, n. 1.

Superstitio alia est ratione rei cultae, et alia ratione cultus, et quae sit utraque, n. 2.

Superstitio ratione cultus dividitur in tres species, quae assignantur et explicantur, n. 3 ad 6.

In varias auctoris sententias animadvertitur, in not. ad num. 6.

Superstitio ratione rei cultae dividitur in quinque species, quae assignantur, n. 7.

Idololatria quid et quotuplex sit, n. 8 et 9.

Emendatur auctor in not. ad n. 9.

Magia est duplex, naturalis et superstitiosa, et utraque explicatur, n. 10 et 11.

Divinatio quid sit, eiusque viginti species assignantur, et explicantur, n. 12 ad 33.

Sortes sunt triplices, divinatoriae, consultoriae et divisoriae, et quae sint singulae, et an prohibitae, et quae sint sortilegiorum poenae, tam de iure civili quam canonico, et quis in hac re sit iudex competens, n. 34 ad 44.

Vana observantia quid sit, quomodo differat a divinatione, et quae eius species, n. 45 ad 54.

Auctor emendatur, n. 48.

Assignantur decem regulae ad cognoscendas vanas superstitiones culpabiles, n. 55 ad 64.

Maleficium unde dictum, quid et quotuplex sit, assignatur et explicatur, n. 65 ad 68.

An liceat solvere maleficium alio maleficio, aut permittere, vel petere talem solutionem a maleficio, et quibus remediis, n. 69 ad 75.

Superstitiosi quando sint denunciandi, n. 76.

Assignantur praecipua remedia spiritualia adversus maleficia adhibenda, n. 77.

Assignantur poenae statutae contra maleficos, aliosque similes superstitiosos, et quis sit eorum competens iudex; et quomodo confessarii se gerere debeant cum ipsis, n. 78 ad 81.

De surripientibus hostias, seu particulas consecratas, et poenis eisdem inflictis. Vide verb. *Surripientes*, per totum.

Quoad ea, quae concernunt astrologiam iudicalem. Vide verb. *Astrologia*, *Astrologus*.

SURDUS.

Surdus potest contrahere matrimonium. Vide verb. *Matrimonium*, art. 1, n. 26.

SURRIPIENTES (VII, 362).

Asportantes, vel apud se retinentes hostias consecratas, etsi sint ecclesiastici, aut minores, curiae saeculari tradi debent puniendi. Vide verb. *Surripientes*, num. 1 ad 4.

Affertur de hac re sanctio Clementis XIII, n. 5.

SUSPECTA DE HAERESI PROPOSITIO.

Suspecta de haeresi propositio quae sit. Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 42.

SUSPENSIO (VII, 362).

SUSPENSIO, QUOAD EIUS ESSE, ET DIVISIONEM.

Suspensio quid sit. Vide verb. *Suspensio*, art. 1, n. 1.
Suspensio alia est ab officio, alia a beneficio, et alia ab officio et beneficio simul, et quae sint: Vide verb. *Suspensio*, art. 1, n. 2 ad 5.

Suspensio ab officio et beneficio dividitur in totalem et particularem, et utraque explicatur, n. 6, 7 et 8.

Suspensio absolute imposita quomodo intelligenda, num. 9.

Suspensio alia est a iure, et alia ab homine, et quae sit utraque, n. 10, 11 et 12.

Late agitur de suspensione ex informata conscientia, num. 12 ad 25.

SUSPENSIO, QUOAD EOS QUI POSSUNT SUSPENDERE, VEL SUSPENDI.

Suspensio a quibus infligi possit, et quomodo. Vide verb. *Suspensio*, art. 6, n. 1, 2 et 3.

Quae personae suspendi possint, et quae excipiantur, n. 4, 5 et 6.

Capitulum, seu communitas dupliciter suspendi potest, et assignatur, n. 7 et 8.

SUSPENSIO, QUOAD EIUS EFFECTUS.

Quid si suspensus exerceat aliquem actum, a quo est suspensus. Vide verb. *Suspensio*, art. 7, n. 1.

Suspensus ab officio et beneficio non potest eligere, et est incapax beneficii, n. 2.

Quid si suspensus ab ordine et beneficio audeat suspensionem violare, vel se ingerere usurpando fructus eiusdem beneficii, n. 3, 4 et 5.

Quid si suspensus ob vitium incontinentiae audeat celebrare divina, n. 6.

Suspensus a minori ordine quando possit ad maiores ascendere, n. 7.

Quid si suspensus ab ingressu ecclesiae, in ea celebrare audeat, n. 8.

Suspensus in uno loco an censeatur ubique suspensus; n. 9.

Ordines et alii actus per suspensionem prohibiti, an validi, n. 10 et 11.

Ad n. 11 auct., vide correctionem in not.

Ad n. 11 auct., vide correctionem in not.
Suspensio a divinis tempore appellationis est nulla, num. 12.

SUSPENSIO QUOAD MODOS, QUIBUS TOLLITUR.

Suspensio inflicta propter contumaciam quomodo, et a quo tolli possit. Vide verb. *Suspensio*, art. 8, n. 1 et 2.

Suspensio inflicta ad determinatum tempus quomodo tollatur, n. 2.

Suspensio lata pro poena delicti quomodo, et a quibus tolli possit, n. 3.

Pro suspensionis absolutione, quae forma sit adhibenda, et quid in casu attendendum, n. 4 ad 8.

SUSPENSIONES.

SUSPENSIONES CONTRA EPISCOPOS.

Suspensiones contra Episcopos quae sint. Vide verb. *Suspensio*, art. 2, n. 1 ad 25.

SUSPENSIONES CONTRA CAPITULA.

Suspensiones contra capitula, seu capitulares, quae sint. Vide verb. *Suspensio*, art. 3, n. 1 ad 9.

SUSPENSIONES CONTRA CLERICOS.

Suspensiones contra clericos, quae sint. Vide verb. *Suspensio*, art. 4, n. 1 ad 43.

SUSPENSIONES CONTRA RELIGIOSOS.

Suspensiones contra religiosos, quae sint. Vide verb. *Suspensio*, art. 5, n. 1 ad 10.

SUSPICIO.

Suspicio quid et quotuplex sit, et quando peccaminosa. Vide verb. *Iudicium temerarium*, n. 15.

SUSURRATIO.

Susurratio quid sit. Vide verb. *Detractio*, artic. 1, num. 10.

SYDUS.

Syodus quid sit. Vide verb. *Mundus*, n. 170.

SYMBOLUM (VII, 368).

Symbolum unde dictum et quid sit. Vide verb. *Symbolum*, n. 1 et 2.

Symbola principaliora sunt quatuor: Apostolicum, Nicaenum, Constantinopolitanum et sancti Athanasii; et innuitur quomodo, quando et a quibus fuerint composita et incoeperint; ubi et de additione particulae *Filioque*, n. 3 ad 18.

Symbolum in quibus festis et missis sit dicendum, vel non, et cur ac quomodo, n. 19 ad 31, et verb. *Missa*, art. 12, n. 17 et 21, et art. 13, n. 7 ad 19.

SYNDICUS (VII, 374).

Syndicus quid sit, ac significet, et quomodo distinguatur a procuratore, actore et administratore, seu oeconomo. Vide verb. *Syndicus*, n. 1 ad 5.

Syndicus quomodo sit constituendus, n. 6.

Religiosi an possint esse syndici pro causis in monasteriis, n. 7 et 8.

Syndici in ordine fratrum minorum a quo fuerint concessi, a quibus et pro quibus deputari possint; et an religiosi particulares possint habere deposita apud ipsos, n. 9 ad 23.

Quid si conventus damnum aliquod patiat ex mala syndici administratione, n. 24 ad 27.

Conventus possunt praeter syndicum habere etiam unum vel plures substitutos, qui a syndicis sunt deputandi, et non a fratribus, n. 28 et 29.

Quis possit a syndicis rationem exigere, et an possit sine ipsis aliquid emi vel vendi, num. 30, 31 et 32.

Syndici apostolici qualem habeant facultatem, quibus gaudeant privilegiis, et quae sint, vel non, eorum exemptiones; et afferuntur ad rem constitutiones et decreta, n. 33 ad 67.

SYNODUS DIOECESANA.

Vide verb. *Concilium*, art. 13.

SYSTEMA.

Systema mundi quid sit, et quae sint eius praecipua systemata. Vide verb. *Mundus*, n. 90 et 91.

Systema Ptolemaicum unde sit dictum, quid sit, quidve de ipso, n. 91 ad 94.

Systema Copernicanum unde sit dictum, quid sit, quidve de ipso, n. 95 ad 100.

Systema Tichonicum unde sit dictum, quid sit, quidve de ipso, n. 102 et 103.

De mundi systematibus notabilia dicta, n. 104.

T

TABACCUM (VII, 385).

Tabaccum sumere in ecclesiis dioecesis Hispalensis qua poena sit prohibitum, et qua poena fuerit prohibito illud sumere in basilica Vaticana. Vide verb. *Tabaccum*, n. 1 ad 4.

Non est hodie insistendum antiquis quarundam Synodorum canonibus, qui sub excommunicatione vetant tabacci usum ante sacrae Eucharistiae perceptionem, aut ante missae celebrationem, n. 18.

An liceat sumere tabaccum ante missam, et an in casu frangat ieiunium naturale, n. 3, 6 et 7.

Tabacci excessivus usus non parva affert incommoda, quae assignantur, n. 8 et 9.

Tabaccum fuit prohibitum a Iacobo VI, Britannorum rege, et ab Amurathe IV, Turcarum imperatore, et quare, n. 10.

Adducitur de tabacco lepidum scriptum. Vide verb. *Tabaccum*, n. 11.

Ad rem adducuntur varia decreta Sac. Congr. Immun., n. 12 ad 17.

TABERNACULUM (VII, 388).

Claves tabernaculi, ubi et a quibus asservari debeant, et an in ipso retineri possint Sanctorum reliquiae, vel alia vasa. Vide verb. *Tabernaculum*, n. 1 ad 6. et verb. *Eucharistia*, n. 49.

Tabernaculum sanctissimi Sacramenti in cathedralibus non debet esse in altari maiori, n. 7, et verb. *Eucharistia*, n. 56.

Alia ad rem, n. 8 et 9.

TABERNA, TABERNARI SEU CAUPONES (VII, 388).

Tabernae nomine quid veniat. Vide verb. *Taberna*, num. 1.

An liceat clericis ingredi tabernas, vel eas retinere, n. 2 et 3.

Tabernarii peccant in pluribus quae assignantur, n. 4 ad 8.

Alia ad rem, n. 9, 10 et 11, et verb. *Contractus emptionis et venditionis*, art. 3, et verb. *Infames*, n. 11, verb. *Irregularitas*, art. 1, n. 12.

TACTUS IMPUDICI (VII, 389).

Tactus impudici sive in se ipso, sive in aliis, sive ejusdem, sive diversi sexus in quacunque corporis parte facti quando sint peccaminosi, vel non. Vide verb. *Tactus impudici*, n. 1 ad 5.

Feminae permittentes se tangi, et ancillae nutrices pueros vestientes, lavantes, eorum pudenda tangentes, quomodo et quando peccant, n. 6 et 7.

Tactus impudici inter personas ejusdem sexus sunt graviora peccata, quam inter personas solutas diversi sexus, n. 8.

Tactus facti a medicis, chirurgis causa necessitatis non sunt peccaminosi, n. 9 et 10.

Tangere pueros ex affectu tenerae infantilis aetatis an sit peccatum, n. 11.

Tactus inter coniuges vel sponso facti an et quando sint peccaminosi, n. 12 ad 15.

Sed in hanc rem vide in nota.

Bruta et animalia minora praesertim molliter tractare, demulcere, eorumque pudenda tangere, an et quando sit peccatum, n. 16 et 17.

Alia ad rem. Vide verb. *Foemina*, verb. *Luxuria*, verb. *Sponsi*.

Afferuntur ad complementum dictum poeticum, n. 18.

TALIONIS POENA.

Talionis poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, num. 24, verb. *Falsarius*, num. 69, et verb. *Accusator*, n. 3 et 4.

TARRACONSENSE CONCILIIUM (VII, 391).

Tarraconensis Concilii methodus festorum immuendorum gratia excogitata, et adhibita a Bened. XIV. Vide verb. *Tarraconense Concilium*, n. 1.

TAXA, TAXARE (VII, 391).

Afferuntur taxa Innocentiana fori ecclesiastici in materiis spiritualibus. Vide verb. *Taxa*, n. 1 et 2.

Afferuntur taxa pro advocatis et procuratoribus patrocinantibus causas beatificationum et canonizationum, num. 3.

Affertur taxa observanda a notario Sacr. Congr. cum aliquibus eiusdem ordinibus, n. 4.

Taxa facta a laicis non afficiat ecclesiasticos, n. 5.

Adducuntur plures resolutiones Sacr. Congr. quoad taxam, tum pro funeribus, tum pro seminario, tum pro cathedratico, ac observantia taxae Innocentianae, n. 6 ad 14.

De auctoritate, quam Episcopi habent taxandi stipendium pro missis, et quid inde sequatur, num. 15 ad 17.

A potestate saeculari taxari minime potest stipendium missae, n. 19.

Num pro exequiis et sepulturis sint debita aliqua emolumenta, possintque ea taxari ab Episcopo, n. 20 ad 21.

TE DEUM LAUDAMUS (VII, 400).

Quae sit huius cantici antiquitas, et quis auctor, late disseritur. Vide verb. *Te Deum laudamus*, per totum.

TEMERARIA PROPOSITIO.

Temeraria propositio quae sit. Vide verb. *Propositiones damnatae*, n. 54.

TEMPERANTIA.

Temperantia quid sit. Vide verb. *Virtus*, num. 130.

TEMPLA GENTILIUM (VII, 405).

In templis gentilium et illorum sacrificiis prohibentur Christiani tibicinibus, musicis instrumentis, aliisque modis operam praestare. Vide verb. *Templa gentilium*, num. 1.

TERGIVERSATIO.

Tergiversationis poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 210.

TERMINUS.

Termini moti poena quae sit, et quale crimen. Vide verb. *Poena*, n. 211 et 212.

TERRA.

Terra est rotunda seu sphaerica pendens in medio aeris sine ullo sustentaculo. Vide verb. *Mundus*, num. 113.

Terrae circuitus aut ambitus quantus sit, num. 111.

TERRITORIUM SEPARATUM (VII, 405).

Territorium separatum quid importet. Vide verb. *Territorium separatum*, n. 1, 2 et 3, et verb. *Abbas*, verb. *Iurisdicctio* et verb. *Praelatus*.

TERTIARII, TERTIARIAE (VII, 405).

Tertiarii et tertiariae ut gaudeant omnibus privilegiis sui ordinis habere debent plura requisita et qualitates, quae ab Ordinario cognosci debent, et ad id traditur formula. Vide verb. *Tertiarii*, *Tertiariae*, num. 1 ad 8.

Si non serventur dicta requisita, an professio sit nulla, n. 9.

Tertiariae habentes dicta requisita pluribus gaudent exemptionibus quae assignantur, n. 10 ad 14.

Tertiariae viventes in congregatione absque clausura non gaudent dictis privilegiis, n. 15, 16 et 17.

Tertiarii et Tertiariae habentes requisita, quid si decedant non electa sibi sepultura, n. 18.

Tertiariae post votum castitatis, et emissam professionem, quid si matrimonium contrahant, et an possint acquirere legatum relictum pro puellis, n. 19 et 20.

Tertiarii utriusque sexus in claustris non viventes an gaudeant privilegio fori, et in quibus subiiciantur proprio parocho, n. 21, 22 et 23.

Tertiarii utriusque sexus a quibus regularibus admitti possint ad habitum, n. 14.

Quoad tertiarios utriusque sexus ordinis Minorum afferuntur novissimae constitutiones editae a Benedicto XIII, tam pro Patribus de Observantia quam pro Patribus Capucinis et Conventualibus, ex quibus patent eorum privilegia et gratiae spirituales, et innuitur a quibus erigi possit talis ordo. Vide verb. *Tertiarii*, *Tertiariae*, n. 25 ad 30.

Praedicti Tertiarii in eorum domibus degentes, et non habentes necessaria requisita non gaudent privilegio fori et canonis, gaudent tamen omnibus indulgentiis ordinis, ad quas lucrandas requiritur ut deferant habitum iuxta morem regionis. Et a quo talis habitus conferri possit, n. 31 ad 37.

Affertur formula professionis faciendae a dictis Tertiariis post annum novitatus, n. 38, 39 et 40.

Assignatur tertii ordinis institutio et antiquitas, et miraculosa Christi apparitio in eiusdem comprobatione. Et quare in coronatione Papae dicatur oratio sancti Patris nostri Francisci, n. 41 ad 44.

Tertiarii praedicti quomodo teneantur ad regulae praecepta, et ad rem traditur monitum quomodo sint instruendi ante professionem, n. 45 et 46.

Tertiarii nostri ordinis in saeculo degentes uti possunt nostro breviario Franciscano, n. 47.

Alia ad rem, n. 48 ad 61, et verb. *Eremita*, n. 18; verb. *Religiones regulares*, art. 5, n. 14; verb. *Vestis*, num. 17.

TESTAMENTUM (VII, 415).

TESTAMENTUM QUOAD EIUS NATURAM, DIVISIONEM ET SOLEMNITATES AD IPSUM REQUISITAS.

Testamentum unde dictum, et quid sit. Vide verb. *Testamentum*, art. 1, n. 1 ad 3.

Testamentum dividitur in solemne et non solemne, et utrumque explicatur, n. 4.

Testamentum solemne subdividitur in scriptum et nuncupativum, et quale sit utrumque, n. 5 ad 8.

Ad valorem testamenti sollemnis scripti plura requiruntur, quae assignantur, n. 9 ad 31.

Ad valorem testamenti sollemnis nuncupativi quid requiratur, n. 32 et 33.

Testamentum nuncupativum et scriptum quomodo inter se differant, n. 34.

Assignantur sollemnitates quae requiruntur ad valorem testamenti de iure canonico tam ad causas pias, quam profanas, n. 35 ad 39.

Testamenta in terris imperii, ac ditione Romani Pontificis, ac aliorum regnorum secundum quas sollemnitates fieri ac iudicari debeant, n. 40 ad 43.

Testamentum ad causas profanas carens una vel pluribus sollemnitatibus a iure positivo requisitis est invalidum in foro externo. An autem sit invalidum etiam in foro interno, variant doctores, quorum sententiae referuntur, n. 44 ad 58. De testamento facto coram parocho. Vide n. 59 et seqq.

Ad hanc quaestionem. Vide n. 63 et seqq.

TESTAMENTUM, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT OMNIA TESTAMENTA PRIVILEGIATA.

Testamenta privilegiata quid sint, et assignantur. Vide verb. *Testamentum*, art. 2, n. 1 et 2.

Testamentum ad pias causas quale sit, an sit privilegiatum; et quot testes requirantur; an testamentum, in quo pia causa per fideicommissum vocata est dici queat ad pias causas, num. 3 ad 10, et num. 64, 65 et 66.

Testamentum inchoatum et non perfectum, et quamvis corruat ob defectum alicuius sollemnitatis civilis, valet tamen quoad legata pia in eo relictas, num. 11 et 12.

Testamentum sine sollemnitatibus a iure civili requisitis conditum ad pias causas valet etiam quoad legata profana in eo contenta, n. 13, et n. 67 et 68.

In concernentibus voluntatem nullum est privilegium testamenti ad pias causas, n. 69.

Testamentum quamvis conditum ad interrogationem alterius, vel solis nubibus, vel sine institutione haeredis vel cum haerede incerto, vel cum haereditate distribuenda alterius arbitrio valet tamen quoad pias causas, n. 14 ad 17.

Si in testamento ad pias causas aliunde sufficienter non constet de voluntate testatoris, quid requiratur, n. 18 ad 22.

An ex legatis relictis in testamento ad pias causas detrahi possit Falcidia. Vide verb. *Falcidia*, et verb. *Legatum*, n. 137.

Testamentum inter liberos quale sit? quidve requiratur ad eius valorem; et in quibus casibus sit validum, vel non, n. 24 ad 36.

Testamentum militis, quando et quas iuris solemnitates requirat, et quibus gaudeat privilegiis, si fiat in actuali expeditione bellica, n. 37 ad 42.

Testamentum rustici, quot et quales testes requirat; et quales rustici in casu sint intelligendi, et an rusticorum privilegio gaudeant etiam cives et nobiles ruri recreationis gratia degentes, et ibi aegrotantes ac testantes, n. 43 ad 50.

Ad testamentum factum tempore pestis quot testes requirantur, n. 51, 52 et 53.

Testamentum principi oblatum et coram principe factum quale sit, et quomodo fieri possit, et an sit validum absque iuris solemnitate, n. 54 ad 57.

Testamentum ad acta datum, et apud acta factum quale sit, quidve ad eius valorem requiratur, num. 58, 59 et 60.

Testamenta Cardinalium sunt aequae privilegiata, ac testamenta militum. Et quid in illis attendi debeat, ac sufficiat, n. 61, 62 et 63.

TESTAMENTUM, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT ILLOS QUI POSSUNT, VEL NON, IPSUM FACERE, HAEREDES IN IPSO INSTITUI, ET EIUDEM EXECUTORES ESSE, EORUMQUE OBLIGATIONEM.

Quilibet testamentum facere potest, qui nec iure naturali nec positivo prohibetur. Vide verb. *Testamentum*, art. 3, n. 1.

Assignantur, qui iure naturae testari nequeunt, n. 2 ad 21.

Inhabiles ad testandum de iure naturae, vel civili an possint ad pias causas testari, n. 22 ad 25.

Clerici saeculares, an et de quibus bonis testari possint: et de quibus testari ac disponere possint clerici incolae et cives urbis Romanae, si inibi, vel in eius districtu testentur, n. 26 ad 31.

Regulares omnes professi nullimode testari, nec testamentum a se conditum ante professionem moderari possunt, bene vero possunt illud interpretari, num. 32 ad 37.

Novitius quando testari, et quid de rebus suis sive pro se, sive pro aliis disponere possit, n. 38 ad 43.

Qui possint, vel non haeredes institui in testamento. Vide verb. *Haeres*, per tot.

Executores testamentorum qui sint et dicantur? et alii sunt legitimi, alii testamentarii et alii dativi, et singuli explicantur, n. 45 et 46.

Si nullus a testatore sit deputatus executor, quis teneatur exsequi eius voluntatem, n. 47, 48 et 49.

Quot executores deputari possint a testatore. Qui tales esse possint, vel non, ad quid teneantur; et si sint ecclesiastici vel regulares, a quo iudice compelli possint ad exsequendam voluntatem defuncti, num. 50 ad 67.

Quid, si plures sint executores a testatore deputati, et unus eorum sit mortuus, vel in remotis exsistat, vel exsequi nolit, n. 68.

Utrum ubi sunt plures executores testamentarii conveniri in solidum queant de gesta administratione tametsi non omnes administraverint, n. 73 et 74.

Relicta a testatore ad certas causas, a quo mutari possint in alios usus, n. 69.

Alia de testatoris voluntate, eiusque executoribus, n. 70, 71 et 72.

TESTAMENTUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT CODICILLUM SEU CLAUSULAM CODICILLAREM.

Codicillus quare sic dictus, quid sit, quomodo esse debeat, quot testes ad ipsum requirantur, quis ipsum facere possit, et quomodo, an ante, vel post, aut etiam sine testamento fieri possit; si fiat ante testamentum quid requiratur ad eius valorem; et an licite fieri possint duo vel plures. Vide verb. *Testamentum*, art. 4, n. 1 ad 16.

Dispositio testatoris, si ob aliquem defectum non valeat ut testamentum, an et quando valere possit ut codicillus, n. 17, 18 et 19.

Clausula codicillaris quae et quotuplex sit, qui eius effectus, et quid requiratur ad hoc ut testamentum minus solemnne valeat vi talis clausulae, n. 20 ad 27.

Assignantur ad quid sint introducti, et ad quid inserviant codicilli, et quis primus illos introduxerit, n. 28 et 29.

An clausula codicillaris expressa in testamentis rusticorum, mulierum et aliorum, qui eius vim non intelligunt, effectus suos pariat, n. 30 et seqq.

Alia ad rem. Vide verb. *Fideicommissum*. verb. *Legatum*.

TESTAMENTUM, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT REVOCATIONEM, SEU MUTATIONEM, IRRIGATIONEM, RUPTIONEM, DESTITUTIONEM TESTAMENTI ET CODICILLI.

Quilibet testator potest testamentum suum usque ad mortem pro libito revocare vel mutare; et quid ad talem revocationem necesse sit, innuitur. Vide verb. *Testamentum*, art. 5, n. 1 ad 5.

An revocari possit testamentum, quod testator iuravit se non revocaturum, n. 6 et 7.

Testamentum reciprocum inter coniuges, vel alias personas revocari potest ab una parte, etiam inscia vel invita altera; et innuitur quomodo tale testamentum fieri possit, et datur ad id specialis advertentia, n. 8 ad 14.

Testamentum revocari potest et verbis et factis, num. 15.

Revocatio testamenti facta nudis verbis duo copulative requirit, quae assignantur, n. 19.

Testamentum facto multipliciter revocari potest, et innuitur quando censeatur vere revocatum, vel non, et quid requiratur ad talem revocationem, num. 17 ad 30.

Testamentum prius legitime factum rumpitur per posterius privilegiatum, n. 31.

Testamentum prius ad acta, seu coram principe factum per quid revocari possit, n. 32.

Testamentum parentum inter liberos revocatur per aliud testamentum legitime factum coram septem testibus, n. 33.

Testamentum irritari, rumpi ac destitui quid sit, quomodo ac quando fiat, n. 34 ad 37.

Legata, codicilli et donationes multipliciter revocari possunt; et assignantur quando censeantur vere revocata, vel non, n. 38 ad 53.

An posterius testamentum rumpat prius testamentum, si huic adiecta sit clausula derogatoria, eaque non fuerit in posteriori testamento revocata, n. 54 ad 56.

TESTIMONIALES ET COMMENDATITIAE LITTERAE, UBI ETIAM DE TRANSITU DE UNA AD ALIAM DIOECESIM (VII, 455).

Litterae testimoniales et commendatitiae quae sint. Vide verb. *Testimoniales et commendatitiae litterae*, n. 1 ad 6.

An Episcopus litteras commendatitias sacerdotibus et clericis proficisci volentibus e dioecesi, nullum resi-

dentiale beneficium possidentibus denegare possit, n. 7 ad 15.
Quid requiritur pro transitu ab una in aliam dioecsim, n. 16.

TESTIS (VII, 457).

TESTIS, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT ILLOS, QUI POS-
SUNT, VEL NON, ESSE TESTES, TUM GENERALITER
QUOAD OMNIA, TUM SPECIALITER QUOAD CERTAS PER-
SONAS ET CAUSAS.

Testes unde sint dicti, et qui sint, et quae condi-
tiones in ipsis requirantur. Vide verb. *Testis*, artic. I, n. 2 et 3.

Qui habiles sint vel inhabiles ad testificandum, sive in totum, sive in partem, n. 4 ad 7.

Generaliter et absolute inhabiles ad testificandum tam in causis civilibus, quam criminalibus sunt infantes et impuberes, amentes et furiosi, surdi simul et muti a nativitate, caeci, servi seu mancipia, et qui pretio ad id sunt conducti, n. 8 ad 16.

Infames tam infamia iuris, quam facti, criminosi, periuri, excommunicati, pauperes, quando et in quibus causis admitti possint ad testificandum, vel non, n. 17 ad 40.

Sed vide n. 132 ad 140.

Feminae, pupilli seu impuberes, parentes consanguinei et affines domestici, quando admittantur, et in quibus causis, n. 41 ad 85.

Inimici, an, quando et in quibus causis possint esse testes contra suos inimicos, parentes contra suos filios, et e contra, liberti contra suos patronos, Iudaei contra Christianos, laici contra clericos, clerici contra laicos, n. 86 ad 108.

An clerici et religiosi possint sine licentia suorum respective superiorum valide et licite esse testes in testamentis, instrumentis et contractibus laicorum. Vide verb. *Testamentum*, art. I, n. 24 et 25.

Nemo potest esse testis in propria causa; ideoque iudices, advocati, tutores, administratores alique similes nequeunt esse testes in causa quam iudicarunt, vel cui patrocinium praestiterunt, et quae sit causa propria, assignatur, n. 110 ad 114.

Proxenetæ seu mediatores inter contrahentes quando possint esse testes, n. 115 ad 118.

Praelati alique clerici, etiam regulares, et canonici possunt esse testes in causa civili suae ecclesiae vel monasterii; secus si sint aliqua rationali causa impediti, aut in eadem causa sint actores vel procuratores, n. 119 ad 126.

In causa universitatis saecularis an et quando possint esse testes illi, qui sunt de eadem universitate vel communitate, n. 127 ad 131.

Quoad ea, quae concernunt testium numerum, testes singulares, testes de scientia, testes de auditu, testium productionem, iuramentum et examen ac interrogatoria suggestiva.

Assignantur variae causae, in quibus tum de iure civili, tum canonico requiruntur plures testes. Vide verb. *Testis*, art. 2, n. 1 ad 4.

An et in quibus casibus sufficiat unus testis ad legitimam probationem, n. 5 et 6, et n. 59 et seqq., et art. 3, n. 49 et seqq.

Testes quoad probationem, alii vocantur testes contestes, et alii testes singulares, et quid sint, n. 7.

Singularitas testium triplex assignatur, et explicatur; et innuitur in quibus causis probent testes hac triplici singularitate, n. 8 ad 16.

Testes quoad probationem alii dicuntur testes de scientia, alii testes de credulitate, et alii testes de auditu; et qui sint singuli, et qui ex istis requirantur vel sufficiant ad legitimam facti probationem, n. 17 ad 20.

Testes quando sint producendi, et quot productiones testium fieri vel admitti possint, n. 21 ad 33.

Testes e longinquo cuius expensis sint producendi;

et producens tales testes ad quid teneatur. Vide verb. *Testis*, n. 34 et 35.

Impediens testium productionem quomodo peccet, num. 36.

Testes antequam deponant, iurare debent, et tale iuramentum undequaque explicatur, n. 37 ad 41.

Testes quomodo et a quo sint examinandi, num. 42 ad 26.

Testium examinatio quando et in quo loco fieri debeat, et quid si testes examinandi sint personae egregiae, vel senes, aut valetudinarii, aut paupertate depressi, aut feminae, n. 47 ad 53.

Assignantur interrogatoria, quae facienda et quae cavenda sunt in examinatione testium, n. 54 ad 58.

QUOAD TESTIUM EXCEPTIONEM, SEU REPROBATIONEM,
COACTIONEM ET OBLIGATIONEM.

Exceptiones quae testibus possunt obici, sunt triplicis generis; et assignatur quomodo fieri possint, et quando sint opponendae. Vide verb. *Testis*, artic. 3, n. 1 ad 7.

An et quando quis possit reprobare testes a se, et pro se antea productos, n. 8 et 9.

Testes probatorii possunt reprobari per alios testes reprobatorios reprobatoriorum, et assignantur qui sint tales testes, n. 10 et 11.

Testes recusantes testificari quando, in quibus causis, et contra quos ad testificandum compelli possint, vel non, n. 12 ad 29.

Testis, qui iuravit se nihil depositurum in iudicio, an compelli possit ad deponendum, n. 30, 31 et 32.

Testes, an et quando possint in iuramento praestando uti restrictione mentali, seu amphibologia, aut aequivocatione. Vide verb. *Iuramentum*, art. I, n. 13, verb. *Restrictio mentalis*, verb. *Reus*.

Testis ex quo titulo et quando teneatur testificari sponte, vel solum quando a iudice competente interrogatur, n. 34 et 35.

Iudex quando censeatur iuste et iuridice exigere a testibus testimonium, n. 36.

Assignantur aliqui casus, in quibus testis sub mortali tenetur testimonium ferre in legitimo iudicio; et alii casus assignantur, in quibus non tenetur etiam iudice praecipiente, n. 37, 38 et 39.

Testis peccat in pluribus quae assignantur, n. 40.

Testis, qui ex malitia vel ex ignorantia falsum deponit, quas poenas incurrat, et ad quid teneatur, vel non, n. 41 ad 45.

De testibus habentibus notam manum. Item de testibus pluribus, sed singularibus quoad varios actus. De testibus pro electione sepulturae requisitis. De testibus synodalibus, et iis qui matrimonio assistunt, n. 47 et seqq.

Testes produci debent coram iudice cui fides est facienda, qui tamen iudex solet quandoque examen delegare, qua delegatione non intercedente examen a notario factum ex proprio libitu est nullum, num. 63 ad 67.

Alia ad rem. Vide verb. *Iudex*, *Iuramentum*, *Restitutio*, *Restrictio mentalis*, *Reus*.

Testium praesentia quoad matrimonium. Vide verb. *Matrimonium quoad impedimenta*, art. I, n. 19 ad 113.

TETRAGONOMETRIA.

Tetragonometria quid. Vide verb. *Mundus*, n. 200.

THALMUD HEBRAEORUM (VII, 488).

Iudaei et Hebraei unde sint dicti; quid sit et importet eorum Thalmud, quando et a quibus fuerit compilatum. Vide verb. *Thalmud Hebraeorum*, num. 1, 2 et 3.

Thalmud aliud est Hierosolymitanum et aliud Babylonicum; et utrumque quid contineat, num. 4, 5 et 6.

Thalmud cuius iussu fuerit prohibitum, combustum, et quae poenae fuerint impositae transgressoribus, n. 7 ad 13.

Thalmud plura continet apta Iudaeorum pertinaciae emolliendae, num. 14.

Quin etiam ad catholica dogmata confirmanda adversus heterodoxos, n. 15.

Iudicia virorum doctissimorum de eorum Thalmud, num. 16.

THEOLOGIA, THEOLOGUS (VII, 490).

Theologia quid et quotuplex sit assignatur et explicatur. Vide verb. *Theologia*, n. 1 ad 7.

Theologia tum ratione subiecti, in quo recipitur, tum ratione obiecti, circa quod versatur, varie dividitur, et singulae divisiones assignantur et explicantur, num. 8 ad 17.

Afferitur origo cathedrae scholasticae religionis sepharicae, n. 18.

THEOLOGIA QUOAD EA QUAE CONCERNUNT THEOLOGUM.

Vide verb. *Canonicus*, art. 2, n. 1 ad 44.

THEORICA.

Theorica planetarum quid. Vide verb. *Mundus*, num. 204.

THESAURUS.

Thesaurus Sanctae Matris Ecclesiae. Vide verb. *Indulgentiae*, art. 1, n. 4.

Thesaurus. Vide verb. *Dominium*, art. 3, num. 25 ad 45, et verb. *Societas inter fratres*, n. 24.

THESIS.

Thesis quid, et eius differentia ab hypothesi. Vide verb. *Mundus*, n. 100 et 101.

THURIFICATIO (VII, 492).

Thurificatio quomodo, quando, quibus et a quibus fieri possit ac debeat, et quae praecedentia servanda sit in ipsa facienda. Vide verb. *Thurificatio*, per tot., ubi ad rem adducuntur varia decreta Sac. Rituum Congregationis.

Thurificatio ad sanctissimum Eucharistiae sacramentum, sive expositum illud sit, sive in tabernaculo altaris reconditum. Vide n. 72 et seqq. Thurificatio, an et quomodo prosit defunctis. Vide verb. *Suffragia*, num. 22.

TITULUS (VII, 499).

Titulus *Crucis Domini* quando Romae inventus. Vide verb. *Titulus*, n. 1.

Titulus *Servus servorum Dei*, quo utitur Papa in bullis, a quo fuerit primo inventus, et quare is sic se vocet, n. 2 et 3.

Titulus *Eminentissimi* quando coeperit dari Cardinalibus et tituli cardinalitii qui olim fuerint tum in Urbe tum extra Urbem; et a quo praescripti, numerati ac designati fuerint, n. 4 ad 10.

Assignatur qualis titulus tribuebatur olim nobilibus personis, et qualis competat monialibus, num. 11, 12 et 13.

Alia ad rem, n. 14 ad 28, et verb. *Capitulum*, art. 3 num. 66.

De tituli assignatione pro sacris ordinibus, num. 31 ad 35.

Titulus insignis cuinam competat, et quibus competat titulus capitularium, num. 36.

Titulus *Illustrissimi* non debetur vicario apostolico. Vide verb. *Vicarius apostolicus*, n. 53.

TOLERANTIA DIVERSARUM RELIGIONUM. (VII, 502).

Tolerantia diversarum religionum quae sit et quid importet. Vide verb. *Tolerantia*, per totum.

TONSURA.

Vide verb. *Ordo*, art. 1, n. 8, et art. 2, n. 1.

TOPOGRAPHIA.

Topographia quid. Vide verb. *Mundus*, n. 205.

TRADITIONES (VII, 504).

Traditio sive generatim, sive magis stricte sumpta explicatur. Vide verb. *Traditio*, n. 1 et 2.

Traditio dividitur in divinam, apostolicam et ecclesiasticam. Et quae sint singulae, quomodo admittendae ac observandae; et qualem habeant auctoritatem, n. 3 ad 7.

TRANSACTIO (VII, 505).

Transactio dupliciter sumpta assignatur et explicatur. Vide verb. *Transactio*, n. 1, 2 et 3.

Ad transactionem stricte sumptam tria requiruntur et assignantur, n. 4 ad 8.

Quae personae possint transigere, et de quibus rebus possit fieri transactio, vel non, n. 9 ad 23.

Transactio bona fide celebrata, an et quomodo revocari possit, n. 24 ad 30.

Afferuntur varia decreta Sacrae Congreg. Immunit. concernentia transactionem inter ecclesiasticos et laicos, n. 31 ad 38.

An transactio non inspectis tabulis testamentariis super relictis in testamento facta, sustineatur, si inspectioni illi fuerit renuntiatum, vel iuramento ipsa transactio fuerit confirmata, n. 39 et seqq.

De alimentorum in testamento relictorum transactione, n. 44 et seqq.

An transactio hodie involvat novationem, n. 48 et 49.

TRANSITUS (VII, 511).

REGULARES PROFESSI DE CUIUS LICENTIA TRANSIRE POSSINT AD ALIAM RELIGIONEM, ET CUM DEBITA LICENTIA TRANSEUNTES AD QUID TENEANTUR, ET AN TRANSIRE POSSINT AD LAXIOREM.

Vide verb. *Transitus*, n. 1 ad 4.

Transitus regularium conversorum ad statum clericalem, et de statu clericali ad statum conversorum de cuius licentia fieri possit, n. 5 ad 9.

Quoad ea quae concernunt affiliationes regularium in aliis conventibus, et transitus eorum ad alienas provincias. Vide verb. *Affiliatio*, per tot.

Transitus de ritu graeco ad latinum, et e contra, de cuius licentia fieri possit, n. 11 et 12.

Transitus cadaveris per alienas dioeceses et parochias quomodo fieri possit, et an possint parochi ratione talis transitus aliquid exigere, n. 13 et 14.

Quis concedere possit transitum regularium de uno ad alium ordinem, n. 15 ad 20.

Transitus de uno ordine ad alium fieri nequit sine causa, n. 21 et 22.

Quid Episcopus auctoritatis habeat in revisione indulti dati illis qui ab uno ad alium ordinem transeunt, n. 23 et 24.

De transitu a ritu graeco ad latinum, et de latino ad graecum, n. 25 ad 30.

An transeunte abbate alicuius monasterii ad religionem strictioris observantiae procedi statim valeat ad electionem successoris in praelaturam, n. 31 ad 33.

TRANSITUS SENTENTIAE IN REM IUDICATAM UBI ETIAM DE CONDEMNATIONE IN EXPENSIS (VII, 514).

Seotentia quando et quomodo in rem iudicatam transeat, vel non. Vide verb. *Transitus sententiae*, per tot.; ubi etiam de condemnatione in expensis.

TRANSLATIO (VII, 516).

Translato festo ordinarie non transfertur indulgentia. Vide verb. *Translatio*, n. 1.

Alia plura attendenda circa translationem festorum imaginum vel reliquiarum; et circa translationem monialis vel regularis, ad aliud monasterium; Episcopi ad aliam ecclesiam, et circa translationem conventuum, n. 2 ad 26.

TREBELLIANICA.

Vide verb. *Falcidia*, n. 4.

TREUGA (VII, 518).

Treuga quid sit et quomodo vocetur in iure civili, et in quo differat a pace. Vide verb. *Treuga*, num. 1, 2 et 3.

Treuga est duplex, conventionalis et canonica, et quae sit utraque, n. 4, 5 et 6.

Treugae canonicae quibus diebus sint servandae, et quae poenae contra eas violantes sint statutae, n. 7 et 8.

Quae personae gaudeant treuga seu securitate perpetua, n. 9 et 10.

An, quando et quibus de causis inita pax et treuga cum hostibus frangi possit, n. 11.

TRIBUTUM.

Tributum quid et quotuplex sit. Vide verb. *Gabella*, n. 4 et 5.

TRIDENTINI CONCILII DECRETA (VII, 519).

Summatim enuntiantur illi, circa quos Concilii Tridentini decreta impleri iubentur. Vide verb. *Tridentini Concilii decreta*, per totum.

TRIGONOMETRIA.

Trigonometria quid. Vide verb. *Mundus*, n. 200.

TIREMIUM.

Tiremium poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, num. 25.

TRISAGIUM (VII, 519).

Affertur motivum cur coeperit cani trisagium, quo tres divinae personae laudantur. Vide verb. *Trisagium*, per totum.

TRITAVIA, TRITAVUS.

Tritavia et tritavus quae et quis sint. Vide verb. *Affinitas*, art. 1, n. 15.

TROPICI.

Tropici unde dicti, et cur unus vocetur tropicus Cancri, et alter tropicus Capricorni. Vide verb. *Mundus*, num. 150.

TRUFFATORES.

Truffatorum poenae quae sint. Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 213.

TUTELA, TUTOR, CURA, CURATOR (VII, 520).

Tutela quid sit, et qui sint tutores. Vide verb. *Tutela*, n. 1 et 2.

Tutela alia est testamentaria, alia legitima, et alia dativa, et quae sint singulae, n. 3 ad 7.

Tutela quando finiatur, n. 8 et n. 117.

Tutela finita, incipit cura; et assignatur tempus, quo durare solet, n. 9 ad 12.

Curator quid sit, et in quo differat a tutore, n. 13 ad 16.

Tutor, finita tutela, an adhuc perseverare possit tanquam curator, n. 17, 18 et 19.

Tutor dativus, perveniente altero ex fratribus ad maioritatem, cessat quoad omnes fratres, secus de tutore testamentario, n. 20 et 21.

Tutor a quo iudice sit constituendus; et quid si pupillus sit clericus, vel si plures pupilli, partim sint laici, et partim ecclesiastici, n. 22 ad 28.

Curator tam personis quam rebus, quomodo et a quo

iudice sit constituendus. Vide verb. *Tutela*, n. 29, 30 et 31.

Parentes an, quando, quomodo et quibus filiis possint tutores constitui, n. 32 ad 46.

Constituendus tutor cuius aetatis esse debeat, et qui possint esse, vel non esse tutores, n. 47 ad 63.

Uxor tutrix a marito constituta an renunciare debeat secundis nuptiis, num. 64 et 65.

Tutela legitima competit proximiori pupilli; si vero fuerint plures in eodem gradu, omnes admitti debent ad tutelam, et traditur praeferebantur ordo servandus in ipsa tutela assignanda, n. 66 ad 84.

Tutores et curatores quando teneantur inventarium conficere, n. 85, 86 et 87.

Curatores quibus personis dari seu constitui possint, n. 88 ad 104.

Tutores et curatores tenentur satisfacere, exceptis tamen tutoribus testamentariis, et illis qui dati sunt ex inquisitione, n. 105, 106 et 107.

Tutores et curatores ad quid teneantur circa administrationem bonorum pupillorum et minorum, n. 108, 109 et 110.

Tutor cogi haud potest a pupillo ad rationem administratae tutelae reddendam, si ipse pupillus effectus maior eum ab hac redditione rationum liberavit, n. 118 ad 120.

Tutor haud potest reportare cessiones contra pupillum et ita quidem, ut si quas reportaverit, eae cedant beneficio ipsius pupilli, n. 121 et 122.

Tutores et curatores an possint accipere vel petere salarium, num. 111 an 115.

An et quando pupilli et minores possint sine auctoritate tutorum et curatorum contractus celebrare, n. 116.

V

VACANS SEDES.

Vide verb. *Sedes vacans*.

Vacante Sede Apostolica, maior poenitentiarius seu eius officiales facere et expedire possunt quaecunque ad forum conscientiae pertinent. Vide verb. *Sedes vacans*, n. 29 ad 34.

Vacante Sede Apostolica, processio generalis corporis Christi celebrari debet apud Vaticanam basilicam, n. 35.

VACATIO, VACARE (VII, 533).

Vacatio per mortem et per renuntiationem non sunt eadem, nec eosdem effectus causant. Vide verb. *Vacatio*, *Vacare*, n. 1.

Alia quoad vacationem beneficiorum, locorum monasteriorum et officiorum Romanae curiae, n. 2 ad 7.

De vacatione beneficiorum per solemnem professionis emissionem, late, n. 8 ad 14.

De casibus, in quibus beneficia haud vacant ipso iure, sed per iudicis sententiam, n. 15 ad 19.

In iis casibus, in quibus vacatio beneficiorum ipso iure inducitur, collator qui eius notitiam habet, ad quid teneatur. Vide n. 20.

De casibus vacationum beneficiorum ipso iure. Vide verb. *Beneficium*, art. 7 per tot.

VAGUS, VAGABUNDUS (VII, 534).

Vagus seu vagabundus quis proprie sit, ubi sortiaur forum, apud quem parochum possit matrimonium contrahere, quibus legibus subiciatur, ubi sit sepeliendus. Vide verb. *Vagus*, *Vagabundus*, n. 1 ad 6.

Vagus an absolvi possit in una dioecesi a reservatis alterius dioecesis, n. 7.

VANA GLORIA.

Vide verb. *Superbia*, n. 8.

VANA OBSERVANTIA.

Vide verb. *Superstitio*, n. 45.

VASA SACRA (VII, 535).

Vasa sacra aliaque ornamenta ecclesiastica benedicens facultas cui competat, vel non. Vide verb. *Vasa sacra*, n. 1 ad 7.

Quis licite possit vasa aliaque sacra ornamenta tangere, vel non, n. 8 ad 14.

Vasa et alia sacra ornamenta ad usus profanos convertens, quomodo peccet et quibus poenis subiiciatur, n. 15, 16 et 17.

Vasa et alia ecclesiastica suppellectilia Iudaeis vendens qua poena plectendus, n. 18.

Alia ad rem, n. 19.

VATICANA BASILICA (VII, 537).

Vaticanae basilicae praerogativa est, ut in ea benedicantur pallia, quae a Romano Pontifice Patriarchis et Archiepiscopis mittuntur. Vide verb. *Vaticana basilica*, n. 1 ad 4.

Vaticanae basilicae clero concessum est, ut de singulis sanctis Pontificibus Romanis officia propria recitent, n. 6.

In Vaticana basilica celebrari debent beatificationes et canonizationes, et ipsius sacrorum certae praestationes afferuntur illarum occasione, n. 7 ad 10.

VECTIGAL.

Vide verb. *Gabella*.

VENATIO, VENATOR (VII, 538).

Venatio qualis, et quando sit clericis et religiosis specialiter interdicta, et qualis aliquando sit eis concessa. Vide verb. *Venatio*, *Venator*, n. 1.

Venatio seu piscatio, an et quando possit a principe, vel republica, vel a quovis alio ius privativum habente prohiberi, et contra talem prohibitionem venantes seu piscantes quomodo peccent, et ad quid teneantur, n. 2 ad 9.

Principes si propter venationis prohibitionem grave damnum afferant subditis, an teneantur ad compensationem, n. 10.

Principes alique privati venantes tenentur ad compensationem si venando notabiliter proterant sata, grana excutiant, vineas ac saepes laedant et similia, num. 11 et 12.

Quae animalia, et in quibus locis prosequi seu capi liceat. Vide verb. *Venatio*, *Venator*, num. 13, 14 et 15.

An liceat prosequi vel capere feram ab alio vulneratam, n. 16, 17 et 18.

Quid si aliquis animal vagum insequatur, et illud incidat in rete alterius, n. 19.

Si quis eripiat piscem inplexum in retibus alicuius piscatoris, an teneatur ad restitutionem, n. 20.

An liceat diebus festis, vel tempore Quadragesimae venationem exercere, et cur venatores communiter se induant veste virili, n. 21 ad 25.

Ad n. 24 auctor, vide correctionem in not.

Ad rem alia, Vide n. 26.

VENDITIO (VII, 541).

Clerici beneficiati prohibentur vendere commodum vel utilitatem percipiendi fructus beneficii. Vide verb. *Venditio*, n. 1.

Alia ad rem. Vide sequentia, et verb. *Emptio*.

VENENUM (VII, 541).

Venenum componens, vendens, apud se retinens, propinans vel mandans propinari, ad hominis necem, reus est homicidii, et homicidium sic patratum puniatur poena ultimi supplicii. Vide verb. *Venenum*, n. 1 ad 5.

Alia ad rem, n. 6, 7 et 8.

VENERABILE SACRAMENTUM.

Vide verb. *Missa*, *Processio*, *Sacramentum*, *Sacrificium*, *Tabernaculum*.

VENERATIO SANCTORUM.

Vide verb. *Cultus sanctorum*.

VENTI.

Venti cardinales secundum quatuor mundi plagas cardinales, sunt quatuor qui assignantur. Vide verb. *Mundus*, n. 89.

Ventus eurus seu subsolanus quis, n. 89.

Ventus zephyrus seu favonius quis, n. 89.

Ventus auster seu notus quis, n. 89.

Ventus boreas seu aquilo quis, n. 89.

VERBA.

Verba vim sponsalium habentia, vel non. Vide verb. *Sponsalia*, n. 35 ad 48.

VERBERATIO.

Verberationis poena quae sit. Vide verb. *Poena*, art. 2, num. 26.

VESTIS (VII, 542).

Femina utens veste virili, et vir veste feminea; ac saeculares utentes vestibus religiosis quale peccatum committant. Vide verb. *Vestis*, n. 1 ad 4.

Moniales tempore bacchanalium nequeunt uti alienis vestibus ad mascheras, n. 5.

Vestes sacrae in quos usus converti possint, vel non, et quid de ipsis, si sint veteres, n. 6, 7 et 8.

Clerici quibus vestibus uti debeant, et quae sint necessariae pro Missae celebratione, et quis possit illas benedicere, n. 9 ad 12.

Quando liceat, vel non, uti vestibus infidelium, n. 13 et 14.

Emendatur et explicatur auctoris sententia, in not. ad n. 13.

Adducitur notabile factum cuiusdam theologi male recepti in suo monasterio, dum erat humiliter indutus, et splendide postea recepti cappa pretiosa vestiti, num. 15.

Alia ad rem, n. 16.

Cadavera ecclesiasticorum quibus vestibus sint induenda, quando exponuntur in funeralibus officiis, et affertur ad rem novissimum edictum, n. 17.

Catechumeni quando sint induendi veste candida, num. 18.

Vestis talaris usus an, quibus, et sub qua poena praecipi valeat ab Episcopis, n. 19 et 20.

Affertur lepida observatio de veste talari, ob quam sine abbatia multi vocantur abbates, n. 21.

Sacrae vestes cuiusque dignitatis seu ordinis propriae gestandae sunt, a clericis Synodo interessentibus, n. 22, 23, 29 et seqq.

Non item pallium ab Archiepiscopis extra propriam dioecesim, n. 25 et seqq.

Vicarius generalis quamam veste uti debeat in Synodo dioecesana, n. 33.

De veste clericorum, n. 43 ad fin.

VIA LACTEA.

Via Lactea quid et unde sic dicta. Vide verb. *Mundus*, n. 204.

VIATICUM (VII, 547).

Viatici nomen undequaque explicatur. Vide verb. *Viaticum*, n. 1, 2 et 3.

Eucharistiam sumere per modum viatici quid sit, quando teneatur aegrotus ipsam sumere; et quoties in eadem infirmitate; et quibus diebus, et sub qua formula sit ipsi praestanda, n. 4 ad 9.

Iuxta Rituale Romanum non potest viaticum mini-

strari de novo, nisi infirmus per aliquot dies supervivat, n. 16.

Quotnam dies intercedere debeant, n. 17 et 18.

Alia ad rem, n. 15.

De viatico administrando vel non ministrando iis, qui suspecti sunt contumaciae in const. *Unigenitus*. Vide n. 10 et seqq., ubi per extensum datur epistola encyclica Benedicti XIV ad Gallicanos Episcopos data.

VICARIUS APOSTOLICUS (VII, 551).

Pro vicario apostolico quis hic intelligatur. Vide verb. *Vicarius apostolicus*, n. 1.

Quanam occasione mittatur, n. 64.

Quae sit vicarii apostolici iurisdictio ac facultas; quid possit, vel non, in dioecesi disponere independentem ab Episcopo; quales functiones exercere possit; et quibus gaudeat praerogativis tum missae solemniter assistendo, tum missam privatam celebrando, n. 2 ad 21.

Quaenam sit facultas et iurisdictio vicarii apostolici missi sede episcopali vacante, n. 65 et seqq.

Quaestio proponitur, an possit tunc erigere beneficia cum reservatione iurisdictionis, n. 70.

Quibus vero insignibus et honoribus decoretur, num. 72.

Vicarius apostolicus quandiu duret, ubi residere debeat; quae sit eius praecedentia in choro; an possit salarium, expensas ac alia emolumenta praetendere, et quae, et alia eius facultatem concernentia, n. 22 ad 49.

Assignantur causae, propter quas vicarius apostolicus deputari ac removeri solet, n. 50, 51 et 52.

Vicarius apostolicus illis tantum gaudere debet praerogativis, quibus gaudet vicarius generalis Episcopi, num. 53.

VICARIUS CAPITULARIS (VII, 555).

VICARIUS CAPITULARIS, QUOAD EA QUAE CONCERNUNT EIUS ELECTIONEM, QUALITATEM, INITIUM ET FINEM SUAE IURISDICTIONIS.

Vicarius capitularis a quo et intra quod tempus sit eligendus; et quid si intra praefixum tempus non eligatur. Vide verb. *Vicarius capitularis*, art. 1, num. 1 ad 40, ubi alia plura quoad eius electionem, et n. 64 et seqq.

Vicarius capitularis, an possit esse canonicus vel parochus, et cuius aetatis esse debeat, et qui sint praefendi in eiusdem electione, n. 41 ad 44.

Quid si electio non concludatur in tempore, a Conc. Trid. praescripto, n. 45.

Quid si in tali electione duo canonici doctores habuerint vota paria, n. 46.

Quid si ecclesia vacans sive suffraganea, sive non, careat capitulo, n. 47 et 48.

Vicarius capitularis an provideri debeat de competentis salario, et an lucrari possit distributiones etiam in choro non intersit, et ad quid teneatur pro ipsis lucrandis, n. 49 ad 52.

Vicarius capitularis non potest occupare sedem archidiaconi in ecclesia, n. 53.

Archidiaconus seu alia dignitas maior post pontificalem praefertur vicario capitalari, n. 54.

Vicarii capitularis iurisdictio, quando et per quid cesset, n. 55 ad 58.

Quid de vicario capitalari ecclesiae collegiatae exemptae, vel nullius dioecesis, n. 59, 60 et 61.

Non est pacifica auctoritas opinio proposita, n. 60, quod capitulum collegiatae ecclesiae defuncto praelato nullius debeat constituere vicarium capitularem, n. 63.

Affertur novissima resolutio Sac. Congreg. Conc. quoad varia dubia de vicario capitalari, n. 62.

VICARIUS CAPITULARIS QUOAD EA QUAE FACERE POTEST VEL NON.

Vicarius capitularis in quibus Episcopo succedat, vel non. Vide verb. *Vicarius capitularis*, art. 2, n. 1.

Vicarius capitularis quid possit circa dimissorias concedendas pro ordinibus suscipiendis ab exteris Episcopis sive intra, sive extra dioecesim, n. 2 ad 8.

Assignantur plura, quae vicarius capitularis facere potest, et plura alia quae facere non potest, et ad rem adducitur novissima resolutio Sac. Cong. Conc. quoad varia dubia de ipso, n. 9 ad 69.

Alia quoad facultatem vicarii capitularis, num. 70 ad 98.

Num capitulum eligendo vicarium capitularem possit aliqua reservare a se ipso exercenda, num. 103 et seqq.

VICARIUS FORANEUS (VII, 568).

Vicarius foraneus quis sit, et quare sic dicatur, a quo constituendus, et quis ad tale munus eligi possit, quae sit eius iurisdictio, et in quibus se possit intermittere, vel non. Vide verb. *Vicarius foraneus*, n. 1 ad 8.

Alia circa vicarii foranei facultatem et officium, n. 9 ad 44.

A vicario foraneo distinguitur is, qui extra Urbem cum aliqua delegatione universitatis causarum ab Episcopo constituitur, et referuntur quaedam distinctionis argumenta, n. 45 et seqq.

VICARIUS GENERALIS EPISCOPI (VII, 571).

QUOAD EA QUAE CONCERNUNT

EIUS ESSE, CONSTITUTIONEM ET IURISDICTIONEM.

Vicarii generalis nomine quis intelligatur, et quomodo in iure appelletur. Vide verb. *Vicarius generalis*, n. 1 et 2.

Episcopus an teneatur vicarium generalem constituere, n. 3 ad 7.

Episcopus an possit binos vicarios generales aequae principaliter constituere, n. 8 ad 14.

Episcopus an habere possit plures vicarios iuxta numerum dominiorum, ad quae se extendit dioecesis, num. 15.

Vicarius constitutus in aliqua parte dioecesis cum opportuna facultate an sit censendus generalis, n. 16.

Episcopus quando et quem ad munus vicarii generalis eligere possit, et quis ad tale munus sit eligendus; quae alia officia habere possit, qualem aetatem, et quas habere debeat praerogativas, n. 17 ad 40.

Vicarius generalis qualem habeat iurisdictionem, n. 41 ad 43.

Utri, quando duo vicarii generales aequae principaliter constituuntur ab Episcopo, delegationes apostolicae censeantur commissae, n. 44 et seqq.

QUOAD EA QUAE POTEST VEL NON POTEST
VICARIUS GENERALIS.

Vicarius generalis ad hoc ut munus suum plene et libere exercere possit, quid requiratur, et quae concedi soleant in constitutione eiusdem. Vide verb. *Vicarius generalis*, art. 2, n. 1 et 2.

Assignatur quid possit vicarius generalis ex vi officii sibi commissi. Et quid si sit vicarius Archiepiscopi, n. 3 ad 8.

Assignantur ea omnia, quae absque speciali mandato facere non potest vicarius generalis, et quomodo dignosci possit in quibus casibus habeat speciale mandatum, vel non, n. 9 ad 84.

Alia plura ad rem, num. 85 ad 114, et num. 115 et 116.

QUOAD EA QUAE CONCERNUNT LOCUM, PRAECEDENTIAM ET MODUM, QUO EXSPIRAT VICARII GENERALIS IURISDICTIONIS.

Qualis sit locus ac praecedentia vicarii generalis sive in choro, sive in processionibus, sive in sessionibus; et quo habitu incedere, ac in quo loco sedere debeat ad hoc ut lucretur quotidianas distributiones. Vide verb. *Vicarius generalis*, art. 3, n. 1 ad 15.

Qualis praecedentiae ordo sit servandus inter vica-

rium generalem, et canonicos paratos, et dignitates Episcopo assistentes, n. 16 ad 24.

Vicarius generalis an praecedat gubernatoribus, civitatis potestatibus vel commissariis, n. 25 et 26.

Vicarii generalis iurisdiclio, quando et per quid expiret, n. 27 ad 46.

Alia de praecedentia vicarii generalis. Vide n. 47 et seqq.

QUOAD DIFFERENTIAS VERTENTES

INTER VICARIUM GENERALEM, CAPITULAREM ET FORANEUM.

Assignantur undecim differentiae inter vicarium generalem et capitularem. Vide verb. *Vicarius generalis*, art. 4, n. 1 ad 12.

Afferuntur aliae differentiae assignatae a Pellegrino, num. 13.

Vicarius generalis differat a foraneo quinque modis, qui exponuntur, n. 14 ad 17.

Vicarius capitularis differt a foraneo quinque pariter modis, qui assignantur, n. 18 ad 22.

Ad rem, vide n. 23 ad 35, ubi improbat Cardinalis de Luca opinio circa electionem alterius quam doctoris in vicarium capitularem, quando in capitulo non est nisi unus doctor.

VICARIUS PAROCHIALIS (VII, 590).

Vicarius parochialis alius est temporaneus et alius perpetuus; et qualis sit uterque. Vide verb. *Vicarius parochialis*, n. 1, 2 et 3.

Vicarius perpetuus, a quo et in quibus ecclesiis constitui possit, n. 4 ad 7.

Episcopus nequit vicarium perpetuum deputare in pluribus casibus, qui assignantur, n. 8 ad 13.

Quid de congrua portione vicario perpetuo assignanda, n. 14 ad 17.

Vicarius perpetuus eiusque vicaria in quibus aequiparetur rectori animarum, et ecclesiae parochiali, vel non, n. 18 ad 30.

Vicarii perpetui quomodo instituendi, et an possint ab Episcopo, quamvis in ecclesiis exemptis, pro libito examinari. Vide verb. *Vicarius parochialis*, num. 31 ad 35.

Vicarii perpetui ecclesiarum parochialium qua gaudeant praecedentia, et sub qua cruce incedere debeant, num. 36, 37 et 38.

Quae praecedentia debeatur vicario perpetuo sancti Ioannis Lateranensis, et quae onera subire debet vicarius perpetuus abbatiae, n. 39 et 40.

Vicarius temporalis an sit beneficiatus, et ob quas causas deputari possit et soleat, n. 41 et 42.

Ad quem spectet deputatio vicarii temporalis, seu oeconomii clerici saecularis, n. 43, 44 et 45.

Aliorum vicariorum temporalium nominatio ad quem spectet, et iam nominati an possint pro libito removeri, n. 46 ad 49.

Num sanctio Conc. Trid., sess. 7, c. 7, de Reform., pertineat etiam ad parochias unitas monasteriis et conventibus regularium, n. 60 et seqq.

Quid de congrua vicario temporali assignanda, n. 50 ad 54, et verb. *Congrua*.

Vicariorum cuiusvis generis materia item pertingitur. Vide verb. *Vicarius*, n. 1 et seqq. per tot.

VICARIUS URBIS (VII, 596).

Vicarius Urbis qui sit. Vide verb. *Vicarius Urbis*, per tot.

VICINUS (VII, 599).

Vicinus pluribus partibus praefertur aliis vicinis in emptione domus. Vide verb. *Vicinus*, num. unic.

VIDUA, VIDUUS (VII, 599).

Vidua, an et de cuius licentia recipi possit in monasterium, et quale velum recipere debeat in professione, et an eligi possit in abbatissam. Vide verb. *Vidua*, n. 1 ad 8.

Vidua quanto tempore possit licite missam omittere post mortem mariti, n. 9.

Vidua nubens intra annum luctus obnoxia erat infamiae aliisque poenis ex iure civili, n. 11.

Alia de viduis circa delectationem de copula praeterita. Vide verb. *Delectatio morosa*, n. 30.

VIGILIA (VII, 600).

Vigilia quid sit et unde dicatur. Vide verb. *Vigilia*, n. 1 et 2.

Vigiliae nocturnae usque dum et apud quos viguerint, in quibus locis de ipsis mentio fiat, cur fuerint abolitae et cur earum nomen remanserit in Ecclesia, n. 3 ad 8.

Cur in variis vigiliis sit ieiunandum, et in aliquibus non, n. 9 ad 12.

Vigilia Sancti Bartholomaei quando celebranda, num. 13.

Quid si vigilia occurrat in Dominica, n. 14.

Quid si vigilia sancti Ioannis Baptistae vel sancti Antonii de Padua cadat in festo Corporis Christi, n. 15, 16 et 17.

Vigilia, an et quando possit ab Episcopo commutari in die praecedenti, n. 18 et 19.

Officium de vigilia quando celebrandum vel anticipandum, et quando de ipsa fieri debeat tantum commemoratio, vel non, n. 20 ad 28.

In vigilia Nativitatis Domini, et eius octava, et in vigilia Epiphaniae quae missae prohibeantur, n. 29 et 30.

Quid si in vigilia Ascensionis occurrat festum primae classis, aut duplex vel semiduplex, n. 31.

In vigilia Pentecostes, et per totam Octavam quae officia et missae prohibeantur, n. 32.

Episcopus an possit novas vigiliis in Calendario Romano non appositae ordinare, n. 33.

VINUM (VII, 604).

Quale vinum sit materia apta consecrationis, vel non. Vide verb. *Vinum*, n. 1 ad 18. Vinum ex uvis passis expressum est apta materia ad Eucharistiam perficiendam, in not. ad n. 16.

An liceat solum panem sine vino consecrare, n. 19 et 20.

Guttae vini existentes intra calicem discontinuae an remaneant consecratae, et an abstergi possint post consecrationem, n. 21 et 22.

Quid de aqua in calice vino miscenda, num. 23 ad 27.

Vini venditores an, quando et in qua quantitate possint licite aquam vino miscere, n. 28 et 29.

Vide etiam notam n. 27 appositam.

Alia ad rem, n. 30 ad 32.

Adducuntur ad rem varii sanctae Scripturae textus valde attendendi, n. 33.

VIOLENTIA.

Violentia quid sit et quando dicatur manifesta. Vide verb. *Conservatores*, art. 2, n. 5 et 6.

VIR (VII, 607).

Vix extra paradisum fuit formatus, mulier vero intra paradisum. Vide verb. *Vir*, n. 1.

Viri in principio mundi acceperunt sorores in uxores, n. 2.

Vir circa uxorem peccat graviter in octo casibus, qui assignantur, n. 3.

Alia de viro et uxore, n. 4 et 5.

VIRGA POENITENTIARIORUM (VII, 607).

An canonicus poenitentiarius in cathedrali ecclesia uti possit virga, sive, ut aiunt, baccheta. Vide verb. *Virga poenitentiariorum*, n. 1, 2 et 3.

Maiores poenitentiarius quas indulgentias concedere possit, n. 4.

VIRTUS (VII, 608).

Virtus generatim et specificè capta quid sit. Vide verb. *Virtus*, n. 1 et 2.

Virtus tripliciter dividitur, videlicet ex parte subiecti in virtutes intellectuales et morales, ex parte causae efficientis in infusas et acquisitas, et ex parte obiecti in theologicas et morales, et singulae assignantur, et quae ac quare in medio consistent, et vitia ad extrema tendant, n. 3 ad 15.

Virtutes theologicae quot et quae sint; et quae earum perfectio ac necessitas ad salutem, num. 16 ad 19.

Quoad ea quae concernunt fidem, vide verb. *Fides* per tot.

Spes quid sit, quomodo distinguatur a charitate, quale eius tum materiale, tum formale obiectum, in quibus reperitur, et qui sint vitia ei opposita, n. 32 et 33.

Charitas quid sit, quale eius obiectum, quomodo distinguatur a fide et spe, et an remaneat in beatis, n. 34 ad 39.

Deus quomodo, quando et sub quo praecepto sit diligendus, n. 40 ad 50.

Quid de charitate erga proximum et erga inimicos, num. 51 ad 59.

Ad n. 55 et 57 auctoris, vide ib., n. 136.

Qualis ordo charitatis servandus sit in proximo diligendo vel subveniendo, n. 60 ad 67. Vide notam ad num. 63.

Offensor ad quid teneatur ex vi charitatis, n. 68 et 69.

Obligatio veniam petendi ab inimico offenso, quando adsit, vel non, et quis teneatur prius petere reconciliationem ex duobus se mutuo offendentibus, num. 70, 71 et 72.

Offensor, an et quomodo teneatur offensori iniuriam remittere, n. 73, 74 et 75.

Assignantur et explicantur plura vitia opposita charitati, n. 76 ad 87.

Virtutes cardinales, quot et quae sint, et quare sic nuncupentur. Vide verb. *Virtus*, n. 88 et 89.

Caeterae morales virtutes respectu virtutum cardinalium sunt positae in triplici differentia, quae assignatur, num. 90.

Omnes virtutes morales quomodo sint inter se connexae, et quid sit virtus moralis proprie sumpta, n. 91 ad 93.

Mediocritas seu medium duplex assignatur et explicatur, et quid sit vitium morale, n. 94 et 95.

Prudentia quid sit, quae virtus, quae eius partes sive integrales, sive subiectivae, sive potentiales, et quae sint vitia ei opposita, n. 96 ad 107.

Iustitia quid sit, quae eius partes subiectivae, integrales et potentiales, et quae sint vitia ei et singulis eius partibus opposita, n. 108 ad 119.

Fortitudo quid sit, quae eius partes, et quae vitia opposita, n. 120 ad 129.

Temperantia quid sit, quae eius partes, et quae ei eiusque partibus opposita, n. 130 ad 135.

VIS (VII, 623).

Vis quid sit. Vide verb. *Vis*, n. 1.

Vis in genere alia est publica et alia privata, et quae sit utraque, et quot modis committi soleat, n. 2 ad 22.

Vis in specie quae et quotuplex sit assignatur et explicatur, n. 25 ad 28.

Quibus poenis puniatur vis publica et privata, n. 29.

Vim vi repellere quomodo, quando et contra quem liceat, n. 30, 31 et 32.

Vis et metus quomodo differant inter se, num. 33 et 34.

De vi tres potissimum leges latae fuerunt a Romanis, una Plautia et duae Iuliae, quae explicantur, n. 35 et seqq.

Vis et metus distinguitur in gravem et levem, habito respectu ad personam cui infertur, n. 44.

De vi et metu illato ei, qui intravit in religionem et professionem regularem emisit, n. 44.

Vis et metus adhiberi non debet, ut Iudaei in Christianorum regionibus asylum iure gaudentes, baptismum suscipiant, n. 45.

Quid si Iudaeus per vim et metum fuerit baptizatus, num. 45.

VISITARE, VISITATIO, VISITATOR (VII, 625).

Visitare, visitatio quid sit. Vide verb. *Visitare*, num. 1.

Visitandi ius et potestas quibus competat, vel non, et qui teneantur visitare sive per se, sive per alium, n. 2 ad 20.

Episcopus quoties, quas ecclesias vel personas visitare possit, num. 21 ad 48.

Episcopus quid observare debeat in visitatione monasteriorum monialium regularibus subiectarum, n. 49 et 50.

Praelati saeculares quavis dignitate praediti quando ingredi possunt clausuram monialium, et quot personas secum ducere possint, n. 51 ad 55.

In visitatione monasteriorum monialium quid sit a praelatis regularibus attendendum, n. 56 ad 59.

Episcopus an et quae hospitalia visitare possit, et quid circa ipsa eorumque administratores disponere queat, n. 60 ad 71.

Episcopus an et quas confraternitates visitare possit, et quid possit exigere ab earum administratoribus, n. 72 ad 76.

An ex Conc. Trid., sess. 24, c. 9, de Reform., loca nullius dioecesis visitari queant ab Episcopo qua apostolico delegato, cuius cathedralis ecclesia est proximior, n. 151 et seqq.

Episcopus in visitatione quomodo se expedire debeat, et quid de procuratione ipsi et aliis visitoribus debita, n. 77 ad 80.

Antequam inchoetur visitatio proponuntur edicta, et quid de ipsis, ac de tempore vel ordine visitationis inchoandae, n. 81 ad 85.

Quid de convisitoribus ab Episcopo eligendis ac de eius facultate circa visitationem capituli cathedralis, n. 86 ad 92.

Episcopus in visitatione tenetur per se vel per alium praedicare verbum Dei, n. 95.

Quid si visitor inveniatur altaria de iure patronatus laicorum non provisae de necessariis suppellectilibus aut vetustate consumpta, n. 94.

Visitor quid possit vel debeat disponere circa reliquias, n. 95 et 96.

Visitor non potest recusari, et quid si ei impediat aditus ad visitandum, et in quas censuras incurrant impediennes, n. 97 ad 100.

Commendatarii in quibus visitare possint monasteria sibi commendata, n. 101 et 102.

Superiores regulares an possint visitare ecclesias sui ordinis commendatas saecularibus, n. 103.

Provincialis in actu non potest esse visitor extra suam provinciam, n. 104.

Visitor provinciae an possit substituere, n. 105 et 106.

Visitor in ordine Fratrum Minorum de Observantia a quo deputandus, in quas poenas incurrant eidem resistentes, et quid de ipso eiusque munere ac facultate, n. 107 ad 119.

Quid de visitoribus aliorum regularium ordinum, num. 120.

Adducuntur quae attendenda sunt ab Episcopis, et aliis visitoribus in generali visitatione, n. 121.

Adducuntur variae novissimae resolutiones Sacrae Congr. Conc. ad rem spectantes, n. 122.

Ad rem postremo subiiciuntur quaedam pro Minoribus de Observantia, n. 123.

Alia ad rem, n. 124 ad 149.

VITA COMMUNIS (VII, 649).

Vita communis a quibus olim servata fuerit; et qui nunc teneantur ad ipsam observandam. Vide verb. *Vita communis*, n. 1 ad 9.

Quid de regularibus vel monialibus reformationem quoad vitae communis et regulae observantiam accipere renuentibus; n. 10 ad 17.

Quid in illis monasteriis, in quibus partim vitam communem recipiunt, et partim non; et quid de illis, qui professionem emiserunt antequam introduceretur reformatio, n. 18, 19 et 20.

Vita communis in quibus rebus introduci debeat, n. 21 ad 27.

Alia ad rem, n. 28.

VITUM.

Vide verb. *Virtus*, n. 13 ad 95.

VITRICUS (VII, 655).

Vitricus quid sit, et quid de ipso. Vide verb. *Vitricus*, n. 1 et 2.

VIVAE VOCIS ORACULA.

Vide verb. *Oracula vivae vocis*.

ULTIMI SUPPLICII POENA.

Vide verb. *Poena*, art. 2, n. 27.

UNCTIO EXTREMA.

Vide verb. *Extrema unctio*.

UNIO BENEFICIORUM seu ECCLESIARUM (VII, 655).

Unio beneficiorum, seu ecclesiarum quid sit, et quod modis fieri possit. Vide verb. *Unio beneficiorum*, n. 1 ad 5.

Quamvis regulariter unio beneficiorum inter odiosa recenseatur, tamen non ita subito contra illam pronuntiandum, quia necessitas, et iustitia dant ei causam, num. 86 ad 92.

Unio beneficiorum alia est perpetua, et alia temporalis; et quae sit utraque, n. 6.

Unire episcopatus, et alia beneficia quis possit, vel non, n. 7 ad 16.

Ad faciendam beneficiorum unionem praeter legitimam facultatem requiruntur tres praesertim conditiones, quae assignantur et explicantur, n. 17 ad 40.

Episcopus quae beneficia unire possit, vel non, et quorum beneficiorum unio fieri possit seminario, n. 41 ad 72.

Unio legitime facta qualem effectum sortiri debeat, num. 73, 74 et 75.

Quales uniones examinari possint ab Ordinariis, num. 76.

Uniones, quae nec in toto, nec in parte sortitae sunt effectum, quando nullae sint, ac revocentur, n. 77 et 78.

Unio quando censeatur effectum sortita, n. 79.

Unio in dubio a quo probari debeat, n. 80.

Unio probatur pluribus modis, qui assignantur, n. 81.

Unionem beneficiorum dissolvere quis possit et quid in casu requiratur, n. 82, 83 et 84.

Alia ad rem. Vide n. 93 ad finem, et verb. *Dismembratio*, verb. *Seminarium*.

VOTUM (VII, 667).

VOTUM QUOAD EA QUAE CONCERNUNT VOTI NATURAM, DIVISIONEM, MATERIAM ET INTERPRETATIONEM.

Voti nomen accipitur variis modis, qui assignantur. Vide verb. *Votum*, art. 1, n. 1.

Voti strictae sumpti definitio traditur, et per singulas sui partes explicatur, n. 2 ad 11.

Assignantur et explicantur quinque voti divisiones. Vide verb. *Votum*, art. 1, n. 12 ad 16.

Materia voti qualis esse debeat, et assignantur plura vota, quae ratione materiae fiunt invalida, n. 17 ad 33.

Opera praecepta possunt esse materia voti, n. 34.

Magis meritoria sunt opera bona facta ex voto quam sponte, n. 35 et 36.

Vovere quis possit; votum qualem inducat obligationem, et an possit vovens se obligare ad rem gravem sub culpa levi, vel e contra, n. 37 ad 43.

Votum personale quomodo obliget, n. 44 et 45.

Cuius voti obligatio transeat ad haereditatem, et quomodo ab ipsis vota defuncti solvi debeant, n. 46 ad 50.

Votum conditionale quomodo obliget, et quid de ipso, ac de sub conditione vovente, n. 51 ad 54.

Votum poenale quando obliget, et quid si emittatur sine determinatione quoad numerum poenae solvendae, num. 55 et 56.

Votum emissum ad certum tempus quando adimplendum, et quando teneatur vovens praeveneri, si praevideat voti executionis impedimentum, n. 57, 58 et 59.

Votum emissum sine temporis determinatione quando adimpleri debeat, et ob quas causas differri possit, et dilatio sine iusta causa quale sit peccatum, num. 60 ad 66.

Vide ad n. 66 auct.

Qui determinate vel indeterminate vovit religionem, sive strictiorem, sive laxiorem, ad quid teneatur, vel non, n. 67 ad 76.

Quid in dubio, num quis voverit tantum religionem et probationem, an vero etiam professionem in ipsa, num. 77, 78 et 79.

Expresse vovens religionem et professionem ad quid teneatur, n. 80.

Quid de eo qui expresse vovit religionem et castitatem, n. 81 et 82.

Voto religionis astrictus, quid si episcopatum suscipiat, vel contrahat matrimonium, n. 83 et 84.

Votum simplex solvitur per professionem religionis approbatae, n. 85.

In dubio quando aliter colligi nequit ex circumstantiis, interpretatio voti facienda est in favorem voventis; et exemplis ostenditur quomodo vota in casu sint exsequenda, n. 86 ad 90.

Quid de illo, qui post adhibitam moralem diligentiam adhuc dubitat an emisit verum votum, vel simplex propositum, vel an habuerit intentionem se obligandi, n. 91 et 92.

Quid de illo qui dubitat, an quando vovit habuerit plenum usum rationis, n. 93 et 94.

Quid de illo qui dubitat an voverit cum sufficienti deliberatione, eo quod votum emisit tempore subitae passionis, irae, terroris, ebrietatis, et huiusmodi, n. 95.

Votum ex metu vel ignorantia emissum quando sit validum, vel non, n. 96, 97 et 98.

Qui vovit rem determinatam, si talis res pereat, an teneatur ad aliam, n. 99 et 100.

Dubius an votum adimpleverit, tenetur adimplere, num. 101.

Qui vovit non ludere, aut non bibere vinum, an et quando teneatur a lusu, aut a vino abstinere, n. 102 ad 112.

Alia ad rem, n. 113.

Reprehenditur et explicatur auct., n. 104, 105 et 109 in not.

Beata Maria Virgo non obstante voto castitatis, valide et licite contraxit matrimonium cum S. Iosepho, num. 114, 115 et 116.

Affertur ad rem celebris causa venerabilis fratris nostri Sebastiani ab Apparitio, vulgo nuncupati Pyrauste, n. 117 ad 120.

QUOAD EA QUAE CONCERNUNT VOTA SUBSTANTIALIA RELIGIONUM REGULARIUM.

Tria substantialia vota, obedientiae, paupertatis et castitatis, requiruntur ad essentiam religionis regularis; et sunt ex iure divino. Vide verb. *Votum*, art. 2, n. 1, 2 et 3.

Status religiosus fuit a Christo Domino institutus cum dictis tribus votis, quorum tamen solemnitas inventa est ab Ecclesia, n. 4 ad 8.

Obedientia religiosa quid sit, et unde dicatur, et quid requiratur ad hoc ut sit Deo grata, n. 9 ad 12.

Religiosus ex vi voti obedientiae in quibus teneatur superiori obedire, vel non, et quid possit superior sive generalis, sive provincialis ipsi praecipere, vel non, num. 13 ad 27.

Religiosi specialiter tenentur obedire Summo Pontifici, ac etiam Sacrae Congregationi super regulares et super disciplinam regularem, sacro collegio Cardinalium sede vacante, et etiam Episcopis in illis conventibus eorum iurisdictioni subiectis, n. 28 ad 34.

Duobus praelatis diversa praecipientibus, cui teneatur subditus obedire, n. 35.

Praelato existente extra provinciam vel monasterium, tenetur subditus eius praecepta adimplere, secus si praelatus sit excommunicatus, n. 36 et 37.

Quis possit eximere subditum ab obedientia immediati superioris, n. 38 et 39.

Regulares nequeunt accipere dignitates extra ordinem, inscio superiore, n. 40.

Moniales tenentur obedire abbatissae, et quid possit ipsa praecipere, vel non, n. 41 et 42.

Paupertas religiosa quid sit, et a qua alia paupertate differat, n. 43 et 44.

Regulares nequeunt habere aliquid proprium in particulari, neque de licentia generalis; et quid in illis conventibus, in quibus non potest introduci vita communis, n. 45 ad 50.

Quomodo partitae capsae communis, seu depositi inscribi debeant, n. 51.

Regulares utriusque sexus in conventibus et monasteriis, ubi non adest vita communis, ut licite possint exigere, retinere et expendere livella, debent concurrere quinque conditiones, quae assignantur, n. 52.

Regulares utriusque sexus quid de suis livellis disponere possint, vel non; et quomodo ipsis uti debeant, et an possint in particulari acceptare legata, num. 53 ad 70.

Ad n. 55 auct. vide animadversa in not.

Conventus bonorum incapaces, uti sunt conventus fratrum Minorum de Observantia, Reformatorum et Cappuccinorum, possunt accipere legata per modum purae et simplicis eleemosynae; et ad rem adducuntur varia decreta, n. 71 ad 86.

Fratres Minores de corpore Observantiae et Cappuccini an possint in erectione, seu acceptione conventuum exigere, seu recipere ab universitatibus, vel communitatibus annuatim certam pecuniae summam pro eorum necessitatibus subveniendis, n. 87 ad 113, ubi alia plura ad rem scitu digna exhibentur.

Syndici apostolici nequeunt dominium vel usum professionum in se recipere, ut redditus annuos fratribus tribuant neque alienare possunt mobilia pretiosa Ecclesiae incorporata sine beneplacito apostolico, num. 114 et 115.

Fratres Minores qualem usum rerum habeant, vel non, n. 116 et 117.

Domus professae Societatis Iesu sunt capaces legatorum et bonorum stabiliū, n. 118.

Scholastici et coadiutores temporales, qui in dicta Societate Iesu post biennium probationis simplicia vota ediderunt, quale dominium acquirere possint. Vide verb. *Votum*, art. 2, n. 119 ad 121.

Regulares, ut licite uti possint aliquibus rebus intra terminos religiosae paupertatis, requiruntur quatuor conditiones, quae assignantur et explicantur, num. 122 ad 141.

Religiosi disponentes de suis manuscriptis an sint proprietarii, n. 142 ad 146.

Regulares ex alterius cella recipientes manuscripta cuiuscunque generis ad sibi transcribendum peccant contra votum paupertatis, et tenentur ad restitutionem, num. 147.

Regulares utriusque sexus peccant contra votum paupertatis in multis, quae assignantur, n. 148.

Regulares utriusque sexus subripiētes de bonis monasterii quantitatem notabilem duplex peccatum incurunt; et quae quantitas requiratur ac sufficiat ad peccatum mortale, n. 149 et 150.

Quid de regularibus utriusque sexus in morte deprehensis proprietariis, n. 152 ad 156.

Castitas religiosa quid sit; et ad quid per ipsam obligentur regulares; et quot modis ipsam violare possint, n. 157 ad 160.

Votum castitatis an, et quando irritet sponsalia, vel matrimonium, n. 161 ad 170.

Episcopi regulares a quibus votis absolvantur, vel non, n. 171 et 172.

Regulares a religione eiecti, et in saeculo degentes ad quae vota teneantur, n. 173 ad 176.

Alia ad rem, vide verb. *Legatum*, verb. *Moniales*, art. 2, verb. *Regularis professio*, verb. *Regulares*.

QUOAD EA QUAE CONCERNUNT VOTORUM OBLIGATIONIS CESSATIONEM.

Votorum obligatio cessat, seu tollitur generatim loquendo quatuor praecipue modis, qui assignantur, vide verb. *Votum*, art. 3, n. 1.

Per extinctionem cessat, expirat, seu tollitur votorum obligatio in sex casibus, qui assignantur, n. 2 ad 9.

Irritatio voti quid sit et quomodo differat a dispensatione et commutatione, n. 10, 11 et 12.

Irritatio alia est directa, et alia indirecta, et utraque explicatur; et innuitur quid sit directe, vel indirecte vota irritare, n. 13 et 14.

Assignantur omnes illi, qui possunt sive directe, sive indirecte vota irritare, vel non; et quid requiratur ad licitam voti irrotationem, n. 15 ad 54.

Arguitur auct. n. 54 in not.

Vota irritata quando, et quae reviviscant, n. 55, 56 et 57.

Dispensatio voti quid sit, et quid ad ipsam requiratur, n. 58 et 59.

Praecipuae, iustae et rationabiles causae dispensandi in votis sunt quatuor, et assignantur, n. 60 ad 63.

Ad dispensandum in votis tria praecipue attendenda sunt, quae adducuntur, n. 64.

Quid si dispensatio data sit cum bona fide et postea inveniatur data sine sufficienti causa, aut si data cum causa dubia, deinde inveniatur data sine causa, n. 65.

Petens, vel dispensans scienter sine iusta causa quomodo peccet, n. 66.

Iusta interveniente causa an teneatur superior dispensare, n. 67.

Papa, Episcopi, capitulum sede vacante, Legati seu Nuntii apostolici, Archiepiscopi, seu Metropolitani, alique praelati tum saeculares, tum regulares, et confessori regulares ordinum Mendicantium in quibus votis dispensare possint, n. 68 ad 77.

Assignantur vota Summo Pontifici reservata; et innuitur quomodo sit interpretanda eorum reservatio et quando censeantur reservata, vel non, n. 78 ad 91.

Ad n. 87 auct. vide in not.

Votum absolutum omnimodae castitatis emissum ab uno coniuge post consummatum matrimonium absque alterius licentia non est reservatum, secus si cum alterius coniugis consensu sit emissum, n. 92 et 93.

Votum servandi perpetuam virginitatem quando sit reservatum, vel non, n. 94 et 95.

Vovens continentiam, et postea culpabiliter contrahens matrimonium sine dispensatione a quo dispensari possit, n. 96.

Votum perpetuae castitatis vel religionis ante contractum matrimonium, cui sit reservatum, et a quo dispensari possit, n. 97 ad 103.

Votum sacros ordines suscipiendi non est reservatum, n. 104.

Votum religionis ad hoc, ut sit reservatum, quid requiratur, n. 105.

Votum ingrediendae religionis Sancti Ioannis Hierosolymitani est reservatum, secus de aliis, num. 106 et 107.

Quid de voto ingrediendi religionem strictiorem, et perseverandi in religione, ac de votis peregrinationum, num. 106 ad 112.

Materia subrogata pro voto reservato a quibus dispensari, vel commutari possit, n. 113.

Assignatur in quo confessarii regulares conveniant cum Episcopis quoad dispensationem votorum, et in quo differant ab eis, n. 114.

Commutatio voti quid sit et in quale aliud opus fieri possit, n. 115 et 116.

Commutatio voti in opus melius, vel aequale, vel minus bonum, a quo fieri possit, vel non, num. 117, 118 et 119.

Qui potest in votis dispensare potest etiam illa commutare, non vero e contra, n. 120 et 121.

Habentes facultatem possunt commutare vota, quamvis iurata, et facta in favorem tertii, et nondum acceptata, et in aliquibus casibus possunt etiam commutare iam acceptata, n. 122 ad 125.

Confessarii privilegiati, et regulares quae vota commutare possint, et an fieri possit commutatio etiam extra confessionem, vel a confessario non audiente confessionem poenitentis, n. 126 ad 129.

Ad commutationem voti in opus melius, vel aequale, vel minus bonum, an requiratur aliqua legitima causa, n. 130 ad 132.

Ad auct. n. 131, vide animadversa in not.

In commutatione facienda tria attendenda sunt, quae assignantur, n. 133.

Assignantur in quae alia opera generaliter et specialiter commutari possint quaecunque vota, n. 134 ad 153.

Innuitur quid sit in potestate voventis facta commutatione voti, n. 154.

Quid, si post commutationem voti, opus subrogatum fiat impossibile, vel inutile, n. 155.

Qui potest commutare votum, commutare potest et poenam ratione voti transgressi. Et tenetur vota commutare quoties ad id iuste rogatur, n. 156 et 157.

Alia ad rem, n. 158 et 159, et n. 160 ad 167.

VOTUM PRO ELECTIONE.

Vide verb. *Electio*, art. 2 et 4.

VOTUM PROUT EST IMPEDIMENTUM MATRIMONII.

Vide verb. *Impedimenta quoad matrimonium*, art. 1, num. 23.

URANOGRAPHIA.

Uranographia quid. Vide verb. *Mundus*, n. 104.

USUCAPIO seu PRAESCRIPTIO (VII, 736).

PRAESCRIPTIO QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT NATURAM, EFFECTUM, CONDITIONES PRAESCRIPTIONIS, SEU USUCAPIONIS.

Praescriptio sumitur generatim, et magis proprie et quid utraque sit. Vide verb. *Praescriptio*, art. 1, n. 1, 2 et 3.

Praescriptio per quid distinguatur ab usucapione, num. 4 et 5, et 11 ad 13.

Usucapionis effectus praescriptioni a Iustiniano fuit attributus, n. 14.

Quod etiam a iure canonico fuit acceptum, n. 14.

Praescriptionis definitio traditur, et assignantur causae, ob quas fuit introducta, n. 6, 7 et 8.

Praescriptio, seu usucapio est valida et licita in utroque foro, et innuitur quid requiratur, ut sit legitima, et habeat vim licite et iuste transferendi rerum dominium, n. 9 et 10.

PRAESCRIPTIO QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT RES, QUAE POSSUNT PRAESCRIBI, VEL NON.

Personae praescribere valentes quae sint et enumerantur. Vide verb. *Praescriptio*, § 1, n. 1 ad 5.

Omnes res possunt praescribi nisi lege aliqua, vel speciali ratione prohibeantur, n. 6 ad 8.

Homines liberi praescribi non possunt; et innuitur quando homines servi possunt praescribere libertatem contra dominum, n. 13 et 14.

Res sacrae a quibus praescribi possint, vel non, num. 15 et 16.

An possit dari, ut valeat praescriptio contra onera, et fundationes beneficiorum, et contra onus et numerum missarum, n. 17 ad 20.

Alia plura assignantur, quae praescribi nequeunt, num. 21 ad 35.

Praesertim de iure canonico, n. 36 ad 44.

An ea quae a praescriptione longissimi temporis eximuntur, immunia quoque sint a praescriptione immemorabili vel centenaria, n. 45.

Quod tempus sit ad praescriptionem necessarium, num. 9 ad 12.

PRAESCRIPTIO QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT BONAM FIDEM AD PRAESCRIPTIONEM REQUISITAM.

Bona fides in proposito quid sit, et quis dicatur mala fide possidere. Vide verb. *Praescriptio*, § 2, n. 1 et 2.

Bona fides an, et quando requiratur tum iure canonico, tum civili ad legitimam praescriptionem? et an possessor malae fidei possit rem alienam praescribere, num. 3 ad 14.

Dubitans, an res sit sua, necne, an possit illam praescribere, n. 15 et 16, et n. 22.

Ignorantia tam iuris quam facti an, et quando impediatur bonam fidem requisitam ad legitimam praescriptionem, n. 17 ad 21.

An doctrina iuris canonici de bona fide locum etiam sibi vindicet in praescriptione actionum maxime personalium, n. 23.

An de iure canonico mala fides obstet etiam immemorabili praescriptioni, n. 24.

An communitas semel in mala fide existens semper dicatur exsistere in mala fide, n. 25.

PRAESCRIPTIO QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT TITULUM AD PRAESCRIPTIONEM REQUISITUM.

Iustus titulus ad praescriptionem requisitus quis sit. Vide verb. *Praescriptio*, § 3, n. 1 et 2.

Talis titulus potest esse multiplex et assignatur qualis sufficiat, vel non, ad praescriptionem, et quando, et quare sufficiat unus, et non alius, n. 3 ad 9.

Praescriptio immemorabilis quae sit, an habeat vim veri tituli et per quid probari debeat, n. 10, 11 et 12.

PRAESCRIPTIO QUOAD EA QUAE CONCERNUNT POSSESSIONEM AD PRAESCRIPTIONEM REQUISITAM, EIUSQUE DORMITIONEM, INTERRUPTIONEM, AC RESTITUTIONEM IN INTEGRUM CONTRA EAM.

Ad praescriptionem qualis possessio requiratur, ac sufficiat. Vide verb. *Praescriptio*, § 4, n. 1 ad 7.

Praescriptio quando dicatur non procedere, n. 8.

Praescriptio iam inchoata quando dicatur dormire et interrumpi; et assignatur differentia inter dormitionem et interruptionem praescriptionis, n. 9, 10 et 11.

Interruptio praescriptionis est duplex, *naturalis* et *civilis*, et quae sit utraque, n. 12.

Utrum ad dormitionem possessionis ad praescribendum comparatae sufficiat sola hostilitas, vel belli status, an requiratur praeterea iustitia, n. 19 et seqq.

Notabilis est differentia inter casum, quo dormit praescriptio, et casum, quo interrumpitur, n. 22.

Ut pariter differt interruptio naturalis praescriptionis ab interruptione civili, n. 23.

Vide ad materiam caetera, n. 24 et 25.

Praescriptio an, et quando interrumpi possit per litis contestationem, et quando, et per quid interrumpi possit civiliter; et interrupta an, et a quo possit denuo inchoari, n. 13 ad 17.

Beneficium, seu remedium restitutionis in integrum quibus concedatur, n. 18.

PRÆSCRIPTIO QUOAD EA, QUAE CONCERNUNT TEMPUS AD COMPLENDAM PRÆSCRIPTIONEM RERUM, SERVITUTUM, ET ACTIONUM REQUISITUM.

Res mobiles et immobiles privatorum cum titulo quo tempore praescribi possint, quae veniant nomine rerum mobilium et immobilium. Vide verb. *Praescriptio*, § 5, n. 1 ad 4.

Praesentes et absentes quantum ad propositum quanam dicantur, et quid de eo, qui fuit quibusdam annis praesens, et quibusdam absens, n. 5, 6 et 7.

Res furtivae, seu vi possessae quo tempore, et a quo possessore praescribi possint, n. 8 ad 11.

Vide in nota.

Res tam mobiles, quam immobiles privatorum sine titulo, quo tempore praescribantur, n. 12.

Res sive mobiles, sive immobiles Ecclesiae Romanae, et aliarum ecclesiarum, monasteriorum ordinum regularium et aliorum locorum piorum, et bona patrimonialium clericorum quo tempore praescribantur, num. 13 ad 19.

Bona fisco saeculari incorporata, vel eidem debita ob mortem alicuius decedentis sine legitimo haerede, quo tempore praescribantur, n. 20 ad 23.

Servitus sive personalis, sive realis, sive mista, an, quomodo, et quo tempore praescribi possit, n. 24 ad 29.

Actiones civiles tam reales quam personales, et obligationes, seu debita rerum mobilium et immobilium, an, et quo tempore praescribantur, n. 30, 31 et 32.

Quo tempore praescribantur legata et fideicommissa contra legatarium et fideicommissarium; et quo actiones et obligationes adversus ecclesias et loca pia, n. 33 et 34.

Actiones criminales, seu ad aliquod crimen accusandum quo tempore exstinguantur, n. 35 ad 42.

Actio redhibitoria quae et quo tempore praescribatur, n. 43.

Actio *quantum minoris* quae et quo tempore praescribatur, n. 44.

Ad praescribendum contra legem sive civilem, sive canonicam, quot anni requiruntur ac sufficiant; et an requiratur bona fides, n. 45 ad 48.

Quantum tempus requiratur ad praescriptionem iurispatronatus; et in quo praescriptio principaliter differat a consuetudine, n. 49 et 50.

Ius divinum non praescribitur, et raro praescribitur ius ecclesiasticum commune, § 1, n. 35.

Caetera, vide n. 51 et 52.

De effectu usucapionis, et longi temporis praescriptionis, spectato etiam iure Iustiniano. Vide verb. *Usucapio*, art. 2, per totum.

USURA (VII, 756).

Usura iuxta varias sui acceptiones describitur. Vide verb. *Usura*, n. 1 et 2.

Usura dividitur in mentalem et realem, in manifestam et tacitam, in lucratoriam, compensatoriam et punitoriam, et singulae explicantur, n. 3, 4 et 5.

Ostenditur usuram proprie dictam, seu lucratoriam esse prohibitam de iure divino, canonico et naturali, num. 6 ad 11.

Usura usurarum lucratoria quid sit, et quo iure prohibita, n. 12 et 13.

Usura quomodo, et quando sit permissa iure Caesareo, seu civili communi. Et ad quid principes circa ipsam teneantur, n. 14 ad 20.

Usura compensatoria quomodo sit licita, n. 21.

Usura punitoria, seu moratoria est licita, et quare, num. 22.

Mutuans accipiens pignus a mutuuario cum pacto ut interim fructus pignoris lucretur, an committat usuram, n. 23 et 24.

Pactum Anticriseos, et legis commissoriae an sit usurarium, n. 25 et 26.

Usurae non possunt exigi ob favorem causae piae, neque ad id dari potest dispensatio; sunt tamen liciti montes pietatis, n. 27, 28 et 29.

Assignatur in variis casibus quomodo ratione mutui committi possit usura, n. 30 ad 49.

Contractus ille, qui vulgo dicitur *a godere*, quomodo ab usura possit excusari, n. 50.

Qui recusat mutuare pecuniam, sed ipsam tradit indigenti, dicendo, quod emit ab ipso suas vaccas, et easdem ei locat pro pensione annua ei solvenda, vel dicendo, quod tali pecunia conducit suas operas ad futuram messem, an excusetur ab usura, n. 51 et 52.

Ementes res, chirographa, et alia credita minori pretio quam valeant, quando excusentur ab usura et restitutione, vel non, n. 53 et 54.

Emere, vel vendere rem sine iusto titulo infra, vel supra pretium, ob solam anticipatam vel dilatam solutionem est usura, n. 55 et 56.

Venditores quando excusentur ab usura et restitutione, vel non, n. 57.

Contractus *mohatra* est usurarius, n. 58.

An mutuans possit ex contractu usurario celebrato percipere, et retinere lucrum, quod ex alio iusto contractu (quem celebrasset, si scivisset) recipere et retinere potuisset, n. 59 ad 62.

Contractus vulgo dictus trium contractuum an sit usurarius, vel non, n. 63.

Assignantur plures, qui cooperantes ad exigendas, vel solvendas usuras peccant mortaliter, et tenentur ad restitutionem, n. 64.

Mutuarius petendo mutuum sub usuris quando, et quomodo peccet, n. 65 et 66.

Mutuarius post acceptum mutuum sub usuris an peccet usuram solvendo; et in casu an, et quales usurasolvere teneatur. Vide verb. *Usura*, n. 67 ad 72.

Usurarius quando, et quale usurarum dominium acquirit, et quid circa ipsas teneatur restituere, vel non, num. 73 ad 78.

Iudaei compelli debent ad restitutionem usurarum, num. 79.

Obligatio restituendi usuras transit ad haeredes; et innuitur quando ac quomodo haeredes restituere debeant, et quando excusentur, vel non, a tali restitutione, n. 80 ad 84.

Per usuram mentalem qui intelligatur, et an etiam ipsa obliget ad restitutionem, n. 85, 86 et 87.

Assignantur poenae quibus subiacent usurarii, alique ad usuras cooperantes, et quid requiratur ad hoc ut dictas poenas incurrant usurarii, n. 88 ad 99.

Iudex criminum usurariorum quis sit, et esse possit, n. 100 et 101.

Alia ad rem, n. 102 ad 113, ubi ad propositum affertur encyclica Benedicti XIV, qui ad exterminandas usuras plura declaravit, quae referuntur.

Non solum ex mutuo, sed ex quocunque alio credito mere pecuniario regulariter vetitum est quidquam ultra sortem accipere, non concurrentibus notissimis requisitis Castrensis in leg. 3 ff. de eo, quod certo loco. Quae requisita castrensis explicantur, n. 114 et seqq.

USUSFRUCTUS, USUS (VII, 775).

Quid sit ususfructus, et quid sit usus, et quomodo usufructus differat ab usufructuario. Vide verb. *Ususfructus*, n. 1 ad 4.

Ususfructus an constitui possit in rebus unico usu consumptibilibus, n. 5 et 6.

Usus alius est facti, et alius iuris, et uterque explicatur, n. 7.

Datur alius usus, scilicet usus facti simplex, qui separatur a dominio rei, etiam unico usu consumptibilis, num. 8, 9 et 10.

Ususfructus bonorum adventitiorum filii ad quem spectet, n. 11 et 12.

Ususfructus haereditatis relictæ filio sub hac lege, ut in ea nihil iuris acquirat pater, non spectat ad ipsum patrem, neque pater acquirit usumfructum in haereditate adita a filio contra voluntatem ipsius patris, n. 13 et 14.

An ut ususfructus prohibeatur patri in bonis adventitiis filii tacita sufficiat prohibitio, n. 65.

An prohibito usufructu patri nihilominus competat ei administratio bonorum, si filius ætatis defectu laboret, n. 66 ad 68.

Ususfructus in bonis adventitiis filii per professionem patris ad quem transeat, n. 15.

Pater per professionem in religione, vel per eiusdem enorme delictum non amittit usumfructum in bonis adventitiis eiusdem filii; neque per transitum ad secundas nuptias privatur usufructu bonorum filiorum prioris matrimonii, n. 16, 17 et 18.

Pater potest usumfructum bonorum adventitiorum filii eidem remittere, n. 19 et 20.

Ususfructus bonorum dotialium ad quem spectet, et an esse possit materia dotis, n. 21, 22 et 23.

Si uxor fuerit proprietaria, et dederit in dotem solum usumfructum retenta sibi proprietate, soluto matrimonio; ad quem spectet ille ususfructus, n. 24, 25 et 26.

Usufructuarius quales fructus percipere possit ex re fructifera, et an possit illos alteri donare, vendere, vel transferre, etiam invito domino, n. 27 ad 33.

Usufructuarius quomodo teneatur proprietatis rem conservare et quid de ipsa disponere possit, vel non, num. 34 ad 39.

Usufructuarius aedium quid possit in ipsis facere, vel non, et quid si aedes, vel incendio, vel casu fortuito destruantur, n. 40 ad 44.

Usufructuarius, cui legatus est ususfructus certi gregis ad determinatum tempus, ad quid teneatur elapso dicto tempore, n. 45 et 46.

Usufructuarius quando usum capere incipiat, n. 47. Assignantur aliqua ad usufructuarium, et ad rei proprietarium spectantia, n. 48.

Si ususfructus sit relictus pluribus usufructuariis coniunctim, uno eorum decedente, quid de eius portione, n. 49.

Usufructuarii haeres non tenetur restituere proprietario fructus, quos defunctus collegerat, antequam essent maturi, n. 50.

Usufructuarius potest interrompere locationem factam a proprietario, n. 51.

Haeres, seu legatarius testatoris tenetur usufructuario præstare viam et transitum necessarium ad utendum suo usufructu, n. 52.

Usufructuarius quæ onera sustinere et solvere teneatur, et quid ipsi addere, vel ab ipso exigere possit proprietarius, n. 53 ad 56.

Ususfructus per quid finiatur, et quid si usufructuarius in religione professionem emittat, n. 57 ad 64.

Alia ad rem, n. 65.

Commentarius de illa regula: *Ut ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur*. Vid. VII, 782 per totum.

UTENSILIA (VII, 785).

Assignatur taxa pro utensilibus sacris Missæ quotidianæ. Vide verb. *Utensilia*, n. 1.

Parochi et rectores ecclesiarum an, et quibus sacerdotibus celebrari volentibus in eorum ecclesiis teneantur utensilia sacra ministrare, et an possint retinere aliquam portionem ex eleemosynis missarum pro expensis manutentionis ecclesiæ, n. 2 ad 6.

Episcopus quomodo possit astringere beneficiatos ad providenda paramenta de proprio, n. 7.

Manutentio, et provisio de necessariis pro altaribus de iurepatronatus ad quem spectet, et ad quæ onera teneatur patronus, n. 8 ad 15.

Utensilia et paramenta sacra aliis commodare prohibentur fratres Minores de Observantia sub gravissimis poenis. Vide verb. *Paramenta sacra*, n. 39.

UTILITAS.

Utilitas ecclesiæ quando sufficiat pro alienatione eius bonorum. Vide verb. *Alienatio*, art. 2, n. 2.

Utilitas ecclesiæ, seu reipublicæ, quando sufficiat pro absentia a residentia. Vide verb. *Canonicus*, art. 3, num. 37; verb. *Episcopus*, art. 3, n. 7 ad 11, et verb. *Parochus*, art. 2, n. 42.

UXOR (VII, 788).

Uxor quando teneatur sequi maritum mutantem domicilium, et e contra, quomodo teneantur ambo simul cohabitare, et propter quas causas fieri possit divortium. Vide verb. *Uxor*, n. 1 ad 10.

Quid de coniuge qui propter adulterium spirituale alterius coniugis, divortium facit auctoritate propria, num. 11 ad 14.

Uxor adultera post poenitentiam recipienda est a marito, et si separata impudice vivit, punianda est poena mortis, et si occidit fetum animatum, aut infantem natum, excommunicatur et punitur ut homicida, n. 15, 16 et 17.

Quid de uxore adultera, vel sterili, quæ artificiose sibi supposuit partum alienum, n. 18, 19 et 20.

Uxor in adulterio deprehensa nequit a marito ob id occidi, n. 21.

Uxor quid amittat propter adulterium; et quid, si a marito recedat, n. 22, 23 et 24.

An et quando dos quoad proprietatem et usumfructum spectet ad uxorem. Vide verb. *Uxor*, n. 25.

Quando uxor possit petere, et teneatur reddere debitum coniugale, vel non, n. 26.

Quid de voluptate, seu delectatione; ac de tactibus, osculis, amplexibus inter coniuges, n. 27 ad 31.

Coniuges an, et quando possint, vel non, religionem ingredi, n. 32.

Maritus an, et quando possit cum, vel sine uxoris licentia ad sacros ordines promoveri, n. 33.

Quid de coniugibus infidelibus, quando unus convertitur, et alter non, vel quando ambo convertuntur; et quid de eorum matrimonio et prole, n. 34.

Plures uxores simul habere est prohibitum de iure divino, n. 35.

Uxor an, et quas donationes possit facere marito, et maritus uxori, n. 36.

Uxor de quibus bonis habeat dominium, vel usumfructum, et de quibus, et quando possit disponere, et facere donationes et eleemosynas, et succurrere suis parentibus, n. 37.

Uxor, sicut et maritus, quibus prius subvenire teneatur in extrema, gravi et communi necessitate, num. 38.

Uxor quando possit, vel non, irritare vota mariti, et e contra, n. 39.

Uxor transiens ad secundas nuptias quid amittat, num. 40 ad 44.

Uxor an possit sibi eligere sepulturam, et si non elegerit, ubi sit sepelienda, n. 45.

Uxoris soror improprie dicitur cognata, n. 46.

Uxor, sicuti et maritus, proprium filium baptizans, vel ambo alterius filium de sacro fonte suscipientes non impediuntur debitum petere, n. 47 et 48.

Uxor praegnans choreas ducens quomodo peccet, num. 49.

Uxor notorie adultera non potest religionem ingredi cum solo consensu viri, n. 50.

Uxor an, et quæ bona possit inscio vel invito marito ludo exponere, n. 51 ad 54.

Alia ad rem, n. 55 ad 91.

Feminae vox in homine an sit mali hominis indicium, n. 92.

Uxor quando est pulchra aufert nomen domus mariti, n. 93.

Uxor eximens maritum de manu curiae, et e contra, non committit crimen laesae maiestatis, n. 94.

Referuntur privilegia mulierum inhonestarum, et de ipsis praesertim verificatur celebre Sancti Antonii Alphabetum, quod adducitur, n. 95 et 96.

Praerogativae mulierum honestarum indicantur, n. 97.

Refertur curiosus et scandalosus modus ducendi uxorem in regno Congi, n. 98.

Reprehenditur auctor ob ea, quae habet a num. 66 ad 98, n. 101 ad 104.

Uxor cum sit in mariti potestate iuxta legem Moysis, ideo maritus a Iudaismo ad Ecclesiae fidem conversus, eam ad baptismum offerre potest, n. 99 et 100.

Alia ad rem. Vide verb. *Femina*.

X

XENIA (VII, 797).

Xenia dari solita per Cardinales absentes noviter promotos, quibus debeantur, si contingat obitus Papae. Vide verb. *Xenia*, n. 1.

Iudices quo iure teneantur a receptione munerum abstinere, et quid si recipiant, et quando; ac quae munera recipi possint, vel non. Vide verb. *Xenia*, n. 2 ad 15.

Auditores Rotae, Episcopi et regulares, quid de ipsis circa munerum receptionem, vel largitionem, num. 16 ad 23.

Quae personae donare possint, vel non, et in qua quantitate, n. 24.

Alia ad rem, n. 25 ad 31.

Z

ZELOTYPIA (VII, 798).

Zeletypia quid sit, et quid de ipsa. Vide verb. *Zeletypia*, n. 1 ad 5.

ZENITH.

Zenith quid sit, et significet. Vide verb. *Mundus*, num. 129.

ZINGARI, ZINGARAE (VII, 799).

Zingari vel Zingarae bonam vel malam fortunam se divinare iactantes quomodo peccent, et quando puniri possint ab inquisitoribus. Vide verb. *Zingari*, n. 1, 2 et 3.

Zingari in quo possint esse testes idonei, n. 4.

Emens rem a Zingaribus ad quid teneatur, num. 5, 6 et 7.

Alia de Zingarorum moribus descendencia, ac mulieribus, n. 8 ad 12.

ZIZANIA (VII, 799).

Parabola Christi de zizania elucidatur. Vide verb. *Zizania*, per totum.

ZODIACUS.

Zodiacus quid sit cum duodecim eius signis. Vide verb. *Mundus*, n. 135 et 136.

Quodlibet ex zodiaci signis continet triginta gradus, num. 137.

Zodiaci signa peculiaribus figuris exprimuntur, num. 139.

Dicta duodecim signa dividunt zodiacum in duodecim partes correspondentes duodecim mensibus anni, num. 140.

ZONA.

Zona quid sit, et quotuplex. Vide verb. *Mundus*, num. 153.

Zona torrida quae sit, et quare sic dicta, n. 154.

Zonae temperatae quae sint, et quare sic dictae, num. 155.

Zonae frigidae quae sint, et quare sic dictae, n. 156.

INDEX BIOGRAPHICUS ET BIBLIOGRAPHICUS

AUCTORUM QUI IN L. FERRARIS BIBLIOTHECA REFERUNTUR,

ORDINE ALPHABETICO DIGESTUS,

NECNON ET

INTERPRETATIO SIGLORUM QUÆ IN EORUM NOMINIBUS ADHIBENTUR.

A

ABB. — Nicolaus de Tudeschis (Tedeschi), natione Siculus, ordinis S. Benedicti, Abbas Monacensis, Archiepiscopus Panormitanus, et utroque hic nomine citatus, scripsit: — Commentaria in libros Decretalium — Consilia — Quaestiones — Practica — et plurima alia. E vita exiit anno 1445.

ABBAD. — Abbadie Iacobus, Bearnensis, pastor et theologus heterodoxus, multos scripsit libros, inter quos praesertim: — Tractatus de veritate religionis Christianae — De divinitate Christi — De arte cognoscendi seipsum — qui a Catholicis etiam merito commendantur. Obiit anno 1727.

ABBAUD. — Abbaudus abbas, natione Gallus, floruit saeculo XI, et scripsit librum cui titulus: — De fractione corporis Christi — qui exstat inter *Analecta Mabillonii*.

ABELL. — Abelli Ludovicus, e Gallia oriundus, Episcopus Ruthenensis, migravit ad Dominum anno 1691. Illius opera praecipua sunt: — *Medulla theologica* — *Vita S. Vincentii a Paulo* — *Traditio Ecclesiae de cultu B. Mariae* — *Meditationes*, etc. — Quoad alia eius scripta, vide *Mémoires de Nicéron*, tom. 41.

AB INSUL. — Petrus ab Insula, monachus ordinis Minorum, dictus *Doctor notabilis*, scripsit: — *Commentaria in Psalmos Davidis* — *In quatuor libros Sententiarum*, etc. —

A BORG. — Ludovicus a Borgia, monachus, scripsit librum cui titulus: — *Propugnaculum theologicum pro conceptione B. Mariae Virginis* —

ABRABAN. — Abrabanel Isaacus, patria Olyssiponensis, religione Iudaeus, Venetiis e vita sublatus anno 1508, multa scripsit idiomate Hebraico, scilicet: — *Commentaria in Vetus Testamentum* — *Tractatus de creatione mundi* — *De principiis religionis*, etc. — Vide *Nicéron*, tom. 41.

ABUL. — Alphonsus Tostatus (Tostat), natione Hispanus, Episcopus Abulensis, quo nomine citari solet, obiit anno 1454. Illius in tumultu inscribitur versus sequens:

Hic stupor est mundi qui scibile discutit omne.

Scripsit: — *Commentaria in Sacram Scripturam* — *Tractatus de Sanctissima Trinitate* — *De conceptu virginali* — *De optima politica* — et multa alia, quae edita sunt Coloniae, 1612, 17 vol. in-fol.

ACCURS. — Accursius Franciscus (Accurse), natione Florentinus, iurisconsultus eximius, scripsit: — *Glossam Magnam* — in qua collegit decisiones iurisperitorum praecedentium in Ius Romanum. Obiit anno 1279.

ACCURS. — Accursius Franciscus, filius praecedentis, Bononiae Iuris civilis et Pontificii professor, e vivis sublatus circa annum 1330, nomen suum posteritati commendavit scriptis sequentibus: — *Corpus Iuris canonici* — *Glossae ad Institutiones Iustiniani* — *Glossae in Ioannem antiquum glossatorem* — *Casus longi super 5 libros Decretalium* — *Casus summarii super sextum Decretalium* — *Casus breves super sextum Decretalium* et *Clementinas*, etc. —

ACHERY. — Ioannes Lucas d'Achery, natione Galus, monachus ordinis S. Benedicti, anno 1685 vita functus, concinnavit opus eximium cui titulus: — *Spicilegium veterum scriptorum* —

ACOST. — Acosta Iosephus, natione Hispanus, patria Methymnensis, Societatis Iesu theologus, vir facundia et doctrina excellens, Salmanticensis collegii cum teneret habenas, mortalitatem exiit, anno 1600, aetatis suae 60. Scripsit: — *De Christo revelato* libros novem — *De temporibus novissimis* libros quatuor — *De natura novi orbis* libros 2 — *De promulgatione Evangelii apud barbaros, sive De procuranda salute Indorum* libros sex — *Historiae naturalis et moralis Indiae* libros septem, etc. —

ACT. ECCLES. MEDIOLAN. — *Acta Ecclesiae Mediolanensis, quae sunt septem Concilia provincialia olim Bergomi impressa.*

A CUGN. — Theodosius a Cugna, natione Lusitanus, patria Olyssiponensis, ordinis S. Augustini monachus, labore et studiis exhaustus, vitam Deo reddidit anno 1742. De illius scriptis subiecta feruntur: — *Prooemia theologiae universae* — *De incarnatione* — *De adoratione* — *De resurrectione* — et plurima alia Lusitano idiomate concinnata.

ADO VIENN. — Sanctus Ado, archiepiscopus Viennensis, migravit ad Dominum anno 875, et scripsit: — *Chronicon universale et Martyrologium* —

ADRIAN. — Adrianus Adriani, natione Belga, patria Antverpiensis, e Societate Iesu, vir religione et pietate valde clarus, asceticus scriptor, vitam reliquit an. 1580. Dedit idiomate Belgico opuscula varia spiritualium exercitationum, saepius recusa his titulis: — *De inspiratione, seu interna locutione* — *Mons pietatis* — *In orationem Dominicam* — *Tres nitidi tractatus*: I. *De vita activa*. II. *De bonis temporalibus*. III. *De operibus misericordiae*. — *De origine et progressu vitae coenobiticae* — *De obedientia* — *De paupertate evangelica* — *De confessione* — *De communione frequenti*, etc. —

AEGID. ROM. — Aegidius Romanus (Gilles Colonne ou Gilles de Rome), natione Italus, e Columnensium familia, ordinis S. Augustini prior generalis, archiepiscopus Bituricensis, S. Thomae Aquinatis quondam auditor, dictus *Doctor fundatissimus*, obiit Avenione anno 1316, et Parisiis tumulatus est cum hoc epitaphio:

Hic iacet aula morum, vitae munditia, archiphilosophiae Aristotelis perspicacissimus commentator, clavis et doctor theologiae, etc. Scripsit: — Tractatum de regimine principis — Commentaria in primum et secundum librum sententiarum — In Canticum — In Epistolam ad Romanos — et plura alia tum philosophica tum theologica opera.

AFFLICT. — Afflictus Matthaeus (Afflitto), iurisconsultus Neapolitanus, vita functus anno 1510, multa scripsit, sed praesertim de legislatione regnorum Neapolis et Siciliae.

AFFLICUS alter (Ioannes Maria), Neapolitanus, monachus ordinis S. Dominici, scientia mathematicorum clarus, obiit anno 1673, et scripsit: — Miscellanea philosophica ac theologica — Tractatum de arte urbes nutriendi, etc. —

AGUIR. — Aguirre (Iosephus Faenza de) natione Hispanus, ordinis S. Benedicti monachus, S. E. R. Cardinalis, scientia et pietate clarus, migravit ad Dominum anno 1699. Illius scripta sunt: — Collectio conciliorum Hispaniae — Historia conciliorum Hispaniae — Theologia S. Anselmi — Defensio cathedrae S. Petri — Ludi Salmanticenses, vel Dissertationes theologicae, etc. Bossuetius, Meldensis Episcopus, qui fuit olim eius adversarius, illum vocat *La lumière de l'Eglise, le modèle des mœurs, l'exemple de la piété*.

AJAL. — Ajala vel Ayala (Martinus Peresius de), natione Hispanus, archiepiscopus Valentiniensis, anno 1566 fato functus, scripsit: — Tractatum de traditionibus apostolicis — De vera ratione Christianismi instructionem, etc.

AJALA alter, praenomine Balthasar, scripsit: — Tractatum de iure, officio et disciplina militari —

ALBAN. — Albanus Ioannes Hieronymus (Albani), Bergomensis inquisitor, S. R. Ecclesiae Cardinalis, multa scripsit in ius canonicum et civile, scilicet: — De immunitate Ecclesiarum — De potestate Papae et concilii — De Cardinalibus et de donatione Constantinensi, etc. — Deo animam reddidit anno 1591.

ALBASPIN. — Albaspineus Gabriel (de l'Aubespine), natione Gallus, Episcopus Aurelianensis, Henrici IV et Ludovici XIII consiliarius, anno 1630 vita functus, scripsit: — Tractatum de veteribus Ecclesiae ritibus — Tractatum de administratione Eucharistiae — Notas in concilia — In Tertullianum, etc. —

ALBERGH. — Alberghinus Ioannes, Panormitanus, ordinis S. Francisci monachus, sacrae theologiae doctor, S. Officii consultor et censor, scripsit: — Manuale qualificatorum SS. Inquisitionis — Lucubrationes scholasticae, etc. — Obiit Panormi, anno 1644.

ALBERIC. — Albericus Trium Pontium, monachus ordinis Cisterciensis in episcopatu Catalaunensi, natione Gallus, historiographus, claruit saeculo XIII, et scripsit *Chronicon*, quod incipiens a constitutione mundi, in gestis anni 1242 desinit.

ALBERT. — Albertus Petrus (Alberti), monachus et prior coenobii Cluniacensis, vita functus anno 1457, scripsit: — Tractatum de decimis novalibus —

ALBERTUS Leander (Alberti), natione Boloniensis, monachus ordinis S. Dominici, historiographus scriptor, e vivis sublatus anno 1552, concinnavit — Historiam Bononiae — Chronicon familiarum Bononiensium — Descriptionem Italiae, etc. —

ALBERTUS Ioannes (Alberti), natione Batavus, theologus et philologus, anno 1752 fato functus, scripsit: — Glossarium Graecum in sacros libros —

ALBERTUS Valentinus (Alberti), natione Silesius, theologus et poeta, vitam finivit anno 1697, et scripsit: — Compendium iuris naturalis —

ALBERT. MAGN. — Albertus, ob singularem sapientiam cognomento Magnus, natione Suevus, Ordinis S. Dominici monachus, Ratisponensis Episcopus, animam Domino reddidit anno 1282. Scripsit: — Summam theologiam — Commentaria in Magistrum sententiarum — et alia pene innumera, in 21 volum. in fol. collecta, quae Trithemius recenset.

ALBERT. DE ALBERT. — Albertus de Albertis, natione Germanus, patria Tridentinus, Societatis Iesu theologus, obiit anno 1676. Scripsit: — Generales vindicias adversus famosos Gasparis Scioppij libellos — Paradoxa moralia de ornatu mulierum — Actionem in eloquentiae tum profanae tum sacrae corruptores — Lucubrationem theologiam, scholasticam et canonicam, etc. —

ALBIT. — Albitius Franciscus (Albizzi), natione Italus, S. R. E. Cardinalis, mortalitatem exiit anno 1684. Scripsit: — Tractatum de iurisdictione Cardinalium — Tractatum de inconstancia in fide, etc. —

ALCAZ. — Ludovicus ab Alcazar, patria Hispalensis, e Societate Iesu theologus, anno 1613 defunctus, scripsit opus cui titulus: — Vestigatio arcani sensus in Apocalypsi — *opusculum* De ponderibus et mensuris — De malis medicis — et alia In Scripturam —

ALCIAT. — Alciatus Andreas (Alciati), natione Italus, iurisconsultus maximus, multa scripsit in Ius civile, et de multis aliis quae in sex volum. in fol. collecta sunt. Obiit anno 1550.

ALCOZ. — Ioannes de Alcozer, natione Hispanus, ordinis S. Francisci monachus, edidit *Caeremoniale Missale*, iis qui de sacris ritibus tractant, valde acceptum.

ALCOZ. — Franciscus de Alcozer, natione Hispanus, ordinis S. Francisci monachus, vir iudicio et scientia divinarum et humanarum litterarum praestans, Hispanice prelo dedit: — Confessionarium breve, seu Summam casuum conscientiae — Tractatum de ludo, etc. —

ALCUIN. — Alcuinus Flaccus Albinus, natione Anglus, Bedae Venerabilis alumnus et Caroli Magni praeceptor, obdormivit in Domino anno 802. Plurima scripsit, collecta in 2 vol. in fol. Ratisb. 1777.

ALDER. — Bernardus de Alderete, natione Hispanus, patria Zamorensis, e Societate Iesu, professor theologiae et primus sui ordinis doctor Universitatis Salmanticensis, anno 1657 vita functus, scripsit: — Commentaria et disputationes in tertiam partem D. Thomae — I. De incarnati Verbi mysteriis et perfectionibus — II. De visione et scientia Dei — III. De voluntate Dei, praedestinatione et reprobatione, etc. —

ALEGAM. — Alegambe Philippus, natione Belga, patria Bruxellensis, e Societate Iesu, anno 1652 e vivis ablatus, concinnavit — Bibliothecam scriptorum Societatis Iesu — Vitam P. Ioannis Cardini Lusitani — Heroas et victimas charitatis — Mortes illustres et gesta eorum de Societate Iesu, qui in odium fidei ab haereticis vel aliis occisi sunt, etc. —

ALEMAN. — Alemnianus Alexander, natione Saxo, monachus ordinis Minorum S. Francisci, dictus *Doctor illibatus*, scripsit: — In quatuor libros Sententiarum — Commentaria in Apocalypsim, etc. — De tempore quo ad patres abierit, nihil apud auctores invenitur.

ALENS. — Alensis, vel Alexander de Ales, natione Anglus, ordinis Minorum S. Francisci monachus, cognomento dictus *Doctor irrefragabilis*, S. Bonaventurae, Scoti, ac secundum multos, etiam D. Thomae praeceptor, et hinc vocatus *Doctor doctorum*, mortalitatem exiit anno 1245. Scripsit: — Summam theologiae — Grammaticalia — In quatuor libros Sententiarum — Commentaria — in omnes fere libros SS. Scripturae, multaque alia, quae recensentur in Bibliotheca Franciscana, tom. 1, pag. 21.

ALEX. AB ALEXAND. — Alexander ab Alexandria, patria Mediolanensis, minister generalis totius ordinis Minorum, diem clausit extremum anno 1314. Scripsisse fertur: — In Magistrum sententiarum — Summam quaestionum S. Bonaventurae — De memoria rerum difficile — In quatuor libros sententiarum — Tractatum de usuris — Postillas in Ecclesiasticum, Tobiam, Isaiam, in Evangelium Ioannis, in Epistolas S. Pauli, etc. — multaque alia.

ALEX. AB ALEXAND. — Alexander ab Alexandro (Alessandro Alessandri), iurisconsultus Neapolitanus, Romae defunctus anno 1523, scripsit librum cui titulus: — Genialium dierum libri sex —

ALLAT. — Allatius Leo (Allacci), natione Chius, bibliothecarius Vaticanus, vir scientia clarus, obiit anno 1669. Scripsit: — De Ecclesiae Orientalis et Occidentalis perpetua consensione — Graeciae orthodoxae scriptores — De utriusque Ecclesiae in dogmate de purgatorio consensione — De libris ecclesiasticis Graecorum — De templis Graecorum recentioribus, etc. — Quoad omnia eius opera, vide Niceron, tom. 8 et 10.

ALLIACEN. — Aliacensis, vel Petrus de Alliaco, Cameracensis Episcopus, S. R. E. Cardinalis, natione Gallus, plenus laboris et dierum anno 1425 migravit ad Dominum, et corpus eius Cameraci in ecclesia cathedrali sepultum est. Multum scripsit tum edita tum manuscriptorum, et praesertim librum cui titulus: — De potestatis ecclesiasticae origine.

ALLOZ. — Ioannes de Alloza, natione Peruanus, patria Limensis, origine Hispanus, Societatis Iesu theologus, ex hac vita decessit cum opinione eximiae sanctitatis Mariae anno 1666. Scripsit: — Coelum stellarum Mariae — Convivium divini amoris — De excellentiis S. Iosephi — Flores summarum, vel Alphabetum morale omnium fere casuum, qui confessariis contingere possunt, etc. —

ALMAIN. — Almainus Iacobus (Almain), natione Gallus, patria Senonensis, doctor Sorbonicus, theologiae in Parisiensi Academia professor meritissimus, anno 1515 defunctus, scripsit: — Moralia — In tertium librum Sententiarum — De potestate Summi Pontificis, etc. —

ALTIMUR. — Altimura Stephanus, vide Lequien Michael.

ALTOGR. — Altogradus Laelius (Altogradi), natione Italus, patria Lucensis, iurisconsultus eximius, claruit saeculo XVII, et diversa scripsit de iure, sed praesertim opus cui titulus: — Consultationes —

ALVAR. — Alvarez Balthasar, natione Lusitanus, vir insigniter doctus, e Societate Iesu theologus, obiit anno 1630. Concinnavit — Indicem expurgatorium librorum ab exorto Luthero — Tractatum de anima separata, etc. —

ALVAR. — Iacobus Alvarez de Paz, natione Hispanus, patria Toletanus, e Societate Iesu theologus, anno 1620 fato functus, scripsit: — De vita spirituali eiusque perfectione libros novem — De exterminatione mali et promotione boni lib. quinque — De inquisitione pacis, sive studio orationis lib. quinque — De vita religiose instituenda — Meditationes — De humilitate — De virtutum adeptione — De sacerdotum institutione — et alia ascetica.

ALVAR. — Alvarez Didacus, natione Hispanus, patria Granatensis, e Societate Iesu theologus, anno 1618 defunctus, edidit opusculum hac inscriptione: — Decisio casuum occurrentium in articulo mortis circa sacramenta — Tractatum de testamentis, etc. —

ALVAR. — Alvarez Didacus, natione Hispanus, ordinis S. Dominici monachus, Archiepiscopus Tranensis, migravit ad coelos anno 1635. Scripsit: — De auxiliis divinae gratiae — Concordiam liberi arbitrii cum praedestinatione — Commentaria in Isaiam — In summam D. Thomae, etc. —

ALVAR. PEL. — Alvarus Pelagius (Paez), natione Hispanus, ordinis S. Francisci monachus, Episcopus Silvensis, e vivis anno 1352 sublatus, scripsit opus insignis cui titulus: — De planctu Ecclesiae — Libros duos opus continet, in quibus ecclesiasticorum omniumque reipublicae Christianae statuum defectus clarissimo ordine reprehendit, adiunctis ferme ad singula verba textibus utriusque iuris et sanctae Scripturae locis — Summam theologicam — Commentaria in quatuor libros Sententiarum, etc. —

ALVIS. — Alviset Vincentius, natione Gallus, patria Vesontiensis, ordinis S. Benedicti monachus, miseram hanc vitam pro meliore relinquens anno 1673, posteritati legavit librum cui titulus: — Murenulae sacrae vestis sponsae Regis aeterni vermiculatae — opus de privilegiis ordinum regularium. Venetiis, 1661, in-4°.

AMALAR. — Amalaris Fortunatus, Episcopus Trevirensis, Alcuini discipulus, ordinis S. Benedicti, anno 814 vita functus, scripsit: — libros quatuor de divinis officiis — Tractatum de sacramento baptismi, etc. —

AMAT. — Michael de Amato, natione Neapolitanus, utriusque iuris doctor eminentissimus, congregationis Missionum protonotarius, obiit anno 1729. Scripsit: — Dissertationes theologicas — *inter quas* De inferni situ — De ritu quo in primitiva Ecclesia fideles sanctam Eucharistiam percepturi manibus excipiebant — Quomodo Christus in ultima coena Eucharistiam benedixerit — De opobalsami specie ad sacrum chrisma conficiendum requisita, etc. —

AMBIAN. — Georgius Ambianensis (Georges d'Amiens), natione Gallus, religione Cappuccinus, eruditissimus theologiae professor, e vita exiit anno 1657. Varia reliquit opera, quorum praecipua: — Tertullianus redivivus, scholiis et annotationibus illustratus — Trina S. Pauli theologia, moralis, positiva et mystica — Theologia SS. Patrum in sex tomos distributa, etc. —

AMBROS. — Sanctus Ambrosius Romanus, Archiepiscopus Mediolanensis, doctor Ecclesiae Latinae, 397, multa scripsit, quae videnda in cursum completum Patrologiae Latinae, edit. I. P. Migne, tom. 14, 15, 16 et 17.

AMENDOL. — Amendolia Thomas, monachus ordinis Praedicatorum, scripsit: — Opera moralia de septem sacramentis —

AMENUS. — Ludovicus de Ameno, monachus Ordinis Minorum, scripsit librum cui titulus: — Practica criminalis de delictis et poenis —

AMES. — Amesius Guillelmus (Ames), natione Anglus, theologus et pastor heterodoxus, anno 1633 fato functus, scripsit: — Tractatum de casibus conscientiae — De conscientia et eius iure — Medullam theologicam — Puritanismum Anglicanum, etc. —

AMEYD. — Ameyden, vel Ameydenius Theodorus, advocatus Romanus, scripsit: — Tractatum de officio et iurisdictione Datarum — De stylo Datarum, etc. —

AMIC. — Amicus Bartholomaeus (Amico), natione Italus, e Societate Iesu theologus scholasticus, e vita migravit anno 1649. Scripsit: — In universam Aristotelis philosophiam notas et disputationes — De communibus principiis philosophis et theologis — De plagis et vulneribus Iesu et Mariae Meditationes — Regulas conscientiae meticulosae, etc. —

AMIC. — Amicus Franciscus (Amico), natione Italus, patria Cosentinus, theologiae doctor, Societatis Iesu, ad laborum praemia vocatus anno 1651, scripsit: — Cursum theologicum iuxta scholasticum huius temporis Societatis Iesu methodum — in quo sequentes reperiuntur tractatus: — I. De Deo uno et trino. — II. De natura angelorum. — III. De fine hominis ultimo. — IV. De fide, spe et charitate. — V. De iustitia et iure. — VI. De Incarnationis mysterio. — VII. De sacramentis in genere, de baptismo, confirmatione et Eucharistia. — VIII. De sacramento poenitentiae et extremae unctionis. — IX. De matrimonio —

AMMON. — Ammonius Alexandrinus, Saccas cognomento dictus, philosophus Christianus, Origenis et Plotini Aegyptii magister, claruit saeculo III, et scripsit: — De consonantia Matris et Iesu — Canones evangelicos —

AMORT. — Amortius Eusebius (Amort), natione Baviensis, regularis canonicus ordinis S. Augustini, astronomica scientia clarus, varia scripsit sub his titulis: — Philosophia Pollingena — Tractatus historico-theologicus de indulgentiis — De casibus conscientiae supplementum — Regulae ex Scriptura, conciliis et SS. Patribus excerptae de apparitionibus, revelationibus, etc. — Obit anno 1775.

A MOSTAZ. — Franciscus a Mostazo, doctor utriusque iuris, scripsit: — De causis piis in genere et in specie.

ANACLET. — Anacletus Reiffenstuel, vide Reiffenstuel.

ANAST. (S.) Sanctus Anastasius Sinaïta, monachus, theologus et scriptor asceticus, ad coelos migravit anno 680. Varia concinnavit opera: — Anagogicas contemplationes in Hexameron — Quaestiones — Synaxim, etc. —

ANASTAS. BIBLIOT. — Anastasius S. R. Ecclesiae Bibliothecarius, scriptor ecclesiasticus, obiit circa annum 875. Scripsit: — Historiam ecclesiasticam de Vitis Romanorum Pontificum — Librum pontificalem, etc. —

ANCHARAN. — Petrus de Ancharano, natione Italus, patria Bononiensis, iurisconsultus peritus, obiit anno 1417. Scripsit: — Commentaria in Decretales — In Clementinas — In Digestum — Consilia iuris, etc. — In epitaphio eius tumulo inscripto vocatur *Iuris canonici speculum*, et *civilis anchora*.

ANDRAD. — Didacus Payva de Andrada, natione Lusitanus, patria Conimbrigensis, theologus eximius, scripsit: — Defensionem Tridentinae fidei — Orthodoxas quaestiones adversus haereticos, etc. — Obiit anno 1575.

ANDRAD. — Alphonsus de Andrada, natione Hispanus, patria Toletanus, Societatis Iesu theologus, S. Inquisitionis in Hispania qualificator, vitam finiit Madriti, anno 1672. Multa scripsit ascetica idiomate Hispanico: — Militiam spiritualem — Monita spiritualia — Meditationes — Viam vitae — De veneratione sanctorum imaginum, etc. —

ANDREAS. — Ioannes Andreas (Jean d'Andrea), natione Italus, patria Bononiensis, iurisconsultus et canonista, anno 1348 defunctus, multa de iure canonico scripsit et praesertim: — Commentaria in Clementinas — In sex libros Decretalium — Novellas, etc. —

ANDRES. — Antonius Andres, seu Andreas, natione Hispanus, ordinis Minorum S. Francisci monachus, Scoti discipulus, a suis et non suis *Doctor dulcissimus* nuncupatus, claruit circa annum 1320. Scripsit, et accurate: — Commentarios in artem veterem Aristotelis — In quatuor libros Sententiarum, etc. —

ANGEL. — Emmanuel ab Angelis, natione Lusitanus, ordinis S. Francisci monachus tertiarius, scripsit: — Triumphum S. Virginis Mariae sine peccato originali conceptae — Historiam universalem regnorum mundi — Doctrinam moralem, ac politicam praedicabilem pro mundi gubernio, etc. — Tempus quo floruerit adhuc latet.

ANGEL. — Mutius de Angelis, natione Italus, patria Spoletinus, Societatis Iesu theologus eximius, repentino vehementique morbo exstinctus est, anno salutis 1597, aetatis vero 39. Reliquit: — Commentarios in omnes fere libros philosophicos Aristotelis — In summam S. Thomae — Notas in Epistolas D. Pauli — In Evangelium S. Matthaei, etc. —

ANGELOM. — Angelomus, natione Gallus, Ordinis S. Benedicti, monachus Lexoviensis, saeculo IX clarus, scripsit: — Commentaria in quatuor libros Regum, et Canticum —

ANGELUS A CLAVAS. — Angelus a Clavasio, dictus Carlettus, natione Italus, Ordinis S. Francisci monachus, familiae Observantium vicarius generalis, sanctae cruciatae commissarius apostolicus, utroque iure peritus, pro fide laudabiliter et acerrime pugnavit, et occubuit anno 1495. Supersunt eius ingenii et pietatis monumenta: — Summa casuum conscientiae, *vulgo dicta* summa angelica — Arca fidei — De restitutionibus, etc. —

ANGLES. — Iosephus Angles, natione Hispanus, patria Valentinus, ordinis S. Francisci monachus, Episcopus Bosanensis, floruit circa annum 1580. Opus scripsit valde commendatum cui titulus: — Flores theologicarum quaestionum in secundum et quartum librum Sententiarum —

ANGRIAN. — Michael Angrianus (Angriani), vel Aygnani, patria Bononiensis, ordinis Carmelitarum monachus, Universitatis Parisiensis doctor, obiit anno 1400. Varia reliquit opera quibus tituli: — Incognitus in Psalmos, *id est commentarius* — Quaestiones disputatae in librum quartum sententiarum, etc. —

ANNAT. — Franciscus Annatus, natione Gallus, patria Ruthenensis, Societatis Iesu decus eximium, orthodoxae fidei patronus, haeresum malleus, e terra in coelum abiit, anno 1670. Multa Latine et Gallice scripsit, tribus tomis in-4° collecta, Parisiis, 1666.

ANNAT. — Petrus Annatus, doctrinae Christianae congregationis superior, scripsit: — Apparatum ad positivam theologiam methodicum, 2 vol. in-4., 1705.

ANSALD. — Castus Innocentius Ansaldus (Casto Innocente Ansaldi), natione Italus, patria Placentinus, monachus ordinis S. Dominici, theologiae professor eximius, vitam exiit mortalem anno 1779. Plurima concinnavit opera, inter quae exstant: — Dissertatio de veteri Aegyptiorum idololatria — De principiorum legis naturalis traditione libri tres — De baptismo in Spiritu Sancto et igni commentarius philologus, etc. — Alter Ansaldi Thomas, theologus, scripsit librum cui titulus: — Thesaurus theologicus —

ANSELM. (S.) — Sanctus Anselmus, Cantuariensis archiepiscopus, natione Italus, ex ordine S. Benedicti, migravit ad coelos anno 1109. Scripsit: — Commentaria in Matthaeum — Meditationes — Orationes, etc. —

ANTONELL. — Nicolaus Maria Antonelli, natione Italus, S. R. E. Cardinalis, vir eruditione clarus, obiit anno 1767. Multa scripsit de veteri Ecclesiae disciplina, quorum praecipua: — Vetus Missale Romanum, praefationibus et notis illustratum — De titulis quos S. Evaristus Romanis presbyteris distribuit, etc. —

ANTONELL. — Ioannes Carolus Antonellus (Antonelli), Episcopus Ferentinus, iuris utriusque doctor, theologus et canonista eximius, scripsit: — Tractatum de iuribus et oneribus clericorum — De regimine Ecclesiae, de tempore legati, de loco legati, etc. —

ANTONIN. (S.) — Sanctus Antoninus, natione Italus, patria Florentinus, ordinis Praedicatorum monachus, Archiepiscopus Florentiae, migravit ad Dominum anno 1459, aetatis suae 70. Reliquit: — Summam theologiae moralis, partibus 4 distinctam — Summam historiam — Summulam confessionis, *vel* Tractatum de instructione simplicium confessorum, etc. —

ANTONIUS (S.) de Pad. — Sanctus Antonius de Padua, natione Lusitanus, patria Olyssiponenensis, ex sepulturae loco de Padua nuncupatus, ordinis S. Augustini monachus, theologiae professor, coelos petiit anno salutis 1231, aetatis vero 35. Scripsit: — Expositionem mysticam in omnes ferme Sacrae Scripturae libros — Concordantias S. Scripturae — et multa alia.

ANTONIUS VENET. — Antonius a Venetiis, natione Italus, ordinis Minorum S. Francisci monachus, scripsit Italico idiomate librum sub hoc titulo: — Ecclesia Iesu Christi contra Picennium.

ANTONIUS GUEV. — Antonius Guevara, natione Hispanus, patria Alavensis, ordinis S. Francisci monachus, Episcopus Mindoniensis, concionator, chronographus, et a consiliis imperatoris Caroli V, obiit anno 1544. Multa scripsit idiomate Hispanico, sed in omnes ferme Europae gentis linguas translata, et quorum praecipua sunt: — Mons Calvariae — Oratorium religiosorum — Horologium principum — Epistolae familiares — Disputatio contra Iudaeos — De contemnenda vita aulica — Monita Gratosorum — De inventoribus artis nauticae — Chronica imperialia Caroli V, etc. —

ANTONIUS. — Antonius Paulus Gabriel, natione Gallus, e Societate Iesu, philosophiae et theologiae professor clarus, anno 1743 vita functus, scripsit: — Theologiam universam dogmaticam — Theologiam moralem universam, omnia morum et praeceptorum principia complectentem — plurima etiam dedit opuscula ascetica.

ANTONIUS GEN. — Antonius Genuensis, philosophica simul et theologica scientia clarus, scripsit: — Institutiones theologicas — Elementa artis logico-criticae — Elementa metaphysica, etc. — Obiit anno 1770.

ARAGON. — Petrus de Aragon, natione Hispanus, ordinis S. Augustini monachus, theologiae doctor Salmanticensis et huius Universitatis professor, claruit sae-

culo XVI. In lucem emisit: — Commentarium in secundam secundae D. Thomae de fide, spe et charitate — Item de iustitia et iure, etc. —

ARCHIDIAC. — Guido Bosius, Bononiensis archidiaconus, et hoc nomine citatus, edidit commentarium in Decretum Gratiani *Rosarium* inscriptum. Est et alter Archidiaconus, Ioannes de Anania dictus, qui edidit: — Commentaria in Decretales — *et unum volumen Conciliorum* —.

ARCUD. — Petrus Arcudius, natione Graecus, patria Corcyranus, obiit circa annum 1634. Scripsit: — De concordia Ecclesiae occidentalis et orientalis in septem sacramentorum administratione — Utrum detur purgatorium? — Opuscula de processione Spiritus Sancti —.

ARET. — Angelus Gambellinus ab Aretio sua patria sic dictus. Edidit: — Commentarium in instituta, consilia, etc. —.

ARETIN. — Franciscus Aretinus, ordinis S. Francisci monachus, scripsit: — Commentaria in quatuor libros Sententiarum — Practica — Criminalia, etc. —.

ARGENT. — Thomas de Argentina, natione Germanus, Hagenoae in Alsatia natus, Argentinensis communiter dictus a cathedra Argentinensi quam gloriosissime moderatus est, ordinis S. Augustini monachus, theologiae doctor Parisiensis scientia et pietate clarus, obdormivit in Domino anno 1357. Ad posterum exaravit: — Libros quatuor in Magistrum sententiarum — Sermones ad clerum — Solutiones e Sacra Scriptura — Decreta et Constitutiones, etc. —.

ARIAS. — Alvarus Arias de Armenta, natione Hispanus, Societatis Iesu theologus, anno 1643 e vivis ablatus, scripsit Hispanice: — Contractum spiritualem hominis cum Deo — Encomia SS. Eucharistiae et B. V. Mariae ex Sacra Scriptura deprompta — Meditationes ad S. Ignatii exercitia, etc. —.

ARIAS Franciscus, natione Hispanus, Societatis Iesu theologus, vir singulari ingenio, eximia religione et prudentia clarus, anno 1605 obiit, et scripsit: — De profectu spirituali, de vera diffidentia sui ipsius, de mortificatione sui — De oratione mentali, de imitatione B. V. Mariae et de Rosario eiusdem — De praesentia Dei et de confessionis et Eucharistiae sacramentis — De gravitate peccati mortalis et damnis quae affert animae — De imitatione Christi, etc. —.

ARIAS alter, praenomine Franciscus, scripsit: — Tractatum de bello et eius iustitia —.

ARING. — Paulus Aringhius (Aringhi), natione Italus, patria Romanus, congregationis Oratorii presbyter, anno 1676 fato functus, scripsit: — Romam subterraneam — Monumenta infelicitatis, sive Mortes peccatorum pessimas — Triumphum poenitentiae, seu Selectas poenitentium mortes —.

ARISTOT. — Aristoteles Stagirita, Nicomachi filius, Platonis discipulus, Alexandri Magni praeceptor, natus ante Christum anno 384, obiit anno ante Christum 322, aetatis vero suae 62. Scripta concinnavit pene innumera: — Organon — Rhetoricae et poeticae — Ethica ad Nicomachum — Ethica magna — De animalium historia — De mundo — De anima, etc. —.

ARMILLA. — Bartholomaeus Fumus, Villaurensis Placentinus, ordinis Praedicatorum S. Dominici religiosus, haereticae pravitatis inquisitor, utriusque iuris doctissimus et theologus insignis, circa annum 1567 obiit, et scripsit: — Armillam auream, sive Summam casuum conscientiae — quo nomine saepius citatur — Philotheam immortalis animi dignitatem, etc. —.

ARNALD. — Antonius Arnaldus (Arnauld), natione Gallus, patria Parisiensis, Sorbonicus doctor et theologus eximius, obiit anno 1694. Multa scripsit vernacula lingua, quorum praecipua: — *l'Art de penser* — De la fréquente communion — *Traité des vraies et des fausses idées* — *Perpétuité de la foi*, etc. —.

ARNOB. — Arnobius, Senior dictus, natione Afer, rhetor et philosophus Christianus, obiit circa ann. 320, et scripsit libros octo *adversus Gentes*.

ARNOLD. — Gotofredus Arnoldus (Arnold), natione

Germanus, theologus et pastor heterodoxus, Borussiae regis historiographus, fato functus anno 1714, scripsit: — *Historiam Sclavorum* — *Historiam Ecclesiae* et haeresion — *Historiam theologiae mysticae*, etc. —.

ARRIAG. — Rodericus de Arriaga, natione Hispanus, patria Lucroniensis, Societatem Iesu anno 1606 ingressus, theologiam scholasticam Pragae in collegio professus est, eiusdem urbis Universitatis cancellarius, studiorum praefectus generalis et doctor, multos post labores mercede coelesti donandus abiit, anno 1667. Scripsit: — *Cursum philosophicum et Cursum theologicum* — tomis 8 in-fol. distinctum.

ARRIAG. — Paulus Iosephus de Arriaga, natione Hispanus, gente Cantaber, patria Vergarensis, Societatis Iesu sacerdos, scientia, zelo et pietate clarus, post naufragium in aquis perit anno 1622, scripsit: — *Rhetoris Christiani partes septem* — *Directorium spirituale* — *Tractatum de extirpatione idololatriae*, et de mediis ad conversionem Indorum aptissimis, etc. —.

ARRIB. — Franciscus de Arriba, natione Hispanus, ordinis S. Francisci monachus, theologus, provincialis minister, reginae Christianissimae Annae Austriacae confessor, Episcopus primum Segoviensis, demum Civitatis designatus, claruit circa annum 1605. Scripsit opus egregium cui titulus: — *De conciliatione praedestinationis et gratiae cum humana libertate*.

ARRIG. — Ioannes Baptista Arrighi, natione Italus, patria Florentinus, ordinis S. Francisci monachus, vir theologicis et lingua graeca versatissimus, theologiae magister, et theologorum Facultatis decanus, animam coelo reddidit anno 1605. In publicum commodum evulgari curavit: — *Libros quatuor de elementis sacrae theologiae* — *Libros tres de beatitudine hominis* — *Axiomata*, sive *Conclusiones prae notatas* — *Enumerationem artium liberalium et omnium scientiarum* — *Elegantes orationes variorum argumentorum*, etc. —.

ARSD. — Richardus Arsdale, vel potius Archdekin, natione Hibernus, patria Kilkenniensis, in Societatem Iesu anno 1642 admissus, vicissim docuit humaniores litteras, philosophiam, theologiam moralem et sacrae Scripturae oracula partim Lovanii, partim Antverpiae, ubi studiorum altiorum praefecti munus egit. Obiit circa annum 1683, et edidit idiomate Anglicano et Hibernico: — *Tractatum de miraculis* — *Theologiam polemicam*, practicam, sacram — *Theologiam apostolicam* — *Epitomen vitae et miraculorum S. Patritii Hiberniae apostoli*, etc. —.

ARTUR. — Arturus a Monasterio (Du Monstier), natione Gallus, patria Rothomagensis, ordinis S. Francisci monachus, vir ingenio et eruditione clarus, obdormivit in Dño an. 1662. Multa et eximia tum latine, tum gallice edidit opera, quorum tituli: — *Vitae multorum sanctorum et beatorum* — *Pietas seu Devotio Gallica erga sanctam Dei genitricem Mariam* — *Martyrologium Franciscanum* — *Neustria pia* — *Sacrum Gynaeceum*, seu *Martyrologium amplissimum* — *Sanctitas monarchiae Gallicae*, regum Christianissimorum eorumque filiorum — *Artifices haeticorum* — *De rebus Neustriacis volumina quinque*, etc.

ASCULAN. — Franciscus Asculanus, ordinis S. Francisci monachus, *Doctoris succincti* nomen sortitus, scripsit: — *In quatuor libros Sententiarum* — *Reportata in eosdem* — *Opus contradictionum* — *Improbationes quasdam*, etc. — Claruit circa annum 1344.

ASSEMAN. — Iosephus Simon Assemanus (Assemani) Maronita, Archiepiscopus Tyrinensis, et canonicus Vaticanus, Romae vita functus anno 1768, scripsit: — *Bibliothecam orientalem Clementino-Vaticanam*, recensentem manuscriptos codices Syriacos, Arabicos, Persicos, Turcicos, etc. —.

ASSEMAN. — Iosephus Moyses Assemanus (Assemani) e familia praecedentis, linguae Syriacae professor, obiit anno 1782, et plura reliquit opera, quorum tituli. — *Codex liturgicus Ecclesiae* — *Dissertatio de sacris ritibus* — *Commentaria de ecclesiis, eorum reverentia et asylo* — *Commentaria de catholicis seu patriarchis Chaldeorum et Nestorianorum*.

ASTESAN. — Astesanus ab Asta in Subalpinis, ordinis S. Francisci minorita, theologus et canonista eximius, vir scientia clarus, ingenio profundus, struxit magnum volumen in libros 8 distinctum de casibus conscientiae sub titulo; — Summa Astesana — scripsit insuper — Canones poenitentiales —. Obiit anno 1338. — Astesanus alter, natione Italus, theologiae doctor, qui parum post praecedentem floruit in ordine eiusdem S. Francisci, scripsit: — Commentaria in Apocalypsim, et in libros Sententiarum —.

ASTI — Ioannes Baptista d' Asti, natione Italus, patria Genuensis de Albenga, ordinis S. Augustini monachus, Phoenix theologorum in Italia vocatus, obiit anno 1620, Sacri apostolici praefectus et Episcopus Tagastensis a Summo Pontifice designatus. Posteritati scriptis consignavit: — Commentaria in iv libros sententiarum — Commentaria in philosophiam Aristotelis —.

ATHANAS. (S.) — S. Athanasius, Episcopus Alexandrinus, laboribus, sanctitate et scriptis perceleber, Ecclesiae Graecae doctor eximius, migravit ad coelos anno salutis 373, multa relinquens opera quae videnda in *cursum completum Patrologiae Graecae*, edit. I. P. Migne; tom. 25, 26, 27 et 28.

ATTO. — Atto Episcopus Vercellensis, circa ann. 960 vita functus, scripsit: — Commentaria, Decreta, Epistolae et Sermones —.

AUGUST. (S.) — Sanctus Augustinus Aurelius, Hipponensis Episcopus, Ecclesiae Latinae doctor eximius, anno salutis 430, aetatis vero 76, obdormivit in Domino. Omnia eius opera videnda in *cursum completum Patrologiae Latinae*, edit. I. P. Migne, a tom. 32 ad tom. 46.

AUGUST. ANT. — Augustinus Antonius, natione Hispanus, Archiepiscopus Tarraconensis, iurisconsultus et canonista eximius, obiit anno 1586. Multa et utilissima posteritati legavit opera: — De emendatione Gratiani — Antiquas collectiones decretalium — Constitutiones Tarraconensis Ecclesiae — Canones poenitentiales — Epitomen iuris canonici — De propriis nominibus Pandectarum Florentinarum, etc. —.

AUGUST. DE ANCON. — Augustinus de Ancona, sive Augustinus Triumphus, natione Italus, patria Anconitanus, ordinis Eremitarum S. Augustini, vir scientia et pietate clarus, ad coelum translatus anno 1328, pene innumera suo angelico ingenio edidit opera, 36 voluminibus distincta, quorum praecipua sunt: — Summa de potestate ecclesiastica — Novella super v et vi Decretalium — Tractatus de potentiis animae — De resurrectione mortuorum — De potestate praelatorum — De thesauro Ecclesiae — De praedestinatione, praescientia et libero arbitrio — Commentaria in iv libros Sententiarum — Expositiones et Commentaria in totam ferme Scripturam, etc. —.

AULIS. — Petrus Aulsius (d' Aulσιο), natione Italus, patria Neapolitanus, a Sancto Ianuario canonicus, multa scripsit de iurisprudentia, de architectura, rhetorica, etc. Reliquit: — Commentaria ad Pandectas — Animadversiones ad iurisprudentiam Capuanam, etc. — Obiit anno 1717.

AULUS GEL. — Aulus Gellius, grammaticus Romanus, floruit circa annum salutis 130, et scripsit: — *Noctes Atticae* —.

AUREOL. — Petrus Aureolus (Oriol) natione Galus, Vermetiae, oppido ad Isaram fluvium natus, ordinis S. Francisci monachus, Aquensis Archiepiscopus et Cardinalis, *Doctor facundus et elegans* dictus, laurea doctorali in Parisiensi Facultate insignitus multa et eximia posteritati dedit opera, quorum praecipua: — Compendium theologiae in libros 8 partitum — Commentarios in quatuor libros Sententiarum — Breviarium Bibliorum — Tractatum de decem praeceptis — Tractatum de paupertate — Librum qui inscribitur Rosae distinctiones, etc. — Obiit circa annum 1346.

AUSON. — Ausonius Decius Magnus, natione Gallus, patria Burdigalensis, poeta eximius, circa annum 393 fato functus, varia dedit poemata.

AVEND. — Didacus de Avendano, natione Hispanus, patria Segoviensis, Societatis Iesu theologus, laurea de Artibus donatus, vir praecellens doctrinae, prudentiae et virtutis, animam Deo reddidit circa annum 1660, edidit: — Epithalamium Christi et sacrae sponsae — Problemata theologica — Thesaurum Indicum pro regimine conscientiae in iis, quae ad Indias spectant, etc. —.

AVEND. — Michael de Avendano Estenaga, natione Hispanus, patria Pampilonensis, Societati Iesu nomen dedit anno 1635, philosophiam quadriennio, theologiam scholasticam annis 12 docuit, varia rexit collegia, et circa annum 1695 edidit idiomate Hispanico: — De perfectione status religiosi — et latine — De divina scientia et de praedestinatione — De fide, iustificatione et merito, etc. —.

AVERAN. — Iosephus Averanus (Averani), natione Italus, patria Florentinus, iurisconsultus scientia et eruditione clarus, obiit anno 1738, et varia dedit opera: — Interpretationum iuris libros duo — Orationem de iurisprudentia, medicina et theologia — De calculorum seu laticrunculorum ludo dissertationem, etc. —.

AVERRHOES. — Averrhoes vel Ibn-Rohd, natione Arabs, patria Cordubensis, *Commentator* dictus, medicus et philosophus, obiit anno 1198. Scripsit: — Commentaria in Aristotelem — De natura orbis — De re medica — De theriaca — De generatione animalium, etc. —.

AVERS. — Raphael Aversa, natione Italus, ordinis S. Francisci monachus Minorita, a S. Severino clericus regularis, edidit volumen in 4: — De Eucharistia, Poenitentia et Extrema Unctione. Bononiae, anno 1642. — Illius patria simul et tempus quo vixerit latent.

AVICEN. — Avicenna vel Abu-Ali-Ibn-Sina, Hispanensis Arabs, medicus celeberrimus et philosophus, fato functus anno 1050, plurima scripsit de re medica, alchimia, logica, metaphysica, etc. —.

AVIL. — Stephanus de Avila, natione Hispanus, patria Abulensis, Societatis Iesu theologus eminentissimus, Doctoris angelici acerrimus defensor, immatura morte ablatum est anno 1601. aetatis vero suae 50. Ex omnibus suis lucubrationibus, quae certe multae sunt, absolutum magis reliquit: — Tractatum de censuris ecclesiasticis — Compendium summae seu Manuale Doctoris Navarri in ordinem alphabeticum redactum.

AYRER. — Georgius Henricus Ayrerus (Ayrer), natione Germanus, iurisconsultus eximius et professor, multas scripsit de iure dissertationes duobus voluminibus collectas, cum hoc titulo: — *Opuscula varii argumenti* —. Volumen alter inscribitur: — *Sylloge nova opusculorum minorum varii argumenti* —. Obiit an. 1774.

AYRES. — Franciscus Ayres, natione Lusitanus, patria Amyeira, Societati Iesu ascriptus, theologiae moralis professor, rector collegii Pharensis in regno Algarbiorum, oculorum visu orbatum, vitam finit an. 1664. Multa ascetica scripsit, scilicet: — *Directorium spirituale in viam coeli* — *Theatrum divinarum triumphorum* — Exemplaria metaphorica originis virtutum — Parallela academica in duas universalitates, divinam et profanam, etc. —. Omnia haec idiomate Lusitanico exarata.

AZEVED. — Ioannes de Azevedo, natione Lusitanus, patria Irenopolitanus, ordinis S. Augustini monachus, theologiae moralis, in qua maxime claruit, professor, rector collegii Bracarensis, prior et examinatus conventus Olyssiponensis, labore et annis consumptus, migravit ad coelum anno 1746, aetatis suae 81, religionis 60. Plurima inter opera, praclarissimi sui ingenii dedit monumentum, cui titulus: — *Tribunal theologicum et iuridicum contra subdolos confessarios in sacramento Poenitentiae ad Veniorem sollicitantes*, etc. —. Olyssiponen. 1726, in 4.

AZOR. — Ioannes Azorius (Azor), natione Hispanus, patria Murcianus, e Societate Iesu, theologiae professor, vir ingenio, memoria et linguarum peritia clarus, vitam cum morte mutavit Romae, anno 1607. Scripsit: — *Institutionum moralium tomos tres*, valde eruditos, — *Commentaria in Cantica canticorum*, etc. —.

AZPILCUET. — Martinus Azpilcueta, natione Hispanus, *Navarraeus* vel *Navarrensis*, e patria dictus, a S. Augustino canonicus regularis, iurisconsultus et canonista clarus, Romae obiit anno 1580. Plurima scripsit, praesertim: — *Commentarios in ius canonicum* — *Enchiridion seu Manuale*, etc. — Omnia eius opera in 6 voluminibus in-fol. collecta sunt, Lugduni, 1597.

B

BABENBUR. — Ludolfus de Babenburch, natione Germanus, iuris pontificii professor, Bambergensis Episcopus, vir scientia clarus, obiit anno 1363, et scripsit tractatus duos: — I. De zelo veterum regum Galliae, et Germaniae principibus — II. De iuribus regni et imperii —

BABENST. — Ludovicus Babenstuber, Etalensis in Bavaria, monachus S. Benedicti, in academia Salisburgensi theologiae professor, vir summae doctrinae, edidit — *Cursum theologiae* — *Cursum philosophiae*, etc. —

BACCHIN. — Benedictus Bacchinus (Bacchini), natione Italus, patria Parmensis, ordinis S. Benedicti monachus, scientia clarus, e vivis abiit anno 1721. Varia scripsit tum italico tum latino idiomate, inter quae: — De ecclesiasticae hierarchiae origine dissertationem — *Dialogos tres*, de constantia, de dignitate tuenda, de amore erga rempublicam — *Dissertationem de sistris eorumque figuris ac differentia*, etc. —

BACCI. — Andreas Baccius, natione Italus, patria Elpidianus, medica simul et philosophica arte praeclarus, Romae docuit et Sixti Papae V medicus fuit. Italice plura et plura latine scripsit: — I. De thermis libros septem — II. De naturali vivorum historia — III. De venenis et antidotis — IV. De gemmis et lapidibus pretiosis, eorumque viribus et usu tractatum — V. De conviviis antiquorum, etc. Obiit circa finem saeculi xvi.

BACHOV. — Reinhardus Bachovius (Bachov), natione Germanus, patria Lipsiensis, iurisprudentiae professor, circa medium saeculi xvii vita functus, multa de iure scripsit: — *Tractatum de pignoribus* — *Commentaria in Digesta*, et *In Iustiniani institutiones*, etc. —

BACO. — Ioannes de Baco vel Baconthorp, natione Anglus, ordinis Carmelitarum monachus, doctor Sorbonicus, et de more temporis quo vixerit *Doctor resolutus* nuncupatus, obiit circa annum 1346. Dedit: — *Commentaria in quatuor libros Sententiarum* — *Tractatum de Regula Carmelitarum*, etc.

BACON. — Rogerus Baconus (Bacon), natione Anglus, ordinis S. Francisci monachus, theologiae doctor Oxoniensis, accurate calluit poesim, rhetoricam, omnes artes liberales, philosophiam, theologiam, iurisprudentiam, et propterea dictus *Doctor mirabilis*, quem Ioannes Picus Mirandulae comes *Virum ingeniosissimum* praedicavit; obiit anno salutis 1294, aetatis vero suae 80. Opera concinnavit pene innumera, ex quibus: — *Commentaria in 4 libros Sententiarum* — De mirabili potestate artis et naturae — De Sacrae Scripturae profundis mysteriis — De arte chimiae, etc. — Quoad alia vide *Bibliothecam Franciscanam*, tom. 3, pag. 68.

BADUAR. — Bonaventura Baduarius, natione Italus, patria Patavinus, ordinis S. Augustini monachus, Universitate Parisiensi laurea doctorali ornatus, inter novem doctores Bononienses adscitus, ad ordinis sui gubernium exaltatus, S. R. E. Cardinalis, nuntius apostolicus in Hungariae regno, morte violenta interemptus obiit anno 1388. Eruditionis et doctrinae eius vestigia in sequentibus habemus, prostant enim ab eo: — *Commentaria in 14 libros Sententiarum* — *Vita Christi*, vel *Meditationes devotae in vitam Christi* — De Conceptione B. M. V. — *Commentaria in Epistolam canonicam S. Iacobi*, etc. —

BAEZ. — Didacus Baeza, natione Hispanus, Societatis Iesu theologus et concionator, scientia, zelo et pietate insignis, meritis dives e vita decessit an. 1647. Latine scripsit: — *Commentarios morales in evange-*

licam historiam tomis 11 in fol. constantes — et Hispanico: — *Mariale seu conciones de B. V. M. ternas*, in singulis eius festis — et multa alia.

BAGOT. — Ioannes Bagotius (Bagot), natione Gallus, patria Rhedonensis, e Societate Iesu, vir omni literatura eximie excultus, humaniores litteras triennio, philosophiam quinquennio, theologiam vero totis tredecim annis docuit: censor librorum a Societate edendorum, praepositi generalis Romae theologus, obiit Parisiis dum professam domum ibi gubernaret, an. 1664. Scripsit: — *Apologeticum fidei* — *Libertatis et gratiae defensionem* — *Dissertationes theologicas de poenitentia* — *Iuris episcopalis defensionem*, etc. —

BAIF. — Lazarus Baiffius (Lazare de Baif), natione Gallus, patria Flexiensis, Granateriensis abbas, regi Francisco I a consiliis fato functus anno 1547, scripsit: — *De re vestiaria* — *De re navali*, etc. —

BAILL. — Ludovicus Bail, natione Gallus, patria Abbavillaeus, Sorbonicus doctor, Parisiensis poenitentiarum vicces-gereus simul et decanus Montis-Martyrum, mortem subijt anno 1669, varia relinquens opera his titulis: — *Sapientia foris praedicans* — *Summa Conciliorum* — *De beneficio crucis* — *Theologia affectiva*, etc. —

BAILLET. — Adrianus Baillet a Villa Nova (Baillet de la Neuville), sic dictus a pago in quo lucem duxit, natione Gallus, sacerdos studio et scientia clarus, historiographus celebris et criticus, obiit anno 1706. Plurima gallice scripsit sub his titulis: — *Les vies des saints* — *Jugements de savants sur les principaux ouvrages des auteurs* — *De la dévotion à la sainte Vierge*, etc. —

BALDEL. — Nicolaus Baldellus, natione Italus, patria Cortonensis, e Societate Iesu, vir egregie doctus, philosophiae vicissim et theologiae professor, plenus dierum ad coelos migravit anno 1655 et aetatis suae 83. Edidit: — *Disputationes ex morali theologia* —

BALDUINUS. — Franciscus Balduinus (Baudoin), natione Gallus, patria Atrebatensis, iurisconsultus peritus et professor, ad Conc. Trid. regis Navarrae orator, Parisiis vita functus anno 1573, plurima de iure scripsit: — *De legibus Constantini* — *In legem duodecim Tabularum*, etc. —

BALDUS — Petrus Baldus de Ubaldis, natione Italus, patria Perusinus, iurisconsultus eximius, Bartholi discipulus, circa annum 1400 obiit, et multa scripsit in ius civile et canonicum. Omnia eius opera in 3 vol. in-fol. collecta sunt.

BALING. — Antonius de Balinghem, natione Belga, domo Audomaropolitanus natus, Societatem Iesu anno 1588 ingressus, philosophiae professor, et deinceps concionator eximius, partim suo marte, partim ex alia in aliam linguam traducendo edidit permulta, quae magnum habent usum ad pietatem, inter quae: — *Congressus pomeridianos et congressus symposiacos*, contra cibi et potus intemperantiam — *Sacram Scripturam in locos communes morum digestam*, etc. — Obiit anno 1630.

BALLERIN. — Petrus et Hieronymus Ballerini, fratres, natione Itali, patria Veronenses, ambo presbyteri et scientia clari, plurima ediderunt Patrum opera, quae notis illustrare, et suo marte plura scripserunt: — *De iure divino et naturali circa usuram* — *De methodo studendi*, etc. — Obiit prior anno 1764, posterior vero circa annum 1767.

BALSAM. — Theodorus Balsamon, natione Graecus, patria Constantinopolitanus, Antiochenus Patriarcha, iurisperitus et canonista clarus, scripsit: — *Commentaria in Homocanon Photii* — *In canones apostolicos*, etc. — Obiit circa annum 1214.

BALTER. — Ioannes Christophorus Balterus, natione Belga, patria Gessoriacensis, iurisconsultus eximius, inter opera quae reliquit, scripsit librum cui titulus: — *De libertate religionis* —

BALUZ. — Stephanus Baluzius (Baluze), natione Gallus, patria Tutelensis, historiographus eximius et iuris canonici professor, vir scientia et eruditione praeclarus,

Colberti bibliothecarius, multa scripsit et edidit opera: — I. Regum Francorum capitularia — II. Conciliorum nova collectio — III. Miscellanea — IV. Vie des Papes d'Avignon — V. Historia Tutelensis, etc. — Parisiis obiit anno 1718, aetatis suae 88.

BANCEL. — Ludovicus Bancelius, ordinis Praedicatorum monachus, theologiae professor eximius, scripsit: — *Cursum theologiae moralis et scholasticae* —.

BANES. — Dominicus Banes, natione Hispanus, patria Vallisoletensis, ordinis Praedicatorum monachus, scientia et pietate clarus, a confessionibus sanctae Theresiae, per triginta annos theologiam docuit, et plenus dierum, obdormivit in Domino anno 1604. Scripsit: — De generatione et corruptione, sive in Aristotelis eos libros, commentaria et quaestiones — In Aristotelis dialecticam — Commentaria scholastica in primam partem Summae D. Thomae, necnon in secundum secundae — Relectionem de merito et augmento charitatis, etc. —.

BANN. — Bannardus Ioannes, natione Anglus, ordinis S. Augustini monachus, vir omni litteratura doctissimus, theologus sui temporis nobilissimus, cancellarius Academiae Oxoniensis, saeculo xv claruit, et edidit: — *Eruditas quaestiones in Magistrum Sententiarum* —.

BARAT. — Ioannes Philippus Baraterius (Baratier), natione Germanus, patria Baviensis, puer praecoci ingenio clarissimus, omnem fere scientiam callebat, plurimis loquebatur linguis; obiit anno 1740, aetatis vero suae 19. Varias scripsit *Dissertationes, Epistolas*, et multa alia, praesertim librum cui titulus: — *Disquisitio chronologica de successione antiquissima Episcoporum Romanorum, a Petro usque ad Victorem*, etc. —.

BARB. — Bernardinus Barba, natione Hispanus, patria Aragonensis, ordinis S. Francisci monachus et novitiorum moderator, rebus asceticis et regularibus deditus, prelo dedit sermonem hispanico: — *Documenta principalia disciplinae monasticae et religiosae — Seraaphicam regulam*, etc. —. Floruit saec. xvii.

BARBEYR. — Ioannes Barbeyrae, natione Gallus, patria Biterrensis, iurisconsultus et professor clarus, fato functus anno 1747, scripsit: — *Commentaria in Tractatum de iure naturae et gentium Puffendorffii — In Tractatum de ludo — Tractatum de ethica Patrum*, etc. —.

BARBO. — Paulus Barbo, natione Italus, patria Cremonensis, ordinis S. Dominici monachus et prior, theologus et philosophus clarus, obiit anno 1494. Scripsit: — *Elegantissimam expositionem in artem veterem Aristotelis — Quaestiones metaphysicas super divina sapientia Aristotelis*, etc. —.

BARBOSA. — Augustinus Barbosa, natione Lusitanus, Uxentinus Episcopus, iurisperitus et canonista clarus, multa scripsit: — *In ius civile et canonicum — De iure ecclesiastico — De officio Episcopi — et alia*. Omnia eius opera prostant 14 vol. in-fol. edita Lugduni 1716. Obiit anno 1649, aetatis suae 59.

BARBOSA EM. — Emmanuel Barbosa, natione Lusitanus, iurisconsultus et in inferiore curia Lusitaniae causarum actor, anno 1638 morte functus, opus edidit eximium cui titulus: — *De potestate Episcopi* —.

BARBOSA P. — Petrus Barbosa, natione Lusitanus, iurisconsultus celebris, in Universitate Conimbrigensi professor, et postea regni cancellarius, obiit an. 1595, et multa de iure scripsit opera, quorum praecipua sunt: — *Commentaria in varios digesti titulos — De iudiciis — De soluto matrimonio — De legatis et substitutionibus — De donationibus*, etc. —.

BARD. — Franciscus Bardus (Bardi), natione Siculus, patria Panormitanus, illustri ex genere natus, Societatis Iesu theologus et professor, sacro tribunali et S. Inquisitionis a censuris et a consiliis fuit, et obiit an. 1661. Edidit: — *Bullam Cruciatæ explicatam et illustratam — Disputationes morales de conscientia — Selectas quaestiones ex universa morali conscientia — In regulas iuris canonici in sexto commentaria*, etc. —.

BARIOL. — Aloysius Bariola, natione Italus, ordinis S. Francisci monachus, theologiae magister, S. Inqui-

tionis consultor, vir insigni virtute praeditus, ac in sacris canonibus summopere versatus, prelo dedit: — *Summary bullarum sacro officio deservientium — Flores commentariorum Fr. Begnae — Flores directorii Inquisitionum — Consilia pro foro conscientiae utilia*, etc. —. Mortalitem exiit anno 1628.

BARO. — Bonaventura Baro vel Baronius, natione Hibernus, patria Colonmeliensis, ordinis S. Francisci monachus, sacrae theologiae lector emeritus, vir omnigenae eruditionis, varias posteris reliquit lucubrationes, inter quas eminent: — *Boetius absolutus — Profusiones philosophicae — Scotus defensio — Doctor subtilis in materia de Trinitate defensio — Resolutiones academicae in potiores theologiae materias*, etc. —. Obiit anno 1696.

BARON. — Caesar Baronius, natione Neapolitanus, patria Soranus, Oratorii congregationis historiographus et S. R. Ecclesiae Cardinalis, vir eruditione clarus, multos post labores, animam Deo reddidit, an. 1609, aetatis suae 50. Varia edidit opera super his titulis: — *Annales ecclesiastici — Notae in Martyrologium Romanum*, etc. —.

BARON. — Vincentius Baronius, natione Gallus, patria Rivenensis, ordinis S. Dominici monachus, provincialis et definitor, theologiam docuit, et obiit an. 1674. Posteris reliquit: — *Cursum theologiae moralis* —.

BARRI. — Paulus Barri (Paul de Barry) natione Gallus, patria Leocatensis, Societatis Iesu rector et provincialis, vir admodum pius et observantiae religiosae peramans, multa scripsit ascetica: — *Blanditias sacras et suaves, quibus Philagia captat amorem Christi — Sacrum Philagiae cum sanctis foedus — Philagiae solitudinem, vel exercitia spiritualia*, etc. —. In sanctitate bona transiit ad Dominum anno 1661.

BARTHEL. — Ioannes Gaspar Barthelius (Barthel) natione Germanus, iurisconsultus perceleber, Card. Lambertini, post Bened. XIV discipulus, utriusque iuris doctor et canonicus, anno 1771 e vivis ablatu multa et eximia, praesertim de iure, concinnavit opera, quorum praecipua: — *Historia pacificationum imperii circa religionem consistens — De iure reformandi antiquo et novo — De restituta canonicarum in Germania electionum politia — Tractatus de eo quod circa libertatem exercitii religionis ex lege divina et ex lege imperii iustum est*, etc. —.

BARTHOL. — Thomas Bartholinus (Bartholin), natione Germanus, patria Hafniensis, medicus eximius et vir scientia clarus, multa posteris reliquit opera, quorum praecipua sub his titulis: — *Paralytici Novi Testamenti medico et philologico commentario illustrati — Dissertatio de Passione Christi — De latere Christi aperto — De luce hominum et brutorum libri tres — De cruce Christi*, etc. —. Obiit anno 1680.

BARTHOLOM. — Andreas de Bartholomeo, Sicilianus, cognomine *Barbatus* (Barbazzia), iurisperitus celebris, scripsit: — *Conciliorum volumina quatuor — Lecturam in Clementinarum compilationem — De praestantia Cardinalium — De Cardinalibus legatis a latere — De testibus — Additiones ad commentaria in ius feudorum Ubaldi Baldi*, etc. —.

BARTHOLOM. A S. FAUST. — Bartholomaeus a Sancto Fausto, monachus Cisterciensis, scripsit: — *Theaurum religiosorum — Speculum confessoriorum et poenitentium*, etc. —.

BARTHOLOM. BRIX. — Bartholomaeus Brixienensis, iurisconsultus et canonista eximius, familia nobilium caudicorum ortus, unus ex comitibus S. Dominici, dum Brixiam veniret, iuris canonici professor, circa an. 1250 vita functus, scripsit: — *Commentarium in Decretum Gratiani — In digestum vetus — De casibus conscientiae — Ordinem iudicium — Summam quaestionum Dominicalium et venialium — Chronicon Italiae*, etc. —.

BARTOLUS. — Bartolus, natione Italus, iurisconsultus celeberrimus, fato functus anno 1356, aetatis suae 44, edidit: — *Commentaria in ius civile et canonicum*, et alia multa.

BARUFFALD. — Hieronymus Baruffaldus (Baruffaldi), natione Italus, patria Ferrariensis, quem Bened. XIV diligebat, vir rei litterariae peritus, plurima tum latine tum italice edidit opera inter quae: — Commentaria ad Rituale Romanum —. Obiit anno 1755.

BASIL. (S.) — Sanctus Basilius Magnus, Caesariensis Archiepiscopus, Ecclesiae Graecae doctor, migravit ad coelos anno 379. Multa scripsit opera nuper collecta in cursu Patrologiae Graecae quem edidit I. P. Migne, tom. 29, 30, 31 et 32, quem vide.

BASNAG. — Iacobus Basnagius (Basnagius de Beauval), natione Gallus, patria Rothomagensis, theologus et historiographus heterodoxus, plurima gallice scripsit opera, quae sunt: — Histoire de l'Eglise — Histoire des Juifs depuis J. C. — Antiquités judaïques — Dissertations sur les duels et la chevalerie — Traité de la conscience, etc. —. Obiit anno 1723.

BASS. — Bonaventura Bassaeus (Bonaventure de la Bassée), natione Gallus, ordinis S. Francisci Cappucinus, philosophiae professor, et provincialis, scripsit: — Parochianum obedientem, seu de duplici debito parochianorum audiendi verbi et Missae parochialis — Theophilum parochialem, sive de quadruplici debito in propria parochia persolvendo, etc. —. Migravit ad Dominum anno 1650.

BASS. — Clemens Bassaeus, ordinis Minorum monachus, scripsit: — Viridarium Scoticum —.

BASS. — Eligius Bassaeus, natione Belga, ordinis S. Francisci monachus, vitae integritate et scientia laudabilis, circa annum 1645 morte functus, in lucem emisit duo volumina, quibus hunc appositum titulum: — Flores totius theologiae practicae, tum sacramentalis, tum moralis ex probatissimis doctoribus fidei manu collecti —.

BASSOL. — Ioannes Bassolius vel de Bassolis, natione Scotus, ordinis S. Francisci monachus, subtilis Doctoris auditor, et inter discipulos a magistro praecipue dilectus, ipse *doctor ordinatissimus* dictus, posteris transmisit: — Commentaria in quatuor libros Sententiarum — Miscellanea philosophica et medica —. Floruit saeculo XIV.

BATTAGL. — Marcus Battaglinus (Battaglini), natione Italus, Episcopus Nucerensis, historiographus, obiit anno 1717, aetatis suae 72, et scripsit: — Historiam universalem Conciliorum — Annales sacerdotii et imperii in saec. XVII, etc. —.

BAULD. — Michael Bauldry, ordinis S. Benedicti monachus et prior, concinnavit opus praestantissimum, cui titulus: — Manuale sacrarum caeremoniarum iuxta ritum S. R. E. Venetiis 1703, in-4 —.

BAUN. — Stephanus Baunes (Bauny), natione Gallus, patria Mesomensis, Societatem Iesu anno 1593 ingressus, vir antiquae probitatis et singularis circa quaestiones omnes eruditionis, rhetoricam et amoeniores litteras annis undecim, theologiam moralem annis sexdecim, docuit, et animam Deo reddidit anno 1649. Edidit: — Theologiam moralem — Summam casuum conscientiae, seu Manuale confessorum in gratiam eorum quibus animarum cura incumbit, etc. —.

BAYL. — Petrus Baylus (Bayle), natione Gallus, patria Fuxensis, philosophus et criticus celebris, religione heterodoxus, plurima gallico sermone edidit opera, scilicet: — Dictionnaire historique et critique — Réponse aux questions d'un Provincial, etc. — Obiit an. 1706.

BEC. — Martinus Becanus, natione Belga, patria Brabantus, e Societate Iesu, vir ingenio magno, in philosophia et theologia, quas vicissim docuit, clarus, Ferdinando II Caesari Augusto a confessionibus factus, malleus Calvinistarum a plurimis nuncupatus, Viennae obiit anno salutis 1624, aetatis 63. Varia edidit opera: — Summam theologiae — Analogiam Veteris et Novi Testamenti — De republica ecclesiastica — Tractatum scholasticum de libero arbitrio — Quaestiones de fide servanda haereticis — Manuale controversiarum, etc. —.

BECCAR. — Iacobus Bartholomaeus Beccarus (Beccari), natione Italus, patria Bononiensis, vir scientia et

ingenio clarus, artem medicam et historiam naturalem vicissim docuit, et obiit anno 1766. Multa dedit italice et latine opera et opuscula: — De longis ieiuniis — De servorum Dei beatificatione, et beatorum canonizatione, etc. —.

BECCHET. — Ioannes Becchetus, natione Italus, patria Fabrianensis, ordinis S. Augustini monachus theologiae magister, et acerrimus disputator; cum magna sanctitatis fama obiit anno 1420. Huius calamo prodierunt: — Libri quatuor expositionis in Evangelia — Libri decem in Ethicam Aristotelis — Libri octo in Politicam eiusdem — Liber de concordia Platonis ad Scripturam, etc. —.

BECCHET. — Philippus Angelicus Becchetus (Beccheti), natione Italus, Episcopus Perugiensis, et antea ordinis S. Dominici monachus, scripsit: — Historiam ecclesiasticam — et obiit anno 1814, aetatis suae 72.

BECCHI. — Guillelmus Becchius, natione Italus, ordinis S. Augustini monachus et generalis, deinceps Episcopus Fesulanus, vir divinis et humanis scientiis mirifice instructus, et theologus profundus, plenus dierum ad coelos abiit circa annum 1496. Prostant ab eo in publicum emissa: — Liber de lege Mahometana — Commentaria in Aristotelem — Interpretatio in primum Sententiarum — De potestate ecclesiastica, etc. —.

BECH. — Suicardus Bech, ordinis Minorum monachus, scripsit: — Conciones morales de gravitate peccati —.

BECH. — Ioannes Ioachim Becherus (Becher), natione Germanus, patria Nemetensis, medicus eximius et artis medicae professor, ut invidorum iram vitaret, Londinum petiit, et ibi obiit anno 1685. Plurima edidit opera, quibus tituli: — Physica subterranea — Character pro notitia linguarum universali — Institutiones chimicae seu Manuductio ad philosophiam hermeticam — Metallurgica — Parnassus medicinalis, etc. —.

BECK. — Dominicus Beckius (Beck), natione Germanus, patria Ulmenensis, ordinis S. Benedicti monachus, vir mathematicorum et rerum naturalium scientia clarus, fato functus anno 1791, edidit: — Praelectiones mathematicas — Institutiones physicas — Institutiones mathematicas — Ephemerides physico-mathem., etc. —.

BEDA. — Beda, dictus *Venerabilis*, natione Anglo-Saxo, patria Giruvicensis, ordinis S. Benedicti monachus, anno 735 vita functus, plurima scripsit, et praesertim: — Commentaria in Sacram Scripturam — omnia eius opera collecta sunt in cursu Patrologiae Latinae quem edidit I. P. Migne, tom. 90 ad 95.

BEDER. — Henricus Bedericus vel Budericus (de Buri), natione Anglus, patria Sudovolcas, ordinis S. Augustini monachus, theologiae doctor Parisiensis Sorbonicus, philosophus insignis, theologus et concionator celeberrimus, claruit saeculo XIV, et praeclarissima sui ingenii dedit monumenta: — Libros quatuor in Magistrum Sententiarum — Lectiones theologicas, etc. —.

BEIA. — Ludovicus de Beia, sive de Berestrello, natione Lusitanus, ordinis S. Augustini monachus, theologiae magister et in Academia Bononiensi primarius professor publicus, S. Inquisitionis in Lusitania deputatus, vir propter doctrinam in magno pretio habitus, circa finem saeculi XVI vita functus, posteris reliquit: — Responsiones casuum conscientiae — De parochi et confitentis officio, etc. —.

BELLAMER. — Aegidius Bellamera, iurisconsultus et canonista, scripsit: — Commentarium in decretum Gratiani —.

BELLARIN. — Ioannes Bellarinus, clericus regularis, posteris reliquit: — Doctrinam Concilii Trident. explicatam —.

BELLARM. VEN. — Robertus Bellarminus, natione Italus, patria Politianus, Marcellini II Papae sororis filius, e Societate Iesu, Archiepiscopus Capuanus et S. R. E. Card., theologus scientia clarus et veritatis acerrimus propugnator, migravit ad coelos anno 1621, posteris plurima et eximia relinquens opera, quibus tituli: — De controversiis Christianae fidei adversus sui tem-

poris haereticos, — Explanatio in Psalmos — De scriptoribus ecclesiasticis — De indulgentiis et iubilaeo — De potestate Summi Pontificis in rebus temporalibus — Doctrinae Christianae explicatio, etc. —

BELLEG. — Franciscus Bellegambe, natione Gallus, patria Duacensis, e Societate Iesu, varia scripsit ascetica et theologica, praesertim opus eximium cui titulus: — Enchiridion theologico-practicum, tripartitum, de iubilaeo ecclesiastico — Insulis obiit anno 1700, aetatis suae 72.

BELLETT. — Ioannes Maria Bellettus, scripsit: — Disquisitionem clericalem.

BELLIN. (N). — Bellinus, natione Italus, patria Patavinus, ordinis S. Augustini monachus, prior et provincialis, theologus pius et doctus, ad coronam sanctorum properavit circa annum 1513, relinquens: — Martyrologium correctum et illustratum, etc. —

BELLOCH. — Petrus Bellochius, Anconitanus, ordinis S. Francisci monachus, theologiae et utriusque iuris peritus, varia scripsit tum latine tum italice, quorum praecipua sunt: — Praxis moralis theologiae, de casibus reservatis — Tractatus de confessariis sanctimonialium, et de illarum clausura — Novissima omnium summarum summa generalissima, etc. —

BELLON. — Paulus Bellonius (Belloni) natione Italus, patria Ticinensis, iurisconsultus eximius, fato functus anno 1625, edidit opus cui titulus: — In titulum de testamentis ordinandis, — et plura alia.

BENEDICT. XIII. — Benedictus XIII (Ursinus), natione Italus, patria Romanus, monachus ordinis S. Dominici, Archiepiscopus Cardinalis, et tandem Summus Pontifex, obiit anno 1730, et scripsit: — Opuscula liturgica, Decreta, Concilium Romanum, etc. —

BENEDICT. XIV. — Benedict. XIV (Lambertini), natione Italus, patria Bononiensis, vicissim canonicus basilicae S. Petri, S. Officii canonista, Congregat. Conc. amanuensis, Archiepiscopus Bononiensis, Cardinalis, et tandem Papa electus anno 1740, vir scientia et laboribus clarus, animam Deo reddidit anno 1758. Multa scripsit et praesertim: — De servorum Dei beatificatione et canonizatione sanctorum, — Tractatum de festis — De sacrificio Missae, etc. — Omnia eius opera in 16 vol. in-fol. collecta sunt.

BENS. — Bernardus Bensius (Bensi), natione Italus, patria Venetus, e Societate Iesu, theologiae moralis professor, et fato functus anno 1760, scripsit: — Praxim tribunalis conscientiae — Dissertationem de casibus reservatis, etc. —

BENSON. — Georgius Bensonius, natione Anglus, patria Cumbriensis, theologus et pastor heterodoxus, fato functus anno 1762, scripsit: — Historiam religionis Christianae; — Tractatum de persecutionibus — De religionis Christianae excellentia, etc. —

BENVENUT. — Carolus Benvenuti, natione Italus, patria Lignunensis, Societatem Iesu anno 1732, vir arte physica et mathematica clarus, multa tum latine, tum italice concinnavit opera, quorum praecipua sunt: — Synopsis physicae generalis — De lumine dissertatio physica, etc. — Obit anno 1789.

BENVENUT. — Caesar Benvenuti, natione Romanus, clericus regularis Lateranensis ecclesiae, vir pietate clarus, scripsit: — Instructionem pro celebrante in Missa privata et solemni — De vita communi clericorum, etc. —

BENZON. — Rutilius Benzonius scripsit: — Speculum Episcoporum —

BERARD. — Carolus Sebastianus Berardus (Berardi), natione Italus, patria Sardinensis, utriusque iuris doctor, vir scientia clarus, in universitate Taurinensi ius canonicum docuit, et obiit circa annum 1766. Scripsit: — Institutiones iuris canonici — et opus aliud eximium, cui titulus: — Gratianaei canones genuini ab apocryphis discreti, corrupti ad emendationum codicum fidem exacti, difficiliore commoda interpretatione illustrati —

BERCHOR. — Petrus Berchorius (Bercheura), natione

Gallus, patria Pictaviensis, ordinis S. Benedicti monachus, S. Eligii Parisiensis prior, migravit ad Dominum anno 1362. Charissimus fuit Ioanni Galliarum regi, et clarissimus ob opera in lucem emissa, scilicet: — Dictionarium morale biblicum — Reductorium morale utriusque Testamenti — Inductorium morale biblicum, etc. —

BERGER. — Ioannes Henricus Bergerius, (J. H. de Berger), natione Germanus, iurisconsultus scientia et ingenio clarus, inter plurima de iure scripsit: — Electa disceptationum forensium — Responsa ex omni iure — Oeconomia iuris — Electa iurisprudentiae criminalis, etc. — Obit anno 1732.

BERLEND. — Franciscus Berlendi, clericus regularis, scripsit opus cui titulus: — De oblationibus ad altare —

BERMING. — Franciscus Bermingham a Galvia, ordinis S. Francisci monachus, provinciae strictioris observantiae Hiberniae Pater, theologiae lector iubilatus, et ex-definitor generalis, dedit: — Summam Scoticam theologiae de uno et trino Deo, iuxta angelici Doctoris methodum et subtilis Doctoris mentem — Claruit in Romano collegio S. Isidori, saec. XVI.

BERNAL. — Augustinus Bernal, natione Hispanus, patria Magollonensis in Aragonia, e Societate Iesu, theologiae doctor, meritis cumulat pie occubuit Caesar-augustae, anno 1642. Inter primos sui temporis theologos numerandus, edidit: — Disputationes de divini Verbi Incarnatione — Disputationes de sacramentis in genere, et de Eucharistia et Ordine, etc. —

BERNARDIN. (S.) — S. Bernardinus Senensis, ex nobili Albizaschorum familia, Massanae in Etruria natus, ordinis S. Francisci monachus, migravit ad Dominum anno 1444. Plurima scripsit opera quae collecta sunt in 11 vol. in-fol. Venetiis, 1745.

BERNARDUS (S.) — Sanctus Bernardus, natione Gallus, primus abbas Claravallensis, dictus *Doctor mellifluus*, ad coelos obiit anno 1153, aetatis suae 63. Multa scripsit quae collecta sunt in cursu Patrologiae Latinae quem nuper edidit J. P. Migne, tom. 182 ad 185.

BERNARDUS. — Iacobus Bernardus, natione Gallus, theologus et pastor heterodoxus, philosophiam docuit, et varia edidit gallico sermone opera, quorum tituli: — Nouvelles de la république des lettres — Excellence de la religion chrétienne — Traité de la repentance tardive, etc. — Obit anno 1718.

BERNIN. — Dominicus Berninus (Bernini), natione Italus, patria Neapolitanus, antistes Romanus, italico idiomate scripsit: — Historiam haeresum, 4 vol in-fol., et obiit circa annum 1710.

BERO. — Augustinus Bero, natione Italus, patria Bononiensis, iurisconsultus peritus, multa de iure scripsit opera, quorum praecipua: — In ius canonicum quaestiones — Consilia — Documenta in Decretales, etc. — Ob. anno 1554.

BERTACHIN. — Ioannes Bertachinus, iurisconsultus, scripsit: — Tractatum de gabellis —

BERTEAU. — Bartholus Berteau scripsit: — Regulam prudentis et pii confessoris.

BERTHIER. — Guillelmus Franciscus Berthier, natione Gallus, patria Exoldunensis, e Societate Iesu, vir scientia et virtutibus clarus, concinnavit: — Commentaria in Psalmos et in Isaïam — Historiam Ecclesiae Gallicanae, etc. — Ob. an. 1782.

BERTHOLD. — Ioannes Bertholdus, natione Germanus, patria Tirolensis, Societatem Iesu ingressus, philosophiam et theologiam docuit in Universitate Graecensi, cuius etiam fuit cancellarius. Viennae decessit anno 1673. Edidit, dum theologiam profiteretur: — Assertionum theologicarum volumina duo —

BERTI. — Ioannes Laurentius Berti, natione Italus, patria Tuscus, ordinis S. Francisci monachus, vir scientia et ingenio clarus, et theologus praestantissimus, migravit ad Dominum anno 1766. Idiomate latino scripsit: — Historiam ecclesiasticam — Dissertationes — Dialogos — et opus eximium, cui titulus: — De disciplinis theologis, etc. —

BERTRAND. — Bertrandus a Turri, ex Cambolico, Cadurcensis dioecesis, Aquitanus, ordinis S. Francisci monachus, vir doctissimus et pro illorum temporum more *Doctor famosus* nuncupatus, Archiepiscopus Salernitanus et Cardinalis, multos post labores, ob. Avenione an. 1334. Supersunt eius ingenii et pietatis monumenta: — Commentaria in iv libros Sententiarum — Collationes theologicae — Explicationes in Evangelia et epistolas quae per anni circulum recitantur, etc. — Eius in laudem accinebat quidam:

*Castrorum, templique Dei fortissima turris
Magnus Bertrandus nomine reque fuit.*

BESOLD. — Christophorus Besoldus (Besold), natione Germanus, patria Wirtembergensis, iurisconsultus et historiographus, in religione catholica decessit anno 1638. Scripsit: — Dissertationes philologicas — Documenta rediviva monasteriorum — Virginum sacram monumenta — Synopsis rerum ab orbe condito gestarum, etc. —

BESUT. — Innocentius Besutius (Besozzi), natione Italus, presbyter Brixienis, doctor theologiae, scripsit librum, cui titulus: — Anatomie conversationis amatoriae pro disciplina iuvenum coniugia quaerentium —

BEVEREG. — Guillelmus Beveregius (Béveridge), natione Anglus, patria Licestriensis, Episcopus heterodoxus, vir scientia et eruditione clarus, vita functus anno 1708, varia et eximia concinnavit opera, quibus tituli: — Institutionum chronologicarum libri quatuor — Pandectae canonum S. Apostolorum et Conciliorum ab Ecclesia Graeca receptorum — Codex canonum Ecclesiae primitivae vindicatus et illustratus, etc. —

BEYERLIN. — Laurentius Beyerlinck, natione Belga, patria Antuerpiensis, canonicus et archipresbyter, theologus eximius, e vita decessit anno 1627, suae scientiae relinquens monumenta posteris: — Apophthegmata Christianorum — Biblia sacra variarum translationum — Promptuarium morale super Evangelia communia — Magnum theatrum vitae humanae, etc. —

BEYERUS. — Georgius Beyerus (Beyer), natione Germanus, patria Lipsiensis, iurisconsultus scientia clarus, scripta reliquit sub his titulis: — Notitiae auctorum iuridicorum et iuris arti inservientium, tria specimina — Declinatio iuris divini naturalis et positivi universalis — Ob. an. 1714.

BIANC. — Marcus Antonius Bianchi, natione Italus, patria Patavinus, iurisconsultus facundia et ingenio celebris, iuris criminalis professor, ob. an. 1548. Varia edidit opera sub his titulis: — Tractatus de indicis homicidii ex proposito commissi — Practica criminalis aurea — Cautelae singulares ad reorum defensam — Tractatus de compromissis faciendis inter coniunctos, etc. —

BIANC. — Ioannes Antonius Bianchi, natione Italus, patria Lucensis, ordinis S. Francisci monachus, philosophiae et theologiae professor, provincialis, cleri Romani cognitor, litteris deditus et amicus musarum, plurima tum latine, tum italice scripsit opera, quorum praecipua: — De spectaculis theatralibus — Della potestà e polizia della Chiesa, etc. — Ob. an. 1758.

BIBLIOTHEC. — Bibliotheca maxima Patrum veterum, et antiquorum scriptorum ecclesiasticorum tom. 27 Lugduni impressa.

BILLUART. — Carolus Renatus Billuartius (Billuart), natione Gallus, ordinis S. Dominici monachus et provincialis, theologiae doctor, vita functus anno 1757, edidit — Cursum theologiae — 19 volum. in-8, vel 3 vol. in fol.

BINER. — Iosephus Binerus (Biner), natione Germanus, Societatis Iesu theologus et iurisconsultus, defunctus anno 1778, opus scripsit eximium, cui titulus: — Apparatus eruditionis ad iurisprudentiam praesertim ecclesiasticam —

BINGH. — Iosephus Binghamus, natione Anglus, religionis heterodoxae pastor, vir scientia et eruditione clarus, opus concinnavit eximium, cui titulus: — Origines ecclesiasticae, Ob. an. 1723.

BINI. — Severinus Binius, natione Germanus, patria Iuliacensis, canonicus Coloniensis et theologiae professor, e vita decessit anno 1641, posteris relinquens — Collectionem Conciliorum — 10 volum. in-fol. Parisiis, 1636.

BINKERSH. — Cornelius van Binkershoek, natione Batavus patria Metelloburgensis, utriusque iuris doctor, iurisconsultus scientia insignis, morte functus an. 1743, edidit: — Tractatum de iure publico — Quaestiones — Tractatum de foro legatorum competenti, etc. —

BINSFELD. — Petrus Binsfeldius, natione Germanus, canonicus et Episcopus Trevirensis suffraganeus, vir morum amoenitate, laboribus et zelo notus, migravit ad coelos anno 1606. Varia concinnavit opera: — Enchiridion theologiae pastoralis — Commentarium de Simonialia — Tractatum de confessionibus maleficorum et sagarum, etc. —

BISS. — Bernardus Bissus, natione Italus, patria Genuens, ordinis S. Benedicti monachus, fato functus an. 1716, aetatis suae 68, plurima sui ingenii monumenta, reliquit opera his sub titulis: — Hierurgia sive rei divinae peractio — Decas ad moralem scientiam, sive selecta pro conscientiae casibus in sacro poenitentiali foro passim occurrentibus, ubi quamplurimae novae difficultates dilucidantur — Crisis de probabilitate — praeterea scripsit alios undecim tomos in-fol.: — De rebus moralibus —

BISSY. — Henricus Thiard de Bissy, natione Gallus, doctor sorbonicus, Episcopus Meldensis et S. R. E. Card., vir scientia et pietate clarus, migravit ad coelos an. 1737, aetatis suae 80. Edidit: — Tractatum theologiae in const. *Unigenitus*.

BIVAR. — Franciscus Bivarius, natione Hispanus, patria Mitritensis, ordinis Cisterciensis monachus, philosophiam vicissim et theologiam docuit, et plenus dierum obdormivit in Domino anno 1636. Scripsit: — Tractatum de Incarnatione — Commentaria in Aristotelem — Sententia SS. Patrum de Immaculata Conceptione, de veteri monachatu et regulis monasticis, etc. —

BIZOZER. — Ioannes Baptista Bizozzerius, scripsit: — Summam casuum conscientiae —

BLANCHIN. — Iosephus Blanchinus, presbyter congregationis Oratorii, edidit: — Enarrationem pseudo-Athanasianam in symbolum.

BLOC. — Ioannes Blochius (Bloch), natione Germanus, patria Bohemus, ordinis S. Augustini monachus, vir pro fide catholica zelosissimus, claruit saeculo xv, et scripsit: — Commentaria in Magistrum Sententiarum —

BLONDEL. — Franciscus Blondellus (Blondel), natione Gallus, patria Picardus, mathematicis et architectonicis scientiis clarus, ob. Parisiis, anno 1686, sui ingenii monumentum relinquens Arcum vulgo dictum *Porte Saint-Denis*. Varia gallice scripsit opera, quorum tituli: — Cours d'architecture — Histoire du calendrier romain, etc. —

BOCQUILL. — Lazarus Andreas Bocquillotius (Bocquillot), natione Gallus, patria Aballonnensis et canonicus, sermone gallico scripsit: — Homilias — Tractatum historicum de liturgia sacra — Dissertationes, etc. — Ob. an. 1728 —

BOECLER. — Ioannes Henricus Boeclerus, natione Germanus, patria Franconiensis, historiographus celebris, ob. an. 1692. Varia scripsit opera, quorum tituli: — Historia universalis — Notitia sancti Romani imperii — Historia universalis iv saeculorum post Christum — Bibliographia critica — Commentaria in Grotii librum de iure belli et pacis — De iure Galliae in Lotharingam, etc. —

BOHEMER. — Iustus Henningius Bohemerus (Bohmer), natione Germanus, patria Hanoverensis, iurisconsultus scientia et ingenio clarus, universitatis Halensis doctor, eximia de iure concinnavit opera, quorum plura, licet heterodoxus, Benedicto XIV Papae, dedicavit. Haec sunt: — Ius ecclesiasticum Protestantium — Dissertationes de veteri iure ecclesiastico — Corpus iuris

ecclesiastici — Tractatus ecclesiasticus de iure parochiali — Introductio in ius publicum universale, etc. — Obiit an. 1749.

BOEHMER. — Ioannes Samuel Boehmerus, praecedentis filius, iurisconsultus celebris, a consiliis intimis Frederici II, qui eum nobilitavit, fato functus anno 1772, plurima et eximia posteris legavit opera: — Observationes in Carpzovii practica novam rerum criminalium — Meditationes in constitutionem criminalem Carolinam — Elementa iurisprudentiae criminalis — De executionis poenarum capitalium honestate — De rigore iuris in stupratores violentos, etc. —

BOEHMER. — Georgius Ludovicus Boehmerus, frater praecedentis, iurisconsultus et professor, ingenio et scientia clarus, eximia edidit opera, scilicet: — Principia iuris feudalis — Observationes iuris canonici — Electa iuris feudalis — Electa iuris civilis, etc. — Obiit anno 1797.

BOER. — Nicolaus Boerius (Bohier), natione Gallus, Monte Pessulano ortus, iurisperitus et causidicus perceleber, ob. an. 1536, et varia reliquit scripta: — Decisiones in senatu Burdigalensi discussas — Tractatum de officio et potestate legati a latere in regno Franciae — Tractatum de seditiosis, etc. —

BOERN. — Christianus Fridericus Boernerus (Boerner), natione Germanus, patria Dresdensis, theologus et pastor heterodoxus, scientia et eruditione notus, Lipsiae theologiam docuit, et ob. an. 1753. Posteris edidit: — Dissertationes sacras — Institutiones theologiae symbolicae — De ortu atque progressu philosophiae moralis — De Lutheri actis, etc. —

BOETH. — Boethius praenomine Manlius Torquatus Severinus, consul Romanus, sapientia, eloquentia et pietate illustris, a Theodorico rege Gothorum, una cum Symmacho socero suo interfectus, anno 525, scripsit: — De consolatione philosophiae — De Trinitate, etc. — Omnia eius opera collecta sunt in cursu Patrologiae Latinae, quem nuper edidit J. P. Migne, tom. 63 et 64.

BOICH. — Henricus Boich, doctor utriusque iuris, scripsit: — Commentarium in libros Decretalium, etc. —

BOILEAU. — Iacobus Boileau, natione Gallus, patria Parisiensis, doctor Sorbonicus, canonicus et Facultatis theologiae Parisiensis decanus, ob. an. 1716, aetatis suae 82. Plurima posteris legavit opera sub his titulis: — De antiquo iure presbyterorum in regimine ecclesiastico — De antiquis et maioribus Episcoporum causis — Tractatus de corpore et sanguine Domini — De re beneficiaria — Historia confessionis auricularis — Historia Flagellantium, etc. —

BOLDET. — Marcus Antonius Boldettus (Boldetti), natione Italus, patria Romanus, litteris antiquis et praesertim hebraicis peritus, vita functus anno 1749, aetatis suae 86, scripsit: — Observationes ad coemeteria sacra martyrum et Christianorum —

BOLGEN. — Ioannes Vincentius Bolgenius (Bolgeni), natione Italus, patria Bergomensis, Societatis Iesu theologus, vir scientia et eruditione clarus, ob. an. 1811, et plurima concinnavit opera: — Examen de vera idea S. Sedis — De episcopatu — De iurisdictione ecclesiastica — De actibus humanis — De amore Dei, etc. —

BOLLAND. — Ioannes Bollandus, natione Belga, patria Tulli Monte in ducatu Limburgiae natus, Societatem Iesu ingressus anno 1612, litteras humaniores et theologiam docuit, et annis gravis, laboribus confectus, ad coelos migravit anno 1665. Edidit simul cum aliis SS. Patribus *Acta sanctorum* a mense Ianuario ad August. etc. —

BOLOGNINI. — Ludovicus Bologninus (Bolognini), natione Italus, patria Bononiensis, iurisconsultus eximius, multa de iure concinnavit opera sub his titulis: — Interpretationes novae in ius civile — Consilia — Epistolae decretales Gregor. IX — De triplici disciplina — Collectio florum in ius canonicum, etc. —

BONA. — Ioannes Bona, natione Italus, patria Pedemontensis, Cisterciensis monachus, S. R. E. Card. vir scientia et amplissima eruditione necnon et pietate cla-

rus, migravit ad Dominum an. 1674, aetatis suae 65. Plurima et eximia edidit opera, quorum tituli: — De rebus liturgicis — Manuductio ad coelum — Horologium asceticum — De principiis vitae Christianae — Psallentis Ecclesiae harmonia — De sacra psalmodia, etc. —

BONACIN. — Martinus Bonacina, natione Italus, patria Mediolanensis, utriusque iuris doctor, edidit: — Tractatum de electione Summorum Pontificum — Tractatum de beneficiis — Obiit anno 1631.

BONAESPEI. — Franciscus Bonaespei, ordinis Carmelitarum monachus, varia concinnavit opera, quibus tituli: — Commentarii tres theologiam scholasticam etc. — Eliae visio — De Immaculata Conceptione B. V. Mariae —

BONAGRAT. — Franciscus Bonagratia, Habsensis dictus, natione Alsata, ordinis S. Francisci monachus, theologiae professor, suae provinciae definitior, vir litteris eruditus divinis et longa temporis exercitatione peritus, elaboravit et edidit: — Summam selectarum quaestionum Regularium — Elucidationem quorundam quaestionum et locorum theologicorum de sacramentis — Disceptationem de matrimoniis haereticorum — Libros duos quaestionum, in quibus quaeritur causa; cur hodie multi religiosi a religione catholica deficiant, etc. — Ob. circa finem saec. XVII.

BONAL. — Franciscus Bonal, natione Gallus, ordinis S. Francisci monachus et provincialis pietate et scientia claruit saeculo XVII et gallice conscripsit opus praenotatum: — Christianus huius temporis in quatuor partes divisus — Agit in parte I, de origine Christianismi, in II, de vocatione omnium hominum ad fidem Christianam, in III, de puritate primaeva Christianismi, in IV, de dissolutis moribus Christiani temporis huius. Latinitati donatum studio R. P. Uldarici, S. I. alumni, excusum fuit Augustae Vindelicorum, in-fol., anno 1718.

BONALD. — Franciscus Bonaldus, natione Gallus, patria Mimatensis apud Gabalos, Societatem Iesu anno 1572 ingressus, humaniores litteras et theologiam moralem professus, et pietate clarus obdormivit in Domino anno 1614. Exstant gallice ab eo conscripta: — Stella mystica — Divina Ecclesiae oeconomia — Praxis Christiana, sive ratio bene vivendi — Speculum sapientiae divinae, etc. —

BONAN. — Philippus Bonannus (Buonanni), natione Italus, patria Romanus, Societatem Iesu ingressus, claruit pietate, scientia et laboribus. Plurima italice et latine scripsit praesertim de rebus naturalibus. Inter eius opera numerantur: — Observationes circa viventia in non viventibus — De omnibus ordinibus regularibus et militaribus sub propriis habitibus et insigniis, etc. — Ob. an. 1725.

BONART. — Oliverius Bonartius (Boonaerts), natione Belga, patria Iprensis, Societatis Iesu alumnus, theologiam moralem octennio professus, obiit anno 1665, et in lucem edidit: — De horis canonicis libros tres — Commentarium in Ecclesiasticum — De sacrosancto Missae sacrificio, etc. —

BONAV. (S.). — Sanctus Bonaventura, Ioannes in baptismo dictus, paterno cognomento Fidantius, a Graecis in Lugdunensi Conc. Eutychius vel Eustadius appellatus, de Balneoregio natus, ordinis Minorum octavus generalis, Albaniensis Episcopus, S. R. E. Card., vir in divinis Scripturis eruditissimus, ingenio subtilis et clarus eloquio et propterea *Doctor seraphicus* nuncupatus, migravit ad coelos anno 1274. Plurima et eximia concinnavit opera: — Commentaria in sacram Scripturam. — In libros quatuor Sententiarum — et alia septem tomis in-fol. comprehensa.

BONEF. — Enimundus Bonefidius (Bonnefoi), natione Gallus, patria Cerebelliacensis, religione heterodoxus, iurisconsultus celebris et professor, edidit: — Iuris orientalis libros tres, notis illustratos, etc. — Obiit anno 1574.

BONET. — Nicolaus Bonettus, natione Siculus, patria Messanensis, ordinis S. Francisci monachus, ad Melitensem episcopatum a Clem. VII, anno 1342, publi-

matus, vir scientia, meritis, prudentia clarus, *Doctor proficuum* nuncupatus, scripsit: — Postillam in Genesim — Commentaria in Aristotelem — In libros IV Sententiarum — Tractatum de conceptione B. V. M., etc. — Obiit circa medium saec. XIV.

BONFAD. — Iulius Bonfadius, natione Italus, eximium edidit opus praenotatum: — Thesaurus ecclesiasticarum decisionum —.

BONFRER. — Iacobus Bonfrerius, natione Belga, patria Dionantensis, Societatem Iesu anno 1592 ingressus, philosophiam et theologiam in collegio Duacensi docuit. Vir multiplicis eruditionis, ingenii sagacitate, iudicii maturitate, styli facilitate ac nitore, memoriae denique tenacitate excellens, insignia edidit opera his sub titulis: — Praeloquia in totam Scripturam sacram — Onomasticum urbium et locorum sacrae Scripturae — Pentateuchus Moysis commentario illustratus — Iosue, Iudices et Ruth commentario illustrati, etc. — In senectute bona ob. Tornaci, an. 1642.

BONGAR. — Iacobus Bongarsius (Bongars), natione Gallus, patria Aurelianensis, religione heterodoxus, a consiliis Henrici IV, historiographus et criticus celebris, fato functus Paris. an. 1612, scripsit: — Gesta Dei per Francos — Collectionem Hungaricarum rerum scriptorum — Epistolas, etc. —.

BONGIOV. — Simon Bongiovanni, natione Italus, scripsit librum praenotatum: — Silva sacrarum caeremoniarum —.

BONGO. — Petrus Bongo, natione Italus, patria Bergomensis et canonicus, vir in litteris Latinis, Graecis et Hebraicis doctus, in philosophia, theologia, Scriptura sacra, astronomia praesertim et astrologia eruditissimus, edidit opus singulare praenotatum: — Numerorum mysteria ex abditis plurimarum disciplinarum fontibus hausta —. Ob. an. 1601.

BONONIA. — Sigismundus a Bononia, natione Italus, ordinis S. Francisci monachus, theologiae ac iuris pontificii professor, vir pius et humilis, opus scripsit hoc titulo insignitum: — De electione et potestate praelatorum et aliorum officialium regularium —.

BORDON. — Franciscus Bordonus, natione Italus, patria Parmensis, ordinis S. Francisci monachus, generalis minister, ac sancti officii consultor, vir apprime doctus variorumque scientiarum genere ornatus, migravit ad coelos anno 1671. Opera edidit pene innumera, quorum praecipua: — Syllogistarium — Tractatus de professione regulari ad leges iuris communis — Controversiae morales — Propugnaculum humanae libertatis — Sacrum tribunal iudicum in causis sanctae fidei — Decisiones miscellaneae — Appendices ad manuale consultorum — De beatificatione et canonizatione sanctorum — De blasphemis — De sortilegiis, etc. —.

BOREL. — Petrus Borellus (Borel), natione Gallus, patria Castrensis, a consiliis regis Francorum et medicus, vir in rebus physicis eruditus, varia tum gallice, tum latine scripsit opera, quorum tituli: — Bibliotheca chimica — Historiarum et observationum medico-physicarum centuriae quatuor — Trésor des antiquités gauloises et françaises, etc. —.

BORGIA. — Alexander Borgia, natione Italus, patria Velitrensis, Archiepiscopus Firmanus, varia tum latine, tum italice edidit opera: — Concil. provinciale Firmanum — Istoria della chiesa e città di Velletri, in quattro libri — Vita Papae Bened. XIII, etc. — Obiit anno 1764.

BORGIA. — Stephanus Borgia, natione Italus, patria Velitrensis, filius sororis praecedentis, vir scientia et eruditione clarus, S. R. E. Card., plurima latino vel italico idiomate scripta, quibus tituli: — Monumento di Papa Giovanni XVI — Istoria della città di Benevento — Vaticana confessio B. Petri, chronologicis testimoniis illustrata — Breve istoria del dominio temporale della Sede Apostolica nelle due Sicilie — De benedictionibus, etc. —. Vitam praesentem pro meliore commutavit, anno 1804.

BORRICH. — Olaus Borrichius, natione Danus, me-

dicus et professor, fato functus anno 1590, varia sub his titulis concinnavit opera: — De ortu et progressu chemiae dissertatio — Antiquae Romae imago — De causis diversitatis linguarum — Hermetis Aegyptiorum et chemicorum sapientia — Lingua pharmacopaeorum, etc. —.

BORROM. (S.). — Sanctus Carolus Borromaeus, natione Italus, Archiepiscopus Mediolanensis, S. R. E. Card., vir scientia, zelo et pietate praelatus, ad coelos abiit anno 1584, aetatis suae 47. Scripsit: — Acta Ecclesiae Mediolanensis — Institutiones ad confessarios — multaque alia tum dogmatica, tum moralia, 5 volum. in-fol. excusa, Mediol. 1747.

BORTOL. — Ioannes Baptista Bortoli vel Bartoli, natione Italus, patria Venetus, Episcopus Feltriensis, theologus et canonista celebris, ob. an. 1776, posteris relinquens: — Institutiones iuris canonici, etc. —.

BOSCO. — Ioannes a Bosco, natione Germanus, ordinis S. Francisci monachus, provinciae Recollectorum inferioris Germaniae lector iubilatus, saepius definitor ac in Academia Lovaniensi lector, edidit sex volumina in-fol.: — Theologiae sacramentalis, scholasticae et moralis — et alia duo volumina in-fol. sub titulo: — Theologia spiritualis, scholastica et moralis —. Tempus quo obierit adhuc nos latet.

BOSIO. — Antonius Bosius (Bosio), natione Italus, patria Mediolanensis, italice scripsit opus praenotatum: — Roma sotterranea — et an. 1629 ob.

BOSIUS. — Evangelista Bosius, ordinis S. Augustini monachus vitae sanctitate et doctrinae praestantia celebris, ob. an. 1593, et se posteris memorabilem fecit per — Theoremata theologica, naturalia et logica —.

BOSQUIER. — Philippus Bosquier (Bosquier), natione Belga, Montibus Hannoniae originem ducens, ordinis S. Francisci monachus, vir fuit apprime eruditus, ac versu et prosa ad scribendum promptus. Multa et egregia tum latine, tum gallice concinnavit opera et opuscula tribus voluminibus in-fol. Coloniae an. 1621 impressa, inter quae praecipua: — Carcer Laureatus, sive Echo concionum de rebus in carcere gestis a Ioanne Baptista — Legatus apostolicus — Ara coeli — Orbis terror — Orator terrae sanctae, etc. —. Ob. an. 1636.

BOSS. — Ioannes Angelus Bossius, religione Barnabita, varia concinnavit opera, his sub titulis: — De triplici Iubilaeo — De scrupulis, etc. —.

BOSSUET. — Iacobus Benignus Bossuetius (Bossuet), natione Gallus, patria Divionensis, doctor Sorbonicus, Episcopus Meldensis, vir scientia, eruditione et facundia clarus, ob. an. 1704. Multa et egregia, tum latino tum gallico sermone, concinnavit opera, quae nuper tomis II in-4 collegit I. P. Migne, Bibliothecae cleri universalis editor.

BOTTAR. — Ioannes Gaetanus Bottarius (Bottari), natione Italus, patria Florentinus, inter praelatos Romanos doctissimus, italice plurima edidit opera: — Del museo Capitolino — Sculpture e pitture sacre estratte da' cimiteri di Roma, etc. —. Obiit anno 1775, aetatis suae 86.

BOUCAT. — Antonius Boucatus, ordinis S. Francisci de Paula monachus, edidit — Theologiam Patrum dogmaticam, scholasticam et positivam —.

BOUDARD. — Iacobus Boudardus (Boudart), natione Belga, patria Hannonius, canonicus S. Petri ab Insulis, theologiae professor, edidit: — Cursum theologiae dogmaticae et moralis — ob. an. 1702.

BOUDEW. — Michael Boudewius edidit: — Ventilabrum medico-theologicum.

BOUGEANT. — Guillelmus Hyacinthus Bougeant, natione Gallus, patria Corisopitensis, e Societate Iesu, humaniores docuit litteras et varia galice scripsit opera, quibus apud posteros factus est clarus: — Histoire du traité de Westphalie — Exposition de la doctrine chrétienne — Amusement philosophique sur le langage des bêtes, etc. —.

BOVER. — Zacharias Boverius, natione Italus, patria Salutiensis, in provincia Pedemontana, ordinis S. Fran-

cisci monachus, definitor generalis, historiographus, Romanae inquisitionis consultor, theologus eminentissimi Card. Barberini, haereticorum validus impugnator, egregia posteris legavit opera praenotata: — Demonstrationes symbolorum verae et falsae religionis adversus praecipuos religionis catholicae hostes — Censura paraenetica in quatuor libros de republica ecclesiastica Antonii de Dominis — Orthodoxa consultatio de ratione verae fidei — Directorium fori iudicialis pro regularibus, etc. — Migravit à vita an. 1638.

BOYVIN. — Ioannes Gabriel Boyvin, natione Gallus, ex urbe Viria Normanniae inferioris oriundus, ordinis S. Francisci monachus, lector bis iubilatus, ac provinciae Pater, edidit a prolixitate liberam: — Philosophiam Scoti — Theologiam scholasticam et moralem ad mentem Scoti quadripartitam —. Claruit saec. XVII, sed tempus, quo obierit, latet.

BRANCAT. — Franciscus Laurentius Brancati, de Lauria dictus, ab urbe ex qua oriundus, Neapolitanus, S. R. Ecclesiae Cardinalis, ob. Romae, an. 1693, aetatis suae 82, et varia concinnavit opera, scilicet: — Disputationes de poenitentia — de praedestinatione et reprobatione, etc. —.

BRANDEN. — Georgius Brandenus, natione Germanus, canonicus Augustanus, edidit librum cui titulus: — Collectanea super concordatis inter Sedem Apostolicam et nationem Germaniae —.

BBANDO. — Ioannes Brando, natione Flander, ex pago Hontenessa, territorii Hulstensis, ordinis Cisterciensis monachus, theologiae doctor Parisiensis, historiographus, vita functus anno 1436, scripsit chronicon celebre ab origine mundi usque ad annum Incarnati Verbi 1414, quod ipse intitulavit *Chronodromon*, sive *Cursus temporum*.

BRASCH. — Ioannes Baptista Braschius (Braschi), natione Italus, ex nobili Caesenatis familia oriundus, Episcopus Sarsinensis, plurima tum theologica, tum historica posteris reliquit opera praenotata: — De libertate Ecclesiae in conferendis beneficiis — Relatio status ecclesiae Sarsinatis — Memoriae Caesenates sacrae et profanae, etc. —. Ob. an. 1727.

BREMOND. — Antonius Bremondus (Bremond), natione Gallus, patria Carsiciensis, in Provincia, ordinis S. Dominici monachus et generalis, scientia et eruditione clarus, ob. Romae, an. 1755, aetatis suae 64, et edidit: — Bullarium ordinis Dominicorum — De Germana stirpe S. Dominici —.

BRENO. — Carolus Franciscus a Breno vel Bregno, ordinis S. Francisci monachus, fidei controversiarum lector generalis, necnon ordinis scriptor generalis, tam in theologia quam in divinis Scripturis nobiliter et egregie doctus, ad virorum apostolicorum instructionem concinnavit: — Manuale missionariorum orientalium, in quo nedom haereses omnes orientalem Ecclesiam turpiter foedantes eliduntur, verum etiam casus morales resolvuntur — Tractatum de missionariorum instructione —. Tempus quo obierit ignoratur.

BRENTAN. — Ignatius Brentanus, ordinis S. Benedicti monachus scripsit: — Chronologiam mundi Christiani a Christo nascente ad an. 1327.

BREVISCOX. — Ioannes Breviscoxa (Courtecuisse), natione Gallus, in agro Cenomannorum pagoque Halenatus, theologiae doctor et professor excellentissimus, nuntius regis Franciae ad Benedictum et Bonifacium propter pacem, Episcopus Gebennensis et Parisiensis designatus, ob. circa an. 1430. Scripsit: — Tractatum de potestate Ecclesiae et Conc. — Varias quaestiones theologicas et morales — Quatuor principia super lecturam Bibliorum — Commentarium in Evangelium Ioannis, etc. —.

BRIET. — Philippus Briettus (Briet), natione Gallus, patria Abbavillaeus, e Societate Iesu, vir in chronologicis et geographicis disciplinis versatissimus, animam efflavit Parisiis, an. 1668. Edidit in lucem: — Parallela geographiae veteris et novae — Annales mundi, sive chronicon ab orbe condito ad annum Christi 1663 —

Concordiam chronologicam — Theatrum geographicum Europae veteris, etc. —.

BRIGIT. (S.). — Sancta Brigitta, Sueciae princeps, Brigeri et Sigridis filia, Wulphonis Hericiae principis uxor, scripsit: — Regulam triginta et uno capitibus — Octo libros Revelationum —. Ad coelos migravit anno 1373.

BRINKEL. — Gualterus Brinkeus vel Brinkel, natione Anglus, ordinis S. Francisci monachus, theologiae doctor et professor Oxoniensis, *Doctor bonus* nuncupatus, vir acuti et subtilis ingenii, scripsit: — Distinctiones scholasticas — Determinationes — In libros quatuor Sententiarum — Accuratos commentarios in varia opera Aristotelis, etc. —. Ob. circa an. 1325.

BRISSON. — Barnabas Brissonius (Brisson), natione Gallus, causidicus et iurisconsultus celebris, regis Henrici III a consiliis et nuntius, vir scientia et eruditione insignis, varia scripsit opera sub his titulis: — De iure connubiorum liber singularis — De verborum quae ad ius pertinent significatione — De formulis et solemnibus populi Romani verbis — Codex Henrici III, etc. —. Violenta morte suspensus ob. an. 1591.

BRITT. — Bernardus a Brito vel Britto, natione Lusitanus, monachus Cisterciensis, historiographus, fato functus anno 1617, scripsit: — Monarchiam Lusitanam — Geographiam — Chronicon Cisterciense, etc. —.

BROGNOL. — Candidus Brognolus (Brognolo), natione Italus, patria Bergomensis, ordinis S. Francisci monachus, vir sane eruditus et theologiae professor, latine scripsit: — Manuale exorcistarum et parochorum — Alexicacon, seu de maleficiis — Speculum clericorum — Tractatum de regularibus, etc. —. Claruit saeculo XVII.

BRONCHORST. — Everhardus Bronchorstius (Bronchorst), natione Batavus, iurisconsultus insignis et professor, vir scientia et litteris clarus, varia de iure edidit opera sub his titulis: — Controversiarum iuris centuriae — Miscellanea, etc. —. Obiit anno 1627.

BRUCK. — Ioannes Iacobus Bruckerus (Brucker), natione Germanus, patria Augustanus, heterodoxae religionis pastor, vir eruditione clarus, morte functus anno 1770, edidit in lucem: — Tentamen introductionis in historiam doctrinae de ideis — Historiam criticam philosophiae a mundi incunabulis ad nostra tempora deductam — Miscellanea, etc. —.

BRUCKN. — Ioannes Iacobus Brucknerus (Bruckner), natione Germanus, patria Basiliensis, heterodoxus minister, varia scripsit sub his titulis: — De custodia templorum — Disputatio theologica de morientium apparitione, etc. — Migravit à vita circa ann. 1725.

BRUMM. — Fridericus Brummerus (Brummer), natione Germanus, patria Lipsiensis, iurisconsultus insignis, vir litteris Graecis et Latinis valde eruditus, edidit: — Commentarium in legem Cinciam — Tractatum de locatione et conductione —. Obiit in aquis, anno 1668.

BRUNNEMANN. — Ioannes Brunnemannus (Brunnemann), natione Germanus, patria Coloniensis, iurisconsultus, Francoforti defunctus, in lucem emisit: — Commentaria in Pandectas — De iure ecclesiastico — Concilia academica — Ius institutionum controversum, etc. —.

BRUNO (S.). — Sanctus Bruno, vulgo Astensis, patria Solerinus, ordinis S. Benedicti monachus et abbas, Episcopus Signinus, transiit de hoc mundo ad coelos anno 1125. Scripsit: — Commentaria in sacram Scripturam — Homilias in Evangelia — Tractatus de sacramentis — De ritibus ecclesiasticis, etc. — Omnia eius opera collecta sunt in cursu Patrologiae Latinae, edit. I. P. Migne, tom. 152 et 153.

BRUNUS. — Petrus Brunus (Pierre Le Brun), natione Gallus, patria Brignoniensis, in Provincia, e congregatione Oratorii presbyter, in rebus ecclesiasticis et profanis valde eruditus. Paris. ob. an. 1729. Varia gallice edidit opera sub his titulis: — Histoire critique des pratiques superstitieuses qui ont séduit les peuples — Explication des cérémonies de la Messe — Traité historique et dogmatique des jeux de théâtre, etc. —.

BUDD. — Ioannes Franciscus Buddaeus, natione Germanus, religionis heterodoxae minister, theologus insignis, plurima concinnavit opera: — *Elementa philosophiae practicae, instrumentalis et theoreticae* — *Theologiae cursus* — *Tractatum de atheismo et superstitione* — *Selectorum iuris naturae et gentium dissertationes*, etc. — Ob. an. 1705.

BUDER. — Christianus Gottlieb Buderus (Buder), natione Germanus, iurisperitus scientia et eruditione insignis, varia edidit opera, quorum praecipua sunt: — *Bibliotheca iuris Struviana adaucta* — *Amoenitates iuris feudalis* — *Miscellanea*, etc. — Vitam exiit anno 1763.

BUGNON. — Philibertus Bugnionius (Bugnyon), natione Gallus patria Matisconensis, regis causidicus et iurisperitus eximius, ob. an. 1590, posteris relinquens: — *Legum abrogatarum in curiis regni Franciae tractatum* — *Chronicon Matisconense*, etc. —

BULL. ROM. — *Bullarium Romanum* in plures tomos in-fol. distributum.

BURCHAR. — Ioannes Burchardus (Burchard), patria Argentoracensis, Castellensis Episcopus, in rebus liturgicis peritus, varia dedit opera sub his titulis: — *Ordo pro informatione sacerdotum* — *Diarium Alexandri VI* — *Tractatus de caeremoniis*, etc. — Ob. an. 1505.

BURKHARD. — Franciscus Burckhardus (Burckhard), natione Germanus, cancellarius Coloniensis, fato functus anno 1584, scripsit librum cui titulus: — *De Auctonomia religionis*.

BURGHAB. — Adamus Burghaber, natione Germanus, patria Veldensis in Bavaria, Societati Iesu addictus, theologiam moralem biennio, polemicam de controversiis fidei septennio, scholasticam annis 16 insigniter docuit, scripsit latine ediditque: — *Centurias selectorum casuum conscientiae tres* — *Discussionem theologicam adiaphoriae seu controversiae, an quilibet in sua fide salvari possit* — *Disputationes fusiores varias*, etc. — Vitam pro meliore commutavit circa finem saec. XVII.

BURGOS. — Antonius Burgosius (Burgos), natione Hispanus, patria Salmanticensis, utriusque iuris doctor, vir ingenio et eruditione clarus, multa in varios Decretalium titulos scripsit, et praesertim: — *Tractatum super utili et quotidiano de emptione et venditione in Decretalibus* — Ob. an. 1525.

BURGUND. — Nicolaus Burgundius (Bourgoigne), natione Belga, patria Angiensis, vir litteris et iurisprudentia clarus, historiographus celebris, iuris civilis doctor, comes palatinus a Ferdinando II electus, ob. anno 1649. Inter opera quae concinnavit pene innumera, clarescunt haec praenotata: — *Ad consuetudines Flandriae* — *Commentarius de evocationibus* — *De duobus reis* — *Historia Belgica* — *Historia Bavarica*, etc. —

BURI. — Guillelmus Burius (Bury), natione Belga, patria Bruxellensis, Melchiniensis canonicus, fato functus anno 1700, scripsit: — *Romanorum Pontificum brevem notitiam* — *Onomasticon etymologicum* —

BUSEMB. — Hermannus Busembaum, natione Germanus, patria Nottelenensis in Westphalia, in Societate Iesu Deo dicatus, in ea docuit humaniora, philosophiam et theologiam moralem; collegia Hildesiense et Monasteriense rexit, et prudentia doctrinaque insignis animam Deo reddidit anno 1668. Scripsit: — *Medullam theologiae moralis*, — *Lilium inter spinas, de virginibus Deo devotis, eique in saeculo inservientibus* —

BUSTIS (A.). — Bernardinus a Bustis, natione Italus, patria Mediolanensis, ordinis S. Francisci monachus, vir philosophicus, theologicis et iuris utriusque disciplinis insigniter eruditus et eximius concinator, multa et eximia concinnavit opera, quae sunt: — *Mariale de singulis festivitibus B. Virg.* — *Rosarium sermonum* — *Tractatus de imitatione Christi*, etc. — Claruit circa finem saec. XV.

BUTRIO. — Antonius Butrius vel a Butrio, natione Italus, patria Bononiensis, iurisconsultus peritus, edidit: — *Repertorium iuris canonici ac civilis* — *Commentaria in Decretales et Clementinas*, etc. — Obiit circa an. 1417.

BZOV. — Abrahamus Bzovius (Bzowski), natione Polonus, ordinis S. Dominici monachus, Mediolani philosophiam, Bononiae theologiam docuit; in lucem edidit: — *Continuationem Annalium Baronii* — 9 volum. in-fol., et Romae ob. an. 1637.

C

CABASIL. — Nicolaus Cabasilas, Thessalonicensis Archiepiscopus, vir scientia et eruditione insignis, claruit circa medium saec. XIV (1350), et plurima de Gracorum schismate scripsit. Illius inter opera eminent: — *Expositio liturgiae Graecae* — *Vita Iesu Christi* —

CABASS. — Ioannes Cabassutius, natione Gallus, patria Aquensis, Oratorii congregationis presbyter, iuris canonici professor, vir ingenio, litteris et prudentia insignis, obiit anno 1685, aetatis suae 81. Eximia posteris legavit opera sub his titulis: — *Iuris canonici theoria et praxis* — *Notitia ecclesiastica Conciliorum, canonum, veterumque Ecclesiae rituum* — *Tractatus de usuris* — *Horae subsecivae*, etc. —

CABRER. — Felix Cabrera, natione Hispanus, ordinis S. Francisci monachus, latine concinnavit opus praenotatum: — *Catena moralis diversorum annulorum* — ex tribus partibus composita, in quarum prima habetur: — *De reservatione in communi et in generali* — in secunda: — *De reservatis in dioecibus Gotholoniae* — in 3: — *De bulla S. Cruciatiae* —. Floruit saec. XVI.

CABRIN. — Iosephus Cabrinus, edidit librum cui titulus: — *Directorium ordinandorum in forma catechismi* —

CACCIALUP. — Ioannes Baptista Caccialupus (Caccialupi), natione Italus, patria Napolitis, iurisconsultus celebris et professor, claruit saeculo XV (1465) et plurima de iure edidit opera: — *De iustitia et iure* — *De debitore suspecto fugitivo* — *De pactis* — *De modo studendi* — *De transactione defensoris iuris*, etc. —

CACHERAN. — Ioannes Cacheranus, clericus regularis, scripsit: — *Theologiam assertivam* —

CAEREMON. — *Caeremoniale papale, seu sacrarum caeremoniarum et rituum ecclesiasticorum S. R. Ecclesiae*, editum a Christophoro Marcello Corcyrensi Episcopo. — *Nec non et caeremoniale Episcoporum*.

CAGNOL. — Hieronymus Cagnolus (Cagnoli), natione Siculus, patria Venetus, ordinis S. Lazari eques, a consiliis ducis Sabaudiae et amicus, iurisconsultus celebris et professor, ob. an. 1551, plurima posteris relinquens opera, quorum praecipua sub his titulis: — *Variae legum enarrationes* — *De vita et regimine boni principis*, etc. —

CAIETAN. — Thomas de Vio, natione Italus, ex urbe Gaeta oriundus et inde dictus Caietanus, ordinis S. Dominici monachus et generalis, S. R. Ecclesiae Card. theologiae professor et doctor, vir scientia et ingenio clarus, ob. Romae, an. 1534, et scripsit: — *De auctoritate Papae et Conc. sive Ecclesiae, comparata* — *Paradigmata de quatuor linguis orientalibus praecipuis, Arabica, Armeniaca, Syriaca et Aethiopica*, etc. —

CAIETAN. — Octavius Caietanus, natione Siculus, patria Syracusanus, nobilissima comitum Sortini familia ortus, e Societate Iesu historiographus, varia scripsit sub his titulis: — *De vitis sanctorum Siculorum, ex antiquis graecis latinisque monumentis* — *Martyrologium Siculum in singulos anni dies* — *De sanctissimae Deiparae cultu in Sicilia*, etc. —

CAIETAN. — Sebastianus Caietanus, natione Italus, ordinis S. Francisci monachus, theologus et Terrae Laboris provincialis minister, edidit: — *Commentarium in decreta Card. Congr. Rit.*, circa Missarum celebrationem —. Floruit ineunte saec. XVII.

CALDERIN. — Ioannes Calderinus, iurisconsultus, edidit: — *Commentaria in Decretales* —.

CALEP. — Ambrosius Calepinus, vel Da' Calepino, natione Italus, patria Bergomensis, filius nobilis Trusardi comitis vallis Calepiae, unde nomen duxit, ordi-

nis S. Augustini monachus, vitam pene totam in conscribendo suo *Dictionario* impendit, et visu orbatus, ad coelos abiit anno 1511. Scripsit: — *Dictionarium linguae latinae* — Interpretamenta distinctionum ab ipso in iuvenili aetate expositarum — *Vitam B. Ioannis Boni*, etc. —

CALMET. — Augustinus Calmetus (Calmet), natione Gallus, patria Comerciensis in Lotharingia, ordinis S. Benedicti monachus, S. Leopoldi Nanciensis vicissim et Senoniensis abbas, vir scientia, pietate et eruditione amplissima insignis, annis et laboribus confectus, migravit ad Dominum anno 1757, aetatis suae 85. Plurimum latine, tum gallice conscripsit opera sub his titulis: — *Commentaria in Sacram Scripturam* — *Dictionarium Biblicum* — *Historia Veteris et Novi Testamenti* — *Dissertationes* — *Commentarius litteralis*, historicus et moralis in *Regulam S. Benedicti*, etc. —

CALVIN. — Ioannes Calvinus (Kahl), natione Germanus, patria Badensis, utriusque iuris doctor, iurisconsultus celebris, opus edidit eximium et perutile, cui titulus: — *Lexicon magnum iuridicum* — et aliud praenotatum: — *Themis Hebraeo-Romana*. — Claruit saec. XVI.

CALVOL. — Nicolaus Calvolus, iurisconsultus, edidit librum sub hac inscriptione: — *Praxis iudicialis*. —

CAMARD. — Franciscus Antonius Seraphinus Camarda, natione Italus, opus concinnavit, cui titulus: — *Synopsis constitutionum apostolicarum*. —

CAMARG. — Ignatius de Camargo, natione Hispanus, doctor Salmanticensis, Societatis Iesu theologus, scripsit opus praenotatum: — *Regula honestatis moralis*. —

CAMPAN. — Ioannes Hieronymus Campanillus (Campanile), natione Italus, patria Neapolitanus, Episcopus Iserniensis, utriusque iuris doctor, edidit: — *Diversorium iuris canonici*. — Ob. an. 1626.

CAMPEG. — Alexander Campegius (Campeggi), natione Italus, patria Bononiensis, S. R. E. Card., fato functus an. 1554, scripsit: — *De auctoritate Pontificis Romani*. —

CAMPEG. — Thomas Campegius (Campeggi), natione Italus, patria Bononiensis, Feltriensis Episcopus, vir litteris et scientia clarus, varios conscripsit tractatus: — *De auctoritate SS. Conciliorum* — *De beneficiis* — *De caelibatu ecclesiastico*, etc. — Romae ob. anno 1564.

CAMPIAN. — Edmundus Campianus (Campion), natione Anglus, patria Londinensis, e Societate Iesu, theologiae laurea insignitus, pro religione Catholica mactatus anno 1581, inter multa opera scripsit: — *Chronologiam universalem*. —

CAMPIAN. — Maria Augustinus Campianus (Campioni), natione Italus, patria Bononiensis, iuris canonici professor, varia edidit opera sub his titulis: — *De officio et potestate magistratum Romanorum* — *Formulae et orationum liber singularis* — *De arte critica in canonum prudentia*, etc. — Claruit saec. XVIII.

CAMPION. — Franciscus Maria Campionus (Campion), natione Hispanus, patria Lucensis, congregationis Matris Dei monachus, scripsit: — *Instructionem pro se praeparantibus ad audiendas confessiones*. —

CAMPION. — Hyacinthus Campionus (Campion), natione Germanus, ordinis S. Francisci monachus et provincialis, theologiae professor, repentina morte ob. anno 1767. Edidit: — *Animadversiones physico-historico-morales de baptismo non natis, abortivis et proiectis conferendo* — et alia.

CAMPIUS. — Petrus Maria Campius (Campi), natione Italus, patria Placentinus et canonicus, historiographus celebris, italice scripsit: — *Historiam ecclesiasticam Placentinam* — latine vero — *Vitam Greg. X*. — Claruit saec. XVII.

CANCER. — Iacobus Cancerius, iurisconsultus, concinnavit opus de iure, cui titulus: — *Variae resolutiones*. —

CANDEL. — Antonius a Candelaria, ordinis Minorum monachus, scripsit: — *Opusculum casuum conscientiae*. —

CANDID. — Vincentius Candidus (Candido), natione Siculus, patria Syracusius, ordinis Praedicatorum monachus, vir scientia et meritis clarus, scripsit quatuor volumina: — *Illustrium disquisitionum moralium*, quibus omnes conscientiae casus maxime practicabiles explicantur — *De primatu Petri*, etc. — Ob. an. 1653.

CANG. — Carolus Fresnius du Cange (Du Fresne du Cange), natione Gallus, patria Ambianensis, aerarum tribunus, historiographus et philologus insignis, multa et eximia edidit opera: — *Glossarium infimae latinitatis* — *Glossarium graecitatis* — *Historiam Byzantinam illustratam* — *Illyricum vetus et novum*, etc. — Ob. anno 1688. —

CANIS. — Ioannes Iacobus Canis vel a Canibus, natione Italus, patria Patavinus, iurisconsultus celebris et professor, vita functus anno 1494, multa de iure concinnavit opera, quorum praecipua sub his titulis: — *Libellus de tabellionibus* — *Libellus de modo studendi in iure* — *Commentaria in Decretales* — *In Pandectas*, etc. —

CANIS. — Petrus Canisius, natione Belga, patria Noviomagensis, primus omnium Germanorum in Societatem Iesu cooptatus, vir doctrina et praestanti ingenio insignis, scripsit: — *Summam doctrinae Christianae* — *Institutiones Christianae pietatis* — *Commentariorum de verbi Dei corruptelis libros duo* — *De B. Maria Virgine libros quinque*, etc. — Plenus diem migravit ad coelos anno 1597, aetatis suae 77.

CANIS. — Henricus Canisius, natione Belga, patria Noviomagensis, iuris canonici professor, supremum diem obiit anno 1609, et plurima, sui ingenii monumenta, concinnavit opera sub his titulis: — *Summa iuris canonici* — *Commentarium in regulas iuris* — *Antiquae lectiones, seu antiqua monumenta ad historiam mediae aetatis illustrandam*, etc. —

CANT. — Petrus Iosephus Cantelius (Cantel), natione Gallus, patria Caletensis, e Societate Iesu, studio et labore confectus obiit anno 1684, aetatis suae 39. Scripsit: — *Tractatum de Romana republica* — *Metroplitanarum urbium historiae civilis et ecclesiasticae tomum primum*, etc. —

CANTER. — Theodorus Cantera (Canter), natione Batavus, patria Ultraiectensis, iurisconsultus, fato functus anno 1617, edidit: — *Varias lectiones* — *Quaestiones criminales*, etc. —

CANTIUNC. — Claudius Cantinacula, patria Lotharingus, iurisconsultus insignis, claruit saeculo XVI, et scripsit: — *De potestate Papae, imperatoris et concilii* — *Topica exemplis legum illustrata* — *Paraphrases in tres primos libros Institutionum Iustiniani* — *De officio iudicis libros duo*, etc. —

CAPELL. — Marcus Antonius Capellus (Cappelli), natione Italus, patria Venetus, ordinis S. Francisci monachus, sacrorum dogmatum propugnator acerrimus, canonista insignis, in philosophia clarus, celebrisque theologus, inter alia opera quae, morte praeventus, inedita reliquit, communis iuris fecit: — *De summo pontificatu Petri* — *De successione Episcopi Romani* — *De coena Christi* — *De controversiis Venetorum cum Paulo V*, etc. — Obiit Romae, anno 1625.

CAPISUC. — Raymundus Capisuccus (Capisucchi), natione Italus, patria Romanus, ordinis S. Dominici monachus et S. R. E. Cardinalis, vir ingenio et doctrina clarus, philosophiam et theologiam docuit, et varia conscripsit opera, quorum tituli: — *Controversiae theologiae selectae* — *Quaestiones morales et dogmaticae*, etc. — Obiit Romae, anno 1691, aetatis suae 75.

CAPPON. — Seraphinus Capponus (Capponi), natione Italus, patria Bononiensis, ordinis S. Dominici monachus, vir pietate et scientia insignis, maxima non sine laude philosophiam et theologiam docuit, et Bononiae vitam posuit anno 1614. Scripsit: — *Veritates aureas super totam veterem legem* — *Commentaria in Matthaeum* — *in Ioannem* — *in psalmos* — *Elucidationes in Summam S. Thomae*, etc. —

CARAC. — Landolphus Caracciolum, natione Italus,

nobilis Neapolitanus, ordinis S. Francisci Minorita, doctor Parisiensis, Scoti auditor, regni Siciliae logotheta, Amalphitanus Archiepiscopus, plurima scripsit, ex quibus: — Commentaria in 4 Evangelia — In quatuor libros Sententiarum — Postilla in Scripturam — Tractatus de conceptione Virginis — Quodlibeta theologica, etc. — Obiit circa annum 1350.

CARACC. — Robertus Caraccioli, natione Italus, vulgo dictus Robertus de Licio, ordinis S. Francisci monachus et generalis, theologiae professor et concionator insignis, Aquinas et Lyciensis Episcopus, obiit anno 1495, posteris relinquens: — Tractatus de incarnatione Christi — De immortalitate animae — De aeterna beatitudine — De hominis formatione — Speculum fidei Christianae — Sermones, etc. —.

CARAF. — Vincentius Caraffa, natione Italus, patria Neapolitanus, Societatis Iesu generalis, vir pietate et scientia clarus, vita functus anno 1649, scripsit: — Fasciculum myrrhae — Iter coeli — Ideam Christiani hominis — Itinerarium ad alteram vitam, etc. —.

CARAM. — Ioannes Caramuel de Lobkowitz, origine Germanus, patria Matritensis, ordinis Cisterciensis monachus, Episcopus Vigevanensis, theologiae doctor, vir scientia et eruditione clarus, migravit ad Dominum 1682, aetatis suae 76. Edidit: — Theologiam fundamentalem et moralem — Theologiam regularem — Trithemii steganographiam vindicatam, etc. —.

CARANZ. — Bartholomaeus Caranza, natione Hispanus, ordinis S. Benedicti monachus, Archiepiscopus Toletanus, magnus fidei propugnator, haereticorum flagellum, edidit: — Summam conciliorum — et obiit anno 1573.

CARAV. — Prosper Caravita, natione Italus, patria Neapolitanus, iurisconsultus insignis, scripsit librum cui titulus: — Commentaria super ritibus magnae curiae vicariae —. Obiit circa annum 1580.

CARDEN. — Ioannes Cardenas, natione Hispanus, patria Hispalensis, e Societate Iesu theologus, edidit tractatum inscriptum: — Geminum sidus, sive duplex disputatio de infinita dignitate Matris Dei, atque de eius gratia habituali infinita — Crisim theologiam, sive disputationes duas selectas ex morali theologia in duas partes divisas, etc. —. Obiit circa finem saeculi XVII.

CAREL. — Hieronymus Carellus, natione Italus, ordinis Minorum monachus, idiome italico concinnavit librum cui titulus: — Doctrina sacrorum Rituum super rubrica Breviarii Romani ad usum monialium in modum dialogi —. Claruit saeculo XVI.

CAREN. — Caesar Carena, natione Italus, patria Cremonensis, theologus et iurisconsultus insignis, Sancti Officii inquisitionis consultor, et doctor utriusque iuris, claruit saeculo XVII, et edidit: — De officio inquisitorum — De modo procedendi in causis S. Officii, rerum in foro Cremonensi iudicatarum, etc. —.

CARER. — Ludovicus Carerius (Carerio), natione Italus, patria Rhegiensis in Calabria, iurisconsultus celebris, edidit anno 1560: — Una pratica di causa criminale —. Obiit circa annum 1575.

CARON. — Raymundus Caron, natione Hibernus, ordinis S. Francisci monachus, theologus Parisiis iubilatus, circa annum 1663 vita functus, varia concinnavit opera sub his titulis: — Controversiae generales fidei contra Iudaeos, Mahometanos, paganos et cuiuscunque sectae haereticos — Apostolatus missionariorum per universum mundum — Remonstrantia Hibernorum contra Lovanienses ultramontanisque censuras, etc. —.

CARPAN. — Horatius Carpanus (Carpani), natione Italus, patria Mediolanensis, edidit anno 1616 librum cui titulus: — Leges et statuta ducatus Mediolanensis, cum commentariis —.

CARPAN. — Iosephus Carpanus (Carpani), natione Italus, patria Romanus, e Societate Iesu, theologus insignis et poeta, vicissim rhetoricam, philosophiam et theologiae docuit, et varia tum poetica tum theologica conscripsit opera. Obiit anno 1765.

CARPI. — Franciscus Carpius (Carpi vel Carpio),

natione Italus, iurisconsultus clarus, plura de iure scripsit, inter quae — De executione testamentorum —.

CARPZ. — Benedictus Carpzovius (Carpzow), natione Germanus, iurisconsultus celebris et professor, vita functus anno 1624, plurima de iure scripsit et praesertim — Disputationes iuridicas —.

CARPZ. — Conradus Carpzovius (Carpzow), natione Germanus, iurisperitus clarus, scripsit: — De inofficioso testamento — De interdictis et exhaereditationibus — De concubinato — De iniuriis et famosis libellis — De regalibus, etc. —. Obiit anno 1688, aetatis 65.

CARRIER. — Alexander Carriero, natione Italus, S. Andreae Patavini praefectus, vita functus anno 1626, varia posteris scripta reliquit sub his titulis: — De potestate Summi Pontificis — De sponsalibus et matrimonio — De gestis Patavinorum, etc. —.

CARTHAGEN. — Ioannes de Carthagera, natione Hispanus, primitus Societatis Iesu, deinceps ordinis S. Francisci monachus, in coenobio S. Petri Montis Aurei publice theologiam magno discipulorum profectu docuit; Paulo V fuit summe charus propter gravia et erudita in rebus theologicis responsa, et scripsit: — Propugnaculum catholicum de iure belli Romani Pontificis adversus Ecclesiae iura violantes — Tractatum de praedestinatione — Disputationem contra latentem usuram — De sacramentis, etc. —. Obiit anno 1617.

CASAL. — Ioannes Baptista Casalius (Casali), natione Italus, patria Romanus, antiquarius insignis, plurimas et eximias concinnavit dissertationes: — De ritibus veterum Aegyptiorum — De ritu nuptiarum veterum — De tragoedia et comoedia — De tricliniis, convivii et tesseris veterum — De insignibus — De veteribus sacris Christianorum ritibus, etc. —. Claruit saeculo XVII, circa annum 1650.

CASAREG. — Iosephus Laurentius Casaregius (Casaregi), natione Italus, patria Genuensis, causidicus clarus, plura de iure scripsit, et obiit circa annum 1760.

CASARUB. — Alphonsus de Casa-Rubios, natione Hispanus, ordinis S. Francisci monachus, edidit: — Compendium privilegiorum fratrum Minorum, etc. —. Claruit saeculo XVI.

CASPENS. — Ludovicus Caspensis, natione Hispanus, ordinis S. Francisci monachus, theologus, provincialis minister necnon generalis definitor, vir doctrina et religiosis moribus ornatus, posteris dedit: — Cursum philosophicum — Integrum cursum theologicum complectentem omnes materias secundum ordinem D. Thomae, etc. —. Floruit saeculo XVII.

CASS. — Bartholomaeus Cassius, natione Dalmata, patria Curictensis, e Societate Iesu, Romae obiit anno 1650, relinquens: — Institutiones linguae Illyricae — Historiam Lauretanam — Compendium doctrinae Christianae — Speculum confessionis, etc. —.

CASTEL. — Lucas Castellinus (Castellini), natione Calaber, patria Faventinus, ordinis S. Dominici monachus, theologiae professor, canonista insignis et Cantazarensis Episcopus, vita functus circa annum 1635, varia conscripsit opera praenotata: — De electione et confirmatione canonica praelatorum — De canonizatione sanctorum — Tractatus de miraculis, etc. —.

CASTEL. — Gerardus Castellus (Casteel), natione Germanus, patria Coloniensis, canonicus regularis a Sancta Cruce, vita functus anno 1733, concinnavit: — Controversias ecclesiastico-historicas —.

CASTRENS. — Paulus Castrensis (Paul de Castro), natione Italus, iurisconsultus insignis scientia et eruditione, multos per annos ius docuit, et obiit anno 1437. Plurima et eximia de iure concinnavit opera, de quibus Cuiacius aiebat: — Qui non habet Paulum de Castro, tunicam vendat et emat —. Haec sunt: — Commentaria super codicem Digestum vetus et novum — Aliquot repetitiones iuris civilis — Consilia — Singularia cum additamentis — Responsa, etc. —. Quae omnia collecta sunt volum. 8 in-fol.

CASTRO. — Alphonsus de Castro, natione Hispanus, patria Zamorensis, ordinis S. Francisci monachus, theo-

logus pietate et doctrina insignis, *potens haereticorum flagellum* dictus, unus ex Patribus Concilii Tridentini, obiit anno 1558, aetatis suae 63, Archiepiscopus Compostellanus designatus, Scripsit: — Tractatum adversus haereses — De iusta haereticorum punitione — De potestate legis poenalis, etc. —

CASTRONOV. — Hugo de Castronovo, natione Anglus, in regione Dunelmensi, ordinis S. Francisci monachus, vulgo cognominatus *Doctor scholasticus*, Ioannis Scoti diligens sectator, scripsit: — Super Magistrum sententiarum libros 4 — Reportata super eundem — De finali iudicio — De victoria Christi contra Antichristum — Collationes, etc. — Obiit circa ann. 1322.

CASTROPAL. — Ferdinandus de Castropalao, natione Hispanus, patria Legionensis, e Societate Iesu, Valisoleti philosophiam, Compostellae theologiam moralem, Salmanticae scholasticam magna eruditionis fama docuit; Inquisitionis censor fuit et consultor; rexit collegium Compostellanum et Methymnense, in quo naturae concessit anno 1633. Edidit: — Opera moralia — tomis 7 in-fol. collecta, — Manuale Christiani, etc. —

CATAL. — Iosephus Catalani, natione Italus, scripsit: — In caeremoniale Episcoporum — In rituale Romanum —

CATHARIN. — Ambrosius Catharinus, natione Italus, patria Senensis, ordinis S. Dominici monachus, ante dictus Lancellotus de Politis, Episcopus Minorensis et Archiepiscopus Compsanus, vir doctrina et virtutibus spectabilis, apoplexia percussus Neapoli interiit anno 1553, plurima sui ingenii monumenta posteris relinquens, scilicet: — Commentaria in Scripturas — Speculum haereticorum — De veneratione sanctorum — De caelibatu adversus Erasmus — Libros quinque contra Lutherum — Contra Baldum — In Caietanum libros sex — Contra Scotum, etc. —

CAVALIER. — Ioannes Michael Cavaliere, natione Italus, patria Bergomensis, ordinis S. Francisci monachus, vir magnae eruditionis et in sacris ritibus peritissimus, obiit anno 1754. Scripsit: — Commentaria in authentica Sacrae Congregationis Rituum decreta.

CAVALIER. — Marcellus Cavaliere, natione Italus, patria Bergomensis, ordinis S. Dominici monachus et Gravinensis Episcopus, edidit: — Statuta synodalia — In regulas et caeremonias ecclesiasticas, etc. — Obiit anno 1705.

CAVE. — Guillelmus Caveus, natione Anglus, historiographus et minister heterodoxus, vir scientia et eruditione insignis, plurima concinnavit opera sub his titulis: — Historia litteraria auctorum ecclesiasticorum — Antiquitates apostolicae — Vitae Patrum saeculi quarti — Tabulae ecclesiasticae, etc. — Obiit anno 1713, aetatis suae 78.

CEA. — Didacus de Cea, natione Hispanus, patria Agudensis, ordinis S. Francisci monachus, commissarius generalis in curia Romana, vita functus anno 1640, scripsit: — Archaeologiam sacram principum Petri et Pauli — Thesaurum Terrae Sanctae, etc. —

CECCOPER. — Franciscus Ceccoperius, edidit: — Lucubrationes canonicas —

CELLER. — Remigius Cellerius (dom. Ceillier), natione Gallus, e Bario Ducis oriundus, ordinis S. Benedicti monachus, historiographus eruditione clarus, varia sermone gallico concinnavit opera quibus tituli: — Histoire générale des auteurs sacrés et ecclésiastiques — Apologie de la morale des Pères, etc. — Obiit an. 1761.

CELLOT. — Ludovicus Cellotius (Cellot), natione Gallus, patria Parisiensis, e Societate Iesu, sacerdos, vir in litteris Hebraicis, Graecis et Latinis apprime versatus, vicissim humaniores disciplinas, rhetoricam et Sacram Scripturam docuit; collegium Rothomagensis, Flexiense et demum Franciae provinciam rexit, et annis laboribusque confectus, vitam deseruit Parisiis, an. 1658, aetatis suae 70. Plurima concinnavit opera, et praecipue opus praenotatum: — De hierarchia et hierarchis —

CENAL. — Robertus Cenalis (Ceneau), natione Gallus, patria Parisiensis, theologus clarus, et Sorbonicus

doctor, Episcopus Abrincensis, vita functus anno 1560, scripsit: — Tractatum de ponderibus et mensuris — Pro tuendo sacro coelibatu — Larvam sycophanticam in Calvinum — Methodum de compescenda haereticorum ferocia — Tractatum de utriusque gladii facultate et usu, etc. —

CENATEMP. — Dominicus Cenatempo, natione Italus, patria Neapolitanus, theologus insignis, Sancti Officii consultor et inquisitor, circa finem saeculi XVII floruit et scripsit: — De iure inquisitorum — Praxis S. Officii.

CENED. — Petrus Ceneda, varia concinnavit opera sub his titulis: — Practica — Quaestiones canonicae — Collectanea iuris canonici, etc. —

CENNI. — Gaetanus Cennius (Cenni), natione Italus, patria Romanus, Vaticanae ecclesiae presbyter, in scientia iuris gentium vir peritissimus, scripsit: — De antiquitate Ecclesiae Hispanae — Monumenta dominationis pontificiae, etc. — Claruit saeculo XVII.

CENSORIN. — Censorinus, vir arte grammatica polens, saeculo III floruit et conscripsit librum praenotatum: — De die natali —

CEPHAL. — Constantinus Cephalas, saeculo X floruit, et e variis auctoribus excerpta colligens, edidit opus praenotatum: — Anthologia —

CHAMBER. — Ephraim Chamber's, natione Anglus, vir scientia clarus, fato functus anno 1740, edidit: — Dictionarium artium et scientiarum —

CHAMILL. — Gastonus Chamillart, natione Gallus, Sorbonicus doctor, vir scientia et eruditione insignis, concinnavit librum cui titulus: — De corona, tonsura et habitu clericorum —. Obiit anno 1690.

CHAPEAUV. — Ioannes Chapeauville, natione Gallus, patria Leodiensis, canonicus et provicarius, vir scientia et litteris clarus, obiit anno 1617, aetatis suae 66. Varia conscripsit opera his sub titulis: — Historia ecclesiastica Leodiensis — Tractatus de necessitate et modo ministrandi sacramenta tempore pestis — De casibus reservatis, etc. —

CHARDON. — Mathias Chardonius (Chardon), natione Gallus, ordinis S. Benedicti monachus, vir in litteris Hebraicis, Graecis et Syriacis apprime versatus, scientia et eruditione insignis, rhetoricam, philosophiam et theologiam vicissim docuit, et e vita discessit anno 1771. Varia conscripsit opera theologica: — De sacramento poenitentiae — Histoire des sacrements — Histoire des variations dans la discipline de l'Eglise, etc. —

CHASS. — Bruno Chassainus vel Chassaing, natione Gallus, ordinis S. Francisci monachus et minister provincialis, summorum Pontificum Gregorii XV et Urbani VIII, in basilica Lateranensi poenitentiarius, vir regulari ac theologica disciplina nulli impar, posteris dedit opera praenotata: — De regimine praelati regularis — Privilegia regularium — Franciscanus redivivus regulae Minorum, etc. — Obiit circa medium saeculi XVII.

CHASSAN. — Bartholomaeus a Chassaneo (Chasse-neux), natione Gallus, patria Augustodunensis, iurisconsultus insignis, varia de iure concinnavit opera, quibus tituli: — Catalogus gloriae mundi — Consilia — Commentaria in mores et instituta Bituricarum, etc. — Obiit anno 1541.

CHERUBIN. — Laertius Cherubinus (Laerzio Cherubini), natione Italus, patria Spoletanus, vita functus anno 1626, edidit: — Bullarium magnum Romanum a Leone Magno ad Benedictum XIV —

CHERUBIN. — Flavius Cherubinus (Flavio Cherubini), filius praecedentis, edidit: — Compendium Bullarii magni —

CHIUSOL. — Antonius Chiusolius (Chiusole), natione Italus, vir arte mathematica, geometrica et geographica insigniter pollens, plurima Italico sermone scripsit, inter quae — Geographiam mundi antiqui et moderni —. Obiit anno 1755.

CHOK. — Erasmus Surletus a Chokier (Erasme de Surlet sieur de Chokier), natione Gallus, patria Leo-

diensis, iurisconsultus perceleber, obiit anno 1625. Varia concinnavit opera sub his titulis: — De iurisdictione Ordinarii in exemptos — De advocatis feudalibus — De privilegiis senectutis —.

CHOK. — Ioannes Ernestus Surletus a Chokier, praecedentis frater, canonicus Leodiensis, varia scripsit praenotata: — De re nummaria prisci aevi — Facis historiarum centuriae duae — De commutationibus beneficiorum — In regulas cancellariae — De casibus reservatis — Controversiae, etc. — Obiit anno 1650.

CHOP. — Renatus Chopinus (Chopin), natione Galus, patria Andegavensis, causidicus et iurisconsultus insignis, varios de iure scripsit tractatus: — De dominio — De sacra politica monastica — De privilegiis rusticorum, etc. — Obiit Parisiis anno 1606.

Chronolog. Seraph. — Chronologia historico-legalis ordinis Seraphici, opus saepius citatum, et concinnatum a Iulio de Venetiis, ordinis S. Francisci monacho et provinciali, simul et a Michaeli Angelo de Neapoli, eiusdem ordinis monacho et Episcopo Iovenacensi.

CHRYSOLOG. (S.) — Sanctus Petrus Chrysologus, Archiepiscopus Ravennensis, scripsit: — Sermones aureos — Sermones in Evangelia — Opera varia —. Migravit ad Dominum anno 452.

CHRYSTOSTOM. (S.) — Sanctus Ioannes Chrysostomus, Archiepiscopus Constantinopolitanus, multa et eximia sermone Graeco concinnavit opera. Ob. anno 407.

CIACCO. — Alphonsus Ciacconius (Chacon), natione Hispanus, patria Beaciensis, S. Dominici ordinis monachus, poenitentiarius apostolicus, deinde Alexandrinus patriarcha, obiit Romae anno 1599. Plurima conscripsit opera, quorum praecipua sub his titulis: — Vitae et gesta Romanorum Pontificum et Cardinalium — Tractatus de ieiuniis et de varia eorum apud antiquos observantia — Historia de utroque bello Dacico — De tribus Magis regibus — De monetis antiquis — De signis sanctae crucis, etc. —.

CIAMP. — Ioannes Iustinus Ciampini, natione Italus, patria Romanus, vice-cancellarius curiae Romanae, vir litteris et scientia clarus, vita functus anno 1698, aetatis suae 65, multa tum Latino tum Italico sermone edidit opera, scilicet: — Coniecturae de perpetuo azy-morum usu in Ecclesia Latina — Vetera monumenta, in quibus praecipue musiva opera, sacrarum profanarumque aedium structura dissertationibus iconibusque illustrantur — De sacris aedificiis a Constantino Magno constructis — De vice-cancellario — De abbreviatoribus de curia, etc. —.

CIENFUG. — Alvarus Cienfuegos, natione Hispanus, Societatis Iesu presbyter, philosophiae et theologiae professor, Episcopus Catanensis, Montis Regalis Archiepiscopus in Sicilia, et S. R. E. Cardinalis, vir clarus scientia et ingenio, Romae obiit anno 1739, aetatis suae 82. Varia tum Latine tum Italice scripta posteris reliquit opera, quorum praecipua sub his titulis: — Aenigma theologicum, seu quaestiones de Trinitate divina — Vita abscondita sub speciebus Eucharisticis, etc. —.

CIRON. — Innocentius Cironius (Ciron), natione Gallus, universitatis Tolosanae cancellarius, iuris professor in saeculo XVII eximius, scripsit: — Observationes ad ius canonicum —.

CIRUEL. — Petrus Ciruelo, natione Hispanus, patria Aragonensis, philosophiae et theologiae professor insignis, et Salmanticensis canonicus, obiit anno 1580, varia relinquens opera sub his titulis: — Cours quatuor mathematicarum artium liberalium — Liber arithmeticae practicae — Expositio libri missalis pereximia —.

CLARK. — Samuel Clarkius (Clarke), natione Anglicus, philosophus et heterodoxus pastor, vir ingenio et scientia clarus, obiit anno 1729, aetatis 54, et permulta Anglico sermone concinnavit opera: — Sermones — Dissertationes, etc. —.

CLARUS. — Iulius Clarus, natione Italus, patria Alexandrinus, iurisconsultus insignis, senator et a consiliis regi Hispaniae Philippo II, obiit anno 1575, et

varia de iure edidit opera quorum tituli: — Practica criminalis — Opera iuridica — Receptarum sententiarum opus, etc. —.

CLAUDER. — Gabriel Clauderus (Clauder), natione Germanus, patria Altinburgensis, medicus celeber, vita functus anno 1691, varia edidit opera quorum praecipua: — Dissertatio de tinctura universali, vulgo lapis philosophorum dicta — Praxis medicinae generalia monumenta, etc. —.

CLAUDIAN. — Claudius Claudianus, patria Alexandrinus, poeta, obiit circa annum 415, et varia posteris reliquit poemata.

CLEMENS ALEX. (S.) Sanctus Clemens Alexandrinus, Ecclesiae doctor, vita functus anno 217, varia sermone Graeco conscripsit opera.

CLEMENT. — David Clement, natione Germanus, bibliographus celebris, vir scientia et eruditione clarus, obiit anno 1760, posteris relinquens opus imperfectum cui titulus: — Bibliothèque curieuse, *vel* Catalogue raisonné des livres rares et difficiles à trouver.

CLERICAT. — Ioannes Clericatus, natione Italus, praepositus Patavinus, vir scientia insignis, edidit: — Decisiones canonicae et sacramentales — Tractatum de sacrificio Missae, etc. —.

CLICHTHOV. — Iodocus Clichthoveus (Josse Clichthoue), natione Flander, doctor Sorbonicus, canonicus Carnotensis, vir scientia et ingenio clarus, obiit anno 1543. Plurima concinnavit opera sub his titulis: — Uberius rerum optimarum fons — Introductio in terminos, in artium divisionem — Introductorium astronomicum — Defensio Ecclesiae Romanae contra Lutheranos — De veneratione sanctorum — De officio regis, etc. —.

CLING. — Conradus Clingius (Cling), natione Germanus, ordinis S. Francisci monachus, doctor facundissimus, et haeticorum insectator, scripsit: — Locorum communium sacrae theologiae sylvam — Catechismum Romanum libris quatuor comprehensum — De securitate conscientiae tractatum — Controversias, etc. —. Circa medium saeculi XVI floruit.

COCCEI. Henricus Cocceii, natione Germanus, patria Bremensis, iurisconsultus et iuris professor insignis, imperii baro iubilatus, vir clarus scientia et ingenio, plurima edidit opera sic praenotata: — Iuris publici prudentia compendiose exhibita — Autonomia iuris — Prodrum iustitiae gentium — Deductiones — Consilia, etc. —. Obiit anno 1719.

COCCEI. — Ioannes Cocceius, natione Germanus, patria Bremensis, theologiae doctor, vir ingenio singularis, scripsit: — Commentaria in Scripturam — Anecdota theologica et philologica, etc. — Obiit anno 1669.

COCCHI. — Iodocus Coccus, natione Germanus, heterodoxus, postea catholicus et canonicus Iuliensis, vir scientia, litteris et ingenio clarus, varias de religione et rebus sacris controversias edidit sub hoc titulo: — Thesaurus catholicus —. Obiit anno 1618.

COCQ. — Florentinus Cocquus (Florent. de Cocq), natione Belga, ordinis Praemonstratensis canonicus regularis Antverpiae, vir litteris sacris et scientia praeclarus, theologiae professor, vita functus anno 1691, scripsit varios theologiae tractatus, inter quos: — Principia totius theologiae moralis et speculativae ex Sacra Scriptura, sanctis Patribus, maximo sancto Augustino et aliis probatis auctoribus deprompta, etc. —.

CODIN. — Georgius Codinus (Codin), patria Constantinopolitanus, et Palatii curator, circa finem saeculi XV floruit, et scripsit: — De antiquitatibus Constantinopolis — De officiis Palatii et Ecclesiarum, etc. —.

COGNAT. — Ioannes Cognatus (Cousin), natione Belga, patria Tornacensis et canonicus, circa initium saeculi XVII vita functus, scripsit: — Tractatum de fundamentis religionis — Historiam Tornacensem, etc. —.

COLER. — Ioannes Christophorus Colerius (Coler), natione Germanus, heterodoxus pastor, theologus et bibliographus insignis, obiit anno 1736, et conscripsit: — Bibliothecam theologicam — Anthologiam, seu Epistolae varii argumenti — Dissertationes, etc. —.

COLET. — Nicolaus Coletus (Coleti), natione Italus, patria Venetus, presbyter scientia et eruditione insignis, edidit et auxit opera quibus tituli: — Italia sacra — Collectio Conciliorum — et concinnavit: — Seriem Episcoporum Cremonensium auctam — Monumenta Ecclesiae Venetae Sancti Moysis — Dissertationes varias, etc. — Obiit anno 1765, aetatis suae 80.

COLLAT. ANDEG. — Collator Andegavensis. Sub hoc nomine designatur opus eximium cui Gallice titulus est: — Conférences d'Angers —.

COLLEG. SALMANT. — Collegium Salmanticense, quo nomine indicatur — Cursus theologicus, scholasticus, dogmaticus et moralis — ad usum Collegii Salmanticensis.

COLLET. — Petrus Colletus (Collet), natione Gallus, patria Vindocinensis, e congregatione Missionis presbyter, inter theologos et asceticos auctores clarus, varia tum Latino tum Gallico idiomate concinnavit opera sub his titulis: — Theologia moralis universa — Institutiones theologiae — Traité des saints mystères — Traité des dispenses — de l'Office divin — des indulgences, etc. — Obiit anno 1770, aetatis suae 77.

COLOMBIÈRE. — Claudius (de la), natione Gallus, patria Lugdunensis, Societatem Iesu ingressus, eloquentia, ingenio et pietate claruit ac obiit anno 1682. Edidit: — Sermones — Epistolas spirituales, etc. — et opusculum cui titulus: — Revelatio Margaritae a Deo facta —.

COMBEF. — Franciscus Combefisius (Combefs), natione Gallus, patria Aquitanus, ordinis S. Dominici monachus, vir scientia et eruditione insignis, varia concinnavit opera sub his titulis: — Bibliotheca Patrum — Historia Monothelitarum — Originum rerumque Constantinopolitanarum manipulus, etc. — Obiit Parisiis anno 1679.

COMIT. — Paulus Comitulus (Comitolo), natione Italus, patria Perusinus, e Societate Iesu presbyter, vir disciplinis humanioribus, Latinis et Graecis eximie perpolitus, obiit anno 1626, aetatis suae 81. Scripsit: — Catenam illustrium auctorum in librum Iob — Consilia moralia — Tractatum de contractibus — Centum et triginta privilegia B. Virginis, etc. —.

CONCIN. — Daniel Concina, natione Italus, ordinis S. Dominici monachus, vir facundia et eruditione clarus, theologus et iurisperitus insignis, et cuius consilii saepissime usus est Benedictus XIV, multa et eximia tum Latino tum Italico idiomate conscripsit opera, quorum praecipua praenotata: — Theologia Christiana dogmatico-moralis — De sacramentali absolute impertienda aut differenda recidivis consuetudinariis — De spectaculis theatralibus, etc. — Obiit Venetiis, anno 1756.

CONCIN. — Nicolaus Concina, praecedentis frater, eiusdem ordinis monachus, philosophiam, theologiam et metaphysicam in universitate Paduensi docuit, et obiit Venetiis, anno 1763. Varia posteris opera reliquit sub his titulis: — Synopsis tertiae partis metaphysicae, hoc est, theologiae naturalis — Origines et fundamenta et capita prima delineata iuris naturalis et gentium — Iuris naturalis et gentium doctrina metaphysice assera, etc. —.

CONFECT. — Ioannes Baptista Confectius, iuris canonici doctor eximius, concinnavit opus praenotatum: — Collectio privilegiorum ordinis Mendicantium et non Mendicantium.

CONINCK. — Aegidius de Coninck, natione Belga, Bellioli in Flandria natus, Societatis Iesu discipulus, vir omni politiori litteratura insigniter ornatus, scholasticae theologiae cathedram obtinuit et docuit Lovanii cum insigni laude, et obiit anno 1633. Edidit: — Commentarium ac disputationes in universam doctrinam S. Thomae de sacramentis et censuris — De moralitate, natura et effectibus actuum supernaturalium in genere, et fide, spe et charitate speciatim — Opusculum de absolute moribundi sensibus privati — De Deo trino et incarnato, etc. —.

CONTENS. — Vincentius Contensonius (Contenson),

natione Gallus, ex dioecesi Condomensi oriundus, ordinis S. Dominici monachus, vir facundia et ingenio insignis, obiit anno 1674, et edidit: — Theologiam mentis et cordis —.

CONTI. — Prosdocimo Conti, natione Italus, patria Patavinus, iurisconsultus insignis saeculi xv, leges canonicas docuit, et scripsit: — De differentiis iuris civilis et canonici — De consanguinitate et affinitate, etc. —.

CORAS. — Ioannes Corasius (Coras), natione Gallus, patria Albiensis, iurisconsultus perceleber et professor, cancellarius Navarrae, plurima de iure tum Gallico tum Latino sermone scripsit, inter quae — Miscellanea iuris civilis —. Obiit anno 1572.

CORDUB. — Antonius Cordubensis vel de Corduba, natione Hispanus, ordinis S. Francisci monachus et minister, vir scientia clarus et humilitate, nam episcopatum Placentinum noluit accipere, plura luculenter scripsit, scilicet: — De potestate Papae — Commentarios in regulam S. Francisci — In 4 libros Sententiarum — Quaestiones de detractatione ac restitutione famae — Summam casuum — Expositionem casuum praelatis reservatorum, etc. — Plenus dierum migravit ad coelos, anno 1578, aetatis suae 93.

COREN. — Iacobus Corenus, natione Gallus, ordinis S. Francisci monachus et minister provincialis, vir doctrina et facundia clarus, scripsit: — Observationes in Evangelia quadragesimalia — Tractatum de dignitate sacerdotali — Clypeum patientiae pro omnibus morbis et calamitatibus, etc. —. Floruit circa finem saec. xvi.

CORIOLAN. — Franciscus Longus a Coriolano, natione Italus, ordinis S. Francisci monachus, definitor et minister provincialis, vir doctrina et eleganti sapientia praernatus, plures per annos theologiam docuit et scripsit: — Summam theologiae ad instar summae D. Thomae ex operibus S. Bonaventurae compactam — Tractatum de casibus reservatis iuxta regulam Clementis VIII — De iudicio regulari — Summam conciliorum, etc. —. Mortalis vitae cursum peregit Romae, anno 1625, aetatis suae 63.

CORNEL. — Flaminius Cornelio vel Cornaro, aut Corner, natione Italus, Venetus senator, vir scientia et eruditione clarus, varia tam Latino quam Italico idiomate concinnavit opera, quorum praecipua sub his titulis: — Ecclesiae Venetae antiquis monumentis illustratae — Creta sacra, sive de Episcopis utriusque ritus Graeci et Latini insula Cretae — Hagiologicum Italicum — Apparitionum B. V. Mariae in civitate et dominio Venetiarum enarrationes historicae, etc. —. Obiit Venetiis, anno 1778, aetatis suae 85.

CORNEL. A LAP. — Cornelius Corneli a Lapide, natione Belga, patria Eburno Bucholdianus, Societatis Iesu sacerdos, vir scientia, eruditione et litteris sacris clarus, animam Deo reddidit Romae, anno 1637, aetatis suae 71. Scripsit — Commentaria in Scripturas — quae collecta sunt tomis 10 in-fol. Antverpiae, 1681.

CORONEL. — Marcus Vincentius Coronelli, natione Italus, patria Venetus, ordinis S. Francisci monachus et generalis, historiographus et cosmographus insignis, varia tum Latine tum Italice scripsit: — Historiam Venetam ab anno 421 ad an. 1504 — Catalogum ordinum religiosorum — Bibliothecam universalem sacro-profanam, etc. —. Obiit Venetiis, anno 1718.

CORRAD. — Petrus Marcellinus Corradini de Sezza, natione Italus, S. R. E. Cardinalis, vir scientia clarus, obiit Romae, anno 1743, varia posteris relinquens opera: — De iure praelationis — De civitate et ecclesia Setina — Latium profanum et sacrum — De primariis precibus imperialibus, etc. —. Hoc opus ultimum edidit sub nomine Corradi Oligenii.

CORRAD. — Pyrrhus Corradus (Corrado), natione Italus, protonotarius apostolicus, canonicus Neapolitanus, Romae inquisitor, et canonista insignis, claruit in saeculo xvii et eximia conscripsit opera sub his titulis: — Praxis beneficiaria — Praxis dispensationum apostolicarum —.

CORVIN. — Arnoldus Corvinus de Belderen, natione

Germanus, iurisconsultus et professor, Moguntiae Archiepiscopo a consiliis, circa finem saeculi XVII vita functus, varia edidit opera praenotata: — Digesta per aphorismos strictim explicata — Iurisprudentia Romana Vultei contracta — Ius feudale per aphorismos strictim explicatum — De personis et beneficiis ecclesiasticis, etc. —.

COTELER. — Ioannes Baptista Cotelierus (Cotelier), natione Gallus, patria Nemausensis, baccalaureus Sorbonicus, linguae Graecae professor, vir scientia et eruditione clarus, varia edidit opera quorum tituli: — Monumenta Ecclesiae Graecae — Patres aevi apostolici, etc. —. Obiit anno 1686.

COTT. — Ioannes Fridericus Cotta, natione Germanus, patria Tubingensis, theologiae professor et universitatis cancellarius, obiit anno 1779. Scripsit: — Historiam theologiae litterariam — Historiam ecclesiasticam — Memorabilia, etc. —.

COTTON. — Robertus Cottonus vel Counton, natione Anglus, ordinis S. Francisci monachus, Oxoniae philosophicus, theologicis vero operam dedit Parisiis, ubi inter doctores Sorbonicos *doctor amoenus* vulgo vocatus est. Vir fuit solidi iudicii et acuti ingenii, et floruit anno 1344. Exstant huiusce Roberti: — Commentaria in tertium et quartum librum Sententiarum — In quatuor libros Sententiarum — Disceptiones magistrales — Quodlibeta scholastica, etc. —.

COTTON. — Petrus Cottonus (Cotton), natione Gallus, patria Foresianus ex dioecesi Lugdunensi natus, Societatis Iesu, Henrico IV et Ludovico XIII a confessionibus, vir ingenio et facundia clarus, obiit anno 1626. Gallico sermone scripsit: — Tractatum de sacrificio Missae — Controversias — Sermones, etc. —.

COUST. — Petrus Coustant, natione Gallus, patria Compendiensis, ordinis S. Benedicti monachus, vir scientia et eruditione insignis, vita functus Parisiis, anno 1721, aetatis suae 67, varia edidit opera: — Epistolae Pontificum Romanorum — Vindicias manuscriptorum codicum, etc. —.

COVAR. — Didacus Covarruvias, natione Hispanus, patria Toletanus, iurisconsultus insignis et Segoviensis Episcopus, vir humanioribus litteris, theologia et iure eximie ornatus, plurima concinnavit opera, quorum praecipua sunt: — Commentaria in 5 et 6 decretal. — In Clementinas — De regulis iuris — Variarum resolutiones, etc. —.

COZZA. — Laurentius Cozza a S. Laurentio, natione Italus, ordinis S. Francisci monachus, vir singulari prudentia, suavitate ac eruditione praeditus, muneribus lectoris iubilatus, Guardiani Montis Sion, totiusque Terrae Sanctae custos, Sacrae Congregationis Indicis consultor, qualificator supremae Romanae inquisitionis, totius ordinis ministri generalis, ac tandem a Benedicto XIII in collegium S. R. E. Cardinalium cooptatus, diem extremum Romae clausit anno 1729, aetatis suae 75. Publici iuris fecit: — Vindicias Areopagiticarum — Commentaria historico-dogmatica ad librum *De haeresibus* S. Augustini — Dubia selecta de confessorio sollicitante — Historico-polemica schismatis Graecorum — De ieiunio tractatum dogmatico-morale, etc. —.

CRAIG. — Thomas Gragius (Graig), natione Scotus, iurisconsultus insignis, vita functus anno 1608, eximium edidit opus sub hoc titulo: — Ius feudale, seu Consuetudines feudales Scotiae, Angliae, plerumque Galliae locorum.

CRAVET. — Edmundus Cravetta, natione Italus, patria Pedemontanus, causidicus celebris et iuris professor, obiit anno 1569. Varia posteris legavit opera sub his titulis: — Consilia — De antiquitate temporum, etc. —.

CRESP. — Ludovicus Crespinus a Borgia, natione Hispanus, vir scientia et doctrina clarus, Episcopus Oriolensis, floruit saeculo XVI, et scripsit: — Quaestiones selectas morales —.

CROIX. — Claudius La Croix, natione Batavus, patria Limburgensis, et pago S. Andreae oriundus, Societatis Iesu theologus, obiit anno 1714. Scripsit: — Theologiam moralem —.

CROUS. — Cyprianus Crousers, natione Belga, patria Antverpiensis, S. Francisci ordinis monachus et definitor generalis, scripsit: — Lectiones paraeneticas in regulam Minorum —. Obiit Genuae, anno 1637.

CRUSEN. — Nicolaus Crusenius, natione Germanus, patria Belga Mosae Traiectensis, ordinis S. Augustini monachus et visitator generalis, Ferdinandi imperatoris consiliarius et historiographus, publici iuris fecit: — Monasticon Augustinianum, complectens omnes ordines sub D. Augustini regula militantes — Constitutiones ordinis S. Augustini, etc. —. Viennae diem clausit extremum, anno 1629.

CRUSIUS. — Christianus Augustus Crusius, natione Germanus, philosophus et theologus heterodoxus, vita functus anno 1775, multa tum philosophica tum theologica edidit opera, inter quae — Philosophiam moralem — Logicam, etc. —.

CRUX. — Ioannes de la Crux, natione Hispanus, ordinis S. Dominici monachus, edidit: — Directorium conscientiae — De statu religionis et de privilegiis, etc. —. Floruit saeculo XVI.

CUCCH. — Marcus Antonius Cucchus (Cucco), natione Italus, patria Papiensis, iurisconsultus perceleber, plurima de iure concinnavit opera, inter quae: — Institutiones iuris canonici —.

CUDWORTH. — Rodolphus Cudworth, natione Anglus, theologus scientia et eruditione clarus, fato functus anno 1688, plurima scripsit opera, quorum praecipua sunt: — Tractatus de aeternitate et immutabilitate iusti et iniusti — De immortalitate animae — De amore Dei, etc. —.

CUJAC. — Iacobus Cuiacius (Cuias), natione Gallus, patria Tolosae, iurisconsultus insignis, et per multos annos professor, obiit anno 1590, aetatis suae 70. Multa de iure scripsit, 10 vol. in fol. impressa Parisiis, 1658.

CUNILIAT. — Fulgentius Cuniliati, natione Italus, patria Venetus, ordinis S. Dominici monachus, vir scientia et doctrina clarus, theologiam docuit, et varia tum Latine tum Italice concinnavit opera, sub his titulis: — Universae theologiae moralis accurata complexio — Bibliotheca eucharistica — Il religioso claustrale negli esercizi spirituali, etc. —. Obiit anno 1759.

CURIEL. — Ioannes Alphonsus Curiel, natione Hispanus, canonicus et doctor Salmanticensis, theologiae professor, annis et labore confectus obiit, anno 1609. Scripsit: — Controversias in diversa loca Sanctae Scripturae — Commentaria in secundam secundae D. Thomae, etc. —.

CURTENBOSCH. — Ioannes a Curtenbosch, natione Belga, patria Gandavensis, vir litteris et scientia ecclesiastica insigniter ornatus, scripsit: — Acta Concilii Tridentini — et obiit Romae, anno 1550.

CUSAN. — Nicolaus a Cusa vel Cusanus, natione Germanus, patria Trevirensis, S. R. E. Cardinalis, vir scientia et eruditione clarus, obiit anno 1464. Varia concinnavit opera, quorum praecipua: — Tractatus de mysteriis — Exercitationes — Controversiae — Concordantia catholica — De coniecturis novissimorum temporum, etc. —.

CYPRIAN. (S.) — Sanctus Cyprianus, Episcopus Carthaginensis et martyr anno 258, varia concinnavit opera, quorum praecipua: — De testimoniis — De unitate Ecclesiae — De lapsis, etc. —.

CYRILL. ALEX. (S.) — Sanctus Cyrillus Alexandrinus Episcopus, multos post labores obiit, anno 444. Multa et eximia scripsit.

CYRILL. HIER. (S.) — Sanctus Cyrillus, Hierosolymitanus Archiepiscopus, scientia et laboribus insignis, obiit anno 386. Varia reliquit opera.

D

DALL. — Ioannes Dallaeus (Ioan. Daillé), natione Gallus, pastor heterodoxus, apud Protestantes percelebris, obiit Lutetiae, 15 Aprilis anno 1670. Multa opera

scripsit, inter quae: — De ieiuniis et quadragesima — De fidei ex Scripturis demonstratione, etc. — De sacramentali, sive auriculari confessione —.

DAMASC. — S. Ioannes Damascenus, Damasci natus, doctissimus sacerdos et fidei defensor, monasterium Sancti Sabae apud Hierosolimam adiit, ubi decessit circiter anno 760. Plures composuit: — Tractatus theologiae, et Hymnos, Dialecticam et Physicam. —

DAMHOUDER. — Iossius Damhouderius vel Damhau-derius (Iosse de Damhouder ou Damhauder), natione Belga, doctus iurisconsultus, decessit anno 1581. Scripsit: — Patrocinium pupillorum, minorum et prodigorum — Enchiridion rerum criminalium — Praxim rerum civilium — Praxim rerum criminalium —

DAMIAN. — Petrus Damianus Cardinalis, Episcopus Ostiae creatus ex priore Sanctae Crucis Avellanae, Faenzae decessit 22 Febr. anno 1072. Scripsit: — Epistolae, Sermones et Opuscula —.

DAN. — Daniel Gabriel, Rothomagi natus, e Societate Iesu, Lutetiae decessit, 23 Iunii anno 1728. Studio deditissimus per longam vitam multa opera composuit quorum praecipua sunt: — Le voyage au monde de Descartes — Histoire de la milice française — Histoire de France —.

DAOIX. — Daoix Stephanus, natione Hispanus, canonicus regularis S. Augustini, decessit anno 1619. Scripsit: — Lexicon iuris civilis et canonici —.

DAUD. — Adrianus Daude, monachus, natione Germanus, decessit anno 1755. Scripsit: — Historiam universalem et pragmaticam romani imperii —.

DE ALEXAND. — Caietanus de Alexandris, clericus regularis, edidit opus cui titulus est: — Confessarius monialium —.

DEBREYN. — Debreyne, natione Gallus, medicus, medicinae professor, ordinis Cisterciensis monachus, librum edidit cui titulus: — Essai sur la théologie morale, considérée dans ses rapports avec la physiologie et la médecine.....

DE CASS. — Simon de Cassia edidit opus cui titulus est: — Commentar. in Evangelia —.

DECIAN. — Tiberius Decianus, natione Germanus, Utinae natus, iurisconsultus, decessit anno 1581. Scripsit: — Responsa..... —.

DECIUS. — Philippus Decius (Decio), natione Italus, iurisconsultus Mediolanensis, exsul e patria Galliam adiit, ubi ius professus est. Obiit anno 1535. Multa opera edidit quorum praecipua sunt: — Consilia — De regulis iuris —.

Decretum Gratiani, vid. *Gratianus*.

DE GRAFFIS Iacobus, vid. *Graffis*.

DE IUSTIS Vincentius, vid. *Iustis*.

DELBEN. — Thomas Delbene (Delbeni), natione Italus in dioecesi Tarentina floruit XVII saeculo. Clericus regularis erat optimusque theologus. Scripsit opera cui tituli sunt: — De comitiis, seu parlamentis dubitationes morales — De immunitate et iurisdictione ecclesiastica — Summa theologica — Tractatus morales —.

DELILLE. — Dominus Iosephus Delille, natione Gallus, ordinis S. Benedicti monachus, obiit 24 Ian. 1766. Scripsit: — Historiam ieiunii — Tractatum dogmaticum et historicum de elemosyna —.

DELING. — Iosephus Pius Ioannes Delingan, edidit opus cui titulus est: — Coelibatus vindiciae —.

DEL PAS. — Angelus Del Pas, natione Hispanus, Perpinianensis, ordin. Min., desinente XVI saeculo floruit. Iussus a Sixto V, scripsit — Commentaria in quatuor evangelistas —. Alia opera etiam edidit quorum praecipua sunt: — Commentaria in Abdiam prophetam — De coena eucharistica —.

DELRIO. — Martinus Antonius Delrio, natione Belga, illustris professor Societatis Iesu, Antuerpiae natus 1551, Lovanii obiit 29 Octobris 1608. Praecipua inter opera sunt: — Disquisitiones magicae — Commentaria in Genesim — Canticum canticorum et Ieremiae Lamentationes — Commentaria in loca difficiliora et utiliora Scripturae Sacrae.

DE LUGO Ioannes, vid. *Lugo*.

DEMPST. — Thomas Dempster, natione Scotus et nobilis, iurisconsultus, orator, poeta, unus inter eruditissimos istius saeculi, florebat ineunte XVII saeculo. Scripsit: — Historiam ecclesiasticam Scotiae — Etruriam regalem — De antiquitatibus Romanis Rosini —.

DESCH. — Stephanus Deschamps, natione Gallus, e Societate Iesu, obiit plenus dierum et virtutum, anno 1701. Scripsit opus cui titulus est: — De haeresi Ianseniana.

DESESS. — Alexius Desessarts, natione Gallus, Lutetiae natus anno 1687, clericus, obiit 22 Maii 1774. Dissertationem edidit, in qua probatur S. Paulum matrimonium dissolutum esse non ducisse, quando vir vel uxor religionem Christianam amplectitur. Praeterea scripsit: — Défense du sentiment des SS. Pères et des docteurs catholiques sur le retour d'Elie, et Examen du sentiment des SS. Pères et des anciens Juifs sur la durée des siècles —.

DEVOT. — Devoti Ioannes, Romae natus 11 Iulii anno 1744, obiit ibidem 18 Septembris anno 1820. Iurisprudentiae et iuris canonici peritus fuit. Primum iuris canonici professor, Episc. Anagninae, deinde Carthaginis in partibus infidelium creatus est; tandem muneribus camerarii secreti Pii VII et consulatoris Congregationum Immunitatis et Indicis functus est. Pontifex hic doctus duo eximia opera edidit: — De notissimis in iure legibus — Institutiones canonicae — quibus addendum est: — Ius canonicum universum —.

DIAN. — Diana Antoninus, clericus regularis, natione Italus, migravit ad Dominum, anno 1663. Scripsit praecipue opus cui titulus est: — Resolutionum moralium pars prima et secunda —.

DIAZ. — Ioannes Bernardus Diaz de Lugo, natione Hispanus, natus est anno 1495. Illustris est sanctitate, ingenio et scriptis. Primum professor iuris canonici apud Salamancam, Episc. Calagurris a Carolo quinto creatus est, Concilio Tridentino adfuit. Scripsit opera cui tituli sunt: — Practica criminalis canonica in qua omnia fere flagitia quae a clericis committi possunt cum eorum poenis describuntur — Regulae iuris, cum suis ampliationibus et restrictionibus —.

DICASTILL. — Ioannes de Dicastillo, Neapoli natus anno 1585, ingressus est in Societatem Iesu anno 1600. Rhetoricam, philosophiam, ac viginti quinque annis theologiam Toleti, Murciae et Viennae docuit. Subinde functus est munere Delinganae Academiae Cancellarii et Ingolstadii studiorum praefecti. Ingolstadii decessit, die 6 Martii 1653. Edidit: — De iustitia et iure — De sacramentis — De iuramento et censuris —.

DIDAC. — Didacus de Arragonia (Petrus Franciscus), edidit, anno 1753, opus cui titulus: — Elucidatio privilegiorum ordinis regularium —.

DIODOR. — Diodorus Siculus, celebris historicus, imperantibus Iulio Caesare et Augusto florebat. Scripsit: — Bibliothecam historicam —.

DIONYS. ALEX. — S. Dionysius, patriarcha Alexandrinus, florebat anno 247. Contra Sabellium, durante Novatianorum schismate, et Cornelium Papam, fortiter egit. Obiit anno 265. Huiusce docti sanctique Episc. solummodo supersunt: — Fragmenta — Epistola canonica — Epistola adversus Paulum Samosatenum —.

DIONYS. (S.) AREOP. — S. Dionysius Areopagita a S. Paulo ad fidem conversus, Episcopus Atheniensis instituta est. Palmam martyrii adeptus est Athenis, anno 95. Opera S. Dionysio attributa, cum scholiis S. Maximi, et paraphrasi Pachimeriae Graece et Latine... —

DIONYS. (S.) CART. — Dionysius Carthusianus, natione Belga, in dioecesi Leodi natus, migravit ad Dominum anno 1471. Scientia pariter et virtutibus clarus fuit. *Doctor exstaticus* cognominatus est, Multa huius sunt opera: — De quatuor hominis novissimis — De Immaculata Conceptione — Tractatus adversus Alcoranum — Speculum conversionis peccatoris.... —.

DIONYS. HALICARN. — Dionysius Halicarnasseus Romam adiit, ubi per 22 annos mansit, anno circiter

30 ante I. C. Composuit librum cui titulus est: — De antiquitatibus Romanis —.

DODWELL. — Dodwellus Henricus, natione Anglus, Dublinae natus, anno 1641, professor historiae Oxonii, obiit anno 1711. Quamvis laicus, scientiis ecclesiasticis sese dedit et multa opera composuit quorum praecipua: — Dissertationes Cyprianicae — Acta sincera martyrum, etc. —.

DOMINIC. GUBERN. — Dominicus Gubernatis a Spittelto, ex reformata provincia D. Thomae Apostoli, sacrae theologiae lector, ac chronologus totius ordinis Minorum, florebat saeculo XVII. Plura edidit opera quorum praecipua: — Orbis seraphicus, historia de tribus ordinibus a seraphico patriarcha S. Francisco institutis, deque eorum progressibus et honoribus per quatuor mundi partes — Umbra illuminata, — Descriptio status, quem seraphica religio habebat anno 1680 —.

DOMINIS. — Marcus Antonius De Dominis, primum monachus Societatis Iesu, deinde Episcopus, et partibus Protestantium addictissimus, ad veram fidem rediit, deinde suae conversionis poenituit. Prope Dalmatiam natus est, anno 1566, ex familia Gregorii X et veneno interit Romae, anno 1624. Scripsit: — Tractatum de republica ecclesiastica — et alterum opus cui titulus est: — De radiis visus et lucis in vitris perspectivis et iride —.

DONAT. — Hyacinthus Donatus, ordinis Praedicatorum, scripsit opus cui titulus est: — Praxis rerum regularium —.

DONEAU. — Hugo Donellus, iurisconsultus XVI saeculi, Avarici et Aureliae iuris professor, sanus evasit e caede Protestantium et Allemaniam adiit, ubi decessit professor iurisprudentiae, anno 1591. Iuris et litterarum peritissimus erat. Huius opera sunt: — Commentaria iuris civilis — Opera posthuma, et De testamentis —.

DOUIAT. — Douiatius Ioannes, Lutetiae advocatus ad Parlamentum, natione Gallus, Lutetiae decessit anno 1688. Doctorum iuris facultatis Parisiensis decanus, solus lector et regalis professor iuris canonici in collegio Galliae, regis historiographus, et unus ex Academia erat. Modestia, aequitate, misericordia erga pauperes insignis. Cuius sunt opera praecipua: — Epitome historiae Graecae et Romanae — Praenotiones canonicae et civiles — Historia iuris canonici — Laudes viro- rum illustrium Veteris Testamenti —.

DRIED. — Ioannes Driedo vel Dridoens, clarus theologus XVI saeculi, natione Belga, studuit Lovanii. Canonici S. Petri Lovaniensis et parochi S. Iacobi eiusdem urbis muneribus functus est. Migravit ad Dominum anno 1535. Inter opera theologica quae scripsit eminent: — De gratia et libero arbitrio — De eccl. scripturis — De libertate Christiana — De captivitate et redemptione generis humani — De concordia liberi arbitrii et praedestinationis —.

DRIPT. — Laurentius A Dript, Gladbacensis SS. Theologiae lector, principis Paderbornensis in ecclesiasticis consiliarius, et in spiritualibus commissarius, florebat XVII saeculo. Cuius sunt opera praecipua: — Anti-Decalogus — Theologus politicus... —.

DROUWEN. — Renatus Drouvenius (René Drouin), natione Gallus, ingenio et virtute clarus, ordinis Praedicatorum, in Italia decessit quam adierat exsul e patria propter res Iansenianas, an. 1742. Scripsit opus, cui titulus est: — De re sacramentaria —.

DUARD. — Duardus Leonardus edidit: — Commentarium bullae Coenae —.

DUAREN. — Franciscus Duarenus, clarus professor iuris Avarici ubi decessit an. 1559. Si historico de Thou adhibeas fidem, optimus erat sui aevi iurisconsultus. Scripsit opera sequentia: — Pro libertate Ecclesiae Gallicae adversus Romanam, defensio Parisiensis curiae — De sacris Ecclesiae ministeriis ac beneficiis libri octo — Commentaires sur le Code et sur le Digeste — Lettre sur les plagiaires.

DUBOIS. — Girardus Dubois e congregatione Orato-

rii, Aureliae natus anno 1628, migravit ad Dominum an. 1696. Bibliothecarii muneribus functus est, domus Sancti Honorati et manuscripta P. Le Cointre habuit. Cuius: — Historia Ecclesiae Parisiensis —.

DUCASS. — Ducasse Franciscus, clarus canonista, natione gallus, canonicus, deinde archidiaconus et officialis Condomii, in hac urbe decessit anno 1706. Scripsit duo opera, cui tituli sunt: — De iurisdictione ecclesiastica contentiosa — De iurisdictione voluntaria —.

DUCHESN. — Duchesnius Andreas (André Duchesne), natione Gallus, historiarum clarus et doctus scriptor, cum ad villam iret, obtritus curru fuit et Lutetiae decessit an. 1640. Cuius praecipua sunt opera: — Historia Francorum et Normannorum scriptores — Summorum Pontificum historia — Cardinalium Gallorum historia — Collectio scriptorum historiae Gallicae.

DUENN. — Petrus Duennas edidit opus cui titulus est: — Regulae —.

DUGUET. — Iacobus Iosephus Duguet, natione Gallus, theologiae professor Lutetiae, Quesnelli amicus, sese opposuit const. *Unigenitus*, ideoque per multas regiones vitam errantem degere coactus est. Ob. Lutetiae, 1733. Multa et optima scripsit opera. *Duguet, solide et touchant*, inquit abbas Trublet, *tient de Nicole et de Fénelon*: — Traités dogmatiques sur l'Eucharistie, sur les exorcismes et sur l'usure — Commentaires sur l'ouvrage des six jours et sur la Genèse — Explication du livre de Job — Explication de 75 psaumes — Plusieurs autres commentaires sur l'Ecriture — Traité des principes de la foi chrétienne — Conférences ecclésiastiques — De l'institution d'un prince, ou Traité des qualités, des vertus et des devoirs des souverains —.

DUHAM. — Duhamel Ioannes Baptista, natione Gallus, in Normannia natus, e congregatione Oratorii, deinde parochus, cancellarius tandem Ecclesiae Baiocensis, electus a Colbert fuit secretarius Academiae scientiarum. Clarus est et ingenio et scientia necnon operibus, quorum praecipua sunt: — Theologia speculatrix et practica — Astronomia physica — De meteoris et fossilibus — De consensu veteris et novae philosophiae — Histoire de l'Académie des sciences —.

DUN. DE CHARN. — Franciscus Ignatius Dunod de Charnage, natione Gallus, decessit anno 1752, scientia et probitate clarus. Scripsit opera plura, inter quae: — Traité des prescriptions — De la mainmorte et des retrais — Mémoires du comté de Bourgogne.

DUPASQ. — Sebastianus Dupasquier, Minorita conv., sacrae theologiae doctor emeritus, pater provinc. S. Bonaventurae, et conventus Camberiensis alumnus, XVII saeculo florebat. Litteris mandavit: — Summam philosophiae scholasticae — et Summam theologiae Scoticae —.

DUPIN. — Gabriel Du Pineau, natione Gallus, Andegavi natus anno 1573, in eadem urbe decessit 15 Octob. 1644. Iurisconsultus celebris fuit, vicissim consiliarius ad praesidiale et dux generalis magisterque Andegavi. Cuius opera sunt: — Quaestiones et consultationes — Notae in ius canonicum latinae —.

DUPIN. — Ludovicus Elias Dupinius, natione Gallus, in Normannia natus anno 1657, clericus, illustris doctor Sorbonicus, agitatum post vitam, Lutetiae decessit anno 1719. Iansenianae parti addictus erat. Maximus ordo, stylus parum correctus, sed facilis et nobilis, moderataeque opinioniones in suis operibus eminent. Huius praecipuum opus est: — Nova bibliotheca auctorum ecclesiasticorum, cum tractatu de antiqua Ecclesiae disciplina —.

DURAND. — Bartholomaeus Durandus, Gallus, Antipolensis, iubilatus lector provinciae S. Ludovici regul. observ. ac pater, vir ingenio clarus, sermone scholasticus ac religiosissimus, florebat desinentis XVII saec. Scripsit ac edidit opera sequentia: — Clypeus Scoticae theologiae contra novos eius impugnatores — Fides vindicata, quatuor libris comprehensa, in quibus refutantur haereses — Dissertationes ecclesiasticae pro foro tam sacramentali, quam contentioso — Rationale divinarum Officiorum —.

DURAND. — Guillelmus Durandus, cognominatus *Speculator*, natione Gallus, doctor, iuris canonici professor apud Modenas, capellanus Summi Pontificis Clementis IV, et auditor palatii, missus ad Conc. Lugdunense celebratum anno 1274, denique Episcopus factus Mimatensis anno 1286, Romae migravit ad Dominum anno 1296. Cuius opera: — *Speculum iudiciale* — *Repertorium aureum iuris* — *Rationale divinorum Officiorum* —.

DURAND. — Ioannes Stephanus Durandus (Duranti) natione Gallus, advocatus generalis, deinde primus praeses ad parlamentum factus ab Henrico III, occisus fuit tempore furorum (de la Ligue), anno 1589. Opus illi attributum fuit optimum, cui titulus est: — *De ritibus Ecclesiae catholicae* —.

DUV. — Andreas Duvallius, natione Gallus, regius in Sorbona professor, theologus non magni pretii, Richerii infensus hostis, ob. an. 1638. Plura opera composuit: — *Commentarium scilicet in Summam S. Thomae* — *De suprema Romani Pontificis in Ecclesiam potestate* —.

E

ECHARD. — Echardus Iacobus, natione Gallus, Rothomagi natus anno 1644, ordinis Praedicatorum, Lutetiae ob. 1724. Partim scripsit opus, cui titulus est: — *Scriptores ordinis Praedicatorum recensiti notisque historicis et criticis illustrati* —. Scripsit quoque: — *Sancti Thomae Summam suo auctori vindicatam* —.

ECKED. — *Forsitan* Eikelius, Eichelius de Rautenkron Ioannes, iurisconsultus et litterarum cultor, natione Germanus, qui plura opera ad iurisprudentiam attinentia composuerat, ob. 1688. Citantur huius Ecked: — *Commentaria ad tit. ff. de rebus dubiis* —.

ECKIUS. — Eckius Ioannes, natione Germanus, natus anno 1486, theologiae professor doctissimus, multa scripsit adversus Lutherum, Carlostadt, Melancthon, et fortiter egit contra Protestantes; migravit ad Dominum an. 1543. Cuius sunt: — *Homiliae* — *Opera contra Lutherum* — *Tractatus duplex de sacrificio Missae* — *Commentaria in prophetam Aggaeum* —.

EHVENT. — Adamus Ehventreich, Societatis Iesu, cui attribuitur opus: — *Principiorum de usu probabilis opinionis declaratio* —.

EISELIN. — Michael Eiselinus, natione Germanus, patria Gamundianus in Suevia, sacrae theologiae doctor, accessit ad Societatem Iesu anno 1584. Philosophiam triennio, theologiam 21 annis professus est Dilengae et Ingolstadii, ingenti plausu atque fructu. Ictus apoplexia prope Constantiam migravit ad Dominum die 16 Nov. 1613. Edidit: — *Disputationes theologicas de divina gratia* —.

EISENH. — Eisenhart Ioannes Fridericus, doctus iurisconsultus, natione Germanus, iuris professor, obiit an. 1783. Multa opera scripsit, inter quae praecipua sunt: — *De iure diplomatico* — *Institutiones historiae iuris litterariae* — *Institutiones iuris Germanici privati* —.

ELIEL. — Beniaminus Eliel, Belga, ex Minoritis Recollectis prov. Argentinae, seu superioris Germaniae, sacrae theologiae professor publici iuris, ineunte saeculo XVIII fecit: — *Theologiam moralem sacramentalem*, per modum conferentiarum casibus practicis applicatam —.

ELIZ. — Michael de Elizalde, natione Hispanus, patria Echalarensis in dioecesi Pampilonensi, Societatem Iesu complexus est anno 1635. Docuit humaniores litteras, philosophiam et decem annis theologiam scholasticam partim Vallisoleti, partim Salmanticae, partim Romae, deinde Neapolim missus, collegii S. Francisci Xaverii studiis praefuit. Redux in Hispaniam Vallisoleti praefecturam studiorum aliquandiu gessit. Edidit dum Neapoli degeret: — *Formam verae religionis quaerendae et inveniendae* —.

EMMAN. A MONT. OLIVET. — Emmanuel a Monte Oliveti, Lusitanus, ex oppido Villa del Conde, provinciae Portugalliae Regul. observant. alumnus, iubilatus lector, definitor, ac in iure canonico et regulari eruditissimus, praelo dedit vernacule satis egregium opus inscriptum: — *Practica regularis, ac modus procedendi in visitationibus iudicialibus alumnorum Seraphicae religionis* — *De casibus reservatis* —.

ENGEL. — Ludovicus Engel, Austriacus, Walgramiensis, ordinis S. Benedicti, Mellicii professus, in universitate Salisburgensi SS. Canonum professor longe celeberrimus in lucem emisit versus medium XVII saec.: — *Collegium universi iuris canonici* —.

ENGELBR. — Hermannus Henricus Engelbrecht, natione Germanus, iurisconsultus, iuris professor et tribunalis praeses, ob. 1760. Cuius praecipua opera: — *De meritis Pomeranorum in iurisprudentiam naturalem* — *Selectiores consultationes collegii iurisconsultorum academiae Cryptisvallensis* —.

ENGELGRAV. — Henricus Engelgrave, natione Belga, Antuerpiae natus, Societatis Iesu, professor in multis collegiis et denique rector Antuerpiae. Ob. Antuerpiae 8 Mart. 1670. Magna scientia praeditus erat. Multa opera edidit quorum praecipua sunt: — *Lux evangelica in omnes dominicas, duobus tomis* — *Coeleste pantheon in festa et gesta sanctorum* — *Coelum empyreum in festa per annum, et in omnes ordinum patriarchas et particulares tutelares*... —.

EPIPHAN. — S. Epiphanius, Ecclesiae Pater, in Palaestina natus, Salaminae Episcopus factus, anno 368, adversus Origenem, Arium, Apollinarem impugnavit, migravit ad Dominum anno 403.

ERASM. — Desiderius Erasmus in Hollandia natus, anno 1467, ob. 12 iul. 1536. Totum mundum fere peragraverat, apud omnes benigne receptus curias; ingenio, scientia et scriptis clarus erat. Multa opera edidit inter quae: — *Dementiae laudes* — *Colloquia* — *Novi Testamenti versio* —.

ERCOL. — Ercolus Hieronymus, iurisconsultus Romanus: — *Dissert. del giuoco del lotto, che sia degno di essere da per tutto proibito* —. (Tom. V, 238).

ESBACH. — Esbach, iurisconsultus, opera iurisconsulti Carpzovii notis ampliavit.

ESCOB. — Antonius de Escobar et Mendoza, natione Hispanus, patria Vallisoletanus, Societatem Iesu complexus an. 1604; vir scientia, zelo, sanctitate, devotione erga sacram Virginem clarus et eximius praedicator, efflavit animam omnibus virtutibus ornatam Vallisoleti, die 4 iul., anno 1669. Edidit laboriosissimus ille plura opera, quorum praecipua: — *Commentaria in Evangelia sanctorum, et temporis, panegyricis moralibus illustrata* — *Vetus et novum Testamentum literalibus et moralibus commentariis illustratum* — *Universae theologiae recentiores sententiae* — *Liber theologiae moralis* —.

ESPARS. — Martinus de Esparsa Artieda, natione Hispanus, e Societate Iesu, quam complexus est an. 1621, florebat XVII saeculo. In pluribus locis professor fuit philosophiae et theologiae, deinde censor librorum a Societate Iesu edendorum, qualificator Sacrae Inquisitionis Romanae et consultor Sacrae Congregat. Rit. Edidit: — *Cursum theologicum, libris decem* — *De immaculata Conceptione B. Mariae V. deducta ex origine peccati originalis* — *De virtutibus moralibus in communi* —.

ESPEN. — Claudius d'Espence, latine Espencacus, natione Gallus, Sorbonicus doctor, vir iudicio et modestia eminens, bonus praedicator, Lutetiae decessit 1571. Multa reliquit opera eleganter et nobiliter scripta: praecipua sunt: — *De matrimoniis clandestinis* — *Commentaria in epistolas S. Pauli ad Timotheum et ad Titum* — *De institutione principis Christiani* —.

ESPEN. — Vide Van Espen.

ESTI. — Guillelmus Estius (William Hessels Van Est), natus in Hollandia, an. 1542, clarus theologus, doctor Lovaniensis, theologiae professor Duaci, semi-

narii superior, praefectus ecclesiae S. Petri et cancellarius Universitatis, ob. in hac urbe 1613. Edidit multa opera, quorum praecipua: — Commentaria in Magistrium sententiarum — Commentaria in epistolas S. Pauli — Notae in loca difficiliora Scripturae sacrae... —.

EUGEN. LOMBARD. — Vide Sfondratus.

EURIPID. — Euripides, natione Graecus, Salaminae natus anno (A. C.) 480, illustris poeta tragicus, primus minister Archelai, rex Macedoniae, decessit anno 407. Composuerat 75 tragoedias, quarum 19 supersunt et 132 versus vicesimae.

EUSEB. — Pamphilus Eusebius, circiter 267 natus, Episcopus Caesariensis anno 313, Conc. Nicaeno adfuit 325, et condemnationi errorum Arii subscripsit. Ob. an. 338. Multa reliquit eximia opera: — Historia ecclesiastica — Chronicon — De praeparatione et demonstratione evangelica — Commentaria in Psalmos et Isaia —.

EUTHIM. — Euthimius Zigabena, monachus Constantinopolitanus in XII saeculo, iussus ab Alexio I, opus composuit, cui titulus est: — Panoplia — seu confutatio omnium errorum. Scripsit quoque — Commentaria in Psalmos, in Cantica et in Evangelia.

EVAGR. — Evagrius, cognomine Scholasticus, Epiphaniae natus anno 536, advocatus, deinde Antiochiae quaestor, *Historiam ecclesiasticam* composuit, in sex libris distributam.

EVEI. — Iacobus Eveillon, natione Gallus, canonicus Andegavensis, natus anno 1572, migravit ad Dominum 1651. Misericordia erga pauperes insignis, hic doctus clericus plura composuit opera quorum praecipua sunt: — De processionibus ecclesiasticis — De recta psallendi ratione — *Traité des excommunications et des monitoires* —.

EVERARD. — Everardi Nicolas (Klaas Everts) in Zelandia natus, iurisconsultus, canonicus Bruxellarum, consiliarius curiae supremae, in hac urbe decessit an. 1532. Edidit: — *Topica iuris*, sive loci argumentorum legales — *Consilia*, sive responsa iuris —.

EYB. — Eybel Iosephus Valentinus, natione Gallus, professor iuris canonici Viennae, ob. 1805. Cuius duo praecipua opera sunt: — *Ordre des principes de la jurisprudence ecclésiastique* — *Corps de droit pastoral moderne* — *Introduction au droit ecclésiastique des catholiques* —.

EYMERIC. — Eymericus Nicolaus, ordinis Praedicatorum, natione Hispanus, Gerundae ob. an. 1399. Inquisitor fuit contra Valdenses, cappellanus Gregor. XI, et causarum haereticarum iudex. Cuius praecipuum opus: — *Directorium inquisitorium* —.

F

FAB. (A.) — Antonius Faber (Favre), iurisconsultus celebris XVII saeculi, natione Gallus, Sabaudiae senatus protopraeses, ob. 1624. Plurima de iure egregie scripsit: — De erroribus interpretum iuris — *Comment. in Pandectas* — *Codex Fabrianus*... —.

FAB. (M.) — Mathias Faber, natione Germanus, gente Bavarus, procancellarius Universitatis de Catholica religione in Palatinatu optime meritis, Societatem Iesu iam senex complexus est, et ob. Tyrnaniae anno 1553. Ante ingressum in Societatem Iesu ediderat latine: — *Concionum opus tripartitum* — *Controversias contra Altorfenses professores* —.

FAB. (Ph.) — Philippus Faber, Faventinus, Convent. theologus vere doctus, in universitate Patavina sacrae theologiae publicus professor, ordinis Minorum, in eunte XVII saeculo florebat. Scripsit: — *Quaestiones praecipuas philosophiae*, iuxta mentem Scoti — *Commentaria in quatuor libros Sententiarum* — *Disputationes theologicas de poenitentia* — *Expositiones in metaphysicam*... — Alius est Faber Xaverius, ordinis Mino-

rum, qui scripsit opus cui titulus est: — *Compendium de casibus reservatis* —.

— Cuiusdam Fab. Pet. citantur *Commentaria* ad titulum: — *De regalibus iuribus* —.

FABRIC. — Fabricius Ioannes Albertus, natione Germanus, eloquentiae professor Hammoniae, eruditissimus et doctissimus bibliographorum, natus Lipsiae an. 1668, apud Hammonienses decessit, 3 apr. 1736. Scripsit multa opera quorum praecipua sunt: — *Codex apocryphus Novi Testamenti collectus* — *Bibliotheca Graeca*, sive notitia scriptorum veterum Graecorum quorumcunque monumenta integra aut fragmenta edita exstant — *Bibliotheca latina ecclesiastica* —.

FABROT. — Fabrotus Carolus Annibal, natione Gal- lus, in Provincia natus an. 1580, in eadem Provincia professos iuris et consiliarius ad Parlamentum, ob. 1659. Cuius praecipua opera sunt: — *Notae in Instituta Iustiniani* — *Tractatus de usura* — *Collectio constitutionum ecclesiasticarum* — *Bibliotheca iuris canonici* —.

FACHIN. — Fachineus vel Fachinus forte iurisconsultus cui attribuitur opus quod titulum praebet: — *Controversia iuris* —.

FAGNAN. — Fagnanus Prosper, patria Romanus peritus iurisconsultus, per quindecim annos secretarius Sacrae Congregat., oculis orbatus 44 anno aetatis suae, attamen usque ad obitum 1678 labori incubuit. Scripsit eximium opus, cui titulus est: — *Commentaria in Decretales* —.

FAGUND. — Stephanus Fagundez, Societatis Iesu, natione Hispanus, vir doctus et pius, migravit ad Dominum anno 1645. Scripsit: — *In praecepta Ecclesiae et Decalogi* — *De iustitia et contractibus* —.

FARGN. — Franciscus de Fargna, doctor utriusque iuris, scripsit opus cui titulus est: — *De iurepatronatus* —.

FARINAC. — Prosper Farinacius (Farinacci), celebris iurisconsultus, patria Romanus, natus anno 1554, vir dubia probitate, munere procuratoris fiscalis maxima cum severitate functus est; non pauca scripsit opera inter quae: — *Decisiones Rotae Romanae* — *Theoria criminalis* — *Consilia* —.

FASSON. — Fassoni Liberatus, doctus monachus ordinis Scholarum piarum, ob. Romae an. 1767. Scripsit: — *De cultu Christo a magis adhibito* — *De piarum in sinu Abrahae beatitudine ante Christi mortem* — *De Leibnitiano rationis principio* — *De miraculis adversus Ben. Spinosam* —.

FELIN. — Felinus Sandaeus, iurisconsultus, ineunte XVI saec. florebat; Rotae causarum auditor fuit sub Alex. VI. Scripsit: — *Commentarios in libros Decretalium* — *Historiam Alphonsi Aragonis* —.

FENECH. — Fenech Ioannes Lucas, iuris utriusque doctor, Romae parochus, scripsit librum cui titulus est: — *Flores casuum conscientiae* —.

FERRAR. — Ferrari vel Ferrarius Franciscus Bernardinus, Mediolanensis doctor, anno natus 1577, ob. 1669. Peragravit Italiam et Hispaniam ut libros colligeret. Scripsit: — *De ritu sacrarum concionum* — *De veterum acclamationibus et plausu libri septem* — *Thesaurum antiquitatis Romanorum* —.

FERRET. — Emilius Ferret, peritus iurisconsultus XVI saecul., natione Italus, secretarius S. Pontificis Leonis X, consiliarius ad Lutetiae parlamentum, ob. 1552. Scripsit: — *Opera iuridica* —.

FEVARD. — Franciscus Fevardentius, ordinis Minorum, natione Gallus, sacrae theologiae doctor, Constantiae Neustriacae natus 1541, contra haereticos ardentem praedicavit: multa cuius exstant opera: — *Theomachia Calvinista* — *Historia Iobi* — *Homiliae* —. Migravit ad Dominum an. 1610.

FILARG. — Petrus Filargus, ordinis Minorum, doctor refulgidus, Episcopus Mediolanensis, Cardinalis, deinde Papa electus 1409, sub nomine Alexandri V, multa opera scripsit, quorum praecipua: — *Commentaria in IV libros Sententiarum* — *Quodlibeta* — *Regulas cancellariae* —.

FILLIUC. — Vincentius Filliucius, natione Italus, patria Senensis, e Societate Iesu, rector primum Senensis collegii, poenitentiarius deinde Papae constitutus est et responsor ad quaestiones conscientiae, donec obierit Romae anno 1622. Scripsit: — Moraliū quaestionum de Christianis officiis et casibus conscientiae ad formam cursus — Appendicem posthumam de statu clericorum —.

FLAV. IOSEPH. — Vide Iosephus.

FLEURY. — Fleury Claudius, clericus, natione Gallus, sub-praeceptor puerorum principum Galliae, unus ex Academia, vir doctrina, scientia et virtutibus omnibus clarus, migravit ad Dominum anno 1723. Multa opera scripsit, quorum praecipua: — Histoire ecclésiastique — Histoire de l'Eglise gallicane — Institution au droit ecclésiastique — Moeurs des premiers Chrétiens — Catechismus philosophicus — Histoire du droit français —.

FLODOARD. — Flodoardus seu Frodoardus, historicus Ecclesiae Rhemensis, natione Gallus, clericus, deinde monachus, ob. in monasterio S. Remigii an. 966. Scripsit: — Chronicon seu historiam ecclesiae Rhemensis —.

FLOREZ. — Florez Henricus, natione Hispanus, natus anno 1701, ordinis S. Augustini, doctissimus monachus, ob. 1772. Scripsit opus, cui titulus est: — España sagrada, theatro geographico-historico de la Iglesia de España.

FLORIAN. — Ioannes Petrus Claris de Florian, natione Gallus, unus ex Academia, ob. Cellis 1794. Multa opera edidit sermonis suavitate insignia, quorum praecipua: — Nouvelles — Fables nouvelles — Numa Pompilius — Contes —.

FLORIMUND. DE REMUND. — Florimundus de Remundo, natione Gallus, consiliarius ad parlamentum Burdigalense, ob. anno 1602. Scripsit plures tractatus, inter quos eminent: — Tractatus de Antichristo — De origine haereson.

FONTAN. — Franciscus Fontana, provinciae Lombardiae, patria Comensis, ordinis Praedicatorum, concionator celebris, theologus apprime doctus; cuius cum laude meminerunt Alphonsus Fernandez et Maraccius. Floruit anno 1595, et fuit prior in pluribus conventibus. Edidit: — De rosario beatissimae Virg. Mariae librum unum —.

FONTAN. IACOB. — Fontana Iacobus, natione Flandrensis, e Societate Iesu, Romae decessit, anno 1761: peritus et ardentissimus fuit Ecclesiae defensor. Edidit praecipue opus: — De bulla *Unigenitus* —.

FONTANIN. — Fontanini Iustus, natione Italus, Archiepisc. Ancyrensis, canonicus Ecclesiae Sanctae Mariae Maioris, Romae ob. anno 1736. Doctissimus erat et fere cum omnibus doctis commercio utebatur epistolarum. Inter praecipua opera huius Episcopi numerantur: — De corona ferrea — Biblioteca dell' eloquenza italiana — Achates Isiacus annularis commentariolo illustratus ex musaeo Alex. Capponii — Vindiciae antiquorum diplomatum — De antiquitatibus Hortae coloniae Etruscorum.

FORNAR. — Martinus Fornarius, natione Italus, patria Brundisus, e Societate Iesu, professor litterarum humaniorum, migravit ad Dominum Romae, in domo professorum, an. 1612. Scripsit: — Institutionem confessoriorum ea continentem, quae ad praxim audiendi confessiones pertinent — Annotationes et additiones de sacro ordine —.

FORSTER. — Forsterus Nathaniel, theologus, philosophus, natione Anglus, sacrae theologiae doctor, plurium Episcoporum cappellanus, canonicus ecclesiae Bristolii, deinde praedicator regis, apud Westmonasterium migravit ad Dominum, anno 1757. Praecipua huius opera sunt: — Platonis dialogi quinque — Tractatus de matrimonio minorum — De antiquitate artium — Popery destructive of the evidence of christianity —.

FORTI. — Forti Petrus Maria, e Societate Iesu, scripsit opus, cui titulus est: — Tractatus de conservatoribus —.

FORTUNAT. — Fortunatus a Brixia, huiusce civitatis Episcopus, in Longobardia, philosophus Longobardorum cognominatus est. Familiaris erat S. Germano Parisiensi. Migravit ad Dominum anno 569. Ei attribuitur: — Philosophia sensuum mechanica —.

FORTUNAT. VENANT. — Fortunatus Venantius, Episcopus Pictaviensis, natione Italus, egregius poeta, migravit ad Dominum anno 609.

FRANCES. M. — Michael Antonius Frances de Urrutigoyti, archid. Caesaraugustanus, cuius citatur opus, cui titulus est: — De ecclesiis cathedralibus —.

FRANCES. THOM. — Thomas Frances de Urrutigoyti, Hispanus, Caesaraugustae natus et Didaci Barbastrensis Episcopi germanus frater, provinc. Aragonum regularis observ. filius, ac ex-minister provincialis, lector iubilatus, et ordinis ex-secretarius generalis, florebat XVII saeculo, vir quidem apprime doctus, latine edidit: — Certamen scholasticum, expositivum argumentum pro Deipara, continens quae de instanti conceptionis possunt.. — et alia multa opera.

FRANCIOTT. — Franciotti Caesar, vir eximius, natione Italus, clericus regularis S. Mariae de Luca, edidit opus, cui titulus est: — Historia sacra Lucensis, 1613 —.

FRANCISC. (S.) PAT. — S. P. Franciscus Assisias, natione Italus, natus in Umbria anno 1182, patriarcha Minorum, vir insigni virtute praeditus, migravit ad Dominum anno 1226. Varia scripsit opuscula — Orationes diversas — Epistolas — Collationes monasticas — Apophtegmatas — Familiaria — Colloquia — Parabolas — Oracula et sententias — ac varia alia.

FRANCISC. A MARC. — Franciscus de Marchia, Pice-nus, Minorita, scripsit: — Commentaria in libros naturales Aristotelis — In IV libros Sententiarum — In quatuor evangelistas —.

FRANCISC. DE CAND. — Franciscus a Candia, doctor fertilis appellatus, scripsit: — In quatuor libros Magistri sententiarum uberes commentarios —.

FRANCK. — Franck Ioannes Christianus, iurisconsultus, natione Germanus, scripsit: — Bibliothecam academicam — Institutiones iuris cambialis —.

FRANCOLIN. — Balthasar Francolinus, natione Italus, Societatem Iesu complexus est anno 1666, theologiam et philosophiam Romae docuit, et in collegio Romano ob. anno 1709 eximius scientia et virtute. Scripsit: — Tyrocinium theologicum — Disciplinam poenitentiae —.

FRANCUS. — Philippus Francus, iurisconsultus cui tribuitur opus: — Commentaria in Decretales —.

FRANTZKE. — Frantzke Georgius, iurisconsultus, natione Germanus, iuris professor et cancellarius curiae iustitiae apud Gotham, anno 1659 obiit. Scripsit: — Doctrinam de laudemis — Commentaria ad priores XXI libros Digestorum — Resolutionum libros tres — Commentarium ad instituta —.

FRASS. — Claudius Frassen, natione Gallus, natus anno 1620, ordinis Minorum, definitor generalis S. Francisci Observantiae, doctor Sorbonicus, custos Lutetiae, in hac urbe migravit ad Dominum, anno 1711. Scripsit: — Scotum academicum — Philosophiam — Theologiam — Disquisitiones theologicas.

FRAXINELL. — Fraxinellus Paulus, natione Italus, alumnus congregationis Lombardiae, vixit saeculo XVII, S. Theologiae doctor, vir insigni eruditione ornatus, Bononiae theologiae professor. Erat consultor S. Inquisitionis, et ab Urbano VIII Pontifice Maximo constitutus fuit vicarius generalis apostolicus congregationis Carbonariae: — Bononiae 1639 exspiravit. Ordinis erat S. Augustini. Edidit opus, cui titulus est: — De sacerdotum obligationibus ad missas pro aliis ex iustitia celebrandas —.

FREHER. — Freherus Marguardus, natione Germanus, iurisconsultus, iuris professor, adhibitus in rebus difficillimis ab electore Friderico IV, ob. 13 Maii 1614. Multa opera scripsit, quorum praecipua: — Origines Palatinae — De inquisitionis processu — Rerum Bohe-

micarum scriptores — Rerum Germanicarum scriptores — Corpus historiae Franciae —.

FRITSCH. — Frithsch Ahasyer, natione Germanus, eruditus, iurisconsultus, philosophus, ob. an. 1701. Composuit ducenta opera, sexaginta iurisprudentiae, et asceticae tredecim: — De primariis precibus imperialibus —.

FROMAG. — Vincentius Fromageau, theologus et ca-
suista Lutetiae natus XVII saeculo, doctor Sorbonicus, humilitate, pietate et scientia clarus, migravit ad Dominum anno 1705. Edidit: — Decisiones casuum conscientiae —.

FUGA. — Vincentius Fuga, historiae et geographiae in seminario Patavino lector, edidit opus, cui titulus est: — Notitiae orbis sacri et profani —.

FULGENT. (S.) — Fabius Claudius Gordianus Fulgentius, natione Africanus, primum monachus, dein Episc. Ruspensis, adversus Arianos fortiter restitit, exsulque a Trasisnundo, rege Vandalorum, Sardiniam adiit. Hildericus regnante in Italiam rediit; ob. 533. Vir ille eximius virtute et scientia multa theologica opera composuit.

FUM. — Bartholom., vide Armilla.

G

GAB. BIEL. — Gabriel Biel, unus ex illustrissimis scholasticis sui saeculi, philosophiam et theologiam diu Tübingae docuit, ubi decessit anno 1495. Edidit: — Commentaria in lib. Sententiarum — Expositionem in canonem Missae —.

GAB. — Gabriel, ordinis Minorum, lector cappuccinus, edidit opus cui titulus est: — Theologia moralis —.

GAGLIARD. — Gagliardus Paulus (Gagliardi), doctus canonicus Brixiae, ubi decessit anno 1742. Multa opera scripsit inter quae eminent: — Note a' Vescovi Bresciani d' Ughelli — Institutiones iuris canonici —.

GAIL. — Gailus Andreas, natione Germanus, peritus iurisconsultus, in negotiis difficilioribus adhibitus ab imperat. Maximil. II et Rudolpho II, multos edidit tractatus de iure: — Decisiones camerae imperialis — Practicas observationes —.

GAITT. — Iacobus Gaitte, Sorbonicus doctor, canonicus Luconensis, Lugduni edidit opus (1678), cui titulus est: — Tractatus de usura et foenore —.

GALAN. — Galanus Clemens, natione Italus, patria Neapolitanus, Theatinus, missionarius in Armenia, edidit in lucem opus percelebre, cui titulus est: — Conciliatio Ecclesiae Armenae cum Ecclesia Romana, ex testimonio Patrum et doctorum Armeniae —.

GALATIN. — Galatinus Petrus Colonna cognominatus, ordinis Minorum, peritus in linguis et in theologia, contra Iudaeos in lucem emisit opus, cui titulus est: — Opus de arcanis catholicae veritatis —. Adhuc inter vivos erat Galatinus anno 1532 —.

GALEN. — Galenus Claudius, Pergami natus, in Asia Minore, anno 131, celeberrimus medicus si excipias Hippocratem, Antonio, Marco Aurelio et Lucio Vero imperantibus florebat. Scripsit opera sequentia: — De anatomicis administrationibus — De usu partium — De loc. affectu — De curandi ratione per sanguinis missionem — Commentaria ad aphorisma Hippocratis —.

GALEOT. — Galeota Fabio Capece, Neapolitanus, consiliarius regis, dein regens consilii magni Italiae in XVII saeculo, edidit opus, cui titulus est: — De officio ac realium prohibita sine principis auctoritate commutatione et alienatione, eorumque restricta successione — et alia, quibus tituli: — Responsa fiscalia — Controversiae legales —.

GALESIN. — Petrus Galesini, Mediolanensis protonotarius, historicus, clericus, sub Gregorio XIII et Sixto V florebat. Annotavit *Martyrologium Romanum*. Scripsit opus, cui titulum dedit: — Teatro pontificale —. Migravit ad Dominum circiter anno 1590.

GALFRID. — Galfredus vel Godefridus de Fontibus, Anglus, a morum gravitate cognominatus *Doctor venerandus*, florebat circa annum 1240. Vir egregia praestans auctoritate ad regendum, eruditione ad docendum, guardianum Parisiensem egit, ubi etiam publice praelegit. Scripsit: — In Magistrum sentent., lib. IV. — Quodlibeta multa — Expositionem in regulam S. Francisci — De infantia S. Edmundi —.

GALIFECT. — Galifect Iosephus, e Societate Iesu, composuit percelebre opus, cui titulus est: — De cultu sacrosancti cordis Iesu — Romae editum, 1726.

GALLET. — Galletti Petrus Ludovicus, Romae natus anno 1724, ordinis S. Benedicti, praesul Cyrenensis, ob. an. 1790. Scripsit multa opera, inter quae praecipua sunt: — Del primicerio della santa Sede Apostol. — Ragionamento dell' origine e de' primi tempi dell' abadia Fiorentina —.

GALL. — Franciscus Galli, iurisconsultus Brixianus, edidit opus, cui titulus est: — De contractibus —.

GALLICC. — Galliccioli Ioannes Baptista, natione Italus, in Orientis cognitione peritus, Venetiis linguam Hebraicam et Graecam docuit. In hac urbe decessit an. 1806. Scripsit: — In edit. Gregor Magni — Isagog. — Dizionario Latino-Italiano della sacra bibbia — Dissertazione dell' antica lezione degli Ebrei e dell' origine dei punti — Memorie Venete antiche, profane ed ecclesiastiche —.

GAMACH. — Gamachaeus Philippus, abbas S. Iuliani Turonensis, doctor et professor Sorbonicus, vir scientia, eruditione, ratiocinio eximius, migravit ad Dominum, an. 1625. Scripsit: — Commentaria in Summam S. Thomae.

GAMBACURT. — Petrus Gambacurta, natione Siculus, e Societate Iesu, philosophiam docuit necnon theologiam in Sicilia, in Gallia, denique Romae. Vir summo consilio ac prudentia clarus, Panormi, collegium ac domum professorum cum laude administravit. Migravit ad dominum Calendis Septembris, anno 1605. Edidit: — De immunitate Ecclesiarum, in const. Gregor. XIV lib. octo —.

GANDAV. — Henricus Gandavensis, Doctor solemnus, natione Belga, doctor et professor Sorbonicus, Tornacensis archidiaconus, in hac urbe decessit anno 1293. Scripsit: — In libros Sententiarum — Catalogum scriptorum ecclesiasticorum —.

GARAMP. — Garampi Iosephus, natione Italus, gente nobilis, multoties legatus fuit ad reges a Clem. XIII, et Clem. XIV, et Pio VI. Cardinalis et Episcopus creatus fuit Montis Faliscorum. Edidit: — Memorie ecclesiastiche, appartenenti all' istoria ed al culto della beata Chiara di Rimini — Saggio di osservazioni sul valore delle antiche monete pontificie.

GARC. — Nicolaus Garcias, natione Hispanus, doctus iurisconsultus, canonicus Abulensis, florebat saeculo XVII. Scripsit: — Tractatum de beneficiis —.

GARNIER. — Garnierus Ioannes, natione Gallus, Lutetiae natus, e Societate Iesu, migravit ad Dominum an. 1681. Vir scientia, iudicio clarus, in casibus conscientiae dirimendis peritissimus. Edidit: — Librum diurnum Romanorum Pontificum — Systema bibliothecae collegii Parisiensis Societatis Iesu — Organi philosophiae rudimenta —.

GASTALD. — Gastaldus Hieronymus (Gastaldi), natione Italus, Archiepiscopus Beneventi et Cardinalis, vir charitate et beneficiis illustris, migravit ad Dominum an. 1685. Scripsit: — Tractatum de avertenda et profliganda peste politico legali —.

GATTIC. — Gattico Ioannes Baptista, natione Italus, e congregatione S. Ioannis Lateranensis, Romae studuit et Neapoli, Lucis Romaeque philosophiam et theologiam docuit. Ob. an. 1754. Scripsit: — De ora-

torii domesticis, et de usu altaris portatilis iuxta veterem ac recentem Ecclesiae disciplinam ecclesiasticorum saeculariumque virorum singula iura et privilegia complectentem —.

GAUDENT. A IAN. — Gaudentius a Ianua edidit opus, cui titulus est: — De visitat. —.

GAUDENT. — Gaudentius Capucinus edidit opus, cui titulus est: — Theologia scholastica ad mentem S. Bonaventurae —.

GAULT. — Gault Eustachius, natione Gallus, Episcopus Massiliensis, primum e congregatione Oratorii, migravit ad Dominum anno 1640. Edidit: — Tabulas chronologicas — Discours de l'Etat et couronne de Suède.

GAVANT. — Gavantus Bartholomaeus, natione Italus, clericus regularis S. Pauli, Mediolani decessit an. 1638. Consultatoris Congr. Rit. et Barnabitarum ducis muneribus functus erat. Edidit: — Thesaurum sacr. rit. in rubricas missales et breviarium — Manuale Episcop. — Praxim dioecesanæ Synodi — Visitationis episcopalis — Octavarum Romanum —.

GEDD. — Geddaeus (Geddes) Alexander, natione Scotus, iurisconsultus, ineunte XVIII saeculo florebat, ob. anno 1802. Scripsit: — De verborum significatione —.

GELEN. — Victor Gelenius vel Gelenus, Germanus, patria Trevirensis, Rhenanae provinciae minorum Capucinorum minister, vir exemplaritate vitae clarus, ac in scholastica et mystica theologia doctor egregius, florebat XVII saeculo. Praelo dedit latine: — Summam practicae theologiae mysticae in omnes ab infimis usque ad supremos divini animi status, operationes et dispositiones magis notabiles —.

GELEN. — Gelenius Sigismundus, Erasmi amicus, Germanus, philologus Pragensis, ob. 1555. Edidit opera quorum tituli sunt: — Vindex libertatis Ecclesiae — Lexicon symphonum quatuor linguarum Graecae scilicet, Latinae, Germanicae et Slavonicae —.

GENEBRARD. — Genebrardus Gislebertus, natione Gallus, linguae Hebraicae professor in collegio regali, Archiepiscopus Aquarum Gratianarum, unus ex doctissimis huius saeculi, sed non iudicio praestantissimus, ob. 1597. (Il avait partagé les fureurs de la Ligue). Scripsit multa opera, quorum praecipua sunt: — Chronographiae libri quatuor — Commentarium in Psalmos — Libros de Trinitate — Scripta polemica —.

GENET. — Genetus Franciscus, patria Avenionensis, primum canonicus, deinde theologicus Avenionensis, tandem Episcopus Vaisonensis, migravit ad Dominum anno 1702. Scripsit: — Theologiam moralem seu solutionem casuum conscientiae —.

GENNAD. — Gennadius, presbyter Massiliensis, qui S. Augustini opiniones non admittebat de gratia et libero arbitrio, et ideo incidit in suspicionem Pelagianismi, ob. circa ann. 492-493. Scripsit duos libros: — De viris illustribus — Tractatum de dogmatibus ecclesiasticis —.

GENOV. vel GENU. — Iurisconsultus, edidit opus, cui titulus est: — Tractatus de scriptura privata —.

GENOVES. — Genovesi Antonius, natione Italus, philosophus, in urbe Neapolis professor, oeconomiae civilis fundator, apud Neapolim ob. anno 1769. Plura opera composuit, quorum praecipua: — Philosophia civilis — De elementis metaphysicis — De elementis theologiae — Philosophiae meditationes de religione et ethica —.

GENUEN. — Marcus Antonius Genuensis edidit opus, cui titulus est: — Praxis archiepiscopalis curiae Neapolitanae —.

GEORG. — Georgius Dominicus (Georgi), bibliographus, antiquitatis cultor, praelatus litterarum peritissimus, migravit ad Dominum Romae, anno 1747. Scripsit multa opera, quorum praecipua sunt: — De antiquis Italiae metropoliis — De varietate fortunae — De liturgia Romani Pontificis — De cathedra episcopali —.

GER. — Gerard Ephraim, natione Germanus, iurisconsultus, iuris professor, ob. 1718. Scripsit varia opera iurisprudentiae et philosophiae inter quae eminent: — De iudiciis duellis — Delineatio philosophiae orientalis — De praecipuis sapientiae impedimentis —.

GERARDACC. — Gerardaccius vel Ghirardaccius Cherubinus, natione Italus, alumnus congregationis Lombardiae, filius coenobii Bononiensis, ordinis S. Augustini, vixit saeculo XVI. Vir insigni eruditione ornatus et historiae peritus, in lingua Italica duo volumina contexuit, quorum titulus: — Historia di Bologna —.

GERARDUS. — Gerardus Rodolphus Graviensis edidit opus, cui titulus est: — De litteris canonicis —.

GERBERT. — Gerbertus Martinus, natione Germanus, doctissimus praelatus, ordinis S. Benedicti, abbas monasterii S. Blasii, vir scientia, laboris amore, virtutibus clarus, migravit ad Dominum anno 1793. Multa opera scripsit: — Historia musicae Ecclesiae — Apparatus ad eruditionem theologicam — Theologia vetus et nova circa realem praesentiam Christi in Eucharistia — Principia theologiae exegeticae — Principia theologiae dogmaticae — symbolicae — mysticae — moralis — canonicae — liturgicae — scholasticae — De legitima Ecclesiae potestate circa sacra — De cantu et musica sacra... —.

GERBES. — Gerbesius Ioannes (Gerbais), natione Gallus, doctor Sorbonicus, eloquentiae professor in collegio regali, vir eruditione et ingenio clarus, migravit ad Dominum, anno 1699. Scripsit latine et gallice, cuius sunt praecipua opera: — De causis maioribus — Traité du pouvoir de l'Eglise et des rois sur le mariage... —.

GERDIL. — Gerdilius Hyacinthus Sigismundus, natus in Sabaudia anno 1718, ordinis Barnabitarum, Maceratae philosophiae professor, Cardinalis institutus a Pio VI, anno 1777, vir sapientia, virtutibus, scientia et scriptis clarus, sui temporis philosophus doctissimus et peritissimus, J. J. Russeum et Lockium miro modo confutavit, fatente ipso Russeuo; migravit ad Dominum Romae 1802. Cuius praecipua scripta sunt: — L'immatérialité de l'âme démontrée contre M. Locke, par les mêmes principes par lesquels ce philosophe démontre l'existence et l'immatérialité de Dieu — Défense du sentiment du P. Mallebranche sur la nature et l'origine des idées, contre l'examen de M. Locke — Introduction à l'étude de la religion — Dissertations... —.

GERMON. — Germonio Anastasius, celeberrimus canonicus, in universitate Augustae Taurinorum iuris canonici professor, protonotarius apostolicus et archidiaconus metropolitanae eiusdem urbis, apud Summos Pontifices legatus comitis Sabaudiae, deinde legatus in Hispania Summi Pontificis, ubi decessit anno 1627. Cuius praecipuum opus est: — De iurisdictione ecclesiastica —.

GERMON. — Germonius Bartholomaeus, e Societate Iesu, Aureliae natus anno 1663, in eadem urbe ob. an. 1718. Disputationibus suis celeberrimus fuit cum Mabilonio et Constantio Benedictinis. Huius citatur opus, cui titulus est: — De Indult. Card. —. Scripsit quoque — Lettres et Questions sur l'histoire des congrégations de Auxiliis Patris Serry, Dominicani. —.

GERSON. — Ioannes Gerson, cognomento 'Cancellarius, natione Gallus, ex ordine Coelestinorum, doctor Christianissimus, theologus doctissimus XIV saeculi, in dioecesi Rhemensis natus anno 1363, cancellarius Parisiensis, Conc. Constantiae lux et splendor fuit. Lugduni migravit ad Dominum 12 iun. an. 1429. Plurima scripsit quatuor tomis distincta, stylo duro et incorrecto, sed nervoso. Utrum fuerit auctor *Imitationis I. C.*, vel non, quaestio fuit inter doctos.

GERUND. — Gerunda Andreas, natione Italus, patria Bariensis in Apulia, e Societate Iesu; multis annis docuit philosophiam et theologiam, in Firmano collegio studiis praefuit, et Neapoli naturae concessit an. 1652. Edidit: — De Episcopo libros quatuor sive De episcopatus ratione, necessitate, statu, causa... —.

GERVAS. TILBERIENS. — Gervasius Tilberiensis, natione Anglus, Henrici II, Angliae regis nepos, florebat XIII saeculo, praefectus primarius castrorum regni Arelatensis factus fuit ab Othone imperatore IV. Scripsit: — Chronicon mundi — Librum facietiarum — Historiam Angliae — Mirabilia orbis —.

GEYLER. — Geylerus, Geiles vel Gailer, Kaisersberg Ioannes, natione Germanus, illustris doctor, percelebris praedicator, praebendarius magni chori Argentorati, anno decessit in hac urbe 1510. Scripsit: — Speculum consolationis — Speculum mundi et sermones —.

GHERAR. — Gherardi Aloisius, Episc. Carnotensis, edidit opus, cui titulus est: — Dissertatio defectus in missa —.

GHET. — Ghetius (Ghezzi), Iosephus, natione Italus, ordinis Praedicatorum, professor Cremonae, Pataviae, Placentiae, magister in theologia, consultator saepe tribunalis inquisitionis, vir prudentia et integritate clarus, florebat ineunte XVII saeculo. Scripsit: — Theologiam moralem sive casuum conscientiae doctrinam, ex Thoma Aquinate — Arcana Theologiae selectiora de Deo, de Verbo Incarnato, de Sacramentis — Thesaurum animae —.

GIARLIN. — Giarlinus iurisconsultus edidit opus, cui titulus est: — Controversiae forenses —.

GIBAL. — Gibalinus Iosephus, natione Gallus, patria Gambaltanus, e Societate Iesu. Vir inter doctissimos huius aevi, philosophiam et theologiam docuit, Rexit collegium Lugdunense et domum probationis ibi. Magnam atque illimem doctrinam qua claruit, purioris vitae sanctitudine illustravit. Varias sodalitates instituit, reformavit disciplinam plurimum ordinum religiosorum. Migravit ad Dominum Lugduni 1671. Scripsit: — Disquisitiones canonicae de clausura regulari — De irregularitate — De censuris — De usuris et commerciis — De scientia canonica et Hieropolitica — De universa rerum humanarum negotiatione —.

GIBERT. — Giberti Ioannes Matthaeus, Episcopus Veronensis, vir sapientia et virtute clarus, amicus litterarum, dioecesi suae eximias leges tulit. Migravit ad Dominum an. 1543. Opera huius docti Episcopi edita fuere XVIII saec. Veronae, in-4, an. 1733.

GIBERT. — Gibertus (Gibert), Ioannes-Petrus, doctus Galliae canonista, doctor utriusque iuris, in pluribus seminariis professor, Lutetiae ob. an. 1736. Multa opera edidit, quorum praecipua sunt: — Corpus iuris canonici per regulas naturali ordine dispositas — Cas de pratique concernant les sacrements en général et en particulier — Mémoires concernant l'Ecriture sainte, la théologie scholastique et l'histoire de l'Eglise — Institutions ecclésiastiques bénéficiales — Usages de l'Eglise gallicane.

GIG. — Gigas Hieronymus, natione Italus, creatus referendarius apostolicus a Clemente VII. Migravit ad Dominum an. 1560. Iurisconsultus peritus habetur. Scripsit praecipue: — De pensionibus — Notas in Decretales — De residentia Episcoporum — De crimine laesae maiestatis tractatum —.

GILLEAUS. — Gilleausen iurisconsultus cui tribuitur: — Arbor iudicialium criminum —.

GILLI. — Gillius Philippus Salvator (Gilli), natione Romanus, e Societate Iesu profectus est anno 1740 circiter, ad praedicandum Evangelium in America Meridionali. Ordine suppresso, Romam rediit. Scripsit opus cui titulus est: — Essai sur l'Histoire d'Amerique, vel Histoire naturelle civile et sacrée des royaume et province espagnole de la Terre Ferme dans l'Amérique Méridionale —.

GIPHAN. — Giphanius (Giffen Hubert Van), natione Germanus, iuris professor, a Rodulpho II creatus consiliarius et referendarius imperii, ob. 1604. Scripsit: — Commentaria in Aristotelem, Homerum — Notas in Instituta Iustiniani.

GIRALD. — Giraldi Ubaldus scripsit opus, cui titulus est: — Expositio iuris Pontificii —.

GIRIBALD. — Giribaldi Matthaeus, natione Pedemontanus, iurisconsultus et iuris professor in pluribus suburbanis urbibus patriae suae, florebat in medio XVI saeculi. Scripsit: — De methodo ac ratione studendi in iure civili — Commentarium in legem Falcidiam — et aliquot opera iurisprudentiae.

GIUNIP. — Giuniparus, ordinis Minorum, edidit opus, cui titulus est: — Defensio iuris pontificii —.

GIURB. MAR. — Giurba Mario, natione Italus, Messinae iurisconsultus celebris, ob. an. 1648. Scripsit: — Decisiones regni Siciliae — Lucubrationum consilia seu decisiones criminales — Repetitiones de successionem feudorum inter ascendentes et descendentes masculos — Tribunalium regni Siciliae decisae observationes —.

GLYC. — Glycas Michael, historicus XV vel XII saeculi, in Sicilia fere totam vitam degit. Scripsit: — Annales ab Adamo usque ad Alexium Comnenam —.

GOAR. — Goar Iacobus, natione Gallus, ordinis Praedicatorum, missus fuit ad orientales missiones, deinde Romam regressus, plurima scripta composuit, quorum praecipuum est: — Encologus Graecus —. Hic monachus eruditissimus migravit ad Dominum an. 1653.

GOBAT. — Gobat Georgius, natione Germanus, e Societate Iesu, Constantiae decessit, an. 1679. Edidit: — Theologiam — in qua sunt plura ad ethicam laxatam pertinentia.

GOBI. — Gobius iurisconsultus: — Consultationes —.

GOGUET. — Goguetus Antonius Yvo, consiliarius ad Parlamentum, obiit 2 Maii, anno 1758. Concinnavit opus, cui titulus est: — De origine legum, artium, scientiarum, deque earum progressu apud antiquos —.

GOLDHAG. — Goldhagen Hermannus, natione Germanus, e Societate Iesu, consiliarius ecclesiasticus, Moguntiae, ob. 1794. Multa scripsit opera, quorum praecipua sunt: — Lexicon Graeco-Latinum — Progymnasmatum sacra in linguam Graecam secundum veritates catholicas — Meletema philosophicum de religione Hebraeorum sub lege naturali — Introductio in Sacram Scripturam —.

GOMES. — Gomes Ludovicus, natione Hispanus, et Episcopus urbis Fano, vir eruditione et pietate clarus, migravit ad Dominum an. 1545. Cuius praecipuum opus est: — Variarum resolutionum iuris civilis, communis et regii —.

GOMMARD. — Gommarius Franciscus, natione Belga, theologus religionis reformatae, theologiae professor, Concilio Dordrecht adfuit, duxque Gomaristarum et princeps. Ob. 1641. Huius collecta fuerunt opera in-fol. Amsterdam.

GONET. — Gonet Ioannes Baptista, natione Gallus, ordinis Praedicatorum, doctor universitatis Burdigalensis et professor theologiae, vir clarus pietate et scientia, migravit ad Dominum anno 1681. Concinnavit opera, quibus tituli sunt: — Clypeus theologiae Thomisticae — Manuale Thomistarum — Dissertatio theologica de probabilitate —.

GONNY. — Gonny, iurisconsultus cui tribuitur opus titulum habens: — Tractatus de subsidio charitativo —.

GONZAG. — Gonzaga Franciscus, ex illustri familia quae hoc nomine cognoscitur, iurisprudentiae et litterarum cultor, Cardinalis institutus est anno 1561, et migravit ad Dominum, an. 1566.

GONZAL. EMMAN. — Gonzalez Emmanuel, natione Hispanus, iuris professor, scripsit: — Commentaria in decretales —. Vivebat in medio XVII saec.

GONZAL. HIERON. — Gonzalez Hieronymus edidit: — Glossemata ad regulas 8 Cancell. — De reservatione mensium, et alternativa Episcoporum.

GONZAL. THYRS. — Gonzalez Thyrsus, natione Hispanus, generalis Societatis Iesu, Romae ob. an. 1715. Multa opera concinnavit, quorum praecipua sunt: — Tractatus contra doctrinam probabilitatis — Traité contre les propositions de l'assemblée du clergé de France

en 1682 — Manuctio ad conversionem Mahumetano-
rum — Veritas religionis Christianae demonstrata —.

GORDON. — Gordonus Iacobus Lesmorus, natione
Scotus, e Societate Iesu, confessarius Ludovici XIII.
Lutetiae ob. an. 1641. Edidit: — Commentarium Latinum
in Bibliam — Chronologiam Latinam —.

GORI. — Gorius Ioannes Antonius (Gori), historiae
professor doctissimus Florentiae, ob. an. 1757. Multa
concinnavit opera, quorum praecipua sunt: — Musaeum
Florentinum — Thesaurus Morellianus — Dissertatio de
mitrato capite I. C. —.

GORM. — Gormaz Ioannes Baptista, natione Hispanus,
Romae theologiae professor, et Aragonis provincialis.
Migravit ad Dominum an. 1708. Scripsit: — Cur-
sum theologicum —.

GOTHFRED. — Gothofredus Dionysius, natione Gal-
lus, in Germania ius docuit, et in eadem regione ob.
anno 1622. Multa opera iurisprudentiae concinnavit:
— Corpus iuris civilis — Notas in quatuor libros institu-
tionum — Praxim civilem, ex antiquis et recentiori-
bus scriptoribus — Quaestiones politicas — Originem
iuris... —.

GOTHFRED IACOB. — Gothofredus Iacobus, e Gal-
lia ortus, patria Genevensis, eiusdem urbis quinquies
syndicus, iurisconsultus peritissimus, vir iudicio et eru-
ditione eximius, ob. 1652. Multa opera concinnavit, quo-
rum praecipua: — Opuscula varia iuridica, politica,
historica, critica — Codex Theodosianus —.

GOTT. — Gotti Vincentius Ludovicus, natione Italus,
ordinis Praedicatorum, creatus Cardinalis a Bene-
dicto XIII, anno 1728, vir scientia, studio, virtutibus
clarus, migravit ad Dominum anno 1742. Cuius prae-
cipua opera sunt: — Theologia scholastico-dogmatica —
Colloquia theologico-polemica — Veritas theologiae
Christianae, contra atheos, polytheos, idololatrias, Ma-
humetanos et Iudaeos. —.

GOUDIN. — Goudin Antonius, ex ordine Praedica-
torum, edidit: — Theologiam et philosophiam Thomi-
sticam —.

GRAB. — Grabius Ioannes Ernestus, natione Bata-
vus, theologus heterodoxus, adiit Angliam et doctor
receptus fuit in hac regione, ubi pensionem accepit a
Guillelmo rege et ab Anna regina. Londinii ob. an. 1711.
Hic scripsit: — Spicilegium Patrologiae — De forma
consecrationis Eucharistiae —.

GRAFF. — Iacobus de Graffis, natione Italus, abbas
Montis-Cassini, theologus celeberrimus, plurima scripta
concinnavit de ethica et casibus conscientiae. Florebat
xvi saeculo.

GRANAD. — Granado Iacobus, natione Hispanus, e
Societate Iesu, vir pietate et charitate insignis, migravit
ad Dominum anno 1632. Scripsit: — In Summam
S. Thomae —.

GRANAT. — Ludovicus, patria Granatensis, ordinis
Praedicatorum, fuit D. Catharinae Ioannis III uxori a
sacris confessionibus. Vir religione, scientia, pietate et
modestia insignis, migravit ad Dominum, anno 1589.
Scripsit: — Conciones — Vitam beati Bartholomaei —
Philosophiam Christianam — Vitam Christi — De ora-
tione — De meditatione — Parabolas evangelicas expli-
catas, etc. —.

GRANCOL. — Grancolas Ioannes, natione Gallus,
doctor Sorbonicus, cappellanus principis, fratris Ludovi-
ci XIV, canonicus ordinis S. Benedicti, migravit ad
Dominum anno 1732. Multa scripta concinnaverat,
quorum praecipua sunt: — Antiquae liturgiae — Vetus
Ecclesiae sacramentarium — Tractatus de Missa et Of-
ficio divino — Le quietisme contraire à la doctrine des
sacrements — La science des confesseurs, etc. —.

GRASS. — Grassi (Achilles de) natione Italus, Rotae
auditor, Episcopus Civita di Castello, a Papa legatus
in Galliam et in Germaniam, Cardinalis institutus an-
no 1511, Episcopus Boloniensis deinde factus, et the-
saurarius conclavis, migravit ad Dominum Romae,
anno 1523. — Collectionem decisionum Rotarum cu-
riae — reliquit.

GRASS. — Grassi (Paris de), frater Achilles, magister
caeremoniarum sub Leone X, Episcopus Pesariensis (Pe-
saro), ob. an. 1528. Composuit: — Caeremoniale Ec-
clesiae Romanae —.

GRASS. — Grassi (Caesar de), canonicus, protonota-
rius apostolicus et Rotae auditor, Romae ob. 1580.

GRASS. — Grassi (Paduanus de) ex ordine Minorum,
natione Italus, xvi saeculo florebat; magna cum fama
scripsit et praedicavit. Scripsit duo opera, qui titulos
habent: — De republica ecclesiastica — Enchiridion ec-
clesiasticum —.

GRATIAN. — Gratianus, natione Italus, ordinis S. Be-
nedicti, compiler *Decreti* quod perfecti an. 1151.

GRATIAN. — Gratianus Stephanus iurisconsultus,
edidit consultationes forenses.

GRAVES. — Graveson (Ignatius Hyacinthus Amatus
de), natione Gallus, ordinis Praedicatorum, theologus
Romani Conc., Arelati migravit ad Dominum, an. 1763.
Multa opera concinnavit, quorum praecipua sunt: —
Historia Veteris Testamenti — Historia ecclesiastica —
Tractatus de Scriptura sacra, de mysteriis et annis Chri-
sti —.

GRAVINA. — Gravina (Dominicus de), historicus, in
medio xiv saec. florebat; patria Neapolitanus erat. La-
tine scripserat: — Diarium eventuum qui in Apulia
acti sunt ab anno 1332, usque ad an. 1350.

GRAVINA. — Gravina alius est ex ordine Praedica-
torum, cui nomen erat (Dominicus de). Romae migravit
ad Dominum anno 1643. Scripsit: — Stato della re-
ligione di san Domenico — De catholicis praescriptio-
nibus — Epitome Summae S. Thomae —.

GRAVINA. — Gravina, Ioannes Vincentius, natione
Italus, iuris canonici et civilis professor, [Romae ob.
an. 1718. Multa concinnavit opera, quorum praecipua
sunt: — De ortu et progressu iuris civilis — Liber sin-
gularis de Romano imperio — Institutiones canonicae
—.

GREBN. — Grebner Leonardus, monachus, edidit
opus, cui titulus est: — Tractatus hist. iurisd. de statu
Ecclesiae —.

GREGOR. ARIM. — Gregorius Ariminensis, generalis
monachorum ordinis S. Augustini, *doctor authenticus*
cognominatus, florebat anno 1357. Edidit: — Commen-
tarium in Magistrum sententiarum — Tractatum usurae
— et alia opera.

GREGOR. (S.). — S. Gregorius Magnus Papa, Romae
natus anno 550, primum huiusce urbis praefectus, unus
ex septem Romae diaconis, legatus Bened. I ad Con-
stantinopolim, secretarius Pelagi Papae, dein ipse Sum-
mus Pontifex. Migravit ad Dominum 12 Martii 604.

GREG. (S.) NAZIANZ. — S. Gregorius Nazianzenus,
in hac urbe natus, anno 328, *Theologus* cognominatus,
pluries Nazianzenam Ecclesiam rexit, loco patris sui
Episcopi huiusce urbis et annis confecti; adversus Ari-
anos fortiter apud Constantinopolim dimicavit. Migravit
ad Dominum anno 391.

GREGOR. (S.) NEOCAES. — S. Gregor. Neocaes. co-
gnomine Thaumaturgus, discipulus Origenis, Episcopus
Neocaesariensis creatus anno 240. Vir scientia, zelo,
virtutibus clarus, migravit ad Dominum anno 265.

GREG. (S.) NYSSEN. — S. Gregorius Nyssenus, Epi-
scopus huiusce urbis, Ecclesiae doctor, frater S. Basilii
Magni, in exilium missus ab imperatore Valente an-
no 374, redux an. 378. Theodosio regnante, adfuit Con-
cilio Antiocheno; ut impugnaret Arianos Hierosolymam
adiit, migravit ad Dominum 9 Mart. an. 396, vel iuxta
alios, 10 Ian. anno 400.

GREGOR. PET. — Gregorius Petrus, natione Gallus,
illustris iuris professor, ob. 1597. Scripsit: — Syntagma
iuris universi — De republica —.

GREG. (S.) TURON. — S. Gregorius Turonensis, hu-
iusce urbis Episcopus anno 573, natione Gallus, vir
scientia et virtutibus clarus. Migravit ad Dominum an-
no 593.

GRETZER. — Gretzerus Iacobus, natione Germanus,
professor in Germaniae universitate (Ingolstadt) mi-

gravit ad Dominum anno 1625. Vir in historia, in theologia, in linguis peritus, multa scripsit, sed confusa et indigesta. Praecipua scripta sunt: — De cruce — De iure et more prohibendi, expurgandi et abolendi libros haereticos et noxios — Rudimenta linguae Graecae —.

GRILLAND. — Grillandus iuriconsultus edidit opus, cui titulus est: — De diversis criminibus —.

GRIMAUD. — Grimaudet Franciscus, advocatus regis Andegavi, in eadem urbe natus, et mortuus an. 1580. Edidit opus, cui titulus est: — Tractatus de decimis —.

GRONEWEGEN. — Gronewegen vel Groenevegen Simon Van, iuriconsultus, in Hollandia florebat in XVII saeculo, opus conspicuum scripsit, cui titulus est: — De legibus abrogatis et inusitatis in Hollandia vicinisque regionibus —.

GRONOV. — Gronovius Iacobus, natione Germanus, doctissimus philologus XVII saeculi, Italiam et Angliam peragravit, in Tuscia et in Germania professor fuit, et ob. 1716. Cuius praecipuum opus est: — Thesaurus antiquitatum Graecarum —.

GROT. — Grotius Hugo, natione Belga, percelebris iuriconsultus, Rotterdam syndicus primum, dein ad perpetuum carcerem damnatus, e quo evasit feliciter. Fuit a consiliis Christinae Sueviae reginae, legatus in Galliam et ob. an. 1645. Grotius unus est ex doctissimis Europae viris. Multa opera concinnavit, quorum aliquot inscribimus: — Tractatum de iure belli et pacis — Tractatus de religionis veritate — Commentaria in Sacram Scripturam — Tractatus de imperio summorum potestatum circa sacra — Diversa opera theologica —.

GRUBER. — Gruber Gregorius Maximilianus, natione Germanus, iuriconsultus, ob. an. 1799. Edidit opus, cui titulus est: — De beneficiis —.

GRUTER. — Gruter Ioannes, Antuerpiae natus anno 1560, vir XVI saeculi, professor primum Wittemberg, deinde Heidelberg professor et bibliothecarius, ob. 1627. Ordinavit: — Collectionem inscriptionum —. Concinnavit quoque opus, cui titulus est: — Lampas seu fax artium liberalium, hoc est, Thesaurus criticus a bibliothecis erutus —.

GUADAN. — Guadani vel Guadagni Leopoldus Andreas, natione Italus, excellens iuriconsultus, Pandectarum professor, ob. anno 1785. Scripsit: — De legibus censoriis — In instituta Iustiniani — In Pandectas —.

GUALD. — Gualdus, iuriconsultus, edidit opus, cui titulus est: — De ultima voluntate —.

GUALL. — Ioannes Valensis, alias Uvalensis, Galensis, Guallensis et Valeix, natione Anglus, coenobii Unigorniensis alumnus, ordinis Minorum, vir fuit devotissimus, pietate, oratione, suavitate eloquii ac doctrina insignis, qui *Arbor vitae* passim appellatus, viginti volumina in lucem emisit. Migravit ad Dominum an. 1494. Cuius praecipua opera sunt: — Margarita doctorum — Communiloquium, Tractatus de Poenitentia eiusque partibus, una cum ordinario vitae religiosae — In quatuor libros Sententiarum, etc. —.

GUARN. — Antonius Guarnierius de monte Regali, ordinis Minorum, magister theologus, in Assisiensi provincia minister provincialis et commissarius generalis, pro instructione et commoditate tyronum suae religionis, publici iuris fecit: — Opus de Ecclesia militante —. Florebat XVII saec.

GUARR. — Guarrinus Sebastianus edidit opus, cui titulus est: — Defensio inquisitionis —.

GUDEN. — Guden Ioannes Mauritius, natione Germanus, doctus iuriconsultus, ob. an. 1688. Scripsit: — Dissertationem ad ius publicum —.

GUEVAR. — Guevara (Antonius de) prior S. Miguelis de Escalada, et elemosynarius Philippi II, regis Hispaniae, curiae vale dixit, ut studio vacaret. Florebat in XVI saec. Scripsit: — Commentaria in Scripturam sacram — Tractatum de auctoritate Vulgatis — De contemptu curiae —.

GUIBERT. — Guibertus abbas S. Mariae de Novigento, in abbazia sua migravit ad Dominum an. 1124. Vir fuit pietate et virtutibus insignis.

GUILL. ARVERN. — Guillelmus Arvernensis, Episcopus Parisiensis, sapienter hanc Ecclesiam rexit, monasteria aedificavit, et multos ad fidem convertit suis sermonibus, et migravit ad Dominum an. 1249. Scripsit: — Sermones, Tractatus et dialogos in septem sacramenta —.

GUILL. AUTISSIOD. — Guillelmus Autissiodorensis huiusce urbis Episcopus, dein Episc. Parisiensis, migravit ad Dominum an. 1223. Scripsit: — Summam theologiae —.

GUILLIMAN. FRANCIS. — Guillimannus Franciscus (Wuillemain) vir doctissimus, ex Helvetia oriundus, decessit anno 1575. Plura opera concinnavit: — De antiquitatibus Helvetiae — Historia Episcoporum (Argentorati), etc. —.

GUNTHER. — Guntherus (Gonthier), monachus S. Amandi, florebat XII saec. Scripsit: — Martyrium S. Cyriaci — Historiam miraculorum S. Amandi. Alius est Guntherus, poeta eximius XIII saec. qui multa de sacris scripsit.

GUTIER. — Guthierez vel Gutierrez, a Vera Cruce Alphonsus, natione Hispanus, ordinis S. Augustini, vixit saeculo XVI. Erat e numero illorum viginti quatuor Patrum, quos Philippus II, Hispaniarum rex, ad insulas Maluccas misit, ubi primi verum Dei cultum disseminaverunt. Erat vir, doctrinae claritate et splendore, et probitate morum insignis, in academia Complutensi olim artium regens. Fuit Mexicanae provinciae praesul, vicarius generalis insularum Philippinarum, provinciae novae Hispaniae visitator generalis, prior coenobii Madritensis... Migravit ad Dominum anno 1584. Scripsit: — Commentaria in Epistolam S. Pauli ad Romanos — Comment. in Logicam et Physicam Aristotelis — Speculum coniugatorum, in quo nodos omnes in matrimonii et poenitentiae sacramentis difficiles subtiliter expedit —.

GUTLER. — Gutler, theologus heterodoxus, ex Helvetia oriundus, theologiae professor, ob. an. 1711. Multa scripsit opera, quorum praecipua sunt: — Lexicon linguae Latinae, Germanae, Graecae et Gallicae — Historia Templariorum — Origines mundi — Institutiones theologiae —.

GUYET. — Guyetus Carolus, natione Gallus, Societatis Iesu, professor litterarum et theologiae, migravit ad Dominum an. 1664. Scripsit: — Heortologiam, sive de festis propriis locorum — Ordinem generalem et perpetuum divini Officii recitandi —.

H

HABERT. — Isaac Habertus (Habert), natione Gallus, patria Parisiensis, doctor Sorbonicus et Episcopus Vabrecensis, vir facundia et eruditione clarus, scripsit: — De consensu hierarchiae et monarchiae — De cathedra seu primatu S. Petri — De iustitia connubialis edicti, etc. —. Ob. an. 1668.

HABERT. — Ludovicus Habertus (Habert), natione Gallus, patria Blesensis, doctor Sorbonicus et theologus insignis, ob. Paris. an. 1718, aetatis suae 83, et varia posteris legavit opera sub his titulis: — Praxis Poenitentiae — Cursus theologiae completus — Tractatus de legibus, etc. —.

HAFTEN. — Iacobus Van Haeftenus (Haeften), natione Batavus, patria Ultraiectensis, ordinis S. Benedicti monachus et abbas, morte functus anno 1648, scripsit: — Disquisitiones monasticas — Venationem sacram seu De arte quaerendi Deum libros duodecim — Viam regiam sanctae crucis — Meditationes, etc. —.

HAID. — Ioannes Haiden, natione Germanus, Societatem Iesu ingressus an. 1736, scientia, litteris et cru-

ditione claruit, ac laboribus et annis confectus ob. circa an. 1787. Varia et praeclara concinnavit opera, quorum tituli: — Dissertationes de therapeutis Philonis Iudaei — Dissertatio de instituto Ecclesiae infantibus mox cum baptismo conferendi sacramenta Confirmationis et Eucharistiae — Animadversiones criticae in chronologiam — Exercitationes chronologicae de tribus praecipuis annis Christi, nati, baptizati et morientis, etc. —

HALER. — Franciscus Halerius (Hallier), natione Gallus, patria Carnutensis, doctor et professor Sorbonicus, Episcopus Cavariensis, vir ingenio, scientia et eruditione clarus, animam Deo reddidit anno 1658, aetatis suae 63. Scripsit: — Tractatum de hierarchia ecclesiastica — Commentaria in regulas cleri Gallicani de regularibus — De eligendis et ordinandis — Polemica, etc. —

HANSIZ. — Marcus Hansizius (Hansitz), natione Germanus, patria Carinthius, e Societate Iesu, vir eruditione clarus, varia concinnavit opera praenotata: — Germania sacra — opus quod reliquit imperfectum — Analecta pro historia Carinthia — Trias epistolarum de aetate S. Ruperti —. Obiit an. 1766.

HARDUIN. — Ioannes Harduinus (Hardouin), natione Gallus, patria Corisopitensis, Societatis Iesu sacerdos, vir magna eruditione et singulari ingenio insignis, plurima edidit opera, quorum praecipua sunt: — Collectio Conciliorum — Commentaria in Novum Testamentum — Opuscula selecta — Opuscula varia, etc. — Ob. anno 1729, aetatis suae 83.

HARMENOP. — Constantinus Harmenopolus, Constantinopolitanus, iurisconsultus Graecus, Thessalonicensis cancellarius, ob. an. 1383, et varia posteris de iure reliquit opera, scilicet: — Promptuarium iuris civilis seu manuale legum dictum Hexabiblos — Epitome divinorum sacrorum canonum — De opinionibus haeticorum, qui singulis temporibus exstiterunt — De fide orthodoxa libellus, etc. —

HARPRECT. — Ioannes Harprectus (Harprecht), natione Germanus, iurisconsultus insignis et professor, fato functus an. 1639, edidit: — Commentarium in quatuor libros Institutionum iuris civilis Iustiniani —

HARTZHEIM. — Iosephus Hartzheim, natione Germanus, patria Coloniensis, Societatis Iesu presbyter, vir litteris humanioribus et sacris, doctrina et eruditione clarus, ob. an. 1763. Edidit: — Summam Conciliorum Germaniae — Summam historiae omnis ab exordio rerum ad annum a Christo nato 1718 — Dissertationes historico criticae in sacram Scripturam, etc. —

HEINEC. — Ioannes Michael Heineccius (Heinekke), natione Germanus, patria Eisemburgensis in Saxonia theologus doctissimus, vita functus an. 1732, varia et eximia conscripsit sub his titulis: — De dialectica S. Pauli dissertatio — Scriptores rerum Germanicarum — De veteribus Germanorum aliarumque nationum sygillis syntagma, etc. —

HEINEC. — Ioannes Theophilus Heineccius, praecedentis frater, iurisconsultus insignis, philosophiae vicissim et iuris professor, aulicus consiliarius, obiit anno 1741, aetatis suae 60. Scripsit: — Antiquitatum Romanarum iurisprudentiam illustrantium syntagma — Elementa iuris civilis — Elementa iuris naturae et gentium — Elementa iuris coenobialis — Dissertationes, etc. —

HELYOT. — Petrus Helyot, origine Anglus, patria Parisiensis, ordinis Minorum S. Francisci monachus, vir eruditione insignis, gallico sermone scripsit opus praenotatum: — Histoire des ordres monastiques religieux et militaires, etc. — Ob. Paris. anno 1716, aetatis suae 56.

HENAO. — Gabriel de Henao, natione Hispanus, patria Vallisoletanus, Societatem Iesu ingressus an. 1620, litteras humaniores, philosophiam, theologiam moralem et scholasticam vicissim Oveti et Vallisoleti docuit; Salmanticae sacras litteras magna fama interpretatus est, collegium Methymnense rexit, et tandem annis et labore confectus, animam Deo reddidit, an. 1704, aetatis suae 93. Scripsit: — Empyreologiam, seu Philosophiam Christia-

nam, de empyreo coelo — Tractationem theologiam de sacrificio Missae — De Eucharistia — De scientia media, etc. —

HENNO. — Franciscus Henno, natione Germanus, ordinis S. Francisci monachus, vir religiosus moribus praeditus, ac doctrina nulli ex doctioribus sui temporis postponendus, concinnavit: — Theologiam dogmaticam, moralem et scholasticam —. Claruit saec. XVI.

HENRIQ. — Henricus a Sancto-Ignatio, natione Belga, patria Athenensis, ordinis Carmelitarum monachus, vir ingenio et scientia celebris, vita functus Leodii, an. 1770, plura edidit opera sub his titulis: — Ethica amoris — Theologia vetus, fundamentalis — Monilismus profligatus, etc. —

HENRIQ. — Henricus Henriquez, natione Lusitanus, patria Portuensis, Societatis Iesu, vir philosophicis ac theologicis disciplinis perfecte eruditus, et studiorum praefectus, ob. Tibure an. 1608, posteris relinquens: — Summam theologiae moralis, tom. 3 in-fol. collectam — De clavibus Ecclesiae — De fine hominis, etc. —

HENRIQ. — Ioannes Chrysostomus Henriquez, natione Hispanus, patria Matritensis, Cisterciensis monachus et historiographus, plurima scripsit, scilicet: — Menologium Cisterciense — Fasciculum sanctorum ordinis Cisterciensis — Lilia Cisterciensia, etc. — Morte praematura Lovanii obiit anno 1632, aetatis suae 37.

HENRYS. — Claudius Henrys, natione Gallus, e Monte-Brisonis oriundus, iurisconsultus insignis et caudidicus regius, obiit anno 1662. Varia sermone Gallico scripta edidit opera sub his titulis: — Recueil d'arrêts — Harangues — L'Homme-Dieu, ou Parallèle des actions divines et humaines de Jésus-Christ —

HENSCHEN. — Godefridus Henschenius, natione Belga, Venradæ in Geldria natus, Societatis Iesu presbyter, vir Graecis et Latinis litteris insigniter excultus, et in historiis ecclesiasticis versatissimus, collata opera cum Ioanne Bollandio edidit: — Acta sanctorum Ianuarii et Februarii — Diatribam de episcopatu Traiectensi — Diatribam de tribus Dagobertis Francorum regibus, etc. — Obiit anno 1681, aetatis suae 81.

HERICURT. — Ludovicus Hericurtius (Louis de Héricourt), natione Gallus, patria Suessionensis, iurisconsultus, canonista et caudidicus praeclarus, vita functus anno 1752, varia sui ingenii monumenta reliquit sub his titulis: — Lois ecclésiastiques de France, mises dans leur ordre naturel — Traité de la vente des immeubles par décret — Abrégé de la discipline de l'Eglise, etc. —

HERING. — Guillelmus Hering, natione Belga, patria Helmontensis, ordinis S. Francisci monachus, doctor Lovaniensis academiae et Iprensi Episcopus, publici iuris fecit: — Summam theologiam scholasticam et moralem — Centiloquium theologicum, etc. — Obiit anno 1678, aetatis 58.

HERMIN. — Nicolaus Herminierus (L'Herminier), natione Gallus, doctor Sorbonicus, theologus et archidiaconus Cenomanensis, vir doctrina et virtutibus insignis, edidit: — Theologiam scholasticam — Tractatum de sacramentis, etc. — Plenus dierum animam Deo reddidit anno 1735, aetatis suae 78.

HERR. — Franciscus de Herrera, natione Hispanus, ordinis S. Francisci monachus, apud Salmanticenses insignis theologiae professor, vita functus circa annum 1600, scripsit: — Tractatum de angelis — De peccatis — Commentaria in primum et secundum Sententiarum — Expositionem in regulam Minorum — Manuale theologicum, et resolutissimam dilucidationem principalium quaestionum, quae communiter in quatuor libris Sententiarum disputantur, etc. —

HERR. — Ioannes Herrera, natione Hispanus, in curia Romana Rotae auditor, vir doctrina et moribus insignis, claruit saeculo XVIII, et edidit: — Decisiones S. Rotae Romanae — Librum de caeremoniis Missae —

HERT. — Ioannes Hertius vel Hert, natione Germanus, iuris professor et cancellarius in Universitate Giessenensi, plura et eximia concinnavit ope-

ra, quorum praecipua sub his titulis: — Elementa prudentiae civilis — De fide diplomatum Germaniae imperatorum et regum — Notitia veteris Francorum regni, etc. — Obiit anno 1710.

HESYCH. — Hesychius Alexandrinus, lexicographus Graecus, concinnavit — Lexicon — Tempus quo vixerit adhuc latet.

HIERON. (S.) — Sanctus Hieronymus, Ecclesiae doctor, multa et eximia concinnavit opera. Obiit anno 420.

HILAR. (S.) — Sanctus Hilarius, Episcopus Pictaviensis, Ecclesiae doctor, migravit ad Dominum anno 367.

HINCMAR. — Hincmarus, nobili apud Gallos loco natus, a pueritia in coenobio S. Dionysii prope Parisios sub Hilduino abbate educatus, Remensis Archiepiscopus, ingenio et scientia claruit, et diem clausit extremum anno 882. Plurima concinnavit opera, multa quidem eruditione, doctrina et pietate referta.

HIPPOCR. — Hippocrates, medicus praestantissimus, natione Graecus, plurima et eximia de medica arte scripsit, praesertim — Aphorismos — et labore annisque confectus, obiit anno ante Christum 104.

HOFFMAN. — Christianus Fridericus Hoffmannus (Hoffmann), natione Germanus, patria Lusatiensis, iurisconsultus celeberrimus, plurima de iure tum Latino tum Germanico idiomate scripsit opera, quorum praecipua: — Bibliotheca iuris publici Germanici, secundum materiarum argumenta — De dissensionibus iuris in puniendis adulteris, etc. — Obiit anno 1735.

HOIED. — Alphonsus Hoieda, scripsit librum cui titulus: — De incompatibilitate beneficiorum —.

HOLL. — Franciscus Xaverius Holl, natione Germanus, Societatis Iesu, vir litteris humanioribus et iuris scientia clarus, obiit anno 1784, aetatis suae 64. Plurima inter opera edidit statisticam Ecclesiae Germanicae.

HOLSTEN. — Lucas Holstenius, natione Germanus, patria Hamburgensis, Romae Sancti Petri canonicus et Vaticanus bibliothecarius, vir ingenio et scientia insignis, plura concinnavit opera quorum praecipua sub his titulis: — Codex regularum monasticarum et canonicarum — De ministro et forma sacramenti confirmationis apud Graecos, etc. — Obiit anno 1661, aetatis suae 65.

HOMOBON. — Homobonus de Bonis, ordinis clericorum regularium Sancti Pauli, vir litteris sacris at theologicis apprime eruditus, publici iuris fecit — Theologiam moralem —.

HONOR. A S. MAR. — Honorius a Sancta Maria, in saeculo Blaxius Vauxellus nuncupatus, natione Gallus, patria Lemoricensis, ordinis Carmelitarum discalceatorum monachus, vir scientia et virtutibus insignis, obiit Insulis, anno 1729, aetatis suae 78. Plurima tum Latine tum Gallice concinnavit opera sub his titulis: — Animadversiones in regulas et usus critices — Tractatus de indulgentiis et iubilaeo — Dissertationes in constitutionem *Unigenitus* — Dissertations historiques et critiques sur la chevalerie ancienne et moderne, séculière et régulière, etc. —.

HONOR. SOL. — Honorius Solitarius vel Augustodunensis, theologus, scientia, eruditione et virtutibus claruit circa annum 1120 et plurima posteris legavit opera praenotata: — De praedestinatione et gratia — De luminaribus Ecclesiae — Gemma animae — Libellus de haeresibus mundi, etc. —.

HONTHEIM. — Ioannes Nicolaus Hontheim, natione Germanus, patria Trevirensis, ecclesiae Sancti Simeonis capituli decanus, et in partibus infidelium Episcopus Myriophitensis, vir eruditione clarus, obiit an. 1790, aetatis suae 89. Varia edidit opera quibus tituli: — Decas legum illustrium — Historia Trevirensis diplomatica et pragmatica, etc. —.

HOOK. — Lucas Iosephus Hooke, natione Anglus, doctor Sorbonicus et theologiae professor, vita functus anno 1796, aetatis suae 80, varia scripsit sub his titu-

lis: — Religionis naturalis et revelatae principia in usum academicae iuventutis — Discours et réflexions critiques sur l'histoire et le gouvernement de l'ancienne Rome, etc. —.

HOPFNER. — H.... Hopfnerus, natione Germanus, patria Giessenensis, vir litteris tum antiquis, tum recentioribus apprime versatus, iurisprudentiae professor, vita functus anno 1797, plurima de iure scripsit opera et praesertim: — Commentaria in Institutiones iuris civilis Heineccii —.

HOPPER. — Ioachinus Hopperius (Hoppers), natione Batavus, patria Frisius, iurisconsultus scientia, eruditione et prudentia insignis, plura de iure concinnavit opera, quorum praecipua: — Ad Iustinianum, de obligationibus Περὶ ὀφειλῶν, libri quinque — De vera iurisprudentia libri duodecim — De institutione principis — Isagoge in veram iurisprudentiam libri octo — Paraphrasis in psalmos Davidicos, etc. — Obiit anno 1576.

HORN. — Conradus Horneius, natione Germanus, patria Brunopolitanus, philosophiam vicissim et theologiam magna cum fama docuit et e vita decessit anno 1649. Inter plurima edidit opus eximium cui titulus: — Philosophiae moralis, sive civilis doctrinae de moribus libri quatuor —.

HORST. — Iacobus Merlo, Horstius dictus e pago ubi natus est, natione Belga, decanus Coloniensis, morte functus anno 1644, plurima Latine conscripsit opera ascetica, inter quae: — Paradisus animae Christianae — Viator Christianus, etc. —.

HOSPIN. — Rodolphus Hospinianus (Hospinien), Tuguri in Helvetia oriundus, heterodoxus pastor, plurima iuris publici fecit opera, de quibus dici potest:

Sunt mala mista bonis et bona mista malis.

Praecipua sunt: — De templis, hoc est de origine, usu et abusu templorum — De monachis — De festis Iudaeorum et ethnicorum — Festa Christianorum — Historia sacramentaria, etc. —. Obiit anno 1626.

HOSTIENS. — Henricus de Segusia (Henri de Suze), Episcopus Hostiensis, quo nomine communiter appellatur et citatur, S. R. E. Cardinalis, vir in scientia iuris canonici et civilis insigniter eruditus, et ideo — Iuris splendor — nuncupatur, anno 1271 animam Deo reddidit et posteris reliquit: — Summam auream — Commentaria in Decretales, etc. —.

HOTOMAN. — Franciscus Hotomanus (Hotman), natione Germanus, patria Parisiensis, iurisconsultus clarus et professor, fato functus anno 1590, varia de iure conscripsit opera sub his titulis: — Commentarius in quatuor Institutionum iuris civilis libros — De consolatione a sacris litteris, etc. —.

HOTOMAN. — Antonius Hotomanus (Hotman), frater praecedentis, vir eruditione et scientia insignis, in curia Parisiensi suprema regiarum causarum actor, plurima de iure tum Latino tum Gallico sermone edidit opera, quorum tituli: — Tractatus de castis nuptiis — Dialogus de barba et coma — Traité de la dissolution du mariage pour cause d'impuissance — Traité des droits ecclésiastiques, franchises et libertés de l'Eglise gallicane, etc. —.

HUBER. — Ulricus Huberius (Huber), natione Batavus, iurisconsultus clarus et professor, scripsit: — De iure civitatis — Iurisprudentiam Frisicam — Specimen philosophiae civilis — Institutiones historiae civilis — Praelectiones iuris civilis secundum institutiones et digesta, etc. —. Obiit anno 1694.

HUET. — Petrus Daniel Huetius (Huet), natione Galus, patria Cadomensis, Abrincensis Episcopus, vir scientia et eruditione praestantissimus, et in Academia Parisiensi cooptatus, plurima tum stricto tum soluto sermone Latine et Gallice concinnavit opera, quorum praecipua sub his titulis: — Demonstratio evangelica — De claris interpretibus, et de optimo genere interpretandi — Notae in Origenem — Quaestiones Anetanae de concordia rationis et fidei — Traité de la faiblesse de l'e-

sprit humain — Traité sur la situation du paradis terrestre, etc. — Obiit anno 1721, aetatis suae 91.

HUG. CAR. — Hugo Carensis (Hugues de Saint-Cher), natione Burgundus, ordinis S. Dominici monachus, doctor Sorbonicus et S. R. E. Cardinalis, vir scientia, Litteris sacris et pietate clarus, posteris reliquit: — Commentaria in universam S. Scripturam — Concordantiam Bibliorum — Speculum sacerdotum, seu Compendium theologiae — Commentaria super quatuor libros Sententiarum, etc. — Migravit ad Dominum anno 1262.

HUG. DE S. VICT. — Hugo de S. Victore, canonici regularis S. Augustini, in coenobio S. Victoris Parisiensis, ubi septennio theologiam insigniter docuit, et obiit anno 1140. Scripsit: — Commentaria in Scripturas — Summam sententiarum — Tractatum de sacramentis, etc. —

HUGON. — Hermannus Hugon, natione Belga, patria Bruxellensis, e Societate Iesu, vir vivo ingenio, canendi et scribendi arte praestans, humanioribus litteris eximiam adiunxit philosophiam ac theologiae peritiam. Scripsit: — De prima scribendi origine et universae rei litterariae antiquitate — De vera fide capesenda — De militia equestri antiqua et nova, etc. — Obiit anno 1639, aetatis 41.

HUND. — Wigalaus Hundius de Sultzen, natione Germanus, in suprema curiae Bavariae praeses, vir scientia et ingenio clarus, morte functus anno 1588, edidit librum cui titulus: — Metropolis Salisburgensis —

HURTAD. (T.) — Thomas Hurtado, natione Hispanus, patria Toletanus, clericus regularis Minorum, theologiae professor insignis, obiit anno 1659, et publici iuris fecit: — Cursum philosophiae — Resolutiones orthodoxo-morales — De residentia — De unico martyrio, etc. —

HURTAD. (G.) — Gaspar Hurtadus, natione Hispanus, patria Mondexarensis, doctor theologiae laureatus, Societatem Iesu complexus est anno 1607, in ea theologiam perpetuo tum Murciae, tum Matriti, tum Compluti annos amplius triginta docuit, et mortalitatis exuvias posuit anno 1646. Edidit in lucem: — Disputationes de matrimonio et censuris — De sacramentis — De iustitia et iure — De legibus, etc. —

HURTAD. (P.) — Petrus Hurtadus de Mendoza, natione Hispanus, gente Cantaber, domo Valmasedanus, e Societate Iesu, vir ingenio et doctrina insignis, multos per annos theologiam docuit et obiit anno 1651. Scripsit: — Commentarios in universam philosophiam — De fide, spe et charitate — In primam partem S. Thomae, etc. —

HYQ. — Antonius Hyquaeus, natione Hibernus, patria Tuomonensis, ordinis S. Francisci monachus, sacrae theologiae Coloniae, Lovanii et demum S. Isidori in urbe diuturnus professor, ac totius ordinis definitor generalis, vir omni eruditionis genere ornatissimus, philosophia, theologia, Sacra Scriptura, Conciliis, SS. Patribus, iure canonico, historia ecclesiastica et fidei controversiis apprime versatus, concinnavit: — Commentaria in quatuor libros Sententiarum — De stigmatibus S. Catharinae Senensis — Responsiones gravissimas ad pleraque dubia moralia et ascetica — De conceptione immaculata B. Mariae Virginis, etc. — Diem clausit ultimum anno 1641.

ICKSTAD. — Ioannes Adamus Ickstadus (baron d'Ickstadt), natione Germanus, iurisconsultus scientia, eruditione et prudentia insignis, scripsit: — Elementa iuris gentium, etc. — Obiit anno 1776.

IGNAT. LOYOL. — Sanctus Ignatius de Loyola, natione Hispanus, patria Cantaber, parens et institutor

ordinis clericorum regularium Societatis Iesu, vir scientia, zelo et sanctitate clafus, animam Deo reddidit anno 1556, aetatis suae 65. Scripsit: — Exercitia spiritualia — Librum constitutionum Societatis Iesu — De religiosa obedientia epistolam — De perfectione religiosa — De sanctissima Trinitate tractatum, etc. —

ILLESC. — Gonsalvus Illescas, natione Hispanus, sacerdos catholicus et historiographus, vita functus anno 1580. Scripsit: — Historiam Pontificum Romanorum —

ILLSUNG. — Iacobus Illsung, ordinis clericorum regularium Societatis Iesu, iuris publici fecit: — Theologiam practicam universam —

IMHOF. — Iacobus Guillelmus Imhof, natione Germanus, patria Horimbergensis, historiographus et genealogus insignis, vita functus anno 1728, aetatis 77, scripsit: — De notitia procerum Germaniae — Historia genealogica Italiae et Hispaniae — Familiarum Galliae Portugalliae — Magnae Britanniae, etc. —

IMOL. — Ioannes de Imola, natione Italus, Baldi maioris discipulus, iuris professor clarissimus, obiit anno 1436, posteris relinquens: — Commentaria in Decretales et Clementinas —

IMOLENS. — Alexander Tartagnus (Tartagni), natione Italus, patria Imolensis, quo nomine saepius appellatur et citatur, iurisconsultus peritissimus, *Doctor veritatis* cognominatus, vita functus anno 1477, edidit: — Consilia — Commentaria, etc. —

IREN. (S.) — Sanctus Irenaeus, natione Graecus, Episcopus Lugdunensis, et martyr, anno 202, varia edidit opera.

ISAMBER. — Nicolaus Isambertus (Isambert), natione Gallus, patriae Aurelianensis, doctor et professor Sorbonicus, multos per annos insigniter theologiam docuit, et plenus dierum, animam Deo reddidit anno 1642, aetatis suae 77, posteris relinquens: — Tractatum theologiae — Commentaria in Summam D. Thomae, etc. —

ISIDOR. (S.) — Sanctus Isidorus, natione Hispanus, Hispalensis Episcopus, vir ingenio et scientia clarus, migravit ad Dominum anno 636, aetatis suae 66. Plura et eximia scripsit opera.

J

JACOB. — Dominicus Jacobatius (Jacobati), natione Italus, patria Romanus, S. R. E. Cardinalis, vir iuris et theologiae scientia praestantissimus, e vivis decessus anno 1527, aetatis suae 84, edidit in lucem — Tractatum de Conciliis —

JACQ. — Franciscus Jacquier, natione Gallus, e Victoriaco-Francico oriundus, ordinis Minorum S. Francisci monachus, vir scientia et virtutibus insignis, Romae obiit anno 1788. Plura et eximia conscripsit opera, quorum praecipua sub his titulis: — Institutiones philosophicae ad studia theologica potissimum accommodatae — Dissertationes de musica, architectura, etc. — Newtonis philosophiae naturalis principia mathematica, perpetuis commentariis illustrata — *Éléments du calcul intégral*, etc. —

JANKOV. — Josephus Jankovinch a Valcovarino, ordinis Minorum S. Francisci, iuris publici fecit librum cui titulus: — *Promptuarium commissarii visitatoris* —

JANSEN. — Leonardus Jansen, ordinis clericorum regularium Societatis Iesu, concinnavit — Theologiam moralem —

JANSON. — Iacobus Jansonius, natione Batavus, patria Amstelodamensis, professor theologiae et doctor Lovaniensis, ecclesiae collegialis S. Petri decanus, vita functus anno 1625, edidit: — Commentaria in Psalmos — Institutionem catholici ecclesiastae, etc. —

JANSEN. — Hermannus Janssens, natione Belga, ex provincia Germaniae inferioris oriundus, ordinis S. Francisci Recollectus, theologiae lector iubilatus, sacrarum Litterarum professor, varia et perutilia conscripsit opera sub his titulis: — Prodomus sacer ad Scripturas — Explanatio rubricarum Missalis Romani, etc. — Obiit anno 1762.

JAQUEL. — Isaacus Jaquelotius (Jaquelot), natione Gallus, theologus et minister heterodoxus, vir facundia et ingenio insignis, varia conscripsit opera, quorum praecipua: — Dissertationes de existentia Dei — De sacrificio Missae — Conformité de la foi avec la raison, etc. — Obiit anno 1708.

JAVEL. — Chrysostomus Javellus, natione Italus, patria Pedemontanus, ordinis S. Dominici monachus, et Bononiae regens, vir incomparabili pene ingenii felicitate praeditus, philosophus et theologus longe insignis, e vita cessit anno 1540. Vulgavit: — Commentaria in universam logicam — In Moralem Platonis philosophicam et politicam — Expositionem in Summam D. Thomae — Tractatum de Trinitate — De sacramento matrimonii, etc. —

JOAN. CAPIST. (S.) — Sanctus Joannes de Capistrano, natione Italus, ordinis S. Francisci monachus, vir facundia, zelo et litteris clarus, migravit ad Dominum anno 1456. Multa et eximia posteris concinnavit opera, quorum praecipua sub his titulis: — Tractatus de auctoritate Papae et Concilii — De excommunicatione — De matrimonio — De iure civili — De usuris et contractibus — Speculum clericorum, etc. —

JOAN. DIAC. — Joannes Diaconus, natione Italus, patria Neapolitanus, circa initium saeculi x floruit, et scripsit: — Chronicon de Episcopis Neapolitanis — Vitam Ioannis Episcopi Neapolitani, etc. —

JOAN. MONAC. — Joannes Monachus, (Jean le Moine), natione Gallus, patria Pontiniensis, Baiocensis decanus et S. R. E. Cardinalis, vir in iure et theologia eruditissimus, animam Deo reddidit anno 1313. Posteris reliquit: — Commentaria in Decretales, etc. —

JOLY. — Claudius Joly, natione Gallus, patria Parisiensis et cathedralis ecclesiae canonicus, vir ingenio, scientia et moribus insignis, obiit anno 1700, aetatis suae 93. Plurima tum Latine tum Gallice concinnavit opera, quorum praecipua sub his titulis: — De reformandis horis canonicis, ac rite constituendis clericorum muneribus — Traditio antiqua ecclesiarum Franciae circa assumptionem Mariae — Traité de la restitution des grands — De l'état du mariage — Traité historique des écoles épiscopales, etc. —

JON. — Jonas Fontanellae monachus, in dioecesi Rothomagensi, hagiographus, floruit saeculo viii, et scripsit: — Vitam S. Ioannis abbatis monasterii Reomaensis —

JORD. PAX. — Jordanus Pax, monachus, varia edidit opera — De rebus sacris, Episcopis et beneficiis —

JOSEPH. FLAV. — Iosephus Flavius, historiographus Iudaeus, vita functus circa annum salutis 95, sermone Graeco scripsit: — Historiam belli Iudaeorum — Antiquitates Iudaicas, etc. —

JOUX. — Petrus Joux (De Joux de la Chapelle), e Geneva oriundus, religione heterodoxus, in extremis vero catholicus, vir litteris et ingenio clarus, obiit Parisiis, anno 1825, et plurima Gallice concinnavit, praesertim opus cui titulus: — Lettres sur l'Italie considérée sous le rapport de la religion —

JUEN. — Gaspar Juenninus (Juennin), natione Gallus, in Brixia natus, congregationis Oratorii presbyter, vir eruditione et pietate insignis, multos per annos theologiam docuit et obiit Parisiis anno 1713, aetatis suae 63. Plura tum Latine tum Gallice conscripsit opera, inter quae: — Institutiones theologicas ad usum seminariorum — Commentarium historicum et dogmaticum de sacramentis — Théologie morale — Résolution des cas de conscience sur la vertu de justice et d'équité, etc. —

JUL. CLAR. — Julius Clarus. Vide *Clarus Julius*.

JUNIP. DREP. — Juniperus Drepanensis, vel a Drepano, natione Siculus, ordinis S. Francisci monachus, provinciae Panormitanae theologus, provincialis minister ac Lateranensis poenitentiarius, vir doctrina insignis, in lucem emisit: — Disputationes commentarias pro iuris pontificii defensione — De casibus reservatis — Emblemata civilia — De immunitate et libertate ecclesiastica — Totius theologiae moralis omnium controversiarum securiores sequendas conclusiones, etc. — Obiit in ministeriati suae provinciae anno 1648.

JUSTEL. — Christophorus Justellius (Justel), natione Gallus, patria Parisiensis, vir eruditione clarus et in historia praesertim ecclesiastica versatissimus, a consiliis et secretis regi Galliae, vita functus Parisiis, anno 1649, aetatis suae 69. Scripsit opus eximium cui titulus: — Codex canonum Ecclesiae universae — et aliud praenotatum: — Histoire généalogique de la maison d'Auvergne —

JUSTEL. (Henr.). — Henricus Justellius, praecedentis filius, Parisiis natus, Londini vero defunctus anno 1693, vir pariter doctissimus et bibliothecarius regius, edidit simul cum Guillelmo Voetio opus praenotatum: — Bibliotheca iuris canonici veteris —

JUSTIN. (S.) — Sanctus Justinus, Ecclesiae Graecae doctor et martyr anno 167, plurima scripsit opera.

JUSTIS (De). — Vincentius de Justis, nobilis Lucensis, scripsit opus praenotatum: — De impedimentis et dispensationibus matrimonialibus —

K

KAZEMB. — Kilianus Kazemberger, natione Germanus, strictioris Observantiae S. Francisci alumnus in recollecta provincia Argentinae, sacrae theologiae lector iubilatus ac definitor, elaboravit: — Supplementum theologiae moralis R. P. Fr. Patritii Sporer — Centifolia theologica, etc. — Scripsit quoque Germanice: — De seraphica religione — Claruit saeculo xvii.

KELLEN. — Ludovicus Kellen, natione Germanus, ordinis S. Francisci monachus, vicissim minister provincialis, commissarius ac definitor generalis, vir sane eruditus, plura elucubravimus, ex quibus excusa exstant: — Medulla cedri, seu conciones Dominicales et festivales — Adventuale novum, etc. — Floruit saec. xvii.

KEMPIS (A.) — Thomas Malleolus (Haemmerlein) A Kempis dictus ab urbe Kempen prope Coloniam, ubi natus est, canonicus regularis monasterii Montis Sanctae Agnetis, vita functus anno 1471, plurima concinnavit ascetiae opera curis Sommalii edita Antverpiis, anno 1607, tres vol. in-4.

KERCHM. — Simon Kerchm, natione Germanus, ordinis clericorum regularium Societatis Iesu presbyter, vir scientiis philosophicis et theologicis apprime doctus, publici iuris fecit: — Dissertationem de actibus humanis — In quartum Decretalium, etc. —

KERCHOV. — Gaudentius Vanden Kerchove, natione Germanus, ordinis S. Francisci monachus, lector iubilatus, ex-provincialis et commissarius, opus emisit egregium cui titulum donavit: — Commentarii in generalia statuta ordinis S. Francisci — et aliud praenotatum: — Methodus corrigendi regulares, sive Praxis criminalis fratribus Minoribus propria, omni regulari iudici accommodata — Claruit saeculo xvii.

KEUL. — Mathias Keul, natione Belga, ordinis S. Francisci monachus, theologiae lector emeritus, et definitor provinciae Coloniensis, vir eruditus et de re publica litteraria optime meritis, recognovit valdeque auctum dedit Latine — Thesaurum doctrinae Christianae — quondam a D. Nicolao Turlot Ecclesiae Namurcensis vicario generali concinnatum — Rosetum seraphicum, seu Compendium operum S. Bonaventurae — Apiarium mellifluum continens favos dulciores et de-

lectabiles ex operibus S. Bernardi, etc. — Floruit saeculo XVII.

KIRCHER. — Athanasius Kircherus, natione Germanus, patria Fuldensis, e Societate Iesu sacerdos, vir scientia, litteris et eruditione praestantissimus, philosophiam moralem, mathesim, linguas Hebraeam et Syriacam in variis collegiis professus, plenus dierum, Romae obiit circa annum 1680. Plurima et eximia concinnavit opera, quorum praecipua: — *Magnesia, sive Conclusiones experimentales de effectibus magnetis* — *Ars magnetica* — *Mundus subterraneus* — *Historia Eustachio-Mariana*, qua vita, genealogia et locus conversionis S. Eustachii describuntur, etc. —

KLOTZ. — Stephanus Klotzius, natione Germanus, theologus et pastor heterodoxus, fato functus anno 1668, tum theologia tum metaphysica edidit opera, inter quae: — *Theologiam naturalem* —.

KOEL. — Ioannes David Koeler, natione Germanus, historiographus celebris et philosophiae professor, publici iuris fecit: — *Chronologiam historiae universae ab orbe condito ad annum 1730* — *Descriptionem orbis antiqui* —. Obiit anno 1765.

KOENIG. — Georgius Koenig, natione Germanus, theologiae professor, vita functus anno 1654, inter plura theologia edidit opus praenotatum: — *Tractatus de casibus conscientiae* —. Georgius Mathias Koenig, praecedentis filius, biographus et litterarum professor, defunctus anno 1699, inter multa, quae conscripsit, opera, reliquit librum cui titulus: — *Bibliotheca vetus et nova* —.

KOHL. — Ioannes Petrus Kohl, natione Danus theologus et litterator, plurimos per annos insigniter docuit historiam ecclesiasticam et humaniores litteras, et obiit anno 1778. Varia conscripsit opera sub his titulis: — *Theologia gentilis Cimbrica purior* — *Ecclesia Graeca lutherizans* — *Introductio in historiam et rem litterariam Slavorum imprimis sacram*, etc. —

KOLB. — Petrus Kolbaeus, natione Germanus, viator eruditus, vita functus anno 1726, scripsit: — *Dissertationem in cometarum naturam* — *Observationes de aquis capitis Bonae-Spei*, etc. —.

KORNMAN. — Henricus Kornmannus (Hornmann), natione Germanus, et iurisconsultus celebris, plurima iuris publici fecit sub his titulis: — *Templum naturae, seu de miraculis quatuor elementorum* — *De miraculis vivorum* — *De miraculis mortuorum* — *De virginitatis iure* — *De annulo triplici, usitato, sponsalio, signatorio*, etc. —. Obiit anno 1620.

KORTHOL. — Christianus Kortholtus (Kortholt), natione Germanus, theologus heterodoxus et professor, vir eruditione et scientia praestantissimus, diem obiit supremum anno 1694, aetatis suae 61, posteris varia relinquit opera sub his titulis: — *Paganus obtrectator, sive De calumniis paganorum in veteres Christianos* — *De origine et natura Christianismi ex mente gentilium* — *De persecutionibus Ecclesiae primitivae* — *De religione ethnica, Mahumetana et Iudaica*, etc. —.

KRIMER. — Ferdinandus Krimerus, natione Germanus, ordinis clericorum regularium Societatis Iesu, vir scientia insignis et utriusque iuris peritus, varia scripsit, sed praesertim opus praenotatum: — *Quaestiones canonicae in quinque libros Decretalium* —.

KRISPER. — Crescentius Krisper, natione Germanus, ordinis S. Francisci monachus, vicissim lector, definitor et pro-commissarius generalis, vir doctrina, eruditione et virtutibus insignis, scripsit: — *Nubila Iansenismi et Quesnellianismi luce dogmatico-scholastica depulsa* — *Theologiam scholae Scotisticae, seu Expositionem quatuor librorum Sententiarum Scoti*, etc. —. Migravit ad Dominum circa annum 1730.

KRUG. — Oswaldus Kruger, natione Pruthenus, e Societate Iesu, theologiae moralis, linguae sanctae et mathesis vicissim professor, vir doctrina clarus, Grobnae obiit, anno 1665. Varia scripsit: — *Theorematum et problematum mathematica* — *Arithmeticam* — *Calendarium Romanum* — *Centuriam astronomicam* — *Horologium practicum*, etc. —.

KULG. — Ioannes Kulger, natione Germanus, ordinis clericorum regularium Societatis Iesu alumnus, vir scientiis theologicis praestans, edidit: — *Tractatum theologico-canicum de sponsalibus et matrimonio* —.

L

LABB. — Philippus Labbaeus (Labbe), natione Gallus, patria Biturix, natus Avarici Biturigum, Societate Iesu anno 1623 amplexus, disciplinas amoeniores, rhetoricam, philosophiam et theologiam vicissim docuit; doctrina, eruditione et pietate insigniter claruit, et obiit Parisiis anno 1667. Quam plurima edidit opera, quorum praecipua sub his titulis: — *Collectio conciliorum*, 17 vol. in-fol. — *Hagiologium Franco-Galliae* — *Chronicon Dolensis coenobii* — *De scriptoribus ecclesiasticis* — *Conciliorum historiae synopsis*, etc. —.

LABORANS. — Laborans S. R. E. Ecclesiae presbyter Cardinalis, philosophus et theologus eximius, edidit: — *Collectionem canonum* — *De vera libertate* — *De iustitia et iusto* — *De appellationibus*, etc. —. Claruit circa finem saeculi XII.

LA CROIX. — Claudius La Croix. Vide *Croix*.

LACTANT. — Lucius Coelius Firmianus Lactantius, natione Afer, ut recte creditur, vir ingenio insignis claruit saeculo IV, et scripsit: — *Institutionum libros septem*, etc. —.

LAET. — Ioannes de Laet, natione Belga, patria Antverpiensis, Societatis Indiarum director, historiographus et geographus insignis, obiit anno 1649, plurima posteris relinquit opera sub his titulis: — *Novus orbis, seu Descriptio Indiae occidentalis* — *De regis Hispaniae regnis et opibus* — *Turcici imperii status* — *Notae ad dissertationem Hugonis Grotii de origine gentium Americanarum*, etc. —.

LAFITAU. — Iosephus Franciscus Lafitau, natione Gallus, patria Burdigalensis, e Societate Iesu historiographus, vir ingenio et scientia insignis, varia Gallico sermone conscripsit opera, quorum praecipua: — *Moeurs des sauvages américains, comparées aux moeurs des premiers temps* — *Histoire des découvertes des Portugais dans le Nouveau Monde*, etc. —. Obiit anno 1740.

LA FONTAINE. — Iacobus La Fontaine, natione Germanus, ordinis clericorum regularium Societatis Iesu presbyter, vir scientiis theologicis peritus, Romae defunctus anno 1728, publici iuris fecit opus eximium cui titulus: — *Constitutio Unigenitus theologicæ propugnata*, 4 vol. in-fol.

LAGOMARSIN. — Hieronymus Lagomarsinus (Lagomarsini), natione Italus, patria Genuensis, e Societate Iesu philologus insignis, litteras humaniores, rhetoricam et linguam Graecam multis per annos professus, Romae obiit, anno 1773, aetatis suae 75. Scripsit: — *Notas ad Iulium Poggianum Senensem* — *Ad Antonium Mariam Gratianum* — *Actionem in I. Aug. Thuanum* — *Orationes* — *Epistolas*, etc. —.

LA HAIE. — Ioannes de la Haie, natione Gallus, patria Parisiensis, ordinis S. Francisci monachus discalceatus, concionator regius, vir in scientiis theologicis et Litteris sacris eruditissimus, migravit ad Dominum anno 1661. Plurima et eximia concinnavit opera, quorum praecipua sub his titulis: — *Commentaria in totam Sacram Scripturam cum notis et versionibus* — *Expositio casuum reservatorum* — *Deliciae praedicantium* — *Quadragesimale de Evangelio aeterno* — *Duo adventualia*, etc. —.

LALANDE. — Iacobus de Lalande, natione Gallus, patria Aurelianensis, iurisconsultus et professor insignis, beneficentia et charitate notus, et ideo *Pater populi* cognominatus, obiit anno 1703. Varia de iure tum Latino tum Gallico sermone concinnavit opera sub his titulis: — *Specimen iuris Romano-Gallici ad Pandectas* — *Prolegomena ad Decretales de decimis* — *Commentaire sur la coutume d'Orléans*, etc. —.

LALLEMAND. — Ioannes Lallemant, natione Gal-

lus, patria Vesontinus, ordinis S. Francisci monachus, vir scientiis philosophicis et theologicis peritus, edidit: — Decisiones philosophicas tribus partibus, comprehensas — Cursum theologiae completum, etc. — Ob. anno 1647.

LAMBECC. — Petrus Lambecius, natione Germanus, patria Hamburgensis, historiographus et bibliographus insignis et catholicus, obiit anno 1680. Varia publici iuris fecit opera quorum tituli: — Prodomus lucubrationum criticae in A. Gellii Noctes Atticae — Animadversiones ad Codini Origines Constantinopolitanae — Commentarii de bibliotheca Caesarea-Vindobonensi, etc. —.

LAMBERTIN. — Prosper Lambertinus (Lambertini). Vide Benedictus XIV.

LAMBRUSCHIN. — Ioannes Baptista Lambruschini, natione Italus, Oropitensis Episcopus, vir doctrina et ingenio insignis, scripsit: — Theologica dogmata — Compendium theologiae — Dissertationes de Immaculata Conceptione B. Mariae, etc. — Ob. anno 1827, aetatis suae 72.

LAMI. — Bernardus Lami, natione Gallus, patria Cenomanensis, congregationis Oratorii presbyter, theologiae professor, eruditissimus, obiit anno 1715, aetatis suae 70, posteris varia et eximia tum Latine tum Gallice concinnata relinquens opera, sub his titulis: — Harmonia sive Concordia evangelica — De tabernaculo foederis, de sancta civitate Ierusalem et de templo eius — Introductio ad Scripturam Sacram — Démonstration de la sainteté et de la morale chrétienne, etc. —.

LAMI. — Ioannes Lami, natione Italus, theologus et historiographus insignis, plura edidit opera praenotata: — Deliciae eruditorum — Chronologia virorum eruditione praestantium — Sanctae Ecclesiae Florentinae monumenta, etc. — Obiit anno 1770.

LANCELL. — Ioannes Paulus Lancellottus (Lancelotti), natione Italus, patria Perusinus, iurisconsultus celebris, morte functus anno 1591, aetatis suae 80, edidit: — Institutiones iuris canonici cum doctissimis notis — Corpus iuris canonici, etc. —.

LANFRANC. — Lanfrancus, Italia ortus, Cantuariensis Archiepiscopus et Angliae primas, vir eruditione et scientia insignis, diem clausit extremum anno 1089, et scripsit: — Commentaria in Epistolas S. Pauli — De corpore et sanguine Christi — De celanda confessione, etc. —.

LANFRED. — Iacobus Lanfredini, natione Italus, patria Florentinus, vir scientia, prudentia et pietate clarus, S. R. E. Cardinalis, morte functus anno 1741, aetatis vero 60, varia tum Latine tum Italice concinnavit opera quorum tituli: — Responsiones ecclesiasticae — Raccolta d'orazioni sinodali, e lettere pastorali, etc. —.

LANG. — Ioannes Langius (Lange), natione Germanus, iurisconsultus celeberrimus, a consiliis Imperatori Ferdinando I, vir litteris humanioribus et iure doctissimus, vita functus anno 1567, varia scripsit, et praesertim: — De progressu iuris civilis Saxoniae, etc. —.

LANTER. — Carolus Lanterius, natione Italus, patria Genuensis, ordinis S. Francisci monachus, theologus iubilatus, ex-provincialis, definitor et commissarius generalis, claruit saeculo XVII, et iuris publici fecit opera praenotata: — De sanctissimo Incarnationis mysterio — Tractatus duo theologici, etc. —.

LANTUSC. — Angelus Lantusca, natione Italus, ordinis S. Francisci monachus, vir non minus doctrina quam pietate aestimandus, theologus, concionator illustris et Romanae provinciae secretarius, plura minime contemnenda scripsit, e quibus exstant: — Octavarium exercitiorum spiritualium — Regulam tertii ordinis Sancti Francisci — Theatrum Regularium — Bullarium Romanum ab Urbano VIII ad Clementem X, etc. — Claruit saeculo XVII (1665).

LAPIDE (A.) — Cornelius a Lapide, natione Belga, patria Ebro Bucholdianus, Societatis Iesu sacerdos, sacram linguam et Litteras divinas tum Lovanii, tum Romae complures per annos summa cum celebritate

publice professus est et migravit ad Dominum an. 1637, aetatis suae 81. Edidit: — Commentaria in fere totam Scripturam —.

LA SELV. — Zacharias La Selve, natione Gallus, ordinis S. Francisci monachus, theologus ac doctrina insignis, uti testantur eius lucubrationes, concionatoribus communia fecit opera praenotata: — Annus apostolicus pro toto Adventu — Pro tempore Quadragesimae — Pro omnibus Dominicis, etc. —. Floruit XVII saeculo.

LAUD. — Andreas Laude, natione Siculus, patria Catanensis, ordinis Sanctae Mariae a Monte Carmelo monachus, theologiae professor et sui ordinis procurator generalis, vita functus anno 1675, in lucem emisit: — Disputationes theologicas in Summam D. Thomae —.

LAUN. — Ioannes Launois (Jean de Launoy), natione Gallus, patria Constantiensis, Parisiensis theologus, iurium Ecclesiae et regis acerrimus vindex, vitam exegit innoxiam, et optimam famam, maximamque venerationem adeptus, obiit anno 1678. Plurima et eximia concinnavit opera, quorum praecipua: — De veteribus Parisiensium basilicis — De frequenti confessionis et Eucharistiae usu — De cura Ecclesiae pro miseris et pauperibus — De veteri ciborum delectu in ieiuniis — De sacramento unctionis extremae — Romanae Ecclesiae circa Simoniam traditio, etc. —.

LAURENT. — Laurentius Brancatius de Laura. Vide Brancatius.

LAURENT. — Andreas Laurentius (Du Laurens), natione Gallus, patria Arelatensis, regis Henrici IV medicus, fato functus anno 1609, scripsit opus eximium cui titulus: — Historia anatomica corporis humani —.

LAURENT. — Augustinus Laurentius (Laurenço), natione Hispanus, e Societate Iesu, philosophiae et theologiae professor, obiit anno 1695. Varia edidit opera, quorum praecipua sub his titulis: — Cursus philosophicus de triplici ente — Syntagma theologiae sive principalis theologiae tractatus, etc. —.

LAUTERBACH. — Adamus Wolfgangus Lauterbach, natione Germanus, iurisconsultus et professor eximius, vita functus anno 1678, edidit: — Consilia iuridica Turingensia — Collegium theotico-practicum in Pandectas, etc. —.

LAYMAN. — Paulus Laymannus, natione Germanus, patria Cenipontanus, e Societate Iesu, vir iuris canonici peritissimus, peste contactus obiit Constantiae, anno 1625. Edidit: — Quaestiones canonicas de praetorum, ecclesiasticorum electione, institutione et potestate — Theologiam moralem — Processum iuridicum contra Sayas — Commentaria in Decretales, etc. —.

LAZER. — Petrus Lazerius (Lazeri), natione Italus, patria Senensis, Societatis Iesu presbyter, theologus insignis et linguis eruditissimus, obiit anno 1789. Varia tum Latine tum Italice scripsit opera, quorum praecipua sunt: — De arte critica et generalibus eius regulis — De antiquis formulis fidei — De falsa veterum Christianorum rituum a ritibus ethnicorum origine diatriba, etc. —.

LEAND. DIVION. — Leander Divionensis, natione Gallus, ordinis S. Francisci monachus, disertissimus concionator, theologus celebris ac definitor, vir omnigena doctrina insignitus, vita functus anno 1667, publici iuris fecit: — Veritates evangelicas — Commentaria in Epistolas S. Pauli — Discursus praedicabiles super aureas sententias S. Pauli — Super Cantica canticorum, etc. —.

LEAND. MONT. — Leander Montanus, natione Hispanus, patria Murciensis, ordinis S. Francisci monachus, provincialis minister, Inquisitionis qualificator, et a concionibus regis, vir eruditus et in utroque iure nobiliter versatus, prelo mandavit: — Commentaria litteraria et moralia in librum Esther — Disquisitiones morales in primam secundae S. Thomae — Quaestiones selectas regulares — Quaestiones selectas morales — Expositionem bullae Cruciatæ, etc. —. Obiit circa annum 1670.

LE COINTE. — Carolus Le Cointe, natione Gallus, patria Trecensis, congregationis Oratorii presbyter, vir scientia et eruditione insignis, edidit opus prae notatum: — *Annales ecclesiastici Francorum* — ab anno 417 ad annum 845, 8 vol. in-fol. Obiit Parisiis anno 1681, aetatis suae 70.

LEDESM. (B.) — Bartholomaeus Ledesma, natione Hispanus, patria Salmanticensis, ordinis S. Dominici monachus et Episcopus Antequitensis, vir eruditissimus, inter multa, quae concinnavit, opera, reliquit: — *Tractatum de sacramentis* — et obiit anno 1604.

LEDESM. (Cl.) — Clemens de Ledesma, natione Hispanus, ordinis S. Francisci monachus, philosophiae lector, concionator Iubilatus et Pater, circa annum 1700 vita functus, scripsit: — *Compendium excellentiarum seraphici terti ordinis* — *Theses de Iesu Nazareno, de Angelopolitani templi dedicatione*, etc. —

LEDESM. (Iac.) — Iacobus Ledesma, natione Hispanus, patria ex Cuellar Castellae oppido, e Societate Iesu regularis, vir ingenii et doctrinae magnitudine nobilissimus, theologus et canonista insignis, migravit ad Dominum anno 1575. Multa conscripsit opera, quorum praecipua sub his titulis: — De dialectica eiusque tradenda methodo — *Ethica*, seu philosophia et theologia de moribus — *Controversiarum quaestiones contra haereticos* — De modo catechizandi — *Tabula brevis Summae S. Thomae*, etc. —

LEDESM. (Ioan.) — Ioannes Ledesma, natione Americanus, patria Mexicanus, nobilibus parentibus Hispanicis natus, Societatis Iesu presbyter, scientiis philosophicis et theologicis peritissimus, e vivis decessus anno 1637, scripsit: — *Commentaria in S. Thomam* — *Varias lucubrationes*, etc. — Omnia opera collecta sunt to. 14 in-fol.

LEDESM. (M.) — Martinus de Ledesma, sive Ledesmius, sic dictus ab oppido suo natali, quod adiacet fluvio Tormi, ordinis S. Dominici monachus, vir ingenii praecellentis et litteris celeberrimus, ac omnibus disciplinis ornatus, diem obiit supremum anno 1574. Edidit: — *In quartum librum magistri Sententiarum volumina duo* — *Scripta plura in Summa D. Thomae* —

LEDESM. (P.) — Petrus Ledesma, natione Hispanus, patria Salmanticensis, ordinis S. Dominici monachus, theologiae professor celeberrimus, scripsit: — *Tractatum de matrimonio* — *Summam sacramentorum*, etc. — Obiit anno 1616.

LE DROU. — Petrus Lambertus Le Drou, natione Germanus, patria Huyensis, ordinis S. Augustini monachus, doctor Lovaniensis et theologiae professor, Porphyriensis Episcopus, vir eruditione et modestia clarus, cum omnium bonorum luctu octuagenarius pientissime Leodii obiit anno 1721. Scripsit: — *Dissertationes quatuor de contritione et attritione* — et opus aliud cui titulus: — *Trias Patrum*, sive theologia ex tribus Patribus, S. Augustino, Gregorio Magno et S. Bernardo deprompta —

LEGNANO. — Ioannes de Legnano, sic dictus ab oppido suo natali, natione Italus, iurisconsultus, vir in litteris humanioribus, philosophia, iurisprudencia et astronomia versatissimus, in Universitate Bononiensi ius canonicum magna cum fama professus est et diem obiit supremum Bononiae anno 1383. Plurima concinnavit opera sub his titulis: — *Super Clementinis liber I* — De censura ecclesiastica — De interdicto ecclesiastico — *Disputatio de decreto* — De beneficiorum ecclesiasticorum pluralitate — De horis canonicis — De repraesaliis — De duello — *Lectura super primo, secundo et tertio Decretalium*, etc. —

LEIBNITZ. — Guillelmus Godefridus Leibnitius (Leibnitz), natione Germanus, patria Lipsiensis, vir ingenio et eruditione praestantissimus, historiographus, et iurisconsultus insignis, metaphysica et mathematica pollens, obiit anno 1716, aetatis suae 70. Plura et eximia sui ingenii monumenta posteris legavit sub his titulis: — *Scriptores rerum Brunswicarum* — *Codex iuris gentium diplomaticus* — De iure suprematus ac legationis prin-

cipum Germaniae — De arte combinatoria — *Accessiones historicae* — De origine Francorum, etc. —

LEITAN. — Franciscus Leitan, ordinis clericorum regularium Societatis Iesu presbyter, vir scientia clarus, iuris publici fecit opus eximium cui titulus: — *Clypens pontificiae dignitatis* —

LEMER. — Nicolaus Lemerius (Lemery), natione Gallus, patria Rothomagensis, medica et chimica arte peritissimus, inter plura alia, edidit opus eximium cui titulus: — *Cours de chimie* — Obiit anno 1715, aetatis suae 70.

LENGLET. DUFRESN. — Nicolaus Lengletus Dufresnius (Lenglet Dufresnoy), natione Gallus, patria Bellovacensis, Sorbonicus doctor designatus, vir litteris, scientia et eruditione clarus, vita functus anno 1755, plurima sermone Gallico concinnavit opera, quorum praecipua sunt: — *Méthode pour étudier l'histoire* — *Traité historique et dogmatique sur les apparitions* — *Traité historique et dogmatique du secret de la confession*, etc. —

LENGNICH. — Godefridus Lengnich, natione Germanus, patria Gedanensis, historiographus et iure publico peritus, plura tum Latino tum Germanico idiomate conscripsit opera, quibus tituli: — De origine et progressu poenae adulterorum apud Romanos — *Historia Poloniae* — *Animadversiones in auctores classicos*, etc. — Obiit anno 1774, aetatis suae 84.

LEO M. (S.) — Sanctus Leo I, Papa, cognomine Magnus, natione Italus, patria Romanus, factis et scriptis clarus, migravit ad Dominum anno 461.

LEO (I. F.) — Ioannes Franciscus Leo, natione Italus, Episcopus Telesiae, opus edidit eximium cui titulus: — *Thesaurus fori ecclesiastici* —

LEO (M.) — Marcus Paulus Leo, natione Italus, patria Romanus, iuris utriusque doctor, multos per annos negotiis ad sacram Poenitentiarum spectantibus deditus, postea vero Societatem Iesu anno aetatis suae 41 ingressus, migravit ad Dominum die 11 Octobris 1657. Scripsit: — *Praxim ad litteras maioris Poenitentiarum* — De auctoritate et usu pallii pontificii, etc. —

LEQUIEN. — Michael Lequien, natione Gallus, patria Bononiensis, ordinis S. Dominici monachus, vir linguis, theologia et sacris Litteris eruditissimus, obiit Parisiis anno 1733. Plura et doctissima concinnavit opera sub his titulis: — *Panoplia contra schisma Graecorum* — *Oriens Christianus*, in quatuor patriarchatus digestus, in quo exhibentur Ecclesiae, patriarchae, caeterique praesules Orientis — *Nullité des ordinations anglicanes*, etc. —

LERAN. — Ioannes Baptista de Lerana, natione Hispanus, patria Matritensis, ordinis Carmelitarum monachus, theologia magna cum fama docuit et obiit Romae anno 1659, aetatis suae 73, posteris sui ingenii monumenta relinquens opera, quorum tituli: — *Summa quaestionum regularium* — *Summae theologiae sacrae* — *Annales sacri, prophetici et Eliam ordinis* — De regularium reformatione, etc. —

LERID. — Petrus Leridantus (Leridant), natione Gallus, patria Armoricus, causidicus Parisiensis, vir scientia iuris apprimè eruditus, vita functus anno 1768, varia tum Latine tum Gallice conscripsit opera quibus tituli: — *Institutiones philosophicae* — *Dissertatio historico-theologica in conceptionem B. Mariae* — *Code matrimonial*, etc. —

LERIUS. — Ioannes Leri (de Léry), natione Gallus, Aedus Burgundio, heterodoxus minister, multas peragravit regiones, et Gallice simul ac Latine edidit librum cui titulus: — *Voyage du Brésil* — Obiit anno 1611.

LESCARB. — Marcus Lescarbot, natione Gallus, patria Verbinensis, Parisiensis causidicus, Americas perlustravit regiones et iuris publici fecit opus prae notatum: — *Histoire de la Nouvelle France* — Obiit circa annum 1630.

LESSIUS. — Leonardus Lessius, natione Belga, patria Brechtanus in Brabantia, e Societate Iesu, theolo-

gus insignis, et ingenio ac eruditione praeclarus, plura et eximia concinnavit opera, scilicet: — De iustitia et iure — De Montibus pietatis — De perfectionibus moribusque divinis — De Antichristo et eius praecursoribus — De statu vitae deligendo — De summo bono, etc. — Migravit ad Dominum anno 1623, aetatis suae 69.

LEUREN. — Petrus Leurenus, ordinis clericorum regularium Societatis Iesu sacerdos, vir scientiis theologis et canonicis peritus, scripsit: — Forum ecclesiasticum — Forum beneficiale — De vicario Episcopi, etc. —

LEUSDEN. — Ioannes Leusdenius, natione Batavus, patria Ultraiectensis, philologus insignis et Hebraicae linguae professor, plura edidit eximia opera sub his titulis: — Onomasticum sacrum — Compendium biblicum Veteris Testamenti — Philologus Hebraeus, etc. — Obiit anno 1699.

LEEUWEN. — Simon van Leeuwen, natione Batavus, iuridicus et iuris peritus celebris, fato functus anno 1682, inter plurima de iure opera, edidit praenotata: — Censura forensis — De origine et progressu iuris civilis Romani, etc. —

LEYSER. — Augustinus Leyserus (Leyser), natione Germanus, patria Wittembergensis, iurisconsultus et professor insignis, varia de iure concinnavit opera sub his titulis: — De logomachiis in iure dissertatio — De assentionibus iurisconsultorum — Meditationes ad Pandectas, etc. — Obiit anno 1752.

LIBERI. — Liberius a Iesu, natione Italus, patria Novariensis, ordinis Carmelitarum monachus, congregationis Fidei Propagandae praefectus, per triginta et octo annos scholasticam theologiam Romae docuit, et obiit anno 1719, posteris relinquens — Controversias dogmaticas, 11 vol. in-fol.

LICETI. — Fortunio Licetus (Fortunio Liceti), natione Italus, patria Genuensis, medicus insignis et professor, plurimos concinnavit tractatus quorum praecipui sunt: — De monstris — De mundi et hominis analogia — De annulis antiquis — De animorum rationalium immortalitate — De lucernis antiquis, etc. — Ob. an. 1657.

LICHETI. — Franciscus Lichetus de Brixia (Licheto), natione Italus, ordinis S. Francisci monachus, in Scotistica doctrina toto orbe celeberrimus, vir felicissimi et sagacissimi ingenii, multis annis theologiam professus, minister generalis totius ordinis electus fuit, et obiit circa annum 1524. Palestrae litterariae mandavit: — Commentaria in primum, secundum et tertium Scoti — In quatuor libros Sententiarum — In metaphysicam Doctoris subtilis, etc. —

LIGUOR. (S.) — Alphonsus Maria Liguorius (S. Liguori), natione Italus, patria Neapolitanus, Episcopus S. Agathae, vir scientia et sanctitate clarissimus, Redemptoris congregationis fundator, migravit ad Dominum anno 1787. Multa et eximia tum Latine tum Italice concinnavit opera, quorum praecipua sunt: — Theologia moralis — Homo apostolicus — Directorium ordinandorum — Institutio catechistica — Praxis confessorii, etc. —

LILIUS. — Aloysius Lilius (Lonis Lilio), natione Italus, patria Cirenensis in Calabria, medicus et astronomus insignis, fato functus anno 1576, Kalendarium Gregorianum reformavit, et scripsit: — De propagando numero aureo —

LIMBORCH. — Philippus van Limborchius, natione Batavus, patria Amstelodani natus, theologus et pastor heterodoxus, vir scientia clarus, fato functus anno 1712, varia edidit opera sub his titulis: — Amica collatio de veritate religionis Christianae cum Iudaeo — Theologiae Christianae ad praxim pietatis directa — Historia Inquisitionis, etc. —

LIMN. — Ioannes Limnaeus, natione Germanus, historiographus et iurisconsultus insignis, vita functus anno 1663, publici iuris fecit varia opera, quorum tituli: — De iure imperii Romano-Germanici — Commentarius ad bullam Auream — Capitulationes imperatorum — De Academiis — Notitia regni Galliae, etc. —

LINDEBON. — Ioannes Lindebornius, natione Batavus, patria Daventriensis, et Episcopi provicarius, historiographus et theologus eruditione clarus, varia conscripsit opera praenotata: — Historia seu Notitia episcopatus Daventriensis — Tractatus de efficacia sacrificiorum quae obtulit lex divino-Mosaica Notae catecheticae in baptismatis, poenitentiae, extremae unctionis, ordinis et matrimonii sacramentis, etc. — Ob. an. 1696.

LINDENBROG. — Fridericus Lindenbrogius (Lindebrog), natione Flander, patria Hamburgensis, vir litteris et eruditione clarus, scripsit: — Commentarium de ludis veterum — Codicem legum antiquarum, etc. — Obiit anno 1647.

LINGLOS. — Petrus Franciscus Linglosius (Linglois), natione Gallus, patria Vesuntinus, iurisconsultus, varia de iure concinnavit opera, inter quae: — De hypotheca — Obiit anno 1629.

LINK. — Henricus Linkius, vel potius Linckius (Linck), natione Saxo, patria Misniensis, iurisconsultus insignis et professor, varia de iure conscripsit opera: — Tractatum de iure templorum — De exhaeredatione bona mente facta, etc. — Floruit saeculo XVII.

LIPPOMAN. — Ludovicus Lippomanus (Lippomani), natione Italus, patria Venetus, Episcopus Bergomensis, vir scientia et eruditione celeberrimus, varia tum Latine tum Italice edidit opera, quorum praecipua sunt: — Acta et vitae sanctorum — Catena in Genesim, Exodus et Psalmos — Constitutiones synodales super reformatione cleri, etc. Obiit anno 1559.

LIPS. — Iustus Lipsius, natione Belga, patria Bruxellensis, philologus et aristarchus insignis, scientia clarus, vita functus anno 1606, plurima et varia conscripsit opera sub his titulis: — Variarum lectionum — Excursio ad Taciti Annales — Tractatus de politica — De militia Romana — De constantia, etc. — Omnia eius opera collecta sunt tom. quatuor, in-fol. Antverpiae, 1637.

LIRON. — Ioannes Liron, natione Gallus, patria Carpotensis, ordinis S. Benedicti monachus, vir eruditione insignis, plura Gallice conscripsit sub his titulis: — Bibliothèque des auteurs chartrains — Aménités de la critique — Singularités historiques et littéraires, etc. — Migravit ad Dominum anno 1748.

LLAMAS. — Hieronymus Llamas, theologiae doctor, varia iuris publici fecit opera praenotata: — Summa ecclesiastica, seu Instructio confessoriorum — Methodus curandi animas —

LLAMAZ. — Thomas Llamazares, natione Hispanus, patria Pinciensis, ordinis S. Francisci monachus, lector bis iubilatus et custos, vir apissime eruditus, plura tum Latine tum Hispanice conscripsit opera, quorum praecipua: — Quaestiones theologicae, dogmaticae et morales ad mentem Doctoris subtilis — Cours philosophique — Apoptegmata — Cornucopia sacro-profana, etc. — Florebat circa annum 1690.

LOAYSA. — Garcias Gironius de Loaysa, natione Hispanus, Archiepiscopus Toletanus, vir scientia et eruditione insignis, vita functus anno 1599, edidit: — Concilia Hispanica — De iure universali, etc. —

LOCAT. — Ubertus Locatus, natione Italus, patria Placentinus, ordinis S. Dominici monachus et Episcopus Balneoregiensis, scripsit: — Librum de Episcopis Placentinis — Praxim iudiciariam inquisitorum, etc. — Ob. an. 1570.

LOCHMAIER. — Michael Lochmaierus, natione Germanus, Pataviensis canonicus, theologiae ac iuris pontificii doctor, e vivis ablatum circa annum 1430, conscripsit opus eximium, cui titulus: — Parochiale curatorum — in quo tractat de iure parochiali, de decimis, de oblationibus, sepulturis, etc.

LOCK. — Ioannes Lockius (Loche), natione Anglus, vir eruditione et litteris insignis, philosophus praestantissimus, multa sermone vernaculo edidit opera, inter quae: — Tractatum de regimine civili — Ob. anno 1704. Omnia eius opera collecta sunt Londini 1801. 10 vol. in-8.

LOHNER. — Tobias Lohnerus, natione Germanus,

gente Boius, patria Neo-Oetinganus, dioeceseos Salisburgensis, Societatis Iesu presbyter, litteras amoeniores, philosophiam et theologiam vicissim professus, rector collegium Lucernense gubernavit et typis commisit: — Instructionem practicam de SS. Missae sacrificio — Instructionem practicam de Officio divino — Scholam universalem coelestis sapientiae — Marianam maternitatem, etc. — Ob. circa ann. 1685.

LOMBARD. — Petrus Lombardus, natione Italus, patria Novariensis in Longobardia, nuncupatus *Magister sententiarum*, quo nomine saepius vocatur et citatur, canonicus Carnotensis et dein Parisiensis Archiepiscopus, vir ingenio, doctrina et eruditione insigniter clarus, ob. an. 1164. Scripsit: — Libros quatuor Sententiarum — Commentaria in Psalmos, etc. —

LOPES. — Ludovicus Lopesius (Lopez), natione Hispanus, ordinis S. Dominici monachus, eruditus sacrae theologiae magister et concionator celebris, connexuit instar catenae aureae: — Summam super quatuor evangelistas — Tractatum de contractibus et negotiationibus — Instructoriam conscientiae, etc. — Vivebat adhuc Matriti, an. 1595.

LORIN. — Ioannes Lorinus (Lorin), natione Gallus, patria Avenionensis, Societatis Iesu presbyter, vir apprime doctus, philosophiam Romae, theologiam et Litteras sacras Lutetiae, Mediolani et Romae cum laude professus, theologus praepositi generalis, et librorum imprimendorum censor, in Gallias ex urbe reversus, Dolae ob. an. 1634. Edidit in lucem: — Commentaria in varios Scripturae sacrae libros — Commentaria in Aristotelis Logicam, etc. —

LOSÆUS. — Carolus Losæus (Loyseau), natione Gallus, patria Carnutensis, iurisconsultus peritus et causidicus Parisiis, varia de iure concinnavit opera tum latine, tum gallice, quorum praecipua sunt: — De iure universali — Des seigneuries — Traité du dégrevissement, etc. — Obiit Parisiis, anno 1627, aetatis suae 63.

LOTH. — Ludovicus Bertrandus Loth, natione Germanus, ordinis Praedicatorum, S. Dominici monachus et theologus edidit: — Resolutiones theologicas — Floreat saeculo XVII.

LOTTER. — Melchior Lotterius, natione Germanus, iurisconsultus scientia et eruditione clarus, varia de iure, tum civili, tum canonico, concinnavit opera, inter quae: — De re beneficiaria, etc. — Claruit saec. XVI.

LOUVREX. — Mathias Guillelmus Louvrex, natione Belga, patria Leodiensis, iurisconsultus celeberrimus, vir tam eruditione, quam simplicitate morum et modestia insignis, plura de iure canonico et civili conscripsit opera, scilicet: — Dissertationes canonicas de origine, electione, officiis et iure praefectorum et decanorum ecclesiarum — Notas ad observationes et res iudicatas Caroli Moeani — Historiam Leodiensem, etc. — Ob. Leodii, an. 1734, aetatis suae 69.

LUCA. — Ioannes Baptista de Luca, natione Italus, patria Venusiensis, S. R. E. Card., vir scientia et eruditione clarus, ob. an. 1683, aetatis suae 66, posteris relinquens: — Theatrum iustitiae et veritatis, in 12 vol. in-fol. Romae 1680 — Notas ad Concilium Tridentinum, etc. —

LUDEWIG. — Ioannes Petrus Ludewigus, natione Germanus, patria Suevus, iurisconsultus et professor insignis, fato functus an. 1743, plura de iure publico et civili scripsit, quae collecta sunt sub hoc titulo: *Miscellanea*. Edidit etiam: — Scriptores rerum Germanicarum — Collectio scriptorum historiae episcopatus Herbipolensis, etc. —

LUDOV. A CRUC. — Ludovicus a Cruce, natione Lusitanus, patria Brigantinus, ordinis S. Francisci monachus, vicarius generalis et sacro Lateranensi templo poenitentiarius, ob. Caesaraugustae anno 1633. Scripsit: — Disputationes morales in tres bullas apostolicas Cruciatas, defunctorum et compositionis — In bullam Coenae Domini — Tractatum de pijs legibus relictis Patribus Minoribus — Dubia moralia — Tractatum de Iubilaeo, etc.

LUDOV. A S. IOA. — Ladovicus a S. Ioanne Evangelista, natione Hispanus, ordinis S. Francisci monachus, vicissim commissarius et diffinitor generalis, vir doctrina et virtutibus insignis, publici iuris fecit: — Super quatuor libros Sententiarum summam casuum conscientiae — De administratione Sacramentorum in casibus repentinis — De instabilitate vitae, etc. — Floruit saec. XVII.

LUGO. — Franciscus de Lugo, natione Hispanus, patria Hispalensis, iam in iure licentatus, Societatem Iesu amplexus est anno 1600. Vir ingenio et doctrina insignis, philosophiam vicissim et theologiam docuit, et migravit ad Dominum an. 1652, non sine fama tam apud externos, quam domesticos sanctitatis. Edidit naufragio superstites: — Commentarios in primam partem S. Thomae de Deo, Trinitate et angelis — De sacramentis in genere, Baptismo, Confirmatione et sacra Eucharistia — Discursum praeveium ad theologiam moralem — Quaestiones morales de sacramentis, etc. —

LUGO. — Ioannes de Lugo, natione Hispanus, patria Hispalensis, frater praecedentis minor, Societatis Iesu theologus, eminentissimus S. R. E. Card., et sua charitate erga pauperes notus, ob. Romae anno 1660, aetatis suae 77. Edidit tomos septem theologicos, videlicet: — De Incarnatione — De sacramentis in genere et Eucharistiae sacramento ac sacrificio — De virtute et sacramento Poenitentiae — De iustitia et iure — De virtute fidei — Responsorum moralium lib. sex, etc. —

LUITPRAND. — Luitprandus vel Liutprandus, natione Longobardus, patria Ticinensis, Cremonensis Episcopus, vir ingenio, eruditione et eloquentia clarus, ob. circa an. 973, plurima relinquens opera.

LULLUS. — Raymundus Lullus, natione Hispanus, patria Palmensis, apud insulas Baleares, Tertii ordinis S. Francisci monachus, vir pius, doctus, divino plenus amore et coelesti prorsus scientia imbutus, Bugiae in Africa sanguine pro fide effuso, lapidibus obrutus, ob. anno 1315. Opera pene innumera concinnavit: — De artibus generalibus — De grammatica et rhetorica — De theologia, etc. — Vide Bibliothecam Franciscanam, tom. 3, pag. 35.

LUNIG. — Ioannes Christianus Lunigius, natione Germanus, urbis Lipsiae secretarius, tractandis inter gentes negotiis peritissimus, fato functus an. 1740, plura de iure edidit opera, quorum praecipua: — Codex Augusteus — Orationes procerum Europae — Corpus iuris militaris, etc. —

LUPI. — Antonius Maria Lupi, natione Italus, patria Florentinus, Societatis Iesu presbyter, vir litteris humanioribus, scientia et eruditione praeclarus, ob. an. 1737, aetatis suae 42. Varia tum latine, tum italice conscripsit opera, inter quae: — Dissertationes historicae, chronologicae de baptisteriis — De inventione sanctae Crucis, etc. —

LUPUS. — Christianus Lupus, natione Germanus, Ipris apud Flandros natus, ordinis S. Augustini monachus, Academiae Lovaniensis theologiae doctor, regius ac primarius professor et sui ordinis provincialis, vir litteris, scientia et eruditione clarus, ob. an. 1581. Per eximia opera nominis sui memoriam ad posterum transmisit quae hic sequuntur, et sunt: — Apologiae — Quaestiones de origine eremitarum — Synodorum generalium statuta et canones — Dissertationes dogmaticae, etc. — Omnia eius opera tom. duodecim in-fol. collecta sunt, Venetiis, an. 1724-1729.

LUZERNE. — Caesar Guillelmus La Luzerne, natione Gallus, patria Parisiensis, Lingonensis Episcopus et S. R. Eccl. Card., vir ingenio, facundia et virtutibus praestantissimus, ob. Paris. an. 1821, aetatis suae 83. Plura et varia sermone gallico concinnavit opera, inter quae: — Institutiones ad rituale Lingonense —

LYNCK. — Nicolaus Christophorus Lyncker, natione Germanus, iurisconsultus insignis et professor, vir ingenio et scientia iuris clarus, multa et eximia de iure publico et civili latine conscripsit, sub hoc titulo: — Dissertationes academicae — excusa 5 vol. in-4, 1696. Ob. an. 1726.

LYRAU. — Nicolaus de Lyra vel Lyranus, natione Gallus, Normanniae oppido, Iudaeus genere non fide natus, ordinis S. Francisci monachus, vir doctrina et vitae sanctitate insignis, vera, pura et germana in exponendis sacris Scripturis intelligentia praeditus, exaravit: — Perpetuas postillas et commentarios in universa Biblia — Plura quodlibet a theologica — Tractatum de corpore Christi — Commentarios in quatuor libros Sententiarum — De arte bene vivendi et moriendi — De cura clericali, etc. — Ob. in magno conventu Parisiensi, anno 1340.

M

MABILLON. — Mabillonius Ioannes, natione Gallus, ordinis S. Benedicti, unus inter doctissimos huiusce temporis, vir scientia pariter et virtutibus clarus, migravit ad Dominum anno 1707. Fere innumera scripsit et edidit opera: — Acta sanctorum ordinis S. Benedicti — De re diplomatica — De liturgia Gallicana — Iter Italicum — Tractatus de studiis monachorum, etc. —

MACCARINELL. — Maccarinelli Seraphinus Maria, ordinis Praedicatorum edidit opus, cui titulus est: — Exercitationes theologicae morales —

MACEDO. — Franciscus de Macedo, natione Lusitanus, patria Coimbricensis, primum e Societate Iesu, transivit ad Minores. Hic philosophiam, rethoricam, chronologiam docuit. Vir erat plane eruditus et impingendis carminibus felicissimus, ac venae uberrimae. Florebat XVII saec. Edidit: — Theses rethoricas, plurima de arte poetica — Collationes Scoti cum D. Thoma — Medullam historiae ecclesiasticae —

MACERAT. — Macerata Marius Antonius, theologus italicus, edidit opus, cui titulus: — Perfectus confessorius —

MACHAD. — Franciscus Machadus (Machado), natione Lusitanus, patria Villaponensis, e Societate Iesu, eloquentias et humaniores litteras sexennio tradidit. Migravit ad Dominum 1659. Edidit in lucem: — Mausolaum maiestatis Ioannis IV —

MAGR. vel MAGR. — Magri Dominicus, natione Siculus, sacerdos congregationis Oratorii, canonicus Viterbiensis, doctissimus theologus, migravit ad Dominum, anno 1672; duo utilissima opera concinnavit: — Hierolexicon — Tractatum de contradictionibus Scripturae apparentibus —

MACROB. — Macrobius, philosophus sectae Platonis, et grammaticus V saec. Edidit: — Saturnales — De differentiis et societatibus Graeci Latiniq. verbis — Variorum commentaria —. Alius est Macrobius sacerdos Africanus, qui IV saeculo vivebat. Scripsit: — Epistolam ad confessores et virgines — Epistolam ad populum Carthaginensem —

MADD. — Maddius Iulius Caesar, edidit opus, cui titulus est: — De sacris ordinibus —

MADER. — Madernus Ioachim Ioannes, natione Germanus, doctus bibliographus et philologus, ob. an. 1680. Multa scripsit opera, quorum praecipua: — Scriptores Lipsienses, Wittembergenses et Francofordienses — Disputatio de Conciliis — Dissertatio de S. Laurentio — Vetustas, sanctimonia domus Brunswicensis — De bibliothecis —

MAEST. — Maestertius Iacobus, natione Belga, iuriconsultus doctus, ius docuit usque ad mortem suam, anno 1657. Maestertius edidit opus, cui titulus est: — De compensationibus —. Edidit quoque: — Tractatum de senatus-consulto Velleiano — De jemptione et venditione — Tractatus tres de lege commissaria in pignoribus —

MAFF. — Maffei Franciscus Scipio, natione Italus, doctus litterarum cultor XVII et XVIII saeculorum, multas peragravit regiones et magnis honoribus a principibus cumulatus fuit. Veronae ob. an. 1755. Fere innumera edidit opera: — Rime et prose — scienza cavalleresca

— Merope — Traduttori Italiani, ossia notizia d'antichi scrittori Latini et Graeci, etc.

MAFF. — Ioannes Petrus Maffaeus, natione Italus, patria Bergomas. Vir si quis alius in hoc saeculo latine italiceque peritus scribendi. Ob. an. 1603. Scripsit pereleganti stylo: — Historiarum indiciarum, lib. XVI — Selectarum epistolarum ex India, lib. IV — De vita S. P. N. Loyolae. — Commentarium de rebus indicis — Rerum a Societate Iesu in Oriente gestarum volumen — Vitas SS. confessorum — Vitam Gregor. XIII — Res gestas Clementis VIII —

MAGER. — Magerus Martinus, iuriconsultus, qui scripsit opus, cui titulus est: — Tractatus iuridico-politico-historicus de advocatia armata —

MAGG. — Maggi Franciscus Maria, natione Italus, canonicus regularis, ob. an. 1686. Vir erat magna prudentia zeloque insignis. Edidit: — Syntagmata linguarum Orientalium — De sacris caeremoniis — De Pauli IV inculcata vita disquisitiones historicae — Societas Iesu-Mariana, sive a Deipara Maria Virgine insignioribus beneficiis illustrata —

Magister Sententiarum, vide LOMBARDUS.

MAIMBURG. — Maimburgus Ludovicus, natione Gallus, e Societate Iesu, illustris praedicator huiusce temporis, vir magni zeli sed parvi iudicii; ob. anno 1636. Multa opera edidit quorum praecipua: — Historia Lutheranismi — Historia bellorum sacrorum — Tractatus historicus praerogativarum Ecclesiae Romanae — Sermones —

MAIMON. — Maimonides vel Ben-Maimon, apud Iudaeos celeberrimus rabbinus, natione Hispanus, Aegyptum adiit et fuit Turcarum imperatoris medicus primus. Ob. an. 1209. Scripsit: — Commentarium in Mishna — Talmudis epitome — More Nebochim vel Nebuchim —

MAIRON. — Maironis (Franciscus de), natione Gallus, ordinis Minorum, doctor illuminatus cognominatus, florebat XIV saec. Edidit plures tractatus theologiae et philosophiae.

MAISTRE. — Maistre (Iosephus de), in Sabaudia natus anno 1753, Pedemontanam regionem adiit an. 1793, Sardiniae regis legatus fuit ad Russiam, et minister eiusdem regis. Ob. an. 1821. Scripsit opera, quorum tituli sequuntur: — Eloge du roi Victor-Amédée — Lettres d'un royaliste savoisien à ses compatriotes — Jean Claude Têtu, maire de Montagnole — Adresse de quelques parents des militaires savoisiens à la nation française — Considérations sur la France — Essai sur le principe générateur des constitutions politiques — Sur les délais de la justice divine dans la punition des coupables — Du Pape — Soirées de Saint-Petersbourg —

MAISTRE. — Maistre (Antonius le), advocatus, Lutetiae natus anno 1608. In monasterium (Port-Royal) successit et mundo valedixit; ob. an. 1658. Cum secretam vitam ageret, scripsit: — Recueil de divers plaidoyers et harangues prononcées au parlement — Vie de dom Barthélemy des Martyrs —

MAJOL. — Majolo Simon, canonista doctus, Episcopus regni Neapolitani migravit ad Dominum, an. 1598. Scripsit: — Dies caniculares — De irregularitatibus et aliis canonicis impedimentis — Historiarum totius orbis omniumque temporum decades sexdecim —

MAJOR. — Major Ioannes (Jean Lemaire), natione Scotus, theologus et historicus, Sancti Andreae, professor theologiae, in patria sua ob. anno 1550. Edidit: — Historiam Scotiae — Libros duos fallaciorum — Commentaria in Magistrum Sententiarum — Litteralem in Matthaeum expositionem —

MÄLDER. — Malderus Ioannes, natione Belga, professor exstitit in pedagogio Porci: sac. theologiae magister insignitus Lovanii, ad cathedram episcopalem Antverpiensem assumptus fuit, qua in dignitate annos vixit unum et viginti, desiitque in vivis esse an. 1633. Scripsit: — De SS. Trinitate, creatione in genere, et de angelis — De fine et beatitudine hominis — De vir-

tutibus theologicis — De abusu restrictionum mentalium — De sigillo confessionis sacramentalis — Commentarii in Cantica canticorum — Meditationes theologicas —.

MALDONAT. — Maldonatus Ioannes, natione Hispanus, in Hispania, deinde in Gallia philosophiam et theologiam docuit. Gregorius eum accersivit Romam ut impenderet curas editioni Bibliae Graecae. Vir iste scientia clarus migravit ad Dominum anno 1583, 49 annis natus. Edidit: — Commentaria in Scripturam sacram — Disputationem de fide — Librum de daemonibus — Summam casuum conscientiae — Disputationum ac controversiarum decimarum circa septem Ecclesiae Romanae sacramenta —.

MALLINK. — Mallinkrot (Bernardus de), philologus XVII saec., decanus ecclesiae cathedralis Munster, vir inquieti et ambitiosi ingenii. Ob. an. 1664. Scripsit: — Tractatum de archicancellariis imperii Romani, Summorum Pontificum et Cardinalium Germanorum... — Paralipomenon de historicis Graecis —.

MALVEND. — Malvenda Thomas, natione Hispanus, ordinis Praedicatorum, magno cum plausu theologiam et philosophiam docuit. Miro modo adiuvavit Baronium Cardinalem in editione *Martyrologii* quam hic Cardinalis praeparavit. Migravit ad Dominum an. 1628. Edidit: — Tractatum de Antichristo — Commentarium de paradiso voluptatis — Vida y canonizacion de san Pedro martir — Commentarium in sacram Scripturam — Annales ordinis Praedicatorum — Opusculum de Hosanna voce Hebraica —.

MAMACH. — Mamachi Thomas Maria, natione Graecus, doctissimus monachus ordinis S. Benedicti, professor primum philosophiae et theologiae, et ut theologus ad Romam accersitus, creatus est secretarius Indicis et magister sacri palatii. Migravit ad Dominum anno 1792. Scripsit: — De ethnicorum oraculis — De cruce Constantino visa — De evangelica chronotaxi — Originum et antiquitatum Christianarum libros viginti — De animabus iustorum in sinu Abrahae, etc.

MANDOS. — Mandosius Quintilianus, iurisconsultus, edidit opus, cui titulus est: — De repetitione ad constitutiones —.

MANFRED. — Manfredi Hieronymus, doctor philosophus et medicus, docuit medicinam Bononiae usque ad an. 1492. Opera nonnulla scripsit quae redundant astrologiae insanias.

MANGION. — Mangionus Valentinus, natione Italus, patria Perusinus, e Societate Iesu, doctor et professor theologiae, plurium collegiorum gubernator, visitator provinciae Romanae, postea admonitor praepositi generalis a Congregatione decima creatus, deinde in assistentem pro Italia subrogatus, vir scientia, virtute et zelo conspicuus migravit ad Dominum an. 1660. Edidit typis: — Consultationem de vi voti simplicis pauperatis... — Apologiam pro Bonifacio VIII et Greg. XIII — De religiosa paupertate... — Orationem de Passione Domini — Enchiridion ad cruciatum Christi —.

MANH. — Manhart Franciscus Xaverius, natione Germanus, e Societate Iesu, in diversis collegiis et academiis scientias docuit. Scripsit: — Theologicas dissertationes de indole, ortu ac progressu et fontibus sacrae doctrinae — Bibliothecam domesticam bonarum artium — Ideam magni Dei contra atheismum huius aevi — Antiquitates Christianorum —.

MANIGIA. — Ioannes Henricus Manigiard edidit opus, cui titulus est: — Praxis pastoralis, seu Manipulus theologiae moralis —.

MANSI. — Mansi Aloysius, iurisconsultus, scripsit: — Consultationes —.

MANSI. — Mansi Ioannes Dominicus, natione Italus, primum clericus regularis congregationis S. Matris Dei, dein Archiep. Lucensis, vir scientia et virtute insignis, per longam vitam labori continuo incubuit, multasque ad scientiam comparandam provincias peragravit. Haberi debet ut unus ex doctissimis viris istius saeculi. E vivis recessit anno 1769. Multa edidit opera, quorum

aliqua revocamus: — Dictionarium historicum, criticum, chronologicum, geographicum et litterale sacrae Scripturae — Commentarium in Scripturam — De veteri et nova Ecclesiae disciplina — Theologiam moralem — Historiam ecclesiasticam —.

MANSO. — Manso Petrus, natione Hispanus, ordin. S. August., ad initium saec. XVIII adhuc vivebat. Erat doctor Salmanticensis sanctae theologiae, in qua universitate per aliquot annos cathedram S. Thomae magna cum gloria et profectu auditorum, et postea conventum Salmanticensem non minori laude rexit. Orbi litterato innotuit per opus tripartitum, cuius titulus: — Sanctus Augustinus sanctae vocationis exaltator contra haereticos priscos et recentes —.

MANTICA. — Mantica Franciscus, natione Italus, Patavii ius docuit, dein auditor Rotae creatus fuit a Sixto V. Clemens VIII Cardinalem eum fecit anno 1596. Romae Mantica migravit ad Dominum anno 1650. Scripsit: — De coniecturis ultimarum voluntatum libros duodecim — Lucubrationes Vaticanas, seu De tacitis et ambiguis conventionibus — Decisiones Rotae Romanae —.

MARACC. — Marraccius vel Maraccius (Marracci) Ludovicus, e congregatione Clericorum Regularium Matris Dei, natione Italus, Innocent. XI Summo Pontifici a confessione, vir scientia et virtute egregius, Romae migravit ad Dominum an. 1644. Optimum opus edidit, cui titulus est: — Alcorani textus universus, Arabice et latine —. In hoc opere Mahumetanorum religionem confutat —.

MARANT. — Maranta Carolus edidit opus, cui titulus est: — Speculum aureum —.

MARAVIGL. — Maraviglia Iosephus Maria, Episc. Novariensis, edidit opus, cui titulus est: — Leges Prudent. episcopali.

MARCA. — Petrus de Marca, natione Hispanus, primum Episc. Consorranorum, deinde Archiep. Tolosanus, dein Parisiensis et regni minister, migravit ad Dominum an. 1662. Scripsit: — Dissertationes de concordia sacerdotii et imperii — Histoire du Béarn — Marca Hispanica — Dissertationem de primatu Lugdunensi —. Alia perplura theologiae opera.

MARCELL. — Marcellus Christophorus, natione Italus, canonicus Paduensis, dein Episc. Corcyrensis. Cum capta fuit Roma, an. 1527, comprehensus est, et ab hostibus miro modo cruciatus. Inter atrocissimos dolores occubuit. Scripsit: — Tractatum de anima — Ritus ecclesiasticos.

MARCHANT. — Marchantius Iacobus, natione Gallus, parochus et decanus, qui ob. 1635, scripsit opus, cui titulus est: — Hortus pastorum —.

MARCHANT. — Marchantius Petrus, natione Gallus, ordinis Minorum, apud quos prima munera exercuit, vir virtute et scientia egregius, ob. 1661. Scripsit: — Expositionem litteralem in regulam S. Francisci — Tribunal sacramentale — Sanctificationem sancti Iosephi in utero —.

MARCHES. — Marchesan edidit opus, cui titulus est: — De commiss. —.

MARCHETT. — Marchetti Ioannes, natione Italus, illustris praedicator, praeses collegii Societatis Iesu, in carcerem coniectus a Gallis, Episcopus Ancyrensis in partibus, secretarius Congr. Episc., ob. an. 1829. Vir erat fidei integritate, virtutibus et scientia conspicuus. Scripsit: — Critique de l'Histoire ecclésiastique et des discours de M. l'abbé Fleury — L'autorité suprême du Pontife romain démontrée par un seul fait — et alia perplura opera non minus egregia —.

MARCHETT. — Marchetty Franciscus, congregationis Oratorii, Massiliae natus, in eadem urbe decessit anno 1688. Scripsit: — Paraphrase sur les Epîtres de S. Pierre — Traité sur la Messe —.

MARECH. — Maréchal Antonius, natione Gallus, advocatus, ob. Lutetiae an. 1645.

MARESCOTT. — Marescottus forte iurisconsultus qui edidit opus, cui titulus est: — Variae resolutiones —.

MARGARIN. — Margarinus auctor est: — Bull. Cas. — Bullar. Rom. —

MARGGRAFF. — Marggraff Georgius, natione Germanus, medicus, in Africa decessit anno 1644. Vir in diversis scientiis peritus scripsit: — G. Pisonis de medicina Brasiliensi libros quatuor — Georgii Margravii historiae rerum naturalium Brasiliae libros octo —

MARIANA. — Mariana (Ioannes de), natione Hispanus, Societatis Iesu, professor theologiae Romae, in Sicilia, Lutetiae. Migravit ad Dominum anno 1624. Vir iste ingenio fecundus multa reliquit opera: — Historiam generalem Hispaniae — De rege et regis institutione libros tredecim — De ponderibus et mensuris — Septem Tractatus — et Scolias —

MARIN. — Marinaeo Lucius, natione Siculus, historicus, ob. anno 1540. Scripsit: — De rebus Hispaniae —

MARQUARD. — Marquard Freber, natione Germanus, eruditus, iurisconsultus, ob. an. 1601. Edidit opus, cui titulus est: — De iure mercatorio —

MARSHAM. — Marsmam vel potius Marsham, natione Anglus, clericus cancellariae, vir in historia antiqua et in chronologia peritissimus, Londinii ob. an. 1685. Scripsit: — Diatribam chronologicam — Canonem chronicum Aegyptiacum — Hebraicum, Graecum et disquisitiones — De re numeraria —

MARSICA. — Marsico, alias Marisco (Adamus de), natione Anglus, ordinis Minorum, Oxoniensis Academiae theologus literatus, ac moribus clarus, electus Episcopus Eliensis, alio autem loco ipsius consecrato, ut legatus cum Fr. Ioanne Canciano destinatur. Propter luculentam in omnium meliorum disciplinarum genere scientiam, *doctoris illustrati* pro illius aetate consuetudine cognomen obtinuit. Scripsit: — Elucidarium Sacrae Scripturae — Commentaria in quatuor libros Sententiarum, etc. —

MARSIGLI COLON. — Marsigli Colonna, natione Italus, primum cappellanus Philippi II, regis Hispaniae, Archiep. deinde Salernensis, ad praefecturam Camerino missus a Sixto V, vir in philosophia, in theologia, in linguis eruditissimus, eleganti stylo scriptor, edidit: — De ecclesiasticorum reddituum origine ac iure — Hydragiologiam, seu de aqua benedicta — Constitutiones editas in dioecesana Synodo —

MARTA. — Marta Horatius, natione Italus, doctor et professor iuris in XVII saec. Scripsit: — Tractatum de iurisdictione per et inter iudicem ecclesiasticum et saeculare exercenda in omni foro — Compilationem totius iuris controversi — Memoria locale —

MARTEN. — Martene Edmundus, natione Gallus, ordinis S. Benedicti S. Mauri, vir scientia clarus, edidit multa egregia opera: — Commentaria in Regulam S. Benedicti — Tractatum de antiquis ritibus monachorum — De antiquis Ecclesiae ritibus —

MARTIAL. — Martialis (Marcus-Valerius), natione Hispanus, Romam venit, anno circiter 40, factusque fuit tribunus a Domitiano. Ad patriam rediit post mortem Domitiani, et decessit an. 100 circiter. Scripsit: — Epigrammata —

MARTIN. — Martinez Ioannes, natione Hispanus, theologus, ordinis Praedicatorum, ob. anno 1668. Edidit: — Theologiam moralem —

MARTINON. — Martinonus Ioannes, natione Gallus, gente Arvernus, patria Brivatensis, theologiae magister celebris Societatis Iesu philosophiam biennio professus est, theologiam totis viginti annis in collegio Burdigalensi summa nominis existimatione: sed non minus virtute, quam doctrina excelluit. Migravit ad Dominum, 5 Febr. anno 1662, *Theologiam universam* quinque tomis pertractavit, clare, breviter et accurate, relatis optima fide, nec minore solertia discussis doctorum sententiis videlicet.

MARTINUS. — Martinus Edmundus, natione Gallus, Lutetiae iuris professor, per totam vitam studio incubuit. Octogenarius decessit an. 1793. Scripsit: — Institutiones iuris canonici —

MARUL. — Silvester Marulus edidit opus, cui titulus est: — Oceanus religionum —

MASCARD. — Mascardi Iosephus, natione Italus, vicarius generalis S. Caroli Borromaei, Mediolani, dein vicarius generalis in urbe Neapoli, Paduae, Placentiae, protonotarius apostolicus et coadiutor Episcopi Adiacii, migravit ad Dominum anno 1630. Scripsit opus, cui titulus est: — Conclusiones omnium probationum quae in utroque foro quotidie versantur, cum additionibus Ioannis Aloysii Ricci canonici Neapolitani et Bartoli nigri —

MASCHAT. A S. ERAS. — Maschatus a S. Erasmo edidit opus, cui titulus est: — Institutiones canonicae de iudiciis —

MASCOV. — Mascovius Ioannes Iacobus (Jean-Jacques Mascov ou Mascou), natione Germanus, iurisconsultus peritus, iuris professor. Erat consiliarius assessor, consiliarius aulicus et proconsul quando mortuus est anno 1762. Scripsit: — Epitomen historiae Germanorum — Principia iuris publici imperii Germanici — Dissertationes —

MASSOB. — Ioannes Antonius Massobrius, auloprebyter cathedralis Alexandriae, iuris utriusque doctor edidit opus, cui titulus est: — Praxis habendi concursus... —

MASSON. — Masson Ioannes Papirius, natione Gallus, ius docuit Andegavi, deinde Lutetiae advocatus fuit, et procognitor regius. Ob. Lutetiae an. 1611. Scripsit: — Annalium libros quatuor — Notitiam Episcoporum Galliae — et alia multa opera.

MASTRILL. — Mastrillus, iurisconsultus, edidit opus, cui titulus est: — De magistratibus —

MASTRIUS. — Bartholomaeus Mastrius, natione Italus, Meldulensis provinciae, Bononiensis Minorum convent. minister, sac. theologiae doctor, et in Patavio Gymnasio olim regens, vir in Scotica doctrina diligenter excultus, in disponendo distinctus, perspicuusque in disputando. Florebat XVII saec. Scripsit in — Metaphysicam — In quatuor libros Sententiarum ad mentem Scoti — Theologiam moralem, etc. —

MATHESIL. MATTH. — Mathesilianus Matthaeus, iurisconsultus, edidit: — In Practica — Tractatum extensionis —

MATTA. — Matta edidit opus, cui titulus est: — De causis consistorialibus —

MATTHAEUCC. — Matthaeuccius Augustinus, natione Italus, Lucensis, regular. Observ. provinciae Romanae theologus, custos, ac Sacr. Rituum Congr. consultor, plura et egregia opera conscripsit; vivebat ineunte saeculo XVIII. Cuius sunt opera: — Opus dogmaticum adversus heterodoxos, tum antiquos, tum recentes — Cautelam confessarii pro foro sacramentali — Practica theologo canonica ad causas beatificationum, canonizationum... — Observationes doctrinales adversus quietistarum proscriptos errores ab Innoc. II —

MATTHAEUS. — Matthaeus Antonius, natione Germanus, iurisconsultus, ob. an. 1653. Multa opera concinnavit quorum praecipua: — Commentarius de criminibus — Disputationes de iudiciis, de successionibus — Notae in libros quatuor Institutionum — Paroemiae, propter Romanorum aliarumque gentium mores et instituta ius ultraiectum exponentes —

MATTHAEUS PAR. — Matthaeus Paris, natione Anglus, ordinis S. Benedicti, migravit ad Dominum, anno 1259. Erat poeta et orator, pictor, architecta, mathematicus, historicus et theologus. Scripsit: — Historiam maiorem Angliae, *sive* rerum Anglicanarum Historiam, a Guillelmi conquestoris adventu (1066) ad annum 43 Henrici III (1259).

MAURIT. — Mauritius Antonius, natione Gallus, heterodoxus, Genevae theologiae docuit et ibidem fuit pastor. Ob. 1756. Scripsit: — Dissertationes — Sermones — Theses philosophicas varias — Propugnationem Protestantium —

MAURO. — Silvester Maurus, natione Italus, patria Spoletinus, e Societate Iesu. Post traditas disciplinas

humaniores, philosophiam partim Maceratae, partim Romae sexennio professus est. Ethicam annis aliquot, theologiam scholasticam per longum tempus in Romano collegio docuit magnae doctrinae commendatione. Migravit ad Dominum an. 1687. Edidit: — *Quaestionum philosophicarum libros quinque* — *Aristotelis opera omnia cum paraphrasi et indice copiosissimo* —.

MAYER. — Mayerus Christianus, natione Germanus, e Societate Iesu, philosophiae professor, in astronomia peritus, migravit ad Dominum anno 1783. Scripsit: — *Basim Palatinam* — *De transitu Veneris* — *De novis in sidereo coelo phenomenis* — *Pantometrum Pauchianum* — *Octo annorum observationes astronomicas* —.

MAZZEI. — Mazzei Franciscus, natione Italus, Romae advocatus, clericus deinde, per 42 annos Romae mansit ubi decessit an. 1788. Scripsit: — *De matrimonio conscientiae vulgo nuncupato*; accedit dissertatio de matrimonio personarum diversae religionis — *De legitimo actionis spoliis usu commentarius* — *De aedilitiis actionibus libri tres* —.

MAZELL. — Mazzella Scipio, historicus Neapolitanus, florebat xvi saeculo. Plura scripsit opera historica: — *Le vite de' re di Napoli* — *Descrizione del regno di Napoli* —.

MAZZINELL. — Mazzinelli Alexander edidit opus, cui titulus est: — *De locis theologicis* —.

MAZZIOT. — Mazziotta Bernardinus, natione Italus, patria Capuensis, e Societate Iesu, philosophiae professor, theologiae moralis et Scripturae sacrae, migravit ad Dominum anno 1656. Plura opera concinnavit: — *Quaestiones selectas philosophicas* — *Quaestiones selectas theologicas* —.

MAZZOCCH. — Mazzochius Alexis Symmachus, natione Italus, sacerdos factus anno 1709, professor linguae Hebraicae et Graecae in seminario archiepiscopali Neapolitano, canonicus Capuensis, Neapolitanus theologalis, et professor regius Scripturae sacrae, ob. 1771. Multa opera concinnavit quorum praecipua: — *Francisci Mariae Muscettolae Archiep. Rossanensis dissertatio theologico-legalis de sponsalibus et matrimoniis, quae a filiisfamilias contrahuntur, parentibus insciis vel iniuste invitis* — *Spicilegium biblicum* —.

MAZZUCHELL. — Mazzuchellus Hector, ordinis Minorum, natione Italus, vir peritus in linguis, obiit 4 Maii 1776. Scripsit: — *Capitolo consolatorio di un amico ad un altro in occasione di lutto* — *Manuale di massime, sentenze et pensieri sopra diverse materie* —.

MEAN. — Méan (Carolus de), natione Belga, familiae nobilis, res publicas gessit summa cum prudentia; ob. an. 1674. Scripsit: — *Observationes et res iudicatas ad ius civile Leodiensium Romanorum* —.

MEDIAVILL. — Richardus de Mediavilla, natione Anglicus, ordinis Minorum, theologiae doctoris lauream accepit. Inter Parisienses doctores nomen magnum consecutus est. Ibi doctoris solidi, et copiosissimi, et fundatissimi et auctoritati cognomen sortitus est. Ob. vir iste scientia et virtutibus clarus an. 1300. Scripsit multa pererudite, scilicet: — *Commentaria in Scripturam* — *In quatuor libros Sententiarum* — *Quadragesimale* — *Quodlibeta tria qq. 80 continentia* — *Tractatum super Ave Maria* — *Libros de Conceptione* —.

MEDIC. — Medices Sebastianus, iurisconsultus, qui plures tractatus scripsit: — *De venatione, piscatione et aucupatione* — *De sepultura* —.

MEDIN. — Bartholomaeus de Medina, natione Hispanus, ordinis Praedicatorum, migravit ad Dominum anno 1581, annis 53 natus. Edidit: — *Commentaria in S. Th. — Instructiones in sacramentum Poenitentiae* —. Habetur ut auctor opinionis *Probabilitatis*.

MEDIN. — Medina Ioannes, natione Hispanus, Compluti natus, theologiae professor in universitate huiusce urbis, ob. an. 1546. Scripsit: — *De restitutione* — *De contractibus* — *De poenitentia*.

MEDIN. — Medina Michael, natione Hispanus, ordinis Minorum, vir scientia et scriptis pariter insignis,

Cordubae natus, Toleti decessit an. 1580. Scripsit: — *De poenitentia salutari* — *De purgatorio* — *De recta fide in Deum* —.

MEGAL. — Megala edidit: — *De opt. canon.* — *De contractibus* —.

MEGAL. — Megalio Marcellus, Syllacei natus in regno Neapolitano, clericus regularis florebat desinente xvi saeculo et ineunte xvii saeculo. Multa concinnavit opera: — *Institutiones peregrinorum confessoriorum et poenitentium* — *Promptuarium theologiae moralis scholastico-canonicum et civile* — *Praxis criminalis canonica pro foro ecclesiastico et saeculari* —.

MELPHICTENS. — Hieronymus Melphictensis, Capucinus, natione Italus, provinciae Barii concionator, cuius virtutum memoria, Genuensi teste, adhuc viget, vir fuit in divinis scientiis eruditus, religiosus moribus venerandus, in verbi Dei praedicatione sollicitus, caelesti amore, ac salutis animarum zelo totus incensus, florebat desinente xvi saec. Scripsit: — *Dialogos de Divino amore* —.

MENAG. — Menagius Aegidius, natione Gallus, vir ingenio et scriptis clarus, florebat xvii saec. Ob. 1692. Multa hic auctor opera edidit, quorum praecipua sunt: — *Dictionnaire étymologique, ou Origines de la langue française.* — *Mulierum philosophorum historia* — *Iuris civilis amoenitates* — *Menagiana* —.

MENARD. — Menardus Nicolaus Hugo, natione Gallus, ordinis S. Benedicti S. Mauri, Lutetiae ob. an. 1644. Vir iste scientia et iudicio clarus, plura concinnavit opera: — *Martyrologium sanctorum ordinis sancti Benedicti* — *Concordia regularum* — *Sacramentarium S. Gregor. Magni* — *Diatriba de Dionysio* —.

MEND. — Andreas Mendo, natione Hispanus, patria Lucroniensis, philosophiam, theologiam scholasticam et moralem nec non sacras Litteras annis 12 explicuit Salmanticae magna nominis celebritate. Hinc in concionatorem regium est ascitus, et in censorem seu qualificatorem a sacro senatu Supremae Inquisitionis in Hispania, et in examinatorem synodalem dioecesis Onetensis, et Salmantinae socius fuit curarum et laborum praepositi provincialis Castellae. Postea ab excellentissimo duce Ossunensi in arbitrum suae conscientiae adlectus, illum comitatus est in Gotholauniam, deinde Mediolanum. Mendo florebat xvii saeculo. Scripsit: — *Elucidationem bullae Cruciatæ* — *De iure academico* — *De ordinibus militaribus disquisitiones catholicas* — *State-ram opinionum benignarum in controversiis moralibus circa sacramenta ac praecepta Decalogi et Ecclesiae* — *Epitome opinionum moralium* —.

MENDOZ. — Mendoza (Ferdinandus de), natione Hispanus, iurisconsultus, natus circiter anno 1566, vir in linguis et iure peritissimus, scripsit: — *De confirmando Concil. Illiberitano ad Clementem VIII* — *Disputationes in locos difficiliore tituli de pactis in Digestorum libris* —.

MENEN. — Menenius Franciscus edidit opus, cui titulus est: — *De origine ordinis militaris* —.

MENG. — Mengus Hieronymus, Vitellianensis, Regularis Observantiae florebat desinente xvi saec. — Scripsit: — *Flagellum daemonum* — *Fustis daemonum* — *Compendium artis exorcistae* — *Hortum delictuosum fratrum Minorum omnium fructuum copiosissimum ad scientiam rerum saluti necessariarum* —.

MENOCH. — Menochius Iacobus, illustris iurisconsultus Papiensis, in diversis Italiae universitatibus ius professus est, Mediolanensis consilii praeses factus est, ob. 1607. Scripsit: — *De recuperanda possessione* — *De praesumptionibus* — *De arbitrariis iudicium quaestionibus et causis conciliorum* — *Consilia* —.

MENZ. — Menzius Fridericus, natione Germanus, doctus antiquarius, professor in Universitate Leipsick, ob. anno 1749. Scripsit multas dissertationes et opuscula: — *Aristippum, philosophum Socraticum* — *De Socratis methodo docendi* — *De Solonis legibus*.

MERAT. — Merati Caietanus Maria (Gaetan Maria Merati) natione Italus, clericus theatinus, consultor

Congregat. Rituum Romae, in hac urbe decessit anno 1744. Plurima opera concinnavit: — Decreta Sacrae Rituum Congregationis ex Gavanto desumpta, et novissime adaucta — La verità della religione cristiana e cattolica dimostrata ne' suoi fondamenti e ne' suoi caratteri —.

MERBES. — Merbesius Bonus (Bon de Merbes), natione Gallus, doctor Sorbonicus et sacerdos congregationis Oratorii quam reliquit, postquam in ea litteras docuisset. Creatus deinde fuit praefectus collegii Montis Desiderii; sed hoc munus quoque reliquit, ut liber vacaret studio, Lutetiae decessit an. 1684. Scripsit: — Summam christianam seu Orthodoxam morum disciplinam ex sacris Litteris —.

MERCAT. — Mercator Gerardus, natione Belga, geographus illustris quem Carolus quintus aestimabat. Ob. an. 1594. Plura opera reliquit: — Chronologiam — Atlas — Harmoniam evangelistarum — De creatione et fabrica mundi — Rationem scribendarum litterarum latinarum quas italicas cursoriasque vocant —.

MERCOR. — Iulius Mercorus, ordinis Praedicatorum, edidit opus, cui titulus est: — Basis theologiae moralis —.

MEREND. — Merenda Antonius, natione Italus, Papiae ius docuit magna cum fama, et Bononiae ob. anno 1657. Scripsit: — Consilia criminalia — Controversiarum iuris libros duodecim —.

MERILL. — Merillius Edmundus, natione Gallus, unus ex doctissimis iurisconsultis XVII saec., Avarici magna cum fama ius docuit et decessit anno 1647. Multa concinnavit opera: — Libros tres variantium ex Cuiacio — Librum singularem differentiarum iuris — Commentarios principales in libros quatuor Institutionum, quibus addita est synopsis a Cl. Mongin. — Expositiones in 50 decisiones Iustiniani —.

MERLIN. — Merlinus Mercurialis, iuris utriusque doctor, edidit: — De legitima — De pignoribus —.

MEROL. — Merolla Hieronymus, ordinis Minorum, Capuccinus, natione Italus, fidem praedicatum ivit ad Congo, patriamque repetiit. Scripsit: — Relationem itineris sui —.

MERUL. — Merula edidit opus, cui titulus est: — In praxi —.

MESS. — Messias Petrus (Mexia Pierre), natione Hispanus, historiographus Caroli Quinti, vir eruditione conspicuus, ob. an. 1552. Scripsit: — Silvam variarum lectionum — Historiam Caesarum — Colloquia vel Dialogos — Historiam Caroli Quinti — Historia imperial y Cesarea desde Julio Cesare-hasta Maximiliano —.

MEURISS. — Martinus Meurisse, natione Gallus, Roensis, doctor et professor Parisiensis, Episcopus Medaurensis et suffraganeus Metensis, florebat ineunte saeculo XVII. Scripsit: — De sacrosancto et admirabili Eucharistiae sacramento — De virtutibus cardinalibus — Statuta secundae Synodi Metensis — Tractatum de Trinitate — Rerum metaphysicarum, libros tres —.

MEV. — Mevius iurisconsultus edidit opus, cui titulus est: — Ad ius Lubec. —.

MEYER. — Meyerus Laevinus (Lavin de Meyer), e Societate Iesu, vir in theologia, in historia et poesi peritus, Lovanii decessit an. 1730. Scripsit: — De ira libros tres — De institutione principis libros tres — Historiam congregationum de auxiliis.

MEZEG. — Mezeger vel Mezger (Paulus) ad S. Petrum Salisburgi coenobita doctissimus, ordinis S. Benedicti, in Universitate Salisburgensi per plures annos magna cum laude ac celebritate sacrae theologiae professor, ac procancellarius, vir scientia inclytus, florebat ineunte XVIII saeculo. Prodiit opus celebre, cui titulus est: — Theologia scholastica Salisburgensis —.

MICH. FUENT. — Mich. forte Didacus de la Fuente, seu a fonte Hurtado, natione Hispanus, e Societate Iesu, florebat XVII saeculo. Post traditas litteras amoeniores, philosophiam professus est Compostelle, theologiam scholasticam Salmanticae annis 13: rector fuit collegii Pompeiopolitani et Salmanticensis... Edidit: — Cur-

sum philosophicum — De potestate Episcop. circa excommunicationem — Selectarum moralium quaestionum... —.

MICHAL. — Michalor, iurisconsultus: — De fratribus —.

MILANT. — Milante Pius Thomas, natione Italus, patria Neapolitanus, ordinis Praedicatorum, Episc. Castellamaris di Stabia, migravit ad Dominum, an. 1749. Scripsit: — Orationem extemporaneam in electione Summi Pontificis Benedicti — Theses theologico-dogmatico-polemicas — Exercitationes theologicas... —.

MINDER. — Minderer edidit: — Tractatum de indulgentiis —.

MINUT. FEL. — Minutius Felix, natione Africanus, munus advocati Romae magna cum fama exercuit in III saeculo. Propugnator habetur Christianismi ut Arnobius et Lactantius. Edidit opus, cui titulus est: — Octavius —.

MIRAEUS. — Miraeus Auvertus (Aubert de Mire), natione Belga, primum litteras humaniores docuit, deinde canonicatum in ecclesia cathedrali Antverpiensi obtinuit. Vir iste amore discendi inflammatus, indolenter studio vacabat. Ob. decanus Antuerpiensis, anno 1640, aetatis suae 67, relinquens perennem summae eruditionis famam. Multa concinnavit opera: — Bibliothecam ecclesiasticam — Origines equestrium ordinum — Chronicon Cisterciense — Chronicon ordinis Praemonstratensis — Rerum Belgicarum chronicon —.

MIRANDA. — Miranda Ludovicus, Hispanus, Pincianus, Regularis Observantiae Compostellanae provinciae alumnus, ac provincialis minister, nulli theologorum suae tempestatis secundus, causarum S. Officii qualificator, ac in Romana curia procurator generalis, florebat ineunte XVI saeculo. Reliquit haec ingenii monumenta: — Directorium sive Manuale praelatorum — De ordine iudiciario ac modo procedendi in causis criminalibus — De Immaculata Conceptione... — et alia per plura opera tum latine, tum hispanice scripta.

MISSORIUS. — Missorius Raymundus, natione Italus, professor primum theologiae dogmaticae, deinde iuris canonici et theologiae moralis, theologus Cardinalis Michaelis Angeli Comiti (Innoc. XIII, quando electus fuit Papa, cognominati), migravit ad Dominum anno 1772. Vir iste, scientia insignis, multa opera edidit: — Ingenuarum artium, solidarumque scientiarum theorematum centum singularia, discussa in comitiis Romanae provinciae data cuilibet oppugnandi facultate — In duas celeberrimas epistolas S. Firmiliani et Cypriani adversus decretum S. Stephani Papae I, de non iterando haereticorum baptismo disputationes criticas —.

MODESTIN. — Modestinus Herennius, unus ex novem iurisconsultis quorum Theodosio Iuniori iubente, opinionones ut leges habebantur. Florebat III saec., fuit Ulpiani discipulus, a consiliis Alexandro Severo et praeceptor filii Maximini. Simul ac Probus electus est consul an. 228. Composuerat: — libros 19 Responsionum — libros 12 Pandectarum — libros 9 Differentiarum — libros 6 Excusationum — libros 4 De poenis —. Scripsit iterum: — De praescriptionibus — De inofficioso testamento — De testamentis —.

MOINE. — Petrus Lemoine, natione Gallus, e Societate Iesu, diversis muneribus in hoc ordine functus et Lutetiae migravit ad Dominum anno 1671. Hic monachus operibus poeticis clarus est: — Triomphe de Louis XIII, etc. — Opera etiam plura ascetica edidit: — Dévotion aisée — Pensées morales — Etrille du Pégase janséniste —.

MOLAN. — Molanus vel Vermeulen, Ioannes, natione Belga, doctor et professor theologiae Lovaniensis, deinde censor librorum, ob. 1585. Haec opera scripsit: — Notas in Martyrologium Usuardi — Natales sanctorum Belgii — Historiam s. imaginum et picturarum — De canonicis — De fide haereticis servanda — De piis testamentis — Theologiae practicae compendium —.

MOLFESIUS. — Molfesius Andreas (André de Molfesio), iurisconsultus Neapolitanus et theologus, natione

Italus, florebat xvii saeculo; edidit: — Commentarium in consuetudines Neapolitanas tria volumina — Promptuarium triplicis iuris, sive summae theologiae duo volumina —.

MOLIN. — Molina Ludovicus, natione Hispanus, e Societate Iesu, per viginti annos theologiam docuit, vir ingenio acri novarumque viarum amator ad veritatem inquirendam; ob. 1600, aetatis suae 65. Multa concinnavit opera: — Commentaria in Summam S. Thomae — De iustitia et iure — De concordia gratiae et liberi arbitrii —. Non nostrum est referre omnes disputationes quibus ultimum hocce opus locum dedit —.

MOLIN. — Molina Ludovicus, iurisconsultus, natione Hispanus, edidit anno 1603 insigne opus, cui titulus est: — De Hispanorum primogenitorum origine et natura.

MOLL. — Moller Daniel Guillelmus, natione Germanus, medicus illustris, medicinam magno cum splendore in patria sua docuit, et ob. an. 1712. Multa opera scripsit: — De hermaphroditis — De praeparatione peregrinantium in Italiam — Meditatio de insectis quibusdam Hungaricis —.

MOMIG. — Evangelista a Momigno seu Mominio, Etruscus, dioecesis Pistoriensis, provinciae Tusciae Regul. Observant. olim minister, et familiae ultramontanae vicarius et definitor generalis, vir doctus et insignis praedicator. Grandaevus migravit ad Dominum anno 1646. Prelis submitit: — Directorium superiorum regularium et ecclesiasticorum, quibus monachorum aut sanctimonialium regimen incumbit — Diarium quadragesimale, seu Sermones pro singulis diebus Quadragesimae —.

MONACELL. — Monacelli Franciscus, natione Italus, protonotarius apostolicus, vicarius generalis Venosensis, vir scientia iuris canonici insignis, ob. anno 1715. Scripsit: — Formularium legale practicum fori ecclesiastici, in quo formulae expeditionum de his quae pertinent ad officium iudicis nobile continentur, cum appendice —.

MONACH. — Monachus Ioannes (Jean Lemoine), natione Gallus, theologiae doctor, Rotae auditor, cancellarius Ecclesiae et Cardinalis, legatus a Bonifacio VIII ad Philippum, regem Galliae. Migravit ad Dominum an. 1313. Composuit: — Glossam in sextum et in Extravagantes communes —.

MONET. — Moneta, natione Italus, ordinis Praedicatorum, vir zelo adversus haereticos insignis, ob. an. 1240. Concinnavit: — Summam Monetanam —.

MONSACR. — Monsacratu abbas edidit Dissertationem de catenis S. Petri, 1750, impressam.

MONTAIG. — Montaigne Ioannes, natione Gallus, doctor Sorbonicus, congregationis S. Sulpitii, theologiae professor Tolosae, Lugduni, deinde studiorum magister Parisiensi in magno seminario, an. 1821, migravit ad Dominum. Edidit cum notis tractatum *De existentia Dei* de M. Legrand.

MONTALB. — Montalbani forte, iurisconsultus, cui attribuitur opus: — De iure supervenientium —.

MONTAN. — Petrus Montanus, natione Belga, ordinis Minorum, sac. theologiae licentiatu, Academiae Lovanii rector. Vir valde pius et devotus, praefuit multis coenobiis, Lovanii praesertim et Antuerpiae. Lovanii anno 1578 pestilenti febre decessit. Edidit: — Commentaria in septem psalmos poenitentiae Enarrationem Dominicae Passionis, secundum quatuor evangelistas, ex veterum doctorum commentariis concinnatam —.

MONTE LAUD. — Monte Lauduno (Guillelmus de), iuris peritus, edidit: — Repertorium in Clementinas et in Extravagantes —.

MONTFAUC. — Montfaucon (Bernardus de), unus ex doctissimis ordinis S. Benedicti, congregationis S. Mauri, vir peritus in philosophia, in theologia, in historia sacra et profana, in litteris tum antiquis, tum recentibus, in linguis tum mortuis, tum vivis, fere innumera opera edidit quae includuntur in quadraginta et quatuor vo-

luminibus. Italiam peragraverat, et concinnavit — Diarium Italicum — Romae diu mansit, omnes bibliothecas adiens et consulens. Ob. in coenobio S. Germani Pratorum 21 Dec., an. 1741. Quis scriptor maiori cura labori incubuit? Quis plura opera et meliora scripsit? Haec tantummodo revocabimus: — *Analecta Graeca* — *Vitam contemplativam Philonis* — *Observationes et epistolae* — *Palaeographiam Graecam* — *Bibliothecam Corsinianam* — *Antiquitatem explicatam*, etc. —.

MONTTOYA. — Montoya (Lucas de), ordinis Minorum, edidit: — *Chronicon* —.

MORAND. — Ioannes Morandus, clericus regularis, scripsit: — *Theologiam moralem speculativam* —.

MORERI. — Moreri Ludovicus, S. Theologiae doctor, natione Gallus, Lugduni per annos quinque verbum Dei praedicavit, et per reliquam vitam *Dictionarii sui* compositioni curam impendit. Lutetiae decessit, an. 1680, aetatis suae 38. Edidit: — *Dictionarium historicum* —.

MORIG. — Morigia Paulus, natione Italus, Societatis Iesu, eruditus, patria Mediolanensis, migravit ad Dominum, an. 1604. Scripsit opus, cui titulus est: — *De origine religionum* —.

MORIN. — Morinus Henricus, natione Gallus, partes Calvinistarum deseruit et catholicam religionem amplexus est. Cadomi ob. an. 1728. Multas dissertationes composuit, inter quas: — *Histoire critique du célibat* —.

MORIN. — Morinus Ioannes, natione Gallus, religionem reformatam abiuravit, et congregationem Oratorii ingressus est, vir scientia et virtutibus clarus, Lutetiae ob. an. 1659. Multa concinnavit opera: — *Exercitationes biblicas* — *De sacris ordinationibus* — *De Poenitentia* — *Exercitationes ecclesiasticas in utrumque Samaritanorum Pentateuchum* —.

MORLER. — Morlerius Adrianus (Adrien de la Morlière), antiquarius xvii saeculi, canonicus Ambianensis. Scripsit — *De antiquitatibus Ambianensibus* —.

MORNAC. — Mornac Antonius, natione Gallus, advocatus et iurisconsultus peritus, poeta non mediocris, Lutetiae ob. an. 1619. Scripsit: — *De servitute rustica* —.

MORON. — Moronus Illuminatus, Bergomensis, strictioris observantiae reformatorem, theologus, utriusque iuris professor, et sanctae Inquisitionis contra haereticam pravitatem consultor, florebat ineunte xvii saec. Edidit: — *Centum responsa centum quaesitis* —.

MOROSIN. — Morosinus Iulius edidit opus, cui titulus est: — *Via della fede* —.

MORTIER. — Nicolaus (du Mortier), edidit: — *Etymologias sacras graeco-latinas* —.

MOSCATELL. — Moscatello Ioannes Bernardus, natione Italus, patria Neapolitanus, iurisconsultus xvi saeculi, edidit: — *Praxim tribunalium* —.

MOSCON. — Mosconius edidit: — *In practica de maiestate militum Ecclesiae* —.

MOSHEIM. — Mosheim (Ioannes Laurentius de), litterarum cultor, theologus heterodoxus et eloquens concionator, natione Germanus, Helmstadii theologiae professor, cancellarius universitatis, ob. Gottingae 1755. Vir scientia, bonis moribus, iudicio, charitate, elocutionis facilitate insignis, multa concinnavit opera: — *Institutiones historiae ecclesiasticae* — *Dissertationes sacras* — *Tractatum philosophico-theologicum de morbis animae humanae* — *Ethicam Scripturae sacrae* —.

MOYA. — Mattheus de Moya, natione Hispanus, patria oppido Moral, dioecesis Toletanae, Societatis Iesu, philosophiam docuit et amplius viginti annos theologiam Murciae, Compluti et Matrili in collegio Imperiali, magna doctrinae fama. Superstes in eodem collegio, adlectus est a serenissima regina Maria Anna in confessorium. Florebat xvii saeculo. Edidit: — *Quaestiones selectae ex praecipuis theologiae moralis tractatibus* —.

MOZZAGRUG. — Mozzagrugno Iosephus, canonicus regularis Sancti Salvatoris, florebat xvii saec. Edidit: — *Orationes in omnia totius anni evangelia* —.

MULL. — Muller Petrus edidit opus, cui titulus est: — Disputatio de bonis parochialibus —.

MUNDIUS. — Mundius, iurisconsultus: — De diffamatione —.

MUNESSA. — Thomas Munessa, Societatis Iesu, edidit opus, cui titulus est: — Quaestiones selectae morales —.

MURATOR. — Muratori Ludovicus Antonius, doctus et celebris scriptor Italiae, clericus, Vignolae natus, an. 1672. Litteris, philosophiae, theologiae, iurisprudentiae, antiquitatibus et aliis scientiis studuit. Ambrosianae bibliothecae fuit custos Mediolani. Ob. an. 1750. Multa insignia concinnavit opera Muratorius, scilicet: — Anecdota — Anecdota Graeca notis et disquisitionibus aucta. — Philosophiam moralem — Historiam rerum Italicarum —.

MURGA. — Murga Petrus, natione Hispanus, ordinis S. Benedicti, monachus domus S. Aemiliani, sub medium xvi saec., sacrorum canonum scientia claruit, fuit prior conventualis S. Mariae de Hyarte. Edidit: — Quaestiones pastorales — Disquisitiones morales et canonicas — Tractatum de beneficiis ecclesiasticis — Commentaria in constitutiones apostolicas pro congregatione S. Benedicti Hispaniarum —.

MUSCETTOL. — Muscettola Franciscus Maria, Archiep. Rossanensis, edidit opus, cui titulus est: — De sponsalibus et matrimonio —.

MUSKA. — Muska Nicolaus, natione Germanus, Societatis Iesu, per plures annos rhetoricam, philosophiam, theologiam docuit magna cum fama praesertim Viennae. Migravit ad Dominum anno 1776. Scripsit: — Vitas Palatinorum sub regibus Hungariae — De legibus, earum transgressione, seu peccatis et eorum poena —.

N

NALCH. — Nalchius, bibliographus, cuius opus est: — Bibliotheca Graeca —.

NALD. — Naldus Antonius (Naldi), natione Italus, Theatinus, vir pietate scientiae clarus, migravit ad Dominum anno 1645. Edidit: — Quaestiones practicas in foro interiori usu frequentes — Resolutiones practicas casuum conscientiae — Adnotationes practicas ad varia iuris pontificii loca — Summam theologiae moralis —.

NARBON. — Didacus de Narbona edidit: — Tractatum de aetate ad omnes actus humanos requisita —.

NATAL. — Natalis Alexander, natione Gallus, patria Rothomagensis, natus anno 1655, philosophiae et theologiae professor, doctor Sorbonicus, Lutetiae ob. anno 1724. Multa opera concinnavit, quorum sunt praecipua: — Historia ecclesiastica Veteris Novique Testamenti — Theologia dogmatica et moralis — Commentaria in Evangelia et Epistolae S. Pauli — Apologia monachorum ordinis sui qui ad Sinenses adierunt, ut fidem eis praedicarent —.

NATT. — Natta Marcus Antonius, natione Italus, iurisconsultus, Genuensis magistratus, vir virtutibus et amore studii insignis, xvi saeculo florebat. Scripsit: — Tractatum de Deo — Conciliorum tomos tres — De immortalitate animae libros quinque — De passione Domini — De doctrina principum libros novem — De pulchro —.

NAUCLER. — Naucerus Ioannes Vergen, natione Germanus, historicus, natus circiter an. 1430, ob. an. 1510. Scripsit: — Chronicon —.

NAVAR. M. — Martinus Navarra, natione Hispanus, professor iuris Tolosae, Romam adit aetatis suae 80 anno, ut defenderet amicum Bartholomaeum Carranza, in causa haereseos implicatum. Vir iste charitate, scientia insignis, plenus dierum et virtutum Romae ob. anno 1586. Scripsit: — Commentarios in ius canonicum — Enchiridion seu Manuale —.

NAVAR. P. — Forte Petrus Paulus Navarra, natione Italus, Societatis Iesu, qui florebat xvi saeculo; vir ingenio et scientia insignis. Scripsit: — Apologiam fidei Christianae —.

NAVARRO. — Tiburtius Navarro, strictioris observantiae reformatorem, alumnus in provincia conceptionis Aquitaniae, sacrae theologiae lector, poenitentarius Innocent. Papae XI in basilica S. I. Lateranensis, vir copiosi ingenii ac multiplicis eruditionis, florebat xvii saeculo; metricè conscripsit: — Compendium theologicum —. Alia opera conscripsit: — Melodium subtilem — Diversa elogia et vitas — Manuductionem ad praxim executionis litterarum sacrae poenitentiae, una cum modo scribendi et recurrendi ad sacram Poenitentiarum in casibus S. Sedi reservatis, praesertim occultis —.

NAZZAR. — Nazzari Ioannes Paulus, natione Italus, ordinis Praedicatorum, in multis locis inquisitor, ter electus diffinitor generalis ordinis sui, a summo pontifice Clemente VIII, ad Gebennas legatus fuit, ut cum Protestantibus contenderet de Missae sacrificio. Florebat ad medium xvi saeculi. Edidit: — Opuscula varia, — Theologica commentaria in Summam divi Thomae —.

NEBRISS. — Nebrissensis Aelius Antonius, natione Hispanus, litterarum restaurator et pater in hac regione, per viginti annos docuit in universitate Salmanticensi, deinde Alcalensi usque ad mortem suam anno 1522. Nebrissensis plurima opera concinnavit de linguis, de litteris, de mathematicis, de iurisprudentia, de medicina, de theologia. Edidit: — Vocabularia iuris — Commentaria in Scripturam sacram — Lexicon artis medicamentariae — Decades historiae Ferdinandi et Isabellae —.

NEESS. — Neessen Laurentius, natione Belga, canonicus in ecclesia metropolitana, theologalis, librorum censor, examinador synodalis, vir pietate, charitate, scientia insignis, obiit in seminario Mechliniensi die 22 Maii 1679. Edidit: — Universam theologiam, in duos tomos divisam iuxta mentem S. Augustini et D. Thomae — Tractatum de iustitia et iure —.

NELL. — Neller Georgius Christophorus, natione Germanus, canonicus Trevirensis, a consilii principis electoris et iuris doctor, obiit anno 1783. Perfectam scientiam habebat antiquorum monumentorum et numismatum et de hac re multas bonas dissertationes edidit. Scripsit: — Dissertationem de decretis Brasiliensibus — De iuribus parochi primitivi — Dissertationem de varietate residentiarum canonicalium — Collectionem canonicam et methodicam, etc. —.

NEUDECHE. — Neudeche Sigismundus, ordinis Minorum, edidit opus cui titulus est: — Schola religiosa —.

NEUSS. — Neusser Bruno, Gallus, lector iubilatus, ac custos recollectae provinciae Coloniensis, vir in philosophicis ac theologicis disciplinis perfecte eruditus, plura luculenter Latino idiomate scripsit ex quibus ad manus nostras devenere: — Polyanthea theologo-moralis-canonica — Tractatus de horis canonicis — Directorium superiorum regularium et ecclesiasticorum —. Bruno Neusser florebat xvii saeculo.

NEVIZAN. — Nevizanus Ioannes, natione Italus, iurisconsultus, ius Taurini docuit; decessit anno 1540. Scripsit: — Sylvae nuptialis libros sex, in quibus materia matrimonii, dotum, filiationis adulterii, discutitur — Iudicem scriptorum in utroque iure — Quaestionem de librorum multitudine rescanda — Consilia —.

NEVO. — Alexander de Nevo, iurisconsultus, scripsit: — Commentaria in libros Decretalium —.

NICEPHOR. — Nicephorus S. patriarcha Constantinopolitanus, qui ardentem pro cultu imaginum propugnavit propterea in exilium missus est a Leone Armeniano. Tum Nicephorus monasterium ingressus est, et migravit ad Dominum, anno 828. Scripsit: — Chronographiam — historicum breviarium — Stichometriam... —.

NICOLAI. — Nicolai Alphonsus, natione Italus, Societatis Iesu, Francisci I theologus, post suppressionem

ordinis sui, Cisterciense monasterium ingressus est ubi obiit anno 1784. Scripsit: — *Memorie istoriche di san Biagio, vescovo e martire, protettore della repubblica di Ragusa* — *Dissertazioni e lezioni di sacra Scrittura* — *Ragionamenti sopra la religione* —.

NICOLARTS. — Laurentius Nicolarts, Tungrensis, in academia Coloniensi S. Th. doctor, protonotarius apostolicus, ecclesiae collegiatae S. I. Evangelistae Leodii primum canonicus, inde in cathedrali ecclesia Lamberina canonicus atque poenitentiarius, olim inter practicos curiae Romanae multum diuque versatus. Florebat ad dimidium xvii saeculi. Edidit — *Tractatum de praxi beneficiaria* —.

NICOLIUS. — Nicolius Hieronymus, natione Italus, patria Romanus, alumnus congregationis de observantia Lombardiae, vixit saeculo xvii, fuit lector theologiae, et in Romana curia pro eadem congregatione procurator, necnon ecclesiae nostrae S. Mariae de Populo parochus, vir in utroque iure clarissimus, qui per sua opera literato orbi satis innotuit, eius enim calamo prodierunt: — *Lucubrationes utriusque iuris ad theoriam* — *Flocculi*, sive notabilia practica ex utroque iure, probatisque auctoribus ac theologiae praesertim fontibus libata, ad iuridicam praxim in unum collecta, et methodo alphabetico digesta —.

NIDER. — Nider Ioannes, natione Germanus, ordinis Praedicatorum prior monasterii Praedicatorum Basileensium, haereticae pravitatis inquisitor, ac gymnasii Viennensis sui ordinis rector... Claruit anno 1430 et seq. Plura opera composuit eleganti stylo: — *Praeceptorium seu tractatum de decem praeceptis* — *Myrmecium bonorum* — *Alphabetum amoris divini* — *De reformatione religiosorum libros tres* — *Sermones* — *Casus de criminibus in Deum, in proximum* —.

NOAL. — Noal forsitan iurisconsultus cui attribuitur opus quod titulum praebet: — *De transmissionibus* —.

NOGUER. — Noguera Andreas, Hispanus, ordinis Minorum, ex provinciae Maioricarum regul. observant. theologus, florebat ad medium xvii saeculi. Scripsit — *Memoriale provinciae Maioricarum S. P. N. Francisci* —.

NON, MARCEL. — Nonius-Marcellus, grammaticus et philosophus Peripateticus, natione Italus, patria Tiburtinus, florebat desinente saeculo iii. Scripsit: — *De proprietate sermonis* —.

NONNOTT. — Nonnottus Claudius Franciscus, natione Gallus, Societatis Iesu, totam historiae ecclesiasticae et theologiae curam impendit. Migravit ad Dominum anno 1793. Plurima opera edidit ut errores saeculi confutaret: — *Erreurs de Voltaire* — *Dictionnaire philosophique de la religion* — *Lettre d'un ami à un ami sur les honnêtetés littéraires* — *Principes de critique sur l'époque de l'établissement de la religion chrétienne dans les Gaules* — *Les philosophes des trois premiers siècles de l'Eglise* —.

NOODT. — Noodt Gerardus, natione Germanus, in pluribus urbibus ius docuit et e vivis decessit an. 1725. Gerardus peritus erat in litteris, in historia, in linguis. Inter tractatus quos edidit, eminent: — *De foenore et usuris* — *De iure imperii et lege regia* — *De religione ab imperio, iure gentium, libera*... —.

NORIS. — Norisius Henricus (le cardinal Noris), natione Anglus, ordinis S. Augustini, Angliam deseruit ut Romam veniret. Hic studio incubuit et in multis ordinis sui coenobiis theologiam docuit; custos fuit bibliothecae Vaticanae, consultor Inquisitionis, denique cardinalis creatus fuit anno 1695. Migravit ad Dominum anno 1704. Opera huius cardinalis textura, stylo eleganti, sapienti censura, et accurate eminent, quorum praecipua sunt: — *Historiae Pelagianae libri duo* — *Vindiciae Augustinianae* — *Dissertatio de uno ex Trinitate in carne passo* — *Apologia monachorum Scythiae* — *Somnia Francisci Macedo* —.

NOVAES. — Novaes (Sebastianus de), natione Lusitanus, patria Bracharensis, coaptatus in Societatem Iesu septennio docuit rhetoricam, et amoeniores litteras;

theologiam moralem novennio; scholasticam sexennio; ecclesiasten etiam egit in domo professorum Ulissypone, et fuit rector collegii Scabilitani. Florebat ad medium xvii saeculi. Edidit — *Lilium inter spinas*, sive *Conceptum Dei Genitricis incontaminatum* —.

NOVARIN. — Novarinus Ludovicus (Novarini), natione Italus, clericus regularis, primis ordinis sui muneribus functus est, vir magnae eruditionis, migravit ad Dominum anno 1650. Multa opera reliquit sed indigesta et singularia, quorum sunt praecipua: — *Commentaria in quatuor Evangelia* — *Electa sacra* — *Adagia sanctorum Patrum* — *Calamita de' cuori* — *Paradiso di Bethelemme*.

NOVARIUS. — Novarius Ioannes Maria (Novario), natione Italus, iurisconsultus, auditor provincialis, florebat xvii saeculo. Edidit: — *Collectanea et utilia*, tum priscarum, tum neotericarum impressarum et non impressarum totius universi orbis decisionum reportata —.

NUGNUS. — Nugnus Didacus, ordinis Praedicatorum, edidit: — *Commentaria in 3 partem S. Thomae* — *De sacramentis* —.

O

OBRECHT. — Obrecht Ulricus, natione Germanus, iurisconsultus et philologus, primum Protestantium partibus addictus, religionem catholicam amplexus est. Ulricus in linguis, in historia, in iurisprudencia versatissimus erat, ita ut a Magno Bossuetio vocaretur: — *Epitome omnium scientiarum* —. Migravit ad Dominum anno 1701. Scripsit: — *Prodtromum rerum Alsaticarum* — *Excerpta historica de natura successionis in monarchia Hispaniae* — *Dissertationes selectas* — *De legibus agrariis populi Romani* —.

ODONUS. — Gerardus Odonus, Gallus, Ruthenensis de Castro Rodulphi, minister generalis, Parisiis anno 1329, Ioanni XXII perquam clarus, a quo legatus est semel in Siciliam, secundo in Angliam, tertio in Bosnam Croatiae, ex qua plurimos propulit haereticos, quarto iterum in Siciliam; et demum creatus patriarcha Antiochenus, atque administrator perpetuus Ecclesiae Catanensis in Sicilia. Multa scripsit, praesertim in moralibus, unde et *Doctor moralis* nuncupatus fuit. Edidit: — *Commentaria in Sacram Scripturam* — *In quatuor libros Sententiarum* — *Officium de stigmatibus S. P. Francisci* — quod hodie a Minoritis recitatur.

ECUMEN. — Eucumenius, auctor Graecus x saeculi, edidit: — *Commentaria in Actus Apostolorum et in Epistolam S. Iacobi* —.

ONOTOM. — Onotomus forte iurisconsultus cui attribuitur opus quod titulum praebet: — *Institutiones de interdictionibus* —.

OKAMUS. — Guillelmus Okamus, Anglus, Subtilis Doctoris discipulus, ac postea nominalium scholam, vel inchoans, vel stabiliens, acerrimus impugnator, vir quidem acris ingenii, sed minime sobrii. Cognominatur *Venerabilis inceptor et singularis doctor*. Partim de theologia, partim de philosophia doctissime scripsit, nempe: — *Super Magistrum Sententiarum* — *Centilogium theologicum* — *De sacramento altaris tractatum* — *Summam totius logicae* — *Compendium theologiae* — et plurima alia eximia opera.

OLDEN. — Olden Henricus, doctor facultatis Parisiensis, edidit opus cui titulus est: — *Analysis fidei* —.

OLDRAD. — Oldradus cognominatus *de Laude*, iurisconsultus Italus, summa cum fama ius docuit Paduae et Bononiae. Avenionem deinde petiit et ibi decessit, anno 1635. Opus iuris eruditione plenum edidit sub titulo: — *Consiliorum* —. A Paulo de Castro Oldradus *Pater legum* cognominabatur.

OLEA. — Olea forte iurisconsultus qui edidit opus — *De cessione iuris* —.

OLEAST. — Oleaster vel Oleastro Hieronymus, natione Hispanus, ordinis Praedicatorum, theologus Ioan-

nis III, regis Portugalensis, ad Concilium Tridentinum, fidei inquisitor, primis ordinis sui muneribus functus est et migravit ad Dominum anno 1563. Scripsit Latine: — Commentaria in Pentateuchum — Commentaria in Isaiam —.

OLIVA. — Oliva Felicianus, forte monachus Rivipulli qui scripsit librum — De cyclo paschali — qui teste Baluzio exstat in quodam codice bibliothecae Colbertinae. Mabillon. Ann. tom. 4, pag. 489.

OLIVA. — Oliva Ioannes Paulus, natione Italus, patria Genuensis, litteras humaniores aliquot annis professus est, domum probationis Romanam decennio rexit et collegium Germanicum in Urbe iterato administravit, conciones habuit Romae magna cum fama.... florebat ad medium XVII saeculi. Scripsit: — Conciones — Commentaria in Scripturam —.

ONNATE. — Petrus de Onnate, natione Hispanus, patria Vallisoletanus, Societatis Iesu, lucrandarum Deo animarum studio impulsus traiecit in Americam anno 1592, ubi in provincia Peruana duas diversas Indorum linguas perdidicit, et magistrum novitiorum diu egit. Postea Paraquariae provinciam gubernavit, et rediit in Peruanam, plenus dierum et bonorum operum ad mercedem omnium evolavit. Elucubravimus — De contrahibus tomos tres —.

OPTAT. — Optatus Milevitanus, in Africa, currente IV saeculo, obiit anno 384, vir virtutibus et doctrina clarus, scripsit: — Septem libros adversus schismaticos Donatistas —.

ORESME. — Oresmius Nicolaus, clarus scriptor XIV saeculi, natione Gallus, patria Cadomensis, doctor Sorbonicus, Lexoviensis Episcopus, missus ad Papam Urbanum V, illi persuasit ut Romam iterum non adiret, vir scientia et virtutibus clarus, Lexovii obiit, an. 1382. Scripsit: — De communicatione idiomatum — De mutatione monetarum — De Antichristo —.

ORIGEN. — Origenes, unus ex illustrissimis scriptoribus ecclesiasticis saeculi tertii, cognominatus *Adamantius*, Alexandriae vidit lucem anno 185, et Tyri migravit ad Dominum anno 254. Vir virtutibus et scientia clarus fere innumera opera concinnavit et eximia.

OROS. — Paulus Orosius, natione Hispanus, sacerdos virtutibus et scientia insignis, cum S. Augustino et S. Hieronymo feliciter conversatus est. Florebat incipiente saeculo V. Iussus a S. Augustino scripsit — Chronicon — in septem libros distributum. Auctor est pariter — Apologiae liberi arbitrii adversus Pelagianos et Epistolae ad S. Augustinum —.

ORSI. — Orsi Iosephus Augustinus, natione Italus, ordinis Praedicatorum, professor theologiae, magister Sacri Palatii, creatus est Cardinalis a Clemente XIII, anno 1759. Scripsit: — Historiam ecclesiasticam — et aliud opus cui titulus est: — Infallibilitas act. Romani Pontificis. —.

ORTEL. — Abraham Ortelius, natus Antuerpiae anno 1527, geographus fuit regius, atque — Urbis patriae, orbis terrarum ornamentum — audire meruit, ac saeculi sui Ptolemaeus. Vivere desiit Antuerpiae anno 1598. Multa opera concinnavit quorum praecipua sunt: — Theatrum orbis terrarum — Synonyma geographica — Aurei saeculi imago — Itinerarium per nonnullas Galliae Belgicae partes —.

ORTIZ. — Ortizius Blasius, natione Hispanus, canonicus Toletanus, obiit anno 1540. Scripsit: — Descriptionem graphicam summi templi Toletani — Summam — Itinerarium Adriani VI, ab Hispania Romam usque, ac ipsius pontificatus eventus —.

OSOR. — Osorius (Osorio) Hieronymus, natione Hispanus, Sylvae Episcopus, vir eloquentia insignis, migravit ad Dominum anno 1580. Scripsit: — Commentaria in Scripturam — De nobilitate civili — De nobilitate Christiana — De gloria — De regis institutione — De iustitia coelesti — De sapientia — Epistolam ad reginam Angliae —.

OSOR. — Ioannes Osorius, natione Hispanus, ex oppido Sasamone, dioecesis Burgensis, Societatis Iesu,

Aristotelem nondum sacerdos est interpretatus, theologiam moralem diu tradidit, rexitque collegium Numaninum, seu Sorianum, utilem atque assiduum in concionibus ad populum habendis operam posuit, et ut stylo posteris prodesset, sicut praesentibus in lucem emisit — Concionum — tomos quinque. Migravit ad Dominum anno 1594.

OTER. — Oterius forte iuriconsultus cui attribuitur opus titulum praebens: — De pascuis —.

OTTO. — Otto Everardus, natione Germanus, iuriconsultus peritus, iuris professor, obiit 1756. Multa et eximia scripsit opera: — De aedilibus coloniarum et municipiorum liber singularis — Dissertationes iuris publici et privati — Thesaurus iuris Romani — De iuriprudencia symbolica — Papinianus —.

ODIN. — Oudinus Casimirus, ordinis Praemonstratensis, aliquandiu apud regem Ludovicum XIV vixit, deinde sectam Protestantium apostata adiit. Ob. 1717. Plurima scripsit opera: — Commentarium de scriptoribus Ecclesiae antiquis, illorumque scriptis — Veterum aliquot Galliae et Belgii scriptorum opuscula sacra nunquam edita — Triadem dissertationum criticarum —.

OVAND. — Ioannes de Ovando, natione Hispanus, Cacerensis, provinciae S. Iacobi alumnus, vixit sub annum 1610. Postquam annis multis praelegit Salmanticae theologiam, scripsit: — Commentarios in 3 Sententiarum — Discursus praedicabiles de mysteriis fidei — Tractatum de Incarnatione —.

OID. — Ovidius Naso, poeta Latinus percelebris, natus anno 43 ante I. C., obiit anno 17 I. C.: opera eius — Metamorphoses — Fasti — Tristia — De arte amatoria, etc. —.

OVID. — Oviedo (Franciscus de), natione Hispanus, fuit primarius professor theologiae moralis in academia regia Matritensi, scholasticae vero Murciae, et compluti et sacro tribunali S. Inquisitionis a censoribus. Morte subitanea sublatus est anno 1651. Scripsit: — Integrum cursum philosophicum — In totam primam secundae S. Thomae — De fide, spe et charitate —.

P

PACCIAN. — Fulvius Paccianus (Pacciani), natione Italus, patria Mutinensis, iuriconsultus insignis, vir litteris amoenioribus et eruditione clarus, Ferrariae ius professus est et obiit anno 1613. Plura tum Latine tum Italice exaravit opera, quorum praecipua sunt: — Tractatus de probationibus — Tractatus de iudicii causarum civilium, criminalium et haereticarum — De appellationibus — Consilia, responsa, relationes et allegationes circa feuda, contractus et ultimas voluntates — Dell'arte di ben governare i popoli, etc. —.

PACHIM. — Georgius Pachimerus (Pachymer), natione Graecus, patria Nicaenus, historiographus, amplissimis honoribus tum Ecclesiae tum imperii Constantinopolitani et muneribus perfunctus, obiit anno 1312. Scripsit — Chronicon — ab anno 1258 ad an. 1308.

PACIAUD. — Paulus Maria Paciaudus (Paciaudi), natione Italus, patria Taurinensis, ordinis S. Francisci monachus, vir scientia, litteris et eruditione clarus, varia et eximia tum Latine tum Italice concinnavit opera sub his titulis: — De sacris Christianorum balneis — De athletarum cubitesi in palaestra Graecorum commentarius — De campanis — Monumenta Peloponnesia, etc. —. Obiit anno 1785.

PACICH. — Ioannes Baptista Pacichellus (Pacichelli), natione Italus, patria Pistoriensis, vir litteris, iure et theologia apprime eruditus, fato functus anno 1702, plura tum Latine tum Italice scripsit opera quorum tituli: — Schediasma de iis quae nullo modo possunt in ius vocari — Schediasma de larvis, capillamentis et chirothecis — De iure hospitalitatis universo — De distantis — Lucubratio autumnalis de tintinnabulo Nolano, etc. —.

PACIUS. — Iulius Pacius (Pacio), natione Italus, patria Vicentinus, iurisconsultus celeberrimus, et professor, ex heterodoxo catholicus, obiit anno 1635. Multa de iure scripsit sub his titulis: — De contractibus — Synopsis iuris — De iure maris Adriatici — In Decretales libri quinque — Aristotelis organum — Legum conciliatarum centuriae, etc. —

PAGAN. — Marcus Antonius Paganus, natione Italus, patria Venetus, ordinis S. Francisci monachus, vir pietate et doctrina insignis, ac gravibus muneribus in religione perfunctus, varia edidit opuscula, ex quibus ista circumferuntur: — Tractatus de ordine, iurisdictione et residentia Episcoporum — Discursus de Poenitentia — Generalis discursus in lege canonica, etc. — Obit circa annum 1585, aetatis suae 69.

PAGIUS (A.). — Antonius Pagius, natione Gallus, ordinis S. Francisci monachus, et provincialis, historiographus insignis, edidit opus eximium cui titulus: — Critica historico-chronologica in Annales ecclesiasticos Cardinalis Baronii — Dissertatio hypatica, seu de consulibus Caesareis — Obit anno 1699.

PAGIUS (F.). — Franciscus Pagius (Pagi), natione Gallus, fratris filius praecedentis, ordinis S. Francisci monachus, historiis ecclesiasticis versatissimus, vita functus anno 1721, scripsit: — Breviarium historico-chronologico-criticum, illustriora Pontificum Romanorum gesta, conciliorum generalium acta, necnon complura tum sanctorum rituum, tum antiquae Ecclesiae disciplinae capita complectens —

PALAT. — Ioannes Palatius (Palazzi), natione Italus, patria Venetus, canonicus Paduensis, historiographus et Imperatori a consiliis, iuris canonici professor, vita functus anno 1703, plurima edidit variis sub titulis: — Monarchia occidentalis — Aquila Franca sive inter lilia — Aquila Sueva — Aquila Romana — Aristocratia ecclesiastica, etc. —

PALEOT. — Gabriel Paleottus (Paleotti), natione Italus, patria Bononiensis, S. R. E. Cardinalis, vir doctrina et pietate clarus, Romae obiit anno 1597, aetatis suae 73, plura posteris, sui ingenii monumenta, relinquens opera sub his titulis: — De bono senectutis — Archiepiscopale Bononiense — De nothis spuriisque filiis — De consistorialibus consultationibus — De imaginibus sacris et profanis, etc. —

PALLAVIC. — Petrus Sfortia Pallavicinus (Pallavini), natione Italus, patria Romanus, e Societate Iesu et S. R. E. Cardinalis, vir sublimitate ingenii, doctrinae excellentia insigniter clarus, piam efflavit animam anno 1667, aetatis suae 57. Plura et eximia tum Latine tum Italice conscripsit opera, quorum praecipua sunt: — Historia Concilii Tridentini — De bono libri quatuor — De stylo et dialogo — Assertiones de universa theologia — Disputationes in primam secundae S. Thomae, etc. —

PALUDAN. — Petrus de Palude vel Paludanus (de la Palu), natione Gallus, patria Burgundus, ordinis S. Dominici monachus, Hierosolymitanus patriarcha, theologus insignis, utriusque iuris doctor, inter scholasticos celebris, inter canonistas illustrior et perpetuus defensor doctrinae S. Thomae, obiit in insula Cypri, Nicosiae anno 1333, iuxta alios vero Parisiis, an. 1342. Scripsit: — Super totam Sacram Scripturam — Super quatuor libros Sententiarum — Librum historiarum — De potestate Papae — De causa immediata ecclesiasticae potestatis, etc. —

PALUDAN. — Ioannes Paludanus, natione Belga, patria Melchiniensis, in universitate Lovaniensi theologiae professor, ecclesiae Sancti Petri eadem in urbe canonicus et decanus, vita functus anno 1630, varia edidit opera sub his titulis: — Vindiciae theologiae adversus verbi Dei corruptelas — Apologeticus Marianus — Officina spiritualis sacris concionibus adaptata, etc. —

PAMEL. — Iacobus Pamelius (Jacques de Pamele), natione Belga, patria Brugensis, et canonicus, postea vero Audomaropolis Archidiaconus et Episcopus designatus, obiit anno 1587. Claruit ingenio et scientia, ac

iuris publici fecit: — Liturgicam Latinorum — Micrologum de ecclesiasticis observationibus — Catalogum commentariorum veterum selectorum in universam Bibliam — Conciliorum paralipomena, etc. —

PANCIROL. — Guido Pancirolus (Pancirol), natione Italus, Rhegiensis, iurisconsultus celeberrimus, Paduae vicissim et Taurini ius docuit, et obiit anno 1599, plura posteris sui ingenii monumenta relinquens opera, quibus tituli: — De rebus inventis et perditis — Commentarii in notitiam utriusque imperii et de magistratibus — De iuris antiquitate — Thesaurus variarum lectionum utriusque iuris, etc. —

PANGER. — Marinus Pangerus, natione Germanus, ordinis S. Francisci monachus, theologus insignis, edidit — Theologiam scholasticam ad mentem Scoti — Claruit saeculo XVI.

PANIGAROL. — Franciscus Panigarola, natione Italus, patria Mediolanensis, ordinis S. Francisci monachus et Episcopus Astensis, theologus et concionator celeberrimus, obiit anno 1594. Multa variae eruditionis tum Latine tum Italice concinnavit opera et ad posterum transmisit, scilicet: — Theses generales singulari methodo ex universa theologia desumptas — Vitam S. Petri per modum aureae catenae — Homilias — Orationes funebres — Conciones varias — Commentaria in Sacram Scripturam — Declamationes de titulis Cardinalium — De ratione componendae orationis — Speculum militare, etc. —

PANIMOL. — Caesar Panimolle, natione Italus, iuris utriusque doctor et iurisconsultus scientia, litteris et eruditione clarus, publici iuris fecit: — Decisiones civiles, morales et criminales —

PANORMIT. — Abbas Panormitanus, vide Abbas.

PANVIN. — Onuphrius Panvinus (Panvinio), natione Italus, patria Veronensis, ordinis S. Augustini monachus, vir maximi ingenii, studii indefessi, ac antiquitatum indagator solertissimus, obiit anno 1568, aetatis suae 38. Scripsit: — Vitas Romanorum Pontificum — De antiquis Romanorum nominibus — De ritu sepeliendi mortuos apud veteres Christianos, et de coemeteriis eorumdem — De principibus Romanis — De antiquo ritu baptizandi catechumenos — De primatu Petri — Chronicon ecclesiasticum, etc. —

PAPEBROC. — Daniel Papebrochius (Papebroch vel Papebroeck), natione Belga, patria Antverpiensis, Societatis Iesu presbyter, humaniores disciplinas, et philosophiam docuit, et postea Bollando et Henschenio adiunctus, cum illis edidit — Acta sanctorum mensis Martii et Aprilis — et obiit anno 1714.

PAPIN. — Æmilii Papinianus, patria Romanus, iurisconsultus insignis, vir ingenio et scientia clarus, a Caracalla capite truncatus obiit anno 212, aetatis suae 36, iuxta alios vero 70, et scripsit: — Responsiones — Quaestiones — Definitiones — De adulteris, etc. —

PAPPON. — Hieronymus Papponius (Papponi), natione Italus, patria Pisanus, iurisconsultus celeberrimus et Rotae auditor, vita functus anno 1605, plurima de iure concinnavit opera, scilicet: — Corpus iuris civilis — Consilia — Decisiones, etc. —

PARAM. — Ludovicus Paramo, natione Hispanus, patria Matritensis, et inquisitor, edidit anno 1598 opus eximium cui titulus: — De origine et progressu Officii S. Inquisitionis, eiusque utilitate et dignitate — in-fol.

PARAVIC. — Ioannes Paulus Paravicinus, clericus regularis S. Pauli, iuris publici fecit opus eximium cui titulus: — Polyanthea sacrorum canonum —

PARIS. — Petrus Paulus Parisius (Parisio), natione Italus, patria Neapolitanus, iurisconsultus celeberrimus, Rotae auditor, et S. R. E. Cardinalis, ius civile et canonicum tum Paduae tum Bononiae magna cum fama professus est, et obiit anno 1545, aetatis suae 72. Plura sui ingenii monumenta posteris reliquit opera, quorum praecipua sunt: — Consilia — Tractatus de testibus — Tractatus de exceptionibus et praescriptionibus, etc. —

PARIS. — Flaminius Parisius (Parisio), praecedentis fratris filius, advocatus Romanus et postea Episcopus

Bidruntensis, varia de iure scripsit et praesertim de resignatione beneficiorum, etc.

PASCHAL. — Philippus Paschalis (Pascal), natione Italus, patria Consentiensis, vir scientia et eruditione clarus, iurisconsultus insignis, floruit saeculo XVII in eunte, et iuris publici fecit opus eximium cui titulus: — De viribus patriae potestatis —.

PASCUC. — Thomas Pascucci (Pascucci), natione Italus, iurisconsultus scientia praestantissimus, floruit saeculo XVII, et edidit: — Compendium ad consultationes canonicas Iacobi Pignatelli —.

PASQUALIG. — Zacharias Pasqualigus, natione Italus, patria Veronensis, clericus regularis, scientia theologica clarus, vita functus circa annum 1670, varia publici iuris fecit opera sub his titulis: — Praxis ieiunii — De sacrificio novae legis — Variarum quaestionum moralium et canonicarum centuriae, etc. —.

PASSARET. — Fulgentius Passeretti, natione Italus, patria Neapolitanus, ordinis S. Augustini monachus, notarius apostolicus et sacrae Inquisitionis membrum, vixit saeculo XVII, et exaravit: — Tractatum contra luseros — Tractatum pro examine confessorum, etc. —.

PASSERIN. — Petrus Maria Passerinus (Passerini), natione Italus, patria Sestolensis in agro Mutinensi, ordinis Praedicatorum S. Dominici monachus, Bononiensis inquisitor et postea Romae procurator generalis, theologus et canonista praestantissimus, obiit anno 1677, et posteris tradidit: — Tractatus de electione canonica — De electione Summi Pontificis — De indulgentiis — Inspectiones morales de hominum statibus et officiis, etc. —.

PATUZ. — Ioannes Vincentius Patuzzi, natione Italus, ordinis S. Dominici monachus, vir scientia, eruditione et litteris clarus, philosophiam et theologiam Venetiis docuit et obiit anno 1769. Plurima tum Latino tum Italico sermone concinnavit opera, quorum tituli: — Ethica christiana, sive theologia moralis ex Sanctae Scripturae fontibus derivata et S. Thomae doctrina illustrata — De futuro impiorum statu — De sede inferni in terris quaerenda — De re sacramentaria contra perduelles haereticos — De indulgentiis — Trattato della regola prossima delle azioni umane nella scelta delle opinionum, etc. —.

PAUCK. — Engelbertus Pauckius, ordinis S. Francisci monachus, strictioris observantiae alumnus, theologus, provinciae Saxoniae S. Crucis vocalis perpetuus, ac nationis Germano-Belgicae in Romana curia agens, communis iuris fecit librum praenotatum: — Tertia seraphica vinea, sive Tertius ordo de poenitentia —. Claruit saeculo XVII.

PAULIN. — Paulinus, absque ullo cognomine, ordinis S. Francisci monachus, natione Italus, patria Venetus, doctor insignis, scripsit — Chronicon — a constitutione mundi ad annum 1340. Obit anno 1344.

PAULIN. NOL. — Sanctus Paulinus Nolanus, origine Romanus, patria Burdigalensis, vir sanctitate et scientia clarus, migravit ad coelos anno 431, varia posteris, tum soluto tum stricto sermone scripta relinquens.

PAULUS. — Iulius Paulus, natione Italus, patria Romanus, iurisconsultus praestantissimus, cum Ulpiano et Papiniano consiliarius, circa annum salutis 293 claruit et varia de iure concinnavit opera sub hoc titulo: — Receptae sententiae —.

PAYIN. — Ioannes Franciscus de Pavinis, natione Italus, patria Patavinus, ob scientiam iuris canonici et theologiae insignis, divinarum ac humanarum rerum apprime eruditus, conscripsit: — Glossam de officio et potestate capituli, sede vacante — Baculum pastoralium, seu Tractatum de visitationibus Episcoporum — Relationem de canonizatione divi Bonaventurae, etc. —. Ob. circa finem saeculi XV.

PAX IORD. — Pax Iordanus, vide Iordanus Pax.

PECK. — Petrus Peckius (Peck), natione Zelandus, patria Ziricaeus, utriusque iuris doctor, iurisconsultus insignis, professor regius, canonum ordinarius, cleri studiosissimus, obiit Mechliniae anno 1589, aetatis ve-

ro 60. Scripsit: — Paraphrasin in universam legatorum materiam — De testamentis coniugum — De amortizatione bonorum — De ecclesiis catholicis aedificandis et reparandis — De iure sistendi et manuum iniectione — Commentarium ad regulas iuris canonici, etc. —.

PEGN. — Franciscus Pegna, natione Italus, et decanus Rotae, iuris publici fecit opus eximium sub hoc titulo: — Directorium inquisitorum —.

PELAG. — Alvarus Pelagius, vid. Alvarus.

PELLEGRIN. — Alexander Pellegrinus (Pellegrini), natione Italus, patria Capuanus, clericus regularis, vir scientia et eruditione insignis, claruit saeculo XVII, et edidit: — Constitutiones congregationis Clericorum Regularium commentariis illustratas — Compendium privilegiorum Clericorum Regularium duas in partes divisum — Commentarium in Pontificum constitutiones de duello — De immunitate ecclesiastica, etc. —. Pellegrinus alter, cognomine Carolus, scripsit opus eximium cui titulus: — Praxis vicariorum —.

PELLIZAR. — Franciscus Pellizarius (Pellizzari), natione Italus, patria Placentinus, e Societate Iesu presbyter, vir scientia sacrarum canonum, et quaestionum ad conscientiam pertinentium perquam clarus, litteras amoeniores et theologiam explicuit, Ferrariense rexit collegium, et demum corporis solutus vinculis ad vitam migravit immortalem anno 1651. Edidit Latine: — Tractatum de monialibus — Manuale regularium, etc. —.

PENNAFORT. — Sanctus Raymundus de Pennafort, seu de Rupe forti, genere nobilissimus, natione Catalanus, patria Barcinonensis, utriusque iuris, praesertim Pontificii scientissimus, Rotae Romanae auditor, et ordinis S. Dominici generalis, centenarius migravit ad coelos anno 1275, plurimis clarus miraculis. Concinnavit et posteris reliquit: — Librum pro praelatis de modo visitandi ecclesias — De modo licite negotiandi — Decretales in uno volumine collectas — Summam de casibus conscientiae — Summam de poenitentia et sponsalibus — Tractatum de bello et de duello, etc. —.

PENNOT. — Gabriel Pennottus (Pennotti), natione Italus, patria Novariensis, S. Augustini Lateranensis regularis canonicus, vir scientia et eruditione clarus, vita functus circa annum 1640, varia concinnavit opera, quorum praecipua sub his titulis: — Historia tripartita de origine canonicorum regularium — Propugnaculum libertatis humanae, etc. —.

PEPIN. — Guillelmus Pepinus, natione Gallus, ordinis S. Dominici monachus, theologiae professor Parisiensis, utriusque iuris doctissimus et maxime civilis, concionator facundissimus, vir undequaque aspectabilis, obiit anno 1527, posteris relinquens: — Opusculum de secretis secretorum — Lecturam scholasticam super quatuor sensus Sacrae Scripturae — Sermones in Coena Domini, etc. —.

PERCIN. — Petrus Ioannes Franciscus Percinus (Percin de Montgaillard), natione Italus, patria Mediolanensis, Pontii Episcopus, vir scientia insignis, Gallico sermone scripsit: — Du droit et du devoir des évêques de régler les Offices divins dans leurs diocèses, etc. —. Obit anno 1713.

PEREGRIN. — Marcus Antonius Peregrinus, iurisconsultus, edidit librum cui titulus: — De iure fisci —.

PERER. — Benedictus Pererius (Pereira), natione Hispanus, patria Valentinus, Societatis Iesu alumnus, vir in omni scientiarum genere peritus, humanis, philosophicis, theologicis et sacris disciplinis praestans, obiit anno 1610, aetatis suae 75, multa sui ingenii monumenta relinquens, scilicet: — Theatrum rerum creaturarum — Commentaria in Scripturam — Disputationes varias — Lucubrationes, etc. —.

PERER. — Gabriel Pererius de Castro (Pereira), natione Lusitanus, patria Bracarensis, iurisconsultus insignis, vita functus circa annum 1625, plura de iure conscripsit opera, inter quae: — De manu regia, seu de legibus regis quibus regni Portugalliae in causis ecclesiasticis cognitio est ex iure, privilegio, consuetudine, etc. —.

PEREZ. — Antonius Perezius (Perez), natione Hispanus, ordinis S. Benedicti monachus, Archiepiscopus Tarraconensis, vir litteris humanis et divinis peritissimus, vita functus anno 1637, varia scripsit opera sub his titulis: — Authentica fides quatuor evangelistarum, controversiis catholicis agitata, pariterque discussa — Conciones — Pentateuchum fidei, etc. —

PEREZ. — Antonius Perezius (Perez), natione Hispanus, in oppido de Camarillas dioecesis, et communis Tertulensis natus, ordinis S. Francisci monachus, lector bis iubilatus, et provincialis minister, vir egregie doctus, et sermone scholasticus, edidit: — Commentaria super librum primum Sententiarum — Astraeam theologiam, etc. — Ob. anno 1710.

PEREZ. — Antonius Perezius (Perez), natione Hispanus, patria Pontireginensis, Societatis Iesu presbyter, philosophiam vicissim et theologiam professus, vir pietate et litteris sacris clarus, obiit in Domino an. 1649, relinquens posteris sui ingenii monumenta sub his titulis: — Tractatus in primam partem D. Thomae — Conclusiones theologicas de Deo trino et uno, etc. —

PEREZ. — Antonius Perezius, natione Hispanus, patria Alfarensis, iurisconsultus celebris, et Lovaniensis doctor, vita functus anno 1672, scripsit: — Assertiones politicas — Commentaria in Digestum — Ius publicum, etc. —

PEREZ. — Martinus Perezius, natione Hispanus, patria Valentinus, Societatis Iesu presbyter, theologiae doctor et professor, vir scientia et humilitate insignis, vita functus anno 1660, aetatis suae 82, publici iuris fecit: — De Deo trino et uno — De mirabili Verbi incarnati mysterio — De sancto matrimonii sacramento, etc. —

PERIMEZ. — Iosephus Maria Perimezzius (Perimezzi), natione Italus, patria Palensis in Calabria, ordinis Sancti Francisci monachus, Episcopus Oppidensis, theologiae doctor, varia tum Latine, tum Italice concinnavit opera, inter quae praecipuum tenet locum opus eximium cui titulus: — In sacram de Deo scientiam dissertationes selectae, historicae, dogmaticae et scholasticae — Neapoli, 1738, 8 vol. in-fol. Obiit anno 1740.

PERRAY. — Michael du Perray, natione Gallus, caudicidius Parisiensis, vir iurisprudentia civili et canonica peritissimus, plura et eximia posteris vernacula lingua concinnavit opera sub his titulis: — Traité historique et chronologique des dîmes — De la juridiction ecclésiastique — Des dispenses de mariage — Des moyens canoniques pour acquérir et conserver les bénéfices — De l'état et de la capacité des ecclésiastiques pour les ordres et les bénéfices, etc. — Ob. Parisiis, an. 1730, aetatis suae 90.

PERUG. — Carolus Maria Perugia, natione Italus, patria Mediolanensis, ordinis S. Augustini monachus, theologiae magister, vir sacris et profanis litteris ornatus, magna in negotiis tractandis dexteritate pollens, provincialis, obiit anno 1700, et scripsit: — Summulas theologicas — Epistolas, etc. —

PERUS. — Gregorius Perusinus, natione Italus, patria Spoletanus, ordinis S. Augustini monachus, theologiae magister in concionibus sacris eximius, provincialis, et generalis visitator, de re litteraria bene promeruit per — Commentarium in librum 3 Sententiarum — Obiit circa annum 1515.

PERUS. — Iacobus Perusinus, natione Italus, patria Spoletanus, ordinis S. Augustini monachus, Tarracinae in Campania Episcopus, ad superos anno 1362 avolvit, posteris relinquens: — Commentarium in quatuor libros Sententiarum — Expositiones super Threnos Ieremiae, etc. —

PESANT. — Alexander Pesantius, iuris utriusque doctor, vir litteris et eruditione clarus, scripsit: — In universam D. Thomae theologiam —

PETAU. — Dionysius Petavius (Petau), natione Gallus, patria Aurelianensis, Societatis Iesu presbyter, vir ingenio maximo, iudicio acerrimo, excellenti memoria, omnium fere rerum scientia excultus, et virtutibus in-

signis, piam septuagenarius efflavit animam Parisiis anno 1652. Plura et eximia concinnavit opera, quorum praecipua sub his titulis: — De doctrina temporum — Rationarium temporum — De ecclesiastica hierarchia — Uranologium — Dogmata theologica, etc. —

PETIT-DIDIER. — Matthaeus Petit-Didier, natione Gallus, patria Lotharingus, e S. Nicolai oppido, ordinis S. Benedicti monachus, abbas Senoniensis et Macrannensis Episcopus, vir eruditione et doctrina insignis, plura tum Latine, tum Gallice conscripsit opera sub his titulis: — Dissertationes Latinae historico chronologicae in omnes libros Veteris Testamenti — Iustificatio moralis doctrinae et disciplinae Ecclesiae Romanae — De infallibilitate du Pape — Animadversiones in Bibliothecam ecclesiasticam Dupinii — Dissertationes de praeminentia Benedictinorum super canonicos regulares, etc. — Obiit anno 1747.

PETITUS. — Samuel Petitus (Petit), natione Gallus, patria Nemosensis, philologus et theologus heterodoxus, vir eruditione insignis, vita functus anno 1643, varia iuris publici fecit opera quorum tituli sunt: — Miscellanea — Eclogae chronologicae — Variae lectiones — Leges Atticae, etc. —

PETRA. — Vincentius Petra, natione Italus, patria Neapolitanus, S. R. E. Cardinalis, Sancti Officii consultor, vir ingenio et scientia insignis, inter plura opera, edidit — Commentaria ad constitutiones apostolicas — et obiit anno 1747.

PETRUS BLES. — Petrus Blesensis, natione Gallus, Archidiaconus, vir omni genere doctrinae excultissimus, et virtutibus insignis, obiit in Anglia anno reparatae salutis 1200.

PETRUS CHRYSOL. — Sanctus Petrus Chrysologus, territorio Corneliensi natus, Ravennas Archiepiscopus, vir sapientia et doctrina clarus, varia scripsit.

PETRUS CLUN. — Petrus Mauricius Monboiseries, cognomento *Venerabilis*, ordinis S. Benedicti abbas Cluniacensis, vir moribus et doctrina clarissimus, beato fine ad superos translatus anno 1158, scripsit: — Tractatus varios — Sermones — Epistolas, etc. —

PETRUS COMEST. — Petrus cognomine *Comestor*, canonicus et decanus Trecensis, Parisiensis cancellarius, vir in rebus praesertim theologicis apprime eruditus, diem obiit extremum anno 1178, posteris relinquens — Historiam scholasticam —

PETRUS DAM. — Sanctus Petrus Damianus, natione Italus, patria Ravennas, ordinis S. Benedicti monachus, Episcopus Ostiensis, S. R. E. Cardinalis, vir liberalibus et sacris disciplinis insigniter imbutus, migravit ad Dominum anno 1072.

PETRUS DE ALLIAC. — Petrus de Alliaco vel Alliacensis (Pierre d'Ailly), natione Gallus, Compendii ad Itaram natus, Cameracensis Episcopus, theologiae Parisiensis doctor et Universitatis cancellarius, S. R. E. Cardinalis, vir ingenio et facundia clarus, obiit an. 1425. Plura et eximia concinnavit opera, inter quae prostant: — Tractatus de potestate Ecclesiae — Concordia astronomiae cum theologia — Concordia astronomiae cum historia, etc. —

PETRUS DE ARAGON. — Petrus de Aragonia, natione Hispanus, ordinis S. Augustini monachus, theologiae doctor Salmanticensis, huius Universitatis professor publicus, vir ob sacrarum litterarum notitiam et scientiam iuridicam notissimus, in lucem emisit: — Commentarium in secundam secundae D. Thomae, de fide, spe et charitate — Commentarium de iustitia et iure, etc. — Obiit desinente saeculo XVI.

PETSCHAC. — Benedictus Pettschacher, natione Germanus, e S. Lamberto in Styria natus, in Universitate Salisburgensi theologiae professor ac rector, vir doctrina et virtute praestantissimus, decessit anno 1701, et scripsit: — Tractatum de sacramentis in genere, et de baptismo, confirmatione et Eucharistia in specie — Tractatum speculativo-practicum de restitutione — Opusculum de iure in communi et in specie — De incarnatione, etc. —

PEYRIN. — Laurentius de Peyrinia, ordinis S. Francisci monachus, vir disciplinis sacris et ecclesiasticis apprime eruditus, scientia notus et pietate, varia edidit opera sub his titulis: — De privilegiis regularium — Subditus et praelatus — Formularium, etc. — Floruit saeculo XVII.

PEZ. — Bernardus Pezius, natione Germanus, patria Ipsensis in Austria, ordinis S. Benedicti monachus, vir scientia et praesertim eruditione insigniter clarus, vita functus anno 1735, aetatis suae 52, varia iuris publici fecit opera quibus tituli: — Thesaurus anecdotorum novissimus — Bibliotheca ascetica antiquo-nova, etc. — PEZIUS HIERONYMUS, praecedentis frater et Benedictinus, e vita decessus anno 1762, edidit: — Scriptores rerum Austriacarum — Historiam S. Leopoldi.

PFÄFF. — Christophorus Matthaeus Pfaffius (Pfaff vel Pfaffer), natione Germanus, theologus heterodoxus et professor, Universitatis Tubingensis cancellarius, plurima sermone Latino conscripsit: — Institutiones theologiae dogmaticae et morales. — Obiit anno 1760.

PHILIPP. — Henricus Philippi, natione Belga, patria Luxemburgensis, Societatis Iesu presbyter, theologiae doctor, Hungariae regi Ferdinando III a studiis et a sacris confessionibus fuit, et obiit anno 1636. Varia sub ingenii et eruditionis monumenta posteris reliquit sub his titulis: — De computo ecclesiastico ad chronologiam accommodato — Synopsis generalis sacrorum temporum — Quaestiones chronologicae de annis Domini, etc. — Tractatum de olympiadicis, etc. —

PHILIPP. — Mauritius Philippi, natione Belga, ordinis S. Francisci ex Recollectis provinciae Flandriae monachus, sacrae theologiae professor, edidit opus praenotatum: — Directorium conscientiae circa difficiliores casus. — Floruit saeculo XVII.

PHILIPPIN. — Ioannes Chrysostomus Philippinus, ordinis S. Francisci monachus, conscripsit — Tractatus de privilegiis ignorantiae. — Claruit saeculo XVII.

PHILIPPUS. — Ioannes Philippus (Philippi vel Philippi), natione Gallus, patria e Monte-Pessulano oriundus, iurisconsultus insignis, vita functus circa annum 1574, scripsit: — Iuris responsa — Usus pract. institutionis, etc. —

PHOEB. — Franciscus Phoebeus, ordinis Clericorum Regularium Societatis Iesu presbyter, vir theologicis et canonicis scientiis apprime eruditus, emisit in lucem opus eximium praenotatum: — Institutiones iuris canonici. —

PHOT. — Photius, natione Graecus, Constantinopolitanus patriarcha, vir omnium fere rerum scientia eruditus, vita functus anno 891, publici iuris fecit: — Myriobiblion, sive Bibliothecam librorum — Nomocanon — Epistolas, etc. —

PIASEC. — Paulus Piasecius (Piasecki), natione Polonus, patria Varsaviensis et archidiaconus, postea vero Episcopus Premisliensis, iuris utriusque doctor, scripsit inter varia opus eximium cui titulus: — Praxis episcopalis et ecclesiastica. — Obiit circa annum 1650.

PIAZ. — Carolus Bartholomaeus Piazza, natione Italianus, iuris publici fecit opus praenotatum: — Necrologia, seu Discursus mysteriorum sacrorum rituum, et caeremoniarum in funeribus et exsequiis mortuorum, etc. —

PICHLER. — Vitus Pichlerus, natione Germanus, patria Bavariensis, Societatis Iesu presbyter, iuris canonici professor, vir scientia insignis, e vivis decessus anno 1736, scripsit: — Theologicam polemicam — Ius canonicum secundum quinque decretalium titulos Gregorii papae IX explicatum — Epitome iuris canonici iuxta decreta, etc. —

PIGHIUS. — Albertus Pighius, natione Batavus, Coloniensis doctor, vir scientiis mathematicis et theologicis apprime eruditus, varia et eximia concinnavit opera sub his titulis: — Assertio hierarchiae ecclesiasticae — De gratia et libero arbitrio — De ratione paschalis celebrationis, deque restitutione calendarii ecclesiastici — De aequinoctiorum solstitiorum inventione, etc. — Obiit anno 1542.

PIGNAT. — Iacobus Pignatelli, natione Italianus, patria Venetus, vir iure canonico peritissimus, edidit opus eximium cui titulus: — Consultationes canonicae, in quibus praecipuae controversiae ad ius canonicum facientes breviter ac perspicue dirimantur. — Claruit saeculo XVII.

PILAJ. — Iosephus Pilaja, natione Siculus, patria Messanensis, iurisconsultus clarus, obiit anno 1690, et posteris tradidit opera praenotata: — Institutionum decisiones pontificiae, ex corpore iuris canonici extractae — Additiones ad tractatum de potestate Hieronymi de Franco. —

PINA. — Ioannes de Pina, natione Hispanus, patria Matritensis, Societatis Iesu, concionator insignis et sacris Scripturis apprime eruditus, edidit in lucem *Commentaria* in varios Scripturae libros: — Parthenium sive De laudibus B. Mariae, tomos duos — Conciones Latinas, etc. — Obiit anno 1657.

PINED. — Ioannes Pineda, natione Hispanus, patria Hispalensis, nobili et opulento loco natus, e Societate Iesu presbyter, vir philosophicis et theologicis scientiis doctissimus, inquisitionis consultor, migravit ad Dominum anno 1637, aetatis suae 80. Scripsit, excellenti ingenio, magno iudicio, varia eruditione opera praenotata: — Iudicem expurgatorium librorum — Memoriale sanctitatis — Instrumentum domus sapientiae — *Commentaria* in diversos Scripturae libros, etc.

PINELL. — Lucas Pinellus, natione Italianus, patria Molfensis, Societatis Iesu theologus et doctor insignis, varia tum Latino tum Italico sermone concinnavit opera quorum praecipua sunt: — De statu animarum post hanc vitam — De religiosa perfectione — De missae sacrificio et eius fructibus — De sacramento poenitentiae — Disputationes theologiae, etc. — Obiit anno 1607.

PINTHER. — Franciscus Pinthereau, natione Gallus, patria Claromontanus, Societatem Iesu complexus anno 1621, philosophiam et theologiam professus est et claruit scientia et ingenio. Varia tum Latine tum Gallice edidit opera, inter quae eminet opus praenotatum: — De attritionis sufficientia in sacramento poenitentiae. — Obiit Parisiis anno 1664.

PIRHING. — Henricus Pirhingius, natione Germanus, Societatis Iesu presbyter, theologus et canonista insignis, circa finem saeculi XVII claruit, et iuris publici fecit: — Ius canonicum nova methodo explicatum, adiunctis aliis quaestionibus, quae ad plenam titulorum cognitionem pertinent — Facilis et succincta sacrorum canonum doctrina. —

PITHAEUS. — Franciscus Pithaeus (Pithou), natione Gallus, patria Trecensis in Campania natus, iurisconsultus insignis, vita functus anno 1621, varia de iure tum Latino tum Gallico sermone conscripsit opera sub his titulis: — Observationes ad codicem — Collatio legum Mosaicarum cum legibus Romanis — *Traité de la grandeur et des droits du roy et du royaume de France* — Comites Campaniae, etc. —

PITISC. — Samuel Pitiscus, natione Germanus, patria Ultraiectensis in Batavia natus, vir eruditione insigniter clarus, vita functus anno 1717, edidit opus eximium cui titulus: — Lexicon antiquitatum Romanarum. —

PITTON. (F.) — Franciscus Maria Pittonius, Imeriae Episcopus, vir scientiis ecclesiasticis apprime versatus, edidit: — Disceptationes ecclesiasticas. —

PITTON. (I.-B.) Ioannes Baptista Pittoni, natione Italianus, patria Venetus, presbyter iure canonico peritissimus, vita functus anno 1748, aetatis suae 82, varia tum Latine tum Italice scripsit opera sub his titulis: — Constitutiones pontificiae et Romanorum congregationum decisiones — Calendario Romano decennale — De octavis festorum, quae in Ecclesia universaliter celebrantur — Vita di Benedetto XIII, etc. —

PLACET. — Ioannes Placetta (Jean de la Placette), natione Gallus, patria Benearnensis, theologus et minister heterodoxus, vita functus anno 1718, plurima tum Latine tum Gallice concinnavit opera, inter quae: —

Tractatus de superbia - De conscientia - De restitutione - De eleemosyna - De alea - Dissertationes theologicae et morales, etc. —.

PLATEA. — Franciscus de Platea, natione Italus, patria Bononiensis, ordinis S. Francisci monachus, doctor divinarum Scripturarum, et iuris pontificii non mediocriter eruditus, multa elucubravit, quae sunt: — Summa mysteriorum Christianae fidei, in qua complectitur tractatus varios - De restitutionibus - De usuris - De actu matrimoniali - De censuris ecclesiasticis - De excommunicatione, etc. — Obiit anno 1460.

PLATEL. — Iacobus Platelius (Platel), natione Galus, in agro Atrebatensi natus, e Societate Iesu presbyter, vita functus Duaci anno 1681, inter alia scripsit: — Synopsis cursus theologici —.

PLATIN. — Bartholomaeus Platina, natione Italus, historiographus litteris et eruditione insignis, vita functus anno 1481, plurima conscripsit opera, quorum praecipua sub his titulis: — Opus de vitis summorum pontificum, a S. Petro ad Sixtum IV - Dialogi de vero et falso bono - De vera nobilitate - De pace Italiae componenda et de bello Turcis inferendo, etc. —.

PLATO. — Plato, natione Graecus, patria Atheniensis, philosophus praestantissimus, vita functus anno ante Christum 348, plura et eximia Graeco idiomate concinnavit opera: — De legibus - De amicitia - De mendacio - De republica, etc. —.

PLATUS. — Hieronymus Platus (Plati), natione Italus, patria Mediolanensis, Societatis Iesu, vir ingenio, modestia et morum suavitate praestans, ad coelestem patriam evocatus anno 1591. Scripsit: — De bono statu religiosi - De cardinalis dignitate et officio ad fratrem suum Flaminium Platum cardinalem —.

PLETTEMB. — Hunoldus Plettemberg, natione Germanus, Societatis Iesu presbyter, vir iure canonico et theologia apprime eruditus, varia edidit opera sub his titulis: — Introductio ad ius canonicum - Notitia curiae Romanae, etc. — Claruit saeculo XVII.

PLINIUS. — Caius Plinius Secundus, natione Italus, patria Veronensis, rerum naturalium investigator sagacissimus, fato functus anno Christi 79, aetatis suae 56, scripsit: — Historiam naturalem, etc. —.

PLUTARCH. — Plutarchus in Boeotia natus, historiographus et philosophus insignis, sub Trajano imperatore claruit, scripsit: — Tractatus morales - Virorum illustrium Vitas — et obiit circa annum 140.

POLANC. — Ioannes Polancus, natione Hispanus, patria Burgensis, societatis Iesu, vir doctrina et eloquentia clarus, orator facundus, philosophus gravis sacrarumque litterarum scientia nemini secundus, e vita decessit anno 1577, posteris relinquens: — Directorium ad confessarii et confitentis munus rite obeundum - Methodum adiuvandi eos, qui moriuntur - De septem peccatis mortalibus - De humilitate - Doctrinam Christianam, etc. —.

POLIT. — Alexander Politus (Politi), natione Italus, patria Florentinus, scholarum piarum clericus regularis, vir scientiis philosophicis et theologicis apprime doctus, obiit anno 1752, aetatis suae 73. Plurima sui ingenii monumenta exstant opera, quorum praecipua sunt: — Philosophia peripatetica ex mente S. Thomae - Selecta Christianae theologiae capita - De patria potestate in condendis testamentis - Martyrologium Romanum castigatum et commentariis illustratum - Orationes - Opuscula, etc. —.

POLMAN. — Ioannes Polmanus (Polman), natione Belga, patria Tubecanus, theologiae licentiat in academia Duacena, dein ecclesiae metropolitanae Cameracensis canonicus theologicus, obiit anno 1649, et scripsit: — Breviarium theologicum, etc. —.

POLUS. — Reginaldus Polus (Pool), natione Anglus, Cantuariensis archiepiscopus et S. R. Ecclesiae cardinalis, vir eruditione, facundia simul et modestia clarus, migravit ad Dominum anno 1558, aetatis suae 58. Varios scripsit tractatus, scilicet: — De unitate ecclesiastica - De officio et potestate summi pontificis, - De Concilio Tridentino, etc. —.

POLYDOR. — Polydorus Virgilius, natione Italus, patria Urbinensis, presbyter Romanus, postea vero ab Henrico VIII archidiaconus in Anglia creatus, obiit anno 1555, posteris relinquens: — Historiam Anglicam - Tractatum de inventoriis rerum - De prodigiis, etc. —.

POMPON. — Iulius Pomponius Laetus, natione Italus, patria Calaber, historiographus ingenio et eruditione clarus, vita functus anno 1495, scripsit: — De exortu Mahumedis - De magistratibus Romanis - De sacerdotiis et de legibus - De romanae urbis vetustate - Vitas Romanorum imperatorum, etc.

PONTAN. — Ioannes Pontanus, natione Germanus, medicus insignis, scripsit: — De prodigiis Episcopi Spirensis ieiunio - Tractatum de alimentis, etc. — Obiit anno 1572.

PONTAS. — Ioannes Pontas, natione Gallus, in dioecesi Abrincensi natus, iuris utriusque doctor, et ecclesiae Parisiensis poenitentiarius, vir scientia et eruditione clarus, varia tum Latine tum Gallice concinnavit opera, quorum praecipua sub his titulis: — Scriptura sacra ubique sibi constans - Dictionnaire des cas de conscience — et alia ascetica. Obiit anno 1728, aetatis suae 90.

PONTE. — Ioannes Franciscus de Ponte, natione Italus, Neapolitanus eques, causidicus et iuriconsultus insignis, supremi Itali consilii praeses, iuris publici fecit: — Consilia - Decisiones supremi Itali consilii, regiae cancellariae et regiae camerae summariae - Repetitiones feudales, iuris responsum super censura Veneta - De potestate proregis Neapolitani, et collateralis consilii regni regimine, etc. — Claruit saeculo XVI, circa finem.

PONTIUS (B.) — Basilius Pontius (Ponce de Léon), natione Hispanus, patria Legionensis, ordinis S. Francisci monachus, Salmanticae cancellarius scholae, theologiae primarius professor omnigena doctrina dives, sui aevi felix prodigium, anno 1629, aetatis suae 59 orbi praereptus abiit in coelum, posteris varia sui ingenii monumenta relinquens opera, sub his titulis: — Liber de Agno typico - Tractatus de matrimonio - De impedimentis matrimonii - De sacramento confirmationis - Disputationes ex utraque theologia scholastica et expositiva - Conciones, etc. —.

PONTIUS (I.) — Ioannes Pontius, Hibernus Corcagiensis, ordinis S. Francisci monachus, lector emeritus, in Romano collegio S. Isidori primarius professor, vir religione et virtute gratus, et in humanioribus litteris non mediocriter versatus, erudite conscripsit: — Integrum philosophiae cursum - Cursum theologicum ad mentem Scoti - Commentarios theologicos, etc. — Claruit saeculo XVII.

PORTEL. — Laurentius Portel, natione Lusitanus, in oppido Portel natus, unde nomen duxit, ordinis S. Francisci monachus, theologus doctrina conspicuus, iuris publici fecit: — Responsiones aliquorum casuum moralium spectantium praecipue ad personas regulares, ac etiam saeculares - Dubia regularia - De scrupulis, et opinione dubia eligenda - Expositionem casuum reservatorum - Exhortationes monasticas, etc. — Claruit saeculo XVII.

PORTER. — Franciscus Portero, natione Hibernus, patria Medensis, ordinis S. Francisci monachus, lector bis iubilatus, serenissimae Maiestatis Britannicae theologus et historiographus, varia concinnavit opera, sub his titulis: — Compendium annalium ecclesiasticorum regni Hiberniae - Securis evangelica ad haeresis radices posita - Systema decretorum dogmaticorum ab initio nascentis Ecclesiae per Summos Pontifices, concilia generalia et particularia huc usque editorum, etc. Migravit ad Dominum an. 1702.

PORTIUS. — Lucas Antonius Portius, natione Italus, patria Neapolitanus, medicus insignis, vita functus anno 1712, scripsit: — De militis in castris sanitae tuenda - Institutiones de testamentis militum — et varia tum medica, tum philosophica et mathematica opera —.

POSNAN. — Petrus Posnaniensis, natione Polonus, patria Posnaniensis, unde sic dictus, ordinis S. Francisci monachus et minister, vir pietate et doctrina praestantissimus, edidit: — *Decisiones totius theologiae speculativae* — *Commentaria in librum primum Sententiarum Scoti* — *Institutiones sacras in Dominicis totius anni* — *Quaestiones in quartum librum Sentent., etc.* — Florebat anno 1640.

POSSEV. — Antonius Possevinus, natione Italus, patria Mantuanus, societatis Iesu presbyter, vir humanitatis, philosophiae aliarumque doctrinarum bene peritus, suavi eloquentia quam grata oris decorabat maiestas, notis omnibus clarus, scientia et eruditione insignis, multos post labores Ferrariae diem clausit extremum anno 1611, aetatis 78. Varia et eximia concinnavit opera, quorum praecipua sunt: — *Bibliotheca selecta de ratione studiorum* — *De sanctissimo Missae sacrificio* — *Apparatus sacer* — *Moscovia* — *Theologia catechetica* — *Conciones, etc.* —

POTESTAS. — Felix Potestas (Pòtesta), natione Siculus, patria Panormitanus, ordinis S. Francisci monachus, Sancti Officii consultor, regiae monarchiae Siculae theologus et diffinitor, in lucem emisit: — *Manuale ordinandorum*, duos complectens tractatus de sacramento ordinis et de sacrificio Missae — *Examen ecclesiasticum* — *Examen praedicatorum* — *Cursum philosophiae* — *Theologiam mysticam* — *Tractatum de monialibus, etc.* — Ob. Panormi an. 1702 —

POTHIER. — Robertus Iosephus Pothier, natione Galus, patria Aurelianensis, iurisconsultus praestantissimus, vir ingenio, scientia et virtutibus insignis, vita functus an. 1772, aetatis suae 76, plura de iure et eximia concinnavit opera tum latine tum gallico sermone conscripta, quorum praecipua sunt: — *Pandectae Iustinianae*, in novum ordinem digestae — *Synopsis institutionum iuris Pontificis* — *Coutume d'Orléans* — *Tractatus de obligationibus, etc.* —

POUGET. — Franciscus Amatus Pouget, natione Galus, e Monte-Pessulano oriundus, congregationis Oratorii presbyter et doctor Sorbonicus, vir scientiis theologicis peritissimus, ob. Paris. an. 1723, aetatis suae 57, et edidit: — *Institutiones catholicas* —

PRAEPOSITUS. — Ioannes Antonius a S. Georgio, Mediolani natus, magna cum fama in hac urbe ius docuit. Deinde fuit praepositus ecclesiae S. Ambrosii et Episcopus Alexandriae, apud Pedemontanos. Creatus fuit Cardinalis ab Alexandro VII, anno 1493. Romae migravit ad Dominum anno 1509. Scripsit: — *In decretum Gratiani* — *In quatuor Decret.* — *In Clementinas* —

PREMOLI. — Victorianus Praemolus, natione Italus, patria Cremensis, Societatis Iesu. Vir egregie doctus, philosophiam, theologiam scholasticam, quaestiones de conscientia, complures annos professus, Patavij, Romae, Mutinae et Bononiae. Migravit ad Dominum, cum succurreret pestiferis, an. 1630. Scripsit: — *Memoriale sciendorum a clericis cum appendice* —

PRIORI. — Priorius Philippus (Philippe le Prieur), natione Gallus, humaniores litteras in Universitate Parisiensi docuit et ob. an. 1680. Edidit Tertullianum cum notis et plures alios Ecclesiae Patres. Scripsit: — *Dissertationem de litteris canonicis cum appendice de tractoriis et synodicis* — *Animadversiones in librum Praedamitarum* —

PRIVITERA. — Franciscus Privitera Catensis, ordinis Minorum strictioris observantiae reformatorem Messanensis provinciae, lector generalis, ac Pater S. Inquisitionis consultor et censor, vir prudentia, doctrina et eruditione clarus, qui oratorem egit, ablegatus in Hispaniam a Catanensi urbe. Ob. Cataniae, anno 1702. Scripsit: — *Manuale antistitum* — *Kalendarium Romanum historicum* —

PROCOPIUS. — Procopius, historicus Graecus, Constantinopolitanus praefectus, tempore Iustiniani florebat. Scripsit: — *Historiam in octo libros distributam* — *Anecdota* —

PROSPER (S.). — Ortus est Aquitaniae annuo circiter 403. Scripsit multa et insignia opera quae illi meruerunt titulum Doctoris Ecclesiae.

PUFFEND. — Puffendorf (Samuel de), natus in Misnia an. 1631, ex familia Lutheri erroribus addicta, historiographus Caroli XI, Sueviae regis, multisque aliis publicis muneribus functus, ob. an. 1694. Scripsit: — *Elementa iurisprudentiae universalis* — *De sphaera morali* — *Dissertationes* — *Historias* —

PURICELLI. — Ioannes Petrus Puricelli, natione Italus, archipresbyter S. Laurentii Mediolani, anno 1630, cum pestis hanc urbem vastaret, solus inter canonicos, peste infectis succurrit, Migravit ad Dominum an. 1659. Vir erat iste scientia et virtutibus insignis. Praecipua quae scripsit opera sunt: — *Ambrosianae basilicae monumenta* — *Sancti Satyri et SS. Ambrosii et Marcellinae tumulus suae luci restitutus* —

PUTEON. — Cladius Puteonellus, cleric. regularis S. Pauli: — *De sacramentis* —

Q

QUADRAT. — Maturinus Quadratus, Ebroucis Minorita, cui ad reliqua virtutis ornamenta doctoratus laurea Parisiis accessit, in explicandis quibusdam prophetiis ingenii sui vela evolvit. Florebat XVI saeculo. Edidit: — *Homilias in Malachiam prophetam* — *Homilias in Amos prophetam* — *Homilias in Ioel prophetam* —

QUARANT. — Quaranta Stephanus, natione Italus, patria Neapolitanus, ordinis Clericorum Regularium, Episcopus Amalfensis anno 1650. Edidit: — *De consilio provinciali et auctoritate Episcopi in suffraganeos, eorumque subditos in tota provincia* — *Summam bullarii, omniumque Summarum Pontificum constitutionum* —

QUARES. — Quaresmius Franciscus, natione Italus, patria Mediolanensis, ordinis Minorum, in missionibus Orientis adhibitus, obiit anno 1640. Aliquot opera theologica reliquit et — *Descriptionem Terrae sanctae* —

QUARTI. — Quartus Paulus Maria, natione Italus, patria Neapolitanus, ordinis Clericorum Regularium, florebat XVII saeculo. Scripsit: — *Maturam discussionem casuum episcopaliū, seu atrociorum criminum, quae solent ab Episcopis reservari* — *Tractatum de iubilaeo* — *Tractatum duplicem de processionibus ecclesiasticis* —

QUESNEL. — Quesnellus Paschasius (Pasquier Quesnel), Lutetiae natus anno 1634, congregationem Oratorii amplexus est anno 1657, vir partibus Iansenianorum deditissimus, post vitam agitatissimam cuius historia longior esset, exsul Amstelodami ob. an. 1719. Multa opera scripsit, quorum praecipua sunt: — *Réflexions morales* — *L'idée du sacerdoce et du sacrifice de J. C.* — *Recueil de lettres spirituelles sur divers sujets de morale et de piété, etc.* —

QUINTANADV. — Antonius de Quintanadvenas, natione Hispanus, patria Alcantarensis, Societatis Iesu, docuit humaniores litteras, deinde missionarius fuit, vir zelo, charitate, aliisque virtutibus clarus; accitus Toletum a Cardinali Episcopo Toletano, ut fastos diocesis conscriberet, eo opere absoluto, typisque mandato, redux Hispalim, ob. 1651. Edidit: — *Singularia theologiae moralis ad septem Ecclesiae sacramenta* — *De vitis sanctorum Ecclesiae Hispalensis* — *Doctrinale ad moniales* — *Instructionem de ordinandis* —

QUINTILIAN. — Marcus Fabius Quintilianus, rhetor Romanus percelebris, natus anno I. C. 42, advocatus, professor rhetoricae, scripsit eximium opus, cui titulus est: — *Institutiones oratoriae* —

QUIRINI. — Querini vel Quirini (Angelus Maria), natione Italus, patria Venetus, ordinis S. Benedicti, vir scientia et amore studii clarus, relationem habuit cum

omnibus huiusce temporis litteratis et doctis, Archiepiscopus Corcyrae et Bresciensis creatus Cardinalis a Bened. XIII, migravit ad Dominum an. 1755. Cuius sunt praecipua opera: — Primordia Corcyrae, antiquissimis monumentis illustrata — Enchiridion Graecorum — Liber de optimorum scriptorum editionibus, quae Romae primum prodierunt post divinum typographi inventum, etc. —

R

RABAN. MAUR. — Rabanus Maurus natus anno 788, natione Germanus, Fuldensis abbas, Archiepiscopus Moguntinus anno Domini 847, migravit ad Dominum anno 856. Multa concinnavit opera.

RABAUD. — Rabaudy (Bernardus de), ordinis Praedicatorum, Tolosae theologiam docuit magna cum fama et ob. an. 1731. Scripsit: — Exercitationes theologicas ad singulas partes Summae S. Thomae, doctoris angelici —.

RADA. — Ioannes de Rada, Hispanus, Aragonensis, ordinis Minorum, celebris theologiae professor, Romae consultator praecipuus pro gravissima illa controversia de efficacia gratiae, procurator generalis ordinis, mox electus Archiep. Tranensis in Apulia, dein Episcopus Pactensis in Sicilia, ob. in coenobio S. Francisci de Paula in Calabria, an. 1608. Scripsit: — Controversias theologicas inter S. Thomam et Scotum super quatuor libros Sententiarum —.

RADER. — Raderus Matthaeus, natione Germanus, patria Inichingensis in Tyrol, vir peritus in utraque lingua latina et graeca, miro candore et singulari patientia praeditus, docuit humaniores litteras fere per totam vitam, et migravit ad Dominum an. 1634. Multa concinnavit opera, quorum praecipua sunt: — Commentarii in Martialem — Viridarium sanctorum — et multa alia commentaria de auctoribus profanis.

RAGUS. — Ragusa Hieronymus, natione Siculus, Societatis Iesu, eloquentiam, theologiam et historiam excoluit. Ragusa migravit ad Dominum anno 1720. Multa opera edidit, quorum praecipua citari possunt: — Problemata philosophica — Examen metaphysicae — Quaestiones theologicae — Opuscula tria canonica politica —.

RAINALD. — Rainaldi Ordericus, sacerdos congregationis oratorii, florebat XVII saeculo. Scripsit: — Annales ecclesiasticos.

RANCHIN. — Ranchinus Franciscus, natione Gallus, medicus, doctor et cancellarius facultatis Montis Pueliarum, eiusdem urbis primus consul anno 1629, quando in hac urbe pestis saeviit. Multa edidit opera ad medicinam attentissima et — Tractatum politico-medicinalem pestis —.

RASPONI. — Rasponi Caesar, natione Italus, canonicus S. Ioannis Lateranensis, Card. creatus ab Alexandro VII, an. 1664, vir scientia et pietate clarus, migravit ad Dominum an. 1675. Scripsit: — De basilica et patriarchio Lateranensi — Orationes — Principem hieropoliticum — Collectionem sententiarum e Scriptura et SS. Patribus expromptarum —.

RATBERT. — Ratbertus, Helvetia oriundus, monachus coenobii S. Galli, et in hoc monasterio professor, vivere desiit circa an. 890. Scripsit: — De casibus monasterii S. Galli et Poemata sacra —.

RAYMUNDUS DE PENNAFORT. — Vide Pennafort.

RAYNALD. — Raynaldus, iurisconsultus cui attribuitur opus titulum praebens: — Resolutiones criminales —.

RAYNAUD. — Ioannes Dominicus Raynaudus, canonicus S. Petri de Urbe, scripsit: — Observationes criminales, civiles et mistas —.

RAYNAUD. — Raynaudus Theophilus, natione Italus, Societatis Iesu, humaniorum litterarum professor nec

non theologiae, Lugduni ob. an. 1663, vir charitate, virtutibus et ingenio singulari insignis. Edidit: — Erotemata de bonis et malis libris — Trinitatem patriarcharum — Tabulas historiae sacrae et profanae — Petrum a Valle-Clausula —.

RAYNER. — Raynerus Sacconus Placentinus ex haereticorum duce, atque antesignano, seu Episcopo ad agnitionem veritatis catholicae a Deo vocatus, atque inter praedicatores admissus, eisdem hostibus fidei postmodum perpetuum bellum indixit, Mediolani generalis inquisitor fuit. Quievit in pace anno 1259. Fuit aequus maximus canonista, theologus et philosophus. Scripsit: — Summam adversus haereticos — et alia multa.

RAYVARD. — Rayvardus Iacobus, natione Belga, iuris professor, an. 1568 ob. Edidit: — Librum variorum —.

REBELL. — Rebello Ferdinandus, natione Hispanus, Societatis Iesu, philosophiae et theologiae professor, migravit ad Dominum an. 1608. Scripsit: — De religione, de iustitia, de charitate —.

REBUFF. — Rebuffus Petrus, natione Gallus, Societatis Iesu, professor iuris in multis urbibus, denique Lutetiae, in hac urbe decessit an. 1557. Multa concinnavit opera, quorum praecipua: — Praxis beneficiorum — Tractatus in bulla Coena Domini — Commentaria —.

REDING. — Reding de Biberegg Augustinus, ex Helvetia oriundus, electus princeps abbas Einsidensis anno 1670, ob. anno 1692. Scripsit: — De theologia scholastica — Commentaria in Concilium Tridentinum —.

REDN. — Redn Iustus, natione Germanus, reformatorum prov. Tyrolis D. Leopoldi, ex-provincialis minister, ac sacrorum canonum eruditus lector, florebat in eunte XVIII saec. Edidit: — Opus canonico-politicum de electione et electionis praeside —.

REDOAN. — Guillelmus Redoanus, Episc. Nilionensis, scripsit: — De spoliis Ecclesiae — De Simonia —.

REGINALD. — Reginaldus Valerius, natione Gallus, Societatis Iesu, philosophiam Burdigali et Lutetiae docuit, theologiam Dolae Sequanorum et migravit ad Dominum an. 1623. Scripsit: — Praxim Fori — Confessariis consilia —.

REINFEST. — Anacletus Reinfestuel, ordinis Minorum, ex reformatis prov. Bavariae, lector iubilatus, sacrorum canonum professor, ac ex-diffinitor, publici iuris fecit non pauca, doctorum virorum iudicio eruditissima. Vivebat desinente XVII saeculo. Edidit: — Theologiam moralem brevi simulque clara methodo comprehensam, atque iuxta sacros canones, et novissima decreta Summorum Pontificum diversas propositiones damnantium, ac probatissimos auctores, succincte resolventem omnes materias morales —.

REINHING. — Reinhing Iacobus, natione Germanus, Societatis Iesu, philosophiam et theologiam docuit magna cum fama, primum Lutheranis sese fortiter obstiit, deinde partibus haereticorum sese addixit, ad nuptias convolvavit, et Tubingae fuit professor theologiae et eiusdem urbis rector collegii. Ob. an. 1628. Diversa opera scripsit orthodoxa et heterodoxa.

REMIG. — Remigius Iosephus Honoratus, natione Gallus, sacerdos et iurisconsultus, ob. anno 1782, vir virtute et scientia insignis erat. Multa concinnavit opera, ad iurisprudentiam, ad historiam, ad religionem attentissima, quorum praecipua sunt: — Codex Gallorum — Tractatus de communitatibus — Vita Caroli Magni —.

RENATUS CHOPINUS. — Vide Chopinus.

RENAUD. — Renaudotius Eusebius, natione Gallus, congregationis Oratorii, nunquam autem sacros ordines adeptus, vir in linguis peritissimus erat; multas regiones peragravit et Romae summo cum honore susceptus fuit a Summo Pontifice Clem. XI. Ob. an. 1720. Multa concinnavit opera, quorum praecipua sunt: — Historia Patriarcharum Alexandrinorum, Iacobitarum — Collectio liturgiarum orientalium —.

REQUESEN. — Ioseph Maria Requesens, natione Sicilia, patria Panormitanus, Societatis Iesu, docuit ethicam et philosophiam Romae et Panormi annis septem, theologiam scholasticam et moralem annis 26. Panormi fuit censor S. Inquisitionis in Sicilia, et curiae archiepiscopi, theologus, librorum censor et examinatus. Egit Romae theologum praepositi generalis, et censorem librorum edendorum a Societatis scriptoribus, florebat ad medium XVII saec. Edidit: — Selectas disputationes in primam secundae S. Thomae —.

REUSNER. — Reusner Nicolaus, natione Germanus, iurisconsultus, scripsit quoque poemata latina, et numeribus politicis functus est. Ob. anno 1602. Scripsit: — Itinerum totius fere orbis libros septem — Icones virorum illustrium — Opera poetica —.

RHODES. — (Georgius de), natione Gallus, patria Avenionensis, Societatis Iesu, octennium in ea docuit rhetoricam, et amoeniores litteras, sexennium philosophiam, theologiam annis tredecim, rexit collegium Lugdunense B. Virginis, vir admodum religiosus et disciplinae observator accuratus, desit inter mortales vivere Lugduni die 17 Maii 1661. Scripsit: — De Deo, angelis et homine — De Christo, Deipara et sacramentis — Philosophiam Peripateticam —.

RHODIGIN. — Rhodiginus Ludovicus Coelius, natione Italus, patria Venetus, Mediolani et Paduae professor, vir linguarum peritus, in hac ultima urbe decessit an. 1525. Cuius praecipuum opus: — Antiquae lectiones —.

RIBADEN. — Ribadeneira Petrus, natione Hispanus, patria Toletanus, Societatis Iesu, Lutetiae studio vacavit et in Italia rhetoricam docuit. In Hispania migravit ad Dominum an. 1611. Vir iste ardenti zelo clarus est. Scripsit: — Flores vitae sanctorum — Plurium sanctorum vitas — Bibliothecam scriptorum Societatis Iesu — Tractatum de tribulatione —.

RICCIARDETT. — Ricciardettus Georgius, Italus Aretinus, in praesidem Congreg. Casin., ordinis S. Benedicti, electus an. 1658. Reliquit: — Elogia, Inscriptiones et Carmina multifariam distincta, omnia tamen sacra, id est in laudem sanctorum; ad quorum calcem adnectuntur *Elogia* et *Epitaphia* non sacra.

RICCIOL. — Riccioli Ioannes Baptista, natione Italus, Societatis Iesu, ius Bononiae docuit, vir in astronomia et scientiis mathematicis peritus. Migravit ad Dominum an. 1671. Scripsit: — Geographiae et hydrographiae libros duodecim — Chronologiam reformatam et ad certas conclusiones redactam — Astronomiam veterem — Almagestum novum, sive astronomiam reformatam —.

RICCIOL. — Ricciolo Antonius, natione Italus, primum Romae advocatus, deinde Episcopus Cosentinus et magnus regni inquisitor, scripsit: — Tractatum de personis quae in statu reprobo versantur, id est de blasphemis, meretricibus, concubinis — Lucubrationum ecclesiasticarum libros sex — De cultu et veneratione S. reliquiarum — De Iudaeis, de infidelibus —.

RICC. (A.). — Riccius Aloysius, canonicus Neapolitanus, edidit: — Praxim auream fori ecclesiastici —.

RICC. (P.). — Riccius Petrus Andreas, ordinis S. Congreg. Immunitatis, qui edidit: — Synopsin, decreta et resolutiones S. Congr. Immunitatis —.

RICHARD. DE MEDIAVILLA. — Vide Mediavilla.

RICHARD. — Richardus, natione Anglus, Episcopus Roffensis, ab omnibus etiam adversariis summe laudatus, tanquam vir celeberrimae doctrinae et sanctitatis, ab Henrico VIII, Angliae rege, in odium fidei catholicae occisus, et consequenter martyr. Edidit: — De causa matrimonii regis Angliae —.

RICHARDUS S. VICT. — Richardus a Sancto Victore, natione Scotus, mysticorum princeps duodecimi saeculi, Lutetiam adiit, et canonicus regularis fuit S. Victoris, deinde huius coenobii prior. Migravit ad Dominum an. 1173.

RICHEL. — Ioannes Rikelme, Hispanus, Hispalensis,

ordinis Minorum, Regularis Observantiae provinciae Boeticae, theologus emeritus a theologicis censuris S. Officii, pater Canariensis prov., humanis ac divinis litteris expolitus, ob. Gadibus an. 1713. Edidit: — Nuntium pronubum — Veritatem pro modestia colendam, et vanitatem ornatum exstirpandam —.

RICHER. — Richerius Edmundus, Sorbonicus doctor, syndicus facultatis theologiae Parisiensis, vir zelo et severitate insignis, per vitam multas persecutiones passus est. Ob. anno 1631. Multa concinnavit opera quorum praecipua sunt: — Vindictae doctrinae maiorum de auctoritate Ecclesiae in rebus fidei et morum — De potestate Ecclesiae in rebus temporalibus — Historia Conciliorum oecumenicorum — Obstetrix animorum — De optimo academiae statu — Historia Puellae Aurelianensis —.

RIDOLFINI. — Ridolfini Petrus, illustris iurisconsultus, qui anno 1670 edidit opus, cui titulus est: — Praxis recentior de ordine procedendi in iudiciis in Romana curia, una cum practicis observationibus —.

RIEGGER. — Riegger Ioannes Antonius Stephanus, natione Germanus, canonista, ob. anno 1795. Edidit: — Dissertationem in emendationem Gratiani —.

RIGANT. — Riganti Ioannes Baptista, natione Italus, patria Neapolitanus, iuri studuit Romae; auditor fuit Panciatichi Cardinalis. Romae obiit anno 1735. Edidit: — Commentaria in regulas Cancellariae apostolicae —.

RIOLAN. — Riolanus Ioannes, doctor medicus facultatis Parisiensis, professor anatomiae, Lutetiae ob. anno 1657, vir in medicina et in litteris aequo peritus erat. Multa eximia scripsit opera: — Comparisonem veteris medicinae cum nova — Scholam anatomicam — De hermaphroditis —.

RIPA. — Ripa Ioannes Franciscus, iurisconsultus, scripsit: — In ius canonicum et civile — Responsa —.

RITTERSHUSIUS. — Rittershusius Conradus, natione Germanus, iurisconsultus, vir iudicio eximius, decessit anno 1631. Scripsit: — Cynegeticon Oppiani — De differentiis iuris canonici et civilis —.

ROA. — Roa (Martinus de), natione Hispanus, patria Cordubensis, Societatis Iesu, procurator generalis curiae Romanae. In Hispaniam redux, in regno Cordubensi migravit ad Dominum anno 1637. Scripsit: — De purgatorio —.

ROBERT. — Roberti Ioannes, natione Belga, gente Arduennas, Societatis Iesu, sacrae theologiae doctor eiusque et divinarum litterarum, tum Duaci, tum Treviris, Herbipoli, Moguntiae interpres, rector olim collegii Paderbonensis, religioso fine quievit Namurci 1651. Scripsit: — Commentaria in Scripturam sacram — Tractatum de magnetica vulnerum curatione — Anglicanae Ecclesiae basim, imposturam —.

ROBERT. — Robertus Claudius, natione Gallus, primum praeceptor fuit Andreae Premio Bituricensis Episcopi, quocum peragravit Italiam et Germaniam. Archidiaconus fuit Cabilonensis. Vir iste eruditione insignis migravit ad Dominum anno 1636. Cuius praecipuum opus est: — Gallia Christiana —.

ROBERT. PULL. — Robertus Pullus vel Pullein, natione Anglus, primum Roffensis, archidiaconus, creatus est Cardinalis et cancellarius Ecclesiae Romanae a Coelestino XI, an. 1144. Migravit ad Dominum an. 1150.

ROCCA. — Rocca Angelus, natione Italus, ordinis Eremitarum S. Augustini, secretarius ordinis sui per sex annos. Eum Romanus Sixtus V accersivit ut curam impenderet editioni novae Bibliae sacrae, Patrum Conciliorumque. Hic doctus Romae ob. an. 1620. Quaedam scripsit: — Commentaria in Scripturam sacram — Bibliothecam Vaticanam illustratam — Thesaurum pontificiarum antiquitatum necnon rituum ac caeremoniarum —.

ROCCA. — Rocca Hieronymus, Episc. Isolanus, edidit: — Disputationes iuris selectas —.

ROCCH. — Rocchus Pyrrhus, congregationis S. Salvatoris Messanae, edidit: — Historiam Siciliae sacrae —.

RODENG. — Camillus Rodengus vel Rodingus, natione Italus, patria Brixiensis, Societatis Iesu, florebat ad medium XVII saeculi; rethoricam quinquennio professus est, philosophiam triennio, theologiam decennio Bononiae, ubi multis annis studia moderatus est. Concionatorem praeterea aliquandiu egit, et sacras lectiones in templo Bononiensi per annos 14 habuit. Venetiis rexit domum professam; praefuit Bononiae studiis. Multas edidit orationes funebres et forte — Theologiam scholasticam —.

RODERIC. — Rodericus Gaspardus, iurisconsultus, edidit: — De annuis redditibus —.

RODERIC. II. — Hieronymus Rodericus, Lusitanus, Regularis Observantiae provinciae S. Iacobi, in coenobio Salamantino, theologiae moralis professor, anno 1630 edidit: — Compendium quaestionum regularium Emmanuelis Roderici, sive resolutiones quaestionum regularium ad compendii formam redactus, quibus accesserunt notae; retractationes et additiones, quibus seorsim partim quaedam, ab auctore omissa supplentur, partim aliorum idem vel diversum sentientium rationes pari brevitate excerptae expendantur, variaque Bullarii indulta intertexta recensentur —.

RODRIG. — Rodriguez Amator, iurisconsultus cui attribuitur opus titulum praebens: — De concursu creditorum —.

RODRIG. — Rodriguez Emmanuel, Lusitanus, ex oppido Extremor, ordinis Minorum, vir doctissimus fuit, maxime iuris canonici, et theologiae vulgo *moralis* appellatae. Semel atque iterum in sua provincia diffinitor, immersus studiis, alia munera, etiam domestica, constantissime respuit, provincialatus quoque fugiens honorem. Publicae utilitati dedit, anno 1598: — Quaestionum regularium et canonicarum tria volumina - anno 1609: Collectionem et compilationem privilegiorum apostolicorum regularium Mendicantium — et alia per multa et eximia opera.

ROHAN. — Rohan (Armandus de), cardinalis, Sorbonicus prior, universitatis Parisiensis rector, episcopus Argentiniensis, obiit anno 1756. Edidit: — Rituale Argentinense —.

ROHAS. — Rohas (Christophorus de), desinente XVII saeculo conatus est ut Catholicos cum Protestantibus coadunaret, et ad hoc novum concilium convocari volebat. Tiniensis erat episcopus apud Bosniam. Forte auctor est operis cui titulus est: — De haereticis —.

RONCAGL. — Roncaglia Constantinus, natione Italus, congregationis Eremitarum Matris Dei, vir scientia et virtutibus insignis, migravit ad Dominum anno 1737. Scripsit: — Nat. Alexandri historiam ecclesiasticam Veteris et Novi Testamenti, notis et animadversionibus illustratam - Universam moralem theologiam - Effetti della pretesa riforma di Lutero e Calvino e del Giansenismo —.

ROSA (DE). — Thomas de Rosa, Episcopus Cavenensis, scripsit: — De exsecutoribus litterarum apostolicarum —.

ROSELL. — Ioseph Rosell, Carthusianus, edidit: — Praxim deponendi conscientiam dubiam, et scrupulos —.

ROSGNOL. — Rosignol Gregorius, natione Italus, ordinis Barnabitarum, primis praeclare ordinis sui muneribus functus est. Migravit ad Dominum anno 1715. Multa opera concinnavit quorum praecipua sunt: — Praxis theologico-moralis de contractibus ut sic emptione et venditione, mutuo et usura, emphyteusi et censibus - De cambiis et permutatione - De sponsalibus - De matrimonio —.

ROSM. — Paulus Rosmer, Mosae Traiectinus, e Societate Iesu, celeberrimus quondam in Caesarea Viennensi, et archiducali Graecensi academiis S. Theologiae doctor ac professor ordinarius. Obiit Graecii in Styria, die 8 Iulii 1664. Edidit: — De iure et iustitia ac potissimum de contractibus - Conclusiones — De actibus humanis - De Deo uno et trino —.

ROSWEYDUS. — Heribertus Rosweyodus, natione Belgae, Societatis Iesu, philosophiam Duaci didicit et do-

cuit. Sacras item litteras Duaci et Antuerpiae professus est: a quibus studiis missione impetrata, rudeque donatus, animum ad scribendum appulit, et plerasque bibliothecas lustravit atque excussit, sanctorum vitas aliaque eruit. — Ad ingenii perspicaciam et iudicii maturitatem accedebat studium quoddam indefessum laborandi, indagandi et inquirendi in antiquitatem omnium aevi, tum sacram, tum etiam profanam. Obiit Antuerpiae, in domo professam, anno 1629. Edidit: — Fastos sanctorum - Disputationem de fide haereticis servanda - Notationes in vetus Martyrologium Romanum - Historiam ecclesiasticam - Vitas sanctarum virginum, etc. —.

ROTA ROM. — Rota Romana et eius compendium Mediolani quinque voluminibus impress.

ROTAR. — Thomas Franciscus Rotarius, clericus regularis S. Pauli, edidit: — Theologiam moralem regularem —.

ROUSSEAU DE LA COMBE. — Guido du Rousseau de la Combe, Lutetiae advocatus, multa iurisprudentiae eximia concinnavit opera: — Recueil de jurisprudence civile du pays de droit écrit et coutumier - Traité des matières criminelles - Recueil de jurisprudence canonique et bénéficiale —.

ROX. — Franciscus Royas, ordinis Minorum, scripsit: — Catenam auream Ecclesiae doctorum in historiam evangelicam —.

ROYE. — Roye (Franciscus de), natione Angelus, iurisconsultus, anno 1686 decessit. Scripsit: — De missis Dominicis —.

RUBEIS. — Ioannes Bernardus Maria de Rubeis, natione Italus, ordinis Praedicatorum, vir fere, in omnibus scientiis versatissimus, et virtutibus insignis, omnes constanter honores respuit ut studio vacaret. Anno 1775 migravit ad Dominum. Fere innumera opera concinnavit: — De fabula monachatus Benedictini divi Thomae Aquinatis - De peccato originali eiusque natura - Dissertationes variae eruditionis - De charitate, virtute theologica, eiusque natura —.

RUBEUS (P.). — Rubeus Paulus, iurisconsultus, edidit — Annotationes et decisiones Rotae Romanae —.

RUBION. — Guillelmus Rubionus vel de Rubione, Hispanus, ex oppido Villafranca in regno Aragonensi, ordinis Minorum, huius provinciae minister provincialis, ac subtilis doctoris eruditissimus discipulus, floruit circa annum 1333, posteris relinquens — Commentaria in quatuor libros Sententiarum —.

RUINART. — Ruinartius Theodericus, natione Gallus, ordinis S. Benedicti, congregationis S. Mauri, SS. Patrum sese studio dedit magno cum ardore, immensoque fructu, ita ut a Mabillonio electus est laborum socius. Simplicitate, modestia, recto iudicio, nitido stylo, clarus est. Ruinartius obiit anno 1709. Multa opera scripsit Ruinartius: — Acta primorum martyrum sincera et selecta - Ecclesia Parisiensis vindicata —.

RUPERT. — Rupertus Yprensis, ordinis S. Benedicti, vir scientia et studii amore insignis, obiit anno 1135. Multa opera scripsit.

S

SA. — Sa Emmanuel, natione Hispanus, patria Interamnensis, primo Conimbricae Romaeque doctus professor, deinde in urbes Italiae ad praedicandum missus, multa doctrina animique modestia et sanctitate praeclare enituit: e vita migravit anno 1596. Edidit: — Scholia in quatuor Evangelia - Notationes in totam sacram Scripturam - Aphorismos confessoriorum —.

SABIN. — Sabinus Franciscus, ordinis Minorum, patria Bononiensis, scripsit opus cui titulus: — Lux moralis —.

S. BEUV. — Sainte Beuve, Gallicus canonista, vita functus anno 1677. Typis mandavit: Resolutiones casuum conscientiae —.

SAL. — Sala Robertus, Italus, scripsit: — Adnotationes ad opera cardinalis Bona —.

SALAMANC. — Salamanca Alexius, Hispanus, patria Zamorensis, ordinis Minorum, qui elegantia ingenii atque doctrina simul et cognitione linguarum spectabilis depraedicatur; claruit circa annum 1520. Elucubravit — Dialogos de Christi Domini republica —.

SALAS. — Salas (Ioannes de), Societatis Iesu, natione Hispanus, patria Gumielensis de Ysan, Salmanticae et Romae theologiā professus est; vir inter doctos doctissimus qui saepe a multis tanquam oraculum sapientiae consulebatur; Salmanticae obiit die 20 Septembris anni 1612. Edidit: — Disputationes in Summam divi Thomae — De contractibus, de legibus, de emptione et venditione —.

SALAZ. — Salazar de Mendoza, Hispanus, scripsit: — De institutione canonicae poenitentiae — De usu et consuetudine —.

SALER. — Salernus Franciscus, Neapolitanus, pontificii concilii notarius, e vita decessit anno 1564. Typis mandavit opus cui titulus: — Consiliorum sive Responsorum iuris matrimonii valor —.

SALES. FRANC. — Salesius Franciscus (sanctus), Genevensis Episcopus, Parisiis prima litterarum principia didicit, ius vero Paduae, deinde episcopalem, quamvis renitens, adeptus dignitatem, magna morum amoenitate, animique eximia dulcedine enituit, qua prorsus innumeros haereticos ad veram fidem adduxit; e terra raptus est in coelum anno 1622, aetatis suae 56. Eximia edidit opera: — Introduction à la vie dévote — Traité de l'amour de Dieu — Lettres spirituelles —.

SALIAN. — Salianus Iacobus, natione Gallus, patria Avenionensis, collegii Vesuntionensis rector; sacras etiam habuit conciones et aetatis suae cursum vel scribendo vel in audiendis confessionibus poenitentium confecit; vir integritate vitae atque indefesso labore consuetus; apoplexia ictus obiit anno 1640. Elucubravit: — Annales ecclesiasticos Veteris Testamenti ab orbe condito usque ad Christi Domini mortem — De timore Dei — De amore Dei —.

SALICET. — Salicetus, Italus iurisconsultus, patria Bononiensis, iuris doctus professor, legationem egit ad Papam Gregorium XI; obiit anno 1412. Scripsit — Commentaria de Codice —.

SALLUST. — Sallustius Caius Crispus, percelebris historiographus Romanus, primum quaestor, deinde tribunus, praetor, ac tandem proconsul Numidiae, vitam dissolutis moribus deditam egit; natus est anno 80 ante Christum. Eximia edidit opera: — Bellum Iugurthinum — Coniurationem Catilinae —.

SALM. — Salmaticenses Carmelitae Discalceati, quibus attribuitur — Cursus theologicus —.

SALMER. — Salmeron Alphonsius, natione Hispanus, patria Toletanus, postquam in academia Parisiensi philosophicas et theologicas disciplinas diligenter excoluisset, beato Ignatio Societatis Iesu fundatori socium se adiunxit; maximas ac celeberrimas Italiae et Germaniae civitates sacris concionibus illustravit; in Hibernia etiam Nuntii apostolici munere functus, synodo Tridentinae interfuit, ubi maxima cum opinione eruditionis et audientium admiratione sententias dixit, ac tandem laboribus exhaustus pie migravit ad Dominum 1585. Scripsit: — Prolegomena in universam Scripturam — De Incarnatione Verbi — De historia evangelica De Christi miraculis, etc. —.

SALMO. — Salmon Franciscus, Gallus, doctor Sorbonicus, in cognitione linguarum praesertim linguae Hebraicae clarus emicuit; vita functus anno 1736. Edidit opus cui titulus: — Traité de l'étude des conciles —.

SALON. — Salon sive Salonijs, Michael, ordinis Sancti Augustini, natione Hispanus, inquisitionis qualificator, in academia Valentina theologiae professor; vir exstitit tum doctrinae, tum eruditionis fama insignis ac eloquentiae studiis egregie imbutus; e vivis decessit anno 1620. Scripsit — De iustitia et iure —.

SALUT. — Salutijs Bartholomaeus, Italus, ordinis Minorum, vir zelo praedicationis et misericordia erga peccatores insignis, diem obiit supremum anno 1621.

Edidit in lucem: — Speculum animae — Hortulum orationis — Paradisum contemplationis — Amorosum discipulum — Testamentum animae —.

SALV. — Salvianus, natione Gallus, presbyter Massiliensis, qui Coloniae Agrippinae ortum habuisse videtur, cum tanto dolore vitia sui temporis perstrinxit, ut Ieremias quinti saeculi cognominaretur. Scripsit: — De gubernatione Dei — Adversus avaritiam —.

SAMINIAT. — Saminiatus Ioannes Baptista, iurisconsultus, scripsit — De controversiis —.

SAMUEI. — Samuelus Franciscus Maria, ordinis Praedicatorum, elucubravit opus cui titulus: — Praxis observanda in ecclesiasticis sepulturis —.

SANCH. — Sanchez Ioannes, natione Hispanus, iuris utriusque doctor, evulgavit — Disputationes selectas —.

SANCH. — Sanchez Thomas, Hispanus, patria Cordubensis, Societatis Iesu, in qua diversa exercuit munera; vir vita purissima, peracri iudicio, ac theologicis doctrinis praeclarus; quem ante nullus auctor exstitit, qui dubias de matrimonio controversias uberius et accuratius enodaverit; migravit ad Dominum 19 Maii 1610. Scripsit: — De sacramento matrimonii — Opera moralia in praecepta Decalogi — Consilia, seu Opuscula moralia —.

SANCTAREL. — Sanctarellus Antonius, natione Italus, patria Adriensis in Samnio, humaniores litteras et theologiam docuit; vir moribus apprime religiosus et modesta mansuetudine insignis, ad omnia charitatis opera expeditus; octogenario maior obiit die 5 Decembris 1649. Edidit: — Vitam Iesu Christi et Beatissimae Mariae Virginis — Tractatum moralem de haeresi, schismate, apostasia, sollicitatione in sacramento poenitentiae, etc. —.

SANCTOR. — Sanctorus de Melphi, Italus, ordinis Minorum, sacrae poenitentiarum Lateranensis praeses, claruit decimo sexto saeculo. Scripsit: — Commentaria ad statuta generalia ordinis Seraphici — Thesaurus spirituales et temporales monasteriorum S. Clarae et S. Magdalenae urbis Neapolitanae —.

SAND. — Sandaeus Fridericus, Batavus iurisperitus, legatus Hollandiae ad plurimas aulas, decessit anno 1617, relinquens: — Commentarium in Getriae et Zutphaniae consuetudines feudales — Commentarium in consuetudinem Getriae de effestuatione —.

SANDER. — Sanderus Nicolaus, natione Anglus, primum professor in universitate Oxoniensi, deinde socius Cardinalis Hosii, interfuit synodo Tridentinae; ac tandem a Gregorio XIII in Hispaniam et Hiberniam legatus missus est; obiit anno 1580. Multa concinnavit operum notanda: — Tractatus de Coena Domini — De schismate Anglicano — De Ecclesia Christi — De ritu catholico processionum —.

SANDIN. — Sandinijs Antonius, Italus, bibliothecarius et professor historiae ecclesiasticae in seminario Paduano, ubi e vivis decessit anno 1751, ingenii monumenta relinquens: — Vitas Pontificum Romanorum — Historiam familiae sacrae — Historiam SS. Apostolorum — Disputationes XX ex historia ecclesiastica ad vitas Pontificum Romanorum —.

SAN-FELIC. — San-Felice Ioannes Franciscus, e nobili familia Neapolitana oriundus, saeculo XVII floruit. In lucem edidit: — Supremorum tribunalium regni Neapolitani decisiones —.

SANT. CRUZ. — Santa Cruz, Hispanus, in collegio Sancti Thomae Aquinatis Hispanensis urbis, studiorum praefecturam exercuit; vir doctus, vita functus an. 1591. Scripsit — Commentaria in Summam theologicam —.

SANTER. — Santerna, natione Hispanus, elucubravit — Tractatum de assecurationibus et de sponsonibus —.

SARAV. — Saravia (Ludovicus a), iuris pontificii interpretes, canonicus et vicarius generalis Caesaraugustae. Scripsit: — Tractatum de adiutorum iurisdictione —.

SARNEL. — Sarnelli Pompeius, Neapolitanus Episcopus, obiit anno 1720. Edidit: — Epistolas ecclesiasticas — De vita communi clericorum —.

SASBOUTH. — Sasbouth Adamus, ordinis Minorum, nobili familia Hollandiae oriundus, decessit Lovanii 1553.

Vir linguae Hebraicae et Graecae peritus, scripsit: — Commentaria in Isaïam et Epistolas B. Pauli —.

SAUSS. — Saussay (Andreas de), natione Gallus, Episcopus Tullensis, Ludovici XIII praedicator, vita functus anno 1675. Multa concinnavit opera quorum notanda: — Martyrologium Gallicanum — Panopl. sacerdotum —.

SAVAR. — Savary Iacobus, Gallus, negotiator Parisiensis, qui ad perficiendum mercatorum codicem advocatus edidit: — Perfectum negotiatorem —. Obiit anno 1690.

SAVONAROL. — Savonarolla Hieronymus, natione Italus, patria Ferrariensis, ordinis Praedicatorum, vir magni ingenii multarumque scientiarum copia praeditus; primo suis sacris concionibus et eloquentia se illustrem fecit; sed in posterum aulam Romanam et ecclesiasticos ordines oburgationibus persecutus, et ob hanc causam interdictus, condemnatusque ad ignem, interfuit anno 1498. Edidit opus cui titulus: — De triumpho crucis —.

SAX. — Saxus Iosephus Antonius, Italus, rector collegii Mediolanensis, Ambrosianaque bibliothecae praepositus, diem obivit supremum anno 1751. Scripsit: — Dissertationem apologeticam ad vindicandam Mediolano sanctorum corporum Gervasii et Protasii possessionem — De studiis Mediolanensium antiquis et novis prodromum — Vitam S. Ioannis Nepomuceni —.

SAYR. — Sayrus Gregorius, natione Anglus, ordinis S. Benedicti monachus, non vitae modo sanctimonia, sed excellenti et insigni prorsus rerum moralium doctrina claruit exeunte saeculo decimo sexto. Praecipua opera haec sunt: — Casuum conscientiae sive theologiae moralis thesaurus — Clavis regia sacerdotum — Flores decisionum, sive casuum conscientiae —.

SBOG. — Sbogor Ioannes Maria, clericus regularis S. Pauli, edidit opus cui titulus: — Theologia radicalis —.

SBROC. — Sbrocias seu Sbrozzius Iacobus. Scripsit: — De vicario Episcopi —.

SCACC. — Scaccia Sigismundus, Romanus iurisperitus, ineunte decimo octavo saeculo floruit. Typis mandavit: — De cambiis et commercio —.

SCALIG. — Scaliger Iosephus Iustinus, natione Gallus, vir utique scientia et eruditione praeclarus, sed supra modum inani gloria inflatus, adversus doctos iactantiam irridentes multum dimicavit. Ex eius operibus commemoremus: — Thesaurum temporum complectens Eusebii Pamphili Chronicon — De emendatione temporum — Epistolae — Poemata —. E vivis decessit an. 1609.

SCANAR. — Scanarola Ioannes Baptista, natione Italus, insignis iurisperitus, ac Sidonis et Tyri Archiepiscopus, obiit anno 1665. Exstat opus: — De visitatione carceratorum —.

SCARFANT. — Scarfantionius Ioannes Iacobus, Italus, vicarius generalis Pistoiensis, scientia theologica et canonici iuris cognitione claruit; vita functus est an. 1748. Typis mandavit: — Animadversiones in lucubrationes canonicales Ceccoperii —.

SCHANN. — Schannat Ioannes Fredericus, historiographus, patria Luciliburgensis, vita functus anno 1739. Multa concinnavit opera quorum notanda: — Vindemiae litterariae — Corpus traditionum Fuldensium — Historia Fuldensis — Historia episcopatus Wormatiensis —.

SCHARD. — Schardius Simon, Germanus, assessor curiae Spirensis, obiit anno 1773. Edidit in lucem: — Collectionem scriptorum historiae Germanicae —.

SCHIELST. — Scheelstratus Emmanuel, natione Belgae, patria Antuerpiensis, canonicus S. Petri, Romae decessit anno 1692. Scripsit: — Antiquitates Ecclesiae illustratas — Ecclesiam Africanam, sub primate Carthaginiensi — Acta Constantiensis concilii — Acta Ecclesiae Orientalis —.

SCHIEFFMACH. — Scheffmacher Ioannes Iacobus, Gallus, Societatis Iesu, cathedram Argentoracensem de rebus ad religionem pertinentibus disceptando illustra-

vit; diem obivit supremum anno 1733. Typis mandavit: — Epistolas duodecim adversus Lutheranos —.

SCHER. — Scherius Gregorius, ordinis Minorum, Lyciensis provinciae reformatae S. Nicolai lector generalis, stylo signavit: — Disputationes et quaestiones de Deo trino et uno ad mentem Subtilis doctoris —. Floruit ineunte saeculo XVII.

SCHIAR. — Schiara Thomas Antonius, natione Italus, ordinis Praedicatorum, edidit opus cui titulus: — Theologia bellica —.

SCHILD. — Schilder (Ludovicus de), e Societate Iesu, natione Belgae, theologiae professor, vita functus anno 1667. Scripsit: — De sacramentis — De principiis formandae conscientiae —.

SCHILT. — Schilter Ioannes, Germanus iurisconsultus, in universitate Argentoracensi professor, obiit anno 1705. Praecipua opera haec sunt: — Codex iuris Alemannici feudalis — Thesaurus antiquitatum Teutonicarum — Institutiones canonicae — Institutiones iuris publici —.

SCHMEL. — Schmeling Libonius, natione Germanus, floruit ineunte decimo octavo saeculo. Typis mandavit: — Galeam salutis, quod est verbum Dei in Dominicis et festis Domini per annum praedicatum —.

SCHMID. — Schmidius Gothofredus, iurisconsultus. Scripsit: — Dissertationem de Solone legislatore —.

SCHMIDT. — Schmidt Benedictus Antonius, iurisperitus Alemannus, obiit anno 1778, relinquens — Principia iuris Germanici —.

SCHMIER. — Schmier Franciscus, Suevus, rector universitatis Salisburgensis, ineunte decimo octavo saeculo floruit. In lucem edidit opus iuridicum cui titulus: — Iurisprudentia canonico-civilis seu Ius canonicum universum —.

SCHNORREMB. — Schnorremberg Anna, natione Germanus, prior monasterii Steinfeld, synodalis examinatus Coloniae, decessit die 11 Decembris 1715. Typis mandavit: — Institutiones iuris canonici cum brevi commentario in reg. iuris —.

SCHOUM. — Schoumen Guilielmus Cornelius, Batavus navigator, a parte australi freti Magellanici novum ductum in magnum mare detexit, insulasque in mari Pacifico exploravit, quae *insulae Schoumen* appellantur; obiit Madagascariae anno 1625. Edidit: — Diarium, seu Descriptionem itineris a se facti —.

SCHULTING. — Schultingus Cornelius, natus Steinwichi, theologiae licentius Coloniensis, ibidemque ad S. Andream canonicus, vir pius ac doctus, migravit ad Dominum anno 1604. Scripsit: — Ecclesiasticam disciplinam — Bibliothecam ecclesiasticam — Thesaurum antiquitatum ecclesiasticarum —.

SCHULZ. — Schulz Georgius, forte iurisconsultus Germanus, elucubravat: — De consanguinitate et affinitate —.

SCHWARTZ. — Schwartz Christianus Theophilus, Germanus, linguarum peritus, obiit anno 1751. Edidit opus: — De re libraria veterum —.

SCHWARTZ. — Schwartz, theologus Germanus, floruit exeunte saeculo decimo septimo. Edidit in lucem: — Thesaurum dissertationum in Novum Testamentum —.

SCIP. — Scipio Marcus Antonius, natione Italus, patria Placentinus, e congregatione Montis Cassini, claruit circa annum 1650. Typis mandavit: — Elogia virorum illustrium Montis Cassini —.

SCORTUS. — Scortia Ioannes Baptista, natione Italus, patria Genuensis, patriciae stirpis, e Societate Iesu, vir doctus et eruditione insignis, e vivis decessit anno 1627. Scripsit: — De sacrificio Missae — In selectas Summorum Pontificum constitutiones —.

SCOTT. — Scott Daniel, Anglus theologus, iuris doctor, vita functus anno 1759. Scripsit: — De sancta Trinitate — Novam versionem Evangelii S. Matthaei —.

SCOTUS. — Scotus Ioannes Duns. Vid. Duns.

SCRIBON. — Scribonius Ioannes Maria, Gallus, theologiae professor emeritus, floruit anno 1620. Edidit:

— Pantalithiam, seu Summam totius veritatis theologicae —.

SELD. — Selden Ioannes, natione Anglus, vir rerum publicarum peritus; quem Carolus I rex odio persecutus est; obiit anno 1654. Scripsit: — Mare clausum — Investigationes de legibus Hebraeorum — Analecton Anglo-Britannicum —.

SELL. — Selleri Gregorius, Italus, ordinis Praedicatorum, sanctae Ecclesiae Romanae Cardinalis, migravit ad Dominum die 30 Maii 1729.

SELVAG. — Selvaggius, Italus, edidit opus cui titulus: — Antiquitates Christianae —.

SENEC. — Seneca Lucius Annaeus, celebris philosophus Romanus, qui, quamvis more ac modo Stoico vitam agere videretur, divitias tamen ingentes cumulat; capite damnatus a Nerone imperatore, cuius fuerat praeceptor, incisis venis interiit anno 65. Praecipua opera notanda: — De ira — De consolatione — De tranquillitate animi — De constantia sapientis — De brevitate vitae — De beneficiis — Epistolae morales — Naturalium quaestionum libri septem —.

SENN. — Sennert Daniel, medicus Germanus, scientiae chemicæ peritus, multos sibi suscitavit adversarios ob opinionum novitatem in arte medendi; vir magni ingenii et fortis animi, peste correptus decessit an. 1637. Ex plurimis operibus commemoretur — Practicum —.

SERAPHIN. — Seraphinus Ioannes, Italus, S. R. E. Cardinalis, vita functus anno 1806. Scripsit: — Decision. — De privilegiis —.

SERRAR. — Serrarius Nicolaus, natione Gallus, patria Rambervillanus in Lotharingia, theologiam et sacras litteras tum Herbipoli tum Moguntiae docuit cum mirifico plurimorum fructu et nominis sui gloria: vir eruditione omnino excultus et in cognitione linguae Latinae, Hebraicae et Syriacae adeo versatus, ut ipsis quoque adversariis commendationem expresserit; fine religioso quievit anno 1609. Multa concinnavit opera inter quæ: — Disputatio de legibus — Commentaria in libros sacros — De sacris Ecclesiae Latinae catholicis processionibus —.

SERRY. — Serry Iacobus Hyacinthus, Gallus, ordinis Praedicatorum, migravit ad Dominum anno 1738.

SERV. — Servius Honoratus Marcus, grammaticus quinti saeculi, scripsit: — Commentaria in Virgilium —.

SFORT. — Sfortia Gabriel, natione Italus, patria Senensis, ducali familia oriundus, primum fuit arte militari instructus, sed mox eam pro spiritali militia linquens, sub vexillo congregationis S. Augustini se aggregavit; ibique omnibus virtutibus tam moralibus quam intellectualibus ita enituit, ut, quamvis invitatus et reluctans, ad Mediolanensem archiepiscopalem cathedram promotus fuerit; diem obiit supremum anno 1457. Edidit: — Tractatus morales varios. — Opera spiritalia. — Conciones et Sermones — Commentaria super quatuor libros Sententiarum —.

SIDON. APOLL. — Sidonius Apollinaris (sanctus), natione Gallus, ac patre avoque praefectis praetorio Galliarum natus, ipse Roma praefectus creatus est; sed ad episcopatum Arvernensem, licet invitatus, assumptus, qui prius in excolendis liberalibus disciplinis se pene contriverat, deinceps ad divinas litteras pertractandas animum studique omnia convertit; exactis denique in episcopatu octodecim ferme annis, vir non minus doctrina quam egregia morum probitate insignis, in coelum ex hac vita emigravit. Edidit in lucem: — Epistolae — Carmina —.

SIGEBERT. — Sigebertus Gemblacensis, in Gallia Belgica natus, juvenili admodum aetate Regulam Sancti Benedicti professus est in monasterio Gemblacensi, et tum scribendo tum docendo magnam sibi laudem acquisivit, ita ut ad eum audiendum multi undique confluerunt; vir erat altioris consilii et multae austeritatis; obiit anno 1112. Exstant: — Chronicon — Tractatus de viris illustribus —.

SIGISMUND. — Sigismundus a Bononia, Italus, ordinis Minorum, theologiae ac iuris pontificii professor,

in Bononiensi provincia; vir pius et humilis, sub priori nomine, satis apte ac diffuse scripsit opus hoc titulo insignitum: — De electione et potestate praelatorum, et aliorum officialium regularium —.

SIGON. — Sigonius Carolus, natione Italus, humaniores litteras Paduae doctissime professus est; inter vivos agere desiit anno 1584. Stylo signavit: — De republica Hebraeorum — De republica Atheniensium — Historiam de Occidentis imperio — Historiam ecclesiasticam — De regno Italiae libros viginti —.

SIMANC. — Simancus Iacobus, Hispanus, Pacensis Episcopus, scripsit: — De catholicis institutionibus —.

SIMONET. — Simonetta Iacobus, Italus, Pisarenensis Episcopus et S. R. E. Cardinalis, a Iulio II et Leone X mandata in rebus magni momenti accepit; obiit anno 1539. Edidit opus cui titulus: — Tractatus reservationum beneficiorum — Epistolae —.

SIMONETT. — Simonettus Edmundus, Gallus, e Societate Iesu, theologiae professor, vita functus est anno 1733. Typis mandavit: — Institutiones theologicas ad usum seminariorum —.

SIMONIUS. — Simonius Richardus, Gallus, congregationem Oratorii, in quam ingressus erat, in posterum derelinquere coactus, multos sibi suscitavit inimicos propter audaces opiniones; vir utique in interpretatione linguarum orientalium peritissimus, stylo mordaci et acuto maxime notus; e vivis decessit anno 1712. Ex multis operibus recensenda sequentia: — Les cérémonies et coutumes des Juifs — L'histoire de l'Ancien et du Nouveau Testament — Histoire de l'origine et du progrès des revenus ecclésiastiques — Nouvelle bibliothèque choisie — Recherches curieuses sur la diversité des langues, etc. —.

SIRM. — Sirmondus Iacobus, natione Gallus, patria Ricomagensis, e Societate Iesu, Romam evocatus est a P. Claudio Aquaviva generali, et ei a secretis sexdecim annorum spatio fuit; eum magni fecit, decus illud Ecclesiae, Cardinalis Baronius, cuius auspiciis penetrabilia quaeque bibliothecae Vaticanae infatigabili studio perlustravit; qui in omni pene litterarum genere excultissimus, Latine Graeceque impense doctus, obiit Parisiis anno 1651. Edidit: — Concilia antiqua Galliae — Opuscula veterum scriptorum — Historiam praedestinationum — Editiones operum Marcellini, Theodoreti et Hincmari, etc. —.

SIXT. SEN. — Sixtus Senensis, Italus ex patria sui cognominis oriundus, natus ex patre Hebraeo, deinde factus Christianus; pluries relapsus in haeresim, a tribunali Inquisitionis damnatus est ad ignem; sed, venia a Pio V impetrata, ad veram fidem reduxit et ordinem Praedicatorum professus, Ecclesiam Dei nobiliter illustravit: obiit Genuae anno 1569. Scripsit: — Bibliothecam sanctam —.

SOARD. — Soardus Victor Amedaeus, natione Pedemontanus, e congregatione Sancti Lazari, vita functus est anno 1752. Opus evulgavit: — De suprema Romani Pontificis et Ecclesiae Gallicanae doctrina —.

SOCIN. — Socinus Bartholomaeus, Italus, patria Senensis, ius docuit in pluribus Italiae universitatibus, et decessit anno 1507. Sophistica arte scriptas edidit: — Consultationes iuris —.

SOCIN. — Socinus Marianus, professor iuris canonici, in eo munere laudem Pii II assecutus est; diem obiit supremum an. 1497. Scripsit: — Consilia iuris —.

SOCRAT. — Socrates, percelebris philosophus Atheniensis, integritate morum, tranquillitate animi, docendae iuventutis zelo ac demum suae mortis genere notissimus: obiit anno ante I. C. 399. Exstant: — Epistolae ab Allatio collectae —.

SOCRAT. — Socrates scholasticus, patria Constantinopolitanus, primum eloquentiae forensis studium excoluit, deinde historiae ecclesiasticae componendae operam omnino dedit. Vita functus est circa medium quinti saeculi. Scripsit: — Historiam ecclesiasticam —.

SOLLIER. — Sollierus Ioannes Baptista, Belga, Societatis Iesu, unus e collectoribus Actuum sanctorum,

obiit anno 1740. Scripsit: — Praefationem ad Martyrologium Usuardi —.

SOLORZAN. — Solorzanus (Ioannes Pereira de), Hispanus iuriconsultus qui decessit in fine decimi sexti saeculi. Evulgavit: — Disputationem de Indiarum iure —.

SOPHOCL. — Sophocles, illustris poeta Graecus, *Apis Attica* cognominatus, inter celebriores in genere dramatico primus recensendus, obiit anno ante I. C. 406. Notae sunt tragoediae: — *Ajax* - *Electra* - *Cedipus* - *Antigone*, etc. —.

SORB. — Sorbo (Hieronymus de), Neapolitanus, Minorum minister generalis, vir doctrinae splendore ac vitae sanctimonia exornatus, obiit devotissime Neapoli 1612. Typis mandavit: — Compendium privilegiorum Fratrum Minorum et aliorum Mendicantium et non Mendicantium reformatum secundum decreta Concilii Tridentini et Summorum Pontificum —.

SORG. — Sorge, iuriconsultus, scripsit: — De iurisprudencia forensi —.

SOT. — Sotus Dominicus, ordinis Praedicatorum, natione Hispanus, patria Segobiensis, primum theologiam professus est in academia Salmanticensi, ubi totius Hispaniae homines in admirationem sui convertere coepit; deinde ad nutum Caroli V imperatoris, concilio Tridentino adfuit et ibi vitae integritate et profunditate doctrinae se illustrissimum reddidit; Salmanticae decessit anno 1690. Edidit: — De natura et gratia tres libros — De iustitia et iure — De pauperum cura — Commentaria in libros Sententiarum —.

SOR. — Sotus Petrus, ordinis Praedicatorum, natione Hispanus, Cordubensis patria, Caroli V imperatoris confessor fuit; in haereticos summa animi praestantia et contentione acuit stylum, eosque maxime Dilingae et Oxoniae terruit argumentis; in Concilio Tridentino scientiam doctrinamque declaravit, adeo ut princeps theologorum reputaretur; Tridenti ex nimia fatigatione ac studio pene detritus, omnium luctu, interceptus est morte anno 1563. Scripsit: — De institutione sacerdotum — Doctrinae catholicae compendium in usum plebis Christianae — Defensionem catholicae confessionis —.

SPE. — Spe Franciscus, Germanus, patria Caesar-Insulanus, philosophiam et moralem theologiam cum laude explicuit; vir inde essifaniami ad salutem mortaliū procurandam, qui tanta industria tractabat cum haereticis ut multos ad fidem revocaverit; laborum mercedem accepit die 7 Augusti anno 1535. Edidit: — Exercitia pia, sive aurea de fide, spe et charitate — Cautionem criminalem sub nomine theologi Romani —.

SPECUL. — Speculator, vide Durantus.

SPELMAN. — Spelmanus Henricus, eques Anglus, antiquitatis investigator qui obiit 1641 aetatis suae 80, scripsit: — Glossarium archaeologicum — Villare Anglicum — Collectionem conciliorum Anglicorum — Vitam Alfredi Magni —.

SPENC. — Spencer Ioannes, Anglus theologus, obiit 1693. Typis mandavit: — De legibus Hebraeorum ritualibus — De prodigiis et prophetiis vulgaribus —.

SPERELL. — Sperellus Alexander, Italus, Episcopus Eugubinus, circa finem decimi septimi saeculi floruit. Opus scripsit cui titulus: — Decisiones fori ecclesiastici —.

SPOND. — Spondadus Henricus, Gallus, ex Calvinista Catholicus, deinde Episcopus Fridelacensis, vir scientia linguarum insignis, obiit Tolosae die 18 Maii anno 1643. Praecipua opera: — Epitome annalium Baronii — Annalium Baronii continuatio — De coemeteriis sacris —.

SPOR. — Sporer Patricius, patria Passaviensis, ordinis Minorum, doctus theologus, claruit circa an. 1720. Scripsit: — Theologiam moralem de Decalogo et de sacramentis — Tyrocinium sacramentale practicum —.

STAM. — Stamm, forte iuriconsultus, qui scripsit: — De servitudine personali —.

STAPLET. — Stapletonius Thomas, Anglus theologus, professor regius in universitate Lovaniensi et ca.

nonicus S. Petri, obiit 1598. Edidit opus cui titulus: — Antidotum apostolicum contra haereticos —.

STELL. — Stella Didacus, natione Hispanus, theologus, eximius concionator, scriptoribus asceticis minime postponendus, edidit in lucem: — De contemnendis mundi vanitatibus libros tres — Meditationes de amore Dei — De modo concionandi —.

STEPH. — Stephanus a S. Paulo, ordinis Minorum, qui scripsit: — Theologiam moralem —.

STEPHAN. GRAT. — Stephanus Gratianus, vide Gratianus.

STILTING. — Stiltingus Ioannes, natione Belga, e Societate Iesu, vir scientia et pietate insignis, unus e collectoribus Actuum sanctorum, vita functus anno 1761, opus eximium concinnavit cui titulus: — Apologia S. Hieronymi —.

STOZ. — Stozius Matthaeus, natione Germanus, Societatis Iesu, per triginta annos philosophiam et theologiam docuit; migravit ad Dominum anno 1678. Praecipuum opus: — Tribunal poenitentiale —.

STRAB. — Strabus, vide Walafridus.

STRANCH. — Stranchius Ioannes, Germanus, iurisperitus, vita functus anno 1670, scripsit: — Dissertationes de annatis —.

STRICH. — Strichius Samuel, Germanus iuriconsultus, consiliarius electoris Brandenburgensis, in universitate Hallensi professor, vita functus anno 1750. Scripsit: — De cautelis contractuum — De successione hereditatis — De actionibus et praescriptione —.

STRUV. — Struvius Georgius Adamus, iuriconsultus Magdeburgensis, doctus iuris professor, consiliarius ducum Saxoniae, decessit anno 1592. Multa eius opera quorum notanda: — Syntagma iuris civilis — Syntagma iuris feudalialis —.

SUAR. — Suarez Franciscus, natione Hispanus, patria Granatensis, Societatis Iesu, primo theologicis scientiis docuit Pinciae, Salmanticae Romaeque, deinde a Philippo II primam cathedram Conimbricae iussus est occupare; quo in munere tanta doctrina et eruditione enituit ut *Doctor eximius* appellaretur; vir insuper gravitate morum, animi submissione atque modestia valde conspicuus; pie migravit ad Dominum anno Christi 1617, aetatis fere 70. Inter eius opera commemoramus: — Tractatum de legibus — De gratia — De auxiliis et libero arbitrio — De iustitia Dei — De incarnatione Verbi — De mysteriis vitae Christi — Defensionem fidei catholicae, etc. —.

SUET. — Suetonius Tranquillus, Romanus historiographus, primum imperatoris Adriani secretarius, deinde ab huius principis favore deiectus, consolationem in litteris excolendis exquisivit. Exstat opus maiori licentia exaratum: — De Vitis duodecim Caesarum —.

SUID. — Suidas, scriptor Graecus qui floruit decimo saeculo. Indigestam compilationem edidit cui titulus: — Lexicon historicum et geographicum —.

SURENHUS. — Surenhusius Guillelmus, auctor Germanus decimi octavi saeculi, notus tantum editione operis cui titulus: — *Mischna*, sive totius Hebraeorum iuris, rituum, antiquitatum ac legum oralium systema, Heb. et Lat. cum comment. Maimonidis —.

SURIUS. — Surius Laurentius, natione Germanuse, congregatione Carthusianorum, vir animi submissione et pietate insignis, diem obivit supremum anno 1578. Multa scripsit quorum notanda: — Collectio conciliorum — Vita sanctorum — Commentaria rerum gestarum in orbe —.

SYLV. — Sylva sacrarum caeremoniarum, vide Buongiovanni.

SYLVEIR. — Sylveira Ioannes, natione Hispanus, patria Ulyssiponensis, e nobili familia oriundus, in ordine Minorum suprema munera exercuit; migravit ad Dominum anno 1687, aetatis suae 82. Elucubravimus: — Commentaria in Evangelia —.

SYLVEST. — Sylvester Mazzolini de Prierio, natione Pedemontanus, ordinis Praedicatorum, theologus in canonico civilique iure versatus, sacris litteris, omnigena

eruditione peritus ac vitae regularis exactissimus observator; fuit magister sacri Palatii et primus inter omnes qui calamum in impium Lutherum coepit acuire, eiusque statuum cum libris, Leone X mandante, Romae in platea Agonis per carnificem publico igni damnavit; Romae obiit anno 1523. Scripsit: — Apologiam de convenientia institutorum Romanae Ecclesiae — Summam de peccatis a suo nuncupatam nomine Sylvestrinam auream rosam — De observatione morientium —.

SYLVIVS. — Sylvius (Dubois), Franciscus, Belgae, Duacensis professor et decanus, devote obiit anno 1649. Edidit in lucem: — Commentaria in Summam divi Thomae — Varias resolutiones casuum —.

SYNCELL. — Syncellus Georgius, Graecus monachus qui octavo saeculo floruit. In lucem edidit opus sub hoc nomine: — Chronographia —.

SYNES. — Synesius, patria Cyrenensis, ex ethnico Christianus, invitatus ad fastigium episcopatus elevatus est, existimans hanc dignitatem suis doctrinis philosophicis parum convenire. Vivebat initio quinti saeculi. Exstant: — Oratio ad Arcadium imperatorem — Epistolae — Homiliae —.

T

TABER. — Taberna Ioannes Baptista, natione Gallus, e Societate Iesu, vir theologia scientia praeclarus, Duani decessit anno 1686. Edidit eximium opus cui titulus: — Synopsis theologiae practicae —.

TABIA. — Tabia (Ioannes Cognatus de), natione Italus, patria Tabiensis, ordinis Praedicatorum, ob. 1523. Scripsit: — Summam summarum —.

TABOR. — Tabor Ioannes Otho, Germanus iuriconsultus, vir scientia illustris, vita functus est an. 1674. Edidit in lucem: — Filum Ariadneum per sinuosos Pandectarum iuris anfractus — De intercept. crimin. — De confront. disput. —.

TACIT. — Tacitus Caius Cornelius, percelebris historiographus Latinus, orator eloquentia praeclarus, Plinii Iunioris amicus; praetor, quaestor et consul successive creatus est; vir fortissimi et profundissimi ingenii ac nervoso stylo commendatus; obiit circa annum 130. Cuique notissima opera: — Annales — Historiae — Vita Agricolae — Mores Germanorum —.

TAMBUR. — Tamburinus Ascanius, natione Italus, Vallisumbrosae congregationis abbas generalis, diem obiit supremum 1666. Scripsit: — De iure abbatum et abbatissarum — De iure abbatissarum et monialium —.

TAMBUR. — Tamburinus Thomas, Italus theologus, Societatis Iesu, e nobili familia Siciliae oriundus, vita functus est anno 1675. Scripsit: — In Decalogum — De confessione, communione, sacramentis, contractibus —.

TANCRED. — Tancredus Vincentius, natione Siculus, patria Panormitanus, Societatem Iesu ingressus est; philosophiam et theologiam docuit, et plura molienti litteris consignare, vinculis corporis solutus est Panormi die 29 Octobris 1659. Edidit in lucem: — Quaestiones morales de matrimonio — De virtute religionis —.

TANN. — Tannerus Adamus, natione Germanus, patria Tyrolensis Cenisianus, e Societate Iesu, in universitate Pragensi cancellarius; vir fuit ingenii acris et seduli; Latinae, Graecae et Hebraicae linguae peritus; obiit 1632. Multa tum Latine tum Germanicae scripsit his titulis: — De verbo Dei scripto et non scripto et de iudice controversiarum fidei — Disputationes theologiae in Summam divi Thomae — Apologia pro Societate Iesu —.

TANN. — Tannerus Thomas, Anglicus Episcopus, decessit anno 1735. Opera sequentia scientiam et magnum iudicium prae se ferunt: — Bibliotheca Britannico-Hibernica — Notitia monastica Anglica —.

TAPP. — Tapperus Rucwardus, Hollandiae controversista, cancellarius universitatis Lovaniensis, adfuit Concilio Tridentino; obiit 1559. Scripsit: — Orationes theologicas —.

TAPPIA. — Tappia Carolus, Italus, iuris peritus, praeses consilii regii, e vivis decessit 1644. Edidit: — Commentaria ad Rubr. de constitut. principum — Tractatum de rebus religiosis — Ius regni Neapolitani —.

TARTAG. — Tartagnus Alexander. Vide Imolensis.

TATAR. — Tataretus Petrus, ordinis Minorum, Parisiensis nuncupatus, Scotista subtilissimus, floruit circa annum 1500. In lucem edidit: — Commentaria in libros Sententiarum — Quaestiones morales —.

TELLEZ. — Tellez Balthasar, natione Hispanus, patria Ulyssiponensis, theologiam scholasticam docuit; vir magnae pietatis et doctrinae, migravit ad Dominum 1675. Scripsit: — Summam universae philosophiae — Chronicon Societatis Iesu —.

TENCIN. — Tencinus Petrus Guerinus, natione Gallus, S. E. R. Cardinalis et Archiepiscopus Lugdunensis, publicae rei administrator, decessit anno 1758. Scripsit: — Instructions pastorales —.

TERENT. — Terentius Publius Afer, Romanus poeta percelebris, per quem dulces Latini leporis facetae niterentur: secundum opinionem communiorem decessit anno 159. Cognoscuntur eius Comoediae.

TERTULL. — Tertullianus Quintus Septimius Florens, patria Carthaginiensis, doctor Ecclesiae vigore eloquentiae conspicuus, primum ethnicus, deinde ad fidem conversus, in fine vitae suae in Montanismum prolapsus est. Inter praeclara opera commemorantur sequentia: — Apologetica — Adversus Gentiles libri duo — De testimonio animae — De spectaculis — De idololatria — Adversus Marcionem libri quinque, etc. —.

Tertul. Praed. — Tertullianus Praedicans titulus est operis Viviani Michaelis, natione Belgae, sacrae Theologiae lectoris, qui edidit opus praenotatum.

TERZAG. — Terzagus Nicolaus, natione Italus, Episcopus Narniensis, scripsit: — Instructiones practicas in administratione sacramentorum —.

THEODOR. — Theodoretus, patria Antiochenus, Cyrri Episcopus, Sancti Chrysostomi discipulus, multos haereticos ad fidem reduxit: circa annum 456 decessit; vir erat humilitate, animi dulcedine et charitate conspicuus. Edidit multa opera quorum praecipua: — Historia ecclesiastica — Commentaria in Psalmos — De Providentia libri decem, etc. —.

THEOPHIL. — Theophylactus, patria Constantino-politanus, Acridis Archiepiscopus, multos ethnicos ad fidem Evangelii adduxit; floruit undecimo saeculo. Scripsit: — Commentaria in Evangelia, Actus Apostolorum et Prophetas — Institutionem regiam —.

THER. — Therillus Antonius, natione Anglus, patria Dorcestriensis, Florentiae et Parmae theologiam professus est; circa finem decimi septimi saeculi floruit. Edidit in lucem: — Conclusiones philosophicas — Fundamentum totius theologiae moralis —.

THESAUR. — Thesaurus Gomez Emmanuel Patricius, Taurinensis, edidit: — Ius regnandi apostolicum — Philosophiam moralem — Inscriptiones —.

THESAUR. — Thesaurus Carolus Antonius, natione Italus, Societatis Iesu, ius canonicum et theologiam docuit; vir apprimis religiosus, et in omnibus spectantibus sacrum poenitentiae tribunal exercitissimus; eo munere migravit ad Dominum anno 1655. Scripsit: — De poenis ecclesiasticis —.

THEUL. — Theulus de Velitris Bonaventura, Italus, Minoritarum conventualium perpetuus definitor, theologiae quae ad mores spectat, intentus, Latine scripsit ac publici iuris fecit instructum volumen, cui nomen: — Scotus moralis pro confessariis —.

THIERS. — Thiers Ioannes Baptista, natione Gallus, doctor Sorbonicus, vir pugnaci et satyrico ingenio celebris, obiit 1703. Scripsit: — Dissertations sur les porches des églises — Histoire des perruques — La Sauce-Robert — L'avocat des pauvres —.

THOM. — Thomas a Iesu, Hispanus, ordinis Minorum, eiusdem congregationis definitior generalis, pie migravit ad Dominum 1626. Edidit in lucem: — Stimulum missionum — Thesaurum sapientiae divinae gentium omnium salutem procurandae —.

THOM. (S.) — S. Thomas, e nobilissimo comitum Aquinorum genere in finibus Campaniae oriundus, vir inter sanctos doctissimus, et inter doctos sanctissimus, theologiae splendor, theologorum parens, ingens virtutis et doctrinae thesaurus, Ecclesiae doctor incomparabilis, cognomento et merito *Angelicus*, Alberti Magni discipulus, S. Bonaventurae amicus; honorum fastidio motus, totum se scientiae et pietati tradidit et sancte obdormivit in Domino die 7 Martii anno 1274. Ex eius praeclaris operibus praecipua: — Summa theologiae in quatuor partes divisa — Commentaria in Epist. S. Pauli, in Evang. et prophetas — Catena aurea — Commentaria in octo libros physicorum — Commentaria in libros Sententiarum, etc. —.

THOM. (S.) — S. Thomas a Villanova, natione Hispanus, patria Villanovanus, Valentiae Episcopus, Caroli V evangelicus divini verbi praeco, in omni genere virtutum sed praesertim erga pauperes misericordia maxime claruit, solutus vinculis corporis ad coetum angelicum migravit anno 1555. Edidit in lucem: — Sermones —.

THOMAS. — Thomasius Ludovicus, Gallus, congregationis Oratorii percelebris theologus, Parisiis in seminario Sancti-Magloriae cum magno plausu theologiam docuit; e vivis decessit anno 1695; vir erat tam scientia quam animi dulcedine et modestia conspicuus. Scripsit: — Dissertationes ad concilia — Dogmata theologica — Discipline ecclésiastiques —.

THOMAS. — Thomasius Iacobus, natione Germanus, e nobili familia Lipsiae oriundus, humaniores litteras et philosophiam professus est; in hac urbe decessit anno 1684. Edidit: — Origines historiae philosophicae et ecclésiasticae — Dissertationes —.

THOMAS. — Thomasius Christianus, praecedentis filius, Francofurtensis doctor; obiit 1728; vir difficilis et morosi animi, doctrinas insanas de concubinato propagare voluit. Multa eius opera inter quae: — Introductio ad philosophiam aulae — Historia sapientiae et amentiae — Fundamenta iuris naturalis et gentium —.

THORSPECK. — Thorspecken Iosephus Gaspardus, religionis reformatae theologus, scripsit: — De litteris canonicis —.

THURMAN. — Thurmannus edidit opus cui titulus: — Collectio scriptorum in duellis —.

TIBURT. NAV. — Tiburtius Navarro, vide Navarro.

TILLEMONT. — Tillemontius Ludovicus Sebastianus, natione Gallus, celeber historiographus, prima scientiae principia didicit in schola vulgo dicta Port-Royal, ubi magno Arnaldo in investigationibus in adiumentum venit. Decessit anno 1698. Eximia edidit opera: — Mémoires pour servir à l'histoire ecclésiastique des six premiers siècles — Histoire des empereurs et des autres princes qui ont régné pendant les six premiers siècles —.

TIRAQUELL. — Tiraquellus Andreas, Gallus, iurisconsultus, consiliarius curiae supremae, ab Henrico II et Francisco I ad componendas res difficiliore saepius adhibitus; obiit 1558. Scripsit: — De privilegiis piae causae — Tractatum legum matrimonialium —.

TIRIN. — Tirinus Iacobus, natione Belga, patria Antuerpiensis, adscitus in Societatem Iesu, ubi magna virtutis commendatione vixit; multis praeclare perfunctus officiis in eadem Congregatione, obiit Antuerpiae anno 1636. Edidit in lucem: — Commentaria in totam Sacram Scripturam —.

TITELMAN. — Titelmanus Franciscus, Belga, ordinis Minorum, Lovanii theologiam professus est; hic modo alios docens, modo contra haereticos subdolosque scribens, energiae rationum miram immiscuit pietatem; obiit circa annum 1540. Scripsit: — Commentaria in Evangelia, in Epistolas canonicas, etc. —.

TIT. — Titius Gottlieb Gerardus, Germanus iurisconsultus, obiit 1714. Scripsit: — De servitute in faciend. consist. —.

TITUS LIV. — Titus Livius, percelebris historiographus Romanus, cuius vita ignota sed opera notissima; decessit anno 17. Abundanti, vario et elegantiori stylo edidit in lucem: — Historiam Romanam —.

TOLET. — Toletus Franciscus, S. R. E. Cardinalis, natione Hispanus, patria Cordubensis, e Societate Iesu, fuit Pii V praedicator, quo in munere et in pluribus aliis se virum reconditae doctrinae excellentia, ingenii perspicuitate et magnitudine conspicuum exhibuit; obiit Romae anno salutis 1596. Scripsit: — Commentaria in Evang. — Summam Theologiae — Sermones —.

TOLOS. — Tolosanus Petrus Gregorius, iurisperitus, edidit opus cui titulus: — Syntag. iuris —.

TOM. — Tome Petrus, ordinis Minorum, *Doctor invincibilis* cognominatus, scripsit: — Commentaria in quatuor libros Sententiarum — De conceptione B. M. V. —.

TOND. — Tondutius (Petrus Franciscus de), edidit: — Quaestiones et resolutiones canonicas et civiles —.

TONEL. — Tonellus Hippolytus scripsit opus cui titulus: — Enchirion ea, quae ad sacrificium Missae spectant, ob oculos ponens —.

TOREL. — Torelli Laelius, Italus, iurisperitus, cancellarius et secretarius ducis Cosmi I; suprema academiae Florentinae munera gessit, et decessit anno 1576. Opera: — Fasti consulari dell' accademia di Firenze — De militiis ex casu — Digestorum seu Pandectarum libri quinquaginta —.

TORR. — Torre Christophorus, iurisperitus Italus, cancellarius episcopalis, decessit anno 1586. Opus ab eo scriptum cui titulus: — Exercitium iurispatronatus —.

TOSTAT. — Tostatus, vide Abulensis.

TOURNEL. — Tournely Honoratus, natione Gallus, doctor Sorbonicus, theologiam praeclare professus est; vir ingenii excellentia, facilitate et scientia conspicuus, bullae *Unigenitus* acerrimus defensor; vita functus est anno 1729. Praecipua eius opera: — Opera theologica — Continuatio praelectionum theologiarum —.

TOURT. — Touttaeus Antonius Augustinus, Gallus, congregationis Sancti Mauri, scientiae linguarum peritissimus, diem obivit supremum anno 1718. Evulgavit Latine et Graece: — Sancti Cyrilli Hierosolymitani opera —.

TRENTACINQ. — Trentacinq Alexander, Italus iurisconsultus, floruit decimo septimo saeculo. In lucem edidit: — Practicarum resolutionum iuris libros tres — De substitutionibus consiliorum seu responsorum consilium pro civitate Aquilana —.

TREUTL. — Treutler Hieronymus, iurisperitus Germanus qui obiit 1607. Scripsit: — Select. disp. —.

TRITHEM. — Trithemius Ioannes, natione Germanus, ordinis Sancti Benedicti abbas, in cognitione linguae Latinae et Graecae versatus, qui e vivis decessit 1516. Multa scripsit opera quorum praecipua: — Catalogus scriptorum ecclesiasticorum — Catalogus hominum illustrium Germaniae — Alius de viris illustribus ordinis Benedictinorum —.

TROMBEL. — Trombelli Ioannes Chrysostomus, canonicus regularis Sancti Salvatoris Bononiae, in omni scientiarum genere eruditus, obiit 1784. Scripsit: — De cultu sanctorum dissertationes decem — Tractatum de sacramentis —.

TROTZ. — Trotzius Christianus Henricus, Germanus iurisperitus, decessit 1773. Vulgavit: — Adnotationes ad Hugonem Hermannum de origine scribendi prima —.

TROVAMAL. — Trovamala Ioannes Baptista, Italus natione, ordinis Minorum, non minus utriusque iuris quam theologiae cognitione excultus. Ordine alphabetico scripsit: — Summam casuum conscientiae — quam *Rosellam* vocant.

TRULLENCH. — Trullenchus Ioannes Egidius, do-

ctor theologiae, edidit opus cui titulus: — Praxis sacramentorum —.

TUDERT. — Tudertinus Octavius, Episcopus Assiensis, scripsit: — Introductionem ad lectur. Offic. —.

TURREB. — Turreblanca, canonista, edidit opus: — De iure spiritali —.

TURREC. — Turrecremata Ioannes, Hispanus, ab oppido natali Torquemada vulgari idiomate nuncupato, ordinis Praedicatorum, Sanctae Ecclesiae Cardinalis, ab Eugenio IV ad Basileense concilium missus est; vir utique ob probitatem morum et praesertim ob maximum fidei zelum perillustis, obiit anno 1468. Scripsit: — Librum de Christi corpore — De B. M. V. conceptione — De auctoritate Romanae Ecclesiae — In decretum Gratiani libros quinque —.

TURRIAN. — Turrianus Aloysius, natione Hispanus, patria Complutensis, Societatem Iesu ingressus est; in qua theologiam magno omnium plausu docuit. Obiit anno 1635. Edidit in lucem: — Disputationem in secundam secundae D. Thomae de fide, spe, charitate et prudentia — Tractatum de gratia, de iustitia — Opuscula theologica —.

TUSC. — Tuscus Dominicus, natione Italus, iuris consultus, primum rei militari ascriptus, deinde sacerdos factus et Sanctae Ecclesiae Romanae Cardinalis, migravit ad Dominum anno 1620, aetatis suae 90. Scripsit: — Practicas conclusiones iuris —.

U

UGHELL. — Ughellus Ferdinandus, Italus, nobili familia oriundus, ordinis Minorum, et congregationis Indicis consultor, vir scientia et pietate clarus, qui decessit Romae anno 1670. Edidit opus cui titulus: — Italia sacra —.

UGOL. — Ugolinus Bartholomaeus, doctus canonista Italiae, qui obiit 1618. Edidit: — Tractatum de sacramentis —.

ULP. — Ulpianus Domitius, Romanus iurisconsultus, imperatoris Alexandri Severi secretarius, deindeque praetorii praefectus in Christianos crudelitatem suam exercuit; a militibus praetorii interfectus interiit an. 226. Exstant: — De iure civili fragmenta — ab Aeneno collecta.

URSAY. — Ursaya Dominicus, Romanus iurisconsultus, scripsit: — Disceptationes ecclesiasticas — Practicam criminalem —.

UTREV. — Uttevillus Claudius Franciscus, natione Gallus, secretarius Cardinalis Dubois, unus e quadraginta Academiae Gallicae, obiit anno 1742. Typis mandavit: — Vérité de la religion chrétienne prouvée par les faits —.

V

VALASC. — Valascus Olvarez, natione Hispanus, opus edidit cui titulus: — Consultationes rerum iudicialium —.

VALASC. — Valascus Thomas, Hispanus, scripsit: — Allegationes super varias materias —.

VALENS. — Valens seu Valente Franciscus, natione Lusitanus, patria Ulyssiponensis, e Societate Iesu, vir zelo magno praeditus Observantiae Regularis. Litteras humaniores et philosophiam docuit, deinde rector fuit collegii Angrensis et Bracharensis. Obiit die 23 Novembris 1662. In lucem edidit: — Concordiam iuris Pontificii cum Caesareo et cum theologica ratione —.

VALENT. — Valentia (Ferdinandus de), Hispanus, iurisconsultus, historiographus Philippi III, obiit Cordubae anno 1620.

VALENT. — Valentia (Gregorius de), natione Hispanus, patria Methymnensis, e Societate Iesu; primum Ingolstadii, deinde Dilingae ac tandem Romae theologiam docuit et adversus haereticos acerrime dimicavit.

Neapoli e vivis decessit 25 Aprilis, anno 1603. Clarissima exstant opera, quorum praecipua: — Commentaria in totam Summam divi Thomae — Controversiae diversae fidei —.

VALER. — Valerius seu Valiero Augustinus, natione Italus, Sanctae Ecclesiae Romanae Cardinalis; primum professor theologiae et iuris canonici, deinde Veronensis factus Episcopus, multis congregationibus Romae praefuit. Pie in hac urbe decessit anno 1606. Scripsit: — De benedictione agnorum Dei — De rhetorica praedicatoris — De recta philosophandi ratione, etc. —.

VALER. — Valerius Ioannes, Carthusianus, scripsit opus cui titulus: — Differentia inter forum conscientiae et iudiciale —.

VALLEN. — Vallensis vel de Vaulx Andreas, natione Belga, Lovaniensis professor, obiit 26 Decembris 1636. Opus vulgavit: — De beneficiis et De Decretalium explicationibus —.

VALESC. — Valsechius Antonius, ordinis Praedicatorum presbyter, Veroniae in Italia natus, orator egregius, percelebris professor theologiae, Paduae migravit ad Dominum anno 1791. Praecipua opera: — Fundamenta religionis — Veritates Ecclesiae catholicae —.

VAN-ESP. — Van-Espen Zegerus Bernardus, patria Lovaniensis, iuris canonici peritissimus, schismatico Archiepiscopo Ultraiectensi aliquando adhaesit; vita functus est anno 1728. Edidit praeclarissimum opus cui titulus: — Ius ecclesiasticum universum —.

VARR. — Varro vel de Uvarra Guillelmus, natione Anglus, professione Minorita, Oxoniae primum, deinde Parisiis scholasticae theologiae subtilissimus professor, Scoti praeceptor. Claruit circa annum 1200, sui ingenii monumenta relinquens: — Commentaria in libros Sententiarum — In Aristotelem — Quodlibeticas quaestiones —.

VARR. — Varro Marcus Terentius, doctissimus Romanorum appellatus propter eminentem scientiam, vir acutissimi ingenii, Pompeii legatus et a Caesare proscriptus. Ex innumeris operibus pervenit ad nos: — Tractatus de lingua Latina — Alius tractatus de re rustica —.

VASQ. — Vasquez Gabriel, natione Hispanus, patria Bellomontanus, e Societate Iesu, presbyter magni ingenii et ideo Augustinus Hispaniae appellatus, Romae theologiam professus est; decessit an. 1604, relinquens: — Commentaria in Summam S. Thomae — Quaestiones de Deo et de praedestinatione — Opuscula moralia, etc. —.

VEG. — Vega Andreas, natione Hispanus, ordinis Praedicatorum, theologus scholasticus, decessit an. 1570. Scripsit: — De iustificatione — De gratia — De fide, operibus et meritis —.

VEITH. — Veith Laurentius Franciscus Xaverius, natione Germanus, e nobili familia oriundus, Societatis Iesu, doctor theologiae et Scripturae Sacrae professor; obiit anno 1796. Scripsit: — De primatu et infallibilitate Romani Pontificis — De gemina delectatione coelesti ac terrena relative victrice — Polizia della Chiesa —.

VENTRIG. — Ventriglia Ioannes Baptista, natione Italus, Casertanus Episcopus. Edidit opus cui titulus: — Praxis rerum notabilium, praesertim fori ecclesiastici —.

VERT. — Vertus Claudius, patria Parisiensis, ordinis Cluniacensis monachus, eruditione clarus et Abbatis Villae prior. Vita functus est anno 1708. In lucem edidit: — Traduction de la règle de St. Benoît — Explication simple, littérale et historique des cérémonies de l'Eglise —.

VESTRIUS. — Vestrius Octavianus, natione Italus, celebris iurisperitus xvi saeculi. Exstant: — Introductiones in Romanae aulae actionem — Practica in Romanae aulae actionem —.

VICAT. — Vicatus Philippus, natione Germanus, iuris professor Lausonii, obiit 1770. Edidit multa opera quorum praecipuum: — Vocabularia utriusque iuris —.

VICEC. — Vicecomes seu Visconti Iosephus, Italus, bibliothecae Ambrosianae collector adhibitus a Frede-

rico Borromaeo Cardinali, vita functus est anno 1626. In lucem edidit: — Observationes ecclesiasticas de ritibus rerum sacrarum —.

VICTORELL. — Victorellus Andreas, Bassanensis theologiae doctor, XVII saeculo florebat. Scripsit opus: — De origine et clausula monialium —.

VICTORIA. — Victoria (Franciscus de), natione Hispanus, ordinis Praedicatorum, theologus adeo excellens ut *lumen Hispaniae* appellatus fuerit; obiit Salmanticae anno 1546. Edidit in lucem: — Commentaria in universam Summam divi Thomae — Praelectiones tredecim de bello, homicidio, etc. —.

VIEL. — Vielmus Hieronymus, ordinis Praedicatorum, civitatis Novae Episcopus, Venetiis nobili familia natus, vir doctrina et multiplici scientia illustris, theologiam in universitate Patavina docuit; transiit ad superiores anno 1582. Scripsit: — De Episcopis titularibus — Elucubrationes de residentia Episcoporum —.

VIEXMONT. — Viexmontius Claudius, patria Parisiensis, evulgavit opus cui titulus: — Salutaris poenitentia peccatoris —.

VIGER. — Vigerius Ioannes, natione Italus, ordinis Minorum, post officium magistri generalis conventuum factus Episcopus Chiensis, florebat circa annum 1533. Edidit: — Commentaria in lib. Sententiarum — Lecturam in librum Scoti —.

VIGL. — Viglius de Zuichem d'Ayla, praeclarus iurisconsultus Hollandiae, consiliarius privatus Caroli V et Hollandiae praefectus, diem obiit supremum anno 1577. Scripsit: — Notas de testamentorum titulo —.

VIGN. — Vignerius Ioannes, natione Hispanus, in academia Tolosana professor, vir philosophica et theologica scientia praeclarus, XVI saeculo florebat. Evulgavit: — Institutiones ad scholasticam theologiam —.

VILLAL. — Villalobos (Henricus de), Hispanus, presbyter ordinis Praedicatorum, iuris canonici peritus, per annos triginta doctissime theologiam professus est; obiit 1623. Opus scripsit cui titulus: — Theologia scholastica et moralis —.

VILLAN. — Villanus Ioannes, Florentinus historiographus celebris, obiit 1348. — Historiam — composuit.

VINCENT. — Vincentius Bellovacensis, ordinis Praedicatorum, S. Ludovici regis Francorum lector, eiusque filiorum praeceptor, decessit 1264. Scripsit: — Speculum maius —.

VINCENT. — Vincentius Ferreriensis (S.), Hispanus, ordinis S. Dominici presbyter, Hispaniam, Galliam, Italiam et Germaniam praedicando peragravit; curam maximam adhibuit tempore schismatis, ut unitas in Ecclesia reduceretur. Obiit in odore sanctitatis 1419. Multa ex eo opera: — Tractatus vitae spiritualis — Tractatus finis mundi, etc. —.

VINRT. — Vinitor Gerlacus, vicarius ad S. Ursulam Coloniae, scripsit: — Compendium de sacramentis — Compendium sacrorum rituum et caeremoniarum —.

VINN. — Vinnius Arnoldus, in Hollandia natus, iurisconsultus, obiit 1657, opus relinquens cui titulus: — Institutionum imperialium commentarius —.

VIRG. — Virgilius Maro, Andibus Mantuae natus, Latinorum poetarum princeps, ingenio et elegantiori stylo percelebris; quem favore prosecuti sunt Mecaenas et Augustus Caesar imperator; obiit anno 19. Cognoscuntur opera: — Bucelica, Georgica et Aeneis —.

VITAL. — Vitalinus Bonifacius, Italus iurisperitus, in universitate Avenionensi professor, a Clemente Papa VI sacri palatii auditor nominatus; decessit anno 1389. In lucem edidit opus cui titulus: — De maleficiis — Commentaria in constitutiones Clementis VI —.

VIV. — Viva Dominicus, natione Italus, e Societate Iesu, percelebris theologus, quem magno in pretio habebat Papa Benedictus XIV; Neapoli decessit anno 1726. Opera evulgavit quibus tituli: — Cursus theologicus scholasticus — Theses damnatae ab Alexandro VII, Innocentio XI et Alexandro VIII — De Iubilaeo —.

VIV. — Vives Ioannes Ludovicus, natione Hispanus, scientia clarus, primum litterarum humanorum

professor in urbe Lovanii, deinde Mariae Anglorum reginae praeceptor; obiit 1540. Edidit: — Commentaria de civitate Dei — Tractat. de Religione —.

VIV. — Vives Franciscus Hispanus, edidit opus cui titulus: — Sylva communium opinionum —.

VIVIA. — Vivianus Iulianus, Italus iurisconsultus, iuris canonici professor, Consentinus Archiepiscopus, e vivis decessit 1641. Typis mandavit: — Praxim iuris patronatus acquirendi —.

VOET. — Voetius Ioannes, in Hollandia natus, Lugduni Batavorum iuris professor, vita functus est anno 1714, opus eximium relinquens cui titulus: — Commentaria ad Pandectas —.

VOET. — Voetius Paulus, pater praecedentis, Ultraieci iuris professor, obiit anno 1667. Scripsit: — De duellis licitis et illicitis — De usu iuris civilis et canonici in Belgio unito — De iure militari —.

VOLPIL. — Volpiliere (Philippus de), natione Galus, theologiae doctor, celebris orator; decessit initio decimi octavi saeculi. Praecipua opera: — Sermons — Discours synodaux — Théologie morale — La vie réglée dans le monde —.

VOPISC. — Vopiscus Flavius, patria Syracusanus, historiae Latinae scriptor, tempore Diocletiani imperatoris vivebat. Composuit: — Historiam Aureliani, Taciti, Floriani, Probi, Firmi, Cari, etc. —.

VOSS. — Vossius Gerardus Ioannes, natione Germanus, vir ingenio et eloquentia maxime pollens, praeclarus philologus et professor historiae in universitate Amstelodami; decessit anno 1649. Scripsit: — De origine idololatriae — De historicis Latinis — De institutionibus rhetoricis, grammaticis et poeticis —.

VULP. — Vulpe Marcellus edidit opus cui titulus: — Praxis iudic. fori ecclesiastici —.

W

WADING. — Wadingus Lucas, ordinis Minorum Hibernus monachus, patria Waterfortensis, vir religiosissima pietate ac doctrina conspicuus, in tribunali Romanae Inquisitionis censor ac in sacris Congregationibus consultor; obiit 17 Novembris anno 1657. Scripsit opera: — Annales Minorum cum indice et continuatione — Commentaria ascetica — Commentaria in Evang.

WADING. — Wadingus Petrus, natione Hibernus, Societatis Iesu, in omni scientiarum genere praestans, docuit theologiam partim Lovanii, partim Pragae, deinde fuit cancellarius in universitatibus Pragensi et Graecensi. Migravit ad Dominum die 13 Sept. 1644. Typis mandavit: — Tractatum contra haereticos — Tractatum de contractibus in genere et in specie —.

WAGNER. — Wagnerech Henricus, natione Germanus, patria Monacensis, Societatem Iesu ingressus est: philosophiam et theologiam in academia Dilingana docuit, munusque cancellarii in eadem exercuit. Dilingae migravit ad Dominum die 11 Novembris anno 1664. Edidit: — Tractatum de creatione — Commentaria exegetica in Decretales — Vindicias politicae adversus pseudopoliticos —.

WALAF. — Walafridus Strabo vel Strabus, natione Germanus, primum Fuldae sacris litteris institutus, sub disciplina Rabani Mauri magistri sui, deinde S. Galli abbas in dioecesi Constantiensi, floruit scientia et pietate. Ob. circa an. 849. Scripsit: — De Officiis divinis, seu de exordiis et incrementis rerum ecclesiasticarum — Commentaria in Sacram Scripturam —.

WALCH. — Walchius Ioannes Georgius, Germanus philologus, et religionis reformatae theologus, Ienae theologiam docuit et in eadem urbe decessit an. 1775. Praecipua eius opera: — Dictionarius philosophicus — Introductio in libros ecclesiae Lutheranae — Introductio in scientias theologicas — Historia ecclesiastica Novi Testamenti, etc.

WALD. — Waldensis vel de Walden, vel melius Nether Thomas, natione Anglus, ordinis Minorum, Conc. Pisae adfuit an. 1409, deinde Conc. Constantiensi 1415. Legationem gessit ad Wladislaum regem Poloniae, et Vitolfum ducem Lithuaniae ad fidem convertit. Ob. die 3 Nov. 1430. Exstat opus: — Doctrinale antiquitatum fidei ecclesiasticae —.

WAM. — Wamesius Ioannes, natione Belga, iuriconsultus, Lovanii ius docuit, et vita functus est an. 1590. Edidit opus, cui titulus: — Consiliorum iuris centuriae sex —.

WART. — Warton seu Warthon Henricus, natione Anglus, Ministerii parochus, ob. an. 1694. Multas investigationes adhibuit in componendis operibus sequentibus: — Anglia sacra - Historia de Episcopis et decanis Londinensibus et Assaviansibus —.

WASSEN. — Wassenaar Gerardus, Ultraiecti in Hollandia natus, ibidem decessit 1664, utile opus relinquens: — Practicum iudiciale —.

WEISTN. — Weistner Iacobus, Societatis Iesu, scripsit: — Institutiones canonicae —.

WELS. — Welser seu Velsel Marcus, natione Germanus, historicus, philologus et rerum publicarum gerendarum vir peritus, ob. circa annum 1614. Composuit: — Rerum Boicarum libros quinque — Rerum Augustanarum Vindelicarum lib. septem - Fragmenta tabulae antiquae —.

WERB. — Werber, forte Wernher, Germanus iuriconsultus, ob. an. 1742. Opus evulgavit, cui titulus: — Selectae observationes forenses —.

WESEL. — Wesel Arnoldus, natione Germanus, in scientia linguae Latinae, Graecae et Hebraicae maxime versatus; ob. 1354. Reddidit latine: — Procopii orationes de Iustiniani Augusti aedificiis —.

WHIST. — Whistonus Guillelmus, natione Anglus, primum tanta philosophiae et theologiae scientia emicuit, ut loco Newtonii in universitate Cantabrigiensi professor nominaretur. Sed mox debili iudicio illus, innumeros errores non solum de physica docuit, verum etiam de dogmate sanctae Trinitatis, de aeternitate poenarum, adeo ut ex Universitate expulsus fuerit et condemnatus. Decessit in magna paupertate anno 1752. Praecipua opera: — Epistolae astronomicae - Lectiones physico-mathematicae - Concordantia quatuor Evangeliorum —.

WHITE. — Whitbius Daniel, natione Anglus, doctor theologiae et rector Sancti Edmundi Salisburiensis, magno odio persecutus est Ecclesiam catholicam nec non Sociniorum sectam; in senectute Arianum errorem obstinato animo defendit. Ob. an. 1726, relinquens: — Tractatum de certitudine religionis Christianae in genere et de resurrectione I. C. in specie - Paraphrases et commentaria de Novo Testamento - Examen variantium Ioannis Millii in Novum Testamentum - De sanctarum Scripturarum interpretatione secundum Patrum commentarios —.

WIGG. — Wiggers Ioannes, Lovaniensis doctor, collegii Leodici rector, vir clarus pietate et scientia, decessit e vivis anno 1639. — Commentaria in Summam S. Thomae —.

WILLENB. — Willenberg Fredericus Samuel, natione Germanus, iuriconsultus, vita functus 1748, scripsit: — Dissertationes de decanis —.

WINSLOW. — Winslow Eduardus, natione Anglus, praefectus coloniae Plymouthensis in America orientali, ob. an. 1655, opus liquens, cui titulus: — Bona nuntia novae Angliae —.

WION. — Wion Arnoldius, natione Belga, patria Duacensis, e congregatione Casinensi monachus, propter bellum civile pergit in Italiam, ubi opera absurdis repleta composuit: — Genealogiam familiae Aniciorum - Lignum vitae —.

WISEMB. — Wisembeck, Germanus iuriconsultus, scripsit: — De Pandectis —.

WITAS. — Witassius Carolus, natione Gallus, doctor Sorbonicus et professor regius theologiae, bul-

lam *Unigenitus* recipere recusavit, et ideo in exilium missus est. Doctor ille praeclarus scientia, nitido stylo composuit: — Lettres sur la Pâque - Tractatus de Poenitentia, Ordine, Eucharistia, Trinitate et Incarnatione —.

WOLFF. — Wolfius (Ioannes Christianus de), Germanus, percelebris philosophus, primum Lipsiae cum tanto plausu philosophiam docuit, ut plurimae universitates illius possidendi honorem contenderint. In academia Hallensi, ubi erat professor, mox suspectus de opinionibus et ideo expulsus, sed postea honorifice revocatus, primum universitatis munus adeptus est. Reges Sueciae et Prussiae et princeps elector Boariae illum inter amicos numerabant, et summis dignitatibus cumularunt; in splendore gloriae suae decessit an. 1754. Multa edidit, quorum praecipua: — Philosophia rationalis seu Logica - Physica - Philosophia moralis - Ius naturae - Ius gentium - Horae subscesivae Marburgenses —.

WURDTW. — Wurdwein Stephanus Alexander, natione Germanus, Episcopus suffraganeus electoris Moguntini, vita functus anno 1796, scripsit: — Concilia Moguntina - Subsidia diplomatica - Nova subsidia diplomatica - Bibliothecam Moguntinam —.

Y

YVO CARN. — Yvo Carnotensis Episcopus, e familia nobili oriundus, Lanfranci discipulus, Philippo I regi Francorum divortium exprobare non dubitavit, in multa disciplina rexit dioecesim, et de Domino bene meritus in odore sanctitatis mortuus est anno 1115. Illius exstant: — Chronicon abbreviatum regum Galliae - Collectio decretorum ecclesiasticorum —.

Z

ZABAREL. — Zabarella, natione Italus, Cardinalis et legatus ad Concilium Constantiense, decessit an. 1417. Scripsit: — Commentaria in Decretales et Clementinas —.

ZACCAR. — Zaccaria Franciscus Antonius, Italus, e Societate Iesu, doctus inter doctissimos recensendus, professor collegii Romani Sapientiae, anno 1795 migravit ad Dominum. Edidit multa opera, quorum praecipua: — Anti-Febronius vindicatus - Apologia theologiae Busembaum - Defensio Summorum Pontificum Bened. XIII, Bened. XIV et Clem. XIII - Multae dissertationes et opuscula —.

ZACCH. — Zacchias Paulus, Romanus, medicus Innocentii X, vir in omni genere scientiarum conspicuus, Romae decessit 1659. Scripsit: — Quaestiones medico-legales - Vitam quadragesimalem - De morbis hypochondriacis libros tres —.

ZACHAR. — Zacharia Adrianus edidit opus: — De expositione SS. Sacramenti —.

ZALLING. — Zallinger Antonius, Germanus canonista, vita functus est 1812. Edidit: — Disquisitiones philosophiae Kantianae —.

ZALLW. — Zallwein Gregorius, natione Germanus, ordinis sancti Benedicti monachus, rector universitatis Salisburiensis, migravit ad Dominum an. 1712. Edidit: Fontes originarii iuris canonici - Dissertationem de statu Ecclesiae - Principia iuris ecclesiastici universalis et particularis Germaniae —.

ZAMB. — Zamboni, natione Italus, scripsit: Collectiones declarat. S. Congr. Conc.

ZAMBR. — Zambranus Melchior, pastor Segobiensis, vulgavit opus, cui titulus: — Aureae decisiones casuum conscientiae —.

ZAMOR. — Zamora Laurentius, Hispanus, religiosus Cisterciensis, orator eloquentia insignis, diem obivit supremum an. 1614. Typis mandavit: — Commentaria

in Canticum canticorum — Sermones vel monarchia mystica —.

ZANARD. — Zanardus Michael, ordinis Praedicatorum, vir e nobili familia oriundus, theologiae professor, Mediolani ob. 1641. Inter opera commemoremus: — Commentaria in Metaphysicam Aristotelis — Directorium theologorum —.

ZANCH. — Zanchius Hieronymus, natione Italus, primum canonicus regularis Lateranensis, deinde doctrinas religionis reformatae amplexus est; vir scientia, modestia et pietate insignis; decessit anno 1590. Scripsit: — Commentaria in Epist. S. Pauli — De praelat. exercit. —.

ZANETT. — Zanettini Hieronymus, iurisconsultus decimi quinti saeculi, natus Bononiae in Italia, ubi fuit professor iuris, ob. an. 1493. In lucem edidit: — Contrarietates inter ius civile et canonicum — De foro conscientiae et contentione —.

ZAS. — Zasius Ioannes Ulricus, patria Constantiensis, consiliarius Ferdinandi I et Maximiliani II, Basileae iurisprudentiam docuit; e vivis decessit 1565. Scripsit: — De re iudicata —.

ZECCH. — Zecchius Laelius, canonicus Brixienensis, in fine XVI saec. floruit; vir iurisprudentiae et theologiae scientia praeclarus. Typis mandavit: — De republica ecclesiastica — De principis administratione — De usuris —.

ZECH. — Zech Franciscus Xaverius, Societatis Iesu, doctus canonista, natione Germanus, ius docuit in universitate Ingolstadii, et decessit anno 1772. In lucem

edidit: — De iure rerum ecclesiasticarum — De usuris — Rigorem moderatum doctrinae pontificiae —.

ZEROLA. — Zerola Thomas, natione Italus, Episcopus Minoricensis, ob. 1597. Scripsit: — Praxim sacrae Poenitentiae — Praxim Episcoporum — De iubilaeo et indulgentiis —.

ZIEGL. — Zieglerus Gaspardus, Germanus iurisconsultus, vir in omni scientiarum genere praeclarus, in universitate Wittenbergensi professor, in hac urbe decessit anno 1690. Exstant: — De milite Episcopo — De clero renitente — De Episcopis —.

ZOES. — Zoesius Henricus, natione Belga, doctor Lovaniensis, celebris iuris professor, ob. 1627. Scripsit: — Institutiones iuris civilis — De iure canonico universo —.

ZONAR. — Zonaras Ioannes, Graecus historiographus et canonista, primum in aula imperatorum Constantinopolitanorum munera exercuit, deinde honorum fastidio motus in ordinem S. Basilii ingressus est; medio duodecimo saeculo florebat. Exstant: — Annales — Commentaria in canones —.

ZUICH. — Zuichem d'Aita Vigilius, Barthusenii in Hollandia natus, iurisconsultus, praeses Conc. Bruxellarum, cancellarius ordinis Velleris aurei, ob. 1577. Edidit opus, cui titulus: — Institutiones iuris civilis —.

ZYPAEUS. — Zypaeus Franciscus, natione Belga, inter canonistas doctissimos recensendus, vicarius generalis Antuerpiae, e vivis decessit an. 1650. Edidit: — Responsa de iure canonico — De iurisdictione ecclesiastica — Ius pontificium novum,

INDEX BIOGRAPHICUS SUMMORUM PONTIFICUM

QUORUM BULLAE, CONSTITUTIONES ET DECRETA IN LUCII FERRARIS BIBLIOTHECA
REFERUNTUR,

ORDINE ALPHABETICO DIGESTUS.

Post unamquamque bullam vel constitutionem, revocantur quaeque verba auctoritate bullae confirmata.

A

ADRIANUS V, natione Italus, patria Genuensis, ob. die 40 pontificatus sui, an. 1276. Edidit constitutionem de Immaculata Conceptione B. M. V. Vide verb. Conceptio B. M. V.

ADRIANUS VI, natione Germanus, patria Traiectensis, electus est Papa anno 1521, vir inter scriptores ecclesiasticos annuerendus, migravit ad Dominum anno 1523. Edidit constitutiones incip. *Dudum*, vid. verb. Superstitio; — *Dum intra*, vide verb. Religiones regulares.

ALEXANDER II, natione Italus, patria Mediolanensis, electus est Papa anno 1061; ob. an. 1073. Edidit Breve incip. *Quoties*, Octob. 1068; vide verb. Religiones regulares.

ALEXANDER III, natione Italus, patria Senensis, electus est Papa anno 1159. Quo regnante, habitum est Concilium Oecumenicum XI, Lateranense III. Iste Papa animi firmitate et constantia clarus, regi Anglorum poenitentiam imposuit ad caedem S. Thomae Cantuariensis expiandam. Primus Summis Pontificibus reservavit sanctorum canonizationem quam certis regulis subiecit. Ob. an. 1181. Victor, Paschalis, Calistus, Innocentius successive antipapae contra Alexandrum electi fuerunt. Edidit const. incip. *Ad audientiam*, vid. verb. Decimae, — *Apostolicae Sedis*, anno 1175, vid. verb. Archimandrita; — *Non est vobis*, vide verb. Votum; — *Quia nonnulli*, vid. verb. Beneficium; et epist. ad Archiep. Ravennat., vide verb. Lex.

ALEXANDER IV, natione Italus, patria Anianensis, electus est Papa an. 1254, vir zelo conspicuus, migravit ad Dominum an. 1261. Edidit const. incip. *Ad capiendam*, vid. verb. Inquisitio; — *Commissae nobis*, vid. verb. Religiones regul.; — *Cum a nobis*, vid. verb. Electio; — *Cupientes*, vid. verb. Inquisitio; — *Ex parte vestra*, vid. verb. Episcopus, Votum; — *Ne commissae*, vide verb. Inquisitio, Notarius; — *Uberes fructus*, vid. verb. Dominium.

ALEXANDER VI, natione Hispanus, patria Valentinus, electus est Papa anno 1492, ob. 1503. Edidit constitutiones incip. *Ad extirpanda*, vid. verb. Haereticus; — *Admirabile*, vid. verb. Crux, Titulus; — *Ad sacram*, vid. verb. Sacrista; — *Committens facultatem*, vide verb. Religiones regul.; — *Cum in principio*, vid. verb. Iubilaeum; — *Plantatus*, vide verb. Religiones regul.; — *Illius qui se pro dominici*, vide verb. Conceptio B. M. V.

ALEXANDER VII, natione Italus, patria Senensis, Papa electus est anno 1655. Contra Iansenii fautores fortiter egit. Deditus erat humanioribus litteris doctisque favebat. Ob. an. 1607. Edidit const. incip. *Alia pro*

parte, 30 Apr. 1660, vid. verb. Cadaver, Parochus, Sepultura; — *Alias*, vide verb. Haeres; — *Apostolica sollicitudo*, vide verb. Ordo; — *Conservationi*, vide verb. Libri, Paramenta sacra; — *Credita nobis*, vide verb. Electio; — *Creditae*, 22 Ian. 1667, vid. verb. Anniversarium, Indulgentia, Missa; — *Creditis*, vide verb. Altare privilegiatum; — *Cum sicut nobis*, vide verb. Exercitia spiritualia, Libri; — *Ea iniuncto nobis*, vid. verb. Habitus; — *Exponi*, vid. verb. Visitare; — *Felici*, vid. verb. Confessarius, Excommunicatio, Moniales, Sepultura; — *Illius, qui charitas est*, vide verb. Alternativa; — *Inter gravissimas*, 2 Maii 1656, vide verb. Confessarius, Simonia; — *Licet alias*, vide verb. Denuntiatio; — *Nos volentes*, vid. verb. Spolium; — *Pastoralis officii*, vid. verb. Transitus; — *Pro commissio*, vid. verb. Moniales; *Sacrosancti*, vid. verb. Moniales, Visitare; — *Sanctissimus*, 6 Februar. 1657, vid. verb. Indulgentia; — *Sollicitudo omnium Ecclesiarum*, 8 Dec. 1661, vid. verb. Conceptio B. M. V., Confessarius, — *Speculatores domus Israel*, vid. verb. Libri prohibiti; — *Unigenitus*, vide verb. Approbatio, Iubilaeum. Damnavit idem Papa multas propositiones, tum die 24 Septembris 1665, tum 18 Mart. 1666, vide verb. Abortus, Abolvere, Adulterium, Canonicatus, Conscientia, Delectatio morosa, Irregularitas, Iubilaeum, Legatum, Lex, Libri prohibiti, Luxuria, Maritus, Missa.

ALEXANDER VIII, natione Italus, patria Venetus, electus est Papa anno 1689. Damnavit quatuor articulos emanantes ex Episcopis gallicis convenientibus quos contra edidit bullam *Inter multiplices*. Vir erat prudentia, modestia, erga pauperes charitate insignis. Obiit anno 1691. Edidit constit. incip. *Cum sit compertum*, vide verb. Religiones regul.; — *Etsi cuncta*, vid. verb. Arma; — *Inter multiplices*, 4 Aug. 1690, vide verb. Concilium. Die 7 Dec. 1690, varias etiam damnavit propositiones tum fidem, tum mores laedentes, vid. verb. Concilium, Conscientia, Gratia, Ignorantia.

ANASTASIUS IV, natione Italus, patria Romanus, ad summum pontificium anno 1153 electus, et potissimum charitate erga pauperes clarus, migravit ad Dominum anno 1154. Promulgavit const. incip. *Christianae fidei*, vid. verb. Hierosolymitani milites; — *Potestatem*, vid. verb. Religiones regulares.

B

BENEDICTUS IV, natione Italus, patria Romanus, electus est Papa anno 900. Integritate morum et charitate erga pauperes, vir erat conspicuus. Ob. an. 904. Edidit constitutionem incip. *Ex tuis precibus*, vide verb. Consecrare.

BENEDICTUS XI, natione Italus, patria Tarvisinus, generalis ordinis Praedicatorum, electus est Papa anno 1303. Vir erat sacris Scripturis peritus, modestia sapientiaque clarus. Veneno interiit, iuxta communem sententiam, anno 1304. In numerum beatorum ascriptus est a Clemente XII an. 1733. Edidit const. incip. *Inter cunctas de privilegiis*, vid. verb. Parochia; — *Cum levamus*, vide verb. Religiones regul.; — Eiusdem sunt Papae Extravagant. sequent. *Inter cunctos*, vide verb. Absens; — De schismaticis, vide verb. Schisma.

BENEDICTUS XII, natione Gallus, patria Fuxensis, Cisterciensis monachus et doctor Parisiensis, ad summum pontificum electus est anno 1334. Scientiis theologicis et iure versatissimus erat. Virtutum Ecclesiam exemplis edocuit. Plenus diebus et meritis migravit ad Dominum an. 1342. Promulgavit const. incip. *Ad decorem*, vide verb. Religiones regul.; — *Benedictus Deus*, vid. verb. Anima, Purgatorium, Regimen.

BENEDICTUS XIII, natione Italus, patria Romanus, ordinis Praedicatorum, Cardinalis, Archiep. Cesenatis deinde Beneventi, electus est Papa anno 1724. Concilium Romae convocavit an. 1725 ut confirmaretur bulla *Unigenitus*. Iste Papa omnibus virtutibus clare praeditus, maxime charitate erga pauperes et beneficiis erga Romanos enituit. A multis tributis populum vindicavit. Inter scriptores ecclesiasticos annumerandus est. Cuius homiliae Romae editae fuerunt an. 1724. Obiit anno 1750. Edidit const. incip. *Ad nostram audientiam*, vide verb. Tertiarii; — *Apostolici ministerii*, vid. verb. Clericus; — *Catholicae Ecclesiae*, 2 Maii 1725, vide verb. Clericus, — *Commissi*, vide verb. Abbas; — *Credite*, vide verb. Seminarium, Unio beneficiorum; — *Cum nos super*, Iulii 1724, vid. verb. Iubilaeum; — *De missas preces*, vide verb. Praedicatorum ordo; — *Dilecti filii*, vide verb. Tertiarii; — *Dilectis filiis*, vide verb. Sigillum; — *Exponi nobis*, 14 Ian. 1727, vide verb. Missa, Regulares, Tertiarii; — *Ex quo*, Iun. 1725, vid. verb. Assassinium, Confraternitas, Duellum, Ecclesia, Moneta, Raptor, Vis; — *Iniuncti Nobis*, 14 Iunii 1728, vide verb. Alimentum, Eiecti a religione, Novitatus; — *Inscrutabili*, vid. verb. Concilium; — *In supremo*, vid. verb. Benedictio, Congregationes, Cleri, Oratorium, Ordo; — *Iamdudum*, Octobris 1729, vid. verb. Montes pietatis; — *Licet sacra*, Febr. 1726, vid. verb. Regulares, Sigillum, Transitus; — *Militantis Ecclesiae*, 25 Iunii 1727, vid. verb. Praecedentia; — *Officii nostri*, vid. verb. Aromataria; — *Omnium salutem*, die 20 Iulii 1724, vid. verb. Altare privilegiatum; — *Pastoralis officii*, 14 Febr. 1726, vide verb. Approbatio, Beneficium, Canonicatus, Confessarius, Praecedentia, Unio beneficiorum; — *Paterna sedis*, vid. verb. Moniales, Tertiarii; — *Pontificia sollicitudo*, vid. verb. Iubilaeum; — *Postulat*, vid. verb. Regulares, Votum; — *Pretiosus*, vid. verb. Interstitia, Parochus, Privilegium, Sepultura, Stola, Tertiarii, Votum; — *Quanta pastoribus*, Septembris 1724, vide verb. Pensio; — *Qui pacem loquitur*, 22 Iulii 1728, vide verb. Religiones regul.; — *Qui prosperum*, 27 Aug. 1727, vid. verb. Abbas; — *Quod inscrutabilis*, vid. verb. Concursus; — *Ratio apostolici ministerii*, vid. verb. Tertiarii; — *Romani Pontificis*, anno 1724, vid. verb. Cardinales; — *Romanus Pontifex*, Maii 1725, vid. verb. Quarta funeralis; — *Sacrosancti apostolatus*, vid. verb. Spolium; — *Summe decet*, vid. verb. Interstitia, Privilegium; — *Supplicationibus*, 4 Maii 1725, vid. verb. Iubilaeum; — *Universalis Ecclesiae*, vid. verb. Appellatio, Regularis praelatus.

N. B. Afferendae sunt iterum constitutiones sequentes eiusdem Papae Benedicti XIII, quae primum incuria neglectae fuerunt. Constituit. incip. *Ad augendum*, 12 Decembris 1729, vid. verb. Excommunicatio; — *Aeterni pastoris*, vid. verb. Haereticus; — *Alias emanant*, 16 Maii 1724, vid. verb. Eremita, Habitus; — *Ascendente*, vid. verb. Excommunicatio; — *Cum sicut quadam*, vid. verb. Festa; — *Custodes*, Martii 1725, vid. verb. Episcopus, Habitus; — *Ex quo*, vid. verb.

Grassator, Homicida, Incendiarii; — *Ex quo divina*, 1725, vid. verb. Immunitas ecclesiastica; — *In dubiis*, vid. verb. Episcopus; — *Iniunctae nobis divinitus*, vid. verb. Indulgentia; — *Inscrutabilis*, vid. verb. Episcopus; — *Inter caetera*, vid. verb. Festa; — *Inter plurima*, vid. verb. Indulgentia; — *Loca sancta Palaestinae*, vid. verb. Eleemosyna; — *Non multi menses*, vid. verb. Festa; — *Pastoralis*, vid. verb. Episcopus; — *Paterna*, vid. verb. Eucharistia, Indulgentia; — *Postulat humilitatis nostrae*, vid. verb. Episcopus; — *Pretiosus in conspectu*, vid. verb. Eucharistia, Habitus, Haeres, Indulgentia; — *Salvatoris*, vid. verb. Indulgentia; — *Summe decet*, vid. verb. Indulgentia; — *Ubi gratiae*, vid. verb. Episcopus.

BENEDICTUS XIV, natione Italus, patria Bononiensis, natus est ann. 1675, ex illustri familia cui cognomen erat Lambertini. Primum canonicus basilicae S. Petri, deinde consultor S. Officii, secretarius congregationis Concilii, canonista Sacrae Poenitentiariae, Archiepiscopus titularis Theodosiae, Cardinalis, Archiepisc. Bononiensis, electus est Papa anno 1740, post Clementis XII mortem. Vir eruditione magna conspicuus, in studiis litterarum versabatur, doctisque adiumento erat. Multas quotannis bullas vel ad abusum eradicandos, vel ad usus laudabiles introducendos edidit. Populum a quibusdam tributis vindicavit, desideratissimisque Romanis obiit, anno 1758. Annuerandus est inter scriptores ecclesiasticos, quippe qui multa concinnavit opera quae sexdecim vol. in-fol. cusa fuerunt.

Opus Benedicti XIV maxime conspicuum titulum praebet: *De synodo dioecesana*. Promulgavit etiam constitutiones fere de omnibus quaestionibus ad fidem, mores disciplinamque spectantibus, quarum sequentes in theologia Ferraris revocantur. Const. incip. *Ab Augustissimo*, vid. verb. Subripientes; — *Ab eo tempore*, vid. verb. Festa, Nundinae; — *Accepimus*, vid. verb. Altare, Crux, Episcopus, Eucharistia, Indulgentia, Concilii Tridentini decreta; — *Ad apostolicae*, vid. verb. Falsum, Praesentatio; — *Ad audientiam*, vid. verb. Tonsura, Vicarius urbis; — *Ad curam*, vid. verb. Moneta; — *A dilecto*, vid. verb. Missiones; — *Ad eradicandam*, 28 Septembris 1746, vid. verb. Complex peccati, Denuntiatio, Sigillum; — *Ad honorandam*, vid. verb. Archipresbyter, Vaticana basilica; — *Ad militantis*, vid. verb. Appellatio, Causae, Visitare; — *Ad mirabilis*, 22 Ianuarii 1755, vid. verb. Cappella, Indulgentia; — *Ad passionis*, vid. verb. Indulgentia; — *Ad Populorum*, vid. verb. Gubernator; — *Ad Romanum Pontificem*, vid. verb. Indulgentia, Tertiarii; — *Ad sepulcra apostolorum*, vid. verb. Vaticana basilica; — *Ad supremum*, vid. verb. Regulares; — *Ad tuas manus*, vid. verb. Dispensatio, Haeresis, Missa; — *Ad universae*, vid. verb. Episcopus, Nuntius, Residentia, Tridentini Concilii decreta, Vicarius urbis; — *Aeterni Patris*, 12 Augusti 1742, vide verb. Haereticus; — *Allatae sunt*, vid. verb. Baptismus, Eucharistia, Fidei professio, Graeci, Missa, Symbolum; — *Alias*, vid. verb. Bannitus, Clericus, Extractio, Familiaris, Homicida; — *Annus*, vid. verb. Musica; — *Apostolica*, vid. verb. Absolvere, Confessarius, Confessio, Dispensatio, Iubilaeum; — *Apostolicae sedis*, vid. verb. Nuntius; — *Apostolicae servitutis*, vid. verb. Iurisdictio, Negotiatio clericalis, Testis; — *Apostolici muneris*, 8 Februarii 1745, vid. verb. Complex peccati, Confessarius, Hebraeus, Missa, Moniales, Sacerdos, Sollicitatio ad turpia; — *Apostolicum ministerium*, vid. verb. Approbatio, Missiones, Regulares; — *Appetente sacro*, 20 Decembris 1749, vid. verb. Ieiunium; — *Beatus Andreas*, vid. verb. Hebraeus, Martyrium, Reliquiae; — *Benedictus Deus*, Ianuarii 1750, vid. verb. Iubilaeum; — *Bienium*, vid. verb. Episcopus, Hierosolymitani milites; — *Bonus pastor*, vid. verb. Dispensatio; — *Causarum*, vid. verb. Abbas, Censura, Episcopus, Falsum, Pontificalia, Tridentini Concilii decreta; — *Centumcellas*, vid. verb. Vicinus; — *Certiores*, vid. verb. Communio, Missa; — *Coelestium munerum*, vid. verb. Indulgentia;

— *Cognovimus*, vid. verb. Dispensatio; — *Constantem*, vid. verb. Iesu Societas, Ritus; — *Conventi*, Iulii 1741, vid. verb. Cappellanus militum; — *Convocatis*, vid. verb. Haereticus, Iubilaeum; — *Cum ad infra scriptam*, vid. verb. Confirmatio; — *Cum alias*, vid. verb. Assassinium, Parochia; — *Cum a nobis*, vid. verb. Archipresbyter, Cardinales, Episcopatus, Episcopus, Tridentini Concilii decreta, Vaticana basilica, Vicarius generalis Episcopi; — *Cum antiquarum*, vid. verb. Episcopus; — *Cum duo nobiles*, 7 Ianuarii 1741, vid. verb. Oratorium; — *Cum Encyclicas*, vid. verb. Episcopus, Papa; — *Cum ex relatione*, vid. verb. Testis; — *Cum illud*, vid. verb. Concursus, Examen, Parochia, Vicarius parochialis; — *Cum nos nuper*, vid. verb. Iubilaeum, Parochia; — *Cum sacrarum*, vid. verb. Clausura, Moniales; — *Cum semper*, 19 Aug. 1744, vid. verb. Canonici, Distributiones quotidianae, Missa, Regulares, Vicarius parochialis; — *Cum sicut dilectus*, 24 Martii 1746, vid. verb. Indulgentia; — *Cum tanta sit*, 3 Augusti 1741, vid. verb. Indulgentia; — *Cum ut recte*, vid. verb. Eucharistia, Viaticum; — *Decet Romanum Pontificem*, Decembris 1749, vid. verb. Congregationes; — *Declarasti montes*, vid. verb. Ieiunium; — *Declarasti nobis*, vid. verb. Episcopus, Iustitia, Missa, Praesumptio, Usucapio; — *De congregatione*, vid. verb. Reliquiae; — *Dei miseratione*, Novembris 1741, vid. verb. Defensor, Missa, Rescissio matrimonii; — *Demandatam*, vid. verb. Baptismus, Confirmatio, Dispensatio, Episcopus, Eucharistia, Graeci, Ieiunium, Missiones, Ritus, Transitus; — *Detestabilem*, Novembris 1752, vid. verb. Duellum, Ecclesia, Homicida; — *Deum universi*, vid. verb. Praesentatio; — *Dum omnibus*, vid. verb. Auditor; — *Dum universi*, vid. verb. Abbas; — *Ecclesiastica ministeria*, vid. verb. Possessio; — *Elapso proximo anno*, 20 Februarii 1751, vid. verb. Immunitas Ecclesiastica; — *Emanarunt nuper a nobis*, vid. verb. Eleemosyna; — *Emanavit nuper*, vid. verb. Tertiarii; — *Eo quamvis tempore*, vid. verb. Beneficium, Caelibatus, Confirmatio, Diaconus, Franciscani, Haereticus, Missa, Ordo; — *Essendo noi*, vid. verb. Aromatoria; — *Etsi*, 26 Ian. 1753, vid. verb. Absolvere, Altare, Baptismus, Calix, Chrisma, Confessarius, Confessio, Confirmatio, Doctrina Christiana, Festa, Fides, Indulgentia, Matrimonium, Ordo, Visitare; — *Etsi pastoralis*, vid. verb. Acolythus, Aetas, Commemoratio, Communio, Confirmatio, Divortium, Episcopus, Eucharistia, Extrema unctio, Festa, Graeci, Ieiunium, Matrimonium, Missa, Ordo, Ritus; — *Exempli praedecessorum*, vid. verb. Archiepiscopus, Benedictio; — *Ex omnibus*, vid. verb. Constitutio *Unigenitus*, Viaticum; — *Exponi nobis*, 2 Martii 1741, vid. verb. Aromatoria, Militia; — *Ex quo*, 1 Apr. 1747, vid. verb. Beneficium, Clericus, Confraternitas, Eleemosyna, Episcopus, Graeci, Iesu Societas, Libri prohibiti, Maritus, Vicarius capitularis; — *Ex tuis precibus*, vid. verb. Episcopus; — *Fidelis Dominus*, vid. verb. Iuspatronatus, Parochia, Processiones, Reliquiae; — *Firmandis*, vid. verb. Confirmatio, Episcopus, Missiones, Parochus, Regulares, Visitare; — *Fraternitas*, vid. verb. Dispensatio; — *Fructuosa*, vid. verb. Beneficium, Militia; — *Gravissimum*, vid. verb. Breve, Episcopus, Missiones, Visitare; — *Impositi*, 27 Febr. 1747, vid. verb. Interstitia, Ordo, Superiores, Tridentini Concilii decreta; — *Imposito nobis*, vid. verb. Missa; — *In apostolicae dignitatis*, vid. verb. Abbas; — *In apostolicae poenitentiarum*, vid. verb. Poenitentia; — *Inclutum*, vid. verb. Episcopus, Praedicare; — *Ineffabili*, vid. verb. Abbas; — *Inexhausti*, vid. verb. Tertiarii; *In firmandis*, vid. verb. Abbas; — *Iniuncta nobis*, vid. verb. Electio, Episcopus, Indulgentia; — *In postremo*, vid. verb. Altare, Consecrare, Episcopus; — *In regimine*, vid. verb. Cardinales; — *Insignem*, vid. verb. Ritus; — *In sublimi*, vid. verb. Beneficium, Pensio, Resignatio, Vicarius Apostolicus; — *In supereminenti*, vid. verb. Iesu Societas; — *In suprema*, 22 Augusti 1741, vid. verb. Confessarius, Dispensatio, Divor-

tium, Ieiunium, Missa, Quadragesima, Votum; — *Inter caetera*, vid. verb. Bacchanalia, Caro, Choreae, Clericus, Indulgentia, Tridentini Concilii decreta; — *Inter conspicuos*, vid. verb. Advocati consistoriales, Habitus, Oratorium, Pallium; — *Inter illustria*, vid. verb. Hierosolymitani milites; — *Inter multa*, vid. verb. Abbas, Confirmatio, Graeci, Tridentini Concilii decreta; — *Inter omnigenas*, vid. verb. Baptismus, Benedictio, Communio, Dispensatio, Exorcista, Fides, Indulgentia, Matrimonium, Oratio; — *Inter plures*, vid. verb. Abbas, Advocati consistoriales, Archimandrita, Ieiunium, Metropolitanus, Visitare; — *Inter praecipuos*, vid. verb. Indulgentia; — *Inter praeteritos*, vid. verb. Haereticus, Irregularitas; — *Inter sollicitos*, vid. verb. Aetas, Festa; *Irregularitas*, vid. verb. Beneficium; — *Iam dudum*, vid. verb. Reliquiae; — *Iam inde*, vid. verb. Baptismus; *Iam pridem*, vid. verb. Caro, India, Patroni sancti; — *Iustitiae et pacis*, vid. verb. Cardinales, Causae; — *Laetiora apostolicae servitutis*, vid. verb. Votum; — *Libentissime*, vid. verb. Abstinencia, Dispensatio, Ieiunium, Medicus, Quadragesima; — *Litterae*, vid. verb. Missiones; — *Magnae nobis*, vid. verb. Dispensatio, Falsum, Haeresis, Haereticus, Missa; — *Magno*, 2 Iunii 1751, vid. verb. Altare privilegium, Exorcista, Oratorium; — *Matrimonia*, vid. verb. Ordo; — *Maxima*, vid. verb. Titulus; *Maximo*, 10 Septembris 1740, vid. verb. Abbreviatores, Cancellaria, Inquisitio; — *Militantis*, vid. verb. Missa; *Militares*, vid. verb. Militia, Pontificalia; — *Miseratio*, vid. verb. Appellatio; — *Motus proprius*, Novembris 1741, vid. verb. Cappellanus militum; — *Nihil profecto*, vid. verb. Choreae; — *Nimia*, vid. verb. Appellatio; *Nimiam*, vid. verb. Assistentia, Matrimonium; — *Non ambigimus*, 3 Maii 1741, vid. verb. Abstinencia, Dispensatio, Ieiunium, Quadragesima; — *Non multi menses*, 14 Novembris 1748, vid. verb. Confessarius; — *Notum tibi*, vid. verb. Capitulum, Episcopatus; — *Nuper*, vid. verb. Altare privilegium, Festa, Indulgentia; — *Officii nostri*, Martii 1750, vid. verb. Homicida, Immunitas ecclesiastica, Maritus, Mater; — *Omnium*, vid. verb. Baptismus, Dispensatio, Episcopus, Fides, Ingressus, Libri prohibiti, Matrimonium, Resignatio; — *Oneroso*, vid. verb. Beneficium, Parochia; — *Pastoralis aeterni*, vid. verb. Apostasia, Appellatio; — *Pastoralis curae*, vid. verb. Confessarius, Superiores, Tridentini Concilii decreta, Vicarius Urbis; — *Pastoralis regimini*, vid. verb. Abbas, Causae, Consilium; — *Pastoralis Romani*, vid. verb. Falsum, Litterae Apostolicae, Magistratus; — *Pastor bonus*, vid. verb. Apostasia, Clausura, Excommunicatio, Haereticus, Indulgentia, Irregularitas, Iubilaeum, Ordo, Poenitentia, Regulares, Transitus, Votum; *Paterna charitas*, Ianuarii 1749, vid. verb. Iubilaeum; — *Paternae charitatis*, vid. verb. Festa, Nundinae; — *Paternae vigilantiae*, vid. verb. Concilium; — *Peracto a nobis*, vid. verb. Consecrare; — *Per binas*, vid. verb. Clausura; — *Peregrinantes*, vid. verb. Iubilaeum; — *Pia Mater*, 5 Aprilis 1747, vid. verb. Benedictio, Clausura, Episcopus, Indulgentia, Moribundus; — *Pias Christi fidelium*, vid. verb. Confraternitas, Reservatio casuum; — *Pontificia*, vid. verb. Episcopus, Regulares, Transitus, Tridentini Concilii decreta; — *Postquam intelleximus*, vid. verb. Beneficium, Sanctitas, Vaticana basilica; — *Postremo mense*, vid. verb. Baptismus, Beneficium, Fides, Hebraeus, Missa, Patria, Potestas, Poena, Testis; — *Postulatum*, vid. verb. Ritus; — *Praecipuum*, vid. verb. Cardinales; — *Praeclara*, vid. verb. Auditor, Episcopus; — *Praeclarum*, vid. verb. Processiones; — *Pro eximia*, vid. verb. Eleemosyna; — *Quadam*, vid. verb. Eucharistia, Missa; — *Quam ex sublimi*, vid. verb. Vicarius Apostolicus; — *Quam inscrutabili*, vid. verb. Concursus; — *Quamvis*, 29 Iulii 1752, vide verb. Negotiatio clericalis, Tridentini Concilii decreta; — *Quamvis ad confirmandum*, vid. verb. Episcopus, Eucharistia, India, Iurisdic-
tio; — *Quamvis iusto*, vid. verb. Moniales; — *Quamvis paterna*, vid. verb. Delegare, Iudex; — *Quanta*, 30

Iunii 1741, vid. verb. Confessarius, Congregationes, Eleemosyna, Missa, Sacerdos; — *Quantopere*, vid. verb. Franciscani; — *Quantum*, vid. verb. Archiepiscopus, Visitare; — *Quemadmodum*, 23 Martii 1743, vid. verb. Indulgentia, Laicus, Oratio, Preces publicae; — *Quemadmodum nihil est*, 10 Decemb. 1746, vid. verb. Oratio; — *Quem religioni sensum*, vid. verb. Symbolum; — *Quoad sancta*, 23 Novembris 1740, vid. verb. Abbas, Limina; — *Quod Apostolus*, vid. verb. Gubernator; — *Quod communi*, vid. verb. Approbatio, Confessio; — *Quod expensis*, vid. verb. Missa; — *Quo die*, vid. verb. Archiepiscopus, Monopolium; — *Quod inscrutabili*, vid. verb. Beneficium, Canonicatus, Parochia; — *Quo magis*, vid. verb. Beneficium, Missiones, Parochia, Votum; — *Quod provinciales*, vid. verb. Fides; — *Quoniam*, vid. verb. Absolvere, Imagines, Militia, Votum; — *Quoniam in exercitibus*, 2 Iunii 1741, vid. verb. Cappellanus militum, Confessarius, Interdictum, Ieiunium; — *Reddite nobis*, 5 Decembris 1744, vid. verb. Episcopus, Fides, Legitimitas; — *Reddite*, vid. verb. Adulterium, Appellatio, Filius, Matrimonium; — *Regis pacifici*, vid. verb. Episcopus; *Regularis disciplinae*, 3 Ianuarii 1742, vid. verb. Clausura, Confessarius, Conventus, Ingressus, Nuntius, Processiones; — *Rerum ecclesiasticarum*, vid. verb. Vaticana basilica; — *Rerum humanarum*, vid. verb. Auditor, Gubernator, Vicarius urbis; — *Romanae curiae*, vid. verb. Causae, Episcopus, Gubernator, Merces, Vicarius urbis; — *Romana Ecclesia*, vid. verb. Confessarius; — *Romanae Ecclesiae*, vid. verb. Absolvere, Appellatio, Interdictum, Militia; — *Romanorum Pontificum*, vid. verb. Abbas; — *Romanus Pontifex*, 30 Martii 1742, vid. verb. Cantus, Cappuccini, Indulgentia; — *Sacerdos*, vid. verb. Confessio, Militia, Testis; — *Sacramentum poenitentiae*, Iunii 1741, vid. verb. Accusatus, Approbatio, Complex peccati, Confessarius, Iubilaeum, Reservatio casuum, Sacerdos, Sollicitatio ad turpia; — *Saepe Romanorum*, vid. verb. Moniales, Transitus; *Saluberrimum*, vid. verb. Abbas; — *Salutare*, 3 Ianuarii 1742, vid. verb. Clausura, Confessarius, Moniales, Processiones; — *Satis vobis*, 17 Novembris 1741, vid. verb. Dispensatio, Filius, Matrimonium; — *Securitatem*, 15 Ianuarii 1752, vid. verb. Arma; — *Si datam hominibus*, Martii 1747, vid. verb. Apostasia, Appellatio, Causae, Defensor, Dispensatio, Missa, Novitatus, Ordo, Regularis professio, Superiores, Tridentini Concilii decreta; — *Singularem*, vid. verb. Praedicare; — *Singularis*, vid. verb. Consilium, Monialis; — *Sollicitae*, Iulii 1753, vid. verb. Congregationes, Lex, Libri prohibiti, Uxor; — *Sollicitudini*, vid. verb. Exorcista, Imagines, Indulgentia; — *Soror Imalda*, vid. verb. Cultus sanctorum, Reliquiae; — *Sotto il giorno*, 3 Ianuarii 1751, vid. verb. Ieiunium; *Super familia*, vid. verb. Archimandrita; — *Suprema*, 7 Septembris 1745, vid. verb. Approbatio, Complex peccati, Confessarius, Denuntiatio; — *Tantopere*, vid. verb. Missiones; — *Ubi primum*, 2 Iulii 1746, vid. verb. Clericus, Complex peccati, Confessarius, Denuntiatio, Episcopus, Ordo, Poena, Seminarium, Sigillum, Visitare; — *Universalis Ecclesiae*, vid. verb. Alienatio, Beneficium, Locatio, Venditio; — *Vix pervenit*, vid. verb. Mutuum, Usura.

Idem praeterea Benedictus XIV scripsit plurimas encyclicas quarum sequentes revocantur in theologia Ferraris: Encyclica edita 16 Iul. 1746, vide verb. Missa; — Encyclica epist. incipiens *Non senza*, vid. verb. Moniales; — Encyclica ad omnes episcopos, 26 Iunii 1749, vid. verb. Confessarius, Conscientia; — Epistola ad archiepiscopum Compostellae, incip. *Si fraternitas*, vid. verb. Ieiunium.

BONIFACIUS VIII, natione Italus, patria Anianensis, primum Lugdunensis et Parisiensis canonicus cardinalis deinde creatus a Martino IV, electus est papa, an. 1294. Inter dissidia quae fuerunt illi cum Philippo IV, rege Galliae, fortem animo sese exhibuit. Inter sanctos Ludovicum nonum ascripsit. Indulgentiam quae dicitur

Iubilaeum, post centesimum annum successive per tempora iterum concedi decrevit. Hic papa, pro saeculo quo vixit, non mediocri doctrina instructus erat. Auditor bullae *In coena Domini*, in qua contendit Summos Pontifices in imperia ius habere, communiter creditur. Moerore consumptus Romae obiit anno 1303. Plures edidit constituit, incipient.: *Clerici qui cum unicis*, vid. verb. Clericus; — *Commissa*, vid. verb. Canonicus; — *Consuetudinem*, vid. verb. Distributiones quotidianae; — *Hac constitutione*, vid. verb. Conservatores; — *In iunctae de electione*, vid. verb. Episcopus; *Statutum*, vid. verb. Conservatores. — Praeterea scripsit epistolam quae inter Extravagantes annumeratur, incipient. *Antiquorum*, vid. verb. Indulgentia, — et Encyclicam incipient. *Celebrationem*, vid. verb. Iubilaeum.

BONIFACIUS IX, natione Italus, patria Neapolitanus, et familia nobili oriundus, sed ad summam inopiam redacta, cardinalis creatus anno 1381, papa vero electus 1389, quamvis plurimi historici vitia in illo exprobraverint, multis tamen virtutibus claruit et castitate eminuit. Muneris ecclesiastici annuos redditus perpetuos instituit. Obiit anno 1404. Edidit constitutiones incipient. *Iustis*, vid. verb. Bannitus; — *Sacrae religionis*, vid. verb. Appellatio. (Tum saeviebat schisma dictum Occidentis).

C

CALIXTUS III, natione Hispanus, patria Valentinus et archiepiscopus, papa electus anno 1455, scientia, virtutibus, charitate, animi fortitudine conspicuus, obiit anno 1458. Inter extravagantes huiusmodi papae quaedam reperitur incip. *Regimini*, vid. verb. Census.

CLEMENS IV, natione Gallus familia nobili oriundus, primum militare coepit, deinde iuriconsultus a secretis Ludovico nono fuit. Defuncta uxore, statum clericalem elegit et archiepiscopus Narbonensis cardinalisque creatus, ad summum pontificium pervenit anno 1265. Modestiam magnam exhibuit; in sacris literis peritus, quaedam opera scripsit. Clemente IV regnante, expeditionem sacram inivit iterum S. Ludovicus a qua dissuadere regem Galliae Clemens frustra conatus fuerat. Migravit ad Dominum anno 1268. Edidit constitutiones sequentes: *Ad consequendum*, vid. verb. Ecclesia; — *Cum saepe*, vid. verb. Approbatio; — *Obtentu divini*, vid. verb. Religiones regul.; — *Providentia*, vid. verb. Episcopus, Votum; — *Ut apostolicae*, vid. verb. Abbas; — *Virtute conspicuos*, vid. verb. Electio, Excommunicatio, Habitus, Interdictum.

CLEMENS V, natione Gallus, patria Burdigalensis et archiepiscopus, electus est papa anno 1305. Sedem summi pontificii Avenionem transtulit, hicque constanter mansit. Sub illo habitum est concilium Viennense generale, anno 1310, cui praefuit. Hic papa, cum Philippo IV consentiens, ordinem Militum Templi delevit. Collegit in unum tum decreta concilii Viennensis, tum constitutiones a se ipso scriptas, quae vulgo dicuntur *Clementinae*. Morte repentina ictus, prope Avenionem obiit anno 1314. Edidit constituit, sequentes quae apud theologiam Ferraris referuntur: *Benedictus Deus*, vid. verb. Infernus; — *Cum illuminatum*, 8 Maii 1305, vid. verb. . . .; — *Exivi de paradiso*, vid. verb. Votum; — *Salvatoris*, vid. verb. Limina. Inter Extravagantes quaedam invenitur epistola Clementis V incipiens; *Cedit quidem*, vid. verb. Arma.

CLEMENS VI, natione Gallus, patria Lemovicensis, ordinis S. Benedicti monachus, Parisiensis doctor, Rothomagensis archiepiscopus et cardinalis, ad summum pontificium anno 1342 pervenit. Indulgentiam quae vulgo dicitur Iubilaeum concessit post quinquaginta annos. Iste papa inter scriptores ecclesiasticos annumerandus est, quippe qui non parva scientia instructus, plurima concinnavit opera. Charitate, clementia et amoenitate conspicuus obiit anno 1352. Edidit

constitut. incip.: *Licet*, vid. verb. Papa; — *Regimini*, anno 1346, vid. verb. Religiones regulares; — *Unigenitus*, vid. verb. Annus sanctus.

CLEMENS VII, natione Italus, Patria Florentinus, Rhodius eques, anno 1523 electus est papa. Quo regnante, Italia a militibus Caroli quinti vastata est et ipse obsessus in castello Sancti Angeli per sex integros menses, vix sub mercatoris specie evasit. Henrici VIII, Anglorum regis, divortio annuere nolens, contra eum excommunicationis bullam fulminavit, et inde ab Ecclesia Romana definitively sese Henricus separavit. Obiit Clemens VII anno 1534. Edidit constitutiones sequentes: *Admonet nos*, Iulii 1534, vid. verb. Beneficium, Congregationes; — *Consuevit Romanus pontifex*, vid. verb. Duellum; — *Convenit*, vid. verb. Auditor; — *Cum charissimus*, vid. verb. Papa; — *Cum fructus uberes*, 30 Maii 1525, vid. verb. Indulgentia, Privilegium, Tertiarii; — *Cum sicut*, vid. verb. Conservatores, Indulgentia, Syndicus; — *In sancta*, vid. verb. Bannitus; — *Officii nostri*, vid. verb. Hebraeus; — *Nuper*, vid. verb. Alienatio; — *Pastoris aeterni*, vid. verb. Iubilaeum; — *Placuit*, vid. verb. Inquisitio; — *Religionis zelum*, vid. verb. Religiones regulares; — *Romanus pontifex*, vid. verb. Confraternitas; — *Sanctissimus*, vid. verb. Inquisitio; — *Significatum fuit nobis*, vid. verb. Poenitentia.

CLEMENS VIII, natione Italus, patria Venetus, ad summum pontificum anno 1592 electus est; vir pietate et scientia clarus, instituit congregationes vulgo dictas *De auxiliis* quibus per totam vitam constanter praefuit; Henrico IV, Galliarum regi, secundus fuit, cum ille ad thronum niteretur. Doctis adiumento erat et multos cardinales scientia eminentes purpura induit, Baronium scilicet Bellarminumque, etc. *Pontificale romanum*, et *Pontificum caeremoniale* correxerat. Bonus princeps et pontifex praeclarus, migravit ad Dominum anno 1605. — Edidit plurimas constitutiones incipientes: *Ad romani pontificis*, vid. verb. Feudum; — *Aequa et circumspecta* 18 Decemb. 1596, vid. verb. Assassinium; — *Aequet*, vid. verb. Hierosolymitani milites; — *Aequilati consentaneum*, 9 Novemb. 1592, vid. verb. Conclavista; — *Alias*, 1 Decemb. 1601, vid. verb. Confessarius; — *Altissimi*, vid. verb. Religiones regulares; — *Ambitosam*, 3 Septemb. 1596, vid. verb. Appellatio, Recursus; — *Coelestes Ecclesiae thesaurus*, vide verb. Eucharistia; — *Coelestium munerum*, vide verb. Indulgentia; — *Cum ad regularem disciplinam*, 19 Mart. 1603, vide verb. Aetas, Annus probationis, Novitiatus, Transitus; — *Cum Hebraeorum malitia*, vide verb. Hebraeus, Interdictum, Talmud; — *Cum in Ecclesia*, 10 Maii 1602, vide verb. Officium; — *Cum sanctissimum*, vide verb. Missa; — *Etsi alias*, vide verb. Absolvere, Confessarius, Degradatio, Interdictum, Irregularitas, Laicus, Missa, Poena; — *Etsi minime*, vide verb. Indulgentia; — *Ex iniuncto nobis*, vide verb. Habitatus; — *Graves et diuturnae*, vide verb. Eucharistia; — *Illius vices*, Septembris 1592, vid. verb. Duellum, Ecclesiae, Excommunicatio; — *In supremo iustitiae solio*, vid. verb. Homocida; — *Inter caetera*, 25 Sept. 1592, vide verb. Praecedentia; — *Laudabilis*, vide verb. Aromataria; — *Litterae*, 23 Sept. 1603, vide verb. Clericatus; — *Nullus omnino*, vide verb. Electio, Excommunicatio, Legatum, Moniales, Poena, Regulares, Scriptura sacra, Simonia, Votum; — *Pastoralis officii*, 20 Sept. 1593, vid. verb. Religiosos regulares; — *Quae ad prospera*, 14 Aprilis 1593, vide verb. Recursus; — *Quae ad removendum*, 5 Oct. 1603, vide verb. Canonicatus, Praecedentia; — *Quae ad restituendos*, vide verb. Religiones regulares; — *Quae ad tuendam*, vide verb. Libri; — *Quaecunque*, 7 Decembr. 1604, vide verb. Confraternitas; — *Quoniam ad instantiam*, 23 Iul. 1603, vid. verb. Conventus, Ecclesia, Excommunicatio; — *Quoniam nemo*, vid. verb. Appellatio, Recursus; — *Quoniam nostro*, vide verb. Appellatio; — *Ratio pastoralis officii*, 2 Dec. 1595, vide verb. Indulgentia, Interstitia, Matrimonium, Privilegium; — *Rationi*, vide verb. Recursus; — *Regis*, Fe-

bruar. 1598, vide verb. Praecedentia; — *Religiosae congregationes*, vide verb. Episcopus, Regulares, Reservatio casuum; — *Religiosorum*, 8 Ianuar. 1592, vide verb. Recursus; — *Religiosos viros*, 23 Maii 1592, vid. verb. Appellatio, Quaestuarii; — *Romanum Pontificem decet*, 20 Febr. 1601, vide verb. Administratio, Bigamia, Canonicatus, Religiones regulares, Simonia; — *Sacrae Seraphici*, 17 Octobris 1595, vide verb. Campana, Interdictum; — *Sacratissimi nominis*, vide verb. Indulgentia; — *Sacrosanctum*, vide verb. Congregationes, Libri prohibiti; — *Sanctissimus Dominus noster*, 20 Iul. 1602, vid. verb. Absens, Electio, Eucharistia, Excommunicatio, Extrema-Unctio, Inquisitio, Notarius.

CLEMENS IX, natione Italus, patria Pistoriensis, e nobili familia oriundus, electus est Papa, anno 1667. Vindicavit populum a quibusdam subsidiis, pacem et concordiam Ecclesiae Gallicanae adhibere conatus est. Hic Summus Pontifex, munificus, litterarum amicus, pacificam indolem praebebat. Desideratissimus orbi migravit ad Dominum 9 Decembris anno 1669. Edidit constitut. incipient. *Cum felicis*, 23 Septemb. 1669, vide verb. Altare privilegiatum, Cadaver, Missa; — *In excelſa*, vide verb. Cadaver, Parochus, Sepultura; — *Romanus Pontifex*, 6 Decemb. 1668, vide verb. Religiones regulares.

CLEMENS X, natione Italus, patria Romanus, ex antiqua istius urbis familia oriundus, cardinalis creatus a Clem. IX, electus est Papa anno 1670. Amoenitate et amore pacis conspicuus migravit ad Dominum anno 1676. Edidit const. incip. *Alias pro parte*, 18 Ianuar. 1672, vide verb. Quarta funeralis; — *Cum alias*, 1 Oct. 1676, vide verb. Matrimonium, Moniales, Praedicare, Regulares; — *Dudum felicis*, vide verb. Confraternitas; — *Ex commissi nobis*, 28 Aug. 1671, vid. verb. Minorita; — *Exponi*, vide verb. Transitus; — *Nuper*, 18 Ian. 1672, vide verb. Cadaver, Parochus; — *Salvatoris*, vide verb. Eleemosyna; — *Superna*, vide verb. Absolvere, Appellatio, Confessarius, Examen, Ieiunium, Iubilaeum, Reservatio casuum; — *Supremo*, vid. verb. Vicarius apostolicus.

CLEMENS XI, natione Italus, patria Pisauriensis, Cardinalis anno 1690, electus est Papa anno 1700. Sub huius Papae pontificatu, bellum saeviit dictum *successionis*, Italiaque a militibus occupata fuit. Partes Gallorum invitus deseruit Clemens, et a Leopoldo coactus, archiducem pro rege Hispaniae habuit. Exercitum, quem ipse collegerat, sub severiori disciplina redegit. — Tum dissidia Iansenii fautorum Ecclesiam agitant; qua de occasione, an. 1705 Clemens promulgavit bullam incip.: — *Vineam Domini Sabaoth*, et an. 1713, bullam *Unigenitus*, qua damnabantur Quesnellii propositiones. Hic Papa, non mediocri scientia praeditus, maxima pietate insignis erat; beneficiis quoque et charitate commendandus est, quippe qui, in provincia peste saevienti an. 1720 ad pestiferos exstructam navem granis magnamque pecuniam distribuendam direxit. Migravit ad Dominum an. 1721. Multas edidit constitutiones quarum sequentes revocantur; — *Avendo determinato*, 12 Decemb. 1708, vid. verb. Moniales; — *Commissi nobis*, 6 Decemb. 1708, vid. verb. Festiva, Privilegium; — *Cum nos*, vid. verb. Excommunicatio, Libri; — *Cum sicut accepimus*, vid. verb. Beneficium, Excommunicatio; — *Cum sicut dilectus*, vid. verb. Libri; — *Ex illa die*, vide verb. Ritus; — *Ex iniuncta nobis*, 11 Maii 1712, vid. verb. Caro, Confessarius; — *Exponi nobis*, 22 Martii 1706, vid. verb. Missa; — *In supremo apostolatus solio*, vide verb. Episcopus; — *La Santità di nostro Signore*, 9 Dec. 1704, vide verb. Cadaver; — *Pastoralis officii*, Septemb. 1718, vid. verb. Constitut. *Unigenitus*, Gratia; — *Pastoralis Romani Pontificis*, 24 Mart. 1701, vide verb. Excommunicatio; — *Propagandae per universum*, Mart. 1704, vide verb. Alimenta; — *Quoniam sancta*, 15 Sept. 1703, vide verb. Ecclesia, Oratorium; — *Sanctissimus*, 12 Ian. 1704, vid. verb. Cancellaria; — *Unigenitus*, 8 Sept. 1713, vide verb. Constit. *Uni-*

genitus, Gratia, Propositiones damnatae, Scriptura sacra; — *Vineam Domini Sabaoth*, 16 Iul. 1705, vide verb. Propositiones damnatae. Sunt eiusdem Papae Decretum 2 Mart. 1702 de Monialibus; — Encyclica, 16 Mart. 1703, de Parocho; — Decretum 15 Decembris 1703, de Missa; — Edictum 7 Decemb. 1706, de coma fictitia; — Encyclica, 28 Iul. 1708, de Monialibus; — Encyclica, 26 Ian. 1709, de Monialibus; — Decretum 16 Iun. 1710, de Matrimonio; — Encyclica, die 26 Ian. 1716, de Monialibus; — Encyclica, die 29 Iunii 1716, de Monialibus.

CLEMENS XII, natione Italus, patria Romanus, Cardinalis, electus est Papa an. 1730. Vindicavit populum a multis subsidiis, et illos qui sub Benedicto XIII cum fraude rem publicam administraverant puniit. Romanis desideratissimus obiit 1740. Edidit const. incip. *Alias pro parte dilecti*, 20 Decemb. 1738, vid. verb. Immunitas; — *Apostolatus officium*, vide verb. Papa; — *Apostolicae providentiae officio*, vid. verb. Gratia, Praedicatorum ordo; — *Apostolicae servitutis officium*, vide verb. Capuccini; — *Circumspecta*, vide verb. Electio; — *Cum sicut*, vide verb. Medicus, Regularis professio; — *Ex quo*, vide verb. Bannitus; — *Illius vices*, vide verb. Confessarius; — *In supremo*, Februar. 1734, vide verb. Arma; — *Nos volentes*, vide verb. Conclavista; — *Pastorale officium*, Ian. 1731, vid. verb. Cardinales, Limina; — *Quoniam in exercitiis*, vid. verb. Cappellanus militum; — *Romanus Pontifex*, Apr. 1732, vide verb. Confraternitas, Oracula vivae vocis, Privilegium, Regulares; — *Sedes Apostolica*, vide verb. Haereticus; — *Tra le molte angustie*, 9 Decembris, vide verb. Ludus; — *Volentes Ecclesiam*, vide verb. Altare privilegiatum.

CLEMENS XIII, natione Italus, patria Venetus, primum protonotarius apostolicus, Rotae auditor, Episcopus Patavinus et Cardinalis, Papa electus est anno 1758. Illo regnante et quamvis renitente, Iesuitae ex Hispania, Lusitania, Gallia et Neapoli expulsi fuerunt. Maxima pietate, moribus integerrimis, indolis amoenitate, optimoque animo et iudicio conspicuus fuit. Repentina morte ictus, obiit anno 1769. Edidit constitut. incip. *Ad perpetuum*, vide verb. Conservatores; — *Appetente*, vide verb. Quadragesima; — *Cum primum*, 17 Sept. 1759, vide verb. Clericus; — *Gravissimum*, vide verb. Surripientes; — *Inter caetera*, vid. verb. Benedictio; — *Le sacre vergini*, 30 Iun. 1759, vid. verb. Moniales; — *Venimus in altitudinem maris*, 11 Septembris 1758, vide verb. Iubilaeum.

CLEMENS XIV, natione Italus, patria Ariminensis, ordinis Minorum, theologiae professor, consultor S. Officii, Cardinalis a Clemene XIII creatus, ad summum pontificium anno 1769 pervenit. Sollicitationibus obsessus, ordinem Societatis Iesu ad perpetuum delevit bulla edita 21 Iul. an. 1773, quae incipit: *Dominus ac Redemptor*. Brevi post tempore, studiis moeroreque consumptus interiit anno 1774. Plures promulgavit constitutiones incip. *Si avete*, vide verb. Alimenta; — *Cum primum*, Iun. 1770, vide verb. Auditor; — *Dominus ac Redemptor*, 21 Iul. 1773, vide verb. Iesu Societas; — *Gravissimis ex causis*, 13 Aug. 1773, vid. verb. Iesu Societas; — Exstat insuper eius decretum editum 18 Iunii 1773, vide verb. Missa.

COELESTINUS II, natione Italus, patria Tifernas, defuncto Innocentio XI, Papa electus est, die 25 Septemb. an. 1143. Per quinque menses sedem pontificalem occupavit, et obiit. Ediderat bullam incipien. *Si mansuetudo*, Ianuar. 1144, vide verb. Religiones regulares.

E

EUGENIUS III, natione Italus, patria Pisanus, sub S. Bernardo monachus Cisterciensis, summum pontificium obtinuit anno 1145. Propter civiles discordias Roma egressus, Lutetiam et deinde monasterium Cla-

raevallense adiit, et cum Romam repeteret, decessit in Italia, anno 1153. Humilitate, doctrina et pietate eminebat; cui S. Bernardus scripsit libros *De consideratione*. Varia decreta, epistolas et constitutiones concinnavit quas inter const. incip. *Sacrosancto*, vide verb. Religiones regulares.

EUGENIUS IV, natione Italus, patria Venetus, primum canonicus regularis congregationis S. Gregorii in Alga, Episcopus Senensis, Cardinalis creatus a Gregorio XII, defuncto Martino V electus est Papa an. 1431, eodem tempore quo inciperet Concilium Basiliense. Ecclesiam inter occidentalem et orientalem pacem conciliare frustra enixus est. Concilio Basileensi contra Papam reluctante, Papaque Concilium dissolvere conante, schisma ortum est, et Amedaeus VIII, dux Sabaudiae, antipapa electus est. Cum Romae Concilium transtulisset Eugenius, ob. an. 1447. Charitate erga pauperes conspicuus fuit. Edidit const. incip. *Divina*, vid. verb. Sensus; — *Etsi quilibet*, vide verb. Votum; — *Excellentissimum*, vide verb. Indulgentia; — *Fide digna*, vide verb. Eucharistia; — *In eminenti*, vide verb. Cardinales; — *Inter curas*, vide verb. Religiones regulares; — *Laetentur*, vid. verb. Ecclesia; — *Non mediocri*, vid. verb. Cardinales, Oratorium; — *Ordinis tui*, Febr. 1446, vide verb. Ieiunium, Moniales; — *Super gregem*, vid. verb. Religiones regulares; — *Summa divinae bonitatis*, vide verb. Religiones regulares; — Edidit etiam pridie Kal. Iul. 1436 bullam Benedictinis Casinensibus, vide verb. Matrimonium.

G

GELASIUS II, natione Italus, patria Caietanus, cancellarius Ecclesiae Romanae et Cardinalis, electus est Papa an. 1118. Sub illius pontificatu, ab Henrico V, Germaniae imperatore, Archiepiscopus Pragensis electus est antipapa sub nomine Gregor. VIII. Roma egressus, Gelasius Caietam adiit, exindeque in Conc. contra antipapam et Henricum excommunicationis bullam fulminavit. Postea ad Gallias transiens Viennae convocavit Concilium. Apud monasterium Cluniacense ob. an. 1119. Plures vitas SS. Martyrum scripserat. Edidit constitut. *Valde*, vide verb. Concilium; — Epistolam Coelestino Episcopo, incip. *Sciturus visitatoris*, vide verb. Cardinales.

GREGORIUS MAGNUS (S.), natione Italus, patria Romanus, primum urbis Romae praetor et unus ex septem diaconis, nuntius apostolicus, a secretis Pelagio, electus est Papa anno 590. Ad firmandam fidem disciplinamque tuendam plurima Romae congregavit Concilia, et divinum Officium reformavit. Cantum quoque correxerat. Annis et laboribus consumptus migravit ad coelos anno 604. Vir zelo propagandae fidei conspicuus, charitate, humilitate, litteris et scientia emicuit. Varia concinnavit opera, scilicet: — *Pastorale*, *Homilias*, *Moralia in Iob*, et *Epistolas*... Citatur in theologia Ferraris constitutio huius Papae, *Ex quo Delectus*, vid. verb. Miles.

GREGORIUS IX, natione Italus, patria Ananiensis, Cardinalis Episcopus Ostiensis, Honorio III defuncto, ad summum pontificium electus est anno 1227. Hic Papa novam adversus Saracenos expeditionem praedicare decrevit, qua de occasione cum Friderico II, per longum tempus illi dissidia fuerunt. Zelo propagandae fidei insignis fuit, et ob. an. 1241. Multas scripserat epistolas et varias constitutiones quas inter: *Cuius iuxta testimonium veritatis*, vide verb. Papa; — *Cum dicat Dominus*, vide verb. Cultus sanctorum; — *Devotionis vestrae*, vide verb. Religiones regulares; — *Excommunicamus*, vide verb. Denuntiatio, Fides; — *Per Romani*, vide verb. Regulares; — *Piae postulatio voluntatis*, vid. verb. Religiones regulares; — *Pio vestro collegio*, vid. verb. Officium; — *Qua confusio habitus*, vide verb. Habitus; — *Regularem vitam*, vid. verb. Interdictum. Exstat eiusdem Decretalis ad verb. Cancellaria.

GREGORIUS X, natione Italus, patria Placentinus, archidiaconus Leodiensis, electus est Papa anno 1271. Ad eradicandum Graecorum schisma exstirpandaque vitia et errores, Concilium oecumenicum convocavit Lugduni, anno 1274. Cardinales includi in conclavi, quoadusque Papa eligeretur, decrevit; amore disciplinae, pietate et scientia insignis ob. an. 1276. Varias scripsit epistolas et const. incip. *Licet Canon*, vid. verb. Beneficium; — *Ubi periculum*, vid. verb. Cardinales.

GREGORIUS XI, natione Gallus, patria Lemovih, Clementis Papae VI nepos et Cardinalis, vir meritis et doctrina clarus, electus est Papa, anno 1370, aetatis vero 40. Christianos inter principes pacem stabilivit; ad pristinam disciplinae severitatem religiosos revocavit ordines et sedem pontificalem Romae restituit. Obiit anno 1378. Varias scripsit litteras et constituit. incip. *Admodum*, vide verb. Inquisitio; — *Cupientibus*, vide verb. Religiones regulares; — *Virtute conspicuos*, vide verb. Habitus.

GREGORIUS XII, natione Italus, patria Venetus, Cardinalis creatus ab Innocentio VII, ad summum pontificium erectus est anno 1406, tempore quo schisma omnium terribilissimum foedissime dilacerabat Ecclesiam. Cum Benedicto XIII antipapa Gregorius contendebat; unus et alter in Concilio Pisano depositi fuerunt anno 1417, et Alexander V electus est in eodem Concilio. Gregorius cessit in Concilio Constantiensi anno 1417, et ob. eodem anno 1417: Benedictus vero XIII umbratilem dignitatem ad obitum usque retinuit, scilicet ad annum 1423. Edidit const. incip. *Illis*, Iul. 1406, vide verb. Religiones regulares; — *Sacrum*, vide verb. Religiones regulares.

GREGORIUS XIII, natione Italus, patria Bononiensis, defuncto Pio V electus est Papa, anno 1572. Multis Romam decoravit aedificiis; Bani doctrinam anathematizavit; sancti Basilii restituit ordinem; Henrico V adversus Calvinistas dimicanti, tum hominum, tum pecuniae praesidia ministravit. Vir utroque iure versatissimus, scientia et amoenitate insignis, magnis impensis Calendarium reformavit. Praeterea edidit decretum Gratiani, notis doctissimis exornatum. Ob. an. 1586, aetatis suae 83. Edidit constituit incip. *Ad excitandum*, 10 Apr. 1580, vid. verb. Indulgentia; — *Ad Romani*, vid. verb. Exsecutor; — *Ad tollendum*, vid. verb. Absolvere, Confessarius, Duellum; — *Aequum reputamus*, vide verb. Conservatores; — *Alias pia memoriae*, vide verb. Hebraeus, Medicus; — *Antiqua Iudaeorum*, vide verb. Hebraeus, Inquisitio; — *Apostolicae Sedis*, vide verb. Alienatio; — *Ascendente Domino*, vid. verb. Dominium, Excommunicatio, Matrimonium, Novitatus, Religiones regulares, Votum; *Benedictus*, 22 Jun. 1580, vide verb. Religiones regulares; — *Circumspecta*, vid. verb. Hierosolymitani milites; — *Consueverunt*, vide verb. Naufragium; — *Consuevit*, vid. verb. Poena; — *Cogit*, vide verb. Religiones regulares; *Controversia*, vid. verb. Hierosolymitani milites, Vocatio; — *Cum ab ipso pontificatu*, vid. verb. Excommunicatio; — *Cum alias nonnulli*, vide verb. Excommunicatio; — *Cum interdum*, vide verb. Processiones; — *Cum nihil magis*, 1 Jun. 1580, vide verb. Recursus; — *Cum officio*, vide verb. Medicus; — *Decet Romanum Pontificem*, vide verb. Oratorium, Votum; — *De decimis*, vide verb. Decimae; — *Deo sacris*, vide verb. Moniales, Quae-stuarii, Tertiarii; — *Dubiti*, vide verb. Clausura, Suspendium; — *Ex benignae Sedis*, vide verb. Excommunicatio, Privilegium; — *Ex incumbenti*, vide verb. Alienatio; — *Exposcit debitum*, vide verb. Abbatissa, Confraternitas, Praecedentia; — *Humano vix iudicio*, Ianuar. 1584, vide verb. Beneficium, Resignatio; — *In Ecclesiis*, vide verb. Beneficium; — *In supereminenti*, vide verb. Conservatores; — *In suprema*, vide verb. Matrimonium; — *In tanta rerum et negotiorum mol-*, vide verb. Campana, Oracula vivae vocis; — *Inter Apostolicas*, vide verb. Excommunicatio, Feudum, Interdictum; — *Nihil in unaquaque*, 17 Apr. 1574, vide verb. Propositiones damnatae; — *Non sine gravi*, vide verb.

Excommunicatio; — *Officii nostri partes*, vide verb. Confessarius, Electi a religione, Inquisitio, Missa, Poena, Spolium; — *Omni cerae*, vide verb. Agnus Dei; — *Omni certe studio*, vide verb. Excommunicatio; — *Pia mater*, 22 Jun. 1580, vide verb. Hebraeus, Religiones regulares; — *Pium et utile*, vide verb. Interstitiae, Ordo; — *Provisionis nostrae*, 29 Ianuar. 1579, vid. verb. Lex, Propositiones damnatae; — *Quam uberes*, 5 Apr. 1580, vid. verb. Indulgentia; — *Quaecunque*, vide verb. Processiones; — *Quod proposuisti*, vide verb. Divortium; — *Quo magis*, vide verb. Privilegium; — *Quoniam nostro*, vide verb. Appellatio, Poena, Visitare; — *Quoniam saepe contingit*, vide verb. Neophyti; — *Salvatoris*, vide verb. Ecclesia; — *Sancta mater*, vide verb. Praedicare; — *Sanctissimus*, vide verb. Cardinales, Fidei professio; — *Tanta*, vide verb. Bannitus; — *Ubi gratiae*, vid. verb. Conventus, Excommunicatio, Moniales; — *Vices eius*, vide verb. Neophytus. — Praeterea edidit decretum de Immaculata Conceptione B. M. V., hoc verbum vid. — Et privilegium concessum Hispaniae die 25 Jun. an. 1576, vide verb. Matrimonium.

GREGORIUS XIV, natione Italus, patria Mediolanensis, Urbani VII defuncti loco suffectus est an. 1590. Henricum IV e throno Galliae arcere conatus est. Vir erat insignis zelo propagandae fidei, prudentia, sobrietate aliisque virtutibus. Desideratissimus Romanis ob. an. 1591. Edidit const. incip. *Aequum reputamus*, vide verb. Confirmatio; — *Beati Francisci*, vide verb. Religiones regulares; — *Cum alias monasteriis*, vid. verb. Immunitas ecclesiastica; — *Cum alias nonnulli*, Iunii 1591, vide verb. Absolvere, Assassinium, Confessarius, Grassator, Haereticus, Immunitas ecclesiastica, Incendiarii, Raptor, Vis; — *Illius qui*, vide verb. Privilegium; — *Onus apostolicae*, vide verb. Ordo; — *Romanus Pontifex*, vide verb. Feudum, Ordo, Religiones regulares, Spolium; — *Sanctissimus*, vide verb. Birretum, Habitus; — *Sedes Apostolica*, vide verb. Abortus, Aromataria, Excommunicatio; — *Ut ea quae ad religionis propagationem*, vide verb. Religiones regulares.

GREGORIUS XV, natione Italus, patria Bononiensis et Archiepiscopus, Cardinalis creatus a Paulo V, electus est Papa an. 1621. Congregationem Propagandae Fidei instituit, Parisiensem Episcopum ad Metropolitanam dignitatem exivit. Amoenitate, zelo, charitate erga pauperes et scientia eminuit; ob. an. 1623. Edidit constituit. incip. *Aeterni Patris*, — vide verb. Accusare, Confessarius, Papa; — *Alias a felicitis*, 13 Aug. 1622, vide verb. Cardinales, Praecedentia, — *Apostolici muneris sollicitudo*, vide verb. Regulares; — *Cum alias*, 17 Aug. 1622, vide verb. Conventus, Ecclesia; — *Decet Romanum Pontificem*, vide verb. Accusare, Cardinales; — *Inscrutabili*, vide verb. Abbatissa, Administratio, Appellatio, Approbatio, Confessarius, Congregationes, Iubilaeum, Moniales, Praedicare, Regulares, Visitare; — *Honor laudis*, 23 Apr. 1622, vide verb. Ecclesia; — *Quanta Christianae*, vide Privilegium; — *Romanus Pontifex*, 2 Jun. 1622, vide verb. Conclavista, Matrimonium; — *Sanctissimus*, vide verb. Conservatores, Regulares; — *Sedes Apostolica*, vide verb. Adulterium; — *Splendor paternae gloriae*, vide verb. Indulgentia, Iubilaeum; — *Universi dominici gregis*, vide verb. Approbatio, Confessarius, Denuntiatio, Inquisitio, Moniales, Regulares, Sollicitatio ad turpia. Edidit etiam, die 24 Sept., Decretum de Missa, et 19 Nov. 1622, Breve de Novitiatu, et aliud Breve de Immaculata Conceptione B. M. V.

GREGORIUS XVI, natione Italus, patria Venetus, ordinis S. Benedicti, theologiae professor et lector emeritus, procurator generalis et abbas, Propagandae fidei et Inquisitionis consultor, purpura indutus anno 1826, electus est Papa anno 1831. Doctrinam damnavit Menesianam; inter sanctos ascripsit Alphonsum Liguorium. Propagandae fidei studiosissimus ob. an. 1846. Scripsit librum, cui titulus: *Triumphus S. Sedis et Ecclesiae*. Edidit bullam canonizationis S. Alphonsi Liguorii, vid.

verb. Opinio probabilis; — aliam constitut., 10 Novemb. 1834, vide verb. Congregationes.

H

HONORIUS III, natione Italus, patria Romanus, defuncto Innoc. III, electus est Papa an. 1216. Ordinem Praedicatorum et Carmelitarum confirmavit. Expeditiones sacras adversus Mahumetanos praedicari iussit. Primus in canonizatione sanctorum concessit indulgentias; pro tempore quo vixit doctissimus erat et scripsit opus praenotatum: — *Coniurationes adversus principem tenebrarum et angelos eius*. Ob. an. 1227. Edidit const. incip. *Has leges*, vide verb. Bannitus; — *Religiosam vitam*, vide verb. Religiones regulares; — *Solet annuere*, vide verb. Religiones regulares; — *Ut vivendi*, vid. verb. Religiones regulares.

HONORIUS IV, natione Italus, patria Romanus, ad summum pontificium pervenit anno 1285, vir zelo tuendae Ecclesiae et Terrae sanctae recuperandae insignis, ob. an. 1287. — Edidit const. incip. *Exhibita*, vide verb. Haereticus.

I

INNOCENTIUS III, natione Italus, patria Ananien-sis, Coelestino III defuncto, Papa electus est an. 1198, aetatis suae 37. Illo regnante, habitum est Conc. Lateranense IV, Oecumenicum XIII, anno 1215. Sanctus Dominicus ordinem Praedicatorum, et S. Franciscus ordinem Minorum instituit. Scientia, zelo et virtutibus clarus ob. an. 1216. Varia concinnavit opera, scilicet: *De contemptu mundi*, sive *De miseria humanae conditionis*; *Epistolas*; *Veni sancte Spiritus*, et forsitan, *Stabat Mater dolorosa*. Edidit const. incip. *Accedens*, vide verb. Moniales; — *Ad nostram*, vide verb. Bannitus; — *Antiqua*, vide verb. Cardinales; — *Cum Marthae*, vide verb. Canon Missae; — *De consecratione Ecclesiae*, vide verb. Coemeterium; — *De sepulturis*, vide verb. Coemeterium; — *Nuper de sententia excommunicationis*, vide verb. Censura; — *Operante*, an. 1209, vide verb. Religiones regulares; — *Per venerabilem*, vide verb. Cardinales; — *Praeterea*, vide verb. Moniales; — *Quod Dei timorem*, vide verb. Concursus.

INNOCENTIUS IV, natione Italus, patria Genuensis, a Gregorio IX purpura indutus, defuncto Coelestino IV electus est Papa anno 1243. Multae fuerunt illi dissidiae cum Friderico II, imperatore Germaniae. Ob. an. 1254. In iuris scientia versatissimus, cognominatus est *Pater iuris*. Concinnavit opus, cui titulus est: *Apparatus super Decretales*. Edidit const. incip.: *Ad exstirpanda*, 1252, vide verb. Haereticos; — *Ad exstirpanda*, vide verb. Inquisitio; — *Beata Clara*, vide verb. Ieiunium; — *Exigit*, vide verb. Interdictum; — *No-verit universitas*, vide verb. Denuntiatio, Fides; — *Quando studiosius*, vide verb. Religiones regulares; — *Quia confusio habitus*, vide verb. Habitus, Inquisitio; — *Sicut bonus pastor*, vide verb. Resignatio; — *Solet annuere*, 16 Septembris 1253, vide verb. Ieiunium, Religiones regulares; — *Sub catholicae*, vide verb. Calix.

INNOCENTIUS V, patria Sabaudus, ordinis Praedicatorum, Lugdunensis Archiep. et Card., electus est Papa an. 1276 et migravit ad Dominum eodem anno. Scripsit: — *Notas in Epistolas S. Pauli* — *Commentaria in quatuor libros Sententiarum*. — Edidit constitut. incip. *Volentes*, ad verb. Conservatores.

INNOCENTIUS VII, natione Italus, patria Aprusiensis, tempore quo schisma saeviebat, scilicet anno 1404, a Cardinalibus obedientiae Bonifacii IX electus est Papa. Expulsus a rege Neapolitano, postea vero revocatus fuit et ob. an. 1406. Iurisconsultus doctus habetur. Edidit bullam incip. *Provenit*, vide verb. Approbatio.

INNOCENTIUS VIII, natione Italus, patria Genuensis, Cardinalis Episcopus Melphensis, electus est Papa 1484. Ob. an. 1492. Edidit constitut. incip. *Aprime*, vide verb. Auditor; — *Circumspecta*, vide verb. Auditor; — *Cum sicut*, vid. verb. Excommunicatio; — *Dilectus*, vide verb. Moeresis, Inquisitio; — *Inscrutabilis*, vide verb. Inquisitio; — *Inter innumera*, 1489, vide verb. Immaculata Conceptio B. M. V.; — *Licet*, vide verb. Bannitus; — *Summis*, vide verb. Inquisitio, Superstitio. Scripsit etiam epistolam incip. *Olim felicitis*, die 3 Februar. 1486, vide verb. Placitum regium.

INNOCENTIUS IX, natione Italus, patria Bononiensis, adfuit Conc. Tridentino, creatus est Cardinalis a Gregorio XIII et electus Papa anno 1591. Per duos menses tantum sedem pontificalem occupavit. — Edidit constitutionem incip. *Quae ab hac S. Sede*, vide verb. Feudum.

INNOCENTIUS X, natione Italus, patria Romanus, ad summum pontificium pervenit an. 1644, aetatis suae 72. Quinque lansenii propositiones, die 31 Maii 1653, damnavit. Ob. anno 1655. Amore iustitiae, sobrietate et animi firmitate insignis erat. Edidit const. incip. *Ad propagandam*, vide verb. Novitiatus, Regularis professio; — *Alias a nobis*, vide verb. Conservatores; — *Alias pro parte*, vide verb. Matrimonium; — *Cum iuxta*, vide verb. Cardinales; — *Cum nuper ad notitiam*, 6 Octobr. 1643, vide verb. Festa; — *Cum occasione*, vide verb. Gratia; — *Cum sicut accepimus*, 15 Maii 1648, vide verb. Approbatio, Confessarius, Conservatores, Regulares, Tabacum; — *Devotum maiori*, vid. verb. Iesu Societas; — *Etsi ea*, vide verb. Cardinales, Familiaris; — *Ex iniuncto*, vide verb. Sepultura; — *Exponi nobis*, 1645, vide verb. Confessarius; — *Instaurandae regularis disciplinae*, Octobr. 1652, vide verb. Conventus, Ecclesia; — *In supremo*, vide verb. Feudum; — *Inter caetera*, vide verb. Simonia, Vita communis; — *Nuper*, vide verb. Electio; — *Quia pietas*, vide verb. Cultus sanctorum; — *Quo die*, vide verb. Poena; — *Salvatoris*, vide verb. Eleemosyna, Limina; — *Sub poena*, vide verb. Cardinales; — *Ut in parvis*, vide verb. Canonatus, Cardinales, Concilium, Conventus; — *Zelo domus Dei*, vide verb. Pax.

INNOCENTIUS XI, natione Italus, patria Novocomen-sis, post Clementis X mortem, electus est Papa, an. 1675. Fuerat prius miles. De iuribus regalibus cum Ludovico XIV Galliarum rege contendit et illis qui beneficia obtinuerant post congregationes cleri Gallicani an. 1681 et 1683 habitas, bullas denegavit. Quietistarum damnavit errores. Recto iudicio ingenioque perspicaci praeditus erat, Ob. an. 1689. Edidit const. incip. *Ad nostri apostolatus auditum*, vide verb. Fur; — *Alias felicitis*, vide verb. Indulgentia; — *Alias postquam*, 4 Maii 1688, vide verb. Missa, Syndicus; — *Alias pro parte*, 23 Septemb. 1659, vide verb. Altare privilegium, Conservatores, Gratia, Iubilaeum; — *Circumspecta sedis*, 7 Febr. 1677, vide verb. Pensio; — *Coelesti pastor*, Decemb. 1687, vide verb. Propositiones damnatae; — *Coelestium munera*, 12 Mart. 1688, vide verb. Indulgentia; — *Cum ad aures*, vide verb. Approbatio, Eucharistia; — *Cum sicut accepimus*, 16 Septembris 1680, vide verb. Libri prohibiti; — *Dum sicut nobis*, 26 Febr. 1687, vide verb. Libri prohibiti; — *Exponi nobis*, vide verb. Confraternitas, Conventus, Exsecutor; — *Inter gravissima*, vide verb. Electio, Minoritas; — *Pro meliori*, vide verb. Novitiatus; — *Redemptoris*, vide verb. Indulgentia; — *Sua nobis*, vide verb. Processiones; — *Sollicitudo pastoralis officii*, vid. verb. Electio, Legatum, Syndicus, Votum. Praeterea edidit die 10 Decembr. 1678, Taxam communiter dictam *Innocentianam*, vid. verb. Moniales; — *Decretum incip. Delatae saepius*, 7 Mart. 1678, vide verb. Indulgentia; — *Decretum 2 Mart. 1679*, vide verb. Gratia; — *Edictum*, 10 Octobr. 1681, vide verb. Coma fictitia; — Varias etiam damnavit propositiones, die 2 Martii 1679, 9 Mart. 1679, 11 Mart. 1680, vide verb. Acce-

ptio personarum, Adulterium, Cadaver, Confessarius, Coniuges, Conscientia, Delectatio morosa, Detractio, Exsecutor, Fides, Ieiunium, Iubilaeum, Iudex, Iuramentum, Lex, Ludus, Luxuria, Mater.

INNOCENTIUS XII, natione Italus, patria Neapolitanus, in Ecclesia summa cum prudentia primis muneribus functus est, et mortuo Alexandro VIII, loco eius suffectus est anno 1691. Invitus percelebrem damnavit librum, cui titulus: *Maximes des saints*. Magna charitate erga pauperes emicuit ita ut eos nepotes suos vocaret. Multa instituit xenodochia et decessit an. 1700, aetatis suae 86. Edidit const. incip. *Alias a felici*, vid. verb. Electio; — *Auditores Rotae*, vid. verb. Auditor; — *Commissae nobis*, vide verb. Indulgentia; — *Cum alias ad apostolatus*, 12 Mart. 1699, vide verb. Propositiones damnatae; — *Cum ob sacri*, 21 Aug. 1699, vide verb. Indulgentia; — *Cum sicut non sine*, 19 Aprilis 1700, vide verb. Bulla cruciatae, Confessarius; — *Debitum pastoralis officii*, 11 Maii 1694, vide verb. Indulgentia, Votum; — *Debitum pastorale*, 4 Aug. 1698, vide verb. Congregationes, Habitus; — *Ecclesiae catholicae*, 22 Sept. 1695; vide verb. Electio, Episcopus; — *Inscrutabili*, vide verb. Spolium; — *Nuper a Congregatione*, 13 Decembr. 1697, vide verb. Conventus, Ecclesia; — *Nuper a Congregatione*, 24 April. 1699, vide verb. Missa, Moniales, Simonia, Utensilia; — *Pontifex*, vide verb. Indulgentia; — *Romanus Pontifex*, vide verb. Cardinales, Sedes vacans; — *Sacerdotalem*, vide verb. Simonia; — *Salvatoris et Domini nostri*, vid. verb. Eleemosyna; — *Speculatores domus Israel*, 20 Augusti 1699, vide verb. Episcopus, Familiaris, Interstitia, Privilegium; — *Sua nobis*, Ianuar. 1695, vide verb. Indulgentia. Praeterea promulgavit edictum die 20 Novembr. 1691, vide verb. Coma fictitia; — Edictum die 23 Decembr. 1697, vid. verb. Missa; Edictum die 31 Martii 1699, vide verb. Coma fictitia; — *Breve*, die 21 Augusti 1699, vide verb. Iubilaeum.

INNOCENTIUS XIII, natione Italus, patria Romanus, Clementi XI successit anno 1721, et ob. 7 Martii 1724. Edidit constitutiones sequentes: *Apostolici ministerii*, 13 Maii 1723, vide verb. Altare privilegium, Missa, Oratorium, Ordo, Titulus. — *Dudum*, 5 Iulii 1723, vide verb. Praecedentia; — *Emanarunt nuper*, 24 Aug. 1722, vide verb. Parochus; — *Ex iniuncto*, vide verb. Hebraeus; — *In supremo*, vide verb. Moniales, Ordo; — *Nuper sacrae*, 5 Iun. 1721, vide verb. Indulgentia; — *Quamvis ecclesiarum*, vide verb. Vicarius apostolicus; — *Supremo*, vid. verb. Confessarius; — *Universalis Ecclesiae regimini*, vide verb. Electio.

J

JOANNES XII, natione Italus, patria Romanus, ad summum pontificium pervenit an. 966. Primus alio nomine post electionem appellatus fuit. Depositus in Concilio Romae habito, in quo electus est Leo VIII, sua vice, aliud convocavit Concilium, in quo ipse Leo VIII depositus est, Romam rediit ex qua egressus fuerat et anno 964 interiit. Exstat hujus Papae Extravagans incip. *Sancta Romana*, ad verb. Excommunicatio.

JOANNES XV, aliis XVI, natione Italus, patria Romanus, post obitum Bonifac. VII antipapae, et Joannis XIV, Papa electus est. Udalicum, Augustae Vindellicorum Pontificem inter sanctos ascripsit die 3 Februar. 993, et haec canonizatio prima solemnis acta est. Pacem inter principes Christianos stabilire conatus est, et ob. an. 996. Illo regnante, Russi religionem amplexi sunt Christianam. Edidit const. incip. *Unica*, vid. verb. Cardinales.

JOANNES XXII, natione Gallus, patria Cadurcensis, primum praeceptor filii regis Neapolitani, a Clemente V anno 1312 creatus Cardinalis, electus est Papa an. 1316. Plurimos episcopatus apud Gallos erexit, et ob. Avenione, an. 1334. Vir sobrietate, amore studii et perspicaci ingenio conspicuus. Varia concinnavit opera,

praesertim de medica arte, scilicet *Thesaurum pauperum* — *Ad sanitatem servandam consilia* — *Epistolae*.... Edidit const. incip. *Antiquae*, vide verb. Coniuges, Coniugium, Divortium, Moniales; — *Exsecrabilis*, vide verb. Beneficium, Vicarius parochialis; — *Exigit*, vide verb. Falsum; — *Gloriosam*, vide verb. Ecclesia; — *Licet iuxta*, vide verb. Propositiones damnatae; — *Prodiens*, vide verb. Falsum, Ius, Iustitia; — *Ratio iuris*, vide verb. Auditor; — *Redemptionem*, vide verb. Ecclesia; — *Supra*, vide verb. Superstitio; — *Suscepti regiminis, ne sede vacante*, vide verb. Interdictum. Praeterea multae extravagantes illi tribuuntur, scilicet: *Ad conditorem*, vide verb. Dominium, Syndicus; — *Ad regimen*, vide verb. Jus, Iustitia; — *At quae devoto*, vid. verb. Matrimonium; — *Copiosus*, vide verb. Arma; — *Cum ad sacrosancta*, vide verb. Cancellaria; — *De furtis*, vide verb. Monitorium; — *De officio custodis*, vide verb. Oratorium; — *Quia quorundam*, vid. verb. Dominium; — *Quorundam*, vide verb. Religionem regulares, Votum; — *Vas electionis*, vide verb. Poenitentia.

JULIUS II, natione Italus, patria Savonensis, a Sixto IV Cardinalis creatus an. 1471, electus est Papa anno 1503. Illo regnante, habitum est Concil. Pisanum et Conc. Lateranense. Arte militari peritissimus, cum Germanis, Gallis dimicavit. Magnis impensis templum S. Petri extruxit, et ob. an. 1513. Edidit const. incip. *Ad statum prosperum*, 1511, vide verb. Immaculata Conceptio B. M. V.; — *Alias ad supplicationem*, 1 Iun. 1509, vide verb. Indulgentia; — *Cum homines*, vide verb. Bannitus; — *Cum tam divino*, vide verb. Excommunicatio; — *Decet*, vid. verb. Familiaris, Vicarius apostolicus; — *Etsi ad universos*, vide verb. Votum; — *Exponi nobis fecisti*, vide verb. Absolvere, Excommunicatio; — *Exposuisti nobis*, vide verb. Appellatio; — *Licet*, vide verb. Conventus; — *Liquet nobis*, vide verb. Congregationes; — *Quia nihil*, vide verb. Bannitus; — *Rationi congruit*, vide verb. Excommunicatio; *Regis pacifici*, vide verb. Duellum; — *Romani Pontificis*, vide verb. Bannitus, Oracula vivae vocis; — *Sacrosanctae*, vide verb. Concilium; — *Suscepti regiminis*, vide verb. Appellatio, Concilium; — *Virtute conspicuus*, vide verb. Excommunicatio.

JULIUS III, natione Italus, patria Aretinus, Cardinalis creatus anno 1536, praefuerat Conc. Tridentino, Paulo III regnante, quod, post suam ad summum pontificatum promotionem, anno 1550, iterum constituit; sed deinde illud dissolvit. Cardinalium et praelatorum ad reformandam Ecclesiam Congregationem instituit anno 1553. Ob. 1555, aetatis suae 64. Edidit const. incip. *Cum meditatio*, vide verb. Libri prohibiti; — *Cum sicut*, vide verb. Bannitus; — *Cum sint*, vide verb. Duellum; — *Cupientes et alma*, vide verb. Beneficiarius; — *Dudum ex certis*, vide verb. Spolium; — *In multis*, vide verb. Blasphemia; — *Licet a diversis*, vid. verb. Inquisitio; — *Officii*, vide verb. Capuccini; — *Sanctissimus*, vid. verb. Beneficium.

L

LEO IV (S.), natione Italus, patria Romanus, electus est Papa anno 847, contra Mahumetanos Romam obsidentes fortiter dimicavit, illos fugavit et redegit in servitutum. Urbem innumeris decoravit aedificiis et virtutibus insignis ob. an. 855. Edidit const. incip. *De cura pastoralis*, vide verb. Missa.

LEO IX (S.), natione Germanus et Episcopus Tullensis, electus est Papa anno 1049. Plurima tum in Gallia, tum in Italia, tum in Germania celebravit Concilia. Simoniam et concubinatum extinguere, Graecorum errorem confutari conatus est. A Normannis in carcerem deiectus, obiit non multo post anno 1054. Vir scientia et virtutibus insignis erat. Scripsit: *Sermones*, *Decretales epistolas*, *Vitam S. Hidulphi*, etc.

Edidit constitut. incipient.: *Ex eo*, vid. verb. Concilium.

LEO X, natione Italus, patria Florentinus, ad summum pontificum electus est anno 1513, aetatis suae 38. Concilium Lateranense convocavit anno 1517; ut basilicam S. Petri peraedificaret orbi praedicandas concessit indulgentias; qua de occasione errores spargere incepit Lutherus, quem die 15 Iun. 1520 et die 5 Ianuar. 1521 anathematizavit. In dissidiis Franciscum I inter et Carolum V exortis, Leo X animo titubavit, nesciens cui faveret, et cum uno et altero vicissim foedera iniit. Interiit anno 1521, aetatis suae 46. Litterarum et artium amore insignis, doctis, praesertim poetis adiumento erat. Edidit constitut. incipient.: *Apostolici regiminis*, vid. verb. Anima, Propositiones damnatae; — *Cum sicut*, vid. verb. Excommunicatio; — *Dudum per nos*, vid. verb. Episcopus, Habitus, Indulgentia, Religiones regulares; *Dum intra mentis arcana*, 9 Decemb. 1516, vide verb. Approbatio, Campana, Eucharistia, Excommunicatio, Habitus, Parochia, Poenitentia, Regulares, Sabbatum, Sepultura, Tertiarii; — *Etsi a summo*, vid. verb. Votum; — *Excelsus*, vide verb. Papa; *Exsurge, Domine*, vid. verb. Absolvere, Confessarius, Ecclesia, Intentio, Laicus, Propositiones damnatae; — *Honestis*, vid. verb. Inquisitio, Superstitio; — *Inhaerendo*, vid. verb. Excommunicatio; — *Intelleximus*, 13 Nov. 1517, vid. verb. Inquisitio, Missa; — *Inter caetera*, vid. verb. Tertiarii; — *Inter multiplices*, vid. verb. Excommunicatio, Montes pietatis; — *Inter sollicitudines*, vid. verb. Excommunicatio, Libri; — *Ite et vos in vineam meam*, vid. verb. Religiones regulares; — *Licet alias*, 7 Septemb. 1517, vid. verb. Excommunicatio, Praecedentia; — *Merentur*, vid. verb. Paramenta; — *Meretur*, vid. verb. Magister; — *Nuper in concilio Lateranensi*, 1 Mart. 1518, vid. verb. Sepultura, Tertiarii; — *Omnes*, vid. verb. Bannitus; — *Pastor aeternus*, vid. verb. Concilium, Pax; — *Quam Deo et hominibus*, vid. verb. Duellum; — *Regimini*, vid. verb. Familiaris; — *Religionis suadet*, vid. verb. Benedictio; — *Romani pontificis*, vid. verb. Appellatio, Excommunicatio; — *Sedis*, vid. verb. Auditor; — *Summi*, vid. verb. Abbreviatores; — *Supernae dispositionis*, vid. verb. Beneficiatus, Blasphemia, Cardinales, Excommunicatio, Officium, Oratorium, Visitare; — *Temerariorum*, vid. verb. Excommunicatio. Praeterea edidit tres constitutiones de Immaculata Conceptione B. Mariae V.; — Breve, die 16 Decemb. 1514, vid. verb. Congregationes; — et bullam Augustianis concessam, vid. verb. Matrimonium.

M

MARTINUS IV, natione Gallus, patria Turonensis, primum custos signorum S. Ludovici, cardinalis, Nicolao III defuncto, electus est Papa anno 1281. Plures contra principes bullas excommunicationis fulminavit, scilicet contra Michaellem Paleologum, et Petrum III, Lusitaniae regem, quem regno spoliavit, in gratiam filii Philippi regis Galliae, post caedem dictam *Vesperae Siciliana*. Obiit die 12 Mart. 1285. Amore veritatis, integritate morum et animi firmitate claruit. Edidit constitut. incipient.: *Exsultantes in Domino*, vide verb. Syndicus.

MARTINUS V, natione Italus, patria Romanus, Ioanne XIII defuncto, post abdicationem Gregorii XII et depositionem Benedicti XIII, summus Pontifex electus est anno 1417. Contra Hussitas bullam edidit et concilio Constantiensi finem imposuit anno 1418. Illo regnante, Clemens VIII a fautoribus Benedicti XIII antipapa creatus est, sed paulo post abdicavit et episcopus Maioricensis a Martino V institutus est. Sic terminatum fuit schisma Occidentis, Concilium Basiliense, post septem annos habiturum, decrevit, sed apoplexia ictus, vitam finit anno 1431, aetatis suae 63. Vir in rebus gerendis dexteritate insignis, unitatem Ecclesiae,

Italiaeque pacem procuravit. Quaedam conscripsit opera, et varias edidit constitut. incipient.: *Ad hoc praecipue*, vide verb. Propositiones damnatae; — *Ad reprimendas*, vid. verb. Excommunicatio; — *Ad vitanda scandala*, vid. verb. Excommunicatio, Haereticus, Minister sacramentorum, Missa; — *Amabiles fructus*, vid. verb. Syndicus; — *In apostolica*, vid. verb. Abbreviatores, Auditor, Campana, Sacerdos; — *Ineffabile sacramentum*, anno 1419, vid. verb. Indulgentia; — *Inter cunctas*, vid. verb. Decimae; — *Piae*, vid. verb. Religiones regulares; — *Romani*, vid. verb. Auditor.

N

NICOLAUS I (S.), natione Italus, patria Romanus, defuncto Benedicto III, electus est Papa anno 858. Quo regnante, erupit schisma Graecorum et Photius fuit anathematizatus. Iste Papa propagandae fidei zelo insignis Bulgaros ad religionem Christianam adduxit et migravit ad Dominum anno 867. De fide, de moribus et disciplina edidit *Epistolas 100*, quas inter *Responsiones* ad consulta Bulgarorum, vid. verb. Matrimonium.

NICOLAUS II, natione Gallus, patria Burgundus, primum Episcopus Florentinus, electus est Papa anno 1058. Sutriense congregavit concilium in quo Benedictus X antipapa depositus est. Illo regnante, aliud Romae habitum est concilium. Ecclesiae Romanae possessiones usurpatae ope Normannorum recuperavit, et non multo post, scilicet anno 1061, migravit ad Dominum. Scripsit epistolas novem de rebus Galliae. Edidit Bullam cuius citatur cap. *In nomine Domini*, vid. verb. Cardinales.

NICOLAUS III, natione Italus, patria Romanus, primum Cardinalis summum obtinuit Pontificium anno 1277. Vir erat insignis zelo propagandae fidei, quippe qui ad Michaellem Paleologum et ad Tartaros missionarios direxit religionem praedicaturos. Virtutem et litteras amabat; scripsit librum cui titulus: *De electione dignitatum*. Apoplexia obiit anno 1280. Inter constitutiones quas emisit, citatur ista: *Exiit qui seminat*, vid. verb. Dominium, Votum.

NICOLAUS IV, natione Italus, patria Asculanus, ordinis Minorum generalis, invitatus Papa electus est anno 1288. Adversus Mahumetas principes Christianos ad bellum incitavit et ad hoc varia congregavit concilia, sed, antequam fines attingeret, morte correptus obiit die 4 Aprilis 1292. Pro tempore quo vixit, non mediocri doctrina instructus erexit universitatem Montis puellarum et varia conscripsit opera, scilicet: *Commentaria in Scripturam Sacram* — *Commentaria in quatuor libros Sententiarum* — *Bullas* non paucas et praesertim in gratiam Minorum. Edidit constitutiones incipient.: *Cum olim*, vid. verb. Religiones regulares — *Noverit universitas*, vid. verb. Denuntiatio — *Supra montem*, vid. verb. Religiones regulares; — *Turbato*, vid. verb. Inquisitio.

NICOLAUS V, natione Italus, patria Sarzanensis, Bononiensis Episcopus, defuncto Eugenio IV, electus est Papa 16 Martii anno 1447. Gavisus est Ecclesiae redditam pacem in voluntaria antipapae Felicis cessione anno 1449, et anno sequenti indulgentiam vulgo dictam Iubilaeum concessit. Illo regnante, Turcae Constantinopolitana potiti sunt urbe et diversis Christianos vexationibus affecerunt, propterea moerore correptus obiit anno 1455. Humaniores litteras colebat et erat doctis adiumento. Multis Romam decoravit aedificiis. Edidit constitut. incip. *Digna reddimur*, vid. verb. Abbatissa; — *Ad sacram Petri Sedem*, Aprilis 1447, vid. verb. Abbatissa.

P

PASCHALIS II, natione Italus, patria Etruscus, primum Cluniacensis monachus, defuncto Urbano II

ad summum erectus est pontificium anno 1099. Guibertum antipapam excommunicavit, et plurima congregavit concilia. Multae de investituris fuerunt illi dissidiae cum Henrico I, Anglorum rege et Henrico IV, Germaniae imperatore, qui captivum in Germaniam adduxit, sed, Papa regressus Romam duo concilia anno 1112 et 1116 celebravit et revocavit quod vi Germaniae imperatori concesserat. Obiit 22 Ianuarii 1118. Quasdam scripsit *Epistolas*, et constit. incip. *Quanto*, vid. verb. Religiones regulares; — Breve incip. *Religiosis desiderius*, vid. verb. Religiones regulares.

PAULUS II, natione Italus, patria Venetus, Cardinalis creatus 1440, electus est Papa anno 1464. Adversus Saracenos bellum gessit; sustulit Simoniam; bona ecclesiastica alienare prohibuit; maximam erga pauperes exercuit charitatem; permulta erexit aedificia; post annum vigesimum quintum Iubilaeum concedi decrevit et obiit anno 1471, aetatis suae 54. Varia concinnavit opera, scilicet: *Tractatum de cancellariae regulis*; — *Epistolas* et *Decreta*, etc. Edidit constitutiones incip.: *Ad Romani Pontificis providentiam*, vid. verb. Beneficium; — *Apostolicae sollicitudinis*, vid. verb. Abbatis; — *Cum in omnibus*, vid. verb. Excommunicatio; — *Cum omnibus*, vid. verb. Suspendio; — *Ineffabilis providentia*, vid. verb. Annus sanctus; — *Licet Ecclesiarum*, vid. verb. Vicarius apostolicus; — *Munera*, vid. verb. Excommunicatio. Eiusdem Papae exstant extravagant. incip.: *Ambitiosae*, vid. verb. Alienatio, Sepultura — *Etsi Dominici gregis*, vid. verb. Iubilaeum.

PAULUS III, natione Italus, patria Romanus, primum Episcopus Ostiensis et Sacri Collegii decanus, post mortem Clementis VII electus est Papa, anno 1534. Concilium oecumenicum decrevit Mantuae celebrandum, quod postea Tridenti in urbem intulit. Neapoli Inquisitionem et Societ. Iesu instituit. Erga Henricum VIII, Angliae regem, maxima prudentia et animi egit firmitate. Obiit anno 1549, aetatis suae 84. Edidit constit. incip. *Accepimus*, vid. verb. Naufragium; — *Ad uberes fructus*, vid. verb. Tertiarii; — *Benignitas apostolicae Sedis consueta*, vid. verb. Confirmatio; — *Cum inter cunctas*, vid. verb. Excommunicatio, Moniales, Votum; — *Cum sicut*, vid. verb. Excommunicatio; — *Exponi*, vid. verb. Religiones regulares; — *In apostolici*, vid. verb. Inquisitio; — *Inter cunctos*, 3 Iunii 1545, vid. verb. Absolvere; — *Licet debitum*, Octobris 1549, vid. verb. Absolvere, Apostasia, Excommunicatio, Haeresis, Inquisitio, Interdictum, Missa, Poenitentia, Parochus, Vicarius apostolicus; — *Postquam*, vid. verb. Eiecti a religione; — *Romani*, vid. verb. Auditor, Spolium; — *Sanctissimus*, vid. verb. Beneficium, Familiaris. Praeterea, edidit decretum in gratiam Societatis Iesu, anno 1549; — aliud decretum 10 Octobris 1541, vid. verb. Clericus; — aliud decretum, anno 1537, vid. verb. Cappuccini; — aliud decretum de Immaculata Conceptione B. M. V., vid. verb. Immaculata Conceptio B. M. V.

PAULUS IV, natione Italus, patria Neapolitanus, Archiepiscopus Theatinus, Summus Pontifex electus est 23 Maii 1555, aetatis suae 80. Cum Ferdinando, Germaniae imperatore et regina Angliae Elisabeth fuerunt illi dissidiae. Adversus omnes haereticos bullam excommunicationis fulminavit. Integritate morum, animi firmitate, scientia Scripturae et theologiae insignis erat. Ordinem Theatinorum instituit et obiit 18 Augusti 1559, aetatis suae 84. Quaedam concinnavit opera sub his titulis: *De symbolo* — *De emendanda Ecclesia* — *Constitutiones Theatinorum*. Edidit constitutiones incipient.: *Cum ex apostolatus officio*, vid. verb. Hebraeus; *Cum nimis absurdum*, vid. verb. Hebraeus; *Cum secundum*, vid. verb. Excommunicatio, Papa; — *Ex clementi*, vid. verb. Syndicus; — *In sacra*, vid. verb. Episcopus; — *Inter caeteras*, vid. verb. Beneficium, Excommunicatio; — *Postquam*, vid. verb. Spolium; — *Romanum Pontificem*, vid. verb. Excommunicatio.

PAULUS V, natione Italus, patria Romanus, Clemente VIII regnante, in Hispania Nuntius et Cardinalis, summum obtinuit pontificium ann. 1605, et Leo-

ni XI successit. Rixae rursum exortae sunt Papam inter et Venetos de iurisdictione saeculari et ecclesiastica; qua de causa Liguria dux et senatus excommunicati, qui, vice sua, Cappuccinos, Theatinos et Iesuitas e regno expulerunt, sed, mediante Henrico IV, Galliae rege, pax restituta fuit. Paulus contestationes diu agitas apud congregationes de auxiliis terminavit. Contra Immaculatam Conceptionem B. M. V. scribere vel praedicare prohibuit. Romam decoravit fontibus aliisque aedificiis. Ad Indiam et Iaponiam delegavit missionarios et in his regionibus novos constituit episcopatus. Zelo propagandae fidei, scientia et pietate insignis, obiit die 28 Ianuarii anno 1621, aetatis suae 69. Edidit constit. incip. *Accepimus*, vid. verb. Hierosolymitani milites; — *Admonemur*, vid. verb. Appellatio; — *Alia per nos*, vid. verb. Appellatio; *Cura Domini gregis*, vid. verb. Propositiones damnatae; — *Dilecte fili*, vid. verb. Confessarius; — *Dum generosos*, vid. verb. Pensio; — *Ex credito*, vid. verb. Confraternitas; — *Eximiae*, vid. verb. Auditor; — *In eminenti*, 17 Aprilis 1606, vid. verb. Beneficiatus, Negotiatio clericalis, Spolium; — *Intuncti nobis*, vid. verb. Privilegium; — *Inter gravissimas*, vid. verb. Excommunicatio; — *Monialium statui*, vid. verb. Moniales; — *Nuper archiconfraternitati*, vid. verb. Confraternitas; — *Pastoralis officii*, vid. verb. Crux; — *Quae salubriter*, vid. verb. Confraternitas; — *Quoniam nemo*, 22 Septembris 1616, vid. verb. Appellatio, Recursus; — *Religiosorum*, vid. verb. Regulares; — *Romani Pontifices*, 1615, vid. verb. Abbreviatores, Cancellaria; — *Romanum decet*, 15 Iulii 1605, vid. verb. Agnus Dei, Confessarius; — *Romanus Pontifex*, 23 Maii 1606, vid. verb. Denuntiatio, Excommunicatio, Indulgentia, Inquisitio, Novitiatus, Regulares; — *Sanctissimus*, vid. verb. Moniales, Simonia; — *Universi agri*, vid. verb. Appellatio, Auditor; — *Universis*, vid. verb. Advocatus.

PELAGIUS II, natione Italus, patria Romanus, post mortem Benedicti I, electus est Papa die 27 Nov. 578. Frustra conatus est ad gym. Ecclesiae reducere Episcopos Venetiae et Istriae qui pro tribus capitulis firmiter stabant. Sub illius pontificatu, Romae dira saevii pestis qua correptus obiit anno 590. Charitate erga pauperes insignis fuit. Decem illi tribuuntur epistolae. Edidit constit. incip. *Manifesto*, vid. verb. Concilium, et Epistolam ad omnes Episcopos directam, vid. verb. Concilium.

PIUS II, natione Italus, patria Senensis, primum a secretis Friderico III, deinde Episcopus Tergestensis et Senensis, creatus est Cardinalis a Calisto III, cui successit, 27 Augusti 1458. Ad bellum gerendum contra Mahumetanos principes christianos impulit. Quo suadente, Ludovicus XI, rex Galliae *Pragmaticam Sanctionem* revocavit anno 1461. Obiit die 19 Augusti 1467. Humanioribus litteris deditus, plura concinnavit opera, quorum praecipua: *De concilio Basiliensi* — *Tractatus cosmographiae*; — *Historia Friderici III*; — *De puerorum educatione*; — *De passione Christi carmen*; — *Historia rerum ubicunque gestarum*, etc. Edidit const. incip. *Ad retinendas*, vid. verb. Homicida; — *Cum ex sacrorum*, vid. verb. Irregularitas, Ordo; — *Cum servare*, vid. verb. Protonotarius; — *Exsecrabilis*, vid. verb. Appellatio, Concilium; — *In minoribus*, vid. verb. Concilium.

PIUS IV, natione Italus, patria Mediolanensis, a Iulio III Cardinalis creatus, Paulo IV defuncto, summum obtinuit pontificium, die 25 Decembris an. 1559. Quo regnante, terminatum fuit Concilium Tridentinum. Romam multis exornavit aedificiis et obiit die 9 Decembris 1565, aetatis suae 66. Edidit const. incip. *Ad eximiae*, vid. verb. Auditor; — *Benedictus Deus*, vid. verb. Appellatio, Declarationes, Excommunicatio; — *Circumspecta*, vid. verb. Hierosolymitani milites, Privilegium; — *Cum nos*, vid. verb. Inquisitio; — *Cum pro munere*, vid. verb. Libri; — *Cum saepius*, vid. verb. Cardinales; — *Cum sicut*, vid. verb. Inquisitio; — *Cum sit nuper*, vid. verb. Confessarius; *Cum tam sa-*

cro sanctum, vid. verb. Auditor, Episcopus; — *Cum vices*, 6 Martii 1562, vid. verb. Archiepiscopus, Poena; — *Decens est*, vid. verb. Negotiatio clericalis, Spolium; — *De salute gregis*, vid. verb. Archiepiscopus, Auditor, Episcopus; — *Divina disponente*, vid. verb. Eucharistia; — *Dominici gregis*, vid. verb. Libri prohibiti; — *Dudum*, vid. verb. Inquisitio; — *Ea, quae a praedecessoribus*, vid. verb. Duellum, Excommunicatio; — *Etsi cuncta*, vid. verb. Homicida; — *Etsi Romanum*, vid. verb. Legatus; — *Grave nimis*, vid. verb. Spolium; — *In eligendis*, vid. verb. Cardinales, Conclavista, Excommunicatio, Papa; — *In eminenti*, vid. verb. Banitus; — *Iniunctum nobis*, vid. verb. Beneficiatus, Canonicius, Fidei professio; — *In sacrosancta*, vid. verb. Fidei professio; — *In suprema*, vid. verb. Episcopus; — *Inter multiplices curas*, vid. verb. Excommunicatio; — *Pastoralis*, vid. verb. Inquisitio; — *Quia in futurum eventibus*, vid. verb. Libri prohibiti; — *Regimini*, vid. verb. Confraternitas; — *Romanum Pontificem*, vid. verb. Beneficium, Interdictum, Simonia; — *Romanus Pontifex*, vid. verb. Inquisitio, Negotiatio clericalis; — *Sacrosancta*, vid. verb. Magister.

PIUS V (S.), natione Italus, ordinis S. Dominici monachus, Episcopus, generalis inquisitor et Cardinalis creatus a Paulo IV, electus est Papa, anno 1566. Ad eradicandos haereticorum errores modis usus est efficacibus, et decreta reformationis in Concilio Tridentino edita iussit applicari; bullam *In coena Domini* per totum orbem promulgari decrevit. Cum Philippo Hispaniae rege et Venetorum duce iniit foedera, ut simul adversus Mahumetanos dimicarent, et magnam victoriam Actii retulerunt. Doctrinam Baii damnavit; Humiliatorum delevit et Cisterciensium reformavit ordinem. Virtutibus insignis, obiit die 1 Maii ann. 1572, aetatis suae 68 et a Clemente XI anno 1712 inter sanctos ascriptus est. Edidit constitutiones incip. *Ad exsequendum*, vid. verb. Beneficium, Congrua, Vicarius pastoralis; — *Ad hoc, nos Deus*, vid. verb. Conservatores; — *Admonet nos*, vid. verb. Excommunicatio, Feudum; — *Ad Romanum*, vid. verb. Affinitas, Matrimonium; — *Attendentes*, vid. verb. Spolium; — *Circa pastoralis officii*, vid. verb. Moniales, Tertiarii; — *Cum alias*, 10 Kal. Iunii 1571, vid. verb. Praecedentia; — *Cum ex apostolatus*, vid. verb. Beneficium; — *Cum ex ordinum*, 19 Kal. Ianuarii 1570, vid. verb. Praecedentia; — *Cum ex sacrorum*, vid. verb. Suspendio; — *Cum felicitis*, vid. verb. Inquisitio; — *Cum illud*, vid. verb. Appellatio; — *Cum nihil magis*, vid. verb. Moneta; — *Cum nobis*, vid. verb. Naufragium; — *Cum onus apostolicae servitutis*, 1 Februarii 1569, vid. verb. Census; — *Cum pastoralis*, vid. verb. Clausura; — *Cum primum*, vid. verb. Accusator, Beneficium, Blasphemia, Cadaver, Ecclesia, Excommunicatio, Festa, Poena, Sepultura, Simonia; — *Cum sicut accepimus*, vid. verb. Excommunicatio, Libri; — *Cum vices*, vid. verb. Arma, Poena; — *Cupientes*, vide verb. Parochus; — *Decet Romanum Pontificem*, vid. verb. Conventus; — *Decori et honesti*, vid. verb. Abbatissa, Clausura, Episcopus, Excommunicatio, Moniales; — *De protegendis*, vid. verb. Excommunicatio; — *De salute*, vid. verb. Excommunicatio; — *Divina*, vid. verb. Praecedentia; *Dominici gregis*, vid. verb. Libri prohibiti; — *Dum ad congregationem Casinensium*, Iulii 1571, vid. verb. Absolvere, Apostasia, Bigamia, Irregularitas, Moniales; — *Durum nimis*, Iulii 1570, vid. verb. Canonicius, Excommunicatio; — *Etsi apostolica*, 10 Iunii 1570, vid. verb. Census; — *Etsi cuncta*, vid. verb. Privilegium; *Etsi dominici*, vid. verb. Indulgentia; — *Etsi mendicantium*, 16 Maii 1567, vid. verb. Campana, Excommunicatio, Missa, Moniales; — *Etsi Romae*, vid. verb. Excommunicatio; — *Exigit*, Ianuarii 1569, vid. verb. Congregationes; — *Eximia virtutum*, 28 Sept. 1566, vid. verb. Missa; — *Ex omnibus*, 1 Octobris 1567, vid. verb. Ignorantia, Lex, Propositiones damnatae; — *Ex ordinum*, vid. verb. Religiones regulares; — *Ex primo*, vid. verb. Poena; — *Ex proximi*, 1 Octobris 1567, vid.

verb. Attentio, Beneficium, Officium, Pensio; — *Horrendum illud*, vid. verb. Beneficium, Degradatio; — *In conferendis beneficiis*, 16 Maii 1567, vid. verb. Abbas, Archiepiscopus, Beneficium, Concursum, Electio, Impediens, Institutio, Parochus; — *In eam pro nostro*, Februarii 1571, vid. verb. Cambium; — *In felicitis*, vid. verb. Excommunicatio; — *Infirma*, 12 Kal. Ian. 1566, vid. verb. Praecedentia; — *In omnibus rebus*, vid. verb. Excommunicatio; — *In sacrosancta*, vid. verb. Excommunicatio; — *In suprema*, vid. verb. Spolium; — *Inter desiderabilia*, 25 Iunii 1569, vid. verb. Confraternitas; — *Inter illa*, vid. verb. Auditor; — *Inter multiplices*, vid. verb. Auditor; — *Intolerabilis*, vid. verb. Beneficium, Excommunicatio, Pensio, Simonia; — *Licet omnibus*, vid. verb. Excommunicatio; — *Pastoralis*, vid. verb. Electio; — *Pastoris*, vid. verb. Regulares; — *Postquam*, vid. verb. Religiones regulares; — *Providentia Romani Pontificis*, vid. verb. Eucharistia, Missa, Transitus; — *Provisionis nostrae*, vid. verb. Hebraeus; — *Quam pleno*, vid. verb. Excommunicatio; — *Quamprimum*, vid. verb. Suspendio; — *Quam vices*, vid. verb. Excommunicatio; *Quanta Ecclesiae*, vid. verb. Excommunicatio, Resignatio, Suspendio; — *Quanta est Ecclesia Dei*, vid. verb. Excommunicatio; — *Quod a nobis*, vid. verb. Canonicius, Officium; — *Quo primum*, vid. verb. Missa; — *Regularium personarum*, vid. verb. Conventus, Excommunicatio, Moniales; — *Romani Pontificis providentia*, vid. verb. Absolvere, Accusare, Approbatio, Examen, Irregularitas, Libellus famosus, Spolium; — *Romanus Pontifex*, vid. verb. Hebraeus, Ordo, Suspendio; — *Sanctissimus*, vid. verb. Excommunicatio, Matrimonium; — *Si de protegendis*, vid. verb. Inquisitio; — *Summi sacerdotis cura*, vid. verb. Moniales; — *Super gregem*, vid. verb. Medicus.

PIUS VI, natione Italus, patria Cesenas, primum Benedicto XIV a secretis, camerae apostolicae thesaurarius, purpura indutus a Clemente XIII, electus est Papa anno 1775. Animi firmitate et patientia inter calamitates insignis, interiit Valentiae, in Delphinatu, in Gallia, die 29 Augusti ann. 1799, aetatis suae 81. Edidit constitut. incip. *Auctorem fidei*, vid. verb. Cultus SS. Cordis Iesu; — *Catholicae Ecclesiae*, vid. verb. Bulla Cruciatæ, Infernus; — *Ex debito*, 21 Maii 1784, vid. verb. Religiones regulares; — *Iniuncti nobis*, 21 Maii 1784, vid. verb. Religiones regulares; — *Quamvis pastoralis*, 20 Novembris 1778, vid. verb. Bulla Cruciatæ — *Singulari providentia*, vid. verb. Congregationes.

PIUS VII, natione Italus, patria Cesenas, Pio VI defuncto, Papa electus est ann. 1800, Pacem Ecclesiae desiderans, pactum cum primo Consule iniit, anno 1801, ut apud Galliam restitueretur cultus catholicus. Postea vero regno et patrimonio Ecclesiae spoliatus est ad Fontenibellaqueum ductus, novam certis sub conditionibus conventionem subscripsit cum clausula *servatis servandis*, anno 1812. Cum libertatem et S. Petri patrimonium anno 1814 recuperavisset, articuli praecedentium pactorum abrogati fuerunt per novam subsequentem conventionem, inter nostrum Pium VII et Ludovicum XVIII, Galliarum regem, anno 1817. — Patientia, mira animi firmitate, pietate virtutibusque omnibus emicuit. Migravit ad Dominum anno 1823. — Edidit constitut. incip. *Sollicitudo omnium Ecclesiarum*, vid. verb. Iesu Societas.

PIUS IX, electus Papa, anno 1846, 16 Iunii. Anno 1846, edidit constit. incip. *Qui pluribus*, vid. verb. Opinio probabilis. Cetera in libro *Nuperrimarum Additionum* huius editionis.

S

SIXTUS IV, natione Italus, patria Savonensis, professor theologiae, ordinis Minorum generalis, creatus Cardinalis a Paulo II cui successit anno 1471. Adversus Mahumetanos bellum feliciter gessit. Indulgentias fidelibus festum Immaculatae Conceptionis B. M. V. celebrantibus concessit. Non mediocri doctrina instructus,

scientiarum et artium amicus erat. Quaedam opera composuit, scilicet: *Tractatum de sanguine Christi* — *Tractatum de potestate divina*. Obiit 13 Augusti 1484, aetatis suae 71. Edidit const. incip. *Cum ad universos*, vid. verb. Religiones regulares; — *Cum praecelsa*, Septembris 1483, vid. verb. Conceptio B. M. V., Indulgentia; — *Divina*, vid. verb. Abbreviatores, Cancellaria; — *In mari magno*, vid. verb. Electio; — *Etsi mendicantium*, vid. verb. Quarta funeralis; — *Grave nimis gerimus*, Septembris 1483, vid. verb. Conceptio B. Mariae Virginis; — *Licet ea*, vid. verb. Propositiones damnatae; — *Regimini*, vid. verb. Absolvere, Apostasia, Excommunicatio, Moniales; — *Romani Pontificis*, vid. verb. Auditor; — *Sacri*, vid. verb. Inquisitio; *Salvatoris*, vid. verb. Indulgentia; — *Sedis apostolicae*, vid. verb. Oratorium, Votum; — *Superna*, vid. verb. Papa; — *Supplicari nobis*, vid. verb. Approbatio.

SIXTUS V, natione Italus, e Montalto oriundus, ordinis S. Francisci monachus et procurator generalis, iuris canonici professor, Venetiae magnus inquisitor, consultor S. Officii, Cardinalis creatus a Pio V, Archiepiscopus Firmensis, defuncto Gregorio XIII, electus est Papa ann. 1585. Ad negotia publica peragenda vir aptissimus, Romam insignibus decoravit aedificiis, patrimonium Ecclesiae a latronibus vindicavit, et contra regem Navarrae, factioni Gallice dictae la Ligue magno adiumento fuit. Obiit anno 1590. Edidit constit. incip. *Ad compescendum*, vid. verb. Adulterium; — *Benignitas apostolicae sedis*, vid. verb. Confirmatio; — *Coeli et terrae creator*, 5 Ianuarii 1590, vid. verb. Aromatoria, Somnium, Superstitio; — *Cum sacrosanctum*, vid. verb. Beneficium; — *Cum sicut*, 3 Octobris 1587, vid. verb. Excommunicatio, Libri; — *Cum ut benigna*, vid. verb. Quaestuarii; — *Detestabilis avaritiae*, vid. verb. Societas; — *Divinae charitatis*, vid. verb. Confraternitas; — *Dominus*, 19 Octobris 1581, vid. verb. Cultus sanctorum; — *Dum ineffabilia*, vid. verb. Confraternitas; *Effrenatam*, Novembris 1588, vid. verb. Apostolatus, Adulterium, Aromatoria; — *Egregia*, vid. verb. Cappella; — *Ex communi cura*, vid. verb. Electio; — *Ex supernae dispositionis*, vid. verb. Confraternitas; — *Hoc nostri*, vid. verb. Bannitus; — *Immensa aeterni Dei*, vid. verb. Congregationes, Declarationes; — *Immensae de institutione*, vid. verb. Concilium; — *Ineffabilis Beatae*, 1588, vid. verb. Conceptio B. M. V.; — *Inscrutabili iudiciorum*, vid. verb. Somnium, Superstitio; — *Laudabilis*, vid. verb. Protonotarius; — *Non sine maxima*, vid. verb. Beneficium; — *Postquam verus*, vid. verb. Cardinales, Papa; — *Pro ea*, vid. verb. Excommunicatio; — *Quemadmodum*, vid. verb. Recursus; — *Rationi*, vid. verb. Processiones; — *Religiosa*, April. 1589, vid. verb. Cardinales; — *Romanus pontifex*, vid. verb. Cardinales, Limina, Suspendio; — *Sacri*, 10 Kal. Septemb. 1587, vid. verb. Praecedentia, Quaestuarii; — *Sanctissimus*, vid. verb. Vacatio; — *Sanctum salutare*, vid. verb. Bigamia, Ordo, Simonia; — *Triumphantis Ierusalem*, vid. verb. Praedicatorum ordo.

U

URBANUS II, natione Gallus, monachus Cluniacensis, a Gregorio VII purpura indutus, defuncto Victore III, summus pontifex electus est, die 12 Mart. 1088. Sub illius pontificatu, vixit Guibertus antipapa. Anno 1095, percelebre convocavit Claromontanum concilium, in quo prima adversus Mahumetanos decreta fuit editio. Migravit ad Dñum 28 Iul. 1099. Prudentia et animi firmitate claruit. Scripsit Epistolae 59. Edidit constitutionem incipient.: *Cum universis*, vid. verb. Confirmatio.

URBANUS IV, natione Gallus, patria Trecensis, primum Leodiensis archidiaconus, episcopus Virodu-nensis et patriarcha Hierosolymitanus, Alexandro IV defuncto, electus est papa, die 29 Aug. 1261. Festum SS. Sacramenti primus instituit. Scripsit: *Explanationem super Miserere*, et Epistolae 61, Edidit constitut. incipient.: *Beata*, vid. verb. Religiones regulares; — *Licet*,

vid. verb. Inquisitio; — *Quia sicut*, vid. verb. Bannitus, Excommunicatio; — *Transiturus*, ann. 1262, vid. verb. Festa, Indulgentia. Exstat eiusdem papae *extravag.* incipiens: *Sane*, vid. verb. Canoniciatus, Novitiatus.

URBANUS V, natione Gallus, patria Mimatensis, ordinis S. Benedicti monachus, vicissim S. Germani Altissiodorensis et S. Victoris Massiliensis abbas, defuncto Innocentio VI, electus est papa 27 Octob. 1362. Ex Avenione Romam sedem pontificalem transtulit anno 1367, et iterum Avenionem regressus obiit anno 1370, charitate erga pauperes et sanctitate morum clarus. Edidit constitut. incipient.: *Sacrosancta Romana ecclesia*, vid. verb. Religiones regulares; — *Specialis benevolentiae*, vid. verb. Abbas; — *Vestrae devotionis sinceritas*, vid. verb. Abbas.

URBANUS VIII, natione Italus, patria Florentinus, Gregorio XV defuncto, electus est papa, die 6 Augusti 1623. Vir prudentia et animi firmitate clarus, adversus Baium et fautores eius fortiter egit. Humanioribus litteris deditus, varia concinnavit poemata. Obiit ann. 1644. Edidit constitut. incipient.: — *Accepto*, vid. verb. Beneficium; — *Ad augendum*, 10 Maii 1634, vid. verb. Indulgentia; — *Admonemur*, vid. verb. Appellatio, Regularis praelatus; — *Ad Romani*, vid. verb. Cardinales, Papa; — *Alias felix*, 20 Decemb. 1631, vid. verb. Matrimonium; — *Alias felix*, 11 Apr. 1635, vid. verb. Matrimonium; — *Alias per nos*, 31 Ianuarii 1635, vid. verb. Regularis professio; — *Alias pro parte*, vid. verb. Matrimonium, Recursus; — *Apostolatus officium*, 2 April. 1631, vid. verb. Absolvere, Confessarius, Inquisitio, Irregularitas, Laicus, Libri prohibiti, Missa, Poena, Regulares; — *Circumscripta*, 6 Aug. 1623, vid. verb. Conclavista; — *Coelestis Hierusalem*, vid. verb. Images, Regulares; — *Conservationi*, vid. verb. Libri; *Cum Ecclesiae*, vid. verb. Tabaccum; — *Cum evenire*, 13 Octob. 1638, vid. verb. Abstinencia, Ieiunium, Vigilia; — *Cum saepe contingat*, vid. verb. Interdictum, Moniales, Simonia; — *Cum sicut*, 12 Septemb. 1628, vid. verb. Approbatio, Habitus, Libri, Ordo, Parochus; — *Debitum*, vid. verb. Officium; — *Divinae maiestatis*, vid. verb. Images; — *Exponi nobis*, 23 Iunii 1638, vid. verb. Baldachinum, Confirmatio, Habitus, Images, Legatum, Matrimonium, Poena, Votum; — *In eminenti*, 6 Mart. 1641, vid. verb. Ignorantia, Lex, Propositiones damnatae; — *In his quae*, vid. verb. Libri; — *In plenitudinem*, vid. verb. Privilegium; — *Inscrutabiles*, vid. verb. Pensio; — *Inscrutabilis*, 31 Mart. 1631, vid. verb. Astrologia; — *In specula*, 19 Iul. 1630, vid. verb. Bulla Cruciatæ, Iubilaeum; — *In suprema*, vid. verb. Degradatio, Moneta; — *Iustis et honestis*, vid. verb. Libri; — *Magnum in Christo*, 20 Iunii 1635, vid. verb. Matrimonium, Polygamia; — *Militantis*, vid. verb. Syndicus; — *Ne inquisitionis*, vid. verb. Inquisitio; — *Nuper a Congregatione*, vid. verb. Contractus donationis; — *Nuper fecit*, 16 Octob. 1640, vid. verb. Baldachinum, Confirmatio, Regulares; — *Pastoralis Romani pontificis*, 13 Ianuar. 1630, vid. verb. Tertiarii; — *Pontificia sollicitudo*, vid. verb. Iubilaeum; — *Portando*, 16 Maii 1629, vid. verb. Episcopus; — *Religiosos viros*, 30 Novembris 1642, vid. verb. Eiecti a religione, Electio, Regularis professio; — *Romanus pontifex*, 5 Iunii 1641, vid. verb. Abbas, Beneficium, Conventus, Ecclesia, Immunitas ecclesiastica; — *Sacrosancta Tridentina*, 15 Mart. 1642, vid. verb. Habitus, Images; — *Sacrosancti*, vid. verb. Feudum, Legatum; — *Sacrosanctum apostolatus ministerium*, vid. verb. Moniales, Praecedentia, Votum; — *Salvatoris*, 3 Februar. 1634, vid. verb. Electio, Limina; — *Sancta synodus*, vid. verb. Auditor, Cardinales, Episcopus, Interdictum, Limina; — *Sanctissimus*, vid. verb. Beneficium, Cardinales, Images, Libri, Miraculum, Sedes vacans; — *Sanctitas sua*, vid. verb. Cultus sanctorum; — *Secretis*, vid. verb. Ordo; — *Universa*, vid. verb. Festiva, Iudicia, Patroni sancti; — *Universalis*, vid. verb. Hierosolymitani milites; — *Verum*, vid. verb. Cultus sanctorum.

INDEX CONCILIORUM ET SYNODORUM

QUAE IN LUCII FERRARIS PROMPTA BIBLIOTHECA REFERUNTUR,

ORDINE ALPHABETICO DIGESTUS.

Post unumquodque concilium, revocantur quaeque verba conciliorum auctoritate confirmata.

A

AGATHENSE concilium (506), vid. verb. Advocati ecclesiarum, Alienati, Altare, Beneficiatus, Clericus, Decanus, Diaconissae, Dominium, Ecclesia, Haereticus, Legatarius, Legatum, Matrimonium, Missa, Ordo.

AGRIPPINENSE (1100), vid. Coloniense.

ALBANENSIS synodus (1703), vid. verb. Fides.

ALEXANDRINA (1605), vid. verb. Cadaver.

ALEXANDRINA (1613), vid. verb. Cadaver.

ALEXANDRINA (1711), vid. verb. Concilium.

ALEXANDRINA (1722), vid. verb. Cadaver.

ALEXANDRINA (1732), vid. verb. Beneficiatus, Coma fictitia, Complex peccati.

ALEXANDRINA (1735), vid. verb. Fidei professio.

ANCYRANUM concilium (314), vid. verb. Abortus, Alienatio, Bigamia, Canonicatus, Chorepiscopi, Eucharistia, Indulgentia.

ANDEGAVENTIS synodus (1270), vid. verb. Quinquagesima.

ANTIOCHENUM concilium (332), vid. verb. Apostolus, Chorepiscopi, Congregationes ecclesiasticae; Episcopus, Exarchi, Liturgia.

ANTIOCHENUM (341), vid. verb. Cardinales.

ANTISSIODORENSE (578), vid. verb. Baptisterium.

ANTISSIODORENSE (585), vid. verb. Ieiunium, Missa.

ANTWERPIENSE (1609), vid. verb. Canonicatus.

APOSTOLICI CANONES, vid. verb. Abstinencia, Advocatus, Baptismus, Cantor, Eucharistia, Libri, Polygamia.

AQUENSE concilium (1585), vid. verb. Baptismus, Exorcista.

AQUILEIENSE (1596), vid. verb. Ieiunium.

AQUISGRANENSE (803), vid. verb. Abbatissa.

AQUISGRANENSE (816), vid. verb. Abbatissa, Apostolus, Beneficiatus, Clericus, Dominium, Episcopus, Missa, Moniales, Vigilia.

ARAUSCANUM I (441), vid. verb. Abiurantes, Absolvere, Catechumeni, Diaconissa, Familiaris, Immunitas ecclesiastica.

ARAUSCANUM II (529), vid. verb. Peccatum.

ARELATENSE I (314), vid. verb. Abiurantes, Comoedia, Epistolae ecclesiasticae, Indulgentia, Ius, Pascha.

ARELATENSE II (443), vid. verb. Abiurantes, Canonicatus, Comoedia, Sepultura.

ARELATENSE IV (524), vid. verb. Laicus, Sacerdos.

ARELATENSE VI (813), vid. verb. Baptismus.

ARIMINENSE (1724), vid. verb. Matrimonium.

ARMENORUM concilium (1342), vid. verb. Eucharistia.

ASCULANUM concilium (1719), vid. verb. Coma fictitia.

AUGUSTODUNENSE (670), vid. verb. Symbolum.

AURELIANENSE I (511), vid. verb. Immunitas ecclesiastica, Rogationes.

AURELIANENSE II (533), vid. verb. Agape, Diaconissa, Indulgentia, Sepultura.

AURELIANENSE III (538), vid. verb. Adulterium, Canonicatus, Missa.

AURELIANENSE IV (541), vid. verb. Indulgentia, Iustitia.

AURELIANENSE (871), vid. verb. Litaniae.

AVENIONENSE (1457), vid. verb. Conceptio B. M. V.

B

BARCINONENSE concilium (599), vid. verb. Sors.

BASILEIENSE (1431), vid. verb. Annatae, Beneficium, Canonicatus, Cardinales, Conceptio B. M. V., Concordatum Gallicum, Excommunicatio, Officium divinum, Poenitentia, Propositiones damnatae.

BENEVENTANUM (1374), vid. verb. Confirmatio.

BENEVENTANUM (1673), vid. verb. Cadaver.

BERGOMENSE (1628), vid. verb. Conscientia.

BITURICENSE (1438), vid. verb. Concordatus.

BITURICENSE (1584), vid. verb. Birretum.

BONONIENSE (1698), vid. verb. Coma fictitia.

BRACARENSE I (560), vid. verb. Anima, Baptismus, Missa, Sacerdos, Sepultura, Stola.

BRACARENSE II (572), vid. verb. Cathedra, Litaniae, Missa, Vasa sacra.

BRACARENSE III (675), vid. verb. Alienatio, Stola.

BURDIGALENSE (1080), vid. verb. Eucharistia.

BURDIGALENSE (1583), vid. verb. Clericus, Contractus empti et venditi, Vestis.

BURDIGALENSE (1624), vid. verb. Nuptiae.

BURDIGALENSE (1684), vid. verb. Exorcista.

C

CABILLONENSE I (650), vid. verb. Poenitentiae sacramentum.

CABILLONENSE II (813), vid. verb. Canonicatus, Comoedia, Indulgentia, Iustitia, Moniales, Poenitentiae sacramentum, Poenitentia publica.

CAESARAUGUSTANA synodus (1368), vid. verb. Conceptio B. M. V., Eucharistia.

CAESENATENSIS (1693), vid. verb. Matrimonium.

CAMERACENSIS (1300-1310), vid. verb. Coemeterium, Conceptio B. M. V.

CARTHAGINENSE concilium (253), vid. verb. Candela.

CARTHAGINENSE (344), vid. verb. Martyrium.

CARTHAGINENSE I (348), vid. verb. Epistolae ecclesiasticae, Moniales.

CARTHAGINENSE II (390), vid. verb. Caelibatus.

CARTHAGINENSE III (397), vid. verb. Absolvere, Comoediae, Degradatio, Epistolae ecclesiasticae, Eucharistia, Haereticus, Ieiunium, Iustitia, Missa, Moniales, Residentia, Scriptura sacra, Vinum.

CARTHAGINENSE IV (398), vid. verb. Absolvere, Acolythus, Alba, Ambo, Archidiaconus, Archipresbyter, Beneficiatus, Cantor, Clericus, Comoediae, Diaconissae, Dominium, Ecclesia, Episcopatus, Ieiunium, Laicus, Libri, Oeconomium Ecclesiarum, Ordo, Poenitentia publica, Praedicator, Presbyterium, Sepultura, Viaticum.

CARTHAGINENSE V (400), vid. verb. Advocati Ecclesiarum, Alienatio, Episcopus, Excommunicatio, Sacramentum.

CARTHAGINENSE (411), vid. verb. Propositiones damnatae.

CARTHAGINENSE (418), vid. verb. Infernus, Laicus.

CARTHAGINENSE (424), vid. verb. Indulgentia.

CARTHAGINENSE (525), vid. verb. Monasterium.

CARTHAGINENSE (534), vid. verb. Monasterium.

CHALCEDONENSE (451), vid. verb. Advocati Ecclesiarum, Apostolus, Archidiaconus, Archimandrita, Archipresbyter, Clericus, Concilium, Diaconissae, Dioecesis, Ecclesia, Epistolae ecclesiasticae, Exarchi, Haereticus, Indulgentia, Matrimonium, Missa, Monachus, Oeconomium ecclesiarum, Papa, Patres sancti.

CLAROMONTANUM (1095), vid. verb. Bulla Cruciatum, Indulgentia, Quinquagesima.

CLAROMONTANUM (1130), vid. verb. Canonicatus.

COLONIENSE (1100), vid. verb. Cultus sanctorum.

COLONIENSE II (1536), vid. verb. Abstinencia, Campana, Canonicatus, Confirmatio, Festa, Laicus, Libri, Magister, Missa, Polygamia, Praedicator, Quadragesima, Sabbatum.

COLONIENSE III (1549), vid. verb. Baptismus, Praedicator.

COLONIENSE IV (1550), vid. verb. Beneficium.

CONSTANTIENSE (1414), vid. verb. Annatae, Beneficium, Beneficiatus, Cardinales, Ecclesia, Eucharistia, Excommunicatio, Homicida, Imagines, Laicus, Libri, Papa, Poenitentiae sacramentum, Praedicator, Propositiones damnatae, Sacerdotium, Sacerdos, Schisma, Schismatici, Simonia.

CONSTANTINOPOLITANUM I, oecumenicum (381), vid. verb. Abiurantes, Ecclesia, Exarchi, Indulgentia, Symbolum.

CONSTANTINOPOLITANUM (448), vid. verb. Advocati Ecclesiarum.

CONSTANTINOPOLITANUM II (553), vid. verb. S. Patres.

CONSTANTINOPOLITANUM III, oecumenicum (681), vid. verb. Anima, Eucharistia, Pileolus.

CONSTANTINOPOLITANUM IV, oecumenicum, vid. verb. Anima, Congregationes, Habitus, Indulgentia, Laicus, Ordo.

COYACENSE (1050), vid. verb. Missa.

CYPRI synodus (401), vid. verb. Libri.

D

DIAMPERIENSE (1599), vid. verb. Eucharistia.

E

EBORACENSE (1195), vid. verb. Baptismus.

ELIBERITANUM (305), vid. verb. Affinitas, Baptismus, Candela, Comoediae, Epistolae ecclesiasticae, Haereticus, Indulgentia, Ius, Iustitia, Liturgia.

EMERITENSE (666), vid. verb. Diptycha, Missa prout est sacrificium.

EPAONENSE (517), vid. verb. Canis, Diaconissae, Missa prout est sacrificium, Ordo, Ordinare.

EPHESINUM oecumenicum (431), vid. verb. Apostolus, Archimandrita, Eucharistia, Libri, Papa, SS. Patres, Symbolum.

ERFORDIENSE (932), vid. verb. Abstinencia.

EXONIENSE (1287), vid. verb. Immunitas ecclesiastica.

F

FARFENSIS synodus (1685), vid. verb. Matrimonium.

FLORENTINA (1589), vid. verb. Absens.

FLORENTINUM concilium oecumenicum (1438), vid. verb. Absolvere, Anima, Baptismus, Circumcisio, Con-

cilium, Confirmatio, Ecclesia, Eucharistia, Extrema Unctio, Intentio, Matrimonium, Missa prout est sacrificium, Moribundus, Obstetrix, Ordo, Ordinare, Papa, SS. Patres, Peccatum, Poenitentiae sacramentum, Polygamia, Sacramentum, Sacrificium, Symbolum, Vinum.

FRANCOFORDIENSE (794), vid. verb. Conceptio B. M. V.

FULGINATENSIS synodus (1722), vid. verb. Concilium, Regularis.

G

GALLICANI CLERI conventus (1329), vid. verb. Archipresbyter.

GALLICANUM nationale concilium (1700), vid. verb. Conscientia.

GALLICANUS coetus (1655), vid. verb. Conscientia.

GALLICANUS coetus (1682), vid. verb. Conscientia.

GANGRENSIS (364), vid. verb. Advocati Ecclesiarum, Agape, Oeconomium Ecclesiarum, Sabbatum.

GERUNDENSIS synodus (517), vid. verb. Litaniae.

GRANATENSIS (1491), vid. verb. Hebraeus, Missa prout est sacrificium.

H

HIEROSOLYMITANUM concilium (33), vid. verb. Episcopus.

HIPPONENSE (395), vid. verb. Missa prout est sacrificium, Scriptura sacra.

HISPALENSE II (619), vid. verb. Beneficiatus, Laicus.

I

ICONIENSIS synodus (258), vid. verb. Apostolus.

L

LABINENSIS synodus (1341), vid. verb. Medicus.

LAMBETENSE concilium (1621) vid. verb. Immunitas ecclesiastica.

LAODICENUM (circa 364), vid. verb. Ambo, Cantor, Ecclesia, Eucharistia, Nuptiae, Poenitentiae sacramentum, Sabbatum, Scriptura sacra.

LARVINENSIS synodus (1728), vid. verb. Congregationes cleri.

LATERANENSE concilium (649), vid. verb. Conceptio B. M. V.

LATERANENSE I, oecumenicum (1123), vid. verb. Annatae.

LATERANENSE II, oecumenicum (1139), vid. verb. Clericus, Excommunicatio, Votum.

LATERANENSE III, oecumenicum (1179), vid. verb. Accusatus, Actor, Aromataria, Aromatarii, Bellum, Beneficium, Bona, Cardinales, Ecclesia, Electio, Haereticus, Laicus, Missa prout est sacrificium, Papa, Sacralizatio bonorum ecclesiasticorum, Ususfructus, Usus.

LATERANENSE IV, oecumenicum (1215), vid. verb. Accusari, Advocati Ecclesiarum, Affinitas, Anima, Apostasia, Approbatio, Arma, Attentio, Baptismus, Beneficium, Bona, Bulla Cruciatum, Canis, Clericus, Confirmatio electionis, Decima, Ecclesia, Eucharistia, Habitus, Indulgentia, Lex, Matrimonium, Medicus, Missa prout est sacrificium, Ordo, Ordinare, Papa, Poenitentiae sacramentum, Praedicatorum ordo, Propositiones damnatae, Quaestuarium, Quaestuarii seu Quaestores, Saecularizatio bonorum ecclesiasticorum, Sepultura, Symbolum, Vinum.

LATERANENSE V generale (1512), vid. verb. Anima, Attentio, Bona, Canonicatus, Clericus, Concilium, Con-

cordatum Gallicum, Episcopus, Excommunicatio, Libri, Montes Pietatis, Officium divinum, Poena, Praedicator, Pragmatica Sanctio Gallorum, Propositiones damnatae, Regulares, Religiones regulares et militares, Sabbatum, Tertiarii, Tertiariae.

LIBANO in Monte a Maronitis habita synodus (1736), vid. verb. Commemoratio, Eucharistia.

LIBANO in Monte synodus (1596), vid. verb. Eucharistia.

LINGONENSIS synodus (1622), vid. verb. Matrimonium.

LONDINENSE concilium (1200), vid. verb. Baptismus.

LONDINENSE (1237), vid. verb. Ecclesia.

LONDINENSE (1266), vid. verb. Accessus.

LONDINENSE (1268), vid. verb. Habitus.

LONDINENSE (1328), vid. verb. Conceptio B. M. V.

LUCANA synodus (1681), vid. verb. Concilium.

LUGDUNENSE concilium (566 vel 567), vid. verb. Moniales, Poenitentiae sacramentum.

LUGDUNENSE I, oecumenicum (1245), vid. verb. Actor, Apostoli, id est litterae missoriae, Bulla Cruciatæ, Indulgentia.

LUGDUNENSE II, oecumenicum (1274), vid. verb. Beneficium, Bigamia, Coemeterium, Commemoratio, Concordatum Gallicum, Confirmatio electionis, Epistolae ecclesiasticae, Oeconomium Ecclesiarum, Papa, Regalia eiusque ius.

M

MARCIANENSE concilium (1326), vid. verb. Immunitas ecclesiastica.

MATISCONENSE I (581 vel 582), vid. verb. Adventus ieiunium, Moniales.

MATISCONENSE II (585), vid. verb. Decimae, Eucharistia, Excommunicatio, Missa prout est sacrificium.

MECKLINIENSIS synodus (1570), vid. verb. Canonicatus, Capitulum, Coemeterium.

MEDIOLANENSE I concilium (1565), vid. verb. Abstinencia, Acolythus, Arma, Baptismus, Beneficium, Birretum, Campana, Canis, Cappella, Clericus, Confirmatio, Contractus emptionis et venditionis, Imagines, Missa prout est sacrificium, Moniales, Notarius, Praedicator, Quadragesima, Sepultura, Vestis, Vicarius foraneus, Vinum, Usura.

MEDIOLANENSE II (1569), vid. verb. Baptismus. Vasa sacra, Vestis.

MEDIOLANENSE III (1573), vid. verb. Comoediae, Moniales, Monitorium, Quinquagesima, Vita communis.

MEDIOLANENSE IV (1576), vid. verb. Canonicatus, Concilium, Vestis.

MEDIOLANENSE V (1579), vid. verb. Advocati ecclesiarum, Concilium, Cultus sanctorum, Fidei professio, Parochia, Parochialis, Parochianus, Sepultura, Simonia.

MEDIOLANENSE VI (1582), vid. verb. Concilium, Fidei professio.

MEDIOLANENSIS synodus, (1584), vid. verb. Complex peccati.

MEDIOLANENSE VII Concilium (1609), vid. verb. Capellanus, Complex peccati, Missa prout est sacrificium.

MELDENSE (845), vid. verb. Canonicatus, Epistolae ecclesiasticae, Sacramentum, Sepultura, Taberna, Tabernarii seu Caupones, Titulus, Venatio, Venator.

MILEVITANUM I (402), vid. verb. Archivium, Divortium, Exarchi et Primates.

MILEVITANUM II (416), vid. verb. Advocati ecclesiarum, Canonicatus, Congregationes ecclesiasticae Romanae, Praefatio, Propositiones damnatae.

MEXICANUM (1585), vid. verb. Canis.

MOGUNTINUM (813), vid. verb. Advocati ecclesiarum, Arma, Litaniae, Missa prout est sacrificium, Sepultura.

MOGUNTINUM (circa 900), vid. verb. Altare.

MOGUNTINUM IV (1549), vid. verb. Baptismus, Beneficiatus, Imagines, Ieiunium, Libri, Missa prout est sacrificium, Polygamia, Praedicator, Sacerdotium, Sacerdos.

N

NANNETENSE Concilium (circa 600 vel 658), vid. verb. Confraternitas.

NANNETENSE (850), vid. verb. Sepultura.

NANNETENSE (1264), vid. verb. Ordo, Ordinare.

NARBONENSE (1602), vid. verb. Vestis.

NEAPOLITANA Synodus (1694), vid. verb. Matrimonium.

NEAPOLITANA (1726), vid. verb. Matrimonium.

NEOCAESARIENSE Conc. (1314 vel 1315), vid. verb. Affinitas, Matrimonium, Poenitentia publica.

NICAENUM I Oecumenicum (325), vid. verb. Abiurantes, Apostolus, Chorepiscopi, Clericus, Concilium, Diaconissae, Ecclesia, Episcopus, Epistolae ecclesiasticae, Eucharistia, Exarchi et Primates, Indulgentia, Irregularitas, Libri, Missa prout est sacrificium, Neophyti, Pascha, Polygamia, Sabbatum, Symbolum, Viatum.

NICAENUM II oecumenicum (787), vid. verb. Abbas, Abiurantes, Alienatio, Beneficiatus, Exarchi et Primates, Habitus, Hemorrhoida, Imagines, Oeconomium ecclesiarum, Religiones regulares et militares, Sacerdotium, Sacerdos.

NUGAROLIENSE (1303), vid. verb. Immunitas ecclesiastica.

O

OXONIENSE Conc. (1212), vid. verb. Ieiunium.

OXONIENSE (1222), vid. verb. Advocatus, Conceptio B. M. V., Missa prout est sacrificium.

OXONIENSE (1487), vid. verb. Ius patronatus.

P

PALENTINUM Conc. (1322), vid. verb. Immunitas ecclesiastica.

PARISIENSE VI (829), vid. verb. Abbas, Abbatisa, Baptismus, Contractus emptionis et venditionis, Missa prout est sacrificium.

PATAVINA Synodus (1624), vid. verb. Conscientia.

PICTAVIENSE Conc. (1078), vid. verb. Abbas.

PICTAVIENSE (1100), vid. verb. Beneficium.

PISANUM (1409), vid. verb. Concilium.

PLACENTINUM (1095), vid. verb. Clericus.

Q

QUINI-SEXTA Synodus, vide Trullanum Conc.

R

RAVENNATENSE Conc. (1310 vel 1311), vid. verb. Beneficium, Notarius, Praedicator.

RAVENNATENSE (1311), vid. verb. Adulterium.

RAVENNATENSE (1314), vid. verb. Almutium.

RAVENNATENSE (1317), vid. verb. Notarius, Ordo, Ordinare.

REMENSE (625), vid. verb. Eucharistia.

REMENSE (813), vid. verb. Calix.

REMENSE (1148), vid. verb. Advocati ecclesiarum, Baptismus, Beneficiatus, Votum.

REMENSE (1583), vid. verb. Exorcizare, Exorcista, Ordo, Ordinare, Vestis, Usura.

ROMANUM (197), vid. verb. Pascha, Sabbatum.

ROMANUM (252), vide verb. Fides.
 ROMANUM (313), vide verb. Martyrium.
 ROMANUM (325), vide verb. Cardinales, Pascha.
 ROMANUM (483), vide verb. Trisagium.
 ROMANUM (496), vide verb. Scriptura sacra.
 ROMANUM (531), vide verb. Papa.
 ROMANUM (590), vide verb. Praefatio.
 ROMANUM (595), vide verb. Ambo.
 ROMANUM (601), vide verb. Monasterium.
 ROMANUM (653), vide verb. Postulatio praelatorum.
 ROMANUM (circa 721 vel 726), vide verb. Imagines, Concilium.

ROMANUM (circa 743), vide verb. Clericus, Limina apostolorum, Missa prout est sacrificium.
 ROMANUM (769), vide verb. Concilium.
 ROMANUM (827), vide verb. Abbas, Testamentum.
 ROMANUM (853), vide verb. Cardinales, Titulus.
 ROMANUM (868), vide verb. Congregationes ecclesiasticae Romanae.
 ROMANUM (1050), vide verb. Congregationes ecclesiasticae Romanae.
 ROMANUM (1059), vide verb. Cardinales, Libri.
 ROMANUM (1079), vide verb. Iuramentum.
 ROMANUM (1724), vide verb. Pileolus.
 ROMANUM (1725), vide verb. Accusatus, Canonica-
 tus, Cardinales, Cathedra, Congregationes, Cleri,
 Constitutio *Unigenitus*, Episcopus, Fidei professio, Ha-
 bitus, Medicus, Missa prout est sacrificium, Regularis
 professio.

S

SABINENSE Concil. (1312), vide verb. Abstinencia, Vigilia.

SABINENSIS Synodus (1573), vide verb. Conscientia.
 SABINENSIS Synodus (1736), vide verb. Matrimo-
 nium.

SALEUCNSTADIENSE Concilium (1022), vide verb. In-
 dulgentia.

SALERINITANA Synodus (1579), vide verb. Candela.
 SALISBURGENSE Conc. (1281), vide verb. Adventus,
 Quinquagesima.

SALISBURGENSE (1386), vide verb. Birretum.
 SARDICENSE (347), vide verb. Episcopus.

SENONENSE (1528), vide verb. Abstinencia, Benefi-
 cium, Clericus, Imagines, Musica, Musicus, Ordo, Or-
 dinare, Quadragesima.

SILVANECTENSE (1326), vide verb. Immunitas eccle-
 siastica.

SUSSIONENSIS Synodus (1324), vide verb. Conceptio
 B. M. V.

T

TARRACONENSE Conc. (516), vide verb. Advocatus,
 Excommunicatio, Festa, Festivitates.

TARRACONENSE (1591), vide verb. Beneficium.

TARVISINA Synodus (1642), vide verb. Conscientia.

THEUDONIS apud villam synodus (844), vide verb.
 Clericus.

TOLETANUM I Conc. (circa 400), vide verb. Biga-
 mia, Dioecesis, Femina, Miles, Symbolium.

TOLETANUM (447), vide verb. Astrologia.

TOLETANUM II (531), vide verb. Seminarium.

TOLETANUM III (589), vide verb. Matrimonium.

TOLETANUM IV (633), vide verb. Adventus, Aliena-
 tio, Annulus, Baptismus, Candela, Clericus, Confes-
 sarius, Coniugium, Diaconissae, Epistolae ecclesia-
 sticae, Excommunicatio, Matrimonium, Neophyti, Poe-
 nitentia publica, Seminarium, Stola, Te Deum lau-
 damus.

TOLETANUM V (636), vide verb. Litaniae.

TOLETANUM VI (638), vide verb. Legitimitas.

TOLETANUM VII (646), vide verb. Ieiunium, Missa
 prout est sacrificium, Sacrificium.

TOLETANUM VIII (653), vide verb. Abstinencia, Ie-
 iunium.

TOLETANUM X (656), vide verb. Annuntiatio B. M. V.

TOLETANUM XI (675), vide verb. Moribundus.

TOLETANUM (681), vide verb. Missa prout est sacri-
 ficium.

TOLETANUM XVII (694), vide verb. Baptisterium,
 Vasa sacra.

TOLETANUM (1324), vide verb. Concilium.

TOLOSANUM (1590), vide verb. Birretum, Matrimo-
 nium.

TRECENSIS Synodus (878), vide verb. Matrimo-
 nium.

TRECENSIS (1400), vide verb. Confirmatio.

TREVIRENSE Concilium (1549), vide verb. Bapti-
 smus, Praedicator, Quaestuarium, Quaestuarii seu Quae-
 stores.

TRICASSINA Synodus (878), vide verb. Missa prout
 est sacrificium.

TRIBURIENSE Concil. (895), vide verb. Adulterium,
 Calix, Clericus, Missa prout est sacrificium, Ordo, Or-
 dinare.

TRIDENTINUM Oecumenicum (1545), vide verb. Ab-
 bas, Abbatisa, Abortus, Absens, Absolvere, Acceptio
 personarum, Accessus, Acolythus, Adiuncti, Admini-
 stratio, Adventus, Aetas, Affinitas, Agnus Dei, Alie-
 natio, Alimenta, Altare, Anima, Annatae, Anniversa-
 rium, Annus, Annus probationis, Apostasia, Aposto-
 lus, Appellatio, Approbatio, Arbitrator, Arbitrator,
 Archidiaconus, Archiepiscopus, Archipresbyter, Arma,
 Attentio, Auditor, Bacchanalia, Baptismus, Benedictio,
 Beneficium, Beneficiatus, Bigamia, Bona, Bulla Crucia-
 tae, Cadaver, Caelibatus, Calix, Cancellaria, Canon
 Missae, Canonica, Cappella, Cappellania, Cappellanus,
 Capitulum, Cardinales, Causae, Censura, Circumcisio,
 Civis, Clausulae, Clausura, Clericus, Coadiutor, Com-
 petentia pastoralis, Conceptio B. M. V., Concilium, Con-
 cursus, Confessarius, Confessio, Confirmatio, Confrat-
 ernitas, Congregationes ecclesiasticae Romanae, Cong-
 rua, Coniugium, Consecrare, Consecratio, Conserva-
 tores, Consuetudo, Conventus, Decanus, Decimae, Deg-
 radatio, Delegare, Delegatus, Dismembratio, Dispen-
 satio, Distributiones quotidianae, Cultus sanctorum,
 Divortium, Dominium, Duellum, Ecclesia, Electi a re-
 ligione, Electio, Eleemosyna, Episcopatus, Episcopus,
 Eucharistia, Examen, Excommunicatio, Executor lite-
 rarum apostolicarum, Expositio SS. Sacramenti, Ex-
 trema Unctio, Familiaris, Festa, Festivitates, Fidei pro-
 fessio, Filius, Filii, Forum seu Forus, Gratia ut est do-
 num Dei, Gratia ut est gratiosum rescriptum, Habitus,
 Haeres, Haeresis, Haereticus, Homicida, Homicidium,
 Hospitales, Hospitalarius, Imagines, Immunitas eccle-
 siastica, Indulgentia, Infamia, Infamis, Insignis, Insi-
 gnitas, Insordescens, Insordescencia, Institutio seu In-
 stituere in beneficiis, Instructio parochorum et aliorum
 confessoriorum, Intentio, Interdictum, Interstitia, Irre-
 gularitas, Ieiunium, Jubilaeum, Jurisdictio, Jus, Justi-
 tia, Juspatronatus, Laicus, Legatarius, Legatum, Le-
 gatus, Lex, Libri, Limina Apostolorum, Locatio, Lu-
 dus et Sponsio, Luxuria, Magister, Martyrium, Matrimo-
 nium, Minister sacramenti, Missa prout est sacri-
 ficium, Moniales, Monitorium, Montes pietatis, Mori-
 bundus, Notarius, Novitatus, Nuptiae, Obstetrix, Of-
 ficiu divinum, Oratorium, Ordo, Ordinare, Parentes,
 Parochia, Parochialis, Parochianus, Parvuli, Pascha,
 Paschalis communio, Patrimonium, Peccatum, Pensio,
 Pensionarius, Pestis, Poena, Poenitentiae sacramentum,
 Polygamia, Portio, Portionarii cathedralium, Possessio,
 Postulatio praelatorum, Praedicator, Praesumptio, Pri-
 vilegium, Processiones, Procuratio, Purgatorium, Qua-
 dragesima, Quarta funeralis, Quaestuarium, Quaestuarii
 seu Quaestores, Regularis professio, Regulares, Reli-
 giones regulares et militares, Rescissio ac nullitas ma-
 trimonii, Reservatio casuum, Residere, Residencia, Re-
 signatio seu Renuntiatio beneficiorum et permutatio eo-
 rum, Restitutio in integrum, Restitutio, Rubricae, Sa-

cerdotium, Sacerdos, Sacramentum, Sacrificium, Sacri-
legium, Scientia in beneficiariis, Scriptura sacra, Sedes
vacans, Seminarium, Sententia, Simonia, Sponsalia,
Suspensio, Symbolum, Testamentum, Testimoniales et
commendatitiae litterae, ubi etiam de transitu de una
ad aliam dioecesim, Testis, Transitus, Unio beneficio-
rum seu ecclesiarum, Ususfructus, Usus, Utensilia,
Uxor, Vacatio, Vagare, Vagus, Vagabundus, Vestis,
Vicarius capitularis, Vicarius generalis Episcopi, Vica-
rius parochialis, Vicarius urbis, Vinum, Virtus, Vi-
sitare, Visitatio, Visitator, Vita communis, Votum,
Zizania.

TRULLANUM vel in TRULLO vel QUINI-SEXTUM (672),
vide verb. Apostolus, Caelibatus, Cognitio spiritualis,
Comoediae, Diaconissae, Epistolae ecclesiasticae, Eu-
charistia, Indulgentia, Ieiunium, Matrimonium, Monia-
les, Poenitentiae sacramentum.

TURONENSE II (circa 567), vide verb. Abbas, Ad-
ventus, Congregationes ecclesiasticae Romanae, Deci-
mae, Eleemosyna.

TURONENSE III, (813), vide verb. Eucharistia, Missa,
prout est sacrificium, Ordo, Ordinare.

TURONENSE IV (849), vide verb. Nuptiae.

TURONENSE (1163), vide verb. Clericus.

TURONENSE (1294), vide verb. Archipresbyter.

TURONENSE (1583), vide verb. Birretum, Matrimo-
nium.

V

VALENTINUM in Hispania Concilium (524), vide verb.
Catechumeni.

VALENTINUM (855), vide verb. Canonicatus.

VALLISOLETANUM (1322), vide verb. Immunitas ec-
clesiastica.

VASENSE (442), vide verb. Missa prout est sacrifici-
cium.

VASENSE (539), vide verb. Seminarium.

VAURENSIS Synodus (1368), vide verb. Immunitas
ecclesiastica, Sepultura.

VERCELLENSIS (1050), vide verb. Congregationes ec-
clesiasticae Romanae.

VIENNENSE Oecumenicum Conc. (1311), vide verb.
Almutium, Anima, Attentio, Bona, Canonicatus, Car-
dinales, Conscientia, Papa, Poenitentiae sacramentum,
Propositiones damnatae, Religiones regulares et mili-
tares.

VITERBENSIS Synodus (1762), vide verb. Congrega-
tiones cleri.

W

WIGORNENSE Concilium (604), vide verb. Baptiste-
rium.

WIGORNIENSIS Synodus (1240), vide verb. Iuspatro-
natus.

WORMATIENSE Concilium (868), vide verb. Bapti-
smus, Bona, Canis, Diaconissae, Excommunicatio.

Z

ZAMOSCIANA Synodus (1710), vide verb. Comme-
moratio.

ZAMOSCIANA (1720), vide verb. Eucharistia.

SUPPLEMENTUM

AD

P. LUCII FERRARIS PROMPTAM BIBLIOTHECAM.

MONITUM

Cum inter varias sacrae Rituum Congregationis et Concilii resolutiones, quarum auctoritas a nostro cl. Ferrari invocatur, multae sunt quae nec per textum nec ad calcem uniuscuiusque voluminis afferuntur, nobis hoc in supplemento sequentes adicere perutile visum est, ut tum quaestiones propositae, tum responsa cuique pateant. Illas ordine chronologico disposuimus, et indicem alphabeticum adiecerimus in fine, ut facilius singulae resolutiones pro opportunitate reperiantur.

DECRETA SACRAE RITUUM CONGREGATIONIS

1. Clerici parati ratione paramentorum thurificandi sunt ante beneficiatos, Sacra Rit. Congr. die 10 Iun., anno 1602, in Lauretana *Ratione paramentorum*. Ita et beneficiati parati ante non paratos, sicut et canonici sacris vestibus induti ante alios canonicos non indutos, ex aliis decretis S. R. C. sub n. 9 et 18, et Caerem. Episcop., lib. 1, c. 23, n. 30.

2. Monachi Congregationis Cassinensis non sunt ullo modo cogendi accedere, nisi ad processionem Sanctissimi Sacramenti, iuxta eorum antiquam consuetudinem, quam eis ubique conservandam esse censuit S. R. C. 10 Iun. 1602, in Placentina. Decretum hoc uti emanatum a S. R. C. approbatur et confirmatur ab Urbano VIII, const. edita die 17 mensis Nov. 1638, quae incip. *Nuper pro parte*.

3. Episcopus non potest cogere Regulares, ut faciant commemorationem ipsius in ultima collecta, S. R. C. 10 Iun. 1602, in Egitanien.

4. Consuetudo immemorabilis, ut praeter diaconum et subdiaconum canonico celebranti solemniter assistat unus capellanus cum pluviali, servanda est, S. R. C. 10 Iun. 1602, eodem die et mense 1604, in Mantuana, et 27 Iul. 1726, « ad Episcopum Papiensem in audientia sanctissimi Papae Benedicti XIII, ad primum dubium: *Solemniter* ». In Missis privatis nulla datur assistentia canonico, sed celebrare debet uti simplex sacerdos, servatis solummodo distinctionibus quoad paramentorum qualitates et locum parandi. Vide n. 830, 951 et 966.

5. Usus semel introductus iuxta regulas libri Caeremonialis servandus est et pax cum osculo omnibus viris ecclesiasticis in choro sedentibus danda est; S. R. C. 8 Iul. 1602, in Messanen.: Usus semel introductus amplius non dat locum Ecclesiarum consuetudini. Vide n. 41 et 55. In choro sedentibus (intelliguntur qui ius sedendi habent in choro et stallum); pax enim stanti et non sedenti danda est, Caerem. episc., lib. 1, c. 24, n. 7. Cum osculo viris ecclesiasticis, appropinquando genam, ita ut se invicem leviter tangant. Laicis vero, licet magistratus, barones et nobiles sint, cum instrumento, quod prius osculetur a porrigente pacem, nulla irreverentia quibuscunque facta antequam det, sed post datam pacem, etiamsi adesset imperator. Spectabit autem semper ad presbyterium assistentem in Missis, in quibus adhibentur, pacem deferre, subdiacono vero in aliis; qui dare debent pacem, postquam per osculum

detulerint dignitatibus et canonicis, etiam magistratibus saecularibus, sed istis cum instrumento, et postremo eam alicui tradit acolytho vel caeremoniario, qui caeteris de choro distribuit, scilicet ecclesiasticis cum osculo, laicis cum instrumento. Regulare est, ut pax detur primo cuiuscunque ordinis, ubi praebendae sunt distinctae; et ubi non sunt distinctae, primo ab utroque latere, qui successive dat alteri subsequenti, dicens: *Pax tecum*, cui respondeat qui pacem accipit: *Et cum spiritu tuo*, Caerem. episc., lib. 1, cap. 24 per totum. In Missis etiam planis coram Episcopo dari solet ipsi Episcopo pax cum instrumento. Idem lib. 1, c. 30, n. 12. Vide n. 1144. Diaconus vero et subdiaconus in Missa solemnibus, cum communicant, quomodo pacem accipiant consule n. 83.

6. Assistentia, quae a canonicis diaconis hinc inde debetur per viam Episcopo accedenti ad ecclesiam pro Missa et Vesperis celebrandis, fiat tantum quando Episcopus pergit intra, vel extra eandem ecclesiam cum pluviali et mitra, non vero quando incedit cum cappa S. R. C. 3 Aug. 1602, in Aesina *Cum cappa*. Tenentur cum aliis canonicis Episcopum ad ecclesiam comitari et tunc dum alii accipiunt paramenta, ipsi sua accipiant. Caerem. episc., lib. 1, cap. 9, num. 1. Vide n. 1204.

7. Capellani, seu alii ministri Ecclesiae, quocunque nomine appellentur, solitas functiones facere debent, licet Caeremoniale ad eas exercendas eos nomine proprio non appellet, S. R. C. 3 Augusti 1602, in Patavina.

8. In regno Castellae et Legionis servandum est Caeremoniale Episcoporum etiam in generalibus processionibus, ita ut fratres, seu monachi, vel ordines regulares antecedant et presbyteri, seu clerici saeculares subsequantur et ultimum locum detineant, nec mistum cum regularibus incendant. Superiores vero dictorum regularium numerum debitum, decentem et consuetum fratrum ad easdem processiones mittant, S. R. C. 30 Augusti 1602, in una Castellae et Legionis *Regulares antecedant*. Religiosi post fraternitates laicorum iuxta ordinem antiquitatis, vel prout de iure, vel consuetudine praecedere solent, postea curiales et officiales, inter quos ultimo loco ibunt nobiliores et magistratus; deinde clericus, hoc est primo minister portans crucem ecclesiae cathedralis, medius inter duos clericos cum candelabris accensis, deinde clerici seminarii, postea curati eccle-

siarum parochialium cum cottis, tum collegiatae cum suis insignibus, quae etiam in die Corporis Christi permittuntur, si alias illa deferre soleant, et ultimo loco clerus ecclesiae cathedralis, post quem canonici parati suis paramentis, scilicet subdiaconi cum tunicellis, diaconi cum dalmaticis, presbyteri cum planetis, et dignitates cum pluvialibus, etiam primicerius, licet dubitetur an sit dignitas, ex decr. S. R. C. sub n. 59. Quae paramenta hoc ordine erunt semper a canonicis assumenda in processionibus de die Corporis Christi, et in Litanis maioribus et minoribus, si commode quoad processiones Litaniarum fieri poterit, quo in casu saltem sex vel octo eorum erunt cum pluvialibus ultra duos diaconos assistentes cum dalmaticis hinc inde cum Episcopo, Caerem. episc., lib. 1, c. 32, n. 1, et c. 33, n. 5 seqq. Vide etiam n. 37, 209 et 1129. Circa vero magistros tum caeremoniarum, tum capellae cum cantoribus. Vide n. 114 et 159.

9. Beneficiati parati incensentur ante non paratos, Sac. Rit. Congr. 30 Augusti 1602, in Calaritana. Vide num. 1.

10. Baldachini hastae in ecclesia deferendae sunt, ut dicitur in libro Caeremoniali Episcoporum, lib. 1, cap. 4, S. R. C. 30 Aug. 1602, in Melphiten. Umbra-culum, quod in processionibus deferri solet per nobiliores laicos vel ecclesiasticos, deferri solet hoc ordine: Dignior ferat primam hastam, quae est ante Episcopi dexteram; secundus alteram, quae prima est ante Episcopi sinistram; tertius aliam, quae immediate est sub prima a parte dextera, et sic successive usque etiam ad octavum; ita ut minus digni habeant postremas hastas post tergum Episcopi. Pluribus vero occurrentibus quam octo, servari debet idem Caeremoniale, ubi: « Quod si inter digniores plures essent, qui de aequali gradu aut praeeminentia contenderent; adeo ut omnibus his primo loco hastae baldachini assignari nequirent, relinquatur his ultimus locus, id est ubi processio iam pervenit ad ecclesiam, ad quam dirigitur, talis enim locus reputatur primo aequalis ». Lib. 1, cap. 14, n. 3. Sacerdotes vero, sive dignitates sint, sive canonici, sive beneficiati, vel mansionarii cum paramentis, id est cum pluviali, sive non, prout processio fit cum paramentis, vel sine illis, hastas deferant per totam ecclesiam et in porta ecclesiae illas relinquunt in manibus laicorum, ut dictum est, Caerem. Episc., lib. suprac. et lib. 2, c. 23, n. 10 et 33, n. 13 et 21. Vide n. 191 et 1115.

11. Tertiarii Sancti Francisci degentes in saeculo, qui fuerint de gremio alicuius ecclesiae, et illius choro obligati, debent recitare officia particularia illius ecclesiae; secus autem si sint de gremio, et nullatenus choro intervenire debuerint, S. R. C. 28 Septemb. 1602, in una ordinis S. Francisci de Observ. Nomine officiorum particularium non ea tantum veniunt, quae ritum habent solemnem, puta titularis, dedicationis, etc. Sed obligantur ad recitationem illius Breviarii in integrum iuxta ordinem dictae ecclesiae, ad cuius chori servitium tenentur, et hoc afficit etiam clericos choro ecclesiae cathedralis deputatos, in quo ritus monasticus adhibetur. Quando ecclesia cathedralis est regularis, clerici saeculares choro deputati recitare tenentur in choro iuxta Breviarium monasticum, nec Episcopus potest separare clericos a monachis. Secus autem si non essent choro obligati. Vide n. 1208 et 1275.

12. Canonici debent cantare alta voce, et potest Episcopus eos hortari ad id faciendum, S. R. C. 23 Novemb. 1602, in Egitanien. Alioquin distributiones assignatas lucrari nequeunt. Ex const. S. Pii V, quae incipit *Ex proximo Lateranensi Conc.*, et ex const. Benedicti XIV, quae incipit: *Cum semper*, necnon ex brevi eiusdem ad eminentissimum Cardinalem Delphinum patriarcham Aquil., cuius initium *Dilecte fili.... Praeclara decora*. Constit. illa supralaudati S. Pii V edita fuit die 20 Septemb. 1571, Benedicti XIV, *Cum semper*, 19 Augusti 1744, et *Praeclara decora*, 19 Ianuarii 1748.

13. Genuflectendum est semper ab omnibus trans-euntibus ante Sanctissimum Sacramentum, etiam dum fiunt processiones per Ecclesiam, et contraria consuetudo declaratur abusus S. R. C. 14 Decembris 1602 in Pacen. *Genuflectendum est*. Excipe crucem deferentem, Caerem. episc., lib. 2, cap. 27, num. 7. An vero genuflectiones faciendae sint ab omnibus duplicatis genibus, quando expositum est Sacramentum patenter, vel velatum, ac etiam inclusum in sola pyxide. Vide n. 1224 et 1289.

14. Substitutus archipresbyteri non debet cantare Missas, quae ad ipsum archipresbyterum pertinent, nec locum et honorem incensi et pacis ipsius archipresbyteri praetendere; S. R. C. 14 Decemb. 1602, in Marugen. Nullius. Nec alia officia ad ipsum archipresbyterum pertinentia. Vide n. 164.

15. Potest Episcopus etiam in ecclesiis regularium cantare facere Missas Rogationum per suos canonicos, S. R. C. 21 Ian. 1603, in Firmana. Missas Rogationum, etiamsi inciderint infra octavam Paschatis, et in diem S. Marci, nisi in ecclesia propria. Vide num. 612, 644 et 700.

16. Vicarius generalis praecedere debet omnes dignitates et canonicos, dummodo non sint parati sacris paramentis et dummodo dictus vicarius non sit ex numero dignitatum vel canonicorum eiusdem ecclesiae, et velit tanquam dignitas vel canonicus in choro assistere, distributiones quotidianas lucrandi gratia, quia tunc sedere debet in stallo, seu loco suae dignitatis vel canonicatus, S. R. C. 12 Aprilis 1603, in Pennen., et 6 Sept. 1603, in Lauretana. Alia exemptio generalis habetur in Caeremoniali Episcoporum, scilicet: « vicario generali dabitur locus, quem habere solet pro consuetudine diversarum Ecclesiarum ». Lib. 1, c. 13, n. 13, et c. 31, n. 15. Vide n. 109, 113, 156, 171, 222, 230, 582, 607, 616, 626 et 1205.

17. Caeremonialis liber nec laicis, nec clericis prohibet, quominus in processione SS. Sacramenti deferant intorticia, vel candelas accensas, S. R. C. 12 Aprilis 1603, in Adrianen.: Nec laicis, nec clericis prohibet; sed potius praecipit, nempe: « Intorticia et candelae, quae in processione delata fuerunt, non extinguantur, donec Episcopus cum SS. Sacramento benedictionem dederit ». Caeremon. Episc., lib. 2, c. 33, num. 29.

18. Assistentes Episcopo, et licet minus digni, praefertur omnibus aliis, et ante dignitates sunt thurificandi, S. R. C. 23 Maii 1603, in Nolana: Assistentes Episcopo hoc ordine, primo presbyter assistens, deinde diaconi assistentes, mox canonici, et alii ordine suo, Caerem. Episc., lib. 2, c. 1, n. 16.

19. Officium anniversarium, vel septenarium, vel trigenerium defunctorum post obitum, si cadat die dominico, vel festivo, transfertur in diem sequentem cum eadem solemnitate, S. R. C. 23 Maii 1603, in Egitanien. *Anniversarium*. Adimplendum est ex voluntate testatoris, etiam extra diem annum depositionis. Vide n. 1270 seqq.: Transfertur in diem sequentem, vel potius antecedentem licet duplici maiori impeditam, sed non festivam. Vide n. 144, 454, 457, 473, 559, 601, 869 seqq. et 1298. Cum eadem solemnitate, non immutata Missa, et propria oratione. Vide n. 601, 697 et 1298 seqq. An valeat pro adimplenda mente testatoris Missa occurrens cantata diebus impeditis. Vide n. 1280. Quid statuatur de anniversario in ruralibus ecclesiis. Vide n. 735 seqq. et in octavis privilegiatis incidente. Vide n. 485, 835 et 1055, coram Sacramento; vide n. 587 et 1223 seqq. Notandum, quod haec sanctio, licet nihil agatur de die tertia post obitum, tamen pari passu procedit cum septimo et tricesimo; Rubr. Miss. Defunct. in die obitus.

20. Assistentiae ratio non habetur in receptione cinerum, candelarum et palmarum, sed quilibet debet accedere secundum praerogativam sui ordinis; S. R. C. 23 Maii 1603 in Nolana. Eadem ratio, quae militat in cathedralibus, non militat pro aliis ecclesiis canonicos

non habentibus; alia est enim rubrica in Caeremon. Episc. praescripta pro cathedrali, et alia a Missali Romano; scilicet quod diaconus et subdiaconus, si sint canonici, ante omnes canonicos accedant ad celebrantem in receptione cinerum, etc. Caerem. Episc., lib. 2, cap. 19, num. 5. In aliis ecclesiis vero, ministri parati semper capere debent palmas, cineres, etc. statim post, digniorem de clero, a quo celebrans accepit cineres, Rubr. Miss. 5 de feria 4 Cinerum.

21. Matutinum defunctorum pro generali eorum commemoratione non debet cantari pridie Vesperi in festo Omnium Sanctorum, sed recitandum est mane die secunda Novembris post Laudes diei, S. R. C. 23 Maii 1603 in Egitanien. Episcopo praesente concedit S. R. C. posse recitari die prima Novembris ante horam Completorii in cathedralibus ecclesiis modo infra exponendo sub num. 698 et 740. Similiter et in aliis non cathedralibus et Episcopo absente, quando consuetudo esset in contrarium, dummodo pro commoditate et frequentia populi esset introducta; extra chorum vero licite absolvi posse post vespertinas horas statuit rursus S. R. C. num. 1201.

22. Ubi adest consuetudo, quod canonici et dignitates ministrent Episcopo, mitram, gremiale, thuribulum, et id genus alia, debet servari, sicut etiam si adest consuetudo, quod dignitas, seu canonicus gestet baculum ante Episcopum in quibusdam solemnitatibus. S. R. C. 1 Jul. 1603 in Lamecen. et 14 Novemb. 1676 in Bituntina. Improbatur vero administratio bugiae a canonicis diaconis Episcopo exhibita. Vide n. 340.

23. Non tenentur omnes canonici associare Episcopum ab eo altari, in quo Missam planam celebravit, ad sedem episcopalem, si voluerit Missae conventuali assistere. S. R. C. 5 Jul. 1603 in Typhernaten.

24. Destinatus ad regendum chorum non est dimovendus a choro, ut assistat Episcopo; S. R. C. 6 Septemb. 1603 in Monopolitana. n. 341.

25. Oratio, quae dicitur in festo sanctorum Fabiani et Sebastiani, non est alteranda, ita ut de S. Sebastiano tantum recitetur etiam in propria ecclesia eidem dedicata, S. R. C. 6 Sept. 1603 in Egitanien. *Non est alteranda.* Quando officium de S. Sebastiano tantum ut patrono principali, non vero minus principali recitatur, ut in rubr. Breviar. de occur., n. 8, sub ritu primae classis, oratio non erit alteranda, nempe *Infirmis*, licet S. Fabiani nomen, cui soli competit eadem ut Pontifici, omissum fuerit. Vide n. 716 et 926.

26. Regularibus non convenit continuo officium et horas canonicas cum canonicis et clericis saecularibus in choro decantare, S. R. C. 15 Novemb. 1603, in Illerden. Intelligi quando non sint choro obligati. Vide n. 11 et 1207 seqq.

27. Consuetudo, ut oblationes, quae offeruntur cruci feria sexta in Parasceve, dentur magistris caeremoniarum, servanda est, S. R. C. 29 Nov. 1603 in Beventana.

28. Episcopus non debet in ecclesia salutare canonicos aperiendo caput, sed benedicendo manu, S. R. C. 10 Ian. 1604, in Elven. *Benedicendo manu.* Praesens decretum servari debet, cum canonicus post cantatam lectionem in Matutinis, inclinatus profunde versus altare dicit: *Tu autem, Domine*, etc., et facta reverentia Episcopo, qui versus eum facit signum crucis, revertitur ad locum suum; Caerem. Episc., lib. 2, c. 5, n. 6. Regulariter pontificali hac salutatione a communi caeterorum fidelium distinguatur oportet praeses, sive gubernator, vel vice-legatus, sicut erga canonicos servari iubet Caeremoniale, lib. 1, c. 18, ut hi ab Episcopo salutentur capitis inclinatione, qui mutuam correspondere debent salutationem caput similiter inclinando. Quos quidem reverentiales mutuos actus omittere necesse erit in Matutinis Tenebrarum per integram feriam sextam in Parasceve ac Sabbato sancto usque ad solemnem Missam exclusive; sicut etiam in singulis mortuorum officiis, concionatore etiam excepto, Caerem. Episc., lib. 3, c. 7. Ad Episcopi benedictionem non te-

nentur canonici genuflectere, sed tantum caput inclinare, licet ministraturi pontificaliter Episcopo celebranti. Nomine vero canonicorum intellige etiam canonicos collegiarum, si adest consuetudo. Vide n. 1071.

29. Commemoratio S. Mariae in suffragiis Sanctorum debet fieri in ecclesiis eidem dicatis, etiamsi eius Officium parvum in choro recitatum fuerit, S. R. C. 12 Ian. 1604 in Bononien., et 13 Jun. 1682, 10 Iunii 1690, in una ordinis S. Francisci. Antiphona huius commemorationis recitanda, prout in Breviario assignatur cum consueto versu et oratione. Vide num. 673 seqq.

30. Dignitates, quae habent praebendas cum onere cantandi Evangelium seu Epistolam, non tenentur ministrare inferioribus, S. R. C. 10 Ian. 1604, in Salamantina.

31. In ecclesia collegiata exempta, praesente uno canonico cathedralis cum Episcopo et abbate collegiatae eiusdem cum suis canonicis, prius incensetur canonicus, quam abbas S. R. C. 7 Febr. 1604, in Alexandrina. Item si omnes canonici cathedralis adessent cum Episcopo. Vide n. 157 et 169.

32. Episcopo suffraganeo tenentur canonici assistere, quando nomine proprii Episcopi functiones episcopales exerceat, S. R. C. 21 Febr. 1604, in Bracaren. Vide n. 52 et 708 seqq.

33. Canonicus celebrans in aliqua ecclesia collegiata de Urbe praesente proprio vicario illius ecclesiae, ad Missam conventualem non tenetur in fine Missae ante benedictionem reverentiam facere ipsi vicario, S. R. C. 21 Febr. 1604, in una Urbis. Et non tantum canonicus, sed et simplex sacerdos, et uterque etiam in Missa privata; competit enim coram Summo Pontifice in tota Ecclesia, legato Sedis Apostolicae in sua legatione, Patriarchae, Archiepiscopo et Episcopo in suis provinciis, civitatibus et dioecesibus reverentiam facere ante benedictionem in fine Missae, ante Introitum, etc. Papae vero loco reverentiae, genuflexionem unico genu; Rub. Miss. 3 de Bened. in fine Missae.

34. Una clavis reliquiarum sanctorum patronorum concedi potest magistratui saeculari eiusdem civitatis, S. R. C. 8 Maii 1604, in Licteren.

35. Ubi adest consuetudo, ut capellani ministrent canonicis cappas vel pluvialia capite detecto, servanda est, S. R. C. 19 Jun. 1604, in Burgen.

36. Episcopus potest habere fenestram ex domo respicientem in Ecclesia, S. R. C. 19 Jun. 1604, in Elboren.

37. Clerus ecclesiae cathedralis unitus ultimo loco incedere debet in processionibus, neque clerus, vel canonici aliarum ecclesiarum debent cum dicto clero cathedralis incedere, S. R. C. 21 Aug. 1604, in Adrien. Vide n. 8.

38. Non debet assistens Episcopo deponere illi biretum de capite, sed ipse sibi detrahat, S. R. C. 21 Augusti 1604, in Savonen. Loquitur de bireto presbyterali non de pileolo mitrae supponendo; iunior enim assistentium aufert mitram, altero a dextris Episcopi biretum accipiente, complanando leviter capillos, et dum imponitur ab assistente dextero eadem mitra, postquam biretum imposuerit, alter a sinistris adiuvat, et vittas a tergo aptat, Caerem. Episc., lib. 3, cap. 8, num. 3.

39. Potest Episcopus ex causa necessitatis olea sacra conficere cum minori numero ministrorum, quam praescribitur in libro Pontificali, S. R. C. 21 Aug. 1604, in Curien. *Rhetiorum.* Vide Pontificale de Officio in feria quinta Coenae Domini.

40. Presbyter ritu graeco ordinatus a SS. D. nostro licentiam petit ingrediendi religionem Capuccinorum, et celebrandi Missam ritu latino, et cum ex eiusdem Sanctissimi Dataria huiusmodi supplicatio ad S. Rituum Congregationem remissa fuerit; S. R. C. censuit, licentiam petitam celebrandi ritu latino posse concedi post ingressum religionis, et emissionem professionis. Ead. S. R. C. 16 Oct. 1604, in Anconitana. Licentiam cele-

brandi ritu latino presbyteris Graecis praecipue uxoris omnino revocavit S. Pius V, et ne deinceps Graeci latino more, aut Latini graeco ritu celebrare praesumant, in virtute sanctae obedientiae, et sub poena indignationis ac perpetuae suspensionis prohibuit, etiam sub praetextu Missas et alia officia divina celebrare, constituit. quae incip. *Providentia Romani Pontificis*, 20 Aug. 1556 edita.

41. Caeremoniale Episcoporum non tollit immemorabiles et laudabiles Ecclesiarum consuetudines; S. R. C. 11 Iun. 1605, in una Hispaniarum: Immemorabiles et laudabiles: « Nam antistites Ecclesiarum abusus omnes, qui in ecclesiis, aut saecularibus, aut regularibus contra praescriptum Caeremonialis Episcoporum, et Ritualis Romani, vel rubricas Missalis et Breviarii irrepserint, debent omnino remove: et si adversus ea, quae in dicto Caeremoniali statuta sunt, consuetudinem etiam immemorabilem allegari contingat, postquam cognoverint, aut eam non satis probari, aut etiam probatam suffragari utpote irrationabilem de iure non posse, executioni eorum, quae in dicto Caeremoniali instituta sunt, diligenter incumbere debent, nec ulla suspensio admittitur ». Innocentius III, constituit. quae incipit *Apostolici Ministerii*, 13 Maii 1723, et Benedictus XIII in alia incipiente *In Supremo*, 13 Septemb. 1724. Vide num. 55.

42. Preces ordinatae ad impetrandam pluviam non sunt recitandae inter Missarum solemnias, ne Missae sacrificium interrumpatur, S. R. C. 11 Iun. 1605, in Oscen. Ita preces ad postulandam serenitatem, aliaque huiusmodi generis, ut in Rituale Romano, de Process.

43. Archipresbyter, seu alia dignitas non debet se intromittere in regimine chori, quod ad solum cantorem seu primicerium pertinet, S. R. C. 3 Sept. 1605, in Tarentina. Ad solum cantorem seu primicerium pertinet, in defectu praedictorum; et ubi non adest magister chori, spectabit hoc munus ad caeremoniarum magistrum, Caerem. Episc., lib. 1, c. 5, n. 4.

44. Commemoratio omnium fidelium defunctorum non est celebranda, nec facienda in die Dominico, sed transferri debet in feriam secundam sequentem, S. R. C. 24 Septemb. 1605, in Augustana: in feriam secundam sequentem, licet festum duplex minus occurrat, aut transferri contingat, omnibus Missis de Requiem celebratis, excepta conventuali de festo post Tertiam celebranda. Vide n. 606, 711, 732, 976 et 989. Quid autem statuatur in ecclesia societatis Iesu civitatis Oeniponti, consule n. 887.

45. Canonicus, vel dignitas factus Episcopus cum retentione canonicatus, vel dignitatis, debet praecedere omnibus dignitatibus et canonicis, etiam ipso antiquioribus, Sac. Rit. Congr. 24 Septemb. 1605, in Ruthenen.

46. Consuetudo immemorabilis aliquibus in locis, ut campanae in Salutatione angelica non pulsantur ante pulsationem in ecclesia matrice, servanda est, S. R. C. 24 Sept. 1605, in Giennen.

47. Magister Caeremoniarum, non autem sacrista, debet vocare vicarium, ut hora debita si voluerit ad ecclesias accedat, S. R. C. 26 Novembris 1605, in Urbinaten.

48. Abbas semel benedictus cum usu bireti, si transferatur ad aliam abbatiam cum usu mitrae, non indiget alia benedictione, sed potest per seipsum mitram capere, S. R. C. 25 Febr. 1606, in Bituntina.

49. Officium in choro dato signo inchoandum est, non expectato vicario generali, S. R. C. 25 Febr. 1606, in Neritonem: Dato signo campanarum iussu sacristae, cui spectabit, ut indicentur horae Vesperarum, Matutinarum, et Missae, ac reliquarum horarum canonicarum, Caerem. Episc., lib. 1, c. 6, n. 4.

50. Capellanus confraternitatis non potest suo arbitrio sine expressa licentia Episcopi, processiones facere, S. R. C. 4 Mart. 1606, in Militen. Galatri: Non potest, extra ambitum propriae ecclesiae, intra vero an possit et quomodo, vide n. 785 seq.

51. Eucharistia non est singulis diebus exponenda super altari, sed in quibusdam tantum solemnitatibus, S. R. C. 4 Mart. 1606, in Placentina provinciae Castellanae. In quibusdam tantum solemnitatibus, quae considerantur regulariter oratio quadraginta Horarum, et festum cum tota octava Corporis Christi; constit. Clementis XI quae incipit *Essendo state fatte*, a Benedicto XIII et Clem. XII confirmata die 1 Sept. 1736, et Caeremon. Episcop., lib. 2, cap. 33, num. 34. Vide n. 112.

52. Assistentia duarum dignitatum, vel duorum canonicorum Episcopo loci Ordinario tantummodo convenit, S. R. C. 9 Maii 1606, in Caesaraugustana. Etiam Episcopo suffraganeo, quando nomine proprii Episcopi functiones episcopales exercent; nulli vero alteri, quamvis Sedis Apostolicae legato. Vide n. 32 et Caerem. Episc., lib. 1, c. 8, n. 4.

53. Gubernator civitatis etiam si sit uxoratus, thurificandus est immediate post canonicos; absente vero Episcopo, immediate post vicarium generalem; S. R. C. 9 Maii 1606, et 17 Nov. 1607, in Faventina. Thurificandus est duplici ductu ab illo ministro, cui caeteros canonicos inerat onus thurificandi, Caerem. Episcop., lib. 3, c. 5, n. 1.

54. Posita praebendarum distinctione in presbyterales, diaconales et subdiaconales, qui de novo obtinuerit presbyteralem, praecedere debet habentes diaconales, S. R. C. 17 Iun. 1606, in Tropien. Vide n. 265, 351 et 447.

55. Decretum de die 11 Iun. 1605, quod Caeremonialis liber non tollat laudabiles et immemorabiles consuetudines, habet locum in omnibus regnis et locis christianitatis, S. R. C. 17 Iun. 1606, in Eiboren. Consuetudines quando servandae, Vide n. 41.

56. Baculi et mitrae usus sunt correlativa, et cui unum conceditur, alterum etiam concedendum videtur, S. R. C. 7 Octob. 1606, in Argentina, et antea 8 Ianuar. 1605, in Treviren. Baculo Episcopus in sua tantum civitate vel dioecesi utitur, et etiam alibi Ordinario loci annuente, Caerem. Episc., lib. 1, c. 17, n. 5. Vide n. 168 et 904.

57. Vicario non licet dare benedictionem diacono, antequam cantet Evangelium, neque benedicere praedicatori, antequam pulpitem ascendat, S. R. C. 17 Martii 1607, in Pacen.

58. Archidiaconus si sustinet baculum Episcopi, thurificandus est immediate post presbyterum et diaconos assistentes, Sac. Rit. Congr. 28 April. 1607, in Bracaren.

59. Primicerius, licet dubitetur an sit dignitas, debet in processionibus capere pluviale sicut dignitas, et non planetam sicut canonicus, S. R. C. 28 Apr. 1607, in Capuana. Vide n. 8.

60. Benedictio ac distributio candelarum et palmarum regulariter potest fieri in omnibus ecclesiis tam collegiatis, quam parochialibus, tam saecularibus, quam regularibus, S. R. C. 28 April. 1607, in Ostien. Vide num. 796.

61. Magister Caeremoniarum non potest alterare, seu mutare consuetudinem circa praeintonationem antiphonarum ad Vesperas, S. R. C. 28 Aprilis 1607, in Suessanen. Consuetudo praeintonandi antiphonas ad Vesperas spectabit ad subdiaconum, vel alium iuxta ecclesiarum consuetudines hoc modo: Si episcopus erit in crastinum celebraturus, subdiaconus, vel alius a caeremoniario ductus praeintonat primam antiphonam, Episcopo debitis reverentiis ante et post intonationem factis, ibique erga eum stabit, donec erit praeintonatio repetita, sic et ad *Magnificat*. Reliquae quatuor per eundem, seu alterum, ad quem spectat, praeintonari debent, secunda scilicet diacono assistenti a dextris Episcopi; tertia presbytero assistenti; quarta primo canonico in choro sive sit archidiaconus, sive archipresbyter, quinta diacono assistenti a sinistris. Si Episcopus non erit in crastinum celebraturus, tunc non per subdiaconum, sed per aliquem ex canonicis, aut alium, ad

quem de consuetudine Ecclesiae, spectat, praeintonantur, primo ipsi Episcopo, deinde aliis canonicis, incipiendo a dignioribus prout Ecclesiarum circa hoc usus suadebit. Si interesse velit cum cappa, antiphonae praeintonantur ab aliquo ex quatuor vel sex beneficiatis paratis, primo canonico celebranti, deinde aliis canonicis dignioribus iuxta morem Ecclesiae, absente Episcopo, et in collegiatis unus ex presbyteris paratis praeintonat antiphonam primi psalmi celebranti, et illam ad *Magnificat*; reliquae quatuor per cantorem, vel per ultimum paratum, si sint plures quam duo; Caerem. episcop., lib. 2, cap. 1, n. 7 seqq., cap. 2, n. 3 seqq., cap. 3, num. 6 seqq.

62. Episcopus concionaturus in aliena dioecesi coram Ordinario, etiam Cardinali, non debet petere benedictionem ob supremam episcopalem dignitatem, S. R. C. 28 Aprilis 1607 in Neapolitana. Vide n. 186.

63. Genuflectendum non est ad orationem in Missa solenni, in qua dicitur *Gloria* et *Credo*; S. R. C. 19 Maii 1607, in Placentina. Neque in iis, in quibus dicitur tantum *Gloria*, nec in votivis; sed tantum in Missis ferialibus et defunctorum, licet ritu solemniori celebratis; Rub. Miss. de orat. et caerem. Episc., lib. 2, cap. 18, n. 16.

64. Chorus universus ad Primam et Completorium debet replicare *Misereatur* et *Gonfiteor*; S. R. C. 19 Maii 1607, in Placentina.

65. Septimum candelabrum Episcopo celebranti adhibetur in Missis tantum sollemnibus, non vero in Vesperis, neque etiam in Missis defunctorum, S. R. C. 19 Maii 1607, in Placentina. Praelato vero Episcopo inferiori, et Episcopo extraneo, etiam in sollemnioribus nullo modo convenit. Vide n. 355 et 908.

66. Canonici duo diaconi assistentes, et non presbyter assistens, debent elevare fimbrias pluvialis hinc inde, dum Episcopus progreditur et thurificat altare, S. R. C. 19 Maii 1607, in Placentina.

67. Debetur assistentia Episcopo, quando facit ordinationes in Missa solenni; si vero ipsas in Missa privata, vel alias functiones episcopales in pontificalibus facit, saltem duo canonici assistant praeter archidiaconum, qui vocare debet ordinandos, S. R. C. 19 Maii 1607, in Placentina. Intellige quando celebrat per civitatem, non vero per dioecesim, quoad canonicorum assistentiam; circa vero archidiaconum, qui vocare debet ordinandos, ne putes ipsum teneri ad exprimenda nomina singulatum, quia hoc spectat ad notarium, sed per verbum, *Acedant qui ordinandi sunt*, etc. Pontif. Roman., p. 1, de ordinat. Vide n. 129.

68. Canonici ecclesiae collegiatae non debent in processionibus incedere parati, sicut canonici cathedralis, S. R. C. 19 Maii 1607, in Placentina.

69. *Gloria in excelsis Deo* dicitur in Missis votivis Sanctae Mariae tam in Sabbatis feriarum, quam in Sabbatis Adventus, licet ipsa die Officium non fiat de Beata Virgine, S. R. C. 19 Maii 1607, in Placentina. Item in semiduplicibus Sabbato occurrentibus, si eadem Missa de Beata Maria tam sollemnis, quam privata celebretur, hymnus Angelicus erit recitandus. Vide n. 575 seq.

70. Canonici omnes ex utraque parte chori thurificandi sunt ante mansionarios, non obstante consuetudine in contrarium, S. R. C. 19 Maii 1607, in Placentina, et 27 Iunii 1609, in una Urbis. Thurificandi sunt duplici ductu thuribuli canonici et dignitates, mansionarii vero unico ductu, legato, vel aliis Cardinalibus praesentibus, illi semel, isti transeundo thurificantur, Caerem. Episc., lib. 1, cap. 23, n. 31.

71. Canonicus primus presbyter debet Episcopo aspersorium ministrare, si praebendae sint distinctae; si vero non sint distinctae, prima dignitas, vel primus canonicus in ordine id facere debet, S. R. C. 19 Maii 1607, in Placentina. In cathedralibus ecclesiis, et aliis rectorem beneficiatum non habentibus; secus autem in parochialibus, aliisque, sive sint regularium monasteria, sive non: spectat enim ad digniorem ecclesiae, vel monasterii. Vide n. 90, 231, 251 seq., 301, 320, 458 et 788.

72. Assistens presbyter debet Episcopum thurificare ad sedem, quicumque ille sit; non vero diaconus Evangelii, S. R. C. 19 Maii 1607, in Placentina. Ad sedem, secus ad altare, tunc enim ad praedictum diaconum spectat, Caerem. Episc., lib. 1, cap. 9, num. 3. Vide num. 92.

73. Ubi adest consuetudo recitandi Matutinum media nocte a clero saeculari, potest dimitti et mutari, ut recitetur albescente die, ex iusta causa, S. R. C. 20 Iunii 1607, in Oscen.

74. Presbyter assistens, licet non sit prima dignitas, thurificandus est ante archidiaconum a dexteris Episcopi assistentem, quamvis idem archidiaconus sit prima dignitas, S. R. C. 25 Iunii 1607, in Vercellen.

75. Defunctorum Missae non sunt cantandae, nec celebrandae diebus sollemnibus, S. R. C. 25 Iunii 1607, in Veronen. Corpore etiam praesente in ecclesia, prohibentur Missae sollemnes defunctorum, licet unica, in festis primae classis festivis, demptis feriis secundis et tertiis Paschatis et Pentecostes, Feria quoque quinta in Coena Domini, sexta in Parasceve, et Sabbato Sancto, Vide n. 498, 1030, 1101 et 1262 seqq. Aliis diebus praesente cadavere in Ecclesia non vetatur Missa defunctorum sollemnis. Et etiam absente corpore, licet apud illos non sepeliatur, exclusis duplicibus primae et secundae classis, ac diebus festivis, Vide n. 1263. Anniversaria dies tertia, septima, tricesima, et aliae Missae cantatae ex dispositione testatorum, censuit Sac. Cong. ut celebrentur diebus non festivis de praecepto, etiam Officio duplici maiori occupatis, eadem Sac. Rituum Congr., n. 19. Missae privatae celebrandae non erunt de Requiem, etiam in duplicibus omnibus per annum licet minoribus, et translatis tam in diebus festivis, quam ferialibus, necnon Dominicis per annum omnibus (in quibus Dominicis, anticipatae ante Epiph., vel post Pentecost. non comprehenduntur) et feriis privilegiatis, de quibus consule num. 205, 309, 352 et 1267. Item diebus infra octavas Nativitatis Domini Paschatis, Pentecostes, et Corporis Christi, Vigilia Epiphaniae, et per totam octavam, et durante expositione publica Sanctissimi. Vide num. 207, 307, 350 et 1262 seqq., 478, 485, 642, 691, 835, 882 seqq.

76. Clerici seminarii debent in processionibus primi incedere ante clerum saecularem, et relinquere locum digniorem curatis, S. R. C. 1 Sept. 1607, in Capuana. Vide n. 8.

77. Consuetudo immemorabilis, quod eodem tempore thurificentur canonici, et magistratus servanda est, S. R. C. 1 Sept. 1607, in Fanen. Usus duorum thuribulorum ab ipsamet Sac. Congr. alias improbat, hoc loco permitti videtur. Vid. n. 93 et 167.

78. Consuetudo, ut hebdomadarius ad Vesperas capiat pluviale ad capitulum, et non a principio Vesperarum, servari potest, S. R. C. 1 Sept. 1607, in una Theatinorum.

79. Antiphonae feriales ad Laudes ante Nativitatem, omitti possunt in festo sollemniter celebrato, ut contingit in festo S. Thomae, sed antiphonae maiores ante Nativitatem, etiam in festis sollemnioribus, dicendae sunt ad *Magnificat*, S. R. C. 17 Novembris 1607, in Brugen.: Omitti possunt. In Hispania, ne praedictae antiphonae omittantur, Gregorius XIII statuit, ut die 16 Decembris dicendae sint propter festum Expectationis partus Beatae Mariae Virginis die 18 occurrens, omissa antiphona, quae ad canticum dicitur, cuius loco dicatur ea, quae ad canticum ponitur in Psalterio; et idem fiat de antiphonis in die S. Thomae occurrentibus, reponendis in Sabbato, quando festum expectationis huiusmodi in Sabbato venerit, ut scilicet antiphonae in die S. Thomae occurrentes, tunc reponantur 16 Decembris, dempta ea, quae dicitur ad canticum, ut supra. Gregorius Papa XIII, die 30 Dec. 1573, constituit. quae incipit: *Pastoralis officii*, Vide n. 635.

80. Simplex reconciliatio ecclesiae, seu coemeterii non consecrati, potest committi presbytero in dignitate ecclesiastica constituto, S. R. C. 9 Febr. 1608, in Ca-

meracen. Haec facultas ab Episcopo dari potest sacerdoti, si ecclesia, vel coemeterium sint tantummodo benedicta, si vero alias fuerint consecrata, Episcopus ipse reconciliare debet, Rituale Roman. de Bened.

81. Archidiaconus dum assistit Episcopo solemniter celebranti tam in ecclesia cathedrali, quam in alia, intelligitur in choro praesens, S. R. C. 15 Martii 1608, in Camerinen.

82. Quamvis praebendae non sint distinctae, convenit tamen, ut fiat distinctio pluvialium, planetarum et dalmaticarum in festis solemnioribus, S. R. C. 15 Martii 1608, in Alexandrina. Vide n. 8.

83. Missae conventuales infra octavam Corporis Christi, possunt, ubi est consuetudo, cantari sine diacono et subdiacono, excepto die festo, et Dominico, et die octava, S. R. C. 15 Martii 1608, in Alexandrina. Cantari sine diacono et subdiacono, et incensum absolute non adolere. Vide n. 34.

84. Diaconus et subdiaconus accipiunt pacem ab Episcopo celebrante, statim post diaconos assistentes, si in missa communionem non recipiunt, S. R. C. 15 Martii 1608, in Alexandrina. Si vero sacram synaxim assumerent, tunc pacem capiunt ab Episcopo celebrante, cum ab eo accipiunt communionem. Caerem. Episc., lib. 1, cap. 24, n. 3. Vide n. 5.

85. Usus Missalis et Breviarii Romani semel introductus in aliqua Ecclesia, quae habebat particulare Missale et Breviarium, confirmandus est, nec licet redire ad usum antiqui Missalis et Breviarii, S. R. C. 15 Martii 1608, in Trullen. seu Nullius. Quae habebat particulare Missale et Breviarium: ab ipsa prima institutione, vel per Sedem Apostolicam, vel per consuetudinem ducentorum annorum iam approbata, alioquin licet Romanus usus introductus fuerit, non posse satisfieri per particularem recitationem, statuit S. Pius Papa V, constituit. quae incipit *Quod nobis*, die 15 Iulii 1568 edita.

86. Usus semel introductus, et receptus in ecclesia cathedrali celebrandi festum solemniter de aliquo sancto, tanquam de patrono, continuandus est, licet non sit de antiquis patronis Ecclesiae, vel in Breviario Romano de eo non fiat Officium, S. R. C. 15 Martii 1608, in Sempronien. Hoc decretum habet locum in iis locis tantum, in quibus usus praedictus esset introductus, ante constitutionem Urbani VIII, emanatam die 23 Martii 1630. Vide n. 243.

87. Canonici digniores debent sedere in sedibus, quae sunt viciniore sedi episcopali, S. R. C. 15 Martii 1608, in Alexandrina.

88. Canonicus officium faciens ad Vesperas, non potest recusare assistentiam clericorum in defectu cappellanorum, vel beneficiatorum, sub praetextu, quod Caeremoniale dicat, id munus pertinere ad cappellanos, vel beneficiatos. S. R. C. 15 Martii 1608, in Alexandrina. Caeremoniale nuper recognitum, alternative a presbyteris seu clericis assistentiam, pluvialibus indutis, sumendam, statuit lib. 2, cap. 3, n. 16.

89. Episcopus ad Matutinum in nocte Nativitatis Domini, sedere potest vel in sede chori, vel in sede Episcopali, prout melius sibi videatur, et magis populo satisficiat, S. R. C. 15 Martii 1608, in Alexandrina.

90. Aspersorium aquae benedictae porrigendum est Episcopo a priore Ecclesiae collegiatae, dum eo accedit Episcopus; non autem a prima dignitate, vel primo canonico Ecclesiae cathedralis, S. R. C. 15 Martii 1608, in Camerinen. Vide n. 71.

91. In thurificatione attendatur consuetudo inter vicarium et canonicos, et alios, nisi canonici sint parati, S. R. C. 15 Martii 1608, in Alexandrina. Vide num. 1, 9, 16. Hoc idem intelligitur in accipiendis candelis, cineribus et palmis.

92. Diaconus Evangelii debet thurificare chorum, nec ab eo munere excusatur sub praetextu contrariae consuetudinis, S. R. C. 15 Martii 1608, in Alexandrina: *Chorum*. Hinc sub nomine chori non intelliguntur acolythi, thuriferarii, aliique, si choro supersunt, et reliquis populus, quia a thuriferario omnes erunt incensandi, non

a diacono. Magni principes vero, magistratus omnes, barones, domicelli, et mulieres insignes, ut regina, vel magnae principissae, qui praeter imperatores, regem et proreges, nec non gubernatores regnorum et provinciarum, ab iis thurificantur, ad quos ex consuetudine id munus pertinet, scilicet vel a presbytero assistente, si Episcopus esset apud sedem, vel a diacono evangelii, si esset apud altare, vel faldistorium. Caerem. Episc., lib. 2, cap. 23, n. 24, 30 seq., et Miss. Rom. 10, de Incens. Vide n. 97.

93. Non approbatur usus duorum thuribulorum in incensatione personarum, S. R. C. 15 Martii 1608, in Alexandrina. Vide n. 77.

94. Duorum canonicorum assistentia semper convenit Episcopo, sive celebret ipse, sive assistat divinis, S. R. C. 10 Maii 1608, in Granaten. Decretum, quod considerari debet in civitate, non vero per dioecesim, non loquitur de Matutinis, quantumvis solemnioribus, Caerem. Episc., lib. 2, cap. 5, n. 1. Vide n. 157.

95. Confraternitati Sanctissimi Sacramenti, si sumptus cerae facit, indulgetur ut in processione eiusdem Sacramenti aliqui ex confratribus, saccis induti cum fanalibus accensis, incedant hinc inde, et apud idem SS. Sacramentum, dummodo maior pars confraternitatis cum sua cruce et insignibus incedant ante in loco suo, iuxta Bullam Gregorii XIII, S. R. C. 10 Maii 1608, in Nepesina. Iuxta bullam Gregorii XIII, editam 21 Martii 1573, incipientem: *Cum interdum*. Vide n. 151.

96. Prima dignitas det candelam Episcopo in festo Purificationis beatae Mariae Virginis, et Episcopus det primae dignitati, ante vicarium generalem, S. R. C. 14 Ianuarii 1608, et 28 Maii 1616. Vide n. 16 et 454.

97. Baro dominus loci in ecclesia parochiali non collegiata, ubi non sunt canonici, thurificandus est post celebrantem, ministros paratos, et Archipresbyterum, duplici ductu, ab eodem ministro, qui thurificat, et ante omnes alios presbyteros, S. R. C. 27 Septembris 1608, in Bisinianen. Ab eodem ministro, scilicet a diacono in Missis, in Vesperis vel Laudibus ab assistente parato ultimo, quatenus sint sex vel quatuor, alioquin a thuriferario, Caerem. Episc., lib. 1, cap. 23, n. 1, et lib. 2, cap. 5, n. 10 seq. Vide n. 92.

98. Sanctae Eulaliae officium cum octava, etiamsi veniat in Quadragesima iuxta antiquam et immemorabilem consuetudinem, concedit S. R. C. 6 Dec. 1608, in Barchinonen. Iuxta antiquam et immemorabilem consuetudinem, Dies enim infra aliquas octavas privilegiatas occurrentes, et in feriam quartam Cinerum suspenduntur ipsamet die tantum, atque ita commemoratio octavae erit omittenda, et preces in Officio recitandae. Vide n. 534 seq., 537 et 1017.

99. Dignitates tenentur associare Episcopum cum canonicis, ex debito, licet Caeremoniale Episcoporum non inest tantum canonicos, S. R. C. 10 Ianuarii 1609, in Iacen.: Dignitates, etiam prima archidiaconalis. Vide num. 394.

100. In festo SS. Corporis Christi non convenit cantare cantiones vulgari sermone, S. R. C. 11 Martii 1609, in Abulen.: Cantiones, vulgari sermone; sed hymni, praecipue sequentes: *Pange lingua gloriosi; Sacris solemnitibus; Verbum supernum prodiens; Salutis humanae sator; Aeternae rex altissime*. Celebrans quoque per viam semper submissa voce aliquot psalmos, vel hymnos recitabit, ministris respondentibus, Caerem. Episc., lib. 2, cap. 33, n. 22, Rit. Rom. de Processione. Vide n. 1129.

101. Benedictio candelarum, cinerum et palmarum, et aliae similes actiones, quas faceret Episcopus praesens, eo absente vel impedito, ad primam dignitatem, non vero ad canonicum hebdomadarium pertinent, S. R. C. 21 Martii 1609, in Pisaren., et 5 Iulii 1601, in Tarentina. Aliae similes, ut sunt Nativitas Domini, Epiphania, feria quinta in Coena Domini, Dominica Resurrectionis, festum Ascensionis et Dominica Pentecostes, et processio in die Corporis Christi: item festum Annuntiationis et Assumptionis Beatae Mariae Virginis, festum SS. Apostolorum Petri et Pauli, O-

mnia Sanctorum, S. titularis vel patroni ecclesiae, et dies anniversaria Dedicationis ecclesiae: item etiam fontis benedictio, denique festum patroni civitatis, vel festivitates aliae extraordinariae iuxta peculiares locorum mores, et circumstantias, Caerem. Episc., lib. 2, cap. 27, n. 16 et 34, n. 2, lib. 3, cap. 3, n. 2. Ad primam dignitatem. Et prima impedita ad secundam, et sic successive: nullo modo ad vicarium generalem, tam in his, quam in aliis a S. R. C. enuntiatis. Vide n. 118 et 297.

102. Canonicus Episcopus assistens, superveniente digniore canonico, debet illi cedere locum assistentiae, S. R. C. 20 Iunii 1609, in Ferrarien. Edictum hoc consideratur, cum assistentes non sint parati sed habitu canonicali tantum induti, ut in Caerem. Episc., lib. 1, cap. 8, n. 4. Vide n. 304.

103. Potest Episcopus compellere regulares etiam per censuras, ut accedant ad publicas processiones, S. R. C. 27 Iulii 1609, in Ferrarien. Monachos Congr. Casinensis excipe, nisi ad processionem SS. Sacramenti Vide n. 2.

104. Abbas, licet habeat usus mitrae et baculi, et solemniter benedicere populo possit, privatam tamen benedictionem more Episcoporum per vias minime dare potest, S. R. C. 24 Augusti 1609, in Provincia Burgensi: comprehenduntur etiam abbates populum habentes pleno iure subiectum, etiam si pontificalibus induti, et per Ecclesiam suam incedentes. Vide n. 167.

105. Curatus ratione stolae debet praecedere aliis presbyteris etiam canonicis Ecclesiae collegiatae, S. R. C. 24 Octobris 1609, in Saxo Ferrate Nucerinae dioecesis.

106. Presbyteri et clerici cathedralis omnes faciunt unum corpus cum canonicis, et sub una cruce debent incedere, S. R. C. 28 Novembris 1609, in Maceraten. Vide n. 8 et 152: Sub una cruce. Adverte loqui decretum de cruce processionali, non archiepiscopali in cathedralibus ante canonicos paratos tantum ponenda, Caerem. Episc., lib. 2, cap. 32, n. 5.

107. Reliquiam deferre in processionibus pertinet ad superiores conventus, unde reliqua assumitur, qui cum ministris paratis ultimo loco incedere debet, sed regulares debent in dictis processionibus cedere digniorem locum clero saeculari, S. R. C. 23 Ianuarii 1610, in una Senogallien. *Montii Bodii*, et 24 Sept. 1605, nec non 19 Aprilis 1608. Vide n. 8 et 166.

108. Archidiaconus non potest assistere Episcopo in habitu praelatio non choralis, licet sit protonotarius, S. R. C. 6 Martii 1610, in Asculana in Apulia. An possit uti subtana violacea. Vide n. 119 et 184.

109. Canonici parati assistentes Episcopo praecedunt vicario generali, et sunt ante ipsum thurificandi, S. R. C. 6 Martii 1610, in Aegitanien., n. 16.

110. Canonicus, vel presbyter paratus officium faciens, debet habere locum etiam a decano, S. R. C. 26 Iunii 1617, in Arboren. Vide n. subseq.: Habere locum, panno coopertum coloris solemnitatis in cornu Epistolae praeparatum, vel ad stallum, seu primam sedem chori ab ea parte, quae eidem illa hebdomada obtigerit, in qua sede ponetur pulvinus, et alterum cum tapeto super alio scamno, seu genuflexorio ante se posito, super quo etiam ponitur liber serico colore caeterorum paramentorum tectus, Caerem. Episcop., lib. 2, cap. 3, n. 4. Vide n. 115 et 143.

111. Archipresbyter, licet sit prima dignitas, in choro tamen cedere debet primum et digniorem locum canonico celebranti, S. R. C. 26 Iunii 1610, in Arboren. Vide n. ant.

112. Decretum in visitatione factum contra regulas libri Caeremonialis, non est servandum, S. R. C. 7 Augusti 1610, in Vercellen. Non est servandum, nisi ad servandas laudabiles, immemorabiles, et approbatas consuetudines esset emanatum. Vide n. 41.

113. Vicario generali in choro praesente, et Episcopo absente, si primum stallum ei detur in dextera altaris, sedebit in parte sinistra prima dignitas, secunda vero post vicarium, S. R. C. 7 Augusti et 25 Septembris 1616, in Adriem. Vide n. 16.

114. Nullo modo convenit, ut magister cappellae incedat in processionibus cum beneficiatis; sed quacunque consuetudine, vel usu non obstante, debet incedere cum suis cantoribus immediate post crucem ante ipsos beneficiatos, vel in loco ubi ab Episcopo ordinatum fuerit, S. R. C. 20 Novembris 1610 et 15 Ian. 1611, in Urbevetana. Vide n. 8. In loco, ubi ordinatum fuerit, regulariter ante thuriferarium, post quem praecedit crux, Caerem. Episc., lib. 2, cap. 19, v. 15.

115. Sacerdos, diaconus et subdiaconi celebrantes solemniter, possunt et debent sedere in banco, cum cantatur *Gloria, Credo*, etc., etiamsi sint beneficiati, vel cappellani, prout sedent canonici, non obstante qualibet consuetudine, S. R. C. 15 Ian. 1611, in Perusina: *Gloria, Credo*, etc. Scilicet *Kyrie*, Graduale et Sequentia, si multum tempus in iis decantandis insumatur, ultra illud, quod requiritur ad recitandum *Kyrie*, vel legendum evangelium, quae ante, non post sessionem recitanda, aut legenda sunt. Bancus vero pro eadem sessione erit oblongus sine postergalibus, decenti panno ornatus, licet celebrans, et ministri essent canonici, semper a latere epistolae ponendus. Vide n. 110 et 143.

116. Cantor, si est dignitas in cathedrali, debet suum munus obire, vel per se ipsum, vel per vicecantorem ante sumendum, ab Episcopo approbandum, qui non sit de iis, qui alioquin choro sunt obligati, S. R. C. 19 Maii 1611, in Lucerina.

117. Inter canonicos presbyteros nulla datur praecedentia, nec praeeminentia ratione doctoratus, sed tantum ratione ordinis et antianitatis, S. R. C. 19 Maii 1611, in una terrae Coniglionis dioecesis Montis Regalis in Sicilia. Similiter inter presbyteros simplices, Vide n. 181.

118. Missarum solemnium celebratio, delatio SS. Sacramenti in processione in eius festivitate, candelarum, cinerum et palmarum benedictiones, et functiones similes, quas Episcopus praesens in sua cathedrali facere solet, et debet iuxta formam libri Caeremonialis Episcoporum, absente vel impedito Episcopo, ad primam dignitatem, et deficientem primam, ad secundam, et sic successive pertinent, S. R. C. 25 Iunii 1611, in Civitaten. seu S. Severi: Functiones similes. Vide n. 101.

119. Canonicus protonotarius potest uti subtana violacea in choro et in ecclesia, dum divinis assistit, dummodo in caeteris habitum proprium canonicis convenientem deferat, S. R. C. 14 Ianuarii 1612, in Panormitana: Dummodo in caeteris habitum proprium canonicis convenientem deferat, alioquin partitiones quotidianas amittit. Vide n. 108 et 184.

120. Tenentur omnino canonici ad cantandam Missam de die, ut lucentur distributiones, S. R. C. 28 Ianuarii 1612, in Oscen.: De die, id est de festo, vel feria currenti, ut in seq. num.

121. Missa conventualis de festo, seu de feria currenti omnino cantanda est, non obstante quacunque contraria consuetudine, S. R. C. 28 Ianuarii 1612, in Oscen.: Missa conventualis. Benedictus XIV decrevit, ut applicetur pro benefactoribus in genere, in omnibus patriarchalibus, metropolitanis, cathedralibus et collegiatis ecclesiis, non obstante quavis licet immemorabili consuetudine in contrarium. Et non tantum de una, sed etiam de secunda, vel tertia, si forte ex Rubricis Missalis teneantur celebrare, statuit; cum hac tamen moderatione, quod consuetudo in contrarium stare possit quoad secundam et tertiam duntaxat, dummodo eorum benefactorum non obliviscantur in commemoratione defunctorum omnium; constit. quae incipit: *Cum semper*, die 19 Augusti 1744 emanata.

122. Aspersorium cum aqua benedicta Episcopo accedenti ad ecclesiam, semper debet ministrari a prima dignitate, vel digniore canonico, S. R. C. 12 Mart. 1612, in Sarzanensi, et antea 16 Iulii 1604, in Salamantina: Ly semper non comprehendit ecclesias extra cathedralium rectorem habentes, vel monasteria. Vide n. 71.

123. Collegiata insignis ab eius erectione praecedit aliis collegiatis antiquioribus, S. R. C. 24 Martii 1612, in Firmana.

124. Ante dignitates non debet poni pulvinar cum tapeto, sed debent sedere in suis stallis, prout sedent alii canonici, tamen ratione dignitatis potest indulgeri pulvinar de corio tantum, S. R. C. 24 Martii 1612, in Tudertina. Ante dignitates, etiam primas archidiaconales, cum Missam solemnem aut sacras functiones non peragant, Vide n. 111 et 492.

125. Caeremoniae novae non inducendae, nec antiquae immutandae, absque expressa licentia quam dare debet, S. R. C. eadem Sacr. Congr. 12 Maii 1612, in una Urbis. Vide n. 41.

126. Rectores ecclesiarum parochialium in processionibus non debent incedere inter dignitates, et canonicos, sed separatim cum suo clero, et ante clerum cathedralis, S. R. C. 12 Maii 1612, in Matherana. Vide n. 8.

127. Canonicus diaconus, vel subdiaconus, qui obtinuit praebendam presbyteralem, non debet amplius uti dalmatica, vel tunicella, ut canonici diaconi, quando paratur, sed planeta, ut presbyteri, S. R. C. 12 Maii 1612, in Ianuen. Vide n. 127.

128. Missa conventualis pertinet ad cantorem, et canonicos ecclesiae collegiatae, non autem ad vicarium, quando ipse habet tantum curam animarum parochianorum, S. R. C. 7 Iulii 1612, in Ulyssiponen.

129. Canonici tenentur assistere Episcopo etiam quando ordinationem celebrat extra propriam ecclesiam, dummodo numerus sufficiens canonicorum et ministrorum in ecclesia remanet, S. R. C. 7 Iulii 1612, in Elboren.: Extra propriam Ecclesiam, intra civitatem, non vero per dioecesim. Vide n. 67 et 94.

130. Consuetudo immemorabilis, quod Passio Domini in Dominica Palmarum, et feria 6 Parasceves decantetur a canonicis, debet servari, non obstante Caeremoniali, in quo disponitur eam a cantoribus decantandam esse, S. R. C. 7 Iulii 1612, in Viterbien.

131. Episcopus non potest signum, quod habere debent canonici cathedralis ad distinctionem, concedere aliis, vel immutare, inconsulta Sede Apostolica, S. R. C. 1 Septembris 1612, in Hydruntina.

132. Si occurrat festum Annuntiationis Beatae Mariae Virginis in Dominica secunda, tertia, vel quarta Quadragesimae, non fit officium de Annuntiatione, nisi in ecclesiis sub invocatione Annuntiationis dicatis, S. R. C. 1 Septembris 1612, in Ulyssiponen.: In iis ecclesiis, in quibus habetur altare tantum, et solemnitas celebratur cum concursu populi, unica tantum Missa sollemnis sine commemoratione Dominicae, et evangelio eiusdem in fine permittitur, et comprehenditur videtur quoad Missam solemnem etiam Dominica Passionis; Missale enim non prohibet, ut prohibet in Dominica prima Adventus, Quadragesimae, Palmarum, cum tota hebdomada maiori, Resurrectionis et Pentecostes cum duobus diebus sequentibus, necnon feria quarta Cinerum, die Nativitatis, Epiphaniae, Ascensionis et Corporis Christi, Rub. 6 Miss. de Transl. Fest. Vide n. 347.

133. Altare portatile ligneum cum ara lapidea, permitti debet non obstante consuetudine synodali, dummodo habeat solitum reliquiarum repositorium, iuxta reformationem rubricarum Missalis Romani, S. R. C. 10 Novembris 1612, in Caietana. Quo in capite statuitur: «Ara lapidea ab Episcopo debet esse consecrata, in altari inserta, et tam ampla, ut hostiam, et maiorem partem calicis capiat. Altare operiatur tribus mappis, seu tobaleis mundis, ab Episcopo, vel alio habente facultatem benedictis, superiori saltem oblonga, quae usque ad terram pertingat, duabus autem brevioribus, vel una duplicata».

134. Canonici ecclesiae collegiatae thurificari debent duplici ductu thuribuli; clerici vero parochialium ecclesiarum unico tantum ductu, nisi specialis adsit consuetudo, S. R. C. 19 Ianuarii 1613, in Caesaraugustana. Vide n. 70.

135. Abbates quando sunt plures in eodem loco, et habent clerum distinctum, debent in processionibus incedere, unusquisque cum suo clero, et in suo loco, S. R. C. 1613, in Nucerna Gualdi.

136. Protonotarii de numero participantium praece-dunt vicarios et canonicos, tam in ecclesiis patriarchalibus Urbis, quam in aliis quibuscunque, etiam cathedralibus extra Urbem, et solis Episcopis cedunt locum, S. R. C. 4 Maii 1613, in una Urbis. Solis Episcopis cedunt locum protonotarii titulares, neque intra canonicos habent stallum. Vide n. 170.

137. Canonici, et dignitates non tenentur ad benedictiones Episcopi genuflectere, quando Episcopum celebrantem thurificant, S. R. C. 4 Maii 1613, in Oscen. Intellige de cathedralibus; de collegiatis vero, si consuetudo esset introducta, Vide n. 1071.

138. Archiepiscopus potest ante se crucem deferri facere per monasteria, et per loca etiam exempta suae dioecesis, S. R. C. 13 Iulii 1613, in Theatina: Crucem deferri, nisi praesente Cardinali legato de latere, etiamsi Archiepiscopus esset Cardinalis, Caeremon. Episcop., lib. 1, cap. 4, n. 1.

139. Non possunt regulares processiones facere extra ecclesiam in feria 5 in Coena Domini, nec in festo Corporis Christi, extra eorum iurisdictionem, et per parochiam alienam, S. R. C. 11 Decembris 1613, in Aretina. Ita etiam saeculares quoad feriam 5 in Coena Domini, et feriam 6 in Parasceve, dum processio fit inter Missarum solemniam. Vide n. 1129.

140. Abbates non sunt associandi a sua domo, nec excipiendi, cum ad pontificaliter celebrandum accedunt, S. R. C. 11 Decembris 1613, in una Hispaniarum: Casinensibus, ex privilegio, quomodo liceat. Vide n. 360 et 402.

141. Vicarius apostolicus non potest functiones episcopales facere, S. R. C. 15 Febr. 1614, in Brundusina.

142. Si incepta consecratione ecclesiae, correptus morbo Episcopus deficiat, et praesertim antequam ungantur cruces, reassumenda est a capite consecratio, S. R. C. 12 Aprilis 1614, in Ulyssiponen.

143. Canonici Missam celebrantes coram Episcopo, non debent sedere in sede cum postergali, sed in aliquo scamno oblongo, tapete, vel panno cooperto in latere epistolae, S. R. C. 19 Maii 1614, in Turritana. Item Episcopo non praesente, Vide n. 110.

144. Anniversaria et Missae de Requiem, quae certo die dici debent, eo impedito, transferri possunt in sequentem, prout transtulit, S. R. C. 19 Maii 1614, in Turritana. Vide n. 19.

145. Missae votivae iam acceptae, quae non possunt celebrari diebus impeditis, debent recitari de festo occurrenti cum applicatione sacrificii, S. R. C. 19 Maii 1614, in Turritana. Sive privatae, sive solennes. Vide n. 1285. Pro defunctis vero, vide n. 422.

146. Decano Missam celebranti in diebus sollemnibus, debent duo canonici assistere, et ministrare pro diacono et subdiacono, si mansionarii, quibus animarum cura incumbit, in ipsius exercitio eo tempore sint impediti, S. R. C. 14 Febr. 1615, in Coenenen. Opitergii.

147. Portionarii, et alii beneficiati, si in omnibus sint aequales canonicis ecclesiarum collegiatarum, et aequaliter incedant in processionibus, et sedeant in aequalibus scamnis, thurificandi sunt duplici ductu sicut canonici, non obstante Caeremoniali libro, qui intelligitur, quando non adsunt presbyteri, qui non sint omnino canonicis aequales, S. R. C. 21 Martii 1615, in Caesaraugustana de Daroca.

148. Canonici cathedralis ecclesiae, absente Episcopo, vel sede episcopali vacante, in omnibus et per omnia praeferri debent magistratibus saecularibus, qui non sunt de perpetuis et maioribus; et concionatores debent prius canonicos, quam magistratus salutare, S. R. C. 3 Octobris 1615, in Tirasonen.

149. Fratres praedicatores nequeunt in suis processionibus SS. Sacramenti Dominica infra octavam Corporis Christi mutare viam semel a principio electam, S. R. C. 14 Novembris 1615, in Pisauran.

150. Absente Episcopo, thurificandus est celebrans triplici ductu thuribuli, S. R. C. 30 Ian. 1616, in Comen. Valluviae: Absente Episcopo; illo vero praesente

duplici ductu incensetur, sicuti Episcopus coram maiori, cui triplex ductus debeat, Caerem. Episc., lib. 1, cap. 23, n. 32; lib. 2, cap. 2, n. 9. Vide n. 70.

151. Priores confraternitatis SS. Sacramenti, non ante baldachinum post capitulum, sed a latere baldachini in processione SS. Sacramenti debent incedere, S. R. C. 30 Ian. 1616, in Nicien. Vide n. 95 et 1145.

152. Presbyteri alicuius ecclesiae intra limites propriae parochiae, non possunt propriam crucem erigere, sed debent incedere sub cruce parochiae, licet parochia non sit regularium, S. R. C. 12 Martii 1616, in una Urbis. Vide n. 106.

153. Archidiaconus, si est prima dignitas, debet facere officium presbyteri assistentis, dummodo sit sacerdos; et recusans cogendus est poenis et censuris, S. R. C. 28 Maii 1616, in Brixien. Vide n. 180.

154. Cineres Episcopo ministrare feria quarta Cinerum, non ad primam dignitatem, sed ad canonicum eo die celebrantem pertinet, S. R. C. 28 Maii 1616, in Brixien. Cineres ministrare, secus palmam et candelam statutis diebus. Vide n. 203.

155. Delatio SS. Sacramenti in eius die festo, absente Episcopo, spectat ad dignitates seu canonicos cathedralis, atque ab eadem cathedrali processio debet inchoare, et ibi finire, S. R. C. 19 Augusti 1616, in Tuscanellae. Vide n. 118 et 240.

156. Vicario generali sedenti in choro, licet supra canonicos, absente Episcopo, thurificatio duplici non autem triplici ductu debetur; si autem non sit praelatus, S. R. C. 14 Ianuarii 1617, in Nepesina. Vide n. 16.

157. Praesente Episcopo dioecetano, sedebit abbas in loco suae iurisdictionis, vel apud Episcopum in sede camerali, absque ornatu, et suo gradu, vel in conspectu Episcopi ex alia parte in loco inferiore, cum uno parvo gradu, non excedente dimidium palmi, S. R. C. 18 Martii 1617, in Aquilana. Modus secundus videtur magis conformis Sac. Congr. et Caerem. Episc. et in eo casu sedebit Episcopus in cornu evangelii cum suis canonicis in sede tribus gradibus praealta, panno serico concolori aliis paramentis, non aureo, nisi esset Cardinalis; abbas in cornu epistolae cum canonicis collegiatae, vel monachis, qui sedere potest in sede, vel uno parvo gradu erecta, ut hic statuitur, vel uno gradu humiliori Episcopo, ut alio in loco ex S. R. C., n. 371, Caerem. Episc., lib. 1, cap. 13.

158. Lectiones duae penultimae, quando ab Episcopo Matutinum solemniter celebretur, sunt cantandae a duobus canonicis, qui hinc inde assistunt Episcopo, sive sint dignitates, sive canonici, etiam ultimi, non obstante alia consuetudine, S. R. C. 18 Martii 1617, in Brundusina. Qui hinc inde assistunt Episcopo, intellige non a principio Matutini, sed cum Episcopus stans in sua sede cum cappa nonam lectionem cantat; ad quem tunc et non prius accedunt duo diaconi assistentes, minister de candelis, et alius de libro serviens, Caerem. Episc., lib. 2, cap. 5, n. 9. Vide n. 9.

159. Caeremoniarum magister in processionibus incedit apud celebrantem, et eius assistentes, et ubique discurrit, quando opus est, pro ordinanda processione, S. R. C. 8 Maii 1617, in Patavina, et antea 30 Augusti 1602, et 28 Nov. 1609. Vide n. seq. et 8.

160. Magister caeremoniarum, etiamsi sit cappellanus, quando officium exercet, et vestibus illius officii indutus est, sedere debet apud celebrantem, vel eius assistentes pluvialibus indutos; quando vero non est in ministerio, sedere debet in choro inter praebeatos et presbyteros, vel clericos sui ordinis, servato ordine suae receptionis, S. R. C. 30 Maii 1617, et 30 Aprilis 1701, in Viterbien. necnon antea 30 Augusti 1601 et 18 Novembris 1609. Vestis caeremoniarum magistri, tam primi, qui inservit Episcopo, quam alterius, qui assistit celebranti et ministris, erit clericalis, ipsaque vestis inferior, ubi commode fieri possit, coloris violacei, super quam dum divina officia celebrantur cottam mundam induet. Concedi potest in cathedralibus usus aliquarum ferularum serico vel panno tectarum, cum aliquibus or-

namentis, aut insignibus S. patroni, vel ecclesiae, vel Episcopi, componendarum, quas semper manibus gestent, Caerem. Episc., lib. 1, cap. 5, num. 3 seq. Vide n. 950 et 1170.

161. Ubi habitus dignitatum est distinctus, et diversus ab habitu canonicorum, quamvis canonici sint impares numero, non sunt coniungendae dignitates cum canonicis in processionibus, sed tres ultimi digniores, tam ex illis, quam ex istis, incedant simul in eadem riga, S. R. C. 3 Iunii 1617, in Melevitana. Vide n. 8.

162. Duplex Officium est recitandum de sancto, cuius habetur insignis reliquia, ubi asservatur, vel sit corpus integrum, aut magna pars eiusdem, aut caput, et sit ex sanctis approbatis, et positus in Martyrologio Romano, S. R. C. 7 Iunii 1617, in una Urbis Theatinorum: Duplex Officium, et Missa cum *Credo* in ipsamet tantum ecclesia, ut clarius explicavit S. R. C. 12 Martii 1618, declarans per vocem *ubi* intelligi debere ecclesiam tantum, non vero civitatem, vel oppidum: vide n. 163 et 215. Sanctis approbatis et positus in Martyrologio, aut quibus a S. Sede fuerit specialiter concessum, quorum reliquiae insignes, praeter hic descriptas, pro licita Officii et Missae recitatione sunt brachium, crus, aut illa pars corporis, in qua passus est Martyr, integra vero, non parva. Vide n. 629 et 1239.

163. Ad dignitates et canonicos cathedralis, si adsint, spectat assistere Episcopo solemniter celebranti, etiam in collegiata ecclesia, vel parochiali; non autem ad canonicos collegiatae, vel presbyteros parochialium, S. R. C. 15 Iulii 1617, in Brundusina. Vide n. 6.

164. Substitutus archipresbyteri non potest Missas et divina officia celebrare, quae ad ipsum, si adesset, pertinerent, sed spectant ad canonicum successive, S. R. C. 12 Ian. 1618, in una civitatis Castellanae. Vide n. 14.

165. De reliquia insigni Officium est solum recitandum in ecclesia ubi asservatur, nec aliae Ecclesiae debent se uniformare cum cathedrali, vel matrice, S. R. C. 12 Martii 1618, in Conchen. Vide n. 162.

166. Canonici cathedralis, vel collegiatae semper praecedere debent regularibus, etiam in ipsorum regularium ecclesiis, S. R. C. 31 Martii 1618, in Firmana. Vide n. 8 et 107.

167. In personarum incensatione tota thurificatio facienda est cum unico thuribulo, S. R. C. 21 Iul. 1618, in Nucerna. Qui casus excipiendus sit. Vide n. 77.

168. Episcopus in aliena ecclesia non potest sibi pulvinar et pannum coloris violacei sternere, et extra suam dioecesim non competit illi deosculatio textus evangelii, S. R. C. 13 Octobris 1618, in Iadren. Cappa quoque non utitur praeterquam in Romana Curia cum in divinis, Pontifice Maximo, vel sacro Cardinalium collegio praesente, assistit, ac etiam baculo pastoralis, in sua tantum civitate vel dioecesi, et etiam alibi ex permissione loci Ordinarii, et ubi consecrationes, aut ordinationes, vel benedictiones personales facere ipsi apostolica auctoritate conceditur, Caerem. Episc., lib. 1, cap. 3, n. 6, et cap. 17, n. 5. Vide n. 56.

169. Collegiata simplex praecedit parochialibus, etiamsi antequam erigeretur, illis cessisset, S. R. C. 23 Martii 1619, in Senogall.

170. Protonotarii titulares neque supra, neque inter canonicos locum habere debent, S. R. C. 23 Martii 1619, in Spoletana. Protonotarii titulares, thurificandi erunt post abbates, nisi essent consanguinei alicuius maximi principis, qui pro iudicio et prudentia Episcopi thurificari poterunt loco convenienti ante dignitates et canonicos, Caerem. Episc., lib. 1, cap. 23, num. 29. Vide num. 221. Quid dicendum in aliis ecclesiis et processionibus. Vide n. 354.

171. Vicarius generalis, absente Episcopo, debet habere primum locum super omnes dignitates et canonicos, S. R. C. 13 Iulii 1619, in Meliten. Excipe casus, primo quando canonici sunt parati, secundo cum ipse est de gremio, tertio si consuetudo contrarium suadeat. Vide n. 16, 185, 222 et 230.

172. Canonici ecclesiae cathedralis praecedunt canonicos collegiatae, etiam intra eandem collegiatam, non obstante consuetudine, S. R. C. 19 Augusti 1619, in una Tuscanellae, Vide n. 166.

173. Prior collegiatae, si intersit in cathedrali, thurificandus est duplici ductu thuribuli, sicut dignitates et canonici, super quos tamen non habet praecedentiam, S. R. C. 19 Augusti 1619, in una Tuscanellae.

174. Celebratio festi de sancto patrono civitatis ad Episcopum, et eo absente vel impedito, ad primam dignitatem pertinet, S. R. C. 28 Septembris 1619, in Collen. Et prima impedita, ad secundam, et sic successive etiam ad canonicos, nunquam vero ad vicarium generalem, Vide n. 101.

175. Non est laudabilis ea consuetudo, ut Episcopo cum cappa sedenti ad sedem suam, caput aperiatur et cooperiatur ab altero ex diaconis assistentibus; nec ideo est quaerendum, ad quem eo casu spectabit, cum biretum debeat Episcopus sibi de per se extrahere, S. R. C. 4 Aprilis 1620, in Lauden., et 21 Augusti 1632, in Isernien. Tenentur tamen diaconi accipere biretum de manu Episcopi, et eidem reddere, Vide n. 443. Quid vero dicendum de pileolo mitrae supponendo, consule n. 38.

176. Lectiones secundi et tertii nocturni, deficientibus cantoribus, cantandae sunt a canonicis, incipiendo a iunioribus ad praescriptum Caeremonialis, S. R. C. 4 Aprilis 1620, in Conversana. Intellige de Matutinis Tenebrarum, in quibus lectiones secundi et tertii Nocturni cantari vel a cantoribus, vel a canonicis pro more Ecclesiarum permittuntur; secus autem in aliis Matutinis, Episcopo celebrante, in quibus primae sex lectiones a totidem canonicis iunioribus, incipiendo a iuniore, recitabuntur; septima et octava ab assistentibus Episcopo a lateribus in Missa, nona vero et ultima ab ipso met Episcopo, Caerem. Episc., lib. 2, cap. 5, n. 4, et cap. 22, n. 9 et seq.

177. Dum horae canonicae recitantur in choro non sunt celebrandae Missae privatae in altari maiori, S. R. C. 2 Maii 1620, in Oscen. In altari maiori intellige, ubi non asservatur SS. Sacramentum; tunc enim nunquam, nisi ex necessitate congruentius erunt celebrandae, Caerem. Episc., lib. 1, cap. 12, num. 9. Vide num. 1225.

178. Dum elevatur Eucharistia sanctissima, canonici et clerus, sive in choro existant, sive processionaliter incedant, semper debent genuflectere, S. R. C. 2 Maii 1620, in Oscen. In suppositione loquitur, quod campanula incaute pulsetur, quae revera non erit tangenda. Vide n. 529.

179. Canonicus poenitentiarius non potest cogi ad ministrandum pro diacono et subdiacono, quacunque consuetudine in contrarium non obstante, S. R. C. 22 Augusti 1620, in Anagnina, et 21 Ian. 1673, in Veliternen. Neque interesse choro, dum confessiones in Ecclesia audit, et interim praesens in choro censeri debet, Conc. Trident., cap. 8, sess. 24, de Reformatione.

180. Prima dignitas debet assistere Episcopo celebranti, licet sit unica, S. R. C. 12 Decembris 1620, in Calaguritana. Nisi dignitas esset archidiaconalis in persona diaconi, non sacerdotis, quia spectaret ad canonicum sacerdotem seniore assistere Episcopo, uti presbyterum. Vide n. 153.

181. Praecedentia inter presbyteros sumitur ex antianitate ordinis, non vero ex gradu doctoratus, quia presbyteratus ordo longe dignior est, quam gradu doctoratus, S. R. C. 30 Martii 1621, in Cephaluden. Idem servandum inter canonicos, Vide n. 117.

182. Episcopus processurus cum mozzetta, eam deponere debet coram Cardinalibus, etiam non legatis, in Italia, S. R. C. 10 Iulii 1621, in Ianuen. In Italia, dum obviam iret Episcopus ad eius civitatem advenienti Cardinali, usque ad portam, vel extra eam, vel etiam, si cum iisdem legatis per urbem incederet, et abstinebit etiam a delatione crucis ante se, si erit Archiepiscopus. Cardinali legato vel non legato in eorum civitate episcopali, seu in dioecesi commorante, ab usu mozzetae

Episcopus non tenetur abstinere, Caerem. Episc., lib. 1, cap. 4, n. 4 et 7.

183. Confraternitates laicorum in processionibus praecedunt ante regulares, quas iisdem regulares sequuntur, postremo digniorem locum obtinet clerus saecularis, S. R. C. 7 Augusti 1621, in Messanen. Vide n. 8.

184. Canonici protonotarii non lucrantur distributiones quotidianas, nisi proprio habitu canonicali intersint choro, processionibus, etc., S. R. C. 7 Aug. 1621, in Meliten. Subtanam violaceam tantum si deferant, an subtrahatur haec distributio. Vide n. 119 et 721.

185. Praecedentia competit dignitatibus, et canonicis paratis super vicarium generalem, neque consuetudo, imo vero abusus suffragantur, S. R. C. 27 Sept. 1621, in Castellaneten. A dignitatibus et canonicis non paratis quando habeat vicarius locum, consule n. 16, 171, 222 et 230.

186. Episcopus canonicus praecedat omnes canonicos, et dignitates in choro, et in omnibus actibus, S. R. C. 13 Novembris 1621, in Calaritana. Vide n. 62 et 920.

187. Octavarium Romanum a R. P. D. Bartholomaeo Gavanto cler. Reg. S. Pauli pro celebrandis cum octava festivitibus iam pridem elaboratum, ac referente bon. mem. illustr. Card. Bellarmino a Sacr. Rit. Congr. non semel laudatum, probatumque, ut recitari possit, ne diutius religiosi viri desiderarent, eadem Congregatio posse imprimi seorsum a Breviario, unanimi illustrissimorum Patrum consensu decrevit 26 Febr. 1622, in una Rubricarum. Hoc decretum cum sequenti exstat in Octavario Romano a S. R. C. approbato. Vide num. 1314.

188. Si dies octava occurrat in Dominicis primae, vel secundae classis, in quibus de octava facienda est tantum commemoratio, Vesperae dicendae sunt (nisi concurrant cum alio festo praecedenti) de Officio sequenti cum commemoratione diei octavae, ut in primis Vesperis festi, quia cum dies octava non habeat Officium in die sequenti, nec etiam convenit habere primas Vesperas in praecedenti, ut in simili casu dicitur de concurrentia Officii n. 10, S. R. C. 9 Novembris 1622. In simili casu, nempe occurrente simplici in feriis 4 et 6 Quatuor Temporum in feria 4 Ciner. et Vigiliis, quibus ieiunatur, Vesperae antecedentes (nisi ea die celebratum sit festum novem lectionum) erunt de feria communi per annum, non autem de sequenti, cum commemoratione festi simplicis in sequenti feria occurrentis. Quod ideo non fit, quia sequens feria habeat primas Vesperas, sed quia cum festum simplex in sequenti die non habeat Officium propter feriam praedictam in eo occurrentem, nec etiam convenit illud habere primas Vesperas in praecedenti die. Et eadem ratione si festum simplex occurrat feria quinta in Coena Domini, in qua de eo non debet fieri commemoratio, nulla etiam fiet commemoratio in Vesperis feriae quartae praecedentis, Rub. Brev. XI de concur. n. 10. Vide n. 1041. Superest notandum, hoc decretum non inveniri in regestis S. R. C. sed reperiri in Octavario Romano tit. 40 de concur. Officii, n. 4, ex Gavanto.

189. Coadiutori Episcopi debetur primum stallum in choro, sive sedes cameralis, S. R. C. 14 Ian. 1623, in Novarien. Vide n. 206.

190. Qui habet usum mitrae, et insignium pontificalium, in Missis etiam privatis benedicit cum versu: *Sit nomen Domini benedictum*. Non potest tamen benedicere populo extra actum celebrationis, S. R. C. 25 Maii 1623, in una Benedictionis. Qui habet usum mitrae, etc., ut sunt Episcopi extra suam dioecesim de licentia, non vero praelati Episcopo inferiori, a quibus servandum decretum generale Alexandri VIII, 1659. Vide n. 370 et 1273.

191. In Episcopi ingressu delatores baldachini incedant pedites, et capite detecto, S. R. C. 27 Iulii 1623, in Hyeracen. Vide n. 10. Delatores baldachini, primo loco erunt magistratus civitatis, deinde nobiles cives usque ad ecclesiam, sive alii quibus ex consuetudine,

vel ex privilegio convenit, Caerem. Episc., lib. 1, cap. 2, num. 4.

192. Regulares ordinis Minimorum dum in oratione Sanctum Franciscum praefati ordinis fundatorem nominant, non debent adiungere de Paula, S. R. C. 23 Decembris in una Urbis pro Minimis. Hoc decretum est generale. Vide n. 976 et 1020.

193. Missae votivae non possunt suffragari pro Missa conventuali, quae non potest omitti, etiamsi cantetur Missa votiva, S. R. C. 16 Maii 1626, in Burgen. Missae votivae suffragari possunt pro conventuali diebus quibus Officium recitatur de feria, exceptis privilegiatis, ut sunt Adventus (quo tempore excipit Sabbatum, nam licet Officio de feria recitato, Missa erit de S. Maria), Quadragesimae, Quatuor Temporum, Rogationum et Vigiliarum, quando Missa Dominicae praecedentis non est reassumenda, si forte fuerit impedita, in quibus dici potest aliqua ex Missis votivis loco conventualis hoc ordine, Feria secunda (nisi dicatur de Defunctis, pro prima cuiuslibet mensis die, ut accidit in feriis extra Adventum, Quadragesimam, et tempus Paschale) Missa erit de Trinitate; tertia feria de Angelis, quarta de Apostolis Petro et Paulo; quinta de Spiritu Sancto, vel de Sacramento; sexta de Cruce, vel de Passione; Sabbato de S. Maria. In ipsis non dicitur neque *Gloria*, neque *Credo*, nisi pro publica Ecclesiae causa, dummodo sine paramentis violaceis celebrantur; in his enim *Credo* tantum conceditur die Dominico. In Missis autem beatae Mariae in Sabbato, et in Missis Angelorum semper dicitur *Gloria in excelsis*, Rub. Miss. Gen., cap. 4 et 5, et alia in fine de Votivis, nec non 2 de Missis Def.

194. Celebrans, qui benedicit cineres, candelas et ramos, detecto capite stet, S. R. C. 18 Iulii 1626, in Pientina. Celebrans licet canonicus, vel dignitas. Vide n. 235. Hoc decretum licet non reperiatur in regestis, adnotatur tamen ab alio authentico. Vide n. cit.

195. Prima sedes in choro conceditur hebdomadario parato tantum, S. R. C. 22 Augusti 1626, in Casertana.

196. Servandus est, etiam mutato proprio Breviario, et acceptato Romano, mos antiquae et laudabilis consuetudinis recitandi in choro Officium parvum Beatae Mariae, etiam in semiduplicibus et Dominicis, non obstante rubrica Breviarii, S. R. C. 2 Ian. 1627, in una ordinis S. Benedicti Cataloniae. Urbano VIII, 16 eiusdem mensis et anni approbante, constituit. *Cum sicut*: Servandus est an ex consilio, vel praecepto. Vide n. 1310. Non obstante rubrica Breviarii, quae Officium parvum Beatae Mariae dici vetat, quando fit Officium novem lectionum, et in Vigilia Nativitatis Domini, in feriis maioris hebdomadae, infra octavam Paschatis et Pentecostes, nec non in Sabbato, quando fit Officium de S. Maria, quibus diebus omittitur in primis Vesperis, et in Vigilia Nativitatis a Matutino. Cum dicitur in choro, in Matutinis et in Vesperis, praepositur Officio diei, in aliis locis postponitur. Prima vero dicitur post *Benedicamus Domino*, antequam legatur Martyrologium. Extra chorum potest dici pro temporis opportunitate, vel etiam omitti, Rub. Brev. de Officio parvo B. M. V. n. 1113 et 1207.

197. Missa conventualis de feria in cathedralibus, et collegiatis omnibus est dicenda ultra Missam festi, et abusus sunt reformandi, S. R. C. 16 Ianuarii 1627, in una Abusus reformandi. Missa conventualis de feria; quo in casu, ubi adest consuetudo, non est necesse ut applicetur sacrificium, sed opus est orare in Memento pro defunctis, Benedictus XIV, 19 Augusti 1744, constituit. quae incipit: *Cum semper*. Vide n. 121.

198. Coadiutor canonici iusta de causa immunis, et exempti a choro, tenetur interesse, ut canonicus lucraret distributiones, S. R. C. 20 Februarii 1627, ad dubium de coadiutore.

199. In festo SS. Corporis Christi deferatur Eucharistia a celebrante; in Vesperis autem diei octavae (si fiat processio) deferatur ab eo qui cantavit Vesperas, modo sit dignitas, vel canonicus, S. R. C. 12 Iunii 1627,

in Brundusina. Intellige, impedito Episcopo in cathedralibus, qui deferre debet Sacramentum de mane, licet Missa solenni a prima dignitate celebrata, Caerem. Episc., lib. 2, cap. 33, n. 15 seqq.

200. Celebrantes Missam solemniter, sedeant in loco parati pro celebrantibus a latere Epistolae, S. R. C. 12 Iunii 1627, in Brundusina. Celebrantes, qui simul sunt et canonici. Vide n. 115, 143 et 460.

201. Absente Episcopo, benedictiones candelarum, cinerum, palmarum, et fontis fiant per celebrantem, S. R. C. 12 Iunii 1627, in Brundusina. Quis vero celebrare debeat, Vide n. 101.

202. Dignitates nolentes celebrare Missas pontificales, absente Episcopo, iusta causa impeditae, possunt assistere in suo stallo in choro, S. R. C. 12 Iun. 1627, in Brundusina.

203. Cum Episcopus benedicit cineres, debet celebrans imponere cineres Episcopo. Quaesitum est, an id servari debeat in die candelarum et palmarum? Respondit: *Servetur Caeremoniale*, in cap. 16 de festo Purific., et in cap. 21 de Dom. Palmar., S. R. C. 12 Iunii 1627, in Brundusina. *Servetur caeremoniale*, in quo statuitur ad digniorem canonicum spectare candelam, et palmam Episcopo tradere. Idem lib. 2, cap. 16 et 21. Vide n. 154.

204. Potest Episcopus cogere canonicos, ut a cappellanis in Quadragesima cantari faciant Missam conventualem feriae cum diacono et subdiacono, S. R. C. 17 Iunii 1627, in Nicien.

205. Canonici non possunt uti pallio et pileo in choro, quando assistunt etiam Completorio, S. R. C. 27 Iulii 1627, in Nicien. Non possunt uti pallio et pileo, sed habitu proprio canonicali, Caerem. Episcop., lib. 2, cap. 4, n. 4.

206. Coadiutor Episcopi celebrans, praeter diaconum et subdiaconum, debet habere assistentem canonicum pro libro, S. R. C. 7 Augusti 1627, in Aquileien. Vide num. 189.

207. In iis diebus, quibus fieri non potest in festo duplici, prohibentur Missae votivae privatae, et de Requiem iuxta Rubricas, S. R. C. 25 Augusti 1627, in una Urbis dubiorum. Privatae: Solemnes vero quomodo permittantur. Vide n. 75.

208. Electus ecclesiae archiepiscopalis, non potest exercere pontificalia in sua ecclesia ante receptionem pallii, S. R. C. 28 Augusti 1627, in Ulyssiponen.: Ante receptionem pallii. Neque patriarchae, vel Archiepiscopi, possunt, antequam pallium receperint, Caerem. Episc., lib. 1, cap. 16. Vide n. 6.

209. Si ad possessiones cathedralis sine SS. Sacramento plures convenient capitulariter ecclesiae collegiales, harum dignitates incedere debent cum suis capitulis sine pluvialibus, S. R. C. 29 Ian. 1626, in Coloniien. Vide n. 8.

210. In ecclesiis regularium habentibus claustra fiant processiones intra claustra tantum; si vero non habeant claustra, fiant prope muros ecclesiae, sive exeundo ab una porta, et intrando per aliam ecclesiae portam, sive per eandem, S. R. C. 26 Februarii 1628, in Hispalen.: Intra claustra tantum. Parocho vero annuente, vel privilegio suffragante, progredi potest processio ultra ambitum ecclesiae. Vide n. seq.

211. Extra ambitum ecclesiae non licet Regularibus facere processiones; nisi de licentia, et consensu parochi salvis privilegiis, si quae sunt. Processiones vero confraternitatum non debent extendi per vias, sed circa muros regularium, qui eas regunt, S. R. C. 26 Februarii 1628, in Hispalen. Vide n. ant.

212. Nequeunt regulares SS. Sacramentum exponere sine licentia Ordinarii, S. R. C. 26 Februarii 1628, in una Bertinori. Imo et alii, exceptis diebus, de quibus num. 51.

213. Si Episcopus in processione SS. Sacramenti non deferat Eucharistiam, vel non interveniat, canonici tamen cathedralium induant sacras vestes, S. R. C. 27 Martii 1628, in Caietana. Vide n. 8.

214. Celebrari non potest per totam civitatem et dioecesim, etiam de cuiuscunque Ordinarii auctoritate, festum cum Officio de sancto, eo quod in loco adsit ecclesia parochialis, vel regularis, vel abbatialis, aut aliqua reliquia, sed tantum in ecclesia ipsius Sancti titularis, seu ubi asservatur corpus, aut insignes reliquiae, et non alibi, S. R. C. 8 Aprilis 1628, in una Brev. Rom. Urbano VIII confirmante: Sed tantum in ecclesia ipsius sancti Officium sub ritu primae classis erit recitandum ex Rubr. Brev. prop. Officium vero corporis, vel reliquiae insignis sub ritu dup. min. Vide num. seq. in quo etiam reperies, quae reliquiae insignes dicendae sint. Vide etiam n. 216.

215. Insignes reliquiae, sunt caput, brachium, crus, aut illa pars corporis, in qua passus est martyr, modo sit integra, et non parva, et legitime ab Ordinariis approbata, S. R. C. 8 Aprilis 1628, in una Miss. Rom. Urbano VIII approbante. Insignes reliquiae de quibus recitari Officium duplex statuitur. Vide n. 162.

216. Non potuisse post bullam S. Pii V de Breviario Romano, neque posse locorum ordinarios tam saeculares, quam regulares addere Kalendaris etiam propriis, sanctorum officia, nisi ea duntaxat, quae Breviarii Romani rubricis, vel Sacr. Rit. Congr. seu Sedis Apostolicae licentia conceduntur: neque propria auctoritate, quovis praetextu, posse mutare ritum, qui habetur in Kalendario Romano, seu rubricis Breviarii in altiore ritum; neque extendere concessa Officia de loco ad locum, declaravit S. R. C. 8 Aprilis 1628, in una Brev. Rom. annuente Urbano VIII. Post bullam S. Pii V latam 9 Iulii anno 1560, quae incipit: *Quod a nobis postulat*. Vide n. 114. In altiore ritum, licet ex legato benefactorum hoc requiratur; quo in casu servari potest per extrinsecam pompam. Vide n. 295.

217. De sanctis Episcopis locorum, martyribus, civibus, et aliis festis, de quibus Kalendario Romano, seu rubricis Breviarii nihil habetur, uti etiam de beatis nondum canonizatis, nihil propria auctoritate constituatur, sed omnino consulatur S. R. C. 8 Aprilis 1628 in una Brev. Rom. approbante Urbano VIII: De sanctis Episcopis de quorum confirmatione revera constaret; vel per immemorabile tempus celebratum fuisse officium et Missam, continuari potest ante bullam S. Pii V. Vide n. ant. et 227.

218. Quod praescribitur in Caeremoniali, ut canonici de sacristia egrediantur bini, intelligitur in solemnitatibus, S. R. C. 12 Iunii 1628, in Vicentina. Praecipue circa Vesperas, quae sunt duplicia minora, ferialia, semiduplicia, quae non sunt Dominicalia, simplicia, et feriae, in quibus non oportet celebrantem esse paratum, nec fieri thurificationes, Caerem. Episcop., lib. 2, cap. 3, n. 17.

219. Canonici habentes usum cappae et rocchetti, quando administrant sacramenta, debent deponere cappam, induere superpelliceum cum stola, S. R. C. 12 Iulii 1628, in una Urbis.

220. Missa conventualis non potest celebrari pro Anniversario, sed cantandae sunt duae Missae. In die vero Depositionis dicenda est Missa pro defuncto, non obstante contrafia consuetudine, S. R. C. 12 Iul. 1628, in Lucen. Vide n. 300 et 1281.

221. Protonotarii titulares praecedere debent canonicos cathedralis collegialiter non incedentes, S. R. C. 12 Iul. 1628, in una Urbis: *Collegialiter non incedentes*. Secus autem si canonici essent simul cum capitulo uniti, tunc enim etiam post abbates incedunt, Caerem. Episc., lib. 1, cap. 25, n. 29. Vide etiam n. 169 et 354.

222. Praecedentia semper danda est super dignitates et canonicos vicario generali, tam praesente, quam absente Episcopo. S. R. C. 7 Aug. 1628, ad dubium de Vic. gen., et antea 23 Mart. 1602, in Lauretana et Nolana. Vide n. 16, 171 et 230.

223. Canonici regulares possunt in publicis processionibus uti rocchetto et superpelliceo, S. R. C. 28 Augusti 1628 in Novarien.

224. Potest Episcopus cogere sacerdotes saeculares, ut audiant confessiones sacramentales cum superpelliceo et stola, et regulares cum stola tantum, S. R. C. 28 Aug. 1628, in Casertana: *Stola violacei coloris*, Rit. Rom. de Poenit., tit. 3, c. 1, n. 9.

225. Non licet mulieribus comitari processiones per claustra monasteriorum Regularium, nisi adsit expressa licentia Sedis Apostolicae, S. R. C. 30 Septembris 1628, in Aurelianen. Sub qua poena? consule n. 248.

226. « Per comporre le differenze vertenti in questa Sacra Congregazione tra li canonici e capitolo della chiesa di Galleri per una parte, e li beneficiati della medesima chiesa dall'altra, piacque alle Signorie Vostre Illustrissime di scrivere a quell' Arcivescovo, che saria stato bene di osservare quanto disponeva il Ceremoniale Romano. Ma perchè tal lettera conteneva solo una semplice inclinazione della Sacra Congregazione, non ordine o precetto alcuno, perciò non fu mai messa in esecuzione; onde di nuovo supplicano i canonici le Signorie Vostre Illustrissime, che si degnino far decreto preciso sopra l'osservanza di detto Ceremoniale Romano, conforme la costituzione di Clemente Ottavo sopra l'approvazione e confermazione di esso che tutto, » etc. Sac. Rituum Congr. mandavit et praecepit in ecclesia Calaritana servari ad unguem Caeremoniale Episcoporum, die 30 Sept. 1628, in eadem Calaritana Urbano VIII annuente die 30 Iunii 1629, in const. quae incip. *Exponi nobis fecerunt*. Vide n. 41.

227. Officia de Episcopis sanctis locorum possunt continuari de Comuni, si constaret illos fuisse canonizatos, vel per tempus immemorabile celebratum fuisse de illis Officium et Missam, S. R. C. 28 Octobr. 1628, in una Ord. Min. Obser. Possunt continuari, nec advertatur bulla S. Pii V sub n. 216 seq.

228. Episcopus in publicis processionibus cum cappa et bireto, non inter dignitates, sed solus incedere debet. Quod si deferatur aliqua imago, seu reliquia, ipse cum cappa et bireto debet incedere post imaginem seu reliquiam, nisi adsit consuetudo in contrarium, Sacra Rituum Congr. 29 Novemb. 1628, in Savonen. Vide n. 8.

229. Quando adest obligatio, et onus faciendi diversa anniversaria statis diebus in quibus occurrunt festa duplicia, sive semiduplicia, nec non etiam tempus Quadragesimale et Quatuor tempora, Vigilia, et similia, Missa conventualis nullo pacto est omittenda, sed utraque Missa est cantanda, altera de die, altera de Requiem, etiamsi occurrat festum duplex, dummodo non sit festum de praepeto, ad hoc ut testatorum voluntates adimpleantur, et licite eleemosyna lucrari possit, S. R. C. 29 Novemb. 1628 in Ianuen., et antea 1 Septemb. 1607 in Pampilonensi. Similia, id est feria secunda Rogationum. Rub. Miss. Gen., cap. 3. Vide etiam n. 16, 220 et 232.

230. Vicarius generalis in publicis processionibus, absente et praesente Episcopo, debet ultimo loco incedere inter canonicos seu dignitates, dummodo non adsit consuetudo in contrarium, S. R. C. 26 Dec. 1628 in Savonen. Vide n. 171, 185 et 222.

231. Aspersionum semper est porrigendum Episcopo a digniori de capitulo cathedralis, S. R. C. 20 Dec. 1628 in Arben. Intellige ly semper in ecclesia cathedrali, vel in illis, quae nec rectorem habent beneficiatum, nec sunt Regularium. Vide n. 71.

232. Non valentes satisfacere Anniversariis defunctorum in diebus ferialibus, possunt ipsa adimplere in festis duplicibus, non tamen de praepeto, et cum obligatione audiendi sacrum, S. R. C. 3 Mart. 1629, in Papien. In festis duplicibus; intellige minoribus vel maioribus. Vide n. 19.

233. Instante Patre Don Silvio Favilla de Neapoli procuratore generali congregationis monachorum montis Oliveti, nomine abbatum eiusdem congregationis, ut attenta antiquissima consuetudine solemniter cum bal-

dachino et assistentibus in eorum ecclesiis celebrandi, recederetur quoad eos a decretis alias hac de re editis in causis Firmana 28 Ian. 1606, et Neapolitana 18 Martii 1617. S. R. C. saepius audito eodem procuratore generali, et rationibus ab eo deductis mature consideratis, illustrissimo et reverendissimo D. Card. Caesario referente, censuit et declaravit in hac parte recedendum esse a dictis Sacrae Congreg. decretis, et licere abbatibus Olivetanis solemniter, in tribus tantum anni festivitibus, celebrantibus uti baldachino, sine auro tamen et pompa; nec non assistentia unius presbyteri, et duorum diaconorum, ac aliorum sex ad summum monachorum sacris indumentis coloris solemnitati convenientis paratorum, ultra diaconum et subdiaconum, qui in Missa cantaturi sunt evangelium et epistolam; atque ita, iidem abbates nullo modo teneant sedem abbatialem fixam et permanentem prope altare, ut sedes episcopalis retineri consuevit; sed eorum sedes retineatur in ecclesia iis tantummodo diebus, quibus solemniter celebratur; et dicti sex monachi, ut supra parati, non in sedibus choralibus, sed super scabellis sedeant in situ congruo iuxta ecclesiarum convenientem situm tunc appositis, panno laneo coopertis, dictis Sacrae Congr. decretis in causa Firmana et Neapolitana editis alias in suo robore permansuris. Eadem S. R. C. 17 Mart. 1629, in eadem Neapolitana Congregationis Montis Oliveti, approbante Urbano VIII die 5 Apr. eiusdem anni const. *Exponi Nobis*. De mandato eiusdem Urbani VIII, ex simili ad unguem decreto S. R. C. concessum fuit abbatibus Casinensibus, die 11 Iul. 1629 in constitutione quae incip. *Exponi Nobis*, et die 15 Sept. 1632, ex alio decreto S. R. C. de die 21 Augusti eiusdem anni in favorem Camaldulensium const. *Nuper pro parte*. Decreta germana S. R. C. ad instantiam antistitem Firmani et Neapolitani habes sub seq. n. 237, in quo privilegia etiam monachorum Coelestinorum invenies. Vide etiam n. 355 seqq.]

234. Non potest prohiberi celebratio Missae in oratorio ruri aedificato per laicum, antequam celebretur Missa parochialis, S. R. C. 31 Mart. 1629, in Capuana: Antequam celebretur Missa parochialis, nisi constitutionibus synodalibus contra id disponentibus; ita tamen ut Missa in parochiali hora opportuna celebretur, Sac. Congr. Conc. Trid. 25 Maii 1652, ad lib. 19, pag. 191. Et insuper fiat etiam populo per celebrantem explicatio catechismi; Clemens XII in Encyclica die 1 Iul. 1735 Episcopis Italiae emanata, italice: *Sopra tutto Sua Beatitudine*. Vide n. 414. Notandum tamen, si huiusmodi oratoria sint ecclesiae parochiali proxima, Missae celebrationem ante Missam parochialem prohibitam esse a Bened. XIV in constit. quae incip. *Etsi minime nobis*, 7 Febr. 1742.

235. Sacerdos, etiamsi sit dignitas vel canonicus, absente, vel impedito Episcopo, distribuens palmas iuxta decretum 18 Iul. 1626, stare debet capite detecto, S. Rituum Congr. 31 Mart. 1619, in Pientina. Vide n. 194.

236. In altari, sub quo sepulta sunt cadavera defunctorum, non potest celebrari, S. R. C. 11 Iun. 1629, in Turritana.

237. Cum Sacra Rituum Congregatio alias de anno 1606 sub die 18 Ianuar. ad instantiam Archiepiscopi Firmani prohibuerit priori S. Catharinae ordinis Canonicorum regularium in eorum ecclesia usum baldachini et aliarum caeremoniarum. Et de anno 1617, sub die 18 Mart. idem decretum ad instantiam Card. Carafae Archiepiscopi Neapolitani extenderit ad omnes priores et abbates cuiuscunque ordinis etiam Casinen, R. P. D. Henricus Fortuna de Monte Leone procurator generalis totius congregationis monachorum Coelestinorum ordinis S. Benedicti, aegre ferens huiusmodi decreta tanquam praedicta eorum antiquissimae consuetudini solemniter celebrandi cum baldachino et assistentibus in eorum ecclesiis, instetit audiri in eadem Sacra Congregatione super dicta antiquissima eorum consuetudine. Et commissa illustrissimo et reverendissimo Cardinali Antonio Barberino, coram quo, audito sae-

pius dicto procuratore generali Coelestinorum, et rationibus ab eo deductis bene perpensis; eodem illustrissimo ac reverendissimo Antonio referente, Sacra Rituum Congreg., re mature discussa, censuit in hac parte recedendum a suprascriptis decretis de an. 1606 et 1617, et declaravit licere abbatibus Coelestinis in tribus tantum anni festivitibus solemniter celebrantibus uti baldachino, sine auro tamen et pompa; nec non assistentia unius presbyteri, et duorum diaconorum, ac aliorum sex ad summum monachorum sacris vestibus coloris solemnitati respective convenientis indutorum, duorum nempe cum pluvialibus, duorum cum planetis, et aliorum duorum cum tunicellis, ultra diaconum et subdiaconum, qui in Missa cantaturi sunt evangelium et epistolam, dummodo iidem abbates nullo modo teneant sedem abbatialem fixam et permanentem prope altare, ut sedes episcopalis retineri solet; sed eorum sedes retineatur in ecclesia iis tantum diebus, quibus solemniter, ut supra celebrari debet. Et dicti sex monachi, ut supra parati, non in sedibus choralibus, sed super scabellis, sedeant in situ congruo, iuxta ecclesiarum convenientem situm tunc appositis panno laneo coopertis, firmis in reliquo remanentibus supra scriptis Sacrae Congregationis in Firmana et Neapolitana decretis editis, eadem S. R. C. 30 Iun. 1629 in una supradicti ordinis Urbano VIII approbante die 26 Sept. eiusdem anni, constitut. quae incip. *Exponi Nobis*. Vide n. 233.

238. Festum Dedicationis aliarum ecclesiarum a cathedrali, celebrandum est tantum in ea ecclesia, ubi consecrationis dies peragitur S. R. C. 18 Aug. 1629, in Alexandrina. In ea ecclesia et a clero illius ecclesiae, non vero ab exteris, licet sub parochia degant. Vide n. 871.

239. Non potest celebrari festum consecrationis illius ecclesiae, quam certum est non fuisse consecratam, vel dubium est, si autem constet de consecratione, et ignoretur dies, potest Ordinarius assignare diem pro festi praedicti celebratione, S. R. C. 18 Aug. 1629 in Alexandrina. Si autem constet de consecratione quae satis probatur per annum dedicationis celebrationem. Vide n. 838. Potest Ordinarius, Episcopus scilicet, minime Regularium superior. Vide n. 748.

240. Processio in solemnitate SS. Corporis Christi incipere debet a cathedrali seu matrice, et ad eandem terminare; non vero a parochiali, S. R. C. 19 Aug. 1629, 1 Septembris 1708, et 9 Iun. 1718, in Nolana. Vide n. 155.

241. Officium cum Missa S. Rochi conceditur in ecclesiis duntaxat ad eius honorem dicatis, S. Rituum C. 29 Nov. 1629, in Matriten.: In ecclesiis duntaxat dicatis, licet festum ex devotione servetur in tota provincia, prout in Gallia. Vide n. 654.

242. Ante SS. Eucharistiae sacramentum publice expositum non potest fieri concio capite tecto, non obstante quacunque contraria consuetudine, et abusus omnino est tollendus, S. R. C. 16 Febr. 1630, in Belgica, et antea 28 Apr. 1607, in Illerden., et 9 Decembris 1622, in Giennen. approbantibus Clem. et Innoc. XI, nec non Bened. XIII ac Clem. XII, ut in const. 40 Horarum, quae incip. *Essendo state introdotte*, die 1 Septemb. 1736.

243-244. Soli canonici debent facere consuetos circulos ante Episcopum dioecesanum, non autem vicarium generalem, S. R. C. 28 Sept. 1630, in Maceraten.: Soli canonici. Nomine canonici veniunt et dignitates et Episcopus, et vicarius canonicus, Caerem. Episcop. lib. 1, cap. 21, n. 2. Vide n. 16 et 920.

245. Dignitate vel canonico tantum Missam celebrante solemniter, canonici pariter pro diacono et subdiacono, et non alii inferiores inservire debent, non obstante contraria consuetudine; ad Vesperas vero debent assistere presbyteri non canonici, S. R. C. 8 et 22 Mart. 1631, in Syontina Montis Gargani: Presbyteri non canonici, et etiam clerici, Caerem. Episcop., lib. 2, c. 3, n. 16.

246. Non possunt inseri in Litanis alii sancti praeter ibi descriptos, neque tempore pestis addendi sunt titulares et patroni civitatis, sine speciali concessione, S. R. C. 22 Mart. 1631, in Regien. *Praeter ibi descriptos*, Excipe casum consecrationis ecclesiae vel altaris ubi proprio loco nominatur bis sanctus ille, in cuius honore et nomine ecclesia vel altare dedicatur, et illi quorum reliquiae in eo includuntur. Licet etiam addere versiculum congruentem necessitati, v. g. ad petendam serenitatem, etc., qui versus duabus vicibus repetitur post versus: Ut omnibus fidelibus defunctis, etc. Pontif. Rom., part. 1 et 2, Rit. Rom. de Process.

247. Qui prae timore, vel balbutie non pronuntiat Evangelium S. Ioannis, quod legitur in Missa, sed eius loco aliud suo arbitratu recitat, debet a Missarum celebratione suspendi, quousque illud rite pronuntiare assuescat, S. R. C. 5 Iul. 1631, in Salernit.

248. Mulieres de caetero non possunt occasione processionum ingredi septa monasteriorum Regularium, sub poenis, quibus comprehenduntur Regulares permitte-ntes feminas ingredi septa eorum monasteriorum, Sac. Rituum Congr. 5 Iul. 1631, in una Urbis et Orbis Regularium: Sub poenis excommunicationis latae sententiae ex const. Bened. XIV Pontif. Max. quae incip. *Regularis disciplinae*, emanata die 3 Iun. 1742. Vide n. 223.

249. Regulares in publicis processionibus non possunt prohiberi a clero saeculari, quod incedant sub propria cruce, non obstante contraria consuetudine, S. R. C. 11 Augusti 1631, in una ordin. Capuc. Terrae Modogni Barensis dioecesis, Urbano VIII confirmante 30 eiusdem mensis et anni, in sua const. quae incip. *Exponi nobis*.

250. Rector alicuius parochialis, dum recitantur divina Officia in sua parochiali, debet sedere in scamno, non vero in sella, S. R. C. 14 Febr. 1632, in Turritana: In scamno decenti panno ornato, etc. Vide n. 110 et 254.

251. Episcopo ingredienti aliquam ecclesiam suae dioecesis, associato a dignitatibus et canonicis suae cathedralis, debet porrigi aspersorium a digniore illius Ecclesiae, ad quam Episcopus accedit, non autem a dignitatibus et canonicis cathedralis Episcopum associantibus, S. R. C. 14 Febr. 1632, in Turritana. Vide n. seq. et 7.

252. Aspersorium aquae benedictae Cardinali etiam legato, seu Ordinario loci aliquam ecclesiam suae dioecesis seu iurisdictionis, quacunque de causa ingredienti, non ab archidiacono, seu aliis de Capitulo cuiuscunque ecclesiae porrigi debet, sed a digniore illius ecclesiae, ad quam Cardinalis etiam legatus, seu Ordinarius accedit, S. R. C. 14 Febr. 1632, in Bononien. Vide n. ant.

253. Episcopo accedente ad aliquam parochialem suae dioecesis cum canonicis suae cathedralis, rector illius parochialis non debet praecedere canonicos cathedralis, et sedere immediate post Episcopum, ante canonicos; sed dignior locus debetur canonicis cathedralis immediate post Episcopum; post canonicos vero rector debet sedere, vel e regione sedis episcopalis, Sac. Rit. Congr. 14 Februar. 1632, in Turritana. Vide num. seq.

254. Canonicis et dignitatibus Episcopum associantibus in aliqua parochiali, rector parochialis cedere debet digniorem locum, ut iam supra, num. 253, dictum est, et propterea idem rector in eadem sua parochiali ecclesia sedere debet in scamno, prout sedent dignitates et canonici, non vero in sella, Sacra Rit. Congr. 14 Febr. 1632, in Turritana. Vide n. ant. et 250.

255. Spinae de corona Domini Iesu Christi inter reliquias insignes computantur, et speciali nota et cultu dignae sunt, S. R. C. 21 Iun. 1632, in Conchen. Spinae sub baldachino in processionibus deferri possunt, adhibito velo humerali, et praecedentibus duobus thuriferariis. Vide n. 1120 et 1276.

256. Assistentes Episcopo pro dignitatibus, et inchoato Officio, supervenientibus dignitatibus, debent eidem cedere locum assistentiae, S. R. C. 21 Iun. 1632 in Isernien. *Nisi assistentis essent paramentis induti*. Vide n. 102.

257. Non convenit, quod prima dignitas celebret Missam ante processionem SS. Sacramenti, et deinde altera dignitas minor deferat illud in processione, S. R. C. 31 Iul. 1632 in Ianuen. sive Genuen. Innoc. XI confirmante, die 4 Iun. 1689. Const. 21, quae incipit *Alias emanarunt*.

258. Si festum S. Honuphrii celebratur cum Officio et Missa ante bullam S. Pii V, potest continuari, si vero introductum est post bullam, nullo modo permittendum est, S. R. C. 27 Novemb. 1632, in Conversana. Ante bullam S. Pii V, quae incip. *Quod a nobis postulat ratio*, die 9 Iul. 1568, circa Officii recitationem. Quoad vero Missam, die 14 eiusdem mensis et anni, incip. *Quo primum tempore*.

259. Aquae benedictae aspersio in Dominica debet fieri per ipsum celebrantem, etiam quod sit prima, vel alia dignitas, non obstante contraria consuetudine, quae potius corruptela dici debet, cum sit contra rubricas Missalis et dispositionem Caerem. Episc., lib. 2, cap. 30, num. 1, S. R. C. 27 Novemb. 1632, in Perusina.

260. Dignitates et canonici assistentes, vel aliquo modo Episcopo solemniter celebranti inservientes, nunquam tenentur genuflectere, S. R. C. 15 Decemb. 1632, in Monopolitana. Dignitates et canonici cathedralium, etiam collegiarum ecclesiarum. Vide num. 1701, nunquam tenentur genuflectere, nisi dum actu sacramento benedicit. Vide n. 1708.

261. Parocho rheumate laboranti, et SS. Sacramentum infirmis deferenti, solet indulgeri usus pileoli in itinere, non tamen intra civitatem vel oppidum, S. R. C. Mart. 1633, in Asculana. Solet indulgeri de consensu tamen Episcopi. Vide n. 657 et 664.

262. An liceat curatis, salvis eorum iuribus parochialibus, impedire, contra voluntatem haeredum defunctorum, ne regulares curati ad funus corpora defunctorum ad quasvis ecclesias deferenda una cum parochis et clericis processionaliter associant? Responsum fuit, Regulares in casu proposito non possint impediri, Sac. Rituum Congr. 23 Apr. 1633, in una Ord. Praed. S. Franc., S. August. et discal. Carmel. Urbano VIII annuente 25 Iun. eiusdem anni in sua const. quae incip. *Nuper pro parte dilectorum*. Vide n. 280 et 1119.

263. Propositum dubium pro parte cathedralis Hispalensis, nempe de quo festo translato potius agendum sit; an de patrono civitatis, qui est S. Isidorus, an vero de titulari, qui est beatissima Virgo, responsum fuit de digniori, nempe de Beata Maria Virgine. S. R. C. 27 Apr. 1633, in Hispalen.

264. Ubi adest consuetudo immemorabilis cantandi singulis diebus immediate post primam, Missam votivam de B. Virgine Maria, potest exceptis solemnioribus festivitatibus Domini nostri Iesu Christi tolerari, prout tolerat S. R. C. et festa solemniora sunt, in quibus non toleratur haec Missa, Dominica prima Adventus, feria quarta Cinerum, Dominica prima Quadragesimae, Dominica Palmarum cum tota hebdomada, Dominica Resurrectionis et Pentecostes cum duobus sequentibus diebus, dies Nativitatis Domini, Epiphaniae, Ascensionis, Corporis Christi, et omnes dies, in quibus celebrari debet peculiare festum in honorem B. M. V. iuxta praescriptum in Calendario; ac dummodo diebus, in quibus celebratur dicta Missa votiva, praeter eandem celebretur etiam Missa conventualis seu diei festi currentis, S. R. C. 19 Nov. 1633, in Vallisoletana Hispaniarum Congreg. Ord. S. Benedicti, De beata Virgine Maria; sed fallit in alios sanctos. Vide n. 1284 et 1295.

265. In cathedralibus, in quibus non sunt distinctae praebendae, canonicus non sacerdos, licet prius

admissus, cedere debet digniorem locum canonico sacerdoti postea admissio, S. R. C. 18 Novemb. 1633, vel Decemb. 1633, in Sulmonen. et postea Iul. 1686, in Eginen. An vero ubi praebendae sunt distinctae? Vide n. 54.

266. Archidiaconus, uti dignitas, habens annexum canonicatum, debet praecedere omnes alios de capitulo, S. R. C. 6 Mart. 1634, in Sulmonen. Debet praecedere, etiamsi tantum in diaconali ordine constitutus. Vide n. 293.

267. Missa Purificationis in die festivitatis eiusdem, debet cantari a capellanis Ecclesiae Terrae Xendae, in qua erecta est capella confraternitatis sub invocatione Purificationis in casu proposito, non in altari maiori, sed in capella eiusdem Purificationis B. M. Virginis iuxta solitum, S. R. C. 19 Augusti 1634, in Cusentina.

268. Ubi non est aurora physice pro licita Missarum celebratione, attendatur ea moraliter et politice, quando scilicet terminari solet hominum quies, et inchoari labor iuxta probatam regionum consuetudinem, S. R. C. 18 Septembr. et 2 Novemb. 1634, in una Missalis Romani.

269. Missae votivae, ad quas ex obligatione aliqua Ecclesia tenetur per hebdomadas certis diebus praescriptis, in quibus multoties occurrit festum de praepcepto, debent transferri in alteram diem feriatam, non impeditam, S. R. C. 9 Dec. 1634, in Tarentina. Debent transferri seu satisfacere, Missas currentes applicando. Vide n. 143, 564, 1259 et 1286 seq.

270. Missa conventualis de Feria in Quadragesima et Adventu nullo modo potest omitti, quando in eis etiam cadat festum alicuius Sancti, non obstante contraria consuetudine, S. R. C. 24 Nov. 1635, in Callien. Missa conventualis de Feria in Quadragesima semper dicenda; in Adventu vero diebus Quatuor Temporum et Vigiliis occurrentibus in quibus praelegitur Missa de Vigilia cum commemoratione feriae Adventus, Vigilia tamen Nativitatis excepta, Rub. Miss. de Feria et Vigilia n. 2. In Vigiliis etiam per annum, Quatuor temporibus, et Feria secunda Rogationum, duae vel tres Missae sunt cantandae post Nonam, ut in Rub. Miss. Gen. cap. 3 et seq.

271. Coadiutores, quando coadiuti sunt praesentes in choro vel in processibus, non possunt in habitu canonicali intervenire, S. R. C. 24 Maii 1636, in una civitatis Castellii. Vide n. seq.

272. Non licet coadiutoribus canonicorum, absentibus vel impeditis coadiutis, inservire pro assistentibus Episcopo solemniter celebranti, vel cum cappa divinis inservienti, sed hoc munus spectat et pertinet ad veros canonicos ordine successivo, S. R. C. 24 Maii 1636, in una civitatis Castellii. Vide n. ant.

273. Articulus super matricitate praetensa, inter ecclesias Sancti Georgii et Sancti Petri civitatis Modicae, Sac. Congr. respondit eccl. S. Georgei esse matricem, eique competere praecedentiam, S. R. C. 24 Maii 1636, in Syracusana Innoc. XI confirmante in constit. quae incip. *Alias emanarunt*, die 4 Iun. 1679 edita. Competere praecedentiam. In quo sita sit haec praecedentia. Vide n. seq.

274. Cum Sac. Rit. Congr. sub die 24 Maii 1636, ad relationem em. et rev. D. Card. Caesarini declaraverit, ecclesiam S. Georgei civitatis Modicae Syracusanae dioecesis esse collegiatam insignem, et matricem, eique uti tali debere praecedentiam supra omnes alias collegiatas eiusdem civitatis, institutum fuit pro bono pacis declarari, quatenam sint huiusmodi praeeminentiae; et S. R. C. censuit esse infrascriptas: primo, quod in solemnitate Corporis Christi processio incipere debeat ab ipsa ecclesia matrice, ad quam convenire debent archipresbyter sancti Petri cum suo clero, et omnes alii interesse debentes, enumerati in Caerem. Episcop., lib. 2, c. 33, et nullo modo per vias expectare: secundo, quod delatio SS. Sacramenti spectet ad praepositum Sancti Georgei, et eo absente ad aliam dignita-

tem eiusdem matricis ordine successivo, dummodo illo die solemniter celebraverit: tertio, quod omnes aliae processiones publicae, puta sancti Marci, Rogationum, pro pluvia petenda, serenitate impetranda, et similes, incipere debeant ab ipsa matrice: quarto, quod in die Ascensionis Domini, et processibus sancti Marci, necnon Rogationum tam intra, quam extra civitatem praepositus Sancti Georgei, seu alia dignitas, quae succedit, deferendo stolam, officium faciat, benedicendo segetes et similia: quinto, quod in omnibus actibus, in quibus intervenit clerus Sancti Georgei, et clerus Sancti Petri, praepositus Sancti Georgei praecedentiam habeat, et votum supra archipresbyterum, et canonicos Sancti Petri: sexto, quod accedente clero Sancti Georgei ad ecclesiam Sancti Petri pro exercenda publica functione, spectet et pertineat ad praepositum Sancti Georgei; et hoc casu praecedentiam debere eidem clero Sancti Georgei; in functionibus autem privatis, puta ex devotione, vel simili, praecedentiam competere clero Sancti Petri in propria ecclesia: septimo, quod in Sabato Sancto pulsatio campanarum spectet privative quoad omnes alios, ad matricem Sancti Georgei: octavo, quod indulgentiae seu excommunicationes publicandae nullibi publicari valeant, nisi prius publicatae fuerint in ecclesia Sancti Georgei: nono, quod fideles in die Paschatis recipientes SS. Eucharistiam in ecclesia Sancti Georgei satisfaciant obligationi; decimo, quod quando aliquis parochianus Sancti Petri eligit sepulturam in ecclesia Sancti Georgei, praepositus Sancti Georgei Officium faciat super cadaver, etiam praesente archipresbytero et clero Sancti Petri; undecimo, quod in assumptione cadaveris, quando intervenit clerus Sancti Georgei et Sancti Petri, semper praecedentia debeat praeposito et clero Sancti Georgei, etiamsi cadaver deferatur in ecclesiam Sancti Petri, quo casu erit deferenda crux Sancti Georgei, sub cuius cruce omnes funus associantes incedere debeant, officium vero super cadavere spectet ad curatum vel sacerdotem illius ecclesiae, in qua cadaver tumulari debet: duodecimo, quod archipresbyter Sancti Petri nullo modo ministrare valeat sacramenta suis parochianis extra propriam parochiam, S. R. C. 6 Sept. 1636, in Syracusana, Innoc. XI confirmante 4 Iun. 1679, in sua const. quae incip. *Alias emanarunt*. Vide n. 8 et 209.

275. Fratribus ordinis Eremitarum Sancti Augustini Discalceatorum de congregatione Italiae conceditur licentia erigendi propriam crucem in publicis processibus, dummodo digniorem locum omnibus aliis Regularibus, qui hactenus crucem erexerunt, concedant, S. R. C. 1 Oct. 1636, in una ord. Erem. S. Aug. Urbano VIII approbante const. 225, quae incip. *Cum sicut*. Vide n. seq.

276. Praecedentiam et digniorem locum in processibus tam publicis, quam privatis, competere et debere Augustinianis supra Franciscanos Recollectos et Discalceatos iuxta dispositionem bullae Gregor. XIII, quae incip. *Exposcit sub die 15 Iul. 1583*, editam. Et hoc sive dicti Recollecti incedant coniunctim, sive divisim; et perpetuum silentium imposuit, S. R. C. 20 Decemb. 1636, in una civitatis Oriolensis, Urbano VIII approbante die 12 Ian. 1637, in bulla, quae incip. *Ex incumbenti*.

277. Imagines Sancti Augustini, Sancti Nicolai de Tolentino, ac aliorum beatorum eiusdem ordinis impressae aut depictae a fratribus discalceatis eiusdem ordinis cum habitu, quo ipsi discalceati utuntur, suspendendae sunt et abolendae; iniungendumque dictis fratribus Discalceatis, ne sub poenis arbitrio huius Sacrae Congr. infligendis, talia amplius audeant peragere, et omnino servari. S. R. C. 19 Decemb. 1637. In una ord. S. Aug. Urbano VIII, anno 1638, confirmante, in const. quae incip. *Exponi Nobis*, die 23 Ian. edita. Vide num. ant.

278. Sacerdos celebraturus Missam privatam, dum transit ante altare, in quo est expositum SS. Sacramentum, post factam adorationem flexis genibus, aperto

capite, dum se erigit caput cooperiat, S. R. C. 7 Septemb. 1638, approbante Clemente XI, Benedicto XIII et Clemente XII, in Brevi Quadraginta horarum, quod incip. *Essendo state introdotte*, num. 5. Quid dicendum dum administratur Eucharistia fidelibus. Vide n. 314 et 703.

279. Si vigilia S. Ioannis Baptistae incidat in solemnitate Corporis Christi, non est eo die ieiunandum, nec abstinendum a carnibus in festo huiusmodi, sed anticipandum ieiunium die antecedenti, nempe feria quarta, S. R. C. 24 Sept. 1638, in decreto Urbis et Orbis, Urbano VIII approbante 13 Octob. const. quae incip. *Cum evenire*. Officium vero et Missa de Vigilia non peragitur. Vide n. 833.

280. Officium super cadaveribus in ecclesiis Regularium spectat et pertinet ad ipsos Regulares, non autem ad curatos defunctorum, et ita in posterum servari mandavit, non obstante contraria consuetudine, S. R. C. 27 Nov. 1638, in una ord. S. Franc. de Observ. Hoc decretum reperitur in Bullario Alexand. VII, const. 33, edita die 30 Apr. 1660, quae incip. *Alias pro parte*. Vide num. 262.

281. Benedictio cum SS. Sacramento danda est in fine hymni *Pange lingua*, non vero ad versum *Sit et benedictio*; S. R. C. 5 Febr. 1639 in Sabinen. In fine hymni, recitato etiam versu *Panem de coelo*, etc., per cantores, et oratione *Deus, qui nobis*, etc., per celebrantem, omisso *Domine vobiscum*, Caerem. Episcop., lib. 2, c. 33, n. 27. Vide n. 427.

282. Postulantibus syndico, et electis terrae Aquavivae facultatem celebrandi festum sancti Antonii patroni dictae terrae cum octava, non obstante quod cum octava celebrarent in eodem oppido festum Sancti Eustachii pariter patroni, respondit de principali duntaxat patrono celebrandum esse cum octava, S. R. C. 28 Mart. 1639, in una terrae Aquavivae regni Neapolitani Barianae provinciae. Vide num. seq. Huic petitioni responsum fuit ad normam decreti 23 Mart. 1630. Vide n. 243.

283. De protectore principali civitatis debere celebrari Officium cum octava per civitatem et dioecesim sub ritu duplici primae classis, tam apud saeculares, quam apud regulares utriusque sexus, sed isti sine octava, S. R. C. 23 Maii 1630 in Caven.: Per civitatem et dioecesim. Adde civitatis suburbia: et de dioecesi intellige, cum patronus simul sit civitatis et dioecesis, vel ubi non adest proprius loci patronus. Vide n. 349, 993 et 1131.

284. Electio et numerus pro associandis cadaveribus ad libitum haeredum defunctorum spectat, et pertinet: ita ubique servari debere consuevit S. R. C. 14 Ian. 1640, in una ord. Frat. Mendic. approbante Alex. VII in sua const. 93, anno 1660 emanata.

285. In nocte Nativitatis Domini post cantatam primam Missam nullo modo possunt aliae duae immediate celebrari, neque fideles communicari, S. R. C. 20 Apr. 1641, in Pisaurensi: Nullo modo etiam quocunque usu in contrarium suffragante, qui tolli debet. Vide n. 287.

286. Capellani societatum non possunt prohiberi a parochis celebrare Missam ante Missam parochialem, S. Rit. Congr. 21 Nov. 1741, in Narnien. Vide n. 287.

287. Cum superioribus diebus consulta fuisset haec Sacra Rituum Congr. an esset permittendum celebrari in media nocte Nativitatis Domini post Missam decantatam successive alias duas Missas, et in eis sacram communionem exhiberi fidelibus illam deposcentibus, respondit non esse permittendum, sed omnibus utrumque prohibendum, Nihilominus nonnulli Regulares asserentes hoc licere, supplicarunt audiri, S. R. C. ipsis auditis cum procuratoribus et advocatis ad relationem em. Pallotti stetit in decretis, et respondit iterum, prohibendum tam sacerdotibus celebrare volentibus, quam confluentibus in media nocte ad ecclesias, et communionem deposcentibus, S. R. C. 7 Decemb. 1641, et 15 Sept. 1668, in Ianuen. Vide n. 285, 533, 597.

288. Festum principalis patroni in quocunque regno seu provincia, et alterius pariter principalioris patroni in quacunque civitate, aut oppido, vel pago, ubi hos patronos haberi et venerari contigerit, est praeceptivum cum obligatione audiendi sacrum, et vacandi ab operibus servilibus, S. R. C. 13 Sept. 1642, Urbano VIII approbante in sua const. quae incipit *Universa*, 13 Septemb. 1642, n. 2. Festum principalioris; etiamsi essent simul plures patroni, unius tantum ex principalioribus dies festa de praecepto peragitur, ex allata const. Vide num. 283.

289. Episcopus quando reperitur in aliquo oppido suae dioecesis ob visitationem, seu aliam ob causam, potest licite recitare Officium sanctorum, de quibus ex forma rubricarum, seu ex concessione Sac. Congreg. eo quod sint patroni, seu titulares, in iisdem oppidis recitatur, et sic praecepto de recitando Officio satisfacit, S. R. C. 14 Mart. 1643, in una Dubiorum.

290. Communitates vel universitates civitatum seu locorum, non tenentur ex praecepto servare festa ex voto earundem indicta, cum sub praecepto teneantur tantum personae voventes, S. R. C. 18 Apr. 1643, in decreto de festor. observ. approbante Urban. VIII. Vide n. 1164.

291. Feria secunda post Dominicam Passionis, quando recitatum est Officium defunctorum, non dicitur Missa conventualis de defunctis, neque oratio *Fidelium*, quae etiam in aliis feriis secundis Quadragesimae dicitur iuxta rubricas, sed solum oratio *Omnipotens sempiterne Deus*, quae est pro vivis et defunctis et omittitur tempore Passionis, S. R. C. 11 Iulii 1643, in Lugdunensi. Omittitur tempore Passionis; in quo duae tantum collectae admittuntur. Vide n. 393 et 1041.

292. Feria quinta in Coena Domini Episcopus debet per se ipsum ministrare Eucharistiam canonicis et clericis, nunquam vero debet illam ministrare diaconus, vel unus ex assistentibus, S. R. C. 8 Aug. 1643, in Maioricensi. Nunquam vero debet illam ministrare diaconus, sed ad dexteram Episcopi stat cum particulis consecratis, Caerem. Episc., lib. 2, c. 29, n. 3.

293. Canonici presbyteri non debent habere praecedentiam super archidiaconum, etiamsi ipse in diaconali tantum ordine sit constitutus, S. R. C. 26 Sept. 1643, in Arimin. Vide n. 266.

294. Episcopo praedicanti in ecclesia cathedrali in ambone, ubi concionatores ordinarii praedicare consueverunt, sine baldachino, et in habitu mozettae et stollae, non debetur assistentia a canonicis et dignitatibus, quae assistentia solum debetur Episcopo, concionem habenti cum pluviali et mitra, ad praescriptum Caeremonialis Episcoporum, S. R. C. 16 Dec. 1643, in una N. Dubiorum. Ad praescriptum Caeremonialis Episcoporum, scilicet: « Si Episcopus erit concionaturus, id faciet in propria sede, quando versa est ad populum, vel quando altare adhaeret parieti, apud ipsum altare, sedens ibi super faldistorio in suppedaneo ipsius altaris, versis altari renibus. Sedebunt ad eius dexteram presbyter assistens, et modicum post eum diaconus Evangelii, et primus diaconus assistens; a sinistris vero sedebunt subdiaconus, et alter diaconus pariter assistens, » lib. 2, c. 8, n. 48 seq.

295. Dum aliqua legata relinquuntur cum onere celebrandi Officium alicuius sancti sub altiori ritu, quam qui a Sede Apostolica ei praescribitur, licitum erit huiusmodi Officia solemnius celebrare quoad pompam extrinsecam, non autem quoad ritum ecclesiasticum, S. R. C. 14 Maii 1644 in decreto generali ab Urbano VIII approbato. Non autem quoad ritum ecclesiasticum, nec valet Ordinarium concessio. Vide n. 216. Non immutato vero ritu, cum possint habere integras Vesperas. Vide n. 1098, 1135 et 1180.

296. Si vicarius Episcopi incedit in habitu vicariali, praecedere debet omnes dignitates et canonicos, quantumvis protonotarios, si vero assistat, uti canonicus, debet sedere in loco suae receptionis, S. R. C. 26 Au-

gusti 1645, in una civitatis Plebis. Quantumvis protonotarios: intellige de protonotariis non participantibus. Vide n. 136 et 170.

297. Functiones, quae debent fieri per primam dignitatem, ea impedita, obeundae sunt per dignitatem sequentem, S. R. C. 7 Octobris 1646 in Baren. Vide num. 101.

298. Missae votivae non possunt dici ullo modo in Dominica Palmarum, S. R. C. 14 Apr. 1636 in Ulyssiponen. Quod intellige etiam in reliquis diebus impeditis. Vide n. 264.

299. Missa de Dominica Pentecostes non potest repeti in Sabbato quatuor temporum Pentecostes, S. R. C. 14 Apr. 1646, in Ulyssiponen.

300. Missa ut in die obitus, praesente corpore ultra Missam de communi defunctorum, celebranda erit, quando aliquis obierit in die Commemorationis omnium fidelium defunctorum, S. R. C. 14 Apr. 1646, in Ulyssiponen. Vide n. 220 et 441.

301. Aspersorium aquae benedictae Episcopo in ecclesiam religiosorum ingredienti, est porrigendum per digniorem illius monasterii, non autem per aliquem ex canonicis Episcopum associantibus, S. R. C. 14 Jun. 1646, in una civitatis Castelli. Imo et Card. etiam legato. Vide n. 71.

302. Archidiacono, primae dignitati et Protonotario apostolico, dum inservit Episcopo in functionibus publicis, non licet portare rochetum, cum impluvia, seu habitum praelatitium, sed debet uti habitu canonicali, Sacra Rituum Congreg. 17 Nov. 1646, in Nicoteren. Non videtur negari subtana violacea tantum. Vide num. 119.

303. Dignitates et canonici, a digniori latere chori sedentes, prius thurificandi sunt, et postea dignitates et canonici, qui sedent a latere chori minus digno, Sac. Rituum Congr. 5 Septemb. 1648, in Beneventana: *Thurificandi sunt, duplici an unico ductu thuribuli*. Vide num. 70.

304. Dignitates et canonici, qui assistunt Episcopo, locum assistentiae cedere debent supervenienti dignitati, seu canonico digniori, quibus convenit assistere, S. R. C. 5 Septemb. 1648, in Beneventana. Loquitur, cum paramentis non sint induti. Vide n. 102.

305. Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, quod inter Vesperarum divina, peculiari custoditur sacello, thurificari debet, Sac. Rit. Congr. 5 Septemb. 1648, in Beneventana: *Thurificari debet*. Fallit autem, cum Sacramentum in choro erit publice expositum. Vide n. 1227.

306. In Missa conventuali, quando decantatur evangelium, ceroferarii cum cereis accensis assistere debent, et diaconus quoties thurificatur altare, incensum ministrare tenetur, S. R. C. 5 Sept. 1648, in Beneventana; *Cum cereis accensis*. Exciipiuntur sabbata Paschatis et Pentecostes, ad quorum Missas ceroferarii, evangelii tempore, hinc inde stare debent manibus iunctis, ita et in postrema Passionis parte, quae pro Evangelio habetur, infra hebdomadam maiorem, et in omnibus Missis defunctorum, Miss. Rubr. prop. et de Missis defunct.

307. In canone omnino facienda est commemoratio de Episcopo, etiam ab exemptis, S. R. C. 25 Sept. 1649, in Tornacen.: De Episcopo: non vero de alio, licet sit superior, vel vicarius capitularis, sede vacante, vel etiam Episcopus administrator, sive metropolitanus; Episcopus vero administrator simul et possessor, licet sacris destitutus ordinibus, in canone est nominandus. Vide n. 908 et 1138.

308. Non licet in altari privilegiato dicere Missam de *Requiem* in diebus, quibus occurrit festum primae, vel secundae classis, non obstante consuetudine immemorabili, S. R. C. 25 Sept. 1649, in Tornacen. Intellige de Missis solemnibus; nam privatae neque in duplicibus minoribus etiam translatis, nec in feriis privilegiatis celebrari possunt. Quando vero cantari possit Missa defunct. praesente corpore, consule n. 75.

309. Aspersio die Dominico semper facienda est a celebrante, etiam quando superior celebrat, Sacra Rituum Congregatio 17 Novembris 1649, in Ianuen. Episcopus pontificaliter celebrans non comprehenditur: tunc enim neque ipse per se, neque per alium aquaustrali populum aspergit; Caerem. Episc., lib. 2, c. 31, num. 4.

310. Sabbato Passionis debent velari imagines et cruces, etiamsi occurrat eo die festum titularis, vel patroni Ecclesiae, S. R. C. 16 Nov. 1649, in Ianuen. Sabbato Passionis, ad primas Vesperas Dominicae antequam officium inchoetur, Coerem. Episc., lib. 2, c. 20, vers. 5. Vide n. seq. et 434.

311. Imágenes et cruces detegi non debent, etiamsi in hebdomada Passionis occurrat festum Sancti titularis aut dedicationis Ecclesiae, Sac. Rit. Congreg. 16 Novembris 1649, in Ianuen. Vide num. seq. et anteced. Velari imagines et cruces Domini nostri Iesu Christi, etiam per ecclesiam; et super altare nullae ponantur imagines sanctorum, Caerem. Episc., lib. 2, c. 20, vers. 2. Vide n. ant. et seq.

312. Quo velo cooperienda sit crux in altari ad functionem lotionis pedum in feria v maioris hebdomadae, et crux processionis, cum sacerdos indutus sit violaceo, et diaconus colore albo, et actus ipse lotionis, sive mandatum praecipiat a rubricis fieri cum floribus et signis laetitiae, et videatur participare de festivitate Missae celebratae in mane cum cruce velata albo colore, et ex alia parte sit actus humilitatis, S. R. C. respondit, colorem non esse mutandum. Ead. S. R. C. 16 Novembr. 1649, in Ianuen.: Colorem non esse mutandum. In altari videlicet retinendum velum albi coloris, ut in decreto exponitur, in processione vero coloris violacei, ut in mane adhibitum fuit, Caerem. Episc., lib. 2, c. 20, num. 10.

313. Pyxis, ostensorium et corporalia, quae immediate inserviunt SS. Sacramento, debent benedici iuxta formam, quae habetur in Missali propria, S. R. C. 16 Novembr. 1649, in Ianuen.

314. Quando SS. Eucharistiae Sacramentum publice discoopertum exponitur, omnes ante illud transeuntes, cuiuscunque conditionis et ordinis sint, seu ad illud accedentes, seu ab eodem recedentes, semper utroque genuflectere debent, S. R. C. 19 August. 1651, in una Urbis: Publice discoopertum: Intellige etiam inclusum in pyxide, vel etiam velatum. Vide num. 1125. Quoad sacerdotem Missam celebraturum. Vide num. 278 et 1290.

315. Quando Missa canitur sine ministris, non debet thurificari neque altare, neque chorus, S. R. C. 19 Aug. 1651, in una Urbis. Vide num. 83.

316. Missa votiva de beata Maria Virgine, in vigilia Pentecostes non potest dici, S. R. C. 19 Aug. 1651, in una Urbis.

317. Missae duae eiusdem sancti immediate una post aliam, non debent cantari eadem die in ecclesia, in qua celebratur eius festivitas, S. R. C. 3 Aug. 1652, in Melevitana: Non debent cantari, nisi forte pro aliqua fundatione adimplenda, et interposita hora canonica. Vide num. 1275.

318. Missa non potest celebrari cum caesarie ficta: S. R. C. 3 Aug. 1652, in Melevitana: Cum caesarie ficta; Nullus enim episcopus, presbyter, diaconus ad solemnia Missarum celebranda praesumat cum baculo introire, aut velato capite altari assistere; Can. Nullus, de consecr. dist. 1.

319. Tam saeculares, quam regulares cuiuscunque instituti, etiam Societatis Iesu, non possunt excedere limites indultorum Sedis Apostolicae super Beatificationibus; praesertim in celebratione Missarum, et officiis cum octavis, nisi hoc expresse Sedes Apostolica eis indulserit, Sac. Rituum Congr. 5 Octobris 1652, approbante Innoc. X, die 16 Dec. eiusdem anni. Vide n. 392 seqq.

320. Regulares, etiam societatis Iesu, in Missis solemnibus debent diaconum et subdiaconum, et in Ve-

speris sacerdotem pluviali indutum habere, ac in reliquis omnibus tenentur exacte observare Rituale, Caeremoniale et Rubricas Missalis Romani, Sacra Rituum Congreg. 5 Octobr. 1652, confirmante Innoc. X, 16 Decemb. eiusdem anni. Quoad pluviale in Vesperis. Vide num. 78.

321. Aspersorium aquae benedictae Episcopo debet porrigi per digniorem de capitulo cathedralis, quando capitulariter, et cum indumentis canonicalibus proceditur ad ecclesias quascunque dioecesis, Sacra Rituum Congr. 18 Ianuar. 1653, in Lauden.: Ecclesias quascunque: intellige, quae non habeant rectorem beneficium, vel non sint Regularium, Sac. Rituum Congreg. num. 17.

322. Missa in feria v maioris hebdomadae non potest celebrari in oratoriis confraternitatum, et privatis, S. Rit. C. 1653, in Florentina: In oratoriis Confraternitatum; nisi solemnis unica, si asservetur SS. Sacramentum. Vide n. 354. De privata vero habes exemplum num. 896.

323. Reliquiae sanctorum existentes sub custodia capituli, in processionibus deferendae sunt per canonicum facientem hebdomadam; in casu vero, quo requirantur quatuor unitim, deferendae sunt a canonicis non paratis, S. Rit. C. 22 Mart. 1653, in Lucana Comaiois.

324. Quando aliqua ecclesia saecularis vel regularis ob aliquod impedimentum est substituta pro cathedrali, et Episcopus interest cum cappa in concionibus, tenentur canonici cathedralis assistere cum habitu canonicali, S. R. C. 22 Mart. 1653, in Callien.

325. Ad canonicum hebdomadarium in Matutinis et Vesperis spectat primam antiphonam intonare, initia hymnorum, antiphonas ad *Benedictus* et *Magnificat*; capellani vero tenentur eidem facere praecintonationem, dum est paratus, S. R. C. 5 Iul. 1653, in Lucana: Primam antiphonam: etiam in Laudibus; Caerem. Episc., lib. 2, c. 6, n. 16. Capellani tenentur: quo ritu et tempore. Vide n. 61.

326. Missa de Dominica, seu de festo duplici, si illa die occurrat, debet dici, cum commemoratione SS. Sacramenti; ad formam rubricarum Missalis, quando fit particularis processio cum SS. Sacramento, in aliquibus Dominicis, seu aliis diebus cuiuslibet mensis, Sacra Rituum Congregatio 6 Decembr. 1653, in Fanen.: Ad formam rubricarum Missalis, scilicet post omnes alias ordinarias collectas de praecepto iis diebus occurrentes, sed sub unica conclusione. Vide n. 1010.

327. Stante alternatione in terra Montecchi dioecesis Burgi S. Sepulcri super delatione simulacri S. Antonii de Padua in processione, respectu habitus capucinatorum, cum quo efficienda est; S. R. C. ad quam negotium deductum est, respondit, habitum huiusmodi non esse vetitum in casu de quo agitur, et ideo arbitrio Episcopi, Ead. S. R. C. 18 Iul. 1654, in una ordinis Capuccinorum Montecchii provinciae Marchiae, et 17 Iun. 1673, in Benevent. Habetur in Archivo Ord. arm. cum subscriptione Francisci Mariae Phaebei S. R. C. secr. Vide n. 469.

328. Missae exsequiales defunctorum in die depositionis defuncti possunt solemniter celebrari diebus, in quibus cadit festum duplex alicuius sancti, dummodo festum non sit de praecepto, iuxta Rubricas Brev. Rom. Sacra Rituum Congregatio 19 Septembris 1654, in Papien. Loquitur, corpore praesente in festo duplici etiam maiori, nisi sit de praecepto. Vide n. 75 et 601.

329. Absolutio sollemnis cum assistentia quatuor dignitatum vel canonicorum ultra celebrantem in anniversario alicuius Episcopi, non debet fieri, quia obstant Rubricae Pontificalis Romani, S. R. C. 14 Nov. 1655, in Recinaten.: Obstant rubricae Pontificalis Romani; statuitur enim haec absolutio fieri tantum in primis exsequiis, quae fieri solent post obitum alicuius Summi Pontificis, S. R. E. Cardinalis, Metropolitanis, aut Epi-

scopi proprii, seu imperatoris, regis vel ducis magni, aut domini loci, nunquam vero in anniversariis. Pontif. Rom. part. 3, c. de Officio solemni post Missam pro Def. et Caerem. Episc. lib. 2, c. 11.

330. Antiphona in choro cathedrali postquam primo loco data fuerit celebranti a cornu epistolae, danda est secundo loco primae dignitati, sive a cornu evangelii, sive a cornu epistolae existenti, et sive interveniat, sive non, prima dignitas, quae sedet a dicta parte evangelii, non obstante allegata consuetudine, S. Rituum C. 21 Mart. 1655, in Senogall.: Antiphona: quo ritu praecintonanda? Vide n. 61.

331. Assistentia Episcopo in Missis pontificalibus, ministratio aspersorii Episcopo ingressu ad ecclesiam, cantare Missam in diebus solemnioribus, nec non peragere solemnia Missarum, et delatio SS. Sacramenti, absque Episcopo, in solemnitate Corporis Christi spectant ad primam dignitatem, et successive ad alias dignitates, vel ad seniore canonicum, non autem ad vicarium generalem, S. R. C. 29 Maii 1655, in Pacten. Vide n. 101.

332. Ubi adest sodalitas SS. Sacramenti, competit ei praecedentia super alias confraternitates in omni processionibus, in quibus defertur SS. Sacramentum, S. Rit. C. 19 Iun. 1655, in Mediolanen. 20 Septemb. 1687, in Vercellen. et antea 12 Iul. 1628, in Lauden.

333. Archiepiscopo uti Archiepiscopo, maiori gradu, competit praecedentia supra Episcopum praesentem in civitate metropolitana et dioecesi, S. R. C. 29 Ian. 1656, in Pagen.: Praecedentia supra Episcopum. Loquitur de proprio Archiepiscopo; « Praesente enim, seu adveniente suo Metropolitano, cessabit Episcopus a benedictionibus privatis », Caerem. Episcop., lib. 1, cap. 4, n. 4. Vide n. seq.

334. Archiepiscopi et Episcopi titulares existentes in aliena dioecesi debent praeferrí Archiepiscopis consecratione iunioribus, necnon aliis episcopali characterē senioribus, sed gradu archiepiscopali posterioribus; extra tamen ecclesiae ambitum, intra quam Ordinatio privative quoad omnes Archiepiscopos et Episcopos etiam seniores, praecedentia competit, Sacra Rituum Congregatio 8 Apr. 1656, in Ephesina. Vide n. ant. et 344.

335. Capellanus curatus, ratione stolae, in funeribus, debet praecedentiam habere super alios quoscunque sacerdotes curatos simplici cotta indutos, S. R. C. 10 Iun. 1656, in Maceraten.

336. Missa sollemnis de Annuntiatione B. M. V. non potest celebrari, quando eius festum incidit in Dominica Palmarum, S. R. C. 10 Mart. 1657, in Placentina. Etiam in ipsamet ecclesia, seu ubi concursus populi ad celebrandum accedit, licet cantata Missa de die: quod decretum se extendit etiam ad totam maiorem hebdomadam, et triduum Paschatis, Rubr. Miss. de Translat. Fest. tit. 6. Vide num. 1234. Hoc idem extenditur ad totam hebdomadam, in qua nequit solemniter decantari Missa de titulo ecclesiae occurrente, ex Rubrica, tit. 6 de Transl. festorum.

337. Baldachinum in ecclesiis, et locus in presbyterio non debetur domino loci, et admonentur Ordinarii, ne permittant huiusmodi usurpationem, et non licitam detentionem, S. R. C. 9 Iun. 1657, in Polinian. Vide n. 561.

338. Potest Archiepiscopus Granatensis, ex immemorabili consuetudine in processionibus solemniibus post se deferre sellam gestatariam mediam inter se et praesidentem, ac regium magistratum, S. R. C. 10 Maii 1608, et etiam in Processione SS. Sacramenti, S. R. C. 15 Septemb. 1657, in Granatensi.

339. Ius deferendi SS. Sacramentum et reliquias in processionibus spectat ad hebdomadarium Missarum solemniū peragendarum post processionem, vel ad illum, qui immediate ante processionem eadem peregerit, privative quoad reliquos, etiam dinitates et seniores canonicos, tam absente, quam nolente Episcopo praedi-

cta munia subire, S. R. C. 26 Ian. 1658, in Caietana. Circa SS. Sacramentum quid statuatur in die solemnitate Corporis Christi. Vide n. 3.

340. Prima dignitas officium presbyteri assistentis, Episcopo divina pontificaliter peragente, faciens, tenetur sustentare librum, quando solum Episcopus cantat, non vero quando legit, quod spectat ad capellanum, Sacra Rituum Congregatio 16 Mart. 1658, in Ragusina: Tenetur sustentare librum; habens a sinistris Episcopi ministrum de libro, stantem et adiuvantem in sustentatione libri ipsum assistentem, Caerem. Episc., lib. 1, cap. 11, num. 3. Quando solum Episcopus cantat. Excipe hymnum, antiphonam, Primam, absolutiōnes, benedictiones, et nonam lectionem Matutini, et *Te Deum laudamus*, Caerem. Episc., lib. 2, c. 5, n. 6 et 9. Vide n. 935.

341. Diaconi assistentes non tenentur, imo non debent inservire Episcopo de bugia, seu candelā, sed ea administranda esse per capellanum, nec possunt cogi canonici ad inserviendum Episcopo in Missis privatis, praeter consuetudinem. Etiam dicti canonici non induti canonicalibus vestimentis, non tenentur ad praestandam Episcopo assistentiam; imo est contra ritum praestare, S. R. C. 16 Mart. 1658, in Ragusina. Vide num. 22.

342. Primicerii a chori assistentia et directione non sunt amovendi, sed ad canonicos immediate digniores spectant post praefatos primicerios Vesperarum et Missarum solemnium, et unusquisque proprio muneri incumbat, Sac. Rit. Congr. 8 Iun. 1658, in Monopolitana. Vide num. 24.

343. Missa votiva de B. M. V. cum *Gloria* et *Credo*, sed sine Officio, potest celebrari in aliqua die ob publicam causam, et ratione concursus, S. R. C. 8 Iunii 1658, in Claramontana. In aliqua die, videlicet exceptis iis, de quibus n. 26.

344. Archiepiscopus et illius suffraganei, cum simul in metropolitana divinis interfuturi conveniunt, et genuflexi preces effundunt ante altare SS. Sacramenti, et aram maximam, idem Archiepiscopus debet genuflectere, et incedere digniore quidem loco, sed, in linea cum suffraganeis; Archiepiscopus scilicet super faldistorio, et suffraganei super pulvinaribus hinc inde, et si loco faldistorii Archiepiscopus adhibeat genuflexorium commune, poterunt suffraganei, si idem capax fuerit, super eodem hinc inde pariter genuflectere, S. Rit. C. 8 Iun. 1658, in Senen. Vide n. 334.

345. Missae votivae de titulari et patrono non possunt dici cum *Gloria* et *Credo*; sed Ordinarii praecipitur ne quid contra vel praeter rubricarum praescriptionem sub poenis in constitutionibus pontificiis contentis servari permittant, sed tantummodo die tituli quorumlibet ecclesiae et oratorii de sancto titulari Missa cum *Gloria* et *Credo* celebretur, Sacra Rituum Congr. 4 Aug. 1658, in Tarvisina. Sed tantummodo die tituli: et per octavam, cum de ea officium sit peragendum, Rubr. Miss. 11 de Symbolo. Vide etiam num. 41.

346. Archipresbytero, seu dignitati, vel canonico, qui alteri archipresbyteratum, dignitatem, seu canonicatum resignavit, non competit praecedentia super alios sacerdotes seniores, quia nulla qualitas archipresbyteri, dignitatis seu canonici ei remanet post renuntiationem, S. R. C. 7 Sept. 1658, in Bisacen.

347. Missae currentes in honorem alicuius beati non canonizati, non possunt celebrari, sine speciali indulto Sedis Apostolicae, S. R. C. 28 Sept. 1658, in Forosempronien. Missae currentes, et fortius votivae. Vide n. 379 seqq.

348. In novem diebus ante Nativitatem Domini, ubi adest antiquissima consuetudo vel concursus, potest decantari unica Missa votiva solemnium B. M. V. quamvis in ipsis occurrat Festum D. Thomae apostoli, et Dominica tertia vel quarta Adventus, non omnia tamen conventuali statuta hora decantanda, S. R. C. 28 Sept. 1658, in Anagnen. Votiva solemnium: id est

cum *Gloria* et *Credo*, sine commemoratione festi, vel Dominicae occurrentis, et cum praefatione beatae Mariae, et evangelio S. Ioannis in fine. Excipe diem Expectationis, ubi ex indulto celebretur, in qua non votiva Missa, sed occurrens erit cantanda cum commemorationibus festi et feriae, et evangelio, si forte occurrat, quia cum Officio concordat. Vide num. 1013 et 1261.

349. Festum sanctorum patronorum principalium civitatis a clero saeculari civitatismet celebrandum est cum octava, a regularibus vero sine octava; in dioecesi autem, ubi non adsit proprius loci patronus, similiter cum octava; at ubi colitur festum peculiaris patroni, nihil de patrono civitatis, vel attentata consuetudine, sub duplici maiori tantum sine octava, Sacra Rituum Congr. 28 Septembris 1658, in Calaguritana: cum octava: sub ritu duplici primae classis, tam apud saeculares, quam regulares civitatis et suburbiorum. Vide n. 283.

350. Primae dignitati post pontificalem solemniter celebranti in solemnioribus festivitatibus debetur assistentia duorum canonicorum pro diacono et subdiacono; quamvis praebendae non sint distinctae, S. R. C. 7 Decembris 1658, in Brundusina et Conversana: Debetur assistentia. Presbyteri etiam pluviali induti, adest consuetudo. Vide n. 4.

351. Missae privatae de defunctis quocunque die dici possunt, praeterquam in festis duplicibus et Dominicis diebus, iuxta praescriptum rubricarum, S. R. C. 15 Febr. 1659, in Faventina, et 28 Febr. 1660, in Ianuen. Item in feriis diebusque, quibus prohibetur fieri de festo duplici, etiam corpore praesente in ecclesia. Vide n. 75. Notandum vero, hoc decretum editum fuisse pro Missa solemnium celebranda in Ecclesia non praesente cadavere.

352. Anterioritas suscepti ordinis presbyteratus inter sacerdotes simplices, non gaudentes praebenda, inspicienda est, nulla habita ratione inter eos prioritatis in ordine subdiaconatus vel diaconatus, S. R. C. 29 Martii 1659, in Tridentina. Quid statuatur inter praebendatos. Vide n. 54.

353. Protonotarius simplex sacerdos e numero non participantium, in processionibus, caeterisque ecclesiasticis functionibus, debet servare Caeremoniale Episcoporum; ideoque praecedere debet omnes simplices sacerdotes sacris vestibus non amictos, Sac. Rit. Congr. 24 Maii 1659, in Aversana: Debent servare Caeremoniale, id est neque supra, neque inter cathedralis canonicos, lib. 1, c. 13, n. 10 et 13. Ubi vero capitulum non existit, vel inter canonicos collegialiter non incedentes, necnon et in processionibus, quid servandum, require n. 135, 170 et 354.

354. Non licet in ecclesiis, in quibus non asservatur SS. Sacramentum, celebratio Missae in feria quinta in Coena Domini, nec eiusdem augustissimi Sacramenti asservatio in Sepulcro, S. R. C. 14 Iun. 1659, in Neapolitana. Vide n. 322.

355. Protonotarius simplex incedens in habitu protonotarii debet sedere in choro post canonicos, et ubi capitulum non existit, immediate debet sedere post rectorem ecclesiae, vel alias facientem officium. In processionibus vero pariter eodem loco, vel nisi adsit magistratus, potest etiam uti praelatus incedere post baldachinum, sub quo defertur SS. Sacramentum, S. R. C. 2 Aug. 1659, in Sarzanen.: Quid statuatur de protonotariis participantibus, et magni principis consanguineis. Vide n. 136, 170 et 221.

356-393. In Missis ferialibus, quae contingunt a Dominica Passionis ad feriam quintam Coena Domini, si facienda obvenerit commemoratio de simplici, omittenda est tertia oratio, quae pro secunda assignatur in Missali, nempe pro Ecclesia, vel pro Papa, Sacra Rituum Congr. 29 Novemb. 1659, in una Rubricarum. Item infra octavam Paschatis et Pentecostes, Vide n. 291 et 1041.

394. Ab eo tempore, quo Innocent. X. ad duplicem

ritum erexit officium S. Franciscae Romanae, dubitari coepit, an festo Quadraginta martyrum sit assignanda sedes fixa, nempe dies decima Martii: an vero idem festum tanquam translatum, prima die non impedita sit celebrandum. Quo dubio in Sacra Rituum Congregatione proposito, haec declaravit, assignari debere certam sedem officio Quadraginta martyrum, diem scilicet decimam Martii; idemque in novis Martyrologiis servari mandavit, Sac. Rit. Congr. 29 Novembr. 1659, in una Rubricarum. Hoc decretum modo est generale. Vide n. 1178.

395. Archidiaconus prima dignitas cathedralis tenetur accedere ad cubiculum Episcopi, ob obsequium ei exhibendum, dum Episcopus ad ecclesiam cum cappa accedit, et si recuset, omnino est compellendus, ut praestet, S. Rituum C. 24 Ianuar. 1660, in una S. Severini: Archidiaconus: similiter et omnes dignitates. Vide n. 99.

396. Archidiacono et canonicis capituli cathedralis Camerinensis petentibus, an ipsis liceret plures Missas celebrare feria quinta in Coena Domini, in qua cadit festum SS. Annuntiationis; Sacra Congregatio respondit licere, et iussit, ut a Cardinali vicario singularum ecclesiarum Urbis rectoribus idem notificaretur, Sacra Rituum Congregat. 20 Mart. 1660, in eadem Camerinensi. Decretum hoc est generale, servato ordine ut in n. 890.

397. Ubi indultum fuerit, ut Missa de aliquo beato celebretur, licitum est eius imaginem et simulacrum super altari exponere, necnon votivas tabellas ibi appendere, Sacra Rituum Congreg. 17 Apr. 1660, in una Dubiorum.

398. Dies festi in beatorum honorem non celebrandi, non extenduntur ad festa devotionis, Sac. Rituum Congreg. 17 Apr. 1660, in una Dubiorum. Vide num. 385.

399. Indulta recitandi Officium cum octava vel sine octava, et celebrandi Missam de Beatis, non fuerunt revocata per decretum emanatum anno 1659, 27 Septemb. S. R. C. 17 Apr. 1660, in una Dubiorum. Vide n. 384.

400. In ecclesiis, in quibus Officium et Missa de Beatis recitari ac respective celebrari possunt, licitum est eorum reliquias exponere, S. R. C. 17 Apr. 1660, in una Dubiorum: Reliquias exponere: etiam super altari, secus autem deferre in processionibus. Vide n. 389.

401. Episcopi regulares, qui ex indulto Sedis Apostolicae gaudent privilegiis suae religionis, de quibus sunt capaces pro eorum conditione, non possunt de beatis suae religionis recitare Officium, et in propriis cathedralibus Missam celebrare, et altare beatis praedictis erigere, Sacra Rituum Congregat. 1660, in una Dubiorum.

402-409. Missa sollemnis in Dominica infra octavam alicuius sancti, non debet celebrari de eodem sancto, licet de consensu Ordinarii fiat processio ad eius ecclesiam, S. R. C. 24 Iulii 1660, in Aretina. Alias resolvitur de Beata Maria Virgine. Vide n. 421, 424.

410. Missae omnes de sanctis sub ritu duplici excluduntur ab octava Epiphaniae, praeter eas, quae sunt primae classis, nempe titularis et patroni principalis, ac dedicationis ecclesiae, Sac. Rituum Congr. 20 Novembr. 1660, in Asculana in Apulia: Ab octava Epiphaniae: id est infra octavam; in die autem octava neque de titulari, vel Dedicatione festum erit agendum, Rub. Miss. prop.

411. Missae plures non possunt celebrari in capellis nobilium a sacerdotibus regularibus, S. R. C. 23 Februar. 1661, in Ianuen.: Regularibus neque saecularibus: Cardinales S. R. E. et Episcopi omnes, quomodo possint. Vide n. 620.

412. Symbolum in Missa sollemni potest decantari in illa ecclesia, ubi est altare erectum sub invocatione alicuius sancti, ratione concursus ad praescriptum rubricarum, licet de eo fiat Officium ritu semiduplici, ut

pro festo S. Antonii de Padua declaravit Sacra Rituum Congregat. 1 Apr. 1661, in una Burgi S. Domnini: Symbolum: totum a choro decantandum sine organi interpositione, Caerem. Episcop., lib. 1, cap. 23, num. 10.

413. Missa secunda de Passione Domini cum *Gloria* et *Credo* in altari SS. Crucifixi singulis Dominicis, praeter Resurrectionis Domini nostri, et Pentecostes, non conceditur, neque potest tolerari, S. R. C. 2 Iul. 1661, in Toletana.

414. In capella palatii episcopalis, absente Episcopo, vel sede vacante, potest vicarius generalis Missam celebrare, et in diebus festis ipsam audientes adimplent praecipuum ecclesiae, S. Rit. C. 2 Iul. 1661, in Bituntina.

415. Missae sacrificium peragi potest in publico oratorio extra aliquod oppidum constructo, de licentia Episcopi in diebus solemnioribus anni, etiam contradicente parochus pro commoditate villicorum circumhabitantium, dummodo habeat omnia requisita ad ecclesiam, vel saltem ad publicum oratorium constituendum, Sacra Rituum Congreg. 3 Sept. 1661, in Feretrana. In diebus solemnioribus anni, etiam contradicente parochus: dummodo tamen non sit ecclesiae parochialis proximum. Pro intelligentia huius decreti vide n. 620 et 234.

416. Patenae suppositio per sacerdotem cotta indutum in communione generali, quae per dignitates agitur, licita est, Sacra Rit. Congr. 3 Sept. 1661, in Andrien.

417. Non posse celebrari Missas etiam pro animabus Purgatorii una hora post meridiem statutum fuit a Sacra Rituum Congreg. 24 Novembr. 1661, in Neapolitana.

418. Habens indultum a Sede Apostolica erigendi oratorium privatum in propria domo, si quis voluerit ibi aedificare altare ligneum, non indiget facultate apostolica, dummodo altare ligneum cum sacro lapide parietis colligatum, amovibile non sit, et altaris portatilis imaginem non prae se ferat, S. R. C. 1 Dec. 1661, in una nullius loci Cirignolae. Altaris portatilis erectio Episcopis regulariter conceditur iis conditionibus, ut in num. 620.

419. Regulares tenentur quidem celebrare festum de Dedicatione ecclesiae cathedralis, sed sub ritu duplici secundae classis, et sine octava, S. R. C. 2 Apr. 1662, in decreto generali, approbante Alex. VII, die 8 eiusdem mensis et anni. Regulares in civitate, non vero per dioecesim, quo nomine intelliguntur etiam moniales. Vide n. 648, 1181, 1253 et 1317.

420. Missa in die sollemnitis Corporis Christi non debet cantari post absolutam processionem; et huiusmodi consuetudo, uti a Caeremonialis dispositione aliena, omnino abroganda est, S. R. C. 13 Iun. 1662, in Albinganen. Missa huius diei cantari debet per primam dignitatem, vel digniorem clericum, qua finita ordinatur processio ab Episcopo peragenda. Si vero Episcopus voluerit celebrare, et SS. Sacramentum conficere, poterit Missam planam legere, ommissa pro hac die sollemni, propter processionem, et ad evitandum calorem: ac in fine Missae, canonici et alii capient paramenta, Caerem. Episcop., lib. 2, c. 33, n. 15, 18 et 31. Vide n. 8.

421. Episcopus non potest statuere diem Dominicam ad celebrandum festum alicuius sancti martyris, de quo asservatur reliquia insignis in aliqua ecclesia: nec de eo celebrari debere Officium et Missam in ipsa die sui martyrii, nisi reliquia sit de sancto descripto in Martyrologio Romano, et nisi constet de identitate reliquiae eiusdem sancti, S. R. C. 3 Iun. 1662, in una Dubiorum. Vide n. 630.

422. Tibia non est reliquia insignis, Sac. Rit. Congr. 3 Iun. 1662.

423. Omnibus et singulis sacerdotibus, tam saecularibus, quam regularibus cuiusvis ordinis, etiam necessario exprimendi, directe praecipitur, ut Missas priva-

tas pro defunctis, seu de *Requiem* in duplicibus nullatenus celebrare audeant, vel praesumant; quod si ex benefactorum praescripto Missae huiusmodi celebrandae incident in festum duplex; tunc minime transferantur in aliam diem non impeditam, ne dilatio animabus suffragia exspectantibus detrimento sit, sed dicantur de festo occurrenti, cum applicatione sacrificii, iuxta mentem eorumdem benefactorum: curentque ecclesiarum rectores, sacristae alique, ad quos spectat, ut huiusmodi decretum inviolate servetur, atque in sacristia affixum retineatur, ubi commode ab omnibus celebrare volentibus conspici et legi possit; in eos autem, qui contra facere ausi fuerint, vel praemissa adimplere neglexerint, locorum Ordinarii, tam saeculares, quam regulares, pro modo culpa animadvertant, Sacra Rit. Congreg. 5 Aug. 1662, in decreto generali, approbante Alex. VII, et 15 Sept. 1714, Clem. XI annuente 29 eiusdem, constitut. quae incip. *Cum occasione Missalis*. Alii dies, in quibus Missae defunctorum praescribuntur, sunt in num. 75. An vero officium duplex respiciat prius ipsum celebrantem quoad privatam sui officii recitationem, vel potius ecclesiam, in qua celebrat, vide n. 1262.

424. Laicos professos non debere praesumere praecedentiam a clericis suae religionis eo quod hi sint professione posteriores, sed hi in omnibus et quibuscunque actibus, tam publicis quam privatis, sunt praeferendi, Sac. Rit. Congr. 19 Aug. 1662, in una ordinis ministrantium infirmis, Alex. VII, die 6 Decemb. eiusdem anni confirmante, in constit. quae incipit: *Alias emanavit*.

425. Missa votiva de B. M. V. potest celebrari in die Dominico, ratione concursus populi, S. Rit. C. 20 Novemb. 1662, in Aretina. Etiam causa voti, vel alia. Vide num. 430. Die Dominico: intellige non privilegiato, aliisque festis non privilegiatis, et dummodo Dominica non incidat in festum duplex primae vel secundae classis, vel intra octavas privilegiatas. Vide num. 264.

426. Anniversaria dies Dedicationis ecclesiae, dum Episcopus in consecratione eiusdem non elegerit diem, sed consecravit ecclesiam die et mense, etc., debet celebrari in futurum die, quo hactenus in praeteritum consuetum est celebrari. S. R. C. 20 Nov. 1662, in Albinganen. Loquitur decretum de ecclesia, quae primo erat consecrata, et nova indiguit consecratione: puta, cum devastetur in maiori parte, Gloss. in cap. *Proposuit* 4, verb. *Reconciliari*, circa medium, de Consecrat.

427. In festo SS. Corporis Christi servanda est dispositio Caeremonialis Episcoporum, lib. 2, c. 33, in reponendo SS. Sacramento, ubi nulla fit mentio de verbo *Dominus vobiscum*; non vero Rituale Romanum, ubi dicitur addi *Dominus vobiscum*, et sic servat in Urbe Summus Pontifex, et servatur ab omnibus, S. R. C. 16 Iun. 1663, in Granaten., et 28 Septembris 1674, in Salernitana. Idem servandum in repositione sanctissimi Sacramenti pro quadraginta horis; ex Const. Clement. XII et aliorum Pontificum edita 1 Septembris 1736, quae incipit italice: *Essendo state fatte*, § 31. Vide n. 281.

428. Crux parva cum imagine Crucifixi posita super tabernaculum, in quo asservatur SS. Sacramentum in altari, non est sufficiens in Missa, sed poni debet alia crux in medio candelaborum, S. R. C. 16 Iun. 1663, in Rossanen. *Crux parva*: « In altari, quae per ecclesias erecta sunt, et in quibus sacrum fieri consuevit, praeter maiorem tabulam, quae vel depictam, vel incisam exhibet imaginem sancti, in cuius nomen et memoriam altare consecratum est, adiungi coepit alia minor tabula, in qua vel coloribus exprimitur, vel aere, ligno aut marmore inciditur effigies alterius sancti; ita ut crux auferatur, quae, iuxta rubricas, inter candelabra collocari debet. Cum vero neminem lateat, rem divinam confici non posse, nisi crux cum imagine sanctissimi Crucifixi super altari constituitur, hinc minori

tabulae superadditur exiguus adeo Crucifixus, ut neque presbyteri celebrantis oculis facile occurrat, neque ab ullo alio distingui ferme possit, nisi hic diligenter perscrutetur, utrum super altari revera Crucifixi imago proposita fuerit. Equidem non improbamus, quod idem altare in plurimorum sanctorum nomen ac memoriam dedicetur, quodve in maiori tabula aut unus tantum, aut plures etiam sancti pingantur, vel denique, quod alia minor tabula collocetur inferius, aut alio quocunque modo, ubi unus vel plures sancti fidelium venerationi proponantur. Illud permittere nullatenus possumus, quod Missae sacrificium in his altaribus celebretur, quae careant imagine Crucifixi, vel ipsa incommode statuatur ante presbyterum celebrantem, vel ita tenuis, et exigua sit, ut ipsius sacerdotis et populi assistentis oculos penes effugiat. Benedictus XIV, constitut. 17, quae incip. *Accepimus*, 16 Iun. 1746 edita. Vide n. seqq.

429. In altari, in quo adest magna statua SS. Crucifixi, non est necesse ut ponatur alia crux dum celebratur Missa, S. R. C. 16 Iun. 1663, in Rossanen.: Magna statua sanctissimi Crucifixi: ut sacerdos celebrans, ac populus sacrificio assistens eundem Crucifixum facile et commode intueri possint, ex const. Bened. XIV 16 Iul. 1746, quae incip. *Accepimus*. Vide num. ant. et 1105.

430. Missa votiva cantata de B. M. V. cum *Gloria* et *Credo* potest celebrari die Dominico causa voti, vel alia causa, S. R. C. 16 Iun. 1663, in Rossanen. Vide n. 425, et adnotationem.

431. In consecratione Episcoporum, solus Episcopus consecrandus semper uti debet colore albo, consecrator vero et assistentes debent uti colore, qui tempori convenit, S. R. C. 16 Iun. 1663, in Granaten. Vide num. 1246. Item ritus servari posset in sacris ordinationibus.

432. Missa sollemnis de S. Iosepho, quando eius festum incidit in feriam secundam, tertiam, aut quartam maioris hebdomadae, non potest cantari, etiam ob concursum populi, sed debet omitti, nec potest in illis diebus fieri processio in eius honorem, Sacra Rituum Congreg. 4 Aug. 1663, in una Urbis. In feriam secundam, etc. Insuper et alii dies, de quibus vide num. 132.

433. Passio in Missis privatis legi debet a celebrante in cornu evangelii, S. R. C. 4 Aug. 1663, in una Dalmatiarum.

434. In primis Vesperis Dominicae Passionis, non solum cruces et imagines Salvatoris, sed etiam icones altarium, et omnes imagines sanctorum tegi debent, S. R. C. 4 Aug. 1763, in una Dalmatiarum: Cruces et imagines Salvatoris: non tantum in altari, sed etiam per ecclesiam, Caerem. Episc., lib. 2, c. 20, num. 3. Vide n. 310.

435. Hebdomadarius in decantandis in choro horis canonicis, et sua officia peragens non debet uti stola, S. R. C. 4 Aug. 1663, in una Dalmatiarum: Non debet uti stola: nisi in Vesperis diei defunctorum praesente Episcopo celebrante; tunc enim canonicus hebdomadarius pluviali nigro supra cottam erit indutus, aut saltem stola nigra, Caerem. Episc., lib. 2, cap. 10, num. 10.

436. Cruces, quae fiunt a sacerdote super oblata, non sunt faciendae manu transversa, sed manu recta in transversa parte crucis, S. R. C. 14 Aug. 1663, in una Dalmatiarum.

437. Manus sacerdotis ad *Hanc igitur*, debent ita extendi, ut palmae sint apertae, pollice dextero super sinistrum in modum crucis super manus, non vero infra manus, S. R. C. 4 Augusti 1663, in una Dalmatiarum.

438. Pars inferior hostiae praecidi debet; non autem superior, quando dicitur: *Pax Domini sit semper vobiscum*, Sac. Rit. Congr. 4 Aug. 1663, in una Dalmatiarum.

439. Quando Episcopus assistit Missae sollemni, ce-

lebrans debet respondere Episcopo: *Ad Deum, qui laetificat iuventutem meam*, et alia usque ad *Indulgentiam* inclusive, non vero simul cum illo dicere: *In nomine Patris*, etc., S. R. C. 4 Augusti 1663, in una Dalmatiarum.

440. Quando Episcopus assistit cum cappa Missae solenni, thurificandus est celebrans finito Evangelio, non vero Episcopus, quia non est paratus pluviali, S. R. C. 4 Aug. 1663, in una Dalmatiarum.

441. In die Commemorationis omnium fidelium defunctorum, sacrificia possunt a sacerdotibus celebrantibus applicari ad libitum, scilicet vel pro omnibus fidelibus defunctis, vel pro aliquibus tantum; S. R. C. 4 Augusti 1663, in una Dalmatiarum, et 9 Dec. 1701, in una ordinis Capuccinorum, et 2 Septembris 1741, in Aquen.: Applicari ad libitum: Missa vero, tam sollemnis quam privata, recitatur in communi, excepta unica sollemni in die obitus. Rubr. Miss. prop. Vide num. 300.

442. Canonici pluviali, planeta, dalmatica, vel tunica parati, non debent deferre almutias; canonico vero defuncto induto planeta, seu dalmatica, vel tunica, imponi potest almutia super brachium, Sacra Rituum Congr. 4 Aug. 1663, in una Dalmatiarum. Induto planeta, etc. Non alio habitu sive confraternitatum, sive religionum, sed cum sacris vestibus ordini convenientibus. Et non solum canonici, sed omnes de clero, praesertim sacerdotes, diaconi et subdiaconi. Clemens XI, 9 Decemb. 1726, in const. quae incip. *Avendo la Santità di Nostro Signore*, et Rit. Rom. tit. de Exsequiis.

443. Canonici quando Missam celebrant, de rigore uti possunt annulo aureo, sed sine gemma, et sine aliqua effigie, Sac. Rit. Congreg. 4 Aug. 1663, in una Dalmatiarum.

444. Canonici assistentes tenentur accipere birretum de manu Episcopi cappa induti, et eidem reddere, non obstante alio decreto praecipiente per capellanum huiusmodi implenda esse, S. R. C. 4 Augusti 1663, in Ragusina: De manu, non de capite Episcopi. Vide n. 175.

445. Archipresbytero ecclesiae tanquam archipresbytero, et in functionibus archipresbyteralibus, et ad se uti archipresbyterum spectantibus, non competit usus habitus protonotarii, S. R. C. 24 Maii 1664, in Taurinen.: Non competit usus habitus protonotarii, nisi forte subtana violacea. Vide n. 119.

446. Protonotarius apostolicus prima dignitas alicuius cathedralis, non potest in habitu protonotarii sedere in choro in suo stallo, sed sedere debet, ut dicitur in libro Caeremoniali, S. R. C. 12 Iul. 1664, in Tridentina: Ut dicitur in Caeremoniali: scilicet post abbates, si erit non participans, supra vero, si erit participans. Caerem. Episc., lib. 1, c. 13, num. 13. Vide n. 136 et 170.

447. Dedicatio basilicae SS. Salvatoris extra almam Urbem non habet integras secundas Vesperas, si concurrat cum sequenti Officio duplici minori, Sacra Rituum Congr. 12 Iul. 1664, in una Ord. Minor. de Observ.

448. Recitantes ex legitima concessione Officium Ss. Corporis Christi in qualibet feria quinta per annum non impedita festo novem lectionum, illud persolvere debent, ut in die eiusdem sollemnitate: Missam vero debent celebrare quae est votiva de SS. Sacramento, S. R. C. 12 Iul. 1664, in una Ord. Min. de Observ. Feria quinta non impedita: intellige etiam per Officia translata. Vide n. 257. Ut in die eiusdem sollemnitate, exceptis *Alleluia* in Responsoriis et Antiphonis, extra tempus Paschale non recitandis. Vide n. 1085: Missa, cum *Gloria in excelsis*, et sine *Credo*. Vide n. 1273.

449. Cum S. Ianuarius fuerit declaratus a S. R. C. patronus principalis regni Neapolitani, hinc die festo dicti Sancti debet in eodem regno fieri Officium sub ritu duplici cum octava, sed de S. Ianuario tantum,

non vero de sociis eiusdem, quorum Officium transferatur ad primam diem non impeditam, S. R. C. 12 Iulii 1664, in Monopolitana: Sub ritu duplici: primae classis, Rub. Brev. de Patrono, et S. R. C. n. 25.

450. Secundae Vesperae de die octava non privilegiata concurrentes cum primis Vesperis festi duplicis, debent dimidiari et fieri a capitulo de festo sequenti, S. R. C. 12 Iulii 1664, in una Ord. Min. de Observ.: Debent dimidiari. Procedit hic quoque in octava Dedicationis Ecclesiae; fallit autem in octavis B. Mariae Virginis, et in Vesperis festi SS. Angelorum et Apostolorum. Vide n. 447, 523 et 632.

451. Lectiones primi Nocturni in Officio de festo duplici maiori, sumendae sunt ex eius communi, si ex concessione non habeantur propriae, S. R. C. 12 Iulii 1664, in una Ord. Min. de Observ.

452. In Missis de Beatis, quae sub ritu duplici maiori celebrantur, non debet dici *Credo*, S. R. C. 12 Iulii in Romana Ord. Min. S. Franc. de Observ. In Missis de Beatis, nisi essent patroni loci ex auctoritate Sedis Apostolicae. Vide n. 1312. Quid vero in Missis de sanctis? Vide n. 1191.

453. Missae celebratio in ecclesia (seu oratorio) sita in territorio extra moenia alicuius oppidi, non potest prohiberi, antequam celebretur in ecclesia parochiali et matrice, non obstante decreto Episcopi in synodo dioecessana, aut quocunque alio, etiam in erectione Ecclesiae edito, celebrationem huiusmodi prohibente, S. R. C. 30 Augusti 1664, in Camerinensi, et 24 Ian. 1665, in Nucerina. Hoc decretum non habet amplius locum in illis ecclesiis, quae parochiales sunt proximae, ut supra iam notatum fuit. Vide n. 234 et 286.

454. Dignior sacerdos, ad quem spectat candelam, cineres, et palmam sacerdoti celebranti in die Purificationis, in feria quarta Cinerum et in Dominica Palmarum ministrare, debet ab eodemmet celebrante supradicta accipere stans, non vero flexis genibus, S. R. C. 30 Augusti 1664, in Sutrina: Dignior sacerdos; intellige canonicum, secus debet genuflectere, iuxta Caeremoniale Episcop. Vide n. 811.

455. Anniversaria et Missae cantatae de *Requiem* relictae ex dispositione testatorum quotannis in die ipsorum obitus, etiam in duplici maiori contingentes possunt celebrari, et proinde in decreto, die 5 Aug. 1662, edito, non comprehenduntur, S. R. C. 22 Nov. 1664, in Novarien. approbante Alex. VII, in eius Bullario const. 176, quae incipit: *Credite nobis*, anno 1667 edita: In die ipsorum obitus: nunc autem extenduntur extra obitum. Vide n. 1279, seqq.: In duplici maiori, nisi esset de praecepto. Vide n. 19. Intelligendum tamen hoc decretum de unica Missa de *Requiem* cantata, non vero de missis privatis.

456. Cum ex privilegio apostolico religio Servorum B. M. V. possit, et valeat recitare Officium Sanctissimi Sacramenti qualibet feria quinta, et illud Beatae Virginis qualibet die Sabbati sub ritu semiduplici, dammodo dicti dies non sint impediti Officio 9 lectionum, et exceptis Adventu, Quadragesima et Vigiliis: et cum multoties eveniat, quod sit remittendum Officium alterius sancti, aliis de causis translatum: ideo rector, et Patres Montis Senarii in Etruria eiusdem Ordinis, ad tollenda multorum dubia supplicarunt Sacram Rituum Congregationem pro declaratione, an dictis diebus dicendum sit Officium translatum, vel potius Sanctissimi Sacramenti, et B. Virginis ex dicto privilegio, prout hactenus consueverunt? et eadem Sac. Rituum Congregatio respondit: *Translatum ulterius protrahi, et Officium fieri iuxta privilegium, stante praesertim laudabili consuetudine*, S. R. C. 22 Novembris 1664, in una Etruriae. Hoc decretum est municipale tantum, stante laudabili et particulari consuetudine, generale vero contrarium, consule sub n. 719 seqq.

457. Archipresbyter alicuius loci et ecclesiae, quae non habet clerum, ipso absente vel impedito, potest deputare in functionibus parochialibus unum ex capellanis amovibilibus plurium confraternitatum in sua Ec-

clesia degentium sibi benevisum; non obstante quod alii cappellani noviter instituti praetendant ad ipsos, uti non amovibiles, spectare, S. R. C. 20 Iunii 1665, in Ariminen.

458. In die, quo celebratur festum duplex etiam translatus, prohibetur Missa de *Requiem*, nisi sit praesens cadaver: Anniversarium potest anteferi, imo debet, et in feriis maioribus debent omnino cantari duae Missae, et collectae pro defunctis non admittantur, nisi in Missis simplicium et ferialium, S. R. C. 31 Iul. 1665, in una Nullius, Provinciae Trevicen.: Nisi sit praesens cadaver: intellige de unica Missa solenni eo modo quo in n. 19: Cantari duae Missae, ubi adest onus cantandi, de quo consule n. 600 et 1261: Collectae pro defunctis. Quid vero statuatur pro defuncto in particulari, require n. 589.

459. Ius porrigendi et dandi aspersorium Episcopo accedenti ad cathedralem privative in omnibus functionibus spectat ad digniorem de capitulo, non autem ad vicarium, S. R. C. 31 Iulii 1665, in Manturanen.: Ad digniorem de capitulo; secus extra cathedralem, ut in num. 71.

460. Celebrans, et assistentes in Vesperis et Missa solenni, etiam in solemnitatibus, debent sedere in scamno et non in sede camerali, S. R. C. 31 Iulii 1665, in Reginat. in Calabria: Celebrans, et assistentes; licet canonici, tam Episcopo praesente, quam absente. Vide n. 115 et 143. Modus vero sedendi in Missis habetur in n. 200.

461. Quando exponitur Sacramentum in altari pro initio quadraginta horarum, vel spiritualium exercitiorum, si accidat in festo primae vel secundae classis, tunc in collegiatis, vel duae cantentur Missae, una de festo, seu de Dominica post tertiam, altera votiva de Sacramento post nonam, vel una cantetur de die cum commemoratione SS. Sacramenti, S. R. C. 13 Februarii 1666, in una Rubricarum: In festo primae, vel secundae classis, sive in Dominica, etc., omnibus diebus vigore Calendarii universalis seu particularis illius Ecclesiae, sive saecularis, sive regularis. Item in feria quarta Cinerum, secunda, tertia et quarta maioris hebdomadae, per totam octavam Paschae, Pentecostes et Epiphaniae, in vigilia Nativitatis et Pentecostes; in quibus unica cantari Missa praecipitur (etiam ubi adest usus cantandi plures Missas quotidie) de octava, Dominica, vel feria, etc., cum commemoratione SS. Sacramenti sub unica conclusione. Clem. XI et Cl. XII, in const. 40 Horarum confirm. ab aliis Summis Pontificibus, edita 1 Septembris 1736, quae incipit Italice: *Essendo state fatte*, § 12: Vel duae cantentur Missae. Haec alternativa non habet locum in expositione quadraginta Horarum, sed forte in illa spiritualium exercitiorum occasione peracta, ut loquitur praesens decretum.

462. In Officiis sanctorum concessis Regularibus infra annum, puta Conceptionis B. V. M. ordinis S. Francisci, sicut etiam in Officiis Translationum, etc., octava benedictio erit: *Cuius festum colimus*, etc., S. R. C. 13 Febr. 1666, in una Rubric. Ord. Min. de Observ.

463. In assignatione Missae et Evangeliorum, quae debentur extra tempus paschale SS. martyribus Stanislao pontif. Petro, ac Nereo et Achilleo, servandae sunt rubricae generales, S. R. C. 18 Sept. 1666, in Romana: Servandae sunt rubricae generales, scilicet epistolae et evangelia erunt accommodanda pro sanctis Stanislao et Petro de communi unius martyris, et pro sanctis Nereo et Achilleo, de communi plurimorum Martyrum extra tempus Paschale.

464. Nulla disparitas adest inter Translationem festorum apostolorum, et illam evangelistarum, sed occasione dictae Translationis faciendum est Officium, quod prius in Calendario proponitur, S. R. C. 18 Septembris 1666, in Romana. Vide n. 832.

465. Prima dignitas in cathedrali praecedit vicario capitulari, quia cum hic habeat auctoritatem et iurisdictionem a capitulo, non debet praecedere primam di-

gnitatem, in qua capitulum repraesentatur, S. R. C. 2 Aprilis 1667, in Feretrana. Vide n. 16.

466. Missa votiva dum cantatur pro re gravi de aliquo sancto, semper dici debet cum *Gloria* et *Credo*, et cum colore quo utitur in festo cuius Missa cantatur, S. R. C. 13 Aug. 1667, in una civitatis Querche: Pro re gravi; passim enim et sine rationabili causa Missae solennes et privatae ritu votivo sunt celebrandae. Rubric. Miss. de Missis votivis, rub. 4, n. 3, et proprio loco in fine Missalis.

467. Nemini licet facere octavas pro Defunctis sine speciali indulto Sedis Apostolicae; neque intuitu alicuius altaris privilegiati in aliqua Ecclesia licet exponere tabellam super ianuam ipsius ecclesiae cum inscriptione: *Indulgentia per li morti*; sed tantum super ipso altari privilegiato consuetis verbis: *Altare privilegiatum pro defunctis*, S. R. C. 13 Augusti 1667, in Romana.

468. Sacerdos saecularis, sive cappellanus, sive non, qui recitavit Officium semiduplex, vel simplex, vel feriale, illo die celebrans in aliqua ecclesia Regularium, in qua recitatum est ab ipsis Regularibus eadem die Officium duplex de non praecepto, prout de sancto aliquo sui Ordinis, non potest dicere Missam de *Requiem*, Sac. Rit. Congr. 9 Iunii 1668, in Conversana: Regularium; intellige etiam Monialium. Vide n. 758.

469. Decretum de non exponenda imagine S. Antonii de Padua in habitu Cappuccinorum, sed Conventualium, habet locum tantum in sacrario et ecclesia metropolitana Neapolis et non ubique, S. Rit. Congr. 21 Iulii 1668, in una Ordinis Cappuccinorum. Exemplar habetur in Archivo generali Ordinis. Vide n. 327.

470. Ratione communicationis privilegiorum non potest recitari peculiare Officium concessum aliis ordinibus regularibus, de quorum privilegiis facta fuit communicatio, Sac. Rit. Congr. 15 Sept. 1668, in Ianuen.: Communicatio; etiamsi esset amplissima. Vide n. 513.

471. Missa S. Crucis non debet ullo modo celebrari die Veneris infra octavam Nativitatis Domini, non obstante quacunque praetensa consuetudine illam celebrandi singulis diebus Veneris infra annum et signanter infra octavam supradictam, S. R. C. 12 Ianuarii 1669, in Florentina. Vide n. 193.

472. In Officio de die infra octavam Corporis Christi non legitur nona lectio de festo simplici, S. R. C. 8 Iunii 1669, in una Dubiorum Rubricarum. In Officio de die; Secus in Officio de Sanctis occurrentibus. Vide n. 487, 640 et 824.

473. Missa Conceptionis immaculatae B. M. V. et continuatio qualibet die Sabbati ex particulari populi devotione, et ex quo sit patrona loci, non conceditur, sed eius loco permittitur Missa de S. Maria in Sabbato, dummodo non sit impedita ab aliis festis duplicibus, seu semiduplicibus, S. R. C. 20 Iulii 1669, in una Alexanen.: Missa de S. Maria; regulariter semper dicitur una ex votivis iuxta temporis occurrentiam, etiam ex praescripto fundatorum, aliam acclamantium. Vide n. 1259: Festis duplicibus et semiduplicibus; intellige etiam translatis. Vide n. 718 et seqq.

474. Anniversaria, et Missae de *Requiem*, quae ex dispositione testatorum cum cantu sunt quotannis celebrandae, possunt cantari, etiamsi ipsorum obitus incidit in festo duplici maiori, non tamen de praecepto, Sac. Rit. Congr. 20 Iulii 1669, in Decreto generali annuente Clem. IX, 13 Aug. eiusdem anni. De praecepto audiendi Sacrum: et abstinendi ab operibus servilibus. Vide n. 1300. Ritus vero anniversaria celebrandi, habes ex integro sub n. 19.

475. Privilegium Alexandri XII, die 22 Ian. 1667, circa Missas de festo duplici in altaribus perpetuo privilegiatis celebratas, extenditur etiam ad altaria non in perpetuum, sed ad septennium, seu aliud brevius, vel longius tempus, ac non omnibus, sed aliqua, vel aliquibus tantum hebdomadae diebus privilegiatis; ac proinde Missae, quae ibidem de festo currenti, in quo Missae Defunctorum celebrari non possunt, sive ex obligatione, sive ex sola fidelium devotione celebrabuntur,

suffragantur, ita ut animae Christifidelium, pro quibus celebratae fuerint, indulgentias per privilegia huiusmodi concessas consequantur in omnibus et per omnia, perinde ac si Missae Defunctorum ad formam eorumdem privilegiorum celebratae fuissent, Sac. Rit. Congr. 20 Iulii 1669, de mandato Clementis IX, in suo Brevi, quod incipit: *Cum felicitis record.* 23 Septembris 1669 confirmatum. Hoc privilegium etiam amplectitur Ecclesiae Ambrosianae ritum. Vide n. 1158 seqq.

476. Missa B. Mariae Virginis sub invocatione septem Dolorum feria sexta infra hebdomadam Passionis, ab iis, qui gaudent huiusmodi indulto, debet recitari cum *Gloria Patri* ad Introitum, et cum psalmo *Iudica me Deus* ad Confessionem, sed sine *Gloria in excelsis*, Sac. Rit. Congr. 31 Augusti 1669, in Tornacen. Hodie vero dicitur Hymnus angelicus, et Symbolum ex decreto Benedicti XIII, qui die 22 Augusti 1727, demandavit Officium et Missam cum *Gloria in excelsis*, et *Credo* pro Ecclesia universali. Quid vero statuatur de hoc festo in concursu Annuntiationis, vel alterius, require n. 488.

477. Quando adest legatum, quod sacerdos antequam discedat ab altari, recitet aliquod evangelium, psalmum, seu orationem post terminatam Missam, debet oneri sibi iniuncto satisfacere post finem Missae, exutis vestibus sacerdotalibus, et cum sola cotta in altari, vel in sacristia, et sic legatum adimplere, Sacra Rituum Congregatio 31 Augusti 1669, in Conversana: Cum sola cotta: quae ab Episcopis regularibus, et a sacerdotibus quibuscunque, cum commode haberi possit, subtus vestes sacras indui debet, Rub. Miss. de Praeparat., n. 2.

478. Praecedentia debetur coadiutori canonici ordinis presbyteralis, non adhuc sacerdoti, sed in minoribus ordinibus tantum constituto, et pro suo coadiuto ecclesiasticis functionibus, et choro interessenti. Canonici quoque ordinis diaconalis, in minoribus ordinibus, vel in sacro tantum diaconatus ordine constituti debent praecedere canonicis ordinis subdiaconalis in presbyteratus ordine constitutis, Sac. Rit. Congr. 31 Maii 1670, in Aesina. Vide n. 196 et 266. Debent praecedere: intellige ubi prebendae sunt distinctae. Vide n. 54 et 271.

479. Infra octavam Corporis Christi, prohibentur Missae votivae quaecunque, vel pro defunctis, S. R. C. 21 Iunii 1670, approbante Clemente IX die ipsamet et anno ex decreto 20 eiusdem Pontificis, cuius initium: *Cum occasione Missalis*. Votivae quaecunque, vel pro defunctis: excipe votivas solemnes pro re gravi, et defunctorum praesente corpore. Vide n. 75 et 486.

480. Missae Defunctorum non possunt celebrari, nisi cum colore nigro, vel saltem violaceo, S. R. C. 21 Iunii 1670, in Oritana.

481. Missam in altari maiori, ubi est expositum publice SS. Sacramentum, non licet celebrare, praesertim si in ecclesia adsint alia altaria, in quibus celebrari possit, Sac. Rit. Congr. 9 Augusti 1670, in Bononien. Neque privata, neque solemnis, nisi ea duntaxat pro expositione et repositione Venerabilis, ut in oratione quadraginta Horarum, n. 10, Clem. XII aliorumque Pontificum iussu ordinata, Const. edita 1 Sept. 1736, cuius initium: *Essendo state fatte*. Vide n. 1226.

482. Protonotarius simplex sacerdos, si vult praecedere aliis sacerdotibus simplicibus quoad ordinem et aetatem, debet incedere in habitu protonotarii secus nulla eidem praecedentia debetur, S. R. C. 13 Septembris 1670, in Vintimilien. Debet incedere in habitu protonotarii: sed quotidianas distributiones eo casu amittit. Vide n. 184 et 722.

483. Archidiacono primae dignitati non licet, sive in praesentia, sive in absentia Episcopi uti pulvinari serico, sed coriaceo tantum, S. R. C. 13 Sept. 1670, in Beneventana: Archidiacono: similiter et omnibus dignitatibus. Vide n. 124.

484. Prima dignitate impedita, vel absente, succedat secunda dignitas in functionibus peragendis, et secunda impedita, succedat tertia, et omnibus dignitatibus

impeditis, vel absentibus, primus canonicus id exsequatur, S. R. C. 29 Nov. 1670, in Senen. Vide n. 101 et 489.

485. Non debet cantari, neque celebrari Missa in altari, ubi est expositum SS. Sacramentum; nisi sit pro eo exponendo: at si ex necessitate fieri opus esset, populus benedicendus est more consueto, et non cum SS. Sacramento, S. R. C. 13 Iunii 1671, in Angelopolitana: Exponendo, vel etiam reponendo, constituit. Clem. XI quadrag. Hor. n. 10. Vide n. 481 et 1056.

486. Missae cantatae Mortuorum infra octavam Corporis Christi, non sunt celebrandae, nisi praesente corpore, S. R. C. 12 Sept. 1671, in Nuscana. Vide n. 19.

487. Si festum simplex occurrerit eo die, quo fit de festo duplici infra eandem octavam Corporis Christi, tunc legitur nona lectio de eodem festo simplici, S. R. C. 12 Septembris 1671, in Nuscana. Vide n. 472 et 624.

488. Si festum Dolorum B. M. V. occurrat in aliud festum altioris ritus, transferatur in Sabbatum sequens; si vero concurrat cum festo Annuntiationis eiusdem B. M. V., Vesperae dicuntur de Annuntiatione sine commemoratione de septem Doloribus, S. R. C. 13 Septembris 1672, in una Rubricarum. Transferatur in Sabbatum sequens; etiamsi occurrat eadem die Officium alterius sancti (nisi sit primae, vel secundae classis), quod transferatur iuxta Rubricas, scilicet in primam diem non impeditam. Bened. XIII, 25 Ian. 1728, in decreto gener. Urbis et Orbis. Vide n. 476.

489. Functiones pontificales, quae, absente vel impedito Episcopo, spectant ad primam dignitatem, sunt festum Nativitatis Domini, Epiphaniae, Ascensionis, Pentecostes, SS. Apostolorum Petri et Pauli, Assumptionis B. M. V., Omnium Sanctorum, Dedicationis ecclesiae cathedralis, tituli eiusdem ecclesiae, patroni civitatis, necnon Commemoratio omnium fidelium defunctorum, distributio Candelarum, Cinerum, Palmarum, celebratio Officii feria 5 in Coena Domini, feria 6 in Parasceve, festum Paschatis Resurrectionis D. N. et dies sollemnis Corporis Christi cum processione, S. R. C. 3 Decembris 1672, in Andrien.: Functiones episcopales: quas, praeter expositas in hac sanctione, alibi reperies sub n. 101.

490. Canonicus poenitentiarius ecclesiae cathedralis non potest cogi ad inserviendum Missis cantatis pro diacono et subdiacono, constitutione seu consuetudine in contrarium non obstante, S. R. C. 21 Ian. 1673, in Veliterna. Non potest cogi: ut praesto sit ad audiendas confessiones ex legitima causa, et ex necessitate, et dum tempore deputationis confessiones actu audit, deberi ei distributiones quotidianas, non secus ac si divinis in choro interesset, decrevit Sac. Congr. Concilii Trid. 10 Martii 1635, lib. 16 Decretorum, p. 175. Vide n. 635.

491. Cum ex parte parochorum, rectorum, et sacerdotum locorum et terrarum, nempe di *Cuneto, Carzaghetto, Fontanella, Castiglione, Medola, Solferino, Ostiano e Volfango*, dioecesis Brixienensis, quae sunt sitae extra limites Status Veneti, Sacra Rituum Congregationis humillime supplicatum fuerit, quatenus ipsis, ad servandam uniformitatem in recitatione Officiorum dioecesis Brixienensis, benigne impertiri dignaretur, ut Officia sanctorum universo dominio serenissimae reipublicae Venetiarum concessa, ac in posterum concedenda, etiam in praefatis locis et feriis recitari valeant. Sacra eadem Congregatio, audita prius relatione eminentissimi Episcopi, rescribendum censuit: *Non indigere alia facultate*, die 7 Decembris 1673, in Brixien.

492. Quamvis S. R. C. die 18 Iulii 1671, annuente Clemente IX die 16 Septembris eiusdem anni, ad dubium an de sanctis ad libitum fieri possit translatio, sicut fit de aliis sanctis, qui non sunt ad libitum, similiter translatis, responderit *Affirmative*; nihilominus eadem Sacra Congregatio habita die 2 Decembris currentis censuit, praedicto decreto non obstante, in futuro Officia sanctorum ad libitum non esse transferenda, quando dies eorum festivitatum sunt impediti Domini-

co, aut aliquo die festorum mobilium, S. R. C. 20 Decembris 1673, in una Urbis et Orbis. Non esse transferenda: impedit quoque Officii ad libitum recitationem dies infra octavas quascunque. Et Episcopo loci conceditur statuere aliam pro sanctis ad libitum perpetuo impeditis. Vide n. 537 et 1215.

493. Protonotario apostolico in celebratione Missae non licet deferre anulum in digito, S. R. C. 3 Martii 1674, in Baren.

494. Antiphonas primas recipere in choro, et Spiritum Sanctum invocare in capitulo spectat ad primum canonicum cathedralis ecclesiae, quando sit constitutus in ordine episcopali, non autem ad primam dignitatem, S. R. C. 17 Nov. 1674, in Neapolitana. Vide n. 186.

495. Celebrans in Missa solemni procedere debet ad praeparatam sedem aperto capite, et ita regredi ad altare, quando sedere debet, dum cantatur Hymnus angelicus et Symbolum apostolorum, sed ad illa verba, quae cantantur in choro, ad quae fieri debet inclinatio, tenetur se inclinare nudo capite, non obstante contraria consuetudine, S. R. C. 21 Martii 1676, in Collen. Sed ad illa verba, ad quae fieri debet inclinatio: quae sunt in Hymno: *Adoramus te, gratias agimus tibi, Iesu Christe*, et, *Suscipe deprecationem nostram*; in Symbolo *Iesum Christum*, et omnia verba articuli *Et incarnatus est*, etc. Ad quae, loco reverentiae, genuflexio praescribitur in tribus Missis Nativitatis Domini, et in die Annuntiationis Beatae Mariae tantum, et simul adoratur sequentibus simul et semper ministris paratis. Ex Miss. Rubr. l. pr.

496. Ad benedictionem solemnem Episcopi omnes etiam magistratus civitatis tenentur genuflectere praeter dignitates et canonicos cathedralis, S. R. C. 21 Martii 1676, in Ferentina, et antea 23 Martii 1641, in Imolen.: Canonicos cathedralis: adde etiam collegiatae, ubi consuetudo adest. Vide n. 1072.

497. In benedicendo populo cum SS. Sacramento iste modus approbatur, nimirum cum sacerdos stat ante populum, ostensorium ante pectus tenet, tunc elevat illud decenti mora, non supra caput, sed tantum usque ad oculos, et eodem modo illud demittit infra pectus, mox iterum recta linea illud tollit usque ad pectus, et exinde ad sinistrum humerum ducit, et reducit ad dexterum, et versus ante pectus reducit, ibique aliquantulum sistit, quasi peracta ad omnes mundi partes cruce, et sacramentum etiam venerandum omnibus praebet, tunc gyrum perficiens collocat ostensorium super altare. Servari potest alius modus descriptus in Caerem. Episc., lib. 2, cap. 33, ubi requiritur tantummodo, ut cum eodem Sacramento celebrans producat signum crucis, S. R. C. 21 Martii 1676, in Collen.: Servari potest alius modus: scilicet accepto ostensorio, ambabus manibus velatis elevatum tenens, vertens se ad populum facit signum crucis Episcopus nihil dicens; quo facto, deponit super altare, velum exiit, et genuflectit super pulvino in infimo altaris gradu. Caerem. Episc., lib. 2, cap. 33, n. 26 seqq.

498. Potest Episcopus concedere, etiam contradicente paroco, licentiam regularibus in die festivitatis alicuius sancti, praecipue fundatoris, faciendi processionem cum reliquiis eiusdem sancti, et cum confraternitatibus erectis intus conventum, et extra claustra dicti conventus, et intra limites parochiae dictorum regularium, S. R. C. 13 Iunii 1676, in Nuscana. Vide n. 107.

499. In exsequiis parvulorum in feria quinta in Coena Domini, et in feria sexta, et Sabbato Sancto maiores hebdomadae potest omitti *Gloria Patri* in psalmis, qui dicuntur pro conformitate temporis, S. R. C. 16 Ianuarii 1677, in Hispalen. Sabbato Sancto: ante Vesperas recitatas in choro, post quas iam reassumitur *Gloria Patri*. Vide n. 1031.

500. Habetur in aliquibus ecclesiis reliquia insignis alicuius sancti, qui cum socio est in corpore Breviarii, et uterque habet festi simplicis ritum, veluti contingit in festo SS. Gervasii et Protasii, quorum duae lectiones vitam amborumque mortem enarrant: in quo casu,

si lectiones disiungi commode possunt, legenda est illa de sancto, cuius fit Officium duplex propter reliquam insignem in secundo Nocturno; et haec erit quarta lectio: quinta et sexta sumendae sunt de communi, altera vero lectio disiuncta poni poterit pro nona lectione in tertio Nocturno tanquam de sancto simplici, de quo fieri debet etiam commemoratio ad Laudes. Si vero non possunt commode disiungi, ponenda est in secundo nocturno pro quarta et quinta lectione, et sexta legenda est de communi, et in hoc casu lectio nona pro simplici non est repetenda, fieri tamen debet de eo commemoratio, S. R. C. 16 Ian. 1677, in Hispalen. Vide num. 162.

DECRETA S. R. C.

De iis, quae in causis beatificationum et canonizationum sanctorum servanda sunt, approbantur.

501. Sanctissimus D. N. Innocentius XI, provide considerans, quod in tota Ecclesiae gubernatione nihil maius aut gravius sit, quam homines declarari pro sanctis, eosque uti tales colendos et venerandos decernere, et perpendens, quod licet fel. rec. Urbanus VIII de consilio congregationis sanctissimae Inquisitionis nonnulla super hoc ediderit decreta, subindeque Sacra Rituum Congr. alias ordinationes fecerit secundum casuum contingencias a Summis Pontificibus approbatas, nihilominus experientia docuit, quod adhuc nonnulla desiderantur pro meliori causarum huiusmodi directione: idcirco iussit materiam diligenter discuti primum in congregationibus particularibus, deinde vero in generalibus, prout factum fuit, et sub diebus 9 Iulii et 6 Aug. 1678, emanarunt resolutiones sequentes, si eidem SS. placuerit, publicandae.

§ I.

Primo. Animadvertens eadem Sac. Congreg. quod necessarium sit, ut processus auctoritate ordinaria fabricandi conficiantur cum maxima diligentia. censuit mandari Ordinariis locorum, ut ultra testes inductos a postulatores, teneantur ipsi quoque inquirere, ac examinare alios testes bene instructos super vita et moribus servi Dei: et si aliquid repperint in contrarium, quod ipsis videatur relevans, supersedeant in ulteriori inquisitione, donec Sac. Congr. ab eis certiorata per litteras, mandet quid agendum sit.

Secundo. Huiusmodi diligentias servari vult etiam in processibus auctoritate apost. faciendis a iudicibus delegatis, quibus per litteras particulares Sacrae Congr. enixe commendari debeat: et idem faciat promotor fidei in litteris scribendis subpromotoribus.

Tertio. Et pro maiori cautela praescribi debeat in litteris remissorialibus, quod non solum interrogatoria retineantur semper clausa, et sigillata cum sigillis eorundem iudicum, non aperienda, nisi in actu examinis, et claudenda in fine, sed ulterius depositiones ipsae, antequam processus sit absolutus, in fine cuiuslibet sessionis claudi, et signari debeant cum sigillis iudicum, nec possint aperi, nisi in praesentia ipsorum in principio cuiuslibet examinis et sessionis, ac huiusmodi diligentiae fieri debeant etiam in processibus fabricandis in Curia. Idemque iudices, prout etiam subpromotores, et notarii tam in partibus, quam in Curia, ac testes, et in Curia etiam protonotarius, debeant ante inchoationem processuum praestare iuramentum de servando secretum religiose sub poena excommunicationis ipso facto in casu contraventionis incurrendae, formulam eiusdem iuramenti imprimendam in fine decretorum, et pro omnimoda observantia transmittendam iudicibus delegatis in ipsis litteris remissorialibus, et subpromotoribus in litteris promotoris.

Quarto. Considerans quoque Sac. Congreg. quod principale fundamentum in causis beatificationum et canonizationum constitui debet in fideli interpretatione processuum extero idiome confectorum: et quod licet

ex laudabili observantia interpres semper fuerit electus ab em. ponente citato et audito R. P. Fidei promotore; nihilominus super hoc decreta generalia nihil disponunt; idcirco decrevit, quod imposterum in qualibet causa interpres eligatur ab em. Card. ponente, citato et audito R. P. Fidei promotore, et pro maiori cautela, postquam interpretatio fuerit facta, revideatur ab aliquo viro probo, et perito, qui secreta ad hoc Officium assumatur ab eodem em. ponente, et si reperiatur aliquis error substantialis, interpres severe puniatur arbitrio S. Congr. per quem em. deferri debeat tam interpreti quam revisori iuramentum de fideliter sibi munus commissum adimplendo, quibus etiam eadem S. Congr. assignavit mercedem pro suis laboribus, nempe carolenum unum pro quolibet folio reducto, ita ut facies sit linearum 24, et linea syllabarum 16.

Quinto. Advertens etiam quam necessarium sit diligens custodia processuum originalium, decrevit, quod ii, sicuti etiam interpretationes originales illorum, qui sunt extero idiomate confecti, retineri debeant in archivio Sacr. Congr. in Vaticano, in loco clauso, et separato ab aliis scripturis, nec possint amoveri, nisi de ordine em. Card. ponentis, vel ad instantiam rev. P. promotoris ad effectum videndi, quatenus opus sit, et deinde reportandi. Cuius archivii duae sint claves, una penes protonotarium apostolicum, qui pro tempore intervenerit Sacr. Congr., et altera penes secretarium, et clavus loci, in quo custodiuntur dicti processus, stet penes eundem protonotarium, alterius vero, in quo retinentur aliae Scripturae Sacr. Congr. penes secretarium.

Sexto. Idemque protonotarius etiam habeat facultatem revidendi inventarium dd. processuum, et quatenus non adesset, illud diligenter fieri mandet cum quatuor copiis, quarum una apud ipsum proton., altera apud promotorem, tertia stet penes secretarium, et quarta in eodem archivio, et in fine anni iidem protonotarius, promotor, et secretarius revidere debeant dictum inventarium, et conferre cum processibus, ad effectum recognoscendi, an aliquid deficiat, et curandi ut reportentur, et secretarius referat in prima sequenti congregatione.

Septimo. Cum pluries dubitatum fuerit circa intelligentiam decretorum pag. 28, quod non prius Sedes Apostolica moveri soleat, quam reges, principes, et aliae personae authenticae et honestae instantes supplicaverint Summo Pontifici, et tunc etiam non statim, sed expectare, quod diu pulsetur: nam si perdurabunt miracula, et supplicantium instantiae, tunc Summus Pontifex, si ei videbitur, committit causam Sacr. Congr.; ideo, si ita Sanctissimo visum fuerit, censuit eadem Sacr. Congr. commissionem non esse signandam, nisi post elapsum tempus decem annorum a die praesentationis processus auctoritate ordinaria fabricati, et cum praecedenti rigorosa discussione eiusdem processus cum scriptura et summario, et insuper habitis post decennium a die fabricationis illius novis litteris Episcoporum circa percrebrescentiam famae sanctitatis, et miraculorum, ac devotionis populi enixe pro beatificatione et canonizatione instantis. Nisi tamen in aliqua causa ex peculiaribus circumstantiis Sacr. Congr. existimaverit anticipari posse tempus in discussione processuum auctoritate ordinaria confectorum, et Sanctissimus hoc approbaverit.

Octavo. In causis servorum Dei ante decretum fel. record. Urbani VIII introductis non signentur commissiones reassumptionis, nisi prius per Sacr. Congr. examinatis processibus, tam auctoritate ordinaria confectis, quam examinatis auctoritate apostolica, quatenus adsint.

Nono. Cum in decreto approbato a fel. record. Urbano VIII, die 12 Mart. 1631, impresso in libello pag. 57, Sacr. Congr. cognoscens, quod in hac re, utpote gravissima, rite sanctaeque procedendum est, prohibuerit omnibus et singulis personis ecclesiasticis, tam saecularibus, quam regularibus, quantumvis speciali nota dignis, ne audeant per se, vel per alios, capere informa-

tiones super sanctitate aut miraculis alicuius, nec ullo modo exquirere, aut obtinere ad hunc effectum extrajudiciales testificationes, aut subscriptiones, sub poenis arbitrio ipsius Sacr. Congr. infligendis, illud confirmando iussit, quod huiusmodi extrajudiciales attestationes non solum exquiri, aut obtineri non valeant, sed rursus, quod hactenus obtentae, sive in futurum obtinendae non faciant aliquem gradum probationis, nec inseri possint in processibus, tam ordinaria, quam apostolica auctoritate fabricandis.

Decimo. Subpromotor Fidei a R. P. promotore deputatus, cui onus incumbit primo loco spoliandi, et examinandi processus (ex quibus pendet beatificationum et canonizationum substantia) ad effectum referendi eidem promotori, debeat huiusmodi munus diligentissime, ac cum omni rigore adimplere, ac summaria, quae solent a procuratoribus fieri, antequam typis mandentur, conferat cum processibus, subsecuta attestatione, quod fuerint per ipsum revisa, et in quolibet folio se subscribat, eandemque diligentiam conferendi cum exemplari manuscripto iterum faciat postquam fuerint impressa cum iterata subscriptione in fine, quam subsequatur subscriptio, et sigillum secretarii: nec ante praedictas subscriptiones possint tam summaria, quam informationes publicari sub gravissimis poenis, tam quoad postulatores, quam etiam quoad impressorem, arbitrio Sacr. Congr. seu em. Card. praefecti infligendis. Idemque subpromotor (quatenus ipse D. promotor ex diligenti et accurata revisione processuum, quam facere solet, necessarium vel opportunum duxerit) teneatur aliud summarium obiectionale ad comprobationem oppositionum conficere, quod Sacra Congr. plurimum expedire cognoscit ad hoc, ut veritas magis elucescat. Et pro quolibet processu ab eodem subpromotore examinando in quolibet dubio, persolvatur ei stipendium decem ducatorum auri praescriptum in decretis generalibus pag. 62, cum declaratione tamen, quod respectu processuum auctoritate apostolica in specie, qui pluries ad diversum effectum examinari debent, dictum stipendium debeatur pro tribus dubiis tantum, nempe prima vice quando disputatur validitas, secunda vice quando disputatur de virtutibus, seu de martyrio, et causa martyrii, et tertia vice quando disputatur de miraculis; quamvis disputationes alicuius ex dictis dubiis pluries reiterari contingat, seu eadem dubia in diversas inspectiones pro faciliiori resolutione dividantur.

Undecimo. Et quia materiae gravitas et dignitas exposcit, ut pertractetur et dirigatur a viris notae probitatis, experientiae et peritiae, censuit Sacr. Congr. quod ad conficiendum tam informationes in facto, quam summarium, in quibus potissime consistit causarum pondus, assumantur solum procuratores collegii sacri palatii apostolici,tribuendo postulatores libertatem eligendi ex dicto coetu quem voluerint, dummodo quilibet ex eis non possit eodem tempore patrocinari plures causas, quam quatuor, ad hoc ut eis facilius operam dare possint, sub poena inhabilitatis amplius scribendi in casu contraventionis; et liceat partibus in quocunque statu causae, rationabiliter tamen et praevia licentia em. ponentis, mutare procuratorem, dummodo alius in eius locum subrogandus sit de eodem collegio, et non habeat in totum plures causas, quam quatuor.

Duodecimo. Advocati vero ad scribendum in iure assumi debeant ad libitum postulatorum, dummodo sint ex collegiis Sacrae Consistorialis Aulae, vel ex duodecim aliis approbatis a Sacr. Congr. ita tamen ut quilibet eorum sex tantum causas patrocinari possit.

Decimotertio. Pro mercede autem praedictorum, ac etiam notarii, Sacr. Congr. iussit servari taxas ab ea diligenter revisas, quae, ut omnibus innotescant, typis mandari debeant, et in fine decretorum inseri.

Decimoquarto. Cum etiam observatum fuerit saepe postulatorem dare scripturas medicorum, vel chirurgorum pro confirmatione miraculorum, et ex alia parte non fuerit solitum responderi per peritos eiusdem professionis, ideo videtur necessarium ad hoc ut respon-

deatur secundum artem, quod em. ponens deputet ex officio secreto, et praevio iuramento, alium medicum, vel chirurgum celebriorem, qui respondeat pro veritate, ad effectum videndi, an asserta miracula excedant vires naturae.

§ II.

Die 15 Octobris 1678, facta per me infrascriptum relatione sanctissimo praefatorum decretorum cum eorum integra lectura, Sanctitas Sua laudavit et approbavit, atque servari mandavit et publicari.

Io. Baptista de Luca auditor, et sec. memorial.

Loco ✠ Sigilli.

Bernardinus Casalius S. R. Congr. secr.

§ III.

Formula iuramenti iudicum ante inchoationem Processuum.

Ego infrascriptus tactis sacrosanctis Evangeliiis coram me positus iuro, et promitto fideliter adimplere munus mihi commissum circa fabricationem processus in causa beatificationis et canonizationis servi Dei N. iuxta formam decretorum Sacrae Congregationis Rituum, et praecipue novissimorum, quae confirmata fuerunt a sanctissimo D. N. Innocentio XI. Necnon iuro, et promitto religiose servare secretum, tam de contentis in interrogatoriis, quam de testium depositionibus super iisdem, et super articulis, nec de iis loqui cum aliqua persona, exceptis aliis iudicibus, et subpromotore, ac notario pro eodem processu deputatis, et in Curia excepto etiam protonotario, sub poena periurii, et excommunicationis latae sententiae, a quo non nisi a Summo Pontifice (excluso etiam maiori poenitentiario) praeterquam in mortis articulo, absolvi possim: Et ita promitto, et iuro: sic me Deus adiuvet, et haec sancta Dei Evangelia.

Idem iuramentum praestabitur a subpromotore et notario, et in Curia etiam a protonotario mutatis mutandis.

§ IV.

Formula iuramenti testium.

Ego infrascriptus, tactis sacrosanctis Evangeliiis coram me positus, iuro dicere veritatem, tam super interrogatoriis, quam super articulis, super quibus examinabor, necnon servare secretum, nec alicui penitus revelare, tam contenta in iisdem interrogatoriis, quam responsiones et depositiones a me factas, sub poena periurii, et excommunicationis latae sententiae, a qua non nisi a Summo Pontifice (excluso etiam maiori poenitentiario) praeterquam in mortis articulo absolvi possim: Et ita promitto, et iuro: sic me Deus adiuvet, et haec sancta Dei Evangelia.

§ V.

Tassa per gli avvocati e procuratori, che patrocinano le cause di beatificazione e canonizzazione nella Sagra Congregazione de' Riti; rinnovata e stabilita dalla medesima.

Primo. Per lo spoglio universale, che si fa pro una vice tantum, si osservi la Tassa del 1618, al num. 3, ove si dice, che non si possa dare più di scudi 4, per ogni cento fogli di esso processo ridotto, cioè che il foglio sia due facciate da linee 24, e la linea abbia sillabe 16.

Secondo. Per le scritture super virtutibus et miraculis, sc. 20 per ciascheduna, e non più.

Terzo. Per le riposte ne' medesimi dubii sc. 10, e per tutte le altre scritture, che risguardano fatica considerabile in tutti gli altri dubii sc. 15 per ciascheduna, e non più.

Quarto. Per le scritture d'introduzione delle cause nuove, e di reassunzione di quelle introdotte avanti li Decreti del 1642, ad effetto di segnarsi nell'uno e nell'altre la commissione, sc. 15, e non più.

Quinto. Per le copie originali di tutte le scritture baiocchi 15, il foglio ridotto come sopra.

Sesto. Per il sommario sopra ciaschedun dubbio, baiocchi 5, per carta dello stesso, ridotte le carte come sopra.

Settimo. Per li memoriali di qualsivoglia sorte giuli 12 per ciascheduno, eccettuate le scritture di reassunzione o introduzione delle cause, quali sogliono andare sotto nome di memoriali, per li quali si osservi ciò che s'è disposto di sopra al n. 5.

Ottavo. Per la prima copia originale tanto de' sommari, quanto de' memoriali, baiocchi 6, la carta ridotti come sopra.

Nono. Per l'informazione in voce quando s'informa tutta la Congregazione con l'intervento de' consultori sc. 30 tra il procuratore e gli avvocati, e quando s'informa la sola Congregazione ordinaria si dia la metà.

Decimo. L'emolumento degli avvocati sia di scudi 10, per la scrittura e per l'informazione in voce sia il medesimo che si dà a' precursori.

Undecimo. Per la minuta di qualsivoglia commissione giuli 15, e per le due copie da darsi al sig. Card. Ponente e al segretario, si paghi a ragione di baiocchi 6 il foglio ridotto come sopra.

Duodecimo. Per l'accesso del procuratore al sig. Card. Ponente, e al promotore, e per la minuta e copia originale del fatto concordato giuli 12.

Decimoterzo. Per l'informazione in voce di Nostro Signore, e dell'Auditor di Sua Santità sc. 3 moneta al procuratore, ed altrettanti all'avvocato, se informerà anch'esso.

Decimoquarto. Per le citazioni e intimazioni non si paghi cosa alcuna, e per l'esecuzione di esse si paghi a ragione della tassa de' cursori.

Decimoquinto. Le copie dell'opposizioni del promotore, eccetto la prima originale, si facciano fare dalle parti, e fatte che saranno, dovranno portarle al promotore, che sigillate le darà alle medesime parti per distribuirle alli signori Cardinali, protonotario, segretario e consultori.

Decimosesto. Per qualsivoglia fatica o scrittura non espresse di sopra, s'intenda l'arbitrio del sig. Cardinale prefetto della causa, nè possino i curiali arbitrare da se medesimi.

Decimosettimo. E li suddetti ordini si debbano registrare, stampare, pubblicare ed osservare sotto pena di perpetua privazione del patrocinio, e sollecitazione delle cause vertenti nelle dette Congreg. e sotto altre pene ad arbitrio della medesima Sagra Congregazione.

§ VI.

A dì 15 Ottobre 1678. Avendo io sottoscritto fatto relazione della presente tassa a Nostro Signore Innocenzo XI, la Santità sua l'ha lodata ed approvata, ed ha comandato, che si osservi, e si pubblichi.

GIOV. BATTISTA DE LUCA
auditor e segretario de' Memoriali.

Luogo ✠ del sigillo.

BERNARDINO CASALI
segr. della Sac. Congr. de' Riti.

§ VII.

Ordini e tassa da osservarsi dal notaro della Sacra Congregazione de' Riti, rinnovati e stabiliti dalla medesima Congregazione.

Primo. S'ordina, che il notaro non faccia registri, se non degli atti giudiciari, e non dell'esame de' testimoni, o altro, e quelli siano senza estensione di ter-

mini, o ripetizione de' titoli, eccetto che nel primo atto, quali registri debbano onninamente farsi in tutte le cause.

Secondo. Che per ogni centinaio di fogli di registro ben fatto, e secondo la riforma della felice memoria di Paolo V, sotto il titolo de' registri, non pigli più di quattro scudi, nè per la collazionatura, nè per la rubricatura, nè per qualsivoglia altro pretesto.

Terzo. Che l'istanza de' principi, religioni, università ed altri nelle cause delle beatificazioni, o canonizzazioni, dal segretario si consegnino al notaro, il quale le registri negli atti, non altrimenti *per extensum*, ma indicando solamente il nome del principe, o d'altri che fa l'istanza, e la data della lettera, cioè *pro introductione causae instat talis rex suis litteris datis die tali, etc., et talis rex, etc.*, in altra separata, o susseguente carta dopo gli atti fatti per l'introduzione della causa scriva: *Pro causae prosecutione ad effectum obtinendi litteras remissoriales in genere instant N. rex, etc.*, e gli originali si conservino nell'archivio, nè si dia l'estratto *de verbo ad verbum*, ma ogni volta che sarà richiesto il notaro, ne dovrà dare un ristretto da cavarsi dal detto registro o manuale, come sopra, e per esse copie si paghi a ragione di copia, come si dirà al seguente numero. E per la fede di esse si diano due giuli per ciascuna copia, delle quali una si darà all'Emo sig. Card. Ponente, e l'altra a Mons. segretario, e l'altra a Monsig. promotore della Fede.

Quarto. Per la copia degli atti fatti in curia, o fuori in forma di buon originale, non si paghi più di baiocchi sette e mezzo per foglio da tutte due le bande, e la facciata sia di linee 24, e la linea di sillabe 16, essendo scritta in forma di registro, si paghi a ragione di registro, come sopra.

Quinto. Per la copia pubblica di qualsivoglia processo, tanto fatto *autoritate ordinaria*, quanto *apostolica* si paghino al notaro baiocchi 7 e mezzo per foglio solamente, senza alcun altro emolumento o mercede, per detta copia o scrittura, ed il foglio sia di facciate, linee e sillabe, come al n. 4.

Sesto. Tutti li registri, copie e scritture si debbano fare in carta buona e lettera intelligibile, e secondo la riforma, ed ordini sopradetti: altrimenti il notaro sia tenuto farle copiare di nuovo senza altra spesa.

Settimo. Che li processi che vengono *de partibus*, tanto fatti *autoritate ordinaria*, quanto *autoritate apostolica*, non si registrino per conto alcuno, secondo la detta riforma, ancorchè non passassero 20 fogli, ma solo si possano rubricare, se non saranno rubricati, o non interamente, nel qual caso, si possa solo rubricare quello che manca, e non altro.

Ottavo. Per la rubricazione di qualsivoglia cosa, che n'abbia bisogno, ridotto il processo a carte buone, conforme alla detta riforma, oltre detti baiocchi sette e mezzo per la scrittura, si paghino giuli dieci per cento, e tale rubricazione debba in sostanza contenere tutto quello, che contiene il corpo della scrittura: e venendo processo, o altra scrittura rubricata *de partibus*, non essendo interamente rubricata, si paghi solamente quello che manca, come s'è detto.

Nono. Per l'ascoltazione e collazione de' processi, ogni volta che sia continuata a ragione di sei ore il giorno, non si paghi al notaro più di uno scudo il giorno, oltre gli emolumenti suddetti, e gli aiutanti sieno deputati dalle parti, dalle quali se gli paghi quel tanto che sarà convenuto, e per la fede dell'ascoltazione di tutto il processo si paghino giuli cinque per la prima copia solamente, e quando le parti volessero altre copie autentiche di detti processi, oltre la prima, non possa il notaro pretendere più di baiocchi cinque per foglio, ridotto come sopra, compresi la rubricatura, ma oltre detti baiocchi cinque per foglio se gli debba la mercede della collazionatura e ascolatura, come sopra, e per la fede di dette copie duplicate.

Decimo. Per le compulsorie si paghino giuli 12, conforme prescrive la riforma suddetta di Paolo V, al tribunale dell'A. C.

Undecimo. Per le remissioni in genere, anche *super non cultu, super casu excepto*, e altre, in osservanza ed esecuzione de' decreti della S. Inquisizione, non si paghi più di sc. 6, per quella in specie di sc. 10, in tutto, compresi la scrittura ed ogni altra cosa spettante alle medesime spedizioni. Nè per la scrittura delle interrogazioni, che si mandano chiuse, prenda il notaro mercede alcuna; ma per gli articoli di eccessività della scrittura sopra a quindici fogli, se gli paghi a ragione di baiocchi sette e mezzo il foglio, come al num. 5, ed occorrendo di dette lettere darne duplicati, non debba il notaro per essi esigere che la metà della mercede stabilita per la prima spedizione, ed essendovi eccessività di scrittura degli articoli, come sopra, debba la detta eccessività pagarsi a ragione di baiocchi 5 il foglio.

Duodecimo. Per compulsa di qualsivoglia scrittura fuori di Ufficio, per l'eccesso e sessione di tre ore, non possa pigliar più di otto giuli, per la fede in fine del processo compulsato 5 giuli, e per la scrittura a ragione di baiocchi sette e mezzo per foglio, come al num. 4. Dentro l'Ufficio per ciascuna sessione di tre ore, giuli cinque, per la fede e scrittura, come sopra.

Decimoterzo. Dovendosi compulsare libri stampati dandosi dalle parti un sunto, sia tenuto il notaro inserirlo in fine del processo, senza farne copia o registro di sorte veruna.

Decimoquarto. Per ogni esame nell'ufficio, se finisce in una sessione, si paghino giuli tre, se vi vogliono più sessioni, finchè si finisce l'esame di detto testimonio, non possa il notaro prendere più di giuli due per sessione, e fuori dell'ufficio il doppio.

Decimoquinto. Per le surrogazioni de' giudici, o nuovi termini nelle cause delle beatificazioni e canonizzazioni, non se gli paghi più di giuli 15 in tutto, per ciascuna spedizione di lettere remissoriali e compulsoriali, proroghe di termini e surrogazioni de' giudici da farsi solamente per comandamento dell'Emo sig. Card. prefetto della Sac. Congr. o ponente nelle cause controverse, non si paghi più di quello che prescrive la Riforma suddetta al tribunale dell'A. C.

Decimosesto. Per qualsivoglia citazione semplice da spedirsi solamente come sopra, e da eseguirsi fuor di Roma, non si paghi più di giuli 3, e per quelle, che si spediscono con l'inibizioni in virtù delle commissioni giuli 10.

Decimosettimo. Per duplicato di qualsivoglia scrittura pubblica, o privata con sottoscrizione, sigillo, etc., o senza, non si debba pagar più di 5 baiocchi per foglio.

Decimottavo. Occorrendo dar altra scrittura, o far altre fatiche non espresse nella presente tassa, l'emolumento si stabilisca dall'emo. sig. Card. prefetto, nè possa il notaro prendere alcun altro emolumento, ancorchè concorra la medesima, o maggior ragione delle mercedi espresse.

Decimonono. Che nelli processi delle beatificazioni e canonizzazioni s'osservi puntualmente per le commissioni, remissioni e compulsorie, articoli, interrogatorii e altro, la forma descritta nelli decreti, e norma di fare detti processi pubblicati d'ordine della san. mem. d'Urbano VIII, l'anno 1642, ed ora confermati da Nostro Signore coll'aggiunte, che si sono fatte.

Vigesimo. Che il notaro debba ritenere il libro *Receptorum*, e fedelmente in esso notare quanto gli entra in mano de' suoi emolumenti, sotto pena della privazione dell'ufficio.

Vigesimoprimo. Che si facciano due manuali, cioè uno degli atti delle cause di beatificazioni e canonizzazioni, e l'altro degli atti delle cause controverse, nelle quali si registrino tutte le comparse, proteste, citazioni e intimazioni con le sue intitolazioni, quali restino sempre nell'ufficio, e per questi non si paghi cosa alcuna, e possano sempre da tutti gl'interessati esser veduti, e letti *gratis*, e il notaro sia sempre obbligato mostrarli.

Vigesimosecondo. Non possa il notaro estrarre fuori d'Ufficio gli processi originali, e qualsivoglia altra scrittura prodotta, ma debba darne copia pubblica o semplice, secondo che le parti chiederanno.

Vigesimoterzo. Per la restituzione di qualsivoglia scrittura prodotta, *dimissa copia*, si diano tre giuli, e debba il notaro far buoni due fogli, e dalli due in su se gli paghi a ragione di sette baiocchi e mezzo, come sopra al num. 4; ma se si restituiscono in una volta più scritture prodotte in un sol atto, si debbano solamente tre giuli, e di più per l'eccessività della copia, come sopra.

Vigesimoquarto. Che volendo le parti veder processi, o qualsivoglia altra scrittura originale dentro l'ufficio, sia il notaro tenuto lasciarli vedere senza mercede alcuna.

Vigesimoquinto. Sappino le parti, che nella segreteria della Sagra Congr. tutto si spedisce *gratis*, nè perciò debbano al notaro per sigillo, scrittura, sottoscrizione, o qualunque altra cosa, che si faccia in segreteria, emolumento, o mercede alcuna.

Vigesimosesto. Che non possa pretendere il notaro per il viatico cosa alcuna nell'andare a leggere le citazioni.

Vigesimosettimo. Che il notaro debba dare il giuramento in S. C. d'osservare la presente tassa ed ordine nella forma seguente.

Ego N. notarius a Sacra Congr. specialiter deputatus in causis eiusdem Sac. Congr., tactis sacrosanctis Dei Evangelis, iuro et promitto fideliter exercere officium mihi concessum, et ad unguem observare supradictam taxam sub poena perituri, privationis officii ipso facto incurrenda, et restitutionis contra et ultra dictam taxam habiturum et accepturum, aliisque poenis arbitrio ipsius Sac. Congr.

Vigesimottavo. Che si facciano stampare li predetti ordini e tassa, e il notaro debba tenerli pubblicamente affissi, e il tutto sia obbligato ad osservare tanto nelle cause di beatificazioni e canonizzazioni, quanto rispettivamente in quelle de' sagri Riti, sotto le pene contenute nel detto giuramento; dandosi facoltà di ricorrere ogn'uno, che si sentisse gravato, e vedesse non osservarsi quanto è espresso di sopra, perchè vi si prenderà la debita provisione.

Dato in Roma li 6 Agosto 1678.

A' 15 Ottobre 1678, approvata e pubblicata, ut supra.

Quoad taxam novam vel reductionem expensarum pro causis beatificationum et canonizationum, aliarumque occurrentium in celebranda solemnitate, vide in calce huius Collectionis Decretorum, quae novissime superadduntur excerpta e regestis Sacrae Rituum Congregationis.

De beatificatione et canonizatione sanctorum Urbanus VIII edidit decretum anno 1625 publicatum die 4 Apr. et 30 Oct. eiusdem anni, quod incipit *Sanctissimus*, quo prohibetur, imagines nondum a S. Sede Apostolica canonizatorum, vel beatificatorum cum radiis, splendoribus et laureolis proponere, tabellasque, imagines et luminaria ad eorum sepulcra apponere: Libros, gesta, miracula seu revelationes continentes sine recognitione Ordinarii, qui in iis recognoscendis theologos, aliosque pios ac doctos viros in consilium adhibeat, et negotium instructum ad Sedem Apostolicam mittat, eiusque responsum expectet. Bened. vero XIV sequens mandavit decretum.

Decretum generale sanctissimi D. N. Benedicti Papae XIV.

Cum ex relatione eorum, quae in congregationibus Sac. Rituum, aut antepreparatoriis aut praeparatoriis proponuntur et discutiuntur, facta Nobis pro sui muneris adimplemento tum a Congregationis secretario, tum a Fidei promotore; innotuerit, saepe excitatam fuisse inter eiusdem Congregationis consultores controversiam, an in causis beatificationis et canonizationis

servorum Dei, procedentibus per viam non cultus, cum disputandum proponitur dubium super virtutibus, aut martyrio, testes de auditu auditus, qui soli exstant in processu apostolico, in linea probationis iungi possint cum testibus de visu, qui exstant in processu ordinario; contententibus nonnullis, id tantum fieri posse, si testes de auditu, qui exstant in processu apostolico, sint de auditu a videntibus; aliisque asserentibus, id ipsum fieri debere, etiamsi testes non sint de auditu a videntibus, sed de auditu auditus, dummodo caetera alia non desint, quae requiruntur pro coniunctione processus Ordinarii cum processu apostolico, et alia etiam concurrant a Congregatione Rituum statuta, ut rite et recte admittantur testes de auditu, de quibus omnibus in nostro Opere *Canonizat. sanctorum*, lib. 2, c. 42 et 5.

Nos ad amputandam quamcumque controversiam, decernimus primo, non posse in linea probationis coniungi testes de auditu auditus in processu apostolico examinatos, cum testibus de visu, qui exstant in processu ordinario, praedictamque coniunctionem in linea probationis competere tantum testibus de auditu a videntibus, qui sint in processu apostolico examinati, dummodo caetera supra indicata non desint requisita: et ex coniunctione testium de visu examinatorum in processu ordinario, cum testibus de auditu a videntibus, examinato in processu apostolico, propositis dubiis super virtutibus, aut martyrio, responderi, *Constare de virtutibus*, etc., aut, *constare de martyrio*; et in progressu ad ulteriora pro obtinenda formali beatificatione sufficere debere duo miracula, quae ante beatificationem patrata sint, et approbata; et pro obtinenda canonizatione sufficere debere alia duo miracula, post beatificationem secuta et approbata.

Decernimus secundo loco, quod, si in processu ordinario testes exstent de visu, et in processu apostolico non reperiantur nisi testes de auditu auditus, testes hi de auditu auditus in processu apostolico excepti vim et robur adminiculi habere valeant, modo quidem levis, modo gravis, prout eorum numerus et qualitas exposcit, ita ut exclusa a postulatores quacunque fraudis aut negligentiae suspicione, ex qua factum sit, ut soli testes de auditu auditus in processu apostolico fuerint examinati, si, attentis numero et qualitate testium de visu in processu ordinario examinatorum, habitaque consideratione adminiculi non levis, sed gravis, desumpti ex testibus de auditu auditus in processu apostolico examinatis, res ad eum statum redacta sit, ut faciat fidem et auctoritatem viro prudenti de re gravi iudicatur, propositis dubiis super virtutibus, aut martyrio, responderi possit: ita constare de virtutibus, ut ita constare de martyrio, ut procedi possit ad ulteriora, hoc est ad discussionem miraculorum. Nec obtineri posse decretum beatificationis, nisi tria miracula praecesserint, quae fuerint approbata, neque demum canonizationis decreto locum esse debere, nisi duo alia post beatificationem miracula superveniant, quae pariter fuerint approbata.

Demum tertio loco decernimus, nihil per praesens decretum a nobis fuisse immutatum super dubio virtutum aut martyrii, in causis, quae procedunt per viam casus excepti, aut in quibus, etsi procedant per viam ordinariam non cultus, soli testes de auditu exstant in processu, tum ordinario, tum apostolico; quoad eas enim exacte observari mandamus decretum generale a Nobis editum die 23 Apr. 1741, etc., impressum in nostro Opere *De canonizatione sanctorum*, lib. 3, cap. 3, n. 25, editionis Patavinae et edit. Romanae, quod etiam nunc confirmamus tum quoad numerum miraculorum, tum etiam quoad caetera, quae in dicto decreto continentur, et in quibus statuitur, miracula semper esse comprobanda per testes testes de visu, sive agatur de causis procedentibus per viam ordinariam de non cultu, sive per viam extraordinariam de casu excepto, et sive res sit de miraculis pro obtinenda beatificatione, sive de aliis, quae proponuntur pro canonizatione ob-

tinenda; et secretario congregationis Sacrorum Rituum mandamus, ut praesens nostrum decretum inter acta Congregat. referat, ac typis edi curet, ut ad omnium notitiam deveniat.

Datum hac die 17 Iul. 1744.

D. F. Card. TAMBURINUS *Praef.*

Loco ✠ Sigilli.

M. MAREFUSCUS S. R. C. *secr.*

502. Missa assignata festivitati Conceptionis beatissimae Virginis Mariae pro minoribus non potest dici per annum, uti votiva, etiam in Sabbatis, S. Rit. C. 30 Sept. 1679, in una Ord. Capucc.: Uti votiva: sed dicenda est, quae exstat in fine Missalis pro varietate temporis. Vide n. 1259.

503. In aspersione aquae benedictae quae fit diebus Dominicis a sacerdote alba et stola induto, sive etiam cum pluviali, immediate celebrato Missam conventualem, stola est aptanda ante pectus in modum crucis, non vero ad utrumque latus pendens a collo; S. R. C. 30 Septemb. 1679, in una Ord. Capucc. Ita et semper stola aptanda est in modum crucis simplici sacerdoti alba, etc., induto. Ex rub. Missalis 3, et ex S. R. C. n. seqq.

504. Sacerdotes in die Coenae Domini sanctissimum Corpus Christi sumpturi, possunt deferre stolam ante pectus in formam crucis accommodatam, vel a collo pendentem, S. R. C. 30 Sept. 1679, in una Capucc. Vide n. ant.: Sacerdotes: diaconi vero cum stola ab humero sinistro pendente, Caerem. Episc., lib. 3, c. 6, num. 1.

505. Festum duplex occurrens ante octavam non privilegiatam, si est transferendum, transferri debet in diem infra octavam, Sac. Rit. Congr. 30 Sept. 1679, in una Capucc. Quid dicendum de semiduplici? Vide n. 508.

506. Regulares propter communicationem, seu participationem privilegiorum Mendicantibus, sive aliis regularibus concessam, recitare non possunt Officia specialiter eidem religioni concessa, ut de Corpore Christi, etc. Et quatenus extensio petatur, omnino quoad tempus Adventus et Quadragesimae, non est concedenda, S. R. C. 30 Sept. 1779, in una Capucc. Propter communicationem: licet amplissimam. Vide num. 513. Vide etiam n. 449 et 456.

507. Cum in dominiis imperio subiectis recitetur ex indulto apostolico Officium proprium sanctorum Angelorum Custodem in Dominica prima Septembris cum octava, non est eis recitandum etiam die secunda Octobris cum Ecclesia universali; S. R. C. 30 Sept. 1679, in una Capucc.

508. Festum semiduplex incidens in festo duplici infra octavam non privilegiatam transferendum est in diem immediate sequentem, festo novem lectionum non impeditam, ut fit de semiduplici occurrente in Dominica infra octavam non privilegiatam, S. R. C. 30 Septemb. 1679, in una Capucc. Imo officium in ipsomet die festo occurrens. Vide n. seqq. et 1097.

509. De festo translato faciendum est Officium die immediate sequenti, etiam si adsit aliud eiusdem dignitatis festum, prius translatum, S. R. C. 30 Sept. 1679, in una Ord. Capucc.: De festo translato. Hodie procedit, quando occurrerit in Dominica infra aliquam octavam (die sequenti non impedita a festo currenti) vel in die festo, vel etiam in die quocunque infra octavam. Vide num. ant. et 526, 646, 666, 671, 857, 965, 1051, 1097 et 1128.

510. Translato festo, in cuius die conceditur indulgentia, non transfertur etiam indulgentia, S. Rit. C. 30 Sept. 1679, in una Ord. Capucc.: Translato festo; unice quoad Officium. Vide n. 576 et 1123. Et haec tantummodo fuit mens S. R. C. nam si festum transferatur et quoad Officium, et quoad feriacionem, ut transfertur festum Annuntiationis B. M. V. incidens feria VI in Parasceve, vel Sabbato Sancto, transferri etiam

indulgentiam in dicto casu declaravit S. C. Indulgent. decreto edito 2 Iul. 1614. Ex quo patet in translatione festi, quoad Officium et feriacionem transferri etiam indulgentiam.

511. Officium semiduplex S. Benedicti omnibus teritiis feriis per hebdomadam concessum, non potest recitari in Adventu, Quadragesima et Vigiliis. S. R. C. 30 Sept. 1679, in una Ordinis S. Benedicti Congregat. Casin. Hoc decretum est generale et ultra Adventum, etc., se extendit ad feriam secundam Rogationum, et alias etiam ad talia officia sub ritu duplici. Vide n. 516 seq. et 827.

512. Occurrente in supradicta feria tertia festo semiduplici etiam translato, vel die infra octavas, vel duplici primae etiam et secundae classis, recitandum est Officium de semiduplici currente de simili translato, de die infra octavas, et duplici quocunque translato, S. R. C. 30 Sept. 1679, in una Ordinis S. Benedicti Congr. Casin.

513. Communicatio etiam amplissima privilegiorum unius religionis alteri facta non se extendit ad Officia sanctorum, S. R. C. 10 Dec. 1679, in una Ord. Min. de Observ. Vide n. 470, 506 et 829.

514. Occurrentibus eodem die tribus Officiis eiusdem ritus, quorum unum est de Ordine, aliud de Calendario Ecclesiae universalis, et aliud de aliquo Sancto, cuius habetur reliquia insignis in propria ecclesia, faciendum est Officium de digniori, seu solemniori; quae vero sunt minoris dignitatis, seu solemnitatis, transferenda sunt, S. R. C. 7 Dec. 1680, in una Canon. Reg. Later.: Officium de digniori: id est servato ordine, ut in n. 522: Solemniore: in paritate enim ritus et dignitatis, attendenda est etiam solemnitas apparatus, Rubr. Brev. de translatione festorum, n. 6. Vide n. 524, 541, 802, 898 et 1017.

515. Occurrentibus eodem die infra octavam Corporis Christi duobus festis duplicibus, non est de translato agendum die immediate sequenti non impedita, sed post praedictam octavam, S. R. C. 7 Dec. 1680, in una Canon. Reg. Later.: Non est de translato agendum: nisi esset sub ritu duplici primae vel secundae classis. Vide num. 724.

516. Officium Commemorationis S. Augustini, quod ex privilegio fit a congregatione Canonicorum Regularium Lateranensium semel in mense sub ritu duplici in prima die mensis, in qua festum alicuius sancti non occurrit, fieri non potest infra octavas non privilegiatas, etiamsi aliter fieri nequeat, S. R. C. 7 Dec. 1680, in una Canon. Reg. Later.

517. An officium praedictum commemorationis S. Augustini fieri possit, quando habentur Officia semiduplicia translata? Responsum fuit affirmative, Sac. Rituum Congregat. 7 Decemb. 1680, in una Canon. Reg. Later. Hoc privilegium est speciale. Vide n. 537 et 828.

518. An Officia sanctorum, quae de mense Decembris aliquando supersunt, fieri possint in prima die non impedita sequentis anni? Responsum fuit: Transferri posse S. Rit. C. 7 Decemb. 1680, in una Canon. Reg. Later. et 27 Sept. 1697, in Florentina, et 28 Septemb. 1698 in una Ord. Cappucc. Vide postremas declarationes omnino contrarias, modo observandas, sub n. 1163 et 1311.

519. Officium particulare alicuius dioecesis vel religionis, quod occurrit die vigesima quinta Februar., est transferendum in anno bissextili ad primam diem non impeditam Officio novem lectionum (nisi esset festum tituli seu patroni Ecclesiae), ut fiat Officium sancti Matthiae apostoli; et officia S. Bartholomaei apostoli, et S. Ludovici regis sunt assignata Romae diebus vicesimae quintae et vicesimae sextae Augusti, S. Rit. C. 7 Decemb. 1680 in una Canon. Reg. Later. Est transferendum: et alia Officia sequentibus tribus diebus occurrentia. Vide n. 531.

520. Occurrente Officio novem lectionum plurium sanctorum Virginum et Martyrum cum alio simplici

eiusdem qualitatis, pro commemoratione simplicis servanda est antiphona *Istarum est enim*, ut in festo SS. Perpetuae et Felicitatis martyrum die septima Martii S. R. C. 7 Decembr. 1680 in una Canon. Reg. Later.

521. Occurrente festo Purificationis beatissimae Mariae Virginis in Dominicis Septuagesimae, vel similibus aliis privilegiatis, ita ut illius Officium ex hoc contingat transferri, non est ob id protrahenda etiam recitatio antiphonae *Alma Redemptoris*, sed die 2 Februarii post Completorium illa dimissa, iuxta dispositionem Rubricae, et eiusdem laudabilem observantiam in basilica Vaticana sumenda est antiphona *Ave Regina coelorum*, sublatoque quolibet alio asserto difformi quarumcunque Ecclesiarum usu, sive consuetudine, ita ab omnibus, qui Breviario Romano utuntur, pariformiter servari mandavit S. R. C. 11 Iun. 1681 in una Urbis et Orbis, instantibus caeremoniarum magistris basilicae principis Apostolorum: Transferri: quomodo hoc festum transferendum? Vide num. 532 et 815. Et quid faciendum de antiphona *Ave Regina coelorum*, ubi Purificationis festum celebratur cum octava? Vide num. 651 et 821. Hoc decretum confirmatum fuit 10 Ianuarii 1693, etiam si habeat praedictum festum octavam. Tercio confirmatum fuit 14 Februarii 1705. Quarto demum 4 Aprilis 1705.

522. Officium Angelorum Custodum occurrens cum alio duplici minori habere debet integras utrasque Vesperas, ut videtur disponere Rubrica Breviarii de concurrentia Officii sub numero secundo, et P. Gavantus ibidem sub numero tertio, S. R. C. 1 Mart. 1681, in una Canon. Reg. Later. Dispositio rubricae Breviarii, et commentarii Gavanti in hac sanctione indicati comprehendit quoque festum Domini, ut praefaturur omnibus aliis, et habere debeat integras utrasque Vesperas, iterum festa B. M. V. quae anteposenda sunt omnibus sanctis, festa Angelorum et Apostolorum, nec non Evangelistarum caeteris aliis, et festa illorum Sanctorum, qui in propriis locis, vel Ecclesiis solemniter celebrantur, aliis in Calendario descriptis, quae praeferentia semper intelligi debet in aequali ritu, Rub. Brev. de concurr. Officii ix. Quid dicendum vero de S. Ioseph, consule num. 1150 seqq. Vide etiam num. 713.

523. Dies Octavarum Assumptionis, Nativitatis, aliarumque festivitatum beatissimae Virginis Mariae octavam habentium, concurrentes cum Officio duplici minori, habere debent integras Vesperas, ut videtur disponere Rubrica ex ordine huius Sacrae Congregationis ultimo posita in Officio octavae Conceptionis, si occurrat, cum S. Lucia, S. R. C. 1 Mart. 1681, in una Canon. Reg. Later.: Ut videtur disponere rubrica ubi ait: *Si hoc festum venerit in Dominica, transfertur in diem 14, et tunc secundae Vesperae erunt integrae de octava Conceptionis, cum sola commemoratione S. Luciae*; Rubr. Brev. prop. Vide n. ant. et 632.

524. Si eadem die occurrant duo Officia, quorum unum sit particulare Ordinis, alterum sit descriptum in Calendario Ecclesiae universalis, et utrumque sine solemnitate cum eodem ritu, transferendum est Officium sancti proprii, dummodo sit antiquior ex concessione, ut supponitur S. R. C. 1 Mart. 1681, in una Canon. Reg. Lat. Dummodo sit antiquior ex concessione: an haec clausula hodie sit in suo robore. Vide n. 802. Vide etiam n. 514.

525. Officia concessa semel in hebdomada, ut de Conceptione B. M. Virginis in Sabbato, vel de SS. Corpore Christi in feria quinta non impedita ab Officio novem lectionum occurrente, seu translato, non sunt celebranda in Adventu, Quadragesima, Quatuor Temporibus, et in Vigiliis, S. R. C. 1 Mart. 1681 in una Canon. Reg. Lat. Adde feriam secundam Rogationum, et alias, in quibus reponendum sit Officium Dominicae. Vide n. 827 et 1025.

526. Occurrente die vicesima nona Decembris in Dominica Officio S. Thomae Cantuariensis sub ritu duplici minori, recitandum est Officium de sancto, cum commemoratione Dominicae; et die tricesima Decem-

bris recitandum Officium de die infra octavam Nativitatis, S. R. C. 1 Mart. 1681, in una Canon. Reg. Lat. ad 7 dub.

527. In processionibus SS. Sacramenti, quae occasione Quadraginta horarum fiunt per ecclesiam, debent iidem regulares processionaliter incedentes ante Sacramentum in occursu et transitu a latere eiusdem facere genuflexionem, dummodo in transitu videatur, Sacra Rit. Congr. 1 Mart. 1681, in una Canon. Reg. Lat. Occasione Quadraginta horarum: imo et in aliis. Vide n. 13 et 177: Facere genuflexionem, utroque genu. Vide n. 1225.

528. Quod decisum fuit die 30 Sept. 1679, quod de festo translato faciendum sit Officium die immediate sequenti non impedita, etiamsi adsit aliud eiusdem dignitatis festum prius translatum, non tamen idem intelligendum est, si adsit aliud festum, seu Officium maioris ritus prius translatum, Sacra Rituum Congr. 1 Mart. 1681, in una Canon. Reg. Lat. Modo habet locum haec sanctio iuxta ea, quae notantur et citantur sub n. 509.

529. In processionibus Candelarum, Palmarum, et similibus, quae fiunt per ecclesiam sine SS. Sacramento, non est pulsanda campanula ad elevationem hostiae in missa privata. Quod si pulsetur et advertatur elevatio, tunc genuflectendum est utroque genu a transeuntibus ante altare, ubi Missa celebratur, et deposito SS. Sacramento, progrediendum est; similiter si alii transeant in elevatione calicis, S. R. C. 1 Mart. 1681, in una Canon. Reg. Lat.: Tunc genuflectendum est: cruciferum ne consideres. Vide n. 177.

530. Dies octava cuiuslibet festi, quia non transfertur, excludit et transferri facit quodlibet festum duplex, sive maius, sive minus, solisque cedit festis solemnibus primae vel secundae classis, nisi sit octava privilegiata, qualis est octava Epiphaniae, de qua in Rubricis generalibus; hinc apud Franciscanos, ubi festum sanctae Elisabeth reginae Hungariae celebratur cum octava, festum beatae Delphinae occurrens in die octava, licet sit duplex maius, transferri debet in primam diem non impeditam, S. R. C. 1 Mart. 1681 in una Ord. Min. de Observ.: Qualis est octava Epiphaniae; in qua neque de Patrono fit Officium, ut in propria rubrica; adde etiam octavam Corporis Christi, quae duplicibus tantum primae classis occurrentibus cedit locum. Vide n. 724.

531. Pro festo S. Mathiae ap. decisum fuit, quod in anno bissextili propria dies sit vicesima quinta Februarii, quae alias est vicesima quarta, ita ut si alicubi habeatur assignata dicta dies vicesima quinta pro aliquo sancto minoris ritus et dignitatis, iste sit transferendus illo anno in proxime sequentem diem non impeditam. Nunc quaeritur, an idem intelligi debeat de aliis sanctis seu Officiis occurrentibus in tribus sequentibus diebus Februarii? Responsum fuit *Affirmative*; S. R. C. 1 Mart. 1681, in una Canon. Reg. Lat. ad 6 dub. Vide num. 519.

532. Festum Purificationis beatae Mariae Virginis, quando occurrit in Dominicis privilegiatis, nisi sit titulus Ecclesiae, quoad Officium et Missam in sequentem diem transferendum est, Sac. Rit. Congr. 9 Augusti 1681 in Bergomen.: In sequentem diem, nisi impediens occurrente festo altioris ritus. Vide num. seqq. et 1334.

533. Dies tertia Februarii, non potest assignari alicui sancto duplici vel semiduplici semper translato pro eius certa et perpetua sede, S. R. C. 9 Aug. 1681, in Bergomen. Vide n. ant.

534. In nocte Nativitatis Domini non possunt dici tres Missae privatae immediate post decantatam, circa quod adest decretum tenoris sequentis. In Lucana. Inhaerendo aliis resolutionibus circa celebrationem Missarum in nocte Natalis Domini alias editis, et signanter sub die 7 Dec. 1621, iterum declaravit Sacra Rit. Congregat. non esse permittendum usum introductum a nonnullis canonicis et presbyteris ecclesiae Lucanae,

celebrandi tres Missas privatas immediate post decantatam Missam solemnem in media nocte Natalis Domini, sed omnino prohibendum, S. R. C. 22 Nov. 1681, in Lucana, et 15 Septembr. 1688, in Ianuen. Vide num. 285.

535. Qui habent privilegium celebrandi octavas in Quadragesima occurrente die infra octavam in feria quarta Cinerum, nullam debent facere commemorationem de octava, neque in Laudibus, neque in Missa, S. R. C. 24 Ian. 1682, in Marsicana. Vide n. seq. Occurrente die infra octavam in feria quarta Cinerum; similiter et in Dominica Passionis. Vide n. seq. ac 98, 538 et 1018.

536. In diebus infra aliquam octavam occurrentibus in Quadragesima, debent privilegiati dicere Missam conventualem de feria currente cum commemoratione octavae, quamvis recitaverint Officium de die infra octavam, S. R. C. 24 Ian. 1682, in Marsicana: Missam conventualem de feria. Discordat in hoc casu Missa ab Officio, ut accidit quoque infra annum, cum Officium de aliqua Vigilia celebratur, Rub. Miss. de Vig. Vide n. ant.

537. Cum alias Sacra Ritu Congr. decreverit, Officia sanctorum ad libitum non esse transferenda, quando dies eorum festivitatum sunt impediti die Dominico, aut aliquo die festorum mobilium; quaesitum fuit declarari, quae regula servanda sit, quando occurrunt eodem die cum Officiis sanctorum Calendarii proprii, vel translatis, vel demum semel per hebdomadam, vel per mensem recitari concessis? Et Sacra eadem Congr. respondit, praedicta Officia sanctorum ad libitum, etiam duplicia occurrentia in diebus Dominicis, octavis et Natalitiis sanctorum alicuius religionis vel dioecesis ex vi Calendarii proprii a Sede Apostolica approbati, quamvis sub ritu semiduplici celebrandis non esse transferenda, sed omitti debere. Si autem occurrant eodem die, in quo alias aliquod festum translatum poni deberet, tunc liberum fore declaravit eadem Officia ad libitum recitare, et Officium translatum alterius ad aliam diem non impediat transferre: prout etiam omisso Officio, quod semel per hebdomadam, aut per mensem apostolico indulto recitari concessum est, Officium ad libitum eodem die occurrens recitari posse decrevit: et ita ab omnibus, qui ad Horas canonicas tenentur, servari mandavit S. Rit. C. 24 Ianuar. 1682, in Decr. gener. Diebus octavis; intellige etiam infra octavas, Vide n. 828. Quid agi possit, cum Officia ad libitum sint perpetuo impedita, consule n. 491, 539, 567 et 1314.

538. In Officio feriae quartae Cinerum relinquendo commemorationem octavae, debent privilegiati dicere preces, psalmos Graduales, etc., et observare omnino rubricas dictae feriae quartae Cinerum, Sacra Ritu Congreg. 24 Ian. 1682, in Marsicana. Vide num. 535 et 1310.

539. Si Officium ad libitum non potuerit celebrari et habuerit etiam ritum simplicem de praecepto, eo anno non omittatur, sed celebretur ritu simplici, Sac. Rit. Congr. 13 Iun. 1682, in una Ord. Min. de Observ.

540. Debent religiosi recitare sub ritu duplici primae classis, et cum octava, de Dedicatione, et de titulari propriae ecclesiae, ubi morantur, et sub eodem ritu duplici primae classis tenentur recitare de Patrono principali loci, et de titulari ecclesiae cathedralis tantum; ad octavam autem non tenentur, iuxta pluries resoluta. De aliis autem patronis minus principalibus non tenentur recitare, nisi sint descripti in Calendario Romano, vel in dictorum religiosorum proprio. Caeterum de Officiis, quae ab Apostolica Sede concessa sunt, vel conceduntur, recitanda ad libitum a toto clero tam saeculari, quam regulari in aliquo regno, provincia, dioecesi vel loco, in quibus dicti religiosi morantur, possunt quidem ad libitum de ipsis recitare, sed si aliquod ipsorum occurrat in die eorum Calendario impedita a festo novem lectionum, debent illud omittere et recitare de Sancto in eorum Calendario occu-

rente ad formam decreti declarativi alterius decreti de Sanctis ad libitum non transferendis, emanati die 24 Ianuar. 1682: quod omnino observari debet, Sacra Ritu Congregat. 13 Iun. 1682, in una Ordin. Minorum de Observ. Vide num. 537, 546, 1110, 1122 et 1211.

541. In repositione duorum vel plurium festorum eundem ritum habentium, et diverso die occurrentium, attendatur prioritas translationis, nisi attendenda sit maior dignitas, quae attendi debet in illis tantum festis, quae exprimuntur in rubricis generalibus de Translatione festorum n. 7, et de concurrentia Officiorum sub num. 2, ab illis verbis: *Inter festa aequalis ritus*, etc., S. R. C. 13 Iun. 1682, in una Ordin. Min. de Observ. Festa, quae exprimuntur in rubrica de transl. festorum, sunt, de quibus loquitur, ut si plura transferenda sint, prius transferatur duplex, quam semiduplex; et inter pura duplicia, quod est magis solemne, semper prius transferatur, et prius celebretur; alioquin si sint aequalia, unum ante aliud transferatur eo ordine, quo erant celebranda in propriis diebus, Rub. Rev. de Translat., n. 7. Ea vero, quae praescribuntur de concur. Officii, sunt: Festa Domini, quae praefertur omnibus aliis, festa B. Mariae Virginis festis Omnium Sanctorum; idem festa Angelorum et Apostolorum caeteris aliis, et festa illorum Sanctorum, qui in propriis locis, vel ecclesiis solemniter celebrantur, aliis in Calendario descriptis, Rubr. Brev. de Conc. Offic., n. 2; sanctus Ioseph vero habet praeceminentiam super omnes apostolos, statim post S. Ioannem Baptistam. Vide n. 1150 seqq.

542. Quando contingit transferri festum alicuius sancti confessoris a die sui obitus in diem proxime sequentem, si fiat a Capitulo de ipso, tunc in primis suis Vesperis dicitur in hymno:

... Meruit beatas
Scandere sedes,

et in reliquo Officio diei sequentis debet continuari idem versus, S. R. C. 13 Iun. 1682, in una Dubiorum. An versus retinendus per totam octavam. Vide n. 752 et 1111.

543. Officium defunctorum dici potest in choro separatim ab Officio diei, in diebus exceptis in Breviario pro adimplenda testatorum voluntate, S. R. C. 12 Augusti 1682: In Tridentina: Diebus exceptis in Breviario, videlicet: *Commemorationis omnium fidelium defunctorum; die prima cuiusque mensis non impedita festo novem lectionum; alioquin alia sequenti die similiter non impedita (dummodo sit ante tempus Paschale, in quo Officium defunctorum non recitatur) Vesperae dicendae sunt post Benedicamus Domino Laudum festi, nisi alia sit consuetudo Ecclesiarum*, Rubr. de Officio Defunctorum. Pro die vero commemorationis omnium defunctorum, vide n. 21.

544. Dies Natalitii ii omnes habendi sunt, qui licet veri non sint dies obitus, tamen ex decreto apostolico assignati sunt festivitati alicuius sancti veluti fixi, et veluti propria eorum sedes, S. R. C. 28 Nov. 1682, in Neapolitana ad primum dubium: Dies Natalitii; mutatur tamen in Officio Confess., versus tertius in hymno. Vide n. 752. Decreto apostolico, vel etiam inconsulta Congr. pro Sanctis duntaxat perpetuo impeditis. Vide n. 1091.

545. Non est revocata concessio civitatis Neapolitanae, prout asseritur, particulariter facta recitandi ad libitum Officium sanctae Mariae Aegyptiacae die secunda Apr., quamvis occurrat in festo natalitio S. Francisci de Paula, quod ob hanc causam in aliam diem in proprio Calendario translatum fuerat. Verum si praefatum Officium S. Mariae Aegyptiacae eo die aliquando iuxta Rubricas recitari nequeat, tunc ex ea causa non est transferendum, sed omitti debet, S. R. C. 28 Nov. 1682, in Neapolitana ad 2 dub. Hoc decretum est generale, cum in similibus concessum sit Ordinariis diem aliam fixam statuere.

546. Circa dubium decreti sub die 24 Ianuar. anno 1682 emanati, in quo habetur, ut Officia Sanctorum ad libitum etiam sub ritu duplici in diebus Dominicis et octavis occurrence non possint transferri, sed omitti debeant, quaesitum fuit: An illa verba *in octavis*, intelligi debeant de die proprio octavae, vel de tota octava, et an de qualibet octava, vel saltem de octavis privilegiatis? S. R. C. respondit, verba illa intelligenda esse de tota octava, et de quacunque octava, 28 Nov. 1682, in Faventina, et 30 Maii 1699, in Ulyssip. Vide n. 537.

547. Ubi habetur, quod praetermisso Officio semel in hebdomada, vel in mense ex indulto apostolico recitando, recitari possit Officium ad libitum eadem die occurrens; quaesitum fuit, an illud verbum *praetermisso* intelligi debeat de intermissione illius diei, quo occurrit, vel praetermittendum sit omnino intra totum illum mensem; et responsum fuit, considerata esse verba indulti apostolici, eaque servanda, prout sonant, S. R. C. 28 Nov. 1682, in Faventina ad tertium dubium. Vide n. 537.

548. Quando transfertur officium patriarchae S. Iosephi et Annuntiationis B. M. V. ambo secundae classis, quocunque in contrarium non obstante, prius debet transferri et recitari Officium de Annuntiatione, et postea de S. Iosepho, S. R. C. 28 Nov. 1682, in Faventina, die 30 Iul. 1689, in Vigilien., et 14 Iun. 1692, in Decreto generali.

549. Nemo valeat assignare diem fixum sanctis translatis sine speciali decreto, et ideo Officia sanctorum propria die celebrentur; et si sint impedita transferantur iuxta Rubricam *De translatione festorum*, scilicet in priorem diem non impeditam, S. R. C. 28 Novemb. 1682, in Faventina. Hodie vero libere agitur etiam inconsulta Congr. Vide n. 1091.

550. Regulares non possunt uti Calendario dioecetano, tenentur tamen ad recitationem Officii patroni principalis loci, ac titularis ecclesiae cathedralis, sed ad eorumdem octavas celebrandas non tenentur, Sac. R. C. 20 Mart. 1683, in una Ordin. Minor. Observ. ad primum dubium: Non possunt uti, exceptis proprium non habentibus. Vide n. 550. Sub nomine patroni principalis loci intelliguntur etiam patroni regni, vel provinciae. Vide n. 552: Non tenentur ad octavas: An excludat quoque libitum, consule n. 558. Sub quo ritu Regulares teneantur recitare tale Officium, require n. seqq.

551. Regulares possunt et debent recitare Officia ad petitionem regum et principum recitari concessa in aliquibus regnis, provinciis, ditionibus, etc., a toto clero tam saeculari, quam regulari, S. R. C. 20 Mart. 1683, in una Ord. Min. de Observ. ad 2 dub.

552. Regulares tenentur celebrare sub ritu duplici primae classis festum de patrono principali loci, ac titularis ecclesiae cathedralis, patroni principalis regni, provinciae, sed ad octavam non tenentur; S. R. C. 20 Mart. 1683, in una Ord. Min. de Observ. Non tenentur ad octavam; comprehendit etiam libitum. Vide n. 558, 1132.

553. In occurrence aliquorum Officiorum, quae recitari debent in aliquibus regnis cum propriis Calendariis Ordinis regularis, servanda est rubrica de Translatione festorum in dispari ritu, vel dignitate, S. R. C. 20 Mart. 1683, in una Ordin. Minor. de Observ. ad 3 dubium. Vide n. seq. et 541. Servanda est Rubrica de Translatione festorum sub n. 541, per extensum disposita.

554. Si Officia, quae recitari debent in aliquibus regnis, sint eiusdem ritus et dignitatis, an sit praefendum Officium loci, Officio in proprio religionis Calendario descripto; resolutum fuit praefendum esse Officium, quod cum maiori solemnitate et populi concursu celebratur, ad formam rubricae de Translatione festorum n. 6, S. R. C. 20 Mart. 1683, in una Ordin. Min. de Observ. ad 4 dub. Quid agendum cum nulla solemnitas vel concursus habeatur. Vide n. ant. 541, 614, et 1239.

555. Quando aliqua ex Officiis concessa sunt recitanda in diebus Dominicis, v. g. de B. M. V. de Mercede, de sanctissimo Rosario, de Patrocinio B. M. V., et si quae alia sunt similia; si aliqua ex dictis Dominicis impediatur aliquando ab alio Officio maioris ritus vel dignitatis, in tali casu dictum Officium ex supra concessis non potest transferri ad aliam Dominicam, vel ad primam diem non impeditam, sed debet omitti, S. R. C. 20 Mart. 1683, in una Ord. Minor. de Observ. ad 5 dubium: Non potest transferri. Loquitur sanctio de Officiis non ex praecepto, sed libera concessione permissis. Vide num. 989. Debet omitti; nunc vero transferri; cum unumquodque ex supra expressis sit hodie mandatum ex praecepto. Vide n. 989 et 1238.

556. Quando Officium de septem Doloribus B. M. Virg. in feria sexta post Dominicam Passionis occurrat cum alio Officio maioris ritus, tunc eo anno debet omitti, nisi tamen alibi S. R. C. alibi in concessione indulserit, ita Sac. Rituum Congr. 20 Mart. 1683, in una Ordin. Minorum de Observan. Eo anno debet omitti; hodie vero transfertur in Sabbatum seq. Vide num. 487.

557. Cum ex declaratione Sacrae Congr. Regulares teneantur recitare Officium de Patrono principali loci, dubitabatur, an sub ly *loci* comprehendatur etiam Patronus principalis regni vel provinciae de quo concessum est ab Apostolica Sede, ut a clero tam saeculari, quam regulari, in dictis locis recitetur, sed declaratum fuit, comprehendere etiam dictos patronos, si liquido constet de concessione apostolica, S. Rit. C. 20 Mart. 1683, in una Ordin. Minor. de Observ. Vide num. 552.

558. Disponente Sacra Rit. Congr. quod Regulares ad octavas Patroni principalis non tenentur, quaesitum fuit, an ly *non tenentur*, excludat etiam libitum, ita ut Regulares non possint de dicta octava recitare, si velint. Responsum fuit excludi etiam libitum et non posse, nisi id specialiter ipsis Regularibus indultum fuerit ex vi concessionis apostolicae, vel constitutionis religionis ab Apostolica Sede approbatae, Sac. Rit. Congr. 20 Mart. 1683, in una Ord. Min. de Observ. ad 8 dub. Vide n. 571.

559. Si urgente causa celebranda est Missa votiva infra octavam, quae habeat Praefationem propriam, ac Communicantes: in Missa votiva debet dici Praefatio conveniens, Communicantes vero de infra octavam, quia est proprium de illo tempore, S. Rit. C. 16 Iunii 1683, in Granaten. Vide n. 564: Praefatio conveniens; id est propria illius Missae votivae, si habeat. Vide n. 577.

560. Si altare non haberet planitiem, sed multos gradus, vel ipsam haberet nimis latam, debet in eo poni pradella, quae dividat altare a planitie, et sacerdos incipiat Missam ante ipsam pradellam; S. Rit. C. 16 Iun. 1683, in Granaten.

561. SS. Sacramento exposito, gubernator civitatis, seu personam regiam repraesentans, debet habere eandem sedem vel scamnum, quod habet reposito SS. Sacramento, S. R. C. 16 Iun. 1683, in Granaten.: Eandem sedem: at extra presbyterium. Vide n. 337.

562. Nomine Episcopi Ruremondæ quaesitum fuit a Sacra Rit. Congr. declarari, an Invitatorium: *Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda vestra*, tempore Passionis in Quadragesima debet cantari, sicut Invitatoria extra tempus Passionis, scilicet sexies integre, ter imperfecte, hoc modo post versum: *Quadragesima annis proximus fui, etc. Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda vestra*, omisso *Gloria Patri*, etc., et *Nolite obdurare corda vestra*, et iterum repetatur integre *Hodie si vocem Domini audieritis, nolite obdurare*? Et Sacra Rit. Congr. respondit, omissis *Gloria Patri*, etc., et *Nolite obdurare corda vestra*, repeti debere integre Invitatorium: *Hodie si vocem Domini audieritis*, etc. Eadem S. R. C. 4 Iul. 1683, in Ruremunden.

563. Receptio ad habitum et ad professionem religiosam sub re gravi numerari non potest, ut ex consuetudine cantari possit Missa votiva solemnitis etiam de Spiritu sancto in Dominicis, vel duplicibus, et hic abusus omnino est derogandus, S. R. C. 24 Iul. 1683, in Ruremunden.: In Dominicis vel duplicibus. In semiduplicibus vero potest, sed sine *Gloria* et *Credo*, Rubr. Missal., de Missis votiv. Vide n. 850.

564. Missae votivae de SS. Sacramento vel de B. M. V. in cantu fundatae dici non possunt in duplicibus, aliisque diebus duplicia excludentibus; sed cantari debent Missae de festo currenti cum applicatione sacrificii, iuxta decretum editum 19 Maii 1614, sicque satisfieri, et benefactorum mentem impleri, non obstante quacunque consuetudine in contrarium, declaravit Sac. Rit. C. 24 Iul. 1683, in Ruremunden.: Cantari debent de festo currenti, an vero possit satisfieri, loco cantatarum, lectis Missis. Vide n. 1286, vide etiam n. 145 et 269.

565. Modus benedicendi alios, vel rem aliquam, debet esse cum manu recta, et digitis simul iunctis et extensis, S. R. C. 24 Iul. 1683, in Albinganen.

566. Patena ad Missam in extremitate, seu ora patenae congruentius est osculanda, S. R. C. 24 Iul. 1683, in Albinganen.

567. In processionibus, quae fiunt cum interventu capituli cathedralis, praecedentia debetur beneficiatis eiusdem supra parochos, S. R. C. 2 Oct. 1683, in Taurinen.: Supra parochos, alias, si parochi essent de gremio capituli. Vide n. 612.

568. An per decretum de non transferendis, sed omittendis Officiis Sanctorum ad libitum, quando dies eorum festivitatum sunt impediti alio Officio novem lectionum de praeepto, nempe diebus Dominicis, octavis, et natalitiis Sanctorum, etc. comprehendantur et revocentur concessiones Officiorum ad libitum ab Apostolica Sede peculiariter factae et fixae diebus, qui ab eadem iam alteri festo et Officio novem lectionum in Calendario Romano erant assignati, recitandi scilicet ad libitum Officium S. Elisabeth reginae Portugalliae, die 4 Iul.; Officio octavae SS. apostolorum Petri et Pauli in Calendario Romano iam impedito? Sac. Rit. Congr. respondit, prout in Neapolitana die 28 Novembris 1682 non comprehendi. Verum si praedictum Officium eo die iuxta rubricas recitari nequeat; tunc eo casu non esse transferendum, sed omitti debere, Sac. R. C. 2 Oct. 1683 in una *Dubiorum*: Ad libitum Officium S. Elisabeth. Hodie ad diem octavam translatum est sub ritu semiduplici de praeepto, ex const. Innocent. XII, 29 Ian. 1695: *Non comprehendi*, ideo hic videtur spectare generalis moderna constitutio, quam vide n. 1215.

569. Quando pro aliquo festo, vel Officio concesso reperitur ritus duplex absque expressione maioris vel minoris, concessio intelligenda est de duplici minori, etiamsi ad honorem Deiparae facta fuerit, S. Rit. C. 2 Octob. 1683, in Valentina, et 20 Nov. eiusdem anni in Lauden.

570. Dum dicenda sunt suffragia Sanctorum in locis gaudentibus duobus vel pluribus patronis principalibus, facienda est commemoratio tantum de patrono principali, S. R. C. 20 Nov. 1683, in Lauden.: Tantum de patrono principali. An hoc decretum sit praeeptivum quoad exclusionem plurium patronorum. Vide n. 1294.

571. Moniales Ordinariis locorum subiectae non tenentur recitare Officia particularia dioecesium; tenentur tamen recitare de patrono principali loci, et de titulari ecclesiae cathedralis; necnon de eiusdem ecclesiae dedicatione, non vero de eorumdem festorum octavis, S. R. C. 20 Novemb. 1683, in Lauden.: De patrono principali loci, sub ritu primae classis. Vide n. 539: De dedicatione vero ecclesiae sub ritu secundae classis; et an ly *non tenentur* importet necessitatem, et quid agendum de patrono regni vel provinciae. Vide n. 537, 543 seqq.

572. Quando in indultis et decretis super concessione Officiorum leguntur verba illa, *recitari posse, fieri posse*, ita intelligenda sunt, ut nihil significant praeter Officia ad libitum, quibus omnino competit decretum die 24 Ian. 1682, pro Sanctis ad libitum emanatum, S. R. C. 20 Nov. 1683, in Lauden.: Nihil significant praeter Officia ad libitum; intellige, cum nondum sint acceptata; secus autem post acceptance. Vide n. 932 et 1059.

573. Vicario foraneo ratione sui vicariatus nulla debetur praecedentia, seu praeeminentia; et ad praepositos forenses spectat praecedentia super vicarios foraneos in processionibus, sessionibus et aliis actibus fieri solitis occasione Synodi dioecesanae, S. Rit. C. 11 Mart. 1684, in Papien.: Nulla debetur praecedentia, nisi in Congregationibus Casuum conscientiae. Vide num. 597.

574. Rubrica concedit usus planetarum complicatarum ante pectus diaconis et subdiaconis ministrantibus in Missa solemnibus, in cathedralibus, et praecipuis ecclesiis, in diebus ieiuniorum cum limitatione, ut ibi; in minoribus vero ecclesiis, ministris praedictis dat tantum usum albae cum manipulo subdiacono, et cum stola ac manipulo diacono, S. R. C. 13 Iun. 1684, in Angelopolitana: In diebus ieiuniorum, cum limitatione, ut ibi; videlicet excipiendae sunt vigiliae Sanctorum et Dominica tertia Adventus, (etiamsi eius Missa infra hebdomadam repetatur) et quarta Quadragesimae, vigilia Nativitatis (licet in Dominica occurrerit), Sabbato Sancto in benedictione cerei quoad diaconum tantum et in missa quoad etiam subdiaconum, ac quatuor Temporibus Pentecostes. In benedictione vero candelarum, et processione possunt et debent uti planetis plicatis, vel in albis, ut supra in die Purificationis B. Mariae, et in benedictione Cinerum, ac benedictione Palmas, et processione: quam planetam diaconus dimittit cum lecturus est evangelium, eaque tunc super sinistram humerum super stolam complicatur, aut ponitur aliud genus stolae latioris in modum planetae plicatae; et facta communione resumit planetam, ut prius. Similiter subdiaconus dimittit eam cum lecturus est epistolam, quam legit in alba, et ea finita, osculataque celebrantis manu, planetam resumit, ut prius, Rubric. Miss. c. 29, n. 6.

575. In concurrentia festorum S. Antonii Patavini confessoris et S. Basilii Episcopi et confessoris, quae Panormi ex Indulto apostolico sub ritu maiori celebrantur, Vesperae dimidiandae sunt, et faciendum a Capitulo de sequenti cum commemoratione praecedentis, S. R. C. 17 Iun. 1684, in Panormitana.

576. Cum SS. D. N. Innoc. Papa XI, per universam Ecclesiam celebrari praeceperit festum SS. Nominis Mariae Dominica infra octavam Nativitatis eiusdem cum Officio et Missa propria sub ritu duplici maioris; quod festum iam ante ex indulto apostolico, nonnullis in locis, cum indulgentiis pro Christi fidelibus Missae solemnibus interessentibus die 17 Sept. celebrabatur cum Officio et Missa propriis. Institutum fuit a Sacra. Rit. Congr. declarari: *Primo, An cessare debeat in dictis locis tam Officium proprium, quam festum SS. Nominis Mariae iam antea a Sede Apostolica approbatum, ita ut idem festum dicta die 17 Septemb. cum dicto Officio et Missa propriis non possit amplius mutari. Secundo, An dictae indulgentiae etiam censeantur cessare, an vero intelligantur translatae ad dictam Dominicam infra octavam beatae Mariae Virginis. Tertio, An dictum Officium et Missa pro dictis locis aut Ordinibus regularibus possint amplius reimprimi; ac illo posthac possint iidem uti. Et Sac. Congr. ad dicta dubia, ut infra: Ad primum: Cessare debere; ad secundum: Indulgentias pariter cessare pro illa die, et pro translatione supplicandum esse Sanctissimo; ad tertium: Non licere. Ead. S. R. C. 17 Iun. 1684, annuente Innoc. XI in sua constit. 16 in fine, quae incip. *Nuper pro parte*. Vide n. 510, 580 et 1124.*

577. Concurrente sancto antiquiori patrono civitatis

cum alio sancto recentiori pariter patrono, nulla habenda est ratio de posteritate patronatus, unde Vesperae dimidiandae sunt, S. R. C. 17 Iun. 1684, in Panormitana.

578. In ecclesiis titularibus B. M. V. inter sanctorum suffragia facienda est commemoratio B. M. V. non obstante, quod in choro recitetur Officium parvum, S. R. C. 17 Iun. 1684, in una Urbis, et 14 Aug. 1691, in Romana *Dubiorum*. Commemoratio de beata Maria, id est *Sancta Maria*, etc. ut in Breviario, licet ecclesiae dedicatio sub Assumptionis, Annuntiationis, etc. titulo esset sacra. Vide n. 663.

579. Vicario apostolico in omnibus ecclesiis et ecclesiasticis functionibus debentur tantum illae praerogativae, quibus gaudent vicarii generales Episcopi, et titulus illustrissimi vicario apostolico non debetur, S. R. C. 12 Aug. 1684, in Spoletana, et eadem die et anno in Imolen. Vide n. 16, 222 et 583.

580. In festo SS. Nominis B. M. V. non est facienda commemoratio de eiusdem Nativitate, et in secundis Vesperis de Nativitate cadentibus in Sabbato, non est facienda commemoratio de praedicto sanctissimo Nominis, S. Rit. C. 23 Sept. 1684, in Decreto generali: Non est facienda commemoratio. Similiter in festo almae Domus die tertia octavae Conceptionis occurrente, ubi celebratur, Rubr. Miss. et Brev. prop. Vide num. 576.

581. In occurso non licet transferre Officium proprium ordinis vel dioecesis causa faciendi aliud ad libitum S. R. C. 2 Dec. 1684, in una Can. Reg. Lat. ad 10 dub. Vide n. 568.

582. In die infra octavam non potest fieri Officium licet occurrat de Sancto ad libitum, S. R. C. 2 Decemb. 1684, in una Can. Regul. Lat.: Infra octavam: intellige de quacunque octava. Vide n. 633.

583. Vicario generali debetur primus et dignior locus ac praecedentia supra primam, et alias omnes dignitates, et canonicos ecclesiae cathedralis, tam in choro, quam in processionibus et aliis functionibus ecclesiasticis, S. R. C. 2 Dec. 1684, in Meliten.: Debetur praecedentia; intellige forsitan de vicario, qui non est de gremio, ut in n. 16 et 222.

584. Qui recitat Officium de Sancto, de quo habet insignem reliquiam in propria ecclesia; si celebrat eo die in alia ecclesia, debet omittere *Credo*, S. Rit. C. 2 Dec. 1684, in una Can. Reg. Lat. et 10 Ian. 1693, in una Galliarum: Insignem reliquiam, considerandam exhibet n. seq. 162 et 215.

585. Clerus, qui habet indultum recitandi Officia sanctorum, quorum insignes reliquiae asservantur in aliena ecclesia, quae habet clerum separatim, in Missis non debet dicere *Credo*, S. R. C. 2 Dec. 1684 in una Can. Reg. Lat. Vide n. ant. et 640.

586. In Missis votivis privatis de SS. Sacramento, et de Officio duplici, quae celebrantur in ecclesiis, ubi adest Sacramentum expositum, occasione quadraginta Horarum, non dicitur *Credo*, nisi aliter competat Missae Officii duplicis de die, S. R. C. 2 Decembr. 1684, in una Can. Reg. Lat.: Non dicitur *Credo*, neque Hymnus Angelicus etiam tempore Paschali, Rub. Miss., c. 8, n. 4.

587. In Missa privata de Sancto duplici, vel semiduplici, de quo tali die fit Officium, potest quidem fieri commemoratio de SS. Sacramento exposito occasione quadraginta Horarum, sed omittenda in festis primae et secundae classis, S. R. C. 2 Dec. 1684, in una Can. Reg. Lat.: Occasione quadraginta Horarum. An id intelligatur etiam in aliis expositionibus. Vide n. 1223.

588. Durante expositione SS. Sacramenti occasione quadraginta Horarum, regulariter celebrari non potest Missa privata de *Requiem*, licet occurrat Officium huiusmodi Missae admittens, neque cantari potest Missa Defunctorum pro adimplenda mente testatoris, sive anniversario satisfaciendo, S. R. C. 2 Dec. 1684, in una Can. Reg. Lat.: Occasione quadraginta Horarum. Adde

etiam pro publica causa, licet Sacramentum sit inclusum in pyxide. Vide n. 1224.

589. In Missa privata de festo semiduplici, simplici, seu votiva, vel de infra octavam, sive de feria non privilegiata, potest in penultimo loco dici collecta pro particulari defuncto, puta, *Inclina*, vel *Deus qui nos Patrem*, etc., et similia, sed ob id non est omittenda ulla ex collectis pro tempore assignatis, puta, *A cunctis*, vel *Ecclesiae*, S. R. C. 2 Dec. 1684, in una Can. Reg. Lat.: Pro particulari defuncto. Quoad defunctos in generali, require n. 558.

590. Qui in Sabbato infra aliquam octavam beatae M. V. recitat Officium de aliquo Sancto eo die occurrente, volens celebrare Missam votivam de B. V. tenetur quidem dicere Missam festivam cum *Gloria*, sed sine *Credo*, S. R. C. 2 Decemb. 1684 in una Canon. Regular. Later.: Cum *Gloria*, sed sine *Credo*. Extra Sabbatum omittitur etiam *Gloria*. Vide n. seq. et 67.

591. Qui in Sabbato recitat Officium de B. M. V. volens celebrare Missam votivam de aliquo Sancto, non debet dicere *Gloria*, neque Praefationem B. M. V. sed communem, S. R. C. 2 Decemb. 1684, in una Can. Reg. Lat. Vide n. ant. Praefationem... communem: vel de octava, si non habeat propriam. Vide num. ant. 67 et 851.

592. In ecclesiis B. M. V. dicatis, seu aliis Sanctis, ubi adest immemorabilis consuetudo cantandi Missam votivam de B. M. V. singulis Sabbatis, licite continuari potest, etiamsi occurrat Officium duplex, dummodo non omittatur suo tempore Missa conventualis, S. Rit. C. 2 Decemb. 1684, in una Can. Regul. Lat.: Missam votivam: post Nonam; Rub. cap. 15, n. 4: Continuari potest. Qui vero dies excipiendi sint. Vide n. 264.

593. Non est omittenda una ex assignatis orationibus in Missa, veluti tertia *A cunctis*, si secunda esset de Festo simplici, ut eius loco dicatur oratio imperata, veluti *Deus refugium*; sed post tertiam orationem *A cunctis* potest et imperata dici, cum in Missa de semiduplici, vel simplici, vel votiva, non sint necessario dicendae collectae impares, puta tres, quinque, vel septem, Sacra Rituum Congr. 2 Decemb. 1684, in una Can. Reg. Lat.: Non sunt necessario dicendae collectae impares. An id faciendae in Missis defunctorum, consule n. 1103.

594. In exequiis post absolutionem, quae fit supra cadaver in die obitus, vel supra tumulum in die anniversario, dicto *Requiescant in pace*, subiungi debet: *Anima eius, et anima omnium fidelium defunctorum per misericordiam Dei requiescant in pace*; sed super lecticam seu castrum doloris in commemoratione omnium fidelium defunctorum, nihil est superaddendum, S. R. C. 2 Decemb. 1684, in una Can. Reg. Lat. Vide n. 687. Hoc decretum quoad secundam partem habet locum, quotiescunque celebratur Officium pro omnibus defunctis.

595. In missa patroni minus principalis non debet dici *Credo*, et particulam Patroni intelligendam esse de patrono principali tantum, nec posse extendi ad minus principales statuit S. R. C. 2 Decemb. 1684, in Beneventana, et 15 Sept. 1691, in Lycien.: Non debet dici *Credo*. Nec potest suffragari consuetudo contraria. Vide n. 1191.

596. Si festum SS. Nominis B. M. V. quod sub ritu duplici maiori celebrari debet Dominica infra octavam Nativitatis eiusdem, occurrerit in die octava dictae Nativitatis, Officium erit de dicto sanctissimo Nominis, omissa in utrisque Vesperis et Laudibus commemoratione de praedicta octava Nativitatis, S. R. C. 15 Septemb. 1685, in una Officii Nominis B. M. V. Innoc. XI annuente 25 eiusdem. Officium erit de dicto SS. Nominis, ob speciale privilegium. Vide n. 731. Vide etiam n. 580.

597. Vicarii foranei in functionibus ecclesiasticis, nimirum Missis, Vesperis et processionibus, sessioni-

bus locorum, aliisque similibus, non debent praecedere archipresbyteris aliisque curatis parochialium. In Congregationibus vero Casuum conscientiae, quae solent fieri, debent praecedere supra omnes, etiam archipresbyteros, S. R. C. 20 Febr. 1686, in Imolen. Vide n. 473.

598. Praeceptum, quod in nocte Nativitatis Domini post Missam decantatam non possint successive aliae duae Missae celebrari, nec commupio exhiberi Eucharistica fidelibus deposcentibus, ligat etiam omnes Regulares tum ordinis Mendicantium, tum etiam Societatis Iesu, tum omnes cuiuscunque alterius Instituti, etiam speciali mentione nominandi. Neque possunt excipi in ecclesia confessiones, maxime mulierum, durante tempore nocturno, sed expectandum est, ut illucescat aurora tam pro confessionibus mulierum excipiendis, quam pro Eucharistia ministranda fidelibus utriusque sexus, Sacra Rituum Congr. 23 Mart. 1686, in Senen., et 15 Septemb. 1686, in Calaguritana. Vide n. 285.

599. Reliquiae sanctorum, quae deferuntur in processionibus per civitates et oppida, non debent deferri sub baldachino, S. R. C. 23 Mart. 1686, in Calaguritana. Vide n. 255.

600. Anniversaria, sive Missae quotidianae cantatae de Requiem, relictas ex dispositione testatorum, pro certis diebus, iisque impeditis die Dominico, seu alio festo de praeepto, cantari possunt in diebus subsequentibus, seu antecedentibus, in quibus occurrunt Officia de festo duplici maiori, non tamen de praeepto, praecipue de Sanctis proprii Ordinis, non relictas tamen Missa in cantu de festo duplici minori occurrente, quatenus adsit onus cantandi, Sac. Rit. Congr. 4 Maii 1686, in una Can. Reg. Lat. Diebus subsequentibus seu antecedentibus: sed satius est praevenire. Vide n. 19.

601. Cum primum accipitur nuntium de obitu in loco dissito alicuius de gremio, potest statim cantari Missa de Requiem, ut in die obitus pro eius anima in festo duplici maiori vel minori, non tamen de praeepto, ut citius suffragetur animae defuncti, non relictas tamen in cantu de festo duplici minori occurrente, quatenus adsit obligatio cantandi, Sac. Rit. Congr. 4 Maii 1686, in una Can. Regul. Lat.: De praeepto: audiendi sacrum et abstinendi ab operibus servilibus. Vide n. 1300.

602. In anniversario translato ob festum de praeepto non variari debet oratio: Cuius anniversarium depositionis diem commemoramus; sed recitanda prout in Missali, S. R. C. 4 Maii 1686, in una Can. Reg. Lat. Vide n. 19 et 1300.

603. Si festum Exaltationis SS. Crucis occurrat in Dominica infra octavam Nativitatis B. M. V. in qua celebrandum est Festum SS. Nominis B. M. V., tunc Officium Nominis B. M. V. transferendum est ad primam diem festo novem lectionum non impeditam, Sac. Rituum Congr. 20 Iul. 1686, in una Dubiorum. Vide n. 596.

604. Quando in Missa solemnii concionator post salutationem Angelicam, salutat ministros altaris, seu facit reverentiam, non est incongruum si ministri altaris, et ipse celebrans correspondeant salutationi concionatoris discooperiendo caput, S. R. C. 20 Iul. 1686, in Angelopolitana: Salutationem Angelicam; quae semper dicitur etiam tempore Paschali, non vero Regina coeli, Caerem. Episc., l. 1, cap. 22, n. 5. Vide etiam n. 629.

605. In Natali Domini in tribus Missis post summationem sanguinis, eundo et redeundo in medium altaris, non est facienda genuflexio, vertendo se celebrans ad Dominum vobiscum, et ad dandam benedictionem debet renes vertere ad altare, licet species vini non sint exsiccatas in calice; et servantur rubricae Missalis Romani de ritibus servandis in celebratione Missarum 11 et 12, n. 2. S. R. C. 20 Iul. 1686, in Angelopolitana: Serventur rubricae Missalis; in quibus nullam

genuflexionem faciendam esse praescribitur, Rub. prop. Vide n. 707.

606. In concurrentia plurium Officiorum aequalis ritus, sive martyrum, vel confessorum, aut virginum, vel viduarum, minime attenditur dignitas eorum, sed praefenda sunt festa posteriorum, si celebrentur pompa solemniori, aut sint ex illis festis, quae celebrantur in propriis locis et ecclesiis; et hoc iuxta verba Rubricae de concur. Officii, tit. 15, n. 2, inter festa aequalis ritus, etc. S. Rit. C. 20 Iul. 1686, in Tridentina: Iuxta verba rubricae. Vide n. 522.

607. In die Commemorationis omnium fidelium defunctorum potest fieri Officium de festo duplici minori, sed Missae privatae sunt celebrandae de Requiem, Sac. R. C. 5 Oct. 1686, in una Urbis, et 27 Sept. 1698, in una S. Germani Montis Cassini: De duplici minori; etiam translato. Vide n. 733. Missae privatae. Quid de Conventuali statuatur, vide n. 4.

608. Vicario generali in functionibus ecclesiasticis, in choro, processionibus, Synodo, et aliis actibus publicis et privatis competit praecedentia supra capitulum cathedralis; S. R. C. 13 Mart. 1688, in Lauden, Competit praecedentia supra capitulum: cum restrictione vero, ut in n. 16 et 222.

609. Proposito dubio, an declarationes Alex. VII et Clem. XI, sibi locum vindicarent etiam in diebus Dominicis, et infra octavas Paschatis Resurrectionis, Pentecostes et Corporis Christi, aliisque anni diebus, quibus, licet a festo duplici non impediuntur, adhuc tamen Missae defunctorum iuxta ritum Ecclesiae celebrari nequeunt, quatenus nimirum Missae, quas iisdem diebus celebrare licet, servata caeteroquin privilegiatorum forma, ad altaria privilegiata celebrarentur. Et responsum fuit, praedictorum Pontificum declarationes pro omnibus diebus, quibus iuxta Rubricas Missae defunctorum celebrari non possunt, intelligendas esse. S. Rituum C. 3 Apr. 1688, in decreto generali ab Innoc. XI confirmato per Breve, quod incip. Alias postquam, datum die 4 Maii 1688.

610. Festum Nativitatis S. Ioannis Baptistae praeferi debet festo Dedicationis ecclesiae; et habere integras secundas Vesperas cum commemoratione tantum sequentis. In festo autem Dedicationis Vesperae sunt dimidiandae, et a capitulo debet fieri de sanctis patronis cum Commemoratione Dedicationis ut in utroque casu praescribitur in Rubrica de concurrentia, num. 2, vers. Inter festa. Ita pariter infra octavas dictorum festorum, nempe S. Ioannis Baptistae et Dedicationis, etc., faciendum est officium de octava S. Ioannis Baptistae, cum comm. octavarum Dedicationis, et SS. Patronorum seu Titularium ecclesiae, ut in tabella de concurrentia n. 7, et Gavantus in Rubr. sect. 3, c. 8, n. 6, S. R. C. 21 Aug. 1688, in Aquileiensi. Festum Nativitatis S. Ioannis Baptistae praeferi debet festo Dedicationis. An alia duplicia primae classis habeant locum a dedicatione ecclesiae, et quid de octava omnium Sanctorum in concursu octavae Dedicationis consule n. 660, 920, 1254, Gavant. in Rubr., sect. 3, c. 8, n. 9, ubi legitur: In eadem vero classe attende personas hoc ordine, Christum, beatam Virginem, angelos, S. Ioannem Baptistam, apostolos, et alios iuxta ordinem Litaniarum et Rubricarum De concurrentia officii, n. 2, et caeteris paribus, dignior est octava quam celebrat universalis Ecclesia, Gavant., l. c.

611. Occurrente die octava Dedicationis cum festo Visitationis beatae M. V., faciendum est officium de octava, translato officio Visitationis, S. R. C. 21 Augusti 1688, in Aquileiensi. Faciendum est Officium de octava; quae non cedit, nisi duplicibus primae aut secundae classis. Vide n. 653 et 661.

612. Quando parochi non sunt de gremio capituli, praecedentia debetur beneficiatis supra parochos, secus vero si parochi habent stallum in choro, et sunt de gremio illius capituli, S. R. C. 22 Aug. 1688, in Bituntina. Vide n. 567.

613. Occurrente festo S. Marci die Dominico, in

Missa Rogationum non dicitur *Credo*, quia est Missa ferialis, Sacra Rit. Congr. 25 Sept. 1688. in Mutinen.: Die Dominico. Adde etiam infra octavam Paschatis. Vide n. 701.

614. Occurrente eodem die festo novem lectionum Kalendarii particularis cum altero festo Kalendarii universalis, quae tamen sint eiusdem ritus, prius recitari debet de festo Kalendarii particularis, et postea universalis, Sac. Rituum Congreg. 22 Ian. 1689, in Senogallien. Eiusdem ritus, dignitatis et solemnitatis. Vide n. 554.

615. Quando occasione belli contra Turcas dicitur Collecta, vel Missa contra Paganos, non potest mutari nomen Paganorum, dicendo Turcarum, vel haereticorum, S. R. C. 30 Iul. 1689, et antea 4 Apr. 1626, in Egitanien.

616. Canonici sacerdotes, quamvis possessione canonicatus posteriores, ubi praebendae non sunt distinctae, semper et ubique praeferendi sunt canonicis inferioris ordinis, etiam possessione canonicatus anterioribus, non obstante immemorabili consuetudine, quam abusum impraescriptibilem esse declaravit, S. Rit. C. 30 Iul. 1689, in Sutrina, Secus, ubi praebendae sunt distinctae. Vide n. 265.

617. Vicario generali quotidiano habitu induto, sive, si sit protonotarius, cum rochetto et mantelletta, danda est praecedentia semper et ubique super omnes dignitates et canonicos sacris vestibus non indutos, S. R. C. 30 Iul. 1689, in Isolana: Semper et ubique; Servatis vero iis, quae in n. 16 et 222.

618. In Missis votivis B. M. V., quae recitantur in Sabbato dicitur *Gloria in excelsis Deo*, etiamsi non fiat Officium de eadem, S. R. C. 30 Iul. 1689, in una Ord. Capucc.

619. In processione solemnii SS. Corporis Christi, quando processio sistit, sacerdos celebrans, subdiaconus et diaconus non debent sedere, neque in scamno, neque in sedibus, etiamsi deferantur ad ornatum tantum, S. R. C. 21 Ian. 1690, in Hispanen.: Quando processio sistit; praecipue propter longitudinem, tunc in aliqua ecclesia poterit super altare deponere SS. Sacramentum, et aliquantulum quiescere, et ibidem, antequam discedat, thurificare Sacramentum, et orationem de eodem cantare; quod tamen non passim in singulis ecclesiis, vel ad singula altaria, quae forsitan per viam constructa et ornata reperiuntur, faciendum est, sed semel tantum, vel iterum, Caerem. Episc., lib. 2, c. 33, num. 22.

620. In Sabbato Sancto etiamsi occurrat festum Annuntiationis B. M. V., celebratio Missarum privatarum omnino prohibetur in quibuscunque ecclesiis et oratoriis, tam publicis, quam privatis, non obstante quacunque contraria consuetudine; sed unica tantum Missa conventualis una cum Officio eiusdem Sabbati Sancti celebretur, S. R. C. 11 Febr. 1690, approbante Alex. VIII.: In oratoriis, tam publicis, quam privatis; etiam nobilium laicorum, quae praescriptio quoad oratoria privata se extendit ad diem primam Paschatis, Pentecostes, Nativitatis Domini, et alios solemniores dies, quos inter etiam enumerantur dies Epiphaniae et Ascensionis Domini, Annuntiationis et Assumptionis beatae Mariae Virginis, omnium Sanctorum, nec non SS. Apostolorum Petri et Pauli, ac Titularis ecclesiae loci. Ius erigendi oratoria privata habet solus Papa arbitrio Episcopi propriae dioecesis duraturum, Const. Bened. XIV, 2 Iun. 1751, quae incip. *Magno animi nostri moerore*. Et hoc non licere etiam Regularibus cuiuscunque Ordinis, Instituti, Congregationis, etiam Societatis Iesu, aut etiam cuiuscunque Ordinis Militaris, etiam S. Ioannis Hierosolymitani, aut aliis quibuscunque sacerdotibus, etiamsi Episcopi essent, addita Regularibus prohibitione, pro cuius obedientia Episcopi etiam per censuras operam dare tenentur, ne in privatis Regularium cellis sive cubiculis erigatur altare pro Missa celebranda, remota etiam consuetudine immemorabili. Episcopis autem et his maioribus praelatis, etiamsi cardinalatus

dignitate fulgentibus, licet ex privilegio in corpore iuris clauso possint altare erigere, tamen quocunque titulo suffragante, nullo modo licet extra domum propriae habitationis, in domibus laicis, tam in sua, quam in aliena dioecesi, celebrare, seu celebrare facere; quae prohibitio intelligenda non est de domibus etiam laicis, in quibus dicti Episcopi forte, occasione visitationis vel itineris, hospitio excipiuntur in casibus a iure permissis, vel de speciali Sedis Apostolicae licentia absentes a domo propriae habitationis, Clem. XI, 15 Decemb. 1703, Innoc. XIII, 13 Maii 1723, in const. quae incip. *Apostolici ministerii*, confirmata a Bened. XIII, 17 Sept. 1724, in alia, quae incip. *In supremo*, 23 Septemb. 1724. Vide n. seq. 639, 672, 780 et 1249.

621. Si festum SS. Annuntiationis Mariae occurrat in feria sexta in Parasceve, vel in Sabbato Sancto, transferatur una cum praeepto audiendi Missam, et vacandi ab operibus servilibus ad feriam secundam post Dominicam in Albis, etiam quocunque alio festo impeditam; ita ut eadem feria, praedicto casu eveniente, perpetuis futuris temporibus pro sede propria et fixa, memorato festo Annuntiationis assignata et stabilita intelligatur; et in illa eo prorsus modo et forma praefatum festum quoad Officium et Missam celebretur, quibus propria die vicesima quinta Mart. in Calendario Romano appositum celebraretur, protraxis ad aliam diem non impeditam iuxta rubricas Breviarii Romani omnibus aliis festis in eadem feria occurrentibus, quae non sint altioris ritus, S. R. C. 11 Februar. et 11 Martii 1690, approbante Alex. VIII. et Clem. XI, 15 Martii 1712, const. quae incip. italice: *Occorrendo nel Venerdì Santo*: Eo prorsus modo et forma; servatis iis, quae ad Paschale tempus conveniunt, Rubr. Miss. et Brev. prop. Vide attente recens decretum sub n. 1235.

622. In patronorum, sive protectorum praecedentia servandus est ordo hierarchiae ecclesiasticae, et inter ordinem hierarchicum attendenda est anterioritas in electione, S. R. C. 11 Mart. 1690, in Lycien. Vide n. 522 et 572.

623. In ecclesiis titularibus sub invocatione S. M. Angelorum (apud Minores S. Francisci) Officium cum Missa faciendum est ut in festo S. M. ad Nives, sed lectiones secundi Nocturni sumendae sunt a secundo Nocturno diei Nativitatis eiusdem B. V. mutato verbo *Natali* in verbum *Festivitate*, S. R. C. 10 Iun. 1690, in una Ord. Min. de Observ.: Apud Minores S. Francisci; et Capuccinos, an apud alios, vide n. 844 et 1235. Mutato verbo *Natali* in *Festivitate*, ad primam lectionem secundi Nocturni, ubi dicitur: *Tantae Virginis illustrata Festivitate*; Brev. Rom. de die Nativitatis beatae Mariae.

624. Non licet aliquid ex devotione, seu auctoritate privata miscere, mutare vel opponere inter ea quae integrant Officia cuiusvis diei, quia in Officiis sanctorum nihil est addendum vel immutandum nisi a Sede Apostolica concessum fuerit. S. R. C. 10 Iun. 1690, in una Ord. S. Benedicti. Hoc decretum est conforme bullae S. Pii V quae incip. *Quod a nobis*, datae Romae septimo Idus Iul. 1568. Vide n. 631.

625. In processionibus, in quibus defertur SS. Sacramentum, vel lignum Crucis, tam cleris, quam saecularibus detecto capite incedere debent; in aliis vero processionibus, in quibus deferuntur reliquiae vel statuae sanctorum, tunc saeculares et ecclesiastici, qui eas deferunt, detecto capite, alii vero clerici possunt incedere tecto capite cum birreto; quando vero non gestantur reliquiae, magistratus ad instar cleri potest incedere capite cooperto, S. Rit. C. 18 Iun. 1690, vel 2 Sept. in Caietana: Lignum Crucis maiori solemnitate, quam aliae reliquiae, in processionibus deferendum. Vide n. 1274.

626. Festa sanctorum celebranda sunt eo die, quo cadunt. Verum si incidant in diem impeditam, transferenda sunt in alteram diem non impeditam iuxta rubricas Brev. Rom., neque immutari possunt de licentia Ordinarium, ut pluries decrevit, S. R. C. 2 Sept. 1690,

in Panormitana, et signanter 14 Nov. 1620, in Alben., et 22 Nov. 1631, in Toletana, nec non 3 Dec. 1630, in Syracusana: iuxta rubricas Breviar.; videlicet de Translatione festorum, servato ordine ut in num. 522. Nec immutari possunt, nisi sint perpetuo impedita. Vide n. 1196.

627. Vicario generali nunquam competit praecedentia supra canonicos sacris vestibus indutos, neque in choro, neque in processionibus, nec competit usus sacrarum vestium, nisi sit de gremio capituli, et eo casu stare debet in loco suae receptionis, iuxta alias resoluta, S. R. C. 2 Dec. 1690, in Adiacen. Vide num. 16 et 222.

628. Etsi secundum regulas Breviar. Rom., cum plura festa aequalis ritus transferenda sunt, unum ante aliud transferri debeat eo ordine, quo erant celebranda propriis diebus: attamen quia anno 1690, specialis praerogativa concessa fuit translationi festi Annuntiationis Mariae incidentis in feriam 6 Parasceve, vel Sabbatum Sanctum, idcirco ob specialem reverentiam Dominicae Incarnationis hoc speciali privilegio decoratur idem festum Annuntiationis, nimirum ut quotiescunque contigerit festum praedictum, etiam quoad solum Officium, post octavam Paschae transferri, idem caeteris semper festis aequalis ritus praeponeatur, licet temporis ordine sit in Calendario posterius illis, S. Rituum C. 14 Jun. 1691, in Decreto generali. Resolutiones quamplurimae de hac Annuntiationis solemnitate. Vide sub num. 621.

629. Concionator absente Episcopo debet prius salutare canonicos cathedralis in apparatu choraliter capitulariter sedentes, et deinde gubernatorem saecularem civitatis, S. R. C. 11 Aug. 1691, in Vercell. *Salutationis*. Vide n. 604.

630. Officia sanctorum ratione corporis, seu insignis reliquiae recitanda, intelligi debent de sanctis duntaxat in Martyrologio Romano descriptis, et dummodo constet de identitate corporis, seu reliquiae insignis illiusmet sancti, qui reperiatur in Martyrologio Romano descriptus. De caeteris autem sanctis in praedicto Martyrologio non descriptis, aut quibus a S. Sede non fuerit specialiter concessum, Officia recitari, et Missae celebrari non debent, non obstante quod ipsorum corpora vel insignes reliquiae in ecclesia asserventur, quibus tamen ab Ordinariis locorum approbatis, debita fidei veneratio (prout hactenus servatum est) exhibeatur, sed absque Officio et Missa, sub poenis de non satisfaciendo praecepto recitandi Officium, aliisque in const. S. Pii V contentis, S. R. C. 11 Aug. 1691, in decreto generali approbante Innoc. XII, 19 Oct. eiusdem anni in decreto, quod incip. *Cum Sacra Rituum Congregatio*, et Clem. XI, die 29 Sept. 1714, constit. quae incip. *Cum occasione Missalis*. Vide n. 162 et 215. Vide etiam n. 1224: In const. S. Pii V, quae incip. *Quod a nobis*, die 9 Jul. 1568 edita.

631. Sanctorum Officia, concessionis, lectiones, orationes, antiphonae et responsoria, aliaeque huiusmodi, imposterum a typographo camerale duntaxat imprimantur; et inhibetur omnibus impressoribus seu typographis tam in Urbe, quam extra, ubivis locorum, dicta Officia imprimere, nisi facultate in scriptis accepta ab inquisitoribus haereticae pravitatis, si inibi fuerint, sin minus a locorum Ordinariis, qui quidem facultatem huiusmodi non prius concedent, quam originale sumptum S. Congregat., vel exemplar typographi cameralis authenticum manu secretarii ipsius Sac. Congr., et sigillo obsignatum ipsis exhibeatur, quod exemplar in nihilo prorsus immutatum, nihilque in eo additum, sive detractum in eo imprimi debeat, S. R. C. 11 Aug. 1691, approbante Innoc. XII, die 19 Octobr. eiusdem anni. Vide n. 624.

632. Quaecunque dies octava B. M. V. debet habere integras utrasque Vesperas in concurrentia cum quocunque Officio duplici minori S. R. C. 11 Aug. 1691, in Romana *Dubiorum*. Vide n. 523.

633. Officia ad libitum occurrentia infra octavas non

privilegiatas, etiam particulares, et propriae religionis, omittenda sunt. S. R. C. 11 Aug. 1691 in Romana *Dubiorum*. Vide n. 58.

634. In feria VI post octavam Ascensionis potest fieri de festo semiduplici translato, S. R. C. 11 Augusti 1691, in Romana *Dubiorum*; De festo semiduplici translato, an commemoratio feriae in Missa facienda. Vide n. 819.

635. Canonici semper, et quodocunque tenentur in Missis solemnibus, et conventualibus, quae a dignitatibus, et ab ipsis cantantur per gyrum, praecipue in diebus festis ex obligatione capitulari, assistere sibi metipsis gradatim in ministerio subdiaconi et diaconi, nec possunt substituere alios simplices sacerdotes non de gremio capituli ad exercendum Officium subdiaconi et diaconi in huiusmodi solemnium Missarum celebrationibus, etiam assistente episcopo, non obstante quacunque contraria consuetudine, S. R. C. 15 Sept. et 15 Decemb. 1691 in Sarnen, et postea 14 Jun. 1692 in una Bituntina: In ministerio diaconi et subdiaconi, canonico poenitentiario semper excepto. Vide n. 490.

636. A die 17 Decembris inclusive, usque ad Vigilam Nativitatis Domini exclusive fieri potest quodcunque Officium duplex, vel semiduplex, occurrens, vel translato, sed in utriusque Vesperis pro commemoratione feriae dicuntur antiphonae maiores: tunc occurrentes S. R. C. 17 Maii 1692, in Florentina, et prius 5 Mart. 1664, in Neapolitana. Antiphonae maiores: quae etiam in festis primae classis non omittuntur et semper, etiam in ritu semiduplici, duplicantur. Rubr. Brev. prop. Vide num. 79.

637. Licitum est episcopo incedere cum mitra, quando defert reliquiam ligni sanctissimae crucis in processionibus, S. R. C. 14 Jun. 1692, in Maceraten.: Reliquiam SS. Crucis, sub baldachino deferri, incensantibus duobus thuriferariis, concedit S. R. C. n. 1238, Clerus vero et populus detectis capitibus incedant. Vide num. 625.

638. Ubi celebratur festum SS. Gabrielis, vel Raphaelis archangelis, ad octavam benedictionem dicatur: Cuius festum colimus, non vero quorum festum, etc. S. R. C. 13 Sept. 1692, in Hispalen.

639. Si festum S. Ioseph occurrat in feria v maioris hebdomadae, eius officium transferendum erit ad aliam diem iuxta rubricas Breviarii Romani, et Decreta S. Congregationis; caeterum praeceptum audiendi Missam, et vacandi ab operibus servilibus non erit transferendum, sed servandum in praedicta feria v, adeoque per ordinarios locorum accurate providendum, ut eo die aliquae quidem Missae privatae ante celebrationem solitae Missae conventuales celebrandae pro praeepti adimplemento non desint: sed tamen propterea antiquus mos communionis cleri in Missa solemnii illius diei, quo ecclesia SS. Eucharistiae Sacramenti institutionem, et memoriam recolit, summa religione hactenus retentus, nullatenus omittatur, S. R. C. 13 Sept. 1692. Innocent. XII, in suo Bullario confirmante, constit. quae incip. *Cum anno*: Decreta Sacrae Congregationis; sub n. 621 et 626. Ac idem prorsus agendum de festo Annuntiationis. Vide num. 620 et 642.

640. Si officium et Missa de aliquo sancto celebrentur in cathedrali, vel matrice, seu parochiali propter insignem reliquiam, quae ibi asservatur, non potest celebrari per civitatem, sed in ipsa sola ecclesia, ex decreto Sacrae Congregationis, contra abusum, edito 8 Aprilis 1628, et impresso in Missali et in Breviario Romano. Si officium concessum fuit universo clero civitatis de aliquo sancto, cuius insignis reliquia asservatur in cathedrali, vel matrice, seu parochiali, tunc Missa cum symbolo celebranda est in ipsa ecclesia tantum; in aliis vero ecclesiis sine Symbolo, ex rubrica Missalis Romani II de Symbolo, iuxta decretum 2 Decemb. 1684 in una Ord. Can. Lat. S. R. C. 10 Ian. 1693, in una Galliarum. Vide num. 584 et seq.

641. Ubi est confraternitas SS. Sacramenti, quando in una Dominica cuiuslibet mensis fit processio intra

vel extra Ecclesiam una cum SS. Sacramento, debet dici Missa de Dominica, S. R. C. 10 Ian. 1693, in una Galliarum. Missa de Dominica: cum colore conformi, etiamsi violaceo. Vid. num. 1127, 1241 et 1255.

642. Quando festum Annuntiationis B. M. V. occurrit in Sabbato Sancto, Missae privatae celebrari non possunt; et festum Annuntiationis transferendum erit ad feriam secundam post Dominicam in Albis, tanquam ad diem propriam et fixam, iuxta decretum 11 Feb. et 11 Mart. 1690. Quando vero occurrit in feria quinta in Coena Domini, servandum est decretum generale pro festo S. Ioseph editum 13 Sept. 1692, S. R. C. 10 Ian. 1693, in una Galliarum: Quando occurrit in Sabbato Sancto... transferendum erit... tanquam ad diem propriam, iuxta decretum 1690: Hodie etiam secundum aliud generale 2 Sept. 1741, emanatum. Vide num. 1095. Quando occurrit in feria v servandum est decretum generale 13 Sept. 1692, sub n. 639. Adde aliud quoque 20 Iul. 1748, positum sub n. 1234.

643. Missae privatae de Requiem, corpore praesente et insepulto, dici non possunt diebus, quibus fit de Officio duplici, vel aliis a rubrica vetitis, et quaecunque consuetudinem tanquam abusum abolendum iuxta dispositionem rubricae Missalis Romani de Missa defunctorum num. 2, in fine, et decreta Sacrae Congregationis, et signanter generale 5 Aug. 1662, servanda esse mandavit, S. R. C. 10 Ian. 1693, in una Galliarum. Vide n. 19 et 76.

644. In Missa solemnii de feria commemoratio non est facienda de Sancto semiduplici occurrente, cuius Missa pariter cantanda est absque commemoratione feriae, et in utrisque Missis tempore passionis dicenda est tantum secunda oratio *Ecclesiae*, vel pro Papa, ut docet Gavantus. In Missis autem privatis de festo semiduplici, cum sit clara dispositio rubricae ix de Oratione n. 5, dicenda est secunda oratio de feria, tertia *Ecclesiae*, vel pro Papa; de simplici vero facienda est commemoratio iuxta eandem rubricam, S. R. C. 10 Ian. 1693, in una Galliarum. Tempore Passionis: Adde etiam infra octavas Paschatis et Pentecostes. Vide num. 1040. De simplici: etc. . . . iuxta eandem rubricam in qua legitur: *Occurrente vero simplici, haec omittenda erunt, sicuti et in Missis ferialibus a Dominica Passionis usque ad feriam V in Coena Domini*. Rub. Miss. cit.

645. Si in die S. Marci post processionem in ecclesia minori, seu non collegiata cantetur unica Missa, ipsa debet esse de Rogationibus, et servanda est Rubrica Missalis Romani posita ante Missam festi S. Marci, ubi praescribitur, quod de praedicto sancto cantanda est Missa tantummodo, quando processio terminatur ad ecclesiam eidem sancto dicatam, quemadmodum caveatur in Caeremoniali episcoporum lib. 2, cap. 32, et decrevit sac. Congregatio 23 Maii 1603, et alias pluries. S. R. C. 10 Ian. 1693 in una Galliarum: De Rogationibus; sine Gloria et Credo, licet die Dominico, vel infra octavam Paschae. Vide n. 613, 683 et 701.

646. Quaesitum fuit a S. R. C. declarari: si Officium duplex Romanum de praecepto cadat in dic, quo fit Officium de sancto proprio alicuius dioecesis, vel religionis, et tale Officium proprium habeat octavam, utrum Romanum transferendum sit post octavam Officii proprii, vel de eo fieri infra octavam, et ei assignari dies fixus. Si Romanum sit semiduplex ad libitum, utrum transferri post octavam, vel locus fixus infra octavam ei assignari possit. Si Romanum, et proprium sit eiusdem classis, et neutrum habeat octavam, de quo fieri debeat Officium, de Romano, an de proprio, si occurrat eodem die. Sacra autem Congregatio respondit; in occurrentia Officii duplicis Calendarii Romani cum Officio proprio habente octavam, de eo (scilicet de duplici Romano) fieri debere infra octavam prima die alio festo duplici, vel semiduplici non impedita iuxta rubricam VII, Breviarii Romani de Octavis num. 3 et 10, de Translatione festorum num. 3. Quoad secundum, de Officio semiduplici fieri debere

die immediate sequenti, scilicet 2 die infra eandem octavam, quae si fuerit alio festo duplici, vel semiduplici impedita, praedictum Officium transferendum esse post octavam iuxta rubricam x de translatione, n. 5. Neutrum tamen transferri debere in diem fixam, nisi aliter indultum fuerit a Sede Apostolica; Officia autem ad libitum, sive sub ritu semiduplici, sive duplici infra dictam octavam occurrentia, non posse transferri, sed debere omitti ex Decreto generali de Officiis sanctorum ad libitum non transferendis edito sub die 24 Ian. 1682. Si Officium Romanum, et proprium sint eiusdem ritus, servari debere rubricam 10 de Translatione festorum num. 9. S. R. C. 10 Ian. 1693, in una Galliarum ad primum dubium. Si sint eiusdem ritus, servari debere rubricam 10, de Translatione, n. 6, nempe si duo vel plura festa novem lectionum, simul eodem die veniant, fiat officium de maiori, id est de duplici, et semiduplicia transferantur. At si omnia fuerint duplicia, vel semiduplicia, fiat de digniori, seu solemniori; et quae minoris solemnitatis sunt, transferantur. Si forte per omnia in paritate aequali inveniantur, habeat locum officium particulare, et Romanum transferatur, prout decisis fuit 22 Ianuarii 1689. Vide n. 614. Quae vero sint festa inter se digniora. Vide n. 514.

647. An Officium Translationis patroni, de quo fit, ut de Apostolo, et de quo fit duplex per annum, praeferi debeat alteri duplici per annum, et habere Vesperas integras in concursu? Responsum fuit, exprimi casum, et doceri de indulto recitandi Officium Translationis patroni. S. R. C. 10 Ian. 1693, in una Galliarum. Vide n. ant. Exprimi casum: quia non est sufficienter expressus. Festa tamen secundaria patronorum, si celebrentur cum solemnitate, habent in se naturam duplicis maioris; secus vero, minoris. Vide n. 1103.

648. Cum praeter propriae ecclesiae Dedicationem, fieri debeat Officium Dedicationis Ecclesiae cathedralis in urbe cum octava, extra urbem sine octava; quaesitum fuit, utrum extra urbem in Ecclesia, quae propriam non habet Dedicationem, fieri debeat octava Dedicationis ecclesiae cathedralis: et responsum fuit negative, et regulares degentes in civitate debere recitare officium Dedicationis cathedralis sub ritu duplici tantum sine octava ex decreto edito die 1 Aprilis 1662, extra civitatem non tenentur neque ad recitationem Officii in die festo, ut alias pluries S. R. C. 10 Ian. 1693, in una Galliarum: In Urbe et suburbanis. Vide n. 1131. Extra Urbem; nempe in dioecesi, celebratur festum Dedicationis, vel sub ritu primae classis sine octava, vel sub ritu duplici minori apud saeculares, ut in n. 729: Regulares degentes in civitate; sub ritu duplici tantum, intelligitur secundae classis, et sine octava, quo nomine includuntur etiam moniales. Vide n. 419.

649. Quaesitum fuit, si uno die occurrant plures martyres, quorum Officium unum sit semiduplex, et aliud simplex; utrum in Vesperis pro commemoratione simplicis dicenda sit antiphona *Gaudent in caelis*, de secundis Vesperis, ut exemplum est 16 Sept., et utrum detur ibi regula, vel exceptio regulae rubricae de Commemoratione n. 8. Et responsum fuit, servandam esse rubricam 11, de Commemoratione n. 8, nisi aliter assignetur in propriis locis, ut ibi docet eadem rubrica, S. R. C. 10 Ian. 1693, in una Galliarum. Servandam esse rubricam 9, quae est: *Commemorationes variantur, ita ut in Vesperis sumantur ex Laudibus, et in Laudibus ex primis Vesperis eiusdem communis, nisi aliter assignetur*. Rub. Breviar. 9 de Commemor. Vide n. 1008.

650. Utrum in Officio simplici martyris, qui sanguinem non fudit, semper pro secundo responsorio, dicendum sit: *Domine, praevenisti*, quaecunque occurrat feria, vel tantum dum occurrat feria 6. Et responsum fuit, dicendum esse responsorium *Domine, praevenisti*, in quocunque Officio martyrum, qui perierunt non effuso sanguine, S. R. C. 10 Ianuarii 1693, in una Galliarum.

651. Utrum Antiphona B. V. M. Ave, Regina, etc., semper dici debeat die 2 Februarii, etiamsi festum Pu-

rificationis transferatur, vel habeat octavam? et ad utrumque responsum fuit affirmative, iuxta Decretum Sacrae Congr. emanatum 11 Ian. 1681, S. R. C. 10 Ian. 1693, in una Galliarum. Vide n. 521.

652. Die octava sancti proprii cadente in festum Conceptionis B. M. V. et Dominica secunda Adventus die 7 Decembris utrum in primis Vesperis B. M. primo loco fieri debeat commemoratio de Dominica Adventus, et postea de die octava sancti proprii; et responsum fuit: concurrente Dominica secunda Adventus die 7 Decembris cum festo Conceptionis B. M. V. et die octava sancti proprii, commemorationem fieri, primum de hac, deinde de Dominica, iuxta dispositionem tabellae secundae de concurrentia Dominicae maioris, sive primae vel secundae classis cum die octava, ut ibi regula tertia, quemadmodum praecise docet rubrica Breviarii Romani de Commemoratione n. 11. S. R. C. Ian. 1693, in una Galliarum. Quemadmodum praecise docet Rubrica, etc., scilicet: *De duplici fiat ante Dominicam, de Dominica ante festum semiduplex*, etc. Rubr. Brev. cit.

653. Quando dies octava sancti proprii cadit in festum Praesentationis B. M. utrum transferendum sit Officium B. M. vel solum fieri debeat commemoratio diei octavae sancti proprii, ut in simili casu refert Gavantus fieri Regii de sancto Prospero, cuius dies octava est festum Visitationis B. M. V.; et responsum fuit, transferendum esse festum Praesentationis iuxta rubricam 10, de Translatione festorum, n. 2, et in tabella de occurrentia, prout monet Gavantus, sect. 3, cap. 12, num. 20, ibi enim aliter decrevit et specialiter indulsit Sacra Congr. ubi in gratiam festi Visitationis B. M. V. quod ibidem colitur de praecepto; unde cum privilegium sit locale, non potest extendi de loco ad locum ex decreto Sacrae Congr. in principio Missalis Romani impresso. S. R. C. 10 Ianuarii 1693, in una Galliarum. Iuxta rubricam 10 de Translatione..... prout monet Gavantus: festa enim tantum primae, vel secundae classis locum habent a die octava: excepta die octava Nativitatis Domini et Epiphaniae, quae non cedunt neque duplicibus primae classis. Rub. cit. Vide n. 611 et 661.

654. Quaesitum fuit: dum occurrit festum duplex infra octavam Corporis Christi cum simplici, utrum nona lectio de simplici sit legenda; et responsum fuit, legendam esse nonam lectionem de simplici in Officio de sancto duplici infra octavam Corporis Christi, ut in Nuscana, 12 Sept. 1671, S. R. C. 10 Ian. 1693, in una Galliarum. An id faciendum in Officio de octava, consule n. 472, 487 et 824.

655. Petitum fuit: si festum festivetur a populo, de praecepto, vel de devotione populi, ut S. Ludovicus in Gallia, S. Rochus, etc., utrum dici debeat tale Officium duplex maius, et lectiones primi nocturni legi de communi, etiamsi in proprio de Scriptura currenti assignentur; et responsum fuit: Festum S. Ludovici indultum de praecepto in Gallia esse sub ritu duplici minori tantum, editis decretis die 15 Martii 1608 et 28 Novembris 1609, propterea non esse dubitandum, quin recitari debeant lectiones, quae assignantur de Scriptura, approbatis propriis secundi et tertii nocturni sub die 23 Februarii 1619. De Sancto Rocho, licet eius festum servetur ex devotione, attamen non potest de eo recitari Officium, et celebrari Missa, nisi propriis Ecclesiis eidem sancto dicatis, ex concessione Sacrae Congreg. die 4 Iunii 1629, et clarius die 29 Novembris eiusdem anni, et tunc dicendum est Officium sub ritu duplici primae classis, S. R. C. 10 Ian. 1693, in una Galliarum. Vide n. 241.

656. Quaesitum fuit, cum superest una Dominica post Epiphaniam; nec poni potest post Pentecostem, utrum si tota hebdomada ante Septuagesimam praeter feriam secundam, quae simplex habet Officium, impediat Officio novem lectionum, poni possit, et debeat in dicta feria secunda, vel legi debeat homilia in Sabbato ante Septuagesimam, et responsum fuit: satis esse provisum per rubricam Breviarii de Dominicis num. 6,

et per aliam rubricam propriam positam ante Dominicam primam post octavam Epiphaniae; nempe in casu proposito, Officium de Dominica faciendum esse in primo Sabbato post Epiphaniam festo duplici, vel semiduplici non impedito, alioquin, scilicet si praedictum Sabbatum esset impeditum, faciendum in prima die post dictam octavam, quae non reperitur impedita festo duplici; festum vero semiduplex in ea occurrens transferendum in primam diem similiter non impeditam, S. R. C. 10 Ianuarii 1693, in una Galliarum.

657. Usus pileoli parochi rheumate laboranti, et Eucharistiam infirmis deferenti, non intra civitatem et oppidum, spectat privative ad Episcopum concedere, S. R. C. 10 Iunii 1693, in Trevirensi. Vide num. 261 et 664.

658. Occurrente vigilia Sancti Matthiae apostoli feria tertia post Dominicam Quingagesimae omnino observandum est ieiunium, quod non potest anticipari ratione carnis privii, S. R. C. 23 Ian. 1694; in Ariminesi, Innoc. XII confirmante. Non potest anticipari, nisi ex indulto Sedis Apostolicae, ut sponte disposuit Benedictus Papa XIV, die 30 Ianuarii 1751, in Const. quae incipit: *Prodiit iamdudum*.

659. Tertiarii Sancti Francisci degentes in saeculo possunt uti Breviario ordinis Minorum, et illius calendario conformari, S. R. C. 7 Augusti 1694, in una Ord. Min. S. Francisci. Tertiarii S. Francisci: Quid statuatur cum sint choro obligati. Vide n. 11, 1208, seq., et 1276.

660. Octava Omnium Sanctorum, tanquam dignior praefenda est octavae Dedicationis ecclesiae, S. R. C. Martii in Sabinen. Tanquam dignior et universalis. Vide n. 611.

661. Festus dies Sancti Caroli transferendus est iuxta rubricam de Translatione festorum ob occurrentiam cum octava Dedicationis ecclesiae ad diem sequentem, S. R. C. 5 Martii 1695, in Sabinen. Cum octava Dedicationis, octava enim dies licet non privilegiata, cedit tantum duplicibus primae vel secundae classis. Vide n. 611 et 653.

662. In ecclesiis Beatae Mariae sub quocunque titulo dicatis, in feriali Officio debet fieri commemoratio de eadem S. Maria tanquam de titulari, etiamsi eiusdem Officium parvum in choro fuerit recitatum; S. R. C. Aprilis 1695, in Fossanen. Debet fieri commemoratio: qualis vero commemoratio facienda. Vide n. seq. et 29.

663. Pro suffragio Beatae Mariae in ecclesiis eidem dicatis sub quocunque titulo, sive Assumptionis, sive Conceptionis, etc., sufficit consueta antiphona: *Sancta Maria, succurre miseris*, etc. S. R. C. 23 Aprilis 1695, in Fossanen. Vide n. ant.

664. Parochis ministraturis SS. Sacramentum infirmis, non est licitum de die, neque de nocte, uti parvo pileolo in delatione eiusdem per civitatem, sub praetextu alicuius infirmitatis, absque speciali Sanctae Sedis licentia, S. R. C. 13 Augusti 1695, in Ianuen.: Per civitatem; extra vero civitatem et oppidum ex consensu Episcopi. Vide n. 261 et 657.

665. Sacerdos, qui celebrat Missam conventualem in qua chorus tenetur cantare Symbolum, non potest eam proseguere eo tempore, quo a choro cantatur Symbolum, S. R. C. 17 Decembris 1695, in Ianuen., et antea 13 Septembris 1630, in Beneventana. A choro cantatur Symbolum totum, organum enim non erit intermiscendum; Caerem. Episc., lib. 1, cap. 28, n. 10.

666. Cum nonnullorum non rite sensum generalis rubricae Breviarii Romani tit. 10, n. 7, de Translatione festorum percipientium obreperit opinio, quod de festo transferendo, quod potest in sequentem diem immediate transferri, sit recitandum Officium ante alia aequalis ritus prius translata, Sacra Rit. Congr. ad relationem eminentissimi et reverendissimi D. Card. Petrucci supradictam generalem rubricam omnino servandam, et quocunque alio decreto in contrarium non obstante, in casu proposito (servato ordine calendarii) Officium de primo translato prius recitandum esse declaravit. Ita ta-

men, ut per hanc declarationem nihil penitus circa semiduplicita in Dominicis infra octavas occurrentia veniat immutandum, pro quibus praedictam generalem rubricam tit. 10, n. 5, pariter omnino servandam esse censuit, et ita servari mandavit, S. R. C. 22 Dec. 1696, in decreto generali, et 1 Septembris 1703, in Camerin.: Semiduplicita infra octavas occurrentia. Adde etiam ipsamet die festi, vel in alia infra octavam in qua Officium de festo duplici recitatum fuit. Vide n. 509, et alios ibi notatos.

667. Supplicatum fuit: in quam parte altaris a celebrante absque diacono et subdiacono sit cantandum evangelium pro benedictione solenni Palmarum. Et responsum fuit, in cornu Epistolae, S. R. C. 27 Aprilis 1697, in Eugubina.

668. In ecclesiis, in quibus occasione quadraginta Horarum, expositum detinetur augustissimum Sacramentum, congruentius abstinendum est a celebratione Missarum Defunctorum, etiamsi ex praescripto testatorum essent celebrandae, S. R. C. 27 Aprilis 1697, in Eugubina. Occasione quadraginta Horarum; vel alia causa publica, et quid de aliis expositionibus consule n. 1223 seqq.: Ex praescripto festorum. Privilegium altaris per Missas currentes, vel votivas de SS. Sacramento, adimpleretur ex constit. Clementis XII, exhibita pro quadraginta Horis, quae incipit: *Essendo state fatte*, § 17, lata die 1 Sept. 1736.

669. In Vigilia Epiphaniae dici non possunt Missae privatae de *Requiem*. S. R. C. 27 Aprilis 1697, in Panormitana. Vide n. 851 et 933.

670. Officium semel in hebdomada concessum recitari potest die Sabbati, si tota hebdomada sit impedita, et in tali casu omittendum Officium Beatae Mariae in Sabbato, S. R. C. 27 Aprilis 1697, in Panormitana. Vide n. 718 seqq.

671. Prima die mensis non impedita festo duplici, vel semiduplici, et in qua occurrit recitari Officium Defunctorum, potest recitari supradictum Officium semel in hebdomada concessum, transferendo, vel etiam aliquando omittendo Officium Defunctorum, S. R. C. 27 Aprilis 1697, in Panormitana.

672. In ecclesiis tam parochialibus, quam non parochialibus, ubi adest numerus cantorum, non potest celebrari in Sabbato Sancto unica Missa privata, loco sollemnis, ut in eisdem ecclesiis fiat benedictio tam luminis et cerei, quam aquae, attentis maxime decretis 11 Febr. et 11 Martii 1690, prohibentibus celebrationem Missarum privatarum, et unicam tantum Missam conventualem una cum Officio Sabbati Sancti celebrari praecipientibus, S. R. C. 13 Iunii 1697, in Ianuen.: Attentis maxime decretis, sub n. 604. Missa privata: sollemnis vero etiam non cantata, conceditur a Benedicto XIII, qui Caere moniale parvum pro ecclesiis minoribus promulgavit anno 1725. Vide num. seq. et 1309. Quid agendum, si eo die festum SS. Annuntiationis occurrerit, vide n. 620.

673. Benedictio aquae in Sabbato Sancto etiam sine effusione olei sancti, fieri non potest in ecclesiis non habentibus fontem baptismalem, quamvis usus sit in huiusmodi ecclesiis talem benedictionem fieri, S. R. C. 15 Iulii 1697, in Ianuen.: Benedictio aquae in Sabbato Sancto: neque extra Sabb. Paschae et Pentecostes, quando aqua consecrata non habetur, n. 1306 seq. Sine effusione olei, ut est apud illos, qui ante fontis benedictionem olea sacra recipere non potuerunt. Vide n. 1308.

674. Ad removenda aliqua dubia quaesitum fuit, sub quo ritu in Hispaniae regnis (excepta civitate Gerundae) sit celebrandum Officium S. Narcisi, et sub quo ritu censeri debeat indultum Officium per extensionem in caeteris casibus, quando a Sacra Congregatione non exprimitur; et examinatis decretis, responsum fuit: Officium S. Narcisi recitandum esse in civitate, et dioecesi Gerundae die 29 Octobris cum Missa sub ritu duplici primae classis cum octava; die vero 18 Martii de eo fiat commemoratio tantum, sicut quadragesimali tempore fit de simplicibus. In caeteris regnis autem

Hispaniarum recitandum esse sub ritu duplici minori dicta die 29 Octobris S. R. C. 3 Augusti 1697, in Hispalen.

675. In ecclesiis permittuntur altaria tantum antiqua sanctis Veteris Testamenti prophetis dicata, S. R. C. 3 Augusti 1697, in Imolen.

676. Non est tolerandus usus, qui ab aliquibus servatur feria 6 in Parasceve, incensandi iterum SS. Sacramentum post incensationem oblato, omittendo consuetam crucis incensationem, cum sit contra rubricam illius diei, S. R. C. 3 Augusti 1697, in Panormitana. Vide n. 706. Rubricam illius diei, praecipientem: Episcopus incensat oblata, et inde crucem, et altare more solito. Caerem. Episc., lib. 2, cap. 25, n. 33. Vide n. 706.

677. In depositione defunctorum in verbis illis: *Non intres in iudicium cum servo tuo, Domine, quia nullus apud te iustificabitur homo*, quando est mulier, aut plures sunt defuncti, non possunt verba *servo tuo* immutari in *serva tua*, vel *servis tuis*, absque sacrae rubricae laesione, et servandum est Ritale; S. R. C. 31 Augusti 1697, in una Puteoli dioecesis Fanensis, et 21 Ian. 1741, in Calaguritana.

678. Primae lectioni secundi nocturni in festo S. Thomae de Villanova post verba: *Exacta pueritia, Compluto, qui missus fuerat*, statim addantur sequentia, ut *alumnus in collegio maiori Sancti Idelfonsi*. Et post verba, *eodemque statim reversus est*, addantur, *sacrae theologiae cursu confecto, adeo doctrina excelluit, ut in eadem universitate cathedram ascendere iussus philosophicas theologicasque quaestiones mirabiliter explanaverit*, S. R. C. 31 Augusti 1697, in decreto Urbis et Orbis.

679. Ante versiculum, qui dicitur Communio, cooperiendus est calix velo in anteriori parte, prout ante Confessionem, S. R. C. 1 Martii 1698, in Pragen.

680. Cum Officia non sint eiusdem ritus, Episcopus in dioecesi non potest minus digno fixam diem assignare, S. R. C. 15 Martii 1698, in Herbiolen. Vide tamen recens decretum sub n. 1091, 1178, 1186 et 1196.

681. In expositione SS. Sacramenti, quae fit ad instar proscenii, quantitas luminum pietati facientis expositionem remittitur, et in altari super candelabris ad minus sex candelae accendi debent, S. R. C. 17 Martii 1698, in Narnien.: Quantitas luminum: videlicet viginti quatuor ad minus candelae praeter duo luminaria maiora saltem in expositione quadraginta Horarum; Clem. XI, const. *Essendo state fatte*. Conf. Bened. XIII et Clement. XII, § 4, 1 Sept. 1736, Const. edita.

682. Festa ad libitum, quae semper cadunt infra octavas sanctorum, celebrari non possunt, attento decreto sanctae memoriae Innocentii XI, 24 Ian. 1682 emanato, prohibente talia festa ad libitum celebrari infra octavas, S. R. C. 15 Martii 1697, in Herbiolen.: Quae semper cadunt. Non immutata lege sanctorum ad libitum. Nunc datur exceptio. Vide n. 1183.

683. Si aliquod festum sive duplex, sive semiduplex pro universali ecclesia noviter a Sede Apostolica institutum, vel instituendum occurrat singulis annis eodem die cum festo dioecetano eiusdem ritus debet fieri Officium de festo instituto pro Ecclesia universali, S. R. C. 15 Martii 1698, in Herbiolen.: Officium de festo instituto pro Ecclesia universali; modo addas, si maior dignitas, vel sollemnitas apparatus in Officio universalis exigatur; alioquin de illo dioecetano ut peragatur, docet aliud decretum Urbis et Orbis emanatum. Vide num. 777.

684. In sanctorum patronorum electione fieri non debent promissiones servandi diem festum patroni electi tanquam de praecepto, etiamsi ab Ecclesia universali sub tali ritu non colatur; nam has promissiones, et vota non admittit, nec approbat, sed relicit, et tantum ex devotione servari posse concedit, S. R. C. 15 Martii 1698, in Theatina et Pinnen., pro clero et populo nonnullorum oppidorum, in sanctorum patronorum electione, minus principalium, nam primus loci patronus habet etiam festivum diem de praecepto, ex constitut.

Urbani VIII, quae incipit: *Universa*. Vide num. 243 et 1231.

685. Consuetudo triginta annorum non habet vim ad hoc, ut continuari possit recitatio Officii de aliquo sancto in ecclesia, in qua asservatur eius corpus, nisi doceatur, an sit descriptus in Martyrologio, et de eius identitate constet, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Collen.: Consuetudo triginta annorum; neque antiqua et immemorabilis, Vide n. 1218: In Martyrologio Romano; vel a Sede Apostolica concessio, Vide n. 630.

686. Si in feria 3 Rogationum occurrat festum simplex, in cathedralibus et collegiatis non sunt cantandae duae Missae, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Collen.

687. In absolutionibus in die Commemorationis omnium fidelium defunctorum non est dicenda tota conclusio in oratione, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Collen.: In absolutionibus; secus vero in Officio, Rub. Brev. de Officio def. Vide n. 594.

688. In expositione et depositione SS. Sacramenti etiam causa devotionis non est addendum *Alleluia* ad versiculum *Panem de coelo*, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Collen.: Non est addendum alleluia; intellige extra tempus paschale, vel octavam Corporis Christi, Clem. XI Const. *Essendo state fatte*, approb. Innocent. XIII, Bened. XIII et Clem. XII, die 1 Sept. 1736, edita n. 21, tunc enim addendum est alleluia.

689. Parochus duarum ecclesiarum unitarum debet de ambarum patrono et titulari recitare Officium iuxta rubricas, maxime si ecclesiae sint peraeque unitae, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Collen.: Iuxta rubricas; videlicet primae classis cum octava, Rub. Brev. 8.

690. In anniversario occurrenti in festo duplici secundae classis non potest cantari Missa de *Requiem*, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Collen.: In anniversario; quando vero concedatur, Vide n. seqq. et 19 seq.

691. In duplicibus primae classis etiam praesente corpore non potest cantari Missa Defunctorum, et multo minus dicenda est una Missa privata deficientibus clericis in choro, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Collen.: In duplicibus primae classis, intellige festivis, et quae sint, Vide n. 75.

692. Infra octavas privilegiatas non potest cantari Missa Defunctorum in anniversario, et Officio solemnii, S. R. C. 5 Iulii 1698, in una Collen. et 2 Sept. 1741, in Aque.: Infra octavas privilegiatas; scilicet Paschae, Natalis, Pentecostes, Epiphaniae, et Corporis Christi, Rub. Brev. de Octav. Vide n. ant. et seqq. ac 75.

693. In die Anniversarii et Depositionis, non potest cantari Defunctorum Missa loco Conventualis, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Collen.: In die Anniversarii et Depositionis. Potest tamen prima die mensis cantari Missa principalis generaliter Defunctorum (extra Adventum, Quadragesimam et Tempus paschale) si eo die non fuerit festum simplex, vel feria, quae propriam habeat Missam, aut reassumenda sit Missa Dominicae praecedentis, quae fuit impedita, et infra hebdomadam non occurrat alius dies, in quo reassumi possit; quo in casu in ecclesiis cathedralibus, et collegiatis cantantur duae Missae, una pro defunctis, alia de simplici, vel feria; et in Ecclesiis non cathedralibus, nec collegiatis, una de die cum commemoratione generali defunctorum, Rub. Miss. tit. 5, n. 1.

694. Quando in mense Novembris sunt eadem die ponenda plura initia prophetarum, dicenda est tantum unica lectio, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Collen.: Dicenda est tantum unica lectio; pro praecepto adimplendo, poterunt etiam recitari tres lectiones simul ad modum unius, Rub. Brev. 26 de Lectionibus, n. 3 et 6. Vide num. seqq.

695. Non possunt poni plura tribus initiis prophetarum unica die, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Collen.

696. Ubi sunt plura Officia habentia primas lectiones proprias, possunt omitti aliqua ex dictis initiis prophetarum, occurrente legitima causa, S. R. C. 5 Iul. 1698, in Collen.

697. In Dominicis Adventus et Quadragesimae, in

quibus fit de duplici primae classis non sunt cantandae duae Missae, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Collen. In Dominicis Adventus et Quadragesimae; intellige secunda, tertia, vel quarta, in quibus Officium et Missa festo duplici primae classis non denegantur; secus vero de primis Dominicis, quibus nec Missa sollemnis de duplici primae classis occurrente conceditur, Rub. Miss. tit. 6, num. 1.

698. Si Anniversarium anticipetur, aut postponatur per aliquot dies, potest dici Missa, ut in anniversario, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Collen.: Potest dici Missa ut in Anniversario; vel quotidiana; Oratio vero, *Deus indulgentiarum*, etc., non erit varianda, Vide num. 19 et 1280.

699. Officium Defunctorum pro secunda die Novembris potest recitari etiam praesente Episcopo ante Completorium diei festi Omnium Sanctorum, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Collen.: Ante Completorium; intellige ante horam Completorii in choro dicendam solemniter. Caeremoniale enim ait: *Interim Episcopus post Vesperas Omnium Sanctorum, et canonici paramenta depouunt, mansionarii, seu cappellani, vel seminaristae in secretario recitabunt Completorium*; Caerem. Episcop., lib. 2, cap. 10, n. 2. An permittatur absente Episcopo, et quomodo, et quid statuatur de privata recitatione, consule n. 21.

700. Quando ab aliqua congregatione dicitur totum Officium Defunctorum, non debet illud dici, ut secunda die Novembris, omittendo psalmos post Vesperas, et Matutinum positos in Officio Defunctorum, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Collen.: Omittendo psalmos; quando vero omittendi sint psalmi praedicti, Vide num. 1021 et 1697.

701. Occurrente festo S. Marci infra octavam Paschae, in Missa Rogationum non est dicendum *Credo*, S. R. C. 5 Iulii 1698, in una Collen.: Infra octavam Paschatis; et in quacunque die etiam Dominica, Vide num. 613.

702. Deficiente subdiacono pro Missa solenni, data necessitate, potest permitti per superiores, ut substituat constitutus in minoribus ordinibus ad cantandam Epistolam, paratus absque manipulo, S. R. C. 5 Iul. 1698, in Collen.

703. Sacerdos Missam celebraturus transiens ante altare, ubi fit populi communio, non debet permanere genuflexus; donec, et quousque terminetur communio, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Collen. Quomodo vero debeat genuflectere, vide n. 278.

704. In ecclesia cathedrali, quae habet privilegium recitandi Officium novem lectionum qualibet hebdomada non impedita, non potest cantari unica Missa feriae cum commemoratione Officii currentis, quando eo die occurrat feria, quae habeat Missam propriam, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Collen.: Unica Missa; sed una de Officio post Tertiam, altera de Feria post Nonam, Rub. Miss. tit. 4, n. 1.

705. Potest permitti, quod hebdomadarius, aut alius canonicus post processionem in festo alicuius sancti, stans ad altare maius benedicat populo, habens tantum superpelliceum et stolam, sicut in aliis processionibus, in quibus circumferuntur aliquae reliquiae cum alba, stola et pluviali, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Collen. Vide num. 777 et 1039.

706. In feria 6 Parasceves thurificanda sunt oblata; sed post thurificationem oblatorum, non est iterum thurificandum Sacramentum, ob cuius tamen praesentiam non est omittenda thurificatio crucis, sed crux, et altare thurificanda sunt eo prorsus modo, quo fit in aliis Missis, non omissis debitis genuflexionibus transeundo ante SS. Sacramentum, S. R. C. 5 Iulii 1698, in Panormitana. Crux et altare thurificanda sunt, eo prorsus modo quo fit in aliis Missis; posito autem incenso sine osculo et benedictione, Caerem. Episc., lib. 2, cap. 25, n. 33. Crucem vero thurificat celebrans triplici ductu. Idem lib. 1, cap. 23, n. 4. Vide n. 676.

707. In ranseundo de una ad alteram partem al-

taris in prima, secunda et tertia Missa Nativitatis Domini, servantur rubricae Missalis, quae nullam praescribunt genuflexionem ante calicem esse faciendam, S. R. C. 2 Augusti 1698, in Veneta. Vide n. 605.

708. In expositione SS. Sacramenti, cantatis, seu recitatis versiculis, *Panem de coelo*, etc., sacerdos insurgens non debet reiterare genuflexionem antequam recitet orationes, S. R. C. 2 Augusti 1698, in una Urbis, et 6 Septembris 1698, in Ravennaten.

709. Si Episcopus suffraganeus accedens ad ecclesiam deferat cappam, tenetur ipse sustentare sibi caudam involutam brachio sinistro, et duo canonici debent ire usque ad ostium ecclesiae; dignior vero illorum porrigere ei tenetur aspersorium, quo suffraganeus se ipsum aspergit, et pariter eum associant ad eundem locum, S. R. C. 6 Septembris 1698, in Veliterna. Se ipsum aspergit; Episcopus vero in propria dioecesi, capitulum, magistratum, et circumstantem populum aspergit, postquam se lustrali aqua muniert; et praesidi vel gubernatori praesenti per contactum aspersorii porrexerit, Caerem. Episc., lib. 3, cap. 3, n. 2 seqq., et 32.

710. Si Episcopus suffraganeus assistens concioni sedeat in presbyterio, concionatoris salutatio ei prius dirigi debet distincta ab illa canonicorum, et magistratus saecularis, S. R. C. 6 Sept. 1698, in Veliterna.

711. Si Episcopus suffraganeus occasione functionum episcopaliū accedat cum cappa, debet se parare in faldistorio, alias in sacrario; non potest tamen sibi deferri facere caudam vestis violaceae una cum elevatione fimbriae anterioris in plano pavimenti Ecclesiae, S. R. C. 6 Septembris 1698, in Veliterna. Vide n. 709.

712. In die Commemorationis omnium fidelium defunctorum in ecclesiis cathedralibus vel collegiatis, ubi quotannis occurrit dies octava Dedicationis ecclesiae, Missae privatae dicendae sunt de *Requiem*, et cantandae sunt duae Missae conventuales, una scilicet de die octavae post Tertiam, et altera de *Requiem* post Nonam iuxta rubricas. Quando vero dies octavae incidit in Dominica, omnes Missae celebrandae de die octavae, et Commemoratio omnium fidelium defunctorum transferatur in diem sequentem, S. R. C. 27 Sept. 1698, in una S. Germani Montis Cassini.

713. Vesperas sanctorum Angelorum Custodum esse dimidiandas cum sequenti duplici minori, S. R. C. 27 Sept. 1698, in una Ord. Cappuc.: Vesperas Angelorum esse dimidiandas. Vide posteriora decreta modo observanda num. 521, 843 et 931.

714. Si incidat in eandem diem duplex Officium novem lectionum ritus aequalis, quorum unum sit Ecclesiae universalis, aliud vero Ordinis Minorum, et ambo transferantur: quodnam ex duobus debeat transferri? Quid vero dicendum si sint ritus inaequalis: ut contingit die 12 Novembris, in qua occurrunt festum S. Martini, quod est semiduplex, et festum S. Didaci duplex secundae classis? Responsum fuit ad primam partem: Officium, quod ab universali Ecclesia celebratur, prius esse persolvendum, Ad secundam: Festa particularia maioris ritus praefenda esse, etiamsi in Calendario pro universali Ecclesia sint descripta, S. R. C. 27 Septembris 1698, in una Ord. Cappuc. Pro prima parte huius decreti vide contrariam modernam legem sub n. 1017, pro secunda vero, omnia decreta habentur conformia. Vide n. 514.

715. Commemoratio de S. Dominico ex concessione Clementis P. X, ab eisdem faciendā, quando fit Officium de S. Francisco, fieri debet tantum in Officio S. Francisci, quod semel in mense ab iisdem recitatur, post alias commemorationes, et quod in Officiis per annum semel in mense recitandis de SS. Bonaventura, Antonio Patavino et Clara, non attendatur ordo dignitatis, S. R. C. 27 Septembris 1698, in una Ord. Cappuc.

716. In consecrandis virginibus servetur Pontificale, et quoad egressum in ecclesiam exteriori arbitrio em. Archiepiscopis, circa modum accessus et recessus standum erit. Moniales vero per eandem portam exterioris ecclesiae accedere debent, ac recedere. S. R. C.

27 Septembris 1698, et antea 5 Iulii eiusdem anni in Bononien.

717. Festum SS. Fabiani et Sebastiani una simul celebratur in illis locis, in quibus S. Sebastiani est patronus minus principalis, S. R. C. 12 Nov. 1698, in Cremen. Alias resolvitur, cum sit patronus principalis. Vide n. 25 et 927.

718. Festa duplicia et semiduplicia translata praefenda sunt Officio S. Benedicti semel in hebdomada concessio sub ritu semiduplici omnibus Congregationibus S. Benedicti, S. R. C. 7 Februarii 1699, in Tarvisina. Hoc decretum est generale. Vide n. seqq. et 456.

719. Officium semel in hebdomada concessum, non potest recitari in Vigiliis ordinariis, et Quatuor Temporibus iuxta alia decreta iam emanata, S. R. C. 7 Februarii 1699, in Tarvisina. Neque tempore Quadragesimae et Adventus, ac feria 2 Rogationum. Vide n. seq. et n. 525.

720. Officium semel in hebdomada concessum recitari valet in Sabbato, quando fieri deberet de Sancta Maria in Sabbato, S. R. C. 7 Febr. 1699, in Tarvisina. Vide n. ant. et 671.

721. Pyxis, in qua proprio velo coopertum defertur SS. Viaticum infirmis, debet etiam cooperiri extremitatibus veli oblongi humeralis, S. R. C. 21 Martii 1699, in Bergomen.

722. Dignitatibus vel canonicis in choro non debetur thurificatio triplici, sed duplici tantum ductu, non obstante quod ibi, amissis distributionibus, persona habens dignitatem vel canonicatum incedat cum habitu protonotarii in choro, S. R. C. Martii 1699, in Caballicen. Insulae: Duplici tantum ductu; S. Rom. E. Cardinali praesente, unico ductu thurificantur. Vide n. 70 et 184.

723. Non licet clericis ministrantibus thuribulum, seu naviculam canonicis celebrantibus coram Episcopo genu illis flectere, sicut fit Episcopo, et diaconus ministrans thus canonico celebranti, ut benedicat, debet dicere: *Benedicite, Pater Reverende*, et non *Pater reverendissime*, S. R. C. 4 Aprilis 1699, in una Burgi Sancti Sepulcri. Genu illis flectere; sed ante canonicos stare debent inclinati, et naviculam diacono tradere semiapertam, Caerem. Episc., lib. 1, cap. 23, n. 1, et lib. 2, cap. 3, n. 10.

724. Infra octavam Sanctissimi Corporis Christi potest recitari Officium de duplici primae et secundae classis etiam translato, non autem in die octava, in qua nec etiam potest recitari de duplici secundae classis occurrente, S. R. C. 30 Maii 1699, in Ulyssiponen. Vide n. 515 et 530.

725. Non possunt canonici in celebratione Missae uti palmatoria, vulgo bugia, S. R. C. 11 Iulii 1699, in Vicent.

726. Lampas ardens omnino retinenda est ante altare Sanctissimi Sacramenti, non vero supra valvas Ecclesiae in choro de diametro opposito ante praedictum altare, S. R. C. 22 Aug. 1699, in una Ord. Cappuc.: Lampas ardens. Ante SS. Sacramentum lampades impari numero ad mysticum sensum ordinantur, et ad minus tres accensae tota die adsint; ad reliqua vero singula altaria singulae possint lampades appendi, quae quidem in praecipuis festis, saltem dum Vesperae et Missa sollemnis decantantur, continue ardeant, Caerem. Episc., lib. 1, cap. 12, n. 17.

727. Dignitates nunquam debent canonicis inservire, S. R. C. 3 Octobris 1699, et 11 Iunii 1701, in Gerunden.: Inservire; licet praebendis inserviendi gaudeant. Vide n. 30 et 941.

728. Conceditur primatus fratribus provinciae S. Didaci novae Hispaniae in Indiis Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci Discalceatorum nuncupatorum contra Fratres Augustinianos in regno Mexicano, non solum in processionibus solitis, et sub propria cruce, sed etiam in concionibus, disputationibus, concurrentia praelatorum, aliisque actibus tam publicis, quam privatis, interveniente, vel non interveniente familia de Observan-

tia: tam in voce, quam in scriptis partibus acerrime informantibus auditis, ita respondit, et amplius dubium proponi vetuit, S. R. C. 13 Martii 1700, annuente Innoc. XII 4 Aprilis eiusdem anni in const. quae incipit: *Emanavit*.

729. Cum festum Dedicationis cathedralis extra civitatem celebraretur sine octava, haec annua celebratio per totam dioecesim celebranda est iuxta solitum, scilicet vel sub ritu duplici primae classis, vel sub duplici minori, S. R. C. 19 Iunii 1700, in Curien. Vide n. 648: Per totam dioecesim, exclusis regularibus et monialibus. Vide n. 1221.

730. Quando duae octavae simul occurrunt, quarum una sit patroni principalis sub duplici primae classis, altera vero B. M. V. sub ritu duplici secundae classis, recitandum est Officium infra octavam de patrono principali cum commemoratione octavae B. M. V., S. R. C. 19 Iunii 1700, in Curien.: Cum commemoratione octavae B. M. V., etiam in die ipsamet octava; neque obstat, si octava esset universalis, et longe maior dignitas reperitur, ut est in S. Maria. Vide n. 1275.

731. Si in Dominica infra octavam Nativitatis Beatissimae Mariae Virginis, in qua celebratur festum SS. Nominis eiusdem B. M. V. sub ritu duplici maiori, occurrat alicubi dies octava, translato festo dicti SS. Nominis, agendum est de die octava in ipsa Dominica, S. R. C. 19 Iunii 1700, in Curien. Agendum est de die octava; intellige de octavis, quae non sunt de B. M. quia in eo casu erit celebrandum festum de SS. Nominis sine commemoratione Nativitatis eiusdem. Vide n. 596 et 603.

732. In festo, et per octavam SS. Angelorum Custodum hymni eiusdem metri terminari non possunt, sicut terminatur eorum hymnus in Laudibus, per stropham:

*Deo Patri sit gloria,
Qui quos redemit Filius,
Et Sanctus unxit Spiritus,
Per angelos custodiat;*

S. R. C. 19 Iunii 1700, in Curien.

733. Occurrente festo duplici minori, seu translato in die Commemorationis omnium defunctorum, officium faciendum est de Sancto, Missae vero celebrandae de *Requiem*, S. R. C. 19 Iunii 1700, in Curien.: Occurrente festo; quod non sit de praecepto audiendi sacrum, et vacandi ab operibus servilibus. Vide n. 44.

734. In festo Translationis patroni principalis cathedralis sub ritu duplici maiori dici non potest Symbolum in Missa, tam in ipsa ecclesia cathedrali, quam etiam per totam dioecesim, S. R. C. 19 Iunii 1700, in Curien.: Dici non potest Symbolum; nisi ratione corporis, vel insignis reliquiae, Rub. 11 Miss. de Symbolo. Vide n. seq.

735. In festis sanctorum Martyrum et Virginum, quae celebrantur sub ritu duplici maiori, non est dicendum Symbolum in Missa, sed servantur rubricae generales Missalis Romani cap. 11, de Symbolo; S. R. C. 19 Iunii 1700, in Curien.: Servantur rubricae generales; in quibus legitur *In festis sanctorum, quibus dedicata est ecclesia, et ubi habetur corpus, vel insignis reliquia*; Rub. cit. Si altare, vel cappella iisdem adesset dicata, tunc Symbolum in Missa solemniter erit decantandum, licet de aliquo sancto sub ritu semiduplici festum celebraretur. Vide n. 412.

736. In ecclesiis parochialibus ruralibus in quibus per annum plerumque unus tantum sacerdos celebrat, et sine cantu, potest dici Missa de *Requiem*, quando anniversaria ex testatorum dispositione, recurrente obitus die, incidunt in festum duplex minus. Non tamen dicendum de diebus, tertio, septimo et tricesimo, sed servetur decretum generale editum 5 Aug. 1662, quod incipit: *Cum Sanctissimus*, S. R. C. 19 Iunii 1700, in Curien.: quod incipit: *Cum Sanctissimus*; in quo declaratur non posse celebrari Missas defunctorum. Vide n. 19 et seq.

737. Ex privata devotione parochianorum petentium saepius per annum anniversaria pro defunctis parentibus, fratribus, amicis, et aliis defunctis, potest in ruralibus ecclesiis cantari Missa sollemnis de *Requiem* in festo duplici minori, altera cantata de festo, ubi adsunt plures, vel saltem duo sacerdotes, dummodo sermo sit de die vere anniversaria a die obitus, S. R. C. 19 Iunii 1700, in Curien. Vide n. ant. et 19.

738. Si feria sexta post Dominicam Passionis, in qua celebratur Officium septem Dolorum B. Mariae sub ritu duplicis maioris, occurrat festum primae vel secundae classis, dictum Officium non est transferendum, sed omittendum. Item Dominica prima Octobris Officium SS. Rosarii, ubi adest altare, et confraternitas eiusdem, Sacr. Rit. Congr. 19 Iunii 1700, in Curien. Vide tamen n. 488, in quo statuitur posse transferri per posteriorem constitutionem Bened. XIII. Cum hodie Officium de Rosario universaliter sit demandatum, ideo non omitti, sed transferri debet. Vide n. 989.

739. Festum semiduplex incidens in Dominica infra octavam non privilegiatam, debet transferri immediate in feriam secundam non impeditam, licet sit reponendum quodcumque Officium etiam ex solemnioribus, S. R. C. 19 Iunii 1700, in Valentina. Incidens in dominica: adde etiam, si occurrat in die festo, vel in duplici infra octavam. Vide n. 646.

740. Quadragesimae, Adventus et Vigiliarum temporibus, necnon in diebus Rogationum, occurrente aliquo festo duplici, vel semiduplici, non licet post Primam celebrare Missam praedictarum feriarum, sed servandae sunt rubricae, S. R. C. 22 Ian. 1701, in una Camald. Montis Coronae: Servandae sunt rubricae; videlicet post Nonam, Rub. Miss. de Feria et Vigilia, n. 1. An valeat contraria consuetudo, consule num. 1142 seq.

741. In die Commemorationis omnium fidelium defunctorum non potest celebrari Missa sollemnis de *Requiem* post Primam, sed servandae sunt rubricae, S. R. C. 22 Ian. 1701, in una Camald. Mont. Coronae: Servandae sunt rubricae; id est post Nonam, Rub. Miss. in prop. de Sanctis die 2 Novembris.

742. Matutinum diei Commemorationis omnium fidelium defunctorum non potest recitari in choro in die Festivitatibus Omnium Sanctorum post Completorium, sed servandae sunt rubricae, S. R. C. 22 Ian. 1701, in una Camald. Mont. Coronae. Intellige absente Episcopo, et ubi consuetudo pro commoditate populi non adest. Vide num. 21. Pro privata vero recitatione vide num. 1202.

743. Benedictio publica sacrorum Cinerum prima die Quadragesimae non potest fieri post Tertiam, sed servandae sunt rubricae, S. R. C. 22 Ian. 1701, in una Camald. Mont. Coronae: Servandae sunt rubricae, scilicet post Nonam, Rub. Miss. in prop. de temp. feriae 4 Cin. An valeat contrarium pro consuetudine, vide num. 142 seq.

744. Absque pluviali non licet non habentibus usum illius in die et infra octavam SS. Corporis Christi peragere processionem cum SS. Sacramento; non posse tamen cogi, ut eius expositio fiat cum pluviali ab ipsis non habentibus usum, statuit Sacr. Rit. Congr. 22 Ianuarii 1701, in una Camald. Montis Coronae: Non habentibus usum; aut etiam per particulares Ordinis constitutiones. Vide n. 1316.

745. In sacrificio Missae non est adhibenda palla a parte superiori drappo serico cooperta, S. R. C. 22 Ianuarii 1701, in una Camald. Montis Coronae.

746. Sacerdotes in sacrificio Missae congruentius utuntur cingulo lineo, quam serico, S. R. C. 22 Ianuarii 1701, in una Camald. Montis Coronae: Cingulo lineo, colore albo, vel saltem paramentorum. Vide num. 838.

747. Ante sacras reliquias expositas ultra lampadem debent continuo super altare ardere saltem duo lumina, alias reliquiae non exponantur, S. R. C. 22 Ian. 1701, in una Camald. Montis Coronae.

748. Ante ostiolum tabernaculi SS. Sacramenti reineri non potest vas florum, vel quid simile, quod praedictum occupet ostiolum cum imagine Domini nostri in eodem insculpta, sed potest collocari in humiliori et decentiori loco, S. R. C. 22 Ian. 1701, in una Camald. Montis Coronae.

749. Regularium superiores et priores locales non veniunt sub nomine ordinariorum, et consequenter non possunt assignare aliquam ex Dominicis Novembris pro recitatione Officii de patrocinio B. M. V. quod multis in locis permittitur celebrandum in aliquo die Dominico praefati mensis a locorum ordinariis eligendo, S. R. C. 22 Ian. 1701, in una Camald. Montis Coronae. Hoc Officium a Bened. XIII fuit assignatum pro statu ecclesiastico Dominicae secundae mensis Novembris.

750. In Missa conventuali dierum solemniū, quae absque cantu et ministris celebratur, non est facienda thurificatio, S. R. C. 22 Ian. 1701, in una Camald. Montis Coronae: Absque cantu et ministris; quid cum cantu et sine ministris? Vide n. 315.

751. Ordini eremitarum Discalceatorum S. Augustini provinciae Franciae permittitur horas canonicas cantu Gregoriano canendi facultas, S. Rit. C. 29 Ianuar. 1701, annuente Clem. XI, const. quae incipit: *Nuper a Congregatione vener. Fratrum*, data Romae die 29 Ian. 1701.

752-753. Sacerdotes etiam regulares diebus, quibus propria Officia recitant sub ritu duplici, celebrantes in alienis ecclesiis, quando peragitur festum cum solemnitate et concursu populi, debent celebrare Missas conformando se ritui et colori earundem ecclesiarum; in aliis vero diebus possunt: sed quando prohibentur Missae votivae, vel defunctorum, debent se uniformare, saltem quoad colorem, S. R. C. 11 Iun. 1701, in una Terti Ordinis S. Francisci. Debent celebrare Missas conformando se ritui, etc. Iterum praesens et sequens dubium, una cum alio tenoris sequentis, propositum fuit in S. C. 29 Ian. 1752: Utrum possit sacerdos, qui habet Officium duplex, celebrare Missam de *Requiem*, ubi non agitur de ritu duplici? Quae dubia iterum confirmavit: et praeterea docuit generaliter teneri sacerdotes, tam saeculares quam regulares, se conformare ritui ecclesiae, in qua celebrant. Unde sequitur posse sine scrupulo Missas omnes privatas et solemnes celebrare, ac etiam defunctorum, ut in casu, ad normam decreti 23 Aug. 1704, sub n. 806, quod pugnare videtur cum alio 7 Maii 1746, sub n. 1229. Instituendo hanc sententiam Sac. Congr. eamque sequendo servatur ex integro illa Missalis rubrica: Quoad fieri potest, Missa cum Officio conveniat, respiciens potius ecclesiam publicam, quam Officium privatum celebrantis, tit. 4 de Missis votivis S. Mariae, et aliis n. 3. Vide n. 1262.

754. Sacerdotes exteri confluentes ad ecclesias etiam regularium, et celebrantes de sanctis etiam Ordinis, quando festum celebratur cum solemnitate et concursu populi, debent in Missis se uniformare cum sacerdotibus illius ecclesiae etiam regularibus quoad *Credo*, et numerum orationum more duplicium; in aliis vero diebus possunt, si volunt, S. R. C. 11 Iun. 1701, in una Terti Ord. S. Franc.: Ecclesiae etiam regularium: comprehenduntur etiam moniales. Vide num. antec. et 758.

755. In ecclesiis regularium diebus Dominicis, quibus tam regulares quam exteri celebrant de Dominica, possunt exteri uti coloribus paramentorum, quibus utuntur regulares ratione alicuius octavae: et regulares celebrantes in alienis ecclesiis uti coloribus iuxta ritum eorumdem, et tam exteri in ecclesiis regularium, quam regulares in alienis, possunt apponere commemorationem octavae, ut supra, occurrentis, servata rubrica de duplici oratione habenda in Dominicis infra octavam, S. R. C. 11 Iun. 1701, in una Terti Ord. S. Francisci. Vide n. ant. et seq. Servata rubrica, quae est: *In Dominicis infra octavas occurrentibus dicuntur duae orationes, una de Dominica, secunda de octava*. Rub. Miss. tit. 8, n. 10.

756. Declaratio S. R. C. quod scilicet regulares non possint recitare Officium de octava patroni principalis sine speciali indulto eiusdem Sac. Rituum Congr. comprehendit etiam moniales, S. R. C. 11 Febr. 1702, in Tarvisina.

757. Moniales Ordinariis subiectae non debent recitare Officium de octava Dedicationis ecclesiae cathedralis, nec possunt ad libitum, et tantum tenentur recitare Officium praedictum sub ritu duplici secundae classis sine octava, S. R. C. 11 Febr. 1702, in Tarvisina: Officium praedictum, etiamsi prima dies, et reliqua octava impedita sit. Vide n. cit.: Moniales in civitate degentes. An vero in diocesi, vide n. 1236.

758. Prohibitio facta a S. R. C. in declaratione, quod sacerdotes saeculares, etiam capellani, qui licet recitaverint Officium semiduplex, vel simplex, vel feriale, non celebrent Missam de *Requiem* in ecclesiis regularium, in quibus recitatum sit Officium duplex de non praecepto, vel de aliquo sancto eorumdem sui Ordinis, intelligi etiam debet pro ecclesiis monialium. S. Rit. C. 11 Febr. 1702, in Tarvisina. Vide n. 468 et 753.

759. Facultas celebrandi cum Missali Romano concessa a S. R. C. pro capellanis monialium intelligi debet pro omnibus et singulis, qui ex debito tenentur celebrare in ecclesiis ipsarum monialium, dummodo celebrent cum Missali Romano, S. R. C. 11 Febr. 1702, in Tarvisina. Vide n. 894.

760. Impedito, aut nolente Episcopo celebrare, et alias functiones explere, spectat non ad vicarium generalem, aut ad canonicum hebdomadariū, sed ad primam dignitatem, eaque impedita, gradatim ad alias, eius vices supplere, S. R. C. 11 Febr. 1702, in Gerunden.: Alias functiones. Vide n. 101. Gradatim ad alias: veras dignitates, non substitutos; puta archipresbyteri. Vide n. 14, 164 et 799.

761. Si Dominica infra octavam Ascensionis occurrat in die 4 Maii, tunc in feria secunda sequenti recitandum est Officium de sancta Monica, quod in dicta Dominica occurrit sub ritu semiduplici, non vero reponendum est festum sanctorum apostolorum Philippi et Iacobi, quod sub ritu duplici secundae classis occurrit die 1 Maii, S. R. C. 16 Sept. 1702, in una Ord. Coelestinorum: Recitandum est Officium de S. Monica. Hoc decretum est generale, et valet pro similibus; modo vero non habet locum pro S. Monica, ad duplicem ritum elevata ex decreto 26 Aug. 1730. Vide num. 509 et 646.

762. In prima et secunda Missa, quae celebratur in die festo Nativitatis D. N. I. C. non debet fieri purificatio calicis, S. R. C. 16 Sept. 1702, in una regni Portugalliae.

763. Canonici ecclesiae cathedralis interessentes concionibus, praesertim quadragesimalibus, debent esse induti habitu canonicali, dum sedent in propriis stallis, S. Rituum C. 31 Mart. 1703, in una Pomponii Stabiae.

764. Sacerdotes non debent deferre manutergium super calicem tam eundo, quam redeundo ab altari, S. R. C. 1 Sept. 1703, in Pisaren.

765. Festum duplex ante octavam non privilegiam occurrens, alio maiori festo duplici impeditum, est transferendum ad diem infra octavam proximo festo duplici vel semiduplici non impeditam, Sacra Rituum Congregat. 22 Septemb. 1703, in Viennen. in Austria.

766. An confraternitates laicorum legitime erectae in ecclesiis parochialibus, habeant dependentiam a parcho in explendis functionibus ecclesiasticis, non parochialibus? Et responsum fuit, *Affirmative*, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis, Clem. XI 12 Ian. 1704, confirmante const. quae incip. *An debitum*. Vide num. seqq.

767. An confraternitates laicorum erectae in capellis vel oratoriis, tum publicis, tum privatis, adnexis parochialibus ecclesiis, ab eis dependentibus, ha-

beant dictam dependentiam a parochia quoad dictas functiones? Et responsum fuit: *Affirmative*, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis, Clemente XI approbante ut supra.

768. An confraternitates erectae in aliis ecclesiis publicis, habeant quoad easdem functiones aliquam dependentiam a parochia, intra cuius parochiae limites sitae sunt ecclesiae? Et responsum fuit, *Negative*, Sacra Rituum Congreg. 10 Decemb. 1703, Urbis et Orbis, ut supra.

769. An confraternitates erectae in oratoriis tam publicis, quam privatis, seiunctis ab ecclesiis parochialibus, quoad dictas functiones ecclesiasticas habeant dictam dependentiam a parochia? Et responsum fuit, *Negative*, Sac. Rit. Congr. 10 Decemb. 1703, Urbis et Orbis.

770. An benedictiones et distributiones candelarum, cinerum et palmarum, sint de iuribus mere parochialibus? Et responsum fuit, *Negative*, Sacra Rituum Congregat. 10 Decemb. 1703, Urbis et Orbis. Vide n. 66 et 772.

771. An benedictiones mulierum post partum, fontis baptismalis, ignis, seminis, ovorum et similium, sint de iuribus mere parochialibus? Et responsum fuit, *Negative*; sed benedictiones mulierum et fontis baptismalis fieri debere a parochis, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis.

772. An functiones omnes hebdomadae sanctae sint de iuribus mere parochialibus? Et responsum fuit, *Negative*, prout iacet, S. R. C. 10 Decemb. 1703, Urbis et Orbis.

773. An celebratio Missae sollemnis feria quinta in Coena Domini, sit de dictis iuribus parochialibus? Et responsum fuit, *Negative*, prout iacet, sed spectare ad parochum, Sac. Rit. Congr. 10 Decemb. 1703, Urbis et Orbis.

774. An prima pulsatio campanarum in Sabbato sancto sit de iuribus parochialibus? Et responsum fuit, *Negative*, prout iacet, sed spectare ad ecclesiam digniorem ad formam const. Leonis X, § 14, S. R. C. 10 Decemb. 1703, Urbis et Orbis. Ad formam const. Leonis X, videlicet: *Tam regulares, quam alii clerici saeculares, etiam super hoc Apostolicae Sedis privilegio muniti, die Sabbati maioris hebdomadae, antequam campana cathedralis vel matricis ecclesiae pulsaverit, campanam in ecclesiis suis pulsare minime possint, et contrafacientes poenam centum ducatorum incurrant*, Const. 22, quae incip. *Dum intra mentis*, § 14, cuius initium: *Et ut debitus*, Romae editae die 16 Decemb. 1516.

775. An celebratio Missarum sollemnium per annum, sive pro vivis, sive pro defunctis, sit de dictis iuribus parochialibus? Et responsum fuit, *Negative*, prout iacet, sed licere confratribus sollemnioribus eiusdem ecclesiae vel oratorii, ut in Brundisina, sub die 1 Iun. 1601, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis.

776. An expositio quadraginta Horarum, et benedictio, quae fit super populum, sit de dictis iuribus parochialibus? Et responsum fuit, *Negative*, S. Rituum C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis.

777. An expositio, quae fit cum reliquiis, vel sacris imaginibus, et benedictio, quae cum eis fit super populum, sit de dictis iuribus parochialibus? Et responsum fuit, *Negative*, et quoad benedictiones cum reliquiis et imaginibus servantur decreta S. R. C. 10 Decemb. 1703, Urbis et Orbis. Vide n. 713.

778. An functiones in praecedentibus octo dubiis, videlicet a dubio quinto ad duodecesimum expressae, peragi possint in oratoriis privatis, contradicente parochia? Et responsum fuit, satis provisum in superioribus, Sac. Rituum Congreg. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis.

779. An in oratoriis privatis confraternitatum per confratres statis horis recitari possint horae canonicae cum cantu vel sine, absque alia licentia parochi? Et responsum fuit, *Affirmative*, nisi aliter Ordinarius statuatur

ex rationabili causa, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis. Vide n. seq.

780. An in oratoriis privatis sit licita celebratio Missae privatae, assentiente Ordinario loci, et contradicente parochia? Et responsum fuit, *Affirmative*, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis. Celebratio Missae, exceptis diebus in bulla Bened. Papae XIV expressis. Vide n. ant. et 619.

781. An capellani confraternitatum possint populo denuntiare festivitates et vigiliis occurrentes in hebdomada absque licentia parochi? Et responsum fuit, *Affirmative*, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis. Vide num. 234.

782. An parochus invitis confratribus docere possit doctrinam Christianam in praedictis ecclesiis, oratoriis publicis vel privatis a parochia divisus et separatis? Et responsum fuit, *Negative*, S. R. C. 10 Decemb. 1703, Urbis et Orbis: Docere doctrinam Christianam; removeri autem exercitium catechismi, et docendi pueros in ecclesiis confraternitatis non posse, statuit Sac. Congreg. Concil. Trident. 29 Aug. 1722, in una civitatis Mantuae. Et an rector confraternitatis teneatur permittere, ut parochus doceat doctrinam Christianam, vel possit hoc impedire? Responsum fuit: *Arbitrio Ordinarii*, S. C. C. Trid. 29 Aug. 1733, in una dioecesis Asoli, ex regestis eiusd. Sac. Congr. sub enuntiato tempore assignatis.

783. An in saepe dictis ecclesiis publicis confraternitatum possint haberi publicae conciones etiam per totum cursum Quadragesimae, vel Adventus cum licentia Ordinarii, et absque licentia parochi? Et responsum fuit, *Affirmative*, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis.

784. An in eisdem ecclesiis possit celebrari Missa sive lecta, sive cantata ante Missam parochialem, sive lectam, sive cantatam? Et responsum fuit, *Negative*, nisi aliter Episcopus disponat, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis. Vide n. 234.

785. An ad parochum spectet Officium funebre super cadaveribus sepeliendis in saepe dictis ecclesiis et oratoriis publicis confraternitatum? Et responsum fuit, *Affirmative*, quando tumulandus est subditus parochia, intra cuius fines est ecclesia vel oratorium, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis.

786. An intra ambitum earumdem ecclesiarum fieri possint processiones iuxta cuiusque confraternitatis institutum, absque interventu vel licentia parochi? Et responsum fuit, *Affirmative*, Sacra Rituum Congregatio 10 Decemb. 1703, Urbis et Orbis. Vide num. seq. et 50.

787. An eadem processiones fieri possint extra ambitum dictarum ecclesiarum absque licentia illorum parochorum, per quorum territorium transeundum est? Et responsum fuit, *Negative*, nisi adsit licentia Episcopi, S. R. C. 10 Decemb. 1703, Urbis et Orbis. Vide num. antec.

788. An in dictis processionibus capellani confraternitatum possint deferre stolam? Et responsum fuit, *Negative*, extra propriam ecclesiam, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis.

789. An Episcopo accedente ad ecclesias publicas confraternitatum, quae non sint Regularium, neque proprium rectorem beneficiatum habent, porrigendum sit aspersorium a parochia, in cuius territorio sint sitae dictae ecclesiae? Et responsum fuit, *Negative*, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis: An porrigendum sit aspersorium a parochia, *Negative*, sed a primo de capitulo cathedralis. Vide n. 71.

790. An earumdem ecclesiarum et confraternitatum rectores et capellanos possit parochus, cessante alio speciali ac legitimo titulo, et e solo iure parochialitatis compellere invitos ad assistendum functionibus ecclesiae parochialis? Et responsum fuit, *Negative*, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis.

791. An in saepe dictis ecclesiis confraternitatum neque parochialibus, neque regularibus retineri possit

SS. Eucharistiae sacramentum sine speciali indulto Sedis Apostolicae? Et responsum fuit, *Negative*, S. Rit. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis.

792. Praesupposita facultate retinendi, an possit intra annum publice exponi sine licentia Ordinarii? Et responsum fuit, *Negative*, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis: Per annum. Excipe octavam Corporis Christi. Vide n. 51.

793. An possit parochus se ingerere in administratione oblationum vel elemosynarum in saepe dictis ecclesiis recollectarum, vel capsulae pro illis recipiendis expositae clavem retinere? Et responsum fuit, *Negative*, Sacra Rituum Congregatio 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis.

794. An in ecclesia parochiali confratres, vel eorum capellani immiscere se valeant, invito parochus, in eiusdem ecclesiae functionibus, sive parochialibus, sive non parochialibus? Et responsum fuit, *Negative*, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis.

795. An confraternitates sive sint erectae in ecclesia parochiali, sive extra illam, possint pro libito, et iuxta uniuscuiusque peculiaria statuta congregationes suas facere, absque interventu vel licentia parochi? Et responsum fuit, *Affirmative*, dummodo non impediunt functiones et divina officia, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis.

796. An possint propria bona administrare, atque de illis disponere absque ulla dependentia a parochus? Et responsum fuit, *Affirmative*, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis.

797. Quando parochus eisdem congregationibus intersit de mandato Ordinarii, et tanquam eius delegatus, an possit suffragium decisivum ferre, et quatenus affirmative? Et responsum fuit *Negative*, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis.

798. An etiam suffragium duplex, die 10 Dec. 1703, prout infra respondit. Et responsum fuit, *Negative*, S. R. C. 10 Dec. 1703, Urbis et Orbis; Clem. IX anuente supra omnia dicta dubia die 13 Ianuar. 1704, const. incip. *Ad debitum*.

799. Prima dignitas praecise tenetur supplere partes Episcopi impediti in celebrandis Missis solemnibus et peragendis aliis solemnibus functionibus ad ipsum Episcopum spectantibus, S. R. C. 29 Ian. 1704, in Cremonen.: Prima dignitas; eaque impedita, aliae successive. Vide n. 760. Idem declaratum fuerat 11 Febr. 1702, ad exclusionem vicarii generalis, et canonici hebdomadarii, ac impedita prima dignitate, pertinere ad secundam.

800. Quando plures adsunt cathedrales unitae, Officium Dedicationis cuiuslibet ecclesiae cathedralis non debet recitari ab universo clero dioecesis unitarum, sed in qualibet respective dioecesi debet recitari de sua propria respective ecclesia cathedrali, Sac. Rit. Congr. 8 Mart. 1704, in Viterbien.

801. An impedito diacono, munus auferendi mitram, et gremiale celebranti in capella pontificia, et alia eiusdem diaconi munera, spectent ad subdiaconum, vel potius ad caeremoniarum magistros, etc., Sacra Congregat. respondit *Dilata*, et ad eminent. ponentem *ad mentem*, et mens fuit, quod eminentiss. ponens curaret, ut magistri caeremoniarum abstineant in futurum ab imponendo et auferendo mitram et gremiale in casu, etc., nisi impeditis diacono et subdiacono, Sacra Rituum Congregat. 26 Apr. 1704, et iterum denegata nova audientia praefectis caeremoniarum, servari hoc decretum statuit eadem Sacra Rit. Congr. 6 Iun. 1704, in Romana. Reperitur in Bullario Romano Clem. XI decreto IV, quod incip. *Romana. Cum inter Subdiaconum*, tom. 8 Bull. Rom. Luxemburgi 1727, pag. 434.

802. In occurrentia festi Calendarii particularis, et festi Calendarii universalis cum paritate ritus, et sine excellentia maioris dignitatis, faciendum est Officium de primo, translato secundo, Sac. Rituum Congregat. 12 Iul. 1704, in una Urbis et Orbis *Dubiorum*: Cum

paritate ritus; quid vero dicendum de Officio, quod celebratur cum magna festivitate, consule n. 514, 614, 970, 1017 et 1045.

803. Cruces altarium seu processionum non sunt benedicendae de praecepto, potest tamen simplex sacerdos eas benedicere privatim et non solemniter, Sac. R. C. 12 Iul. 1704, in una Urbis, Clem. XI confirm. in suo Bullario, part. 3, decr. 5, et reperitur in Bull. Rom. tom. 7, Luxemburgi 1727, pag. 433. Incip. decretum *Urbis*: Fratre Iosepho.

804. Licet proponere Spinam Domini nostri Iesu Christi ab immemorabili, praesertim in Parasceve, capite scilicet aperto sub baldachino processionaliter propositam, S. R. C. 12 Iul. 1704, in una Urbis et Orbis: Sub baldachino; imo etiam cum velo humerali et incenso. Vide n. 255.

805. In ecclesia, ubi quotidie non cantatur Missa, si occurrat festum Patroni, seu Titularis diebus, quibus non potest de eo fieri Officium, potest nihilominus (diebus non exceptis a R. M. t. 6 de translatione) cantari Missa de Patrono seu Titulari, licet non cantetur altera Missa concordans cum officio, Sacra Rituum Congreg. 23 Aug. 1704, in una Ordinis Eremit. S. Augustini. Diebus non exceptis Rubrica: qui sunt: *Dominica prima Adventus et Quadragesimae, feria 4 Cinerum, Dominica Palmarum cum tota hebdomada maiori, Resurrectionis et Pentecostes cum duobus diebus sequentibus, die Nativit. Domini, Epiphaniae, Ascensionis et Corporis Christi*. Miss. Rubr. de Transl. Fest., tit. 6, num. 1.

806. Religiosi celebrantes ex quacunque causa in aliena ecclesia, ubi non agitur Officium duplex, et fiunt exsequiae pro aliquo defuncto, vel anniversaria, seu simile Officium pro defunctis, etiamsi ipsi religiosi recitaverint Officium sancti duplicis, possunt se conformare cum ecclesia, in qua celebrant, Sacra Rituum Congr. 23 Aug. 1704, in una Erem. Camald. Vide n. 753.

807. Non sunt omittendae in suffragiis communibus commemorationes SS. Salvatoris, nec S. Crucis in eorum ecclesiis titularibus, S. R. C. 23 Aug. 1704, in una Erem. Camald.

808. Quando in Dominicis Septuagesimae, Sexagesimae et Quinquagesimae occurrit festum Purificationis B. Mariae Virg. in ecclesiis eidem sub alio titulo dicatis, scilicet Annuntiationis, etc., Missa solennis post benedictionem candelarum et processionem debet cantari de Dominica, S. R. C. 23 Aug. et 13 Sept. 1704, in Catanen.: De Dominica; ad quam non accenduntur candelae ad Evangelium et elevationem usque ad summationem peractam, ut fit in Missa Purificationis. Caerem. Episc., lib. 2, cap. 16, num. 19. Vide n. 815 et 1032.

809. Parochi, capellani confraternitatum, sacerdotes alique ecclesiastici, qui cotta induti interveniunt processionibus funeralibus, deferant, sicut in aliis processionibus, biretum sacerdotale, non vero pileum, excepto tempore pluviae et noctis, prout disponit Rituale Romanum tit. de Processionibus, et ut saepe resolvit Sacra Rituum Congregat. quae quidem pilei prohibitio non solum est pro ecclesiastico saeculari, sed etiam regulari, licet sint parochi cotta induti. Haec decreta S. R. C. confirmantur a Clem. XI, 9 Dec. 1704, in sua constitut. quae incip. *La santità di Nostro Signore*. Vide num. 8.

810. Si festum S. Marci occurrat in die Paschatis, processio cum litanis transfertur in feriam tertiam sequentem iuxta Rubricam particularem Missalis; et si alicubi fit abstinencia, vel ieiunatur, servanda est consuetudo a Regularibus, S. R. C. 14 Febr. 1705, in una Capuccin. Galliae: Transfertur in feriam tertiam, una cum Missa Rogationum sine *Gloria* et sine *Credo*. Vide n. 701.

811. Digniore clero, a quo celebrans in diebus Purificationis, Cinerum et Palmarum recipit candelam, cineres et palmam, debet accedere ad altare sine stola,

et genuflexus, sicut alii, recipere candelam, cineres et palmam a celebrante, et osculari manum celebrantis porrigentis candelam et palmam, Sacra Rit. Congreg. 14 Febr. 1705, in una Capuccin. Galliae: Dignior e clero; intellige cum non sit cathedralis canonicus aut collegiatae, si pro isto adesset consuetudo. Vide n. 96 et 454.

812. Non est toleranda consuetudo quorundam, qui contra id, quod praescribitur in Missali, exponunt hostiam consecratam reservandam a feria v in Coena Domini usque ad ipsius consumptionem in feria vi in Parasceve, S. R. C. 14 Febr. 1705, in una Capuccin. Galliae: Quod praescribitur in Missali, id est, reponendus est calix in capsula clausa, et clavi tuta. Rub. Miss. de fer. Coenae Domini.

813. Antiphona B. M. V. in fine Officii debet omitti in choro, quando immediate sequitur Missa, quae in ecclesiis non cathedralibus et non collegiatis, sed in minoribus etiam Regularium, licet non cantetur a choro, sed coram clero legatur tantum a celebrante, habenda est tanquam conventualis: et in festis secundae classis debet omitti commemoratio S. Simplicis eadem die occurrentis, ut praescribitur in Rubr. Miss., tit. 6, num. 1, S. Rit. C. 14 Febr. 1705, in una Capuc. Galliae: Ut praescribitur in Rubr. Miss., etc., nempe: *De simplici non fit commemoratio in Missa solemni, sed in Missis tantum privatis, quando de eo in Officio facta fuit commemoratio solummodo ad Laudes.* Rub. Miss., tit. 7, num. 1.

814. An, cum ex decreto Sac. Rituum Congregationis emanato 11 Ianuar. 1681, dicenda sit Antiphona beatissimae Virginis, *Ave Regina coelorum*, cum *ŷ. Dignare me*, etc., in fine Completorii secundae diei Febr. licet transferatur Officium Purificationis, dici debeat in suffragiis (quando fit de Officio semiduplici, etc.). *ŷ. Ora pro nobis, sancta Dei Genitrix*, cum oratione *Concede nos famulos*, etc., et in Missa secunda oratio *A cunctis*, tertia ad libitum? Et Sacra Rit. Congr. affirmative respondit 14 Febr. 1705, in una Ord. Capucc. Galliae. *ŷ. Ora pro nobis*, etc. (cum oratione submissa voce a celebrante dicenda). Caerem. Episcop., lib. 2, cap. 3, num. 15.

815. An in dioecesisibus, in quibus in Dominicis Septuagesimae, Sexagesimae vel Quinquagesimae fit Officium Purificationis B. M. V. illis Dominicis occurrentis, debeant, vel possint PP. Capuccini iis diebus recitare idem Officium cum sola commemoratione, et non lectione Dominicae in gratiam populorum ad suas ecclesias accedentium? Et responsum fuit, *Negative*, S. R. C. 14 Febr. 1705, in una Capucc. Galliae: *Negative*; Affirmative vero, ubi Purificationis festum est titolare primae classis. Rub. Brev. 4, de Dominicis n. 1. Vide n. 521 et 808.

816. An translato Officio Annuntiationis B. Mariae, de quo potest fieri die 5 Apr. omisso Officio ad libitum S. Vincentii Ferrer., hac die occurrentis, satius sit celebrare Officium Annuntiationis vel hac die, vel sequenti, ut non omittatur Officium S. Vincentii? Et si hoc ultimum satius iudicetur, an in dioecesisibus in quibus celebratur die 5 Apr. Officium translatum Annuntiationis B. Mariae cum feriatione diei, in qua transfertur, satius sit PP. Capuccinos illud celebrare hac die, omisso Officio ad libitum S. Vincentii Ferrer. in gratiam populorum, qui ad suas ecclesias accedunt audienturi Missam et Officium de mysterio Annuntiationis; et inde etiam an translato Officio Annuntiationis iuxta Romanas rubricas in 4 diem Aprilis, debeant tamen, vel possint illud differre in sequentem diem 5 April., in dioecesisibus, in quibus tunc transfertur in hanc diem ob festum S. Ambrosii, quod celebratur 4 Apr. propria ipsius obitus die? Et responsum fuit, quod quando transfertur solum Officium, et non solemnitas, tunc potest fieri de Sancto ad libitum occurrente, Sac. Rituum Congr. 14 Febr. 1705, in una Capucc. Galliae. Vide tamen posteriora decreta hodie observanda sub n. 1234.

817. An sub nomine Patroni loci, de quo iuxta bullam Gregor. XIII, regulares tenentur Officium sub ritu duplici primae classis, veniat etiam Patronus parochiae, in qua commemorantur? S. R. C. respondit *Negative*, 14 Febr. 1705, in una Capucc. Galliae: Iuxta bullam, die 30 Decembris 1573, quae incip. *Pastoralis Officii*.

818. Quando dies anniversaria consecrationis Episcopi incidit in Dominicam primae classis, infra hebdomadam maiorem, in die Paschae, Pentecostes, Nativitatis Domini, vel alio solemniori, non potest dici Missa de dicta consecratione; sed in ipsa Missa de die fieri debet collecta pro Episcopo sub conclusione, ut disponit Caerem. Episc. S. R. C. 4 Apr. 1705, in Lycien. Dies anniversaria consecrationis: pariter et dies anniversaria electionis, Caerem. Episc., lib. 2, cap. 35, n. 1. Ut disponit Caerem. Episc., videlicet: *Si dies consecrationis venerit in die aliquo festivo, celebrabitur solemniter de festo cum paramentis festo convenientibus, et cum Commemoratione pro Episcopo. Si vero venerit in die feriato, celebrabitur, prout in Missali, cum paramentis albis, et una tantum Collecta pro Episcopo, videlicet: Deus, omnium fidelium Pastor, etc.* Caerem. Episcop., lib. 2, c. 15, n. 1 seq. Vide n. 866 et 1117.

819. In feria vi post Octavam Ascensionis, si occurrit festum novem lectionum, facienda est in Missa commemoratio illius diei, nisi festum fuerit ex solemnioribus iuxta rubricas, S. R. C. 4 Apr. 1705, in Lycien.: Festum novem lectionum. Intellige etiam semiduplicia translata. Vide n. 634.

820. In Missa votiva SS. Sacramenti tertia oratio dicenda est ea, quae secundo loco erit dicenda ratione temporis occurrentis, non vero ea, quae est assignata secundo loco infra Octavam eiusdem SS. Sacramenti, S. R. C. 4 Aprilis 1705, in Lycien.: Ratione temporis occurrentis; nempe secunda oratio in hac Missa votiva (ita et in aliis) quae regulariter erit de festo semiduplici occurrenti, vel simplici, loquendo de privatis; in solemnibus enim non est facienda commemoratio festi; tertia, quae secundo loco ratione temporis occurrentis dicenda erit, nisi occurrerit simplex. Ordo vero harum orationum erit sequens: Ab Octava Pentecostes usque ad Adventum et a Purificatione (nempe usque ad diem secundam Februarii, licet festum Purificationis ultra hanc diem protrahatur) usque ad Quadragesimam, oratio erit *A cunctis*; ab Octava Epiphaniae usque ad Purificationem, ut supra, *Deus qui salutis*; a feria 4 Cinerum usque ad Dominicam Passionis, de feria currenti; a Dominica Passionis usque ad Dominicam Palmarum, de feria; ab Octava Paschae usque ad Ascensionem, *Concede nos famulos tuos*. Infra aliquas Octavas, et in Vigiliis, in quibus ieiunatur, de S. Maria, sed infra Octavas Beatae Mariae, et in Vigilia, et infra Octavam Omnium Sanctorum oratio dicitur de Spiritu Sancto, *Deus, qui corda fidelium*. Rub. Miss. tit. 9, de Orationibus. Vide n. seq. et 521.

821. Ex parte magistri caeremoniarum ecclesiae cathedralis Lyciensis quaesitum fuit, an, si festum Purificationis B. M. V. est transferendum, vel ratione Octavae diutius perseveret, eo usque perseverare debeat antiphona *Alma Redemptoris Mater*; an vero in hoc casu die 2 Februarii ad Completorium dicenda sit antiphona *Ave, Regina coelorum*? Et responsum fuit: Quod servetur decretum S. C. emanatum sub die 11 Ian. 1681, ita S. R. C. 4 Aprilis 1705, in Lycien. Vide n. 521.

822. An Officium Expectationis partus B. M. V. concessum sit omnibus regnis Hispano monarchae subiectis, an solum aliquibus? Responsum fuit: Indultum Gregorii XIII esse tantum pro sola Hispania, S. R. C. 4 Aprilis 1705, in Lycien. Officium Expectationis: hodie extenditur etiam ad totum dominium reipublicae Venetae, et alibi, ex decreto de die 23 Sept. 1695.

823. Officia sanctorum ad libitum, sive duplicia, sive semiduplicia, occurrentia in die, quo fieri debet Officium de Dominica anticipanda ante Septuagesimam, vel ante Dominicam 24 post Pentecostem, non sunt

recitanda cum commemoratione dictae Dominicae, neque transferenda, sed potius omittenda, S. Rit. Cong. 4 Aprilis 1705, in Lycien. Officium de Dominica anticipanda: scilicet *Quando Septuagesima venerit in prima Dominica post Octavam Epiphaniae, tunc in primo Sabbato post octavam, non impedito festo novem lectionum, alioquin prima die post Octavam, fiat Officium de feria, in qua ponuntur responsoria primi nocturni Dominicae secundae post Epiphaniam, et tres lectiones leguntur de homilia eiusdem Dominicae, cum eius antiphona ad Benedictus, et oratione. Festum vero semiduplex in ea occurrens transfertur in primam diem similiter non impeditam. Rubrica Brev. post Dominicam Epiph. Pro Dominicis vero post Pentecostem, quae ad summum viginti octo, et ad minus viginti tres possunt esse, ut compleatur numerus trigenerius, servandus erit sequens ordo: Si Dominicae post Pentecostem fuerint 25, Dominica 24 post Pentecostem erit quae est 6 post Epiph. Si fuerint 26, Dominica 24 erit quae est 5, et 25, quae est 6. Si fuerint 27, Dominica 24 erit quae est 4, et 25 quae est 5, et 26 erit 6. Si fuerint 28, Dominica 24 erit 3, et 25 erit 4, et 26 erit 5, et 27 erit 6, et ultimo loco semper ponitur quae est in ordine 24, post Pentecostem, etiamsi post Pentecostem aliquando non sint nisi 22 Dominicae. Tunc enim 24 ponitur loco 23, et Officium 23 ponitur in praecedenti Sabbato, quod non sit impeditum festo novem lectionum; alioquin in alia praecedenti die non impedita, in qua fiat Officium de feria cum commemoratione festi duplicis, si occurrat, et in ea leguntur tres lectiones de homilia Dominicae, omissis lectionibus Scripturae illius feriae, et in Laudibus dicatur antiph. ad Benedictus, et oratio de Dominica 23. Quod si tota hebdomada impedita sit festis 9 lectionum, etiam translatis, vel aliqua Octava, tunc in Sabbato legatur nona lectio homiliae Dominicae 23, et de ea fiat commemoratio in Laudibus tantum, cum antiph. et orat. prop., Rubric. Brev. de Dom. n. 4. Cum vero interdum contingat, ut Dominica 3, vel 4, vel 5, vel 6, post Epiphaniam supersit, nec possit poni etiam post 23 a Pentecoste, tunc de ea fit Officium in Sabbato ante Dominicam Septuagesimae. Rubricae Brev. de Dom. n. 5. Vide n. 610.*

824. Infra Octavam SS. Corporis Christi, occurrente festo novem lectionum, non debet omitti nona lectio. S. R. C. 4 Aprilis 1705, in Lycien. Vide n. 471 et 654.

825. In processionibus et funeralibus debetur praecedentia parochis supra mansionarios, etiam ecclesiae cathedralis, incidentes sine canonicis et capitulo: mansionariis autem ecclesiae collegiatae incidentibus absque capitulo non est licitum deferre pelles super brachio in processionibus funeralibus. S. R. C. 12 Sept. 1705, in Aretina.

826. Si accedat ad regularium ecclesias Episcopus titularis suffraganeus ad celebrandum pontificaliter, non debent regulares ei baldachinum erigere, quod nec in ecclesiis suis, nec in exemptis dioecesis, nec extra dioecesim illi competit, quamvis accedat de licentia Ordinarii. S. R. C. 6 Martii 1706, in Hildesimen. Vide num. 32.

827-831. Dignitatibus et canonicis ecclesiae cathedralis convenit distinctio, tam quoad qualitatem paramentorum, quam quoad locum se parandi pro Missis privatis respectu altaris tantum, aliorumque sacerdotum eidem ecclesiae addictorum. S. R. C. 20 Martii 1706, in Recineten. *Praeeminentiarum*. Vide n. 4.

832. Si festum S. Marci evangelistae occurrat in feriam secundam post Dominicam Resurrectionis, et similiter festum SS. Apostolorum Philippi et Iacobi in Dominicam in Albis, ac praeterea iuxta rubricas utrumque sit transferendum, prius transferri et reponi debet Officium S. Marci, Sacr. Rit. Congr. 17 Iulii 1706, in una Urbis et Orbis, Clem. XI, annuente in decreto 8, quod incipit: *Cum anno 1707*. Vide t. 8, edit. Luxemburgi 1727, p. 434. Vide n. 464.

833. Quamvis PP. Cappuccini conventus Leodien.

ex consuetudine plusquam centum annorum soleant facere Officium duplex maius de S. Servatio Episcopo 13 Maii, quia est patronus principalis parochiae, in qua morantur, et est festum devotionis in populo, nihilominus declaratum et decisum fuit non licere praedictis PP. Cappuccinis continuare recitationem dicti Officii, nec in alium diem transferre, quando ab alio maiori festo contigit esse impeditum. S. R. C. 28 Aug. 1706, in una PP. Cappuc. provinciae Leodien.

834. Declaratum fuit, non licere PP. Cappuccinis, nec aliis cuiusvis ordinis regularibus, qui non utuntur Breviario PP. Minorum Observantium, in usum deducere rubricam in dicto Brev. anni 1656, n. 15, his verbis expressam: *Quando autem plura Officia de praecipto eodem die in aliquibus locis ita fixe occurrant, ut translatio alicuius, seu aliquorum sit perpetua, tunc prima dies proxima non impedita assignanda censeatur in perpetuum pro die propria festi translatis respective*. Si quidem concessio facta utentibus Breviario Minorum non extenditur ad non utentes, Sacr. Rit. Congregat. 28 Augusti 1706, in una Cappucc. provinciae Leodien. Non extenditur ad non utentes: hodie haec constitutio est universalis, ita ut, etiam inconsulta Sacra Congr., dies proxime non impedita censeatur propria. Vide num. 1091 et 1196.

835. Occurrente Vigilia Nativitatis S. Ioannis Baptistae in die festo SS. Corporis Christi, anticipato ieiunio Vigiliae praedictae in diem 22 Iunii ad formam constitutionis Urbani VIII emanatae 13 Octobris 1638, an debeat in Officio diei 22 praedictae eiusdem Evangelii nona lectio recitari, et in Officio, et in Missa de eadem fieri commemoratio? Eadem Sacr. Rit. Congr. censuit, nihil de eadem Vigilia in Officio, et Missa peragendum esse. S. R. C. 18 Sept. 1706, approbante Clem. XI, 2 Octobris eiusdem anni. Ad formam constitutionis Urbani VIII: quae incipit: *Cum anno proximo venturo*. Vide n. 279.

836. Infra Octavam Nativitatis Domini prohibentur Missae votivae privatae, et pro defunctis. In Missis vero votivis solemnibus pro re gravi infra eandem Octavam celebrandis, dicenda est Praefatio iuxta rubricam generalem tit. 12, n. 4, Sacr. Rit. Congr. 25 Sept. 1706, et 25 Septembris 1714, approbante Clemente XI, in suo Bull. part. 2, const. 20, et in Bull. Rom. tom. 8, decreto 20, quod incipit: *Cum occasione Missalis, § Item prohibitum est*, edit. Luxemburgi 1727, pag. 437: *Infra octavam Nativitatis; et alias quascunque privilegiatas*. Vide n. 1103. Dicenda est Praefatio iuxta rubricas: videlicet, *Ut dicatur etiam Praefatio propria in Missis votivis, si habeant, alioquin de tempore Nativitatis, ut in hoc casu, vel alia Praefatio, ut in aliis*. Rubr. Miss. gen. tit. 12, n. 4. Vide n. 75.

837. Feria tertia Rogationum non dicitur secunda oratio Dominicae. S. R. C. 25 Sept. 1706, in una Urbis et Orbis. Non dicitur secunda oratio Dominicae, sed *Concede nos*, etc.; tertia *Ecclesiae*, vel pro Papa. Rub. Miss. prop.

838. Occurrente Dedicatione basilicae Sanctissimi Salvatoris, vel SS. Petri et Pauli Apostolorum infra Octavam Dedicationis aliarum ecclesiarum, pro earum Octava debet sumi alia oratio de communi, nempe *Deus, qui invisibiliter*, Sacr. Rit. Congr. 25 Sept. 1706, in una Urbis et Orbis. Deus, qui invisibiliter: quae oratio non tantum in citatis casibus, sed in omnibus similibus, et in die ipsamet Consecrationis dicitur. Rub. Miss. et Brev. de Comm. Ded. Eccl.

839. Ecclesia cathedralis Ferentina cum fuisset pluribus in locis restaurata, et magna in parte renovata, et de illius consecratione signa nullibi apparent, neque aliae probationes existerent, adhuc quia in praeteritum festum Dedicationis fuerat celebratum, censuit Sacr. Rit. Congr. non indigere nova consecratione, et statuit Dedicationis festum posse transferri ab Episcopo ad aliam diem fixam amplius non immutandam. S. R. C. 27 Nov. 1706, in Ferentina. Vide n. 239.

840. Quotiescunque occurrerit apud Franciscanos

dies Octava S. Rosae Viterbiensis in Dominica infra Octavam Nativitatis B. M. V. fiat Officium de dicta die Octavae, protracto ulterius festo Sanctissimi Nominis eiusdem B. M. V., S. R. C. 22 Ianuarii 1707, in una Ord. Min. Observ. Hoc decretum est generale. Vide num. 611.

841. An liceat PP. Cappuccinis civitatis Neocastri retinere, processionaliter publice deferre, et respective publice exponere in propria, et in alienis ecclesiis statum S. Antonii de Padua in habitu cappuccino? Et an eisdem PP. Cappuccinis in publicis functionibus ecclesiasticis tam intra propriam ecclesiam, quam extra, et in processionibus tam publicis, quam privatis, liceat uti vexillis, velis, palleolis, planetis, pluvialibus, vel similibus mobilibus, ubi sint depictae, sculptae et impressae imagines eiusdem S. Antonii cum habitu cappuccino? Et an eisdem PP. Cappuccinis subtus imagines eiusdem S. Antonii, vel S. Francisci de Assisio depictas, sculptas, vel impressas cum eorum habitu et caputio, tam intra ecclesiam et conventum, quam extra, et signanter in parietibus, et frontispicio eorum ecclesiae sint permittendae inscriptiones indicantes illas esse effigies Sancti Antonii de Padua, S. Francisci de Assisio cum veriore forma habitus ipsius S. Francisci, vel potius sint delendae, aut cancellandae, ac in futurum prohibendae in casu? Responsum fuit ad primum et secundum, affirmative. Ad tertium quoad primam partem, negative; et quoad secundam, affirmative: et ita decrevit, et servari mandavit S. R. C. in una Neocastrensi.

842. Super altare, in quo SS. Sacramentum expositum est, crux de more collocari debet cum imagine Crucifixi apposita, S. R. C. 14 Maii 1707, in una Senarum. Crux de more collocari debet: hoc decretum, quod praecipue intelligitur tempore sacrificii, ad eas tantum pertinet ecclesias, in quibus Missae, in altari ubi SS. Sacramentum expositum est, dici consueverunt. Vide tamen sub n. 1105 statuta a Bened. XIV.

843. In secundis Vesperis de SS. Angelis Custodibus fieri debet tantummodo commemoratio, non vero a capitulo, de Translatione S. Clarae apud Franciscanos, S. R. C. 14 Maii 1707, in Bononien. Hoc decretum est universale. Vide n. 931.

844. In ecclesiis dedicatis sub titulo S. Mariae Angelorum, Officium de hocce titulari celebrandum est die Assumptionis B. M. V. cum Octava eiusdem, S. R. C. 14 Maii 1707, in una Parisien.: In die Assumptionis: Fratres Minores S. Francisci, et Cappuccini diem secundam Augusti pro hoc Officio rite habent electam. Vide n. 623 et 1235.

845. Canonicus sacerdos praecedere debet canonico diacono, seu subdiacono anteriorem habentem possessionem, tam in stallis, quam in aliis omnibus functionibus intra et extra ecclesiam: et canonicus diaconus, vel subdiaconus anteriorem habens possessionem, promotus postea ad sacerdotium, praecedere debet canonico sacerdotem ordine sacerdotali anteriorem, S. R. C. 27 Augusti 1707, in Sutrin.: Praecedere debet: Intelligitur, ubi praebendae non sunt distinctae. Vide n. 54.

846. Episcopus palmas benedicens, et Missae assistens, non debet legere epistolam, neque evangelium, *Cum appropinquasset*, vel *Altera autem die*, post Passionem tam ex praxi cappellae Pontificiae, quam ex praescripto Caeremonialis Episcoporum, S. R. Congr. 28 Aprilis 1708, in Bracaren.: Ex praescripto Caeremonialis Episcoporum: videlicet *Cantatis epistola et evangelio, prout in Missali, ab iis ministris, qui in Missa ministraturi sunt: et iis omnibus, quae cantantur, ab Episcopo in sua cathedra sedente, et lectis, etc.*, Caerem. Episc., lib. 2, cap. 21, n. 4.

847. Dum Episcopus distribuit candelas, cineres et palmas, etc., celebrans et ministri debent sedere capitibus coopertis, S. R. C. 28 Aprilis 1708, in Bracaren.: Distribuit candelas, cineres, etc.; haec sessio quoad celebrantem et ministros in feria quarta Cinerum solummodo habet locum, Caerem. Episc., lib. 2, cap. 18.

848. Episcopus assistens Missae in Dominica Palmarum paratus, vel cum cappa, non debet sedere, neque genuflectere, sed stare discoopertus, dum cantatur Passio, et in casu impotentiae debet abstinere ab interventus saltem Missae, S. R. C. 28 Aprilis 1708, in Bracaren.: Dominica Palmarum. Adde, et in aliis feriis Passionem admittentibus, Caerem. Episc., lib. 2, cap. 26, num. 5.

849. Canonici et assistentes Episcopo parati, et illum ad altare comitantes in pontificalibus, ratione paramentorum possunt procedere per ecclesiam coopertis, non vero nudis capitibus, S. R. C. 28 Aprilis 1708, in Bracaren.

850. Non potest Missa votiva de Spiritu Sancto vel alia celebrari etiam ab Episcopo pro eligenda abbatisa in festo duplici, vel Dominica, S. R. C. 28 Apr. 1708, in Bracaren. Vide n. 563.

851. In Vigilia Epiphaniae non licet celebrare Missas privatas pro defunctis. Et quando per annum fit apud privilegiatos Officium de Immaculata Conceptione, vel sub alio titulo, vel de Sancta Maria in Sabbato, vel de SS. Sacramento, si dicatur aliqua Missa votiva, non habens Praefationem propriam, Praefatio debet esse de communi, vel de tempore, si tunc specialis dicatur, non vero ea, quae est conformis Officio: et servetur rubrica generalis tit. 12, S. R. C. 16 Iun. 1708, in Parisien. In Vigilia Epiphaniae: Vide n. 669 et 933. Servetur rubrica generalis tit. 12, id est: *In Missis votivis dicitur etiam Praefatio propria, si propriam habeant: si vero non habuerint, dicitur Praefatio de tempore, vel octava, infra quam contigerit huiusmodi Missas celebrare: alioquin Praefatio communis.* Rubr. Miss. cit. n. 4. Vide n. 591.

852. Episcopus celebrans Missam de Natali Domini in pontificalibus, vel assistens cum pluviali, vel cappa, quae eo die ob maximam solemnitatem nunquam conveniret; ex quo sedens legit evangelium non debet genuflectere ad *Verbum caro factum est*, sed solum quando diaconus illud cantat, S. R. C. 28 Sept. 1708, in Bracaren.

853. In die S. Laurentii titularis alicuius ecclesiae cathedralis, vel matricis nullius dioecesis, non est recitandum Symbolum Apostolorum in aliis ecclesiis eiusdem loci, sed tantum in ecclesia propria, S. R. C. 23 Martii 1709, in Perusin.: In ecclesia propria: seu ubi aliqua reliquia insignis asservatur. Vide n. 583 seq.

854. Celebratio Missae sollemnis in diebus Nativitatis Domini, Paschatis Resurrectionis, Pentecostes, et in die festo SS. Corporis Christi spectat privative ad primam dignitatem, seu primum de capitulo. Eo autem absente, vel impedito, non potest alium in sui locum ad libitum subrogare, sed huiusmodi celebratio fieri debet privative ab alio, qui immediate succedit, non vero ab hebdomadario. S. R. C. 23 Martii 1709, in Compans.: Non potest alium in sui locum ad libitum subrogare: nempe substitutum, licet archipresbyteri. Vide num. 14 et 164.

855. Celebratio Missarum in secundis feriis Paschatis, Resurrectionis et Pentecostes, ac in die festivitatis S. Stephani protomartyris, necnon in die Dominico infra Octavam SS. Corporis Christi spectat ad secundum de capitulo, S. R. C. 23 Martii 1709, in Compans. Vide n. antec. et seq.

856. Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum in processione, quae fit in festo SS. Corporis Christi, deferri debet ab eo, qui Missam celebrat, et idem servandum in processione, quae fit in die Dominico infra eius Octavam, non vero deferendum est a primo de capitulo, qui non celebravit, S. R. C. 23 Martii 1709, in Compans.: Qui non celebravit, an teneatur celebrare. Vide n. 118.

857. In ecclesiis, in quibus celebratur festum S. Bartholomaei apostoli die 25 Augusti cum octava, vel quia est titolare earumdem ecclesiarum, vel ex alia ratione, et sic per necesse festum S. Ludovici sub ritu semiduplici venit celebrandum die 26 dicti mensis Augusti se-

cunda die infra Octavam S. Bartholomaei, quaesitum fuit, quando dies 26 sit dies Dominica, quae non admittit semiduplicia, an in tali casu Officium S. Ludovici sit transferendum ad diem Lunae immediate sequentem, licet impeditam alio Officio semiduplici, nempe die 3 infra Octavam S. Bartholomaei? Et responsum fuit: Servetur rubrica 10, n. 5, de Translatione festorum, S. R. C. 23 Martii 1709, in Perusin.: Servetur rubrica 10, in qua legitur: *Semiduplex occurrens in Dominica infra Octavam transfertur in sequentem diem cum commemoratione Octavae, quae si fuerit alio festo duplici, vel semiduplici impedita, praedictum festum semiduplex veniens in Dominica, transfertur post Octavam: ita ut festum semiduplex infra Octavam non transferatur, nisi in proxime sequentem diem.* Vide n. 509.

858. Occurrente commemoratione sancti simplicis in feria secunda Quadragesimae, quando dictum est nocturnum defunctorum, non debet in Missa quarto loco dici oratio, *Omnipotens sempiterne Deus, qui vivorum*, etc., pro commemoratione defunctorum, sed sufficit tertia oratio, *A cunctis*. Quod si dicatur quarta *Omnipotens*, quinta erit ad libitum, S. R. C. 4 Maii 1709, in Pistorien.: Quinta erit ad libitum: non ex praecepto, sed ex congruentia in Missis vivorum. Vide n. 869, secus autem in Missis defunctorum. Vide num. 1103. Oratio vero ad libitum quanam dicenda. Vide n. 1108.

859. Occurrente commemoratione sancti simplicis in feria secunda post Dominicam Passionis, quando dictum est nocturnum defunctorum, in Missa dicenda est secunda oratio de simplici tantum, S. R. C. 4 Maii 1709, in Pistorien.: In Missa: feriali, et quando Officium erit de feria, secunda oratio dicenda est de simplici; non occurrente vero simplici, Ecclesiae, vel pro Papa, nunquam *Fidelium*, Rub. gen. tit. 5, n. 2. Vide n. 393.

860. Diebus infra Octavam SS. Trinitatis, ubi est titulus ecclesiae, et in festis infra dictam Octavam occurrentibus, non debet ad Primam dici Symbolum S. Athanasii, S. R. C. 8 Iunii 1709, in Bracaren.: Infra Octavam; In die festo, et octavo dicitur ex rubrica Brev. ad Primam, ex resolutione sub n. 992.

861. Diebus sexta et septima infra Octavam SS. Trinitatis, ubi est titularis, faciendum est Officium de die secunda et tertia infra Octavam Corporis Christi commemoratione SS. Trinitatis, S. R. C. 8 Iunii 1709, in Bracaren.

862. Episcopi debent uti vestibus violaceis in die Annuntiationis B. M. V. quando occurrit in Quadragesima: excepta tota hebdomada maiori, et feria 6, non vero eo die, ad quem praedictum festum transfertur in Quadragesima, S. R. C. 8 Iunii 1709, in Bracaren.: Episcopi: intellige saeculares, vel regulares, qui utuntur rochetto, Caeren. Episc., l. 1, c. 3, n. 4.

863. Cingulum tertium indumentum sacerdotale potest esse coloris paramentorum, S. R. C. 8 Iunii 1709, in Bracaren.: Coloris paramentorum: sericum vero, an lineum. Vide n. 745.

864. Instrumentum bugiae, de candela serviens Episcopo, non potest esse materia Ordinis acolythorum loco candelabri, seu ceroferarii, S. R. C. 8 Iunii 1709, in Bracaren.

865. Quatuor dignitates, seu canonici assistentes Episcopo ad absolutionem ad tumultum, debent necessario esse sacerdotes, S. R. C. 8 Iunii 1709, in Bracaren. Vide n. 945.

866. Commemoratio in Missa pro consecratione Episcopi, quando ratione festi occurrentis dicitur Missa de festo habente plures commemorationes, debet uniri cum oratione Missae, et dici sub unica conclusione, iuxta rubricam Pontificalis Romani de Consecratione electi in Episcopum, et Missalis Romani in fine post benedictiones, S. R. C. 8 Iunii 1709, in Bracaren.: Dicitur Missa de festo: ideo propter ordinationes Episcoporum nunquam mutatur Officium diei; dicitur tamen post collectam diei pro Officio consecrationis, collecta pro electo sub una. Per Dominum nostrum, etc., Pont. p. 1 de Consecr. electi in Episcopum. Vide n. 818.

867. Feria 5 in Coena Domini, cum Episcopus exit a sacrorum custodia ad altare, non debent canonici, qui eum parati associant, praecedere presbyteros, diaconos et subdiaconos paratos, qui eum comitantur, sed debent sequi, S. R. C. 8 Iunii 1709, in Bracaren.: Feria 5 in Coena Domini: intellige, dum procedit ad olei sancti consecrationem. Pont. Rom. part. 3 de Officiis in feria 5 Coenae Domini.

868. In ecclesiis, ubi titulus est ecclesiae, vel concursus populi ad celebrandum festum, quod transferri debet, diebus, in quibus iuxta rubricas Missalis de Translatione festorum, possunt cantari duae Missae, una erit de die, alia de festo. Sed in ecclesiis, in quibus non est obligatio cantandi Missam quotidie, cantari potest Missa sollemnis votiva de festo occurrente tantum, S. R. C. 16 Augusti 1709, in Bergomen.: Diebus, in quibus iuxta rubricas Miss. Vide n. 264 et 805.

869. Quando tertia oratio in Missa est ad libitum, et ex iussu Summi Pontificis, vel Episcopi, debet apponi aliqua specialis oratio pro publica indigentia, videlicet contra Turcas, seu ad petendam serenitatem, aut pluviam, etc., haec oratio debet recitari tanquam ex praecepto quarto loco, non omitta tertio loco illa, quae est ad libitum, seu pro devotione sacerdotis eligenda, S. R. C. 17 Augusti 1709, in Bergomen.: Ad libitum: dummodo sit ex Missali deprompta. Vide num. 1108.

870. In die consecrationis vel tituli ecclesiae parochialis, non cathedralis, et per Octavas non potest celebrari Missa Dedicationis seu titularis sub eodem ritu duplici, ac in parochiali etiam in oratoriis eidem ecclesiae parochiali subiectis, in quibus multi sacerdotes celebrant, S. R. C. 17 Augusti 1709, in Bergomen.

871. De titulo et consecratione parochialis ecclesiae, quae non est cathedralis, non debet fieri Officium in die, neque per Octavam a sacerdotibus, qui non sunt de clero parochiali, licet sub eadem parochia degant, S. R. C. 17 Augusti 1709, in Bergomen. Vide n. 238.

872. Sancti martyres in concurrentia Officii duplicis cum sancto confessore, non debent habere integras Vesperas propter maiorem dignitatem et nobilitatem, quam habet martyr prae confessore: neque haec maior dignitas, et nobilitas tribuenda est confessori concurrenti cum virgine; sic in concurrentiis Officiorum aequalis ritus, quae possunt accidere, sanctus confessor non habet integras Vesperas: aliter enim fit in praedictis casibus, quam fiat in concurrentia festorum Domini, B. M. V., angelorum et apostolorum: unde in antedictis primis concurrentiis standum est praescriptioni rubricae Breviarii Romani de Concurrentia Officiorum, n. 2, quae dicit: *Regulariter fit a capitulo de sequenti*; S. R. C. 14 Dec. 1709, in una ord. Cappuc.: Non debent habere integras Vesperas: nisi causa sollemnis apparatus et concursus populi; Rubr. Brev. Rom. 11, n. 2. Vide n. 1180. Standum esse praescriptioni, etc. Vide n. 521.

873. In festo SS. Cornelii et Cypriani die 16 Sept. pro commemoratione SS. Euphemiae et sociarum dicatur in primis Vesperis antiphona *Gaudent in caelis*, etc., et in Laudibus antiphona *Istorum*, etc. Praedictae tamen antiphonae dicendae non sunt, quando Officium SS. Cornelii et Cypriani transfertur, ex quo occurrit in Dominica; tunc enim in primis Vesperis Dominicae dicenda erit antiphona pro dicta commemoratione *Istorum*, etc., et in Laudibus antiphona *Vestri capilli*, etc., S. R. C. 14 Decembris 1709, in Ferrarien.

874. Cum nonnulla Officia propter perpetuam concurrentiam maioris dignitatis, seu sollemnitatis, seu ritus perpetuam habeant translationem, et iuxta rubricas de translatione festorum n. 6, in primam diem non impeditam semper transferenda sint, quaesitum fuit, an illa prima dies censenda sit propria illius translati sedes perpetuo, iuxta Gavantium sect. 3, cap. 10, n. 15, ita ut debeat de eo celebrari semper illa prima die, etiamsi occurrat transferri aliud Officium eiusdem, vel superioris ritus? Responsum fuit negative, et servantur rubricae generales, S. R. C. 14 Decembris 1709, in una ord.

Cappuc.: Rubricae generales: Breviarii tit. 10 de Translatione festorum. Vide n. 1196.

875. In Vigiliis Omnium Sanctorum si occurrat dici Missam de festo semiduplici, post orationem Vigiliae, tertia oratio erit *A cunctis*, non vero de Spiritu Sancto. Et in Officio, non obstante commemoratione Vigiliae, debent in Laudibus fieri Suffragia communia, S. R. C. 21 Iunii 1710, in una Ord. Cappucc.: Tertia oratio *A cunctis*. In Missa vero Vigiliae oratio erit de Spiritu Sancto, Rub. Miss. prop.

876. Quando altare fuit consecratum ad modum altaris fixi cum sacris sigillis, et unctionibus inter stipitem et altare, si motus fuerit lapis superior, qui format mensam altaris, a suo stipite, tunc exsecratur altare. Si vero fuerit consecratum ad modum altaris portatilis, non exsecratur in quavis remotione, sed tantum, quando frangitur sepulcrum Reliquiarum, S. R. C. 21 Iunii 1710, in una Ord. Cappucc.

877. De patrono, seu titulari ecclesiae debet fieri Officium sub ritu duplici primae classis cum octava a clero eidem ascripto, etiamsi ecclesia non fuerit consecrata, sed tantum benedicta, S. R. C. 21 Iunii 1710, in una Cappucc.

878. Quando in Missa solemnī ministratur sacra Eucharistia clericis, vel laicis, reliqui de clero debent stare, S. R. C. 9 Maii 1711, in Catanien.

879. In civitate et dioecesi Pisaurensi die 31 Aug. occurrit festum Dedicationis cathedralis sub ritu duplici primae classis celebrandum, et eadem die ab Ecclesia universali fit Officium S. Raymundi Nonnati. Item in eadem civitate et dioecesi die 24 Septembris occurrit festum S. Terentii martyris patroni principalis civitatis, et dioecesis sub ritu duplici primae classis celebrandum, et eadem die ab universali Ecclesia fit Officium B. M. V. de Mercede sub ritu duplici minori. Supplicatur: Si supradicta festa altioris ritus venerint die Sabbato, an Officium S. Raymundi, et B. V. de Mercede vigore decreti S. R. C. emanati 14 Aug. 1684, et iterum 18 Octobris 1696, in reformatione Calendarii Fratrum Minorum sint celebranda die Dominica sequenti tanquam die propria, vel debeant transferri in feriam proximam non impeditam. A. S. R. C. fuit remissa haec supplicatio ad D. Ioannem Baptistam Gambarucci S. D. N. et Sedis Apostolicae sacrarum caeremoniarum magistrum, nimirum faciendum esse de Officiis, de quibus agitur sub diebus respective assignatis etiam in occurso Dominicae, S. R. C. 2 Iulii 1712, in Pisaurensi. Officium B. M. Virginis de Mercede sub ritu duplici minori: nunc vero maiori, ex concessione Benedicti Papae XIII, 22 Martii 1727. Vide n. 1091, 1162 et 1196.

880. Omnibus fratribus et monialibus Ordinis Minorum S. Francisci indulgetur, atque conceditur, ut in recitatione Officii Desponsationis B. M. Virginis cum S. Iosepho fiat ab ipsis commemoratio eiusdem S. Iosephi tum in utriusque Vesperis, tum in Laudibus; et respective etiam in Missa cum antiphonis, et oratione sub die 19 Martii pro Ecclesia universali approbatis, S. R. C. 1 Iulii 1713, in una Ord. Min. Observ. Commemoratio S. Iosephi; ante omnes alias occurrentes, sive Domini sint, sive Deiparae, Rubr. prop. Brev. Vide n. 978 et 1046.

881. In tertia lectione propria secundi Nocturni pro S. Pio Papa V, post illa verba: *Multis a Deo eius intercessione patris miraculis*, addantur infra scripta, nempe: *Quibus rite probatis a Clemente XI Pontifice Maximo sanctorum numero ascriptus est*, S. R. C. 1 Iulii 1713, in decreto Urbis et Orbis, annuente Clem. XI, die 8 eiusdem mensis et anni in decreto, quod incipit: *Cum Sacra Rituum Congregatio*, tom. 8 Bull. Luxemburgi 1727, pag. 437.

882. Officium S. Iosephi sponsi B. M. V. cum novis antiphonis, versibus, lectionibus primi nocturni, responsoriis et capitulis, approbavit, et ab omnibus Christianis fidelibus tam saecularibus, quam regularibus, qui ad horas canonicas tenentur, die 19 Martii in festo S. Iosephi in posterum recitari, et in Breviario apponi man-

davit S. R. C. 3 Febr. 1714 Urbis et Orbis, annuente Clem. XI, sub die 4 eiusdem mensis et anni in decreto, quod incipit: *Ad conservandam*. Vide tom. 8 Bull. Rom. edit. Luxemburgi 1727, pag. 437.

883. Decretum de die 5 Augusti 1662, ab Alexandro VIII approbatum, de Missis defunctorum non celebrandis in festo duplici, sed dicendis de dicto festo cum applicatione sacrificii, a speciali Brevi, quod incipit: *Credite nobis*, iterum ab eodem fuit confirmatum, ac insuper statutum idem servari deberi quoad Missas in altaribus privilegiatis ex obligatione celebrandas, et indulgentias per eiusmodi privilegia concessas animabus in purgatorio existentibus suffragari, perinde ac si celebratae fuissent Missae defunctorum. Ac denique declaratae, Anniversaria et Missas cantatas de *Requiem* relictas ex dispositione testatorum quotannis in die ipsorum obitus, etiam in duplici maiori contingentia, in praedicto decreto die 5 Augusti 1662 edito, minime comprehendi, prout antea, S. R. C. 15 Sept. 1714 Urbis et Orbis, annuente Clem. XI 29 eiusdem, et antea 22 Novemb. 1664 in Novarien. Vide Bullar. Rom. edit. Luxemburgi 1727, pag. 437, in decreto, quod incipit: *Cum occasione Missalis*, § *Praedictum*. Vide n. seqq., 19 et 75.

884. Clemens IX, S. R. C. decreta de die 5 Augusti 1662 et 22 Nov. 1664, alio brevi, cuius initium: *Cum fel. record.*, confirmavit, et Alexandri VII dispositionem de die 22 Ianuarii 1667, quoad Missas in altari privilegiato ex obligatione celebrandas, et indulgentias per huiusmodi privilegia concessas animabus purgatorii suffragari, perinde ac si celebratae fuissent Missae de *Requiem*, extendit ad altaria non in perpetuum, sed ad septennium, seu aliud brevius, vel longius tempus, ac non in omnibus, sed aliquo, vel aliquibus tantum hebdomadae diebus, nunc et in futurum quandoque privilegiata. Quod quidem confirmatum fuit a S. R. C. 15 Septembris 1714 Urbis et Orbis, annuente Clem. XI, 20 eiusdem in decreto 20, § *Deinde fel. record.*, ut in n. antec. Vide n. ant. et seq. necnon 75.

885. Declarationes Alex. VII, 22 Ianuarii 1667, et Clem. IV, 23 Sept. 1669, circa Missas defunctorum in altari pro animabus purgatorii privilegiato non celebrandas, licet loquatur tantum de festis duplicibus, tamen intelligenda sunt etiam de diebus Dominicis, et infra Octavas Paschatis Resurrectionis, Pentecostes, Corporis Christi, aliisque anni diebus, quibus, licet a festo duplici non impediantur, adhuc tamen Missae defunctorum iuxta ritum Ecclesiae celebrari nequeunt, quatenus nimirum Missae, quas iisdem diebus celebrare licitum est, servata caeteroquin privilegiorum forma, ad altaria privilegiata celebrarentur, S. R. C. 15 Sept. 1714, Urbis et Orbis, annuente Clem. XI, 29 eiusdem, in decreto 20, § *Tandem proposito*, ut in n. 882, et antea 3 Aprilis 1688, Innocentio XI brevi, quod incipit: *Alias postquam*, 4 Maii 1688. Vide n. 75 et 474.

886. Decretum a S. R. C. anno 1680 editum, quo permittitur, posse in ecclesiis recitari Officia, et Missas celebrari de illis sanctis, quorum corpora, vel reliquiae insignes in iisdem asservantur, intelligendum est de sanctis duntaxat in Martyrologio Romano descriptis, et dummodo constet de identitate corporis eorundem, vel insignis reliquiae, secus vero de sanctis in eodem Martyrologio non descriptis, quorum tamen corporibus et reliquiis ab Ordinariis locorum approbatis debita fidelium veneratio exhibenda est, sed absque Officio et Missa, sub poenis de non satisfaciendo praecepto recitandi Officium, aliisque in constitutione S. Pii V contentis, S. R. C. 15 Sept. 1714, annuente Clem. XI, 29 eiusdem, Urbis et Orbis, et antea 11 Augusti 1691; approbante Innocentio XII, 19 Oct. eiusdem in decreto 20, § *Decretum*, Bull. Rom. ut in num. 882. (Duntaxat in Martyrologio Romano descriptis; vel a Sede Apostolica concessis). Vide n. 630.

887. Ad augendam fidelium venerationem erga augustissimum Eucharistiae sacramentum, eiusque cultum in toto terrarum orbe promovendum, prohibuit cele-

brari Missas votivas, vel pro defunctis infra octavam Corporis Christi, S. R. C. 15 Sept. 1714, Urbis et Orbis, annuente Clemente Papa XI, 19 eiusdem, et antea 21 Iunii 1670, Clem. Papa X, eadem die approbante. Vide to. 8 Bullar. Roman. Luxemburgi 1727, pag. 437: Votivas, vel pro defunctis; non comprehenduntur solemnes pro re gravi, vel pro defunctis, corpore praesente. Vide n. 479.

888. Cum festum S. Firminii Episcopi Meldensis, et confessoris a clericis regularibus Societatis Iesu civitatis Ceniponti dioecesis Brixiensis die tertia Novembris sub ritu duplici minori celebraretur; cumque eadem die aliquando occurrat Commemoratio omnium fidelium defunctorum, propterea ex parte clericorum regularium praedictorum S. R. C. humillime supplicatum fuit declarari: An occurrente festo S. Firminii eadem die Commemorationis omnium fidelium defunctorum, possint ipsi, aut etiam debeant transferre festum S. Firminii ad aliam diem non impeditam currentis Octavae; an vero non obstante Officio Commemorationis defunctorum sit faciendum Officium de S. Firminio, ac saltem Missa sollemnis dicti Sancti celebrari possit? Et responsum fuit, transferendum esse Officium S. Firminii, eadem S. Rit. Congr. 1 Iulii 1714, in una Brixien. Vide num. 44. Hoc decretum est particulare; generale etenim habes sub n. 44.

889. Cum S. R. C. ne tam processus causarum beatificationum et canonizationum, quam alii, qui in causis controversis confici possunt, per manus notariorum variorum tribunalium dispersi vagarentur, usque ad annum 1625 eadem S. Congr. censuit, omnes causas penes ipsam controversas, ac imposterum controvertendas, ab eaque cognoscendas; illarumque acta omnino spectare ad notarium ipsius Sacrae Congreg. privative quoad omnes alios notarios quorumcunque tribunalium; et ita observari mandavit, non obstantibus quibuscunque, quae causae, processus, etc., quovis modo in ipsa S. Congregatione privative quoad omnes etiam Sacrae Palatii Apostolici, et A. C. notarios sub poenis arbitrio ipsius Sacrae Congr. infligendis cum ingerere sese audeant et praesument, eadem S. R. C. 6 Iulii 1715, Clem. XI approbante 13 eiusdem mensis et anni in decreto 22, tom. 8 Bullar. Rom., edit. Luxemburgi 1741, pag. 438. Modus agendi causas et processus, necnon taxae notariis statutae, reperiuntur sub n. 501.

890. Si festum SS. Annuntiationis inciderit in feriam 5 maioris hebdomadae, praeceptum audiendi Missam, et abstinendi a servilibus non erit transferendum, sed omnino servandum in praedicta feria 5 prout in Camerinesi, et pro ecclesiis almae Urbis mandatum fuit 20 Martii 1660, adeoque per Ordinarios locorum providendum, ut eo die pro in civitate degentium numero, plures Missae privatae ante celebrationem Missae conventualis, pro praecepti adimplemento celebrandae non desint, sed tamen propterea antiquus mos communionis cleri in Missa sollemni eius diei, quo Ecclesia SS. Eucharistiae sacramenti institutionem, et memoriam recollit, summa religione hactenus observatus, nullo modo omittatur, S. R. C. 12 Septembris 1716, approbante Clem. VI, 27 eiusdem in eius Bullario particulari part. 3, decreto 24, quod incipit: *Cum festum SS. Annuntiationis*. Vide tom. 8 Bull. Rom. ut in num. praecedenti. Officium et Missa SS. Annuntiationis, quando transferri debeat. Vide n. 642.

891. In ecclesia S. Mariae in Porticu, ubi asservatur brachium S. Marcelliani tantum (occurrens die 18 Iunii) faciendum est officium etiam de S. Marco sub ritu duplici minori de Communi plurimorum, S. R. C. 7 Augusti 1717, in una Urbis: Faciendum est Officium etiam de S. Marco, quia non est patronus principalis praefatus D. Marcellianus, quod secus facere suadet decretum sub n. 25.

892. Licet capitulo collegiatae S. Ioannis Baptistae Modoetiae coronam ferream uno ex clavibus Domini Nostri Iesu Christi, ut pie creditur, in laminam, sive circulum compacto exornatam, retinere intra crucem, in

qua fuit reposita cum aliis reliquiis, et publicae venerationi exponere, etiam in altari maiori, et processionaliter deferre, prout olim practicabatur, S. R. C. 7 Augusti 1717, in una Modoetiae, Clem. XI annuente 10 eiusdem mensis et anni in suo brevi, quod incipit: *Cum Modoetiae*, tom. 8 Bull. Rom. ut in num. 888, pag. 440.

893. Ex parte ecclesiae S. Iacobi Incurabilium Urbis quaesitum fuit, an Officium Visitationis B. M. V. die 2 Iulii, in qua festum Dedicationis eiusdem ecclesiae occurrit, celebrari possit die immediate sequenti, etiam si fuerit dies Dominica? Secundo quaesitum fuit ex parte eiusdem ecclesiae, an item die immediate sequenti diei 1 Aug. etiam Dominica, celebrandum sit Officium S. Petri ad Vincula, cum hac ipsa die occurrat Octava S. Iacobi? Et Sacra Congr. rescripsit, faciendum esse de Officiis, de quibus agitur in die immediate sequenti, etiam in occursu Dominicae, propter perpetuum impedimentum in propria die, iuxta alterum decretum Sacrae Congr. 2 Iulii 1712, eadem S. R. C. die 20 Novembris 1717, in una Urbis: Propter impedimentum: Officia enim perpetuo impedita assignanda sunt die prima sequenti non impedita, tanquam die propria, ut in decreto in hac sanctione citato, quod exstat sub n. 879, servando ordinem et ritum a rubrica Breviarii 10 signatum, de qua consule n. 1091, 1162 et 1196.

894. Confessario et cappellanis tantum quarumcunque Monialium servitio addictis, licitum est Missas sanctorum, de quibus ipsae recitant Officium, celebrare, sed cum Missali Romano, et de communi, non vero Missas proprias eorumdem sanctorum variis ordinibus concessas, S. R. C. 20 Novembris 1717, approbante Clem. XI die 1 Decembris in decreto generali contento in eius Bullario particulari part. 3, decreto 28, quod incipit: *Supplicationibus*. Exstat tom. 8 Bullar. Rom., edit. Luxemburgi 1727, pag. 441: Confessario, et cappellanis tantum; aliis quoque sacerdotibus, qui ex debito tenentur celebrare in ecclesiis earum Monialium. Vide n. 759.

895. In vigilia Epiphaniae Missae votivae et Defunctorum celebrari non possunt, S. R. C. 10 Dec. 1718, in Aesina: Missae votivae, et defunctorum privatae. Vide n. 669 et 851.

896. Cum Tertiariae ordinis Cappuccinorum Terrae Fani dioecesis Nonantulae, ob nondum constructam earum ecclesiam, Missam in una ex cappellis parochiae audire soleant, cumque feria 5 maioris hebdomadae in eadem cappella Missa sollemnis celebrari nequeat, propterea pro facultate, ut ultra Missam parochialem in altari maiori decantandam alia privata in memorata cappella, ad spirituales ipsarum consolationem celebrari possit, S. R. C. enixe supplicarunt et eadem Sacra Congr. attentis circumstantiis, oratricibus gratiam petitam concedendam esse censuit, quibuscunque decretis in contrarium non obstantibus, S. R. C. die 11 Martii 1719, in una Nullius Nonantulae. Hoc decretum est particulare et gratuitum. Vide n. 322.

897. In Missa S. Anselmi Archiepiscopi Cantuariensis, et Angliae primatis, quae incipit: *In medio Ecclesiae*, dicitur etiam *Credo*, S. R. C. 3 Februarii 1720, in una Urbis et Orbis ad instantiam serenissimi Iacobi III Magnae Britanniae, etc., regis, approbante Papa Clemente XI die 8 eiusdem mensis et anni decreto 29, quod incipit: *Ad pias preces*, tom. 8 Bull. Rom., edit. Luxemburgi 1727, pag. 441.

898. Cum in universo ordine S. Benedicti officium semiduplex ad libitum S. Canuti martyris die 19 Ianuarii ob occurrence aliterius Officii S. Agathonis Papae, et confessoris recitari minime valeat, ut idem Officium die fixa in Ordine praedicto recitari possit, nempe die 20 Februarii, concedit S. R. C. 15 Martii 1721, in una ordinis S. Benedicti: Recitari possit: non immutata tamen lege sanctorum ad libitum. Vide num. 874 et 1215. Die 20 Februarii; sub qua respective elogium eiusdem sancti in Martyrologio monastico hodie ponitur. Vide n. 994 seq.

899. Abbatissa et monialibus monasterii S. Georgii ordinis S. Benedicti civitatis Patavinae, pro declaratione dubii circa modum celebrandi secundas Vesperas in festo S. Georgii titularis ipsarum ecclesiae, etiam parochialis, concurrentes cum primis Vesperis Dedicationis ecclesiae cathedralis, S. R. C. humillime supplicantibus, sacra eadem Rit. Congregatio secundas Vesperas de S. Georgio ex integro celebrandas esse cum commemoratione Dedicationis ecclesiae cathedralis declaravit, eadem S. R. C. 9 Augusti 1721, in una Monialium S. Benedicti civitatis Patavinae. Hoc decretum asservatur in archivio dictarum Monialium. S. Georgii titularis: festum est primae classis; Rub. Brev. duarum tabellarum, § *Duplicia primae classis*: Dedicationis ecclesiae cathedralis: secundae classis, et sine octava. Vide n. 571.

900. Cum in directorio divini Officii pro civitate et dioecesi Ianuensi impresso, sub praetextu decreti S. R. C. die 18 Octobris 1684, super assignatione diei pro Officiis sanctorum die propria impeditis, prima dies non impedita pro huiusmodi Officiis fixe fuerit assignata, cumque occasione similis impressionis multae exortae fuerint altercationes, propterea Sac. Rit. Congr., instantibus ecclesiasticis civitatis Ianuensis, et praecipue, quia decretum praedictum suppositum est, et nunquam editum fuerit, in casu, de quo agitur, servandas esse rubricas declaravit, atque decrevit, S. R. C. 29 Novembris 1721, in Ianuen. Vide tamen ultimam legem sub n. 1196.

901. Officium proprium SS. Nominis Iesu ab omnibus Christi fidelibus, qui ad Horas canonicas tenentur, sub ritu duplici secundae classis Dominica secunda post Epiphaniam recitari, et Missam respective celebrari debere indulsit S. R. C. 29 Novembris 1721, Innoc. XIII annuente 20 Decembris eiusdem anni: Dominica secunda: an teneantur hodie fratres Min. S. Francisci, et quid dictum sit de sequentia in Missa, require n. 914 et 1012.

902. In Missa S. Isidori die 4 Aprilis de communi Doctorum dicitur *Credo*, S. R. C. 25 Aprilis 1712, in decreto Urbis et Orbis ad pias Serenissimi Philippi V regis catholici preces, et Ecclesiae Hispanensis, annuente Innocentio Papa XIII die eodem et anno.

903. Ad preces Archiepiscopi Ianuensis iterum porrectas super assignatione dierum fixorum Officiis plurium sanctorum, quae ob occurrentiam aliorum Officiorum maioris ritus in praedicta civitate, et dioecesi propria die recitari nequeunt, S. R. C. quoad Officia tantum sanctorum Canuti regis et martyris diem 6 Februarii, et S. Wenceslai martyris diem 7 Octobris assignari; quoad reliqua Officia vero rubricas de Translatione festorum servandas esse mandavit, S. R. C. 22 Augusti 1722, in Ianuensi. Hoc decretum in praesenti affirmative se habet in Officiis, quae non sunt ad libitum, pro quibus dies proxime non impedita, propria censetur, negative autem in Officiis sanctorum ad libitum: Pro Officiis plurium sanctorum: de quibus Officiis solummodo potest Ordinarius assignare diem fixum extra octavas sanctorum, et extra Dominicam, cum hoc tamen quod impedita die assignata, eo anno omittenda sint. Vide n. 1091 et 1215.

904-914. Officium SS. Nominis Iesu die 14 Ianuarii nec Monialibus SS. Corporis Christi de Bononia, nec fratribus Minoribus aliarum religionum non licere amplius, sed Dominica secunda post Epiphaniam recitare, omnesque teneri sub poenis de non satisfaciendo Officio divino, aliisque in bulla S. Pii V contentis, novissimo decreto die 29 Novembris 1721, pro universali Ecclesia edito se conformare; S. R. C. 28 Nov. 1722, in una Bononiensi: Fratribus Minoribus: observantes S. Francisci, eorumque ministro generali subiecti hodie possunt die 14 Ianuarii celebrare festum praedictum ex constit. Benedicti Papae XIII, vivae vocis oraculo exhibita; non obstante decreto pro Ecclesia universali, Rubric. partic. Brev. Minor. S. Francisci, n. 1. Vide num. 901.

915. D. Bartolomeo Calimani Piovano della chiesa parrocchiale, collegiata e matrice di S. Maria Zobenigo di Venezia, umilmente rappresenta all' Eminenze Vostre, come è stato concesso dalla Santa Sede alla serenissima repubblica di Venezia l'indulto di celebrare la Messa, e recitare l'Uffizio del Santissimo Redentore ogni anno nella terza Domenica di Luglio: e perchè in detta Domenica è sempre assegnato il giorno della dedizione della sua chiesa, essendo doppio di prima classe, e l'Uffizio suddetto doppio ordinario, supplica, e domanda all' Eminenze Vostre, se deve trasferire il suddetto Offizio del Redentore in altro giorno non impedito? Et S. R. C. censuit, transferendum esse Officium SS. Redemptoris, iuxta rubricas, 27 Febr. 1723, in Venet.: Doppio ordinario: Modo Officium SS. Redemptoris ad duplicem ritum secundae classis cum octava a Papa Clem. XII, fuit elevatum per totum Venetiarum dominium sub die 6 Aprilis 1737. Vide n. 1275: Iuxta rubricas; id est prima die non impedita festo duplici, vel semiduplici; Rubr. Brev. de Transl. Vide n. seq.

916. Sacra Rit. Congregatio, instante eminentissimo et reverendissimo domino Cardinali Barbado Episcopo Patavino, censuit, in fine sextae lectionis pro Officio diei festi SS. Redemptoris, sub die 26 Augusti proxime praeteriti, universo dominio serenissimae reipublicae Venetiarum concesso, addi, et imprimi posse verba infra scripta: *Ut autem accepti beneficii recordatio, et cultus erga Salvatorem nostrum augetur in dies, Officium proprium, et Missam sub titulo SS. Redemptoris, quae Innocentius XIII, Romanus Pontifex omnibus utriusque sexus Christifidelibus Venetiis existentibus, qui ad horas canonicas tenentur, singulis annis, Dominica tertia Iulii recurrente recitanda concessit, Benedictus XIII itidem Romanus Pontifex ad totum statum et dominium Venetum extendit: Si sanctissimo domino nostro visum fuerit; et Sanctitas Sua benigne annuit die 16 eiusdem mensis et anni; S. R. C. 9 Decembris 1724, in Patavina. Hoc decretum servatur in archivio cathedralis Patavinae.*

917. Benedictus XIII 28 Aprilis anni 1726, ritu solemni consecravit sacrosanctam basilicam Lateranensem, eiusque celebratis memoriam decrevit recolendam quolibet anno die 9 Novembris et mandavit, ut idem festum tanquam Dedicationis cathedralis Ecclesiae almae Urbis ab universo ipsius clero saeculari tantum, et eius districtu, iuxta S. Rit. Congr. decreta hac in re pluries edita, sub ritu duplici primae classis cum Octava quotannis celebretur. Ita etiam S. R. C. 14 Septembris 1726, in decreto Urbis et Orbis, annuente eodem Benedicto XIII: Ab universo ipsius clero saeculari tantum: iuxta Sac. Rit. Congr. decreta; id est sub ritu primae classis cum Octava a saecularibus; a Regularibus vero, et Monialibus sub ritu secundae classis sine octava. Vide n. 419.

918. Festum S. Benedicti, quod habet annexum forum incidens in aliquam diem maioris Hebdomadae, transfertur ad feriam tertiam post Dominicam in Albis tanquam diem propriam, translato quocunque alio Officio etiam aequalis ritus in eo occurrente, S. R. C. 6 Septembris 1727, in Fuld. Idem antea statuerat pro Monachis et Monialibus S. Benedicti, Benedictus XIII, 23 Ianuarii 1727.

919. Quando adest consuetudo in aliqua dioecesi celebrandi post festum Patroni principalis ecclesiae immedie annuam dedicationem propriae ecclesiae in proxima Dominica: si tali Dominica inciderit festum primae classis, tunc dicta annua dedicatio debet transferri ulterius in aliam non impeditam, etiamsi non sit eodem mense, S. R. C. 6 Sept. 1721, in una Fulden.: Incideret festum primae classis; ut sunt Nativitas Domini, Epiphania, Pascha Resurrectionis, Ascensio Domini, Pentecostes, festum SS. Apostolorum Petri et Pauli, Assumptio beatae Mariae, et festum Omnium Sanctorum. Item Dominicae maiores, scilicet prima Adventus, prima Quadragesimae, Passionis, Palmarum, Paschae, in Albis, Pentecostes et Trinitatis. Similiter

feriae maiores sequentes, quarta Cinerum, dies omnes Hebdomadae sanctae, Paschatis et Pentecostes, nec non Vigilia eiusdem Pentecostes, et Nativitatis Domini; Rubr. Brev. 5, in Tabellis, et Sac. Rit. Congr. num. 610.

920-921. Canonicus Episcopus titularis in Missis et Vesperis cantatis cum assistentia Episcopi localis tenetur discedere a stallis una cum reliquis canonicis pro faciendis consuetis circulis praescriptis a Caeremoniali Episcoporum, S. Rit. C. 10 Apr. 1728, in Asculan.: Consuetis circulis; faciendis in Missis, quae non sint defunctorum, nec feria VI in Parasceve coram proprio Episcopo Missae assistente, non vero celebrante, et non alio, licet Legato de latere, Metropolitano, vel Suffraganeo, etc., qui tamen circuli, praesente praelato superiore, ob eius reverentiam omittuntur. Igitur circulus primus fit, cum Episcopus stans in sua sede legit *Intratum*, et dicit *Kyrie eleison*, etc., et successive *Gloria in excelsis*, etc., hoc modo semper: canonici opportuno tempore discedentes ab eorum sedibus, procedunt ad medium chori, factis altari et Episcopo reverentiis, et se sistunt in circulum ante Episcopi faciem, quod diversimode fit pro diversitate situationis altaris et sedis episcopalis. Si enim altare adhaereat parieti, et sedes episcopalis sit in latere evangelii, incipient procedere iuniores a sedili diaconorum, ita ut ultimus canonicus consistat ante faciem Episcopi, quos gradatim alii sequuntur perficiendo circulum, et dignior canonicus, sive dignitas modice a suo sedili digressus, stat ad dexteram Episcopi. Si vero altare erit sub tribuna, et sedes episcopalis ex opposito altari, tunc canonici venientes ad circulum procedunt simul ab utraque parte non perficientes circulum, ne terga vertant altari, sed facientes hinc inde semicirculum, et sic stantes dicunt *Kyrie* et *Gloria* cum Episcopo. Quo finito, producente super eos Episcopo signum crucis, quod semper in fine circuli observatur, facta illi et altari reverentia, procedunt ad loca sua. Secundus, dum dicitur *Credo*, in quo simul cum Episcopo genuflectunt ad *Incarnatus*, etc. Et si forte cum redeunt ad loca sua idem articulus cantetur a choro, ubicunque erunt pariter genuflectunt in via. Tertius ante finem Praefationis pro *Sanctus*, etc., non tamen pectus percutientes. Quartus et ultimus ante *Agnus Dei*, et tunc, dum veniunt ad circulum, et dum discedunt ambobus genibus versus altare genuflectunt propter reverentiam SS. Sacramenti, quod est super eo. Canonici a circulis revertentes ad sedes suas, faciunt contrario modo quam faciunt veniendo; quia primo revertuntur seniores, deinde iuniores. Caerem. Episc., l. 1, c. 21, n. 3 seqq. Vide n. 244.

922-925. Decretum iam concessum Patribus Trinitariis die 12 Jul. 1727, celebrandi Dominica secunda Octobris Officium beatae Mariae Virginis sub titulo de Remedio, ad tollendas rixas et contentiones inter hos, et Patres beatae Mariae de Mercede, accedentibus etiam particularibus instantiis Patris generalis ordinis Praedicatorum et Patris generalis Carmelitarum, revocandum esse statuit, S. R. C. 21 Ianuar. 1730, annuente Bened. XIII, die 29 Jul. 1730, const. quae incip. *Emanavit*.

926. Canonici et beneficiati, dum occasione benedictionis augustissimi Sacramenti singulis Dominicis post Completorium cantatur hymnus, *Pange, lingua*, non tenentur descendere a choro, sed flexis genibus canere ante Venerabile, et remanere possunt in eorum stallis choralibus, S. R. C. 26 Aug. 1730, in Avenionen. Adest in ecclesia metropolitana Avenionensi onus ex testamento exponendi SS. Sacramentum omnibus Dominicis, cum hoc, ut canonici et beneficiati descendant a choro, et genuflexi ante Eucharistiam cantent hymnum *Pange, lingua*. Cum vero anno 1603, Egidius Berton testator reliquisset hanc suam voluntatem, chorus positus erat a latere altaris, et non nisi per aliquos gradus descendebatur in planum; nunc autem scilicet an. 1730, in quo huius decreti emanatio orta est, chorus est in eodem plano post altare maius, ideo S. R. C.

optime statuit (licet haeredibus reclamantibus) ut canonici, etc., non descendant, quia revera sunt ante SS. Sacramentum genuflexi.

927. Consuevit clerus ordinis Hierosolymitani hactenus celebrare sub ritu duplici maiori festum S. Sebastiani martyris, Patroni minus principalis praedicti ordinis, et titularis capellae linguae Adverniae, erectae in ecclesia maiori S. Ioannis Baptistae eiusdem ordinis, translato in primam diem non impeditam festo S. Fabiani Papae et martyris sub ritu semiduplici; et quia, ut asseritur, emanatum fuit decretum ab hac Sacra Rituum Congreg. usque de die 22 Novemb. 1608, quo declaratum est, quod festum S. Fabiani non transferatur, sed celebretur una cum S. Sebastiano, ideo humiliter postulat, ut possit solitum servare, non obstante dicto decreto, aliisque rationibus; et resolutum fuit, quod servari debeat decretum emanatum die 22 Novembris 1698. Ita, Sac. Rituum Congr. 16 Sept. 1730, in una Ordinis Hierosolymitani, seu Meliten. Decretum enuntiatum habet sub num. 716, quid statuatur, cum sanctus Sebastianus sit Patronus titularis. Vide n. 25.

928. Consuevit dictus clerus Ordinis Hierosolymitani transferre in solam sequentem diem, dummodo non impeditam, festum S. Laurentii Iustiniani assignatum pro Ecclesia universali die quinta Septembr. sub ritu semiduplici ad libitum, eo quia eo die celebretur Officium de die octava Decollationis S. Io. Baptistae: unde pariter petit, ut possit imposterum solitum servare, quibuscunque non obstantibus; et responsum fuit iuxta mentem, quae est, quod supplicent pro assignatione diei fixae, Sacra Rituum Congregat. 16 Septemb. 1730, in una Ordinis Hierosolymitani seu Meliten. Supplicent pro assignatione diei fixae; hodie vero conceditur Ordinario loci facultas modo exhibitio sub n. 1215.

929. Exponit dictus clerus sacri ordinis, etc., qualiter de anno 1659, fuerit facta quaedam fundatio ab eminent. fel. mem. Magno Magistro D. Martino Redin, pro decantandis in pontificali primis Vesperis et Missa votivis de S. Francisco Xaverio, assignato pro adimplimento suae dispositionis die 10 Decemb. cuiuslibet anni, ne impediretur, ut creditur, festum eiusdem sancti quod magna cum pompa et populi concursu celebratur die 3 eiusdem mensis in ecclesia PP. Societatis Iesu civitatis Valetae, unde ad tenorem dictae piaae dispositionis consuevit dictus clerus usque adhuc post solum pensum Officii currentis, decantare primas Vesperas et Missam, in quibus intervenit Magnus Magister, et venerandum consilium; ideoque interpellat, ut possit solitum servare, quibuscunque non obstantibus, quoad Vesperas. Et S. R. C. ad relationem emin. et rever. D. Card. Zondadari rescribendum censuit negative, et transferatur festum S. Francisci Xaverii in perpetuum ad diem decimam Decembr. Ita praedicta S. R. C. 16 Septembr. 1730, in una Ordinis Hierosolymitani seu Meliten.

930. Submissee instat dictus clerus sacri ordinis Hierosolymitani pro extensione Officii Dedicationis cum octava praenominatae ecclesiae maioris, non solum ad clerum servitio eiusdem ecclesiae addictum; et ad equites, qui tenentur ad Horas canonicas ratione alicuius beneficii, sed etiam ad omnes alios religiosos utriusque sexus supradicti ordinis ubique locorum existentes, etiam extra Melitam, non obstante decreto huius Sac. Rit. Congr. emanato die 12 Jul. 1711, et Sac. Rituum Congr. respondit negative quoad extensionem ubique locorum, die 16 Sept. 1730, in una Ordinis Hierosolymitani seu Meliten. Decretum die 11 Jul. 1711 editum, non inveni in autographis, sed aliud simile in Auximana 16 Maii 1744. Vide n. 1174.

931. Dictus clerus, etc., petit declarari, an festum SS. Angelorum et Archangelorum debeat habere utraque Vesperas integras in concursu alterius duplicis minoris, ad tenorem novi decreti emanati, ut asseritur, die 14 Maii 1707. Et responsum fuit, servandum esse decretum, S. R. C. 16 Sept. 1730, in una ordin. Hie-

rosolym., etc.: Ad tenorem decreti; quod stat pro parte affirmativa. Vide n. 843.

932. Similiter dictus clerus sacri ordinis Hierosol. supplicat declarari, an sub nomine sanctorum ad libitum comprehendantur Officia duplicia et semiduplicia sanctorum, recitari concessa aliquibus regnis, provinciis, civitatibus, et alicui particulari ordini, absque expressa notula *ad libitum*, sed tantum cum sequenti clausula, nimirum, *recitari possint et valeant, vel recitari posse censuit?* Asseritur enim emanatam fuisse quamdam declarationem ab hac S. C. tenoris sequentis, videlicet: *Ex voto Sac. Rit. Congreg.* (ut constat ex responso illustriss. Archiepiscopi Apameni eiusdem Sac. Congr. secret.) *sub nomine sanctorum ad libitum non comprehenduntur Officia duplicia sanctorum aliquibus regnis et provinciis recitari concessa; ideoque occurrentia in Dominicis non debent omitti, uti etiam si cadant in diebus impeditis, iuxta rubricas transferantur.* Et S. R. C. dubio proposito respondit negative die 16 Septemb. 1730, in una ord. Hierosolym. seu Meliten. Non debent omitti praedicta Officia postquam acceptata sint. Vide n. 572 et 1059.

933. Dictus clerus sacri ord. Hierosolym. petit declarari, an in Vigilia Epiphaniae Domini possint celebrari Missae privatae de *Requiem* et votivae? Et Sac. R. C. respondit negative 16 Sept. 1730, in una Meliten. Vide n. 669.

934. Capellani ecclesiae cathedralis de massa nuncupati, Episcopum Missam aliaque divina Officia pontificaliter celebraturum, ex aula episcopali ad ecclesiam, et ab ea ad aulam, ubi adest antiquum solitum, comitari tenentur, S. R. C. 3 Mart. 1731, in Ianuen. Vide n. seqq.

935. Capellani de massa nuncupati non tenentur Episcopum pontificaliter celebraturo deferre sacra paramenta ad cathedram episcopalem, nisi deficientibus acolythis; actualiter vero celebranti debent tenere librum et bugiam, S. R. C. 3 Mart. 1731, in Ianuen.: Tenere librum; dum private celebrat, vel solemniter aliquid legit; non autem cum cantat, quia hoc munus est presbyteri assistentis. Caerem. Episc., lib. 1, c. 11, n. 3. Vide n. seqq. et 340.

936. Capellani, ubi adest antiquum solitum, in aula episcopali, quando Episcopum excipiunt tam in recessu, quam in regressu, tenentur eidem Episcopo genuflectere, S. R. C. 3 Mart. 1731, in Ianuen.: Tenentur eidem Episcopo genuflectere, an cum semigenuflectione. Vide n. 1228.

937. Associatio a capellanis iuxta antiquum solitum debetur Episcopo, quando ipse cappa indutus, descendit ad ecclesiam pro praesestanda assistentia, S. R. C. 3 Mart. 1731, in Ianuen.: Associatio a capellanis: una cum canonicis et dignitatibus; Caerem. Episc., lib. 1, cap. 17. Vide num. seqq. 99 et 953 sequent.

938. Directio chori privative spectat ad primicerium, quatenus intersit choro, S. R. C. 24 Nov. 1731, in Baren.: Ad primicerium; eoque impedito ad quos spectet. Vide n. seq.

939. Non possunt primicerii, eisdem, vel eorum altero absentibus, subrogare eorum loco simplicem presbyterum; sed eorum vices supplere debent canonici, eosque coadiuvare in canendis antiphonis, Sacra Rituum Congregat. 24 Novemb. 1731, in Baren. Vide n. ant.

940. Primicerii, quando sunt secundae dignitates, debent assistere Episcopo in ecclesia collegiata dioecesis pontificaliter celebranti, Sacra Rituum Congregatio 24 Novemb. 1731, in Baren.: Debent assistere, in diaconali munere, ubi praebendae et ordines non sunt distincti, secus autem, ubi sunt distincti ordines diaconales, quia tunc ad praebendatos spectabit. Caeremon. Episcop., lib. 1, cap. 26, num. seqq. Vide n. 1, 1205.

941. Primicerii seu secundae dignitates non debent assistere in Officio diaconi vel subdiaconi archipresby-

taro primae dignitatis functiones solemniter peragenti, S. R. C. 24 Nov. 1731, in Baren.

942. Aliqui ex dignitatibus, seu primicerii et canonici abesse possunt a choro audiendi causa monialium, seu saecularium confessiones, et dirigendi confraternitates, vel ex alia causa, pro diebus, quibus tenentur interesse choro, Sacra Rituum Congr. 24 Nov. 1731, in Baren.

943. Ad secundas dignitates, non vero ad canonicos, spectat peragere functiones solemnes, prima dignitate impedita, vel celebrare nolente, S. R. C. 24 Novemb. 1731, in Baren.: Functiones solemnes; adnotantur n. 118.

944. Functiones solemniores dignitatibus, seu primiceriis peragentibus, tenentur canonici illis assistere in munere diaconi vel subdiaconi, S. R. C. 24 Nov. 1731, in Baren.: Tenentur canonici; nullo modo dignitates. Vide n. 30 et 727.

945. Abbatibus pontificaliter indutis, uti coabsolventibus, debetur praecedentia super canonicos cathedralis, in processionibus funerum, Sac. Rituum Congr. 24 Novemb. 1731, in Ragusina: In processionibus funerum; in aliis vero Officiis neque supra, neque inter cathedralis canonicos, habent locum, sed concedentem pro iudicio et prudentia Episcopi, Caerem. Episc., lib. 1, c. 13, n. 9. Vide n. seq. Dignitates et canonicos sacerdotes coabsolventes admittit Sacra Congreg. Vide num. 865.

946. Abbates pontificalibus induti invitati pro assistentia in solemnibus Vesperis, processione et Missa, debent sedere in loco decenti separatim a canonicis in choro post Episcopos, S. R. C. 24 Novemb. 1731, in Ragusina: Post Episcopos: an supra canonicos? Vide n. ant.

947. Abbatibus pontificaliter indutis et genuflectentibus in actu receptionis et restitutionis sac. reliquiarum, quae per eosdem in processione deferuntur, debet permitti usus eiusdem pulvini, quo in eodem actu utuntur tam Archiepiscopus, quam Episcopi suffraganei, S. Rit. C. 24 Nov. 1731, in Ragusina: Reliquiarum, SS. Crucis, vel sacrae spinae, et similium Domini nostri Iesu Christi. Vide n. 255 et 1121: Pulvini, regulariter coloris paramentorum currentis. Caerem. Episc., lib. 3, c. 4, n. 1. Vide n. 1266.

948. Abbates pontificaliter induti in processionibus secum ducere possunt duos tantum clericos, seu monachos cotta indutos in utroque latere assistentes pro servitio, et usu mitrae et baculi pastoralis, S. Rit. C. 24 Nov. 1731, in Ragusina.

949. Licitum est capitulo eligere pro functionibus canonicalibus, et eius servitio magistrum caeremoniarum distinctum ab altero Episcopi, S. R. C. 7 Iul. 1734, in Aquilana: Distinctum ab altero Episcopi, qui saltem in sacro ordine sit constitutus. Caer. Episc., lib. 1, c. 5, n. 3. Vide n. seqq. et 955 seq.

950. Magister caeremoniarum in functionibus tantum episcopalibus uti valet veste violacea ex dispositione Caerem., S. R. C. 7 Iul. 1734, in Aquilana. Vide n. seq. et ant.

951. Magister caeremoniarum in functionibus tantum episcopalibus uti valet veste violacea ex dispositione Caeremonialis, S. R. C. 7 Iul. 1734, in Aquilana: Veste violacea ex dispositione Caerem.; de qua vide num. 160 et 955.

952. Dignitates et canonici in eorum Missis privatis celebrandis, tam intra, quam extra cathedralem, ultra unum inservientem, qui Missae respondeat, uti non possunt magistro Caeremoniarum, cum, vel sine veste violacea, vel alio ministro sacerdote, tam pro delatione calicis ad altare, et illius deportatione ad sacristiam, quam pro sustinendo Missali, indicando orationes, operiendo et porrigendo patenam cum hostia, calicemque postea cum velo instruendo, et caeteris actibus Missae inserviando ad instar Episcoporum, sed debent celebrare, ut quilibet alius simplex sacerdos, omnes relatos ritus a seipso explendo absque ope ministri, Sacra

Rituum Congregat. 7 Iul. 1734, in Aquilana: Ut quilibet alius simplex sacerdos; cum paramentis vero prae caeteris solemnibus loco separato dispositis. Vide n. 831.

953. Dignitates et canonici tenentur capitulariter in habitu canonicali recipere Episcopum a suo cubiculo, et associare ad ecclesiam cathedralem, similique modo ad idem reducere, quando iste vult pontificaliter celebrare, tam in solemnioribus a Pontificali Romano praescriptis, quam in aliis festis ex consuetudine vel devotione in civitate introductis, vel occasione universalis Iubilaei, vel alia rationabili causa Episcopo bene visa, S. R. C. 7 Iul. 1734, in Aquilana: Recipere Episcopum, suum proprium intellige, et etiam administratorem, sede vacante, vel suffraganeum, quando nomine Episcopi pontificalia exerceat. Vide n. 32, 709 seqq., 913 et 937. An teneantur quoque Episcopo accedente cum cappa? Vide n. seq.

954. Quando Episcopus ad ecclesiam cathedralem accedit cum cappa, ut assistat Missae cantatae, Vesperis vel processioni, vel ut concionem audiat, vel alia de causa, dignitates et canonici tenentur capitulariter in habitu canonicali ipsum recipere a suo cubiculo, et associare ad eandem, et similiter ad idem reducere iuxta Caerem. Episcoporum, S. R. C. 7 Iul. 1734, in Aquilana: Iuxta caeremoniale Episcoporum, scilicet: *Praebunt familiares Episcopi, et si aderit magistratus, aut alii nobiles et illustres viri, immediate ante Episcopum, tum ipse Episcopus, et post eum sequentur canonici bini, iuxta antiquam et canonicam disciplinam. Quod si fuerit Archiepiscopus, aut alius utens cruce, ipsa crux immediate ante Archiepiscopum per aliquem capellanum deferetur, imagine Crucifixi ad Archiepiscopum conversa, inter quam et Archiepiscopum nullus omnino incedit. Eo ordine procedant usque ad portam primariam.* Caeremon. Episc., l. 1, cap. 15, n. 3. Vide n. ant.

955. Licitum est capitulo eligere magistrum caeremoniarum ab Episcopo confirmandum, S. Rit. Congr. 17 Iul. 1734, in Monopolitana. Vide n. 160 et 949 seq. Magistrum caeremoniarum; secundum, non vero primum, prout in Caerem. Episcoporum, lib. 1, c. 5, et in brevi Clem. PP. VI, die 6 Iun. 1708. Vide num. seq. 160, et 949 seq.

956. Episcopus iustis de causis in Caerem. Episcoporum praescriptis confirmationem magistri caeremoniarum a capitulo factam potest denegare, nec tenetur causas exprimere, S. R. C. 17 Iul. 1734, in Monopolitana: Iustis de causis in Caerem. Episcoporum praescriptis, quae forte sunt: *Ut duo, si fieri possit, de gremio suae Ecclesiae, aspectu et statura corporis convenienti, et multo magis scientia et bonis moribus praediti, experti et dociles ad huiusmodi onus assumantur, quorum primus vicesimum quintum saltem attingat annum, sitque in presbyterali ordine constitutus, bonis artibus instructus, et si fieri possit iuris canonici vel theologiae intelligentiam habeat, divinarum Officiorum ac rituum ecclesiasticorum assiduus et diligens perscrutator.* Caerem. Episc., lib. 1, cap. 6, n. 1. Vide etiam num. seqq. 160 et 949 seqq.

957. Magister caeremoniarum non censi debet electus privative, etiam quoad omnes functiones episcopales, et assistentias praestari solitas Episcopo tam intra, quam extra ecclesiam cathedralem, Sac. Rituum Congr. 17 Iul. 1734, in Monopolitana. Vide num. ant. et seqq.

958. Episcopo licitum est alium magistrum caeremoniarum eligere pro omnibus functionibus ab ipso peragendis, et aliis ipso praesente explendis, tam intra quam extra ecclesiam cathedralem, S. R. C. 17 Iul. 1734, in Monopolitana. Vide n. ant. et seqq.

959. Magistro caeremoniarum ab Episcopo electo omnes capitulares tenentur obedire quoad ea, quae divinum cultum concernunt, sub poena arbitrio Episcopi, S. Rit. C. 17 Iul. 1734, in Monopolitana. Vide num. antec.

960. Cum in tota Hispania sit concessum, ut tertia Dominica post Pascha celebretur festum Patrocinii S. Iosephi sub ritu duplici, ex parte reverendiss. Archiepiscopi et capituli ecclesiae metropolitanae Hispalensis quaesitum fuit, si cadat illa die festum maioris ritus, an festum patrocinii S. Iosephi sit transferendum ad aliam diem? Et responsum fuit, transferri posse; ita tamen ut pro dicto festo Archiepiscopus assignet certam aliquam diem, quae non sit Dominica fixa, Sac. Rit. Congr. 26 Nov. 1735, in Hispalen. Hoc decretum est generale ex rationibus allatis sub num. 989, 1237 et 1325.

961. Cum pluries occurrant quotannis eodem die duo festa sanctorum, quorum unum iuxta rubricas est transferendum, petiitum fuit ex parte eiusdem Archiepiscopi et capituli Hispalensis, ut quoties perpetua est talis occurrentia, assignetur ei, quod transferendum est, dies propria et fixa, prima nempe dies non impedita. Et Sacra Congregat. rescripsit, quod sanctis, qui perpetuo sunt transferendi, sit assignanda dies fixa, et commisit eidem reverendissimo Archiepiscopo, ut pro unica vice deveniat ad hanc designationem dierum, S. R. C. 26 Novemb. 1755, in Hispalen. Hoc decretum est universale, et latissime ampliatur sub num. 1091 et 1162.

962. In festo expectationis partus beatissimae Virginis Mariae, hymni sunt celebrandi cum versibus: *Virtus, honor, laus, gloria*, etc., et breve responsum ad Primam debet esse: *Qui venturus es in mundum*, Sac. R. C. 26 Nov. 1735, in Hispal., et 29 Nov. 1738, in Hispan. Vide n. 1050.

963. An sancti, de quibus in toto anni decursu celebrari Officium non potuit, transferendi sint ad annum sequentem, vel potius eo anno sint omittendi? Sacra eadem Rituum Congr., ad relationem emin. et rever. D. Card. Belluga, respondit: Sanctos, qui in fine anni supersunt, non esse ad annum sequentem transferendos, sed quoties toto anni decursu de illis celebrari non valeat, tunc illo anno, diebus eorum propriis considerandos esse tanquam simplices, faciendo illorum commemorationem, ut fit in semiduplicibus, cum nona lectione ad Matutinum composita ex omnibus eorum lectionibus propriis secundi nocturni ad modum unius; et ita declaravit, et servari mandavit, S. R. C. 26 Novemb. 1735, in una Hispalen. et die 8 Mart. 1738, in una Ord. Capuc. nec non 21 Iun. in una Ord. Casinensium et 6 Sept. in una S. Francisci de Observantia: Ad annum sequentem; vulgarem intellige et communem, qui a Kalendis incipit Ianuar. Vide n. 311. Sanctos, qui in fine anni supersunt, intellige illos etiam, qui sub ritu duplici celebrantur. Vide n. 1125 et 1194: Commemorationem ut fit in semiduplicibus, scilicet ad primas et secundas Vesperas, et in Laudibus ordine ut in festis semiduplicibus, ideoque occurrentibus cum feria et vigilia, prius de festo est agendum, postea de vigilia vel feria. Vide n. 1163.

964. Lectiones primi nocturni de Exodo, quae leguntur in Dominica quarta Quadragesimae, quoties ista sit impedita aliquo festo primae classis, reassumendae sunt intra illam hebdomadam in festo occurrente, caetero lectionibus propriis primi nocturni, quae desumerentur de Scriptura occurrente, si festum illud extra Quadragesimam incidisset, S. R. C. 26 Nov. 1735, in Hispalen.: Intra illam hebdomadam; quid agendum a monachis S. Benedicti, si tota hebdomada esset impedita. Vide n. 991.

965. Relatis in S. R. C. ab em. D. Card. Belluga, die 26 Nov. anni proxime praeteriti, reverendiss. Archiepiscopi et capituli metropolitanae Hispalensis enixis precibus, quibus supplicatum fuit pro elevatione Officii S. Iosephi ad ritum duplicem primae classis; nec non pro declaratione, utrum Officia semiduplicia, quae occurrunt in Dominica infra octavam non privilegiam, die lunae sequentis non impedita per Officium novem lectionum fieri debeant, in exclusionem alicuius duplicis praecedentis transferendi? Sacra eadem Con-

gregat. tunc respondit: *Dilata*. Repropositis iterum huiusmodi instantiis per dictum eminentissimum ponentem, eadem Sac. Congreg. ad primum rescripsit, pro gratia elevationis absque octava. Ad secuudum vero respondit, iuxta votum emin. ponentis, nempe quod in exclusione duplicis praecedentis transferendi in diem lunae immediate sequentem non impeditam, debeat Officium fieri de semiduplici, quod aliquando occurrit in Dominica infra octavam privilegiatam, quia eo casu talis dies est assignata pro dicto semiduplici, Sac. Rit. Congr. 2 Apr. 1736, in Hispalen.: In Dominica infra Octavam; idem statuit cum occurrerit in die ipsomet festo habente octavam, vel alio a festo duplici impedito infra octavam eandem. Vide n. 509, et alios ibi notatos.

966. Praepositus cathedralis, absente Episcopo, non debet thurificari triplici ductu, neque praesente vicario generali. Ubi ob deficientiam sedium fixarum chori, canonici sedent in scamnis, sive in functionibus sacris, sive in congressibus canonicalibus, praesente vel absente Episcopo, debet sedere in illis primo loco, nec eidem apponenda est sedes cameralis, Sacra Rituum Congregatio 21 April. 1736, in Anagnina. Vide num. seqq.

967. In diebus solemnibus, sacrum faciente praeposito cathedralis, non possunt exponi in gradibus abaci, pelvis, gutturnium et manutergium in lance pro *Lavabo*, duobus mansionariis vel clericis cum cotta ministrantibus, sed debet celebrare ad instar aliorum canonicorum, Sacra Rituum Congregatio 21 Apr. 1736, in Anagnina: Ad instar aliorum canonicorum, scilicet ut simplex sacerdos, sed pretiosioribus indumentis in distincto loco, ab aliis sacerdotibus, sumptis. Vide num. 831 et 971.

968. In processionibus praeposito cathedralis debetur candelam maiorem ponderis, et in distributione palmarum distincta, et honorabilior palma, quam caeteris de capitulo, S. Rit. C. 21 Apr. 1736, in Anagnina. Vide n. ant. et seqq.

969. Assistantibus in choro vicario generali et praeposito cathedralis, praecedere debet vicarius, non vero praepositus, secus si praepositus sit indutus sacris vestibus, aut si vicarius sit canonicus, et intersit choro habitu canonicali, S. R. C. 21 Apr. 1736, in Anagnina: Praecedere debet vicarius. Ubi vero non adest consuetudo, Vide n. 16 et 1174.

970. Praepositus cathedralis, dum induitur vestibus choralibus, tolerari non potest, ut inserviat ei unus ex mansionariis; neque aliquis ex illis debet ei deferre Breviarium ad suum stallum, Sacra Rituum Congregatio 21 April. 1736 in Anagnina. Vide num. antec. et seqq.

971. Praeposito cathedralis non debentur paramenta sacra et nobiliora in loco distincto a caeteris canonicis, Sac. Rituum Congreg. 21 Apr. 1736, in Anagnina. Vide num. ant. et seqq.: A caeteris canonicis, sed tantum a quibuscunque aliis inferioribus de clero. Vide num. 967.

972. Praepositus cathedralis tenetur per seipsum, quando non est legitime impeditus, servare hebdomadam in choro, et canere Missas per turnum cum caeteris canonicis, S. Rit. C. 21 Apr. 1736, in Anagnina. Vide n. ant.

973. In festo S. Marci vel respective in feriis Rogationum, si fiat de Officio duplici vel semiduplici in locis, ubi tantum una Missa cantatur, pro maiori populi commoditate, ut possit post processionem vacare laboribus, convenientius est processionem facere post Nonam, inde cantare Missam Rogationum, Sac. Rit. Congr. 5 Maii 1736, in Einsidlen.: Missa Rogationum: intellige extra ecclesias Divo Marco dicatas. Vide num. 645.

974. In festo B. M. V. de Monte Carmelo, quod etiam a Regularibus servari debet die 16 Iul., quamvis Officium recitetur iuxta concessionem Bened. XIII, prout in festo S. Mariae ad Nives, tota tamen Missa,

et non tantum Evangelium, dicatur illa, quae a Sede Apostolica approbata est, et quae incip. *Gaudeamus omnes*, etc., S. R. C. 5 Maii 1736 in una ord. S. Bened. congregationis Helvetiae: Missa *Gaudeamus*; approbata a Sede Apostolica die 24 Sept. 1626, Benedicto Papa XIII regnante.

975. Quando festum S. Petri martyris transfertur extra tempus paschale, evangelium erit: *Si quis venit ad me*, S. Rituum C. 5 Maii 1736 in Einsidlen. Vide n. 1062.

976. Ab orationibus expungenda sunt cognomina, et patriae sanctorum, S. R. C. 5 Maii 1736 in Einsidlen. Praeter hanc generalem sanctionem, alia habetur particularis pro S. Francisco de Paula sub num. 192. Adest quoque schedula Missalis typis reverendae Camerae (cuius exemplum omnes typographi extra Urbem tenentur exacte sequi, ut in num. 631) sigillo Sacrae Rituum Congr., et manu D. secretar. firmata; in qua specificet et signanter sequentia tolluntur cognomina et patriae sanctorum ab orationibus, ad normam aliorum decretorum in ipsa schedula expressorum. Et sunt: S. Canuti regis Danorum die 16 Ian., S. Petri Nolasco die 31 eiusdem mensis; S. Ioannis de Matha die 8 Februar.; S. Pii V, die 5 Maii; S. Margaritae reginae Scotiae, die 10 Iun.; S. Ioann. Gualberti, die 12 Iul.; S. Raymundi Nonnati die 11 Aug.; S. Margaritae de Cortona die 23 Febr. aliaque multa pro regularibus ord. Seraphici S. Francisci.

977. Annua commemoratio omnium defunctorum alicuius ordinis seu communitatis, non est transferenda, si in illa die occurrat festum duplex minus, etiam translatum, sed fiet Officium de duplici cum sola Missa solemni post Tertiam; Officium vero defunctorum recitandum est post Laudes, et omnes Missae privatae dicentur pro Defunctis in paramentis nigris, Sacra Rituum Congr. 5 Maii 1736, in Einsidlen.: Fiet Officium de duplici; procedit generaliter hoc decretum, fallit autem in ecclesia Societatis Iesu civitatis Oeniponti. Vide num. 44.

978. In desponsatione B. M. V. non est facienda commemoratio S. Iosephi, nisi constet de speciali concessione, S. Rituum C. 5 Maii 1736, in Einsidlen. Vide n. 880 et 1046.

979. Si die 21 Ianuar. occurrat in aliquibus locis festum alicuius sancti particulare sub ritu duplici, v. g. S. Meinradi apud Benedictinos, faciendum est Officium de tali sancto, et transferendum est Officium S. Agnetis, quod occurrit eadem die, cui assignari debet aliqua dies fixa, quae tamen non sit dies 28 Ian., ne festum SS. Nominis Iesu, quod celebratur Dominica secunda post Epiphaniam, aliquando occurrat in eadem Dominica, quae est Septuagesimae, ideoque ne illud festum celebratur intra Quadragesimam (quod non conveniret), erit relinquenda vacua dies 28 Ian., in quam id tunc erit transferendum. Quando autem agatur festum S. Agnetis secundo, fiet de eo commemoratio tanquam de simplici, nullo habito respectu, quod festum eiusdem solemne prius non fuerit celebratum, S. R. C. 5 Maii 1736, in Einsidlen.: Festum particulare, cum paritate ritus et dignitatis, praevalet universali. Vide num. 802, 981, 1145, 1213.

980. In tertio nocturno pro festo Sancti Ioannis Nepomuceni, tam intra, quam extra tempus paschale semper dicatur evangelium *Nihil est opertum*, etc., cum sua homilia, S. R. C. 5 Maii 1736, in Einsidlen.

981. Ubi celebratur festum S. Barbarae sub ritu duplici, etiam sine speciali solemnitate, fiet de illa Officium assignando aliam fixam et perpetuam diem S. Petro Chrysologo, S. R. C. 5 Maii 1736, in Einsidlen. Ubi celebratur festum particulare, quod universalibus non cedit. Vide n. 902, 979 et 1045, ut eruitur ex pluribus decretis particularibus, huiusmodi autem assignatio diei fixae ex decreto Sac. Rit. Congr. 28 Aug. facienda non videtur inconsulta S. R. C.

982. Pro translatione festorum talis ratio habeatur, ut prius fiat Officium de prius descripto in Calendario,

nullo habito respectu, quod Officium translatum sit ecclesiae particularis, ordinis seu religionis, dioecesis, rationis et Ecclesiae universalis, Sacra Rituum Congregatio 5 Maii 1636, in Einsidlen: Pro translatione festorum; intellige in pari ritu et dignitate. An id statuat in assignatione talium Officiorum. Vide n. 1131, 1017 et 1162.

983. Quando occurrit festum aliquod in dioecesi, quod fit de praecepto quoad forum, regulares de eo debent Officium facere, nisi apud ipsos occurrat eadem die aliud festum, quod sit eiusdem classis, ritus, et maioris dignitatis, Sac. Rit. Congr. 5 Maii 1736, in Einsidlen.

984. Quando in primis Vesperis S. Hermenegildi martyris hymnus proprius non fuerit recitatus, ponendus est in Matutino, et hymnus Matutini substituendus est in Laudibus, S. Rit. C. 5 Maii 1736, in Einsidl. Idem dicendum est de similibus, v. g. de S. Martina die 30 Ianuar., aliisque, ne gestorum historicus ordo subvertatur.

985. In festo S. Margaritae Scotorum reginae ab aliis Breviariis expungi debent ultima verba lectionis, cuius festum ab eodem Pontifice concessum, Innocentius XI, octavo Idus Iul. transferri iussit, S. Rit. C. 5 Maii 1736, in Einsidlen.

986. Quando Vigilia Omnium Sanctorum venit in Dominica, et consequenter anticipanda est in Sabbato, quod tunc erit die 30 Octobr., in qua a PP. Benedictinis celebratur festum Sacrarum Reliquiarum totius ordinis, tunc a praedictis monachis facienda est commemoratio tantum de Vigilia Omnium Sanctorum, S. R. C. 5 Maii 1736, in Einsidlen.: Commemoratio tantum de Vigilia; quia evangelium Vigiliae concordat cum illo festi, ut accidit quoque die festo Translationis almae Domus apud plurimas mundi catholici regiones, quando occurrit cum feria quarta Temp. Adv., Rub. Brev. prop. Vide n. 1027.

987. In die octava Dedicationis semper sunt repetendae lectiones in primo nocturno, quae iam lectae fuerunt in primo nocturno Officii de ipsomet festo Dedicationis, Rubr. Brev. de lect., num. 9, Sac. Rituum Congr. 5 Maii 1736, in Einsidlen.; Semper sunt repetendae; tanquam propriae etiam ultra hanc petitionem, cui respondit Sacra Congregat. iuxta Rubricam Breviar. de lect., num. 9, nempe: *Quando aliquod festum novem lectionum occurrit in Quadragesima et Quatuor Temporibus; in secunda feria Rogationum, et in Vigilia Ascensionis, in quibus feriis in Officio de tempore non assignantur lectiones de Scriptura, sed de homilia; tunc enim in festis recurrendum est ad lectiones de Scriptura positas in communi sanctorum. Quod si in aliis feriis ex supradictis feriis occurrat dies octava alicuius festi habentis octavam; tunc in primo nocturno diei octavae repetantur lectiones, quae in primo nocturno festi lectae fuerunt; Rubric. Breviar. 26 citata. Vide n. 1119.*

988. Quando dies octava Dedicationis impeditur per festum maioris ritus, et in ea occurrat Dominica, vel concurrat in primis aut secundis Vesperis semiduplex, commemoratio diei octavae facienda est ante commemorationem Dominicae currentis, et semiduplex cuiuscunque currentis, S. R. C. 5 Maii 1736 in Einsidlen.: Maioris ritus; quod sit primae vel secundae classis; octava enim dies non credit duplicibus maioribus extra classem, et advertatur oportet, hoc decretum in omnibus generaliter procedere, quoad omnes octavas iuxta rubricas Breviar. de octavis. Vide num. 116 et 652.

989. Non possunt transferri Officia illa affixa certis diebus, quae sunt concessa pro locis et ecclesiis particularibus, ad eorum instantiam; at quando Officia praedicta sint de praecepto pro aliquo statu, sicuti sunt Officia plura B. M. V. concessa a S. M. Benedicto XIII, pro statu ecclesiastico affixa certis diebus, transferantur, Sac. Rit. Congr. 5 Maii 1736 in Einsidlen. Vide n. 1238.

990. In omnibus congregationibus ordinis Benedictini post festum Omnium Sanctorum, 14 Novembr. celebratur sollemnis Commemoratio omnium defunctorum confratrum dicti ordinis, unde si illa die 14 Novemb. alicubi adsit festum duplex, sive occurrens, fiet quidem Officium de tali festo duplici cum Missa solenni post Tertiam; Officium vero Defunctorum recitandum erit post Laudes, et omnes Missae privatae dicendae erunt pro defunctis confratribus in paramentis nigris; quapropter Commemoratio Omnium defunctorum non est transferenda in tali casu, Sac. Rit. Congr. 5 Maii 1736, in Einsidlen.: Duplex; minus, seu per annum, etiam translaturum, et hoc decretum est generale. Vide n. 977.

991. Quaesitum fuit, an si per Dedicationem ecclesiae, vel aliud festum cadens in Dominica, impediatur initium Scripturae talis Dominicae, et per octavam non sit locus pro ea, eo quod omnes dies sint dies infra octavam, praeter unam forte, quae tamen habet lectiones de communi assignatas; tunc tale initium sit omittendum, vel potius reponendum in illo festo, et quid si illud sit duplex maius? Et responsum fuit: Initium Scripturae aut transferendum est ad diem liberam, etiam si post octavam hoc eveniat, aut anticipate legendum; sed in Officio, pro quo assignatae sunt lectiones de communi, illae sunt legendae: quod faciendum est etiam in duplici maiori, iuxta Rubr. Brev. de Lection. Sacra Rituum Congregat. 5 Maii 1736, in Einsidlen. Hoc decretum valet pro Benedictinis, qui in Officio de die infra octavam tres tantum lectiones admittunt. Qui vero Breviario Romano utuntur, videant num. 963 et 1099.

992. Ubi festum sanctissimae Trinitatis est titulus ecclesiae, sive est in Patronum, non est dicendum per totam octavam, sive Officium fiat de octava, sive de alio festo occurrente, Symbolum S. Athanasii, sed solum in sollemni festo SS. Trinitatis, et in die octava eiusdem, S. Rit. C. 5 Maii 1736, in Einsidlen. Vide num. 860.

993. Festum principalis Patroni alicuius dioecesis a Regularibus est celebrandum sub ritu duplici primae classis, et dedicatio ecclesiae cathedralis sub ritu duplici secundae classis sine octava; et degentes extra civitatem non tenentur ad Dedicationis Officium, Sac. Rit. Congr. 5 Maii 1736, in Einsidlen., et antea die 16 Iun. 1708, in Parisien. Nomine Regularium intellige etiam Moniales, licet Ordinario subiectas, et per ly non tenentur, excipe etiam ad libitum. Vide n. 281, 571 et 1131.

994. Postquam S. Canutus pro ordine Benedictino est repositus die 20 Februar., potest pridie hoc elogium legi in Martyrologio, S. Canuti regis et martyris VIII Idus Ianuar., non variata tamen dispositione Martyrol. Romani, Sacra Rituum Congr. 5 Maii 1736, in Einsidlen. In Martyrologio Benedictino additur, et quartodecimo Kalendas Februar. Idem sub die 20 Februar. Hoc decretum est generale. Vide n. seq. 898 et 1114.

995. Festa illa, quae a die obitus aliquorum sanctorum translata, sortita sunt alium diem fixum, annuntianda sunt iisdem diebus et verbis in Martyrologio Romano descriptis. Quod si eorum transferantur Officia, pridie quam celebrentur, potest nuntiari festum illius sancti, de quo sequenti die agetur sollemnis memoria, S. R. C. 5 Maii 1736, in Einsidlen. Iisdem diebus, quibus festa celebrantur, non notantur. Vide num. ant. et 1114.

996. Si in Dominica quarta post Pascha legantur lectiones initii Epistolae B. Iacobi Apostoli, in festo SS. Apostolorum Philippi et Iacobi legendae sunt lectiones eiusdem Epistolae, quae occurrunt dicendae in illa feria, S. R. C. 5 Maii 1736, in Einsidlen.: In illa feria; si de Epistola B. Iacobi legatur, alioquin ponitur in die festo initium eius Epistolae, ut in Dominica quarta post Pascha, Rubric. Breviar. prop. de Sanctis.

997. Cum saepe contingat, ut in dioecesi celebretur unum et idem festum, et alii in tertio nocturno unum assignent evangelium, alii vero aliud; Religiosi sequi debent ordinem propr. Brev., S. R. C. 5 Maii 1736, in Einsidlen.

998. Dominica in Albis potest legi nona lectio de simplici festo occurrente, ut accidit an. 1735 de S. Aniceto, S. R. C. 5 Maii 1736, in Einsidlen.

999. Quando festum SS. Philippi et Iacobi celebratur extra tempus paschale, omitti debent omnia *Alleluia*. Asterisci vero non tolluntur, Sacra Rituum Congregatio 5 Maii 1736, in Einsidlen.: Omnia *Alleluia*. Intellige plura quae congruunt tempore paschali, non ea quae habentur extra tempus praedictum in communi Apostolorum Brev. Romani, ex quo responsoria lectionum, capitula omnia, et responsoria brevia cum versiculis omnibus desumi debent, rubricae Breviar. nonnullae (proprio loco positae) de Sanctis in mense Maii. Notandum autem ex Gavanto, quod repetitio ultima in istis responsoriis debet esse brevior, non autem prolixior.

1000. Quando October habet tantum quatuor Dominicas, servetur omnino dispositio Breviar. Romani, et in feria quinta, sexta, et Sabbato hebdomadae quartae legantur lectiones de Dominica quinta continentes historiam martyrii SS. Machabaeorum, S. Rit. Congr. 5 Maii 1736, in Einsidlen.: Lectiones de Dominica quinta, scilicet, de Dominica quinta in die feriae quinae, et in feria sexta, de feria secunda; in Sabbato vero, de feria tertia eiusdem Dominicae quinae. Quod si fuerint impeditae eo anno, omittantur illae lectiones, quae iis diebus legi non possunt. Si vero sequenti hebdomada hae lectiones in suis feriis legi non possint, ponuntur in sequentibus feriis eiusdem hebdomadae iuxta ordinem historiae martyrii Machabaeorum, Rubr. Brev. de Temp. post feriam quintam Dominicae 4 Octobris. Vide n. seq.

1001. Quando in festo aliquo lectiones assignantur legenda, sive propriae, sive de communi, omittitur etiam initium Scripturae, quod reponendum est infra hebdomadam in Officio ritus inferioris, minoris dignitatis et solemnitatis, etiamsi tale festum habeat lectiones proprias, aut sint de communi, Sacra Rituum Congregat. 5 Maii 1736, in Einsidlen. Vide num. ant. 964 et 991.

1002. In festo S. Ioannis Chrysostomi, quoad lectiones in primo nocturno legendas, servetur rubrica Breviar. Rom.; unde extra Quadragesimam vero recitentur lectiones de communi Doctorum. Pro S. Ioanne de Matha idem servandum, et in Quadragesima dicantur lectiones de communi, scilicet *Beatus vir*, etc. Sac. R. C. 5 Maii 1736, in Einsidlen.

1003. In festo S. Caroli Borromaei 4 Nov. in primis Vesperis pro commemoratione sanctorum Vitalis et Agicolae MM. antiphona erit: *Istorum est enim regnum coelorum*, etc., cum versu *Laetamini in Domino*, etc., et ad Laudes substituetur versus: *Exsultent iusti*, etc., post antiphonam: *Vestri capilli*, etc. S. R. C. 5 Maii 1736, in Einsidlen.

1004. Quando festum S. Raphaelis celebratur Dominica tertia post Pascha, antiphona primi nocturni erit *Multa magnalia*; et in secundo nocturno *Archangelus Raphael*; in tertio autem *Angelus archangelus*, etc., Sacra Rituum Congregat. 5 Maii 1736, in Einsidlen. Vide n. seq.

1005. Dominica tertia post Pascha, ubi celebratum est festum sancti Raphaelis archangeli, in tertio nocturno recitetur homilia S. Ioannis Chrysostomi, nempe *Cum vellet Deus*, etc., S. R. C. 5 Maii 1736, in Einsidlen. Vide n. ant.

1006. Festum Lanceae, quod est approbatum ex indulto in Germania, et celebratur feria sexta post Dominicam in Albis, si ob occurrentiam alicuius festi novem lectionum impediatur, transferri debet ad aliam feriam sextam intra tempus Paschale tantum, S. R. C. 5 Maii 1736, in Einsidl.

1007. Die 3 Mart. qua in Germania occurrunt S. Anselmus abbas, et S. Cunegundis virgo imperatrix, faciendum est officium de S. Cunegunde, et assignanda fixa et propria dies pro S. Anselmo, S. R. C. 5 Maii 1736, in Einsidlen.

1008. Quando antiphonae et versus in Vesperis variandi sunt pro commemoratione alicuius simplicis facienda, tunc ad primas Vesperas accipienda est antiphona cum versu Laudum. Si vero plures sint commemorationes simplicium, tunc secunda commemoratio sumetur ex secundis Vesperis cum versu secundi nocturni; tertia vero commemoratio fiet, desumendo antiphonam primam ex tertio nocturno cum versu eiusdem nocturni. Ad Laudes prima commemoratio cum versu erit propria ex primis Vesperis; secunda commemoratio fiet cum antiphona tertii nocturni, et versu assignatis iam in primis Vesperis; tertia autem commemoratio fiet desumendo antiphonam et versum, dictos secundo loco in primis Vesperis, nempe antiphona secunda Vesperarum, et versus secundi nocturni, Sacra Rituum Congregat. 5 Maii 1736, in Einsidlen. Vide n. 648.

1009. Si festum S. Ioannis Baptistae, sive aliud ex solemnioribus venerit in die Corporis Christi, Officium S. Ioannis singulari privilegio transferretur in sequentem diem a quocunque die duodecim lectionum etiam impedita, cum commemoratione Octavae; sed in secundis Vesperis Corporis Christi fit commemoratio tantum S. Ioannis. Caetera vero festa solemniora occurrentia in dicta die Corporis Christi transferantur infra Octavam in prima die non impedita, S. R. C. 23 Iun. 1736, in Einsidlen.: Duodecim lectionum, quia ad instantiam P. abbatis monasterii Einsidlensis responsum fuit. Vide n. 610.

1010. Dum Missa cantatur coram SS. Sacramento in altari exposito, debet fieri commemoratio de eodem Sacramento post omnes alias commemorationes de praecepto, et in Missis solemnibus tantum festorum primae et secundae classis facienda est sub unica conclusione, S. R. C. 23 Iun. 1736, in Burgen.: Dum Missa cantatur coram SS. Sacramento; loquitur de Missa solemnii extra occasionem quadraginta Horarum, quando necessitas urget in eo altari cantare [vel recitare]; in occasione enim praedicta, Missa cantatur de Sacramento, non de festo occurrenti diebus omnibus, exceptis festis primae et secundae classis, feria quarta Cinerum, feria secunda, tertia et quarta maioris Hebdomadae, tota octava Paschatis et Pentecostes, Vigilia Nativitatis, et Pentecostes, et octava Epiphaniae, in quibus diebus Missa erit occurrens cum commemoratione de SS. Sacramento sub unica conclusione; ex brevi Clem. XII, 1 Sept. 1730, quod incipit italice: *Essendo state fatte*. Vide n. 1223.

1011. Quando ob festum SS. Nominis Iesu contingat transferri aliud Officium duplex secundae classis inferioris dignitatis, de eo debet fieri prima die non impedita, S. R. C. 23 Iun. 1736, in Einsidlen. Vide n. seq. et 901.

1012. Sequentia in Missa de SS. Nomine Iesu est omittenda, S. Rit. C. 23 Iun. 1736, in Burgen., et 16 Februar. 1737, in Mechlinien.: Sequentia est omittenda; minime vero a fratribus Seraphici S. Francisçi; Missale proprium sub die 14 Ianuar. ab Innocentio Papa approbatum.

1013. Dum praeter Missam conventualem cantatur Missa ex fundatione, in hac Missa non debet fieri commemoratio festi, de quo cantatur Missa conventualis, S. R. C. 23 Iun. 1736, in Burgen.: Cantatur Missa ex fundatione; diebus a rubricis permissis. Vide n. 264, 348 et 1261.

1014. Quando occurrit Vigilia, aut feria Quatuor Temporum infra octavam Conceptionis B. M. V. debet recitari Officium de die infra octavam; Missae autem, sive una cantetur, sive legatur, sint de feria Quatuor Temporum cum secunda oratione de octava, et tertia de Spiritu Sancto, quae semper dicitur infra octavas

B. M. V. iuxta tit. 9, de orationibus, n. 7 et 9; nam oratio, quae ibi praescribitur dicenda secundo loco, ponitur tertio loco. At si feria quarta Quatuor Temporum occurrat in die octava Conceptionis, omnes Missae privatae dicantur de octava cum commemoratione feriae. Missa autem sollemnis, quae dicitur post tertiam, erit de ipsa octava sine commemoratione feriae, cum de ea cantari debeat alia Missa post Nonam sine commemoratione Conceptionis. Dicendae autem sunt orationes assignatae in ipsa feria, nempe secunda: *Deus, qui de beatæ Mariæ Virginis utero*, et tertia *Ecclesiae*, vel pro Papa, cum praefatione communi. Idem servandum est in Missa et Officio alicuius sancti, ex speciali privilegio aliquibus in locis in Quadragesima octavam habente, in qua Missae omnes dici debent de feria cum commemoratione octavae, et tertia oratione *Concede*, non vero *A cunctis*. Tempore autem Passionis, quando contingat fieri Officium de infra Octavam, unica pariter cantari debet Missa de feria cum commemoratione diei infra octavam, et Praefatione de Octava si habeatur propria, ut dictum est de Octava Conceptionis, Sac. Rit. Congr. 23 Iun. 1736, in Einsidlen. Vide n. seq.

1015. In Missa feriali, quae substituitur Missae de octava, est genuflectendum in choro, Sac. Rit. Congr. 23 Iun. 1736, in Einsidlen.: Est genuflectendum in choro; praelatis, et iis, qui erunt parati, exceptis, in omnibus Missis etiam solemnibus dum celebrans facit confessionem cum suo psalmo; deinde in Missis ferialibus et vigiliis, quae ieiunantur, excepta Vigilia Paschae et Pentecostes, ac Nativitatis Domini, et Quatuor Temporum Pentecostes, ac in Missis defunctorum genuflectunt omnes etiam ad orationes, et a dicto per celebrantem *Sanctus* usque ad *Pax Domini*, et ad orationes post communionem, Caerem. Episcoporum, lib. 2, cap. 8, num. 32, et cap. 18, num. 19 seqq. Missale, tit. XVII. De ordine genuflectendi, etc., n. 5. Vide num. 63.

1016. In Missa votiva, quae celebrari aliquando potest infra Octavam, in Adventu, Quadragesima, Quatuor Temporibus, Vigiliis, et feria II Rogationum, prima oratio erit de Missa, secunda de octava, tertia de feria, et non recitatur evangelium feriae, sed initium S. Ioannis *In principio*, etc., Sacra Rituum Congreg. 23 Iun. 1636, in Einsidlen.: Missa votiva; intellige de privata. Quid vero dicendum de solemnibus, consule n. 348 et 1013.

1017. In occurrentia festorum eiusdem ritus, et alias quomodocunque parium talis ordo servetur, ut primum locum habeat Officium ecclesiae particularis, secundum ordinis, tertium dioecesis, quartum nationis, quintum Ecclesiae universalis, S. R. C. 23 Iun. 1736, in Einsidlen., et 22 Apr. 1741 in Vilnen.: In occurrentia festorum; intellige in pari ritu et dignitate. Vide n. 522, 1162. An talis ordo habeatur etiam in translatione, consule n. 982.

1018. Octava S. Scholasticae, quando de illa fiat Officium apud Benedictinos, impedit preces, etc. Quod si occurrat in feria quarta Cinerum, dicuntur preces; sed nihil fit de Octava, quae terminatur ad primas Vesperas feriae 'quartae Cinerum exclusive', S. Rit. C. 23 Iun. 1736, in Einsidlen. Quid dicendum de his octavis occurrentibus in Dominica Passionis, require n. seq. et 98.

1019. Quaesitum fuit, an conformiter ad decretum S. R. C. de commemoratione Octavae S. Scholasticae in die Cinerum omittenda, etiam in Dominica Passionis, infra Octavam S. Benedicti cadente, et eiusdem Dominicae in primis Vesperis sit omittenda commemoratio Octavae? Et responsum fuit: In primis Vesperis facienda est commemoratio de die infra Octavam, quando Octava celebratur post Dominicam Passionis, secus autem si dies Octava incidat in eandem Dominicam Passionis, quia propter Dominicam privilegiatam cessat Octava, S. R. C. 23 Iun. 1736, in Einsidlen. Vide n. ant. et 98.

1020. In Officio votivo Immaculae Conceptionis in antiphona, quae dicit: *Post partum Virgo inviolata permansisti*, dici non potest *immaculata*, S. Rituum C. 23 Iun. 1736, in Einsidlen.: Dici non potest *immaculata*. Quid vero dicendum de cognominibus et patria sanctorum, consule n. 192 et 976.

1021. In Officio defunctorum in Vesperis et Laudibus dicendi semper sunt psalmi appositi, nempe *De profundis* et *Lauda, anima mea, Dominum*, etc., post Vesperas et Laudes; omittantur iidem psalmi tantum in die Commemorationis Omnium fidelium defunctorum, et in die obitus seu depositionis defuncti, Sacra Rituum Congreg. 23 Iun. 1736, in Einsidlen. et 3 Augusti 1707, in una Quindeti Nolanae dioeceseos. Vide n. 1067.

1022. Festum Inventionis S. Crucis cadens in Dominica, in qua celebratur festum Dedicationis ecclesiae, non potest transferri in diem immediate sequentem, si haec sit festo duplici vel semiduplici impedita, sed debet reponi prima die non impedita, Sacra Rituum Congreg. 23 Iun. 1736, in Einsidlen. Hoc decretum est universale quoad omnia alia Officia, servatis privilegiis Annuntiationis beatæ M. V. et aliis, de quibus consule num. 522, 621, 918, 979, 1095 seq., 1186 et 1234.

1023. In secundis Vesperis S. Aemiliani abbatis (quod est duplex maius apud Benedictinos), quae coincidunt cum primis Vesperis Omnium Sanctorum monachorum eiusdem ordinis, est facienda commemoratio de S. Aemiliano, si ritus id permittat, nulla habita ratione, quod sit etiam ipse unus ex iisdem sanctis monachis, quorum festus dies celebrari incipit in dictis Vesperis, Sacra Rituum Congreg. 23 Iun. 1736, in Einsidlen.

1024. In Officio S. Mariae in Sabbato a Patribus Benedictinis facienda est commemoratio S. Benedicti, non vero S. Scholasticae. Rursus in Officio de S. Benedicto, quod iidem monachi celebrare solent infra singulas hebdomadas, non est facienda commemoratio sanctae Scholasticae, S. Rit. C. 23 Iun. 1736, in Einsidlen.

1025. In Officio SS. Sacramenti, quod recitatur singulis v. feriis in Germania, et in Officio Immaculae Conc., quod ex indulto S. R. C. recitatur in Germania sub ritu duplici in Sabbato, quoad commemorationes in his faciendas, servetur rubrica de commemorationibus, et commemoratio S. Benedicti (a PP. Benedictinis) fiat in semiduplici, simplici, et feriis. Et quoad Officia S. Bened., S. Scholasticae, SS. Sacramenti et Immaculae Concept., servetur decretum diei 20 Mart. 1706, quo prohibentur huiusmodi Officia celebrari infra Quadragesimam, Adventum, Quatuor Tempora, feria Rogationum, et Vigiliis omnes, sive cum ieiunio, sive sine ieiunio, S. R. C. 23 Iun. 1736, in Einsidlen.: Servetur rubrica de commemorationibus; quae admittit commemorationem de festis simplicibus, de octavis, et de Dominica in primis Vesperis; quae vero communes, seu suffragia vocantur, non admittit, cum sub ritu duplici praedicta Officia recitentur, Rub. Brev. IX de Commem., n. 1 seqq., et XXXV de Commemor. seu suffragiis Sanctorum n. 1: Ferias Rogationum; seu alias, in quibus Officium Dominicae reponendum sit ex rubricis. Vide n. 826.

1026. Quando festum SS. Philippi et Iacobi cadit in Dominica, tunc ultimum responsorium, quia est proprium, dicatur loco penultimi, quod est de Dominica pro Benedictinis, Sac. Rit. Congr. 23 Iun. 1736, in Einsidlen.

1027. Festum sacrarum Reliquiarum, quae asservantur in ecclesiis ordinis Benedictini, celebrandum est ab ipsis monachis de praecepto, et quidem die 30 Octobr., S. R. C. 23 Iun. 1736, in Einsidlen.: Festum sacrarum Reliquiarum; non admittit evangelium ultimum, si occurrat cum Vigilia Omnium Sanctorum. Vide n. 985.

1028. Festum B. M. V. de Monte Carmelo celebran-

dum est ab omnibus die 16 Iul. de praecepto, et servari debet decretum emanatum 24 Sept. 1726, S. R. C. 23 Iun. 1736, in Einsidlen.: Servari debet decretum emanatum; per Bened. XIII, Urbis et Orbis, die 24 Septemb. 1726.

1029. Festum SS. Nominis Mariae celebrandum est Dominica infra Octavam Nativitatis eiusdem, Sac. Rituum Congregat. 23 Iun. 1736, in Einsidlen. Vide n. seq.

1030. Quando dies octava Nativitatis B. M. V. incidit in Dominica, in qua celebrari debet festum SS. Nominis eiusdem, nulla fit commemoratio Nativitatis, Sac. Rituum Congreg. 23 Iun. 1736, in Einsidlen. Vide n. ant.

1031. In secundo triduo maioris Hebdomadae non possunt celebrari exsequiae defunctorum, et Officium, et preces recitentur privatim, S. R. C. 11 Aug. 1736, in Placentina. Vide n. 499.

1032. Si festum Purificationis B. M. V. venerit in Dominica Septuagesimae vel Sexagesimae, in ecclesiis dicatis sub titulo Annuntiationis vel Assumptionis, debet cantari Missa Dominicae tantum, nec facienda est commemoratio Purificationis B. M. V., S. R. C. 15 Sept. 1736, in Toletana: Nec facienda est commemoratio Purificationis quando transferendum. Vide n. 532.

1033. In processione feriae sextae in Parasceve, Episcopo totum Officium et sacram functionem in pontificalibus non peragente; non sunt a gestantibus hastas baldachini adhibenda pluvialia, sed solum cottae, Sac. Rit. Congr. 15 Sept. 1736, in Toletana: Sed solum cottae; ita etiam Episcopo celebrante, deficientibus pluvialibus, Caerem. Episc., lib. 2, c. 25, n. 31. Vide num. 10.

1034. In adoratione crucis feriae sextae in Parasceve debent celebrans et ministri deponere etiam manipulum, S. Rit. Congr. 15 Sept. 1736, in Toletana.

1035. Translato festo semiduplici ad Vigiliam aliquius Apostoli, in Missa festi, tertia oratio debet esse *A cunctis*, Sacra Rituum Congreg. 15 Septemb. 1736, in Toletana: In Missa festi; in Missa vero Vigiliae dicitur *Ecclesiae*, vel pro Papa, Rub. Miss. de orationibus, num. 9.

1036. Si secunda oratio est de Spiritu Sancto, aut de eo fit mentio, tertia, sive ultima non debet concludi, *eiusdem Spiritus sancti Deus*, etc., S. R. C. 15 Sept. 1736, in Toletana: Tertia, sive ultima non debet concludi; *sed quando dicuntur plures orationes, prima tantum et ultima cum sua conclusione terminantur, et ante primam et secundam dicitur Oremus, et ante primam dicitur etiam Dominus vobiscum, exceptis secretis, in quibus, et Dominus vobiscum, et Oremus omittuntur*, Rub. Miss. 7 de Comm., n. 7, et de Offer. 7, n. 1. *Si oratio dicatur ad Patrem, concluditur Per Dominum nostrum, etc.; si ad Filium, Qui vivis, et regnas cum Deo Patre; si in principio orationis fiat mentio Filii, concluditur, Per eundem Dominum nostrum; si in fine orationis eius fiat mentio, Qui tecum vivit; si facta sit mentio Spiritus sancti inclusive; dicitur, In unitate Spiritus sancti*, etc. Rub. Miss. de Oratione 9, num. ultimo.

1037. In communione Monialium habentium fenestrellam in parte evangelii, sacerdos debet descendere, et reverti per gradus anteriores, et non per laterales altaris, Sacra Rituum Congreg. 15 Septemb. 1736, in Toletana.

1038. Post expositionem reliquiae SS. Crucis, vel post eius delationem in processionem, benedicendus est populus cum ipsa, Sacra Rituum Congr. 15 Sept. 1736, in Brixien.: Reliquiae SS. Crucis. Quid dicendum de aliis reliquiis et sacris imaginibus. Vide num. seqq. et 705.

1039. Reliquia SS. Crucis non est incensanda a celebrante genuflexo, S. R. C. 15 Sept. 1736, in Brixien. Vide n. seq.

1040. Non est genuflectendum a capitulo et clero processionaliter transeuntibus ante altare, in quo recon-

data est reliquia SS. Crucis, S. R. C. 15 Sept. 1736, in Brixien. Vide n. ant.

1041. In Missis ferialibus a Dominica Passionis usque ad feriam quintam in Coena Domini, et infra octavas Paschatis et Pentecostes, iuxta alias resolutiones 22 Nov. 1619, in una Rubricarum, 13 Sept. 1692, in Caesaraugustana, et 4 Maii 1709, in Pistoriensi; occurrente festo simplici, non est dicenda tertia oratio *Ecclesiae*, vel pro Papa, S. R. C. 15 Sept. 1736, in una Rubricar. Vide n. 628: In Missis ferialibus; secus autem semiduplicibus eo tempore occurrentibus. Vide num. 644.

1042. Ex parte cleri ecclesiae Toletanae quaesitum fuit, an occurrente festo duplici secundae classis octavam habente cum Dominica Septuagesimae, si (sequentibus feriis occupatis) transferatur ad sequens Sabbatum, secundae Vesperae erunt in primis aut in secundis Vesperis festi cum commemoratione Dominicae in Sexagesima, aut erunt de Psalterio a capitulo Dominicae cum commemoratione diei octavae; et quid, si dies octavus habeat orationem propriam. Et S. R. C. ponente emin. Zondadari respondit, secundas Vesperas festi fieri debere cum commemoratione Dominicae in Sexagesima, et in die Octavae esse recitandam orationem propriam, eadem Sac. Rit. C. 15 Sept. 1736, in Toletana: In die Octavae; in qua omittuntur preces ad Primam et Completorium, ac Sanctorum suffragia. Rubric. Breviar. in suis propriis locis. Vide num. 188.

1043. Ex parte eiusdem cleri quaesitum pariter fuit, an stantibus decretis de non addendo, mutando vel deahendo in Breviario Romano, nec non decretis Officiorum noviter apponendorum in corpore, in quibus praecipitur his verbis: *debeant, teneant, agant*, in Officiis vero provincialibus concluditur sic: *valeant, possint, recitare posse censuit, concessit, annuit*, etc., si autem in aliqua ecclesia, praesertim Regularium, sint tot festa, quod non possunt nonnulla semiduplicia translata, adhuc recurrente anno, reponi semel in biennio: in hoc casu quaesitum, inquam, fuit, an licebit omittere quae sunt de Breviario, ut fiat de particularibus dicto modo concessis? Et Sacra Rituum Congreg. respondit: Detur decretum in Hispalensi emanatum sub die 26 Nov. 1735. Eadem S. Rit. C. 15 Septemb. 1736, in Toletana: An licebit omittere quae sunt de Breviario, ut fiat de particularibus; affirmative respondit S. Rit. C. ut videre est sub num. 1017: Detur decretum in Hispalensi; declarans tanquam simplices sub ritu semiduplici considerandos esse sanctos, qui in fine anni supersunt. Vide n. 693.

1044. Officia B. M. V. nempe Desponsationis, Patrocinii, Translationis almae domus, et Expectationis partus a s. m. Benedicto XIII, die 23 Aug. 1725, pro toto statu ecclesiastico concessa, sub ritu duplici maiori celebrari debent. Ita declaravit, et servari mandavit Sac. Rituum Congreg. 15 Septemb. 1736, in una Dubior.

1045. An festa dioecesana occurrentia eodem die cum festis Romanis, praeponenda sint festis Romanis eiusdem ritus et solemnitatis, ex. gr. die 4 Dec. festum dioecesanum S. Barbarae occurrit cum festo duplici Romano S. Petri Chrysologi, dubitatur, et quaeritur, quale festum sit prius celebrandum? Et responsum fuit: Detur decretum sub die 12 Iul. 1704, in una Urbis, S. R. C. 16 Febr. 1737, in Mechlinien.: Decretum sub die 12 Iul. 1704, praeponenda festa dioecesana Romanis docet cum paritate ritus et dignitatis. Vide n. 802 et 981.

1046. An die 23 Ian. in festo Desponsationis B. M. V. sit facienda commemoratio sponsi S. Iosephi, tam in Officio, quam in Missa? Et responsum fuit: Servetur rubrica, quae habetur in Officio Desponsationis, S. R. C. 16 Febr. 1737, in Mechlinien., vel 23 Iun. 1736, in Brugen.: Servetur rubrica; quae concedit tantum fieri commemorationem ab iis, qui expresse habent indultum. Vide n. 977.

1047. Cum festum S. Gregor. VII, ex mandato Benedicti. XIII, celebrandum sit die 25 Maii, quo die antea celebrabatur festum semiduplex S. Mariae Magdalenae de Pazzis, quaeritur, an hoc festum habeat diem fixam, an vero sit transferendum in primam diem non impeditam. Et responsum fuit ei assignandam esse primam diem non impeditam, Sac. Rituum Congregat. 16 Febr. 1737, in Mechlinien., et antea 23 Iun. 1736, in Brugen.

1048. An festum Nominis B. M. V. in dioecesis imperatori subiectis sit duplex maius, prout in Breviario ponitur, an vero duplex secundae classis ob indulgentias plenarias ab Innocentio XIII concessas anno 1722, prout in dioecesi Viennensi? Et responsum fuit affirmative ad primam partem, negative ad secundam. S. Rituum Congr. 16 Febr. 1737, in Mechlinien.

1049. An in festo S. Lucia die decima tertia Decembris possit legi nona lectio propria alicuius S. simplicis, ut de S. Iodoco solet legi in hac dioecesi, de quo in illa fit commemoratio? Et responsum fuit affirmative, S. R. C. 16 Febr. 1737, in Mechlinien., et antea 24 Iun. 1736, in Brugen.

1050. An die 18 Dec. in festo Expectationis partus B. M. V. sit finis hymnorum, *Iesu, tibi sit gloria*, etc., sicut in aliis festis B. M. V. an non? Et responsum fuit: Servetur rubrica. Ita S. R. C. 16 Febr. 1737, in Mechlinien., et antea 23 Iun. 1736, in Brugen.: Servetur rubrica; scilicet claudantur hymni per *Virtus, Honor*, etc. Vide n. 962.

1051. Dum semiduplex incidit in festum habentis Octavam, vel in Dominicam infra Octavam (non privilegiatam) et dies immediate sequens non est impedita, sed restat celebrandum duplex: v. g. anno 1736, festum Ascensionis Domini incidit in die 10 Maii, seu in festo S. Antonini, et remanet celebrandum festum S. Petri martyris, quod est duplex; quaeritur; an die 11 Maii, nempe immediate sequenti, celebrari debeat festum semiduplex S. Antonini iuxta rubricam de Translatione festorum n. 5, transferendo ulterius festum S. Petri M. Rursum quaesitum fuit, an die festo translato faciendum sit Officium die immediate sequenti non impedito, etiamsi adsit aliud eiusdem dignitatis festum prius translatum? Ad utrumque responsum fuit dari decretum emanatum sub diebus 30 Sept. 1679 et 16 Sept. 1702, S. R. C. 16 Februar. 1737, in Mechlinien.: Ad utrumque responsum fuit affirmative; ex rubrica Breviar. 10 de Translatione festorum, num. 5, et ex decretis sub num. 508, pro prima huius sanctionis postulatione; pro secunda vero intelligi debet absolute, ut in n. 509 et 666.

1052. Serventur rubricae Missalis, Breviar. et Caeremonialis Episcoporum ad verba Invitatorii: *Venite, adoremus, et proclamamus ante Deum*, etc., ad verba Symboli: *Et incarnatus est*, etc., et ad alia similia genuflectionem requirentia, etiam a cantoribus ad ambonem, aut chorum regentibus, dum ea proferuntur actualiter: sic tamen, ut quando mora genuflectionis est brevis, haec fiat, quando autem mora est longa, ne plurium vocum unisona modulatio inflectatur, genuflectendum erit sub finem verborum, S. R. C. 8 Mart. 1738, in Ulixbonen. Occid. Reg. Nosocom.: Serventur rubricae Missalis, Breviar. et Caeremonialis Episcoporum; in quibus Episcopus etiam celebrans, ac omnes de choro, tam ipsi cantores, quam alii ministri, ut genuflectant, praescribitur, Caerem. Episc., l. 2, c. 5, n. 2, et c. 6, n. 8, Rub. Miss. et Brev. prop.

1053. An feria secunda post festum SS. Trinitatis, in qua tanquam in sede perpetua et propria quotannis celebratur solemnitas SS. Mysterii uti titularis, debeat cantari Missa sollemnis de SS. Trinitate cum *Gloria* et *Credo* ratione rei gravis ob concursum fidelium, licet ipsamet feria secunda impedita sit festo duplici, dempto classico? Responsum fuit: Pro gratia, S. Rit. C. 8 Mart. 1738, in una Ulixbonen. Occident. pro confraternitate clericorum saecularium in ecclesia Regii Nosocom.

1054. An Officia pro animabus confratrum extra diem obitus seu depositionis, tertium, septimum et trigesimum, cum castro doloris et concursu sacerdotum officia, habere debeant ritum duplex, vel semiduplex cum psalmo ac tribus orationibus? Responsum fuit: Serventur rubricae Ritualis Romani una cum novissimo decreto edito anno 1737, in Nolana, nempe duplicatio antiphonarum, praeter diem Commemorationis omnium fidelium defunctorum, et diem Depositionis defuncti, fiat in diebus tertio, septimo, trigesimo et anniversario tantum, Sac. Rit. Congr. 8 Mart. 1738, in Ulixb. Occidental.: Fiat in diebus tertio, septimo, etc., recitatis psalmis *Lauda*, et *De profundis*, in die Commemorationis Omnium Defunctorum, Obitus, seu Depositionis defuncti omittendis tantum. Vide num. 1021 et 1067.

1055. Feria secunda post Dominicam infra Octavam Omnium Sanctorum, festo duplici minori occupata, in qua pro animabus confratrum cantatur Officium defunctorum cum solemnitate, debet pro gratia cantari Missa de *Requiem*; quod si anniversarium praedictum contingat in festo altioris ritus, debet illud praecedenti die celebrari, Sac. Rit. Congr. 8 Mart. 1738, in Ulixbonen. Occident. pro Ecclesia Reg. Nosocom. Vide num. ant. et 19.

1056. An in diebus infra Octavam Corporis Christi duplicia non excludentibus, cantari possit Missa de *Requiem* de die Obitus, tertio, septimo et trigesimo, ac anniversario in dicto octavario incidentibus. Responsum fuit negative, et serventur decreta vulgata in Nuscana, 12 Septemb. 1671, et in Collensi 5 Iun. 1698, Sac. Rit. Congr. 8 Mart. 1738, in Ulixb. Occident.: Serventur decreta; ut Missa tantum sollemnis de die Obitus, et praesente corpore cantari possit. Vide num. 19, 486 et 1103.

1057. *Rappresenta umilmente all' EE. VV. il capitolo e canonici della cattedrale di Lisbona Orientale, qualmente per uso antichissimo, e senza memoria d' uomini, quando il parroco di detta cattedrale porta il Santissimo Sacramento per viatico agl' infermi, e dà la benedizione al popolo con il Santissimo chiuso nella pisside, l' incensa uno o due canonici o sacerdoti, che sono obbligati, ed ordinariamente sono due canonici, che accompagnano il Santissimo per li statuti di detta cattedrale approvati dalla S. Sede Apostolica, et costituzioni dell' arcivescovato, in modo tale, che tanto li sacerdoti, come i canonici, che il presidente del coro manda ad accompagnare il Santissimo Viatico, sono contati nel coro quando in esso si cantino il Matutino ed altre ore dell' Offizio divino. Ma perchè, eminentissimi signori, è stata riprovata dal maestro di cerimonie di detta cattedrale quella d' incensare il Santissimo richiuso nella pisside, quando il parroco dà la benedizione al popolo, e non ostante detta riprovazione, ha ordinato il capitolo oratore, s' osservasse la detta cerimonia d' incensare il Santissimo nel suddetto atto per rendergli maggior culto; per tanto supplicano l' EE. VV. a degnarsi graziarli con dichiarare, se devono, o no, osservare detta cerimonia, che lasciando di farla, seguirà scandalo al popolo. S. R. C. declaravit, servari debere dictam caeremoniam thurificandi SS. Sacramentum inclusum in pyxide, cum defertur pro viatico infirmis. Eadem S. R. C. 11 Iun. 1738, in Ulixbon. Oriental.*

1058. *Se alla benedizione, che dall' edomadiario si dà nella seconda lezione del terzo notturno de' santi al cuius festum, vel quorum festum colimus, debbasi o no inginocchiare, stante nell' altre sette benedizioni, in alcune delle quali si nomina il divin Padre, il Figliuolo e lo Spirito santo, non si costuma tal genuflessione; rispondit negative S. Rit. C. 6 Sept. 1738, in una Ord. Min. de Observ. Ref. S. Franc.: Inginocchiare. Debet tamen se inclinare profunde ad *ñ. Iube, domine*, etc., versus celebrantem benedictionem petens, et sic inclinator permanere, usque dum celebrans stans detecto capite, benedicat. Et dum dicit *Tu autem, Domine*, etc., genuflectat, si non est canonicus, Cruci vel Sacra-*

mento, si adsit, etiam si sit canonicus, comitante caeremoniario vel acolytho, qui si noctu lectiones legantur, adhibeat parvam candelam. Caerem. Episc., l. 2, cap. 6, n. 12 seqq.

1059. Frater Michael Angelus a Gallipoli procurat. gener. ord. Min. Observ. Ref. S. Franc. suppliciter exponit, quatenus recenter a S. R. C. concessa sunt quaedam Officia sanctorum, alia Urbis et Orbis, alia ali- quibus regnis, ditionibus statibusque peculiaribus reci- tanda, tum a Saecularibus, tum a Regularibus, qui ad Horas canonicas tenentur, quae concessionem exprimuntur his verbis: *Recitari posse, fieri posse*; et cum ex rubricis nostri novi Breviar. approbatis a s. m. Inno- cent. PP. XII, per bullam quae incip. *Exponi nobis*, etc., statuatur, ut quotiescunque sit haec expressio: *Recitari posse, fieri posse*, nihil aliud intelligatur, nisi Officium ad libitum; hinc humiliter petit ab EE. VV. ut dignen- tur declarare, an praedicta Officia cum tali expres- sione expressa, si incurrant in die impedita ab aliis Officiis de praeepto Breviar. praedicti, non obstantibus decretis Sac. Rit. Congr. de non transferendis Of- ficiis sanctorum ad libitum, a nobis possint transferri ad aliam diem, vel debeant omitti? Sacra autem Con- gregatio declaravit, praedicta Officia acceptata, si oc- currant diebus impeditis, non reputari debere tanquam mera Officia ad libitum, sed de praeepto, adeoque omnino transferenda, eadem Sac. Rituum Congr. 6 Se- ptemb. 1738, in una Ord. Min. Observ. Reform. Vide num. 932.

1060. Festum S. Ioachim patris B. M. V. quod ce- lebrabatur 20 Mart., nunc ad ritum duplicem maio- rem, et ad Dominicam infra Octavam Assumptionis translatus, et perpetuo affixum est per recens decre- tum anno 1738, die 3 Octobris emanatum, ne festa de praeepto multiplicentur. Quod si alio Officio iuxta rubricas impeditum fuerit, ad primam diem non impe- ditam transferendum erit. In quo decreto ad eundem ritum duplicis maioris elevatum est Officium eiusdem coniugis S. Annae pro die 26 Iul., eadem Sacra Ri- tuum Congr. 20 Septemb. 1738, in decreto Urbis et Orbis, approbante Clemente XII die 3 Oct. eiusdem anni.

1061. Si transferatur ad tempus Paschale festum SS. Martyrum, in quorum Missa Introitus sit *Gaudemus omnes in Domino*, etc., si ultra Introitum *Gaudemus*, etc., habeat etiam proprium vel evangelium, vel epistolam; tunc debet recitari idem Introitus; secus si nihil aliud proprii haberet, quia in eo casu Intro- itus alter incip. *Protexisti me Deus*, dicitur, S. R. C. 29 Novemb. 1738, in una Carthagin. in Hispan. Vide num. seqq.

1062. Si festum alicuius sancti martyris habens in Missa proprium evangelium transferatur ad tempus Pa- schale, dici debet idem proprium evangelium, non vero unum ex assignatis pro tempore Paschali, S. Rit. C. 29 Nov. 1738, in una Carthag. in Hispan. Vide n. ant. et 975.

1063. An in Officio Transverberationis S. Theresiae debeat ad Matutinum recitari hymnus *Haec dies, qua candidae*, vel potius de communi Virginum? Et respon- sum fuit, debere recitari hymnos proprios, qui recitan- tur in festo S. Theresiae, sed loco: *Haec dies qua can- didae*, dicatur in festo Transverberationis: *Felix dies, qua candidae*, S. R. C. 29 Nov. 1738, in una Cartha- ginen. Hispan.

1064. Dum incensatur altare, in quo est expositum publicae adorationi venerabile Sacramentum, non debet post illud incensatum crux quoque incensari, S. R. C. 29 Nov. 1738, in una Carthaginen. Hispan. Crux quo- que incensari: feria 6, in Parasceve ad Missam Prae- sanctificationum, licet adsit Sanctissimum Sacramentum, crux debet incensari, ex Rub. Miss. propria, et Caerem. Episcop., lib. 2, cap. 25, n. 33, et cap. 26, num. 19. An imago crucifixi Iesu coram Sacramento exposita super altare reponi debeat, consule n. 1105.

1065. In commemorationibus communibus, sive suf-

fragiis sanctorum per annum, dum fit de aliquo sancto principali, cuius antiphonae habent in fine *Alleluia*, si contingant verba, quibus exprimentur gaudium, victo- ria, et similia, debet haec *Alleluia* recitari, alioquin omittatur, S. R. C. 29 Nov. 1738, in una Carthagin. Hispan.: Per annum: secus autem tempore paschali quoad omnes Antiphonas; quibus non legitur *Alleluia*, addendum est, Rub. Brev. 21 de Antiphonis, num. 6. Omittatur autem a Dominica Septuagesimae usque ad Pascha.

1066. Promotor fiscalis curiae episcopalis Montis Po- litiani exponit, in illa cathedrali vigere consuetudinem, quandocunque cantentur Vesperae feriales diebus Qua- dragesimae, Adventus et ieiuniorum, canendi etiam pre- ces, quae flexis genibus persolvuntur alta voce cum de- sinentia ad unumquemque versiculum, prout in festo simplici in commemorationibus, et ad antiph. B. M. V. scilicet a *fa* ad *re* excepta oratione Dominica, quae non canitur, sed alta voce recitatur usque ad vers. *Et ne nos inducas*, etc., quae pariter canitur cum supradicta desinentia: ita psalmus *Miserere* non cantatur, sed re- citatur alta voce, et in eodem tono, sicut caeteri ver- siculi. Humillime quaerit, an ista consuetudo servanda sit; et quatenus, quo modo et forma dicendae sint? Et responsum fuit, non esse attendendam consuetudinem assertam concinendi preces feriales ad Vesperas, et ad Laudes in diebus ieiuniorum per depressionem vocis a *fa* ad *re*, sed utendum tono, ac voce uniformi per sim- plicem *fa*, S. R. C. 9 Maii 1703, in eadem Montis Po- litiani. Vide n. 1021 et 1054.

1067. Quod statutum fuit per plura decreta S. R. C. dicendum esse psalmos *Lauda, anima mea*, etc., ad Ve- speras, et *De profundis* ad Laudes pro defunctis excep- tis diebus Commemorationis Omnium fidelium defun- ctorum, et Depositionis defuncti, servandum erit etiam in illis Ecclesiis, ubi ex vi regulae, seu ob adimplendas pias defunctorum voluntates totum Officium Defunctorum ritu duplici recitare tenentur, ut fit diebus supra expressis, et in casu affirmativo, S. R. C. 9 Maii 1739, in una ord. Camald. Congr. Montis Cor. Vid. n. seq. ac 1021 et 1054.

1068. Quaeritur, an in dictis casibus omittendum sit Invitatorium, cum rubrica Breviarii innuat, quod di- catur in die Commemorationis omnium fidelium De- functorum? Et responsum fuit, negative: nempe quod in Officio Defunctorum, quando recitatur integrum, nun- quam omittendum sit Invitatorium, S. R. C. 9 Maii 1739, in una Ord. Erem. Camald. Congr. Montis Cor. Vide n. ant. Quando recitatur integrum: vel legatur primum nocturnum, sicut debet in Depositione cada- veris, saltem cum Laudibus recitatur, Rit. Rom. de Exsequiis, tit. 6, c. 3, n. 16.

1069. Ex parte moderni Episcopi Polensis S. R. C. pro declaratione infrascripti dubii supplicatum fuit: nempe, dignitates, canonici, et capitulum cathedralis Polensis, obtentu consuetudinis, terminatis omnibus Horis canonicis, etiam diebus festis, in quibus nec horam Tertiam unquam canunt, nisi pontificalia exer- cente Episcopo, recitatis anticipate hoc casu Sexta et Nona, Missam conventualem decantant. Itemque Mis- sas pro Defunctis a testatoribus legatas ante Matutinum, quoties contingunt, cum cantu celebrant. Cumque hae consuetudines resistant rubricis Missalis tit. de hora ce- lebrandi Missam, necnon cuidam decreto Sacrae Rituum Congr. in una Catan. die 18 Iunii 1689, quaeritur, an attenta consuetudine tolerari queant huiusmodi respec- tive anticipationes, et postpositiones Horarum, et so- lemnium Missarum cantuum supramemoratae. Et res- ponsum fuit: Serventur omnino rubricae Missalis Ro- mani sub tit. 15, Sac. Rit. Congreg. 9 Maii 1739, in Polan.: Serventur omnino rubricae Missalis: nempe, *Missa conventualis in festis duplicibus, semiduplicibus, in Dominicis, et infra Octavam dici debeat post horam Tertiam in choro recitatum; in festis simplicibus, et fe- riis per annum dicta Sexta; in Adventu, Quadragesima, Quatuor Temporibus, etiam infra Octavam Pentecostes,*

et Vigiliis, quae ieiunantur, quamvis sint dies solemnes, Missa de Tempore debet cantari post Nonam, Missa autem Defunctorum post primam: ubi vero dicuntur eorum Vigiliae mane post Matutinum diei, dictis huiusmodi Vigiliis cum Laudibus immediate dici potest Missa pro Defunctis. In die vero Commemorationis dicitur post Nonam, quod quidem servari potest in die Anniversarii, Depositionis, tertii, septimi et trigesimi, in quo sit concursus populi. Rubr. Miss. cit. Vide n. 75.

1070. Nequit Episcopus abbatibus, aliisque praelatis inferioribus exercitium pontificalium restrictive habentibus, in suis tantum ecclesiis, facultatem, seu licentiam impertiri exercendi illa in ecclesiis ipsis non subiectis, sive saeculares fuerint, sive regulares suae dioecesis, S. R. C. 11 Iulii 1739, in Barchinonen. Vide n. 364.

1071. Officium Translationis S. Ianuarii, quod in civitate et dioecesi Neapolitana antiqua consuetudine S. R. C. quoque roborata 16 Septembris 1664, celebratur Dominica prima Maii sub ritu duplici maiori cum Octava, vel secunda, si prima fuerit Dominica in Albis, occurrente cum festo altioris ritus, vel maioris dignitatis, transferendum est a prima Dominica Maii ipsi tanquam propria die assignata in primam diem non impeditam; quoad Octavam vero servantur rubricae, S. R. C. 11 Iulii 1739, in una Neritonen. Quoad Octavam servantur rubricae: qui praescribunt fieri de illis diebus infra Octavam solummodo, quae remanent a die propria festi translati, non vero a die Translationis. Rub. Brev. 10 de Translatione Festorum, n. 1. An id faciendum, quando Officia sunt perpetuo translata, et ab assignato cuilibet illorum die perpetuo amota, quaere num. 1092 et 1123.

1072. Canonici collegiatae, seclusa consuetudine in contrarium, uti personae graduatae, et quasi in dignitate constitutae non genuflectunt, sed caput et humeros profunde inclinant Episcopo et altari, ad instar canonicorum cathedralis, S. R. C. 11 Iulii 1739, in Neritonen. Vide n. 137, 260 et 1079.

1073. In Sabbatis Quatuor Temporum, vel aliis ad ordines conferendos a iure praestitutis, Episcopus ordinationem faciens, Missam de feria, non autem de sancto, qui forte diebus illis occurrit duplex, vel semiduplex, verb. gr. S. Matthiae tempore verno, S. Thomae tempore hiemali, etc., celebrare debet, S. R. C. 11 Iulii 1739, in Neritonen. A iure praestitutis: quae sunt *Sabbata in omnibus Quatuor Temporibus, Sabbatum ante Dominicam de Passione, et Sabbatum Sanctum*. Pont. Rom. part. 1, de Ordinibus conferendis. Vide n. 1166.

1074. Non tenetur capitulum cathedralis pro inchoandis divinis Officiis, quibus intervenire assolet magistratus civitatis, multoties ad deferendas consuetae oblationes, expectare ultra horam conductam, S. R. C. 11 Iulii 1739, in Senogallien.

1075. Capitulum et canonici celebrantes tam in cathedrali, quam extra, postquam ingressi sunt presbyterium pro Missis, vel Vesperis celebrandis induti pluvialibus, sicut quoties procedunt ad sedem, et redeunt ad altare, sese inclinant Cruci, Episcopo et canonicis existentibus in presbyterio, ita quoque non debent sese vertere a presbyterio ad extra, et salutare magistratum, Sac. Rit. Congr. 11 Iulii 1739, in Senogallien.: *inhabendo aliis resolutionibus in similibus pluries editis*.

1076. *Se la notizia di un nuovo Offizio di un Santo giungesse dopo la giornata propria assegnata, debba o no farsi in quell'anno?* Responsum fuit, affirmative quatenus evenire possit Officii recitatio tempore congruo, nempe quod a die pro Officii recitatione a Sac. Rit. Congregationis praescripto nondum labuerint dies feriati, seu vacantes, vel festo inferioris ritus impediti, in quibus iuxta rubricarum regulas huiusmodi Officium recitari poterit, et minime fuerit recitatum; quod si secus, pro praesenti anno omittatur, Sac. Rit. Congreg. 11 Iulii 1739, in Tropien.

1077. Transferendum est Officium cadens in die assignata, et recitandum est de assignato, ut accidit in Tropiensi die S. Ioannis a Cruce assignata S. Felici

de Valois, cum huiusmodi festum non debeat considerari ut translatum, sed immutatum in aliam diem similiter sibi propriam perpetuo a S. R. C. assignatam, et sit ritus maioris S. Ioannis a Cruce, cui ex vi rubricarum de occurrentia competit translatio, S. R. C. 11 Iulii 1739, in Tropien., et 1 Octobris 1740, in Nolana. A Sac. Rit. Congr. assignatam: vel etiam incon-sulta Sacra ipsa Congr. Vide n. 1084 et 1091.

1078. Non licet iuxta mentem et normam praescriptam in Rituali Romano sacerdotibus prioriae S. Petri in Silice civitatis Volaterranae deferre cadavera Monialium ex monasterio ad ecclesiam supradictae prioriae, S. R. C. 11 Iulii 1739, in eadem Volaterran.: Iuxta mentem et normam praescriptam in Rituali Romano: quae est, ut deferantur defunctorum cadavera a domo ad propriam ecclesiam, idem tit. 6, cap. 3, de Exsequiis.

1079. Servandum est Caeremoniale Romanum quoad canonicos cathedralis, etiam si mitram deferant ex indulto apostolico, pro diacono et subdiacono, assistentes a latere Archiepiscopi, nempe debent genuflectere, dum Archiepiscopus actu Sacramento benedicit, ut declaravit pro cathedrali Messanensi: nec valet contraria consuetudo, licet immemorabilis, ut stent, ex praxi etiam nonnullarum cathedralium corroborata, S. R. C. 28 Novembris 1739, in dicta Messanen. Ad benedictionem Episcopi sine Sacramento non tenentur canonici genuflectere; Caerem. Episc., lib. 2, cap. 5, n. 6. Vide num. 28 et 137. Circa Collegiatarum canonicos, vide num. 1072.

1080. An beata Rita de Cascia possit eligi in Titularem ecclesiae publice erectae in hospitali Meliaporensi Patrum Eremitarum S. Augustini; quia cum de Titulari cuiusvis ecclesiae debeant fieri suffragia in Laudibus et Vesperis, quod est prohibitum, quoad beatos nondum canonizatos: item de Titulari fit Officium cum Octava, de beatis vero non fit cum Octava absque speciali privilegio? Responsum fuit, non licere, nisi pontificio indulto munitis assumere in Titularem propriae ecclesiae beatum, S. R. C. 23 Ian. 1740, in Meliaporen. Et prohibitum quoad beatos: quae privilegia vero concedantur beatis, vide n. 390 seqq., et quid statuatur de diademate capiti beatorum imponendo, quaere n. 1192.

1081. Titulus ecclesiae assumptus de beato suppressi debet, et alius pro eo de sancto iam canonizato substitui, S. R. C. 23 Ian. 1740, in Meliaporen. pro B. Rita de Cascia. Vide n. ant., num. 400, necnon a num. 379 usque ad 392 et 1312.

1082. Officium Patrocinii B. M. V. in Dominica Novembris ab Ordinario loci assignandum, si per totum mensem a duplicibus primae classis cum Octavis Dominicae sint impeditae, praedictum Officium in hoc casu non est recitandum in die alicuius Octavae, sed transferendum pro gratia servatis Rubricis Breviarii Romani de Translatione festorum, S. R. C. 1 Oct. 1740, in Nolan.: Servatis rubricis Breviarii: id est transferendum est in primam diem non impeditam, dummodo semper praeferantur festa dignioris ritus, seu maioris, seu solemnioris, Rub. Brev. 10, de Transl. Vide n. 553.

1083. Cum in die 22 Novembris occurrat Octava S. Felicis, Episcopi et martyris, in ecclesia cathedrali Nolana, ideo transferendum festum S. Caeciliae sub ritu duplici, quia festa, quae amittunt diem propriam, et sunt perpetuo translata, facienda sunt in prima die non impedita a festo novem lectionum tanquam die propria iuxta decreta Sacrae Congregationis sub die 7 Septembris 1707, et per hoc assignata fuit dies 24. At quia eadem dies videtur novissime ab eadem Sacra Congregatione assignata festo S. Ioannis a Cruce, quaeritur, quale Officium transferendum, S. Caeciliae potius, an S. Ioannis. Et responsum fuit, firmo Officio S. Caeciliae in die 24 Novembris, erit assignanda Officio S. Ioannis a Cruce dies alia, tanquam dies fixa, et perpetua, ab Officio novem lectionum non impedita, S. R. C. 1 Octobris 1740, in Nolan.: A festo novem lectionum: excipe dies infra Octavam. Vide n. 1184.

1084. Stantibus sequentibus decretis pro Officio Cor-

poris Christi, nempe omnibus feriis quintis per annum, praeterquam in Adventu, Quadragesimae et Vigiliarum, ut in Nolana novem lectionum etiam translato, non impeditis, fit sub ritu semiduplici Officium iuxta decretum S. R. C. 20 Martii 1706. Item si occurrat semiduplex ad libitum, poterit de illo fieri, si saltem in mense recitandum sit de hac commemoratione, alias Officium fiat de commemoratione, relicto prorsus Officio ad libitum, eadem S. R. C. 24 Ianuarii 1682. Quaeritur igitur, si in aliquo mense omnes feriae quintae impeditae fuerint a sanctis novem lectionum, dummodo non essent ad libitum, commemoratio Corporis Christi in hoc casu relinquenda erit secundum supradictum decretum: sed si occurrat etiam Officium translato, sive duplex, sive semiduplex, eritne faciendum de dicta commemoratione, vel potius hac ommissa, recitandum Officium de Sancto translato? Responsum fuit: Occurrente quocunque Officio novem lectionum etiam translato, ommissa recitatione Officii Sanctissimi Sacramenti, faciendum est Officium ea die occurrens, etiamsi dies sit infra Octavam, S. R. C. 1 Octobris 1740, in Nolana.

1085. In Officio votivo Sanctissimi Sacramenti, quod recitatur ex indulto apostolico, in responsoriis ad Matutinum, responsoriis brevibus Horarum, versiculis ad *Magnificat* et *Laudes* non debent recitari *Alleluia*, prout dicitur in Officio festivo diei sollemnitis Corporis Christi, S. R. C. 10 Dec. 1740, in Salisburgensi ex parte Consistorii. Non debent recitari *Alleluia*: nisi esset tempus Paschale, in quo nocturni Matutini sub una antiphona dicuntur, et plura *Alleluia* iuxta rubricas Brevari Romani 21, n. 6, 24, n. 4, 27, n. 8, et 28, n. 5. Vide n. 448. Missa vero dicitur cum *Gloria in Excelsis* sine *Credo*. Vide n. 1273.

1086. Quando Dominica tertia post Pascha, cui est affixum festum Patrocinii S. Ioseph secundae classis, occurrit festum altioris ritus, vel maioris dignitatis, ut festum Inventionis SS. Crucis, transferendum est Officium de S. Ioseph in primam diem non impeditam, quae tamen non sit Dominica, S. R. C. 22 Apr. 1741, in Vilnen. Vide n. 828. Transferendum est Officium: ut statui, vel regionis de praecepto concessum, secus autem si in civitate celebraretur ex gratia. Vide n. seq., et 989 et 1238.

1087. Quando Dominica tertia post Pascha occurrit festum S. Marci evangelistae, vel SS. Apostolorum Philippi et Iacobi, debetne S. Ioseph censeri dignior praedictis, ex quo positus est in Litanis ante omnes apostolos post S. Ioannem Baptistam, et decretum exstat S. R. C. 22 Augusti 1741 editum, quod dignitas personae etiam attendi debeat iuxta ordinem Litaniarum, ita ut praedictum Patrocinium non cedat praefatis festis; vel debet cedere et omitti hoc anno, vel transferri saltem, ut supra dictum est? Responsum fuit negative quoad primam partem propositae difficultatis; pro gratia, quoad secundam partem, videlicet, quod Officium Patrocinii S. Ioseph transferri possit in diem non impeditam, sed extra Dominicam, S. R. C. 22 Aprilis in Vilnen. Vide tamen modernas declarationes sub n. ant. et 1150 seqq. quoad primam partem, quoad vero secundam, vide n. 989 et 1238.

1088. Cum Dominica infra Octavam Assumptionis Beatae Mariae Virginis celebretur in regno Poloniae festum S. Hyacinthi patroni principalis primae classis cum Octava, et eadem Dominica recenter sit assignata perpetuo a Sacra Rituum Congregatione festo S. Ioachimi, an possit licite celebrari 20 Martii, ut olim, cum hac Dominica nunquam de eo Officium fieri possit, vel transferri in aliam diem non impeditam, vel in Dominicam ante Nativitatem Beatae Mariae Virginis nunquam impedibilem, cum Dominica post Octavam Assumptionis sit iam pridem assignata Translationi S. Casimiri: et si fieret de S. Ioachimo 20 Martii, utrum sit celebre ad populum, secundum decretum nuper emanatum 20 Septembris 1738? Responsum fuit, faciendum esse Officium in regno Poloniae Dominica infra Octavam Assumptionis de S. Hyacintho, quod

est primae classis, assignata firma die Officio S. Ioachimi, cuius festum non sit de praecepto, quia translato Officio non transfertur festum, neque eius festum potest celebrari ante Dominicam infra Octavam Assumptionis, S. R. C. 22 Apr. 1741, in Vilnen. Vide n. seq.

1089. Cum in regno Poloniae Dominica post Octavam Assumptionis B. M. V. sit assignata pridem a S. R. C. Translationi S. Casimiri conf. et eadem Dominica perpetuo occurrat Octava S. Hyacinthi conf. assignata firma die festo Translationis S. Casimiri, faciendum est Officium de die Octava S. Hyacinthi in Dominica post Octavam Assumptionis, S. R. C. 22 Aprilis 1741, in Vilnen. Vide n. ant.

1090. Cum de concessione Officii sanctarum Ursulae et soc. virg. non constet a Sede Apostolica, et tamen omnes dioeceses de illa habeant Officium duplex 21 Octobris, excepta dioecesi Cracoviensi; an licite possint omnes de illa tale officium habere, vel omnes dioeceses debeant cessare a tali recitatione? Et responsum fuit, satis vulgatum esse, pluribusque decretis firmatum, Officia particularibus locis concessa, quantumvis sanctorum in Martyrologio Romano expressorum, Sede Apostolica inconsulta, non posse ab aliis recitari. Hinc cum sermo sit de Officio S. Ursulae, a S. R. C. approbato, ac non semel concessio, eius extensio expectanda est, ut Officium licite ac valide recitetur in illis locis, in quibus praefatae S. Ursulae festum cum Officio celebratur absque S. C. indulto, S. R. C. 22 Aprilis 1741, in Vilnen. Sede apostolica inconsulta, etiamsi locorum Ordinarii permittant. Vide n. 217 seq.

1091. Serventur decreta Sacrae Rituum Congregationis, quae sane assignatio alterius diei Officio in perpetuum impedito fieri potest Sacra Congregatione inconsulta, abrogando alia contra hoc emanata, S. R. C. 22 Aprilis 1741, in Vilnen. Assignatio alterius diei; quae sane debet fieri secundum ritum Officii, et dignitatem personae. Vide n. 1162. Decreta in hac sanctione firmata sunt sub n. 879 et 893.

1092. Cum in ordine Carmelitarum Excalc. festum Corporis Christi celebretur cum Octava ad instar Octavae Epiphaniae, in qua non admittuntur nisi duplicia occurrentia primae classis, quaesitum fuit, an Octavae inchoatae an festum Corporis Christi adveniente eodem festo debeant cessare, sicut aliae Octavae cessant a 17 Decembris usque ad Epiphaniam. Et responsum fuit: Si Octava inchoata sit ante festum Corporis Christi, eo adveniente, Octava est deserenda. Quod si infra Octavam occurrat festum ritu duplici primae classis, de eo celebrabitur Officium cum commemoratione Octavae occurrentis. Si vero infra Octavam Corporis Christi occurrat festum secundae classis, nihil de eo fit, sed transfertur post Octavam Corporis Christi, per eunte Octava festi translato, si post octo dies a die eiusdem festi Octava celebretur, S. R. C. 21 Apr. 1741, in Vilnen. Vide n. 1071.

1093. Officium a Bened. XIII concessum universo dominio regis Sardiniae de Sancta Sindone habet locum in qualibet feria sexta a duplici, vel semiduplici non impedita, et specialiter in Quadragesima, non vero suffragatur indultum Adventus, Vigiliarum et Quatuor Temporum, S. R. C. 8 Iulii 1741, in Fossanen. Vigiliarum: cum ieiunio, et sine ieiunio. Adde quoque feriam secundam Rogationum, et illas, in quibus reponi debet Officium Dominicae, Vide n. 828.

1094. Responsorium ex testamento quotidie cantandum pro defunctis a Monialibus monasterii *das Chagas* potest cantari post Missam decantatam, exceptis diebus primae et secundae classis, Octavis eorumdem festorum privilegiatis, nec non tota hebdomada maiori, in quibus diebus, ne pia testatoris voluntas defraudetur, recitur privatim in choro a Monialibus praedictis, absolutis Horis canonicis, S. R. C. 8 Iulii 1741, in Lamacen.

1095. Quando festum Annuntiationis B. M. V. transfertur simul cum praecepto audiendi sacrum ad feriam secundam post Dominicam in Albis, praefertur cuicumque

que duplici etiam primae classis eo die occurrenti. Si vero transferatur absque praecepto audiendi sacrum, praefertur quidem cuicumque festo translato, licet primae classis, non autem festis eo occurrentibus, S. R. C. 2 Sept. 1741, in Aquen. Non autem festis eo die occurrentibus: si essent maioris ritus et dignitatis. Vide num. 1234.

1096. Obligatio audiendi sacrum non reddit solemnitatem maiorem, sed relinquit Officium in suo ritu. Quare reponendum prius erit Officium altioris ritus pro alio minoris, quamvis istud haberet annexum praeceptum audiendi sacrum; cum sit peculiaris tantummodo praerogativa festi Annuntiationis B. M. V. et S. Ioseph, ex decretis tum Alexandri VIII, tum Clementis XI, quod ista festa sic translata quibusque aliis festis tam translatis, quam occurrentibus praefertantur, quando cum illorum officio transferatur simul obligatio audiendi sacrum, S. R. C. 2 Sept. 1741, in Aquen. Vide n. 639, 1098 et 1101.

1097. Officia translata, quae tantum sint eiusdem ritus et dignitatis, reponuntur non die immediate sequenti libera, sed iuxta ordinem Translationis, ut scilicet prius celebretur Officium ab antea translatum, deinde fiat de alio secundo loco translato, et sic successive. Ab hac tamen regula excipitur semiduplex occurrens in festo habente Octavam, vel in Dominica infra Octavam, vel in festo duplici infra Octavam: quod semiduplex in praefatis tribus casibus transfertur in diem immediate sequentem, in qua agendum esset de Octava, protrahendo ad aliam diem non impeditam aliud quodcumque duplex, etiam primae classis, prius translatum. Et decretum quoad semiduplex occurrens in festo duplici infra Octavam non privilegiatam, datum die 30 Septembris 1679; declaratur verum, non apocryphum, S. R. C. 2 Sept. 1741, in Aquen. Vide n. 508 seq., 1134 et 1180.

1098. Festa duplicia, quae coluntur a populo de praecepto, retinent eundem ritum, quem alias haberent, seclusa hac qualitate praecepti, nec sunt duplicia maiora, S. R. C. 2 Septembris 1741, in Aquen.: Retinent eundem ritum: quando vero possint habere integras Vesperas, vide n. seq.

1099. Duplicia maiora habent lectiones primi nocturni vel proprias, vel de communi, non autem de Scriptura occurrente, S. R. C. 2 Septembris 1741, in Aquen.

1100. Qualitas festivitatis non est ratio quod Vesperae sint, et dicantur integrae de tali festo, nisi hoc festum fruatur simul qualitate vel maioris dignitatis, vel ritus, S. R. C. 2 Sept. 1741, in Aquen. Maioris dignitatis, vel ritus: adde etiam si magna cum solemnitate celebraretur. Vide n. seq., 295, 1146 et 1186.

1101. Secundae Vesperae Annuntiationis, concurrentes cum primis diei festi S. Marci, recitantur integrae de Annuntiatione ob praestantiam dignitatis, non propter qualitatem praecepti. Idem dicendum de festis Domini, S. R. C. 2 Septembris 1741, in Aquen. Vide num. ant.

1102. Cum iuxta rubricas Ritualis Romani absque Missa quantum fieri potest defunctorum corpora non sint sepelienda, poterit praesente cadavere unica Missa solemniter pro defunctis celebrari feria secunda post Pascha, aut Pentecostes. Haec tamen Missa non decantabitur in duplici primae classis haud festivo, si corpus praesens fuerit, aut pridie sepultum, S. R. C. 2 Septembris 1741, in Aquen. Aut pridie sepultum: etiam sine Missa et sine Officio, ut aliquando accidit ob rationabilem causam, videlicet ob temporis angustiam, etc., Rit. Rom. de Exsequiis. Vide n. 75.

1103. In Missis quotidianis, quae pro defunctis celebrantur, possunt quidem plures dici orationes quam tres, sed curandum ut sint numero impares, et aliquando pro illa *Deus, veniae largitor*, impune subrogabitur alia, verb. gr. pro patre, matre, etc., dummodo ultimo loco dicatur *Fidelium*. Insuper Anniversaria adimplenda non sunt infra Octavas privilegiatas, S. R. C. 2 Se-

ptembris 1741, in Aquen. Curandum ut sint numero impares: an id faciendum in Missis vivorum. Vide n. 19 et 858.

1104. In Missis defunctorum, seu ut utar verbis decreti in paramentis nigris, non ministratur Eucharistia per modum sacramenti, scilicet cum particulis praconsecratis, extrahendo pyxidem a custodia: potest tamen ministrari per modum Sacrificii, prout est, quando fidelibus praebetur communio cum particulis infra eandem Missam consecratis, S. R. C. 2 Septembris 1741, in Aquen.

1105. Etsi decretum huius Sacrae Congregat. de anno 1707, praecipiat, quod in altari, ubi est publice expositum SS. Sacramentum, tempore sacrificii crux de more collocetur; non est tamen in viridi observantia, et patriarchales ecclesiae Urbis oppositum servant. Supervacuam enim adiudicant imaginis exhibitionem, ubi prototypus adoratur. Et hacce de causa instructio pro oratione quadraginta Horarum Clem. XI, Bened. XIII et Clem. XII, Summ. Pontificum edita sub silentio praeterit, an locanda, removendave sit huiusmodi crux, linquens quemlibet in sua praxi, S. R. C. 2 Sept. 1741, in Aquen. Benedicto Papa XIV, 16 Iulii 1746, constit. quae incipit: *Accepimus*, corroborante. Vide num. 842 et 1064.

1106. Commemorationem de SS. Sacramento tempore sollemnis expositionis posse fieri in Missa de festo duplici, non primae, vel secundae classis, declaravit Sac. Rit. Congr. Insuper sanctorum reliquias non esse collocandas super altari, in quo reipsa SS. Sacramentum publicae venerationi est expositum, Sac. Rituum Congr. 2 Septembris 1741, in Aquen., et antea per constitutionem quadraginta Horarum, Clementis XI, Benedicti XIII et Clem. XII, quae data fuit die 1 Septembris 1736 incip. italice: *Essendo state fatte*, § 5. In Missa: privata, intellige, etiamsi Sacramentum expositum sit in pyxide publica causa. Vide n. 1223.

1107. Possunt adimpleri quaelibet foundationes, sive in honorem sanctorum, sive pro defunctorum liberatione, Missam de die celebrando, quando et Missae sanctorum, et defunctorum praedictae ab occurrente primae vel secundae classis solemnitate, aut festivo die quoad forum impediuntur, S. R. C. 2 Sept. 1714, in Aquen. Quaelibet foundationes; cave ne intelligas anniversaria defunctorum, quae debent transferri, ut in num. 19 et 1281 seq.

1108. Tertia oratio in Missa dicenda ad libitum sacerdotis potest esse vel de Sancto, vel de SS. Sacramento, vel de Patrono, de Passione, de Cruce, etc., S. R. C. 2 Sept. 1741, in Aquen. Vide n. 869.

1109. Officia sanctorum ad libitum incidentia in die impedita in perpetuum non possunt figi, seu locari perpetuo in alia die ab Ordinariis locorum designanda, Sacra Congr. inconsulta: nec circa hoc verificatur decretum de anno 1703, revocans in hoc aliud decretum generale de anno 1628, S. R. C. 2 Septembris 1741, in Aquen. Sacra Congregatione inconsulta: semel vero, et pro semper potest Ordinarius assignare, non immutata tamen lege sanctorum ad libitum. Vide n. 1215.

1110. Debet fieri in tota dioecesi Officium cum octava Titularis ecclesiae cathedralis, aut Patroni, S. R. C. 2 Sept. 1741, in Aquen. In tota dioecesi: a toto clero tam saeculari, quam regulari, sub ritu primae classis, etiam a Monialibus; sed isti, et istae non tenentur ad Octavam. Vide n. 540, 550, 1132 et 1181.

1111. Hymnus *Iste Confessor*, quando festum aliquius confessoris habens Octavam transfertur, sed non ultra octo dies, dicendus est cum versu,

..... meruit beatas
Scandere sedes,

ab iis tantum, quibus a Breviarii rubrica iniunctum est: nec praedicta mutatio fiet, quando Officium festivum sancti habentis Octavam, non ultra Octavam transfertur, quia tota Octava nihil aliud est, quam extensio ipsius festi, et ideo versus idem per reliquos Octavae

dies, qui forte supererunt, retinebitur, S. R. C. 2 Septembris 1741, in Aquen. Vide n. 542 et 752.

1112. In festo translato Stigmatum S. Francisci nulla est facienda mutatio in hymno; quae quidem mutatio servanda modo est in festo S. Ioachim, Dominica infra Octavam Assumptionis celebrando, S. R. C. 2 Septembris 1741, in Aquen. Nulla est facienda mutatio: scilicet versu pro Stigmatibus ad Vesperas erit sequens:

*Hac die laetus meruit beata
Vulnera Christi,*

pro

*. meruit supremos
Laudis honores,*

vel

*. meruit beatas
Scandere sedes.*

Ad Laudes vero,

Christi recepit stigmata,

loco

Migravit inter sidera.

Rub. Brev. prop.

1113. Canonici extra chorum Officium persolventes non tenentur ad psalmos Graduales, Poenitentiales, ad Officium defunctorum, B. M. V., etc., quae quidem Officia sunt onera tantummodo ex praecepto implenda in choro, S. R. C. 2 Sept. 1741, in Aquen. Extra chorum: et in choro hodie non possunt cogi, neque per constitutiones synodales, neque per consuetudines. Vide num. 196, 1207 et 1310.

1114. Festa, quae perpetuo in aliam diem translata sunt et remissa, pronuntiari debent in Martyrologio eo ipso die, quo celebrantur, non eo quo notantur, S. R. C. 2 Septembris 1741, in Aquen. Eo ipso die, quo celebrantur: quid si talia officia transferantur pridie quam celebrentur? Vide n. 994.

1115. Organa non silent, quando Ministri altaris, diaconus scilicet et subdiaconus, utuntur in Missa dalmatica et tunicella, licet color sit violaceus, S. R. C. 2 Sept. 1741, in Aquen. In Missa: silent vero ad Vesperas Dominicae 3 Adventus, quae dicitur *Gaudere in Domino*, et 4 Quadragesimae, quae dicitur *Laetare, Ierusalem*. Caerem. Episc., lib. 2, cap. 28, n. 2.

1116. Ubi festum S. Petri ad Vincula, vel conversionis S. Pauli est Titulus ecclesiae, semper per Octavam faciendi est commemoratio distincta alterutrius, prout in die festo, non autem unica communis per antiphonam *Petrus apostolus*, etc., S. R. C. 2 Sept. 1741, in Aquen. Facienda est commemoratio: per antiphonam in die S. Petri ad vincula pro S. Paulo, tam in Vesperis, quam in Laudibus, *Sancte Paule apostole*, etc., vers. *Tu es vas*, etc., Oratio, *Deus, qui multitudinem gentium*. In die vero Conversionis S. Pauli pro S. Petro in Laudibus et Vesperis, *Tu es Pastor*, etc.; Resp. *Tu es Petrus*; Oratio, *Deus, qui beato Petro*, etc. Rub. Brev. prop.

1117. Si Episcopus non sit primum consecratus pro ecclesia cui praeest, sed pro alia, a qua ad praesentem fuerit translatus, Missa, quae habetur in Missali, celebranda est in ecclesia, cui fuit ultimo loco praepositus, recurrente die, quo Papa eum tali ecclesiae praefecit. Exempla habentur in electione Summi Pontificis. Festumque huiusmodi erit annuntiandum cum termino translationis, S. R. C. 2 Septembris 1741, in Aquen.: Missa: ut in Missali Romano de Anniversario, etc., exceptis diebus solemnibus, ut in n. 818.

1118. In festo S. Theresiae lectiones primi nocturni sunt de Scriptura, non de communi, S. R. C. 2 Septembris 1741, in Aquen.

1119. In die octava Dedicationis ecclesiae lectiones primi nocturni sunt de communi, et non Scriptura, S. R. C. 2 Sept. 1741, in Aquen. De communi; quae lectae fuerunt die festo. Vide n. 989.

1120. Petitum fuit, an possint Regulares, cuiuscunque sint ordinis, intra limites parochiae, et extra am-

bitum propriae suae ecclesiae, absolutiones defuncti facere, eumque incenso adolere, etiamsi ad id faciendum rogati sint a parentibus defuncti, vel a magistratibus civitatis, quando agitur de funeribus unius e magistratibus; et si contra ius parochiale supradictas functiones palam et publice, deposito feretro in vico, facere praesumant, quam poena plectendi sint? Et responsum fuit negative quoad primam partem: Parochi iurisdictione super defuncto durat quousque transeat in aliorum iurisdictionem: non transit autem in iurisdictionem Regularium, nisi quando pervenit ad fores eorum ecclesiae, Sacra Congr. Concilii 28 Februarii 1708, in Sutrina, et 26 Martii 1711, in Montispolitani. Et sicut non licet parcho, deposito feretro ante limen ecclesiae Regularium, consuetas recitare preces supra cadaver, S. R. C. in Camerin. 1 Septembris 1708, ita non poterunt Regulares antequam vere et realiter sit, cadaver intra limites propriae iurisdictionis, super illud absolute, deposito feretro in vico, qui actus ad summum unice spectaret ad Parochum. Ad secundam vero partem poena consultius erit pecuniaria, quia agitur de mere iurisdictionali, iuxta alias in similibus statutas, prout ex decreto diei 21 Martii 1609, quod infligit poenam centum aureorum Regularibus pulsantibus campanas in Sabbato Sancto ante ecclesiam matricem, S. R. C. 2 Septembris 1741, in Aquen. Decretum S. R. C. prohibens praedictam campanarum pulsationem exstat sub n. 774, una cum constitutione Leonis Papae X. Vide etiam n. 262.

1121. Consuetudo deferendi in processionibus reliquiam SS. Crucis manibus operis cum velo a spatulis pendente potest retineri, S. R. C. 16 Septembris 1741, in Barcaren. Cum velo: sub baldachino, praecedentibus duobusthuriferariis; ut de sacris Spinis statuitur. Clerus ac populus incedere debet aperto capite. Episcopus vero cum mitra. Vide n. 255, 609 et 621.

1122. Regulares, etiamsi recitent Officium iuxta ritum Kalendarii cleri saecularis civitatis, non tenentur ad recitationem Officii de Octava Patroni loci, vel Titularis principalis, S. R. C. 16 Septembris 1741, Panorm. in una ordinis Cler. Regul. Theat. Non tenentur ad Octavam: an teneantur ad Officium, et quomodo? Vide n. 540.

1123. Festa sanctorum, quibus concessa est Octava perpetuo translata, et ab assignato cuilibet illorum die perpetuo amota, celebranda sunt sine Octava, si de ea nihil remaneat, vel cum residuo illius, si de ipsa aliqui tantummodo dies supererunt, S. R. C. 16 Sept. 1741, Panormit. in una ordinis Minor. de Obs. Ref. S. Francisci. Vide n. 1071.

1124. An festis, quibus concessa est indulgentia, attenta eorum perpetua translatione, transferri etiam possit indulgentia, ut multi praetendunt virtute constitutionis Leonis X, quae incipit *Exposuit*, sub die 23 Iulii 1518, in qua prope finem habentur haec verba: *Ac volumus, ut quoties dictarum festivitatum, et Octavarum earundem celebrationes qualibet ex causa, etiam extra tempus transferrentur, etiam indulgentiae dictas ecclesias in festivitatibus huiusmodi, et per earum octavas visitantibus pro tempore concessae ad tempus celebrationis huiusmodi sint, et censeantur translatae?* Et responsum fuit: Translato festo unice quoad Officium, non transfertur indulgentia tali festo concessa, S. C. R. 16 Septembris 1741, Panormit. in una ord. Min. Observ. Ref. S. Francisci.

1125. Decreta, quae statuunt non esse transferendos ad annum sequentem sanctos illos, qui in fine anni supererunt, intelligenda sunt non solum de semiduplicibus, sed etiam de duplicibus, sive ab accidentali, sive a perpetuo occurrenti impedimento eorum celebratio fuerit impedita, S. R. C. 16 Sept. 1741, Panormit. in una ordin. Min. Observ. Ref. S. Francisci. Ad annum sequentem: communem, non vero ecclesiasticum. Sed consideranda sunt tanquam simplicia, retento suo ritu, ut in num. 963 et 1311. A perpetuo occurrenti impedimento, ut est cum alia dies non remaneat pro sede

fixa assignanda, sicuti pluries imperando in hac circumstantia statuit Sacr. Congr. Vide n. 1190, et alios ibi notatos. Quid fieri debeat, si dies S. Silvestri occurrerit cum festo Dedicationis ecclesiae? Vide n. 1194.

1126. Non est omittendus in fine cuiusvis Horae vers. *Fidelium animae*, etc., quando post eam immediate dicitur Missa, sed servandus adamussim textus Rubricae 30, Brev. Romani sub n. 3, S. R. C. 14 Aprilis 1742, in Thelesina. Servandae sunt rubricae: versus nempe *Fidelium animae*, etc., dicitur post *Benedicamus Domino*, et responso *Deo gratias*. Qui versus *Fidelium* non dicitur post *Benedicamus Domino* ad Primam ante *Pretiosa*, et ad Completorium ante versum *Benedicat*; Rub. Brev. hic. cit.

1127. Ex vi aut lege caeremonialis Episcoporum non prohibetur Episcopo, ut propria utatur sede, qua desuper umbraculum, seu baldachinum dependeat, dum divinis assistit, vel per se ipsum peragit, SS. Sacramento super altari palam exposito; dummodo genuflectiones tunc praescriptas, debitas reverentias adamussim observet, atque aperto capite in signum reverentiae saltem assistat, S. R. C. 9 Iulii 1742, in Conimbricen. Aperto capite: et conveniens esset, ut staret semper durante Officio, et nunquam sederet. Quod si ob longitudinem Officii praestare non poterit, non omittat saltem detecto capite existente SS. Sacramento divinis Officiis assistere. Similiter conveniens esset, ut non cappa tantum indutus, sed amictu, alba, cingulo, stola et pluviali albi coloris interesset. Caerem. Episc., lib. 2, cap. 33, n. 15 et 33.

1128. « Il Vescovo di Veroli con ogni maggior ossequio rappresenta all'EE. VV. che celebrandosi il dì primo Maggio la festa della Dedicatione della cattedrale, da antico tempo fu fissato per la festa de' SS. Apostoli Filippo e Giacomo, il dì 5 di detto mese. Ed essendo poi stato ordinato l'Officio di S. Pio V, credette il clero di detta città di dover trasportare detta festa de' SS. Apostoli alli 11 dello stesso mese, e così pratica presentemente. E perchè alle volte detta giornata delli undeci cade in Domenica, supplica perciò l'EE. VV. a degnarsi di prescrivergli precisamente, se debba in avvenire far celebrare la festa de' SS. Filippo e Giacomo il giorno dei 5 di Maggio, secondo era lo stile, o pure seguitare a farla celebrare il dì undici, quantunque sia Domenica. Che, etc. ». S. R. C. respondit: De Officio SS. Apostolorum fieri debet die quinta ipsis iampridem assignata, etiam in occursu Dominicae, et de altero de S. Pio V die 11, tanquam propria, eadem S. R. C. 9 Iulii 1742, in Verulana. Tanquam propria: et fixa, et praesens decretum, licet particulare habet a generalibus suum fundamentum, Vide num. seq. et 1178.

1129. Modernus Episcopus Tergestinus S. R. C. humillime supplicavit, quatenus infrascriptum dubium declarare dignaretur, nempe: *Singulis annis in dioecesi Tergestina die 19 Iunii celebratur ritu duplici festum S. Nazarii P. et Conf. ritu vero semiduplici festum S. Iulianae de Falconeriis, et festa SS. Achaii et soc. mart. Quaeritur, inquam, an officium S. Iulianae de Falconeriis posset celebrari semper 23 Iunii, et officium SS. Achaii et soc. mart. die 20 Iunii, quibus diebus aliunde deberet fieri Officium de ea, ita ut dies 20 et 23 sit dies tanquam propria eorumdem sanctorum, ad exclusionem alterius translati sancti, qui potest aliquando contingere, et sic de aliis, qui sunt omnes simul 48 quolibet anno in praefata dioecesi; et insuper an occurrentia similia officia duplicia in die Dominico possint celebrari tali die, ac si esset illorum propria? Et responsum fuit affirmative in omnibus, S. R. C. 28 Iulii 1742, in Tergestina. Vide n. ant.*

1130. « D. Mattia eremita Camaldolense di Monte Corona al presente priore dell'eremo S. Maria degli Angeli di Nola in regno, oratore umilissimo dell'EE. VV. riverentemente espone, come in tutta la sua congregazione vi è l'abuso, che nella processione del *Corpus Domini* si porta il Venerabile dal celebrante col

solo umurale, e senza altra assistenza de' ministri con indumenti sacri, che d'un solo chierico, che porta il turribulo, ed un altro, che sostiene l'ombrella appresso, lo che pare sia contro le Rubriche e l'uso universale di S. Chiesa, ed anche di poca venerazione, decoro e rispetto verso Gesù Sacramentato: che però supplica l'EE. VV. a volersi compiacere d'istruire tanto l'Oratore, che tutta la detta sua congregazione, della maniera propria, colla quale si deve fare non solo detta processione del *Corpus Domini*, ma anche quelle del giovedì e venerdì Santo, per potere in avvenire correggere gli abusi ed errori fin al presente commessi. Che, etc. ». Responsum fuit a S. R. C. Praecedet crux hastata a religioso cotta induto delata inter ceterofarios cotta pariter indutos: sequentur viri religiosi bini incedentes, qui in solemnitate Corporis Christi, monasterii cappis depositis, post communionem celebrantis, sument non in choro, sed in alio convenienti loco superpellicum, cereosque accensos gestabunt. In processionibus vero, quae fiunt feria 5 in Coena Domini, et feria 6 in Parasceve, quia hae intra Ecclesiam peraguntur, cum cappis monasticis procedent. Post digniores religiosos succedunt duo thuriferarii itidem cum cottis, qui thuribula cum incenso fumigantia lente ducent ante celebrantem, facie, non dorso ad Sacramentum semiversa in incessu. Tandem adveniet celebrans pluviali ac velo humerali albo amictus, deferens Sacramentum inter ministros sacris vestibus, sed sine manipulo, indutos, fimbrias pluvialis hinc inde elevantes, qui alternatim una cum eodem celebrante psalmos submissa voce recitabunt. Supra celebrantem Sacramentum portantem deferatur omnino baldachinum quaternis saltem hastis instructum, quae a totidem religiosis superpelliceo indutis in festo Corporis Christi eleventur. Feria autem sexta in Parasceve deferri poterit baldachinum a religiosis sine cotta: quia die celebrans non sumet pluviale, ministri autem celebrantis, cum non utantur planetis plicatis, tum solemniter illius diei officio, tum processioni cum superpelliceo assistant. Cerei extinguuntur postquam reconditum fuerit Sacramentum, et feria sexta in Parasceve, postquam fuerit a celebrante consumptum, nec cessabit campanarum sonitus, ubi ab Ecclesia non prohibetur, nisi post sacram actionem absolutam. Quod si ad huiusmodi supplicationes convocentur confratres alicuius sodalitati, hi sacco induti designari poterunt ad deferendum baldachinum, supplendo vices religiosorum alia munia obeuntium, In iis coenobiis, seu religiosis familiis, in quibus parva monachorum manus sit, assistentes celebrantis poterunt incedere cum superpelliceo: sed nunquam fas sit, ut omittatur baldachinum, semper deferendum ut supra, sive a monachis, sive a confraternibus, S. R. C. 15 Septembris 1742, in una ord. Erem. Mont. Coronae. Vide num. 8.

1131. Si festum alicuius sancti erit tanquam patroni loci, electi a clero, populo etc. illius loci cum approbatione Episcopi vigore constitutionis Urbani VIII, anno 1642, quae incipit *Universa*, iuxta decreta S. R. C., tunc festum praedicti sancti erit de praecepto observandum et celebrandum ab incolis totius loci, etiam a suburbanis, alias negative, S. R. C. 15 Sept. 1742, in Tridentina. Cum approbatione Episcopi: mediante concilio generali civitatis vel loci, non autem ab officialibus solum. Vide n. 243 et 288.

1132. Si festum praedictum erit de patrono loci etc., Officium erit celebrandum sub ritu primae classis cum octava ab omnibus sacerdotibus saecularibus eiusdem. Si vero festum, etc., erit titularis illius tantum ecclesiae parochialis, Officium celebrandum erit sub ritu primae classis ab iis sacerdotibus tantum cum octava, qui addicti sint servitio ecclesiae illius parochialis, et non ab aliis, S. R. C. 15 Sept. 1742, in Tridentina. Cum Octava, a Regularibus vero sub eodem ritu, sed sine Octava ex praecepto. Vide n. 552. Ecclesiae parochialis: secus autem de cathedralis ecclesiae titulo. Vide n. 1110: Sacerdotibus tantum cum Octava, qui

addicti sunt servitio ecclesiae, vel beneficio, etiam tenuissimo, vel simplici gaudeant. Vide n. 1174.

1133. Quando non constat, Officia, quae recitantur in aliqua dioecesi, a S. Sede Apostolica concessa esse, quaeritur, an licite possint omnes dioeceses de illis talia Officia habere, vel illae dioeceses debeant cessare a tali recitatione? Et Sac. Congr. respondit: Serventur decreta edita super Officiorum recitatione. Qui autem particularia Officia recitare desiderant, instent pro illorum approbatione et concessione, S. R. C. 1 Decembris 1742, Poloniae in una Ord. Carmel. Excalceat. Serventur decreta edita, etc., quae tollunt talium Officiorum recitationem post bullam S. Pii Papae Quinti. Vide n. 216.

1134. Festa, quae sunt ritus duplicis, non celebrantur sub alio ritu, quam ritu duplicis minoris, nisi constet de diversa concessione. Festa tamen secundaria Patronorum minus principalium, si celebrentur cum solemnitate, habent in se naturam duplicis maioris, et qualitatem duplicis minoris, si absque solemnitate peragantur. Symbolum autem in Missis recitandum non est, nisi in iis Ecclesiis, in quibus aut sacrum eorum corpus, aut insignes reliquiae asservantur, S. R. C. 1 Decembris 1742, Poloniae in una Ord. Carmel. Excal. Insignes reliquiae: quae sint. Vide n. 215.

1135. Cum ex synodo provinciali regni Poloniae anno 1628, die 22 Maii constitutum sit, ut festa aliqua a clero et populo, cultu ac veneratione solemniter celebrentur, quoniam ratione talis solemnitatis ritum habere debent? Quia aliquae dioeceses tribuunt ipsis duplicem maiorem, aliae duplicem minorem, tamen in occursum cum duplici minori dant illis integras utrasque Vesperas: proinde ob universitatem quinam illis ritus debetur? Et responsum fuit: Ad observandam uniformitatem instent in S. R. C. pro elevatione officiorum a ritu duplici minori ad duplicem maiorem in festis a provinciali synodo regni Poloniae designatis, et interim serventur rubricae tam de concurrentia, quam de concurrentia festorum: quae ex ritu Officii, non autem ex apparatu et concursu propriam et veram desumunt solemnitatem, S. R. C. 1 Dec. 1742, in una Ord. Carmel. Excalceat. Non ex apparatu et concursu propriam et veram desumunt solemnitatem: quoad ritum et dignitatem, at integrae vesperae conceduntur ex rubrica 11, de concurrentia Officii n. 2, et fortius si festa sint in populo de praecepto. Vide n. 522, 1140 et 1150. Festa vero a supradicta synodo statuta, sunt quae sequuntur: S. Martini Episcopi 11 Novembris; S. Nicolai Episcopi 6 Decembris; S. Annae 26 Iulii; S. Mariae Magdalenae 22 Iulii; S. Agnetis V. M. 21 Ianuarii; S. Margaritae V. M. 20 Iulii; S. Catharinae V. M. 25 Novembris; Syn. Prov. Poloniae sess. 3.

1136. Cum in synodo provinciali constitutum sit, ut in Adventu singulis diebus celebretur Missa primaria de B. Virgine, quae vocatur *Rorate*, utrum in duplicibus possit dici Missa eadem privatim, et in Dominicis Adventus, ac in festis primae, vel secundae classis secundum institutum eiusdem synodi, utrum ut solemniter cum oratione unica, *Gloria* et *Credo*, an vero cum orationibus Dominicis, vel aliarum canenda sit, et praecipue in illis ecclesiis, ubi non est consuetudo cantandi duas, sed tantum unam Missam? Et responsum fuit, tum ad primam, tum ad secundam dubii huius partem negative, S. R. C. 1 Decembris 1742, Poloniae in una Ord. Carmel. Excalceat. In Adventu singulis diebus: an comprehendantur novem dies ante Natalem Domini, require n. 348.

1137. Cantata Missa solemniter de aliquo sancto, ut est de S. Ioseph in Polonia, ob concursum populi et indulgentias, licet solemnitas et expositio SS. Sacramenti adesset, color paramentorum in Missis privatis, nullo habito respectu colori adhibito in quavis Missa votiva solemniter, semper is esse debet, qui convenit Officio in illa die occurrenti, etiamsi violaceus, S. R. C. 1 Dec. 1742, Poloniae in una Ord. Carm. Excalceat. Et expositio Sacramenti adesset: in ipsomet altari. Vide n. 1255.

1138. An celsitudinis regalis eminentissimi Ludovici domini Cardinalis infantis Hispaniarum Toletanae et Hispalensis Ecclesiae administratoris, ac possessoris, licet sacris destituti ordinibus nomen in canone Missae, Collectae, et praeconio sit exprimendum? Et responsum fuit affirmative, S. R. C. 19 Ianuarii 1743, in Hispalen. Administratoris ac possessoris: quid de administratore tantum, vel alio superiore. Vide n. 307.

1139. Cum sub die 22 Aprilis 1741, obtenta fuerit facultas pro servanda in posterum uniformitate in eremis sub dominio reipublicae Venetiarum recitandi officium Patrocinii B. Mariae Virginis pro die 14 Novembris, utpote minime impedita ab alio officio, modo compertum est, illam diem fuisse iam assignatam ab hac Sacra Rituum Congregatione S. Andreae de Avellino per decretum sub die 11 Iulii 1739 obtentum a Congregatione Casinensi pro omnibus sub Regula S. Benedicti militantibus, ideoque dubitatum, an hoc non obstante, possit recitari praedictum Officium Patrocinii illa ipse die 14. Et si non possit, supplicatur pro assumptione Dominicae tertiae Novembris. Responsum fuit: Possit recitari Officium Patrocinii B. M. V. die 14 Novembris et remitti ad aliam diem non impeditam officium S. Andreae de Avellino, S. R. C. 19 Ian. 1743, in una Ord. Erem. Camaldul. Montis Coronae. Hoc decretum est generale. Vide n. 1083 et 1178.

1140. Cum apud Camaldulenses Montis Coronae celebretur 16 Novembris Officium SS. martyrum Ioannis et Benedicti eremitarum dictae Congregationis iam a S. Sede specialiter eis indultum sub ritu duplici secundae classis, et cum die sequenti habeatur Officium S. Gertrudis virg. iam concessum post annos pariter sub ritu duplici secundae classis pro omnibus sub Regula S. P. Benedicti militantibus; dubitatur, utrum stante rubrica tit. 11, n. 2, in fine de concurrentia, sit praeponendum cum secundis Vesperis integris Officium dictorum sanctorum martyrum, utpote celebrandum tantum in dicta congregatione Camaldulensi, Officio dictae S. Gertrudis virginis, quod celebratur generaliter in tota religione Benedictina? et responsum fuit, esse praeponendum cum secundis Vesperis integris Officium SS. Martyrum Officio S. Gertrudis, S. R. C. 19 Ianuarii 1743, in una Congr. Camald. Montis Coronae. Esse praeponendum cum secundis Vesperis integris: ratione magnae solemnitatis, ex Rub. Brev. cit. S. R. C. num. 522 et 1135.

1141. Festum principale S. Romualdi apud Camaldulenses est principale in die Dormitionis eius in Domino 19 Iunii, non vero Translationis sui corporis die 7 Februarii, et festum hoc Dormitionis tantum celebrandum est cum Octava, S. R. C. 19 Ian. 1743, in una Ord. Erem. Montis Coronae.

1142. Cum per rubricas, et decreta statutum sit, quod Quadragesimae, Adventus et Vigiliarum temporibus, necnon in diebus Rogationum occurrente aliquo festo duplici, vel semiduplici, celebretur Missa dictarum feriarum post Nonam, cum per constitutiones teneantur Camaldulenses Montis Coronae celebrare Missam conventualem post Nonam in Quadragesima, et non sit consuetudo celebrandi post Nonam aliis temporibus, dubitatur, an praedicta Missa feriarum remitti possit ad aliud tempus, an potius relinquenda, cum non adsit aliqua obligatio apud illos eam celebrandi? Responsum fuit, observandum esse decretum diei 22 Ian. 1701, in quo prohibetur celebratio Missae Vigiliarum etc., post Primam, sed servandas esse rubricas, in quibus praescribitur post Nonam, S. R. C. 19 Ianuarii 1743, in una Congr. Camald. Montis Coronae. Vide n. 740.

1143. Cum in ecclesiis Camaldulensium Montis Coronae non adsit consuetudo celebrandi Missam post Nonam in feria quarta Cinerum, et cum rubrica ac decreta praecipiant benedictionem publicam sacrorum cinerum fieri debere post Nonam, dubitatur, an remitti possit ad aliud tempus, nempe post Tertiam, haec benedictio, aliter post consuetudinem apud illos introducta? Responsum fuit, observandum esse decretum 22 Ia-

nuarii 1701, in quo prohibitum fuit fieri cinerum benedictionem post Tertiam: sed servandas esse rubricas, in quibus praescribitur post Nonam, S. R. C. 19 Ianuarii 1743, in una Congr. Camald. Montis Coronae. Vide n. ant. et 740.

1144. Cum rubrica et decreta praecipiant Matutinum diei Commemorationis Omnium fidelium Defunctorum recitari debere post Laudes Officii currentis, et cum haec ordinatio videatur pro monachis Camaldulensibus Montis Coronae nimis onerosa, quippe qui ad duas horas per noctes semper protrahant consuetum Matutinum cum Laudibus, dubitatur, an praedictum Matutinum Defunctorum remitti possit ad summum mane ante Primam immediate, vel recitari permittatur in die festivitatis Omnium Sanctorum post Completorium, uti ex antiqua consuetudine moris est apud illos in similibus? Responsum fuit, observandum esse decretum 22 Ianuarii 1701, in quo praescribitur non posse recitari in choro Matutinum Defunctorum in die Omnium Sanctorum, sed servandae sunt Rubricae, S. R. C. 19 Ianuarii 1743, in una Camald. Montis Coronae: Servandae sunt rubricae; scilicet post Laudes exclusis circumstantiis, de quibus vide n. 21, sed praecipue n. 1202.

1145. Pax danda est magistratibus saecularibus solemniter assistentibus Missae conventuali in ecclesiis tam Saecularium, quam Regularium, sed cum instrumento ab eodem ministro, qui illum per osculum deferret dignitatibus et canonicis, caeterisque choro interestibus, et non per diaconum, S. R. C. 23 Mart. 1713, in Barchin. Vide n. 5, 10 et 84.

1146. An mazzerii et virgarii magistratus saecularis in processionibus Corporis Domini nostri Iesu Christi, et aliis, in quibus dictus magistratus assistit, et aliqui ex personis, quae magistratum componunt, hastas baldachini deferunt, et reliqui magistratus cum suo capite Episcopum subsequuntur, incedere debeant ante illos baldachinum deferentes, ita quod ante dictos mazzerios, et virgarios incedant sacerdotes faces, et insignia pontificalia portantes, seu potius illi incedere debeant ante dictos sacerdotes, aut extra lineam processionis alam facientes a lateribus illorum, vel post Episcopum ante reliquum maiorem numerum regitorum cum suo capite, in quibus potius corpus magistratus repraesentatur? Et responsum fuit, mazzerios autem in processione SS. Corporis Christi incedere debere non ante, sed hinc inde prope baldachinum, S. R. C. 23 Martii 1743, in Barchinonen. Vide n. 10 et 151.

1147. An subdiaconus, vel alius quicunque minister, qui inter Missarum solennia, vel alio quovis casu petit benedictionem a praelato, pro incensu, seu aqua, possit, seu debeat invertere ordinem pontificalis rubricae, qua iubetur, ut dicat: *Benedicite, reverendissime Pater*, et dicere bracharum tempore praesenti, *Benedicite, serenissime Pater*. Et responsum fuit: Servetur Caeremoniale Episcoporum, lib. 1, cap. 3, S. R. C. 11 Maii 1743, in Bracharen. Servetur Caeremoniale Episcoporum, ubi habetur: *Ut cum acolythus, sive caeremoniarius offert thuribulum cum prunis ardentibus sinistra, naviculam autem cum thure, et cochleari dextera, ad Episcopum, aut celebrantem, illico adsit, vel primus presbyter assistens, vel si Episcopus celebrans est apud altare, diaconus evangelii, et accipit de manu praedicti acolythi naviculam semiapertam, et cochlear in ea existens, cum osculo cochlearis, et manus Episcopalis, offert eam Episcopo dicens: Benedicite, Pater reverendissime. Episcopus vero, accepto cochleari, sumit cum eo ter ex navicula thus (qui purus esse debet, vel si aliqua addantur, advertatur, ut quantitas thuris longe superet) illudque etiam ter in thuribulum immittit dicens interim: Ab illo benedictis, in cuius honore cremaberis. Quae quidem benedictio, et verba omittuntur praesente Sanctissimo Sacramento exposito, et thuribulum porrigitur absque oculis, similiter quando per caeremoniarium, vel acolythum, ut in Missis vivorum, vel per subdiaconum, ut in Missis defunctorum, ponitur thus pro elevatione, Caerem. Episc., lib. 1 cap. 23.*

1148. An illa antiphona: *Ecce sacerdos magnus*, quae dici debet ex dispositione Pontificalis Romani in ingressu, et receptione praelatorum in suis civitatibus, debeat repeti toties, quoties iidem praelati ingrediuntur ecclesiam cathedralem ad actus pontificales peragendos? Et responsum fuit: Servetur consuetudo, S. R. C. 11 Maii 1743, in Bracharen. *Ecce sacerdos magnus*: quod vocatur Responsorium tono octavo modulandum, vel antiphona: *Sacerdos et pontifex*, etc. Si praelatus non esset Episcopus, puta diaconus Cardinalis, cantatur Responsorium tono septimo: *Fidelis namque*, etc. Et si essent duo vel plures, tono octavo canitur: *Vos estis cives*, etc. Pontif. Rom. iussu Benedicti Papae XIV, § 3. Ordo ad recipiendum praelatum, vel legatum.

1149. Festa B. Cunegundis, ac S. Stanislai Kostkae, quibus pro regno Poloniae, magno ducatu, adnexisque provinciis, Dominicam post 24 Iulii, et 13 Novembris respective assignavit, non utique in sequentem Dominicam transferenda, sed ipsismet diebus 24 Iulii, et 13 Novembris fore celebranda, quando ipsi dies in Dominica inciderint, S. R. C. 11 Maii 1743, in Polon. Vide num. 1128.

1150. Attenta dignitate personae, licet aequalitas ritus sit inter festum S. Marci, et SS. Apostolorum Philippi et Iacobi, et S. Ioseph, Officium vero de Patrocinio S. Ioseph est recitandum, si cum praedictis sollemnitatibus occurrat, S. R. C. 11 Maii 1743, in Senen. Vide num. seqq. 1087 et 1237.

1151. Occurrente Patrocinio S. Ioseph cum S. Marco, et SS. Apostolis Philippo et Iacobo, Vesperae non sunt dimidiandae, sed persolvendae integrae de Patrocinio, attenta dignitate S. Ioseph, S. R. C. 11 Maii 1743 in Senen. Vide n. ant. et seqq.

1152. Patrocinium S. Ioseph non potest transferri ad aliam diem, quando non habet locum in Dominica tertia post Pascha, ut in Senensi, ob concurrentiam festi altioris ritus vel dignitatis, sed pro eo anno omitatur ex novissima huius Sacrae Congreg. decreto in una Einsidlensi 5 Maii 1736, S. Rit. C. 11 Maii 1743, in eadem Senen.: Non potest transferri; quia non ex praecepto, sed ex concessione recitatur. Vide n. 989 et 1237.

1153. In oratione *A cunctis*, et suffragiis praeposendus est S. Ioseph apostolis Petro et Paulo, ut praescribitur in Litanis maioribus, Sacra Rituum Congregatio 11 Maii 1743, in Senen.: Praeposendus est sanctus Ioseph Apostolis: nomen quoque sancti Michaelis archangeli, quod quidem intelligi potest de omnibus angelis, ex hoc aliisque Sacrae Rituum Congregationis decretis sub num. 522, et Rubr. Missal. ante orationes.

1154. Primaria festa S. Ioannis Baptistae et Apostolorum Petri et Pauli, attentis rationibus per P. Merati, sect. 3, c. 10, num. 2, innixis decreto Sac. huius Congreg. in Aquileien. 21 Aug. 1688, excludunt omnia alia festa in ipsis concurrentia, excepta sollemnitate Corporis Christi, S. R. C. 11 Maii 1743, in Senen.: Primaria festa S. Ioannis Baptistae et Apostolorum Petri et Pauli, id est: *Nativitas et festum SS. Petri et Pauli* excludunt quodcunque festum in iis occurrens, etiam primae classis, qualia sunt festa Patroni principalis loci, seu ordinis, nec non titularis ecclesiae, ac eius dedicatio, ita ut nequeat fieri Officium de dicto festo, sed transferri, et respective mutari debeat in diem proximam non impeditam. P. Caietanus Maria Merati, loc. cit., et S. R. C. n. 1175. Occurrente vero die sequenti titulo ecclesiae, vel eius dedicatione, Vesperae quomodo sint celebrandae, consule n. 610.

1155. Ubi S. Ioannis Baptistae festum, et eiusdem Decollationis memoria gaudent praerogativa patroni vel titularis, in Missa est utique recitandum Symbolum, secus vero negative, nisi rursus adesset eiusdem sancti insignis reliquia, Sacra Rituum Congregatio 11 Maii 1743, in Senen.: Nisi rursus adesset eiusdem sancti insignis reliquia, quae sunt caput, brachium, etc. Vide num. 215. Ubi vero adest titulus capellae vel

altaris, in Missa tantum solemniter dicatur. Symbolum. Vide n. 412.

1156. Postquam a capitulo ecclesiae cathedralis Scalensis in suo particulari Calendario assignata fuit dies decima Novembris Officio Dedicationis basilicae Sanctissimi Salvatoris ob perpetuum impedimentum festi altioris ritus S. Theodori occurrentis die nona eiusdem mensis, ac subinde ex concessione apostolica tali diei assignatum Officium S. Andreae Avellini pro Ecclesia universali; quapropter capitulum et canonici praefatae cathedralis Sac. Rituum Congr. demisse supplicarunt, an ipsi in praedicta die decima Novembris debeant recitare Officium S. Andreae Avellini, vel Dedicationis basilicae Sanctissimi Salvatoris. Et responsum fuit: fieri Officium Dedicationis die decima ipsi iam pridem assignata, et ad aliam diem non impeditam transferri Officium S. Andreae postea concessum, S. R. C. 11 Maii 1743, in eadem Scalensi: iam pridem assignata; quia sedem propriam in assignatione acquisivit. Vide num. 1128 et 1178.

1157. *Il guardiano e religiosi Cappuccini di Vilacco nella provincia di Stiria, diocesi d'Aquileia, espongono riverentemente all'EE. VV. come essendo nato un dubbio circa il giorno avvisario della Dedicatione della loro chiesa, stantechè il documento della consecrazione della medesima parla in questi termini: Consecravimus anno 1643, ipsa Dominica Quatuor Temporum post festum Exaltationis S. Crucis ecclesiam, etc., e dandosi alcuni anni, che fra l'Esaltazione di S. Croce e le Quattro Tempora intermedia una Domenica; si domanda, se questa Domenica, che antecede le Quattro Tempora, o quella che immediatamente segue, debba considerarsi propriamente: ipsa Dominica Quatuor Temporum, nella quale si debba celebrare l'anniversario di essa consecrazione.* Sacra Congreg. respondit: Dominicam Quatuor Temporum esse illam, quae Sabbatum Quatuor Temporum immediate sequitur, non est prorsus ambigendum, S. R. C. 31 Aug. 1743, in Aquileien. in una Ord. Capucc.

1158. An Missae pro enuntiatis diebus Officium de duplici, seu de solemnibus non admittentibus in Calendario et Missali Ambrosiano praescriptae ad altaria privilegiata celebratae, animabus in purgatorio existentibus perinde suffragentur, ac si celebrentur Missae de Requiem? Responsum fuit affirmative, Sacra Rituum Congreg. 31 Aug. 1743, in Mediolan.: Affirmative: ad normam Ecclesiae Romanae ex const. Clem. IX. Vide num. 475.

1159. An diebus, quibus iuxta ritum Ecclesiae Ambrosianae prohibetur fieri de duplici, sive de solemnibus, prohibeantur etiam Missae de Requiem. Et responsum fuit affirmative, Sacra Rituum Congreg. 7 Decembris 1743, in Mediolanen.: Iuxta ritum Ecclesiae Ambrosianae; et id faciendum in Romana. Vide n. seq. et 423.

1160. An Regulares debeant celebrare festa perpetuo translata in illis diebus in Calendario dioecesis auctoritate Ordinarii assignatis, tanquam propriis, quando in illis diebus non occurrat festum sui ordinis. Responsum fuit affirmative, S. R. C. 7 Dec. 1743, in Mediolanen.

1161. An festa perpetuo translata, etiamsi sint semiduplicia, transferri possent in dies infra Octavas non privilegiatas, in quibus fieri deberet de Octava, tanquam in dies proprias. Responsum fuit affirmative, S. R. C. 7 Dec. 1743, in Mediolanen.: Infra Octavas non privilegiatas; quomodo etiam infra privilegiatas. Vide n. 1184 et 1196.

1162. In fixatione festorum attendi debet, quod praecipitur a rubrica 10 Brev. Rom. sub n. 7 de Transl. festorum, ut scilicet prius agatur de duplici, postea de semiduplici, et inter plura duplicia quod est magis solenne semper prius celebretur, sive ex ritu, sive ex dignitate maioritas illa solemnitatis proveniat; alioquin si sint omnino aequalia, unum ante aliud reponatur, et ordine quo erant celebranda in propriis diebus; ea-

dem enim militat ratio in fixatione, quae probaret in translatione, S. Rit. C. 7 Dec. 1743, in Mediolanen.: Maioritas ista solemnitatis proveniat; sive etiam ex festis sanctorum, qui in propriis locis vel ecclesiis solemniter celebrantur, aliis in Calendario descriptis, Rubr. Brev. 11 de Concurrentia Officii, n. 2. Vide n. 1017 et 1135.

1163. An post decretum 3 Dec. 1680, abrogatum sit aliud decretum eiusdem S. R. C. scilicet Officia sanctorum, quae alicubi supersunt de mense Decembri, possent transferri in annum sequentem. Responsum fuit: Posterioribus huius Sac. Congr. decretis, quibus cautum est, ut sancti, qui in fine anni supersunt, non sint ad sequentem annum transferendi, abrogatum fuisse decretum 7 Dec. 1680, ideoque comprehendi sub illis etiam sanctos, qui mense Decembri occurrentes translati supersunt, affirmare non dubitaret, S. R. C. 7 Decemb. 1743, in Mediolan.: Ad sequentem annum; communem, id est, a Kalendis Ianuar. usque ad finem mensis Decemb. Vide n. 1311. Quo ritu et methodo celebrari debeant. Vide n. 963.

1164. An sit validum votum emissum anno 1726, in civitate Thermitana ob liberationem a ruinis terrae motus: primo, celebrandi tria festa de praeepto, scilicet diem primam, secundam et tertiam Septembris; secundo, ieiunandi die praecedente praedicta festa; tertio, nunquam admittendi mulieres in scenis histrionum, et theatris. Responsum fuit: Votum sustineri quoad personas tantum, quae illud emisissent, S. R. C. 1 Februarii 1744, in Panormitana. Hoc decretum est generale. Vide n. 290.

1165. Utrum in Sabbato Sancto pro collatione sanctorum ordinum, Episcopus in suo domestico oratorio teneatur Missam cum prophetiis, ut in Missali, celebrare. Responsum fuit, Missam collationis, etc., incipiendam esse a prophetiis, S. R. C. 21 Mart. 1744, in Bergomen.: A prophetiis; quae omitti non debent etiam attenta consuetudine immemorabili. Vide n. 1248 et 1309.

1166. In ordinum collatione diebus a iure statutis dicenda est semper Missa de feria occurrente, non de sancto in ea contingente, Sacra Rituum Congregatio 21 Mart. 1744, in Bergomensi. Vide num. anteced. et n. 1073.

1167. Utrum in Dominicis primae classis, et aliis diebus, in quibus absolute quaecunque alia festa etiam primae classis excluduntur, licitum sit cantare Missam de Requiem praesente cadavere. Et responsum fuit: Servetur decretum latum 5 Jul. 1698, videlicet, in duplicibus primae classis etiam praesente cadavere non potest cantari Missa Defunctorum, S. R. C. 21 Mart. 1744, in Bergomensi: In duplicibus primae classis; intellige festiva, exceptis feriis secundis et tertiis Paschatis et Pentecostes, S. R. C. n. 1102.

1168. Cum rubrica Missalis de Introitu, num. 5 praescribat, quod, incensata cruce, incensentur et reliquiae, seu imagines sanctorum; quaeritur an imagines sanctorum debeant habere inclusas sanctorum reliquias iuxta Quarti, part. 2, lib. 4 de Introitu, et Merati, tom. 1, part. 2, tit. 4. Responsum fuit: Non esse de necessitate in sculptis sanctorum imaginibus in altari dispositis sacras includere reliquias ad hoc, ut incensata cruce valeant illae a celebrante thurificari, S. R. C. 21 Mart. 1744, in Bergomen.: Incensentur et reliquiae, seu imagines sanctorum; incensata cruce et facta ei reverentia, antequam celebrans discedat a medio altaris, primum incensat eas, quae a dextris sunt, id est a parte Evangelii prope crucem, bis ducens thuribulum, et iterum facta cruci reverentia, similiter incensat bis alias, quae sunt a sinistris, hoc est a parte Epistolae, Caerem. Episc., lib. 1, c. 23, n. 6.

1169. Cum in Missali ultra primam in principio detur et altera rubrica in ordine et canone Missae, et inter has videatur aliqua discrepantia, praecipue in inclinantibus, et manuum unctionibus; quaeritur quaeenam sequenda. Responsum fuit, pari forma sequen-

das esse tum rubricas generales, tum particulares Missalis Romani, praecipue ad caeremonias inclinationibus et manuum iunctione rite peragendas, S. R. C. 21 Martii 1744, in Bergomen.

1170. Permitti posse, ut statua B. M. V. velo nigro circumdata in nocte feriae quintae in Coena Domini cum Iesu Domino Filio mortuo in gremium deposita in ecclesia exponatur, et sequenti feria sexta in mane processionaliter cum pluvialibus nigris deferatur, S. R. C. 21 Mart. 1744, in Bergomen.

1171. Serventur praescripta a Caeremoniali Episcoporum circa vestem violaceam et ferulam gestandam, prout legitur cap. 5, et huiusmodi color, et ferulae gestatio convenit solummodo caeremoniariis ecclesiae cathedralis. S. R. C. 21 Mart. 1744, in Bergomen. Vide num. 160.

1172. Capellani Monialium ordinis S. Benedicti, caeterique sacerdotes, tam saeculares quam regulares, ad eam ecclesiam confluentes, Missam propriam S. Benedicti cum Missali monastico, non solum in die festi, sed per subsequentes dies alias non impeditas infra eius Octavam celebrare possunt ac debent, S. R. C. 21 Mart. 1744, in Patavina, Bened. XIII antea permittente.

1173. Cum sanctissimus Dominus noster Benedictus Papa XIV ad instantiam serenissimi Caroli utriusque Siciliae regis sub die decima Iulii 1743, indulserit universo clero praefatorum regnorum, Officium, et Missam beati Camilli de Lellis sub ritu duplici ad libitum pro die 15 Iulii; cumque eadem die occurrit Officium diei festi S. Henrici confessoris sub ritu semiduplici de praeepto; propterea clerus dioecesis Basensis ad tollendam omnem haesitationem S. R. C. demisse supplicavit, quatenus benigne declarare dignaretur, quodnam ex duobus enuntiatis Officiis sit transferendum. Et Sac. eadem Congr. censuit rescribendum ad dominum secretarium cum Sanctissimo. Et facta de praedictis per me secretarium relatione, Sanctitas Sua decrevit ut fiat Officium de S. Henrico confessore die 15 Iul., Officium vero beati Camilli non transferatur, sed omittatur, die 18 Apr. 1744 pro eadem Barensi: Sed omittatur; iuxta regulam generalem latam in decreto sub n. 537. Semel et pro semper, poterat Ordinarius assignare aliam diem servatis omnibus, ut in n. 1215.

1174. Clerus alicuius terrae non tenetur recitare Officium et Octavam Dedicationis ecclesiae matricis, nisi fuerit ipsius ecclesiae servitio vel commoditati astrictus, aut in ea aliquod beneficium, vel tenue possideat, vel beneficium simplex, S. R. C. 16 Maii 1744, in Auximana. Vide n. seq. 11 et 930.

1175. An clerus alicuius terrae possit, vel debeat recitare Officium cum Missa tam in die, quam per Octavam Dedicationis ecclesiae matricis, et an sint excludendi sacerdotes alicuius congregationis, qui habeant onus recitandi divinum Officium more canonicorum in propria ecclesia, cuius Dedicatio occurrit, sub cuius cruce in processionibus, quae fiunt infra annum, promiscue incedunt. Et responsum fuit, non indigere responsione, S. R. C. 16 Maii 1744 in Auximana: Non indigere responsione: satis enim loquitur per se decretum, et clamat teneri responsio antecedens, et illa sub n. 11 et 1209.

1176. Presbyteri congregationis Oratorii S. Philippi Neri Cortonae exposuerunt, quod festum Dedicationis eorum ecclesiae iam affixum quintae Dominicae post Pentecostem concurrat hoc anno 1744, cum Vesperis SS. Apostolorum Petri et Pauli; propterea S. R. C. supplicarunt pro declaratione, quod ex hisce duobus festis sit praefendum. Responsum fuit: Faciendum esse totum de digniori cum commemoratione minus digni, scilicet totum de Dedicatione cum commemoratione SS. Apostolorum, idque servandum esse in praefatione Octavarum iuxta rubricas generales, etiam occurrente in Dominica quinta post Pentecostem, S. R. C. 16 Maii 1744, in una presbyt. Saecul. Oratorii S. Philippi Neri. Vide attente generale decretum in Aquileiensi emanatum universe servandum.

1177. Occurrente die octava S. Michaelis cum festo B. M. V. de Rosario, faciendum est Officium de Octava S. Michaelis, transferendo Officium et Missam Rosarii ad primam diem non impeditam, S. Rit. C. 20 Iun. 1744, in Albinganen. Hoc decretum est generale. Vide n. 530.

1178. Prima dies proxime non impedita assignanda est cuilibet festo a sua die ob perpetuum impedimentum translato, ita ut dies illa in posterum sit tanquam dies propria et fixa festi translati iustificatis tamen apud Episcopum loci Ordinarium translatorum numero et causis, dierumque assignandorum ordine ac qualitate, Sacra Rituum Congregatio 22 Augusti 1744, in Frisingen.: Prima dies proxime non impedita, servata tamen lege secundum ritum et dignitatem festi. Vide n. 1162 et 1196.

1179. Usus celebrandi quamplura festa sub ritu duplicis maioris ex eo quia sunt celebria in populo, ut est in Cracoviensi, sustineri non potest, Sacra Rituum Congr. 22 Aug. 1744, in eadem Cracoviensi. Vide n. seq. et 1100.

1180. Festa per annum duplicia, quae solemniter celebrantur a choro, et in populo sunt de praeepto, in concurrentia cum aequalibus quoad ritum et dignitatem possunt habere integras Vesperas ad sensum rubricae 11 Brev. Rom. n. 1, Sacra Rit. Congr. 22 Augusti 1744, in Cracoviensi. Vide n. 295: Possunt habere integras Vesperas: an vero mutandus sit ritus, consule n. 295 et 1097.

1181. Moniales Ordinarii locorum subiectae non tenentur recitare Officia particularia dioecesium; tenentur tamen recitare de Patrono principali loci, et de titulari ecclesiae cathedralis, necnon de eiusdem ecclesiae Dedicatione, non vero de eorumdem festorum Octavis, nisi id specialiter ipsis indultum sit ex vi concessionis apostolicae, vel propriae constitutionis ab Apostolica Sede approbatae, Sacra Rituum Congregatio 22 Aug. 1744, in Ianuen. Monialium Ord. S. Clarae: De Patrono et titulari: sub ritu duplici primae classis; de Dedicatione vero, secundae classis. Vide n. 418 et 1110.

1182. Moniales ord. S. Clarae, ut petiit in Ianuensi a dictis Monialibus, novum Breviarium et Kalendarium pro Patribus conventualibus editum possunt assumere, petita venia ab hac S. R. C. ead. S. R. C. 22 Aug. 1744, in Ianuen.

1183. An festum S. Ioachim, si occurrat in Dominica in die Octavae Assumptionis, celebrandum sit eadem die, vel potius ad aliam transferri. Responsum fuit, servari rubricam 10 Brev. Rom. de Translatione festorum, S. R. C. 22 Aug. 1744, in Romana: Servari rubricam; in qua dicitur: *Faciendum erit Officium de Octava Assumptionis, quia festum duplex maius, ut est S. Ioachim, transfertur in primam diem non impeditam, et dies octava cedit locum duplicibus tantum primae et secundae classis*, Rubr. Brev. cit., et Sac. Rit. Congr. num. 530.

1184. Non dedecet assignari festis etiam semiduplicibus, a propria die ob aliquod impedimentum perpetuo translatis, dies illos infra Octavam non privilegiatam ab alio occurrenti festo non impeditos, qui dies habeantur et sint in posterum sedes fixa talium translatorum, S. R. C. 22 Aug. 1744, in Cracoviensi: Infra Octavas non privilegiatas: an infra privilegiatas et quo ritu, consule n. 1196.

1185. Cum aliquod festum iam translatum iterum moveri ex necessitate contigerit a die sibi semel assignata, non est opus, ut caetera alia festa post ipsum translata a diebus sibi respective assignatis denuo removeantur, nisi forte nova Kalendarii constructio ex integro assumeretur, S. R. C. 22 Aug. 1744, in Cracoviensi.

1186. Utrum ecclesia particularis, quae non potest facere de festo in assignata tanquam propria pro tota dioecesi, possit et debeat huic festo aliam diem eligere tanquam propriam. Responsum fuit affirmative, cum

approbatione tamen reverendissimi Episcopi loci Ordinarii circa electionem diei, S. R. C. 22 Augusti 1744, in Cracoviensi: Aliam diem eligere; primam proxime non impedire, etiam infra octavas. Vide n. 1178 et 1184.

1187. Ab antiquo festum sanctorum Cosmae et Damiani perpetuo a suo die translatum in Polonia appositum fuit pro prima die Octobris; postea festum S. Remigii concessum fuit semiduplex ad libitum. Nonne convenit assignare diem aliam istis sanctis, puta tertiam Octobris, ut possit fieri de S. Remigio? Et in hoc casu nonne satius esset, ut in cathedrali propter occursum diei infra Octavam S. Wenceslai fieret die prima Octobris commemoratio tantum S. Remigii in Officio de infra Octavam, protrahendo illud SS. Cosmae et Damiani ad diem tertiam, ne multiplicentur dies proprii respective ad particulares ecclesias? Responsum fuit: Festum SS. Cosmae et Damiani iam alias a propria die perpetuo amotum celebrari deinceps poterit tam in cathedrali, quam in dioecesi Cracoviensi die tertia Octobris, ut die prima agatur in dioecesi de sancto Remigio ad libitum, de quo in cathedrali haberi poterit commemoratio tanquam de simplici in Officio de infra Octavam S. Wenceslai inibi tantum occurrentes, S. R. C. 22 Aug. 1744, in Cracoviensi: Festa praedicta SS. Cosmae et Damiani in Polonia, adveniente S. Remigio die prima Octobris; aut nondum erat assignata illis haec dies secundum regulas sub n. 1076 positas, aut est particulare gratuitum iuxta petita.

1188. Perpetuo transferri debet festum S. Annae, quod celebre est in Polonia propter Octavam nuper concessam de beato Ioanne de Dukla, supplicatur humillime, ut hoc festum fiat propria die cum commemoratione Octavae etiam S. Vincentii a Paulo apud RR. sacerdotes congr. Missionis. Similiter contingit fieri de die Octava S. Stanislai Kostka 25 Nov. cum translatione S. Catharinae, quae colitur celebriter apud populum, eadem gratia postulatur, ut scilicet fiat de sancta cum commemoratione Octavae. Responsum fuit, pro gratia quoad Officium festivum S. Annae die 26 Iulii cum commemoratione Octavae tam beati Ioannis de Dukla, quam S. Vincentii a Paulo pro RR. sacerdotibus congregationis Missionis insimul occurrentis. Quoad incidentiam vero diei Octavae S. Stanislai cum festo S. Catharinae, servetur rubrica de Translatione festorum, S. R. C. 22 Aug. 1744, in Cracoviensi: Quoad incidentiam vero diei Octavae servetur rubrica: nempe fieri de die Octava, et S. Stanislao assignare aliam diem, Rub. Brev. 10, n. 2.

1189. Tolerari potest Missa votiva cantata B. M. V. toto tempore Adventus, ut in Polonia, exceptis solemnioribus festivitatibus, dummodo cantetur sine Symbolo, etiamsi Missa occurrat illud exigat, et solum cum *Gloria in excelsis* in Sabbatis et infra Octavam, eiusdem B. V., non omitta tamen Missa conventuali S. R. C. 22 Aug. 1744, in Cracoviensi: Tolerari potest missa votiva: et iterato firmavit sacra congreg. sub n. 1258: Sine Symbolo: excipe diem festum quemcumque beatae Mariae Virginis, et infra Octavas, quando de ea fiat Officium, necnon novem dies ante Nativitatem Domini, ubi adest consuetudo vel concursus Rub. Miss. de Symbolo. Vide n. 348 et 1258.

1190. In ecclesiis minoribus, ubi unica celebratur Missa non potest omitti illa occurrentis festi de praeepto, ut cantetur votiva, S. R. C. 22 Aug. 1744, in Cracoviensi: Missa occurrentis festi: nisi defunctorum in die obitus. Vide n. 75, in anniversario tantum. Vide num. 736, et de Rogationibus. Vide n. 645.

1191. Exsequenda sunt omnino decreta 2 Decembris 1648, 15 Septembris 1691, et 19 Iunii 1700, quibus veritum est dicere *Credo* in Missis Patronorum minus principalium, etiamsi nunquam fuerint ad praxim deducta et a Missalibus, ubi contrarium notatur, expungantur, S. R. C. 22 Aug. 1744, in Cracoviensi: In Missis Patronorum minus principalium: idem agendum in festis secundis Patroni principalis, et puta Translationis, etc. Vide n. 595, 1134 et 1155.

1192. Imagines beatorum pingi ornarique possunt laureolis, radiis et splendoribus; non autem diademate, iuxta decretum Sac. Cong. 19 Februar. 1658, ab Alexand. VII confirmatum: *Quod rursus a Benedicto XIV die 6 Sept. 1744, in causa canonizationis B. Nicolai Albergati renovatum fuit, ut in eius Bullario. Vide n. 379 seqq.*

1193. Festum sanctorum martyrum Cornelii et Cypriani a propria die perpetuo amotum, die septima infra octavam Dedicationis non impedita ab alio festo, celebrari deinceps in civitate Perusina pro conventu Capuccinorum posse non improbat, S. R. C. 28 Nov. 1744, in Perusina. Hoc decretum est generale. Vide n. 1184 et 1197.

1194. Occurrente festo Dedicationis propriae ecclesiae in die S. Silvestri, Officium S. Silvestri non est transferendum ad annum sequentem, sed celebrandum in ipsomet die Dedicationis cum commemoratione eiusdem S. Silvestri, S. R. C. 23 Ian. 1745, in Lunen. Sarzanen. ord. S. Francisci de Observ.: Officium sancti Silvestri; hoc decretum est universale pro omnibus Officiis et diebus infra annum occurrentibus. Vide n. 963 et 1311.

1195. Prima die mensis impedita duplici aut semiduplici, cum ex praescripto rubricarum Officium defunctorum et Missa conventualis de *Requiem* non sint celebranda, Officium et Missa huiusmodi differenda sunt ad aliam diem non impeditam iuxta Rubricas, S. R. C. 22 Mart. 1745 in una Eporegien.

1196. Quando plura Officia de praeepto eadem die in aliquibus locis ita fixe occurrant, ut translatio aliquius, seu aliquorum sit perpetua, tunc prima dies proxime non impedita, assignata censetur in perpetuum pro die propria festi respective translata, S. Rituum C. 15 Maii 1745, Poloniae in una ord. Disceat. SS. Trinitatis, Officia de praeepto: semiduplicia intellige, et duplicia vide n. 1178. Prima dies proxime non impedita: attento ritu et dignitate personae. Vide n. 1162. An vero assignatio fieri possit infra aliquas octavas, consule n. seq. 1161 et 1184.

1197. Festa plura de praeepto eadem die occurrentia possunt stabiliri infra illas Octavas privilegiatas, quae huiusmodi festa occurrentia non excludunt, licet excludant translata, ut est Octava Corporis Christi, quae admittit duplicia occurrentia, non autem translata. Stabiliri autem non possunt infra eas Octavas, quae huiusmodi festa occurrentia excludunt iuxta regulas praescriptas in rubrica de Octavis, num. 3, S. Rit. Congr. 15 Maii 1745, Poloniae in una Ord. Disceat. SS. Trinitatis: Infra illas Octavas, quae huiusmodi festa occurrentia non excludunt; infra Octavas igitur fit de festis duplicibus et semiduplicibus occurrentibus etiam translatis; sed hoc modo circa semiduplicia tantum: Quando occurrunt in die festo habente Octavam, vel in Dominica infra Octavas, vel in festo duplici infra Octavas, dummodo dies immediate sequens sit libera, reponenda sunt Officia semiduplicia cum commemoratione Octavae; alioquin ultra non sunt protrahenda, ex decretis S. R. C. et Rub. Brev. decima de Translat. festorum n. 5. Infra Octavas autem Paschae et Pentecostes non fit de festo aliquo, etiam principali Patrono, vel titulari ecclesiae, vel de Dedicatione eiusdem, sed transfertur post Octavas. Infra Octavam Epiphaniae fit tantum de Patrono, vel titulari ecclesiae, de Dedicatione eiusdem, et de duplici primae classis occurrente (non tamen in die octava) cum commemoratione tamen Octavae. Infra Octavam Corporis Christi fit tantum de duplicibus, non tamen translatis, nisi sint primae vel secundae classis et in die octava neque de duplici secundae classis occurrente, facta semper commemoratione Octavae, ex Rub. Brev. 7 de Octavis, n. 3. Commemoratio vero Octavae nunquam omittitur, nisi in solemnioribus, scilicet primae et secundae classis, exceptis Octavis Nativitatis, Epiphaniae et Corporis Christi, Rub. Brev. cit. Vide n. 724.

1198. Cum in die octava beati Ioannis de Dukla

compatroni regni Poloniae incidat perpetuo festum S. Annae genitricis B. M. V., qui dies magna cum devotione populi frequentatur, quaeritur, an debeat fieri Officium de S. Anna, cum commemoratione Octavae beati Ioannis de Dukla. Responsum fuit, de die octava beati Ioannis de Dukla compatroni regni habendum esse Officium, S. Annae vero, die prima non impedita, habendum esse, S. R. C. 15 Maii 1745, Poloniae in una ord. Excalceat. SS. Trinitatis. Officium S. Annae die prima non impedita; Praeceptum vero audiendi Missam non transfertur. Hoc praecceptum est generale, et rubricis Breviar. conforme. Aliud resolvitur pro gratia S. Annae in Cracoviensi. Vide n. 1188.

1199. Non est reprobandus parochus qui defert SS. Viaticum infirmo feria sexta in Parasceve, dummodo private et submissa, quinimo submississima voce, recitet psalmos consuetos per vias publicas, etiamsi dicat vers. *Gloria Patri*, etc., quia in tali circumstantia actio talis nullam habet connexionem cum functionibus ecclesiae huius diei, et considerandum est, quod defert cum stola atque pluviali albi coloris, quando in feria supradicta color paramentorum est niger pro ecclesiae functionibus. Ideoque si defert privatim pro aliqua necessitate non est reprobandus, si populum absque benedictione dimittat feria sexta in Parasceve, quia in publica ecclesia non debet recondi, S. R. C. 15 Maii 1745, in Lucana.

1200. Licet Episcopo observari facere caeremoniam candelae accensae in Confirmatione conferenda, utpote ab Ecclesia receptam, ceu fidei protestativam et meritariam, Sac. Rituum Congr. 15 Maii 1745, in Portugallen.

1201. Non licere Tertiariis sacerdotibus S. Francisci in numero decem et octo, seu viginti nuncupatis congregatis B. M. V. de Oliveira in dioecesi Portugallensi deferre mozzettam ad instar Episcoporum; et Episcopus etiam auctoritate Sac. Congreg. per censuras, si opus sit, eos obligat ad illam deponendam, declaravit S. Rit. C. 15 Maii 1745, in eadem Portugallen.

1202. An non obstante decreto prima Sept. 1607, aut alio quocunque, possit quis in festo Omnium Sanctorum post secundas Vesperas, etiam Vesperas Vigiliae defunctorum una cum Matutino et Laudibus recitare, facereque fructus suos, aut an obligetur sub peccato obedire praedicto decreto, et secunda Novembris dictum Matutinum cum Laudibus recitare, facereque fructus suos. Et responsum fuit: Privata Officii defunctorum recitatio pro generali illorum commemoratione absolvi licite potest post vespertinas Horas festi Omnium Sanctorum, in choro autem iuxta rubricas adimplenda est mane die secunda Novembris, nisi ut populi commodius et frequentius illis interesse possint, contraria iam faceret consuetudo, S. Rit. C. 4 Septemb. 1745, in Ratisbonen.: An praesente Episcopo in choro, etiam non accedente legitima causa in hac sanctione expressa, legitime recitari possit post Vesperas. Vide num. 21.

1203. An universa dioecesis teneatur ad celebrandum sub ritu primae classis cum Octava de festo titulari ecclesiae cathedralis et civitatis. Responsum fuit: *Affirmative*, Sacra Rituum Congregatio 4 Septembris 1745, in Pernambucen.: Universae dioecesis: etiam de titulo cathedralis tantum, Regulares vero et Moniales non tenentur ad Octavam. Vide n. 1110, et alios ibi notatos.

1204. Canonici assistentes Episcopo in Missa pontificali non albam, sed rochetum vel cottam, quoquo modo vel forma ad regionis morem compacta illa sint, et consueta, induere debent una cum amictu subius dalmaticam, vel aliud chori peculiare insigne, Sacra R. C. 14 Sept. 1745, in Pernambucen.: Vel aliud chori peculiare insigne; ut sunt tunicella pro subdiaconis, planeta pro presbyteris, et pluviale pro dignitatibus, quibus comprehenditur primicerius, licet dubitetur an sit dignitas, S. R. C. n. 6 et 59; Caerem. Episc., lib. 1.

1205. Quando praebendae non sunt distinctae, duo diaconi assistentes apud solium Episcopi erunt primae duae dignitates immediate sequentes post primam. Si autem inter praebendatos canonicos perpetua, non autem accidentalis esset ordinum distinctio in presbyterales et diaconales, tunc pro munere assistentiae assumuntur primo duo canonici ex ordine diaconali. Diaconus vero evangelii, et subdiaconus pro epistola, in Missa pontificali inservientes, quando tale onus inter omnes per vices, vel alias iuxta ecclesiae consuetudinem distribuendum non sit, erunt alii duo digniores, sive canonici sive dignitates fuerint, qui sequuntur in ordine post assistentes canonicos in solio, si, ut supra dictum est, nulla intercedat ordinum vel praebendarum distinctio, Sac. Rit. Congr. 4 Sept. 1745, in Pernambucen.

1206. Cum nullus pro vicario generali Episcopi determinatus sit locus, sed illum diversum obtineat iuxta diversam consuetudinem ecclesiarum; idcirco scribendum Episcopo, ut de suae respondeat ecclesiae praxi, S. R. C. 4 Sept. 1745, in Pernambucen. Vide n. 16 et 221.

1207. Officium parvum B. M. V. in diebus simplicibus et ferialibus, non abrogata tamen consuetudine, quae in contrarium fortasse vigeret, tuto potest omitti, et in bona conscientia, S. R. C. 4 Sept. 1745, in Pernambucen.: Non abrogata consuetudine quoad consilium, non autem ex praeepto, cum non sint cogendi canonici ad recitationem in choro ex consuetudine et Synodo, Officii parvi B. M. V., Defunctorum, etc. Vide n. 1310.

1208. An clerici saeculares choro non astricti possint recitare de sanctis ordinis Carmelitani, si sint eiusdem Tertiarii. Responsum fuit affirmative, Sacra R. C. 4 Sept. 1745, in Pernambucen. Vide n. seq. 11, 659 et 1276.

1209. An clerici saeculares professi in militari ordine D. N. I. C. possint recitare de sanctis, de quibus recitant eiusdem ordinis claustrales, Et responsum fuit, cum clausula, dummodo non sint choro astricti, Sac. Rit. Congr. 4 Septemb. 1745, in Pernambucen. Vide n. ant.

1210. De Titulari ecclesiae cathedralis in genere, commemoratio inter suffragia solummodo habenda est per illos, qui sunt de gremio Ecclesiae; secus si esset insimul Patronus principalis civitatis, Sacra Rit. Congreg. 4 Sept. 1745, in Pernambucen. Vide num. 570 et 1294.

1211. In dioecesi Ianuensi die 21 Nov. fit Officium patrocinii B. M. V. et in toto dominio eiusdem fit etiam Officium patrocinii B. M. V. de Misericordia die 18 Martii: quaeritur, an clerus saecularis et regularis oppidi Novarum dioecesis Dertonen. in dominio Ianuen. possit et debeat recitare utrumque Officium concessum die 21 Novembris et 18 Mart. Responsum fuit affirmative, Sac. Rituum Congr. 19 Ianuar. 1746, in eadem Dertonen.

1212. Vigore decreti Sanctissimi D. N. Bened. XIV, editi sub die 12 Apr. 1742, in actis Sac. Congr. exhibiti, potest Ordinarius Rhegiensis provinciae Bononiensis in feria quinta post Sexagesimam absque alia ulteriori facultate, solemni pompa festum sancti Aloysii Gonzagae cum communionem generali, indulgentia plenaria, et Missa eiusdem sancti, celebrare iuxta consuetudinem, ac respective in perpetuum assignare Patribus Societatis Iesu feriam praedictam post Sexagesimam pro spiritali populorum profectu, Sac. Rituum Congr. 19 Ianuar. 1746, in eadem Rhegien. provinciae Bononien.

1213. Potest ulterius transferri Officium S. Raymundi de Pennafort ob occurrentiam fixam Desponsationis, relinquendo diem 28 Ianuar. vacuum, ut festum Nominis Iesu ponatur illa die, et non celebretur in Quinquagesima, quando contingit illud transferri, ex eo quod Dominica secunda post Epiphaniam assignata huic Officio, aliquando incidit in Dominica Septuagesimae,

S. R. C. 7 Maii 1746, in Varsavien. Hoc decretum est generale, et respicit Officium S. Agnetis, ac omnia Officia transferenda in aliam diem extra 28 Ianuar. Vide n. 979.

1214. Quando festum Purificationis occurrit in aliqua Dominica secundae classis, eius Officium transferendum est in feriam secundam immediate sequentem, quamvis impeditam, translato ab ea quocunque alio festo, ne continuatio mysterii Dominicae Incarnationis diu protrahatur, S. R. C. 7 Maii 1746, in Varsavien. in explic. Rubricae Miss. de Bened. Cand. Translato ab ea quocunque alio festo: intellige minoris vel aequalis ritus incidente. Vide n. 1234.

1215. Semel et pro semper assignare potest Ordinarius diem non impeditam extra Dominicam et Octavas sanctorum, festis sanctorum ad libitum, non immutata tamen lege sanctorum ad libitum, Sacra Rit. Congr. 7 Maii 1746, in Varsavien.: Non immutata lege sanctorum ad libitum; quomodo id intelligi debeat, vide n. 336.

1216. Non potest continuari Officiorum recitatio, quae concessa sunt in aliquibus dioecibus ab aliquo tempore; ut sunt de sanctis martyribus Corcomiensibus 9 Iul., et de sancto Erasmo Episcopo martyre 3 Iun. pro Belgio, sub ritu duplici ad libitum, cum nullum fundamentum sit horum Officiorum extensionis ad regnum, Sacra Rit. Congr. 7 Maii 1746, in Varsavien.

1217. Festa simplicia perpetuo impedita, ita ut de illis nequidem commemoratio perpetuo fieri possit, non potest Ordinarius loci assignare diem aliam illis festis impeditis, S. Rit. C. 7 Maii 1746, in Varsavien. Vide n. 1252.

1218. Consuetudo antiqua et immemorabilis dicendi Officia de aliquo sancto sufficit ad licite continuandum ut illud recitetur, dummodo immemorabile respiciat festum in Romano Martyrologio descriptum, sin minus, negative, S. R. C. 7 Maii 1746, in Varsavien.: In Martyrologio descriptum; quid de sanctis non descriptis in Martyrologio, vide n. 630.

1219. Cum inter caetera Officia Patronorum regni Sueciae a S. R. C. approbata, et sub die 25 Maii 1616 extensa ad regnum Poloniae, reperiatur festum reliquiarum in ecclesia Hispalensi, Dominica proxima post festum S. Matthaei celebrandum, et dioeceses regni Poloniae varie celebrent illud, aliae enim praedictum festum impeditum a festo altioris et aequalis ritus in Dominica praefata occurrente illo anno omittunt iuxta decretum a S. R. C. emanatum sub die 20 Mart. 1653. Aliae vero dioeceses, non obstante praedicto decreto, transferunt illud in primam diem non impeditam secundum alia decreta emanata sub die 16 Sept. 1730, et sub die 5 Maii 1736. Et responsum fuit, Officium reliquiarum, quod celebratur prima Dominica post festum S. Matthaei, si talis Dominica fuerit Officio altioris ritus impedita, poterit in aliam diem non impeditam transferri, Sac. Rituum Congr. 7 Maii 1746, in Varsavien.: Poterit in aliam diem non impeditam transferri; tanquam Officium de praeepto, ut in n. 989 et 1238.

1220. Supplicatur, quid faciendum in dioecibus Cracoviae et Posnaniae, in quibus iam a tribus annis nihil fit de festo reliquiarum, quae reperiuntur in ecclesia Hispalensi, iuxta alia iterum decreta ab eadem S. R. C. sub 3 Iun. 1617, et 12 Maii 1613, et 5 Aprilis 1625, ideo ad uniformitatem dioecesium supplicatur humillime declarari, an debeat praedictum Officium recitari, etsi impeditum sit a festo altioris ritus occurrente in praefata Dominica, vel possit, necne, transferri ad primam diem non impeditam non obstante citato decreto. Et responsum fuit: Officium reliquiarum praedictarum, impedita Dominica a festo altioris ritus, in diem aliam non impeditam transferri, Sacra Rituum Congr. 7 Maii 1746, in Varsavien. Vide num. antec.

1221. Cum Officium gratiarum actionis pro victoria

de Turcis obtenta pro Polonia concessum sit atque approbatum a S. R. C. sub die 21 Ian. 1639, sub ritu duplici, et Missa nulla sit ordinata, varie illam sacerdotes dicunt, alii dicunt votivam de SS. Trinitate cum secunda oratione pro gratiarum actione, ut in Missali; alii vero Missam quidem dicunt de sanctissima Trinitate, sed orationem dicunt ex Officio, et quidem unicam, Evangelium etiam conforme Officio, non illud, quod est in votiva de sanctissima Trinitate: ideoque ad tollenda dubia supplicatur declarari qualiter debeat dici Missa, num priori modo, an posteriori, utpote in quo Missa est conformior Officio. Responsum fuit: Exhibeant Officium concessum, ut ex ipso designari possit Missa, Sacra Rituum Congr. 7 Maii 1746, in Varsavien.

1222. Cum praescriptum sit, dicendum esse Officium de Dedicatione in ipsa die consecrationis a clero illius ecclesiae, quae consecratur, dubium est, utrum Episcopus consecrans, etiam non Ordinarius loci, debeat dicere idem Officium de Dedicatione. Et responsum fuit negative quoad praeeptum; poterit tamen, si velit, ex congruentia, S. Rit. C. 7 Maii 1746, in Varsavien.

1223. Commemoratio de SS. Sacramento in Missis privatis poterit fieri, quando eius expositio fiat pro publica causa, etiamsi Sacramentum expositum sit in pyxide, Sacra Rituum Congr. 7 Maii 1746, in Varsavien.: Commemoratio in Missis privatis poterit fieri: exceptis diebus primae vel secundae classis. Vide n. 1010 et 1106.

1224. Missae de *Requiem*, extra altare, ubi est expositum sanctissimum Sacramentum etiam in pyxide, poterunt celebrari, dummodo tamen oratio coram Sacramento non sit pro publica causa, Sacra Rituum Congr. 7 Maii 1746, in Varsavien. Vide n. antec. et seq.

1225. Genuflexio utroque genu est facienda a trans-euntibus ante sanctissimum Sacramentum, etiamsi fuerit in pyxide patenter expositum, Sac. Rituum Congr. 7 Maii 1746, in Varsavien.: Genuflexio utroque genu; quid de sacerdote Missam celebraturo, et de crucem ferente, vide n. 23, 278 et 314.

1226. Quando frequenter fiunt expositiones Sanctissimi publice in maiori altari, et praeter Missam solemnem, dicuntur etiam Missae privatae ad idem altare maius, an etiam in Missis privatis ad altare maius, et ad alia altaria minora, durante expositione Sanctissimi poterit fieri commemoratio de Sacramento durante expositione. Responsum fuit: Poterit fieri commemoratio de Sanctissimo Sacramento durante expositione, Sacra Rituum Congr. 7 Maii 1746, in Varsavien. Vide num. ant. et seq. Missae privatae ad idem altare maius; nisi ex necessitate celebrandae, ad maiorem enim decentiam erit abstinendum, Caer. Episc., lib. 1, cap. 12, n. 9. Quid statuatur de Missa solemni, vide n. 481.

1227. Exposito Sanctissimo Sacramento in altari maiori, dum sub *Magnificat* in Vesperis idem altare maius incensatur, an debeant etiam incensari alia altaria, ex eo quod incongruum esse videatur relinquere in altari expositum Sacramentum, et utrumthurificato altari maiori, ubi est expositum Sanctissimum, debeat etiam fierithurificatio illius, in quo est reconditum Sanctissimum in ciborio. Responsum fuit, non esse thure adolenda alia altaria, licet alibi SS. Sacramentum asservetur, S. R. C. 7 Maii 1746, in Varsavien.: Non esse thure adolenda: ac idem servandum non exposito Sacramento. Vide n. 305.

1228. Transeuntes ante expositam reliquiam S. Crucis, utrum debeant genua usque ad terram flectere, vel etiam, an sufficiat semigenuflexio, uti solet fieri coram Episcopo: et utrum eadem genuflexio facienda sit ante praedictam reliquiam S. Crucis, quae, licet non sit exposita, asservatur tamen occlusa in aliquo altari, aut etiam quando exposita est, sed non apparet, ex eo quod pars illa, quae respicit populum, habeat figuram Christi

Crucifixi. Et responsum fuit: Si loco principe reliqua SS. Crucis super altare fuerit exposita, tunc transeuntes ante illam unico genu usque ad terram flexo venerari debent; diversimode vero sola capitis inclinatione, si praefata reliqua recondita erit intra custodiam, S. R. C. 7 Maii 1746, in Varsavien.: Tunc transeuntes ante expositam reliquam SS. Crucis: excipe celebrantem paratum, canonicos cathedralis et collegiatae, non obstante consuetudine in contrarium (qui non genuflectunt, nisi feria sexta in Parasceve) excepto crucifero, et eruitur ex Caerem. Episcop., lib. 2, cap. 27, n. 7, ut cap. 27, n. 12; Rubr. Missal. 7, de Introitu, et 8, de Offert. Vide n. 127 et 1072.

1229. Cum contingat saepius in ecclesiis regularium, vel aliis, praesertim in die Obitus, seu anniversario defunctorum, Missas celebrari a confluentibus sacerdotibus, supplicatur declarari, an sacerdotes, qui recitant Officium de festo duplici, confluentes ad ecclesias sive regularium, sive aliorum, ubi dicitur Officium de semiduplici, possint ibi dicere Missas privatas defunctorum. Responsum fuit negative, S. R. C. 7 Maii 1746, in Varsavien. Ad recte et absolute observandum praesens decretum, et sine scrupulo, vide quae diximus in n. 753.

1230. Recitantes Officium de Martyre, et celebrantes in ecclesiis, ubi dicitur de confessore, utrum debeant se conformare in colore illis ecclesiis, etiam si nulla ibi sit solemnitas. Responsum fuit affirmative, etiam quoad Missam, quae non poterit celebrari de sancto confessore, si color fuerit rubeus, S. R. C. 7 Maii 1746, in Varsavien.: Etiam quoad Missam: sed cum Missali Romano, ubi particulares puta alicuius religionis celebrantur. Vide n. ant. 753 et 894.

1231. An Dominica infra Octavam B. Mariae Virginis, ut de S. Maria de Monte Carmelo in Missa, etc., sacerdotes, qui accedunt ad dictam ecclesiam, debeant in ea celebrare Missam de S. Maria cum commemoratione et evangelio Dominicae in fine, et an possit eadem ecclesia celebrare eiusmodi Missam solemnem, prout singulis annis celebrat dicta Ecclesia de Massa absque ulla commemoratione. Responsum fuit: In Dominica infra Octavam, Missae privatae nequeunt dici de festo, sed dicuntur de Dominica cum commemoratione Octavae iuxta rubricas, constituto tamen de concursu populi, permittitur unica tantum Missa solemnis de Octava, cum *Gloria et Credo*, absque ulla commemoratione, S. R. C. 3 Septembris 1746, in una Massae et Populonii: Constituto tamen de concursu populi, vel alia causa: vide num. 430. Unica recitata oratione de Beata Maria sine commemoratione Dominicae et evangelio eiusdem in fine: vide n. 348 et 1013.

1232. An in exsequiis defunctorum sacerdotum, praesente corpore, subdiaconus se sistere debeat ad caput defuncti sacerdotis, vel ad pedes, iuxta opinionem P. Merati. Responsum fuit: Servetur Ritale Romanum, et in exsequiis defuncti sacerdotis praesente corpore locetur crux ad caput defuncti inter feretrum, et altare, S. R. C. 3 Septembris 1746, in una Massae et Populonii: Servetur Ritale: ubi dicitur: *Finita Missa, sacerdos deposita casula et manipulo, accipit pluviale nigri coloris, et subdiaconus accipit crucem, accedit ad feretrum, et se sistit ad caput defuncti cum cruce, medius inter duos acolythos, seu ceroferarios cum candelabris, et candelis accensis, et omnes alii de clero veniunt ordinati in gradu suo cum candelis accensis, et stant in circuitu feretri*. Rit. Rom. de exseq. n. 7.

1233. Officium Sanctissimi Sacramenti, quod recitatur ex privilegio in feria quinta non impedita per annum a festis duplicibus, vel semiduplicibus, demptis quoque feriis Adventus, Quadragesimae, etc., si occurrat in Vesperis cum alio officio semiduplici, dividit Vesperas a capitulo, S. R. C. 1 Iulii 1747, in Zagabrien. Vide n. 448 et 1185.

1234. An quando festum Purificationis B. M. V. occurrit in Dominica privilegiata, eius officium transferri debeat in feriam secundam immediate sequentem, an in primam diem non impeditam festo duplici, vel

semiduplici. Responsum fuit: Quando huiusmodi casus intervenerit, Officium Purificationis esse transferendum in feriam secundam immediate sequentem, quocunque festo etiam aequalis, non tantum altioris ritus, in eam incidente, et idem servandum mandavit, quando festum Annuntiationis B. Mariae Virginis occurrat in Dominica privilegiata; quod si in hebdomada maiori, vel Paschali, tunc Annuntiationis Officium pari cum privilegio in feriam secundam post Dominicam in albis transferri voluit, atque hoc decretum generalibus Kalendarii Romani Rubricis adiici praecepit S. R. C. 20 Iulii 1746, in decreto Urbis et Orbis: Quod si in hebdomada maiori: excipe feriam sextam et Sabbatum, de quibus require n. 620 et 1095.

1235. An in ecclesiis sub titulo S. Mariae Angelorum fieri debeat die secunda Augusti officium cum Missa de Beata Maria Virgine, prout hactenus servatum fuit, vel potius festum S. Mariae Angelorum sit celebrandum die Assumptionis eiusdem. S. R. C. re mature discussa, ad relationem eminentissimi et reverendissimi D. Cardinalis Alexandri Albani rescribendum censuit, servari solitum; nempe in casu proposito die secunda Augusti faciendum esse Officium cum Missa de B. Maria Virgine titulari Ecclesiae, prout in festo ad Nives, praeter lectiones secundi nocturni, quae sumendae sunt ex secundo nocturno Nativitatis eiusdem B. Mariae, mutato verbo *natali* in verbum *festivitate*, iuxta decretum editum die decima Iunii anno 1690, in una Ord. Min. de Observ. S. R. C. 7 Sept. 1748, in una Ord. Cappuccinorum provinciarum Calabriae in Italia Sanctissimo Papae Benedicto XIV suppliciter porrecta, et ad Sacr. Rit. Congreg. eadem die remissa. Servari solitum apud Franciscanos: vide n. 623. Secus apud alios. Vide n. 844.

1236. An Dedicatio Ecclesiae cathedralis, ad quam regulares intra eamdem civitatem constituti, sub ritu duplici secundae classis celebrandam tenentur, ultra illius Octavam transferri possit ab iisdem regularibus, si prima dies altiori festo, simulque tota reliqua Octava aliis novem lectionum festis impedita sit. Responsum fuit affirmative, S. R. C. 11 Ianuarii 1749, in una Ord. Excalceat. S. Augustini provinciae Austriae. Tenentur... ultra illius Octavam transferri... non tenentur vero, imo non possunt Octavam Dedicationis celebrare, et ligat etiam moniales Ordinarii subiectas. Vide n. 757. Episcopus vero cogere debet eosdem, ut cathedralis Dedicationem adimpleant. Vide n. 1278.

1237. Festum Patrocinii S. Ioseph occurrens in festo altioris ritus transferri potest, non obstante decreto 20 Martii 1683. Nam eadem Sacr. Rit. Congreg. die 26 Novembris 1735, hanc declarationem edidit: Cum in tota Hispania sit concessum, ut in tertia Dominica post Pascha celebretur festum Patrocinii S. Ioseph sub ritu duplici; quaesitum fuit, si cadat in illa die festum maioris ritus, an festum Patrocinii S. Ioseph sit transferendum ad aliam diem. Et responsum fuit, transferri posse. Haec declaratio facta pro regnis Hispaniae valet etiam pro aliis regnis quibus idem Officium concessum est, S. R. C. 11 Ianuarii 1749, in una Ord. Excalceat. provinciae Austriae: Transferri posse: iuxta decretum citatum de anno 1735, sub n. 960, tanquam officia de praecepto, et non gratiose concessa. Vide num. 989, 1238 et 1350.

1238. An festum titolare archiconfraternitatis Septem Dolorum, quod pro regnis et provinciis haereditariis augustissimae domus Austriacae, ab utroque clero sub ritu duplici celebrari debere indultum est tertia Dominica Septembris, cum in religione Sancti Augustini idipsum saepe impediatur ab Octava B. Mariae Virginis et S. Nicolai, ac festum S. Thomae de Villanova eadem Dominica celebretur, possit similiter transferri, praecipue quod hoc festum potius videatur repetitio alterius, quod feria sexta post Dominicam Passionis in Quadragesima celebratur, prout patet ex oratione et lectionibus secundi nocturni, quae sunt eadem. Responsum fuit affirmative. Quia pro statibus Austriacis tale

Officium est de praecepto: dicitur enim in decreto concessionis die 28 Augusti 1734, *Recitari debere*. Officia autem de praecepto, licet sint fixa certis diebus, si in his impediuntur, transferri possunt iuxta decretum S. R. C. 5 Maii 1736, in Einsidlen., S. R. C. 11 Ianuarii 1749, in una Ordinis S. August. Excalceat. provinciae Austriae. Vide n. ant. et 989.

1239. An festum Sanctissimi Nominis B. Mariae Virginis, quod pro regnis et provinciis Austriacis est duplex secundae classis, in occurrentia cedere debeat festo S. Nicolai Tolentini, quod est duplex secundae classis cum Octava, praesertim cum illud Viennae cum solemnissima utriusque cleri processione, maxima exteriori pompa, Indulgentiis etiam plenariis, ac ingenti populi concursu ob liberationem Viennensis civitatis ab obsidione Turcarum celebretur. Responsum fuit negative. Octava enim non elevat ritum. In paritate autem ritus attendi debet tum maior dignitas B. Mariae Virginis iuxta rubricam de concurrentia officii tit. 11, n. 2, tum maior solemnitas celebrationis et populi concursus iuxta decretum die 20 Martii 1683, in quo sic: Si Officia, quae recitari debent in aliquibus regnis, sint eiusdem ritus et dignitatis, an sit praefendum Officium loci Officio in proprio religionis Calendario descripto. Resolutum fuit, praefendum esse Officium, quod cum maiori solemnitate, et populi concursu celebratur, S. R. C. 11 Ianuarii 1749, in una Ord. S. Augustini Excalceat. provinciae Austriae: In paritate autem ritus: ut hic assertur attendi debet maior dignitas; secus autem in disparitate ritus, ut videre est n. 1314. Decretum vero in hac sanctione notatum vid. n. 554.

1240. An ubi habentur insignes reliquiae plurium sanctarum virginum et martyrum e societate S. Ursulae, debeat de illis fieri Officium duplex 21 Octobris cum commemoratione S. Hilarionis et Ursulae, et sociarum, vel possit aliis distinctis extra illum diebus de singulis illarum in particulari, prout hactenus alicubi die 17 et die 19 Decembris observatum fuit, recitari Officium duplex. Quod si primum fieri oporteat, quaeritur adhuc, an id faciendum, ubi festum SS. Ursulae et sociarum est duplex, vel semiduplex, aut hoc potius in aliam diem non impeditam transferendum sit. Responsum fuit, fieri debere Officium duplex de SS. Ursula et sociis cum sola commemoratione S. Hilarionis, sicut fit Romae in patriarchali ecclesia S. Mariae Maioris, ubi asservatur caput unius ex sociis S. Ursulae. Et illa pariter fieri debet usque ulla translatione in illis ecclesiis, in quibus festum SS. Ursulae et sociarum aliunde esset duplex, vel semiduplex, S. R. C. 11 Ianuarii 1749, in una Ord. S. Augustini Excalceat. provinciae Austriae: Insignes reliquiae: quae sint, vide num. 215.

1241. Ubi processio SS. Sacramenti in eius festo die, vel per Octavam ea, qua decet, solemnī pompa nequiverit haberi, designabit Episcopus pro suo arbitrio et prudentia unicuique ecclesiae aliquam ex sequentibus Dominicis, in qua celebrata Missa cum commemoratione SS. Sacramenti iuxta rubricarum praescriptam formam sollemnis illius processio peragi possit, S. R. C. 8 Martii 1749, in Lisbonen.: Ea qua decet sollemni pompa: id est praecedente cruce hastata, etc., de quo vide num. 1130. Celebrata Missa: currenti cum colore festo, seu Officio convenienti. Vide num. 641, 1137 et 1235.

1242. Exorto dubio in ecclesia parochiali et collegiata S. Iacobi de Luprio civitatis Venetiarum, an liceat die 2 Augusti celebrari festum S. Petri ad Vincula, prout ab antiquo tempore consuevit, eo quod praecedenti die perpetuo occurrat Octava S. Iacobi apostoli eiusdem ecclesiae titularis, an potius recitandum sit Officium S. Hermolai, quod paucis abhinc annis in dioecesi Venetiarum sub ritu semiduplici affixum fuit diei secundae Augusti. Pro parte capituli dictae ecclesiae S. R. C. humillime supplicatum fuit, quatenus dignaretur declarare, nedum quid in subiecto casu sit faciendum, verum etiam an possit assignari semiduplex

infra Octavam non privilegiatam. Responsum fuit ad primum: Die 2 Augusti agendum esse in dicta ecclesia S. Iacobi de Luprio Venetiarum de festo S. Petri ad Vincula. Ad secundum: Festum semiduplex a sua die perpetuo amotum celebrari deinceps potest infra Octavam non privilegiatam in die ipsi assignanda, tanquam sede illius fixa, iuxta decretum die 28 Nov. 1744, in Perusina. Eadem S. R. C. 19 Aprilis 1749, in una Venetiarum. Prout ab antiquo tempore consuevit: ad hanc petitionem decretum fuit, fieri de festo S. Petri ad Vincula, cum non sit regulariter amplius amovendum Officium (quod erat iam perpetuo impeditum) a die assignata, eo quia nunc vel postea assignaverit Ordinarius, aut etiam S. R. C. eandem diem alicui Officio, sed firmam et propriam sedem iam primum adeptum sit. Vide n. 879, 893 et 1256. Decretum vero de celebrando Officio semiduplici, perpetuo impedito, infra Octavam non privilegiatam, habes sub n. 1193, una cum alio n. 1184.

1243. Instructio pro oratione Quadraginta Horarum Romae iussu fel. rec. Clementis XI, primum edita, extra Urbem non obligat; laudandi tamen, qui se illi conformare student, nisi aliud ab Ordinariis locorum statutum sit, S. R. C. 12 Iulii 1749, in una Congregat. S. Philippi Nerii civitatis Patavinae, Clem. XI primum edita: deinde ab aliis Summis Pontificibus ordinata, signanter die 1 Septembris 1736, cuius initium: *Essendo stale fatte*.

1244. An presbyteri ordinandi statim ab initio, vel solum a *Suscipe, Sancte Pater*, etc., debeant inchoare Missam cum celebrante, et ordinante Episcopo. Responsum fuit, teneri solum a *Suscipe Sancte Pater*, S. R. C. 20 Septembris 1749, in una Iavarinen. in Hungaria. Vide num. seq.

1245. An presbyteri ordinandi debeant legere Missam stantes, vel in terram genuflexi. Responsum fuit negative ad primam, affirmative ad secundam partem, S. R. C. 20 Septembris 1749, in Iavarinen. in Hungaria. Vide n. ant. et seqq.

1246. An presbyteri ordinandi omnes illas, quas Episcopus ordinans in Missa facit, actiones debeant facere, adeoque an ii presbyteri debeant cruces manu super oblata peragere, an genuflectere, etc., an denique omnia illa, quae Episcopus sub sacrificio agit, agere. Similiter idem quaeritur de Episcopo consecrando. Responsum fuit ad primum, negative; ad secundum, servandum esse Pontificale Romanum, S. R. C. 20 Septembris 1749, in Iavarinen. in Hungaria. Vide n. ant. et seq. Servandum esse Pontificale Romanum: in quo praescribitur: *Dicto Offertorio, consecrator sedet cum mitra in faldistorio, ante medium altaris. Et consecratus veniens ex sua cappella, inter assistentes Episcopos medium coram consecratore genuflectit, et illi offert duo intortitia accensa, duos panes, et duo barilia vino plena, et consecratoris praedicta recipientis manum reverenter osculatur. Deinde consecrator lavat manus, et accedit ad altare, consecratus etiam ad posterius cornu epistolae altaris eiusdem accedit, et ibi stans medius inter Episcopos assistentes, ante se habens Missale suum, simul cum consecratore dicit et facit omnia, prout in Missali. Et ponatur una hostia consecranda pro consecrante, et consecrato, et vinum consecrandum in calice, sufficiens pro utroque. Pont. Rom., part. 1, tit. de Consecrat. electi in Episcopum. Vide num. ant. et seq.*

1247. An presbyteri ordinandi postquam sunt de corpore D. N. I. C. communicati, debeant de illo calice, quem in ordinatione sua tetigerunt, abluitionem sumere. Responsum fuit non esse necesse, S. R. C. 20 Septembris 1749, in Iavarinen. in Hungaria. Ablutionem sumere: non in calice, quo Pontifex celebravit, sed in alio cum vino, Pontif. Rom., part. 1, tit. de Ordinatio, presbyter. Vide n. anteced.

1248. Cum Sabbato Sancto unica tantum in quavis ecclesia Missa cantata admittatur, an Episcopus in privata cappella, vel in oratorio possit ordinationem sub Missa lecta servare. Et quatenus affirmative, an debeat

post communionem idem Episcopus pro Vesperis, *Alleluia, Vespere autem*, etc. *Laudate Dominum, Magnificat*, etc., dicere. Responsum fuit, ad mentem, Sac. Rit. Congr. 20 Septembris 1749, in Iavarinen. in Hungaria. Vide n. 1165 et 1168.

1249. An Episcopi non habentes facultatem specialem concedendi in oratoriis privatis, et cappellis pro saecularibus, et aliis, legendi Missam, possint licentiam dictam petentibus concedere. Responsum fuit negative, S. R. C. 20 Septembris 1749, in Iavarinen. in Hungaria: Negative: et haec facultas spectat ad Papam, ex constit. Bened. XIV, 2 Iulii 1751, quae incipit: *Magno cum animi nostri*. Vide n. 620.

1250. Cum in rubricis de sacramento Confirmationis dicatur: Adulti seu alii maiores ponant pedem suum super pedem dexterum patris sui: quaeritur, an sufficiat, si patrinus ponat manum dexteram super humerum dexterum confirmandi. Responsum fuit, sufficere, S. R. C. 20 Septembris 1749, in Iavarinen. in Hungaria. Vide n. seq.

1251. An confirmandus tempore Confirmationis, quando Episcopus dicit: *N. signo te signo crucis*, etc., praeter nomen suum baptismale, possit aliud nomen sancti sibi imponi curare. Responsum fuit, posse, Sac. Rit. Congr. 20 Septembris 1749, in Iavarinen. in Hungaria.

1252. « Il compositore del calendario per i religiosi e religiose di S. Francesco, sotto l'obbedienza del ministro generale di tutto l'ordine Serafico, umilmente espone, come leggendosi nel Rituale del Merati alla sezione 3, capitolo 4, *de festo simplici*, citato un decreto del dì 22 Gennaio 1735, col quale la Sacra Congregazione assegna a S. Teodore martyre di rito semplice, per i Padri Minori Conventuali, il giorno 12 Novembre, per l'impedimento perpetuo della Dedicaione della basilica Constantiniana, celebrata da essi sotto rito di prima classe, e per le monache del terzo Ordine di S. Francesco, quali celebrano S. Elisabetta d'Ungharia sotto l'istesso rito, come Padrona principale, si assegna a S. Ponziano, Papa e martyre, il giorno 20 dell'istesso mese; ma non trovandosi tal decreto nel registro della Segreteria, supplica l'EE. VV., a dichiarare, se si debba tale decreto osservare tanto dalle suddette religiose, quanto per altre diverse chiese dell'Ordine, nelle quali occorrono molti Santi del detto rito perpetuamente impediti, ovvero si debba nelle dette chiese lasciare totalmente la memoria di essi santi, tanto più, che la rubrica generale, dove al titolo *de Translatione festorum*, si legge al n. 8. *Eo anno de eo non fit amplius*, parla dei santi semplici impediti dalle feste di prima classe mobili? Che della grazia, etc. ». Et Sacra Congregatio, re mature discussa, ad relationem eminentissimi et reverendissimi D. Cardinalis Tamburini ponentis sanctae memoriae, rescribendum censuit: Si festum simplex perpetuo impediatur ob concurrentiam duplicis primae classis, non esse ad aliam diem transferendum iuxta rubricas, S. R. C. die 18 Iulii 1750, in una Ord. Min. S. Francisci. Vide n. 1217.

1253. Regulares degentes in civitate tenentur ad Officium Dedicationis cathedralis sub ritu secundae classis, extra civitatem et per totam dioecesim non tenentur, neque ad recitationem Officii in die festo, S. R. C. die 29 Ian. 1752, in una Ordinis Carmelitarum Discalceatorum provinciae Poloniae. Officium Dedicationis fit a Regularibus et Monialibus in civitate sub ritu duplici secundae classis sine Octava, et similiter a Saecularibus in dioecesi. Vide n. seq. 498, et alios ibi notatos.

1254. Cum in omnibus dioecesibus regni Poloniae, et magni ducatus Lithuaniae, Officio Dedicationis ecclesiae cathedralis assignata sit dies Dominica in perpetuum, et in eadem Dominica recitatur quotannis, utrum aliquando apud Regulares, occurrente in illa Dominica alio festo altioris ritus, vel dignitatis, debeat praedictum Officium Dedicationis ecclesiae cathedralis apud Regulares transferri in aliam diem non impedi-

tam, etiam ultra duas septimanas, an omitti iuxta decretum S. R. C. emanatum anno 1633, 20 Martii. Et insuper utrum cedere debeat praedictum Officium Dedicationis ecclesiae cathedralis Officio solemniori aliquius religionis occurrente eadem die Dominica sub eodem ritu. Ad primam eiusdem dubii partem responsum fuit, transferendum esse ad primam diem non impeditam; ad secundam vero, servari rubricam 10 Breviarii Romani de concurrentia festorum, n. 2, S. R. C. die 29 Ianuarii 1752, in una Ord. Carmelitarum Discalceat. provinciae Poloniae: Servari rubricam 10 Breviarii; in qua legitur sub n. 6: *Si duo vel plura festa novem lectionum simul eodem die veniant, fiat Officium de maiori, id est, de duplici et semiduplice transferantur. At si omnia fuerint duplicia, fiat de digniori, seu solemniori, et quae minoris solemnitatis sunt, transferantur*, Rub. Brev. cit. Inter festa autem aequalis solemnitatis qualis ordo praecise attendatur vide n. 522. Decretum vero in praesenti lege signatum sub n. 555, ut omittatur Officium Dedicationis, non est considerandum circa Officia de praecepto recitanda, inter quae hoc festum considerari debet, ut in n. 1278, sed de illis duntaxat gratiose concessis. Vide n. 989, 1238 et 1257.

1255. Dum fit expositio Sanctissimi Sacramenti ratione solemnitatis ad populum in Dominicis privilegiatis, vel aliis festis, in altari maiori, ubi est expositum publice Sacramentum, si celebretur Missa diei, celebrari debet cum paramentis festo, seu Officio convenientibus, scilicet non est adhibendus color albus, uti competens solemnitati ratione expositionis, sed etiam violaceus, S. R. C. 29 Ianuarii 1752, in una Ordinis Discalceat. Carmelitarum provinciae Poloniae: Ubi est expositum publice sacramentum, si celebretur, propter necessitatem intellige; ait enim Caeremoniale: *Non incongruum, sed maxime decens esset, ut in altari, ubi Sanctissimum Sacramentum situm est, Missae non celebrarentur, quod antiquitus observatum fuisse videmus*. Caerem. Episc., lib. 1, cap. 12, n. 9. Vide n. 641, 1137 et 1241. Missa vero solemnissima quando rite celebrari possit. Vide n. 481 et 1226.

1256. Cum in provincia Polona et Lithuana ob occursum in perpetuum cum festo S. Stanislai Episcopi martyris patroni principalis ex die 8 Maii Officium Apparitionis S. Michaelis archangeli translatum in diem decimam Maii tanquam propriam recitaretur, quaeritur, utrum nunc, cum Sacra Rituum Congregatio Officio S. Antonini de praecepto semiduplici eandem diem decimam Maii assignaverit pro universali Ecclesia, debeat cedere Officium Apparitionis S. Michaelis archangeli ad uniformitatem Officii S. Antonini: Et responsum fuit: Officium iam translatum Apparitionis S. Michaelis archangeli ob occursum festi S. Stanislai Episcopi martyris, quod in Polonia sub ritu duplici primae classis celebratur, et perpetuo assignatum diei 10 Maii, non erit ulterius amovendum propter Officium S. Antonini Episcopi eo die in Ecclesia celebrandum, sed firmo remanente Officio Apparitionis, illud S. Antonini transferatur in primam diem non impeditam, S. R. C. 29 Ianuarii 1752, in una Ord. Carmelitarum Discalceat. provinciae Poloniae: Non erit ulterius amovendum, assignatio enim non est translatio, sed propria sedes festi illius regulariter reputatur, et ideo decretum hoc est generale. Vide n. 879 et 893.

1257. Utrum occurrente aliquando festo altioris ritus in Dominica secunda post Pascha, in qua ex indulto Sacrae Rituum Congregationis recitatur in Polonia Officium affixum huic Dominicae Sanctissimi Sepulcri, debeat praedictum Officium SS. Sepulcri transferri in aliam diem non impeditam, an omitti iuxta decretum anni 1683, 20 Martii emanatum. Responsum fuit: Officium SS. Sepulcri, si occurrerit festum altioris ritus, non erit ad aliam Dominicam transferendum, sed prorsus omittendum, S. R. C. 29 Ianuarii 1752, in una Ordinis Carmelitarum Discalceat. provinciae Poloniae: Sed prorsus omittendum, quia ex indulto, non ex praecepto recitatur, iuxta decretum 20 Martii 1683 hic enun-

tiatum, quod exstat sub n. 555. Vide num. 989, 1238 et 1253.

1258. Etsi cum maxima solemnitate, et concursu populi, cantetur ab immemorabili tempore, in Adventu Domini, singulis diebus Missa votiva B. Mariae Virginis, quae vocatur *Rorate*, instituta etiam a Concilio provinciali, ut est in regno Poloniae, a Paulo V Papa approbato, non est tamen recensenda inter Missas votivas pro re gravi, vel pro publica causa, sed haberi duntaxat poterit ut mera populi devotio, S. R. Congr. 29 Ianuarii 1752, in una Ordinis Carmelitar. Discalc. provinciae Poloniae: Singulis diebus, exceptis solemnioribus festivitatibus. Novem dies vero ante Nativitatem Domini sunt privilegiati, ubi adest consuetudo et concursus in quibus quotidie, etiam diebus solemnibus, unicam Missam cantare votivam cum *Gloria* et *Credo* non negatur. Vide n. 348 et 1189.

1259. Utrum ex praescripto fundatorum, et institutione eorumdem possit dici Missa de Assumptione, Purificatione, Conceptione B. Mariae Virginis in Sabbatis, vel aliis feriis per annum non impeditis festo duplici. Responsum fuit: Non sunt violandae rubricae imperitorum laicorum causa, et ideo petentibus Missam votivam de Assumptione, etc., fiet satis celebrando unam ex Missis votivis B. Mariae Virginis iuxta temporis occurrence, S. R. C. 29 Ianuarii 1752, in una Ordinis Carmelitarum Discalc. provinciae Poloniae: Fiet satis, sed contra rubricas forte non agitur, si votiva Missa recitetur de Septem doloribus Beatae Mariae Virginis, ut eruitur ex Missali Romano de eodem festo in mense Martio. Infra Octavam vero alicuius festivitatis, licet non fiat Officium de S. Maria, erit congruenter eius votiva de Octava sine *Gloria* et *Credo*. Vide num. 1283.

1260. Cum in regno Poloniae ab immemorabili consuetudine recitetur 28 Septembris Officium S. Wenceslai martyris sub ritu duplici minori, et sub eodem similiter ritu duplici minori recitetur 5 Martii Officium Translationis eiusdem S. Wenceslai martyris, utrum licite tolerari possit, ut festum principale, et eius Translatio sub eodem ritu celebretur, sicut in Magno Ducatu Lithuaniae Officium S. Adalberti, et eius Translatio, et an debeat cessari a recitatione Officii Translationis S. Wenceslai martyris sub ritu duplici in regno Poloniae, sicut et in Lithuania, a recitatione Officii Translationis S. Adalberti. Responsum fuit: Servetur solitum, S. R. C. 29 Ianuarii 1752, in una Ordinis Carmelitar. Discalc. provinciae Poloniae.

1261. In iis ecclesiis Regularium, quibus non est consuetum canendi quotidie Missam currentis Officii, utrum in Missa solenni, quae sola canitur pro re gravi, vel ob occursum festi sollemnis, de quo eodem die Officium nequit fieri, non cantata Missa Officii diei, nempe de Dominica privilegiata, feria maiori, vel festo aliquo, debeat addi collecta illius diei Officii currentis? Responsum fuit: In Missis votivis solemnibus, quae pro re gravi, vel ob occursum festi sollemnis in aliam diem sunt transferendae, etsi unica tantum cantatur Missa, unica oratio dicenda est, S. R. C. 29 Ian. 1752, in una Ord. Carmelitarum Discalc. provinciae Poloniae: Unica oratio dicenda est, cum Evangelio in fine Missae S. Ioannis, cum Praefatione propria, si habeat Missa, vel de communi. Vide n. 348, 835 et 851.

1262. Utrum sacerdos saecularis, vel regularis, habens Officium duplex, et quid si duplex primae, vel secundae classis, celebrans in aliena Ecclesia ex devotione, ubi celebratur festum solenne, debeat celebrare Missam se conformando illi Ecclesiae, ubi celebrat, etiam quoad solemnitatem, et colorem paramentorum. Utrum etiam sacerdos saecularis habens Officium duplex, et quid si duplex primae, vel secundae classis, celebrans in aliena Ecclesia ex obligatione in sepultura solenni alicuius cadaveris, vel exsequiis solemnibus, debeat se conformare illi Ecclesiae celebrando Missam de *Requiem*; responsum fuit: Serventur decreta alias edita in una Terti Ordinis S. Francisci de undecima

Iunii 1701. Et sacerdotes tam saeculares, quam regulares conformare se debeant ritui Ecclesiae, in qua celebrant, S. R. C. 29 Ianuarii 1752, in una Ordinis Carmelitarum Discalc. provinciae Poloniae. Pro adimplenda rite et absolute mente huius decreti, vide ea, quae diximus in adnotatione ad n. 753. Nota. Haec decreta cum novissima sint, derogant quibuscunque aliis prioribus, L. *Non est novum* 26, et l. *Sed et posterius* 33 ff. de Legibus, cap. 1 de Constitutionibus in 6, et per consequens certum est, quod nunc celebrans in aliena ecclesia se debeat in Missa conformare ecclesiae in qua celebrat, saltem in casu alicuius solemnitatis, vel sollemnis exsequiae. Sic Cavalieri in *Kalendario* anni 1757, in fine.

1263. Missae privatae de *Requiem*, etiam corpore praesente, et insepulto, dici non possunt diebus, quibus fit de Officio duplici etiam minori, vel aliis a rubrica exceptis, et quaecunque consuetudo in contrarium abusus esse declaratur; Missa tamen unica solennis insepulto corpore celebrari poterit etiam in Dominicis, et festis diebus, non tamen solemnioribus primae classis, S. R. C. 29 Ianuarii 1752, in una Ord. Carmelit. Discalc. provinciae Poloniae: Vel aliis a rubrica exceptis, ut sunt feriae maiores, et Dominicae omnes, in quibus prohibetur fieri de festo duplici, ut in Breviario: Solemnioribus primae classis, festis et celebribus, intra quas feriae secundae et tertiae Paschatis, et Pentecostes non numerantur. Vide n. seqq. 75 et 1102.

1264. Utrum in maiori Hebdomada, excepto triduo ante Pascha, et biduo post, et infra octavam Paschae et Pentecostes, ac etiam in festis duplicibus primae classis, non tamen celebribus, possit cantari Missa unica solennis de *Requiem* in sepultura cadaveris? Responsum fuit, affirmative, S. R. C. 29 Ianuarii 1752, in una Ordinis Carmelitarum Discalc. provinciae Poloniae: Excepto triduo ante Pascha, et biduo post. Vide tamen num. ant. et alios ibi notatos, et praecipue 1102.

1265. In die obitus, vel depositionis alicuius defuncti sacerdotis dici poterit vel Missa prima, quae est pro Episcopis assignata, ut in Commemoratione Omnium fidelium Defunctorum, vel ea, quae est secundo loco posita, quae est in die obitus, seu depositionis, dummodo oratio pro eo designata, *Deus, qui inter apostolicos sacerdotes*, etc., omnino adhibeatur. Similiter agendum erit in anniversario pro sacerdote defuncto, Sac. Ritu Congr. 29 Ianuarii 1752, in una Carmelitarum Discalc. provinciae Poloniae: Oratio *Deus, qui inter apostolicos*, vel alia *Praesta, quaesumus*, ut in rubrica Missalis de Missis Defunctorum. Vide n. 19.

1266, 1267. Supradictae dignitates et canonici, an palmatoria seu bugia in Pontificalibus, et in Missis lectis, seu privatis, uti valeant? Responsum fuit, negative, et amplius, S. R. C. 29 Ianuarii 1752, in eadem Urbinatensi, ut supra, n. ant.

1268. An liceat eisdem in Missa Pontificali populum salutare dicendo *Pax vobis*, loco dicendi, *Dominus vobiscum*. Et an post Missas, Vesperas, aut Matutinum in Pontificalibus celebratum, possint ipsi solennem dare benedictionem, dicendo, *Sit nomen Domini benedictum*, seu potius simplicem benedictionem tantum post Missam dicendo, *Benedicat vos omnipotens Deus*, cum unico, seu cum trino signo crucis. Et an benedicens populum cum Sanctissimo Sacramento, dare possint trinam benedictionem, vel unicam; necnon, an induti mitra, aliisque paramentis ad instar abbatum, etiam si Missas, aut Vesperas in Pontificalibus non celebraverint, dare possint trinam benedictionem. Et responsum fuit ad primum, negative, et amplius; ad secundum, negative ad primam partem, affirmative ad secundam, cum unico signo, et amplius; ad tertium, ad primam partem affirmative; ad secundam, cum unica tantum, et amplius; ad quartum, negative, et amplius, S. R. C. 29 Ianuarii 1752, in supradicta Urbinaten, ad quintum, sextum, septimum et octavum dubium, Benedicto XIV annuente. Vide n. 190.

1269, 1270. An in metropolitana ecclesia supralau-

datae dignitates, et canonici uti possint mitra, et pontificaliter celebrare in Missis Defunctorum. Et responsum fuit, negative, S. R. C. 29 Ianuarii 1752, in Urbinatensi ad undecimum dubium, ut supra. Hoc decretum est generale, praelatos omnes Episcopis inferiores respiciens. Vide n. 360.

1271. An in insignibus, et armis suae familiae appositis, vel apponendis in paramentis sacris, aliisque rebus Ecclesiam concernentibus, loco mitrae, vel una cum ipsa, pileum apponere valeant dignitates, et canonici supradictae metropolitanae. Et responsum fuit, affirmative, quoad mitram tantum, et amplius, S. R. C. 29 Ianuarii 1752, in Urbinatensi ad duodecimum dubium, ut supra.

1272. An pluries supralaudatae dignitates, et canonici in processionibus Sanctissimi Corporis Christi incedere possint capite mitra cooperto? Responsum fuit, negative, et amplius, S. R. C. 29 Ianuarii 1752, in Urbinatensi ad decimum tertium, et ultimum dubium, Benedicto XIV ad servandum mandante die 29 Ianuarii eiusdem anni in const. quae incipit: *In throno iustitiae*.

1273. Missae, quae cohaerenter ad officia semel in mense vel hebdomada recitari concessa celebrantur, puta de SS. Sacramento feria quinta, de SS. Nomine B. M. V. in Sabbato, de Patrono principali in alia feria, cum *Gloria in excelsis* tantum, et sine *Credo* celebrari debent, S. Rit. C. 26 Augusti 1752, in una Gadicensi: Officia semel in mense, vel hebdomada; quando et cur licite recitanda. Vide n. 537, et alios ibi notatos.

1274. Cum ex fundatorum voluntate opus sit quotannis ultra officium diei plura anniversaria adimplere, et de pluribus festivitatibus sanctorum officium cum Vesperis, et Missa celebrare, quaeritur, num Vesperae dictarum festivitatum sanctorum Pontificum v. g. seu Virginum tempore paschali, si celebrentur, Antiphonae psalmodum, et reliqua dici debeant cum *Alleluia* ob citati temporis paschalis occurrence? Et similiter in iisdem Vesperis (utpote extra diem proprium earum festivitatum) ultimus psalmus esse debeat de sanctis Pontificibus, v. g. *Memento, Domine, David*, et in sanctis martyribus psalmus *Credidi*, num vero psalmus *Laudate Dominum, omnes gentes*. Responsum fuit: Quando ultra officium diei recitatur aliud de aliquo sancto ex fundatorum voluntate, si tempus currenit paschale, ritum pro tempore convenit imitari, addendo antiphonis, versiculis et singulis responsoriis, *Alleluia*, uno excepto B. Mariae Virginis Officio parvo, in quo dum feriali coniungitur Officio diei, nullum additur *Alleluia* secundum peculiarem illius rubricam iuxta alias resoluta. Psalmi quoque Vesperarum erunt, ut iam alias designati in festo scilicet ut in primis, si primae decantantur Vesperae, ut in secundis, si secundae, S. Rit. C. 26 Augusti 1752, in una Gadicensi: Secundum peculiarem illius rubricam; scilicet, Tempore Paschali in Officio parvo B. Mariae; quod dicitur in choro, non additur *Alleluia* antiphonis, neque versibus, neque responsoriis, Rub. Brev. tit. 37, de Officio parvo B. Mariae, n. 2, iuxta Decr. S. R. C. 28 Martii 1626.

1275. Cum ex fundatorum voluntate Missae solemnes ultra illam diei celebrentur, quaeritur, num propositae Missae solemnes celebrari possint occurrente festo duplici, et maxime quia tunc casus, si celebretur, datur, quod de eadem festivitate in eodem die duae Missae solemnes in eodem principali altari dicantur, ex. g. una solemnitas post Primam, et altera eadem post Tertiam. Responsum fuit: In casu, de quo agitur, duplex de eodem occurrenti solemnitate cantabitur Missa, una videlicet pro fundatione post Primam, altera conventualis post Tertiam, S. R. C. 26 Augusti 1752, in una Gadicensi. Una pro fundatione post Primam. Non ritu votivo in hac accidentaliter occurrentia, sed de festo, ut conventualis post Tertiam. Non interposita vero Hora canonica, scilicet una Missa post aliam immediate an possit cantari. Vide n. 317.

1276, 1277. Lignum SS. Crucis, et spinae coronae Domini nostri Iesu Christi, ubi adest immemorabilis

consuetudo, licitum est capite aperto sub baldachino processionaliter deferre, easdem reliquias incensantibus duobus thuriferariis, S. R. C. 26 Augusti 1752, in Gadicensi: Lignum SS. Crucis, et spinae cum velo a spatulis pendente, manibusque cum eo operis deferenda sunt in processionibus. Et Episcopus ea deferens incedere potest cum mitra; clerus vero et populus ut detecto capite procedat, statuitur. Vide num. 625, 637, 804 et 1121.

1278. An onus celebrandi Missam unam omnibus diebus festis Deiparae Virginis, intelligendum sit pro diebus festis tantum de praecepto, an etiam pro aliis simplicibus, in quibus commemoratio in honorem Deiparae Virginis intra annum fieri consuevit? Quo relato per eminentissimum Cardinalem Cavalchinum ponentem, Sacra eadem Congr. respondit: Missas esse celebrandas omnibus diebus in quibus fit Officium Beatisimae Virginis sub ritu duplicis maioris, et altioris ritus tam in Ecclesia universali, quam in dioecesi, die 9 Decembris 1752, in Bracarense.

1279. Anniversaria, quae ex diversorum testatorum voluntate sunt a capitulo praesertim circa singula Quatuor anni Tempora in cantu celebranda, absolvi possunt in festo duplici maiori per annum, non tamen de praecepto, etiamsi dies ille non sit vere dies anniversarius defuncti, S. R. C. 22 Decembris 1753, in una Vilnen. in Lithuania: Non tamen de praecepto; audiendi Missam, et abstinendi ab operibus servilibus, iuxta mentem Sacr. Congreg. sub n. 1300. Vide etiam n. seqq. et 19.

1280. Translato Anniversario e proprio die obitus testatoris ob occurrens impedimentum in alium diem non impeditum, de *Requiem* cantanda est Missa sive ut in Anniversario, sive ut in Quotidianis, verba tamen in oratione, cuius anniversarium depositionis diem commemoramus, etc., non sunt varianda, S. R. C. 22 Decembris 1753, in una Vilnen. in Lithuania. Vide num. ant. et seqq. necnon 19.

1281. Obitus die impedito, non potest pro defunctorum Anniversario cantari Missa de occurrenti festo vel feria privilegiata per applicationem, S. R. C. 22 Decembris 1753, in una Vilnen. in Lithuania: Non potest; sed transferri in aliam diem, prout transtulit S. R. C. Vide n. ant. et 19. An aliae fundationes licite absolvi possint, consule n. 1107.

1282. Anniversaria, quae occurrunt absolvenda circa Quatuor Tempora paschalia, et infra Octavam Pentecostes, et non possunt omnia absolvi, aut finiri ante Octavam SS. Corporis Christi, quomodo et qualiter absolvenda. Responsum fuit: Servetur decretum datum die 4 Maii 1686, in una canonicorum Regularium Lateranensium, S. R. C. 22 Dec. 1753, in una Vilnen. in Lithuania. Decretum enuntiatum signatur sub n. 600. Quomodo, et qualiter absolvenda. Vide num. citatum ant. et praecipue 19.

1283. Pro Missis ex fundatione, aut ex alia quacunque causa in cantu celebrandis, sive de Assumptione, sive de Conceptione B. Mariae Virginis, extra eius festos dies, vel Octavas earumdem solemnitatum, assumi nequit propria festivitas, sed substituenda est ei una ex quinque votivis Missis Beatae Mariae Virginis, quae habentur in Missali Romano iuxta congruentiam temporis, S. R. C. 22 Dec. 1753, in una Vilnen. in Lithuania: Assumi nequit propria festivitas. Dubitatur de Missa votiva Septem Dolorum B. Mariae in Missali Romano die festivo assignata. Vide n. 1259.

1284. Pro Missa votiva alicuius sancti, si habeat propriam, mutanda sunt verba, *Natalitia*, vel *Festivitas* in aliis congruentibus votivis, scilicet *Commemoratio*, aut *Memoria*, S. R. C. 12 Decembris 1753, in una Vilnen. in Lithuania pro Missa S. Casimiri.

1285. Quando per rubricas Missalis, ac per decreta Sacrae Congregationis, videlicet per Octavas Nativitatis, Epiphaniae, per feriam 4 Cinerum, a Dominica Palmarum usque post Octavam Paschae, per Octavas Pentecostes, et SS. Corporis Christi, prohibentur Missae

votivae privatae, prohibentur etiam votivae in cantu fundatae, S. R. C. 23 Decembris 1753, in una Vilnen. in Lithuania: Per Octavas, nempe per omnes dies dictarum Octavarum. Vide num. 1287. Votivae in cantu fundatae, illae vero pro re gravi, vel de titulari, seu patrono Ecclesiae non prohibentur, nisi diebus exceptis a rubrica Missalis, tit. 6, de Translatio, ne de quibus consule n. 805. Vide n. seq.

1286. Substitui debent Missae de festo pro votivis in cantu fundatis diebus impeditis; et ex rationabili causa ab Ordinario dignoscenda et approbanda, satisfieri posse lectis, loco cantatarum, statuit S. R. C. 22 Decembris 1753, in una Vilnen. in Lithuania. Vide n. 145 et 564.

1287. Num saltem in primis diebus solemnibus possint substitui loco votivarum Missae cantatae de festo; reliquis vero diebus infra Octavas, et aliis diebus supra enuntiatis cantari votivae? Responsum fuit, negative, S. R. C. 22 Decembris 1753, in una Vilnen. in Lithuania. Vide n. 1285.

1288. Quando iuxta rubricas Missalis in feriis Quadragesimae, Quatuor Temporum, Rogationum ac Vigiliarum praescribuntur duae Missae cantatae in cathedralibus et collegiatis, una de festo post Tertiam, altera de feria post Nonam: an propter insufficientiam temporis, ratione multarum votivarum cantandarum ex fundatione (ut est in cathedrali Vilnensi) possit una ex his duabus substitui lecta pro cantata; et quae potius, an de festo post Tertiam, an post Nonam de feria. Responsum fuit: Non posse omitti alteram ex his duabus Missis cantandis. Rursus, an securius una ex dictis votivis legi possit, ut ambae conventuales de Sancto, et de feria per rubricas praescriptae decantentur. Et responsum fuit: Quoad Missam votivam lectam cantatae substituendam, iam provisum sub num. octavo (de quo vide num. 1286). S. R. C. 22 Decembris 1753, in una Vilnen. in Lithuania.

1289. An in Dominicis infra Octavam, sive privilegiatam, sive non, praeter Missam conventualem, quae cantatur de Dominica, debeat etiam alia Missa cantari de die infra Octavam? Item in Dominicis per annum, in quibus fit de aliquo festo cum commemoratione Dominicae, an item praeter Missam conventualem de festo celebrandam per hebdomadariam, debeat etiam alia Missa cantari de Dominica per vicarios, ut agitur in cathedrali Vilnensi? Et responsum fuit negative, scilicet in Dominicis infra Octavas, vel aliis a festo duplici impeditis, unicam tantummodo cantandam esse Missam: in Dominicis quidem infra Octavas de Dominica, cum commemoratione Octavae, in aliis vero Dominicis non privilegiatis, et in quibus fit de occurrenti festo duplici, Missam de festo cum commemoratione Dominicae, eiusque evangelio in fine, S. R. C. 22 Dec. 1753, in una Vilnen. in Lithuania.

1290. Quando absolvitur Missa lecta coram SS. Sacramento in monstrantia exposito, attamen velato; item coram SS. Sacramento in pyxide exposito, debent omnes genuflexiones observari in tali Missa, quae alias observantur coram SS. Sacramento publice exposito, et non velato, conformiter ad rubricam Missalis feriae quintae in Coena Domini, S. R. C. 22 Dec. 1753, in una Vilnen. in Lithuania. Absolvitur Missa lecta, quae regulariter dicitur pro expositione, privatae enim Missae non sunt celebrandae, nisi ex necessitate. Vide n. 481.

1291. Quando Episcopus pro publicis supplicationibus iniungit in dioecesi recitari publice in templis Litanias de Sanctissimo Nomine Iesu, utrum parochi scientes easdem Litanias esse prohibitas debeant satisfacere huic edicto? Responsum fuit: Dilata, et exhibeantur Litaniae. S. R. C. 22 Decembris 1753, in una Vilnen. in Lithuania. Exhibeantur Litaniae: Praeter Litanias, quae in Breviariis, Missalibus, Pontificalibus ac Ritualibus, continentur, necnon de B. Virgine, quae in aede Lauretana decantari solent, inconsulta Sacra Rituum Congregatione, non posse in publicum edi, aut recitari in ecclesiis, oratoriis et processionibus, sub

poenis (ultra peccatum) arbitrio Ordinarii, et inquisitoris severe infligendis, praecipit et mandat Clemens VIII, die 6 Septembris 1601, const. quae incipit *Sanctissimus*.

1292. Est consuetudo in plurimis Poloniae, et Lithuaniae ecclesiis decantandi Officium parvum de Immaculata Conceptione B. Mariae Virginis: sunt insuper in aliquibus ecclesiis relicta pia legata ad hunc effectum, ut idem Officium de Immaculata Conceptione B. Mariae Virginis certis diebus publice decantetur. In tali casu rectores ecclesiarum quid facere debeant, cum idem Officium sit prohibitum. Responsum fuit: Dilata, et exhibeatur Officium, S. R. C. 26 Dec. 1753, in una Vilnen. in Lithuania.

1293. Cum Archiepiscopus civitatis Bahiae, alias S. Salvatoris nuncupatae, occasione controversiae in sua civitate exortae circa commemorationem faciendam inter communia suffragia de Sanctissimo Salvatore titulari civitatis praedictae, eiusque cathedralis, ac de S. Francisco Xaverio patrono principali rite electo, et confirmato eiusdem civitatis, per supplicem libellum humillime supplicaverit sanctissimo domino nostro Benedicto Papae XIV, pro solutione sequentium duorum dubiorum, ac Sanctitas Sua preces oratoris Sacrae Rituum Congregationi remiserit, praedicta dubia ab eminentissimo Cardinali Tamburino eiusdem Sacrae Congregationis praefecto ac ponente in ea proposita fuerunt, nempe: An Archiepiscopo praedicto liceat declarare per litteras pastorales Sanctissimum Salvatorem non esse Patronum, sed semper fuisse, et esse titulari civitatis Bahiensis, eiusque cathedralis; adeoque in posterum pro titulari habendum, et colendum sub eodem ritu quem nunc habet, et semper habuit quandiu Patronus existimabatur. Responsum fuit, audito prius voto ab apostolicarum caeremoniarum collegio scriptis enarrato, typisque vulgato: Licere prout in dubio. S. R. C. 16 Februarii 1754, in eadem Bahien. ad primum dubium.

1294. An eidem supradicto Archiepiscopo liceat declarare per litteras pastorales S. Franciscum Xaverium esse Patronum principalem civitatis Bahiensis rite constitutum: adeoque in posterum pro Patrono principali habendum, et colendum sub eo ritu, qui Patronis principalibus civitatum conceditur, ita ut infra annum in officio divino, quando dicuntur suffragia sanctorum, de eo, ut Patrono principali, fieri debeat commemoratio loco competenti, et propterea in Missa, quando dicitur oratio *A cunctis* sub littera N. eius nomen exprimi debeat. Responsum fuit, licere prout in dubio, dummodo non omittatur in metropolitana commemoratio SS. Salvatoris tanquam Titularis eiusdem, S. R. C. 16 Februarii 1754, in eadem Bahien. ad secundum dubium. Hoc decretum est municipale. Vide n. 561. Loco competenti, videlicet, ut in casu, post commemoraciones, vel Suffragia de Mysteriis Domini nostri Iesu Christi, de S. Maria, et Angelis, de S. Michaeli, S. Ioanne Baptista, S. Ioseph, SS. Apostolis, et de caeteris aliis, ultimo loco de Pace, Rub. Brev. II, n. 2, et 35, n. 1. Vide n. 1153.

1295. Festum duplex secundae classis, habens Octavam, cadit in Dominica impedita Officio altioris ritus, sed sine Octava; quaeritur utrum Officium praedicti festi possit reponi in subsequenti Dominica, cum alias sit Octava eiusdem festi, et tota hebdomada sit impedita, vel potius debeat fieri de Dominica, et dictum Officium reponi prima die non impedita post dictam Dominicam? Responsum fuit, negative quoad primam partem, affirmative quoad secundam, S. R. C. 16 Februarii 1754, in una Ord. Carmelit. Discalceat. Urbis.

1296. Ubi erectae sunt confraternitates S. Annae, S. Francisci, S. Antonii, et aliorum sanctorum, non possunt cantari votivae simplices de eiusmodi sanctis in festo duplici minori et maiori, etiamsi non sint de praecepto seu festivo, licet antiqua consuetudo vigeat, et populus concurrat, libenterque eas audiat, et cantari procuret, S. R. C. 11 Maii 1754, in una Ord. Minor. de Observ. S. Franc. provinciae maioris Poloniae. Non

possunt cantari votivae de Sanctis, de B. Virgine Maria an tali rigore sit procedendum, vide n. 259 et alios.

1297. Missa de *Requiem* pro parentibus fratrum, quavis feria secunda in quolibet conventu non potest cantari, exposito castro doloris, occurrente festo duplici minori et maiori, etiamsi non sit de praecepto, seu festivo, S. R. C. 11 Maii 1754, in una Ordin. Min. de Observ. S. Franc. provinciae Maioris Poloniae. Vide num. 75.

1298. Missae de *Requiem* possunt cantari in iis ecclesiis pro benefactoribus defunctis (qui apud illos non sepeliuntur) in die Obitus illorum, occurrente festo duplici minori et maiori, sed non de praecepto, seu festivo, S. R. C. 11 Maii 1754, in una Ordin. Min. de Observ. S. Franc. provinciae Maioris Poloniae. Vide num. 75.

1299. An Missae de *Requiem* (ut populus semper praetendit, et non per applicationem sacrificii) possint cantari pro benefactoribus defunctis ad petitionem haeredum quavis die, etiamsi non sit dies obitus, vel anniversarii, occurrente festo duplici minori et maiori, sed non praecepto, seu festivo. In omnibus supradictis quaesitis exclusa volumus festa primae et secundae classis, Dominicas per annum, Dominicas ac Octavas privilegiatas: Responsum fuit negative, S. R. C. 11 Maii 1754, in una Ordin. Min. de Observ. S. Francisci provinciae maioris Poloniae: Ad petitionem haeredum, secus autem pro adimplenda mente testatoris. Vide n. 29. In ruralibus vero ecclesiis, cum agatur de die vera anniversaria, tantum indulgetur in Officio duplici minori pia consanguineorum vota persolvere. Vide num. 737.

1300. Cum S. R. C. decreverit, in festo duplici minori et maiori, sed non de praecepto, posse cantari Missam de *Requiem*, cum accipitur nuntius de obitu alicuius in loco dissito, sub die 4 Maii 1686 et Anniversaria, quae ex dispositione testatorum cum cantu quotannis sunt celebranda, possint cantari etiamsi eorum dies inciderint in festum duplex maius, non tamen de praecepto, sub die 20 Iulii 1669, annuente sanctissimo Clemente IX, quaeritur intelligendum duplex maius de praecepto, an quod sit celebre ad populum, seu festivum, vel alio modo, etc. Et Sacr. Congr., audito prius voto unius ex caeremoniarum apostolicarum magistris, ad relationem eminentissimi Card. Tamburini eiusdem congregationis praefecti, rescribendum censuit; festum duplex maius de praecepto est illud, in quo occurrit Officium recitandum sub ritu duplici maiori, cuique a legitimo superiori annexum est praeceptum audiendi sacrum, et abstinendi ab operibus servilibus, S. R. C. 11 Maii 1754, in una Ordin. Min. de Observ. S. Franc. provinciae maioris Poloniae. Vide n. 601.

1301. Quando adest onus celebrandi, v. gr. duas Missas singulis diebus festivis duodecim apostolorum, et pariter alias duas in festis evangelistarum, non teneatur pro adimplendo testamento in festis SS. Ioannis et Matthaei ultra duas Missas, alias duas similiter celebrare ex eo quia praedicti sancti non solum apostoli, sed etiam sunt evangelistae, S. R. C. 7 Sept. 1754, in una Lisbon.

1302. Onus celebrandi, v. gr. duas Missas in festis doctorum Sanctae Matris Ecclesiae, rite adimpletur, quando in Officio Ecclesia utitur antiphona: *O Doctor optime*, S. R. C. 7 Septembris 1754, in una Lisbon.

1303. Patriarchas religionum pro adimplendo onere, puta duarum Missarum in festis eorumdem, eos omnes intelligendos esse, de quibus Ecclesia catholica celebrat officium, et Missam declarat, S. R. C. 7 Sept. 1754, in una Lisbonen.

1304. An fratres provinciae S. Mariae de Arrabida in regno Portugalliae infra Octavam Omnium Sanctorum, Anniversarium a Ioanne V rege fidelissimo fel. rec. coenobii et ecclesiae fundatore institutum pro animabus regis Petri II et reginae Mariae parentum suorum; necnon alia tria Anniversaria pro omnibus defunctis religiosi provinciae, eorumque parentibus, et

provinciae patronis solemniter celebrare possint illis diebus ab Officio sub ritu duplici impeditis. Responsum fuit: Anniversarium pro gratia, et in reliquis servetur decretum Alexandri VII, 4 Augusti 1662, S. Rit. C. 11 Ianuarii 1755, in una Ordin. Minorum Reformatorum S. Francisci in Provincia S. Mariae de Arrabida in regno Portugalliae: Anniversarium pro gratia; non enim pro adimplenda mente testatoris celebratur; sed ad pium institutum, dum adhuc viveret Ioannes rex V, forte fuit ordinatum. Vide n. 19 et 1279.

1305. An Patres supradictae provinciae debeant vel possint continuare recitationem Officiorum specialium Kalendarii dioecesanii, vel ab illa totaliter abstinere. Responsum fuit negative, ad primam partem; affirmative, ad secundam, et servantur decreta Sacrae Congregationis, et constitutiones ordinis S. R. C. 11 Ian. 1755, in una Ordin. Minor. Reformatorum S. Franc. in provincia S. Mariae de Arrabida in regno Portugalliae. Hoc decretum est generale pro omnibus regularibus Kalendario religionis utentibus. Vide n. 550 et 1122.

1306. An ferenda sit immemorabilis aut antiqua consuetudo parochorum benedictionum sacrum fontem de mane, aut in Vesperis dierum festorum iuxta praescriptum Ritualis Romani, ubi agit de benedictione fontis baptismi extra Sabbatum Paschae et Pentecostes, cum aqua consecrata non habetur. Responsum fuit: Parochos habentes facultatem benedicendi fontem baptismalem, Sabbatis diebus Paschatis aut Pentecostes duntaxat, et non aliis diebus, illum de mane benedicere debere. Qui vero hanc facultatem non habent, ab eius benedictione se abstinere tenentur, S. R. C. 12 Aprilis 1755, in Lucana. Vide n. seqq. et 673.

1307. An parochis, quibus in die Sabbati Sancti imminet onus adeundi ecclesiam matricem, aut plebanalem, ut functioni fontis intersint, aquamque benedictam, atque olea sacra recipiant, possint, aut teneantur idem onus in alium sacerdotem ab iis deputandum, ac delegandum reicere, ut qui habent fontem baptismalem illum benedicant, et cum quo numero ministrorum, aut saltem sacrum faciant, pro commoditate et devotione suorum parochianorum. Responsum fuit: Parochis licere alium sacerdotem delegare, qui benedictioni fontis baptismalis in ecclesia matrice pro iis assistat; sicuti etiam possunt die Sabbati Sancti alteri sacerdoti Missae celebrationem in propria ecclesia committere. Qui facultatem obtinent fontem benedicendi, quatuor saltem clericos in ministerio habebunt, S. R. Congr. 12 Aprilis 1755, in Lucana. Vide n. ant. et seq.

1308, 1309. An parochi in alienas ecclesias convenientes possint, attenta consuetudine immemorabili, aut saltem antiqua, sacrum facere in die Sabbati Sancti cum cantu, aut sine cantu in propria ecclesia, praetermissis benedictionibus, ignis, cerei, prophetis, aliisque ritibus ipsa die praescriptis, aut non obstante eadem consuetudine idem sacrum omittere teneantur, et quatenus negative quoad secundam partem, sub qua poen. statuenda contra parochos, aliosque sacerdotes. Responsum fuit: Congruit, ut Missae in Sabbato Sancto celebrandae, ignis ac cerei benedictiones praecedant, antequam Missam prophetiae omitti non debent, et Archiepiscopus parochos ad ignis ac cerei benedictionem faciendam aliqua poena pecuniaria adigere poterit, S. R. C. 12 Aprilis 1755, in Lucana: Prophetiae omitti non debent; Missam enim semper incipiendam esse a prophetiis, statuit S. R. C. Vide etiam n. 672 seq. et num. 1165.

1310. An canonici cogi possint ad recitationem in choro statutis diebus Officii B. Mariae Virginis et defunctorum, psalmorum quoque Poenentialium, atque Gradualium iuxta rubricas Breviarii Romani, constitutiones synodales, et consuetudinem Firmanae dioecesis, et proposito dubio per eminent. Card. Tamburini Sacrae Rituum Congregationis praefectum, et huius instantiae ponentem, eminentissimi Patres Sacrae Rituum Congregationi praepositi unanimes fuerunt in sensu: Non esse cogendos; et ita S. R. C. decrevit, ac servari man-

davit, die 14 Iunii 1755, in eadem Firmana: In choro statutus diebus. De quibus vide n. 196, 1112 et 1207.

1311. Cum capitulum et canonici ecclesiae cathedralis Angelopolitanae in Indiis occidentalibus Sacrae Rituum Congregationi humiliter exposuerint, tam in eadem cathedrali, quam in tota dioecesi, adamussim observata fuisse decreta, et signanter illud de anno 1735, praecipiens, quod officia sanctorum, quae in fine anni supererunt, non sint transferenda ad annum sequentem, sed quoties toto anni decursu de illis celebrari non valeat, tunc in illo anno diebus eorum propriis consideranda sunt tanquam simplicia, faciendo illorum commemorationem, ut fit in semiduplicibus cum nona lectione ex omnibus lectionibus propriis secundi nocturni (si proprias habuerint) ad modum unius; sed cum quidam religiosi Matritensis in Calendario typis dato, caetera annotaverit circa supradictum decretum, quod principium anni in hoc casu a die illius festi, non vero a mense Ianuario, computandum est; ideo ad tollendum quodcumque dubium eidem Sacrae Rituum Congregationi enixe supplicarunt, quatenus benigne declarare dignaretur, quod intelligendum sit de anno communi, qui incipit mense Ianuario, et non aliter. Et Sacra eadem Congregatio ad relationem mei secretarii, damnata religiosi Matritensis vana interpretatione, capitulo et canonicis praefatae ecclesiae metropolitanae respondendum censuit: Decretum diei vicesimae sextae Novembris 1735 esse intelligendum de anno vulgari et communi, qui a Kalendis incipit Ianuarii. Et ita declaravit die 30 Augusti 1755, in eadem Angelopolitana in Indiis occidentalibus: Qui a Kalendis incipit Ianuarii; ita ut neque Officium duplex die 31 Decembris occurrens et perpetuo impeditum transferri fas sit ad annum sequentem. Vide n. 1194. Decretum vero 26 Novembris 1736, hic citatum, habes quamplurimis copulatum sub num. 693.

1312. Cum adsint decreta Sacrae Rituum Congregationis aliquoties repetita; quod in Missa de Beatis, id est nondum canonizatis, *Credo* dici non debeat, dubitatur, an in festis B. Ioannis Cantii, B. Ioannis de Dukla, B. Ladislai de Glieniou, et B. Cunegundis virginis, quorum Officium auctoritate sedis apostolicae tanquam de Patronis regni principalibus ritu duplici primae classis in Polonia recitatur, *Credo* in Missa dicendum sit. Et responsum fuit affirmative, S. R. C. 29 Novembris 1755, in Varmiensi: Auctoritate sedis apostolicae, sine qua beati in Patronos eligi non valent, et ubi forte assumpti fuerint, supprimi debent. Vide n. 1080 seq.

1313. Quamvis iuxta rubricam generalem Breviarii, et Missalis Romani in festis ritus duplicis primae classis nulla die infra Octavam fiat commemoratio; tamen hymni ad horas terminari debent, v. gr. *Iesu tibi sit gloria*; et in Missis Praefatio B. Mariae Virginis erit dicenda, ut pro festo S. Hyacinthi Patroni principalis Poloniae decrevit S. R. C. 29 Novembris 1755, in Varmiensi: Nulla die infra Octavam fiat commemoratio, exceptis Octavis Nativitatis, Epiphaniae et Corporis Christi, de quibus fit semper commemoratio, quocumque festo in illis occurrente, Rub. Brev. VII de Octavis, num. 3. De die vero Octava fit commemoratio in festis solemnioribus, Rub. Brev. 9 de Commem. n. 5 et 10, de Translatione festorum, n. 2.

1314. Si Officium infra Octavam festi S. Ioachimi patris B. Mariae Virginis in Polonia ex indulto Sacrae Rituum Congregationis die 29 Ianuarii 1751, dato ad ritum duplicem primae classis cum Octava elevati, et in Dominicam secundam post Octavam festi Assumptionis eiusdem B. Mariae Virginis concurrat, ut saepissime contingit, faciendum est Officium de die infra Octavam S. Ioachimi, an vero de die infra Octavam Nativitatis, etc. Ratio dubitandi est, quod etsi festum primae classis praecedat aliud secundae classis, attamen Octava B. Mariae Virginis est pro universali Ecclesia, iam autem altera pro Polonia duntaxat, sitque devotio fidelium ad Deiparam Virginem longe maior? Respon-

sum fuit: Recitandum esse Officium de infra Octavam S. Ioachimi, S. R. C. 29 Novembris 1755, in Varmiensi: De infra Octavam S. Ioachimi ratione ritus primae classis, qui habet praecedentiam a duplici secundae classis; secus autem in paritate ritus, quia attendenda erit maior dignitas. Vide n. 1239.

1315. Ecclesia collegiata loci Guttentstadt dioecesis Varmiensis sub titulo Sanctissimi Salvatoris et Omnium Sanctorum dedicata fuit, sed cum potior titulus, nempe Sanctissimi Salvatoris, illic nullam festivitatem haberet, Episcopus ordinavit, ut festum Transfigurationis Domini, quod in Octavario Romano per Bartholomaeum Gavantum concinnato, a Sacra Rituum Congregatione die 19 Februarii 1622 approbato, et Venetiis impresso, *Salvatoris* appellatione venit, dignitatem tituli ecclesiae habeat, et Officium de eadem Transfiguratione Domini ritu duplici primae classis cum Octava deinceps recitetur. S. R. C. dignabitur declarare, an haec ordinatio sit observanda: nulla quidem ex parte capituli et cleri praefatae ecclesiae est oppositio, Episcopus tamen desiderat, ut omnia auctoritate sedis apostolicae fiant. In toto dominio Veneto Dominica tertia mensis Iulii ritu duplici secundae classis recitatur Officium Sanctissimi Redemptoris, quod quidem Salvatoris synonymum, sed in Polonia praecitati Officii usus nondum obtinuit. Et responsum fuit: Servandum esse decretum eiusdem reverendissimi Episcopi, S. R. C. 29 Nov. 1755, in Varmiensi. Vide n. 185 et 866.

1316. Pater provincialis ordinis Minorum Excalceatorum S. Francisci provinciae S. Didaci Hispaniensis S. R. C. exposuit, prohiberi suis religiosis a quibusdam peculiaribus constitutionibus usum pluvialis in processionebus Sanctissimi Corporis Christi, quae leges cum adversentur decretis huius Sacrae Congregationis, humillime eidem supplicavit, ut praecipere dignaretur, ut ab omnibus suis religiosis praefatae provinciae eadem decreta Sacrae Congregationis essent observanda. Et Sacra Congregatio rescripsit, quod eidem oratori darentur decreta alias in hoc dubio emanata, videlicet congregationis Montis Coronae: Supplicante humiliter Sacrae Rituum Congregationi P. Iuvenale Visitatore generali congregationis Camaldulensium Montis Coronae infrascriptum dubium declarari: An liceat non habentibus usum pluvialis in die et infra Octavam Sanctissimi Corporis Christi, peragere processionem cum Sanctissimo Sacramento, et illud sine pluviali exponere. Et Sacra eadem Rituum Congregatio censuit respondendum negative, quoad primam partem, et quoad secundam non posse cogi, id est in expositione Sanctissimi Sacramenti. Et ita respondit et declaravit, die 22 Ianuarii 1701. Quod decretum eadem Sacra Congr. etiam a religiosis Excalceatis S. Francisci dictae provinciae S. Didaci servari mandavit. Die 15 Maii 1756, in eadem Hispanensi. Vide n. 744.

1317. Cum reverendissimus Episcopus Varmiensis Sacrae Rituum Congregationi exposuerit, quod fratres Minores S. Francisci de Observantia nuncupati conventuum; existentes in sua dioecesi expunxerunt ab eorum Calendario festum Dedicationis ecclesiae cathedralis, ad cuius celebrationem tenentur ex praescripto decretorum; S. R. C. rescripsit: Ut reverendissimus Episcopus cogat eosdem fratres ad celebrationem festi Dedicationis suae ecclesiae cathedralis ad formam decretorum, die 18 Dec. 1756, in eadem Varmiensi: Ad formam decretorum, iuxta quae obligantur ad celebrandum Anniversarium Dedicationis ecclesiae cathedralis Regulares in urbe degentes, non vero in dioecesi. Vide n. 419 et alios ibi notatos.

1318. An civitas Calaguritana rigore, prout ante indultum, servare teneatur festum sanctorum Hemeterii et Caledonii fratrum martyrum: et civitas Calceatensis servare eodem modo teneatur festum S. Dominici, vel utraque civitas utrumque festum servare teneatur? Et responsum fuit, affirmative, ad primam, Negative ad secundam, S. R. C. 26 Martii 1757, in eadem Calaguritana ad primum Dubium.

1319. An oppida, quae non habent peculiarem patronum, servare teneantur festum Patronorum principalium ecclesiae Calaguritanae, cui subsunt, seu potius festa Patronorum utriusque ecclesiae, nempe Calaguritanae et Calceatensis. Et responsum fuit negative ad utramque partem, S. R. C. 26 Martii 1757, in eadem Calaguritana ad secundum dubium. Vide n. seq.

1320. An oppida, quae habent peculiarem Patronum, servare teneantur festum illius duntaxat, sive potius omisso festo sui peculiaris Patroni, servare teneantur festum Patronorum Ecclesiae Calaguritanae, cui subsunt, vel Ecclesiae Calceatensis huic principaliter unitae, vel potius festa Patronorum utriusque, servato etiam festo proprii Patroni. Responsum fuit: Teneri seervare festum Patroni particularis loci duntaxat, S. R. C. 26 Martii 1757, in eadem Calaguritana ad tertium dubium. Vide n. 1319 seq.

1321. An civitates Calaguritana et Calceatensis servare teneantur, ultra festum Patroni proprii, festum Patroni principalis provinciae, in qua sitae sunt? Et an oppida particularia dioecesis Calaguritanae, sive habeant, sive non habeant Patronum proprium, servare teneantur festum Patroni proprii provinciae, in qua ea respective existunt, nempe S. Prudentii Episcopi et confessoris Patroni provinciae Alaccae, et S. Ignatii de Loyola Patroni provinciae Guipuzcoae et Viscaiae, etc. Responsum fuit negative ad utramque partem, S. R. C. 26 Martii 1757, in eadem Calaguritana ad quartum dubium. Vide n. ant.

1322. Officium S. Stanislai Poloni martyris, Episcopi Cracoviensis, Patroni principalis regni Poloniae, quod a clero saeculari et aliis in Polonia recitatur sub ritu duplicis primae classis, a Patribus autem Carmelitis propter aliquod dubium sive scrupulum tantum sub ritu duplicis minoris primae classis: utrum iidem Patres Carmelitae in Polonia idem Officium S. Stanislai teneantur recitare sub ritu duplicis maioris primae classis, qui ritus aequivalet et correspondet ritui duplicis primae classis iuxta rubricas Breviarii Romani, necne. Idem est dubium de S. Casimiro. Responsum fuit: Teneri ad ritum duplicis maioris primae classis, Sac. R. C. 26 Martii 1757, in una Ord. Carmelitarum regni Poloniae ad primum dubium. Vide n. 552.

1323. Officium proprium de eodem supradicto Sancto debet recitari cum suis antiphonis, lectionibus, responsoriis, etc., a Patribus Carmelitis in Polonia, prout recitatur a clero saeculari, S. R. C. 26 Martii 1757, in una eiusdem Ord. Carmelitarum Poloniae ad secundum dubium.

1324. Utrum festum S. Ioachim cum suo Officio, quod per decretum sanctissimi domini nostri Papae Benedicti XIV, ex Dominica infra Octavam Assumptionis B. Mariae Virginis translatum est pro Dominica post Octavam Assumptionis eiusdem B. Mariae Virginis in regno Poloniae, ut ab omnibus hoc decretum observetur in Polonia, utrum etiam Patres Carmelitae teneantur ad illud observandum propter uniformitatem cum aliis, necne. Responsum fuit affirmative, S. R. C. 26 Martii 1757, in una Ord. Carmelitarum Poloniae ad tertium dubium.

1325. Magister caeremoniarum ecclesiae cathedralis Gadicensis supplicavit, quatenus declarare dignaretur, an Officium patrocinii S. Iosephi, quod privilegio et concessione particulari omnibus Hispaniarum regnis indultum est celebrari sub ritu duplicis minoris Dominica tertia post Pascha, si concurrente in dicta Dominica, sicut accidit hoc praesenti anno 1757, festo sanctorum apostolorum Philippi et Iacobi sub ritu duplicis secundae classis, vel alterius sancti sub eodem ritu, dictum Officium Patrocinii S. Iosephi non tam celebrari, neque transferri, sed omitti debeat, et quatenus affirmative. Supplicavit pariter pro declaratione, an licitum sit, et possit reverendissimus Episcopus Gadicensis idem Officium transferre in aliam diem post citatam Dominicam tertiam, ut iam in simili ab hac Sacra Congregatione concessum fuit Archiepiscopo et capitulo Ec-

clesiae Hispalensi sub die 26 Novembris 1735. Et responsum fuit: In huiusmodi casu Officium Patrocinii esse omittendum ad formam rubricarum, S. Rituum C. 16 Iulii 1757, in una Gadicensi: Omittendum; quia non ex praecepto, sed ex privilegio et concessione particulari recitatur. Vide n. 1238. Vide etiam n. 960.

1326. Facultas concessa est clero regni Poloniae transferendi festa nonnullorum sanctorum ad Dominicas infra eorum Octavas ob maiorem populi concursus; cum autem, ut saepe solet, aliquod ex dictis festis incidat die Dominico, quaeritur: An hoc casu festa sanctorum incidentia in diebus Dominicis celebrari debeant in iisdem diebus propriis assignatis pro Ecclesia universali, sive transferri ad Dominicas respective sequentes? Et responsum fuit: Festa praedicta celebranda esse in diebus propriis, non autem in Dominicis sequentibus in casu, de quo agitur, S. R. C. 16 Iulii 1757, in una totius cleri regni Poloniae: Diebus propriis; cum Missa et Officio, ut patet; secus autem cum celebraretur in Dominica infra Octavam, quo in casu neque Missa solemnis conceditur. Vide n. 409.

1327. Singulis Dominicis diebus totius anni, quibus Praefationes propriae per rubricas non sunt assignatae, incipiendo a Dominica SS. Trinitatis anni 1759, sacerdotes omnes utriusque cleri, secularis atque regularis, Praefationem de SS. Trinitate, quae iam inde a vetustissimis temporibus in usu fuisse dignoscitur, in Missa recitare teneantur; et inviolabiliter servari mandavit, S. R. C. 5 Ianuarii 1759, in decreto *Urbis et Orbis*, Sanctissimo D. N. Papa Clemente XIII, fel. rec., movente et confirmante.

Subnectuntur

infrascripta decreta e variis supplementis auctoris.

1328. Consecrator ecclesiae potest in actu consecrationis statuere aliam diem pro anniversario huius consecrationis, Sacra Rituum Congregat. 19 Februarii 1587. Vide infra num. 1379, decretum hoc refertur a Gavanto.

1329. Coadiutor Episcopi potest de licentia eiusdem Episcopi benedicere populo, dum per civitatem incedit, S. R. C. 31 Ian. 1591.

Hoc et sequentia decreta usque ad n. 1615, partim referuntur a D. Ioanne Piloni in suis constitutionibus et decisionibus, ad sacros ritus spectantibus, partim e Gavanto, Merati, Cavalieri, etc.

1330. In fer. 5 in Coena Domini fit communio generalis in Missa per manus celebrantis. Sacerdotes procedunt cum stola de collo pendente, non autem in modum crucis. Post Missam fit processio cum SS. Sacramento per ecclesiam tantum; et similiter in fer. seq., S. R. C. 6 Aug. 1592.

1331. Non potest Episcopus cantare Missam in ecclesiis Regularium ipsis invitis, ubi scilicet non est solitum, Sac. Rit. Congr. 6 Iul. 1593. Ubi autem est solitum, potest et ibi baldachinum erigere, ex decreto edito sub die 10 Iun. 1603.

1332. Eucharistia in festo Corporis Christi non est deferenda per vias Hebraeorum, Sac. Rit. Congr. 22 Februarii 1593.

1333. In tabernaculo ubi asservatur SS. Sacramentum non sunt retinendae reliquiae; nec vasa sacrorum oleorum, S. R. C. 22 Feb. 1593.

1334. Reliquiae, quibus in altaris consecratione utitur Episcopus, debent esse sanctorum ab Ecclesia approbatorum, S. R. C. 13 Sept. 1593.

1335. Tabernaculum SS. Sacramenti in cathedralibus non debet esse in altari maiori propter functiones pontificales, quae fiunt versis renibus ad altare, S. R. C. 28 Nov. 1594.

1336. Vicario Episcopi Missam cantanti solemnem non ministrant canonici, neque fit circulus ante ipsum, S. C. Episc. 8 Mart. 1595.

1337. Ad Horas omnes, quae recitantur in choro,

ardeant in altari duae saltem candelae, S. Rituum C. 7 Aug. 1595.

1338. Tempus praescriptum ad recitandum in choro divinum Officium ab Ordinario cum duobus, vel tribus deputatis a capitulo diversimode fieri debet, secundum diversa anni tempora, et adnotari in tabella appendenda in sacristia, S. C. Episc. 7 Aug. 1595.

1339. Matutinum in cathedrali recitandum est mane, non autem Vesperis pro die sequenti, Sac. Rit. Congr. 18 Oct. 1595.

1340. Si consuetudo deferendi processionaliter SS. Sacramentum fer. VI Parasceves in feretro nigris velleribus contexto non potest absque graviore incommodo extirpari, est toleranda, Sacra Rit. Congr. 29 Martii 1596.

1341. Tolerari non debet, quod in locis publicis et sordidis stent depictae diversae cruces ac sanctorum imagines in derisum Christianae religionis, S. Rit. C. 22 Maii 1596.

1342. Non sunt consecranda ea altaria sub quibus recondita sunt defunctorum cadavera, Sac. Rit. Congr. 8 Nov. 1599.

1343. Si sub altari, vel sub eius gradibus humata sint defunctorum cadavera, non est ibi celebranda Missa, donec alio transferantur, S. R. C. 10 Nov. 1599. Vide supra n. 236.

1344. Moniales completo Officio possunt recitare aliquem psalmum, orationem vel collectam, quia hoc non est Officio addere, Sacra Rituum Congr. 12 Ianuar. 1600.

1345. Episcopo absente, non potest vicarius Missas celebrare conventuales, nec pontificales, Sac. Rit. Congr. 16 Maii 1600.

1346. Hebdomadarius non debet celebrare valde diluculo, S. R. C. 20 Febr. 1601.

1347. Nomine Processionum generalium comprehenduntur Rogationes, Sacra Rituum Congr. 21 Martii 1601.

1348. Musica non decet in Officio quadragesimali, praesertim cum instrumentis, et si est occasio alicuius scandali, S. R. C. 27 Mart. 1601.

1349. Ubi canonici sunt pauci, dignitates etiam accedere tenentur ad legile, et cantare sicut alii, S. R. C. 20 Aug. 1601.

1350. Sacerdoti Missam novam celebranti licet oblationes accipere, modo non descendat ab altari, Sac. R. C. 1 Oct. 1601.

1351. Non sunt ex organo faciendae conciones, maxime ubi habetur solitus pulpitus, Sacra Rituum Congr. 25 Oct. 1601.

1352. Dignitatibus hinc inde distributis in choro, incensentur eae cum canonicis ab una parte, deinde aliae cum aliis canonicis ab altera parte, non vero dignitates simul ante canonicos, Sac. Rituum Congr. 1 Dec. 1601.

1353. Canonici in Dominicis singillatim aspergendi sunt aqua benedicta, non vero unico ictu in circulum, S. R. C. 20 Dec. 1601.

1354. Cum antiphonae praecintonantur, omnes ab utroque latere chori, etiam canonici, surgere debent, iuxta Caeremon., non obstante consuetudine, S. R. C. 23 Mart. 1602.

1355. Non est impedienda devotio ad imagines sanctas, S. R. C. 17 Apr. 1602.

1356. Canonici tenentur in choro psallere, alias non satisfaciunt obligationi suae, S. R. C. 20 Apr. 1602. Vide supra n. 12, et infra n. 1425.

1357. Missa conventualis in Festis dicenda est tempore aestivo hora XIV, tempore vero hiemali hora XVII, in feriis autem potest dici paulo citius, modo non valde diluculo, S. R. C. 27 Iul. 1602.

1358. Assistentia quae fit ad Missam et Vesperas, fiat cum pluviali, Sacra Rituum Congregatio 3 Augusti 1602.

1359. Qui sunt de gremio alicuius ecclesiae, debent recitare Officium, quod in choro dicitur, et licet extra

ecclesiam vel dioecesim morentur, decet eos recitare Officium proprium ecclesiae ipsorum, S. R. C. 8 Septemb. 1602.

1360. Clerici licet ascripti alicui ecclesiae, et eiusdem servitio, non tamen obligati choro, et quicumque alii clerici saeculares regularesve in civitate vel dioecesi commorantes, non tenentur recitare Officia propria sanctorum illius dioecesis, vel quae de consuetudine in eadem ecclesia recitantur in choro, Sac. Rituum Congr. 8 Sept. 1602.

1361. Statuta ecclesiae collegiatae quaerenda sunt a proprio Episcopo, Sacra Rituum Congregat. 28 Septemb. 1602.

1362. Qui assistit in choro Missae conventuali non potest portare pilolum per totum canonem; in aliis vero divinis Officiis uti potest, Sac. Rit. Congr. 5 Novemb. 1602.

1363. In ecclesia collegiata possunt divina persolvere citius quam in cathedrali, Sac. Rituum Congr. 3 Decemb. 1602.

1364. Infra clausuram omnino prohiberi debet celebratio Missae, etiam ad communicandas infirmas, non obstante antiquissima consuetudine, S. Rit. C. 10 Decemb. 1602.

1365. Missa conventualis canenda est quotidie in collegiatis quarum clerus est numerosus, et redditus non tenuis, S. R. C. 14 Ian. 1603.

1366. Altare portatile tunc consecrationem amittit, quando frangitur, vel loco movetur repositorium reliquiarum, S. R. C. 5 Mart. 1603.

1367. Ubi oratio quadraginta Horarum fuit ob tumultus bellicos intermissa, debet restitui, Sac. R. C. 15 Apr. 1603.

1368. Abusus antiqui in processionibus tollendi sunt cum magna cautela, ne maiora scandala sequantur, Sac. R. C. 23 Maii 1603, in Egitanien.

1369. In Dominicis et festis potest celebrari Missa de Requiem pro defunctis insepulto cadavere, S. R. C. 23 Maii 1603, in Egitanien.

Hoc decretum intelligitur de Missa solenni, non vero de privatis. Vide supra n. 19, 328, 351, 423, 455, 643, 668, 688 et seqq.

1370. Cineres distribuendi in fer. 4 post Dominicam Quinquagesimae debent esse aridi, non vero in modum luti, S. Rit. Congr. 23 Maii 1630, in Egitanien.

1371. Si processio Litaniarum maiorum terminetur ad ecclesiam S. Marci, cantatur ibi Missa de S. Marco, non vero de Rogationibus, S. R. C. 23 Maii 1603, in Hispanensi.

1372. Vesperae Defunctorum pro prima die mensis dicuntur post Vesperas etiam Dominicae, vel festi de praeecepto si accidat, S. R. C. 23 Maii 1603.

1373. Non potest Episcopus prohibere, ne parochus celebret mortuorum Officium sine interventu vicarii, S. C. Episc. 10 Iun. 1603.

1374. Psalmi graduales et poenitentiales dicuntur licite ubi est consuetudo eos dicendi pridie Vesperis fer. 4 et 6, post Completor., S. R. C. 2 Aug. 1603, in Lauden.

1375. Vicarius generalis supra dignitates et canonicos paratos nullam habeat praecedentiam, sed tantum aliis praecedat, quando sunt in habitu canonicali ordinario, et sine paramentis, Sac. Rituum Congr. 6 Septemb. 1603, in Lauretana. Vide supra n. 16, et locis ibi indicatis.

1376. Non est relinquendum Officium Breviarii pro Officio devotionis, S. Rit. C. 29 Nov. 1603, in Salamantina.

1377. In eodem palatio non conceditur nisi unum oratorium privatum, Sac. Rituum Congreg. 7 Februarii 1604.

1378. Non potest uti abbas extra suam ecclesiam mitra et baculo, neque ea ante se deferre, S. Rit. C. 7 Iul. 1604. Vide infra n. 1459.

1379. Dedicacionis festum extra actum consecrationis non potest amplius mutari ab Episcopo inconsulta

Sede Apostolica, Sacra Rituum Congregat. 16 Octobris 1604, in Ariminen. Vide supra, num. 238, 426, 447, 1328.

1380. Si ecclesiae Dedicatio accadat in festo Nativitatis B. M. V., Officium fieri debet de Dedicazione, et duae Missae possunt eadem die cantari; infra octavam vero fiat de digniori, Sac. R. C. 16 Octob. 1604, in Ariminen.

1381. Corpora sanctorum nondum canonizatorum non possunt poni sub altari, Sacra Rituum Congreg. 16 Oct. 1604.

1382. Titulus antiquus ecclesiae mutari non potest a confraternitate, Sacra Rituum Congregat. 16 Octobris 1604.

1383. Si Episcopus interesse voluerit Horis canonicis, statuere debet certum adventus sui horam, qua elapsa, poterit inchoari Officium, Sac. Rituum Congr. 16 Ian. 1605.

1384. Episcopus regularis debet recitare Officium iuxta ritum suae dioecesis, non vero sui ordinis, Sac. R. C. 11 Iun. 1605, in una pro Regulari promotio ad episcopatum.

1385. Capellani Episcopi, qui cum eo recitant Officium, debent se illi conformare, Sac. Rituum Congr. 11 Iun. 1605, in una pro Regulari promotio ad episcopatum.

1386. Ubi viget consuetudo immemorabilis, potest recitari Officium de communi pro sanctis iam non canonizatis, Sac. Rit. Congr. 11 Iun. 1605, in Visen., et reperitur in Rubricis Brev. Minor. Observ. Vide supra n. 217, 227.

1387. Missae ad satisfaciendum elemosynis alicui ecclesiae traditis, non sunt celebrandae per externos, ubi commode possunt satisfieri per sacerdotes eiusdem ecclesiae, S. R. C. 28 Ian. 1606.

1388. Non potest Episcopus extendere ad suam dioecesim Officium illud, quod fieri solet in civitate, Sac. R. C. 16 Ian. 1607, in Boianen.

1389. Res gravis pro licita votivae sollemnis decantatione ea est, pro qua convenit Episcopus cum clero; vel apud Regulares in eorum comitiis generalibus seu provincialibus, cum cantatur Missa pro re, eorum iudicio, gravi, S. R. C. 19 Maii 1607, in Placentina. Vide supra n. 466, 563, 850.

1390. Cereus paschalis regulariter accendi debet ad Missas et Vesperas sollemnes in triduo Paschatis, in Sabbato in Albis et Dominicis usque ad Ascensionem, quo die, cantato evangelio, exstinguitur. Ad Matutinum, et in aliis sollemnitatibus, et diebus sollemniter celebratis non accendatur, nisi adsit consuetudo, quod durante tempore paschali accendatur, S. R. C. 19 Maii in Placent.

1391. Coadiutor Episcopi non sedet celebrans in faldistorio, neque habet diaconos assistentes, neque canonici parantur, neque ponitur septimum candelabrum, Sac. Rituum Congr. 1 Sept. 1607. Vide supra num. 206.

1392. Praedictus Episcopi coadiutor non utitur baculo, nisi in ordinationibus, S. Rituum C. 1 Septembris 1607.

1393. In altari privati oratorii, cui conceditur celebratio Missae, non potest tamen celebrari in Natali Domini, Epiphania, prima die Paschatis, et prima Pentecostes, Annuntiatione et Assumptione B. M. V., in festo SS. apostolorum Petri et Pauli, nec non in sollemnitate Omnium Sanctorum, S. Rit. C. 17 Novembris 1607.

His tamen diebus addatur Sabbatum Sanctum ex variis decretis. Vide supra n. 390, et infra n. 1513.

1394. Ecclesia parochialis in dioecesi venit sub nomine Matricis, ante quam idcirco neque Regulares, neque confratrae possunt campanas pulsare in Sabbato sancto, S. R. C. 9 Febr. 1608.

1395. Omnes de clero etiam canonici Eucharistiam sumant de manu celebrantis in fer. 5, in Coena Domini, Sac. Rituum Congr. 17 Sept. 1608. Vide supra num. 504.

1396. In debent choro teneri non aliae imagines quam sanctorum, Sacra Rituum Congregatio 7 Augusti 1609.

1397. Neque abbates, neque superiores possunt benedicere paramenta ecclesiarum non sibi subiectarum, S. R. C. 24 Aug. 1609.

1398. Clavis hostiae repositae in fer. 5 in Coena Domini, non debet dari laico, quantumvis nobili, Sac. R. C. 30 Ian. 1610, in Pacen.

1399. Canonici tenentur ad cantandam Missam conventualem de Officio currenti, ut lucrentur distributiones, nec ad satisfactionem sufficit Missa in Aurora, S. R. C. 25 Iun. 1611, in Urbinaten. Vide supra n. 120, 121, 128.

1400. Domino loci et commendatario religionis Hierosolymitanae, et multo minus eius procuratori, non deferitur liber osculandus in Missa, Sacra Rituum Congreg. 17 Sept. 1611, in una nullius Marubii. Vide infra n. 1403.

1401. Episcopus tantum, et non alius, dum private celebrat, potest accipere paramenta de ipso altari, et duos habere ministros superpelliceis indutos, praeter alium ministrum clericum, sive laicum communi veste indutum, Sac. Rituum Congregat. 7 Iul. 1612, in Cremonen.

1402. Potest Episcopus prohibere, ne campanae nondum benedictae pulsantur, Sac. Rituum Congreg. 5 Iul. 1614.

1403. Diaconus non debet pacem dare laicis, neque domino loci, sed ipsa spectat ad alium ministrum cotta indutum, et cum instrumento, non vero cum osculo, S. R. C. 5 Iul. 1614.

1404. Non debent Regulares in canone nominare superiores suos, ut antistites, S. S. C. 12 Nov. 1615.

1405. Canonicus hebdomadarius Officium faciens debet habere locum super omnes dignitates et canonicos, S. R. C. 17 Iun. 1616.

1406. Regulares deferre debent crucem in processionibus cum velo pendente, seu pallio, S. Rit. Congr. 14 Ian. 1617, in Neapolitana.

1407. Accensis suo tempore candelis, non differatur Officium, licet absit hebdomadarius, sed iussu Maioris suppleat alius, Sac. Rituum Congr. 18 Aprilis 1617.

1408. Ad maiorem in choro spectat intonare initium Officii per *Pater noster*, et idem eo finito dabit signum, ut incipiatur Hora, Sac. Rituum Congregatio 18 Apr. 1617.

1409. Idem dicit: *Dies et actus nostros, etc., Adiutorium, etc. Dominus nos benedicat, etc., Noctem quietam, etc., Benedicat et custodiat, etc., Dominus det nobis suam pacem, etc.,* nisi alia sit consuetudo; Sacra R. C. 18 Apr. 1617.

1410. Nemo exeat de choro, etiam expleto Officio, nisi dato a maiore signo finis, Sacra Rituum Congr. 18 Apr. 1617.

1411. Sub nomine festi novem lectionum venit Dominica, ideoque non est feria prima, ut si in ea occurrerit festum duplex, in cathedralibus et in collegiatis canendae sint duae Missae, Sac. Rituum Congreg. 12 Mart. 1618.

1412. Canonici non debent ascendere ad stallum dignitatum, S. R. C. 12 Mart. 1618.

1413. Capuccini in processionibus possunt erigere et deferre propriam crucem, Sacra Rituum Congreg. 12 Maii 1618.

1414. In festo Corporis Christi non est deferenda in processione Eucharistia sacerdotum humeris, sed celebrantis manibus, S. R. C. 1 Iun. 1618.

1415. Capuccini, post sibi concessam propriae crucis erectionem, debent in processionibus locum cedere Regularibus illis, qui sub propria cruce, et in proprio loco incedebant, antequam ipsi crucem propriam deferrent, Sac. Rituum Congreg. 23 Mart. 1619. Vide infra n. 1420.

1416. Potest Episcopus cogere canonicos ad discen-

dum cantum Gregorianum, etiam per subtractionem fructuum, S. R. C. 9 Maii 1619.

1417. Regulares in celebratione Missae possunt annuntiare dies festos et ieiunia in suis ecclesiis, Sacra R. C. 2 Iul. 1620.

1418. In oratione *A cunctis* nomina Patronorum, S. Michaelis archangeli et S. Ioannis Baptistae praeposenda sunt apostolis, Sac. R. C. 22 Aug. 1620. Praedicta dispositio habetur etiam in Rub. Miss. post orat. *A cunctis*.

1419. Si in communibus sanctorum suffragiis facienda sit commemoratio de cruce, tanquam de Titulo ecclesiae, sufficit ea ordinaria, quae habetur in Psalterio, quando scilicet Officium currat feriale, S. R. C. 30 Mart. 1621.

1420. Erectio crucis Capuccinis concessa fuit in illis tantum locis, in quibus sub cruce Minor. conventualium incedebant, et ideo in locis, in quibus iam sub propria cruce, seu in proprio loco sub cruce cleri in processionibus ante huiusmodi concessionem incedebant, eundem locum retinere debent, Sac. Rituum Congreg. 10 Iul. 1621.

1421. Festum S. Annae est de praecepto ubique, S. Rit. C. 24 Apr. 1622, de mandato Gregor. XV, in incip. *Honor laudis*.

1422. Moniales, quae Breviario Romano uti consueverunt, non sunt compellendae ad recipiendum monasticum, S. R. C. 6 Maii 1622.

1423. In Officio de festo Conceptionis beatae Mariae Virginis non aliud nomen adhibeatur, quam conceptionis, S. R. C. 24 Maii 1622.

1424. Quaedam Missa propria SS. Rosarii fuit concessa tantum ordini praedicatorum, S. R. C. 25 Iun. 1622, in una ord. praedic.

1425. Missae certis regularibus concessae non possunt ab aliis dici, etiam in ipsorum regularium ecclesiis, S. Rit. C. 19 Nov. 1622, in una Conventualium Siciliae.

1426. Annuli usus in Missa prohibetur protonotariis non participantibus, et quibuscunque doctoribus, S. R. C. 11 Febr. 1623, in Tropien. Vide supra n. 443, 493, et infra n. 1454.

1427. In festo Stigmatum S. Francisci adhibetur color albus, S. Rit. Congregatio 1623, in una Urbis.

1428. Symbolum S. Athanasii, quod dicitur ad Primam, laudabilius in choro recitatur stando, S. R. C. 23 Dec. 1624.

1429. Imagines illorum, qui cum sanctitatis, seu martyrii fama decesserunt, non sunt apponendae in oratoriis vel in ecclesiis, tam saecularibus, quam regularibus, antequam declarentur beati, neque ad eorum sepulcra accendendae sunt lampades aut tabellae affigendae sine licentia Sedis Apostolicae, Sac. Rit. Congreg. 13 Mart. 1625.

1430. Non ideo praeiudicandum erit in aliquo illis, qui aut per communem Ecclesiae consensum, aut per Patrum virorumque sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia, ac tolerantia Sedis Apostolicae vel Ordinarii, coluntur, S. Rit. Congregat. 13 Martii 1625.

1431. Ad invitorium, antiphonas, responsoria et versiculos in Officio parvo B. M. V. non additur *Alleluia* tempore paschali, S. Rituum Congreg. 28 Martii 1626.

1432. Facultas concedendi usum pileoli in Missa spectat ad Papam, Sac. Rit. Congr. 24 Apr. 1626, in Veliterna.

1433. Non potest omitti altera ex duabus Missis cantandis de festo et de feria, S. R. C. 16 Maii 1626, in Brugen.

1434. In Missa fer. 4 Temporum currentis in die Octava Nativitatis B. M. V. dicenda est Praefatio communis, non vero de B. V., S. R. C. 12 Dec. 1626, in una Urbis.

1435. Signum quod fit cum patena a fronte ad petus, fit integre cum signo crucis, post quod debet deosculari, Sac. Rituum Congr. 13 Mart. 1627, in Panormitana.

1436. Protonotarii non possunt benedicere paramenta pro Missa, Sac. Rit. Congr. 17 Iul. 1627, in una Castri Durantis.

1437. Ad Missam vicarii generalis non debent accendi quatuor candelae, neque assistere duo cappellani, S. R. C. 7 Aug. 1627.

1438. Celebrans in Parasceve mittat particulam in calicem sine aliquo crucis signo, neque se signet cum calice, Sacra Rituum Congreg. 28 Aug. 1627, in una Urbis.

1439. Si festa SS. apostolorum Philippi et Iacobi, ac Inventionis S. Crucis occurrerint infra Octavam Ascensionis, praefatio in Missa erit de Apostolis, vel de Cruce, at *Communicantes* de Ascensione, S. R. C. 28 Aug. 1627, in una Urbis.

Hic duo notanda occurrunt: primum, quod idem dicendum de aliis festis, ac de Missis votivis propriam habentibus praefationem, et infra eandem octavam celebrandis; sicuti et hoc prorsus servandum infra Octavam Epiphaniae, quoad festa duplicia primae classis currentia, si propria gaudeant praefatione. Alterum, quod infra Octavam Nativitatis Dominicae, non solum semper dicitur Communicantes, sed etiam Praefatio, licet Missa, vel occurrans, vel votiva propriam habeat praefationem, ut clare patet ex Missa S. Ioannis evangelistae, in qua recitatur praefatio Nativitatis, non vero Apostolorum.

1440. Oratio imperata a superiore, veluti *Deus refugium*, omittenda est in duplicibus 1 classis; Romae vero omittitur etiam in duplicibus 2 classis, S. R. C. 28 Aug. 1627.

1441. In fine Missae ad quodcunque altare celebratae, fit reverentia cruci infra gradus, capite semper aperto, Sac. Rituum Congreg. 28 Aug. 1627, in una Urbis.

1442. Infra Octavam Epiphaniae nequit fieri nisi de duplici 1 classis cum commemoratione Octavae, et prohibentur Missae votivae, excepta una solemni pro re gravi, et de *Requiem* praesente cadavere. Et si occurrat, tam in hac, quam infra alias Octavas privilegiatas Paschatis, Pentecostes, etc., celebrari Missa solemnis pro re gravi, dicitur unica oratio, *Gloria, Credo* et *Praefatio* propria si habeatur, sed *Communicantes* semper de Octava, Sacra Rituum Congregat. 28 Augusti 1627.

1443. Vicarius, ut vicarius, non potest, absente Episcopo, Missas cantare solemnes, SS. Sacramentum aut sacras reliquias paratus deferre, nec aliis se immiscere functionibus ecclesiasticis, sed tantum praeesse, ut omnia suo ordine fiant, Sacra Rituum Congr. 19 Septemb. 1627.

1444. Litaniae maiores, si occurrant in die Paschatis, transferuntur in fer. 3 seq., S. R. C. 25 Sept. 1627, in una Urbis.

Non in fer. 2, S. R. C. 19 Septemb. 1665, in una Galliar.

1445. Baldachinum abbatis sine auro sit, et ter in anno ad summum adhiberi potest, S. R. C. 29 Ian. 1628. Vide verb. *Abbas* sub n. 31.

1446. Abbati celebranti una tantum Missa conceditur, S. R. C. 27 Iun. 1628.

1447. Missa solemnis abbatialis ter in anno ad summum est canenda, non tamen cum septem, sed cum sex candelabris, et cum abaco parvo, Sacra Rituum Congreg. 29 Ianuar. 1628. Vide verb. *Abbas*, sub n. 31.

1448. Missae S. Gregor. pro vivis et defunctis impressae, 15 Auxiliorum, et de Patre Aeterno, prohibita sunt, Sacra Rituum Congr. 8 Apr. 1628, in una Urbis.

1449. Officium Defunctorum dici potest in choro separatim ab Officio diei in diebus exceptis a Breviario pro adimplenda testatorum voluntate, Sac. Rit. Congr. 12 Iun. 1628.

1450. Abrogatur omnis consuetudo non canendi Missam de die ultra Votivam, seu pro Defunctis, Sacra R. C. 28 Aug. 1628.

1451. De titulis altarium, nisi sint in Calendario Romano, nullum recitatur officium, S. R. C. 28 Augusti 1628.

1452. Triginta Missae S. Gregor. pro Defunctis non prohibentur, S. R. C. 28 Oct. 1628, in una Urbis. Vide supra n. 1448.

1453. Annulli usus in Missa prohibetur non solum protonotariis, sed etiam canonicis ecclesiarum cathedralium, S. Rituum Congr. 10 Novemb. 1628, in dubio circa delationem annulli. Vide supra n. 413, 493, 1426.

1454. Capellani saeculares in propriis ecclesiis Monialium, quae Romano non utuntur Breviario, dicere possunt Missam de Sancto ordinis, de quo moniales Officium recitant; sed cum Missali Romano, ut in proprio de Sanctis, vel de communi, S. R. C. 10 Nov. 1628, in una Urbis.

1455. Solemniter consuevisse fieri Officium significat festum populi aut cleri cum apparatu, S. R. C. 9 Decemb. 1628.

1456. De sancto canonizato non potest fieri Officium extra propriam ecclesiam sine novo decreto, Sac. R. C. 9 Dec. 1628.

1457. Moniales in *Confiteor* ne dicant *tibi, mater, neque vobis, sorores*, sed ut in Breviario, Sac. Rit. Congr. 18 Aug. 1629.

1458. Saepius decretum est, Episcopus carere facultate delegandi aliis benedictionem paramentorum, et earum rerum, in quibus unctio adhibetur, S. Rit. C. 22 Dec. 1629.

1459. De licentia Ordinarii poterit abbas uti mitra et baculo extra proprias ecclesias, Sacra Rit. Congreg. 6 Dec. 1631. Vide verb. *Abbas* sub n. 31.

1460. Pyxis, in qua asservata fuit Eucharistia non potest vendi vel oppignorari, Sacra Rituum Congreg. 27 Aug. 1632.

1461. In ecclesia SS. Nazarii et Celsi transferendum est festum SS. Victoris et Innocentii in primam diem non impeditam (post festum SS. Nazarii et Celsi) sub ritu semiduplici, sed cum evangelio et oratione eorumdem, in qua omittuntur socii, Sacra Rit. Congr. 12 Febr. 1633, in Mediolanen. Vide supra n. 25, 717, 891, 927.

1462. Canonici in processionibus, quibus Episcopus cum mitra intervenit, intra ecclesiam incedant capite detecto, et extra eam cum birreto in capite, S. R. C. 30 Mart. 1633.

1463. Moniales ipsae tenentur legere vel cantare cantu firmo divinum Officium, non vero earum capellani, S. R. C. 11 Maii 1635.

1464. In Kalendariis locorum fiat nota *ad libitum*, quando Officia non sunt de praecepto, Sac. Rit. Congr. 6 Febr. 1638. Vide supra n. 537.

1465. Ille idem, qui benedicit cineres prima die Quadragesimae, vel candelas in festo Purificationis, aut ramos in Dominica Palmarum, debet etiam cantare Missam sequentem, Sacra Rituum Congregatio 12 Apr. 1640.

1466. Tolerandum, quod canonici tribus mensibus anni frigidioribus recitent diebus ferialibus Matutinum in sacristia, S. R. C. 13 Sept. 1641.

1467. Magister caeremoniarum tenetur personaliter significare Episcopo quando debeat ad ecclesiam accedere pro functionibus episcopalibus, Sac. Rit. Congreg. 3 Oct. 1643.

1468. Regulares, qui sunt in possessione praedentiae, praecedant in publicis functionibus; et ubi non constat de possessione, praecedant ii qui sunt antiquiores in loco controversiae, S. Rit. Congr. 6 Oct. 1645.

1469. Organum haberi debet etiam in ecclesiis collegiatis, S. R. C. 27 Iul. 1646.

1470. In Missis votivis de Passione, vel de Cruce, quae dicuntur infra hebdomadam Passionis, non est omittendus psalmus *Iudica me, Deus*, neque *Gloria Patri* ad *Introitum*, et *Lavabo*, licet haec omnia omittantur in Missa de Tempore, S. Rit. Congr. 10 Febr. 1647.

1471. Candelae, cineres, palmae distribuuntur stando

cum mitra in capite ab eo, qui privilegium habet eam gestandi, S. R. C. 28 Febr. 1649.

1472. Festum, quod in aliqua ecclesia celebratur ratione Corporis vel insignis reliquiae, non habet Octavam, nisi specialiter concedatur a Sede Apostolica, Sac. R. C. 12 Aug. 1653.

1473. Tam Minores conventuales, quam Observantes Reformati S. Francisci possunt in propriis suorum ordinum ecclesiis solemnizare festum S. Antonii Patavini ea ipsa die, in quam inciderit; dummodo Reformati a processionibus abstineant in eodem loco, Sac. R. C. 20 Sept. 1658.

1474. Nullo modo sunt permittendae duae processiones de eodem festo in eodem loco, Sac. Rit. Congr. 9 Apr. 1662.

1475. Antiphona in choro cathedralis, postquam primo loco data fuerit celebranti in cornu epistolae, danda est secundo loco primae dignitati sive a cornu Evangelii, sive a cornu epistolae existenti, et sive interveniat, sive non prima dignitas, quae sedet a dicta parte Evangelii, non obstante allegata consuetudine, Sacra Rituum Congreg. 12 Mart. 1665, in Senogallien.

1476. Ad Octavam benedictionem in festo conversionis S. Pauli apostoli, non dicitur: *Cuius conversionem colimus*, sed *cuius festum*, etc., Sac. Rit. Congr. 23 Febr. 1666.

Patet ex hoc quid faciendum sit in Officiis Translationis, Apparitionis, Ordinationis, vel Inventionis, et similibus.

1477. Si transferatur aliquod festum pro quo solent pulsari plures campanae, pulsari debent propria die, et non in qua transferetur, Sacra Rituum Congreg. 23 Septemb. 1666.

1478. Ad responsorium breve Completorii in Dominica Passionis ne omittatur *Gloria Patri*, si die sequenti fiat de festo semiduplici, Sacra Rituum Congr. 28 Sept. 1666.

1479. In Missis votivis privatis non est dicendus Hymnus Angelicus, nisi fuerit Missa Angelorum, in qua quotidie est recitandus; vel Missa de beata Maria, in qua quolibet Sabbato dici debet, Sac. Rit. Congr. 14 Maii 1672.

1480. Si Moniales non habeant Missale a Romano diversum, sacerdotes in earum ecclesiis celebraturi possunt dicere proprias Missas ipsis Monialibus concessas, Sacra Rituum Congreg. 27 Augusti 1672. Vide infra n. 1494.

1481. Clausula posita in brevibus indulgentiarum, scilicet: *Volumus autem, ut si alias Christifidelibus dictam ecclesiam visitantibus, aliqua alia indulgentia perpetua vel ad tempus nondum elapsum duratura concessa fuerit, praesentes litterae nullae sint*, non comprehendit altaria privilegiata pro defunctis, S. R. C. 23 Iun. 1676. Vide infra n. 1491.

1482. Quando dicitur oratio *A cunctis* vel *Ecclesiae*, non est dicenda oratio contra Paganos, vel alia huiusmodi, quia sufficienter una continet quod et altera, Sac. R. C. 16 Apr. 1688.

1483. AQUEN. Instante clero Aquen. pro declaratione infrascriptorum dubiorum, videlicet:

1. An attentata concessione recitationis Officii SS. Sacramenti quolibet die Iovis non impedito, et excepto tempore Adventus, Quadragesimae et Vigiliarum, clero saeculari dioecesis Mantuanae, et Status Montisferrati, recitari possit a clero saeculari Aquen., quemadmodum practicatur a clero saeculari Mantuano propter verba decreti praedicti, vel eodem modo et forma quibus ibidem recitatur a saecularibus.

2. An cum regulares varii sint in assignando quolibet mense lectiones 2 et 3 nocturni pro huiusmodi Officio, constet de decreto eiusdem Sac. Congr. Rit., quo utuntur PP. Barnabitae, quod nimirum lectiones 2 et 3 nocturni semper recitari debeant, prout in die solemnitatis Corporis Christi.

3. An, quando recitatur Officium praedictum, Missa,

dici debeat prout in solemnitate Corporis Christi, et cum sequentia *Lauda, Sion*, etc., vel ut Missa votiva de SS. Sacramento in fine Missalis; an 2 et 3 oratio dici debeat ut infra Octavam eiusdem solemnitatis, vel 2 et 3 ad libitum.

4. An praedictum Officium recitari possit etiam tempore Adventus, Quadragesimae et Vigiliarum, prout etiam practicatur ex ratione, quod nullum tempus sit in decreto exceptum; et ratio dubitandi est, quia sic sequeretur, quod imposterum ibidem amplius non recitaretur a clero integrum Psalterium per totum annum, nec Officium fer. 6, nec in choro Psalmi Poenitentiales.

Et Sac. Congr. respondit: Ad 1 et 4 asserta concessio intelligenda est extra Adventum, Quadragesimam, Quatuor Tempora et Vigiliis, ac ita tam a saecularibus, quam a regularibus servari debet, prout alias decrevit S. R. C. sub die 18 Novemb. 1612, et 11 Novemb. 1641; ad 2, affirmative ex decreto pro Ord. Min. de Observ. emanato die 12 Iul. 1644; ad 3, Missa votiva celebranda est sine sequentia, et cum orationibus temporis congruentibus, ex eodem decreto, et ita censuit et servari mandavit Sac. Rituum Congreg. hac die 14 Iun. 1689.

1484. Si primae Vesperae de S. Martina impeditae fuerint de festo duplici, vel Dominica, hymnus proprius Vesperarum uniatur hymno Matutini, et ex duobus fiat unus sub unica conclusione, Sac. Rit. Congr. 26 Apr. 1692.

Et cum similium eadem sit ratio, idem videtur dicendum de aliis festivitatibus proprios habentibus hymnos, dummodo sint eiusdem metri, et successivas contineant actiones.

1485. Ubi die decima octava Decembris celebratur Officium de Expectatione B. M. V., omittendae sunt ad Laudes antiphonae illae quae occurrunt in illa feria in proprio tempore, S. R. C. 12 Maii 1692.

1486. Si praedictum festum Expectationis venerit in fer. 4 Quatuor Temporum, nec erit dicenda nona lectio in Officio, nec legendum eius evangelium in fine Missae, sed illud S. Ioannis; ideoque de feria sola fiat commemoratio in Officio et Missa, Sac. Rit. Congreg. 12 Maii 1692.

1487. Translato festo S. confessoris ultra sequentem diem, in hymno *Iste Confessor* facienda est mutatio versiculi dicendo: *Meruit supremos*, etc., S. Rit. Congr. 14 Iun. 1692.

1488. Extenditur ad Ecclesiam universalem festum B. M. V. de Mercede, celebrandum die 24 Septembris sub ritu duplici de praecepto, cum oratione propria ac lectionibus 2 nocturni, Sacra Rituum Congregatio 18 Febr. 1696.

1489. Festum Translationis, Ordinationis, Apparitionis vel Inventionis, quod alicubi celebratur ratione corporis vel insignis reliquiae, celebrandum est sub ritu semid. nisi sit festum unicum, vel principale, et supposita concessione, si bis celebretur, Sac. Rit. Congr. 6 Dec. 1698.

1490. Regulares, obtenta a locorum Ordinariis licentia oretenus, vel in scriptis, faciendi solemnes processiones extra limites conventuum suae religionis cum statua aut reliquia alicuius sancti, possunt uti pluviali, licet eius usus non fuerit expressus in licentia obtenta, S. R. C. 21 Mart. 1699.

1491. Sub generali indulgentiarum suspensione, quae fit anno Iubilaei, non comprehenduntur altaria privilegiata, nec aliae indulgentiae pro solis defunctis concessae, S. R. C. 24 Ian. 1700.

1492. Officium S. Ubaldi habet orationem propriam, ac tres lectiones 2 nocturni, Sac. Rit. Congr. 14 Febr. 1702.

Ex semid. ad libit. erectum fuit postea ad semidupl. de praecepto.

1493. Conceditur Officium simplex S. Liborii Episcopi et confessoris, occurrente die 23 Iul. cum sola commemoratione in Vesperis et Laudibus, ac cum ora-

tionem *Da, quaesumus*, ex eius communi, S. Rit. Congr. 1 Iul. 1702.

1494. Conceditur omnibus Monialibus ordinis Cisterciensis, quae utuntur Breviario Romano, ut adaptare possint iuxta ritum praedicti Breviarii Romani plura Officia una cum Missis propriis anno proxime praeterito sub die 9 Decembris toto ordini Cisterciensi concessa, eaque sic accommodata faciant typis imprimi, nec non secundum easdem festivitates valeant celebrari facere Missas per capellanos ecclesiis earumdem servitio addictos cum Missali Romano, et iuxta illius rubricas, S. R. C. 23 Iun. 1703.

1495. A Dominica Palmarum usque ad Dominicam in Albis inclusive prohibetur Officium cuiuscunque festi. Item Missa votiva et de *Requiem*, excepta una solemniter, praesente cadavere, quae tamen prohibetur triduo ante, et biduo post Pascha, Sac. Rit. Congr. 23 Aug. 1704.

1496. In expositione vel repositione SS. Sacramenti pro oratione 40 Horarum, si occurrat festum 1 vel 2 classis, fer. 4 Cinerum, 2, 3 et 4 maioris Hebdomadae, aut Dominica privilegiata, debet cantari Missa de Officio occurrente, addita oratione SS. Sacramenti sub una tantum conclusione cum paramentis tali officio convenientibus; processio tamen cum paramentis albis, in qua deferitur crux a clerico superpelliceo induto, non vero tunicella; sacrae autem imagines seu reliquiae sanctorum in tali casu non sunt exponendae super altare. Ita SS. D. N. Clemens XI, 20 Ian. 1705.

1497. Nequit addi *Alleluia* in fine vers. *Panem de coelo*, etc., infra annum in expositione SS. Sacramenti, excepto tempore paschali, et diebus infra Octavam Corporis Christi. Ita SS. D. N. Clemens XI, 20 Ian. 1705.

1498. Parochi, superiores ecclesiarum saecularium et regularium, sacristae et alii, ad quos spectat, non permittere debent quod cadavera ecclesiasticorum saecularium, praesertim sacerdotum, sicut etiam diaconorum et subdiaconorum, transferantur e propriis domibus ad ecclesias, vel in istis exponantur quocunque alio habitu, sive confraternitatum, sive religionum, sed cum sacris vestibus eorum ordini convenientibus iuxta dispositionem Ritualis Romani, tit. de Exsequiis, Clemens XI, 8 Decemb. 1705, in eius Bullario particul., p. 2.

1499. Officium S. Vincentii Ferrerii est semiduplex de praecepto cum oratione propria, S. Rit. C. 6 Martii 1706. At nunc ex declaratione Bened. XIII, die 5 Apr. 1726, est duplex.

1500. Officium S. Hedvigis viduae, nunc habet ritum semiduplex de praecepto, cum oratione propria, S. R. C. 20 Mart. 1706.

1501. Sacrae religioni Hierosolymitanae conceditur, ut in navibus magnis, occasione longae navigationis in alto mari contra infideles (quibus navibus rarissime terra attingitur, et sunt magni ponderis, ac firmae structurae, ut unaquaeque sustineat quinquaginta aenea tormenta bellica), celebrari possit Missa eo duntaxat tempore, quo mare est tranquillum, et coelum est serenum, et cum assistentia alterius sacerdotis seu diaconi, ita ut adesse non possit periculum effusionis sanguinis in dicta celebratione, Clemens XI, in diplomate incip. *Exponi nobis*, editum 20 Mart. 1706, in eius particul. Bullario, p. 1.

1502. Cum in aliquibus dioecibus sint aliqua loca aut conventus in dit. C. C. M. et alia sub dit. aliorum principum, et cum aliqua Officia particularia sint concessa pro dit. tantum C. C. M. et alia ad instantiam aliorum principum pro suis respective statibus et dominiis, advertant omnes, qui tenentur ad recitationem divini Officii, non posse, qui degunt in una dit. (quavis sint in eadem dioecesi) recitare Offic. concess. alteri ditioni ex decreto Sac. Rit. Congr. 16 Dec. 1679, ut in rubr. Brev. Seraph. n. 162, 163 et 164. Nam talia Officia non sunt concessa dioecesi. ut celebr. in dioecesi. (nisi essent concessa ad instantiam Episc. talium

dioec. pro tota dioec. et cum specific. *Regularium*), sed tantum sunt concessa ad instantiam et preces principum pro suis tantum respective statibus et dominiis. Nec valet dicere, talia Officia celebr. in tota dioecesi, prout sunt posita in Kalend. dioeces. Nam *Regulares non posse uti Kalendario dioecetano*, respondit et declaravit S. R. C. 20 Mart. 1684. Neque valet dicere, privilegia sunt amplianda, quia commutatio etiam amplissima privilegiorum se minime extendit ad Officia sanctorum ex decreto supradicto S. R. C. 15 Dec. 1679, et ultim. ex decreto eiusdem Sac. Rituum Congreg. 20 Mart. 1707.

1503. Festum Immaculatae Conceptionis B. M. V. ubique terrarum ab omnibus et singulis utriusque sexus Christifidelibus, sicut alia festa de praecepto, servetur et celebretur, ac sub praecepto observationis festorum comprehendatur, Sac. Rituum Congreg. 28 Ianuar. 1708.

1504. Extenditur ad Ecclesiam universalem sub ritu semidup. de praecepto Officium S. Pii Papae V, cum oratione et lectionibus 2 nocturni propriis pro die 5 Maii, Sac. R. C. 28 Ian. 1710.

1505. Officium S. Agathae V. et M. die 5 Februar. sub ritu semiduplici recitari consuetum, sub ritu duplici in posterum recitetur ab omnibus Christifidelibus, qui ad Horas canonicas tenentur, Sac. Rituum Congreg. 26 Aug. 1712.

1506. Confirmantur decreta S. Rit. C. super cultu immemorabili S. Liberati de Lauro ord. Min. Reg. Observ. S. Francisci provinciae Marchiae, S. R. C. 2 Septemb. 1713.

1507. Officium proprium S. Ioannis de Deo confess. ordin. fratrum Hospitalitatis fundatoris extenditur ad Ecclesiam universalem sub ritu semiduplici de praecepto pro die 8 Mart., Sac. Rituum Congreg. 21 Aprilis 1714.

1508. Ad pias enixasque preces Caesareae Maiest. SS. D. N. porrectas, et a Sanctitate Sua ad Sac. Rit. Congr. remissas, quibus supplicabatur, ut Officia Expectationis Partus, de Mercede, et Patrocinii B. M. V., iam olim pro regnis Hispaniarum ritu duplici mai. concessa, ad omnia regna et dominia praedictae Caesareae Maiest. subiecta sub eodem ritu duplici maiori in iisdem regnis et dominiis recitari, ac Missas respective celebrari posse indulsit, si SS. D. N. visum fuerit die 23 Sept. *Facta deinde per me infrascriptum proser.* de praedictis SS. D. N. relatione, Sanctitas Sua benigne annuit 18 Nov. 1744, F. Cardin. de Abdua praef.

1509. Resolvuntur sequentia dubia S. R. C. sub die 11 Maii 1715, in Camerinen.

1. An priori collegiatae ecclesiae S. Venantii occasione accessus capitulariter ad ecclesiam cathedralem debeatur locus in presbyterio eiusdem cathedralis? Et quatenus affirmative.

2. An eidem priori debeatur praecedentia ante praepositum, caeterosque canonicos eiusdem cathedralis, tam praesente, quam absente archidiacono, prima dignitate dictae cathedralis.

3. An idem locus in dicto presbyterio debeatur etiam canonicis eiusdem collegiatae, infra locum canonicorum cathedralis, in linea tamen aequali.

4. An, et qui locus debeatur priori S. Venantii absente archidiacono cathedralis, in processionibus, aliisque actibus, in quibus accedere solet utrumque capitulum; et prior S. Venantii incedit a sinistris archidiaconi ipso praesente et interistente.

5. An archidiaconus habeatur pro praesente quando assistit Episcopo celebranti, vel assistentiam praestat eidem in processionibus etiam Sanctissimi Corporis Christi, ita ut prior S. Venantii debeat praecedere praepositum cathedralis.

6. An ministrare naviculum Episcopo ponenti thus in thuribulo in collegiata in processionibus, in quibus intervenit capitulum cathedralis, et Episcopus non assistit in pontificalibus, spectet ad digniorem ex capitulo

cathedralis, vel ad priorem, aliumque digniorem ex capitulo collegiatae.

7. An parochus collegiatae in processionibus, in quibus intervenit utrumque capitulum, incedere debeat a sinistris parochi cathedralis etiam cum stola.

Ad 1, negative; ad 2, affirmative praesente archidiacono, negative vero absente; ad 3, negative; ad 4, satis provisum in secundo; ad 5, negative; ad 6, negative quoad primam partem, affirmative quoad secundam; ad 7, affirmative, et amplius in omnibus.

1510. Festum et Officium SS. Rosarii B. M. V. Clemens XI extendit ad Ecclesiam universalem sub ritu duplici maiori de praecepto quolibet anno recitandum in prima Dominica Octobris, ut videre est in eiusdem Pontificis bulla, quae incip. *Cum aliis*, et habetur sub num. 25 in Bullario particulari dicti Pontificis. Ita die 3 Oct. 1716.

1511. A Vig. Pentec. usque ad festum SS. Trinitatis inclusive prohibetur quodcunque Officium etiam 1 class. Item prohibetur vot. et de *Requiem*, excepta una solemni praesente cadavere, quae tamen prohib. triduo seq. ex decret. Sac. Rituum Congreg. 10 Decembris 1718.

1512. Ex decreto Sac. Rituum Congr. emanato die 10 Dec. 1718, annuente Clem. PP. XI, die 14 eiusd. mensis et anni, in elogio pronuntiato in Martyrologio pro S. Felice confess. ord. Minor. Capucc. die 21 Maii, addantur haec verb.: *Et a Clem. XI Pont. Max. solenni ritu sanctorum numero ascriptus est.* Item est supracitato decreto in Martyr. 10 Novemb. post lectionem in oppido Milleduno S. Leonis confessoris, etc., immediate legitur — Neapoli in Campania S. Andreae Avellini, etc., ut ibi cum hac additione: *Quem miraculis clarum Clemens XI sanctorum catalogo ascriptis.*

1513. In fer. quinta in Coena Domini, et Sabb. Sancto non potest ullo modo, et a quocunque dici Missa privata, ex decret. Sac. Rituum Congreg. et Clem. XI, die 20 Apr. 1717, ac eiusdem Pontif. vivae vocis oraculo 8 Aug. 1713, ac ultimo mandato eiusdem 1719.

1514. Confirmata a Sac. Rituum Congreg. sub die 15 Mart. proxime praeteriti 1721, sententia a reverendiss. Archiep. Pragen. lata super cultu publico ab immemorabili tempore praestito beato Ioanni Nepomuceno olim ecclesiae metropolitanae Pragen. canonico cum subsecuto assensu SS. D. N. Innoc. Papae XII. Ad pias modo enixasque preces Caes. Maiest. Caroli VI Roman. electi imperatoris, augustissimae domus Austriae, serenissimi regis Poloniae, ac etiam nonnullorum emin. et rever. S. R. E. Cardinalium, plurimorumque Archiepiscoporum, Episcoporum aliorumque Germaniae principum a san. mem. Clemente Papa XI ad Sacram Rituum Congr. remissas, quibus supplicatum fuit, ut de beato Ioanne praedicto Officium et Missam de commemor. martyr. sub ritu duplici pro regno Bohemiae, Germaniae et statibus haereditariis augustiss. domus Austriae, cum facultate etiam collocandi in altari eidem sacro sito in metropolitana ecclesia Pragen. corpus dicti beati, quod usque adhuc sub humo quievit, benigne concedere dignaretur, illasque ab emin. et rev. D. Card. ab Althan relatas, Sac. eadem Congregatio, instante Ludovico Stayr canonico praefatae metropolitanae, huiusmodi causae postulatore, et tam in voce, quam in scriptis R. P. D. Prospero de Lambertinis fidei promotore prius audito, petitum Officium et Missam de comm. mart. sub ritu duplici pro regno Bohemiae, sub ritu vero semid. pro tota Germania, et statibus haereditariis augustiss. domus Austriae singulis annis pro die 16 Maii concedi, praedictumque beati corpus elevari, et intra altaris mensam arbitrio rever. Archiep. collocari posse censuit, si SS. D. N. visum fuerit, die 7 Iun. 1721. *Factaque deinde per me secret. de praedictis SS. D. N. Innocentio Papae XIII relatione, Sanctitas Sua benigne annuit, Die 25 eiusd. mensis et anni 1721.* Item reperitur in registis decret. Sac. Rit. Congr.

1515. Cum Sac. Rituum Congr. die 11 Apr. 1714, annuente etiam san. mem. Clem. Papa XI, Officium S. Ioannis de Deo ordinis fratrum Hospitalitatis fundatoris pro Ecclesia universali sub ritu semid. recitari concesserit; cumque modo ex parte PP. Bernardi Bansi generalis, et Ioachim Maggi procuratoris generalis ordinis praedicti pro elevatione ritus a semidupl. ad dupl. pro universali Ecclesia humillime supplicatum fuerit, Sac. eadem Rituum Congregat. huiusmodi instantiae benigne annuendo, supradictum Officium S. Ioannis de Deo ab omnibus Christifidelibus, tam saecularibus, quam regularibus utriusque sexus, qui ad horas canonicas tenentur, sub ritu dupl. in posterum recitari posse censuit, si SS. D. N. visum fuerit. *Die 24 Apr. 1722. Factaque deinde de praedictis SS. D. N. relatione, Sanctitas Sua benigne annuit die et anno suprad.*

1516. Ad pias preces Augustissimi Caroli VI Roman. electi imperatoris san. mem. Clementi Papae XI, nec non serenissimorum Poloniae regis et Magni Ducis Etruriae, ac emin. et rever. D. Christiani Augusti Card. de Saxonia SS. D. N. Innoc. Papae XIII porrectas, et a Sanctitate Sua ad Sac. Rituum Congr. remissas, in eaque per em. et rever. D. Card. Salernum relatas, Sac. ead. Congr. Rit. benigne indulsit, atque concessit, ut Officium S. Pauli primi eremitae, quod hactenus sub ritu semidupl. in Ecclesia universali celebratum fuit, in posterum singulis annis die 15 Ian. ipsius festo ab omnibus Christifidelibus, tam saecularibus, quam regularibus utriusque sexus, qui ad Horas canonicas tenentur, sub ritu dupl. min. recitari possit et debeat, si SS. D. N. visum fuerit, die 13 Iul. 1722. *Factaque deinde per me secret. de praedictis SS. D. N. relatione, Sanctitas Sua benigne annuit die 18 eiusdem mensis et anni.*

1517. S. R. C. ad humillimas preces P. F. Francisci de Altamura vice-commissarii generalis ord. Min. Observ. benigne concessit, ut Officium Omnium sanctorum dicti ordinis, quod hactenus sub ritu dupl. min. recitatum fuit, in posterum sub ritu dupl. 2 classis cum praefatione, prout in festo S. Francisci, a religiosis praefati ord. recitari possit, et valeat, Sac. Rit. Congr. 22 Aug. 1722.

1518. Episcopi abusus omnes, qui in ecclesiis saecularibus aut regularibus, contra praescriptum Caeremonialis Episcoporum, et Ritualis Romani, vel rubricas Missalis et Breviar. irreperint, debent omnino removere; et si adversus ea, quae in dicto Caeremoniali statuta sunt, consuetudinem immemorabilem allegari contingat, postquam recognoverint, aut eam non satis probari, aut etiam probatam suffragari, utpote irrationabilem, de iure non posse, executioni eorum, quae in dicto Caerem. instituta sunt, diligenter incumbere debent, nec ulla suspensio aut appellatio admittitur. Innocentius XIII, in constitut. quae incip. *Apostolici ministerii*, 13 Maii 1723, super ecclesiastica disciplina confirmata a Benedicto XII, in alia constitutione, quae incip. *In supremo*, 23 Septemb. 1724. Vide num. 41 et 55.

1519. Calaritana canonizationis beati Salvatoris ab Horta laici professi ord. Min. S. Franc. de Observ. provinciae Cathaloniae, confirmata in Sac. Rituum Congr. die 13 Sept. 1710, sententia per cl. mem. Cardinalem Urbis vicarium super cultu beato Salvatori ordinis praestito, sive super casu excepto a decretis san. mem. Urbani PP. VIII lata, annuente postmodum san. mem. Clem. PP. XI, sub die 29 Ian. 1711, P. F. Bernardinus de Nicea ord. Min. Observ. Reform. et omnium causarum beatificationum et canonizationum dicti ordinis postulator humiliter Sac. Rit. Congr. supplicavit, ut in posterum singulis annis 18 Mart. die Anniversaria ipsius beati obdormitionis in Domino, non solum universo ord. Min., verum etiam civitati Calaritanae, in qua corpus dicti beati veneratur, oppidis S. Columbae dioec. Gerunden. ubi natus fuit, et Hortae dioec. Dertusen. a quo idem beatus cognomentum sumpsit, illius Offi-

cium sub ritu dupl. et Missam benigne concedere dignaretur. Et Sac. eadem Congr. ad relationem emin. et rev. D. Card. Fabroni ponentis tam in scriptis quam in voce, reverendis, Prospero de Lambertinis Archiep. Theodosiae fidei promotore prius audito, Offic. supradicti beati sub ritu dupl. de comm. et Missam respective iuxta petita posse concedi censuit, si SS. D. N. visum fuerit die 15 Iul. 1724. *Factaque deinde per me secret. de praedictis SS. D. N. Bened. PP. XIII relatione, Sanctitas Sua benigne annuit die 31 eiusdem mensis et anni 1724.*

1520. Porrectis nuper san. mem. Innocent. PP. XIII litteris Caesariae Maiest. Carol. VI, Roman. elect. imperat. et Elisabethae imperatricis, nec non sereniss. Poloniae regis, nonnullorum emin. et reverendiss. S. R. E. Cardinalium, pluriumque Archiepiscoporum, Episcoporum. ac principum, quibus non minus pie, quam enixe supplicatum fuit, ut Officium S. Birgittae, quod in universali Ecclesia sub ritu semid. et in pluribus regnis sub ritu duplici recitatur, in posterum ad Ecclesiam universalem sub ritu dupl. extendere dignaretur, illisque ad Sac. Rituum Congr. remissis, in eaque novissime per emin. et reverend. D. Card. Ptolomaeum relatis, Sac. ead. Congr., instante P. Iacobo Schech priore generali ordinis Sanctae Birgittae in Bavaria, reverendissimoque Prospero de Lambertinis Archiepiscopo Theodosiae fidei promotore etiam audito, censuit, ut singulis annis die 8 Octobris ab omnibus tam saecularibus, quam regularibus utriusque sexus, qui ad Horas canonicas tenentur, Officium praedictum sub ritu duplici recitari, et Missa respective celebrari possit, si SS. D. N. visum fuerit die 26 Aug. 1724. *Et facta per me secretar. SS. D. N. de praedictis relatione, Sanctitas Sua benigne annuit, eiusdem anni 1724, die 2 Septembris.*

1521. Sac. Rituum Congr., annuente SS. D. N. Benedicto Papa XIII, benigne indulsit atque concessit, ut Officium cum lectionibus 2 noct. propriis, et oratione S. Andreae Avellini iam pro clericis regularibus Theatinis die 19 Aug. 1719 approbatum, in posterum ab omnibus utriusque sexus Christifidelibus tam saecularibus, quam regularibus, qui ad Horas canonicas tenentur die 10 Nov. sub ritu semid. recitari, et Missa respective celebrari debeat, 7 Iul. 1725, et ex novissimo decreto sub die 12 Dec. 1761, Officium hoc erectum est ad ritum dupl. pro Dom. Ven.

1522. Ead. S. R. C. sub die 7 Iul. 1725, ad supplicationem P. procuratoris generalis ord. Min. Conventualium concessit, ut fratres Min. S. Francisci in Officio B. Cunegundis virg. ord. S. R. Clarae possint uti lectionibus 2 nocturni et oratione propriis iam sub die 10 Mart. proxime praeteriti approbatis pro regno Poloniae et ducatu Lithuaniae.

1523. Ad humillimas preces P. Matthaei de Pareta procuratoris generalis ord. Min. Observ. S. Franc. pro extensione Officii propr., et Missae Exspectationis parvus B. M. V. ad universum suum ordinem S. R. Congr. porrectas atque relatas, S. ead. Congr. gratiam in similibus factam extendendo petitum Officium singulis annis die 18 Decemb. omnibus Religiosis et Monialibus totius praefati ordinis facultatem recitandi, et Missam respective celebrandi posse concedi censuit, si SS. D. N. visum fuerit, 18 Aug. 1725. *Factaque deinde per me secret. de praedictis SS. D. N. relatione, Sanctitas Sua benigne annuit die 23 eiusdem mensis et anni 1725.*

1524. Pro Officio SS. Rosarii B. M. V. habentur lect. 2 noct. propr. et oratio tam pro Officio quam pro Missa ex decr. Sac. Rituum Congr. 10 Mart. 1726, et confirm. a SS. D. N. Benedicto XIII die 19 eiusdem mensis et anni.

1525. Pro dioec. Cremonen. emanavit decr. Sac. Rituum Congr. pro Officio et Missa sacrae domus Lauretanae, 27 Apr. 1726.

1526. S. R. C. ad humillimas preces P. procuratoris generalis ord. Capucc. nomine etiam totius religionis, orationem et lectiones 2 et 3 noct. proprias, nec

non Missam S. Felicis Capucc. ab emin. et reverendiss. D. Card. Barberino ponente diligenter revisas et correctas, et in Sac. Rituum Congregat. per eminentiss. et reverendiss. Barberini absentis relatas approbavit, ut in festo ipsius sancti cum Officio sub ritu 2 class. ab universo praefato ordine utriusque sexus in posterum recitari ac celebrari possit, benigne concessit, die 25 Maii 1726.

1527. Sanctissimus D. N. Bened. XIII, in Brevi sub datum Romae die 7 Aug. 1726, pro beatificatione beatae Hyacinthae de Marescottis virginis Tert. Ord. indulsit, ut in terra Vignanelli civitatis Castellanae dioecesis, in qua praedicta beata nata est, et in civitate Viterbiensi ubi eius corpus requiescit, et in universo ordine Sancti Francisci, tam Fratrum quam Monialium, quotannis die anniversaria felicitis Obitus eiusdem beatae, seu alia die non impedita illam immediate sequenti, recitetur Officium, et Missa celebretur de Virgine non martyre iuxta rubricas Breviar. et Missalis Romani, et quantum ad Missas attinet, etiam a sacerdotibus confluentibus. Praeterea concessit, ut in praedictis locis et ordine solemnitas beatificationis celebrentur cum Officio et Missa sub ritu duplici maiori. Deinde die 21 eiusdem mensis approbavit eiusdem orationem propriam, eamque in solemnitate beatificationis eiusdem beatae recitari debere benigne indulsit atque concessit, 7 Augusti 1726.

1528. Pro festo beatae Ludovicae Albert. Tert. Ord. 31 Ian. sanctiss. D. N. Bened. Papa XIII, die 19 Decemb. 1725, approbavit lect. 2 nocturni et orationem propriam, et in universo ordine S. Francisci eas recitari indulsit, 19 Dec. 1726.

1529. In Litanis sanctorum pro diversitate functionum et temporum assignatis, et in illis pro commendatione animarum, post nomen S. Ioannis Baptistae statim adiungi debet illud S. Iosephi dicendo: *S. Ioannes Baptista, ora pro nobis; omnes sancti patriarchae, etc.* Benedictus XIII, 19 Decembr. 1726, in decreto *Urbis et Orbis*.

1530. Cum clericus Io. Baptista Luppi in ordinatione habita die 28 Dec. 1724, prius receperit ordines minores, quam clericus Io. Franciscus de Rubeis; hic tamen occupaverit digniorem stallum in choro; Episcopus nihil voluit definire. Re delata ad Sacram Rituum Congreg. dicta die, proposito dubio: *An, et cui competat praecedentia?* Sac. Rituum Congreg. ponente emin. domino Georgio Spinula die 15 Febr. 1727, rescripsit: *Competere praecedentiam clerico Io. Baptistae Luppi.*

1531. Sac. Rituum Congreg. concessit, ut ab omnibus religionis trium ordinum Sancti Francisci, et ab aliis, a quibus ex indulto Sedis Apostolicae festum sanctorum Iacobi de Marchia, et Francisci Solani sub ritu dupl. maioris hactenus celebratum fuit in posterum, servatis tamen rubricis Breviar. ac Missalis Romani, sub ritu dupl. 2 classis cum Octava celebrari possit, 6 Apr. 1727.

1532. Aliud decretum Sac. Rit. Congreg. emanavit die 12 Iul. 1729, annuente sanctiss. D. N. Benedicto Papa XIII, die 23 eiusdem mensis et anni, quo conceditur Officium et Missa beat. mart. Ioannis de Perusio et Petri de Saxoferrato ord. Minor. de commun. mart. sub ritu dupl. min. pro die 29 Aug. in universa ord. Minor. religione, et pro civitate ac dioecesi Valentina, ubi martyrium praedicti BB. passi fuerunt, ac etiam pro civitate ac dioecesi Terulensi ubi ipsorum corpora venerantur, nec non in civitate ac dioecesi Perusina, et oppido Saxiferrati, in quibus ortum habuerunt. Huic Officio assignata tanquam propria dies 3 Sept., 1727, 12 Iul.

1533. Sanctiss. D. N. Bened. PP. XIII, die 28 Iulii 1727, benigne indulsit atque concessit, ut Officium S. Rosae virginis Limanae ord. Praedicatorum iam pluries pro regnis Hispan. aliisque dominiis, civitatibus et dioecesibus approbatum et extensum in posterum die 30 Augusti sub ritu duplici cum oratione et lect. 2 no-

cturni propriis, alias a Sac. Rituum Congreg. approbatis, ab omnibus Christifidelibus utriusque sexus tam saecularibus, quam regularibus, qui ad Horas canonicas tenentur, recitari possit et debeat, et ita servari, ac in Breviario et Missali Romano apponi mandavit, 28 Iul. 1727.

1534. In dit. R. et Dom. Sabaudiae qualibet feria 6, etiam in Quadragesima, non impedito festo duplici vel semidupl., fiet Officium sanctissimae Sindonis ritu semidupl. ex decreto sanctiss. D. N. Bened. XIII, 14 Augusti 1727.

1535. Idem sanctiss. D. N. die 22 Aug. 1727, indulsit, ut Officium Septem Dolorum B. M. V. pluribus regnis, dominiis, civitatibus ac dioecesibus iam concessum, in posterum feria 6, post Dominic. Passionis ab omnibus Christifidelibus saecularibus et regularibus, utriusque sexus, qui ad Horas canonicas tenentur, sub ritu duplici maiori recitari, et Missa respective celebrari possit et debeat, servatis in reliquis rubr. Missalis et Brev. Rom., ac ita in Brev. et Missal. Rom. apponi mandavit, 22 Aug. 1727.

1536. In cathedrali Novariensi exstat statutum: *Quod nullus canonicorum admittatur ad fructus praebendarum, donec fecerit septimanam in suo ordine laudatam, nec assignetur alicui canonico praebenda aliqua, donec fecerit septimanam laudatam et approbatam a maiori parte capituli in ordine suo.* Mense Decembris 1693, cum vacassent duo canonicatus, fuit de uno provisor canonicus Torniellus, et de altero canonicus Berciochus. Torniellus prius cepit possessionem; sed alter prius terminavit suam septimanam, quam laudavit et approbavit capitulum, a quo fuit etiam decretum, quod quo ad honorifica praecederet Torniellus, et quo ad lucrosa Berciochus. Sunt in dicta cathedrali aliae praeceminentiae debitae Antianis, nempe quod celebrare valeant, dum recitatur Matutinum in choro; et quod assumantur ad officia thesaurarii et procuratoris, de quibus est orta disputatio inter dd. canonicos. Quare propositis dubiis:

1. An sustineatur resolutio capitularis concedens canonico Berciocho manutentionem in quasi possessione antiquitatis quoad omnia lucrosa, et canonico Torniello quoad omnia honorifica.

2. An et qui competant iura praeceminentia noviter superventa.

Sac. Congr. ponente eminentissimo Pico die 6 Septemb. 1727, rescripsit: Ad primum, *Affirmative*; ad secundum, *Competere Torniello*.

1537. Die 5 Dec. 1727, in Sorana fuerunt posita sequentia dubia:

1. An archipresbyter et canonici ecclesiae collegiatae S. Bartholomaei civitatis Sorae intervenire et assistere debeant omnibus functionibus pontificalibus ab Episcopo celebrandis in ecclesia cathedrali. Secundo, an teneantur intervenire ad processiones publicas et votivas dictae civitatis. Sacra Rituum Congr. dicta die rescripsit: *Ad utrumque affirmative*.

Die 15 Ian. 1728, fuit propositum dubium: An decisa sub die 5 Dec. 1716, contra archipresbyterum et canonicos S. Bartholomaei civitatis Sorae, militent etiam in omnibus contra praepositum, et canonicos ecclesiae collegiatae S. Restitutae eiusdem civitatis. Fuit rescriptum *Affirmative*. Et die 24 Ian. 1728, Sacra Congreg. stetit *In decisis*. In dicta dioecesi sunt constitutiones synodales praecipientes hanc assistantiam, et concurrebant etiam observantia.

1538. Parochi civitatis Arimini obtinuerunt rescriptum ab eminentissimo de Via tunc Episcopo, quod possent in publicis processionibus, in quibus intervenit capitulum cathedralis, incedere cum stola. Ad reclamationem capituli fuit propositum dubium: An in processionibus, in quibus incedunt et praecedunt canonici ecclesiae cathedralis sine stola, et simul incedunt parochi sub una eiusdem cathedralis cruce, liceat praefatis parochis deferre stolam, non obstante rescripto eminentissimi Ordinarii, per quod simile indultum sub

die 31 nuper elapsi mensis Augusti ipsis fuit concessum; Sacra Rituum Congr. die 24 Ianuar. 1728, ponente eminentissimo Origo, rescripsit: *Parochos ecclesiae Ariminensis ferre posse stolam in processionibus generalibus, in quibus capitulum procedit sacris paramentis indutum.*

1539. Die 20 Mart. 1728, in una Milevitana fuerunt proposita sequentia dubia:

1. An liceat magistratui et capitaneo virgae se introducere, ac respective permanere intus aulam seu cubiculum, in quo reverendiss. Episcopus functiones episcopales peracturus recipit capitulum habitu choralis indutum, ut deinde cum illo se transferat ad ecclesiam.

2. Usque ad quem locum praecise pervenire ac permanere debeant, donec Episcopus et capitulum ex eadem aula et cubiculo egrediantur, ut ad ecclesiam procedant.

3. An magistratui et capitaneo virgae, postquam associaverint Episcopum usque ad altare SS. Sacramenti, liceat transire per presbyterium ad effectum prosequendi associationem usque ad locum baldachini.

4. An eisdem, in functionibus ecclesiasticis uti liceat clava seu mazza honorifica, quam de praesentibus ante se deferri faciunt, tam extra, quam intus ecclesiam.

5. An eadem clava seu mazza uti valeant in praefatis functionibus ecclesiasticis, tam praesentibus quam absentibus Episcopo et capitulo.

6. An liceat capitulo eiusdem cathedralis, sine Apostolicae Sedis indulto in functionibus ecclesiasticis uti tam extra quam intra ecclesiam clava seu mazza honorifica, quam de praesenti ante se deferri facit.

Sacra Congr. die 20 Mart. 1728 rescripsit: Ad eminentissimum ponentem iuxta mentem, mens est *Affirmative* in omnibus, nisi Episcopus aliquam ingerat difficultatem.

1540. Sanctiss. D. N. Benedictus PP. XIII, in bulla beatificationis servi Dei Ioannis de Prado M. ord. Minor. sub die 14 Maii 1728, indulget, ut in universo ordine S. Franc. quotannis celebretur de eodem Officium cum Missa de comm. unius mart. sub ritu dupl. mai., sed cum dies propria, quae est 24 Maii, impediatur in perpetuum ab Oct. die S. Paschalis, assignatur dies 31 eiusdem mensis ut prima non impedita, iuxta quod conceditur in eadem bulla, et Rub. Brev. de Translat. fest., n. 31.

1541. Die 3 Iul. 1728, resoluta sunt sequentia dubia:

1. An magister caeremoniarum capituli ecclesiae S. Antonini Placentiae associare valeat dictum capitulum cum habitu violaceo et cum gestatione ferulae in illis processionibus, in quibus intervenit capitulum cathedralis.

2. In quo loco incedere debeant clerici seminarii in dictis publicis et solemnibus processionibus.

3. An in Calendario ecclesiae Placentinae adnotari debeat tempus, in quo fit mutatio capparum dictorum canonicorum S. Antonini, sicut adnotatur tempus mutationis capparum dictorum canonicorum cathedralis.

4. An canonici dictae ecclesiae S. Antonini peragere valeant in dicta eorum ecclesia, occasione fune- rum Summorum Pontificum, priorum Episcoporum, aliorumque principum, exsequias solemnes cum quinque absolutionibus, iuxta formam praescriptam in Pontificali Romano, seu potius privative spectet ad cathedralem.

Sac. Rituum Congr. dicta die, ponente eminentissimo Salerno, rescripsit: Ad 1, *Negative, et amplius*; ad 2, *Dilata*; ad 3, *Negative, et arbitrio Episcopi etiam quoad alias collegiatae*; ad 4, *Negative, et amplius.*

Quoad secundum dubium difficultatem ingressit, quia in processionibus praecedebant ante confraternitates et

regulares, cruces cathedralis et collegiatae S. Antonini, ex quo deducebat capitulum cathedralis clericos seminarii non debere ab ipsa separari.

1542. SS. D. N. Bened. XIII, ad humillimas preces Episcopi, capituli, et civium civit. Vercellensis benigne indulsit atque concessit, ut Officium S. Eusebii Episc. Vercellen. et mart. cum lect. 2 noct. propriis ab em. et rever. D. Card. Pipia diligenter revisis atque correctis, die 16 Decemb. ab omnibus utriusque sexus Christianifidelibus, qui ad Horas canonicas tenentur, sub ritu semidup. recitari, et Missa respective celebrari debeat, et ita in Breviar. et Missali Romano apponi mandavit die 7 Iul. 1728.

1543. Die 3 Aug. 1728, inter capitulum cathedralis et capitulum insignis collegiatae S. Venantii civ. Camerini fuerunt proposita sequentia dubia:

1. An Episcopo pontificalia exercenti in ecclesia S. Venantii debeatur assistentia a dignitatibus et canonicis ecclesiae cathedralis, seu potius a priore eiusdem collegiatae.

2. Ubi, et quomodo occasione Synodi cedere debeant canonici et dignitates ecclesiae cathedralis, et prior, et canonici d. collegiatae.

Ad 1, rescriptum fuit: *Negative quoad primam partem, et affirmative quoad secundam*; ad 2: *Servetur decretum emin. Casini*, nempe quod locus sessionis in Synodo sit extra presbyterium, et canonici cathedralis stent a dextris Episcopi, et capitulum collegiatae a sinistris.

Reproposita die 10 Apr. 1728, S. C. rescripsit: *In spectis praerogativis competentibus capitulo dictae collegiatae, quae in multis gaudent privilegio cathedralitatis in vim bullae Pauli III, S. C. stetit in decisis.* Referente eminentiss. Belluga in locum eminentiss. Zondadari ponentis.

1544. SS. D. N. Bened. XIII, ad humillimas preces P. Fr. Bernardini de Nicea ord. Minor. Observant. Reform. Sancti Francisci, et causarum beatificationum et canonizationum totius sui ordinis postulatoris benigne indulsit atque concessit, ut die 28 Sept. festi beati Bernardini de Feltria ord. Minor. de Observantia in tota religione Seraphica, cui nomen dedit, necnon in civitate Papiensi, in qua sacrum eius corpus requiescit, et in civitat. Feltrinen., ubi natus fuit, Officium ipsius de communi confess. non Pontificis sub ritu dupl. et Missa respective celebrari possit et debeat die 3 Augusti 1728.

1545. Sanctissimus D. N. Benedictus XIII benigne indulsit atque concessit, ut Officium sancti Gregorii Papae VII, alias a Sacra Rituum Congr. die 19 Augusti 1719, cum lection. 2 nocturni et oratione propriis pro universo ordine Benedictino revivum et approbatum, in posterum ab omnibus Christianifidelibus utriusque sexus, tam saecularibus quam regularibus, qui ad Horas canonicas tenentur, die 23 Maii sub ritu duplici recitari, et Missa respective celebrari debeat, ac ita in Breviar. ac in Missali Romano apponi mandavit die 25 Septembris 1728.

1546. Cum Officium Septem Dolorum B. M. V. Ecclesiae universali iam pro feria 6 post Dominicam Passionis assignatum, multoties in dicta feria 6, ob occurrence Officii 2 classis recitari minime valeat, propterea sanctiss. D. N. Bened. PP. XIII, ob specialem devotionem erga B. M. Virg. Septem Dolorum, idem Officium die Sabbati immediate sequenti, non obstante quod dicta die occurat aliud Officium alterius sancti, dummodo non sit altioris ritus, ab Ecclesia universali in posterum celebrari, et festum sancti occurrentis iuxta rubricas generales transferri mandavit 25 Ianuarii 1729.

1547. Sanctissimus D. N. Bened. XIII, ad humillimas preces rever. P. D. Iulii Aresii congregationis Casinensis ord. Sancti Bened. praesidis generalis benigne indulsit atque concessit, ut die 10 Febr. Officium sanctae Scholasticae virg. et abbatisae, eiusdem sancti Benedicti sororis cum lect. 2 nocturni et oratione pro-

priis iam in universo ordine Benedictino recitari solitum, in posterum ab omnibus utriusque sexus Christianis fidelibus, qui ad Horas canonicas tenentur, sub ritu dupl. recitari, et Missa respective celebrari debeat, et ita in Brev. et Missali Romano apponi mandavit die 1 Febr. 1729.

1548. Sanctiss. D. N. Bened. XIII, ad enixas supplicesque preces eminentiss. et rever. dom. Card. Accoramboni Episcopi Imolen. benigne concessit, ut die 4 Dec. Officium S. Petri Chrysologi, Episc. et confess. cum oratione et lectionibus propriis iuxta approbationem a S. R. C. sub die 19 Augusti 1617, pro ecclesia Imolensi factam, ab omnibus tam saecularibus quam regularibus utriusque sexus, qui ad Horas canonicas tenentur, sub ritu duplici, servatis tamen rubr. Brev. ac Missalis Rom., in posterum recitari debeat, et ita in Brev. ac Miss. Rom. apponi mandavit 20 Februar. 1729.

1549. In decreto canonizationis beati Seraphini de Monte Granario ordinis Minorum Cappuccinorum, sanctissimus dominus noster Benedictus XIII concessit Officium et Missam eiusdem Beati in toto Seraphico ordine sancti Francisci pro die 12 Octobris de communii confessoris non Pontif. sub ritu duplici 18 Iulii 1729.

1550. In collegiata Murri Vallium habentur conciones in Adventu et Quadragesima; nascitur quaestio, cui debeatur prima salutatio faciendi a concionatore, canonicis, an magistratui. Die 20 Augusti 1729, ab eminentissimo S. Clementis fuit propositum dubium, an et cui debeatur primo loco. Sacra Congregatio rescripsit: *Salutationem debere capitulo primo loco, et amplius.*

1551. SS. D. N. Bened. XIII, ad humillimas preces P. Mag. Fr. Felicis Leonis ordinis Eremitarum Sancti Augustini procuratoris generalis benigne indulsit atque concessit, ut Officium sancti Ioannis a sancto Facundo cum lectionibus 2 nocturni et oratione propriis, iam pro universo praedicto ordine Eremitarum sancti Augustini approbatum, et ad omnia regna ac dominia serenissimo regi catholico subiecta novissime extensum, in posterum ab omnibus Christianis fidelibus utriusque sexus, tam saecularibus quam regularibus, qui ad Horas canonicas tenentur, die 12 Iun. sub ritu duplici recitari, et Missa respective celebrari debeat, et ita in Breviar. et Missalibus Romanis apponi mandavit 19 Novemb. 1729.

Praedicto Officio, cum dies propria, scilicet 12 Iun. sit in perpetuum impedita Officio altioris ritus, assignata dies 15 Iun.

1552. De mandato SS. D. N. Bened. PP. XIII, extensum fuit ad totum Seraphicum ordinem utriusque sexus Officium beati Fidelis a Sigmaringa, martyris ord. Cappucc., pro die 24 Apr. sub ritu dupl. maiori, 2 Dec. 1729.

1553. Ad humillimas preces P. Fr. Iosephi Mariae ab Eбора, commissar. generalis in curia ord. Minor. Observ. Sancti Franc. sanctissimo D. N. Bened. Papae XIII porrectas, Sanctitas Sua orationem et lectiones 2 nocturni proprias, et antiphonas ad *Benedictus* et ad *Magnificat* approbavit, et in Officio ac Missa diei Festi sanctae Margaritae de Cortona, tam ab omnibus religiosi totius ord. Minor. quam a Monialibus et Tertiaris, necnon etiam ab universo clero saeculari et regulari civitatis et dioecesis Corton. sub ritu dupl. 2 classis cum Octava, servatis tamen Rubr. Brev. et Miss. Romani, in posterum recitari posse benigne concessit 6 Febr. 1730.

1554. Episcopus Trivicanus consuevit habitare in terra Castelli, in qua adest ecclesia parochialis cum numero presbyterorum, quam Episcopus refert esse collegiatam; sed capitulum cathedralis contendit contrarium, dicens esse mere receptitiam. Quod comprobabat, quia eius prima dignitas non est reservata; quod secus foret, si esset collegiata, ut notum est. Sed utrum sit collegiata, pendet lis in sacra Congr. Conc.; Epi-

scopus propria auctoritate dedit eisdem presbyteris canonicis nuncupatis usum quorundam insignium, nempe rochetti sine manica, et almutiae cum caputio ad instar aliarum collegiatarum dioecesis Beneventanae. Adversus quam concessionem recurrit capitulum cathedralis, et proponitur dubium:

1. An concessio insignium, de quibus agitur, facta ab Episcopo Trivicano RR. presbyteris venerab. ecclesiarum S. Ioannis Baptistae Cansi, et S. Mariae de Fratta Castelli praetensarum collegiatarum, sustineatur.

Sac. Rituum Congregatio die 18 Aprilis 1730, ponente eminentissimo Pico, rescripsit, ad primum, *Negative.*

Ad instantiam dictarum ass. collegiatarum fuit propositum aliud dubium adversus capitulum cathedralis, nempe:

2. An capitulum cathedralis ecclesiae Trivicae sit manutenendum in possessione, seu quasi, deferendi insignia, de quibus agitur. Sac. Congr. rescripsit: *Negative quoad insignia concessa ab Episcopo Viglino, et moderno.*

Per cuius intelligentia capitulum huius cathedralis, usque ad annum 1704, non aliis insignibus usum fuit, quam quadam mozzetta violacei coloris lancea sine caputio; sed anno 1704, sub episcopatu dicti Episc. Viglini obtinuerunt reintegrationem ad ius deferendi rochetum et mozzettam cum caputio, quod decretum confirmatum fuit a moderno Episcopo, ut ipse retulit in sua informatione, asserens dictum decretum ab antecessore processisse prorsus inscio, et cum actis falsis, et se etiam deceptum fuisse, quibus documentis innitur relata resolutio.

1555. Ex decreto S. Rit. Congreg. Officium S. Monicae vid. 4 Maii in posterum celebratur sub ritu dupl. 26 Aug. 1730.

1556. Sac. Rit. Congr. concessit universo ordini sancti Franc. lect. 2 nocturni pro Officio beat. Fidelis a Sigmaringa ord. Minorum Cappuccinorum, 20 Septemb. 1730.

1557. Cum ex parte P. Fr. Iosephi Mariae ab Eбора commiss. gener. in curia ord. Minor. Obs. sancti Franc. supplicatum fuerit pro extensione Offic. et Missae de communi sub ritu semidupl. beati Simonis a Lipnica sacerdotis regularis Observ. sancti Franc. de an. 1689, pro regno Poloniae iam elargitum, ad universum ordinem, tam fratrum quam monialium, S. Francisci, Sac. Rit. Congr. dictum Officium in universo praefato ordine singulis annis in festo ipsius beati die 18 Iul. iuxta petita recitari, et Missam respective celebrari posse benigne indulsit atque concessit, 9 Decembris 1730.

1558. In loco Casoriae, quod est unum ex suburbiis civit. Neapolis, ubi adest, collegiata insignis, inter cuius praepositum et canonicos ex una, et parochos civit. ex alia parte, lite exorta circa praecedentiam, propositum fuit dubium:

An in Synodo Neapolitana, et aliis functionibus publicis in dicta civ. faciendis, debeatur praecedentia praeposito et canonicis collegiatae S. Mauri Casalis Casoriae, vel potius parochis civitatis Neapolis. S. C., ponente emin. Belluga die 9 Dec. 1730, rescripsit: *Ad primam partem affirmative, et negative ad secundam, et amplius.*

1559. Ponente emin. Origo, magistratus Terrae Plebis occasione reaedificationis ecclesiae collegiatae inivit concordiam cum capitulo anno 1728, circa modum sedendi in concionibus, in qua cum daretur pars dextera magistratui, et quia canonicus, qui contraxit, non habebat speciale mandatum, fuit impugnata a capitulo; et dicta die proposita fuerunt sequentia dubia:

1. An ass. concordia die 10 Februar. 1728 sit servanda.

2. An liceat magistratui retinere scamnum aequaliter elevatum cum scamno capituli e conspectu concionatoris, et an sit licitum illud retinere a parte dextera.

3. An capitulum occasione concionum, retinere debeat suum scamnum intra presbyterium, vel potius servandus sit stylus practicandus ante restaurationem ecclesiae.

4. An salutatio per concionatorem capitulo et magistratui sit peragenda in confuso, vel cum praelatione capituli, vel potius sit omitenda.

5. An danda sit a subdiacono pax per amplexum gubernatori et duobus consulibus, reliquis vero communis a mansionario seu alio sacerdote cum pluviali per instrumentum.

6. An teneantur canonici per se vel per alium praesentare aspersorium magistratui in ingressu ecclesiae.

Rescripsit Sacra Congregat. die 9 Decembr. 1730: Ad 1 et 2, *negative*; ad 3, *affirmative quoad primam partem, et negative quoad secundam, transportato pulpito sumptibus propriis communitatis in situ commodo capitulo*; ad 4, *esse faciendam cum praelatione capituli*; ad 5, *esse dandam concordiam 1669, in qua convenitur, aspersorium esse praesentandum magistratui a magistro caeremoniarum.*

1560. Inter promotorem fiscale curiae episcopalis, et capitulo cathedralis concordata fuerunt sequentia dubia:

1. An liceat apponi tapetum cum pulvinari ante pedes praebendati celebrantis, etiam quando descendit vertendo terga ad altare, pro impositione cinerum ac distributione candelarum et palmarum, ac pro quacunque alia functione.

2. An liceat, etiamsi sequatur casus, quod magistratus civitatis, vulgo regidores, utatur eodem tapeto et pulvinari in eisdem functionibus.

3. An liceat, praesente Episcopo, eisdem dignitatibus et canonicis, intra vel extra ecclesiam cathedralem adhibere in privatis functionibus ecclesiasticis sedes cum brachiis et subselliis; aut solum uti debeant scabellis vel scamnis, quemadmodum utuntur, Episcopo pontificalia exercente.

4. An liceat eisdem dignitatibus et canonicis occupare easdem sedes cum brachiis, absente Episcopo, in functionibus ecclesiasticis intra ecclesiam, non obstante non usu in cathedralibus Hispaniae.

5. An Episcopo pontificalia exercenti competat retentio baldachini, etiam pretiosi et aurati, supra sedem positam e latere altaris maioris.

6. An eadem retentio competat Episcopo, etiamsi capitulum omiserit apponere baldachinum super altare maius.

S. C. die 20 Aug. 1729, ponente emin. Belluga, rescripsit: Ad 1, *non licere*; ad 2, *pro reformatione dubii*; ad 3, *negative quoad primam partem, affirmative quoad secundam*; ad 4, *negative*; ad 5, *competere, dummodo non sit pretiosum, nec auratum*; ad 6, *affirmative, et Episcopus cogat capitulum ut ponat baldachinum super altare maius.*

Reproposito secundo dubio die 9 Dec. 1730, fuit scriptum, *negative*.

1561. Officium S. Andreae Corsini Episcopi et confessoris, semidup. 4 Febr., deinceps duplex ex decret. S. R. C. 3 Ian. 1731.

1562. Anno 1706, Episcopus Trivicanus, ob malam suam valetudinem, confecit oleum sanctum in ecclesia S. Mariae terrae Castelli, et archipresbyter dictae ecclesiae praetendit illud distribuere; quae res dedit motum canonicis cathedralis recurrendi, et proposita fuerunt duo dubia:

1. An Episcopus Trivicanus solitam consecrationem oleorum sanctorum in fer. 5 in Coena Domini teneatur facere in cathedrali.

2. An dato quod Episcopus propter aliquam canonicam necessitatem oleorum sanctorum consecrationem faciat in aliqua ecclesia dioecesis, dicta olea sancta dispensari debeant in ecclesia cathedrali parochis totius dioecesis.

Sac. Congr. 19 Febr. 1707, rescripsit: *Ad primum,*

affirmative, cessante legitimo impedimento; ad secundum, affirmative.

Die vero 28 Apr. 1731, ad instantiam promotoris fiscalis fuit propositum dubium:

An sit standum vel recedendum a decisis Sac. Congregat. die 19 Februar. 1707, tam quoad ecclesiam in qua fieri debeat consecratio olei sancti in die Coenae Domini, quam quoad ecclesiam in qua fieri debeat illius distributio in casu. Sac. Congreg., ponente eminentissimo Pico, rescripsit: *In decisis in omnibus, et amplius.*

1563. A magistratu provinciae Guipuscoae cum mandatis procurae omnium locorum fuit emissum votum ieiunandi in vig. sancti Ignat. Loyolae, tanquam patroni principalis illius. Quod cum servare renuerit clerus, propterea Episcopus tanquam legislator ecclesiasticus illum obligavit ad eius observantiam. At reportavit clerus chirographum a fel. mem. Benedicto XIII, quo improbatum fuit illud factum Episcopi sub die 21 Mart. 1729, a quo cum petita fuisset oris aperitio in Sac. Rituum Congr. die 3 Mart. 1731, ponente eminent. Origo, fuit denegata. Et iterum postulato recessu a decisis die 15 Decembris, Sac. Congregat. stetit in decisis.

1564. Pro universo ordine Minorum emanavit decretum Sacrae Rituum Congr. cum approbatione orationis et lect. 2 nocturni propr. et elevat. ad ritum dupl. mai. festi B. Ioannis de Prado Ord. Minorum, 17 Maii 1732.

1565. Lectiones proprias et orationem B. Ioannis de Prado ab eminentiss. et reverendiss. dom. Card. Origo diligenter revisas, examinatas, et ad instantiam P. Fr. Petri Ivan. de Molina, secret. generalis curiae Minor. Excalceat, eorumque provinciae San. Didaci in Boetica procuratoris, ac huiusmodi causae postulantis in Sacra Rituum Congr. relatas, Sac. eadem Congr. approbavit, ac singulis annis die 24 Maii pro 2 nocturno in Officio diei festi ipsius beati ab omnibus, quibus dictum Officium concessum fuit, una cum praefata oratione etiam in Missa recitari, ac in universo Ord. Min. illius festum cum Officio et Missa sub ritu dupl. mai., servatis tamen rubricis, celebrari posse indulsit, si sanctiss. dom. N. visum fuerit 17 Maii 1732. Factaque deinde per me secret. de praedictis SS. D. N. relatione, Sanctitas Sua benigne annuit, die 31 eiusdem mensis et anni.

1566. Sacra Rituum Congr. approbavit, et concessit Ordini Minor. Observ. orationem et lect. 2 nocturni pro festo S. Helenae viduae, 13 Septembris 1732.

1567. SS. D. N. Clemens Papa XII, praevis decreto Sacrae Rituum Congr., approbavit cultum ab immemorabili tempore praestitum B. Ioanni de Dukla Ord. Minor. Observ. S. Francisci, et concessit die 19 Maii 1733, Officium et Missam eiusdem de comm. confess. non Pont. dupl. pro tota religione Ord. Min. S. Francisci, necnon pro clero saeculari et regulari civitat. Leopoliensis, assignata tanquam die propria in perpet. pro festo illius die 19 Iulii, cum dies propria illius obitus sit perpetuo impedita ob fest. S. Michaelis archangeli die 29 Septembris.

1568. Sacra Rituum Congr. ad humillimas preces PP. procuratoris generalis, commissarii generalis curiae, et procuratoris generalis Excalceator. et Recollect. S. Francisci porrectas, ut in recitatione divini Officii uniformitas in tota religione servetur, benigne indulsit, ut singulis annis Dom. 3 post. Pasch. Resurrectionis Domini fest. Patrocinii S. Iosephi cum officio et Missa alias approbatis in universo ordine Minor. Observ. Reformat. Excalceat. Recollect. S. Francisci utriusque sexus sub ritu dupl., servatis tamen Rubricis, celebrari possit, die 4 Iulii 1733. Vide infra n. 1579.

1569. Pia maiorum Caesarum exempla secutus augustissimus imperator Carolus VI ut Beatissimae Virginis Mariae cultus sub titulo Septem Dolor. iam per tot. fere Germaniam dilatatus, magis in dies augetur, sanctiss. D. N. Clement. XII per emin. et rev. D. Card.

Cienfuegos preces suas obtulit, ut festum cum Officio et Missa eorumdem Septem Dolorum ea forma et modo, quibus a fratribus Ord. Servorum B. M. V. Dominica tertia Septembris recitatur, ad illam extendere dignaretur, iisdem vero precibus a Sanct. Sua ad Sacram Rituum Congr. remissis atque relatis; Sac. ead. Congr. petitum Offic. et Missam in omnibus statibus haereditariis praefatae Caesariae maiestatis dicta Dominica tertia Septembris sub ritu dupl. recitari, et Missam respective celebrari debere indulsit, die 28 Augusti 1734.

1570. Ex decreto eiusdem Sacrae Rituum Congr. 6 Maii 1736, quando occurrit Vigil. et aliquod fest. habens Officium, id est evangelium, tunc omitt. 9 lect. et fit tantum comm. Vigil. in Laudibus et Missa privat., in cuius fine legitur evangelium S. Ioannis. Ideo corrigi debet error in recentioribus Breviariis, et Missal. impress. in Vigil. Omnium SS. occurren. cum Officium Sanct. Cosmae et Damiani hab. idem evangel. *Descendens*, etc. Maxime cum exstet aliud decret. eman. 10 Iunii 1690, prohibens mutare aliquod in Officio vel Missa sine speciali indulto Sedis Apostolicae, et ut hab. etiam ex bulla S. Pii V, etc.

1571. Adveniente infra aliquam Octavam fer. 4 Cinerum, vel Vig. Pent., vel die 7 Decembris. Officium de infra Octav. cessat post Completor. diei praeced. Si autem praedictis tribus occurrat dies Oct. Offic. de infra Octav. cessat post Nonam praeced. diei, nec amplius fit de ea die 21 Iunii 1736.

1572. *Decretum emanatum ann. 1737, occasione proximae canonizationis, in quo statuitur firma regula, quae servari debet circa praecedentiam in proferendis nominibus servorum Dei, qui a Summis Pontificibus in Catalogo sanctorum ascribuntur.*

Cum Sacror. R. C. sub die 29 Decembris anni 1670, annuente san. mem. Clemente X, demandaverit in expressione nominum beatorum, qui canonizandi sunt, servandum esse ordinem hierarchiae ecclesiasticae, nempe antecedere debere: primo illos status clericalis; secundo illos status regularis; et tertio inter plures eiusdem ordinis attendendum esse tempus mortis; prout clarius subinde declaravit alio simili decreto die 14 Ianuarii subsequentis anni 1671, ab eodem Pontifice similiter approbato; cumque occasione proximae futurae canonizationis dubitatum fuerit de ordine servando in exprimentis nominibus B. Vincentii a Paulo sacerdotis fundatoris congregationis Missionis, et societatis puellarum de Charitate, et B. Ioannis Francisci Regis sacerdotis professi Societatis Iesu, congregatio particularis Sacrorum Rituum a sanctissimo domino nostro deputata hoc suo decreto statuit et mandat servari memorata decreta, cum hac tamen declaratione, quod si, inter plures eiusdem status et ordinis, reperiatur unus, qui sit fundator alicuius religionis, congregationis, societatis, aut alterius huiusmodi instituti, sive clericalis sive regularis, a S. Sede approbati, praefertur aliis, qui hanc qualitatem fundatoris non habent, licet ante in Domino obdormierint, ideoque, in casu de quo agitur, primo loco nominetur Vincentius a Paulo, secundo Ioannes Franciscus de Regis, si sanctissimo, etc., die 16 Aprilis 1737.

Factaque per me fidei promotorem de praedictis SS. domino nostro Clementi XII relatione, Sanctitas Sua decretum istud praedictae Sacrae Congregationis particularis confirmavit et approbavit, et in posterum servari mandavit, die 17 eiusdem mensis Aprilis 1737.

1573. Sanctissimus dom. nost. Clemens Papa XII, Missam et Officium proprium S. Aloysii Gonzagae e Societate Iesu pro festo ipsius die 21 Iunii cuiuslibet anni dominiis omnibus Sac. Caesariae Maest. subiectis, nonnullisque aliis regnis ac provinciis, ac toti fere Italiae sub ritu dupl. min. concessum ad enixas humilimasque preces ab eminentiss. et reverendiss. D. Card. Pico de Mirandula et Columna tum proprias, tum alia-

rum quamplurium per eandem Italianam Ecclesiarum sibi hodierna die perlatis, Sanctitas Sua attenta tam utriusque Card. cum sancto adolescente sanguinis conjunctione, quam multitud. mirabil. gratiar. quas praefatae Ecclesiae a Deo, et meritis eiusdem sancti assidue se impetrare unanimiter fatentur, dictum Officium et Missam ad omnes utriusque sexus Christifideles existentes in tota Italia, et insul. adiacent. qui ad Horas canonicas tenentur, sub eodem ritu in posterum extendi mandavit, 18 Maii 1737.

1574. Officium cum oratione et lect. 2 nocturni propr. S. Vincentii a Paulo confess. pro univers. Ecclesia approb. a Sacra Rituum Congr. ex decreto emanato 7 Dec. 1737.

1575. Officia concessa alicui regno, seu ditioni, possunt ad servandam uniformitatem dioecesis recitari a dioecesanis etiam existentibus extra tale regnum, seu talem ditionem, dummodo sua cathedralis sit intra ipsum regnum, seu ditionem. Sacra Rituum Congreg. in Brixien., 7 Decembris 1737.

1576. Item pro omnibus Christifidelibus utriusque sexus, tam saecularibus quam regularibus, qui ad Horas canonicas tenentur, emanat. est decret. Sacrae Rituum Congr. approb. Officium cum oratione, Hymn. ad Matutinum, et lection. 2 nocturn. propr. S. Iulianae de Falconeriis, die 8 Martii 1738.

1577. Sacra Rituum Congr. approbavit atque concessit Officium S. Ioannis a Cruce confess. cum lectionibus secundi nocturni, ac oratione propria, atque ad universalem Ecclesiam ampliavit pro die 24 Novembris sub ritu semiduplici, recitandum ab utroque clero saeculari et regulari, die 3 Octobris 1638.

1578. Officium S. Felicii a Cantalicio confess. Ord. Min. Cappuccinorum cum lectionibus secundi et tertii nocturni, ac oratione propriis novissime emanatis, Sacra Rituum Congr. ad totam Italianam, insulasque adiacentes sub ritu semiduplici recitandum die 21 Maii ab utroque clero saeculari et regulari, Missamque propriam celebrari, extendit die 21 Martii 1739.

1579. Anno itidem 1739, ubi die 9 Maii S. Rituum Congr. decrevit, ut Officium S. Gertrudis virg. abbatissae Ord. S. Benedicti cum lectionibus secundi nocturni, ac oratione propriis in Ecclesia universali die 14 Novembris recitetur sub ritu dupl. min., ac eiusdem Missa respective celebretur.

1580. Ex decret. Sacrae Rituum Cong. 20 Ian. 1741, Officium Patrocinii S. Iosephi Sponsi B. M. V. dupl. Dominica 3 post Pascha, in posterum celebrabitur sub ritu dupl. 2 classis.

1581. In ditionibus sereniss. dom. Austriac. Officium S. Ioannis Nepomuc. mart. semidup. 16 Maii, in posterum celebrabitur sub ritu dupl. ex indulto sanctiss. domin. nostri D. PP. Benedicti XIV, die 13 Apr. 1741.

1582. Ex decreto Sacrae Rituum Congr. 16 Septembris 1742, concessum est Officium proprium et Missa Patrocinii B. M. V. pro toto ordine Minorum de Observantia pro Dominica secunda Novembris.

1583. Cum festum S. Zenonis martyris, quod in civitate et dioecesi Veronensi, uti illius Episcopi et principalis protectoris, quotannis die 12 Aprilis de praepeto cum Octava celebratur, aliquoties incidat in feriam sextam Parasceves, vel in Sabbatum Sanctum, clerus saecularis ac regularis eiusdem civitatis et dioecesis Sacram Rituum Congr. humillime supplicavit, quatenus in casu talis occurrentiae in posterum dictum festum S. Zenonis ad feriam 2 post Dominicam in Albis cum Officio et Octava transferre, necnon Officium diei festi S. Petri martyris, totius illius dioecesis protectoris minus principalis, ad ritum duplicem secundae classis elevari dignaretur, et Sac. Congr., audita prius informatione Episcopi, huiusmodi instantiis iuxta petita benigne annuit, die 15 Septembris 1742, in Veronen. Ex Regestis eiusdem S. C.

1584. Ex decreto emanato sub die 19 Ianuarii 1743, SS. D. N. Benedictus XIV concessit omnibus Religiosis et Monialibus ordinis Minorum recitationem Officii et

Missae de communi nec virg. nec mart. B. Ioannae Valesiae sub ritu semiduplici pro die 4 Febr. anniversaria eius obdormitionis.

1585. Ad satisfaciendum insigni pietati, ac serenissimi regis Sardiniae devotioni erga S. Vincentium a Paulo congregationis Missionis fundatorem, necnon pio desiderio nonnullorum Episcoporum in eius dominiis existentium, sanctissimus dominus noster Bened. XIV, ad instantiam eiusdem maiestatis suae benigne inclinatus indulsit, ut in cunctis dominiis praefato serenissimo regi subiectis ab universo clero saeculari, qui ad Horas canonicas tenetur, Officium proprium cum Missa eiusdem sancti sub die 20 Aprilis 1731 approbatum, sub ritu primae classis recitari, ac respective celebrari possit et valeat. Hac die 28 Martii 1745.

1586. Non obstante alio decreto emanato a Sacra Rituum Congr. 11 Maii 1743, in favorem Patrocinii S. Ioseph, quo Officium erat praefendum in concursu cum festis SS. apostolorum et evangelistarum, denuo exposito dubio in Sacra Rituum Congr. pro parte ecclesiae metropol. Florentinae, emanavit aliud decretum declarationis dubii super occurrentia festi SS. apostolorum Philippi et Iacobi, ac S. Marci cum altera festivitate patrocinii S. Ioseph. S. R. C. die 3 Iulii 1745, respondit praefendum esse festum apostolorum et evangelistarum.

1587. Cum sub die 4 Maii nuper elapsi anni 1748, prodierit decretum, per quod universo ordini Minorum S. Francisci, inscio penitus ministro generali tum Minorum Observantium, tum Reformatorum eiusdem S. Francisci, a Sacra Rituum Congr. facultas impertiebatur recitandi Offic. S. Iosephi a Leonissa sub ritu dupl. 2 clas. et aliud Offic. S. Fidelis a Sigmaringa a ritu duplici mai. ad duplex 2 class. elevabatur, ideo supplicante nunc eidem Sacrae Rituum Congr. F. Iosepho a Fano procuratore generali praedicti ordinis Minorum Observantium, nomine etiam praefati ministri generalis, ut liceret in suo ordine prosequi deinceps recitationem Officii S. Fidelis a Sigm. sub ritu tantum duplici mai. prout hactenus consuevit, et facultatem faceret recitandi Offic. S. Iosephi a Leonissa sub eodem ritu cum oratione et lectionibus 2 nocturni propriis die 7 Sept. prox. praeteriti approbatis; Sacra ipsa Congr. utrique petitioni benigne annuit. Hac die 11 Ian. 1749.

1588. Reproposita in Sacror. Rituum Congr. ordinaria habita sub infrascripta die nomine Patris Fratris Leopoldi a Roma sacerdotis professi Ord. Min. Observ. Reformat. S. Francisci, ac postulatoris generalis causarum beatificationis et canonizationis praefati sui Ord. instantia super concessione Offic. et Missae de communi in honorem B. Iacobi Illyrici, vulgo de Bitecto, in cuius causa usque, et sub die 15 Iulii anno 1700, approbationem consecutus fuerat cultus immemorabilis eidem praestitus; Sacra ipsa Congr. superaccedentibus supplicationibus reverendissimi Episcopi Bitectensis, capituli ecclesiae cathedralis, et magistratus urbis Bitecti, necnon audito R. P. D. Ludovico de Valentibus fidei promotore, qui scripto et voce suam sententiam exposuit, eiusdem gratiam licet alias denegatam sub ritu duplici ordini Min. Observ. et Reform. S. Francisci ac dioec. Bitectensi pro die 20 Aprilis benigne largita est, atque concessit, si sanctissimo domino nostro visum fuerit. Hac die 19 Aprilis 1749.

Factaque deinde per R. P. D. Erbam protonotarium apostolicum, et prosecretarium, de praedictis eidem sanctissimo domino nostro relatione, Sanctitas Sua benigne annuit, die 23 eiusdem mensis et anni 1749.

1589. Postquam per Sacra Rituum Congr. ordinariam habitam die 31 Ianuarii currentis anni 1750, approbatum fuerit cultus immemorabilis B. Ladislai de Gielniow, ac subinde fuerit die 11 Februarii eiusdem anni per SS. dominum nostr. Benedictum XIV confirmatus, ex parte P. procuratoris generalis Ord. Min. Observ. S. Francisci, ac etiam P. Matthaei Rorneriski ex-provincialis provin. Maioris Poloniae eiusd. Ord. et huius causae postulatoris promota fuit instantia pro concessione Of-

ficii et Miss. de com. conf. non Pont. cum or. propr. in honorem dicti beati tam in oppido de Gielniow, et in civit. Varsaviae, ac in toto ducatu Masoviae sub ritu dupl. maior. quam in Ord. Min. sub ritu dupl. minor. Cumque hanc instantiam in praefata S. Congr. per celsitudinem regiam eminentiss. et reverendissimi D. Card. ducis Eboracensis relata fuerit; Sacra eadem Congr., audito prius R. P. D. Ludovico de Valentibus fidei promotore, qui voce et scripto suam sententiam exposuit, petitem Officium et Missam de com. conf. non Pont. cum orat. pariter de eodem commun. et recitandum et respective celebrandum quotannis die quarta Maii tam in oppido Gielniow, et in civitate Varsaviae, ac in toto duc. Masoviae, sub ritu dup. mai. quam in toto Ord. Min. Observ. S. Francisci sub ritu dup. min. concessit, si sanctiss. dom. nostro placuerit. Hac die 2 Maii 1750.

Et facta per me secretarium de praedictis eidem sanctiss. domino nostro relatione, Sanctitas Sua benigne annuit die 9 Maii 1750.

1590. Iam alias Sacror. Rituum Congr. habita die 2 Maii 1750, concessit Officium et Missam de commun. confess. non pont. in honorem B. Ladislai de Gielniow recitandum, et respective celebrandum sub ritu duplici mai. quotannis die 4 Maii in oppido Gielniow, in civitate Varsaviae, et ducatu Masoviae; in ordine vero Minorum sub ritu dupl. minori. At quoniam praefata dies 4 Maii in dictis locis et in praefato Ord. Min. impedita reperitur ab Offic. S. Monicae, iam pro Ecclesia universali concessa, et ab Offic. S. Floriani, quod in praefatis locis uti patronus minus principalis colitur: ideo supplicantibus postulatoribus pro translatione festi dicti B., eadem Sacra Congr. ad relationem celsitudinis regiae eminentiss. ac reverendiss. D. Cardinalis ducis Eboracensis rescripsit: Quoad Ord. Fratrum Minor. Observ. recitatio dicti Officii fiat die 22 mensis Octobris; quo vera ad loca regni Poloniae comprehensa in decreto, die per nuntium apostolicum, auditis Ordinariis, designanda, exceptis tamen Dominicis, ac tempore Quadragesimae, Adventus, et Quatuor Temp. et Vigiliarum. Die 19 Septembris 1750.

1591-1592. Sacra Rituum Congr., audito prius R. P. D. Ludovico de Valentibus fidei promotore, orationem et lectiones secundi nocturn. proprias B. Salomeae approbavit, et quotannis die eius festo 17 Novembris ab omnibus tam saecularibus quam regularibus utriusque sexus, quibus ex indulto Sedis Apost. permissum est ipsius beatae Officium, de com. virg. imposterum recitari posse benigne indulsit, atque concessit, si sanctissimo domino nostro placuerit, die 3 Apr. 1751.

Et facta deinde de praedictis eidem sanctissimo domino nostro relatione, Sanctitas Sua benigne annuit die 24 eiusdem mensis et anni 1751.

1593. Sanctiss. D. N. Benedictus XIV, ad humillimas preces P. procuratoris gener. ord. Min. S. Francisci de Obser. lectiones proprias 2 nocturni, cum oratione S. Francisci Solani confess. eiusdem ordinis, tam pro die festo, quam pro die eius Octava accurate revisas et examinatas, audito prius R. P. D. Ludovico de Valentibus fidei promotore, benigne approbavit; ac insuper concessit, ut singulis annis die festo, et respective Octava praedicti sancti, ab omnibus religiosis utriusque sexus, et aliis quibus ex indulto apostolico concessum est ipsius sancti Officium de communi, recitari possint et valeant, die 26 Iunii 1751.

1594. Sanctissimus Dom. noster Benedictus XIV, piis enixisque precibus nomine maiestatis regis Sardiniae per comitem de Rivero Sanctitati Suae porrectis benigne annuens, indulsit, ut Officium S. Camilli de Lellis sub ritu duplici minori in omnibus dominiis eidem regi subiectis imposterum recitari possit et valeat, die 8 Ianuarii 1752.

1595. SS. dominus noster orat. et lect. 2 nocturni propr. necnon lect. 3 noct. B. Ladislai de Gielniow benigne approbavit, et tam in Ord. Min. Observ. quam in oppido Gielniow et civitate Varsaviae, ac in toto

ducatu Masoviae pro die festo 22 Octobris recitandas concessit, die 11 Martii 1752.

1596. Porrectis SS. domino nost. Bened. Papae XIV humillimis precibus per Patrem F. Bernardinum a Terlitio, commissarium generale curiae Ordin. Minor. S. Francisci de Observ., pro extensione ad omnes religiosos utriusque sexus ministro gen. totius ord. subiectos, Officiorum et Missarum in memoriam scilicet B. Rogerii conf. de comm. non Pont. qui inter primos S. Francisci discipulos numeratur, pro die quinta Martii sub ritu dupl. min. necnon S. Agnetis, germanae sororis sanctae Clarae, de comm. Virg. sub ritu dupl. mai. pro die decima sexta Novembris, Sanctitas Sua, attentis peculiaribus circumstantiis, petitis benigne annuit die 15 Aprilis 1752.

1597. Ad preces Mariae Theresiae augustissimae Romanorum imperatricis electae, necnon Hungariae reginae, idem SS. dominus N. benigne annuens, indulgit, ut Officium cum orat. et lect. 2 nocturni prop. ac Miss. in honorem S. Camilli de Lellis conf. sub ritu dupl. min. in omnibus regnis et provinciis haereditariis eidem imperatrici subiectis, ab omnibus utriusque sexus, qui ad Horas canonicas tenentur, imposterum recitari, ac Missa respective celebrari possit et valeat, die 29 Maii 1752.

1598. Casalen. *Praeeminentiarum*, ad seqq. dub.

1. An, et quomodo praepositus et canonici collegiatae ecclesiae S. Mariae Maioris de Platea civitatis Casalis intervenire possint congregationibus habendis ante synodi celebrationem in casu, etc.

2. An dictus praepositus interveniendo congregationibus praecedere possit canonicos cathedralis in casu, etc.

3. An, et quo habitu possint incedere dignitates et canonici dictae collegiatae in synodo in casu, etc.

4. An, et ubi, occasione dictae synodi, sedere debeant canonici cathedralis et canonici collegiatae in casu, etc.

5. An canonici ecclesiae cathedralis in synodo possint uti sedibus cum brachiis, vel potius debeant uti scamnis a pavimento elevatis per unum gradum aliquo panno coopertis, et possint etiam canonici collegiatae uti eisdem scamnis absque tamen dicto gradu, bene vero aliquo panno coopertis in casu, etc.

6. An praedictis scamnis tam canonici cathedralis quam canonici collegiatae debeant in Rogationibus, dum a canonicis cathedralis canitur Missa in ecclesiis, collegiata, vel regularium, et ubi utriusque ecclesiae canonici sedere debeant, quando presbyterium non est capax: seu potius sit servandum assertum solitum in casu, etc.

7-9. An magister caeremoniarum dictae collegiatae gestare possit per civitatem habitum violacei coloris cum ferula, et associare canonicos eiusdem collegiatae in processionibus, in quibus non interveniunt canonici cathedralis in casu, etc.

10. An Episcopo pontificalia celebranti in ecclesia dictae collegiatae praestanda sit assistentia a canonicis cathedralis, seu potius a canonicis eiusdem collegiatae in casu, etc.

11. An, et a quibus canonicis praestanda sit assistentia Episcopo celebranti Missam privatam, vel alias privatas functiones exercenti in dicta collegiata in casu, etc.

Sacra Rituum Congr. die 15 Iulii 1752, respondit: Ad 1, affirmative arbitrio Episcopi; ad 2, negative; ad 3, incedere debere in habitu choralis, et amplius; ad 4, servetur solitum; ad 5, negative quoad primam partem; affirmative ad secundam; affirmative quoad tertiam, et quoad colorem arbitrio Episcopi, et amplius; ad 6, 7, 8, sedere debere in scamnis, et in reliquis servetur solitum et amplius; ad 9, negative, et amplius; ad 10, affirmative ad primam partem, negative ad secundam, et amplius; ad 11, posse praestari assistentiam ab alterutris ex canonicis non renuentibus utriusque capituli arbitrio Episcopi.

1599. Porrectis Sac. Rit. Congr. humillimis preci-

bus per P. Fratrem Bernardinum a Verlitio, commissarium general. curiae Ord. Min. S. Franc. de Observ. pro approbatione orationis et lectionum propriarum 2 nocturni in honorem S. Iacobi de Marchia eiusdem Ord., Sac. eadem Congreg. supradictas orationem et lect. per eminentiss. et reverendiss. D. Card. Cavalchini ponentem, necnon per R. P. D. Ludovicum de Valentibus fidei promotorem mature revisas et examinatas approbavit, easque ab omnibus Religiosis utriusque sexus praefati Ord. recitari posse benigne concessit die 9 Decembris 1752.

1600. Ex decreto a Sacra Rit. Congreg. edito die 16 Decembris 1752, conceditur Officium et Missa pro ditione Austriac. in honorem B. M. V. de Soccos virg., cum antiph. ad *Benedict*, et ad *Magnif.* et lect. 2 nocturni, et oratione prop. pro die 25 Septembris.

1601. Pro concess. Offic. et Miss. S. Iosephi a CuPERT, exstant seq. desumpta ex Brevi Beatificat. eiusdem beati a SS. Domino nostro Benedicto XIV fel. rec. edito die 20 Febr. 1753, incipiente: *Aeternus Dei Filius*, etc.... ac de eo (id est B. Iosepho) quotannis die 18 Septem. quam diem pro eius festivitate celebranda praescribimus, sub ritu dupl. min. recitetur Offic. et Miss. de commun. conf. non Pontif. cum orat. a nobis approbata, iuxta rubr. Brev. et Miss. Rom.; recitationem autem Offic. et Miss. celebrat. huiusmodi fieri concedimus, tum in proprio Min. S. Fr. convent. ordine, in quo solemniter emissam professione usque ad obitum permansit, tum in ord. Fr. Min. eiusdem S. Franc. Cappucc. (inter quos per aliquot annos commemoratus est) ac Observ. reformator., recollector. et excalceator. ac Terti Ord. nuncupator., etc.

1602. Cum discussa et approbata fuerit a S. Rituum Congr. sub die 14 Apr. currentis anni ad relationem emin. et rever. dom. Cardin. Alexandri Albani causa canonizationis beati Angeli a Clavasio sacerdotis professi ord. Min. de Observantia sancti Francisci, sententia per rever. Episcopum Montis Regalis lata super cultu ab immemorabili tempore dicto beato praestito, sive super casu excepto a decretis san. mem. Urbani VIII editis, P. Fr. Leopoldus a Roma eiusdem ord. Minor. de Observ. Reformat. S. Franc. causae postulator sanctissimo domino nostro Bened. PP. XIV humillime supplicavit, quatenus in memoriam ipsius beati Officium et Missa sub ritu duplici de communi confessoris non Pontif. primo loco, cum oratione *Adesto* de eodem communi secundo loco, die duodecima mensis Apr. singulis annis recitan. tam pro universo ord. Minor. utriusque sexus sancti Franc., quam pro civitate nuncupata Cunei, et tota dioecesi Montis Regalis, ubi dictus beatus obdormivit in Domino, prope civitatem nuncupatam Clavasi, quo natus est, totaque dioecesi Ipporeg. sub eodem ritu benigne concedere dignaretur. Et Sanctitas Sua oratoris instantiae benigne annuit die 26 Mart. 1753.

1603. Cum Sac. Rit. Congr. die 7 Dec. 1737, approbante san. mem. Clemente PP. XII, Offic. S. Vincentii a Paulo congregat. Missionis fundator, cum orat. et lect. 2 noct. propriis pro Eccl. univers. sub ritu semid. recitari concesserit, supplicantibus modo SS. D. N. Bened. XIV, presbyteris eiusdem congreg. pro elevat. ritus Officii praedicti a Semidupl. ad dupl. min., accedentibus etiam piis precibus serenississimi Caroli regis utriusque Siciliae per ducem de Cerisano eius nomine humiliter porrectis, Sanctitas Sua ad relat. mei secret. huiusmodi instantiae benigne annuendo, petitem Officium S. Vincentii a Paulo ab omnibus Christiifd. tam saecularibus quam regularibus utriusque sexus, qui ad Horas canonicas tenentur, sub ritu dupl. min. in posterum recitari mandavit die 12 Maii 1753.

1604. Postquam a Sac. Rit. Congreg. die 15 Sept. elapsi anni, annuente SS. D. N. Bened. PP. XIV die 9 eiusdem mensis, approbatus fuit casus exceptus a decretis san. mem. Urbani VIII, seu cultus publicus praestitus beato Gabrieli Ferretti religioso professo ordin. Min. de Observ. S. Franc., Frater Ioseph Amadeus a

Taurino, sacerdos eiusdem ordinis postulator, humillime eidem SS. D. N. supplicavit, pro concessione Offic. et Missae in memoriam dicti beati Gabrielis, tam pro univers. ord. Min., quam pro civitate et dioecesi Anconitana, in qua dictus beatus obdormivit in Domino, et sacrum eius corpus requiescit, et Sanctitas Sua ad relationem mei secretarii benigne concessit, annuendo eiusdem instantiae, ut singulis annis, die qua eiusdem beati commemoratio peragitur, in praefato ord., et in civitate et dioecesi Anconitana petitem Officium et Missa de comm. conf. non Pontif. primo loco, orat. *Adesto* de eodem comm. 2 loco sub ritu dupl. minor, ab omnibus utriusque sexus, qui ad Horas canonicas tenentur, recitari, et respective celebrari possit et valeat, die 28 Aug. 1754.

1605. Supplicante fratre Carolo Maria Perusino, commiss. gen. curiae ord. Min. S. Franc. de Observ., SS. D. N. Bened. PP. XIV pro facultate recitandi Offic. cum Miss. B. Helenae Enselminae, monialis Clarissae eiusdem ord., iam sub die 8 Mart. 1701 annuente san. mem. Clem. XI monialibus monast. nuncupati della beata Elena in dioecesi Patavina concessum, Sanctitas Sua ad relationem eminentiss. et reverendiss. dom. Card. Tamburini Sac. Rituum Congreg. praef. oratoris instantiam benigne annuit pro commemorat. tantum praedictae beatae in die eius obitus, seu sub ritu simplicis, pro fratribus et monialibus iurisdictioni ministri generalis totius ord. Minor. subiectis, die 16 Ianuar. 1755.

1606. Porrecto SS. D. N. Bened. XIV supplici libello, quo rev. Alphonsus Mirolus Episcopus Alexandrinus, nomine etiam cleri saecularis et regularis suae civitatis et dioecesis, ad devotionem et cultum erga S. Christinam virginem et martyrem augendum confirmandumque humillime supplicavit, ut Officium et Missam eiusdem sanctae eo modo et forma, quo civitati et dioecesi Taurinen. die 5 Apr. 1742 concessa reperitur, ad clerum praefatae suae civitatis et dioecesis extendere dignaretur, Sanctitas Sua ad relationem mei secr. pro gratia benigne annuit die 9 Apr. 1755.

1607. Porrectis humiliter precibus Sac. Rit. Congr. a duce Philippo Sfortia Caesarini, quatenus Officium et Missam de comm. non virg. nec mart. cum infra-scripta oratione propria B. Seraphinae Sfortiae monial. profess. monasterii Corporis Domini Pisauri ord. S. Clarae civitati et dioecesi Pisauri. necnon universo ordini Minorum S. Francisci, ac insuper ecclesiis et orator., quae sunt de iurepatronatus praefati ducis, sub ritu dupl. min. concedere dignaretur, Sac. Congr. ad relationem emin. et rever. Card. Columna de Sciarra ponentis, auditu prius R. P. D. Bened. Veterani fidei promotore, benigne rescripsit *pro gratia* quoad civitatem tantum sub ritu dupl. min., quo vero ad dioecesim Pisaurensem, necnon ord. Min. et oratoria propria, et ecclesias principales feodorum oratoris sub ritu semidup. tantum ad primam diem non impeditam ab Ordinariis locorum designandam. Si SS. D. N. placuerit. Die 29 Novemb. 1755. Factaque deinde per me secretarium de praedictis eidem SS. D. N. relatione, Sanctitas Sua benigne annuit die 10 Decembr. 1755. Oratio:

Deus, qui per beatam Seraphinam eximium nobis patientiae exemplum tribuisti, praesta supplicibus tuis, ut et ipsius instruamur exemplis, et ab omnibus eius patrocinio liberemur adversis. Per Dominum, etc.

1608. Ad magis excitandum cultum erga augustissimum Eucharistiae sacramentum, clerus saecularis civitatis Alexandriae pro indulto recitandi singulis feriis quintis minime impeditis Officium et Missam eiusdem SS. Sacramenti SS. D. N. Benedicto Papae XIV humillime supplicavit. Et Sanctitas Sua, attentis peculiaribus circumstantiis, ad relationem mei secr. gratiam petitam sub ritu semidup. oratoribus benigne concessit, exceptis tamen Adventus, Quadragesimae ac Vigiliarum temporibus, sive cum ieiunio, sive absque ieiunio, atque illis

feriis, in quibus secundum rubricam sit reponendum Officium de festo duplici vel semiduplici translato, die 10 Dec. 1755.

1609. Cum pervenerit in Urbem assertum autographum operis mysticae civitatis Dei ven. servae Dei sororis Mariae a Iesu de Agreda, ex monasterio Agredano Tirasonen. dioecesis extractum, et ad SS. D. N. transmissum una cum aliis indubiis exemplaribus characteris servae Dei, necnon processus super eiusdem characteris identitate, a reverendiss. Episcopo Tirason. confectus iuxta ea, quae SS. dom. noster Bened. XIV, pro ea qua praeditus est sapientia et doctrina, praescripserat in epistola ad P. Raphaelum a Lugagnano tunc ministrum generalem ord. Minorum, die 16 Ianuar. 1748, habita est Congr. particularis Sac. Rituum de mandato SS. in qua interfuerunt eminent. et rever. Patres Card. Portocarrero, Cavalchini, Tamburini et Galli, necnon R. P. D. Benedictus Veterani promotor fidei, et ego secretarius, in eaque, omnibus mature perpensis, examinatisque non minus peritis in Hispania accurate confectis, quam aliis tribus peritis in Urbe, praevia instructione dicti R. P. D. promotoris fidei, peractis omnes fuerunt in sensu: *Constare ven. servam Dei soror. Mariam a Iesu de Agreda scripsisse Hispano idiomate opus, de quo agitur, in octo tomos distributum sub titulo: La mistica ciudad de Dios.* Necnon, si SS. placuerit, restitui posse autographum memorati operis, cum eius apographum, accuratissime compulsatum, existat in processu informativo, asservato in actis Sac. Congr. Die 7 Maii 1757.

Facta deinde per me secretarium de praedictis relatione SS., Sanctitas Sua benigne approbavit resolutionem S. C., necnon restitui mandavit eminentissimo D. Card. Portocarrero autographum dicti operis *Mysticae civitatis Dei*, in Hispanias remittendum. Hac die 8 Maii 1757.

1610. Sanctissimus D. N. Bened. XIV ad humillimas preces Patris Mag. frat. Dominici Andreae Rossi procuratoris generalis ord. Minor. S. Franc. convent. benigne indulsit, suprascriptas lectiones 2 noct. B. Michaelinae vid. Tert. Ord. S. Franc., cum oratione iam sub die 6 Apr. 1742 ab eadem Sanctitate Sua approbatas, ab emin. D. Card. Tamburino S. R. C. praef. una cum R. P. Benedicto Veterani fidei promotore, meque secr. accurate revisas, benigne approbavit, ac insuper concessit, ut singulis annis in memoriam eiusdem Beatae a fratribus Minor. Franc. convent. et aliis, quibus ex indulto apostol. concessum est ipsius beatae Officium de communi, eadem lectiones, una cum oratione, recitari possint et valeant. Die 1 Septemb. 1757.

1611. Ad preces P. F. Iosephi Torrubia commiss. generalis curiae ord. frat. Min. S. Franc. de Observantia, Sanctiss. D. N. Bened. Papae XIV humillime porrectas, eidemque relatas ab emin. et rev. Card. Tamburino Sac. Rit. Congr. praefecto, auditis prius per dict. emin. R. P. D. Bened. Veterani fidei promotore, meque infrascripto secretario, Sanctitas Sua benigne indulsit, ut in festo, et per Octav. S. Franc. Solani ab omnibus iis, qui ad Officium recitandum, Missamque in illius memoriam celebrandam tenentur, evangelium *Euntes in mundum universum*, etc., tam in Missa, quam in Officio, simul cum homilia S. Gregor. Papae quae incip. *Potest omnis creaturae nomine*, etc., quae legitur in festo SS. Cypriani et sociorum, et sancti Francisci Xaverii, possit et valeat. Hac die 26 Septemb. 1757.

1612. Supplicante emin. et rever. dom. Card. Archiep. Taurinen. Sac. Rit. Congr. ut festivitas sanctissimae Sindonis, quae proximo anno 1758 occurreret in die Ascensionis D. N. I. C. una cum Officio transferri possit ad diem subsequentem pro domini serenissimi regis Sardiniae, Sac. Congreg. ad relationem mei secretar. pro hoc anno tantum petitis annuit die 10 Decemb. 1757.

1613. Porrectis SS. D. N. Bened. Papae XIV humil-

limis precibus per P. Fr. Iosephum Amedeum a Taurino ord. Min. S. Franc. postulatorem generalem causarum servorum Dei dicti ordinis pro approbatione lectionum propriarum secundi nocturni S. Ioannis a Capistrano in diebus primo, septimo et octavo eiusdem sancti Octavae recitand. Sanctitae Suae infrascriptas lectiones proprias, prout iacent, per emin. D. Card. Tambur. S. R. C. praefectum, una cum R. P. Benedicto Veterani fidei promotore, meque infrascripto secretario accurate revisas, approbavit, easque a fratribus et monialibus Breviario ord. Minor. de Observ. utentibus recitari ac imprimi posse concessit: quae tamen lectiones eadem Sanctitas Sua, ne unquam ad clerum saecularem extendantur, praecepit. Die 20 Aprilis 1758.

1614. SS. D. N. Clemens Papa XIII, inter multiplicis apostolatus sui curas, Sacrorum Rituum amplitudinem prae oculis habere non praetermittens, pia meditatione perpendit, quod quamvis compertum sit festis quibusvis Ecclesiam iugi cultu sacrosanctae et individuae Trinitatis solemnia colere, cum Deum ipsum, qui est Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus, rerum omnium opifex, et ad quem omnia referenda sunt, in festis quoque Deiparae et aliorum sanctorum venerari et glorificare profiteatur, maxime tamen deceat Dominica die, quo Deus ipse lucem condidit, quo Iesus Christus a mortuis surrexit, quo sedens ad dextram Patris Paraclitum Spiritum misit de coelis, quo proinde ineffabile et incomprehensibile Trinitatis mysterium manifestum factum est nobis, quemadmodum in divino Officio, tum ad Primam recitando Symbolum, *Quicumque*, tum plerumque in ultimo tertii nocturni responsorio augustissimae Triadis fit commemoratio, idem, et in Missae sacrificio peragi, et in ea potissimum parte, qua contestamur dignum et iustum esse Deo gratias agere, eumque collaudare, benedicere et praedicare; idcirco ad maiorem splendidioremque tanti mysterii gloriam, ut fideles quoque, qui die Dominica Missae interesse debent, latius atque apertius sacrosancti eiusdem mysterii praeconia audientes, debitum et ipsi servitutis obsequium supremam impendant maiestati, statuit atque decernit, quod singulis Dominicis diebus totius anni, quibus praeactiones propriae per rubricas non sunt assignatae, incipiendo a Dominica sanctissimae Trinitatis currentis anni 1759, sacerdotes omnes utriusque cleri, saecularis nempe atque regularis praeactionem de sanctissima Trinitate, quae iam inde a vetustissimis temporibus in usu fuisse dignoscitur, in Missa recitare teneantur; et ita inviolabiliter observari mandavit. Hac die 3 Ian. 1759.

1615. Humillime Sac. Rit. Congr. supplicante R. P. fratre Clemente a Panormo, ministro gen. ord. Min. Observant. ac Reformat. S. Franc. pro concessione Offic. et Missae de communi conf. non Pont. in honorem beati Petri a Moliano pro universo ordine praedicto et terra Moliani dioecesis Firmanae, cuius sacrum corpus Camerati requiescit, in sequelam casus excepti in vim temporis immemorabilis in causa dicti beati approbati die 9 Aug. 1760, Sacra Congregatio ad relationem mei infrascripti secretar. loco eminentiss. et reverendiss. Card. Cavalchini pontentis, auditore rever. dom. Caietano Forti fidei promotore, qui suam sententiam voce exposuit, petitum Officium et Missam sub ritu duplicis minoris ab omnibus utriusque sexus praedicti ordinis, qui ad Horas canonicas tenentur, tantum pro die non impedita ac designanda per superiorem generalem ordinis recitari, ac respective celebrari concessit, si SS. D. N. placuerit, die 3 Martii 1761.

Factaque deinde per me secretarium de praedictis eidem SS. D. N. relatione, Sanctitas Sua benigne annuit.

Tenore itaque huius concessionis reverendiss. Pat. nost. gener. ord. diem 13 Augusti sancivit pro celebratione Offic. et Missae in honorem supradicti beati: quod si in aliqua provincia vel conventu praefata

dies sit in aliquo Officio non impedita, post diem 13 Aug.

(*) *Novissima additamenta Decretorum Sacrae Rituum Congr. quae nunc primum ex autographis in publicam lucem prodeunt, ab an. 1759 ad 1789.*

Hildesimen.

1616. Cum capitulum et canonici ecclesiae cathedralis Hildesimensis in Westphalia a Sacra Rituum Congr. postulaverint declarationem sequent. dubiorum, nempe:

1. An canonici, seu vicarii assistentes in solemnitate Missae cum cappis seu pluvialibus, genuflectere debeant in elevatione sacrae hostiae.

2. An Officium de Immaculata Conceptione beatæ Mariae Virginis solummodo sub ritu semiduplici in choro recitari possit.

3. An stante fundatione de dicendo Officio parvo de B. M. V. in choro diebus ferialibus, liceat se conformare indulto Clem. XI, recitandi Officium de SS. Sacramento.

S. C. ad relationem emin. et rever. dom. Card. Feroni pontentis respondit: Ad 1, *affirmative*; ad 2, *posse et debere recitari Officium sub ritu semidupl.*; ad 3, *affirmative*. Et ita, etc., die 7 Iul. 1759.

Maceraten.

1617. Inter Caietanum Foglietti praepositum ecclesiae collegiatae SS. Salvatoris civitatis Maceratae ex una, et nonnullos canonicos eiusdem ecclesiae ex altera, exorta controversia super praetensa assistentia in celebratione Missarum solemnium, illaque ad Sacram Rituum Congreg. delata, emin. et rev. dom. Card. Paulinus ponens infrascriptum dubium decidendum proposuit, nempe:

An praeposito Missam solemnem celebranti debeatur assistentia canonicorum in munere diaconi et subdiaconi, in casu, etc.

Et S. C. utraque parte, scripto et voce informante, audita, visisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem eiusdem emin. D. Card. pontentis rescribendum censuit: *Affirmative, et amplius*, et servari mandavit, die 7 Iul. 1759.

Nullius Atissae.

1618. Inter promotorem fiscale curiae praepositum nullius Atissae, et hodiernum patrem priorem et patres Carmelitas dictae terrae super usu genuflexorii cum pulvinaribus parati a moderno praeposito praetento exortis controversiis, eisque ad Sacram Rituum Congreg. delatis, emin. et reverend. D. Card. Paulinus ponens infrascriptum dubium decidendum praeposuit, nempe:

An sit reponendum genuflexorium cum pulvinaribus extra presbyterium in medio ecclesiae, in casu, etc.

Sac. ead. C. utraque parte, scripto et voce informante, audita, visisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem praefati emin. pontentis rescribendum censuit: *Negative, et ad mentem: et mens est, quod quando praepositus accedit ad ecclesiam in habitu, et praevia certificatione, exhibeatur pulvinar eidem praeposito*. Et ita decrevit, ac servari mandavit, die 4 Septembris 1756.

Verum, cum promotor fiscalis dictae terrae super eodem proposito et resolutio dubio novam audientiam expetiverit, eaque obtenta, inter partes concordatum, et in S. Congregat. propositum fuit sequens dubium:

An sit standum, vel recedendum a decisis, in casu, etc.

Et S. C. utraque parte, scripto et voce informante, audita, visisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem praefati eminent. pontentis rescribendum censuit: *In decisis et amplius, et super attentatis non amplius proponatur*. Et ita decrevit et servari mandavit, die 7 Iul. 1749.

Urbis et Orbis.

1619. Cum san. mem. Innocent. Papa XII, suo die 11 Aug. 1691, obsecundans piis precibus serenissimae reipublicae Venetiarum, facultatem concesserit, ut in Ecclesia universali recitari, et respective celebrari posset sub ritu semiduplicis Officium et Missa S. Laurentii Iustiniani primi patriarchae Venetiarum modo sanctiss. dominus noster Clemens Papa XIII, pro sua erga praefatum sanctum pietate decrevit, ut ab omnibus fidelibus utriusque sexus, qui ad Horas canonicas tenentur, in posterum die 5 Septembr. sub ritu semiduplicis de praecepto praedicti sancti Officium et Missa recitari et celebrari debeat, die 12 Septemb. 1759.

D. F. Card. TAMBURINUS praef.

Loco ✠ sigilli.

M. MAREFUSCUS S. R. C. secr.

Avenionen.

1620. Ad componenda dissidia exorta inter capitulum ecclesiae collegiatae et parochialis S. Agricolae, parochum dictae ecclesiae, necnon priores fraternitatis SS. Sacramenti civit. Avenionen. ex una, et Petrum Bellanger aliosque habitatores viae *Principum* nuncupat. dictae civ. ex altera partibus, super immutatione incessus processionis SS. Corporis Christi. quae die Octava eiusdem solemnitatis ab eadem ecclesia collegiata et parochiali peragitur; eminent. et reverendiss. dom. Cardin. Feronus ponens infrascriptum dubium Sac. Rituum Congregat. decidendum proposuit, nempe: *An processio ecclesiae parochialis S. Agricolae in Octava SS. Corporis Christi incedere debeat per vias solitas et consuetas, sive potius sit locus mutationi cursus, in casu, etc.*

Et Sac. eadem Congregat., praevia relatione reverend. Archiepiscopi, ac visis iuribus ex utraque parte deductis, eorumque procuratoribus scripto et voce infamantibus auditis, ad relationem praefati emin. ponentis rescribendum censuit: *Negative ad primam partem, affirmative ad secundam, et amplius.* Et ita decrevit, ac servari mandavit. Die 17 Maii 1760.

Basilicae Lateranen.

1621. Exortis nonnullis controversiis super iure suppleendi vices beneficiatorum in patriarchali basilica Lateranensi, tam in servitio altaris, quam in functionibus chori inter clericos beneficiatos praefatae basilicae ex una, et capellanis eiusdem ex altera partibus, eisque ad Sac. Rituum Congr. delatis, infrascriptum dubium coram emin. et rever. dom. Card. Tamburino eiusdem Congr. praefecto et ponente concordatum decidendum, propositum fuit, nempe: *An, et quibus competat supplere vices beneficiatorum in basilica Lateranensi tam in servitio altaris, quam in functionibus chori, in casu, etc.* Et Sac. eadem Congr. utraque parte scripto et voce informante audita, visisque iuribus hinc inde deductis, matureque perpensis ac consideratis, ad relationem emin. et rev. Card. ponentis rescribendum censuit: *Competere clericis beneficiatis, et amplius.* Et ita, etc. Die 7 Iul. 1753.

Adversus istam resolutionem ex parte eorundem cappellanorum expetita et obtenta nova audientia, cuius vigore reposita per eundem eminent. et rever. dom. Card. Tambur. ponentem eiusmodi controversia super novo dubio, videlicet: *An sit standum vel recedendum a decisis die 7 Iul. 1753, in casu, etc.*, S. C. scripto pariter et voce utraque parte hinc inde informante iterum audita, et ex noviter deductis rescripsit: *In decisis, salva praeintonatione antiphonarum, et amplius.* Et ita, etc. Die 17 Maii 1760.

Venusina.

1622-1623. Porrecto Sac. Rituum Congregationi nomine capituli et canonicorum ecclesiae cathedralis ci-

vitatis Venusinae supplici libello pro resolutione sequentis dubii: *An Missa conventualis, attentata immemorabili consuetudine, cani possit post nonam, non obstantibus rubricis generalibus Missalis in contrarium disponentibus, Sac. Congreg. ad relationem mei infrascripti secret. (nempe de Lerma) respondendum censuit: Negative, et quoad horam celebrandi Missas conventuales de Sanctis et de feria, servandas esse rubricas Missalis.* Et ita declaravit ac servari mandavit, die 9 Augusti 1760.

Dertthonen.

1624. Inter marchiones Paulum, et alios de Malaspina ex una, ac Angelum Maria, aliosque de marchionibus Malaspina, et litis ex altera, partibus, exhortis nonnullis controversiis tam pro reintegratione sedilis in ecclesia parochiali S. Petri Villae Orezoli dioecesis Dertthonensis, quam pro forma eiusdem sedilis, infrascriptum dubium coram emin. et rev. dom. Card. Paulutio concordatum in Sac. Congr. Rit. propositum fuit, nempe: *An sit locus reintegrationi sedilis, in ecclesia parochiali Orezoli favore marchionis Pauli Malaspina, in casu, etc.* Et S. C., auditis prius rever. Episcopo, necnon procuratoribus utriusque partis, scripto et voce informantibus, visisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem eiusdem emin. ponentis rescribendum censuit: *Affirmative et ad emin. ponentem ad mentem, et mens est, quoad antequam reponatur in ecclesia sedile, de quo agitur, doceatur coram eodem emin. ponente, illud non excedere neque in longitudine, neque in latitudine mensuram antiqui sedilis.* Docto autem coram eodem emin. ponente pro parte marchionis Pauli Malaspina, antiquum sedile per Octavium Malaspina eius patrem alias retentum in ecclesia parochiali Orezoli fuisse eiusdem longitudinis et latitudinis ac illud, quod modo ibidem retinetur a marchionibus Alberto et Carolo de Malaspina, scilicet longitudinis palmorum sex cum dimidio circiter, et latitudinis palmorum quatuor cum dimidio mensurae Ianuensis, suprascriptam resolutionem confirmavit decrevitque servari. Die 9 Augusti 1760.

Aretina.

1625. Cum Antonius Barboni oppidi di Poppi nuncupat. dioecesis Aretinae in ultimo, quo decessit, testamento capellam fundaverit sub titulo Sanctissimi Nominis Mariae in ecclesia beatae Virg. Mariae nuncupat. del Morbo eiusdem oppidi, et adiecto onere, ut quotannis praeter festum eiusdem Sanctissimi Nominis recolerentur etiam in perpetuum in eadem capella caeterae festivitates beatae Virginis, quae in calendario descriptae reperiuntur cum celebratione unius Missae solemniss. aliarumque sex Missarum et officii, Cumque exsecutor testamentarius praedicti Antonii ad amovendam omnem ambiguitatem in adimplemento praedictorum onerum, sacrorum Rituum congregationi supplicaverit, ut declarare dignaretur: *An onus a dicto fundatore adiectum celebrare faciendi in festis B. Mariae Virginis in praefata capella Missam solemnem cum aliis sex Missis lectis, et officio, intelligendum sit pro septem festis principalibus eiusdem B. Mariae Virginis an etiam pro aliis simplicibus, in quibus commemoratio in honorem Deiparae Virginis intra annum fieri consuerit.* Et sacra cong. audita prius reverendissimi episcopi informatione, ad relationem eminentissimi et reverendissimi domini cardinalis Albani episcopi Sabiniensis ponentis declaravit: *Missas esse celebrandas ad formam testamenti omnibus diebus in quibus fit officium beatae Mariae Virginis sub ritu duplicis maioris, vel altioris ritus, tam in ecclesia universali, quam in calendario dioecesis.* Die 13 Septembris 1760.

Aquan.

1626. Propositis per archiepiscopum Aquensem sac. Rit. congregationi nonnullis dubiis circa rubricas, iteroque per litteras eminentissimo et reverendissimo

domino cardinali secretario Status sanctissimi domini nostri datas, ab eadem sac. cong. expostulantem eorum resolutionem, sacra congregatio, auditis scripto, et voce suffragiis duorum ex apostolicarum caeremoniarum magistris: ac re diligenter perpensa, eorum resolutionem iuxta sequentia decrevit. Dubia vero haec sunt:

1. Quaeritur, quatenus dies praesenti anno 1761, et deinceps in simili casu, assignanda fuerit Officio sanctissimi Nominis Jesu. Secunda quippe Dominica post Epiphaniam fuit Dominica Septuagesimae. Porro apud Meratum in Indiae decretorum sacrae Rituum cong. typis Florentinis edito legitur decretum 5 Maii 1736 in quo dicitur, quod non convenit Officium praedictum transferri post Dominicam Septuagesimae. Proinde non alia videtur congrua dies ipsi assignanda, quam anticipando illud ad diem 14, vel ad 16 Ianuarii, translatis ad proximas dies non impeditis officiis S. Hilarii, et S. Marcelli. Equidem illud ipsum decretum paulo aliter refertur in editione (mendosa) commentarii eiusdem P. Merati Augustae Vindelicorum, ubi simpliciter dicitur, quod praedictum Officium sanctissimi Nominis Iesu non conveniret celebrari intra Quadragesimam. Vera fortasse utraque lectio. Quidquid tamen sit, et postrema hac lectione supposita ut genuina, non cessat difficultas. Ex quo enim receptum fuit in hac dioecesi Aquensi Officium Desponsationis B. M. V. ut recitandum die 23 Ianuarii, ab annis circiter viginti Officium S. Raymundi conformiter ad sacra Rituum cong. Decreta translatum est ad diem 28, ut ei fixam et propriam. Unde iam impedita ea die 28, Officium sanctissimi Nominis Iesu, si non anticipetur, necessum est transferri post feriam quartam cinerum, saltem in ecclesia seminarii Aquensis, in qua conversio S. Pauli ut Patroni, celebratur cum Octava. Unde Officio S. Ignatii e propria sede prima Februarii, in perpetuum eiecto, dies tertia, ut fixa et propria, assignata fuit, quarta vero hoc anno fuit dies cinerum. Dignetur sacra congregatio universim statuere, quid in iis ambagibus sit servandum, ne invalescat ea varietas, quam in ipsis Italiae Ecclesiis observavit Meratus.

2. Dubium pro nunc urgentius ob exortas isthic controversias spectat conclusionem orationis pro rege, quae in omnibus vulgo Missalibus Romanis notatur. *Per Dominum*, etc., aliter tamen in Parisiensi, aliisque pluribus Galliae Missalibus notatur. *Qui vivis*, etc. Quod conformius videtur rubricae generali; siquidem postrema phrasid praedictae orationis dicens: *Ad te, qui via, veritas et vita es*, etc., indicat orationem ad Christum dirigi, de quo solo scriptum est, et cui specialiter convenit, ut sit *via, veritas*, etc., unde consequens videtur concludendam esse orationem per: *Qui vivis et regnas*, etc. Nonne igitur errore librorum irrepsit, in Missalis Romani multis editionibus altera conclusio: *Per Dominum*, etc.? Equidem initium orationis (si sequentia non obstant) videtur denotare Patrem, qui communius intelligitur, dum dicitur: *Omnipotens Deus*, etc., at ea appellatio non tam ipsi est propria, quam est Filio Incarnato singulare esse viam et veritatem. Quid igitur servandum in conclusione praefatae orationis? Et magis anteponenda videtur conclusio: *Qui vivis*, etc. Quod ipsa quandoque praescribitur in ipsis orationibus ad Patrem directis, ut videre est in Primae ultima oratione, et in gratiis post prandium agendis: *Agimus tibi gratias... Qui vivis*, etc.

3. Si nuptiae celebrentur in die non festivo, sed in quo recitatur Officium duplex per annum, debetne celebrari Missa conformis Officio cum commemoratione pro sponsis? aut potestne dici Missa pro sponso, et sponsa cum commemoratione Officii currentis? Rubrica ante eam Missam posita, non est quoad hoc satis aperta. Quid si Officium esset duplex primae aut secundae classis, sed non festivum?

4. Item, si mulier esset vidua, debetne omitti Missa pro sponso et sponsa, ut omittendae sunt benedictiones infra eam descriptae post orationem Dominicam, et *Ite Missa est*?

5. In Missa de Vigilia Nativitatis, haec verba, quae post collectam leguntur: *Et dicitur haec oratio tantum*; excluduntne orationes a superiore praeceptas, v. g. pro pace, pro serenitate? etc.

6. Item cum decretum diei 23 Jun. 1736 praecipit, ut in Missa primae et secundae classis coram SS. Sacramento cantatis, commemoratio eiusdem Sanctissimi fiat sub unica conclusione, estne intelligendum de festis etiam in die Dominica occurrentibus? Tunc commemoratio sanctissimi Sacramenti cui orationi coniungenda? Nonne orationi Dominicae?

7. Exstatne aliquod decretum prohibens, ne in benedictione Sanctissimi Sacramenti ante orationem dicitur: *Dominus vobiscum*? Asserunt multi, Rituale tamen etiam nuper a Benedicto XIV editum id praescribit in festivitate Corporis Christi post reditum processionis.

8. In Officiis Translationis almae domus Lauretanae et Expectationis partus, octava benedictio debetne dici: *Cuius festum colimus, ipsa Virgo Virginum*, etc., an *Divinum auxilium*, etc.?

9. Item in Praefatione Missae Expectationis dicendumne est: *Et te in Expectatione partus B. M. V. colaudare*, etc.? Pariterque in Missa Rosarii dicendumne: *Et te in solemnitate Rosarii*, etc.? vel suntne omittenda haec duo verba?

10. In ecclesiis, ubi retenti sunt hymni veteres, dum fit Officium de confessore translato, quidam in tertio versu hymni: *Iste confessor*, dicunt:

Hac die laetus meruit supremos, etc.

alii nil mutant. Equidem in omnibus Breviariis, ubi habentur hymni secundum emendationem Urbani VIII notatur haec mutatio: at in iis, in quibus soli describuntur hymni veteres, quaedam editiones praecipunt mutationem versus, quaedam eam omittunt. Quid igitur servandum est?

11. Circumfertur decretum recens de transferendis simplicibus, quorum lectio et commemoratio a propria sede in perpetuum reiicitur per Officium duplex primae classis v. g. in metropolitana Aquensi lectio SS. martyrum Sixti etc. occurrens in Transfiguratione Domini, quae titularis est nostrae ecclesiae. Decretum illud estne genuinum?

12. Sunt quaedam ecclesiae, ubi Anniversaria defunctorum celebrantur undecimo mense a die obitus. Si die illa occurrerit Officium duplex non festivum, poteritne cantari Missa de *Requiem*, ac in ipsa die anniversaria Obitus.

13. Item cum primum accipitur nuntium de obitu alicuius in loco dissito, potest in die duplici cantari Missa de *Requiem* ex decreto 1686. A fortiori celebrari possunt exsequiae pro defuncto pridie sero sepulto. Verum si contingat Sabbato post meridiem sepelire cadaver, aut accipitur nuntium, nonne tunc feria secunda sequenti poterit cantari Missa de *Requiem*, et si Officium sit duplex non festivum.

14. Tandem dicendo Missam privatam de die occurrente, satisfitne cuilibet obligationi Missae privatae, sive fundatae, sive a fidelibus petitaе, oblato manuali stipendio, sive ipsa pro defunctis, sive in honorem alicuius sancti petita fuerit, modo sacerdos non expresse promiserit, se illam de sancto, aut in parentis nigris celebraturum? Id quidem ab Alexandro VII definitum fuit pro diebus duplicibus; at in diebus semiduplicibus et feriatis estne licitum, et satisfit debito? Ea est persuasio, et praxis quamplurimorum sacerdotum, et nisi hoc liceat, vix unquam Missa conveniret cum Officio in praedictis diebus non duplicibus; quae enim postulantur a privatis fidelibus, vulgo petuntur pro defunctis, aut in honorem alicuius sancti. Aliunde sic citius defunctis subvenitur, idque videtur exigere commoditas et securitas sacerdotis. In re tanti momenti et quotidianae occurrentiae quid praestandum, dignetur S. C. declarare ac statuere,

Quibus ut supra propositis et examinatis, decrevit S. C.: *Quoad primum dubium*, quando festum SS. Nominis Iesu ab occurrente Dominica Septuagesimae impeditur, transferendum est ad diem 28 Ian. tanquam illi propriam, ne festum praedictum celebretur *intra Quadragesimam* iuxta genuinum decretum diei 5 Maii 1736, et Officium S. Raymundi transferatur in aliam diem non impeditam; *quoad secundum*, conclusio orationis pro Rege esse, *per Dominum nostrum*, etc. Ita enim habent autographa Missalia S. Pii V, Clem. VIII et Urbani itidem VIII, et ita antiquissima S. Greg. Magni Sacramentaria; *quoad tertium*, quotiescunque occurrit Officium duplex per annum, non potest dici Missa propria pro sponso et sponsa; est enim Missa votiva, quae prohibetur in diebus duplicibus a rubrica generali Missalis n. 4. Sed debet celebrari Missa conformis Officio cum commemoratione pro sponsis; *quoad quartum*, si mulier est vidua, non solum debet omitti benedictio nuptiarum, sed etiam Missa propria pro sponso et sponsa; *quoad quintum*, in Missa Vigiliae Nativitatis debent omitti orationes a superiore praeceptae, v. g. pro pace, pro aeris serenitate, etc.; *quoad sextum*, quando Missa cantatur coram Sanctissimo Sacramento in festis primae classis occurrentibus in Dominica, commemoratio Sanctissimi Sacramenti coniungenda est commemorationi Dominicae; *quoad septimum*, in benedictione SS. Sacramenti ante orationem non debet dici *Dominus vobiscum*, iuxta decretum Sacrae Rituum Congregat. in Granaten. 16 Iun. 1663, et in Salernitana 28 Septemb. 1675, quod ita se habet: *In festo Sanctissimi Corporis Christi servanda est dispositio Caeremonialis Episcoporum, lib. 2, cap. 33, in reponendo Sanctissimo Sacramento, ubi nulla fit mentio de v. Dominus vobiscum, non vero Rituale Romanum, ubi dicitur addi Dominus vobiscum, et sic servat in Urbe Summus Pontifex, et servatur ab omnibus; quoad octavum*, in Officiis Translationis almae domus Lauretanae et Exspectionis partus, octava benedictio debet esse, *Cuius festum colimus, Ipsa Virgo Virginum*; vere enim sunt festa beatae Mariae Virginis: *quoad nonum*, in Praefatione Missae Exspectionis partus dicendum est, *et te in Exspectione beatae Mariae semper Virg.*, et in festo Rosarii dicendum est, *Et te in solemnitate beatae Mariae semper Virg.*, etc., omissis verbis *partus et Rosarii*; *quoad decimum*, in ecclesiis, ubi retenti sunt hymni veteres, dum fit Officium de confessore translato, unaquaeque potest retinere suam antiquam consuetudinem mutandi vel non mutandi, tertium versum hymni *Iste Confessor*, etc.; *quoad undecimum*, nullum adest decretum de transferendis festis simplicibus a duplici primae classis perpetuo impeditis. Quare apocryphum est, quod circumferri asseritur, decretum; *quoad duodecimum*, in ecclesiis, quibus anniversaria celebrantur undecimo mense a die obitus, si die illa occurrat Officium duplex non festivum, potest cantari Missa de *Requiem*, ac in ipsa die anniversaria, dummodo dies illa, vel ex locorum consuetudine, vel ex testatorum dispositione, stata et fixa sit pro celebrandis dictis anniversariis; *quoad decimum tertium*, si Sabbato post meridiem accipiatur nuntium de obitu alicuius in loco dissito, poterit feria secunda sequenti cantari Missa de *Requiem*, et si Officium sit duplex non festivum; *quoad decimum quartum*, diebus, quibus dici possunt Missae votivae privatae, vel defunctorum, sacerdotes ad illas obligatos ratione foundationis, vel accepti manualis stipendii, propriae obligationi non satisfacit, dicendo Missam de die occurrente; expressa enim voluntas testatorum vel postulantium, dummodo sit rationabilis, debet adimpleri. Ideoque servanda, quae in resolutionibus supra praemissis praescripta sunt, statuit atque decrevit. Die 3 Mart. 1761.

Varmien.

1627. Cum rever. Episcopo et principe Varmiensi nonnulla occurrerint dubia, enixe S. R. C. supplicavit,

quatenus ea benigne decernere dignaretur; dubia sunt sequentia:

1. Cum festum SS. Rosarii B. M. V. Dominica ipsis Kalendis mensis Octobris vel eadem Kalendas proxime sequente iuxta decretum sa. mem. Clementis PP. XI, de die 3 Oct. 1716, de praecepto celebrari debeat, iam vero eadem Dominica die anniversaria Dedicationis ecclesiae cathedralis Varmiensis occurrat festum SS. Rosarii; quaeritur, an ad tenorem rubricae Breviar. Rom. Antverpiae anno 1727, typis excusi, ad sequentem Dominicam transferri debeat.

2. Bellum, quod ad initium saec. XVII, Gustavus Adolphus rex Suecorum, Poloniae et Germaniae moverat, episcopatum Varmiensem maximis aerumnis afflixit; flamma enim et gladio grassabantur Sueci, incolas omnibus bonis spoliabant, et quod luctuosissimum erat, templa, eiectis vel igne combustis imaginibus sanctorum, et crucibus signisque dedicationem eorumdem denotantibus, impie deletis, profanabant; quia vero etiam archivum tam episcopale, quam capituli abstulerunt; idcirco memoria Dedicationis fere omnium ecclesiarum parochialium exolevit, ita ut usu venerit, quod parochiales anniversarium Dedicationis eadem die cum ecclesia cathedrali celebrent. Cum autem haec consuetudo decretis S. R. C. contraria sit, Episcopus Varmiensis in proposito (est) singulis ecclesiis praefatis propriam diem pro festi Dedicationis celebratione assignare. Et quia dubitat, an iure suo id possit, an vero specialem licentiam a Sede Apostolica petere debeat, hinc quatenus id necessarium sit, supplicat sibi eam concedi, nempe, non tantum ubi nulla exstat memoria Dedicationis, eam designandi, sed etiam plerisque ecclesiis, in quibus Dedicatio festi Assumptionis Beatae Mariae Virginis, vel Omnium Sanctorum, vel Nativitatis sancti Ioannis Baptistae, vel SS. apostolorum Petri et Pauli, aut etiam principalium patronorum regni Poloniae, etc., vel Dominicis privilegiatis occurrit, festum Dedicat. transferendi.

Et Sac. eadem Congregat. ad relationem eminentissimi et reverendissimi dom. Cardinalis Tamburini dictae Sacrae Congregat. praefecti, et ponentis, censuit rescribendum: *Ad primum*, transferendum esse festum Rosarii ad primam diem non impeditam iuxta Rubricas Breviar. Romani; *ad secundum*, Episcopus, si constet de consecratione alicuius ecclesiae; sed dies ignoretur, diem assignabit pro celebratione festi Dedicationis. Idem faciet, si perpetuo occurrat dies Dedicationis in festis primae classis, ac propterea esset transferendus. Et ita declaravit ac servari mandavit. Die 3 Martii 1761.

Brictinorien.

1628. Inter promotorem fiscale curiae episcopalis ex una, et magistratum Brictinoriensem ex altera partibus, exortis nonnullis controversiis super observantia Caeremonialis Episcoporum in aliquibus functionibus pontificalibus, eisque ad S. R. C. delatis, infrascripta dubia coram emin. et reverendiss. dom. Cardinali Ioanne Francisco Albani ponente concordata, decidenda, in Congregatione diei 29 Mart. proposita fuerunt, nempe:

1. An magistratus Brictinoriensis accedens ad lotionem manuum Episcopi pontificaliter parati debeat in actu stare, seu potius genuflectere, et manere genuflexus, in casu, etc.

2. An idem magistratus eundo et redeundo debeat genuflectere ante altare et ante crucem, in casu, etc.

3. An in benedictionibus solemnibus Episcopi debeat stare uti canonici, vel genuflectere, in casu, etc.

4. An possit adhibere pulvinaria cum stratu in scamno more Episcoporum, in casu, etc.

5. An possit adhibere scamnum in presbyterio ecclesiae S. Dominici Patrum ord. Praedicatorum, in casu, etc.

At petente procuratore magistratus dilatione, nulla S. R. C. data fuit responsio superscriptis dub., iussuque duntaxat per modum provisionis servari solitum. Proposita deinde in eadem Sacra Congregatione per eundem eminentissimum et reverendissimum dominum Cardinalem ponentem sub die 17 Maii eiusdem anni 1760, cum novo et sexto dubio a magistratu praedicto excitato, nempe: an sit concedenda remissoria, in casu, etc., cum ob suffragiorum paritatem super eiusmodi remissoriali in suspenso etiam stetisset decisio totius controversiae, rescriptum fuit: *Iterum proponatur, et interim servetur solitum iuxta ultimos status.*

Deductis igitur superscriptis quinque dub. in altera S. R. C. sub die 13 Sept. eiusdem anni 1670 habita, neglectisque omnino atque negatis remissorialibus, ac utraque parte scripto et voce informante audita, visisque iuribus hinc inde deductis, matureque perpensis ac consideratis, ad relationem praefati emin. ponentis rescriptum fuit: Ad 1, *negative ad primam partem, affirmative ad secundam*; ad 2, *affirmative*; ad 3, *negative ad primam partem, affirmative ad secundam*; ad 4, *affirmative quoad pulvinaria lanea tantum*; ad 5, *negative*. Petita tandem, et obtenta a magistratu praedicto nova audientia, denuoque per eundem eminentiss. ponentem repositis iisdem quinque dub., Sacra Congregatio respondendum censuit: *In decisis, et amplius.* Et ita declaravit ac servari mandavit. Die 21 Iul. 1761.

Basilicae Vaticanae.

1629. Porrectis S. C. R. precibus ex parte celsitudinis regiae emin. et rev. dom. Card. ducis Eboracen. Archipr. Vaticanae basilicae pro definitione dubiorum sequentium respicientium ministerium acolythi basilicae in pontificalibus, seu per eundem emin. archipresbyterum, seu per Episcopum ab eo delegatum peragendis, remissaque instantia ad eminentissimum et reverend. D. Cardinalem Galli ponentem seu relatores, proposita fuerunt in Sacra Congreg. eadem dubia, videlicet:

1. An acolythus beneficiatus, seu clericus beneficiatus basilicae Vaticanae sustinens librum Cardinali archipresbytero, dum sedens legit praeparationem ad Missam solemnem, teneatur genuflectere, prout Cardinali celebranti placuerit, eiusve commoditas postulaverit.

2. An idem modus sustinendi librum ad commodum celebrantis servari debeat ab eodem acolytho in omnibus aliis sacris actionibus, in quibus Card. archipresb. sedens legit aliquid, vel cantat.

3. An idem modus sustinendi librum in omnibus supradictis actionibus debeat ad commodum celebrantis pariter servari ab eodem acolytho, quotiescunque Episcopus canonicus eiusdem basilicae, vel quicumque alter Episcopus de mandato Card. archipresb. exercet munia pontificalia in dicta basilica?

S. C., visis iuribus ex parte dictae celsitudinis regiae eminentissimae productis, atque votis pro veritate exaratis ex duobus ex magistris apostolicarum caeremoniarum, de petita vero ab acolythis dilatione nulla in praesenti iudicio habita ratione, parte unica informante censuit rescribendum: *Affirmative in omnibus.* Et ita declaravit, ac servari mandavit. Die 9 Febr. 1792.

Verum iidem beneficiati et clerici beneficiati praedictae resolutioni minime acquiescentes, nemine citato adversus eam sub die 7 Apr. proxime praeteriti in actis emisissent protestationem, quam facto verbo cum SS. D. N. Clem. PP. XIII eius R. P. D. auditor per suum decretum de medio sustulit, ac terminum trium mensium ad effectum adeundi Sacra Rit. Congr. ipsis beneficiatis et clericis beneficiatis praefixit, quo elapso perpetuum eisdem eorumque successoribus silentium imposuit.

Deductis propterea per dictos beneficiatos et clericos beneficiatos suis iuribus, utraque parte informante

tam scripto, quam voce, resumtoque praedictorum dubiorum maturo examine, ad relationem pariter praedictam emin. et rev. D. Card. Galli ponentis proposito dubio: An sit standum, vel recedendum a decisis? Ipsamet S. C. sub infrascripta die unanimi omnium emin. et reverend. DD. Cardinalium suffragantium consensu respondit: *In decisis, et amplius.* Et ita decrevit, et in praedicta Vaticana basilica servari mandavit. Die 28 Aug. 1762.

Parisien.

1629. Cum presbyteri Galli seminarii Missionum exterarum S. R. C. supplicaverint pro declaratione sequentium dubiorum, videlicet:

1. Utrum quoties festum aliquod duplex, aut semiduplex, incidit in feriam, possit et debeat celebrari Missa Defunctorum, et quatenus negative.

2. Utrum in eiusmodi casu possit obtineri talis indulgentia celebrando Missam de festo duplici aut semiduplici feria secunda occurrenti; quod si iterum negative, iidem oratores humiliter rogant EE. VV. ut dictam indulgentiam pro omnibus feriis secundis, modumque eam lucrandi presbyteris largiri non dederintur.

Sac. eadem Congr. ad relationem per me infrascriptum secretarium (videlicet Scipionem Burghesium) factam mandavit, ut detur decretum anni 1662, 5 Augusti alias emanatum, quod est sequens, nempe: « Cum SS. D. N. in visitatione ecclesiarum Urbis acceperit in plerisque ecclesiis abusum irrepsisse celebrandi Missas privatas pro defunctis etiam in festis duplicibus contra praescriptum rubricarum Missalis Romani, eundemque abusum decreto Congr. eliminari praeceperit innotuerit vero Sac. Rituum Congr. huiusmodi abusum etiam in aliis ecclesiis ubique gentium existentibus inductum pariter reperiri; Sac. eadem Congr., ut Missalis rubricae inviolate serventur, districte praecipit omnibus et singulis sacerdotibus tam saecularibus, quam regularibus cuiusvis ordinis, congregationis, societatis et instituti, etiam necessario exprimendi, ut in posterum omnino dictam rubricam servent, ita ut Missas privatas pro defunctis, seu de *Requiem* in duplicibus nullatenus celebrare audeant vel praesumant. Quod si ex benefactorum praescripto Missae huiusmodi celebrandae incident in festum duplex, tunc minime transferantur in aliam diem non impeditam, ne dilatio animabus suffragia expectantibus detrimento sit, sed dicantur de festo currenti cum applicatione sacrificii iuxta mentem eorum benefactorum. Curentque ecclesiarum rectores, sacristae, alique ad quos pertinent, ut huiusmodi decretum inviolate servetur, et in sacristia affixum retineatur, ubi commodum ab omnibus celebrare volentibus conspici ac legi possit. In eos autem, qui contra facere ausi fuerint, vel praemissa adimplere neglexerint, locorum Ordinarii tum saeculares, tum regulares, pro modo causae advertant. Die 5 Aug. 1662 ». Et facta de praedictis SS. relatione, Sanctitas Sua annuit, et cum applicatione sacrificii satisfieri ac benefactorum mentem impleri voluit eadem die 5 Augusti 1662. Atque ita a praefatis presbyteris servari mandavit. Die 28 Augusti 1762.

Urbis et Orbis.

1630. Cum S. R. C. die 8 Mart. 1738, approbante san. mem. Clem. PP. XII, Officium S. Iulianae de Falconeriis fundatricis tert. ord. Servorum B. M. V. cum oratione, hymno ac lectionibus secundi nocturni propriis pro Ecclesia universali sub ritu semiduplicis recitari concesserit; ad preces modo porrectas nomine Sac. Caesareae maiestatis Francisci I Romanorum electi imperatoris, ac magni ducis Etruriae ab emin. et rever. D. Card. Alexandro Albani pro elevatione ritus Officii praedicti a semiduplici ad duplicem minorem, Sac. eadem Congr. ad relationem emin. et rever. D. Cardin.

Feroni dictae Sac. Congr. praefecti, et ponentis huiusmodi instantiae benigne annuendo, petatum officium S. Iulianae de Falconeriis ab omnibus Christifidelibus tam saecularibus, quam regularibus utriusque sexus, qui ad Horas canonicas tenentur, sub ritu duplicis minoris in posterum recitari mandavit, si SS. Dño N. visum fuerit. Die 11 Dec. 1762. Et facta deinde per me secretarium de praedictis eidem SS. D. nostro relatione, Sanctitas Sua benigne annuit. Die 14 eiusdem mensis et anni 1762.

IOSEPH MARIA Card. FERONI, *Praef.*

Loco ✠ sigilli.

S. BURGHESIUS, S. R. C. *secr.*

Urbis et Orbis.

1631. Ad pias preces serenissimi Iacobi III Magnae Britanniae regis, necnon Patris Ioannis Gentili praefecti generalis clericorum regularium ministrantium infirmis SS. D. N. Clem. Papae XIII porrectas, et a Sanctitate Sua ad Sac. Rit. Congr. remissas; Sacra eadem Congreg. ad relationem per me infrascriptum secretarium factam, mandavit, ut ab omnibus Christifidelibus tam saecularibus, quam regularibus, qui ad Horas canonicas tenentur, die decima octava Iul. Officium S. Camilli de Lellis fundatoris eorumdem clericorum regularium ministrantium infirmis cum oratione, lectionibus secundi et tert. nocturni, ac Missa propriis a sancti mem. Bened. Papa XIV, die 12 Mart. 1753 approbat. sub ritu semidupl. de praecepto, servatis rubricis recitentur, et in Brev. ac Missali Romano apponi concessit, si SS. D. N. visum fuerit, die 11 Dec. 1762. Et facta deinde per me secretarium de praedictis eidem SS. dom. N. relatione; Sanctitas Sua benigne annuit. Die 15 eiusdem mensis et anni 1762.

IOSEPH MARIA Card. FERONI, *Praef.*

Loco ✠ sigilli.

S. BURGHESIUS, S. R. C. *secr.*

Amerina.

1632. Exortis inter capitulum et canonicos ecclesiae cathedralis Amerinae ex una, et parochos S. Luciae, S. Mariae de Portu, et S. Mariae ad Ulmum dictae civitatis ex altera partibus controversiis super iuribus parochialibus aliisque praeeminentiis in functionibus ecclesiasticis peragendis, illisque ad Sacram Rituum Congr. delatis, infrascripta dubia coram emin. et reverend. dom. Card. Feroni dictae Sacrae Congr. praefecto et ponente, concordata decidenda proposita fuerunt, nempe:

1. An ecclesiae parochiales S. Luciae, S. Mariae de Portu et S. Mariae ad Ulmum, earumque parochi sint liberi et independentes ab ecclesia cathedrali eiusque capitulo, canonicis et priore, uti parochi, sive potius dependentes, in casu, etc.

2. An omnibus dictis parochis, sive potius parochi tumulanti tantum, absente capitulo, competat usus stolae occasione, qua funus ducitur ad dictam cathedralem, sive aliam ecclesiam in transitu per parochiam prioris dictae cathedralis, et in eadem cathedrali, in casu, etc.

3. An interveniente capitulo funebris functio conficienda sit ab altero ex canonicis dicti capituli, sive potius a parochi defuncti, in casu, etc., Et quatenus a canonico.

4. An dicto canonico funebrem functionem conficiente, induto pluviali et stola, eadem stola deferri possit a supradictis parochis, sive a parochi defuncti, in casu, etc. Quatenus vero ab eodem parochi.

5. An omnes supradicti parochi possint deferre stolam, sive potius parochus defuncti tantum, in casu, etc.

6. An iidem parochi teneantur publicare matrimonia, et decimas exigere in dicta cathedrali, sive potius illa publicare possint, et decimas exigere in propriis ecclesiis, in casu, etc.

7. An iidem parochi teneantur tempore paschali sacramenta Poenitentiae et Eucharistiae ministrare propriis ovibus in dicta cathedrali, in casu, etc.

8. An iidem parochi teneantur incedere in processione SS. Corporis Christi, aliisque processionibus, quatenus interveniant vestibus sacris induti, prout alii sacerdotes, sive potius possint incedere cum cotta et stola, et in quo loco, in casu, etc. Et S. C., utraque parte, scripto et voce prius audita, visisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem eiusdem emin. et reverend. dom. Card. ponentis, rescribendum censuit: Ad 1, dilata; ad 2, usum stolae competere parochi tumulanti tantum; ad 3, affirmative ad primam partem, negative ad secundam iuxta solitum; ad 4, negative quoad omnes iuxta solitum; ad 5, provisum in praecedenti; ad 6, quoad publicationem matrimoniorum faciendam esse tam in propria parochia, quam in cathedrali ad formam constitutionis synodalis an. 1566. Quo vero ad exactionem decimarum, in nulla ecclesia faciendam esse, sed in loco ab Episcopo designando; ad 7, quoad sacramentum Poenitentiae, negative; quoad communionem paschalem, posse in propria, dum parochus celebrat; ad 8, affirmative ad primam partem, ad secundam iuxta solitum. Et ita decrevit, ac servari mandavit, Die 7 Maii 1763.

Firmana Funerum.

1633. Ad dirimendas nonnullas controversias exortas inter sacerdotem Iulium, aliosque fratres de Tofinis oppidi Petritoli dioecesis Firmanae ex una, et parochos dicti oppidi, et litis, ex altera, partibus, super associatione cadaverum ad ecclesiam Regularium, necnon super emolumentis parochis debitis, illisque ad S. R. C. iudicium delatas, emin. et rev. D. Card. Caprara ponens infrascripta dubia coram se concordata decidenda proposuit, nempe:

1. An parochi teneantur associare cadavera tumulanda in ecclesia Regularium usque ad crucem, vel potius usque ad ianuam ecclesiae, ibique dare ultimum vale, et quatenus affirmative ad secundam partem.

2. An regulares, quatenus associationi non fuerint invitati, teneantur expectare et recipere cadavera in ianuam eorum ecclesiae, in casu, etc.

3. An liceat haeredibus defuncti asportare cadavera e propriis domibus ad ecclesiam parochialem per modum depositi, antequam illa processionaliter deferantur ad ecclesiam Regularium, et parochi teneantur recipere; et quatenus affirmative.

4. An, et quale emolumentum debeatur parochis ratione eiusdem depositi, in casu, etc.

5. An parochis caeterisque ecclesiasticis associantibus cadavera ad ecclesiam Regularium liceat exigere pro dicta associatione maiorem elemosynam et emolumentum, seu potius illud dari solitum occasione associationis faciendae ad ecclesiam, in casu, etc.

6. An caeteri ecclesiastici et confratres associantes cadavera teneantur introire ecclesiam Regularium, ibique solitas sacras preces una cum Regularibus canere, et totum Officium absolvere, in casu, etc.

Et Sac. eadem Congr. utraque parte, scripto et voce informante audita, visisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem eiusdem emin. Card. ponentis rescribendum censuit: Ad 1, negative ad primam, affirmative ad secundam partem; ad 2, affirmative; ad 3, affirmative in omnibus, petita tamen, quamvis non obtenta licentia parochi; ad 4, deberi parochi intorticia tantum, quibus cadaver expositum fuit, dummodo aliquas preces expleverit; ad 5, negative ad primam partem, affirmative ad secundam; ad 6, in casu, de quo agitur, servantur constitutiones synodales. Et ita declaravit, ac servari mandavit. Die 7 Maii 1763.

Dertusen. Dubiorum.

1634. Postquam reverendissimus Episcopus Dertusen. S. R. C. exposuit, plures in sua cathedrali reperiri abusus, quos capitulum, dignitates et canonici servare contendebant contra praescriptum et dispositionem Caeremon. Episcoporum, et decretorum huius S. C., rever. idem Episcopus parens mandatis eiusdem S. C. per litteras particulares sibi commissis die 11 Septemb. 1761, praefixo termino omnibus interesse habentibus ad comparandum coram ead. S. C., et deducendum iura sua, propriam relationem transmisit. Deinde emin. et rever. D. Card. Feroni praefectus et causae ponens, infrascripta dubia coram se inter partes concordata decidenda proposuit, nempe:

1. An dignitates omnes et canonici (exceptis canonicis celebrante, diacono et subdiacono) teneantur associare Episcopum cappa indutum ad ecclesiam pedester accedentem divinis Officiis interfuturum, a suo cubiculo ad sedem episcopalem in choro, eumque omnibus horis canonicis absolutis, vel nulla incepta recedentem illuc reducere.

2. An omnes dignitates et canonici, ut supra, eidem Episcopo curru vel portatili sella ad ecclesiam venienti teneantur extra portam cathedralis occurrere, et usque ad suam sedem in choro associare; ipsumque pariformiter ab ecclesia discedentem ad eandem cathedralis ianuam deducere.

3. An omnes, seu quot dignitates et canonici teneantur associare Episcopum accedentem ad ecclesiam, seu ab illa recedentem, aliqua hora canonica incepta, vel nondum absoluta, et a quo, et ad quem locum.

4. An feria 5 in Coena Domini, aliisque diebus, quibus Episcopus pontificaliter celebrat, debeant non solum tres dignitates et canonici, qui eidem iuxta morem assistunt; sed omnes pariter dignitates et canonici ad eius cubiculum se conferre, ut eum ad ecclesiam, ut supra, deducant; eundemque suam domum redeuntem, ut supra, associare.

5-6. An Episcopo pontificaliter celebranti praeparari debeat genuflexorium, ut suis loco et tempore genuflectat; seu potius idem Episcopus debeat esse semper contentus solo pulvino.

7. An Episcopo pontificaliter celebrante, debeat super altare poni septimum candelabrum, et cuius sumptibus.

8. An feria 5 in Coena Domini Episcopus iuxta morem ecclesiae Dertusensis, canonicorum pedes lavans, debeat habere assistentiam duarum dignitatum, et aliam pariter dignitatem, quae munus diaconi, et canonicum, qui munus subdiaconi subeant.

9. An Episcopus in cathedrali Confirmationis sacramentum vel ordines collaturum, debeant saltem duae dignitates seu canonici in habitu choralis ad ianuam ecclesiae excipere, aspersorium porrigere, eique Confirmationem vel ordines conferenti assistere.

10. An, et quot dignitates et canonici debeant Episcopo assistere, cum Missam pontificaliter celebrat, vel alia officia pontificalia exercet in aliqua ecclesia parochiali vel conventuali eiusdem civitatis.

11. An, et quot dignitates et canonici debeant Episcopo assistere, quando hic publice divinis Officiis interest in aliqua ecclesia parochiali vel conventuali eiusdem civitatis.

12. An privative spectet ad Episcopum de consilio capituli intimare processiones, ac designare vias, per quas incedendum erit; seu potius id spectet ad capitulum sine consensu Episcopi.

13. An gubernatori et decurionibus civitatis Dertusensis locum habentibus in presbyterio, dum cantatur Missa sollemnis, fieri debeat reverentia a canonico celebrante, diacono et subdiacono ante initium et post finem Missae, tam praesente, quam absente Episcopo.

14. An, et quibus poenis possit Episcopus compellere dignitates et canonicos ad praestanda obsequia,

quae iuxta Sacrae Congregat. decisiones sibi dedita videbuntur.

Et eadem S. C., re mature discussa, perpensisque tam rever. Episcopis, quam capituli, dignitatum et canonicorum iuribus per eorum procuratores, voce et scripto expositis, rescribendum censuit: Ad 1, *affirmative ad utramque partem*; ad 2, *affirmative usque ad locum, ubi Episcopus induit cappam*; ad 3, *quoad numerum quatuor, quoad locum provisum in superioribus*; ad 4, *affirmative*; ad 5-6, *deberi faldistorium iuxta Caeremoniale*; ad 7, *affirmative ad primam partem, et eorum sumptibus, qui ad caeteras Missae pontificalis expensas tenentur*; ad 8, *affirmative ad formam Caerem.*; ad 9, *affirmative in omnibus*; ad 10 et 11, *affirmative ad utrumque dubium, ita tamen, ut ecclesia cathedralis debito non fraudetur Officio*; ad 12, *non proposita*; ad 13, *negative in omnibus*; ad 14, *affirmative iuris remediis, et amplius in omnibus*. Et ita declaravit, et servari mandavit. Die 6 Aug. 1763.

JOSEPH MARIA Card. FERONI, Praef.

Loco ✠ sigilli.

S. BURGHESIUS, S. R. C. secr.

Fesulana.

1635-1637. Cum rev. Episcopo Fesulano nonnulla occurrerint dubia circa Missam celebrandam ab Episcopo ordinationem habente diebus a iure praestitutis, ex parte eiusdem rever. Episcopi, S. R. C. humillime supplicatum fuit, quatenus ea benigne declarare dignaretur. Dubia sunt sequentia:

1. An decretum editum a S. R. C. 11 Iul. 1739, in quo statuitur ab Episcopo ordinationem habente diebus a iure praestitutis celebrandam esse Missam de feria, non autem de Sancto forte eadem die occurrente, comprehendat, vel intelligi debeat, etiamsi Missa privatim, et sine cantu ab Episcopo ordines conferente dictis diebus celebretur.

2. An ubi viget consuetudo celebrandi Missam de sancto occurrente, non autem de feria, dum Episcopus praedictis diebus privatim sacras habet ordinationes, quae ratione dierum a iure praescriptorum generales vocantur, toleranda sit, vel potius abolenda. Et Sacra eadem Congregatio, audito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, ad relationem eminentiss. et reverendiss. domini Cardinalis Columnae almae Urbis vicar. ponentis, rescribendum censuit: Ad 1, *affirmative*; ad 2, *negative ad primam partem, affirmative ad secundam*. Et ita declaravit die 11 Februar. 1764.

Rhegien.

1638. Ad sedandas controversias exortas inter Tiberium Genovese decanum ecclesiae metropolitanae civitatis Rhegii ex una, et Ioannem Philippum Mantica eiusdem ecclesiae metropolitanam cantorem ex altera, partibus, in causa praecminentiarum super iuribus dandi nutum inchoandi divina Officia in choro, eaque terminandi, nec non veniam concedendi iis, qui e choro quavis ex causa egredi volunt illisque ad Sac. Rituum Congr. delatis, fuit ex parte Ioannis Philippi Mantica opposita exceptio actorum in partibus de anno 1753, seu alio tempore, confectorum, eaque per R. P. de Lerma tunc temporis eiusdem Sacrae Congr. secretarium remissa ad eandem Congregationem una cum negotio principali, deputatoque causae ponente emin. et rever. dom. Card. Feroni, fuit concordatum infrascriptum dubium: An, et ad quem spectet dare nutum inchoandi divina Officia in choro, eaque terminandi, nec non veniam concedere iis, qui e choro quavis ex causa egredi volunt. Et Sacra Congregatio utraque parte, scripto et voce informante audita, visisque iuribus hinc inde deductis ad relationem eiusdem eminent. ponentis rescribendum censuit: *Exhibeantur acta*. Die prima Mart. 1763.

Adversus istam resolutionem ex parte decani Tiberii Genovese expetita et obtenta nova audientia, et re-proposita iterum per eundem emin. D. Card. ponentem huiusmodi controversia, Sac. ead. Congr., scripto et voce utraque parte iterum informante audita, rescripsit: *Praevio recessu a decisis super exhibitione actorum proponatur causa super negotio principali.* Die 6 Aug. 1763.

Contra hanc resolutionem ex parte cantoris Ioannis Philippi Mantica expetita et obtenta nova audientia, et causa denuo proposita per eundem emin. D. Cardin. ponentem, Sacra eadem Congregat., utraque parte noviter informante audita, propositum dubium resolvendo, rescripsit: *Spectare ad decanum.* Die 17 Septembris 1763.

Iterum vero nova audientia ex parte eiusdem cantoris Ioannis Philippi Mantica postulata et obtenta, re-proposita per dictum eminent. dominum Card. ponentem huiusmodi controversia, Sacra eadem Congregat. scripto et voce procuratore decani Tiberii Genovese tantum noviter informante audito, cum pars adversa non comparuerit, rescribendum censuit: *In decisis, et amplius.* Et ita decrevit, ac servari mandavit. Die 11 Febr. 1764.

Toletana.

1639. Ex parte magistri caeremoniarum regiae cappellae et monasterii Monialium reformatarum ordinis S. August. Incarnationis nuncupat. Villae Matriti diocesis Toletanae, Sac. Rituum Congregat. humillime supplicatum fuit pro declaratione sequentium dubiorum, quae sunt:

1. An in Missis solemnibus, quae celebrantur in altari quo publicae venerationi est expositum SS. Sacramentum, subdiaconus sustinens patenam debeat genuflectere, quando celebrans post Offertorium genuflexus thurificat SS. Sacramentum, sicut genuflectit in actu consecrationis ac elevationis?

Et Sacra Congregatio., audito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, ad relationem emin. et rever. D. Card. Albani Episc. Sabinen. ponentis rescribendum censuit: *Negative.* Et ita declaravit die 11 Febr. 1764.

Tranen. Praecedentiae.

1640. Ad definiendas nonnullas controversias exortas inter Franciscum Paulum Brescia primicerium ecclesiae metropolitanae Tranensis ex una, et Nicolaum Morola alterum primicerium eiusdem ecclesiae cathedralis ex altera, partibus, super iure praecedendi tam in choro et stallo, quam in quibuscunque aliis locis et actibus, illasque ad Sacram Rituum Congreg. delatas, emin. et rever. D. Card. Feroni ponens, eiusdemque Sac. Congr. praefectus infrascriptum dubium inter partes concordatum decidendum proposuit, nempe: An et cui comperat praecedentia tam in choro et stallo, quam in quibuscunque aliis locis et actibus, in casu, etc. Sac. eadem Congreg. utraque parte, scripto et voce audita, visisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem emin. et rev. D. Card. ponentis rescribendum censuit: *Praecedentiam deberi Nicolao Morola, et amplius.* Et ita declaravit, ac servari mandavit die prima Decembris 1764.

Adversus istam resolutionem instante iterum Francisco Paulo Brescia praedicto apud eandem Sacram Congr. pro obtinenda nova audientia, S. C., utraque parte scripto et voce informante audita, visisque novis iuribus hinc inde deductis, ad relationem praefati emin. ponentis respondendum censuit: *Nihil de nova audientia, et amplius.* Die 20 Iul. 1765.

Congregationis clericorum Regularium S. Pauli vulgo Barnabitarum.

1641. Ex parte procuratoris generalis clericorum Regularium S. Pauli, vulgo Barnabitarum, Sacrorum Rituum Congregationi humillime supplicatum fuit pro

declaratione sequentis dub., videlicet: An iis in locis, ubi saepe non adsunt dies non impeditae iuxta rubricas, recitari nihilominus licite possit Officium Defunctorum recurrente Officio novem lectionum? Et Sacra Congregatio, audito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, ad relationem eminentissimi et reverendiss. dom. Cardinalis Galli ponentis rescribendum censuit: *Non posse.* Et ita declaravit die 11 Maii 1765.

Toletana.

1642. Inter promotorem fiscalem archiepiscopalis Toletanae ex una, et ven. societatem SS. Crucifixi Iniuriarum nuncupat. eiusque confratres, erectam in ecclesiam Sancti Aemiliani suffraganei ecclesiae parochialis SS. Iusti et Pastoris eiusdem civitatis ex altera partibus exorta controversia super continuatione processionis peragi solitae feria sexta maioris hebdomadae, illaque ad S. R. C. delata, infrascriptum dub. coram emin. et rev. dom. Card. Albani Episcopo Sabinensi ponente, concordatum decidendum propositum fuit, nempe: An, et quomodo sit continuanda processio, de qua agitur; sive potius obstat ordinatio emin. Archiepiscopi, in casu, etc. Et sac. eadem Congreg., utraque parte, scripto et voce informante audita, visisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem praefati emin. ponentis rescribendum censuit: *Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.* Et ita declaravit, et servari mandavit. Die 11 Maii 1765.

Termularum assistentiae.

1643-1644. Exortis nonnullis controversiis inter rever. Episcopum Termularum, eiusque promotorem fiscalem ex una, et Antonium de Antonolo canonicum poenitentiarum, et Carolum Scrima pariter canonicum ecclesiae cathedralis dictae civitatis ex altera, partibus, super assistentia praestanda Episcopo solemniter celebranti, iisque ad S. R. C. iudicium delatis, concordata fuerunt coram eminent. et reverend. dom. Cardinali Albani Episcopo Sabinen. ponente sequentia dubia, nempe:

1. An, et qui ex dignitatibus et canonicis cathedralis ecclesiae Termularum teneantur in Officio diaconorum assistentiam praestare Episcopo solemniter celebranti, seu divinis cum cappia interessenti, in casu, etc.

2. An, et quando canonicus poenitentiarum eiusdem ecclesiae sit immunis a praestanda dicta assistentia Episcopo, in casu, etc.

Et Sacra eadem Congregat., utraque parte scripto et voce informante audita, visisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem praefati eminent. ponentis rescribendum censuit: *Ad 1, assistentiam spectare ad diaconos iuxta Caeremoniale; ad 2, provisum in primo.* Et ita declaravit, ac servari mandavit die 22 Ianuar. 1766.

Adversus istam resolutionem ex parte rever. Episc. sive eius promotoris fiscalis expetita et obtenta nova audientia, cuius vigore re-proposita per eundem emin. dom. Card. ponentem huiusmodi controversia super novo dubio, videlicet: An sit standum, vel recedendum a decisis, in casu, etc. S. ead. C. scripto pariter et voce utraque parte hinc inde informante, iterum audita rescripsit: *In decisis, et amplius.* Et ita decrevit, ac servari mandavit die 12 Iul. 1766.

Carthaginen.

1645. Cum parochis oppidi Lorcae diocesis Carthaginensis nonnulla occurrerint dubia circa Officium et Missas Defunctorum celebrandas diebus etiam impeditis, nec non circa modum incedendi in processionibus, aliisque sacris functionibus, ex parte eorumdem Sac. Rituum Congregationi humillime supplicatum fuit, quatenus ea benigne declarare dignaretur. Dubia sunt sequentia:

1. An diebus non festivis de praecepto, in quibus tamen recitatur Officium duplex, secundae classis, et diebus festivis infra Octavas privilegiatas, celebrari possit Officium mortuorum cum Missa festi currentis, ad implenda legata quae non sunt anniversaria, quaeque a testatoribus relicta sunt sive praefixione dierum.

2. An diebus 3, 7 et 30, a depositione defuncti, in quibus occurrit Officium duplex per annum, non tamen festivis de praecepto, celebrari possint Officium et Missa Defunctorum? Et an praedicti dies numerari debeant a die obitus, vel a die depositionis.

3. An sustineri possit consuetudo, ut in processionibus, aliisque sacris functionibus, in quibus celebrans est indutus pluviali, et eius ministri sunt induti dalmaticis, dicti ministri sive diaconi incedant in medio processioni unus post alium ante celebrantem, ad latera vero celebrantis adsistant duo canonici sive parochi induti superpelliceo; seu potius ipsimet ministri dalmaticis induti, ultimo loco incedere debeant, unus ad dexteram, alter ad sinistram celebrantis.

Et Sac ead. Congr., auditu prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, ad relationem eminent. et rev. dom. Card. Galli ponentis rescribendum censuit: Ad 1, negative, sed Missae cantatae de *Requiem* a defunctis relictae sine praefixione dierum, debent celebrari diebus a rubrica permissis; ad 2, affirmative ad primam partem, dummodo sermo sit de Missa cantata; ad secundam partem, praedictos dies tertium, septimum et tricesimum posse numerari a die obitus, sive a die sepulturae iuxta diversam ecclesiarum consuetudinem; ad 3, negative ad primam partem, affirmative ad secundam. Et ita declaravit die 23 Aug. 1766.

Sancti Miniatis.

1646-1647. Ad dirimendas nonnullas contentiones super celebratione festivitatis S. Antonii Patavini exortas inter Patres Minores conventuales civitatis S. Miniatis ex una, et Patres ord. Praedicator, conventus S. Iacobi dictae civitatis, ac Paschalem de Martinis, aliosque praesides praedictae civitatis et litis ex altera, partibus, illasque ad S. R. C. pro decisione delatas, emin. et rev. D. Card. Marcus Antonius Columna ponens infrascripta dubia, unica tantum parte comparente, proposuit, nempe:

1. An festum S. Anton. Patavini in civitate S. Miniatis cum recitatione orationis panegyricae, cum processione cum statua eiusdem sancti, ac cum subsequenti novena seu tredicina, et cum aliis solemnitate pompis ab antiquo tempore per PP. Minores conventuales in eorum ecclesia hactenus celebratum, liceat nunc illud introducere et celebrare in ecclesia S. Iacobi PP. Praedicatorum? Et quatenus affirmative.

2. An liceat in eadem ecclesia S. Iacobi exponere tabulam pictam cum imagine S. Anton. in habitu fratrum Cappuccinorum, vel fratrum Observantium, et quatenus affirmative.

3. An liceat praesidentibus huius modernae festivitatis quaestuationem facere, et elemosynam colligere sive intus, vel extra ecclesiam, aut per civitatem et territorium, nomine, et in honorem S. Antonii, in casu, etc.

Et S. eadem C. habitis prius hac super re geminis rever. Episcopi informationibus, unicaque tantum parte scripto et voce informante audita, cum alii contraditores respuerint sua praetensa iura deducere, visisque partis informantis deductis iuribus, ad relationem eiusdem emin. et reverend. D. Card. ponentis rescribendum censuit: Ad 1, negative, et servantur decreta curiae episcopalis S. Miniatis; ad 2 et 3, provisum in primo. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 21 Februar. 1767.

Ariminen. Praeeminientiarum.

1648-1649. Relata in S. R. C. per emin. et rever. D. Card. Ghisium eiusdem S. C. praef. ponentem causa

Ariminen. Praeeminientiarum inter archipresbyterum Iohannem Paulum Iovanardi ex una, et Franciscum Bartolucci, Carolum Antonium Pecci, et Nicolaum Cosium ex altera, partibus, infrascripta dubia inter easdem partes concordata idem emin. ponens decidenda proposuit, nempe:

1. An in plebanatu SS. Viti et Modesti reperiatur Congr. aliqua composita ex rectoribus ecclesiarum S. Iustinae, S. Martini in Ripa rupta, S. Mariae Magdalenae de Cellis, caeterarumque ecclesiarum in praedicto plebanatu existentium.

2. An ecclesia archipresbyteralis SS. Viti et Modesti sit caput eiusdem Congr.

3. An constet de matricitate impropria ecclesiae archipresbyteralis SS. Viti et Modesti.

4. An archipresbytero SS. Viti et Modesti competat ius peragendi processionem die festo SS. Corporis Christi privative ad parochos S. Iustinae, S. Martini ad Ripam ruptam, S. Mariae Magd. de Cellis, aliosque parochos plebanatus.

5. An parochi plebanatus teneantur eadem die interesse eidem processioni.

6. An iidem parochi teneantur Sabbato Sancto interesse fontis renovationi in ecclesia SS. Viti et Modesti.

7. An, et pro quibus functionibus cum uno vel pluribus sacerdotibus celebrandis in respectivis eccles. parochialibus plebanatus invitari debeat archipr. SS. Viti et Modesti.

8. An idem archipr. SS. Viti et Modesti in omnibus festis functionibusque, ut supra, celebrandis in ecclesiis parochialibus plebanatus, debeat privative quoad parochum ecclesiae Vesperas et Missam solemniter canere, aliasque functiones peragere, seu potius ad libitum rectorum earundem ecclesiarum.

9. An in cadaverum associationibus ad parochiales ecclesias S. Iustinae, S. Martini in Ripa rupta, et S. Mariae Magdalenae de Cellis, aliasque ecclesias plebanatus peragendis cum interventu parochi proprii, atque unius vel plurium sacerdotum plebanatus, archipr. SS. Viti et Modesti omnibus praecedere debeat, etiam parochi proprio.

10. An in functionibus atque exsequiis in iisdem ecclesiis plebanatus celebrandis et peragendis, ut supra, ad archipresbyterum SS. Viti et Modesti spectet Missam solemnem celebrare, functionesque agere, atque in omnibus quoad parochum aliosque sacerdotes plebanatus praecedere, et praeminentiam habere, in casu, etc.

Et S. C., utraque parte scripto et voce informante audita, visisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem praefati emin. ponentis rescribendum censuit: Ad 1 et 2, negative, et amplius; ad 3, constare de maioritate tantum; ad 4, servetur solitum, et amplius; ad 5, ut ad proximum; ad 6, affirmative, et amplius; ad 7, arbitrio parochorum; ad 8, negative ad primam partem, affirmative ad secundam, et amplius; ad 9, negative, et amplius; ad 10, negative, et amplius. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 17 Maii 1768.

Adversus istam resolutionem ex parte sacerdotis Iohannis Pauli Iovanardi archipresbyt. ecclesiae plebanae SS. Viti et Modesti expetita et obtenta nova audientia, cuius vigore reposita per emin. et rever. D. Card. Marefiscum ponentem deputatum loco cl. mem. Card. Chisii iam defuncti huiusmodi controversia super novo dubio: An sit standum, vel recedendum a decisis in casu, etc. S. ead. C., scripto pariter et voce super iisdem repositis dub. informante (parte) iterum audita, ad relationem eiusdem emin. ponentis rescripsit: Ad 1 et 2, iterum proponatur; ad 3, praevio recessu a decisis, affirmative; ad 4 et 5, in decisis, et amplius; ad 6, in decisis, et amplius; ad 7, praevio recessu a decisis, affirmative ad formam constitutionum synodali-um; ad 8, in decisis et amplius; ad 9, in decisis et amplius; ad 10, in decisis quoad parochum, et amplius, in reliquis servantur constitutiones synodales cl. mem.

Daviae et Massae. Et ita decrevit, ac servari mandavit die 15 Iul. 1775.

Ordinis minorum S. Francisci Cappuccinorum.

1650. Cum S. R. C. die 21 Ian. anni 1741 ad instantiam PP. Conventualium approbaverit rubricam, qua praecipitur recitatio symboli in festis translationum S. Francisci de Assisio et S. Bonaventurae Ecclesiae doctoris, P. F. Erhardus Padkerspurgensis procurator generalis Cappuccinorum eidem Sac. Congreg. humillime supplicavit, quatenus declarare dignaretur: An universus etiam Ordo Cappuccinorum, qui praefata festa sub eodem titulo, ritu et solemnitate celebrat, sub eadem rubrica comprehendatur. Et S. C., referente emin. et rev. Card. Ganganelli (deinde Clem. XIV), ponente, rescribendum censuit: Servandam esse etiam a Patribus Cappuccinis rubricam ad instar PP. Conventualium. Die 27 Aug. 1768.

Mechoacanen.

1651. Relatis in S. R. C. sub infrascripta die habita, per emin. et rev. D. Card. S. Angeli, humillimis precibus Patrum congregat. Orator. S. Philippi Neri erectae in villa S. Michaelis Mechoacanen, dioecesis in America, seu nova Hispania SS. Dom. N. Clementi Papae XIII porrectis, et a Sanctitate Sua eidem Sacrae Rituum Congregationis remissis, quibus occasione supplicationum, quae ordinarie infra annum, seu extraordinarie, aliqua urgente causa, in eadem villa peraguntur, declarari petierunt sequentia tria infrascripta dubia, nempe:

1. An dicti Patres teneantur intervenire sacris supplicationibus, quae fiunt ordinarie infra annum, vel extraordinarie, aliqua urgente causa.

2. An casu, quo teneantur intervenire, vel invitati sponte interveniant pro populi aedificatione, incedere debeant veste nigra cum pileo aperto, vel potius cum superpelliceo et bireto.

3. An si interveniunt praedictis supplicationibus, debeant praecedere regularibus, vel potius eis praecedentiam concedere.

Et Sac. ead. Cong., audita relatione praefati emin. et rev. D. Card. Sancti Angeli ponentis, cui haec eadem ipsa dubia examinanda commiserat, rescribendum censuit: Ad 1, affirmative; ad 2, negative ad primam partem, affirmative ad secundam; ad 3, affirmative ad primam partem, negative ad secundam. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 21 Ian. 1769.

Ordinis Minorum de Observ.

1652. Inter alia dubia, quae a P. Fr. Antonio a Campobasso, procurat. gen. ord. Minorum S. Francisci de Observ., S. R. C. declaranda proposita fuerunt, ab eadem S. C. declaratum fuit etiam sequens, nempe: An dicti religiosi praeter Officia patroni principalis loci et titularis ecclesiae cathedralis (ad quae recitanda ipsos teneri iam declaratum est) possint uti Kalendario dioecetano, quoad reliqua Officia, quae in cathedrali, vel civitate, vel dioecesi respective recitantur. Et eadem Sac. Rituum Congreg., ad relationem eminent. et rev. dom. Cardinalis de Alteriis, ad praedictum dubium respondit: Regulares non posse uti Kalendario dioecetano; sed tantum teneri ad recitationem Officii proprii patroni principalis, ac titularis ecclesiae cathedralis, necnon protectoris civitatis. Die 20 Mart. 1683. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 15 Iul. 1769.

Turritana.

1653. Relatis per emin. et rev. D. Card. a Lanceis in Congregatione Sacror. Rituum humillimis precibus reverend. Archiepiscopi Turritani pro declaratione infrascriptorum dubiorum circa reformationem Kalen-

darii suae civitatis et dioecesis enixe supplicantis, nempe:

1. An abroganda sint Officia martyrum Turritanorum baptizatorum, in casu, etc.

2. An concedendum sit Officium de communi plurimorum martyrum semel in anno recitandum die ab Ordinario designanda in honorem sanctorum martyrum Turritanorum.

3. An concedendum sit Officium de communi sub ritu duplici in praedictis decem diebus in honorem sanctorum in superiori elencho descriptorum, scilicet Ephesii, Iustinae, etc.

4. An festum S. Iacobi apostoli a ritu dupl. primae classis cum Octava reducendum sit ad ritum secundae classis sine Octava, prout inscribitur in Brev. Romano die 25 Iul., et an abrogandum pariter sit festum translationis eiusdem apostoli, quod celebratur die 30 Decemb.

S. ead. C., audito prius super praefatis dub. voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, rescribendum censuit: Ad 1, affirmative; ad 2, pro gratia, iuxta votum; ad 3, pro gratia, iuxta ritum aliarum ecclesiarum Sardiniae; ad 4, affirmative quoad utramque partem. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 12 Sept. 1769.

Bosanen.

1654-1655. Pro parte D. Ioannis Baptistae Quasina, moderni Episcopi Bosanensis in Sardinia, humillime expositum fuit S. R. C. quod plura sanctorum Officia in sua dioecesi indiscriminatim recitantur, de quibus an legitime fiat, valde se dubitare fatetur; quare nedum propriae, verum etiam ut aliorum consulat conscientiae, infrascripta dubia respicientia reformationem Kalend. praedictae suae dioecesis ab eadem S. R. C. petiit declarari, nempe:

1. An, et quae Officia pro regnis Hispaniarum concessa, et in Kalendario Bosanensi inserta, retineri vel expungi debeant.

2. Quonam sub ritu recitari debeant praedicta Officia regnis Hispanis indulta, et in Bosanensi Kalend. retinenda.

3. An ratione sacrorum corporum vel insignium reliquiarum, quae asservantur in cathedrali, vel in alia dioecesi ecclesia, fieri possit Officium in tota dioecesi, vel tantum in ea ecclesia, in qua praedictae reliquiae asservantur.

4. An, et ubi recitari possint Officia S. Flaviani martyris, ac S. Eugeniae virg. et mart., ratione reliquiarum in cathedrali existentium.

5. An in eadem dioecesi recitari possint Officia sanctae Aemilianae martyris, et sancti Aemiliani medici martyris, quorum reliquiae in cathedrali asservantur.

6. An liceat celebrare Officium et Missam reversionis Magorum die prima Mart., prout in die Epiphaniae, vel saltem locus sit emendationi huiusmodi Officii, et translationem in alium aptiorem diem.

7. An in dicta civitate et dioecesi liceat die 25 Octobris recitare Officium SS. Gavini, Prothi et Iannarii, martyrum Turritanorum et Patronorum aequae principalium provinciae Turritanae, sub ritu duplicis primae classis cum Octava, et Officium eorum inventionis sub ritu duplicis minoris, Dominica secunda post Pascha.

8. An in civitate et dioecesi Bosanensi continuari possit recitatio Officii sub ritu duplicis maioris S. Rochi, qui colitur ut patronus minus principalis.

9. An in praedicta dioecesi recitari liceat Officium de Sancto Iuliano, Episcopo et confessore Hispano, die 28 Ianuarii sub ritu duplicis secundae classis cum Octava, et commemorationis eiusdem sancti sub ritu duplicis minoris die quinta Septembris.

10. Cum ab ecclesia S. Petri olim cathedrali, et adhuc stante, ius cathedralitatis ad aliam ecclesiam nu-

per aedificatam fuerit legitime translatum, an Officium Dedicationis praefatae veteris cathedralis recitandum sit per totam dioecesim, vel saltem a clero eidem ecclesiae addicto.

11. An possit continuari recitatio Officiorum SS. martyrum Turritanorum, Sabbini et Crispoli, die 30 Maii, necnon S. Crescentiani die 31 eiusdem mensis, sub ritu duplici.

12. An concedendum sit indultum recitandi Officium de sanctis Sardiniae naturalibus.

Et Sacra eadem Congreg. audito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, ad relationem eminent. et reverend. dom. Card. Boschi ponentis, respondendum censuit: *Ad 1, ex officiis regnorum Hispaniae retinenda esse ea, quae in Breviario Romano ascripta inveniuntur, et insuper Officia expectationis Dominae Nostrae, sancti Ildesonsi Episcopi et confessoris, triumphis S. Crucis, et si quod aliud certo constet ab Apostolica Sede pro universis catholicis regis dominiis ante annum 1770 fuisse concessum, et ante annum 1722 in dioecesi Bosanensi fuisse usitatum; ad secundum, Officium triumphis S. Crucis, et expectationis B. M. V. recitandum esse sub ritu duplicis maioris, Officium S. Ildesonsi sub ritu duplicis minoris, alia vero sub eo ritu, quo eadem, vel similia Officia in Breviario Romano praescribuntur; ad tertiam, quoad Officia ratione reliquiarum, servantur omnino decreta sub Urbano VIII, die 8 Aprilis 1628, edita, et in Breviario Romano praefixa; ad 4 et 5, affirmative, sed in cathedrali tantum; ad 6, negative; ad 7, affirmative quoad Officium 25 Octobris tantum; ad 8, posse continuari; ad 9, provisum in primo, et respective in secundo, et quoad festum secundarium, in septimo; ad 10, negative ad primam, affirmative ad secundam; ad 11, pro gratia continuationis; ad 12, pro gratia. Et ita declaravit, et in praefata dioecesi Bosanen. servari mandavit. Die 23 Martii 1771.*

Ordinis Eremit. Excalceat. S. August. provinciae Mediol.

1656. Cum P. editori Kalendarii ordinis Eremitarum Discalceatorum S. Augustini provinciae Mediolanensis nonnulla occurrerint dubia in Kalendarii constructione, Sacram Rituum Congreg. humillime supplicavit, quatenus ea benigne resolvere dignaretur. Dubia sunt sequentia:

1. Cum a decreto fel. rec. Clementis Papae XIII, de die 16 Septembris 1767, elevatum fuerit Officium S. Camilli de Lellis confessoris de ritu semiduplici ad ritum duplicem in die 18 Iulii recitandum ab omnibus Christifidelibus, tam saecularibus quam regularibus, qui ad Horas canonicas tenentur: quaeritur, an etiam in illis peculiaribus ditionibus, ubi idem Officium S. Camilli fuit alias concessum sub eodem ritu duplici pro die 15 eiusdem mensis, in qua praedictus sanctus e vita decessit, sit varianda dies, et de die 15 Iulii sit etiam in dictis ditionibus praefatum Officium perpetuo transferendum ad diem 18 Iulii noviter assignatam pro Ecclesia universali.

2. De annis 1734, 1745 et 1751, concurrerunt secundae Vesperae solemnitatis S. P. Augustini cum festo B. M. V. de Consolatione, quod celebratur Dominica infra Octavam eiusdem S. Patris, ambae solemnitates in toto ordine Augustiniano sunt sub ritu duplicis primae classis, quaestio orta tunc fuit, cuinam ex praedictis solemnitatibus essent integrae Vesperae concedendae, num solemnitati S. P. Augustini, uti Patris et Patroni principalis totius ordinis, cui opinioni favet etiam rubrica Breviarii Augustiniani anno 1751 editi; an vero festo B. M. V. de Consolatione, eo quod rubricae generales festa B. M. V. praeferri volunt omnibus sanctorum festis aequalis ritus. Ut ergo in posterum tollantur de medio hinc inde opiniones in dicta Vesperarum concurrentia, supplicatur Sacra Rituum Congr. pro opportuna declaratione, cuinam, eveniente casu, sicut eveniet de anno 1773, sint integrae Vesperae concedendae.

3. Cum pluribus in locis sit a Sacra Rituum Congr. concessum Officium sacratissimi Cordis Iesu sub ritu duplicis maioris in feria sexta post Octavam Corporis Christi recitandum; cumque secundae Vesperae Octavae Corporis Christi concurrant cum primis Vesperis Officii Sacratissimi Cordis Iesu, dubitatur, cuinam ex duobus festis sint integrae Vesperae concedendae; aliqui opinantur dimidiandas esse, cum sint festa aequalis ritus ac dignitatis; alii integras concedendas Octavae Corporis Christi, cum agatur de festo solemniori, et Officio Cordis Iesu commemorationem tantum: alii demum sic integras esse Octavae Corporis Christi concedendas secundas Vesperas, ut de sequenti festo Cordis Iesu neque fiat commemoratio, cum ambo sint festa eiusdem Iesu Christi. Humillime ergo supplicatur Sacra Rituum Congr. ut declare dignetur, quid agendum in dictarum Vesperarum concurrentia, et supplicatur etiam declarare, quanam color sit adhibendus in Missa Cordis Iesu, albusne, vel rubeus.

4. In Missa Officii commemorationis Omnium Sanctorum, quorum reliquiae in propriis ecclesiis asservantur, aliquibus congregationibus concessi, quaeritur, quo colore uti debeat, albone, vel rubeo?

Et Sacra eadem Congregatio, audito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, ad relationem eminentissimi et reverendissimi D. Cardinalis Alexandri Albani ponentis, respondendum censuit: *Ad 1, Officium esse recitandum, prout in Ecclesia universali, die nempe 18 Iulii; ad 2, integras Vesperas recitandas esse de festo B. M. V. de Consolatione cum commemoratione S. Augustini; ad 3, integras Vesperas recitandas esse diei Octavae Corporis Christi absque commemoratione Sanctissimi Cordis Iesu, et utendum colore albo; ad 4, adhibendum esse colorem rubrum. Et ita declaravit. Die 17 Augusti 1771.*

Hydruntina Praeeminentiarum.

1657. Exortis inter Paulinum Agostinelli, archidiaconum ecclesiae metropolitanae Hydruntinae ex una, et canonicos dictae ecclesiae metropolitanae, et litis ex altera partibus, controversiis super praeminentiis et iuribus, quae in praedicta fiunt ecclesia pro sacris divinisque peragendis, necnon ecclesiasticis muniis obeundis; illisque ad Sac. Rituum Congregationem delatis, infrascripta dubia coram eminentissimo et reverendissimo Cardinali Nigronio ponente concordata proposita fuerunt, nempe:

1. An constet archidiaconum ecclesiae cathedralis Hydruntinae esse primam et unicam dignitatem, cui adnexa sit dignitas cantoratus, in casu, etc.; et quatenus affirmative.

2. An, et ad quem pertineat conficere tabellam horariam pro divino Officio celebrando aliisque explendis functionibus ecclesiasticis, in casu, etc.

3. An, et quomodo ad praedictum archidiaconum pertineat conficere alteram tabellam designativam eorum, qui debent canere evangelium et epistolam, in casu, etc.

4. An tertia tabella designativa aliarum functionum explendarum in solemnibus confici debeat per archidiaconum, et an in ea comprehendi valeant canonici, in casu, etc.

5. An, et quomodo in casu negligentiae archidiaconus possit in tabellis praedictis statuere poenam unius librae cerae albae in diaconos et subdiaconos, praeter obolos quinque pro stipendio eorum, qui deficientium vices supplent, in casu, etc.

6. An archidiaconus tunc possit suspensionem imponere tam adversus ecclesiasticos in servitio ecclesiae deficientes, quam etiam contra magistrum caeremoniarum, qui eorum notulam fideliter non exhibet, in casu, etc.

7. An pertineat ad archidiaconum, sive potius ad praefectum chori corrigere defectus, qui committuntur in choro, et prohibere, ne ibi deferantur chirothecae,

legantur libri, epistolae, etc., et valeat inobedientes privare distributionibus quotidianis, in casu, etc.

8. An archidiaconus valeat suis propriis sumptibus deputare in vicecantorem unum ex canonicis, vel mansionariis astrictis servitio chori, sive potius alium choro non addictum, in casu, etc.

9. An absente, vel impedito archiepiscopo, functiones ab eo peragendae competant archidiacono, et quae sint eadem functiones, in casu, etc.

10. An archidiaconus cogi possit sub poenis arbitrio archiepiscopi ad peragendas easdem functiones, et ad celebrandum solemniter in festis secundae classis descriptis in libro secundo Caeremonialis cap. 34.

11. An, et cui competat delatio Sanctissimi Sacramenti in die octava Sanctissimi Corporis Christi, in casu, etc.

12. An archidiacono solemniter celebranti teneantur in munere diaconi et subdiaconi inservire duo canonici, sive potius duo presbyteri, in casu, etc.

13. An archidiaconus assistens uti presbyter archiepiscopo Missam, vel Vesperas solemniter celebranti, aut eisdem assistenti, sedere debeat super throno prope archiepiscopum, seu in planitie ecclesiae, vel alio in loco, in casu, etc.

14. An idem archidiaconus tunc archiepiscopo elevare debeat librum Evangeliorum, et Pontificale, in casu, etc.

15. An archiepiscopo solemniter celebrante, archidiaconus in praedicta figura presbyteri assistentis praeferi debeat in thurificatione canonicis pro diacono et subdiacono eidem archiepiscopo inservientibus, in casu, etc.

16. An eadem thurificationis praelatio debita sit archidiacono, quoties in habitu choralis assistit cum duobus canonicis archiepiscopo cum cappa assistenti Missae, vel Vesperis, quae per canonicum hebdomadarium celebrantur, in casu, etc.

17. An, et cui competat dare signum pro inchoando divino Officio, et pro discessu a choro post eius terminationem, in casu, etc.

18. An in principio Matutini, et aliarum Horarum praedictus archidiaconus, seu potius canonicus hebdomadarius valeat, et debeat intimare, *Pater noster*; *Deus in adiutorium*, etc.; ad Primam dicere, *Dies et actus nostros*; *Dominus nos benedicat*, et similia, in casu, etc.

19. An, occurrente aliqua necessitate, exeuntes a choro debeant petere veniam ab archidiacono, sive potius a canonico punctatore, seu a chori praefecto sub poena punctaturae, in casu, etc.

20. An, et a quo debeant canonici petere veniam, quoties nolint intervenire in concionibus Quadragesimae et Adventus, aut velint ab his discedere; et an, non petita venia, punctari possint, in casu, etc.

21. An in divinis Officiis prima sedes in choro competat archidiacono habitu choralis induto, sive canonico hebdomadario, etiam sacris vestibus parato, in casu, etc.

22. An invitato capitulo per magistratum civitatis ad canendam Missam, vel *Te Deum* pro rege, functio peragi debeat per archidiaconum, sive potius per canonicum syndicum capituli, sive per aliquem ex eius auditoribus, et a quo designanda sit hora talis functionis, in casu, etc.

23. An in presbyterio et in aula capitulari archidiacono debeatur sedes distincta ornatio, seu magis elevata.

24. An archidiacono Missam celebranti tribui debeant paramenta pretiosiora iis, quibus utuntur canonici tam in Missis solemnibus, quam in privatis, in casu, etc.

25. An in festo Purificationis Beatae M. V. archidiacono debeatur candela maioris ponderis, in casu, etc.

26. An archidiaconus habeat ius convocandi capitulum pro illius negotiis, quandocunque capitulo expedire ei visum fuerit, atque ei coadunato praesidendi; sive potius idem ius convocandi, et praesidendi competat syndico, aut alteri ex auditoribus, in casu, etc.

27. An congregato capitulo, ad archidiaconum pertineat dicere orationes consuetas in principio et fine capituli, sive potius id spectet ad syndicum, seu ad alterum ex auditoribus, in casu, etc.

28. An convocato capitulo ab archidiacono, sive ab alio, cui competit, possint punctari tum canonici, tum mansionarii absque legitimo impedimento ei non interessentes, in casu, etc.

29. An capitulares ab aula capitulari discedere cupientes, non terminato capitulo, sub poena punctationis veniam petere debeant ab archidiacono, sive a syndico, aut altero ex auditoribus, ut supra, in casu, etc.

30. An archidiaconus debeat habere unam ex clavibus archivi capituli, in casu, etc.

31. An sigillum capituli retineri debeat per illius syndicum, aut alterum ex auditoribus; sive potius per archidiaconum, in casu, etc.

32. An canonici ad effectum adeundi proprios stillos, vel ab illis discedendi, progredi et recedere valeant a parte superiore chori, in qua adest sedes archidiaconi, vel potius progredi et recedere a parte inferiori, in casu, etc.

Et Sacra Congregatio utraque parte, scripto et voce informante, audita, visisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem eiusdem eminentissimi ponentis, rescribendum censuit: *Ad 1, affirmative in omnibus, et amplius*; *ad 2, spectare ad archidiaconum uti cantorem*; *ad 3, affirmative, auctorante archiepiscopo, et iuxta solitum*; *ad 4 et 5, ut ad proximum*; *ad 6, negative, nisi de speciali mandato archiepiscopi, et amplius*; *ad 7, negative, sed spectare ad praefectum chori, et quoad privationem distributionum pertinere ad archiepiscopum, et amplius*; *ad 8, affirmative quoad utramque partem arbitrio archidiaconi*; *ad 9, affirmative iuxta numerum solemnitatum praescriptarum in caeremoniali Episcoporum, et amplius*; *ad 10, dilata*; *ad 11, provisorum per resolutionem anni 1714, et amplius*; *ad 12, servetur solitum, et amplius*; *ad 13, affirmative ad primam partem, negative ad secundam, et amplius*; *ad 14, servetur Caeremoniale, et amplius*; *ad 15, affirmative, et amplius*; *ad 16, affirmative, et amplius*; *ad 17, dilata*; *ad 18, dilata*; *ad 19, negative ad primam partem, affirmative ad secundam, et amplius*; *ad 20, dilata*; *ad 21, negative ad primam partem, affirmative ad secundam, et amplius*; *ad 22, omnia spectare ad archidiaconum, et amplius*; *ad 23, negative, et amplius*; *ad 24, negative, et amplius*; *ad 25, affirmative iuxta solitum, et amplius*; *ad 26, servetur solitum et amplius*; *ad 27, ut ad proximum*; *ad 28, dilata*; *ad 29, dilata*; *ad 30, servetur solitum, et amplius*; *ad 31, ut ad proximum*; *ad 32, canonici in accedendo et recedendo, progredi et recedere valeant per partem proximiorum stallo, et amplius*. Et ita declaravit, ac servari mandavit. Die 7 Dec. 1771.

Adversus istam resolutionem ex parte Paulini Agostinelli, archidiaconi dictae ecclesiae metropolitanae, expetita nova audientia super dubiis 12 et 21, necnon super dubio secundo ex parte promotoris fiscalis curiae episcopalis pariter expetita, cuius vigore reposita per eundem eminentissimum et reverendissimum dominum Cardinalem Nigronum ponentem huiusmodi capsula tam super dicta nova audientia, quam super sex dubiis non resolutis; Sacra eadem Congregatio, scripto et voce utraque parte itidem informante audita, et ex noviter deductis, rescribendum censuit: *Ad 10, detur decretum, ut in Cremen.*, Functionum, die 8 Iunii 1709, *et amplius*; *ad 17, spectare ad archidiaconum, et amplius*; *ad 18, spectare ad hebdomadarium, et amplius*; *ad 20, a praefecto chori, et amplius*; *ad 28, affirmative, et amplius*; *ad 29, servari solitum*; *ad 12 et 21, nihil de nova audientia, et amplius*; *ad 2, in decisis, salvo iure archiepiscopi, et amplius*. Et ita declaravit, ac servari mandavit.

Bosanen.

1658-1659. Sacrae Rituum Congregationi humillime supplicante reverendissimo Episcopo Bosanensi pro

resolutionem nonnullorum novorum dubiorum circa reformationem Calendarii suae dioecesis post editas resolutiones ab eadem Sacra Congregatione die 13 Martii superioris anni emanatas, recens excitatorum, hisque in congregatione ordinaria sub infrascripta die habita ab excellentissimo et reverendissimo domino Cardinali Boschi ponente propositis sub ea, quae sequitur, forma, videlicet:

1. An liceat in Calendario ecclesiae Bosanensis praeter ea Officia, quae olim concessa fuerant pro universis catholici regis dominiis, inserere ea, quae ante annum 1720 pro regnis Hispaniae tantum concessa, in dioecesi Bosanensi ante annum 1722 recitata fuisse constet.

2. Quenam censi debeant, ad effectum de quo agitur, Officia pro universis catholici regis dominiis concessam ante annum 1720, et usu recepta in dioecesi Bosanensi ante annum 1722.

3. An die 28 Maii, quo festum sanctorum martyrum Æmiliani et Priami, Patronorum principalium dioecesis Bosanensis, quorum corpora in cathedrali asservantur, celebratur sub ritu duplici primae classis cum Octava, fieri simul debeat de sociis martyribus Felice et Luciano, seu potius horum festiva commemoratio transferri debeat ad proximam diem non impeditam, et sub quo ritu celebrari.

4. An de inventione corporum dictorum Patronorum principalium Æmilii et Priami fieri debeat Officium, ut hactenus, sub ritu duplici secundae classis, seu potius sub ritu duplici minori.

5. An festum Conceptionis B. M. V., quae est titulus ecclesiae cathedralis, celebrari debeat sub ritu duplici primae classis tam in civitate, quam in tota dioecesi, et ab utroque clero.

6. An in indulto celebrandi Officia de sanctis naturalibus Sardiniae a Sacra Congregatione concessio die 13 Martii superioris anni in responsione ad dubium 12, praeter festum Translationis Corporis S. Augustini, et reliqua in elencho descripta, comprehendantur etiam festa S. Potiti M. die 30 Ianuarii, et Salustiani confessoris die 8 Iunii.

Sacra eadem Congregatio, habito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, recensitis dubiis, rescribendum censuit: *Ad 1, negative, ad formam rescripti editi die 13 Martii 1771, in responsione ad primum dubium; ad 2, ad R. P. Episcopum ad mentem; ad 3, negative ad primam partem, affirmative ad secundam, ita videlicet, ut pro festo sanctorum martyrum Felicis et Luciani, tanquam naturalium Sardiniae, assignetur in Calendario perpetuo proxima dies non impedita, etiam infra Octavas, eorumque Officium celebratur sub ritu duplici minori; ad 4, negative ad primam partem, affirmative ad secundam; ad 5, affirmative; ad 6, quoad festum Translationis Corporis S. Augustini, et alia descripta in elencho pro ecclesia Turritana approbata, affirmative, in reliquis negative. Mens autem S. Congregationis, de qua in responsione ad secundum dubium, haec fuit, videlicet: Ut idem R. P. Episcopus cum consilio aliquot ex dignioribus et senioribus de capitulo et clero, de singulorum Officiorum huiusmodi indulto, antiquitate, et usu in dioecesi Bosanensi, prout etiam de ritu, sub quo in posterum celebrari debeant, ad formam praesentium, et respective generalium decretorum, pro sua prudentia cognoscat, et statuatur. Et ita declaravit, ac servari mandavit. Die 22 Aug. 1772.*

Ordinis Carmelitarum Excalce. prov. Polon.

1660. Cum Patri Fr. Iosepho a B. M. V. ordinis Carmelitarum excalceatorum, visitatori generali provinciae regni Poloniae, nonnulla occurrerint dubia circa rubricas, Sacrae Rituum Congr. humillime supplicavit, quatenus benigne resolvere dignaretur. Dubia sunt sequentia:

1. Cum ob occurrence Officiorum Patronorum regni Poloniae ex indulto concessorum contingat assi-

gnari dies proprias Officiiis perpetuo translatis, quaeritur, an debeant moveri ex suis locis propriis assignatis in Calendario ordinis Officia illa, quibus assignati sunt dies proprii, et iuxta antiquitatem, assignandae sint aliae dies; seu potius, relicto intacto Calendario ordinis, assignari debeant post illos aliae dies Officiiis perpetuo translatis iuxta Calendarium particulare provinciae.

2. Ecclesia cathedralis Cracoviensis ab antiquo erat sub titulo S. Wenceslai martyris; nunc manet sub titulo S. Stanislai Episcopi et martyris, cuius festum maxima cum celebritate, et totius populi concursu veneratur, illiusque Officium sub ritu duplici primae classis etiam a regularibus recitatur; Officium vero S. Wenceslai martyris sub ritu duplici primae classis in cathedrali ecclesia dicitur, sine tamen celebritate ad populum. Quaeritur an regularibus sufficiat recitare Officium S. Stanislai sub ritu duplici primae classis, uti Patroni principalis, et titularis ecclesiae cathedralis, et Officia facere S. Wenceslai sub ritu duplici minori, uti Patroni minus principalis.

3. Ex indulto concessum est semel in mense Officium Sanctissimi Nominis Mariae, et singulis Sabbatis Officium de Conceptione B. M. V.: quaeritur an Missa celebrari debeat de festo Sanctissimi Nominis Mariae, et similiter de Conceptione, seu potius sumenda sit ex quinque votivis assignatis pro diversitate temporis.

4. In ecclesiis Regularium, ubi nulla cantatur Missa, quaeritur, an, et quae Missa legi debeat tam in festo S. Marci, quam in feriis Rogationum, in quibus occurrunt Litaniae.

5. In ecclesiis Regularium, in quibus una solet cantari Missa; quaeritur, an, et quae Missa cantari debeat tam in festo S. Marci, quam in feriis Rogationum, in quibus pariter occurrunt Litaniae.

6. Occurrentibus Litiis maioribus in feriam tertiam Paschae, quaeritur quae Missa legi debeat in iis ecclesiis, ubi non solet cantari, nisi Missa de festo.

7. Cum in festis duplicibus primae classis non possit cantari Missa solemnis votiva etiam ad invocandum Spiritum Sanctum pro felici successu comitiorum generalium, vel capituli; quaeritur, an tunc addi possit collecta de Spiritu Sancto sub unica conclusione.

8. Cum Officio Sanctissimi Nominis Iesu aliquando translato, occurrente Dominica Septuagesimae, assignata sit dies 28 Ianuarii, ne celebretur in Quadragesima, quaeritur, an occurrente Officio in proprio loco ritus duplicis, debeat illud transferri cedendo Officio Sanctissimi Nominis Iesu ob uniformitatem cum universali Ecclesia.

9. An in feria 5 in Coena Domini celebrari possit in ecclesia una Missa privata propter infirmos, excepta solemnibus.

10. An in ecclesiis Graecorum unitorum cum ritu Latino, ubi non sunt ecclesiae ritus Latini, in feria 5 in Coena Domini celebrari possit Missa privativa loco sollemnis propter parochianos ibi commorantes cum administratione communionis ob distantiam ecclesiae parochialis.

11. Cum in aliquibus dioecesibus regni Poloniae, et ducatus Lithuaniae ex indulto apostolico transferantur festa ad populum in Dominicis in mensibus Iulio, Augusto et Septembri, quaeritur, an de praedictis festivitibus cantari possit ad populum de dictis festis Missa sollemnis.

12-13. Cum ab immemorabili tempore in religione Carmelitana cantetur Missa Sabbatis diebus de B. Maria Virgine quaeritur, an dicta Missa cantari possit in festis duplici primae et secundae classis.

Et Sacra eadem Congregatio, audito prius voto unius ex caeremoniarum apostolicarum magistris, ad relationem per me infrascriptum secretarium (Mutium Gallo) factam, loco eminentissimi et reverendissimi D. Cardinalis Albani Episcopi Portuensis ponentis, censuit rescribendum: *Ad 1, negative quoad primam partem, affirmative quoad secundam; ad 2, affirmative; ad 3, af-*

firmative quoad primam partem, negative quoad secundam, mutato tamen Graduali in Adventu, et addito Tractu a Septuagesima usque ad totam Quadragesimam; ad 4, servantur rubricae; ad 5, ut ad proximum; ad 6, ut ad proximum; ad 7, affirmative; ad 8, affirmative; ad 9, arbitrio Episcopi; ad 10, dilata, et reformetur dubium; ad 11, affirmative, non omitta Missa conventuali de festo occurrente; ad 12-13, ut ad proximum. Et ita declaravit die 27 Martii 1773.

Ordinis Minorum S. Franc. Cappuccinor.

1661. Ex parte P. Fr. Erhardi Kadkerspurgensis procuratoris, et commissarii generalis ordinis Minorum S. Francisci Cappuccinorum Sacrae Rituum Congregationi humillime expositum fuit, in nonnullis sui ordinis provinciis, ob multitudinem Officiorum dioecesanorum pedetentim introductorum, singulis quibusque annis plura Officia de praecepto, quae supersunt, ad ritum simplicis redigi necesse esse. Quare idem orator eidem Sacrae Rituum Congregationi humillime supplicavit, ut Patribus ministris provincialibus praefati universi ordinis facultas sit committendi suis respectivis fratribus Kalendaristis omissionem festorum dioecesanorum, quae praedicta Officia de praecepto impediunt, dummodo non sint de Patrono principali loci, vel dioecesis, necnon de Dedicatione ecclesiae cathedralis pro degentibus in civitate; itemque de iis, quae ad instantiam principis concessa sunt, aut quae adnexum habent festum de praecepto quoad forum. Et Sacra eadem Congregatio ad relationem eminentissimi et reverendissimi domini Cardinalis Boschi ponentis rescripsit: Pro gratia iuxta petita; et detur decretum in Portugallen. ordinis Minorum S. Francisci Reformatorum provinciae S. Mariae de Arrabida 11 Ianuarii 1755 prout sequitur, nempe: ordinis Minorum Reformatorum S. Francisci in provincia S. Mariae de Arrabida in regno Portugalliae, propositum in Sacra Rituum Congregatione ad instantiam fratris Ioannis a S. Iosepho ordinis Minorum Reformatorum S. Francisci provinciae S. Mariae de Arrabida in regno Portugalliae caeremoniarum magistri in coenobio S. Antonii, necnon B. Mariae prope Mansram inter alia dubia etiam sequenti, videlicet 2, An Patres praedictae provinciae debeant, vel possint continuare recitationem Officiorum specialium Kalendarii dioecesanii, vel ab illa totaliter abstinere; Sacra eadem Congregatio ad relationem eminentissimi et reverendissimi domini Cardinalis S. Caesarii ponentis rescribendum censuit: Ad 2, negative ad primam partem, affirmative ad secundam, et servantur decreta Sacrae Congregationis, et constitutiones ordinis. Die 11 Ianuarii 1755. Et ita declaravit ac servari mandavit die 27 Martii 1773.

Urbis S. Mariae in Cosmedin.

1662. Cum ex parte nonnullorum capitularium ecclesiae S. Mariae in Cosmedin Urbis Sacrae Rituum Congregationi recursum habitum fuerit, quosdam ex canonicis, et beneficiatis eiusdem ecclesiae contra praefatae Sacrae Congregationis decreta abusus induxisse administrandi Poenitentiae sacramentum cum cappa, seu solo rochetto indutos, Sacra eadem Congregatio, ut huiusmodi abusus omnino removeatur, et praescripto eiusdem Sacrae Congregationis obtemperetur, rescribendum censuit: *Detur decretum, prout sequitur.* Urbis illustrissimo Cardinali Columna proponente quatuor dubia huic Sacrae Congregationi, inter quae propositum fuit etiam praesens, nempe: 1, an canonicis usum capae et rochetti habentibus liceat sacramenta administrare cum solo rochetto, et deposita cappa; S. Congregatio respondit: Ad 1, sacramenta esse administranda cum superpellico, et stola iuxta Rituale Romanum. Die 12 Iulii 1628. Et ita declaravit, ac in ecclesia Sanctae Mariae in Cosmedin Urbis servari mandavit die 19 Iunii 1773.

Ordinis Minorum strictioris observantiae S. Francisci Recollectorum provinciae Germano Belgicae.

1663. Ex parte Fratrum Minorum S. Francisci strictioris observantiae Recollectorum provinciae Germano Belgicae Sacrae Rituum Congregationi humillime expositum fuit, inter eosdem religiosos nonnulla exorta esse dubia circa celebrationem divini Officii. Hinc ad tollendam omnem discrepantiam, omnemque dubitationem eliminandam, a Sacra Rituum Congregatione pro declaratione infrascriptorum dubiorum demisse efflagitantur videlicet:

1. An Dominica tertia post Pascha, in qua ex decreto huiusce Sacrae Congregationis 20 Ianuarii 1741, est celebrandum Officium Patrocinii S. Iosephi sub ritu duplici secundae classis, si in ea occurrat festum altioris ritus, vel maioris dignitatis, ut ex. gr. festum Inventionis S. Crucis, sit festum Patrocinii S. Iosephi ad aliam diem transferendum.

2. An si Dominica tertia post Pascha incidat festum SS. apostolorum Philippi et Iacobi, vel S. Marci evangelistae una cum festo Patrocinii S. Ioseph, debeat apostolis et evangelistae praeferi Officium Patrocinii S. Ioseph.

3. An Vesperae de Patrocinio S. Iosephi debeant esse integrae in casu, quod haec festivitas concurrat cum festo S. Marci evangelistae, vel SS. apostolorum Philippi et Iacobi, atque illi praeferatur.

4. An quando die 6 Februarii Sabbato ante Septuagesimam Officium Dominicae quintae post Epiphaniam anticipate impeditur per festum novem lectionum, requirens lectiones primi nocturni de Scriptura occurrente, poni debeat Epistola secunda ad Thessalonicenses ex Sabbato hebdomadae quartae post Epiphaniam, vel Epistola prima ad Timotheum ex Dominica quinta post Epiphaniam.

5. An quando festum duplex maius S. Gabrielis archangeli, et S. Benvenuti confessoris debet celebrari post Octavam Paschae, debeat celebrari primum ordine translationis, seu temporis, vel ordine dignitatis.

6. An praefatio de S. Francisco, quae recitari solet, ut in omnibus festivitatibus S. Parentis, ita et in festo Portiunculae, possit etiam recitari per Octavam eiusdem festivitatis, quae ex indulto apostolico Clementis Papae XIII, in ecclesiis Missionariorum S. Francisci in Hollandia magna populi frequentia, et summa pompa, et apparatu celebratur.

7. An festa duplicia, quae locum translationis non habent ob multiplicia festa de praecepto, quae a familia Germano Belgica Fratrum Minorum S. Francisci strictioris observantiae Recollectorum partim constituta sub dominio Augustissimi imperatoris, et serenissimae reginae Hungariae, partim vero in ditione serenissimi regis Hispaniarum sunt celebranda, sint omnino omitenda, vel possint ea anticipate celebrari diebus ultimis mensis Februarii vel primis mensis Martii diebus non impeditis, nisi die infra Octavam S. Margaritae de Cortona, vel initio Aprilis in diebus ferialibus.

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem eminentissimi et reverendissimi domini Cardinalis Boschi ponentis rescribendum censuit: Ad 1, affirmative; ad 2, negative; ad 3, dilata et scribat aliquis ex DD. magistris caeremoniarum; ad 4, ut ad proximum; ad 5, iuxta ordinem dignitatis; ad 6, affirmative; ad 7, negative. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 19 Iunii 1773.

Sed quinque tantum ex (*propositis*) dubiis fuerunt resoluta: cum circa tertium et quartum nonnullae occurrerint ambiguitates, quae ut maturiori subiicerentur examini, maiorem pro declaratione dilationem desiderabant, propositis igitur per eundem eminentissimum ponentem iisdem tertio et quarto dubiis iam exhibitis, quorum dilata fuerat resolutio Sacra eadem Congregatio, audito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, rescripsit: Ad 3, affirmative, delectis iis verbis; atque illis praeferatur: Ad 4, affirmative ad

primam partem, negative ad secundam. Et ita declaravit die 4 Septembris 1773.

Conchen.

1664. Cum presbyter Thomas Saix caeremoniarum magister ecclesiae cathedralis Conchensis in Hispaniis Sacr. Rituum Congregationi humillime exposuerit per totam dioecesim Conchensem festum S. Eliae prophetae cum Officio et Missa sub ritu duplici die sexta Martii a reverendissimo Ordinario designata quotannis celebrari: quae dies aliquando concurrens cum Sabbato Quatuor Temporum post Dominicam primam Quadragesimae, cum evangelium praedicti festi sit unum cum evangelio feriae concurrentis, nempe: *Assumpsit Iesus*, de Transfiguratione, eidem Sacrae Congregationi humillime supplicavit, quatenus declarare dignaretur sequens infrascriptum dubium, videlicet: An in tali concurrentia tres lectiones terti nocturni dicendae sint de festo sine nona lectione feriae, vel an sit dicenda nona lectio feriae, non obstante, quod idem sit evangelium, vel homilia distincta, vel an tres lectiones dicendae sint de feria, ut accidit in festo Expectationis B. M. V. 18 Decembris, quando occurrit in feria Quatuor Temporum, vel an sit sumendum pro S. Elia aliud evangelium de aliquo communi, et quale commune illi respondeat. Et Sacra eadem Congregatio, audito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, ad relationem mei infrascripti secretarii (*videlicet Mutii Galli*), loco eminentissimi et reverendissimi domini Cardinalis Albani Episcopi Portuensis ponentis rescribendum censuit: *Quando sexta dies Martii cadat in Sabbatum Quatuor Temporum vernalium una cum Officio S. Eliae, non est in fine Missae legendum evangelium feriae; quod idem est, ac evangelium festi: sed in Laudibus, sicuti et in Missa habebitur eius commemoratio cum suis antiphonis, versiculo et oratione; ommissa tamen eius homilia pro nona lectione.* Et ita declaravit, et servari mandavit die 4 Septembris 1773.

Urbis et Orbis.

1665–1666. Ad aures Sacrorum Rituum Congregationis delatum est, in nonnullis Monialium publicis ecclesiis tum extra, tum quandoque intra almam hanc Urbem existentibus sensim irrepsisse abusum, ut, Sanctissimo Eucharistiae sacramento in earumdem Monialium ecclesiis fidelium venerationi exposito, antequam illius fit depositio, et confluenti populo cum illo benedictionem sacerdos de more concedat, idem sacerdos primum, ac separatim benedicat Monialibus in interiori earumdem choro, sive oratorio post altare, vel alibi genuflexis, et deinde populo in publica ecclesia astanti, Sacra eadem Congregatio, referente me infrascripto secretario (*Mutio Gallo*), loco Celsitudinis regiae eminentissimi et reverendiss. dom. Cardinalis ducis Eboracensis ponentis, ad hanc reprehensibilem, et a sacris ritibus, et Ecclesiae praxi deviam consuetudinem radicitus convellendam, praesenti generali decreto districte prohibet illam in posterum observari, etiamsi diuturno, et immemorabili tempore, ac usu convaluerit; ac praecipit, ut sacerdos sacram illam exercens functionem in quibusvis ecclesiis Monialium ubique locorum electis, cuiusvis sint ordinis et instituti (omissa speciali, ac separata Monialium benedictione) unicam tantum cum eodem Sanctissimo Sacramento benedictionem interest populo impartiat. Et ita decrevit, ac servari mandavit die 11 Decembris 1773.

Factaque deinde per me secretarium de praedictis Sanctissimo Domino nostro relatione, Sanctitas Sua praefatum Sacrae Congregationis generale decretum confirmavit, et ubique executioni dandum esse praecepit die 18 eiusdem mensis, et anni 1773.

Derthonen. Praecedentiae.

1667. Ad definiendas nonnullas controversias exortas inter congregationem, seu unionem presbyterorum saecularium sub invocatione SS. Ioannis et Pauli op-

pidi Novarum dioecesis Derthonensis ex una, et regulares praefati oppidi ex altera partibus super iure praecedenti in associatione cadaverum, illasque ad Sacr. Rituum Congregationem delatas, eminent. et reverend. dom. Card. Boschi ponens infrascriptum dubium decidendum proposuit, nempe: An congregationi, seu unioni presbyterorum saecularium sub invocatione SS. Ioannis et Pauli oppidi Novarum in associatione cadaverum, aliisque functionibus ecclesiasticis competat praecedentia super regulares? Sacra eadem Congregatio, habita prius reverend. Episcopi informatione, ac visis iuribus Congregationis, seu unionis presbyterorum saecularium, auditoque tantum eius procuratore, voce et scripto informante, ad relationem praefati emin. ponentis rescribendum censuit: *Affirmative iuxta decretum in Imolen.* 19 Augusti 1719. Et ita decrevit, ac servari mandavit die 15 Martii 1774.

Conchen.

1668. Cum in Calendario dioecesis Conchensis pro anno 1773 edito adnotatum fuisset, coetum parochorum et beneficiariorum non posse sese conformare in recitatione Officiorum illorum sanctorum etiam alienigenarum, quorum corpora, et notabiles reliquiae in dicta cathedrali asservantur; idem parochorum, et beneficiariorum coetus Sacr. Rit. Congr. humillime supplicavit pro declaratione sequentis dubii, videlicet: An coetui parochorum, et beneficiariorum parochiarum civitatis Conchensis liceat continuare in recitatione Officiorum de Sanctis etiam alienigenis, quorum corpora, seu notabiles reliquiae in cathedrali adversantur, in casu, de quo agitur. Sacra eadem Congregatio ad relationem eminent. et reverend. Card. Boschi ponentis, re mature discussa, respondendum censuit: *Affirmative.* Et ita declaravit, ac servari mandavit die 15 Martii 1774.

Urbis, seu ordinis minor. Observ. S. Francisci.

1669–1670. Cum Patri vicario chori ordinis Minor. de Observantia S. Francisci conventus Aracoelitani Urbis nonnulli occurrerint dubia circa rubricas super officiorum, et Missarum celebratione, Sacra Rituum Cong. humillime supplicavit, quatenus ea benigne declarare dignaretur. Dubia sunt sequentia:

1. An in casu, quo in Dominica Paschae, et Pentecostes occurrant Officia semiduplicia, et duplicia minor, pro quorum translatione locus non supersit in toto anni ecclesiastici decursu, de ipsis fieri debeat commemoratio in eadem Dominica Paschae, et Pentecostes in Vesperis, et Laudibus, et Missis, an vero debeant prorsus omitti, in casu, etc.

2. An de iisdem semiduplicibus, et duplicibus possit fieri commemoratio in feria secunda et tertia Paschae, et Pentecostes in utrisque Vesperis, Laudibus et Missis.

3. An in quibuscunque aliis duplicibus sive secundae, sive primae classis, comprehensis etiam festis Ascensionis et Corporis Christi, fieri possit commemoratio de Laudibus duplicibus et semiduplicibus in utrisque Vesperis, Laudibus et Missis aequae, ac fit de die Octavae, si alicubi occurrat.

4. An de eisdem semiduplicibus, et duplicibus fieri debeat commemoratio in Vesperis feriae tertiae Paschae et Pentecostes, necnon in secundis cuiuscunque alterius festi duplicis primae classis in casu, quo de ipsis facienda sit die sequenti.

5. An de laudatis semiduplicibus, et duplicibus legenda sit nona lectio ad Matutinum, composita ex omnibus eorum lectionibus propriis secundi nocturni ad modum unius in omnibus duplicibus primae classis, exceptis illis trium lectionum, festo et Octava Corporis Christi, et quoties legenda occurrat nona lectio de homilia super Evangelium.

6. An in Missis Dominicarum Palmarum et Vigiliae Pentecostes, in quibus excluditur commemoratio festi simplicis, licet facta fuerit in Officio, facienda sit com-

memoratio de praedictis duplicibus et semiduplicibus in Missis.

7. An in Dominica privilegiatis, in quibus occurrit commemoratio facienda de Officio duplici, omitti possint suffragia Sanctorum, preces ad Primam et Completorium, necnon tertia oratio in Missa, ut fit in casu, quo huiusmodi Dominicae occurrant infra aliquam Octavam.

8. An in casu, quo recitetur Officium de Dominica per annum occurrente infra aliquam Octavam cum commemoratione festi semiduplicis, quae praefertur illi diei infra Octavam, adhibendus sit in Missa color conveniens Octavae, an festo duplici, aut semiduplici.

9. An commemoratio festi duplicis occurrentis in Dominica per annum, in qua recitatur Officium alicuius festi mobilis maioris ritus, vel dignitatis praeferenda sit commemorationi eiusdem Dominicae, lecta tamen nona lectione de homilia eiusdem.

10. An dum per solam commemorationem anticipatur Officium alicuius Dominicae post Epiphaniam in Sabbato ante Septuagesimam, in qua occurrat festum novem lectionum non habens lectiones primi nocturni proprias, vel de communi assignatas, legi debeant illae de Sabbato occurrenti, an vero istis omissis, vel praecedenter lectis, si sint de initio alicuius Epistolae, legendum sit initium Epistolae divi Pauli assignatum illi Dominicae, cuius Officium per commemor. anticipatur.

11. An occurrente festo confessoris non Pontificis infra Octavam alterius festi pariter confessoris non Pontificis pro commemoratione Octavae, in Laudibus desumenda sit antiphona ex secundis, an vero ex primis Vesperis.

12. An Officium S. Silvestri abbatis die 14 Decembris, cui in directorio pro tribus primis praecedentibus annis 1771, 1772 et 1773, assignatum fuerat tanquam diei propriae in perpetuum, recte revocatum sit ad diem primam eiusdem mensis.

13. An in die Commemorationis Omnium fidelium Defunctorum, in qua omnes Missae, excepta conventuali post Tertiam, celebrandae sint pro defunctis, reponi debeat festum duplex maius translatum, S. Ioa-chim v. g. SS. Nominis, aut Rosarii B. M. V. vel Angelorum Custodum. An ulterius translatis Officiis istis, recitari debeat Officium de die infra Octavam Omnium Sanctorum. An vero in hoc peculiari casu reponi prius possit Officium aliud duplex minus pariter translatum, quod pro tali die non excludit Missas defunctorum.

14. An in illis provinciis, vel ordinibus regularibus, in quibus sub aliquo titulo colitur, et veneratur Deipara Virgo tanquam patrona, in feriali Officio fieri debeat in suffragiis Sanctorum commemoratio de eadem veluti de Patrona cum consueta antiphona *Sancta Maria, succurre miseris*, etc., etiamsi eiusdem Officium parvum in choro fuerit recitatum.

15-16. An ex sensu rubricae, positae in Breviario festo S. Marci, et in feria secunda, tertia et quarta post in Dominicam quintam Paschae recte inferatur, quod litaniae sanctorum, de praeepto recitandae in eodem festo S. Marci, et in triduo Rogationum, anticipari possint, atque recitari post Matutinum, et Laudes die antecedenti ab iis, qui processioni sequentis diei non interveniunt.

17. An attentis apostolicis, et Sacrae Rituum Cong. decretis, graviter peccet sacerdos celebrans Missam privatam in feria quinta in Coena Domini, sive etiam solennem in illa ecclesia, ubi non reponitur, nec asser-vatur Sanctissimum Sacramentum in aliquo altari, vel alio loco decenti vulgo dicto *il Sepolcro*.

18. An in casu, quo aliquis pro se adhuc vivente celebrare anticipare velit functiones funebres cum Officio Defunctorum, et Missa cantata; an haec Missa possit esse de *Requiem*, si ritus officii currentis permittat. An votiva iuxta devotionem petentis. An vero celebrari debeat de Officio occurrenti: vel si ritus non obstat, pro remissione peccatorum, aut ad postulandam gratiam bene moriendi.

Et Sacra eadem Congregatio, audito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, ad relationem eminent. et reverend. dom. Card. Torrigiani ponentis rescribendum censuit: Ad 1 et 2 Dilata, et videantur particulariter; ad 3, affirmative quoad primam partem, negative quoad secundam, excepta Missa solemni; ad 4, ut ad proximum; ad 5, affirmative, exceptis illis trium lectionum, festo, et Octava Corporis Christi, et quoties legitur nona lectio de homilia super evangelium; ad 6, negative, et servantur rubricae; ad 7, negative; ad 8, affirmative quoad primam partem, negative quoad secundam; ad 9, affirmative; ad 10, legendas esse lectiones de Dominica anticipata, dummodo in Sabbato antecedenti non occurrat initium alterius Epistolae S. Pauli; ad 11, negative quoad primam partem, affirmative quoad secundam; ad 12, negative; ad 13, dentur decreta Sacrae Congregationis; ad 14, affirmative; ad 15-16, negative; ad 17, non licere, et sacerdotes se abstineat; ad 18, negative, et servantur rubricae Missalis, ac ritus Ecclesiae. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 28 Martii 1775.

Repropositis deinde in eadem Sacra Congregatione per eminentissimum ponentem sequentibus 1 et 2 dubiis, nempe:

1. An in casu, quo in Dominica, etc., ut supra n. 1.
2. An de iisdem semiduplicibus, etc., ut supra n. 2.
Et Sacra eadem Congregatio ad relationem eiusdem eminentissimi ponentis, rescripsit: Ad 1 et 2, negative ad primam partem, affirmative ad secundam. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 15 Iunii 1776.

Kiovien.

1671. P. Fr. Ioseph a B. V. M. Prior et Fratres ordinis Carmelitarum Excalceatorum conventus Berdiczoviae dioecesis Kioviensis humillime Sacrae Rituum Congreg. supplicarunt pro resolutione sequentis dubii: An anniversaria, et Missae solemnes de *Requiem* a testatoribus relictas in ecclesia praedicti conventus Berdiczoviae persolvenda, cantari et celebrari omnes debeant diebus, quibus cadunt, seu potius attenda illorum pluralitate, transferri possint in dies etiam ritus duplicis, dummodo non sint de praeepto, quando dies feriales, et ritus semiduplicis non sunt sufficientes, in casu, etc. Et Sacra eadem Congregatio, audito ipsius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris scripto exarato, typisque vulgato, ad relationem eminentissimi et reverendissimi domini Cardinalis Corsini Episcopi Sabinensis ponentis rescribendum censuit: Consulendum sanctissimo pro concessione indulti, ut in feria secunda cuiuslibet hebdomadae, etiam occurrente Officio duplici, non tamen primae, aut secundae classis, et festis de praeepto, celebrari possint anniversaria etiam translata. Et ita, etc. Die 25 Februarii 1777. Et facta deinde per me infrascriptum secretarium (*nempe Mutium Gallo*) de praedictis eidem sanctissimo domino nostro relatione, Sanctitas Sua benigne annuit. Die prima Martii 1777.

Bitecten.

1672. Reverendissimus hodiernus Episcopus Bitectensis, Sacrae Rituum Congr. humiliter exposuit, quod iuxta Caeremonialis Episcoporum dispositionem, et decretum eiusdem Sacrae Congregationis, canonici ecclesiarum cathedralium in die festo Sanctissimi Corporis Christi, celebrante Episcopo, processionemque peragentem, vel non, tenentur sacris vestibus indui. At cum nonnulli canonici, quibus, absente vel impedito Episcopo, easdem functiones peragendi onus incumbit, choralibus tantum vestibus per consuetudinem inductam uti posse praetendunt, quare idem reverendissimus Episcopus ad dirimendas huiusmodi controversias, eidem Sacrae Congregationi pro decisione recursum habuit: Et Sacra eadem Congregatio ad relationem mei infrascripti secretarii (*Mutii Gallo*) rescribendum censuit: Servetur decretum iam die 27 Martii 1628, in una Caietana editum,

prout infra, nempe: Vicarius capitularis civitatis Caietae petiit declarari: An canonici, et dignitates in processione Sanctissimi Sacramenti incedere debeant sacris vestibus induti, Episcopo non deferente Sanctissimum Eucharistiae sacramentum, ex quo dispositio caeremonialis videtur loqui tantum de Episcopo deferente. Et Sacra Congregatio respondit: Canonicos, et dignitates vestes sacras utroque casu induere debere in honorem tanti Sacramenti, prout disponitur in Caeremoniali cap. de process. Sacramenti circa finem. Die 27 Mart. 1628. Et ita decrevit, ac servari mandavit die 12 Iulii 1777.

Guadalaxaren. in America septentrionali.

1673. Ex parte parochi pagi de Aquas Calientes nuncupat. dioecesis Guadalaxarensis in America septentrionali Sacrae Ritu Congr. expositum fuit, tertiarios, seu confratres saeculares Tertii Ordinis S. Francisci dicti loci, quamvis a reverend. Ordinario admonitos, tam occasione funerum, et associationis cadaverum, quam in processionibus Sanctissimi Sacramenti, et aliis, quibus invitati intersunt, Rituali Romano, et Sacrae Ritu Congr. decretis obedire renuere. Quapropter ad eandem Sacram Ritu Congr. idem parochus orator recursum habuit, ut ad observantiam praedictorum decretorum, et Ritualis Romani eosdem refractarios confratres omnino compellat. Et Sacra eadem Congregatio ad relationem mei infrascripti secretarii (Gallo) respondendum censuit: Dentur decreta, prout infra, nempe, Nepesina die 10 Maii 1608; Laudem., 12 Iulii 1628; Mediolanen., 19 Iunii 1655. Et ita decrevit, ac in ecclesia pagi de Aquas Calientes nuncupat. dioecesis Guadalaxarensis in America septentrionali servari quoad praedictos confratres tertii ordinis S. Francisci mandavit. Die 12 Iulii 1777.

Vasionen. Praeeminentiarum.

1674. Exortis inter archidiaconum, praepositum, sacristam, et praecentorem ecclesiae cathedralis Vasionensis ex una, et canonicos dictae ecclesiae cathedralis, et litis, ex altera partibus, controversiis super praeeminentiis, et iuribus, quae (sunt) in praedicta ecclesia pro sacris divinisque peragendis, necnon ecclesiasticis muneribus obeundis, illisque ad Sacram Ritu Congr. delatis, infrascripta dubia coram emin. et reverend. D. Cardinali Marefusco ponente concordata, proposita fuerunt, nempe:

1. An, et in quibus festivitatibus, ac ecclesiasticis functionibus assumi debeant nobiliora sacra celebrantium indumenta, et altaris respective pretiosiora ornamenta, in casu, etc.

2. An, et qui numerus candelarum apponendus sit in altari, et quae respective candelae accendi debeant, dum divina Officia, et Missae solemnes celebrantur, tam in festivitatibus primae et secundae classis, quam in diebus Dominicis, et aliis festis in casu, etc.

3. An in festivitatibus primae classis assumere liceat quatuor pluvialia, et respective in festivitatibus secundae classis duo, dum Officia divina solemniter celebrantur in casu, etc.

4. An liceat archidiacono, praeposito, sacristae, et praecentori solemniter celebrantibus, maiora assumere pluvialia, quam in solemnitatibus celebrari solitis a canonicis, in casu, etc.

5. An distributio cinerum, palmarum et candelarum peragenda sit a reverend. Episcopo iuxta praerogativam, et antiquitatem capitularium, seu potius in dicto actu distributionis praeferendi sint duo illi canonici, qui assistunt in cappa eidem reverend. Episcopo, in casu, etc.

6. An liceat canonicis celebrare solemniter divina Officia in festivitatibus secundae classis, in casu, etc.

Et Sac. Congr. utraque parte scripto, et voce informante audita, visisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem eiusdem eminent. ponentis rescribendum censuit: Ad 1, indumenta sacra nobiliora celebrantium, et altaris pretiosiora ornamenta esse assumenda in festivitatibus primae classis, et functionibus solemnioribus

ad formam caeremonialis, exclusis tamen a solemnioribus diebus expositione Sanctissimi occasione orationis quadraginta Horarum, et Octava Sanctissimi Corporis Christi; ad 2, respondendum iuxta votum Episcopi; ad 3, licere, observata proportionem in festis secundae classis ad formam Caeremonialis, et quoad executionem, arbitrio et prudentiae Episcopi, attentis peculiari-bus circumstantiis; ad 4, provisum in tertio; ad 5, affirmative ad primam partem, negative ad secundam; ad 6, servetur distributio festorum iuxta statuta Ecclesiae. In reliquis, provisum in tertio et quarto. Et ita eminent. Patres unanimi suffragio censuerunt, declarant, et servari mandarunt, die 12 Iulii 1777.

Civitatis Castellanae Praeeminentiarum.

1675. Relata in Sacra Rituum Congr. per emin. et rev. D. Card. Corsini, Episcopum Sabinensem ponentem, causa civitatis Castellanae Praeeminentiarum, inter Ioannem Antonium Rosetti archipresbyterum ecclesiae S. Andreae terrae Vallerani dioecesis civitatis Castellanae ex una, et Victorem Parchiaroni, parochum ecclesiae S. Victoris, ac sacerdotem Hieronymum Ianni, sacristam ecclesiae B. M. V. de Ruscello eiusdem terrae ex altera partibus infrascripta dubia inter easdem partes concordata; idem emin. ponens decidenda proposuit, nempe:

1. An, et de qua matricitate constet ven. ecclesiae sub titulo S. Andreae Vallerani.

2. An illius parochi sive archipresbytero ius competat faciendi processiones, tam de praeepto, quam votivas, in honorem sanctorum, quorum celebratur festum in dicta terra Vallerani.

3. An consimiliter eidem parochi S. Andreae competat ius praeeminentiarum in omnibus functionibus tam publicis quam privatis super clerum et sacerdotes dictae terrae.

4. An liceat eidem ingredi alteram ecclesiam parochialem S. Victoris, et alias quascunque sitas extra districtum suae paroeciae cum stola, et cruce elevata.

5. An pariter eidem parochi liceat tam in associatione cadaverum, quam etiam in aliis functionibus ingredi cum stola et cruce elevata ven. ecclesiam B. M. V. de Ruscello, eiusdem terrae.

6. An dicto parochi S. Andreae et clero sint assignanda alia signa praeeminentialia, et signanter receptio cum honore facienda a presbyteris eiusdem ecclesiae B. Virginis de Ruscello inservientibus, primi accubitus in choro, celebrationis divinatorum Officiorum, ac etiam Missae canendae pro defunctis occasione asportationis cadaverum.

7. An constet de attentatis, et quomodo sint peragenda.

Et Sac. ead. Cong., utraque parte scripto et voce informante audita, visisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem eiusdem emin. ponentis rescribendum censuit: Ad 1, constare de matricitate impropria tantum, et amplius; ad 2, quoad processiones generales, et alias, in quibus convenit totus clerus, affirmative iuxta solitum; quoad processionem Corporis Christi, servetur transactio; in reliquis processionibus particularibus ecclesiae S. Victoris, negative, et amplius; ad 3, affirmative in illis functionibus in quibus intervenit totus clerus, et amplius; ad 4, affirmative in processio-nibus et functionibus publicis duci et celebrari solitis cum interventu totius cleri in reliquis negative, et amplius; ad 5, provisum in antecedenti, et amplius; ad 6, quoad receptionem in processionibus publicis, de quibus supra, servetur Caeremoniale; in reliquis negative, et amplius; ad 7, affirmative per viam nullitatis. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 27 Ian. 1778.

Bononien.

1676-1677. Exortis controversiis super praecedentia in processione SS. Corporis Christi, quae fieri solet in civitate Bononiae infra Octavam eiusdem inter clerum saecularem dictae civitatis ex una, et monachos Cas-

sineses S. Proculi praedictae civitatis ex altera partibus, illisque ad Sacram Rituum Congr. delatis, emin. et rev. dom. Card. Archintus ponens infrascriptum dubium decidendum proposuit, nempe: An et cui competat praecedentia, in casu, etc. Et Sac. ead. Congr. habita prius emin. et rev. dom. Card. Archiep. informatione, auditoque procuratore cleri saecularis, eiusque iuribus scripto et voce tantum visis, cum pars non compaeruerit, ad relationem praefati eminent. ponentis rescribendum censuit: Praecedentiam competere clero saeculari. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 23 Maii 1778.

Asculana.

1678. Exortis inter parochos saeculares civitatis Asculi ex una, et monasterium seu P. vicarium S. Angeli Magni congreg. Olivetanae dictae civitatis ex altera partibus, controversiis super delatione capituli in functionibus ecclesiasticis peragendis, illisque ad Sac. Rituum Congr. delatis, infrascriptum dubium coram emin. ac rev. dom. Card. Marefusco ponente concordatum, decidendum propositum fuit: An liceat parochi ven. monasterii S. Angeli Magni congregationis Olivetanae Asculi deferre in sua paroecia et in aliis functionibus super amictu vulgo cotta signum nuncupatum *cappuccio*, in casu, etc. Et Sac. eadem Congregatio, utraque parte scripto et voce informante prius audita, visisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem eminent. ponentis respondendum censuit: Negative, et amplius. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 12 Septemb. 1778.

Nucerina Paganorum.

1679. Cum in ecclesia collegiata S. Ioannis Baptistae terrae Angriae dioecesis Nucerinae Paganorum inducta fuerit consuetudo, qua prima die lunae cuiusque mensis in suffragium defunctorum confratrum et sororum congr. sub titulo S. Caietani electae celebratur funerale, cui additur expositio SS. Sacramenti, coram quo ante suppedaneum altaris erigitur tumulus mortuorum accensis luminibus circumdatus. Durante interim dicta Augustissimi Sacramenti expositione a' canonicis in choro Officium defunctorum cantatur, pulsantur campanae ad moestitiam excitandam, absolutis inde Laudibus in choro, statim in praedicta cappella, exposito pariter Sanctissimo Sacramento, canitur Missa propria illius diei in paramentis albis, eaque absoluta, celebrans dat populo solemnem SS. Sacramenti benedictionem, Ioannes Adinolfi memoratae ecclesiae canonicus Sac. R. C. humillime supplicavit, ut dignaretur resolvere: An talis consuetudo sustineri deberet. Et Sac. eadem Congr., audito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, scriptis exarato et typis vulgato, ad relationem eminent. et reverend. dom. Card. Boschi ponentis rescribendum censuit: Assertam consuetudinem, tanquam rubricis et Ecclesiae ritibus contrariam, sustineri non debere, mandavitque, ut Episcopus eandem omnino aboleri curet. Et ita declaravit die 27 Mart. 1779.

Ordinis Minor. Observ. Reform. S. Francisci.

1680. Cum P. Bonifacio a Brixia ordinis Minorum Observ. Reform. S. Franc., editori Kalend. dicti sui universi ordinis, nonnulla occurrerint dubia in Kalend. constructione, S. R. C. humillime supplicavit, quatenus ea benigne resolvere dignaretur. Dubia sunt sequentia, nempe:

1. An in Officio Defunctorum, quod ex consuetudine recitatur in quolibet conventu alicuius provinciae ritu duplici post habitam notitiam de obitu alicuius religiosi eiusdem provinciae, dicendi sint Psalmi *Lauda*, etc. ad Vesperas, et *De profundis* ad Laudes.

2. An Missa de *Requiem*, quae cantatur, cum primum accipitur nuntium de obitu religiosi in loco disito, differri possit ad triduum.

3. An dicta Missa cantari possit in vigilia Epiphaniae, et infra Octavas privilegiatas.

4. An in festo S. Clarae, quae apud Franciscanos celebratur sub ritu duplici primae classis, cantari possit Missa de *Requiem*, praesente corpore.

5. An in monasterio Clarissarum Eugubii, in quo feria secunda post festum Sanctissimae Trinitatis, quotannis fit Officium solemne pro Monialibus defunctis eiusdem monasterii cum magno concursu sacerdotum ad celebrandum pro ipsis, si occurrat illo die Officium ritus duplicis minoris vel maioris non festivum, Missae privatae dici possint de *Requiem*, vel saltem cantari possit una Missa solemnis de *Requiem* pro eisdem defunctis.

6. An religiosi conventus vulgo *la Romita di Cesi*, siti in districtu temporali Caesiorum, qui tamen remanet intra limites parochiae terrae Portariae, teneantur ad Officium de Patrono principali terrae Caesiorum vel Portariae, vel neutrius, cum ab utraque distent tria milliaria.

7. An quando habentur tria Officia translata et reponenda, unum classicum, alterum duplex maius, et tertium duplex minus, quodnam ex iis reponi debeat in die Commemorationis Omnium Defunctorum, vel potius faciendum sit de die Octava Omnium Sanctorum.

8. Assisii Dominica quarta post Pascha occurrit dedicatio ecclesiae cathedralis apud Regulares duplex secundae classis, et eadem die saepe occurrit festum sancti Petri Regalati, vel S. Paschalis Baylon, aut S. Bernardini Senensis, quae apud Franciscanos celebrantur sub ritu pariter duplici secundae classis; quaeritur, quodnam ex dictis Officiis celebrare debeant Patres S. Franc.

9. Item quaeritur, quomodo apud eosdem Franciscanos regulandae sint Vesperae, si eadem dedicatio concurrat in primis aut secundis Vesperis cum praedictis sanctis.

10. Eugubii concurrunt secundae Vesperae sancti Matthaei apostoli cum primis Vesperis Dedicationis ecclesiae cathedralis, quae a regularibus celebratur sub ritu duplici secundae classis, quaeritur: An praefatae Vesperae apud eosdem regulares debeant esse integrae de S. Mattheo cum commemoratione Dedicationis, vel integrae de dicta Dedicatione.

11. An sacerdos cantaturus Martyrologium in Vigilia Nativitatis Domini nostri Iesu Christi indutus stola et pluviali, accedere debeat ad superiorem gestantem habitum quotidianum, eique naviculam ministrare pro impositione incensis, et genuflexus ab eo benedictionem petere pro annuntianda eadem Nativitate, seu potius idem sacerdos imponere debeat incensum, et annuntiare praefatam Nativitatem eiusdem Domini nostri Iesu Christi, absque ulla petitione benedictionis facienda superiori.

12. Aliquando transfertur Patrocinium B. M. V. ad 17 vel ad 19 Dec., quo casu concurrat in primis aut secundis Vesperis cum Officio Expectationis Partus eiusdem B. M. V. Quaeritur, quomodo in his casibus disponendae sint Vesperae.

13. In pluribus locis hebdomada quinta Novembris ob multitudinem Officiorum habentium lectiones primi nocturni proprias, vel de communi, saepe non remanent dies pro recitandis omnibus initis Prophetarum Minorum, quamvis tria initia uno die recitentur. Quaeritur, an in casu omittenda sint initia, quae locum habere non possunt, vel dicenda sint in officio semid. et duplici maiori vel minori, licet habeant lectiones primi nocturni proprias, vel de communi.

14. An sacerdos peragens ad celebrandum, et calicem manu sinistra portans, possit ad ianuam sacristiae accipere aquam benedictam, eaque se signare.

15. An, quando rubricae mandant ut dicantur duae Missae conventuales, nempe de Officio post tertiam, et de feria post nonam, Regulares, qui ad Missam de feria non tenentur, possint eandem celebrare privatim

et sine assistentia choristarum, seu potius necesse sit, ut communitas religiosa assistat, ut Missa conventualis dici possit.

16. An praelati regulares, etiam locales, possint ordinare collectam dicendam in Missa a subditis suis tam pro necessitatibus ordinis, quam pro necessitate communi.

17. An, quando in gratiarum actione cantatur hymnus *Te Deum* coram SS. Sacramento publice exposito, clerus tam ad altare, quam in choro, debeat manere genuflexus, seu potius stare.

18. An commemoratio sancti simplicis occurrentis in duplici secundae classis omitti debeat in Missa conventuali sine cantu, sed lecta a communitate religiosa.

19. An Regulares possint recedere a recitatione illorum Officiorum ad libitum, quae fuerunt ab ipsis acceptata, quando satisfacere nequeunt Officiis propriis ordinis.

20. An Missae votivae solemnes pro re gravi, vel pro publica Ecclesiae causa, cantari possunt in Dominicis primae et secundae classis, et in festis duplicibus primae et secundae classis, necnon in fer., vigil. et aliis diebus privilegiatis Officia primae et secundae classis excludentibus.

Et Sac. eadem Congr., audito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magist. scriptis exarato, typisque vulgato, ad relationem emin. et rever. dom. Card. Archinto ponentis, rescribendum censuit: Ad 1, affirmative; ad 2, in prima die non impedita; ad 3, affirmative quoad primam partem, negative quoad secundam; ad 4, affirmative, excepta tantum Ecclesia titulari, ubi celebratur festum S. Clarae; ad 5, negative, et ad mentem, ut supplicetur SS. pro una Missa solemni tantum; ad 6, dilata; ad 7, nullum ex translatis esse admittendum; ad 8, celebrandum esse Officium Dedicationis ecclesiae cathedralis, et reliqua Officia ord. regularis, eadem die, et sub eodem ritu occurrentia, ad aliam diem esse transferenda; ad 9, Vesperas debere esse integras de dedicatione ecclesiae cathedralis cum commemoratione sancti ord. regularis; ad 10, Vesperas debere esse integras de Dedicatione ecclesiae cathedralis cum commemoratione S. Matthaei apostoli, ex quo est festum Domini; ad 11, negative quoad primam partem, affirmative quoad secundam; ad 12, totum de praecedenti, nihil de sequenti, in utroque casu, ad 13, negative quoad primam partem, affirmative quoad secundam; ad 14, si commodum fieri potest, se signet, sin minus se absteineat; ad 15, laudandos interessantes, sed non cogendos; ad 16, non licere sine licentia Episcopi; ad 17, standum esse; ad 18, affirmative; ad 19, affirmative; ad 20, negative in duplicibus primae classis, Dominicis privilegiatis, feriis Cinerum et maioris hebdomadae, vigil. Pentecostes et Nativitatis Domini. In reliquis affirmative. Et ita declaravit die 27 Mart. 1779.

Ordinis Minor. S. Francisci de Observ. provinciae Conceptionis B. M. V. in regno Portugalliae.

1681. Ex parte Patris editoris Kalendar. ord. Minorum S. Franc. de Observ. provinciae Concept. B. M. V. in regno Portugalliae, Sac. Rit. Congr. humillime supplicatum fuit pro declaratione sequentium dubiorum, quae sunt:

1. Sancti, qui in fine anni supersunt, vel sunt ritus duplicis, vel semidupl., diebus eorum propriis considerandi sunt tanquam simplices ex decreto 26 Novembris 1735. In Rituali autem P. Cavalieri, tom. 1, c. 6, decr. 5, cap. (in ord. 73) legitur, huiusmodi Officia tractari debere ad normam Rubricarum de festis simplicibus, addita tantum commemoratione in secundis Vesperis. Sed cum per decretum 23 Ian. 1745 facienda sit commemoratio S. Silvestri in die Dedicationis propriae ecclesiae, dubitatur nunc, an, si Officia huiusmodi san-

ctorum, vel sint ex se ritus duplicis vel semidupl., inciderint in festis solemnioribus primae classis, fieri de illis debeat commemoratio, maxime in Dominica Paschae et Pentecostes, et duobus sequentibus diebus (ubi etiam cessant Octavae), ac in festo Corporis Christi et Ascensionis.

2. Ambigitur, an talium sanctorum (vel sint ex se ritus dupl. vel semid.) commemoratio recitanda sit in primis Vesperis primae vel secundae classis.

3. Quaeritur, utrum huiusmodi sanctorum commemoratio praeponenda vel postponenda sit commemorationi Dominicae vel Octavae, seu infra octavae, si cum illis concurrat.

4. Fratres provinciae Conceptionis, ex indulto apostolico, possunt celebrare in singulis Sabbatis festo secundae classis non impeditis, Missam de Conceptione B. M. V., et cum aliquando contingat ipsa die recitari de sancto martyre; quaeritur in casu, quo colore utendum est pro Missis votivis B. M. V. in illis ecclesiis, ubi fit de martyre ritus dupl.

5. An occurrente Octava SS. apostolorum cum alio dupl. minori, dimidiandae sint Vesperae, vel integrae persolvendae de Octava Apostolorum.

6. Quando recitatur de S. confessore, et in Laudibus fieri debet commemoratio de infra Octavam alterius confessoris propriam non habentis; quaeritur, unde desumenda est antiphona, ex primis Vesperis, an potius ex secundis, cum infra Octavam primas non habeat Vesperas.

7. An Regulares in festis principalibus suorum ordinum, et maxime in festo fundatoris, seu Patriarchae, possint addere symbolum in Missa celebranda extra proprias sui ord. ecclesias.

8. An commemoratio SS. Sacramenti ob eius expositionem in duplici primae et secundae classis debeat uniri cum oratione Missae sub unica conclusione quando insimul concurrunt aliae commemorationes de praeepto, uti de Dominica, vel de feria maiori.

9. An quando defunctus tumulatus fuit vespere ob aliquam causam, possit sequenti mane fieri Officium et Missa cantari de *Requiem*, etiamsi recitetur de festo duplici.

10. Festum Patrocinii S. Ioseph celebratur in Ordine Seraphico Dominica tertia post Pascha sub ritu duplici secundae classis; postea vero pro omnibus ecclesiis regni Portugalliae exiit recentior concessio, moderniori et correctiori Officio decorata sub eodem ritu pro Dominica secunda Octobris. Quaeritur, an provinciae Seraphici Ord. in Lusitania existentes debeant se conformare cum clero et aliis ordinibus, tam in Officio novo, quam in die pro regno assignata. Et quatenus negative, dubitatur, an Provincia, quae a primo anno regni indultum recepit, possit deinceps sic permanere, et ipsi Regno se conformare.

11. Ex decreto 11 Mart. 1743, praeferrī debet festum Patrocinii S. Ioseph festis apostol. et evang. tam in concurrentia, quam in occurrentia: an Vesperae dimidiandae sint, vel integrae persolvendae de festis apostolorum.

12-13. In Ordine Seraphico iuxta Ordinis rubricam celebratur festum Translationis S. Didaci sub ritu duplici feria secunda Rogationum, dummodo talis dies aliquo festo novem lectionum impedita non sit; quia tunc transfertur translatio; sed cum aliquando ipsa dies impediatur festo S. Antonini ritus semidupl., et non sit locus pro transferenda Translatione S. Didaci, dubitatur; quale ex praedictis festis considerandum sit tanquam simplex, festum S. Antonini, an Translationis S. Didaci.

14. Dedicatione ecclesiae cathedralis celebratur a Regularibus in civitate degentibus sub ritu secundae classis, et aliquando concurrat cum aliqua festivitate nostri ordinis eiusdem ritus, et indulgentia plenaria decorata, ac insuper cum Vesperis cantatis celebrata. Dubitatur nunc, an Vesperae sint dimidiandae, vel cuinam eorum integrae sint tribuendae.

15. An inter Regulares tam celebrans, quam assistentes in celebrandis Matutinis solemnibus possint uti pluviali a principio Officii.

16. An in oratione et versiculis B. Francisci possit addi a Franciscanis: *Beati Patris nostri*.

17. An in adoratione Crucis in feria sexta in Parasceve, debeant praelati regulares pontificalibus non utentes praecedere suo subito celebranti, vel celebrans primo in loco adorationem peragere.

18. Anthuriferario et acolythis minoribus permitenda sit sedes in Missa solemnī, quando celebrans sedet cum diaconis. Et quatenus affirmative, an tolerari possit illos sedere in gradibus presbyterii, versis renibus ad altare.

19. An in Dominicis quadragesimalibus et paschalibus debeat recitari Praefatio de tempore respectivo vel Praefatio Trinitatis.

20-21. An in Missa conventuali absque diaconis cantata, assistentibus tantumthuriferario et ceroferariis, et praesente clero seu communitate adhiberi possit thus tam in principio Missae, quam in Evangelio et Offertorio.

22. An in Missa solemnī, quando chorus existit in loco superiori, et ab altari remoto, debeat incensari athuriferario, postquam diaconus subdiaconumthurificat.

23. An in impositione thuris debeant proferri verba: *Ab illo benedictis*, quando imponitur incensum in thuribulo, ut videtur insinuari in Rubrica generali, vel dum efformatur signum crucis, ut exsequitur in Rubrica particulari, in qua crucis effigies invenitur inserta in verbo, *Benedictis* uti etiam similiter fit in omnibus aliis benedictionibus, ubi crux manu describitur illo in verbo, ubi crucis schema exstat depictum.

24. Anpulpitum, ubi sermo recitatur in functione lotionis pedum in feria quinta maiorī, debeat esse ornatum vel denudatum.

Et Sacra eadem Congr., audito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, scriptis exarato, typisque vulgato, ad relationem emin. et rev. D. Card. Boschi ponentis rescribendum censuit: Ad 1, 2 et 3, commemoratio sanctorum 9 lectionum, qui in fine anni supersunt, nec sunt transferendi ad annum sequentem, ut alias decretum; aut sint ritus semiduplicis aut duplicis etiam maioris, diebus eorum propriis (etiāsi occurrant in festis primae et secundae classis) faciendae est ad instar diei Octavae et Dominicae, tam in occurrentia, quam in concurrentia, habita ratione ad ritum, quo descripti sunt in propriis Kalendis; exceptis tantum, ultimo triduo maioris hebdomadae, festis Paschae et Pentecostes cum duobus sequentibus diebus, in quibus nulla sanctorum commemoratio omnino tolerari debet. Quoad ordinem vero, si die eorum propria aliae commemorationes occurrant, servetur, ut prius fiat commemoratio, de quo, secluso impedimento, die illa celebraretur Officium, aut Vesperae integrae, aut capitulum, aut dimidia; ad 4, adhiberi debet color albus; ad 5, scribat alter ex DD. magistris caeremoniarum; ad 6, negative quoad primam partem; affirmative quoad secundam, scilicet pro Laudibus sumendam esse antiphonam de secundis Vesperis, et pro secundis Vesperis et Laudibus; in utroque tamen casu cum *℟. de primis Vesperis*; ad 7, affirmative; ad 8, uniendam esse in fine aliarum commemorationum de praecepto; ad 9, affirmative, exceptis tamen diebus, in quibus Missae cantatae de *Requiem* prohibentur, absente cadavere; ad 10, affirmative in omnibus; ad 11, Vesperae integrae debentur apostolis et evangelistis; ad 12-13, Officium fieri debet de S. Antonino, omissa translatione S. Didaci, de qua tamen faciendae est commemoratio, quando sit ex Officiis mobilibus de praecepto; ad 14, Vesperae integrae persolvendae sunt de Dedicatione ecclesiae cathedralis cum commemoratione sancti ordin. regularis; ad 15 et 16, negative; ad 17, negative quoad primam partem, affirmative quoad secundam; ad 18, in Missa solemnī, quando celebrans et ministri sacri sedent,

possunt etiam in gradibus presbyterii sedere acolythi, et etiamthuriferarius, quando non gerit vicem caeremoniarum; ad 19, in Dominicis quadragesimalibus et paschalibus debet recitari Praefatio de tempore, non vero de SS. Trinitate; ad 20-21, negative; ad 22, si chorus existat intra ambitum et aream ecclesiae, affirmative; si autem in loco, ad quem accedere nequeant, nisi exeundo ab ecclesia, negative; ad 23, servantur rubricae generales Missalis Romani, 4 de Introitu, num. 4, et Caerem. Episc., lib. 1, cap. 23, § 1 et 2; ad 24, affirmative quoad primam partem, negative quoad secundam. Et ita declaravit et servari mandavit die 18 Decembr. 1779.

Ordinis S. Benedicti congregationis Vallisoletanae in Hispaniis.

1682. Porrecto Sac. Rituum Congr. nomine hodierni P. generalis ord. S. Benedicti congregationis Vallisoletanae in Hispaniis supplici libello pro resolutione sequentis dub.: An ecclesiarum praefatae congregationis certo non consecratarum, vel de quarum consecratione dubitatur, Officium Dedicationis earum ab immemorabili recitari et celebrari consuetum, continuari possit; et quatenus negative, supplicatur pro gratia, ne fiat notabilis alteratio in celebratione divinarum Officiorum. Sac. ead. Congr. ad relationem emin. et rever. D. Card. Boschi ponentis rescribendum censuit: Quoad ecclesias certo non consecratas, negative, et ad mentem. Mens autem est, ut quatenus constet de consecratione ecclesiae monasterii primarii congregationis Vallisoletanae, Officium de illius Dedicatione recitari possit in aliis ecclesiis eiusdem congregationis, quae non habent, seu habere nequeunt diem assignatum pro Officio propriae Dedicationis; quoad ecclesias vero, de quarum consecratione dubitatur, stante asserta immemorabili consuetudine, nihil innovandum. Et ita declaravit ac servari mandavit die 22 Apr. 1779.

Ordinis S. Pauli primi eremilae congregationis Montis Ossae in Lusitania.

1683. Proposita fuerunt in S. Rit. C. ad instantiam P. rectoris gener. supradictae Congr. infrascripta dubia, scilicet:

1. An licite continuari possit recitatio Officii, et celebratio Missae Dedicationis ecclesiarum praedictae Congregationis Montis Ossae in die prima Septembris per capitulum generale assignata; et quatenus negative.

2. An locus sit novae concessioni eiusdem Offic. et Missae pro dicta die prima Sept.

Et S. ead. C. sub infrascripta die habita, referente emin. et rever. Card. Boschi ponente, re mature pensata, respondit: Ad 1, negative; ad 2, quatenus constet de consecratione saltem ecclesiae monasterii primarii totius congr. pro gratia. Die 22 Apr. 1780.

Sancti Severini.

1684. Exortis inter capitulum et canonicos ecclesiae cathedralis Sancti Severini ex una, et sacerdotes saeculares dictae civitatis ex altera partibus, controversiis super praecedentia in processionibus, quae fieri solent in dicta civitate; illisque ad Sac. Rit. Congr. delatis, infrascripta dubia coram emin. et rev. D. Card. Corsinio Episcopo Sabinensi ponente concordata, decidenda proposita fuerunt, nempe:

1. An in publicis processionibus competat praecedentia sacerdotibus saecularibus, seu potius cantoribus, in casu, etc.; et quatenus affirmative ad primam partem.

2. An, et in quo loco incedere debeant cantores, in publicis processionibus, in casu, etc.

3. An sit locus purgationi attentatorum, ita ut sit circumscribendum edictum anni 1779, in casu, etc.

Et S. C., utraque parte scripto et voce prius audita, visisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem eiusdem eminent. pontentis rescribendum censuit: Ad 1, affirmative ad primam partem, negative ad secundam; ad 2, in loco ab Episcopo designando; ad 3, negative in omnibus. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 22 Apr. 1780.

Firmana.

1685. Porrectis per fratres ord. Eremitarum S. Augustini civitatis Firmanae humillimis precibus pro declaratione sequentis dub.: An consuetudo exponendi feria sexta in Parasceve sacratissimam spinam D. N. I. C. ante Missam Praesantificationum, et consummationem SS. Sacramenti sit retinenda; seu potius eadem sacra reliquia sit proponenda venerationi fidelium post peractam dictam Missam, et consummatum SS. Sacramentum, in casu, etc.; S. ead. C., habita prius rever. Archiep. informatione, auditoque prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris scripto exarato, typisque vulgato, ad relationem emin. et rev. domini Card. Marefusi pontentis et praefecti rescribendum censuit: Negative ad primam partem, affirmative ad secundam. Et ita declaravit, et servari mandavit die 29 Iulii 1780.

Mechlinien.

1686. Cum emin. et rever. D. Card. Archiepiscopo Mechliniensi nonnulla occurrerint dubia circa sacros ritus servandos in consecrationibus ecclesiarum, enixe Sac. Rituum Congregat. supplicavit, quatenus ea benigne decernere dignaretur. Dubia sunt sequentia: nempe:

1. An ieiunium in Pontificali Romano praescriptum iis, a quibus consecratur ecclesia, sit strictae obligationis, seu potius tantum de consilio.

2. An sit locale tantum, an personale; seu potius locale et personale simul.

3. An, si ecclesia consecratur die feriali, sit observandum festum in populo tali die cum obligatione in huiusmodi loco abstinendi ab operibus servilibus et audiendi sacrum.

4. An in loco consecrandae ecclesiae Officium de communi Dedicationis ecclesiae sit celebrandum a primis Vesperis die praecedenti recitandis inclusive seu potius duntaxat inchoandum, finita consecratione, scilicet in Vesperis subsequentibus.

5. An eo casu de feria, vel de festo Sancti occurrentis Vesperae, Matutinum ac aliae Horae praecedentes consecrationem ecclesiae recitandae sint.

6. Si Officium [a primis Vesperis die praecedente consecrationem celebrandum sit de communi Dedicationis ecclesiae, quaeritur, an pastor, aut alius sacerdos, ruri deficientibus aliis ecclesiis, in ipsa ecclesia consecranda summo mane celebrans pro populi commoditate die consecrationis peragenda, Missam de Dedicatione ecclesiae celebrare valeat et teneatur.

7. Si nec valeat, nec teneatur, quaeritur, an Missam de festo alias occurrente, aut de Dominica, et quo ritu celebrare debeat.

Et S. ead. C., audito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris scriptis exarato, typisque vulgato, ad relationem emin. et rev. D. Card. Archinto pontentis, rescribendum censuit: Ad 1, ieiunium in Pontificali Romano praescriptum esse strictae obligationis pro Episcopo consecrante, et pro iis tantum qui petunt sibi ecclesiam consecrari; idemque ieiunium indicendum esse die praecedente consecrationi, ad formam Rubricae Pontificalis; ad 2, negative quoad primam partem, affirmative quoad secundam; ad 3, negative; ad 4, negative quoad primam partem, affirmative quoad secundam; ad 5, Vesperas, Matutinum, Laudes et Horas consecrationem praecedentes recitandas esse vel de feria, vel de sancto, prout descriptum fuerit in ordinario; ad 6, negative iuxta modum. Et modus est, ut ubi nulla alia sit ecclesia vel capella,

parochus aut sacerdos celebret post peractam consecrationem; sin minus ea die se abstineat a Missae celebratione, et populus audiat Sacrum ab Episcopo decantandum; ad 7, Missam non esse celebrandam de dedicatione ecclesiae, sed de feria, vel de sancto, prout descriptum fuerit in Kalend. Et ita declaravit ac servari mandavit die 29 Iul. 1780.

Ordinis Carmelitarum Excalceatorum congregationis Hispaniae.

1687. Propositis Sac. Rit. Congr. per P. Antonium a S. Iosepho procuratorem generalem ordinis Carmelitarum Excalceatorum congreg. Hispaniae sequentibus dubiis, nempe:

1. An in die S. Marci, ac in tribus feriis Rogationum, teneantur Regulares cantare Missam conventualem de Rogationibus, seu potius de festo occurrente cum commemoratione Rogationum, cum regulares non teneantur ad duas Missas eadem die; et quatenus affirmative quoad primam partem, et negative quoad secundam.

2. An, et quae orationes dici debeant in Missa Rogationum.

3. An rubrica posita in Missa S. Ioannis apostoli assignans Praefationem de Nativitate, accipienda sit generaliter, ita ut talis Praefatio debeat dici in omnibus Missis festivis occurrentibus infra Octavam Nativitatis etiam habentibus Praefationem propriam; seu potius dicta rubrica sit exceptio rubricae generalis, ita ut in sola Missa S. Ioan. apostoli debeat dici Praefatio Nativitatis, non vero in aliis Missis sive festivis, sive votivis propriam Praefationem habentibus.

4. De Vigilia, quae occurrit in Adventu, nihil fit in Officio. Quaeritur, utrum in Missa in qua de Vigilia fit commemoratio, legendum sit eius Evangelium in fine.

5. Utrum, quando non prohibentur Missae defunctorum, possit celebrari Missa de *Requiem* pro defunctis vage sumptis, id est pro quibus communis debet applicare aliquam, vel aliquas Missas, quin celebrans sciat determinate, sitne pro sacerdote, pro laico, pro viro, pro femina, etc.; et quatenus affirmative.

6. Quaeritur, quae prima oratio erit dicenda in tali Missa.

7. Utrum sub prohibitione celebrandi Missas privatas post solemnem decantatam, et administrandi fidelibus sacram Eucharistiam in nocte Nativitatis comprehendantur Carmelitae utriusque sexus, maxime cum apud illos cantetur Missa solemnis non in media nocte (hoc enim tempore incipit Matutinum), sed circiter hora 3; et quatenus affirmative.

8. An consuetudo contraria immemorabilis valeat sustentari saltem quoad moniales, et religiosos choriastas et laicos.

9. Cum inter Patres Carmelitas discalceatos Hispaniae antiqua vigeat consuetudo se in choro prosternendi super terram in Missa conventuali post elevationem calicis, et cantato *Benedictus qui venit*, etc., usque ad orationem Dominicam exclusive, quaeritur, utrum haec consuetudo contrarietur Rubr. 17 Missalis, n. 5; et quatenus affirmative.

10. An nihilominus retineri possit imposterum, et quatenus negative.

11. Quaeritur, quem statum servare debent, standi vel genuflectendi, et quem ab *Agnus Dei* usque ad summationem.

12. S. R. C., 28 Ian. 1668, concessit ordini Carmelitarum discalceatorum facultatem recitandi Officium votivum sine ulla temporis exceptione semel in hebdomada, die non impedito festo novem lectionum, et non obstante posteriori decreto 20 Mart. 1706, posito in initio Brev. Rom., prohibente huiusmodi Officia votiva in Quadrage., nihilominus PP. Carmelitae discalceati, recta quidem fide, perseverarunt hucusque recitando huiusmodi Officium votivum etiam in Quadragesima. Quaeritur modo, utrum praedicti Patres continuare

queant in Quadragesima talem recitationem; et quatenus negative.

13. Supplicans P. generalis, eiusque definitorium generale pro gratia, ut ad praefatum tempus extendatur concessio, attenta devotione, quam praelaudatus Carmelitarum ordo habet erga Sanctissimum Sacramentum, ob quam olim ead. S. R. C. illi concessit octavam privilegiatam pro solemnitate Corporis Christi, et ulterius nisi huiusmodi Officium recitetur in Quadragesima, non datur locus toto anno, in quo possit recitari.

14. Ead. S. R. C., 18 Sept. 1666, concessit praefato ordini, ut quater in anno posset recitare ritu duplici Officium votivum SS. Nominis B. M. V. die non impedito festo novem lectionum; vi huius concessionis praelaudatus ordo hactenus illud recitavit etiam tempore Quadr., fortasse quia utpote concessum pro quater in anno, videtur non comprehendi in decreto prohibitivo 29 Mart. 1706, quod tantum loquitur de Officiis votivis semel, vel pluries in singulis hebdomadis vel mensibus. Quaeritur ergo, utrum huiusmodi praxis possit continuari; et quatenus negative.

15. Supplicatur pro gratia, ut supradictum Officium votivum extendatur etiam ad tempus quadragesimale pro die non impedita festo novem lectionum, cum in toto anno non remaneant dies vacui, in quibus recitetur, nisi in tempore Quadr.

16. Eadem S. C., 9 Iul. 1668, concessit praefato ordini, ut semel in mense die non impedita festo novem lectionum celebretur Officium votivum S. Theresiae virginis, eiusdem ord. fundatricis, supplicatur pro modo extensionis ad tempus Quadr.

17. Ob impedimentum perpetuum Quadr., festum principale S. Ioseph Protectoris congregationis Hispaniae Carmelitarum Discalceatorum celebratur sine Octava; et ideo provisum est a Sac. Rit. Congr., ut Octava adiudicaretur secundario eius festo Patrocinii; sed cum hoc festum licet ritum secundae classis non excedat, pompa tamen extrinseca, maximeque interna animi commotione Religiosorum celebretur; imo et pluries in statutis provinciis concursus populi conveniat; quaeritur, num in concursu et occursum cum festis apostolorum et evangelistarum, praefereantur obtineat; et quatenus negative.

18. Supplicatur pro gratia, ut praefatur festum Patrocinii festis apostolorum et evangelistarum, attenta solemnitate maxima, quam sortitur inter Carmelitas discalceatos, et maxime attenta dignitate personae S. Ioseph super apostolos.

19. Officium S. Laurentii Martyris celebratur cum cantu a Patribus Carmelitis discalceatis ex praescripto constitutionum, hebdomadario cum pluviali ad Vesperas, acolythis et thuriferario etiam respective paratis, et eius Missa cantatur cum ministris ceroferariis, et incenso; festum vero SS. Iusti et Pastoris, licet eiusdem ritus apud Hispanos, nihil solemnitatis sortitur inter Patres Carmelitas. Quaeritur ergo, utrum in concursu dictorum festorum debeantur integre Vesperae S. Laurentio martyri, ex Rubr. 11 Brev. Rom., n. 2.

20. Utrum dignitas, qua gaudent festa apostolorum et angelorum, extendatur ad eorum diem octavam, quando cum Octava celebrantur, ita ut concurrente die octavo in primis vel secundis Vesperis cum festo duplici minori inferioris dignitatis integras sortiatur Vesperas dies octavus cum sola commemoratione praecedentis vel subsequentis.

21-24. Utrum in pronuntiatione lectionis Martyrologii Romani elogium S. Cypriani oppidi Fontis Tiberii principalis Patroni sit separandum ab elogio S. Cornelii, ex eo quod Officium unius seperatur ab alio.

25. An S. Cyprianus nominandus sit in primo loco. Sac. eadem Congreg., audito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, scriptis exarato typisque vulgato, ad relationem emin. et rev. D. Card. Corsini ponentis, rescribendum esse censuit: Ad 1, in

duplicibus primae et secundae classis canendas esse duas Missas: in reliquis dilata; ad 2, dicendas esse orationes a rubrica praescripta, scilicet primam de Rogationibus, secundam *Concede* de B. M. V., tertiam pro Papa vel Ecclesia; ad 3, negative ad primam partem, affirmative ad secundam; ad 4, affirmative, exceptis feriis Quatuor Temporum; ad 5, affirmative; ad 6, dicendam esse primam orationem *Deus, qui inter apostolicos*, etc., ut habetur in eodem Missali; ad 7, affirmative; ad 8, negative; ad 9 et 10, servari posse; ad 11, dilata; ad 12, negative; ad 13, negative; ad 14, 15 et 16, negative, et servetur decretum anni 1706; ad 17, negative, cum agatur de festo secundario; ad 18, negative; ad 19, integras Vesperas de digniori cum commemoratione de sequenti; ad 20, negative; ad 21-24, affirmative in omnibus; ad 22 et 23, affirmative; ad 24 et 25, ad mentem cum D. promotore fidei. Et ita declaravit ac servari mandavit die 16 Febr. 1781.

Asculana.

1688. Exortis inter capitulum ecclesiae collegiatae terrae Ophydae dioecesis Asculanae ex una, et magistratum dictae terrae et litis partibus ex altera controversiis super iuribus et praeeminentiis pro sacris functionibus in supradicta collegiata ecclesia peragendis, illisque ad Sac. Rit. Congr. delatis, infrascripta dubia coram emin. et rev. D. Card. vicecomite ponente concordata proposita fuerunt.

1. An, et in quibus functionibus ecclesiasticis collegiatae ecclesiae terrae Ophydae intervenire debeat magistratus eiusdem terrae, in casu, etc.

2. An pro functionibus in quibus intervenire debet magistratus praedictus, fieri debeat eidem intimatio diei et horae, in qua functiones incipiunt, seu potius sit servanda tabella horaria capituli, in casu, etc.

3. An, et a quo ex capitulo, seu presbyteris addictis servitio ecclesiae collegiatae praestanda sit aqua benedicta magistratui ingredienti ecclesiam, in casu, etc.

4. An, et a quo sit comitandus idem magistratus interveniens supradictis functionibus, dum ab ecclesia discedit, in casu, etc.

5. An magistratui accedenti ad ecclesiam interveniendi causa sacris functionibus assignari debeat sacrum, seu aliud cubiculum eidem adnexum, in quo persistat, usquedum sacrae functiones incipiunt, in casu, etc.

6. An sit servanda consuetudo faciendi in festo Purificationis B. V. praeter distributionem candelarum in altari, etiam alteram mulieribus, et populo in ianua ecclesiae ante discessum magistratus ab ecclesia, seu potius sit facienda post discessum eiusdem magistratus, in casu, etc.

7. An eidem magistratui intervenienti publicis concionibus praeter solitam generalem reverentiam ante initium concionis fieri debeat a sacris concionatoribus specialis reverentia post inceptum exordium concionis, in casu, etc.

Et Sac. eadem Congr., utraque parte scripto et voce audita, visisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem eiusdem eminent. ponentis, rescribendum censuit: Ad 1, servetur solitum; ad 2, affirmative ad primam partem; ad 3, 4 et 5, negative; ad 6, faciendam esse post discessum magistratus; ad 7, faciendam esse unicam reverentiam ante initium concionis, primam capitulo, alteram magistratui, et generalem populo, et amplius in omnibus. Et ita eminent. Patres censuerunt, declararunt, et servari mandarunt die 23 Iun. 1781.

Arctina.

1689. Porrecto Sac. Rit. Congr. nomine archipresbyteri ecclesiae collegiatae loci Troiani dioecesis Arctinae supplici libello pro resolutione sequentium dubiorum.

1. An in nocte Nativitatis D. N. I. C. liceat cui-

cunque sacerdoti ante auroram celebrare Missam privatam absque indulto Sedis Apostolicae, et quatenus negative.

2. An contraria praxis, ubi introduci vellet, vel iam esset introducta, declaranda sit abusus, et directe opposita legibus Ecclesiae, ita ut per Episcopum sit abscindenda.

Sac. eadem Congr., audito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, scriptis exarato, typisque vulgato, ad relationem emin. et rev. D. Card. vicecomitis ponentis, rescribendum censuit: Ad 1, non licere; ad 2, contrariam consuetudinem declarandam esse abusum, et Episcopus curet abscindi. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 18 Sept. 1781.

Civitatis Castellanae Praeeminentiarum.

Inter capitulum insignis collegiatae ecclesiae matricis S. Andreae terrae Vallerani, et rev. D. Victorem Parchiaroni curatum ven. ecclesiae S. Victoris, et rev. dom. Hieronymum Ianni sacristam alterius ven. ecclesiae B. M. Virg. de Ruscello dictae terrae Vallerani super dubiis:

1. An sit locus observationi concordiae anni 1754, initae inter archipr. S. Andreae et curatum S. Victoris super processione Corporis Christi, seu potius capitulo insignis collegiatae et parochialis ecclesiae S. Andreae competat privative ius faciendi dictam processionem tam in dicto festo, quam in eius Octava, et quatenus affirmative ad secundam partem.

2-3. An sit locus observationi alterius concordiae an. 1731, initae inter easdem partes super alternativa celebratione ecclesiasticarum functionum intra annum.

4. An capitulo insignis collegiatae et parochialis S. Andreae competat privative ius faciendi processionem SS. Sacramenti tertia Dominica cuiuslibet mensis; et quatenus affirmative.

5-7. An curatus et coadiutor S. Victoris debeant abstinere a celebratione seu cantu choralium Officiorum, et Missae conventualis, et quatenus negative.

8. An dicto curato et coadiutori sint assignandae horae distinctae ab horario dictae ecclesiae collegiatae.

9. An totus clerus terrae Vallerani, et signanter supradictus curatus et coadiutor S. Victoris, et cappellani ecclesiae B. M. V. de Ruscello, cogendi sint ad interessendum omnibus processionibus publicis, quae privative fiunt ab archipresb. et capitulo ecclesiae collegiatae.

10. An post archipresb. spectent privative ad praepositum, iisque absentibus vel impeditis, ad canonicos dictae collegiatae omnia iura praeminentialia tum in processionibus, tum in aliis publicis functionibus, quae privative fiunt a dicto archipresbytero et capitulo.

11. An in processionibus, quibus interveniunt capitulum collegiatae, curatus, et coadiutor S. Victoris, necnon sacrista et capellani B. M. V. de Ruscello debeant omnes incedere, et in quo loco sub cruce capitulo.

12. An, et qui locus sit assignandus in aliis functionibus praedicto curato, sacristae et cappellanis.

13. An, immediate post processiones, quae ducuntur ad ecclesiam S. Victoris tam die festo S. Antonii Patavini, quam die quinta Sept. celebranda sit, et a quo, Missa sollemnis.

14. An diebus festis sanctorum, et votivis celebrari solitis in ecclesia S. Victoris, quibus intervenit archipresb. et capitulum S. Andreae ad celebrandum officia choralia et Missam solemnem, liceat curato dictae ecclesiae S. Victoris aliam Missam solemnem, et alia Officia choralia vel ante, vel post interventum praedicti capitulo celebrare.

15. An invito capitulo, ad associationem cadaveris alterius parociae S. Victoris debeat illius curatus incedere, quo loco, et cum stola, sub cruce capitulo.

16. An electa a parochiano S. Victoris sepultura in

ecclesia collegiata, et recusante illius curato levare atque associare cadaver, liceat capitulo levare et deferre illud ad propriam ecclesiam.

17. An electa a parochiano S. Andreae sepultura in ecclesia S. Victoris, liceat capitulo ingredi dictam ecclesiam cum stola et cruce elevata, et aliquas functiones facere circa cadaver.

18. An liceat idem archipresb., et, eo absente, praeposito et capitulo in associatione funerum ad alias quasunque ecclesias etiam extra districtum parociae S. Andreae.

19. An dignitatibus, vel, iis impeditis, canonicis Missam et Vesperas solemniter ubicunque extra propriam ecclesiam celebrantibus competat ius habendi assistentes in officio diaconi et subdiaconi de gremio capitulo.

20. An curato S. Victoris terrae Vallerani liceat ducere processiones particulares eiusdem ecclesiae extra portas dictae terrae.

21. An archipresbytero S. Andreae terrae Vallerani liceat ducere processiones particulares eiusdem ecclesiae extra ambitum suae parociae.

22. An concio quadragesimalis, et tempore Adventus tam diebus feriatis, quam festivis privative fieri debeat in dicta ecclesia collegiata.

23. An constet de attentatis, et quomodo, et a quo sint purganda.

A S. C. responsum fuit ut sequitur: Ad 1, negative ad primam partem, affirmative ad secundam quoad diem festum tantum; ad 2-3, negative, et ecclesiam S. Victoris reintegram esse ad primaeva iura; ad 4, negative et ad mentem; ad 5, 7 et 8, negative; ad 9, affirmative quoad processiones publicas et generales tantum; ad 10, affirmative quoad functiones spectantes ad archipresbyterum tanquam primam dignitatem; ad 11, affirmative in omnibus, ante capitulum et clerum sub ipsius cruce; ad 12, provisum in antecedenti; ad 13, celebrandam esse per digniorem de capitulo; ad 14, negative; ad 15, dilata, et ad emin. ponentem iuxta mentem; ad 16, perquisito, expectato per congruum tempus, et renuente parochio, affirmative; ad 17 et 18, dilata et ad emin. ponentem iuxta mentem; ad 19, affirmative, quando totum capitulum convenire debet; ad 20, affirmative, dummodo sit intra ambitum parociae, et interveniat licentia Ordinarii; ad 21, negative; ad 22, ad emin. ponentem iuxta mentem; ad 23, nihil de attentatis, et in omnibus dub. amplius.

Spiegazione della mente della Sagra Congregazione: Ad dubium quartum: *La mente è, che la processione da farsi la terza Domenica di ciascun mese non sia privata della chiesa di S. Vittore, ma che l'Ordinario concordì il giorno, in cui si debba fare dall'una e dall'altra chiesa; ad dubia 15, 17 et 18, la mente è, che scriva un maestro di cerimonie da destinarsi dall'eminentissimo ponente; ad dub. 22, la mente è, che l'Ordinario, osservato ambedue le Chiese, ed avuto riflesso alle ragioni, che possono competere all'una e all'altra, destini il luogo o i luoghi, dove si debba fare la Predica nella Quaresima e nell'Avvento.* Et ita declaravit et servari mandavit die 10 Sept. 1782.

Gnesnen.

1690. Rev. Archiep. Gnesnen. Poloniae primas ad praecidendas controversias, quae exortae fuerant inter canonicos suae ecclesiae metropolitanae et primatialis episcopali characterе insignitos, et eos, qui episcopali dignitate carent super praecedentia tam in choro, quam in aliis ecclesiasticis functionibus, mandavit rem proponi in capitulo, eaque per dictum capitulum generale remissa ad eiusdem rev. Archiep. redditum in patriam; etsi certo ipsi non innotuerit, an capitulum praedictum totum arbitrium ipsi conferre voluerit, vel non; cum tamen dilatio ulterior iurgia et controversias magis excitasset, infrascripta decreta imposterum observanda pro bono et quiete ecclesiae suae, et dignitate episcopali, edidit, videlicet:

Universis et singulis, quorum interest, intererit, aut quomodolibet interesse in futurum poterit, significamus, et ad notitiam indubitatam deducimus, relatum nobis fuisse, et esse qualiter in capitulo generali illustrissimorum, perillustrium reverendissimorum praelatorum, et canonicorum almae ecclesiae nostrae metropolitanae Gnesnensis, pro festo Translationis S. Adalberti Episcopi et martyris die Martis 29 mensis Octobris anno elapso celebrato propositum fuerit de, et super stallo, ac loco in choro dictae ecclesiae nostrae metropolitanae Episcopis titularibus, praelaturas et canonicatus in eadem ecclesia possidentibus assignando, idemque negotium ad nos, uti et tanquam loci Ordinarium Gnesnensem, sit remissum, mediante decreto eiusdem capituli generalis, die, ut supra, lato tenoris sequentis.

Illationem hanc illustriss. et rever. dom. Gasparis Izaïowski Episcopi Larandensis canonici metropolitani, ac administratoris generalis archidioecesis Gnesnensis de stallo Episcopis titularibus, praelaturas et canonicatus in hac ecclesia possidentibus in choro designando factam, praesens reverendissimum capitulum generale ad felicem celsissimi principis loci Ordinarii in patriam adventum remittit. Nos itaque illationem huiusmodi decreto capitulari ad Nos remissam, totumque hinc inde emergens negotium cum omnibus suis adnexis et connexis auctoritate nostra ordinaria resolventes, unaque simul, quibusvis dub. et controversiis de stallo et praecedentia ad praesens exortis, sive imposterum quomodolibet exoriundi provise et indilate occurrere volentes, inhaerendo tum laudabili consuetudini aliarum ecclesiarum cathedralium in praemissis observari solitae, tum attento eo, quod in hoc potissimum regno dignitas episcopalis plurimum honoratur, eoque intuitu Episcopi Poloni tam in senatu, quam in publicis consensibus, priori loco distinguuntur, eo magis ut in facie ecclesiae nostrae metropolitanae, primariae regni basilicae, idem episcopalis ordo conformi praecedentia dignoscatur, statuendum atque ordinandum esse duximus. Et quidem:

I. Episcopi, et simul regni senatores, quoties ad aliquam praelaturam vel canonicatum in ecclesia nostra metropolitana Gnesnensi possidere contigerit, omnes alios praecedant, primumque locum in choro, ac processionibus dictae ecclesiae nostrae metropolitanae obtineant.

II. Post eosdem autem Episcopos senatores suffraganei nostri locales archidioecesani, et quidem primo Gnesnensis, dein Loviciensis, in choro stallis et processionibus in eadem ecclesia aliis Episcopis titularibus praecedant.

III. Post suffraganeos nostros locales, Episcopi in partibus titulares, et canonicatus in praefata ecclesia nostra metropolitana possidentes, pro dignitate suarum praelaturarum, sive iuxta senium suorum canonicatum locum habeant.

IV. Post Episcopos titulares administrator generalis archidioecesis praesentis pro tempore existens sedeat et praecedat. Quod si autem idem administrator generalis fuerit Episcopus senator, ex tunc aliis Episcopis senatoribus praefendus; si vero fuerit Episcopus tantum titularis, tunc immediate post suffraganeum nostrum Lovicensem aliis Episcopis titularibus praeeat. Subsequenter reliqui praelati et canonici dictae ecclesiae nostrae metropolitanae ordine pontificali non insigniti, iuxta distinctionem praelaturarum, sive senium canonicale, stallum in choro, et locum in processionibus obtineant. Et ita resolvimus, decernimus, statuimus atque ordinamus huiusmodi nostram resolutionem, decisionem atque ordinationem abhinc et imposterum per rev. capitulum ecclesiae nostrae metropolitanae Gnesnensis inviolabiliter observari, teneri et effectuari volumus, disponimus atque obstringimus. In quorum fidem praesentes manu nostra subscripsimus, et sigillo nostro communicari iussimus. Dabantur Francoforti ad Menum, die 18 mensis Ian. an. Dom. 1783. Quae quidem decreta probata Sanctissimo fuerunt, sequenti rescripto, die 12 Mart. 1783. Ex audientia Sanctissimi.

Sanctissimus benigne approbavit decreta edita a rev. Archiep., de quibus in precibus.

C. AIROLDI, S. R. C. secr.

*Nullius S. Laurentii Scurialensis
provinciae Toletanae.*

1691. Cum Patri priori et fratribus regalis monasterii Nullius S. Laurentii Scurialensis provinciae Toletanae nonnulla occurrerint dubia super Officiorum et Missarum celebratione, S. R. C. humillime supplicarunt, quatenus ea benigne declarare dignaretur. Dubia sunt sequentia, nempe:

1. An priori et fratribus monasterii S. Laurentii Scurialensis Officium duplex cum Octava singulis annis in honorem sanctorum, quorum reliquias habent, ex indulto recitantibus, liceat simul festa particularia die propria celebrare de sanctis, quorum corpora, vel notabilem reliquiam custodiunt.

2. An ipsis id liceat saltem, quia usque ad haec novissima tempora recitare consueverunt.

3. An insuper celebrare possint festa particularia cum ritu duplici de sanctis, quorum reliquias notabiles servant.

4. An iuxta rubr. Brev. Romani sub ritu semiduplici tantum, vel simplici celebrare deberent sanctorum Officia, si illorum reliquia in ecclesia insignis non exstaret.

Et Sac. eadem Congr., audito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, scriptis exarato, ad mei infrascr. secr. relationem, rescribendum censuit: Ad 1, affirmative, si reliquiae sanctorum sunt insignes aut notabiles, seu illa pars corporis, in qua passus est martyr, modo sit integra, et non parva, ac legitime ab Ordinario approbata, et dummodo habeatur specialis concessio a S. Sede Apostolica, quando iidemmet sancti descripti non sunt in Martyrologio Romano; ad 2, affirmative de sanctis, ut in primo; de aliis etiam affirmative, si eorum celebratio invecta sit ante Bullam S. Pii PP. V editam 7 Idus Iul. 1568; ad 3, de sanctis, quorum habentur reliquiae insignes, sub ritu duplici minori; si vero notabiles, ritu semid., et etiam superiori, si a S. Sede Apostolica, aut a S. R. C. concessum sit; ad 4, negative. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 29 Mart. 1783.

Senogallien.

1692. Porrectis per Aloysium Fabbri et Vincentium Trusiani, canonicos deputatos a capitulo insignis ecclesiae collegiatae terrae Montis Martiani, dioecesis Senogalliensis, S. R. C. humillimis precibus pro declaratione sequentium dub.:

1. Utrum circa praeeminentiam faciendi chorales functiones solemniore non parochiales servari debeat decretum huius sacri tribunalis in Andrien. 3 Dec. 1672. An vero aliud valde differens in Compsana collegiata terrae Colliani 23 Mart. 1709. An tandem illud in Lucana 15 Mart. 1721, contra primam dignitatem illius insignis collegiatae, per quod videtur quancunque praeeminentiam dictas functiones privative faciendi collegiarum dignitatibus denegari iuxta decretum emin. ac rev. Episcopi.

2. Num in hoc casu liceat cuilibet hebdomadario absque singulorum capitularium consensu favore dignitatis renuntiare iuri suo, et sic turbare possessionem capituli in dictis actibus per hebdomadarium indiscriminatum exercendis.

3. An in casu, quo decretum in Andrien. erga primam dignitatem debeat observari, eadem praeeminentia in secundis feriis Nativitatis D. N. I. C., Resurrectionis, Pentecostes aliorumque festorum pertineat ad priorem, et quorum.

4. Num liceat aliquibus canonicis renuntiare capitulari iuri per emin. et rev. dom. Episcopum asserto celebrandi Missas decantandas pro anniversariis benefactorum, festivitibus, etc., ac novendiales aliasque

similes functiones. An illud vicibus sibi fungentibus, sive aliud ad hebdomadariū spectans celebrandi Missas solemnes, ac Vesperas, quae habent processiones, vel alias functiones quasi adnexas, transferre in primam vel alteram dignitatem, sibi haec privative deberi contententes, et sic incertum reddere ius capituli.

5. Utrum cum dd. Missae, vel aliae extra choralis functiones ad alios pertinent collegas iuxta institutum turnum de mandato eiusdem Episcopi liceat illis canonicis a choro et cantu per capitulares de necessitate praestando (quoniam mansionarii curae animarum addicti sunt, et alii decentes cantores non habentur), se subtrahere, relinquere insufficientem ad id canonicorum numerum, et ita non tantum exercitium iuris capitularis, sed etiam fidelium devotionem in derisum vertere, vel impedire.

6. An duo saltem adesse debeant inservientes clerici in funeribus; alter crucem deferens ac tenens, alter vero parcho ministrans; an vero sufficiat unus.

7. Num stipendia a defunctorum haeredibus pro cruce, et dicto clerico ministrante solvi solita, sint de iuribus parochialibus, an potius capitularibus, spectentque ad deferentem crucem, et respective dictum clericum ministrantem, sive ad sacristam collegiatae salarium dictis clericis solventem, iuxta illud decretum emin. ac rev. Episcopi.

Sac. ead. Congr., habita prius emin. et rev. Episcopi informatione, ad relationem emin. et rev. dom. Card. vicecom. ponentis, rescribendum censuit: Ad 1, affirmative ad primam partem; in reliquis arbitrio emin. Episcopi. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 2 Aug. 1783.

Senogallien.

1693. Proposito in Congr. S. R. inter fratres ord. Minor. conventualium Sancti Franc. terrae Montis Novi dioecesis Senogallienensis ex una, et abbatem Franciscum Festarini parochum ecclesiae S. Mariae de Platea dictae terrae ex altera, partibus, infrascripto dubio coram emin. et rev. D. Card. Archinto praefecto, et ponente concordato: An in funeribus explendis in ecclesia PP. Minorum conventualium S. Franc. Montis Novi, in digniori loco consistere debeat crux ecclesiae tumultantis, seu potius illa ecclesiae abbatialis et parochialis, in casu, etc. Sac. ead. Congr., utraque parte, scripto et voce informante, prius audita, visisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem eiusdem eminent. ponentis rescribendum censuit: Affirmative ad primam partem, negative ad secundam. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 2 Aug. 1783.

Volturarien.

1694. Proposito per emin. et rev. D. Card. Archinto S. R. C. praefectum, et ponentem in eadem S. R. C. ad instantiam cleri S. Marci dioecesis Volturariensis infrascripto dubio: An a clero S. Marci dioecesis Volturariensis recitari debeant duo Officia pro duabus translationibus corporis S. Ianuarii martyris, unum nempe Dominica prima vel secunda Maii, alterum die vigesima tertia Octobris, iuxta concessionem factas per hanc Sac. R. C., seu potius alterum ex illis. Et Sac. ead. Congr., audito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, scriptis exarato, typisque vulgato, ad relationem eiusdem eminent. ponentis rescribendum censuit: Teneri clerum S. Marci ad recitationem utriusque Officii pro dupl. distincta translatione corporis S. Ianuarii martyris, iuxta concessionem factas per hanc Sacram Rituum Congregationem, neque ullo pacto posse sive ab uno, sive ab altero abstinere. Et ita declaravit die 2 Aug. 1783.

Lusitana.

1695. Ex parte Antonii de Padua Correa, canonici congr. canonicorum saecularium Sancti Ioannis evangelistae in Lusitania, Sacrae Rituum Congr. supplica-

tum fuit pro declaratione sequentium dubiorum, quae sunt:

1. Num in ecclesiis choro astrictis diebus illis, in quibus Officium aut nocturnum defunctorum recitatur die dupl. mai. vel minori, vel semidupl., praeter Missam de *Requiem*, debeat, necne, Missa alia celebrari Officii illius diei.

2. Inquiritur, qualis in die commemor. defunctor., cum pro uno tantum Missa applicatur, dici debeat, nimirum si prima propria diei, aut vero Missa communis sub ritu semidupl.

3. Utrum in ecclesiis regni Lusitani, ubi feria quinta Ascensionis Domini Nona cantatur solemniter post meridiem usque ad primam horam absque Officii interpolatione, debeat cereus paschalis exstingui statim post Evangelium Missae sollemniter, aut vero conservari usque ad finem Nonae, et tunc exstingui, finita antiphona praedictae horae.

Et Sac. ead. Congr., audito prius voto unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, scriptis exarato, typisque vulgato, ad relationem emin. et rev. D. Card. vicecom. ponentis rescribendum censuit: Ad 1, affirmative, quia Missa conventualis de Officio currenti omitti non potest; ad 2, cum Lusitani gaudeant privilegio tres Missas celebrandi in die commemor. defunctorum, qualemcumque trium a Bened. XIV ipsis praescriptarum possunt dicere, licet pro uno tantum Missa applicetur; ad 3, affirmative quoad primam partem dub., et negative quoad secundam: quia rubrica Missalis adamussim servari debet. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 20 Dec. 1783.

Urbis et Orbis.

1696. Cum ex peculiaribus dub. ex parte nonnullorum parochorum, seu aliorum ad praescriptarum in rubricis regularum observantiam deputatorum Sacrae Rit. Congr. propositis, compertum fuerit, non levem alicubi subortam esse dubitationem et controversiam super intelligentia generalis illius rubricae, quae in Missali Romano ascripta legitur ante Missam *pro sponso et sponsa*, videlicet: *Quod si benedictio nuptiarum facienda sit pro sponso et sponsa die Dominico, vel alio die festo, dicatur Missa de Dominica, vel festo, etc., cum commemoratione sequentis Missae pro sponso et sponsa*; dum aliqui censent rubricam illam locum habere in omnibus diebus, quibus celebretur Officium et Missa de festo dupl. sive maioris, sive minoris ritus, quibusque proinde minime licet praemissas inibi Missas votivas pro sacerdotum devotione celebrare; alii vero putant praefata verba, *vel alio die festo*, intelligenda tantum esse de festis solemnioribus et festis de praeepto; hinc Sac. ead. Congr., referente emin. et rev. D. Card. Corsino Episcopo Sabinensi, ad dirimendas imposterum controversias et dubitationes de medio tollendas, praesenti generali decreto statuit: In celebratione nuptiarum, quae fit extra diem Dominicum, vel alium diem festum de praeepto, seu in quo occurrat duplex primae vel secundae classis, etiamsi fiat Officium et Missa de festo dupl. per annum, sive maiori, sive minori, dicendam esse Missam *pro sponso et sponsa*, in fine Missalis post alias Missas votivas specialiter assignatam; in diebus vero Dominicis, aliisque diebus festis de praeepto, ac duplicibus primae et secundae classis, dicendam esse Missam de festo cum commemoratione Missae *pro sponso et sponsa*. Atque ita decrevit, et servari mandavit die 20 Dec. 1783.

Factaque deinde per me secr. de praedictis sanctissimo domino nostro Pio PP. VI relatione, Sanctitas Sua praefatum Sac. Congr. generale decretum confirmavit, et ubique executioni dandum esse praecepit die 7 Ian. 1784.

Civitatis Castelli.

1697. Exortis inter parochos, priores, caeterosque rectores ecclesiarum saecularium civitatis Castelli controversiis ex una, et capitulum, necnon praepositum ar-

chidiaconum, aliosque canonicos ecclesiae cathedralis dictae civitatis ex altera, partibus, super iure porrigendi aspersorium Episcopo in processionibus, illisque ad S. R. C. delatis, infrascriptum dubium coram emin. ac rev. D. Card. Vicecom. ponente concordatum, decidendum propositum fuit: An, et a quo in actu ingressus ad ecclesias priorales et parochiales civitatis Castellii sit porrigendum aspersorium aquae benedictae Episcopo incedenti processionaliter in diebus Rogationum seu alia quavis occasione insimul cum canonici cathedralis vestibus canonicalibus indutis, et capitulariter praecedentibus, in casu, etc. Et S. ead. C., visis tantum iuribus parochorum, priorum, caeterorumque rectorum ecclesiarum saecularium dictae civitatis, eorumque procuratore, scripto et voce informante audito, cum pars adversa pro dilatione insteterit, ad relationem praelati emin. provisionis rescribendum censuit: Dilata, et per modum provisionis servetur const. synodalis. Et ita declaravit die 27 Apr. 1783.

Pisauren.

1698. Exorta controversia inter Hieronymum An- gelli aliosque presbyteros saeculares civitatis Pisauri ex una, et promotorem fiscale curiae episcopalis dictae civitatis ex altera, partibus, super iure interessendi processioni SS. Corporis Christi, illaque ad S. R. C. delata, infrascripta dubia coram emin. et rever. domino Cardin. Boschi ponente concordata decidenda proposita fuerunt.

1. An presbyteri nullum beneficium habentes in cathedrali ecclesia Pisauri teneantur accedere ad processionem SS. Corporis Christi, in casu, etc.

2. An teneantur deferre cereum propriis sumptibus coemptum, in casu, etc.

3. An sit locus poenae aureorum scutorum 13 in casu, etc.

Et Sacra eadem Congregatio, scripto et voce informante procuratore presbyterorum saecularium tantum, promotore fiscali non comparente, visisque iuribus deductis, ad relationem praefati emin. ponentis, rescribendum censuit: Ad 1, ex hactenus deductis, negative; ad 2 et 3, provisum in primo. Et ita declaravit, et servari mandavit die 27 Apr. 1784.

Amerina.

1699. Porrectis per canonicos collegiatae ecclesiae Assumptionis B. M. V. oppidi Luniani dioecesis Amerinae humillimis precibus pro declaratione sequentium dubiorum:

1. An extra casum necessitatis possit permitti a superiore, ut canonicus constitutus in minoribus ordinibus cantet epistolam in Missis solemnibus absque manipulo, et quatenus negative.

2. An pro eo supplere debeat qui immediate illi praecedit, et illo legitime impedito, an debeant supplere alii canonici subsequentes, sive in diaconali, sive in subdiaconali ordine sint constituti iuxta ordinem antianitatis, in casu, etc.

S. ead. C., habita prius rev. Episcopi informatione, auditoque etiam unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris voto scriptis exarato typisque vulgato, ad relationem em. et rev. D. Card. Archinto S. R. C. praefecti et ponentis, rescribendum censuit: Ad 1, negative, et Episcopus curet abscindere consuetudinem tam in cathedrali, quam in collegiata, videlicet extra casum absolutae et praecisae necessitatis, non posse a superiore permitti, ut clericus in minoribus pro subdiacono suppleat in Missis solemnibus paratus sine manipulo, et pro huiusmodi effectu, per Episcopum abscindendam esse consuetudinem (tam) in cathedrali, ubi clerico etiam extra casum necessitatis permittitur, se parare pro subdiacono sine manipulo, quam in collegiata, in qua induci vellet, ut canonicus clericus ministret pro subdiacono sine manipulo, existentibus aliis canonicis diaconis et presbyteris, ad quos de iure spectat supplere vices canonici clerici in officio subdiaconi; ad 2, dilata,

et ad mentem; mens vero est, quod ab eo canonico huiusmodi officium praestetur, ad quem spectat per constitutiones et consuetudines capitulares dictae ecclesiae respicientes servitium chori supplere vices canonici ultimi, qui absens forte sit, vel infirmus, vel quovis alio modo legitime impeditus. Istius siquidem servitii ordo adamussim retinendus constantissime est ad praescriptum ab ecclesiasticis legibus, atque a notissimis decretis huiusmet S. C., ad quam, si quando aliquid, vel novae difficultatis, vel controversiae emergerit, semper patebit aditus. Et ita declaravit, et servari mandavit hac die 18 Dec. 1784.

Setina.

1700-1701. Inter Franciscum Cima canonicum ecclesiae cathedralis civitatis Setinae anteriorem in possessione canonicatus, et Angelum Tirletti eiusdem ecclesiae cathedralis canonicum anteriorem in ordine sacerdotali, posteriorem autem in possessione canonicatus, orta controversia super iure praecedendi in choro, aliisque functionibus ecclesiasticis, illaque ad Sac. Rit. Congr. delata infrascriptum dubium coram eminent. ac rev. D. Card. Archinto praefecto et ponente, concordatum propositum fuit, nempe: An canonicus Tirletti in assumptione canonicatus posterior, in presbyteratus vero ordine anterior, locum digniorem cedere debeat canonico Cima antea inter canonicos cooptato, licet in ordine presbyteratus posteriori, in casu, etc. Et Sac. ead. C., utraque parte scripto et voce informante, expensisque iuribus hinc inde deductis, ad relationem em. et rev. D. Card. Archinto ponentis, rescribendum censuit: *Affirmative*. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 30 Apr. 1785.

Portugallen.

1702. Relatis in S. R. C. per em. et rev. dominum Card. Boschi ponentem ad instantiam magistri caeremoniarum ecclesiae cathedralis Portugallensis infrascriptis dub., nempe:

1. An recipienda sit in praxi doctrina cuiusdam anonymi auctoris asserentis, quod ad deponendum SS. Sacramentum a suo eminentiori throno, parentur in sacristia sacerdotes tres, unus scilicet amictu, alba, stola et pluviali; alii vero duo assistentes, pluvialibus tantum super cottas, quorum dignior assistens deponat ostensorium (notetur), quin utatur stola, quia (ait ipse auctor) est pluviali indutus.

2. Utrum retineri debeat, ut duo diaconi assistentes a lateribus Episcopi in solemnissima processione Corporis Christi, et feria 5 in Coena Dom. parentur amictu, alba et dalmatica. Ratio est dubitandi, quia Caerem. Episc. cap. 23 et 33, lib. 2, non meminit stolarum.

3-4. An incongruum sit, quod ad augendam fideliū devotionem, publice exponatur in nocte Nativitatis Dom. SS. Sacramentum, eo quod incongruum est, ipsa nocte fideles communicari, ex decreto Sac. Rituum Congr. 20 Apr. 1605.

5. S. R. C. die 6 Dec. 1653 decrevit, quod Missa de Dominica cuiuslibet mensis, seu festo dupl., cum fit particularis processio cum SS. Sacramento, dici debeat cum commemoratione eiusdem; at quaeritur si processio absoluta fuerit, Sanctissimumque reconditum antequam cantetur Missa conventualis, utrum debeat fieri in dicta conventuali eadem commemoratio.

6. Utrum tolerari possit, ut in collegiata, cum in choro adsint beneficiati sacerdotes, unus in minoribus constitutus impleat onus suae hebdomadae in decantandis tantummodo Horis canonicis, vertendo versus *Dominus vobiscum*, in *Domine*, exaudi orationem meam.

Ead. S. C. sub infrascripta die habita, audito prius voto unius ex magistris caeremoniarum apostolicarum, typis cuso, reque mature perpensa, rescripsit ut infra, videlicet: Ad 1, negative, et ad mentem iuxta votum

magistri caeremoniarum, nempe vel duos assistentes sumere debere dalmaticam et tunicellam, vel alium sacerdotem cum cotta et stola, ponere debere ostensorium cum SS. Sacramento; ad 3-4, non probari, utpote extra communem ecclesiarum consuetudinem; ad 5, negative; ad 6, negative. Atque ita servari mandavit die 17 Sept. 1785.

Placentina.

1703. Relato in S. R. C. per emin. et rev. dom. Card. Archintum loco emin. et rev. D. Card. vicecom. ponentis, ad instantiam canonicorum ecclesiae collegiatae S. Petri oppidi Bronae dioecesis Placentinae, infrascripto dubio, nempe: An attenta consuetudine per centum annos servata, sed postea interrupta et reasumpta, ut in casu, debeat praecedente in choro et processionibus canonicis diacono et subdiacono collegiatae oppidi Bronae ordine sacerdotali insignitis, et possessione anterioribus, supra canonicos sacerdotes possessione posteriores, an vero haec debeat canonicis sacerdotibus, etsi possessione recentioribus. Ead. Sacra Congregatio sub infrascripta die habita, re mature perpensa, rescripsit: Negative ad primam partem, et affirmative ad secundam. Atque ita servari mandavit die 27 Maii 1786.

Setina.

1704. Exortis inter archidiaconum Pilorei, et praepositum Fosci, dignitates ecclesiae cathedralis civitatis Setinae ex una parte, et canonicos eiusdem ecclesiae cathedralis dictae civitatis ex altera, controversiis super praeeminentia et iuribus pro sacris divinisque peragendis, necnon ecclesiasticis muneribus obeundis in praedicta ecclesia cathedrali, cum eae ad S. R. C. delatae fuissent, infrascriptum dubium coram eminent. et rev. D. Card. Vicecom. ponente concordatum, propositum fuit, nempe: An, et cui competat ius exercendi functiones sacras in solemnioribus anni festivitatibus, absentibus vel impeditis Episcopo et archipresbytero cathedralis Setinae, in casu, etc. Et S. ead. C., utraque parte scripto et voce informante, expensisque iuribus hinc inde deductis ad relationem emin. et rev. dom. Card. Archinto S. R. C. praefecti, loco eiusdem emin. ponentis, rescribendum censuit: Competere canonico digniori iuxta solitum, non autem archidiacono, vel praeposito, et amplius. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 27 Maii 1786.

Ariminen.

1705. Archidiaconus et canonici ecclesiae cathedralis Ariminensis humillime S. R. C. supplicarunt, ut infrascriptis in dub. quid servandum esset, decernere dignaretur, nempe:

1. An in illis ecclesiis, in quibus non ex fundatione aut obligatione, sed ex mera devotione singulis Sabbatis cantari solet Missa votiva B. M. V., huiusmodi Missa cantari etiam debeat, ubi in eisdem Sabbatis occurrant festa ritus duplicis primae et secundae classis, vel cadant feriae privilegiatae; et quatenus negative.

2. An idem servari debeat, quoties in enuntiatis Sabbatis contingant festa Dedicationis eccles., sancti titularis, aut patroni principalis civit.

3. An dicta Missa votiva beatae M. V. celebrari debeat, ubi in Sabbatis occurrat aliud festum praefatae beatae M. V., sive illud sit altioris, seu minoris ritus.

Sac. ead. Congr., audita prius sententia unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, referente eminent. et reverend. D. Card. Boschi rescribendum censuit: Ad 1, negative; ad 2, provisum in primo; ad 3, negative. Et ita declaravit, et servari mandavit die 10 Mart. 1787.

Lusitana.

1706. Supplicante S. R. Congr. P. D. Laurentio a S. Maria, superiore generali canonicorum regularium

regni Lusitaniae, nomine etiam Patrum in definitorio congregatorum suae congreg. pro resolutione sequentis dub., nempe: An congregatio canonicorum regularium Lusitaniae permanere debeat in antiqua possessione recitandi, ex apostolico indulto, sub ritu dupl. mai. Officium sancti archangeli Gabrielis, Dominica prima non impedita cuiuslibet mensis a Pascha usque ad Adventum; seu potius firmo remanente eodem ritu dupl. mai., teneatur se conformare universo Portugalliae regno, ubi dictum Officium praefati S. Archangeli recitatur die 18 Mart. sub ritu dupl. min. S. ead. C., audita prius sententia unius ex apostolicarum caeremoniarum mag., referente emin. et rev. D. Card. Boschi ponente, rescribendum censuit: Affirmative ad primam partem, etiam quoad ritum, negative ad secundam. Et ita declaravit die 10 Mart. 1787.

*Ordinis Minorum S. Franc. Reformat.
provinciae S. Mariae de Arrabida in Lusitania.*

1707. Porrectis a P. ministro provinc. et Patribus definitorii ord. Minorum S. Franc. Reformat. S. Mariae de Arrabida in Lusitania Sac. Rit. Congr. humillimis precibus pro declaratione infrascriptorum dubiorum, nempe:

1. Provincia Arrabidensis ducentis abhinc annis initium habuit supra munita Arrabidae, ubi adest conventus sub titulo B. M. V. de Arrabida, cuius titulo memorata provincia a suo exordio condecoratur. Usque nunc B. M. V. non celebratur ut titularis praefatae provinciae contra decreta et rubricam. Populus tum Lusitanus tum externus magnam devotionem proficitur erga eandem B. M. V.; quapropter, ut impleatur praecceptum de recitando Officio titularis provinciae iuxta rubricas Brev. Seraphici, tit. 7 de Octava, n. 76, 77, 78, et etiam ut satisfiat devotioni populorum, petit, ut in tota provincia recitetur imposterum de B. M. V. titulari eiusdem provinciae cum Officio, prout in festo ad Nives 5 Augusti, assigneturque praefata dies 5 Augusti pro festo B. M. de Arrabida titularis provinciae; lectiones vero secundi nocturni desumentur ex festo Nativitatis eiusdem B. M. V. 8 Sept., mutato *Nativitate* in *Festivitatem*, sicut in festo S. Mariae Angelorum ex decreto S. R. C. 10 Iun. 1690.

2. In conventibus Dominae nostrae de Boaviage; Dominae nostrae a Pietate em. Caprarica et em. Salvaterra; Dominae nostrae de Iesu em. Valde figueira, quasi ex eodem tempore non recitatur usque nunc de suis titularibus. Ideo humillime petitur, ut imposterum recitetur in memoratis conventibus de titularibus eorum, nempe in primo conventu celebretur B. M. V. da Boaviage sub die secunda Februar. cum Officio proprio eiusdem diei secundae; in hac quippe die ad praefatum coenobium concurrat magna populi multitudo devotionis causa erga B. M. V. da Boaviage, iam ex fundatione dicti coenob.; in tribus aliis conventibus recitetur de suis respectivis titularibus in feria secunda post Dominicam in Albis cum eodem Officio Gaudiorum B. M. V., de quibus in ipsa feria fit in toto regno Lusitaniae, salvo semper decreto S. R. C. 5 Aug. 1755, de omissione festi Gaudiorum, quando ad ipsum diem transfertur festum Annuntiationis B. M. V.

3. In omnibus conventibus praefatae provinciae, exceptis coenob., cuius titulus est S. Petri Alcantarensis, recitatur de eodem S. Petro sub ritu secundae classis. Idem S. Petrus fuit coadiutor fundationis provinciae; in illa vixit per multos annos, fuitque praesul; idcirco postulatur, ut in posterum recitetur pro tota provincia de eodem S. Petro Alcantarensi sub ritu primae classis cum Octava.

4. In aliquibus coenob. dictae prov. recitabatur usque nunc de sanctis illis, quorum insignes specialesque reliquiae ibi asservantur. Kalendarium vero Seraphicum approbatum a S. R. C. 9 Iun. 1781, praecipit, quod in universo ordine fiat die 15 Mart. commemoratio illorum sanctorum, quorum corpora et reliquiae asservantur in ecclesiis trium ordinum S. Franc. Idem Kalen-

darium editum Romae typis Rev. Camerae Apostolicae iubet die 5 Iul. fieri anniversarium Dedicationis ecclesiarum consecratarum trium ordinum S. Franc. sub ritu dupl. primae classis cum Octava, exindeque monet, quod in praedictis ecclesiis consecratis non poterit celebrari aliud Officium consecrationis respectivae ecclesiae iuxta rubricas particulares nostri Brev. num. 83. Quapropter idem postulator omni cum humilitate petit, ut illi declaretur a S. R. C., debeatne imposterum fieri particularis memoria sanctorum, quorum reliquiae asservantur in conventibus, et de quibus iam fit Officium, non obstante memoria universali praescripta in novo Calendario.

5. Translatio S. Antonii Lisbonensis fuit abrogata a dicto novo Calendario. Omnes conventus, tribus exceptis, provinciae Arrabidae sunt intra limites patriarchatus Lisbonensis, cuius clerus saecularis et regularis facit Officium de praefata translatione, ideoque idem postulator devotionis causa erga sanctum, et conformitatis cum clero, petit, ut illi concedatur, quod in tota sua provincia recitetur de dicta translatione sub ritu dupl. min.; salva semper resolutione S. R. Congregat. 11 Ianuar. 1755, pro eadem provincia citra festa dioecisana.

S. ead. C., audita prius sententia P. ministri gener. ord., referente emin. et rev. D. Card. Boschi, rescribendum censuit: Ad 1 et 2, nihil innovari, et festum Assumptionis B. M. V. habendum esse pro titulari provinciae, eiusque conventum, qui titulo gaudent eiusdem B. M. V. absque adiuncta denominatione alicuius mysterii, de quo festum speciale celebratur; ad 3, negative; ad 4, satis provisum in rubr. nuper approbatis pro Breviario Romano Seraphico; ad 5, pro gratia iuxta petita. Et ita declaravit, et servari mandavit die 10 Mart. 1787.

Bononien.

1708. Exorta controversia inter parochum et monachos ord. S. Bened. ecclesiae parochialis S. Proculi civitatis Bononiae ex una, et clerum saecularem dictae civitatis ex altera, partibus, super iure interessendi sacris functionibus, infrascriptum dubium coram emin. et rev. D. Card. Boschi ponente, seu relatore, concordatum ad S. R. C. iudicium delatum est, nempe: An in publicis functionibus et processionibus tam ordinariis quam extraordinariis, fieri solitis, vel imposterum faciendis, non tamen ex regulari instituto, ab ecclesia parochiali S. Proculi, etiam de licentia, vel mandato emin. Archiep. Bononiae, et signanter in processione SS. Corporis Christi fieri solita in dicta parochia quolibet decennio, possint presbyteri et clerici saeculares eiusdem parociae intervenire induti superpelliceo et intorticiis, etiam non invitati, in casu, etc.; Sacra eadem Congregatio, utraque parte informante, et eodem eminentissimo Archiepiscopo ad mentem. Et mens est, quod ipse provideat, ne oriantur scandala. Die 27 Maii 1788.

Asculana.

1709. Exortis controversiis inter promotorem fiscale curiae episcopalis civitatis Asculi ex una, et capitulum et canonicos ecclesiae cathedralis dictae civitatis ex altera, partibus, super iure assistendi sacris functionibus Episcopo in Missis privatis tam intra quam extra ecclesiam cathedralem, infrascripta dubia coram emin. et reverend. domino Cardin. Boschi ponente, concordata ad S. Rit. Congregationis iudicium delata sunt:

1. An liceat canonicis in Missis privatis, tam intra quam extra cathedralem, uti opera inservientis Missae tam pro delatione calicis ad altare, et illius reportatione ad sacristiam, quam pro sustinendo Missale, indicando orationes, aperiendo et porrigendo patenam cum hostia, tergendo calicem, eundemque postea cum velo instruendo, in casu, etc.

2. An liceat canonicis in sacris functionibus celebrandis in ecclesiis extra cathedralem uti pulvinari ad genuflectendum.

3. Utrum permittendum sit tradi ostensorium a magistro caeremoniarum in manus canonici impertituri benedictionem cum SS. Sacramento.

4. An dignitates et canonici dictae ecclesiae cathedralis teneantur Episcopum accedentem ad ecclesiam cappa indutum, ut solemniter celebret, vel alia pontificalia munia exerceat, comitari, et ex quo foco.

5. An etiam in reditu debeant eum reducere, et ad quem usque locum; et quatenus affirmative ad utrumque.

6. An, et qua poena possint inobedientes puniri ab Episcopo.

7. An sacer concionator tempore Quadragesimae et Adventus, peracta generali reverentia, et incepta concione, alteram reverentiam seu veniam exhibere tantum debeat Episcopo, an etiam capitulo, absente Episcopo.

Sacra eadem Congregatio, procuratore tantum promotoris fiscalis curiae episcopalis informante, respondit: Ad 1, 2, 3 et 7, negative in omnibus; ad 4 et 5, dignitates et canonicos teneri deducere Episcopum a cubiculo, et comitari ad ecclesiam cathedralem, ipsumque reducere ad cubiculum; ad 6, affirmative, prudenti arbitrio Episcopi. Et ita declaravit, et servari mandavit die 27 Maii 1788.

Deinde iterum reposita causa, proponente emin. et rev. Card. Antonio ab Auria, ponente subrogato in locum cl. me. Card. Boschi, interim defuncti, infrascripto dubio: An, et quomodo sit standum vel recedendum a decisis, quoad 1, 5 et 7 dub., in casu, etc. Sac. ead. Congr., utraque parte informante, respondit: Quoad 7, in decisis iuxta modum, nempe absente Episcopo, deberi reverentiam, sed non veniam. In reliquis, in decisis et amplius. Et ita declaravit, et servari mandavit die 24 Sept. 1788.

Gaditana.

1710. Reverendissimus hodiernus Episcopus civitatis Gaditanae enixe Sac. Rit. Congr. supplicavit, ut infrascriptis dub. quid servandum esset, decernere dignaretur, nempe:

1. An feria 6 in Parasceve Episcopo non celebrato, procedendo ad crucis adorationem et osculum, canonici assistentes debeant ipsum comitari usque ad initium tapetis, ibique sistere, donec solus ad crucis adorationem osculumque procedat; seu potius tum in genuflexionibus, tum etiam in ipso osculi actu eundem associare teneantur, ibique expectare quousque idem crucis adorationem et osculum compleverit.

2. An Episcopus, absoluta crucis adoratione et osculo, debeat ibidem remanere, donec a canonicis assistentibus par cruci obsequium exhibitum fuerit; seu potius immediate canonici assistentes debeant Episcopum ad cathedram pontificalem associare, ac subinde idem Officium adorationis crucis et osculi cum aliis canonicis in ordine suo complere teneantur.

3. An canonici assistentes valeant se induere et exuere sacris paramentis super solio in loco proprii scamni; seu potius interim aliis canonicis eorum munere fungentibus, descendere debeant de solio ad propria stalla canonicalia, ibique sacras vestes assumere, et post completum Officium deponere.

Sac. ead. Congr., audita prius sententia unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, scriptis exarata, typisque vulgata, referente emin. et rev. D. Card. Corsinio Episc. Sabinensi, rescribendum censuit: Ad 1, negative quoad primam partem, affirmative quoad secundam. Et ita declaravit, ac servari mandavit die 24 Sept. 1788.

Canariensis.

1711. Cum in insula Canariensi occasione alicuius publicae calamitatis, imago quaedam beatissimae Dei-

parae a *Pinu* dicta, a templo existen. in oppido *Feror* vulgo nuncupato, in quo apparuisse fertur, ad cathedralem ecclesiam supplicationis causa transferri soleat; rever. Episcopus Sacrae Rituum Congregationi supplicavit, ut ad tollendas controversias inter capitulares eiusdem cathedralis exortas, definiret, utrum eadem imago in iis circumstantiis thurificanda sit triplici an duplici ductu, Sacra eadem Rituum Congregatio, audita etiam sententia unius ex apostolicarum caeremoniarum magistris, referente emin. et rever. D. Cardinali Archinto Sacrae Rituum Congr. praefecto, rescribendum censuit: *Thurificandam esse duplici ductu tantum*. Die 28 Iulii 1789.

Urbis S. Ioannis in Ayno.

1712. Sacra Rituum Congregatio ad humillimas preces sacerdotis Gabrielis Maria Gasparri moderni rectoris ecclesiae parochialis S. Ioannis in Ayno de Urbe, audita prius sententia emin. et rever. D. Cardinalis Urbis vicarii, ad relationem emin. et rever. D. Cardinalis Archinto praefecti declaravit, non licuisse, neque in posterum licere camerario, et confratribus piae societatis sub titulo S. Annae matris B. M. V. in eadem parochiali coadunatae quacunque veste indutus etiam de consensu parochi assistere Vesperis, ac Missae solenni intra presbyterium in festivitate eiusdem S. Annae, ibique thurificationem, aliosque obsequii actus excipere. Et ita declaravit, et omnino servari mandavit die 28 Iulii 1789.

Melevitana. Praeeminentiarum.

1713. Dubia, quae proposita fuerunt ex parte rever. capituli, et reverendissimorum DD. dignitatum, et canonicorum insignis ecclesiae collegiatae Sancti Pauli civitatis Vallettae, in Sacra Congregatione Rituum particulari habita die 19° Maii 1786, cum respectivis resolutionibus eiusdem Sacrae Congregationis, haec sunt, videlicet:

1. An dignitates et canonici cathedralis civitatis notabilis, qui invitati ab Episcopo se conferunt ad ecclesiam collegiatam civitatis Vallettae, occasione festivitatis divi Pauli, aut alterius cuiusque sollemnitis, et ecclesiasticae functionis interveniant, uti corpus capituli, seu potius uti singuli, in casu, etc.

2. An iisdem ius competat incedendi processionaliter a dicta collegiata ad oratorium Charitatis pro associando Episcopo; seu potius ius huiusmodi competat ad capitulum collegiatae: ita ut illi e dicto oratorio tantum una cum Episcopo pergere debeant ad ecclesiam collegiatam, et ab eadem ecclesia reducere Episcopum ad oratorium, in casu, etc.

3. An, et quae assistentia a praedictis dignitatibus, et canonici cathedralis sit praestanda Episcopo aut pontificaliter celebranti, aut praesentiam tantum praestanti, in casu, etc.

4. An Episcopo, seu dignitatibus, et canonicis cathedralis ab eo invitatis ius competat ducendi ad collegiatam cappellanos mansionarios, aliosque clericos, necnon seminaristas cathedralis, invito capitulo eiusdem collegiatae, in casu, etc.

5. An cantor cathedralis, qui cum aliis dignitatibus et canonicis ab Episcopo invitatis ad collegiatam se confert, valeat virgam gestare qua utitur in cathedrali, in casu, etc.

6. An eadem virga uti valeat cantor collegiatae, praesentibus canonicis cathedralis, in casu, etc.

7. An, quaeque functiones sint ab eo peragendae, quique eidem assignandus locus tam in associatione Episcopi, quam in processionibus, in casu, etc.

8. An, et a quo occupandum sit stallum aliis magis elevatum in choro existens, quo alias utitur Episcopus, quando accedit ad collegiatam, in casu, etc.

9. An, et a quo sit praestandum thus, et osculum Evangelii Episcopo sollemniter simpliciter assistenti, necnon eiusdem peragenda thurificatio, in casu, etc.

10. An canonicis collegiatae ius competat in processione utendi clava capitulari, in casu, etc.

11. An, et quo ordine incedere debeat in dicta processione clavicularius aut cathedralis, aut collegiatae, in casu, etc.

12. An in dictis processionibus dignitates, et canonici collegiatae iisdem uti valeant cereis, quibus utuntur dignitates et canonici cathedralis in casu, etc.

13. An, et ubi incedere debeat in processionibus praedictis acolythus cum pluviali baculum deferens episcopalem, in casu, etc.

14. An dignitates et canonici cathedralis occasione praedictarum functionum uti valeant mitra, necnon planetis, ac respective pluvialibus, tam in choro, quam in processionibus, et quatenus *affirmative quoad planetas et pluviales*.

15. An iisdem uti valeant dignitates et canonici collegiatae, in casu, etc.

Dubia, quae proposita fuerunt ex parte reverendissimorum dominorum canonicorum ven. ecclesiae cathedralis civitatis notabilis, pariter cum respectivis resolutionibus nempe:

16. An sit servanda, et exsequenda transactio, in casu, etc., et quatenus *negative*;

17. An capitulo collegiatae S. Pauli, praesentibus dignitatibus, et canonicis capituli cathedralis in die festivitatis Naufragii S. Pauli competat ius utendi cappa magna cum pellibus armellinis, in casu, etc.

18. An praedictis dignitatibus et canonicis cathedralis competat ius elevandi propriam crucem in processione peragenda in eadem festivitate, in casu, etc., seu potius incedere debeant sub cruce capituli collegiatae.

19. An, quomodo, et a quo sit facienda thurificatio tam dignitatibus et canonicis capituli cathedralis, quam capitulo collegiatae in eadem festivitate, in casu, etc.

20. An, quomodo, et a quo sit accipiendum et communicandum osculum pacis, in casu, etc.

21. An dignitatibus et canonicis capituli cathedralis in processione praecedere possit proprius scutifer, seu clavicularius, in casu, etc.

22. An praedictis dignitatibus et canonicis invitatis ab Episcopo, competat ius accedendi ad ecclesiam S. Pauli, et assistendi quacunque alia occasione, et die qua placuerit Episcopo peragere ibi pontificalia, vel assistere, in casu, etc.

23. An iisdem dignitatibus, et canonicis assistentibus, ut supra, tam in dicta die festivitatis S. Pauli, quam in quacunque alia die, liceat uti ornatu strati viridis damasceni, in casu, etc. Et quatenus *affirmative*; an capitulo collegiatae tunc liceat uti ornatu panni lanei coloris praedicti.

24. Quomodo, et quo ordine incedere debeant canonici collegiatae in associatione Episcopi ab oratorio Charitatis ad ecclesiam collegiatam, et a ianua ecclesiae ad chorum.

Sacra eadem Congr. die 19 Maii 1786, respondit: Ad 1, dignitates et canonicos intervenire collegialiter in obsequium Episcopi, et ad effectus expressos in resolutionibus Sacrae Rituum Congregationis anni 1741, et in subsequentibus exprimendos; ad 2, *negative* ad primam partem, *affirmative* ad secundam; ad 3, *affirmative* ad formam resolutionum anni 1741, et iuxta methodum in Caeremoniali Episcoporum praescriptam; ad 4, quoad Episcopum ad mentem: mens est: Non denegari Episcopo ius ducendi secum personas sibi benevisas, tanquam de suo honorifico comitatu, sed non expedire, ut praeter dignitates, et canonicos cathedralis, alios adducat, ad hoc, ut sacris functionibus ecclesiae collegiatae formiter interveniant, et assistant: in reliquis *negative*; ad 5, *negative*; ad 6, *affirmative*; ad 7, ad cantorem ecclesiae collegiatae spectare functiones chorales muneris sui proprias, locum autem in associatione Episcopi, et in processionibus assignandum esse ad formam Caeremonialis; ad 8, *negative* in omnibus; ad 9, *affirmative* in omnibus ad formam Caeremonialis, et resolutionis superioris dubii sub numero tertio; ad 10,

negative in casu: Mens autem Sacrae Rituum Congr. haec fuit: Si placeat capitulo collegiatae ministrum aliquem deputare, qui tenens baculum quomodocunque ornatum, turbas submoveat, ministrum huiusmodi tantum in casu, etc., universae processioni praecire posse; ad 11, negative ad utrumque; ad 12, affirmative; ad 13, affirmative ad formam Caeremonialis; ad 14, affirmative in omnibus; ad 15, affirmative; ad 16, negative; ad 17, negative ad mentem; quae fuit: Attento, quod dignitates, et canonici cathedralis Melitensis post erectionem collegiatae divi Pauli, et post resolutiones anno 1741 emanatas, novis, et maioribus insigniis, quibus a reliquo clero, et a canonicis dictae collegiatae distinguuntur, ab Apostolica Sede decorati fuerunt. Quodque iidem in tractatibus coram Episcopo habitis anno 1781, suum praebuerunt consensum, ut convenientibus ipsis in ecclesiam collegiatam occasione solemnitatis naufragii divi Pauli, eiusdem collegiatae canonici cappas magnas cum pellibus armellinis deferre valerent: horum nomine, si placuerit, supplicandum Sanctissimo, ut ad huiusmodi effectum, et in hac parte, derogare dignetur litteris apostolicis super eorum collegiatae erectione a Clemente XII editis, etc. Ad 18, negative ad primam partem, affirmative ad secundam; ad 19, affirmative in omnibus ad formam Caeremonialis, et resolutionis anni 1741; ad 20, affirmative, ut ad proxime superiorem; ad 21, Provisum in numero undecimo; ad 22, affirmative, et ad mentem. Et mens est: Non expedit, dignitates et canonicos cathedralis ab Episco-

po invitari, praeter solemnem diem memoriae naufragii S. Pauli dicatam, ut aliis occasionibus, et diebus in ecclesiam collegiatam civitatis Vallettae conveniant, ibique collegialiter sacris functionibus adstant, seu ipsi Episcopo pontificaliter celebranti, vel simpliciter assistenti, ministrent, aut respective assistentiam praestent; ad 23, servetur in omnibus resolutio anni 1741; ad 24, servetur ordo praescriptus in Caeremoniali Episcoporum, firma remanente praecedentia, et loco digniore prope Episcopum dignitatibus, et canonicis cathedralis, ad formam resolutionis anni 1741.

Mox autem die 15 Iunii 1789, repositis iisdem dubiis prodiit, ab eadem Sac. Congreg. responsum: Ad 1, 2 et 3, in decisis, et amplius; ad 4, in decisis etiam quoad mentem, et amplius; ad 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 et 16, in decisis, et amplius; ad 17, locum esse arbitrio pro aperitione oris, adversus Breve Clementis XII, in hac parte tantum, et ad effectum, de quo agitur, adeoque praevio recessu a decisis, affirmative, et amplius; ad 18, 19, 20, 21, in decisis, et amplius; ad 22, in decisis etiam quoad mentem, et amplius; ad 23, in decisis, ita ut liceat dignitatibus, et canonicis cathedralis uti ornatu strati viridis damasceni, et liceat capitulo collegiatae uti panno laneo eiusdem coloris; ad 24, in decisis, et amplius.

Ita reperitur in registis decretorum existent. in Secretaria Congr. Sac. Rit. In fidem, etc.

Loco ✠ sigilli.

D. Coppola S. R. C. secr.

APPENDIX

RESOLUTIONUM SACRAE CONGREGATIONIS CONCILII

Continens varias frequentiores causas ab eademmet sacra Congregatione resolutas
ab 1700 anno usque ad 1761.

1-2. PORTUGALLEN. *Visitationis*, in qua ad seq. dub.

I. An Episcopo, concurrente legitimo impedimento, liceat per eius delegatum visitare propriam cathedralē, et totum corpus capituli, nedum in temporalibus, verum etiam in spiritualibus? et quatenus affirmative.

II. An circa impedimentum standum sit soli assertioni Episcopi, an vero teneatur assignare causam legitimi impedimenti.

III. An impedimentum debeat esse continuum, videlicet toto durante tempore a Sac. Concilio praescripto pro visitatione faciendā, vel potius sufficiat, quod sit temporale?

Sacr. Congreg. Conc. die 15 Ianuarii 1701, distulit propositionem; die vero 29 dicti mensis respondit: Ad I, affirmative; ad II, affirmative quoad primam partem, et negative quoad secundam; ad III, negative quoad primam partem, et quoad secundam remansit conscientiae Episcopi, ut in lib. 51 Decret., pag. 13 et 63.

3. TROIANA. *Funerum*, in qua ad sequentia dubia:

I. An licitum sit canonicis, capitulo, et aliis parochis dictae civitatis ducere funus per publicas plateas, quae non est recta via ducens ad ecclesiam funeris, et praesertim Regularium, et quatenus affirmative.

II. An eisdem capitulo, canonicis et curato propter hoc aliquod stipendium accipere, seu exigere liceat?

III. An sit licitum dictis capitulo, et canonicis ducere cadaver alicuius de regimine civitatis prius in ecclesia collegiata ad officium, et deinde ab illa transferre ad ecclesiam funeris?

IV. An licitum sit canonicis, et parochis aliquid exigere ratione transitus per parochiam, quando funus ducitur ab una parochia ad ecclesiam funeris sitam in alia parochia?

V. An candela gestanda per canonicos in associatione funeris debeat esse ponderis ad minus quatuor librarum, vel arbitrio haerendum, et an canonici ultra dictam candelam praetendere possint unum ducatum regni pro quolibet canonico.

VI. An de dictis candelis debeatur aliqua portio ecclesiae funeris, pro ut etiam de candelis, quae in similibus casibus gestantur a Regularibus.

VII. An capitulum, canonici, et parochi praetendere et accipere possint maiorem portionem funeralis, quando cadaver sepelitur in ecclesiis extra civitatem Regularium, ac extra parochiam, quamvis sitam intra civi-

tatem, quam acciperent, si cadaver sepeliretur in illorum ecclesia.

VIII. An interveniente in funere ducendo ad ecclesiam Regularium cruce capituli cum unico illius abbate, seu sacerdote, capitulum exigere possit emolumentum eo modo quo interveniret totum capitulum.

IX. An licitum sit canonicis pro decimis non solutis in vita per defunctum devenire ad impedimentum sepulturae cadaveris dicti defuncti in casu, etc.

Sacr. Congr. Concil. die 7 Maii 1701, distulit propositionem, die vero 12 eiusdem respondit: Ad I, affirmative; ad II, negative; ad III, negative, nisi aliter disposuerit defunctus, nec eius haeredes; ad IV, negative; ad V, negative quoad primam partem, sed remittendum arbitrio haerendum; quo vero ad secundam partem negative; ad VI, VII, VIII, IX, pariter negative ut in lib. 51 Decret., pag. 237 terg., et 268 terg.

4. AESINA. *Iuris nominandi concionatorem*, in qua ad sequens dubium:

An, et ad quem spectet ius nominandi concionatorem Quadragesimalem in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 30 Septembris 1702, censuit electionem spectare ad Episcopum, soluta tamen per eum eleemosyna, ut in lib. 52 Decret., pag. 373.

5. NOVARIEN. *Funerum et iurisdictionis*, in qua ad seq. dub.

I. An cadavera impuberum oppidi Varalli debeant ex aliqua speciali consuetudine sepeliri in sepultura destinata existente in ecclesia parochiali; vel potius licitum sit parentibus, tam ante, quam post mortem illorum ea tumulare facere in proprio sepulcro maiorum in ecclesia Reformatorum existente; et quatenus affirmative quoad secundam partem.

II. An dicta cadavera deferri possint ad dictum sepulcrum maiorum absque associatione parochorum, et cleri saecularis post eorum monitionem ad interveniendum funeri, et recusantium.

III. An parochis intervenientibus sive associatis, sive non, ab aliis canonicis eiusdem parochiae distribui debeat candela maior illa, quae datur superiori Regularium associato ab illis fratribus.

IV. An dicta cadavera deferri valeant ad ecclesiam quacunque hora diei, et an de nocte absque expressa licentia Ordinarii.

V. An parochi sub aliqua et quacunque praetensione possint differre, vel impedire ne tempore debito cadavera ad sepeliendum deferantur? et quatenus negative.

VI. An parochis impredientibus⁸ licitum sit haeredi post expectatum triduum a morte defuncti ducere funus etiam de nocte ad ecclesiam, in qua cadaver est sepeliendum.

VII. An parochi cogere possint haeredes ad peragendum in ecclesia parochiali omnes functiones missae solemnis, accensis luminibus in singulis altaribus et anniversariis, quae fiunt in ecclesia Reformatorum occasione funerum.

VIII. An dicti parochi possint cogere haeredes, ut celebrare faciant Missas pro defuncto singulis sacerdotibus saecularibus funus associantibus.

IX. An in praetensa associatione cadaverum sint per haerem defuncti in aequali numero convocandi tot sacerdotes saeculares, quot convocantur fratres Reformati.

X. An in casu, de quo agitur, Episcopus Novarien. habuerit iurisdictionem in supradictos fratres Reformatos praetensos delinquentes extra claustra, seu turbantes iura parochorum.

XI. An interdictum, de quo agitur, sustineatur in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 15 Martii 1704, respondit: Ad I, negative quoad primam part., affirmative quoad secundam; ad II, affirmative; ad III, negative; ad IV, affirmative ante tamen solis ortum, et de nocte negative, nisi de consensu Episcopi; ad V, negative; ad VI, affirmative praeterquam ante solis ortum, de et nocte; ad VII, VIII, IX, X et XI, negative, ut in lib. 54 Decr., pag. 93.

6. PAPIEN. *Iuris deferendi crucem*, in qua ad seq. dubium.

An eminentissimo Episcopo Papiensi licuerit in suo accessu ad Carthusiam Papien. occasione revisionis computorum elemosynarum ingredi erecta cruce ecclesiam, et monasterium eiusdem Carthusiae, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. 24 Sept. 1707, distulit propositionem, et die 17 Decembris eiusdem anni respondit, affirmative quoad ecclesiam, et negative in casu de quo agitur, quoad monasterium, ut in lib. 57 Decr., pag. 368 et 462.

7-8. PRAGEN. *Iurisdictionis*, in qua ad seq. dub.

I. An pro exemptione a iurisdictione ordinaria Archiepiscopi sufficiat sola nominatio, seu deputatio presbyteris saecularibus facta a superiore D. Ioannis Hierosolymitani in ecclesiis dicti ordinis pro cura animarum, quamvis ex causa non admitteretur ab Archiepiscopo, sive potius requiratur admissio, approbatio et licentia Archiepiscopi, sive eius consistorii ad curam animarum, et administrationem sacramentorum.

II. An praefati nominati, seu deputati ad dicta beneficia curata teneantur examen subire, et professionem fidei emittere coram Archiepiscopo, vel eius consistorio, antequam curam animarum exercent.

III. An teneantur praestare iuramentum ad curam animarum debite obeundam coram Archiepiscopo, sive eius consistorio, et quomodo.

IV. An dictus Archiepiscopus, sive eius consistorium pro praedictis exigentibus procedere possit iure Ordinario, sive potius delegato.

V. An dicti nominati, seu deputati in dictis ecclesiis, postquam reportaverint ab Archiepiscopo licentiam pro exercenda cura animarum, teneantur se conformare constitutionibus synodalibus, et ordinationibus consistorialibus quoad omnia in ordine ad sacramentorum administrationem, et curam animarum.

VI. An dictis presbyteris saecularibus, ut supra nominatis, seu deputatis in praefatis ecclesiis, et ab Archiepiscopo examinatis, teneatur idem Archiepiscopus concedere licentiam exercendi curam animarum? et quatenus affirmative.

VII. An in huiusmodi licentiis Archiepiscopus valeat reservare facultatem eam revocandi ad sui beneplacitum, seu potius debeat eam concedere pure et simpliciter.

VIII. An Archiepiscopus debeat exprimere se pro-

cedere auctoritate delegata, dum procedit contra dictos presbyteros exercentes curam animarum, ita ut hoc non teneantur illi ei obedire, etiam in concernentibus curam animarum.

IX. An Archiepiscopus praedictos presbyteros exercentes curam animarum in casu non partitionis eius praeeptis, possit plectere poena revocationis licentiae exercendi curam animarum.

X. An praefati presbyteri pro servitio dictarum ecclesiarum valeant assumere cappellanos pro celebratione missarum in eisdem ecclesiis sine licentia Episcopi.

Sacr. Congr. Conc., diebus 3 et 17 Decembris 1707, distulit propositionem, die vero 14 Ianuarii 1708, rescipit: Ad I, negative quoad primam, affirmative quoad secundam partem dubii; ad II, affirmative quoad examen, et quoad professionem fidei ad formam Concilii; ad III, affirmative; ad IV, Dilata; ad V, affirmative; ad VI, negative; ad VII, negative quoad primam, et affirmative quoad secundam partem dubii; ad VIII, affirmative; ad IX, recurrit in casibus particularibus; ad X, affirmative.

9. TURRITANA, seu Bossanen. *Iurisdictionis*, in qua ad sequentia dubia.

I. An in edictis emanatis ab Archiepiscopo Turritano, et affixis in dioecesis Bossanen., potuerit se enuntiare Patrem et pastorem.

II. An poterit dictus Archiepiscopus dicta edicta affigere in dicta dioecesi Bossanen.

III. An poterit dictus Archiepiscopus in dictis edictis comminari censuras sibi reservatas in subditis Episcopatus Boianen. tam ecclesiasticos, quam laicos in casu amotionis illorum?

IV. An curia episcopalis Turritana rite processerit ad expeditionem litterarum citatorialium ad instantiam Alvirae, Nater, et Sotgui adversus oeconomum capituli Boianen.

V. An idem Archiepiscopus pro causis ad curiam metropolitanam devolutis in gradu appellationis mittere possit executores suae curiae pro exsequendis mandatis in dioecesi Boianen. pro iuribus curiae archiepiscopalis, salario sententiarum advocati, et similibus; et quatenus affirmative.

VI. An Archiepiscopus teneatur interpellare Episcopum suffraganeum pro executione dictorum mandatorum, vel saltem dicti executores teneantur ante executionem ostendere mandata Ordinario.

VII. An quatenus Archiepiscopus in casibus praefatis excesserit limites suae facultatis in dioecesim, et dioecanos Episcopi Boianen. inciderit in censuras, et quales.

VIII. An subditi Episcopi Boianen. tam ratione domicilii, quam originis, qui ratione studiorum traxerunt in civitate Saxerensi, potuerint ad ordines promoveri ab eodem Episcopo sine testimonialibus Archiepiscopi; et quatenus negative.

IX. An tam Episcopus Boianen. quam ordinati inciderint in poenas contentas in constitut. s. m. Innocentii XII, in casu, etc.

Sacr. Congreg. Conc. resolvit die 17 Martii 1708: ad I, II, III, IV et V, negative; ad VI, affirmative quoad primam, et secundam partem provisum in prima; ad VII, negative; ad VIII, affirmative; ad IX, negative.

10. AQUEN. *Iurium parochialium*.

Aegre ferens Ioannes Franciscus Stranius modernus praepositus, et parochus loci Incisae quosdam praetensos abusos fuisse investos a PP. Carmelitis eiusdem loci in praeiudicium suorum iurium parochialium, ad hanc S. Congregationem recursum habuit, a qua de more requisita informatione Episcopi, vicarius generalis illius iuxta relationem paracho usquequaque favorem in sumario exhibendam transmisit. Quocirca infrascripta dubia, concordata, partibus hinc inde scribentibus, resolvenda EE. VV. proponuntur, una cum alio dubio, quod est ultimum, nuper concordatum occasione quod cum PP. obedire detrectaverint Episcopi edicto

prolato, uti praetenditur, pendente lite in hac Sacra Congregatione, demandati, ut in funeribus accederent ad parochialem, ad elevandam crucem, eorum tres fuerunt a confessionibus audiendis suspensi, super quibus informans Episcopus eadem confirmat, et conquiritur eosdem tres Patres suspensos, statim post declarationem cum spretu, licet semel tantum, audivisse confessiones. Quapropter ex utrinque deducendis humiliter postulant partes ipsae declarari.

I. An PP. Carmelitae in rogationibus possint ad processionem accedere sine cappis albis.

II. An in solo numero duorum religiosorum cruce praecedente.

III. An teneatur praepositus, qui est etiam parochus in publicis generalibus processionibus fieri consuetis, monitos facere dd. Patres, ut ad processionem accedant, et quomodo.

IV. An iidem PP. possint libere quaestuari in diebus hebdomadae sibi benevisis, absque restrictione aliquis diei.

V. An possint eandem quaestuationem facere pro confraternitatibus in eorum ecclesia erectis.

VI. An possint in d. ecclesia pro dd. confraternitatibus exponere SS. Eucharistiae sacramentum occasione Novenae S. Natalis, et quadraginta Horarum in diebus sibi benevisis sine licentia Ordinarii?

VII. An easdem expositiones facere possint pro eorumdem Regularium devotione?

VIII. An possint benedicere sponso cum licentia parochi, vel sine.

IX. An iidem Patres audientes confessiones infirmorum, teneantur ante vel post dictam confessionem illam parochi notificare.

X. An possint in propria ecclesia mulieres post partum benedicere, et ad purificationem admittere.

XI. An vocati possint se conferre ad benedicendam febrem cum reliqua sancti Alberti?

XII. An vocati ad associandum defunctorum cadavera, prius convenire debeant ad ecclesiam parochialem cum eorum cruce, et deinde se conferre ad domum defuncti, et quatenus negative.

XIII. An ad eundem effectum sub qua cruce, et in quo loco dicti Patres expectare debeant parochum, et alios exsequis intervenientes.

XIV. An possint dare signum, et celebrare missam in diebus festis eodem tempore, antequam detur signum, et celebretur missa parochialis.

XV. An praepositus habeat ius interveniendi in reditutionibus rationum faciendis per confraternitates laicorum in ecclesia dd. Patrum erectas.

XVI. An eisdem Patribus Carmelitae liceat professiones facere extra propria claustra, seu districtum, intra limites parochiae invito parochi, et quatenus negative.

XVII. An eisdem Patribus liceat extra propria claustra, seu districtum per loca consueta facere processionem B. M. V. de Monte Carmelo occasione suae festivitatis, petita tamen licentia a parochi, licet non obtenta.

XVIII. An Patres suspensi sint reintegrandi ad audiendas confessiones sacramentales in casu, etc.

Die 19 Maii, et 9 Iunii 1708, S. Congr. eminentissimorum S. R. E. Cardinalium Conc. Tridentini interpretum respondit: Ad I, negative; ad II, negative; ad III, affirmative, sive per nuntium, sive schedulam; ad IV, affirmative; ad V, negative; ad VI, negative; ad VII, negative; ad VIII, posse, cum licentia tamen parochi, et amplius non proponi mandavit; ad IX, affirmative ad formam constitutionis Clementis X; ad X, affirmative; ad XI, affirmative; ad XII et XIII, in casu, de quo agitur, posse convenire etiam in ecclesia vicini domui defuncti, et in tumulatione cadaveris sub unica cruce ecclesiae tumulantis; ad XIV, affirmative; ad XV, negative; ad XVI, negative; ad XVII, affirmative; ad XVIII, affirmative.

B. Card. PANCIATICUS Praefectus.

V. Petra Secretarius.

Sic expresse habetur in Bullario particulari Clementis XI, in decreto tertio inter decreta Sacrae Congregationis Concilii.

Et reclamante parochi sub die 27 Aprilis 1709, rescripsit: *In decisis in omnibus, et amplius*, ut refert Matthaeus. Officialis curiae cap. 36, n. 18, in fine.

11-12. RUBEN. *Habitus talaris*, in qua ad seq. dub.

An edictum super delatione habitus talaris in ecclesia, illarumque ingressu, et egressu sustineatur in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. distulit propositionem; die vero 16 Augusti eiusdem anni respondit: *Sustineri, moderatis poenis arbitrio eminentissimi praefecti*.

13. PAPIEN. *Iuris deferendi crucem*, in qua ad seq. dubia.

An, et quomodo sit standum, vel recedendum a decisis sub die 17 Decembris 1707, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 22 Sept. 1708, rescripsit: *In decisis quoad ecclesiam, quo vero ad monasterium praevio recessu a decisis licere reverendissimo Episcopo ingredi cum cruce in casu, de quo agitur etiam in monasterium absque tamen ullo exercitio iurisdictionis*.

14. ANDRINEN. *Accessus ad processionem*, in qua ad seq. dub.

I. An, et ad quas processionem accedere teneantur PP. Dominicani civitatis Andriae.

II. An, et quomodo sint vocandi in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 11 Ianuarii 1710, rescripsit: Ad I et II, servetur solitum, et amplius.

15. ALBEN. *Sacrorum Rituum, ac regiminis ecclesiae*.

I. An servandum et exsequendum sit decretum Episcopi, quod canonici teneantur deponere usum rochetti et reassumere usum superpellicei.

II. An prima dignitas, vel in illius defectum, alius dignior de capitulo teneatur substituere missale Episcopo pontificaliter celebranti.

III. An canonici abesse possint sine legitima causa a functionibus ab Episcopo pontificaliter peragendis, et quatenus negative.

IV. An, et quomodo in casu huiusmodi absentiae sit providendum.

V. An Episcopo accedenti ad ecclesiam cathedralem, cappam assumpturo ad ostium eiusdem ecclesiae pro pontificalibus peragendis, teneatur capitulum eidem obviam ire, ac in reditu associare usque ad ianuam ecclesiae.

VI. An Episcopo accedenti ad dictam ecclesiam, cappam ad ostium assumpturo, ad effectum assistendi missis conventualibus, concionibus, et similibus, teneatur capitulum eidem obviam ire, et in reditu associare usque ad ianuam dictae ecclesiae, vel potius sufficiat associatio quatuor canonicorum.

VII. An quoties Episcopus accedit ad ecclesiam cappam assumpturus ad ostium pro pontificalibus peragendis, sive ad effectum assistendi concionibus, missis conventualibus, et similibus, teneatur capitulum transmitti duos canonicos ad palatium episcopale ad ipsum associandum tam in accessu, quam in recessu.

VIII. An Episcopo accedenti ad alias ecclesias occasione festivitatum missam celebraturo, capitulum teneatur transmitti duos canonicos ad effectum ipsum excipiendi et descendentem associandi in habitu canonicali ad ianuam ecclesiae, eidemque assistendi in celebr. Missae.

IX. An vicarius generalis possit intervenire functionibus chori, et pontificalibus, et quatenus affirmative.

X. An dignior locus ei sit assignandus, seu qualis.

XI. An possit capitulum sine licentia Episcopi, et ex causa sibi benevisa, exponere Venerabile, et populo benedicere in forma publica, vel potius servandae sint constitutiones synodales.

XII. An capitulum in celebratione Missae conventualis teneatur adhibere diaconum et subdiaconum, tam diebus festis, quam feriatis.

XIII. An Missae conventualis sacrificium sit applicandum pro collegio et benefactoribus.

XIV. An sit servandus praetensus usus, quod duo

ex clericis seminarii inserviant cathedrali diebus feriabilibus a celebratione secundae missae inclusive, missis conventualibus, et usque ad finem aliarum functionum de mane.

XV. An omnes vel maior pars dd. clericorum teneatur assistere diebus ferialibus processionibus, associationibus funerum capitulariter faciendis, expositionibus Venerabilis, et similibus aliis functionibus fieri solitis.

XVI. An Episcopus deputare valeat in ministros seminarii proprios familiares.

XVII. An capitulum, canonici, et hebdomadarii qui ob praetensum defectum clericorum seminarii tantum in praetensa Missa conventuali praetermiserunt, et praeterrmittunt, inciderint in poenas interdicti, suspensionis a divinis, ac respective excommunicationis, comminationis in praecepto Episcopi, et quatenus affirmative.

XVIII. An celebrando canonici inciderint in irregularitatem.

XIX. An Archipresbyter habens curam animarum in cathedrali, et canonici, quibus praetenditur incumbere curam in casu, de quo agitur, teneatur singulis saltem diebus festivis celebrare Missam in cathedrali.

XX. An poenitentiarius, archipresbyter, et alii canonici cathedralis habentes curam animarum, teneantur confessiones fidelium excipere in cathedrali, vel in ecclesiis praetensis coadiutricibus, seu praetensis distinctis parochiis.

XXI. An servanda sint decreta facta in visitatione super adimplimento, et satisfactione onerum, Missarum, et anniversariorum incumbentium capitulo, et retentione libri in sacristia, in quo celebrantes satisfactionem dd. onerum propria manu describant.

XXII. An canonici teneantur residere saltem novem mensibus anni, nec non saltem duae ex tribus eorum partibus continuo interesse choro.

XXIII. An Episcopus possit deputare praefectum chori.

XXIV. An idem Episcopus possit deputare contrapunctatorem.

XXV. An renuentibus canonicis dicta officia acceptare, exercere, possit Episcopus illos sub censuris compellere, vel clericos extraneos sumptibus capituli deputare.

XXVI. An sit tolerandus praetensus usus d. ecclesiae recitandi Horas canonicas in sacristia a festivitatem Omnium Sanctorum usque ad diem Resurrectionis Dominicae: itidemque praemittendi eo tempore sub vespere Matutinum cum Laudibus sequentis diei: vel potius servandum sit decretum Episcopi super loco et tempore divinatorum Officiorum.

XXVII. An capitulum possit convertere in usum distributionum ceras applicatas sacristiae superexstantes in fine anni, vel potius teneantur illas servare ad usum eiusdem sacristiae pro anno sequenti.

XXVIII. An capitulum possit repartire distributiones quotidianas canonicis, antequam recognoscantur libri punctuationum et contrapunctionum.

XXIX. An capitulum possit admittere ad participationem distributionum canonicos de natura sui canonici non participantes.

XXX. An admittere valeat ad participationem dd. distributionum canonicos participantes, sed choro non intererentes.

XXXI. An comitia capitularia sint habenda saltem bis in mense.

XXXII. An illis possit intervenire Episcopus ad libitum.

XXXIII. An capitulum teneatur contribuere ad expensas pro celebratione anniversarii Episcopi antecessoris.

XXXIV. An capitulum teneatur retinere librum, in quo distincte adnotentur omnes resolutiones capitulares, et alium in quo adnotentur omnes contractus stipulati et stipulandi, nec non alium, in quo similiter adnotentur introitus et exitus proventuum massae capitularis,

XXXV. An capitulum teneatur exhibere dd. libros Episcopo, toties quoties illi videbitur.

XXXVI. An Episcopus possit exigere additionem rationis proventuum capitularium a capitulo eiusque ministris.

XXXVII. An Episcopus in casu negligentiae capituli possit eidem iniungere exactionem reddituum, ac reparationem, et respective culturam bonorum tam urbanorum, quam rusticorum.

XXXVIII. An Episcopus possit inhibere capitulo, ne eligat in ministros, qui de anteacta administratione rationem non reddiderunt.

XXXIX. An possit Episcopus ex legitima causa economos aliosque capituli ministros remove.

XL. An scripturae respicientes praebendas bonorum, et capitularium ecclesiae, et commune interesse eiusdem ecclesiae, servandae sint in archivio capituli sub pluribus clavibus, et non penes particulares possessores.

XLI. An Episcopus possit cathedraticum exigere a beneficiatis, qui congruum non percipiunt a proprio beneficio.

XLII. An canonici teneantur solvere cathedraticum.

XLIII. An liceat capitulo impertiri servientibus sacristiae elemosynas quorundam dierum inter conciones collectas, et licentiam quaestuandi granum aliosque fructus.

XLIV. An capitulum competat ius recognoscendi seu examinandi institutiones, seu bullas noviter provisorum de beneficiis cathedralis.

XLV. An tolerandus sit usus, quod capitulum habeat invitationes ac visitationes noviter provisorum ecclesiae cathedralis in antecedentibus et subsequentibus diebus eorum admissionis.

XLVI. An Episcopus possit exigere in visitatione pastoralis summam pecuniae pro cavalcaturis, ultra vidualia, et quoties exegerit, an teneatur ad restitutionem.

XLVII. An Episcopus deputare valeat canonicum poenitentiarium cathedralis in confessarium ordinarium monialium.

XLVIII. An Episcopus teneatur supplere anniversaria omnia pro Episcopo antecessore.

XLIX. An liceat Episcopo asportare et retinere paramenta propriae sacristiae cathedralis ad cappellam palatii episcopalis, invito capitulo.

L. An Episcopus teneatur sibi providere de paramentis pro pontificalibus peragendis in cathedrali.

LI. An canonici uti possint paramentis nobilioribus ab Episcopis antecessoribus sacristiae relictis, pro missis privatis et functionibus minus solemnibus.

LII. An capitulum possit, inconsulto Episcopo, formam dd. paramentorum immutare, vel alienare pro aliis subrogandis.

LIII. An Episcopus teneatur reparare cathedralem.

LIV. An Episcopus aliquoties in anno debeat interesse Horis canonicis in choro, et quatenus affirmative.

LV. An Episcopus teneatur interesse aliquando Horis canonicis in choro, stantibus litibus cum capitulo.

LVI. An Episcopo liceat collationes generales ordinum, et chrisma respective conficere extra cathedralem, stantibus litibus cum capitulo.

LVII. An dies interpolatae permanentiae Episcopi in suo castro extra dioecesim existen. computandae sint in absentia Episcopi a Sacr. Conc. Trid. permissa.

LVIII. An Episcopus abesse possit a functionibus solemnioribus cathedralis per triennium, stantibus litibus cum capitulo.

LIX. An archidiaconus coadiutor potuerit abesse a residentia per biennium, et ultra, et adhuc continuare sine licentia S. Congregationis in casu, de quo agitur, et quatenus negative.

LX. An et in quas poenas inciderit.

LXI. An Episcopus teneatur adimplere onera cappellae S. Andreae in casu, de quo agitur, ad formam tabellae sacristiae.

LXII. An Episcopus possit responsiones concurrentium pro parochialibus scripto traditas, suo tantummodo sigillo obsignare, vel potius teneatur obsignare etiam sigillo examinatorum synodali.

LXIII. An Episcopus teneatur subministrare anno quolibet concionatoribus quadragesimalibus cathedralis praetensum stipendium, vel donativum librarum centum.

LXIV. An capitulum sit manutenendum, vel reintegrandum in praetensam possessionem viridarii ab Episcopo, ut praetenditur, occupati.

LXV. An synodus dioecisana celebrata ab anno 1702, sit valida.

LXVI. An idem Episcopus confraternitates in cathedrali instituere valeat sine consensu capituli.

LXVII. An Episcopus possit titulos beneficiorum simplicium, et parochialium cathedralis, et dioecesis immutare tribuendo e. g. simplici plebano, vel presbytero titulum presbyteri.

Card. PETRA S. C. C. Secr.

Sacra Congregatio particularis a Sanctissimo deputata, in qua interfuerunt eminentissimi, Card. Pantiatici, De Abdua, S. Clementis, Gabrielis, Caprara et Fabroni, imperiali non intervenientes, sub die 19 Sept. 1710, recripsit ut infra:

Ad 1, affirmative; ad 2, affirmative ad formam Caeremonialis; ad 3, negative; ad 4, ad formam Sac. Can. et Sac. Conc. Trident.; ad 5, affirmative; ad 6, affirmative quoad primam partem; negative quoad secundam; ad 7, affirmative; ad 8, ad Sac. Congreg. Concilii; ad 9, affirmative; ad 10, affirmative, et deberi locum digniorem; ad 11, licentiam esse petendam ab Episcopo semel in anno pro functionibus consuetis, pro aliis qualibet vice; ad 12, affirmative pro diebus festis; ac aliis praescribendis ab eminentissimo Pantiatico; ad 13, affirmative pro benefactoribus tantum; ad 14, negative; ad 15, negative; ad 16, affirmative; ad 17, affirmative, et adeant Episcopum pro absolute a censuris; ad 18, affirmative, et domino secretario cum Sanctissimo pro dispensatione; ad 19, affirmative quoad archipresbyterum; quo vero ad canonicos curatos teneri in propria ecclesia curata cum applicatione pro populo; ad 20, poenitentiarium, et archipresbyterum teneri in cathedrali; canonicos vero curatos in propria ecclesia debitis temporibus; ad 21, 22, 23 et 24, affirmative; ad 25, affirmative etiam sub censuris, non tamen ipso facto incurrendis; ad 26, quoad primam partem negative in diebus festis, et aliis posse tolerari in loco deputando ab Episcopo; et quoad recitationem Matutini, et Laudum usum non esse tolerandum; ad 27 et 28, negative; ad 29, affirmative; item ad 30 et 31, affirmative; ad 32, affirmative, dummodo non agatur de commodo Episcopi vel suorum; ad 33 et 34, affirmative; ad 35, affirmative, ex rationabili causa; ad 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, affirmative; ad 43 et 44, negative; ad 45, affirmative; ex urbanitate, dummodo non retardetur possessio provisorum; ad 46, dentur decreta Sac. Congregationis Concilii in Amalphantana 18 Iulii 1699; ad 3, ad 47, negative; ad 48, affirmative, expensis Episcopi et capituli; ad 49, dentur decreta edita in Casalen. in Congregatione deputata 11 Martii 1708, approbata a Sanctissimo, nempe ad nonum. An capitulum ob denegationem baculi, mitrae pretiosae, et pluvialis factam Episcopo occasione publicandi Iubilaeum, aliaque ut in actis, sit puniendum, et quomodo? Ad decimum, an stante dicta denegatione potuerit Episcopus propria auctoritate transportari facere paramenta praedicta, et sac. suppellectilia a sacristia cathedrali ad curiam episcopalem; ad 9, affirmative, arbitrio Congregationis deputatae; ad 10, affirmative, et esse restituenda capitulo, facta obligatione de illis subministrandis; pro usu Episcopi in functionibus pontificalibus peragendis tam in cathedrali, quam in cappella episcopali; ad 50, negative, quatenus adsint; ad 51 et 52, negative; ad 53 et 54, affirmative, prout de iure, arbitrio et conscientia Episcopi; ad 55, provium in supe-

rioribus; ad 56, negative, nisi ex causa legitima; ad 57, affirmative; ad 58 et 59, negative; ad 60, incidisse in poenas S. canonum, et Sac. Conc. Trident.; ad 61, ad Sac. Congregationem Conc. et interim servetur decretum Episcopi de anno 1698; ad 62, affirmative quoad primam, negative quoad secundam partem; ad 63, servetur solitum; ad 64, ad iudices suos; ad 65, affirmative; ad 66, negative; ad 67, negative.

16. LANCIANEN. *Confraternitatis*, in qua ad sequentia dubia:

I. An constet de legitima aggregatione confraternitatis Mortis Lanciani archiconfraternitati Mortis Urbis ita ut fruatur privilegiis dictae archiconfraternitatis, et possit uti statutis eiusdem.

II. An confratres d. confraternitatis Mortis Lanciani possint libere quaesturare tam intra ecclesias, quam extra per civitatem eiusdem territorii, et districtum absque licentia curiae archiepiscopalis.

III. An possint libere disponere de introitibus, effectibus, et elemosynis eiusdem confraternitatis absque licentia curiae archiepiscopalis.

IV. An dicti confratres occasione electionis novorum officialium valeant se congregare absque interventu et assistentia vicarii generalis contra formam dicti reverendissimi archiepiscopi id demandantis.

V. An electio aliter facta sustineatur.

VI. An in electione officialium eiusdem confraternitatis requiratur confirmatio reverendissimi archiepiscopi.

VII. An iidem officiales potuerint delere ex tabula confratrum aliquos ex iisdem confratribus, non servata forma statutorum eiusdem confraternitatis.

VIII. An liceat eisdem confratribus absque licentia reverendissimi archiepiscopi erigere montem frumentarium, et de illo ad libitum disponere.

IX. An officiales d. confraternitatis teneantur reddere rationem eorum administrationis, introituum, effectuum, et elemosynarum eiusdem confraternitatis reverendissimo archiepiscopo? et quatenus affirmative.

X. An idem archiepiscopus debeat uti pro redditione rationis syndicis, seu rationalibus electis a confratribus, vel potius possit uti alio quocunque sibi benévisto.

XI. An censurae latae per reverendissimum archiepiscopum sustineantur.

XII. An sint reaffigendi cedulones in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 20 Septembris 1710, respondit: Ad 1 ex deductis negative; ad 2, negative; ad 3, affirmative exceptis elemosynis, in quibus servetur dispositio Bullae S. M. Clementis VIII; ad 4, negative, in casu, de quo agitur; ad 5, negative; ad 6, affirmative; ad 7 et 8, negative; ad 9, affirmative; ad 10, negative quoad primam, et affirmative quoad secundam partem, sed gratis; ad 11, negative; ad 12, negative, et archiepiscopus procedat ex integro servatis servandis.

17. SAVONEN. *Iurium parochialium*, in qua ad sequentia dubia:

I. An viatores degentes in civitate Savonae, vel in ea decedentes subiiciantur parochio ecclesiae cathedralis quoad receptionem omnium sacramentorum, vel potius parochio ecclesiae parochialis, intra cuius districtum degunt, vel decedunt in casu, etc.

II. An praedictis non eligentibus sepulturam, eorum corpora sepeliri debeant in ecclesia cathedrali, ac solvi emolumenta funeralia illius ecclesiae parochio, vel potius in ecclesia parochiali, intra cuius districtum decedunt, ac solvi emolumenta funeralia parochio dictae ecclesiae in casu, etc.

III. An praedictis eligentibus legitime sepulturam in aliqua ecclesia, quarta funeralis solvi debeat parochio cathedralis, vel parochio ecclesiae parochialis, intra cuius districtum decedunt in casu, etc.

IV. An peregrini degentes in civitate Savonae, vel in ea decedentes subiiciantur parochio ecclesiae cathedralis quoad receptionem omnium sacramentorum, vel potius parochio ecclesiae cathedralis, intra cuius districtum degunt, vel decedunt in casu, etc.

V. An praedictis non eligentibus sepulturam, eorum corpora sepeliri debeant in ecclesia cathedrali, ac solvi emolumenta funeralia illi ecclesiae parochiali, intra cuius districtum decedunt, ac solvi emolumenta funeralia parocho dictae ecclesiae in casu, etc.

VI. An praedictis eligentibus legitime sepulturam in aliqua ecclesia quarta funeralis solvi debeat parocho cathedralis, vel potius parocho ecclesiae parochialis intra cuius districtum decedunt in casu, etc.

VII. An advenae, et exteri quicunque, qui non habent animum permanendi in civitate Savonae, in ea habitantes, vel degentes, una cum eorum familiis subiciantur parocho ecclesiae cathedralis quoad receptionem omnium sacramentorum vel potius parocho ecclesiae parochialis, intra cuius districtum habitant, vel degunt in casu, etc.

VIII. An praedictis non eligentibus sepulturam, eorum corpora sepeliri debeant in ecclesia cathedrali, ac solvi emolumenta funeralia illius ecclesiae parocho, vel potius in ecclesia parochiali intra cuius districtum decedunt, ac solvi emolumenta funeralia parocho dictae ecclesiae in casu, etc.

IX. An praedictis eligentibus sepulturam in aliqua ecclesia, quarta funeralis solvi debeat parocho cathedralis, vel parocho ecclesiae parochialis, intra cuius districtum decedunt in casu, etc.

X. An et qualis habitatio requiratur ad hoc, ut praedicti dicantur habere animum remanendi in civitate in casu, etc.

XI. An idem, quod servandum quoad dictos advenas, etc., exteros, sic etiam servandum quoad cives Savonenses, qui patriam redeuntes animo commorandi solum ad tempus, domum consanguineorum, seu etiam paternam inhabitant, in casu, etc.

S. C. Congr. die 24 Septembris 1712 distulit propositionem, die.... vero eiusdem mensis et anni, respondit: Ad 1 usque ad 9 inclusive, affirmative quoad primam, et negative quoad secundam partem; ad 10, servandum esse laudum anni 1712, et amplius; ad 11, proponantur cum aliquibus dubiis.

18. SAVONEN. *Iurium parochialium*, in qua ad seq. dub.

An idem, quod servandum est, quoad dd. advenas, et exteros, sit etiam servandum quoad cives Savonenses, qui patriam redeuntes animo commorandi solum ad tempus domum consanguineorum, seu etiam paternam inhabitant in casu, etc.

XII. An gubernator, eiusque vicarius, magistratus, officiales, et stipendiarii quicunque, missi a principe ad regimen civitatis habitantes in civitate Savonae, vel in domo publica, vel privata sumptibus publicis conducti, aut in ea decedentes, una cum eorum familiis subiciantur parocho cathedralis quoad receptionem omnium sacramentorum, vel potius parocho ecclesiae parochialis, intra cuius districtum habitant, vel decedunt in casu, etc.

XIII. An praedictis non eligentibus sepulturam, eorum corpora sepeliri debeant in ecclesia cathedrali, ac solvi emolumenta funeralia illius ecclesiae parocho, vel potius in ecclesia parochiali, intra cuius districtum decedunt, ac solvi emolumenta funeralia parocho dictae ecclesiae in casu, etc.

XIV. An praedictis eligentibus legitime sepulturam in aliqua ecclesia quarta funeralis solvi debeat parocho cathedralis, vel parochialis, in qua decedunt in casu, etc.

XV. Quid servandum quoad praedictos, qui cives Savonenses forent, et habitarent in domo propria, vel privata propriis sumptibus conducti in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 3 Decembris 1712, respondit: Ad 11, affirmative quoad eos tantum qui omnino deseruerunt domicilium; ad 12, 13, 14, affirmative quoad primam, et negative quoad secundam partem; ad 15, spectare ad parocho ecclesiae parochialis, in cuius parochia habitant.

19. SAVONEN. *Iurium parochialium*, in qua ad seq. dubium:

XVI. An officiales belli quocunque nomine nuncupentur habitantes in civitate Savonae, vel in quarteriis, et domo publica vel privata, aut in ea degentes una cum eorum familiis, subiciantur parocho ecclesiae cathedralis quoad receptionem omnium sacramentorum, vel potius parocho ecclesiae parochialis, intra cuius districtum habitant, vel decedunt in casu, etc.

XVII. An praedictis non eligentibus sepulturam, eorum corpora sepeliri debeant in ecclesia cathedrali, ac solvi emolumenta funeralia illius ecclesiae parocho, aut potius in ecclesia parochiali, intra cuius districtum decedunt, ac solvi emolumenta funeralia parocho dictae ecclesiae in casu, etc.

XVIII. An praedictis eligentibus legitime sepulturam in aliqua ecclesia, quarta funeralis solvi debeat parocho cathedralis, vel parocho ecclesiae parochialis, intra cuius districtum decedunt in casu, etc.

XIX. An domus publica intelligenda sit illa, quae partim sumptibus publicis, partim privatis conducitur, vel potius illa, quae tota sumptibus publicis conducitur ad effectus supradictos?

XX. Quid servandum quoad praedictos officiales belli, qui cives Savonenses forent in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 17 Decembris distulit propositionem, die vero 21 Ianuarii 1713, respondit: Ad 16 usque ad 18 inclusive, affirmative quoad primam, et negative quoad secundam partem; ad 19, non indigere responsione; ad 20, spectare ad parocho.

20. SAVONEN. *Iurium parochialium*, in qua ad seq. dubium:

XXI. An milites omnes habitantes in civitate Savonae, vel in quarteriis, et domo publica, vel privata, aut in ea decedentes una cum eorum familiis subiciantur parocho ecclesiae cathedralis quoad receptionem omnium sacramentorum, vel potius parocho ecclesiae parochialis, intra cuius districtum habitant, vel decedunt, in casu, etc.

XXII. An praedictis non eligentibus sepulturam, eorum corpora sepeliri debeant in ecclesia cathedrali, ac solvi emolumenta funeralia illius ecclesiae parocho, vel potius in ecclesia parochiali, intra cuius districtum decedunt ac solvi emolumenta funeralia parocho dictae ecclesiae, in casu, etc.

XXIII. An praedictis eligentibus legitime sepulturam in aliqua ecclesia, quarta funeralis solvi debeat parocho parochialis, intra cuius districtum decedunt, in casu, etc.

XXIV. Quid servandum quoad praedictos milites, qui cives Savonenses forent, in casu, etc.

XXV. An carcerati in carceribus criminalibus domini gubernatoris, ibique degentes, aut decedentes, sive sint Savonenses, sive exteri, subiciantur parocho ecclesiae cathedralis quoad receptionem omnium sacramentorum, vel potius parocho ecclesiae parochialis, intra cuius districtum reperiuntur carceres, in casu, etc.

XXVI. An praedictis non eligentibus sepulturam, eorum corpora sepeliri debeant in ecclesia cathedrali ac solvi emolumenta funeralia illius ecclesiae parocho, vel potius in ecclesia parochiali, intra cuius districtum carceres reperiuntur, ac solvi emolumenta funeralia parocho dictae ecclesiae, in casu, etc.

XXVII. An praedictis eligentibus legitime sepulturam in aliqua ecclesia quarta funeralis solvi debeat parocho cathedralis, vel parocho ecclesiae parochialis, intra cuius districtum reperiuntur carceres, in casu, etc.

XXVIII. An idem, quod servatum est quoad carceratos in carceribus criminalibus, servandum sit quoad carceratos in carceribus civilibus vulgo dictis *male paghe*.

Sacr. Congr. Conc. die 1 Aprilis 1713 distulit propositionem, die vero 13 Maii eiusdem anni rescripsit: Ad 21, 22 et 23, affirmative quoad primam, et negative quoad secundam partem; ad 24, spectare ad parocho; ad 25, 26 et 27, affirmative quoad primam, et negative quoad secundam partem; ad 28, subici parochis respective.

21. SAVONEN. *Iurium parochialium*, in qua ad seq. dub.

XXIX. An damnati ad mortem subiiciantur parochis ecclesiae cathedralis quoad receptionem sacramentorum, vel potius parochis ecclesiae parochialis, in cuius districtu reperiuntur carceres, in casu, etc.

XXX. An praedictis non eligentibus sepulturam, eorum corpora sepeliri debeant in ecclesia cathedrali, ac solvi emolumenta funeralia illius ecclesiae parochis, vel potius in ecclesia parochiali, intra cuius districtum carceres criminales reperiuntur, ac solvi emolumenta funeralia parochis dictae ecclesiae, in casu, etc.

XXXI. An praedictis eligentibus legitime sepulturam in aliqua ecclesia quarta funeralis solvi debeat parochis cathedralis, vel parochialis, in cuius districtu reperiuntur dicti carceres.

XXXII. An ius baptizandi pueros natos intra octavam Paschatis resurrectionis, et octavam Pentecostes spectet ad parochum cathedralis, vel potius ad alios parochos, in quorum parochiis nascuntur.

XXXIII. An privative, vel cumulative, in casu, etc.

XXXIV. Et an sit intelligendum etiam de illis pueris natis intra octavas praedictas, quos baptizari contingat extra easdem octavas, in casu, etc.

Sacr. Congr. Concil. die 17 Iunii 1714, respondit: Ad 29, 30, 31 et 32, affirmative quoad primam, et negative quoad secundam partem; ad 33, privative; ad 34, affirmative.

22. BALNEOREGIEN. *Missae parochialis et conventualis*, in qua ad seq. dub.

I. An canonici ecclesiae cathedralis, et parochialis Balneoregii teneantur applicare quotidie Missam conventualem pro fundatoribus et benefactoribus, in casu, etc., et quatenus affirmative.

II. An singuli canonici teneantur a die adepti canonicatus satisfacere Missas conventuales usque adhuc non applicatas, in casu, etc.

III. An Missae de anniversario, quae cantantur in choro in quatuor mensibus anni diebus non impeditis cedere debeant loco Missae conventualis, in casu, etc., et quatenus negative.

IV. An canonici teneantur celebrare, et applicare tam dictas Missas de anniversario, quam conventuales, in casu, etc.

V. An ultra Missam conventualem sit celebranda, et applicanda diebus festis Missa parochialis a canonicis per turnum, sive potius a canonicis curatis in casu, etc., et quatenus affirmative, vel a curatis, vel a canonicis singulis per turnum?

VI. An occurrente quod praedicti duo canonici curati, vel alii canonici celebrent Missam conventualem per turnum diebus Dominicis, ac festis de praecepto, tunc teneantur per alium celebrari facere Missam parochialem, in casu, etc.

VII. An, quatenus Missa parochialis sit celebranda in diebus festis a canonicis curatis in parochia contraeae Rehotaie, sufficiat celebratio et applicatio unius Missae pro populo, seu potius ambo canonici curati teneantur ad applicationem supradictae Missae, in casu, etc.

VIII. An canonicus curatus eccl. parochialis contraeae Civitae, ubi residere tenetur, exemptus a servitio chori teneatur per turnum cantare, et applicare in cathedrali Missam conventualem, et celebrare aliam missam in aurora, quae celebratur per turnum in dicta ecclesia ab omnibus canonicis, tam diebus festis, quam ferialibus, in casu, etc., et quatenus affirmative in omnibus.

IX. An occurrente quod celebret per turnum Missam conventualem, sive aliam in aurora diebus festis de praecepto, tunc teneatur per alium celebrari facere Missam parochialem in ecclesia parochiali Civitae, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 8 Iulii 1714 distulit propositionem, die vero 19 Augusti eiusdem anni respondit: Ad 1 et 2, affirmative; ad 3, negative; ad 4, affirmative; ad 5, negative quoad primam, et affirmative quoad secundam partem; ad 6, affirmative; ad 7, sufficere

unicam celebrationem et applicationem; ad 8, negative; ad 9, provisum in octavo.

23. NULLIUS. *Altamuræ conservatorii, et exemptionis*, in qua ad seq. dub.

I. An electio Episcopi Bitecten. in conservatorem sustinetur, in casu, etc., et quatenus negative.

II. An teneantur PP. Minores observantes eligere conservatorem in civitate Altamurana, vel possint in alia civitate viciniore alterius dioecesis, in casu, etc.

III. An conservator praedictus possit cognoscere causas civiles contentiosas dd. religiosorum, et eorum syndici, sive potius eorum cognitio spectet ad Ordinarium, in casu, etc., et quatenus affirmative quoad primam partem.

IV. An dictus conservator debeat uti actuario curiae archiepiscopalis, et delegare cognitionem dictarum causarum in ipsa civitate Altamurana, in casu, etc.

V. An in concernentibus correctionem morum syndicus dictorum religiosorum sit exemptus a iurisdictione Ordinarii, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 13 Iulii 1715, distulit propositionem; die vero 3 Augusti dicti anni respondit: Ad 1, negative; ad 2, affirmative, quoad primam partem, et negative quoad secundam partem; ad 3 et 4, dilata, et particulariter scribatur; ad 5, negative.

24. LUCANA. *Iuris deferendi crucem*, in qua ad seq. dub.

An liceat Episcopo Lucano ingredi erecta cruce ecclesiam S. Frigidiani canonicorum Lateranensium, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 4 Iulii 1716, distulit propositionem, die vero 8 Augusti eiusdem anni, respondit: *Affirmative*.

25. TUDERTINA. *Cappellaniae*, in qua ad seq. dubium:

I. An clericus Caietanus Corsetti teneatur ad onera, de novo apposita in nominatione de se facta a confratribus, et non memorata in fundatione.

II. An idem ordinari possit ad titulum eiusdem cappellaniae, superaddito ex bonis patrimonialibus alio annuo redditu scutorum decem.

Sacr. Congr. Conc. die 12 Martii 1718, respondit: Ad 1, negative, et amplius; ad 2, affirmative.

26. CASALEN. *Montis pietatis*, in qua ad seq. dubium:

An, et pro qua summa, et quomodo oratorum precibus sit annuendum.

Sacr. Congr. Conc. diei 12 Martii 1718, respondit: Affirmative pro aliis scutis 6000 cum iisdem cautelis et conditionibus apposis in praecedentibus concessionibus, et ad mentem.

27. AQUIPENDII. *Visitationis sacrorum liminum*, in qua ad sequens dub.

An in casu, de quo agitur, permissum esse valeat Episcopo concedenti sacerdotibus regularibus facultatem audiendi confessiones saecularium, iniungere ut intersint congregationibus Casuum conscientiae.

Sacra Congr. Conc. die 12 Martii 1718, respondit: negative; et detur decretum in Forosempronien. 12 Maii 1688.

28. FERRARIEN. *Applicationis Missarum*, in qua ad seq. dub.

I. An cappellani instituti a Calamello de Calamellis teneantur quocunque die Missam applicare pro anima fundatoris, et eius propinquorum, et quatenus negative.

II. An teneantur tantummodo applicare Missas diebus ferialibus, in quibus in Calendario dicitur *de ea*; et quatenus negative.

III. In quibus diebus teneantur applicare.

Sacra Congr. Conc. die 26 Martii 1718, respondit: Ad 1, affirmative. In reliquis satis provisum.

29. FLORENTINA. *Praeeminentiarum*, in qua ad seq. dub.

I. An canonicus coadiutus possit per se ipsum explere functiones nuncupatas de hebdomada, et turno, in casu, etc.

II. An eo impedito, vel nolente possit dd. functiones peragere coadiutor, seu potius ius ea explendi devolvatur ad canonicum in turno succedentem, in casu, etc.

Sacra Congr. Conc. die 9 Aprilis 1718, respondit: Ad 1, affirmative, et amplius; ad 2, affirmative quoad primam partem, et negative quoad secundam.

30. MEDIOLANEN. *Reductionis Missarum*, in qua ad sequens dub.

An supposito, quod nullus inveniatur sacerdos qui velit Missam quotidianam celebrare pro annua elemosyna librarum 400 a testatore praescripta, sit locus reductioni, in casu, etc.

Sacra Congr. Conc. die 9 Aprilis 1718, respondit: *Affirmative*.

31-32. PAPIEN. In qua ad sequens dub.

An Ordinarius dispensare valeat in irregularitate ex homicidio contracta in casu, et ad effectum de quo agitur.

Sacra Congr. Conc. die 21 Maii 1718, respondit: *Negative*.

In oratoriis convictoribus discipulis, et domesticis, hoc est illis, qui actu degunt in collegio, et illi inserviunt, communio paschalis administrari non potest; Sacra Congr. Conc. 11 Iulii 1718.

33. NOVARIEN. *Aggregationis*, in qua ad sequens dubium:

I. An confraternitas aggregata gaudeat solum indulgentiis, vel potius etiam privilegiis archiconfraternitatis aggregantis, in casu, etc.

II. An SS. Eucharistiae sacramentum retineri possit in oratorio confraternitatis, in casu, etc.

III. An cum licentia Episcopi, et sine consensu parochi fieri possit in oratorio confratrum expositio infra annum, et praecipue Quadragenta Horarum in octava defunctorum, in casu, etc.

IV. An parochus possit impedire celebrationem Missarum solemni in dicto oratorio per annum sive pro vivis, sive pro defunctis etiam post Missam parochialem, in casu, etc.

V. An liceat dictae confraternitati facere processiones, tam intra ambitum dicti oratorii, quam extra illum absque licentia parochi, per cuius parochiam transendum est, in casu, etc.

VI. An cappellanus dictae confraternitatis possit deferre stolam in dictis processionibus in oratorio tantum, seu extra oratorium, in casu, etc.

VII. An et quomodo possit parochus se ingerere in administratione oblationum, vel elemosynarum in dicto oratorio reollectarum, vel capsulae pro illis recipiendis expositae clavem retinere, in casu, etc.

VIII. An dictus parochus possit se ingerere in distributione subsidii dotalis dari soliti quolibet anno a dicta confraternitate, in casu, etc.

IX. An confraternitas possit facere suas congregationes absque licentia et interessentia parochi, in casu, etc.

X. An, et quando parochus est paratus ad sepelienda cadavera pauperum defunctorum, seu occisorum, possit ea sepelire confraternitas mortis, in casu, etc.

XI. An parochus dicta cadavera sepelire, et ianuam ecclesiae aperire recusante, possit eadem confraternitas ea sepelire in ecclesia parochiali, eamque aperire per vim, in casu, etc.

XII. An liceat cappellano dictae societatis facere benedictionem, et distributionem candelarum in dicto oratorio pro confratribus, et sororibus in festo sanctissimae Purificationis, in casu, etc.

XIII. An processus, et comminatio censurarum contra dictos confratres sustineatur, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 24 Septembris 1718, respondit: Ad 1, gaudere indulgentiis, et privilegiis archiconfraternitatis aggregantis; ad 2, affirmative; ad 3, affirmative; ad 4, affirmative, nisi accedat licentia Episcopi; ad 5, ad primam partem affirmative; ad secundam negative, nisi accedat licentia Episcopi; ad 6, affirmative ad pri-

mam partem, negative ad secundam; ad 7, negative; ad 8, negative; ad 9, affirmative; ad 10, negative; ad 11, affirmative ad formam Bullae, et ad mentem; ad 12, affirmative; ad 13, negative.

34. MANTUANA *Applicationis sacrificii*, in qua ad sequens dub.

An cappellanus teneatur Missam applicare pro suffragio animae fundatoris, vel potius teneatur ad solam Missae celebrationem, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 19 Novembris 1718, respondit: Negative quoad primam partem; et affirmative quoad secundam.

35. DERTHONEN. *Iurium parochialium*, in qua ad sequens dub.

I. An constet de matricitate ecclesiae collegiatae Sanctae Mariae Novarum, seu potius de alio titulo, aut specie superioritatis?

II. An ius benedicendi fontem, et cereum paschalem in die Sabbati Sancti spectet privative ad dictam ecclesiam collegiatam? Et quatenus affirmative.

III. An parochi ecclesiarum SS. Petri, Andreae et Nicolai teneantur in dicta die Sabbati S. accedere ad dictam ecclesiam collegiatam, et praestare per se, vel mediantibus eorum deputatis, assistentiam personalem benedictioni fontis et cerei.

IV. An dicti parochi possint in die Sabbati Sancti pulsare campanas ante signum collegiatae.

V. An in feria sexta hebdomadae sanctae possit discooperiri crux ante ecclesiam collegiatam.

VI. An competat ecclesiae collegiatae ius recipiendi ab Ordinario oleum sanctum, illudque privative distribuendi, et consignandi parochis.

VII. An ius benedicendi sponsas, et puerperas spectet privative ad parochos.

VIII. An competat capitulo collegiatae ius convocandi parochos in propria ecclesia occasione funerum et processionum.

IX. An occasione processionum, seu funerum faciend. cum interessentia capituli, teneantur parochi incedere sub cruce capituli, seu potius, an, et sub qua cruce sit incedendum.

X. An accedente capitulo dictae ecclesiae collegiatae ad funus, debeat praecedentia parochis, seu potius archipresbytero collegiatae.

XI. An ius deferendi stolam in processionibus, et funeribus competat privative archipresbytero, et capitulo collegiatae.

XII. Stiarum frumenti occasione funerum patris, vel matris familias, aliaeque oblationes funebres, an, et pro qua rata dividi debeant inter ecclesiam collegiatam et parochos.

XIII. An in processionibus solemnibus, et rogationibus possit capitulum, et archipresbyter ingredi alias ecclesias, ibique solitas orationes, seu functiones peragere.

XIV. An eidem archipresbytero accedenti ad infirmos pro danda benedictione in articulo mortis, liceat deferre superpellicem, et stolam sine licentia parochi.

XV. An canonicus ecclesiae collegiatae habitans in domo sita intra fines alterius parochiae, ex quo dicta ecclesia collegiata caret aedibus canonicalibus, teneatur in ultima infirmitate recipere sacramenta ab ecclesia collegiata, vel potius a parochis domiciliis.

XVI. An idem canonicus decedens, non electa sibi sepultura, debeat sepeliri in ecclesia collegiata, vel in parochia domiciliis.

S. Congr. Conc. die 3 Decembris 1718, respondit: Ad 1, negative quoad primam, et affirmative quoad secundam partem; ad 2, affirmative; ad 3, affirmative; ad 4, negative; ad 5, negative; ad 6, affirmative arbitrio tamen Episcopi; ad 7, affirmative quoad primam, et negative quoad secundam partem; ad 8, negative quoad parochum defuncti, affirmative quoad alios parochos, qui ad funus invitantur, et quoad omnes quando ad processiones accedunt; ad 9, Dilata; ad 10, negative ad primam partem, affirmative ad secundam; ad 11,

negative; ad 12, dilata; ad 13, affirmative; ad 14, affirmative in actu benedictionis; ad 15, affirmative quoad primam partem, negative quoad secundam; ad 16, affirmative, dummodo adsit sepulcrum canonicorum.

36. ROMANA *Cappellaniae*, in qua ad seq. dub.

I. An Balthassar institui valeat ad cappellaniam, ad quam fuit praesentatus, non obstante quod tempore praesentationis non esset sacerdos, et quatenus negative.

II. An eidem sit indulgentia dispensatio, et in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 4 Februarii 1719, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, provisum in primo.

37. ALEXANDRINA, in qua ad seq. dub.

An Patres congregationis Somaschae teneantur ad applicationem Missae celebrandae in aurora, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 18 Martii 1719, respondit: *Affirmative*.

38. CASALEN. *Residentiae*, in qua ad seq. dub.

An canonici ecclesiae collegiatae oppidi Lù nominati per familiam de Belliardi post decretum Sacrae Congregationis Concilii emanatum de anno 1699, et per eandem familiam imposterum nominandi habeant onus formalis residentiae personalis praecise, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 18 Martii 1719, respondit: *Negative, et amplius*.

39. FERRARIEN. In qua ad seq. dub.

I. An dignitates, canonici, mansionarii, et cappellani capituli, qui omnes ex usu, et consuetudine teneantur celebrare in cathedrali ecclesia Missas conventuales, teneantur ad easdem applicandas pro benefactoribus, et quatenus affirmative.

II. An celebrantibus et applicantibus Missas conventuales solvenda sit eleemosyna a capitulo, et quatenus affirmative.

III. An pro eleemosyna dictarum Missarum conventualium teneantur contribuere omnes constituentes corpus capituli, sive sacerdotes, sive diaconi, sive subdiaconi, et sive participant, sive non participant de massa distributionum.

IV. An supposita obligatione applicationis Missae conventuales, teneatur capitulum imposterum continuare in recitatione nocturni a Mortuis, et in celebratione Missae cantatae cum applicatione prima die cuiuslibet mensis non impedita pro benefactoribus.

V. An cappellani curati amovibiliter a capitulo deputati pro exercitio curae animarum teneantur diebus Dominicis et festis Missam applicare pro populo, et quatenus affirmative.

VI. An eleemosyna sit iisdem persolvenda ab archipresbytero vel a capitulo, et quatenus solvenda sit a capitulo.

VII. An eleemosyna desumenda sit ex massa distributionum, vel ex fructibus praebendae singulorum canonicorum.

Sacra Congreg. Conc., die 18 Mart. 1719 respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, affirmative; ad 3, affirmative, sed ex massa distributionum; ad 4 et 5, affirmative; ad 6, eleemosynam esse persolvendam a capitulo in casu; ad 7, esse desumendam ex massa distributionum.

40. AQUIPENDII. *Indulti*, in qua de seq. dub.

I. An canonicus Seraphinus vigore indulti iubilationis, si choro non intersit, participare debeat de punctaturis, seu fallentiis, in casu, etc.

II. An idem participare debeat de emolumentis adventitiiis anniversariorum et associationum cadaverum, si functionibus non intersit, in casu, etc.

Sacra Congreg. Conc. die 1 Apr. 1719 respondit: Ad 1, affirmative, et amplius; ad 2, affirmative ad primam partem, dummodo non obstat voluntas testatoris vel dantis; ad secundam partem negative.

41. MEDIOLANEN. *Oneris Missarum*, in qua ad seq. dub.

An haeres teneatur supplere, vel potius sit locus reductioni oneris, in casu, etc.

Sacr. Congregat. Conc. die 1 Apr. 1719 respondit:

Quoad primam dubii partem negative, ad secundam affirmative.

42. MACERATEN. *Iurium parochialium*, in qua ad seq. dub.

I. An liceat praeposito S. Georgii Terrae Urbisaliae, et invito plebano ecclesiae S. Laurentii, benedicere in hebdomada maiori seu in Octava Paschatis Resurrectionis cum stola, vel sine, domos eidem plebaniae subiectas, in casu, etc.

II. An eidem praeposito liceat intervenire funeribus et associare cadavera parochianorum plebaniae S. Laurentii, ubi non fuerit vocatus, vel a plebano, vel a familiaribus, seu haeredibus defuncti.

III. An, ubi intervenierit, possit invito plebano exigere unum intortitium ex iis, quae circa cadaver deferuntur et apponuntur, vel potius dicto praeposito dictum intortitium tradi debeat ab haeredibus defuncti.

IV. An dictus praepositus et clerus teneatur in hebdomada maiori, et in nocte Nativitatis, et in aliis festivitibus interesse functionibus in dicta plebania.

V. An, et quomodo liceat praeposito peragere processionem, et in ea exercere functiones solitas in altero ex diebus Rogationum.

VI. An, et quomodo in aliis solitis processibus liceat praeposito intervenire cum plebano, in casu, etc.

VII. An, et cui in functionibus explendis in ecclesiis existentibus intra limites plebaniae, vel in aliis locis tertiis, interveniente plebano et praeposito, praesentia debeat, in casu, etc.

VIII. An liceat praeposito praedicto alternative cum plebano retinere in ipsius domo concionatorem tempore Quadragesimae.

IX. An, et quomodo liceat praeposito celebrare in ipsis ecclesiis Missas et Officia communitalis.

X. An, et cui competat ius deputandi quatuordecim in Quadragesima pro eleemosynis animarum purgantium.

XI. An Missae cum dictis eleemosynis celebrandae celebrari debeant in ecclesia plebaniae S. Laurentii, vel in altera praepositurae.

XII. An illi, qui a praeposito sacramenta recipiunt teneantur pro fructibus recollectis in praediis plebaniae subiectis, solvere decimas plebano, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 17 Iun. 1719 respondit: Ad 1, 2 et 3, negative; ad 4, affirmative in hebdomada maiori et nocte Nativitatis; ad 5 et 6, licere praeposito facere secundam processionem Rogationum, et aliis processionibus intervenire, quae fiunt a plebano, ita tamen, ut praecedentia competat praeposito in sola processione secunda Rogationum, in aliis vero plebano; ad 7, deberi praecedentiam plebano; ad 8, affirmative; ad 9, affirmative, sed alternatim; ad 10 et 11, servandum esse decretum Visitationis, donec aliter ab Episcopo statutum fuerit, et amplius in omnibus; ad 12, dilata, et examinentur hinc inde formiter testes.

43. BRUNDUSINA *Adimplenti*, in qua ad sequen. dub.

I. An fratres sint capaces legati in casu, de quo agitur, et quatenus negative.

II. An haeres legatum, seu onus celebrationis Missarum ab altari S. Francisci de Paula transferre possit ad ecclesiam collegiatam S. Liberiani, et quatenus negative.

III. Quomodo dictus haeres adimplere valeat onus impositum celebrationis Missarum.

S. C. C. die 26 Aug. 1719 respondit: Ad 1 et 2, negative; ad 3, posse haerem census creare et assignare pro onere Missarum, sed creare et assignare cum auctoritate Episcopi, cui scribatur iuxta mentem, ita ut novus Censuarius se obliget solvere Patribus eleemosynam ad formam testamenti.

44. AUXIMANA *Restauratio ecclesiae*, in qua ad seq. dub.

An manutentio seu reaptamentum ecclesiae parochialis et matricis terrae Staphili spectet ad pleba-

num seu parochum, vel potius ad communitatem, in casu, etc.

Ead. Sac. Congr., die 26 Augusti 1719, respondit: Ad primam partem affirmative; ad secundam negative, et amplius.

45. NOVARIEN. *Aggregationis*, in qua ad sequens dubium.

An sit standum vel recedendum a decisis die 24 Sept. an. 1718, in casu, etc.

S. C. eadem die 13 Ian. 1720 respondit: Ad 1, in decisis; ad 2, in decisis, arbitrio tamen emin. Episc., attentis circumstantiis facti; ad 7, in decisis, nisi aliter demandetur ab emin. Episcopo; ad 12, ad mentem; ad 13, in decisis.

46. FERRARIEN. *Applicationis Missarum*, in qua ad seq. dub.

An sit stand. vel recedend. a decisi. die 26 Mart. 1718, in casu, etc.

S. C. C. die 24 Febr. 1720 respondit: Standum in decisis et ampl.

47. SANCTI MARCI, in qua ad seq. dub.

I. An horarium a rev. Episcopo praescriptum pro horis canonicis recitandis, et sacris functionibus absolvendis in ecclesia S. Marci sustineatur, et observari debeat.

II. An in accessu reverendissimi Episcopi ad ecclesiam cathedralis, et in illius recessu ad palatium episcopale, ipse associari debeat a canonicis, et quomodo.

III. An quaestio pro suffragio animarum purgantium fieri solita, iniungi valeat per Episcopum personae laicae.

IV. An deputatio laici in sacristiam cathedralis ecclesiae sustineatur.

V. An dato assueto signo per sonitum campanae pro recitatione Officii, sit expectandus accessus rev. Episcopi.

VI. An capitularibus sit iniungendum novum onus cantus Gregoriani in recitandis Horis canonicis.

VII. An divisio servitii chori inter canonicos et clericum cathedralis dietim et per turnum sit observanda, in casu, etc.

Sacra Congregatio Concil., die 15 Apr. 1720 respondit: Ad 1, ad mentem; ad 2, affirmative, et Episcopum esse associandum a canonicis habitu canonicali indutis ab aula palatii ad ecclesiam, et ab ecclesia ad aulam, dummodo Episcopus sit cappa indutus; ad 3, affirm.; ad 4, sacristam debere saltem esse clericum; ad 5, affirm. iuxta modum insinuatum ab Episcopo Bisiniani. in sua relatione; ad 6, affirmative juxta pariter modum insinuatum ab eodem Episcopo; ad 7, servitium praestandum esse per hebdomadam, et amplius in omnibus.

48. PORTALEGREN. in qua ad seq. dub.

An supposita consuetudine immemorabili, licitum sit conferre primam tonsuram et minores ordines feria sexta post prandium ante diem Sabbati Quatuor Temporum, in casu, etc.

S. C. C. die 13 Apr. 1720 respondit: Affirmative quoad primam tonsuram et quoad caeteros minores ordines, consuetudinem immemorabilem tolerari posse, sed expedire, ut Episcopus se conformet Pontificali Romano, titulo de Minor. ordin.

49. COMEN. *Missae parochialis et conventualis*, in qua ad seq. dub.

I. An capitulum et canonici collegiatae S. Euphemiae insulae teneantur applicare Missam conventualem pro fundatoribus et benefactoribus.

II. An singuli eorum teneantur a die adeptae possessionis eorum canonicatum satisfacere Missas conventuales hucusque non applicatas.

III. An ultra Missam conventualem sit celebranda ab archipresbytero paracho Missa parochialis diebus festis, hora congrua populo, et pro eo applicanda.

IV. An idem facere debeat in diebus ferialibus Quadragesimae, in quibus in ecclesia parochiali habentur conciones, cum, vel sine applicatione.

V. An occurrente quod archipresbyter parochus celebret Missam conventualem, vel alias legitime absit, vel sit impeditus tam in diebus festis, quam ferialibus Quadragesimae, teneatur celebrare facere per alium Missam parochialem pro populo, ut supra.

VI. Qua hora concio diebus Quadragesimae haberi debeat.

VII. An archipresbyter teneatur satisfacere Missas etiam parochiales hucusque non applicatas.

Sac. Congreg. Concil. die 11 Maii 1720 respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, ad mentem; ad 3, affirmative; ad 4, affirmative, sed sine applicatione; ad 5, affirmative, sed cum applicatione diebus festis tantum; ad 6, arbitrio Episcopi; ad 7, affirmative, et ad mentem, ut in 2.

50. VENETA, in qua ad seq. dub.

An permittendum sit, quod in ecclesia collegiata et parochiali S. Pauli nocte Nativitatis Domini prima noctis hora Missa celebretur, in casu, etc.

Sac. Congregat. Conc. die 13 Iul. 1720 respondit: Negative.

51. COLONIEN., in qua ad seq. dub.

I. An confessarii regulares possint saeculares extra mortis periculum absolvere a casibus Ordinario reservatis, in casu, etc.

II. An confessarii Monialium exemptarum, et praefati Regularium subiectarum possint easdem etiam extra mortis periculum absolvere a casibus Episcopo reservatis, in casu, etc.

III. An supposito edicto supra recensito confessarius regularis extra mortis periculum absolvere possit saecularem complicem criminis carnalis externi mortaliter peccaminosi secum commissi, in casu, etc.

IV. An supposito pariter eodem edicto confessarius regularis Monialium exemptarum absolvere possit Monialem complicem criminis carnalis externi mortaliter peccaminosi secum commissi, in casu, etc.

Sac. Congregat. Concil. die 16 Novembris 1720 respondit: Ad 1, negative; ad 2, affirmative, praeter quam quoad casus, quos Episcopus sibi reservaverit in materia clare spectante ad iurisdictionem delegatam; ad 3, negative; ad 4, affirmative quatenus non sit violata clausura.

Sed nunc quoad hoc est observanda novissima constitutio san. mem. Summi Pontificis Bened. XIV, incip. *Sacramentum Poenitentiae*, relata in t. 2 huius Bibl. sub verb. *Complex peccati*, num. 1, 2 et 3. Vide ibi, et serva.

52. DUBIA *Concursus*, ubi ad seq. dub.

I. An in concursibus, qui imposterum fient occasione vacationis ecclesiarum parochialium praecipuum sit, ut eadem omnino quaesita omnibus concurrentibus proponantur, et quod unusquisque ex concurrentibus intra congruum tempus assignandum, debeat, in scriptis satisfacere quaesitis propositis, et an ulterius praecipuum sit, ut unusquisque ex concurrentibus sermonem scribat super textu Evangelii omnibus concurrentibus assignando.

II. An, et quantum tempus praefigendum sit illis qui intendunt appellationem interponere, vel a mala relatione examinatorum, vel ab irrationabili iudicio Episcopi.

III. An ante concessionem novi examinis, appellans a mala relatione examinatorum, vel ab irrationabili iudicio Episcopi, in eo quod attinet ad litteraturam, debeat imposterum docere de gravamine ex actis primi concursus, in quo tam suae, quam concurrentium responsiones proprio caractere, una cum concionibus conscriptae inveniuntur.

IV. An ante appellationis admissionem, appellans ab irrationabili iudicio Episcopi, non ex capite litteraturae, sed aliarum qualitatum, teneatur docere de gravamine, aut ex actis primi concursus, aut ex aliis documentis, saltem extra iudicialibus ab ipso exhibendis.

S. C. C. die 16 Nov. 1720 respondit: Ad 1, affirmative per modum instructionis; ad 2, esse praefigendum

dum tempus decem dierum ad applicandum; ad 3, affirmative et docetur de gravamine, vel ex actibus originalibus concursus, vel ex copia authentica collationata ad formam iuris; ad 4, affirmative.

53. NULLIUS seu FARFEN. *Reparationis ecclesiae*, in qua ad seq. dub.

An, et a quibus sit contribuendum in reparatione ecclesiae parochialis S. Petri in Penna Firmanae dioecesis, in casu, etc.

S. C. C. die 8 Febr. 1721 respondit: Esse contribuendum a paroco, ut beneficiatis ad ratam reddituum, et amplius.

54. ROMANA *Cappellaniae*, in qua ad sequentem dubium.

An cappellania, de qua agitur, sit laicalis, sive potius ecclesiastica, in casu, etc.

Sac. Congr. Concil. die 12 Iul. 1721, respondit: Affirmative quoad primam, et negative quoad secundam partem.

55. ELBOREN. *Dubiorum*, in qua ad sequentia dubia.

I. An coadiutor eiusdem canonicatus cum futura successione, et assignata congrua, alias exteris, eo ipso dici possit subiectus capitulo Elboren, ad effectum suscipiendi ordines, absque alia dimissoria Episcopi suae originis.

II. An supradicta coadiutoria sufficiat saltem, ut talis coadiutor dicatur habere domicilium requisitum a const. s. m. Innoc. XII, incip. *Speculatores*, ac effectum suscipiendi ordines, ex eo quod ex possessione talis coadiutoriae perpetuae, videtur sufficienter demonstratus animus perpetuo permanendi.

III. An idem Episcopus auxiliaris teneatur inquire, utrum circa illos, qui sibi ab Ordinario, seu capitulo proponuntur, seu dimittuntur ordinandi, satisfactum sit supradictae constitutioni *Speculatores*, non obstante quod ipsi non competat habitare et expedire ordinandos, sed provisorii capituli, a quo non in genere, sed expresse personae habiles et expeditae proponuntur.

S. C. C. die 23 Aug. 1721, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, satis provisum in primo; ad 3, non teneri inquire, sed posse et debere, iusta subsistente causa, se abstinere ab ordinatione.

56. DUBIUM *Visitationis*, ubi ad seqq. dub.

I. An vicarius capitularis Scardonensis, facere possit visitationem civitatis et dioecesis.

II. An facere possit visitationem personalem capitularium, in casu, etc.

S. C. C. die 13 Sept. 1721, respondit: Ad 1 et 2, affirmative, dummodo elapsus sit annus a die ultimae visitationis factae ab Ordinario.

57. ASTEN. *Officii Fabricerii*, in qua ad sequent. dubium.

I. An electio ad officium Fabricerii in personam D. canonici Goria sustineatur in casu, et quatenus affirmative.

II. An canonicus Goria sit excusandus ab acceptione dicti officii, in casu, et quatenus negative.

III. An exercere teneatur per se ipsum, vel illud exercere valeat per suum coadiutorem, aut alium ex beneficiatis eiusdem cathedralis ab ipso substituendum, in casu, etc.

Sac. Congr. Concil. die 2 Octobris 1721, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, negative; ad 3, negative quoad primam partem, affirmative ad secundam, negative ad tertiam.

58. BITECTEN., in qua ad seqq. dub.

I. An obtinens primum beneficium, sive liberae collationis, sive de iure patronatus laicorum ad sui sustentationem sufficiens possit absque dispensatione apostolica retineri secundum de iure patronatus laicorum, in casu, etc.

II. An obtinens duo beneficia, sive liberae collationis, sive de iure patronatus laicorum, minime sufficientia ad congruam sustentationem, possit retinere tertium

et quartum de iure patronatus laicorum absque dispensatione apostolica, in casu, etc.

III. An id, quod procedit in retentione beneficiorum procedere etiam debeat in legatis piis et cappellaniis de iure patronatus laicorum, in casu, etc.

Sac. Congr. Concil. die 6 Decemb. 1721, respondit: Ad 1, negative; ad 2, negative, et ad mentem; ad 3, negative.

59. LUCANA *Funerum*, in qua ad sequentem dubium.

I. An cadavera defunctorum sepelienda in ecclesia Patrum Minorum Observantium Terrae Petrae Sanctae, antequam ad eorum ecclesiam deferantur, debeant prius asportari ad parochialem, et eorum ibi debeat fieri expositio usque ad horam sepulturae, et quatenus negative.

II. An parochus teneatur restituere ceram et alia emolumenta percepta occasione associationis et expositionis in sua ecclesia cadaverum Angelae et Annae, in casu, etc.

S. C. C. die 14 Mart. 1722 respondit: Ad 1, negative, ad 2 affirmative.

60. VELITERNA, in qua ad seq. dub.

I. An canonici collegiatae ecclesiae oppidi di Core teneantur quotidie Missam conventualem celebrare, et quatenus affirmative.

II. An teneantur quotidie dictam Missam conventualem applicare pro benefactoribus, et quatenus affirmative.

III. An, et quae exemptio, sive a celebratione, sive ab applicatione Missae conventualis iisdem, attenta praebendarum tenuitate, sit indulgentia, in casu, etc.

Sac. Congr. Concil. die 14 Mart. 1722, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, affirmative; ad 3, posse indulgeri, ut Missas applicant diebus tantum festis de praecepto.

61. VITERBIEN. *Visitationis sacrorum liminum*, in qua ad seq. dub.

An Patres Cappuccini cappellani triremium Summi Pontificis excipere possint confessiones remigum sine approbatione Episcopi Viterbiensis, et aliorum in triremibus degentium, sive quando remiges et alii sunt in *Darsena*, sive quando remiges, aliisque in triremibus degentes sunt in civitate Centum Cellarum, in casu, etc.

S. C. C. die 18 Apr. 1722, respondit: Posse Patres Cappuccinos sine approbatione Ordinarii Viterbien. et cum sola approbatione Urbis vicarii excipere confessiones remigum, et aliorum in triremibus continuo degentium, tam in ipsis triremibus, quam in portu, et receptaculo vulgo *Darsena*, et in hospitio in *Darsena* existente, sed non posse eosdem Patres Cappuccinos excipere eorundem confessiones in civitate Centum Cellarum sine approbatione Ordinarii Viterbien.

62. IANUEN. *Iurisdictionis*, in qua ad seq. dub.

An, et de cuius bono iure constet procedendi in criminalibus contra canonicos et capitulares metropolitanae Ianuen. una cum, vel sine adiunctis, etiam ad effectum manutentionis, in casu, etc.

S. C. C. die 4 Iul. 1722, respondit: Constare de bono iure eminent. Archiepisc. procedendi in criminalibus contra canonicos sine adiunctis etiam ad effectum manutentionis.

63. MELPHITEN., in qua ad seq. dub.

I. An edictum rev. Episcopi sustineatur, et quatenus affirmative.

II. An sit toleranda gestatio perucchae in casu, de quo agitur, etc. Vide ibi, ubi afferuntur plura decreta prohibentia gestare peruccham in celebratione Missae.

S. C. C. die 8 Aug. 1722, respondit: Ad 1, affirmative, ad 2, negative in casu de quo agitur.

64. ULIXBONEN. *Occidentalis*, in quo ad seq. dub.

I. An liceat confessariis regularibus Monialium iisdem subiectarum habitare in mansionibus sitis in atriiis monasteriorum muro circumvallatis, et quae sunt con-

tigua monasteriis, et habent portam, quae clauditur, in casu, etc.

II. An famuli et familiae Monialium saeculares in iisdem mansionibus degentes teneantur recipere sacramentum Eucharistiae tempore paschali a parochis in quorum parochiis monasterium et mansiones sitae sunt, in casu, etc.

III. An ad dictos parochos spectet sacramenta dictis famulis et famulabus ministrare in casu ultimae infirmitatis, in casu, etc.

S. C. C. die 17 Sept. 1722, respondit: Ad 1, negative; ad 2, affirmative; ad 3, affirmative et amplius in omnibus.

65. SPOLETANA, in qua ad seq. dub.

I. An canonici collegiatae ecclesiae S. Petri civitatis Spoleti, teneantur quotidie Missam conventualem celebrare, et quatenus affirmative.

II. An teneantur quotidie dictam Missam conventualem applicare pro benefactoribus, et quatenus affirmative.

III. An, et quae exemptio, sive a celebratione, sive ab applicatione Missae conventualis, iisdem attentata praebendarum tenuitate, sit indulgenda, in casu, etc.

S. C. C. die 17 Dec. 1722, respondit: Ad 1 et 2, affirmative; ad 3, pro gratia quoad applicationem tantum, ut in Veliterna 14 Mart. 1722.

66. MONTIS MARANI *Servitii ecclesiae*, in qua ad seq. dub.

I. An presbyteri ecclesiae Vulturariae teneantur canere Missas, anniversaria defunctorum, et alia divina officia, in ecclesia et choro cum cotta, veste talari et birreto clericali, in casu.

II. An in Missis anniversariis canendis pro defunctis, teneantur canere sequentiam *Dies irae*, in casu, etc.

III. An in Missis praedictis canenda sit epistola in choro, vel potius ante altare in cornu epistolae ab uno de clero, in casu, etc.

IV. An Missa canenda sit cum assistentia saltem clerici cotta induti, vel potius sine cotta, et licitum sit laico inservire celebranti, in casu, etc.

Sac. Congreg. Conc. die 30 Ian. 1723, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, affirmative; ad 3, quoad primam partem negative, ad secundam affirmative; ad 4, Missam esse canendam cum assistentia saltem clerici cotta induti.

67. IANUEN. *Iurisdictionis*, in qua ad sequentia dubia.

I. An conservator vener. collegii Patrum Societatis Iesu civitatis Ianuae, tam in casibus, quam extra casus manifestae violentiae vel iniuriae, possit procedere, sive Patres Societatis sint auctores, sive rei.

II. An pendente aliqua lite coram Ordinario metropolitano semel introducta cum Patribus Societatis Iesu, post eorum consensum in iurisdictionem, liceat iisdem convolare ad iudicem conservatorem.

III. An in supradicto casu litis iam introductae, ut supra, inhibito conservatoris, si quae fiat Ordinario, et parti, illiusque successiva decreta annullativa actuum ab Ordinario post dictam inhibitionem factorum, sint attendenda.

Sac. Congr. Concil. die 20 Febr. 1723 respondit: Ad 1 et 2, affirmative, in casibus tamen manifestae violentiae et iniuriae, et quando Patres sunt rei; ad 3, negative.

68. SORANA *Funerum*, in qua ad seq. dub.

I. An constet de electione sepulturae facta per Flaminium Marini in ecclesia Patrum Carmelitarum, et quatenus affirmative.

II. An sit locus exhumationi et restitutioni cadaveris, et emolumenta ad ecclesiam tumultantem spectantia sint restituenda, in casu, etc.

S. C. C. die 24 April. 1723 respondit: Ad 1 et 2, affirmative, in casu et amplius.

69. CREMONEN., in qua ad seq. dub.

I. An praeposito S. Leonardi invitato, et renuente,

aut impedito intervenire processioni occasione festi Nativitatis B. M. V. adhuc confratres Mortis oppidi Casalis Maioris illam facere possint absque licentia dicti praepositi, in casu, etc.

II. An dicti confratres facere possint eandem processionem cum interventu cappellani, aut alterius sacerdotis per ipsos, non autem per praepositum destinandi, in casu, etc.

III. An praeposito S. Leonardi et simul confratri dictae confraternitatis competant duo suffragia, vel unum duntaxat in congregationibus eiusdem confraternitatis, in casu, etc.

S. C. C. die 5 Iun. 1725 respondit: Ad 1, affirmative intra ambitum proprii oratorii, extra vero ambitum negative, nisi Episcopi licentia accedat; ad 2, affirmative; ad 3, negative quoad primam partem, affirmative quoad secundam.

70. AQUILANA *Iurisdictionis*, in qua ad seq. dub.

I. An Episcopo accedenti ad visitandum monasteria Monialium PP. Coelestinis subiectarum, debeantur in ingressu ecclesiae solitae honorificentiae et praeceminentiae, omnesque actus reverentiales, ac associari, tam in ingressu, quam in egressu ecclesiae a praedictis PP. Coelestinis.

II. An Moniales praedictae teneantur tradere Episcopo visitanti librum Regularum, et teneantur similiter subire ad solitas crates onus personalis visitationis quoad clausuram spectantis.

III. An Episcopus possit solus cum suis convisitatoribus ingredi, et visitare clausuram praedictarum monialium absque interventu P. abbatis Coelestinorum.

IV. An Episcopus possit visitare nedum crates et moenia exteriora praedictorum monasteriorum, sed etiam chorum interiore, dormitoria, cellas, aliaque loca pro clausurae custodia.

V. An possit Episcopus occasione S. Visit. habere sermonem spiritualem praedict. Monialibus tam intra quam extra septa monasterii.

VI. An possit Episcopus nedum visitare altaria et cappellas ecclesiarum praedictorum monasteriorum, in quibus beneficia aliaque onera Missarum insint, verum etiam et tabernaculum cum altari maiori.

S. C. C. die 31 Iul. 1723 respondit: Ad 1, affirmative quoad ministros officiales monasterii, et quoad confessarium eiusdem tantum; ad 2, negative quoad primam partem, affirmative quoad secundam; ad 3, 4 et 5, affirmative; ad 6, negative.

71-72. ORDINIS S. FRANCISCI, in qua ad seq. dubium.

An decretum huius S. C. editum die 17 Iul. 1700, quo dictum fuit *servandum esse solitum*, ita sit intelligendum, ut indulgentia Portiunculae acquiri possit a Christifidelibus a Vesperis Kalendarum Augusti ad Vesperas diei sequentis non semel, licet pluries debitis intercedentibus requisitis, ecclesias ordinum S. Franc. pluries visitaverint, sed toties, quoties easdem ecclesias dicta die debitis intercedentibus requisitis visitaverint.

S. Congr. C. die 4 Dec. 1723 respondit: Servetur solitum.

73. URBIS, in qua ad seq. dub.

Quomodo se gerere debeat parochus S. Spiritus in Saxia in collatione baptismatis infantibus, qui ad archihospitale deferuntur, sive iidem habeant schedulam de baptismo testamentum, sive non habeant, et etiamsi ex colore et caeteris corporis qualitibus deprehendatur, eosdem esse constitutos in aetate sex, aut decem mensium, vel unius anni cum dimidio.

S. Congr. C. die 15 Ian. 1724 respondit: Esse baptizandos sub conditione in omnibus casibus expositis iuxta instructionem, et instructio est, quod excipiatur a baptismo sub conditione casus schedulae, quae habet certitudinem.

74. NOVARIEN., in qua ad seq. dub.

I. An denuntiationes matrimoniorum et ordinandum, aliaque similes functiones parochiales faciendae

sint in celebratione Missae parochialis, quae celebratur in parochiali et collegiata Burgi Manerii, seu potius liceat praeposito et paracho eiusdem collegiatae illas facere in celebratione Missae conventualis contradicente capitulo, in casu, etc.

II. An liceat eidem praeposito et paracho habere conciones ad populum in diebus Dominicis et festivis inter celebrationem dictae missae conventualis absque consensu capituli, in casu, etc.

S. C. C. die 8 Iul. 1724 respondit: Ad 1, arbitrio parochi; ad 2, affirmative, dummodo fiant ex suggestu, et non excedant medietatem horae.

75. BONONIEN. in qua ad seq. dub.

I. An constet de validitate translationis ven. confraternitatis Salutis ab ecclesia Villae Fontanae ad ecclesiam hospitalis Peregrinorum S. Antonii abbatis terrae Medicinae, in casu, etc.

II. An sustineatur Breve apostolicum concessionis perpetuae ecclesiae modo dicti hospitalis pro exercitio functionum ecclesiasticarum confraternitatis, in casu, etc.

III. An valeat eadem confraternitas ab ecclesia hospitalis praedicti imaginem B. M. V. Conceptionis singulis annis in festo S. Pii V seu Dominica eidem festivitati sequenti ad dictam ecclesiam Villae Fontanae processionaliter transferre. Subinde die Sabbati immediata post festivitatem S. Augustini ad dictam ecclesiam S. Antonii terrae Medicinae restituere; nec non successive die Dominico Missa solemni, ac Vesperis cum cantu celebratis, processionem generalem facere per dictam terram Medicinae, in casu, etc.

IV. An huiusmodi processione expleta possit cappellanus confraternitatis superpelliceo et stola indutus, absente, vel etiam renuente paracho, populum benedicere, in casu, etc.

V. An liceat eidem confraternitati facere aliam processionem poenitentiae nuncupatam in una ex diebus hebdomadae sanctae, in casu, etc.

VI. An sustineatur aggregatio confraternitatis facta archiconfraternitati Cinturatum Bononiae, in casu, etc.

VII. An ratione privilegiorum eiusdem archiconfraternitatis liceat ipsi confraternitati facere processiones in quartis Dominicis cuiuslibet mensis et alias, tam intra, quam extra ambitum ecclesiae, etc.

VIII. An liceat eidem confraternitati celebrare per annum Missas privatas solemnes, tam pro vivis, quam pro defunctis in casu, etc.

IX. An liceat confraternitati Salutis sepelire in propria ecclesia cadavera confratrum et consororum, qui ibidem elegerint sepulturam, et an eiusdem cappellanus, absente paracho, valeat Officium aliasque functiones super iisdem cadaveribus explere, in casu, etc.

X. An eidem confraternitati liceat associare SS. Eucharistiae sacramentum, et cadavera defunctorum cum aliis confraternitatibus, atque cum ipsis interesse processionibus, in casu, etc.

XI. An liceat dictae confraternitati facere novenas ante solemniore suae ecclesiae festivitates cum expositione Sanctissimi, necnon tempore infirmitatis alicuius confratris velatam pixidem exponere; et ipsius cappellano in praedictis functionibus populum benedicere, in casu, etc.

XII. An liceat eisdem confratribus recitare in dicta ecclesia hospitalis Peregrinorum S. Antonii horas canonicas cum cantu, vel absque cantu, in casu, etc.

XIII. An in saepedicta ecclesia confraternitatis haberi possint publicae functiones de tempore dictarum novenarum, et publicationis indulgentiarum, aliarumque ecclesiasticarum functionum, in casu, etc.

XIV. An eidem confraternitati liceat quaesturare tam intra, quam extra territorium Castri Medicinae, in casu, etc.

XV. An liceat confratribus S. Mariae Salutis saccis indutis processionaliter ad ecclesiam archipresbyteralem accedere ad effectum S. Euchar. sumendi, tum in solemnitate paschali pro satisfaciendo praecepto Eccle-

siae, tum in aliis diebus infra annum; et an archipresbyter eidem dicto modo accedentibus teneatur S. Euchar. subministrare, in casu, etc.

S. C. C. die 28 Iul. 1724 respondit: Ad 1 et 2, affirmative; ad 3, affirmative, de licentia tamen Ordinarii; ad 4, affirmative in propria ecclesia, negative extra propriam; ad 5, affirmative, de licentia tamen Ordinarii; ad 6, affirmative; ad 7, affirmative intra ambitum, negative extra ambitum; ad 8, affirmative quoad Missas privatas tam pro vivis, quam pro defunctis, quo vero ad solemnes pro vivis affirmative, et quoad solemnes pro defunctis servantur constitutiones synodales; ad 9, affirmative ad primam partem, et quoad secundam negative; nisi parochus vocatus renuat; vel alium sacerdotem non substituat; ad 10, affirmative, dummodo sit invitata; ad 11, servantur constitutiones synodales; ad 12, affirmative; ad 13, affirm. in omnibus de licentia Ordinarii; ad 14 et 15, arbitrio Ordinarii, et amplius in omnibus.

76. SAVONEN. in qua ad seq. dub.

I. An aedes sacra S. Mariae de Areneto sit ecclesia publica, vel oratorium privatum, in casu, etc.

II. An constet de nullitate et iniustitia interdicti, et respective suspensionis a divinis, in casu, etc. quibus die 28 Iul. 1724 responsum fuit: Dilata, et fiat plancta iudicialis, etc. At impetrata nova audientia proponitur dubium.

An sit standum, vel recedendum a decisis, in casu, etc.

S. C. C. die 9 Sept. 1724 respondit: Praevio recessu a decisis, ecclesiam esse publicam, facta tamen per senatorem imperialem in publico instrumento declaratione, se nullum ius habere in area sita ante ecclesiam, necnon quod claves, tam ecclesiae, quam areae praedictae retineantur a cappellano, et ad D. secret. cum SS. pro declaratione, quod area non gaudeat immunitate; et quoad 2, affirmative et amplius.

77. MONTIS FALISCI, in qua ad seq. dub.

I. An onus anniversarii, et Missarum annualium sit perpetuum, vel potius temporale ad vitam haeredum testamentariorum.

II. Quae quantitas Missarum intelligatur sub nomine anniversarii Missarum annualium.

III. An sub nomine anniversarii et Missarum annualium, intelligatur unum, et idem onus, seu potius sint onera diversa et distincta.

IV. An poena iniuncta in casu contraventionis sit temporalis, restricta ad primos haeredes, vel potius perpetua, repetita in aliis successive haeredibus.

V. An orator teneatur in solidum, vel pro sua virili tantum, et quid super aliis bonis per ipsum possessis et emptis ab aliis cohaeredibus.

S. C. C. die 16 Dec. 1724 respondit: Ad 1, negative ad primam partem, et affirmative ad secundam, et in reliquis satis provisum in primo.

78. TURRITANA, in qua ad seq. dub.

I. An vicario capitulari Turritano liceat procedere causis canonicorum ecclesiae metropolit., tam in communi, quam in particulari, non obstante illius suspensione seu recusatione per eosdem canonicos, seu capitulum allegata, in casu, etc.

II. An competat capitulo metropolitano Turritano facultas recipiendi recusationes vicarii capitularis per dioecesanos Turritanos propositas seu proponendas, et respective deputandi arbitros pro admittendis, seu reiiciendis causis earundem recusationum, in casu, etc.

III. An praefato capitulo ecclesiae metrop. licitum fuerit recipere suspensiones seu recusationes eiusdem vicarii coram ipso propositas per R. D. Antonium Murgam rectorem ecclesiae parochialis de Ossi, et R. P. Antonium Franciscum Serram plebanum ecclesiae parochialis de Osilo, in casu, etc.

IV. An censurae relaxatae per eundem D. vicarium capitularem adversus archipresbyterum, decanum et canonicum antiquiorem praed. ecclesiae, sustineantur, in casu, etc.

S. Congreg. Conc. die 16 Decemb. 1724 respondit: Ad 1, affirmative; ad 2 et 3, affirmative; ad 4, negative.

79. TURRITANA, in qua ad seq. dub.

An, et in qua parte sit standum vel recedendum a decisis die 16 Dec. 1724.

S. Cong. C. die 13 Ian. 1725 respondit: Ad 1 et 2, in decisis; ad 3, recedendum a decisis; ad 4, in decisis.

80. ASCULANA, in qua ad seq. dub.

I. An liceat confratribus confraternitatis Sanctissimi Suffragii Terrae Offidae convocare congregationes tam generales, quam particulares, ac devenire ad electionem officialium, aliaque negotia confraternitatis proponere ac determinare absque licentia et assistentia reverend. Episcopi seu vicarii foranei, aut alterius personae per reverendissimum Episcopum deputandae, et quatenus affirmative.

II. An saltem reverend. Episcopus in aliquo casu per se, vel per alium ab ipso deputandum possit intervenire dictis congregationibus generalibus, et quatenus affirmative.

III. An Episcopus, seu persona per eum deputanda possit suffragium ferre.

IV. An liceat rev. Episcopo remove officiales et ministros a confratribus electos, quatenus non sint idonei, et graves exceptiones patiantur.

V. An officiales teneantur reddere rationem eorum administrationis Ordinario, sive in actu visitationis, sive alio tempore, et in quo loco.

VI. An officiales sive confratres, possint acceptare legata et pecunias relictas a testatoribus investire, vel in usus a testatoribus destinatos, sive in alios erogare absque licentia Ordinarii.

S. C. C. die 24 Mart. 1725, respondit: ad 1, 2 et 4, affirm.; ad 3, negative; ad 5, affirm., tam in actu visitationis, quam extra, et in loco ab Episcopo designando, in terra tamen Offidae; ad 6, negative, et quoad legata pure lucrativa, et erogationem in usus a testatoribus designatos affirmative, sed cum participatione Episcopi.

81. IANUEN., in qua ad seq. dub.

I. An, et de cuius licentia S. Euchar. recipere debeant moniales, quae eam recipere volunt ultra dies statutos a const. vel a consuetudine monasterii, ut in illis omnes moniales communicent.

II. Quomodo se gerere debeat superiorissa monasterii circa retentionem clavis parvae fenestreae per quam sumitur a monialibus Euch., in casu, etc.

S. C. C. die 14 Apr. 1724 respondit: Ad 1, de licentia confessarii ordinarii, et non directorum, praevia participatione praelati ordinarii; ad 2, servandum esse decretum S. Congreg. Episcoporum et Regul. die 5 Septemb. 1617.

82. DERTONEN. *Iurium parochialium*, in qua ad seq. dub.

I. An occasione processionum seu funerum faciend. cum interessentia capituli, teneantur parochi incedere sub cruce capituli, seu potius an, et sub qua cruce sit incedendum.

II. Stedium frumenti occasione funerum patris vel matris familias, aliaque oblationes funebres, an, et pro qua rata dividi debeant inter ecclesiam collegiatam et parochos.

III. An canonicus ecclesiae colleg. habitans in domo sita intra fines alterius parochiae, ex quo dicta ecclesia colleg. careat aedibus canonicalibus, teneatur in ultima infirmitate recipere sacramenta ab ecclesia collegiata, vel potius a paracho domicili, in casu, etc.

S. C. C. die 14 Apr. 1725 respondit: Ad 1, affirmative quoad primam partem, et quoad secundam satis provisum in prima; ad 2, in decisis; ad 3, Dilata, et exhibetur Breve Gregorii XV.

83. NEAPOLITANA *Cappellaniarum*, in qua ad sequent. dub.

I. An cappellani de quibus agitur, possint obtinere beneficia curata, vel oeconomias ecclesiarum parochialium, aut incumbencias expediendi confessiones monialium, vel alia onera cum celebratione Missarum incompatibilia acceptare, satisfaciendo per substitutos oneri praedictarum Missarum.

II. An cappellani pro aliqua die cuiuslibet hebdomadae legitime impediti, qui Missarum celebrationem per alium sacerdotem satisfaciunt, debeant huic sacerdoti persolvere stipendium pro cappellanis statutum vel solam eleemosynam manuaalem.

III. An ad cappellanos uti supra impeditos, vel potius ad officiales, vel gubernatores domus pertineat substituere sacerdotes Missam celebrare debentes.

IV. An cappellani durante infirmitate teneantur oneri Missarum satisfacere per substitutum, in casu, etc.

Sac. Congreg. Conc. die 14 Apr. 1725 respondit: Ad 1, negative, hoc est quoad incompatibilia cum celebratione Missarum per se ipsos; ad 2, negative quoad primam partem, affirmative quoad secundam; ad 3, affirmative ad primam, negative ad secundam partem; ad 4, affirmative quoad cappellanos institutos a Clem. VIII, et quoad institutos a Clem. XI, exhibetur Breve et amplius.

84. BRUGNATEN. *Collegialitatis*, in qua ad seq. dub.

An constet de collegialitate ecclesiae S. Stephani Pontis Sigestri, in casu, etc.

S. C. C. die 14 Apr. 1725 respondit: Negative, et amplius.

85. GNESNEN. in qua ad seq. dub.

I. An Archiepiscopus Gnesnen. potuerit procedere ad exigendam redditionem rationis absque adiunctis, in casu, etc.

II. An censurae relaxatae per eundem Archiepisc. sustineantur, in casu, etc.

S. C. C. die 14 Apr. 1725, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, negative.

86. LUNEN. SARZANEN. *Praeeminentiarum*, in qua ad seq. dub.

I. An post erectam ecclesiam S. Mariae de populo in collegiatam competat archipresbytero sanctorum Hippolyti et Cassiani de Saliceto ius canendi Missam in dicta ecclesia colleg. die festo sanctissimi Corporis Christi.

II. An processio dicta die facienda cum Venerabili competat dicto archipresbytero illam inchoando a dicta ecclesia colleg., vel ab alia ecclesia intus oppidum Pontremoli privative ad dictum praepositum et capitulum dictae colleg., sive potius ius faciendi dictam processionem praelative pertineat ad dictum praepositum et capitulum respectu dicti archipresbyteri, et aliorum et parochorum dicti oppidi.

III. An idem praepositus collegiatae teneantur recipere olea sacra e manibus dicti archipresbyteri sanctorum Hippolyti et Cassiani, seu potius iste teneatur illa recipere per manus dicti praepositi.

IV. An praepositus praedictus, et capitulum teneatur processionaliter quotannis in vigilia Ascensionis Domini nostri adire, et visitare dictam ecclesiam SS. Hippolyti et Cassiani, in casu, etc.

S. Cong. C. die 9 Iun. 1725 respondit: Ad 1, negative; ad 2, negative quoad primam partem, et affirmative quoad secundam; ad 3, negative quoad utramque partem; ad 4, affirmative, ratione pia consuetudinis tantum.

87. ATRIEN. in quo ad seq. dub.

An cessio bonorum obstet Michaeli quin ad sacros ordines promoveri possit, in casu, etc.

S. C. C. die 23 Iun. respondit: Non esse promovendum.

88. VIENNEN. *Iurium parochialium*, in qua ad seq. dub.

I. An, et cui competat ius administrandi sacramenta, et alia iura parochialia exercendi in domo, et intra septa commendae sacri ordinis Teutonici civitatis

Viennen. tam quoad familiam commendatarii, quam quoad subditos, vassallos et colonos commendae, et alios inquilinos eiusdem domos in casu, etc., et quatenus affirmative respectu parochi quoad mere inquilinos.

II. An parochus teneatur petere licentiam a commendatario, pro tempore ad effectum ingrediendi dictam domum et septa commendae, ibique administrandi eisdem inquilinis sacramenta ac alia iura paroch. exercendi, in casu, etc.

S. Congr. C. die 15 Iul. 1725 respondit: Ad 1, competere parochi quoad inquilinos, et quoad reliquos scribatur nuntio et Archiepiscopo iuxta instructionem; ad 2, negat.

89. REATINA, in qua ad seq. dub.

I. An sit procedendum ad executionem Brevis Datariae super impedimento affinitatis ex copula illicita, in casu, etc., et quatenus affirmative.

II. An consensus a contrahentibus sit renovandus coram parochi et testibus, in casu, etc.

S. C. C. die 13 Iul. 1725, respondit: Ad 1, affirmative, obtenta dispensatione per secr. a SS. super falsa imputatione praetensorum impedimentorum, de quibus agitur; ad 2, affirmative.

90. SAVONEN., in qua ad seq. dub.

I. An constet de sufficientia fructuum pro erigendis cappellanis, in casu, etc., et quatenus affirm.

II. An debeant esse perpetuae vel manuales.

III. An, et quibus competere debeat ius nominandi, in casu, etc.

S. C. C. die 4 Augusti 1725 respondit: Ad 1, affirmative iuxta modum praescribendum ab eminentissimo praefecto, et amplius; ad 2, debere esse manuales, et amplius; ad 3, spectare ad officiales confraternitatis.

91. ROMANA seu BONONIEN. in qua ad seq. dub.

I. An distributio dotium fieri debeat puellis Romae degentibus, vel potius puellis in civitate Bononiae habitantibus, et quatenus fieri debeat puellis Urbe degentibus.

II. An ex gratia indulgeri possit haeredi, ut medietatem dotium distribuat puellis in Urbe degentibus, et aliam medietatem puellis in civitate Bononiae commorantibus.

S. C. C. die 22 Sept. 1725, respondit: Ad 1, quoad primam partem affirmative, quoad secundam negative; ad 2, negative.

92. CATHACEN., in qua ad seq. dub.

I. An professio fidei sit emittenda tam a canonicis cathedralis, quam collegiatarum.

II. An eadem emitti possit per procuratorem.

III. An sit emittenda coram Episcopo, aut eius vicario, et deinde coram canonicis capitulariter congregatis.

IV. Quibus poenis subiaceant non emittentes, vel debito modo non emittentes professionem fidei.

S. C. C. die 9 Febr. 1726 respondit: Ad 1, esse emittendam a canonicis cathedralis, et non collegiatarum: ad 2, negative; ad 3, emittendam esse coram Episcopo aut eius vicario, et etiam coram canonicis capitulariter congregatis, sufficere tamen si emittatur coram capitulo, cui Episcopus vel vicarius generalis intersit; ad 4, non facere fructus suos, sed distributiones lucrari pro Horis quibus intersunt.

93. LANCIANEN., in qua ad seq. dub.

I. An ordinatus ad titulum beneficii teneatur in illius resignatione individualiter exprimere, se fuisse ad eius titulum ordinatum.

II. An haec individua expressio suppleatur per assertivam, forsitan ordinatus.

III. An constare debeat per probationes concludentes, resignantem habere, quo commode vivere possit.

IV. An haec probatio censeatur adimpleta per solam confessionem iurata resignantis.

V. An resignans teneatur aliud beneficium habitum vel alia bona subrogare beneficio resignato.

VI. An haec subrogatio facienda sit per Episcopi declarationem, in casu, etc.

Sac. Congreg. Concil. die 9 Febr. 1726, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, negative, et ad mentem, et mens est quod haec resolutio habeat locum in futuris resignationibus; ad 3, 5 et 6, affirmative; ad 4, negat.

94. AUXIMANA, in qua ad seq. dub.

An rectores beneficiorum, cappellani alique celebrantes in ecclesia collegiata, singuli teneantur solvere utensilia capitulo dictae ecclesiae, et pro qua summa, in casu, etc.

S. C. C. die 25 Febr. 1726 respondit: Rectores beneficiorum, cappellanos perpetuos, canonicos, obtinentes ultra canonicatum cappellanas perpetuas, et ipsum capitulum pro rata onerum perpetuorum teneri ad solutionem utensilium sacristiae ad rationem unius oboli pro qualibet Missa, exceptis tantum a solutione utensilium missis adventitiis, et amplius.

95. VOLATERRANA, in qua ad seq. dub.

I. An Patres conventuales S. Francisci Montis Aerei invitati, accedentes ad funus convenire debeant in ecclesia parochiali eiusdem loci, inde omnes una cum parochi processuri ad locum, ex quo defunctus est efferendus.

II. An cadavera defunctorum in ecclesia PP. Minorum conventualium sepelienda, antequam ad eorum ecclesiam deferantur, debeant prius asportari ad parochialem, seu potius recto tramite deferri ad ecclesiam patrum, et quatenus affirmative quoad primam partem.

III. An super cadaveribus primo transportatis ad parochialem possit archipresbyter exsequias vel alias funebres functiones peragere, et aliquam funeris partem accipere.

IV. An archipresbyter associando cadavera sepelienda in ecclesia Patrum conventualium teneatur incedere sub illorum cruce, seu potius valeat propriam crucem elevare, et quatenus affirmative quoad secundam partem.

V. An archipresbyter dicti loci possit ingredi cum cruce et stola eorum ecclesiam, et super cadaveribus defunctorum ibidem tumulandorum officium peragere.

VI. An archipresbytero debeatur quarta pro illis defunctis, qui ibidem tumulantur, seu potius eidem obstat exemptio, et quatenus affirmative quoad primam partem.

VII. An archipresbyter dempta praedicta quarta restituere teneatur cadavera Thomae Fabri, Sebastiani Buttini et Ioannis Mangoni, et emolumenta desuper percepta.

VIII. An archipresbyter teneatur invitare Patres ad Officia, quae in parochiali peragi solent, seu potius eisdem Patribus quamvis non invitatis liceat antedictis Officiis intervenire.

IX. An liceat Patribus invitare populum ad faciendam Officia pro animabus purgatorii in eorum ecclesia.

X. An liceat Patribus conventualibus ducere processiones extra claustra, praeter quam in casibus comprehensis in transactione anni 1704.

XI. An liceat Patribus conventualibus exponere in eorum ecclesia Ven. Euchar. sacramentum, et populo benedicere.

Sac. Congreg. Conc. die 16 Mart. 1726 respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, negative, nisi defunctus vel haeres aliter ordinaverint; ad 3, affirmative quoad primam partem, et quoad secundam deberi parochi intortitia tantum, quae ponuntur circa cadavera; ad 4, affirmative quoad primam partem, negative quoad secundam; ad 5, negative; ad 6, servetur constitutio SS. D. nostri a die editionis eiusdem; ad 7, quoad Thomam et Sebastianum, teneri etiam quoad quartam, sed non

esse cadavera exhumanda, et quoad Ioannem parochum non teneri; ad 8, negative; ad 9, affirmative; ad 10, negative, nisi de consensu parochi, vel de licentia Episcopi; ad 11, affirmative, accedente consensu Ordinarii, et amplius.

96. FLORENTINA, in qua ad seq. dub.

I. An presbyteri Missionis possint celebrare, et respective canere Missas ac Vesperas solemnes. in festo Dedicationis S. Michaelis archangeli in ecclesia eiusdem sancti nuncup. *delle Romite*, contradicente, seu dissidente parochi S. Quirici nuncup. *delle Marignole*, in casu, etc.

II. An itidem sacramenta Poenitentiae et Eucharistiae administrare, et doctrinam Christianam docere, contradicente parochi, in casu, etc.

S. C. C. die 30 Mart. 1726 respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, affirmative, dummodo doctrina Christiana non fiat in hora, in qua fit in parochia.

97. CREMONEN., in qua ad seq. dub.

I. An sit standum vel recedendum a decisis sub die 5 Jun. 1723 quoad secundum dubium.

II. An confraternitates Orationis et Mortis oppidi Casalini Maioris aggregata archiconfraternitati Urbis, possit sine licentia Episcopi in suo oratorio exponere Eucharistiam infra annum, et praecipue 40 Horarum in Octava Defunctorum, aliasque functiones peragere iuxta assertum institutum, in casu, etc., et quatenus negative.

III. An sufficiat semel dictam licentiam petere, tam pro expositione infra annum, quam 40 Horarum, aliisque functionibus iuxta dictum assertum institutum, seu potius illa requiratur toties quoties.

IV. An petita, et non obtenta dicta licentia, habeatur pro concessa, in casu, etc.

S. Congreg. Concil. die 15 Aprilis 1726 respondit: Ad 1, in decisis; ad 2, negative quoad primam partem, et quoad secundam explicantur functiones; ad 3, servetur solitum; ad 4, negative, et amplius in omnibus.

98. FULGINATEN., in qua ad seq. dub.

An delatio Venerabilis in processione, quae singulis annis fieri solet die ultima Aprilis, sit facienda a cappellano confraternitatis, vel potius a parochi, in casu, etc.

S. C. C. die 18 Maii 1726, respondit: Delationem esse faciendam a cappellano confraternitatis de licentia Episcopi.

99. MANTUANA, in qua ad seq. dub.

An sit locus gratiae pro aperitione fenestrarum, et constitutione mansiunculae ad effectum, audiendi Missam, et assistendi caeteris divinis Officiis celebrandis in ecclesia parochiali S. Cathaldi favore D. comitis Theodosii, et aliorum de Panizzis, in casu, etc.

S. C. C. die 18 Maii 1726, respondit: Negative, et amplius.

100. CALARITANA, in qua ad seq. dub.

I. An vicarius capitularis recusari possit ex legitima causa et quatenus affirmative.

II. An competat capitulo facultas deputandi arbitros, qui de causis recusatationis cognoscant et quatenus affirmative.

III. An idipsum locum habeat, quando vicarius procedere debeat cum adiunctis, etc.

S. C. C. die 6 Iul. 1726 respondit: Ad 1, affirmat.; ad 2, affirmat. in casu, etc.; ad 3, affirm.

101. DERTHONEN. in qua ad seq. dub.

I. An, et de quibus constet, attentatis, et quomodo sint purganda.

II. An archipresbyter ecclesiae collegiatae oppidi Pontis Curoni fuerit, et sit obligatus subministrare vinum et hostias capellanis, aliisque presbyteris de clero celebrare volentibus, vel obligatis ad celebrandum Missas in eadem ecclesia, et quatenus negative.

III. An et quomodo praedictus archipresbyter sit reintegrandus de expensis pro vino et hostiis subministratis ab anno 1717, usque ad diem 25 Martii inclusive anni 1722, et in qua summa.

IV. An sint reficiendae expensae litis, et in qua summa, in casu, etc.

S. C. C. die 6 Iul. 1726 respondit: Ad 1, quoad clerum propter recursum ad iudices laicos eminentissimus Archiepiscopus procedat prout de iure; quo vero ad archipresbyterum circumscribenda esse omnia gesta post intimationem Brevis cum omnibus inde secutis; ad 2, archipresbyterum non teneri ad subministranda utensilia, de quibus agitur, illis, qui celebrant in sua ecclesia ex obligatione beneficii, sive cappellaniae, exceptis illis, cum quibus habeat conventiones particulares, et quoad Missas adventitias teneri ad dictam administrationem, quatenus permittat eos in sua ecclesia celebrare, nec teneri ad has Missas adventitias admitendas, nisi solutis utensilibus per celebrantes; ad 3, affirmative iuxta resoluta in secundo dubio; ad 4, non esse reficiendas expensas factas occasione litis in hac S. C., et quoad alias ad emin. Metropolitanum prout de iure.

102. TRIVICANA seu TRICARICEN. in qua ad seq. dub.

I. An mobilia, libri, pecuniae, argenta, aliaque bona (praeter sacra paramenta bon. mem. Simonis Viglini prius Episcopi Trivicani, et postea Tricaricen.) reperta tempore eius obitus spectent ad ecclesiam Trivicanam, vel potius ad ecclesiam Tricaricen. in casu, etc.

II. An paramenta et vasa sacra, aliaque argenta et suppellectilia ad usum cappellae et cultum divinum destinata, reperta ut supra, debeantur ecclesiae Trivicanae, vel potius dictae ecclesiae Tricaricen. in casu, etc.

III. An argenta, mobilia, aliaque bona ab ecclesia Trivic. commodata dic. bon. mem. Episcopo Viglino, tunc Episcopo Trivicano, debeant eidem ecclesiae Trivicanae restitui, in casu, etc., et quatenus affirmative.

IV. An, et a quo, et ex quibus bonis, illis non exstantibus, debeat solvi illorum pretium, in casu, etc.

S. C. C. die 6 Iul. 1726 respondit: Ad 1 et 2, pertinere ad ecclesiam Trivic.; ad 3, affirmative; ad 4, solvenda esse ex haereditate Episcopi.

103. COMPSANA. *Spolti*, in qua ad seq. dub.

I. An in obitu parochorum civitatis et dioecesis Compsanae liceat Archiep. pro tempore ab haereditate parochi defuncti exigere praetensum spoliū, et quatenus affirmative.

II. In qua summa, vel rebus sit solvendum, in casu, etc.

S. C. C. die 6 Iul. 1726 respondit: Ad 1, negative; ad 2, satis provisum in primo.

104. FLORENTINA, in qua ad seq. dub.

I. An adhuc subsistat matrimonium in Iudaismo contractum inter Riccam et Abraham, et quatenus affirmative.

II. An Abraham post suam et Blanchae conversionem teneatur ad redeundum cum Ricca, et Blancam relinquendam, et quatenus affirmative.

III. An Ricca cogi possit ad cohabitandum cum Abraham ad fidem converso, et quatenus affirmative.

IV. An Summi Pontifex dispensari possit, ut Abraham conversus permaneat in matrimonio in infidelitate, ut supra, contracto cum Blanca, et quatenus affirmative.

V. An consilium praestandum sit SS. D. nostro pro concessione dictae dispensationis, in casu, etc.

S. C. C. die 27 Iul. 1726 respondit: Ad 1 et 2, affirmat.; in reliquis dilata et scribant theolog., canonistae, et perquirantur exempla, et ad mentem.

105. PLACENTINA, in qua ad seq. dub.

I. An Episcopo Placentino liceat visitare ecclesiam campestrē S. Mariae de Albiano Pontis Nurii, et quatenus affirmative.

II. An liceat Patribus Carmelitae in eadem ecclesia celebrare consuetas festivitates sine licentia et assistentia parochi, et in ea sedes confessionales retinere, in casu, etc.

III. An celebratio festi S. Firmi et aliarum festivitatum expleta in oratorio S. Mariae de Albiano post comminatum interdictum sit attentata, ita ut omnes actus supradicti sint circumscribendi, in casu, etc.

S. C. C. die 17 Aug. 1726 respondit: Ad 1, affirmative, iure tamen delegato; ad 2, affirmative; ad 3, negative.

106. POLICASTREN., in qua ad seq. dub.

I. An sustineatur novum assignamentum subrogationis capitalium in locum bonorum stabilium, in casu, etc., et quatenus negative.

II. An sit locus novo assignamento, et quatenus affirmative.

III. Super quibus bonis, et quomodo sit faciendum.

S. C. C. die 17 Aug. 1726 respondit: Ad 1, negative; ad 2, negative, et esse manutenendam assignationem factam ab Episcopo de Rosa, reservato iure cappellano agendi super bonis haereditariis in casu deficientiae assignatorum, prout de iure; ad 3, provisum in praecedentibus, et amplius.

107. URITANA, in qua ad seq. dub.

An officiales patentati commendae SS. Mauriti et Lazari sint exempti a iurisdictione Ordinarii, in casu, etc.

S. C. C. die 7 Sept. 1726, respondit: negat.

108. DERTHONEN., in qua ad seq. dub.

An, et in qua parte sit standum vel recedendum a decisio die 6 Iul. 1726.

S. C. C. die 28 Sept. 1726 respondit: Quoad 1 et 2, in decisio, et quoad 3 non esse molestandos, quoad praeteritum, illos, qui celebrarunt Missas adventitias, quatenus acquiescant resolutioni, et ad 4, in decisio, sed teneri pro virili, et amplius.

109. URGELLEN. in qua ad seq. dub.

I. An erectio canonicatus in lectoralem, et eiusdem collatio sustineatur, in casu, et quatenus affirmative.

II. An canonicus theologicis concionari possit per alium, et quatenus id facere possit, petita licentia a capitulo, sufficiat, quod eam petat, vel ulterius necessarium sit, quod obtineat.

III. An constet de recursibus ad iudices laicos, in casu, etc.

IV. Quomodo sit providendum in casu, etc.

S. C. C. die 28 Septembris 1726 respondit: Quoad 2, teneri petere, et obtinere licentiam a capitulo salvo recurso ad Episcopum. In reliquis ad iudicem executorem in litteris datum.

110. BAMBERGEN. *Canonicatus*, in qua ad seq.

I. An, et ad quem spectet ius conferendi canonicatum collegiatae ecclesiae S. Stephani Bambergensis. in casu, etc., et quatenus spectet ad eminentissimum Ordinarium.

II. An collatio dicti canonicatus per ipsum facta favore Ioan. Iosephi Lobenhoffer sit valida, et quatenus negat.

III. An provisio apostolica dicti canonicatus favore eiusdem Ioan. Iosephi sustineatur, in casu, etc.

S. C. C. die 28 Sept. 1726 respondit: Ad 1, spectare ad Turnarium; ad 2, satis provisum in primo; ad 3, negative, et amplius.

111. PORTUGALLEN., in qua ad seq. dub.

I. An interdictum ecclesiarum per vicarium capitularem Portugallem, appositum in ecclesia, seu cappella publica patronat. beat. Ioannae sustineatur, in casu, etc.

II. An oblationes factae et faciendae ven. imaginis dictae beatae in dicta cappella spectent ad parochum S. Faustini de Regoa, vel potius sint applicandae usui, commodo et decori dictae imaginis, dictaeque aediculae, in casu, etc.

III. An ad dictum parochum, vel potius ad fundatricem cappellae praedictae, seu personam ecclesiasticam ab ipsa deputandam, et ab Ordinario approbandam spectet administratio dictarum oblationum, in casu, etc.

IV. An in cappella praedicta possint celebrari Missae votivae tam solennes, quam privatae, aliaeque ex particulari devotione, etiam per sacerdotes dictam cappellam visitantes absque licentia dicti parochi, in casu, etc.

V. An sacerdotes, sive saeculares, sive regulares, ad celebrandas Missas votivas eligi possint a patrona fundatrice et successoribus in patronatum independentem a saepedicto parochio, in casu, etc.

VI. An sit concedendum fundatrici habere, et retinere sepulcrum in dicta cappella patronali pro se et suis successoribus, in casu, etc.

VII. An sit concedenda exemptio dictae cappellae patronalis Portugallem, sede episcopali vacante, a iurisdictione capituli Portugallem. cum subiectione immediata Sedi Apost., eiusque nuntio pro tempore in regno Lusitaniae degenti, in casu, etc.

S. C. C. die 11 Ian. 1727 respondit: Ad 1, negative; ad 2, negative quoad primam partem, et affirmative quoad secundam; ad 3, spectare ad parochum una cum oeconomo ecclesiastico ab ipsomet Episcopo deputando, et in casu vacationis episcopatus a Metropolitano; ad 4 et 5, affirmative quoad privatas tantum; ad 6, affirmative, salvis iuribus; ad 7, negative.

112. VIENNEN. *Iurium parochialium*, in qua ad seq. dub.

I. An, et cui competat ius administrandi sacramenta, et alias iure parochialia exercendi in domo, et intra septa commendae sacri ordinis Theutonici, civitatis Viennen. tam quoad familiares commendatarii, quam quoad subditos, vassallos et colonos commendae.

II. An, et qua pompa parochus ingredi debeat domum et septa commendae occasione administrandi sacram. inquilinis eiusdem domus, in casu, etc.

S. Congr. C. die 8 Febr. 1727, respondit: Ad 1, competere cappellano commendae per Ordinarium approbando ius administrandi sacramenta familiaribus tantum actu inservientibus intra septa domus commendae, et sub obedientia commendatarii viventibus iuxta bullam Gregorii XIII, et quoad reliquos negative, et scribatur Nuntio iuxta instructionem; ad 2, ingredi deberi cum pompa maiori, quae fieri solet in Urbe Viennen. et scribatur eidem Nuntio iuxta instructionem.

113. MANTUANA, in qua ad seq. dub.

Quomodo, et in qua summa liceat parochis saecularibus exigere quartam funeralem ab ecclesiis regularibus, in casu, etc.

S. C. C. die 8 Febr. 1727 respondit: Solvendum esse a regularibus medietatem, tam cereorum, qui deferuntur per viam, quam aliorum, qui accenduntur in ecclesia circa cadavera et castrum doloris, et altaria.

114. AUXIMANA *Procuracionis*, in qua ad seq. dubia.

I. An procuratio sit praestanda per tributum ab omnibus parochis, beneficiatis, ecclesiis, monasteriis et confraternitatibus Montis Philoptrani, et quatenus affirmative.

II. An parochi, qui sustinuerunt totum pondus procuracionis in retroactis visitationibus sint proportionally reintegrandi, et a quo fieri debeat repartitio et exactio, in casu, etc.

S. C. C. die 15 Mart. 1727 respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, affirmative pro ultimis procuracionibus, et amplius.

115. TIBURTINA, in qua ad seq. dub.

I. An in electionibus abbatissarum in monasteriis sub disciplina Regularium Minor. de Observ. possit Episcopus secum conducere cancellarium; et quatenus affirm.

II. An liceat eidem cancellario interesse ac assistere scrutiniis ac electionibus abbatissarum, quae fiunt in monasteriis Monial. ordin. Min. de Observ. Tiburis; et quatenus negative.

III. An saltem dictus cancellarius, durante scrutinio permanere possit intra ecclesiam, in casu, etc.

S. C. C. die 26 Apr. 1727 respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, negative; ad 3, nec cancellarium, nec fratres, exceptis superiore et scrutatoribus, permanere posse intra ecclesiam.

116. ROMANA, in qua ad seq. dub.

An, et a quo sint solvenda utensilia pro celebratione Missae quotidianae, et ad quam rationem, in casu, etc., ita ut sit standum, vel recedendum a decisis die 24 Aug. 1720.

S. C. C. die 10 Maii 1727 respondit: Praevio recessu a decisis, utensilia esse solvenda a cappellano ad rationem scutorum quatuor quolibet anno, et ad emin. praefectum.

117. MACERATEN., in qua ad seq. dub.

An Episcopus Maceraten. possit iure ordinario visitare confraternitatem sub invocatione S. Mariae Misericordiae erectam in ecclesia eiusdem tituli, sita in castro Urbisagliae, quamvis in solo Basilicae Lateranen. aedific. sit, in casu, etc.

S. C. C. die 10 Maii 1727 respondit: Affirmative.

118. MAZARIEN., in qua ad seq. dub.

I. An Episcopus habens facultatem dandi benedictionem apostolicam constitutis in articulo mortis, teneatur quoad Moniales eam committere earum confessorio ordinario, vel potius sit in eius facultate aliquando ingredi monasterium, ut eis det benedictionem, et quatenus affirmative, quoad secundam partem.

II. An, et quibus sociis comitatus monasterium ingredi debeat.

III. An Episcopus et confessarii, sive ordinarius sive extraordinarius ingredi possint monasterium absque ulla limitatione, quando vocentur ab aliqua moniali infirma, quae pro sua devotione vult confessionem explere.

IV. Quenam sint conditiones requisitae, ut Regulares habentes facultatem dandi habitum suae religionis mulieribus non collegialiter viventibus, dictum habitum dare possint, et an examen dictarum facultatum pertineat ad Episcopum.

S. C. C. die 10 Maii 1727 respondit: Ad 1, negat. quoad primam partem, et ad 2 affirmative, et ad dom. secret. cum emin. secr. Brevium; ad 2, debere ingredi in casu, de quo agitur cum confessorio Monialium, et uno probo sacerdote per eum eligendo; ad 3, uniantur decreta; ad 4, examen facultatum concedendi habitum pertinere ad Sedem Apostolicam; examen conditionum quoad mulieres vestiendas, et licentiam vestiendi pertinere ad Ordinarium; et conditiones vestiendarum esse expressas in decretis generalibus alias editis, et haec decreta esse omnino servanda.

119. VALVEN. seu SULMONEN., in qua ad sequent. dub.

I. An ecclesia noviter constructa in terra Scanni sub invocatione S. Mariae Liberatricis sit subiecta iurisdictioni Episcopi Valven. et Sulmonen. et respective parrocho ecclesiae matricis eiusdem terrae, ita ut liceat parrocho et clero ecclesiae matricis exercere actus iurisdictionales et gerere functiones sacras absque dependentia a laicis.

II. An liceat in eadem ecclesia habere sepulcra, et respective possint cadavera tumulari absque licentia, et in praeiudicium iurium parochialium.

III. An patres conventuales terrae Scanni vocati a prioribus et officialibus laicis ecclesiae constructae in dicta terra sub invocatione S. Mariae Liberatricis ad celebrandum Missas, easque canendum in dicta ecclesia, atque alia similia peragendum, possint impediri et prohiberi; et quatenus, etc., pro quibus actibus, et a quo, in casu, etc.

Sac. Congr. Concil. 10 Maii 1727 respondit: Ad 1, ecclesiam esse subiectam Episcopo quoad iura episcopalia, et parrocho quoad iura parochialia; caeterasque sacras functiones posse in ea fieri a parrocho et clero, volente Episcopo absque ulla dependentia a laicis; ad 2, licere habere sepulcra, accedente licentia Episcopi, et posse in eis cadavera tumulari, si eligatur sepultura

absque licentia parrochi, sed salvis iuribus parochialibus; ad 3, affirmative, et doceatur de legitima erectione confraternitatis.

120. FLORENTINA, in qua ad seq. dub.

I. An Archiepiscopus visitans ecclesias et vicarias subiectas monasterio Casinensium, possit exigere procuracionem in casu, etc., et quatenus negative.

II. An teneatur Archiepiscopus restituere procuraciones exactas, in casu, etc.

S. C. C. die 7 Iun. 1727 respondit: Ad 1, negat.; ad 2, esse restituendas pecunias depositas.

121. NOVARIEN., in qua ad seq. dub.

I. An occasione delationis cadaverum sive parochiae S. Crucis, sive alienae ad ecclesiam exteriorem monialium Cappuccinarum parrocho S. Crucis pertineat ius funerum cum cruce et stola private ad confessorium dictarum monialium, seu potius ipsi confessorio, et an in supposito debeat ipsi parrocho quarta funeris ceriae etiamsi positae super altare, esto, quod cadaver sit alienae parochiae.

II. An possit parochus in eadem ecclesia, et in suffragium defunctorum inibi tumulorum explere anniversaria cum Officio et Missa in cantu, sive ex devotione haeredum, sive ex dispositione testatorum.

III. An liceat ipsi parrocho in Sabbato Sancto benedicere collocutoriis, aut ianuae monasterii, vel hospitio Tertiiorum connexo, seu etiam Tertiariis ipsis administrare sacramenta, sive in vita, sive in morte, vel eorum exsequias peragere pro tumulo intra ipsam ecclesiam.

IV. An valeat parochus in dicta ecclesia assistere matrimoniis, vel eorum denuntiationes facere, aut benedictiones mulierum post partum, vel similes imperitari, in casu, etc.

S. C. C. die 23 Aug. 1727 respondit: Ad 1, quoad primam dubii partem affirmative, ad secundam negative, ad tertiam servetur solitum; ad 2, affirmative quoad anniversarium relictum a Pedrellio, et quoad alia coadiuventur probationes; ad 3, negative quoad primam partem, et ad secundam, ad mentem; ad 4, negative, et amplius in omnibus.

122. ACERRARUM, in qua ad seq. dub.

I. An canonici ecclesiae cathedralis Acerrarum teneantur certiorare rever. Episcopum de capitulo per eos explendo circa materias concernentes interesse eiusdem capituli, et quatenus affirmative.

II. An, et quomodo sit certiorandus.

III. An praedictis canonicis liceat ab eorum dioecesi abesse absque licentia Episcopi, et quatenus negative.

IV. An sustineatur edictum reverendissimi Episcopi, etiam quoad absentiam paucorum dierum, et respective trium mensium a S. Concil. Trident. concessum.

V. An poena ducatorum 12 imposita per Episcopum adversus canonicos non intervenientes congregationi Casuum moralium et sacrorum Rituum sustineatur, sive potius sit moderanda.

VI. An canonici, qui respondere debent casibus moralibus in dicta congregatione proponendis teneantur pati extractionem, ut dicitur a sorte, sive potius sit servanda consuetudo respondendi.

VII. An, et quanto tempore se expedire debeat Episcopus a sua visitatione.

VIII. An poena ducatorum centum ab Episcopo imposita contra canonicos absentes de tempore visitationis absque eius licentia, sustineatur.

IX. An sustineatur edictum Episcopi praescribens modum accedendi ad chorum ad effectum recitandi Horas canonicas, sitque observandum, sive potius sit servanda consuetudo, et idem edictum moderandum.

X. An dicti canonici ultra Missam conventualem teneantur quoque celebrare Missam de feria, et an dictam Missam conventualem teneantur applicare pro benefactoribus, sive potius sit servanda consuetudo.

XI. An dicti canonici teneantur quolibet mense ce

lebrare anniversarium pro benefactoribus, sive potius sit servanda consuetudo.

XII. An dicti canonici ultra Horas canonicas teneantur quoque in choro recitare Officium Defunctorum, B. M. Virginis, et psalmos poenitentiales et graduales, sive potius sit servanda consuetudo, et quatenus affirmative.

XIII. An in casu deficientiae sit exsequenda poena ab Episcopo imposita.

XIV. An canonici infirmi pro lucrands distributionibus quotidianis, teneantur servare edictum Episcopi, sive potius sit servanda consuetudo.

XV. An praefati canonici teneantur inservire eorum ecclesiae alternative, et per hebdomadam, sive potius quotidie, et quatenus affirmative quoad secundam partem.

XVI. An suspensio imposita per eundem Episcopum in casu absentiae sustineatur, et quatenus affirmative.

XVII. An, et quomodo incurrant eandem poenam suspensionis.

XVIII. An suspensio relaxata per Episcopum contra nonnullos canonicos sustineatur, in casu, etc.

XIX. An sustineatur edictum Episcopi, quo sub poena suspensionis ipso facto praecipitur, quod canonici non possint frui absentia trium mensium a Sacr. Conc. Trid. concessorum tempore Adventus et Quadragesimae.

XX. An sustineatur idem edictum Episcopi, quo sub eadem poena praecipitur, ut ultra tertiam partem non possit simul frui dicta absentia trium mensium, et quatenus negative.

XXI. An, et in quo numero liceat eis abesse.

XXII. An sustineatur aliud edictum Episcopi, quo sub eadem poena suspensionis praecipitur, ut epistola in Missa conventuali canatur ab uno ex canonicis choro inservientibus, sive potius sit servanda consuetudo canendi dictam epistolam per clericum inservientem celebranti.

XXIII. An procurator capituli possit abesse a servitio chori ex causa sui officii per quinque menses, iuxta praescripta in statutis ipsius ecclesiae cathedralis.

S. C. C. die 23 Augusti 1727, respondit: Ad 1, affirmative, si Episcopus fruitur praebenda canonicali; ad 2, esse certiorandum per canonicum secretarium, vel alium canonicum sub poena tamen nullitatis actus in casu contraventionis; ad 3, negative sub poena ducatorum quinque tantum in casu contraventionis, et in subsidium suspensionis; ad 4, provisum in tertio; ad 5, poenam esse reducendam ad solutionem unius ducati pro qualibet vice; ad 6, affirmative quoad primam partem, et negative quoad secundam; ad 7, Episcopum curare debere, ut quanto citius se expediat a S. visitatione ad formam concilii; ad 8, poenam esse reducendam ad ducata quinque; ad 9, edictum esse observandum in diebus tantum solemnibus; ad 10, affirmative quoad primam et secundam partem, et negative quoad tertiam; ad 11, servandam esse consuetudinem; ad 12, ut ad proximum; ad 13, negative; ad 14, hortandos esse, sed non cogendos; ad 15, negative ad primam partem, affirmative quoad secundam; ad 16, non sustineri nisi in subsidium; ad 17, satis provisum in praecedenti; ad 18, negative; ad 19, affirmative, deletis verbis, *Ipso facto*; ad 20, ut ad proximum; ad 21, satis provisum in praecedenti; ad 22, Missam conventualem esse canendam cum diacono et subdiacono, deleta poena suspensionis; ad 23, negative, sed tantum abesse posse pro tempore necessario pro suo Officio explendo.

123. ALEXANDRINA, in qua ad seq. dub.

I. An confraternitas S. Mariae Misericordiae, et S. Rochi civitatis Alexandriae, aggregata archiconfraternitati S. Rochi Urbis, possit sine licentia et interventu parochi exponere in suo oratorio lignum S. Crucis.

II. An eadem confraternitas possit pariter sine licentia, et interventu parochi exponere in suo oratorio sanctissimam Eucharistiam, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 11 Februarii 1728, respondit:

Ad utrumque affirmative accedente licentia Episcopi, et amplius.

124. BONONIEN., in qua ad sequentia dubia.

I. An parochus pro tempore ecclesiae S. Mamantis debeat esse pater spiritualis confraternitatis S. Mariae de Libertate, vel potius ius eligendi sibi patrem spiritualem amovibilem pertineat ad eandem confraternitatem.

II. An parochus invitari debeat, ut praesideat congregationibus faciendis pro dispensatione dotis relictæ ab Angelo Michaeli de Vabotis, seu, etc., et cuiuscunque imposterum relinquendae, nec non in his quae concernant temporalia, ac rerum oeconomiam.

III. An parochus invitari debeat, ut praesideat congregationibus faciendis tam in imbussulationibus et extractione priorum et officialium, quam in redditione rationum.

IV. An parochus invitari debeat quibuscunque congregationibus versantibus circa spiritualia, et ritum.

V. An parochus interesse possit, si velit, in praemissis congregationibus, in quibus decum erit, invitandum non esse.

VI. An confraternitas independentem a parochia explorare possit quascunque functiones in propria ecclesia.

VII. An pro solitis exercitiis spiritualibus peragendis a confraternitate a die Dominicae Ascensionis, ad diem festum S. Michaelis archangeli Septembris ultra licentiam Ordinarii, requiratur etiam consensus parochi, in casu, etc.

VIII. An praestanda sit eleemosyna parochia, vel alteri per eum deputando celebranti Missam, tam pro consecratione quam pro consummatione sanctiss. Sacramenti exponendi in huiusmodi exercitiis, in casu, etc.

IX. An parochus dando benedictionem cum venerabili Eucharistiae sacramento, quidquam praetendere possit, ut tradatur ecclesiae parochiali, seu potius id gratias agere debeat.

X. An parochus, vel interveniens ad canendam Missam, vel ad dandam benedictionem, habeat ius sibi eligendi diaconum, subdiaconum, caeterosque ministros.

XI. An confraternitas occasione dictorum exercitorum quaesturare possit per ecclesiam pro animabus purgatorii, et quatenus affirmative, cui cedere debeant eleemosynae.

XII. An Missae cum praedictis eleemosynis celebrari debeant in ecclesia confraternitatis, vel potius in ecclesia parochiali.

XIII. An festis diebus SS. Iacobi et Annae, in quibus exponitur in ecclesia confraternitatis imago S. Mariae de Libertate, cum indulgentia plenaria, parochus impedire possit, ne ibidem administrentur sacramenta Poenitentiae et Eucharistiae.

XIV. An confraternitas ultima Dominica Septembris ducere possit processionem cum praedicta imagine ad plateam magnam civitatis, cum assistentia parochi, vel eo deficiente, proprii cappellani, ac populo benedicere tam in dicta platea quam sub stillicidio propriae ecclesiae, et intus eandem.

Sacr. Congr. Conc. die 15 Maii 1782, respondit: Ad 1, negative quoad primam partem, affirmative quoad secundam cum approbatione tamen Ordinarii; ad 2, negative; ad 3, affirmative; ad 4, recurrant in casibus particularibus; ad 5, provisum in superiori; ad 6, affirmative dummodo non sint prohibita a decretis generalibus synodalibus; ad 7, negative; ad 8, negative, et Missas esse celebrandas absque eleemosyna; ad 9, negative ad primam partem, et affirmative quoad secundam; ad 10, negative; ad 11, quoad primam partem affirmative de licentia Ordinarii, et eleemosynas esse erogandas in suffragium animarum purgantium; ad 12, affirmative quoad primam partem, negative quoad secundam; ad 13, negative, et servantur constitutiones synodales; ad 14, affirmative, accedente tamen licentia Ordinarii, et comitante parochia, vel alio sacerdote de eius licentia.

125. FOROSEMPRONIEN., in qua ad seq. dub.

An collegio et ecclesiae S. Caroli PP. clericorum regularium S. Pauli Barnabitarum Forosempronii computat ius tumulandi, in casu, etc.

Sacr. Congreg. Conc. die 19 Iunii 1728, respondit: *Affirmative.*

126. THEANEN., in qua ad seq. dub.

I. An ius nominandi concionatorem quadragesimalem ex ordine S. Dominici spectet universitati Conchae, seu potius Episcopo Theanen., et quatenus affirmative quoad primam partem.

II. An dicta universitas teneatur per duos menses ante initium Quadragesimae exhibere Episcopo nominationem dicti praedicatoris, in casu, etc.

III. An praedicator, ut supra nominatus ex ordine S. Dominici, et a suis superioribus Regularibus approbatus teneatur reportare ab Episcopo licentiam, et litteras patentes, seu potius petere solam benedictionem, in casu, etc.

IV. An idem praedicator teneatur praedicare in ecclesia collegiata parochiali, seu potius in ecclesia Sanctissimae Annuntiationis sui ordinis, in casu, etc.

V. An idem praedicator teneatur saltem in aliquibus diebus Quadragesimae praedicare etiam in aliis ecclesiis eiusdem loci, in casu, etc.

VI. An Episcopus Theanen. potuerit prohibere concionatori, ut supra electo, et nominato ab universitate, ne praedicationem haberet in ecclesia SS. Annuntiationis sui ordinis, in casu, etc.

Sacr. Congreg. Conc. die 19 Iunii 1727, respondit: Ad 1, affirmative quoad primam, negative quoad secundam partem; ad 2 et 3, affirmative; ad 4, teneri in utraque iuxta solitum; ad 5, ut in quarto; ad 6, prout in superioribus.

127. LUCANA *Legati Pii*, in qua ad seq. dub.

I. An legatum unius ferculi singulis hebdomadis factum PP. Cappuccinis, sit perpetuum, in casu, etc., et quatenus affirmative.

II. An sustineatur, in casu, etc., et quatenus affirmative.

III. An onus praestationis dicti legati qualibet hebdomada sit transferendum in cappellaniam erigendam.

Sacr. Congreg. Conc. die 31 Iulii 1728, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, servetur decretum R. Fabricae anni 1633; ad 3, affirmative iuxta votum Episcopi, et firma remanente obligatione bonorum haereditariorum in casu diminutionis.

128. ORITANA *Funerum*, in qua ad seq. dub.

I. An intortitia, quae deferuntur accensa per viam circa cadaver, spectent ad reverendissimum capitulum collegiatae, an vero ad PP. Cappuccinos.

II. An dicti PP. Cappuccini teneantur solvere dicto rever. capitulo uti parochi habituali quartam funeralem de omnibus cereis ad tenorem bullae SS. domini nostri, quae incipit: *Romanus Pontifex*.

S. Congr. Conc. die 12 Februarii 1729, respondit: Omnia spectare ad PP. Cappuccinos, dempta quarta, et amplius.

129. BURGI S. DOMNINI, in qua ad seq. dub.

I. An pro dote beneficiorum, vel cappellaniarum cum perpetuo onere Missarum erigendarum sint assignandi fructus terrarum fructiferarum, vel potius annui census.

II. An dato praecepto testatoris erigendi beneficia cum perpetuo onere Missarum erigendarum, sint assignandi fructus terrarum, vel cum dote pecuniae numeratae detur pro assignanda dicta dote delectio terrarum, vel quatenus negative.

III. An tanta danda sit ab haerede summa pecuniarum, ut in terris investita constituentur fructus congrui pro sustentatione onerum Missae quotidianae in perpetuum.

IV. An, et in qua summa constituendi sint fructus pro sustentatione oneris Missae quotidianae in perpetuum.

V. An, et cuius expensis, haereditis scilicet, vel legatarii, facienda sit erectio beneficiorum.

Sacr. Congr. Conc. die 30 Aprilis 1729, respondit:

Assignanda esse tot bona stabilia haereditaria, quae aestimata iuxta morem regionis quotannis redderent in fructu annua scuta 70 monetarum, tam pro eleemosyna Missarum, quam pro expensis necessariis pro illarum celebratione, et erectionem esse faciendam expensis haereditis.

130. MACERATEN. *Utensilium*, in qua ad seq.

I. An ad tenorem resolutionis captae die 14 Aprilis 1685, sacerdotes saeculares celebrantes recepta eleemosyna in ecclesia PP. Minorum conventualium Montis Milonis teneantur solvere ceram, et consumptionem indumentorum sacrorum, et quatenus affirmative.

II. An dicti sacerdotes saeculares scribere teneantur in libro in sacristia asservato ipsos celebrasse, vel pro eleemosyna, vel pro mera eorum devotione.

Sacr. Congreg. Conc. die 14 Maii 1729, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, affirmative, et servetur constitutio san. mem. Innocentii XII, super celebratione Missarum, et amplius.

131. CAPUTAQUEN., in qua ad sequentia dubia.

I. An presbyteri ecclesiarum parochialium S. Nicolai et S. Andreae apostoli, teneantur quotidie canere Missam, et ad recitationem divini Officii in choro, et quatenus affirmative.

II. An non interessentes subici possint punctaturae, et quomodo illa sit regulanda.

III. An teneantur ad recitationem divini Officii cum habitu talari, birreto clericali, et cotta tam in diebus festis, quam feriatis.

IV. An ad celebrationem Missae matutinae in diebus festis teneantur iidem presbyteri per turnum, vel potius parochus tantum, illamque applicare pro populo et quatenus affirmative ad primam partem.

V. An presbyter celebrans Missam matutinam teneatur fidei rudimenta, et Evangelium populo explanare, vel potius idem parochus.

VI. An iidem presbyteri participantes de decimis praedialibus teneantur per turnum assistere cuilibet moribundo, iuxta decretum Episcopi, vel potius teneantur tantum coadiuvare eundem parochum, eiusque substitutum in concursu, seu copia aegrotantium.

VII. An illi, qui assistere renuunt, sint punctandi super eisdem decimis.

Sacr. Congreg. Conc. die 14 Maii 1729, respondit: Ad 1, affirmative, et supplicent pro moderatione servitii; ad 2, dilata; ad 3, affirmative; ad 4, negative quoad primam, et affirmative quoad secundam partem; ad 5, teneri parochum; ad 6, presbyteros hortandos, sed non cogendos nisi in casu necessitatis; ad 7, affirmative in casu necessitatis.

132. BRUGEN., in qua ad seq. dub.

An toleranda sit consuetudo immemorabilis de praestando convivio per cappellanum noviter receptum, seu potius improbanda, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 3 Septembris 1729, respondit: Negative quoad primam partem, et affirmative quoad secundam, et ad mentem.

133. NULLIUS seu MONTIS CASINI *Distributionis subsidiorum*, in quo ad sequentia dubia.

I. An subsidia dotalia praestanda sint consanguineis testatoris recurrentibus privativae quoad personas extraneas, et quatenus affirmative.

II. Quomodo, et a quo imposterum sint distribuenda caeteris consanguineis.

III. An sit locus restitutioni subsidiorum dotalium per Ordinarios Casinenses distributorum personis extraneis contra expressam mentem testatoris.

S. Congr. Conc. die 24 Septembris 1729, respondit: Ad 1, affirmative comprehensis etiam affinis ab Officialibus confraternitatis SS. Sacramenti haereditis praevisio edicto consanguineis, et affinis servata gradus praerogativa, et in casu aequalitatis gradus per extractionem, iis vero deficientibus distribuenda modo, quo supra aliis extraneis, servata forma testamenti; ad 3, dilata, et coadiuvantur probationes.

134. NUSCANA *Funeris*, in qua ad sequens dub.

An licitum fuerit P. angelico ordinis Reformatorem deferre cadaver, non obstante inhibitione Episcopi, et proinde an censurae sustineantur, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 14 Ianuarii 1730, respondit: Suspensis censuris P. imposterum se absteineat a similibus.

135. NULLIUS seu MONTIS CASINI *Distributionis subsidiorum dotialium*, in qua ad seq. dub.

I. An, et quomodo sit standum, vel recedendum a decisio quoad secundum dubium.

II. An sit locus restitutioni subsidiorum dotialium per Ordinarios Casinenses distributorum personis extraneis contra expressam mentem testatoris, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 28 Ianuarii 1730, respondit: Ad 1, in decisio, ut Ordinarius, seu ab eo deputatus assistat, et omnia faciat loco P. Guardiani Cappuccinorum, servata forma testamenti, et fiant gratis; ad 2, ad eminentissimum praeffectum iuxta mentem.

136. ROMANA *Distributionum*, in qua ad seq. dub.

I. An distributiones debeantur canonico coadiuto extra Urbem commoranti, suo pariter coadiutore extra Urbem causa infirmitatis degente.

II. An lucra provenientia ex punctaturis, et absentis canonico, quae praesentibus accrescunt, debeantur canonicis coadiutoribus, sive potius coadiutis, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 19 Augusti 1730, respondit: Ad 1, affirmative quatenus uterque habeat indultum abessendi; ad 2, deberi canonicis coadiutis.

137. FIRMANA *Subsidiorum dotialium*, in qua ad seq. dub.

An, et usque ad quem gradum competat praelatio consanguineis, et affinibus testatoris ad subsidia dotialia de quibus agitur.

S. Congr. Conc. die 9 Septembris 1730, respondit: Competere consanguineis, et affinibus testatoris in quocunque gradu coniunctis.

138. MEDIOLANEN. *Quartae funerariae*, in qua ad seq. dub.

I. An, et quomodo sit facienda divisio intortitorium, et candelarum ardentium in die funeris, et officii praesente cadavere, in altaribus, columnis, et aliis locis ecclesiae regularis tumulantis.

II. An, et quomodo sit facienda divisio earumdem candelarum, et intortitorium quae in ecclesiis tumulantibus accenduntur occasione officiorum, seu exsequiarum faciendarum in diebus sequentibus post tumulationem cadaveris.

III. An, et quomodo inter parochos, et Regulares, qui cadaver per viam non comitantur, dividenda sint intortitia manualiter gesta accensa in itinere a sacerdotibus saecularibus occasione delationis cadaveris ad ecclesiam regularem tumulantem.

IV. An, et quomodo dividendae sint candelae, quae manualiter gestantur accensae a Regularibus intra propriam ecclesiam tempore funeris, vel exsequiarum et Officiorum.

V. An, et quomodo sit facienda divisio cenotaphii, culcitrae, et aliorum ornamentorum in eo existentium.

VI. An, et quomodo sint dividendae pecuniae in casu, quo illae tradantur ab haeredibus defuncti in locum cerae.

VII. An Regulares occasione funerum et Officiorum, teneantur accendere omnes candelas, quas recipiunt ab haeredibus defuncti in altaribus ecclesiae, in casu, etc.

Sacr. Congreg. Conc. die 9 Sept. 1730, respondit: Ad 1, 2, 3, 5 et 6, divisionem esse faciendam pro medietate; ad 4, dilata; ad 7, affirmative.

139. CALAGURITANA *Iuris visitandi*, in qua ad seq. dub.

I. An intret arbitrium pro aperitione oris, in casu, etc., et quatenus negative.

II. An capitulo cathedralis ecclesiae Calaguritanae, sede vacante, eiusque vicario capitulari competat ius

visitandi ecclesiam S. Mariae della Redonda, eiusque dignitates, canonicos et presbyteros, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 30 Septembris 1730, respondit: Ad 1, negative; ad 2, affirmative, et amplius.

140. SPOLETANA *Iuris visitandi*, in qua ad seq. dub.

I. An decreta, seu provisiones Episcopi Spoletani sustineantur, in casu, etc.

II. An Episcopo competat iurisdictio visitandi cappellam, de qua agitur, in casu, etc.

III. An constet de attentatis, et quomodo sint purganda, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 30 Septembris 1730, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, affirmative ad formam decreti in Nucerina Paganorum, 25 Iulii 1629; ad 3, negative, et amplius.

141. CAPRITANA, in qua ad seq. dub.

I. An suspensio a celebratione missae sacerdotum Francisci Vassalli et Sabbati de Stephano per Episcopum Capitanum lata ex informata conscientia, sustineatur, in casu, etc., et quatenus affirmative, etc.

II. An, et quomodo sint absolventi, in casu, etc.

III. An licuerit curiae metropolitanae Amalphis concedere inhibitionem vigore appellationis ab eadem suspensione contra curiam Capritanam suffraganeam, et absolutionem cum reincidentia committere parochio Aruccio, in casu, etc.

IV. An carceratio eorumdem sacerdotum demandata per curiam Capritanam suffraganeam fuerit attentata.

V. An licuerit eidem curiae metropolitanae Amalphis eosdem sacerdotes excarcerare, vel potius illorum excarceratio fuerit attentata, et quomodo sint purganda, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 16 Decembris 1730, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, arbitrio Episcopi; ad 3 et 4, negative; ad 5, quoad primam partem negative, quoad secundam affirmative, et vicarius generalis Amalphitana accedat ad Urbem.

142. PIENTINA, in qua ad seq. dub.

I. An canonici collegiatae ecclesiae S. Quirini teneantur diebus Dominicis, et festis de praecepto ad applicationem Missae conventualis pro benefactoribus iuxta decretum huius S. Congregationis, in casu, etc., et quatenus affirmative.

II. An dignitates, et canonici eiusdem collegiatae, quibus incumbit cura animarum, teneantur ad eandem applicationem dictis diebus festis, quibus debent applicare pro populo, vel possint applicare simul pro populo, et benefactoribus, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 17 Februarii 1731, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, affirmative ad primam partem, et negative ad secundam, et amplius.

143. PIENTINA *Remissionis onerum*, in qua ad seq. dubia.

I. An capitulares secundae erectionis collegiatae Sanctissimae Trinitatis terrae Senalongae teneantur diebus Dominicis, et festis de praecepto ad applicationem Missae conventualis pro benefactoribus iuxta decretum huius S. Congregationis, in casu, etc.

II. An dignitates, et canonici dictae collegiatae, quibus incumbit cura animarum, teneantur ad eandem applicationem dd. diebus festis, quibus debent applicare simul pro populo, et benefactoribus, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 17 Februarii 1731, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, affirmative ad primam partem, et negative quoad secundam, et amplius.

144. RAVENNATEN. *Visitationis*, in qua ad seq. dub.

I. An cappella et altare S. Antonii sita in ecclesia PP. Minorum de Observantia Ravennae, subsint visitationi reverendissimi Archiepiscopi.

II. An ornamenta et suppellectilia eiusdem altaris et cappellae, spectantia ad eosdem Patres possint ab eo visitari.

III. An ea spectantia ad societatem Sancti Antonii,

quae in actu visitationis servantur in arca, aut in alio loco, visitari debeant in locis, in quibus asservantur; seu potius asportanda sint intra cappellam praefatam, ibique visitari.

Sacr. Congr. Conc. die 7 Aprilis 1731, respondit: Ad 1, affirmative, ad formam Nucerinae; ad 2, negative; ad 3, posse visitari ubicunque servantur.

145. PAPIEN. *Subsidii dotalis*, in qua ad seq. dub.

I. An electio puellae oratricis ad subsidium dotale, de quo agitur, sit exsequenda, et quatenus negative.

II. An P. Guardianus Cappuccinorum Papiae possit devenire ad novam electionem puellae alterius; seu potius ad dictum subsidium sine alia nominatione eiusdem P. Guardiani sit applicandum favore unius ex puellis orphanis Conservatorii Papiae, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 21 Aprilis 1731, respondit: Ad 1, negative; ad 2, subsidium applicandum esse favore Conservatorii, et ad mentem.

146. MEDIOLANEN. *Quartae funerariae*, in qua ad seq. dub.

I. An sit standum vel recedendum a decisis die 9 Septembris 1730.

II. An, et quomodo dividendae sint candelae, quae in manibus gestantur accensae a Regularibus intra propriam ecclesiam tempore funeris, vel exsequiarum, et officiorum.

S. Congr. Conc. die 2 Iunii 1731, respondit: Ad 1, in decisis quoad primum, secundum, tertium, sextum et septimum. Quantum ad quintum, in decisis, servata forma constitutionum synodali; ad 2, divisionem esse faciendam pro medietate, et amplius.

147. LEODIEN. in qua ad seq. dubium.

An, et quae alia onera sustineantur, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 1 Septembris 1731, respondit: Quoad duo annua convivia, negative; quo vero ad cappam, dilata, et scribatur Ordinario iuxta instructionem.

148. ROMANA *Oneris Missarum*, in qua ad seq. dubium.

I. An religiosi ecclesiae S. Francisci ad Ripam praeferi debeant in celebratione Missarum; vel potius sit in libero arbitrio haeredis deputare quoscunque alios sacerdotes.

II. An, et a quo sint solvenda utensilia.

III. An quatenus possit haeres deputare externos sacerdotes, et Religiosi non permittant eis celebrationem in propria ecclesia absque utensilium solutione, concedenda sit translatio celebrationis Missae quotidianae ad aliam ecclesiam.

S. Congr. Conc. die 12 Ianuarii 1732, respondit: Ad 1, affirmative ad primam partem, et negative ad secundam, in casu tamen, de quo agitur; ad 2, solvenda esse ab haereditate; ad 3, provisum in primo.

149. AQUEN. *Praeeminentiarum, et iurium parochialium*, in qua ad seq. dub.

I. An constet de matricitate, vel maiori antiquitate ecclesiae Sanctae Mariae Magdalенаe Montis Barutti, et respective de filiatione vel subordinatione ecclesiarum parochialium S. Antonii et S. Martiani eiusdem loci.

II. An benedictio fontis baptismalis, ignis, aquae, etc., in Sabbato Sancto, et Sabbato Pentecostes privative spectet ad archipresbyterum pro tempore ecclesiae Sanctae Mariae Magdalенаe, vel potius ad unumquemque ex tribus parochis, et quatenus affirmative ad primam partem.

III. An alii duo teneantur dictis functionibus interesse, et an, et quibus poenis sint plectendi si non intersint.

IV. An ius indicendi, et convocandi processiones generales, quae fiunt iuxta ritum Ecclesiae, et consuetudinem loci privative spectet ad dictum archipresbyterum Sanctae Mariae Magdalенаe, et in ea incipiendae et terminandae sint.

V. An dictae processiones generales fieri debeant in ecclesia S. Mariae Magdalенаe cum coactivo accessu parochorum S. Antonii et S. Martiani, ita ut iis non

liceat facere eas in eorum ecclesiis parochialibus; sive potius alternative fieri debeant singulis annis in altera ex dictis ecclesiis, et quatenus affirmative ad secundam partem.

VI. An dictis processionibus alternative faciendis interesse debeant alii parochi.

VII. An liceat parochus S. Antonii in processione deferre, tam intra, quam extra ecclesiam venerabile lignum S. Crucis die festo eiusdem Inventionis.

VIII. An die festo Sanctissimi Corporis Christi liceat eidem parochus Sancti Antonii, ac etiam parochis Sanctae Mariae Magdalенаe, ac Sancti Martiani processionem peragere, tam intra, quam extra suas respective ecclesias cum augustissimo Sacramento, illudque publicae adorationi in ea exponere.

IX. An, et cui ex dictis ecclesiis privative competat prior pulsatio campanarum in Sabbato Sancto.

X. An constet de attentatis commissis a parochus S. Mariae Magdalенаe, et quomodo purganda sint.

Sacr. Congr. Conc. die 8 Martii 1732, respondit: Ad 1, constare de maiori parte ecclesiae S. Mariae Magdalенаe; ad 2, affirmative ad primam partem, et negative ad secundam; ad 3, affirmative ad primam partem, et quoad secundam arbitrio Episcopi; ad 4, affirmative; ad 5, affirmative ad primam partem, et negative ad secundam; ad 6, provisum in superioribus; ad 7, affirmative; ad 8, servetur decretum Episcopi; ad 9, ecclesiae S. Mariae Magdalенаe; ad 10, affirmative: et esse purgandum per viam circumscriptionis: et amplius in omnibus.

150. BAIONEN. *Iurium parochialium, et praeminentiarum*, in qua ad seq. dub.

I. An constet de parochialitate ecclesiarum rectoralium S. Georgii et S. Bartholomaei et Sanctorum Angeli et Mercurii terrae Campobassi, et quatenus affirmative.

II. An constet de matricitate ecclesiae archipresbyteralis Sanctae Mariae, et respective filiatione dictarum ecclesiarum rectoralium.

III. An liceat unicuique rectori dictarum ecclesiarum S. Georgii, S. Bartholomaei, et Sanctorum Angeli et Mercurii erigere propriis sumptibus in suis respective ecclesiis particulares fontes baptismales, et quatenus negative.

IV. An, et quomodo providendum sit in defectum fontis baptismalis ecclesiae collegialis S. Leonardi recenter dirutae.

V. An liceat unicuique ex dictis rectoribus proprios particulares conficere, et retinere libros baptizatorum, atque ex iis fides baptismatum respective extrahere; vel potius unicus liber fieri debeat asservandus ab archipresbytero, dictaque extractio ab ipso solum archipresbytero privative faciendi sit.

VI. An benedictio fontis baptismalis ecclesiae archipresbyteralis fieri possit ab ipso archipresbytero, ita ut impediri nequeat; vel potius fieri debeat a rectoribus per turnum privative quoad ipsum archipresbyterum.

VII. An idem archipresbyter possit aliquando, et ad eius libitum ministrare per se ipsum sacramentum baptismi infantibus de familiis dictarum ecclesiarum rectoralium, vel potius id semper privative spectet ad proprium cuiuscunque familiae rectorem, aut alium ab eo substituendum.

VIII. An exteri uxorem ducentes de familiis ecclesiarum rectoralium possint eligere ecclesiam rectoralem familiae uxoris pro futura administratione sacramentorum in exclusionem ecclesiae archipresbyteralis.

IX. An advenae famulatum praestantes oppidanis de familiis ecclesiarum rectoralium censi debeant de iisdem familiis, ita ut subiaceant pro administratione sacramentorum ecclesiae rectorali familiae, cui inserviunt, privative quoad archipresbyterum.

X. An in processionibus funeralibus pro defunctis de familia alicuius ecclesiae rectoralis praecedentia, et usus stolae respective debeatur rectori personae defunctae, aut illius substituto; privative etiam quoad archi-

presbyterum, vel potius praecedentia et usus stolae competat archipresbytero privative etiam quoad rectorem dictae personae defunctae.

XI. An in iisdem processionibus funeralibus pro defunctis de familiis ecclesiarum rectoralium, quae fiunt capitulariter cum toto collegio, liceat archipresbytero exigere duplicatam portionem ex emolumentis associationis.

XII. An in associatione pauperum defunctorum, qui suberant ecclesiae archipresbyterali, vel rectoralibus, qua fiant gratis, intervenire debeat totum corpus collegii, seu capituli, vel potius solus rector, vel respective archipresbyter ecclesiae, cui defunctus subiectus erat.

XIII. An ex fructibus, qui distribuuntur in collegio S. Leonardi, et ex eleemosynis Missarum, quas collegium seu capitulum accepit a gubernatoribus confraternitatis SS. Sacramenti, debeat archipresbytero portio duplex, vel sola portio aequalis, ac aliis de collegio.

XIV. An in aliis processionibus non funeralibus, ad quas accedit totum corpus capituli, seu collegii, usus stolae privative competat soli archipresbytero, vel potius cumulative etiam rectoribus.

XV. An, et qui teneantur assistere in officio diaconi, et subdiaconi archipresbytero celebranti in processionibus, et Missis solemnibus Pentecostes, Ascensionis et Corporis Christi; et quatenus teneantur rectores.

XVI. An iis diebus eadem assistentia praestanda sit etiam oeconomus archipresbyteri impediti celebranti.

XVII. An in processionibus feriae secundae, tertiae et quartae Rogationum, et in processione votiva, quae fit prima die Maii, possit archipresbyter ad suum libitum functiones explere per se ipsum cum pluviali; vel potius id privative spectet ad rectores iuxta regulas Capitulationum anni 1715.

XVIII. An, a quibus, et quibus diebus facienda sit benedictio crucium distribuendarum iuxta solitum per portas oppidi, et ad pii populi devotionem.

XIX. An pulsatio campanarum, quae diebus festis pro Missa solemnibus fieri solet ab ecclesia rectorali Sancti Georgii, ante alias rectorales et archipresbyteralem, pendere debeat ab arbitrio archipresbyteri, vel potius privative a solo arbitrio rectoris, et quatenus negative ad primam partem.

XX. An dictis diebus festis pro Missa solemnibus liceat ecclesiae archipresbyterali pulsare suas campanas, antequam pulsantur campanae dictae rectoralis Sancti Georgii.

XXI. An procurator collegii, ad quem spectat demandare primam pulsationem campanarum ecclesiae rectoralis S. Georgii, in omnibus processionibus funeralibus totius oppidi demandare debeat dictam pulsationem sine licentia archipresbyteri; vel potius de eius licentia, in casu, etc.

Sacr. Congreg. Conc. die 24 Maii 1732, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, constare de maiori parte, non autem de matricitate; ad 3, nihil innovandum; ad 4, reponendum esse in ecclesia S. Leonardi, quatenus fuerit reaedificata, alias provideat Episcopus pro suo arbitrio; ad 5, servetur solitum; ad 6, benedictionem faciendam esse per turnum iuxta statuta anni 1715; ad 7, negative ad primam partem, et affirmative ad secundam; ad 8, affirmative; ad 9, affirmative; ad 10, affirmative ad primam partem, et negative ad secundam; ad 11, affirmative, absque tamen participatione obventionum Stolae; ad 12, posse, sed non teneri; ad 13, affirmative ad primam partem, negative ad secundam, exceptis eleemosynis Missarum; ad 14, negative ad primam partem, et affirmative ad secundam; ad 15, serventur Statuta anni 1715; ad 16, archipresbytero impedito, celebrare debere, non oeconomum, sed canonicum antiquiorem cum assistentia aliorum canonicorum; ad 17 et 18, serventur Statuta anni 1715; ad 19, pulsationem campanarum libere fieri posse ab omnibus ecclesiis, excepto Sabbato Sancto, quo die spectat prima pulsatio ad ecclesiam archipresbyteralem; ad 20,

provisum in superiori; ad 21, servetur solitum, et amplius in omnibus.

151. FABRIANEN. *Fontis baptismalis, et iuris baptizandi*, in qua ad seq. dub.

I. An erectio fontis baptismalis, facta in ecclesia parochiali S. Blasii sustineatur.

II. An liceat parochus ecclesiae cathedralis S. Venantii in ea baptizare natos in alienis parochiis, etiam fontem baptismalem habentibus; seu potius spectet privative ad unumquemque parochum habentem in sua ecclesia, baptismum conferre propriis parochianis, in casu, etc.

Sacr. Congreg. Conc. die 21 Iunii 1732, respondit: Ad 1, negative; ad 2, servetur solitum; et amplius in omnibus.

152. PERUSINA *Ordinationis*, in qua ad seq. dub.

I. An Fr. Antonius Nicolaus Ligi valide susceperit ordinem ostiarius.

II. An ordinatio sit iteranda sub conditione.

III. An, et in quam poenam d. Fr. Antonius Nicolaus inciderit, ita ut indigeat absolutione vel dispensatione, et quatenus affirmative.

IV. An sit concedenda, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 19 Iulii 1732, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, negative; ad 3, pro absolutione, et dispensatione ad cautelam; ad 4, provisum in superiori.

153. LARINEN. *Decretorum synodali*, in qua ad seq. dub.

I. An iuxta decretum synodi celebratae ab Episcopo Larinen. anno 1728, indiscriminatim omnes ecclesiastici teneantur interesse congregationi de quaestionibus ad forum conscientiae spectantibus, et quatenus affirmat.

II. An contra eos, qui non intersint, sustineantur poenae in eodem decreto synodali, id est quod sacerdotes debeant abstinere die sequenti a celebratione Missae, et quod clerici non sacerdotes debeant solvere unum carolenum qualibet vice applicandum seminario.

III. An iuxta decretum eiusdem synodi prohiberi possit cuicumque ecclesiastico, etiam in minoribus constituto discessus a dioecesi absque licentia Episcopi, sub poena ducatorum sex.

IV. An iuxta decretum eiusdem synodi portionarii, seu participantibus prohiberi possit discessus a dioecesi, inconsulta curia episcopali, sub poena ducatorum 12, et quatenus affirmative.

V. An in casu contumaciae post sex menses intelligentur ipsi participantes, seu portionarii privati ipso facto ecclesiastica portione, alteri conferenda per concursum ab Episcopo.

VI. An iuxta decretum eiusdem synodi contra portionarios, seu participantes, qui sine legitima causa recusent acceptare officium, ad quod fuerint assumpti, sustineatur mulcta decem carolenorum pro qualibet die contumaciae, applicata ad commodum capituli.

VII. An iuxta decretum eiusdem synodi Episcopus pro directione chori ecclesiarum matricium habeat facultatem erigendi officium cantoratus, et quatenus affirmative.

VIII. An collatio dicti officii cantoratus, quoties vacet, fieri debeat in unum de portionariis, qui sit magis peritus cantus Gregoriani, arbitrio Episcopi.

IX. An iuxta decretum eiusdem synodi portionarii ecclesiarum matricium, participantes Missam communem, teneantur adjuvare parochos in cura animarum, et quatenus affirmative.

X. An praedicti portionarii teneantur hoc munus coadiutoris obire absque alio emolumento.

XI. An admissio presbyterorum ad portionem sit facienda iure solum antiquioritatis, an vero potius iuxta decretum synodi sit facienda per concursum praevisi examinis, et cum probatione de peritia cantus Gregoriani, servitio ecclesiae praestito per triennium, et continuo accessu per triennium ad collationes de quaestionibus moralibus.

XII. An sustineatur poena, ipso facto incurrenda, hoc est suspensionis a celebratione Missae quoad sa-

cerdotes, et excommunicationis quoad clericos, et constitutos in sacris, sub qua demandata fuit emptio codicis constitutionum synodaliū, soluto pretio carolenorum quinque, et quatenus negative.

XIII. An sit restituenda pecunia cuicumque ecclesiastico, qui metu dictarum poenarum eam solvit.

XIV. An in curia episcopali Larinen. servanda sit taxa metropolitanae curiae Beneventanae, vel potius taxa Innocentiana, in casu, etc.

S. Congr. Concil. die 30 Augusti 1732, respondit: Ad 1, affirmative, praeterquam quoad clericos non constitutos in sacris qui non sunt cogendi; ad 2, sublata poena suspensionis, poenam quoad habentes curam animarum, et confessarios esse statuendam in duobus carolenis, quantum ad reliquos in uno; ad 3, affirmative; ad 4, poenam esse reducendam ad ducatos sex; ad 5, affirmative, citato tamen possessore in actu declarationis, et quoad collationem habebitur ratio in decimum: primum ad 6, affirmative; ad 7, affirmative, quoad institutionem simplicis Officii; ad 8, deputationem faciendam esse praevio concursu super peritia cantus Gregoriani; ad 9, affirmative cum approbatione, et iuxta assignationem Episcopi; ad 10, affirmative; ad 11, negative ad primam partem, et affirmative ad secundam; ad 12, negative; ad 13, ad mentem; ad 14, audiat eminentissimus archiepiscopus Beneventanus, et interim servetur taxa Innocentiana, et amplius in omnibus.

154. SALERNITANA *Edictorum*, in qua ad seq. dubia.

I. An dignitates, et canonici ecclesiae cathedralis cogi valeant sub poena quinque carolenorum pro qualibet vice, ut intersint congregationibus de casibus conscientiae habendis.

II. An dignitates, et canonici praedicti cogi possint ad incedendum in habitu talari usque ad occasum solis, excepta tamen occasione eundi ad loca ruralia; et quatenus affirmative.

III. An adversus dignitates, et canonicos praedictos, in casu inobedientiae sit procedendum etiam per inquisitionem.

IV. An prohibitio facta de non incedendo noctis tempore sine lumine sustineatur.

V. An dictae dignitates, et canonici debeant quibuslibet diebus exire e sacristia bini bini, quando accedunt ad chorum.

VI. An poena indicta dignitatibus et canonicis accedentibus ad chorum post Invitatorium sustineatur; seu potius aliqua alia poena sint multandi, si tardius accedant.

VII. An praecentor, et primicerius sint cogendi, ut accedant ad chorum per mediam horam ante inchoationem divini Officii sub poena unius taren.

VIII. An archiepiscopo solemniter celebrante, omnes dignitates et canonici esse debeant per mediam horam ante eius accessum ad ecclesiam dispositi, et parati in sacristia.

IX. An poena tarenorum trium adversus dignitates, et canonicos celebrantes missas lectas tempore Missae sollemnīs, sustineatur; seu potius liceat eisdem dignitatibus, et canonicis missas praedictas eo tempore celebrare.

X. An poena trium carolenorum pro quolibet die, praeter ordinariam punctaturam, sustineatur adversus dignitates, et canonicos sine legitimo impedimento absentes a choro in solemnioribus festis ac quoties archiepiscopus solemniter interfuerit officiis, nec non Dominicis Adventus, et tota Quadragesima.

XI. An prohibitio exeundi a choro, nisi terminato divino Officio, praeterquam ex causa urgenti cum venia praefecti chori, sub poena duplicis, aut triplicis puncturae pro modo culpaē sustineatur.

XII. An praesidentia in choro spectet privative ad primicerium, seu potius cumulative ad praecentorem una cum primicerio.

XIII. An omnes Horae canonicae sint persolvendae cum cantu.

XIV. An singulis diebus celebranda sit Missa conventualis cum omnibus solemnitatibus.

XV. An celebratio Missarum explenda sit iuxta formam praescriptam in edicto die 27 Februarii 1732, cap. 13 et 14, vel potius iuxta assertum morem ecclesiae.

XVI. An electio punctatoris facta per archiepiscopum praeter alium a capitulo electum sustineatur.

S. Congr. Conc. die 27 Septembris 1732, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, affirmative; ad 3, ad mentem; ad 4, affirmative post secundam horam noctis; ad 5, affirmative, in omnibus diebus festis tantum; ad 6, affirmative quoad punctaturam tantum; ad 7, cogendos esse, ut accedant antequam inchoetur chorus; ad 8, dispositos, et paratos esse debere ante accessum archiepiscopi; ad 9, dentur decreta in Oriolen. et Ortonen.; ad 10, affirmative, subrogata tamen poena in duplici punctatura; ad 11, affirmative, sub poena unius puncturae; ad 12, dilata: et audiantur primicerius, et praecentor atque interim servetur solitum; ad 13, affirmative; ad formam S. Concilii; ad 14, affirmative; ad 15, dilata, et ad mentem; ad 16, affirmative, et scribatur archiepiscopo, ut omnes puncturas reddat uniformes dispositioni S. Conc. Tridentini.

155. FABRIANEN. *Fontis baptismalis, et iuris baptizandi*, in qua ad sequens dub.

An sit standum, vel recedendum a decisis die 21 Iunii proxime praeteriti, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 12 Novembris 1732, respondit: *Recedendum a decisis.*

156. ROMANA *Cappellaniae*, in qua ad sequens dubium.

An electio cappellani facta per Patres S. Mariae in Porticu in personam P. Puccetti sustineatur, vel potius teneantur eligere alium sacerdotem saecularem, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 6 Decembris 1732, respondit, negative ad primam partem, et affirmative ad secundam.

157. SENOGALLIEN. *Missarum*, in qua ad seq. dubia:

I. An rector cappellaniae, fundatae ex dispositione Petri Francisci Malpici, teneatur applicare sacrificium pro eius anima, vel potius tantummodo celebrare in ecclesia dicti monasterii.

II. An sit locus reductioni earundem missarum, vel potius supplemento, in qua quantitate, et quomodo.

III. An monasterium possit, aut debeat assignare rectori census, aut pecuniam pro fundo dotali dictae cappellaniae, et quomodo, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 20 Decembris 1732, respondit: Ad 1, affirmative ad primam partem, et negative ad secundam; ad 2, esse locum reductioni ad rationem manualis; et cappellanus, diebus praesertim festis omnibus, celebret ex ecclesia Monialium; ad 3, posse, et reinvestmentum pecuniae fiat cum scientia, et approbatione Episcopi, et amplius in omnibus.

158. CAVEN. *Funerum*, in qua ad seq. dub.

I. An ius tumulandi cadavera decedentium repentina, aut violenta morte intra districtum parochiarum civitatis Cavae spectet ad proprios parochos, vel potius ad capitulum ecclesiae cathedralis, et quatenus ad capitulum.

II. An eorum tumulatio spectet etiam ad capitulum, si ante obitum illi receperint sacramenta Poenitentiae, Eucharistiae, vel Extremae Unctionis a proprio paroco.

III. An tumulatio oriundorum Cavensium, ac exterorum, qui incolatum per decennium non fecerint, nec bona possideant in eadem civitate, nec non aliorum per transitum decedentium intra districtum alicuius parochiae spectet ad proprium parochum, vel potius ad capitulum, et quatenus affirmative.

IV. An praefatis exteris, et oriundis licitum sit eligere sepulturam extra ecclesiam cathedralem absque capitulo consensu, et quatenus affirmative.

V. An solvendum sit capitulo, et mensae episcopali ius funeris, et in qua summa.

VI. An licuerit Iosepho Catone paroco S. Michaelis

lis archangeli tumulare cadaver Xaverii Gasaburii in sua ecclesia parochiali, ita ut sit standum, vel recedendum a decisis die 13 Augusti 1729.

VII. An, et ad quid praedictus parochus teneatur in commodum capituli, et mensae episcopalis, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 7 Februarii 1733, respondit: Ad 1, quoad viatores, peregrinos, et advenas tantum spectare ad capitulum; ad 2 et 3, provisum in primo; ad 4, affirmative; ad 5, negative; ad 6, in decisis; ad 7, negative, et amplius in omnibus.

159. ASCULANA, sive MONTIS ALTI, *Ordinationis*, in qua ad seq. dub.

I. An sacerdos Petrus Xaverius de Antoninis licite susceperit ordines sine dimissoriis Episcopi Montis Alti, et quatenus affirmative.

II. An licite eosdem ordines susceperit etiam sine litteris testimonialibus praedicti Episcopi, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 7 Februarii 1733, respondit: Ad 1, affirmative, et amplius, ad 2, negative, et in casu, de quo agitur, et quoad suspensionem arbitrio Episcopi Montis Alti, iuxta mentem, et amplius.

160. ROMANA *Reductionis oneris Missarum*, in qua ad seq. dub.

An PP. Minoribus conventualibus suffragetur indultum pro reducendis oneribus perpetuis Missarum, etiam quando pro illis relictæ fuerunt annuae praestationes, quæ tamen non attingant annuum summam scut. 60 monetæ Romanæ pro qualibet Missa quotidie celebranda, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 28 Februarii 1733, respondit, negative et amplius.

161. ORDINIS MINIMORUM *Quartæ funeralis*, in qua ad seq. dub.

I. An exemptio PP. Minimorum a praestatione quartæ funeralis sit revocata per constitutionem s. m. Benedicti XIII, et quatenus affirmative.

II. An sit consulendum Sanctissimo pro nova eiusdem exemptionis confirmatione.

S. Congreg. Concil. die 14 Martii 1733, respondit: Ad 1, negative quoad dioecesim Consentinam; ad 2, provisum in primo.

162. FABRIANEN. *Fontis baptismalis, et iuris baptizandi*, in qua ad seq. dub.

I. An quoad primum dubium sit standum in primo vel secundo loco decisis.

II. An ad secundum dubium sit standum vel recedendum a decisis die 21 Iunii 1723.

S. Congr. Conc. die 2 Maii 1733, respondit: Ad 1, standum esse in secundo loco decisis, et amplius: ad 2, praefigatur ab Episcopo terminus aliis ecclesiis parochialibus ad deducendum iura sua in S. C.

163. PIENTINA seu ILCINEN. *Ordinationis*, in qua ad seq. dub.

I. An clericus Laurentius Medicheschius fuerit licite ordinatus ad titulum beneficii, de quo agitur.

II. An praedictus Laurentius licite fuerit ad sacros ordines promotus ab Episc. Ilcinen. in cuius dioecesi beneficium illud existit, sine litteris dimiss. Episc. Pientini.

III. An litteræ testimoniales, quas idem Laurentius impetravit ab Episcopo Pientino, fuerint sufficientes ad licitam ordinationem.

IV. An, et qui ordines contulit, et qui eos suscepit, inciderit in poenas statutas a S. Concilio Tridentino, et a bulla *Speculatores*, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 18 Iulii 1733, respondit, Ad 1 et 2, affirmative; ad 3, affirmative in casu, de quo agitur; ad 4, negative.

164. LEODIEN. in qua ad seq. dub.

I. An quoad duo annua convivia sit standum, vel recedendum a decisis die 1 Sept. 1731.

II. An, et quæ alia onera sustineantur, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 18 Iulii 1733, respondit: Ad 1, esse permittenda, sed decanum non esse cogendum; ad 2, dilata, et coadiuventur probationes super consuetudine quoad cappam.

165. ASCULANA *Iurium, et functionum parochialium*, in qua ad seq. dub.

I. An liceat parochus ecclesiae S. Laurentii terrae Accumuli exercere omnia, et quaecunque iura parochialia in publico oratorio Beatiss. Annuntiationis villae Tini, sito intra limites dictæ parochiae, privative quoad cappellanum, seu rectorem beneficii erecti in dicto oratorio.

II. An rectori dicti beneficii liceat celebrare festum Beatiss. Annuntiationis, eademque die canere Missam solemnem, sedes confessionales erigere, nec non sacramentum Poenitentiae administrare; seu administrari facere, et indulgentias publicare, absque licentia, intervenitu et consensu dicti parochi.

III. An eidem rectori competat, seu debeatur, ulla portio, tam ceræ, quam aliorum emolumentorum occasione funeris subditorum dictæ parochiae, quos tumulari contingat in dicto oratorio, quacunque consuetudine non obstante.

IV. An eidem rectori debeantur oblationes, seu elemosynæ colligi solitæ in dicta villa Tini, seu in oratorio praedicto, et an valeat in illorum administratione se ingerere absque licentia, et consensu dicti parochi.

V. An idem rector teneatur permittere, ut parochus doceat in dicto oratorio doctrinam Christianam, vel possit hoc impedire.

VI. An constet de attentatis, et quomodo sint purganda, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 29 Augusti 1733, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, affirmative quoad celebrationem festi, et Missam solemnem eadem die; in reliquis vero negative; ad 3, quartam funeralem duntaxat competere parochus, reliqua vero emolumenta funeris spectare ad ecclesiam Sanctissimæ Annuntiationis tumulantem quoad eos defunctos, qui vel ibi elegerint sepulturam, vel ibi sint tumulandi in sepulchro maiorum; ad 4, affirmative quoad oblationes et elemosynas in oratorio, ita tamen, ut ratio reddatur Episcopo, et dictæ elemosynæ, vel oblationes convertantur in usum, et cultum ipsius ecclesiae cum approbatione eiusdem Episcopi; ad 5, arbitrio Ordinarii; ad 6, arbitrio eminentissimi praefecti, amplius, et scribatur Episcopo iuxta mentem.

166. TROIANA *Funerum*, in qua ad seq. dub.

An capitulum ecclesiae cathedralis possit exigere carolenos decem pro delatione culcitrae, seu panni occasione tumulationis confratrum defunctorum, quatenus eadem culcitra, seu pannus adhibeatur.

S. Congr. Conc. die 29 Augusti 1733, respondit: negative et amplius.

167. PHARAONEN. *Iurisdictionis*, in qua ad seq. dubia.

I. An eminentissimus Episcopus interesse possit, tam per se, quam per alium, electionibus abbatissarum, vel priorissarum monasteriorum Monialium Regularibus ordinis Cisterciensis subiectarum.

II. An liceat eidem petere rationes administrationis bonorum ipsorum monasteriorum.

III. An idem eminentissimus Ordinarius possit inhibere Regularibus, ne sine praevia eius approbatione excipiant confessiones Monialium etiam subiectarum regimini ipsorum Regularium, nonobstante asserto brevi Urbani VIII atque praetensa consuetudine, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 14 Novembris 1733, respondit: Affirmative in omnibus.

168. GUARDIEN. in qua ad seq.

I. An Episcopus Guardian. possit exigere subsidium charitativum ab ecclesia S. Ioannis oppidi Aquaevivæ.

II. An idem Episcopus possit exigere cathedraticum seu synodaticum a dicta ecclesia, eiusque parochus.

III. An idem Episcopus in actu visitationis faciendæ possit exigere procuracionem.

IV. An dictus Episcopus in eadem visitatione possit recognoscere libros administrationis bonorum eiusdem ecclesiae, eiusque rationem petere, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 14 Novembris 1733, respondit:

Ad 1, 2 et 3, negative; ad 4, affirmative iure delegato.

169. FABRIANEN. *Fontis baptismalis*, in qua ad seq. dub.

An ad secundum dubium sit standum, vel recedendum a decisis die 21 Iunii 1732.

S. Congr. Conc. die 14 Novembris 1733, respondit: Praevio recessu a decisis negative ad primam partem, et affirmative ad secundam.

170. PAPIEN. *Oneris Missarum*, in qua ad seq. dubia.

I. An Missa quotidiana fundata a Balthassare de Magistris in altari SS. Trium Regum erecto in ecclesia S. Crucis PP. Reformatorum S. Francisci privative celebranda sit a dictis Patribus, sive potius celebrari possit a cappellano ab haeredibus deputando, et quatenus negative ad primam, et affirmative ad secundam partem.

II. An dicti PP. teneantur praestare patientiam pro celebratione dictae Missae, soluta eiusdem subventionem pro utensilibus, sive potius sit locus translationi dictae Missae ad aliam ecclesiam arbitrio haeredis, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 12 Decembris 1733, respondit: Ad 1, negative ad primam partem, et affirmative ad secundam; ad 2, negative ad primam partem; quo vero ad secundam affirmative ad aliam ecclesiam designandam ab Episcopo.

171. BRIXIEN. in qua ad seq. dub.

I. An liceat abbati monasterii Stabbsensis ordinis Cisterciensis dispensare super aetate cum religiosis sui monasterii sibi subditis pro suscipiendis sacris ordinibus, et quatenus affirmative.

II. An monachi eiusdem monasterii ad ordines promovendi, praeter litteras obedientiales, teneantur exhibere Ordinario Brixinensi fidem sui baptismatis ad docendum de legitima aetate.

III. An liceat dicto abbati dimittere suos monachos ad alium Episcopum pro suscipiendis ordinibus sine litteris dimissoriis dicti Ordinarii, et quatenus negative.

IV. An Monachi sic ordinati cum dispensatione abbas in aetate, vel ab alio Episcopo cum solis litteris obedientialibus, et sine dimissoriis Episcopi Brixinensis licite ordinati, et quatenus negative.

V. An, et in quas poenas tam dictus abbas, quam ipsi Monachi taliter ordinati inciderint.

VI. An liceat dicto abbati tonsuram, et minores ordines conferre, non solum Monachis sibi subditis, sed etiam aliis Regularibus sibi non subditis.

VII. An liceat eidem abbati tonsuram, et minores ordines conferre saecularibus aliarum dioecesium cum dimissoriis sui Ordinarii, et sine licentia Episcopi Brixinensis, et quatenus negative.

VIII. An taliter ordinati valide susceperint ordines.

IX. An liceat dicto abbati non solum sacram suppellectilem benedicere, in qua sacra unctio non adhibetur, sed etiam altaria consecrare, et alia vasa sacra, in quibus adhibetur sacram chrisma, idque non tantum ad usum ecclesiae proprii monasterii, sed etiam ad usum aliarum, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 12 Decembris 1733, respondit: Ad 1, negative; ad 2, negative, dummodo in litteris obedientialibus exprimitur aetas; ad 3, servetur decretum Clementis VIII, anni 1596; ad 4, negative; ad 5, in poenas canonicas; ad 6, negative quoad non subditos; ad 7, negative; ad 8, affirmative; ad 9, ad sacram Congregationem Rituum, et amplius in omnibus.

172. CREMONEN. *Quartae funerariae*, in qua ad seq. dub.

An parochis civitatis Cremonen. praeter emolumenta in associatione, et susceptione cadaveris, debeatur quarta, etiam de intortitiis et candelis, quae circa cadaver, et in altaribus accenduntur die funeris, et in aliis subsequentibus officiis, quando cadavera tumulantur in ecclesiis Regularium, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 9 Ianuarii 1734, respondit: Praefigatur ab Episcopo terminus duorum mensium pa-

rochis ad declarandum, an velint stare taxae et consuetudini, vel potius facta collatione, consequi quartam partem quorumcunque emolumentorum funeris.

173. CIVITATIS CASTELLANAE, *Procurationis*, in qua ad dub.

I. An omnes beneficiati, confraternitates et loca pia Gallesii teneantur ad procurationem solvendam Episcopo visitandi iuxta repartitionem ab eo approbatam, et quatenus affirmative.

II. An obstet contraria consuetudo, in casu, etc.

S. C. C. die 9 Ian. 1734, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, negative, et amplius.

174. SYPONTINA *Servitii ecclesiae*, in qua ad sequent. dub.

An decretum capituli concedens dignitatibus et canonicis vacationem per tres menses cum conditionibus in eo praescriptis sustineatur, in casu, etc.

S. C. C. die 6 Febr. 1734, respondit: Negative, et amplius.

175. FABRIANEN. *Fontis baptismalis*, in qua ad seq. dub.

An sit standum in decisis die 21 Iun. 1732, vel potius in decisis die 14 Nov. 1733, in casu, etc.

S. C. C. die 20 Mart. 1734, respondit: In secundo loco decisis, et amplius.

176. ASCULANA *Cathedralis*, in qua ad sequentia dub.

I. An sint detrahenda, onus Missarum, caeteraque onera a beneficiis in solutione cathedralitici, in casu, etc.

II. An ab ecclesiis habentibus redditus per confraternitates administratos debeatur cathedraliticum, in casu, etc.

III. An cathedraliticum sit solvendum ab ecclesiis confraternitatibus laicalium non habentibus beneficia ecclesiastica, in casu, etc.

IV. An debeatur cathedraliticum ab ecclesia Sancti Petri in Castello, in casu, etc.

S. C. C. die 12 Maii 1734 respondit: Ad 1, negative; ad 2, 3 et 4, affirmative.

177. TUSCULANA *Funerum*, in qua ad sequent. dubia.

I. An PP. Reformati, in quorum ecclesia defunctus elegerit sepulturam, possint ducere funus, et cadaver asportare sine consensu et praesentia, vel archipresbyteri, vel canonici coadiutoris actualem curam exercentium, eorumque interventu, et quatenus negative.

II. An postquam dicti Patres per aliquod temporis spatium exspectaverint archipresbyterum, vel illius coadiutorem, possint absque iisdem asportare cadaver ad eorum ecclesiam.

III. An in associatione cadaverum ad ecclesiam Patrum Reformatorum sint ab haeredibus defuncti, praeter archipresbyterum, sive eius coadiutorem, invitandi tot sacerdotes saeculares, quot religiosi.

IV. An parochus possit ratione itineris faciendi extra moenia civitatis ad ecclesiam dictorum Patrum exigere ultra quartam, duplum illius elemosynae, quae daretur, si cadaver esset sepeliendum intra civitatem, et quatenus negative.

V. An idem servandum sit in tumulatione tam civium, quam exterorum, in casu, etc.

S. C. C. die 24 Iul. 1734, respondit: Ad 1, negat.; ad 2, affirm., intimato tamen prius, et exspectato per horam archipresbytero vel canonico coadiutore; quo vero ad 3, 4 et 5, ad eminentissim. Episcopum iuxta mentem.

178. FUNDANA *Participationis*, in qua ad sequ. dubium.

An, et quae ratio distributionum et reddituum canonicalium competat canonico Gaspari Goffredo, donec in minoribus fuerit, et quousque respective ad ordinem sacerdotalem ascenderit, in casu, etc.

S. C. C. die 25 Sept. 1734 respondit: Deberi integram portionem ad instar aliorum canonicorum, et amplius.

179. RUBEN. *Expensarum*, in qua ad seq. dub.

An pecuniae pro expensis faciendis in causis pendentibus discutiendis in S. C., vel in aliqua earum, sumi possint ex massa communi capitulari ecclesiae cathedr. Rubensis, in casu, etc.

S. C. C. die 25 Sept. 1734 respondit: Negative, et Episcopus mandat reintegrari Missam capitularem de pecuniis extractis.

180. MEDIOLANEN. *Censurarum*, in qua ad seq. dubium.

An censurae sustineantur in casu, etc.

S. C. C. die 4 Dec. 1734 respondit: Consignato deposito esse absolvendos ad cautelam.

181. SABINEN. *Funerum*, in qua ad seq. dub.

I. An cadaver Mariae Laurentiae Valentini exhumandum et restituendum sit per archipresbyterum parochiae Terrae Cantaiupi una cum cera et aliis emolumentis ab eo perceptis PP. Carmelitis eiusdem Terrae, in casu, etc.

II. An cadavera defunctorum sepelienda in ecclesia eorumdem Patrum Carmelitarum debeant ad illam recto tramite deferri, vel potius, attenta asserta consuetudine prius asportari, et exponi in ecclesia parochiali, in casu, etc.

III. An in associatione cadaverum ad eandem ecclesiam PP. Carmelitarum dictus archipresbyter debeat sub sola cruce dictae ecclesiae tumultantis incedere, vel possit propriam elevare, et sub utroque incedere, in casu, etc.

Sac. Congreg. Concil. die 29 Ian. 1735 respondit: Ad 1, quoad restitutionem cerae aliorumque emolumentorum affirmative, reserv. quarta favore parochi; quo vero ad exhumationem et restitutionem cadaveris, ad eminentissimum Episcopum iuxta mentem; ad 2 et 3, affirmative ad primam partem, negative ad secundam.

182. CASSANEN. *Cathedratici*, in qua ad sequentia dub.

I. An sit locus solutioni cathedratici, et quatenus affirm.

II. In qua quantitate sit solvendum a capitulo cathedr., canonicis et beneficiatis civit. Cassani, in casu, etc.

S. C. C. die 21 Maii 1735 respondit: Ad 1, affirm.; ad 2, solvendum esse iuxta taxam praescript. in Conc. Rom., et amplius.

183. FIRMANA *Cappellaniae*, in qua ad sequentia dubia.

I. An sacerdos deputandus pro celebratione Missarum, de quibus agitur, sit amovibilis ad nutum patronorum, et quatenus affirmative.

II. An sit locus remotioni Alberti de Marcantonii cappellani deputati a Barbara et Magdalena de Marcantonii, in casu, etc.

S. C. C. die 18 Iunii 1735 respondit: Ad utrumque affirm.

184. FABENTINA. *Quartae funeralis*, in qua ad seq. dub.

I. An, et a quibus, quae portio cerae debeatur archipresbytero Terrae Bagnacaballi pro eorum quarta funerali, quando cadavera tumulantur extra parochiam in ecclesiis Regul., in casu, etc.

II. An, et quot candelae tradi debeant archipresbytero et parochis in associatione cadaverum, etc.

S. C. C. die 18 Iun. 1735 respondit: Ad 1, deberi quartam tantum ex ea portione cerae, quae retinetur ab ecclesiis Regularium; ad 2, deberi binas candelas archipresbytero, et eo absente, totidem eiusdem substituto tantum, et amplius.

185. VERCELLEN. *Iurisdictionis*, in qua ad seq. dub.

I. An abbatia SS. Nazarii et Celsi sit exempta a iurisdictione ordin. Episcopi Vercellensis, et quatenus negative.

II. An vicarius pro exercitio curae approbari et institui debeat ab Episcopo Vercellensi, quatenus non adsit provisio apostol.

III. An Episcopus Vercellensis visitare possit iure ordinario ecclesiam abbatiae in omnibus iis, quae concernunt curam animarum et administrationem sacramentorum necnon quoad ea ius habeat in universum clerum et populum laicum ipsius abbatiae.

IV. An liceat Ordinario Vercellensi post institutionem ab exsecutore reportatam in vim litterarum Apostolicarum in forma gratiosa novo examini subiicere vicarium perpetuum, et novam institutionem eidem concedere, in casu, etc.

V. An abbatii Sanctorum Nazarii et Celsi ius competat concedendi licentias induendi habitum clericalem, in casu, etc.

Sac. Congreg. Concil. die 9 Iulii 1735 respondit: Ad 1, neg.; ad 2, affirm.; ad 3, provisum in primo; ad 4, negative; ad 5, negative, et amplius.

186. VERULANA *Oratorii*, in qua ad sequentia dubia.

I. An liceat Patribus Carthusianis retinere oratorium ad celebrandum, seu celebrare faciendum Missae sacrificium in Grancia Turricis, in casu, etc.

II. An exteri audientes Missam in eodem oratorio celebratam diebus festis satisfaciant praecepto, in casu, etc.

S. C. C. die 30 Iul. 1735 respondit: Ad 1, affirm., praevia tamen visitatione Episcopi ad formam indulti; ad 2, affirmative, quoad existentes tantum intra oratorium, et ad mentem.

187. ORDINIS MINIMORUM *Quartae funeralis*, in qua ad seq. dub.

An sit standum, vel recedendum a decisis sub die 14 Martii 1735, in casu, etc.

Sac. Congreg. Concil. die 30 Iul. 1735 respondit: Praevio recessu a decisis teneri ad solutionem quartae funeralis.

188. TUDERTINA *Procurationis*, in qua ad sequentia dubia:

I. An communitas Missae teneatur subministrare scuta decem archipresbytero pro tempore ecclesiae sancti Felicis dictae Terrae Massae pro expensis victualium factis, et respective faciendis per dictum archipresbyterum occasione visitationis pastoralis Episcopi, in casu, etc.

II. An iisdem expensis victualium teneantur contribuire confraternitates laicorum, et alia loca pia, et obtinentes cappellaniae in dicta Terra Massae, eiusque territorio, in casu, etc.

S. C. C. die 30 Iul. 1735, respondit: Ad 1, affirm.; ad 2, negative, in casu de quo agitur.

189. ORDINIS MINIMORUM, *Quartae funeralis*, in qua ad seq. dub.

An sit standum in primo, vel secundo loco decisis, in casu, etc.

S. C. C. die 10 Sept. 1735, respondit: In secundo loco decisis, et amplius.

190. CAMERINEN. *Cappellaniae*, in qua ad sequentia dubium.

An Missa quotidiana relicta a Petro Francisco Pellegri in ecclesia colleg. celebrari debeat per sacerdotem saecularem, vel potius celebrari possit etiam per regulares arbitrio PP. Carmelitarum Excalceatorum mittendos, in casu, etc.

Sac. Congr. Concil. die 19 Nov. 1735, respondit: Negative quoad primam partem, et affirmative quoad secundam.

191. PERUSINA *Cathedratici*, in qua ad sequentia dubia.

I. An cathedraticum debeatur Episcopo ab ecclesiis existentibus in asserta quasi possessione centenaria vel immemorabili illud non solvendi, et quatenus affirmative.

II. An debeatur iuxta Concilium Romanum, et taxam in eo praefinitam, sive potius iuxta asserta decreta synod. Cardin. Torres anni 1632, et Episcopi de Bobus anni 1726, et quatenus affirmative quoad primam partem.

III. An debeatur ab illis ecclesiis, quae Episcopo annuatim persolvunt canones, in aliqua re.

IV. An ex beneficiis unitis debeatur unum vel plura cathedralica.

V. An cathedralicum sit solvendum a rectoribus ecclesiarum parochialium civitatis et suburbiorum Perusiae, uti asserto unico corpore, seu potius ab unoquoque ex eis.

VI. An, et a quo debeatur cathedralicum pro ecclesia S. Luciae civit. Perusiae.

VII. An a solutione cathedralici sint detrahenda onera Missarum, caeteraque onera beneficiis annexa, in casu, etc.

S. C. C. die 19 Nov. 1735, respondit: Ad 1, affirm.; ad 2, affirm. quoad primam partem; ad 3, affirmative; ad 4, providebitur in casibus particularibus; ad 5, neg. quoad primam partem, et affirmat. quoad secundam; ad 6, deberi ab oeconomo ex bonis eiusdem ecclesiae; ad 7, neg.

192. CREMONEN. *Quartae funerariae*, in qua ad seq. dub.

An stante resolutione per Sac. Congreg. edita die 9 Ian. 1734, conferri debeant a parochis duntaxat, in tortitia, quae accenduntur pro associatione cadaveris ad ecclesiam tumultantem, ac in eadem ecclesia accensa remanent circa cadaver iuxta declarationem ab ipsis emissam; vel potius conferendae etiam sint tam candelae, quae a parochis gestantur, quam elemosyna, aliaeque candelae, quae pro Missa parochiali eis traduntur in casu, etc.

Sac. Congr. C. die 3 Decembris 1735, respondit: Affirmative quoad primam partem, negative quoad secundam.

193. SUESSANA *Servitii*, in qua ad seq. dub.

I. An simplices clerici quamvis beneficiati, sed nullum ab ecclesia cathedr. recipientes emolumentum teneantur eidem ecclesiae inservire in divinis, publicis processionibus adesse, et assistere Episcopo pontificaliter celebranti, et quatenus negative.

II. An constet de attentatis, in casu, etc.

III. An supradicti clerici teneantur in feria 5 Coenae Domini adimplere praeceptum paschale, recipiendo SS. Eucharistiae sacramentum per manus Episcopi pontificaliter celebrantis iuxta edictum publicatum ab Episcopo die 3 Apr. 1735, sive potius supradicti clerici dictum praeceptum paschale adimplere in propriis parochiis, in casu, etc.

S. C. C. die 14 Ian. 1736, respondit: Ad 1, affirm., moderata poena; ad 2, negat.; ad 3, affirm., quoad primam partem.

194. SUESSANA *Iurium parochialium*, in qua ad seq. dub.

I. An licuerit PP. sancti Augustini civitatis Suesanae in die Dominico Resurrectionis Domini nostri devotionis causa administrare SS. Eucharistiae sacramentum clerico Antonio de Paulo, et quatenus negative.

II. An sustineatur comminatio interdicti ecclesiae supradictorum Patrum facta ab Episcopo, in casu, etc.

S. C. C. die 14 Ian. 1736, respondit: Ad 1, negative; ad 2, ad mentem, et amplius.

195. NUSCANA *Sepulturae*, in qua ad sequentia dubia.

I. An pro constructione novae sepulturae per confratres societatis SS. Rosarii oppidi Muntellae factae in parochiali ecclesia S. Nicolai satis fuerit licentia Episcopi, vel potius requireretur licentia expressa capituli ecclesiae colleg. S. Mariae eiusdem Terrae.

II. An electio sepulturae a dictis confratribus societatis SS. Rosarii fieri possit in praedicta nova sepultura specialiter constructa in dicta parochiali ecclesia sancti Nicolai pro confratribus eiusdem confraternitatis.

III. An cadaver Salvatoris de Nenna loco depositi conditum in sepultura veteri eiusdem parochiali ecclesiae S. Nicolai sit exhumandum et sepeliendum in dicta

sepultura ab eodem Salvatore electa, vel potius sit alio ferendum, in casu, etc.

Sac. Congreg. Concil. die 28 Ianuarii 1736, respondit: Ad 1, affirmative, quoad primam partem, et negative quoad secundam; ad 2, affirmative; ad 3, affirmative quoad primam partem, et negative quoad secundam.

196. ROMANA *Utensilium*, in qua ad seq. dub.

An pro cappellanis erectis anno 1709, in ecclesia S. Agnetis debeantur ab eorum passessoribus eidem ecclesiae utensilia pro celebratione Missarum, in casu, etc.

S. C. C. die 24 Martii 1736, respondit: Affirmative, et amplius.

197. CASSANEN. in qua ad seq. dub.

I. An dispositio Pomponii Iordani facta sub die 17 Iunii 1722, praevis decreto huius S. C. quoad Missam hebdomadalem, et festivitatem S. Mariae de Monte Carmelo celebrandam a fratribus S. Franc. de Observ. sit servanda per illius haeredes.

II. An eidem religiosis, sive illorum syndico apostolico aliqua competat actio instandi pro celebratione Missarum, ac pro earum elemosyna.

III. An constet de iure patronatus cappellae S. M. de Monte Carmelo favore haeredum Pomponii.

IV. An per praefatos religiosos in dicta cappella impediri valeat dictis haeredibus celebratio festivitatis S. M. de Monte Carmelo, ac aliorum festorum B. M. Virginis.

V. An teneantur iidem haeredes solvere praefatis religiosis ducatos quatuor pro celebrando eodem festo.

VI. An dicti religiosi potuerint denegare tumulationem cadaveris Nicolai Rossi in sepulcro sito prope dictam cappellam.

VII. An idem cadaver tumulari debeat in praefato sepulcro.

VIII. An praedicta cappella visitari debeat per Ordinarium, seu per regulares.

IX. An, et de quibus recursibus ad iudices laicos constet etiam ad effectum refectionis damnorum et expensarum, in casu, etc.

S. C. C. die 28 Apr. 1736, respondit: Ad 1, affirm.; ad 2, serventur decreta generalia; ad 3, affirmative quoad ius honorificum; ad 4, negative; ad 5, negat. et ad mentem; ad 6, negative; ad 7, affirm.; ad 8, serventur decreta; ad 9, ad eminentissim. praefectum iuxta mentem.

198. MEDIOLANEN. *Celebrationis Missarum*, in qua ad seq. dub.

I. An pro celebratione Missarum in ecclesia Sanctae Mariae Paradisi debeant eligi religiosi eiusdem ecclesiae; vel potius sit in arbitrio haeredis deputare alios sacerdotes.

II. An sit locus reductioni Missarum, vel potius haeres teneatur supplere elemosynam, in casu, etc.

S. C. C. die 12 Maii 1736, respondit: Ad 1, affirm. quoad primam partem, et negat. quoad secund.; ad 2, negat. quoad utramque partem.

199. FIRMANA *Iurium parochialium*, in qua ad seq. dub.

I. An sacerdotes deputandi ab asserta societate suffragii possint solemniter canere Missas in ecclesia seu oratorio sub titulo suffragii absque licentia parochi S. Mariae, vel potius Missae solennes, quatenus in dicta ecclesia seu oratorio canendae sint, celebrari debeant ab eodem parcho, etiam invititis confratribus.

II. An in dicta ecclesia seu oratorio exponi possit SS. Eucharistiae sacr. publicae adorationi cum sola licentia Ordinarii sine interventu parochi praedicti, et quatenus affirm.

III. An eidem parcho S. Mariae competat saltem ius benedicendi populum cum SS. Sacr. in dicta eccl. seu oratorio, etiam invititis confratribus.

IV. An parochus SS. Ioannis et Pauli de consensu parochi S. Mariae possit dictas functiones explere in d. eccl. seu oratorio etiam invititis fratribus.

V. An cadavera defunctorum tumulari possint in dicta ecclesia seu oratorio, invitis parochis, et quatenus aliquis elegerit in eodem oratorio tumulari, in casu, etc.

Sac. Congreg. Concil. die 2 Iulii 1736, respondit: Ad 1, affirm. quoad primam partem de licentia Episcopi, et negative quoad secundam; ad 2, affirm.; ad 3 et 4, negative; ad 5, affirm., salvis iuribus parochialibus.

200. IUVENACEN. *Administrationis*, in qua ad seq. dub.

An administratio proventuum spectantium ad confraternitates et loca pia Terlitii pertineat ad confratres et officiales cum omnimoda independentia ab Episcopo, vel potius erogatio dictorum proventuum facienda sit a dictis confratribus et officialibus cum scientia et approbatione Episcopi, in casu, etc.

S. C. C. die 7 Iul. 1736, respondit: Negat. quoad primam partem, et affirmative quoad secundam ad formam decret. bon. mem. Episc. Chiurlia.

201. CREMONEN. *Quartae funerariae*, in qua ad seq. dub.

An sit standum, vel recedendum a decisis, in casu, etc.

S. C. C. die 7 Iulii 1736, respondit: In decisis et amplius.

202. CASSANEN. in qua ad seq. dub.

An, et in quibus sit standum, vel recedendum a decisis, in casu, etc.

S. C. C. die 1 Septembris 1736, respondit: In decisis in omnibus, et quoad quartum dubium iuxta modum, et amplius.

203. IUVENACEN. in qua ad seq. dub.

I. An edictum Episcopi demandantis sub poena censurarum distributionem candelarum propriis sumptibus faciendam a capitulo Terlitii die Purificationis B. Virginis, clero et populo, sustineatur, et quatenus affirm.

II. An teneatur dictum capitulum dare cereum tam archipresbytero quam Episcopo, sive alteri tantum ex eis, sive praesenti, sive absenti.

III. An censurae latae per Episcopum post interpositam et admissam appellationem a Metropolitano sustineantur, in casu, etc.

S. C. C. die 22 Sept. 1736, respondit: Ad 1, affirm.; ad 2, affirm., dummodo sit praesens; ad 3, affirm., et ad mentem.

204. IUVENACEN. *Administrationis*, in qua ad seq. dubia:

I. An sit standum, vel recedendum a decisis, in casu, etc.

II. An redditio rationis proventuum administratorum, eorumque erogatio facienda sit a confratribus seu officialibus Episcopo in visitatione, seu potius extra ad arbitrium dicti Episc., in casu, etc.

S. C. C. die 17 Nov. 1736, respondit: Ad 1, in decisis; ad 2, affirm. quoad utramque partem in loco Terlitii, et amplius.

205. ELVEN. *Iurisdictionis*, in qua ad sequentia dubia:

I. An possit capitulum, sede vacante, post electum vicarium in spiritualibus et temporalibus deputare alium toties quoties sibi placuerit ad aliquod faciendum in exercitio iurisdictionis translatae, ipsam reassumendo iurisdictionem.

II. An possit capitulum per se ipsum dare subditis chartas testimoniales, vel *reverendas* ad ordines suscipiendos, vel debeant dari per vicar. generalem capitular.

III. An capitulum possit in deputatione vicarii capitularis dare iurisdictionem limitatam, et possit in hoc casu attendi consuetudo regni Lusitaniae, et quatenus affirmative.

IV. An possit reservatam iurisdictionem alicui alteri committere, vel illam debeat per se ipsum exercere.

V. An possit capitulum dare subditis attestaciones

de *vita et moribus* per se ipsum, vel debeant dari a vic. capit.

VI. An possit capitulum iubere vicario capit. ut det tales attestaciones, vel debeat pendere ab arbitrio vicarii capit.

VII. An in concursu parochialium debeat intervenire arbitrium vicarii capit., vel debeat pendere ab arbitrio capituli, facto concursu, in praesentia capituli, vel in absentia, et an debeat attendi consuetudo regni, in casu, etc.

S. C. C. die 1 Decembris 1736, respondit: Ad 1, negative; ad 2, negative quoad primam partem, et affirmative quoad secundam; ad 3, negative; ad 4, provisum in tertio; ad 5, neg. quoad primam partem, et affirm. quoad secundam; ad 6, negative; ad 7, affirm. quoad primam partem ad formam iuris. In reliquis negative.

206. URBEVETANA, in qua ad seq. dub.

I. An camerarius, alique officiales rever. fabricae S. Mariae de Stella cathedralis ecclesiae urbis veteris teneantur subministrare Episcopo eiusdem civitatis suppellectilia et paramenta sacra necessaria pro celebratione Missae tantum in suis domesticis cappellis, seu etiam pro aliis ecclesiasticis functionibus ibidem peragendis, in casu, etc.

II. An eidem Episcopo sint subministranda suppellectilia et paramenta sacra extra civitatem Urbis veteris occasione sacr. visitationis aliarumque ecclesiasticarum functionum explendarum pro sua dioecesi, et quatenus affirm.

III. Cuius qualitatis debeant esse dicta suppellectilia et paramenta sacra, in casu, etc.

S. C. C. die 19 Ian. 1737, respondit: Ad 1, affirm.; ad 2, neg.; ad 3, esse debere qualitatis decentis gradui episcopali.

207. CASTRI MARIS, *Servitii chori*, in qua ad seq. dub.

I. Ad edictum Episcopi promulgatum die 4 Ianuar. 1736, prohibitivum discessus absque sua licentia in scriptis quoad dignitates et canonicos sustineatur, in casu, etc.

II. An saltem canonici gaudentes vacatione, eius tempore durante possint impune discedere, et abesse, in casu, etc.

S. C. C. die 4 Martii 1737, respondit: Ad 1, affirmative, pro discessu pernoctandi extra dioecesim, moderata tamen poena in ducatis duobus; ad 2, affirmat. iuxta decretum in Iadren. 9 Maii 1626, et D. secret. iuxta mentem.

208. RAVENNATEN. *Applicationis Missarum*, in qua ad seq. dub.

I. An pro legato iuliorum decem, et solitae cerae relict. per Michaellem Angelum Porcharium venerab. cappellae SS. Conceptionis in eccles. RR. PP. sancti Francisci Terrae Argentae in die illius festivitatis teneantur iidem FF. celebrare, et simul applicare Missas, iuxta intentionem patroni, et in quo numero, in casu, etc.

II. An fratres praedicti teneantur celebrare, et respective applicare Missas in anteactis non applicatas in die praefatae festivitatis, in casu, etc.

III. An subministratio candelarum occasione supra dictae festivit. sit facienda a patrono in certa quantitate, seu potius illa resideat in eius arbitrio ac devotione, in casu, etc.

IV. An fratres praefati teneantur reponere in antiquo loco dictae cappellae stema familiae de Martiis illius antiquae patronae, nec non antiquam lampadem, aliaque suppellectilia olim facta ab illius patronis, in casu, etc.

V. An dicti fratres possint ad eorum libitum amovere ab altari, eiusque proprio loco statuam B. Virginis, itemque crucem et candelabra insimul allegata dissolvere aliaque sacra suppellectilia a patrono pro usu dicti altaris, alio asportare invitis iisdem patronis, in casu, etc.

VI. An constet de attentatis, in casu, etc.

S. C. C. die 17 Aug. 1737 respondit: Ad 1, negative; ad 2, provisum in primo; ad 3, servandum esse solitum; ad 4, neg. in omnibus, sed licere haeredibus reponere propriis sumptibus; ad 5, quoad crucem, et aliis suppellectilia sacra negative: quo vero ad statuam B. Virginis affirm., petita prius, licet non obtenta licentia a patrono; ad 6, negative in casu, de quo agitur, et amplius.

209. CASERTANA *Cappelliarum*, in qua ad seq. dub.

I. An quatuor cappellani quondam Iacobi Landulphi ecclesiae receptitiae SS. Corporis Christi civitatis Magdalonum ad instar antiquorum cappellanorum competat beneficium vacandi a celebratione unius Missae in singulis hebdomadis.

II. An iidem quatuor cappellani impediti ex causa adversae valetudinis teneantur supplere per alium in Missis adimplendis, ac in canendis Horis canonicis, in casu, etc.

Sac. Congregat. Concil. die 14 Decembr. 1737 respondit: Ad 1, negative, quoad celebrationem iuxta mentem fundatoris videatur particulariter; ad 2, negative.

210. TUSCULANA *Reparat. ecclesiae*, in qua ad seq. dub.

I. An reparatio ecclesiae S. Mariae de Vivario sive S. Rocchi civitatis Tusculi ad formam decreti sac. Visitationis factae ab eminentissimo Episcopo spectet ad communitatem, sive potius ad capitulum cathedralis eiusdem civitatis; et quatenus neg., quoad utramque partem.

II. An pro dicta reparatione sit locus impositioni taxae solvendae a parochianis et populo civitatis, in casu, etc.

III. An reparatio et expurgatio respective quatuor sepulturarum existentium in dicta vener. ecclesia, ac inservientium pro laicis adultis fieri debeat sumptibus dictae communitatis, sive potius dicti capituli, in casu, etc.

IV. An reparatio et expurgatio aliarum duarum sepulturarum pariter in dicta eccl. existent. et inserv. pro pueris et sacerdotibus fieri debeat sumptibus capituli vel archipresbyteri, sive potius communitatis, in casu, etc.

V. An refectio et manutentio sacrarum suppellectilium et utensilium in sacristia dictae ven. eccles. spectet ad capitulum et archipresbyterum, sive potius ad communitatem, in casu, etc.

Sac. Congreg. Concil. die 11 Ian. 1737 respondit: Ad 1, affirmative quoad primam partem, et negative ad secundam; ad 2, provisum in prima; ad 3, 4 et 5, affirmative quoad primam partem, et negative ad secundam.

211. CASSANEN. *Cathedratici*, in qua ad sequent. dubia:

I. An Episcopo Cassanen. debeat cathedraticum per parochos et beneficiatos Italo-Graecos, et beneficiatos atque clericos de communibus Graecarum Ecclesiarum massis participantes, et quatenus affirmative.

II. A quo tempore idem cathedraticum debeat, in casu, etc.

S. C. C. die 8 Febr. 1738 respondit: Ad 1, affirm.; ad 2, deberi a tempore novi edicti per Episcopum promulgati.

212. FULGINATEN. *Iurisdictionis*, in qua ad seq. dubia.

I. An laudum, de quo agitur, sit exsequendum, et quatenus negat.

II. An ius indicendi concursum, et praeeligendi digniorem in vacationibus ecclesiarum parochialium dioecesis Fulginaten. de quibus agitur, spectet privative ad Episcopum.

III. An ius conferendi dictas ecclesias parochiales simpliciter spectet ad eminentissimum abbatem, in casu, etc.

IV. An ius cognoscendi causas criminales, civiles et mistas competat privative Episcopo, seu potius emin. abbati, in casu, etc.

S. C. C. die 1 Mart. 1738 respondit: Ad 1, negative; ad 2, affirmative; ad 3, collationem spectare ad eminentissimum abbatem, salva institutione auctorizabili Episcopi; ad 4, spectare cumulative cum Episcopo ad eminent. abbatem, praeter quam quoad causas criminales et matrimoniales, aliasque concernentes curam animarum.

213. TUSCULANA *Reparationis eccl.* in qua ad seq. dub.

An, et in quibus sit standum, vel recedendum a decisis, in casu, etc.

S. C. C. die 1 Mart. 1738, respondit: Quoad 1, 2 et 3, in decisis; ad 4, in dec. quoad sepulturam sacerdotum, quo vero ad sepulturam puerorum spectare ad communitatem; ad 5, praevio recessu a decisis, spectare ad communitatem.

214. BISACIARUM, in qua ad seq. dub.

I. An capitulum cathedralis ecclesiae Bisacien. teneatur singulis annis in festivitate Nativitatis SS. Dñi nostri tradere Episcopo strenam in summa ducatorum decem.

II. An eidem Episc. debeat cathedraticum ab eccl. cathed. sive capit. Bisacien.

III. An idem capit. teneatur solvere cursori curiae episcopalis accedenti ad civitatem et loca dioecesis Bisacien. pro negotiis eiusdem curiae expensas, seu, ut vulgo dicitur, *il Pedatico*.

IV. An capitulum dictae cathedralis Episcopo eadem ecclesiam visitanti teneatur solvere procuratorem, et an teneatur tam pro illo, quam pro convisoribus, aliisque ministris ac famulis parare habitationem.

V. An Episcopus teneatur ad restitutionem tam actualium, quam pecuniarum exactarum in visitatione an. 1736.

VI. An censurae latae per Episcopum occasione eius accessus ad civitatem Bisacien. mense April. an. 1737 sustineantur.

VII. An Episcopus pro multis teneatur deputare depositarium in civit. Bisacien.

VIII. An decimae debeantur Episcopo a capitulo d. cathedr. Bisacien. pro medietate, vel potius in quarta parte.

IX. An idem capitulum teneatur dare in festivitate Purificationis B. M. Virginis cereum Episcopo absenti.

X. An et quomodo sit servandum edictum promulgatum ab Episcopo super declaratione habitus talaris, in casu, etc.

S. C. C. die 15 Mart. 1738, respondit: Ad 1, neg.; ad 2, affirm.; ad 3, negative; ad 4 et 5, dilata, et reponantur in una cum dubio: An Episcopus teneatur aliqua parte anni residere in civit. Bisaciarum; ad 6, neg.; ad 7, affirm.; ad 8, affirm. quoad primam partem iuxta solitum, et negative quoad secundam; ad 9, affirmative; ad 10, affirmative moderata poena in uno ducato tantum circa approbationem limitationis, et amplius.

215. CAESENATEN. *Onerum Missarum*, in qua ad seq. dub.

I. An celebratio Missae iniunctae ex praecepto Ioseph Verzaglia testatoris in die sui Anniversarii, fieri debeat duntaxat in aliquo altari privilegiato existente in ecclesia conventus ordinis Servorum B. M. civitatis Caesenaе, seu potius in singulis altaribus privilegiatis omnium aliarum ecclesiarum d. civit., et quatenus affirmative quoad secundam partem.

II. An dictarum Missarum numero, qui celebrari deberet in omnibus altaribus privil. d. civit., satisfieri valeat in solis geminis altaribus ecclesiae dicti conventus.

III. An celebratio aliarum duarum Missarum similiter ordinata ab eodem testatore in qualibet die sole-

mnitatum festivitatis B. M. V. ac ipsius SS. Filii Iesu fieri debeat duntaxat in duobus festis solemnibus B. V. Septem Dolorum, nempe in tertia Dominica Septembris, et in feria sexta post Dominicam Passionis, seu potius in omnibus solemnitatibus dictae sanctissimae Virginis et Dñi nostri Iesu infra annum occurrentibus.

IV. An omnium dictarum Missarum onus adimpleri debeat per solum decennium, sive potius in perpetuum, in casu, etc.

Sac. Congreg. Concil. die 14 Iun. 1738, respondit: Ad 1, negative quoad primam partem, et affirmative quoad secundam; ad 2, negative; ad 3 et 4, negative quoad primam partem, et affirm. quoad secundam, et amplius.

216. NULLIUS seu MESSANEN. *Iuris convocandi Synodum*, in qua ad seq. dub.

An archimandritae Messanensi competat ius convocandi Synodum, in casu, etc.

Sac. Congreg. Conc. die 5 Iunii 1738, respondit: Negative.

217. HORTANA *Iurium parochialium*, in qua ad seq. dub.

I. An in ecclesiis confraternitatum laicalium Terrae Suriani expleri possint functiones non parochiales et signanter celebrationis Missarum cum assistentia diaconi et subdiaconi independenter a parochis in solemnioribus earundem ecclesiarum festivitatibus.

II. An in dictis ecclesiis possint parochi peragere functiones tam parochiales, quam non parochiales, irrequisitis officialibus et cappellanis dictarum ecclesiarum.

III.... (Deest in edit. Matri.)

IV. An occasione tumulationis defunctorum in dictis ecclesiis debeantur parochis omnia intortitia et cerae, seu potius debeat sola quarta funeralis, in casu, etc.

S. C. C. die 5 Iunii 1738, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, negative; ad 3, affirmative quoad primam partem, et negative quoad secundam; ad 4, servetur solitum ad formam constitutionis sanctae mem. Benedicti XIII.

218. EUGUBINA *Servit. chori*, in qua ad sequens dubium.

An constet de legitimo impedimento canonici Guiducci non accedendi ad cathedralem Horis vespertinis, ita ut eidem sit indulgenda exemptio a choro, in casu, etc.

S. C. C. die 23 Aug. 1738 respondit: Affirm. durante causa infirmitatis.

219. FULGINATEN. *Iurisdictionis*, in qua ad seq. dubium.

An, et in quibus sit standum, vel recedendum a decis., in casu, etc.

S. C. C. die 28 Sept. 1738 respondit: In decisis, et amplius.

220. BONONIEN. *Praecedentiae*, in qua ad seq. dubia.

I. An duodecim antiqui mansionarii constituent corpus, sive collegium distinctum a quatuor cappellanis mansionariis nuncupatis de Boncompagni in casu, etc.

II. An dicti duodecim antiqui mansionarii eorumque successores ac coadiutores praecedere debeant dictis quatuor novis cappellanis mansionariis nuncupatis de Boncompagni, tametsi anterioribus in receptione seu admissione, in casu, etc.

S. C. C. die 22 Nov. 1738 respondit: Affirmative ad utramque, et amplius.

221. SANCTI SEVERINI, *Cathedratici*, in qua ad seq. dub.

An cathedraticum debeat, in qua summa, et a quo tempore, in casu, etc.

S. C. C. die 22 Novemb. 1738 respondit: Deberi in summa praescripta a Conc. Rom. a die promulgatae Synodi, an. 1733.

222. NULLIUS FARFEN. *Distributionum quotidianarum*, in qua ad seq. dub.

I. An canonicus absens ex causa studiorum teneatur ad poenam punctaturarum indictam in statuto ecclesiae contra non interessentes divinis Officiis, et quatenus affirmative.

II. An eadem poena sit solvenda ex tertia parte fructuum ex indulto relinquenda et repartienda interessentibus, et quatenus affirm.

III. An onera adnexa canonicatui sint solvenda per canonicum absentem ex fructibus canonicalibus reliquarum duarum partium, sive potius ex dicta tertia parte in casu, etc.

S. C. C. die 20 Decembr. 1738, respondit: Ad 1 et 2, affirmative; ad 3, dilata, et scribatur eminentissimo abbati pro meliori informatione iuxta instructionem.

223. AQUILANA *Concionatoris*, in qua ad seq. dubia.

I. An communitas Terrae Pizzuli in suis litteris patentibus nominationis concionatoris uti debeat verbis: *N. N. nominamus, proponimus, vel praesentamus*, non obstante praetensa quasi possessione et consuetudine etiam immemorabili apponendi verba *eligimus et deputamus*, et quatenus affirmative.

II. An dictae litterae patentes ab eadem communitate concionatori tradendae remanere debeant in cancellaria episcopali Aquilae pro documento ipsius nominationis.

III. An iisdem concionatoribus per dictam communitatem nominatis et praesentatis Episcopus debeat tradere suas litteras patentes approbationis et electionis, in eisdem exprimendo, quod ipsi concionatores fuerint ab eadem communit. nominati.

IV. An dictae litterae patentes nominationis debeant exhiberi in cancellaria episcopali per totum mensem Novembris, et quatenus concionator non sit habilis, debeat eadem communitas alium nominare per totum mensem Decembris; alias, quod pro illa vice ius deputandi concionatorem libere devolvatur ad Episcopum, in casu, etc.

S. C. C. die 20 Dec. 1738 respondit: In omnibus affirmative.

224. SENOGALLIEN. *Iuris sepeliendi*, in qua ad seq. dub.

I. An liceat ven. societ. SS. Assumptionis et Rosarii civitatis Senogalliae sepelire sine licentia rev. capituli curati cathed. eiusdem civitatis cadavera confratrum sibi eligentium sepulturam in ecclesia seu oratorio eiusdem Societatis.

II. An capitulum curatum dictae civ. teneatur concedere licentiam sepeliendi cadavera etiam aliorum, licet non confratrum, qui sibi sepulturam elegerint in ecclesia societatis.

III. An in quocunque casu sepeliantur in ecclesia d. soc. cadavera tam confratrum, quam aliorum non confratrum, emolumenta cerae, associationis, funeris, ac etiam depositi integre spectent ad capitulum curatum, vel potius in qua rata, in casu, etc.

Sac. Congreg. Concil. die 24 Ianuar. 1739, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, licentiam petendam esse ab Episc.; ad 3, pro cadaveribus confratrum, et habentium sepulcrum gentilitium spectare quartam funeralem tantum, pro aliis vero integre omnia emolumenta.

225. AMALPHITANA *Cathedrat. et procurationis*, in qua ad seq. dub.

I. An ab abbate ecclesiae S. Mariae Terrae Positani debeat cathedraticum Archiepiscopo Amalphitano, in casu, etc.

II. An eidem Archiepiscopo competat ius visitandi praedictam ecclesiam sanctae Mariae, et quatenus affirmative.

III. An dicto Archiepiscopo debeat procuratio, in casu, etc.

S. C. C. die 14 Mart. 1739 respondit: Affirm. in omnibus, et amplius.

226. TOLENTINA *Cathedrat.*, in qua ad sequens dubium:

An, in qua summa canonicus theologus solvere teneatur cathedratum mensae episcopali etiam pro beneficiis unitis praebendae theologali, in casu, etc.

Sac. Congr. Conc. 14 Martii 1739, respondit: Affirmative in summa praescripta a Concilio Romano, et amplius.

227. ROMANA *Utensilium*, in qua ad sequentem dubium.

An augmentum usque ad scuta quatuor pro qualibet cappellania debeatur ab haerede, seu potius a cappellanis, in casu, etc.

Sac. Congr. Conc. die 11 Apr. 1739, respondit: Affirmative quoad primam partem, et negative quoad secundam.

228. ACERNEN. *Distributionum quotid. et Iubilationis*, in qua ad seq. dub.

I. An canonico Philippo Ragone, attenta eius infirmitate, debeantur distributiones quotidianae, et alia emolumenta, de quibus agitur, in casu, etc.

II. An sit locus iubilationi et exemptioni a choro, et ad quem effectum, in casu, etc.

S. C. C. die 11 Apr. 1739, respondit: Ad 1, affirm. exceptis distributionibus et emolumentis, quae iuxta testatorum voluntatem debentur tantum actu interessentibus; ad 2, affirmative ad effectum obtinendi indultum iuxta formam consuetam.

229. TOLENTINA *Servit. chori, et Missae conventualis*, in qua ad seq. dub.

I. An, quomodo et quibus diebus in ecclesia collegiata S. Iacobi Tolentini celebrari debeat Missa cantata.

II. An in celebranda eadem Missa servari debeat turnus, et quatenus affirmative.

III. An idem turnus incipere debeat a priore, sive potius a canonico decano, et inde proseguere per alios canonicos.

IV. An praeter canonicum hebdomadarium in dicta Missa cantata, et aliis Officiis debeant intervenire alii canonici, et quatenus affirm.

V. An deficientibus ab huiusmodi interventu eisdem canonicis, sint ipsi mulctandi, et in qua summa.

VI. An prioratus dictae collegiatae ecclesiae sit dignitas cuius qualitatis, et ad quos effectus.

VII. An convocatio capituli spectet ad priorem iuxta const. synod. anni 1728.

VIII. An canonici antiquiores pro tempore colleg. ecclesiae in ordinibus sacris non constituti teneantur illos assumere.

IX. An iidem duo canonici antiquiores teneantur excipere fidelium confessiones, necnon priorem coadiuvare in administratione aliorum sacramentorum.

X. An teneantur etiam instruere pueros in doctrina Christiana, et quatenus affirm. ad 9 et 10.

XI. An, ipsis deficientibus ab huiusmodi munere, teneatur prior eis contribuere annuam praestantiam quatuor rubrorum frumenti, et scutorum sex pro quolibet.

XII. An canonicus Rilli unus ex dictis duobus canonicis antiquioribus, et canonicus Ioseph Pompili possint retinere cappellaniam in ecclesia rurali S. Ioseph cum onere ibi Missam celebrandi diebus festis, et respective munus organistae exercere in ecclesia S. Nicolai.

XIII. An canonicus Ioannes Bezzi alter ex canonicis antiquioribus valeat exercere munus confessarii monialium in monasterio S. Agnetis, in casu, etc.

S. C. C. die 16 Maii 1739, respondit: Ad 1, celebrandum esse iuxta decretum Visitationis anni 1717; ad 2, affirmative; ad 3, negative quoad primam partem, et affirm. quoad secundam; ad 4, affirm.; ad 5, affirm. quoad quantitatem arbitrio Episcopi; ad 6, esse dignitatem ex comprehensis sub regula quarta cancell. ad effectus praeeminentiales iuxta ipsius collegiatae consuetudinem; ad 7, 8 et 9, affirm.; ad 10, teneri ad coadiuvandum priorem in casu indigentiae arbitrio Episc.; ad 11, affirm., et in casu deficientiae mulctandos esse

iudicio Episc.; ad 12, affirm., dummodo satisfiant servitio chori, et oneribus canonicatus; ad 13, affirm. ut ad proximum.

230. OVETEN. *Coadiutoriae et Distributionum*, in qua ad seq. dub.

I. An durante tempore poenalis servitii, et consequenter absentiae canonici Francisci Sierra coadiutoris, residere valeat Ioannes Ioseph Florez canonicus coadiutus; et quatenus affirm.

II. An residendo gaudere debeat diebus vacationis seu recreationis nuncupatis *los dias de garcias*.

III. An eodem tempore durante, si aegrotaverit dictus Ioannes canonicus coadiutus, habendus sit pro praesente tempore infirmitatis, et possit lucrari distributiones, in casu, etc.

S. C. C. die 6 Iun. 1739 respondit: Ad 1 et 2, affirmative; ad 3, negative, salvo iure agendi contra coadiutorem pro revelatione.

231. RAVENNATEN. *Distribut. quotid.*, in qua ad seq. dub.

I. An Clemens Grattarola caerem, magister Archiepiscopi Ravennat. quando ratione sui officii assistit eidem Archiep. pontificalia exercenti tam in ecclesia cathed., quam in aliis quibuscunque civitatis locis, eiusdem suburbii, nec non extra civitatem in locis suae dioecesis in actu visitationis, gaudere debeat distributionibus quotid., et quatenus negat.

II. An ex gratia indulgendum sit, ut dictas distrib. lucratur, in casu, etc.

S. Congr. C. die 1 Iul. 1739 respondit: Negative, ad utrumque in casu, de quo agitur, praeter quam quando assistit Archiep. in cathed.

232. GERUNDEN. *Exemptionis*, in qua ad sequent. dubia:

I. An Episcopus procedere teneatur contra capitulares extra visitationem cum duobus adiunctis ad formam cap. 6, sess. 25, de Reform., et in visitatione cathedralis, dictorumque capitularium per seipsum duntaxat ad formam cap. 4, sess. 6, de Reformat., in casu, etc.

II. An dictus Episcopus in atrocibus procedere possit etiam sine adiunctis contra dictos capitulares, seu potius contra eosdem procedere debeat Episcopus Vicensis, in casu, etc.

III. An occasione visitationis capituli et cathedralis Episcopus eam terminare teneatur quam citius, nisi fuerit legitime impeditus, seu potius, postquam fuit inchoata, procedendo ad extraneos actus, eandem ad libitum differre valeat, in casu, etc.

IV. An dictum capitulum subiiciatur constitutionibus synodalibus, sive aliis legibus etiam per edicta banditis ab Episcopis, absque illius consilio et assensu, vel potius editis cum illius consilio tantum, in casu, etc.

S. C. C. die 19 Dec. 1739 respondit: Ad 1, neg.; ad 2, affirm. quoad primam partem, et negative quoad secundam; ad 3, affirmative quoad utramque partem, servatis tamen finibus moderati et prudentis arbitrii, et amplius.

233. GERUNDEN. *Iurisd.*, in qua ad seq. dub.

An quoad 3 et 4 dubium sit standum, vel reced. a decis, die 12 Febr. 1729, in casu, etc.

S. C. C. die 19 Dec. 1739 respondit: Ad 3, praevio recessu a dec. quoad ecclesiam cathedr. et capitulum affirm. in omnibus; ad 4, praevio pariter recessu a decis. affirm.

234. CALAGURITANA et CALCEATEN. *Resid.*, in qua ad seq. dub.

I. An Episcopus teneatur saltem diebus praescriptis a S. C. Trid., sess. 23, de Ref., cap. 1, residere in alterutra ex cathedralibus, ibique sacras functiones explere, et quatenus affirm.

II. An, et quibus poenis subiiciendus sit in casu non residentiae.

III. An, et quomodo sit concedendum novum Indultum saltem ad cautelam in casu, etc.

S. C. C. die 3 Septembris 1740, respondit: Teneri, et concedendum esse indultum ad biennium iuxta mentem.

235. Parochus ruralis non est proprius et verus parochus, quando rus itur causa recreationis, vel pro rusticanis negotiis, ideoque matrimonium valide coram huiusmodi paracho celebrari non potest, S. Congr. C. 1 Dec. 1740.

236. MARSICEN. *Orator*, in qua ad seq. dub.

I. An in privato oratorio, de quo agitur, celebrari possit Missae sacrificium in absentia domini, ac praesente sola familia.

II. An sustineatur sententia suspensionis oratorii lata ab Episcopo Marsicen., in casu, etc.

S. C. C. 3 Dec. 1740, respondit: Ad 1, negative; ad 2, affirm., et ad mentem.

237. LARINEN. in qua ad seq. dub.

I. An erectio ecclesiae S. Agathae in vicariam et parochialem perpetuam facta sub die 5 Iul. in executionem resolutionis S. Congr. sustineatur in casu, etc., et quatenus neg.

II. An, et quomodo ad illam sit deveniendum, in casu, etc.

III. An P. abbas S. Mariae Tremitarum teneatur subministrare vicario curato deputando suppellectilia et alia necessaria pro exercitio curae.

IV. An, a quo, et in qua summa sit subministranda congrua eidem vicario, in casu, etc.

V. An cedulones suspensionis a divinis relaxati per provicarium generalem Larinen. sub die 22 Aug., et publice affixi contra rev. P. vice-abbatem Tremitarum sustineatur, in casu, etc.

S. C. C. die 15 Apr. 1741, respondit: Ad 1, negative; ad 2, deveniendum esse ad erectionem iuxta modum explicandum ab emin. praefecto; ad 3, affirmat.; ad 4, subministrandam esse a monasterio in annua summa ducatorum sexaginta; ad 5, negat.

238. PAMPILONEN. *Iuris quaestuarii*, in qua ad seq. dub.

I. An syndico ven. conventus S. Franc. Min. Observ. civitatis Estellae liceat quaesturare eleemosynas et oblationes etiam pecuniarias pro defunctis cum retentione disci in ecclesia parochiali S. Ioannis d. civitatis, et quatenus affirm.

II. An id competat privative etiam quoad administratores saeculares dictae parochialis ecclesiae, in casu, etc.

S. C. C. die 6 Maii 1741, respondit: Ad 1, negat.; ad 2, provisum in primo, et amplius.

239. TARRACONEN. *Ordinationis*, in qua ad seq. dubium.

An coadiutores alicuius dignitatis, vel canonicatus cum futura successione, tam in casu, quo ipsis congrua portio aut pensio per coadiutum assignetur ex fructibus praebendae eiusdem dignitatis vel canonicatus, quam in casu, quo congruam portionem sibi assignatam habeant ex propriis, vel alterius patrimonialibus bonis, donec per obitum coadiuti fiat locus eorum successionis ad dictam dignitatem seu canonicatum, licite possint ab Episcopo, in curus dioecesi sunt tituli eiusmodi beneficiorum residentialium, sine litteris dimissorialibus Episcopi suae originis, vel praecedentis domicilii, ad ordines promoveri.

S. C. C. die 1 Iul. 1741 respondit: Coadiutoriam canonicatus, vel dignitatis sufficere, ut coadiutor dicatur habere domicilium requisitum in const. Innoc. XII incip. *Speculatores*.

240. FULGINATEN. *Iuris*, in qua ad sequentia dubia:

I. An facultas data canonico Goga tanquam iudici conservatori procedendi per unam diactam ultra confinia dioecesis Perusinae sustineatur in casu, etc., et quatenus neg.

II. An Breve confirmatorium deputationis comprehendat huiusmodi facultatem, et quatenus negative.

III. An sit locus relaxationi censurarum, in casu, etc.

S. C. C. die 1 Iul. 1741, respondit: Ad 1 et 2, negative; ad 3, ad mentem et amplius.

241. ROMANA *Fructuum canonicatus*, in qua ad seq. dub.

I. An, et a quo tempore fructus canonicatus debeantur, in casu, etc.

II. An rata dictorum fructuum percepta in primo anno sit restituenda, in casu, etc.

S. C. C. die 22 Iul. 1641, respondit: Ad 1, deberi a die captae possessionis; ad 2, provisum in primo et amplius.

242. CELSONEN. in qua ad seq. dub.

I. An communis presbyterorum, et sodalitas defunctorum erectae in ecclesia Sanctae Eulaliae Villae Bergae valeant absque licentia Ordinarii acceptare legata aliaque pia relictis sub perpetuo onere Missarum, anniversariorum et similium.

II. An praedicta loca pia possint pariter absque licentia Ordinarii facere investimenta pecuniarum provenientium ex retrovenditione censuum in illis similibus censibus et investmentis, et quatenus negative ad utrumque.

III. An idem Ordinarius teneatur dictam licentiam gratis, et absque ullo emolumento assertae Scripturae, et asserti laboris notarii seu cancellarii concedere, et sit statuendus terminus ad illam concedendam, in casu, etc.

S. C. C. die 22 Iul. 1741, respondit: Ad 1 et 2, negative; ad 3, affirmative ad primam partem, et quoad secundam statuendum esse terminum 20 dierum, et amplius.

243. CAMERINEN. *Utensil.*, in qua ad sequentia dubia:

I. An cappellani et alii sacerdotes etiam canonici celebrantes in ecclesia colleg. S. Mariae Terrae Matellae pro adimplendis oneribus Missarum propriis cappellaniis, vel sibi ipsis alio titulo, quam ratione canonicatus incumbentibus teneantur contribuere sacristiae dictae ecclesiae pro sacris suppellectilibus, et quatenus affirmative.

II. Quenam taxa sit servanda, in casu, etc.

S. C. C. die 9 Sept. 1741, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, servandam esse taxam iuxta morem regionis.

244. SPOLETANA *Iuris quaestuarii*, in qua ad seq. dub.

I. An liceat PP. S. Antonii Viennensis, eorumque praesentatis, commissariis, quaestoribus, affectuariis, patentatis, aliisque ipsorum ministris seu officialibus quaesturare in terra et territorio Hispelli, caeterisque locis dioecesis Spoletanae, et quatenus affirm.

II. An id fieri possit absque licentia Ordinarii civitatis Spoleti.

III. An sit locus restitutioni eleemosynarum, aliarumque oblationum perceptarum post praeceptum rev. Episcopi, in casu, etc.

S. Congr. C. die 23 Septembris 1741, respondit: Ad 1, negative; ad 2, provisum in primo; ad 3, affirmative.

245. VITERBIEN. in qua ad seq. dub.

I. An confratres Orationis et Mortis civitatis Vetusulae quomodolibet intimati interesse teneantur processionibus Sanctissimi Rosarii tam in prima Dominica cuiuslibet mensis, quam in prima Dominica Octobris.

II. An liceat dictae confraternitati Orationis et Mortis levare cadavera quomodolibet mortuorum, sive in civitate, sive in navibus, sive in campestribus irrequisito paracho.

III. An confratres eiusdem confraternitatis requisiti a paracho, ut eum associant ad levandum et deferendum aliquod ex supradictis cadaveribus, ipsi accederent et associare teneantur, etc., et in casu renuentiae.

IV. An parochus possit invitare unam ex aliis confraternitatibus.

V. An liceat eisdem confratribus, ipsorum vexil-

lum apponere in capite feretri praesente [cruce parochi, seu potius illud dimittere in ingressu et in angulo ecclesiae.

VI. An liceat cappellanis confraternitatum d. civit. tam in processionibus per eam peragendis, quam in associatione cadav. tumulandorum in eorum ecclesiis, quam in parochiali, seu aliis, deferre stolam praesentibus paracho vel viceparacho.

VII. An parochus possit subrogare viceparochum in associatione cadaverum tumuland., sive infra, sive extra parochialem, et quatenus affirm.

VIII. An ipso quomodolibet impedito faciendum sit funus supra dictis cadaveribus a viceparacho cum solita participatione emolumentorum.

IX. An sit observanda transactio approbata a clar. mem. Card. S. Cruce, et quatenus affirm.

X. An in casu etiam alterius impedimenti parochi praeter expressa in primo capitulo dictae transactionis servanda sit eadem dispositio, et debeat parochus rationem reddere confraternitati Orationis et Mortis de suo impedimento.

XI. An liceat eidem confraternitati dirigere et peragere processionem B. Virginis Septem Dolorum extra ambitum suae ecclesiae, et liceat eius cappellano benedicere populum irrequisito paracho, num ipse intervenire et benedicere velit, et quatenus parochus intervenire nolit.

XII. An saltem requiratur eius licentia.

XIII. An benedictio populo impertienda cum augustissimo Sacramento occasione illius expositionum faciendarum in ecclesia dictae confraternitatis, in casu, etc.

S. C. C. die 16 Dec. 1741, respondit: Ad 1, affirmative, quatenus invitentur per schedulam; ad 2, negative, ad formam sententiae Ordinarii; ad 3, affirmative ad formam dictae sententiae; ad 4, affirm.; ad 5, neg. ad primam partem; ad 6, affirm.; ad 7, 8, 9 et 10, servandam esse concordiam, et in casu interventus parochi, deberi solita emolumenta; ad 11, affirm. de licentia Episcopi; ad 12, satis provisum; ad 13, affirm. ad formam concordiae.

246. GADICEN. seu HISPALEN. *Ordinat.*, in qua ad seq. dub.

I. An sacerdos Ioseph Franciscus Zuniga potuerit a quocunque antistite licite ordinari cum dimissoriis magni prioris religionis Hierosolymitanae regni Castellae, seu Commendatoris de Acre, aut alterius superioris Ordinarii dictae commendae, vel potius illicite, ita ut incurreret suspensionem, et quatenus affirmative quoad secundam partem.

II. An sit locus dispensationi ad cautelam, seu, an, et quomodo sit providendum, in casu, etc.

S. C. C. die 20 Ian. 1742, respondit: Sacerdotem Zuniga fuisse illicite ordinatum, et incurrisse suspensionem, ob non servatam formam Bullae *Speculatores* ac proinde indigere absolutione, et ad Episc. Gadicensem pro facultate absolventi eius arbitrio.

247. SABINEN. *Iurium parochialium*, in qua ad seq. dub.

I. An, et per quantum tempus, iunctis interpolatis absentiae vicibus, liceat paracho quolibet anno abesse a parochia.

II. An pro tempore absentiae teneatur relinquere substitutum.

III. An, et per quantum tempus, iunctis interpolatis absentiae vicibus, liceat canonicis quolibet anno abesse a residentia.

IV. An pro tempore absentiae teneantur relinquere substitutos.

V. An parochus praesens, et non impeditus nec in aliis exercitiis parochialibus occupatus, debeat per seipsum exercere munia parochi.

VI. An concurrente necessitate assistendi infirmo de tempore exercitiorum parochialium in ecclesia spectet ad parochum assistentia praestanda infirmo, seu potius ad canonicos.

VII. An in solemnitatibus incidentibus in die, quo spectat ad canonicos ius canendi Missam etiam solemnem, competat paracho ius dictam Missam canendi, et quatenus affirm.

VIII. An sit praestanda paracho eleemosyna, quae competit canonicis.

IX. An idem ius canendi Missam etiam solemnem in aliis festis minus solemnibus, tam de praeepto, quam ex devotione cuiuscunque in diebus spectantibus ad canonicos spectet ad parochum, et quatenus affirmative.

X. An eidem paracho sit praestanda eleemosyna.

XI. An parochus singulis diebus festis teneatur sacrificium applicare pro populo.

XII. An canonicis subrogantibus alium presbyterum in eorum locum ius competat paracho celebrandi seu officiandi in exclusionem dicti substituti, et quatenus affirmative.

XIII. An idem paracho competat eleemosyna, seu emolumentum.

XIV. An sit facienda repartitio Officiorum seu Anniversariorum, quae celebrantur per confraternitates vel confratres, vel ex quaestuationibus, ita ut distribuantur aequaliter in diebus, quibus spectant ad parochum, et canonicus cantus Missae, seu potius competat paracho ita ut celebrentur in suis diebus.

XV. An quando canenda est Missa sollemnis, vel minus sollemnis pro defuncto praesente cadavere in die festo etiam sollemni occurrente in diebus, quibus spectat ad canonicos ius canendi Missam, spectet ad parochum canere dictam Missam de *Requiem* pro defuncto, et aliam sollemnem, vel minus sollemnem ad canonicos, et quatenus affirm.

XVI. An eidem paracho, seu potius canonico danda sit eleemosyna supradictae Missae de *Requiem*, quando nulla adsit eleemosyna pro alia Missa de Sancto in casu, etc.

S. C. C. die 10 Mart. 1742, respondit: Ad 1, licere tantum iuxta dispositionem S. C. Trid.; ad 2, affirm. arbitrio emin. Episcopi; ad 3, servandam esse etiam quoad canonicos dictam dispositionem Tridentini; ad 4, arbitrio eminentissimi Episcopi; ad 5, affirmative; ad 6 et reliqua ad eminentissimum Episcopum cum facultatibus necessariis et opportunis etiam concordandi.

248. FIRMANA *Concionatoris*, in qua ad seq. dub.

I. An concionatores ordinis Eremitarum S. August. qui per turnum eliguntur a communitate in castro Sancti Angeli in Pontano, ultra benedictionem, teneantur etiam petere approbationem a rev. Archiep., et quatenus affirmative.

II. An dicti concionatores teneantur se praesentare coram vicario foraneo locali, et docere tam de dicta approbatione, quam de benedictione.

III. An, et de quibus eleemosynis, quae recipiuntur occasione concionum Adventus et Quadragesimae idem vicarius foraneus valeat erigere rationem, in casu, etc.

S. C. C. die 21 Apr. 1742, respondit: Ad 1, affirm. in casu, de quo agitur; ad 2, affirm.; ad 3, vicarium foraneum certior fieri debere de eleemosynis, quae colliguntur pro subsidio Terrae Sanctae, Redemptionis Captivorum, hospitali et suffragio animarum purgantium tantum.

249. FERETRANA *Iuris sepeliendi*, in qua ad seq. dubia:

I. An vener. monasterio Monialium S. Clarae Terrae Maceratae Feltriae liceat sepelire in eius ecclesia cadavera puellarum educationis causa ibidem commorantium, et in eodem monasterio decedentium; et quatenus neg.

II. An sit restituendum paracho eiusdem Terrae cadaver Annae Bartoli educationis causa in dicto monasterio degentis, ibique defunctae et sepultae, sive saltem facienda sit declaratio de ea retinenda nomine parochiae.

III. An eidem parochio restituenda sint una cum cera integra emolumenta funeris eiusdem Annae Bartoli, in casu, etc.

Sacra Congreg. Concil. 21 Aprilis 1742, respondit: Ad 1, affirmative, constituto de electione sepulturae; ad 2, negat.; ad 3, deberi quartam funeralem tantum.

250. SPOLETANA, in qua ad seq. dub.

I. An cadaver baronis Francisci Mariae de Pretis tumulatum in ecclesia Patrum congreg. Orator. civitatis Spoleti sit restituendum, in casu, etc.

II. An omnia emolumenta funeris dicti baronis de Pretis sit restituenda, in casu, etc.

S. C. C. die 21 Iul. 1742, respondit: Negative ad utrumque, et amplius.

251. FIRMANA *Concionatoris*, in qua ad sequens dubium.

An quoad primum et secundum dubium sit standum vel recedendum a dec., in casu, etc.

S. C. C. die 11 Aug. 1742, respondit: In decisis, et amplius.

252. ALEXANEN., in qua ad seq. dub.

I. An Episcopus Alexani participare possit de massa communi capituli ecclesiae cathedralis, et quatenus affirmative.

II. An, et quae onera eiusdem massae idem Episcopus subire teneatur.

III. An sumptus litium, quae previa conclusione capitulari introducuntur, detrahi possint ex massa communi ante illius divisionem inter capitulares, et quatenus affirm.

IV. An portio Episcopi immunis esse debeat a sumptibus litium, quae contra ipsum intentatae fuerint, et quatenus affirm.

V. An cogendum sit capitulum ad reintegram partem Episcopi de expensis dictarum litium usque adhuc detractis ab eadem massa, in casu, etc.

VI. An eleemosynae pro Missis cantatis defunctorum praesente cadavere, et pro anniversariis adventitiis distribuendae sint inter solos praesentes, vel potius ad instar distributionum quotidianarum, in casu, etc.

VII. An, et quae portio debeatur Episcopo de eisdem eleemosynis, etsi non intersit choro.

VIII. An Episcopus possit participare de emolumentis anniversariorum perpetuorum de praecepto testatorum canonicis praesentibus distribuendis, in casu, etc.

IX. An edictum ab Episcopo latum, quo sub variis poenis fuit interdicta anticipata Missarum satisfactio, sustineatur, in casu, etc.

X. An idem Episcopus possit sibimetipsi applicare mulctas, et quatenus negative.

XI. An Episcopus possit applicare easdem mulctas fabricae ecclesiae, in casu, etc.

XII. An constet de inobservantia taxae Innocentianae in curia episcopali Alexani quoad collationem beneficiorum et ordinum, et executionem dispensationum matrimonialium, et quatenus affirm.

XIII. An, et in quas poenas incurrerint Episcopus eiusque officiales, in casu, etc.

S. C. C. die 1 Sept. 1742, respondit: Ad 1, affirm.; ad 2, affirm. iuxta solitum; ad 3, negat. quoad massam communem destinatum pro distributionibus; ad 4, videatur in casibus particularibus; ad 5, ut ad quartum; ad 6, affirmative ad primam partem, et negative ad secundam; ad 7 et 8, negative; ad 9, affirmative; ad 10, negative; ad 11, Episcopus supplicet in casu indigentiae; ad 12 et 13, Episcopus sedulo invigilet, ut taxa Innocentiana omnino servetur; et quoad praeteritum consulat conscientiae suae.

253. TUDERTINA *Iurisdictionis*, in qua ad seq. dubia.

I. An Episcopus habeat ius visitandi ecclesiam Consolationis, tam in iis quae concernunt cultum divinum quam in iis quae respiciunt gubernium oeconomicum, ita ut rectores alique administratores d. eccl. teneantur eidem rationem reddere.

II. An idem Episcopus habeat ius visitandi hospitale d. eccl., et respective exigendi redditionem rationis ab illius administratoribus.

III. An praedicti rectores et administratores subiaceant Extrav. *Ambitosae* de Rebus eccl. non alien., quoad alienationes bonorum, tam non subiectorum, quam subiectorum oneribus Missarum ex testatorum voluntate, non obstante asserto privilegio, et quatenus affirm.

IV. An alienationes hucusque factae sine beneplacito Apostolico teneantur, in casu, etc.

S. C. C. die 22 Sept. 1742, respondit: Ad 1, affirm. quoad ea quae concernunt cultum divinum; in reliquis negative; ad 2, ut in primo, reservato iure Episcopo incumbendi executioni piarum dispositionum; ad 3, affirm. quoad bona subiecta oneribus Missarum tantum; ad 4, provisum in tertio.

254. LYCIEN. *Clausurae*, in qua ad seq. dub.

I. An Episcopus visitans clausuram Monialium regularibus subiectarum ingredi possit cum pluviali et stola.

II. An Episcopo visitare volenti clausuram dictorum monasteriorum, Moniales teneantur erigere in ecclesia exteriori vel interiori, sedem cum baldachino, vel solummodo sufficiat illi stratum praeparare in utraque ecclesia.

III. An Episcopum dictorum monasteriorum clausuram visitare volentem teneantur Moniales omnes excipere processionaliter cum cruce et cantico *Benedictus*.

IV. An prior provincialis possit ad formam constitutionis Alexandri VII clausuram interiorem visitare, septa monasteriorum Monialium suae curae subiectarum ingrediendo absque ulla licentia Episcopi, et quatenus affirm.

V. An Episcopus saltem debeat certiorari de die et hora talis visitationis, et a quo.

VI. An prior provincialis pro visitatione clausurae inferioris possit in convisitorem assumere Patrem vicarium earundem Monialium, vel quemlibet alium fratrem sui ordinis maturae aetatis absque licentia Episcopi, vel eius certificatione.

VII. An idem provincialis visitationem personalem Monialium monasteriorum exemptorum sui ordinis valeat facere ad crates tantum.

VIII. An idem prior provincialis ab Episcopo impeditus, ne talem visitationem ad crates faciat, eandem facere possit ad confessionale, vel ad fenestrellam SS. communionis.

IX. An eandem visitationem alibi faciens, veluti ad confessionale, vel ad fenestrellam SS. communionis, incidat in poenas const. Alex. VII.

X. An Episcopus directe vel indirecte impediens talem visitationem incidat in poenas const. Clementinae de Statu monach.

XI. An prior conventus S. Ioannis de Aymo ordinis Praedicatorum civitatis Lycien., et vicarius ordinarius dictorum monasteriorum absque licentia Episcopi locutorium ingredi possit, ibique cum suis Monialibus alloqui, an vero solummodo, quando sic exigit exacta administratio sui officii.

XII. An idem Pater vicarius absque licentia Episcopi ingredi possit ad visitandas crates ne Moniales, absque debita licentia clandestine saeculares et regulares alloquantur.

XIII. An prior provincialis, vel eius Pater vicarius dictorum monasteriorum, aut alius quicumque religiosus absque licentia Episcopi possit in confessionario extraordinario sedere, ibique Monialium confessiones excipere.

XIV. An in confessionario ordinario vel extraordinario possit easdem Moniales exhortari et audire.

XV. An superior regularis vestibibus sacris indutus associando puellam habitu ordinis iniciandam, absque licentia Episcopi possit in atrio clausurae (quoad omnibus patet), ingredi, ibique puellae benedictionem dare,

an vero sistere debeat in via publica ante ianuam clausurae exterioris, et quatenus affirmative ad primam partem.

XVI. An hoc idem in habitu ordinis agere possit in ingressu et egressu puellae tam educandae, quam ancillae.

XVII. An salvo iure Episcopi una simul cum superiore regulari revidendi computa dictorum monasteriorum possit superior regularis absque licentia Episcopi locutorio interesse tempore, quo a factore (qui procurator nuncupatur), coram Monialibus deputatis mensatim recitantur computa in libro maiori reportanda.

XVIII. An in quibuscunque contractibus tam activis, quam passivis, per notarium in locutorio rogandis (salvo iure Episcopi tribuendi licentiam pro rogatione eorumdem) possit superior regularis interesse eisdem contractibus absque licentia Episcopi.

XIX. An in absentia superioris regularis confessarius remaneat vicarius dictorum monasteriorum.

S. C. C. die 22 Sept. 1742, respondit: Ad 1, negative quoad pluviale, et affirmative quoad stolam; ad 2, sufficere praeparationem strati; ad 3, teneri Moniales excipere Episcopum sine processione, cruce et cantu; ad 4, affirm. semel tantum in anno ad formam eiusdem const.; ad 5, Episcopum certiorandum esse per custodem clausurae; ad 6, affirm., servata forma praedictae const.; ad 7, affirm., et ab Episcopo non esse impediendum; ad 8, provisum in septimo; ad 9, affirm.; ad 10, recurrant in casibus particularibus; ad 11, affirm. in casu tantum, quo ita postulet exacta administratio officii; ad 12, affirm.; ad 13 et 14, neg.; ad 15, affirm. ad primam partem, et neg. ad secundam; ad 16, ut ad quintum decimum; ad 17, 18 et 19, affirm., et amplius in omnibus.

255. VITERBIEN. in qua ad seq. dub.

I. An canonici secundae, tertiae et quartae erectionis veniant sub nomine capituli, ita ut una cum archipresbytero et canonicis primae erectionis unicum corpus constituent.

II. An canonici secundae, tertiae et quartae erectionis debeant admitti ad participationem omnium emolumentorum, et distributionum provenientium ab exercitio curae animarum, et a legatis piis tam Missarum quam anniversariorum relictorum a testatoribus ante erectionem dictorum novorum canonicorum, seu potius participare debeant de relictis tantum post novas erectiones, et quatenus negative ad primam partem.

III. An iidem canonici novi teneantur interesse choro dum adimplentur onera perpetua spectantia ad antiquos tantum canonicos.

IV. An iidem canonici novi participare debeant de legato annuo relicto capitulo ab Olympia Padovani, et quatenus neg.

V. An teneantur interesse celebrationi Missae solennis, et aliarum functionum, quae ab eadem testatrice demandantur.

VI. An, et ad quae onera et expensas capituli concurrere debeant novi canonici, in casu, etc.

VII. An ab archipresbytero, et a quibusvis canonicis debeat media annata, in casu, etc.

S. C. C. die 23 Dec. 1642, respondit: Ad 1, affirm.; ad 2, neg. ad primam partem, et affirm. ad secundam; ad 3, affirm.; ad 4 et 5, affirm., exceptis tantum oneribus et expensis concernentibus exercitium curae animarum, et legata; de quorum emolumentis non participant; ad 6 et 7, dilata.

256. ALEXANEN. *Celebrat. Missarum*, in qua ad seq. dub.

An celebratio Missarum adimplenda per Alexandrum Arcella et Ignatium Seraphinum in ecclesia parochiali Tiliani, sacerdotibus exteris eisdem benevisis committi valeat, in casu, etc.

S. C. C. 26 Ian. 1743, respondit: Affirmative, soluta tamen elemosyna, iuxta decretum Episcopi, et amplius.

256 bis. PAPIEN., in qua ad seq. dub.

I. An liceat abbatibus SS. Salvatoris, et sanctorum Spiritus et Galli ord. Cisterc. admitti facere puellas in capitulo Monialium monasteriorum SS. Mariae et Aureliani, et S. Mariae Theodatae pro acceptatione ad habitum, antequam exploretur ab Episcopo illarum voluntas, in casu, etc.

II. An abbates praedicti admittere possint easdem puellas in praefatis monasteriis ad finem vestitionis, et ut in eis morentur in habitu saeculari per mensem, vel ad aliud tempus, etiam pro probanda illarum vera vocatione, vel pro quacunque alia causa absque licentia Sedis Apost., in casu, etc.

III. An abbatibus praedictis liceat absque particulari licentia Episcopi in scriptis concedere licentias ingrediendi clausuram dictorum monasteriorum cuivis personae etiam necessario admittendae, in casu, etc.

IV. Quot, et quas personas iidem abbates secum assumere debeant occasione eorum ingressus intra septa dictorum monasteriorum pro explenda locali visitatione.

V. An dicti abb. extra casum d. localis Visitationis possint ingredi septa monasteriorum, et quatenus affirm.

VI. Quot, et quas personas assumere teneantur in sociis.

VII. A quo, vel quibus personis associatus esse debeat confessarius dictarum Monialium in casibus administrandi sacramenta Monialibus infirmis, et commendandi animas, in casu, etc.

VIII. An exceptis dictis casibus administrationis sacramentorum, et commendationis animarum possit dictus confessarius ingredi intra septa dictorum monasteriorum, in casu, etc.

IX. An Episcopus possit a Monialibus praedictis exquirere redditiones rationum, in casu, etc.

X. An eisdem Monialibus liceat absque licentia Episcopi exponere solemniter in eorum ecclesiis SS. Sacr., in casu, etc.

XI. An abbatissae utriusque monasterii recipere teneantur a ministris curiae episcopalis edicta sive mandata, quorum executio a S. Sede specialiter delegatur Episcopo, in casu, etc.

XII. An abb. praedicti, inconsulto Episcopo, possint concedere licentias tam saecularibus, quam regularibus ipsis benevisis, etiam sint propriae congregationis, accedendi ad locutoria Monialium dictorum monasteriorum, et quatenus affirm.

XIII. In quibus tantum casibus concedere possint dictas licentias.

XIV. An Episcopus valeat supradictas licentias in casu transgressionis, vel abusus revocare, et transgressores quosunque coercere, et quibus poenis, in casu, etc.

S. C. C. die 16 Mart. 1743, respondit: Ad 1, neg.; ad 2, quoad admissionem causa educationis non posse absque licentia Sedis Apostol., quoad reliquos vero casus non posse absque licentia Episcopi; ad 3, neg.; ad 4, 5, 6, 7 et 8, servandam esse omnino in omnibus constitutionem Alex. VII, incipiens *Felici*; ad 9, affirm.; ad 10, neg.; ad 11, affirm.; ad 12, negative; ad 13, provisum in praecedenti; ad 14, affirm. iuxta constitutiones Gregor. XV et Alex. VII, et amplius in omnibus.

257. TARENTINA *Beneplac. Apost.* in qua ad seq. dubia:

I. An locationes seu concessiones bonorum, de quibus agitur, valide et licite fieri possint absque beneplacito apostolico ad vitam canonicorum et portionariorum, et quatenus neg.

II. An consulendum sit SS. pro concessione Brevis, seu Indulti locandi, vel concedendi dicta bona absque beneplacito apostolico, et auctoritate reverendissimi Archiepiscopi, in casu, etc., et quatenus negative ad utrumque.

III. An locus sit sanctioni locationum seu conces-

sionum iam factarum absque beneplacito apostolico in casu, etc.

IV. An canonici et portionarii collegiatae ecclesiae Terrae Cryptalearum, ob locationes, seu concessionem dictorum bonorum hactenus factas, absque beneplacito apostolico incurrerint poenas Extrav. *Ambitiosae*, de Rebus eccl. non alien., et quatenus affirm.

V. An, et quomodo sint absolvendi a dictis poenis, in casu, etc.

S. C. C. die 4 Maii 1743, respondit: Praevia absolute ad cautelam pro gratia sanationis quoad concessionem hactenus factas; quo vero ad concessionem imposterum faciendas recurrant in casibus particulatibus.

258. VIGLEVANEN. *Funerum*, in qua ad sequent. dubia:

I. An constet de electione sepulturae, ita ut sit locus exhumationis cadaveris, et transportationis eiusdem ad ecclesiam S. Bernardini, in casu, etc.

II. Quae emolumenta debeantur praeposito accedenti tam cum clero, quam sine clero pro associatione cadaverum ad dictam ecclesiam S. Bernardini occasione electionis sepulturae in eadem ecclesia.

III. An occasione associationis dictorum cadaverum ad dictam ecclesiam S. Bernardini, liceat praeposito accedenti tam cum clero, quam sine clero ingredi eiusdem ianuam cum stola, pluviali et cruce elevata, in casu, etc.

S. C. C. die 18 Maii 1743 respondit: Ad 1, negative; ad 2, dilata, et proponatur auditis parochianis; ad 3, dilata, et coadiuventur probationes super consuetudine.

259. FERETRANA *Concionatoris*, in qua ad sequent. dubia:

I. An concionatores etiam nominati per communiatem, tam tempore Adventus, quam Quadr., teneantur accipere approbationem et litteras ab Episcopo pro concionibus habendis, et quatenus affirm.

II. An huiusmodi litteris patentibus fieri debeat mentio nominationis.

III. An Episcopus legitime instituerit processum ob omissas conciones tempore Adventus praeteriti, illumque valeat prosequi usque ad terminationem, utendo censuris aliisque iuris remediis, in casu, etc.

IV. An licite potuerit appellari ad Metropolitanum Urbini, et sustineantur acta ab eo facta, in casu, etc.

V. An sustineantur censurae latae contra Ubaldum Paulini, in casu, etc.

S. C. C. die 3 Augusti 1743, respondit: Ad 1 et 2, affirmative; ad 3 et 4, ad mentem; ad 5, negative, et amplius.

260. ALEXANEN. *Funerum*, in qua ad sequent. dubia:

I. An electio sepulturae facta a fratribus Pisano pro eorum familia in ecclesia Fratrum Praedicatorum Terrae Tricasii sustineatur, ita ut omnia cadavera eiusdem familiae, nulla alia facta electione sepulturae, tumulanda sint in dicta eccl., soluta parochia portione canonica de iure debita, in casu, etc.

II. An constet de electione sepulturae Leopardi Pisano in ecclesia parochiali dictae Terrae, in casu, etc., et quatenus neg.

III. An illius cadaver cum emolumentis funerum, soluta parochia dicta portione canonica, restituendum sit ecclesiae Fratrum Praedicatorum, in casu, etc.

IV. An electio sepulturae in d. eccl. Praedicatorum facta a Iacobo Minerva pro filio impubere sustineatur, ita ut cadavera dictorum impuberum sepulta in relata ecclesia cum emolumentis funerum restituenda sint ecclesiae paroch.

V. An electio sepulturae facta ab Angelo Lezzi pro filia impubere in eadem ecclesia Praedicatorum sustineatur; ita ut illius cadaver sepultum in ecclesia paroch. sit restituendum dictae ecclesiae Praedicatorum.

VI. An electio sepulturae per actum publicum expleta die 23 Octobris 1729, in ecclesia Fratrum Praedicatorum per sodales oratorii SS. Rosarii in eodem actu contentos, illa ante obitum non revocata, sustineatur.

VII. An electio sep. facta in eadem ecclesia per publicum instrumentum, seu alium actum ab aliis sodalibus d. oratorii in ipsorum respective receptione, et ante obitum non revocata sustineatur, in casu, etc.

Sac. Congr. Conc. die 3 Augusti 1743, respondit: Ad 1, negative; ad 2, affirmative; ad 3, satis provisum in antecedentibus; ad 4, negative citra tamen exhumationem cadaverum, ad 5, negative; ad 6, negative; ad 7, negative, et amplius in omnibus, praeterquam quoad 6.

261. UGENTINA. *Ordinum*, in qua ad seq. dub. An ordines exorcistatus et acolythatus, modo, quo supra, suscepti a fratre Bonaventura a Ruffano sint reiterandi, in casu, etc.

S. C. C. die 3 Aug. 1743, respondit: Praevia poenitentia salutaris imponenda per superiores Ordinis reiterandos esse sub conditione.

262. FANEN. *Procuratoris*, in qua ad sequentia dubia:

I. An omnes visitationi subiecti, et signanter confraternitates, nec non beneficia simplicia, ac cappellas perpetuas possidentes in castro Carticeto teneantur per contributum ad procuracionem, in casu, etc.

II. An plebanus, qui sustinuit totum pondus procuracionis in retroactis visitationibus, sit proportionaliter reintegrandus ab aliis visitatis, in casu, etc.

S. C. C. die 24 Aug. 1743, respondit: Ad 1, affirm.; ad 2, affirm. pro procuracionibus praestitis ab an. 1735, citra.

263. VITERBIEN. *Cappellaniae*, in qua ad sequent. dubia:

I. An attentata notabili diminutione haereditatis fundatricis deveniri debeat ad erectionem cappellaniae cum reductione oneris Missarum, et in qua quantitate, et quomodo, in casu, etc.

II. An pro expensis huius litis, sint erogandi fructus interim decursi capitalis cappellaniae adhuc non erectae, in casu, etc.

S. C. C. die 11 Ian. 1743, respondit: Ad 1, affirm. ad rationem perpetuae; ad 2, affirm., et ad D. secret. pro taxatione.

264. NULLIUS seu NONANTULANA *Iurium parochialium*, in qua ad seq. dub.

I. An oratorium B. M. V. della Bevilacqua existens intra limites eccl. paroch. S. Iacobi, dicendum sit oratorium publicum, vel privatum; et quatenus affirmat. quoad primam partem.

II. An, et quibus diebus in dicto oratorio liceat celebrare sacrum per eius cappellanum, vel alios sacerdotes.

III. An, in solemnioribus festivitatibus B. M. V. et aliis diebus festis Missa parochialis celebrari debeat hora competenti, ut post eam possint celebrari Missae in d. oratorio.

IV. An cappellano et rectori d. oratorii liceat conciones seu exhortationes habere ad populum de licentia emin. abbatis, etiam invito paroch.

V. An benedictiones candelarum, cinerum, palmarum et ovorum explorare, nec non mulieres ad purificationem post partum recipere.

VI. An in d. oratorio liceat retinere sedes confessionales pro confessionibus audiendis.

VII. An liceat cappellano praedicto SS. Euchar. sacramentum ministrare tam inter Missarum celebrationes, quam intervallo Missarum.

VIII. An retinere valeat tabernaculum in altari pro asservando SS. Eucharistiae sacram. duntaxat de mane, et post Missarum celebrationes tabernaculum apertum et vacuum retinere.

IX. An dicto cappellano seu rectori liceat capsulas habere in parietibus oratorii pro eleemosynis reci-

piendis, vel quaestus peragere per seipsum vel per alios.

X. An oblationes et eleemosynae, quae fiunt in d. oratorio, erogandae sint in beneficium eiusdem orator., vel potius debeantur parochio S. Iacobi.

XI. An administratio earumdem spectet ad cappellanum d. orat., seu potius ad parochum.

XII. An de oblationibus praedictis sive per cappellanum, sive per parochum reddenda sit ratio Ordinario.

XIII. An in dicto oratorio retineri valeat campanile cum campanis eo modo, quo ad praesens reperitur.

S. C. C. die 28 Iun. 1744, respondit: Ad 1, affirm. quoad primam partem, neg. quoad secundam, et amplius; ad 2, affirm., exceptis tantum tribus diebus maioris hebdomadae, et amplius; ad 3, affirm. hora determinata ab emin. abbate, et amplius; ad 4, affirm., et amplius; ad 5, negative in casu, de quo agitur; ad 6, neg., nisi de licentia emin. abbatis; ad 7, affirm. inter Missarum celebrationem, excepta die Paschatis, et amplius; ad 8, neg., et amplius; ad 9, affirm. de licentia Ordinarii; ad 10, affirm. quoad primam partem, et negative quoad secundam, et amplius; ad 11, affirmative quoad primam partem, negative quoad secundam; ad 12, affirmative, et amplius; ad 13, affirmative, et amplius.

265. VIGLEVANEN. *Funerum*, in qua ad sequent. dubia:

I. An sit standum, vel recedendum a decisis quoad electionem sepulturae, et exhumationem cadaveris, in casu, etc.

II. Quae emolumenta debeantur praeposito accedenti tam cum clero, quam sine clero pro associatione cadaverum ad ecclesiam S. Bernardini, occasione electionis sepulturae in ead. ecclesia.

III. An occasione associationis dictorum cadaverum ad dictam ecclesiam S. Bernardini liceat praeposito accedenti tam cum clero, quam sine clero ingredi eiusdem ianuam cum stola, pluviali et cruce elevata, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 28 Iunii 1744, respondit: Ad 1, in decisis, et amplius; ad 2, deberi iuxta solitum excepto emolumento pluvialis; ad 3, affirmative.

266. FIRMANA *Funerum*, in qua ad seq. dub.

An liceat parochis civitatis Firmi occasione tumulationis cadaverum in ecclesia Patrum de Observantia exigere cereum, seu intortitium, tam in die Funeris, quam in diebus sequentibus, et in die Anniversarii, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 8 Iulii 1744, respondit: Affirmative quoad diem funeris, et duos sequentes. Quo vero ad Anniversarium coadiuventur probationes.

267. HORTANA, in qua ad seq. dub.

I. An canonicus parochus ecclesiae cathedralis Hortanae teneatur applicare Missam pro populo omnibus diebus festis, vel potius sufficiat Missa conventualis, quae a capitulo per turnum quotidie applicata fuit, et applicatur pro populo, et quatenus affirmative quoad primam partem, et negative quoad secundam.

II. An capitulum ultra Missam conventualem teneatur per turnum omnibus diebus festis applicare aliam Missam pro populo, et quatenus negative.

III. An capitulum teneatur praestare canonico parochio eleemosynam pro applicatione Missae pro populo.

IV. An canonicus parochus teneatur singulis diebus festis sermonem habere ad populum post lectum in Missa evangelium, vel potius servanda sit consuetudo explicandi evangelium post doctrinam Christianam haberi solitam a parochio in ecclesia cathedrali.

V. An servanda sit consuetudo intermittendi doctrinam Christianam mense Octobris, et mense Decembris usque ad diem 13 Ianuarii, aliisque diebus impeditis, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 8 Augusti 1744, respondit: Ad 1, affirmative ad primam partem, et negative ad

secundam; ad 2, provisum in primo; ad 3, dilata; ad 4, affirmative ad primam partem, et negative ad secundam; ad 5, negative.

268. HORTANA, in qua ad seq. dub.

III. An capitulum teneatur praestare canonico parochio eleemosynam pro applicatione Missae pro populo. Et an sit standum, vel recedendum a decisis quoad 1, 2, 4 et 5.

S. Congr. Conc. die 29 Augusti 1744, respondit: Ad 3, affirmative, in reliquis in decisis.

269. CASTRIMARIS, *Primiceriatu*, in qua ad seq. dubium.

An liceat moderno canonico theologo ecclesiae cathedralis castri Maris assequi, et simul retinere dignitatem primiceriatu cum asserta praebenda de iurepatronatu eiusdem capituli, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 19 Septembris 1744, respondit, negative.

270. LUCANA, in qua ad seq. dub.

I. An satisfecerit orator oneribus beneficii; de quo agitur celebrando duas Missas qualibet hebdomada, et peragendo festum SS. Fabiani et Sebastiani, quolibet anno, prout anniversarium die sequenti, in casu, etc., et quatenus negative.

II. An excusari promereatur orator attentata eius bona fide, in casu, etc.

III. An, et ad quae onera teneatur in futurum, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 21 Novembris 1744, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, provisum in primo; ad 3, servari solitum.

271. HORTANA, in qua ad seq. dub.

An sit standum, vel recedendum a decisis quoad 3 dubium in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 19 Decembris 1744, respondit: Praevio recessu a decisis negative.

272. SALAMANTINA *Erectionis*, in qua ad seq. dubia:

I. An Patres Minores de Observantia ordinis Sancti Francisci habeant facultatem erigendi Tertium Ordinem nuncupatum de Poenitentia eiusdem ordinis Sancti Francisci primative quoad Patres Minores Excalceatos dicti ordinis S. Francisci, in casu, etc.

II. An sit suppressendus Tertius Ordo nuncupatus de Poenitentia S. Francisci erectus a Patribus Minoribus excalceatis ordinis S. Francisci in Villa de Penaranda, in casu, etc.

III. An Tertius Ordo in eadem villa erectus a Patribus Minoribus de Observantia ordinis S. Francisci sit suppressendus, in casu, etc.

S. Congreg. Conc. die 20 Martii 1745, respondit: Ad 1, negative, et amplius; ad 2, negative, et amplius; ad 3, negative.

273. CIVITATEN. *Indulti*, in qua ad seq. dub.

An coadiutores ecclesiae cathedralis Civitaten. gaudere valeant indulto vacationis quinquaginta dierum recreationis causa, eo non utentibus coadiutis, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 3 Aprilis 1745, respondit: Affirmative.

274. RAVENNATEN. *Altaris*, in qua ad seq. dub.

I. An cessio dominii, et proprietatis altaris sustineatur, in casu, etc.

II. An, et quomodo dictum altare visitari possit ab Ordinario, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 29 Maii 1745, respondit: Ad 1, affirmative quoad usum et possessionem per modum reintegrationis, et amplius; ad 2, affirmative, iuxta solitum, et amplius.

275, 276. ALEXANDRINA *Funerum*, in qua ad seq. dub.

I. An liceat priori vocare ad funera sacerdotes sibi benevisos, seu potius sit servanda conventio inita sub die 25 Septembris 1740, in casu, etc. Et quatenus affirmative ad secundam partem.

II. An cerea gestatoria libere pertineant ad cappella-

nos, seu potius liceat priori modum sibi benevisum statuere, concordando cum cappellanis, in casu, etc.

III. An decretum vicarii generalis Alexandriae sit servandum, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 28 Augusti 1745, respondit: Ad 1, negative quoad primam partem, affirmative quoad secundam; ad 2, partes deveniant ad conventionem iuxta concordiam, et interim servetur solitum; ad 3, provisum in praecedentibus.

277. AMERINA *Missae conventualis*, in qua ad seq. dub.

An capitulum, et canonici collegiatae Luniani teneantur celebrare, et respective applicare Missam conventualem; et quibus diebus, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 12 Martii 1746, respondit: Teneri quotidie, sed attentis peculiaribus facti circumstantiis indulgendum esse pro applicatione omnibus diebus festis de praecepto tantum.

278, 279, 280. FRISINGEN., in qua ad seq. dub.

I. An abbates monasterii Sanctorum Petri et Pauli Veiaren. primam tonsuram, et minores ordines suis subditis regularibus conferre valeant; et quatenus affirmative.

II. An huiusmodi facultas competat antedictis abbatibus absque benedictione episcopali, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 17 Septembris 1744, respondit: Ad 1, negative, et amplius; ad 2, provisum in primo.

281. UXENTINA *Celebrationis Missarum*, in qua tria dubia in disputationem veniunt.

I. An celebratio Missarum relictarum a Iosepho Russo, archidiacono Gaballo, et Ioanne Dattilo in altari Sanctissimae Trinitatis, et Beatissimae Virginis erecto in ecclesia PP. de Observantia S. Francisci civitatis Uxenti privative spectet ad dictos Patres: vel potius sit in arbitrio Annae Mariae Gaballo alios deputare sacerdotes, et quatenus negative quoad primam partem, et affirmative quoad secundam.

II. An dicti regulares teneantur patientiam praestare, ut in eorum ecclesia sacerdotes saeculares Missas relictas celebrent, et quatenus negative.

III. An onera earumdem Missarum sint transferenda ad aliam ecclesiam.

S. Congreg. Conc. die 13 Ianuarii 1748, respondit: Ad 1, affirmative ad primam partem, negative ad secundam in actu de quo agitur, excepto legato archidiaconi Gaballo; ad 2, teneri quoad legatum archidiaconi Gaballo solutis utensilibus, et non attenta reductione, in reliquis provisum in primo; ad 3, negative.

282. UXENTINA *Legati*, cuius dubia sunt.

I. An Maria Gaballo teneatur celebrare facere Missas, de quibus agitur, pro anima Victoriae de Montibus, et quatenus affirmative.

II. An sit in arbitrio dictae Annae Mariae committere illarum celebrationem sacerdoti saeculari sibi benevisio, in casu, etc.

S. Congreg. Conc. die 13 Ianuarii 1748, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, negative.

283. ARIMINEN. Cuius 14 sunt dubia.

I. An Episcopo Ariminen. non obstante asserto Brevi san. mem. Innocentii VIII competat ius visitandi monasterium, et Moniales S. Sebastiani quoad clausuram, et explendi alia, de quibus in constitutione *Inscrutabili*, san. mem. Gregor. XV, in casu, etc., et quatenus affirmative.

II. An Episcopus Ariminen. visitaturus clausuram RR. Monialium monasterii S. Sebastiani civitatis Arimini canonicis regul. subiecti, possit ipsas cogere ad subeundum onus visitationis personalis ad crates collocatori circa ea, quae pertinent ad clausuram, in casu, etc.

III. An Episcopus in concernentibus clausurae custodiam possit visitare nedum crates, et moenia exteriora monasterii praedictarum Monialium, sed etiam chororum interiorem, dormitorium, cellas omnes inferiores et superiores, aliaque loca, in casu, etc.

IV. An, et quando puniendae sint Moniales, vel alii

resistentes dictae visitationi, aut eam impedientes, in casu, etc.

V. An Episcopus eiusdem monasterii clausuram visitaturus possit ingredi stola indutus.

VI. An teneantur Episcopo ut supra visitanti stratum cum pulvinari parare in ecclesia interiori et exteriori, in casu, etc.

VII. An, et a quibus Episcopo accedenti pro eadem visitatione debeantur in ingressu, et egressu ab ecclesia honorificentiae et praeminentiae, actus reverentiales et associatio, in casu, etc.

VIII. An Episcopus possit solus cum suis convivatoribus ingredi, et visitare clausuram dictarum Monialium absque interventu P. abbatis, et confessorii earumdem, sive aliarum regularium eiusdem ordinis, et in casu, etc.

IX. An idem Episcopus possit exigere rationem administrationis bonorum praedictarum Monialium ad formam bullae san. mem. Gregorii XV, incip. *Inscrutabili*, non obstante praetenso eius non usu; et, an pro huiusmodi effectu debeant asportari libri administrationis, aliaque scripturae pro rationum revisione necessariae ad eius palatium episcopale, vel potius computa revideri debeant ad crates monasterii, in casu, etc., et quatenus affirmative.

X. An in eadem redditione rationis intervenire debeant abbas dicti monasterii, alique Regulares eius ordinis, in casu, etc.

XI. An praedictis canonicis regularibus in illorum comitiis aut capitulis liceat ultra confessorium Ordinarium deputare alium vice-confessarium ad annum, vel ad aliud certum tempus pro administrando Poenitentiae sacramento eisdem Monialibus, quoties ob absentiam, vel infirmitatem confessorii Ordinarii, vel aliam iustam causam ita expedire videatur, in casu, etc.

XII. An huiusmodi vice-confessarius debeat pro qualibet vice intra tempus suae deputationis occurrente approbari ab Episcopo, vel potius sufficiat eum semel ab initio approbati, in casu, etc.

XIII. An idem vice-confessarius possit etiam ab abbate, aut ab eorumdem canonicorum regularium capitulis deputari in confessorium extraordinarium praedictarum Monialium ad formam Sac. Conc. Tridentin., sess. 25, cap. 10, de Regular.

XIV. An pro exercendo munere confessorii extraordinarii sufficiat pariter quempiam idoneum a superioribus regularibus deputari, et ab Episcopo approbati semel per annum, vel potius requiratur approbatio Episcopi pro qualibet vice infra annum occurrente, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 27 Ianuarii 1748, respondit: Ad 1 et 2, affirmative, et amplius; ad 3, affirmative; ad 4, affirmative congruis Iuris remediis; ad 5 et 6, affirmative; ad 7, affirmative quoad confessorium, officiales, aliosque ministros monasterii; ad 8, affirmative; ad 9, affirmative ad primam et secundam partem, negative ad tertiam; ad 10, affirmative, et quatenus abbas opportune monitus non comparuerit, sive per se, sive per alium Regularem, revisionem fieri posse a solo Episcopo; ad 11 et 12, affirmative, cum approbatione Episcopi, ac certiorato Episcopo in casu impeditenti, et cum eiusdem licentia; ad 13, negative; ad 14, negative ad primam partem, et affirmative ad secundam, et amplius in omnibus.

284. BURGI SANCTI SEPULCRI, *Reductionis Onerum Missarum*.

Cosmus Rigijs cappellam fundavit in eccl. PP. Observantium burgi Sancti Sepulcri, eamque dotavit scutis 105, iniuncto haeredibus onere solvendi scuta 12, 60 singulis annis pro sacris nonnullis a PP. peragendis. Auctum fuit onus ab Alexandro, et Antonio Rigijs Cosmi haeredibus, illudque impositum FF. quibus cesserunt hortum cum aedicula pro sacrario construendo, solveruntque certam pecuniae quantitatem, qua organum fuit constructum, PP. publico instrumento sese variis oneribus contra Franciscani instituti praescriptum

obstruxerunt, data etiam fide de nunquam procuranda reductione. Conventus steterunt FF. ad annum usque 1724, quo Benedicti XIII Indulto, et ministri Generalis praecepto factae fuerunt in universo ordine reductiones, praesertim onerum illorum, quae altissimae paupertati Franciscanae adversabantur; atque omnes Missas ad rationem manualis, quam dicunt eleemosynae redactae fuerunt. Qua de causa Dominicus Rigijs haeres Cosmi, Alexandri et Antonii recursum habuit ad S. C. Conc. proposito dubio: *An reductio, de qua agitur, sustineatur in casu*; ead. S. Congr. Conc. die 10 Febr. 1748, respondit: dilata ad sequentem. Et reposita causa die 16 Martii 1748, sub eodem dubio, non fuit resoluta. At tandem reposita 30 Martii eiusdem anni 1748, sub eodem dubio: *An reductio, de qua agitur, sustineatur in casu*, ead. S. Congr. respondit: Affirmative.

285. COMEN. *Functionum*, in qua ad seq. dubia.

I. An in festo Titulari ecclesiae, de qua agitur, aliisque festis Missae decantari valeant independentes a parcho.

II. An Ven. Sacramentum exponi possit in dicta ecclesia, sola impetrata licentia Episcopi, independentes ab eodem parcho.

III. An in supradicta eccles. per sacerdotes ab Ordinario approbatos excipi valeant quocunque tempore sacramentales fidelium confessiones independentes a dicto parcho.

IV. An independentes a parcho extra tempus paschale administrari possint in eadem ecclesia Ven. Eucharistiae Sacramentum.

V. An ibidem de licentia Episcopi, et independentes a parcho haberi possint panegyricae conciones.

VI. An anniversaria, et officia pro def. ad libitum celebrari valeant independentes a parcho in eadem ecclesia.

VII. An, et cui competat ius peragendi exsequias, et officium funebre super cadaveribus, quae tumulantur in sepulcro dictae ecclesiae.

S. Congr. Concil. die 16 Maii 1749, respondit: Ad 1, negative; ad 2, affirmative; ad 3, negative; ad 4, negative praeterquam in actu celebrationis Missarum; ad 5 et 6, affirmative; ad 7, competere parcho.

286. URBANEN. *Clausurae*, in qua ad dubium.

An atrium, de quo agitur, sit extra clausuram conventus S. Francisci (Conventualium) civitatis Urbanae, ita ut servanda sit praetensa consuetudo immemorabilis super illius libertate, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 18 Aprilis 1750, respondit: Negative et amplius.

287. ALBINGAN. *Processionis, et nullitatis interdicti*, in qua ad seq. dub.

I. An Patres Dominicani, et Patres Cappuccini Tabiae teneantur intervenire ad processionem fieri solitam occasione primi ingressus Episcopi, et quatenus affirmative.

II. An interdictum sustineatur, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 10 Iulii 1750, respondit: Ad 1, affirmative praevia intimatione facienda nomine Episcopi; ad 2, negative, et amplius in omnibus.

288. TRANEN. *Iuris funerandi, et processionis*, in qua ad seq. dub.

I. An Patres Carmelitae civitatis Trani occasione associationis cadaverum defunctorum sepeliendorum in eorum ecclesia, teneantur ire ad levandum archipresbyterum curatum ab ecclesia cathedrali unica parochiali, in casu, etc., et quatenus affirmative.

II. An liceat nonnullis ex iisdem Patribus non intervenientibus, una cum aliis in ecclesia cathedrali, se immiscere per viam, aut in domo defuncti una cum aliis Regularibus iam processionaliter incendentibus.

III. An post indictam ab Archipresbytero horam pro levandis cadaveribus ab eorum respective domibus, elapsa hora expectationis in dicta ecclesia cathedrali, liceat PP. levare cadavera, illaque deferre ad eorum ecclesiam tumultantem absque interventu Archipresbyteri, in casu, etc.

IV. An Archipresbyter associando cadavera defunctorum in ecclesia Patrum, iisque intervenientibus, teneatur incedere sub eorum cruce, seu potius dicti Regulares teneantur incedere sub cruce ecclesiae cathedralis unice parochialis, in casu, etc., et quatenus affirmative quoad secundam partem.

V. An Archipresbyter ingredi possit ecclesiam Patrum cum cruce et stola, et super cadaveribus ibidem tumultandis officium peragere, in casu, etc.

VI. An dum dicitur processio funeris per viam una cum cadavere ad ecclesiam tumultantem dictorum Regularium, praeter praeintonationem antiphonae, fieri etiam debeat praeintinatio psalmorum ab Archipresbytero curato, seu potius a dictis Regularibus, in casu, etc.

VII. An capitulum dictae ecclesiae cathedralis unice parochialis invitatum ad associationem cadaverum sepeliendorum in ecclesia dictorum Regularium possint illam ingredi cum cruce propria et stola, ibique officia, aliasque funebres functiones super cadaveribus absolvere, in casu, etc.

VIII. An, et de quibus intortitiis et candelis, aliisque iuribus, et oblationibus funeralibus debeat ecclesiae cathedrali unice parochiali, vel archipresbytero quarta funeralis occasione tumulationis cadaverum in dicta ecclesia Regularium, in casu, etc.

IX. An iisdem Patribus liceat extra proprium claustrum, et districtum per loca consueta civitatis facere solemnem processionem B. M. V. de Monte Carmelo cum eiusdem simulacro in die eius festivitatis petita licentia ab Archiepiscopo, aut Archipresbytero curato, etiam non obtenta, in casu, etc., et quatenus affirmative.

X. An sit servandum edictum reverendissimi Archiepiscopi die 10 Iulii 1749, seu potius liceat dictis Patribus invitare ad eandem processionem confraternitates laicales degentes extra septa monasterii legitime institutas, nec non devotos saeculares processionaliter incedentes cum cereis accensis sub cruce eorumdem Patrum, in casu, etc.

XI. An Patres Carmelitae contraverint eidem edicto emanato, de anno 1749, et quatenus affirmative, quibus poenis sint puniendi, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 21 Novembris 1750, respondit: Ad 1, affirmative, et amplius; ad 2, negative, et amplius; ad 3, affirmative, et amplius; ad 4 et 5, videatur particulariter; ad 6, affirmative ad primam partem, negative ad secundam, et amplius; ad 7, affirmative, et amplius; ad 8, deberi de omnibus cereis pertinentibus ad ecclesiam tumultantem, et amplius; ad 9, licentiam esse petendam ab Archiepiscopo, cui scribatur iuxta mentem, et amplius; ad 10, ad mentem, et scribatur Archiepiscopo iuxta Instructionem; ad 11, Patres Paganum, et Penullum teneri ad petendam veniam ab Archiepiscopo.

289. COMEN. *Funerum, et functionum conventualium*, in qua ad seq. dub.

I. An Archipresbyter, et omnes presbyteri capituli cleri saecularis Dungi associando cadavera ad ecclesiam PP. Reformatum teneantur incedere sub illorum cruce, seu potius iidem Reformati sub cruce dicti cleri, vel ambo valeant propriam crucem elevare.

II. An in eadem associatione liceat dictis Archipresbytero, et presbyteris cleri saecularis ingredi dictam ecclesiam PP. Reformatum cum stola et cruce elevata, seu potius teneantur ad eiusdem ecclesiae fores sistere, ubique ultimum vale defuncto dare.

III. An eidem associationi debeant invitari tot presbyteri saeculares, quot vocantur Regulares, vel potius invitato tantum parcho actuali, debeat in reliquis ipsorum funerum pompa ab haeredum arbitrio pendere.

IV. An quotiescunque promiscue invitantur presbyteri saeculares et regulares, candela, quae manualiter gestatur, danda presbyteris saecularibus debeat esse maior illa, quae datur regularibus, vel potius aequalis ponderis, et arbitrio haeredum.

V. An Patres Reformati eidem associationi invitati teneantur accedere ad levandum parochum ab ecclesia

parochiali; seu potius debeat dictus parochus pro huiusmodi effectu se conferre privatim ad domum defuncti iuxta praetensam consuetudinem.

VI. An cadavera eligentium sepeliri cum habitu S. Francisci Patrum Reformatorum debeant patenter discooperata, ad ecclesiam, et locum sepulturae deferri, vel potius super iisdem cadaveribus imponendum sit solitum pallium, et tegumentum mortuorum.

VII. An sit solvenda quarta funeralis sepeliendorum in ecclesia Patrum Reformatorum, et de quibus candelis.

VIII. An Archipresbyteri et presbyteri cleri saecularis Dungi prohibere possint Patribus Reformatis celebrare Missas, aliasque conventuales functiones etiam cum praeventivo campanarum sonitu peragere ante, vel in actu celebrationis Missae parochialis, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 19 Decembris 1750, respondit: Ad 1, negative ad primam, et tertiam partem, affirmative ad secundam interveniente Capitulo; ad 2, affirmative ad primam partem, negative ad secundam, et amplius; ad 3 et 4, arbitrio haeredum, et amplius; ad 5, affirmative ad primam partem, negative ad secundam; ad 6, affirmative ad primam partem, negative ad secundam; ad 7, affirmative ad formam constitutionis Benedictinae, et amplius; ad 8, negative.

290, 291. NICIEN. *Matrimonii*, in qua cum Episcopus die 5 Iunii 1750, pronuntiasset, et definitive sententiasset: *Non constare de validitate matrimonii inter D. baronem Caietanum Tondutum et D. Rosaliam Ardissonam*, habito recursum a dicta Rosalia ad S. Congr. Conc., et proposito sequenti dubio:

An constet de validitate matrimonii, in casu, etc. S. Congr. die 1 Februarii 1751, respondit: Affirmative, et amplius. Deinde ad instantiam D. baronis proposito dubio: *An sit standum, vel recedendum a decisis, in casu, etc.* Eadem Sac. Congr. die 24 Aprilis 1751, respondit: dilata ad primam omnino. Iterum instante D. barone, et proposito eodem dubio: *An sit standum, vel recedendum a decisis, in casu, etc.*, sub die 8 Maii 1751. Non fuit talis causa dicta die proposita. Noviter adhuc reposita eodem dubio: *An sit standum, vel recedendum a decisis, in casu, etc.* Eadem S. Congr. sub die 22 Maii 1751, respondit: Dilata ad primam. Repositum tandem eodem dubio: *An sit standum, vel recedendum a decisis, in casu, etc.* Ead. Sac. Congr. sub die 19 Iunii 1751, respondit: In decisis, et amplius.

292. NOVARIEN. *Iuris visitandi*, in qua ad seq. dubia.

I. An actus visitationis exerciti per reverendissimum Episcopum Novariensem in ecclesiis, et cappellis Sacri Montis Varalli sustineantur, vel potius sint annullandi, in casu, etc., et quatenus negative ad primam partem, et affirmative ad secundam.

II. An, et quomodo imposterum sit providendum, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 8 Maii 1751, respondit: Actus visitationis non sustineri; et in reliquis ad eminentissimum praefectum cum sanctissimo iuxta mentem. Sic apud Thesaurum Resolutionum dicti anni, ubi plura videnda ad rem.

293. VASIONEN., in qua ad seq. dub.

I. An reverendissimo Ordinario Vasionen. visitare liceat V. Hospitale pauperum infirmorum dictae civitatis, et pro recto illius regimine, et circa bonorum administrationem decreta condere, in casu, etc.

II. An dignitatibus, et canonicis ecclesiae cathedralis Vasionen. duobus ex rectoribus dicti V. hospitalis competat praecedentia respectu rectorum laicorum tam in congregationibus, aliisque functionibus dicti hospitalis, quam in subscriptione resolutionum, et mandatorum administratione bonorum respicientium, in casu, etc.

III. An singulis rectoribus, sive ecclesiasticis, sive laicis absque aliorum consensu liceat privative munera hospitalis exercere, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 19 Iunii 1751, respondit: Ad 1 et 2, affirmative; ad 3, negative.

294. CIVITATIS CASTELANAE. *Iuris concionandi*, in qua ad seq. dub.

An ius deputandi concionatorem in ecclesia collegiata S. Michaelis archangelii Terrae Caprarolae libere spectet ad communitatem eiusdem Terrae, seu potius ipsa teneatur alternative per turnum eligere Patres Minores Observantes, Carmelitas Excalceatos et Cappucinos, in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 19 Iunii 1751, respondit: Negative ad primam partem; affirmative ad secundam, et amplius. Sic apud Thesaurum resolutionum d. anni, ubi plura ad rem.

295. BONONIEN. *Funerum*, in qua ad seq. dub.

An in associando cadavera sepelienda in ecclesia S. Petri Minorum de Observantia Terrae Centi liceat parochi ingredi cum stola et cruce elevata; seu potius teneatur ad eiusdem ecclesiae fores sistere, ibique ultimum vale defuncto dare, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 18 Septembris 1751, respondit: Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.

296. TAURINEN. *Celebrationis Missae quotidianae*, in qua ad seq. dub.

I. An celebratio Missae quotidianae relictæ a quo Laurentio Galiero spectet privative ad Patres Praedicatorum civitatis Cleri, seu potius sit in arbitrio hospitalis maioris dictae civitatis eius haereditis testamentarii ad eligendum cappellanum ad nutum amovibilem, qui celebret dictam Missam quotidianam ad altare S. Vincentii, solutis tamen utensilibus Patribus Praedicatoribus, et quatenus negative ad primam partem, et affirmative ad secundam.

II. An sit consulendum Sanctissimo pro gratia translationis dictae Missae quotidianae in altare existen. in supradicto hospitali maiori civitatis Cherii iuxta conditiones, et quatenus negative.

III. An casu, quo hospitale nolit imposterum eligere cappellanum, qui celebret Missam quotidianam in ecclesia PP. Praedicatorum civitatis Cherii pro satisfactione legati relictæ a praefato Laurentio Galliero, teneantur PP. Praedicatorum dictam Missam quotidianam celebrare ad rationem eleemosynae manualis; seu potius teneatur dictum hospitale praestare ipsis eleemosynam ad ratam perpetuae, et quatenus affirmative ad primam partem, et negative ad secundam.

IV. An iidem PP. Praedicatorum, attenta eleemosyna ad ratam manualis pro celebratione Missae quotidianae sibi ipsis exsoluta usque ab anno 1681, per hospitale, teneantur ad celebrationem Missarum hactenus non celebratarum, ita ut non sustineatur reductio per ipsos facta, in casu, etc.

S. Congr. Conc. die 20 Maii 1752, respondit: Ad 1 negative ad primam partem, affirmative quoad secundam, et ad mentem, et mens est, quod praefertur Oratores Dominicani in casu, de quo agitur; ad 2, negative; ad 3, provisum in primo, et eleemosynam praestandam esse ad formam manualis; ad 4, affirmative, et amplius in omnibus.

297. CASALEN., in qua ad seq. dub.

An sit annuendum petita facultati erogandi ex redditibus haereditatis patriae iuxta indigentiam aliam maiorem quantitatem usque ad summam sc. 300 ultra sc. 400, iam assignata pro manutentione chori musicalis; in casu, etc.

Sacr. Congr. Conc. die 11 Martii 1752, respondit: Affirmative pro scutis tercentum durante indigentia arbitrio Episcopi. Sic apud Thesaurum Resolutionum dicti anni ubi plura ad rem merito videnda.

298. FULGINATEN., in qua ad seq. dub.

I. An parochus ecclesiae parochialis S. Mariae in coelum Assumptae collis Campi Rasci teneatur residere diu noctuque in aedibus parochialibus eiusdem ecclesiae.

II. An possit alternative in Dominicis celebrare Missam aliasque parochiales functiones exercere in ecclesia S. Sebastiani exist. intra limites parochiae, vel potius teneatur eadem omnia peragere singulis Dominicis, aliisque diebus festis in ecclesia parochiali.

III. An retinere debeat Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum in ecclesia parochiali.

IV. An possit sepelire parochianos in ecclesia Sancti Sebastiani, vel potius eosdem sepelire teneatur in ecclesia parochiali.

Sacr. Congr. Conc. die 19 Augusti 1752, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, negative ad primam partem, affirmative ad secundam; ad 3, affirmative; ad 4, affirmative ad primam partem, quoad eligentes tantum.

299. ALBINGANEN. *Curae animarum, et functionum*, in qua ad seq. dub.

I. An, et quomodo ecclesiae S. Bernardi loci Delii concedenda sit facultas sepeliendi cadavera, et administrandi sacramenta Baptismi, Matrimonii, Poenitentiae, Eucharistiae, etiam tempore paschali, et Extremae Unctionis.

II. An populo Delii indulgendum sit audire Missam in dicta ecclesia Sancti Bernardi die Paschatis, et sancti Laurentii.

III. An liceat in dicta ecclesia Sancti Bernardi peragere functiones funerales, et alias non parochiales in casu, etc.

S. C. C. die 9 Sept. 1752, respondit: Ad 1, negative quoad matrimonia, et implementum praecepti Paschalis, in reliquis affirmative salvis Iuribus parochialibus; ad 2, satis provisum in decreto episcopi; ad 3, affirmative salvis emolum. parochialibus. Ita apud Theaurum resolutionum dicti anni, ubi adducitur decretum episcopi statuentis inter alia in oratorio, seu ecclesia Sancti Bernardi posse quotidie sacrum fieri exceptis diebus festis Paschatis, et sancti Laurentii titularis parochiae.

300. NAULEN. *Visitationis*, in qua ad seq. dub.

An episcopus visitare possit ecclesiam Sanctae Mariae de Ripa, vulgo Sancti Benedicti in casu, etc.

Sacr. Cong. Conc. die 2 Decemb. 1752 respondit: Negative.

301. CAESENATEN. *Capellaniae*, in qua ad seq. dubium.

Clericus capellaniam sibi concessam sub lege donec provisus fuerit de beneficio, tenetur dimittere, si beneficium ecclesiasticum obtinuit; etenim Sac. Cong. Conc. die 13 Ianuar. 1753, ad dubium: An sit locus dimissioni capellaniae in casu, respondit affirmative, et amplius.

302. ASCULANA *Processionum*, in qua ad seq. dubium.

I. An parochi rurales, villae Aspeluncae, et villae Collis valeant processiones peragere in propria cuiusque parochia tam die festivitatis SS. Corporis Christi, quam diebus Sancti Marci, et Rogationum in casu.

II. An iidem parochi teneantur, et cogi possint ad interveniendum iisdem processionibus, quae in dictis diebus celebrantur in Terra Arquatae, in casu.

III. An simplices clerici, et sacerdotes villarum Aspeluncae et Collis teneantur ipsi quoque intervenire dictis processionibus Terrae Arquatae in casu. Sac. Cong. Concilii die 3 Februarii 1753, respondit: Ad primum affirmative; ad secundum et tertium, negative.

303. AUXIMANA seu LAURETANA *Funerum*, in qua ad seq. dub.

I. An parochi saeculares, vel praetextu funeralis, vel ratione associationis, praetendere possint ab haeredibus defunctorum maius emolumentum, quando cadavera sepeliuntur in ecclesia S. Francisci PP. Reformatorum Terrae Forani, quam accipiant, quando tumulantur in ecclesiis saecularibus.

II. An parochianis ecclesiae parochialis Terrae Montis Cassiani dioecesis Lauretanae liceat sibi eligere sepulturam in eadem ecclesia PP. Reformatorum Forani Territorii Terrae Appiniani Auximanae dioecesis; et quatenus affirmative.

III. An paracho dictae Terrae Montis Cassiani, eiusque sacristae praeter quartam funeralem ratione praetensi maioris laboris debeatur maius emolumentum, et in qua summa pro associatione cadaveris ad dicto-

rum PP. Reformatorum ecclesiam extra territorium et dioecesim degentium; et quatenus negative.

IV. An idem parochus Montis Cassiani teneatur restituere haeredibus quon. Ioannis Baptistae Cherubini portionem in istius funere maiorem aequo exactam.

V. An pro translatione cadaveris de uno ad alium locum occasione tumulationis in eadem PP. Reformatorum ecclesia debeatur aliquod emolumentum gabellariis, in casu.

Sacr. Cong. Conc. die 24 Martii 1753, respondit: Ad primum dabitur resolutio in casibus particularibus; ad secundum affirmative, et amplius; ad tertium affirmative iuxta taxam episcopi; ad quartum, satis provisum per episcopum, et amplius; ad quintum negative.

304. TOLENTINA *Iuris sepeliendi*, in qua ad seq. dub.

I. An cadaver sacerdotis Valentini Forconi spectet ad ecclesiam parochialem Sancti Catervi civitatis Tolentini, seu potius ad ecclesiam cathedralem dictae civitatis; et quatenus affirmative ad primam partem, et negative ad secundam.

II. An sit locus restitutioni eiusdem cadaveris, nec non omnium emolumentorum occasione funeris a dicta ecclesia cathedrali perceptorum, in casu.

S. C. C. die 11 Augusti 1753, respondit: Ad primum affirmative ad primam partem, negative ad secundum; ad 2, affirmative, et amplius in omnibus.

305. CARTHAGINEN. *Matrimonii*, in qua ad seq. dub.

An validum sit matrimonium contractum coram paracho, qui alterutrum ex contrahentibus identifice et in individuo non cognovit, nec cognoscere potuit, vel propter noctem et obscuritatem loci, vel propter tegumentum quo operiebatur, licet adhibuerit omnem diligentiam ut cognosceret, etiam cum aliquali violentia coram testibus, et quamvis iidem testes ad matrimonium perducti scirent, quis ille esset, et parochus non simultanee, sed successive, et post factam Ordinario relationem eiusdem matrimonii certior factus fuerit de illius identitate ex subsequuta inquisitione.

Sacr. Cong. Conc. die 22 Sept. 1753 respondit: Affirmative prius validitate matrimonii, attentis facti circumstantiis in casu de quo agitur.

Hinc quoad iam tradita in tomo IV, verb. Impedimentum matrimonii, art. 3, n. 69 ad 80, et n. 103, de paracho affectante non audire verba, vel non videre natus attentantium clandestine contrahere matrimonium, advertendum est, quod illa exceptio, *Nisi affectasset non intelligere*, apposita in decretis ibi allatis intelligenda est de eo casu, ubi parochus qui, si nec vidit, nec intellexit, ipse sibi in causa fuit, ut non videret, nec intelligeret, propterea quod, vel aures sibi obstruxerit, vel faciem velaverit, ne audire, et aspicere cogeretur, sicut colligitur ex Fagnano in c. *Quoniam*, num. 25 De constitut. et in cap. *Quaesitum*, n. 7 et 8 De poen. et remiss. Neque porro aequum est ut fab arbitrio, factoque parochi pendeat, libertatem matrimonii impedire, ut recte docet Benedictus XIV De synodo dioecesana, lib. XIII, c. 23, n. 10 et 11, ubi ad litteram subiungit, ut sequitur:

Ex hactenus dictis recte colligitur praedicta verba, *Nisi affectasset non intelligere*, de eo casu accipienda esse, quo parochus invitatus ad matrimonii contractum adhibitus, ideo nec videt, nec percipit, quia data opera neque videre voluit, neque percipere, cum tamen et videre et percipere naturaliter potuisset, eadem ratione, qua testes ad eum ipsum actum adhibiti et vidisse et percepisse fatentur. Celebris fuit anno praeterito 1753, causa Carthaginen. matrimonii in Concilii Congregatione agitata, et iudicata, in qua agebatur de quodam matrimonio contracto coram paracho domi suae inopinate deprehenso, qui virum quidem aspexerat, eiusque verba perceperat, feminam vero nec viderat, nec audiverat. Porro, cum ex iis, qui controversiae iudices

sedebant, totidem ex una parte pro matrimonii validitate, totidem vero ex alia pro illius nullitate opinati fuerint, opportunum nobis visum est congregationem ipsam coram nobis indicare; iussis prius theologis aliquot, aliisque iuris canonici professoribus sententias suas hac de re scriptis exponere, qui sane, maxima diligentia ac labore collatis inter se tum theologorum et canonistarum placitis, tum decretis eiusdem congregationis, et actis similium causarum, quae alias coram ipsa agitatae fuerunt, et ab ea definitae, in hoc facile convenerunt, ut ad matrimonii validitatem, necessarium omnino esset, contrahentes a parochis videri, eorumque verba mutuum consensum exprimentia ab eodem audiri: eo scilicet principio prae oculis habito, quod si parochus matrimonio interest, tanquam testis ecclesiae auctorizabilis, nullo modo poterit de matrimonio contracto fidem facere, ubi nec utrumque viderit coniugem, nec utriusque consensum audierit. Sed cum factum ipsum, de quo agebatur, accurate perpensum fuerit, eiusque circumstantiae omnes diligenter excussae, manifesto compertum est, quod si parochus mulierem non vidit, eiusque verba non intellexit, hoc ideo evenit, quia ipse obfirmato animo eandem videre et audire noluit, cum eam facile videre, et audire potuisset, quemadmodum bene viderant, recteque audierant testes ad eum actum adhibiti. Itaque pronuntiatum fuit, nobisque annuentibus sententia prodiit pro matrimonii validitate. Haec ille.

306. FERRARIEN. *Iurisdictionis*, in qua ad seq. dub.

I. An superioribus regularibus competat ordinaria iurisdictione in spiritualibus et temporalibus super monasteriis SS. Catharinae martyris, et Senensis; necnon SS. Monicae, et Rochi, et signanter in procuranda recta administratione bonorum, et reddituum dictorum monasteriorum sibi subiectorum, seu potius servanda sit in casibus particularibus praetensa consuetudo, in casu, etc.

II. An vicarii monasterium praefatorum instituti per provincialem Lombardiae, et respective per vicarium generale congregationis S. Sabinae, vel illis impeditis, seu absentibus, confessarii eorumdem monasteriorum possint intervenire quibuscunque contractibus ineundis nomine eorum monasteriorum.

III. An idem vicarii, vel illis absentibus, aut impeditis, confessarii possint ac debeant assistere redditioni rationum, seu revisioni computorum, ut praetenditur facien. de trimestri in trimestre.

IV. An provincialis utriusque Lombardiae, et P. vicarius generalis Sanctae Sabinae, possint et debeant visitare dicta monasteria circa administrationem bonorum et reddituum, et sic revidere libros introitus et exitus, ac exigere rationum redditionem a ministris aliisque officialibus eorum monasteriorum.

V. An eminentissimus archiepiscopus possit, irrequisito superiori regulari, exigere et recipere rationum redditionem a dictis monasteriis et officialibus.

VI. An electio cuiuscumque novi ministri et syndici in casu obitus, dimissionis officii, vel amotionis, spectet ad priorissam et Moniales, vel potius ad archiepiscopum.

VII. An dimissio officiorum facienda sit in manibus priorissae, vel potius in manibus eminentissimi archiepiscopi.

VIII. An facultas removendi dictos officiales et ministros spectet ad priorissam et Moniales, seu potius ad eminentissimum archiepiscopum; et quatenus affirmative ad secundam partem 5, 6 et 7 dubii.

IX. An novus minister vel syndicus possint vigore litterarum paten. archiepiscopi contractus inire, aliosque administrationis actus gerere sine mandato procurae priorissae, et Monialium; et quatenus negative.

X. An priorissa et Moniales possint novo syndico tribuere in mandato procurae facultates sibi benevolae, ac etiam alios procuratores constituere ad certa negotia.

XI. An quaecumque instrumenta stipulari debeant

coram priorissa et Monialibus capitulariter congregatis cum interventu superioris regularis.

XII. An in quibuslibet instrumentis et scripturis, quibus interveniant superior regularis et syndicus, debeat praenominari et prius subscribere ipse superior regularis, seu potius syndicus.

XIII. An archivium cuiusque ex dictis monasteriis retineri debeat intra claustra, seu potius extra, id est in collocatorio monialium.

XIV. An omnes libri nuncupati magistrales retineri debeant in archivio, et de trimestri in trimestre tradi ministris pro reportandis partitis introitus et exitus, in casu, etc.

S. C. C. die 28 Sept. 1754, respondit: Ad 1, affirmative, quoad primam partem, negative ad secundam; ad 2, 3 et 4, affirmative; ad 5, negative; ad 6, erectionem spectare ad priorissam et moniales, cum interventione superioris regularis; ad archiepiscopum vero spectare expeditionem litterarum paten. iuxta solitum; ad 7, affirmative ad primam partem, negative ad secundam; ad VIII, affirmative quoad primam partem, quoad secundam servetur Bulla *Inscrutabilis*; ad 9, negative; ad 10, affirmative; ad 11 et 14, affirmative; ad 12 et 13, affirmative ad primam partem, negative ad secundam.

307. MONTIS ALTI, in qua ad dubium.

An canonici ecclesiae cathedralis Montis Alti ultra Horas canonicas teneantur quoque in choro recitare Officium Defunctorum, B. M. Virginis, Psalmos poenitentiales et graduales diebus in Breviario designatis, sive potius sit servanda consuetudo, in casu, etc.

S. C. C. die 28 Septembris 1754, respondit: Servandam esse consuetudinem. Sic apud Thesaurum resolutionum sacrae Congreg. Concilii, eiusdem anni. Vide ibi, ubi referuntur alia decreta, et multa ad rem.

308. REGIEN. *Visitationis*, in qua ad seq. dubia.

I. An liceat reverendissimo episcopo Regiensi visitare ecclesiam PP. Minorum Sancti Francisci conventualium Terrae Saxoli; et quatenus negative.

II. An actus visitationis novissime per dictum reverendissimum episcopum expleti in eadem ecclesia sint annullandi, et circumscribendi.

III. An dictus reverendissimus episcopus potuerit suspendere ab excipiendis sacramentalibus confessionibus P. Magistrum Fantini tunc conventus Sancti Francisci guardianum alias ab eodem episcopo approbatum.

IV. An et quomodo sit providendum quoad peculium anno 1635 ordinatum a Iulio Costa, in casu, etc.

Sac. Cong. Conc. die 14 Decemb. 1754, respondit: Ad 1, negative; ad 2, affirmative; ad 3, affirmative, et ad mentem; ad 4, episcopus procedat prout de iure, servatis servandis.

309. MONTIS ALTI, in qua ad seq. dubia.

I. An loca pia Montis Elpari, hospitale scilicet, mons pietatis, et mons frumentarius subsint iurisdictionis visitationis, correctioni, et reformationi episcopi Montis Alti.

II. An administratio oeconomica eorumdem locorum piorum exercenda sit libere a communitate laicali, vel potius dependenter a directione et auctoritate episcopi.

III. An eidem episcopo ius competat tam faciendi ordinationes pro recta praedictorum locorum administratione, quam approbandi officiales administratores et revisores computorum a communitate electos.

IV. An ad praefatum episcopum pertineat approbare resolutiones, vel ab eadem communitate, vel a suis officialibus captas, tam circa contractus nomine locorum piorum ineundos, quam circa erogationem proventuum in elemosynas, et usus pios, ac tandem quoad distributionem frumenti personis indigentibus.

V. An episcopus possit removere administratores dictorum locorum piorum electos a communitate non idoneos, vel male gerentes administrationem, atque alios per ipsum eligendos eorum loco substituere.

VI. An episcopus possit exigere redditionem rationis a dictis administratoribus independenter a syndicatoribus a communitate electis.

VII. An episcopo privative competat executio sententiae syndicatoriae adversus administratores, et inquisitio contra debitores dictorum locorum piorum.

VIII. An sustineantur electiones officialium factae a communitate ab anno 1751.

IX. An constet de attentatis, et quomodo sint purganda, in casu, etc.

Sac. Cong. Concil. die 25 Ianuarii 1755 respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, negative ad primam partem, affirmative ad secundam; ad 3, affirmative; ad 4, affirmative ad primam partem, in reliquis negative; ad 5, affirmative ad primam partem, negative ad secundam; ad 6, affirmative una cum syndicatoribus; ad 7, affirmative; ad 8, affirmative accedente approbatione episcopi; ad 9, negative.

Cum autem non placuisset episcopo definito secundae partis quarti dubii, et petisset contra eam audiri, reposita causa sub dubio:

An sit standum, vel recedendum a decisis quoad secundam partem quarti dubii.

Eadem Sac. Congreg. die 10 Maii respondit: In decisis salva auctoritate episcopi iuxta resolutiones II et III Dubii.

310. TUSCULANA *Iuris tumulandi*, in qua ad seq. dubium.

An cadaver Gertrudis de Mattia sepeliendum esset in ecclesia parochiali Sancti Petri, seu potius in altera Sancti Bonaventurae PP. Minorum Reformatorum, ita ut illis restituendum sit cum emolumentis funerariis, in casu, etc.

Sac. Cong. Conc. die 10 Maii 1755 respondit: Negative ad primam partem, affirmative ad secundam, et amplius.

311, 312 et 313. ROMANA *Reductionis legatorum*, in qua ad sequentia dubia.

I. An sit locus diminutioni legatorum ratione concordiae, et expensarum litis; et quatenus affirmative.

II. An, et in qua summa legata debeantur in casu, etc.

S. C. C. die 13 Sept. 1755 respondit: Ad 1, negative; ad 2, provisum in primo.

Et eadem causa reposita sub dubio, an sit standum vel recedendum a decisis, in casu, etc. eadem S. C. C. die 6 Decembr. 1755, respondit: In decisis, et amplius.

Abbas curatus nequit habitare domum, etiam paternam, quae sita sit extra fines suae parochiae. S. C. C. die 20 Decembr. 1755, in qua ad dubium, an abati curato Lucernarii liceat habitare in domo paterna sita in regione Civita, in casu. Respondit negative. Et eadem causa in pontis Curri Residentiae reposita die 7 Febr. 1756, sub dubio, an sit standum, vel recedendum a decisis, in casu. Ead. S. Congr. respondit: In decisis, et amplius, et ad mentem.

314. BRUGNATEN. *Coadiutoriae*, in qua ad sequentia dubia.

I. An sit indulgendum coadiuto pro gratia dispensationis a residentia locali quia in bulla non adest decretum residendi; et quatenus negative.

II. An usus domus canonicalis de se indivisibilis debeatur tantum dicto coadiuto residere nunc volenti, et nolenti, quam domum idem coadiutus nec animo nec scripto unquam cessit coadiutori.

III. An coadiuto competat facultative administrare Ecclesiam suam in spiritualibus, ita ut coadiutor nihil agere valeat, nisi eo requisito, et potestate tantum vicaria donec officium coadiutoris duraverit.

IV. An, et quomodo sit providendum in puncto administrationis, etiam in temporalibus, ne bona ecclesiae ulterioribus detrimentis subiiciantur.

V. An et quomodo sit providendum coadiuto, ne litigare continuo cogatur alimenta sua in summa 36 ducatorum auri de camera sibi in bulla reservata, ad-

dicta obligatione camerali, ac fideiussione benevisa pro assecurandis eisdem alimentis, in casu.

S. C. C. die 17 Ianuar. 1756 respondit: Ad 1, non indigere; ad 2, provisum in primo; ad 3, negative in casu, de quo agitur; ad 4 et 5, pariter utantur iure suo coram suis iudicibus, et amplius in omnibus.

315. NUSCANA, in qua ad seq. dub.

An canonici collegiatae ecclesiae Sanctae Mariae de Piano oppidi Montellae Nuscanae dioecesis teneantur unam tantum Missam pro populo diebus festis celebrare, seu potius tot Missas, quot sunt parochiales ecclesiae illi unitae, in casu.

S. C. C. die 17 Ianuar. 1856 respondit: Affirmative ad primam partem, negative ad secundam.

316. ALERIEN. *Sepulturae*, in qua ad seq. dub.

I. An Sepulcrum erectum in asserta ecclesia S. Aloysii Gonzagae oppidi Curtis substineatur in casu, etc.; et quatenus affirmative.

II. An dicta concessio sepulcri facta Andreae Arrighi pro se, et per li sui parenti ed eredi, solos agnatos de familia Arrighi comprehendat, vel potius ad cognatos etiam extendi debeat.

III. An eadem concessio facta etiam pro haeredibus dicti Arrighi solos haeredes habentes iuspatronatus dictae ass. ecclesiae obtineat, vel potius etiam aliorum consanguineorum, qui non habent iuspatronatus dictae ecclesiae.

IV. An non facta electione sepulturae ab iis, quibus dictum ius sepulturae competere potest, cadavera eorum tumulanda sint in dicta asserta ecclesia, seu potius in ecclesia PP. Minor. Observantium.

V. An, et cui competat ius celebrandi exsequias, aliasque functiones funebres in dicta asserta ecclesia S. Aloysii.

VI. An, et cui et pro rata competant emolumenta funeralia.

VII. An locus sit exhumationi cadaverum in dicta ecclesia Sancti Aloysii sepulorum, ac restitutioni emolumentorum, in casu, etc.

S. C. C. die 17 Ianuar. 1756 respondit: Ad 1, affirmative, et amplius; ad 2, comprehendi etiam cognatos in casu electionis, et amplius; ad 3, affirmative ad primam partem, negative ad secundam, et amplius; ad 4, provisum in secundo, et amplius; ad 5, competere parochio, et amplius; ad 6, competere omnia parochio; ad 7, negative ad primam partem, et quoad secundam affirmative pro quarta funerali.

317. AUXIMANA *applicationis Missae*, in qua ad seq. dubium.

An Patres conventuales S. Francisci terrae Montis Philoptrani teneantur saltem imposterum ad applicationem Missae celebrandae iuxta dispositionem q. Iohannis Sancti, in casu, etc. S. C. C. die 7 Febr. 1756, respondit: Negative. Agebatur enim ibi de solo onere celebrandi Missam de mane ad horam aurorae pro mercenariis, et operariis.

318. CAESENATEN. *Beneplaciti*, in qua ad seq. dub.

I. An licentia episcopi ad effectum incidendi arbores, de quibus agitur, substineatur absque consensu capituli, in casu, etc.; et quatenus negative.

II. An sit concedendum beneplacitum apostolicum in casu, etc. S. C. C. die 20 Mart. 1756 respondit: Ad I, affirmative; ad II, provisum in primo.

Et eadem causa proposita sub dubio; an sit standum, vel recedendum a decisis in casu, etc. Eadem S. C. C. die 8 Maii 1756 respondit: In decisis, et amplius. Agebatur enim ibi de praetenso consensu capituli patroni beneficii pro concedenda licentia incidendi arbores pro reparatione praediorum dicti beneficii, quae incisio non excedebat dispositionem canonis *Terrulas* 12, q. 2.

319. CASSANEN. *Matricitatis, et praeeminentiarum*, in qua ad sequentia dubia.

I. An constet de matricitate ecclesiae S. Nicolai Terrae Castelucci inferioris supra ecclesiam Sanctae Margaritae terrae Castelucci superioris, in casu, etc.

II. An ecclesiae Sancti Nicolai competat antepulatio campanarum in die Sabbati Sancti, seu potius sit locus cumulativae, vel alternativae.

III. An, et cui ex duobus cleris et rectoribus competat praecedentia in processionibus, aliisque functionibus ecclesiasticis, quae forte unitim fieri contingant.

IV. An in processione peragenda in die Dominico infra Octavam Corporis Christi in ecclesia Sanctae Margaritae delatio Sanctissimi Sacramenti privative spectet ad archipresbyterum Sancti Nicolai, in casu, etc.

V. An substineatur mutatio tituli rectoris, seu cappellani curati Sanctae Margaritae in titulum archipresbyteri eiusdem ecclesiae.

VI. An clero ecclesiae Sanctae Margaritae liceat habere suum proprium cantorem, seu praefectum chori, seu potius cantor Sancti Nicolai debeat regere utrumque chorum, in casu, etc. S. C. C. die 3 Aprilis 1756 respondit: Ad 1, negative, et amplius; ad 2, negative ad primam partem, et esse locum alternativae, et amplius; ad 3, competere unicuique rectori praecedentiam in propria parochia, et amplius; ad 4, negative, et amplius; ad 5, affirmative quoad titulum; ad 6, affirmative ad primam partem, negative ad secundam.

320. DERTHONEN. *Irregularitatis*, in qua ad sequen. dub.

I. An constet de irregularitate; et quatenus affirmative,

II. An sit consulendum Sanctissimo pro dispensatione, in casu, etc.

S. C. C. die 8 Maii 1756 respondit: Ad 1, affirmative, et amplius, ad 2, negative.

Agebatur enim ibi de Ioanne Baptista Carbone sacerdote homicida Alexandri Repetti, ac praetendente ipsum occidisse pro suae vitae tutela, contra relationem episcopi ex processu suo narrantis, ac probantis contrarium.

321. AMERINA, in qua ad sequentia dub.

I. An sacerdos Ignatius Torretti ascriptus servitio parochialis ecclesiae Alviani, et pro necessitate eiusdem ecclesiae ad sacros ordines promotus titulo cappellaniae obtiniae in ecclesia Sancti Ignatii Urbis sibi a sacra congregatione perpetuatae, potuerit contra formam praeepti episcopi ab eadem ecclesia discedere, et valeat hic in Urbe permanere.

II. An, et in poenas conciliares sibi intimatas inciderit, in casu, etc.

S. C. C. die 8 Maii 1756 respondit: Ad 1, negative assignata congrua per episcopum; ad 2, Consulat conscientiae suae.

Et eadem causa reposita a sacerdote Ignatio sub dubio: An sit standum, vel recedendum a decisis in casu, etc. S. C. C. die 17 Iulii 1756 respondit: In decisis, et amplius.

322. SALUTIARUM, *Iuris visitandi*, in qua ad sequentia dubia.

I. An competat episcopo ius visitandi ecclesiam, seu cappellam Sancti Antonii de Padua Carmagnolae, in casu, etc.

An substineatur interdictum.

S. C. C. die 7 Augusti 1756 respondit: Negative ad utrumque. Agebatur ibi de praetensione episcopi visitandi cappellam sancto Antonio de Padua dedicatam a PP. Minoribus de Observantia, et sitam extra claustra, et districtum conventus; cui visitationi resistentes religiosi ob sua privilegia, episcopus eam cappellam publice interdictam declaravit.

323. ARIMINEN. in qua ad sequentia dubia.

I. An episcopus possit privative, seu cumulative, visitare dicta duo oratoria, eorumque altaria, et omnia adnexa.

II. An Pat. Guardianus Minorum conventualium possit assistere, uti praeses, congregationi praedictae Societatis, et duo suffragia habere in scrutiniis; et quatenus affirmative,

III. An hoc idem liceat reverendissimo episcopo, eiusque vicario generali, vel alteri eorum nomine.

IV. An liceat PP. Minoribus conventualibus aggregatis dictae societati interesse congregationibus, ac ibi habere vocem activam et passivam.

V. An dicta societas sancti Iosephi subiecta sit episcopi iurisdictioni, ita ut teneatur exsequi eius mandata et decreta, quae etiam extra Sacram Visitationem edi contigerit pro bono regimine.

S. C. C. die 7 Augusti 1756 respondit: Ad 1, Visitare posse cumulative quoad ea tantum quae spectant ad societatem; ad 2, affirmative, ut unum tantum habeat suffragium; ad 3, negative; ad 4, affirmative cum voce activa tantum; ad 5, affirmative in iis quae spectant ad Societatem, et amplius in omnibus. Advertendum quod haec causa iam proposita fuerat die 22 Nov. 1755, sub sex dubiis, quorum primum erat: An solum, in quo aedificata reperiuntur duo oratoria Sanctae Mariae de Paradiso, et S. Iosephi spectet quoad utile dominium ad societatem S. Iosephi, seu potius ad PP. Minores conventuales. Cui Sac. C. respondit, spectare ad societatem quoad usum tantum. Cum autem utraque pars definitionem primi dubii iustam agnoverit, fuerunt deinde reposita reliqua quinque dicta.

324. DERTHUSEN. *Applicationis Missae pro populo*, in qua ad seq. dub.

An curati ecclesiae cathedralis Derthusen. teneantur applicare, et respective canere in Horis matutinis Missam quotidianam pro populo, in casu.

Sac. Cong. Conc. die 7 Augusti 1756 respondit: Affirmative sine cantu, attentis peculiaribus circumstantiis. Advertendum hic quod capitulum cathedralis Derthusensis habens curam habitualement totius urbis, censuit vicarios curatos, qui commensales nuncupantur, quique actuale eiusdem curae exercitium habent teneri singulis diebus Sacrum pro populo applicare, idque cum cantu, atque hac de re quaedam lata fuerunt capitularia decreta, contra quae reclamantes curati commensales curiam episcopalem adierunt, et a vicario generali Derthusensi ad hanc applicationem quotidianam damnati fuerunt sub supposito legum foundationis, et ipsis appellatibus ad sacram congregationem, prodit resolutio, ut supra.

325. FAVENTINA, *Iurium parochialium et praeminentiarum*, in qua ad sequentia dubia.

I. An archipresbyter Sancti Andreae, caeterique parochi congregationis debeant relative ad sacerdotes simplices invitari ad festivitates, funeralia et anniversaria, quae celebrantur in ecclesia parochiali S. Ioannis evangelistae Granaroli, et in aliis ecclesiis parochialibus congregationis, in casu, etc.

II. An sit servanda asserta consuetudo ecclesiae archipresbyteralis Sancti Andreae, et Sancti Ioannis Granaroli quae unicum retinet concionatorem in Quadragesima, ut in die festivitatis Sancti Iosephi, quae celebratur in dicta ecclesia archipresbyterali, fiat concio in eadem ecclesia exclusive ad aliam Granaroli, ne tollatur populi concursus, in casu, etc.

III. An in die solemnitatis Corporis Christi parochus Granaroli debeat personaliter intervenire una cum presbyteris et clericis eius parochiae processioni, quae fit in ecclesia archipresbyterali Sancti Andreae, in casu, etc., et quatenus affirmative.

IV. An ob non interventum dictae processioni incidat in poenas in constitutionibus synodalibus transgressoribus inflictas, in casu, etc. Sacra Congr. Conc. die 18 Sept. 1756, respondit: Ad 1, affirmative, et amplius; ad 2, posse concionem fieri in utraque ecclesia horis ab Episcopo designandis; ad 3 et 4, affirmative.

326. ARIMINEN. *Celebrationis Missarum*, in qua ad seq. dub.

I. An Missae praescriptae a q. Io. Antonio Tagliaferri celebrari possint in quacunque ecclesia Societatis Sacrar. Stigmatum Terrae Montiani haeredi institutae benevisa, seu potius sint celebrandae in ecclesia PP.

Minor, Observ. dictae Terrae; et quatenus affirmative ad secundam partem.

II. An dictae Missae celebrari possint a presbyteris saecularibus per dictam societatem eligendis, seu potius celebrari debeant a dictis PP. Minoribus Observ. in casu, etc. Sacra Congr. Conc. die 12 Martii 1757, respondit: Ad 1, negative ad primam partem, et affirmative ad secundam, et amplius; ad 2, scribatur Episcopo iuxta mentem.

327. FANEN. *Quartae funeralis*, in qua ad seq. dub. An quarta funeralis, quando cadavera aliarum parochiarum in cathedrali tumulantur, debeatur quoque ex candelis, quae in altaribus occasione funeris accenduntur, in casu, etc. S. Congr. Conc. die 17 Sept. 1757, Affirmative, et amplius.

328. MONTIS ALTI, *Visitationis*, in qua ad seq. dubium.

An cappella publicorum carcerum civitatis Montis Alti, posita subtus Palatium Apostolicum, praesidis sit subiecta iurisdictioni, et visitationi Episcopi eiusdem civitatis, in casu, etc. S. Congr. Conc. die 19 Novembris 1757, respondit: Affirmative.

329. NERITONEN., in qua ad seq. dub.

I. An sustineatur edictum in ea parte, qua sacerdotibus non habentibus curam animarum imponitur onus docendi doctrinam Christianam sub poena suspensionis, in casu, etc.

II. An sustineatur poena interdicti in eodem edicto inflicta adversus ecclesias, in quibus contigerit deficere formularium doctrinae Christianae, in casu, etc. Sac. Congr. Conc. die 3 Dec. 1757, respondit: ad 1, affirmative iuxta modum explicandum Episcopo; ad 2, negative.

330. AMERINA, *Functionum*, in qua ad seq. dub.

I. An benedictiones et distributiones ovorum, cinerum, candelarum et palmarum, etsi non sint de iuribus mere parochialibus, expleri tamen possint a Ricceti cappellano, etiam cum pulsatione campanae, sive potius privative spectent ad parochum.

II. An poena suspensionis sustineatur, in casu, etc.

III. An liceat eidem cappellano celebrare Missam in die festo ante parochialem cum explicatione Evangelii, in casu, etc.

IV. An liceat cappellano facere solemnem officianturam cum Missa et ritu solemnem, praesertim in die S. Laurentii titularis ecclesiae, parochus inscio, atque invito, Sac. Congr. Conc. die 3 Decembris 1757, respondit: ad 1, affirmative ad primam partem, negative ad secundam; ad 2, negative; ad 3, affirmative, et quoad explicationem Evangelii praevia licentia Episcopi; ad 4, affirmative.

331. MONTIS ALTI, *Visitationis*, in qua ad seq. dubium.

An cappella publicorum carcerum civitatis Montis Alti posita subtus Palatium Apostolicum praesidis sit subiecta visitationi, et iurisdictioni Episcopi eiusdem civitatis, in casu, etc. Sac. Congr. Conc. die 19 Novembris 1757, respondit: Affirmative. Et reposita hac causa, sub dubio: *An sit standum, vel recedendum a decisis*, in casu, etc., eadem Sac. Congr. die 28 Ianuarii 1758, respondit: In decisis, et amplius.

332. BAREN., in qua ad seq. dub.

Adest in terra Noiae dioeceseos Barenensis ecclesia collegiata, de cuius erectione omnia incerta sunt, quod latent in tenebris vetustatis. Capituli caput et prima dignitas est Archipresbyter, qui suae dignitati annexam habeat curam animarum. Et haec dignitas a S. Sede confertur. Tentarunt pluries canonici et primicerii parochialia iura invadere, sed resistentibus archipresbyteris, destiterunt ab inceptis. Anno 1756 maiori conatu causam excitarunt, contententes, curam nedum habitalem, sed etiam actualem esse penes capitulum. Unde fuerunt in Sacra Congregatione Concilii die 26 Iunii dicto anno 1756 proposita tredecim decidenda sequentia dubia:

I. An cura animarum parochialis et collegiatae Ter-

rae Noiae resideat privative tam habitualiter, quam actualiter penes archipresbyterum, seu potius penes capitulum, in casu, etc.

II. An denuntiationes et publicationes, quae fiunt inter Missarum solemnias pro contrahendis matrimoniis, promovendis ad sacros ordines, excommunicationibus et indulgentiis, pertineant privative ad Archipresbyterum, seu potius constet de contraria consuetudine, favore canonicorum primiceriorum, sitque servanda, in casu, etc.

III. An delatio stolae in funeribus, et absolutio super cadavera explendae sint per Archipresbyterum, seu potius constet de contraria consuetudine favore canonici confessori, eaque sit servanda, in casu, etc.

IV. An ius deferendi sacrum viaticum et oleum sanctum infirmis pertineat privative ad Archipresbyterum, seu potius constet de contraria consuetudine favore canonici confessori, qui peccata eorum audiverit, et sit servanda, in casu, etc.

V. An benedictio domorum in die Sabbati Sancti spectet ad Archipresbyterum, seu potius constet de contraria consuetudine, sitque servanda, in casu, etc.

VI. An benedictio mulierum post partum privative spectet ad Archipresbyterum, seu potius constet de contraria consuetudine favore capituli, sive canonicorum deputandorum, eaque veniat servanda, in casu, etc.

VII. An liceat confessoriiis canonicis requisitis privative quoad Archipresbyterum ministrare independentem sacramentum baptismatis, in casu, etc.

VIII. An in omnibus supradictis actibus et functionibus, quatenus expleri possint per canonicos, intelligendum sit exclusive et privative quoad ipsum Archipresbyterum praesentem, et per se ipsum ministrare volentem, in casu, etc.

IX. An tam supra enuntiati actus, et functiones, quatenus spectent privative ad Archipresbyterum, quam aliae, quae fiunt in Sabbato Sancto, in Dominica Palmarum, in feria quarta Cinerum, et quinta Coenae Domini ac in Purificatione B. Mariae Virginis, eo absente, vel impedito, expleri valeant ab eius substituto, etiam non canonico, in casu, etc.

X. An emolumenta pro administratione sacramentorum aliarumque functionum ad curam animarum spectantium percipi debeant ab Archipresbytero, seu potius constet de contraria consuetudine, eaque sit servanda, in casu, etc.

XI. An claves baptisterii, sacri tabernaculi, et olei sancti sint retinendae per Archipresbyterum, seu potius per sacristam eiusdem ecclesiae et capituli, in casu, etc.

XII. An subsacristae in eadem ecclesia eligi valeant quolibet anno absque intelligentia et approbatione Archipresbyteri, in casu, etc.

XIII. An constet de attentatis, et per quem, et quomodo sint purganda, in casu, etc.

Et Sacra Congregatio eadem die respondit: Dilata ad sequentem. Et reposita causa sub iisdem tredecim dubiis die 17 Iunii eiusdem anni 1756, S. Congr. respondit: Dilata ad primam post proximam. Et iterum proposita die 28 Augusti eiusdem anni sub iisdem tredecim dubiis: Sacra Congregatio eadem die respondit: Ad 1, curam habitalem esse penes capitulum, actualem vero penes Archipresbyterum; ad 2, affirmative ad primam partem, salvo iure Archiepiscopi, negative ad secundam; ad 3, affirmative ad primam partem; negative ad secundam; ad 4, ut in tertio; ad 5, affirmative ad primam partem, negative ad secundam; ad 6, servetur solitum; ad 7 et 8, negative; ad 9, quoad actus, et functiones supra enuntiatis affirmative, in reliquis negative; ad 10, dilata, et coadiuventur probationes; ad 11, claves baptisterii et olei sancti retinendas esse penes archipresbyterum, claves vero sancti tabernaculi penes utrumque; ad 12, affirmative; ad 13, dilata.

Contra hanc definitionem audiri postulavit capitulum, et dubium proposuit, an sit standum, vel recedendum a decisis, in casu, etc.

Et Sacra Congregatio die 30 Iulii 1757, respondit:

Dilata ad sequentem. Iterum proposito eodem dubio die 20 Augusti 1757, S. Congr. respondit: Dilata ad primam post aquas, facta exhibitione interim librorum in partibus, vel praestita patientia pro extractione partitarum per Archipresbyterum. Denuo reposito eodem dubio die 19 Novembris eiusdem anni 1757, Sacra Congregatio respondit: Dilata ad sequentem, Iterumque reposito dubio eodem die 3 Decembris eiusdem anni 1757. An sit standum, vel recedendum a decisis, in casu, etc., S. Congr. respondit: Ad 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11 et 12, in decisis, et amplius in omnibus; ad 10, affirmative ad primam partem, negative ad secundam; ad 13, constare de attentatis, et purganda esse per viam nullitatis, et amplius.

Et tandem reposita causa die 28 Ianuarii 1758, specialiter quoad dubium decimum, quod fuerat exceptum in responsione data ab eadem S. Congregatione die 3 Decembris antecedentis anni 1757, adiecta clausula: *Et amplius*; et exceptum dubium erat: An emolumenta pro administratione sacramentorum, aliarumque functionum ad curam animarum spectantium percipi debeant ab Archipresbytero, seu potius constet de consuetudine, eaque sit servanda, in casu, etc. Cuique responsum fuit affirmative ad primam partem, et negative ad secundam. Ad sequens propositum: An sit standum, vel recedendum a decisis, quoad 10 dubium, in casu, etc. Sacra Congregatio die 28 Augusti 1758, respondit: In decisis quoad emolumenta stolae tantum, et amplius.

333. BAREN. *Congruae, et expensarum*, in qua Archipresbyter supradictae collegiatae Terrae Noiae duo sequentia proposuit dubia decidenda.

I. An residente cura habituali penes capitulum Terrae Noiae, Archipresbytero, apud quem existit cura actualis, debeat congrua, in qua summa, et ex quibus redditibus, seu potius duplicata, in casu, etc.

II. An expensae in toto decursu causae tam factae, quam faciendae sint desumendae a massa capitulari, seu potius erogandae a canonicis particularibus, in casu, etc.

Et Sacra Congr. Conc. die 1 Septembris 1758, respondit: Dilata ad primam post aquas, etiam unica. Reprepositis postea iisdem dubiis 24 Novembris eiusdem anni 1758, S. Congr. respondit: Dilata ad primam post Reges. Iterum repositis iisdem dubiis die 12 Ianuarii 1760, et die 26 Ianuarii eiusdem anni 1760, Sacra Congregatio respondit: Non proposita cum reliquis. Ea demum repositis iisdem dubiis die 9 Februarii eiusdem anni 1760, S. Congr. respondit: Ad 1, negative, et servetur solum; ad 2, affirmative ad primam partem, et negative ad secundam.

334. NULLIUS FORUMPOPLII, in qua ad seq. dubium.

An decretum Sacr. Visitationis de claudendo ianuam et fenestram domus laicorum de Zanolis, unde aditus et prospectus patet in contigua ecclesia S. Mariae ad Nives, sustineatur, in casu, etc. Quod dubium die 28 Ianuarii 1758 non fuit propositum, ex quo reformandum esset, postea mutatum et reformatum, ac propositum sub his verbis: An decretum D. visitatoris sustineatur, in casu, etc. S. Congr. Conc. die 18 Februarii eiusdem anni 1758, respondit: Affirmative, et amplius.

335. FIRMANA *Beneficii*, in qua ad duo seq. dub.

I. An licuerit Iacobo Balducci fundatori beneficii iurisdictionis dispensare rectores pro tempore a recitatione Officii divini usque ad aetatem annorum 25 iam expletam, eisque loco divini Officii onus iniungere recitandi Officium Parvum beatissimae Virginis, et quatenus affirmative.

II. An onus huiusmodi expresse iniunctum a dicto fundatore rectoribus de familia Laureti primo loco ad beneficium vocatis, censeatur repetitum in rectores de familia Simonetti secundo loco invitatos.

S. Congr. Conc. die 2 Septembris 1758, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, negative.

336, 337, 338. AQUIPENDII, *Expensarum*, in qua ad seq. dub.

An sint reficiendae expensae bullarum, et per quem, in casu, etc. S. Congr. Conc. die 22 Iulii 1758, respondit: Iterum proponatur. Iterum propositum idem dubium die 23 Septembris eiusdem anni 1758, S. Congr. Conc. respondit: Reficiendas esse per haereditatem.

Pro cappellania cum onere Missae quotidianae assignanda sunt bona redditia annua scuta 60 monetae Romanae. Sic S. Congr. Conc. in Nicien. *Cappellaniae*, die 15 Aprilis 1758, et 12 Augusti eiusdem anni 1758, respondit: In decisis et amplius.

Censuras latas ab episcopali curia contra mulierem, quae intra praefinitum tempus ad obsequia viri non redierat, sustineri, neque ad separationem thori ob assertas, sed non probatas saevitias fuit locus; ut censuit Sacra Congr. Conc. die 2 Decembris 1758 in Pientina *Separationis thori*, in qua proposito dubio: An sustineantur censurae, seu potius sit locus separationi thori in casu, etc., Sacra Congregatio respondit: Affirmative ad primam partem, negative ad secundam, et amplius.

339. NULLIUS S. BENIGNI, *Nullitatis matrimonii*.

Cum secundas nuptias contraxissent bona fide duo vidui, Ioseph barone et Ioanna Catharina Betasta, et post paucos dies rumor ortus fuisset in oppido Montanarii utriusque coniugis patria, eos affinitate coniunctos esse, propterea coniugibus separatis, et civili iudicio instructo, ac inde comperto, coniunctos esse in quarto gradu affinitatis, et Iosepho Barone volente dispensatione apostolica convalidari matrimonium, obistente tamen Ioanna Catharina, eminentissimus Cardinalis delle Lanze abbas summa, qua pollet, iuris utriusque peritia, eruditione et iustitiae integritate, servato plane in omnibus iuris ordine, citato, auditoque defensore matrimonii, sententiam tulit nullitatis matrimonii contracti, et libertatis utriusque contrahendi alias nuptias. A qua sententia appellavit defensor matrimonii, sed inopia contrahentium obstabat, ne prosequeretur appellatio, ac proinde promotor fiscalis curiae abbatialis, ut exorta scandala removeret, rem egit sumptibus curiae, obtulitque preces Summo Pontifici, a quo causae cognitio demandata fuit S. Congr. Conc., in qua examinatis examinandis, et audito eminentissimo abbate, proposito dubio: An constet de nullitate matrimonii in casu, etc., S. Congr. Conc. die 14 Ianuarii 1758, respondit: Dilata, et coadiuventur probationes, et extrahantur fides baptismatum et matrimoniorum. Tandem omnibus adimpletis, sub die 22 Iulii eiusdem anni 1758, reposito eodem dubio: *An constet de nullitate matrimonii, in casu, etc.*, S. Congr. iuxta iam latam rectam sententiam a sapientissimo et eruditissimo eminentissimo abbate respondit: Affirmative, et amplius.

340, 341. CELSONEN., in qua ad dub.

An liceat Regularibus civitatis Cerraviae benedicere puerperas ad eorum ecclesias accedentes post partum, seu potius eadem benedictio competat parochi, in casu, etc. S. Congr. Conc. die 31 Martii 1759, respondit: Negative ad primam partem, affirmative ad secundam, et amplius.

Adverte tamen, quod resolutio S. Congr. cum clausula *in casu, etc.*, non potest allegari pro aliis causis et locis, in quibus ipsae circumstantiae non concurrunt, ut recte tradit eruditissimus Pitonius part. 4, disc. 109, num. 8, sic expresse dicens: Ut in puncto advertit Monacell. in Formular. fori ecclesiast., part. 2, in epistola ad lectorem, ibi: Quoties enim S. Congr. indicat, suum decretum adaptari non posse, nec debere, nisi casui proposito, solet rescribere: Negative, seu affirmative in casu, etc. Haec, inquam, sunt illa decreta, quae allegari non possunt ad decisionem causarum, nisi concurrant ipsae circumstantiae, quae referebantur in casu particulari proposito, nam decisio casus est circumstantiarum, in quibus emanavit; laud. D. Luca in annot. ad conc. discurs. 1, n. 11; Pignatell., consult. 1, n. 18, tom. 1, et ego scripsi discept. Eccles. 50, num. 19, et

dixit Rota in Romana *Pensionis*, 15 Martii 1694, § *Non potest*; coram eminentiss. Priolo. Sic expresse doctissimus Franciscus Maria Pitonius dict. p. 4, discept. 109, num. 8.

AUXIM. seu CINGULANA *Cathedratici*, ad dub.

An, quomodo, et in qua summa solvi debeat cathedralicum, et respective sit locus restitutionis, in casu, etc.

S. Congreg. Conc. die 31 Martii 1759, respondit: Affirmative in pecunia numerata, et in summa duorum solidorum tantum, nimirum viginti Iuliorum; et in reliquis negative; et reposita hac causa die 28 Aprilis eiusdem anni 1759, sub dubio: An sit standum, vel recedendum a decisis, in casu, etc., S. Congr. respondit: In decisis et amplius; et tandem iterum proposita hac causa sub eodem dubio, Sac. Congr. die 21 Iulii eiusdem anni 1759, respondit: In decisis et amplius.

342. SENEN. *Celebrationis et applicationis Missae conventualis*, in qua ad seq. dub.

I. An canonicus iubilatus teneatur celebrare per se ipsum, vel per alium Missam conventualem per turnum, eamque applicare pro benefactoribus, in casu, etc., et quatenus negative.

II. An canonicus iubilatus teneatur contribuere elemosynae Missarum conventualium, in casu, etc.

S. Congr. die 12 Maii 1759, respondit: Negative ad utrumque. Et reposita hac causa sub dubio: An sit standum, vel recedendum a decisis, in casu, etc., Sac. Congreg. die 21 Iulii eiusdem anni 1759, respondit: In decisis, et amplius.

343. Canonicus coadiutor ob adversam temporariam valetudinem non potest elici a possessione beneficii post mortem coadiuti, imo admittendus est ad residentiam in choro, et participationem fructuum. Sic Sac. Congr. Conc. in Mediolanen. *Beneficii, seu coadiutoriae*, die 10 Februarii 1759.

344. Descendenti a sanguine fundatoris, et patroni in paritate vocum debetur praelatio ad beneficium priusquam extraneo, Sic S. Congreg. Conc. in Faventina *Cappellaniae*, 31 Martii 1759.

345. Irregularitas, quae oritur ex infamia patris seu fratris ratione criminis, non contrahitur a filio, seu fratre innocente, ideoque promoveri potest ad sacros ordines, Sic S. Congr. Conc. in Amerina seu Interamnen. *Ordinationis*, 11 Augusti 1759.

346. Sodales, seu confratres in functionibus non parochialibus explendis in propriis ecclesiis, seu oratoriis, non tenentur requirere parochum aliosque sacerdotes parochiae. Unde neque sustinetur interdictio cappellae, seu oratorii ex eo quod dictas functiones expleverant contra iussum Episcopi, propositis enim in S. C. Conc. sequentibus tribus dubiis:

I. An interdictio cappellae seu oratorii confraternitatis poenitentium, vulgo *Burvas*, sustineatur, in casu, etc.

II. An in celebratione Missarum, tam solemnium quam privatarum, in expositione Sanctissimi Sacramenti, benedictionibus, processionibus, aliisque functionibus non parochialibus teneantur confratres adhibere parochum, sive sacerdotes secundarios parochiae; seu potius functiones praedictas explere valeant per proprios cappellanos, irrequisito parochu, in casu, etc.

III. An liceat confratribus sepulturam sibi eligere in dicta cappella, iure parochiae firmo associandi cadavera, et exigendi quartam funeralem, in casu, etc.

Sac. Congr. Conc. in Apten, 23 Septembris 1758, respondit: Dilata ad primam post aquas. Et repositis iisdem dubiis die 2 Decembris eiusdem anni 1758, S. Congr. respondit: Ad 1, negative; ad 2, negative ad primam partem, affirmative ad secundam; ad 3, affirmative. Et tandem reposita hac causa die 11 Augusti 1759, sub dubio: An sit standum vel recedendum a decisis, die 2 Decembris 1758, in casu, etc., Sac. Congr. dicta die 11 Augusti 1759, respondit: In decisis, et amplius.

347. AQUEN. *Erectionis cappellaniae*.

Canonicus Carolus Antonius et Constantius Nicolaus fratres Marenchi in testamento, quod simultanee condiderunt 1740, haeredes in usufructu sese ad invicem instituerunt: et electa sepultura apud ecclesiam PP. S. Francisci civitatis Aquensis, mandarunt, post utriusque obitum distrahi movibilia, pretiumque investiri in capitalibus, quorum redditus cum aliis proventibus ex bonis haereditariis, pergunt: *Si dovrà erogare in far celebrare tante Messe, detratti li carichi, e la parte canonica, in suffragio della nostra anima in perpetuo agli altari privilegiati*. Defunctis testatoribus executores anno 1746 supplicarunt sa. me. Bened. XIV pro erectione perpetuae cappellaniae unius Missae quotidianae ex bonis haereditariis facienda de ipsorum iurepatronatus, in publico oratorio confraternitatis S. Iosephi dictae civitatis. Et remissis precibus ad S. Congr. Conc., ipsa audito prius Ordinario, aliisque attentis, tandem die 2 Augusti 1760 ad infrascripta dubia:

I. An sit locus erectioni cappellaniae in ecclesia S. Ioseph de iure patronatus executorum testamentariorum pro tempore, cum onere Missae quotidianae a cappellano celebrandae per se, vel per alium in casu, etc., et quatenus affirmative.

II. An, et quae onera sint cappellano iniungenda ultra dictam Missam quotidianam in casu, etc., et quatenus non sit locus erectioni dictae cappellaniae.

III. An, et quale stipendium sit assignandum oeconomis ab iisdem executoribus testamentariis deputandis in casu, etc., S. Congr. Conc. respondit: Ad 1, negative et amplius; ad 2, provisum in primo; ad 3, affirmative arbitrio Episcopi.

348. HIERACEN. *Exemptionis*, in qua praemissa eruditissima expositione totius huius saepe agitatae causae ab illustrissimo et reverendissimo D. Simonetto Moderno S. Congr. Conc. secretario die 6 Dec. 1760, ad sequentia proposita dubia:

I. An exemptiones, quae competeant monasterio dirupto Vallis viridis Castriveteris ad formam resolutionum S. Congr. 1579, 1581 et 1602, competant eidem monasterio noviter constructo in eadem civitate Castriveteris.

II. An sit locus demolitioni ecclesiae S. Felicis pro perficienda clausura monasterii, et respectivae translationi eiusdem ecclesiae in alium locum, in casu, etc.

* S. Congreg. Concil. dicta die 6 Septembris 1760, respondit: Ad 1, affirmative et amplius; ad 2, affirmative, et pro executione, ad eminentissimum praefectum ad mentem.

Et ad uberiores huius causae notitiam dictus D. praestantissimus et doctissimus secretarius refert resolutiones S. Congr. habitae die 26 Ianuarii 1692, contentas in folio tunc distributo, et hactenus non impresso, quod est, ut sequitur.

Folium, et resolutiones huius Sac. Congregationis anni 1692 circa iurisdictionem Episcopi Hieracensis in monasterium Castriveteris.

348 bis. HIERACEN. *Visitationis*. Intra dioecesim, et in oppido Castriveteris adest monasterium Monialium B. V. M. Vallisviridis subiectae iurisdictioni priorissae Messanen. et pro tali a S. Congreg. reputatum anno 1589 in contradictorio iudicio inter dictam priorissam et tunc temporis Episcopum Hieracensem. Ad visitationem huius monasterii curavit accedere an. 1690 modernus Episcopus, qui, quoad clausuram acta, volens eam perficere quoad singulas Moniales, fuit impeditus; quare praesupposita asserta exemptione, utraque parte citata, ac informante, super infrascriptis dubiis concordatis dignetur EE. VV. respondere.

I. An Episcopus visitare possit D. monasterium S. M. di Valverde in concernentibus clausuram.

II. An possit administratores reddituum monasterii exempti ad redditionem rationis compellere, non vocatis superioribus monasterii, eosdemque administratores remove, quatenus iidem superiores interpellati id renuant facere.

III. An possit cuique personae, etiam in primo et

secundo gradu coniunctae inhibere, ne audeat ad monasterium accedere absque illius licentia.

IV. An possit inhibere famulis et famulabus coniunctarum personarum, ne ad dictum monasterium accedant absque licentia Episcopi.

V. An medici, chirurgi, alique ministri necessarij ingredi possint in clausuram cum sola licentia et approbatione delegati, absque licentia vel consensu Episcopi.

VI. An praefata licentia sit ad tempus determinatum vel iuxta opportunitatem pro unica tantum vice concedenda, et an possit denegari.

VII. An liceat Episcopo inhibere, ne in ecclesia dicti monasterii celebrentur plus quam duae Missae, etiamsi monasterium teneatur aliquod onus explere, exceptis tamen diebus exsequiarum, et festivitatis titularis monasterii; et sacerdotes debeant specialiter ab Episcopo approbari.

VIII. An possit interesse electioni abbatissae.

IX. An cappellani, et confessarii sint a superiore monasterii deputandi, et approbandi ab Episcopo.

X. An occurrente obitu alicuius monialis, vel educandae, possit Episcopus prohibere, ne in ecclesia monasterii celebrentur exequiae.

XI. An possit impedire celebrationem solemnem festivitatis BB. Petri et Pauli, titularium monasterii.

XII. An in iis, in quibus Episcopus potest procedere iurisdictione delegata, sit locus deputationi Episcopi viciniore.

XIII. An delegatus a superiore monasterii possit accedere absque licentia ad dictum monasterium, et an alii licentiam concedere possit solus, vel unitim cum Episcopo.

Die 26 Ianuarii 1692, Sacra, etc., iuribus ab utraque parte deductis mature perpensis, respondit: Ad 1, affirmative; ad 2, quoad primam partem negative, quo vero ad secundam affirmative; ad 3, censuit, danda esse decreta a S. C. Episc. et Regul. hac de re edita, tenoris sequentis — Trani all'Arcivescovo. « Non intende la S. C. che negli editi generali, che si pubblicano circa l'accesso ai parlatorii di monache si comprendano i parenti in primo e secondo grado delle medesime, onde in conformità della mente dell'istessa S. C. non dovrà V. S. proibire alli Preti della chiesa di Nazaret il poter trattar con le monache loro parenti in primo e secondo grado, purchè ciò non siegua ne' giorni di feste solenni, e ne' tempi proibiti. Tanto ecc. Roma 23 Marzo 1662 »; ad 4, iidem danda esse decreta eiusdem S. Congr. Episc. et Regul. videlicet: « Città della Pieve. Non è solito, che le donne piglino licenza d'andare a' monasterii a parlare alle monache; e quanto agli uomini potrete proibire, che non vi vadano senza vostra licenza, eccettuandone i padri e fratelli solamente, e farete, che sia osservato per l'avvenire. E state sano. Roma 12 Gennaro 1604 »; ad 5, danda esse decreta in hac ipsa Hieracen, a Sacra. Congreg. Conc. edita de anno 1581 ad 4 dubium tenoris sequentis. 3. Item se sotto nome di clausura si contiene, che li Medici, Barbieri, ed altre donne, che servono in caso d'infermità, fantesche ordinarie, garzoni, quali hanno da portar grano, farina, legna, acqua, ed altre cose necessarie, Sartori, Muratori, Falegnami e Procuratori, possino, o non possino entrare in d. monasterio, Sacra, etc., respondit: Licentiam ingrediendi monasterium spectare ad superiorem regularem ex cap. 5, sess. 25, de Regular.; ad 6, danda pariter decreta d. S. C. Episc. et Regul. tenoris sequentis: « Parma al Vescovo. Qui in Roma, ed in ogni altro luogo, dove si tiene buona cura de' monasteri delle monache, si suol fare una lista di persone, che sono netessarie, come Fornaro, Muratore, Falegname, Ferraro, Facchini per certe occasioni, oltre il Medico, Cerusico e Barbieri, a' quali per una volta si dà licenza per sempre sino a tanto, che non è rivotata, di poter secondo i bisogni entrar nel monastero, per far ciò, che occorre di loro mestiere, avvertendo di pigliar persone approvate d'età e costumi buoni; e così dovrà fare anche

ne' suoi, con proibire insieme, che non entrino altre persone, che quelle, che sono necessarie, che così è stato scritto ed ordinato in molti luoghi, etc., 20 Novembre 1584; ad 7 respondit negative, et quoad approbationem sacerdotum saecularium, Episcopum uti debere iure suo; ad 7, affirmative iuxta formam declarationis post constitutionem Gregorianam, nempe 5; an per eandem constitutionem in illis verbis possit Episcopus una cum superioribus regularibus quarumcunque abbatissarum, etc., electionibus per se, vel per alium interesse, ac praesidere ius abbatissae confirmandi Episcopis attributum censeatur, Sacra, etc., censuit ius confirmandi abbatissae minime fuisse Episcopis per constitutionem attributum; ad 9, affirmative quoad deputationem et approbationem confessarii spectare ad Episcopum; ad 10 et 11, negative; ad 12, deputandum esse Episcopum Squillacen. arbitrio S. Congr.; ad 13, ut in lib. 42 decret., pag. 45, affirm. quoad legatum, et quod alios unitim cum Episcopo.

349. DERTHONEN. *Visitationis*, in qua ad sequentia dub. quae die 12 Maii 1759 non fuerunt proposita, sed proposita fuere postea die 30 Iunii eiusdem anni 1759, Sacra. Congr. Conc. respondit: Dilata cum absolutione ab interdicto usque ad exitum causae, et ad d. secretarium pro remissoria ad effectum compulsandi iura. Et reposita die 22 Septembris 1759, S. Congr. respondit: Dilata ad primam post aquas. Iterum reposita die 24 eiusdem anni 1759, S. Congr. respondit: Dilata. Iterumque reposita die 12 Ianuarii 1760, et non resoluta, fuerunt tandem proposita die 26 Ianuarii eiusdem anni 1760, ut infra.

I. An Episcopus Derthonensis possit tanquam delegatus apostolicus visitare hospitale S. Rochi oppidi Viqueriae dioecesis Derthonensis, ac etiam Montem Frumentarium et Sodalitium sub invocatione Sanctissimi Nominis Iesu in eodem oratorio erectum, ac etiam cappellam S. Annae, et integram ecclesiam, seu potius visitatio facta anno 1754, sit circumscribenda in casu, etc.

II. An Patres Sanctae Mariae Pietatis per consensum ab ipsis praestitum dictae visitationi, et praesertim interdicto lato contra dictam ecclesiam male se gesserint, et qua poena sint puniendi, in casu, etc.

III. An dicti Patres anno 1497, obreptitiae obtinuerint Breve a S. M. Alexandro VI, pro incorporatione dicti hospitalis eorum conventui, et quid sit providendum, in casu, etc.

IV. An sodales dictae ecclesiae Sancti Rochi poterint appellare ad curiam metropolitanam Mediolanen. et acta in ea facta sint circumscribenda, seu potius quomodo sit providendum, in casu, etc.

V. An tam ecclesia et hospitale Sancti Rochi oppidi Viqueriae, quam sodalium in dicta ecclesia erectum, ac Mons frumentarius ibidem pariter existens, nec non bona ac redditus eorumdem sint sub cura, protectione et dominio conventus Sanctae Mariae Pietatis dicti oppidi, in casu, etc.

VI. An ministerium, quod confratres habent dictorum ecclesiae, hospitalis, confraternitatis, ac Montis frumentarii, eorumque bonorum ac reddituum sit omnino dependens, subordinatum, ac famulativum Patribus dicti conventus, in casu, etc.

VII. An Patres dicti conventus habeant onus manutendi confratres in dicta ecclesia, eisque ubi libet vendi, nec non eosdem defendendi a quibuscumque etiam ab episcopo Derthonen. praesertim respectu ad litem nunc vigentem super nullitate visitationis ab eodem episcopo peractae anno 1754, et in casu renitentiae seu inobservantiae dicti oneris quomodo sit providendum, in casu, etc.

VIII. An sodales praedicti ceciderint ad administrationem hospitalis peregrinorum, et praetensorum bonorum respective eiusdem hospitalis, in casu, etc., et quatenus negative.

IX. An iidem sodales teneantur hospitalitatem peregrinorum cum omnibus annexis, et necessariis in vi-

ridem observantiam revocare, caeteraque contenta in instrumento die 29 Aprilis 1621, adimplere sub poena caducitatis ipso facto incurrendae in casu inobservantiae pactorum, in casu, etc.

X. An dicti Patres teneantur tradere confratribus redditus dicti hospitalis, vel saltem aliquam eorum partem, et quatenus repugnent, quomodo sit providendum in casu, etc.

XI. An dicti Patres ceciderint a legato librarum 9000, ipsis relicto a quodam canonico Antonio Maria Bonamico, ita ut factus sit locus substitutioni favore dicti hospitalis, et dictorum Confratrum eius administratorum, in casu, etc.

XII. An administratores Montis frumentarii teneantur subministrare triticum iis tantum pauperibus, de quorum paupertate constat ex attestat. Parochi, in casu, etc.

XIII. An in subministratio frumenti recipi possint sodales in fideiussores, in casu, etc.

XIV. An administratores reddituum dictorum hospitalis oratorii, ac Montis frumentarii teneantur reddere rationem de administratis priori dicti conventus Sanctae Mariae Pietatis, in casu, etc.

XV. An dicti sodales tenere debeant librum pecuniarium, in quo adnotetur adimplementum celebrationis Missarum cuiusque legati pii, et in casu, etc.

XVI. An, et quam Missarum quantitatem iidem confratres teneantur celebrari facere ratione legati relictii a quodam Carolo Vincentio Salvi, in casu, etc.

XVII. An SS. Peregrinae, sive consorores nuncupatae sint eliminandae a dicta confraternitate, in casu, etc., et quatenus negative.

XVIII. An eadem mulieres possint associare cadavera in casu, etc.

XIX. An eleemosynae manuales Missarum a piis benefactoribus datae reponi debeant in capsula, et una clavis eiusdem capsulae retineri debeat a priore conventus ad formam capituli 7 Instrumenti diei 2 Decembris 1577, in casu, etc.

XX. An in oratorio Sancti Rochi admitti possint ad celebrandum tam Saeculares, quam Regulares, absque licentia prioris conventus contra formam c. VIII dicti Instrumenti, in casu, etc.

XXI. An in casu inobservantiae dicti cap. 8, confratres cadere debeant ab usu dicti oratorii, seu potius alia poena multandi sint, in casu, etc.

XXII. An eleemosynae Missarum provisionaliter celebratarum a religiosis conventus Sanctae Mariae Pietatis in eorum ecclesia tempore interdicti oratorii sint satisfaciendae a confratribus, in casu, etc.

XXIII. An constet de validitate interdicti oratorii Sancti Rochi. Et quatenus affirmative.

XXIV. An confratres ceciderint in censuras ob asserum spreum dicti interdicti, in casu, etc.

XXV. An sit dicti oratorium absolvendum, in casu, etc.

S. C. C. dicta die 26 Ianuarii 1760 respondit: Ad 1, affirmative ad primam partem, et negative ad secundam, et amplius; ad 2, negative, et amplius; ad 3, utantur iure suo; ad 4, dilata; ad V, affirmative ad formam conventionum, salvo iure episcopi visitandi, et revidendi computa; ad 6, provisum in quinto; ad 7, negative in casu, de quo agitur; ad 8, negative; ad 9, affirmative ad formam conventionis, et sodales cogendos esse iuris remediis tantum; ad 10, negative, donec vires sodalitiis sufficiant; ad 11, dilata, et coadiuventur probationes; ad 12, affirmative ad formam Decreti visitationis; ad 13, affirmative, dummodo sint idonei, nec sint actuales administratores; ad 14, affirmative ad formam conventionis, salvo iure episcopi; ad 15, affirmative; ad 16, teneri ad ratam fructuum coram episcopo liquidandi; ad 17, negative; ad 18, negative ad formam decreti; ad 19, affirmative; ad 20, negative, et ad mentem; ad 21, negative ad primam partem, et sodales cogendos esse aliis iuris remediis; ad 22, affirmative, et amplius; ad 23, negative; ad 24, negative; ad 25, Provisum in 23.

350. SENEN. *Iubilatiois*, iu qua ad sequentia dubia non resoluta die 12 et 25 Ianuarii 1760, et reposita ut hic die 9 Februarii eiusdem anni 1760.

I. An onera capitularia infixa massae communi distributionum deducenda sint, antequam fiat earum repartitio inter participes, etiam quoad canonicos iubilos, in casu, etc.

II. An onus eleemosynae Missae conventualis sit infixum massae communi distributionum, in casu, etc. et quatenus affirmative.

III. An idem onus eleemosynae sit deducendum ab eadem massa communi distributionum, antequam fiat earum repartitio, etiam quoad canonicos iubilos, in casu, etc.

S. C. C. respondit: Ad 1 et 2 providebitur in tertio; ad 3, negative.

351. FERENTINA in qua ad sequentia dubia.

I. An canonicus Ioannes Baptista Petacci teneatur ad interessendum in choro, seu potius permittenda sit tempore divinorum Officiorum eius interessentia in organo pro servitio ecclesiae, in casu, etc. et quatenus affirmative quoad primam partem.

An et quomodo sit cogendus, in casu, etc.

S. C. C. diei 7 Iunii 1760 respondit: ad 1 dubium affirmative ad primam partem, et negative ad secundam, et amplius; ad 2, esse cogendum aliis poenis pecuniariis arbitrio Ordinarii;

Est hic advertendum, quod dictus canonicus pro munere organistae recipiebat stipendium scutorum 25, prout refertur in expositione dictae causae, in qua afferuntur aliae consimiles decisiones nempe in una Sancti Severini de quodam canonico musico et organista, in qua ad dubium: An praedictus canonicus sit punctandus ob eius a choro absentiam: vel potius interessentia in organo pro servitio ecclesiae sit reputanda ad affectum percipiendi distributiones. S. C. C., die 15 Novembris 1559, censuit gaudere, si stipendium pro musico non recipiat. Et in Nullius Putignani 6 Maii 1751, ad IV dubium ita conceptum: An idem abbas possit expungere tanquam absentes sacerdotes illos, qui tempore divinorum Officiorum, vel confessionali assistunt, vel pulsant organum. Respondit: Ad IV, pulsantes organum absque stipendio, et audientes confessiones ex deputatione non amittere distributiones.

352. Dicta FERENTINA, in qua ad sequens dubium.

An sit standum, vel recedendum a decisis quoad secundum dubium, in casu, etc., die 12 Iulii 1760, non proposita et proposita postea die 2 Augusti. S. C. respondit: In decisis et amplius.

353. FAVENTINA *Praeeminentiarum et funerum* in qua ad sequentia dubia:

I. An capitulo cathedralis interveniente associationi cadaveris, processio funebri convocari et incipere debeat in ecclesia cathedrali, seu potius in propria parochiali defuncti, in casu, etc.

II. An intonatio antiphonarum: *Exsultabunt Domino* antequam defuncti cadaver e domo efferatur, spectet ad primam dignitatem capituli, seu potius ad parochum, in casu, etc.

III. An parochus associanti cadaver defuncti ad ecclesiam cathedralem liceat illam ingredi cum stola, et cruce erecta, in casu, etc.

IV. An constet de attentis, et quomodo sint illa purganda, in casu, etc.

V. An cadaver Caietani Navarra una cum assertis emolumentis restitui debeat ecclesiae cathedrali, in casu, etc.

VI. An taxa funerum impressa in ultima synodo sit observanda, in casu, etc.

VII. An ab ecclesia cathedrali habeatur parochus quarta funeralis pro suis parochianis in ea tumulandis etiam si canonicis, in casu, etc.

VIII. An capitulo eiusque primae dignitati competat ius administrandi episcopo aegrotanti sacramenta SS. Eucharistiae, et Extremae Unctionis, seu potius

an, et in quibus casibus idem ius competat parochis S. Terentii, in casu, etc.

IX. An capitulum in processionibus, quibus intervenit collegium parochorum competat ius erigendi binas cruces, alteram nempe ante mansionarios, et seminaristas, alteram vero ante ipsos canonicos, in casu, etc.

X. An in processionibus, quae fiunt occasione synodi tam capitulum, quam collegium parochorum incedere debeant sub unica cruce totius cleri, seu potius quibus competat ius elevandi propriam crucem, in casu, etc.

XI. An collegium parochorum teneatur interesse processioni, quae fit in festo S. Marci cum capitulo, et toto clero, in casu, etc.

S. C. C. die 7 Iunii 1760, respondit: Ad 1, iterum proponatur; ad 2, negative ad primam partem, et affirmative ad secundam; ad 3, affirmative iuxta solitum; ad 4, affirmative et esse purgandam per viam nullitatis; ad 5, affirmative, deductis expensis factis per parochum ratione tumulationis in propria ecclesia; ad 6, dilata, et episcopus procedat ad revisionem taxae, auditis interesse habentibus; ad 7, affirmative; ad 8, servetur caeremoniale; ad 9, affirmative, et amplius; ad 10, affirmative ad primam partem, et elevandam esse unicam tantum crucem cathedralis, et amplius; ad 11, affirmative et amplius.

354. PINNEN. *Theologalis*, in qua ad sequens dubium:

An constet de mala relatione examinatorum, et de irrationabili iudicio episcopi, ita ut reprobatio sacerdotis de sanctis non sustineatur, in casu, etc. non propositum in congreg. habita die 30 Augusti 1760, sed die 27 Septembris eiusdem anni 1760, S. C. C. respondit: Negative in omnibus, et amplius. Videatur ibi, ubi sacerdos de sanctis praetendebat, quod scrutinum fuerit peractum de sola scientia; adeoque nullum. Sed revera examinatores de meritis non minus, quam de scientia iudicium protulerunt, ut ibi constat, adeoque, etc. Vide etiam ad rem resolutionem in Suessana parochialis 12 Februarii anni 1757, et in Larinen. Concursus 2 Septembris 1758.

355. TRIDENTINA, in qua ad sequentia dubia.

I. An intret arbitrium per aperitionem oris, et quatenus affirmative.

II. An Brevia apostolica sint exsequenda.

III. An canonico decano competat ius duplicis voti in capiendis omnibus et singulis resolutionibus capitularibus.

IV. An, et quibus canonicis competat ius detrahendi expensas huius litis ex massa capitulari, et quatenus et negative quoad canonicos impugnantes executionem recensorum brevium.

V. An iidem teneantur reintegrare massam de peniis extractis, in casu, etc.

Sacra congreg. Concilii die 14 Februarii 1761, respondit: ad 1, negative; ad 2, affirmative; ad 3, affirmative; ad 4, competere canonicis instantibus pro executione Brevium; ad 5, teneri canonicos opposcentes.

356. SQUILLACEN. *Celebrationis Missarum, functionum conventualium*, in qua ad seq. dub.

I. An religiosi conventuales Bruncaturi moniti ab episcopo debeant se abstinere a celebrandis Missis, aliisque peragendis functionibus cum sonitu campanarum ante Missam parochialem, vel donec illa absolvatur, et quatenus affirmative.

II. An, et quomodo sit providendum, quoties ab episcopo moniti non se abstinuerint, in casu, etc.

Sac. Congreg. Concilii die 28 Februarii 1761 respondit: ad 1, negative; ad 2, Provisum in primo.

357. VIGLEVAN. *Capellaniae*, in qua ad sequens dubia:

I. An sit locus erectioni capellaniae manualis fundatae a sacerdote quodam Ioanne Merula in capellaniam ecclesiasticam, et quatenus affirmative.

II. An omnes illius redditus sint percipiendi a ca-

pellano; seu potius, quae summa quolibet anno sit investienda, in casu, etc.

S. C. C. die 25 Aprilis 1761 respondit: Ad 1, negative, et amplius; ad 2, negative ad primam partem, et affirmative ad secundam ad formam testamenti.

358. PINNEN. *Canonicalus theologalis*, in qua ad seq. dub.

An electio ad canonicatum theologalem fieri possit a capitulo favore sibi magis benevisi inter plures approbatos in concursu; seu potius praelectio et approbatio in eodem concursu, et collatio privative spectet ad episcopum, in casu, etc.

Sac. Congreg. Concilii die 25 Aprilis 1761 respondit: Praelectionem, et collationem spectare ad episcopum; praesentationem vero spectare ad capitulum et amplius.

359. NULLIUS seu SUBLACEN. *Funerum*, in qua ad seq. dub.

I. An capitulum ecclesiae collegiatae et parochialis Sancti Andreae etiam non invitatum ab haeredibus defunctorum, possit intervenire associationi cadaverum propriorum parochianorum in ecclesia Sancti Francisci sepeliendorum, seu potius soli proposito et parochio liceat intervenire.

II. An dictum capitulum accedens ad funus, semper et quodocunque teneatur associare cadaver usque ad ianuam eccl. S. Francisci, seu potius liceat illud associare usque ad ecclesiam S. Mariae ad Nives sitam extra terram Sublaci, commissa ulteriori associatione alteri, ex beneficiatis d. colleg., et quatenus affirmative ad secundam partem.

III. An dicto beneficiato stola induto, et associanti cadaver una cum religiosis ab ecclesia S. Mariae ad Nives usque ad ianuam ecclesiae S. Francisci solvi debeat singulis canonicis stipendium iuliorum duorum; et Praeposito ac Hebdomadario stipendium iuliorum trium.

IV. An capitulo ex voluntate haeredum associante cadaver usque ad ianuam Sancti Francisci, solvi debeat singulis canonicis stipendium iuliorum duorum, et Praeposito ac Hebdomadario stipendium iuliorum trium.

V. An iisdem praeposito et canonicis in hisce associationibus cadaverum distribui debeant candelae aequalis ponderis, ac distribuuntur religiosis.

VI. An occasione tumulationis alicuius cadaveris in eccl. S. Franc. liceat sacristae colleg. et parochialis ecclesiae exigere ab haeredibus defunctorum stipendium iulii unius, in casu, etc.

S. C. C. die 30 Maii 1761, respondit: Ad 1, affirm. ad primam partem; ad 2, affirm. ad primam partem, neg. ad secundam; ad 3 et 4, affirm. iuxta solitum; ad 5, non deberi minoris ponderis canonicis; ad 6, affirm.

360. SQUILLACEN. *Celebrationis Missarum et functionum conventualium*, in qua ad seq. dub.

An sit standum, vel recedendum a decisis, in casu, etc.

S. Congr. C. die 8 Augusti 1761 respondit: In decisis, et amplius, uti supra iam decisa fuerat die 28 Febr.

361. TOLETANA *Visitat. orator.*, in qua ad seq. dubia:

I. An monachis Montis Sion ord. S. Bernardi extra muros civit. Toletanae liceat habere oratorium in domo rurali existente in praedio posito in territorio villae de Valdepennas.

II. An iisdem monachis liceat in eodem oratorio audire sacramentales confessiones saecularium servitio monasterii addictorum, aliarumque personarum ad praedictum oratorium accedentium, eisque alia sacramenta ministrare, et quatenus affirmative.

III. An confessarius pro recipiendis confessionibus deputandus debeat examinari ab eminentissimo Archiepiscopo.

IV. An idem oratorium valeat visitari per eundem emin. Archiep.

V. An religiosus degens in d. rurali domo de Valdepennas teneatur exhibere eminentissimo Archiepiscopo licentiam sui superioris regularis permanendi extra claustra.

VI. An decretum a visitatore factum substineatur, ita ut sit exsequendum, in casu.

S. C. C. die 29 Augusti 1761, respondit: Ad 1 et 2, negative; ad 3, provisum in secundo; ad 4, provisum in primo; ad 5, neg.; ad 6, provisum in antecedentibus.

362. FIRMANA *Officiaturae*, in qua ad seq. dubia: I. An Patres Minores conventuales oppidi Faleronis vigore instrumenti anni 1693 teneantur applicare Missas cantatas, et quatenus affirm.

II. An pro Missis cantatis et non applicatis, sit locus restitutioni pecuniarum, et in qua summa, in casu, etc.

S. C. C. die 21 Nov. 1761, respondit: Ad 1, affirm.; ad 2, ad D. secr. cum SS. pro absolutione quoad praeteritum.

363. CASSANEN. *Parochialis*, in qua ad sequens dubium.

An constet de irrationabili iudicio Episcopi, sive de mala relatione examinatorum, in casu.

Sac. Congreg. Conc. die 21 Novembris respondit: Negative.

364. PISAUREN. *Casuum reservatorum*, in qua ad seq. dub.

I. An Episcopus cogere possit canonicum Poenitentiarium ad acceptandam delegationem facultatis absolvendi poenitentes a casibus reservatis, et quatenus affirm.

II. An teneatur Episcopus deputare sumptibus propriis alium sacerdotem dicta facultate praedictum.

III. An comminatio suspensionis a divinis ipso facto incurrendae sustineatur.

IV. An tabellae casuum reservatorum sint moderandae, in casu, etc.

S. C. C. die 21 Nov. 1751, respondit: Ad 1, affirm., et amplius; ad 2, neg., et ad mentem; ad 3, affirm.; ad 4, dil.

365. PISAUREN. *Camerariatus*, in qua ad sequens dubium.

An canonicus poenitentiarius a capitulo eligi possit ad officium camerarii in casu.

S. Congreg. C. die 21 Novembris 1761 respondit: Affirm.

INDEX ALPHABETICUS

RESOLUTIONUM SACRAE RITUUM CONGREGATIONIS

Numerus indicat seriem cuicunque Decreto praelixam in hac editione; littera D dubia indicat in eo numero resoluta.

A

Abbas benedictus cum birreto, 48. An possit benedicere populum more Episcoporum, 104, 368. Praesente Episcopo ubi sedeat, 157, 946. Extra suam ecclesiam an uti possit insignibus pontificalibus, 1378. Alia, quoad insignia dignitatis 1445, 1446.

*Abbat*es collegiatae exemptae quando incensandi post canonicos 31. An pontificalia exercere possint extra propriam ecclesiam 1459. Abbates Casinenses quoad pontificalia et privilegia 404 et seqq. Abbates plures in eodem loco quomodo incedere debeant in process., 135. Abbates, pontificaliter induti 945 et seqq. Abbates, an sint associandi cum ad pontificalia accedunt, 140. In processionibus, 948 seqq.

Abbatialis Missa sollemnis quoties in anno canenda, quove apparatu, 1447.

Ablutio in Missis Nativ. Dom., 762. Presbyterorum ordinandorum, 1247.

Absolutio sollemnis in Anniversario Episcopi, 329, in die obitus, ibidem. Quomodo concludenda super cadaver, 594. In Commemoratione omnium defunctorum, 687.

Abusus contra Caerem., Rituale et Rubricas tollendi ab Episcopo, 41. Quomodo in process. tollendi, 1368. Quando tollendi in ecclesiis, 1518.

Acolythus beneficiatus basil. Vat., 1629.

Aemiliani (S. Hieron.). Vide *Officium*.

Agnētis (S.). Vide *Festum*.

Agreda. De Agreda Mariae. Opus mysticum Civit. Dei, 1609.

Alleluia in expositione et repositione SS. Sacramenti, 688, 1497. In antiphonis per ann., 1066. Quando omittendum, 999. In Officio votivo SS. Corporis Christi, 1085. In Officio votivo sanctorum intra tempus paschale, 1274. In Officio parvo B. M. V. temp. pasch., ib., et 1431.

Almutia canonicalis supra paramenta an deferenda, 442.

Aloysius Gonz. (S.). Vide *Festum*.

Altare cum pradella, 560. Fixum consecratum quomodo exsecretur, 876. Portatile quomodo permissum, et non, 133, 418, 1366. An Episcopus possit illud erigere extra suam habitationem, 620. Sub quo sunt sepulta cadavera, an sit consecrandum, 236, 1343. Et an sit in eo Missa celebranda, 1343. An erigendum in cubiculis privatis Regularium, 620. Quot mappis cooperiendum, 133.

Altare maius, quando Missae privatae in eo prohibita, 177.

Altaria Beatorum an permissa, 401. Sanctorum prophetarum V. T., 675. Privilegiata, quoad suspensionem indulgentiarum, 1491.

Andreae Avellini (S.). Elogium pro Martyrologio, 1512.

Angeli et archangeli. Vide *Officium*.

Annae (S.). Vide *Festum*.

Anniversarium consecr. Episcopi, 818, 866, 1702. Dedicacionis ecclesiae qua die celebrandum, 426, et in verb. *Dedicatio*. An in oratoriis subiectis faciendum, 870. In ecclesia Cappuccinorum de Vilacco quando celebrandum, 1157. Congregationis S. Philippi Nerii Cortonae, 1176. Sanctorum quo ritu celebranda, 1274. Petri II, regis Portugalliae, 1304. In ingressu praelati inferioris Episcopo, ib.

Anniversarium defunctorum. Vide *Defunctor. Missae*.

Annuli usus in Missa quibus vetitum, 495, 1426, 1453. Qualis canonicis concedatur, 443.

Antiphona: Ecce sacerdos magnus, in ingressu Episcopi quando dicenda, 1148. Quando illa *Istarum est enim*, 520. Ant. *Alma Redemptoris* an protrahenda post diem 2 Febr., 521, 814, 821. Ant. *Ave Regina coelorum*, ib., et 651, 821. Ant. *Beatae Mariae* in fine Officii quando omittenda, 813.

Antiphonae in choro dandae primae dignitati post celebrantem, 330, 1475, et post canonicum Episc., 494. Cum praeintonantur, omnes in choro surgere debent, 1354. Ant. ferial. ad Laudes ante Nativitatem D. nunquam omittendae, ib. et 636. Antiph. Matutini in festo S. Raph. archang., 1004. Quando duplicandae in Officio defunctorum, 1061.

Apostoli et evangelistae sunt eiusdem qualitatis, 464, 832.

Ara lapidea. Vide *Altare portatile*.

Archidiaconus prout est prima dignitas, 395. Quando thurificandus, 58. Assistens Episcopo an intelligatur praesens in choro, 81. Eius munera, 153, 395, seqq. 483. Eius praecedentia, 266, 293, 396.

Archidiaconus Camerinensis, 1509.

Archiepiscopus, quoad crucem, 138. Eius praecedentia, 333. Ante receptionem pallii, 208. Archiep. Granatensis, 338.

Archipresbyter, 111, 457. Non habet regimen chori, 43. Postquam resignavit dignitatem, 346. Archipresbyter protonotarius, 445.

Archipresbytero et canonicis Sorae rescriptum. 1537.

Aspersio die Dominico a quo facienda, 259, 309, 503.

Aspersorium a quo ministrandum Episcopo, 71, 90, 231, 251, 321, 459, 789, 1697. A quo porrigendum Cardin., 252. Quando a religiosis, 301.

Assistens canonico celebranti cum pluviali, 4. *Assistens* Episcopo thurificat Episcopum ad sedem, 72. Thurificatur et ipse, 74.

Assistentia canonico Officium facienti ad Vesperas, 88. *Assistentes* Episcopo, quoad munera et praeeminentiam, 6, 18, 38, 108, 129, 180, 235, 260, 272, 294, 304, 349, 940. Quoad tumulum, 865. An debeant deponere birretum de capite Episcopi, 38, 175, 444.

Assistentia duorum canonicorum Episcopo praestanda, 52, 66, 94. Episcopo concionanti, 294. Episcopo procedenti ad crucis adorationem, 1710. Episcopo suffraganeo, 32, 710, et seqq. Episcopo extra cathedralem, 129, 163, 324. In ordinationibus, 67. In Missis privatis, 341, 1709. Diaconorum erga Episcopum, 6, 38, 66, 341, 1205. Eorum habitus, 1204. *Assistentia* a coadiutis canonicorum dignitatibus quando et a quibus praestanda, 4, 350. *Assistentia* in choro, et in receptione cinerum, candelarum et palmarum quando non attendatur, 20, 81. Ad Missam et Vesperas cum pluviali, 1358.

Associatio Episcopi, quoad canonicos in genere, 23, 99, 253, 395, 848. Quoad archidiaconum, 395. Quoad cappellanos, 935.

Ave, Maria, semper dicenda ante concionem, 604.

Ave, Regina coelorum. Vide *Antiphona*.

Avenionensis metropolitana, 926.

Aurora pro Missa, 268.

B

Baculus et mitra sunt correlativa, 22, 56.

Baldachinum praelatorum inferiorum, 1445. An Episcopo concedatur, Sacramento exposito, 1127. Suffraganeo non competit, 826. Neque domino loci, 337. *Baldachini* hastae quomodo deferendae et a quibus, 10, 191, 1146. Eius color pro Episcopis et Cardinalibus, 157. Qualis locus reputetur dignior in iis deferendis, ib.

Baro, dominus loci, ubi et a quo thurificandus, 92, 97. An sit ei deferendus in Missa liber osculandus, 1400. An danda ei pax per diaconum, 1403.

Beati nondum canonizati, an fiat de iis Missa et Officium, 347, 452, 1386. *Beatorum* imagines et privilegia, 276, 319, seqq. 452, 1170, 1429, 1430. An reliquiae ponendae sub altari, 1381. An eligendi in Patronos, 1081.

Beatorum processus. Vide *Processus*.

Benedicens cineres, candelas aut ramos, debet etiam cantare subsequentem Missam, 1465.

Benedicti (S. P.). Vide *Officium*, *Festum*, *Commemoratio*.

Benedictio abbatum supra populum, 104, 190. *Benedictio* Episcopi, 496. *Benedictio* aquae in Sabbato sancto, 673, et vide *Sabbatum sanctum*. In benedictione SS. Sacramenti ante orationem dici non debet *Dominus vobiscum*, 1626, D. 7. *Benedictio* cum ligno S. Crucis, 1038. Cum reliquiis sanctorum et imaginib., 705. *Candelarum*, cinerum, palmarum ubi agenda, et quomodo, 60, 96, 101, 118, 154, 194, 201, 235, 1465, 1471. An sit de iure parochialis, 60, 770. Post Nonam, non vero post Tertiam facienda, 743, 1143. *Benedictio* mulieris post partum quo iure, 771. *Benedictio* incensi in Missa, quomodo petenda per ministrum ab Episcopo, 723, 1147. *Benedictio* an danda a vicario ante evangelium vel concionem, 57. *Benedictio* cum v. *Sit nomen Domini benedictum*, cui competat, 190. *Benedictio* paramentorum, 1397. *Benedictio* octava in Officio Translationis domus Lauretanae, et expectationis partus, 1626, D. 8.

Benedictiones faciendae manu extensa, 346, 665. Quae non sunt de iuribus mere parochialibus, 61, 770.

Beneficiati ubi sedeant quando sunt parati, 114. Quo ritu incensandi. Vide *Thurificatio*.

Birretum, quoad Episcopum, 38, 175, 444, et vide *Pileolum*. An deferendum ab omnibus in processionibus, 809.

Breviarii Romani usus, 85. Semel acceptus confirmatur, ib.

Bugia, seu candela, a quo ministranda Episcopis, 341, 864. Illa uti non possunt canonici, 725. Non potest esse materia acolythi, 864.

C

Cadavera mortuorum sub altari non collocanda, 256. *Ecclesiasticorum*, quoad vestes, translationem et expositionem, 1498.

Caeremoniae neque immutandae, neque inducendae, 125.

Caeremoniale Episcoporum an tollat consuetudines, 41. *Caeremoniale* in regno Castellae et Legionis, 8. In Calaritana ecclesia, 226. An semper servandum, 5, 41, 112.

Caeremoniarum magister. Vide *Magister caeremoniarum*.

Caesaries ficta in Missa an permissa, 318.

Calaritana ecclesia quoad caeremoniale. Vide *Caerem. Episc.*

Calix, quando cooperiendus, 677. Sed in parte anteriori, 679. Nihil super illo ponendum, 764. Reponendum in capsula fer. 5 in Coena Domini, 812.

Campanarum pulsatio in Sabbato Sancto, 774. In salutatione angelica, 46. In festis translatis, 1477. Quid, si nondum benedictae, 1402.

Campanula in elevatione SS. Sacramenti, 177, 529.

Candela an accendenda in administratione sacram. Confirmationis, 1200. Accensa in processione SS. Sacramenti, 17. *Candelae* accensae in altari ad recitationem Horarum in choro, 1337. *Candelarum* distributio. Vide *Benedictio*, vid. *Bugia*.

Candelabrum septimum quando ab Episcopo adhibendum, 65. An conveniat abbatibus, ib.

Canon Missae, 307, 1138.

Canonici diaconi obtinentes praebendas presbyterales, 127. *Assistentes* Episcopo. Vide *Assistentes*, *Assistentia*. Debent cantare alta voce, 12, 1356, 1416. An deferant cappam in administratione sacramentorum, 219. An debeant assistere in ministerio diaconi et subdiaconi, 635, 953. Etiam praeposito Missam solemnem celebranti, 1617. Quando bini exeant de sacristia, 218. Eorum munera erga Episcopum, 6, 22, 163, 341, 953, seqq. 1205, 1331, 1462, 1634, 1644. Erga suffraganeum 32, 709, seq. quando incensandi. Vide *Thurificatio*. Quomodo aspergendi die Dominico, 1353. Quo habitu interveniant ad concionem, 763, et ad assistendum Episcopo, 1204. Parati praecedunt vicario generali, et e contra, 16, 109, seqq. 442. An genuflectant Episcopo et altari, 28, 137, 1072. *Assistentes* in solemnitate Missae cum cappis seu pluvialibus genuflectere debent in elevatione sacrae hostiae, 1616. *Canonici cathedralis* in collegiatis ecclesiis, 172, 1543. *Cathedralis* et collegiatae simul, 8, 106, 166, 172. Quando induant sacras vestes, 213. Discere debent cantum Gregorianum mandante Episcopo, 1416. In processionibus quando capite detecto vel cooperto incedere debeant, 1462.

Canonici protonot. privilegia, 108, 119, 184.

Canonici regulares, 223. Ecclesiae Ariminensis, 1538; Ecclesiae Placentinae, 1541; Ecclesiae Soranae, 1537; Ecclesiae Trivicanae, 1554, 1562; Ecclesiae Casalensis, 1598.

Canonicorum et dignitatum praecedentia, 94, 102, 137, 265, 1412, 1537. Respectu vicarii, vid. *Vicarius*. Sede vac., 148. Vide *Dignitates*.

Canonicus Episcopus, vide *Episcopus titularis*. Poenitentiarius, 179, 490. Officium faciens quando nequeat respicere assistentiam clericorum, 88. Debetur ei locus super omnes dignitates, 1405.

Cantiones vulgari sermone an habendae in processionibus, 100.

Cantor, dignitas in cathedrali, 115. In regimine chori, 43.

Canutus (S.). Vide *Officium*.

Capellani, 7. Eorum munera erga Episcopum, 35, 1385. Erga canonicos, 936. Monialium, 758, seq. 894, 1454, 1463. In ecclesiis regularium, 468, 758. S. Bened., 1172. De Massa nuncupati, 934 seq. Terrae Xenodae, 267. An teneantur genuflectere Episcopo, 936, 1228.

Capellanus curatus in funeribus, 335.

Capitulum repraesentatur in prima dignitate, 465.

Cappa episcopalis, 228, 711. Canonialis, 35, 219.

Cappuccini et alii regulares, quoad usum rubricarum Brev. ord. Minor., 834. Conventus Leodiensis; vid. *Officium S. Servitii*. In processionibus, 102, 1414, 1415, 1420.

Caput quando aperiendum a celebrante in Missa solemniori, 495. Ab Episcopo cum cappa, 175, erga concionatorem, 604.

Cardinalis, quoad aspersorium, 252. Quoad erectionem altaris in domo, 620.

Carolus (S.), vide *Festum*, *Officium*.

Casinienses Abbates. Vide *Abbates*.

Celebrans qui benedicit cineres. Vide *Bened.*, *Celebrans* in Parasceve, 1438.

Celebrantes Missam in alienis eccles. quomodo se debeant conformare, 753, seq. 1129. Missam novam, 135.

Celebratio Missae in oratoriis privatis. Vide *Oratorium*.

Cereus Pasch. quando accendi debeat, 1390. Quando exstingui, 1695, D. 3.

Ceroferarii ad evangelium, 306.

Chori directio ad quem spectet, 24, 342, 938, seq.

Cineres benedicendi. Vid. *Benedictio Cinerum*. Debeant esse aridi, 1370. Cinerum impositio Episcopo ad quem spectet, 154, 203.

Circuli ante Episcopum, 244, 921.

Clarae (S.). *Officium*, cum Officio Angeli Custodis. Vide *Officium S. Clarae*.

Clausula in Brevibus indulgentiar. 1481.

Clausura regularium, quoad processiones, 210, seq. 225, 248. Quoad Missam, 1364.

Clavis hostiae repositae in fer. 5 mai. hebdom. non danda laico, 1398.

Clerici assistentes, defectu cappellanorum, 88. Ad dicti alicui ecclesiae quoad officium, 1359, 1360. Ministrantes thuribulum quando debeant genuflectere, 723. Parati thurificantur, 1.

Clerici seminar., quoad locum in processione, 8, 76, 1541.

Clerus cathedr., quoad locum in processionibus, 8, 37, 106, 166. Stat dum ministratur Euchar. clericis et laicis, 878.

Coadiutor Episcopi, quoad stallum in choro, 189. Quoad Missam, 206, 1391, 1392. Quoad benedictionem populo impertiendam, 1329.

Coadiutor canonicorum, coadiutis praesentibus, 271, absentibus, 272. An possit servire Episcopo, ib. An teneatur interesse choro, 198. Habitus, 271. Praecedentia, 478.

Coemeterii reconciliatio ad quem spectet, 80.

Cognomina et patria sanctorum an exprimenda in oratione, 192, 976, 1020.

Collatio ordin. in Sabbato Sancto a prophetiis inchoanda, 1165. In aliis Sabb., 1166.

Collecta pro Episcopo quoad regulares, 3. Pro consecratione Episcopi; vid. *Commemoratio*. Contra Turcas, 615, 1482. In anniversario translato Defunctorum an varianda, 19, 602. Pro sacerdote defuncto, 1265. Pro defunctis in Missa vivorum, 458, 589. Numero impari quando dicenda, 858, 1103.

Collectae iussu Ordin., 593, 1440.

Collegiata insignis quoad praecedentiam, 123, 169.

Color in Missa qualis, cum sacerdos recitaverit *Officium de Confessore*, Ecclesia vero egerit de Martire, 758, 1229, seq. In Missa commemorationis omnium Sanctorum, quorum reliquiae in propriis eccles. asservantur, quis color sit adhibendus, 1656. In missis co-

ram Sacramento, 1255. In Missis votivis solemnibus, 1137. In Missis defunctorum, 480. In festo Stygmatum S. P. Franc., 1427.

Color in consecratione Episcopi. Vide *Consecratio*.

Commemoratio S. Mariae in eius ecclesiis titularibus 29, 578, 662. SS. Bened. et Scholasticae, 1024. Consecrationis Episcopi, 818, 866. S. Ioseph in Officio Desponsationis, 880, 978, 1046. Quo loco dicenda, ib. Quid servandum pro aliis, ib. et 714. Comm. Octavae an omittenda in fer. 4 Ciner., 98, 535, 538, 1162. Comm. Octavae in Vesperis Dominicae privileg., 188. Comm. festi an facienda in Missis votivis, 350, 1013. Comm. solita de Cruce quando est titulus Ecclesiae, 806, 1419. Comm. SS. Salvatoris, 806. Eadem in civ. Bahiae, 1293 et seq. SS. Vitalis et Agricola, 1002. Comm. SS. Cornel. et Cypriani, ac SS. Euphemiae et Soc. 873. Comm. S. Dominici in Officio S. Franc., 715. Comm. S. Petri in Conversione S. Pauli, et S. Pauli in festo S. Petri ad Vinc. 1116. Comm. SS. Sac. expositi, 109, 1106, 1223, 1226, 1626, D. 6. In Missa de Domin., 641. Comm. omnium fidel. def. Vide *Officium*.

Commemorationes plures uno die de sanctis eiusdem qualitatis occurrentes, 649, 1008. Quando variandae et quomodo, ib. Comm. S. Crucis in eius eccles. titular. Vide *Suffragia*.

Communicatio privilegiorum alicuius regionis an se extendat ad Officium, 470, 506, 513.

Communio dum fit ad altare, celebraturus transiens quomodo genuflectat, 278, 314, 703. Populi an facienda in Missis defunct., 1104. An ministranda in nocte Nativ. Dom., 285, 287. Cum ministratur canonicis et clericis fer. 5 Coenae Dom., 292, 639, 890, 1329, 1394. Quomodo ministranda canonicis, 219. Quomodo cleric. et laic., 878. Communio monialium, 1307. Sacerdotum cum stola, 504, 1330.

Concio coram Sacramento, 242. Quo habitu audienda a canonicis, 324, 763.

Concionator quos salutet, et a quibus resalutandus, 148, 604, 629, 1550. Concionator Episcopus. Vide *Episcopus*.

Conclusio orationis pro Rege, 1626, D. 2.

Concurrentia. Vide *Occurrentia*.

Confessiones quo habitu audiendae a sacerdotibus, 224. An audiendae noctu in ecclesia, 598.

Confessores sancti an cedant martyribus, 872.

Confiteor recitandum a Monialibus prout in Breviario, 1457. An reiterandum in choro, 63.

Confraternitas SS. Sac., quoad praecedentiam in process., 95, 151, 332, 641.

Confraternitates, quoad Officia divina, processiones et ecclesiasticas functiones, 4, 183, 498, 774 et seq.

Conradus (S.). Vide *Lectiones*.

Consecratio eccl. Vide *Dedicatio*.

Consecratio Episc. quo colore ministranda, 431.

Consuetudines spectantes ad canonicos, 5, 22, 35, 130, ad magistros caeremoniarum. Vide *Magister*. Consuetudines circa pulsationem campanae ad Salut. Angelicam, 46. Circa pluviale ad Vesperas, vid. *Pluviale*. Circa expositionem hostiae in fer. 5 et 6 hebdom. sanctae, 812. Circa praetintationem antiphonarum, 61. Pro Offic. recitatione, 635, 833, 1218. Consuetudines contrariae caeremoniali an servandae, 41, 35. Consuetudines omnes ab Episc. approbandae, ib.

Corona ferrea cum clavis Dom. Iesu an reponenda cum reliquiis, et exponenda, 892.

Corporale an benedicendum, 313.

Corpus Christi. Vide *Festum*, *Officium*, *Processio*, *Occurrentia*.

Cotta, eius forma ad regionis morem, 1204.

Credo. Vide *Symbolum*.

Cruces altarium et processionum an benedicendae 803. Cooperiendae quomodo, 434. Super oblata quomodo efformandae, 436.

Crucifer an genuflectat coram Sacramento, 13.

Crucis (S.) reliquia quomodo efferenda ab Episcopo in processionibus, 637, et a clero vel populo comi-

tanda, 625, 804, 1121, 1277. An populus benedicendus cum ipsa, 1038.

Crux in altari pro Missa celebranda, 428. Etiam exposito SS. Sacr. ubi abest consuetudo 842, 1064, 1105. Est reverenda a clero, 1040, et a celebrante in fine Missae, 1440. Ab isto quomodo incensanda, 1039. Quo velamento cooperienda feria 5 in Coena Dom., quando Missa solemnis cantatur, 1695, D. 4. Crucis adoratio fer. 6 in Parasceve, 1681, D. 17.

Crux archiepiscopalis an deferenda in locis exemptis. Vide *Archiepiscopus*. *Crux* parochialis, 152. *Crux* processionis in exsequiis sacerdotum ubi locanda, 1232.

Cuius festum colimus, etc. Octava bened., in Offic. SS. infra annum, 462. An genuflectendum ad hunc versum, 1058. An dicendum in Officio SS. Gabr. et Raphaelis arch., 638. An in festo Conversionis S. Pauli, 1475.

Curatus. Vide *parochus*.

D

Decanus, 110, 146.

Dedicantibus ecclesiam quale sit praescriptum ieiunium, 1686. Dub. 1, 2.

Dedicatio basilicae SS. Petri et Pauli app. occurrit cum Octava aliar. eccl., 837. Basil. Salvatoris extra Urbem, 447. In Urbe, 917. Ecclesiae cathed. in civit., 419, 648, 729, 809. Cathed. extra civitatem, 729. Cathedr. quoad Regulares et Moniales, 420, 540, 672, 648, 757, 899, 992, 1081, 1236, 1253 seq. *Dedicatio* eccl. occurrans cum festo 1 clas., 610, 919. Occurrans in festo Nativ. B. V., 1380. Cum alio festo Dedic. vel Oct., 817, 1627, D. 2. Occurrans cum festo 2 classis apud regulares, quibus eadem dedicatio est duplex secundae classis, 1680, D. 8, seqq. 1681, D. 14. Ecclesiae matric. a quibus celebranda, 1174. Si ecclesia consecratur die feriali, sitne a populo observandum tali die festum de praecepto, 1686, D. 3.

Dedicationis Officium, an teneatur recitare etiam Episcopus non ordinarius, 1222. Ubi et quomodo celebrandum, 236, 419, 426, 648, 720, 840 et seq.

Dedicat. festum interruptum quomodo continuandum, 142. In actu consecrationis potest ab Episcopo assignari ad aliam diem pro libitu, 1328. Extra actum consecr. nequaquam, 1379. Octava dedic. die, lect. 1 noctur. Vide *Octava*, *Lectiones*.

Defunctorum Officium pro prima die mensis non impedita, 671. Pro Commemoratione omnium fidelium defunctorum, 21, 1202. In die annivers. tertii, septimi et tricesimi, 19. Pro adimplenda mente testatoris, 543, 1449. In ecclesiis ruralibus, 736 et seq. Cum primum accipitur nuntium de morte alicuius, 601. Quo ritu tunc recitandum, 1680. Quid in locis, ubi saepe non adsunt dies non impeditae iuxta rubricas, 1641.

Defunctorum Matutinum in Commemoratione generali an cantandum pridie vesperi, 21, 583, 699, 742, 1202. Quando private dicendum, ib., et 1202. Quid pro monachis Camaldulensibus, 1143. In die Anniversar., 19.

Defunctorum Missa solemnis pro defunctis praesente corpore, 76, 486, 1263, 1281, 1369. In die Commem. omnium fidelium defunctor. post Nonam, 741. Quando pro defuncto in particulari possit cantari hac die, 300, 1695, D. 2.

Defunctorum Missae in anniversario 19, 1280 et seqq. 1626. Transferrine possint anniversaria, et quomodo, si multa sint, 1671. In ecclesia Ambrosiana, 1148.

Defunctorum Missae solemnes quando cantandae, 19, 76, 328, 479, 588, 834, 883, 1031, 1056. Quando prohibita, 308, 480, 691, seq. 1680, D. 3 seqq. An dicendae coram SS. Sacr., 1224.

Defunctorum Missae privatae quando concedantur vel non, 308, 351, 422, 588, 643, 836, 862. Utrum

quando non prohibentur Missae de *Requiem* possit celebrari Missa de *Requiem* pro defunctis vage sumptis, 1687, D. 5 et 6. Infra Octavam Corporis Christi solemnes et privatae, 479, 486, 692, 885, 1056, 1224. Vide *Exsequiae*.

Delatio SS. Sacramenti. Vide *Processio* SS. Sacramenti.

Desponsationis Officium. Vide *B. Mariae Virg. Officium*.

Devotio ad imagines non est impedienda, 1355.

Diaconi et subdiaconi munera quando obeunda a canonicis, 639, 944.

Diaconus ministrans thus canonico, 723. An debeatthurificare chorum, 92, et dominum loci, 97, eique dare pacem, 1406. Tenetur semper ministrare incensum, 305.

Dies 3 Februar. an assignanda pro sanctis, 533. Quid de 28 Ian., 978, 1213.

Dies octo ante Nativitatem Dom. admittunt Officia etiam semiduplicia, 636. Festivi B. M. V. qui sint, 1278.

Dignior sacerdos porrigens candelam, cineres et palam celebranti 96, 454, 841.

Dignitas prima cathedralis quoad praecedentiam, 465. Dat candelam Episcopo, 96. Quo habitu utatur in choro si sit protonotarius, ib. Vide *Praepositus*, *Canonici*.

Dignitates distinctae a canonicis quoad habitum, quomodo in processionibus, 161. Seu canonici assistentes Episcopo ad absolutionem ad tumultum debent esse sacerdotes, 865. An teneantur ministrare inferioribus, 30. An paribus, 944. Tenentur associare Episcopum, 99, etiam in ecclesiis collegiatis, 163. Quando abesse possint a choro, 942. Quando teneantur accedere ad legile, 1349. Quando eae incensandae, 305, 1352. Dignitates in Missis privatis, 952. Urbanis ecclesiae. Vide *Urbanatenses*.

Directorium Offic. pro dioecesi Ianuensi, 900.

Discrepantia inter rubricas Missalis pari forma sequenda, 1169.

Distrib. cinerum, candelarum, palmarum a quo fiat stando cum mitra in capite, 1471. Quo ordine Episc. peragenda, 1674, D. 5.

Doctoratus qualis praecedentia, 117, 181.

Doctrina Christiana an doceri possit in oratoriis, 782.

Domine, praevenisti, etc. Vide *Responsorium*.

Dominica infra Octavam occurrans cum semiduplici 761, sub nomine festi novem lectionum 1411. Quae superest post Epiphaniam an poni possit post Pentecosten, 656. Septuagesimae occurrente festo duplici 2 cl. cum Octava, 1142.

Dominicae anticipandae, aut omittendae, si cadant in die impedita novem lectionum, 1016.

Dominici (S.) Commemoratio. Vide *Commemoratio*.

Domino loci ubi detur baldachinum. Vide *Baldachinum*.

Domus Lauretana. Vide *S. Mariae Officium*.

Duplex sine alia expressione concessus, semper intelligitur duplex minus, 569. In die Commemorationis omnium fidelium defunctorum, *ibid.* Occurrans ante Octavam non privilegiatam si transferendum, quomodo, 505.

Duplicia, et semiduplicia translata praeferenda officio concessio semel in hebdomada, 718. Quid de religione Servorum B. M. V., 456. Duplicia primae classis si incidant in Sabbatum duplici minori occupatum, an duplex minus transferendum in Dominicam sequentem, 885.

E

Ecclesiae collegiatae 1361, 1363, 1365. Ecclesiae monialium, 758 seq. Regularium, 15, 166. 753 seq. 1229. Saecularium sub Regularibus, 152. Ecclesia parochialis simplex, 169, 1394. Ecclesiae parochialis sim-

plex, 169, 1394. Ecclesiae reconciliatio. Vide *Coemeterium*.

Elevationi Eucharistiae an semper genuflectendum. Vide *Genuflectere*.

Elias (S.) Quid in eius Missa servandum, si eius festum concurret cum Sabbato Quatuor Temporum post Dominicam primam Quadragesimae, 1664.

Episcopi commemoratio in canone. Vide *Canon Missae*. Vide *Collecta pro episcopo*.

Episcopus in processionibus, 228. Interessens Horis canonicis, 1383. In privata Missae celebratione, 1401. Eo absente, functiones a quo fiant, 101, 118, 297. Deferens lignum crucis, 637. Praedicans in ambone, 294. Assistens Missae solenni in Nativitate Domini, 852. In Dominica Palmarum et hebdom. sancta, 846 seq. An sit thurificandus assistens cum cappa, 440. Cum cappa sibi met caput aperit, et quid in pontificalibus, 175. In ecclesia quomodo salutet canonicos, 28. An possit celebrare Missam in domo laicorum, 322, 620. An possit habere fenestram respicientem in ecclesia, 36, 1404. Concionaturus nunquam petit benedictionem, 60. Quando deferat vestes violaceas, 862.

Episcopus in feria V Coenae Domini, 867. In aliena ecclesia et extra dioecesim, 168. In Romana curia, *ibid.* An possit permittere processiones, 498. An possit compellere Regulares, ut accedant ad processiones 103. In pontificalibus ante Missam an facienda aspersio 309. Mozzettam quando deponat, 182. Quando ordines possit conferre, 1073. Ubi thurificandus et a quo, 72.

Episcopus an possit aliquid addere Kalendaris, aut immutare ritum et rubricas, 216, 1388. Quomodo possit diem fixum designare sanctis, et quibus, 1114. In Matutinis ubi sedeat, 89. An possit recitare Officium Patroni alicuius oppidi, quando reperitur in sua dioecesi ob aliquam causam, 289. An concedere facultatem legendi Missam in oratoriis privatis 1219, benedicens paramenta, 1458. An possit aliud nomen addere confirmandis, 1251. An cantare Missam in ecclesiis regularium, ipsis invitis, 1331. An in suo oratorio facere ordinationes in Sabbato Sancto sub Missa lecta, 1248. Quomodo se gerere debeat in ecclesiis abbatialibus, 31, 157.

Episcopus administrator alterius ecclesiae 904. Administrator et possessor, 1138. Canonicus 185, coadiutor quoad locum, 189, 1390. Quoad Missam cantandam, 206, 1394. Regularis, 400, 1384. Suffraganeus, 32, 709 seq. Titularis in aliena dioecesi, 334. Consecrator in ordinatione, 1246. Consecrandus, *ibid.* Consecratus 1117. Quam incumbere debeat ad removendos abusus contra praescripta Ritual, 1518.

Epistola in Missis sollemnibus an cani possit a canonico in minoribus ordinibus constituto, 1699.

Eucharistia. In tabernaculo ubi asservatur non sunt retinendae SS. reliquiae, 1333. Sumenda de manu celebrantis in feria 2, in Coena Domini, 1395. An retinenda in ecclesiis confraternitatum, 791. In die Corporis Christi a quo deferenda in processionibus, 101, 854, seq. 1414. An deferri possit per vias Haebreorum 1332.

Eulalia (S.). Vide *Officium*.

Evangelium S. Ioan, in fine Missae an mutandum ex aliqua causa, 247. In Missa votiva, 348, 1016. In benedictione palmarum, 667. Vigiliae vel Temp. quando concordat cum Evangelio Missae, 963, 1025. Proprium alicuius martyris an etiam dicendum temp. Paschal. 1061. S. Petri martyris quando transfertur, 975.

Expositio SS. Eucharistiae, quando permissa, 52, 212, 792. Quadragesima Horarum, 668, 776.

Exsequiae Defunctorum. Vide *Non intres in iudicium*. *Exsequiae* Parvulorum 499.

F

Fabiani et *Sebastiani* (SS.) Officium. Vide *Officium* etc.

Familiares episcopi ubi stent et quo ritu, 754.

Felcis confessor. (S.) Elogium pro Martyrolog. 1512.

Ferentinae Cathedralis nova consecratio, 839.

Feria IV Cinerum, si incidat aliqua Octava, 535 seq. 1162, 1570.

Feria II post Domin. Pass. quoad orationes. Vide *Collecta*.

Feria III Rogat. quando occurrat cum simplici, 686. Quenam oratio, 836.

Feria V in Coena Domini quoad celebrationem Missae, 773, 1513 et 1639, D. 2.

Feria VI in Parasceve, an et cui ministrari possit Eucharistia, et quo ritu, 1199. Quid de Officio Annuntiationis B. M. V. si occurrat in ea die. Vide *S. Maria Annunt.*

Feria VI post Dominicam Passionis. Vide *S. Maria sept. Dolor.*

Feria V post Octavam Ascensionis, cum fit Officium de semiduplici translato, 634, 819.

Festa Domini praecedunt omnibus aliis, 522. Ex voto communitatis, 1098, 1134 seq. 1180. An ea quae festivantur solemniter. Officium habeant sub ritu maiori, 1096, 1098, 1101. Secundaria patronorum minus principalium quo ritu, 1134. Ubi desumant suam solemnitatem, *ibid.* 1180. Translata, si moveri ex necessitate contingat, 1185. Translata quoad novam assignationem et recitationem, 447, 879, 893, 1007, 1017, 1091, 1097, 1187, 1680, D. 7, 12. Translata in genere, 509, 528, 646, 666, 965, 1051, 1096, 1128, seq. 1187, 1499. Incidentia in Dominicam infra Octavam 509, 666, 739, 761, 966, 1051, 1097. In aliam diem Octavae 646, 1084, 1097, 1498. Semel assignata an semper habeant suam sedem ipsa die, 1128, seq. 1149, 1156. Quomodo assignanda 524, 1017, 1178, 1185. Perpetuo impedita an possint assignari in diem infra Octavam 1161, 1197. Duplicitas ante Octavam non privilegiata, vel infra eam currentia 505, 508, seq. et semiduplicitas *ibid.* Duplicitas cadentia in festo SS. nominis Iesu, 901, 1011. Semiduplicitas currentia infra Octavam. Vide *Semiduplex*. Festa noviter a Sede Apostolica instituta pro Ecclesia universali quomodo praeposenda festo dioecetano eiusdem ritus, 83, 1017. Festa aliqua incidentia in die 2 Novemb. 44, 733. Festa et ieiunia indicere, permissum Regularibus. 1417. Festa B. M. V. Vide *S. Mariae Festa*.

Festum Kalendarii particularis occurrens cum festo Kalendarii universalis, 511, 524, 802, 982, 1016. Patroni principalis. Vide *Patronus*. Festum SS. Corporis Christi, vide *Processio Corporis Christi*. Idem festum occurrens in festo S. Ioan. Baptistae, cum Dedicatione propriae ecclesiae, 610. SS. Petri et Pauli cum Dedicatione, 919. S. Bartholomaei ubi celebratur die 25 Aug. 857. S. Laurentii martyris, 853. S. Marci cum SS. Philippo, et Iacobo, 464, 834. S. Marci quoad Missam. Vide *Missa*. S. Petri Martyris translato. Vide *Litaniae maiores*, eiusdem evangelium. Vide *Evangelium*. S. Pirminii episcopi, 888. Festum Quadragesima Martyrum mutatum, 394. SS. Nominis Iesu pro FF. MM. S. Francisci, 901. S. Ioachim remotum a die 20 Martii 1060 occurrens in die Octava, 1085. De Lancaea, indultum in Germania, 1006. S. Annae de praecepto elevatum ad duplex maius, 1060, 1421. Occurrens cum die alicuius Octavae, 1194. S. Agnetis secundo, 979. S. Aloysii Gonzagae quando celebrandum in Rhegiensi, 1212. S. Iacobi apostoli, quo ritu celebrandum apud Turritanos, 1653. S. Ioseph, de praecepto ubique, 639. Patrocinii S. Ioseph impeditum, an transferendum 884, 1462, 1237, 1350. An praeposendum apostolorum festis 1087, 1150 seqq. 1237, 1350. Archiconfraternitatis Septem Dolorum, 1238. Dedicationis Ecclesiae, vide *Dedicatio*. Festum Immac. Conception. B. M. V. servandum prout de praecepto, 1503. Expectation. partus, quoad Officium et Missam, 1485 seqq. translato alicuius confessoris, quoad mutationem versiculi in hymno, 1487. S. Antonii, respectu PP. Conventualium et Observantium, 1473. Et respe-

ctu eorumdem PP. Conventualium, et PP. ordinis Praedicatorum, 1647. SS. Victoris et Innocentii quando sit transferendum 1461. Conversionis S. Pauli, 1476. Translationis ordinationis apparitionis alicubi celebratum, sub quo ritu fieri debeat, 1489.

Fidelium Animae (¶) an omittendus in fine Horarum, quando subsequatur Missa, 1126.

Fimbriae pluvialis episcopi a quo elevandae. Vide *Pluviale*.

Francisci de Paula (S.). Vide *Cognomina Sanctorum*.

Francisci Xaverii (S.). Officium, pro civitate Valerae in perpetuum translatum ad diem 10 Decembris, 929.

Francisci (S.) fratres ord. Min. quoad praecedentiam. Vid. *Regulares*.

Functiones episcopales ad dignitates spectantes, absente episcopo. Vid. *Dignitates*. Prima dignitate impedita, ad quem spectent, 101, 118, 297, 760, 799. Functiones spectantes ad episcopum, *ibid.* Functiones, quae non sunt de iuribus parochialibus, 772 *seqq.*

Funera, servanda circa funera, 1633, 1667, 1693.

G

Gabrielis archangeli, qualis octava benedictio. Vid. *Officium*.

Genuflectere ante reliquiam S. crucis, 1040, 1127. Ad *Verbum caro* in Missa solemni Nativitatis Domini ab episcopo, 852, a choro intra Missam, 921. In communione populi dum celebrans transit pro Missa celebranda, 278. Ad benedictionem episcopi a canonicis, 137, 260, 496, 1078. Dum episcopus benedicit cum Sacramento, 1279. In Missa feriali quae substituitur Missae de Octava, 965. In Missis solemnibus, *ibid.* Ad orationes in Missis solemnibus, 63. Post V. *Panem de coelo* ante repositionem Sacramenti, 707. In ministratione thuribuli, seu naviculae a clericis, 723. In Missis Nativitatis Domini, 605, 707. Ad Introitum Missae sollemnis, 1015.

Genuflexio a celebrante coram Sacramento exposito 278, 703. In processionibus, 527. Ante Sacramentum expositum, 13, 178, 314. In sola pixide, 1224. Genuflexio a crucifero. Vide *Crucifer*. Semigenuflexio coram episcopo an sufficiat, 1196, 1228.

Gloria in excelsis cum *Credo* quando omittatur, 69, 591, 1289, 1489. In Missa votiva Beatae Mariae quando dicatur, 68, 618, 1488. An dicendum in Missa Septem Dolorum B. M. V., 476.

Gloria Patri quando dicendum in feria VI Parasceve, 1199. Neque omittendum ad Completorium in Dominica Passionis, 1478. Gregorianus cantus conceditur ordini Erem. S. Augustini Franciae, 751.

Gubernator civitatis quomodo thurificandus, 53. Ubi sedeat in ecclesia, 337, 561.

H

Haeredes debent statuere in funeribus numerum religiosorum, 284.

Hebdomadarius paratus in choro ubi sedeat, 110, 195, 1405. Quae intonare debeat, 325. An possit uti stola, 434. Quando celebrare debeat, 1346.

Homilia. Vid. *Lectiones tertii noct.*

Honuphrii (S.) Officium et Missa permittitur cum distinctione, 254.

Hora canonica pro Missis solemnibus an mutari possit, 1069, 1142.

Horae canonicae an decantandae unitim a clero saeculari cum regulari, 11, 26. In oratoriis confraternitatum, 779. Quando inchoandae ante adventum episcopi, 1383.

Hostia in feria V Coenae Domini an exponenda, 812. Hostiae pars quomodo scindatur in Missa, 438.

Hymnus S. Hermenegildi, 984. S. Martine, 1484. S. Theresiae in festo Transverberationis, 1063. In festo Stigmatum S. Francisci translato, 1112. In festo S. Ioachim translato, *ibid.* In festo SS. Angelorum Custodum ad Horas non debet terminari ut in Laudibus 732. Angelicus in Missis votivis minime dicendus, excepto casu, 1479 hymnus cum ¶. *Meruit beatas*. Vid. *Meruit beatas*. Hymnus *Te Deum* dum pro gratiarum actione exposito SS. Sacram. cantatur, clerus stare debet, 1680. D. 17.

I

Imagines sacrae velandae et detegendae, 310 *seq.* Beatorum. Vid. *Beati*. Sanctorum ordin. S. Augustini quo habitu pingendae, 177. Sanctorum an incensandae, 1168. In locis sordidis pictae non tolerandae, 1341. Quomodo in processionibus deferendae, 228.

Imagines, praeterquam sanctorum, non tenendae in choro, neque apponendae in oratoriis, ecclesiis, etc., 1396, 1429.

Imago S. Mariae an deferenda in fer. V et VI maior, hebdom. de nocte, 1170.

Immaculata non potest dici pro Inviolata, in antiph. *Post partum*, 1020. Vid. *Benedictio*.

Immaculata Conceptio. Vid. *S. Mariae Officium*.

Incensatio. Vid. *Thurificatio*.

Incensum an ministrandum a diacono, 306.

Indulgentia an transferatur quando transfertur Officium, 510, 576, 1024.

Indulgentia perpetua an liceat apponi altari privilegiato, 467.

Indulta Sedis Apostolicae super beatificationibus, 319.

Indultum erigendi oratorium privatum, 418.

Initium Scripturae, si quod festum cadat in Dominica, nec possit legi per hebdomadam, 964, 991, 998.

Inquisitiones pro beatificatione et canonizat. sanctor. 501.

Introitus, *Gaudeamus* an dicendus temp. paschali, 1061.

Invent. S. Crucis festum occurrens in Dominica festi Dedicat. ecclesiae, 1022. Occurrens infr. Octavam Ascensionis, 1439.

Invitatorium, *Hodie si vocem*, quomodo recitandum, 562. Officii defunctorum, quando dicendum, 1068.

J

Januarii (S.) Officium. Vid. *Officium*.

Jejunium. Vid. *Vigilia*.

Ierosolymitani religiosi, 927 *seqq.*, 1501.

Joachim (S.) festum. Vide *Festum*.

Joan. Chrysost. Lect. 1 noct. quando variandae. Vid. *Lectiones*.

Joan. de Matha. lect. variandae in 1 noct., *ibid.*

Joan. a Cruce Offic. Vid. *Officium*.

Joan. Nepomuc. homilia III noct., 980.

Joseph (S.) festum, occurrens cum SS. apostolis, an praefendum, 185 *seq.*, 1150, 1237, 1746. Eius nomen additum in Litanis, 1153, 1529. Ritus celebrandi eius Officium in Hispania. Vid. *Officium*. Eius commemoratio in Officio B. M. V. Vid. *Commemoratio*.

Jus parochiale in genere, 6c, 772 *seq.*

K

Kalendarium. Quae nota in Calendario appingi debeat Officiis quae non sunt de praecepto, 1464. Vide *Festa Kalendarii*. Utine regulares possint Calendario dioecesano, 1652.

L

Lampas ante altare SS. Sacramenti, 726. Ante reliquias SS. expositas, 747.

Lanceae festum. Vid. *Festum*.

Lectio de simplici continens vitam duorum SS. ubi de uno tantum fit Officium, 500. De simplici infra Octavam Corporis Christi, 472, 487, 654. Lectio ultima ab episcopo celebrante ad eundem spectat, 176.

Lectiones duae penultimae quando cantandae a canonicis ultimis, 158. Primi et secundi nocturni quando a canonicis et quo ritu, 176. Lect. init. S. Jacobi apostol. in festo SS. Phil. et Iac. legendae, 996. De scriptura quando omittendae, 964, 1001. Martyrii SS. Machabeorum, nunquam omittendae, 1000. Prophetar. mense Novemb. an plures dicendae una die, 695. Quando possint omitti, 696. Quando lect. duae disjungi non possint quid agendum, 500. Lect. 1 noct. in festo S. Theresiae, 1118. In die VIII Dedicat. ecclesiae, 987, 1119. Quales in festo duplici maiori, 347. In Officio de praecepto, 655. Lect. 1. noct. Dominicae IV Quadragesimae, 964. Quando variandae in festo SS. Ioannis Chrysostomi et Joan. de Matha, 1002. Lect. 3 noct. in festo S. Raphaelis archang., 1005.

Legata cum onere celebrandi Officium sub altiori ritu, an adimplenda, 295, 1180.

Legatum recitationis alicuius orationis a sacerdote post Missam, 477. In Avenionensi civitate circa hymn. *Pange, lingua*, 926.

Liber sustinendus a prima dignitate, episcopo solemner cantante, 340. Quibus dignitatibus non deferatur osculandus, 1400.

Litaniae maiores id die Paschae an transferendae ad aliam diem, 810, 1444. An Litaniae maiores Rogationum anticipari possint, 1670, D. 16. Nulli sancti in iis addendi, 246. Addendum nomen S. Iosephi in illis, pro commendatione animarum, 1529. Quae alia nomina permittantur, 246.

Ludovici (S.) Officium. Vide *Officium*.

M

Magister Caeremoniarum quomodo eligendus, 148 seq., 959 seq. Eius vestis et baculus, 160, 1171, 1334, 1541. Debet vocare vicarium, 47; et episcopum, 1467. Eius locus in processionibus, 8, 159 seq. Eius locus intra vel extra suum exercitium, 160.

Magister capellae quoad locum in processionibus, 8, 839.

Magistratus, sede vacante episcopi, quoad locum, 148; praesente episcopo, 954, 1333, 1628. Circa horam pro inchoandis Officiis respectu ad canonicos, 1074. Dum interest concionibus, 1550, 1559. Magistratui et capitaneo virgae rescriptum, 1539. Alia, 1688.

Maior in choro quae praestare teneatur, 1408 et seq.

Manipulus an deponendus in adoratione crucis feria VI in Parasceve, 1004.

Mansionarii collegiatae in processione funerum, 825.

Manus super oblata, 457. In efformanda cruce, 436.

Manutergium an supra calicem, 764.

Mappa pro altari, 133.

Marci (S.) evangelistae festum quoad Missam et Officium. Vid. *Festum*.

Marci et Marcellini (SS.) mart. dupl. ratione insignis reliquiae, 891.

Margarita (S.) Scothorum regina, in eius officio ultima verba lectionis expungenda, 985.

Maria, Sancta Maria succurre miseris, pro suffragio beatae Mariae, in ecclesia sub quocumque titulo dicatis, 29, 683 seq.

Mariae Aegyptiacae Officium. Vide *Officium*.

Mariae Magdalenae de Pazis Officium. Vide *Officium*.

Mariae Virginis Angelorum festum in ecclesiis titularibus quando celebrandum, 623, 844, 1235.

— *Annuntiationis* incidens intra hebdomadam maiorem, 336, 1234. In feria V Coenae Domini, 396, 641, 890. In feria VI et Sabbato Sancto, 194 seq. 620, 642, 1234. In die S. Ioseph 548.

— *Purificationis*, 1214, 1234. Occurrit in Dominicis Septuagesimae, Sexagesimae, et Quinquagesimae, 521, 815.

— *Conceptionis*, 652, 1422, 1502, 1616, D. 2.

— *Praesentationis*, 653.

— *Visitationis* occurrens in die Octava Dedicacionis ecclesiae, 893.

— *Desponsationis*, 978, 1044, 1213.

— *Expectationis partus*, 822, 962, 1044, 1050, 1485, 1486, 1508, 1523.

— *De Mercede*, 555, 1487, 1508.

— *De Monte Carmelo*, 974, 1027.

— *Rosarii*, 555, 1510, 1524, 1627, D. 1.

— *Septem Dolorum*, 476, 488, 556, 1535, 1546.

— *Patrocinii*, 1044, 1082, 1139, 1508.

— *Translationis Almae Domus*, 143, 1525.

— *SS. Nominis*, 1029.

— *Festa* Deiparae in dioecibus imperatori subiectis quo ritu celebranda, 1048.

— *In Sabbato*. Vid. *Officium parvum B. M. V.*

— *Commemoratio* S. Mariae Vide *Commemoratio*.

Martinae (S.) Vide *Hymnus*.

Martyrologium, quomodo in eo annuntianda festa translata, 113, 994 seq. Quo ritu utendum sacerdoti cantaturo Martyrologium in vigilia Nativitatis D. 1680, D. 11. Separandane elogia sint, ubi agitur de patrono principali loci, 187, D. 24, 25.

Martyrum cum confessore concurrentia, 872.

Matutinum in nocte, an albescente die possit recitari, 63. In cathedrali quando recitandum 1339. In sacristia 1466.

Matutinum Defunctorum, Vide *Defunctorum Matutinum*.

Meruit beatas scandere sedes; quando non immutanda haec verba, 542, 1111 seq. et quando immutanda, 1487.

Missa in altari, ubi est expositum SS. Sacramentum, 1639, D. 1. An licita, 481, 489, 1223. An ubi tantummodo asservatur 1255, quae, cum fit processio cum SS. Sacramento, 326. Ad postulandum gratiam bene moriendi, 830. In die Corporis Christi qua hora cantanda, 420. Et quo ritu infra Oct. Corporis Christi, 473. Vide *Missa sollemnis*. Quae Missa in collatione Ordinum, 1063, 1166, 1637. Et in Sabbato Sancto, 1165. In palatio episcopali, absente episcopo 414, contra Turcas, 615. In ecclesiis ubi fit de semiduplici quae celebranda sit a faciente de duplici, 758, 1229 seq. An celebranda in altari maiori inter divina Officia, 177. An Missa occurrens satisfaciat pro alterius voluntate adimplenda, 1107, 1226, D. 14. De Dominica Pentecostes an possit repeti, 299. Missa in vigilia Nativitatis, 1626, D. 5. Missa privata, in nocte Nativitatis Domini an licita, 286, 287, 1689, D. 1, 2. Missa Rogationum, 507, 645, 701, 973. An eam possit episcopus decantare in ecclesiis regularium, 15. De Passione Domini quando toleratur, 413. De SS. Cruce, 471. In Coena Domini, 1670, D. 17. B. M. V. de Monte Carmelo, 1028, 1231. B. M. Virginis sanctissimi Rosarii, 555, 1424. Immaculae Conceptionis, 473, 502, 1681, D. 4. Purificationis, 267, 532, 808, 1032, 1234. Septem Dolorum, 476, 488, 1259. Vid. *Missa votiva*. Beatorum Missa, vide *Beati*. Missa feriae, 644, 704, 1141, 1439. Qua hora dicenda, 740, 1142. An sit cantanda ultra Missam festi, 122, 197, 270. Ad quos spectet huius Missae decantatio, 129. In cathedralibus quo ritu cantanda, 204. Et pro quibus applicanda, 121. Missa Vigiliarum qua hora cantanda, 740, 1142. Conventualis qua hora dicenda, 1357, 1623, 1695, D. 2.

Est quotidie canenda in collegiatis, 1365. Quid, ubi duae Missae conventuales praescribantur, 1680, D. 15. Missa Patroni minus principalis, an sine *Credo*. Vid. *Symbolum*. Solemnis coram Sacramento, 1290. Et pro expositione 40 Horarum, 1010, 1496. Missa pro Nuptiarum celebratione, 1626, D. 3, 4, 1696. Solemnis alicuius sancti an celebranda in Dominica infra eius Octavam, 409. Solemnis de Titulari die impedita quando cantanda, 805. Solemnis de S. Ioseph infra hebdomadam maiorem, 432. Missa sollemnis pro quibus applicanda, 121. Solemnis pro defunctis. Vid. *Defunctorum Missae*. Votiva S. Mariae in Sabbato, 592, 1705. Votiva sollemnis tempore adventus, 1258. Votiva sollemnis B. M. V. in novendialibus ante Nativitatem Domini, 348. Votiva B. M. V. per annum quae sit dicenda, 1283, quando permessa, 264, 316, 343, 424, 430, 564, 592, 1013, 1136, 1258. Votiva de B. M. V. in Octava eiusdem, 1259. Votiva de Titulari ecclesiae, 345. Votiva de aliquo sancto in Sabbato, 590 *seq.* Votiva de SS. Sacramento, 461, 586 *seq.* Votiva in Adventu, Quadragesima, Quatuor Temporibus, vigilia, feria II Rogat. quoad orationes et evangelium feriae, 1052. Votiva in Dominica Palmar., 299, 336. Votiva de Passione infr. hebdom., Passionis, quoad psalm. *Iudica me, Deus*, et *Gloria Patri*, 1470. Votiva pro re gravi, 466, 563, 836, 850, 1261, 1389, 1680, *Dub.* 20. Votiva quando suffragari possit pro conventuali, 193. Votiva infra Octavam habentem *Praefationem*, et *Communicantes* proprias, 559, 564. Votiva sanctorum quo ritu dicenda, 1284, et in cantu fundata, 1185 *seqq.* Missa abbatialis sollemnis quoties in anno canenda, et quo apparatu, 1447. Missa de die, ultra votivam, quod non canatur, consuetudo abrogata, 1450. Missae celebratio infra clausuram omnino vetita, 1364, et concessa in navibus Sacrae Religionis Hierosolymitanae quibus conditionibus, 1501.

Missae propriae alicuius ordinis, quo in casu dici possint et a sacerdotibus saecularibus, 1480. Duae quando cantandae, 697, 712, 868. Duae eiusdem sancti an cantandae eodem die, 317. Quae regularibus concessa an possint celebrari ab aliis, 758, 1230, 1248, 1425. Cohærentes Officio, semel in mense vel hebdomada concessae, 537, 1273. Duae cantandae in cathedralibus et collegiatis, quo ritu, 1288, 1433, 1450. Extra tempus paschale pro SS. martyribus Stanislaio, Petro, Nereo et Achilleo, 463. Tres in Nativitate Domini, 286, 289. Coram Sacramento an celebrandae, 1255, 1290. Quarum spectet celebratio ad secundam dignitatem de capitulo, 855. Quae alicui Ecclesiae legantur, per quos celebrandae, 1345, 1387. Missae S. Gregorii, 1448, 1452. Privatae canonicorum sine ope alterius ministri 952. Privatae intra octavam Epiphaniae, 410. Privatae pro defunctis. Vide *Defunctorum Missae*.

Missalis et Breviarii Romani usus, 86. Missalis Romani usus semel receptus, an confirmandus, 85. Eius usus in ecclesiis Monialium, 759, 894.

Mitra, 56. Pretiosa quibus concedatur, 36. A quo imponenda episcopo, 801. Mitra canonicorum, 1079.

Modicae Ecclesiae SS. Georgii et Petri controversiae, 273 *seq.*

Monachi Casinenses an cogendi ad interessendum processionibus, 2.

Moniales ad quae recitanda Officia teneantur, 571, 756. Quoad earum Breviaria et Missalia, 1422, 1480, 1494. Quoad *Confiteor*, 1457. Quoad modum legendi vel cantandi Officium, 1463. An subsint ordinariis locorum quoad Officia particularia dioecesium, *ibid.* An veniant et ipsae sub nomine regularium, 757. An possint recitare Officia Patroni et Dedicationis, 419, 1174. Et Dedicationis cathedralis cum Octava, 899. Quomodo accedere debeant ad ecclesiam in die earum consecrationis, 916. Completo Officio, quaedam alia recitare valent, 1344. Earum cadavera an ad alienam ecclesiam deferri possint, 1078.

Moniales S. Clarae in civitate Ianuensi utuntur Breviario PP. Conventualium, 1182.

Moniales ord. Cisterciens. qua concessione gaudeant respectu Breviarii et Missalis, 1494.

Monicae (S.) Officium. Vid. *Officium*.

Mozzetta episcopi coram cardinalibus, 182.

Mulieres, quoad earum ingressum per claustra regularium, 225, 248.

Musica, in Officio quadragesimali an deceat, 1348.

N

Narcisi (S.) Officium. Vid. *Officium*.

Natalitii dies sanctorum qui sint, 554.

Nativitas S. Ioan. Baptistae, an praefenda Dedicationi ecclesiae, 610. Quando cadit in die Corporis Christi, *ibid.*

Nazarii et *Celsi* (SS.) Officium. Vide *Officium*.

Nominis Iesus (SS.) Officium. Vide *Officium*.

Nominis Mariae (SS.) festum. Vide *Mariae festa*.

Non intres in iudicium, etc.: his verbis nihil addendum aut immutandum, 677.

Notarius debet vocare ordinandos singillatim, 67.

Novendiales dies ante Nativitatem Domini, 348.

O

Oblationes in adoratione crucis fer. VI in Parasceve, 27.

Occurrentia plurimorum Officiorum eundem ritum habentium, 541. Dedicationis cum Patrono vel cum prima classe, 919. Duplicis 2 class. cum festo SS. Nominis Iesu, 902.

Octava Nativitatis Domini, 836. Epiphaniae, 530, 1442. Corporis Christi, 415, 530, 824. S. Benedicti apud Benedictinos, 1019. S. Scholasticae, 1018. Octava dedicationis dies impedita per festum altioris ritus, 988. Occurrens in Octava S. Ioan. Baptistae, 610. Occurrens cum festo S. Caroli, 661. S. Elisabeth reginae in die B. Delphinae occurrens pro Franciscanis, 530. Octava festorum B. M. occurrens cum duplici minori, vel maiori, 523, 642. S. Ioannis Baptistae concurrens cum festo Dedicationis ecclesiae, vel de patronis, aut cum eorum Octavis, 610. Octava omnium SS. dignior Dedicatione ecclesiae, 660. Octava an transferatur, 1071, 1092, 1123. Patroni principalis occurrens cum Octava Beatae Mariae, 730. Octava defunctorum, an permessa, 467. Octava dies occurrens cum Dominica primae vel secundae classis, 188. Octava dies cedit tantum festis 1 et 2 class., 633, 661. Octava dies quae festa excludat, 530, 731. Octava dies sancti proprii cadens in festo Conceptionis, vel Praesentationis B. M., 524, 632, 652. Octava dies incidens in Dominicam infra Octavam Nativitatis B. M., 596, 731. Et in die Exaltationis S. Crucis, 603. Octavam non elevat ritum, 1239. Octavae duae simul occurrentes, 730. Octavas celebrandi in Quadragesima privilegium, 98, 535 *seq.* Quando prohibitum, 1018 et *seq.*

Octavarium Romanum, 187.

Officia, quae perpetuo sunt impedita, 893, 1091, 1163, quae sunt assignata, 879; 893, 903, 1007, 1062, 1083, 1088, 1092, 1097, 1123, 1128, 1196. Vide etiam *Festum translatum*. Concessa pro locis et Ecclesiis particularibus affixa certis diebus quando transferri possint, 989, 1090, 1152, 1237. Semel in hebdomada concessa, vel in mense, an celebranda quibusdam temporibus per annum, 525, 823 *seq.*, 1025. De eorum intermissione cum Officio ad libitum, 547, 1084. An celebranda in Sabbato, 672, 720. An sit praefenda translatis, 456, 718, 1084. An infra Octavas, 803, 1054. Officia particularia maioris ritus, an praefenda minoris ritus etiam universalibus, 514, 524, 541, 614, 802, 821, 982, 1117. Ad quae Officia tenentur Regulares, 547 *seq.*, 550 *seq.*, 1661. Ad quae Moniales, 571. Officia de SS. martyribus Gorcomiensibus, 1214. Officia SS. quae de mense Decembri supersunt, an fieri possint anno sequenti, 518, 963, 1125, 1163, 1194.

Et quid de S. Silvestro, 1192. Officia semiduplicita occurrentia in Dominica infra Octavam, 965. Occurrentia in die Octavae, vel infra Octavam praeter Dominicam, 509. Officia SS. ad libitum occurrentia in Dominicis et Octavis, aliisque diebus impeditis, 532. Quando omittenda, 492, 546, 557 *seq.*, 568, 1109. An celebranda sub ritu simplici, 538, 582, 633. An assignanda infra Octavas, 557. An perpetuo impeditis erit alia dies assignanda, 1109, 1215. Officia sanctorum ad libitum occurrentia in Officiis Dominicae, anticipanda, 823. Officia SS. a typographis quomodo imprimenda, 631. Officia diocesis Venetiarum in dioecesi Brixiensi, quae sita est extra Statum Venetiarum, an recitanda, 487; *vid. etiam sub. n.* 1502, 1575. Officia translata, *vide Festum translatum*. Officia B. M. V., *vid. Mariae Virg.* Officia. Officiis assignatio an possit fieri inconculta S. Cong. 1091, 1109, 1215. Recitatio quoad tertios saeculares S. Francisci ascriptos alicui ecclesiae, 662. In officiis de sanctis locorum et de beatis nondum canonizatis nihil propria auctoritate statuendum, 226. In Officiis sanctorum nihil addendum vel minuendum, 624.

Officium duplex vel semiduplex si habeat Octavam 646. Alio de semiduplicibus, et duplicibus minoribus, 1670. Ferae IV Cinerum, 535, 538. Ferae, quando superest aliqua Dominica post Epiphaniam vel Pentecosten, 656. Particulare, occurrens, die 25 Februar. anno bissextili, et 21 Januar., 519. Breviarii pro Officio devotionis, 1376. De pluribus SS. virginibus et martyribus eo die quo cadit, 520. Simplex eiusdem qualitatis, commemoratio simplicis, qualis; *vide Commemoratio*. Plurimorum sanctorum, quorum unus sit semiduplex, alter simplex, 649. De titulis altarium, qui non sunt in Calendario Romano, an sit recitandum, 1451. Officium solemniter fieri consuevisse, quid, 1455. Cuiuscumque festi a Dominica Palmarum ad Dominicam in Albis celebrari prohibitum, 1495, et a Vigilia Pentecostes usque ad Dominic. SS. Trinitatis, 1510. Offic. de festo an faciendum in die Commem. omnium fidel. defunctor., 607 et 1670, d. 13. Officium proprium ordinis, vel diocesis, 519, 1359, 1360. De Dominica anticipand., 656, 823. Pro sanctis non canonizatis, 217, 227, 1386; pro non descriptis in Martyrologio Romano 630; pro canonizatis, extra propriam ecclesiam, 1456. Officium, ratione ecclesiae parochialis, vel regularis, vel abbatiae, vel reliquiae insignis, etc., 224, 1472, 1489. De Patrono, sub quo ritu, 877. Beatorum, *vid. Beati*. Super cadaveribus in ecclesiis regularium ad quos spectet, 280. De Sindone in dominio Sardiniae quo ritu celebrandum, 1093, 1372. Commemorationis S. Augustini, 516. S. Thomae Cantuariensis occurrens die 29 Decemb., 526. S. Silvestri impeditum an transferendum in annum sequentem, 1194. Officium Patroni regni, 550 *seq.* In diocesis, 540, 1110. Patroni ecclesiae, 550, 1122. Dedicationis eccles. Maior. ord. Hierosolymitani non extenditur ad omnes Religiosos, 930. *Vide Dedicatio ecclesiae*. Officium SS. Redemptoris pro ecclesia S. Mariae Iubencorum Venetiis, 915. SS. Corporis Christi cum Officio S. Ioannis Baptistae. *Vid. Festum SS. Corporis Christi* qualibet feria V ex concessione, 448, 456. *Vid. Officium SS. Sacramenti*. Officium S. Hier. Aemiliani pro ordine S. Benedicti 1203. Angelorum Custodum, 479. Occurrens cum duplici minori, 523, 713, 844, 931. Angelorum et archangelorum in concursu alterius duplicis, 520, 931. S. Raphaelis archangeli. *Vid. Antiphonae, Homiliae*. S. Gabrielis, 1706. In Officio SS. Gabrielis et Raphaelis archangelorum qualis Octava benedictio, 638. Officium Reliquiarum in ecclesia Hispanensi, 1219, 1220. In provincia S. Mariae de Arrabida, 1707, D. 4. Pro ecclesia S. Laurentii Scurialensis 1691. Officium ratione reliquiae insignis, 162, 165, 215, 584, 630, 640, 1133, 1240. Sacrarum reliquiarum totius ordinis Benedictini, dum Vigilia Omnium Sanctorum venit in Dominica, 986, 1027. Officium Gratiarum actionis pro victoria obtenta contra Turcas,

1221. Officium SS. Sacramenti singulis feriis V pro Germania, 1025. Idem pro clero Alexandrino, 1068, et pro clero Aquensi, 1483. Idem concessum pro religione servorum an cedat translato, 456. *Vid. Officium Corporis Christi*. Officium parvum B. M. V. quando concedatur, et quando denegetur, 196, 1113, 1207. Vide etiam 1616, D. 3. Quae Officia permitti, quae abrogari in Sardinia, 1653, 1655. Dubia circa Officia variarum Ecclesiarum, 1659, 1660.

Officium sanctorum non descriptorum in Martyrologio Romano. *Vid. Sanctorum*, etc. S. Canuti pro ord. S. Bened. 898. S. Servatii pro Capuccinis, 831. S. Clarae apud Franciscanos, 843. S. Eulaliae cum Octava, 98. SS. Ursulae et sociarum, 1240. SS. Fabiani et Sebastiani, ubi solus S. Sebastianus est Patronus, 717, 927. SS. Victoris et Innocentii, ubi soli S. Nazarius et S. Celsus sunt titulares, 1460. Sanctorum titularium, 1707, D. 1, 2. S. Ianuarii pro regno Neapolitano. 449, 1071. Pro diocesi Vulturarien., 1694. S. Ioseph Officium translatum, 960, 1237. Idem quo ritu celebrandum in Hispania, *ibid.* S. Ludovici in Galliis quo ritu, 655. Occurrens cum festo S. Bartholomaei, 857. S. Marci Evangelistae, *vid. Officium translatum*. S. Mariae Virginis, *vid. Mariae Officium*. Officium translatum SS. Stigmatum, 111. S. Annae, 1712. S. Mariae Aegyptiacae in civitate Neapolis, 545. S. Mariae Magdalenae de Pazzis, 1047. S. Monicae, 761. Et ad ritum dup., 1555. S. Narcisi pro regno Hispaniae, 674. SS. Nominis Iesu, 901, 914, 1011 *seq.* Idem pro FF. Minoribus S. Francisci, 914. Quo die transferendum, cum inciderit in Dominica Septuagesimae, 979, 1213 et 1626, D. 1. Officium S. Ioseph, 882. Patrocinii S. Ioseph, 1567, 1579, 1582, 1586. Officium Patrocinii S. Iosephi pro PP. Franciscanis de Observantia, 1681, D. 10, 11. Pro Carmelitis Excalceatis Hispaniae, 1687, D. 17, 18. S. Rochi Officium et Missa in suis ecclesiis, 241. S. Vincentii Ferrerii in festo translato Annuntiationis, 816. S. Ubaldi, 1492. S. Liborii, 1493. S. Vincentii Ferrerii, 1499. S. Hedvigis, *vid.*, 1500. S. Pii Papae VI, 1504. S. Agathae V. M., 1505. S. Liberati de Sauro, 1506. S. Ioannis de Deo, 1507, 1515. S. Ioannis Nepomuceni, 1514, 1581. S. Pauli I, eremita ad rit. dup., 1517. B. Salvatoris ab Horta, 1519. S. Brigittae *vid.*, 1520. S. Andreae Avellini, 1521. B. Cunegundis virg. 1522. S. Felicis Capucci, 1526. B. Hyacinthae de Mariscottis, 1527. B. Ludovicae Alberton., 1528. SS. Iacobi de Marchia, et Francisci Solani, 1531, 1599, 1611. BB. Ioannis de Perusio et Petri de Saxoferrato, 1532. S. Rosae Limanae, 1533. SS. Sindonis, 1534, 1612. B. Ioannis de Prado, 1540, 1564, 1565. S. Eusebii Vercellensis, 1542. B. Bernardini de Feltria, 1544. S. Gregorii PP. VII, 1545. S. Scholasticae V., 1547. S. Petri Chrysologi, 1548. S. Seraphini de Monte Granario, 1549. S. Ioannis a S. Facundo, 1551. S. Fidelis a Sigmaringa, 1552, 1556. S. Antonii Lisbon., 1707, D. 5. S. Margaritae Cortonensis, 1553. S. Simonis a Lipnica, 1557. S. Andreae Corsini, 1561. S. Helenae, 1566. B. Ioannis de Dukla, 1567. S. Aloysii Gonzaga, 1573. S. Vincentii a Paulo, 1574, 1585, 1603. S. Iulianae de Falconeriis, 1576, 1630. S. Ioannis a Cruce, 1577. S. Felicis a Cantalicio, 1578. S. Gertrudis virg. 1569. S. Zenonis M., 1583. B. Ioannae Valesiae, 1584. S. Iosephi a Leonissa, 1587. B. Iacobi a Birecto, 1588. B. Ladislai de Gielniow, 1579, 1590, 1595. B. Salomeae, 1592. S. Francisci Solani, 1594. S. Camilli de Lellis, 1595, 1597, 1631, 1656. B. Rogerii C., 1596. B. Mariae de Soccos virg., 1600. S. Iosephi a Cupertino, 1601. B. Angeli a Clavasio, 1601. B. Gabrielis Ferretti, 1604. B. Helenae Enselminae, 1605. B. Seraphinae Sfortiae, 1607. B. Michellinae *vid.*, 1610. S. Ioannis a Capistrano, 1613. B. Petri a Moliano, 1615. S. Petri Alcantarensis, 1707, D. 3. S. Laurentii Iustiniani, 1619. S. Theresiae pro Carmelitis Excalceatis Hispaniae, 1687, d. 16. De Festo Conceptionis B. M. V., 1423.

Officium, quod fieri solet in civitate, non potest

ab episcopo extendi ad suam dioecesim, 1388. Officia cathedralis etiam sanctorum alienigenarum recitari possunt a coetu parochorum, et beneficiatorum parochiarum civitatis, 1668. Officium, post candelas accensas, etiam hebdomadario non comparente, non differendum, sed supplendum, 1407. De Sancto canonizato an fieri possit Officium extra propriam ecclesiam, 1456. Unde arguatur an aliquod Officium fieri consueverit solemniter, 1455. Officii recitatio in choro diversimode praescribenda, 1338. Officium cuiuscumque festi quando prohibeatur, et sic de Missa votiva et de *Requiem*, 1495, 1511.

Onus aedeundi ecclesiam matricem in Sabbato Sancto, 1307.

Ora pro nobis, sancta Dei Genitrix, quando dicenda, 814.

Oratio in festo SS. Fabiani et Sebastiani nunquam varianda, 25. *A cunctis* excludit alias istiusmodi orationes, 1482. Quando dicenda, 858, 875. Quo ordine in ea enuntientur nomina sanctorum occurrentium, 418. S. Francisci de Paula quo ritu recitanda, 191, 1020. Quando non concludenda *eiusdem Spiritus sancti Deus*, 1036. In die Dedicacionis ecclesiae quando varianda, 838. Oratio tertia ad libitum an omittenda, indicta oratione pro publica necessitate, 858, 869. Ubi desumenda haec tertia oratio, 869, 1108. Qualis in Missis votivis, 820. An dicenda a Dominica Passionis usque ad feriam V in Coena Domini, 393, 644, 859. An infra Octavam Paschatis et Pentecostes, 1041. Oratio quarta in feria 2 Quadragesimae, 858. Orationes in Missis votivis privatis, 820, 1016. In solemnibus, 348, 1013. Vid. *Collecta*. Vid. *Commemorationes*. Et quando omittendae, 1440. In Missa Vigiliae Nativitatis excluduntur orationes a superiore praeceptae, v. g. pro pace, 1626.

Orationes publicae pro novi episcopi electione. Infra Octavas Conceptionis B. M. in Missa feriae, 1014. Quomodo concludendae, 1036.

Oratoria confraternitatum quoad Missam, 322, 354, 775, 784. Quoad Missam, 322, 354, 775, 784. Quoad alias functiones et iura parochialia, 766. Oratoria privata et privilegiata quoad Missam, 418, 621, 1377, 1393.

Oratorium publicum, 415, rurale, 234.

Ordinandi, an faciant omnes actiones, quas episcopus, in Missa, 1246. Quo loco Missam cum episcopo legere debeant, 1244, et an genuflexi, 1245.

Ordinationes sacrae, quoad assistentiam debendam episcopo, 67, 129.

Ordo Hierosolymitanus. Quaedam decreta sac. cong. pro clero eiusd. ordinis, 927.

Organa in collegiatis, 1469. An pulsanda quando utuntur dalmaticis, 1116, et quando cantatur Symbolum, 665.

Ostensorium benedicendum, 313.

P

Paganorum nomen an immutandum in collecta, 615.

Palla an cooperienda serico, 745.

Pallium archiepiscopale, 208. Pallium et pileus an permittantur in choro, 205.

Palmatoria. Vid. *Bugia*.

Paramenta a quibus benedicenda, 1399. Ab episcopotentum de ipso altari accipienda, 1401.

Parasceve. Vid. *Feria VI* in *Parasceve*.

Parati quando incidere debeant nudis capitibus, 849.

Parochi iurisdictio circa defunctorum cadavera, 1120, circa mortuorum Officium, 1373.

Parochi regulares in funeribus, 262, 280, 285, 1120.

Parochia in processionibus et funeralibus, 8, 195, 213.

Parochia ruralis, quoad anniversaria, 736.

Parochiales functiones quando committi possint capellanis confraternitatis, 457.

Parochialia iura quae non sint, 234, 772 seq., et quoad processiones, 211.

Parochialis ecclesia. Vid. *Dedicatio*.

Parochus duarum ecclesiarum unitarum, quoad Officia titularium, 689.

Particula hostiae in Missa quo loco praecedenda, 438.

Passio Domini a quibus cantanda, 130. Quo in latere legenda, 433. Episcopus an debeat assistere capite detecto, 848.

Patenae osculum, 566. Signum quomodo fiat, 1435. Eius suppositio in communione generali, 416.

Patriae, et cognomina sanctorum. Vid. *Cognomina*, etc.

Patrini in sacramento Confirmationis an possint ponere manum super humerum vel pedem, 1249.

Patroni civitatis electio quomodo facienda, 243. An fieri possit cum permissione et voto colendi festum tanquam de praecepto, *ibid.* Si plures Patroni, de principali tantum facienda commemoratio in suffragiis. Vid. *Suffragia*. Patroni regni Officium. Vid. *Officium Patroni*.

Patronus Ecclesiae, 877. Patronus loci an habeat diem festum, 243, 684. Patronus principalis loci quod praecedentiam, 621. Quid intelligi debeat sub nomine Patroni, 595. Et an veniat sub nomine Patroni loci patronus parochiae, 817.

Pax cum osculo in choro quomodo porrigenda, quibus cum instrumento, *ibid.* et 1145. Quomodo accipienda ab episcopo celebrante, 84. Quando non sit danda a diacono, et cui spectet, 1403.

Philippi et Iacobi (SS.) festum si venit in Dominica pro Benedictinis, 1026. Occurrens cum Patrocinio S. Ioseph, 1087, 1150. Occurrens infra Octavam Ascensionis, 1439.

Pileoli adhibendi in Missa facultas a quo concedatur, 1432. Eius usus an competat parochi deferenti Eucharistiam infirmis, 261, 658, 664. An sit adhibendus ab episcopo, 38. Ab eo qui assistit in choro Missae conventuali, 1362.

Pileus et Pallium, an deferendi in choro. Vid. *Pallium*. Pileus in processionibus funeralibus, 809.

Pirminii (S.) episcopi Melden. Vid. *Festum*, etc.

Planeta plicata, 574. A ministris quando deferenda, *ibid.*

Pluviale ad Vesperas quando capiendum, 78. An deferendum in processionibus, 744, 1501. Eius fimbriae a quibus elevandae, 66. A primicerio, 58. A dignitatibus, 8. A gestantibus hastas baldachini, 10, 1033.

Poenitentiae sacramentum quo habitu etiam a canonicis administrandum, 1662.

Pontificalium moderatio, 336, 1376, 1445, 1446.

Portionarii et beneficiati, quomodo thurificandi, 147.

Praebendarum distinctio an praelationem ordinis inducat, et quomodo, 54, 82, 265, 352, 616, 1225, 1536.

Praecedentia archiepiscopi, 333. Canonicorum erga regulares, 166. Inter Regulares in publicis functionibus, 1468. In choro inter vicarium generalem et canonicos 16. Curati, ratione stolae, 165, 335. Inter canonicos, 16. In processionibus, 8, 37, 68, 76, 95, 114, 135, 159, 228, 230, 353. Inter canonicos, 1538, 1558. Inter canonicos et sacerdotes saeculares, 684. Inter canonicos Gnesae episcopali dignitate insignitos, et caeteros non episcopos, 1690. Inter presbyteros, 117, 181, 1530. Praecedentia nulla, si resignetur dignitas, 346. Praecedentia in proferendis nominibus servorum Dei in eorum canonizatione, 1572. Alia 1692, 1701, 1703, 1704.

Praeeminentia, 1536, 1539, 1560, 1713.

Praefatio in votivis per annum apud privilegiatos, 851. In Missis votivis infra Octavam Nativitatis Domini, 836. In Missis votivis infra Octavas, 559. In Missis feriae infra Octavam Nativit. B. M. V., 1434. In festis apostolorum vel crucis infra Octav. Ascensionis, 1439. In Officio Sabbati B. M. ad Missam votivam alicuius sancti, 591. In Praefatione Missarum Expectationis partus, et Rosarii quid servandum, 1216, D. 9.

In Dominicis per annum, 1614. Praefatio SS. Trinitatis, 1327. An in Dominicis etiam quadragesimalibus et paschalibus recitanda, 1681, d. 19.

Praelati episcopo inferiores, 65, 357. Decreta quaedam moderationis eorum pontificalium, 156.

Praepositi forenses, 573, 597. Praepositus cathedralis, 696 seq.

Praesentia in choro quando debetur, 942.

Praes ad implorandam pluviam, etc., an inter Missam decantandae, 42. In feria IV Cinerum, 538. Feriales quo tono cantandae, 1066.

Predella altaris, 560.

Presbyter assistens quando thurificandus, 74. Presbyteratus ordinis anterioritas, 352. Presbyterium, 337.

Primicerius an capiat pluviale in processionibus, Vid. *Pluviale*, eius munera circa chorum, 938 seq.

Prior ecclesiae collegiatae, 90, 173, 1509. Priores confraternitatis in processione, 151.

Processio SS. Sacramenti in die festo, 118, 155, 240, 527, 1672, 1698. Extra diem festum, 641. An possit ab episcopo transferri, 1242. Processio Feriae V in Coena Domini, et feriae VI in Parasceve, 1130, 1340. Processiones in genere, 8, 159, 626, 637, 1130. Processiones duae de eodem festo an permittendae, 1474. De process. Rogat, 1347. Processiones ecclesiae cathedralis cum Sacramento, 8, 326, et sine Sacramento, 209. Processiones in oratorii confraternitatum 786 seq. Regularium, 2, 103. In feriis V et VI maioris hebdomadae, 139 et saecularium, *ibid.* cum reliqua S. Crucis, 625, 637. Processionum praecedentiae, 8, 567, 612, 1537, 1538, 1651, 1677. Abusus in processionibus, 1368, 1645, D. 3.

Processus in beatificatione et sanctificatione, 501, 1617.

Protonotarii participantes quoad praecedentiam, 136, 170. Titulares quoad locum, 170, 221, 353, 355, 482. An benedicere possint paramenta, 1436. Protonotarii canonici quas vestes induant, 119, 184. Quomodo thurificandi, 722.

Psalmi De profundis, et *Lauda, anima mea*, quando dicendi in Vesperis et Laudibus, 100, 1021, 1067, 1054. Psalmi graduales et poenitentiales, et alia onera an implenda a canonicis extra chorum, 196, 1113. Dicuntur licite pridie Vesperis post Completorium, 1374.

Palpitum an ornatum esse debeat, ubi ex eo sermo recitatur feria V in Coena Domini in functione lotionis pedum. 1681. D. 24.

Pulvinar pro abbatibus, 947, pro praeposito accedente ad ecclesiam regularium in habitu, et praevia certificatione, 1618. Sericium, an prohibitum dignitatibus, 124, 483.

Purificatio calicis an facienda in prima et secunda Missa Nativitatis Domini, 761.

Purificationis B. M. V. festum. Vide *S. Mariae Virginis festa*.

Pyxis benedicenda, 315. An possit vendi vel oppignorari, 1460. An velo cooperienda, dum defertur ad infirmos, 721.

Q

Quadragesima Horarum oratio, ubi intermissa sit, restituenda, 1367. Quid, si occurrat festum 1 vel 2 class. inter solemnia 40 Horarum, 1496.

Quadragesima SS. Martyrum sedes fixa assignata pro Officio, 394.

R

Raphaelis archangeli Offic. Vide *Officium*.

Receptio ad habitum religiosum et professionem, 563.

Recitari posse, vel *fieri posse* quid importent in indultis et decretis Officiorum, 572, 932, 1043, 1059.

Recitari debere importat praeceptum, 1238.

Reconciliatio ecclesiae et coemeterii, ad quem spectet, 80.

Rector chori, 24, 43, 343. Rectores parochialium in processionibus, 126. *Iidem* inter divina Officia, 251, 253.

Redemptoris Officium. Vide *Officium*.

Regulares, quoad recitationem Officii in choro cum canonicis, 11, 115, 1208. Quoad Officium dedicationis titularis, cathedralis, patroni principalis, 419, 540, 550, 557 seq., 1110, 1122, 1181. An debeant omittere Officium ad libitum concessum, si aliud occurrat in eorum Calendario. Vid. *Officium ad libitum*. Ad quae Officia teneantur. Vid. *Officia*. An de Patrono parochiae, in qua morantur, 833. An sequi possint ordinem proprii Breviarii, 997. Regulares, quoad processiones, 2, 103, 107, 139, 166, 210 seq., 249, 498, 1406, 1468, 1473, 1474, 1490. An nominare possint in canone superiores suos uti antistites, 1404. Regulares S. Augustini, 275. Quoad Missam, 3, 15, 319 seq., 562, 598, 1417. Celebrantes Missam in aliena ecclesia, 753 seqq. Quoad Officium 943, 997, 1160. Quoad funera 262, 1120. Regulares praelati. Vid. *Praelati*. Regularium nomine an veniant etiam Moniales, 756. Regularium superiores an veniant sub nomine Ordinariorum, 48.

Reliquia S. Spinae quo ritu deferenda, 255, 1238, et SS. Crucis. Vide *Crucis*. Reliquiae beatorum; vide *Beati*, etc. quo ritu a celebrante incensandae, 1168. An collocandae super altare SS. Sacramenti, 1106. An in tabernaculo in quo est repositum, 1333. Reliquiae sanctorum in ecclesiis Regularium a quo deferendae et quo ritu 107, 599, et in consecratione altaris, 1334. Reliquiae in processionibus a quibus deferendae, 323, 339. Quoad Officium et Missam de iis celebrandam, 640. Reliquiarum clavis cui assignanda, 34, reliquiarum Officium. Vide *Officium*.

Remigii (S.) Officium pro clero Gallicano. Vide *Officium*.

Responsorium: Domine, praevenisti, 650.

Reverentia in fine Missae erga Papam, episcopum, etc., 33. Erga crucem in fine Missae, 1441.

Rita de Cascia (B.) an eligenda in Patronam, 2080 seq.

Rocchi (S.) Officium et Missa. Vid. *Missa*.

Rogationes, 15, 70, 612, 645, 1347, 1371.

Rosa Viterbiensis (S.) Octava apud Franciscanos, Vid. *Octava*.

Rubricae non sunt violandae imperitorum causa, 1259.

S

Sabbatum, quoad Missas votivas B. M. in eius ecclesia, 592. Quoad Missas aliorum sanctorum, *ibid.*

Sabbatum sanctum, quoad Missas privatas, 591, 1513. Quoad benedictionem aquae, 673, cerei etc., 1306 et seqq.

Sacerdos pergens ad celebrandum possitne ad ianuam sacristiae aquam benedictam accipere ac se signare, 1680.

Sacerdotes in communione Monialium a qua parte debeant descendere, 1037. Vid. *Celebrantes*.

Sacrificia in die Commemorationis defunctorum an applicanda ad libitum, 441.

Sancti, de quibus nihil in Calendario. Vid. *Breviarium Romanum*, eorum corpora quando nequeant sub altari reponi, 1381.

Sancti, qui in fine anni supersunt, 1681.

Sanctissimi Sacramenti Officium pro Germania, Vid. *Officium*. Congruum ne sit, nocte Nativitatis Domini SS. Sacramentum exponere, 1702. SS. Sacramenti benedictio in ecclesiis Monialium, 1666.

Scholasticae (S.) Commemoratio. Vid. *Commemoratio*.

Sebastiani et Fabiani (SS.) quando sint separanda Officia, 717.

Sedere quoad celebrantem ad *Gloria* et *Credo*, 115, 143, 201, 460. Quando episcopus distribuit candelas, cineres, etc., 847.

Sedes prima in choro cui concedatur, 195. Quae pro abbate, praesente episcopo, 157. Quae pro canonico celebrante coram episcopo, 143. Et non praesente episcopo, 115. Episcopi coadiutoris, quae, 190, et gubernatoris civitatis, 337, 561.

Sella gestatoria, 619.

Semiduplex occurrens in duplici quomodo transferendum, 646, 666, 739, 1051, 1097. In aliam diem Octavae, *ibid.* Infra Octavam Ascensionis, 761.

Sequentia Nominis Iesu a quibus dicenda, 1012.

Signum canonicorum cathedralis an concedatur aliis, 131.

Simplex Officium perpetuo impeditum, 1217, 1252, simplicis Officii translatio, 1626, d. 11. Infra Octavam corporis Christi, 472, 487. Occurrens in Dominica in Albis, 998.

Spinae coronae D. N. I. C. an sint habendae ut insignes reliquiae, 255, 831. Quomodo deferendae in processionibus, *ibid.* et 1119. Quando feria VI, in Parasceve exponendae, 1685.

Stigmatum S. Francisci Officium. Vid. *Officium*, quis color in eorum festo, 1427.

Stola in confessione administranda, 224. In sumptione Eucharistiae, 504, 1330. In depositione SS. Sacram. 1702, d. 1. In processione solemni Corporis Christi, 1702. Quomodo aptanda super alba, 503 et seq. In Horis canonicis, 435. Eius praecedentia, 105, 335, 1538.

Subdiaconus, eius Officium an suppleri possit per alium in minoribus, 702. Vid. *Diaconi* et *Subdiaconi* munera.

Substitus archipresbyteri, 14, 164.

Suffraganeus. Vid. *Episcopus*.

Suffragia communia in Vigilia Omnium Sanctorum 875. Suffragia B. M., 578, 662. Et in ecclesiis eidem dicatis, 662 seq. quo ritu dicenda, ubi plures sunt Patroni, 570. In suffragiis communibus, an sint omittendae Commemorationes SS. Salvatoris, aut S. Crucis, in eorum ecclesiis titularibus, 807.

Superpelliceum. Vid. *Cotta*.

Symbolum in Missa, quomodo canendum, 665, quando dicendum, 584 seq., 590, 595, 701, 734 seq. 853, 1022, 1183, 1650, 1681, D. 7. An dicendum in Missis beatorum, 452. In festo S. Ioannis Baptistae ubi est titolare, 1155. In Missis Patroni minus principalis, 1134.

Symbolum S. Athanasii an dicendum in die SS. Trinitatis et per Octavam, 860 seqq., 901. Quomodo recitandum, 1428.

T

Tabernaculum SS. Sacramenti, 748, 1333, 1335.

Taxae in beatificatione et canonizatione, 88, 501.

Tempus a iure statutum pro collatione ordinis, 1073, praescriptum ad recitandum in choro d. Officium, 1338, 1407.

Tertiarii S. Francisci saeculares, quoad Officii recitationem, 11, 659. Quoad processiones, associationem cadaverum, etc., 1673. Tertiarii Carmelitarum et alii, 1208 seq. Tertiarii de Oliveira an deferre possint mozzettam, 1201.

Thomae a Villanova (S.) in Officio quid addendum, 678.

Thomae Cantuariensis (S.) Officium occurrens in Dominica. Vid. *Officium*.

Thuribulorum duorum usus quando concedatur, 77, 93, 167.

Thuriferarius et acolythi ubi sedere debeant in Missa solemni, 1681, D. 18.

Thurificatio, quando in Missa solemni omittenda, 83, 315, 480. An adhibenda in Missa conventuali, 1681, D. 21. Quo ritu facienda in Vesperis et Laudibus 97,

1226. Celebrantis absente episcopo, 150. Et dignitatum in choro, 722, 1352. SS. Sacramenti, dum benedicatur populus, 1157. Crucis, an facienda coram Sacramento, *ibid.* Crucis et oblatorum in feria VI maioris hebdomadae, 676, 707.

Titularis Ecclesiae, si est dignior, an praevaleat Patrono civitatis, 263, 622.

Titulus Ecclesiae an mutari possit a confraternitate, 1582.

Tobalea, vid. *Mappa*.

Translatio Festorum. Vid. *Festum*. Duplicis. Vid.

Officia. Translatio Officii in diem immediate sequentem non impeditam quomodo intelligenda, 509, 966. Patroni. Vide *Anniversarium*. Apostolorum eiusdem ritus, 464. Apostolorum et evangelistarum cum S. Ioseph, 1149 seq. Translatis an assignari possit dies fixa sine decreto. Vid. *Festa translata*.

Trinitatis festum ubi fit cum Octava. Vid. *Symbolum* S. Athanasii.

Typographi, quoad impressionem Officiorum, 631.

U

Urbinatenses dignitates, et canonici, 1265 seq.

Ursulae (S.) Officium. Vid. *Officium*.

V

Velare cruces et imagines, 310 seq.

Velum, quo crux cooperitur feria V in Coena Domini, 312.

Verbum caro factum est, an genuflectat episcopus ad haec verba. Vid. *Genuflectere*.

Versus ad Primam in expectatione partus beatae Mariae, 962.

Vesperae quando dimidiandae, 575, 577. Defunctorum pro prima die mensis, 1372. Vesperae primae, die Octavae occurrentes in Dominica privilegiata, 1042. Secundae, de die Octava non privilegiata, concurrentes cum primis Vesperis duplicis, 450, 523. Secundae, die Octavae B. M. V. cum duplici per annum, 523. Secundae, diei Octavae Dedicationis ecclesiae cum duplici per annum, 447. Secundae, SS. apostolorum Petri et Pauli cum primis Vesperis Dedicationis Ecclesiae, 1176. Vesperae integrae de festis cum solemnitate celebrandis, 1180. Vesperae Octavae Corporis Christi, ubi cum festo Sacris Cordis Iesu ex apostolica facultate concurrant, quomodo recitandae, 1656, D. 3. Vesperae de S. Martina, 1483.

Viatum deferre infirmo feria VI in Parasceve quo ritu, 1199.

Vicarius apostolicus, 141, 579. Capitularis, 414, 465. Foraneus, 573, 597. Collegiatae de Urbe, 33. Generalis episcopi quoad praecedentiam, 16, 109, 113, 185, 222, 230, 583, 608, 617, 627, 1206, 1375. In Missarum solemniis, 1336, 1347. In Missa privata, 1457, absente episcopo, 1443. In processionibus 230, 627, praesente praeposito cathedralis, 936 seq. In recitatione Officii in choro an expectandus, 49. Quoad thurificationem, 90, 136, 156, 179, 222, 296. Vid. *Praeeminentia*. An possit benedicere praedikatorem aut diaconum, 57.

Vigilia S. Matthiae ap. in feria tertia post Quinquagesimam an ieiunandum, 658. Nativitatis S. Ioannis Baptistae occurrens in festo Corporis Christi, 279, 835. Omnium SS., 875, 1570. Pentecostes, 316, 1571. Epiphaniae, 670, 851, 931.

Vincentii Ferrerii (S.) Officium in festo translato Annuntiationis. Vid. *Officium*.

Vitationis B. M. Officium occurrens in die Octava Dedicationis ecclesiae. Vid. *Mariae V. Festum*.

Votum factum ab universitate an obliget personas et populum, 290. Emissum a civitate Thermitana an valeat, 1164. Emissum a magistratu Guipuscae an obliget etiam clericum, 1563. *Wenceslai* (S.) Officium pro regno Poloniae, 1260.

INDEX CAUSARUM

IN SACRA CONGREGATIONE CONCILII RESOLUTARUM

Quae in Appendice summatim collectae referuntur.

A

Acernen. *Distrib. quotidianarum, et Iubilationis*, 228.
Acerrarum, 122.
Aesina *Iuris nominandi concionatorem*, 4.
Alben. *Sacror. Rituum, ac Regiminis ecclesiae*, 15.
Albinganen. *Curae animarum et functionum*, 299.
Albinganen. *Processionis et multitudinis interdicti*, 287.
Alerien. *Sepulturae*, 316.
Alexandrina, 37.
Alexandrina, 125.
Alexandrina *Funerum*, 275 et
Alexanen., 252.
Alexanen. *Celebrationis Missar.*, 256.
Alexanen. *Funerum*, 260.
Amalphitana *Cathedratici et Procurationis*, 225.
Amerina *Missae conventualis*, 227.
Amerina, 321.
Amerina *Functionum*, 330.
Amerina seu Interamnensis *Ordinationis*, 345.
Andrinen. *Accessus ad processiones*, 14.
Aquen. *Iurium parochial.*, 10.
Aquen. *Praeeminentiar.*, 149.
Aquen. *Erectionis capellaniae*, 347.
Aquilana *Iurisdictionis*, 70.
Aquilana *Concionatoris*, 225.
Aquipendii *Visitat. Sacr. lim.*, 27.
Aquipendii *Indulti*, 40.
Aquipendii *Expensarum*, 336, 337, 338.
Ariminen., 283.
Ariminen., 323.
Ariminen. *Celebrationis Missar.*, 326.
Asculana, 80.
Asculana sive Montis Alti *Ordinat.*, 159.
Asculana *Iurium, functionum parochialium*, 165.
Asculana *Cathedratici*, 176.
Asculana *Processionum*, 302.
Asten. *Officii fabricerii*, 57.
Atrien, 87.
Auximana *Restaurationis eccl.* 44.
Auximana, 94.
Auximana *Procurationis*, 114.

Auximana seu Lauretana *Funer.*, 303.
Auximana *Applicationis Missae*, 317.
Auximana seu Cingulana *Cathedratici*, 341.

B

Balneoregien. *Missae paroch.*, 22.
Bambergen. *Canonicatus*, 110.
Baren., 332.
Baren. *Congruae en et expensarum*, 333.
Bissaciarum, 214.
Bitecten., 58.
Boianen. *Iurium parochialium*, 150.
Bononien., 75.
Bononien., 124.
Bononien. *Praecedentiae*, 220.
Bononien. *Funerum*, 295.
Brixien., 171.
Brugen., 132.
Brugnat. *Collegialitatis*, 84.
Brugnat. *Coadiutoriae*, 314.
Brundusina *Adimplemen.*, 41.
Burgi S. Domnini, 129.
Burgi S. Sepulcri *Reductionis oneris Missarum*, 284.

C

Caesenaten. *Onerum Missarum*, 215.
Caesenaten. *Capellaniae*, 301.
Caesenaten. *Beneplaciti*, 318.
Calaritana, 100.
Calaguritana *Iuris visitandi*, 139.
Calaguritana et Calceaten. *Residentiae*, 234.
Camerinen. *Capellaniae*, 190.
Camerinen. *Utensilium*, 243.
Caputaquen., 131.
Capritana, 141.
Carthagin. *Matrimonii*, 305.
Casalen. *Montis Pietatis*, 26.
Casalen. *Residentiae*, 38.
Casalen., 297.
Casertana *Capellaniarum*, 209.
Cassanen. *Cathedratici*, 182.
Cassanen., 197.
Cassanen., 202.
Cassanen. *Cathedratici*, 211.
Cassanen. *Matricitatis*, 319.
Cassanen. *Parochialis*, 363.

Castri Maris *Servitii chori*, 207.
Castri Maris *Primiceriatus*, 269.
Cathacen., 92.
Caven. *Funerum*, 158.
Celsonen., 242.
Celsonen., 340 et 341.
Civitatis Castellanae *Procuratio- nis*, 173.
Civitatis Castellanae *Iuris concionandi*, 294.
Civitaten. *Indulti*, 273.
Colonien., 51.
Comen. *Missae parochialis et conventualis*, 49.
Comen. *Functionum*, 285.
Comen. *Funerum, etc.*, 289.
Compsana *Spolii*, 103.
Cremonen., 69.
Cremonen., 97.
Cremonen. *Quartae Funerariae*, 172.
Cremonen. *Quartae Funerariae*, 192.
Cremonen. *Quartae Funerariae*, 201.

D

Derthonen. *Iurium parochial.*, 35.
Derthonen. *Iurium parochial.*, 82.
Derthonen., 101.
Derthonen., 108.
Derthonen. *Irregularitatis*, 320.
Derthonen. *Visitationis*, 349.
Derthusen. *Applicationis Missae*, 324.
Dubia *Concursus*, 52.
Dubium *Visitationis*, 56.

E

Elboren. *Dubiorum*, 55.
Elven. *Iurisdictionis*, 205.
Eugubina *Servitii chori*, 218.

F

Fabrianen. *Fontis baptismalis, et Iuris baptizandi*, 151.
Fabrianen. *Fontis baptismalis, et Iuris baptizandi*, 155.
Fabrianen. *Fontis baptismalis, et Iuris baptizandi*, 162.
Fabrianen. *Fontis baptism.*, 169.
Fabrianen. *Fontis baptismalis*, 175.

Fanen. *Procurationis*, 163.
 Fanen. *Procurationis*, 262.
 Fanen. *Quartae funeralis*, 327.
 Faventina *Quartae funeralis*, 184.
 Faventina *Iurium parochialium*, 325.
 Faventina *Capellaniae*, 344.
 Faventina, 353.
 Faventina *Praeeminentiarum*, 357.
 Ferentina, 351.
 Ferentina, 352.
 Feretrana *Iuris sepliendi*, 249.
 Feretrana *Concionatoris*, 259.
 Ferrarien. *Applicationis Miss.*, 28.
 Ferrarien., 39.
 Ferrarien. *Applicationis Miss.*, 46.
 Ferrarien. *Iurisdictionis*, 306.
 Firmana *Subsidiorum dotialium*, 137.
 Firmana *Capellaniae*, 183.
 Firmana *Iurium parochialium*, 199.
 Firmana *Concionatoris*, 248.
 Firmana *Concionatoris*, 251.
 Firmana *Funerum*, 266.
 Firmana *Beneficii*, 335.
 Firmana *Officiaturae*, 362.
 Florentina *Praeeminentiarum*, 29.
 Florentina, 96.
 Florentina, 104.
 Florentina, 120.
 Forosempronien., 125.
 Frisingen., 280.
 Fulginaten., 98.
 Fulginaten. *Iurisdictionis*, 212.
 Fulginaten. *Iurisdictionis*, 219.
 Fulginaten. *Iurisdictionis*, 240.
 Fulginaten., 298.
 Fundana *Participationis*, 178.

G

Gadicen. seu Hispalen. *Ordinationis*, 246.
 Gerunden. *Exemptionis*, 232.
 Gerunden. *Iurisdictionis*, 233.
 Gnesnen., 85.
 Gardien., 168.

H

Hieracen. *Exemptionis*, 318.
 Hieracen. *Visitationis*, 318.
 Hortana *Iurium parochialium*, 217.
 Hortana, 267.
 Hortana, 268.
 Hortana, 271.

I

Ianuen. *Iurisdictionis*, 62.
 Ianuen. *Iurisdictionis*, 67.
 Ianuen. 81.
 Iuvenacen. *Administrationis*, 200.
 Iuvenacen., 203.
 Iuvenacen. *Administrationis*, 204.

L

Lancianen. *Confraternitatis*, 16.
 Lancianen., 93.
 Larinen. *Decretorum Synodal.*, 153.

Larinen., 237.
 Leodien., 147.
 Leodien., 164.
 Lucana *Iuris deferendi crucem*, 24.
 Lucana *Funerum*, 59.
 Lucana *Legati pii*, 127.
 Lucana, 270.
 Lunen. Sarzan. *Praeeminent.*, 86.
 Lycien. *Clausurae*, 254.

M

Maceraten. *Iur. parochialium*, 42.
 Maceraten., 117.
 Maceraten. *Utensilium*, 130.
 Mantuana *Applicat. sacrificii*, 34.
 Mantuana, 99.
 Mantuana, 113.
 Marcisen. *Oratorii*, 236.
 Mazarien., 118.
 Mediolanen. *Reductionis Miss.*, 50.
 Mediolanen. *Oneris Missarum*, 41.
 Mediolanen. *Quartae funerariae*, 138.
 Mediolanen. *Quartae funer.*, 146.
 Mediolanen. *Censurarum*, 180.
 Mediolanen. *Celebrationis Missar.*, 198.
 Melphiten., 63.
 Montis alti, 307.
 Montis alti, 309.
 Montis alti *Visitationis*, 331.
 Montis Falisci, 77.
 Montis Marani. *Servitii eccles.*, 66.

N

Naulen. *Visitationis*, 300.
 Neapolitana *Capellaniae*, 83.
 Nerithonen., 329.
 Nicien. *Matrimonii*, 291.
 Nicien. *Capellaniae*, 337.
 Novarien. *Funerum et iurisdic.*, 5.
 Novarien. *Aggregationis*, 33.
 Novarien. *Aggregationis*, 45.
 Novarien. 74.
 Novarien. 121.
 Novarien. *Iuris visitandi*, 292.
 Nullius Altamuræ *Conservatorii et exemptionis*, 23.
 Nullius seu Farfen. *Reparationis ecclesiae*, 53.
 Nullius seu Montis Casini *Distributionis subsidiorum dotialium*, 133.
 Nullius seu Montis Casini *Distrib. subsidiorum dotal.*, 135.
 Nullius seu Messanen. *Iuris convocandi synodum*, 216.
 Nullius seu Farfen. *Distribution. quotidianarum*, 222.
 Nullius seu Nonantulana *Iurium parochialium*, 264.
 Nullius Forumpopilii, 334.
 Nullius S. Benigni *Nullitatis matrimonii*, 339.
 Nullius seu Sublacen. *Funerum*, 359.
 Nuscana *Funeris*, 134.
 Nuscana *Sepulturae*, 195.
 Nuscana, 315.

O

Ordinis S. Francisci, 72.
 Ordinis Minimor. *Quartae funer.*, 161.

Ordinis Minimor. *Quartae funer*, 187.
 Ordinis Minimor. *Quartae funer.*, 189.
 Oritana *Funerum*, 128.
 Oveten. *Coadiutor. et distribut.*, 230.

P

Pampilonen. *Iuris quaestuan.*, 238.
 Papien. *Iuris deferendi crucem*, 6.
 Papien. *Iuris deferendi crucem*, 13.
 Papien. 31, 32.
 Papien. *Subsidii dotialis*, 145.
 Papien. *Oneris Missarum*, 170.
 Papien. 256 bis.
 Perusina *Ordinationis*, 152.
 Perusina *Cathedratici*, 191.
 Pharaonen. *Iurisdictionis*, 167.
 Pientina, 142.
 Pientina *Remissionis onerum*, 143.
 Pientina seu Ilcinen. *Ordination.*, 163.
 Pinnen. *Theologalis*, 354.
 Pinnen. *Canonicatus theologalis*, 360.
 Pisaren. *Casuum reservatorum*, 364.
 Pisaren. *Cameriatus*, 365.
 Placentina, 105.
 Policastren., 106.
 Portalegren., 48.
 Portugallen. *Visitationis*, 2.
 Portugallen., 111.
 Pragen. *Iurisdictionis*, 8.

R

Ravennaten. *Visitationis*, 144.
 Ravennaten. *Applicationis Missarum*, 208.
 Ravennaten. *Distributionum quotidianarum*, 231.
 Ravennaten. *Altaris*, 274.
 Reatina, 89.
 Regien. *Visitationis*, 308.
 Romana *Capellaniae*, 36.
 Romana *Capellaniae*, 54.
 Romana seu Bononien., 91.
 Romana, 116.
 Romana *Distributionum*, 136.
 Romana *Oneris Missarum*, 148.
 Romana *Capellaniae*, 156.
 Romana *Reductionis oneris Missarum*, 160.
 Romana *Utensilium*, 196.
 Romana *Utensilium*, 227.
 Romana *Fructuum canonicatus*, 241.
 Romana *Reductionis legator.*, 312 et 313.
 Ruben. *Habitus talaris*, 12.
 Ruben. *Expensarum*, 179.

S

Sabinen. *Funerum*, 181.
 Sabinen. *Iur. parochial.*, 247.
 Salamantina *Erectionis*, 272.
 Salernitana *Edictorum*, 154.
 Salutarum *Iuris visitandi*, 322.
 Sancti Marci, 47.

Sancti Severini *Cathedratici*, 221.
 Savonen. *Iurium parochialium*, 17.
 Savonen. *Iurium parochialium*, 18.
 Savonen. *Iurium parochialium*, 19.
 Savonen. *Iurium parochialium*, 20.
 Savonen. *Iurium parochialium*, 21.
 Savonen. 76.
 Savonen. 90.
 Senen. *Celebrationis et applica-*
tionis Missae conventualis, 342 et seq.
 Senen. *Iubilationis*, 350.
 Senogallien. *Missarum*, 157.
 Senogallien. *Iuris sepeliendi*, 224.
 Sorana *Funerum*, 68.
 Spoletana, 65.
 Spoletana *Iuris visitandi*, 140.
 Spoletana *Iuris quaestuarii*, 244.
 Spoletana, 250.
 Squillacen. *Celebration. Missar.*,
 356.
 Squillacen. *Celebrat. Miss. et funct.*
conv. 360.
 Suessana *Servitii chori*, 193.
 Suessana *Iurium parochialium*,
 194.
 Sypontina *Servitii ecclesiae*, 174.

T

Tarentina *Beneplaciti apostolici*,
 257.

Tarraconen. *Ordinationis*, 279.
 Taurinen. *Celebrationis Missae*
quotidianae, 296.
 Theanen., 126.
 Tiburtina, 115.
 Tolentina *Cathedratici*, 226.
 Tolentina *Servitii chori et Missae*
conventualis, 229.
 Tolentina *Iuris sepeliendi*, 304.
 Toletana *Iurisdic.*, 361.
 Tranen. *Iuris funerandi*, etc., 288.
 Tridentina, 355.
 Trivicana seu Tricaricen., 102.
 Troiana *Funerum*, 3.
 Troiana *Funerum*, 166.
 Tudertina *Capellaniae*, 25.
 Tudertina *Procurationis*, 188.
 Tudertina *Jurisdictionis*, 253.
 Turritana seu Bossanen. *Iurisdic-*
tionis, 9.
 Turritana, 78.
 Turritana, 79.
 Tusculana *Funerum*, 177.
 Tusculana *Reparat. ecclesiae*, 213.
 Tusculana *Iuris tumulandi*, 310.

U

Ugentina *Ordinum*, 261.
 Ugentina *Celebrationis Missarum*,
 281.

Ugentina *Legati*, 282.
 Ulixbonen. *Occidentalis*, 64.
 Urbanien. *Clausurae*, 286.
 Urbevetana, 206.
 Urbis, 73.
 Urgellen., 109.
 Uritana, 107.
 Uxentina *Celebrationis Missarum*,
 281.
 Uxentina *Legati*, 282.

V

Valven., seu Sulmonen., 119.
 Vasionen. 293.
 Veliterna, 60.
 Veneta, 50.
 Vercellen. *Jurisdictionis*, 185.
 Verulana *Oratorii*, 186.
 Viennen. *Iurium parochial.*, 88.
 Viennen. *Iurium parochial.*, 112.
 Viglevanen. *Funerum*, 258.
 Viglevanen. *Funerum*, 265.
 Viglevanen. *Capellaniae*, 357.
 Viterbien. *Visitat. sacr. Liminum*.
 61.
 Viterbien., 245.
 Viterbien., 255.
 Viterbien. *Capellaniae*, 263.
 Volaterrana, 95.

ADDENDA ET CORRIGENDA

Ad verb. FESTA, Tom. III, addendum est Indultum Cardinalis Caprara de reductione et translatione plurimorum festorum et ieiuniorum, Galliae concessum.

Nos Ioannes Baptista, tituli Sancti Honuphrii, Sanctae Romanae Ecclesiae Presbyter Cardinalis Caprara, Archiepiscopus, Episcopus Aesinus, Sanctissimi Domini nostri Pii Papae VII, et Sanctae Sedis Apostolicae ad primum Galliarum Reipublicae Consulem a latere Legatus.

Apostolicae Sedis, cui Ecclesiarum omnium sollicitudo a Domino Nostro Iesu Christo imposita fuit, officium est, servandae ecclesiasticae disciplinae rationem ita moderari ut locorum ac temporum circumstantiis opportune ac suaviter provideatur. Id prae oculis habens Sanctissimus Dominus Noster, illius divina providentia Papa VII, ad caeteras animi sui curas, quas pro Gallicanis Ecclesiis suscepit, eam quoque adiecit, ut quid in novo hoc rerum ordine, quod ad festos dies constituere oporteret, deliberandum sibi proponeret. Notum siquidem Sanctitati suae in primis erat, in tanta regionum latitudine quae Gallicanae reipublicae territorium constituunt, non unam hac in re, eandemque consuetudinem viguisse, sed alios in aliis dioecesibus festos dies custoditos fuisse. Animadvertēbat praeterea, populis qui eiusdem reipublicae gubernio subiacent, magnam esse post tantos bellorum eventus, earum rerum reparandarum necessitatem, quae ad commercium pertinent, ac vitae usus; quibus quidem reparandis, propter interdictum diebus festis manuum laborem, eorundemque dierum numerum, non ita facilis via pateret. Denique et illud non sine magno animi dolore expendebat, non eadem ubique pietate hisce in regionibus festos huc usque dies observatos fuisse; ut propterea ob neglectam pluribus in locis festorum dierum religionem, non parvum in bonos piosque fides scandalum dimanaret.

His ego omnibus propensis et mature libratis, factum est ut e re tum christiana, tum publica futurum iudicaverit, si status quidam festorum dierum numerus (isque contractior fieri posset) in toto reipublicae territorio retinendus constitueretur, ut et omnes qui iisdem legibus continentur, aequalitate firmata, eandem disciplinam tenerent; et eorum dierum imminutione cum levāri multorum necessitas, tum facilius eorum qui reliqui fierent, observatio redderetur. Quare cum ad haec primi etiam reipublicae consulis desideria, et postulata accesserent, nobis eiusdem Sanctitatis Suae a latere legato iniunxit, ut de apostolicae potestatis plenitudine, festorum dierum, qui fidem Dominici non sint, numerum ad eos tantum in universo Galliarum reipublicae territorio contractos esse declararem, quos ad calcem Indulti huius enumerabimus, ita ut posthac in reliquis festis diebus omnes eiusdem incolae non solum praecepto audiendi Missam vacandique ab operibus servilibus, sed a ieiunii etiam obligatione in diebus qui festa huiusmodi proxime praecedunt, prorsus absoluti censeantur et sint. Eam tamen legem adiectam esse voluit,

ut in festis diebus vigillisque eos praecedentibus, quae suppressae decernuntur, in omnibus Ecclesiis nihil de consueto divinorum Officiorum sacrarumque caeremoniarum ordine ac ritu innovetur; sed omnia ea prorsus ratione peragantur, qua hactenus consueverunt, exceptis tamen festis Epiphaniae Domini, Sanctissimi Corporis Christi, SS. apostolorum Petri et Pauli, et sanctorum Patronorum cuiuslibet dioecesis et paroeciae, quae in Dominica proxime occurrente in omnibus ecclesiis celebrabuntur.

Ad honorem autem SS. apostolorum et martyrum, Sanctitas Sua praecipit, ut tum in publica, tum in privata Horarum canonicarum recitatione omnes qui ad illas tenentur in solemnitate SS. apostolorum Petri et Pauli, et sanctorum omnium apostolorum; in festivitate vero S. Stephani protomartyris, omnium sanctorum martyrum commemorationem faciant, quod idem in Missis omnibus iisdem diebus celebrandis agendum erit. Eadem pariter Sanctitas Sua mandat, ut anniversarium Dedicationis templorum quae in eiusdem Gallicanae reipublicae territorio erecta sunt, in Dominica quae Octavam festivitatis Omnium Sanctorum proxime sequetur, in cunctis Gallicanis ecclesiis celebretur.

Quamvis vero aequum esset, ut in diebus festis sic abrogatis praeceptum saltem audiendi Missam retineretur, ut tamen Galliarum populi vere paternam Sanctitatis Suae in omnes charitatem magis agnoscant: hortatur solum, atque eos praesertim qui victum parare sibi labore manuum minime coguntur, ut iis diebus sacrosancto Missae sacrificio haud negligant interesse.

Illud denique Sanctitas Sua a religione ac pietate Gallorum sibi pollicetur, ut quod minor in posterum futurus erit tum dierum festorum, tum ieiuniorum numerus, eo maiori studio, fervore ac diligentia paucos illos qui supererunt observaturi sint, illud sedulo animo reputantes, Christiano nomine indignum esse quisquis Christi et Ecclesiae eius mandata, qua par est cura, non custodit. Ut enim praeclare scriptum est ab apostolo Ioanne: *Qui dicit se nosse eum, et mandata eius non custodit, mendax est, et in hoc veritas non est.*

Dies festi praeter Dominicos in Galliis observandi:

Nativitas D. N. I. C.,
Ascensio,
Assumptio B. M. V.,
Festum Sanctorum Omnium.

Datum Parisiis, ex aedibus nostrae residentiae, hac die 9 Aprilis 1802.

I. B. Card. CAPRARA, Legatus.

I. A. SALA, Apostolicae legationis secretarius.

Ad tom. III, pag. 704, post num. 17: Sciendum praefatum decretum, quoad secundum dubium, rescissum fuisse a S. R. C. contrario decreto, 12 Novemb. 1831, in Rhedonen. et Cenomanen., a Gregorio XVI confirmato, 29 huius; sicque solam solemnitatem, non autem Officium festorum in Gallia translatorum, esse transferendum in Dominicam proximam sequentem, suisque propriis diebus haec festa nihilominus deberi celebrari cum Missa cantata et Vesperis sicut in Dominicis et festis, etiam in omnibus paroeciis. — Sequitur decretum:

RHEDONEN. ET CENOMANEN.

Providentissimum consilium sanctae memoriae Pii Papae VII, quo per suum a latere legatum in Galliis quinto Idus Aprilis 1804 adhibuit modum et ordinem recolendi Reparationis nostrae divina mysteria, sanctorum festa celebrandi in ipsorum festorum contractione sequenti Dominica, indulti eiusdem finem assecutum esse facile quis sperare poterat, praesertim per subsequens decretum sexto decimo Kalendas Augusti anni 1830 a sacrorum Rituum congregatione datum, quo nonnullis dubiis ab reverendissimo Rhedonensi archiepiscopo propositis eadem super re omnia explanata fuere. Sed praeter spem quamplurimis novis dubiis locum hoc dedit, quae dum de mandato eiusdem sacrae congregationis ab alterutro ex apostolicarum caeremoniarum magistris iudicio expendebatur, ut novae propositioni sterneretur via, alter supplex libellus reverendissimi Cenomanensis episcopi superadditus est, qui licet fateatur ad normam recensiti decreti, quamvis inibi ignoti, eadem in dioecesi festivitates fuisse celebratas in Dominicam proximam sequentem quoad omnia simul, nimirum quoad officium sive publicum, sive privatum, et quoad feriacionem cum earum integris Octavis, atamen cum certo sciat ipsum a latere legatum sua in responsione data ad vicarium generalem archiepiscopi Mechliniensis undecimo Kalendas Iulii eiusdem anni 1804, qui super hoc ipso indulti explanationem efflagitaverat, decrevisse quod Officia praedictarum festivitatum recitanda sint a clero tam privatim quam publice in ecclesiis, et Missa de iisdem festis dicenda in proprio suo die, et quod sola solemnitas praefatorum festorum amandanda sit in Dominicam sequentem, in qua officia quidem a clero tam publice, quam privatim recitantur, ac missa celebratur iuxta consuetum ordinem servatum ante praedictam festorum contractionem, et cantetur tamen una Missa sollemnitas de festo illo translato more votivo cum unica oratione, merito sibi timendum exposuit ne praecedentes episcopi Cenomanensis genuinum indulti sensum pro reductione festorum sint assecuti. Propterea pro suae conscientiae tranquillitate sacrorum Rituum congregationi sequentia dubia enodanda proposuit.

I. Utrum sit in votis sanctae Sedis Apostolicae, et indulto diei 9 Aprilis 1804 sit consentaneum, ut sollemnitates Epiphaniae, Sanctissimi Corporis Christi, et sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et Sanctorum Patronorum cuiuslibet dioecesis, et paroeciae in Dominicam proximam sequentem in Gallia transferantur quoad omnia, id est quoad feriacionem, et Octavam simul, et officium insuper sive publicum, sive privatum, sicut in sua dioecesi Cenomanensi ordinatum esse iam dixit. An vero ipsa officia praedictarum festivitatum cum earum Octavis seu publice, seu privatim propriis occurrentiae suae diebus iuxta antiquum et universalem caeterarum Ecclesiarum morem celebranda sint, solae vero sollemnitates in proximam Dominicam differendae sint, sicut pro dioecesi Mechliniensi statutum esse ex responsione die 21 Iunii 1804, concludere est.

II. Utrum in hypothesis quod sola sollemnitas sit differenda, propriis occurrentia diebus sollemnitates celebrari debeant, liceat nullatenus interesse teneatur populus fidelis, Missa maior ac Vesperae sicut in Dominicis, et festis in omnibus dioecesis paroeciis.

Et eadem sacra congregatio ad Vaticanum in ordinario coetu sub infrascripta die coadunata, ad relatio-

nem eminentissimi et reverendissimi domini cardinalis Ludovici de Rohan-Chabot, exquisito prius voto alterius ex apostolicarum caeremoniarum magistris scriptis pandito, preloque cuso, dubiis omnibus tum reverendissimi archiepiscopi Rhedonensis, tum reverendissimi episcopi Cenomanensis, mature perpensis et discussis sanctissimi domini Papae oraculum expetendum rata est per rescriptum. *Ad eminentissimum praefectum cum Sanctissimo ad mentem.* Et ita rescribendum censuit. *Die 12 Novembris 1831.*

Facta autem de praemissis omnibus sanctissimo domino nostro Gregorio XVI, Pontifici Maximo, per eminentissimum et reverendissimum dominum cardinalem Carolum Mariam Pedicini, episcopum Praenestinum, sacrorum Rituum congregationi praefectum fideli relatione, Sanctitas Sua, attentis peculiaribus facti circumstantiis ad dubia omnia praecidenda, stabiliendamque uniformitatem, benigne annuit in omnibus iuxta votum magistri caeremoniarum, nimirum recedendum esse a decisis sexto decimo Kalendas Augusti anno 1730 ad Dubium secundum, atque ad proposita Dubia respondendum.

Ad 1. Negative ad primam partem, affirmative ad secundam iuxta mentem cardinalis legati et eius instructionem, et iuxta praxim sacror. Rituum congregationis.

Ad 2. Affirmative, et iuxta Rubricarum leges.

Atque ita servari Sanctitas Sua mandavit omnibus in locis, et dioecesibus, quae indultum anni 1804 super reductione festorum per eminentissimum dominum cardinalem Caprara, legatum a latere, extenditur. *Die 29 recensiti mensis et anni.*

N. B. Responsiones a sacra Rituum congregatione in Rhedonen, simul et Cenomanen, datae hac in re sunt attendendae, nam hae innituntur validioribus rationibus et argumentis, tum quia res maturius potuit perpendi, tum quia sacrae congregationi per supplicem libellum a reverendissimo Cenomanensi episcopo missum innotuerunt, quae prius in facti narratione quibusdam scitu necessariis, ignorabantur, et clare hinc potuit aequè dignosci quaestionis status dubiorum causa, et dignosci pariter potuit ex ipsa explanatione indulti, quam vicarius generalis archiepiscopi Mechliniensis exposulaverat, quae fuerit eminentissimi legati a latere mens, quae dispositio, cum facultate sibi a Summo Pontifice Pio VII fel. rec. concessa usus fuerit, ad omne religionis detrimentum vitandum, et externum cultum exercendum, et festivitates celebrandas eoque fieri posset modo ad ordinem revocandas, quorum intuitu facta eidem fuit memorata facultas ne sacra liturgia, quae non levem infelicissimis Galliarum regni temporibus perturbationem erat perpessa, penitus deperiret. Nil itaque mirum, si, re perfectius cognita, sacra Rituum congregatio novo edito decreto a decisis sexto decimo Kalendas Augusti anni 1830, censuit esse recedendum, et aliter putavit die 12 Novemb. 1831 esse decernendum. Non itaque, ut quisque videt, hoc decreto sibi contradicit, sed Summi Pontificis fini, et eminentissimi legati iam datis explanationibus sese conformavit. Ex hoc facile quisque potest sibi suadere sacram congregationem, si forte aliter in una eademque re decernat, non repugnantia edere decreta, sed novis accedentibus rationum momentis, mutati consilio, novam sibi offerri aliter decernendi causam, et rem ipsam ex documentis, quae afferuntur, diversum a primo decretum postulare,

Ad tom. IV, pagg. 250-452. — S. C. Indulgentiarum, approbante Pio VI, die 9 Iulii 1777, revocata: declaravit antiquas indulgentias stationibus Urbis concessas, ac novum Elenchum Indulgentiarum publicavit, quemque ex RACCOLTA authentica extractum hic subiicimus.

Dominica prima, secunda et quarta Adventus, indulgentia decem annorum et totidem quadragenarum.

Dominica tertia Adventus, indulgentia quindecim annorum et totidem quadragenarum.

Feria quarta, feria sexta et Sabbato Quatuor Temporum Adventus, indulgentia decem annorum et totidem quadragenarum.

In Vigilia Nativitatis Domini, in Nativitate Domini ad primam Missam in nocte, ad secundam Missam in aurora, indulgentia quindecim annorum et totidem quadragenarum.

Ad tertiam Missam in die Nativitatis Domini, indulgentia plenaria.

In festo S. Stephani protomartyris, in festo S. Iohannis apost. et evangelistae, in festo SS. Innocentium, in Circumcisione Domini, in Epiphania Dñi, Dominica Septuagesimae, Sexagesimae et Quinquagesimae indulgentia triginta annorum et totidem quadragenarum.

Feria quarta Cinerum et Dominica quarta Quadragesimae, indulgentia quindecim annorum et totidem quadragenarum.

Dominica Palmarum, indulgentia viginti et quinque annorum et totidem quadragenarum.

In Coena Domini, indulgentia plenaria.

In Parasceve il Sabbato sancto, indulgentia triginta annorum et totidem quadragenarum.

In omnibus Quadragesimae diebus, indulgentia decem annorum et totidem quadragenarum.

Dominica Resurrectionis, indulgentia plenaria.

Feria 2, 3, 4, 5, 6, Sabbato in Albis et Dominica in Albis, indulgentia triginta annorum et totidem quadragenarum.

In festo S. Marci evangelistae, feria II, III et IV Rogationum, indulgentia triginta annorum et totidem quadragenarum.

In Ascensione Domini, indulgentia plenaria.

Feria quarta et sexta, Sabbato in vigilia Pentecostes, indulgentia decem annorum et totidem quadragenarum.

Dominica Pentecostes, feria II, III, IV, V, VI et Sabbato ante festum SS. Trinitatis, indulgentia triginta annorum et totidem quadragenarum.

Feria quarta et sexta et Sabbato Quatuor Temporum Septembris, indulgentia decem annorum et totidem quadragenarum.

ORDO RERUM

QUAE IN TOTA LUCII FERRARIS BIBLIOTHECA, OCTO VOLUMINIBUS CONSTATE, CONTINENTUR.

TOMUS PRIMUS

Praefatio praesentis editionis. IX
Praefatio Auctoris. XVII

BIBLIOTHECA F. LUCII FERRARIS.

A

Abbas. I
Abbatissa. 20
Abbreviatores. 29
Abigeatus. 30
Abiurantes. 31
Ablutio. 33
Abortus. 35
Absens. 44
Absida. 53
Absolvere. 53
Abstinencia. 73
Abusus. 76
Acceptio personarum. 77
Accessio sive adiunctio. 79
Accessorium. 79
Accessus. 81
Accusare. 81
Accusari. 85
Accusator. 86
Accusatus. 88
Acedia. 97
Acolythatus. 98
Acolythus. 98
Acta. 101
Actus. 104
Adiuncti. 105
Adiuratio. 109
Administratio. 109
Adoptatio. 114
Adoratio. 114
Adulterium. 114
Advena. 130
Adventus. 130
Advocatus. 134
Advocati consistoriales. 141
Advocati ecclesiarum. 141
Aera. 149
Aetas. 150
Affectio beneficii. 156
Affiliatio religiosorum. 156
Affinitas. 159
Agape. 166
Agnus Dei. 168
Alba. 172
Alchimia. 173
Alienatio. 176
Alimentum. 192
Alleluia. 209

Alluvio. 211
Alma Redemptoris. 211
Almutium. 211
Altare. 212
Altare privilegiatum. 221
Alternativa. 228
Ambo. 237
Amen. 238
Amictus. 239
Amortizatio. 239
Amphibologia. 240
Angelica salutatio. 240
Anima. 240
Annatae. 244
Anniversarium. 247
Annalus. 251
Annuntiatio B. Mariae Virginis. 253
Annus. 254
Annus probationis, seu Novitatus. 259
Annus sanctus. 264
Antiphona. 266
Antiquata propositio. 270
Apocrypha propositio. 270
Apocryphae indulgentiae. 270
Athea propositio. 270
Apostasia. 270
Apostolus. 278
Apostoli, id est litterae missoriae. 290
Appellatio. 291
Applicatio Missae. 334
Approbatio pro confessionibus excipiendis. 334
Aqua benedicta. 356
Arbiter, Arbitrator. 361
Arbor consanguinitatis et affinitatis. 374
Arcani disciplina. 374
Archidiaconus. 375
Archiepiscopus. 381
Archimandrita. 396
Archipresbyter. 400
Archivium. 405
Arma. 407
Arma, seu Insignia. 412
Aromataria, Aromatarii. 415
Arrha. 417
Aspersorium. 422
Assassinium. 423
Asscuratio. 429
Assistentia. 435
Astrologia. 437
Asylum. 443
Athei. 443
Attentio. 444
Attritio. 448
Auditor. 448

Augurium. 462
Augustana confessio. 462
Aurora. 464
Auspicium. 465
Autonomia. 465
Avaritia. 467
Ave Regina. 468

B

Bacchanalia. 469
Baculus. 470
Baldachinum. 473
Bannitus. 476
Baptismus. 481
Baptisterium. 515
Barbitonsores. 517
Beatificatio. 517
Bellum. 518
Benedictio. 531
Beneficium. 546
Beneficiatus. 641
Beneplacitum apostolicum. 659
Bestialitas. 660
Biblia sacra. 661
Bigamia. 661
Birretum. 675
Blasphemia. 677
Bona. 684
Breve, Bulla. 713
Bulla aurea. 717
Bulla in Coena Domini. 718
Bulla Cruciatæ. 719

Decreta sacrarum congregationum iuxta vocum quae hoc primo volumine complectuntur seriem, digesta.

Abbas. 751
Abbatissa. 755
Absens. 755
Abusus. 757
Acolythus. 758
Administratio. 759
Adoptio. 764
Alienatio. 765
Alimenta. 770
Altare. 771
Alternativa. 774
Amen. 775
Annata. 775
Anniversarium. 776
Annuntiatio B. M. Virginis. 779
Antiphona. 779
Appellatio. 779
Applicatio Missae. 782
Aqua benedicta. 783
Archidiaconus. 783

Archipresbyter.	784
Archivum seu Archivium.	788
Aspersorium.	794
Assistentia.	794
Aurora.	799
Baldachinum.	799
Baptismus.	800
Benedictio.	804
Beneficium.	809
Beneficiatus.	816
Beneplacitum apostolicum.	820
Birretum.	821
Bona.	821
Breve.	823
Bulla Cruciatæ.	823

TOMUS SECUNDUS

C

Cadaver.	5
Caducitas.	14
Caecus.	14
Caelibatus.	14
Calix.	18
Calvarius.	22
Cambium.	23
Campana.	33
Cancellaria.	38
Candela.	43
Candelabrum.	47
Canis.	48
Canon Missæ.	49
Canones.	52
Canonicatus.	55
Canonici regulares.	127
Canonizatio sanctorum.	127
Cantiones.	127
Cantor.	128
Cantus.	128
Capella.	131
Capellania.	139
Capellanus.	148
Capellanus monialium.	153
Capellanus militum.	155
Capellitium fictitium.	170
Capitulum.	170
Cappa.	190
Capuccini.	191
Cardinales.	192
Caro.	236
Castitas.	237
Casus fortuitus.	237
Casus reservati.	237
Catechumeni.	237
Cathedra.	238
Caupo.	242
Causæ.	242
Censura.	245
Census.	251
Cessiones.	260
Character sacramentalis.	262
Charitas.	262
Charitativum subsidium.	262
Chiromantia.	262
Choreæ.	262
Chorepiscopi.	263
Chrisma.	264
Christus.	264
Circumcisio.	265
Circumstantiæ peccatorum.	270
Cives.	270

Clausulæ.	283
Clausura.	295
Clavi crucifixionis Christi.	296
Clericus.	297
Clerus.	360
Coadiutor.	361
Codicillus.	368
Coemeterium.	368
Cognatio legalis.	370
Cognatio naturalis.	371
Cognatio spiritualis.	371
Collatiuncula.	372
Collegium.	372
Color paramentorum.	380
Coma fictitia.	380
Comessationes.	382
Commemoratio.	383
Commodatum.	385
Communio.	392
Commutatio legatorum piorum.	392
Comoediæ.	392
Compensatio.	396
Competentia pastoralis.	400
Complex peccati.	402
Conceptio B. Mariæ Virginis.	406
Concilium.	419
Concionator.	452
Conclavista.	452
Concordata.	455
Concordatum Gallicum.	461
Concordata quoad beneficia.	463
Concubinarius, Concubinus.	463
Concursus.	463
Concussio.	482
Conditio, prout est impedimen- tum matrimonii.	482
Conductio, Conductor.	482
Confessarius.	482
Confessio.	536
Confirmatio.	538
Confirmatio electionis.	552
Confraternitas.	555
Confusio pro acquirendo rerum dominio.	587
Congregationes ecclesiasticæ Romanae.	587
Congregationes cleri.	621
Congrua.	628
Coniuges, Coniugium.	636
Consanguinitas.	646
Conscientia.	646
Consecrare, Consecratio.	666
Conservatores.	667
Constitutio <i>Unigenitus</i> .	681
Consuetudo.	685
Contractus in genere.	699
Contractus donationis.	700
Contractus emphyteusis.	719
Contractus emptionis et vendi- tionis.	734
Contributio.	769
Contritio.	772
Contumelia.	772
Conventus.	772
Crapula.	800
Crimen, prout est impedimen- tum matrimonii.	800
Crux.	800
Culpa.	809
Cultus disparitas.	811
Cultus Sanctorum.	811
Cultu (de) sacratissimi cordis Iesu.	833
Cura, Curator.	833
Custodes conducti ad impedi- da damna.	833

*Decreta sacrarum congregationum
iuxta vocum, quæ hoc secundo vo-
lumine recensentur, seriem digesta.*

Cadaver.	837
Canonicatus, Canonicus.	838
Canonici regulares.	865
Canon Missæ.	866
Cantor, Cantus.	867
Capella.	867
Capellania.	868
Capellanus.	888
Capitulum.	891
Cardinales.	896
Caro.	899
Causæ.	900
Censura.	901
Census.	902
Clausura.	905
Clericus.	908
Coadiutor.	910
Coemeterium.	911
Cognatio spiritualis.	912
Collegium, Collegiata.	912
Commemoratio.	916
Communio.	917
Conceptio B. Virginis Mariæ.	918
Concilium.	919
Concursus.	919
Confessio.	921
Confirmatio.	922
Confraternitas.	922
Congrua.	933
Conscientia.	934
Consuetudo.	935
Contractus in genere.	936
Contractus emphyteusis.	937
Crux.	943
Cultus sanctorum.	947

TOMUS TERTIUS.

D

Damnificatio, Damnum.	5
Debitor, Debitum.	8
Debitum coniugale.	8
Decanatus sacri collegii.	8
Decanus.	8
Decimæ.	11
Declarationes et decreta Sacra- rum Congregationum.	35
Decoctio, Decoctor.	38
Dedicationis festum.	38
Defensor.	38
Definitiva sententia.	39
Defloratio, Deflorare.	39
Defunctorum officium.	39
Degradatio.	39
Delectatio morosa.	43
Delegare, Delegatus.	51
Denuntiatio quoad delicta spe- ctantia ad S. Officium.	63
Denuntiationes matrimonii.	71
Depositum, Depositarius.	71
Deservitores.	77
Desperatio.	78
Detractio.	78
Diaconatus.	89
Diaconus.	89
Diaconissæ.	90
Dieta.	92
Dilapidatio.	92
Dimissoriae.	92

Dioecesis.	93
Dismembratio.	93
Dispensatio.	96
Dispensatio in bigamia.	104
Dispensatio in festorum obser- vantia.	104
Dispensatio in ieiunio.	104
Dispensatio in impedimentis ma- trimonii.	104
Dispensatio ab irregularitate.	104
Dispensatio in iuramentis et vo- tis.	104
Dispensatio in poenis simoniae.	105
Distributiones quotidianae.	105
Divinatio.	119
Divortium.	119
Doctrina Christiana.	135
Dolor.	138
Dolus.	138
Domicilium pro contrahendo ma- trimonio.	138
Domicilium pro ordinibus susci- piendis.	138
Dominium.	138
Donatio.	164
Dos, Dotare.	164
Dubitatio temeraria.	179
Dubium.	179
Duellum.	180
Diptycha.	191

E

Ebrietas.	193
Ecclesia.	193
Edicta laicalia.	246
Educandae.	247
Eiicere, Eiecti a religione.	247
Electio.	263
Eleemosyna.	301
Emphyteusis.	311
Emptio et venditio.	311
Episcopatus.	311
Episcopus.	314
Epistolae ecclesiasticae.	377
Eremita.	381
Error.	388
Eucharistia.	388
Eunuchus, Eunuchi.	430
Evictio.	430
Examen, Examinare, Examinari, Examinatores synodales.	435
Exarchi et Primates.	445
Excommunicatio.	448
Executor litter, apostolicarum.	479
Executor testamentarius.	484
Exemptio regularium.	484
Exemptio.	484
Exercitia spiritualia.	485
Exhaeredatio.	487
Exorcistatus.	490
Exorcizare, Exorcista.	490
Expositi filii.	493
Expositio SS. Sacramenti.	493
Extractio.	494
Extrema unctio.	494

F

Falcidia.	502
Falsum, Falsarius.	508
Fama.	517
Familia.	522
Familiaris.	530
Famuli, Famulae.	534
Femina.	537

Fenestrae.	542
Ferragosto.	544
Festa, Festivitates.	545
Feudum.	565
Fideicommissum.	579
Fideiussio, Fideiussor.	584
Fides.	593
Fidei professio.	605
Filius, Filii.	608
Fiscus.	623
Fornicatio.	623
Fortitudo.	623
Forum, seu Forus.	623
Franchitiae.	631
Franciscani.	733
Fraus.	635
Fructus ecclesiasticorum.	635
Frumentum.	636
Fugitivus a religione.	638
Fundator beneficii.	638
Funeralia, Funera.	638
Furnus.	638
Fur, Furtum.	640

*Decreta sacrarum congregationum
iuxta vocum, quae hoc tertio volu-
mine recensentur, seriem digesta.*

Damnum.	651
Decimae.	651
Depositum, Depositarius.	652
Diaconus.	653
Dismembratio.	654
Dispensatio.	655
Distributiones quotidianae.	657
Dominium.	661
Dos, Dotare.	661
Ecclesia.	671
Electio.	682
Eleemosyna.	685
Episcopus.	686
Eucharistia.	689
Examinatores.	691
Excommunicatio.	691
Executor.	692
Exequiae.	693
Expensae.	693
Expositio SS. Sacramenti.	693
Extrema unctio.	694
Fenestrae.	695
Festa, Festivitates.	696
Fidei professio.	709
Fructus ecclesiasticorum.	710
Funeralia.	710

TOMUS QUARTUS.**G**

Gabella, Gabellarius.	5
Geomantia.	12
Gradus affinitatis et consanguini- tatis.	12
Graeci.	12
Grassator, Grassatio.	13
Gratia, ut est donum Dei.	14
Gratia, ut est gratiosum rescrip- tum.	27
Gubernator.	33
Guidacium, seu Pedacium.	38
Gula.	38

H

Habitus.	43
Haereditas.	54

Haeres.	60
Haeresis.	69
Haeretica propositio.	69
Haeticus.	73
Hebdomada, Hebdomadarius.	83
Hebraeus.	85
Hemorrhoida a Christo sanata.	105
Hermaphroditus.	107
Hierarchia ecclesiastica.	111
Hierosolymitani milites, seu equi- tes S. Ioannis Hierosolymitani.	114
Historia, Historicus.	122
Homicida, Homicidium.	128
Honestas publica.	140
Honor.	140
Horae canonicae.	140
Hortatoriae.	140
Hospitale, Hospitalarius.	142
Hospitatio militum.	147
Hospitia regularium.	147
Hydromantia.	149
Hypotheca, pignus.	149

I

Idololatria.	156
Ignorantia.	156
Illegitimus.	160
Imagines.	160
Immunditia.	169
Immunitas ecclesiastica et eccle- siarum.	169
Impediens.	217
Impedimenta matrimonii.	221
Impotentia.	221
Impudicitia.	221
Incendiarii.	221
Incensatio.	223
Incestus.	223
Incorrigibilis.	223
India, Indi.	224
Indignus pro praelaturis.	224
Indulgentia.	224
Infamia, Infamis.	335
Infantes.	339
Infernus.	340
Infidelitas.	360
Infirmas, Infirmus.	361
Ingressus.	364
Inimicus.	364
Iniuria.	364
Inquisitionis S. Officium, inqui- sitores.	364
Insignia.	371
Insignis, Insignitas.	374
Insordescens, Insordescencia.	378
Institutio seu Instituire in bene- ficiis.	381
Instructio parochorum, et alio- rum confessoriorum.	386
Instructio pro examine illorum testium qui inducuntur pro contrahendis matrimoniis.	393
Instrumenta.	394
Intentio.	394
Interdicta.	405
Interdictum.	412
Interlocutoria sententia.	423
Interpretatio legis.	423
Interstitia.	426
Intrusus in beneficium.	426
Invidia.	430
Ira.	432
Irregularitas.	433

J

Jejunium.	470
Jesu Societas.	504
Job propheta.	517
Jubilaenum.	520
Judaeus.	572
Judaica propositio.	572
Judas Iscariotes.	572
Judex.	573
Judicium.	582
Judicium temerarium, suspicio et dubitatio.	587
Juramentum.	589
Jurisdictio.	637
Jurisprudentia.	645
Jus, Justitia.	648
Juspatronatus.	662

*Decreta sacrarum congregationum
nec non S. Poenitentiariae respon-
sa, S. Congregationis de Propa-
ganda Fide responsum.*

Haereticus.	701
Indulgentia.	703
Insignis.	716
Interdictum.	717
Irregularitas.	717
Jejunium.	727
Jurisdictio.	728

TOMUS QUINTUS.

K

Kalendarium.	5
Kyrie eleison.	16

L

Laesio.	17
Laicus.	17
Largitio munerum.	21
Latrones cruci cum Christo af- fixi.	21
Laudemium.	23
Laxa propositio.	23
Lectoratus.	23
Legatarius, Legatum.	23
Legatus.	61
Legislator.	67
Legitima.	67
Legitimatio.	72
Legitimus.	82
Lex.	82
Libellus famosus.	126
Liberalitas.	130
Libri.	130
Libri prohibiti.	134
Ligamen.	158
Limina apostolorum Romae.	159
Lineae affinitatis, et consangui- nitatis.	168
Litaniae.	169
Litterae apostolicae.	172
Litterae.	172
Liturgia.	174
Liturgicum ius.	175
Livellum.	177
Locatio.	177
Loth patriarcha.	186

Ludus, Sponsio.	188
Lunaticus et furiosus.	203
Luxuria.	203

M

Macellum.	213
Magi qui Christum adoraverunt in cunabulis.	214
Magia.	216
Magister.	216
Magister caeremoniarum.	222
Magistratus.	223
Malchus.	225
Maledicus.	226
Maleficium.	226
Malesonans propositio.	226
Maritus.	226
Martyrium.	228
Martyrologium.	239
Mater.	241
Matrimonium.	246
Mandatum.	383
Matutinum.	389
Medicus.	39
Melchisedech rex et sacerdos.	400
Melioramenta.	401
Mendacium.	404
Mendicantes religiosi.	408
Mercator.	408
Mercatus.	409
Merces.	409
Meretrix.	409
Metoposcopia.	412
Metropolitanus.	412
Metus.	412
Miles.	416
Militia.	418
Minister Sacramentorum.	419
Minor, Minorennis.	430
Minoritae.	431
Miraculum.	432
Missa prout est sacrificium.	437
Missiones, Missionarii.	564
Molendinum, Molitor.	565
Mollities.	566
Monachus.	566
Monasterium.	571
Moneta, Monetarius.	572
Moniales.	578
Monitorium.	667
Monopolium.	677
Montes pietatis.	679
Morganegiba et Morgengaba, si- ve matrimonium ad Morgana- ticam.	687
Moribundus.	688
Mortis articulus.	697
Mulctae.	697
Mulier.	697
Mundus.	697
Munera seu Dona.	737
Musica, Musicus.	737
Mutuum.	741

N

Natalis, Natale.	752
Naufragium, Naufragantes.	754
Nauticum focnus.	757
Necessitas.	771
Necromantia.	775
Negotiatio, prout est clericis in- terdicta.	775
Neophyti.	775

Nomina affinitatis et consanguini- tatis.	784
Notarius.	784
Notorium.	789
Novitiatus, Novitius.	792
Nummus.	811
Nuntius.	811
Nundinae.	812
Nuptiae.	812

O

Obedientia.	817
Oblati monasteriorum.	817
Oblationes.	817
Obreptio.	823
Observantia vana.	823
Obstetrices.	824
Occasio peccandi.	825
Occisio.	826
Occultatio.	827
Occultum.	827
Occupatio pro acquirendo rerum dominio.	827
Octavae.	827
Oculus.	830
Odium.	831
Oeconomus ecclesiarum.	833
Officiales bellici.	835
Officium divinum.	835
Officium defunctorum.	874
Omen.	877
Onyromantia.	877
Opinio.	877
Opinio probabilis.	877
Oracula vitae vocis.	886
Oraculum superstitiosum.	896
Oratio.	896
Oratorium.	904
Ordo, Ordinare.	929
Ordo, prout est impedimentum matrimonii.	996
Organa.	996
Ostiarius.	996

*Decreta sacrarum congregationum
necnon S. Poenitentiariae responsa
iuxta seriem vocum huius quinti
tomi digesta.*

Legatum pium.	997
Matrimonium.	998
Missionarii, Missiones.	999
Mutuum.	1006
Oleum infirmorum.	1018
Ordo.	1019

TOMUS SEXTUS.

P

Pabulatio.	5
Pactum.	5
Pactorum (de) interpretatione.	18
Pagana propositio.	20
Palatium.	20
Pallium.	20
Pantheismus.	21
Papa.	25
Palalis benedictio.	63
Paramenta sacra.	63
Parentes.	67
Parochia, Parochialis, Parochia- nus.	74
Parochus.	80

Parochi praesentia quoad matri-	
monia.	121
Parricidium.	121
Parvuli.	122
Pascha, Paschalis communio.	122
Pasqua.	126
Pater.	129
Patres. (SS.)	132
Patria potestas.	136
Patriarcha.	143
Patricius.	144
Patrimonium.	146
Patrinus.	152
Patronatus, Patronus.	152
Patroni beneficiorum.	152
Patroni sancti.	153
Paupertas.	155
Pax.	155
Pax religiosa.	155
Pax Westphalica.	157
Peccatum.	158
Peccatum contra naturam.	176
Peccata capitalia.	176
Peculatus.	177
Pecunia.	178
Pedagium, seu Guidagium.	179
Pedomantia.	179
Pensio, Pensionarius.	179
Percussio.	203
Peregrini.	204
Periurium.	204
Permutatio beneficiorum.	204
Perquisitio.	204
Personatus.	205
Pestis.	205
Physiognomia.	206
Pignus.	206
Pileolus.	207
Placitum regium.	207
Plagium.	214
Poena.	215
Poenitentiae sacramentum.	246
Poenitentia publica.	313
Poenitentiaria apostolica.	316
Poenitentiarius.	317
Pollutio.	317
Polygamia.	317
Pontificalia.	323
Pontius Pilatus.	324
Porta.	325
Portio, Portionarii cathedralium.	325
Portio congrua.	327
Portorium.	327
Possessio.	327
Possessor bonae et malae fidei.	328
Postliminium.	340
Postulatio praelatorum.	341
Praebenda.	348
Praebenda theologalis et poeni-	
tentialis.	349
Praecedentia.	351
Praeceptum.	367
Praedicare, Praedicator.	367
Praedicatorum ordo.	380
Praedicationes determinati tem-	
poris futurorum.	382
Praefatio.	382
Praelatus regularis.	383
Praescriptio.	383
Praesentatio, Praesentatus ad be-	
neficium.	383
Praestimonium.	384
Praesumptio.	384
Praeventio iurisdictionis.	388
Pragmatica sanctio Gallorum.	389
Precarium, Precariae.	391

Preces publicae.	393
Presbyteratus.	394
Presbyterium.	394
Pretaticum.	394
Primae preces imperatoris.	394
Primates.	395
Primicerius.	395
Primitiae.	396
Privatio vocis activae et passivae,	
et officii vel beneficii.	398
Privilegium.	398
Probatio.	427
Processiones.	434
Processus curiae laicae.	446
Processus curiae ecclesiasticae.	446
Procuratio.	448
Procurator.	454
Prodigalitas.	460
Professio fidei.	460
Professio regularis.	460
Propositiones damnatae.	460
Prospectus.	496
Protonotarii de numero partici-	
pantium.	496
Protonotarius titularis, seu extra	
numerum.	499
Prudentia.	500
Psalmus, Psalterium.	501
Pubertas.	506
Publica honestas.	506
Punctator, Punctatura.	507
Purgatorium.	508
Pyromantia.	512
Pythonia.	512

Q

Quadragesima.	513
Quarta funeralis.	517
Quatuor Tempora.	526
Quaestuarie, Quaestuarii seu	
Quaestores.	527
Quinquagesima.	530

R

Rapina.	531
Raptor, Raptus.	531
Rationis usus.	531
Recognitio corporis delicti.	531
Recurus.	532
Referendarii curiae Romanae.	535
Refractarii.	535
Regalia eiusque ius.	535
Regimen.	536
Regularis praelatus.	540
Regularis professio.	551
Regulares.	584
Regularis delinquens, et quoad	
immunitatem.	637
Regulae cancellariae.	642
Regulae iuris canonici.	642
Regulae iuris civilis.	644
Religio naturalis et revelata.	652
Religiones regulares et milita-	
res.	687
Reliquiae.	730
Remex.	730
Repraesentationes, an et quae	
feri possint in ecclesiis.	732
Repudium.	732
Rescissio ac nullitas matrimonii.	732
Rescriptum.	738
Reservatio casuum.	748
Residentia, Residere.	761

Resignatio, seu Renuntiatio be-	
neficiorum, et permutatio eo-	
rum.	772
Resolutiones sacrarum congrega-	
tionum.	792
Restitutio in integrum.	793
Restitutio.	798
Restrictio mentalis.	856
Retractus gentilitius.	858
Reus.	858
Ritus.	864
Rixa.	866
Rogationes.	867
Romani pontifices.	868
Rubricae.	874
Rumor.	879

*Decreta sacrarum congregationum
pro rebus notatu dignis iuxta se-*
riem vocum huius sexti tomi di-
gesta.

Parochus domicilii vel quasi do-	
micii pro contrahendo ma-	
trimonio.	880
Praebenda theologalis et poeni-	
tentialis.	881
Praecedentia.	882
Praedicare, Praedicator.	884
Processio.	884
Protonotarius.	884
Regulares quoad admissionem	
novitiorum.	886
Regulares quoad visitationem	
paramentorum altarium.	895
Regulares quoad electionem su-	
periorum.	896

TOMUS SEPTIMUS

S

Sabbatum.	5
Sacerdotium, Sacerdos.	9
Sacramentalia.	21
Sacramentum.	21
Sacra Scriptura.	33
Sacrificium.	33
Sacriliegium.	40
Sacrista, Sacristia.	42
Salutatio Angelica.	43
Samaritana a Christo conversa.	44
Sanctitas, Sancti.	44
Sapiens errorem propositio.	45
Sapiens haeresim propositio.	45
Sapientia.	45
Satisfactio, sive poenitentia sa-	
cramentalis.	45
Scandalum.	45
Scandalosa propositio.	48
Schisma, Schismatici.	48
Schismatica propositio.	52
Scholasticus.	52
Scientia confessarii.	53
Scientia in beneficiariis.	53
Scriptura sacra.	56
Scripturae, seu instrumenta.	75
Scrupulus.	87
Secretarius, Secretum.	88
Secularizatio bonorum ecclesia-	
sticorum.	90
Sedes vacans.	93
Sedes, scamna.	97
Seditio.	101
Seditiosa propositio.	101

Seminarium.	101
Sententia.	128
Sepultura.	141
Sequestratio, seu Sequestrum.	181
Servitus.	184
Sigillum.	190
Sigillum sacramentalis confessio- nis.	194
Simonia.	201
Societas, seu societatis contra- ctus.	232
Societas inter fratres.	242
Sodomia.	250
Solemnitates pro alienandis re- bus ecclesiasticis.	250
Solemnitates contractuum.	250
Solidus.	250
Sollicitatio ad turpia.	250
Solutio.	259
Somnium.	267
Somnus.	271
Sors.	273
Sortilegium.	277
Spadones.	277
Spatulomantia.	277
Spectacula.	277
Spes.	277
Spicae.	277
Spiritus sanctus.	278
Spoliator, Spoliatus.	278
Spolium.	282
Sponsalia.	288
Sponsi.	319
Sportulae.	320
Statio.	320
Stellionatus.	321
Stipes.	321
Stola.	321
Stuprator, stuprum.	324
Subcollector apostolicus.	326
Subdiaconus.	330
Subornatio.	330
Subreptio.	330
Subsidium charitativum.	330
Successio ab intestato.	335
Successor in beneficio ecclesia- stico.	344
Suffragia.	344
Superbia.	347
Superior.	349
Superiores.	350
Superstitio.	351
Surripientes.	362
Suspecta de haeresi propositio.	362
Suspensio.	362
Suspicio.	368
Susurratio.	368
Symbolum.	368
Syndicus.	374
Synodus dioecesisana.	374

T

Tabaccum.	385
Tabernaculum.	388
Taberna, Tabernarii, seu Cau- pones.	388

Tactus impudici.	389
Talionis poena.	391
Tarraconense concilium.	391
Taxa.	391
Te Deum laudamus.	400
Temeraria propositio.	404
Temperantia.	404
Templa gentilium.	405
Territorium separatum.	405
Tertiarii, Tertiariae.	405
Testamentum.	415
Testimoniales et commendatitiae litterae, ubi etiam de transitu de una ad aliam dioecesim.	455
Testis.	457
Testium praesentia quoad ma- trimonium.	488
Thalmud Hebraeorum.	488
Theologia, Theologus.	490
Thesaurus S. M. Ecclesiae.	492
Thesaurus.	492
Thurificatio.	492
Titulus.	499
Tolerantia diversarum religio- num.	502
Tonsura.	504
Traditiones.	504
Transactio.	505
Transitus.	511
Transitus sententiae in rem iu- dicatam, ubi etiam de con- demnatione in expensis.	514
Translatio.	516
Trebellianica.	518
Tregua.	518
Tributum.	519
Tridentini concilii decreta.	519
Trisagium.	519
Tutela, Tutor, Cura, Curator.	520

V

Vacans sedes.	533
Vacatio, vacare.	533
Vagus, Vagabundus.	534
Vana gloria.	535
Vana observatio.	535
Vasa sacra.	535
Vaticana basilica.	537
Vectigal.	638
Venatio, Venator.	538
Venditio.	541
Venenum.	541
Venerabile Sacramentum.	542
Veneratio Sanctorum.	542
Vestis.	542
Viaticum.	547
Vicarius apostolicus.	551
Vicarius capitularis.	555
Vicarius foraneus.	568
Vicarius generalis episcopi.	571
Vicarius parochialis.	590
Vicarius urbis.	596
Vicinus.	599
Vidua, Viduus.	599
Vigilia.	600

Vinum.	604
Violentia.	607
Vir.	607
Virga poenitentiariorum.	607
Virtus.	608
Vis.	623
Visitare, Visitatio, Visitator.	625
Vita communis.	649
Vitium.	655
Vitricus.	655
Vivae vocis oracula.	655
Unctio extrema.	655
Unio beneficiorum seu Ecclesia- rum.	659
Votum.	667
Usucapio, seu praescriptio.	736
Usura.	756
Ususfructus, Usus.	775
Utensilia.	782
Uxor.	788

X

Xenia.	777
--------	-----

Z

Zelotypia.	798
Zingari, Zingarae.	799
Zizania.	799

*Decreta Sacrarum Congregationum
pro rebus notatu dignis iuxta se-
riem vocum huius septimi tomi
digesta.*

Sacramentum.	803
Sedes.	803
Suspensio.	803
Tabernaculum.	804
Tertiarii, Tertiariae.	804
Vicarius generalis.	808
Usus magnetismi.	808
Utensilia, seu paramenta.	808

TOMUS OCTAVUS.

Index generalis rerum.	I
Index biographicus et bibliogra- phicus auctorum.	267
Index biographicus summorum Pontificum quorum bullae re- feruntur.	335
Index Conciliorum et Synodo- rum.	348
Decreta Sacrae Congregationis Rituum.	353
Resolutiones S. Congregationis Concilii.	483
Index decretorum Sacrae Rituum Congregationis.	535
Index resolutionum S. C. Con- cilii.	547
Addenda et corrigenda varia.	550

REIMPRIMATUR

Fr. Raphael Pierotti, Ord. Praed., S. P. A. Magister.

REIMPRIMATUR

Iulius Lenti, Patriarcha Constantinop., Vicesgerens.

GTU Library

3 2400 00374 9805

LIBRARY USE ONLY

GTU Library
2400 Ridge Road
Berkeley, CA 94709
(510) 649-2500

